FŒDERA,

CONVENTIONES, LITTERÆ,

ET CUJUSCUNQUE GENERIS

ACTA PUBLICA,

INTER

REGES ANGLIÆ

ET ALIOS QUOSVIS

Imperatores, Reges, Pontifices, Principes, vel Communitates;

AB

INGRESSU GULIELMI I. IN ANGLIAM, A.D. 1066.

AD NOSTRA USQUE TEMPORA

HABITA AUT TRACTATA.

EX AUTOGRAPHIS, INFRA SECRETIORES ARCHIVORUM REGIORUM THESAURARIAS, ASSERVATIS; ALIISQUE SUMMÆ VETUSTATIS INSTRUMENTIS, AD HISTORIAM ANGLICANAM SPECTANTIBUS, FIDELITER EXSCRIPTA.

Primum in lucem missa de Mandato Serenissimæ Principis

ANNÆ REGINÆ;

CURA ET STUDIO THOMÆ RYMER, HISTORIOGRAPHI,

ET ROBERTI SANDERSON, ARMIG.

Denuò aucta, et multis locis emendata,

JUSSU SERENISSIMI REGIS GEORGII TERTII.

ACCURANTIBUS

ADAMO CLARKE, LL.D. S.A.S.

ET

FRED. HOLBROOKE, E SOC. INT. TEMPL. S.A.S.

VOL. I. PARS I.

AB ANNO M.LXVI. AD ANNUM M.CCLXXII.

LONDINI:

1816.

FŒDERA,

CONVENTIONES, LITTERÆ,

ET CUJUSCUNQUE GENERIS

ACTA PUBLICA,

INTER

REGES ANGLIÆ

ET ALIOS QUOSVIS

Imperatores, Reges, Pontifices, Principes, vel Communitates.

CONTENTS.

PARS I.

ADDRESS of THE HOUSE of COMMONS respecting the PUBLIC RECORDS, 11th July 1800.

HIS MAJESTY'S ANSWER, 17th July 1800.

FIRST RECORD COMMISSION, 19th July 1800.

SECOND RECORD COMMISSION, 23d May 1806.

ORDER for printing THE FŒDERA.

GENERAL INTRODUCTION.

RYMER AD LECTOREM.

INDEX CHRONOLOGICUS—WILLIELMUS I. A.D. 1066.—HENRICUS III. A.D. 1272.

FŒDERA,

- WILLIELMUS I.
- WILLIELMUS II.
- HENRICUS I.
- STEPHEN.
- HENRICUS II.
- RICARDUS I.
- JOHANNES.
- HENRICUS III.

} With ENGRAVINGS of INSTRUMENTS and SEALS.

PARS II.

INDEX CHRONOLOGICUS—EDWARDUS I. A.D. 1272—1307.

FŒDERA; EDWARDUS I.—With ENGRAVING of SEAL.

INDEX LOCORUM.

INDEX NOMINUM.

ADDRESS

OF THE

HOUSE OF COMMONS OF GREAT BRITAIN

TO

HIS MAJESTY,

RESPECTING

The Public Records of the Kingdom.

JOURNAL OF THE HOUSE OF COMMONS,
Veneris, 11° *die Julii, Anno* 40° *Georgii* 3[tii] *Regis*, 1800.

Most Gracious Sovereign,

WE, Your MAJESTY's most dutiful and loyal Subjects, the Commons of Great Britain in Parliament assembled, having taken into our Consideration the State of the Public Records of this Kingdom, and the Necessity of providing for the better Arrangement, Preservation, and more convenient Use of the same, humbly beg leave to lay before Your Majesty the Report of our Proceedings thereon; and to represent to Your Majesty, that in several of the Principal Offices we have found the Public Records preserved with great Order and Regularity, and in some few, with a Method and Care which are exemplary; but that, in many of the most important Offices, they are wholly unarranged, undescribed, and unascertained; that some of them are exposed to Erasure, Alteration, and Embezzlement, and others are lodged in Places where they are daily perishing by Damp, or incurring a continual Risk of Destruction by Fire.

A Period of nearly Seventy Years has elapsed since the last General Parliamentary Inquiry upon this Subject; and, during this Interval of Time, the Change which has taken place in the Language and written Character of Judicial Proceedings, as well as the large Accumulation of Materials which has been progressively superadded in every Department, have increased the Difficulties of methodizing the several Repositories, or applying their Contents to Purposes of practical Use.

In the Course of our Inquiry we have found that many of the Public Buildings allotted to these Uses, and especially those Buildings which belong to Your Majesty's Exchequer in all its Branches, comprehending the ancient Records and Muniments of the Rights and Possessions of the Crown, and the Vouchers and Accounts of the Public Revenues and Expenditure, are in a State so incommodious and insecure, as to require immediate Attention.

It has also appeared to us, that the salutary Measures heretofore adopted by Your Majesty's Authority, for methodizing the Contents of some of the principal Repositories of Your Majesty's Records and Papers of State, might also be extended to many other Repositories, with Consequences highly beneficial to the Public Service.

And the same Motives which encouraged our Predecessors to intreat Your Majesty's Directions for printing the ancient Records of Domesday, and the Rolls of Parliament, have also induced us to submit to Your Majesty's Wisdom, our Desire of extending the same Measure to other ancient and valuable Monuments of our History, Laws, and Government.

Your faithful Commons do therefore most humbly beseech Your Majesty, that You will be graciously pleased to give such Directions as Your Majesty, in Your great Wisdom, shall think fit, for the better Preservation, Arrangement, and more convenient Use of the Public Records of this Kingdom.

And we beg leave further to assure Your Majesty, that whatever extraordinary Expenses may be incurred by the Directions which Your Majesty in Your great Wisdom shall think fit to give on this Occasion, shall be chearfully provided for and made good by Your faithful Commons.

JOURNAL OF THE HOUSE OF COMMONS,

Jovis, 17° die Julii;

Anno 40° Georgii 3tii Regis, 1800.

Mr. Chancellor of the Exchequer reported to the House, That their Address of Friday last (that His Majesty would be graciously pleased to give such Directions as He shall think fit, for the better Preservation, Arrangement, and more convenient Use of the Public Records of this Kingdom; and to assure His Majesty, that whatever extraordinary Expenses may be incurred by the Directions which His Majesty shall think fit to give on this Occasion, shall be made good by His faithful Commons) had been presented to His Majesty; and that His Majesty had commanded him to acquaint this House, that He will give Directions as desired by the said Address.

COMMISSION

For executing the Measures recommended by the HOUSE of COMMONS.

19*th July* 1800.

GEORGE R.

GEORGE THE THIRD by the Grace of God, King of Great Britain, France, and Ireland, Defender of the Faith, &c.

To Our right trusty and right entirely beloved Cousin and Councillor *William Henry Cavendish* Duke of *Portland*, Knight of the most noble Order of the Garter; Our right trusty and well beloved Councillors *William Wyndham* Baron *Grenville*, and *Henry Dundas*, Esquire, Our Three Principal Secretaries of State; Our right trusty and well beloved Councillors *Henry Addington*, Esquire, Speaker of the House of Commons; *William Pitt*, Esquire, Chancellor and Under Treasurer of Our Exchequer, and First Commissioner of Our Treasury; Sir *Richard Pepper Arden*, Knight, Master of the Rolls; *Frederick Campbell*, Esquire, commonly called Lord *Frederick Campbell*, Our Clerk Register of Scotland; *Sylvester Douglas*, Esquire, one of the Commissioners of Our Treasury; Our trusty and well beloved Sir *John Mitford*, Knight, Our Attorney General; Sir *William Grant*, Knight, Our Solicitor General; *Robert Dundas*, Esquire, Our Advocate for Scotland; and *Charles Abbot*, Esquire; Greeting.

WHEREAS the Knights, Citizens, and Burgesses and Commissioners of Shires and Boroughs, in Our Parliament of Great Britain assembled, having taken into their Consideration the State of the Public Records of this Kingdom, and the Necessity of providing for the better Arrangement, Preservation, and more convenient Use of the same; have humbly laid before Us a Report of their Proceedings thereon; and have also humbly represented unto Us, that the Public Records of the Kingdom are in many Offices unarranged, undescribed, and unascertained; that many of them are exposed to Erasure, Alteration, and Embezzlement, and are lodged in Buildings incommodious and insecure; and that it would be beneficial to the Public Service, that the Records and Papers contained in many of the principal Offices and Repositories, should be methodized, and that certain of the more ancient and valuable amongst them should be printed; and have humbly besought Us that We would be graciously pleased to give such Directions thereupon as We in Our Wisdom shall think fit.

Now know ye, That We, considering the Premises, and earnestly desiring more effectually to provide for the better Arrangement, Preservation, and more convenient Use of the said Records and Papers, and reposing great Trust and Confidence in your Fidelity, Discretion, and Integrity;—

Have authorized and appointed, and by these Presents Do authorize and appoint you the said William Henry Cavendish Duke of Portland, William Wyndham Baron Grenville, Henry Dundas, Henry Addington, William Pitt, Sir Richard Pepper Arden, Frederick Campbell (commonly called Lord Frederick Campbell), Sylvester Douglas, Sir John Mitford, Sir William Grant, Robert Dundas, and Charles Abbot, and any Three or more of you, to make a diligent and particular Inquiry into the several Matters which Our faithful Commons have, in the abovementioned Report of their Proceedings, represented as fitting to be provided for by Our Royal Authority.

And furthermore, We do by these Presents give and grant to you Our said Commissioners, and any Three or more of you, full Power and Authority to cause all and singular the Officers, Clerks, and Ministers of the said Offices and Repositories respectively, to bring and produce upon Oath before you, or any Three or more of you, all and singular Rolls, Records, Books, and Papers, or other Writings belonging to the said Offices or Repositories, or any of them, or any Officers within the same, and which shall be in the Custody of them or any of them respectively.

And Our further Will and Pleasure is, That ye, or any Three or more of you, upon due Examination of the Premises, shall cause such Matters to be duly and speedily executed as ye shall judge fitting and proper to be done, for the more effectual Execution of the several Measures recommended by Our faithful Commons in the said Report of their Proceedings relative thereto.

And to the End that Our Royal Will and Pleasure in the Premises may be executed with the greater Regularity and Expedition, We farther by these Presents will and command, and do hereby give full Power and Authority to you, or any Three or more of you, to nominate and appoint from Time to Time such Person of Ability, Care, and Diligence, as ye shall think fit, to be and act as your Clerk or Secretary, for the Purpose of aiding you in the Execution of these Presents; and also to nominate and appoint in like Manner such several Persons of Ability, Care, and Diligence, as ye may think fit, to be Sub-Commissioners, to be employed under your Direction and Controul in the Premises, and more especially to methodize, regulate, and digest the Records, Rolls, Instruments, Books, and Papers, in any of Our Public Offices and Repositories, and to cause such of the said Records, Rolls, Instruments, Books, and Papers as are decayed, and in Danger of being destroyed, to be bound and secured; and to make exact Calendars and Indexes thereof; and to superintend the printing of such Calendars and Indexes, and original Records and Papers, as ye shall cause to be printed: Which said Clerk or Secretary, and Sub-Commissioners, and every of them, shall and may be removed by you, or any Three of you, from Time to Time, at your Will and Pleasure, full Power and Authority being hereby given to you to appoint others in their Places respectively.

And We further will and command, and by these Presents ordain, That ye, or any Three or more of you, shall from Time to Time certify, under your Hands and Seals, unto Our Lord High Treasurer, or unto the Commissioners of Our Treasury for the Time being, what shall be a fit and suitable Recompence to the above-mentioned Clerk or Secretary, and Sub-Commissioners respectively, for their Pains and Services in the Execution of the Duties hereby required to be by them performed; which said Recompence it is Our Will and Pleasure shall thereupon be paid to them respectively and accordingly.

And Our further Will and Pleasure is, That ye, or any Three or more of you, do and shall, on or before the 25th Day of March in the Year of our Lord 1801, and so from Year to Year, on or before the 25th Day of March in each Year respectively, so long as this Commission shall continue in force, certify unto Us in Our Privy Council, under your Hands and Seals respectively, all and every of the several Proceedings of yourselves and of the said Sub-Commissioners had by virtue of these Presents, together with such other Matters (if any), as may be deserving of Our Royal Consideration touching or concerning the Premises, and what further Measures (if any) ye shall think fit to propose thereupon.

And lastly, We do by these Presents ordain that this Our Commission shall continue in full Force and Virtue; and that ye Our said Commissioners, or any Three or more of you, shall and may from Time to Time, and at any Place or Places, proceed in the Execution thereof, and of every Matter and Thing therein contained, although the same be not continued from Time to Time by Adjournment.

Given at Our Court at Saint James's, the 19th Day of July 1800, in the Fortieth Year of Our Reign.

By His MAJESTY's Command.

(Signed) *Portland.*

SECOND RECORD COMMISSION.

23*d May* 1806.

GEORGE R.

GEORGE THE THIRD by the Grace of God, of the United Kingdom of Great Britain and Ireland, King, Defender of the Faith;

To Our right trusty and well-beloved Councillor *William Wyndham* Baron *Grenville*, First Commissioner of Our Treasury, or the First Commissioner of Our Treasury for the time being; Our right trusty and right well-beloved Cousin and Councillor *George John* Earl *Spencer*, Knight of the most Noble Order of the Garter; Our right trusty and well-beloved Councillors *Charles James Fox*, and *William Windham*, Our three Principal Secretaries of State, or Our three Principal Secretaries of State for the time being; Our right trusty and well-beloved Councillors *Charles Abbot*, Speaker of the House of Commons, or the Speaker of the House of Commons for the time being; and Sir *William Grant* Knight, Master of the Rolls, or the Master of the Rolls for the time being; Our trusty and well-beloved *Henry Erskine* Esquire, Our sole and only Advocate for Scotland, or our sole and only Advocate for Scotland for the time being; Our right trusty and well-beloved Cousin and Councillor *Henry* Viscount *Sidmouth*; Our right trusty and well-beloved Councillors *Frederick Campbell* Esq. (commonly called Lord *Frederick Campbell*), *Sylvester* Baron *Glenbervie* of that part of Our United Kingdom called Ireland, and *John* Baron *Redesdale*; the Right Reverend Father in God Our right trusty and well-beloved *John* Lord Bishop of *Oxford*; Our right trusty and well-beloved Councillors *Charles Bathurst*, *William Wickham*, and *Nathaniel Bond*.

WHEREAS the Knights, Citizens, and Burgesses, and Commissioners of Shires and Boroughs in Our Parliament of Great Britain assembled, having taken into their Consideration the State of the Public Records of this Kingdom, and the necessity of providing for the better arrangement, preservation, and more convenient use of the same, have heretofore humbly laid before Us a Report of their Proceedings thereon, and also humbly represented unto Us that the Public Records of the Kingdom are in many Offices unarranged, undescribed, and unascertained; that many of them are exposed to Erasure, Alteration, and Embezzlement, and are lodged in Buildings incommodious and insecure; and that it would be beneficial for the Public Service that the Records and Papers contained in many of the principal Offices and Repositories should be methodized, and that certain of the more antient and valuable amongst them should be printed; and humbly besought Us that We would be graciously pleased to give such directions thereupon, as We in Our wisdom should think fit:

And whereas We, considering the Premises, and earnestly desiring more effectually to provide for the better Arrangement, Preservation, and more convenient Use of the said Records and Papers, did by Warrant under Our Sign Manual, bearing Date the Nineteenth Day of July 1800, authorize and appoint the several Persons therein severally named, and any Three or more of them, to make a diligent and particular Inquiry into the several Matters which Our faithful Commons had, in their abovementioned Report of their Proceedings, represented as fitting to be provided for, by Our Royal Authority, and to do such other Matters and Things touching the Premises as are therein set forth: And whereas the said several Persons thereby appointed have duly proceeded in the Execution of the several Matters committed to their Charge, and have made considerable Progress therein, as by their annual Certificates

to Us in Our Privy Council appears; but some of the said Persons are since deceased, or have become less able to attend to the Duties so required of them, and it is expedient to appoint others in their Place, and also to increase the Number of the said Persons so to be appointed for the Purpose aforesaid, in such Manner as may give more complete and permanent Effect to Our Royal Intentions in that Behalf:

Now know ye, That We, considering the Premises, and earnestly desiring further and more effectually to provide for the better Arrangement, Preservation, and more convenient Use of the said Records and Papers, and reposing great Trust and Confidence in your Fidelity, Discretion, and Integrity have authorized and appointed, and by these Presents Do authorize and appoint, you the said William Wyndham Baron Grenville, George John Earl Spencer, Charles James Fox, William Windham, Charles Abbot, Sir William Grant, Henry Erskine, Henry Viscount Sidmouth, Frederick Campbell Esquire (commonly called Lord Frederick Campbell), Sylvester Baron Glenbervie, John Baron Redesdale, John Lord Bishop of Oxford, Charles Bathurst, William Wickham, and Nathaniel Bond, and any Three or more of you, (whereof the said First Commissioner of Our Treasury, one of Our Principal Secretaries of State, The Speaker of the House of Commons, The Master of the Rolls, or Our Advocate for Scotland, severally and respectively for the Time being, to be one,) further to make a diligent and particular Inquiry into the several Matters which Our faithful Commons have, in the above-mentioned Report of their Proceedings, represented as fitting to be provided for by Our Royal Authority:

And furthermore, We do by these Presents give and grant unto you, Our said Commissioners and any Three or more of you, (whereof the said First Commissioner of Our Treasury, One of Our Principal Secretaries of State, The Speaker of the House of Commons, The Master of the Rolls, or Our Advocate for Scotland, severally and respectively for the Time being, to be one,) full Power and Authority to cause all and singular the Officers, Clerks, and Ministers of the said Offices and Repositories respectively to bring and produce upon Oath, before you or any Three or more of you, all and singular Rolls, Records, Books, and Papers, or other Writings belonging to the said Offices or Repositories, or any of them, or any Officers within the same, and which shall be in the Custody of them or any of them respectively:

And Our further Will and Pleasure is, That ye or any Three or more of you, (whereof the said First Commissioner of Our Treasury, One of Our Principal Secretaries of State, The Speaker of the House of Commons, The Master of the Rolls, or Our Advocate for Scotland, severally and respectively for the Time being, to be one,) upon due Examination of the Premises, shall cause such Matters to be duly and speedily executed, as ye shall judge fitting and proper to be done for the more effectual Execution of the several Measures recommended by Our faithful Commons, in the said Report of their Proceedings relative thereto.

And, to the End that Our Royal Will and Pleasure in the Premises may be executed with the greater Regularity and Expedition, We further by these Presents will and command, and do hereby give full Power and Authority to you, or any Three or more of you, (whereof the said First Commissioner of Our Treasury, One of Our Principal Secretaries of State, The Speaker of the House of Commons, The Master of the Rolls, or Our Advocate for Scotland, severally and respectively for the Time being, to be one,) to nominate and appoint from Time to Time such Person of Ability, Care, and Diligence, as ye shall think fit, to be and act as your Clerk or Secretary, for the Purpose of aiding you in the Execution of these Presents; and also to nominate and appoint in like Manner such several Persons of Ability, Care, and Diligence, as ye may think fit, to be Sub-Commissioners, to be employed under your Direction and Controul in the Premises; and more especially to methodize, regulate, and digest the Records, Rolls, Instruments, Books, and Papers, in any of Our Public Offices and Repositories, and to cause such of the said Records, Rolls, Instruments, Books, and Papers as are decayed and in Danger of being destroyed, to be bound and secured; and to make exact Calendars and Indexes thereof; and to superintend the printing of such Calendars and

Indexes, and original Records and Papers as ye shall cause to be printed: which said Clerk or Secretary, and Sub-Commissioners, and every of them, shall and may be removed by you or any Three or more of you, (whereof the said First Commissioner of Our Treasury, One of Our Principal Secretaries of State, The Speaker of the House of Commons, The Master of the Rolls, or Our Advocate for Scotland, severally and respectively for the Time being, to be one,) from Time to Time at your Will and Pleasure; full Power and Authority being hereby given to you, to appoint others in their Places respectively.

And We further will and command, and by these Presents ordain, That ye or any Three or more of you, (whereof the said First Commissioner of Our Treasury, One of Our Principal Secretaries of State, The Speaker of the House of Commons, The Master of the Rolls, or Our Advocate for Scotland, severally and respectively for the Time being, to be one,) shall from Time to Time certify under your Hands and Seals, unto Our Lord High Treasurer, or unto the Commissioners of Our Treasury for the Time being, what shall be a fit and suitable Recompence to the above-mentioned Clerk or Secretary, and Sub-Commissioners respectively, for their Pains and Services in the Execution of the Duties hereby required to be by them performed; which said Recompence it is Our Will and Pleasure shall thereupon be paid to them respectively and accordingly.

And Our further Will and Pleasure is, that ye, or any Three or more of you, (whereof the said First Commissioner of Our Treasury, One of Our Principal Secretaries of State, The Speaker of the House of Commons, The Master of the Rolls, or Our Advocate for Scotland, severally and respectively for the Time being, to be one,) do and shall, on or before the Twenty-fifth Day of March in the Year of our Lord 1807, and so from Year to Year, on or before the Twenty-fifth Day of March in each Year respectively, so long as this Commission shall continue in force, certify unto Us in Our Privy Council, under your Hands and Seals respectively, all and every of the several Proceedings of yourselves and of the said Sub-Commissioners, had by virtue of these Presents, together with such other Matters (if any) as may be deserving of Our Royal Consideration touching or concerning the Premises; and what further Measures (if any) ye shall think fit to propose thereupon. And Lastly, We do by these Presents ordain, That this Our Commission shall continue in full Force and Virtue, and that ye Our said Commissioners or any Three or more of you, (whereof the said First Commissioner of Our Treasury, One of Our Principal Secretaries of State, The Speaker of the House of Commons, The Master of the Rolls, or Our Advocate for Scotland, severally and respectively for the Time being, to be one,) shall and may from Time to Time, and at any Place or Places, proceed in the Execution thereof, and of every Matter and Thing therein contained, although the same be not continued from Time to Time by Adjournment.

Given at Our Court at Saint James's, the Twenty-third Day of May 1806, in the Forty-sixth Year of Our Reign.

By His MAJESTY's Command.

(Signed) *Spencer.*

ORDER.

AT a Board of the Commissioners appointed by His Majesty on The Public Records of the Kingdom; holden at the House of The Right Honourable The Speaker of the House of Commons, on the 25th Day of March 1813:

PRESENT,

The Right Honourable CHARLES ABBOT, Speaker of the House of Commons.
The Right Honourable Sir WILLIAM GRANT, Master of the Rolls.
The Right Honourable Lord FREDERICK CAMPBELL.
The Right Honourable JOHN Lord REDESDALE.
The Right Honourable SYLVESTER Lord GLENBERVIE.
The Right Reverend JOHN Lord Bishop of LONDON.
The Right Honourable CHARLES BATHURST.

ORDERED, That a New Edition of RYMER'S FŒDERA be prepared for the Press, commencing from the First Year of William the Conqueror; incorporating therein all other Public Instruments which may be found in the several Repositories of Records within this Realm of a Description similar to those contained in the Original Work; and continuing the Collection down to the Accession of His present Majesty.

John Caley, Secretary.

GENERAL INTRODUCTION

TO THE

FŒDERA.

CONTENTS

I.—*Origin and Progress of the Work intitled The Fœdera, p.* i.

II.—*Materials of which it is composed, and Sources from whence derived, p.* iv.

III.—*Comparative Merits of the different Editions through which it has passed, p.* v.

IV.—*Necessity of a new Edition, p.* vii.

V.—*Of the present Edition, its History and Execution, p.* viii.

GENERAL INTRODUCTION

TO THE

FŒDERA.

I.—*Origin and Progress of the Work intitled The Fœdera.*

1. OF this National Work, intitled "FŒDERA, CONVENTIONES, LITTERÆ, et cujuscunque generis ACTA PUBLICA inter REGES ANGLIÆ, et alios quosvis IMPERATORES, REGES, PONTIFICES, PRINCIPES vel COMMUNITATES, ab ineunte SÆCULO DUODECIMO; viz. ab anno 1101. ad nostra usque tempora habita, aut tractata.—Ex Autographis, infra secretiores ARCHIVORUM REGIORUM Thesaurarias, per multa sæcula reconditis, fideliter excripta.—Accurante THOMA RYMER, &c." the first fourteen Volumes were published in Rymer's life-time; the fifteenth and sixteenth which he had prepared for the press, were published after his death by Robert Sanderson, his Assistant, afterwards Usher of the Rolls; by whom also was added a seventeenth Volume, with an extensive apparatus of Indexes; the Work was continued by the same hand in three succeeding Volumes, making in the whole Twenty Volumes folio.

From any thing we can learn from Rymer to the contrary, the materials of these sixteen Volumes were selected and arranged by himself: he does not intimate that he had seen any previous plan, or had any Digests, Tables, or Calendars, to facilitate his researches; nor does he give the slightest intimation of these things, even in his dedication to Queen Anne, under whose authority the Work was undertaken; but by his labours, industry, and accuracy, he has deserved well of his country in particular, and of Europe in general; his work does lasting honour to the enlarged views and munificence of those Sovereigns, under whose auspices it was projected, conducted, and published; and perhaps there were few, if any men in his day, who could have executed a design with so much accuracy and success, at once as difficult and complex, as it was important and useful.

Upon inquiring into the origin and progress of this great Work, we find, that although its beginnings are almost imperceptible, it had a slow but steady growth for 126 years, previously to the publication of the first Volume. We need not consider the various attempts made in remote reigns * to methodize and arrange the invaluable materials which came at last under the hands of Rymer, as essentially serviceable to his undertaking; because, the attempts were either partial or abortive; and the Tables, Calendars, and Indexes thus made, either perished or became private property. But, Sir Joseph Ayloffe has published an excellent work on this subject, entitled "Calendars of the Ancient Charters, &c." to which is prefixed "An Introduction † giving some information of the state of the Public Records, from the Conquest to the present time;" from whence we may collect an account of the Materials out of which the Fœdera grew; and may discern the Form, Arrangement, and even the Title, which the work has assumed.

The Author of this Introduction informs us, that in 1567, Queen Elizabeth taking into consideration the confused and perilous state in which the Records of Parliament then lay, issued a Warrant, directed to Sir William Cordel Master of the Rolls, to deliver into the hands

* Several very useful ordinances relative to the arranging, calendering, and preservation of the Records of the Kingdom, were made in the reigns of Edward II. and Edward III. See Rot. Claus. 14 Edw. II. m. 22.—Ibid. 16, m. 19. Rot. Pat. 16 Edw. II. p. 1. m.18. and Rot. Claus. 34 Edw. III. p. 1. m. 15. in Turr. Lond. And see "Reports of the Committee appointed to view the Cottonian Library," A. D. 1732, p. 198.

† Written by Thomas Astle, Esq. Keeper of the Records in the Tower.

of William Bowyer, the Keeper of the Records within the Tower of London, all the Parliament, Patent, Treasurers, Close, and Fine Rolls; Bundles of Escheats, Inquisitions, Attainders, and Surrenders; and all the other Rolls and Records whatsoever, of her Chancery, for the several reigns of Richard III. Henry VII. Henry VIII. and Edward VI. And we are further informed, that "Bowyer was the first who reduced the Tower Records into good order;" and then "digested and made Repertories of them." This Compilation was contained in six large volumes folio; and in forming it, the Author spent "eight years, and above £1000. of his own money." Introd. p. xxviii. It is true, the fruits of this laborious man's industry are not now to be found; but when or how they were lost, cannot, at this distance of time, be ascertained.

Having done so much for the Records of the Parliament and Chancery, the Queen extended her care to the other Courts. For she directed Arthur Agarde, one of the deputy Chamberlains of the Exchequer, "to sort and digest, not only all the Records in the four Treasuries of the Exchequer; but also all the original Leagues and Treaties of Peace, Truce, Alliance and Marriage between England and foreign Nations; and to make Calendars of them." Introd. p. xxix. This work, the industrious author completed in the succeeding reign; and it may be observed that the Queen's direction to him contains the very articles that consitute the Title, which Rymer has given to his Collection.

The Papers of Agarde falling into the hands of Thomas Powell, he published them, first in 1622; and afterwards with considerable additions in 1631, in a small quarto, under the following Title, "The Repertorie of Records remaining in the four Treasuries on the Receipt Side at Westminster, the two Remembrancers of the Exchequer, with a short introductory Index of the Records of the Chancery and Tower; as also a perfect Calendar of all the Records remaining in the Office of Records at the Tower of London in the years of King John, Henry III. Edward I. Edward II. Edward III. Richard II. Henry IV. Henry V. and Edward IV." Though this is a very brief work, it contains a vast fund of information; and bears every mark of good judgement and unimpeachable accuracy; and Rymer must have been considerably indebted to it.

In 1661 the care of the Tower Records was confided to William Prynne. This laborious antiquary is said "to have brought to light great numbers of ancient and valuable Parliamentary and other Records, which he sorted, marshalled, and arranged in such method, that by the assistance of the Tables and Calendars which he made, any person might have easy access to any of the Records." Ayloffe's Introd. p. xxxvi. Of his extraordinary diligence his own voluminous works are a sufficient testimony. "The exact Abridgement of the Records in the Tower of London from the reign of K. Edward II. to that of K. Richard III." which he published from the papers of Sir Robert Cotton, fol. Lond. 1657, was a very valuable work in its time: but as it relates almost solely to the Parliamentary Records, it could be but of little use in the plan of the Fœdera; though other Collections of the same laborious antiquary have doubtless contributed their quota of help.

Soon after K. William and Q. Mary's accession, Robert Harley, afterwards Earl of Oxford, formed a plan for printing at the public expence all the Leagues, Treaties, Alliances, Capitulations, and Confederacies which had at any time been made between the Crown of England and other Kingdoms, Princes, and States; intermixed with such Instruments and Papers of State as either more immediately related to them, or were curious and useful in illustrating the English History; and by the recommendation of the Earl of Halifax, Rymer, then Historiographer Royal, was appointed to carry it into execution.

That Rymer might have every facility towards the accomplishment of so great and useful a work, he received Queen Mary's Warrant, dated August 20th, 1693, empowering him "to transcribe and publish all the Leagues, Treaties, Alliances, Capitulations, and Confederacies, which have at any time been made between the Crown of England and any other Kingdoms, Princes, and States, as a work highly conducing to our service and the honour of this our Realm." And the same warrant gave him liberty of access to all the different Repositories of the Public Records. To this was added an order of the King in Council, dated April 12th, 1694, to the Lord Keeper of the Great Seal, commanding him, "to cause a Writ to be sealed and directed to the Right Honourable the Lords Commissioners of His Majesty's Treasury, and the Chamberlains of the Exchequer, authorizing

and requiring them to deliver, or cause to be delivered, to Mr. Thomas Rymer, all Leagues, Treaties, &c. remaining in the several Treasuries of the Exchequer, which he shall have occasion for and desire."

Thus encouraged and assisted, Rymer commenced his work, and published his first Volume in 1704, eleven years after the date of the first Warrant. It seems, that at an early period of the undertaking, he had employed Robert Sanderson as an assistant, as we find him included with Rymer in a third Warrant issued by Queen Anne, dated May 3rd, 1707, giving them conjointly, the same authority to search, transcribe, and publish, as by the preceding instruments was given to Rymer alone. These Warrants are all printed in the first Volume of the 8vo edition of the ACTA REGIA. Lond. 1731. pp. xi—xiii. We have already seen that fourteen Volumes of this work were published during the life-time of Rymer; who died the same year in which the 14th was printed, viz. 1713. The 15th and 16th he left prepared for the press; which, with the 17th, were published in the course of the four following years, by Sanderson his assistant; who afterwards added the three additional Volumes already mentioned. Thus was completed what may be properly termed the FIRST edition of the Fœdera, begun in 1704 and completed in 1717.

This edition soon becoming very scarce, Jacob Tonson obtained the "Royal Privilege and Licence of K. George I. for the sole printing and publishing a new edition of the Fœdera, for the term of fourteen years." In this work he engaged George Holmes, Deputy Keeper of the Tower Records, as Editor, who states that this second edition was by him "ad originales Chartas in Turri Londinensi denuo summâ fide collata & emendata. Lond. 1727—35."

It appears that in the course of passing these Volumes through the press, Holmes had discovered and corrected a number of errors. These he collected in a separate volume, which he published with the following Title: "The Emendations in the New Edition of Mr. Rymer's Fœdera, published for the use of those gentlemen who are posssessed of the former Edition. London, printed for J. Tonson in the Strand, 1730." fol. pp. 57. containing 114 columns.—These emendations extend to the conclusion of Vol. XV. and seem to be the result of his revision of the sheets of the original work either for, or from, the press. Many of these emendations, it is true, are of considerable importance; but he has not corrected one fourth part of the errors found in the original Edition: others are of very little consequence, consisting chiefly in correcting infinitives by gerunds; alterations in the names of persons and places; putting Cart. for Claus. and Claus. for Pat. &c.; the greater part are mere typographical corrections.

We have sufficient proof that Holmes did not collate the Papers at the Tower, with any tolerable degree of care, from the very many omissions discovered on re-collation, not of words only, but in many instances even of sentences: for instance, in Vol. I. p. 89, "Excambium factum inter Archiep' Cantuar' & Ep'um Roffens'." (Cart. Antiq. C. 17.) there is a sentence consisting of twenty-five words entirely omitted, by which the sense is completely destroyed. Rymer not knowing how to act, has placed a mark † in the margin opposite to the place, to indicate that the sense, from some cause or other, was not clear. In the second edition Holmes has printed the Article as left by Rymer, with a similar mark in the margin; when, had he only turned to the Cartæ Antiquæ as referred to by Rymer, and which were under his own immediate care, he might have discovered the omitted sentence. In this volume of Emendations none are found for Vol. XIV.; and as Holmes does not appear to have carried his corrections beyond the Twelfth Volume, the remaining eight must have been carried through the press by Sanderson alone.

This edition also becoming scarce and high priced, a new edition was undertaken at the Hague in 1738 or 39, which was completed in 10 Volumes folio, printed with considerable elegance, on a much smaller letter than either of the preceding editions: in this edition the Fœdera, properly speaking, is included in the first nine volumes; the tenth is occupied with a very copious general Index, and with the Analysis of the whole work, published in French by M. Rapin, entitled "Abregè historique des Actes publics d'Angleterre, recueillis par Thomas Rymer;" and known in England by the title of ACTA REGIA. This Analysis was begun by Le Clerc, as a Critique or Review in the "Bibliotheque Choisie," continued by Rapin to the conclusion of the 17th Volume, and brought down by an unknown hand to the conclusion of Sanderson's supplementary Volumes. This tenth volume is the most valuable part of that Edition.

The Fœdera commences with a Convention between Henry I. King of England and Robert Earl of Flanders, made at Dover on the 16th of the calends of June, A. D. 1101, in the first year of Henry's reign; and the last instrument with a date, is a Letter from Paris, of March 22nd, 1654, the sixth year of the reign of king Charles II. After this Letter there are two others without dates, but their contents shew that they were written some time in the same year. The whole compilation therefore includes the period of 553 years. But it should be remarked that in the reigns of Hen. I., Stephen, Hen. II., and Rich. I. there are not less than sixty-seven years for which no kind of instrument is found in the preceding edition.

After Rymer's death, an endeavour was made by the House of Lords, to examine the Repositories of the public Records, to ascertain their contents and the state of preservation in which they were found. The account of this measure is as follows: On Dec. 9, 1718, an order was issued by the House of Lords, appointing Committees "to view the Records of the Court of Chancery in the Tower, and those fit to be carried thither; and to consider what place there, is proper to receive them; and likewise to view all such other public Records as they shall think fit, and in what manner and place the same are now kept." This order was carried into execution, and very important proceedings took place in consequence; and a Report from the committees was laid before the House of Lords, April 16, 1719, which, with an humble address, were laid before His Majesty, April 17th, and His Majesty was graciously pleased on the 18th of the said month, to order "that the measures therein recommended should be carried into execution." By an order of the Lords, the whole proceedings relative to this business were printed for the use of their Lordships. The copy to which this refers bears date, London 1723. In the Report made to the Lords on this occasion, a general view is given of the following offices, their contents, and the state of the materials found in them. 1. The Tower. 2. The Rolls Chapel. 3. The Pipe Office. 4. King's Remembrancer's Office. 5. Treasurer's Remembrancer's Office; and 6. The Augmentation Office.

Thus we have seen by what slow steps this important national work was brought into being, and raised to a comparative state of perfection; 1st, A variety of pre-disposing Acts for the preservation and arrangement of the Public Records, prepared its way, by furnishing the Materials; 2dly, The Earl of Oxford's love of literature, and zeal for the honor of his Country, suggested the Plan, according to which the important undertaking was conducted; and 3dly, The munificence of three British Sovereigns, directing and encouraging the industry of Rymer and Sanderson, brought it before the Public.

II.—*Materials of which the Fœdera is composed, and Sources from whence derived.*

§ 1. THE Materials of which the Fœdera is composed are, generally speaking, of a most important nature. England, from the remotest period of its history, has borne a distinguished part among the nations of Europe, and its connexions with Foreign States have always been extensive and powerful. A Diplomatic History therefore, of such Interests and Connexions, from the Invasion of England by William Duke of Normandy, down to our own times, containing all the Leagues, Treaties, Capitulations, Manifestoes, and Correspondence which have taken place between this Country and other States and Sovereigns, must be of great importance not only to this Country, but to Europe at large; such a History, the Collection now technically called The Fœdera, from the first word of its running-title, presents; taken in every point of view, it is of the highest interest to the statesman, the lawyer, and the historian.

It is true that the original Editor, through hurry or precipitancy, has permitted many things to enter into the great mass, some of which are of little, others are of minor consequence: yet it is not perhaps going too far to say, that there are very few papers in the whole collection that may not be found, in reference to particular subjects, deserving of insertion.

§ 2. WITH respect to the Sources from whence the Materials of this Work were derived, we have already seen that Rymer had access by Royal Authority, to all the Public Offices, and Repositories of State Papers, &c. Both his instruments and margins prove that he collected much from the Charter, Patent, and Clause Rolls in the TOWER; as well as from the Bundles of Letters, Writs, and Miscellanies in the same place; and some few things from the Chartæ Antiquæ; from the Bulls in the CHAPTER-HOUSE, Westminster, and from the ancient Treaties in that office; from the King's Remembrancer's Office in the EXCHEQUER, and much from the COTTONIAN Library: he made collections also at the Chapel of the ROLLS, and some gleanings from the Archives at the Archbishop's Palace, LAMBETH.

The STATE PAPER OFFICE furnished him with nothing previously to the reign of Hen.VIII; from that period it is rich and abundant; and the gleanings left, are more copious than the harvest which he reaped.

But there was a source of another description, to which he was much indebted, viz. "The ancient English ANNALISTS and HISTORIANS." This has been demonstrated by the fact, that several papers, whereof the originals are probably no longer extant, and the only copies are preserved in the above writers, are found verbatim in Rymer. The proofs of this have been furnished in great detail to His Majesty's Commissioners on the Public Records of the Kingdom, but need not be adduced here. Of this fact the regulations made by Richard I. at Chinon, on his way to the Holy Land, A. D. 1190, p. 52. and the Letter of Vetus de Monte, A.D. 1192, p. 61. afford sufficient proof. It has been suspected also that Rymer had access to some private collections, the proprietors of which he has not thought proper to name; but these stand without any reference in the Fœdera, and the places of their deposit have been long and diligently searched for in vain.

III.—*Comparative Merits of the different Editions through which the Fœdera has passed.*

WE have already seen that the Fœdera passed through three editions; the first, by Rymer, assisted by Sanderson; the second, by Holmes and Sanderson; and the third, by the Hague booksellers; but who the Editor of the Dutch edition was does not appear.

The FIRST edition, and the manner in which it was compiled, have been particularly described in the preceding pages.

Though the SECOND edition professes to be "summâ fide collatâ & emendata ad originales chartas," &c. yet, from what we have seen, it appears to possess but few excellencies beyond the former. Allowing even that Holmes did collate all the instruments of the first Twelve Volumes with the originals, this could be true of the instruments in the Tower only; but multitudes have been collected from other sources, none of which we may presume he professed to touch; nor has he, even from the Tower, enriched this second edition with a single new article; nor have even the Omissa added to the first and second Volumes of Rymer's edition, been inserted in their proper places. Those in the reign of Edward I. which amount to upwards of fifty articles, the originals of which are in the Tower, have neither been collated nor inserted in their places: and several instruments taken from the Patent and Clause Rolls, which were printed in the first edition under a wrong date, are repeated in the second edition, without the slightest attempt either at correction or chronological arrangement: Indeed, some of the papers from the Tower are in a more incorrect state than those taken from any other Office; and particularly the French Papers, which were transcribed with great carelessness.

The THIRD edition possesses several peculiarities. It appears to have been undertaken by the Dutch booksellers merely for their own private advantage; but the person whom they procured to

superintend the work was both judicious and learned.* In the title pages of all the volumes, it uniformly professes to be formed after the SECOND London edition; but adds "Editio tertia prioribus longè amplior & emendatior. Hagæ Comitis, apud Joannem Neaulme." The second Volume bears the date 1739—the first and tenth, that of 1745. It is likely that this edition was begun in 1738.

In this re-impression, the following are the peculiarities referred to above. 1. All the English papers are translated into French; but the Original is preserved in a parallel Column. 2. At the conclusion of the Fœdera, which ends in the Ninth Volume, are found, "Epistolæ Mariæ Reginæ Angliæ, ad extraneos Principes & Respublicas ab anno 1554 ad annum 1558; desumptæ ex manuscripto originali in Bibliothecâ Ducis Kantiæ." These letters, probably written by Roger Ascham, are one hundred and seven in number; and, though not of very great importance, yet some of them tend to throw light upon the political and ecclesiastical History of that period, in which both the Church and State were brought to the verge of ruin. 3. A Tract, entitled, "De l'Estat & Gouvernement du Royaume d'Angleterre, avec une nouvelle addition des principales Cours du dit Royaume, & des Officiers d'icelles Cours. Faict à la main le 28 Mars de l'an de Salut 1565, pendant le regne de la Serenissime & Excellentissime Princesse, la Reine Elizabeth, par un gentil-homme, Ambassadeur en France pour sa Majesté, apres [aupres] le Roy Charles IX. de ce nom." The Manuscript from which this was taken is said to have been "given by the late Prince of Condé to the Count de Bethune." The original of this Tract, is no other than Sir Thomas Smith's account of the Commonwealth of England, which was long before this time in print, and had passed through several editions both in Latin and English. 4. The Tenth Volume is composed of "Abregé Historique des Actes Publics d'Angleterre, recueillis par Thomas Rymer." This is the French original, of what is called the "Acta Regia," translated by Stephen Whately. It was begun by Le Clerc, as we have already seen, and continued by Rapin, which it appears the Earl of Halifax encouraged him to perform; and for this purpose had the different Volumes of the Fœdera sent to him in the course of their publication. It comprehends more than the English edition, as it gives an analysis of the 20th Volume of the Fœdera, which is not found in either the folio or octavo edition of the "Acta Regia." 5. It contains also a very copious and useful Index of the principal matters in the twenty Volumes of the Fœdera, but adapted here to the nine Volumes of the Dutch edition. It is well known that the London editions have no Index to the last three Volumes; and the Index Nominum and Index Locorum, &c. are printed at the end of the 17th Volume; and the latter Index is divided into Seventeen parts, each part including the subjects of its corresponding Volume. This is very inconvenient, as sometimes it may require seventeen distinct searches to find the subject in question. But in this respect, the Dutch edition has greatly the advantage of the two London editions.

As the Abregé Historique is so intimately connected with the Fœdera, it may be necessary to give a more particular account of this work, and the plan on which it was executed. This Analysis, termed in Holland "Abregé Historique des Actes Publics d'Angleterre, recueillis par Thomas Rymer," and in the English edition, "Acta Regia," was begun by Le Clerc in the 16th Volume of the "Bibliotheque Choisie," in which Work no other Plan appears to have been intended or followed, than that of giving a simple Analysis of the Contents of each Volume, with a Critique on the Importance of the Materials. This Analysis Le Clerc conducted through the First Volume of the Fœdera; after which he put the Work into the hands of Rapin, who brought it down to the Conclusion of the 17th Volume, on a Plan more extended and more methodical than that of Le Clerc; and, that there might be an Uniformity in the Work, when he had gone regularly down from the 2nd to the 17th Volume, he took up the First Volume which had been analyzed by Le Clerc, and abridged it on the same Plan which he had adopted with respect to the succeeding Volumes.

What Rapin's Plan was, we learn from his own words in the Commencement of his Work, and by these we find it differed from the Plan of Le Clerc in two important particulars. 1st, In giving

* In point of typographical accuracy the third edition is very far superior to either of the preceding. In the "Advertisement" prefixed to the first volume, the Editor says, "Je ne m'etendrai point sur ce qui la rend preferable aux deux premieres, par rapport à l'exactitude: J'avoue même qu'on auroit pu pousser les corrections beaucoup plus loin encore qu'on n'a fait, s'il avoit eté permis de donner quelque chose à la conjecture, dans des Pieces ou tout est sacré." Avertissement de l'Editeur.

a better arranged and more extensive Analysis of the Contents of each Volume. 2nd, In shewing the relation these Acts bore to the History of England; and of what importance they were in illustrating the public and private Transactions of each reign. "Le Clerc," says Rapin "en donnant l'extrait du premier Tome, s'est contenté de faire connaitre en gros, l'usage qu'on pouvoit fair de ce recueil; premierement, par quelques remarques generales; & secondement, en indiquant quelques uns des Actes le plus importans, qui se trouvent dans le premier Tome. Mais, mon but, dans les extraits suivans, a été d'entrer dans un plus grand detail, de marquer le rapport des Actes avec les evenements qui se lisent dans l'histoire; & d'eclaircir les uns par les autres." *Abregé Historique*, p. 8. The method which Rapin appears to have pursued was this: In the first place he carefully considered the Acts in the Fœdera under each reign. 2dly, He brought Acts of a similar description together, and thus made a general classification, under the denomination of Articles. 3dly, He then examined the History of England in its foreign and domestic relations; and selected the leading Facts which might be arranged under the articles of the preceding classification. 4thly, He gave an Epitome of these Historical Transactions under each article, attaching to each the Act or Acts by which these Transactions were illustrated and confirmed. 5thly, He added some notes at the bottom, the better to explain certain circumstances, both in the Acts themselves and the Transactions or History of those times. Thus, for the reign of Henry II., he classed his materials under the following ARTICLES—I. Of the increase of the English Monarchy.—II. Affairs of Henry with Thomas à Becket.—III. Of the Conquest of Ireland.—IV. Rebellion of Henry's Sons.—V. Henry's Affairs with Scotland.—VI. Henry's Affairs with France.—VII. Of Richard's Rebellion. Each of these forms a Head of Historical Discussion; at the end of which, such Acts in the Fœdera as are referred to in the Subject, are mentioned. But this classification of Articles was necessarily varied in different reigns, and with these variations he continued his abridgments to the conclusion of the 17th volume.

The remaining three Volumes were abridged by a different hand; the Author taking his Historical text from Rapin's History of England. This latter Abridgement is tedious, is destitute of lucid arrangement and distinguishing leading principles, and absurdly classes all the Transactions, and the acts relating to them, in Alphabetical Order, to the confusion and almost total destruction of Chronological arrangement, so essentially necessary to a Work of this kind It is obvious how much these important Records must be dismembered, by being reduced to such an order as was required under, Amboine—Année—Chambre Etoilée—Chevaliers—Colonies—Descharges—Decouvertes, &c. &c.; and to what an excess this confusion must be carried in the English Translation, which following the order of its own Alphabet, displaced most of the articles in the French Arrangement. *Ex. gr.* Amboyna—Army—Books—Church—Dispensations—Forest Laws—Grants—Inventions—Knights, &c. &c.

IV.—*Necessity of a New Edition.*

THOSE who are best acquainted with the Fœdera, and the nature of the Originals of which it is composed, have unanimously agreed that it is a work capable of great improvement; and one that may be carried to a much higher degree of perfection. On carefully considering the materials of this work, it has appeared, that many of them are incorrectly printed; and the nature of the mistakes is such, as to prove that they have been incorrectly copied from the originals. This was not owing to Rymer himself; wherever his hand appears, it is the hand of a master; but he was most evidently obliged to employ persons to transcribe, in the different offices; and in many cases, they have proved themselves, either from inability to make out the old hands, or carelessness in copying, to have been very unworthy of his confidence.* Many instruments taken from the Tower, and particularly

* The Collectanea of Rymer in the British Museum, consisting of fifty-seven volumes of folio Transcripts, made by different hands, are so exceedingly incorrect as to be perfectly useless for the purpose of being printed; they give indeed a good general idea of the Instruments of which they are supposed to be fair transcripts, but nothing more.

the French papers; and many of the earlier Bulls, taken from the Chapter-House, have been copied with the most reprehensible neglect. What renders this the more to be regretted is, the fact, that the originals have suffered greatly by the lapse of time since the days of Rymer; and others have suffered much by the injudicious method used by his collectors, who in many cases, to render an evanescent page or paragraph more legible, have applied an infusion of galls, by which the vellum and parchment have been incurably tinged with black to the very center of the skin. Some of these valuable monuments have been badly kept. Even where they are best and most carefully preserved, they are necessarily perishing; and as it is impossible to find in any future time, these instruments in a better condition, it depends solely on the press to give them perpetuity.

Such considerations as these have long suggested the necessity of a new, more correct, and more extended Edition of this great National Work. The reasons for this measure may be thus briefly summed up:—1st. The Fœdera is a collection of great general utility and importance; and is acknowledged to be so in every part of Europe. 2dly. To the British Nation it is as interesting as it is honourable; it is the faithful Depository of its most important Acts, the Originals of which are daily perishing, or becoming less legible; 3dly. The original edition has long since disappeared: the second edition, more extensive, has been long out of print; and the Dutch edition has been long both scarce and dear; 4thly. The late measures for methodizing, arranging, and preserving the Public Records of the Kingdom, have afforded peculiar and extraordinary facilities for such an undertaking.

V.—*Of the present Edition of the Fœdera—its History and Execution.*

§ 1. IN the beginning of the year 1800, a Select Committee of the House of Commons was appointed to enquire into the state of the Public Records of this Kingdom, and of such other Public Instruments, Rolls, Books, and Papers, as they should think proper; and to report to the House the nature and condition thereof; together with what they should judge fit to be done for the better arrangement, preservation, and more convenient use of the same, and the Committee presented their Report to the House of Commons on the 4th of July in the same Year.

In this Report, after taking a view of the measures which had been adopted in former times for the preservation of the Public Records, from the 46th of Edward III. A.D. 1372, down to the 6th of George II. A.D. 1732, of what had been done in consequence of these measures, and of what still remained to be done, they proceeded to state, that having made out a List of all the Public Repositories in England, in which any Records, Rolls, Books, or Papers of Royal, Parliamentary, Judicial, or other Public Authority, had been usually kept, comprehending those formerly enquired into by Parliament, and those hitherto unexamined by it; and having classed them under the heads of General Repositories, Houses of Parliament, Offices of State, Courts of Justice, Cathedrals and Universities, Inns of Court, and Public Libraries, comprehending also, all Repositories of a similar description in Scotland, they had next framed a List of Questions to be transmitted to the different Repositories, for ascertaining the nature of the contents of each Place, the State of the Building in which such Records were kept, as to its Security and Accommodation, and the Degree in which the Catalogues, Calendars, and Indexes were complete. This inquiry produced the most satisfactory results. The Returns made to these Questions from Public Offices and other Repositories, amounted to between three and four hundred, in which a detailed account was given of all the Records, Instruments, and other matters to which the Questions related; no former measures had ever produced such returns. That, in 1732 having produced only eighteen, and even this small number, as far as appears, by no means so complete and circumstantial as even the like number of those now procured.

Upon the foundation of this Report an Address from the House of Commons, was presented to His Majesty, humbly representing, " that, having taken into consideration the State of the Public

Records of the Kingdom, although in several Offices they found them preserved with order and regularity, yet in many of the most important Offices they had found them wholly unarranged, undescribed, and unascertained; that some of them were exposed to erasure, alteration, and embezzlement; and others lodged in places where they were daily perishing by damp, or incurring a continual risk of destruction by fire: that it would be beneficial to the Public Service, that the Records and Papers contained in many of the Principal Offices and Repositories, should be methodized; and that certain of the more ancient and valuable among them should be printed, beseeching His Majesty that He would give such directions thereupon, as in His Royal Wisdom He should think fit." Upon the 19th of July 1800, the Chancellor of the Exchequer informed the House, that their Address having been presented to His Majesty, His Majesty had commanded him to acquaint the House, that He would give the necessary directions. And a Commission for carrying into effect the Measures recommended by the House of Commons was accordingly issued under His Majesty's Sign Manual.

Among the measures recommended to the House by the Select Committee, and which the Royal Commission gave authority to execute, was the following; viz. "To make a Selection of such Records as it may be expedient to print under the authority of Parliament." And in reference to the point more immediately under consideration, they expressed themselves thus: "The State Papers published together in Rymer's Fœdera form a most valuable Collection. They commence from the reign of Hen. I. 1134 (1100) but they do not come lower in date than the first Six years of Charles the Second, during the Usurpation; and it appears to your Committee, that it may be very desirable to have this Work completed by a Supplementary Selection of such other important Papers as were omitted by the original compilers; and also to have it continued to the Revolution, or even to the Accession of the House of Hanover."

When a suitable person was found to execute the duties of a Sub-Commissioner, in superintending and conducting this Work, the first task assigned to him was to examine the different Public Offices, in order to ascertain what additional Articles they were likely to afford towards supplying the deficiences of the original Work. And it being satisfactorily proved to the Commissioners, that several important Instruments had been discovered, unknown to Rymer and his associates, and that it would be a matter of some consequence to begin the Work with the Norman Invasion, A. D. 1066, instead of the First year of Hen. I., it was finally ordered that the Work should commence there; and, at a subsequent meeting of the Commissioners, they agreed that it should be brought down to the Accession of His present Majesty.

The Plan being finally arranged, searches were commenced at the following places: 1. The Tower of London, where the principal part of the Instruments printed in the earlier Volumes of the Fœdera still remain, and where a multitude had been lately discovered, in the reigns of Henry III. and Edward I. by the present Keeper of the Records. 2. The Chapter House Westminster, where the principal part of the ancient Bulls were found; as also authentic Transcripts of many important Instruments in two large Register Books, denominated Liber A. and Liber B. This Office also contains some Royal Wills, and various other Instruments of the description of those which constitute the body of the Fœdera. 3. In the Archives of the Dean and Chapter of Westminster, some curious Instruments were found belonging to the Norman Reigns. 4. The Cottonian, Harleian, Lansdown, Sloanian, and other Collections, in the British Museum, were carefully examined, and many valuable Materials extracted from them. 5. The Selections made at the State Paper Office, are both numerous and valuable. These will appear in the subsequent volumes of the Work, as the State Papers there, do not commence before the reign of Henry VIII. 6. From the Bodleian Library at Oxford, much valuable matter has been obtained, not only from the Collections of ancient Charters and Register Books there deposited; but particularly from the Carte Papers, which are faithful Transcripts taken from the Originals in Paris, relating to English State Transactions with the French Court; many of which do not now exist among our Archives. 7. Several successful Searches were made in the University of Cambridge; and particularly in the invaluable MS. Library of Corpus Christi College, formerly belonging to Archbishop Parker. The Public Library in that University has also afforded some good materials for succeeding parts of the work. 8. The Chapel of the Rolls has produced a great variety of excellent materials, particularly for the reigns posterior to Edward IV.; and for the periods to which they relate, voluminous selections have been already made. 9. From the Library of the Dean and Chapter of the Cathedral of Durham, and the Library of the Bishop's Auditor's Office

in the same place, some assistance has been obtained in the earliest part of the work, a period in which the originals of state transactions in all the public offices are deplorably scanty. 10. The Red Book of the Exchequer, WESTMINSTER, has afforded many curious articles, which have been inserted in the earlier reigns, as well as considerable help in ascertaining the genuine readings of some important Instruments which had formerly been carelessly edited. 11. The same may be said of a MS. in the College of HERALDS, London, from which an authentic copy of the will of Hen. III. was obtained. 12. From the Library of Trinity College DUBLIN, the Library of the DUBLIN SOCIETY, the Archives of CHRIST CHURCH, and other Collections and Offices in the same city, some valuable materials have been selected. 13. The Archives of various Cathedrals, and some private Collections, have been consulted; by these means some mistakes have been rectified. 14th. A fruitful source of correction, emendation, and enlargement has been opened by the ancient English Annalists and Historians, from the remotest period of our monarchy down to the fifteenth century. Several of these contain faithful Transcripts from Originals of Leagues, Conventions, &c. which probably no longer exist; and many chasms in the different reigns contained in the first volume of this work have been filled up by the assistance of these historians; a source to which Rymer was indebted for some of the most curious Instruments in the commencement of his Collections.

§ 2. THE principal points in which the present Work has improved upon the former editions, are, 1st. The extension of its limits to an earlier and later period of time. 2dly, The verification of the old materials, and the addition of others within the same reigns. 3dly, The chronological arrangement, with a reference to the Repository in which each article is to be found; and lastly, the Typographical execution of the whole.

1. The work commences now at an important era, that of the Norman Conquest in A.D. 1066: instead of A.D. 1100, the accession of Hen. I. which forms no remarkable period in our history; nor is distinguished by any transaction of any importance in the British annals; and even in this reign with which it commences, which includes a period of 35 years, only two Instruments are found in the preceding Editions.

In selecting the Instruments for the earlier Volumes of the Fœdera, Rymer appears to have taken great pains, and to have exercised much judgement and discretion; so that to the end of the reign of Queen Elizabeth 1603, there is but little that can be retrenched with safety to the integrity and credit of the Collection. But after the time of Elizabeth, the Work seems to have been conducted with less care, and especially in the latter Volumes, in which there are many Instruments which are little more than repetitions of others, having scarcely any thing to recommend them besides a difference of Times, Places, and Persons. As to private Instruments, however, not many of this kind appear in the work: and very few, if any, that may not be serviceable to cast some light on English history. Of those which are called Papal Ecclesiastical Acts, it should be observed, that in the early reigns authentic Documents are scarce, and most of them are of an ecclesiastical nature, or so closely connected with Church matters, that they cannot be easily separated. And as the early part of our History is extremely barren of information, even on topics of the greatest political consequence, every fragment of real History, or which has a tendency to illustrate State transactions, should be considered as valuable. It must also be considered, that the Subjects in the Fœdera, especially in the greater number of the volumes, have been before the Public for more than one hundred years: and many of them have been quoted and referred to by Historians, Critics, Antiquaries, Lawyers, and Divines, both at home and abroad.

Many important Articles, upwards of 600 in this First Volume, have been added under the different reigns; all either of consequence in themselves, or necessary as connecting links to complete the history of State Transactions for the times to which they refer.

2. All the Papers printed in the original Editions have been carefully revised; several of the most important where doubts arose, were compared with the Originals, when they could be found; and the whole of those taken from the Patent and Clause Rolls in the Tower, from the 7th of Edward I. 1278 to the end of his reign in 1307 have been collated with the Originals. As the work has been printed from the Second Edition, collated by Holmes with the Originals at the

Tower, it was not thought necessary to re-collate all the Papers from that Repository, although, from other sources, this plan was adopted from the commencement; but very early in the reign of Edw. I. such inaccuracies were discovered, that it was resolved not to pass over a single Article in any Repository where the originals were found, without re-collation. All those taken from the Bulls in the Chapter-house, have also been collated with the Originals, and a multitude of errors corrected, especially in the Transcripts made from the earlier Bulls. Those of later times, had been copied by Rymer with great fidelity.

Whoever is acquainted with the Fœdera must have noticed that there are many Instruments in that work which are not referred to any originals or places of residence; and that several others stand with the very unsatisfactory Note, 'Ex Autogr. or Ex Orig.' In the course of searches for new materials, and to correct the old ones, care was taken to trace those comparatively unauthenticated Papers, to their respective sources, and these searches have been crowned with general success; and the Repositories thus ascertained have been carefully entered in the margin opposite to their respective Instruments. There are but few which remain unascertained; those, the places of which have been sought for in vain, now stand in the margin with the note, Vid. Præfat. hujusce operis.

By this note, it is intended also to point out certain Instruments, the authenticity of which is disputable; and which appear to have no higher authority than what they derive from their insertion in the Fœdera. Only two Instruments of this description will be found in this Volume, viz. p. 61 and 62, under the year 1192; they both pretend to be Letters from "Vetus de Monte شيخ الجبل *Sheekh ul Jibel*, the old man of the mountain (a Chief of a branch of the Hassanian Dynasty, who with several thousands of his followers were then settled at Mount Lebanon); the first to Leopold Duke of Austria, and the second to the Christian Princes and People of Europe, vindicating Richard King of England from the murder of the Marquis of Montferrat, with which he had been accused." The first of these Letters appears to have been received by Ralph de Diceto, who was Dean of St. Paul's in 1181, from William Longchamp Bishop of Ely, and Chancellor to Richard I. who desires him to insert it in his Chronicles. See Ymagines Historiarum X. Script. col. 680. The date indeed given to this Instrument by Bromton, and copied by Rymer, is Anno ab Alexandro Papa quinto; whereas the copy sent to Ralph de Diceto is dated Anno ab Alexandro M.D.V. (millesimo quingentesimo quinto,) referring to the æra of Alexander, which is the same with that of the Seleucidæ, and having preceded the christian æra by 312 years; that number, when added to 1193 A.D. the proper date of the Letter, will account for the date of M. D. V.

3. The Chronological Arrangement, which was extremely defective in all the former Editions, is here, with great care and labour, reduced to consistency and order. In many instances, Instruments were both misdated and misplaced. In a variety of cases where articles have been dated by calends, they have been reckoned as current days of the month, instead of being reckoned backwards; thus, several had got into a wrong month, some into a wrong year; and some even into a different reign. A new computation has therefore been made in reference to the date of every article in the first and second volumes: 1st, By the mode now generally adopted by European States—2dly, The ancient Roman method by Calends, Nones, and Ides—and 3dly, By the mode adopted in many instances by the Moveable Feasts of the Church; Saints Days, their eves, octaves, &c. It must be allowed that in several respects it was difficult to avoid such mistakes at the commencement of the work; and subsequent Editors certainly paid no attention to this circumstance. The necessity of examining every thing chronologically seems never to have occurred to them: and, on this account, it is difficult to speak of their labours at all times with respect.

The Omissa, which have been printed at the end of the Volumes of the preceding Editions, have been incorporated in this New Edition, in their regular chronological series.

4. The typographical arrangement of the matter in each page has been improved; the reader has at one view on the head of every page, the name of the reigning monarch, the year of his reign, and the year of our Lord; and if Instruments occur on the same page for more than one year, that also is marked by a leading line of reference from figure to figure. Several Instruments in some of the early Norman reigns are referred to no particular year; but this was unavoidable, because the Originals are undated, and though the facts mentioned in most of them sufficiently shew the time in a general way, in which the Instruments were written, yet it would have been impossible by any allowable critical conjecture, to have fixed the Year; and therefore it was thought

more advisable to leave them as they were found, aiming only as far as possible at consecutive arrangement. In the side margin are also to be found the Year of our Lord, the name of the King and Year of his reign, the Roll, Bundle, Book, &c. from which the article was taken, and the Place or Repository where it is preserved.

The old Titles have in most cases been re-composed; and all are so constructed as to give some general view of the substance or nature of the Instrument to which they are prefixed. In many cases there were serious defects of this kind in the former Editions. This may at first view appear a slight circumstance; but the convenience of it to those who have frequent occasion to consult the Fœdera, will soon become obvious.

The Magna Carta, and Carta de Foresta, and the modifications, explanations, and enlargements which they underwent in various reigns, with all the series of State Instruments to which they gave rise, are in this Edition for the first time, carefully inserted from the Originals. How they came to be omitted in the preceding Editions it is difficult to conjecture; while, it is most evident, that there are not any Instruments in the body of the whole work that came more directly under the description of those of which the Fœdera ought to be composed.

To the former Plates which are here all retained, and some of the most important re-engraved from the Originals, there are added several new ones, consisting of Fac-similes of the most important Instruments and of the Seals of the different Monarchs; the additional Fac-similes for Volume I. are of the following dates and descriptions; viz.

William I.—1. Carta fundationis Abbatiæ St Martini de Bello.—From the Original in the British Museum. 2. Carta Regis Willielmi S[o] Petr' West' concessa; post descriptionem Angliæ.—From the Original, under Seal, in the Archives of the Dean and Chapter of Westminster.

Henry I.—Libertates canonicis S. Trin. Lond. concessæ, & quod habeant soccam de Anglica Cnicthenegilda.—From the Original, under Seal, in the Chapter house, Westminster.

Henry II.—Carta, de pluribus condonationibus Ranulpho Com' Cestr' ab Hen. Duce Normanniæ factis. A. D. 1152.—From the Original in the British Museum.

John.—1. Homagium a Willielmo Rege Scottorum Johanni Regi Angliæ factum, A. D. 1212.—From the Original in the Tower. 2. Ista sunt Capitula quæ Barones petunt & Dominus Rex concedit.—From the Original, under the Great Seal in the British Museum. 3. Magna Carta Regis Johannis. A. D. 1215.—From an Original in the Archives of the Cathedral Church of Lincoln.

The Seals given for the first time, in this Edition, are, for the present Volume,—1. The Seal of William I.—2. Of William Rufus.—3. Of Henry I.—4. Of Stephen.—5. Of Eustace son of Stephen. —6. Of Henry II.—7. Of Richard I.—8. Of John.—9. Of Henry III.—10. Of Edward I. These have been all correctly taken from the originals.

London,
25th March 1816.

ADAM CLARKE,
FREDERICK HOLBROOKE;
Sub-Commissioners.

AD LECTOREM.

DESIDERATA &. quæ apud historicos frustra quæras, hic ex authenticis, ut plurimum, tibi parata exhibentur; quæ ejusdem ævi scriptores latuere antiqua monumenta, tibi videre, hic tibi scire abunde datum est.

De adventu comitis Flandriæ ad Doverham, Eadmerus disertis verbis ait, "nihil fuisse agnitum:" en tibi illas ipsas ex autographis conventiones, factas & scriptas apud Doverham; unde adventus ejus causa nunc, & in posterum agnita & cognita pateat universis. p. 6, 7.

Si verò hoc non sit præter expectatum in Eadmero, monacho, scilicet, qui rerum sæcularium negligentior habeatur; tamen etiam, & ubi minime expectes, ipse Matthæus Paris noster, ipse mortalium oculatissimus, & (ut credas) qui totum scibile scivit, ipse inquam Mat. Par. sive nuncii (ambassiatores postea dicti) eunt, sive nuncii veniunt, quasi pro solenni verbo habet, 'ad quid nesciebatur.'

Venit in Angliam Toletanus electus, "qua de causa nesciebatur." (*Mat. Par. ad an.* 1255. *Lond.* 1640. *p.* 909.) De adventu ejus, & qua de causa venit, hic habes. p. 325, 328, 331, 340.

"Dominus abbas Westmonasteriensis, & magister Rustandus, electusque Sarum, pro domini Regis negotio, eodem Rege sic volente, nesciebatur ad quid, sed ob arcanas causas, utinam bonas! transfretarunt." (*Mat. Par. ad an.* 1256. *p.* 926.) Quid, & quale fuit istud Regis negotium, & quæ arcanæ causæ, unde tam anxius & suspiciosus monachus noster, ex ipsis bullatis autographis hic ad plenum docearis; nec istud arcanum ultra defenditur ab oculis curiosorum. p. 348, 350, 351, 352.

"Missus est a domino Papa, nesciebatur ad quid, archiepiscopus Messanensis." (*Mat. Par. ad an.* 1257. *p.* 944.) Ad quæ tractanda negotia venit ille archiepiscopus, & ipsæ credentiales litteræ ab Alexandro Papa, & Regis ad eundem Alexandrum litteræ demonstrant, p. 350, 351, 355.

Sed redeamus ad veteres amicos, & Pacta Flandrica; ac videamus, dum nos ambulamus in tenebris, an Historicis Flandricis luculentior affulgeat dies.

A. D. 1066.—Quandam pecuniæ summam Flandriæ comitibus annuatim a Regibus Angliæ per nonnulla sæcula pendi consuetam pro certo est. Est sic rem narrant annales Flandriæ, genero suo (Willielmo primo) præsto fuit Flandrus, suamque operam & auxilium promisit, hac conditione, ut ipse omnesque posthac Angliæ Reges penderent in perpetuum Flandriæ comitibus 300, in annos singulos, marcas argenti.

A. D. 1093.—Robertus (Friso) in vivis esse desiit; statuerat bellum movere Anglis propter censum 300 marcarum argenti, quo de supra fecimus mentionem, sed morte præventus, non potuit.

A. D. 1111.—Poscenti pactum multo ante tributum, Flandro, (de Hen. & Rob. inter quos hæc præsens conventio facta est, loquitur) Henricus respondet, non esse dignitatis regni Anglici Flandritis vectigal pendere; nec ita multo post in comitiva Regis Franciæ, facto cum Anglis prælio, suffosso equo, lapsus oppressusque, tertio post die decessit.

A. D. 1119.—Baldwinum Flandrensem cæsi parentis bello Anglico memoria, & negatum sibi, de quo supra memoravimus, tributum, in Anglos stimulabant.

Hæc eadem Mezeraius, & nescio quot minorum gentium historici, iterum atque iterum repetunt & inculcant; Par est credere his ansam errandi dedisse Will. Malmesburiensem nostrum; hic in Henrico I. rem totam narrat a principio seriatim in hunc modum.

"Baldwinus Willielmum in Angliam venientem, arguto quo pollebat, consilio & militum additamento vivaciter juverat. His ille illustres crebro retributiones refuderat; omnibus, ut ferunt, annis trecentas argenti marcas pro fide, & affinitate socero annumerans. Ea munificentia, in filio Baldwino non imminuta, hæsit in Roberto Frisone;——porro iste Robertus Frisonis filius omissum munus a Willielmo II. non difficulter impetraverat.——Verum Henricus majori pondere rem ventilans, ut nec indebite adamaret pecunias, nec nisi debite dilapidaret habitas, Roberto ab Ierosolyma reverso,

& quasi pro imperio 300 argenti marcas exigenti, in hanc respondet sententiam: 'Non solitos Reges Angliæ Flandritis vectigal pendere." *Will: Malmesb. fol. Lond.* 1596. *p.* 89, *b.*

Ex vulgi sermone & conjecturis in hunc modum consarcinantur historiolæ, quæ nullis innituntur monumentis: ast quam diversa rerum facies! si quenquam ipsa actorum chirographa inspicere contigerit, non vectigal, non tributum Flandro pendi solitum, sed annuum feodum comiti Flandriæ dari ab amico & domino suo Rege Angliæ, pro fidelitate jurata, pro homagio facto, & pro servitio impendendo: hæc docent ista prima & quæ sequuntur, per nonnulla sæcula, conventiones.

De primo Cyrographo.—" Salva fidelitate Lodovici Regis Francorum." Hinc habeant Franci unde probare possint Flandriæ comites ab antiquo fuisse fideles & homines Regum Franciæ.

Hoc agens v. cl. P. Puteanus in libro 'Des droits du Roy,' primo loco citat P. de Oudergeest, ad an. viz. 1192. quando Baldwinus VII. fecit homagium Philippo Augusto:

Ast nostra hæc probatio, toto fere sæculo anterior est, & a Roberto Hierosolimitano certe magis nobile ac ineluctabile testimonium.

Et videant scriptores ecclesiastici quantum pro authoritate ecclesiæ ac potestate clavium faciunt hæc quinque verba, viz. " salva fidelitate Lodovici Regis Francorum."

Sciendum enim quod, dum hæc fiunt, Lodovici pater, Rex Philippus, adhuc in vivis est; sed excommunicatus, papali telo confossus jacet; sic omnis fidelitas ad Lodovicum filium transfertur, & regium nomen.

Negat David Blondellus in bene magno volumine, cui titulus " De formula, regnante Christo," Philippum anathemate de facto læsum, aut Papali fulmine quovis modo tactum. Regium nomen, ait, vivente Philippo nunquam Lodovico delatum, in chartis quæ finiunt his verbis, viz. facta an. ab incarnatione Domini 1100. Lodovico Rege Francorum regnante, mendose annum 1100 pro 1108. scriptum pronunciat, ac male vapulat Hovedenus noster, scribens quod An. 1101 Lodovicus Rex Francorum interfuit curiæ Regis Henrici Lundoniæ, in Nativitate Domini. At quid plura? in hoc ipso chirographo toties repetitum Lodovici Regis nomen, mihi sunt pro bene magno volumine ut contra credam, & bene monstrant quam inanis sit Blondelli & futilis labor.

Annum quo hæc conventio facta est, sic colligo:

A. D. 1099.—Julii 14 capta est Hierosolyma.

A. D. 1100.—Repatriant Robertus Regis Angliæ frater, Robertus Flandriæ, & Eustachius Boloniæ comites.

Inter redeundum Robertus Regis Angliæ frater moratur Apuliæ, ad nuptias cum Sibylla, comitis Conversanæ filia, celebrandas.

2 Augusti (eod. scil. anno) Willielmus II. Rex Angliæ moritur.

5 Aug. die Dominica, Henricus I. in Regem coronatur.

7 Maii proximo sequentis, viz. A. D. 1101. & an. regni ejusdem Hen. Regis primo, facta est hæc conventio.

Mense Augusti sequentis Robertus Regis frater, cum Sibylla uxore, redit in Normanniam; arma parat: & collectis copiis, ad vendicandum regnum (ut Willielmi primi primogenitus) Angliam invadit: Robertus de Belismo Henricum deserit, & Roberto adhæret; hic idem Rob. de Belismo, qui mense Maio, ex parte Henrici Regis, præsens erat apud Doverham ad confectionem istius chirographi inter Henricum & comitem Flandriæ.

Constat ex incisura, & qualicunque cauda, ad imum pergamenæ, sigillum comitis appensum fuisse more Normanico (ac vetustate dilapsum) licet id moris in Flandria nondum obtinuerat.

Hæc prima tabella ostendit qualis tunc temporis scriptio: et quid per cyrographum, ac per chartam, ad modum chirographi divisam, intelligebant veteres.

Hujusmodi chirographum V. Cl. Mabillonius lib. V. de Re Diplomatica, ex autographo Francorum Regis Ludovici VII. dat. A. D. 1167. æri incisum dedit: nullum istius formæ, inter regia monumenta, antiquius invenerat; sed cum hoc nostrum istud Ludovici plus quam semi-sæculo antecedit, è re fore visum est etiam hoc æri incisum exhibere.

Hujusmodi pariter cyrographum habes sub Henrico II. ad an. 1163. Ac ad an. 1197. sub Ricardo primo, cyrographum indentatum; unde postea, sine majusculis litteris, simplices & illiteratæ indenturæ, quales nunc in usu sunt, obtinuere.

Ultima tabella exhibet elegantissimum sane & pulcherrimum Alfonsi diploma, aureo sigillo vallatum: de quo Mat. Paris, " dicti nuncii favorem & amicitiam cum quadam nobili charta, cujus bulla aurea marcam unam argenti ponderabat, reportarunt;" (*Mat. Par. ad an.* 1253. *p.* 873,) unde credamus visum a Parisio nostro fuisse & contrectatum.

Hoc est ex illis quæ 'Privilleios Radados' vocant, à Rueda del Signo, rota signi regii, quod, apud nos, signum manuale, seu signatura regia dicitur. Horum forma describitur in LL. Alfonsinis, componitur rota; ad centrum sunt crux & arma Regis; in proximo circulo nomen Regis, a quo emanat privilegium; in majori circulo Alferiz & major domo confirmant: in hocce nostro Alferizia vacat.

Multi, quibus non nisi bullaria ac decurtata apographa videre contigerit, non habent unde sciant quid sit Papæ signum, quid monogramma; & nonnulli inter signum, monogramma, & sigillum Pontificis vix bene distinguunt. Papebrochius opinatus est annorum à CHRISTI Incarnatione supputationem, in bullis atque rescriptis pontificalibus, sub Eugenio IV. scribi primum cæpisse; ac eo tempore superiores bullas, quæ annos Incarnationis præferunt, esse aut falsatas, aut corruptas: quem pluribus refellit Mabillonius: ne, in consimiles quispiam apud nos errores inconsultius forsitan impingat, tres hic insigniores Pontificum bullas totidem tabellis assignari curavimus.

De secundo Cyrographo.—Hoc secundæ conventionis instrumentum etiam cyrographum esse dimidiatæ ad summum pergameni litteræ capitales ostendunt: ad imum membrana putredine absumpta, de sigillatione nil restat observandum.

Annum, quo hoc fœdus confectum est, videtur indigitare Eadmerus, hiis verbis: " anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo secundo, quarto autem præsulatus Paschalis summi Pontificis, tertio regni Henrici gloriosi Regis Anglorum, ipso annuente, celebratum est concilium in ecclesia beati Petri in occidentali parte juxta Lundoniam, sita, ——— subsequenti dehinc media quadragesima fere, Rex Cantuariam venit, quædam, ut ferebantur, regni negotia Dofris cum comite Flandriæ tractaturus." (*Eadmer. Hist. Nov. lib.* III. *p.* 67—69. *ed.* 1623.)

Concilium prædictum, in festivitate sancti Michaelis, anno 1102, indictione 10, anno Paschalis Papæ 3. celebratum ait Florentius Wigorniensis.

Media quadragesima anni 1103. incidit in Martii mensis diem octavam; & hæc conventio facta est die decima, nempe biduo post mediam quadragesimam:

Et iste Willielmus, qui in principio hujus diplomatis, decimo die Martii, nuncupatur Willielmus Giffard cancellarius; proximo mense, viz. mensis Aprilis die 27, sub nomine Willielmi Wintoniensis ecclesiæ electi, in comitiva Anselmi archiepiscopi Romam pergunt, Regi Henrico, circa investituras, inimicantes. Hæc conventio fere ejusdem tenoris est cum illa quæ proximo præcedit, in paucis tantum reformata.

In priore legimus ' Salva fidelitate Lodovici Regis;' in ista, ' Salva fidelitate Philippi Regis:' fidelitates & regium nomen, quæ anno 1100, papale fulmen discusserat, nunc, incipiente anno 1103, facta pace cum domino Papa, Philippo redeunt.

Baronius & epitomatores, Spondanus, Zovius, &c. Philippum anathematis vinculo absolutum anno 1104 statuunt: ast hæc conventionis charta, Philippi Francorum Regi magis amica, uno saltem anno citius redemptum Regem Philippum indicat; sed hisce ulterius immorari minime concessum est.

Multa præfanda, multa etiam quæ (cum non sint acta publica, sed, utcunque, ad ingenium moresque temporum dignoscenda cum primis conducant) appendicis nomine addenda, paraveram, in aliud tempus differuntur.

Interea historicos coætaneos, aut (quod ad idem redit) Mat. Parisium in examen ducas, & videas quæ exhinc documenta, ad ipsum supplendum, illustrandum, vel corrigendum occurrant.

Exempli gratia, de rebus Siculis ab anno 1250, ad annum 1265, rerum Sicularum, Italicarum, aut cujuscunque gentis scriptores volvas & revolvas, & sane quam parum, quam nihil habent, quod a Matthæo nostro non hauriunt, oppido deprehendas.

Legas hic de donationibus factis Bertoldo marchioni de Hoemburg, aut Hohemburg; qui, forte, idem cum Bertoldo marchione de Cambrigia, in bulla Alexandri IV. apud Mat. Parisium. (*ad an.* 1256. *p.* 933.)

Legas etiam hic de marchione de Herebrok (ut in nostris tabulis legitur nomen) de quo Rex Henricus ad cardinales, " supervenit rumor terribilis de jactura & damnis ecclesiæ Romanæ, per proditionem marchionum de Herebrok, qui se mentiebantur fideles ecclesiæ & devotos, unde negotium Siciliæ damnabiliter deformatum," dicit.

Vis scire quænam hæc proditio fuit? sic rem narrat Parisius noster.

" Per idem tempus Papa Alexander, vestigiis prædecessoris Innocentii inhærendo, in negotio regni Siciliæ & Apuliæ prosequendo, Octavianum cardinalem destinavit cum maximo exercitu, scilicet

sexaginta millium armatorum, ad funditus destruendam civitatem Nucheram, cum Manfredo ibi latitante, & omnibus ipsam civitatem inhabitantibus.

"Erant autem infideles in ipsa plusquam sexaginta millia Saracenorum; quos Imperator Fredericus convocaverat dubiis bellorum casibus exponendos, & ipsam civitatem eis concesserat inhabitandam: quæ tunc sinum pandebat refugii Meanfredo, & quibusdam aliis Fredericalibus.

"Cum igitur Octavianus, dispositis agminibus, simul cum quodam ingenioso & potente bellatore Marchisio, (de cujus consilio & adjutorio totus exercitus Papalis confidebat) spem nactus indubitatam, ut omnia ad votum obtinerent Papa & Octavianus, & eorum invincibilis, quem haberent, exercitus; cum ad civitatem ferè pervenirent, ita ut paucis distarent milliaribus, irruit terror & formido super hos & illos, ita ut non auderent cives exire hostiliter contra adventantes, nec advenientes cives aut civitatem impetere: Et sic hinc inde per multos dies expectantes, moram inutilem protraxerunt.

"Erat autem exercitus Papalis numerosus valde & formidabilis; larga suscipiens de clitellis Angliæ Regis quotidiana stipendia, & expectans ex promissionibus Papalibus ampliora: Sic enim dictaverat Papa Innocentius jam defunctus, & disposuerat: hæc enim omnia ab ipso habent exordium, & a cardinalibus prosecutionem.

"Cum igitur sic hinc & inde moram per multum temporis continuâssent infructuosam, accessit ille proditor Marchisius, qui & habebat in ipso exercitu sequelam copiosam, & dixit Octaviano: 'Domine, ut quid hic tam diu stamus otiosi? Consumimus thesaurum infinitum: recedat tertia pars: non enim audebunt exire de civitate Meanfredus, aut exercitus ejus: sunt enim quasi obsessi & inclusi, & sufficit gens minima ad eorum terrorem & repressionem.'

"Cumque nec adhuc exirent cives, iterum dictus Marchisius exercitum Papalem mutilavit, ita quod vix decem, vel duodecim millia armatorum remanerent cum eisdem.

"Una igitur noctium idem Marchio, raptus equo velocissimo, venit ad civitatem Nucheram, & affatus Meanfredum dixit: 'O amice charissime, datum est tibi intelligi, quod tibi nocui, & nocere sum paratus: miror te velle talibus sibilis aurem inclinare, aut fidem quomodolibet adhibere: novit industria vestra quidem, quam fideliter patri tuo, Imperatori Frederico, servitia in ambiguis casibus impenderim: & quomodo possem prolem prosequi tam dilecti domini, tam reverendi genitoris? Jam, jam profecto meam, erga te diu conceptam, experieris devotionem & fidelitatem: diminutus est, instinctu meo, Papalis exercitus: & vix cum Octaviano decem millia pugnatorum, quorum potior pars mea est, remanserunt: tolle moram: illico se arment vestri universi fideles quotquot sunt in civitate, & me prævium sequantur pedetentim: tu etenim ipsum Octavianum & suos ad votum occupabis.'

"Exiit igitur Meanfredus, & omnes cives cum eo, & ejus fideles & familiares omnes ad unguem armati: &, maximum conflantes exercitum, festinanter, quasi turbo rapidæ tempestatis, exercitui Papali appropinquaverunt: &, cum occupâsse, quasi aviculas irretitas, credidissent universos, ecce Octavianus, per aliquem amicum præcordialem in ipsa præmunitus hora, vix elapsus evasit, cæteris omnibus, præter Marchisii familiam, dissipatis, captis, vel trucidatis." (*Mat. Paris. ad an.* 1255, *p.* 906.)

Sic cardinalem Italum, ab homine Germano, circumventum, illusum, & belle truffatum habes.

A Wolfgango Lazio citatur charta Frederici secundi ducibus Styriæ concessa; an. 1248. ubi testes sunt, Henricus Rex Siciliæ, (viz. Isabellæ Anglicæ filius), Manfredus Marchio, & Berthtoldus ab Hohemberg comes. Et ibi multa de familia Hohembergica;

Sed de hisce marchionibus, apud Siculos, aut Italos, ne verbum quidem me comperisse memini.

Octavianum, ob rem male gestam, a legatione revocatum memorant: at per partes, ac rei male gestæ seriem, minime tangunt.

Ipse Sigonius, qui alioquin Parisium libenti animo transcribit, qui ducem Stollium,* ex Parisii fide celebravit, hanc, tanti momenti narrationem premendam maluit.

Sed, quod ægrius fero, nec ipse, nec plurima Historicorum turba aliquid habent, sive de nuptiis Imperatoris cum Isabella, sive de isto ex Isabella filio; de quo apud eundem Parisium legunt tam noble elogium.

"Spes Anglorum, & gloria Henricus; vir desideriorum, miræ speciei adolescens." (*Mat. Par. ad an.* 1254.)

---

* Mat. Paris in litteris Frederici legerat victoriosum Galearum Stollium; &, Italicæ linguæ nescius, satis lepido errore, capitaneum, seu ductorem navium reputabat Stollium: ejus verba sunt, "in prima fronte, quibus primicerius præerat Stollius, pyratarum peritissimus." Cum revera nihil aliud intelligitur per Stollium, quam classis à voce Italica Stuolo: ita quod Stollium idem valet, ac apud nos, flota navium.

At ne solus sit Mat. Paris, tres alios hoc idem de Henrico nostro attestantes, produco.

"Lascio ad Henrico, che era fanciullo, ma di soprema accortezza e belta, il regno de Sicilia." (*Tarchagnota.*)

"Egli era il piu præstante & piu specioso giovene, & di migliore speranza che alcun altro de figliovoli di Federico." (*Collenutio.*)

"Quello era il piu bello, e di miglor ingegno di tutti l'altri figlivoli di Fiderico." (*Summonte.*)

Hæc testimonia ideo hic profero, quod mireris, lector, regnum Siciliæ, hujus Henrici patrimonium, eo vivente, Ricardo Cornubiæ comiti, aut Regi Angliæ Henrico a summo Pontifice fuisse oblatum: Quod Richardus comes recusavit, "quia inhonestum videretur nepotem suum supplantare:" (*Mat. Par. ad an.* 1252.)

Et Rex Henricus non acceptavit, "pro eo tamen quod in eodem regno adhuc supererat unicus nepos tuus, ne videreris sitire sanguinem proprium, & proximorum tuorum spolia concupire, tantum honorem & commodum recipere, usque ad hæc tempora, distulisti;" verba sunt Innocentii IV. Pontificis ad Henricum III. Regem Angliæ, in bulla ad notificandam mortem sæpedicti Henrici; &, eo mortuo, ad procedendum impigre in tractationibus pro regno Siciliæ. (*p.* 302.)

Mense Maii hunc Henricum obiise ait Mat. Paris: et ista bulla datur idibus Maii. Ex hoc & innumeris hujusmodi locis videas, lector, quam justum, quam verissimum sit cardinalis Baronii judicium de Matthæi Parisiensis nostri historiarum libro: "Aureum sane dixeris Commentarium; utpote quod ex publicis monumentis, totidem verbis egregie contextum & coagmentatum inveniatur. (*Annal. ad an.* 996.)

Sed priusquam Siciliæ regno terga vertimus, monendus es, Lector, quod ista, quam vides, regni Siciliæ renunciatio, non est Regi Angliæ Henrico, nec Edmundo filio imputanda; sed per Simonem de Monteforti, Henrici Regis nomen & sigillum, Rege captivato, usurpantem, ut inde possit comiti Andegaviæ gratificari, & Pontifici quodammodo complacere, confecta; sed & ista Simonis acta, tam in libro, quam in indice chronologico bene distinguenda curavimus, quia, hoc non observato, maximas inter viros doctos turbationes & rixas suscitatas vidimus.

A. D. 1265. an. 49 Hen. III.—De ista, quam summonitionem ad parliamentum vocant, quid non viri clarissimi commentati sunt, & usque dum commentantur? Novum quendam parliamenti modulum ab Henrico Rege, ad barones recalcitrantes frænandos, & potentiam eorundem crescentem indies & exorbitantem deprimendam, excogitatum somniantes; cum potius vides a Simone de Monteforti abbates, & nescio quos fautores & complices suos, ad deponendum Regem, & Simonem sublimandum, convocatos.

Per quot volumina, apud Willielmum Prinnium, agitatur isthæc, ac iterum gliscit vexata quæstio? Sed hic sufficienter cautum spero ne alias, in posterum, hujusmodi oppinationibus laceraretur respublica litteraria.

Si nonnulla hic occurrunt, quæ minutiora, & indigna typis videantur, de Aesopico Gallo meditabundus, ne temere credas rejicienda.

In exemplum veniat, salvus conductus pro Henrico duce de Limburg; hoc ideo memorandum vellem, quod iste de Limburg ducum fuit ultimus. Et licet Limburgum nunc temporis non tanti ponderis: "ante Brabantiæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Flandriæ, ac Namurci cognita nomina, Limburgum clarum notumque fuit." Sunt verba Ponti Heuteri. Limburgum vel Carolo Magno inexpugnabile, alibi legimus.

Ac fortasse non plus te movet hic sæpe nominatus Ludovicus comes de Losa, Regis Angliæ Johannis homo ligius.

Adsurge, Lector, de Holgerio Dano nosti, si quicquam nosti; ab Holgerio Dano, decantatissimo illo Paladino (quem primum de comitatu Lossensi a Carolo Magno investitum memorant) hunc Ludovicum comitem Lossensem proseminatum scias, ac eidem, hæreditario jure, successisse: ut testantur Ludovicus Guicciadinus, Pontanus, Desselius, Bartholinus, Scriverius & alii historici, topographi & genealogici bene multi.

Minuta credis quæ hic de Isabella & Margareta Alexandri Regis Scotorum sororibus, maritatis legenda damus; (*p.* 178.) at lege Buchananum in Rerum Scoticarum libro VII. "Coram eodem Pandulpho, Rex (H. III.) sancte juravit duas Alexandri sorores, pro loci unde erant, dignitate se collocaturum, uti antea pater ejus promiserat; verum altera elocata, altera innupta domum redit."

Hic duos Angliæ Reges, perjurii stigmate a Buchanano inustos, purgatos habes & omni labe mundatos.

Sic hujusmodi minutis documentis præeuntibus, Robertum III. Scotorum Regem, minime ex concubina, sed in legitimo thoro genitum demonstratur: sed hoc in secundo tomo expectandum.

Quantum exhinc genealogici pro re sua decerpant, non est ut multis te suadeam.

Albertus ille dux de Brunswic, qui a rebus gestis Magni agnomen promeruit, Henrici secundi Angliæ Regis abnepos, duxit uxorem Alexiam (alii Alexinam) filiam Aldrovandini marchionis Estensis. Sic Bertius, Ritterhusius, Reusnerus, Bucelinus, Baptista Pigna, Albizius, Morerus.

Sed Magni Alberti conjugem Adelheidem, Ottonis marchionis Montisferrati filiam fuisse scribunt Meibomius & Winckelmannus, ut ex Imhoffio didici.

In bivio hæres, lector, an cum paucis eundum, an cum pluribus deviandum, hesitas; sit tibi pro Mercurio Rex noster Henricus, a quo, cum paucis, veritatem discas.

Henrici Regis sunt verba; " Illustris vir Albertus dux Bruneswyk, consanguineus noster dilectus, Alaisiam de Monte Ferrato, neptem Aleanoræ Reginæ consortis nostræ, de consilio nostro duxit in uxorem." (*p.* 470.) Et ex hoc conjugio serenissimos principes de Bruneswic, Luneburg & Hanover, nunc viventes, progenitos vides.

Hic habes præcipui nominis apud Italos, Baglioni, Visconte, Ubaldini, Valori, Brancaleone, quos videant stemmatologi, & adexpiscandum se accingant.

Hic videas diaconos, qui postea cardinales; & capellanos, quos postea ad Papatum elatos, de pontificali culmine sentias fulminantes. A minima scintilla quantum subinde erumpit lumen!

Herculem in cunis vagientem: maximorum rudimenta eventuum & prima semina hic sæpius adnotare liceat.

Quoties repetita hic habes Baliolos, Bruceos, Senescallos, Tuderios, ad sceptrum destinata, & in Regum albo consecranda nomina?

Nec taceam dominos de Le-Breto, Regum Angliæ fidissimos semper vassallos, de quorum sanguine, Navarræ, immo mox etiam & Franciæ, Reges vidimus sublimatos!

Plurima hujusmodi ubilibet pullulantia videat curiosus lector; sed quam plurima hujusmodi, & jam nunc debentia dici, in aliud tempus expectanda differimus.

INDEX CHRONOLOGICUS

INDEX CHRONOLOGICUS.

*** The *New* Articles are distinguished by *Italics*.

☞ *Repositories*, not noticed by Rymer, are here printed also in *Italics*.

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			WILLIELMUS I.		
—	—	—	*EPISTOLA Alexandri Papæ ad Willielmum conquisitorem.*	*Bibl. MS. Coll. Corp. Christi Cantab. Cod. 298. 19.*	1
—	—	—	*Carta Regis de quibusdam statutis per totam Angliam firmiter observandis.*	*Lib. Rub. Scacc. Westm. f. 162. d.*	1
—	—	—	*Carta Regis de appellatis pro aliquo maleficio, Franco vel Anglico.*	*Lib. Rub. Scacc. Westm. f. 163.*	2
—	—	—	*Rex concedit quod Hugo de Coleham totius abbatiæ Westm' sit dapifer.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. W. 7.*	2
—	—	—	*Carta libertatum abbati & monachis de Certesia concessa; & quod habeant canes suos ad capiendum lepores & vulpes per totam forestam.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. D. 10.*	2
—	—	—	*Rex ad petitionem Ingulphi, cartam privilegiatam quam Rex Edredus monachis de Croyland concessit, in omnibus observari præcipit.*	*Ingulphi Historia ed. Gale. p. 85.*	2
—	—	—	*Mandatum de restitutione ablatorum episcopatibus & abbatiis totius Angliæ.*	*Ex Authentico inter Archiv. Eccl. Cant.*	3
—	—	—	*Donatio mansionis in Norfolc' nomine Walton' monasterio sancti Pancratii apud Lewes, per Regem Angliæ.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Vesp. F. III. 1.*	3
—	—	—	*Carta Regis ecclesiæ sancti Pauli London' facta.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. A. 3.*	3
—	—	—	*Mandatum Regis de judiciis episcopalibus à secularibus secernendis.*	*Lib. Rub. Scacc. Westm. f. 143.*	3
1084	18	—	*Rex confirmavit dignitates & libertates quas Willielmus Dunelm' episcopus, priori & monachis S. Cuthberti concessit.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. B. 4.*	3
—	—	—	*Carta Regis ecclesiæ sancti Petri Westmonasterii concessa.*	*Ex Orig. in Archiv. S. Petri Westm.*	4
1087	21	—	*Carta fundationis abbatiæ sancti Martini de Bello.*	*Ex Orig. Bibl. Harl. Cart. Antiq. 83. A. 12.*	4
1087	21	9 Sept.	*Forma quâ Rex Willielmus I. moriens, omnes terras suas & thesauros distribui præcepit.*	*Ypodigma Neustriæ Tho. Walsing. fol. Francof. 1603. p. 440. — Eccliast. Hist. Ord. Vitalis, fol. Paris, 1619. p. 656—9.*	4
			WILLIELMUS II.		
1093	6	—	*Carta Regis quâ archiepiscopatus Cantuar' Anselmo conceditur.*	*Bibl. Cotton. Galba. C. IV. 157.*	5
—	—	—	*Carta Regis quâ concedit manerium de Hadnam in com' de Buckingham, ad victum monachorum Roffen'.*	*Ex Apogr. Antiq. penes Dec. & Capit. Roffen'.*	5
—	—	—	*Carta Regis quâ manerium de Bromham ecclesiæ sancti Martini de Bello conceditur.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. August. II. 53.*	5
1100	13	—	*Carta Regis Angliæ ad litem inter episcopum Dunelm' & comitem Northumbrens' quietandum.*	*Ex Authentico inter Archiv. Eccles. Dunelm.*	5
			HENRICUS I.		
1101	1	17 Maii.	Cirographum conventionis inter Henricum I. Regem Angliæ & Robertum comitem Flandriæ: per quam dictus Rex tenetur dare comiti, singulis annis, in feodo, quadringentas marcas argenti; & dictus comes, pro isto feodo, tenetur mittere quingentos milites in servitium Regis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	6
1103	3	10 Mar.	Cirographum conventionis inter Henricum Regem Angliæ & Robertum comitem Flandriæ; per quam, pro feodo quadringentarum marcarum per annum, dictus comes tenetur mittere mille milites in servitium Regis Angliæ.	*Ibid.*	7
—	—	—	*Littera Regis Angliæ ad Paschalem II. Papam, de beneficiis & honoribus in regno Angliæ eidem conservandis; ac etiam, de usibus, dignitatibus, & consuetudinibus non minuendis.*	*Chron. Bromt. X. Script. col. 999.*	8
1111	12	8 Aug.	*Confirmatio donationis civitatis Bathon' & transpositionis sedis episcopalis in eandem.*	*Bibl. MS. Col. C. C. Cantab. CXI. 105.*	8

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS I.		
1127	28	——	*Carta confirmationis statutorum concilii Westmonasterii à Rege Henrico I.*	*Bibl. MS. Coll. C. C. Cantab. XIX. ad fin.*	8
1132	33	22 Nov.	*Pro episcopo Roffen', de libera warenna in manerio de Frekenham.*	*Registr. Temp. eccles. & episcopat. Roffen. f. 40. b.*	8
——	—	——	*Rex præcipit quod manerium de Alsistona sit liberum de omnibus consuetudinibus; & nominatim de opere pontis London' & opere castelli de Pervenesel.*	*Ex Orig. Bibl. Harl. Cart. Antiq.* 43 C. 12.	8
——	—	——	*Epistola Regis Angliæ Anselmo archiep' Cantuar', de captione Roberti comitis Normanniæ.*	*Will. Malmesb. Script. post Bedam, Francof.* 1601, *p.* 227.	9
——	—	——	*Carta quâ Othoni juveni misterium patris sui conceditur.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y.* 17.	9
——	—	——	*Super possessionibus ecclesiæ Roffen' nuper combustæ.*	*Bibl. Cotton. Domitian. X.* 9.	9
——	—	——	*Terra de Wytingeham Rogero de Flamenvilla, servicio unius spervarii conceditur.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y.* 23.	9
——	—	——	*Carta concessa Anselmo archiepiscopo & monachis ecclesiæ Christi Cantuar'.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. F.* 21.	9
——	—	5 Apr.	*Paschalis II. Papa ad Regem, ut archiepiscopus Ebor' ab ecclesiâ suâ sequestratus, revocetur.*	*Bibl. Cotton. Claudius A.* 1. 37 *b.*	9
——	—	——	*Carta Turstini, archiepiscopi Eboracensis, quâ libertates hominibus de Beverlaco conceduntur.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. R.* 18.	10
——	—	——	*Manerium de Chevelai Radulfo Peche conceditur.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y.* 31.	10
——	—	——	*Carta Regis quâ concedit ecclesiæ Winton' & monachis ibidem, libertatem vici extra portam borealem ejusdem civitatis.*	*Bibl. Cotton. Vespas. A. VIII. f.* 37.	10
——	—	——	*Cartâ quâ Othoni, aurifabro, terra de Benflet cum appenditio ejus conceditur.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y.* 19.	10
——	—	11 Mar.	*Donatio ecclesiarum & decimarum ecclesiæ & monachis Roffen'.*	*Bibl. Cotton. Domitian. X.* 9.	10
——	—	——	*Breve domini Regis, quod episcopus, decanus & canonici sancti Pauli, non prohibeant presbiteris London' quin conducant corpora civium defunctorum ad cimiteria in quibus dum viri fuerunt, sepeliri corpora sua voluerint.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. N.* 18.	10
——	—	——	*Carta privilegiorum civibus London' concessa; & quod iidem cives ponent vicecomitem, qualem voluerint, de seipsis.*	*Per inspex. Pat.* 2 *Edw. IV. p.* 5.	11
——	—	——	*Carta Regis in confirmatione donationis ecclesiæ sanctæ Trin' apud Norwicum factæ à Radulpho fil' Goderici.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. II.* 2.	11
——	—	——	*De Anglica Cnithtenegilda; carta concessa prioratui S. Trinitatis London.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. N.* 3.	11
——	—	——	*Breve Regis pro dicto prioratu; de Anglica Cnithtenegilda.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. N.* 4.	11
——	—	——	*Rex reddit & restituit ecclesiæ Exon' varias ecclesias à preclaris Regibus predecessoribus suis, donatas.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. R.* 35.	11
——	—	——	*Diploma Regis de immunitatibus in London' Anselmo archiepiscopo Cantuar' concessis.*	*Mat. Park. Antiq. Brit. p.* 179.	12
——	—	——	*Libertates canonicis sanctæ Trin' London' concessæ; & quod habeant soccam de Anglica Cnicthenegild'.*	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	12
——	—	——	*Carta Regis de falsariis monetæ.*	*Lib. Rub. Scacc. Westm.* 163 *d.*	12
——	—	——	*De comitatibus & hundredis certis locis tenend'.*	*Lib. Rub. Scacc. Westm.* 164.	12
——	—	——	*Rex concessit sancto Pancratio & monachis de Lewes omnem immunitatem, quietanciam & libertatem, quas regia potestas alicui monasterio conferre potest.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Vespasian. F. III.* 1. *b.*	12
——	—	——	*Carta priori & monachis sancti Cuthberti Dunelm' concessa, propter injurias & violentias quas Ranulfus episcopus eis in vitâ suâ fecerat.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. B.* 5.	13
——	—	——	*Paschalis II. Papa Regi in quâ rogat, ut Deus bona regni exordia in melius augeat, & usque in finem sua in Regem dona custodiat.*	*Eadmeri Hist. Novorum, Lond. fol.* 1623, *Lib. III. p.* 63.	13
——	—	23 Nov.	*Paschalis II. Papa Regi Angliæ, de revocatione Anselmi Cantuar' archiepiscopi.*	*Eadmeri Hist. Novorum, Lond. fol.* 1623, *Lib. III. p.* 74.	13
1135	35	1 Dec.	*De morte Henrici I. Regis Angliæ.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 480. & *Ord. Vit. Lib. VII. p.* 901.	13
			STEPHANUS.		
1137	2	——	Ecclesiam Christi, juxta Algate Lundoniæ sitam, suscipit in protectionem apostolicam Papa Innocentius II.	Ex Orig. *vid Præfat. hujusce operis.*	14
1141	6	——	Carta Matildæ Imperatricis, de creatione Milonis de Glocestriæ in comitem Hereford.	Ex Orig. *Cart Antiq. Bibl. Cotton.*	14
1144	9	——	Lucius II. Papa irritas reddit tales cartas, quarum obtentu filii fiant patribus suis successores in ecclesiis.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	14
1145	10	8 Mar.	*Bulla Eugenii III. Papæ, quâ cuncta privilegia cœnobio beat' apostolorum Petri & Pauli apud Westmonast' concessa, confirmantur.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Aug. II. n.* 50.	14
1147	12	26 Oct.	Ecclesia Christi, juxta muros Lundonien' posita, suscipitur sub protectione Eugenii III. Papæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	15
1148	13	13 Apr.	Eugenius III. Papa monasterium de Canenwella sub protectione suâ suscipit.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	15
1152	17	——	Carta de pluribus condonationibus Ranulpho comit' Cestriæ ab Henrico duce Normanniæ, Matildæ Imperatricis filio, factis, antequam in Regem Angliæ sublimaretur.	Ex Orig. Bibl. Cotton. *Cart. Antiq. XVII.* 2.	16
——	—	——	*Carta Regis, de possessionibus, episcopatûs Bathonensis Roberto episcopo electo, restituendis.*	*Bibl. MS. Coll. C. C. Cantab. CXI.* 117.	16
——	—	——	*Epistola Osberti de Clara ad Henricum Winton' episcopum, Regis Angliæ fratrem; de Sancto Edwardo, Rege & confessore, propter tot & tanta ejus miracula canonizando.*	*Bibl. Cotton. Vitell. A. XVII.* 19.	16
——	—	——	*Rex Angliæ Innocentio II. Papæ, de Rege Edwardo canonizando; & de frequentiâ signorum cœlestium ad sepulchrum ejusdem Regis.*	*Ibid. Vitell. A. XVII.* 21 *b.*	17
——	—	9 Dec.	*Epistola Innocentii II. Papæ conventui Westmonasterii, de canonizatione Regis Edwardi.*	*Ibid. Vitell. A. XVII.* 22 *b.*	17

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			STEPHANUS.		
—	—	—	*Confirmatio terrarum & privilegiorum canonicis sanctæ Trinitatis Lond' per Regem facta.*	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	17
—	—	—	*Terra de Smethefelda canonicis sanctæ Trinitatis Lond' ad vineam suam faciendam, concessa.*	*Ibid.*	17
—	—	—	*Rex fecit comitem de Gaufr' de Magnavilla de comitatu Essex' hereditariè.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. VII. 4.*	18
1153	18	—	De successione regni Angliæ. Carta conventionum inter Regem Stephanum & Henricum filium Matildæ Imperatricis.	*Lib. Rub. Scacc. Westm.* 164.	18
			HENRICUS II.		
1154	1	—	Privilegium Adriani IV. Papæ concessum Henrico II. ad subjiciendam Hiberniam; ita tamen ut annua beato Petro solvatur pensio.	*Bibl. Cotton. Claudius E. VIII. fol.* 13. *b.*	19
1157	4	28 Oct.	*Imperator Fredericus ad Regem Angliæ, de mittendo ad conventum Papiæ celebrandum, pro scismate evitando.*	*Bibl. Cotton. Faustina B. I.* 3. *b.*	19
1161	7	8 Apr.	Pro hæreditate Willielmi de Saccavilla litigant Mabilla filia, & Ricardus de Anestia, ex sorore nepos; obtentâ Regis licentiâ ad Papam appellatur, qui causam delegat, in Anglia terminandam.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	19
1161	7	—	Epistola Johannis Sarisberien' Alexandro III. Papæ; quâ monet eum, quod Ricardus de Anestia, in controversiâ habitâ cum Mabila de Franchevilla, ad audientiam sedis apostolicæ appellasset.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	20
1162	8	13 Jul.	Papa concedit priori Sanctæ Trinitatis London' facultatem corrigendi excessus.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	21
1162	8	13 Sept.	Pro pace reformandâ inter Regem Angliæ & Regem Franciæ.	*Ibid.*	21
1162	8	10 Oct.	Papa confirmat taxationem factam in ecclesiis ecclesiarum deputatarum, in usus prioris & conventûs ecclesiæ Sanctæ Trinitatis London'.	*Ibid.*	21
1162	9	15 Jul.	*Alexandri III. Papæ bulla, de subsidiis in Orientem contra Saracenos mittendis.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. I.* 113.	21
1163	9	12 Mar.	Conventio facta apud Doveriam inter Henricum Regem Angliæ & Henricum filium ejus, ex unâ parte; & Theodoricum comitem Flandriæ & filium ejus, ex alterâ.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	22
1163	9	—	Recognitio baronum, castellanorum, & cæterorum hominum comitis Flandriæ, de servitio quod debent Henrico Regi Angliæ, tanquam domino suo, pro feodis quæ de ipso tenent.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	23
1163	9	26 Maii.	Alexander III. Papa confirmat priori & fratribus sanctæ Mariæ de Sniapes, ecclesias de Fresentune & de Bedingefeld.	*Ibid.*	23
1164	10	—	*Epistola beati Thomæ Cantuar' archiepiscopi ad Regem Angliæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS.* 629. 18.	24
1165	11	—	*Archiepiscopus Cantuariensis ad Regem Angliæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS.* 509. 35.	24
1169	15	—	Rescriptum minatorium Regis Angliæ ad Papam, quod absolvat omnes quos prius archiepiscopus Cantuariensis excommunicasset.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	24
1169	15	20 Dec.	*Epistola Alexandri III. Papæ ad Regem Angliæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Rawl.* 629. 69.	25
1170	16	26 Feb.	*Alexander III. Papa inhibet Rogero archiepiscopo Ebor' ne coronet filium Regis Angliæ, cum id debeatur Cantuar' archiepiscopo.*	*Labbe Collect. Concil X.* 1219.	25
1170	16	—	*Epistola Alexandri III. Papæ, quod nemini nisi Cantuar' archiepiscopo Regis Angliæ coronare liceat, vel inungere.*	*Bibl. Cotton. Vesp. C. XIV.* 128.	25
1170	16	26 Sept.	*De coronatione Henrici filii Regis Angliæ: epistola Alexandri III. Papæ ad Rogerum Ebor' archiepiscopum & Hugonem Dunelm' episcopum.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 518.	26
1170	17	4 Nov.	*Epistola Alexandri III. Papæ, de coronatione Regum Angliæ.*	*Bibl. Cotton. Vesp. C. XIV.* 127.	26
1170	17	—	*Papa suspendit ab omni episcopali dignitate episcopos qui ad coronationem Regis favorem & ministerium præbuerunt.*	*Bibl. Cotton. Vesp. C. XIV. fol.* 128. *b.*	26
1170	17	—	*Rex Henricus Regi filio suo, de concordiâ inter Regem Angliæ & Thomam archiep' Cantuar'.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS.* 629. 56.	26
1171	17	—	*Epistola Ludovici Regis Franciæ ad Alexandrum III. Papam, de morte beati Thomæ.*	*Epist. D. Thomæ, Bruxellis,* 1682. *p.* 885.	27
1172	18	—	*Carta absolutionis Regis Angliæ à sacrilegâ nece Thomæ quondam archiepiscopi Cantuar' per apostolicæ sedis legatos.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 529.	27
1173	20	26 Oct.	Alexander III. Papa templum, quod situm est Jerosolimis, variis communit privilegiis; prohibens strictè ne quis temerè prædictum locum perturbet.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	27
1173	20	—	Cirographum inter Regem Angliæ & comitem Maurianæ de matrimonio inter Johannem, filium ejusdem Regis, & Alisiam, comitis filiam primogenitam.	Ex Ben. Ab. Bibl. Cotton. *Julius A. XI. f.* 43 *b.*	28
1173	20	15 Mar.	*Alexander III. Papa clero & populo totius Angliæ, de canonizatione sancti Thomæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS.* 99.	29
1173	20	—	Rex Angliæ querens de rebellione Henrici reliquorumque filiorum contra se, auxilium Papæ implorat.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	29
1173	20	—	*Epistola Willielmi Regis Siciliæ ad Regem Angliæ, de rebellione filiorum suorum.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 534.	29
1174	20	—	Concordia & pax inter Regem Angliæ & filios suos.	Ex Orig. in Bibl. Cotton.	30
1174	20	—	Conventio & finis quem Willielmus Rex Scotorum fecit cum domino suo Henrico Rege, filio Matildis.	Ex Mag. Rotulo in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.	30
1174	20	—	*De pace inter Henricum Regem Angliæ & filios suos ex unâ, & Regem Francorum ex alterâ parte factâ.*	*R. de Diceto. X. Script. col.* 582.	31
1174	20	—	*Littera Reginaldi, Bathon' electi, Regi Angliæ, de consecratione Richardi archiepiscopi Cantuar' electi.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 538.	31

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS II.		
1175	21	——	Finis & concordia quæ facta fuit apud Windeshoveres, in octavis sancti Michael' anno ab Incarnatione Domini MCLXXV. inter dominum Regem Angliæ, H. filium Matildis Imperatricis, & Rodericum Regem Connactensem, per catholicum archiepiscopum Tuamensem, & Cantordem abbatem sancti Brandani, & magistrum Laurentium cancellarium Regis Connactensis.	Ex Ben. Ab. in Bibl. Cotton. *Julius A. XI. f.* 70.	31
1175	21	——	*Litteræ Henrici Regis Angliæ, quibus filio suo Henrico iram & indignationem, respiciendo ejus humilitatem, remittit; eumque in paternam gratiam recipit.*	*R. de Diceto. X Script. col.* 586.	32
1176	22	23 Aug.	Willielmus Rex Siciliæ litteris suis confirmat, quicquid nuncii sui juraverunt de consummatione matrimonii cum Henrici Regis filiâ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	32
1176	22	1 Sept.	Compromissum Alphonsi Regis Castellæ (qui uxorem duxerat Aleanoram Henrici filiam) & Garciæ Regis Navarræ; in quo constituunt omnium quærelarum arbitrum Henricum Regem Angliæ.	*Ex Ben. Abb. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f.* 87.	32
1177	23	——	Epistola Petri Blesensis Bathon' archidiaconi ad Henricum Regem; quâ, inter alia, adesse nuncios Regum Hispaniæ commemorat, antiquam inter regna controversiam judicio suo submissuros.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	33
1177	23	——	Tenor instrumenti, in quo petitiones & allegationes nunciorum, nomine Regis Castellæ, continentur.	*Ex Ben. Abb. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f.* 90.	33
1177	23	——	Tenor scripti, in quo petitiones & allegationes nunciorum Regis Navarræ continentur.	*Ex Ben. Abb. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f.* 91 *b.*	34
1177	23	——	Carta pacis & concordiæ quæ fuit facta inter Regem Aldephonsum de Castella, & Regem Sanctium de Navarra, in abbatiâ quæ vocatur Siterium.	*Ex Ben. Abb. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f.* 92.	34
1177	23	——	Judicium sive arbitrium Regis Angliæ in causâ prædictâ, de differentiis sibi compromissis per Reges Castellæ & Navarræ.	*Chron. Bromt. X Script. col.* 1142.	34
1177	23	——	Conventio facta inter Henricum Regem Angliæ & Ludovicum Regem Franciæ, per quam uterque tenetur ire in servitium Crucis.	*Chron. Bromt. X Script. col.* 1134.	35
1177	23	——	*Littera Ludovici Regis Franciæ, quibus profitetur se terram Angliæ Regis in cismarinis partibus sitam, in suam custodiam accepisse.*	*Chron. Bromt. X Script. col.* 1137.	35
1177	23	Feb.	Carta Regis Willielmi Siciliæ, quam fecit Johannæ, filiæ Henrici Regis Angliæ, de dote suâ, quâ eam dotavit die desponsationis suæ.	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 551.	35
1180	26	28 Jun.	Feodus & amicitia innovata inter Henricum Regem Angliæ & Philippum Regem Franciæ.	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 593.	36
1181	27	——	*Gubernatio Hiberniæ Willielmo filio Aldelmi, dapifero Regis, conceditur.*	*Bibl. Cotton. Titus, B. XI. f.* 90.	36
1181	27	16 Jan.	*Epistola Alexandri III. Papæ, de subventione faciendâ terræ Jerosolymitanæ.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. 613.	37
1181	27	——	*Epistola Gaufridi, Regis Angliæ filii, & Lincolnien' electi, de ejusdem episcopatûs resignatione.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. 611.	37
1181	27	——	*Assisa de armis habendis in Angliâ.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 614.	37
1183	29	4 Maii.	Lucius III. Papa iisdem, quibus olim Alexander, privilegiis communit Templarios.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	37
1184	30	——	*Epistola Lucii III. Papæ Regi Angliæ, pro subventione faciendâ terræ Jerosolymitanæ.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 628.	38
1188	34	——	*Epistola Patriarchæ Antioch' ad Regem Angliæ.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 643.	39
1188	34	——	*Rex Angliæ ad Patriarchas Antioch' & Jerusalem, civitatisque Antioch' principem Raimundum.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 644.	39
1188	34	——	*Epistola Terrici, præceptoris Templi, ad Regem Angliæ.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601. *p.* 645.	39
——	—	——	*Carta de Geld, Danegeld, & aliis libertatibus ecclesiæ Christi Cantuar' concessis.*	*Bibl. Cotton. Galba, E. IV. fol.* 157 *b.*	40
——	—	——	*Carta Regis leprosis sancti Lazari de Jerusalem concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. C.* 5.	40
——	—	——	*Carta privilegiorum civibus Lincoln' concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Q.* 21.	40
——	—	——	*Libertates archiepiscopo Cantuar' concessæ.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. F.* 24.	40
——	—	——	*Carta privilegiorum burgensibus de Beverlaco concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. R.* 16.	40
——	—	——	*Carta libertatum burgensibus de Notingeham concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y.* 1.	41
——	—	——	*Breve Regis pro prioratu S. Trinitatis London', de Anglicâ Cnihtenegildâ.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. N.* 5.	41
——	—	——	*Pro Alberico de Vere, ut sit comes de Oxenford, cum tertio denario de placitis ejusdem comitatûs.*	*Ex Orig. Vid. Selden. Vol. III. col.* 684.	41
——	—	——	*Rex concessit Willelmo comiti Arundel castellum de Arundel, cum toto honore Arundelli; & tercium denarium de placitis de Suthsex.*	*Cart. Inspex.* 5 *Edw. III. M.* 1.	41
——	—	——	*Rex concessit Ricardo Ruffo, camerario suo, Immemere & Immedone, & bosculum de Sende, per servicium cameraria Regis.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. C.* 7.	41
——	—	——	*Carta Regis concessa Hugoni Bigot, in quâ eum comitem de Norfolc' creavit.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. S.* 13.	42
——	—	——	*Carta Regis, de terris Radulfo Purcell, hostiario suo, concessis.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. F.* 19.	42
——	—	——	*Rex dedit Rogero de Warenguefort ministerium de hostieriâ de scaccario.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. I.* 25.	42
——	—	——	*Rex concessit Radulfo filio Salomonis tres obolos de liberacione in die, pro custodiâ gardini & palatii de parco de Haveringes.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. H.* 10.	42
——	—	9 Jun.	*Bulla Alexandri III. Papæ concessa Thomæ Cantuar' archiepiscopo, de canonizatione sancti Anselmi, ejusdem ecclesiæ olim archiepiscopi.*	*Bibl. MS. Coll. C.C. Cantab.* 438. 8.	42
——	—	——	*Terra in Exninge concessa Roberto de Insula, reddendo annuatim unum spervarium sorum.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. P.* 10.	42
——	—	——	*Constabularia Regis concessa Willielmo de Humez.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. D. D.* 1.	43
——	—	26 Jan.	Alexander III. Papa suscipit sub protectione beati Petri & suâ, priorem & ecclesiam sanctæ Margaritæ de Elenfordesmer.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	43
——	—	27 Jan.	Alexander III. Papa confirmat Roberto de Chedeleswurd quatuor hidas terræ in Chedeleyurde, eidem concessas à monachis de Abendon.	*Ibid.*	43
——	—	7 Feb.	Alexander III. Papa bullâ suâ confirmat capellam de Vueleia Roberto, personæ ecclesiæ de Chedelewirthe.	*Ibid.*	43
——	—	22 Feb.	Alexander III. Papa clericis per archidiaconatum Berkesire constitutis indulget, ne canes vel accipitres archidiacono suo exhibeant.	*Ibid.*	43
——	—	2 Aug.	Confirmatio pacis initæ inter fratres Militiæ Templi, & fratres Hospitalis.	*Ibid.*	44

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS II.		
—	—	—	*Epistola supprioris & conventûs ecclesiæ Christi Cantuar' Regi Angliæ, in quâ fit mentio de ejusdem ecclesiæ Threngis.*	*Lib. MS. eccl. Cantuar.*	44
—	—	18 Mar.	*Alexandri III. Papæ bulla ad Regem destinata, quâ statuit ne Rex detrimentum acciperet ex ordinatione nuper stabilitâ, de mittendis omnibus archiepiscopis & episcopis ad celebrationem concilii.*	*Lib. Niger. Scacc. Westm.*	44
—	—	20 Sept.	*Bulla Alexandri III. Papæ ad Henricum II. Anglorum Regem, quâ monet ut gentem Hybernorum, plurimis spurcitiis atque abominationibus contaminatam, ad cultum Christianæ fidei per potentiam suam revocet & conservet.*	*Lib. Niger. Scacc. Westm.*	45
—	—	20 Sept.	*Bulla Alexandri III. Papæ ad Reges & principes Hiberniæ destinata, quâ monet eos quatinus fidelitatem quam Henrico II. Regi Angliæ sub juramenti religione fecerunt, ei cum debitâ subjectione, firmam & inconcussam servare curent.*	*Ibid.*	45
—	—	20 Sept.	*Bulla Alexandri III. Papæ ad Christianum Lesmoren' episcopum apostolicæ sedis legatum, & ad archiepiscopos Hiberniæ, de adsistendo Anglorum Rege catholico & principe christianissimo.*	*Ibid.*	45
—	—	—	*Rex concedit & confirmat Margaretæ cognatæ Willielmi fil' Durandi, qui propositum habet ad monachatum transire, totam terram ejusdem Willielmi.*	*Ex Orig. in Archiv. S. Pet. Westm.*	45
—	—	—	*Rex hundredum de Angr' Ricardo de Luci concedit.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. XI. 5.*	46
—	—	—	*Carta Regis Rogero fil' Ramfr' facta; de socc̄d illâ in London' quam comes Symon de Huntend' eidem Rogero dedit, & quæ pertinet ad honorem suum de Huntend'.*	*Ex Orig. Bibl. Harl. Cart. Antiq. 43. C. 26.*	46
—	—	—	*Carta quâ Rex confirmat Willielmo fil' Roberti totam terram Roberti fil' Walteri de Windresor' patris sui, & quam tenuit de Rege Henrico, avo Regis, in capite.*	*Ex Orig. Bibl. Harl. Cart. Antiq. 43. C. 22.*	46
—	—	—	*Rex omnes donationes factas ecclesiæ S. Andreæ in civitate Rovecestr' confirmat; & potestate regiæ dignitatis quamplurimas libertates adjicit.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. VII. 7.*	46
1182	29	—	Testamentum illustrissimi Regis Henrici secundi Angliæ.	Ex Antiquo Cod. MS. penes Remem. Regis. fol. 8.	47
			RICARDUS I.		
1189	1	24 Jun.	*Libertates concessæ David, fratri Regis Scotiæ, & hominibus suis, de honore de Huntendona.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. R. 19.*	48
1189	1	25 Jun.	*Constabularia Regis concessa Willielmo de Humez.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. D. D. 2.*	48
1189	1	27 Jun.	*De concessione castelli de Arundell Willielmo comiti de Arundell & de Sussex.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. X. 29.*	48
1189	1	1 Jul.	*Carta facta burgensibus de Roffen', de quietanciâ paagii quod sumebatur à cruce signatis in villâ de Roffen'.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 29.*	48
1189	1	6 Oct.	*Carta privilegiorum fratribus militiæ Templi concessæ.*	*Ex Orig. in Bibl. Bodl. Oxon.*	49
1189	1	10 Oct.	*Libertates leprosis s. Lazari Jerusalem concessæ.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 6.*	49
1189	1	—	Litteræ Philippi Regis Franciæ ad Regem Angliæ; de proposito eundi ad Terram Sanctam.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	49
1189	1	25 Nov.	*Rex Rogerum Bigot comitem Norfolc' fecit, & plurimas libertates adjecit.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. S. 14.*	49
1189	1	26 Nov.	*Rex concedit episcopo Bathon' canes suos ad fugand' per totam Sumersel' & ad capiend' omnes bestias; præter cervum & cervam, & damum & damam.*	*Ex Orig. Bibl. Harl. Cart. Antiq. 83 C. 10.*	49
1189	1	30 Nov.	*Custodia domorum Regis de Westmonasterio, & custodia gaiolæ de London' concessæ Osberto fratri Willielmi de Longo Campo, cancellarii.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 9.*	50
1189	1	—	Littera Regis Angliæ de redditione castrorum de Rok' & de Berwyk, & de restitutione omnium libertatum quas habuerunt Reges Scotiæ ante captionem Regis Willielmi: & de litteris restitutis & restituendis, si quæ fuerint inventæ; & quod litteræ inventæ, non restitutæ, omnino non valeant.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	50
1189	1	30 Dec.	Ricardus Angliæ & Philippus Franciæ Reges, iter Jerosolimitanum aggressuri, de quibusdam inter se articulis sic conveniunt.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	50
1190	1	14 Mar.	*Carta civibus Winton' concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 30.*	50
1190	1	20 Mar.	*Confirmatio cujusdem escambii, inter archiep' Cantuar' & priorem & monachos Roffen'.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. P. 18.*	51
1190	1	22 Mar.	*Carta quâ plurimæ libertates Judeis conceduntur & confirmantur.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. W. 12.*	51
1190	1	24 Mar.	*De non molestando advenientes ad feriam sancti Bartholomei London'.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. L. 4.*	51
1190	1	27 Mar.	*Rex confirmavit Ricardo Ruffo, camerario suo, Ymmemere & Yymmedone, &c. per servitium camerariæ Regis.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 8.*	51
1190	1	—	*A. Lemovicensis vicecomes & Guido filius ejus, propter injurias Regis Angliæ, se convertunt ad Philippum Regem Franciæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P. P. P. P. 1.*	52
1190	1	—	Carta Regis Angliæ de statutis illorum qui per mare ituri erant.	*R. de Hoved. Francof.* 1601 *p.* 666.	52
1190	—	—	*Breve Regis de obediendo Willielmo de Longo Campo, episcopo Elyens' cancellario.*	*Mat. Paris. p.* 157. *n.* 40.	52
—	—	—	*Carta privilegiorum civibus Lincoln' concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. F. 16.*	52
1190	2	—	Forma pacis factæ inter Ricardum Regem Angliæ & Tancredum Regem Siciliæ.	*Chron. Bromt. X. Script. col.* 1184.	52
1190	2	—	Juramenti formula, facti de pace supradictâ Regi Siciliæ.	*R. de Hoved. Francof.* 1601.	53
1190	2	11 Nov.	Epistola Regis Angliæ ad Clementem III. Papam, de pace factâ inter ipsum & Tancredum Regem.	*Chron. Bromt. X. Script. col.* 1186.	53
1191	2	27 Mar.	*Carta privilegiorum hominibus de Rya & Wynchenesellela concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 5.*	53
1191	2	Mar.	Conventio quædam inter Philippum Regem Franciæ, & Ricardum Regem Angliæ, facta Messanæ.	Ex Rotulo in Thesaur.	54
1191	3	1 Oct.	*Epistola Regis Angliæ de recessu Regis Franciæ de Accon.*	*R. de Hoved. Francof.* 1601, *p.* 698.	54

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			RICARDUS I.		
1191	3	1 Oct.	*Epistola Regis Angliæ ad abbatem de Clara Valle, de eodem.*	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 698.	54
1192	3	14 Maii.	*De metis, franchesiis, & libertatibus civibus Dublin', à Johanne comite Moritoniæ & domino Hiberniæ, concessis.*	Lib. Nig. Ecclesiæ S. Trin. Dublin. f. 221.	55
1192	3	28 Dec.	Rescriptum Henrici VI. Imperatoris ad Regem Franciæ, quo summâ cum ostentatione prædicat Ricardum Regem esse captivum.	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 721.	55
1193	3	11 Jan.	*Epistola Cœlestini III. Papæ ad archiepiscopos & episcopos per Angliam constitutos, de inhibitione torneamentorum, & Terræ Sanctæ infelici statu.*	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 722.	56
1193	4	——	Alienora, Angliæ Regina, Papæ opem miserabiliter implorat pro liberatione Ricardi Regis Anglorum, filii sui.	Vid. Præfat. hujusce operis.	56
1193	4	Jan.	Conventio inter Philippum Regem Franciæ & Johannem comitem Moresti, fratrem Richardi Regis Angliæ facta; quæ continet partitionem complurium magnarum terrarum.	Ibid.	57
1193	4	——	Alienoræ Reginæ littera altera ad Papam, de liberatione filii sui, Regis Angliæ.	Ibid.	57
1193	4	——	Altera Alienoræ Reginæ ad Cœlestinum III. Papam littera, de Rege Angliæ filio suo, redimendo.	Ibid.	58
1193	4	——	*Epistola Walteri Rothomagensis archiepiscopi ad Hugonem Dunelm' episcopum, de captione Regis Angliæ.*	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 720.	59
1193	4	——	Petrus Blesensis Moguntinum archiepiscopum per veterem in scholis olim initam amicitiam obsecrat, ut omni ope nitatur vinculis eximere Ricardum, Regem Anglorum, ab Austriæ duce & Imperatore captum.	Vid. Præfat. hujusce operis.	59
1193	4	20 Apr.	Epistola Richardi Regis Angliæ ad Alienoram Reginam matrem suam, & ad justiciarios suos Angliæ, de pecuniâ pro liberatione ejusdem Regis.	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 726.	60
1193	4	20 Apr.	*Henricus VI. Romanorum Imperator ad magnates Angliæ pro Richardo Rege.*	Ibid.	60
1193	5	8 Jul.	Forma pacis inter Reges Angliæ & Franciæ.	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 729.	61
1193	5	——	Vetus de Monte, per epistolam suam Limpoldo duci Austriæ missam, purgat Ricardum Regem Angliæ de morte marchisi de Monte-Ferrato.	Chron. Bromton. X. Script. col. 1252. sed vid. præfat. hujusce operis.	61
1193	5	——	*Vetus de Monte, per epistolam suam principibus Europæ & omnibus populis Christianis missam, purgat Ricardum Regem Angliæ, de morte marchisi de Monte-Ferrato.*	Chron. Bromton. X. Script. col. 1268. sed vid. præfat. hujusce operis.	62
1193	5	——	Forma compositionis inter Henricum VI. Imperatorem, & Richardum Regem Angliæ; quâ, propter solutionem centum millia marcarum argenti, prædictus Rex liberè à carcere dimittitur.	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 728.	62
1193	5	22 Sept.	Rex Angliæ ad Hubertum Cantuar' archiepiscopum, de liberatione suâ.	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 732.	62
1193	5	20 Dec.	Epistola Henrici VI. Imperatoris ad magnates Angliæ, de Richardo Regis Angliæ, certo die liberando.	Ibid.	62
1194	5	17 Apr.	Littera Regis Angliæ de feodo præstando Regi Scotiæ, & de conductu; & pro libertatibus ei allocandis, dum trahit moram in curiâ Regis.	Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.	62
1194	5	20 Apr.	*De concessione terrarum Adæ, coco dominæ Alienoræ Reginæ, per servicium unius libræ piperis.*	Cart. Antiq. in Turr. Lond. F. 14.	63
1194	5	2 Maii.	*Carta privilegiorum burgensibus de Portesmuthe concessa.*	Bibl. Cotton. Claud. D. II. fol. 111.	63
1194	5	5 Maii.	*Libertates civibus Norwic' concessæ.*	Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 10.	63
1194	6	6 Jun.	Celestinus III. Papa Veronensi episcopo imperat quod, sub sacramenti vinculo, ducem Austriæ obligaret omnes Regis Angliæ obsides dimittere.	R. de Diceto. X. Script. col. 675.	64
1194	6	2 Jul.	*Litteræ Regis ad Hubertum Cantuar' archiepiscopum, de victoriâ Regis in Pictavia.*	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 741.	64
1194	6	23 Jul.	*Litteræ Drogonis Merloto, constabularii Franciæ; Anselmi beati Martini Turonis decani; & Ursionis Regis Franciæ camerarii, de treugis inter Reges Franciæ & Angliæ factis, in unum annum duraturis.*	Ibid.	64
1194	6	22 Aug.	*Breve Regis ad archiep' Cantuar' missum, de concessione torneamentorum in Anglia.*	Bibl. Cotton. Claud. C. IV. fol. 233.	65
1195	6	——	Excambium factum inter Hubertum archiepiscopum Cantuar' & monachos Roffenses.	Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 17.	65
1195	6	7 Apr.	Confirmatio prædicti excambii.	Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 18.	65
1195	7	——	Conventiones pacis inter Philippum Regem Franciæ, & Ricardum Regem Angliæ.	Ex Rotulo in Thesaur.	66
1196	7	——	*Epistola Huberti archiep' Cantuar' officialibus archiepiscopatûs Eboraci.*	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 334.	66
1196	8	14 Jul.	*Breve Regis, quod, propter magnum detrimentum civibus London', omnes kidelli qui sunt in Thamisia penitus amoveantur.*	Pat. 2 Edw. IV. p. 5. par Inspex.	67
1197	8	28 Apr.	Bulla Celestini III. Papæ priori & monachis de Lewes, de non solvendis pensionibus, & non promittendis ecclesiis antequam vacent.	Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.	67
1197	9	22 Aug.	*Carta Regis militi suo Alano Basset, confirmans donationem quam Walterus de Dunstanvill' ei fecit de manerio de Winterburne.*	Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. XVI. 1.	67
1197	9	——	Confœderatio facta inter Ricardum Regem Angliæ, & Baldewynum comitem Flandriæ, de auxilio hinc indè contra Regem Franciæ præstando in perpetuum inter eos, & inter hæredes eorum.	Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.	67
1197	9	30 Sept.	Epistola Ricardi Regis Angliæ ad Philippum Dunelmensem episcopum, de victoriâ obtentâ contra Francos apud Gisortium.	R. de Hoved. Francof. 1601. p. 782.	68
1197	9	17 Oct.	Permutatio de quibusdam locis inter Ricardum Regem Angliæ, & Walterum archiepiscopum Rothomagensem.	R. de Diceto. X. Script. col. 698.	68
1198	9	30 Maii.	Innocentius III. Papa nobili viro filio duci Austriæ imperat, ut pecuniam ablatam per patrem ejus Regi Angliæ restituat.	Vid. Præfat. hujusce operis.	69
1198	9	31 Maii.	Innocentii III. Papæ litteræ Magdeburgensi archiepiscopo; ut ducem Sueviæ inducat Regi Angliæ ablatam pecuniam restituere.	Ibid.	69
1198	9	31 Maii.	Innocentii III. Papæ litteræ Regi Angliæ, in quibus hortatur eum ut pacem servet cum Francorum Rege; etiam de pecuniâ sibi ablatâ, restituendâ fit mentio.	Innoc. III. Epist. Decretal. lib. i. p. 134. Colon. 1575.	69
1198	9	3 Jun.	Innocentii III. Papæ litteræ Waltero archiepiscopo Rothomago, ut Pontificis auxilio confisus, audactèr suâ jurisdictione utatur, & Richardi Angliæ & Philippi Franciæ Regum minas non pertimescat.	Vid. Præfat. hujusce operis.	70

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			RICARDUS I.		
1198	10	29 Jun.	Confœderatio inter Philippum Romanorum Regem & Philippum Regem Franciæ, nominatim contra Ricardum Regem Angliæ & comitem Othonem, nepotem ejus.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	70
1198	10	11 Jul.	*Litteræ Regis quibus Hubertum archiep' Cantuar' à custodiâ regni absolvit, & in loco ejusdem, Gaufridum fil' Petri com' Essex', substituit.*	*Bibl. Cotton. Vespasian C. XIV.* 298.	71
1198	10	17 Sept.	Innocentius III. Papa Huberto Cantuar' archiepiscopo; in quâ confirmat statutum Ricardi Regis Anglorum de libertate & immunitate ecclesiarum confirmatis, post ejusdem Regis redemptionem.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	71
1198	10	Nov.	*Declaratio Odonis ducis Burgundiæ, quod nullo modo confederabitur Ricardo Regi Angliæ, nec alicui de sanguine ejusdem Regis maritabit, nisi de voluntate Regis Franciæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P.* 2.	71
1198	10	20 —	Innocentius III. Papa Regi Angliæ; ut quæ ablata sunt ab archiepiscopo Cantuar' restituantur monachis, sine ullo Regis impedimento.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	73
1198	10	29 Dec.	Litteræ Othonis ducis Aquitanæ & comitis Pictaviæ, super privilegiis hominibus de Olerone concessis.	Liber B. fol. 189. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	71
1198	10	——	Principes & barones Alemanniæ supplicant Pontifici Romano, quod consecrationem Othonis in Imperatorem confirmaret.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	72
1198	10	——	Innocentii III. Papæ litteræ Regi Francorum; ut cum Rege Anglorum pacem ineat, & bellum contra Saracenos gerat.	*Ibid.*	72
1198	10	——	De pace reformandâ inter Richardum Angliæ & Philippum Franciæ Reges.	*Ibid.*	71
1198	10	26 Mar.	Innocentius III. Papa Philippo Regi Francorum; treugas inter ipsum & Ricardum Regem Angliæ initas approbat, & ut eas servet, hortatur.	*Ibid.*	73
1199	10	30 —	De treugis cum Angliæ firmatis.	*Ibid*	73
1199	10	1 Apr.	Innocentius III. Papa s. Mariæ in Viâ Latâ diacono cardinali, apostolicæ sedis legato; ipsius laudat industriam in concordandis Philippo Francorum & Ricardo Anglorum Regibus.	*Ibid.*	73
—	—	8 Nov	*Breve Regis pro fratribus Militiæ Templi Salomonis.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. T.* 19.	74
—	—	6 Apr.	*Testamentum Richardi I. Regis Angliæ.*	*Hoveden. Annal. edit.* 1601. *p.* 791.: *Annal. Monast. Burton. a Fell. edit.* 1684. *p.* 255.: *Matt. Paris Hist. Angl. edit.* 1684. *p.* 164.: *Matt. Westmon. Flores Hist. edit.* 1601. *p.* 262.	74
			JOHANNES.		
1199	1	——	Carta Reginæ Alienoræ, per quam confirmat communiæ de Oleron libertates suas & consuetudines antiquas.	Lib. B. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	75
1199	1	——	Littera Alienoræ Reginæ, per quam concessit privilegia hominibus de Olerone.	*Ibid.*	75
1199	1	6 Jun.	*Rex reddidit & concessit Willielmo de Ferrariis comiti de Derebi, tertium denarium de omnibus placitis placitatis per vicecomitem in com' de Derebi; & ipsum tanquam comitem propriâ manu gladio cinxit.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. B.* 20.	75
1199	1	7 —	*Constitutio Regis de feodis magni sigilli Angliæ.*	*Lib. MS. Archiep. Cantuar. fol.* 8.	75
1199	1	17 —	*Carta libertatum civibus London' concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. C.* 27.	76
1199	1	30 —	Litteræ Regis Angliæ nunciis Regis Castellæ & Toleti.	Cart. 1 Joh. p. 2. m. 29. dorso n. 8. *in Turr. Lond.*	76
1199	1	30 —	De eisdem nunciis Regis Portugaliæ benè tractandis.	Ibid. n. 6.	76
1199	1	30 —	Littera ejusdem argumenti, ballivis terræ suæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	76
1199	1	23 Jul.	Littera Regis, per quam concessit hominibus de Olerone quod possint habere inter se communiam.	Liber B. *in Thesaur. Cur. Recept. Scac.*	77
1199	1	——	Conventio inter Johannem Regem & Alienoram Reginam Angliæ matrem ejus, de Pictavia.	Cart. 1 Joh. p. 1. m. 10. d.	77
1199	1	——	Fœdus & conventio inter Johannem Regem Angliæ & B. comitem Flandriæ.	Cart. 1 Joh. p. 1. m. 22. d.	77
1199	1	18 Aug.	Fœdus initum inter Johannem Regem Angliæ & Reginaldum comitem Boloniæ.	Cart. 1. Joh. p. 1. m. 24. d. *in Turr. Lond.*	77
1199	1	25 —	De MMCXXV. marcis solvendis, quas Ricardus Rex Angliæ mutuo acceperat, ad negotia Regis Othonis, nepotis sui, facienda.	Cart. 1 Joh. m. 21. d. p. 1. *Ibid.*	78
1199	1	30 —	*De testamento Huberti Cantuar' archiepiscopi firmiter observando.*	*Lib. MS. Arch. Cant. fol.* 9. *b. n. b.*	78
1199	1	30 —	*Carta Regis Angliæ fratribus hospitalis Jerusalem' concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. D.* 33.	78
1199	1	29 Sept.	*Quod archiepiscopus Cantuar' habeat tres monetarios cum tribus cuneis in civitate Cantuar'.*	*Lib. MS. Arch. Cant. fol.* 9. *n.* 7.	78
1199	1	28 Dec.	*Serjanteria in capellâ Regis, & medietas cuparum episcopal' concess' Waltero Buistard.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. D.D.* 34.	79
1200	1	28 Jan.	Hugo Brunus comes March' & Radulphus comes Augi deveniunt ligii homines Regis Angliæ.	Cart. 1. Joh. p. 2. m. 28. dorso. *in Turr. Lond.*	79
1200	1	28 Jan.	Rex Angliæ prædictos comites pro ligiis suis agnovit.	Ibid. n. 10.	79
1200	1	——	Americus vicecomes Toarcen' recognovit se esse ligium hominem Regis Angliæ.	Ibid. p. 1. m. 6. d.	79
1200	2	Maii.	Forma pacis factæ apud Guleton inter Johannem Angliæ, & Philippum Franciæ Reges.	Ex Rotulo in Thesaur.	79
1200	2	22 Jun.	Innocentius III. Papa imperat prælatis Anglicanis, quod sine pecuniâ, quam petunt, numeratâ, excommunicatos absolvant.	Exemplif. *vid. Præfat. hujusce operis.*	80
1200	2	25 —	*De salvo conductu pro vicecomite Lemovicen'.*	*Cart.* 2 *Johan. p.* 1. & 2. *insimul. m.* 34. *d.*	80
1200	2	3 Aug.	Innocentius III. Papa indulget ecclesiasticorum beneficiorum patronis quod, quos volunt, præsentare possint idoneos.	Exemplif. *vid. Præfat. hujusce operis.*	80
1200	2	3 —	Ejusmodi indulgentia prælatis concessa.	Id. Ibid.	81
1200	2	16 —	*Rex concessit Willielmo Marescallo, comiti de Penbroc' donationem baculi pastoralis abbatiæ de Nuthlegh.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. N.* 44.	81

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			JOHANNES.		
1200	2	12 Oct.	Salvus conductus pro Griffino filio Resi.	Cart. 2 Joh. p. 1. & 2. insimul. 28. d. *in Turr. Lond.*	81
1200	2	30 —	Salvus conductus pro Rege Scotorum.	Id. m. 28. d. Ibid.	81
1200	2	——	Littera vicecomitis Thoarcensis, de Alienora matre Regis ægrotante.	Id. m. 8. d. Ibid.	81
1200	2	——	Alienora Regina, ægrotans apud Fontem Ebraudi, scribit filio suo, Johanni Regi, de servitio prædicti vicecomitis.	Cart. 2 Joh. p. 1. & 2. insimul. m. 8. d. Ibid.	81
1200	2	7 Nov.	*Carta domini Regis, civibus Dublin' concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. I. 23.*	82
1201	2	12 Jan.	Innocentius III. Papa favore suo prosequitur priorem & canonicos Sanctæ Trinitatis apud London.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	82
1201	2	12 —	*Rex concessit Gulielmo de Braosa honorem de Limeric.*	*Cart. 2 Joh. n. 38. in Turr. Lond.*	83
1201	2	17 Mar.	*Pro Willielmo de Ferrariis, comite Derbien' de concessione terræ de Drakelawe per servitium unius arcûs, unius pharetræ, & duodecim sagittarum.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 26.*	83
1201	3	18 Apr.	*Litteræ patentes super edificatione & sustentatione pontis London'.*	*Pat. 3 Joh. m. 2. n. 9. in Turr. Lond.*	83
1201	3	4 Maii.	*Carta archiepiscopo Cantuar' concessa, de magnis assisis tenend' apud Cantuar'.*	*Bibl. Cotton. Vespasian C. XIV. f. 270.*	83
1201	3	4 —	*De terris tentis de ecclesiâ Cantuar' in Gavelkinde, ad feoda militaria convertendis.*	*Lib. MS. Cant. Arch. fol. 11. n. 11.*	83
1201	3	11 —	Rex queritur de superbiâ Regis Franciæ, & pace violatâ.	Pat. 3 Joh. m. 2. *in Turr. Lond.*	84
1201	3	11 Jul.	Forma pacis cum Leulino ap Jorweth principe Walliæ.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	84
1201	3	2 Aug.	Conventio inter Johannem Regem & Berengariam, quondam Reginam Angliæ, Ricardi Regis uxorem, de dote suâ.	Ibid. m. 7. *Ibid.*	84
1201	3	16 Sept.	Rex dedit comiti de Engolism' Andream de Monteforti.	Ibid. m. 9. *Ibid.*	84
1201	3	26 —	De conventione cum comite Engolism.'	Ibid. *Ibid.*	84
1201	3	14 Oct.	Carta Jochelli Meduanensis, de servitio & fidelitate suâ.	Ibid. m. 8. *Ibid.*	84
1201	3	——	Carta Guidonis de Casteillan, de servicio & fidelitate suâ.	Ibid. *Ibid.*	85
1201	3	14 —	Carta Sancii Regis Navarræ (Berengariæ fratris), de fœdere cum Rege Angliæ contra omnes, excepto Miramomalin Moroccorum Rege.	Ibid. m. 9. *Ibid.*	85
1201	3	29 —	*Libertates stannatoribus Cornubiæ & Devoniæ concessæ.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 5.*	85
1201	3	24 Nov.	De confœderatione cum Navarræ Rege observandâ.	Pat. 3 Joh. n. 30. m. 7. *in Turr. Lond.*	85
1202	3	30 Jan.	De testamento Constantiæ, quondam comitissæ Britanniæ, observando.	Ibid. m. 5. *Ibid.*	85
1202	3	4 Feb.	Confœderatio facta inter Sancium Navarræ Regem, & Johannem Regem Angliæ.	Ibid. *Ibid.*	86
1202	3	18 —	De salvo conductu nuncio Constanciæ infantis, sororis Regis Navarræ, concesso.	Ibid. *Ibid.*	86
1202	3	27 Mar.	Arthurus dux Britanniæ summonitus est homagium præstare Regi Angliæ.	Ibid. n. 16. m. 3. *Ibid.*	86
1202	3	27 —	Quod Andreas, clericus comitis Ludovici, in pace teneat redditus suos de Deppa.	Ibid. *Ibid.*	86
1202	4	27 Maii.	Quod milites Flandriæ, Hanoniæ, & Brabantiæ, venirent in servitium Regis.	Pat. 4. Joh. n. 26. *Ibid.*	86
1202	4	7 Jul.	Rex Angliæ subventionem contra Franciæ Regem fœdifragum, ab abbatibus Cistercien' ordinis per Ebor' provinciam rogat.	Ibid. m. 13. *Ibid.*	86
1202	4	22 —	*Quod Alienora Regina Angliæ faciat testamentum suum.*	*Rot. Pat. 4 Joh. n. 24. Ibid.*	86
1202	4	8 Sept.	Rex subsidium rogat à clero per provinciam Cantuar', quo melius Othoni in Imperatorem sublimando subveniat.	Pat. 4 Joh. m. 7. *in Turr. Lond.*	87
1202	4	2 Nov.	Treuga inter Regem Angliæ & vicecomitem de Thoarcio.	Ibid. m. 7. *Ibid.*	87
1202	4	6 —	Rex Angliæ in gratiam & servitium suum recipit vicecomitem de Bello-Monte.	Ibid. m. 8. *Ibid.*	87
1202	4	11 Dec.	Rex petit subventionem ab universis abbatibus Cistercien' ordinis per Angliam, contra Regem Franciæ fœdifragum.	Ibid. m. 7. *Ibid.*	87
1202	4	26 Dec.	De treugâ inter Philippum Franciæ & Johannem Angliæ Reges, faciendâ.	Ibid. m. 7. n. 15. *Ibid.*	87
1203	5	11 Apr.	Litteræ Regis Angliæ civibus Coloniæ missæ, de promotione Othonis nepotis sui.	Pat. 5. Joh. n. 4. *Ibid.*	88
1203	5	——	Otho Rex Romanorum Regem Angliæ consulit de treugis cum Sueviæ duce ineundis.	Cart. 5. Joh. m. 18. d. *Ibid.*	88
1203	5	15 —	*Assisa panis in civitate Winton'.*	*Pat. 5 Joh. n. 3. in Turr. Lond.*	88
1203	5	5 Maii.	Carta Isabellæ Reginæ Angliæ facta, de dote suâ.	Cart. 5 Joh. n. 33. d. *Ibid.*	88
1203	5	18 —	*Carta de comitatu Devon' deaforestand' exceptis Dertemora & Exmora.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 12.*	89
1203	5	Jul.	*Litteræ Odonis ducis Burgundiæ quibus consulit Philippo Regi Franciæ, ut neque pacem neque treugam faciat Regi Angliæ, per violentiam Papæ aut alicujus cardinalis.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 6.*	89
1203	5	29 —	*Pro Judæis London' manentibus.*	*Pat. 5. Joh. n. 3. in Turr. Lond.*	89
1203	5	13 Aug.	*De auxilio in insulis Gernesy & Jersey levando, ad sustentand' milites qui prædictas insulas ab extraneis defendent.*	*Ibid. n. 17. Ibid.*	89
1203	5	——	*Quod barones & alii in Vasconia, militibus, equis, & armis, super summonitione præparati sint.*	*Ibid. m. 5. Ibid.*	89
1204	5	10 Jan.	De episcopatu Carleol', ad instantiam Innocentii III. Papæ, archiepiscopo Ragusin' concesso.	Pat. 5 Joh. n. 11. *Ibid.*	90
1204	5	10 Feb.	Rex universo Hyberniæ clero, de subsidio sibi concedendo, contra Regem Franciæ.	Ibid. m. 15. dors. *Ibid.*	90
1204	5	18 Mar.	*Marescalcia avium Regis concessa Thomæ filio Bernardi.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. I. 30.*	90
1204	6	15 Apr.	*Generalis pardonatio pro prisonibus & carceratis, pro quâcunque causâ detenti fuerint.*	*Pat. 6 Johan. n. 1. d. in Turr. Lond.*	90
1204	6	——	Litteræ quas misit Rex Angliæ obsessis suis in castro Andeliaci.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	90
1204	6	31 —	Innocentius III. Papa prædicatoribus, cum Rege transfretantibus, equitandi facultatem concedit.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	91
1204	6	2 Maii?	*Concessio terræ de Ultonia Hugoni de Lacy: salvis tamen Regi crociis de terrâ illâ.*	*Pat. 6. Joh. m. 1. n. 1. in Turr. Lond.*	91
1204	6	31 Aug.	*De conveniendo cum Rege Connaciæ.*	*MSS. Harris. Bibl. Soc. Dublin.*	91

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			JOHANNES.		
1204	6	24 Nov.	Rex Angliæ Papæ supplicat ne, ante peractum quinquennium, Galfridus filius Petri peregrinetur.	Claus. 6 Joh. m. 5. *in Turr. Lond.*	91
1205	6	13 Jan.	*Concessio Aliciæ comitissæ Warewic' facta, quod sit vidua quamdiu sibi placuerit.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. A.A.* 41.	91
1205	6	8 Feb.	Rex in protectionem suam suscipit Reginaldum Regem Manniæ.	Pat. 6 Joh. n. 10. *in Turr. Lond.*	91
1205	6	28. —	Rex liberavit burgenses de Olerone de omnibus tayllagiis & exactionibus.	Lib. B. f. 198. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	92
1205	6	3 Apr.	*Breve Regis, quod novem milites per totam Angliam decimum invenient militem, bene paratum equis & armis, ad defensionem regni.*	*Pat.* 6 *Joh. m.* 2. *d. in Turr. Lond.*	92
1205	7	20 —	*Pro Ricardo Flameng, de custodiâ terrarum Ricardi de Greinvill.'*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Z.* 13.	92
1205	7	8 Maii.	Rex quosdam episcopos Anglicanos rogat, quod ad exemplum aliorum episcoporum, litteras Papæ scriptas signare vellent.	Pat. 7 Joh. m. 7. *in Turr. Lond.*	92
1205	7	29 —	*Honor cum castello de Berkhamsted' concess' Gaufrido filio Petri, comiti Esser.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. A.A.* 21.	93
1205	7	29 —	De quatuor annulis per Innocentium III. Papam Regi missis.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	93
1205	7	23 Jun.	*Masagium quod fuit Benedicti filii Jacobi in Lincoln' concessum Galfrido salsario Regis.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Z.* 23.	93
1205	7	2 Oct.	*Cancellaria Angliæ concessa Waltero de Grai.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. B.B.* 22.	93
1205	7	27 Dec.	Rex, ad petitionem Othonis Imperatoris, pardonavit Hugoni de Burnaco.	Pat. 7 Joh. m. 2. *in Turr. Lond.*	93
1205	7	28 —	*Officium de pincernariâ Regis concessum Michaeli Beleth.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. I.I.* 15.	93
1206	7	8 Feb.	De salvo conductu pro Reginaldo, Rege Insularum.	Pat. 7. Joh. m. 3. *in Turr. Lond.*	94
1206	7	25 Mar.	De donatione Othonis Imperatoris, cum fuit comes Pictaviæ, monachis de Charron.	Ibid. m. 4.	94
1206	7	27 —	De salvo conductu concesso Berengariæ Reginæ.	Ibid.	94
1206	8	——	De salvo conductu pro Alianora Regina Castellæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	94
1206	8	8 Maii.	*Carta burgensibus de Cantabrigia concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. K.* 7.	94
1206	8	26 —	*Prohibitio clero, ne aliquid attemptent contra consuetudines regni, in concilio apud S. Alban' convocato.*	*Pat.* 8 *Joh. n.* 3. *in Turr. Lond.*	95
1206	8	26 Oct.	Forma treugæ inter Philippum Regem Franciæ, & Johannem Regem Angliæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	95
1206	8	21 Dec.	*Sententia definitiva Innocentii III. Papæ, super electione archiepiscoporum Cantuar'.*	*Mat. Paris. p.* 214, *n.* 40. *Lond.* 1640.	95
1207	8	5 Jan.	*Rex concessit Josceo, judeo de London' presbiteratum omnium Judeorum totius Angliæ.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. Z.* 28.	95
1207	8	10 Feb.	*Rex cuicunque mercatori, qui mutuo tradiderit nunciis suis, ad curiam Romanam missis, quingentas marcas, ad eas plene persolvendum obligatur.*	*Pat.* 8 & 9 *Joh. m.* 3. *n.* 5.	96
1207	8	17 —	*Tertia decima pars omnium mobilium & rerum aliarum, per commune concilium apud Oxon' ad defensionem regni, Regi concessa.*	*Pat.* 8 & 9 *Joh. m.* 3. *d. in Turr. Lond.*	96
1207	8	10 Mar.	*Pro Simone de Monteforti, comite Leicestr' & Sahero de Quenci, comite Winton' super partitione terrarum & honorum quæ fuerunt Roberti comitis de Leicestr'.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. K.* 17.	96
1207	9	8 Apr.	*De navibus arrestand' & salvò cum omnibus in eis inventis, in Angliam ducendis.*	*Pat.* 9 *Joh. n.* 3. *in Turr. Lond.*	96
1207	9	7 Aug.	De confœderatione inter Johannem Regem Angliæ, & Alfonsum Regem Legion' faciendâ.	Claus. 9 Joh. m. 16. *in Turr. Lond.*	96
1207	9	3 Sept.	Innocentius III. Papa Regi Angliæ, de causâ Reginæ Berengariæ Romæ agendâ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	97
1207	9	8 Nov.	*Rex concedit Gulielmo de Barry tres cantredos in Hibernia.*	*Cart.* 9 *Joh. n.* 48. *in Turr. Lond.*	97
1207	9	——	Rescriptum Innocentii III. Papæ ad litteras comminatorias Regis Angliæ, super negotio Cantuar' ecclesiæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	97
1207	9	——	Litteræ Adhelheidis comitissæ Hollandiæ Regi Angliæ, de maritagio filiæ suæ cum comite de Los, & de liberatione dictæ filiæ.	Pat. 9 Joh. m. 5. d. *in Turr. Lond.*	97
1207	9	——	Litteræ testimoniales de maritagio comitissæ Hollandiæ.	Ibid.	98
1207	9	——	Conventio comitis de Los de servitio Regi Angliæ, & nepoti suo Othoni Regi Romanorum, præstando.	Ibid.	98
1207	9	——	De fidejussione Walteri Birtan, pro prædicto comite de Los.	Ibid.	98
1207	9	——	Cyrographum super redemptione Amph' Till' pro decem millibus marcarum, & decem equis.	Ibid.	98
1207	9	9 Dec.	*Rex dicit se recepisse coronam & alia ei missa de Alemannia.*	*Pat.* 9 *Joh. n.* 24. *in Turr. Lond.*	99
1208	9	——	Litteræ Innocentii III. Papæ baronibus Angliæ, quod persuasionibus & salubribus consiliis Regem inducant, ne consilia maturiora spernat.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	99
1208	9	21 Jan.	*Rex paratus est obedire Papæ super negotio ecclesiæ Cantuar' salvâ dignitate regiâ & libertatibus regiis.*	*Pat.* 9 *Joh. m.* 3. *n.* 22. *in Turr. Lond.*	99
1208	9	23 —	*De custodiâ ecclesiæ Christi Cantuar'.*	*Pat.* 9 *Joh. n.* 21. *Ibid.*	99
1208	9	6 Mar.	De salvo conductu pro nuncio Henrici Imperatoris Constantinopolitani.	Pat. 9 Joh. n. 17. *in Turr. Lond.*	99
1208	9	8 —	Salvus-conductus pro cancellario Regis Castellæ.	Ibid. m. 2. n. 16.	100
1208	9	14 —	*Littera Regis hominibus Kantiæ, de Stephano de Langeton in archiepiscopatum Cantuar' recipiendo; salvâ dignitate regiâ.*	*Pat.* 9 *Joh. m.* 2. *n.* 15. *in Turr. Lond.*	100
1208	9	18 —	*Carta burgensibus de Gernemutha in com' Norf' concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. K.* 35.	100
1208	9	18 —	*De terris & rebus clericorum, qui divina celebrare noluerint in episcopatu Lincoln' saisiendis.*	*Pat.* 9 *Joh. n.* 11. *in Turr. Lond.*	100
1208	9	5 Apr.	*Rex reddit Winton' ep'o, episcopatum Winton' & omnia sua capta in manum Regis, occasione interdicti.*	*Claus.* 9 *Joh. m.* 5. *in Turr. Lond.*	100
1208	9	——	*Mandatum quod episcopus Norwicen' habeat totum regale episcopatûs sui & omnia sua capta in manu Regis, occasione interdicti.*	*Ibid.*	100
1208	10	11 —	*Breve Regis quod nulli malum faciant viris religiosis vel clericis.*	*Ibid. m.* 3.	101
1208	10	27 Maii.	Alienora ducissa Britanniæ & comitissæ Richemund' oratores suos ad Regem delegat.	Pat. 10 Joh. m. 5. d. *in Turr. Lond.*	101
1208	10	29 —	Salvus conductus pro prædictis oratoribus.	Ibid. m. 5.	101

A. D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			JOHANNES.		
1208	10	31 Maii.	Indulgentia papalis omnibus qui annuatim ad sancti Edwardi ecclesiam Westmon' accesserint.	Ex Orig. in Turr. Lond.	101
1208	10	30 Jun.	Littera credentiæ missa Hiberniæ Regibus & magnatibus.	Pat. 10 Joh. m. 5. *in Turr. Lond.*	101
1208	10	11 Sept.	*Hetha Reginæ in London' concessa Galfrido filio Petri comiti Essex.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. H.* 4.	102
1208	10	23 —	*Carta hominibus de Kingestone concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. K.* 8.	102
1208	10	8 Oct.	Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ & Wennuen' filium Hoeni de Keneliac, de liberatione ejusdem Wennuen'.	Pat. 10 Joh. m. 3. d. *in Turr. Lond.*	101
1208	10	26 Dec.	De remissione Leulino Walliæ principi, qui Johannam Regis filiam notham, duxerat in uxorem.	Pat. 10 Joh. n. 9. *in Turr. Lond.*	102
1209	10	21 Jan.	De bonorum restitutione Reginæ Berengariæ faciendâ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	102
1209	10	——	*Epistola Othonis Imperatoris Regi Angliæ, tempore interdicti, de pace cum Stephano, Cantuar' archiep' reformandâ.*	*Bibl. Cotton. Cleopat. E.* I. *f.* 143. *b.*	103
1209	10	24 Mar.	Litteræ Regis Angliæ quibusdam per Germaniam magnatibus missæ, de Othone Rege, nepote suo.	Pat. 10 Joh. n. 4. d. *in Turr. Lond.*	103
1209	10	24 —	De feodo mille marcar' soluto H. duci Saxon'.	Ibid. m. 1. n. 4. *in Turr. Lond.*	103
1209	10	24 —	Rex sub protectione suâ suscipit Conradum de Wilra, senescallum Othonis Imperatoris.	Ibid. n. 5. *Ibid.*	103
1209	11	7 Aug.	De quindecim millibus marcarum, solvendis Regi Angliæ per Regem Scotiæ.	Lib. A. fol. 185. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	103
1211	13	29 Oct.	Litteræ Innocentii III. Papæ ad Regem Angliæ, de intendendo ad succursum Terræ Sanctæ.	Ex Orig. *vid. Præfat. hujusce operis.*	104
1212	13	——	*De homagio à Willielmo Rege Scottorum Johanni Regi Angliæ facto.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui tit. Litt. Regum. &c.*	104
1212	14	——	De nunciis hinc inde inter Regem & Othonem Imperatorem.	Claus 14 Joh. m. 8. d. *in Turr. Lond.*	104
1212	14	——	De homagio per Reginaldum comitem Boloniæ Regi Angliæ faciendo.	Ibid. m. 7. *Ibid.*	104
1212	14	Apr.	*Promissio Ludovici Regis Franciæ primogeniti, de homagiis baronum & militum Angliæ recipiendis, si possit in Anglia coronari.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P.* 11.	104
1212	14	4 Maii.	Litteræ vicecomiti Thuwarc' de Othone Imperatore; ac etiam de homagio com' Bolon' apud London' Regi faciendo.	Claus. 14 Joh. m. 9. d. *in Turr. Lond.*	104
1212	14	4 —	De fœdere inter Johannem Regem Angliæ & Ferandum comitem Flandriæ componendo.	Ibid. *Ibid.*	104
1212	14	4 —	De pecuniâ comitissæ Flandriæ commodandâ.	Claus. 14 Joh. m 9. d. *in Turr. Lond.*	105
1212	14	4 —	Pro comite Boloniæ; de pace aut treugâ cum Rege Franciæ, sine ipso, non faciendâ.	Ibid. m. 7. *Ibid.*	105
1212	14	16 —	Reginaldus Rex Insularum devenit homo ligius Regis Johannis.	Cart. 14. Joh. m. 7. d. *in Turr. Lond.*	105
1212	14	23 —	De litteris Othonis Imperatoris & prospero statu.	Ibid. Ibid.	105
1212	14	24 —	Litteræ duci Limburg' de servitio & homagio.	Ibid. Ibid.	106
1212	14	24 —	Ejusmodi litteræ Theobaldo comiti de Bar'.	Claus. 14 Joh. m. 9. d. Ibid.	106
1212	14	24 —	Quod Walamus filius ducis Lemburgh' in Angliam cum novem militibus veniat.	Cart. 14 Joh. m. 7. d. *Ibid.*	106
1212	14	24 —	De his qui à partibus transmarinis veniunt in servitium Regis in Angliam.	Pat. 14 Joh. n. 4. *in Turr. Loud.*	106
1212	14	——	Litteræ Regis Henrico filio comitis de Bar'; de prædicto Henrico in servitium & fidem suam recipiendo.	Claus. 14 Joh. m. 9. d. *in Turr. Lond.*	106
1212	14	——	Rex gratias refert Lovanniæ duci, quod Imperatoris partes sustinet.	Ibid. m. 8 d. *Ibid.*	106
1212	14	——	Alia littera duci Lovaniæ.	Ibid. *Ibid.*	106
1212	14	——	Littera senescallo ducis Lovaniæ.	Ibid. *Ibid.*	107
1212	14	20 Jul.	Litteræ Ferando comiti Flandriæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	107
1212	14	——	Littera Regis Angliæ, quâ ordine narratur quam malè se gesserat Willielmus de Breosa.	Liber B. fol. 419. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	107
1212	14	30 Oct.	*De fidelitate faciend' Henrico filio Regis.*	*Pat.* 14 *Joh. n.* 8. *in Turr. Lond.*	108
1212	14	2 Nov.	Littera vicecomiti Toarcii.	Claus. 14 Joh. m. 4. d. *in Turr. Lond.*	108
1213	14	28 Jan.	Litteræ Regis Othoni Imperatori, de pecuniâ solvendâ.	Ibid. m. 2. d. *Ibid.*	108
1213	14	5 Feb.	*Carta Regis probis hominibus de Novo Castello super Tynam concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. O.* 22.	108
1213	14	——	Litteræ Innocentii III. Papæ Regi Angliæ.	*Annal. Monast. Burton. p.* 267.	108
—	—	1 Mar.	Pacis & reconciliationis leges.		109
			Instructiones legato traditæ.		109
			Papa iniqua pacta denunciat irrita.		110
			Eisdem super eodem.		110
			Eisdem adhuc super eodem.		110
1213	14	3 —	*Mandatum Regis ad imbreviand' omnes naves de universis portubus totius Angliæ.*	*Mat. Paris, p.* 233. *Lond.* 1640.	110
1213	14	——	*Breve Regis ad omnes vicecomites regni, pro armis capiendis contra Philippum Regem Franciæ.*	*Ibid.*	110
1213	14	29 —	Conventio Willielmi com' Holland' de homagio & servitio suo, pro feodo CCCC. marc' per annum.	Cart. 14 Joh. m. 1. *in Turr. Lond.*	110
1213	14	29 —	Publicatio conventionis prædictæ per Regem Angliæ.	Ibid.	111
1213	15	——	*Satisfactio Regis archiep'o Cantuar' & episcopis suffraganeis suis, de dampnis eis illatis.*	*Bibl. Cotton. Claudius D. II. f.* 1164.	111
1213	15	15 Maii.	*Carta Regis Johannis per quam regnum & coronam Angliæ Innocentio III. Papæ resignat, atque homagium & fidelitatem facit, coram domino Pandulpho subdiacono suo.*	*Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n.* 149.	111
1213	15	——	*Certificatio absolutionis apostolicæ Regis Johannis per dominum Pandulphum.*	*Bibl. Cotton. Claudius D. II. f.* 116. *b.*	112
1213	15	24 —	De pace archiep'o Cantuar' per Regem concessâ; necnon de libertate securè in Angliam unà cum suis veniendi.	Pat. 15 Joh. n. 48. *in Turr. Lond.*	112
1213	15	——	De securitate per Regem datâ, pro prædictâ pace observandâ.	Ibid. m. 1. d. *Ibid.*	112
1213	15	25 —	Litteræ Ferando comiti Flandriæ, de credentiâ.	Ibid. m. 12. *Ibid.*	113

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			JOHANNES.		
1213	15	——	Litteræ Regis Angliæ Petro Regi Aragon.	Claus. 15 Joh. p. 2. m. 8. d. *in Turr. Lond.*	113
1213	15	13 Jun.	Quod interdictum contra personas ecclesiasticas per Regem factum, ut iniquum, revocetur.	Pat. 15 Joh. m. 11. *Ibid.*	113
1213	15	13 —	De obsidibus Regis Scotiæ veniendis ad Regem.	Claus. 15 Joh. p. 1. m. 4. *in Turr. Lond.*	113
1213	15	22 —	De pecuniâ, in custodiâ magistri Militiæ Templi positâ, quibusdam ad mandatum Regis, tradendâ.	Pat. 15 Joh. n. 38. *Ibid.*	113
1213	15	26 —	Litteræ de credentiâ Ferando comiti Flandriæ.	Ibid. m. 37. *Ibid.*	113
1213	15	5 Jul.	De pace inter Angliæ & Franciæ Reges reformandâ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	113
1213	15	6 —	Littera Innocentii III. Papæ baronibus Angliæ; de legato in Angliam misso.	*Ibid.*	113
1213	15	25 —	Littera Regis Othoni Imperatori, de credentiâ.	Claus. 15 Joh. p. 2. m. 8. d. *Ibid.*	114
1213	15	17 Aug.	Littera Regis Angliæ comiti Tholous.	Ibid. *Ibid.*	114
1213	15	17 —	Litteræ Regis comiti Guidoni de Alvernia missæ, quibus, quam citius poterit, ei auxilium & succursum promittit.	Ibid. *Ibid.*	114
1213	15	22 —	De reconciliatione cum Savarico de Mâlo Leone.	Pat. 15 Joh. m. 10. dors. *Ibid.*	114
1213	15	31 —	*Breve vicecomitibus de inquisitione faciend' super ablatis & dampnis ecclesiæ & clero illatis, tempore motæ discordiæ inter Regem & clerum Angliæ.*	*Pat. 15 Joh. p. 2. m. 8. d.*	114
1213	15	21 Sept.	Litteræ Regis Ferando comiti Flandriæ.	Claus. 15 Joh. p. 2. m. 7. d. *Ibid.*	114
1213	15	3 Oct.	Carta Johannis Regis aureâ bullâ munita, per quam regnum & coronam Angliæ Innocentio III. Papæ resignavit.	Bibl. Cotton. Nero. C. II. n. 47.	115
1213	15	5 —	*Licentia Templar' vendendi lanas suas proprias in partibus transmarinis.*	*Pat. 15 Joh. n. 24. in Turr. Lond.*	115
1213	15	22 —	Littera Innocentii III. Papæ; ne quis pace, inter ecclesiam & Regem Angliæ factâ, abutatur ad gravamen ejusdem Regis.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	115
1213	15	22 —	Litteræ Innocentii III. Papæ missæ Regi Angliæ, de submissione vel resignatione suâ, sanctæ Romanæ ecclesiæ factâ.	*Ibid.*	116
1213	15	22 —	Littera Papæ, de comburendis literis contra Regem Angliæ impetratis.	*Ibid.*	116
1213	15	22 —	Eidem; irritæ redduntur quæcunque conjurationes, ratione prædictæ discordiæ ortæ.	*Ibid.*	116
1213	15	28 —	Littera Innocentii III. Papæ; de fidelitate Regi præstandâ.	*Ibid.*	116
1213	15	28 —	Bulla ejusdem Papæ quod prælati, nobiles & populus Hiberniæ perseverent in fidelitate Regis Angliæ & hæredum suorum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	116
1213	15	1 Nov.	*Mandatum Innocentii III. Papæ, de personis vitâ & scientiâ præclaris, per electionem vel postulationem canonicam, in episcopatus & abbatias in Anglia vacantes, ordinandis.*	*Mat. Paris, p. 247. Lond.* 1640.	117
1213	15	4 —	*Bulla Innocentii III. Papæ super resignatione regni Angliæ Pandulpho legato suo.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 37.*	117
1213	15	15 —	*De summonitione ad parliamentum Oxon'.*	*Claus. 15 Joh. m. 7. d. p. 2. in Turr. Lond.*	117
1213	15	10 Dec.	*Licentia prædicandi necnon eleemosinas caritativè petendi & accipiendi in regno Angliæ, fratribus S. hospital' Mariæ apud Romam concessa.*	*Pat. 15 Joh. m. 7. n. 20 Ibid.*	117
1213	15	28 —	Mandatâ regia, quod naves promptæ & paratæ sint ad eundum in servitium Regis.	Claus. 15 Joh. p. 1. m. 3. d. *Ibid.*	117
1214	15	28 Jan.	Littera Innocentii III. Papæ, de denariis beati Petri in Anglia.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	118
1214	15	1 Feb.	Rex transfretaturus custodiam regni Papæ, & ejusdem pacem episcopo Winton' mandat.	Pat. 15 Joh. m. 4. *in Turr. Lond.*	118
1214	15	1 —	P. Winton' episc' justiciarius Angliæ, custos regni in absentiâ Regis constituitur.	Ibid. n. 12. *Ibid.*	118
1214	15	1 —	*Rex concessit Thomæ de Nevill' domos quæ fuerunt Aaron judei de Lincoln' in London'.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. M.* 11.	118
1214	15	8 Mar.	Litteræ Regis comiti Marescallo, de progressu suo in Pictavia, & de formâ interdicti relaxandi in Angliam, episcopo Wintoniensi missâ.	Claus. 15 Joh. p. 1. m. 1. d. *in Turr. Lond.*	118
1214	16	8 —	Litteræ Regis civibus Cantuar' ejusdem cum prædictis formæ; & de præstito faciendo.	Pat. 15 Joh. m. 3. *Ibid.*	118
1214	16	8 Apr.	*De unione ecclesiarum Bathonis & Glastonis.*	*Pat. 16 Joh. m. 4. Ibid.*	119
1214	16	16 —	Quod Rex vel capella sua, interdicti vel excommunicari non possit, sine mandato sedis apostolicæ speciali.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	119
1214	16	22 —	*Innocentius III. Papa regnum Angliæ datum Romanæ ecclesiæ per cartam Regis Johannis, aureâ bullâ munitam, in feudum recipit, & in apostolicam protectionem admittit.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. VIII.* 24.	119
1214	16	23 Apr.	Bulla Innocentii III. de treugâ inter Reges Angliæ & Franciæ ineundâ.	Pat. 16 Joh. m. 17. d. *Ibid.*	119
1214	16	26 —	Litteræ credentiales nuncupatæ Philippo Regi Franciæ.	Claus. 16 Joh. m. 3. d. *Ibid.*	120
1214	16	28 —	De obsidibus Regis Scotiæ.	Pat. 16 Joh. n. 20. *Ibid.*	120
1214	16	2 Maii.	De salvo conductu pro oratore Regis Franciæ.	Pat. 16 Joh. m. 4. *Ibid.*	120
1214	16	13 Maii.	*De salvo conductu pro Henrico Bailloel.*	*Pat. 16 Joh. m. 3. in Turr. Lond.*	119
1214	16	——	W. Maucleri littera Regi de negotio baronum.	Ex Orig. in Turr. Lond.	120
1214	16	16 —	De treugis inter Regem & barones suos.	Pat. 16 Joh. n. 10. *in Turr. Lond.*	121
1214	16	17 —	*W. episcopus Coventr' & H. de Burgo missi ad cives London'.*	*Pat. 16 Joh. p. 1. n. 9. Ibid.*	121
1214	16	18 —	*De civitate London' inimicis Regis à civibus redditâ.*	*Ibid. n. 6. Ibid.*	121
1214	16	20 —	*Contra cives London'.*	*Ibid. n. 5. Ibid.*	121
1214	16	25 —	*Litteræ Regis archiep' Cantuar' de castro Roffens'.*	*Ibid. n. 2. Ibid.*	121
1214	16	——	Litteræ Roberti de Coroun' apostol' sedis legati, Regi Angliæ missæ, de concilio convocando apud Burdegaliam.	Claus. 16 Joh. m. 24. d. *in Turr. Lond.*	121
1214	16	——	Statuta in concilio apud Burdegaliam ordinata.	Pat. 16 Joh. m. 15. d. *Ibid.*	122
1214	16	——	*Littera Innocentii III. Papæ de sententiâ, pro vitando grandi rerum dispendio & gravi periculo animarum, interdicti relaxandâ.*	*Mat. Paris. p. 249. Lond.* 1640.	122
1214	16	17 Jun.	De solutione duodecim mille marcar' singulis annis per Regem faciendâ, donec restitutio facta fuerit archiepiscopo Cantuar' & aliis.	Cart. 16 Joh. n. 67. *in Turr. Lond.*	122
1214	16	17 —	Willielmus comes de Ferrariis se constituit unum fidejussorum pro Rege.	Pat. 16 Joh. m. 17. d. *Ibid.*	123

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			JOHANNES.		
1214	16	26 Jun.	Notificatio legati Romani quod Rex Angliæ staret mandato Papæ, de castris in Agenn' & Caturcen'.	Pat. 16 Joh. m. 17. d. *in Turr. Lond.*	123
1214	16	15 Jul.	Litteræ Regis baronibus Angliæ, quod in Pictaviam, in auxilium suum, venirent.	Ibid. m. 15. n. 7. *Ibid.*	123
1214	16	15 —	*De hominibus villæ Sancti Juniani benè tractandis.*	*Pat. 16 Joh. m.* 14. *Ibid.*	123
1214	16	——	Litteræ Regis justiciariis Angliæ, de successibus suis in Pictavia.	*Mat. Paris. p.* 248. *Lond.* 1640.	123
1214	16	23 Aug.	Rex in protectionem suam suscipit Kathel', Regem Connoth in Hybernia.	Pat. 16 Joh. m. 13. n. 2. *in Turr. Lond.*	123
1214	16	31 —	De treugis per quindecim dies Franciæ Regi concessis.	Claus. 16 Joh. m. 21. d. *Ibid.*	124
1214	16	31 —	De colloquio inter Reges Angliæ & Franciæ habendo.	Ibid. *Ibid.*	124
1214	16	31 —	De comite Enevers; quod Rex Franciæ non illum dampnat.	Ibid *Ibid.*	124
1214	16	6 Sept.	De conventione factâ inter dominum Regem & comitissam Engolism.	Pat. 16 Joh. m. 12. *Ibid.*	124
1214	16	6 —	De excambio faciendo inter Will' comitem Saresberiensem, in Francia captivum; & Robertum filium Roberti comitis de Driwes, in carcere detentum à Rege Angliæ.	Ibid. m. 3. d. *Ibid.*	124
1214	16	13 —	Quod Johannes Rex ratas habebit treugas, cum Rege Franciæ capiendas.	Ibid. m. 13. d. *Ibid.*	124
1214	16	——	Carta Philippi Regis, de treugis cum Johanne Rege Angliæ factis.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	125
1214	16	——	Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ & H. comitem Marchiæ & alios, per quam prædictus Rex tenetur tradere Johannam filiam suam Galfrido filio dicti comitis, in uxorem.	Cart. 16 Joh. m. 11. *in Turr. Lond.*	125
1214	16	1 Nov.	Litteræ Regis sorori suæ Reginæ Berengariæ.	Claus. 16 Joh. m. 12. d. *Ibid.*	126
1214	16	5 —	Ne Rex Angliæ aliquid incommodi patiatur, propter discordiam, jam tandem inter illum & barones sopitam.	Ex Orig. in Turr. Lond.	126
1214	16	20 —	De hæreticis in Vasconia extirpandis.	Pat. 16 Joh. m. 10. Ibid.	126
1214	16	22 —	*Litteræ Regis, quibus jus patronatûs episcopatûs Roffensis archiepiscopo Cantuar' concedit.*	*Lib. MS. Cant. Archiep. f.* 14. *n.* 26.	126
1214	16	18 Dec.	Quod obsides Lewelini, ad petitionem uxoris suæ, filiæ nothæ Regis, reddantur nuncio suo.	Pat. 16 Joh. m. 9. *in Turr. Lond.*	126
1215	16	15 Jan.	*Rex concedit quod liberæ sint in perpetuum electiones quorumcumque prælatorum in ecclesiis regni Angliæ; petitâ tamen à Rege prius licentiâ eligendi.*	*Ex authent. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	126
1215	16	2 Mar.	Littera Regis Lewelino principi Walliæ.	Claus. 16 Joh. m. 7. d. *in Turr. Lond.*	127
1215	16	19 —	Bulla Innocentii III. Papæ Cantuar' archiepiscopo & clero Angliæ, de reformandâ inter Regem & barones discordiâ; necnon de cassando quascunque conjurationes & conspirationes.	Pat. 16 Joh. p. 1. m. 1. d. *Ibid.*	127
1215	16	19 —	Alia ejusdem Papæ magnatibus Angliæ, ad eundem effectum.	Ibid. *Ibid.*	127
1215	16	30 —	Bulla Innocentii III. Papæ, cartam Regis Angliæ de electione liberâ universis & singulis ecclesiis concessâ, confirmans.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	127
1215	16	1 Apr.	Quod magnates Angliæ solitum ab antiquo scutagium redderent Regi.	Ibid. *Ibid.*	128
1215	16	——	*De equitibus & peditibus satisfaciendis, quos Gerardus de Gravelng in servitio Regis ducet in Angliam.*	*Pat. 16 Joh. m. 4. d. in Turr. Lond.*	128
1215	17	28 —	De damnis, contra treugas cum Francia illatis, utrinque emendandis.	Pat. 17 Joh. m. 2. n. 1. *Ibid.*	128
1215	17	28 —	Rex Angliæ petit jacturam quingentarum milium marcarum emendari per Regem Franciæ.	Ibid. *Ibid.*	128
1215	17	10 Maii.	*De libertatibus baronibus Angliæ à Rege concedendis.*	*Pat. 17 Joh. p. 1. m. 3. d. n. 2. Ibid.*	128
1215	17	29 —	Litteræ Johannis Regis Papæ Innocentio, quibus quæ sit baronum contumacia narrat; necnon quod, propter hanc causam, iter in Terram Sanctam suscipere nequit.	Claus. 17 Joh. m. 24. d. *in Turr. Lond.*	129
1215	17	8 Jun.	*Rex suscipit in salvum conductum suum omnes illos, qui ex parte baronum venient usque Stan' ad pacem faciend' & firmand' inter Regem & barones.*	*Pat. 17 Joh. m.* 24. *Ibid.*	129
1215	17	10 —	*Quod treugæ prædictæ prorogatæ sint usque in crastino Trinitatis.*	*Ibid.*	129
1215	17	——	*Articuli Magnæ Cartæ libertatum, A. D. MCCXV. sub sigillo Regis Johannis.*	*Ex Orig. in Mus. Brit. asservat.*	129
1215	17	15 —	*Magna Carta Regis Johannis, xv. die Junii, anno regni xvii. A. D. MCCXV.*	*Ex Orig. in Archiv. Eccl. Cathed. Lincoln.*	131
1215	17	——	*Carta de Foresta.*	*Mat. Paris. p.* 259. *n.* 40. *Lond.* 1640.	133
1215	17	——	Conventio facta inter Regem Angliæ & barones ejusdem regni.	Claus. 17 Joh. m. 24. d. *in Turr. Lond.*	133
1215	17	18 —	Litteræ Regis Stephano Harengod, de pace factâ inter ipsum & barones suos.	Ibid. m. 23. n. 111. *Ibid.*	133
1215	17	——	*Protestatio archiepiscoporum Cantuar' & Dublin' aliorumque episcoporum, de articulo in cartâ Regis de Foresta.*	*Claus. 17 Joh. m. 27. d. in Turr. Lond.*	134
1215	17	19 —	*Rex præcipit quod xij. milites à quolibet comitatu electi, jurent ad inquirendum super pravis consuetudinibus; sicut in cartâ Regis nuper confectâ continetur.*	*Pat. 17 Joh. m.* 23. *d. Ibid.*	134
1215	17	——	*Protestatio à quibusdam prelatis facta, quod barones securitatem de pace observandâ Regi facere noluerunt.*	*Ibid. m.* 21. *d. Ibid.*	134
1215	17	23 Jun.	*Breve de militibus vel servientibus Regis, non retinendis in Anglia.*	*Ibid. m.* 23. *n.* 110. *Ibid.*	134
1215	17	27 —	*Mandatum vicecomitibus de terris & tenementis omnium qui jurare contradixerint xxv. baronibus, saisiendis.*	*Ibid. m.* 21. *n.* 105. *Ibid.*	134
1215	17	——	*De civitate London' que est receptaculum baronum, servandâ.*	*Claus. 17 Joh. m.* 21. *d. Ibid.*	134
1215	17	——	Rex dominum Pandulphum & alios fideles suos Papæ mittit, opem & præsidium ejus petituros.	Claus. 17 Joh. m. 15. d. *Ibid.*	135
1215	17	3 Jul.	*Carta Regis Angliæ civibus Dublin' facta.*	*Lib. Nig. Ecclesiæ S. Trin. Dublin.*	135
1215	17	7 —	Alexander Rex Scotiæ oratores suos mittit Johanni Regi Angliæ.	Pat. 17 Joh. m. 19. n. 74. *in Turr. Lond.*	135
1215	17	21 —	Littera Philippo Regi Franciæ.	Claus. 17 Joh. m. 22. *Ibid.*	135
1215	17	25 Aug.	Bulla Innocentii III. Papæ de absolutione juramenti, quod Rex Angliæ compulsus baronibus præstitit.	*Ex Orig. Rym. Collect. non. impress. Vol. I. p.* 655.	135
1215	17	25 —	Litteræ ejusdem Papæ baronibus Angliæ, quibus hortatur eos renunciare compositioni inter ipsos & Johannem Regem factæ.	Claus. 17 Joh. m. 19. d. *in Turr. Lond.*	136

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			JOHANNES.		
1215	17	——	De servitio Gileberti filii Reymfr'.	Carta 17 Joh. m. 2. d. *in Turr. Lond.*	136
1215	17	——	De servitio Johannis Cestriæ constabularii.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	137
1215	17	4 Sept.	De confirmatione conventionis inter Regem & Reginam Berengariam, quondam uxorem Ricardi Regis, per Innocentium III. Papam.	Pat. 17 Joh. m. 16. d. *in Turr. Lond.*	137
1215	17	4 —	Litteræ Papæ missæ, de confirmatione alterius conventionis, inter prædictum Regem & Berengariam Reginam habitæ.	Ibid. *Ibid.*	137
1215	17	13 —	Litteræ Philippo Regi Franciæ de credentiâ.	Ibid. n. 56. m. 16. *Ibid.*	137
1215	17	——	Littera Ludovico filio Regis Franciæ.	Ibid. n. 8. *Ibid.*	138
1215	17	13 —	Litteræ Regis Innocentio III. Papæ missæ, quibus queritur quod barones, ante subjectionem regni ei factam devoti, jam tandem in ipsum violentèr insurgunt.	Ibid. m. 16. d. *Ibid.*	138
1215	17	——	Excommunicatio generalis baronum Angliæ.	*Mat. Paris. p.* 270. *n.* 40. *Lond.* 1640.	138
1215	17	25 —	De conventione olim factâ, nunc renovatâ, super dote solvendâ Berengariæ, quondam Angliæ Reginæ.	Claus. 17 Joh. m. 19. d. *in Turr. Lond.*	138
1215	17	——	Rex Angliæ procuratores suos in curiâ Romanâ constituit.	Pat. 17 Joh. m. 15. d. *Ibid.*	139
1215	17	4 Nov.	*Innocentius III. Papa suspensionis sententiam in Stephanum Cantuar' archiepiscopum prolatam, inviolabiliter observari præcipit.*	*Claus. 17 Joh. m. 16. d. Ibid.*	139
1215	17	16 Dec.	Excommunicatio specialis in barones in Angliæ.	*Mat. Paris. p.* 276. *n.* 50. *Lond.* 1640.	139
1215	17	——	*De excommunicationis & interdicti sentenciis in barones & alios infra nominatos, in ecclesiis regni Anglie publicandis, ac singulis diebus Dominicis & festivis solemniter innovandis.*	*Mat. Paris. p.* 277. *n.* 40. *Lond.* 1640.	139
1216	17	27 Jan.	*Terræ & libertates in Hibernia, Thomæ de Galweya concessæ.*	*Bibl. Cotton. Titus. B. XI. f.* 29.	140
1216	—	——	*Litteræ Ludovici, Philippi Regis Franciæ primogeniti, quibus gratias copiosas baronibus & amicis refert; & rogat, quatenus se fortiter & strenuè teneant in negotiis suis.*	*Mat. Paris. p.* 280. *n.* 20. *Lond.* 1640.	140
1216	17	29 Mar.	*Rex recipit diversa jocalia à W. Teuton' & Hugone de Bathon' clerico.*	Pat. 17 Joh. n. 12. *in Turr. Lond.*	140
1216	18	——	*Litteræ Ludovici Regis Franciæ primogeniti, de jure suo ad regnum Angliæ, post obitum Regis Ricardi I.*	*Bibl. Cotton. Julius. D. II. f.* 121.	140
1216	18	——	De comite Lossensi ad fidem Othonis Imperatoris revocando.	Pat. 18 Joh. m. 6. d. *in Turr. Lond.*	141
1216	18	——	De comite Lossensi, ut supra.	Ibid. *Ibid.*	141
1216	18	2 Jun.	*Juratis & consulatui de Baion, de galeis mittendis ad gravamen inimicorum Regis.*	*Pat.* 18 *Joh. m.* 8. *Ibid.*	141
1216	18	5 —	*De castro Richemund' diruendo.*	*Ibid.*	141
1216	18	7 —	*De fidelibus Regis in villâ de Lenn recipiendis.*	*Ibid. m.* 8. *n.* 6. *Ibid.*	141
1216	18	8 —	Littera Regis Angliæ Berengariæ sorori suæ, de solutione pecuniæ.	Pat. 18 Joh. m. 7. d. *Ibid.*	141
1216	18	9 —	*De componendo cum Ludovico adversario Regis, ne incendio tradatur villa de Winchelseia.*	*Pat.* 18 *Joh. m.* 8. *d. Ibid.*	141
1216	18	21 —	*Rex Briano de Insula, de castro de Potto comiti Ferrar' liberando.*	*Ibid. m.* 7. *Ibid.*	142
1216	18	8 Aug.	De impetrandâ absolutione à Gaulone, sedis apostolicæ legato pro Walt' de Bello-campo.	Pat. 18 Joh. n. 48. *Ibid.*	142
1216	18	19 —	Pro Johanne Marescallo, quod non ponat se in castro Wigorn', si obsideretur a Ludovico.	Ibid. n. 39. *Ibid.*	142
1216	18	3 Sept.	Pro adhærentibus Regi Angliæ, quod in servitio suo & fide constanter perseverent; non obstante juramento Lodovico Regis Franciæ filio, præstito.	Ibid. n. 27. *Ibid.*	142
1216	18	3 —	*Rex fidelitatem hominum de Safford' commendat.*	*Pat.* 18 *Joh. m.* 2. *n.* 27. *Ibid.*	142
1216	18	3 —	*Litteræ Regis baronibus de Hasting' mandantes eos ad fidem & servitium ejus redire.*	*Ibid. m.* 13. *Ibid.*	143
1216	18	4 —	*Rex suscipit in gratiam suam homines de com' Lincoln', qui ad fidem & servitium suum redire voluerint.*	*Pat.* 18. *Joh. m.* 2. *n.* 27. *Ibid.*	143
1216	18	27 —	*Litteræ Gualteri cardinalis, apostolicæ sedis legati, super absolutione Ludovici primogeniti Regis Franciæ, & eorum qui cum eo hostiliter intraverunt Angliam, contra sententiam sedis apostolicæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P.* 13.	143
1216	18	28 —	*Quod Oliverus de Albineo habeat terram Willielmi de Landa, inimici domini Regis.*	*Pat.* 18 *Joh. m.* 2. *in Turr. Lond.*	143
1216	18	11 Oct.	*Quod Johannes de Pavilly, clericus Regis, habeat terram Rogeri de Crimplesham.*	*Ibid. m.* 1. *Ibid.*	143
1216	18	11 —	*De centum marcis argenti à Rege receptis, pro liberatione Willielmi de Albinio.*	*Ibid. m.* 1. *n.* 8. *Ibid.*	143
1216	18	15 —	*Rex suscipit in protectione suâ abbathiam de Saftesbiria.*	*Ibid. m.* 1. *n.* 6. *Ibid.*	143
1216	18	17 —	*Quod Walterus de Montgomery, comes de Ferr' habeat terram suam in Hondesdon, unde, occasione guerræ, fuerit disseisitus.*	*Ibid. m.* 1. *n.* 2. *Ibid.*	143
1216	18	18 —	*Pro fide habendâ quibusdam consiliariis Regis.*	*Ibid. m.* 1. *n.* 3. *Ibid.*	143
1216	18	——	*Nomina militum & serviencium qui contra Regem arma tulerunt in Roteland & Leyc'syre.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	144
1216	—	——	*Testamentum Johannis Regis Angliæ.*	*Ex Orig. olim penes Dec. & Capit. Wigorn.*	144
			HENRICUS III.		
1216	1	——	Littera Henrici III. justiciario suo Hiberniæ, de morte Johannis Regis Angliæ, patris sui; necnon de coronatione suâ.	Claus. 1 Hen. III. m. 25. d. *in Turr. Lond.*	145
1216	1	18 Nov.	*Quod Hugo de Lacy ad fidelitatem & servitium suum veniat.*	*Pat.* 1 *Hen. III. m.* 16. *Ibid.*	145
1216	1	22 Dec.	Epistola hortatoria Regis, quod omnes homines de Pictavia in fidelitate suâ perseverarent.	Ibid. m. 15. d. *Ibid.*	145
1216	1	——	De absolutione eorum qui ad fidem Regis revertunt.	Ibid. m. 12. d. *Ibid.*	145

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1217	1	6 Feb.	*Epistola Regis de cartis libertatum ad partes Hiberniæ nuper transmissis.*	*Pat. 1 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.*	146
1217	1	28 Mar.	De custodiâ Vasconiæ & Pictaviæ, archiepiscopo Burdegalensi commissâ.	Ibid. m. 9. *Ibid.*	146
1217	1	28 —	Mandatum regium Reginaldo de Pontibus, quod prædictam terram dicto archiepiscopo liberaret.	Ibid. *Ibid.*	146
1217	1	16 Apr.	De treugâ cum comite Warennæ.	Ibid. m. 8. d. *Ibid.*	146
1217	1	——	De liberando Willielmum de Lancaster, ad instantiam comitis Cestriæ.	Claus. 1 Hen. III. d. 21. *Ibid.*	146
1217	1	16 —	Quod archiepiscopus Dublinen' redeat in Hiberniam.	Pat. 1 Hen. III. m. 8. *Ibid.*	146
1217	1	26 —	Contra canonicos Carleolenses, Regi Scotiæ adhærentes.	Ibid. m. 3. d. *Ibid.*	147
1217	1	12 —	De salvo conductu pro oratoribus Ludovici.	Ibid. m. 6 *Ibid.*	147
1217	1	23 —	*Quod vicecomites cartas libertatum publicè legi faciant.*	*Claus. 1 Hen. III. m. 10. d. Ibid.*	147
1217	1	——	De treugis cum Ludovico emendandis.	Pat. 1 Hen. III. m. 12. d. *Ibid.*	147
1217	1	13 Jul.	Bulla Honorii III. Papæ, de ordinando circa canonicos Carleolenses.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	147
1217	1	24 —	Litteræ Regis Angliæ missæ baronibus Pictaviæ, quod matrem suam honorificè recipiant.	Pat. 1 Hen. III. m. 5. d. *in Turr. Lond.*	148
1217	1	11 Sept.	Forma pacis inter Henricum Regem Angliæ, & Lodovicum filium primogenitum Philippi Regis Franciæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	148
1217	1	14 —	De pace, & salvo conductu domini Lodovici.	Pat. 1 Hen. III. n. 8. m. 3. *in Turr. Lond.*	148
1217	1	19 —	De non molestando gentem domini Lodovici.	Ibid. *Ibid.*	148
1217	1	2 Oct.	De Osberto, filio Nigelli, liberando.	Ibid. n. 4. m. 2. *Ibid.*	149
1217	1	10 —	De fœdere cum Haquino Rege Norwegiæ ineundo.	Claus. 1 Hen. III. m. 5. d. *Ibid.*	149
1217	1	10 —	De conductu pro quibusdam venientibus ad fidem Regis.	Pat. 1 Hen. III. n. 2. *Ibid.*	149
1217	2	3 Nov.	Pro Alexandro Rege Scotorum.	Pat. 2 Hen. III. p. 2. n. 7. m. 8. *Ibid.*	149
1217	2	7 —	De conductu Regis Scotiæ.	*Ibid.* *Ibid.*	149
1217	2	18 —	De conductu pro Lewelino principe Walliæ.	Claus. 2 Hen. III. m. 8. d. *Ibid.*	149
1218	2	13 Jan.	*Bulla Honorii III. Papæ, quâ confirmat pacem inter Regem Angliæ & Ludovicum, filium primogenitum Regis Franciæ, factam.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 32.*	149
1218	2	16 —	Pro Rege Insularum.	Pat. 2 Hen. III. p. 1. n. 9. *in Turr. Lond.*	150
1218	2	12 Feb.	De homagio Lewelini principis.	Claus. 2 Hen. III. m. 8. d. *Ibid.*	150
1218	2	18 —	*Quod omnes clerici excommunicati, eo quod adhæserunt Ludovico primogenito Regis Franciæ, exeant à regno.*	*Ibid. p. 1. n. 6. d. Ibid.*	150
1218	2	22 Feb.	*De cartis libertatum in pleno comitatu publicè legendis; necnon de castris adulterinis, quæ ab initio guerræ constructa fuerunt vel re-edificata, diruendis.*	*Ibid. m. 4. d. Ibid.*	150
1218	2	——	De nonnullis promissis Regi Angliæ factis per principem Norwalliæ.	Ibid. m. 4. d. *Ibid.*	150
1218	2	——	Custodia terrarum, quas quondam Wenhunwen in Wallia possidebat, mandatur curæ Lewelini principis Norwalliæ.	Ibid. m. 5. d. *Ibid.*	150
1218	2	15 Mar.	De conductu magnatum Walliæ ad fidelitatem faciendam.	Pat. 2 Hen. III. m. 6. *Ibid.*	151
1218	2	30 —	*Quod omnes Judei deferant duas tabulas albas in pectore, ita quod manifestè possint à Christianis discerni.*	*Claus. 2 Hen. III. m. 10. Ibid.*	151
1218	2	6 Maii.	Petrus comes Britanniæ quibusdam terris renunciavit.	Pat. 2 Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	151
1218	2	25 —	De Walensibus in servitium Regis veniendis.	Claus. 2 Hen. III. m. 6. *Ibid.*	151
1218	2	19 Jun.	*Libertates Judeis Angliæ à Rege concessæ.*	*Pat. 2 Hen. III. m. 3. Ibid.*	151
1218	2	24 Jul.	*Pro perambulatione faciendâ, secundum tenorem cartæ Regis de libertatibus forestarum, & pro metis & terminis ponendis.*	*Ibid. p. 2. m. 2. Ibid.*	151
1218	2	2 Sept.	*Pro obsidibus baronum de Quinque Portubus, adhuc à Ludovico primogenito Regis Franciæ incarceratis, contra formam pacis, liberandis.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	152
1218	2	10 Oct.	Pro Lewelino principe Walliæ.	Claus. 2 Hen. III. m. 2. *in Turr. Lond.*	152
1218	3	13 Nov.	*Pro Judeis, qui in Angliam de transmarinis partibus venturi sunt.*	*Pat. 3 Hen. III. m. 6. Ibid.*	152
1218	3	——	*Quod nullæ litteræ patentes, cartæ, aut hujusmodi, magno sigillo Regis usque ad ætatem suam completam, sigillentur.*	*Ibid. Ibid.*	152
1218	3	22 —	Collatio libertatum Regis Scotiæ per Honorium III. Papam.	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	152
1219	3	16 Jan.	*Præceptum ad liberandum honorem de Richmond Petro comiti Britanniæ.*	*Claus. 3 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.*	153
1219	3	25 —	*Bulla Honorii III. Papæ, de translatione beati Thomæ archiepiscopi Cant' & martyris.*	*Epist. de Thomæ Cant. archiep. Bruxellis 1682. p. 883.*	153
1219	3	26 —	*Bulla Honorii III. Papæ, de sacratissimo corpore s. Thomæ martyris Cantuar' sublevando de terrâ, ipsoque translato, honorabilius collocando.*	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	154
1219	3	26 —	Litteræ Regis justic' suis, de modo puniendi malificos, cum sit prohibitum per ecclesiam Romanam judicium ignis & aquæ.	Pat. 3 Hen. III. m. 5. *in Turr. Lond.*	154
1219	3	21 Jul.	De controversiis cum Alexandro Rege Scotiæ.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	154
1219	3	24 —	Littera Regis legato apostolicæ sedis, de iis qui super Albigensibus signati sunt.	Claus. 3. Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	154
1219	3	——	Littera Papæ, de statu Regis, & perfidiâ Roberti episcopi Eliensis, in Franciam fugientis.	Ibid. m. 13. d. *Ibid.*	155
1219	3	24 —	Littera Regis majori & communi consilio Burdegaliæ.	Ibid. m. 6. d. *Ibid.*	155
1219	3	24 —	Littera Willielmo Mayngo, quod auxilium impendat Hugoni de Lezinnan.	Ibid. m. 7. d. *Ibid.*	155
1219	3	24 —	Litteræ comiti Marchiæ, de gratiarum actione.	Ibid. m. 8. d. *Ibid.*	155
1219	3	24 —	De treugâ inter Reges Angliæ & Franciæ renovandâ.	Ibid. m. 6. d. *Ibid.*	156
1219	3	2 Sept.	De conductu pro nunciis Regis Franciæ.	Pat. 3 Hen. III. m. 2. *Ibid.*	156
1219	3	——	De castro de Merpiis, una cum obsidibus Regi Angliæ tradendis.	Ex Orig. Ibid.	156
1219	3	21 —	Reginaldus Rex Manniæ devenit vassallus Papæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	156
1219	3	24 —	De conductu pro Reginaldo Rege de Man.	Pat. 3 Hen. III. m. 1. *in Turr. Lond.*	157
1219	3	24 —	Pro Rege de Man.	Ibid. *Ibid.*	157
1219	4	10 Nov.	Bulla Honorii III. Papæ, de conventionibus inter Angliæ & Scotiæ Reges confirmandis, vel infirmandis.	Ex Autogr. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	157

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1219	4	——	Littera Pandulphi certificatoria de negotio cum Rege Scotiæ.	Bundela Litterarum in Turr. Lond.	157
1219	4	——	Ejusdem alia littera de re eâdem, episcopo Wintoniensi.	Ibid. Ibid.	157
1220	4	10 Jan.	De formâ treugæ Regi Franciæ mittendâ.	Ibid. Ibid.	157
1220	4	25 —	Littera Pandulphi Huberto de Burgo; quod Philippus de Huletot indiscreto usus esset consilio.	Ibid. Ibid.	158
1220	4	30 —	Altera littera Pandulphi Huberto justiciario Angliæ; de itinere suo versus Walliam.	Ibid. Ibid.	158
1220	4	——	Rex Angliæ ad Regem Franciæ, de treugâ prorogandâ.	Ibid. Ibid.	158
1220	4	——	Ejusdem litteræ Betro de Collomedio, de eodem negotio.	Ibid. Ibid.	158
1220	4	3 Mar.	*Litteræ Regis Angliæ, de treugis cum domino Rege Franciæ ad quatuor annos.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 33.*	158
1220	4	7 —	De prorogatione treugarum cum Francia.	Claus. 4 Hen. III. m. 15. d. *in Turr. Lond.*	159
1220	4	——	De treugâ captâ inter Reges Angliæ & Franciæ, per comitem Warennæ juratâ.	Bundela Litterarum. Ibid.	159
1220	4	10 —	Littera Regis Angliæ comiti Marchiæ.	Claus. 4 Hen. III. m. 14. d. *Ibid.*	159
1220	4	1 Maii.	De salvo conductu pro principe Walliæ.	Pat. 4 Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	159
1220	4	5 —	David filius principis Walliæ, sub protectione Regis suscipitur.	Claus. 4 Hen. III. m. 8. d. *Ibid.*	159
1220	4	7 —	De coronatione & regali domini Regis.	Ibid. m. 11. *Ibid.*	160
1220	4	——	*De gladio ante Regem à Willielmo com' Warren' portando, die coronationis suæ.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	160
1220	4	22 —	*Litteræ gratulatoriæ, super matrimonio inter H. comitem Marchiæ & matrem Regis Angliæ.*	*Ibid.*	160
1220	4	28 —	Bulla Honorii III. Papæ, quod in Anglia nemo plura quam duo castra regia in custodiâ suâ habeat.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	160
1220	4	15 Jun.	De sorore Regis Alexandro Scotiæ Regi, tradendâ in uxorem.	Pat. 4 Hen. III. m. 5. *in Turr. Lond.*	160
1220	4	15 —	De maritagio Alexandri Scotiæ Regis cum sorore Regis Angliæ.	Ex Orig. Ibid.	161
1220	4	20 —	Litteræ Regis Papæ, de compellendo comitem Marchiæ quod restituat sibi Johannam, sororem suam primogenitam.	Claus. 4 Hen. III. m. 8. d. *Ibid.*	161
1220	4	20 —	Littera universis cardinalibus, de Johanna sorore Regis restituendâ.	Pat. 4 Hen. III. m. 5. d. Ibid.	161
1220	4	Jul.	Compositio inter Regem & Berengariam quondam Reginam Angliæ, relictam Regis Ricardi, de dote suâ.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	161
1220	4	13 Aug.	Salvus conductus pro Rege Scotiæ.	Ibid. n. 4. *Ibid.*	162
1220	4	——	Conventio inter Regem & Gaufridum de Marisco, justiciarium Hiberniæ.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	162
1220	4	25 —	De torneamentis per legatum Papæ inhibendis.	Bundela Brevium. Ibid.	162
1220	4	——	Littera Petri Winton' episcopi Pandulpho Norwic' electo, super negotio Pictaven' & de torneatoribus excludendis.	Ibid. Ibid.	162
1220	4	3 Sept.	De comitatu Cornubiæ, tanquam jure suo, petito per A. filium A. vicecomitis quondam Lemovicensis.	Claus. 4 Hen. III. m. 4. d. *Ibid.*	163
1220	4	16 —	De custodiâ Vasconiæ Philippo de Uletot commissâ.	Pat. 4 Hen. III. m. 2. *Ibid.*	163
1220	4	16 —	Mandatum Regis super negotio prædicto.	Ibid. *Ibid.*	163
1220	4	16 —	Eidem commissa est custodia totius Pictaviæ & Vasconiæ.	Ibid. *Ibid.*	163
1220	4	16 —	Hominibus Pictav' de re eâdem.	Ibid. *Ibid.*	163
1220	4	16 —	Comiti Marchiæ & Ingolismi, de sorore Regis liberandâ.	Ibid. *Ibid.*	164
1220	4	——	De archiepiscopo Burdegaliæ eligendo.	Ex Orig. Bundela Brevium Ibid.	164
1220	4	5 Oct.	De Lewelino principi Norwalliæ, quod injustè Regem Angliæ suorum facinorum auctorem vocaverit.	Pat. 4 Hen: III. m. 1. *Ibid.*	164
1220	4	5 —	Littera Regis Lewelino principi Walliæ, de damnis & injuriis illatis comiti Willielmo Marescallo & baronibus Marchiæ, reparandis.	Claus. 4 Hen. III. m. 2. *Ibid.*	164
1220	4	——	Conventus sancti Patricii de Duno mansiunculam petunt in Anglia.	Ex Orig. Bundela Brevium Ibid.	164
1220	5	2 Dec.	De treugâ violatâ per barones de Quinque Portubus.	Claus. 5 Hen. III. m. 18. d. *Ibid.*	165
1220	5	——	H. de Viven' constituitur custos Pictaviæ, Aquitaniæ, & Vasconiæ.	Pat. 5 Hen. III. m. 7. d. *Ibid.*	165
1221	5	17 Feb.	Bulla Honorii III. Papæ, quâ Hugo Lincoln' episcopus, sanctorum catalogo ascribitur.	Ex Orig. Ibid.	165
1221	5	12 Mar.	*Rex concessit custodiam honoris Huntindun' quem comes David de eo tenuit, R. com' Cestr' & Lincoln'.*	*Pat. 5 Hen. III. m. 5. Ibid.*	165
1221	5	18 Jun.	De dote concessâ à Rege Scotiæ sponsæ suæ Johannæ, sorori Regis Angliæ.	Ibid. m. 5. d. *Ibid.*	165
1221	6	——	Littera Henrici ducis Saxoniæ, domini Regis Angliæ vicecancellario.	Ex Orig. Ibid.	166
1221	6	15 Dec.	Littera Regis duci Austriæ, de nunciis hinc indè transmissis.	Claus. 6 Hen. III. m. 17. d. *Ibid.*	166
1222	6	16 Apr.	De terris dominæ Isabellæ Reginæ, matri Regis Angliæ, redditis.	Pat. 6 Hen. III. m. 3. *Ibid.*	166
1222	6	16 —	Mandatum Regis Ricardo de Ripariis, super re eâdem.	Ibid. *Ibid.*	166
1222	6	30 —	De treugis inter Leulinum & Willielmum comitem Marescallum prorogandis.	Ibid. *Ibid.*	166
1222	6	30 —	Bulla Honorii III. Papæ, de guardis & eschaetis ad manus Regis revocandis.	Ex Orig. Ibid.	167
1222	6	30 —	Bulla ejusdem Papæ, de pace reformandâ; necnon perturbatoribus regni compescendis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	167
1222	6	——	Petitio Raynerii cardinalis pro pensione.	Bundela Litterarum in Turr. Lond.	167
1222	6	18 Jul.	Littera Regis Duvenaldo Tomundiæ Regi, de terrâ à Rege Angliæ tenendâ.	Pat. 6 Hen. III. n. 3. *Ibid.*	167
1222	6	13 Aug.	Conductus pro Rege Scotorum.	Ibid. m. 2. *Ibid.*	167
1222	6	27 —	Littera Regis Angliæ comiti Marchiæ, de concordiâ inter ipsum & Regem firmandâ.	Claus. 6 Hen. III. m. 4. d. *Ibid.*	167
1222	7	9 Nov.	De sententiâ contra comitem Marchiæ in suspenso tenendâ.	Pat. 7 Hen. III. m. 7. d. *Ibid.*	168
1222	7	9 Nov.	Littera Regis Angliæ comiti Marchiæ, de pace reformandâ.	Ibid. Ibid.	168
1223	7	29 Jan.	*Rex concedit civi suo Willielmo Jonner' chamberlariam suam London' pro centum libris per ann' ad scaccarium reddendis.*	*Ibid. m. 5. Ibid.*	168

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1223	7	30 Jan.	*Pro inquisitione faciendâ super consuetudinibus & libertatibus quas Johannes Rex Angliæ habuit, die quâ guerra incepit inter ipsum & barones suos.*	*Claus. 7 Hen. III. m.* 14. *d. in Turr. Lond.*	168
1223	7	22 Jun.	De salvo conductu pro Leulino principe Norwalliæ.	Ibid. m. 4. d. *Ibid.*	168
1223	7	23 —	Bulla Honorii Papæ, de insolentiâ Templariorum reprimendâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	169
1223	7	25 —	Bulla minatoria, de dote & castris per comitem Marchiæ Regi reddendis.	Ex Orig. in Turr. Lond.	169
1223	7	29 —	Honorius Papa archiepiscopum Pictaviensem excommunicatum denuntiat, nisi satisfaciat Regi Anglorum de dampnis & injuriis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	169
1223	7	9 Jul.	De gravando principem Walliæ.	Claus. 7 Hen. III. m. 7. d. *in Turr. Lond.*	169
1223	7	23 —	Rex Angliæ baronibus Normanniæ, quod ad servitium ejusdem Regis redeant.	Pat. 7 Hen. III. m. 4. d. *Ibid.*	170
1223	7	29 Aug.	De conductu pro nunciis Lewelini.	Ibid. m. 2. *Ibid.*	170
1223	7	12 Sept.	Forma quâ exercitus summonitus fuit apud Gloucestr'.	Claus. 7 Hen. III. m. 2. d. *Ibid.*	170
1223	7	12 —	Forma quâ barones summoniti fuerunt.	Ibid. *Ibid.*	170
1223	7	——	Transcripta cartarum quas Leulinus & Wallenses fecerunt, de satisfactione faciendâ domino Regi & suis.	Pat. 7 Hen. III. m. 2. d. *Ibid.*	170
1223	8	8 Nov.	Rex principi Walliæ, de obsidibus.	Claus. 8 Hen. III. m. 18. *Ibid.*	170
1223	8	19 Dec.	Littera Papæ de statu regni.	Ibid. m. 15. d. *Ibid.*	171
1223	8	19 —	Ejusmodi littera domino Gualoni.	Ibid. *Ibid.*	171
1223	8	——	Littera quorundam magnatum Honorio Papæ, ne proditores in partibus ejusdem Papæ remanentes, in regnum Angliæ revertantur.	Ex Orig. Ibid.	171
1224	8	——	De pace & securitate datis mercatoribus Franciæ.	Pat. 8 Hen. III. m. 9. *Ibid.*	172
1224	8	24 Feb.	De Anglis damnificatis contra treugam cum Francia.	Claus. 8 Hen. III. m. 11. d. *Ibid.*	172
1224	8	25 Mar.	De damnis illatis contra treugam, mercatoribus Franciæ emendandis.	Pat. 8 Hen. III. m. 5. d. *Ibid.*	172
1224	8	27 —	De obligatione archiepiscopi Cantuar' comiti Marchiæ.	Ibid. n. 9. *Ibid.*	172
1224	8	24 Apr.	De emendis Walliæ prorogandis.	Claus. 8 Hen. III. m. 5. d. *Ibid.*	172
1224	8	28 —	Bulla Honorii Papæ quod Fredhericus Imperator assumpsit iter eundi in Terram Sanctam, & exhortatio Regi Henrico ad crucem & subsidium dictæ terræ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	172
1224	8	——	Litteræ à communitate Baionensi Regi Angliæ, de Rupella Regi Franciæ traditâ.	Ex Orig. in Turr. Lond.	173
1224	8	28 —	Quod non extorqueantur pedagia à cruce-signatis in Anglia.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	173
1224	8	28 —	Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de treugis capiendis.	Pat. 8 Hen. III. m. 3. d. *in Turr. Lond.*	174
1224	8	28 —	De treugis cum Francia prorogandis.	Claus. 8 Hen. III. m. 8. d. *Ibid.*	174
1224	8	——	De dispensatione papali pro Rege Henrico, super matrimonio contrahendo cum filiâ comitis Britanniæ.	Bundela Litterarum. Ibid.	174
1224	8	15 Maii.	Finita treuga cum Francia, notificatur baronibus Quinque Portuum, à Rege Angliæ.	Pat. 8 Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	174
1224	8	——	Littera Alexandri Coventr' episcopi Regi, de excommunicatione Falkasii de Breaut.	Bundela Brevium & Litterarum. Ibid.	175
1224	8	2 Aug.	*Rex remittit Colino de Breaute, iram suam; eo quod Falk' de Breaute, frater ejus, Henricum de Braibroc', justic Regis itinerantem incarceravit, ac castrum de Bedeford' contra eum muniri fecit.*	*Pat.* 8 *Hen. III. m.* 5. *Ibid.*	175
1224	8	18 —	*Auxilium Regi concessum per clerum Angliæ contra Falk' de Breaute, qui regnum Angliæ multipliciter perturbavit.*	*Ibid. m.* 4. *Ibid.*	175
1224	8	25 —	De Falkesio de Breaut', super satisfactione Regi faciendâ.	Claus. 8 Hen. III. m. 17. d. *Ibid.*	175
1224	8	——	Littera procuratorum Regis missa à Romanâ curiâ.	Bundela Litterarum. Ibid.	175
1224	9	——	Littera legati Papæ monitoria, quod ægrè fert Rex Angliæ missionem papalem in negotio Falkasii de Breaut.	Ibid. Ibid.	176
1224	9	——	Ejusmodi littera cuidam magistro T.	Ibid. Ibid.	176
1225	9	——	*De filiâ ducis Austriæ Regi Angliæ matrimonialiter copulandâ.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	176
1225	9	3 Jan.	Litteræ Regis Angliæ duci Austriæ & archiepiscopo Colon' credentiales, & de maritagio cum filiâ ducis.	Pat. 9 Hen. III. m. 9. d. *in Turr. Lond.*	176
1225	9	15 Feb.	*Forma quintæ decimæ omnium mobilium assidend' & colligend' per totam Angliam.*	*Ibid. m.* 7. *d. Ibid.*	177
1225	9	14 Mar.	Bulla Honorii III. Papæ ad Regem Angliæ; quod dictus Rex prudentèr se habeat erga suos vassallos.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	177
1225	9	23 Mar.	Ricardus frater Regis in succursum Vasconiæ mittitur.	Pat. 9 Hen. III. m. 4. *in Turr. Lond.*	177
1225	9	11 Apr.	De fœdere cum Baldwino (verone an ficto) comite Flandriæ ineundo.	Claus. 9 Hen. III. m. 17. d. *Ibid.*	177
		14 —	De die cum Lewelino principe Norwalliæ ulterius prorogato.	Pat. 9 Hen. III. m. 17. d. *Ibid.*	178
1225	9	2 Maii.	*Epistola Ricardi comitis Cornubiæ Regi Angliæ, de successibus suis in Wasconia.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	178
1225	9	14 —	De maritagio filii comitis Norfol' cum filiâ Regis Scotorum.	Pat. 9 Hen. III. n. 3. *in Turr. Lond.*	178
1225	9	——	Littera archiepiscopi Burdegal' Regi Angliæ, quâ fidelitatem suam maximè laudat.	Bundela Litterarum. Ibid.	178
1225	9	30 Jun.	Adhuc dies cum Lewelino principe Norwalliæ prorogatur.	Claus. 9 Hen. III. m. 17. d. *Ibid.*	179
1225	9	——	Littera Regis ad Papam, de archiepiscopo Auxitano.	Bundela Litterarum. Ibid.	179
1225	9	7 Jul.	De instructionibus & pecuniâ missis ad nuncios Regis, in longinquis partibus agentes.	Claus. 9 Hen. III. m. 9. d. *Ibid.*	179
1225	9	14 Aug.	De negotio confœderationis inter Regem & comitem Tholosiæ.	Ibid. m. 5. d. *Ibid.*	179
1225	9	14 —	De potestate exhibendi & recipiendi scripta prædicta.	Ibid. *Ibid.*	179
1225	9	27 —	Ultimæ instructiones missæ episcopo Carleolensi, alteri nunciorum supradictorum.	Ibid. m. 8. d. *Ibid.*	180
1225	9	5 Oct.	Bulla Honorii III. Papæ, de Lewelino Walliæ principe excommunicando & terris suis interdicendis, pro guerrâ quam fecit Regi Angliæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	180
1225	9	——	*Conventio facta inter Regem & A. comitissam Augi de castro de Hastinges, coram diversis nobilibus.*	*Pat.* 9 *Hen. III. p.* 1. *d. in Turr. Lond.*	180

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1225	10	19 Oct.	De matrimonio Regis Angliæ cum filiâ ducis Britanniæ, & confœderatione inde factâ.	Pat. 11 Hen. III. p. 1. m. 11. d. *in Turr. Lond.*	180
1226	10	9 Jan	Littera Honorii III. Papæ objurgatoria Galfrido de Liziniaco, de fidelitate, quâ tenetur Regi, violatâ.	Ex Orig. Ibid.	181
1226	10	29 —	Bulla Honorii III. Papæ de pecuniâ pro expensis Regis colligendâ.	Pat. 10 Hen. III. m. 3. d. *Ibid.*	181
1226	10	22 Mar.	De tractatu pacis cum Rege Franciæ resumendo.	Ibid. m. 6. d. *Ibid.*	181
1226	10	3 Jul.	Littera Regis legato apostolicæ sedis, de eodem tractatu pacis.	Claus. 10 Hen. III. m. 11. d. *Ibid.*	181
1226	10	3 —	De nunciis Regum Angliæ & Bohemiæ hinc inde missis.	Ibid. m. 10. d. *Ibid.*	182
1226	10	4 —	*Concessio annuitatis Galfrido de Marisc' justiciario Hiberniæ.*	*Pat. 10 Hen. III. n. 2. Ibid.*	182
1226	10	10 —	Littera Regis Angliæ W. Marescallo comiti Pembroc'.	Ibid. m. 2. d. *Ibid.*	182
1226	10	28 —	De conductu pro principe Walliæ.	Ibid. n. 1. *Ibid.*	182
1226	11	19 Oct.	De senescalciâ Vasconiæ.	Pat. 11 Hen. III. m. 1. *Ibid.*	182
1226	11	5 Nov.	Quod naves vinis & blado repletæ in Angliam veniant de Francia, non obstante mandato.	Claus. 11 Hen. III. m. 26. d. *Ibid.*	182
1226	11	18 Dec.	De dote Reginæ Isabellæ.	Pat. 11 Hen. III. p. 1. m. 11. *Ibid.*	183
1226	11	18 —	De multimodis concessionibus comiti Marchiæ factis.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	183
1226	11	18 —	Conventiones cum vicecomite Thoarcii.	Ibid. *Ibid.*	183
1226	11	18 —	De quibusdam concessionibus prædicto comiti factis.	Ibid. *Ibid.*	183
1226	11	20 —	De securitate pro prædictis conventionibus observandis.	Ibid. p. 1. m. 11. d. *Ibid.*	184
1227	11	13 Jan.	Littera Regis Petro comiti Britanniæ.	Claus. 11 Hen. III. m. 22. d. *Ibid.*	184
1227	11	13 —	De negotiis complendis cum comite Marchiæ.	Ibid. *Ibid.*	184
1227	11	13 —	Littera Ricardo com' Pictaviæ fratri Regis.	Ibid. *Ibid.*	184
1227	11	20 Feb.	Bulla Honorii III. Papæ de exemptione prioris S. Trin' London' à commissionibus.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	184
1227	11	18 Mar.	De auxilio pro Johanna sorore Regis, dominâ Norwalliæ.	Pat. 11 Hen. III. n. 7. *in Turr. Lond.*	184
1227	11	13 Apr.	Littera Regis Angliæ de fœdere cum duce Bavariæ.	Claus. 11 Hen. III. m. 13. d. *Ibid.*	184
1227	11	13 —	De fœdere cum Imperatore.	Ibid. Ibid.	185
1227	11	13 —	De fœdere cum principibus imperii, & filiâ Regis Bohemiæ in uxorem ducendâ.	Ibid. *Ibid.*	185
1227	11	15 Maii.	Bulla Honorii III. Papæ, de non proferendâ sententiâ interdicti aut excommunicationis in personam Regis, aut Richardi fratris sui.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	185
1227	11	15 —	Bulla Honorii III. Papæ, super eodem negotio.	Pat. 11 Hen. III. m. 12. d. *in Turr. Lond.*	185
1227	11	30 —	Bulla Honorii III. Papæ, de exemptione pro abbate de Begham.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	185
1227	[illegible]	——	De conductu comitis de Gisnes.	Pat. 11 Hen. III. m. 5. *in Turr. Lond.*	185
1227	11	17 Jul.	De treugis cum Rege Franciæ.	Claus. 11 Hen. III. m. 7. d. *Ibid.*	185
1227	11	17 —	Litteræ Regis de iisdem treugis.	Ibid. *Ibid.*	186
1227	11	18 —	*Carta de libertatibus Huberti de Burgo.*	*Annal. Monast. Burton. p.* 281.	186
1227	11	19 —	Notificatio treugarum cum Rege Franciæ.	Pat. 11 Hen. III. m. 4. *in Turr. Lond.*	186
1227	11	——	*Litteræ Richardi comitis, Regis Angliæ fratris, de conditionibus treugarum nuper inter ipsum & Ludovicum Regem Franciæ & matrem ejusdem Regis initarum.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.* 36.	186
1227	11	24 —	Littera apostolicæ sedis legati Regi Angliæ.	Nova Bundela in Turr. Lond.	187
1227	11	4 Sept.	Litteræ credentiales principibus imperii.	Pat. 11 Hen. III. m. 3. d. *Ibid.*	187
1227	11	16 —	De confirmatione feodi, pro comite Flandriæ.	Ibid. n. 2. *Ibid.*	187
1227	11	10 Oct.	De interceptionibus cum Francia emendandis.	Claus. 11 Hen. III. m. 2. d. *Ibid.*	187
1227	12	——	Littera Soldano Dammasci, de Christianis captivatis.	Claus. 12 Hen. III. m. 12. d. *Ibid.*	187
1227	12	9 Nov.	Bulla Gregorii IX. Papæ, de observando & celebrando festo beati Edwardi.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	188
1228	12	11 Jan.	*Bulla Gregorii IX. Papæ, Innocentii III. Romanorum Pontificis bullam, super electionibus prælatorum, recitans & confirmans.*	*Bibl. Cotton. ex vet. MS. citante Spelm.*	188
1228	12	12 Feb.	Bulla Gregorii IX. Papæ pro abbate & conventu monasterii de Quarraria.	Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.	188
1228	12	12 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, ut fratres Militiæ Templi possint produci in testimonium in causis domûs.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	188
1228	12	18 —	Litteræ Regis, de absolutione Falk' de Breaut, qui excommunicatus fuit pro detentione justic' Regis apud Bedeford'.	Pat. 12 Hen. III. m. 6. d. *in Turr. Lond.*	188
1228	12	20 —	Littera Regis Angliæ Papæ, de recipiendo Imperatorem ad pacem.	Claus. 12 Hen. III. m. 12. d. *Ibid.*	189
1228	12	20 —	Rex Angliæ suadet Imperatori ad reconciliationem cum Papâ.	Ibid. *Ibid.*	189
1228	12	22 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, ne fratres Militiæ Templi aggraventur contra privilegia sua.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	189
1228	12	27 —	Bulla Gregorii IX. Papæ de Rege non excommunicando.	Ibid. *Ibid.*	189
1228	12	27 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, contra torneamenta, in quibus fuerunt conventiculæ & conspirationes contra Regem.	Ibid. *Ibid.*	189
1228	12	11 Mar.	Rex Angliæ, de treugis cum Francia non infringendis.	Claus. 12 Hen. III. m. 11. d. *in Turr. Lond.*	190
1228	12	11 —	De salvo conductu pro interceptionibus emendandis.	Ibid. *Ibid.*	190
1228	12	12 Apr.	De conductu pro Rege Insularum.	Pat. 12 Hen. III. m. 5. *Ibid.*	190
1228	12	13 —	*Gregorius IX. Papa comitibus & baronibus Angliæ mandat, ut Rex Henricus, qui est minoris ætatis, permittatur ad disponendum de regno & regni negotiis, eo quod virtutes ejus supplent ætatem.*	*Lib. Rub. Scacc. Westm. fol.* 171.	190
1228	12	6 Maii.	De treugis cum Francia capiendis.	Pat. 12 Hen. III. m. 4. d. *in Turr. Lond.*	190
1228	12	6 —	De nunciis super treugâ cum Francia.	Ibid. *Ibid.*	190
1228	12	6 —	Adhuc de treugis.	Ibid. *Ibid.*	191
1228	12	6 —	Mandatum Regis Angliæ Henrico de Trubleville, super negotio sæpedicto.	Ibid. *Ibid.*	191
1228	12	8 Jun.	Littera Regis Regi Franciæ, quâ paratum se, ad mandatum Papæ, nunciat treugam cum illo inire.	Ibid. *Ibid.*	191
1228	12	8 —	Ejusmodi litteræ archiepiscopo Senonensi, & aliis.	Ibid. *Ibid.*	191

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1228	12	8 Jun.	De eodem negotio, mandatum Henrico de Trubleville missum.	Pat. 12 Hen. III. m. 4. d. *in Turr. Lond.*	191
1228	12	24 —	Littera Regis Angliæ Regi Bohemiæ, de nunciis hinc inde missis.	Claus. 12 Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	191
1228	12	26 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, de Rege Franciæ adversus Albigenses.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	192
1228	12	——	*Instrumentum treugarum inter Ludovicum IX. Regem Franciæ & Henricum Regem Angliæ, apud Nogentum initarum.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 38.*	192
1228	12	6 Jul.	Rex Angliæ, de prædictis treugis initis cum Rege Franciæ.	Pat. 12 Hen. III. m. 3. *in Turr. Lond.*	192
1228	12	——	*De corpore Johannis quondam Regis Angliæ ad domum Belli-loci, quam idem Rex fundaverat, deferendo.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	192
1228	12	13 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, quod Rex Angliæ admittat Nicholaum, archiep' Armachan', Hiberniæ primatem.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	192
1228	12	2 Aug.	Rex Angliæ, de monetâ faciendâ in Vasconia.	Pat. 12 Hen. III. m. 2. n. 2. *in Turr. Lond.*	192
1228	13	16 Nov.	*Carta quâ placea cum gardino & pertinentiis, in vico de Newstrete, Radulpho de Nevil, Cycestrens' ep'o, conceditur.*	*Bibl. Lansdown. I. n.* 1.	193
1229	13	21 Jan.	Rex constabulario Cestriæ, de conducendo Regem Scotiæ.	Claus. 13 Hen. III. m. 17. d. *in Turr. Lond.*	193
1229	13	22 —	De conductu pro Rege Scotiæ.	Pat. 13 Hen. III. m. 10. d. *Ibid.*	193
1229	13	Feb.	*De solutione mille libr' sterling' Alexandro Regi Scotiæ, ratione matrimonii inter eundem & Margaretam filiam Regis Angliæ primogenitam.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	193
1229	13	6 —	De formâ pacis cum Francia ineundæ.	Claus. 13 Hen. III. m. 16. d. *in Turr. Lond.*	193
1229	13	4 Mar.	Pro emendis, de interceptionibus contra treugam.	Ibid. m. 14. d. *Ibid.*	193
1229	13	4 —	Litteræ credentiales comiti Tholos.	Ibid. *Ibid.*	194
1229	13	7 —	Ejusmodi litteræ eidem comiti.	Ibid. *Ibid.*	194
1229	13	7 —	Litteræ Regis Angliæ congratulatoriæ Othoni duci de Bruneswic', de liberatione ejus.	Ibid. *Ibid.*	194
1229	13	4 Apr.	Ejusmodi littera eidem duci.	Ibid. *Ibid.*	194
1229	13	4 —	Littera, cujus in superiore fit mentio, pro prædicto duce, Papæ missa.	Ibid. *Ibid.*	194
1229	13	5 Apr.	Littera Regis Angliæ Romano cardinali, de pace cum Rege Franciæ.	Pat. 13 Hen. III. m. 8. d. *Ibid.*	194
1229	13	5 —	Eidem de treugâ.	Ibid. m. 8. *Ibid.*	195
1229	13	5 —	Littera Regi Franciæ de pace.	Ibid. *Ibid.*	195
1229	13	5 —	Eidem littera de treugâ.	Ibid. *Ibid.*	195
1229	13	5 —	Littera Regis Blanchæ, matri Regis Franciæ, de pace.	Ibid. *Ibid.*	195
1229	13	5 —	Eidem littera de treugâ.	Ibid. *Ibid.*	195
1229	13	19 —	De conductu pro comite Gisnes.	Ibid. *Ibid.*	195
1229	13	16 Jul.	*Pro magistris & scolaribus Paris'.*	*Ibid. m.* 6. *Ibid.*	195
1229	13	22 —	Pro comite Gisnes.	Ibid. m. 5. *Ibid.*	195
1229	13	3 Oct.	Carta concessa David filio Lewelini, nepoti Regis.	Ibid. m. 4. *Ibid.*	196
1229	14	9 Dec.	Breve pro feodo comitis Flandriæ.	Liberat. 14 Hen. III. m. 7. *Ibid.*	196
1229	14	29 —	De conductu ducis Brabantiæ.	Pat. 14 Hen. III. p. 2. m. 6. *Ibid.*	196
1230	14	16 Mar.	De inimicis domini Regis, præcipuè de Rupella gravandis.	Ibid. m. 7. n. 8. *Ibid.*	196
1230	14	——	Manucaptio Emerici de Tuarcio pro Emerico de Lezynyaco.	Ibid. m. 6. d. *Ibid.*	196
1230	14	——	De servitio prædicti Emerici de Tuarcio.	Ibid. *Ibid.*	196
1230	14	——	De formâ per quam Galfridus de Lezyniaco & cæteri cum illo capti, liberantur à carcere.	Ibid. *Ibid.*	197
1230	14	——	De homagio Hernei de Volurio.	Ibid. *Ibid.*	197
1230	14	5 Apr.	Bulla Gregorii IX. Papæ, de protectione pro priore & conventu Sanctæ Trinitatis London'.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	197
1230	14	21 Jul.	De libertatibus Oleroni concessis à Rege Angliæ.	Liber A. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.	197
1230	14	30 —	De treugis cum vicecom' de Brusc'.	Ex Rot. Treug. inter Ang. & Francia.	197
1230	14	26 Aug.	De treugis prorogandis cum Francia.	Pat. 14 Hen. III. m. 3. n. 5. *in Turr. Lond.*	198
1230	14	6 Sept.	De potestate ad treugas capiendas cum Rege Franciæ.	Ibid. n. 4. *Ibid.*	198
1230	14	23 —	De auxilio duci Britanniæ præstando.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	198
1230	14	23 —	De treugis cum vicecomite Brusc' non diutius duraturis.	Ibid. *Ibid.*	198
1230	14	26 —	De pecuniâ prædicto Petro duci Britanniæ solvendâ.	Ibid. *Ibid.*	
1230	14	27 —	De servitio Regis promovendo.	Ibid. m. 2. *Ibid.*	198
1230	15	10 Nov.	De annuo feodo Ferrando comiti Flandriæ soluto; & etiam de interprisis contra Flandrenses emendandis.	Claus. 15 Hen. III. m. 20. d. *Ibid.*	198
1230	15	10 —	De protectione pro hominibus de Bruneswick.	Pat. 15 Hen. III. n. 8. *Ibid.*	199
1231	15	20 Jan.	Bulla Gregorii IX. Papæ, de Rege Angliæ non excommunicando.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	199
1231	15	11 Apr.	*Rex commisit castra & terras Willielmi Marescalli com' Penbr' in Hibernia, W. Teuton' custodiend' quamdiu sibi placuerit.*	*Pat.* 15 *Hen. III. m.* 3. *in Turr. Lond.*	199
1231	15	28 Apr.	Bulla Gregorii IX. Papæ, per quam reprehendit Regem Scotiæ, ex eo quod non servavit juramentum factum Regi Angliæ de homagio.	Lib. A. fol. 41. d. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	199
1231	15	25 Maii.	*De terris & tenementis Will'i Mar' com' Penbr' defuncti in Hibernia saisiend' quia Ricardus Mar' frater & hæres ejus, est homo ligius Regis Franciæ.*	*Pat.* 15 *Hen. III. m.* 2. *in Turr. Lond.*	199
1231	15	27 —	De conductu nunciorum Lewelini.	Ibid. *m.* 3. n. 2. *Ibid.*	200
1231	15	25 Jun.	Mandatum Regis Angliæ Hybernicis, ad gravandum Lewelinum principem Walliæ.	Ibid. *n.* 1. *Ibid.*	200
1231	15	16 Jul.	*Mandatum Regis super juratis ad arma.*	*Bibl. Cotton. Titus B. V. f.* 4.	200
1231	15	20 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, de non excommunicando, sine causâ manifestâ, justiciarios, vicecomites, & ballivos Regis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	200
1231	15	20 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, de excommunicando laicos qui sint regni perturbatores.	Ibid. *Ibid.*	200

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1231	15	20 Jul.	*Bulla Gregorii IX. Papæ Regi missa, ne magnates & alii barones per litteras apostolicas ad judicium extra regnum Angliæ trahantur.*	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	201
1231	16	30 Nov.	De treugâ inter Regem & Lewelinum.	Pat. 16 Hen. III. m. 10. *in Turr. Lond.*	201
1232	16	16 Jan.	De adventu ducis Britanniæ in Angliam.	Claus. 16 Hen. III. m. 15. d. *Ibid.*	201
1232	16	16 —	Pro predicto duce.	Ibid. *Ibid.*	201
1232	16	16 —	*Carta de septingentis marcis ad scac' percipiend' pro conversis à Judaismo ad fidem catholicam.*	*Ibid. m. 18. Ibid.*	201
1232	16	11 Feb.	*De tenementis in gavelikunde in com' Cant'; quod magnæ assisæ de cætero non capiantur per duodecim milites, sed per duodecim homines, tenentes in gavelikunde.*	*Ex Orig. in Archiv. Ecclesiæ Christi Cantuar.*	202
1232	16	20 —	Litteræ Regis Lewelino principi de Albefr', de treugis emendandis.	Claus. 16 Hen. III. m. 14. d. *in Turr. Lond.*	202
1232	16	Feb.	*Amalricus, comes Montisfortis & Leycestriæ, supplicat Regi Angliæ ut terram suam, & jus suum quod in Anglia habet, sibi redderet: & si hoc Regi non placuerit, loco ejus Simonem fratrem suum transmittit, qui de Rege Franciæ nihil tenet.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 17.*	202
1232	16	20 Apr.	Littera Regis comiti Sabaudiæ deprecatoria, super jacturis quas filius ejus in Anglia sustinuisset.	Claus. 16 Hen. III. m. 12. d. *in Turr. Lond.*	203
1232	16	27 Maii.	*Pro Simone de Monte-forti.*	*Pat. 16 Hen. III. m. 6. Ibid.*	203
1232	16	——	*Recognitio vel concessio Almerici comitis Montis-fortis & Franciæ constabularii, totius partis honoris Leycestriæ, cum omnibus pertinentiis in regno Angliæ, Simoni de Monte-forti fratri suo.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 16.*	203
1232	16	7 Jun.	Bulla Gregorii IX. Papæ, quâ de ministris suis male-tractatis, & bullis conculcatis queritur.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	203
1232	16	10 —	*Rex concedit hominibus de Gloucestr' quædam vectigalia ad villam suam claudendam.*	*Pat. 16 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.*	204
1232	16	10 —	*De aulâ Regis in castro Winton' faciend'.*	*Ibid. Ibid.*	204
1232	16	16 —	*Peramplæ libertates concess' hominibus, fœminis, pueris & puellis, natis & nascendis, in villâ de Conteshale, in com' Norf'.*	*Ibid. m. 4. Ibid.*	204
1232	16	16 —	*Pro hominibus Bristoll'.*	*Ibid. Ibid.*	205
1232	16	25 —	De conductu ducis Norwegiæ.	Ibid. *Ibid.*	205
1232	16	——	*Litteræ Amalerici comitis Montis-fortis constabularii Franciæ, quibus conceditur Symoni de Monte-forti, comiti Leycestriæ, fratri suo, tota terra quæ fuit, bonæ memoriæ, Simonis patris ejus in Anglia, cum senescalciâ totius Angliæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 16.*	205
1232	16	——	De conductu ducis de Lemburg.	Pat. 16 Hen. III. m. 3. *in Turr. Lond.*	205
1232	16	20 Jul.	Breve Regis, de rotundâ tabulâ prohibendâ.	Ibid. *Ibid.*	205
1232	16	Aug.	*Amalericus comes Montis-fortis Regi significat, se concessisse Simoni' de Monte-forti fratri suo, terram suam & jus suum in Anglia.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 17.*	206
1232	16	——	De conductu Lewelini.	Pat. 16 Hen. III. m. 3. *in Turr. Lond.*	206
1232	16	19 Sept.	Littera Regis Angliæ Imperatori, de expeditione suâ adversus Regem Franciæ minus prosperâ: & de perfidiâ Pictavensium.	Rot. Franc. 16 Hen. III. m. 4. d. *Ibid.*	207
1232	16	——	*Collectio quadragesimæ mobilium concessarum Regi.*	*Mat. Paris. p. 380. n. 30. Lond. 1640.*	207
1232	16	28 —	*De quibusdam cambiis prohibendis.*	*Pat. 16 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.*	207
1232	16	8 Oct.	De salvo conductu pro Rege Navarræ.	Rot. Franc. 16 Hen. III. m. 4. d. *Ibid.*	207
1232	17	13 Nov.	De conductu pro Margareta uxore H. de Burgo & sorore Regis Scotorum.	Pat. 17 Hen. III. n. 37. *Ibid.*	207
1232	17	——	*De Huberto de Burgo, quondam justic' Angliæ, capto, & postea in prisonâ detento apud castrum Divisarum, in custodiâ quatuor magnatum regni.*	*Ibid. m. 9. d. Ibid.*	208
1232	17	7 Dec.	De provisione inter Regem & Lewelinum.	Pat. 17 Hen. III. m. 9. n. 32. *Ibid.*	208
1233	17	19 Apr.	*Concessiones factæ domui per Regem fundatæ ad sustent' fratrum convers' & convertend' de Judaismo ad fidem Catholicam.*	*In Turr. Lond.*	
1233	17	4 Maii.	*Custodia regii sigilli Roberto Cycestrensi episcopo, toto tempore vitæ suæ conceditur.*	*Rot. 17 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.*	208
1233	17	4 —	*Concessio cancellariæ Angliæ pro termino vitæ, eidem episcopo.*	*Ibid. Ibid.*	209
1233	17	4 —	*Concessio etiam cancellariæ Hiberniæ eidem episcopo pro termino vitæ.*	*Ibid. m. 8. Ibid.*	209
1233	17	6 —	De appellatione archiepiscopi Eborac' contra coronationem Regis Scotiæ ratificatâ.	Pat. 17 Hen. III. n. 13. *Ibid.*	209
1233	17	28 —	De adventu Regis Conac' in Angliam.	Ibid. m. 4. n. 12. *Ibid.*	209
1233	17	1 Jun.	*De formâ pacis conservandâ.*	*Claus. 17 Hen. III. m. 9. d. Ibid.*	209
1233	17	2 Jul.	*Super negotio Hub' de Burgo, quod milites Regis castrum Divis' ingredi possint.*	*Pat. 17 Hen. III. m. 4. Ibid.*	210
1233	17	13 —	*De pace faciendâ inter Reges Angliæ & Franciæ.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	210
1233	17	2 Sept.	Littera Regis Lewelino principi de Alberfrau, de pace.	Claus. 17 Hen. III. m. 5. d. *in Turr. Lond.*	210
1233	17	——	Littera Lewelini Regi Angliæ, de pace inter eos tenendâ.	Ibid. m. 3. d. *Ibid.*	210
1233	17	9 Oct.	De conductu pro duce Britanniæ.	Pat. 18 Hen. III. m. 3. *Ibid.*	210
1233	17	15 —	*De justiciariis constitutis ad abjurationem regni recipiend' de Huberto de Burgo.*	*Pat. 17 Hen. III. m. 1. Ibid.*	211
1234	18	2 Mar.	*Pro Stephano de Segrave justic' Angliæ, ne canes sui expeditentur apud Alcmundebir' & de bosco ad ipsam villam pertinente.*	*Ex Orig. Vide Arch. vol. xv. p. 209.*	211
1234	18	20 Apr.	De transfretando in auxilium comitis Britanniæ.	Claus. 18 Hen. III. m. 24. d. *in Turr. Lond.*	211
1234	18	3 Maii.	Bulla Gregorii IX. Papæ, pro Huberto de Burgo; & de non trahendis magnatibus in judicium extra regnum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	211
1234	18	10 —	Litteræ de pace formandâ, vel de treugis prorogandis cum Francia.	Claus. 18 Hen. III. m. 24. d. *in Turr. Lond.*	211
1234	18	10 —	Instructiones de pace, vel treugis prædictis.	Ibid. m. 24. d. *Ibid.*	212
1234	18	15 —	De auxilio comiti Britanniæ ferendo.	Ibid. *Ibid.*	212

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1234	18	21 Maii.	*Mandatum M. filio Geroldi, justic' Hyberniæ, quod in omnibus quæ officium cancellar' Hiberniæ contingunt, G. de Turvill, archidiac' Dublin' admittat.*	*Pat.* 18 *Hen. III. m.* 14. *in Turr. Lond.*	212
1234	18	16 Jun.	Concessio pro Alienora sorore Regis.	Ibid. n. 12. *Ibid.*	212
1234	18	——	*Rex recipit in gratiam suam Gilbertum Marescallum, & alios qui ad pacem suam venire voluerint.*	*Claus.* 18 *Hen. III. m.* 20. *d. Ibid.*	212
1234	18	30 —	*De treugis captis cum Lewelino principe Walliæ.*	*Ibid. m.* 17. *d. Ibid.*	213
1234	18	2 Jul.	*Carta hominibus de Novo Castello super Tynam concessa.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. A.* 18.	213
1234	18	7 Oct.	*Rex concessit Ric' de Burgo terram suam de Conact' in Hibernia, pro annuo reddit quingentarum marc'; salvis Regi donationibus crociarum, & regalibus dignitatibus.*	*Pat.* 18 *Hen. III. m.* 2. *in Turr. Lond.*	213
1234	19	3 Nov.	De buhurdicio prohibito.	Pat. 19 Hen. III. n. 19. *Ibid.*	213
1234	19	18 —	De conductu pro consiliariis Lewelini.	Ibid. m. 19. *Ibid.*	214
1234	19	22 —	De emendatoribus treugarum cum Francia assignatis.	Ibid. m. 18. *Ibid.*	214
1234	19	22 —	Litteræ notificatoriæ super assignatione predictâ.	Ibid. *Ibid.*	214
1234	19	22 —	De jurantibus in animam Regis treugam.	Ibid. *Ibid.*	214
1234	19	22 —	Littera Regis Angliæ Reginæ Franciæ.	Ibid. *Ibid.*	214
1234	19	6 Dec.	De treugis cum Francia observandis.	Ibid. m. 17. *Ibid.*	214
1235	19	3 Jan.	De treugis captis cum Navarræ Rege.	Ibid. *Ibid.*	214
1235	19	4 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, per quam confirmatur & roboratur compositio facta inter Reges Angliæ & Scotiæ.	Ex Orig. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	214
1235	19	4 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, de homagio & fidelitate Regi Angliæ per Regem Scotiæ præstandis.	Ibid. *Ibid.*	215
1235	19	25 Feb.	Rex Angliæ queritur Papæ contra Petrum comitem Britanniæ.	Claus. 19 Hen. III. m. 5. *in Turr. Lond.*	215
1235	19	25 —	Littera Regis Angliæ Papæ, quod sola improbitas comitis Marchiæ treugis cum Francia ineundis obstitit.	Ibid. p. 2. m. 6. *Ibid.*	215
1235	19	25 —	Littera Regis Angliæ universis cardinalibus, super medietate annui censûs, pro regnis Angliæ & Hyberniæ, ipsis solvendâ.	Ibid. *Ibid.*	216
1235	19	26 —	Littera Regis Blanchæ matri Regis Franciæ.	Pat. 19 Hen. III. n. 12. *Ibid.*	216
1235	19	8 Apr.	De matrimonio Regis Angliæ cum filiâ comitis Pontivi contrahendo.	Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 6. d. *Ibid.*	216
1235	19	8 —	Litteræ Regis Angliæ comiti Pontivi, de eodem negotio.	Ibid. p. 2. m. 6. *Ibid.*	216
1235	19	8 —	Littera Regis Johannæ, filiæ comitis, de contractu matrimoniali per Papam confirmando.	Ibid. p. 2. m. 4. d. *Ibid.*	216
1235	19	——	Littera domino Papæ ex parte dictæ dominæ.	Ibid. *Ibid.*	216
1235	19	13 —	De conductu pro Rege Manniæ & Insularum.	Pat. 19 Hen. III. m. 11. *Ibid.*	217
1235	19	1 Maii.	De compellendo comitem Marchiæ ad præstandum assensum suum treugis cum Francia ineundis.	Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 5. d. *Ibid.*	217
1235	19	——	Litteræ Regis Angliæ, super eodem negotio.	Ibid. *Ibid.*	217
1235	19	7 —	Litteræ Regis Angliæ, pro Henrico duce Lotharingiæ, de honore de Eya cum pertinentiis.	Pat. 19 Hen. III. m. 9. *Ibid.*	217
1235	19	2 Jun.	Pro Rege Navarræ.	Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. *Ibid.*	217
1235	19	22 —	Littera Regis comiti Sabaudiæ, de matrimonio cum Alianora filiâ Raymundi comitis Provinciæ, nepte ejus, contrahendo.	Ibid. p. 2. m. 4. d. *Ibid.*	217
1235	19	22 —	De conductu ducis Norwegiæ.	Pat. 19 Hen. III. m. 7. *Ibid.*	218
1235	19	11 Jul.	Pro Rege Manniæ, de custodiendâ costerâ Hyberniæ.	Ibid. m. 6. *Ibid.*	218
1235	19	16 —	De negotio matrimonii cum filiâ comitis Pontivi.	Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. d. *Ibid.*	218
1235	19	25 Aug.	De treugis cum Francia hinc inde jurandis.	Pat. 19 Hen. III. n. 4. *Ibid.*	218
1235	19	——	De octingentis libris Turonens' comiti Marchiæ solvendis, occasione insulæ de Olerone.	Ibid. *Ibid.*	218
1235	19	10 Oct.	Littera Regis comiti Provinciæ, de negotio matrimonii contrahendi cum Alienora filiâ suâ.	Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 3. d. *Ibid.*	218
1235	19	——	Rex Angliæ comitissæ Provinciæ, super rê eâdem.	Ibid. *Ibid.*	219
1235	19	14 —	De causâ matrimonii inter comitem Marchiæ & Isabellam Reginam Angliæ contracti, suspendendâ.	Ibid. *Ibid.*	219
1235	19	15 —	De articulis matrimonii inter Regem & filiam comitis Provinciæ.	Ibid. p. 2. m. 3. *Ibid.*	219
1235	19	——	Littera de credentiâ comiti Provinciæ.	Ibid. m. 3. d. *Ibid.*	219
1235	19	15 —	Potestas data procuratoribus de pecuniâ recipiendâ.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	220
1235	20	19 —	Instructio privata de matrimonio prædicto.	Ibid. *Ibid.*	220
1235	20	15 Nov.	De procuratore per Imperatorem destinato, super matrimonio cum Isabella sorore Regis Angliæ.	Ibid. p. 2. m. 6. *Ibid.*	220
1235	20	5 Dec.	Bulla Gregorii IX. Papæ Regi Angliæ, de sorore Imperatori in uxorem tradendâ.	Ex Orig. Ibid.	220
1235	20	8 —	De conductu Regis Scotiæ.	Pat. 20 Hen. III. m. 13. *in Turr. Lond.*	221
1235	20	12 —	De adventu Regis Scotiæ cum uxore suâ in Angliam.	Claus. 20 Hen. III. m. 22. d. *Ibid.*	221
1235	20	——	Littera Regis Angliæ Romanorum Imperatori, super adventu Petri de Vinea.	Ibid. p. 2. m. 7. *Ibid.*	221
1236	20	16 Jan.	Conductus pro jurantibus in treugam cum Francia.	Pat. 20 Hen. III. m. 12. d. *Ibid.*	221
1236	20	3 Feb.	De treugis cum Francia captis, in quinquennium duraturis.	Ibid. m. 12. *Ibid.*	221
1236	20	3 —	Litteræ Ricardi comitis Cornubiæ, de treugis prædictis.	Ibid. *Ibid.*	222
1236	20	7 —	Littera Regis Angliæ archiepiscopo Auxitan', de Alienora desponatâ & coronatâ; necnon de treugis tenendis cum Francia.	Claus. 20 Hen. III. m. 18. d. *Ibid.*	222
1236	20	7 —	Ejusmodi littera comiti Bygoriæ.	Ibid. *Ibid.*	222
1236	20	7 —	Pro duce Lotharingiæ.	Pat. 20 Hen. III. m. 12. *Ibid.*	222
1236	20	10 Feb.	De termino pro duce prædicto præfigendo.	Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 2. d. *Ibid.*	223
1236	20	18 —	Littera Regis Angliæ principi de Alberfrau, de emendis super damnis contra treugas.	Ibid. *Ibid.*	223
1236	20	22 —	Contractus matrimonialis inter Fredericum Romanorum Imperatorem & Isabellam Regis Angliæ sororem.	Ibid. p. 2. m. 7. *Ibid.*	223

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1236	20	22 Feb.	Notificatio facta de contractu matrimoniali inter Imperatorem & Isabellam Angliæ.	Claus. 19 Hen. 3. p. 2. *in Turr. Lond.*	224
1236	20	24 —	Littera Regis Imperatori de nunciis utrinque missis.	Ibid. m. 2. *Ibid.*	224
1236	20	24 —	Littera Regis Reginæ Scotiæ, de sorore suâ in uxorem Imperatori tradendâ.	Ibid. p. 1. m. 19. d. *Ibid.*	224
1236	20	——	Littera Regis archiepiscopo Coloniensi, quod sororem ei commendaret ad Imperatorem deducendam.	Ibid. p. 2. m. 7. *Ibid.*	225
1236	20	12 Mar.	Ne quis extraneus de Francia magnas, vel potens, applicet in Anglia sine licentiâ Regis.	Ibid. m. 16. d. *Ibid.*	225
1236	20	17 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, pro fratribus hospitalis de Alverton Eboracen' dioc'.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	225
1236	20	24 —	De navibus providendis ad opus Isabellæ, sororis domini Regis.	Pat. 19 Hen. III. n. 11. *in Turr. Lond.*	225
1236	20	24 —	Super negotio eodem.	Ibid. *Ibid.*	225
1236	20	25 Apr.	Littera Regis Papæ responsoria, de processu matrimonii inter Imperatorem & sororem suam.	Ibid. p. 2. m. 6. *Ibid.*	225
1236	20	25 —	Ejusmodi littera universis Romanæ ecclesiæ cardinalibus.	Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 5. *Ibid.*	226
1236	20	3 Maii.	Imperatoris mandatum duci Brabantiæ de recipiendâ Isabella, sorore Regis Angliæ, & deducendâ ad Imperatorem.	Ibid. p. 2. m. 4. *Ibid.*	226
1236	20	3 —	Ejusmodi mandatum archiepiscopo Coloniensi.	Ibid. *Ibid.*	226
1236	20	3 —	Littera Regis Gregorio IX. Papæ, quâ se eidem Papæ subjicit de solutione pecuniæ cum Isabella, sorore suâ, Imperatori datæ.	Ibid. m. 4. *Ibid.*	226
1236	20	3 —	Littera Regis, quod Papa se Imperatori obligaret pro pecuniâ antedictâ.	Ibid. p. 2. m. 4. *Ibid.*	226
1236	20	19 —	De conductu magistri Walteri, nuncii domini Imperatoris.	Pat. 20 Hen. III. n. 11. *Ibid.*	227
1236	20	24 —	De protectione pro Olavo Rege Manniæ, ad partes Norwegiæ profecturo.	Ibid. n. 7. *Ibid.*	227
1236	20	26 —	Littera Regis Angliæ, per quam concessit privilegia quod, si navis periclitaret in quatuor costeris, videlicet, Angliæ, Pictaviæ, Vasconiæ, vel in insulâ Oleronis, & aliquis nautarum possit venire ad terram, omnia bona sua recuperabit de voluntate Regis.	Liber B. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	227
1236	20	29 —	Littera Regis comiti Flandriæ, de feodo ejusdem comitis & smaragdo à Rege misso.	Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 5. d. *in Turr. Lond.*	227
1236	20	——	Littera Regis Imperatori, de attemptatione Lumbardorum, necnon de pecuniâ ei solvendâ.	Ibid. p. 2. m. 1. *Ibid.*	228
1236	20	30 Jun.	Rex Imperatori; adhuc de attemptatione Lumbardorum, & etiam de residuâ pecuniâ ei solvendâ.	Ibid. *Ibid.*	228
1236	20	——	Littera Regis Imperatori excusatoria; quod fratrem suum, pro prædicti Imperatoris mandato, ad præsentiam ejusdem mittere nequit.	Ibid. p. 2. m. 2. *Ibid.*	228
1236	20	——	Littera Regis Imperatori, quod frater suus ad præsentiam ejus cum salvo conductu accederet.	Ibid. p. 2. m. 3. d. *Ibid.*	228
1236	20	——	Littera Regis ad Imperatricem.	Ibid. p. 2. m. 1. *Ibid.*	229
1236	20	30 —	Littera Regis Papæ recommendatoria, de causâ Imperatoris contra Lumbardos suscipiendâ.	Ibid. *Ibid.*	229
1236	20	30 —	Ejusmodi littera Johanni Columnæ, cardinali Romano.	Ibid. *Ibid.*	229
1236	20	——	Bulla Gregorii IX. Papæ, de revocandis alienationibus à Rege factis, juramentis non obstantibus.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	229
1236	20	11 Jul.	De treugis cum principe de Abberfrau.	Pat. 20 Hen. III. n. 7. *in Turr. Lond.*	229
1236	20	12 —	De treugis ex parte Lewelini apud Salopiam jurandis.	Ibid. m. 6. *Ibid.*	230
1236	20	26 —	Notificatio Regis Lewelino principi de Abberfrau, de dictatoribus treugæ.	Claus. 20 Hen. III. m. 7. d. *Ibid.*	230
1236	20	26 —	De episcopo Hereford' pro dictatore assignato.	Ibid. *Ibid.*	230
1236	20	20 Sept.	De manerio de Driffeld, dato per Regem Johannæ Reginæ Scotiæ.	Pat. 20 Hen. III. m. 2. *Ibid.*	230
1236	20	24 —	Littera Regis Angliæ Regi Scotiæ, de captione Ricardi Siward.	Ibid. n. 2. *Ibid.*	231
1237	21	20 Mar.	*Privilegium mercatoribus de Gutlandt à Rege concessum.*	*Bibl. Cotton. Vesp. B. VIII. f.* 86.	231
1237	21	8 Apr.	Pro Olavo Rege Manniæ.	Pat. 21 Hen. III. m. 9. *in Turr. Lond.*	231
1237	21	28 —	Bulla Gregorii IX. Papæ, de matrimonio contracto cum filiâ comitis Pontivensis, irritando.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	231
1237	21	30 Maii.	Bulla ejusdem Papæ archiepiscopo Cantuariensi, de prædicto matrimonio irritando.	Ibid. *Ibid.*	231
1237	21	3 Jun.	De conductu pro David filio Lewelini.	Pat. 21 Hen. III. m. 7. *in Turr. Lond.*	232
1237	21	14 —	De prorogatione treugarum cum principe de Abberfrau.	Ibid. n. 11. *Ibid.*	232
1237	21	26 Jun.	De pace inter barones de Quinque Portubus & homines de Baion.	Ibid. n. 8. *Ibid.*	232
1237	21	28 —	De ultimâ solutione pecuniæ Imperatori debitæ, pro maritagio Isabellæ.	Ibid. n. 9. *Ibid.*	232
1237	21	2 Jul.	*De tricesimâ parte omnium mobilium Regi concessâ.*	*Claus. 21 Hen. III. m. 7. d. Ibid.*	232
1237	21	——	Fredericus Imperator scribit se filium suum (Regis Angliæ, ex Isabella sorore, nepotem) in memoriam Henrici quondam Angliæ Regis, nominasse Henricum; & eundem constituisse custodem regni Siciliæ: & dat causam baptismatis ejus non, cituis solemnizati.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	233
1237	21	9 —	De annuo censu Papæ solvendo.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	233
1237	21	——	Finalis concordia omnium querelarum inter Angliæ & Scotiæ Reges, coram Ottone cardinali legato apud Eboracum; per quam Rex Scot' remisit Regi totum jus suum super comitat' Northumbr' Cumbr' & Westmerland', pro quibus Rex concessit dicto Regi Scot' in feodo ducent' libratas terræ cum aliis libertatibus.	Pat. 21 Hen. III. n. 2. d. *in Turr. Lond.*	233
1237	21	——	Littera Papæ notificatoria per Regem Scotiæ, de concordiâ prædictâ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	234
1237	22	3 Nov.	De Alianora filiâ Galfridi, Angliæ & Britanniæ hærede.	Pat. 22 Hen. III. m. 11. *in Turr. Lond.*	234
1237	22	11 Dec.	Bulla Gregorii IX. Papæ, pro Theodino filio Odonis Brankaleoniis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	234
1238	22	20 Feb.	Bulla Gregorii IX. Papæ, de possessionibus & dignitatibus ad jus coronæ Angliæ spectantibus, in prælatos & alios magnates improvidâ liberalitate non alienandis.	Ex Orig. in Turr. Lond.	234
1238	22	21 —	Pro Reginâ Scotiæ de testamento condendo.	Pat. 22 Hen. III. m. 9. *in Turr. Lond.*	235
1238	22	8 Mar.	De treugis Walliæ.	Claus. 22 Hen. III. m. 16. d. *Ibid.*	235

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1238	22	8 Mar.	Littera Regis principi Lewelino, de homagio filio ejus sine Regis veniâ non præstando.	Claus. 22 Hen. III. m. 16. d. *in Turr. Lond.*	235
1238	22	8 —	Ejusmodi littera Davidi filio Lewelini, principis Walliæ.	Ibid. *Ibid.*	235
1238	22	1 Maii.	De quingentis libris datis Imperatori Constantinopolitano.	Pat. 22 Hen. III. m. 7. *Ibid.*	235
1238	22	12 Jun.	De Saraceno custodiendo.	Claus. 22 Hen. III. m. 12. d. *Ibid.*	235
1238	22	8 Jul.	De prorogatione treugarum inter dominum Regem & Lewelinum.	Pat. 22 Hen. III. m. 4. *Ibid.*	235
1238	22	8 —	Littera Regis Leuelino principi, super prædictis treugis.	Ibid. m. 4. d. *Ibid.*	236
1238	22	——	Forma litterarum Leuelini, de prorogatione treugarum.	Ibid. *Ibid.*	236
1238	22	15 —	Pro nuncio Regis Norweg'.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	236
1238	22	20 —	De nuncio Veteris de Mussa in Angliam veniendo.	Ibid. *Ibid.*	236
1238	22	——	Littera Imperatoris Regi, quâ fallaciam Papæ exponit, & conventurum concilium, ceu iniquum pernegat.	Claus. 42 Hen. III. m. 14. *Ibid.*	236
1238	23	——	Imperator Regem Angliæ increpat, quod permiserit sententiam excommunicationis contra eum in terrâ suâ publicari, & pecuniam colligi.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	237
1238	23	29 Oct.	Littera Imperatoris baronibus Angliæ expostulatoria, de publicando iniquam Pontificis Romani sententiam; necnon de auxilio eidem præstando.	Claus. 42 usque 47 Hen. III. m. 15. *in Turr. Lond.*	237
1238	23	——	Littera Imperatoris Regi, quâ offensas Gregorii IX. Papæ acriter objurgat, & perfidiam legati ejus insectatur.	Claus. 42 Hen. III. m. 15. *Ibid.*	238
1239	23	12 Jan.	Bulla Gregorii IX. Papæ, quod electio non debet fieri de personâ Regi suspectâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	238
1239	23	8 Feb.	Bulla Gregorii IX. Papæ, quod nulla persona Regi suspecta eligatur in episcopum Wintoniensem.	Ibid. *Ibid.*	238
1239	24	21 Oct.	Bulla ejusdem, de non attemptando in præjudicium Regis, vacante ecclesiâ Dunelmensi.	Ibid. *Ibid.*	239
1239	24	8 Dec.	Pro Thoma de Sabaudia, comite Flandriæ.	Claus. 24 Hen. III. m. 19. d. *in Turr. Lond.*	239
1240	24	22 Jan.	*De officio fusoriæ scaccarii concesso Edwardo filio Odonis.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. L.* 12.	239
1240	24	——	Conventio inter Regem Angliæ & David filium Lewelini.	Lib. A. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.* & Claus. 24 Hen. III. m. 4. d. *in Turr. Lond.*	239
1240	24	4 Jul.	Bulla Gregorii IX. Papæ, pro conventu sanctæ Trinitatis London'.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	240
1240	24	——	Littera Fedlimidi O'Connor, Regis Conactiæ, ad Regem Angliæ.	Bundela Litterarum in Turr. Lond.	240
1240	25	26 Oct.	Pro Waltero Marescallo, quod homagium faciat Regi Francorum.	Pat. 25 Hen. III. n. 1. *Ibid.*	240
1240	25	31 Nov.	De compromisso per Regem & David filium Leuelini.	Claus. 25 Hen. III. m. 18. d. *Ibid.*	240
1241	25	19 Feb.	De procedendo ad arbitrium inter Regem & principem Walliæ.	Ibid. m. 14. d. *Ibid.*	240
1241	25	——	De arbitris, loco absentium, substituendis inter Davidem filium Lewelini & marchiones.	Ibid. m. 8. d. *Ibid.*	241
1241	25	23 Apr.	De pecuniâ comiti Cornubiæ in Terram Sanctam deferendâ.	Pat. 25 Hen. III. n. 8. *Ibid.*	241
1241	25	——	Littera Imperatoris, quâ de statu & successibus suis Regem reddit certiorem.	Claus. 42 Hen. III. m. 14. *Ibid.*	241
1241	25	23 Jun.	De potestate datâ Petro de Sabaudia attrahendi quosdam ad servitium Regis, & feodum pro dicto servitio offerendi.	Pat. 25 Hen. III. m. 5. *Ibid.*	242
1241	25	14 Jul.	Littera Regis David filio Lewelini, de injuriis sibi illatis, emendandis.	Claus. 25 Hen. III. m. 7. d. *Ibid.*	242
1241	25	29 Aug.	Promissiones & pacta Davidis filii Lewelini.	Lib. A. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.* & Pat. 25 Hen. III. m. 1. d. *in Turr. Lond.*	242
1241	25	31 —	De conventionibus sive pactis antedictis, per Davidem fideliter observandis.	Lib. A. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	242
1241	25	——	Littera David filii Lewelini, per quam concessit domino Regi Angliæ, quod stabit juri in curiâ suâ super portione terræ quæ fuit patris sui.	Lib. A. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.* p. 330. *b.*	243
1241	25	25 Sept.	Pro comite Sabaudiæ.	Pat. 25 Hen. III. n. 4. *in Turr. Lond.*	243
1242	26	30 Jan.	Litteræ Imperatoris, de morte Isabellæ Imperatricis, sororis Regis.	*Mat. Paris. p.* 578. *n.* 10. *Lond.* 1640.	243
1242	26	16 Feb.	De ducentis libratis terræ Regi Scotiæ assignandis.	Pat. 26 Hen. III. p. 1. m. 9. *in Turr. Lond.*	244
1242	26	8 Mar.	De treugis cum Francia non infringendis.	Ibid. p. 1. n. 9. *Ibid.*	244
1242	26	5 Maii.	De regno Angliæ commisso domino Eborum archiepiscopo.	Ibid. m. 2. *Ibid.*	244
1242	26	24 —	De interceptionibus contra treugas cum Franciâ emendandis.	Vascon. Pat. & Cart. insimul. 26 Hen. III. m. 15. d. *Ibid.*	244
1242	26	25 —	Summonitio Regis hominibus de Vasconia.	Claus. 26 Hen. III. m. 4. d. *Ibid.*	244
1242	26	31 —	De potestate ad interceptiones contra treugam cum Francia emendandas.	Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 15. *Ibid.*	245
1242	26	31 —	De potestate dandi & capiendi diem rationabilem de emendis.	Ibid. *Ibid.*	245
1242	26	31 —	De treugis cum Francia rumpendis.	Ibid. *Ibid.*	245
1242	26	8 Jun.	De statu Regis significato episcopis Angliæ.	Ibid. *Ibid.*	245
1242	26	8 —	De guerrâ cum Rege Franciæ inchoatâ.	Claus. 26 Hen. III. m. 4. *Ibid.*	246
1242	26	8 —	Littera transmissa baronibus Angliæ.	Ibid. *Ibid.*	246
1242	26	8 —	Rex baronibus de Hastinges, de Rege Franciæ & suis gravandis.	Ibid. *Ibid.*	246
1242	26	15 —	De gravando Regem Franciæ, quod non curat interceptiones emendare.	Ibid. *Ibid.*	247
1242	26	17 —	Litteræ de credentiâ Imperatori.	Vascon. Pat. & Cart. insimul. 26 Hen. III. m. 14. *Ibid.*	247
1242	26	28 —	Pro Insulâ de Re.	Ibid. *Ibid.*	247
1242	26	30 —	De matrimonio contrahendo inter comitem Tholos' & Margaretam filiam comitis Marchiæ.	Ibid. m. 13. *Ibid.*	247
1242	26	5 Jul.	De fœdere ineundo inter dominum Regem & Imperatorem.	Ibid. m. 12. *Ibid.*	247
1242	26	7 —	Mandatum hominibus de Maresin.	Claus. 26 Hen. III. m. 2. d. *Ibid.*	247
1242	26	4 Aug.	De Rege Franciæ gravando per homines de Baiona.	Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 11. *Ibid.*	248

A.D.	A.R.	Menso.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1242	26	14 Aug.	Conventio inita inter Regem ex unâ, & Remundem vicecomitem Frunsak, ex aliâ parte.	Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 11. d. *in Turr. Lond.*	248
1242	26	20 —	De treugis factis inter Arnaldum de Blankeford & vicecomitem de Frunzak.	Ibid. m. 2. d. *Ibid.*	248
1242	26	28 —	De constabulariis exercitûs Anglicani constitutis.	Pat. 26 Hen. III. p. 2. n. 2. *Ibid.*	248
1242	26	28 —	Conventio inter dominum Henricum Regem Angliæ & Remundum comitem Tholos'.	Vascon. Pat. & Cart. insimul. 26 Hen. III. m. 8. *Ibid.*	248
1242	26	3 Sept.	Carta conventionum comitis Tholos' cum Rege Angliæ.	Ibid. *Ibid.*	249
1242	26	5 —	De pace reformatâ inter comitem Tholos' & Arnaldum de Tantalon' & vicecomitem de Frunzak.	Ibid. m. 7. *Ibid.*	249
1242	26	25 —	Littera Regis Willielmo de l'Eparr', quod in occursum suum cum debito servitio suo veniat.	Ibid. m. 7. d. *Ibid.*	249
1242	27	29 Oct.	Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ Gaufrido Ledespris conceditur licentia construendi capellam in fundo proprio.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	250
1242	27	——	*Barones Quinque Portuum custodierunt costeram Angliæ & mare, & inimicos Regis gravaverunt sumptibus suis propriis.*	*Pat. 27 Hen. III. a tergo in Turr. Lond.*	250
1242	27	10 Nov.	Littera Regis Johanni, duci Britanniæ, super petitione suâ de comitatu Richmundiæ.	Claus. fact. in Vascon. an 27 usque 28 Hen. III. m. 14. d. *Ibid.*	250
1243	27	8 Jan.	Littera Regis Imperatoris, de perfidiâ comitis Tholos'; de seditione Pictaviæ; necnon de supremis verbis Isabellæ Imperatricis.	Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 22. d. *Ibid.*	250
1243	27	8 —	Ejusmodi littera Petro de Vinea, magnæ imperialis aulæ judici.	Ibid. *Ibid.*	250
1243	27	8 —	Littera Regis Eymæ de Gumpeis, de negotio expediendo apud Imperatorem.	Ibid. *Ibid.*	251
1243	27	21 —	Littera Regis Reymundo Berengario.	Ibid. m. 19. d. *Ibid.*	251
1243	27	——	Conventio facta inter Regem Angliæ ex unâ parte, & Sicardum de Mundgioum ex aliâ.	Ibid. m. 13. d. *Ibid.*	251
1243	27	7 Apr.	Forma treugarum initarum inter Henricum Angliæ & Ludovicum Franciæ Reges.	Ibid. m. 12. d. *Ibid.*	251
1243	27	26 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, quod Regina, devotionis gratiâ, possit ingredi oratoria & claustra religiosorum, cum decem mulieribus.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	252
1243	27	26 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de beneficio absolutionis Regi impendendo.	Ibid. *Ibid.*	252
1243	27	29 —	Litteræ de conductu pro Davide filio Lewelini.	Pat. 27 Hen. III. m. 3. *in Turr. Lond.*	252
1243	27	29 Maii.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de solempnizatione festi sancti Edwardi in universali ecclesiâ faciendâ.	Ex Transcript. Authent. *Vid Præfat. hujusce operis.*	252
1243	27	——	Notificatio facta Regi Navarræ, quod veniat in occursum Regis.	Claus. 27 Hen. III. m. 9. d. *in Turr. Lond.*	252
1243	27	12 Jul.	De gravando ducem Britanniæ, eo quod treugas minimè respicit.	Claus. fact. in Vasconia an. 27 usque 28 Hen. III. m. 7. d. *Ibid.*	253
1243	27	——	De homagio facto Regi.	Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 12. d. *Ibid.*	253
1243	27	7 Aug.	De fœdere ineundo inter Regem, & quosdam Pictavenses.	Ibid. m. 18. *Ibid.*	253
1243	27	17 —	Carta dotis dominæ Reginæ.	Ibid. m. 3. *Ibid.*	253
1243	27	23 —	De dominico castri de Acre-Monte.	Claus. fact. in Vasc. 27 & 28 Hen. III. m. 5. d. *Ibid.*	253
1243	28	——	Conventio inita inter Regem Angliæ, & Ricardum comitem, fratrem suum.	Pat. 28 Hen. III. n. 1. d. *Ibid.*	253
1243	28	15 Dec.	De conductu pro filio Regis Conactiæ.	Ibid. n. 13. *Ibid.*	254
1243	28	15 —	Prò baronibus de London' de servitio de butillariâ.	Ibid. m. 12. *Ibid.*	254
1244	28	10 Jan.	Pro R. Berengar' comite & marchione Provinciæ.	Ibid. m. 10. *Ibid.*	254
1244	28	23 —	Bulla hortatoria Innocentii IV. Papæ ad Regem, de cruce assumendâ pro Terrâ Sanctâ, cum pollicitatione plenariæ veniæ peccaminûm.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	254
1244	28	27 Mar.	Littera Regis Akenwillo de le Sparr; quod Wasconiam defendat contra invasionem Regis Navarræ.	Claus. 28 Hen. III. m. 12. d. *in Turr. Lond.*	255
1244	28	7 Apr.	Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ immunitates & jura regia confirmantur.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	255
1244	28	8 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, pro Rege contra Davidem principem Norwalliæ, & ejus absolutionem à juramento Regi Angliæ præstito.	Ibid. *Ibid.*	255
1244	28	10 —	Bulla Innocentii IV. Papæ de provisionibus excusatoria, & quod non intendit providere de beneficiis, in quibus laici habent jus patronatûs.	Ibid. *Ibid.*	256
1244	28	30 —	*Griffinus fil' Lewelini, quondam principis Norwall' cecidit de turre London' prisond Regis volens clam evadere, tempore quo W. Ebor' archiep' fuit custos turris prædictæ.*	*Pat. 28 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.*	256
1244	28	7 Jul.	Littera Regis Angliæ Donnaldo Regi de Tercher' pro succursu ejus contra Regem Scotiæ.	Claus. 28 Hen. III. m. 7. d. *Ibid.*	256
1244	28	15 —	De treugis cum Davide filio Lewelini capiendis.	Pat. 28 Hen. III. m. 3. *Ibid.*	256
1244	28	22 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de non derogando privilegiis regiis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	256
1244	28	29 —	Bulla Innocentiæ IV. Papæ, de subsidio à clero Regi impendendo.	Ibid. *Ibid.*	257
1244	28	——	Carta Alexandri Regis Scotiæ, quod in perpetuum, bonam fidem Regi Angliæ servabit pariter & amorem.	*Mat. Paris. p. 646. n. 10. Lond. 1640.*	257
1244	28	13 Aug.	De pactionibus inter Angliæ & Scotiæ Reges confirmandis.	Pat. 28 Hen. III. n. 2. *in Turr. Lond.*	257
1244	28	13 —	De Alexandro Rege Scotiæ se cum Rege pacificante.	Claus. 28 Hen. III. m. 7. d. *Ibid.*	257
1244	29	21 Oct.	De protectione pro Rege Conatiæ.	Pat. 29 Hen. III. m. 1. *Ibid.*	257
1244	29	29 Nov.	De Davide filio Lewelini excommunicando.	Claus. 29 Hen. III. m. 19. d. *Ibid.*	258
1245	29	6 Jan.	De summonitione Davidis filii Lewelini.	Ibid. m. 16. d. *Ibid.*	258
1245	29	10 —	Littera Regis Angliæ justiciario Hiberniæ, de apparatu bellico contra Davidem filium Lewelini.	Ibid. *Ibid.*	258
1245	29	30 —	*Litteræ Innocentii IV. Papæ, de concilio generali apud Lugdunum convocando.*	*Mat. Paris. p. 656. n. 1. Lond. 1640.*	258
1245	29	6 Mar.	De treugis cum Davide filio Lewelini.	Pat. 29 Hen. III. m. 8. *in Turr. Lond.*	259

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1245	29	21 Apr.	De die assignatâ pro emendis interceptionum contra treugam cum Francia.	Pat. 29 Hen. III. m. 6. *in Turr. Lond.*	259
1245	29	——	Littera Margaretæ comitissæ Flandriæ ad Regem Angliæ.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	259
1245	29	——	Littera Regi ab eâdem, super feodo sibi solvendo.	Ibid. Ibid.	259
1245	29	20 May	*Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ aliqui prælati, ne ad concilium generale apud Lugdunum eant, excusantur.*	*Mat. Paris. p.* 656. *n.* 50. *Lond.* 1640.	259
1245	29	31 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de privilegio Philippo Basset baroni Regis dato.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	260
1245	29	7 Jun.	De præparatione hostili contra Wallenses festinandâ.	Claus. 29 Hen. III. m. 8. d. *in Turr. Lond.*	260
1245	29	8 —	Littera Regis Angliæ Imperatori, de nunciis ad concilium, Lugduni convocatum, missis.	Ibid. m. 9. d. *Ibid.*	260
1245	29	8 —	Littera Innocentii IV. Papæ, de nunciis Regis ad concilium Lugdunense.	Ibid. *Ibid.*	260
1245	29	——	Mandatum Regis prælatis suis, de non attemptando aliquid in concilio prædicto contra honorem suum.	Pat. 29 Hen. III. m. 5. d. *Ibid.*	260
1245	29	17 —	*Concessio MM. marc' Johanni primogenito ducis Britanniæ, pro extentâ & valore comitatûs Richmundiæ.*	*Lobin. Hist. de Bret. Tom.* ii. *p.* 394.	260
1245	29	22 Jun.	Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ redarguit prælatos Angliæ, qui nolunt excommunicatos absolvere, nisi prius sibi solvant pecuniam.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	261
1245	29	21 Jul.	Bulla ejusdem Papæ, de confirmatione privilegiorum, immunitatum & indulgentiarum, super ecclesiis Angliæ & Hiberniæ.	Ibid. *Ibid.*	261
1245	29	21 —	Bulla ejusdem Papæ Regi Angliæ, de cassatione electionis R. Passelewe in ecclesiâ Cicestrensi.	Ibid. *Ibid.*	261
1245	29	21 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de privilegiis capellarum domini Regis.	Ibid. *Ibid.*	261
1245	29	27 —	Bulla conservatoria Innocentii IV. Papæ, ne archidiaconus Stafford' procurationem extorqueat in capellâ de Bruges.	Ibid. *Ibid.*	261
1245	29	——	*Epistola universitatis Angliæ super extorsionibus curiæ Romanæ.*	*Mat. Paris. p.* 666. *n.* 50. *Lond.* 1640.	262
1245	29	3 Aug.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de pluralitate beneficiorum.	Ex Autogr. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	262
1245	29	3 —	Bulla ejusdem Papæ, quod universi ecclesiarum patroni possint ad ecclesias, in quibus habent jus patronatûs, liberè præsentare, absque contradictionis obstaculo.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	262
1245	29	3 —	Bulla ejusdem Papæ, quod crucesignati teneantur ad consuetudines regni observandas.	Ibid. *Ibid.*	263
1245	29	20 —	Pro comite Bigorum, de feodo suo.	Pat. 29 Hen. III. m. 2. *in Turr. Lond.*	263
1245	29	11 Sept.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de controversiis electionum in Scotia; quod non trahantur extra regnum Scotiæ ulterius quam in Carleolensem, vel Dunelmensem diocæses.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur Recept. Scacc.*	263
1245	29	11 —	De Philippo Basset, barone Angliæ, contra formam bullæ non molestando.	Ibid. *Ibid.*	263
1245	29	Sept.	De juramento fidelitatis per archiepiscopum Rothomagen' Regi faciendo.	Pat. 30 Hen. III. m. 9. d. *in Turr. Lond.*	263
1245	29	12 Oct.	Bulla Innocentii IV. Papæ, pro prælatis Angliæ non suspendendis, per provisionem aliam generaliter factam, à beneficiorum collatione, nisi uno tantum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	263
1245	30	10 Nov.	De commercio cum Wallensibus, inimicis Regis, interdicto.	Claus. 30 Hen. III. m. 25. d. *in Turr. Lond.*	264
1245	30	4 Dec.	De treugâ cum Francia faciendâ.	Pat. 30 Hen. III. m. 9. *Ibid.*	264
1245	30	29 —	*Bulla Innocentii IV. Papæ, ut medietas omnium proventuum beneficiorum ecclesiasticorum personarum, quæ in ipsis per sex menses ad minus residentiam non faciunt personalem, convertatur in alios usus.*	*Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	264
1246	30	9 Jan.	Pro Haraldo Rege Manniæ.	Pat. 30 Hen. III. m. 8. *in Turr. Lond.*	264
1246	30	16 —	De feodo annuo comiti Sabaudiæ concesso à Rege Angliæ, pro homagio suo.	Ibid. *Ibid.*	264
1246	30	16 —	De filiâ comitis Sabaudiæ in Anglia maritandâ.	Ibid. n. 5. *Ibid.*	264
1246	30	20 Mar.	*De libertate capellarum domini Regis.*	*Annal. Monast. Burton. p.* 304.	265
1246	30	——	*Litteræ Regis ad Papam, pro liberatione Angliæ ab oppressionibus papalibus.*	*Mat. Paris. p.* 701. *n.* 20. *Lond.* 1640.	265
1246	30	——	*Gravamina regni Angliæ summo Pontifici porrecta à magnatibus, clero, & populo.*	*Annal. Monast. Burton. p.* 309.	265
1246	30	——	*Litteræ abbatum & priorum Angliæ per nuncios speciales summo Pontifici missæ, pro liberatione regni ab oppressionibus papalibus.*	*Mat. Paris. p.* 700. *n.* 10. *Lond.* 1640.	265
1246	30	12 Jun.	Bulla Innocentii IV. Papæ directa Regi Angliæ, rogando quod molestè non ferat exactionem vicesimæ de redditibus ecclesiasticis in Anglia in subsidium Terræ Sanctæ; & significando quod moderatè se habebit super provisionibus faciendis in Anglia.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	266
1246	30	9 Sept.	Mandatum Regis quod omnes leges & consuetudines quæ in Anglia tenentur, in Hibernia etiam teneantur.	Pat. 30 Hen. III. m. 1. *in Turr. Lond.*	266
1246	30	6 Oct.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de annuo censu persolvendo.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	266
1247	31	10 Feb.	*Managium in London' in Aldremannebur', cum libertatibus & advocationibus ecclesiarum, concessum Adæ de Bassing.*	*Cart. Antiq. in Turr. Lond. L.* 13.	266
1247	31	——	Henricus Frederici Imperatoris ex Isabella Anglica filius, avunculo suo Regi Angliæ notificat se nunc esse baptizatum, & patris locumtenentem in regno Siciliæ constitutum.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	267
1247	31	30 Apr.	Conventio facta inter Regem Angliæ, & Owenum & Lewelinum filios Griffini.	Lib. A. fol. 407. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	267
1247	31	27 Aug.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de annuo censu mille marc' solvendo.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	267
1247	31	12 Oct.	Bulla ejusdem Papæ, de non residendo pro clericis familiaribus Regis.	Ibid. *Ibid.*	268
1247	32	12 Nov.	*Pro Petro de Sabaudia.*	*R. Cart. m.* 7. *in cedulâ. in Turr. Lond.*	268
1248	32	1 Feb.	De annuitate Thomæ de Sabaudia per comitissam Flandriæ solvendâ.	Pat. 32 Hen. III. m. 9. *Ibid.*	268
1248	32	15 —	De homagio comitissæ Flandriæ recipiendo.	Ibid. *Ibid.*	268
1248	32	15 —	Pro Thoma de Sabaudia.	Ibid. *Ibid.*	268
1248	32	20 —	Pro eodem.	Ibid. m. 8. *Ibid.*	269
1248	32	20 —	Pro Amadeo comite Sabaudiæ.	Ibid. *Ibid.*	269

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1248	32	20 Jul.	Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ Willielmo de Valentia facultatem confitendi peccata sua alicui sacerdoti discreto, & recipiendi ex eo pœnitentiam salutarem, concedit.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	269
1248	32	11 Sept.	*Breve Regis de inquisitione faciendâ super consuetudinibus & serviciis hominum insularum de Geresia & de Gerneria.*	*Bibl. Harl. Lib.* 1617. *fol.* 1.	269
1248.	32	Sept.	*Prorogatio treugæ intèr Reges Angliæ & Franciæ per Simonem de Monteforti.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS: Carte. P.P.P.* 41.	269
1249	33	6 Feb.	De formâ compromissionis per Theobaldum Regem Navarræ ex unâ; & Simonem de Monte-forti, pro Rege Angliæ, ex alterâ parte.	Pat. 33 Hen. III. m. 9. *in Turr. Lond.*	269
1249	33	7 —	De formâ procurationis Simonis de Monte-forti ad Regem Navarræ.	Ibid. m. 8. *Ibid.*	270
1249	33	27 Jun.	Pro Roberto de Ver.	Ibid. n. 6. *Ibid.*	270
1249	33	27 —	Pro Willielmo Lungespete.	Ibid. *Ibid.*	270
1249	33	2 Oct.	De treugâ cum Francia jurandâ.	Ibid. m. 2. *Ibid.*	270
1249	33	2 —	De treugâ cum Francia prorogandâ.	Ibid. *Ibid.*	270
1249	34	27 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, super approbatione matrimonii contracti inter Regem Angliæ & filiam comitis Provinciæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	270
1249	34	30 Nov.	Littera Regis Angliæ comiti Leycestriæ, quod vicecomes de Frunziaco de seditione appellatur per Amalvinum de Varetto.	Claus. 34 Hen. III. m. 20. d. *in Turr. Lond.*	271
1249	34	7 Dec.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de annuo censu persolvendo.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	271
1249	34	18 —	Indulgentia ejusdem Papæ, contra provisiones.	Ibid. *Ibid.*	271
1249	34	23 —	De terrâ Agenensi petendâ.	Pat. 34 Hen. III. m. 9. *in Turr. Lond.*	271
1249	34	28 —	Pro Rege Manniæ.	Ibid. *Ibid.*	272
1250	34	5 Mar.	De pace & treugis cum Francia.	Ibid. m. 6. *Ibid.* Reddita fuerunt brevia illa & cancellata.	272
1250	34	11 Apr.	Bulla Innocentii IV. dissuasoria, ne Rex ad præsens iter in Terram Sanctam aggrediatur.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	272
1250	34	27 —	Bulla ejusdem Papæ, continens indulgentias crucesignatis concessas, & mandatum de prædicando de negotio prædicto.	Ibid. *Ibid.*	272
1250	34	30 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de negotio crucis.	Ibid. *Ibid.*	274
1250	34	30 —	Bulla ejusdem Papæ, quod fratres prædicatores equitare possint.	Ex Autogr. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	274
1250	34	13 Jun.	De negotio crucis.	Ex Autogr. *Ibid.*	274
1250	34	28 Jul.	*De excommunicatione promulgandâ in Judeos Angliæ.*	*Ibid. m.* 3. *Ibid.*	274
1250	34	24 Sept.	Bulla Innocentii IV. Papæ de revocando statuto Hiberniæ, ne clerici Angliæ admitterentur in canonicum ecclesiarum prædictæ terræ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	274
1250	34	24 —	Bulla ejusdem Papæ, de cassatione statuti prædicti.	Ibid. *Ibid.*	274
1250	34	1 Oct.	Bulla Innocentii IV. Papæ de negotio crucis.	Ibid. *Ibid.*	275
1250	34	7 —	De anniversario die matris Regis celebrando in Normannia.	Pat. 34 Hen. III. m. 1. *in Turr. Lond.*	275
1250	34	11 —	Relaxatio sententiæ excommunicationis factæ contra priorem & conventum sanctæ Trin' London', per archiepiscopum Cantuar' à Papâ Innocentio.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	275
1250	34	11 —	Bulla de relaxatione sententiæ prædictæ.	Ibid. *Ibid.*	275
1250	35	——	Forma pacis, ordinata inter cives Burdegaliæ qui, de mandato Simonis de Monte-forti, vices Regis Angliæ gerentis, extra civitatem Burdegaliæ. erant; & quosdam alios, qui in eâdem civitate morabantur.	Lib. B. fol. 236. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc. & Pat. 35 Hen. III. m. 13. *in Turr. Lond.*	275
1251	35	18 Jan.	De pace prædictâ per Regem confirmatâ.	Pat. 35 Hen. III. m. 13. *Ibid.*	276
1251	35	18 —	Pro crucesignatis, de redemptionibus voti.	Ibid. *Ibid.*	276
1251	35	21 —	Littera Regis duci Brabantiæ, de negotio inter Regem & eundem.	Claus. 35 Hen. III. m. 20. d. *Ibid.*	276
1251	35	26 Feb.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de pecuniâ in Hiberniâ pro negotio crucis collectâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	276
1251	35	1 Mar.	De dictatoribus treugarum inter Regem Angliæ & Regem Franciæ substituendis.	Pat. 35 Hen. III. m. 11. *in Turr. Lond.*	277
1251	35	5 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, quod familiares clerici Regis de cætero non coarctentur ad exhibitionem ecclesiasticorum proventuum primi anni per Cantuariensem archiepiscopum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	277
1251	35	30 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de abutentibus litteris apostolicis.	Ibid. *Ibid.*	277
1251	35	6 Apr.	Bulla Innocentii IV. Papæ, per quam non exaudit petitiones Regis Angliæ, viz. Quod Rex Scotiæ non possit inungi vel coronari sine licentiâ suâ; & de decimâ ecclesiast' proventuum habendâ.	Ibid. *Ibid.*	277
1251	35	——	Processus & sententia de irritando contractum matrimonialem inter Regem Angliæ & filiam comitis Pontiven'; & pronunciando matrimonium inter prædictum Regem & filiam comitis Provinciæ esse legitimum.	Ex Transcript. Authent. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	277
1251	35	10 Jul.	De pensione pro Isabella sorore Regis.	Pat. 35 Hen. III. m. 6. *in Turr. Lond.*	278
1251	35	4 Sept.	Redemptiones votorum, concessæ crucesignatis in Scotia, non obstante concessione factâ Regi Angliæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	278
1251	35	24 —	De conductu Mariæ Reginæ Scotiæ.	Pat. 35 Hen. III. m. 2. *in Turr. Lond.*	278
1251	35	18 Oct.	De conductu Alexandri Regis Scotiæ.	Ibid. m. 1. *Ibid.*	278
1251	36	27 Dec.	Pro Alexandro Rege Scotiæ.	Pat. 36 Hen. III. n. 13. *Ibid.*	279
1252	36	2 Jan.	De treugis cum Rege Navarræ ratificandis.	Ibid. n. 10. *Ibid.*	279
1252	36	20 Feb.	Bulla Innocentii IV. Papæ rogatoria pro quibusdam mercatoribus Senens'.	Ex Orig. *Ibid.*	279
1252	36	22 —	Pro Matillida de Cantilupo, cum Reginâ Scotiæ in Scotiam profectâ.	Pat. 36 Hen. III. n. 8. *Ibid.*	279
1252	36	——	Bulla Innocentii IV. Papæ pro crucesignatis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	279
1252	36	7 Mar.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de collectoribus redemptionum votorum crucesignatorum.	Ibid. *Ibid.*	280
1252	36	13 —	De decimâ dandâ de maneriis episcoporum & prælatorum Regi Angliæ, in subsidium Terræ Sanctæ.	Ibid. *Ibid.*	280
1252	36	20 Maii.	*Mandatum Regis super juratis ad arma, ad vicecomites Angliæ.*	*Mat. Paris. immediatè post Adversaria Lond.* 1640.	281
1252	36	23 —	De querelâ factâ per clerum Angliæ, super gravibus oppressionibus Anglis illatis per curiam Romanam, ratione provisionum & collationum spiritualium.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	281

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1252	36	26 Maii.	Pro comite Augy.	Pat. 36 Hen. III. m. 8. *in Turr. Lond.*	282
1252	36	6 Jun.	De termino ad passagium in Terram Sanctam assignato.	Ibid. m. 6. d. *Ibid.*	282
1252	36	8 —	Rex Angliæ Regi Franciæ, de terris per ipsum occupatis, Regi restituendis.	Ibid. n. 5. d. *Ibid.*	282
1252	36	8 —	Ejusmodi littera Reginæ Franciæ.	Ibid. *Ibid.*	282
1252	36	13 —	De discordiis in Wasconia sedandis.	Ibid. m. 7. d. in cedula. *Ibid.*	282
1252	36	9 Jul.	Bulla Innocentii IV. Papæ monitoria Regi Angliæ; pro episcopo Menevensi super jure patronatûs.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	283
1252	36	20 —	Bulla ejusdem Papæ, quâ redarguit archiepiscopum Cantuariensem.	Ibid. *Ibid.*	283
1252	36	3 Aug.	Bulla Innocentii IV. Papæ pro comite Cornubiæ, de regno Siciliæ acceptando.	Ibid. *Ibid.*	284
1252	36	29 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de confirmatione matrimonii, contracti cum Alianora, natâ comitis Provinciæ, Reginâ Angliæ.	Ibid. *Ibid.*	284
1252	36	31 —	Bulla ejusdem Papæ, de matrimonio Regis cum Johanna Reginâ Castellæ adnullando.	Ibid. *Ibid.*	284
1252	36	1 Sept.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de pecuniâ in auxilium Terræ Sanctæ concessâ, in tuto loco reponendâ.	Ibid. *Ibid.*	285
1252	36	26 —	Bulla ejusdem Papæ, de privilegiis crucesignatis concessis.	Ibid. *Ibid.*	285
1252	36	27 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, pro clericis familiaribus Regis, de non residendo.	Ibid. *Ibid.*	285
1252	36	27 —	Bulla ejusdem, de non molestandis clericis prædictis.	Ibid. *Ibid.*	285
1252	36	29 —	Bulla ejusdem, de orationibus, & aliis specialibus devotionis operibus, faciendis pro Rege, dum proficiscitur in Terram Sanctam.	Ibid. *Ibid.*	286
1252	36	14 Oct.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de protectione Regis, cum transfretaverit ad partes Terræ Sanctæ.	Ibid. *Ibid.*	286
1252	36	14 —	Bulla ejusdem Papæ, super excommunicatione defraudatorum decimarum.	Ibid. *Ibid.*	286
1252	36	14 —	Bulla ejusdem Papæ, super legatis indistinctis Regi tradendis cum iter arripuerit transmarinum.	Ibid. *Ibid.*	286
1252	36	15 —	Super usuris & malè acquisitis assignandis Regi Angliæ, cum iter Terræ Sanctæ arripuerit.	Ibid. *Ibid.*	287
1252	36	19 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de orando pro Rege Angliæ & societate suâ, ad Terram Sanctam transeuntibus.	Ibid. *Ibid.*	287
1252	37	5 Nov.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de non permittendo Regem Angliæ molestari, quousque reversus fuerit à Terra Sancta.	Ibid. *Ibid.*	287
1252	37	5 —	De protectione Regis Angliæ usque ad redditum à Terra Sancta.	Ibid. *Ibid.*	287
1252	37	13 —	De subsidio pro Terra Sancta.	Pat. 37 Hen. III. m. 22. *in Turr. Lond.*	288
1253	37	28 Jan.	Littera Regis Papæ, de expeditione in Terram Sanctam.	Claus. 37 Hen. III. m. 19. *Ibid.*	288
1253	37	28 —	Littera Regis Angliæ Innocentio IV. Papæ, de regno Siciliæ Ricardo comiti Cornubiæ oblato.	*Ibid. m.* 18. *d. Ibid.*	288
1253	37	18 Apr.	De decem mill' marc' pro Petro de Sabaudia, cum Rege in Terram Sanctam profecturo.	Pat. 37 Hen. III. m. 12. *Ibid.*	288
1253	37	18 —	De quinque mill' & quingent' marcis datis P. de Sabaudia, pro eundo cum Rege in Terram Sanctam.	Ibid. m. 13. *Ibid.*	289
1253	37	19 —	Carta Petri de Sabaudia, de juramento eundi ad Terram Sanctam in comitivâ Regis.	Ibid. n. 26. *Ibid.*	288
1253	37	30 —	Pro Magno, hærede Manniæ.	Ibid. *Ibid.*	289
1253	37	30 —	Pro vicecomiti Leoman'.	Vascon. Pat. & Cart. 37 Hen. III. m. 4. d. p. 1. *Ibid.*	289
1253	37	9 Maii.	De passagio Regis in Terram Sanctam.	Pat. 37 Hen. III. n. 23. *Ibid.*	289
1253	37	13 —	*Excommunicatio generalis in venientes contra libertates contentas in Magna Carta libertatum Angliæ & de Foresta.*	*Ex Orig. inter Archiv. Ecclesiæ Wellensis.*	289
1253	37	——	De consensu Regis & magnatum Angliæ in prædictam sententiam excommunicationis.	Pat. 37 Hen. III. m. 12. d. *in Turr. Lond.*	290
1253	37	15 —	De fœdere conjugali cum Rege Hispaniæ.	Pat. 37 Hen. III. m. 13. d. *Ibid.*	290
1253	37	24 —	De matrimonio inter primogenitum Regis Aragoniæ, & Beatricem filium Regis Angliæ contrahendo.	Ibid. *Ibid.*	290
1253	37	24 —	De instructionibus super matrimonio Edwardi primogeniti Regis Angliæ cum sorore Regis Castellæ.	Ibid. *Ibid.*	290
1253	37	22 Jun.	De magno sigillo commisso.	Ibid. n. 18. *Ibid.*	290
1253	37	2 Jul.	De provisione factâ ad gubernationem regni, transfretante Rege in Vasconiam.	Ibid. n. 14. *Ibid.*	291
1153	37	7 —	De custodiâ Angliæ & Walliæ commissâ Reginæ.	Ibid. m. 13. *Ibid.*	291
1253	37	8 —	De homagio Davidis filii Griffini.	Ibid. n. 11. *Ibid.*	291
1253	37	12 —	Pro Thoma de Sabaudia.	Ibid. n. 21. *Ibid.*	291
1253	37	18 —	*Mandatum Regis quod arma sufficientia & competentia civibus assignarentur, secundum cujuslibet facultates & pristinam consuetudinem regni.*	*Mat. Paris. Auct. Addit. p.* 230. *Lond.* 1640.	291
1253	37	20 —	*De vigiliis in qualibet civitate per discretos viros faciendis.*	*Ibid. Ibid.*	292
1253	37	20 —	Quod Bertramus de Crioill constabular' castri Dover' post mortem Regis non deliberet Edwardo, primogenito filio Regis, castrum prædictum, ante suam legitimam ætatem, sine assensu A. Reginæ.	Pat. 37 Hen. III. n. 7. *in Turr. Lond.*	292
1253	37	21 —	*Quod Alienora Regina Angliæ & Ricardus comes Cornub' in absentia Regis possint amovere vicecomites & ballivos.*	*Ibid. m.* 4. *Ibid.*	292
1253	37	30 —	Littera per quam dominus Papa excommunicat omnes illos qui pacem domini Regis Angliæ perturbant aut perturbare præsumunt, postquam dominus Rex iter arripuerit versus Terram Sanctam.	Ex Transcrip. Authent. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	292
1253	37	5 Sept.	Bulla Innocentii IV. Papæ, de protectione pro Rege, Regina, & aliis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	293
1253	37	30 —	*Epistola Innocentii IV. Papæ ad archiepiscopos & episcopos Angliæ, pro confirmatione litterarum ab illis editarum.*	*Bibl. MS. Coll. C.C. Cantab. Cod. LIX.* 21.	293
1253	37	——	*Mandatum Regis justic' ad custodiam Judæorum assignatis, de quibusdam statutis per Judæos in Anglia firmiter observandis.*	Claus. 37 Hen. III. n. 18. *in Turr. Lond.*	293

A.D.	A.R.	Menfe.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1253	38	3 Nov.	Bulla Innocentii IV. Papæ de provisionibus.	Ex Autogr. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	294
1253	38	18 Dec.	De disputatione Papæ & Regis, de suis ætatibus.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	294
1253	38	21 —	De diversis in Vasconia, secundum mandatum Papæ excommunicatis, pro eo, quod pacem Regis perturbarunt.	Lib. B. fol. 271. *Ibid.*	294
1253	38	29 —	De Alfonso Rege Castellæ, & exercitu Saracenorum, invadendo Aquitaniam, Angliam, & Hyberniam.	Pat. 38 Hen. III. n. 8. *in Turr. Lond.*	295
1254	38	30 Jan.	*De navibus perquirendis ad transfretationem Reginæ & aliorum.*	*Pat. 38 Hen. III. m. 5. Ibid.*	295
1254	38	5 Feb.	Littera Regis Angliæ Willielmo de Odinggeselles, super negotio Regis Castellæ.	Claus. 38 Hen. III. m. 14. d. *Ibid.*	295
1254	38	8 —	De pace inter Regem Angliæ & Regem Castellæ tractandâ & firmandâ.	Lib. A. fol. 289. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	295
1254	38	——	Litteræ Reginæ & Richardi comitis Cornubiæ ad Regem Angliæ, tunc in Vasconia, de adventu Regis Castellæ contra eundem Regem.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	296
1254	38	11 —	De obligatione Regis abbati & conventui apud Burdegal'.	Bundel. infra Turr. Lond.	296
1254	38	14 —	Carta pro Edvardo primogenito Regis, de completione quindecim millium marcarum per annum.	Lib. B. fol. 212. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	296
1254	38	14 —	Carta pro Edwardo primogenito Regis, de concessione omnium terrarum per Reges Franciæ ablatarum in partibus transmarinis.	Ibid. fol. 220. *Ibid.*	296
1254	38	14 —	Mandatum Ricardo de Grey, quod seisinam insularum daret Edwardo primogenito Regis.	Ibid. fol. 212. *Ibid.*	296
1254	38	14 —	De concessione pro Edwardo filio Regis.	Vascon. Pat. & Cart. 37 Hen. III. *in Turr. Lond.*	297
1254	38	14 —	Petro de Sabaudia, de seisinâ terrarum dandâ Edwardo Regis primogenito.	Lib. A. fol. 214. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	297
1254	38	6 Mar.	De concessione Siciliæ, nomine Papæ, factâ Edmundo filio Regis.	Ex Transcript. Authent. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	297
1254	38	31 —	Confœderatio inter Henricum Angliæ, & Alfonsum Castellæ, Reges pro ipsis & eorum hæredibus, perpetuò duratura, contra omnes homines de mundo; salvâ fide ecclesiæ Romanæ.	Bundela Miscellan. in Turr. Lond.	297
1254	38	1 Apr.	Littera Regis Castellæ patens, de conductu pro Edwardo principe.	Claus. 37 & 38. & Princ. 39 Hen. III. m. 2. d. *Ibid.*	298
1254	38	1 —	Fœdus perpetuum cum Alfonso Rege Castellæ.	Lib. A. fol. 289. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	298
1254	38	18 —	De proventibus terrarum Sabinæ de Orciato, Edwardo primogenito Regis concessis.	Ibid. fol. 212. *Ibid.*	299
1254	38	21 —	Promissio ex parte procuratorum Regis de conventione cum Alfonso Rege Castellæ, sigillo Regis signata, mittenda procuratoribus Hispaniæ.	Ibid. *Ibid.*	299
1254	38	21 —	Litteræ Regis Angliæ, ad eandem formam.	Ibid. *Ibid.*	299
1254	38	23 —	Carta Regis Castellæ, de fœdere cum Rege Angliæ observando.	Ibid. fol. 284. *Ibid.*	300
1254	38	23 —	Littera Regis Castellæ, baronibus, militibus, ac prioribus Vasconiæ, de intendendo Henrico Regi Angliæ, & Edwardo filio suo, tanquam vero domino suo, post quietam clamationem juris dicti Regis Castellæ in terrâ Vasconiæ.	Infra Turr. Lond.	300
1254	38	23 —	Rex Castellæ concedit, quod sive pacem, sive treugam habeat cum Rege Navarræ, Regi Angliæ remaneant castra & loca, quæ super eum fuerunt occupata.	Ibid. *Ibid.*	300
1254	38	23 —	Littera Regis Castellæ, per quam concedit Regi Angliæ medietatem bonorum immobilium, in partibus Africanis lucrandorum.	Ibid. *Ibid.*	301
1254	38	14 Maii.	Bulla Innocentii IV. Papæ de mutuo, ad opus Regis, pro regno *Siciliæ*.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	301
1254	38	14 —	Confirmatio donationis primæ à domino Papa Innocentio IV. factæ de regno Siciliæ, in tenore litteræ magistri Alberti factæ de eâdem donatione, cum nominibus illorum, quorum arbitrio stabitur super conditionibus: continet etiam novam concessionem in feudum.	Ibid. *Ibid.*	301
1254	38	14 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de renovandis litteris collationis de regno Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	301
1254	38	15 —	De Henrico filio Frederici quondam Imperatoris, ex Isabella sorore Regis Angliæ, in Sicilia mortuo; necnon de facto Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	302
1254	38	——	Epistola Conradi Romanorum & Siciliæ Regis, de morte fratris Henrici, nepotis Regis Angliæ.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	302
1254	38	22 —	Quod Rex cohibeat manus suas ab expensis non necessariis, ut utilius prosequi possit negotium regni Siciliæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	302
1254	38	22 —	Innocentius IV. Papa dominæ Reginæ, quod inducat Regem ut caveat sibi de superfluis expensis, idque propter negotium Siciliæ quod assumpsit.	Ibid. *Ibid.*	302
1254	38	22 —	Innocentius IV. domino Petro de Sabaudia, quod moveat & inducat Regem ut parcat sumptibus, pro negotio Terræ Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	303
1254	38	23 —	De bis quinquaginta mill' librarum Turon' Regi assignand' in subsidium prosecutionis negotii Siciliæ, per dominum Papam Innocentium.	Ibid. *Ibid.*	303
1254	38	23 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, super incremento biennii ultra triennium, de decimâ concessâ pro subsidio Terræ Sanctæ.	Ibid. *Ibid.*	303
1254	38	23 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de vicesimâ in regno Scotiæ Regi Angliæ concessâ, in subsidium Terræ Sanctæ.	Ibid. *Ibid.*	303
1254	38	25 —	De magno sigillo fabricando pro regno Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	303
1254	38	31 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, de commutatione voti crucis pro negotio Siciliæ; & de morte Conradi.	Ibid. *Ibid.*	304
1254	38	9 Jun.	Bulla ejusdem Papæ super facto regni Siciliæ, ne Rex sit negligens aut remissus.	Ibid. *Ibid.*	304
1254	38	18 Jul.	De matrimonio, infrà quinque septimanas post festum sancti Michaelis, inter Edwardum primogenitum Regis, & Alianoram sororem Regis Castellæ contrahendo.	Lib. B. fol. 50. b. *Ibid.*	304
1254	38	20 —	De dote pro Alianora sorore Regis Castellæ, per Edwardum primogenitum Regis.	Vascon. Pat. 37 & 38 Hen. III. p. 2. m. 10. n. 2. d. *in Turr. Lond.*	304

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1254	38	23 Jul.	De assensu Edwardi primogeniti Regis in matrimonium cum Alienora, sorore prædicti Regis Castellæ.	Lib. B. fol. 50. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	304
1254	38	23 —	De juramento super matrimonio prædicto, per Edwardum primogenitum Regis præstito.	Pat. 38 Hen. III. m. 3. *in Turr. Lond.*	305
1254	38	Aug.	Concessiones Regis Angliæ Edwardo filio suo primogenito.	Lib. B. fol. 212. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	305
1254	38	——	De interceptionibus in treugis cum comite Tholos' emendandis.	Pat. Vascon. 37 & 38 Hen. III. m. 7. d. p. 2. *in Turr. Lond.*	305
1254	38	Aug.	De fœdere cum Alfonso Rege Castellæ.	Lib. B. f. 269. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	305
1254	38	22 —	De assensu Regis Angliæ in matrimonium cum sorore Regis Castellæ.	Vascon. Pat. 37 & 38 Hen. III. p. 2. m. 8. *in Turr. Lond.*	306
1254	38	22 —	Littera Regis de concessionibus Edwardo filio suo, sub magno sigillo consignandis.	Lib. B. f. 214. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	305
1254	38	25 —	De quibusdam secretis Regi Scotiæ reserandis.	Pat. Vascon. 37 & 38 Hen. III. m. 8. p. 2. *in Turr. Lond.*	306
1234	38	26 —	De dote Alienoræ sorori Regis Castellæ assignatâ, per voluntatem Regis Angliæ.	Lib. B. f. 50. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	306
1254	38	4 Sept.	Bulla Innocentii IV. Papæ, pro priore Sanctæ Trinitatis London.	Ex Autogr. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	306
1254	38	9 —	De catallis Gastonis de Byarn arrestandis.	Vascon. Claus. 37 & 38 Hen. III. m. 20. *in Turr. Lond.*	306
1254	38	9 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, pro mercatoribus Senens' de pecuniâ, electo & capitulo Cassellen' mutuo datâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	307
1254	38	15 —	De inquirendo super homagio Giraldi de Armanaco quondam Johanni Regi Angliæ præstito.	Pat. Vascon. 37 & 38 Hen. III. m. 5. d. p. 2. *in Turr. Lond.*	307
1254	38	15 —	De conventione inter Regem & Giraldum hodiernum, super recognitione homagii supradicti, & pro homagio suo.	Ibid. *Ibid.*	307
1254	38	18 —	De concessionibus Edwardo Regis filio in Hibernia factis.	Lib. B. f. 215. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	308
1254	38	18 —	Littera Regis domino Papæ, de commutando voto de Terra Sancta in passagium ad partes Affricæ.	Claus. 37 & 38 & Princ. 39 Hen. III. m. 2. d. *in Turr. Lond.*	308
1254	38	Sept.	*Littera magnatum Hierosolymatinorum ad Regem Angliæ.*	*Annal. Monast. Burton. p.* 361.	308
1254	38	3 Oct.	De principatu Capuæ Thomæ de Sabaudia, per Edmundum Regem Siciliæ concesso.	Pat. Vascon. 37 & 38 Hen. III. p. 2. m. 2. *in Turr. Lond.*	308
1254	38	11 —	De concessionibus prius Edwardo primogenito factis sub parvo sigillo, jam sub magno sigillo confirmatis.	Lib. B. f. 215. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	309
1254	38	11 —	Carta, per quam Rex Angliæ confirmavit Edwardo filio suo donationem prius ei factam, de omnibus terris & tenementis, & omnibus aliis rebus, in partibus transmarinis.	Ibid. f. 200. *Ibid.*	309
1254	38	11 —	Confirmatio cartæ de suppletione quindecim mille marcarum per annum sub sigillo magno.	Ibid. f. 212. *Ibid.*	309
1254	38	11 —	De confirmatione cartæ de terris Sabinæ de Orciato Edwardo primogenito.	Ibid. *Ibid.*	309
1254	38	11 —	Concessiones Regis Angliæ Edwardo filio primogenito factæ.	Ibid. *Ibid.*	309
1254	38	14 —	De seisinâ regni Siciliæ, nomine Regis Angliæ & Edmundi filii sui, recipiendâ.	Pat. Vascon. 37 & 38 Hen. III. n. 10. p. 2. m. 2. *in Turr. Lond.*	310
1254	39	1 Nov.	Carta Alfonsi Regis Castellæ, tam de conferendo cingulum militare Edwardo primogenito Henrici III. Regis Angliæ, quam de relaxatione tocius juris sui ad regnum Vasconiæ: sigillata cum sigillo de auro, & signata & confirmata per omnes barones Castellæ nominatim.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	310
1254	39	Nov.	Cyrographum per litteras majusculas divisum, de pace per Edwardum primogenitum Regis reformatâ inter cives suos Baion': necnon de juramento per eosdem super hâc præstito.	Ex Autogr. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	310
1254	39	3 —	De officio magnæ senescalciæ regni Siciliæ, concesso per Papam, Bertoldo marchioni de Hohemburch, ad vitam suam.	Ex Trans. Bullat. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	311
1254	39	3 —	De ratificatione concessionum comitatûs Montis Caveosi, &c. factarum Bertholdo marchioni de Hohemburgh in Sicilia per Conradum.	Ibid. *Ibid.*	311
1254	39	3 —	De mille & quingentis unciis auri concessis per Papam Bertholdo marchioni de Hohemburgh, percipiendis singulis annis de proventibus doanarum.	Ibid. *Ibid.*	311
1254	39	3 —	De comitatu Cotronen' in Sicilia, concesso Lodoyco, germano Bertholdi, marchionis de Hohemburgh, per Papam.	Ibid. *Ibid.*	311
1254	39	17 —	Bulla Innocentii IV. Papæ, quod Rex festinanter mittat in Apuliam ad custodiendam illam; aut oportebit Papam eam aliter concedere.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	312
1254	39	3 Dec.	De com' Theatini in Sicilia concesso per Papam Oddoni, germano Bertholdi marchionis de Hohemburgh.	Ex Transcript. Bullat. *Ibid.*	312
1254	39	22 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, Regi Angliæ directa, de novâ creatione suâ.	Ex Orig. *Ibid.*	312
1255	39	13 Jan.	Bulla Alexandri IV. Papæ, ut Rex favorabilem se præbeat archiep' Armacan', & quod non credat detractionibus factis contra eum.	Ibid. *Ibid.*	313
1255	39	31 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, pro priore & conventu monasterii Sanctæ Trinitatis, ordinis sancti Augustini, London.	Ibid. *Ibid.*	313
1255	39	9 Feb.	Bulla Alexandri IV. Papæ, pro Bertoldo, Ottone, & Ludoyco, de concessione eis factâ de ducatu Amalfiæ, & pluribus terris in Sicilia.	Ex Transcr. Bullat. *Ibid.*	313
1255	39	10 —	Bulla de confirmatione per Alexandrum IV. omnium concessionum factarum per Innocentium Papam marchionibus de Hohemburch.	Ibid. *Ibid.*	314
1255	39	11 —	*Barones Quinque Portuum in gratulationem adventûs Regis, mittunt ei quædam jocalia; pro quibus Rex eis gratias agit.*	*Pat. 39 Hen. III. m. 14. in Turr. Lond.*	314
1255	39	15 —	Bulla Alexandri IV. promissoria de ponendis marchionibus de Hohemburch in pace & concordiâ cum Manfredo principe Tarentin'.	Ex Trans. Bullat. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	314
1255	39	15 —	Bulla ejusdem Papæ obligatoria, de protegendo marchiones sæpedictos contra jam dictum Manfredum.	Ibid. *Ibid.*	314

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1255	39	15 Feb.	Bulla Alexandri IV. Papæ, pro Bertoldo, Oddone & Lodoyco, fratribus marchionibus, quod, si aliquem eorum decedere contigerit, ei superstes succedat.	Ex Trans. Bullat. in *Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	315
1255	39	24 —	De Judæis Ricardo comiti Cornubiæ assignatis, pro solutione pecuniæ sibi à Rege debitæ.	Pat. 39 Hen. III. m. 13. *in Turr. Lond.*	315
1255	39	11 Mar.	De obligatione mercatoribus de Luk factâ.	Ibid. m. 11. Ibid.	316
1255	39	12 —	De conductu pro Hugone duce Burgundiæ.	Vascon. 39 Hen. III. m. 9. *Ibid.*	316
1255	39	15 —	De non mutando voto de Terra Sancta pro expeditione contra Saracenos in Africa.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	316
1255	39	9 Apr.	Bulla Alexandri IV. Papæ, de conditionibus sub quibus regnum Siciliæ conceditur Edmundo, filio Henrici Regis.	Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 186.	316
1255	39	20 —	De donationibus & privilegiis factis Bertoldo, Oddoni, & Lodowico, marchionibus de Hoemburch in Sicilia, per Papam, notificatis Regi Angliæ.	Ex Orig *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	319
1255	39	22 —	De satisfactione per Edmundum Regem Siciliæ faciendâ marchionibus de Hoemburch, de damnis eis illatis.	Ibid. *Ibid.*	319
1255	39	30 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, pro episcopo Bononien', de pecuniâ sibi solvendâ pro negotio Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	319
1255	39	3 Maii.	Bulla ejusdem Papæ archiepiscopo Cantuariensi & magistro Rostando, de absolvendo Rege à voto Terræ Sanctæ, & commutando illud idem in negotium Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	319
1255	39	7 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, de Manfredo adhærente Saracenis; necnon de absolutione Regis Angliæ super voto commisso ad Terram Sanctam, & de commutatione ejusdem voti in negotium regni Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	320
1255	39	8 —	*De rotulo vocato Domesday Cestr', qui perpetuam habet firmitatem; & de transcripto ejusdem per justic' Cestr' misso Regi.*	*Pat. 39 Hen. III. a tergo 3. in Turr. Lond.*	320
1255	39	11 —	Bulla Alexandri IV. Papæ quod, factâ commutatione votorum Regis Norweyæ, & aliorum ejusdem regni, ad Terram Sanctam in negotium regni Siciliæ, compellantur accedere ibidem.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	330
1255	39	12 —	Bulla ejusdem Papæ archiep' Cantuar' & magistro Rostando, super commutatione voti Regis Norweyæ, & aliorum de terrâ suâ ad Terram Sanctam in negotium Siciliæ; & absolutione prædictis Regi & suis inde faciendâ.	Ibid. *Ibid.*	320
1255	39	13 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, qualiter episcopus Bononien' mittitur Regi Angliæ, ad confirmationem, seu ordinationem negotii Siciliæ, super promissione inde factâ per Papam, Edmundo filio Regis.	Ibid. *Ibid.*	321
1255	39	14 —	*Litteræ principis Antioch' Regi Angliæ, de infelici statu civitatis ejusdem.*	*Annal. Monast. Burton. p. 362.*	321
1255	39	15 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, quod illi qui pecuniam receperunt pro subsidio Terræ Sanctæ, & sunt inhabiles ad pugnam, eam Regi reddant pro negotio Siciliæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	322
1255	39	16 —	Bulla Alexandri IV. Papæ pro archiepiscopo Cantuariensi & magistro Rostando, de commutatione voti Regis Angliæ crucis, in negotium Apuliæ & Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	322
1255	39	16 —	Bulla ejusdem Papæ, de vicesimâ Scotiæ, pro executione negotii Terræ Sanctæ faciendâ per Regem Angliæ, eidem Regi concessâ per triennium, ultra primos tres annos.	Ibid. *Ibid.*	322
1255	39	17 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, quod redemptiones votorum crucesignatorum in regno Scotiæ ad Terram Sanctam, & obventiones integrè colligantur; & postmodum assignentur Regi Angliæ in subsidum prædictæ terræ.	Ibid. *Ibid.*	322
1255	39	21 —	Bulla ejusdem Papæ Regi Angliæ directa, de fidelitatis juramento Papæ & ecclesiæ Romanæ præstando, nomine Edmundi filii sui, pro regno Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	322
1255	39	25 —	De prohibitione torneamenti, eo quod Edwardus filius Regis in gravi periculo existit in Wasconia.	Pat. 39 Hen. III. n. 5. d. *in Turr. Lond.*	323
1255	39	25 —	Bulla Alexandri IV. Papæ directa Regi Angliæ, pro ordine Cisterciensi, de decimâ, in subsidium Terræ Sanctæ concessâ, per eos non solvendâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	323
1255	39	14 Jun.	Pro Margareta comitissâ Thoarcensi, sorore Regis Angliæ.	Pat. 39 Hen. III. m. 6. *in Turr. Lond.*	323
1255	39	18 —	*Perampla libertates pro scolaribus & burgensibus Oxon'; necnon de gubernatione ejusdem villæ.*	*Ibid. m. 7. Ibid.*	323
1255	39	24 —	De provisione pro proconsule Romæ, per Edmundum Regem Siciliæ faciendâ.	Ibid. *Ibid.*	324
1255	39	Jun.	*Prorogatio treugarum juramento confirmata per legatos Regis Angliæ ab una, & Ludovicum Regem Francorum suosque fratres, ab alterâ parte.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte.* P.P.P. 43.	324
1255	39	Jul.	De treugâ cum Rege Franciæ initâ.	Pat. 39 Hen. III. m. 4. *in Turr. Lond.*	324
1255	39	22 —	Litteræ de credentiâ duci Sueorum.	Claus. 39 Hen. III. m. 9. d. *Ibid.*	325
1255	39	25 —	De vino pro nunciis Regis Castellæ capiendo.	Ibid. m. 6. *Ibid.*	325
1255	39	25 —	De ferinâ pro prædictis nunciis Regis Castellæ providendâ.	Ibid. *Ibid.*	325
1255	39	26 —	De nunciis Regis Castellæ curialiter recipiendis, & de iisdem non molestandis.	Ibid. m. 8. d. *Ibid.*	325
1255	39	28 —	Bulla Alexandri IV. Papæ inhibitoria, ne quid attemptetur in præjudicium concessionis Regi Angliæ factæ per Innocentium Papam, de redemptionibus votorum, obventionibus, & legatis, in subsidium Terræ Sanctæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	325
1255	39	10 Aug.	Litteræ de credentiâ magnatibus Scotiæ.	Pat. 39 Hen. III. n. 8. *in Turr. Lond.*	325
1255	39	10 —	De potestate admittendi quosdam barones Scotiæ in protectionem Regis Angliæ.	Ibid. *Ibid.*	326
1255	39	10 —	De prædictis baronibus in protectionem Regis receptis.	Ibid. *Ibid.*	326
1255	39	16 —	Sub hâc formâ mandatum est magnatibus & militibus Angliæ pro negotio Scotiæ.	Claus. 39 Hen. III. n. 7. d. *Ibid.*	326
1255	39	17 —	Pro Edwardo filio Regis extra Vasconiam in Hyberniam transfretante.	Ibid. m. 7. d. *Ibid.*	326
1255	39	17 —	Pro Petro de Sabaudia.	Ibid. *Ibid.*	326
1255	39	25 —	Publicatio propositi Regis Angliæ, de non inferendo aliquod præjudicium libertatibus Scotiæ.	Pat. 39 Hen. III. m. 3. *Ibid.*	327
1255	39	28 —	De emendis faciendis & recipiendis contra treugas cum Rege Franciæ.	Ibid. *Ibid.*	327

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS II.		
1255	39	28 Aug.	De procuratoribus super prædictis treugis constitutis.	Pat. 39 Hen. III. m. 3. *in Turr. Lond.*	327
1255	39	2 Sept.	De potestate conducendi Regem & Reginam Scotiæ in præsentiam Regis.	Ibid. *Ibid.*	327
1255	39	5 —	De conductu pro Rege & Regina Scotiæ.	Ibid. *Ibid.*	327
1255	39	13 —	De festo sancti Edwardi celebrando.	Claus. 39 Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	328
1255	39	15 —	Pro nunciis Regis Castellæ.	Ibid. m. 4. *Ibid.*	328
1255	39	18 —	De credentiâ pro Johanne de Dya; & de capitaneo ac pecuniâ pro regno Siciliæ sine morâ mittendis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	328
1255	39	20 —	De Reginâ Scotiæ commorante cum Reginâ Angliæ ægrotante.	Pat. 39 Hen. III. n. 4. *in Turr. Lond.*	328
1255	39	20 —	De consiliariis regni & Regis Scotiæ amovendis; necnon de aliis, eorum loco, ad instantiam Regis Angliæ, substituendis.	Ibid. m. 2. *Ibid.*	329
1255	39	21 —	De protegendo & defendendo quosdam barones Scotiæ contra cæteros rebelles.	Ibid. *Ibid.*	329
1255	39	23 —	De ordinatione cum quibusdam personis de Scotia faciendâ.	Ibid. *Ibid.*	330
1255	39	26 —	Bulla Alexandri IV. Papæ directa Regi Angliæ pro Gervasio de Londoniis, capellano domini Papæ, & suis, forbannitis de regno Angliæ, in gratiam ipsius Regis admittendis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	330
1255	39	12 Oct.	De campsoribus Papæ & mercatoribus satisfaciendis.	Ibid. *Ibid.*	330
1255	39	13 —	Littera Ebulonis de Montibus & Stephani Bauzan, de pactis super castro de Acro-Monte.	Lib. B. fol. 162. b. *Ibid.*	330
1255	39	——	Scriptum Thalesiæ dominæ de Marchia, tangens castrum de Blankeford.	Ibid. f. 161. b. *Ibid.*	330
1255	39	18 —	De regno Apuliæ acceptando.	Pat. 39 Hen. III. m. 26. d. *in Turr. Lond.*	331
1255	39	——	Littera commendatoria pro Nicholao Corbet, consanguineo Regis Scotiæ.	Bundela Litterarum.	331
1255	39	——	Instructiones & informationes de negotiis cum Rege Hispaniæ tractandis.	Claus. 40 Hen. III. m. 17. d. *in Turr. Lond.*	331
1255	40	27 —	Littera Gastonis vicecomitis Bearn' pro Arnaldo Guillelmi de Acremont, quod foret fidelis Edwardo Regi Angliæ primogenito.	Lib. B. f. 163. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	331
1255	40	18 Nov.	De procuratore in curiâ Romanâ ordinato.	Pat. 40 Hen. III. m. 20. intus. *in Turr. Lond.*	332
1255	40	18 —	De procuratore in curiâ Romanâ ordinato.	Ibid. *Ibid.*	332
1255	40	30 —	Pro Edwardo filio primogenito Regis, de juramento super concessione Siciliæ, Papæ præstando.	Ibid. m. 20. d. *Ibid.*	332
1255	40	——	De privilegiis super facto Apuliæ, signo Regis Angliæ signatis.	Ibid. n. 34. m. 20. *Ibid.*	332
1255	40	2 Dec.	Pro Ernaldo comite de Gynes, in Angliam ad quasdam peregrinationes veniente.	Ibid. m. 20. *Ibid.*	332
1255	40	5 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, ne aliqui in illos, qui ad domos Templi pro salute suâ confugiunt, aut in res illorum, ibi depositas, manus violentas injiciant.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	333
1255	40	7 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, de confirmatione libertatum & immunitatum, concessarum domui Templi, tam per privilegia & indulgentias apostolicas, quam per seculares Reges & principes.	Ibid. *Ibid.*	333
1255	40	7 —	Bulla ejusdem Papæ, quod illi qui manus violentas injiciunt in fratres Templi, aut eos verbis contumeliosis afficiunt; aut bona eorum diripiunt, excommunicentur donec satisfecerint.	Ibid. *Ibid.*	333
1255	40	8 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, ut prælati recipiant humiliter, & fideliter exponant privilegia, & litteras apostolicas pro fratribus Templi directas; & ut cogant subditos suos ad justitiam eis exhibendam.	Ibid. *Ibid.*	333
1255	40	9 —	Bulla ejusdem Papæ, ut, si fratres Templi aliquando fuerint verberati, molestatores hujusmodi aut se purgent per proprium juramentum, aut evitenter tamquam excommunicati, donec se purgent.	Ibid. *Ibid.*	334
1255	40	29 —	De pecuniâ super negotio Siciliæ solvendâ.	Claus. 40 Hen. III. m. 19. d. *in Turr. Lond.*	334
1256	40	3 Jan.	Bulla Alexandri IV. Papæ, ne confratriæ aliorum confratriis Militiæ Templi præponantur.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	334
1256	40	10 —	*Pardonatio concessa Johanni converso, de morte pueri crucefixi apud Lincoln'.*	*Pat.* 40 *Hen. III. m.* 18. *in Turr. Lond.*	335
1256	40	——	*Pro Benedicto filio Mossei, Judeo de London.*	*Ibid. m.* 19. *Ibid.*	335
1256	40	13 —	De concessione in regno Siciliæ factâ per Edmundum Regem.	Ibid. m. 21. d. *Ibid.*	335
1256	40	18 —	Ut fratres Templi liberè possint uti privilegiis sibi indultis, licet multotiens omiserint uti eis, dummodo non sit præscriptum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	335
1256	40	20 —	De articulis treugarum inter Reges Angliæ & Franciæ emendandis & firmandis.	Pat. 40 Hen. III. n. 17. *in Turr. Lond.*	335
1256	40	24 —	De treugis prorogandis cum prædicto Rege Franciæ.	Ibid. m. 17. *Ibid.*	335
1256	40	——	Littera principis Walliæ de die prorogando pro emendis treugarum.	Bundela Litter. temp. Hen. III.	336
1256	40	5 Feb.	Bulla Alexandri IV. Papæ, de pecuniâ pro regno Siciliæ celeriter mittendâ; aut toto negotio penitus irritando.	Ex Orig. *in Th[illegible]. Cur. Recept. Scacc.*	336
1256	40	8 —	Ne prælati convertant in debitum si fratres Templi ipsis hospitalitatis gratiam caritativè impendant.	Ibid. *Ibid.*	336
1256	40	10 —	Pro Rege Scotiæ.	Pat. 40 Hen. III. m. 29. *in Turr. Lond.*	336
1256	40	13 —	Ne malefactores Scotiæ in Hibernia recipiantur.	Ibid. n. 29. *Ibid.*	336
1256	40	15 —	De nihil impetrando contra Regem, super facto regni Siciliæ.	Claus. 40 Hen. III. m. 15. d. *in Turr. Lond.*	337
1256	40	17 —	De negotio Siciliæ.	Pat. 40 Hen. III. n. 28. *Ibid.*	337
1256	40	——	Littera Regis Willielmo Bonquer de negotio Siciliæ, & eligendo Rege Alemanniæ.	Claus. 40 Hen. III. m. 13. d. *Ibid.*	337
1256	40	1 Mar.	*De scrutando arcas Judæorum pro Ricardo comite Cornubiæ.*	*Pat.* 40 *Hen. III. m.* 15. *Ibid.*	337
1256	40	27 —	De capitaneo in Siciliam cum militiâ competenti, transmittendo.	Claus. 40 Hen. III. m. 13. d. *Ibid.*	337
1256	40	31 —	Bulla Alexandri IV. Papæ pro archiepiscopo Armachano.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	338
1256	40	17 Apr.	Pro Isabella dominâ de Croun, sorore Regis.	Rot. 40 Hen. III. n. 26. *in Turr. Lond.*	338
1256	40	21 —	Pro Magno, Rege Manniæ, cingulo militiæ decorato.	Pat. 40 Hen. III. n. 24. *Ibid.*	338

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1256	40	——	Littera Edwardi primogeniti Regis Angliæ Papæ, de negotio Siciliæ.	Pat. 40 Hen. III. m. 2. d. *in Turr. Lond.*	338
1256	40	——	Juramentum Edwardi prædicti, de negotio eodem.	Ibid. *Ibid.*	338
1256	40	——	Littera Regis Angliæ R. diacono cardinali, super negotio regni Siciliæ.	Claus. 40 Hen. III. m. 13. d. *Ibid.*	339
1256	40	——	Littera principis Walliæ, de irruptionibus baronum Marchiarum.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	339
1256	40	——	Littera Petri de Monteforti Rogero Bigot & aliis, de progressu contra Wallenses.	Ibid. Ibid.	339
1256	40	——	Littera Regis Angliæ, de matrimonio inter filiam suam & fratrem Regis Castellæ.	Claus. 40 Hen. III. m. 17. d. *in Turr. Lond.*	340
1256	40	——	Littera principis Walliæ, de interceptione treugarum.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	340
1256	40	——	Littera L. filii Griffini principis Walliæ, in quâ queritur apud Regem de baronibus Marchiarum.	Ibid. Ibid.	340
1256	40	——	Littera Lewelini filii Griffini excusatoria de criminibus sibi objectis.	Ibid. Ibid.	340
1256	40	——	De incursionibus Wallensium.	Bundela in Turr. Lond.	341
1256	40	——	Littera Regis Angliæ episcopo Bethlem', de maritagio Edmundi cum Reginâ Cypri.	Claus. 40 Hen. III. m. 4. d. *Ibid.*	341
1256	40	——	Littera Fulconis domini de Mastacio, de capiendâ fidelitate Galfridi Martelli, pro terrâ quæ fuit dicti Fulconis in insulâ Oleron.	Lib. B. fol. 162. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	341
1256	40	16 Maii.	*Quod sigillum Edwardi filii Regis primogeniti, cui Rex dedit totam terram Hiberniæ, currat in Hibernia.*	*Pat.* 40 *Hen. III. m.* 12. *in Turr. Lond.*	341
1256	40	11 Jun.	Bulla Alexandri IV. Papæ, de pecuniâ pro negotio Siciliæ; & de credentiâ Jo' de Dya.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	342
1256	40	11 —	De carnibus comedendis in festo sancti Edwardi, si contigerit per diem Sabbati, pro Rege & convivis suis.	Ibid. *Ibid.*	342
1256	40	12 —	Litteræ de credentiâ principibus Alemanniæ.	Pat. 40 Hen. III. m. 9. *in Turr. Lond.*	342
1256	40	13 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, quod episcopi solvant decimam de maneriis propriis, non obstantibus alio servitio aut indulgentiis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	342
1256	40	13 —	Bulla ejusdem Papæ, de mercatoribus Romanis, contendentibus super solutione pecuniæ in Anglia.	Ibid. *Ibid.*	343
1256	40	10 Jul.	Litteræ de credentiâ Alfonso Regi Castellæ.	Pat. 40 Hen. III. m. 7. *in Turr. Lond.*	343
1256	40	10 —	De potestate datâ nunciis Regis Angliæ, ad Alfonsum Regem Castellæ missis.	Ibid. *Ibid.*	343
1256	40	12 —	Alexander IV. Papa in litigatione pro ecclesiâ de Stodinton, Hereford' dioc', pro alterâ partium interponit.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	344
1256	40	20 —	De juramento abbatis Westm' ad curiam Romanam profecturi.	Pat. 40 Hen. III. m. 13. *in Turr. Lond.*	344
1256	40	20 Aug.	*De domibus Judæorum suspensorum, pro puero crucifixo apud Lincoln' vendendis.*	*Ibid. m.* 5. *Ibid.*	344
1256	40	21 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, quod fructus & proventus beneficiorum vacantium in Anglia, quorum collatio pertinet ad Papam, colligantur ad opus Regis Angliæ, pro complendo voto suo ad Terram Sanctam.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	344
1256	40	21 —	Bulla ejusdem Papæ, quod Rex habeat fructus non residentium, exceptis certis personis.	Ibid. *Ibid.*	344
1256	40	23 —	Bulla ejusdem Papæ, quod Rex habeat fructus omnium beneficiorum ecclesiasticorum per totum regnum suum, per unum annum vacantium.	Ibid. *Ibid.*	345
1256	40	23 —	Bulla ejusdem Papæ, quod Rex habeat decimam, secundum veram æstimationem ecclesiasticorum beneficiorum.	Ibid. *Ibid.*	345
1256	40	23 —	Bulla ejusdem Papæ archidiacono Richmundiæ, quod decimam beneficiorum in archidiaconatu suo, secundum debitam extimationem, taxari faciat, & levari, & colligi, & magistro Rostanno capellano Papæ assignari, pro subsidio Terræ Sanctæ.	Ibid. *Ibid.*	345
1256	40	25 —	Bulla ejusdem Papæ, de bonis intestatorum colligendis ad opus Regis Angliæ.	Ibid. *Ibid.*	345
1256	40	1 Sept.	Bulla ejusdem Papæ, de episcopis taxandis per totum regnum, non obstantibus privilegiis & indultis.	Ibid. *Ibid.*	345
1256	40	2 —	Bulla ejusdem Papæ, quod prælati Angliæ compellantur ad dandam in scriptis taxationum bonorum suorum, & ad solvendam decimam de prædictis.	Ibid. *Ibid.*	346
1256	40	2 —	Bulla Alexandri IV. Papæ episcopo Norwicen' & abbati monasterii sancti Petri de Burgo, quod colligant decimam, & legata, & hujusmodi ad opus Regis Angliæ.	Ibid. *Ibid.*	346
1256	40	2 —	Bulla ejusdem Papæ, quod colligatur, nomine ecclesiæ Romanæ, decima.	Ibid. *Ibid.*	346
1256	40	2 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, per quam indulgetur Regi quod nullum præjudicium generetur sibi, nec suis hæredibus, per hoc quod prælati dant decimam de maneriis suis.	Ibid. *Ibid*	346
1256	40	2 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, quod compellantur episcopus Hereforden' & alii executores crucis, ut reddant rationem de receptis decimæ, vel cujusquam alterius subsidii.	Ibid. *Ibid.*	347
1256	40	3 —	Bulla Alexandri IV. Papæ episcopo Wigorn' & magistro Rostando, ut statuant certum terminum transfretandi domino Regi, & aliis crucesignatis.	Ibid. *Ibid.*	347
1256	40	13 —	De auxilio Alexandro Regi Scotiæ ferendo.	Pat. 40 Hen. III. m. 15. d. *in Turr. Lond.*	347
1256	40	13 —	De ordinando super negotiis prædicti Alexandri Regis.	Ibid. *Ibid.*	347
1256	40	13 —	De tractando super negotiis Scotiæ.	Ibid. *Ibid.*	347
1256	40	13 —	Bulla Alexandri IV. Papæ pro priorissâ Leprosarum beatæ Mariæ de Pratis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	347
1256	40	17 —	Obligatio Gaillardi de Solariis, civis Burdegaliæ, Edwardo primogenito Regis.	Lib. B. f. 161. *Ibid.*	348
1256	40	22 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, quod prælati qui non solverint decimam, excommunicati denuntientur.	Ex Orig. *Ibid.*	348
1256	40	22 —	Bulla ejusdem Papæ pro monasterio de Pochele.	Ibid. *Ibid.*	348

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1256	40	27 Sept.	De prorogatione termini, infra quem Rex Angliæ debebat transmittere militiam competentem in succursum regni Siciliæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	348
1256	40	27 —	Bulla Alexandri IV. Papæ de compellendo prælatos Scotiæ ad subsidium Papæ exhibendum, pro solvendis debitis in negotio Siciliæ conflatis.	Ibid. *Ibid.*	348
1256	40	27 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, quod in regno Scotiæ colligantur redemptiones votorum, & alia deputata in subsidium Terræ Sanctæ.	Ibid. *Ibid.*	349
1256	40	27 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, protectionis pro monasterio de Pochele.	Ibid. *Ibid.*	349
1256	40	30 —	Bulla ejusdem Papæ pro Johanne le Despenser, de capellâ construendâ in fundo proprio.	Ibid. *Ibid.*	349
1256	40	4 Oct.	Bulla pro Johanne le Despenser, super eodem negotio.	Ibid. *Ibid.*	349
1256	40	4 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, de prorogatione termini pro mittendo capitaneo in Apuliam.	Ibid. *Ibid.*	350
1256	40	6 —	Bulla ejusdem Papæ de prorogatione sententiæ, ferendæ in Regem pro defectu prosecutionis negotii regni Siciliæ, usque ad sex menses; ita quod nulla repetitio competat Regi ad eam pecuniam, quam episcopus Hereford' mutuo recepit pro negotio Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	350
1256	40	7 —	Bulla ejusdem Papæ, de indulgentiâ faciendâ illis qui dabunt decimam bonorum suorum subsidio Terræ Sanctæ.	Ibid. *Ibid.*	350
1256	41	8 Nov.	*Bulla Alexandri IV. Papæ super reformatione statûs ecclesiæ.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. 1. n. 188.*	350
1256	41	9 —	Litteræ credentiales pro archiepiscopo Messanen'; & de prorogatione termini pro mittendo capitaneo in Apuliam; necnon de responsione habendâ per eundem archiepiscopum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	351
1256	41	11 Dec.	Bulla Alexandri IV. Papæ pro monasterio sanctæ Mariæ de Pratis.	Ibid. *Ibid.*	351
1256	41	15 —	Bulla ejusdem Papæ, de substitutione Hug' dicti Matze; & de solutionibus ei faciendis per magistrum Rostandum, pro redemptione votorum & pecuniâ crucis.	Ibid. *Ibid.*	352
1256	41	16 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, per quam supplicat Reg' Angliæ, quod interponeret partes suas erga Regem Scotiæ, ut sustineret episcopum sancti Andreæ in ecclesiâ suâ in pace.	Ibid. *Ibid.*	352
1256	41	23 —	Bulla ejusdem Papæ, pro reparatione monasterii sanctæ Mariæ de Pratis, vetustate consumpti.	Ibid. *Ibid.*	352
1257	41	1 Jan.	Littera Regis Beatrici comitissæ Provinciæ, de pace factâ cum Carolo comite Andegaviæ.	Pat. 41 Hen. III. n. 1. d. *in Turr. Lond.*	352
1257	41	1 —	Littera Regis eidem comitissæ, quâ queritur se & Reginam gravatos esse ab eodem Carolo, in facto Provinciæ.	Ibid. *Ibid.*	352
1257	41	17 —	Littera Regis episcopo Herefordensi de negotiis cum Alfonso Rege Castellæ; de Ricardo comite Cornubiæ, in Regem Alemanniæ eligendo; necnon de Gasconia.	Claus. 41 Hen. III. m. 11. d. Ibid.	353
1257	41	22 —	Littera Ricardi in Regem Romanorum electi, de Rege Bohemiæ in electionem suam consentiente.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	353
1257	41	4 Feb.	Litteræ Regis Scotiæ de credentiâ.	*Ibid. Ibid.*	353
1257	41	5 —	Pro Petro de Sabaudia.	Pat. 41 Hen. III. m. 13. *in Turr. Lond.*	354
1257	41	12 —	*Littera Regis de convocatione prælatorum & magnatum Angliæ.*	*Annal. Monast. Burton. p.* 371.	354
1257	41	——	Pro nunciis Lewelini venientibus ad comitem Cornubiæ, in Regem Romanorum electum.	Pat. 41 Hen. III. n. 18. *in Turr. Lond.*	354
1257	41	30 Mar.	*Rex ad cardinalem sancti Georgii ad velum aureum, querens quod monachi Elienses absque regali licentiâ, antistitem eligerint.*	*Bibl. Cotton. Cleopatra E. 1. n.* 191.	354
1257	41	1 Apr.	De procuratoribus in curiâ Romanâ constitutis.	Ex Cam. Pell.	354
1257	41	13 —	De emendis super interceptionibus contra treugas cum Francia.	Pat. 41 Hen. III. n. 14. *in Turr. Lond.*	355
1257	41	——	De dictatoribus super prædictis interceptionibus.	Ibid. *Ibid.*	355
1257	41	10 Maii.	Pro archiepiscopo Messanen'; de plenariâ potestate ad omnia expedienda, in negotio regni Siciliæ.	Ibid. n. 8. d. *Ibid.*	355
1257	41	8 —	Rex Angliæ Papæ & cardinalibus, de pace cum Rege Franciæ, ut in facto Siciliæ fælicius procedatur.	Ibid. n. 8. in sched. *Ibid.*	355
1257	41	——	De hiis qui profecti sunt cum Ricardo in Regem Romanorum electo, in Alemaniam, & habent protectionem Regis cum clausulâ.	Ibid. n. 6. d. *Ibid.*	355
1257	41	18 —	Littera Ricardi Regis Romanorum, de successibus & solemni coronatione suâ in sede Caroli Magni, Aquisgrani.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	356
1257	41	20 —	De Judæis, propter servitium Ricardo in Regem Romanorum electo impensum, à tallagio quietatis.	Pat. 41 Hen. III. n. 11. *in Turr. Lond.*	356
1257	41	3 Jun.	Alexander IV. Papa nuncio suo in Anglia, de rebus regni Siciliæ, valdè stomachatur & ultima interminatur.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	356
1257	41	6 —	Pro Johanne de Brienne, dicto de Acre, & Maria de Coucy relictâ Alexandri Regis Scotiæ, de conductu.	Claus. 41 Hen. III. m. 8. d. *in Turr. Lond.*	357
1257	41	7 —	Littera Regis Angliæ, directa Regi Castellæ, de conventionibus.	Ibid. m. 7. d. *Ibid.*	357
1257	41	7 —	Littera Regis Angliæ, directa Regi Aragon', super conventionibus cum Alfonso Rege Castellæ.	Ibid. *Ibid.*	357
1257	41	8 —	Pro episcopo Johan', nuncio Regis Castellæ.	Pat. 41 Hen. III. n. 10. *Ibid.*	357
1257	41	18 —	De conductu Johannis de Acre, filii Regis Jerusalem, & consortis suæ Reginæ Scotiæ.	Ibid. m. 7. *Ibid.*	358
1257	41	22 —	De pace cum Rege Franciæ tractandâ.	Ibid. n. 9. d. *Ibid.*	358
1257	41	22 —	De eodem negotio.	Ibid. m. 9. d. *Ibid.*	358
1257	41	22 —	Littera Regis fratri suo Regi Romanorum, de negotio antedicto.	Ibid. *Ibid.*	358
1257	41	——	Bulla Alexandri IV. Papæ, de missione magistri Arlotti, ad reformandum negotium Siciliæ.	Ex Autogr. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	358
1257	41	26 —	Littera Edmundi Regis Siciliæ, super melioratione conditionum in facto Siciliæ.	Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Schedula. *in Turr. Lond.*	359
1257	41	26 —	Littera Regis Angliæ de plenâ potentiâ, ad tractandum in negotio regni Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	359
1257	41	26 —	Aliæ litteræ Regis Angliæ, super eodem negotio.	Ibid. *Ibid.*	359

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1257	41	28 Jun.	De pace cum Rege Franciæ ineundâ, quod negotium Siciliæ inde convalescat.	Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Schedula. *in Turr. Lond.*	359
1257	41	28 —	De regno Siciliæ renunciando.	Ibid. *Ibid.*	359
1257	41	28 —	De processu in negotio Siciliæ, quid actum, quid omissum Rex exponit, & ordinationi Papæ remittit omnia.	Ibid. *Ibid.*	359
1257	41	——	Instructiones de variis tractandi modis circa negotium Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	360
1257	41	28 —	De nunciis ad Romanam curiam super negotio Siciliæ mittendis.	Ibid. n. 8. *Ibid.*	360
1257	41	5 Jul.	De privilegio concessionis regni Siciliæ mittendo nunciis ad Romanam curiam ituris.	Ibid. n. 8. in Sched. d. *Ibid.*	361
1257	41	8 —	Adhuc de regno Siciliæ.	Ibid. n. 8. *Ibid.*	361
1257	41	——	De privilegio concessionis Siciliæ per magistrum Rostandum recepto.	Ibid. m. 6. d. *Ibid.*	361
1257	41	18 —	De exercitu Regis summonito.	Claus. 41 Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	361
1257	41	19 —	De summonitione episcoporum pro exercitu contra Wallenses.	Ibid. *Ibid.*	362
1257	41	20 —	De Elya episcopo Judæo, abjudicato & deposito; & quod nullus Judæorum sit sacerdos, nisi per communem electionem communitatis ejusdem.	Pat. 41 Hen. III. n. 6. *Ibid.*	362
1257	41	20 —	De discordiis terminandis inter Regem Scotiæ & quosdam magnates regni sui.	Ibid. n. 5. *Ibid.*	362
1257	41	9 Sept.	Litteræ diffinitivæ super quæstione de ecclesiâ de Bixle.	Ex Trans. Authent. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	362
1257	41	11 —	Littera Regis Angliæ Regi Hispaniæ excusatoria, de nunciis in partibus transmarinis ægrotantibus.	Claus. 41 Hen. III. m. 3. d. *in Turr. Lond.*	363
1257	41	——	Littera directa Regi Castellæ, ejusdem ferè cum priore formæ.	Ibid. *Ibid.*	363
1257	41	——	De incendio Coloniensis ecclesiæ, in quâ nominatissimi tres Reges tumulantur.	Pat. 41 Hen. III. m. 12. d. *Ibid.*	363
1257	41	4 Oct.	De decimâ pro Rege Angliæ fideliter colligendâ, sub pœnâ excommunicationis & privationis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	363
1257	41	11 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, de confirmatione sententiæ diffinitivæ super ecclesiâ de Bixle.	Ibid. *Ibid.*	364
1257	41	15 —	Littera ejusdem Papæ compulsiva, super pensione dandâ Ubaldino Romano.	Ibid. *Ibid.*	364
1257	41	15 —	Bulla ejusdem Papæ de executione provisionis pro Stephano de Ponte.	Ibid. *Ibid.*	364
1257	42	26 —	De insulâ Oleronis non alienandâ.	Lib. B. fol. 199. b. *Ibid.*	365
1257	42	——	De pecuniis mutuatis à mercatoribus Florent' & Senens' pro negotio regni Siciliæ.	Pat. 42 Hen. III. m. 3. d. *in Turr. Lond.*	365
1257	42	7 Nov.	Bulla Alexandri IV. Papæ, de provisione pro Ubaldino, nepote Octaviani Ubaldini diaconi cardinalis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	365
1257	42	21 —	Bulla Alexandri IV. Papæ contra provisionem ejusdem Ubaldini.	Ibid. *Ibid.*	366
1257	42	12 Dec.	Bulla Alexandri IV. Papæ super innovatione & reformatione negotii Siciliæ; in quâ cautum est de famâ, & conscientiâ Regis.	Ibid. *Ibid.*	366
1257	42	13 —	Bulla ejusdem Papæ recommendatoria, pro Rogerio Fimett de Lentino, & ejus sequacibus de regno Siciliæ.	Ibid. *Ibid.*	366
1257	42	13 —	Bulla ejusdem Papæ, quod Rex Angliæ revocet processum justiciariorum suorum contra archiepiscopum Armachan'.	Ibid. *Ibid.*	366
1257	42	14 —	Littera Regis Angliæ Regi Castellæ super successibus contra Mauros; necnon de Ricardo fratre, sublimato in Regem Romanorum.	Claus. 42 Hen. III. m. 14. d. *in Turr. Lond.*	367
1257	42	18 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, de electione Abraam archiepiscopi Armachan'.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	367
1257	42	24 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, super collectione decimæ pro Rege Angliæ crucesignato.	Ibid. *Ibid.*	367
1257	42	26 —	Bulla ejusdem Papæ, de obligationibus prælatorum, & reformatione negotii Siciliæ.	Ex Autogr. *Vid. Præfat. hujusce operis.*	368
1258	42	1 Jan.	Bulla Alexandri IV. Papæ, de quatuor mill' & quingent' marc' sterling', pro melioratione ac reformatione conditionum super concessione Siciliæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	368
1258	42	2 —	De electione Abraam in archiepiscopum Armachan'.	Ibid. *Ibid.*	368
1258	42	7 —	Littera Regis de credentiâ Alfonso Regi Castellæ.	Claus. 42 Hen. III. m. 13. d. *in Turr. Lond.*	368
1258	42	7 —	De nunciis ad Alfonsum Regem Castellæ profecturis.	Ibid. *Ibid.*	369
1258	42	19 —	De tribus mensibus super prorogatione sententiæ ferendæ in Regem pro defectu prosecutionis negotii regni Siciliæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	369
1258	42	22 —	De episcopo Sancti Andreæ Scotiæ arrestando.	Pat. 42 Hen. III. n. 2. d. *in Turr. Lond.*	369
1258	42	——	De sorore principis Walliæ maritandâ.	Ibid. n. 3. d. *Ibid.*	369
1258	42	6 Mar.	*Bulla Alexandri IV. Papæ, pro confirmatione cartarum ab archiep'is & ep'is Angliæ editarum apud Lond'.* A. D. *MCCLIII.*	*Bibl. MS. Coll. C. C. Cantab. Cod. LIX. 22.*	369
1258	42	18 —	Conventio mutuæ confœderationis & amicitiæ inter magnates Scotiæ & Walliæ; quod non facient pacem cum Rege Angliæ, sine mutuo consensu & assensu.	Lib. A. fol. 185. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	370
1258	42	2 Maii.	Litteræ Regis Angliæ, super negotio Siciliæ; de auxilio præstando per barones & communitatem; & de statu regni reformando.	Pat. 42 Hen. III. n. 29. *in Turr. Lond.*	370
1258	42	2 —	De modo per quem status regni ordinetur & reformetur.	Ibid. *Ibid.*	371
1258	42	6 —	*Comes de Strathern', visis Regis Angliæ litteris, non permittit Reginam Scotiæ, ejusdem Regis filiam, ad aliquem locum menti suæ tediosum, contra voluntatem suam adduci.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	371
1258	42	8 —	De treugis cum Francia capiendis.	Pat. 42 Hen. III. n. 24. *in Turr. Lond.*	371
1258	42	30 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, de Rege monendo ad solvenda debita super negotio Siciliæ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	371
1258	42	2 Jun.	De nuntiis Lewelini, venientibus ad parliamentum apud Oxon'.	Pat. 48 Hen. III. n. 22. *in Turr. Lond.*	372
1258	42	17 —	De treugâ per unum annum cum Lewelino captâ.	Ibid. n. 19. *Ibid.*	372
1258	42	25 —	Littera Regis Alfonso Regi Castellæ, de negotiis Africanis; de Ricardo Rege Romanorum, & multis aliis.	Claus. 42 Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	372

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1258	42	28 Jun.	*Prohibitio Regis missa justic' Hiberniæ, & aliis ministris suis, quod nullo modo permittant Edwardum primogenitum Regis (cui Rex commisit eandem terram ad se sustentand') facere justic' ibidem, vel locare aliquos custodes in castris aut terris prædictis, Rege inconsulto.*	*Pat. 42 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.*	373
1258	42	——	Litteræ à communitate Angliæ domino Papæ, de facto Siciliæ, & contra electum Winton' & fratres suos.	*Mat. Paris. Addit. p.* 215. *Lond.* 1640.	373
1258	42	5 Jul.	De conductu Adomar' Winton' elect' & fratrum Regis.	Pat. 42 Hen. n. 15. *in Turr. Lond.*	374
1258	42	8 —	Littera Regis Lewelino objurgatoria, de injuriis contra treugam illatis.	Claus. 42 Hen. III. m. 9. d. *Ibid.*	374
1258	42	10 —	De pecuniâ Willielmo de Valentia fratri Regis, deferendâ.	Pat. 42 Hen. III. n. 24. *Ibid.*	374
1258	42	11 —	Littera Regis ad communitatem insulæ Oleron'; quod insula illa, Edwardo filio suo ad sustent' suam commissa, non separetur à coronâ Angliæ.	Lib. A. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	374
1258	42	12 —	Littera Edwardi primogeniti Regis de custodiâ Vasconiæ revocatâ.	Pat. 42 Hen. III. n. 5. d. *in Turr. Lond.*	374
1258	42	27 —	Littera Regis Angliæ Papæ rogatoria, de termino super facto Siciliæ prorogando.	Claus. 42 Hen. III. m. 5. d. *Ibid.*	375
1258	42	28 —	De nunciis ad sedem apostolicam super negotio prædicto destinatis.	Ibid. *Ibid.*	375
1258	42	28 —	Littera Regis Theobaldo Regi Navarræ, in Angliam ad corpus beati Thomæ venienti.	Ibid. *Ibid.*	375
1258	42	28 —	De conductu pro prædicto Rege Navarræ & comite Nivernensi, consanguineo suo.	Ibid. *Ibid.*	375
1258	42	28 —	*Littera domini Regis vicecomitibus omnibus regni directa.*	*Annal. Monast. Burton. p.* 418.	375
1258	42	1 Aug.	Litteræ Regis Angliæ Papæ rogatoria, de conditionibus circa regnum Siciliæ mitigandis.	Claus 42 Hen. III. m. 4. d. *in Turr. Lond.*	376
1258	42	1 —	Littera Regis Angliæ Papæ, de pace cum Rege Franciæ.	Ibid. *Ibid.*	376
1258	42	1 —	Ejusmodi, cum prædictâ, littera cardinalibus Romanæ ecclesiæ.	Ibid. *Ibid.*	376
1258	42	4 —	De pace in Scotia reformandâ.	Pat. 42 Hen. III. m. 10. *Ibid.*	376
1258	42	——	Littera Regis Angliæ Regi Scotiæ responsoria super variis negotiis.	Claus. 42 Hen. III. m. 8. d. *Ibid.*	377
1258	42	18 —	De emendis pro interceptionibus contra treugas cum Lewelino faciendis.	Pat. 42 Hen. III. n. 7. *Ibid.*	377
1258	42	18 —	*De inquirendo super magnis pecuniarum summis, asportatis extra regnum per fratres Regis.*	*Ibid.* m. 2. *Ibid.*	377
1258	42	——	De talliâ pro Rege Romanorum.	Claus. ab. An. 42 ad 50 Hen. III. m. 9. intus. *in Turr. Lond.*	377
1258	42	——	Super eodem negotio.	Ibid. *Ibid.*	377
1258	42	18 Oct.	*Rex promittit se deinceps acturum omnia per assensum magnatum, de concilio suo electorum.*	*Pat. 42 Hen. III. m.* 1. *Ibid.*	377
1258	42	18 —	*Carta Regis in idiomate Anglico, ad singulos comitatus Angliæ & Hiberniæ super reformatione statûs regni, per proceres ejusdem regni.*	*Ibid. m.* 15. *Ibid.*	378
1258	43	4 Nov.	Littera Edwardi principis per quam revocavit donationem, factam Guidoni de Lezign' de insulâ de Olerone.	Lib. B. f. 197. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	378
1258	43	6 —	De regimine regni Scotiæ.	Pat. 43 Hen. III. n. 41. *in Turr. Lond.*	378
1258	43	3 Dec.	De excommunicando quorundam mercatorum Florent' debitores, cujuscunque sint dignitatis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	378
1258	43	18 —	*Bulla Alexandri IV. Papæ ad Regem Angliæ, quod concessio illa regni Siciliæ rescindetur, nisi conditiones implerentur.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra* E. I. *n.* 193.	379
1259	43	23 Jan.	Littera Regis fratri suo Regi Romanorum, de juramento super reformatione statûs regni præstando.	Pat. 43 Hen. III. n. 35. *in Turr. Lond.*	380
1259	43	17 Feb.	Littera Alexandri Regis Scotiæ, Regi Angliæ.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	380
1259	43	20 —	De homagio Regi Franciæ præstando, ut in pace continetur.	Pat. 43 Hen. III. m. 12. *in Turr. Lond.*	380
1259	43	24 —	De remissione Regis Angliæ Regi Franciæ, secundum pacis formam.	Ibid. *Ibid.*	380
1259	43	16 Mar.	Littera Regis Angliæ cœtui cardinalium Romanæ ecclesiæ, super facto Siciliæ.	Claus. 43 Hen. III. m. 13. d. Ibid.	381
1259	43	23 —	Bulla Alexandri IV. Papæ pro episcopo Elfinensi, in archiepiscopum Tuamensem elato.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	381
1259	43	28 —	*Ordinationes factæ per magnates de concilio Regis, concernen' tàm ministros regni quàm statum ejusdem.*	*Pat. 43 Hen. III. m.* 10. *in Turr. Lond.*	381
1259	43	22 Apr.	Bulla Alexandri IV. Papæ Ricardo in Romanorum Regem, electo & coronato, congratulatoria super sublimatione prædictâ.	*Annal. Monast. Burton, sub anno 43 Hen. III. p.* 426.	382
1259	43	23 —	Bulla ejusdem Papæ quâ petit quod episcopus Roffensis, moram faciens in curiâ Romana pro negotiis Romani imperii, & Regis Angliæ, in causâ contra archiep' Cantuar' faciat attornatum, non obstante lege Angliæ in contrarium.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	382
1259	43	10 Maii.	De matrimonio inter Beatricem filiam Regis & Johannem primogenitum ducis Britanniæ, contrahendo.	Pat. 43 Hen. III. n. 22. *in Turr. Lond.*	382
1259	43	20 —	Forma pacis inter Henricum III. Angliæ Regem, & Lodovicum IX. Regem Franciæ.	Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 4.	383
1259	43	——	*Declaratio Simonis de Monteforti & collegarum suorum, procuratorum & nunciorum Regis Angliæ, per quam declarant aliquas reservationes fuisse per Regem Franciæ in tractatu pacis cum eis initæ, nomine procuratorio dicti Regis Angliæ.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.* 48.	384
1259	43	20 —	De inquirendo super quibusdam terris secundum formam pacis initæ cum Francia.	Pat. 43 Hen. III. n. 22. *in Turr. Lond.*	384
1259	43	20 —	De negotiis in pace contentis, expediendis.	Ibid. *Ibid.*	384
1259	43	20 —	De arbitratione pecuniæ per Regem Franciæ solvendæ, pro quingentis militibus per biennium tenendis.	Ibid. *Ibid.*	384
1259	43	20 —	De quintâ personâ eligendâ, si fortè cæteri non concordent de negotio prædicto.	Ibid. *Ibid.*	385
1259	43	20 —	De negotio prælocuto.	Ibid. *Ibid.*	385
1259	43	20 —	De modificatione pecuniæ, ratione quingentorum militum, concedendæ ex parte Franciæ.	Ibid. *Ibid.*	385
1259	43	20 —	De tractando super valore terræ de Agenois.	Ibid. *Ibid.*	385

A.D.	A.R.	Mensæ.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1259	43	20 Maii.	Super eodem negotio.	Pat. 43 Hen. III. n. 22. *in Turr. Lond.*	385
1259	43	20 —	De conservando Regem Franciæ indempnem versus comitissam Leicestriæ.	Ibid. *Ibid.*	385
1259	43	20 —	Litteræ Regis super eodem negotio.	Ibid. *Ibid.*	386
1259	43	20 —	Litteræ de credentiâ pro W. Bonquer milite, & marescallo Regis, de pace cum Rege Franciæ, & de negotio Siciliæ.	Ibid. m. 8. d. *Ibid.*	386
1259	43	20 —	Littera quâ Rex Angliæ gratias agit Petro Capoccio cardinali.	Ibid. n. 3. d. *Ibid.*	386
1259	43	24 —	De matrimonio inter Beatricem filiam Regis, & Johannem primogenitum ducis Britanniæ, contrahendo.	Ibid. n. 22. *Ibid.*	386
1259	43	24 —	Littera Regis archiepiscopo Ebredunensi de credentiâ, super negotio Siciliæ.	Ibid. m. 3. d. *Ibid.*	386
1259	43	24 —	Ejusmodi littera eidem, cum multis aliis.	Ibid. *Ibid.*	386
1259	43	13 Jun.	Bulla Alexandri IV. Papæ, quod Rex Angliæ Regem Scotiæ inducat dare consensum provisioni papali pro episcopo Glasguensi.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	387
1259	43	27 —	Bulla ejusdem Papæ pro cœnobio sanctæ Trinitatis London.	Ibid. *Ibid.*	387
1259	43	26 Jul.	De ratificatione treugarum Walliæ.	Pat. 43 Hen. III. n. 15. *in Turr. Lond.*	387
1259	43	——	Litteræ domini Edwardi de quittationibus in pace Regi Franciæ faciendis.	Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 4.	387
1259	43	——	Litteræ domini Edmundi de iisdem.	Ibid. Ibid.	387
1259	43	28 —	Littera Regis ad Regem Franciæ, de formâ pacis nuper initæ.	Ibid. Ibid.	388
1259	43	28 —	Litteræ de credentiâ ad Regem Franciæ.	Ibid. Ibid.	388
1259	43	28 —	De scriptis, pro formâ pacis cum Francia, utrinque liberandis.	Ibid. Ibid.	388
1259	43	——	De promissione Henrici de Castella, quod non guerram movebit fratri suo Alphonso, Regi Castellæ.	Pat. 43 Hen. III. m. 5. n. 16. *in Turr. Lond.*	388
1259	43	——	Pro Henrico de Castellæ, super promisso præeunte.	Ibid. *Ibid.*	388
1259	43	2 Aug.	De petendo legatum pro negotiis regni Siciliæ.	Ibid. n. 12. *Ibid.*	388
1259	43	3 Sept.	Littera Regis, per quam significavit probis hominibus insulæ de Olerone, quod concessit Edwardo filio suo prædictam insulam.	Ibid. n. 6. *Ibid.*	388
1259	43	Oct.	Compositio pacis inter Ludovicum Regem Franciæ & Henricum Regem Angliæ, de tribus diocesibus & civitatibus, viz. Lemovicensi, Cadurcensi & Petragoricensi; per quam idem Rex Franciæ promittit, quod reddet Regi Angliæ terram Agennensem per considerationem curiæ Franciæ, & quæ multas alias in se continet conditiones.	Ex Autogr. *vid. Præfat. hujusce operis.*	389
1259	43	——	*Ratification des prelats & barons d'Angleterre du dessus dict traicté de paix.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.* 58.	390
1259	43	18 —	Littera Regis Angliæ duci Britanniæ, de comitatu Richmundiæ sibi, occasione matrimonii cum filio suo, restituendo.	Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 1. d.	391
1259	43	18 —	Publicatio intentionis regiæ super restitutione antedictâ.	Ibid. Ibid.	391
1259	44	21 —	Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de pace inter eos totaliter adimplendâ.	Ibid. Ibid.	391
1259	44	29 —	De tallagio, pro Rege Romanorum ad curiam Romanam profecturo.	Pat. 44 Hen. III. n. 28. *in Turr. Lond.*	391
1259	44	29 —	De tallagio supradicto.	Ibid. *Ibid.*	391
1259	44	——	*Confirmation du traicté de paix entre le Rois de France & d'Angleterre, fait par S. de Montfort comte de Leycestre & Alienor sa femme:—la dicte comtesse renonce a tout le droit qu'elle pouvoit pretendre ez duché de Normandie, comtes d'Anjou, Tourains, le Mayne & Poictou.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.* 52.	392
1259	44	19 Dec.	Littera Regis Angliæ excusatoria de nunciis ei mittendis.	Claus. fact. in Franc. 44 Hen. III. m. 5. d. *in Turr. Lond.*	392
1259	44	28 —	Littera Regis Angliæ Papæ, de pace cum Rege Franciæ firmatâ; necnon de credentiâ pro nunciis suis: inter quos fuit Theobaldus archidiaconus Leodiensis, qui postea Papa Gregorius decimus.	Ibid. Ibid.	392
1260	44	——	Littera Ludovici Regis Franciæ, de Beatrice filiâ Regis Angliæ; nuptâ Joh' filio ducis Britanniæ.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	392
1260	44	——	*Litteræ Alexandri IV. Papæ ad magnates Angliæ.*	*Annal. Monast. Burton. p.* 438.	393
1260	44	23 Jan.	Bulla Alexandri IV. Papæ monitoria ad dominum Regem Angliæ, super restitutione castri Roffensis archiepiscopo Cantuariensi.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	393
1260	44	5 Feb.	Litteræ Regis Angliæ Regi Franciæ de statu suo, necnon de credentiâ.	Claus. 47 Hen. III. m. 12. d. *in Turr. Lond.*	394
1260	44	5 —	Littera Regis Angliæ rogatoria Reginæ Franciæ, de negotio pacis expediendo.	Ibid. *Ibid.*	394
1260	44	——	Littera Blanche ducissæ, de Johanne Britanniæ veniendo in Angliam.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	394
1260	44	25 —	De in[illegible]eptionis contra treugam cum Lewelino emendandis.	Pat. 44 Hen. III. n. 23. *in Turr. Lond.*	394
1260	44	25 —	De nun[illegible]s Lewelini antedicti.	Ibid. *Ibid.*	394
1260	44	6 Mar.	Littera Regis Angliæ Regi Scotiæ, pro Johanne de Cheyham in episcopum Glasguensem.	Claus. 44 Hen. III. p. 2. m. 2. d. *Ibid.*	394
1260	44	9 —	Littera Regis Angliæ duci Britanniæ, de filio ejus, in festo sancti Edwardi, militiæ cingulo decorando.	Claus. fact. in Franc. 44 Hen. III. m. 2. d. *Ibid.*	395
1260	44	10 —	*Epistola Regis Angliæ Ludovico Regi Franciæ.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	395
1260	44	——	De occupatione Terræ Sanctæ per Tartaros.	Ex Autogr. in quadam pixide n. 10. infra Turr. Lond.	395
1260	44	5 Apr.	Littera Militiæ Templi magistri Regi Angliæ, de statu miserabili Terræ Sanctæ.	Ex Autogr. in Bundela Litter. temp. Hen. III.	396
1260	44	18 —	Bulla Alexandri IV. Papæ recommendatoria Edwardo primogenito Regis, pro decano ecclesiæ Cassalensis contra archiepiscopum protegendo.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	396
1260	44	18 —	Littera Regis Angliæ Regi Romanorum, de apparatu bellico ad regnum Angliæ turbandum & invadendum.	Claus. fact. in Franc. 44 Hen. III. m. 1. d. *in Turr. Lond.*	396
1260	44	28 —	Littera Regi Franciæ, ejusdem cum prædictâ argumenti; & de Simone de Monteforti dextrarios in Angliam transportante.	Ibid. *Ibid.*	396
1260	44	3 Maii.	Littera abbatis de Obazina, per quam testatur quod inspexit litteram Ludovici Regis Franciæ, qui recepit Eblonem vicecomitem de Ventedoro in homagio & fidelitate suâ.	Lib. B. fol. 161. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	397

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1260	44	21 Maii.	De Alexandro Rege Scotiæ, circa provisionem de episcopo Glasguen'.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	397
1260	44	30 —	Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, ad petendum & mutuo recipiendum quinque millia marc' sterl'.	Pat. 44 Hen. III. m. 9. *in Turr. Lond.*	397
1260	44	30 —	Littera ejusdem prædicto Regi Franciæ, de jocalibus ei impignorandis.	Ibid. *Ibid.*	397
1260	44	30 —	Littera Regis Angliæ directa Regi Castellæ, petenti subsidium contra Regem Alemanniæ, Regis Angliæ fratrem.	Claus. 44 Hen. III. m. 15. d. *Ibid.*	397
1260	44	15 Jun.	*Privilegium mercatoribus regni Alemanniæ in Guildehalla Teutonicorum London' residentibus, concessum.*	*Bibl. Cotton. Vespasian B. VIII. f. 87.*	398
1260	44	——	De formâ acquietantiæ per Regem Angliæ Regi Franciæ factæ.	Pat. 44 Hen. III. n. 12. *in Turr. Lond.*	398
1260	44	30 Jul.	De remissione pro Rogero de Mortuo-Mari, super captione castri de Built à Wallensibus.	Ibid. n. 9. *Ibid.*	398
1260	44	1 Aug.	De exercitu contra Wallenses summonito.	Claus. 44 Hen. III. m. 9. d. *Ibid.*	398
1260	44	1 —	De proclamatione summonitionis exercitûs faciendâ.	Ibid. *Ibid.*	399
1260	44	1 —	De Lewelino unà cum cæteris Walliæ rebellibus, excommunicatis.	Pat. 44 Hen. III. m. 6. d. *Ibid.*	399
1260	44	10 —	De pace cum Lewelino tractandâ.	Ibid. n. 7. *Ibid.*	400
1260	44	10 —	De treugis cum Lewelino prorogandis.	Ibid. *Ibid.*	400
1260	44	10 —	De treugis cum Lewelino capiendis.	Ibid. *Ibid.*	400
1260	44	10 —	De mandato episcopo Coventrensi & Lichfeldensi, quod intersit tractatibus treugæ cum Lewelino.	Ibid. *Ibid.*	400
1260	44	14 Sept.	Littera Regis Angliæ, directa Edwardo filio suo, super facto Wasconiæ cum Alfonso Rege Castellæ.	Claus. 44 Hen. III. m. 5. d. *Ibid.*	401
1260	44	20 —	Littera episcopo Vasaten' de negotio supradicto.	Ibid. *Ibid.*	401
1260	44	20 —	Littera Drogoni de Barentino, senescallo Vasconiæ, de conventione cum Rege Castellæ.	Ibid. *Ibid.*	401
1260	44	20 —	Ejusmodi adhuc littera majori, juratis, & communitati Burdegaliæ.	Ibid. *Ibid.*	401
1260	44	20 —	De potestate tractandi cum Rege Castellæ.	Pat. 44 Hen. III. n. 5. *Ibid.*	401
1260	44	30 —	Pro Rege & Regina Scotiæ in Angliam veniendis.	Ibid. n. 4. *Ibid.*	402
1260	44	30 —	De ordinatione pro Reginâ Scotiæ, si contingat ipsam in Anglia esse gravidam.	Ibid. *Ibid.*	402
1260	44	30 —	De honoribus Regi & Reginæ Scotiæ in Anglia exhibendis.	Ibid. *Ibid.*	402
1260	44	——	Pro Henrico filio Regis Alemanniæ.	Ibid. n. 3. *Ibid.*	402
1260	45	16 Nov.	De Reginâ Scotiæ in Angliâ pariturâ.	Pat. 45 Hen. III. n. 37. *Ibid.*	402
1260	45	17 —	Bulla Alexandri IV. Papæ, Edwardo primogenito Regis, de resistendo invasionibus Tartarorum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	403
1261	45	1 Feb.	*Pro magistris & scolaribus proponentibus morari in municipio Regis Norhampton.*	*Pat. 45 Hen. III. m. 17. in Turr. Lond.*	403
1261	45	28 —	De Olerone à coronâ Angliæ non segregandâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	404
1261	45	12 Mar.	Ratificatio treugarum cum Lewelino.	Pat. 45 Hen. III. m. 14. in Schedula. *in Turr. Lond.*	404
1261	45	14 —	De arrestandis, qui falsos rumores spargunt per populum.	Claus. 45 Hen. III. m. 15. d. *Ibid.*	405
1261	45	20 —	Littera Edmundi Regis Siciliæ proceribus ejusdem regni, pro receptione suâ.	Claus. 46 Hen. III. m. 13. d. *Ibid.*	405
1261	45	21 —	De procuratoribus constitutis ad recipiendum regnum Siciliæ, nomine Edmundi filii Regis.	Ibid. m. 14. d. *Ibid.*	405
1261	45	21 —	Littera Edmundi Regis Siciliæ Papæ, pro favore ejus in negotio prædicti regni.	Ibid. *Ibid.*	405
1261	45	13 Apr.	*Bulla Alexandri IV. Papæ, absolvens Regem Angliæ à juramento magnatibus regni facto.*	*Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 199.*	405
1261	45	30 —	Bulla Alexandri IV. quod prælati, magnates, & alii clerici & laici Angliæ, non teneantur ad observationem juramenti sui pro quibusdam statutis, ordinationibus, & colligationibus observandis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	406
1261	45	7 Maii.	Bulla ejusdem Papæ, de absolvendo magnates Angliæ à quibusdam juramentis illicitis, in præjudicium regium tedentibus; & de compellendo ipsos ad obediendum Regi.	Ibid. *Ibid.*	406
1261	45	18 —	*De depellendo omnes extraneos à regno, quos Simon de Monteforti comes Leicestr' nititur introducere.*	*Pat. 45 Hen. III. a tergo in Turr. Lond.*	406
1261	45	17 Jun.	Pro Johanne primogenito ducis Britanniæ.	Pat. 45 Hen. III. n. 23. *Ibid.*	406
1261	45	17 Jul.	*De scrutando omnes archas Judeorum, ac de capiendo omnia sua bona in manus Regis per totum regnum.*	*Ibid. a tergo. Ibid.*	407
1261	45	20 —	De querelis inter Regem & comitem Leicestriæ, submissis arbitrio Reginæ Franciæ.	Ibid. n. 17. *Ibid.*	407
1261	45	20 —	Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, super facto baronum.	Ibid. *Ibid.*	407
1261	45	20 —	Rex Angliæ Regi Franciæ, de ordinando super valore terræ Agennen.	Ibid. *Ibid.*	407
1261	45	30 —	*Litteræ missæ hominibus de com' Kantiæ, ut in fide & ligeantiâ Regi persistant; & quod non moveantur ullis falsis suggestionibus.*	*Ibid. m. 6. Ibid.*	407
1261	45	5 Aug.	De conventionibus Alfonso Rege Castellæ observandis.	Ibid. m. 4. in Sched. *Ibid.*	408
1261	45	8 —	Littera archiepiscopi Cantuar' Johanni Maunsel, super executione bullæ Alexandri IV. contra barones Regi contrarientes.	Bundela Certific. infra Turr. Lond.	408
1261	45	16 —	*Responsum Regis missum per totum regnum, ab objectiones baronum sibi adversantium.*	*Pat. 45 Hen. III. m. 4. Ibid.*	408
1261	45	30 —	Littera archiep'o Cantuar' certificatoria, super executione bullæ Alexandri IV. Papæ, contra barones Regi contrarientes.	Bundela Certific. infra Turr. Lond.	409
1261	45	2 Sept.	Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de Simone de Montforti & complicibus suis.	Bundela 6. n. 14. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	409
1261	45	12 —	De conventione pro pecuniâ super valore terræ Agennensis, solvendâ.	Pat. 45 Hen. III. n. 9. *in Turr. Lond.*	409
1261	45	——	De senatoriâ dignitate pro Ricardo Rege Romanorum.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	410
1261	45	——	Littera Galfridi de Lezignan Regi recommendatoria, pro Willielmo de Sancto Hermete.	Ibid. Ibid.	410
1261	45	——	Ejusdem litterâ de credentiâ Regi.	Ibid. Ibid.	410

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1261	46	26 Oct.	De procuratoribus in curiâ Romanâ constitutis.	Pat. 46 Hen. III. m. 19. *in Turr. Lond.*	410
1261	46	6 Nov.	Littera Margaretæ Reginæ Franciæ, de jocalibus Regis Angliæ in Templo Paris' depositis.	Ibid. n. 36. *Ibid.*	410
1261	46	——	Regi Franciæ, pro Edmundo filio, de regno Siciliæ.	Claus. 46 Hen. III. m. 12. d. *Ibid.*	410
1261	46	12 Nov.	Bulla Urbani IV. Papæ, directa Regi Angliæ, super gravaminibus illatis, per ministros suos Hiberniæ, clericis ejusdem terræ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	411
1261	46	7 Dec.	*De contentionibus inter Regem & barones suos.*	*Pat. 46 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.*	411
1261	46	7 —	*Super eodem negotio.*	*Ibid. Ibid.*	412
1261	46	11 —	Littera Papæ congratulatoria.	Claus. 46 Hen. III. m. 18. d. *Ibid.*	412
1261	46	11 —	Littera Augerii de Garanetto civis Baion', de juramento præstito, quod fidelis erit domino Edwardo, Regis Angliæ primogenito, contra omnes viventes.	Lib. B. fol. 164. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	412
1261	46	12 —	De acquietantiâ Regi Franciæ concessâ.	Pat. 46 Hen. III. n. 30. *in Turr. Lond.*	412
1261	46	13 —	De duobus mill' marc' sterling' ecclesiæ Romanæ solvendis, pro duobus annis jam transactis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	413
1261	46	15 —	*De liberatione terræ de Ageneys Johanni duci Britanniæ, per Regem Franciæ.*	*Lobin. Hist. Bret. II. p.* 404.	413
1261	46	28 —	Littera Regi Franciæ, de pecuniâ duci Britanniæ solvendâ.	Claus. 46 Hen. III. m. 17. d. *in Turr. Lond.*	413
1261	46	28 —	Ejusmodi littera ad Franciæ Reginam.	Ibid. *Ibid.*	413
1261	46	28 —	Littera Regis Angliæ duci Britanniæ, super extentâ honoris Richmundiæ.	Ibid. *Ibid.*	413
1261	46	28 —	Ejusmodi littera Johanni filio prædicti ducis Britanniæ.	Ibid. *Ibid.*	413
1261	46	31 —	Bulla commendatoria Regi pro quibusdam mercatoribus Senens'.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	414
1262	46	1 Jan.	Littera Regis Angliæ Papæ rogatoria, quod à juramento absolvatur, & ne petitiones baronum admittantur.	Claus. 46 Hen. III. m. 17. d. *in Turr. Lond.*	414
1262	46	1 —	Ejusmodi littera Ottobono cardinali, de Rege à juramentis absolvendo.	Ibid. *Ibid.*	414
1262	46	1 —	Littera Regis Angliæ cœtui cardinalium, quâ Johannem Maunsell innoxium & immunem à criminibus, sibi perperam impositis, intimavit.	Pat. 46 Hen. III n. 1. d. *Ibid.*	414
1262	46	8 —	Littera Lewelino filio Griffini, de pace ineundâ.	Pat. Claus. 46 Hen. III. m. 16. d. *Ibid.*	414
1262	46	——	Littera Ricardo Regi Romanorum, de compromisso facto per Regem Angliæ & barones.	Ex 6. Bundela. n. 25. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	415
1262	46	——	Dictum Ricardi Regis Romanorum, super contentionibus inter Regem Angliæ & barones.	Ibid. *Ibid.*	415
1262	46	——	Littera Regi à vicecomitissâ Thoartii, de controversiâ cum Carolo fratre Regis Franciæ.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	415
1262	46	——	Littera Regi de promotione cardinalium; de canonizatione sancti Ricardi quondam episcopi Cicestrens'; necnon de Manfredo, Siciliæ occupatore.	Ibid. Ibid.	415
1262	46	——	De tractatu habito cum Rege Franciæ.	Ibid. Ibid.	416
1262	46	——	Littera Ludovici Regis Franciæ, super comite Leycestriæ.	Ibid. Ibid.	416
1262	46	25 Feb.	Bulla Urbani IV. Papæ quod Rex Angliæ, Regina, & filii sui, absolvantur à juramentis, quoad observationem quorundam statutorum, ordinationum, & collagationum factorum in diminutionem potestatis Regis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	416
1262	46	23 Mar.	Littera Regis Angliæ Scotiæ Regi responsoria, de quibusdam negotiis.	Claus. 46 Hen. III. m. 12. d. *in Turr. Lond.*	417
1262	46	25 —	*Concessio Petro de Sabaudia legandi terras suas cuicunque voluerit.*	*Rot. Cart.* m. 4. *Ibid.*	417
1262	46	31 —	Littera ab Edwardo principe, de adventu suo ad Regem patrem suum.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	417
1262	46	Apr.	Littera Regi, pro monasterio Silvæ majoris.	Ibid. Ibid.	418
1262	46	22 —	De colloquio inter Angliæ & Franciæ Reges habendo.	Claus. 46 Hen. III. m. 12. d. *in Turr. Lond.*	418
1262	46	——	Littera Ludovici Regis Franciæ Regi Angliæ, de homagio Renaudi de Pontibus recipiendo.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	418
1262	46	——	Littera Regis Franciæ pro Nicholao de Senooz.	Ibid. Ibid.	418
1262	46	——	Ejusmodi littera pro Helya le Ber.	Ibid. Ibid.	418
1262	46	25 —	Quod Isabella domina Credonii, soror Regis Angliæ, propter varios casus emergentes, necessitate permaximâ sit compulsa.	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	418
1262	46	——	Littera Galfridi de Lezignac pro prædictâ Isabella.	*Ibid. Ibid.*	419
1262	46	——	Littera à ducissâ Britanniæ de negotio antedicto.	*Ibid. Ibid.*	419
1262	46	2 Maii.	De proclamando quod Rex à juramentis absolvitur.	Claus. 46 Hen. III. m. 11. d. *in Turr. Lond.*	419
1262	46	——	*Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de solvendâ pecuniâ Johanni primogenito ducis Britanniæ.*	*Lobin. Hist. Bret. tom. II. p.* 403.	419
1262	46	6 —	Bulla Urbani IV. Papæ, abbati & conventui monasterii Sanctæ Crucis de Waltham, quod non liceat obligare bona sua creditoribus, propter alicujus mandatum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	419
1262	46	11 —	De Ricardo Rege Romanorum ad regnum suum properante.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	420
1262	46	8 Jun.	Rex Angliæ Lewelino filio Griffini, de emendatione treugarum.	Claus. 46 Hen. III. m. 10. d. *in Turr. Lond.*	420
1262	46	24 —	De hospitio pro Rege apud Poissy, vel apud Sanctum Maurum.	Ibid. m. 9. d. *Ibid.*	420
1262	46	22 Jul.	De morte Lewelini filii Griffini.	Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 4. *Ibid.*	420
1262	46	16 Aug.	Littera Regis Angliæ Alfonso Romanorum & Castellæ Regi, de gratiarum actione super auxilio oblato; de non præstando auxilium contra Regem Alemanniæ; necnon de subsidio Africano.	Ibid. m. 4. d. *Ibid.*	420
1262	46	25 —	De emendis interceptionum contra treugas cum Lewelino faciendis.	Pat. 46 Hen. III. n. 2. *Ibid.*	421
1262	46	30 Sept.	Littera Ricardo Regi Romanorum, de Rege Angliæ ægrotante apud Sanctum Germanum de Pratis; & de subsidio eidem Regi Romanorum exhibendo.	Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 3. d. *Ibid.*	421
1262	46	1 Oct.	*Bulla Urbani IV. Papæ, concessa archiep' Cantuar' de disponendis oblationibus ad pios usus, & ædificandâ domo apud Lamhiam'.*	*Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n.* 199.	421

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1262	46	6 Oct.	De matrimonio inter ducem Bruneswici & sororem marchionis Montis-Ferati contracto.	Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 3. d. *in Turr. Lond.*	421
1262	46	8 —	Pro R. archiepiscopo Carent'.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	421
1262	46	8 —	*Rex Philippo Basset justiciario Angliæ, quod provideat ne ad machinationem comitis Leycestr' Regi, aut regno periculum immineat, & quod regnum in pace conservetur.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	422
1262	46	12 —	Pro executoribus Amaudei quondam comitis Sabaudiæ, & Thomæ de Sabaudiæ quondam comitis Flandriæ.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	422
1262	46	——	De Rege Angliæ per partes Burgundiæ varias & remotas peregrinaturo.	Ibid. Ibid.	422
1262	47	7 Nov.	De sententiis excommunicationis in personas domini Regis & Reginæ, aut interdicti in capellam, terras, civitates, castra, & maneria sua non promulgandis, absque mandato speciali sedis apostolicæ, ad tempus quinquennii.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	422
1262	47	15 —	Littera Regis Angliæ Haguino Regi Norwegiæ, de negotio Scotiæ.	Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 1. in Cedula. *in Turr. Lond.*	422
1262	47	18 Dec.	De maritagio Alberti ducis Bruneswici cum sorore marchionis Montis-Ferrati.	Ibid. *Ibid.*	423
1262	47	——	De Rege in Angliam revertente; & de episcopi Wintoniensis ingressu in ecclesiâ suâ.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	423
1263	47	——	Littera ab episcopo Herefordensi, de perturbatione in partibus marchiæ Walliæ.	Ibid. Ibid.	423
1263	47	——	Littera Regis Edwardo primogenito suo, de marchiis Walliæ turbatis; propter quod in Angliam sine morâ veniret.	Claus. 41 Hen. III. m. 15. d. *in Turr. Lond.*	42[illegible]
1263	47	30 Jan.	Bulla Urbani IV. Papæ, de statutis per archiepiscopum Cantuar' editis, inconsulto Rege, non confirmandis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	424
1263	47	——	Littera domini de Bordelia super vicecomitis Lemovicensis superbiâ.	Bundela Litterarum in Turr. Lond.	424
1263	47	——	Littera Guidonis de Ratis super feudo suo.	Ibid. temp. Hen. III.	424
1263	47	——	Littera à Johanna Reginâ Castellæ, pro episcopo Elfinensi.	Ibid. Ibid.	424
1263	47	——	Littera Ludovici Regis Franciæ, pro eodem episcopo.	Ibid. Ibid.	424
1263	47	20 Feb.	De combustione domorum regiarum apud Westmonasterium.	Ibid. Ibid.	424
1263	47	6 Mar.	Littera à Reginâ Franciæ rogatoria, de statu Regis.	Ibid. Ibid.	425
1263	47	——	De responso Regis Franciæ super tribus articulis.	Ibid. Ibid.	425
1263	47	——	Littera à Reginâ Franciæ Regi responsoria.	Ibid. Ibid.	425
1263	47	22 —	*Quod omnes tam majores quam minores per totum regnum præstent sacramenta sua, quod fideliter adhærebunt Regi toto tempore vitæ suæ; & post ejus decessum, Edwardo filio suo primogenito.*	*Pat. 47 Hen. III. a tergo in Turr. Lond.*	425
1263	47	15 Apr.	Littera Edwardi principis de defensione marchiæ Walliæ.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	425
1263	47	22 —	De conventionibus inter Regem Angliæ & vicecomitem Turennæ.	Pat. 47 Hen. III m. 44. *in Turr. Lond.*	425
1263	47	22 —	De conventionibus inter Regem Angliæ & Pontium de Gordon.	Ibid. n. 44. *Ibid.*	426
1263	47	15 Jun.	De fidelitate præstandâ Edwardo filio Regis.	Ibid. n. 32. *Ibid.*	427
1263	47	28 —	Littera à Rege Romanorum Regi Angliæ, de tractando cum baronibus.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	427
1263	47	29 —	De formâ pacis per barones missâ ad Regem & dominum Edwardum.	Ibid. Ibid.	427
1263	47	10 Jul.	Littera à Rege Romanorum, de liberatione Henrici filii sui primogeniti.	Ibid. Ibid.	427
1263	47	18 —	*De castro Dovor' liberando & victualibus in eodem.*	*Pat. 47 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.*	427
1263	47	26 —	*Edmundus fil' Regis & Robertus de Glaston' Regi, de castro Dovor' H. London' ep'o committendo ad mandatum Regis.*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	427
1263	47	28 —	De conditionibus à Rege & Edmundo filio non observatis, & de regno Siciliæ alteri concedendo.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	428
1263	47	——	Littera Regi Angliæ, de resistendo rebellibus ejus.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	429
1263	47	——	De Rege Dacyæ, unà cum Rege Norwegiæ applicantibus in Scotia.	Ibid. Ibid.	429
1263	47	——	Regi littera, de baronibus & rebellibus.	Ibid. Ibid.	429
1263	47	16 Aug.	Littera Regis Angliæ Regi Francia excusatoria, quod ipsum de certis causis adire nequit.	Pat. 47 Hen. III. n. 13. *in Turr. Lond.*	429
1263	47	16 —	Littera Regi Franciæ, de eodem negotio.	Ibid. n. 12. Ibid.	429
1263	47	——	De concordiâ factâ inter Edwardum primogenitum Regis, & quosdam magnates Angliæ.	Lib. A. fol. 233 b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	430
1263	47	22 —	De pace cum Lewelino filio Griffini, tractandâ.	Pat. 47 Hen. III. n. 11. *in Turr. Lond.*	430
1263	47	31 —	Citatio Ricardi Romanorum Regis coram Urbano IV. Papâ; super controversiâ electionis in Regem Romanorum, inter ipsum & Alfonsum Castellæ Regem.	*Vid. Præfat. hujusce operis.*	430
1263	47	9 Sept.	Bulla Urbani IV. Papæ, de electione abbatis Sancti Albani confirmandâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	432
1263	47	15 —	De Rege Angliæ ad parliamentum Regis Franciæ apud Bononiam, profecturo.	Pat. 47 Hen. III. n. 3. *in Turr. Lond.*	432
1263	47	18 —	De treugâ cum Lewelino firmatâ.	Ibid. n. 2. Ibid.	433
1263	47	18 —	De conductu pro nunciis Lewelini.	Ibid. Ibid.	433
1263	47	——	De custodiâ magni sigilli Regis.	Ibid. n. 1. *Ibid.*	433
1263	48	20 Dec.	*Proclamatio contra suggerent' Regem velle introducere extraneos infra regnum, ac exigere tallagia inconsueta.*	*Pat. 48 Hen. III. a tergo in Turr. Lond.*	433
1264	48	1 Jan.	De protectione pro comitivâ Regis, in Franciam profecturi.	Ang. & Franc. Pat. 48 Hen. III. m. 3. *Ibid.*	433
1264	48	12 —	Pro Petro de Sabaudia.	Ibid. *Ibid.*	433
1264	48	23 —	Ordinatio sive dictum Ludovici Regis Franciæ, super compromisso per Regem & barones Angliæ.	Lib. B. f. 2. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	433
1264	48	25 —	Pro Johanne primogenito ducis Britanniæ.	Pat. Angl. & Franc. 48 Hen. III. m. 2. *in Turr. Lond.*	434
1264	48	——	Pro Rege Franciæ, de solutione pecuniæ per nuperam pacem stipulatæ.	Ibid. *Ibid.*	434
1264	48	7 Feb.	Pro Reymundo vicecomite Turennæ.	Ibid. *Ibid.*	435
1264	48	8 —	De plenâ potestate Margaretæ Reginæ Franciæ, super facto Brigeriaci.	Ibid. *Ibid.*	435

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1264	48	14 Feb.	De pecuniâ à Rege Franciæ recipiendâ.	Pat. Angl. & Franc. 48 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.	435
1264	48	14 —	De jocalibus Regis apud Templum Paris' depositis.	Ibid. Ibid.	435
1264	48	12 Mar.	*Quod scolares Oxon' recedant durante morâ Regis apud Oxon'.*	*Pat.* 48 *Hen. III. m.* 17. *in Turr. Lond.*	435
1264	48	13 —	De tractando cum Simone de Monteforti & baronibus, in præsentiâ nuncii Regis Franciæ.	Ibid. m. 64. Ibid.	436
1264	48	16 —	Bulla Urbani IV. Papæ de compromisso Regis & baronum Angliæ, per Ludovicum Regem Franciæ facto, super provisionibus Oxonii; & dicto Regis Franciæ confirmando.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	436
1264	48	17 —	Bulla Urbani IV. Papæ directa archiepiscopo Cantuariensi & abbati Sancti Dionisii in Francia, ut ipsi puniant venientes contra ordinationem, per Francorum Regem factam, inter Regem Angliæ, & quosdam prælatos & barones prædicti regni.	Ibid. *Ibid.*	436
1264	48	18 —	*De conductu baronum.*	*Pat.* 48 *Hen. III. m.* 16. *in Turr. Lond.*	437
1264	48	20 —	De tractando de pace cum S. de Monteforti ac aliis baronibus apud Brackele, in præsentiâ Joh' de Valentia, nuncii Regis Franciæ.	Ibid. m. 16. n. 57. *Ibid.*	437
1264	48	20 —	*De omnibus ligiis Regis congregand' ita quod sint cum toto posse suo apud Oxon' in instanti mediâ Quadragesimæ.*	*Pat.* 48 *Hen. III. a tergo. Ibid.*	437
1264	48	21 —	Bulla Urbani IV. Papæ de conjurationibus irritis, & juramentis super illis relaxatis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	438
1264	48	——	De conditionibus sub quibus archiepiscopus Cantuariensis revertatur in Angliam.	Extract. Donationum, &c. an. 45—48 Hen. III. m. 3. d.	438
1264	48	23 —	Bulla Urbani IV. Papæ de juramento cassato super provisionibus Oxon'.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	438
1264	48	24 —	*Bulla ejusdem Papæ, super eodem negotio.*	*Bibl. Cotton. Cleopatra E.* 1. *n.* 198.	438
1264	48	28 —	Bulla ejusdem Papæ, pro conventu S. Trinitatis London' super hospitali Sanctæ Katharinæ juxta Turrim.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	439
1264	48	1 Apr.	Bulla Urbani IV. Papæ, directa Reginæ Angliæ pro priore & conventu Sanctæ Trinitatis, super prædicto hospitali Sanctæ Katerinæ.	Ibid. *Ibid.*	439
1264	48	1 —	Bulla pro conventu antedicto, de testimonio perhibendo in causis propriis.	Ibid. *Ibid.*	439
1264	48	——	*Litteræ baronum ad Regem Angliæ.*	*Mat. Paris. p.* 994. *Lond.* 1640.	440
1264	48	12 Maii.	*Responsio Regis Angliæ ad præmissas litteras.*	*Ibid. Ibid.*	440
1264	48	——	*Litteræ Regis Alemanniæ & aliorum Regi Angliæ fideliter adhærentium, ad barones Angliæ.*	*Ibid. Ibid.*	440
1264	48	14 —	Acquietantia pro Rege Franciæ, & de pecuniâ receptâ in utilitatem regni & ecclesiæ expendendâ.	Pat. 48 Hen. III. n. 51. *in Turr. Lond.*	440

Acta Simonis de Monteforti, sub nomine & sigillo Regis, Rege captivo.

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
1264	48	17 Maii.	De captis apud Northampton deliberandis.	Ibid. m. 13. *Ibid.*	441
1264	48	25 —	*De proclamando pacem inter Regem & barones suos.*	*Pat.* 48 *Hen. III. a tergo. Ibid.*	441
1264	48	28 —	De comittendo castrum Dovor' & Quinque Portus Henrico de Monteforti, Simonis filio, custodienda.	Ibid. m. 13. n. 47: *Ibid.*	441
1264	48	2 Jun.	*De conflictu nuper habito apud Northampton' quo tempore Judæi fugerunt in castrum North'ton, & id custodierunt in dispendium Regis.*	*Ibid.* m. 12. *Ibid.*	441
1264	48	4 —	De non portando arma, & de prisonibus captis apud Northampton liberandis.	Ibid. m. 13. d. *Ibid.*	442
1264	48	4 —	De armis non portandis, & prisonibus deliberandis.	Ibid. *Ibid.*	442
1264	48	4 —	De custodibus pacis in singulis comitatibus constitutis.	Ibid. m. 12. d. *Ibid.*	442
1264	48	11 —	*De pace inter Regem & barones proclamand' in London'; in quâ notand' quod Rex tempore turbationis recepit omnes Judeos London' ut eos protegeret à violentiis.*	*Ibid. m.* 12. *Ibid.*	443
1264	48	18 —	*Quod Alienora uxor Edwardi primogeniti filii Regis, cum filiâ suâ, ac omni familiâ suâ, indilatè recedat à castro de Windesor'.*	*Ibid. Ibid.*	443
1264	48	——	De ordinatione per Simonem de Monteforti & complices suos apud London', pro pace regni.	Ibid. m. 10. *Ibid.*	443
1264	48	——	*Purveu ke les trespas ke fait sont contre seint eglise en Engleterre, soient amendez par trois evesques, esluz des contes & des grauntz gentz de la tere.*	*Ibid.* m. 2. d. *Ibid.*	443
1264	48	23 —	*Quod S. Cicestr' episcopus, S. de Monteforti comes Leicestr', & Gilbertus de Clare comes Gloucester & Hertford' possint nominare novem de concilio Regis.*	*Ibid. m.* 10. *Ibid.*	444
1264	48	25 —	*Litteræ missæ B. archiep' Cantuar' tunc in Francia degent' in quibus exprimuntur prærogativa Regis, ac leges contra usurpationes & abusus cleri; necnon potestas Regis in clerum.*	*Ibid. n.* 10. *Ibid.*	444
1264	48	8 Jul.	*Litteræ Regis ad universam communitatem com' Cantebr' ut armati London' compareant pro defensione contra alienigenas.*	*Bibl. Cotton. Vespasian. A.* 18. *p.* 107. *b.*	444
1264	48	16 —	Ne quis, sub periculo vitæ, portaret arma, præter Simonem de Monteforti.	Pat. 48 Hen. III. m. 7. *in Turr. Lond.*	445
1264	48	23 Aug.	*Simon de Monteforti comes Leicestr' assignatus à tractand' cum Roberto de Ferrar' circa ardua negotia Regis.*	*Ibid. m.* 5. *Ibid.*	445
1264	48	1 Sept.	De decimis sine dilatione Simoni de Monteforti mittendis.	Claus. 48 Hen. III. m. 3. d. *Ibid.*	445
1264	48	1 —	*Rex concessit Hugoni le Despencer justic' Angliæ, mille marcas annuas ad se sustentand' in officio suo.*	*Pat.* 48 *Hen. III. m.* 2. *Ibid.*	445
1264	48	3 —	Mandatum archiepiscopo Ebor' quod, nisi decimam celeriter mittat, eandem per ballivos suos levari faciet.	Claus. 48 Hen. III. m. 3. d. *Ibid.*	445

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1264	48	4 Sept.	*Pro Henrico filio Ricardi Regis Alemanniæ, obside per barones detento in castro Dovor'.*	*Pat.* 48 *Hen. III. m.* 4. *in Turr. Lond.*	446
1264	48	——	Rex captivus ac Simon de Monteforti cum complicibus suis, dant potestatem aliis complicibus Simonis, & fautoribus in Francia, ad reformandum pacem inter Regem & prædictum Simonem.	Ibid. m. 4. d. n. 13. *Ibid.*	446
1264	48	——	Complices Simonis de Montforti constituuntur procuratores ad tractandum, in præsentiâ Regis Franciæ & legati Papæ, super statu regni Angliæ.	Ibid. m. 4. d. *Ibid.*	446
1264	48	——	Procuratorium ejusmodi cum priori, paucis mutatis.	Ibid. *Ibid.*	447
1264	48	21 —	*De navibus muniend' contra hostilem adventum extraneorum.*	*Ibid. m.* 3. *Ibid.*	447
1264	48	24 —	Litteræ de credentiâ pro Petro de Monteforti.	Claus. 48 Hen. III. m. 2. d. *Ibid.*	447
1264	49	20 Oct.	Littera Guidonis Sabinen' episcopi (qui postea Papa Clemens quartus), super excommunicationis sententiâ contra barones Angliæ, Regi rebelles.	Lib. A. fol. 284. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	447
1264	49	18 Nov.	De nunciis ad Regem Franciæ & Reginam Angliæ.	Pat. 49 Hen. III. n. 119. *in Turr. Lond.*	448
1264	49	18 —	Littera ad Reginam, de statu Regis, & regni; necnon de credentiâ.	Ibid. n. 2. d. *Ibid.*	448
1264	49	18 —	Littera Regi Franciæ, de juribus Regis Angliæ non alienandis.	Ibid. n. 1. d. *Ibid.*	448
1264	49	18 —	Littera Petro comiti de Sabaudia, de juribus Regis in partibus transmarinis non alienandis.	Ibid. n. 3. d. *Ibid.*	448
1264	49	13 Dec.	De intendendo Simoni de Monteforti, custodiam habenti omnium terrarum Ricardi Regis Romanorum in comitatu Devon.	Ibid. n. 111. *Ibid.*	448
1264	49	14 —	Ad consultandum cum Simone de Monteforti, Regem captivum ducente, quidam episcopi, nonnulli barones, abbatum & priorum inaudita turba, necnon & specialiores per comitatus & burgos usquequaque selecti, complices convocantur, per hoc ejusdem Simonis mandatum, nomine Regis.	Claus. 49 Hen. III. m. 11. d. *Ibid.*	449
1264	49	15 —	Marchionibus Walliæ, qui sunt pro parte Regis, ne quid attemptent contra pacem.	Pat. 49 Hen. III. n. 4. d. *Ibid.*	449
1265	49	9 Jan.	*De prisonibus captis apud North'ton deliberand', eo quod comites Leicestr' & Gloucestr' ac alii magnates manuceperunt habere eos coram Rege, ad mandatum suum.*	*Ibid. m.* 25. *Ibid.*	450
1265	49	17 —	De conductu pro quibusdam de partibus borealibus, ad Regem venientibus.	Ibid. n. 106. *Ibid.*	450
1265	49	13 Feb.	Littera Alianoræ Reginæ, per quam recognoscit se recepisse à majore & communitate de Oleron sex viginti & quatuor libras Pictaven'.	Lib. B. f. 19. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	450
1265	49	14 —	Littera A. Reginæ Angliæ, per quam promisit quod non traheretur ad consequentiam in posterum, pro eo quod major, & communia, ac homines prioris Sancti Georgii de Oleron' concesserunt Reginæ trescentas, quater viginti & decem libras Pictaven'.	Ibid. f. 196. *Ibid.*	450
1265	49	16 —	*Quod comites Glouc' & Leicestr' accedant ad Regem, pro liberatione Edwardi primogeniti Regis.*	*Pat.* 49 *Hen. III. m.* 23. *in Turr. Lond.*	450
1265	49	16 —	De inhibitione torneamenti.	Ibid. n. 101. *Ibid.*	450
1265	49	8 Mar.	*Forma pacis inter Regem & barones.*	*Cart.* 49 *Hen. III. m.* 5. *Ibid.*	451
1265	49	10 —	*Edwardus primogenitus Regis, ac Henricus fil' Regis Aleman' obsides commiss' Hen' de Monteforti, pro baronibus, redditi sunt Regi.*	*Pat.* 49 *Hen. III. m.* 21. *Ibid.*	452
1265	49	10 —	*Litteræ Edwardi primogeniti Regis, in quibus spondet se observaturum cartas de libertatibus à patre concessis.*	*Bibl. Cotton. Claudius D. II. fol.* 128.	452
1265	49	14 —	Hospitia Edwardi primogeniti Regis apud Westmonast' concessa sunt Petro de Monteforti.	Pat. 49 Hen. III. m. 20. *in Turr. Lond.*	453
1265	49	14 —	*Carta Regis facta baronibus post turbationem regni.*	*Bibl. Cotton. Claud. D. II. fol.* 124.	453
1265	49	15 —	De conductu Johannis de Britannia.	Pat. 49 Hen. III. n. 86. *in Turr. Lond.*	453
1265	49	15 —	De conductu pro nunciis Regis Franciæ.	Ibid. n. 88. *Ibid.*	453
1265	49	17 —	*De quinque castris commissis in hostagium, post conflictum habitum apud Lewes.*	*Pat.* 49 *Hen. III. m.* 20. *Ibid.*	454
1265	49	20 —	De concessione comitatûs Cestriæ, cum multis aliis Simoni de Monteforti.	Ibid. n. 79. *Ibid.*	454
1265	49	2 Apr.	De castro de Montgomery deliberando Johanni Extraneo, uni ex complicibus Simonis de Monteforti.	Ibid. n. 77. *Ibid.*	454
1265	49	11 —	De securitate recipiendâ à Roberto Aguilun, inimico Simonis de Monteforti.	Ibid. n. 72. *Ibid.*	454
1265	49	16 —	Pro Simone de Monteforti, filio com' Leicestr' de securitate præstandâ à Johanne filio Alani.	Ibid. n. 71. *Ibid.*	454
1265	49	16 —	De filio, aut castro de Arundel ejusdem Johan' fil' Alani tradendo, in securitatem prædictam.	Ibid. *Ibid.*	455
1265	49	18 Maii.	Littera Regi Franciæ, de negotiis Regis Angliæ celeriter expediendis.	Ibid. m. 62. *Ibid.*	455
1265	49	20 —	*De pace & unitate inter comitem Leicestr' & com' Gloucestr' per totum regnum proclamand'; necnon de diversis magnatibus remanentibus infra regnum, contra ordinationem nuper apud Wigorn' editam.*	*Ibid. m.* 15. *Ibid.*	455
1265	49	22 —	Pro nunciis Regis Scotiæ.	Ibid. n. 60. *Ibid.*	455
1265	49	30 —	Summonitio exercitûs contra Edwardum filium Regis, qui e manibus custodum evaserat.	Claus. 49 Hen. III. m. 4. d. *Ibid.*	455
1265	49	7 Jun.	De arrestando marchiones, & omnes qui adhærent Edwardo filio Regis, in læsionem pacis.	Pat. 49 Hen. III. m. 14. d. *Ibid.*	456
1265	49	8 —	Rex episcopis provinciæ Cantuar' de excommunicando Edwardum filium Regis, & omnes sibi adhærentes.	Ibid. n. 54. *Ibid.*	456
1265	49	9 —	De castro & villâ de Bristoll' Simoni de Monteforti commissis, & contra Edwardum filium Regis defendendis.	Ibid. n. 53. *Ibid.*	457

A. D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1265	49	22 Jun.	Remissiones & concessiones principi Walliæ, complici Simonis de Monteforti.	Pat. 49 Hen. III. n. 47. *in Turr. Lond.*	457
1265	49	28 —	Pro Simone de Monteforti juniore, & omnibus in quolibet comitatu pacis custodibus, ad gravandum Edwardum filium Regis, & omnes sibi adhærentes.	Ibid. n. 45. *Ibid.*	457
1265	49	Jun.	De regno Siciliæ, nomine Regis & Edmundi filii sui, renunciando.	Ibid. m. 9. d. *Ibid.*	457
			EDWARDUS filius Regis, vicesimo octavo die mensis Maii, è custodum manibus elapsus, summa diligentia contendit ad liberandum patrem suum, captivum: Quod factum est quarto die Augusti mensis, in prælio apud Evesham, occisis, captis, aut fugatis Simone de Monteforti, & cæteris rebellibus.		
			Et Rex, jam sui compos, litteras & concesssiones sub sigillo Regis (quo non Rex, sed Simon de Monteforti pro suo utebatur arbitrio) nullas esse declarat.		
1265	49	7 Aug.	De thesaurario Eboracensi constituto.	Ibid. in Cedula consuta. m. 11. intus. *Ibid.*	458
1265	49	23 —	*Cives Hereford' dederunt Regi quingentas & sexaginta marc' pro pardonatione rebellium suorum.*	*Ibid. m. 9. Ibid.*	458
1265	49	10 Sept.	De restitutione pro Petro comite Sabaudiæ.	Ibid. n. 32. *Ibid.*	458
			Sæpe nominatus nuper Guido episcopus Sabinen' nunc Papa, nomine Clemens, nondum informatus quid evenerat in Anglia, sequentes bullas contra Simonem de Monteforti & complices emittit.		
1265	49	13 Sept.	Bulla Clementis IV. Papæ super decimâ, per prælatos Angliæ collectâ, secundum discrêtionem Ottoboni convertendâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	458
1265	49	13 —	Bulla ejusdem Papæ, executoria super decimâ unius anni, à prælatis ecclesiæ Angliæ collectâ, in utilitatem regni & ecclesiæ Angliæ, per ordinationem Ottoboni disponendâ.	Ibid. *Ibid.*	459
1265	49	13 —	Bulla Clementis IV. Papæ, per quam quassat & irritat omnes conventiones & omnes obligationes, initas cum Rege Angliæ per barones ejusdem regni.	Ibid. *Ibid.*	459
1265	49	13 —	Bulla Clementis IV. Papæ domino Edwardo filio Regis Angliæ directa, exhortatoria ad liberationem prædicti Regis de manibus inimicorum suorum.	Ibid. *Ibid.*	459
1265	49	13 —	Bulla Clementis IV. Papæ ad inducendum comites, & barones, & cæteros regni Angliæ, ad relinquendam sectam Simonis de Monteforti, & complicum suorum.	Ibid. *Ibid.*	460
1265	49	13 —	Bulla Clementis IV. Papæ directa Ottobono legato, ad inducend' barones Angliæ ut à Simone de Monteforti ejusque fautoribus omninò recedant; & domino Edwardo, primogenito Regis, fideliter adhæreant.	Ibid. *Ibid.*	461
1265	49	13 —	Bulla ejusdem Papæ directa prædicto legato, ut moneat Lewelinum principem Walliæ, ad restituendum castra per eum occupata, & recedere à Simone de Monteforti.	Ibid. *Ibid.*	461
1265	49	17 —	De thesaurariâ Ebor' Edmundo de Mortuomari concessâ; necnon de litteris, per quondam Simonem de Monteforti, invito Rege sigillatis, adnullandis.	Pat. 49 Hen. III. m. 7. *in Turr. Lond.*	461
1265	49	21 —	*De militibus constitutis ad capiend' omnia hæreditamenta adversariorum & rebellium Regis, per totum regnum.*	*Ibid. a tergo. Ibid.*	462
1265	49	24 —	Bulla Clementis IV. Papæ Ottobono cardinali directa, ut absolvat Gilbertum de Clare comitem Gloverniæ, quia ad liberationem Regis viriliter laboravit.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	462
1265	49	24 —	Bulla ejusdem Papæ super decimâ unius anni, à prelatis ecclesiæ Anglicanæ collectâ, ad voluntatem Regis (nunc de inimicorum manibus liberati) disponendâ.	Ibid. *Ibid.*	462
1265	49	1 Oct.	De pardonationibus per quondam Simonem de Monteforti sigillatis, pro nullo reputandis.	Pat. 49 Hen. III. n. 27. *in Turr. Lond.*	463
1265	49	4 —	Bulla Clementis IV. Papæ Regi gratulatoria, super liberatione suâ & victoriâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	463
1265	49	6 —	Bulla ejusdem Papæ, quâ gratulatur comiti Gloverniæ super liberatione Regis & Edwardi primogeniti.	Ibid. *Ibid.*	463
1265	49	6 —	*Cives & communitas London' se, tam de vitâ & membris, quam terris & bonis suis omnibus, voluntati Regis submiserunt.*	*Pat. 49 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.*	464
1265	49	6 —	*Rex pro servitiis Gilberti de Clare com' Glouc' & Hertford' & aliorum in conflictu apud Evesham, Regi factis, concessit eis pardonationem, eo quod adhæserunt S. de Monteforti com' Leicestr', in conflictu apud Lewes.*	*Ibid. Ibid.*	464
1265	49	8 —	Bulla Clementis IV. Papæ, quâ gratulatur principi Edwardo liberationem suam & victoriam.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scac.*	464
1265	49	—	Epistola Odonis O-Connor, Regis Conactiæ, pro consensu regio ad episcopum eligendum.	Bundela Certif. & Petit. 49 Hen. III. *in Turr. Lond.*	464
1265	49	—	Littera Blanchæ ducissæ Britanniæ, de Beatrice filiâ Regis febricitante; necnon de Arturo nepote Regis, puero satis eleganti.	Bundela Litterarum temp. Hen. III.	464
1265	49	—	Littera Beatricis filiæ Regis, quod adhuc infirma est de febre quartanâ.	Ibid. Ibid.	465

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1265	50	26 Oct.	Rex dedit Edmundo filio suo comitatum & honorem Leycestriæ, senescalciam Angliæ, & omnes terras & tenementa, quæ fuerunt quondam Simonis de Monteforti, in prælio apud Evesham interfecti; necnon omnes terras & tenementa, quæ fuerunt Nicholai de Segrave, qui eidem Simoni tempore guerræ, adhæsit.	Lib. A. fol. 190. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	465
1265	50	29 —	Carta per quam Rex dedit & concessit nepoti suo, Henrico filio illustris Regis Alemanniæ primogenito, manerium de Gringelay, cum omnibus suis pertinentiis, quæ fuerunt Willielmi de Furnival; qui quondam Simoni de Monteforti, inimico & feloni Regis, adhæsit.	Ibid. fol. 189. Ibid.	465
1265	50	29 —	Pro Ricardo Rege Alemanniæ.	Pat. 50 Hen. III. n. 132. *in Turr. Lond.*	466
1265	50	4 Nov.	Bulla Clementis IV. Papæ, de protectione pro ecclesiâ de Heveringlard dioc' Norwicen'.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	466
1265	50	28 —	De treugâ cum Wallia.	Pat. 50 Hen. III. n. 119. *in Turr. Lond.*	466
1265	50	10 Dec.	*De servitio Regis summonito apud North'ton contra rebelles in castro de Kenilworth, in alibi.*	*Ibid. n.* 39. *Ibid.*	467
1265	50	14 —	De conductu nunciorum Lewelini.	Ibid. n. 103. *Ibid.*	467
1265	50	26 —	*De expugnando illos qui tenent castrum de Kenilworth.*	*Ibid. a tergo. Ibid.*	467
1266	50	8 Jan.	*De seminatoribus discordiarum inter Regem & nobiles regni.*	*Ibid. Ibid.*	467
1266	50	12 Feb.	De pardonatione pro Roberto Paignell.	Ibid. m. 72. *Ibid.*	467
1266	50	2 Apr.	*Quod nullus mercator extraneus negotietur infra regnum, sine licentiâ Edwardi filii Regis primogeniti.*	*Ibid. m.* 22. *Ibid.*	468
1266	50	6 Maii.	Pro comite Britanniæ de comitatu Richmundiæ.	Ibid. n. 46. *Ibid.*	468
1266	50	12 —	*Rex dedit Edwardo filio suo primogenito omnia bona civium London', tam in Anglia quam in Flandria, qui fuerunt adversantes Regi.*	*Ibid. n.* 17. *Ibid.*	468
1266	50	18 —	*De Simone de Monteforti ac aliis rebellibus, cum multitudine armatorum in partibus Gallicanis collectis, regnum hostiliter ingredi proponentibus, resistendis.*	*Ibid. a tergo. Ibid.*	468
1266	50	23 —	De servitio baronum Borealium, per quadraginta dies fideliter facto.	Ibid. n. 38. *Ibid.*	468
1266	50	10 Jun.	*De liberatione comitatûs & honoris Richemundiæ Radulpho de Morteyn, pro duce Britanniæ.*	*Ibid. m.* 15. *d. Ibid.*	469
1266	50	20 Aug.	Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de treugâ cum Rege Navarræ ineundâ.	Ibid. m. 7. d. *Ibid.*	469
1266	50	3 Sept.	Pro Frederico comite Lovanniæ.	Ibid. n. 13. *Ibid.*	469
1266	50	—	De curtinâ Regis custodi papilionum liberatâ.	Ibid. n. 27. *Ibid.*	469
1266	50	15 —	Bulla Clementis IV. Papæ, de sententiâ excommunicationis in omnes qui ex parte Simonis de Monteforti arma susceperint contra Regem, aut turbatoribus regni auxilium præstiterint, vel favorem, de novo sollempniter publicandâ.	Lib. A. f. 99. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	469
1266	50	7 Oct.	De potestate datâ Roberto Walerand capiendi treugas cum Lewelino filio Griffini.	*Pat.* 50 *Hen. III. m.* 3. *in Turr. Lond.*	470
1266	51	4 Nov.	Pro Alberto duce Bruneswik.	Pat. 51 Hen. III. n. 112. *Ibid.*	470
1266	51	7 —	Pro predicto duce Bruneswik.	Claus. 51 Hen. III. m. 12. *Ibid.*	470
1266	51	10 —	Littera Regis Angliæ Ludovico Regi Franciæ, de treugâ cum Rege Navarræ capiendâ & jurandâ.	Pat. 51 Hen. III. n. 109. *Ibid.*	470
1266	51	10 —	De treugâ cum prædicto Rege.	Ibid. *Ibid.*	470
1266	51	10 —	De treugâ eâdem.	Ibid. *Ibid.*	471
1266	51	10 —	Adhuc de treugâ jam dictâ.	Ibid. *Ibid.*	471
1267	51	5 Jan.	Pro burgensibus & mercatoribus ducis Bruneswik de Lubek.	Ibid. m. 31. *Ibid.*	471
1267	51	12 —	*De cartâ honoris de Wallingforde.*	*Bibl. Cotton. Claud. D. II.* 130. *b.*	471
1267	51	21 Feb.	De potestate datâ Roberto Walerand capiendi treugas cum Lewelino filio Griffini.	Pat. 51 Hen. III. n. 82. *in Turr. Lond.*	472
1267	51	——	De potestate datâ Edmundo filio Regis & Roberto Walerand, ad tractandum de pace cum Lewelino filio Griffini.	Ibid. *Ibid.*	472
1267	51	28 Maii.	De jocalibus & aliis prætiosis monasterii Westmonast' pro necessitatibus Regis & regni & impignoratis.	Ibid. n. 57. *Ibid.*	472
1267	51	16 Jun.	De compromisso inter Regem & G. de Clare, com' Gloucestr' & Hertford'; in quo comes ordinationi Papæ se submisit.	Ibid. m. 7. d. *Ibid.*	472
1267	51	25 —	De dicto Reginæ Franciæ super controversiâ inter Regem & Edwardum filium Regis, ex parte unâ; & Reginaldum de Pontibus & Margaretam uxorem ejus, ex alterâ.	Ibid. n. 40. *Ibid.*	472
1267	51	15 Jul.	Bulla Clementis IV. Papæ Ottobono cardinali directa, de sexaginta millibus librarum Turonen' concessis ad opus Reginæ Angliæ, colligendis de decimâ trienniali, Regi Angliæ concessâ.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	473
1267	51	26 —	*De solvend' Clementi IV. Papæ septem millia marcas, de arreragiis annui censûs mille marcarum per annum.*	*Pat.* 51 *Hen. III. m.* 11. *in Turr. Lond.*	473
1267	51	21 Sept.	De pace componendâ, & firmandâ inter Regem & Lewelinum filium Griffini.	Ibid. n. 6. *Ibid.*	473
1267	51	21 —	De pace prædictâ in animam Regis jurandâ.	Ibid. *Ibid.*	473
1267	51	25 —	De conductu Lewelini filii Griffini.	Ibid. n. 18. *Ibid.*	473
1267	51	29 —	De pace initâ inter Regem & Lewelinum filium Griffini, complendâ.	Ibid. n. 14. *Ibid.*	473
1267	51	29 —	Littera Ottoboni, apostolicæ sedis legati, de pace factâ inter Regem Angliæ & Lewelinum principem Walliæ; in quâ Rex concedit eidem Lewelino & hæredibus suis principatum Walliæ, ut principes Walliæ vocenter; prædicto principe necnon & successoribus suis, homagium Regi Angliæ facientibus.	Liber B. fol. 257. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	474
1268	52	10 Maii.	Pro filiâ Thomæ comitis Sabaudiæ, de quingentis marcis ad se maritandam.	Pat. 52 Hen. III. n. 44. *in Turr. Lond.*	475
1268	52	19 Jun.	*Carta Regis facta viduis London'.*	*Bibl. Cotton. Claudius. D. II. f.* 131. *b.*	475
1268	52	——	De protectione Regis Alemaniæ.	Pat. 52 Hen. III. n. 33. *in Turr. Lond.*	475
1268	52	15 Jul.	De dono per Petrum de Sabaudia, Alienoræ Angliæ Reginæ.	Lib. A. fol. 228. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	475

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1268	52	16 Jul.	De comitatu Richmundiæ reddito Johanni duci Britanniæ.	Pat. 52 Hen. III. n. 27. *in Turr. Lond.*	476
1268	52	16 —	De remissione pro comite Gloucestriæ & Hertfordiæ, super securitate per Papam prolatâ.	Ibid. m. 10. n. 30. *Ibid.*	476
1268	52	16 —	*Redditio comitatûs Agenensis Regi Angliæ pro comitatu Richmondiæ.*	*Ibid. m. 9. n. 28. in Cedula. Ibid.*	476
1268	52	20 —	*Guischardo de Charron, ut liberet castrum Richmondiæ Johanni de Britannia.*	*Ibid. m. 9. n. 26. Ibid.*	476
1268	52	28 —	Pro Ricardo Gruscet de terris per Beatricem Britanniæ sibi traditis ad firmam.	Ibid. n. 22. *Ibid.*	477
1268	52	2 Aug.	De conductu Regis & Reginæ Scotiæ.	Ibid. n. 21. *Ibid.*	477
1268	52	17 —	De formâ pacis Walliæ, & hiis, quæ continentur in eâdem, complendis.	Ibid. n. 13. *Ibid.*	477
1268	52	17 —	Super negotio prædicto.	Ibid. *Ibid.*	477
1268	52	12 Sept.	Littera Caroli Regis Siciliæ Regi Franciæ, de prosperis successibus suis.	Claus. 52 Hen. III. m. 2. d. *Ibid.*	477
1268	53	10 Dec.	*De tallagio assidendo.*	*Pat. 53 Hen. III. m. 26. Ibid.*	478
1269	53	——	De procuratoribus constitutis in curiâ Regis Franciæ super negotio Vasconiæ.	Ibid. n. 67. *Ibid.*	478
1269	53	27 Jan.	*Pro Johanne de Britannia in Terram Sanctam profecturo, ut dimittat honorem Richmundiæ ad firmam.*	*Ibid. m. 23. Ibid.*	478
1269	53	6 Mar.	De matrimonio inter Henricum de Alemannia, & Constantiam filiam Gastonis vicecom' de Bearn'.	Ibid. n. 45. *Ibid.*	478
1269	53	4 Maii.	Mandatum Edwardi primogeniti Regis pro Bernardo de Burdel'.	Bundela Miscellan. in Turr. Lond. remanen.	478
1269	53	——	De procuratoribus constitutis in curiâ Regis Franciæ.	Pat. 53 Hen. III. n. 50. *in Turr. Lond.*	479
1269	53	20. —	De procuratoribus constitutis.	Ibid. n. 30. *Ibid.*	479
1269	53	21 . —	De Edwardo primogenito Regis misso in Walliam.	Ibid. n. 27. *Ibid.*	479
1269	53	——	Littera episcopi Agenn', de homagio recepto ab Henrico Regis Alemanniæ primogenito.	Lib. B. f. 244. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	480
1269	53	5 Jul.	De arbitris inter Angliæ & Franciæ Reges.	Pat. 53 Hen. III. n. 22. *in Turr. Lond.*	480
1269	53	9 Aug.	De fidelitate præstandâ Regi Franciæ pro terrâ Agenen'.	Ibid. n. 14. *Ibid.*	480
1269	53	——	Confœderatio inter Magnum, Regem Norwegiæ, & Henricum, Regem Angliæ.	Lib. B. f. 442. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	480
1269	53	——	Conventio facta inter Regem Franciæ & Edwardum primogenitum Regis, super profectione in comitivâ prædicti Regis in Terram Sanctam.	Ibid. f. 33. *Ibid.*	481
1269	53	Sept.	Obligatio Regis Angliæ pro formâ conventionis præeuntis.	Ibid. f. 33. b. *Ibid.*	481
1269	53	——	*Litteræ, quibus continentur conditiones treugarum inter Regem Angliæ & Edwardum filium primogenitum ab unâ, & Ludovicum Regem Franciæ ab alterâ parte, initarum pro quinque annis.*	*Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 61.*	482
1269	53	——	Concessiones factæ Alienoræ Reginæ in escambium honoris Richmundiæ.	Pat. 53 Hen. III. n. 54. *in Turr. Lond.*	482
1269	54	19 Oct.	De protectione Edmundi filii Regis, & aliorum crucesignatorum, qui cum eodem Edmundo profecturi sunt.	Pat. 54 Hen. III. m. 7. *Ibid.*	482
1270	54	12 Feb.	*Ordinationes super statu scaccarii Regis.*	*Ibid. m. 22. Ibid.*	483
1270	54	20 Maii.	*De statu & regimine regni Angliæ, cum Rex & filii sui versus partes transmarinas, in subsidium Terræ Sanctæ, iter suum arrepturi sint*	*Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.*	483
1270	54	13 Jul.	De protectione crucesignatorum.	Pat. 54 Hen. III. m. 38. *in Turr. Lond.*	483
1270	54	2 Aug.	Edwardus primogenitus concessit custodiam filiorum suorum domino Ricardo Regi Romanorum avunculo suo, dum fuerit in Terra Sancta.	Lib. A. f. 214. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	484
1270	54	2 —	*Licentia Stephano de Penecestre facta emendi debitum à quibusdam Judeis London'.*	*Pat. 54 Hen. III. m. 7. n. 28. in Turr. Lond.*	484
1270	54	4 —	De signo crucis tradito Edwardo primogenito Regis, & vicesimâ sibi concessâ.	Ibid. n. 26. *Ibid.*	485
1270	54	4 —	*Pardonatio concessa Joh' de Warenna com' Surr', eo quod percussit Alanum la Zouch & Rogerum filium ejus in aulâ Regis Westm'.*	*Ibid. m. 7. Ibid.*	485
1270	54	18 —	Pro Edwardo filio Regis, de custumâ Burdegaliæ invadiatâ propter negotium crucis.	Ibid. n. 19. *Ibid.*	485
1270	54	5 Sept.	Pro Alienora Reginâ super decimâ in Hybernia colligenda.	Ibid. n. 13. *Ibid.*	485
1270	54	7 —	De hospitiis pro Edwardo primogenito Regis Angliæ, & consorte suâ in Sicilia assignandis.	Lib. B. f. 158. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	485
1270	54	16 Oct.	Litteræ directæ Lewelino filio Griffini, principi Walliæ, super pace cum eo observandâ.	Claus. 54 Hen. III. m. 2. *in Turr. Lond.*	486
1270	55	2 Nov.	Pro Thoma de Sabaudia & fratribus suis.	Pat. 55 Hen. III. n. 49. *Ibid.*	486
1270	55	18 —	De conductu per Regem Siciliæ, concesso Edwardo primogenito Regis Angliæ.	Lib. B. f. 157. b. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	486
1270	55	——	Conductus antedictus sub idiomate Gallico.	Ibid. f. 158. b. *Ibid.*	486
1270	55	18 —	De potestate per Regem Siciliæ concessâ Edwardo primogenito Regis.	Ibid. f. 158. *Ibid.*	487
1270	55	——	Concessio prædicta in sermone Gallico.	Ibid. *Ibid.*	487
1270	55	20 Dec.	De Edwardo antedicto in Sicilia honorificè recipiendo.	Ibid. *Ibid.*	487
1271	55	6 Feb.	Rex Henricus, desperatâ salute, Edwardo principi consulit ne ad partes remotiores se transferat, sed sine morâ ad propria redeat.	Claus. 55 Hen. III. m. 8. *in Turr. Lond.*	487
1271	55	10 Mar.	De Matill' Longespere baronissâ, contra voluntatem detenta per Johannem Giffard de Brimmesfeld.	Pat. 55 Hen. III. n. 26. *Ibid.*	488
1271	55	13 —	Littera Karoli Regis Siciliæ ad Edwardum primogenitum Regis Angliæ, de occisione Henrici filii primogeniti Regis Alemanniæ.	Bibl. Bodl. MS. Bodl. A. 3. f. 19.	488

A.D.	A.R.	Mense.	TITLE.	REPOSITORY.	Fol.
			HENRICUS III.		
1271	55	16 Apr.	De cruce susceptâ per Regem, de gravi morbo convalescentem.	Pat. 55 Hen. III. n. 23. *in Turr. Lond.*	488
1271	55	16 Maii.	De conductu pro nunciis Margaretæ comitissæ Flandriæ.	Ibid. n. 20. *Ibid.*	489
1271	55	20 Jun.	De Judaismo Angliæ Regi Alemanniæ pro certo tempore concesso.	Ibid. n. 15. *Ibid.*	489
1271	55	25 Jul.	*Mandatum Regis super terris, & feodis Judeorum in Anglia.*	*Ibid. m.* 10. *d. n.* 4. *Ibid.*	489
1271	56	25 Oct.	Littera Regis Angliæ Philippo Regi Franciæ, de comitatu Agenen' & terrâ Xancton' petendis & recipiendis.	Ibid. m. 2. *Ibid.*	490
1271	56	——	De homagio præstando super prædictis comitatu & terrâ.	Ibid. *Ibid.*	490
1271	56	25 Oct.	De procuratoribus super prædicto negotio constitutis.	Pat. 55 Hen. III. m. 2. *in Turr. Lond.*	490
1271	56	——	De terrâ antedictâ Agenen' Alienoræ Reginæ Angliæ, assignandâ.	Ibid. *Ibid.*	490
1272	56	28 Jan.	Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de juramento fidelitatis super castro Lemovicensi.	Ibid. n. 46. *Ibid.*	490
1272	56	28 —	De procuratoribus ordinatis, juxta formam pacis cum Ludovico quondam Rege Franciæ initæ.	Ibid. *Ibid.*	491
1272	56	28 —	Littera Regis Angliæ, Philippo Regi Franciæ, de pace olim initâ inter Ludovicum ejus patrem & Regem Angliæ.	Bundela 6. n. 8. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	491
1272	56	20 Feb.	De jocalibus Regis tempore turbationis in regno Angliæ habitæ, pro relevatione statûs sui, diversis mercatoribus invadiatis.	Pat. 56 Hen. III. n. 42. *in Turr. Lond.*	492
1272	56	29 Mar.	Bulla Gregorii X. Papæ, per quam nunciavit Regi novam creationem suam.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	492
1272	56	31 —	Bulla Gregorii X. Papæ, quod Rex Angliæ & omnis populus Christianus, tam viri ecclesiastici, quam seculares parati sint à kalend' Maii, anni ab incarnatione Domini MCCLXXIV. infra biennium ad ingrediendum Terram Sanctam, & aggrediendum inimicos Christi.	Ibid. *Ibid.*	493
1272	56	20 Maii.	Littera Regis Angliæ excusatoria, de non personaliter apparendo ad homagium Philippo Regi Franciæ præstandum.	Pat. 56 Hen. III. n. 18. *in Turr. Lond.*	494
1272	56	31 —	Bulla Gregorii X. Papæ, de confirmatione privilegiorum & libertatum Militiæ Templi concessarum.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	494
1272	56	5 Jun.	De custodiâ Vasconiæ Lucæ de Tany commissâ.	Pat. 56 Hen. III. n. 18. *in Turr. Lond.*	494
1272	56	5 —	Pro Luca de Tany senescallo Vasconiæ prædicto.	Ibid. *Ibid.*	494
1272	56	5 —	Littera Regis Angliæ Regi Franciæ de juribus in Vasconia usurpatis.	Ibid. *Ibid.*	494
1272	56	18 —	Testamentum domini Edwardi primogeniti Regis, conditum apud Acres.	Lib. A. fol. 312. a. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	495
1272	56	21 Jul.	De protectione papali pro Edwardo primogenito Regis, in Terra Sancta agente.	Ex Orig. *Ibid.*	495
1272	56	10 Aug.	De pecuniâ pro Rege, ad partes transmarinas, pro homagio Regi Franciæ præstando, profecturo.	Pat. 56 Hen. III. m. 11. in cedula. *in Turr. Lond.*	495
1272	56	1 Oct.	Bulla Gregorii X. Papæ Regi Angliæ, de privilegio concesso ecclesiasticis, de non faciendâ residentiâ in beneficiis suis.	Ex Orig. *in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*	496
1272	57	4 Nov.	De festo Natalis Domini prox' futuro apud Winton' celebrando.	Claus. 57 Hen. III. n. 7. *in Turr. Lond.*	496
1272	—	——	*Testamentum Henrici III. Regis Angliæ.*	*MS. Antiq. in Bibl. Coll. Arm. Lond. cui tit. Chron. Divers. N.* 48.	496

Sigillum **WILLIELMI I.** *Regis Angliæ*

Jª Basire, del. et sculp.

FŒDERA, LITTERÆ, ET ACTA PUBLICA.

WILLIELMUS I.

Incip. regn. 14° die Oct. A.D. 1066.

Epistola Alexandri Papæ ad Willielmum conquisitorem.

A. D. —— An. — Will. I.

Bibl. MS. Coll. Corp. Christi Cantab. Cod. 298. 19.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, karissimo filio Willielmo, glorioso Regi Anglorum, salutem & apostolicam benedictionem. Omnipotenti Deo laudes gratiasque referimus, quod hoc in tempore licet mundus, in maligno positus, plus solito pravis incumbat studiis, tamen inter mundi rectores & principes egregiam vestræ religionis famam intelligimus; & quantum honoris sanctæ ecclesiæ, tum simoniacæ hæresis vires opprimendo, tum catholicæ libertatis usus & officia confirmando, vestra virtus impendat, non dubiâ relatione cognoscimus. Sed quoniam non iis qui bona demonstrant initia, sed in fine probatis præmium & corona promittitur, excellentiam *vestram plenâ dilectione monemus, ut in studio* Christianissimæ devotionis vestræ persistatis.

Et primò quidem ecclesias Christi quæ in regno vestro sunt, religioso cultu & justis dispositionibus exornetis: commissa vobis regni gubernacula ita justitiam tenendo tractetis, ut ex operum rectitudine quod scriptum est 'Cor Regis in manu Dei' vobis manifestè congruet. Rogamus etiam dilectionem vestram, ut ecclesiasticas personas ab injuriâ defendatis; viduas & orphanos & oppressos misericorditer relevando, protegatis: quoniam licet ille Rex regum & Supernus Arbiter totius regni quam vobis tradidit, rationem à vobis exigat, pro hiis tamen districtius appellabit quibus hîc non sunt vires & arma, nisi vestra potentia. Ad hæc igitur perficienda, & aliarum virtutum incrementa percipienda, fratris nostri Lanfranci, Cantuar' archiepiscopi, monitis & consiliis gloriam vestram ortamur adquiescere; quem carissimum membrum, & unum ex primis Romanæ ecclesiæ filiis, lateri nostro assiduè *non adjunctum esse dolemus*; sed ex fructu quem ecclesiæ in regno vestro tribuit, consolationem ejus absentiæ sumimus.

Preterea eminentiæ vestræ notum esse volumus, quod causa Alricii, qui olim Cicestrensis ecclesiæ præsul dictus à suppositis legatorum nostrorum depositus est, non ad plenum nobis tractata videtur; ideoque, sicut in canonibus cautum est, in pristinum locum debere restitui judicavimus: deinde causam ejus, juxta censuram canonicæ traditionis diligenter retractandam & diffiniendam, prædicto fratri nostro archiepiscopo Lanfranco commisimus.

Item sibi negotium de decernendâ lite quæ inter archiepiscopum Ebor' & episcopum Dorcacestrensem, de pertinentiâ diocesis eorum, firmiter injungendo, commendavimus; ut hanc causam diligentissimâ perquisitione pertractet, & justo fine determinet. In causis autem pertractandis & diffiniendis, ita sibi nostræ & apostolicæ auctoritatis vicem dedimus, ut quicquid in eis, justitiâ dictante, determinaverit, quasi in nostrâ presentiâ definitum, deinceps firmum & indissolubilè teneatur.

Multa vobis præter hæc significata dedissemus, nisi quod ea in hujus dilectissimi fratris nostri Lanfranci & ejusdem fidelissimi vobis ore posuimus, ut ejus vivâ voce & nostræ dilectionis affectum plenius cognoscatis, & reliqua nostræ legationis verba attentius audiatis.

Deus autem Omnipotens det vobis quæcumque sunt sibi placita & velle & posse; ut & hîc auctor sit vestri gubernaculi, & retributor in gloriâ sempiterni gaudii.

Carta Regis de quibusdam statutis per totam Angliam firmiter observandis.

A. D. —— An. — Will. I.

Lib. Rub. Scacc. Westm. 162. d.

WILLIELMUS Rex Anglorum, dux Normannorum, omnibus hominibus suis, Francis & Anglis, salutem. Statuimus inprimis super omnia, unum Deum per totum regnum nostrum venerari; unam fidem Christi semper inviolatam custodiri; pacem & securitatem & concordiam, judicium & justiciam, inter Anglos & Normannos, Francos & Britones Wallie & Cornubie, Pictos & Scotos Albanie: similiter inter Francos & Insulanos, provincias & patrias que pertinent ad coronam & dignitatem, defensionem & observacionem & honorem regni nostri, & inter omnes nobis subjectos, per universam monarchiam regni Britannie firmiter & inviolabiliter observari; ita quod nullus alii forisfaciat in ullo, super forisfacturam nostram plenam.

Statuimus eciam, ut omnes liberi homines federe & sacramento affirment, quod intra & extra universum regnum Anglie, quod olim vocabatur regnum Britannie, Willielmo Regi, domino suo, fideles esse volunt; terras & honores illius omni fidelitate ubique servare cum eo, & contra inimicos & alienigenas defendere.

Volumus autem & firmiter precipimus, ut omnes homines quos nobiscum adduximus, aut post nos venerint, sint sub protectione & in pace nostrâ per universum regnum predictum; & si quis de illis occisus fuerit, dominus ejus habeat intra quinque dies homicidam ejus, si poterit; sin autem, incipiat persolvere nobis xlvj marc' argenti, quamdiu substantia domini illius perduraverit: ubi vero substantia domini defecerit, totus hundredus in quo occisio facta est, communiter solvat quod remanet.

Et omnis Francigena qui tempore Eadwardi propinqui nostri fuit in Anglia, particeps consuetudinum Anglorum, quod ipsi dicunt an hlote & an scote, persolvat secundum legem Anglorum.

Volumus eciam & firmiter precipimus & concedimus, ut omnes liberi homines tocius monarchie regni nostri predicti, habeant & teneant terras suas & possessiones suas benè & in pace, liberè ab omni exactione injustâ, & ab omni tallagio; ita quod nichil ab eis exigatur vel capiatur, nisi servicium suum liberum, quod de jure nobis facere debent, & facere tenentur; & prout statutum est eis, & illis à nobis datum & concessum jure hereditario imperpetuum, per commune consilium tocius regni nostri predicti.

Statuimus eciam & firmiter precipimus, ut omnes civitates & burgi & castella & hundredi & wapentachia tocius regni nostri predicti singulis noctibus vigilentur, & custodiantur in girum, pro maleficis & inimicis, prout vicecomites & aldermanni & prepositi, & ceteri baillivi & ministri nostri, melius per commune consilium ad utilitatem regni providebunt: & quod habeant per universum regnum mensuras fidelissimas & signatas, & pondera fidelissima & signata, sicut boni predecessores statuerunt.

Statuimus eciam & firmiter precipimus, ut omnes comites & barones & milites & servientes, & universi liberi homines tocius regni nostri predicti, habeant & teneant se semper benè in armis & in equis, ut decet & oportet; & quod sint semper prompti & benè parati ad servicium suum integrum nobis explendum & peragendum, cum semper opus adfuerit; secundum quod nobis debent de feodis & tenementis suis de jure facere, & sicut illis statuimus per commune consilium tocius regni nostri predicti, & illis dedimus & concessimus feodo jure hereditario: hoc preceptum non sit violatum ullo modo, super forisfacturam nostram plenam.

Statuimus eciam & firmiter precipimus, ut omnes liberi homines tocius regni nostri predicti sint fratres conjurati ad monarchiam nostram, & ad regnum nostrum pro viribus suis & facultatibus contra inimicos pro posse suo defendendum & viriliter servandum, & pacem, & dignitatem corone nostre integram observandam, & ad judicium rectum, & justiciam constanter omnibus modis pro posse suo, sine dolo & sine dilacione faciendam. Hoc decretum sancitum est in civitate London'.

Interdicimus etiam, ut nulla viva pecunia vendatur aut ematur, nisi intra civitates, & hoc ante tres fideles testes, nec aliquam rem vetitam sine fidei jussore & waranto. Quod si aliter fecerit, solvat; & persolvat postea forisfacturam.

Item nullum mercatum vel forum sit, nec fieri permittatur, nisi in civitatibus regni nostri, & in burgis, & murovallatis, & in castellis, & in locis

tutissimis, ubi *consuetudines* regni nostri, & jus nostrum commune, & dignitates corone nostre, que constitute sunt à bonis predecessoribus nostris deperiri non possunt, nec defraudari, nec violari; set omnia ritè & in aperto, & per judicium & justiciam fieri debent. Et ideo castella & burgi, & civitates site sunt, & fundate & edificate; scilicet, ad tuicionem gencium & populorum regni, & ad defensionem regni, & idcirco observari debent cum omni libertate, & integritate, & ratione.

Decretum est eciam, ut si Francigena appellaverit Anglum de pergurio, aut murdro, furto, homicidio, ran, (quod dicunt apertam rapinam que negari non potest) Anglus se defendat per quod melius voluerit, aut judicio ferri aut duello. Si autem Anglus infirmus fuerit, inveniat alium qui pro eo faciat. Si quis eorum victus fuerit, emendet Regi xl. sol'. Si autem Anglus Francigenam appellaverit, & probare voluerit judicio aut duello, volo tunc Francigenam purgare se sacramento non fracto.

Hoc quoque precipimus, ut omnes habeant & teneant legem Eadwardi Regis in omnibus rebus, audactis hiis quas constituimus ad utilitatem Anglorum.

Omnis homo qui voluerit se teneri pro libero, sit in plegio, ut plegius eum habeat ad justiciam, si quid offenderit. Et quisquam evaserit, talium videant plegii ut solvant quod calumpniatum est, & purgent se, quia in evaso nullam fraudem noverunt. Requiratur hundredus & comitatus, sicut antecessores statuerunt, & qui justè venire debent & noluerint, summoneantur semel: & si secundo non venerint, accipiatur unus bos; & si tercio, alius bos; & si quarto, reddatur de rebus hujus hominis quod calumpniatum est, quod dicitur ceap-gylb, & insuper Regis forisfactura.

Et prohibemus ut nullus vendat hominem extra patriam. Si quis vero velit servum suum liberum facere, tradet eum vicecomiti per manum dextram in pleno comitatu; quietum illum clamare debet à jugo servitutis per manumissionem, & ostendat ei liberas vias & portas, & tradat illi libera arma, scil't lanceam & gladium: deinde liber homo efficitur. Item si servi permanserint sine calumpniâ per annum & diem in civitatibus nostris vel in burgis, in murovallatis vel in castris nostris, à die illâ liberi efficiuntur, & liberi à jugo servitutis sue sint imperpetuum.

Interdicimus eciam ne quis occidatur vel suspendatur pro aliquâ culpâ, set eruantur occuli & abscidantur pedes, vel testiculi, vel manus: ita quod truncus remaneat vivus in signum prodicionis & nequitie sue: secundum enim quantitatem delicti debet pena maleficis infligi. Ista precepta non sint violata super forisfacturam nostram plenam. *Testibus*, &c.

Carta Regis de appellatis pro aliquo maleficio Franco vel Anglico.

A. D. ——
An. — Will. I.
Lib. Rub. Scacc. Westm. f. 163.

WILLIELMUS, Dei gratiâ, Rex Anglorum, omnibus ad quos scriptum hoc perveniat, salutem & amicitiam.

Mando & precipio per totam Anglie nationem custodiri. Si Anglicus homo compellet aliquem Francigenam per bellum de furto vel homicidio, vel aliquâ re pro quâ bellum fieri debeat, vel judicium, habeat plenam licenciam faciendi. Et si Anglicus bellum nolit, Francigena compellatus adlegiet se in jurejurando contra eum per suos testes secundum legem Normannorum. Item si Francigena compellet Anglicum per bellum de eisdem rebus, Anglicus plenâ licenciâ defendat se per bellum, vel per judicium, si magis ei placeat; & si unctum sit, id est invalidus, & nolit bellum, vel non possit, querat sibi legalem defensorem. Si Francigena victus fuerit, persolvat Regi lx. Et si Anglicus nolit se defendere per bellum vel per testimonium, adlegiet semper diei judicium.

De omnibus utlagarie rebus Rex instituit, ut Anglicus se purget ad judicium. Et si Anglicus appellet Francigenam de utlagariâ, & hoc super eum inveritare velit, defendat se Francigena per bellum; & si Anglicus non audeat eum probare per bellum, defendat se Francigena pleno juramento, non in verborum observanciis.

Rex concedit quod Hugo de Coleham totius abbatiæ Westm' sit dapifer.

A. D. ——
An. — Will. I.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. W. 7.

WILLIELMUS, Rex Anglorum, comitibus, vicecomitibus, & omnibus baronibus & fidelibus suis, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis me concessisse & confirmasse donacionem quam Gilbertus abbas & monachi de Westmonasterio concesserunt in hereditate Hugoni de Coleham & heredibus suis; videlicet, ut ipse Hugo totius predicte abbatie sit dapifer, & sub abbate procurator, & heredes sui post eum.

Quare volo & firmiter concedo & precipio, ut ipse Hugo & heredes ejus officium illud, cum omnibus libertatibus & consuetudinibus eidem officio pertinentibus, liberè, & quietè, & honorificè teneant, sicut unquam aliquis ante eum illud officium melius ac liberius tenuit, & sicut abbatis & monachorum carta testatur; & insuper defendo ne aliquis super hanc meam confirmationem ipsi, sive heredibus suis, injuriam inde aliquam vel contumeliam faciat.

Testibus, *Roberto, comite de Mellent.*
Rogero Bigot.
Roberto de Bello-monte.

Apud Westmonast.

Carta libertatum abbati & monachis de Certesia concessa; & quod habeant canes suos ad capiendum lepores & vulpes per totam forestam.

A. D. ——
An. — Will. I.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. D. 10.

WILLIELMUS, Rex Anglie, justiciariis, vicecomitibus, forestariis, ministris & fidelibus suis totius Anglie, salutem.

Sciatis me concessisse & presenti cartâ confirmasse Deo & sancto Petro, & abbati & monachis de Certesia omnes res & terras suas ubicunque sint, liberas & quietas ab omnibus consuetudinibus & exactionibus, que ad me pertinent & ministros meos, sicut aliqua ecclesia melius & liberius tenet in regno meo; & habeant socam & sacam, tol & tem, & infangenetheof, & girdbrich, & forestel, & flameneforith, & hamsocna per totam terram suam.

Concedo etiam, ut capiant de nemoribus suis ad proprios usus cum voluerint, sine disturbatione forestariorum meorum; & habeant canes suos ad capiendum lepores & vulpes per totam forestam.

Prohibeo etiam ne aliquis vicecomes, vel forestarius, aut minister meus, inquietet aut gravet abbatem & monachos predictos, vel de aliquo se intromittat infra quatuor maneria sua; scilt. Certesey, Eggeham, Torp & Cebbeham & pertinentia eorum; set sint quieti ab omnibus placitis, & querelis, & murdris, & exactionibus, & consuetudinibus, que ad me pertinent & ministros meos.

Test. *Willielmo, filio Osberti.*

Rex ad petitionem Ingulphi, cartam privilegiatam quam Rex Edredus monachis de Croyland concessit, in omnibus observari præcipit.

A. D. ——
An. — Will. I.
Ingulphi Historia, ed. Gale. p. 85.

EGO Willielmus, Dei beneficio, Rex Anglorum, ad humilem petitionem familiaris mei Ingulphi, abbatis Croylandensis monasterii, chartam privilegiatam, quam egregius Rex Edredus, prædecessor meus, Deo & sancto Guthlaco, ac monachis de Croyland concessit & donavit, coram me & concilio meo perlectam & declaratam, laudo, approbo, & confirmo, & in omnibus effectualiter observari præcipio.

Prohibeo etiam, ne quisquam sub ditione meâ illos temerariè vexare præsumat, ne excommunicationis gladio intereat, & pro jure ecclesiastico violato infernorum exquirat cruciatus.

Sed habeant omnes possessiones suas in perpetuam & regalem eleemosynam ex meo dono, & confirmatione, ad laudem Dei, & ob reverentiam sancti Guthlaci confessoris ibidem corporaliter quiescentis, cum omni illo, quod appellatur socha, sacha, tol & tem, cum legibus & consuetudinibus illis jure perpetuo tenendis, cum quibus eas liberius & quietius tenuerunt diebus illis, quibus præfatus Rex Edredus vivus fuit & incolumis.

In hujus scripti robore optimates in eodem nominati testes affuerunt.

Lanfrancus archiepiscopus Cantuariæ.
Thomas archiepiscopus Eboracæ.
Walkelinus episcopus Wyntoniæ.
Wilhelmus episcopus Dunelmiæ.
Wilhelmus comes.
Alfredus comes.
Alfredus filius Topi.
Wilhelmus Malettus, & alii.

Mandatum de restitutione ablatorum episcopatibus & abbatiis totius Angliæ.

A. D. —— An. — Will. I.

Ex Authentico inter Archiv. eccl. Cant.

W. DEI gratiâ, Rex Anglorum, L. archiepiscopo Cantuar' & G. episcopo Constantiarum, & R. comiti de Ou, & R. filio comitis Gil' & H. de Monteforti, suisque aliis proceribus regni Angliæ, salutem.

Summonete vicecomites meos ex meo precepto, & ex parte meâ eis dicite, ut reddant episcopatibus meis & abbatiis totum dominium omnesque dominicas terras, quas de dominio episcopatuum meorum & abbatiarum episcopi mei & abbates eis, vel lenitate, vel timore, vel cupiditate, dederunt, vel habere consenserunt, vel ipsi violentiâ suâ indè abstraxerunt; & quod hactenus injustè possiderunt de dominio ecclesiarum mearum: & nisi reddiderint, sicut eos ex parte meâ summonebitis, vos ipsos, velint nolint, constringite reddere.

Quod si quilibet alius, vel aliquis vestrûm, quibus hanc justiciam imposui, ejusdem querele fuerit, reddat similiter quod de dominio episcopatuum vel abbatiarum habuit: ne propter illud quod indè aliquis vestrûm habebit, minus exerceat super meos vicecomites vel alios, quicunque teneant dominium ecclesiarum mearum, quod precipio.

Donatio mansionis in Norfolc' nomine Walton' monasterio sancti Pancratii apud Lewes, per Regem Angliæ.

A. D. —— An. — Will. I.

Ex Orig. Bibl. Cotton. Vespas. F. III. 1.

NOTUM sit presentibus & futuris quod ego Willelmus, DEI graciâ, Rex Anglorum, concedo monasterio S. Pancratii quod situm est apud Lewas, pro animâ domini & antecessoris mei Regis Edwardi, & pro animâ patris mei comitis Rotberti, & pro meâ ipsius animâ, & uxoris mee Matilde Regine, & filiorum atque successorum meorum, & pro animâ Gulielmi de Warenna & uxoris sue Gundfrede filie mee, & heredibus suis, quandam mansionem in Norfolc' nomine Walton' cum omnibus que ad eandem mansionem pertinent, que Willelmus ad illam mansionem tenet de me.

Concedo eciam, ut monachi in eodem monasterio conversantes & conversaturi eâ libertate possideant quam ecclesie quas barones mei, me concedente, construunt, possident elemosinas quas ego eis concessi: & ita quod ego in istâ elemosinâ habeam quidquid in illis habeo. Et ut donacio hec firma & inconcussa perpetuo maneat, signo sancte crucis manu propriâ confirmavi, & manibus fidelium meorum testificandum liberavi.

Sign. Willi†elmi Regis.

S. Will'†fil' Regis.	*S. Hamr†ici filii Regis.*	*S. Will' de†Warenna.*
S. ....†ingard nep'	*S. Osm†undi ep'.*	*S. Waucke†lini ep'.*
S. Remigii † ep.	*S. ....†........*	*S. Willelmi†ep' Dunel'm.*
S. Ham†rici.	*S. Michael†de Tona.*	*S. Walteri†......*
S. E. ....†vicecom'.	*S. Milonis†Crispini.*	*S. ....*

Carta Regis ecclesiæ sancti Pauli London' facta.

A. D. —— An. — Will. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. A. 3.

WILLIELMUS, Rex, &c. omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod concedo DEO & sancto Paulo ejusque servitoribus xxiiii. hidas, quas Ethelbertus Rex dedit ecclesie sancti Pauli juxta civitatem London' quando eam fundavit, inperpetuum liberas esse & solutas & quietas de denegeldis & omnibus aliis geldis, & ab omni expedicione & ab omni opere.

Et volo & firmiter precipio ut bene & honorificè & in pace teneant, & ne quis super hoc eis injuriam vel contumeliam faciat.

Teste, *Lanfranco archiepiscopo.*

Mandatum Regis de judiciis episcopalibus à secularibus secernendis.

A. D. —— An. — Will. I.

Lib. Rub. Scacc. Westm. f. 143.

W. DEI gratiâ, Rex Angl' comitibus & vicecomitibus & omnibus Francigenis & Anglis, qui in episcopatu Remigii episcopi terras habent, salutem.

Sciatis vos omnes, & ceteri mei fideles, qui in Anglia manent, quod episcopales leges, que non benè, nec secundum sanctorum canonum precepta, usque ad mea tempora in regno Anglorum fuerunt, communi concilio, & consilio archiepiscoporum, & episcoporum, & abbatum, & omnium principum regni mei, emendandas judicavi.

Propterea mando, & regiâ auctoritate precipio, ut nullus episcopus, vel archidiaconus, de legibus episcopalibus amplius in Hundret placita teneat; nec causam, que ad regimen animarum pertinet, ad judicium secularium hominum adducat; sed quicunque secundum episcopales leges de quacunque causâ vel culpâ interpellatus fuerit, ad locum, quem ad hoc episcopus elegerit & nominaverit, veniat; ibique de causâ vel culpâ suâ respondeat, & non secundum Hundret, sed secundum canones & episcopales leges rectum DEO & episcopo suo faciat.

Si vero aliquis, per superbiam elatus, ad justiciam episcopalem venire contempserit, & noluerit, vocetur semel, secundo, & tertio; quodsi nec sic ad emendationem venerit, excommunicetur; & si opus fuerit ad hoc vindicandum, fortitudo & justitia Regis vel vicecomitis adhibeatur: ille autem, qui vocatus ad justiciam episcopi venire noluerit, pro unaquaque vocatione legem episcopalem emendabit.

Hoc etiam defendo, & meâ auctoritate interdico, ne ullus vicecomes aut præpositus, seu minister Regis, nec aliquis laicus homo de legibus que ad episcopum pertinent, se intromittat; nec aliquis laicus homo alium hominem sine justitiâ episcopi ad judicium adducat: judicium vèro in nullo loco portetur, nisi in episcopali sede, aut in loco, quem episcopus ad hoc constituerit.

Rex confirmavit dignitates & libertates quas Willielmus Dunelm' episcopus, priori & monachis S. Cuthberti concessit.

A. D. 1084. An. 18 Will. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. B. 4.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Ego Willelmus, DEI graciâ, Rex Anglorum hereditario jure factus, presentibus archiep'is & omnibus ep'is & justic' meis, ex precepto domini Papæ Gregorii VII. & petitione Willielmi Dunelm' episcopi, Alduinum priorem, & omnes successores ejus, & omnes monachos in ecclesiâ S. Cuthberti imposterum servituros, cum omnibus quecunque idèm Willielmus seu successores ejus, vel quilibet alii fideles, eis amodo dederint, in meâ dominicâ manu, protectione, & custodiâ, & heredum meorum inperpetuum suscepi.

Insuper concessi eis inperpetuum, & presenti chartâ confirmavi, omnes dignitates, honores, & libertates quascunque idem Willielmus in concilio suo illis concessit, viz. ut de suâ semper congregatione liberam prioris electionem habeant; & qui eorum electione prior fuerit, ipsum, & eos, & omnes ecclesiasticas terras & possessiones eorum, in meâ defensione suscepi; & secundum antiquam Lindisfarn' ecclesie dignitatem, priori dextram episcopi sui, & primum locum & honorem in omnibus post episco[pum ...] in ecclesiâ Dunel'm sedem abbatis in choro sinistro, & omnia officia & jura abbatis super monachos & illorum possessiones nomine prioris concessi: ac super ecclesias eorum, & clericos ecclesiis disservientes, quas per episcopum Dunel'm cujuscunque largitione adipisci potuerint, archidiaconatûs officium eis confirmavi, quatinus liberam dispositionem [omnium] suarum rerum, sine alicujus exactione vel gravamine, in eternum possideant.

Preterea do & concedo priori & monachis S. Cuthberti, ubicunque aliqua tenementa in regno meo habuerint, ut habeant curiam suam cum omnibus rebus que ad curiam pertinent, cum sachâ & sochâ, & tol & theam, & infangenethief, & wrech; & liberi sint ubique de forestagio, pasnagio, tolneis, passagio, hundr' trithing' & wapentac, & omnibus ceteris consuetudinibus que ad me pertinent: prohibeoque ne omnino placitent, aut alicui respondeant, de re aut tenurâ de quâ rectati vel saisiti fuerint, super forisfacto meo.

Hec charta confirmata est anno xviij. regni mei; quam & ego ipse, Rex Anglie Willelmus, propriâ manu meâ signo sacro-sancte cru†cis impressi & confirmavi, coram archiep'is, ep'is, abbatibus, justic', comitibus, & omnibus baronibus meis, in consilio meo apud Westm' sicut prefatus Papa Gregorius VII. per ep'um Dunelm' mihi in remissionem peccatorum meorum injunxit.

Signum†Will'i Regis.	*Signum†Turketon abb'is.*
Signum†Will'i Dunel'm ep'i.	*Signum†Turoldi abb'is.*
Signum†Scollandi abb'is.	*Signum†Hugonis comitis.*
Signum†Gisebriht de Gaut.	*Signum†Will'i.*
Signum†Lanfranci archiep'i.	*Signum†Thome archiep'i.*
Signum†Odonis ep'i.	*Signum†Hereberti ep'i.*
Signum†Aelsi abb'is.	*Signum†Ursonis capellani.*

Carta Regis ecclesiæ Sancti Petri Westmonasterii concessa.

A. D. — An. — Will. I.

Ex Orig. in Archiv. S. Petri Westm.

W REX Anglorum, R. vicecomiti & omnibus ministris suis in Suthreia, salutem.

Sciatis quia pro salute animæ meæ concedo Deo & sancto Petro Westmonasterii, & abbati G. viii. hidas de manerio Piriford, quæ in dominio meo sunt infra forestam de Windlesores, quietas amodo semper & liberas à scoto, & ab omni meâ consuetudine, & censu pecuniæ quæ geld vocatur anglicè.

Testibus, *W. ep'o Dunel'm* & *J. Taileb'*. Post descriptionem totius Angliæ.

Sub sigillo.

Carta fundationis abbatiæ sancti Martini de Bello.

A. D. 1087. An. 21 Will. I.

Ex Orig. Bibl. Harl. Cart. Antiq. 83. A. XII.

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITATIS. Ego Willielmus, DEI gratiâ, Rex Anglorum, notum facio omnibus tam posteris quam presentibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, & omnibus fidelibus, Francis & Anglis: Quod cum in Angliam venissem, & in finibus Hasting' cum exercitu applicuissem contra hostes meos, qui mihi regnum Angliæ injustè conabantur auferre; in procinctu belli, jam armatus, coram baronibus & militibus meis, cum favore omnium, ad eorum corda roboranda, votum feci, ecclesiam quandam ad honorem DEI construere pro communi salute; si, per DEI gratiam, obtinere possemus victoriam. Quam cum essemus adepti, votum DEO solvens, in honore Sanctæ Trinitatis & beati Martini confessoris CHRISTI, ecclesiam construxi pro salute animæ meæ, & antecessoris mei Règis EADWARDI, & uxoris meæ MATHILDIS Reginæ, & successorum meorum in regno: & pro salute omnium, quorum labore & auxilio regnum obtinui; & illorum maximè qui in ipso bello occubuerunt. Et quia in hoc loco ubi sic constructa est ecclesia, DEUS mihi victoriam præstitit in bello, ob victoriæ memoriam, ipsum locum BELLUM appellari volui. Huic igitur ecclesiæ sancti Martini de Bello, hanc in primis dignitatem regali auctoritate concedo, ut habeat curiam suam per omnia, & regiam libertatem & consuetudinem tractandi de suis rebus vel negotiis, & justiciam per se tenendam; sitque libera & quieta in perpetuum ab omni subjectione episcoporum, & quarumlibet personarum dominatione, sicut ecclesia Christi CANTUARIÆ. Et si quis latro vel homicida, vel aliquo crimine reus timore mortis fugiens, ad hanc ecclesiam pervenerit, in nullo ledatur, sed liber omninò dimittatur. Abbati verò ipsius ecclesiæ liceat ubique latronem vel furem de suspendio liberare, si forte supervenerit. Concedo etiam eidem ecclesiæ leugam circumquaque adjacentem, liberam & quietam ab omni geldo, & scoto, & hidagiis, & denegeldis, & opere pontium, & castellorum, & parcorum, & clausuris, & exercit' & omnibus auxiliis, & placitis, & querelis, & siris, & hundredis; cum saca, & soca, & tol, & theam, & infanganetheof, & warpeni, & lestagiis, & hamsocne, & forstal, & blodwite, & cildwite, & latrocinio; & liberam ab omni consuetudine terrenæ servitutis, & ab omni exactione episcoporum. Huic iterum ecclesiæ sancti Martini de Bello, do regale manerium quod vocatur Wi, cum omnibus appendiciis suis, ex meâ dominicâ coronâ, cum omnibus libertatibus & regalibus consuetudinibus, ita liberum & quietum, sicut liberius & quietius tenui, vel ut Rex dare potui; scilicet ab omni geldo, & scoto, & hidag' & denegeld', & opere pontium, & castellorum, & clausuris, & parcorum, & exercit' & omnibus auxiliis, & placitis, & querelis, & sires, & hundr', cum saca, & soca, & tol, & theam, & infanganetheof, & warpeni, & lestagiis, & hamsocne, & forstal, & blodwite, & cildwite, & latrocinio, si acciderint. Similiter, do duos denarios de omnibus forisfacturis & placitis, omnium hundredorum quæ pertinent ad summonitionem de Wi.

In Dengemareis verò, quod est unum membrum de Wi, concedo eidem ecclesiæ omnes maritimas consuetudines quas illic habui, cum omni WRREC. Et si piscis qui Craspeis vocatur, illic advenerit, abbatis & monachorum sit totus. Si verò intra terminos de Blachewase, & Horsmede, & Bradelle, usque Withiburne appulerit, duas partes ejusdem piscis & linguam habeat ecclesia, sicut ego semper habui. Do etiam eidem ecclesiæ hæc maneria; Alsistona, Limenesfeld, Hov, Craumareis, Bristwoldintona, cum omnibus appendiciis suis, libera & quieta, cum supradictis libertatibus & regalibus consuetudinibus. Si infra leugam, vel in maneriis ecclesiæ murdre evenerit, vel thesaurus inventus fuerit, abbatis & monachorum sit utrumque. Warrennam propriam in ipsâ leugâ habeat ecclesia, & in omnibus suis maneriis. Do etiam eidem ecclesiæ sancti Martini, ecclesiam de Radingis, & ecclesiam de Culintuna, & ecclesiam sancti Olavi de Exonia, cum terris & decimis, & omnibus ad eas pertinentibus. Et si aliquis ex baronibus meis, vel hominibus, aliquid de suo eidem ecclesiæ in elemosinam dederit, easdem libertates quas concessi rebus quas ego eidem ecclesiæ dedi, eis concedo, & presenti scripto, ut supradicta, regali auctoritate confirmo.

Wille†lmus Rex.		*Walke†linus ep's Wint'.*	*Hugo†comes Cestr'.*	*Willel†mus filius Osb'.*
Lanfr†ancus arch' Cant'.	*Tomas†archiep' Ebor.*	*Osber†nus ep's Exon'.*	*Roger'†com' de Muntgum'.*	*Wille†lmus de Brai'.*
Mauri†cius ep's Lund'.		*Gundu†lfus ep's Rof'.*	*Willel†m' com' de War'.*	*Bern†ardus de Nova Merc*

Sigillo avulso.

Forma quâ Rex Willielmus I. moriens, omnes terras suas & thesauros distribui præcepit.

A. D. 1087. An. 21 Will. I.

"REX Gulielmus regnum devastans Franciæ, castrum nobile quod vocatur Maante combussit, & ecclesias quæ ibi erant & plebem multam & duos sanctos anachoritas igni tradidit, quibus visum non fuit & in tanto periculo deserere cellas suas. Sed in ipso reditu dirus dolor viscerum apprehendit illum. Cum autem diem sibi mortis imminere sensisset, fratrem suum Odonem Baiocensem episcopum, & omnes quos in Anglia vel Normannia tenebat in vinculis, relaxabat. Terras verò suas sic divisit. Roberto primogenito suo Normanniam; Gulielmo secundo filio suo Angliæ monarchiam; Henrico thesauri copiam. Pro quo cum Robertus vendidisset ei partem Normanniæ thesauro habito, quod ei vendiderat, abstulit. Rex igitur Gulielmus, postquam genti Anglorum præfuisset viginti annis, decem mensibus & xxvij diebus, quinto idus Septembris, die Jovis, regnum cum vitâ reliquit; & Cadomi in ecclesiam S. Stephani, quam ipse à fundamentis construxerat, sepultus requiescit."

Ypodigma Neustriæ Tho. Walsing. fol. Francof. 1603. *p.* 440.

"SAPIENS heros in futurum sibi multisque commoda facere non distulit, omnesque thesauros suos ecclesiis, & pauperibus, Deique ministris distribui præcepit. Quantum verò singulis dari voluit, callidè taxavit, & coram se describi à notariis imperavit. Clero quoque Mandantensi supplex ingentia dona misit, ut inde restaurarentur ecclesiæ, quas combusserat.

"Ducatum Normanniæ, antequam in epitumo Senlac contra Heraldum certassem, Roberto filio concessi, quia primogenitus est. Hominium penè omnium hujus patriæ baronum jam recepit. Concessus honor nequit abstrahi.—Robertus habebit Normanniam, & Gulielmus Angliam.

Henricus junior filius, ut nihil sibi de regalibus gazis dari audivit, mœrens cum lacrymis ad Regem dixit, Et mihi, pater, quid tribuis? cui Rex ait, Quinque millia libras argenti de thesauro meo tibi do."

Ecclesiast. Hist. Ord. Vitalis, fol. Paris, 1619. *p.* 656-9.

Willielmus I. Rex Angliæ, ob. 9° die Septembris, A. D. 1087.

IN NOMINE SCE & INDIVIDUE TRINITATIS. Ego Will' di gra rex anglorum notu facio omib; tam posteris qm presentib; Archiepi
Epis. Abbib. Comitib. Baronib; & omib; fidelib; francis & anglis: qd cu in anglia uenisse. & in finib; hasting cu exercitu applicuisse cont hostes
meos. q mi regnu anglie inuste conabant auferre: in pimordio belli: [illegible] cora Baronib; & militib; meis cu fauore omiu ad eos corda robo
randa votu feci. Ecclam quanda ad honore di construere p comuni salute: si p di gram obtinere possem victoria. Qua cu essem adepti
votu do soluens in honore Sce Trinitatis & Beati Martini confessoris xpi Ecclam construxi. p salute anime mee & antecessoris mei Regis Eadwardi
& vxoris mee Mathildis Regine. & successoru meoru in regno: & p salute omiu quoru labore & auxilio regnu obtinui. & illoru maxime: q in
ipso bello occuberunt. Et quia in hoc loco ubi sic constructa est eccla ds m victoria prestitit in bello: ob victorie memoria ipsu locu Bellu
appellari volui. Huic g eccle sci Martini de Bello hanc in pimis dignitate regali auctoritate concedo. vt habeat curia sua p omia & regia
libtate & consuetudine tractandi de suis reb; vt negotiis. & iusticia p se tenenda: sit q; liba & qeta in ppetuu ab omi subiectione Epoz. &
quorulibet psonaru dnatione: sicut Eccla xpi Cantuarie. Et si qs latro vt homicida vt aliq crimine reus timore mortis fugiens ad hanc
Ecclam puenerit: in nullo ledat. s; lib omnino dimittat. Abbi u ipsius Eccle liceat vbiq; latrone vt fure de suspendio libare: si forte sup
uenerit. Concedo etia eide Eccle Levga circuquaq; adiacente libam & qeta ab omi Geldo. & Scoto. & hidagiis. & Denegeldis. & Ope Pon
tiu. & Castelloru. & Parcoru. & Clausuris. & Exercit. & Omib; Auxiliis. & Placitis. & Querelis. & Siris. & Hundr. Cu Saca. & Soca. & Tol. & Thea.
& Infangenetheof. & Warpeni. & Lestagiis. & hasocne. & Forstal. & Blodwite. & Childwite. & Latrocinio. & libam ab omi consuetudine terrene
seruitutis. & ab omi exactione Epoz. Huic itu Eccle Sci Martini de Bello do regale Maneriu qd vocat Wi. cu omib; appendiciis suis. ex
mea dnica Corona cu omib; libtatib; & regalib; consuetudinib; ita liberum & qetu sicut liberius & qeci tenui vt ut Rex dare potui. scil ab omi
Geldo. & Scoto. & hidag. Denegeld. & Ope Pontiu. & Castelloru. & Clausuris. & Parcoru. & Exercit. & Omib; Auxiliis. & Placitis. & Querelis.
& Siris. & hundr. Cu Saca. & Soca. & Tol. & Thea. & Infangenetheof. & Warpeni. & Lestagiis. & hasocne. & Forstal. & Blodwite. & Childwite.
& Latrocinio. si accidit. Similit do duos denar de omib; Forisfacturis & Placitis. Omiu hundredoru q ptinent ad sumonitione de Wi. In Den
gemareis u qd est vnu Mebru de Wi. Concedo eide Eccle Omis Maritimas consuetudines quas illic habui. cu omi Werec. Et si piscis qui
Craspeis uocat illic aduenerit: Abbis & Monachoru sit totus. Si u intra terminos de Blachewase. & horsmede. & Bradelle. usq; Withiburne. ap
pulerit: duas partes eiusde piscis & lingua habeat Eccla sicut ego sep habui. Do etia eide Eccle hec Maneria. Alsistona. Limenesfeld.
Hov. Craumareis. Bristwoldintona. cu omib; appendiciis suis. liba & qeta cu supdictis libtatib; & regalib; consuetudinib;. Si infra Levgam vt in Ma
neriis Eccle Murdre euenerit vt Thesaurus inuentus fuerit: Abbis & Monachoru sit vtrumq;. Warenna ppam in ipsa Levga habeat Eccla & in
omib; suis Maneriis. Do etia eide Eccle Sci Martini Ecclam de Radingis. & Ecclam de Culintuna. & Ecclam Sci Olaui de Exonia. cu tris
& Decimis. & omib; ad eas ptinentib;. Et si aliqs ex Baronib; meis. vt hominib; aliqd de suo eide Eccle in Elemosina dederit: easde libtates quas
concessi reb; quas ego eide Eccle dedi: eis cocedo & presenti scripto vt supradicta regali auctoritate confirmo.

Willelmi rex — Walkelini epi Wint. — Hugo comes Cestr. — Willelmi comes filii Osb.

Lanfranci archiepi Cant. — Thomas archiepi Ebor. — Osberni epi Exon. — Roger comes de mot Gom. — Willelmi de Brai.

Mauricii epi Lund. — Gosfridi epi Rof. — Willelmi comes Warr. — Bernardi de novo merc.

Sigillum **WILLIELMI II.** *Regis Angliæ.*

Js. Basire, del. et sculp.

WILLIELMUS II.

Incip. regn. 9° die Sept. A.D. 1087.

Carta Regis quâ archiepiscopatus Cantuar' Anselmo conceditur.

A. D. 1093. An. 6 Will. II.

Bibl. Cotton. Galba C. IV. 157.

WILLIELMUS, Rex Anglie, episcopis, comitibus, vicecomitibus, ceterisque fidelibus suis Francis & Anglis, salutem. Sciatis me dedisse Anselmo archiepiscopo archiepiscopatum Cantuar' ecclesie, cum omnibus libertatibus & dignitatibus ad archiepiscopatum Cantuar' pertinentibus; & sake & soke, on stronde & on streame, on woden & on felden, tolnes & teames, gridbrech, hamsokne, forstalles, & infangenetheves, & flemenefremthe; & omnes alias libertates in terrâ & mari, super suos homines, infra burgos & extra, & super tot theines quot ecclesie Christi concessit Edwardus Rex, cognatus meus.

Volo etiam, ut monachi ecclesie Christi Cantuar' pariter habeant in omnibus terris & tenementis suis omnes predictas libertates, in terrâ & mari, in aquis & viis, & in omnibus aliis locis que ad eos pertinent, in tantum & tam pleniter, sicut predicti ministri exquirere debent.

Portum etiam de Sandwico & omnes exitus & consuetudines eis concedo & confirmo, quas Odo Baiocensis episcopus & Cantie comes eis concessit & cartâ suâ confirmavit; & nolo pati ut aliquis hominum se intromittat de omnibus rebus que ad eos pertinent, nisi ipsi & ministri eorum quibus ipsi committere voluerint, nec Francus nec Anglus.

Test. *Willielmo episcopo Dunelm.*
Gundulfo episcopo Roffen.
Eudone dapifero.

Cartâ Regis quâ concedit manerium de Hadnam in com' de Buckingham, ad victum monachorum Roffen'.

A. D. —— An. — Will. II.

Ex Apogr. Antiq. penes Dec. & Capit. Roffen.

WILLELMUS, Rex Anglorum, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, ceterisque omnibus baronibus suis regni Anglorum, salutem.

Notum vobis omnibus esse volo, quod ego Willelmus, Dei graciâ, Rex Anglorum, filius Willelmi Regis Anglorum, concedo & dono in puram & perpetuam elemosinam ecclesie Roffen' sancti Andree Apostoli, ad victum monachorum, manerium quod vocatur Hedreham, quod situm est in comitatu de Buckingeham, cum omnibus pertinentiis suis, & cum ecclesiâ ejusdem manerii, & cum ecclesiis ad illam ecclesiam pertinentibus, liberè, & quietè, & absolutè, ab omni seculari exactione erga omnes homines; & nolo ut aliquis hominum se intromittat, nisi ipsi monachi & ministri eorum: & hoc donum meum facio Deo, & predicto Apostolo, & monachis, rogatu Lamfranci archiepiscopi, pro salute anime patris mei & matris, & pro salute anime mee.

Concedo etiam & dono predicte ecclesie sancti Andree Roffen' & monachis, ecclesiam sancte Marie de Lamhithâ, & totam villam, cum omnibus pertinentiis suis, de me semper, & de successoribus meis, cognoscendam & tenendam, ita liberè sicut comitissa Goda prius habuit in omnibus rebus, & ego hactenus in meo dominico habui.

Et hoc concedo pro salute anime mee, & pro restoracione dampni quod eidem ecclesie, licet invitus, intuli, pro conquirendis inimicis meis, qui intra jam dictam civitatem, contra me, & contra regnum meum, injustè congregati erant; de quibus omnipotens Deus, suâ graciâ, michi victoriam contulit.

Et volo ut ipsa ecclesia sancti Andree Roffen' liberè habeat & teneat predicta maneria, cum omnibus adjacentiis suis; similiter, & omnia alia maneria, & omnes terras, & omnes res & possessiones, & omnia jura ab antiquis Regibus Anglorum, sive ab aliis quibuscunque Dei fidelibus, ecclesiasticis personis vel secularibus, ante tempora mea eidem collata, vel in posterum conferenda, honorificè, pacificè, & quietè in perpetuum; cum omnibus libertatibus & consuetudinibus, quas Anglici vocant saca & sochne, toln & theam, on strond & streame, on wodes & feldes, & gridbrethes, homsochne, forstalles, invangenetheoves, & flemeneferme supra suos homines, infra burgos & extra, in tantum & tam pleniter sicut mei proprii ministri exquirere deberent, & sicut unquam melius habuit ecclesia Christi Cantuar' istas libertates & consuetudines, in suis terris & possessionibus, vel in futurum habere poterit.

Hanc autem concessionem meam & confirmationem signo sancte crucis propriâ manu confirmo. ✠

Ego Lamfrancus, non meis meritis sed graciâ Dei, Cant' archiepiscopus, hoc donum regium, & hanc regalem concessionem & confirmationem, quantum in me est confirmo; & auctoritate Dei Omnipotentis, & omnium Sanctorum, excommunico omnes illos qui hanc regiam munificentiam in aliquâ suâ parte infringere vel infirmare temptaverint, vel aliud de libertatibus ecclesie sancti Andree Roffen' concessis subtrahere vel auferre cognitâ veritate presumpserint; eterna sit eis pena cum Juda proditore, nisi ad congruam satisfactionem venerint.

Signum ✠ *Lanfranci, Cant. archiepiscopi,* &c.

Carta Regis quâ manerium de Bromham ecclesie sancti Martini de Bello conceditur.

A. D. —— An. — Will. II.

Ex orig. Bibl. Cotton. August. II 53.

WILLIELMUS, Dei graciâ, Rex Anglorum, Osmundo Salesberiensi episcopo, & omnibus baronibus & fidelibus suis Francis & Anglis de Wiltescire, salutem.

Sciatis me concessisse & precepto patris mei dedisse ecclesie s. Martini de Bello, & monachis ibidem Deo servientibus, unum manerium quod vocatur Bromham cum omnibus appendiciis suis, & cum omnibus rebus & regalibus consuetudinibus sibi adjacentibus; scilicet cum saca, & socna, & tol, & theam, & infangenetheof, & warpenig, & murdris, & lestagiis, & opere pontium, & castellorum, & clausurarum, & omnibus aliis operibus & auxiliis.

Volo ergo & firmiter precipio, ut sic liberè & quietè, & in pace, eum monachi teneant ab omnibus consuetudinibus, geldis, & scotis, & hidagiis, & danegeldis, & omnibus placitis & querelis, & scires, & hundredis, & de exercitibus, sicut pater meus liberius & quietius tenuit vel tenere potuit: & defendo ne aliquis eis injuriam inde faciat super forisfacturam meam, magis quam faceret si ego illud manerium in meâ dominicâ manu tenerem; sed ut eos adjuvetis in loco meo, ut benè & honorificè semper teneant, & pro animâ patris mei, & matris mee, & pro me, & pro vobis Deo libenter serviant: & precipio quatinus homines illius manerii per totam terram meam mercata sua absque thelonio, sicut dignum est, faciant.

Testibus, *Eudone, dapifero.*
Rogero Bigot.
Gisleberto, filio Ricardi.

Apud Wintoniam.

Carta Regis Angliæ ad litem inter episcopum Dunel'm & comitem Northumbrens' quietandam.

A. D. 1100. An. 13 Will. II.

Ex Authentico inter Archiv. Eccles. Dunelm.

IN nomine Patris, et Filii, et Spiritûs Sancti. Notum sit omnibus tam posteris quam presentibus, quod ego Will'mus Dei gratiâ Rex Anglorum, filius magni Regis Will'i, qui Regi Edwardo hæreditario jure successit, videns et audiens plures calumpnias quas inter se habebant Will'mus ep's Dunelmensis, & Rotbertus comes Norhumbrensis, de terris & consuetudinibus & passagiis, hujusmodi inter eos concordiam feci: quod Will'mus prædictus ep's dedit Rotberto comiti C. lib. denariorum; et ipse Rotbertus comes, pro amore meo, clamavit Deo et sancto Chutberto, et prædicto ep'o, et omnibus successoribus suis, omnes prædictas calumpnias omnino quietas, scilicet has; dimidium latrocinii, & dimidium fracturæ pacis, & quicquid in subscriptis terris habebat vel calumpniabatur; scilicet in Clachestona, et in Olvestona, et in Ciltona, et in Staninctona, et in Richenchalla, et in Wodon, et in Aclo, et in Hewarde, & in Prestetona, et in Bradfortuna, et in Esmidebroc, et in Culverdebi, et in Cathona, et in Wincestona, et in Newehusa, et in Westewic, et in aliis terris sancti Chutberti; et passagium quod est extra urbem Dunel'm, & quicquid prædictus comes calumpniabatur super omnes terras, et consuetudines, et homines sancti Cuthberti. Et has ita dedit michi comes in manum meam per i. brev' et ego dedi Deo & sancto Cuthberto, et Willelmo ep'o, et successoribus suis per eundem brev' perpetuo habendas ita quietas suprascriptas terras, sicut sanctus Cuthbertus habet alias terras quæ pertinent ad ecclesiam suam quietas. Ut hæc donatio in perpetuum firma permaneat, præsentem chartam propriâ manu signo sancte crucis confirmavi. Et prædictus Rotbertus comes Northunbrensis eandem similiter manu suâ signo crucis confirmavit.

Signum Will'i Regis, et *Willhelmi ep'i,* et *Rotberti comitis Norhunbrensis* &c.

Anno ab incarnacione M C.

Willielmus II. Rex Angliæ, ob. 2° die Augusti, A.D. 1100.

HENRICUS I.

Incip. regn. 2° die Aug. A.D. 1100.

Cirographum conventionis inter Henricum I. Regem Angliæ & Robertum comitem Flandriæ: per quam dictus Rex tenetur dare comiti, singulis annis, in feodo, quadringentas marcas argenti: et dictus comes, pro isto feodo, tenetur mittere quingentos milites in servitium Regis.

A.D. 1101. An. 1 Hen. I.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CONVENTIO inter Henricum Regem Anglorum & Robertum comitem Flandriæ, facta & scripta apud Douram xvi^to^ Kal. Junii, præsentibus, ex parte Regis, Roberto Lincolniensi episcopo, & Johanne Baiocensi capellano, & comite Eustachio, & Roberto de Belismo, & Willielmo de Warenna, & Gisleberto de Aquila, & Hamone dapifero, & Ranulpho Mesclino & Gisleberto filio Richardi; et ex parte comitis Roberti, Roberto de Bettuna, & Willielmo castellano de Sancto Audomaro, & Waltero castellano de Bruegis, & Froaldo de Berghes, & Rogero castellano de Insula.

Robertus, comes Flandriæ, fide & sacramento assecuravit Regi Henrico vitam suam, & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne Rex eam habeat ad dampnum suum; & quod juvabit eum, ad tenendum & ad defendendum regnum Angliæ, contra omnes homines, qui vivere & mori possint; salvâ fidelitate Lodovici, Regis Francorum. Ita quod, si Rex Lodovicus regnum Angliæ invadere voluerit, comes Robertus, si poterit, Regem Lodovicum remanere faciet; & quæret, quocunque modo poterit, consilio & precibus, per fidem, absque malo ingenio, sine datione pecuniæ, ut remaneat.

Et si Rex Lodovicus in Angliam venerit, & Robertum comitem secum adduxerit, comes Robertus tam parvam fortitudinem hominum secum adducet, quam minorem poterit; ita tamen, ne inde feodum suum erga Regem Franciæ forisfaciat.

Et, ante necessitatem, infra xl. dies, postquam comes Robertus ex parte Regis legato vel literis summonitus fuerit, comes prædictus, quingentos equites habebit ad portus suos, paratos transfretare in Angliam, in auxilium Regis Henrici, quam citiùs poterit; & Rex inveniet eis naves, & mittet eas vel ad Gravelingas vel ad Widsant; & tot naves mittet, quot sufficiant tot militibus transfretandis, sic ut unusquisque habeat tres equos; ita tamen quod si Rex Henricus has naves simul unâ vice non miserit, milites remanentes de quingentis expectabunt ad portum, ab illâ die, quâ naves cum militibus de portu exibunt, usque ad totum mensem, nisi infra mensem ipsum transierint: & naves istas salvas faciet Robertus comes de omnibus hominibus suis, & de omnibus aliis, à quibus eas salvare poterit, eundo, morando, & redeundo.

Et postquam prædicti milites in Anglia erunt, fiducias facient Regi Henrico, vel legato ejus, si requisiti fuerint, quod, quamdiu in itinere illo in Anglia erunt, ad proficuum Regis Henrici erunt; & non quærent quo modo ipse perdat terram, vel hominem; sed juvabunt eum, per fidem, ad tenendum & defendendum regnum Angliæ, contra omnes homines.

Et si quæ alia gens super Regem in Angliam venerit, si comes Robertus, ex parte Regis, ut prædiximus, summonitus fuerit; infra prædictum terminum, & ante necessitatem, ipse comes, cum quingentis militibus, in Angliam veniet: si non remanserit propter monstrabilem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel Lodovici Regis Francorum expeditionis summonitionem, vel propter Imperatoris Romani summonitionem, per totam terram suam, si ipse comes Robertus tunc temporis ibi sit: quæ prædictæ summonitiones propter hoc inventæ non sint, sine malo ingenio.

Et si aliquis comes Angliæ, vel alii homines ejusdem terræ bosiaverint, ita quod Rex comitatum vel valens comitatum amiserit, comes R. cum quingentis militibus in Angliam, in auxilium Regis, veniet; nisi pro aliquâ harum quatuor exoniarum remanserit: et si comes propter hoc remanserit, quingentos milites in Angliam, in auxilium Regis, ut supra diximus, mittet.

Et si, per summonitionem Regis, plusquam quingentos milites adduxerit, quot supra quingentos adduxerit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio. Quod si ex quingentis militibus defuerint x. vel xx. vel usque ad l. propter hoc comes non perdet conventionem suam erga Regem; si, postquam ex parte Regis summonitus fuerit, infra xl. dies perficiet numerum.

Et homines, qui ad Henricum Regem venient, quietè & salvè venient, per terram & portus comitis Roberti, quicunque ipsi sint, vel undicunque veniant; nec naves defendentur eis si eas convenienter conducere voluerint. Et hominibus terræ comitis Roberti, qui in servitium Regis Angliæ venire voluerint, non denegabit comes licentiam: et si venerint, propter hoc non amittent terram, nec feodum, nec conventionem aliquam quam habeant de comitê.

Et si comes Robertus, vel sui homines, in auxilium Regis venerint, quamdiu in Anglia fuerint, erunt ad victum Regis; & Rex reddet eis perdita eorum facta in Anglia, sicut mos est reddere familiæ suæ. Et quamdiu illa necessitas duraverit, erunt cum Rege fideliter; et finitâ necessitate, permittet eos Rex redire; & inveniet eis naves, & comiti eas salvas, cum hominibus & pecuniâ, remittet.

Et inimici Regis, qui sibi werram, vel per terram, vel per mare facient, fiduciam non habebunt in comite, nec receptacula in terrâ suâ, quæ comes Robertus defendere vel auferre eis posset.

Et, si quis hominum comitis Roberti, Regi Henrico vel hominibus ejus forisfecerit, & rectitudinem pro comite Roberto Regi Henrico, vel hominibus ejus, facere noluerit; in comite, vel hominibus ejus fiduciam non habebit, nisi consensu Regis.

Et si Rex Henricus comitem Robertum in Normannia, vel Cenomania, in auxilio secum habere voluerit, & eum inde summonuerit, ipse comes illuc ibit, & Regem Henricum per fidem juvabit, sicut suum amicum & dominum de quo feodum tenet: nec dimittet, quin eat, donec Rex Franciæ judicari faciat comitem Robertum, quod non debeat juvare amicum suum Regem Angliæ, cujus feodum tenet: et hoc per pares suos, qui eum jur judicare debent.

Et istas summonitiones comes Robertus nullatenus diffugiet; nec illi, qui hanc summonitionem facient, malum vel dampnum habebunt per comitem Robertum, neque per homines, de quibus eos defendere possit.

Quod si Rex Henricus comitem Robertum in Normannia secum in auxilio habere voluerit, & eum literis vel legatis suis summonuerit, comes ad eum cum quingentis militibus veniet: qui postquam in Normannia fuerint, octo diebus prioribus erunt ad victum comitis Roberti: et si Rex eos diutius retinere voluerit, aliis octo diebus morabuntur cum Rege; & Rex in his ultimis octo diebus victum eis præbebit, & perdita horum octo dierum eis reddet, sicut mos est reddi familiæ suæ.

Et si illo tempore Rex Lodovicus super Regem Henricum in Normanniam intraverit, Robertus comes ad Lodovicum ibit cum decem militibus tantum; & alii prædicti milites remanebunt cum Rege Henrico, in servitio & fidelitate suâ.

Ipse vero comes Robertus veniet ad Regem Henricum in Normanniam, sicut prædictum est, nisi remanserit propter apparentem sui corporis infirmitatem; vel terræ suæ amissionem, aut suam expeditionem; vel Regis Francorum, vel Imperatoris Romani expeditionem, sicut supra scriptum est. Et si propter hoc remanserit, quingentos milites, ut prædiximus, in Normanniam ad servitium Regis, mittet.

Et si Rex in Cenomania eum habere secum voluerit, ipse ibit cum CCL. militibus semel in anno; & erunt in familiâ Regis, per unum integrum mensem in Cenomania (si Rex eos tamdiu retinere voluerit) ad victum Regis, & ad perdita reddenda, sicut mos est familiæ. Et hoc idem faciet eis Rex, ex quo intrabunt in Normanniam ad eundum in Cenomaniam.

Quod si comes Robertus, per summonitionem Regis Henrici, plusquam quingentos milites in Normanniam, vel plusquam CCL. in Cenomaniam duxerit vel miserit; quot supra quingentos in Normanniam, vel supra CCL. in Cenomaniam duxerit vel miserit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio: horum duorum servitiorum, scil. Normanniæ vel Cenomaniæ.

Quodcumque Robertus comes Regi Henrico, semel in anno, fecerit, pro hoc quietus erit de altero servitio, in illo eodem anno; nisi gratiâ amicitiæ fecerit.

Et si comes Robertus in expeditione fuerit, quando hanc summonitionem habere debuerit, post reditum de expeditione, habebit respectum, usque ad finitas tres ebdomadas; & eundem respectum habebit, si summonitus fuerit infra proximos viij. dies, post reditum de expeditione. Et si infirmus fuerit, habebit respectum mittendi milites, usque ad finitos xv. dies.

.... si comes ab hâc conventione exierit, & Rex eum inde summonierit, afferentur hujus conventionis scripta Boloniam, & ibi videbuntur; si comes Eustacius tunc vixerit, vel cum Rege benè fuerit. Quod si mortuus fuerit comes Eustachius, vel .... Regis ......sser ad .... deferentur scripta .... tam .... perfecer secum ....

Si vero Robertus comes Regem summonuerit, ad Douram in Anglia præfata scripta ferantur; ib .... & ille eorum, qui secundum scripta videtur alteri forisfecisse, infra .... emendabit .... Et conventionem suam, ille qui forisfecerit, & alius non erit ....o comitissa affidavit, quia, quantum poterit, comitem in hac conventione tenebit, & in amicitiâ Regis, & in prædicto servitio fideliter ....

Hujus conventionis tenendæ ex parte comitis obsides sunt subscripti: comes Eustachius, comes de Ghisnis, Robertus de Bettuna, Baldwinus de Lens, Willielmus castellanus de Sancto Audomaro, Rogerus castellanus de Insula, Walterus castellanus de Brugges, Froaldus de Berges, Richewardus de Furnes, Baldwinus filius Roberti de Bettuna: hi omnes affidaverunt Regi, quod comitem fideliter in hâc conventione, & amore, & servitio Regis, quantum potuerint, retinebunt.

Quod si comes ab hâc conventione exierit, &, secundum scripta conventionis, infra l. dies emendare .... com' erga Regem, liberius testabuntur, & veritatem inde dicent.

Rex vero assecuravit comiti Roberto vitam suam, & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne comes eam habeat ad dampnum suum, & quod nec .... perdat, quamdiu comes prædictas conventiones Regi tenuerit.

Et propter prædictas conventiones, & prædictum servitium, dabit Rex Henricus comiti Roberto, unoquoque anno, CCCC. marcas argenti, in feodo. Hujus autem pecuniæ .... si comes eam per legatos suos requisierit; quod si Rex in prædicto termino totam pecuniam non reddiderit, postquam comes eum inde summonuerit, per legatum suum, Rex infra xl. dies persolvet & sine læsione conventionis .... dabuntur comiti, & .... marcæ comitissæ; ita tamen quod si comitissa decesserit, tota pecunia comiti persolvetur.

Hujus autem conventionis tenendæ, ex parte Regis, obsides sunt subscripti; comes *Eustacius*, comes *Manasses de Chisnes*, *Robertus de Belismo*, *Ranulphus Meschines*, *Gisl. de Aquila*, *Henricus* comes *de Auco*, *Rogerus* filius *Richardi*, *Willielmus* comes *de Warenna*, *Simon de Molinis* Et isti tali conditione sunt obsides erga com' quali conditione comitis obsides sunt ....

Et omnes asseccuraverunt, quod non diffugient summonitionem; & quod summonitores securi erunt ab eis, & ab omnibus quos prohibere poterint, à nocumento ipsorum.

Sigillum **HENRICI I.** Regis Angliæ.

J. Basire del. et sculp.

N.º 2. *Cirographum conventionis inter Henricum I Regem Angliæ et Robertum comitem Flandriæ. A. D. 1101.* Fœd. V. I. p. 6.

CIROGRAPHUM

ntio int' henr' reg' anglor' 7 Robert' com' flandrie f'c'a 7 scripta ap' Doura' xvj. kl' maij p'sentib; ex parte regis Robto lin' ep'o. 7 Joh'e baioc capell. 7 Com' Cust' 7 Robto de belismo. 7 Witto de Warenna. 7 Gist de aqla
n' dap'. 7 Rann' meschino. 7 Gist fil' Rit' Et ex parte Com' h'ebri Robto de betuna. 7 Witto castellano de s'co Aud'. 7 Walto castell' de bruegis. 7 froaldo de bgis. 7 Rog'o castellano de insula. Rob' com' flandrie. fide 7 sacr'm'to asseurau'
uita' sua'. 7 m'bra que corpori suo p'tinent. 7 captione' corp's sui. ne rex eo habeat addapnu' suu'. 7 q'd iuuabit eu' ad tenendu' 7 ad defendendu' regnu' anglie c'tr' om's hoies q' uiuere 7 mori possint. salua fidelitate Lod' regis francor'. ita q'd si rex Lod'

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

N.º 3. *Conventio facta inter Henricum II Regem Angliæ et Theodoricum comitem Flandriæ. A. D. 1163.* Fœd. V. I. p. 22.

CYROGRAPHUM

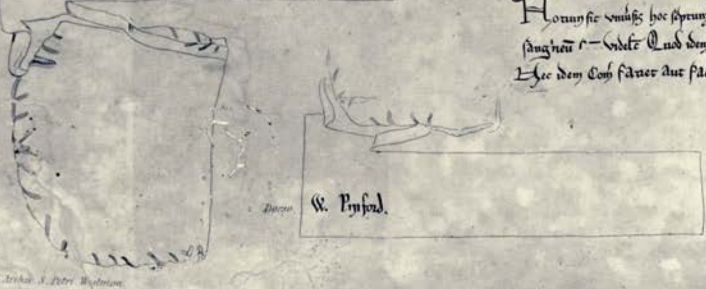
Hec e conuentio ... Flandrensis. Co... 7 ... et ... f'c'a 7 scripta ap'd Douerha' xiiij. kl'. april' int' Henr'. Rege' Angl'. 7 Duce' Norm'. 7 Aquit'. 7 Com' Andeg'. 7 Henr' filiu' 7 herede' suu'. 7 Teodoric' Comite' flandrie. 7 Comite' Philipp' filiu' 7 herede' suu'. ... Teodoric' Comes ... filius 7 heres suus fide 7 sacram'to assecurau'r regi Henr'. 7 Henr' filio 7 heredi suo uita' su'. 7 menbra que corporib' suis ... 7 captione' corpor' suor'. ne rex uel henr' fili' suus ea' habeat addampnu' suu'. Et q'd iuuabu't eos ad ... anglie cont' om's ho'es q' uiuere 7 mori possint. salua fidelitate Lod'. regis francor'. ita q'd si rex. Lod'. regnu' Angl'. sup' rege' henr'. uel sup' he... filiu' suu' inuade' uoluerit. Com'. Teod' 7 C... potero' rege' Lod'. remane' facient. ...

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

Carta Regis Will. I. Ecclesiæ S. Pet. Westmon. concessa post descriptionem Angliæ.

N.º 1. Fœd. V. I. p. 4.

W. rex anglor'. R. uicecomiti. 7 o'mib' ministris suis misetsexa sal'. Sciatis q' p' salute anime mee concedo d'o 7 s'co petro Westmonastern 7 abbi. .iiij. hidas de manerio pirifordi que' T. amo meo fuit infra forsta' de Windlesores. q'etas modo semp' 7 lib'as a scoto. 7 ab omi mea' consuetudine. 7 censu pecunie que geld uocat' anglic'. T. W. ep'o dunelm'. 7 J. taileb'. Post descriptione' totius anglie.

Ex Orig. in Archiv. S. Petri Westmon.

N.º 4. *Confœderatio facta inter Ricard. Reg. Angl. & Baldewin. com. Flandriæ. A.D. 1197.* Fœd. V. I. p. 67.

CIROGRAPHUM

Hominibus sic uniu'sis hoc scriptum uisuris. q'd hoc est fed' 7 conuentio int' Ricardum Regem Angl'. 7 Baldewin' Comite' flandrie 7 Haynone Co
sanguineu' ... uidelic' Quod idem R. Angl' pace' aut treugam cu' Rege franc' no' faciet 7 si f'ce potit absq' uolu'tate 7 assensu ejusdem Comitis.
Hec idem Com' faciet aut pace' potu' pace' aut treugam cu' Rege franc'. absq' uolu'tate 7 assensu p'dicti Reg' Angl'. Et si forte de uolu'tate 7

Ex Orig. in Thesaur. Recept. Scacc.

Jas. Basire sculp.

Cirographum conventionis inter Henricum Regem Angliæ & Robertum comitem Flandriæ; per quam, pro feodo quadringentarum marcarum per annum, dictus comes tenetur mittere mille milites in servitium Regis Angliæ.

A.D. 1103. An. 3 Hen. I.

Ex Orig. in Thesaur. Cur Recept. Scacc.

CONVENTIO inter Henricum Regem Anglorum, & Robertum comitem Flandriæ, facta & scripta apud Douram, vj^to Idus Martii, præsentibus, ex parte Regis .... nien' episcopo, & Willielmo Giffard cancellario, & Rotberto comite de Mellend, & Rotberto Hamonis filio, & .... Et ex parte comitis Roberti, & Adelardo Cononis filio, & Baldwino de Colhem, & Frotoaldo de Insula.

Robertus comes Flandrencis, fide & sacramento assecuravit Regi Henrico vitam suam & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne Rex eam habeat ad dampnum suum: et quod juvabit eum, ad tenendum & defendendum regnum Angliæ, contra omnes qui vivere & mori possint; salvâ fidelitate Philippi, Regis Francorum. Ita quod, si Rex Philippus regnum Angliæ invadere voluerit, comes Robertus, si poterit, Regem Philippum remanere faciet; & quæret, quocunque modo poterit, consilio & precibus per fidem, absque malo ingenio, sine datione pecuniæ, ut remaneat Et si Rex Philippus in Angliam venerit, & Robertum comitem secum adduxerit, comes Robertus tam parvam fortitudinem hominum secum adducet, quam minorem poterit; ita tamen, ne inde feodum suum, erga Regem Franciæ, forisfaciat.

Et, ante necessitatem, infra xl. dies postquam comes Robertus, ex parte Regis legato vel literis, summonitus fuerit, comes prædictus mille equites habebit ad portus suos, paratos transfretare in Angliam in auxilium Regis Henrici, quam citius poterit.

Et Rex inveniet eis naves & mittet eas vel ad Graveringas, vel ad Witsant. Et tot naves mittet, quot sufficiant tot militibus, ita ut unusquisque habeat tres equos. Ita tamen, quod si Rex Henricus has naves simul unâ vice non miserit, milites remanentes de mille, expectabunt ad portum, ab illâ die, quâ naves cum militibus de portu exibunt, usque ad totum unum mensem, nisi infra ipsum mensem ipsi transierint. Et naves istas salvas faciet Robertus comes, de omnibus hominibus suis, & omnibus aliis, de quibus eas salvare poterit, eundo, morando, & redeundo.

Et postquam prædicti milites in Anglia erunt, fiducias facient Regi Henrico, vel legato ejus, si requisiti fuerint, de hoc, quod, quamdiu in itinere illo in Anglia erunt, ad proficuum Regis Henrici erunt; et non quærent, quomodo ipse perdat terram, vel hominem, sed juvabunt eum, per fidem, ad tenendum & defendendum regnum Angliæ, contra omnes homines.

Et si aliqua alia gens super Regem in Angliam venerit, si comes Robertus, ex parte Regis, ut prædiximus, summonitus fuerit, infra prædictum terminum, & ante necessitatem, ipse comes cum *mille* militibus in Angliam veniet; si non remanserit propter monstrabilem *sui corporis* infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel Philippi, Regis Francorum, expeditionis summonitionem, vel propter Imperatoris Romani expeditionis summonitionem, per totam terram suam, si ipse comes Robertus tunc temporis ibi sit; quæ prædictæ summonitiones, propter hoc inventæ non sint, & sine malo ingenio.

Et si aliquis comes Angliæ, vel alii homines illius terræ Regi bosiaverint, ita quod Rex comitatum, vel valens comitatum amiserit, Robertus comes, cum mille militibus in Angliam, in auxilium Regis, veniet, nisi pro aliquâ harum quatuor exoniarum remanserit: et si comes propter hoc remanserit, mille milites in Angliam, in auxilium Regis, ut supra diximus, mittet.

Et si per summonitionem Regis, plus quam mille milites adduxerit, quot supra mille adduxerit, de tot erit quietus, in proximo sequenti servitio.

Quod si de mille militibus, defuerint xx. vel xl. vel usque ad centum, propter hoc comes non amittet conventionem suam erga Regem, si postquam ex parte Regis summonitus fuerit, infra xl. dies perficiet numerum.

Et homines, qui ad Henricum Regem venient, quietè & salvè venient per terram & portus comitis R. quicunque sint, vel undecunque veniant: nec naves defendentur eis, si eas convenienter conducere voluerint; exceptâ terrâ comitis Eustachii.

Et hominibus terræ comitis R. qui, in servitium Regis Angliæ, venire voluerint, non denegabit comes licentiam; & si venerint, propter hoc non amittent terram, nec feodum, nec conventionem aliquam, quam habeant de comite.

Et si comes R. vel sui homines, in Angliam in auxilium Regis venerint, quamdiu in Anglia *fuerint, erunt ad* victum Regis; & Rex reddet eis perdita eorum, facta in Anglia, sicut mos est reddere familiæ suæ.

Et quamdiu illa necessitas duraverit, erunt cum Rege fideliter; & finitâ necessitate, permittet eos Rex redire, & inveniet eis naves, & comiti eas salvas cum hominibus & pecuniâ remittet.

Et inimici Regis, qui sibi werram, vel per terram, vel per mare facient, fiduciam non habebunt in comite, nec receptacula in terrâ suâ, quæ comes R. defendere vel auferre eis possit; exceptâ terrâ comitis Eustachii.

Et si quis hominum comitis R. Regi Henrico vel hominibus ejus forisfecerit, & rectitudinem *pro comite* R. Regi Henrico, vel hominibus ejus facere noluerit, in comite vel hominibus ejus fiduciam non habebit, nisi consensu Regis; excepto comite Eustachii.

Et si Rex Henricus comitem R. in Normanniam, vel Maniam, in auxilio, secum habere voluerit, & eum inde summonuerit, ipse comes illuc ibit & Regem Henricum per fidem juvabit, sicut suum amicum, & dominum de quo feodum tenet: nec dimittet quin eat, donec Rex Franc' judicari faciat comiti Rotberto, quod non debeat juvare dominum & amicum suum Regem Angliæ, cujus feodum tenet: et hoc per pares suos qui eum jure judicare debent.

Et istas summonitiones comes R. nullatenus diffugiet: nec illi, qui hanc summonitionem facient, malum habebunt per comitem R. vel per aliquem hominem de quo eos comes R. defendere possit.

Quod si Rex Henricus comitem R. in Normannia secum in auxilio habere voluerit, & eum literis vel legatis suis summonuerit, comes R. ad eum cum mille militibus veniet; qui postquam in Normannia fuerint, octo diebus prioribus erunt ad victum comitis R. & si Rex eos diutius retinere voluerit, aliis octo diebus morabuntur cum Rege; & Rex in his ultimis octo diebus victum eis præbebit, & perdita horum octo dierum eis restaurabit, sicut mos est, reddi familiæ suæ.

Et si illo tempore, Rex Philippus super Regem Henricum in Normannia intraverit, comes R. ad Philippum ibit cum decem militibus tantum, & alii prædicti milites remanebunt cum Rege in servitio & fidelitate suâ.

Ipse vero comes R. veniet ad Regem Henricum in Normanniam, sicut prædictum; & nisi remanserit, propter apparentem sui corporis infirmitatem vel terræ suæ amissionem, aut suam expeditionem, vel Regis Francorum, vel Imperatoris Romani expeditionem, sicut supra scriptum. Et si propter hoc remanserit, mille milites, in Normanniam, ad servitium Regis mittet.

Et si Rex in Mania eum habere secum voluerit, ipse ibit cum quingentis militibus semel in anno, & erunt in familiâ Regis per unum integrum mensem in Mania (si Rex eam tamdiu retinere voluerit) ad victum Regis; & ad perdita reddenda, sicut mos est familiæ Regis. Et hoc idem faciet eis Rex, ex quo intrabunt in Normanniam, ad eundum in Maniam.

Quod si comes R. per summonitionem Regis Henrici, plusquam mille milites in Normanniam, vel plures quam quingentos in Maniam duxerit vel miserit, quot supra mille in Normanniam, vel supra quingentos in Maniam duxerit vel miserit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio. Horum duorum servitiorum, Normanniæ & Maniæ, quodcunque R. comes Regi Henrico semel in anno fecerit, propter hoc quietus erit de altero servitio in illo eodem anno; nisi gratiâ amicitiæ fecerit.

Et si comes R. in expeditione fuerit, quando hanc summonitionem habuerit, post reditum de expeditione habebit respectum, usque ad finitas tres hebdomadas; & eundem respectum habebit, si summonitus fuerit infra proximos octo dies post reditum de expeditione. Et si infirmus fuerit, habebit respectum mittendi milites usque ad finitos xv. dies.

Et, pro istis conventionibus attendendis, dabit comes R. Regi Henrico istos obsides, Rotbertum de Bettuna, pro centum marcis. .... pro centum marcis. .... pro centum marcis. .... Brugis, pro centum marcis. .... pro centum marcis. .... de Bergis, pro centum marcis. Amalricum constabularium, pro centum marcis. Adelardum filium Cononis, pro centum marcis .... Baldwinum castellanum .... pro centum marcis. .... Mars, pro centum marcis. Hugon de Albinneio, pro centum marcis. .... castellanum de ....sel, pro centum marcis. ....

Et de istis duodecim obsidibus, debent vj. eorum conducere prædictos milites, in servitium Regis Henrici, si comes R. defuerit propter aliquam prædictarum exoniarum.

Et si vj. de obsidibus non fuerint ad conducendum, duo, ad minus de eis illos conducent, & quatuor de baronibus comitis, loco illorum quatuor qui defuerint, æquè valentes ad servitium Regis.

Et isti prædicti duodecim obsides tali conditione sunt obsides; si comes R. de prædictis conventionibus exierit, & ipsi eum, infra tres quarentenas, reconciliare Regi non poterint, quod unusquisque, ex prædictis obsidibus, dabit Regi centum marcas argenti: & facient infra tres quarantenas; vel in captione Regis se ponent pro prædictis marcis argenti. Et Rex ab eis non plus exiget, quam quod prædictum est: & ponent se in captione, in turri London, vel in alio loco, ubi Rex eos liberè possit retinere ad proficuum suum.

Et si aliquis ex illis obsidibus mortuus fuerit, vel à fidelitate comitis, aut à terrâ suâ recesserit, comes alium æquivalentem in loco ejus, ad summonitionem Regis, restaurabit.

Et si, dum obsides jam dictam pecuniam Regi miserint, eis in Anglia ablata sit ab hominibus, quos *Rex constringere* possit, quieti erunt. Et si in mari eam perdiderint, habebunt respectum per xl. dies, ad restaurandam pecuniam.

Rex vero assecuravit comiti Rotberto vitam suam, & membra quæ corpori suo pertinent, & captionem corporis sui, ne comes eam habeat ad dampnum suum; & quod non erit ei in .... quamdiu comes R. prædictas conventiones Regi tenuerit.

Et propter prædictas conventiones, & prædictum servitium, dabit Rex Henricus comiti Rotberto unoquoque anno, CCCC. marcas argenti, in feodo .... *festo primo* Sancti Michaelis ....CC. in nativitate Domini. Et si prædicta pecunia in predictis terminis tota persoluta non fuerit infra xl. dies, postquam comes eum inde summonuerit, per legatum suum, Rex persolvet ei, sine læsione conventionis.

Ad tenendum istas conventiones, dedit Rex Henricus comiti R. subscriptos obsides: Rotbert. fil. .... pro centum m. .... pro centum m. .... Rog. Denonant, pro centum m. Hug. Mammot, pro centum m. Man...lem...arsie .... pro centum m. .... pro centum m. .... wer, pro centum m. .... ug. de Bello Campo, pro centum m. Isti tali conditione sunt obsides erga comitem quali conditione comitis obsides sunt, & omnes obsides communiter assecuraverunt, quod non diffugient summonitionem; & quod summonitores securi erunt ab eis, & ab omnibus aliis, quos prohibere poterunt, à nocumento ipsorum.

Littera Regis Angliæ ad Paschalem II. Papam, de beneficiis & honoribus in regno Angliæ eidem conservandis; ac etiam de usibus, dignitatibus, & consuetudinibus non minuendis.

A. D. 1103. An. 3 Hen. I.

Chron. Brompt. X Script. col. 999.

PATRI venerabili Paschali summo pontifici Henricus, Dei gratiâ, Rex Anglorum, salutem. Promotioni vestræ in sedem sanctæ Romanæ ecclesiæ plurimum congaudeo, petens quod amicitia quæ patri meo cum antecessoribus vestris fuit, inter nos quoque illibata permaneat; unde, ut dilectio & benignitas à me videatur sumere initium, beneficium quod ab antecessoribus meis beatus Petrus habuit, vobis mitto; eosque honores & eam obedientiam, quam tempore patris mei antecessores vestri in regno Angliæ habuerunt, tempore meo ut habeatis, volo: eo videlicet tenore, ut dignitates, usus, et consuetudines, quas pater meus tempore antecessorum vestrorum in regno Angliæ habuit, ego tempore vestro in eodem regno meo integrè obtineam. Nôtumque habeat sanctitas vestra, quod me vivente, Deo auxiliante, dignitates & usus regni Angliæ non minuentur. Et si ego, quod absit, in tantâ me dejectione ponerem, optimates mei, ymmo totius Angliæ populus, id nullo modo pateretur. Habitâ igitur, karissime pater, utiliori deliberatione, ita se ergo nos moderetur benignitas vestra, ne, quod invitus faciam, à vestrâ me cogatis recedere. obedientiâ.

Confirmatio donationis civitatis Bathon', & transpositionis sedis episcopalis in candem.

A.D.1111. An. 12 Hen. I.

Bibl. MS. Col. C. C. Cantab. CXI. 105.

HENRICUS, Dei gratiâ, Anglorum Rex, omnibus archiepiscopis, episcopis, comitibus, vicecomitibus, baronibus, & fidelibus suis, Francis & Anglis, totius regni Angliæ, salutem.

Notum sit vobis quod eam donationem quam donavi Deo & sancto Petro in Batha, ubi frater meus Willelmus & ego constituimus & confirmavimus sedem episcopatûs totius Summersetæ, quæ olim erat apud villam quæ dicitur Wella, scilicet ipsam urbem, & omnia pertinentia ad firmam ejusdem civitatis, dono & confirmo ipsi Domino nostro Jhesu Christo, & beato apostolo ejus Petro, & Johanni episcopo ejusque successoribus, jure perpetuo & hereditario.

Dono etiam hidagium quod exigebatur de XX. hidis ad eandem urbem pertinentibus, & omnia placita, & leges, & justitias, & omnes consuetudines omnino & adjutoria: & si quæ sunt aliæ quæ pater meus vel frater vel ego ipse habuimus in eâ, omnia plenariè & integrè dono Deo & concedo, & ecclesiæ ejusdem civitatis, & Johanni episcopo ejusque successoribus; ut sit rata & perpetua elemosina, pro animâ meâ & conjugis meæ ac filiorum meorum, necnon patris ac matris fratrumque meorum.

Testes. *Rogerius Salesbr. episcopus. Willelmus Exon. Willelmus Winton. Ricardus Lundon. Rodbertus Lincoln'. Reinelmus Hereford. Hervius Eliens. Ranulfus cancellarius. Johannes Baiocens. Everardus capellanus. Bernardus capell'. Grimbaldus medicus. Symon comes. Stephanus de Albemarla. Hamo dapifer. Gislebertus de Aquila. Goffridus de Magnevilla. Thomas de sancto Johanne. Willelmus Peverel de Doura.*

Hæc carta confirmata fuit apud Waltham Wintoniensis episcopi, à Rege & Reginâ; anno ab incarnatione Domini M°.C°.XI°. vj. id. Aug. in transitu Regis in Normanniam.

Carta confirmationis statutorum concilii Westmonasterii à Rege Henrico I.

A. D. 1127. An. 28 Hen. I.

Bibl. MS. Coll. C. C. Cantab. XIX. ad fin.

HENRICUS Rex Angliæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, & baronibus Angliæ, & fidelibus sanctæ ecclesiæ, salutem.

Sciatis quod auctoritate regiâ & potestate concedo & confirmo statuta concilii à Willelmo Cantuariensi archiepiscopo, & sanctæ Romanæ ecclesiæ legato, apud Westmonasterium celebrati, & interdicta interdico. Si quis vero horum decretorum violator vel contemptor extiterit, si ecclesiasticæ disciplinæ humiliter non satisfecerit, noverit se regiâ potestate graviter cohercendum; quia divinæ dispositioni resistere præsumpsit.

Testibus, *Rogerio episcopo Salesberiæ & Gaufrido cancellario, & Rannulfo comite Cestriæ.* Apud Lundoniam.

Pro episcopo Roffen' de liberâ warennâ in manerio de Frekenham.

A.D. 1132. An. 33 Hen. I.

Regist. Temp. Eccles. & Episcopat. Roffen. f. 40, b.

HENRICUS, Dei graciâ, Rex Anglie, dominus Hybernie, dux Normannie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, prepositis, ministris & omnibus ballivis, & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmâsse venerabili patri Ricardo Roffen' episcopo, quod ipse & successores sui Roffen' episcopi imperpetuum habeant liberam warennam in omnibus dominicis terris suis manerii sui de Frakenham; ita quod nullus intret terras illas ad fugandum in eis, vel ad aliquid capiendum quod ad warrennam pertineat, sine licentiâ & voluntate ipsius episcopi vel successorum suorum, super forisfacturam nostram decem librarum.

Quare volumus & firmiter precipimus pro nobis & heredibus nostris, quod idem episcopus & successores sui imperpetuum habeant liberam warennam in omnibus dominicis terris suis predicti manerii sui de Frakenham; ita quod nullus intret terras illas ad fugandum in eis, vel ad aliquid capiendum quod ad warennam pertineat, sine licentiâ & voluntate ipsius episcopi vel successorum suorum, super forisfacturam nostram decem librarum, sicut predictum est.

Hiis Testibus,

Venerabili patre H. Elyens. episcopo.	*Bertramo de Crycl.*
J. Maunsel, preposito Beverl.	*Paulino Peyvre.*
R. Posselewe, archidiacono Lewens.	*Roberto le Norreis.*
Radulfo, filio Nicholai.	*Willielmus Gernun.* & aliis.

Dat. per manum nostram apud Chipenham vicesimo secundo die Novembris, anno regni nostri tricesimo tertio.

Rex præcipit quod manerium de Alsistona sit liberum de omnibus consuetudinibus; & nominatim de opere pontis London' & opere castelli de Pevenesel.

A.D. —— An. — Hen. I.

Ex orig. Bibl. Harl. Cart. Antiq. 43 C. 12.

H. REX Angl' Radulfo episcopo Cicestr' & omnibus ministris suis de Sudsex, salutem.

Sciatis quod sicut abbas de Bello & monachi dirationaverunt coram me, quod non habent illas terras quas vos dicebatis eos habere, scilt' Ovingedene, Codingele, Betelesford, Danigawurde, Scouueswelle, Baresselle, Winenham, Wertesce, Brembresenoc, Seuredeswelle, que antiquitus pertinebant ad Alsistonam, & que faciunt septem hidas de quinquaginta hidis que jacent in Alsistona & in suis pertinentiis, sic precipio; quod amodo inde liberi sint & quieti, nec aliquis eis inde amplius molestus sit, set sint ab his terris & his hidis omnino liberi & quieti, sicut de illis quas non habent, nec inde saisiti sint.

Precipio etiam regali auctoritate, quod manerium illorum quod vocatur Alsistun' quod pater meus ecclesie de Bello cum aliis terris pro animâ suâ dedit, sit ita liberum & quietum à sires & hundret', & omnibus consuetudinibus terrene servitutis, sicut pater meus ipse illud liberius & quietius tenuit; & nominatim de opere pontis London' & opere castelli de Pevenesel; & hoc precipio super forisfacturam meam.

T. *Will'o de Pontearcha.* Apud Burn'.

Sub sigillo.

Epistola Regis Angliæ Anselmo archiep' Cantuar' de captione Roberti comitis Normanniæ.

A. D. —— An. — Hen. I. Will. Malmesbr. p. 227.

HENRICUS Rex Anglorum Anselmo Cantuar' archiepiscopo, salutem & amicitiam.

Paternitati & sanctitati vestræ significamus Robertum comitem Normanniæ, cum omnibus copiis militum & peditum, quos prece & precio coadunare potuit, die nominatâ & determinatâ mecum ante Tenebrachium acriter pugnasse: sed tandem sub misericordiâ Dei vicimus, & sine multâ cæde nostrorum. Quid plura? Divina misericordia ducem Normanniæ, & comitem Moretonii, & Willielmum Crispinum, & Willielmum de Ferreris, & Robertum de Stutevilla senem, & alios usque ad CCCC. milites, & decem peditum in manus nostras, & Normanniam dedit. De illis autem, quos gladius peremit, non est numerus.

Hoc autem non elationi, vel arrogantiæ, nec viribus meis, sed dono divinæ dispositionis attribuo.

Quocirca, Pater venerande, supplex & devotus genibus tuæ sanctitatis advolutus te deprecor, ut Supernum Judicem, cujus voluntate & arbitrio triumphus iste gloriosus & utilis mihi contigit, depreceris, ut non sit mihi ad damnum & detrimentum, sed ad initium bonorum operum & servitii Dei, & ad sanctæ ecclesiæ Dei statum tranquillâ pace tenendum & roborandum, ut à modo libera vivat, & nullâ concutiatur tempestate bellorum.

Carta quâ Othoni juveni misterium patris sui conceditur.

A. D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y. 17.

HENRICUS, Rex Angliæ, Mauricio Londinensi episcopo, & Hugoni de Bocland, & omnibus baronibus suis & fidelibus, Francis & Anglis, de Londoniâ, salutem.

Sciatis me reddidisse Othoni juveni misterium patris sui; scilicet, misterium cuneorum & omnia alia misteria sua, & omnes terras suas, infra burgum et extra, & nominatim Lislestona; & precipio ut eas ita benè & honorificè teneat cum soca, & saca, & toll, & team, & infanguemtephf, cum omnibus aliis consuetudinibus suis, sicut eas pater ejus melius tenuit & habuit, tempore patris & fratris mei Regis Willielmi.

Test. *Roberto, comite de Mellend, &*
Willielmo de Warenna, &
Willielmo de Albineio.

Apud Arundel.

Super possessionibus ecclesiæ Roffen' nuper combustæ.

A. D. —— An. — Hen. I. Bibl. Cotton. Domitian X. 9.

HENRICUS, Dei graciâ, Rex Anglorum & dux Normannie & Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, archidiaconis, decanis, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris & omnibus fidelibus suis Anglis, salutem.

Sciatis quod ecclesia Roffens' & monachi in eâ Deo servientes, & omnes res & possessiones sue sunt in manu, & custodiâ, & protectione meâ. Et ideo precipio quod ipsam ecclesiam, & monachos in eâ Deo servientes, et omnes res & possessiones suas custodiatis, & manu teneatis, & protegatis, sicut meas proprias, ita quod nullam injuriam, vel molestiam, aut violentiam eis faciatis, nec fieri permittatis: sed si quis eis super hoc in aliquo forisfacere presumpserit, plenariam eis inde sine dilatione justiciam fieri faciatis.

Et pro amore Dei & salute vestrâ, ubicunque ad vos, pro necessitate ecclesie sue que combusta est, predicantes venerint, benignè eos recipiatis, & honorem eis exhibere & beneficia largiri velitis, ad reparationem ecclesie predicte Roffens' que combusta est; ut à summo Retributore mercedem inde recipiatis.

Teste *Rad.* &c.

Terra de Wytingeham Rogero de Flamenvilla, servicio unius spervarii, conceditur.

A. D —— An. — Hen I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y. 23.

HENRICUS, Rex Anglie, dux Norman' & Aquit' & com' And', archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris, & omnibus militibus suis, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis me dedisse & presenti cartâ confirmâsse Rogero de Flamenvilla totam terram que fuit Uctred' fil' Gamel in Wytingham, & Troventon, & Barton, & Glantedon, ipsi & heredibus suis, de me & heredibus meis, quietam ab omni servicio, excepto uno spervario inde mihi reddendo per annum.

Quare volo & firmiter precipio, quod ipse Rogerus & heredes sui post eum totam terram illam habeant & teneant de me & herèdibus meis, benè & in pace, liberè & quietè, integrè, & plenariè, & honorificè, cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, per prenominatum servicium.

Test' *F. episc' Sag.*
Hug' de Cressi.
Gocell' Castell' fratre Regine.

Apud Argentom.

Carta concessa Anselmo archiepiscopo & monachis ecclesiæ Christi Cantuar'.

A. D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. F. 21.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, episcopis, comitibus, proceribus, vicecomitibus, ceterisque suis fidelibus Francis & Anglis, in omnibus comitatibus in quibus archiepiscopus Anselmus & monachi ecclesie Christi Cantuar' terras habent, amicabiliter salutem.

Notum vobis facio me concessisse eis omnes terras quas tempore Regis Eadwardi, cognati mei, & tempore Willielmi patris mei habuerunt, & saca & socne, on strande & streame, on wude & felde, tolnes, & teames, & grithbreche, & hamsocne, & forestalles, & infangenethieves, & flemenefreme, super suos homines, infra burgos & extra, in tantum & tam plenariter sicut proprii ministri mei exquirere debent, & etiam super tot thegines quot eis concessit pater meus.

Etiam nolo ut aliquis hominum se intromittat, nisi ipsi & ministri eorum quibus ipsi committere voluerint, nec Francus nec Anglus; propterea quod ego concessi Christo has consuetudines pro redemptione *anime* mee, sicut Rex Eadwardus & pater meus antea fecerunt: & nolo pati ut aliquis eas infringat, si non vult perdere amicitiam meam.

Deus vos custodiat.

Paschalis II. Papa ad Regem, ut archiepiscopus Ebor' ab ecclesiâ suâ sequestratus, revocetur.

A. D. —— An. — Hen. I. Bibl. Cotton. Claudius A. 1. 37 b.

PASCALIS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Henrico, illustri Anglorum Regi, salutem & apostolicam benedictionem.

Nos, auctore Deo, de probitate tuâ non tantum bona sed etiam meliora confidimus; idcirco monemus excellentiam tuam ut divinæ gratiæ semper memor existas, quæ tui & regni pacem & justiciæ noticiam tribuit: honorem igitur Dei & ecclesiarum ejus in regno tuo diligenter observa, & justiciam efficaciter exequere; quia per honorem Dei tuus profectò honor augebitur.

Audivimus electum Eboracensis ecclesiæ, virum sapientem & strenuum, sine judicio ab Eboracensi ecclesiâ sequestratum, quod nimirum divinæ justiciæ & sanctorum patrum institutionibus adversatur; nos quidem neque Cantuariensem ecclesiam minui neque Eboracensem volumus prejudicium pati, sed eam constitutionem, quæ à beato Gregorio, Anglicæ gentis apostolò, inter easdem ecclesias constituta, firmam censemus illibatamque servari.

Idem ergo electus, ut justicia exigit, ad suam ecclesiam omnimodis revocetur; si quid autem quæstionis inter easdem ecclesias agitur, presentibus utrisque partibus in nostrâ presentiâ pertractetur; ut, præstante Deo, utraque ecclesia finem suæ justiciæ consequatur.

Data Beneventi, nonis Aprilis.

Carta Turstini, archiepiscopi Eboracensis, quâ libertates hominibus de Beverlaco conceduntur.

A. D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 18.

TURSTINUS, Dei gratiâ, Eborum archiepiscopus, cunctis Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, salutem & Dei benedictionem & suam.

Notum sit vobis me dedisse & concessisse, & consilio capituli Eborac' & Beverlacen' & consilio meorum baronum, meâ cartâ confirmâsse hominibus de Beverlaco omnes libertates eisdem legibus quibus illi de Eboraco habent in suâ civitate: preterea non lateat vos quod dominus H. Rex noster, nobis concessit potestatem faciendi hoc de bonâ voluntate suâ, & suâ cartâ confirmavit statuta nostra & leges nostras juxta formam legum burgensium de Eboraco, salvâ dignitate & honore Dei, & sancti Johannis, & nostri, & canonicorum; ut ita scilicet honorem elemosinarum predecessorum suorum exaltaret & promoveret cum omnibus his liberis consuetudinibus.

Volo ut burgenses mei de Beverlac' habeant suam hanshus, quam eis do & concedo, ut ibi sua statuta pertractent ad honorem Dei, & sancti Johannis, & canonicorum, & ad totius villatûs emendationem, eâdem liberatam lege sicut illi de Eboraco habent in suâ hanshus.

Concedo etiam eis thelonium imperpetuum pro X & VIII marcis annuatim; preterquam in iis festis in quibus theloneum ad nos & ad canonicos spectat, in festo scil't sancti Johannis confessoris in Maio, & in festo translationis sancti Johannis, & in nativitate sancti Johannis Baptiste; in his verò tribus festis omnes burgenses de Beverlaco ab omni teloneo liberos & quietos dimisi.

Hujus etiam carte testimonio, eisdem burgensibus liberos introitus & exitus concessi in villâ & extra villam, in plano, & bosco, & marisco, in viis, & in semitis, & ceteris convenientiis, excepto in pratis & bladis, sicut unquam melius, liberius, & largius, aliquis possit concedere & confirmare; & sciatis quod sint liberi & quieti ab omni telonio per totam schiram Eboraci, sicut illi de Eboraco.

Et volo ut quicunque hoc disfecerit, anathema sit, sicut ipsius ecclesie sancti Johannis asserit consuetudo, & sicut statutum est in ecclesiâ sancti Johannis.

Hii sunt testes.

Galfridus Murd.	*Tom. prepositus.*
Nigellus Fossard.	*Turstinus, archidiaconus.*
Alan' de Perci.	*Heerebertus can'.*
Walterus Spec.	*Willielmus, filius Tole.*
Eustachius, filius Johannis.	*Willielmus Baioc.*

Coram totâ familiâ archiepiscopi, clericis & laicis, in Eboraco.

Manerium de Chavelai Radulfo Peche conceditur.

A. D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond Y. 31.

HENRICUS, Rex Anglie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, & omnibus fidelibus suis totius Anglie, salutem.

Sciatis me petitione Rogeri filii Ricardi concessisse, & confirmâsse hâc cartâ meâ, Rad'o Peche manerium de Chavelai integrè cum omnibus pertinentiis suis, & cum omnibus libertatibus, preter murdrum & thesaurum, ipsi & heredibus suis, ita liberè, & integrè, & quietè, sicut predictus Rogerus, filius Ricardi, illud manerium ei dedit & cartâ suâ confirmavit.

Quare volo & firmiter precipio, quod prefatus Rad' & heredes sui predictum manerium benè & in pace teneant.

Testibus,

T. Nigello Elyen'.	*Galfrido filio Pagani.*
Roberto episcopo Cestr'.	*Pagano filio Johannis.*
Rogero de Muelent.	*Hugone Bigot.*
Albrico de Ver.	*Pagano Peverel.*
Willielmo Martel.	*Willielmo Peverel de Doore.*
Radulfo Basset.	

Apud Fekeham.

Carta Regis quâ concedit ecclesiæ Winton' & monachis ibidem, libertatem vici extra portam borealem ejusdem civitatis.

A.D. —— An. — Hen. I. Bibl. Cotton. Vespasian. A.VIII. fol. 37.

OMNIPOTENTIA divinæ majestatis ubique presidente & sine fine cuncta gubernante.

Ego Henricus, ipso largiente, Rex Anglorum, cunctis gentis nostræ fidelibus innotesco, quod, pro salute animæ meæ & Willielmi patris mei, qui plura dampna fecit monasterio Sanctæ Trinitatis, quod Wentanæ situm extra civitatem novumque apellâtur, benignè confero eidem ecclesiæ & monachis ibidem Deo servientibus, libertatem vici extra portam borealem ejusdem civitatis, in perpetuum possidendam.

Huic autem donacioni fuerunt consiliarii mei, regni magnates, qui, assensu & voluntate ejusdem civitatis episcopi, me ad hanc benignitatem incitaverunt; qui etiam omnes unanimiter constituerunt ut donatio ista firma & in eternum permaneat, neque à quolibet, seu superiore vel inferiore, commutetur: & quisquis violare præsumpserit, excommunicetur à societate Dei & sanctorum ejus.

Scripta fuit hæc carta subscriptorum testimonio.

Rogero ep'o Sar'.
Roberto ep'o Lincolniæ.
Willielmo ep'o Exon'.
R. comite de Mell'.
H. de Port'. & aliis.

Carta quâ Othoni, aurifabro, terra de Benflet cum appenditio ejus conceditur.

A.D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y. 19.

HENRICUS, Rex Anglie, Ricardo episcopo Londonensi, & Hugoni de Bocland, & omnibus baronibus & fidelibus suis, Francis & Anglis, Essex' salutem.

Sciatis me dedisse Othon' aurifabro meo terram de Benflet cum apenditio ejus; scilicet, cum terrâ de Chilcendic, cum omnibus rebus que ipsi predicte terre pertinent, quantum erat in manu meâ: & volo & firmiter precipio & concedo, ut benè, honorificè, & quietè, teneat cum soca, & sacca, & tol, & tem, & infangenephf, & omnibus aliis consuetudinibus quas ipsa terra habebat dum fuit in manu meâ.

Test. &c.

Donatio ecclesiarum & decimarum ecclesiæ & monachis Roffen'.

A.D. —— An. — Hen. I. Bibl. Cotton. Domitian. X. 9.

HENRICUS, Rex Anglorum, Anselmo archiepiscopo, & Haymoni dapifero, & omnibus baronibus Francis & Anglis de Chent, salutem.

Sciatis me dedisse s. Andree de Rovescestra, & Gundulfo episcopo, & monachis ejusdem loci, ecclesias de Tarenteford & de Eilesford, & omnes ecclesias ipsis ecclesiis subjacentes, & omnes decimas villarum illarum in quibus sunt predicte ecclesie, in annonâ, in pasnagio, in pecuniâ, & in omnibus aliis rebus, sicut sanctus Augustinus melius habuit tempore patris mei; ecclesiam de Mideltune cum decimis ejusdem ville, & decimam ballenarum que capte fuerint in episcopatu Rofensi. Similiter concedo predicto Sancto, & volo & firmiter precipio, ut predictus Sanctus, & episcopus & monachi, ipsas ecclesias cum decimis, sicut predixi, teneant firmiter & perhenniter; ita quod à nullo eis fiat inde injuria.

Teste *Rodberto episcopo Lincolnie, & Willielmo Giffardo cancellario, & Eudone dapifero, & Haymone dapifero, & Willelmo de Albeneio, & Willielmo Pevrel de Doura.* Apud Rovecestram, in festo sancti Gregorii.

Breve domini Regis quod episcopus, decanus, & canonici sancti Pauli, non prohibeant presbiteris London' quin conducant corpora civium defunctorum ad cimiteria in quibus, dum vivi fuerint, sepeliri corpora sua voluerint.

A.D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. N. 18.

HENRICUS, Rex Anglie, episcopo London' & decano & canonicis s'ti Pauli London' salutem.

Sciatis quod hec est consuetudo regni mei, quod capitales barones mei & cives Lundon' faciant se deferre ad sepeliendum, cum mortui fuerint, ad quamcumque ecclesiam ipsi voluerint; ita tamen quod presbiter parrochianus, apud quem obierit, usque ad ecclesiam & cimiterium quod elegerit, corpus conducat.

Quare vobis mando & precipio ne prohibeatis presbiteris London' quin ipsi conducant corpora civium defunctorum ad ecclesias & cimiteria, ad que ipsi se conduci voluerint; & nominatim ad ecclesiam de Christeschurche, si qui ibi sepeliri corpora sua voluerint.

Teste *Episcopo Sar.* Apud Ferhum.

Carta privilegiorum civibus London' concessa; & quod iidem cives ponent vicecomitem qualem voluerint de seipsis.

A. D. —— An. — Hen. I. Per Inspex. Pat. 2 Edw. IV. P. 5.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, archiepiscopo Cantuariensi, & episcopis, & abbatibus, & comitibus, & baronibus, & justiciariis, & vicecomitibus, & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglicis, totius Angliæ, salutem.

Sciatis me concessisse civibus meis Lundoniæ tenend' Middleseviam ad firmam, pro trecentis libris ad compotum, ipsis & heredibus suis de me & heredibus meis: ita quòd ipsi cives ponent vicecomitem qualem voluerint de seipsis, & justiciarium quemcunque vel qualem voluerint de seipsis, ad custodienda placita coronæ meæ, & ad eadem placitanda; & nullus alius erit justiciarius super ipsos homines Londoniæ.

Et cives non placitabunt extra muros civitatis pro ullo placito: & sint quieti de schot, & de loth, & de danegeld, & de murdro: & nullus eorum faciat bellum: & si quis civium de placitis coronæ implacitatus fuerit, per sacramentum, quod judicatum fuerit in civitate, se disrationet homo London': & infra muros civitatis nullus hospitetur; neque de meâ familiâ, neque de aliâ, vi alicui hospitium liberetur.

Et omnes homines Londoniæ sint quieti & liberi; & omnes eorum res, per totam Angliam & per portus maris, de theloneo, & passagio, & lestagio, & omnibus aliis consuetudinibus: & ecclesiæ, & barones, & cives habeant & teneant, benè & in pace, socas suas cum omnibus consuetudinibus; ita quod hospites qui in sokis hospitabuntur nulli dent consuetudines, nisi illi cujus soka fuerit, vel ministro suo quem ibi posuerit.

Et homo Londoniæ non judicetur in misericordiâ pecuniæ nisi ad suam Were, scilt' ad centum solidos, dico de placito quod ad pecuniam pertineat; & amplius non sit Miskenninge in Hustengo, neque in Folkesmot, neque in aliis placitis infra civitatem: & Hustengum sedeat semel in ebdomadâ, videlicet, die Lunæ: & terras, & vadimonia, & debita, civibus meis habere faciam infra civitatem & extra; & de terris de quibus ad me clamaverint, rectum eis tenebo lege civitatis.

Et si quis theloneum vel consuetudinem à civibus meis Londoniæ ceperit, cives Londoniæ capiant de burgo vel de villâ, ubi theloneum vel consuetudo capta fuerint, quantum homo Londoniæ pro theloneo dedit, & proinde de dampno receperit: & omnes debitores qui civibus London' debita debent, eis reddant in Londonia, vel in Londonia se disrationent quod non debent; quod si reddere noluerint, neque quod non debent ad disrationandum venire, tunc cives Londoniæ quibus debita sua debentur, capiant namia sua in civitate London' de burgo vel villâ, vel de comitatu, in quo manet qui debitum debet.

Et cives Londoniæ habeant fugationes suas ad fugandum, sicut melius & plenius habuerunt antecessores eorum; scilicet, in Chiltre, & Middlesexe, & Surreie.

Testibus. *Episcopo Wintoniensi; et Roberto filio Richier; & Hugone Bigot; & Alnero de Toteneis; & Willielmo de Alba Spina; & Huberto, Regis camerario; & Willielmo de Mountfichet; & Haugulfo de Taney; & Johanne Beliet; & Roberto filio Siwardi.* Apud Westmonasterium.

Carta Regis in confirmatione donationis ecclesiæ sanctæ Trin' apud Norwicum, factæ à Radulfo fil' Godcrici.

A. D. —— An. — Hen. I. Ex orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. II. 2.

SERVIRE Deo, ejusque inhærere institutis, ea demum sapientia est, quæ & præsenti regum mentes justificat, & justificatas in futurâ vitâ æternæ beatitudinis felicitate coronat.

Unde Rex & excellentissimus propheta: "Et nunc, reges, intelligite; erudimini, qui judicatis terram; servite Domino cum timore & exultate ei cum timore:" & infra; "Cum exarserit in brevi ira ejus, beati omnes qui confidunt in eo:" quæ confidentia minimè consequeretur, nisi fidei & dilectionis antecederet operatio:

Quod ego Henricus Rex considerans, & in sanctâ ædificandâ ecclesiâ devotus & sollicitus inveniri desiderans, concedo donum quod fecerat Radulfus, filius Godrici, ecclesiæ s. Trinitatis apud Norwicum, de quâdam terrâ suâ Neutonâ; & ego eandem terram cum appendiciis suis dono, ex parte meâ, in eodem loco, cum saca, & soca, & toll, & theom, & infanghetheof, & omnibus consuetudinibus; præcipiens ut monachi s. Trinitatis habeant eandem terram imperpetuum, omnium clamantium exclusâ calumpniâ.

Hanc donationem confirmo ego Henricus Rex & astipulatione sanctæ crucis, & appositione sigilli mei.

✠ *Signum ipsius Regis Henrici.*
✠ *Signum Mathildis Reginæ.*
✠ *Signum Rogerii Salesberriæ ep'i.*
✠ *Signum Willielmi Bigoti.*
✠ *Signum Radulfi fil. Godrici.*

De Anglica Cnithtenegilda; carta concessa prioratui Trinitatis London'.

A. D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. N. 3.

HENRICUS Rex Angl', Ricardo, episcopo London' & vic' & preposito, & omnibus baronibus & fidelibus suis, Francis & Anglis, de London' & Middelsexa, salutem.

Sciatis me concessisse ecclesie & canonicis Sancte Trinitatis London' socam de Anglica Cnithtenegilda, & terram que ei pertinet, infra burgum & extra, sicut homines ejusdem gilde eis dederunt & concesserunt.

Et volo & firmiter precipio, quod benè, & honorificè, & liberè teneant, cum saca & soca, & toll & theang, & hinfangenetheof, & omnibus consuetudinibus suis, sicut homines predicte gilde melius habuerunt tempore Regis Eadwardi, & sicut Rex Willelmus, pater meus, & frater meus, eis concesserunt per breviā sua.

T. *A. Regina; & Gaufrido, cancellario; & Gaufrido de Clintona; & Willelmo de Clintona.* Apud Wodestocam.

Breve Regis pro dicto prioratu; de Anglica Cnithtenegilda.

A. D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. N. 4.

HENRICUS, Rex Angliæ, vicecomitibus & baronibus London' salutem.

Precipio quod prior & canonici s. Trinitatis London' teneant homines suos & terram suam de Anglica Cnithtenegilda, ita benè & in pace, & justè & quietè & honorificè, sicut antecessores eorum unquam liberius tenuerunt tempore patris mei, & fratris mei, & meo, & tempore Leostani, & ipsi postea hucusque melius: & super hoc quieti sint de wardâ & forisfacturâ ejus, sicut mea propria elemosina, quia inde juste debent esse quieti, & sicut tam ipsi quam antecessores eorum semper hucusque inde fuere quieti.

Teste *R. de Ver'* Apud Westm'.

Rex reddit & restituit ecclesie Exon' varias ecclesias à preclaris Regibus, predecessoribus suis, donatas.

A. D. —— An. — Hen. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond R. 35.

IN NOMINE SANCTE & INDIVIDUE TRINITATIS. Ego Henricus, Willielmi Anglorum primi Regis filius, totiusque Anglie Rex & moderator, notum facio omnibus, clero simul & populo, tam presentis seculi quam futuri, quod, Dei misericordiâ, compunctus pro absolutione peccatorum meorum & salute anime mee, reddo & restituo s. Marie & s. Petri Exon' ecclesie has subscriptas ecclesias, ita omnibus modis liberas & quietas, sicut eas donatas esse à preclaris regibus, predecessoribus meis, ipsorum carte testantur:

Ecclesias videlicet sancti Petroci & s. Stephani cum omnibus terris & rebus ad eas pertinentibus, ita liberas & quietas ab omnibus geldis, querelis & consuetudinibus, sicut fuerunt temporibus antecessorum meorum.

Preter hec autem tres ecclesias in Devonia, quas pie memorie Willielmus Rex, pater meus, Willielmo ep'o Exon' dum adhuc capellanus suus esset, dedit; ecclesiam scilicet de Plintona, ecclesiam de Branctona, & ecclesiam s. Stephani intra ipsam civitatem Exon' hereditario jure in perpetuum obtinendas, pro redemptione anime mee & patris mei, cum omnibus terris & decimis & rebus ad eas pertinentibus, ita liberas & quietas ab omnibus consuetudinibus & querelis, sicut pater meus predicto Willielmo eas dederat:

Necnon & ecclesiam de Culitona, quam ego prefato Willielmo ep'o dederam, similiter concedo & dono sedi episcopali Exon' pro remissione peccatorum meorum, cum terris & decimis & omnibus rebus ad eam juste pertinentibus.

Et ut hec ita data inviolabiliter & inconcussa sub eterno munimento permaneant, signo sancte crucis consignata dimitto.

Diploma Regis ; de immunitatibus in London' Anselmo archiepiscopo Cantuar' concessis.

(Latinè & Anglicè *scriptum.*)

A. D. —— An. — Hen. I. — Matt. Park. Antiq. Brit. p. 179.

H. REX Anglorum Huge de Bocland, & W. Baignardo, & omnibus ministris meis Londoniæ, salutem. Præcipio et volo ut omnes homines Anselmi Cantuariensis archiepiscopi quos in Londonia habet, & omnes sui in eâ villâ euntes et redeuntes, ita quieti de omnibus consuetudinibus sint, sicut unquam Lanfrancus archiepiscopus suos in eâ melius & quietius habuit tempore patris mei ; & videte ne eis ullam injuriam faciatis.

Teste, *Hug. comite de Cestra.* Apud Westmonster.

Idem *Anglicè.*

H. Ænȝlelandes kinniȝ. ȝret Huȝe de Boclande ⁊ Ƿ. Bainard. ⁊ ealle mine ƿicnæres on Lundene.

Ic ƿille ⁊ bebeode. ꝥ ealle Anselmes Arcebiscopes mænn þe he hæfð on Lundene. ⁊ ealle his oðre mænn þe cumeð and fareð into þæræ burh. ꝥ hi beon swa saclease of eallen ȝerihten swa swa Lanfranc Arcebiscop his mænn beste hæfð on mines fæder time. ⁊ hariȝeð ꝥ ȝeheom naht ne misbeoden.

T. Huȝ. Comite de Cestra. Ap. Ƿestmonste,

Libertates canonicis sanctæ Trin' London' concessæ ; & quod habeant soccam de Anglica Cnicthenegild'.

A. D. —— An. — Hen. I. — Ex orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac'.

HENRICUS, Dei gratiâ Rex Angl', archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, vicecomitibus et omnibus ministris et fidelibus suis, salutem. Sciatis me concessisse et presenti cartâ confirmasse canonicatum regularium canonicorum sc'e Trinitatis Lond' quem uxor mea M. Regina ibi instituit, esse stabilem inperpetuum et liberum à subjectione omnium ecclesiarum ; et ut ipsi canonici claudant viam que est inter ecclesiam suam & murum civitatis.

Concessi etiam eisdem canonicis pro animâ meâ, et animâ M. Regine conjugis mee, viginti quinque libras blanch', annuatim in puram et perpetuam elemosinam de redditibus ipsius M. Regine in Exon' quas ipsa M. Regina, assensu meo, illis dedit, in vitâ suâ.

Et ita ut quicunque vicecomes fuerit in Exon' eas reddat predictis canonicis ad Pasch', et ad festum sc'i Michaelis Lond' sicut umquam melius reddite fuerunt.

Preterea dedi eisdem canonicis portam de Alegata cum socca ad eam pertinente : et concessi eisdem canonicis quod habeant soccam de Anglica Cnicthenegild' cum terris et omnibus libertatibus suis ad eandem soccam infra civitatem Lond' et extra pertinentibus.

Volo etiam et firmiter precipio, quod predicti canonici et eorum homines omnes terras et possessiones et feoda sua et elemosinas suas, tam in ecclesiis, quam in rebus et possessionibus mundanis, habeant et teneant, cum omnibus libertatibus et liberis consuetudinibus, et quietanciis suis, in bosco et plano, in pratis et pasturis, in aquis et molendinis, in viis et semitis, in stagnis et vivariis, in mariscis et piscariis, in grangiis et virgultis, infra civitatem et extra, infra burgum et extra, cum soca et saca, et toll et team et infangenetheef ; et quod ipsi canonici et homines sui liberi sint et quieti inperpetuum de omnibus geldis, et scotis, & witis, et assisis, et de omnibus auxiliis vicecomitum et ministralium eorum, et de omnibus sectis, de syris et hundredis, et lech' et hustingis, de placitis et querelis ; et quieti sint et liberi de hydagiis et taillagiis, de exercitibus et equitacionibus, de oneribus expedicionum et vigiliis faciendis, de operacionibus castellorum, parcorum, pontium, vivariorum, murorum, et omnibus clausuris, et de omni careio et sumagio et navigio et domuum regalium edificacione, et omnimoda operacione, et de omni seculari servicio et exactione, et de omnibus occasionibus.

Concessi etiam, quod prefati canonici et homines sui, sint quieti ab omni theloneo in omni foro, et in omnibus nundinis, et in omni transitu viarum, pontium et maris, per totum regnum meum ; et homines qui tenent de predictis canonicis, tam in civitate Lond' quam extra, non placitent nisi in curiâ ipsorum canonicorum, ubi placitare debent ; et prohibeo super forisfacturam meam quod non ponantur in placitum de aliquo tenemento suo, nisi coram me vel capitali justic' meo : et quod nullus eis vel hominibus suis, contra hanc cartam meam in aliquo forisfaciat ; quoniam ipsi et omnes terre et possessiones sue et hominum suorum sunt in custodiâ et speciali protectione meâ.

T. *Rann' cancell' G. de Clinton', et Ad' Basset.* Apud Norhamton.

Sub sigillo.

Carta Regis de falsariis monete.

A. D. —— An. — Hen. I. — Lib. Rub. Scac. Westm. 163 d

HENRICUS, Rex Anglorum, Samsoni episcopo & Ursoni de Albetot, & omnibus baronibus Francis et Anglis de Wirecestrescira, salutem.

Sciatis quod volo & precipio ut omnes burgenses & omnes illi qui in burgis morantur, tam Franci quam Angli, jurent tenere & servare monetam meam in Angliâ, ut non consentiant falsitatem monete mee.

Et si quis cum falso denario inventus fuerit, si warant' inde revocaverit, ad eum ducatur : et si illum inde comprobare poterit, fiat justicia mea de ipso warant'. Si vero non poterit illum probare de ipso falsonario, fiat justicia mea : scil[t] de dextro pugno & testiculis. Si autem nullum warant' inde revocaverit, portet inde judicium, se nescire nominare vel cognoscere aliquem à quo acceperit.

Preterea defendo ne aliquis monetarius denarios mutet, nisi in comitatu suo, & hoc coram duobus legitimis testibus de ipso comitatu. Et si in alio comitatu mutando denarios captus fuerit, sic captus sit, ut falsionarius. Et nullus sit ausus cambire denarios, nisi monetarius.

Teste *Will' Cancell' & Rob' comite de Mell' & R. fil' Hamon' & R. de Retvers.* Apud Westm' in natale Domini.

De comitatibus & hundredis certis locis tenend'.

A. D. —— An. — Hen. I. — Lib. Rub. Scac. Westm. 164.

HENRICUS, Rex Anglorum, Samson' episcopo, & Ursoni de Abetot, & omnibus baronibus suis, Francis & Angl' de Wirecestrescira, salutem.

Sciatis quod concedo & precipio, ut amodo comitatus mei & hundreda in illis locis & eisdem terminis sedeant, sicut sederunt in tempore Regis Eadwardi, & non aliter. Ego enim, quando voluero, faciam ea satis summonere propter mea dominica necessaria ad voluntatem meam. Et si amodo exurgat placitum de divisione terrarum, si est inter barones meos dominicos, tractetur placitum in curiâ meâ. Et si est inter vavassores duorum dominorum, tractetur in comitatu. Et hoc duello fiat, nisi in eis remanserit.

Et volo & precipio, ut omnes de comitatu eant ad comitatus & hundreda, sicut fecerunt in tempore Regis Eadwardi : nec remorent propter aliquam causam pacem meam vel quietudinem, qui non sequuntur placita mea & judicia mea, sicut tunc temporis fecissent.

Teste *R. ep'o Lundonie, & Rogero ep'o, & Ranulf' cancellar', & R. comite de Mell'.* Apud Rading.'

Rex concessit sancto Pancratio & monachis de Lewes omnem immunitatem, quietanciam, & libertatem, quas regia potestas alicui monasterio conferre potest.

A. D. —— An. — Hen. I. — Ex orig. Bibl. Cotton. Vespasian F. III. 1. b.

EGO Heinricus, Dei graciâ, Rex Anglorum, archie'pis, ep'is, abbatibus, comitibus, baronibus, & omnibus fidelibus, salutem perpetuam.

Sciatis me dedisse & concessisse Deo & s. Pancratio, & monachis de Lewes, pro salute anime mee & omnium parentium & fidelium meorum, & pro statu regni mei, omnem immunitatem, quietanciam, & libertatem, quam regia potestas alicui monasterio conferre potest.

Quare volo & firmiter precipio, quod predicti monachi de Lewes omnia tenementa sua, tam laica quam ecclesiastica, quecumque in presenti habent, vel in posterum vendicione seu donacione fidelium habituri sint, benè & in pace, liberè & quietè, plenâriè & honorificè teneant, in omnibus locis & in omnibus rebus, ubicumque fuerint, quieta de dangeldis, & omnibus geldis, & auxiliis, & schiris, & hundredis, & lastagiis, & hidagiis, & tallagiis ; de summagiis & carriagiis ; de navigiis & clausuris ; de poncium & castrorum edificacione ; de conductu thesauri & omni operatione.

Sint eciam prior & monachi de Lewes & omnia sua quieta de theloneis, & omnibus exactionibus & consuetudinibus in nundinis & foris quorumcumque sint, in terris & aquis, in viis & transitibus poncium & portubus maris, per totam Angliam & Normanniam. Quod si, hâc libertate cognitâ, ab eis aliquis aliquid acceperit, pro forisfacturâ decem libras Regi persolvat. Sint eciam feuda eorum & maneria ex omni exactione & consuetudine quieta & libera, sicut nostra propria.

Habeant eciam prior & monachi predicti de hominibus suis ubicumque intercepti fuerint, & de totâ possessione suâ, & de alienis in eâ forisfacientibus, vel ibi cum forisfactura interceptis, curiam suam & placita omnia, cum sacca & socha, & tol & them, & infangenethef, in omnibus locis qui sunt vel esse possunt, sicut aliqua ecclesia Anglie melius & liberius, vel quietius vel integrius, habet.

Hanc libertatem & immunitatem rogatu Willielmi comitis Sugreg' & omnium baronum meorum inviolabiliter & indissolubiliter in perpetuum concessi, quam Regibus post me in Anglia regnaturis, pro Deo & salute animarum suarum, servandam commendo.

Ut autem hec mea concessio & donacio firma & inconcussa perpetuo maneat, signo sancte crucis manu propriâ signavi, & manibus fidelium meorum testificandam tradidi, & insuper sigilli mei auctoritate confirmavi.

Signum † *Henrici regis.*
S. Wil† lelmi com. Moritonii.
S. Wil† lelmi cancellarii.
S. Hen† rici com. de Pulchro Monte.
S. Wil† lelmi de Albini.
S. † Girardi ep'i.
S. Wal† terii Giffard' com.
S. Hugonis † comit' Cestrens'.
S. Ro† g'i Bigod.

Ex orig. in Thesaur Cur. Recept. Scac.

Henr̄ dī grā Rex Angł. Archiepis. Epis. Abbib3. Comitib3. Baron̄. Vicecomitib3 ⁊ Omib3 ministris ⁊ fidelib3 suis salt.
Sciatis me Concessisse ⁊ p̄senti Carta confirmasse Canonicatū Regularū Canonicoꝝ scē Trinitatis Lond quē uxor mea
M. Regina ibi instituit esse stabile inꝑpetuū ⁊ liberū a subiectiōe omīū Ecclesiarū. Et ut ipi Canonici claudāt viam que
est int̄ ecclesiam suam ⁊ murū Ciuitatis. Concessi ⁊ eisdē Canonicis p anima mea ⁊ aīa. M. Regine coniugis mee viginti quinq;
libras blanch annuatī in purā ⁊ ꝑpetuā elemosinā de redditib3 ꝑpriis. M. Regine in Exon̄: quas ipa. M. regina assensu meo illis
dedit in vita sua. Et ita ut quicūq; vic̄ fuerit in Exon eas reddat p̄dcīs Canonicis ad Pasch ⁊ ad festū scī Mich Lond sicut
unquā melius reddite fuerīt. Preterea dedi eisdē Canonicis Portam de Alegata cū Soca ad eam ptinente. Et concessi eisdē Canonicis qd habeant
Socam de Anglica Cnicthenegilde cū t̄ris ⁊ Omib3 libertatib3 suis ad eandē socam int̄ Ciuitatē Lond ⁊ extra ptinentib3. Volo ⁊ firmit̄
precipio qd p̄dci Canonici ⁊ eoꝝ hoīes. Omes t̄ras ⁊ possessiones ⁊ feoda sua ⁊ elemosinas suas tam in eccłiis q̄m in reb3 ⁊ possessionib3 mundanis
int̄ habeant ⁊ teneant cū Omib3 libertatib3 ⁊ lib̄is Consuetudinib3 ⁊ quietanciis suis in bosco ⁊ plano in p̄tis ⁊ pasturis in aq̄s ⁊ Molendinis in viis ⁊ se-
mitis in stagnis ⁊ vivariis in Mariscis ⁊ piscariis in grangiis ⁊ virgultis int̄ Ciuitatē ⁊ ext̄ int̄ burgū ⁊ ext̄ cū Soca ⁊ Saca. ⁊ Toll. ⁊ Team
⁊ Infangenethef. Et qd ipi Canonici ⁊ hoīes sui libi sint ⁊ quieti inꝑpetuū de omib3 Geldis ⁊ Scottis ⁊ Wītis ⁊ Assisis ⁊ de omib3 Auxiliis vic̄
⁊ ministrorū eoꝝ ⁊ de Omib3 Sectis. de Shiris ⁊ hundr̄ ⁊ Leth. ⁊ hustingis. de placitis ⁊ querel. Et quieti sint ⁊ libi de hydagiis ⁊ Tallagiis. de
Exercitib3 ⁊ Scutagiis de oneribus expeditionū ⁊ vigiliis faciendis. de opationib3 Castelloꝝ Parcoꝝ Pontiū vivarioꝝ muroꝝ ⁊ omib3
clausuris ⁊ de omī Carreio ⁊ Summagio ⁊ Nauigio ⁊ domuū Regaliū edificatione ⁊ Omimoda opatiōe ⁊ de omī secłari servicio ⁊ exactione
⁊ de omib3 occasionib3. Concessi ⁊ qd p̄fati Canonici ⁊ hoīes sui sint quieti ab omī Theloneo in omī foro ⁊ in Omib3 Nundinis ⁊ in omī t̄nsi-
tu viarū Pontiū ⁊ Maris p Totum Regnū meum. Et hoīes qui tenent de p̄dcīs Canonicis Tam in Ciuitate Lond q̄m extra n̄ pla-
citent nisi in Curia ipoꝝ Canonicoꝝ ubi placitare debent. Et phibeo sup forisfacturā meā qd nō ponant in placitū de aliq̊ Tene-
mento suo nisi coram me ut Capitali Justic meo. Et qd nullus eis ut hominib3 suis Contra hanc Cartam meā in aliquo
forisfaciat q̄m ipi ⁊ Omes terre ⁊ Possessiones sue ⁊ hoīm suoꝝ st in Custodia ⁊ spali ptectiōe mea. T. Ranl Cancell. G. de
Clinton. Rad Basset Apud Norhantonā.

Carta priora & monachis sancti Cuthberti Dunelm' concessa, propter injurias & violentias quas Ranulfus episcopus eis in vitâ suâ fecerat.

A. D. — An. — Hen. 35
Cart. antiq. in Turr. Lond. 3 5.

HENRICUS, Rex Anglie, archiepiscopis, episcopis, vicecomitibus, &c.

Sciant tam presentes quam futuri, quod ad honorem Dei & sancti Cuthberti confessoris, & ad perpetuam pacem monachorum Dunolm', pro salute anime mee & heredum meorum, ego recipio priorem Donolm' Algarum, & omnes successores ejus priores, quos conventus ecclesie sancti Cuthberti communi consilio elegerit, & monachos ejusdem ecclesie, & ecclesias, & terras, & omnes possessiones eorum, in firmâ pace meâ & in perpetuâ protectione meâ, in meâ propriâ manu & successorum meorum: & hoc feci propter injurias & violentias quas Ranulfus episcopus eis fecerat in vitâ suâ: tam de ecclesiis quam de terris, & divisis terrarum suarum, & de hominibus suis & consuetudinibus.

Quare do & concedo, & presenti cartâ confirmo, in perpetuam elemosinam predicto priori Dunolm', & successoribus suis & conventui, omnes honores & dignitates & libertates, infra ecclesiam Dunolm' & extra, quas habuerunt die quo Willielmus episcopus fuit vivus & mortuus; scilt' quod predictus prior sit primus in ecclesiâ Dunolm' post episcopum honore & dignitate; & habeat potestatem cum consilio capituli sui, ordinandi omnes res suas & ecclesias ad utilitatem domûs Dunolm'; & constituendi & removendi monachos officiales, sicut expedire viderit, ut episcopus se non intromittat: & ut prior & monachi habeant curiam suam cum omnibus rebus & consuetudinibus que ad curiam pertinent, ita liberè & honorificè sicut episcopus Dunolm' habet suam; & ecclesias suas & omnia tenementa sua per easdem divisas quas tunc habuerunt in silvis, in aquis, in molendinis & piscariis, in pratis & pascuis, in bosco & plano, cum saca & soca, & tol & theam, & infangenethief, & wrech, & omnibus consuetudinibus suis, infra burgum & extra, in liberâ dispositione suâ, ut nullus super eos se intromittat; & sint quieti de forestagio & pannagio in omnibus dominicis maneriis suis: & similiter clerici qui tenent ecclesias de eis, & omnia que Ranulfus episcopus eis abstulit, postquam episcopatum accepit, & postquam penitentiâ ductus per unum annulum & per cartam suam in vitâ suâ, spontaneâ voluntate, super altare beati Cuthberti eis reddidit, sicut in cartâ suâ continetur, eis concedo & confirmo; & nominatim Bleichestun & Steindrop & Streindropeskire; boscum eciam de Hewrthe ex orientali parte de Marebûrne quamdiu durat versus mare; & omnes alias possessiones suas eis do & concedo & confirmo, ita liberè & quietè sicut episcopus suus tenet suas.

Hanc autem legem sancto confessori Cuthberto constituo, atque in perpetuam elemosinam presenti cartâ confirmo, quatinus omnis terra que ei data fuit, sive de illius pecuniâ empta ab aliquo hominum fuerit, cum tol & theam & infangenethief, libera & quieta imperpetuum sit, cum omnibus aliis terris ejus, ab omnibus consuetudinibus que ad regiam coronam pertinent; ita quod nullus aliquid jus de eâ ulterius expectat, cujuscumque debiti vel servitutis antea fuisse extiterit.

Preterea precipio & defendo ne prior vel monachi sancti Cuthberti, nec homines eorum, placitent nullo modo aut respondeant alicui de his omnibus que eis concessi, sed omnia in pace & sine calumpniâ imperpetuum possideant; & si episcopus vel aliquis alius eos desaisierit, aut aliquam injuriam eis amodo inde fecerit, volo sciatis, quod pacem meam super eos infregerit, & ipse emendabit mihi fracturam pacis mee.

Testibus *Roberto filio Regis.*
Will'o com' de Warenna.
Rob'to de Sigill.
Will'o de Pontearch'.

Apud Rothom'.

Paschalis II. Papa Regi in quâ rogat, ut Deus bona regni exordia in melius augeat, & usque in finem sua in Regem dona custodiat.

A. D. — An. — Hen. I.
Eadmeri Hist. Lib. III. p. 63. Lond. 1623.

PASCHALIS episcopus, servus servorum Dei, charissimo filio Henrico, Regi Anglorum, salutem & apostolicam benedictionem.

Regi Regum Domino gratias agimus, qui te in regnum beneplacito suæ voluntatis evexit, & tanquam Christianum Regem in beneplacito suæ voluntatis ineffabili misericordiâ custodivit. Rogamus ergo, ut bona regni tui exordia in melius augeat, & usque in finem sua in te dona custodiat. Deseruisti enim fratris tui Regis impietatem, quam divino conspicis judicio terribiliter vindicatam; ecclesias libertati restituisti; clerum honorare cœpisti, & cleri principes episcopos, tanquam in his Christum Dominum venerari. Confidimus itaque quoniam usque in finem eadem sapies, & in eâdem probitate persistes, nisi sunt aliqui perversæ mentis homines, qui cor Regum per episcoporum & abbatum investituras, divinæ indignationi aptare conantur: quorum in hâc parte consilia tanquam virus tibi sunt evitanda, ne illum offendas per quem Reges regnant, & potentes justa decernunt: quem profecto si propitium habueris, feliciter regnabis, potestatemque integram & divitias obtinebis: quem si, quod absit, offenderis, non procerum concilia, non militum subsidia, non arma, non divitiæ, ubi subvertere cœperit, poterunt subvenire.

Porro in honore Domini, in ecclesiæ libertate, nos familiares, nos adjutores habebis: nec optinebis quia quisquam nos à tuâ divellet amicitiâ; si ab investituris abstineres, si honorem debitum & libertatem à Domino institutam ecclesiæ conservaveris. Ecclesiarum siquidem investituras nos Sancti Spiritûs judicio Regibus & principibus, immo laicis omnibus, interdicimus. Nec enim decet ut à filio mater in servitutem adducatur, ut sponsum, quem non optavit, accipiat. Habet sponsum suum Regem ac Dominum nostrum, qui te misericordia suâ in potentiâ & probitate custodiat, & à terreno ad cœleste perducat. Amen.

Paschalis II. Papâ Regi Angliæ, de revocatione Anselmi Cantuar' archiepiscopi.

A. D. — An. — Hen. I.
Eadmeri Hist. Lib. III. p. 74. Lond. 1623.

PASCHALIS episcopus, servus servorum Dei, illustri & glorioso Regi Anglorum Henrico, salutem & apostolicam benedictionem.

In litteris quas nuper ad nos per familiarem tuum nostræ dilectionis filium Willielmum clericum transmisisti, & personæ tuæ sospitatem cognovimus, & successus prosperos quos tibi, superatis regni adversariis, benignitas dominica concessit. Audivimus præterea optatam virilem sobolem ex ingenuâ & religiosâ te conjuge suscepisse: quod profecto cum nos lætificavit, oportunum rati sumus nunc tibi præcepta & voluntatem Dei validius inculcare, cum amplioribus beneficiis Deo te plurimum perspicis debitorem. Nos quoque divinis beneficiis benignitatem nostram plenes te sociare optamus, sed grave nobis est, quia id à nobis videris expetere quod præstare omnino non possumus: si enim aut consentiamus aut patiamur investituras à tuâ excellentiâ fieri, & nostrum proculdubio & tuum erit immane periculum. Quâ in re contemplari te volumus quid aut non faciendo perdas, aut faciendo conquiras. Nos enim in prohibitione hâc nihil amplius obedientiæ, nihil liberalitatis per ecclesias nansiscimur, nec tibi debitæ potestatis aut juris subtrahere quicquam nitimur, nisi ut erga te Dei indignatio minuatur, & sic tibi prospera cuncta contingant. Ait enim Dominus, "honorificantes me honorificabo: qui me autem contemnunt, erunt ignobiles." Dices itaque, mei hoc juris est; non utique, non est imperatorium, non est regium, sed divinum. Solius illius est qui dixit, "Ego sum ostium:" unde pro ipso rogo te, cujus hoc munus est, ut ipsi hoc reddas, ipsi dimittas cujus amori etiam quæ tua sunt debes.

Nos autem cur tuæ obniteremur voluntati, cur obsisteremus gratiæ, nisi Dei in hujus negotii consensu sciremus voluntati obviare, gratiam amittere? Cur tibi quicquam negarem quod cuiquam esset mortalium concedendum, cum beneficia de te ampliora sumpserimus? Perspice, fili karissime, utrum decus an dedecus tibi sit, quod sapientissimus ac religiosissimus Gallicanorum episcoporum Anselmus Cantuar' episcopus propter hoc tuo lateri adhærere, tuo veretur in regno consistere. Qui tanta de te hactenus bona audierant, quid de te sentient, quid loquentur, cum hoc fuerit in regionibus divulgatum? Ipsi qui coram te tuos excessus extollunt, cum præsentiâ tuâ caruerint, hoc profecto validius infamabunt.

Redi ergo, fili karissime, ad cor tuum, propter misericordiam Dei, & propter amorem Unigeniti; revoca pastorem tuum, revoca patrem tuum; & si quid, quod non opinamur, adversus te gravius gesserit, siquidem investituras aversatus fueris, nos juxta voluntatem, quantum cum Deo possumus, moderabimur. Tu tamen talis repulsæ infamiam à personâ tuâ & regno amoveas. Hæc si feceris, & si gravia qualibet à nobis petieris quæ cum Deo preberi facultas sit, profecto consequeris, & pro te Dominum, ipso adjuvante, exorare curabimus, & de peccatis tam tibi quam conjugi tuæ, sanctorum apostolorum meritis, absolutionem & indulgentiam faciemus. Filium autem tuum quem ex spectabili & gloriosâ conjuge suscepisti, quem, ut audivimus, egregii patris Willielmo vocabulo nominasti, tantâ tecum imminentiâ confovebimus, ut qui vel te vel illum læserit, Romanam læsisse videatur ecclesiam.

Quid super his ad honorem Dei & ecclesiæ gloriam exhibituros sis, maturius nobis volumus respondere, interventu, videlicet, talium legatorum, de quorum relationibus nec noster debeat nec vester auditus ambigere.

Dat' Lateran', ix. kal' Dec.

De morte Henrici I. Regis Angliæ.

A. D. 1135. An. 35 Hen. I.

REX Henricus moratus est in Normanniâ, & fecit archiepiscopos, & comites, & barones totius suæ dominationis jurare fidelitatem Matildi Imperatrici filiæ ejus & Henrico filio ejus adhuc minimo, & constituit eum Regem post se: decessit Rex magnificus apud Sanctum Dionysium in silvâ Leonum, cum regnasset triginta quinque annis & tribus mensibus, in primâ die Decembris.

R. de Hoveden.—Francof. 1601. *p.* 480.

"Roberto filio suo de thesauro, quod idem servabat Falesiæ, sexaginta millia libras jussit accipere, famulisque suis atque stipendiariis militibus mercedes & donativa erogare. Corpus verò suum Reddingas deferri præcepit, ubi cœnobium CC. monachorum in honore Sanctæ & Individuæ Trinitatis condiderat."

Ord. Vit. Lib. VII. p. 901.

Henricus I. Rex Angliæ ob. 2° die Decembr. A.D. 1135.

STEPHANUS.

Incip. regn. 2° die Dec. A. D. 1135.

Ecclesiam Christi juxta Algate Lundoniæ sitam, suscipit in protectionem apostolicam Papa Innocentius II.

A. D. 1137. An. 2 Steph. R.

Ex Orig. Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio Normanno, priori ecclesiæ CHRISTI infra muros Lundoniensis civitatis sitæ, ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris, in perpetuum.

Apostolicæ sedis clementiæ congruit religiosas personas affectione paternâ diligere, & loca eis commissa optatæ defensionis munimine confovere; proinde, dilecti in Domino filii, vestris petitionibus rationabilibus clementer annuimus, & ecclesiam CHRISTI, in quâ divinis estis obsequiis mancipati, apostolicæ sedis patrocinio communimus.

Statuimus enim ut quascumque possessiones, quæcumque bona eadem ecclesia impræsentiarum justè & legitimè possidet, aut infuturum concessione Pontificum, largitione Regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata consistant; in quibus hæc propriis nominibus duximus exprimenda; duas scilicet partes redditûs de civitate Exoniæ; terram de Lectuna, quam Simon de Molins, & uxor ejus Adelina eidem loco, divinæ pietatis intuitu, contulit; terram & socam de Anglischecnihte-Gylde; ecclesiam de Bix cum redditibus suis; ecclesiam de Totenham; præterea quascumque ecclesias, seu terras, extra civitatem Lundoniensem, vel infra, à DEI fidelibus vobis rationabiliter collata, seu alia, quæ in posterum offerri contigerit, vobis, & per vos, eidem ecclesiæ apostolicâ auctoritate firmamus.

Decernimus ergo, ut nulli omninò hominum liceat eandem ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare; set omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salvâ nimirum dyocesani episcopi debitâ reverentiâ.

Siqua igitur infuturum, ecclesiastica secularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non congruè satisfecerit, potestatis honorisque sui dignitate careat; & à sacratissimo corpore ac sanguine DEI & DOMINI Redemptoris nostri JESU CHRISTI aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri JESU CHRISTI, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Plumbeum sigillum pendet filis sericis flavi rubeique coloris.

Carta Matildæ Imperatricis de creatione Milonis de Glocestria in comitem Hereford.

A. D. 1141. An. 6 Steph. R.

Ex Orig. Cart. Antiq. Bibl Cotton.

MATILDA Imperatrix, Henrici Regis filia, & Anglorum domina, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris & omnibus fidelibus suis Francis & Anglis totius Angliæ, salutem.

Sciatis me fecisse Milonem de Glocestria comitem de Hereford, & dedisse ei motam Hereford, cum toto castello, in feodo & hæreditate, sibi & hæredibus suis ad tenendum de me & hæredibus meis.

Dedi etiam ei tertium denarium redditûs burgi Hereford quicquid unquam reddat, & tertium denarium placitorum totius comitatûs Hereford.

Dedi etiam ei tria maneria in ipso comitatu de meo dominio, viz. Mawerdinam, & Luggewordinam, & Wiltonam cum omnibus appenditiis suis.

Dedi etiam ei haias Hereford, & forestam de Trinela, cum hoc quod ad hoc pertinet.

Dedi etiam ei servitium Roberti de Chanados, & Hugonis filii Willielmi, & Richardi de Cormeill, & omnia feuda eorum ubicunque ea habeant.

Et hæc omnia supradicta dedi & etiam concessi in feodo & hæreditate sibi & hæredibus suis, ad tenendum de me & hæredibus meis.

Hanc autem donationem feci ei apud Oxineford, die sancti Jacobi Apostoli, videlicet octavâ die ante festum sancti Petri ad vincula, pro servitio suo quod mihi fecerat: & ita quod tunc habebam in captione meâ apud Bristoll Regem Stephanum, qui, DEI misericordiâ, & auxilio Roberti comitis Glocestriæ fratris mei, & auxilio ipsius Milonis & aliorum baronum meorum, captus fuit in bello apud Lincoln, die Purificationis sanctæ Mariæ proximò ante prædictum diem sancti Jacobi Apostoli.

Quare volo & firmiter præcipio, quod hæc omnia supradicta teneat de me & hæredibus meis, ipse & hæredes sui, ita benè, & in pace & honorificè, & plenariè, & liberè, & quietè, in bosco & plano, in forestis & fugaciis, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in stagnis & vivariis, in viis & semitis, in foris & feriis, infra burgum & extra, in civitate & extra, & in omnibus locis; cum soca & sacha, & toll, & team, & infangenetheof, & cum omnibus consuetudinibus, & libertatibus, & quietudinibus, sicut unquam aliquis comes melius, & honorabilibus, & quietius, & liberius, & plenarius tenet aliquod tenementum vel dominium de me in Anglia, vel unquam tenuit de aliquo antecessore meo.

Testibus,

Theobaldo archiepiscopo Cantuarensi.	*Alex' de Buch.*
Roberto episcopo Londoniensi.	*Johanne filio Gisleberti marescallo.*
Alexandro episcopo Lincolniensi.	*Pagan de Claris Vallibus.*
Bernardo episcopo Sancti Davidis.	*Roberto de Curceo.*
Nigillo episcopo Eliensi.	*Radulfo Paganello.*
David rege Scot.	*Willielmo de Doura.*
Roberto comite Glocestriæ.	*Elia Giffard.*
Reginaldo comite Cornubiæ.	*Walkenio Maminot.*
Roberto Reginaldi filio.	*Ernulf de Hesding.*
Brientio filio comitis.	*Gisleberto de Lasceio.*
Umfrido de Bohun.	

Apud Oxinfordiam.

Lucius II. Papa irritas reddit tales cartas, quarum obtentu filii fiant patribus suis successores in ecclesiis.

A. D. 1144. An. 9 Steph. R.

Ex Orig. Vid. Præfat. hujusce operis.

LUCIUS episcopus, servus servorum DEI, priori & monachis sancti Pancratii, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum simus ad regimen universalis ecclesiæ, Domino disponente, vocati, sicut ea fovere debemus quæ ipsius ecclesiæ nutriunt honestatem; sic ea tenemur evellere quæ canonicis obviant institutis, & materiam dissolutionis videntur afferre. Sane relationis vestræ tenore comperimus pravam apud vos, sub prædecessorum vestrorum negligentiâ, consuetudinem introductam, quod filii eorum qui vestras ecclesias tenuerunt, ut...... patribus, ab ipsis antecessoribus nostris confirmationem de obtinendis ecclesiis consecuti, sub reprehensibili collusione, volunt ipsas ecclesias jure successionis habere; & talium confirmationum obtentu, aliquâ pensione retentâ, patres filios sibi constituere successores. Quum igitur ex hoc & canonicæ disciplinæ vigor infringitur, & temporalia nobis dampna proveniunt, prædictas concessiones vel confirmationes, taliter ab eorumdem locorum priore, vel etiam ab apostolicâ sede, veritate tacitâ, impetratas, irritas esse censemus; præsentium vobis auctoritate licentiam concedentes, ut in ecclesiis vestris, non obstantibus concessionibus aut confirmationibus illis, liceat vobis idoneas personas eligere, & electos episcopo præsentare, ut, animarum curâ receptâ, de spiritualibus ei, vobis autem de temporalibus, debeant respondere.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum. Dat' Vellet ...... kal'.

Sigillo perdito.

Bulla Eugenii III. Pape, quâ cuncta privilegia cenobio beat' Apostolorum Petri & Pauli apud Westmonast' concessa, confirmantur.

A. D. 1145. An. 10 Steph. R.

Ex Orig. Bibl. Cotton. A. v. I. n. 5c.

EUGENIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio Gervasio, Westmonasterii abbati, ejusque successoribus regulariter substituendis imperpetuum.

Cum universis sancte ecclesie filiis ex apostolice sedis auctoritate ac benivolentiâ debitores existamus, illis tamen locis atque personis, que specialiter ad proprietatem & defensionem sedis apostolice pertinere noscuntur, propensiori nos convenit caritatis studio imminere, & ne pravorum hominum agitentur molestiis, paternâ sollicitudine providere.

Ea propter, dilecte in Domino fili, Gervasi abbas, tuis justis postulationibus clementer annuimus, & predecessorum nostrorum, Romanorum videlicet Pontificum, vestigiis inherentes, Westmonasteriense cenobium, quod in honore beatorum Apostolorum Petri & Pauli fundatum esse dinoscitur, sub ejusdem Apostolorum principis & sancte Romane ecclesie, cujus juris constitit, tutelâ & proprietate tantum manere censemus, & presentis scripti privilegio communimus: statuentes, ut cuncta que idem monasterium à sui principio usque ad presens, concessione & donatione, nec non & liberalitate privilegiorum & cartarum, notitione Regum nobilium

Sigillum **STEPHANI** *Regis Angliæ.*

Sigillum **EUSTACHII,** *filii* **STEPHANI** *Regis Angliæ.*

J. Basire, del. et sculp.

Innocentius eps. seruus seruorum dei. dilecto filio Normanno priori eccle Xpi. infra muros Lundoniensis ciuitatis site, eiusque fratribus tam presentibus quam futuris

IN PPM. Aplice sedis clementie congruit. religiosas personas affectione paterna diligere. 7 loca eis commissa. optate defensionis munimine confouere. Proinde

premia eterne pacis inueniant. AMEN. AMEN. AMEN.

Ego Innocentius catholice eccle eps SS.

BENE VALETE

✠ Ego Theodewin 7 Rufine eps SS. ✠ Ego Gregorius diac card Scorum Sergii 7 Bachi SS.

✠ Ego Drogo Ostiensis epo. SS.

✠ Ego Anselmus pbr card SS. ✠ Ego Albertus albanensis eps SS. ✠ Ego Guido diac card sce Marie in uia lata. SS.

✠ Ego Gerardus pbr card tt sce Crucis in Ierusalem SS. ✠ Ego Grisogonus diac. card sce Marie in porticu SS.

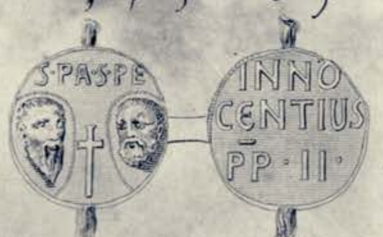
✠ Ego Lucas pbr card tt scorum Iohis 7 Pauli SS.

✠ Ego Martinus pbr card tt sci Stephani SS.

✠ Ego GG pbr card tt sce Prisce SS.

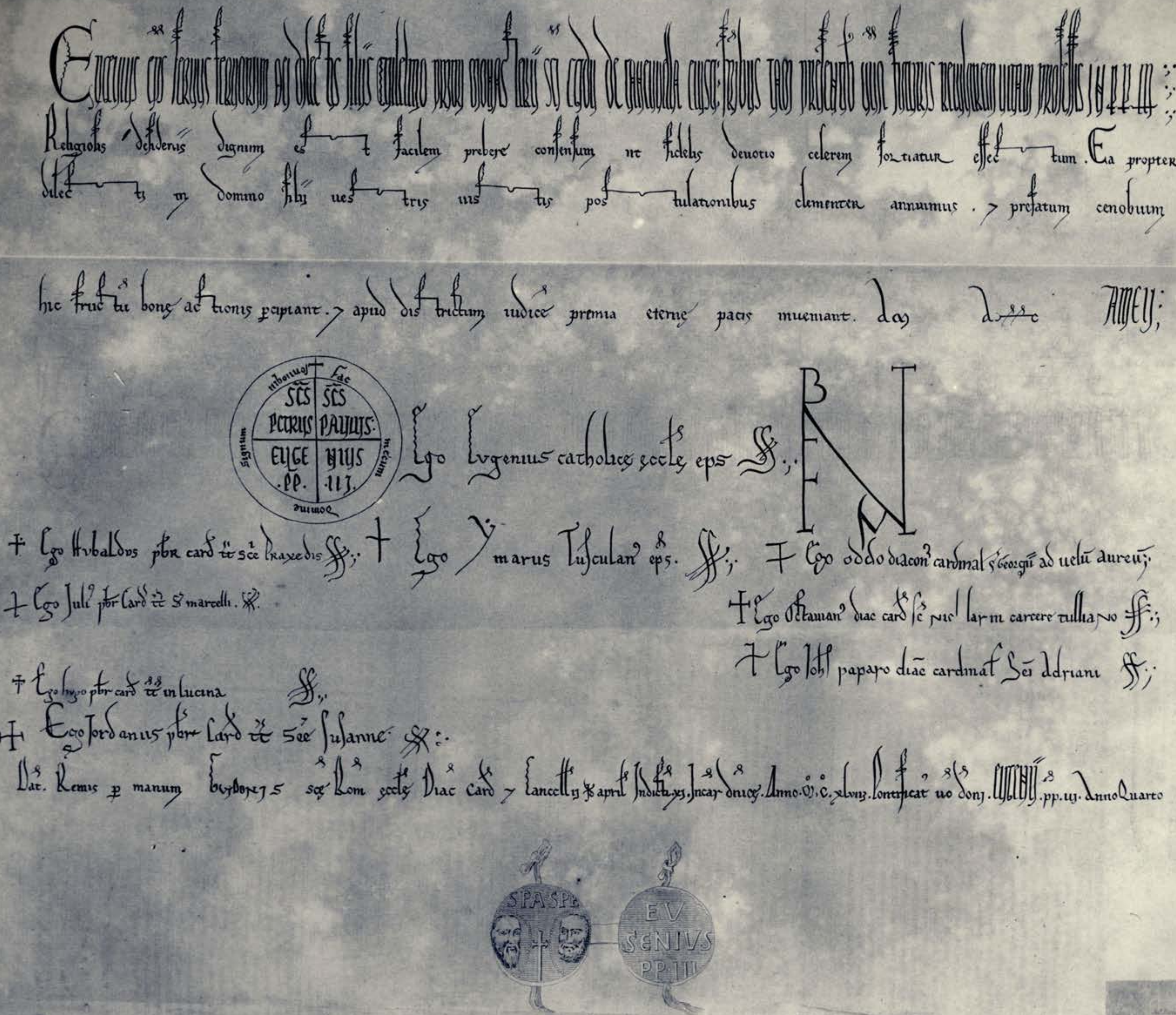
✠ Ego Bernardus pbr card tt sci Grisogoni SS.

Data Viterbii p manum AIMERICI sce Romane eccle. diac. card. 7 Cancell. viiij kl. aplis. Indictione . xv. Incarnationis dnice anno M. C. XXX. VII. Pontificatus uero dmni INNOCENTII PP. II. anno VIII.

Jas. Basire sculp.

EUGENIUS III. Papa, Monasterium de CANEVALLA sub protectione suâ suscipit. A.D. 1148.

antiquorum, Ædgari videlicet, atque renovatoris ecclesie illius gloriosi Regis Eadwardi, eorumdemque successorum, Willielmi & Henrici sive Stephani, aliorumque principum sive fidelium optinuit, vel in futurum optinebit, sint omnino libera; & ab omni invasione vel inquietudine omnium hominum, cujuscunque ordinis sint vel potestatis, absoluta.

Præterea renovamus, concedimus & permittimus, & ex auctoritate Dei & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, atque hujus sanctæ Romanæ sedis, & nostrâ, imperpetuum corroborando, confirmamus cartas, privilegia Regum prenominatorum, atque aliorum cujuslibet scripta nobilium; nec non etiam & illa que beatus archipresul Dunstanus ad tuitionem loci illius ecclesie eidem contulit scripta; ut sit perhenniter locus ab omni servitio & episcopali dominatione penitus segregatus.

Possessiones verò & liberalitates in urbe & extra, terrarum vel ecclesiarum sive dêcimarum donationes, insuper & dignitates, & omnia donata vel in posterum adicienda, que ad libertatem & exaltationem loci illius, ad honorem Dei, pertinentia, Reges antiqui seu quicunque alii homines piè contulerunt, & privilegia & cartas que ex eis facte fuerunt, divinâ & robustissimâ auctoritate nostrâ apostolicâ confirmamus, & rata ac intemerata in perpetuum esse decernimus in omnibus, proutcunque ejusdem ecclesie carte testantur & privilegia; ita ut nullus contra prefate ecclesie, sancte Romane ecclesie concessione nostrâque confirmatione roborata, aliquid agere audeat, vel quoquo modo ea deinceps infringere vel minuere presumat.

Statuimus etiam, & sub nomine sancte auctoritatis & obedientie precipimus; ut celle que prefato illi adjacent loco, omnibus modis tanquam sue proprie matri sint subjecte; & quem omnis côngregatio matris ecclesie communiter elegerit, ipsis tamquam in omnibus subjectis custos preficiatur.

Si quis igitur in futurum, ecclesiastica secularisve persona, hujus nostre constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congruâ emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reatumque se divino judicio existere de perpetratâ iniquitate cognoscat; & à sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte ultioni subjaceat: cunctis autem eidem loco justa servantibus, sit pâx Domini nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bone actionis percipiant, & apud districtum Judicem premia eterne pacis inveniant. Amen.

Ego Eugenius catholice ecclesie episc'.
Ego Conradus Sabinensis episc'.
Ego Imarus Tusculanus episc'.
Ego G. G. presbiter card' tituli Calixti.
Ego Ramerius pbr' card' tituli sancte Prisce.
Ego Octavianus diac' card' sancti Nicholai in carcere Tulliano.
Ego Gregorius diac' card' sancti Angeli.

Dat' Kanstiberi per manum Roberti sancte Romane ecclesie pbr' card' & cancell' viii. Id. Martii. Indictione ix. Incarnationis Dominice anno MCXLV. Pontificatûs vero domini Eugenii III. Papæ anno ii.

Sigillum deest.

Ecclesia Christi juxta muros Londonien' posita, suscipitur sub protectione Eugenii III. Papæ.

A. D. 1147. An. 12 Steph. R.

Vid. Præfat. hujusce operis.

EUGENIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Radulfo, priori ecclesiæ Christi infra muros Londoniensis civitatis sitæ, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Piæ postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, ut devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, & utilitas postulata vires indubitanter assumat. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & ecclesiam Christi, in quâ divinis estis obsequiis mancipati, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus: statuentes ut quascunque possessiones, quæcunque bona eadem ecclesia in præsentiarum justè & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis; duas scilicet partes redditûs de civitate Exoniæ; terras de Lectuna, quas Simon de Molins & uxor ejus Adelina eidem loco, divinæ pietatis intuitu, contulit; terras & socam de Anglische-cnihte-gylde; ecclesiam de Bix, cum redditibus suis; ecclesiam de Totenham; ecclesiam de Welcumestoa, cum pertinentiis suis; decimam de Hehham; ecclesiam de Soresdich, cum pertinentiis suis; ecclesiam de Brumfeld, cum pertinentiis suis; terras de Branbeleiu, de dono Willielmi canonici ejusdem ecclesiæ; terras de Brecham; terram de Scelhgam, de dono Gaufridi de Magnavilla; terram in Brachingis, de elemosinâ Stephani illustris Regis, & Matildis Reginæ uxoris ejus; terram de dono Huberti camerarii in eâdem villâ; terram de Teia, ex liberalitate ejusdem: decimam de Benedis.

Obeunte vero te, nunc ejusdem loci priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi quâlibet subreptionis astutiâ seu violentiâ præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, & beati Augustini regulam, providerint eligendum.

Sepulturam quoque ejusdem loci liberam esse concedimus; ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni & extremæ voluntati, nisi fortè excommunicati sunt, nullus obsistat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum locum temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, aut aliquibus vexationibus fatigare; set omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salvâ sedis apostolicæ auctoritate, & diocesani episcopi canonicâ justitiâ.

Siquâ igitur in futurum, ecclesiastica secularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire temptaverit secundo, tertiove commonita, si non satisfactione congruâ emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetratâ iniquitate cognoscat; & à sacratissimo corpore ac sanguine Dei Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Ego Eugenius catholicæ ecclesiæ episcopus.
Ego Albericus Hostiens' episcopus.
Ego Ymarus Tusculanus episcopus.
Ego Loverhaldus presbiter card' tit' sanct' Johannis & Pauli.
Ego Gillibet indignus sacerdos tit' sanct' Marci.
Ego Arilicus cardinal' presbit' tit' sanctæ Anastasie.
Ego Julius presbit' card' tit' sancti Marcelli.
Ego Guido presbiter card' tit' Pastoris.
Ego Oddo diac' card' sancti Georgii ad velum aureum.
Ego Octavianus diaconus card' sanct' Nicholao in carcere Tulliano.
Ego Gregorius diac' card' sancti Angeli.
Ego Johannes diac' card' sanctæ Mariæ Novæ.
Ego Guido diac' card' sanct' Mariæ in Porticu.
Ego Jacinthus diac' card' sanct' Mariæ in Cosmydyn.

Dat' Latalaum per manum Guidonis sanct' Romanæ ecclesiæ diac' card' & cancellarii VII. ......kl. Nov' Indictione XI. Incarnationis Dominicæ anno MCXLVII. pontificatûs vero domini Eugenii Papæ III. anno III.

Eugenius III. Papa monasterium de Canenvella sub protectione suâ suscipit.

A. D. 1148. An. 13 Steph. R.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

EUGENIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Wilelmo priori monasterii Sancti Egidii de Canenvella, ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosis desideriis dignum est facilem præbere consensum, ut fidelis devotio celerem sortiatur effectum; ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus; præfatum cœnobium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus.

In primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, secundum beati Benedicti regulam, in vestrâ ecclesiâ institutus, ibidem futuris temporibus inviolabiliter conservetur.

Quascunque etiam possessiones, quæcunque bona in terris, cultis vel incultis, pratis, sylvis, pascuis, molendinis, decimis, seu aliis, idem monasterium impræsentiarum justè & canonicè possidet, aut in futurum, concessione Pontificum, largitione Regum, vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant: in quibus, hæc propriis duximus exprimenda vocabulis; ipsum videlicet locum Canawellam cum præfatâ sancti Egidii ecclesiâ, ex dono Gevæ filiæ Hugonis comitis Cestriæ, in cujus dominio prædicta ecclesia sita est; Landam, quæ vocatur Stichesleia; in Draitona unam mansionem; in Duntona unum molendinum, quod est in Corre, & quatuor virgatas terræ in eâdem villâ, cum prato adjacente, ex dono Matildis de Aquila; unam virgatam terræ, cum prato adjacente in Ellefordia, ex dono Roberti de Wefordia; sexaginta acras terræ in bosco suo in Witemora, præter planum in Sticelleia.

Decernimus ergo, ut nulli omninò hominum liceat præfatum monasterium temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet molestiis fatigare; set omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura; salvâ sedis apostolicæ auctoritate, & diocesanorum episcoporum canonicâ justitiâ.

Siqua igitur in futurum, ecclesiastica secularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congruâ emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetratâ iniquitate cognoscat; & à sacratissimo corpore & sanguine Dei & Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Cunctis autem eidem loco jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi; quatinus hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Ego Eugenius catholicæ ecclesiæ ep's. *ss.*
Ego Ymarus Tusculan' ep's. *ss.*

Ego Hubaldus presbr' card' tt. sanctæ Praxedis. *ss.*
Ego Julius presbr' card' tt. S. Marcelli. *ss.*
Ego Hugo pbr' card' tt. in Lucina. *ss.*
Ego Jordanus pbr' card' tt. s'ce Susannæ. *ss.*

Ego Oddo diacon' cardinal S. Georgii ad velum aureum. *ss.*
Ego Octavianus diac' card' S. Nicholai in carcere Tulliano. *ss.*
Ego Johannes Paparo diac' card' S. Adriani. *ss.*

Dat' Remis, per manum Guidonis sanctæ Romanæ ecclesiæ diac' card' & cancellarii, id' Aprilis, indict' xi. Incar' Dominicæ M.C.xlviii. pontificat' vero domini Eugenii Papæ III. anno quarto.

Sigillum plumbeum pendet à filo canabeo.

Carta de pluribus condonationibus Ranulpho comiti Cestriæ ab Henrico duce Normanniæ, Matildæ Imperatricis filio, factis; antequam in Regem Angliæ sublimaretur.

A.D. 1152.
An. 17 Steph. R.

Ex Orig.
Bibl. Cotton.
Carr. Antiq.
XVII. 2.

HENRICUS dux Norm' & comes And' omnibus archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, vicecomitibus & omnibus amicis & fidelibus suis, Normanniæ & Anglie, salutem.

Sciatis me dedisse & concesisse Ran' comiti Cestr' omnem hereditatem suam Normannie & Anglie, sicut unquam aliquis antecessorum suorum eam melius & liberius tenuit; & nominatim castellum de Vira, & Barbifluvium, cum tali libertate quod per totam banleugam possit capere forisfactum suum; & Brullium de fossis, & Alebec; & hoc unde erat vicecomes de Abrinciis; & in Sancto Jacobo de hoc feci eum comitem; & quicquid habui in Adrinchein ei dedi, preter episcopatum & abbaciam de monte Sancti Michaelis, & quod eis pertinet.

Insuper dedi & concessi ei totum honorem comitis Rogeri Pictaviensis, ubicunque aliquid habet; & totum honorem de Blie, ubicunque sit in Anglia; & totum honorem de Elia, sicut Robertus Malet, avunculus matris sue, illum melius & plenius unquam tenuit.

Insuper dedi ei Staford', & Stafordie Sir' & comitatum Stafordie totum, quicquid ibi habui in foeudo & hereditate; excepto foeudo episcopi Cestr', & comitis Roberti de Ferr', & Hugonis de Mortuomar' & Gervasii Pag'; & excepto foresto de Canot', quod in manu meâ retineo.

Et foeudum Alani de Lincol' ei dedi, qui fuit avunculus matris sue; & foeudum Ernisii de Burun, sicut suam hereditatem; & foeudum Hugonis de Scoteineio ei dedi, ubicunque sit; & foeudum Roberti de Chalz, ubicunque sit; & totum foeudum Radulphi filii Odonis; & totum foeudum Normanni de Verd'; & foeudum Roberti de Stafford ubicunque sit.

Et triginta libratas terre, quas habui in Grimesbeia, ei dedi; & Notingeham castell, & burgum, & quicquid habui in Notingeham in foeudo & hereditate, sibi & heredibus suis dedi.

Et totum foeudum Willielmi Peuerelli ubicunque sit; nisi poterit se dirationare in meâ curiâ de scelere & tradicione, exceptâ Hetham'; & si Engelramus de Albemarl' non voluerit se capere mecum, neque comes Simon, & illud vi capere potero, prædictam Hetham reddo comiti Ranulfo, si eam habere voluerit: & Torchessiam, & Oswardebec' wapentac; & Derbeiam cum omnibus pertinentiis; & Mammesfeld cum socha; & Roelar cum socha; & Stanleiam, juxta Coventreiam, cum socha; & de Beluario tenebo ei rectum quam citius potero, sicut de suâ hereditate.

Et sex baronibus suis, quos elegerit, cuique centum libratas terre dabo, de his que mihi ex hostibus meis adquisita acciderint, de me tenendas.

Et omnibus parentibus suis suam reddo hereditatem unde potens sum; & de hoc unde ad presens potens non sum, rectum plenarium tenebo ex quo potens ero.

T. *Will' cancellario. R. comite Cornub'. R. comite Herf'. Patricio comite Salisb'. Umfrido de Buk' dapifero. J. filio Gilberti. R. de Hum' constabulario. Guar' filio Ger'. Roberto de Curcey dapifero. Manasser' Biset dapifero. Philippo de Columb'.* Ex parte comitis Ranulfi. *Willielmo comite Lincoln. Hug' Wac'. G. castell' de Fines. Simone filio Willjelmi. Turst' de Montef'. Gaufrido de Costentin. Will' de Verd'. Ric' Pincerna. Rogero Wac'. Sim' filio Osb'ti.*

Apud Devisas. Sigillo avulso.

Carta Regis de possessionibus episcopatûs Bathonensis Roberto episcopo electo, restituendis.

A. D. ——
An. — Steph. R.

Bibl. MS. Coll.
C. C. Cantab.
CXI. 117.

STEPHANUS Rex Anglorum, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, vicecomitibus, baronibus, & omnibus fidelibus suis per totam Angliam constitutis, salutem.

Sciatis me dedisse & concessisse Rodberto episcopo Bathoniæ episcopatum Bathoniæ, in terris & hominibus, in dominiis & feodis, in omnibus rebus aliis ad episcopatum pertinentibus; canonicâ prius electione præcedente, & communi vestro consilio, voto & favore, prosequente.

Quare volo & præcipio quod benè & in pace, & honorificè & liberè, teneat præfatum episcopatum, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in viis & semitis, in molendinis & esclusis, in vivariis & piscariis, in mariscis & stagnis, in parcis & fugatiis, in divisis & forestis, in feriis & mercatis, in aquis & extra, in burgis & civitatibus & extra, in omnibus rebus & omnibus locis, cum socna & saca; cum tholl & theam & infangenetheof, cum omnibus consuetudinibus & libertatibus & quietationibus, & omnibus rebus aliis, cum quibus ecclesiam suam, & episcopus Johannes, vel aliquis prædecessorum suorum episcoporum, unquam liberius & plenius & quietius tenuit, tempore meorum prædecessorum Regum Angliæ.

Audientibus & collaudantibus omnibus fidelibus meis hic subscriptis.

Willelmo archiep' Cantuar'.	*Rogerio cancellario.*	
Turstino archiep' Ebor'.	*Henrico, nepote Regis.*	
Hugone archiep' Rotomag'.	*Henrico, filio Regis Scotiæ.*	
Henrico ep'o Winton'.	*Willelmo comite Warenn'.*	
Rogerio, ep'o Saresbir'.	*Galerio comite Mell'.*	
Alexandro, ep'o Lincol'iæ.	*Rogerio comite Warwic'.*	
Nigello, ep'o Eliens'.	*Rodberto de Ver, conestab' Regis.*	
Safaro, ep'o Cicestrens'.	*Milone Glœcestriæ conestab'.*	
Rodberto, ep'o Herefordensi.	*Alberico de Ver, camerario.*	
Johanne, ep'o Roffensi'.	*Willelmo de Pont, camerario.*	
Bernardo, ep'o S'ti David.	*Rodberto filio Ric' dapifero.*	
Symone, ep'o Wirecestrensi.	*Willelmo de Albino, pincerna.*	
Ebrardo, ep'o Norwicensi.	*Rodberto de Fered.*	*baronibus.*
Audino, ep'o Ebroicensi.	*Rodberto Arundel.*	*baronibus.*
Johanne, ep'o Sagiensi.	*Gaufrido de Magna Villa.*	*baronibus.*
Algaro, ep'o Constanc'.	*Alberto de Laci.*	*baronibus.*
Ricardo, ep'o Abrincensi.	*Willelmo Pevrel.*	*baronibus.*
Adelardo, ep'o Carl'.	*Gaufrido Talebot.*	*baronibus.*

Apud Westmonasterium, in generalis concilii celebratione & Paschalis festi solennitate, hoc actum est.

Epistola Osberti de Clara ad Henricum Winton' episcopum, Regis Angliæ fratrem, de sancto Edwardo, Rege & confessore, propter tot & tanta ejus miracula, canonizando.

A. D. ——
An. — Steph. R.

Bibl. Cotton.
Vitell. A. XVII.
19.

SANCTÆ Romanæ & apostolicæ sedis, summo Pontifice Innocentio præsidente, venerabili legato serenissimo domino & suavissimo patri Henrico, DEI gratiâ, Winton' urbis episcopo sanctitatis ejus & gratiæ servus, frater Osbertus de Clara, Westmonasterii præpositus, debitam tanto regali sacerdotio reverentiam & canonicam, secundum decreta patrum, obedientiam.

Ingenuus sanguis & innata nobilitas regii generis egregiæ majestatis vestræ, pater excelse, magnificant præconia, dum ex officio vobis injuncto cunctis responsio redditur gratiosa. Confluunt undique ad desiderata tam præcellentis personæ præsidia agmina certatim ecclesiastica; & quem fama virtutis & titulis laudis ad cœlos usque sublimiter extulit, triumphare solenniter in virtutibus sanctorum attollendis indicit, cui regnum duplici diademate debetur eternum, quum sapientia DEI, per quam Reges regnant, prudentiam vestram ad informandos orbis principes efficaciter imbuit; & regiâ sanctitate ab annis puberibus, absque morum offendiculo, triumphaliter adornavit.

Sceptrum nanque regalis dextræ vestræ nequaquam ex auro fabricatur aut ebore, sed discretâ facundiâ & sanctorum operum precipuâ claritate; ac per hoc virga directionis, virga regni, virgaque sacerdotii, quod, imperante Domino, à vobis ad profectum administratur fidelium, quorum adquisitio labori vestro cumulat spiritualium in supernis copiam thesaurorum.

Protendatur ergo tantæ potentiæ dextera ad opera justiciæ efficaciter explenda; & quem regii sanguinis parentalis admixtio per vos hortatur ut floreat, sanctum dominum confessorem & Regem Eadwardum ne patiamini ulterius ut inglorius delitescat; cujus tot & tanta in temporali vitâ, & post transitum ejus ad superos, visa sunt in mundo radiasse miracula, quæ si per singula scriberentur, volumina inde onderentur infinita. De quibus pauca quidem, sed relatu digna, ad DEI laudem & gloriam perstrinximus, sicut rei gestæ opere probat effectus: plurima nanque ad monimentum viri DEI reliquerent post se scripta nostri predecessores in ecclesiâ, qui ei in regno temporali officiosa sedulitate ministrare soliti, studere diligentius sanctitatem vitæ ejus sollicitâ investigatione perscrutari. Nonnulla vero didicimus ab his, qui ea propriis meruerunt occulis cernere; qui usque ad annum quartum quo Stephanus frater vester regnavit, superstites extitêre. Quædam autem ab eis qui hæc in semetipsis senserunt, audivimus; quædam in nobismetipsis, teste DEO & Angelis ejus, experti sumus.

Preterea causa in propatulo manifesta subnectitur, cur ei, vestro in tempore, justa reverentia debeatur: avus enim vester, Rex Willielmus, Angliæ triumphator egregius, Rodberti Normannorum ducis, qui in Nicea urbe pro CHRISTO peregrinus obiit, filius extitit, ex amitâ cujus illustri, Regina videlicet, Emma, sanctus Eadwardus procreatus exivit. Prefatus autem victoriosissimus princeps Adelam genuit; quæ preciosa & insignis virago ex Stephano comite Palatino, sponso suo, liberos suscepit; Pontificesque, & Reges, & consules in lucem temporalis ortûs effudit. Hæc, depositis inflatæ carnis fascibus, & purpurâ gloriæ secularis abjectâ, apud Martiniacum & sæculum vicit & sexum: eo in loco sibi statuens Jerusalem, tanquam Regina Saba Regem adiit Salomonem, auro & argento & gemmis onusta, & sinceræ mentis aromata deferens preciosa; que locuta est ei omnia quæ habebat in corde suo, & à tanto Rege diversis muneratа donariis præmiorum spiritualium, regnatura cum Domino, introducta est in terram viventium.

Igitur, quia prolixitas epistolaris finem debitum postulat, moveat officinam pectoris vestri ad amorem tanti Regis consanguineus carnis effectus; & per vos ejus celebritas in mundo manifestetur hominibus, qui in celestibus apud superos regnat cum Angelis, DEO gratus & carus.

Et quia dignatio majestatis vestræ sententiâ alloquenda est philosophicâ, cum virtus in vobis constet sita Deorum, Herculeâque manu vestrâ gigantes, cælis irrumpere attentantes, propulsati decidant, robore fortitudinis vestræ cælestibus gaudiis admixti, & supernis sedibus digni, in terræ pulvere sine honore deinceps non arescant.

Rex Angliæ Innocentio II. Papæ, de Rege Edwardo canonizando; & de frequentiâ signorum cælestium ad sepulchrum ejusdem Regis.

A. D. ——
An. — Steph. R.
Bibl. Cotton. Vitell. A. XVII. 21. b.

INNOCENTIO, summo Pontifici, excellentissimo domino suo & dulcissimo patri, Stephanus Rex Anglorum & dux Normannorum, salutem, & obedientiam, & omnem honorem & gloriam.

Quia sanctorum Regum instantia, pater excelse, multum profecit Anglorum ecclesiæ in religione Christianâ, ut beatis apostolis Petro & Paulo omnibus regnis specialius annua tributa persolveret, hoc adjecit Omnipotens Deus, ut Romanorum Pontificum grata benedictio eandem gentem familiarius confoveret: unde innata pietas virtutis & sanctimoniæ tanta in sanctis Anglorum regibus, Deo donante, consuevit excrescere, ut quosdam Deo placuisse sciamus per martirii meritum, nonnullos vero ad Christum pervenisse per sanctæ virginitatis insignem triumphum.

In quibus & gloriosus Dei famulus, & Rex præclaræ nobilitatis, Eadwardus solenniter rutilat, & ad sepulchrum ejus signorum frequentia cœlestium claritatis suæ radios cœlitus vibrat: tam densis enim floruit & floret, & in vitâ & in morte, miraculis, ut uxori sacramentis ecclesiasticis alligatus, à virginitatis candore non recederet; & diversis ægritudinibus pressos allevans, post triginta & sex annos suæ regalis sepulturæ, integrâ carnis gloriâ repertus appareret. Hic ex amitâ Rodberti, patris Willielmi Regis, triumphatoris Anglie, natus prodiit: qui matri, quæ me genuit in carnali geniturâ, pater fuit.

Eâ de causâ vestram majestatem, gloriose pater & domine, humiliter & suppliciter summissâ petitione convenio, ut vestra instauret auctoritas diem sancti Regis natalicium celebrari solenniter in Anglorum ecclesiâ: qui princeps, dives opum, beneficia contulit ecclesiæ copiosa; cœnobium beati Petri, quod Westmonasterium dicitur, vetustum renovavit, & celsis reparavit ædificiis, & possessionibus ditavit & ornamentis. Et quia illa est regia sedes mea, & specialis sanctæ Romanæ ecclesiæ filia, mittunt ad vos & abbas & conventus ecclesiæ seniorem religionis & famæ, Osbertum nomine; qui per quinque annorum tempora congregationi in prioratu jam præfuit, & eam utiliter ad honorem ordinis Dei regulariter rexit.

Vitam sancti Regis, & quæ necessaria sunt ad solennitatem, vobis mittimus; ut omnia in nuntii redeuntis adventu autentica cum gaudio suscipiamus. Cogit me ad postulandum ab auctoritate sedis apostolicæ sanctitas beati viri, cujus honorem & gloriam, quæ tanto tempore quærere distulimus, cruentos cotidie persequentium gladios cervicibus nostris imminere sentimus. Ita, pater sancte, pater excelse, ita, Dei princeps egregie, & firma columna & stabilis ecclesiæ, ita suscipiat quod petimus vestra dignatio; ut memoria nominis vestri per sæcula resplendeat præ cunctis in regno Anglorum, pro tanto talique negotio.

Custodiat Deus personam vestram longo tempore salvam atque incolumem, ad regendum populum sanctum Dei. Amen.

Epistola Innocentii II. Papæ conventui Westmonasterii, de canonizatione Regis Edwardi.

A.D. ——
An. — Steph. R.
Bibl. Cotton. Vitell. A. XVII. 22. b.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis G. abbati, & fratribus sancti Petri Westmonasterii, salutem & apostolicam benedictionem.

Quum religiosum virum, priorem Osbertum, à vestrâ fraternitate cum literis vestris directum gratanter accepimus, eum, pro merito probitatis & conversationis egregiæ, ut dilectum filium nostrum, propriè & specialiter vobis commendamus: cujus honesta importunitas adeo nos coegit vestro satisfacere desiderio, ut, si sufficientia præ manibus habuissemus testimonia episcoporum & abbatum, jam canonizatum in cathalago sanctorum à Romanâ secum curiâ reportasset Regem vestrum.

Eâ de causâ, consulentibus fratribus nostris episcopis & cardinalibus, petitionem vestram perficere hâc vice distulimus: quia cum tanta festivitas debeat fieri ad honorem & profectum totius regni, ab omni regno pariter debet postulari. In vestro igitur pendet arbitrio congrua, si vultis, testimonia quærere, & eadem, per instructas monasterii vestri personas, nostro conspectui præsentare. In his vero & in cæteris, secundum Deum, preces vestras libenter volumus exaudire, & jura vestri monasterii vobis illibata servare.

Inde est quod venerabili fratri nostro, Henrico Winton' episcopo apostolicæ sedis legato, per apostolica scripta mandavimus, ut de his qui ecclesias, possessiones, & bona vestri monasterii injustè detinent, plenam vobis justiciam faciat.

Vestra itaque interest, dilecti in Domino filii, ita, juxta professionem vestram, religiosè vivere, & beati Benedicti regulam observare; ut vestræ bonæ conversationis exemplum alios ad benè vivendum edoceat, & mater vestra, sancta Romana ecclesia, de vestris bonis actionibus valeat exultare.

Dat' Lateran' v. Id. Decembris.

Confirmatio terrarum & privilegiorum canonicis sanctæ Trinitatis Lond' per Regem facta.

A.D. ——
An. — Steph. R.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

S. REX Angl' episcopo London' & vicecomitibus & prepositis & ministris & omnibus baronibus suis, Francis & Anglis Lond' salutem.

Precipio ut hoc quod canonici sc'e Trinitatis Lond' tenent de elemosinâ meâ, & donatione Matildis Reginæ, uxoris Henrici Regis, infra Lond' & extra, omnino sit in pace, & quietum de omnibus geldis & scotis & auxiliis & consuetudinibus & querelis; sicut umquam melius fuit in aliquo tempore.

Et volo & firmiter precipio, quod benè & honorificè & liberè teneant, ubicumque & de quocumque teneant, cum saca & soca, & toll & team & infangenetheof, & omnibus consuetudinibus suis; sicut Rex Henricus per cartam suam canonicis predictæ ecclesiæ concessit & confirmavit. Et super hoc prohibeo super forisfactum meum, ne aliquis sit ausus hominibus suis, vel aliis rebus ad ecclesiam sc'e Trinitatis pertinentibus, ullo modo injuriam vel contumeliam facere. Et homines illius ecclesiæ non placitent nisi ubi placitare debent, scil't in curiâ predictæ ecclesiæ: quia nolo quod jus suum in aliquo decidat tempore meo, vel decrescat.

T. *Ep'o Wint' & Will' de Pont Arc'*. Apud Westmon'.

Sub sigillo.

Terra de Smethefelda canonicis sanctæ Trinitatis Lond' ad vineam suam faciendam, concessa.

A.D. ——
An. — Steph. R.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

S. REX Angl' episcopo Lond' justic' vicecomitibus, baronibus, ministris & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglis, Lond', salutem.

Sciatis quia reddidi & concessi Deo & ecclesiæ sancte Trinitatis Lond' & canonicis regularibus ibidem Deo servientibus, pro animâ Regis Henrici, & pro salute meâ & Mathildis Regine uxoris meæ, & Eustac' filii mei, & aliorum puerorum meorum inperpetuum, terram suam de Smethefelda, quam comes Gaufridus præoccupaverat, ad vineam suam faciendam.

Quare volo & firmiter precipio quod benè & in pace & liberè & quietè & honorificè teneant & habeant terram prædictam, sicut melius & liberius & quietius tenent alias terras suas; & sicut Rex Henricus illam eis concessit & cartâ suâ confirmavit.

T. *M. Regina, & Thoma capellano, & Will'o de Ipra, & Ric. de Luci.* Apud Lond'.

Sigillo avulso.

Rex fecit comitem de Gaufr' de Magnavilla de comitatu Essex' hereditariè.

A.D. —— An. — Steph. R.

Ex Orig. Bibl Cotton. Cart. Antiq. VII. 4.

S. REX Angl' archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, justiciis, baronibus, vicecomitibus, & omnibus ministris & fidelibus suis, Francis & Anglis, totius Anglie, salutem.

Sciatis me fecisse comitem de Gaufr' de Magnavilla de comitatu Essex' hereditariè.

Quare volo & concedo & firmiter precipio, quod ipse & heredes sui post eum hereditario jure teneant de me & de heredibus meis benè & in pace, & liberè & quietè & honorificè, sicut alii comites mei de terrâ meâ meliùs vel liberius vel honorificentius tenent comitatus suoś, unde comites sunt; cum omnibus dignitatibus & libertatibus & consuetudinibus, cum quibus alii comites mei prefati dignius vel liberius tenent.

T. *Will'o de Ipra*, & *Henr' de Essexa*, & *Joh'e fil' Rob' fil' Walt'*, & *Rob' de Novo burg'*, & *Mamfen' Briton'*, & *Turis' de Abrinc'*, & *Will'o de Sc'o Claro*, & *Will'o de Dammart'*, & *Ric' fil' Ursi*, & *Will'o de Auco*, & *Ric' fil' Osb'*, & *Rad' de Wiret*, & *Eglin'* & *Will'o fil' Alur'* & *Will' fil' Ernald'*. Apud Westmonast'. Sub sigillo.

De successione Regni Angliæ. Carta conventionum inter Regem Stephanum & Henricum filium Matildæ Imperatricis.

A.D. 1153. An. 18 Steph. R.

Lib. Rub. Scacc. Westm. 164.

STEPHANUS, Rex Angliæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, justiciariis, vicecomitibus, baronibus, & omnibus fidelibus suis Angliæ, salutem.

Sciatis quod ego Rex Angliæ Stephanus Henricum ducem Normanniæ post me successorem Angliæ regni, & hæredem meum jure hæreditario constitui; & sic ei & hæredibus suis regnum Angliæ donavi & confirmavi.

Dux vero, propter hunc honorem, & donationem, & confirmationem sibi à me factam, homagium mihi & sacramento securitatem fecit; scilicet quod fidelis mihi erit, & vitam & honorem meum pro suo posse custodiet per conventiones inter nos prælocutas, quæ in hâc cartâ continentur.

Ego etiàm securitatem sacramento duci feci, quod vitam & honorem ejus pro posse meo custodiam; & sicut filium & hæredem meum in omnibus, in quibus potero, eum manutenebo, & custodiam contra omnes quos potero.

Willielmus autem filius meus ligium homagium & securitatem duci Normanniæ fecit, & dux ei concessit ad tenendum de se omnes tenuras quas ego tenui, antequam regnum Angliæ adeptus essem, sive in Anglia, sive in Normannia, sive in aliis locis; & quicquid cum filiâ de Waren' accepit, sive in Anglia, sive in Normannia, & ad honores illos pertinet; & de omnibus terris, et villis, & burgis, & redditibus, quos dux in dominio suo nunc habet, & nominatim de illis quæ pertinent ad honorem comitis de Waren', Willielmum filium meum & homines illius, qui de honore illo sunt, plenariè saysiet; & nominatim de castello de Belencumbre, & Mortui maris; ita scilicet, quod Reginaldus de Warennia, castrum de Belencumbre, & Mortui maris custodiet, si voluerit, & dabit inde duci obsides: si vero noluerit, alii de ligiis hominibus comitis de Waren', quos dux voluerit, similiter per salvos obsides & salvam custodiam eadem castra custodient.

Alia vero castra, quæ pertinent ad comitem de Waren' Moretoniæ dux ei reddet ad voluntatem meam, cum poterit, per salvam custodiam & per salvos obsides: ita quod omnes obsides reddantur filio meo quietè, quando dux habebit regnum Angliæ.

Incrementum etiam quod ego filio meo Willielmo dedi, ipse dux ei concessit; scilicet castrum de Norwic' cum septingentis libratis terræ, ita quod redditus de Norwico infra illas septingentas libratas computentur; & totum comitatum de Norwic', præter illas quæ pertinent ad ecclesias, & episcopos & abbates, & comites; & præter tertium denarium nominatim, unde Hugo Bygotus comes est: salvâ & reservatâ in omnibus regali justitiâ.

Item, ad roborandam gratiam meam & dilectionem, dedit ei dux & concessit quicquid Richerus de Aquila habebat de honore Pevenesselli. Et præter hoc castrum & villam Pevenesselli & servitium Faramosi; præter castrum & villam de Dovre; & quod ad honorem de Dovere pertinet, ecclesiam de Feuresham cum pertinentiis suis dux confirmavit: & alia ecclesiis aliis à me data vel reddita, consilio sanctæ ecclesiæ & meo, confirmabit.

Comites & barones ducis, qui nunquam homines mei fuerunt, pro honore, quem domino suo feci, homagium & sacramentum mihi fecerunt; salvis conventionibus inter me & ducem factis: cæteri vero qui antea mihi homagium fecerant, fidelitatem michi fecerunt sicut domino.

Et si dux à præmissis recederet, omnino à servitio ejus ipsi cessarent, quousque errata corrigeret; filius meus etiam, secundum consilium sanctæ ecclesiæ, se inde contineret, si dux à prædictis recederet.

Comites etiam & barones mei ligium homagium duci fecerunt, salvâ meâ fidelitate quamdiu vixero & regnum tenuero, simili lege, quod si ego à præmissis recederem, omnino à servitio meo cessarent, quousque errata corrigerem.

Cives etiam civitatum, & homines castrorum, quæ in dominio meo habebo, ex præcepto meo homagium & securitatem duci fecerunt, salvâ fidelitate meâ quamdiu vixero & regnum tenuero; illi autem qui castrum Walingeford custodiunt, homagium michi fecerunt, & dederunt michi obsides de fidelitate servandâ.

Ego vero de castris & municionibus meis talem securitatem duci, consilio sanctæ ecclesiæ, feci, ne dux, me decedente, per hæc dampnum aut impedimentum regni incurrat.

Etiam turris London' & mota de Windesor' consilio sanctæ ecclesiæ Ric. de Luceio ad custodiendum traditæ sunt; Ricardus autem de Lucy juravit in manum archiepiscopi, & custodiam filium suum obsidem dedit, quod post meum decessum castra duci redderet.

Similiter consilio sanctæ ecclesiæ Rogerus de Luceio motam de Oxoneford, & Jordanus de Busseio firmitatem Lincolniæ custodiunt, & ligii homines duci sunt; & juraverunt, & inde obsides dederunt in manum archiepiscopi, quod, si ego decederem, duci munitiones sine impedimento redderent.

Episcopus Winton', in manum archiepiscopi Cantuar', coram episcopis affidavit quod, si ego decederem, castrum Winton', & munitiones Hamtoniæ duci redderet.

Quod si aliquis eorum, quibus custodia munitionum commissa fuerit, moreretur, aut à custodiâ sibi deputatâ recederet, consilio sanctæ ecclesiæ alius custos ibi statueretur, postquam ille recederet.

Si vero aliquis de hiis, qui meas munitiones custodiunt, contumax vel rebellis fuerit, de castris, scilicet quæ ad coronam pertinent, communi consilio ego & dux nos inde continebimus, donec ad voluntatem utriusque cogatur satisfacere.

Archiepiscopi, episcopi, atque abbates de regno Angliæ, ex præcepto meo, fidelitatem sacramento duci fecerunt.

Illi quoque, qui in regno Angliæ deinceps fient episcopi vel abbates, idem facient.

Archiepiscopi & episcopi, ab utrâque parte, in manu ceperunt, quod si quis nostrûm à prædictis conventionibus recederet, tamdiu eum ecclesiasticâ justitiâ cohercebunt, quousque errata corrigat, & ad prædictam pactionem observandam redeat.

Mater etiam ducis, & uxor, & fratres ipsius ducis, & omnes quos ad hoc applicare poterit, hæc assecurabunt.

In negotiis autem regni ego consilio ducis operabor.

Ego vero in toto regno Angliæ, tam in parte ducis quam in meâ, regalem justiciam exercebo.

Testibus hiis,

Theobaldo Cant. archiepiscopo.
Henrico Winton', *Roberto Exon'*, *Roberto Bathon'*, *Jocelino Sarr'*, *Roberto Linc'*, *Ylario Cicestrens'*, *Willielmo Norwic'*, *Ric' London'*, *Nigello Heliens'*, *Gyleberto Hereford'*, *Waltero Cestrensi*, *Waltero Roffens'*, *Galfrido de S. Asaph* — *ep'is.*
Roberto priore de Beremundeseye.
Otone milite Templi.
Willielmo comite Cicestrensi.
Roberto comite Legecestrensi.
Willielmo comite Glouc'.
Regin comite Cornvall'.
Baldewino comite Devonie.
Rogero comite Hereford'.
Patricio Sarr'.
Willielmo de Alba Marla.
Alberico comite.
Rogero comite de Clara.
Ricardo com' de Penbroc'.
Ric' de Lucy.
Willielmo Martel.
Richardo de Humez.
Reginaldo de Waren'.
Manaser' Biset.
Johanne de Norwic'.
Ric' de Camvilla.
Henrico de Essexe.

Apud Westm' anno ab incarnacione Domini nostri Jhesu Christi M.C.liij.

Stephanus Rex Angliæ ob. 25° die Octobr. A.D. 1154.

Sigillum **HENRICI II.** *Regis Angliæ.*

J. Basire, del. et sculp.

HENRICUS II.

Incip. regn. 25° die Octobr. A.D. 1154.

Privilegium Adriani IV. Papæ concessum Henrico II. ad subjiciendam Hiberniam; ita tamen ut annua beato Petro solvatur pensio.

A.D. 1154. An. 1 Hen. II.

Bibl. Cotton. Claudius E. VIII. fol. 13 b.

ADRIANUS episcopus, servus servorum Dei, karissimo in Christo filio, illustri Anglorum Regi, salutem & apostolicam benedictionem.

Laudabiliter & fructuosè de glorioso nomine propagando in terris, eterne felicitatis premio cumulando in celis, tua magnificentia cogitat, dum ad dilatandos ecclesie terminos, ad declarandam indoctis & rudibus populis Christiane fidei veritatem, & viciorum plantaria de agro dominico extirpanda, sicut catholicus princeps, intendis; et ad id convenientius exequendum, consilium apostolice sedis exigis & favorem: in quo facto, quanto alciori consilio & majori discretione procedis, tanto in eo feliciorem progressum te, prestante Domino, confidimus habiturum: eo quod ad bonum exitum semper & finem soleant attingere, que de ardore fidei & religionis amore principium acceperunt.

Sane Yberniam & omnes insulas quibus sol justicie, Christus, illuxit, & que documenta fidei Christiane receperunt, ad jus beati Petri & sacrosancte Romane ecclesie, quod tua etiam nobilitas recognoscit, non est dubium pertinere; & non tanto in eis libencius plantacionem fidelem & germen gratum Deo inserimus, quanto id à nobis interno examine districtius prospicimus exigendum. Significasti siquidem nobis, fili in Christo karissime, te Hybernie insulam, ad subdendum illum populum legibus, & viciorum plantaria inde extirpanda, velle intrare; & de singulis domibus annuam unius denarii beato Petro velle solvere pensionem, & jura ecclesiarum illius terre illibata & integra conservare.

Nos itaque, pium & laudabile desiderium tuum cum favore congruo prosequentes, & peticioni tue benignè impendentes assensum, gratum & acceptum habemus ut, pro dilatandis ecclesie terminis, pro viciorum restringendo decursu, pro corrigendis moribus & virtutibus inserendis, pro Christiane religionis augmento, insulam illam ingrediaris; & que ad honorem Dei & salutem illius terre spectaverint, exequaris; & illius terre populus honorincè te recipiat, & sicut dominum veneretur: jure nimirùm ecclesiarum illibato & integro permanente, & salvâ beato Petro & sacrosancte Romane ecclesie de singulis domibus annuâ unius denarii pensione.

Si ergo quod cepisti animo effectu duxeris prosequente complendum, stude gentem illam bonis moribus informare; & agas tam per te quam per illos, quos ad hoc fide, verbo, & vitâ, ydoneos esse perspexeris; ut decoretur ibi ecclesia, plantetur & crescat Christiane fidei religio: & que ad honorem Dei & salutem pertinent animarum, taliter ordinentur, ut à Deo sempiterne mercedis cumulum consequi merearis, & in terris gloriosum nomen valeas in seculis obtinere.

Imperator Fredericus ad Regem Angliæ; de mittendo ad conventum Papiæ celebrandum pro scismate evitando.

A.D. 1157. An. 4 Hen. II.

Bibl. Cotton. Faustina B. I. 3 b.

F. Dei gratiâ, Romanus Imperator et semper Augustus, dilectissimo amico suo, H. illustri Anglorum Regi, salutem et indissolubilem dilectionis affectum.

Cum Christus ecclesiam suam, quam pretioso sanguine redemit, unicam et indivisam Petro, præ ceteris Apostolis, singulari et speciali privilegio, gubernandam commiserit, constare videtur quod unus in Romanâ ecclesiâ Pontifex esse debeat, qui unius Dei et Petri vicarius unius et universalis ecclesiæ gubernator, existat; unde nos, qui unitatem colimus et omnes unum corpus sumus ecclesiæ, non dolere non debemus, quod, scissâ illâ tunicâ inconsutili, unitate scilicet ecclesiæ, duos apostolicos in Romanâ ecclesiâ videmus habere.

Defuncto enim A. Papâ III. kal. Septembr' cardinales, qui columnæ immobiles esse videbantur, quibus sancta et catholica inniteretur ecclesia, non quæ Dei sunt set sua quærentes, et unitatem ecclesiæ scindentes, duos Pontifices' eligerunt, et ambos consecraverunt; pro tantâ itaque et tam perniciosâ ecclesiæ jacturâ, tota nimirum ecclesia Italica conturbatur, et dissensiones scismatis ortæ in capite, jam in inferiora membra defluxissent, et totum corpus ecclesiæ commaculassent, nisi nos, consilio et auxilio religiosorum virorum qui spiritu Dei aguntur, tam impudicæ iniquitati justitiæ rigorem opposuissemus.

Ne itaque in tantæ discrimine discordiæ universalis ecclesia periclitari possit, Romanum imperium, quod ad remedium tam peniciosi morbi divinâ providit clementiâ, universorum saluti debet solicitè providere; et ne tanta mala in ecclesiâ Dei prominenant, futuris casibus sollerter obviare: coadunatis etenim in unum episcopis, tam Italicis quam Theutonicis, cæterisque principibus ac viris religiosis, qui zelum Dei et ecclesiæ habere videbantur, quod facto opus esset diligenter investigavimus; ex decretis Romanorum Pontificum et statutis ecclesiæ veraciter accipientes, quod, exorto scismate in Romanâ ecclesiâ ex duorum Apostolicorum electione, ambos vocare, et secundum sententiam orthodoxorum litem decidere debeamus.

Ex consilio itaque omnium, qui aderant, episcoporum, cæterorumque principum, curiam solennem et generalem conventum omnium ecclesiasticorum virorum, in octabis Epiphaniæ Papiæ celebrandum indiximus; ad quam ambos, qui se dicunt Romanos Pontifices, omnesque episcopos imperii nostri, vocavimus. Sane, cum sis unum de principalibus membris ecclesiæ, sine cujus consilio et auxilio tam arduum, tamque necessarium negotium salutarem effectum sortiri nec debet, nec probatur si fieri posset, pro reformandâ unitate ecclesiæ, etiam personæ tuæ sublimitas insudare deberet.

Set quia hoc, jam diu desiderabile, votum nostrum necessariæ causæ præpediunt, dilectionem tuam, modis quibus possumus, exoratam esse cupimus, quatinus collegio venerabilium episcoporum regni tui, et abbatum, aliorumque orthodoxorum, quorum sapientiâ et religione Anglorum præfulget ecclesia, quotquot potes, nobis transmittas, et prædicto sacro conventui facias interesse: ut eorum, cæterorumque ecclesiasticorum virorum, salubri dictante consilio, unitas Romanæ ecclesiæ, eo mediante qui facit utraque unum, reformetur; et status ecclesiarum deinceps, nullâ dissentionum turbine collisus, nostris temporibus incolumis in suâ tranquillitate possit permanere.

Interim autem in neutram partem prædictæ scissuræ assensum tuum declines; nec tanquam justam et rationabilem aliquatenus recipias.

Personam tuam, et statum regni tui incolumem, per longa tempora Deus omnipotens conservare dignetur.

Data, in obsidione Cremæ, quinto kal' Novembris.

Pro hæreditate Willielmi de Saccavilla litigant Mabilla filia, & Ricardus de Anestia, ex sorore nepos: obtentâ Regis licentiâ ad Papam appellatur, qui causam delegat in Anglia terminandam.

A.D. 1161. An. 7 Hen. II.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri H. Cicestren' episcopo, & dilecto filio L. Westmonasterien' abbati, salutem & apostolicam benedictionem.

Causa, quæ inter Riccard' de Anesten, & Mabil' de Francevill, super eo quod ipse R. eandem M. de illicito matrimonio asserit esse genitam, & videlicet ad bona avunculi optinenda petitioni hæreditatis insistit, diutius agitatur, ad nostram audientiam est perlata; cum super eâdem causâ à præsentiâ fratris nostri T. Cantuar' archiepiscopi ad sedem apostolicam fuerit appellatum.

Quia vero utraque pars venerat inparata, nec testes secum adduxerat ques ipsius negotii terminatio postulabat, ad diffinitionem ejusdem causæ procedere non potuimus; unde, quia nos de prudentiâ & discretione vestrâ plenam fiduciam optinemus, eandem controversiam ....tiæ vestræ committimus audiendam & fine debito terminandam.

Per apostolica itaque vobis scripta mandamus quatenus, utramque partem congruo loco & tempore ante vestram præsentiam convocetis, & allegationes super omnibus capitulis hinc inde legentes audientes & .... testium depositiones, siqui apparuerint, ab utrâque parte, remoto appellationis obstaculo, suscipientes, causam ipsam, infra tres menses, post susceptionem præsentium litterarum, mediante justitiâ, decidatis.

Quod si alterutra pars, post allegationes & depositiones testium, hinc inde sine appellationis, ut dictum est, remedio factas, ante pronunciationem sententiæ, ad vestram audientiam appellaverit, ad sententiam nullatenus procedatis; set in scriptis omnia redigentes, eadem scripta, sigillis vestris inpressa, ad nostram præsentiam destinetis.

Cæterum, si post receptos testes & allegationes propositas non fuerit, ut dictum est, appellatum, diffinitivam super eodem negotio sententiam proferatis.

Si vero aliqua partium se à vestrâ vocatione, vel à causæ cognitione subtraxerit, in eam, quæ hoc præsumpsèrit, auctoritate nostrâ excommunicationis sententiam promulgetis. Dat. Anagn. 6. Idus Aprilis.

Sub plumbeo sigillo, pendente à filo canabeo.

Epistola Johannis Saresberien' Alexandro III. Papæ; quâ monet eum quod Ricardus de Añestia, in controversiâ habitâ cum Mabila de Franchevilla, ad audientiam sedis apostolicæ appellasset.

A.D. 1161. An. 7 H. 2.

Vid. Præfat. hujusce operis.

ASSERTIONES partium fideli debemus prosequi testimonio, cum causæ recedentes à nobis ad apostolicam evolant majestatem. Inde est quod seriem controversiæ quæ inter Richardum de Anestia & Mabilam de Franchevilla diutius in auditorio nostro ventilata est, ad notitiam vestram transferre curamus, prout emergentes articuli colligi potuerunt. Cum itaque jam dictus Richardus, cognatus Willielmi de Saccavilla & nepos, sicut sororis filium vulgus nepotem dicere consuevit, petitionem hæreditatis ad bona avunculi obtinenda institueret, memorata Mabila filia Willielmi se illi in foro secularium judicum, ubi res actitabatur, opposuit; asserens filiam nepoti in paternâ hæreditate præferendam.

Richardus vero ei nihil juris hæreditarii competere respondit; eo quod non esset ex legitimo suscepta matrimonio, sed adulterino procreata complexu. Cum itaque matrimonii quæstio verteretur, quod de ecclesiis, ecclesiasticis infirmatur aut convalescit, decrevit curia Catholici Principis serenissimi Regis Anglorum Henrici secundi, ut ad examen ecclesiasticum causa rediret; ubi de jure canonum quos clerus novit, vulgus ignorat, quæstio matrimonii finem debitum sortiretur. Partibus quoque diem ex regio mandato præfiximus, & tandem post dilationes quas Mabila ex variis causis obtinuit, petitionem suam Richardus instauravit. Ut autem liquidius causam suam astrueret, & adversariam spuriam esse doceret, avunculum suum Willielmum cum quâdam Abbenda de Tresgoz' matrimonium contraxisse asseruit; & exinde illâ contra fidem conjugii derelictâ, duxisse Adeletiam filium Aufridi vicecomitis, & ex eâ Mabilam & alios liberos legitimos suscepisse asserebat. Quod cum Willielmus Adeletiam superduxisset, Abbenda, quam præduxerat, in ipsis nuptiis pro se jus fœderis conjugalis protestata est, authoritate ecclesiasticâ inhibens, ne supradicta in mariti sui illicitos transiret amplexus. Præterea cum ibi præ turbâ, & mariti sui perversitate non posset audiri, ad dominum Winton' tum apostolicæ sedis legatum accessit; sed sicut idem suis litteris testabatur, tandem per sententiam ejus obtinuit, ut ei, relictâ adulterâ, maritus suus restitueretur. Ipsum quoque judicium episcopi Wintoniensis authoritate sedis Apostolicæ dicebat roboratum, quoniam eam jam dictus episcopus, dum eum controversaretur, consultaverat, scriptum consilio à domino Innocentio decessore vestro, ut aiebant, receperat, in hæc verba. Nos enim originales nunquam, sed domini Wintoniensis litteras super hoc duntaxat accepimus.

" Super eo quod interrogastis de sacramento conjugii, breviter respondeo; illam quam dixisti à patre conjugem traditam, & ab eo cui tradita fuerat rursum patri commendatam, donec statutâ die in suam ille domum traduceret, dico quia legitimo consensu interveniente ex eo statim conjux fuit, quo spontaneâ pactione sese conjugem esse concessit. Non enim futurum promittebatur, sed præsens firmabatur. Qua propter quicquid postea cum aliâ factum est sive in coitu, sive in generatione prolis, tanto reprehensibilius est secundum, quanto verius primum. Constante enim primo, quanto amplius in secundo committitur, tanto magis culpa augetur. Unde cum ex apostolico scripto fuerit divortium celebratum, nec elapso decennio, aut amplius sit aliquo juris remedio sententia attemptata, illud esse matrimonium habendum quod legatus conciliavit, & adulterinum esse complexum, quem sedes apostolica condemnavit."

Ad hæc, jam non esse in quæstione utrum illorum matrimonium fuerit, cum hoc liqueat ex rejudicatâ, ex divortio celebrato, ex eo quod usque ad dies vitæ novissimos relictâ adulterâ priori cohæsit uxori. In omnibus autem articulis sibi copiam testium esse dicebat, ut nec de matrimonio prius contracto, nec de interpellatione sequentis contubernii, nec de divortio canonicè celebrato, quisquam possit ambigere. Et quidem cum pro se plurima allegaret, maximè rei judicatæ insistebat articulo, & sententiæ, quam in synodo Lond' ubi divortium celebratum, adversus matrem Mabilæ à domino Wintoniensi tunc legato, & Lond' ecclesiæ vicario latam esse dicebat. Produxit enim testes quos eidem synodo & divortio interfuisse asseruit. Quia ergo liberi, qui ex damnato & illicito coitu, seu ex effusâ concupiscentiâ geniti sunt, ab omnis prorsus hæreditatis beneficio excluduntur: eosque nec jura civilia nec leges agnoscunt, canonumque adeo improbat vigor ut nec alimenta decernat, sed quodamodo viri quod illa subtrahit, adquiescat, ipsam, tanquam paterni criminis argumentum, à totius hæreditatis spe contendebat esse arcendam. Ad hæc M. ad cognati sui calumniam depellandam, parentes suos Willielmum Adeliciam legitimè convictos asserebat, & nuptias non clandestinas, sed solemnes in facie ecclesiæ contraxisse. Non multum tamen inficiabatur, quando pater suus Willielmus pactum sponsalitiorum de Albredâ ducendâ, cum pater ipsius antequam duceret Andeliciam Mabilæ matrem inierit, sed illud usque ad matrimonium pervenisse negabat. Sed quia in contrahendo & distrahendo liberum esse debet de consensu partium pactum sponsalitiorum, utrumque duxit esse remissum, quod ex eo probare nitebatur, quod testes apparebant parati probare patri Albredæ pecuniam, quam Willielmus ab eo receperat, esse refusam: adjiciebat & Albredam & patrem ejus omnem obligationem, que intercesserat ex causâ matrimonii, ut sperabatur, copulandi, remisisse Willielmo & patri ejus, eo quod nuptiarum Willielmi & Adeliciæ, pater Albredæ communis fuerit & matrimonii hujus promptissimus approbator. Sponsam vero non esse conjugem, tam leges principum, quam decreta pontificum ostendunt; cum desponsata puella possit monasterium præeligere, viro dissentiente, sicut Eusebius author est: et leges, teste Gregorio, nullam infligunt pœnam sponsæ, si ad collegium evolaverit puellare. Præterea conjugium non esse perfectum, quod non confirmat & perficit commixtio corporalis, licet à primâ desponsationis fide initium sortiatur. Si ergo initiatis perfecta præjudicant, omnino iniquum est ut sponsalitiorum pactio vero dicatur præjudicasse conjugio. Nam & Waristus Papa, cum formam matrimonii contrahendi, & sacrum ritum, qui in ecclesiâ est, permiserit nuptiarum, ita subjiciens. Ita peracta legitima scitote esse connubia, aliter vero præsumpta, non conjugia sed adulteria, & stupra & contubernia, aut fornicationes potius quam legitima conjugia esse, non dubitatur, nisi voluntas propria suffragata fuerit. At Willielmus, dissoluto pacto priore, sicut licet, licitas contraxit nuptias, nec unquam consensum adhibuit ut ab illâ diverteret cui fuerat ligitimè copulatus. Divortium vero quod pars adversa objicit aut omnino non fuisse, aut non recte fuisse celebratum. Siquidem cum justitia defuncto Rege pacis amatore à regni finibus exularet, & invalescente furore novis tradentium omnes provocarentur, ad omnino matrem suam Adelitiam ullo jure à conjuge separatam asseruit, sed violenter à domo mariti exclusam & ejectam, & hoc machinatione Gaufridi London' archidiaconi, accepto pretio, eam indefensam, inauditam, sed & inde citatam studuit condemnare; fretus authoritate domini Winton' qui, ut ipse asserit, per sordes corruptus erat, nondum tamen legationis officio fungebatur. Hoc autem eâ ratione nitebatur ostendere, quod Adelicia sanctum virum Albericum, apostolicæ sedis in Anglia legatum, cum à marito excluderetur, adiit; petens sibi super injuriâ à marito & archidiacono illatâ justitiam exhiberi: cum ex ratione temporum constet, quod dominus Wintoniensis primum legationis officium nactus sit, post exitum à nobis jam dicti episcopi Hostiensis. Exinde vero cum jam dictus Winton' in synodo Lond' ut sedis vacantis impleret officium, præsideret, sæpedicta Adelicia palam prolato legati mandato, quod obtinuerat, petiit super his quibus ad archidiaconum & à marito injuriata fuerat, justitiæ supplementum, licet iniquitatis & acceptarum sordium pondus sic judicantis animum depressisset, ut nec domino, nec legato mandante, posset erigi ad jusitiam exhibendam. Matrimonium vero prius inter Willielmum & Albredam ex eo non contractum esse constabat, quod tunc primum inter eos sponsalitiorum solemnitas in ecclesiâ, & nuptiarum ritus in populi audientiâ solemniter celebratus est; quando per fraudem jam dicti archidiaconi & episcopi Wintoniensis uxor à marito projecta est; & hujus quidem rei testes præsentialiter apparebant. Fuit ergo ut dicebat, aut de facto aut de jure, nulla sententia quâ absens condemnata est, non contumax sed inde citata cum constet sententiam nihil habere fortitudinis, quæ contra solemnem ordinem judiciorum lata est. Replicabat & multa de privilegio personarum & ignorantiâ juris cum parentibus, aut propter militiæ cingulum, aut sexûs infirmitatem, liceret ignorare illud habere vim conjugii quod conjugii præcedit initium; quod ex authoritate legum & canonum non ad matrimonii nexum convaluit, quod prisca consuetudo apud nos hactenus in consummatione matrimonii non agnovit patrem quoque, dum ageret in extremis: sic Gillebertus venerabilis abbas Tolecestriæ literis suis, non signatis tamen, sed testibus munitis, & alii religiosi qui affuerant, testabantur, palam pænituisse dicebatur, quod fraudulentiæ jamdicti archidiaconi in ejiciendâ uxore adquieverat. Sed quicquid inter parentes actum fuerit, sibi aut liberis non debere obesse asserabat, eo quod archidiaconus aut episcopus Winton' nihil contra liberos pronuntiassent, sed hoc, quoties conveniebantur, expresserint, sicut plures testabantur, se nihil pronuntiasse adversus liberos illius matrimonii, quod tamen infirmare moliebantur. Unde ut asserebat illustris Blesensium comes Theobaldus, princeps quidem justitiæ amator & juris cismontani peritissimus, ad quem episcopus Wintoniensis liberorum causam transmiserat, eo quod ad ipsum res ista jure feodi pertinebat, accitis potioribus episcopis Galliæ, consilio eorum aliorumque sapientum causâ cognitâ, patre defuncto eos legitimos agnovit hæredes, eisque obesse non debere censuit, quicquid in fraudem eorum dolus artifex procuravit. In his autem omnibus se dicebat copiâ testium abundare, eosque in plurimis producebat articulis; sed Richardus rei judicatæ ab articulo illo avelli non poterat, quin oporteat tenere sententiam quæ non modo elapsis decem legum diebus, sed toto vicennio juris nullo remedio attemptata est. Producebat & testes quibus nitebatur ostendere, se ab avunculo suo Willielmo institutum hæredem, & alios tanquam spurios abdicatos. Sed nec privilegium obesse personarum dicebat, cum factum proprium nulli liceat ignorare. Licet enim Willielmus pater Mabilæ miles fuerit, tamen non debuit ignorare quid egerit, cum Abendam receperit non spe quidem futuri, sed præsentis contractu conjugii, cum matrimonium consensus efficiat: quicquid in injuriam legitimi præcedentis consensûs præsumptum est, nexum inseparabilem prioris matrimonii non dissolvit. Quod si carnale commercium, & ex eo concepta soboles exinde contra fidem conjugii processerunt, non ex eo inficiatur primum, sed sequentis contubernii reatus arguitur. Patet ergo quicquid egerit aut scivit, aut scire debuit, sed nec liberis ejus prodesse debet, si ex privilegio militari sibi licitum esse crediderit, ut rectè agentium fidei impunè illuderet; fortè si materna peteretur hereditas, liberis prospici poterat in hâc parte, eo quod mater potuerat in contrahendo conjugio sinistram conscientiam non habere. At quia de paternâ successione agitur, patris fallacia nequaquam liberis suffragatur; parcit interdum mansuetudo legum his, ab ignorantiâ convictis, qui ratione cognationis ab invicem separantur, liberosque eorum ab infamiâ & hæreditatis damno liberat, quas ecclesiæ per ignorantiam deceptæ conjungit authoritas. Sed in eos rigor legum & canonum exercetur, qui incestuosè aut illicitè coeunt, scienter, jure divino & humano pariter prohibente. Contra hæc pars Mabilæ multa proposuit in suffragium rituum, & legum multis utebatur exemplis, dicens impossibile, aut difficillimum, ut liberi Regis Francorum aliorumque quos nominabat, exhereduarentur, ob hoc quod inter parentes eorum sit divortium celebratum: nec tamen inter parentes suos divortium legitimè celebratum pars Mabilæ fatebatur; jura quoque dicebat proniora ad absolutionem, præsertim innocentium, quos iniquum est alieno delicto condemnari: separationem vero in synodo Lond' à domino Wintoniensi non factum eo nitebatur ostendere, quod antequam synodus illa, quam solam jam dictus episcopus Londoniæ convocavit, celebraretur, Adeliciam, sicut multi præsentes testabantur, sæpedictus archidiaconus inauditam & indefensam in capitulo Colecest' nullo præcedente judicio, præceperat amoveri; & quod gravius uxorem totius hujus quæstionis ignaram à domo mariti præsens ejecit. Cum autem in jam dictâ synodo London' memoratum Wintoniensem Adelicia convenisset, non hoc quidem egit, nisi ut illatam sibi ab archidiacono deploraret injuriam, & juxta mandatum quod dominus Albericus legatus Wintoniensis fecerat, justitiam consequeretur. Nullum autem aliud verbum, sicut probare nitebatur, ibi habitum est cum ipsâ, nisi querelam suam apud judicem surdum deposuit. Querebatur enim quod idem Winton' ad dispendium ejus consilium domini Innocentii trahere disponebat, cum in supradictis literis domini Innocentii nihil de parentibus ejus expressum fuerit; sed nescio de quibus malè conjunctis: parentes enim ejus nequaquam sic convenerant, sicut eos convenisse, sæpedictus episcopus domino Papæ suggessit. E falsæ suggestionis culpâ & alieni mendacii crimen obesse non debet. In summâ, sicut Richardus præcipuè insistebat institutioni avunculi petitionem hæreditatis instituens & ad damnatum, ut dicebat

adulterium convincendum sententiæ Winton' episcopi. Sic & contra Mabila maximè patris novissimæ voluntati innitebatur, & judicio comitis Theobaldi. Nam utrumque docere testibus promittebat; adhæc si non usquequaque pars aberraret authoris sibi diuturnitate temporis & juris ignorantiâ numero liberorum & authoritate ecclesiæ, quæ matrimonium illud conjuxerat, subveniendum esse protestabatur. Nam in causâ duriori Divus Marcus & Lucius benignius responderunt, ita Flaviæ Tertullæ per mensorem libertum rescribentes. Movemur & temporis diuturnitate, quo ignorantiâ juris in matrimonio avunculi tui fuisti, & quod ab aviâ tuâ collocata es & numero liberorum: idcircoque cum hæc omnia in unum concurrant, confirmamus statum liberorum vestrorum in eo matrimonio quæ vesitorum quod ante annos xl. concitatum est proinde, atque si legitimè concepti essent. Si enim tanta est clementia sæcularium principum, ut favore liberorum etiam incestui parcant, quænam erit audacia Christianorum Pontificum ut eos, quos ecclesiæ sinus legitimè conceptos edidit, inauditâ severitate condemnent? Cum itaque hæc hinc inde proponerentur, & ad probationes partium producendas, tandem ferè in fine biennii, dies peremptorius eis præfixus esset, post dilationes, quas partes emeruerant, rea tamen frequentius, ut pote quæ interveniente puerperio aliâve infirmitate, aut ex justâ, ut dicebatur, mariti absentiâ se excusabat, & ipsa missis excusatoribus suam ab infirmitate absentiam excusaret, Richardus ad vestram audientiam appellavit, præfigens dominicam quâ cantabitur, *Lætare Jerusalem*, in eo se gravatum asserens, quod dilationibus jam fere biennio vexatus erat, & tergiversatione mulieris delusus ne justitiam consequi posset.

Papa concedit priori sanctæ Trinitatis London' facultatem corrigendi excessus.

A.D. 1162. An. 8 H. II. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio, ... priori sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, salutem & apostolicam benedictionem.

Tuæ favore religionis inducimur, ut tuis precibus, per quas status ecclesiæ tuæ conservetur & reformetur in melius, benignius annuamus; hinc est quod nos, desiderantes ut ecclesiæ ipsius personæ, sub regularis observantiæ disciplinâ, dignum & acceptum impendant Domino famulatum, te illas, prout ad te pertinet, correctionis, sicut expedit, ferulâ castigante, tuis precibus inclinati corrigendi subjectorum tuorum excessus, ac revocandi ad eandem ecclesiam fugitivos, prout ad officium tuum spectat, regiâ sive quâlibet aliâ seculari prohibitione nequaquam obstante, liberam tibi, auctoritate præsentium, concedimus facultatem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Viterbii III. Id' Julii Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeum sigillum pendet à filis sericis, crocei flavique coloris.

Pro pace reformandâ inter Regem Angliæ & Regem Franciæ.

A. D. 1162. An. 8 Hen. II. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, ... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Inter cætera bona, quæ hominem amabilem proximis & placidum Deo reddunt, illud specialiter acceptum fore credimus, quod caritatem cordibus inserit, & animarum vinculum operatur. Hoc, inquam, bonum pax est, quæ procul depellet hodium, rancorem abjicit, fugat invidiam, excutitque livorem, pacat mentes, corda conciliat, serenat pectora & sociat voluntates. Hanc siquidem quærimus, hanc inter ecclesiæ filios serere, propagare ac nutrire studemus; hanc firmis in Christianis Regibus, principibus & magnatibus, solidari radicibus, ac adultis extendi & consurgere ramis, & effectibus clarere perspicuis maximè affectamus; ut, dilectionis & pacis conjuncti nexibus, in seipsis suavem & salubrem illius fructum in propriis degustent commodis, & ad alios ipsius dulcedinem effundant laudabiliter per exemplum.

Cum igitur dilectum filium fratrem Mansuetum, ordin' minorum, pœnitentiarium nostrum, virum utique religione conspicuum, scientiâ præditum, morum honestate maturum, nobisque ac fratribus nostris, suæ merito probitatis, acceptum, ad carissimum in Christo filium nostrum .... illustrem Regem Franciæ, pro negotio pacis inter te ac eundem Regem, auctore Domino, reformandæ, de ipsius pœnitentiarii confisi prudentiâ, specialiter destinemus; seneritatem tuam rogandam duximus attentius & hortandam, quatinus eundem pœnitentiarium, si eum à prædicto Rege ad te, propter hoc venire contigerit, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, regiâ benignitate recipiens, & honestè pertractans, verbis, quæ in ore suo posuimus, auditum tuum benignè præbeas cum promptæ executionis effectu; adhibens ei super his, quæ tibi ex parte nostra retulerit, firmam fidem.

Dat Viterbii. Id. Septembr' Pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Papa confirmat taxationem factam in ecclesiis ecclesiarum deputatarum, in usus prioris & conventûs ecclesiæ sanctæ Trinitatis London'.

A. D. 1162. An. 8 Hen. II. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, ... priori & conventui ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, salutem & apostolicam benedictionem.

Quæ, propter bonum ecclesiarum statum, & obsequentium in eis quietem, per superiores eorum, deliberatione providâ, statuuntur, corroborat apostolicæ sedis auctoritas non indignè; cum igitur, sicut nobis exponere curavistis, in ecclesiis vobis in usus proprios deputatis, locorum diocesani auctoritate ordinariâ, prout ad eos pertinet, taxaverint vicarias earundem ecclesiarum, vicariis de ipsarum redditibus, pro sustentatione suâ, & consuetis earum oneribus supportandis, congruis portionibus assignatis, prout in ipsorum diocesanorum, super hoc, confectis literis plenius dicitur contineri; nos, vobis in hâc parte gratificari volentes, vestris precibus inclinati, quod ab eisdem diocesanis super præmissis providè factum est ratum & gratum habentes, id auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Viterbii VI. id. Octobr' pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Alexandri III. Papæ bulla, de subsidiis in Oriente contra Saracenos mittendis.

A. D. 1162. An. 9 Hen. II. Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E.I.113.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis principibus, comitibus, baronibus, & universis Dei fidelibus, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Quantum prædecessores nostri, Romani pontifices, pro liberatione orientalis ecclesiæ laboraverint, antiquorum relatione didicimus, & in gestis eorum scriptum reperimus. Prædecessor etenim noster, felicis memoriæ Urbanus Papa, tanquam tuba cœlestis intonuit, & ad ipsius liberationem sanctæ Romanæ ecclesiæ, filios de diversis mundi partibus sollicitare curavit; ad ipsius siquidem vocem innumerabiles Christi fideles, caritatis ardore succensi, convenerunt, & maximo congregato exercitu, non sine magnâ proprii sanguinis effusione, divino eos auxilio comitante, civitatem illam, in quâ Salvator noster pro nobis pati voluit, & gloriosum ipsius sepulchrum passionis suæ nobis memoriale dimisit, & plures alias, quas prolixitatem vitantes memorare supersedimus, à Paganorum spurcitiâ liberârunt.

Quæ per gratiam Dei & patrum nostrorum studium, qui per intervalla temporum eas defendere, & Christianum nomen in partibus illis dilatare, pro viribus studuerunt, usque ad nostra tempora à Christianis detentæ sunt, & aliæ urbes infidelium ab ipsis viriliter expugnatæ, præteritis autem temporibus, ipsius populi peccatis exigentibus, quod sine magno dolore & gemitu proferre non possumus.

Edessa civitas, quæ nostrâ linguâ Roas vocatur, quæ etiam, ut fertur, cum quondam in Oriente tota terra à Paganis detineretur, ipsa sola sub Christianorum potestate Domino serviebat, ab inimicis crucis Christi capta est; & multa castella Christianorum ab ipsis occupata; ipsius quoque civitatis archiepiscopus, cum clericis suis, & multi alii Christiani ibidem interfecti sunt, & sanctorum reliquiæ in infidelium conculcatione datæ sunt & dispersæ.

Pro quâ utique recuperandâ, pater & predecessor noster, sanctæ recordationis Eugenius Papa, exhortatorias per diversas partes orbis litteras destinavit; ad cujus exhortationem cum ad partes illas innumera populi multitudo accessisset, nescimus quo occulto Dei judicio, nichil penitus profecerunt; sed eadem civitas in eorundem inimicorum Christi ditione & potestate remansit.

Nunc vero temporibus nostris usque adeo feritas Paganorum invaluit, quod usque ad portas ipsius Antiochen' civitatis iidem Saraceni crudeliter debacchentur; & usque adeo quod princeps ejusdem civitatis, multis nobilibus viris & strenuis captis & interfectis, in eorum inciderit potestatem, & in ipsorum adhuc teneatur potestate captivus: timetur quoque & à pluribus formidatur, ne eadem Antiochen' civitas, & ipsa etiam civitas Jer'limitana, in quâ sacratissimum Domini & Salvatoris nostri, Jesu Christi, sepulchrum existit, quod & vos devotione fidelissimâ sæpenumero visitatis, in eorum manus deveniant; & locus ille sanctus, & à Christi fidelibus devotissimè venerandus, ex eorum spurcitiâ maculetur.

Quia igitur melius est venienti morbo vigilanter occurrere, quam ex quo corpus invaserit medicinam quærere & remedium invenire, universitatem vestram per apostolica scripta rogamus, monemus, atque præcipimus, & in peccatorum vobis remissionem injungimus, ut qui domini sunt, & maximè potentiores, & nobiles, viriliter accingantur; & infidelium multitudini, quæ se tempus victoriæ super nos adeptam lætatur, sic occurrere; & ecclesiam orientalem, tantâ patrum nostrorum, ut prædiximus, sanguinis effusione ab eorum tyrannide liberatam, ita defendere; & multa captivorum milia, confratrum nostrorum, de ipsorum manibus eripere studeatis: ut Christiani nominis dignitas nostro tempore augeatur, & vestra fortitudo, quæ per universum mundum laudatur, integra & illabata servetur.

Sit nobis etiam in exemplum bonus ille Mathathias, qui, pro paternis legibus conservandis, seipsum cum filiis & parentibus suis morti exponere, & quicquid in mundo possidebat relinquere, nullàtenus dubitavit; atque tandem, divino cooperante auxilio, per multos tamen dolores de inimicis, tam ipse quam sua progenies, viriliter trumphavit.

Nos autem, vestrorum quieti & ejusdem ecclesiæ destitutioni paternâ sollicitudine providentes, illis, qui tam sanctum tamque pernecessarium opus, & laborem devotionis intuitu suscipere & perficere decreverint, illam peccatorum remissionem, quam præfati prædecessores nostri Urbanus & Eugenius, Roman' pontifices, instituerunt, auctoritate nobis à Deo concessâ, concedimus & confirmamus: atque uxores & filios eorum, bona quoque & possessiones, sub sanctæ ecclesiæ, nostrâ, etiam & archiepiscoporum, episcoporum, & aliorum prælatorum ecclesiæ Dei protectione, manere decernimus.

Auctoritate etiam apostolicâ prohibemus, ut de omnibus quæ illi qui crucem acceperint, quietè possiderint, nulla deinceps questio moveatur; donec de ipsius reditu vel obitu certissimè cognoscatur.

Præterea quoniam illi qui Domino militant nequaquam in vestibus preciosis, nec cultu formæ, nec canibus, nec accipitribus, vel aliis quæ portendant lasciviam, debent intendere; prudentiam vestram in Domino commonemus ut, qui tam sanctum opus incipere decreverint, nullatenus in vestibus variis, aut grisiis, sive in armis aureis vel argenteis intendant; sed in talibus armis, equis, ac cæteris quibus vehementius infideles expugnent, totis viribus studium ac diligentiam suam adhibeant.

Quicumque vero ære premuntur alieno, & tam sanctum opus puro corde inceperint, de præterito usuras non solvant; set si ipsi, vel alii per ejus occasionem, usurarum astricti sunt sacramento vel fide, apostolicâ eos auctoritate absolvimus.

Liceat etiam eis terras sive cæteras possessiones suas, postquam commoniti propinqui sive domini ad quorum feudum pertinent, pecuniam commodare, aut noluerint aut non voluerint, ecclesiis, vel personis ecclesiasticis, vel aliis quoque fidelibus, liberè & sine ullâ reclamatione impignorare.

Peccatorum remissionem & absolutionem, juxta eorumdem prædecessorum nostrorum institutionem, omnipotentis Dei, & beati Petri, apostolorum principis, auctoritate nobis à Deo concessâ, talem concedimus; ut qui tam sanctum iter devotè inceperit, & perfecerit, sive ibidem mortuus fuerit, de omnibus peccatis suis, quibus corde contrito & humiliato confessionem susceperit, absolutionem obtineat, & sempiternæ retributionis fructum ab omnium bonorum remuneratore percipiat.

Dat' apud Montepessulan. ij Id' Julii.

Sub filis sericis; sigillo avulso.

Conventio facta apud Doveriam inter Henricum Regem Angliæ & Henricum filium ejus, ex unâ parte; & Theodoricum comitem Flandriæ & filium ejus, ex alterâ.

A.D. 1163. An. 9 Hen. II.

Lib. niger Scaccarii.

HÆC conventio facta est & scripta apud Doverham xiv kal. April. inter Henricum Regem Angliæ, & ducem Normanniæ & Aquitanniæ, & comitem Andegaviæ, & Henricum filium & hæredem suum; & Theodoricum comitem Flandriæ, & comitem Philippum filium & hæredem suum.

Theodoricus comes Flandrensis, & Philippus filius & hæres suus, fide & sacramento assecuraverunt Regi Henrico, & Henrico filio & hæredi suo, vitam suam & membra quæ corporibus suis pertinent, & captionem corporum suorum, ne Rex vel Henricus filius suus eam habeant ad dampnum suum.

Et quod juvabunt eos ad tenendum & ad defendendum regnum Angliæ contra omnes homines qui vivere & mori possint; salvâ fidelitate Lodovico Regi Francorum; ita quod, si Rex Lodovicus regnum Angliæ super Regem Henricum, vel super Henricum filium suum, invadere voluerit, comes Theodorus & comes Philippus, si poterint, Regem Lodovicum remanere facient; & quærent quocunque modo poterint, consilio & precibus, per bonam fidem, absque malo ingenio, sine datione pecuniæ, ut remaneat.

Et si Rex Lodovicus in Angliam venerit, & comitem Theodorum vel comitem Philippum secum adduxerit, comes Theodorus vel comes Philippus, uter eorum cum eo venerit, tam parvam fortitudinem hominum secum adducet, quam minorem poterit; ita tamen, ne inde feodum suum erga Regem Franciæ forisfaciat.

Et, ante necessitatem, infra xl. dies postquam comes Theodorus vel comes Philippus ex parte Regis Henrici, vel ex parte Henrici filii sui, legato vel literis suis, summonitus fuerit, idem comes mille equites habebit ad portus suos, paratos transfretare in Angliam, in auxilium Regis Henrici, vel Henrici filii sui, quam citius potuerit.

Et Rex Henricus, vel Henricus filius suus, inveniet eis naves, & mittet eas vel ad Gravelingas, vel ad Witsand.

Et tot naves mittet, quot sufficiant tot militibus, ita ut unusquisque habeat secum tres equos: ita tamen, quod si Rex Henricus, vel Henricus filius suus, has naves simul unâ vice non miserit, milites, remanentes de mille, expectabunt ad portum, ab illâ die, quâ naves cum militibus de portu exibunt, usque ad totum unum mensem; nisi infra ipsum mensem transierint.

Et naves istas salvas faciet comes Theodorus, vel comes Philippus, de omnibus hominibus suis, & de omnibus aliis hominibus, à quibus eas salvare poterit, eundo, morando, & redeundo.

Et postquam prædicti milites in Anglia erunt, fiducias facient Regi Henrico, vel Henrico filio suo, vel legatis suis, si requisiti fuerint, de hoc; quod, quamdiu in itinere illo in Anglia erunt, ad proficuum Regis Henrici & Henrici filii sui erunt; & non quærent quomodo Rex, vel Henricus filius suus, perdat terram, vel hominem: set juvabunt eos, per bonam fidem, ad tenendum & ad defendendum regnum Angliæ, contra omnes homines.

Et si aliqua alia gens super Regem, vel super Henricum filium suum, in Angliam venerit, si comes Theodorus vel comes Philippus ex parte Regis, vel Henrici filii sui, ut prædiximus, summonitus fuerit, infra prædictum terminum, & ante necessitatem ipsemet comes Theodorus vel comes Philippus cum mille militibus in Angliam veniet; si non remanserit, propter monstrabilem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel Lodovici Regis Francorum expeditionis summonitionem, vel propter Imperatoris Romani expeditionis summonitionem per totam terram suam, si ipse comes Theodorus vel comes Philippus tunc temporis ibi sit: et ita, quod nulla prædictarum summonitionum inventa sit, per dolum, vel per malum ingenium, ad ejus adventum, & mille militum suorum disturbandum.

Et si aliquis comes Angliæ, vel alii homines illius terræ, Regi, vel Henrico filio suo boisiaverint, ita quod Rex, vel Henricus filius suus comitatum, vel valens comitatum, amiserit, comes Theodorus vel comes Philippus cum mille militibus in Angliam in auxilium Regis, vel Henrici filii sui veniet; nisi pro aliquâ prædictarum quatuor exoniarum remanserit.

Et si uterque comes propter hoc remanserit, ita quod neuter eorum venire possit, mittet mille milites in Angliam, in auxilium Regis, vel Henrici filii sui, ut supra diximus.

Et, si per summonitionem Regis, vel Henrici filii sui, plures quam mille milites adduxerit, vel miserit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio, quot supra mille adduxerit vel miserit.

Quod si ex mille militibus defuerint xx. vel xl. & usque ad centum, propter hoc comes Theodorus vel comes Philippus non amittet conventionem suam erga Regem, vel Henricum filium suum; sed postquam ex parte Regis, vel Henrici filii sui, comes Theodorus vel comes Philippus summonitus fuerit, infra xv. dies, perficiet numerum.

Et homines, qui ad Regem, vel Henricum filium suum venerint, vel qui ab illis venient, salvo & quietè ibunt & venient per totam terram, & per omnes portus comitis Theodori & comitis Philippi, & nominatim per totam terram & portus de Bolonesio, quicunque ipsi sint, vel undecumque veniant; nec naves defendentur eis in aliquo portuum, ubi eas convenienter conducere voluerint.

Et nec comes Theodorus nec comes Philippus denegabit licentiam hominibus de terrâ suâ, qui ad servitium Regis Angliæ, vel Henrici filii sui venire voluerint; & si venerint, propter hoc, non amittent terram, nec feodum, nec conventionem aliquam, quam habeant de comite Theodoro vel de comite Philippo.

Et si comes Theodorus, vel comes Philippus vel homines sui, in auxilium Regis, vel Henrici filii sui venerint, quamdiu in Anglia fuerint, erunt ad victum Regis, vel Henrici filii sui; & Rex, vel Henricus filius suus, reddet eis perdita sua, facta in Anglia, sicut mos est reddere familiæ Regis Angliæ.

Et, quamdiu illa necessitas duraverit, erunt cum Rege, vel Henrico filio suo, & ei fideliter servient: et, finitâ necessitate, permittet eos Rex, vel Henricus filius suus redire; & inveniet eis naves, & comiti Theodoro vel comiti Philippo eas salvas cum hominibus suis & pecuniis suis remittet.

Et inimici Regis, vel Henrici filii sui, qui sibi werram, vel per terram, vel per mare facient, fiduciam in neutro comitum habebunt; nec receptacula in terrâ suâ, nec in terrâ Bolonesii, nec alibi, quæ comes Theodorus vel comes Philippus eis defendere, vel auferre possit; absque omni dolo, & malo ingenio.

Et si aliquis hominum comitis Theodori vel comitis Philippi Regi, vel Henrico filio suo, vel hominibus suis forisfecerit, & rectitudinem, pro neutro comitum, Regi vel Henrico filio suo, vel hominibus suis facere voluerit; nec in comite Theodoro nec in comite Philippo nec in hominibus eorum fiduciam habebit; nisi consensu & voluntate Regis, vel Henrici filii sui.

Et si Rex, vel Henricus filius suus, comitem Theodorum vel comitem Philippum in Normannia vel Cænomania secum habere voluerit in auxilio, & eum inde summonuerit, ipse comes cum mille militibus ibit illuc; & Regem, vel Henricum filium suum, per bonam fidem juvabit, sicut amicum & dominum, de quo feodum tenet: nec dimittet quin eat, donec Rex Franciæ judicari faciat comiti Theodoro, vel comiti Philippo, quod non debeat juvare dominum & amicum suum Regem Angliæ, vel Henricum filium suum, cujus feodum tenet; & hoc per pares suos, qui comitem Flandriæ de jure debent judicare.

Et istas summonitiones nec comes Theodorus nec comes Philippus ullatenus diffugient; nec illi, qui hanc summonitionem facient, dampnum vel malum habebunt per comitem Theodorum vel comitem Philippum; nec per aliquem hominem de quo eos comites prædicti defendere possint.

Quod si Rex, vel Henricus filius, comitem Theodorum vel comitem Philippum in Normannia secum in auxilio habere voluerit, & cum literis, vel legatis suis summonuerit, comes summonitus ad Regem, vel ad Henricum filium suum cum mille militibus veniet: qui, postquam in Normannia fuerint, octo diebus erunt ad victum comitis Theodori vel comitis Philippi. Et si Rex, vel Henricus filius suus eos diutius in servitio suo retinere voluerit, morabuntur cum ipso in servitio suo: et quamdiu eos retinere voluerit, liberationes suas eis dabit, et perdita eorum, in servitio suo facta, eis restaurabit; sicut mos est facere familiæ suæ.

Et si illo tempore Rex Lodovicus super Regem, vel Henricum filium suum, in Normanniam intraverit, comes Theodorus vel comes Philippus ad

Lodovicum Regem Franciæ ibit cum xx. militibus tantum; & omnes alii prædicti milites remanebunt cum Rege, vel cum Henrico filio suo, in servitio & fidelitate suâ.

Ipse vero comes Theodorus vel comes Philippus veniet ad Regem, vel Henricum filium suum in Normanniam, sicut prædictum est; nisi remanserit propter apparentem sui corporis infirmitatem, vel terræ suæ amissionem, vel suam expeditionem, vel Regis Francorum, vel Imperatoris Romani expeditionem; sicut supra scriptum est.

Et si propter hoc comes summonitus remanserit, mille milites, ut prædiximus, in Normanniam ad servitium Regis, vel Henrici filii sui mittet.

Et si Rex, vel Henricus filius suus, in Cænomannia eum secum habere voluerit, ipse ibit cum quingentis militibus semel in anno, & erit in familiâ Regis, vel Henrici filii sui, per unum integrum mensem in Cænomannia, si Rex vel Henricus filius suus eos tamdiu retinere voluerit, ad liberationem Regis, vel Henrici filii sui, & ad perdita reddenda, sicut mos est familiæ Regis. Et hoc idem faciet eis Rex, vel Henricus filius suus, ex quo intrabunt in Normanniam, ad eundum in Cænomanniam.

Quod si comes Theodorus, vel comes Philippus, per summonitionem Regis, vel Henrici filii sui, plures quam mille milites in Normanniam, vel plures quam quingentos in Cænomanniam duxerit, vel miserit, quot supra mille in Normanniam, vel supra quingentos in Cænomanniam duxerit, vel miserit, de tot erit quietus in proximo sequenti servitio horum duorum servitiorum, Normanniæ vel Cænomanniæ.

Quodcumque comes Theodorus vel comes Philippus Regi vel Henrico filio suo, semel in anno fecerit, per hoc quietus erit de altero servitio in illo eodem anno; nisi gratiâ amicitiæ fecerit.

Et si comes Theodorus vel comes Philippus in expeditione fuerit, quando hanc summonitionem habuerit; post reditum de expeditione, habebit respectum, usque ad finitos tres hebdomadas; & eundem respectum habebit, si summonitus fuerit inter proximos octo dies post reditum de expeditione; & si infirmus fuerit, habebit respectum mittendi milites usque ad finitos xv. dies.

Et pro istâ conventione & securitate, & pro servitio supradicto, dedit Rex Henricus, & Henricus filius ejus post eum, comiti Theodoro & comiti Philippo, filio ejus post eum, quingentas marcas, unoquoque anno, in feodo; scilicet, comiti CCCC. marcas, & comitissæ Flandriæ C. marcas. Et si comitissa decesserit, tota pecunia comiti persolvetur.

Et pro hoc feodo, per istas conventiones prædictas, & quia comes Theodorus hominium fecerat Regi Henrico, avo istius Regis Henrici, comes Philippus fecit hominium isti Regi Henrico.

Et de omnibus istis conventionibus attendendis, dederunt comes Theodorus & comes Philippus Henrico Regi, & Henrico filio suo, istos obsides: Cononem castellanum de Brugis, pro C. marcis; Eustachium de Grumims camerarium, pro C. marcis; Ernold' comit' de Githnis, pro C. marcis; Widonem castell' de Bergis, pro C. marcis; Walter' de Tenremunt, pro C. marcis; Roger' castellan' de Curtrai, pro C. marcis; Rathonem de Gavera pincernam, pro C. marcis; Roger' de Waverino dapiferum, pro C. marcis; Balden' de Ballolio, pro C. marcis; Robert' advocatum Betoniensem, pro C. marcis; Terril de Aloft, pro C. marcis; Mich' constab', pro C. marcis.

Et de istis xii. obsidibus, debent sex eorum conducere prius dictos milites in servitio Regis, vel Henrici filii sui, si comes Theodorus & comes Philippus defuerint, propter aliquam prædictarum exoniarum: et si sex de obsidibus non fuerint ad conducendum, duo, ad minus, de eis, illos conducent, & quatuor de baronibus comitis, loco illorum quatuor qui defuerint, æquè valentes ad servitium Regis, vel Henrici filii sui.

Et isti prædicti xii. obsides, tali conditione sunt obsides; si comes Theodorus & comes Philippus de prædictis conventionibus exierint, vel alter eorum, & ipsi eum, infra tres quarentenas, reconciliare Regi, vel Henrico filio suo non poterint, quod unusquisque de prædictis obsidibus dabit Regi, vel Henrico filio suo C marcas argenti, & facient infra tres quarentenas, vel in captione Regis, vel Henrici filii sui se ponent, pro prædictis marcis: et Rex, vel Henricus filius suus, ab eis non plus exiget, quam quod prædictum est; & ponent se in captione in Turri London' vel in alio loco, ubi Rex, vel Henricus filius suus, eos liberè possit retinere ad proficuum suum.

Et si aliquis de istis obsidibus mortuus fuerit, vel à fidelitate comitis Flandriæ, aut à terrâ suâ recesserit, comes alium æquivalentem, in loco ejus, ad summonitionem Regis, vel Henrici filii sui, restaurabit.

Et si, dum obsides jam dictam pecuniam Regi miserint, vel Henrico filio suo, eis in Anglia ablata sit ab hominibus, quos Rex, vel Henricus filius suus constringere possint, quieti erunt.

Et si in mari eam perdiderint, habebunt respectum per xl. dies, ad restaurandam pecuniam.

Et si Regi, vel Henrico filio suo placuerit, comitissa Flandrensis assecurabit Regi, vel Henrico filio suo, fide suâ, pro feodo suo prædicto; quod, ad omne posse suum, consilio suo, & precibus suis, faciet comitem omnes prædictas conventiones tenere integrè, & servitia fideliter facere, per bonam fidem, absque omni dolo, & malo ingenio.

Rex vero assecuravit comiti Theodoro & comiti Philippo vitam suam, & membra quæ corporibus suis pertinent, & captionem corporum suorum, ne comites eam habeant ad dampnum suum, quamdiu comes Theodorus vel comes Philippus prædictas conventiones Regi, vel Henrico filio suo, tenuerit.

Et propter prædictas conventiones & prædictum servitium, dabit Rex, vel Henricus filius suus, comiti Theodoro vel comiti Philippo prædictas quingentas marcas in natali Domini.

Et, si prædicta pecunia in prædicto termino tota persoluta non fuerit, infra xl. dies, postquam ipse Rex summonitionem comitis per legatum suum in Anglia, vel in Normannia susceperit, illam persolvet.

Si vero in aliquâ aliâ terrarum suarum summonitionem inde à legatis comitis suceperit, infra xl. dies, postquam in Angliam, vel Normanniam redierit, pecunia persolvetur, sine malo ingenio.

Hujus conventionis ex parte Regis, & Henrici filii sui obsides sunt; Rich' de Humez constabular' pro C. marcis; Reginald' de Sancto Valerico, pro C. marcis; Rich' de Luscy, pro C. marcis; Henricus filius Gerald' camerarius, pro C. marcis; Bernardus de Sancto Walerico, pro C. marcis; Manasser' Biset dapifer, pro C. marcis; Roger' de Cailli, pro C. marcis; Hug' comes de Norf', pro C. marcis; Willielmus comes de Arundel, pro C. marcis; Robert' filius comitis de Legra, pro C. marcis; Galf' pro C. marcis; Hug' comes Cestriæ, pro C. marcis.

Et isti tali conditione sunt obsides erga comitem, quali conditione comitum obsides erga Regem & Henricum filium suum.

Et omnes obsides communiter assecuraverunt, quod non diffugient summonitionem; & quod summonitores securi erunt ab eis, & ab omnibus quos prohibere poterunt, à nocumento ipsorum.

Recognitio baronum, castellanorum, & cæterorum hominum comitis Flandriæ, de servitio quod debent Henrico Regi Angliæ, tanquam domino suo, pro feodis quæ de ipso tenent.

A.D. 1163.
An. 9 Hen. II.

Ex orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

SCIANT omnes tam præsentes, quam futuri, quod hæc est recognitio servitii quod barones, & castellani, & cæteri homines comitis Flandriæ, debent Henrico Regi Angliæ, sicut domino, pro feudis quæ de ipso habent; quam recognoverunt & assecuraverunt tenendam coram Rege & baronibus suis, & coram comite Theodoro & comite Philippo filio suo & baronibus suis apud Doverham; scilicet, quod ipse, qui habebit triginta marcas argenti de feodo, veniet cum decem militibus ad servitium Regis in suâ summonitione, sicut comes Flandriæ debet venire ad summonitionem suam, ad faciendum servitium quod ei debet: sicut cartæ, quæ inter Regem & prædictos comites factæ sunt, monstrant & testantur.

Et sicut ille qui habet xxx. marcas de feodo cum decem militibus venire debet in servitium Regis, ita venient alii in servitium ejus, ad summonitionem suam, cum pluribus vel paucioribus militibus; secundum quod habent majorem vel minorem numerum marcarum de feodo.

Et pro feodis quæ prædicti barones & castellani habent de Rege, sunt homines sui, & debent ei fidelitatem sicut domino.

Et hanc recognitionis cartam sigillaverunt comes Theodorus & comes Philippus filius ejus, petitione baronum ipsorum & castellanorum, ut ipsa recognitio, inter Regem & ipsos barones de servitio, quod ei debent, facta, firma & stabilis permaneat. Hujus rei testes sunt,

Thom. Cant' archiepiscopus.	*Will' fil' Adelm.*
Johannes comes de Puntivo.	*Con'e castellanus de Bruges.*
Regin' de sancto Walerico.	*Razonis de Gavera.*
Ric' de Luci.	*Castellani de Broborgh.*
Ric' de Humez constabular.	*Castellani de Berghes.*
Manasser' Biset dapiferus.	*Sigeri de Broborg filii Jordani.*
Bernardus de sancto Waler.	....
Henr' de Essex.	....
Walchelin Maminot.	*Walteri de Deuremundo.*
Henr' fil' Geroldi camerar'.	........*cati de Betuma.*
Jocelin de Bailliolo.	*Castellani sancti Audon'i.*
Hug' de Dovera.	*Stephani de Soneigeke.*
Will' de Crevequer.	*Jordani castellani* ....
Rog' de Cailli.	.... *camerarii Flandriæ.*
Hug' com' Cestriæ.	*Rogeri castellani de Cortrai.*
Will' com' de Ferreres.	*Michahelis constabular.*
Hugo de Longo Campo.	*Theodor' de Alor'.*
Will' de Traci.	*Guidonis de Stemford.*

Sigillis vetustate dilapsis.

Alexander III. Papa, confirmat priori & fratribus sanctæ Mariæ de Sniapes, ecclesias de Frèsentune & de Bedingefeld.

A.D. 1163.
An. 9 Hen. II.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis W. priori, & fratribus ecclesiæ sanctæ Mariæ de Sniapes, salutem & apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum; & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu sunt prosequente complenda.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, ecclesiam de Fresentune, & ecclesiam de Bedingefeld, cum pertinentiis earum, & Brostanhae, quas in præsentiarum justè & canonicè possidetis, aut in futurum justis modis, DEO propitio, poteritis adipisci, vobis & per vos, ecclesiæ vestræ auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei aliquatenus contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Turon' vij. kl'. Junii.

Plumbeum sigillum pendet à filis sericis.

Epistola beati Thomæ Cantuar' archiepiscopi ad Regem Angliæ.

A. D. 1164. An. 10 Hen. II.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. 629. 18.

REVERENDISSIMO Domino suo Henrico, Dei gratiâ, illustri Anglorum Regi, duci Norm' comiti And', & duci Aquit', Thomas, eâdem gratiâ, Cant' ecclesiæ humilis minister, salutem, & utinam per omnia benefacere.

Loqui de Deo liberæ mentis est & valdè quiete: inde est quod loquar ad dominum meum, & utinam ad omnes pacificum. Obsecro, mi domine, ut sufferatis cum animi patientiâ modicum quid commonitionis, conferentis, per gratiam Dei, quæ nunquam vacua est, ad animæ vestræ salutem, & meæ liberationem. Angustiæ mihi sunt undique; tribulatio enim & angustia invenerunt me, inter duo gravissima & timenda constitutum; & inter duo constituta gravissima timidum: silentium loquor & commonitionem. Si enim siluero, mors mihi est, nec effugiam manus Domini dicentis; "Si non annunciaveris delinquenti delictum suum, & moriatur in peccato suo, sanguinem ejus de manu tuâ requiram." Si commonuero, timeo ne non effugiam domini mei, quod absit, indignationem: ne accidat mihi, quod sapiens ille dixit; "Cum is, qui non placet ad intercedendum vel commonendum accedit vel mittitur, verendum est ne irati animus ad deteriora provocetur."

Quid ergo faciam? loquar, an sileam? utrobique certè periculum: veruntamen quoniam tutius est incidere in hominis indignationem, quam in manus Dei viventis; confisus de misericordiâ Dei, in cujus manu corda sunt regum, & quo voluerit inclinabit ea, & utinam in partem meliorem, loquar ad dominum meum, quia semel cœpi. Multotiens enim bona parantur invitis, maximè cum eorum potius utilitati consulitur, quam voluntati.

In terrâ vestrâ captiva tenetur filia Syon, sponsa Regis Magni; oppressa à multis, afflicta ab his, qui à tempore longo oderunt eam; à quibus potius honoranda esset quam affligenda, maximè à vobis. Habitâ vobiscum recordatione beneficiorum singulorum, quæ vobis contulit Deus in initio regni vestri, in medio, & ferè usque modo; solvite eam, & permittite eam conregnare sponso suo, ut benefaciat vobis Deus, & incipiat statim convalescere regnum vestrum, & auferatur opprobrium de generatione vestrâ, fiatque pax summa in diebus vestris. Credite mihi, dilectissime domine, serenissime princeps, patiens enim retributor est Dominus, longanimis expectator; sed ultor gravissimus. Audite me & benefacite: sin autem verendum est, quod absit, ne accingatur gladio suo super femur suum potentissimus, & veniat in manu validâ cum militiâ multâ liberare sponsam suam, non sine grandi plagâ de oppressione & servitute tribulantis.

Si vero me audieritis, quoniam necesse habet Dominus in hoc instanti obsequium vestrum experiri, tanquam strenui militis sui, benefaciet vobis Deus, & addet gloriam gloriæ vestræ in progeniem filiorum & filiarum vestrarum, usque in tempora longa. Alioquin vereor, quod Deus avertat, ne non deficiat gladius de domo vestrâ, donec veniat, qui ulciscatur de plano suam & suorum injuriam, Altissimus: sicut nec de domo Salomonis, à quo, licèt eum Dominus elegisset, & contulisset ei tantam sapientiam & pacem, ut disceretur ab hominibus, hic est filius sapientiæ & pacis, quoniam recessit à viâ Dei, & ambulavit in iniquitate super iniquitatem, scidit Deus regnum suum, & dedit illud servo suo; maximè quia non quæsivit subito post delictum placare Dominum: sicut David pater suus, qui statim post offensam humiliavit se Domino, emendavit culpam, petivit misericordiam, & optinuit veniam. Utinam & vos cum Dei gratiâ similiter faciatis.

Hoc vobis ad præsens scribo; cætera in ore latoris præsentium, viri religiosi & magnæ opinionis, fidelis etiam, ut credimus, vestri, posnimus. Quibus quæso, si placet, fideliter credatis: potius tamen desidero cum gratiâ vestrâ benigno vestro uti colloquio.

Benè valeat semel & semper Dominus meus.

Archiepiscopus Cantuariensis ad Regem Angliæ.

A. D. 1165. An. 11 Hen. II.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. 509. 35.

DESIDERIO desideravi videre faciem vestram, & loqui vobiscum; multum quidem propter me, sed maximè propter vos. Propter me, ut, visâ facie nostrâ, reduceretis ad memoriam servicia quæ, dum agerem in obsequio vestro, exhibui vobis devotè & fideliter, juxta animi mei conscientiam; sic Deus me adjuvet in examine ultimo, quando omnes astabunt ante tribunal ipsius, recepturi prout gesserunt in corpore, sive malum sive bonum: & ut moveremini pietate super me, quem oportet mendicando vivere inter alienos; licet tamen, Dei gratiâ, cum habundanciâ victualia ad sufficientiam habeamus. Estque nobis consolacio multa, quod dicit Apostolus; "Omnes qui piè volunt vivere in Christo, persecutionem patiuntur," & Propheta: "Non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem."

Propter vos, ex tribus causis: tum quia dominus meus estis, tum quia Rex meus, tum quia filius meus spiritualis. Eo quod dominus, debeo vobis & offero consilium meum & obsequium, quodcunque debet episcopus, secundum honorem Dei & sanctæ ecclesiæ, domino: eo quod Rex, teneor ad reverentiam vobis & commonitionem: eo quod filius, officii ratione ad castigationem teneor & cohertionem. Corripit enim pater filium, nunc blandis nunc asperis, ut sic, vel sic, revocet eum ad benefaciendum. Nosse debetis vos, Dei gratiâ, Regem esse: primo, quia vos ipsum Regem debetis, vitamque vestram optimis informare moribus, ut vestri exemplo cæteri provocentur ad melius, juxta illud sapientis: "Componitur orbis Regis ad exemplum." Secundario alios; hos demulcendo, alios puniendo, potestatis auctoritate, quam ab ecclesiâ recipitis, tum sacramento unctionis, tum gladii officio, quem gestatis ad malefactores ecclesiæ cohercendos. Iunguntur enim Reges tribus in locis, in capite, in pectore, in brachiis; quod significat gloriam, scientiam, fortitudinem.

Qui antiquis temporibus justificationes Domini non observabant, sed prævaricati sunt mandata ejus, his sublata est gloria, scientia, fortitudo, & eorum generationi; exemplo Pharaonis, Saulis, Nabucodonosor, Salomonis, aliorumque quam plurium. Qui vero post delictum suum cordis contricione humiliaverunt se Domino, hiis, Dei gratiâ, accessit cum omnibus supradictis habundantius & perfectius; sicut David, Ezechiæ, aliisque quamplurimis. Christus fundavit ecclesiam, ejusque comparavit libertatem sanguine proprio; sustinendo flagella, spuda, clavos, mortis angustias; nobis relinquens exemplum ut sequamur vestigia ejus: unde dicit Apostolus: "Si compatimur ei & conregnabimus; si commorimur, & conresurgemus."

Ecclesia enim Dei in duobus constat ordinibus, clero & populo. In clero sunt apostolici viri, episcopi, & cæteri doctores ecclesiæ; quibus commissa est cura & regimen ipsius ecclesiæ; qui tractare habent negotia ecclesiastica, ut totum reducant ad salutem animarum. Unde & Petro dictum est, & in Petro aliis ecclesiæ Dei rectoribus, non regibus, non principibus: "Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam; & portæ inferi non prævalebunt adversus eam." In populo sunt reges, principes, duces, comites, & aliæ potestates, qui sæcularia habent tractare negotia, ut totum reducant ad pacem & unitatem ecclesiæ. Et quia certum est Reges potestatem suam accipere ab ecclesiâ, non ipsam ab illis, sed à Christo, (ut salvâ pace vestrâ loquar) non habetis episcopis præcipere, absolvere aliquem vel excommunicare, trahere clericos ad sæcularia examina, judicare de ecclesiis vel decimis, interdicere episcopis, ne tractent causas de transgressione fidei vel juramenti; & multa in hunc modum quæ scripta sunt inter consuetudines vestras, quas dicitis avitas. Dominus enim dicit, "Leges meas custodite;" & iterum per Prophetam; "Væ qui condunt leges iniquas, & scribentes scripserunt injusticias, ut opprimerent pauperem in judicio, & vim facient causæ humilium populi Dei."

Audiat itaque, si placet, dominus meus consilium fidelis sui, commonitionem episcopi sui, & castigationem patris sui; nec cum scismaticis aliquam de cætero habeat familiaritatem vel communionem, nec cum eis aliquo modo contrahat. Notum est enim toti fere mundo quam devotè, quam honorificè, dominum Papam receperitis; quantum ecclesiam Romanam foveritis & honoraveritis; quantumcumque & dominus Papa & ecclesia Romana personam vestram dilexerint, honoraverint, utque etiam in quibuscumque secundum Deum potuerint, vos exaudierint. Nolite ergo, domine, si salutem animæ desideratis, eidem ecclesiæ, quod suum est, aliquâ ratione subtrahere, seu in aliquo ei citra justitiam contraire; immo eandem ei permittatis in regno vestro habere libertatem, quam & in aliis regnis habere dinoscitur. Memor sitis professionis quam fecistis; & posuistis scriptam super altare apud Westmonasterium, de servandâ ecclesiæ Dei libertate suâ, quando consecratus estis, & unctus in regem à prædecessore nostro. Ecclesiam etiam Cantuariensem, à quâ promotionem & consecrationem accepistis, in eum statum restituatis & dignitatem, in quibus fuit temporibus prædecessorum vestrorum & nostrorum: possessionesque ad ipsam ecclesiam & nos pertinentes, villas, castella, & prædia, quæ pro voluntate vestrâ distribuistis, resque omnes ablatas, tam nostras quam clericorum nostrorum & laicorum, in integrum nobis restituatis. Permittatis etiam nobis, si placet, liberè & in pace, & cum omni securitate, redire in sedem nostram; officioque nostro liberè uti, sicut debemus & ratio exigit: & nos vobis, tanquam domino karissimo & Regi, fideliter & devotè pro viribus servire parati sumus, in quibuscumque poterimus; salvo honore Dei & ecclesiæ Romanæ, & salvo ordine nostro: alioquin pro certo sciatis, quod divinam severitatem et ultionem sentietis.

Rescriptum minatorium Regis Angliæ ad Papam, quod absolvat omnes quos prius archiepiscopus Cantuariensis excommunicasset.

A. D. 1169. An. 15 H. II.

Vid. Præfat. hujusce operis.

ALEXANDRO Papæ Henricus, Dei gratiâ, Anglorum Rex, dux Northmannorum & Aquitanorum, & comes Andegavorum.

Sæpius nuncios nostros ad pedes paternitatis vestræ direximus, rogantes & supplicantes, quatenus querelis, quæ inter nos & Cantuariensem archiepiscopum vertuntur, finem debitum justitiâ mediante poneretis; & tandem placuit paternitati vestræ ut, juxta petitionem nostram, de latere legatos nobis mitteretis cum potestatis plenitudine; ut omnes controversias nostras plenè decidere & definire possent, remoto appellationis obstaculo. Qui cum in potestate, sicut nuncii vestri ad nos reportaverunt, & litteris vestris continebatur expressum, quas adhuc penes nos habemus, quod missi fuissent, sicut per eosdem legatos, cum ad nos pervenissent, accepimus, potestas illa, ad injuriam nostram, illis subtracta est. Unde, cum nos ad omnem coram eis emendationem offerremus præfato Cantuariensi archiepiscopo, qui ita iniquè & malitiosè erga me se habet, sicut vobis & toti mundo innotuit, coram illis justiciis parere omnino contempsit.

Ob cujus delictum alios deinceps nuncios ad majestatem vestram transmisimus, per quos literas vestras recepimus, quas adhuc penes nos habemus; in quibus terram nostram & personas regni nostri à potestate præfati Cantuariensis eximebatis, donec ipse in gratiam nostram rediisset. Quam tamen, ante restitutionem gratiæ nostræ, nescimus ob quam causam, immutaveritis, dum alii nostri adhuc in curiâ nostrâ morarentur; & antequam novissimi legati vestri ad nos pervenissent, Vivians scilicet & Gratianus, ipse in personas regni nostri, & in quosdam familiares & servientes nostros, qui singulis diebus nobis assistebant, excommunicationis sententiam promulgavit.

Cum vero prænominatos nuncios debito honore suscepissemus, qui tam per litteras vestras quam vivâ voce protestabantur, quod ad honorem nostrum & exaltationem regni nostri venissent, primo loco de absolvendis excommunicatis tractavimus (qui non solum ad nostram, verum etiam ad vestram eorundem legatorum injuriam excommunicati videbantur) petitionibus illis, quas ex parte nostrâ nobis proponebant, quantum poteramus, ob reverentiam vestram & amorem vestrum pro assensu condescendebamus.

Proponebant siquidem litteræ vestræ quatenus sæpe dicto Cantuariensi archiepiscopatum suum, pacem & amorem nostrum redderemus: nos vero, proposito omnino honore vestro, communicato consilio,

Burdegalensis, & Rothomagensis, } *archiepiscoporum.*

Cenomanensis, Redonensis, Bajocensis, Lexoviensis, Constantiensis, & Sagiensis, } *episcoporum.*

Fiscavensis, Beccensis, Sancti Wandregisili, Cadomensis, Troactis, Cerisiaci, Rewalles, Mortui maris, Tironensis, Delbetensis, } *Et quorundam aliorum abbatum.*

Necnon & Gaufredi Antisiodorensis, & quorundam aliorum virorum religiosorum, concessimus antedicto Cantuariensi (licet ipse, sicut vobis multotiens signavimus, absque conscientiâ nostrâ & coactione aliquâ à regno nostro exierit) ut in bono & in pace rediret, & possessiones omnes haberet, sicut habuit quando à regno exivit, & ipse & omnes, qui cum eo vel pro eo exierunt, ob amorem Dei & ob amorem vestrum, salvâ dignitate regni nostri.

Cumque nuncii vestri, coram supra nominatis viris, responsum hoc absque omni contradictione recepissent, excommunicatos illos, qui præsentes aderant, absolverunt.

Convenit autem inter nos, ut alter eorum, Vivianus scilicet, pro hiis, qui in Anglia erant, absolvendis transfretaret; Gratianus vero ad verba hæc nominato Cantuariensi transportanda redieret. Mane autem facto cum ab eis, quibusdam negotiis nos (acceptâ prius ab eis licentiâ) trahentibus, recessissemus, nescimus, cujus instinctu, aut quo spiritu concessis stare recusaverunt; causantes verbum illud quo nos dignitatem regni nostri salvam fore dixeramus; quod tam nobis, quam illis qui nobiscum aderant, nullo jure ab eis causari videbatur debere.

Nos autem hujus rei ad conscientiam duximus, de vestrâ semper discretione præsumentes, quod vos in nullo honori nostro derogare velitis, vel regni nostri dignitati, obnixè serenitati vestræ supplicantes, quatenus attentè considerantes honorem & utilitatem, quam vobis & curiæ vestræ contulimus, & in futurum, nisi per vos steterit, conferemus, sic rem temperetis ne tantum penes vos sint illius perfidi proditoris nostri malitiosæ blanditiæ, quantum evidentia, tot & tantorum virorum testimoniis corroborata, causæ nostræ merita; sed juxta petitionem nostram eos, qui excommunicati sunt, absolvatis, &, ne in alios venenum suæ excommunicationis effundere possit, provideatis: ne si minus in hâc justâ petitione nostrâ exauditi fuerimus, tanquam de vestrâ benevolentiâ desperantes, aliter securitati nostræ & honori prospicere compellamur.

Et, quoniam singula, quæ à nobis dicta sunt & proposita, difficilè scripto comprehenderentur, transmisimus ad pedes paternitatis vestræ clericos familiares nostros, Ricardum archidiaconum de Salesberia, Ricardum Barre, qui plenius vobis cuncta, quæ hinc inde agitata sunt, exponent; quibus in cunctis, quæ, ex nostrâ parte, vestræ sanctitati exponent, fidem indubitanter habeatis; de quorum reditu festinanter maturando vestra precamur & consulimus sollicitè provideat discretio; quoniam eorum mora diuturnior periculum & damnum intolerabile ecclesiæ posset afferre.

Epistola Alexandri III. Papæ ad Regem Angliæ.

A.D. 1169. An. 15 Hen. II.

Bibl. Bodl. Oxon MSS. Rawl. 629. 69.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, karissimo in Christo filio H. illustri Anglorum Regi, salutem & apostolicam benedictionem.

Magnificentiæ tuæ nuntios, scilicet, dilectos filios nostros Johannem Cumin' & magistrum Radulfum de Tamewrd' nobis & ecclesiæ Dei devotos, & regiæ sublimitati per omnia, sicut credimus, fidelissimos, & literas, quas nobis excellentia tua transmisit, tanto benigniori mente suscepimus, & tanto eos majori gratiâ prævenimus & honore, quanto plenius novimus ipsos à magnifico principe & Rege christianissimo fuisse transmissos: cui utique omnem, quam cum Deo possumus, gloriam cupimus & honorem, & ad cujus incrementum modis omnibus quibus honestè poterimus, nos & fratres nostri ac tota ecclesia, quanto devotissimæ sinceritatis tuæ affectum in majori sumus necessitate experti, tanto ardentius intentè aspirare. Non enim tuæ devotionis insignia nobis tempore tam oportuno exhibita, à nostrâ in posterum memoriâ ullâ poterunt ratione divelli, vel in conspectu ecclesiæ aliquâ desuetudine inumbrari. Petitiones quoque tuas, quas nobis per jam dictos nuntios tuos misisti, in quibus cum Deo & honestate nostrâ potuimus, sicut iidem magnificentiæ tuæ nuntii vivâ voce plenius narrabunt, curavimus executioni mandare.

Personas siquidem de latere nostro, juxta quod rogasti, licet nobis gravissimum, ac difficillimum hoc tempore maximè aliquos à nobis emittere videatur, cum fratrum nostrorum, & eorum præsertim quos tu desideras præsentiâ & consilio opus habeamus; illius tamen recolendæ, ac magnificæ devotionis tuæ, quam prædiximus, non immemores existentes, ad sublimitatis tuæ præsentiam duximus destinandum, cum plenitudine potestatis ecclesiasticas causas, quæ inter te & venerabilem fratrem nostrum T. Cant' archiep' hinc inde vertuntur, & illam quæ inter eundem archiep' & episcopos regni tui super appellatione ad nos factâ movetur; nec non & alias causas terræ tuæ quas noverint expedire, cognoscendi, judicandi quoque, & prout sibi Dominus administraverit, canonicè terminandi.

Eidem quoque archiepiscopo ne te aut tuos, seu regnum gubernationi tuæ commissum, donec causæ illæ debitum sortiantur effectum, in aliquo gravare, vel turbare, aut inquietare attemptet, omnimodis inhibuimus. Verum si idem archiepiscopus in te, aut regnum tuæ gubernationi commissum, vel personas regni, interim aliquam sententiam tulerit, nos eam irritam esse, & non te tenere censemus: ad indicium autem hujus rei & argumentum nostræ voluntatis, literas præsentes, si articulus ingruerit necessitatis, ostendas; alioquin serenitatem tuam rogamus, & attentius commonemus, ut literas ipsas, aut earum tenorem à nullo sciri permittas, sed eas habeas omnino secretas.

Illos vero familiares, & consiliarios tuos, quos jam dictus archiepiscopus sententiæ excommunicationis subjecit, personæ de latere nostro transmissæ, Domino auctore, absolvent.

Si autem aliquis illorum interim metu mortis laboraverit, præstitò secundum ecclesiæ consuetudinem juramento, quod nostro, si convaluerit, debeat super hoc parere mandato, ipsum ab aliquo episcopo, vel religioso viro & discreto, absolvi concedimus. Porro fratribus nostris, quos illuc mittemus, instantem Domini nativitatem eundi præceptum dabimus, qui, auctore Domino, in mense Januarii iter, sicut credimus, aggredientur.

Dat' Lat' xiij. kal' Jan'.

Alexander III. Papa inhibet Rogero archiepiscopo Ebor' ne coronet filium Regis Angliæ, cum id debeatur Cantuar' archiepiscopo.

A.D. 1170 An. 16 Hen. II.

Labbe Collect. Concil. X. 1219.

ALEXANDER servus servorum Dei, &c. Quoniam ad audientiam nostram multorum jam pridem relatione pervenit, quod coronatio Regum Angliæ & inunctio ad Cantuariensem archiepiscopum de antiquâ ecclesiæ suæ consuetudine & dignitate pertineat, fraternitati vestræ præsentibus literis auctoritate apostolicâ districtius inhibemus, ut si illustris Rex Anglorum filium suum, dum venerabilis frater noster Thomas Cantuariensis archiepiscopus in exilio fuerit, coronari voluerit, & in Regem inungi, nullus vestrûm ei manum imponere præsumat, aut se exindè aliquatenus intromittere audeat. Quod si quis vestrûm attentare præsumpserit, id in periculum officii & ordinis sui noverit procul dubio graviter redundare. In his vero appellationis remedium volumus denegari, & omnem malignandi occasionem excludi.

Datum apud Cisvinarium quarto kalendas Martii.

Epistola Alexandri III. Papæ, quod nemini nisi Cantuar' archiepiscopo Reges Angliæ coronare liceat vel inungere.

A.D. 1170. An. 16 Hen. II.

Bibl. Cotton. Vesp. C. XIV. 128.

ALEXANDER Papa Eboracens' archiepiscopo. Universis Angliæ episcopis illius dignitatis & majoritatis ecclesiam Cantuar' ab antiquo fuisse audivimus, ut Reges Angliæ ab ejusdem ecclesiæ archiepiscopis inungi consueverint, & in promotionis suæ principio coronari.

Proinde siquidem est quod nos, tum ex officii nostri debito, tum consideratione venerabilis fratris nostri Thomæ, ejusdem sedis archiepiscopi, viri siquidem religiosi, honesti, & discreti, ecclesiæ jam dictæ jura & dignitates antiquas illibatas & integras conservare volentes, universitati vestræ auctoritate apostolicâ penitus inhibemus, ne quisquam vestrûm novo Regi coronando, si fortè hic casus emerserit, absque memorati archiepiscopi, vel successorum suorum, & ecclesiæ Cantuar', conniventiâ, contra antiquam ejus consuetudinem & dignitatem, manum apponere quâlibet occasione præsumat, aut id aliquatenus attemptare.

De coronatione Henrici filii Regis Angliæ: epistola Alexandri III. Papæ ad Rogerum Ebor' archiepiscopum & Hugonem Dunelm' episcopum.

A.D. 1170. An. 16 Hen. II.

R. de Hoved. Francof. 1601. p. 518.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus Rogero Eboracensi archiepiscopo, & Hugoni Dunelmensi episcopo, salutem & apostolicam benedictionem.

Licet nobis commendabiles, & grati in pluribus existatis, & syncerè vos complectamur brachiis charitatis; propter hoc tamen non debemus omittere, quin ea, quæ perpetrata sunt, & incorrecta, generant mortem, & requiramus in vobis, & zelo rectitudinis corrigamus: dicente Domino per prophetam, "Si loquente me ad impium, morte morieris, nisi annuntiaveris ei, neque locutus fueris, ipse quidem in peccato suo morietur, sanguinem autem ejus de manu tuâ requiram."

Depressio siquidem Anglicanæ ecclesiæ, & diminutio libertatis illius, quæ per Regem vestrum, sive proprio motu, sive potius aliis suggerentibus facta dignoscitur, plurimum jampridem animum nostrum afflixit, & non modicum nobis sollicitudinis, & doloris ingessit. Cum enim oportuerit eum de corrigendis his, quæ ab antecessoribus suis malè commissa fuerant, cogitare: ipse potius prævaricationibus prævaricationes adjiciens, tam iniqua constituta sub regiæ dignitatis obtentu, & posuit, & firmavit: sub quibus & libertas perit ecclesiæ, & apostolicorum virorum statuta, quantum in eo est, suo robore vacuantur. Nec credidit debere sufficere, si sub eo divinæ leges in regno Angliæ silentium, & vacationem acciperent, nisi peccatum transmitteret ad hæredes, & longo tempore faceret suum regnum sine Ephod, & sine superhumerali sedere.

Inde fuit quod illas iniquas usurpationes, absque ullâ exceptione, vestro, & aliorum fratrum, & coepiscoporum nostrorum juramento, fecerit firmare; & plectendo judicavit ut hostem, quicunque vellet ab iniquis illis constitutionibus dissentire.

Indicat hoc venerabilis fratris nostri Thomæ Cantuar' archiepiscopi exilium: demonstrat & hoc clericorum & consanguineorum ejus, illorum etiam, qui adhuc pendentes ab uberibus matris vagiebant in cunis, miseranda proscriptio. Et metus mortis incutitur, si ad hoc cujusque animus erigatur, ut contra statuta illa divinis velit legibus obedire.

Nos ipsi, quorum judicio prævaricationes illæ corrigendæ fuerant aut plectendæ, ad confirmationem illarum sub occasione temporis impacati multâ fuimus instantiâ provocati. Et laboratum est apud nos exactione non modicâ, ut usurpationibus illis, cum nondum nobis expressæ fuissent, auctoritatis conferremus apostolicæ confirmationem: & hoc quidem à principio.

Processu vero temporis, exulante pro debito pastoralis officii jam dicto archiepiscopo, & consuetum Romanæ ecclesiæ subsidium ab officio nostro sæpius requirente; misimus ad jam dictum Regem de melioribus & majoribus fratribus nostris, misimus & alias ecclesiasticas personas, & putavimus quod duritia ejus in nostrâ humilitate & mansuetudine frangeretur: & fieret, quod Salomon dicit: "Patientiâ lenietur princeps, & lingua mollis frangit iram." Ipse vero sufferentiam nostram multiplici legatorum arte deludens, usque adeo contra monita nostra videtur animum obdurasse, ut nec contra prænominatum archiepiscopum deferveat, nec de perversis statutis illis quicquam minui patiatur: immo & ipsam Cantuariensem ecclesiam plurimo detrimento possessionum suarum afficiat, & in ipso eam ecclesiastico ministerio antiquâ spoliaverat dignitate.

Nuper enim cum filium suum coronari voluerit, contempto eodem archiepiscopo, ad cujus hoc officium de antiquo jure dicitur pertinere, per manum tuam, frater archièpiscope, ei in alienâ provinciâ diadema regni fecit imponi. In coronatione autem illius, nulla ex more de conservandâ ecclesiæ libertate cautio est præstita, vel, sicut aiunt, exacta: sed juramento potius asseritur confirmatum, ut regni consuetudines, quas avitas dicunt, sub quibus dignitas periclitatur ecclesiæ, illibatas debeat omni tempore conservare. In quo etsi multum prænominati Regis nos vehementia conturbat; amplius tamen de vestrâ & aliorum coepiscoporum nostrorum possumus infirmitate moveri, qui, quod dolentes dicimus, facti sicut arietes non habentes cornua, abiistis absque fortitudine ante faciem subsequentis.

Etsi enim hoc tibi licere fortè, frater archiepiscope, in propriâ provinciâ potuisset, quomodo tamen hoc in provinciâ alienâ, & illius præcipuè, qui exulare pro justitiâ, & ferè solus exire & dare gloriam DEO, tibi licuerit, nec de ratione possumus, nec de sanctorum patrum constitutionibus invenire. Quod si ad excusationem tantæ prævaricationis quisquam objiciat in aliis quoque regnis, gravia plurima & enormia perpetrari; in veritate possumus respondere, quod nullum adhuc regnum in tantum divinæ legis contemptum invenimus corruisse, ut scriptis & juramentis episcoporum tam manifestas enormitates fecerit communiri; nisi quisquam illud impudenter alleget, quod schismatici postmodum à fidelium communione præcisi, inauditâ & damnabili superbiâ commiserunt. Unde quia juxta verbum prophetæ, in vobis factum est perversum, quid ultra omnes alias provincias in usurpationibus suis, & post tam iniquas consuetudines juramento firmatas, non adjecistis resumere scutum fidei, ut staretis in domo Domini in die prælii: sed posuistis corpus vestrum in terram, ut per vos fieret via transeunti.

Et ne, si diutius tacuerimus, unâ vobiscum in die judicii damnationis sententiâ involvamur, auctoritate sacrosanctæ Romanæ, cui auctore Domino ministramus, ecclesiæ, ab omni officio episcopalis vos suspendimus dignitatis; sperantes, quod sub disciplinâ saltem & paterno verbere constituti, redire tandem ad cor, & de tuendâ debeatis ecclesiæ libertate satagere. Si vero nec sic zelum episcopalis officii resumpseritis, nos adhuc auctore Domino, quod vobis imminet, faciemus. Vos videte, ne illud vobis dicatur, quod cuidam dictum per prophetam dicitur, "quia tu sanctam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi."

Nos enim quia locum illius tenere, DEO, prout ipsi placuit, disponente, conspicimur, qui à prædicatione verbi DEI, nec verberibus poterat, nec vinculis coerceri, non debemus sub ambiguâ expectatione pacis creditam nobis divini verbi pecuniam in sudario reponere, & alligatam eam tam diu conservare, donec paulatim lucrandi hora occurrat, & creditor veniens de reddendâ acerbè nos conveniat ratione.

Dat' Ferentini, vj. kal' Oct'.

Epistola Alexandri III. Papæ de coronatione Regum Angliæ.

A. D. 1170. An. 17 Hen. II.

Bibl. Cotton. Vesp. C. XIV. 127.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri Ricardo, Cantuar' archiepiscopo, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Quanto majorem devotionem circa nos & Romanam ecclesiam geris, & apostolicæ sedis gratiam meruisse dinosceris, tanto tibi libentius tuas dignitates & jura volumus integra conservare; ut magis ac magis in nostrâ et ecclesiæ devotione fervescas, cum ad tua jura tuenda sollicitos nos esse noveris & omnimodis circumspectos.

Unde cum de coronatione & unctione Regis mota sit controversia, nos providere volentes ne tu, vel successores tui, super hoc quamlibet nostri juris seu dignitatis patiamini lesionem, de communi consilio fratrum nostrorum tibi duximus indulgendum, ut infra fines Cantuar' provinciæ in ecclesiis ad jurisdictionem Cantuar' ecclesiæ pertinentibus, aut in ecclesiis quæ specialiter beati Petri & nostri juris existunt, nemini nisi Cantuar' archiepiscopo, vel, ecclesiâ vacante, ei qui vices ejusdem archiepiscopi geret, de mandato Cantuar' ecclesiæ, Reges coronare liceat vel inungere.

Nulli ergo omnino homini fas sit hanc paginam nostræ constitutionis infringere, vel ei aliquatenus contraire; si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Anagn', iiij° Novembris.

Papa suspendit ab omni episcopali dignitate episcopos, qui ad coronationem Regis favorem & ministerium præbuerunt.

A. D. 1170. An. 17 Hen. II.

Bibl. Cotton. Vesp. C. XIV. fol. 128. b.

ALEXANDER Papa venerabilibus fratribus Lundon' Salesbur' Exon' Cestr' Roff' de Sancto Asaph' Landavensi, episcopis.

Cum carissimus filius noster, Henricus Rex vester, filium suum coronari voluerit, & hoc de antiquo jure ad Cantuar' noscatur archiepiscopum pertinere, vos, jam dicti fratris nostri auctoritate & reverentiâ, quam sibi & ecclesiæ suæ debetis, postpositâ, ad coronationem illius favorem & ministerium præbuistis; nullâ de conservandâ ecclesiæ libertate præstitâ vel etiam exactâ, sicut dicitur, cautione, quinimo sustituistis potius ut juramentum ab illo de conservandis consuetudinibus præstaretur.

Nec tamen hoc ideo dicimus, quia dum adhuc essemus in Francia in multis eundem Regem liberalem senserimus ac devotum, sed ob hoc non debemus omittere quin tantis nos transgressionibus, & pro gloriâ DEI, & pro salute ipsius & vestrâ, zelo rectitudinis opponamus.

Nunc igitur quia sceleratorum hominum culpæ nullos magis quam desides prælatos negligentesque respiciunt, qui multam sæpe nutriunt pestilentiam, dum necessarium adhibere negligunt medicinam, & post expectationem diutinam nullo dolore contra vos ipsos, nullo fervore contra iniquas illas usurpationes insurgitis, nos, de commissâ nobis à Domino potestate, de auctoritate apostolicæ sedis, cui, licet immeriti, DEO disponente, servimus, ab omni episcopali vos suspendimus dignitate.

Illos autem vestrûm, Lundinens' videlicet & Salesbur' episcopos, qui, pro impetratâ apud nos gratiâ, juxta spem nostram, ad reconciliationem magis laborare debuerant, & à jam dicti archiepiscopi gravamine abstinere, si præfatæ coronationi favoris sui ministerium præbuerunt, in sententiam anathematis revocamus.

Rex Henricus Regi filio suo, de concordiâ inter Regem Angliæ & Thomam archiep' Cantuar'.

A.D. 1170. An. 17 Hen. II.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. 629. 56.

HENRICUS Rex Angliæ & dux Norm' & Aquit' & comes And', H. Regi Angl' & duci Norm' & com' And' karissimo filio suo, salutem.

Sciatis quod Thomas archiep' Cantuar' pacem mecum fecit ad voluntatem meam; & ideo præcipio quod ipse & omnes sui pacem habeant; & faciatis habere ipsi archiepiscopo & omnibus suis, qui pro eo exierunt ab Anglia, res suas benè, & in pace, & honorificè, sicut habuerunt tribus mensibus antequam ipse archiepiscopus recessisset ab Anglia.

Et faciatis venire coram vobis de legalioribus & antiquioribus militibus de honore de Saltwode, & eorum sacramento faciatis recognosci, quid ibi habeatur de feodo archiepiscopatûs Cant' & quod recognitum fuerit de feodo ejus esse, ipsi archiep' habere faciatis.

Teste R. Rothom' Archiep'o, apud Chinonem'.

Epistola Ludovici Regis Franciæ ad Alexandrum III. Papam de morte beati Thomæ.

A.D. 1171. An. 17 Hen. II.

Epist. D Thomæ Bruxellis, 1682 p 885

DOMINO & patri suo sanctissimo Alexandro, DEI gratiâ, summo pontifici, Ludovicus, Rex Francorum, salutem, & debitam reverentiam.

Ab humanâ pietatis lege recedit filius qui matrem deturpat, neque Creatoris beneficii reminiscitur; qui de sanctæ sedi illatâ turpitudine non tristatur. Verum specialius est condolendum, & novitatem doloris excitat inauditæ novitas credulitatis, quoniam in sanctum DEI insurgens malignitas in pupillam Christi gladium infixit, & lucernam Cantuar' ecclesiæ, non tam crudeliter quam turpiter jugulavit. Excitetur exquisitæ genus justitiæ.

Denudetur gladius Petri in ultionem Cantuar' martyris; quia sanguis ejus pro universali clamat ecclesiâ, & non tam sibi, quam universæ conquerens de vindictâ ecclesiæ. Ecce ad tumulum Agonistæ, ut revelatum est nobis, divina in miraculis revelatur gloria, & divinitas demonstratur ubi humanitas requiescit, pro cujus nomine certavit.

Latores vero presentium patre orbati vestræ pietati seriem indicabunt, & testimonio veritatis aurem mitissimam adhibete, & tam de isto negotio, quam de aliis, ipsis tanquam nobis credite.

Valeat pietas & fraternitas vestra in Domino.

Carta absolutionis Regis Angliæ à sacrilegâ nece Thomæ quondam archiepiscopi Cantuar' per Apostolicæ sedis legatos.

A.D. 1172. An. 18 Hen. II.

R. de Hoved. Francof. 1601. 529.

HENRICO, DEI gratiâ, illustri Regi Anglorum, Albertus tituli sancti Laurentii in Lucina, & Theodinus tituli sancti Vitalis, presbyteri cardinales, apostolicæ sedis legati, salutem in eo, qui dat salutem Regibus.

Ne in dubium veniant quæ geruntur, & usus habet, & communis consideratio utilitatis exposcit, ut scripturæ serie debeant annotari. Inde quidem est quod nos mandatum illud in scriptum duximus redigendum, quod vobis pro eo facimus, quia malefactores illos, qui sanctæ memoriæ Thomam quondam Cantuar' archiep' occiderunt, occasione motûs & turbationis, quam viderant in vobis, ad illud facinus processisse timetis. Super quo tamen facto purgationem in præsentiâ nostrâ de voluntate propriâ præstitistis, quod videlicet nec præcepistis nec voluistis ut occideretur; & quando pervenit ad vos, plurimum condoluistis.

Ab instanti festo Pentecostes usque ad annum, tantam dabitis pecuniam, unde ad arbitrium fratrum Templi ducenti milites valeant ad defensionem terræ Hierosolymitanæ, per spacium unius anni teneri.

Vos autem à sequenti natali Domini, usque ad triennium accipietis crucem, proximâ tunc æstate illuc in propriâ personâ, ducente Domino, profecturi; nisi remanseritis per dominum Papam, vel catholicos successores ejus.

Sane si contra Sarracenos pro urgente necessitate in Hispaniam profecti fueritis; quantum temporis fuerit, ex quo arripueritis iter, tantundem supradictum spacium Jerosolymitanæ profectionis poteritis prolongare.

Appellationes nec impedietis, nec impediri permittetis, quin liberè fiant in ecclesiasticis causis ad Romanum Pontificem, bonâ fide & absque fraude, & malo ingenio; ut per Romanum Pontificem causæ tractentur, & consequantur effectum suum: sic tamen, ut si vobis suspecti fuerint aliqui, securitatem faciant, quod malum vestrum vel regni vestri non quærunt, consuetudines, quæ inductæ sunt contra ecclesias terræ vestræ in tempore vestro, penitus dimittetis.

Possessiones Cantuar' ecclesiæ, si quæ ablatæ sunt, in plenum restituetis, sicut habuit uno anno, antequam archiepiscopus de Anglia egrederetur.

Clericis præterea & laicis utriusque sexûs pacem vestram in gratiam & possessiones suas restituetis, qui occasione prænominati archiepiscopi destituti fuerunt.

Hæc autem vobis, authoritate domini Papæ, in remissionem peccatorum vestrorum injungimus & præcipimus observare, absque fraude & malo ingenio.

Hoc sane coram multitudine personarum juravistis vos pro divinæ reverentiâ majestatis, juravit & filius vester; excepto eo, quod personam vestram specialiter contingebat; & jurastis ambo, quod à Papa domino Alexandro & catholicis successoribus ejus, quamdiu vos sicut antecessores vestros, & catholicos Reges habuerint, minimè recedetis. Atque ut in memoriâ Romanæ ecclesiæ firmiter habeatur, sigillum vestrum præcepistis apponi.

Alexander III. Papa templum, quod situm est Jerosolimis, variis communit privilegiis; prohibens strictè ne quis temerè prædictum locum perturbet.

A.D. 1173. An. 20 Hen. II.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis Oddoni, magistro religiosæ militiæ Templi quod Jerosolimis situm est, ejusque successoribus & fratribus, tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio: proinde, dilecti in Domino filii, de vobis & pro vobis Omnipotentem Dominum collaudamus, quoniam in universo mundo vestra religio, & veneranda institutio nuntiatur.

Cum enim naturâ essetis filii iræ, & seculi voluptatibus dediti, nunc, per aspirantem gratiam, evangelii non surdi auditores effecti, relictis pompis secularibus, & rebus propriis, dimissâ etiam spatiosâ viâ quæ ducit ad mortem, arduum iter, quod ducit ad vitam, humiliter elegistis; atque, ad comprobandum quod in DEI militiâ specialiter computemini, signum vivificæ crucis in vestro pectore assiduè circumfertis.

Accedit ad hoc quod, tanquam veri Israhelitæ, atque instructissimi divini prælii bellatores, veræ karitatis flammâ succensi, dictum Evangelicum operibus adimpletis; quo dicitur, majorem hâc dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

Unde etiam juxta summi pastoris vocem, animas vestras pro fratribus ponere, eosque ab incursibus paganorum defensare, minimè formidatis; & cum nomine censeamini milites Templi, constituti estis à Domino Catholicæ ecclesiæ defensores, & inimicorum CHRISTI impugnatores.

Licet autem vestrum studium, & laudanda devotio in tam sacro opere, toto corde & totâ mente desudêt; nichilominus tamen universitatem vestram exhortamur in Domino, atque, in peccatorum remissionem, auctoritate DEI & beati Petri, apostolorum principis, tam vobis, quam servitoribus vestris, injungimus, ut, pro tuendâ Catholicâ ecclesiâ, & eâ, quæ est sub Paganorum tirannide, de ipsorum spurcitiâ eruendâ, expugnando inimicos crucis, invocato CHRISTI nomine, intrepidè laboretis. Ea etiam, quæ de eorum spoliis ceperitis, fidenter in usus vestros convertatis; &, ne de his, contra velle vestrum, portionem alicui dare cogamini, prohibemus. Statuentes ut domus seu templum, in quo estis ad DEI laudem & gloriam, atque defensionem suorum fidelium, & liberandam DEI ecclesiam congregati, cum omnibus possessionibus, & bonis suis, quæ in præsentiarum legitimè habere cognoscitur, aut in futurum concessione pontificum, liberalitate Regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, perpetuis futuris temporibus sub apostolicæ sedis tutelâ & protectione consistat.

Præsenti quoque decreto sancimus, ut vita religiosa, quæ in domo vestrâ est, divinâ inspirante gratiâ, instituta, ibidem inviolabiliter observetur; & fratres inibi, Omnipotenti Domino servientes, castè & sine proprio vivant; &, professionem suam dictis & moribus comprobantes, magistro suo, aut quibus ipse præceperit, in omnibus & per omnia subjecti & obedientes existant.

Præterea quemadmodum domus ipsa hujus sacræ institutionis vestræ & ordinis fons & origo esse promeruit; ita nichilominus omnium locorum ad eam pertinentiorum caput & magistra in perpetuum habeatur.

Ad hæc adicientes, præcepimus ut, obeunte te, dilecte in Domino fili Oddo, vel tuorum quolibet successorum, nullus ejusdem domûs fratribus præponatur, nisi militaris & religiosa persona, quæ vestræ conversationis habitum sit professa; nec ab aliis, nisi ab omnibus fratribus insimul, vel à saniori parte, qui præponendus fuerit, eligatur.

Porro, consuetudines ad vestræ religionis & officii observantiam à magistro & fratribus communiter institutas, nulli ecclesiasticæ secularive personæ infringere vel minuere sit licitum; easdem quoque consuetudines à vobis aliquanto tempore observatas, & scripto firmatas, non nisi ab eo, qui magister est, consentiente tamen saniori parte capituli, liceat immutari.

Prohibemus siquidem & omnimodis interdicimus, ut fidelitates, hominia, sive juramenta, vel reliquas securitates, quæ à secularibus frequentantur, nulla ecclesiastica secularisve persona à magistro & fratribus ejusdem domûs exigere audeat.

Illud autem scitote, quoniam sicut vestra sacra institutio & religiosa militia divinâ est providentiâ stabilita, ita nichilominus, nullius vitæ religiosioris obtentu, ad locum alium vos convenit transvolare: DEUS enim, qui est incommutabilis & æternus, mutabilia corda non approbat, sed potius sacrum propositum, semel inceptum, perduci vult usque in finem debitæ actionis.

Quot & quanti sub militari cingulo & clamide terreni imperii Domino placuerunt, sibique memoriale perpetuum reliquerunt? Quot & quanti, in armis bellicis constituti pro testamento DEI, & paternarum legum defensione, suis temporibus fortiter dimicarunt, atque, manus suas in sanguine infidelium Domino consecrantes, post bellicos sudores æternæ vitæ bravium sunt adepti? Videte itaque vocationem vestram, tam milites quam servientes, atque juxta Apostolum, unusquisque vestrûm, in quâ vocatione vocatus est, in eâ permaneat.

Ideoque fratres vestros semel devotos, atque in sacro collegio vestro receptos, post factam in vestrâ militiâ professionem, & habitum religionis assumptum, revertendi ad sæculum nullam habere præcipimus facultatem; nec alicui eorum fas sit, post factam professionem, semel assumptam crucem dominicam, & habitum vestræ religionis abicere; vel ad alium locum, seu etiam monasterium, majoris sive minoris religionis obtentu, invitis sive inconsultis fratribus, aut eo, qui magister extiterit, liceat transmigrare; nullique ecclesiasticæ secularive personæ ipsos suscipiendi aut retinendi licentia pateat.

Et, quoniam, qui sunt ecclesiæ defensores de bonis ecclesiæ debent vivere ac sustentari, de rebus mobilibus, vel se moventibus, seu de quibuslibet, quæ ad vestram venerabilem domum pertinent, à vobis decimas exigi, contra voluntatem vestram, omnimodis prohibemus.

Ut autem ad plenitudinem salutis, & curam animarum vestrarum nichil vobis desit, & ecclesiastica sacramenta, & divina officia vestro sacro collegio commodius exhibeantur, simili modo sancimus, ut liceat vobis honestos

clericos & sacerdotes, secundum Deum, quantum ad vestram conscientiam ordinatos, undecumque ad vos venientes suscipere; & tam in principali domo vestrâ, quam etiam in obedientiis & locis sibi subditis, vobiscum habere; dummodo, si è vicino sunt, eos à propriis episcopis expectatis, iidemque nulli alii professioni vel ordini teneantur obnoxii: quod si episcopi eosdem vobis fortè concedere noluerint, nichilominus tamen eos suscipiendi & retinendi, auctoritate sancte Romanæ ecclesiæ, licentiam habeatis.

Si vero aliqui horum, post factam professionem, turbatores religionis vestræ, aut domûs, vel etiam inutiles apparuerint, liceat vobis eos, cum saniori parte capituli, amovere; eisque transeundi ad alium ordinem, ubi secundum Deum vivere voluerint, licentiam dare; & loco ipsorum alios idoneos substituere, qui etiam unius anni spatio in vestrâ societate probentur: quo peracto, si mores eorum hoc exegerint, & ad vestrum servitium utiles inventi fuerint, tunc demum professionem faciant regulariter vivendi, & magistro suo obediendi: ita tamen ut eundem victum & vestitum vobiscum habeant, nec non lectisternia; excepto eo quod clausa vestimenta portabunt.

Set nec ipsis liceat de capitulo, vel curâ domûs vestræ se temerè intromittere, nisi quantum à vobis fuerit injunctum: curam quoque animarum tantum habeant, quantum à vobis fuerint requisiti: præterea nulli personæ extra vestrum capitulum, sint subjecti; tibique, dilecte in Domino fili Oddo, tuisque successoribus, tanquam magistro & prælato suo, in omnibus & per omnia obedientiam deferant.

Præcepimus insuper . . . . ordinationes eorundem clericorum, qui ad sacros gradus fuerint promovendi, à quocumque malueritis catholico suscipiatis episcopo, siquidem gratiam & communionem apostolicæ sedis habuerit, qui nimirum, nostrâ fultus auctoritate, quod postulatur, indulgeat.

Eosdem autem pro pecuniâ prædicare, aut lucro, vosque pro ejusmodi causâ, eos ad prædicandum mittere prohibemus; nisi fortè magister Templi, qui pro tempore fuerit, certis ex causis id faciendum esse providerit.

Quicumque sane ex his in vestro collegio suscipientur, stabilitatem loci, conversionem morum, seque militaturos Domino diebus vitæ suæ, sub obedientiâ magistri Templi, posito scripto super altare, in quo contineantur ista, promittant: salvo quoque episcopis jure episcopali, tam in decimis quam in oblationibus & sepulturis.

Nichilominus vobis concedimus facultatem, in locis sacro Templo collatis, ubi familia vestra habitat, oratoria construere, in quibus utique ipsa familia divina officia audiat; ibique, si quis ex vobis, vel ex eâdem familiâ mortuus fuerit, tumuletur: indecens enim est, & animarum periculo proximum, religiosos fratres, occasione adeundæ ecclesiæ, se virorum turbis, & mulierum frequentiæ immiscere.

Cæterum decimas, quas, consilio, & consensu episcoporum, de manu clericorum, vel laicorum, studio vestro extrahere poteritis, illas etiam, quas, consentientibus episcopis & eorum clericis, acquiretis, vobis auctoritate apostolicâ confirmamus.

Decernimus insuper, auctoritate apostolicâ, ut, ad quemcumque locum vos venire contigerit, ab honestis atque catholicis sacerdotibus pœnitentiam, unctiones, seu alia quælibet sacramenta ecclesiastica, vobis suscipere liceat; ne fortè, ad perceptionem spiritualium bonorum, vobis quippiam desse valeat.

Quia vero in Christo omnes unus sumus, & non est personarum differentia apud Deum, tam remissionis peccatorum, quam alterius beneficentiæ, atque apostolicæ benedictionis, quæ vobis indulta est, etiam familiam vestram, & servientes vestros, volumus esse participes.

Cum autem fratres vestri, qui ad suscipiendas collectas destinati fuerint, in civitatem, castellum, vel vicum advenerint, si fortè locus ille interdictus sit, in jocundo eorum adventu, pro Templi honore, & eorumdem militum reverentiâ, semel in anno aperiantur ecclesiæ, &, exclusis excommunicatis, divina officia celebrentur.

Nulli ergo omnino hominum liceat prædictum locum temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; set omnia integra conserventur vestris, & aliorum Dei fidelium usibus, omnimodis profutura.

Si quis igitur hujus nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire temptaverit, secundo tertiove commonitus, nisi reatum suum congruâ satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat; reumque se divino judicio existere de perpetratâ iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Ihesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Conservantes autem hæc Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, benedictionem & gratiam consequantur. Amen, Amen, Amen.

Ego Alexander Catholicæ sedis episcopus. ss.

Ego Vit' sancti Petri ad Vinc'l. pbr' card'. ss.
Ego Boso pbr' card' sc'æ Ludentianæ tt. Pastoris. ss.
Ego Petrus pbr' card' tt. sc'i Laurentii in Damas'. ss.
Ego Joh's pbr' card' tt. sc'i Marci. ss.
Ego Maafred' pbr' card' tt. sc'æ Ceciliæ. ss.
Ego Petrus pbr' card' tt. sc'i Grisogoni. ss.

Ego Hubal' Hostiensis episcopus. ss.
Ego Bernard' Portuen' & sc'æ Rufinæ ep's. ss.

Ego Oddo diac' card' sc'i Nicholai in carcere Tulliano. ss.
Ego Cinthyas diac' card' sc'i Adriani ss.
Ego Hugo diac' card' sc'i Eustachii juxta templum Agrippæ. ss.
Ego Vitellus diac' card' sc'um Sergii & Bachi. ss.
Ego Hugo diac' card' sc'i Angeli. ss.

Dat' Anagniæ per manum Gratiani, sanctæ Romanæ ecclesiæ subdiaconi & notarii, vii. kal. Novembr. Indictione vi. Incarnationis Dominicæ anno MCLXXIII. Pontificatûs vero domini Alexandri Papæ III. anno quinto decimô.

Plumbeo sigillò pendente è filis sericis flavi rubeique coloris.

Cirographum inter Regem Angliæ & comitem Maurianæ de matrimonio inter Johannem, filium ejusdem Regis, & Alisiam, comitis filiam primogenitam.

A. D. 1173. An. 20 Hen. II.

Ex Ben. Ab. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f. 43. b.

QUUM in dubium venit, quod à memoriâ recedit, repertum est, in rei gestæ testimonium, perhennis rescripti remedium.

Noverit igitur tam prior ætas quam futura posteritas, quod Humbertus comes Mauriensis & Marchio Italiæ concedit totum comitatum suum & omnes alias terras suas, quascunque habet vel deinceps adquisierit, Johanni, filio Henrici, illustrissimi Regis Angliæ, cum filiâ suâ primogenitâ, Aalis nomine, si filium ex uxore suâ non habuerit.

Si vero filium legitimum susceperit, concedit eis in perpetuum, & hæredibus eorum, Russillum cum toto mandato suo, sive pertinentiis suis omnibus.

Concedit similiter eis & hæredibus eorum Perecastel cum omnibus pertinentiis suis: & præterea totum comitatum Belicensem, sicut eum habet, illis concedit.

Donat etiam ei totam vallem Novalesiæ, Camberiacum quoque cum omnibus pertinentiis suis, Aiz, Asperum Montem, Rochetam, Montem Majorem, Cameram cum burgo & toto mandato. Ista omnia, cum omnibus pertinentiis suis, eis incontinenti citra montes concedit in perpetuum.

Ultra montes quoque, illis & eorum hæredibus donat & concedit in perpetuum, Taurinum totum cum omnibus pertinentiis suis: Cavoroth, colegium cum omnibus pertinentiis suis; & omnia feuda quæ tenent de ipsó comites de Canaveis, & eorum servitia & fidelitates.

In com' quoque de Castroamunt similiter feuda, fidelitates & servitia.

In valle Augustensi concedit eis castellionium in perpetuum, contra omnes homines, quod de illo tenet vicecomes Augustæ.

Hæc omnia præfatus comes concedit prædicto filio Regis Angliæ in perpetuum cum filiâ suâ prænominatâ ita liberè, integrè & quietè in hominibus & civitatibus, castris & aliis munitionibus; in pratis, pascuis & molendinis, in bosco & plano, in aquis & vallibus, & montanis & paagiis, & passagiis & in omnibus aliis rebus, sicut unquam pater ejus, aut ipse ea melius tenuit omnia quæ subscripta sunt, aut liberius.

Vult etiam jam dictus comes, quod incontinenti, aut quandocunque placuerit domino Regi Angliæ, quod filio ejus fiant & præstentur hominia & fidelitates ab omnibus hominibus suis, per totam terram suam, salvâ fidelitate suâ quamdiu terram tenebit.

Præterea concedit eis & hæredibus eorum in perpetuum quicquid juris habet in toto comitatu Graciopolitano, & quicquid in eo adquirit, vel adquirere poterit.

Si autem filia sua primogenita superdicta in fata concesserit, quodcunque cum primogenitâ concessit illustrissimi Regis Angliæ filio, cum secundâ filiâ suâ, eadem, sicut scriptum est, cuncta concedit.

Hanc præscriptam conventionem tenendam inter dominum Regem Angliæ & comitem Maurianæ juraverunt ipse comes Maurianæ, & comes Gebennæ, Rodolfus Alamannus, Nantelmus de Muolano, Sefredus de Alavarno, Rodolfus de Aimo, & Eimericus de Brienzion, Willelmus frater comitis, Gocellinus de Morestello, Amedeus de Nangeu, Odo de Voiron, Berlio & Pontius de Fabricis, Lodoicus de Balma, Theobaldus de Vileta, Pontius & Wifredus de Cunslef, Guido de Teis, Amedeus de Torunn, Ysmido de Sancto Michaele, Odmarus Labra, Sosoelinus & Ricardus de Cordum, Giroudus de Margenzai, Berlio de Monte Falcone, Engwicio de Aviano, Berlio & Torenciis de Chambel, Sofredus Gamerii, Hugo de Alviler, Uboldus de Rumille, Lodoicus de Asmu, Anselmus de Belento, Willelmus de Sidnius, Sofredus & Petrus de Sancto Genesio, Ungrinus de Fabricis, Willelmus de Bocozel, Angelmus de Castellano, Umbertus Reinerii, Will' de Porta, Willelmus Eruus, Gido de Candiaco, Petrus de Arvesio, Arbertus Cornuz, Hugo de Chinis, Will' de Albusin, Henricus de Fulcimaco, Will' de Nangeöu, Emericus vicecomes de Brierceon.

Omnes isti prænominati juraverunt, quod comes Mauricensis hanc conventionem firmiter servabit; &, si ab eâ aliquo modo resiliret, juraverunt quod ad vocationem domini Regis Angliæ vel nuncii ipsius, & etiam sine omni vocatione, si comes resiliret, ex quo hoc scient, reddent se obsides domino Regi in terrâ suâ ubicunque voluerit; & tamdiu in suâ captione morabuntur, donec comitem ad Regis beneplacitum revocaverint, vel cum ipso Rege, pro voluntate ipsius, composuerint.

Petrus quoque Tarentasiensis archiepiscopus, & Arduno Gebennensis, & Willelmus Mauriacensis episcopi, et abbas sancti Michaelis, coram positis evangeliis, de mandato comitis firmiter promiserint, quod ad bene placitum Regis, & quando voluerit, personam comitis excommunicabunt, & terram suam sub interdicto ponent, si comes hanc pactionem inter eos factam non servaverit.

Idem facient de personis hominum comitis & terris eorum, per quos stabit, quod non servetur pactio inter regem & comitem facta; & tamdiu comitem, & eos qui pacem servare noluerint, & terras eorum sub interdicto tenebunt, donec domino Regi fuerit satisfactum.

Dominus Rex hanc fecit conventionem & concessionem præscriptam cum comite Mauriensi, & eam de mandato ipsius tenendam juraverunt comes Willelmus de Mandevilla, Willelmus comes Arundiæ, Radul' de Fau, Willelmus de Curci, Will' de Humez, Fulco Panel, Rob' de Brivecurt, Will'

Mangat, Theobaldus Chabot, Will' de Munlusum, Petrus de Muncasson, Gaufridus Forestarius.

De cætero sciendum est, quod comes suam secundam filiam nuptui tradere poterit, cui voluerit, sine nimio comitatûs detrimento, postquam primogenita filia ejus filio Regis fuerit desponsata vel per legitimam ætatem, vel per Romanæ ecclesiæ dispensationem.

Parentibus autem suis vel aliis, & pro salute animæ suæ, poterit de terrâ suâ dare, sine multâ comitatûs diminutione.

Incontinenti vero mittet Rex comiti mille marcas argenti; & quam cito filiam comitis recipiet, ad minus habebit alias mille marcas argenti; & quicquid fuerit de ii. millibus marcis residuum, recipiet comes quando matrimonium inter filium Regis, & filiam comitis fuerit contractum per legitimam ætatem, vel Romanæ ecclesiæ dispensationem.

Si autem dominus Rex, quod Deus avertat, ante in fata concesserit, vel extra terras suas profectus fuerit; neque ipse, neque ipsi, qui de mandato suo juraverunt, vel aliquam comiti securitatem fecerunt, tenebuntur de præscriptâ conventione, nisi dominus Rex filius Regis, & sui.

In terram Regis Angliæ venerunt ex parte comitis Mauriensis, Marchio Montis Ferrati, & Gaufridus de Plozac, & Nerilo filius ejus, & Richardus comitis cancellarius, & Berlo de Cambde, & Petrus de Boret, castellani, & Petrus de Sancto Genesio, & Petrus de Taurino milites, & Gaufridus de Aqua Bella, & Rodulfus de Warci, burgenses; qui juraverunt, tactis sacrosanctis evangeliis, quod conventionem factam inter Regem & comitem, de filiò Regis & filiâ comitis, sicut legitimè facta, scripta & intellecta sunt, facient comitem firmiter observare; & nisi eam observaverit, juraverunt, quòd ad vocationem domini Regis vel nuntii ipsius, & etiam sine omni vocatione, si comes resiliret à conventione, ex quo hoc pro certo scirent, se reddent obsides Regi in terrâ suâ; & tamdiu in captione suâ morabuntur, donec comes ad beneplacitum Regis revocetur, vel cum domino Rege pro voluntate suâ componant.

Juraverunt etiam prædicti nuntii, quòd comes filiam suam secundam non tradet nuptui, donec ejus filia primogenita filio Regis matrimonio sit copulata, vel per legitimam ætatem, vel per Romanæ ecclesiæ dispensationem; nisi de consilio & voluntate domini Regis eam interim alii donaverit: juraverunt & illi, quod pecuniam, quam recepit vel recipiet comes à domino Rege, si filia comitis, vel filius Regis, quod absit, fortè in fata concesserit, antequam matrimonium inter eos fuerit contractum, totam reddet Regi, vel beneplacitum Regis inde faciet, vel cui Rex assignaverit; & prædicti juratores, donec fuerit soluta, si voluerit Rex & quando voluerit, se reddent ei obsides in terrâ & potestate suâ.

Juraverunt similiter quod concessionem Umberti Junioris facient, pro posse suo, habere filio Regis Russilon, & Perecastel, & quicquid ei à comite concessum est in comitatu Belicensi. Si forte hoc Umbertus concedere noluerit, juraverunt quod comes dabit ei legitimum excambium ad arbitrium abbatis de Clusâ, & Reginaldi archidiaconi Sarum, vel aliorum legitimorum per Regem assignatorum, si illi presentes esse non possent.

Alexander III. Papa clero & populo totius Angliæ, de canonizatione sancti Thomæ.

A. D. 1173. An. 19 Hen. II.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. 99.

REDOLET Anglia fragantiâ & virtute miraculorum & signorum, quæ per merita illius sancti & reverendi viri Thomæ, quondam Cantuar' archiep'i Omnipotens Deus operatur, & universa lætatur ubique fidelium Christiana religio, pro eo quod Ille, qui est mirabilis & gloriosus in sanctis, sanctum suum post mortem clarificavit, cujus vita laudabilis multâ fulsit gloriâ meritorum, & tandem martyrio consummata est gloriosi certaminis.

Quamvis autem de sanctitate ipsius dubitare non possit, qui ejus & laudabilem conversationem attendit, & gloriosam considerat passionem, voluit tamen Redemptor ac Salvator noster ejus sanctitatis insignia magnificis irradiare miraculis; ut qui pro Christo insuperabilis virtutis constantiâ necessitates & pericula pertulit, sui laboris & certaminis in æternâ beatitudine cognoscatur ab omnibus percepisse triumphum.

Nos autem auditis innumeris & magnis miraculis, quæ jugiter per sancti illius viri merita fieri universitas narrat fidelium, & super his non sine magno gaudio per dilectos fratres nostros Albertum tituli sancti Laurentii in Lucinâ, & Theoduinum tituli sancti Vitalis, presbiteros cardinales atque apostolicæ sedis legatos, qui eadem miracula tanto perspicatiùs didicerunt, quanto ampliùs sunt loco vicini, præcipuè certiores effecti, & plurium personarum testimonio fidem, sicut debuimus, adhibentes, prædictum archiepiscopum solenniter in ecclesiâ, magno ibidem clericorum & laicorum collegio præsente, in capite jejunii, deliberato consilio fratrum nostrorum, canonizavimus, ipsumque decrevimus sanctorum cathalago ascribendum.

Universitatem itaque vestram monemus, & auctoritate quâ fungimur districtè præcipimus, ut natalem prædicti gloriosi martyris diem passionis suæ solenniter annis singulis celebretis, & apud ipsum votivis orationibus satagatis veniam promereri: ut qui pro Christo in vitâ exilium, & in morte virtutis constantiâ passionis martyrium pertulit, fidelium vulgi supplicatione pulsatus, pro nobis apud Dominum intercedat.

Datum Signiæ, Idus Martii.

Rex Angliæ querens de rebellione Henrici reliquorumque filiorum contra se, auxilium Papæ implorat.

A. D. 1173. An. 19 Hen. II.

Vid. Præfat. hujusce operis.

SANCTISSIMO domino suo Alexandro, Dei gratiâ Catholicæ ecclesiæ summo Pontifici, H. Rex Angliæ salutem & devotæ subjectionis obsequium.

In magnorum discriminum angustiis, ubi domestica consilia remedium non inveniunt, eorum suffragia implorantur, quorum prudentiam in altioribus negotiis experientia diuturna approbavit. Longè latèque divulgata est filiorum meorum malitia, quos ita in exitium patris spiritus iniquitatis armavit, ut gloriam reputent & triumphum patrem persequi; & filiales affectus in omnibus diffiteri, præveniente meorum exigentiâ delictorum. Ubi pleniorem voluptatem contulerat mihi Dominus, ibi gravius me flagellat; & quod sine lacrymis non dico, contra sanguinem meum & viscera mea cogor odium mortale concipere, & extraneos mihi quærere successores. Illud præterea sub silentio præterire non possum, quod amici mei recesserunt à me, & domestici mei quærunt animam meam. Sic enim familiarium meorum animos intoxicavit clandestina conjuratio, ut observantiæ proditoriæ conspirationis universa posthabebant. Malunt namque meis adhærere filiis contra me transfugæ mendici, quàm regnare mecum, & in amplissimis dignitatibus præfulgere. Quoniam ergo vos extulit Deus in eminentiam officii pastoralis ad dandam scientiam salutis plebi ejus, licet absens corpore, præsens tamen animo, me vestris advolvo genibus consilium salutare deposcens. Vestræ jurisdictionis est regnum Angliæ, & quantum ad feudatarii juris obligationem, vobis duntaxat obnoxius teneor, & astringor. Experiatur Anglia, quid possit Romanus Pontifex, & quia materialibus armis non utitur, patrimonium beati Petri spirituali gladio tueatur. Contumeliam filiorum poteram armis rebellibus propulsare, sed patrem non possum exuere: nam & Jeremia testante, " nudaverunt lamiæ mammas suas, lactaverunt catulos suos." Et licet errata eorum *quasi* mentis efferatæ me fecerint, retineo paternos affectus, & quandam violentiam diligendi eos mihi conditio naturalis importat. Utinam saperent & intelligerent, ac novissima providerent. Lactant filios meos domestici hostes, & occasione malignandi habitâ non desistunt, quousque redigatur virtus eorum in pulverem, & converso capite in caudam, servi eorum dominentur eis, juxta verbum illud Solomonis, " servus astutus filio dominabitur imprudenti." Excitet ergo prudentiam vestram spiritus consilii, & convertatis corda filiorum ad patrem. Cor enim patris pro beneplacito vestro convertetur ad filios, & in fide illius, per quem Reges regnant, vestræ magnitudini promitto me dispositioni vestræ in omnibus pariturum. Vos ecclesiæ suæ, pater sancte, diu Christus servet incolumem.

Epistola Willielmi Regis Siciliæ ad Regem Angliæ, de rebellione filiorum suorum

A. D. 1173. An. 20 Hen. II.

R. de Hoved. Francof. 1601. 534.

HENRICO, Dei gratiâ, illustri Anglorum, Regi & duci Normanniæ & Aquitaniæ, & comiti Andegaviæ, Willielmus eâdem gratiâ Rex Siciliæ, ducatus Apuliæ, principatus Capuæ, salutis felicitatem, & de hostibus desideratum victoriæ triumphum.

In receptione literarum vestrarum cognovimus, quod quidem sine admiratione maximâ proferre non valemus, videlicet, quod ordine humanitatis oblito, & naturæ lege solutâ, insurrexit filius in parentem, in genitorem genitus, commota sunt viscera ad bellum intestinum, irruerunt ad arma præcordia; & quod novum prodigum est, & nostris temporibus inauditum, caro desævit in sanguinem, & seipsum quærit sanguis effundere.

Et quoniam ad tanti furoris impetum compescendum, potentiæ nostræ auxilium loci incommoditas non admittit, eo quo possumus charitatis affectu, quem locorum spacia non concludunt, personam & honorem vestrum devotius amplectentes, dolori vestro compatimur, persecutionem vestram molestè ducimus, & quasi propriam reputamus. Confidimus autem & speramus in Domino, cujus judicio Regum judicia terminantur, quod diutius non permittit filios vestros tantari supra id quod possunt vel debent: & qui factus est obediens patri usque ad mortem, ipse in iis filialis lumen obedientiæ inspirabit, per quod memorabuntur quod carò & sanguis vester sunt, & relictis hostilitatis erroribus, agnoscent se filios, redibunt ad patrem, naturæ solidabunt incommoda, & debitæ dilectionis fœdera pristinus ordo continebit.

Concordia & pax inter Regem Angliæ & filios suos.

A. D. 1174. An. 20 Hen. II.

Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq.

NOTUM sit omnibus tam præsentibus quam futuris, quod pax inter dominum H. Regem Angliæ, & filios ejus, Henricum videlicet Regem, & Ricardum, & Gaufridum, in hunc modum, DEO volente, reformata est.

Henricus Rex, & fratres sui prædicti ad patrem suum & servitium ejus, sicut ad dominum suum, redierunt liberi & absoluti ab omni juramento & imprisâ quam inter se, vel cum aliis fecerant contra eum & homines suos.

Et omnes barones & homines, qui à fidelitate patris causâ eorum recesserant, clamaverunt quietos ab omni juramento quod eis fecerant; & ita liberi & quieti ab omni juramento & absoluti ab omni conventione, quam eis fecerant, in hominium & ligeantiam domini Regis redierint.

Et dominus Rex debet rehabere, ipse, & barones, & homines sui, omnes terras suas & castella sua, quæ habuerunt xv. diebus antequam filii sui recederent ab eo; similiter barones & homines sui, qui recesserunt ab eo, & secuti sunt filios suos, debent rehabere terras suas, quas habuerunt xv. diebus antequam ipsi ab eo recederent; & dominus Rex remisit omnem malevolentiam baronibus & hominibus suis, qui recesserant ab eo, ita quod, propter hoc, nullum malum eis faciet, quamdiu ei fideliter servient, sicut ligio domino suo.

Et Rex filius ejus similiter pardonavit omnibus, tam clericis quam laicis, qui cum patre fuerunt, omnem malevolentiam suam; & adsecuravit, in manu domini Regis patris sui, quod illis, qui servierint ei, nec malum, nec dampnum aliquod, hâc de causâ, faciet vel perquiret in totâ vitâ suâ.

Et dominus Rex, per hanc conventionem, donat Regi filio suo duo castella idonea in Normanniâ, ad voluntatem ipsius patris; & singulis annis xv. millia librarum Andegavensium; & Ricardo filio suo in Pictaviâ duo receptacula idonea, unde domino Regi non possit dampnum provenire; & medietatem redditunm Pictaviæ in denariis; Gaufrido verò filio suo dat in Britanniâ, in denariis, medietatem redditnum maritagii filiæ comitis Conani, quam ducere debet in uxorem; & postquam, concessione ecclesiæ Romanæ, eam in uxorem duxerit, habebit omnes redditus illius maritagii, sicut continetur in cartâ comitis Conani.

Prisones verò, qui cum domino Rege finem fecerunt ante pacem factam cum domino Rege, viz. Rex Scotiæ, & comes Leiacestræ & comes Cestriæ, & Radulphus de Fulgeriis & obsides eorum, & obsides aliorum prisonum, quos prius habuerat, sint extra conventionem istam. Alii autem prisones ex utrâque parte deliberari debent; ita scilicet quod dominus Rex obsides accipiet de prisonibus suis, de quibus habere voluerit, & qui dare poterunt: & de aliis habebit securitatem per fidem & juramentum suum, & amicorum suorum.

Castella verò, quæ firmata sunt, vel inforciata, postquam guerra incepit in terrâ domini Regis, pro voluntate suâ debent redigi ad illum statum, in quo fuerunt xv. diebus ante gwerram.

Preterea sciendum est quòd Rex H. filius Regis concessit domino Regi patri suo, se firmiter observaturum omnes donationes elemosinarum quas dederat vel daturus erat de terris suis, & donationes terrarum quas dederat hominibus suis, vel daturus erat pro servitio suo.

Concessit etiam se firmiter & inconcussè observaturum donationem quam dominus Rex, pater suus, fecit Johanni fratri suo, viz. mille libratas redditum in Angliâ de dominico suo, & de escaetis suis ad voluntatem suam: & castellum de Notingham, cum comitatu & pertinentiis suis: & castellum de Merlibergâ, cum pertinentiis suis: & in Normanniâ mille libras Andegavensium, & duo castella ad voluntatem patris: & in Andegaviâ, & in terrâ quæ fuit comitis Andegaviæ, mille libras redditnum Andegavensium; & castellum unum in Andeg' & unum in Cenomaniâ, & unum in Turoniâ.

Concessum est autem â domino Rege, pro amore filii sui, quod omnes illi, qui recesserant ab eo post filium suum, & in recesso suo forisfecerunt in terrâ domini Regis, ad pacem ejus revertantur; ita quod de catallis, quæ asportaverunt in recessu suo, non respondeant: de morte vero, vel proditione, vel perditione alicujus membri, respondeant secundum judicium & consuetudinem terræ. Qui autem ante gwerram, quâcunque de causâ, aufugerant, & ad servitium filii sui venerunt, pro amore filii sui, ad pacem revertantur, si vagium & plegium dederint standi judicio de hiis, quæ ante gwerram forisfecerunt.

Illi autem, qui in placito erant quando recesserunt ad filium suum, revertantur; ita quod in eo statu placiti sui sint, in quo erant quando recesserunt.

Hanc conventionem firmiter tenendam ex parte suâ assecuravit H. Rex filius Regis in manu domini Regis patris sui. Præterea assecuraverunt H: filius Regis, & fratres sui, quod â domino Rege patre suo nunquam amplius exigerent, ultra donationem præscriptam & determinatam, contra voluntatem & beneplacitum domini Regis patris sui; & quod neque se, neque servitia sua patri suo subtraherent.

Ricardus vero & Gaufridus, filii domini Regis, devenerint homines ejus de his, quæ eis concessit & dedit.

Cum autem filius ejus Henricus homagium, ei facere voluisset, noluit dominus Rex recipere, quia Rex erat; set securitatem accepit ab eo.

Testibus,

R. Rothomag' archiepiscopo.	*Willielmo de Curci'.*
Henrico Baioc' episcopo.	*Fulch' Saenell.*
Rogero Sag' episcopo.	*Jo' de Solineio.*
R. Nannet' episcopo.	*Saher' de Quinci.*
Steph' Rhedon' episcopo.	*Ric'o de Canvill.*
G. electo Lincoln'.	*W. filio Andell' senescallo.*
Jo' decano Sarum.	*Alvr' de Sancto Martino dapifero.*
Ric' de Humez constabulario.	*Gosberto de Sisseneio.*
Ric' de Bellomonte vic'.	*Rob' filio Ernisii.*
Regin' de Curten'.	*Eudde filio Ern.*
Mor' de Creona.	*Waltero de Ypra.*
Willielmo Malo Vicino.	*Willielmo Marescallo.*
W. de Hum'.	*Roberto de Ble.*
Gaufrido Pertic'.	*Eimerio filio Eudon.*

Apud Falesiam.

Sub sigillo pendente cui imprimitur imago Regis in solio sedentis, & sinistrâ manu gerentis sceptrum.

Conventio & finis quem Willielmus Rex Scotorum fecit cum domino suo Henrico Rege, filio Matildis.

A. D. 1174. An. 20 Hen. II.

Ex Mag. Rotulo in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

WILLIELMUS Rex Scotorum devenit homo ligius domini Regis contra omnem hominem de Scotiâ, & de omnibus aliis terris suis, & fidelitatem ei fecit, ut ligio domino suo, sicut alii homines sui ipsi facere solent. Et similiter fecit homagium Henrico Regi filio suo, salvâ fide domini Regis patris sui.

Omnes vero episcopi, & abbates, & clerus terræ Regis Scotiæ, & successores sui facient domino Regi, sicut ligio domino fidelitatem de quibus habere voluerit, sicut alii episcopi sui ipsi facere solent, & Henrico Regi filio suo, & hæredibus suis.

Concessit autem Rex Scotiæ, & David frater suus, & barones, & alii homines sui domino Regi, quòd ecclesia Scoticana talem subjectionem amodò faciet ecclesiæ Anglicanæ, qualem illi facere debet & solebat tempore Regum Angliæ prædecessorum suorum. Similiter Richardus episcopus sancti Andreæ, & Ricardus episcopus de Dunkeldyn, & Galfridus abbas de Dunfermelyn, & Herbertus prior de Coldingham concesserunt, quod etiam ecclesia Anglicana illud jus habeat in ecclesiâ Scotiæ, quod de jure habere debet; & quod ipsi non erunt contra jus ecclesiæ Anglicanæ.

Et de hâc concessione, sicut ligiam fidelitatem domino Regi & Henrico filio suo fecerunt, eos inde assecuraverunt; ita hoc idem facient alii episcopi & clerus Scotiæ per conventionum inter dominum Regem, & Regem Scotiæ, & David fratrem suum & barones suos, factam.

Comites etiam & barones, & alii homines de terrâ Regis Scotiæ, de quibus dominus Rex habere voluerit, facient ei homagium contra omnem hominem & fidelitatem, ut ligio domino, sicut alii homines sui facere solent, & Henrico Regi filio suo, & hæredibus suis, salvâ fide domini Regis patris sui: similiter hæredes Regis Scotiæ, & baronum & hominum suorum, homagium & ligantiam facient hæredibus domini Regis contra omnem hominem.

Præterea Rex Scotiæ & homines sui nullum amodò fugitivum de terrâ domini Regis pro feloniâ receptabunt in Scotia, vel in aliâ terrâ suâ; (nisi voluerit venire ad rectum in curiâ domini Regis, & stare judicio curiæ) set Rex Scotiæ & homines sui quam citiùs poterunt eum capient, & domino Regi reddent, vel justiciariis, aut ballivis suis in Anglia.

Si autem de terrâ Regis Scotiæ aliquis fugitivus fuerit pro feloniâ in Anglia (nisi voluerit venire ad rectum in curiâ Regis Scotiæ, vel in curiâ domini Regis, & stare judicio curiæ) non receptabitur in terrâ domini Regis; set liberabitur hominibus Regis Scotiæ per ballivos domini Regis ubi inventus fuerit.

Præterea homines domini Regis habebunt terras suas, quas habebant, & habere debent de domino Rege, & de Rege Scotiæ, & de hominibus suis; & homines Regis Scotiæ habebunt terras suas, quas habebant, & habere debent de domino Rege, & de hominibus suis.

Pro istâ vero conventione & fine firmiter observando domino Regi, & Henrico filio suo, & hæredibus suis à Rege Scotiæ, & hæredibus suis, liberavit Rex Scotiæ domino Regi castellum de Rockesburg, & castellum de Berwick, & castellum de Gedeworthe, & castellum Puellarum, & castellum de Stryvelyn in misericordiâ domini Regis: & ad custodienda castella illa assignabit Rex Scotiæ, de redditu suo, mensurabiliter ad voluntatem domini Regis.

Præterea pro prædictâ conventione & fine exequendo, liberavit Rex Scotiæ domino Regi David fratrem suum in obsidem, &

Comitem Duncanum, &
Comitem Waldenum, &
Comitem Gilbertum, &
Comitem de Anegus, &

Ricardum de Moreville, constabularium, &
Niz filium Willelmi, &
Ricardum Comyn, &
Walterum Corbet, &
Walterum Olyfard, &
Johannem de Valz, &
Willielmum de Lyndeseye, &
Philippum de Coleville, &
Philippum de Valoignes, &
Robertum Frembert, &
Robertum de Burneville, &
Hugonem Gyffard, &
Hugonem Rydal, &
Walterum de Berkele, &
Willielmum de la Haye, &
Willielmum de Mortemer.

Quando vero castella reddita fuerint, Willielmus Rex Scotiæ & David frater suus liberabuntur. Comites quidem & barones prænominati, unusquisque postquam liberavit obsidem suum, scilicet filium legitimum quem habuit, & alii nepotes suos, vel propinquiores sibi hæredes, & castellis, ut dictum est, redditis liberabuntur.

Præterea Rex Scotiæ & barones sui prænominati assecuraverunt, quod ipsi bonâ fide, & sine malo ingenio, & sine occasione facient, quod episcopi, & barones, & homines terræ suæ, qui non affuerunt quando Rex Scotiæ cum domino Rege finivit, eandem ligantiam & fidelitatem domino Regi & Henrico filio suo facient, quam ipsi fecerunt; & quod barones & homines, qui affuerunt, obsides liberabunt domino Regi de quibus habere voluerit.

Præterea episcopi, comites & barones conventionaverunt domino Regi, & Henrico filio suo, quod, si Rex Scotiæ aliquo casu a fidelitate domini Regis & filii sui, & à conventione prædictâ recederet, ipsi cum domino Rege tenebunt, sicut cum ligio domino suo, contra Regem Scotiæ, donec ipse ad fidelitatem domini Regis redeat.

Prædictam itaque conventionem firmiter observandam bonâ fide, & sine malo ingenio domino Regi, & Henrico filio suo, & hæredibus suis à Willielmo Rege Scotiæ, & David fratre suo, & baronibus suis prædictis, & ab hæredibus eorum, assecuravit ipse Rex Scotiæ, David frater suus, & omnes barones sui prænominati, desicut ligii homines domini Regis, contra omnem hominem, & Henrici filii sui, salvâ fidelitate domini Regis patris sui.

Hiis testibus,

Ricardo episcopo Abricen.
Johanne Saresberien' decano.
Roberto abbate Malmesbur'.
Radulpho abbate de Mondesburg.
Herberto archidiacono Northampton.
Waltero de Constanciis.
Rogero capellano Regis.
Osberto clerico de camerâ.
Ricardo filio domini Regis, comite Pictaviæ.
Galfrido filio domini Regis, comite Brytanniæ.
Comite Willielmo de Essex.
Hugon' comite Cestriæ.
Ricardo Humez constabulario.
Comite de Millenc'.
Jordano Cossqn.
Humfrido de Bohun.
Willielmo de Curcy, senescallo.
Gilberto Malet, senescallo.

Apud Falesiam.

De pace inter Henricum Regem Angliæ & filios suos ex unâ, & Regem Francorum ex alterâ parte factâ.

A. D. 1174. An. 20 Hen. II.
R. de Diceto, X. Script. col. 582.

REX Anglorum fidelibus suis, salutem. Noverit dilectio vestra quod pacem, DEI gratiâ, feci cum Rege Francorum, & filiis meis, & hominibus meis, ad honorem DEI & meum. In pactione autem est, quod primogenito filio meo dabo singulis annis xv. millia librarum Andegavensium, &, duo castella in Normanniâ ad voluntatem meam. Ricardo vero, medietatem redituum Pictaviæ, & duo castella, unde michi nocere non possit. Gaufrido, medietatem redituum Britanniæ, exceptâ mediâ. Homines autem mei omnes qui me dereliquerunt, reversi sunt, filiis meis præsentibus & illis præcipientibus, in homagium & ligantiam meam, & juraverunt michi fidelitatem contra omnes homines: qui & terras suas habebunt quas habebant, quando à me recesserunt. Rex vero Scotiæ & comes Legecestriæ & comes Cestriæ, & alii qui mecum conventionem fecerunt, vel obsides dederunt ante diem pacis hujus, in voluntate meâ sunt & extra conventionem filiorum meorum. Illi autem quos habeo, qui nec obsides dederunt, nec aliquam fecerunt conventionem, per bonam securitatem ad petitionem filii mei liberabuntur. Omnia vero castella quæ habebam, vel homines mei in omnibus terris meis in initio guerræ, reddita sunt michi. Et illa quæ infortiata fuerunt contra me, ad illum redigenter statum in quo fuerunt, quando guerra incepit.

Littera Reginaldi, Bathon' electi, Regi Angliæ, de consecratione Richardi archiepiscopi Cantuar' electi.

A. D. 1174. An. 20 Hen. II.
R. de Hoved. Francof. 1601. 538.

HENRICO illustri Angliæ Regi, & duci Normanniæ & Aquitaniæ, comiti Andegaviæ, charissimo domino suo, Reginaldus, DEI gratiâ, Bathoniensis electis, salutem in Eo qui dat salutem Regibus.

Noverit vestræ prudentia majestatis, nos in curiâ domini Papæ duros de regno Francorum, & de terrâ vestrâ duriores adversarios invenisse, ideoque nos ibi multa pati, & moram oportuit facere tædiosam; tandemque ad instantiam nostram, divinâ cooperante gratiâ, domini Papæ duritia adeo est emollita, quod domini Cantuariensis electi electionem solemniter in presentiâ omnium confirmavit. Eumque etiam confirmatum, dominicâ sequente consecravit: consecrato, pallium die tertiâ dedit, & modici temporis spatio excurrente, primatiam addidit.

Nos præterea desiderantes ipsum habere plenariam potestatem, vindictam ecclesiasticam exercendi in homines regni vestri, qui contra innocentiam vestram nequiter & proditione suâ malitiæ calcaneum extulerunt, multâ solicitudine obtinuimus, quod dominus Papa eidem provinciæ suæ legationem indulsit: meum itaque & aliorum electorum negotium adhuc in pendenti est; nec de nobis Dominus aliquid statuere vel definire decrevit, donec vobiscum filius vester ad concordiam reformetur.

Speramus tamen in Domino, quod mea & omnium aliorum electorum promotio, domini Cantuariensis archiepiscopi providentiæ committetur.

Hic est finis & concordia, quæ facta fuit apud Windeshoveres, in octavis sancti Michael' anno ab Incarnatione Domini MCLXXV. inter dominum Regem Angliæ, II. filium Matildis Imperatricis, & Rodericum Regem Connactensem, per catholicum archiepiscopum Tuamensem, & Cantordem abbatem sancti Brandani, & magistrum Laurentium cancellarium Regis Connactensis. scilicet.

A. D. 1175. An. 21 Hen. II.
Ex Ben. Ab. in Bibl. Cotton. Julius A. XI. f. 70.

QUOD H. Rex Angliæ concessit prædicto Roderico, ligio homini suo, Regi Connactæ, quamdiu ei fideliter serviet, quod sit Rex sub eo paratus ad servitium suum, sicut homo suus.

Et quod terram suam ita teneat benè & in pace, sicut tenuit antequam dominus Rex Angliæ intraret Hiberniam, reddendo ei tributum.

Et totam aliam terram, & habitatores terræ habeat sub se; & justiciet ut tributum Regi Angliæ integrè persolvant, & per manum ejus, & sua jura sibi conservent.

Et illi qui modo tenent, teneant in pace quamdiu permanserint in fidelitate Regis Angliæ & ei fideliter, & integrè persolverint tributum, & alia jura sua, quæ ei debent, per manum Regis Connacti; salvo in omnibus jure & honore domini Regis Angliæ & suo.

Et, si quis ex eis Regi Angliæ & ei rebelles fuerint, & tributum, & aliâ jura Regi Angliæ per manum suam solvere noluerint, & à fidelitate Regis Angliæ recesserint, ipse eos justiciet & amoveat.

Et, si eos per se justiciare non poterit, constabularius Regis Angliæ, & familia sua de terrâ illâ juvabunt eum ad hoc faciendum, cùm ab ipso fuerint requisiti; & ipsi viderint quod necesse fuerit.

Et propter hunc finem reddet prædictus Rex Connact' domino Regi Angliæ tributum singulis annis; scilicet, de singulis x. animalibus unum,

corium, placabile mercatoribus, tam de totâ terrâ suâ quam de aliâ: excepto quòd de terris illis, quas dominus Rex Angliæ retinuit in dominio suo, & in dominio baronum suorum, nichil se intromittet:

Scilicet, Duvelina cum omnibus pertinentiis suis:

Et Raida cum omnibus pertinentiis suis, sicut unquam Murchat Vamailethachlin eam meliùs & pleniùs tenuit, aut aliqui qui de eo eam tenuerunt:

Et exceptâ Vesefordiâ cum omnibus pertinentiis suis, scil' cum totâ Lageniâ:

Et exceptâ Waterfordiâ, cum totâ terrâ illâ quæ est a Vaterford, usque ad Duncarvan; ita quod Duncarvan sit cum omnibus pertinentiis suis infra terram illam.

Et, si Hibernenses, qui aufugerunt, redire voluerint ad terram baronum Regis Angliæ, redeant in pace, reddendo tributum prædictum sicut alii reddunt, vel faciendo antiqua servitia, quæ facere solebant, pro terris suis; & hoc sit in arbitrio & voluntate dominorum suorum.

Et, si aliqui redire noluerint, & domini eorum requisierint Regem Connactæ, ipse cogat eos redire ad terram suam, ut ibi remaneant & pacem habeant.

Et Rex Connactæ accipiat obsides ab omnibus, quos ei commisit dominus Rex Angliæ, ad voluntatem domini Regis & suam.

Et ipse dabit obsides, ad voluntatem domini Regis Angliæ, illos vel alios; & ipsi servient domino Regi de canibus suis & avibus singulis annis de præsentiis suis.

Et nullum omnino, de quâcunque terrâ domini Regis sit, retinebunt contra voluntatem domini Regis & mandatum domini Regis.

Testibus hiis, *Richard' episcopo Winton'.*
Gaufr' episcopo Eliensi.
Laurentio Duveliensi archiepiscopo.
Gaufr' & Nichol' & Rog' capellanis Regis.
Will' com' Excessæ, &
Ric' de Luci.
Gaufr' de Pertico.
Reginaldo de Curteneia.

Litteræ Henrici Regis Angliæ, quibus filio suo Henrico iram & indignationem, respiciendò ejus humilitatem, remittit, eumque in paternam gratiam recipit.

A. D. 1175. An. 21 Hen. II.

R. de Diceto X. Script. col. 586.

HENRICUS Rex pater Regis fidelibus suis, salutem. Gratias ago DEO Omnipotenti & omnibus sanctis, quorum gratiâ, licet non de meis meritis, supra id quod credi posset, me visitavit & exhilaravit.

Venit ad me filius meus Rex H. apud Burum, & die Martis proximâ ante ramos palmarum cum archiepiscopo Rothomagensi & Baiocensi & Abricensi & Red' episcopis, & cum comitibus & baronibus & fidelibus meis quam plurimis, cum multâ lacrymarum effusione & singultibus multis, prostravit se ante pedes meos, misericordiam postulans cum humilitate & veniam de his quæ commiserat erga me ante guerram, & in guerrâ, & post guerram, ut paternâ ei pietate condonarem.

Rogavit etiam cum omni humilitate & quantâ potuit devotione, quatinus homagium ejus & ligantiam acciperem sicut dominus & pater, asserens se nunquam crediturum indignationem meam sibi condonatam, nisi idem ei facerem quod & fratribus suis feceram ad eorum pacientiæ & humilitatis instantiam.

Ego autem motus pietate, & intelligens eum ex corde loqui, & tandem esse compunctum, & erga me humiliatum, iram ei remisi & indignationem meam, & penitus eum in gratiam paternam admisi; suscepto ab eo homagio & sacramento super sanctas reliquias appositas, quod fidem michi servabit contra omnes homines, & consilio meo in omnibus agendis suis de cætero adquiescet, & quod hominibus meis & suis qui michi servierunt in guerrâ istâ nec malum inde perquiret quam diu vixerit, set eos honorabit & promovebit sicut fideles meos & suos; & quod de consilio meo totam domum suam & totum statum suum ordinabit, & de cætero in omnibus operabitur.

De hoc autem dedit michi plegios & fidejussores R. Rothomagensem archiepiscopum, H. Baiocensem, R. Abricensem, & Red' episcopos; & comitem Willelmum de Mandevillâ, & barones meos quam plurimos qui præsentes erant.

Promisit autem confidenter, quod de eodem daturus est michi fidejussores dominum Regem Francorum, comitem Flandrensem, & Ricardum fratrem suum, & Gaufridum comitem, Henricum comitem, Theobaldum archiepiscopum Cantuariensem & Eboracensem, episcopos, comites, & barones citrà mare & ultra mare, hâc conditione, quod si à prædictâ conventione (quod absit) exierit, mecum contra eum unanimiter stabunt, & nullum ei auxilium vel consilium, nisi ad me revertendi præstabunt.

Willielmus Rex Siciliæ litteris suis confirmat, quicquid nuncii sui juraverunt de consummatione matrimonii cum Henrici Regis filiâ.

A.D. 1176. An. 22 Hen. II.

Vid. Præfat. hujusce operis.

HENRICO DEI gratiâ nobilissimo Regi Anglorum, speciali amico suo, Will' eadem gratiâ Rex Siciliæ, ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ, salutem.

Honorabiles magnificentiæ vestræ nuncios recepimus honorificè, quorum insinuatione nobis innotuit, quod præsentibus & jubentibus vobis, tres nobiles & spectatæ fidei viri de regno vestro in animâ vestrâ consummationem matrimonii inter nos & filiam vestram juraverunt, qui & postulaverunt instantius ut idem manu propriâ juraremus: quod, quia regno nostro semper, & nostris fuit progenitoribus insuetum personaliter jurare, non duximus expedire.

Quare prædicti nuncii vestri quæsierunt, ut sicut ab honorabilibus personis feceratis illud in animâ vestrâ jurari, sic & nos similiter in animâ nostrâ fieri faceremus.

Nos equidem, & quod à nostris nunciis in vestrâ præsentiâ constitutis, super concessione matrimonii, ex parte nostrâ juratum est, ratihabitione firmamus; & quod, vobis præsentibus, in animâ vestrâ juratum est, grato assensu recepimus ac si manu propriâ jurassetis; cùm unum & idem putemus sacramentum, quod vel manu propriâ fit, vel in animâ jubentis & præsentis juratur.

Post hæc nuncii vestri juraverunt quod, postquam nuncii nostri cum galeis ad partes sancti Egidii pervenerint, quam primum id vobis innotuerit, nobilissima filia vestra eis, quam citus poterit, assignabitur nostro feliciter matrimonio copulando. Vestra itaque interest, & vobis cedet ad gloriam celeriter exequi quæ initiati matrimonii perfectionem desiderant.

Dat' Panormi, vicessimo tertio die Augusti.

Compromissum Alphonsi Regis Castellæ (qui uxorem duxerat Aleanoram Henrici filiam) & Garciæ Regis Navarræ; in quo constituunt omnium quærelarum arbitrum Henricum Regem Angliæ.

A. D. 1176. An. 22 Hen. II.

Ex Ben. Abb. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f. 87.

HOC est pactum & conventio, quæ facta fuit inter Aldefonsum Regem Castellæ, & Sanctium Regem Navarre avunculum suum, de quærelis videlicet quas inter se habebant, ut pro judicio Regis Angliæ sibi satisfacerent. Ad hæc uterque Regum quatuor castella in fidelitate ponit, ut judicium Henrici Regis Angliæ, filii Matildis Imperatricis, soceri Regis Aldefonsi, accipiat, & compleat, & per quem steterit, quo minus fiant, subscripta castella amittat.

Rex vero Aldefonsus ponit in fidelitate Nagaram castellum Christianorum, & Or castellum Judæorum, & Arnedo castellum Christianorum, & Celorigon castellum Judæorum.

Similiter Sanctius Rex Navarre in hâc fidelitate ponit Stellam castellum, quod Petrus Roderici tenet; & castellum Judæorum; & Funes; & Maranon.

Et ad hoc nuncii utriusque Regis sint ad præsentiam Regis Angliæ in primâ die præsentis quadragesimæ, quæ est caput jejunii, ad hoc judicium recipiendum.

Et si forsitan nuncii cujuslibet partis morte vel infirmitate, vel captivitate in viâ suâ detenti fuerint, præcedentes nuncii expectent eos usque triginta dies ultra diem præfixam in curiâ prænominati Regis Angliæ; & qui sani remanserint, veniant ad curiam, & accipiant judicium.

Et, si omnes infirmi, vel capti, vel mortui fuerint, nichil Rex, cujus fuerint, proinde amittat.

Et si omnes, vel aliqui nunciorum, aliquâ harum trium occasionum non fuerint detenti, & ad diem statutum ante Regem Angliæ non venerint, Rex, cujus nuncii fuerint, hæc prædicta castella amittat; & hoc per bonam fidem, & sine malo ingenio.

Et si forte, quod absit, Rex Angliæ interim mortuus fuerit, hoc eodem prædicto modo nuncii isti ad Regem Francorum ad hoc judicium recipiendum pergant; & per eum, sicut per Regem Angliæ, hoc judicium recipiant & compleant.

Sanctius igitur Rex Navarræ hæc tria castella per militem & per portatorium suum recipiat, & donet Naiarum & Celorigo Petro Roderici filio comitis Roderici, & donet Arnedo D. Semenes; & ipsi faciant sibi hominium de eis.

Similiter Aldefonsus Rex Castellæ hæc quatuor castella per militem & per portatorium suum recipiat, & donet Stellam Roderici de Azsagrâ, & Funes S. Ramuri & Maranon R. Martini; & ipsi faciant sibi hominium de eis.

Et si aliquis Regum istorum hæc prædicta castella militibus ea tenentibus auferri voluerit & alteri dare, donet illa Sanctius Rex Navarræ Petro Roderici, vel G. Vermundi, vel S. Raimiri, vel J. Velez', vel R. Martini, vel E. Almoran, vel S. Almoran, vel E. de Oriz, vel P. Ramuri, vel G. de Oriz, vel P. de Oriz.

Similiter Rex Aldefonsus Castellæ donet illa comiti N. vel comiti P. vel comiti G. vel comiti Gomerz, vel R. Gurtezt, vel P. de Arazuri, vel D. Senezt'. vel G. Garsiæ, vel Ordomo Garsiæ, vel G. Roderici de Aztagrâ, vel P. Guntezt, vel L. Roderici de Agafar: sed ipsi qui tenentes fuerint non donent hæc prædicta castella, donec illi qui recipere ea debuerint, faciant hominium de illis alteri Regi, sicut supradictum est.

Et in toto, quantum Rex Aldefonsus tenet de Rege Navarræ, melioret cum suo proprio ære, quantum voluerit & potuerit.

Similiter Rex Sanctius Navarræ melioret, cum suo proprio ære, quantum voluerit, & potuerit in toto quantum tenet de Rege Aldefonso.

Et ad hoc judicium audiendum isti Reges quatuor fideles elegerunt, viz.

Johannem episcopum Tirasonensem, &
Petrum de Areis, &
Ar......... de Torrela, &
Gunterum Petri de Rinoso.

Ut de istis, duo, vel tres, vel omnes, cum nunciis ad curiam Regis Angliæ pergant, & querimonias utriusque Regis, ante eum exponant; & auditis quærelis, quos Rex Angliæ causam suam primitus dicere mandaverit, dicant. Et per verbum horum fidelium, qui hoc judicium à Rege Angliæ audierint, uterque Regum supradictam conventionem, prout in hâc chartâ continetur, attendant & compleant. Et milites, qui de prædictis castellis hominium fecerunt, secundum dictum horum fidelium hoc pactum præfatum Regibus attendant & compleant per bonam fidem, & sine malo ingenio.

Insuper verò ambo Reges prædicti, unusquisque, per fidem suam, firmaverunt, & statuerunt treugas bonas & salvas de hominibus, & castellis, & terris, & de omnibus aliis rebus usque ad septem annos; & ut firmiter teneantur, Sanctius Rex Navarræ ponit Ergam in fidelitate, & Rex Aldefonsus ponit Calagunam.

Et si exercitus cujuslibet horum Regum, cum eo, vel sine eo, regnum alterius intraverit, ille, qui hoc fecerit, prædictum castrum perdat.

Et si forte aliquis vassallus horum Regum, infra istas treugas, in regno alterius vi vel furto castellum acceperit, Rex, cujus ille vassallus fuerit, infra quadraginta dies suum castellum alteri Regi reddat; quod si non fecerit, miles ille, qui castrum, quod in fidelitate positum est, tenuerit, Regi conquerenti prædictum castrum donet, & teneat illud in pignore donec suum castellum recuperet.

Et si aliquis horum regnorum, qui non sit vassallus istorum Regum, aliquo casu in regno alterius castellum acceperit, ambo Reges cum gente suâ super eum veniant, & obsideant, & donec sit captum, de eo non recedant.

Statuerunt etiam ut omnes vassalli utriusque Regis, qui, ex quo ista guerra incepit, hæreditates amiserunt, eas ex integro recuperent, sicut erant tenentes die quâ eas perdiderunt: et pro malefacto, vel judicio, quod hactenus fecissent, eas non perdant; nec infra istos septem annos pro aliquâ querimoniâ ulli respondeant.

Et si deinceps de novo querimonia aliqua, vel judicium inter eos ortum fuerit, ad Medianetum veniant, & secundum quod ibi judicatum fuerit, sibi satisfaciant.

Et omnes homines utriusque regni, securi de regno ad regnum eant & redeant; exceptis notis homicidis.

Et si aliquis istorum Regum hæreditates, sicut supradictum est, reddere noluerit, prædictum castrum alteri Regi reddat, & teneat illud in pignore, donec hæreditates, & totum, quantum de illis exigerit, recuperet.

Et omnes vassalli utriusque Regis sint infra istas treugas, cum hominibus, castellis, hæreditatibus, & etiam cum omnibus aliis rebus, quas habuerint, in qualicumque terrâ fuerint.

Et hæc omnia supradicta teneantur & serventur per bonam fidem, & sine malo ingenio.

Et Rex Aldefonsus Aragoniæ sit in istis treugis, si ei placuerit: & si forte sibi non placuerit in illis esse, tamen treugæ, ut supradictum est, firmiter inter nos Reges præfatos teneantur.

Facta carta inter Narrares & Lucronium, æræ 1214. & kal' Septembris.

Epistola Petri Blesensis Bathon' archidiaconi ad Henricum Regem: quâ, inter alia, adesse nuncios Regum Hispaniæ commemorat, antiquam inter regna controversiam judicio suo submissuros.

A.D. 1177. An. 23 Hen. II.

Vid. Præfat. hujusce operis.

DIU quæsivi, & non inveni, quem desiderat anima mea; diu vos insecutus, sed non assecutus sum. Vanæ namque voces populi, de viis vestris variè sentientes, dum pes meus stetit in viâ rectâ, me in invium retorserunt. Salomon equidem dicit, tria investigabilia esse, & quartum penitus inveniri non posse, "viam aquilæ in cœlo, viam navis in mari, viam colubri super terram, viam viri in adolescentiâ suâ;" ego quintum possum adjicere, viam Regis in Angliâ. Cucurri, domine, hactenus in incertum: et adhuc ignoro, quo veniam, aut quo vadam. Fatigatus enim ab itinere, insuper & arreptus apud Neuportum dysenteriâ gravi, cursores diversos vestrorum exploratores itinerum ante faciem meam circumquaque præmisi; mandetis igitur ubi & quâ die inveniri possitis, benignissime princeps, ut curram in viâ mandatorum vestrorum, & sit lucerna pedibus meis verbum tuum. Cum enim reipublicæ intersit injuncta mihi per vos negotia tempestiviùs expediri, non parcam corpori misero & afflicto donec desideratissimam faciem vestram conspiciam; tu vero dirige in conspectu tuo, domine, viam meam.

Nuncii vestri à Romanâ curiâ redierunt exonerati quidem argento, onerati plumbo; non multum indumentis, aut evectionibus honorati.

Applicuerunt præterea in magno comitatu nuncii Regum Hispaniæ, deferentes ad vos illam antiquam, & utinam antiquatam, regnorum controversiam, quæ tot civitatum populos traxit in exterminium & ruinam.

Benedictus autem DEUS; nam, sicut Regina Austri venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, sic hodiè remotissimi Reges, in hâc querelâ gravi & inexplicabili, vestro judicio se submittunt: postulantes instantius, ut quæstio tam nodosa, sub vestræ discretionis examine resolvatur.

Bene valeat carissimus Dominus meus, diùque ac fæliciter vivat & regnet.

Tenor instrumenti, in quo petitiones & allegationes nunciorum, nomine Regis Castellæ continentur.

A. D. 1177. An. 23 Hen. II.

Ex Ben. Abb. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f. 90.

IN nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, Amen. In nomine Domini Rex Aldefonsus Castellæ & Toleti conqueritur & petit à Rege Sanctio Navarræ avunculo suo, sibi fieri restitutionem de Logronio, de Athleua, de Vanaret, quod est citra Ribaronia, & de Agoscio, de Abtol, de Arresâ, de Alauâ cum suis mercatis, scilicet de Estwalez, & de Divinâ, & omni jure suo de terrâ, quæ dicitur Durango; quæ omnia Rex Aldefonsus bonæ memoriæ, qui Toletum de potestate Saracenorum liberavit, jure hæreditario possedit; et post mortem ejus filia ejus Regina Vracha simili jure possedit, quâ mortuâ, filius ejus Imperator Aldefonsus bonæ memoriæ, similiter jure hæreditario possedit; et post mortem Imperatoris, Rex Sanctius filius ejus, sine placito, jure hæreditario possedit: et post mortem Regis Sanctii, filius ejus dominus noster Rex Aldefonsus similiter prædicta omnia jure hæreditario possedit, quousque hæc omnia jam dictus Rex Navarræ prædicta Regi Castellæ nepoti suo, orphano, pupillo, & innocenti, filio amici & domini sui, & non de his requisito, abstulit, & violenter detinet.

Conqueritur etiam & petit restitutionem sibi fieri à prænominato Rege Navarræ de robâ quam injustè detinet. Imperator enim adquisivit eam à Rege Saracenorum, qui dicebatur Zafadola, & dimisit eam filio suo Regi Sanctio, qui eam post mortem Imperatoris toto tempore vitæ suæ in pace possedit. Quo mortuo dominus meus Rex Aldefonsus, filius ejus, jure hæreditario in pace possedit, quousque Sanctius Ramires de Perolâ eam amisit, qui tenebat eam, secundum consuetudinem Hispaniæ, de manu Petri Ortiz: qui Petrus Ortiz tenebat eam, secundum eandem consuetudinem, à domino nostro Rege Aldefonso.

Petit etiam fructus quos percepit sæpedictus Rex Navarræ de Logronio, & de omnibus aliis prænominatis à tempore invasionis, & damna quæ intulit terræ ejus eam deprædando & comburendo; quorum omnium summam estimamus ferè centum millia marcarum auri.

Præterea petit pontem Reginæ, & Sangossâ, & totam terram quæ est ab his duabus villis usque ad Flumen Iberi: quam terram bonæ memoriæ Rex Aldefonsus avus Imperatoris habuit, & in pace possedit; & per eum, secundum consuetudinem Hispaniæ, consanguineus ejus Rex Sanctius Aragonensis; & eo mortuo, filius ejus Rex Petrus; & post mortem Regis Petri, frater ejus Rex Aldefonsus Aragonensis, similiter sicut consanguinei & amici tenuerunt.

Petit etiam medietatem Tudelæ, ex causâ maternæ successionis, quam comes Dalpere donavit Reginæ Margaretæ sobrinæ suæ, quæ uxor fuit Regis Garsiæ, & aviæ ejusdem Regis Aldefonsi; cum jam dicta Tudela nullo modo pertinet ad Navarram.

Tenor scripti, in quo petitiones & allegationes nunciorum Regis Navarræ continentur.

A.D. 1177. An. 23 Hen. II.

Ex Ben. Abb. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f. 91 b.

PETIT Sanctius Rex Navarræ Cudeio monasterium, Montem de Oca, Vallem Sancti Vincentii, Vallem de Oliacasto, Cingovilaf, Montem Nigrum, Sera Alba usque Agredam, hæc omnia repetit, & quicquid est infra hæc versus Navarram; & istius terræ petit universos redditus, à tempore, quo obiit Rex Sanctius de Penalen' hæc omnia ad regnum suum spectantia possedit & habuit in pace & quietè abavus hujus Regis Sanctii, Garsias scilicet Rex Navarræ & Nageræ; & proavus ejus per violentiam fuit expulsus ab hoc regno, propter imbecillitatem suam, per Aldefonsum Regem Castellæ, consanguineum suum; procedente autem tempore Rex Garsias, nepos ejus & pater hujus, inclitæ memoriæ, divinâ voluntate & fide naturalium hominum suorum exhibitâ, recuperavit regnum suum, licet non integrum; & quod restat adhuc petit filius ejus Sanctius nunc Rex Navarræ.

Præterea petit hæc, quæ Imperator abstulit Regi Garsiæ patri suo per vim: scilicet Nageram castellum Christianorum & Judæorum, Gramon, Pancorvo, Belferazt, Cereso monasterium, Celorigo, Bilibio, Medria, Veguera, Clauuero, Verbea, Lautaron' hæc autem repetit & sibi restitui postulat, quia pater suus Rex Garsias jure hæreditario ea possidebat, & Imperator sibi abstulit. Conqueritur etiam de Belforazt, quod Imperator reddiderat Regi Garsiæ patri suo: et eo mortuo, idem Imperator abstulit illud Sanctio, nunc Regi Navarræ, tunc habenti & in pace possidenti tanquam suam propriam hæreditatem.

Præterea petit sibi restitui ab Aldefonso Rege Castellæ possessionem castrorum novissimè sibi ablatorum cum fructibus inde perceptis, & quicquid habiturus esset si non esset indè ejectus. Sunt autem nomina castellorum hæc; Kel, Ocon, Patungos, Gramon, Cereso, Valorcanos, Trepeana, Miriel, Amihugo, Haiâga, Miranda, Sancta Agathea, Salmas, Portela, Malvertin, Legiun & castrum quod tenet Godin' hæc autem petit hâc ratione, quia habuit & possedit pro suo, & sine ordine judiciario ejectus est; & iccirco querela sua debet procedere, quia ultima est violentia, & priùs debet purgari; & etiam altera pars à jure suo cecidit, si quod habuit.

Ad hoc Sanctius Rex Navarræ, de jure suo confidens, hanc infra scriptam conventionem proponit, quod tale est.

Hæc est carta pacis & concordiæ quæ fuit facta inter Regem Aldefonsum de Castellâ, & Regem Sanctium de Navarrâ, in abbatiâ quæ vocatur Siterium.

A.D. 1177. An. 23 Hen. II.

Ex Ben. Abb. Bibl. Cotton. Julius A. XI. f. 92.

PLACUIT utrique Regum ut fieret pax & concordia inter eos per decem annos, & facta est, & placuit ut hoc juramento firmarent. Et jurarent ipsi, & barones utriusque super altare & super iv. evangelia, ut tenerent prædictam concordiam & treugas, per fidem & sine malo ingenio, & sine fraude per x. annos: & istæ treugæ factæ fuere de corporibus & pecoribus, de facultatibus & castellis, per fidem & sine fraude, & malo ingenio; & si aliquis Regum vel baronum istas treugas fregerit, & infra xl. dies clamorem factum non emendaverit, sit perjurus & alevoso. Facta carta æra MCCV. mense Octobrio' ut autem sequenti festivitate sancti Martini usque ad x. annos sit terminus treugarum, & quod infra decem annos scriptæ conventionis, sit læsus, conqueritur; est autem læsus infra x. annos illos in ablatione istorum castellorum Kel, Leguin, Malvetzin, Portela.

Præterea petit Rex Navarræ sibi restitui à Rege Castellæ usque ad summam C. milia marcarum argenti; Rege Sanctio, hodiè in Navarrâ regnante, satisfactionem Regi Aldefonso offerente de omnibus querelis suis secundum arbitrium baronum utriusque, vel serenissimi Regis Angliæ. Et confidenter dicimus, quoniam ista & his similia, infra talem conventionem, & tales treugas perpetrata, debent primùm restitui, antequàm ad alium causæ perveniatur articulum; quoniam hoc habet lex, hoc habet consuetudo, hoc habet canon, hoc habent omnia jura. Hæc, quæ dicta sunt, manifesta sunt literâ, sed pleniùs & copiosiùs manifestabuntur linguâ.

Judicium sive arbitrium Regis Angliæ in causâ prædictâ, de differentiis sibi compromissis per Reges Castellæ & Navarræ.

A.D. 1177. An. 23 Hen. II.

Chron. Bromt. X Script. col. 1124.

H. DEI gratiâ Rex Angliæ, dux Norm' & Aquit' & comes And' charissimis amicis suis Aldefonso Regi Castellæ & Sanctio Regi Navarræ, salutem.

Sicut ex literarum vestrarum tenore, & fidelium vestrorum,

Johannis episcopi Tirasonensis,
Petri de Areis,
Gutteri Petri de Rinoso;

Relatione, & nuntiorum vestrorum,

Episc' Palentin,	*Episc' Pampelun,*
Comitis Gumes,	*Gursie Berneri,*
Lobdiezt,	*Sanctii Ramiri,*
Gomes Garsiæ,	*Espaignol de Taissonal,*
Garsi Garsi,	*Petri Raimiri,*
Pet' Petri,	*Acenari de Chalez,*
Gotteri Fernanz,	

Assertione cognovimus.

Placuit utrique vestrûm queremonias inter vos habitas, super quibusdam castellis & terris, cum earum terminis & pertinentiis, judicio nostro terminari; nos vero fidelibus & nunciis vestris eâ, quâ decuit, veneratione susceptis, pacem inter vos honori DEI & toti Christianitati plurimum profuturam attendentes, divinæ pietatis & communis utilitatis intuitu, negotium hoc in nos suscepimus. Fidelibus itaque à vobis communiter electis, & procuratoribus & advocatis causarum vestrarum in præsentiâ nostrâ, & episcoporum, & comitum, & baronum nostrorum constitutis, petitiones & allegationes utriusque partis diligenter audivimus & intelleximus.

Proponebant siquidem hi, quibus causa Aldefonsi Regis Castellæ commissa fuerat, Sanctium Regem Navarræ memorato Regi Castellæ, dum adhuc pupillus esset & orphanus, castella & terras, scilicet Logronium, Navarret, Antlena, Aptol, Agosoio, cum omnibus terminis & pertinentiis suis, quæ pater suus, die quâ decessit, & ipse post aliquot annos quietè possederat, injustè & violenter abstulisse; unde & eorum sibi fieri restitutionem postulabant.

Illi vero, quibus causa Sanctii Regis Navarræ commissa fuerat, nichil eorum quæ ab aliis proposita fuerant contradicentes, asserebant Aldefonsum, præfatum Regem Castellæ, Sanctio prænominato Regi Navarræ castella, scil' Legiun, Portol, & castellum quod tenet Godin, per guerram & injustè abstulisse; & parte alterâ in nullo contradicente sibi, eorum sibi fieri restitutionem pari petebant instantiâ.

Præterea in scripto vestro continebatur communi, vos treugas inter vos, usque in septennium, fide interpositâ, firmasse, & hoc ipsum nuncii vestri in jure palam sunt protestati.

Habito igitur cum episcopis, comitibus & baronibus nostris, cum deliberatione consilio, pacem inter vos, ad fidem Christianorum propagandam, & ad inimicorum Christi confusionem, necessariam fore considerantes; plenam etiam, tam ex scriptis vestris quam nunciorum assertionibus, fiduciam concipientes quod, in pace firmandâ & conservandâ, consilio nostro & præcepto parebitis, ante judicii pronunciationem, super præscriptis querelis & treugis, mandamus vobis per nuncios vestros, & consulimus, & præcipimus, & adhuc etiam præsenti scripto mandamus, ut pacem inter vos firmetis, & in perpetuum fideliter observetis.

Super querelis vero prætaxatis de castellis & terris, cum omnibus terminis & pertinentiis, hinc inde violenter & injustè ablatis, cum nichil contra violentiam utrique objectam à parte alterutrâ alteri responderetur, nec quicquid, quo minus restitutiones, quas petebant, faciendæ essent, allegaretur; plenariam utrique parti supradictorum, quæ in jure petita erant, fieri restitutionem adjudicavimus.

Adjunximus etiam ex judicio treugas præfatas inter vos (ut prædictum est) fide firmatas, sicut ex scripto vestro et nunciorum vestrorum publicâ confessione in jure factâ nobis constitit, usque ad constitutum inter vos terminum inviolabiliter observandas. Volumus etiam & præcipimus, pro bono pacis, ut Rex Aldefonsus, dilectus filius noster, donet Sanctio Regi Navarræ, avunculo suo, singulis annis usque ad decennium tria millia marabotinorum, ad tres terminos in anno Byrgis recipienda. Scil' ad quatuor primorum mensium post prædictam restitutionem utrinque factam mille marabotinorum, & ad finem quatuor mensium proximo sequentium mille marabotinorum, & ad finem quatuor mensium tertio sequentium mille marabotinorum, ita ut singulis de x. annis sequentibus prædictam restitutionem, solvantur tria millia marabotinorum ad eosdem terminos, & in loco prænominato, Sanctio Regi Navarræ.

Præterea nuncii utriusque vestrûm juraverunt, ante sententiæ pronunciationem, vos prædictum judicium nostrum, tàm de restitutionibus quàm de treugis, firmiter observaturos; &, nisi feceritis, quod corpora sua reddent in manum nostram & potestatem.

Testibus his,

Ric' archiepiscopo Cantuariæ,	*Will' comite Abbemarliæ,* &
Hug' Dunelm' episcopo.	*Rob' comite Leircestriæ,* &
Gaufr' Elyensi episcopo.	*Willelmo de Mandevilla comite de Exsexa,* &
Rogerio Wigorn' episcopo.	*Will' comite Gloucestriæ,* &
Bartholomo Exoniensi episcopo.	*Will' de Arundel comite Sutsexæ,* &
Gileberto Lund' episcopo.	*Comite Cestriæ,* &
Waltero Rofensi episcopo.	*Comite de Ferreris.*
Reginaldo Bathoniensi episcopo.	Et de baronibus Angl'.
Johanne Norwicensi episcopo.	*Ric' de Luci,* &
Johanne Cicestrensi episcopo.	*Will' de Vesci.*
Rodberto Hereford episcopo.	*Odenello de Dumfravilla.*
.... *episcopo de Sancto David Walliæ,* &	*Rob' de Valt'.*
Adam episcopo de Sancto Asaph, &	*Rogero de Mumbrai.*
Episcopo de Bangor, &	*Rob' de Stutevill.*
Christiano episcopo Candidæ Casæ de Galueia.	*Philippo de Chimai.*
Gaufr. filio Regis comite Britanniæ, &	*Rogerio Bigot,* &

Aliis quàm pluribus, tàm clericis, quam laicis, de regno Angliæ.

Conventio facta inter Henricum Regem Angliæ & Ludovicum Regem Franciæ, per quam uterque tenetur ire in servitium crucis.

A. D. 1177. An. 23 Hen. II.

Chron. Bromt. X Script. col. 1134.

SCIANT omnes, præsentes & futuri, quòd ego Ludovicus Dei gratiâ Rex Francorum, & ego Henricus eâdem gratiâ Rex Angliæ, volumus ad omnium, tàm præsentium quàm futurorum, notitiam pervenire, nos, DEO inspirante, promisisse & jurasse, quod simul ibimus in servitium Christianitatis, & crucem suscipiemus, ituri Jerosolimam; sicut in scripto de susceptione crucis inter nos facto continetur.

Volumus etiam quod omnes sciant, quod sic sumus, & amodò volumus esse amici, quod uterque nostrûm alteri conservabit vitam, & membra, & terrenum honorem suum, contra omnes homines pro posse suo. Et, si quæcunque persona alterutri nostrûm malum facere præsumpserit, ego Henricus juvabo Ludowicum Regem Franciæ, dominum meum, contra omnes homines pro posse meo; & ego Ludowicus juvabo Henricum Regem Angliæ contra omnes homines pro posse meo, sicut hominem & fidelem meum: salvâ fide, quam debemus hominibus nostris, quamdiu ipsi fidem nobis servabunt.

Et neuter nostrûm retinebit inimicum alterius amodò in terrâ nostrâ, ex quo requisitus inde fuerit.

Et, ut amodò tollatur inter nos omnis materia discordiæ, concessimus adinvicem quod de terris, & possessionibus, & aliis rebus, quas quisque nostrûm modò possidet, alter adversus alterum inde amodò nichil petet; excepto eo de Alverniâ unde contentio inter nos est; & excepto feodo de castro Radulphi, & exceptis minutis feodis & divisis terrarum nostrarum de Berriâ, si homines nostri aliquid inde interceperint inter se, vel adversus alterum nostrûm.

Si autem super hiis, quæ superius excepta sunt, per nos ipsos convenire non poterimus, ego Ludowicus Rex Francorum elegi tres episcopos,

Claremontensem,
Nivernensem,
Treverensem:

Et tres barones,

Comitem Theobaldum, &
Comitem Robertum, &
Petrum de Courteneid, fratres meos:

Et ego Henricus Rex Angliæ elegi tres episcopos,

Willielmum Cenomanensem,
Petrum Petragonensem, &
R. Nanetunensem:

Et tres barones,

Mauritium de Cooum,
Willielmum Mangott, &
Petrum de Monte Rabell, ex parte meâ:

Qui, inquisitâ diligenter hinc inde veritate, tàm per seipsos, quàm per juramenta hominum terrarum illarum, prædicti episcopi in verbo veritatis assecurabunt, & laici jurabunt, quod quæcunque cognoverint de jure cujuscunque nostrûm esse, hoc inter nos dicent, & nos eorum dicto bonâ fide firmiter stabimus.

Si vero omnes illi episcopi, quos ego Ludowicus elegi, interesse non poterunt, nichilominus stabimus dicto illorum duorum qui interfuerint; & si omnes barones ex parte meâ nominati non interfuerint, pro eo non remanebit quin stabimus dicto aliorum duorum qui interfuerint; et similiter erit de illis quos ego Rex Henricus elegi tàm de episcôpis, quàm de baronibus: Juravimus etiam, quod nullum malum faciemus eis propter hoc quod veritatem dixerint.

Et si forte, quod DEUS avertat, inter nos de terris nostris aliqua querela oriatur, per eosdem, bonâ fide, & sine malo ingenio, sine dilatione terminetur; si autem aliqua prædictarum personarum interim mortua fuerit, altera loco ipsius substituatur.

Si vero alteruter nostrûm, ante susceptionem crucis, iter peregrinationis arripere voluerit, alter, qui remanebit, terram illius, qui in peregrinatione erit, & homines sicut sua propria & dominica custodiet & manutenebit.

Postquam vero, DEO volente, crucem susceperimus, homines nostros, qui nobiscum ibunt, faciemus jurare quod; si alteruter nostrûm in viâ decesserit, quod DEUS avertat, ita illi, qui superstes erit, fideliter servient, sicut servirent domino suo, si vivus esset, quamdiu in terrâ Jerosolimatanâ morari voluerit.

Pecuniam vero defuncti habebit vivus ad faciendum servitium Christianitatis, præter partem illam, quam, ante iter suum, certis locis, & certis personis dandam decrevit.

Et, si uterque nostrûm decesserit, eligemus, si DEUS nobis spatium indulserit, de probis hominibus nostris, quibus committetur pecunia utriusque nostrûm ad faciendum servitium Christianitatis, & qui ducent & regent homines nostros.

Antequam etiam iter nostrum arripiemus, post susceptam crucem, faciemus illos jurare, quos custodes & gubernatores constituemus terrarum nostrarum, quod ipsi bonâ fide cum omni posse suo, si necesse fuerit, sese adinvicem juvabunt ad defendendum terras nostras, cum ab invicem requisiti fuerint; ita quod illi, quos ego Henricus Rex Angliæ præfecero ad gubernandum terras meas, cum omni posse suo juvabunt ad defendendum terras Ludowici Regis Franciæ domini mei, quemadmodum terras meas defenderent, si civitas mea Rothomagus obsessa esset: & eodem modo quod illi, quos ego Ludowicus Rex Franciæ præfecero ad gubernandum terras meas, cum omni posse suo juvabunt ad defendendum terras Henrici Regis Angliæ, quemadmodum terras meas defenderent, si civitas mea Parisius obsessa esset.

Volo etiam quod mercatores & omnes homines, tàm clerici quàm laici, de terrâ Regis Angliæ cum omnibus rebus suis securi sint, & pacem habeant per omnes terras meas; & ego Henricus Rex Angliæ similiter volo quod mercatores & omnes, tàm clerici quàm laici, de terrâ Regis Franciæ cum omnibus rebus suis securi sint, & pacem habeant per omnes terras meas. Hæc autem suprascripta nos firmiter observaturos promisimus & juravimus in præsentiâ

Venerabilis Petri tituli Sancti Chrysogoni presbyteri Cardinalis, &
Richardi Wintoniensis episcopi, &
Johannis Carnotensis episcopi, &
Henrici Baiocensis episcopi, &
Frogerii Sagiensis episcopi, &
Egidii Ebroicensis episcopi, &
Henrici Regis Angliæ filii, &
Comitis Theobaldi, &
Comitis Roberti, &
Petri de Curtenai, &
Comitis Simonis Ebroicensis, &
Willielmi de Humez; &

Multorum aliorum, tam clericorum quàm laicorum.

Litteræ Ludovici Regis Franciæ, quibus profitetur se terram Angliæ Regis in cismarinis partibus sitam, in suam custodiam accepisse.

A. D. 1177. An. 23 Hen. II.

Chron. Bromt. X Script. col. 1137.

LUDOVICUS Rex Franciæ, omnibus ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Noverit universitas vestra, quod nos recepimus in custodiâ nostrâ totam terram Henrici Regis Angliæ, karissimi fratris nostri, in cismarinis partibus sitam, si contigerit eum in Angliam transfretare vel peregrè proficisci. Ita quod quando ballivi sui de transmarinâ terrâ nos requisierint, præstabimus ad ejusdem terræ defensionem & protectionem, bonâ fide & sine malo ingenio, eis consilium & auxilium.

Act' apud Venices, &c.

Carta Regis Willielmi Siciliæ, quam fecit Johannæ, filiæ Henrici Regis Angliæ, de dote suâ, quâ eam dotavit die desponsationis suæ.

A. D. 1177. An. 23 Hen. II.

R. de Hoved. Francof. 1601. p. 551.

IN nomine DEI æterni & salvatoris nostri Jesu Christi, Amen.

Rerum fœdus & concordiam humanarum, inter cætera pacis bona, ligat fortius & astringit vinculum conjugale; quod & sacramenti altitudine venerandum, & ipsâ suæ institutionis est singularitate præclarum, & solenni ab initio mundi & temporis consuetudine celebratum.

Cujus itaque virtus & forma, quæ de divinâ institutione traxit originem, nec de peccato induit maculam, nec de longævi serie temporis, desuetudinis potuit sentire jacturam. Quinetiam id honoris venerando accessit mysterio, ut maris & fœminæ consensus in matrimonium, CHRISTI & ecclesiæ teneat sacramentum

Tanti ergo mysterii ratione simul & veneratione inducti, nos Willielmus divinâ favente clementiâ, Rex Siciliæ, et ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ, Johannam puellam regii excellentiâ sanguinis illustrissimam, filiam Henrici magnifici Regis Anglorum, divino nutu & felici auspicio, sacri lege matrimonii & maritali nobis fœdere copulamus, ut bonum conjugii castæ dilectionis fides exhibeat; unde nobis in posterum proles regia, DEO dante, succedat, quæ, divini gratiâ muneris, virtutum simul & generis titulo ad regni possit & debeat fastigium sublimari.

Quia vero nostrâ dignum est celsitudine, ut tam nobile ac insigne conjugium decenti dotario debeat honorari; per hoc præsens scriptum damus, & in dodarium concedimus præfatæ Reginæ charissimæ uxori nostræ, comitatum Montis Sancti Angeli, civitatem Siponti, & civitatem Vestæ, cum omnibus justis tenementis & pertinentiis earum.

In servitio autem concedimus ei, de tenementis comitis Godefridi, Alesine, Peschisam, Bicum, Caprile, Barannum, & Filizum, & omnia alia quæ idem comes de honore ejusdem comitatûs Montis Sancti Angeli tenere dinoscitur.

Concedimus etiam ei similiter in servitio Candelarium, Sanctum Clericum, Castellam, Paganum, Bersentium, & Cagnanum.
Insuper concedimus ut sint de honore ipsius dodarii monasterium Sancti Johannis de Lama, & monasterium Sanctæ Mariæ de Pulsano, cum omnibus tenementis quæ ipsa monasteria tenent de honore prædicti comitatûs Sancti Angeli; ita quidem ut ipsa Regina, uxor nostra prædicta, omnia semper recognoscat ab hæredibus nostris, nobis nostrâ ordinatione in regnum succedentibus; & de omnibus præscriptis tenementis servitium, prout exigit feodum eorum, integrè & illibatè jam dictis hæredibus nostris faciat, & maneat semper in eorum fidelitate.
Ad hujus autem donationis & concessionis nostræ memoriam & inviolabile firmamentum, præsens privilegium per manus Alexandri nostri notarii scribi, & bullâ aureâ nostro typario impressa, roboratum nostro sigillo, jussimus decorari; in quo familiares nostri & aliæ personæ præcepto nostro se scripserunt, anno, mense, & indictione subscriptis.

Ego Walterus Panorm' archiepiscopus.
Ego Alphanus Capuan' archiepiscopus.
Ego Ric' Siracus' episcopus.
Ego Barth' Agrig' episcopus.
Ego Reginaldus Baren' archiepiscopus.
Ego Nich' primus Mess' archiepiscopus.
Ego Rufus Consentinus archiepiscopus.
Ego Theobaldus episcopus, abb' regalis monasterii Sanctæ Mariæ novæ.
Ego Rob. Cataniensis episcopus.
Ego Wido Cephl' episcopus.
Ego Elias Tojanus electus.
Ego Justus Mazz' episcopus.
Ego Robertus Tricaricensis episcopus.
Ego Petrus Galetanus episc'.
Ego Johan' Potentinus episc'.
Ego Rob' de Bizino.
Ego Rob' Malcovenanz.
Ego Alexander Gupill.
Ego Matheus domini Regis vice-cancellarius.
Ego Rob' Casertanus comes.
Ego Amphusus comes Serullat.
Ego Jocelinus comes Lert.
Ego Hugo comes Catazarii.
Ego Ric' Fundanus comes.
Ego Walterus de Moac regni fortunati stolii admiratus.
Ego Aldwinus de Candidâ, domini Regis senesc'.
Ego Berardus gentil' regiæ privatæ familiæ constabularius.
Ego Ric' sacri Regii palatii logotheta.
Ego Bamal' de Monte forti, magister justiciarius.
Ego Persicus Regiæ curiæ magister justiciarius.
Ego Fredericus Regiæ curiæ justiciarius.

Data in urbe Panorm' felici per manus
Walteri venerabilis Panorm' archiepiscopi, &
Mathei Regis vice-cancellarii, &
Ricardi venerabilis Sirac' episc' domini Regis familiarium.
Anno incarnationis Dominicæ MCLXXVII. mense Februarii x. indictione regni verò domini nostri Will' Dei gratiâ magnifici & gloriosissimi Regis Siciliæ, ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ, anno xj. feliciter. Amen.

Feodus & amicitia innovata inter Henricum Regem Angliæ & Philippum Regem Franciæ.

A.D. 1180. An. 26 Hen. II.
R. de Hoved. Francof. 1601. p. 593.

EGO Philippus Dei gratiâ Rex Francorum, & ego Henricus eâdem gratiâ Rex Anglorum, volumus ad omnium, tàm præsentium quàm futurorum, pervenire notitiam, quòd fœdus & amicitiam, fide mediâ & sacramento, innovavimus, quam dominus meus Rex Francorum & ego Henricus Rex Anglorum firmaveramus inter nos coram Jueri in præsentiâ
Petri tituli S. Chrysogoni presbyteri cardinalis, Apostolicæ sedis legati, &
Richardi Wintoniensis episcopi,
et aliorum plurimorum episcoporum, comitum & baronum qui aderant, viz.
Quod sic sumus & amodò volumus esse amici, quòd uterque nostrûm alteri observabit vitam, & membra, & terrenum honorem suum contra omnes homines prò posse suo. Et si quæcunque persona alteri nostrûm malum facere præsumpserit; ego Henricus juvabo Philippum Regem Franciæ, dominum meum, contra omnes homines pro posse meo; & ego Philippus juvabo Henricum Regem Angliæ contra omnes homines pro posse meo, sicut hominem & fidelem meum: salvâ fide, quam debemus hominibus nostris, quamdiu ipsi nobis fidem servabunt.
Et neuter nostrûm amodò retinebit inimicum alterius in terrâ suâ, ex quo inde requisitus fuerit.
Et ut inter nos tollatur amodò omnis materia discordiæ, concessimus ad invicem quòd de terris & possessionibus & omnibus aliis rebus, quas modò habemus, alter adversus alterum nihil amodò petet, excepto eo de Alverniâ, unde contentio inter nos est; & excepto feodo de Castro Radulfi; & exceptis minutis feodis & divisis terrarum nostrarum de Berri, si homines nostri aliquid interceperint inter se, vel adversus alterum nostrûm.
Si autem super his, quæ superius excepta sunt, per nosmetipsos convenire non poterimus, ego Philippus Rex Francorum elegi tres episcopos,
Claremontensem,
Nivernensem,
Trecensem,
Et tres barones,
Comitem Theobaldum, &
Comitem Robertum, &
Petrum de Courtneid, patruos meos:
Et ego Henricus Rex Angliæ elegi tres episcopos,
Willielmum Cenomannensem,
Petrum Petragoritensem,
Robertum Nannetensem,
Et tres barones,
Mauritium de Croun',
Willielmum Maingot,
Petrum de Monte Rabel, ex parte meâ.
Qui inquisitâ veritate hinc inde, tàm per seipsos, quàm per juramenta hominum terrarum illarum, prædicti episcopi in verbo veritatis asserent, & laici jurabunt, quòd quicquid cognoverint de jure alterius nostrûm esse, hoc inter nos dicent, & nos eorum dicto bonâ fide firmiter stabimus.
Si verò omnes illi episcopi, quos ego Philippus elegi, interesse non poterunt, nihilominùs stabimus dicto illorum duorum, qui intererunt; & si omnes barones, ex parte meâ nominati, non interfuerint, pro eo non remanebit, quin stemus dicto illorum duorum qui intererunt: et similiter de illis, quos ego Henricus elegi, tam de episcopis, quàm de baronibus; juravimus etiam quòd nullum malum faciemus eis propter hoc, quod veritatem dixerint.
Et si fortè, quod Deus avertat, inter nos de terris nostris aliqua querela oriatur, per eosdem bonâ fide, & sine malo ingenio, sine dilatione, terminetur: si autem aliqua prædictarum personarum interim mortua fuerit, altera loco ipsius substituatur.
Si verò alter nostrûm iter peregrinationis arripere voluerit, alter, qui remanebit, terram illius, qui in peregrinatione erit, & homines sicut sua propria & dominica fideliter custodiet, & manutenebit, & defendet contra omnes homines, sicut ego Philippus defenderem civitatem meam Parisiis si esset obsessa, & sicut ego Henricus defenderem civitatem meam Rothomagi si esset obsessa.
Ego etiam Philippus volo quòd mercatores & omnes homines, tam clerici, quàm laici, de terrâ Henrici Regis Angliæ cum omnibus rebus suis securi sint, & habeant pacem per omnes terras meas: et ego Henricus similiter volo quod mercatores, & omnes homines, tàm clerici, quàm laici, de terrâ domini mei Regis Franciæ securi sint, & pacem habeant per omnes terras meas.
Hæc autem omnia supradicta nos observaturos & fide & sacramento promisimus.
Juraverunt etiam de præcepto nostro homines nostri post nos, quod bonâ fide consulent nos ad observandum quod juravimus; nec consilium præstabunt quo minus observetur.

Acta sunt hæc iiij. kal' Julii, inter Gisortium & Friam.

Gubernatio Hiberniæ Willielmo filio Aldelmi, dapifero Regis, conceditur.

A.D. 1181. An. 27 Hen. II.
Bibl. Cotton. Titus, B. XI. fol. 90.

HENRICUS, Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, regibus, comitibus, baronibus, & omnibus fidelibus suis Hiberniæ, salutem.
Sciatis me, Dei gratiâ, salvum esse & incolumem, & negotia mea benè & honorificè procedere; ego vero, quamcito potero, vacabo magnis negotiis meis Hiberniæ.
Nunc autem ad vos mitto Willielmum filium Adelmi, dapiferum meum, cui commisi negotia mea tractanda & agenda mei loco & vice.
Quare vobis mando & firmitèr precipio, quòd ei sicut michimet, intendatis de agendis meis, & faciatis quicquid ipse vobis dixerit ex parte meâ; sicut amorem meum habere desideratis, & per fidem quam mihi debetis. Ego quoque ratum habebo & firmum quicquid ipse fecerit, tanquam egomet fecissem, & quicquid vos feceritis erga eum stabile habebo.

Testibus, *Galfrido archidiacono Cantuar'.*
Ricardo archidiacono Pictaviens'.
Ricardo constabulario. Apud Valonis.

Epistola Alexandri III. Papæ, de subventione faciendâ terræ Jerosolymitanæ.

A. D. 1181. An. 27 Hen. II.

R. de Hoved. Francof. 1601. 613.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus, archiepiscopis, & episcopis, & dilectis filiis, abbatibus, & aliis ecclesiarum prælatis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum orientalis terra per impressiones infidelium, & incursus fortium virorum, potentiâ sit & proborum virorum consilio destituta, multo timore percutitur; & ad implorandum subventionem fidelium dilectos filios nostros, milites Templi, latores præsentium, viros utique religiosos & DEUM timentes, archiepiscopi, episcopi, & alii principes terræ, ad partes vestras mittere decreverunt:

Nos autem, quos illius terræ calamitas gravi dolore conturbat, exemplo patrum & prædecessorum nostrorum de ipsius conservatione solliciti, Christianos Reges & principes orbis ad defensionem locorum illorum, in quibus steterunt pedes Domini, salubribus monitis exhortamur; & sicut patres & prædecessores nostri, Urbanus & Eugenius, pontifices Romani statuerunt, ita & nos remissionem & indulgentiam peccatorum statuimus universis, qui pro Christo laborem Jerosolymitanum assumpserint, & contra Saracenos fideli curaverint devotione certare.

Monemus itaque universitatem vestram attentius, & mandamus, quatenus fratres, qui ad hoc missi sunt, benigno recipiatis affectu, & per eos orientalis terræ statu & necessitate compertâ, principes, comites, & alios fideles CHRISTI parochianos vestros, crebris & sollicitis exhortationibus laboretis inducere, ut terram illam, pro cujus liberatione patres & genitores eorum sanguinem proprium effuderunt, adeant festinanter, & contra inimicos crucis CHRISTI potentiâ & virtute decertent.

Litteras autem, quas propter hoc generaliter mittimus, universis facietis ecclesiis publicè legi, & exponatis earum tenorem; & remissionem peccatorum, quam facimus illis qui tam pium & necessarium opus assumpserint, nuncietis; & ita omnes ad exequendum, quod suggerimus, moneatis, quod per sollicitudinem & exhortationem vestram terra illa festinanter fidelium sentiat auxilium & juvamen; & vos propter hoc ab Omnipotenti DEO mercedem possitis consequi sempiternam.

Datum Tusculani, xvj Januarii.

Epistola Gaufridi, Regis Angliæ filii, & Lincolnien' electi, de ejusdem episcopatûs resignatione.

A. D. 1181. An. 27 Hen. II.

R. de Hoved. Francof. 1601. 611.

VENERABILI patri & domino Richardo, DEI gratiâ, Cantuar' archiepiscopo, Apostolicæ sedis legato, Gaufridus domini Regis Angliæ filius, & cancellarius, salutem & reverentiam debitam ac devotam.

Placuit majestati Apostolicæ vestræ injungere sanctitati, ut me certo tempore vocaretis ad suscipiendum ordinem sacerdotis, & pontificalis officii dignitatem. Ego vero, considerans quamplures episcopos maturiores, ac provectiores prudentiâ & ætate, vix tantæ administrationi sufficere, nec sine periculo animarum sui officium pontificatûs ad perfectum explere, veritus sum onus importabile senioribus, mihi imponere juniori; faciens hoc non ex aliquâ levitate animi, sed ob reverentiam sacramenti. Habito itaque tractatu super hoc cum domino Rege patre meo, dominisque & fratribus meis, Rege & Pictaviæ & Britanniorum comitibus; episcopis etiam Henrico Baiocensi, Frogerio Sagiensi, Reginaldo Bathoniensi, Segfrido Cicestrensi, qui præsentes aderant, aliter de vitâ, & statu meo disposui, volens patris mei obsequiis militare ad tempus, & ab episcopalibus abstinere.

Omne itaque jus electionis meæ, & Lincolniensem episcopatum spontanè, liberè, & integrè in manu vestrâ, pater sancte, resigno, tam electionis, quam episcopatûs; absolutionem postulans à vobis tanquam à metropolitano meo, & ad hoc ab Apostolicâ sede specialiter delegato. Benè vale.

Assisa de armis habendis in Angliâ.

A. D. 1181. An. 27 Hen. II.

R. de Hoved. Francof. 1601. 614.

QUICUNQUE habet feodum unius militis, habeat loricam, & cassidem, & clypeum, & lanceam; & omnis miles habeat tot loricas, & cassides, & clypeos, & lanceas, quot habuerit feoda militum in dominio suo.

Quicunque liber laicus habuerit in catallo, vel in redditu, ad valentiam xvi. marcarum, habeat loricam, & cassidem, & clypeum, & lanceam.

Quicunque liber laicus habuerit in catallo ad valentiam x. marcarum, habeat halbergellum, & capelet ferri, & lanceam; & omnes burgenses & tota communia liberorum hominum habeant waubais, & capelet ferri, & lanceam; & unusquisque juret quod infra festum s. Hilarii hæc arma habebit, & domino Regi, scilicet Henrico filio Matildis Imperatricis, fidem portabit; & hæc arma in suo servitio tenebit secundum præceptum suum, & ad fidem domini Regis & regni sui.

Et nullus, ex quo hæc arma habuerit, ea vendat, nec invadiet, nec præstet, nec aliquo alio modo ea à se alienet; nec dominus suus ea aliquo modo ab homine suo alienet, nec per forisfactum, nec per donum, nec per vadium, nec aliquo alio modo.

Et si quis hæc habens arma, obierit, arma sua remaneant hæredi suo; & si hæres de tali ætate non sit, quod armis uti possit, si opus fuerit, ille, eum qui habebit in custodiâ, habeat similiter custodiam armorum; & inveniat hominem, qui armis uti possit in servitio domini Regis, si opus fuerit, donec hæres de tali ætate sit, quod arma portare possit, & tunc ea habeat.

Quicunque vero burgensis plura arma habuerit, quam eum habere oportuerit secundum hanc assisam, ea vendat, vel det, vel sic à se alienet alicui homini, qui ea in servitio domini Regis in Anglia retineat: & nullus eorum plura arma retineat, quam eum secundum hanc assisam habere oportuerit.

Item nullus Judæus loricam vel halbergellum penes se retineat; sed ea vendat, vel det, vel alio modo à se removeat, ita quod remaneant in servitio domini Regis Angliæ.

Item nullus portet arma extra Angliam, nisi per præceptum domini Regis; nec aliquis vendat arma alicui, qui ea portet ab Anglia, nec mercator, nec alius ea ab Anglia portet.

Item justitiæ faciant jurare per legales milites, vel per alios liberos & legales homines de hundredis, & de visnetis, & de burgis, quod viderint expedire, quod qui habeant ad valentiam catalli, sécundum quod eum habere oportuerit, loricam & galeam, & lanceam & clypeum, secundum quod dictum est: scilicet quod separatim nominabunt eos omnes de hundredis suis, & visnetis, & burgis, qui habuerint xvi. marcatas, vel in catallo vel in redditu; & justitiæ postea omnes illos, scilicet, juratores & alios, faciant inbreviari, qui quantum catalli, vel redditûs habuerint, & qui secundum valentiam catalli vel redditûs, quæ arma habere debuerunt; & postea coram eis in communi audientiâ illorum faciant legere hanc assisam de armis habendis, & eos jurare, quod ea arma habebunt secundum valentiam prædictam catallorum, vel reddituum, & ea tenebunt in servitio domini Regis secundum hanc prædictam assisam in præcepto, & fide domini Regis Henrici filii Matildis Imperatricis, & regni sui.

Et si contigerit, quod aliquis illorum, qui habere debuerit hæc arma, non sit in comitatu ad terminum, quando justitiæ in comitatu illo erunt, justitiæ ponant ei terminum in alio comitatu coram eis. Et si in nullo comitatu, per quos ituræ sint, ad eos venerit, & non fuerit in terrâ istâ, ponant ei terminum apud Westminster ad octavas s. Michaelis, quod tunc sit ibi ad faciendum sacramentum suum, sicut se & omnia sua diligit; & ei præcipiatur, quod infra prædictum festum s. Hilarii habeat arma secundum quod ad eum pertinet habendum. Item justitiæ faciant dici per omnes comitatus, per quos ituræ sunt; quod qui hæc arma non habuerint, secundum quod prædictum est, dominus Rex capiet se ad eorum membra, & nullo modo capiet ab eis terram vel catalla. Item nullus juret super legales & liberos homines, qui non habeat sedecim marcatas, vel x. marcatas in catallo. Item justitiæ præcipiant per omnes comitatus, per quos ituræ sunt, quod nullus, sicut seipsum & omnia sua diligit, emat vel vendat aliquam navem ad ducendum ab Anglia; nec aliquis deferat vel deferri faciat maireniam extra Angliam.

Et præcepit Rex, quod nullus reciperetur ad sacramentum armorum nisi liber homo.

Lucius III. Papa iisdem, quibus olim Alexander, privilegiis communit Templarios.

A. D. 1183. An. 29 Hen. II.

Ex Orig. in Thesaur. Our. Recept. Scacc.

LUCIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis Arnaldo magistro religiosæ militiæ Templi, quod Jerosolimis situm est, ejusque fratribus, tam præsentibus quam futuris in perpetuum.

Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Proinde, dilecti in Domino filii, de vobis, & pro vobis Omnipotentem Dominum collaudamus, quoniam in universo mundo vestra religio, & veneranda institutio nuntiatur. Cum enim naturâ essetis filii iræ, & seculi voluptatibus dediti, nunc per aspirantem gratiam evangelii non surdi auditores effecti, relictis pompis secularibus, & rebus propriis, dimissâ etiam spatiosâ viâ, quæ ducit ad mortem, arduum iter, quod ducit ad vitam, humiliter elegistis; atque, ad comprobandum quod in DEI militiâ specialiter computemini, signum vivificæ crucis in vestro pectore assiduè circumfertis. Accedit ad hoc quod, tamquam veri Ysraelitæ, atque instructissimi divini prælii bellatores, veræ caritatis flammâ succensi dictum evangelicum operibus adimpletis, quo dicitur, majorem hâc dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Unde cum, summi pastoris vocem juxta, animas vestras pro fratribus ponere, eosque ab incursibus Paganorum defensare minimè formidetis, &, cum nomine censeamini milites, constituti estis à Domino Catholicæ ecclesiæ defensores, & inimicorum CHRISTI impugnatores.

Licet autem vestrum studium & laudanda devotio in tam sacro opere toto corde & totâ mente desudet, nichilominus tamen universitatem vestram exhortamur in Domino, atque in peccatorum remissionem auctoritate DEI & beati Petri, apostolorum principis, tam vobis quam servitoribus vestris injungimus, ut pro tuendâ Catholicâ ecclesiâ, & eâ, quæ est sub Paganorum tirannide, de ipsorum spurcitiâ eruendâ, expugnando inimicos crucis, invocato CHRISTI nomine, intrepidè laboretis.

Ea etiam, quæ de ipsorum spoliis ceperitis, fidenter in usus vestros convertatis, & ne de his, contra velle vestrum, portionem alicui dare cogamini,

prohibemus. Statuentes ut domus seu templum, in quo estis ad Dei laudem & gloriam, atque defensionem suorum fidelium, & liberandam Dei ecclesiam congregati, cum omnibus possessionibus & bonis suis, quæ in præsentiarum legitimè habere cognoscitur, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate Regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, perpetuis futuris temporibus sub apostolicæ sedis tutelâ & protectione consistat. Præsenti quoque decreto sanccimus, ut vita religiosa, quæ in vestrâ domo est, divinâ inspirante gratiâ, instituta, ibidem inviolabiliter observetur; & fratres, inibi Omnipotenti Domino servientes, castè & sine proprio vivant, & professionem suam dictis & moribus comprobantes, magistro suo, aut quibus ipse præcepit, in omnibus & per omnia subjecti & obedientes existant.

Præterea quemadmodum domus ipsa hujus sacræ vestræ institutionis & ordinis fons & origo esse promeruit; ita nichilominus omnium locorum ad eam pertinentium caput & magistra in perpetuum habeatur. Ad hæc adicientes præcipimus ut, obeunte te, dilecte in Domino fili Arnalde, vel tuorum quolibet successorum, nullus ejusdem domûs fratribus præponatur, nisi militaris & religiosa persona, quæ vestræ conversationis habitum sit professa; nec ab aliis, nisi ab omnibus fratribus insimul, vel à saniori ac puriori eorum parte, qui præponendus fuerit, eligatur.

Porro consuetudines, ad vestræ religionis & officii observantiam, à magistro & fratribus communiter institutas, nulli ecclesiasticæ secularive personæ infringere vel minuere sit licitum. Easdem quoque consuetudines à vobis aliquanto tempore observatas, & scripto firmatas, non, nisi ab eo qui magister est, consentiente tamen saniori parte capituli, liceat immutari. Prohibemus autem & omnimodis interdicimus ut fidelitates, hominia, sive juramenta, vel reliquas securitates, quæ à secularibus frequentantur, nulla ecclesiastica secularisve persona à magistro & fratribus ejusdem domûs exigere audeat. Illud autem scitote, quum sicut vestra sacra institutio & religionis militia divinâ est providentiâ stabilita, ita nichilominus, nullius vitæ religiosioris optentu, ad locum alium vos convenit transvolare. Deus enim, qui est incommutabilis & æternus, mutabilia corda non approbat, sed potius sacrum propositum, semel inceptum, perduci vult usque in finem debitæ actionis. Quot & quanti sub militari cingulo & clamide terreni imperii Domino placuerunt, sibique memoriale perpetuum reliquerunt? Quot & quanti in armis bellicis constituti, pro testamento Dei & paternarum legum defensione suis temporibus fortiter dimicarunt, atque manus suas in sanguinem infidelium Domino consecrantes, post bellicos sudores, æternæ vitæ bravium sunt adepti? Videte itaque vocationem vestram, fratres tam milites, quam servientes, atque juxta Apostolum, unusquisque vestrûm in quâ vocatione vocatus est, in eâ permaneat. Ideoque fratres vestros semel devotos, atque in sacro collegio vestro receptos, post factam in vestrâ militiâ professionem, & habitum religionis assumptum, revertendi ad seculum nullam habere præcipimus facultatem. Nec alicui eorum fas sit, post factam professionem, semel assumptam crucem dominicam & habitum vestræ professionis abicere, vel ad alium locum, seu etiam monasterium, majoris sive minoris religionis optentu, invitis sive inconsultis fratribus, aut eo qui magister extiterit, liceat transmigrare. Nullique ecclesiasticæ secularive personæ ipsos suscipiendi aut retinendi licentia pateat. Sanè laborum vestrorum, quos propriis manibus vel sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus à vobis decimas exigere vel extorquere præsumat. Cæterum decimas, quas, consilio & consensu episcoporum, de manu clericorum vel laicorum habere poteritis; illas etiam, quas, consentientibus episcopis & eorum clericis, acquiretis, vobis auctoritate apostolicâ confirmamus. Ut autem ad plenitudinem salutis, & curam animarum vestrarum nichil vobis desit, & ecclesiastica sacramenta & divina officia vestro sacro collegio exhibeantur commodius, simili modo sanccimus, ut liceat vobis honestos clericos & sacerdotes, secundum Deum, quantum ad vestram scientiam, ordinatos, undecumque ad vos venientes suscipere; & tam in principali domo vestrâ, quam etiam in obedientiis & locis sibi subditis vobiscum habere; dummodo, si è vicino sunt, eos à propriis episcopis expetatis, iidemque nulli alii professioni vel ordini teneantur obnoxii. Quod si episcopi eosdem vobis concedere fortè noluerint, nichilominus tamen eos suscipiendi & retinendi auctoritate sanctæ Romanæ ecclesiæ licentiam habeatis. Si vero aliqui horum, post factam professionem, turbatores religionis vestræ, aut domûs, vel etiam inutiles apparuerint, liceat vobis eos cum saniori parte capituli amovere, eisque transeundi ad alium ordinem, ubi secundum Deum vivere voluerint, licentiam dare, & loco ipsorum alios idoneos substituere, qui etiam unius anni spatio in vestrâ societate probentur. Quo pacto, si mores eorum hoc exigerint, & ad vestrum servitium utiles inventi fuerint, tunc demum professionem facient regulariter vivendi, & magistro suo obediendi; ita tamen ut eundem victum & vestitum vobiscum habeant, necnon lectisternia, excepto eo quod clausa vestimenta portabunt. Set nec ipsis liceat de capitulo, vel curâ domûs vestræ se temerè intromittere, nisi quantum à vobis eis fuerit injunctum. Curam quoque animarum tantum habeant, quantum à vobis fuerint requisiti. Præterea nulli personæ, extra vestrum capitulum, sint subjecti; tibique, dilecte in Domino fili Arnalde, tuisque successoribus, tanquam magistro & prælato suo, secundum statuta ordinis vestri obedientiam deferant. Consecrationes vero altarium seu basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, & cætera ecclesiastica sacramenta à diocesanis suscipiatis episcopis; siquidem catholici fuerint, & gratiam atque communionem Apostolicæ sedis habuerint, & ea gratis, & absque pravitate aliquâ vobis voluerint exhibere: alioquin liceat vobis catholicos, quoscumque malueritis, adire antistites, qui, nimirum nostrâ fultus auctoritate, quæ postulantur, indulgeant. Clericos autem pro pecuniâ prædicare aut lucro, vosque pro ejusmodi causâ eos ad prædicandum mittere, prohibemus; nisi fortè magister Templi, qui pro tempore fuerit, certis ex causis id faciendum esse decreverit. Si quando vero loca deserta fuerint, eidem venerabili domui ab aliquo piâ devotione collata, liceat vobis ibidem villas ædificare, ecclesias & cimiteria, ad opus hominum ibidem manentium, fabricare; ita tamen, ut in viciniâ illâ abbatia vel religiosorum virorum collegium non existat, quæ ob hoc valeat perturbari. Cum autem terræ cultæ vobis quolibet justo titulo conferuntur, facultatem & licentiam habeatis ibidem oratoria construendi, et cimiteria faciendi ad opus transeuntium, & eorum tantummodo qui de vestrâ fuerint mensâ. Indecens enim est, & animarum periculo proximum, religiosos fratres, occasione adeundæ ecclesiæ, se virorum turbis & mulierum frequentiæ inmiscere. Quicumque sanè in vestro collegio suscipientur, stabilitatem loci, conversionem morum, seque militaturos Domino diebus vitæ suæ sub obedientiâ magistri Templi, posito scripto super altare, in quo contineantur ista, promittent. Decernimus ergo, ut receptores vestrarum fraternitatum sive collectarum, salvo jure dominorum suorum, in beati Petri & nostrâ protectione consistant; & per terras, in quibus fuerint, pacem habeant. Simili modo sanccimus, ut quicumque in vestrâ fraternitate fuerit receptus, si fortè ecclesia, ad quam pertinet, à divinis officiis erit prohibita, eumque mori contigerit, eidem sepultura ecclesiastica non negetur; nisi excommunicatus, vel nominatim fuerit interdictus. Præterea si quis fratrum vestrorum, qui ad recipiendas easdem fraternitates vel collectas à vobis fuerint missi, in quamlibet civitatem, castellum, vel vicum advenerint, si fortè locus ipse à divinis officiis sit interdictus, pro Omnipotentis Dei reverentiâ; & eorum jocundo adventu semel in anno aperiantur ecclesiæ, &, exclusis excommunicatis, divina ibi officia celebrentur. Statuimus etiam, ut nulli episcopo in ecclesiis, vobis utroque jure subditis, interdicti vel excommunicationis sententiam liceat promulgare. Verumptamen, si generale interdictum fuerit in locis illis prolatum, exclusis excommunicatis & nominatim interdictis, clausis januis, absque signorum pulsatione, planè divina officia celebretis. Decernimus insuper auctoritate Apostolicâ ut, apud quemcumque locum vos venire contigerit, ab honestis atque catholicis sacerdotibus pœnitentiam, unctionem, seu alia quælibet sacramenta ecclesiastica suscipere liceat; ne fortè ad perceptionem spiritualium bonorum vobis quippiam deesse valeat. Quia vero omnes in Christo unus sumus, & non est personarum differentia apud Deum, tam remissionis peccatorum, quam alterius beneficentiæ, atque Apostolicæ benedictionis, quæ vobis indulta est, etiam familiam & servientes vestros volumus esse participes. Nulli ergo omnino hominum liceat prædictum locum temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre; vel ablata retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, vestris atque aliorum Dei fidelium usibus omnimodis profutura; salvâ in omnibus Apostolicæ sedis auctoritate. Si quis igitur hujus nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, nisi reatum suum congruâ satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat; reumque se divino judicio existere de perpetratâ iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore ac sanguine Dei & Domini Redemptoris nostri Jehu Christi alienus fiat, atque in extremo examine divinæ ultioni subjaceat. Conservantes autem hæc omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, benedictionem & gratiam consequantur. Amen. Amen. Amen.

Ego Lucius Catholicæ ecclesiæ episcopus, &c.

Ego Petrus pbr' card' tt. sc'æ Susanne. ss.
Ego Laboratis pbr' card' sc'æ Mariæ transtib' tt. Calixti. ss.
Ego Rainerius pbr' card' sanct'm Joh's & Pauli tt. Paginachii. ss.
Ego Ubertus pbr' card' tt. s'ti Laurenti in Damaso. ss.
Ego Pand' pbr' card' tt. Basilicæ xii. apostolorum. ss.

Ego Theod' Portuen' & sc'æ Rufine sedis epis. ss.
Ego Paulus Prænestin' episc'. ss.

Ego Jac' diac' card' sc'æ Mariæ in Cosmidyn. ss.
Ego Ardicio diac' card' s'ti Theodori. ss.
Ego Boleo diac' card' s'ti Angeli. ss.
Ego Gerard' s'ti Adriani diac' card'. ss.
Ego Octavian' diac' card' s'tum Sergii & Bachi. ss.
Ego Soffridus diac' card' s'tæ Mariæ in via lata. ss.
Ego Albin' diac' card' s'æ Marie Novæ. ss.

Dat' Velletr' per manum Alberti .... ecclesiæ & presbiteri cardinalis & cancellarii iiij. Maii indictione primâ Incarnationis Dominicæ, anno MCLXXXIII. pontificatûs vero domini Lucii Papæ III. anno ij.

Sigillo plumbeo pend' è filis sericis flavi rubeique coloris.

Epistola Lucii III. Papæ Regi Angliæ, pro subventione faciendâ terræ Jerosolymitanæ.

A. D. 1184.
An. 30 Hen. II.

R. de Hoved. Francof. 1601. 628.

LUCIUS episcopus, servus servorum Dei, Henrico illustri Anglorum Regi, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum cuncti prædecessores tui præ ceteris terræ principibus armorum gloriâ, & animi nobilitate longè retro claruerunt, eosque fidelium populus habere in suâ didicerit adversitate patronos, meritò ad te, non tantum regni sed paternarum virtutum hæredem, quâdam securitate præsumpta, recurritur, ubi populo Christiano imminere periculum, immo exterminium, formidatur; ut per brachium regiæ magnitudinis, membris ejus impendatur præsidium, qui te, ut ad tantæ gloriæ & prælationis apicem pervenires, suâ pietate concessit, & te contra sui nominis impugnatores nefarios murum inexpugnabilem ordinavit.

Primum noverit serenitas tua, jam crebris & molestis super hæc pulsata querelis, qualiter terra Jerosolymitana, specialis hæreditas Crucifixi, in quâ nostræ salutis sunt prænunciata mysteria, & ipsius rei exhibitione completâ, quam ille, qui cuncta condidit in suam sortem, peculiari privilegio deputavit,

perfidæ & spurcissimæ gentis attrita, & convallata pressuris, nisi ei celeri remedio succurratur, prona sit ad ruinam; & inde, quod absit, sustineat irreparabilem religio Christiana jacturam. Ille enim Saladinus, sancti & tremendi nominis immanissimus persecutor, ita spiritu furoris incanduit, & totius nequitiæ suæ vires ad internecionem populi fidelis exercet, ut nisi immanitatis ejus vehemens impetus, quasi objectis obicibus, reprimatur, certam spem fiduciamque suscipiat, quod Jordanis influat in os ejus, & terra aspersione vivifici sanguinis consecrata spurcissimæ superstitionis ipsius contagio polluatur, & quam gloriosi & nobiles prædecessores tui à dominio gentis incredulæ multis laboribus & periculis exemerunt, rursus nefando tyranni nequissimi dominio subjugetur.

Ob hanc itaque necessitatis & imminentis doloris instantiam, magnificentiam tuam apostolicis literis duximus exorandam, imo dilatatis præcordiis summâ acclamatione pulsandam, quatenus ad honorem ipsius respiciens, qui te constituit in sublimi, & juxta nomen magnorum, qui sunt in terris, nomen tibi contulit gloriosum, ad desolationem præfatæ terræ pietatis studio te convertas; & ut ejus confusio in hâc parte tollatur, qui pro te in ipsâ terrâ voluit haberi ludibrio, operam adhibeas efficacem, quatenus prædecessorum tuorum vestigia subsecutus, quam ipsi de principis tenebrarum faucibus eripuerunt, in cultu magni Dei per tuam diligentiam, auxiliante Domino, conservetur.

Eo autem curiosius celsitudinem tuam in tantâ oppressionis angustiâ convenit laborare, quod terram ipsam Regis intelligis præsidio destitutam, & totam spem defensionis suæ ipsius proceres in tuæ magnitudinis duxerunt patrocinio collocandam. Quod indè clarius tua serenitas potest agnoscere, quod summos terræ illius & magnificos defensores, venerabilem fratrem nostrum Erhclium patriarcham, & dilectum filium nostrum magistrum hospitalis, ad tuam excellentiam destinarunt, ut ex ipsorum præsentiâ consideratâ dignitate perpenderes, quanta fuerit necessitatis angustia, pro quâ eorum sustinent tam diu carere præsidio, ut per ipsos facilius ad vota sua tuam devotionem inclinent.

Viros igitur præfatos, tanquam ab ipso Domino tibi destinatos, benignè suscipias, & debitâ charitate pertractes, eorumque postulationibus tanto facilius acquiescas, quanto gravitatis & honestatis intuitu favor est eis & gratia exhibenda. Sanè recolat prudentia tua, & sollicitâ secum meditatione revolvat promissionem illam, quâ de impendendo sæpè dictæ terræ præsidio tuam celsitudinem obligasti, & ita in hâc parte te cautum & studiosum exhibeas, ut te in tremendo judicio tua conscientia non accuset, & ejus, qui non fallitur, districti judicis interrogatio non condemnet.

Epistola Patriarchæ Antioch' ad Regem Angliæ.

A. D. 1188.
An. 34 Hen. II.

R. de Hoved.
Francof. 1601.
643.

ADEI gratiâ, sanctæ & apostolicæ sedis Antiochiæ patriarcha, Henrico per eandem gratiam Anglorum illustrissimo Regi, dilecto domino & amico, in illo regnare per quem Reges regnant.

Condignum & inestimabilem dolorem nostrum pro insperato & terribili, quod nobis, immo totæ Christianitati, nuper accidit, infortunio, cum lachrymis & singultibus Excellentiæ vestræ per hæc presentia denuntiamus. Audiat vobiscum omne seculum dolorem nostrum, ut sciat undè veniat aut quo tendat, noster luctus & nostra lamentatio.

Quarto die mensis Julii, anno Incarnati Verbi millesimo centesimo octogesimo septimo, Saladinus collectâ hostium peregrinâ multitudine prælium commisit cum his, qui erant in terrâ Jerusalem, Christianis, & fusis eorum copiis, de ipsis pro velle suo triumphavit, vivificâ cruce ludibrio Turcorum expositâ; capto Rege, & magistro templi, Raimundo quoque principe propriis manibus nefandi Saladini interfecto; & episcopis, cum templariis & hospitalariis & cum omni ferè multitudine MCC. & peditum triginta millia in tuitione sanctæ crucis, jugulatis: exceptâ multitudine copiosâ, quæ postea in urbibus quas cepit, est interempta vel captivata.

Satiatus denique sanguine Christianorum, Tyberiadem cepit & munivit: deinde civitatem nobilem Accaron, Cayphas, Cæsaream, Joppen, Nazareth, Sebasten, Neapolim, Lydden, Ramatham, Arsur, Ebron, Bethleem, & tunc demum sanctam civitatem Jerusalem, & sepulchrum Domini obsedit; jurans quod ipsum frustatim comminuet, & ejus minutias in profundum maris projiciet: pro residuis formidolosa nos detinet hæsitatio, ignorantes diem & horam in quâ subjiciantur ditioni ejus, & habitatores earum vel captiventur, vel occidantur, maximè cùm victualibus, & equitaturis, & armis bellicis, & defensoribus, constet esse spoliatos.

Pro hâc tantâ irâ & indignatione Dei in nos effusâ desuper, panem nostrum cum lachrymis manducamus & turbamur terrore horribili, ne sepulchrum Dominicum exteris tradatur nationibus, ne pauci, qui remansimus in terrâ Christianâ, si tardaverit succursus, urgentibus inimicis, nostras cervices gladiis ferientium supponamus.

Et quidem prudentiâ, & opinione, & divitiis, cæteris Regibus occidentalibus præeminetis, cujus auxilium semper expectavimus; precamur ut terræ sanctæ potenti festinanter succurratis auxilio: & si tardaveritis, sepulchrum Dominicum cum Antiochiâ nobili civitate, & terrâ sibi adjacente, in opprobrium sempiternum exteris subjacebit nationibus. Mementote laudis & nominis vestri, ut Deus, qui vos sublevavit in regnum, per vos exaltetur; & si huic tam digno operi volueritis manum apponere, ut veniatis, vel optatum nobis mittatis succursum, totius terræ sanctæ liberatio vobis post Deum imputabitur, & nos ipsi in quantum possumus lugentes, & rea pectora nostra percutientes ad Deum clamamus, ut ipse donet vobis, & velle & posse id ipsum sic perficiendi ad laudem & gloriam sui nominis, quatenus in hoc mortis articulo terræ sanctæ & nobis, clementer succurratis. Alioquin nobis, qui variis subjacentes periculis diutino languori succumbimus, jam necesse erit expirare, & fuso sanguine Christianorum, Dominicum sepulchrum & Antiochiam nobilem civitatem, cum terrâ sibi adjacente, in opprobrium sempiternum exteris nationibus subjacere.

Rogamus præterea, ut dilectos fratres nostros Gabulonensem & Valeniensem episcopos, quos pro hoc ipso ad vos mandavimus, commendatos habeatis. Valete.

Rex Angliæ ad Patriarchas Antioch' & Jerusalem, civitatisque Antioch' principem Raimundum.

A. D. 1188.
An. 34 Hen. II.

R. de Hoved.
Francof. 1601.
644.

VENERABILIBUS in Christo patribus & amicis A. & E. Antiochiæ & Jerusalem patriarchis, & R. principi Antiochiæ, & universo populo Christiano orientalis ecclesiæ, Henricus Dei gratiâ, Rex Angliæ, & dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, salutem & consolationem in Christo.

Quoniam peccatis nostris exigentibus, visitavit Dominus temporibus nostris in virgâ furoris sui iniquitates nostras, & terram proprio redemptam sanguine, divino permisit judicio manibus pollui perfidorum, ideò dignum est ut nos & cuncti, qui Christianæ religionis sunt, & ejusdem nominis professores, ad desolationem præfatæ terræ studio pietatis convertamur, & auxilium ac consilium studeamus totis viribus impertiri.

Cum igitur venisset ad nos A. Dei gratiâ, venerabilis Valeniensis episcopus, & dolores & calamitates, quibus orientalis ecclesia premitur, profusis lachrymis & profundis suspiriis indicasset, quanto graviora videmus instare pericula, tanto fortius ac celerius ad maturum subsidium compassio nos accingit, habentes itaque in eo spem & fiduciam qui in se sperantes nullatenus derelinquet: viriliter agite, & confortetur in Domino cor vestrum, quoniam illud credimus Isaiæ vaticinium jam completum; "Jerusalem, leva in circuitu oculos tuos, & vide; omnes isti congregati venerunt tibi. Tunc videbis & afflues; & mirabitur & dilatabitur cor tuum, quando conversa fuerit ad te multitudo maris, & fortitudo gentium venerit tibi."

Nunc autem Dominus, qui respicit super filios hominum, ut videat si est intelligens aut requirens Deum, sic Christianorum hactenus sopitos ad servitium suum excitavit affectus, ut unusquisque qui Domini est, gladium jam posuerit super femur suum, & beatum se quisque reputat & fidelem, qui patrem & matrem & omnia relinquit, ut possit Christo & terræ sanctæ illatas injurias vindicare.

Constantes igitur estote, & in promptu videbitis auxilium Domini vobis præparatum: citius enim quam credatis, tanta vobis per terram & mare in auxilium fidelis populi superveniet multitudo, quantam nec oculus vidit nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quam quidem Dominus ad terræ vestræ subsidium præparavit. Inter cæteros autem principes, ego & filius meus, rejectâ hujus mundi gloriâ, & spretis voluptatibus universis, omnibusque quæ mundi sunt postpositis, in propriis personis totis viribus vos citò, auctore Domino, visitabimus. Valete.

Epistola Terrici, præceptoris Templi, ad Regem Angliæ.

A. D. 1188.
An. 34 Hen. II.

R. de Hoved.
Francof. 1601.
645.

CHARISSIMO domino Henrico, Dei gratiâ, Illustri Anglorum Regi, duci Normanniæ & Aquitaniæ, & comiti Andegaviæ, frater Terricus, quondam magnus præceptor domûs templi Jerusalem, salutem in eo qui dat salutem Regibus.

Sciatis quod Jerusalem cum arce David reddita est Saladino. Syrii autem habent custodiam sepulchri usque ad quartum diem post festum sancti Michaelis, & ipse Saladinus in domo hospitalis permisit remanere decem de fratribus hospitalis, ad custodiendum infirmos usque in unum annum.

Fratres vero hospitalis de Belliverio optimè resistunt Sarracenis adhuc, & duas jam caruanas Sarracenorum expugnaverunt, in quorum alterius captione, omnia arma, & utensilia, & victuaria, quæ erant in castro Fabæ, quod Sarraceni destruxerant, viriliter lucrati sunt: adhuc etiam resistunt Saladino Grageus Montis Regalis, & Mons Regalis, & Saphet Templi, & Gragchus Hospitalis, & Margatum, & Castellum Blancum, & terra Tripolis, & terra Antiochiæ.

Captâ autem Jerosolymâ, Saladinus crucem de templo Domini deponi fecit, & eam per duos dies per civitatem in ostentum fustigando portari fecit; deinde fecit templum Domini aquâ rosatâ intus & exterius, sursum & deorsum, lavari, & legem suam desuper illud per quatuor partes miro tumultu acclamari; à festo vero sancti Martini usque ad circumcisionem Domini obsedit Tyrum, tredecim perrariis die nocteque lapides in eam incessanter jactantibus.

In vigiliâ s. Silvestri dominus Conradus Marchio milites & pedites per murum civitatis disposuit, & armatis septendecim galeis, & decem aliis naviculis, cum auxilio domûs Hospitalis & fratrum Templi, adversus galeas Saladini dimicavit, easque expugnans undecim ex eis retinuit, & magnum Alexandriæ admiraldum cum octo aliis admiraldis cepit, Sarracenorum multitudine interfectâ. Reliquæ vero galeæ Saladini Christianorum manus evadentes ad Saladini exercitum confugerunt, quibus præcepto illius ad terram extractis, ipse Saladinus igne apposito in cinerem & favillam fecit redigi; nimioque dolore commotus, equi sui auriculas, & caudam amputans, equum illum per totum exercitum, videntibus omnibus, equitavit. Valete.

Carta de Geld, Danegeld, & aliis libertatibus ecclesiæ Christi Cantuar' concessis.

A. D. —— An. — Hen. II. Bibl. Cotton. Galba E. IV. fol. 157. b.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, & dux Normanniæ, & Aquitaniæ; & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, et omnibus ministris & fidelibus suis, Francis & Anglis, totius Angliæ, salutem.

Sciatis quod, ad honorem Dei, & pro redemptione animæ meæ, & patris, & matris meæ, & Regis Henrici, avi mei, & antecessorum meorum, & præsertim ad honorem S. Trinitatis, & omnium sanctorum qui requiescunt in ecclesiâ Christi Cantuar' concessi & confirmavi eidem ecclesiæ omnes possessiones & libertates, quas proavus meus, Rex Willielmus, & Rex Henricus, avus meus, eidem ecclesiæ concesserunt & confirmaverunt.

Præterea dono eis & concedo, & hâc cartâ meâ confirmo has libertates; scilicet, geld & danegeld; hidagium; pecuniam pro murdro; opus pontium, castellorum, parcorum, clausurarum, auxilium pecuniæ pro exercitu, warpeni, blodwite, childwite, per omnia dominia archiepiscopi, & monachorum, & villanagia.

Volo etiam quod dominia eorundem & villanagia sint libera & quieta à siris hundr' & boscis hundr'.

Quare volo & firmiter præcipio, quod ipsa ecclesia Christi Cantuar' habeat & teneat omnes prædictas libertates, sicut supra determinatum est, cum terris & omnibus suis, benè & in pace, liberè & quietè, integrè, & plenariè, & honorificè, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in vivariis, & stagnis, & piscariis, & mariscis, in viis, & semitis, & in omnibus aliis locis, & aliis rebus, ad eas pertinentibus, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis, sicut eidem ecclesiæ concessi, & hâc cartâ meâ confirmavi.

Test',

R. *Wynton'*, G. *Elyen'*, J. *Sarum*, H. *Baioc'*, *Regin' Bath'*, A. S. *Asaph.* — episcopis.

Johanne, decano Sarum.
Ricardo de Lucy, com. de Strigol'.
Willielmo filio Aldel' dapifero.
Gilberto Mallet, dapifero.
Rand' de Glanvill.
Philippo de Hastinge.

Apud Marleburg.

Carta Regis leprosis sancti Lazari de Jerusalem concessa.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 5.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris, & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglis, totius Angliæ, salutem.

Sciatis me dedisse & presenti cartâ confirmasse, pro salute meâ & antecessorum & successorum meorum, leprosis s. Lazari de Jerusalem xl. marc. in perpetuam elemosinam annuatim habendas.

Et Ideo præcipio baronibus meis de scaccario, ut singulis annis eas ipsis habere faciant ad festum s. Michaelis, ita quod ipsi indè non vexentur nec disturbentur dilatione vel aliquâ aliâ occasione; & ita eas ibi habeant annuatim, donec à me vel ab heredibus meis, quos volo ut hanc elemosinam ratam habeant & in perpetuum firmiter teneant, eis assignentur in certis redditibus terrarum vel ecclesiarum.

Test',

Galfrido, filio meo.
Willielmo, comite de Albemarle.
Waltero filio Roberti.
Hugone de Creissi.
Willielmo de Lanvall'.
Tom' Bass'.
Rogero de Stut'.
Willielmo de Stut'.
Ger' de Canvill'

Apud Norhant'.

Carta privilegiorum civibus Lincoln' concessa.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. Q. 21.

HENRICUS, Dei gratiâ, &c............................ ep'o Lincoln' justiciariis, vicecomitibus, baronibus, ministris, & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglis Lincoln' salutem.

Sciatis me concessisse civibus meis Lincoln' omnes libertates, & consuetudines, & leges suas, quas habuerunt tempore Edwardi, & Willielmi, & Henrici, Regum Angliæ, & gildam suam mercatoriam de hominibus civitatis & de aliis mercatoribus comitatûs, sicut illam habuerunt tempore prædictorum antecessorum nostrorum, Regum Angliæ, melius & liberius.

Et omnes homines, qui infra quatuor divisas civitatis manent & mercatum deducunt, sint ad gildas, & consuetudines, & assisas civitatis, sicut melius fuerunt tempore Edwardi, Willielmi, & Henrici, Regum Angliæ.

Concedo etiam eis, quod si aliquis emerit aliquam terram infra civitatem de burgagio Lincoln' & eam tenuerit per annum & unum diem sine calumpniâ, & ille, qui eam emerit, possit monstrare quod calumpniator extiterit in regione Angliæ infra annum & non calumpniatus est, eam ex tunc ut in antea benè & in pace teneat eam & sine placito.

Confirmo etiam eis, quod si aliquis manserit in civitate Lincoln' per annum & unum diem sine calumpniâ alicujus calumpniatoris, & dederit consuetudines, & poterit monstrare per leges & consuetudines civitatis, quod calumpniator extiterit in regione Angliæ & non calumpniatus est eum, ex tunc ut in antea remaneat in pace in civitate meâ Lincoln' sicut civis meus.

Test',

E. episcopo Lexov'.
Thomâ, cancellario.
H. constab'.
H. de Essex, constab'.

Apud Nottingeham.

Libertates archiepiscopo Cantuar' concessæ.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. F. 24.

HENRICUS, Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, & universis fidelibus suis, Francis & Anglis, salutem.

Mando vobis, & præcipio, & omnino prohibeo, ne in silvis nec in terris Cantuar' ecclesiæ, & Thomæ Cantuar' archiepiscopi, & omnium successorum suorum, cervos nec cervas, nec capriolos, nec lepores, nec vulpes capiatis, nec omnino aliquam venationem faciatis, præter eos quibus archiepiscopus vel ecclesia Cantuar' licentiam dederit vel præceperit; & hoc præceptum toto nostro tempore, & successorum nostrorum Regum, in omnibus terris quæ ad ecclesiam Cantuar' & ad archiepiscopatum pertinent, inviolabiliter semper conservetur.

Test',

Thom' cancellario.
Regin' comite Cornub'.
Willielmo fratre Regis.
Rico' de Hum' constab'.
Roberto de Dunstanvilld.

Apud Winton'.

Carta privilegiorum burgensibus de Beverlaco concessa.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 16.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, archidiaconis, decanis, præpositis, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, & omnibus ministris & fidelibus suis, salutem.

Sciatis me concessisse, & presenti cartâ meâ confirmasse burgensibus de Beverlaco, omnes libertates & liberas consuetudines, quas Turstinus & Willielmus quondam Eborac' archiepiscopi eis dederunt, & concesserunt, & cartis suis confirmaverunt, & quas Rex Henricus, avus meus, eis concessit & cartâ suâ confirmavit.

Quare volo & firmiter præcipio, quod prædicti burgenses de Beverlaco omnes ipsas libertates & liberas consuetudines, quas eis dederunt & confirmaverunt prædicti Eborac' archiepiscopi, habeant & teneant benè & in pace, liberè & quietè, plenariè, integrè, in theloneo & in hansus, in liberis introitibus & exitibus, in villâ & extra villam, in foro, in bosco & plano, in marisco & turbariâ, in viis & semitis, & in omnibus aliis locis, sicut cartæ prædictorum archiepiscoporum, Turstini & Willielmi scilicet, testantur.

Test',

R. *Wynton'*, G. *Elyens'*, J. *Norwicens'* — episcopis.
G. *filio meo & cancellario.*
Johanne, filio meo.
Magistro W. de Custanc'.
G. *de Luci.*
R. *de Glanvill'.*
Reginaldo de Curtenay.
R. *Bigot.*
Hug' de Cressi.
Hug' de Morewic'.
Alano de Furnell.
Roberto de Witef'.
Mich. Belet.
Will'o Ruffo' dapifero.

Apud Arundell.

Carta libertatum burgensibus de Notingeham concessa.

A. D. ——
An. — Hen. II.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. Y. 1.

HENRICUS, Rex Angliæ, &c. Sciatis me concessisse & hâc cartâ meâ confirmasse burgensibus de Notingeham, omnes illas liberas consuetudines quas habuerunt tempore Henrici avi nostri; scilicet, tol, & theam, & infangenethef, & telonia, à Turmotestonâ usque ad Newerc, de omnibus Trentam transeuntibus, ita plenariè ut in burgo de Notingeham; & ex aliâ parte à Duito ultra Rempeston usque ad aquam de Radeford in North'.

Homines etiam de Notingehamsire & de Derbescire venire debent ad burgum de Notingeham, die Veneris & Sabbati, cum quadrigis & summagiis suis; nec aliquis, infra decem leucas in circuitu de Notingeham, tinctos pannos operari debet nisi in burgo de Notingeham.

Et si aliquis, undecunque sit, in burgo de Notingeham manserit anno uno & die uno tempore pacis absque calumpniâ, nullus postea nisi Rex ...... jus habebit.

Et quicunque burgensium terram vicini sui emerit, & possederit per annum integrum & diem unum absque calumpniâ parentum vendentis, si in Angliâ fuerint, postea eam quietè possidebit; neque preposito burgi de Notingeham aliquis burgensium calumpnianti respondeatur, nisi alius fuerit accusator in causâ.

Et quicunque in burgo manserit, cujuscunque feodi sit, reddere debet simul cum burgensibus talliagia, & defectus burgi adimplere.

Omnes etiam qui ad forum de Notingeham venerint, à vespere diei Veneris usque ad vesperam Sabbati, non namientur nisi pro firmâ Regis.

Et iter de Trentâ liberum esse debet navigantibus, quantum pertica una optinebit ex utrâque parte fili aquæ.

Quare volo & firmiter præcipio, quod prædicti burgenses prædictas consuetudines habeant & teneant benè & in pace, liberè & quietè, & honorificè, & plenariè, & integrè, sicut habuerunt tempore Regis Henrici avi mei.

Teste, &c.

Breve Regis pro prioratu S. Trinitatis London' de Anglicâ Cnihtenegildâ.

A. D. ——
An. — Hen. II.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. N. 5.

HENRICUS, Rex Anglie, & dux Normannie & Aquitanie, & comes Andegavie, episcopo London', & vic', & preposito, & omnibus baronibus & fidelibus suis, Francis & Anglis, de London' & Middelsexa, salutem.

Sciatis me concessisse & confirmasse ecclesie & canonicis sancte Trinitatis London' socam de Anglicâ Cnihtegildâ, & terram que ei pertinet, infra burgum & extra, sicut homines ejusdem gilde eis dederunt & concesserunt.

Et volo & firmiter precipio quod benè, & in pace, & honorificè, & liberè teneant cum sacâ & socâ, et toll, & team, & infangenetheof, & omnibus consuetudinibus suis, sicut homines predicte gilde melius habuerunt tempore R. Eadvardi, vel aliquo tempore.

Testibus, *Alienorâ, Reginâ; & Herberto Albrinc' episcopo; & Thomâ, cancellario; & Ricardo de Luci; & Humfrido de Bohon, dapifero; & Radulpho de Hasting'*. Apud London.

Pro Alberico de Vere ut sit comes de Oxenford, cum tertio denario de placitis ejusdem comitatûs.

A. D. ——
An. — Hen. II.
Ex Orig. Vid. Selden, Vol. III. col. 684.

H. REX Anglie & dux Normannie & Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris, & omnibus fidelibus suis totius Anglie, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis me dedisse & concessisse comiti Alberico in feodo & hereditate, tertium denarium de placitis comitatûs Oxenfordscyre, ut sit indè comes.

Quare volo & firmiter precipio, quod ipse & heredes sui habeant indè comitatum suum, ita liberè, & quietè, & honorificè sicut aliquis comitum Anglie liberius & quietius & honorificentius habet.

Testibus,
T. Cancellario.
Hugone comite de Norf'.
Rogero comite de Clare.
Comite Patricio.
Richardo filio Gisleberti.
Henrico de Essex, constab'.
Richardo de Hum', constab'.
Richardo de Lucy.
Waltero, filio Roberti.
M. Biscet, dapifero.
Warino, filio Geraldi.
.... camerario.
Richardo de Canvillâ.
Willielmo de Lanval.
Hammone Peccato.

Apud Dour' in transitu Regis.

Rex concessit Willelmo, comiti Arundel, castellum de Arundel cum toto honore Arundelli; & tercium denarium de placitis de Suthsex.

A. D. ——
An. — Hen. II.
Cart. Inspex. 5 Edw. III. M, 1.

HENRICUS Rex Anglie, & dux Normannie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris & fidelibus suis tocius Anglie, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis me dedisse Willielmo comiti Arundel castellum de Arundel, cum toto honore Arundelli & cum omnibus pertinenciis suis; tenendum sibi & heredibus suis, de me & heredibus meis in feodo & hereditate, & tercium denarium de placitis de Suthsex, undè comes est.

Quare volo & firmiter precipio, quod ipse & heredes sui hec predicta habeant & teneant, benè, & in pace, & honorificè, & liberè, & quiete, & hereditariè, in dominiis, in militibus, in feodis & in forestis, in bosco & plano, in pratis & pascuis, in viis & semitis, in burgo & extra, in aquis & piscaturis, & in omnibus locis cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus predictô honori & castellarie pertinentibus, sicut Rex H. avus meus, honorem illum habuit, quando eum in suo dominio habuit.

Test', *Theo' archiep'o Cantuar'. Hillario ep'o Cicestren'. N. ep'o de Ely & cancellario. Will'o fratre Regis. Rogero comite Cornub'. Hugone comite de Norff'. Henrico de Essex constabulario. Richardo de Humez const'. Richardo de Lucy & aliis.* Apud Westmonasterium.

Rex concessit Ricardo Ruffo, camerario suo, Immemere & Immedone, & bosculum de Sende, per servicium camerariæ Regis.

A. D. ——
An. — Hen. II.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 7.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normanniæ, Aquitannie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, & omnibus ministris & fidelibus suis, Francis & Anglis, tocius Anglie, salutem.

Sciatis me concessisse & dedisse, & presenti cartâ confirmasse Richardo Ruffo, camerario meo, pro servicio suo, Immemere & Immedon', & bosculum de Sende, & domus quas idem Ricardus habebat apud Divisas, sibi & heredibus suis; habenda & tenenda de me & heredibus meis per servicium camerarie mee.

Et ideo volo & firmiter precipio, quod Ricardus Ruffus & heredes sui habeant & teneant omnia supradicta, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & in omnibus aliis locis & aliis rebus ad ea pertinentibus, benè & in pace, liberè & quietè, integrè & honorificè, cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis consuetudinibus suis.

Test', *G. Elyens'. B. Exon'. J. Norwic' episcopis. Ricardo de Luci. Ranulf' de Glanvill'. Hugon' de Cundevill'. Willielmo Basset. Willielmo filio Rad'. Rad'o fil' Stephani, camerar'. Will'o Ruffo. Eustach' fil' Stephani, Roberto Malduit Ailwardo, camerariis.* Apud Winton'.

Carta Regis concessa Hugoni Bigot, in quâ eum comitem de Norfolc' creavit.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. S. 13.

HENRICUS, Rex Anglie, & dux Normannie & Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, justic', baronibus, vicecomitibus, ministris, & omnibus fidelibus suis Franc' & Angl', tocius Anglie & Normannie, salutem.

Sciatis me fecisse Hugonem Bigot comitem de Norfolc', scil' de tercio denario de Nordwic' & de Norfolc', & volo & precipio quod ipse & heredes sui ita liberè & quietè & honorificè teneant de me & de meis heredibus, sicut aliquis comes Angliæ melius vel liberius comitatum suum tenet: & dapiferatum suum ei ita liberè & quietè concedo habendum, sicut Rogerus pater suus melius vel liberius habuit tempore Regis Henrici avi mei.

Et sciatis me recognovisse rectum suum de quatuor maneriis, scil't de Eresham, & de Walesham, & de Aluergate, & de Aclay cum berkariis; & hæc quatuor maneria predicta cum omnibus pertinenciis suis ei reddidi, dedi & concessi, sibi & heredibus suis de me & de heredibus meis tenenda, cum socha & sachâ, & thol & theam, & ynfangenetheof, & dom & som, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus & quietanciis predictis maneriis pertinentibus: et concedo ei omnia tenementa sua de cujuscumque feodo sint que racionabiliter adquisivit.

Quare volo & firmiter precipio, quod ipse & heredes sui habeant & teneant omnia predicta in pace, & liberè & quietè & honorificè, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus & quietanciis que ad predicta tenementa pertinent, in bosco & plano, in pratis & pascuis, in aquis & molendinis, in vivariis & piscariis & mariscis, in viis & semitis, in warennis & fugacionibus, infra burgum & extra, & in omnibus rebus & in omnibus locis.

T. *Teobaldo Cant' archiepiscopo. Henrico Winton' episcopo. Philippo Baioc' ep'o. Arnulf' Lexon' ep'o. Nigello Elien' epo. Tomâ cancellario. Regin' com Cornub'. Hen' de Essex' constabulario. Ric' de Hum' constab', Ric' de Luci. Warin' fil' Ger' camerar'. Maneser Biset, dapif. Will'o filio Ham'. Roberto de Dunstanvill. Joscelino de Baillol.* Apud Norh'.

Carta Regis de terris Radulfo Purcell, hostiario suo, concessis.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. F. 19.

HENRICUS, Rex Angliæ, &c. Sciatis me dedisse & concessisse Radulfo Purcell, hostiario meo, ministerium & terram Roberti Burnelli, avunculi sui, in Anglia & in Normannia, de quocunque ipse Robertus tenuisset.

Quare volo & firmiter precipio, quod prefatus Radulfus & heredes sui in feodo & hereditate ministerium prefatum & terram, benè & in pace, liberè & quietè & honorificè teneant, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus predicto ministerio & terre pertinentibus, sicut umquam Robertus, avunculus suus, melius vel liberius & honorabilius tenuit, in bosco & plano, & pratis & pascuis, & in omnibus rebus aliis, tempore Henrici Regis, avi mei.

Test. *Nigello Elyens' episcopo. Tom' Cantuar'*, &c.

Rex dedit Rogero de Warenguefort ministerium de hostieriâ de scaccario.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. I. 25.

HENRICUS, Rex Anglie, &c. Sciatis quod ego dedi Rogero de Warenguefort, servienti meo, ministerium de hostieriâ de scaccario meo pro servicio suo, cum omnibus pertinenciis eidem ministerio.

Quare volo & firmiter precipio, quod idem Rogerus & heredes sui habeant & teneant predictum ministerium de magistratu hostierie de scaccario meo, benè & in pace, & honorificè & liberè & quietè, sicut aliquis illud melius habuit tempore H. Regis, avi mei; quia nullus de eodem ministerio se intromittat nisi per eum.

Test. *Warino filio Geroldi. Mau' Biset. Will'o fil' Hamonis. Magistro Alueredo.* Apud Pontem Aldomari.

Rex concessit Radulfo filio Salomonis tres obolos de liberacione in die, pro custodiâ gardini & palatii de parco de Haveringes.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. H. 10.

HENRICUS, Dei graciâ, Rex Anglie, &c. Sciatis me concessisse Radulfo filio Salomonis, tres obolos de liberacione in die, per custodiam mei gardini & mei palacii de parco de Haveringes.

Quare volo & firmiter precipio, quod faciatis illam habere ad terminos statutos de firmâ ipsius ville, ita benè & plenariè & honorificè & justè, sicut pater ejus eam melius & plenarius habuit tempore H. avi mei.

Et ita benè & quietè & liberè & justè teneat terram suam & omnia sua, & habeat omnes suas rectitudines & consuetudines, sicut pater ejus Salomon parcarius melius & quietius tenuit, vel plenarius tenuit & habuit tempore H. Regis, avi mei.

Test' *Warin' fil' Gerold' & Mau' Bisset, dapifero*, & aliis.

Bulla Alexandri III. Papæ, concessa Thomæ Cantuar' archiepiscopo, de canonizatione sancti Anselmi, ejusdem ecclesiæ olim archiepiscopi.

A. D. —— An. — Hen. II. Bibl. MS. Coll. C. C. Cantab. 438. 8.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Thomæ Cantuarien' archiepiscopo, salutem & apostolicam benedictionem.

Constitutus olim in præsentiâ nostrâ suppliciter nos & devotè rogasti, ut illum sanctæ recordationis virum Anselmum, Cantuarien' quondam archiepiscopum, cujus vitam & veneranda miracula nobis representare curasti in Turonen' concilio, canonizare vellemus; nos verò, pro eo quod plures illuc convenerant, qui pro aliis sanctis viris illud idem instanter expetebant, ad vitandum invidiæ scandalum, id quod rogaveras, duximus differendum.

Nunc autem de honestate ac prudentiâ tuâ plenam in omnibus fiduciam optinentes, negotium istud tuæ curæ tuæque discretioni committimus, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus fratres episcopos nostros, suffraganeos tuos & abbates, atque alias religiosas personas in tuâ provinciâ constitutas, ante tuam præsentiam convoces; & coram eis omnibus prædicti viri sancti vitâ perlectâ, & miraculorum serie publicè declaratâ, cum consilio & assensu convenientium fratrum super illo canonizando, secundum quod in concilio eorum inveneris, nostrâ fultus auctoritate, procedas. Sciens quod nos id quod tu super hoc cum prædictis fratribus provideris faciendum, auctore Domino, ratum & firmum habebimus.

Dat' Turon' v. id. Junii.

Terra in Exninge concessa Roberto de Insula, reddendo annuatim unum spervarium sorum.

A. D. —— An. — Hen. II. Cart. Antiq. in Turr. Lond. P. 10.

HENRICUS, Dei graciâ, Rex Anglie, dux Normannie & Aquitanie & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, ministris & omnibus fidelibus suis tocius Anglie & Normannie, salutem.

Sciatis me dedisse & presenti cartâ confirmasse donacionem quam Galfridus Ridellus, Cantuar' archid' fecit Roberto de Insula & Galliene cognate sue, filie Willielmi Blundi, de terrâ que fuit Mainerii Portar' in Exninge, quam idem Galfridus dedit prefate Galiene ad se maritandum prenominato Roberto, & quam Matheus comes Bolon' cartâ suâ eis confirmavit; ita scilicet quod predictus Robertus, & Galiena uxor ejus & heredes eorum, habeant & teneant in feodo & hereditate, sicut liberum maritagium, predictam terram, cum omnibus pertinentiis suis de Gaufrido prefato & heredibus ejus, per idem servicium quod ipse Gaufridus & heredes ejus illam de jam dicto comite & heredibus suis tenebant, scilicet reddendo inde annuatim unum spervarium sorum, infra viij. dies proximos festo sancti Michaelis, pro omni servicio.

Quare volo & firmiter precipio, quod predictus Robertus, cum prenominatâ uxore suâ Galienâ, & heredes eorum, habeant & teneant predictam terram cum omnibus pertinenciis suis, in terris, & hominibus, & pasturis, in viis & semitis, & in omnibus aliis locis, & aliis rebus ad eandem pertinentibus, per predictum servicium, benè & in pace, liberè, & quietè, & integrè, & honorificè, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis, sicut carta predicti comitis testatur.

Test', *R. archiepiscopo Eborac'. A. episcopo Lexon'. Willielmo de Curci, dapifero. Willielmo fil' Ham'. Willielmo de Caineto.* Apud Argentem.

Constabularia Regis concessa Willielmo de Humez.

A. D. —— An. — Hen. II. — Cart. Antiq. in Turr. Lond. D.D. 1.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, & dux Normannie & Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, ministris, & omnibus fidelibus suis, salutem.

Sciatis me concessisse & presenti cartâ confirmasse Willielmo de Humez constabulariam meam, quam Ricardus de Humez pater suus habebat de me, sibi & heredibus suis, tenendam de me & de heredibus meis in feodo & hereditate.

Concedo etiam eidem Willielmo & confirmo omnia subscripta, que prefato patri suo concessi & dedi pro servitio suo, & cartis meis confirmavi, sibi & heredibus suis in feodo & hereditate tenenda; videl't, Stamford' cum omnibus pertinentiis castelli & burgi que ibi habebam: dono etiam eis & confirmo Leten' cum pertinentiis suis, & Dudintonam cum pertinentiis suis; & de feodo comitis Giffard' Risinbergam, & Siringeham, & terram de Waddonâ, & de Wichendon in Norff' & in Norm' Meisi, & haiam de Lalutemiere, & terram de Appelgard' cum incremento quod ei addidi, & cum omnibus pertinentiis predictarum terrarum, tenenda in feodo & hereditate sibi & heredibus suis de me & heredibus meis.

Quare volo & firmiter precipio, quod idem Willielmus & heredes sui post eum constabulariam meam & omnia predicta habeant & teneant de me & heredibus meis, benè & in pace, liberè & quietè, integrè & plenariè & honorificè, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in vivariis & stagnis & piscariis, in viis & semitis, & in omnibus aliis locis & aliis rebus ad eam pertinentibus, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis.

Testibus, *R. Winton'* & *H. Baioc'*, *episcopis*; & *Nich' capellano. Walter' fil' Roberti. Ran'l de Glanvill. Hug' de Cressi. Fulk' Painell'. Berham de Verdun*, & aliis. Apud Cadomum.

Alexander III. Papa suscipit sub protectione beati Petri & suâ, priorem & ecclesiam sanctæ Margaritæ de Elenfordesmer.

A. D. —— An. — Hen. II. — Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis Gerelm' priori & fratribus sanctæ Margaritæ de Elenfordesmer, salutem & apostolicam benedictionem.

Preces & petitiones filiorum ecclesiæ, quæ rationi concordant, et ab ecclesiasticâ non dissonant honestate, decet nos clementer admittere, & utiliter effectu prosequente complere; ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus benignius annuentes, ecclesiam vestram, in quâ divino estis obsequio mancipati, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus.

Præterea locum ipsum, in quo ecclesia vestra sita est, & possessiones, quas nobilis vir Radulphus de Chedeléswurd ecclesiæ vestræ in perpetuam elemosinam piâ largitione legitimè concessit, sicut eas rationabiliter possidetis, vobis & eidem ecclesiæ auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Sane novalium vestrorum, quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus à vobis decimas præsumat exigere.

Ad hæc auctoritate apostolicâ inhibemus, ne liceat Saresberiensi episcopo, in cujus diocesi ecclesia vestra sita est, aut ejus archidiaconis, vel officialibus, vobis, vel ecclesiæ vestræ novas & indebitas consuetudines imponere, vel vos aut ecclesiam vestram injustè gravare.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis, confirmationis, & constitutionis infringere, vel ei aliquatenus contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Anagn. vj. k'l. Februar'.

Filis sericis subrubicundis.

Alexander III. Papa confirmat Roberto de Chedeleswurd quatuor hidas terræ in Chedelewurde eidèm concessas à monachis de Abendon.

A. D. —— An. — Hen. II. — Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Roberto de Cheddeslewurd clerico, salutem & apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu sunt prosequente complenda; ea propter, dilecte in Domino fili, tuis justis postulationibus grato concurrentes assensu, quatuor idas terræ in Chedeleswurd' à monachis de Abendon' rationabiliter tibi concessas, sicut in autentico scripto exinde facto continetur, & tu eas legitimè possides, devotioni tuæ auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei aliquatenus contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Anagn' v. kl' Februar'.

Filis sericis flavi rubeique coloris.

Alexander III. Papa bullâ suâ confirmat capellam de Vueleia Roberto personæ ecclesiæ de Chedelewirthe.

A. D. —— An. — Hen. II. — Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Roberto clerico, personæ ecclesiæ de Chedelewirthe, salutem & apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ à rationis tramite non discordant, affectu prosequente complere; ea propter, dilecte in Domino fili, tuis justis postulationibus grato concurrentes assensu, capellam de Vueleia, sicut ad ecclesiam tuam rationabiliter pertinet, & tu ipsam pacificè possides, tibi & eidem ecclesiæ auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Statuentes ut nullus ibi cimiterium facere, *absque diocesani episcopi & personæ* ejusdem *ecclesiæ assensu, præsumat.*

Decernimus ergo, ut nulli *omnino hominum liceat hanc paginam nostræ* confirmationis infringere, *vel ei ausu temerario contraire.*

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, *indignationem Omnipotentis* Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Tusculan' vij. id. Februarii.

Communita sigillo plumbeo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Alexander III. Papa clericis per archidiaconatum Berkesire constitutis indulget, ne canes vel accipitres archidiacono suo exhibeant.

A. D. —— An. — Hen. II. — Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis clericis, per archidiaconatum Berkesirie constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum nobis sit, quamquam inmeritis, omnium ecclesiarum cura commissa, sicut officii nostri debito, cogimur providere, ne subditi superioribus debitam reverentiam subtrahant & honorem; ita quoque volumus præcavere, ne à majoribus subditi valeant indebitè prægravari: ea propter, quieti vestræ paternâ sollicitudine providentes, auctoritate vobis apostolicâ indulgemus, ne canes vel accipitres archidiacono vestro cogamini exhibere; nec eum pluries, quam semel in anno recipere; tunc ei per diem unum & noctem necessaria ministraturi, cum septem tantum equitaturis, & personis totidem, & tribus servientibus peditibus.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ *concessionis infringere*, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lateran' viij. kl' Martii.

Filis sericis flavi rubeique coloris.

Confirmatio pacis initæ inter fratres Militiæ Templi, et fratres Hospitalis.

A. D. —— An. — Hen. II. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis magistro & fratribus Militiæ Templi, salutem & apostolicam benedictionem.

Quanto religio vestra & fratrum Jerosolimitanorum Hospitalis DEO & hominibus creditur magis grata existere, & terræ orientali amplius necessaria & opportuna probatur, tanto de vestrâ & ipsorum unitate majus debemus gaudium lætitiamque concipere, & ut semper inter vos vinculum dilectionis servetur, toto studio laborare. Hâc itaque ratione inducti, pacem & concordiam, quam cum dilectis filiis nostris, magistro & fratribus Hospitalis de omnibus querelis, quæ inter domum vestram & ipsorum à longo tempore fuerant agitatæ, tam de terris & possessionibus, quam etiam de pecuniis, vel quibuslibet aliis rebus, de illorum assensu fecistis, non solum gratam, verum etiam ratam habentes, auctoritate apostolicâ confirmamus, & perpetuis temporibus firmam illibatamque manere censemus; quam utique de verbo ad verbum his litteris duximus annotandam.

" In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen. Notum sit omnibus, tam futuris, quam præsentibus, quod, per voluntatem Omnipotentis DEI, & per domini Papæ Alexandri, cui soli, post Dominum, obedire tenemur, præceptum & ammonitionem, ego frater Odo sancti Amantis, humilis magister militiæ Templi, & ego Rogerius de Mulinis, minister domûs Hospitalis Jerlm' consilio & voluntate capitulorum nostrorum, firmam pacem & gratam concordiam fecimus de omnibus querelis, quæ inter domum Templi & domum Hospitalis fuerant usque ad hanc diem ventilatæ, tam de terris & possessionibus, quam etiam de pecuniis, vel quibuslibet aliis rebus: sopitis ita cunctis querelis, tam citra, quam ultra, quod nulla deinceps suscitari possit, vel repeti.

Hanc autem pacem & concordiam, et universarum querelarum terminationem, nec non & ad invicem fraternam dilectionem, universis fratribus Templi & Hospitalis tenere, conservare & fovere, statuimus & præcipimus; salvis ab hinc in perpetuum quietèque ac pacificè remansuris utrique domui rebus & possessionibus, quas hodie domus utraque, tam ultra mare, quam citra, noscitur tenere.

Si qua verò querela deinceps inter nos, vel successores nostros, seu etiam inter fratres nostros, citra mare, vel ultra surrexerit, per tres utriusque partis fratres, sicut in mandatis à domino Papâ percepimus, eam statuimus terminari; taliter videlicet, quod præceptores illarum domorum vel provinciarum, inter quas orta fuerit quæstio, assumptis quisque discretioribus fratribus, querelam illam dissolvere, & pacem inter se studeant conservare, sine fraude & sine gravamine alterutrius partis, quantum poterunt, cavere."

Si vero per se nequiverint fratres illi querelæ finem imponere, asciscant sibi de suis amicis communiter, quorum consilio & mediatione quæstio valeat terminari; sic scilicet, quod, in quo major pars fratrum illorum convenerit vel amicorum, in eo finis querelæ imponatur, & inter fratres pax semper integra & dilectio firma consistat.

Si autem nec ad id pacis adhuc poterint pervenire, querelam ad nos scriptam transmittant, & nos illam, DEO volente, terminabimus; ipsi verò fratres nichilominus pacem & benevolentiam inter se teneant.

Si quis vero fratrum, quod absit, ab hâc pace, pacisque ac dilectionis conservatione dissiluerit, se contra magistri sui præceptum & capituli Jerosolimitani constitutionem sciat egisse; reatumque suum hujusmodi nullatenus poterit expiare, quousque magistri sui & capituli Jerosolimitani conspectui se præsentet.

His autem duximus adnectendum, quod fratres utriusque domûs se ubique diligant & honorent, & alter commodum alterius mutuâ caritate, & unanimitate fraternâ perquirant & observent; ut, duarum domorum existentes per professionem, unius esse pareant per dilectionem.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Sign' iv. non' August.

Communita sigillo plumbeo pendente à filis sericis rubei coloris.

Epistola supprioris & conventûs ecclesiæ Christi Cantuar' Regi Angliæ; in quâ fit mentio de ejusdem ecclesiæ Threngis.

A. D. —— An. — Hen. II. Lib. MSS. eccl' Cantuar'.

EXCELLENTISSIMO domino suo Henrico, DEI gratiâ, Anglorum Regi, G. supprior & conventus ecclesiæ Christi Cantuar', flebilis & ultra modum afflictus, salutem, & suspiria flentium & afflictorum respicere.

Cum scriptum sit, gloria in excelsis DEO, & in terrâ pax, hominibus bonæ voluntatis, ut pro bonâ voluntate in terris habitâ gloriam habeatis in cœlo, Serenitati vestræ, quam in nullo offendisse credimus vel recognoscimus, supplicamus, ut si quid odii aut rancoris concepistis adversus nos, aut ecclesiam Cantuar' odio personæ alicujus aut operis, præsentis temporis aut præteriti, quod nos debeat respicere, pietatis intuitu remittatis, attendentes innocentiam nostram, nec vindicantes aliorum peccata in nos. Si peccavimus publicè, puniamur: sin autem, quid ecclesia Cantuar' (de quâ omnes Anglorum Reges non solum fidem CHRISTI, sed & coronam regni sumpserunt) quæ usque modo libera extitit, captivatur & conculcatur ab hominibus, cùm sit mater omnium in regno Angliæ manentium? In CHRISTO JESU vobis dicimus, timemus, ne novitates multæ & malæ subitò oriantur, quarum principia etsi nos sensimus, forsitan exitus alios quam nos tanget, nec transire permittet immunes, sed involvet.

Quis hanc novitatem non miretur, quod dominus archiepiscopus dicit, nos debere de eo terras & possessiones nostras tenere? Cum jam per quingentos annos & eo amplius, à tempore scti' magni Theodori, qui terras partitus est, & utrique parti suam portionem assignavit, conventus in pace possederit portionem suam, & liberè administraverit; quod et cartæ Regum & Pontificum plenius attestantur: ex quarum tenore perspicuum videre est, quod usque ad hæc infelicitatis tempora, archiepiscopus nihil juris vel dominationis plus habeat in terris monachorum, quam monachi in terrâ archiepiscopi.

Et ne super hoc quisquam dubitet, proferantur in medium chartæ s. Edwardi Regis, & s. Anselmi archiepiscopi, & aliæ multæ Regum & Pontificum. Quod autem dicitur Lanfrancum divisisse terras, ideo est, quod cum Normanni, captâ Angliâ, omnium ecclesiarum terras occupassent, Rex Willelmus ad instantiam Lanfranci eas resignavit: Lanfrancus vero singulis ecclesiis reddidit quod antea possederunt; sibi autem quod antecessorum fuerat suorum, retinuit. Quod autem tempore Lanfranci non sit facta terrarum divisio, testantur chirographia ante tempora beati Dunstani facta inter archiepiscopos & monachos de concambis terrarum multarum: sed & hoc attestantur scripta vetustissima, quæ linguâ Anglorum Lanbbokef, id est, terrarum libros, vocant.

Quia vero non erant adhuc tempore Regis Willelmi milites in Angliâ, sed Threnges, præcepit Rex, ut de eis milites fierent ad terram defendendam. Fecit autem Lanfrancus Threngos suos milites; monachi vero non fecerunt, sed de portione suâ ducentas libratas terræ dederunt archiepiscopo, ut per milites suos terras eorum defenderet, & ut omnia negotia eorum apud curiam Romanam suis expensis expediret; unde adhuc in totâ terrâ monachorum nullus miles est, sed in terrâ archiepiscopi. Terram tamen ducentarum librarum adhuc habent archiepiscopi.

Pro quibus omnibus valdè miramur, quod vel talia dicit, vel quod assensum ei præbetis; quod vestrâ authoritate, & nomine vestro, per ministros vestros, res & possessiones nostras invadat, cum nihil ad eum spectent; sed nos teneamus post DEUM in capite de vobis, sicut & ipse. Quod manifestum est, decedentibus archiepiscopis quia terræ eorum statim confiscantur: à seculo autem inauditum est, quod possessiones nostræ confiscatæ fuerint aliquo tempore.

Quapropter supplicamus, ut maturius pro DEO, dum potestis, hæc corrigi faciatis, cum fortè tunc voletis cum non potueritis.

Alexandri III. Papæ bulla ad Regem destinata, quâ statuit ne Rex detrimentum acciperet ex ordinatione nuper stabilitâ, de mittendis omnibus archiepiscopis & episcopis ad celebrationem concilii.

A. D. —— An. — Hen. II. Lib. Niger. Scac. Westm.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, karissimo in CHRISTO filio Henrico, illustri Anglorum Regi, archiepiscopis quoque & episcopis, aliisque ecclesiarum prelatis, & universis comitibus & baronibus per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Illum devotæ sinceritatis & sinceræ devotionis affectum, quem tu, karissime fili, Rex, præ aliis antecessoribus vestris, circa unicam matrem tuam, sacrosanctam Romanam ecclesiam, non cessas jugiter exibere, diligentius attendentes, in id propositi & voluntatis adducimur, ut tibi & regno tuo desideremus, quantum cum Deo possumus, utiliter providere.

Ex tenore siquidem literarum tuarum accepimus, quod, habito archiepiscoporum & episcoporum, & comitum quoque & baronum, regni tui concilio, proposuisti omnes archiepiscopos & episcopos ad celebrationem concilii satis plenariè destinare: quod utique nos gratum acceptumque tenentes, tam tibi quam concilio tuo uberes gratiarum exsolvimus actiones.

Ceterum ne ex eo, quod fervore devotionis factum esse dinoscitur, aliquod tibi vel regno tuo in posterum prejudicium irrogetur; ita nos honori & dignitati regni tui providere volentes, sicut tu & regnum tuum sacrosanctam Romanam ecclesiam honoratis, statuimus, ut propter hoc tibi aut posteris tuis nullum detrimentum vel incommodum debeat provenire; neque, occasione istâ, nova consuetudo in regnum tuum possit induci, vel ipsius regni dignitas aliquatenus minorari.

Dat' Paris' xv. kal' April'.

Bulla Alexandri III. Papæ ad Henricum II. Anglorum Regem, quâ monet ut gentem Hybernorum, plurimis spurcitiis atque abominationibus contaminatam, ad cultum Christianæ Fidei per potentiam suam revocet & conservet.

A. D. —— An. — Hen. II. Lib. Nig. Scac. Westm.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, karissimo in Christo filio, H. illustri Anglorum Regi, salutem & apostolicam benedictionem.

Celebri famâ & veridicâ relatione plurimum non sine multâ mentis alacritate, comperimus, quomodo, sicut pias Rex & magnificus princeps, de gente illa Hybernicâ, quæ, Divino timore postposito, tanquam effrenis passim per abrupta deviat vitiorum, & Christianæ fidei religionem abjicit & virtutis, & se interimit mutuâ cede, & de regno illo, quod Romani principes orbis triumphatores, suis temporibus inaccessum, sicut accepimus, reliquerent, faciente Domino, cujus intuitu, sicut indubitanter credimus, adversus ipsam gentem, incultum & indisciplinitam, potentiam tuæ serenitatis extenderas, mirabiliter ac magnificè triumphasti.

Nam, ut alias enormitates & vitia, quibus eadem gens, omissâ religione Christianæ fidei, satis irreverenter deservit, presentialiter omittamus; sicut venerabiles fratres nostri Christianus Lesmorien' episcopus, apostolicæ sedis legatus, archiepiscopi & episcopi terræ, suis nobis literis intimarunt, & dilectus filius noster R. Landaven' archidiaconus, vir prudens & discretus, & regiæ magnitudini vinculo præcipuè devotionis astrictus, qui hæc occulatâ fide perspexit, vivâ vobis voce, tam sollicitè quam prudenter, exposuit, prædicta gens sic forte plenius ad notitiam regiæ serenitatis pervenit: novercas suas publicè introducunt, & ex eis non erubescunt filios proceare; frater uxore fratris, eo vivente, abutitur; unus duabus se sororibus concubinis immiscet; & plerique illorum, matre relictâ, filias introducunt: & omnes passim in quadragesimâ vescuntur carnibus, nec solvunt decimas, nec sacras Dei ecclesias & personas ecclesiasticas, prout debent, aliquatenus reverentur.

Unde quia, sicut eisdem archiepiscopis & episcopis significantibus, & præfato archidiacono plenius & expressius nobis referente, comperimus, coadunato magnifico tuo navali & terrestri exercitu ad subjugandam tuo dominio gentem illam, & ad extirpandam tantæ abbominationis spurcitiam, divinâ inspirante clementiâ, tuum animum erexisti, gratum, sicut debemus, gerimus omnimodis & acceptum; & exinde ei, à quo omne bonum procedit, & qui pios fidelium suorum actus & voluntates in suo beneplacito salutis disponit, devotas gratiarum referimus actiones; Omnipotentem Deum votivis precibus exorantes, ut sicut per potentiam tuæ magnitudinis, ea, quæ tam illicitè in scriptâ terrâ fiunt, incipiunt jam desistere, & pro vitiis virtutum germina pullulare, ita ètiam, cooperante Domino, per te prædicta gens ad tuæ sempiternæ gloriæ coronam inmarcescibilem, & suæ salutis profectum, abjectâ spurcitiâ peccatorum, omnimodam Christianæ religionis suscipiat disciplinam.

Rogamus itaque regiam excellentiam, monemus & exhortamur in Domino, atque in remissionem tibi peccatorum injungimus, quatinus in eo quod laudabiliter incipisti, tuum propensius animum robores & confortes; & gentem illam ad cultum Christianæ fidei per potentiam tuam revoces & conserves; ut sicut, pro tuorum veniâ peccatorum, adversus eam tantum laborem, ut credimus, assumpsisti, ita etiam de suæ salutis profectu coronam merearis suscipere sempiternam.

Et quia, sicut tuæ magnitudinis excellentia, Romana ecclesia aliud jus habet in insulâ quam in terrâ magnâ & continuâ, nos eam de tuæ devotionis fervore spem fiduciamque tenentes, quod jura ipsius ecclesiæ non solum conservare velis, sed etiam ampliare, & ubi nullum jus habet, id debes sibi conferre, magnificentiam tuam rogamus & sollicitè commonemus, ut in præscriptâ terrâ jura beati Petri nobis studeas sollicitè conservare; & si etiam ibi non habet, tua magnitudo eidem ecclesiæ eadem jura constituat & assignet: ita quod exinde regiæ celsitudini gratias debeamus exsolvere copiosas, & tu primitias tuæ gloriæ & triumphi Deo videaris offerre.

Dat' Thuscul, xii. kal' Octobr'.

Bulla Alexandri III. Papæ ad Reges & principes Hiberniæ destinata, quâ monet eos, quatinus fidelitatem quam Henrico II. Regi Angliæ sub juramenti religione fecerunt, ei cum debitâ subjectione firmam & inconcussam servare curent.

A. D. —— An. — Hen. II. Lib. Nig. Scac. Westm.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, nobilibus viris, regibus & principibus Hyberniæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Ubi communi famâ & certâ relatione plurimum nobis innotuit, quod vos karissimum in Christo filium nostrum H. Regem Angliæ illustrem, in vestrum Regem & dominum suscepistis, & ei fidelitatem jurâstis, tanto ampliorem lætitiam in corde concepimus, quanto per ejusdem Regis potentiam in terrâ vestrâ, cooperante Domino, major pax erit atque tranquilitas; & gens Hybernica, quæ per enormitatem & spurcitiam vitiorum adeo videbatur longius recessisse, divino cultui propensius informabitur, & melius Christianæ fidei suscipiet disciplinam.

Unde super eo, quod tam potenti & magnifico Regi, & tam devoto ecclesiæ filio, vos voluntate liberâ subdidistis, providentiam vestram dignâ laudis commendatione prosequimur, cum exinde vobis, ecclesiæ, & toti populo illius terræ, utilitas speretur non immodica proventura; monemus itaque nobilitatem vestram attentius & mandamus, quatinus fidelitatem quam tanto Regi sub juramenti religione fecistis, ei cum debitâ subjectione firmam & inconcussam servare curetis: & ita vos sibi in humilitate & mansuetudine exhibeatis obnoxios & devotos, quod ejus semper gratiam possitis uberiorem percipere, & nos inde prudentiam vestram dignè debeamus commendare.

Dat' Tusculan', xii. kal' Octob'.

Bulla Alexandri III. Papæ ad Christianum Lesmoren' episcopum apostolicæ sedis legatum, & ad archiepiscopos Hiberniæ, de adsistendo Anglorum Rege catholico & principe christianissimo.

A. D. —— An. — Hen. II. Lib. Nig. Scac. Westm.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Christiano Lesmoren' episcopo, apostolicæ sedis legato, & Gel' Ardmachen' Donato Casilien' Lawr' Dufliuen' & Catholic' Tuanen' archiepiscopis, & eorum suffraganeis, salutem & apostolicam benedictionem.

Quantis vitiorum enormitatibus gens Hibernica sit infecta, & quomodo Dei timore & Christianæ fidei religione postpositâ, ea sequatur quæ pericula pariunt animarum, ex vestrarum serie literarum nobis innotuit, & aliorum etiam veridicâ relatione nichilominus ad notitiam apostolicæ sedis plerumque pervenit.

Inde est utique quod nos, ex vestris literis intelligentes, quod per potentiam karissimi in Christo filii nostri, H. illustris Anglorum Regis, qui, divinâ inspiratione compunctus, coadunatis viribus suis, gentem illam barbaram, incultam, & divinæ legis ignarum, suo dominio subjugavit, ea quæ in terrâ vestrâ tam illicitè committuntur, cooperante Domino, incipiunt jam desistere, gaudio gavisi sumus; & ei, qui jam dicto Regi tantam victoriam contulit & triumphum, immensas gratiarum actiones exsolvimus; prece supplici postulantes, ut per vigilantiam & sollicitudinem ipsius Regis, vestro cooperante studio, gens illa indisciplinata & indomita cultum divinæ legis, & religionem Christianæ fidei, per omnia &. in omnibus incitetur, & vos ac cæteri ecclesiastici viri, honore & trinquillitate debitâ gaudeatis.

Quoniam igitur decet vos ad ea persequenda, quæ tam pio sunt inchoata principio, sollicitam adhibere diligentiam & favorem, fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, atque præcipimus, quatinus memorato Regi, sicut viro magnifico, & devotissimo ecclesiæ filio, ad manutenendam & conservandam terram illam, & ad extirpandam inde tantæ abbominationis spurcitiam, quantum (salvo vestro ordine & officio) poteritis, diligenter & viriliter assistatis.

Et si quis Regum, principum, vel aliorum hominum ipsius terræ, contra juramenti debitum, & fidelitatem prædicto Regi exibitam, ausu temerario venire temptaverit, si ad commonitionem vestram celeriter, sicut debet, non resipuerit, eum auctoritate apostolicâ freti, omni occasione & excusatione postpositâ, censurâ ecclesiasticâ percellatis: ita mandatum nostrum diligenter & efficaciter executuri, ut sicut præfatus Rex, tanquam catholicus & christianissimus princeps, nos tam in decimis quam in aliis ecclesiasticis justitiis vobis restituendis, & in omnibus quæ ad ecclesiasticam pertinent libertatem, piè & benignè dicitur exaudisse, ita etiam vos sibi ea quæ ad regiam respiciunt dignitatem conservetis firmiter, &, quantum in vobis est, faciatis ab aliis conservari.

Dat' Tusculan', xii. kal' Octob'.

Rex concedit & confirmat Margaretæ cognatæ Willielmi fil' Durandi, qui propositum habet ad monachatum transire, totam terram ejusdem Willielmi.

A. D. —— An. — Hen. II. Ex Orig. in Archiv. S. Pet. Westm.

H. DEI gratiâ, Rex Angliæ, &. dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris, & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglis totius Angliæ, salutem.

Sciatis quod Willelmus filius Durandi' Nani, veniens in præsentiam meam, propositum se habere asseruit ad monachatum transeundi; rogavit etiam ut totam terram suam concederem & confirmarem Margaretæ cognatæ suæ, uxori Alexandri de Barentin servientis mei; & eandem terram michi in manum meam reddidit: & ego eandem terram prædicto Alexandro & Margaretæ uxori suæ, cum omnibus pertinentiis suis, dedi & concessi, & cartâ meâ ipsis & heredibus suis confirmavi; scilt' massagium suum cum terro quæ ei pertinet, viz. viii. solidatas terræ de Warneburna & Odiham, quam idem Durandus Nanus, pater ipsius Willielmi, emit de Suffacio coram Rege H. avo meo, & justiciis suis; & herbagium quod curiæ suæ pertinet quæ fuit Anti; & de bosco meo de

Odiham sufficienter ad focum suum, & ad claudendum haias suas sine wasto; & pasturam xii. bobus suis cum meis bobus: prohibens ne quis capiat pecuniam suam pro pasturâ meâ.

Quare volo & firmiter præcipio, quod idem Alexander serviens meus, & Margareta uxor sua & hæredes sui, omnia prædicta cum toto tenemento & jure Durandi Nani patris ipsius Willelmi in hundredo de Odiham, sicut melius & integrius tenuit tempore H. avi mei, habeant & teneant benè & in pace, liberè & quietè, integrè & plenariè & honorificè, in bosco & plano, in pratis & pascuis, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & in omnibus aliis locis & aliis rebus ad illud pertinentibus, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis, sicut eis concessi & hâc cartâ confirmavi.

Testibus, *R. archiep'o Cantuar. R. Winton. G. Eliens' epis'. Herberto archidiacono de Norhampton. Comite Willelmo de Mandavilla. Ricardo de Luci. Ricardo de Humet constabulario. Seero de Quinco. Reginaldo de Curtenai. Willelmo de Lanvaloi. Thoma Basset. Hugone de Creissi. Roberto de Stutevilla. Ricardo filio Walkelini.* Apud Wudestok.

Rex hundredum de Angr' Ricardo de Luci concedit.

A. D. ——
An. — Hen. II.

Ex Orig.
Bibl. Cotton.
Cart. Antiq.
XI. 5.

H. REX Angl' & dux Normannie & Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, ministris, & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglis, totius Anglie, salutem.

Sciatis me dedisse & concessisse, & presenti cartâ confirmasse, Ricardo de Luci & heredibus suis hundredum Angr' videlicet quicquid in hundredo illo habeo, ipsi & heredibus suis tenend' de me & heredibus meis.

Quare volo & firmiter precipio, quod ipse Ricardus de Luci & heredes sui post eum hundredum illud habeant & teneant, benè & in pacè, liberè & quietè, integrè & plenariè & honorificè; sicut illud ipsis dedi & hâc cartâ confirmavi.

T. *Joh'e decano Saresb'. Joh'e archid' Bath'. Com' Willo de Mand'. Regin' de Curtena. Will'o de Janual'. Rob'to de Briwecurt.* Apud Beauvieer super Moiram.

Sub magno sigillo.

Carta Regis Rogero fil' Ramfr' facta; de soccâ illâ in London' quam comes Symon de Huntend' eidem Rogero dedit, & quæ pertinet ad honorem suum de Huntend'.

A. D. ——
An. — Hen. II.

Ex Orig.
Bibl. Harl.
Cart. Antiq.
43. C. 26.

H. DEI gratiâ, Rex Angl' & dux Normannie, & Aquitanie & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, & omnibus ministris & fidelibus suis Anglie, salutem.

Sciatis me concessisse & presenti cartâ confirmasse Rogero filio Ramfr' soccam illam in Londoniis, quam comes Symon de Huntend' ei rationabiliter dedit, que pertinet ad honorem suum de Hunt' tenendam sibi & heredibus suis, de eo & heredibus suis, per redditum unius bizantii annuatim, pro omni servicio, ad Pentechosten; sicut carta sua testatur.

Quare volo & firmiter precipio, quod predictus Rogerus & heredes sui post eum habeant & teneant illam soccam, benè & in pace, & liberè & quietè & integrè & honorificè, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis; sicut comes jam dictus ei concessit & dedit, & cartâ suâ confirmavit.

T. *Ric' Wint' & Gaufr' Elyensi, ep'is. Joh'e decano Sar'. Ric' de Luci. Maur' de Creona. Joh'e de Sulineo. Regin' de Curtenai. Regin' de Pavilli. Rob' de Estut'. Girardo de Canvilla.* Apud Woudestocham.

Sigillo avulso.

Carta quâ Rex confirmat Willielmo fil' Roberti totam terram Roberti fil' Walteri de Windresor' patris sui, & quam tenuit de Rege Henrico, avo Regis, in capite.

A. D. ——
An. — Hen. II.

Ex Orig.
Bibl. Harl.
Cart. Antiq.
43. C. 22.

HENRICUS, Rex Angl' & dux Normannie & Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, vicecomitibus & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglis, & ministris suis in quorum ministeriis Robertus fil' Walteri de Windresor' habuit terras, die quâ fuit vivus & mortuus, salutem.

Sciatis me concessisse & confirmasse Willielmo fil' Roberti predicti totam terram patris sui, unde saisitus fuit die quâ fuit vivus & mortuus, quam tenuit de Rege H. avo meo, in capite, & de quocunque eam tenuisset: & volo & firmiter precipio, ut benè & in pace, & honorificè & quietè, teneat ipse & homines sui, infra burgum & extra, in bosco & plano, in aquâ & extra, & omnibus aliis locis; cum soca & saca, & toll & team & infangenetheof, & cum omnibus aliis consuetudinibus suis; cum quibus pater suus vel aliquis antecessorum suorum umquam melius & honorificentius & quietius tenuerunt.

T. *Com' Regin'. R. Com' Legrec'. H. com' de Norf'. H. de Essexa, constab'. Ric' de Hum' constab'. Jo'e de Baillol'.* Apud Westm'.

Sub sigillo.

Rex omnes donationes factas ecclesiæ S. Andreæ in civitate Rovecestr' confirmat; & potestate regiæ dignitatis quamplurimas libertates adjicit.

A. D. ——
An. — Hen. II.

Ex Orig.
Bibl. Cotton.
Cart. Antiq.
VII. 7.

HENRICUS, Rex Angl' & dux Normannie & Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, proceribus, vicecomitibus, ceterisque suis fidelibus, in omnibus comitatibus in quibus monachi ecclesie sancti Andree de Rovecestr' terras & possessiones habent, amicabiliter salutem,

Notum vobis omnibus esse volo, quod omnes donaciones & concessiones omnium maneriorum, & omnium terrarum, & omnium ecclesiarum, cum omnibus redditibus, & rectitudinibus, & libertatibus suis, & omnium decimarum que hactenus concesse ac donate sunt ecclesie sancti Andree Apostoli, que sita est in civitate Rovecestr' & monachis in eâdem Deo servientibus, à quibuscumque, sive Regibus, sive archiepiscopis, sivè episcopis, seu comitibus, seu aliis quibuslibet hujus regni nobilibus, concesse sint & donate:

Ego Henricus, Dei gratiâ, Rex Angl' potestate regie dignitatis mihi à Deo collatâ, omnimodo firmas & imperpetuum stabiles esse concedo, & perpetuâ stabilitate confirmo: videlicet, Wldeham cum omnibus appendiciis suis; Frendesb' cum omnibus appendiciis suis; Stoches cum omnibus appendiciis suis; Sufflete cum omnibus appendiciis suis; Denitun' cum omnibus appendiciis suis; Lamheth' cum omnibus appendiciis suis; Hedenham cum manerio quod appendet, Cudintuna nomine, & cum quadraginta hidis terre que appendent; & omnes alias minutas terras, & omnes redditus omnium terrarum, ubicunque sint, quas hucusque adquisierunt.

Sciatis etiam, me concessisse & confirmasse eisdem monachis ecclesiam de Boxele, quam Henricus Rex, avus meus, in dedicatione Rofensis ecclesie eis dedit, & in perpetuam elemosinam confirmavit; cum omnibus possessionibus & consuetudinibus ad eam pertinentibus; similiter ecclesiam de Eilesford cum omnibus pertinenciis; & ecclesiam Suttun' cum capellis Wilmintun' & Kingeld' & omnibus pertinenciis suis; & ecclesiam de Darenteford: & ecclesiam de Chiselherste; & ecclesiam de Wlewic; & omnes rectitudines ad ipsas ecclesias pertinentes; & omnes decimas villarum illarum in quibus sunt predicte ecclesie, in terris, in annonis, in pannagiis, in pecoribus, & in omnibus aliis rebus: & totam decimam de Strodes; & de Chealches: & decimam balenarum que capte fuerint in eodem episcopatu Rofen' & in eâdem civitate Rofen' de theloneo de terrâ & de aquâ quartum denarium; & fracto ponte transitûs quartum denarium; & de omnibus exitibus qui pertinent ad proposituram civitatis quartam partem, excepto gablo meo: & totum theoloneum duorum dierum plenariè nundinarum festivitatis sancti Paulini, cujus corpus in eâdem ecclesiâ sancti Andree quiescit, que eis dedit & confirmavit H. Rex, avus meus: & nolo ut aliquis hominum se intromittat, nisi ipsi monachi & ministri eorum, quibus ipsi committere voluerint; nec Francus nec Anglus.

Confirmo etiam eis ecclesiam de Northfliete, que venerabilis Anselmus archiepiscopus eis concessit & dedit; & ecclesiam de Retheresfeld cum capellâ de Fernet; & ecclesiam de Sturmue; & ecclesiam de Nortun'; & ecclesiam de Stiford; & ecclesiam in Londoniis que vocatur Berchinge chirche, cum omnibus pertinenciis suis; & ecclesiam de Lamhethe, cum omnibus rectitudinibus & consuetudinibus ad eam pertinentibus; & ecclesiam de Hedenham cum capellis Cudint' & Elie, & omnibus pertinenciis suis.

Preterea omnes minutas decimas, & omnes minutas terras, & omnes redditus omnium terrarum, ubicumque sint, & à quibuscumque Dei fidelibus eis sint donate & concesse; ego Henricus, Dei gratiâ, Rex Angl' concedo & confirmo imperpetuum cum socne & sac, ond strande ond streame, ond wode ond felde, tolnes ond teames, ond grithbreches ond hamsocne ond forstealles, ond infangenetheves ond flemenesfermthe super suos homines infra burgos & extra, in tantum & tam pleniter, sicut proprii ministri mei exquirere deberent; & sicut umquam melius habuit ecclesia Christi Cantuariens' usque ad hunc diem.

Volo etiam, ut ipsi & homines sui sint liberi & absoluti ab omni opere castelli, & expedicione, archisve constructione: hec omnia pro salute anime mee, & pro animabus antecessorum & successorum meorum, jure regio, predictis monachis concessi: & volo & firmiter precipio, ut teneant ista in pace firmiter & perenniter, ita quod à nullo eis fiat injuria super meam plenam forisfacturam.

Teste, *Gaufrido Eliensi episcopo.* Apud Notingeham.

Sigillo avulso.

Hoc est testamentum illustrissimi Regis Henrici Secundi Angliæ.

A. D. 1182.
An. 29 Hen. II.

Ex Antiquo Cod. MS. penes Remem. Regis. fol. 1.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, Henrico Regi, & Ricardo, & Galfrido, & Johanni filiis suis; archiepiscopis, episcopis, abbatibus, archidiaconis, decanis, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris, & omnibus hominibus & fidelibus suis, tam clericis quam laicis, totius terræ suæ citra mare & ultra, salutem. Notum vobis facio quod apud Waltham, præsentibus episcopis,

R. Wintoniensi, &
J. Norwicensi, &
G. cancellario, filio meo, &
Magistro Waltero [de] *Constantiis archidiacono Oxon, &*
Godefrido de Luci, archidiacono de Derebi, &
Ranulfo de Glanvilla, &
Rogero filio Reimfridi, &
Hugone de Morewic, &
Radulfo filio Stephani camerario, &
Willielmo Rufo,

Feci divisam meam de quâdam parte pecuniæ meæ in hunc modum.

Domui militiæ Templi Jerusalem MMMMM. marcas argenti; domui Hospitali Jerusalem MMMMM. marcas argenti; & ad communem defensionem terræ Jerosolimitanæ MMMMM. marcas argenti, per manum magistrorum Templi & Hospitalis Jerusalem, & visum eorundem habendas, præter pecuniam illam, quam prius prædictis domibus Templi & Hospitalis commiseram custodiendam; quam similiter dono ad defensionem ipsius terræ Jerosolimitanæ, nisi eam in vitâ meâ repetere voluero.

Et aliis domibus religiosis tocius Jerosolimæ, & leprosis, & inclusis, & heremitis ejusdem terræ MMMMM. marcas argenti, dividendas per manum patriarchæ Jerusalem, & visum episcoporum terræ Jerosolimæ, & magistorum Templi & Hospitalis.

Domibus religiosis Angliæ, monachorum, canonicorum, sanctimonialium, & leprosis, & inclusis, & heremetis ipsius terræ, MMMMM. marcas argenti, dividendas per manum & visum

R. archiepiscopi Cantuar', &
R. Wintôn', &
B. Wigorn', &
G. Elyen', &
J. Norwic' episcoporum, &
Ranulfi de Glanvilla justiciarii Angliæ.

Domibus religiosis Normanniæ, monachorum, canonicorum, sanctimonialium, & inclusis, & heremitis ejusdem terræ, MMM. marcas argenti, dividendas per manum & visum.

Archiepiscopi Rothomagensis, &
Baiocensis, &
Abrincensis, &
Sagiensis, &
Ebroicensis, episcoporum.

Domibus leprosorum ipsius terræ, CCC. marcas argenti per manum & visum prædictorum dividendas.

Monialibus Moretoniæ C. marcas argenti.

Monialibus de Viliers extra Faleisiam C. marcas argenti.

Domibus religiosis terræ comitis Andegaviæ patris mei (exceptis sanctimonialibus de ordine Fontis Ebraldi) M. marcas argenti, per manus episcoporum Cenomannensis & Andegavensis dividendas; ipsis autem sanctimonialibus Fontis Ebraldi, & domibus ipsius ordinis, MM. marcas argenti, dividendas per manum & visum abbatissæ Fontis Ebraldi.

Sanctimonialibus sancti Sulpicii Britanniæ, C. marcas argenti.

Domui & toti ordini Grandis Montis, MMM. marcas argenti.

Domui & toti ordini de Chartusa, MM. marcas argenti.

Domui Cistercii, & omnibus domibus ipsius ordinis, (exceptis domibus ejusdem ordinis, quæ in terrâ meâ sunt, quibus divisam meam feci) MM. marcas argenti, dividendas per visum & manum abbatis Cistercii & Clarevallis.

Domui Cluniaci M. marcas argenti, præter hoc quod eidem domui accommodavi, quod ei perdono, nisi in vitâ meâ repetere voluero.

Domui majoris monasterii perdono M. marcas argenti quas ei commodavi, nisi eas in vitâ meâ repetere voluero.

Sanctimonialibus de Maitilla C. marcas argenti.

Domui de Præmonstrato & toti ordini, (exceptis domibus ejusdem ordinis quæ in terrâ meâ sunt) CC. marcas argenti.

Domui de Arrodis & toti ordini, (exceptis domibus ejusdem ordinis terræ meæ) C. marcas argenti.

Ad maritandas pauperes & liberas fœminas Angliæ, quæ carent auxilio, CCC. marcas auri, dividendas per manum & visum

R. Wintoniensis, &
B. Wigorn', &
G. Elyensis, &
J. Norwicensis, episcoporum, &
Ranulfi de Glanvilla.

Ad maritandas pauperes & liberas fœminas Normanniæ, quæ carent auxilio, C. marcas auri, dividendas per manum & visum

Rothomagensis archiepiscopi, & Baiocensis, &
Abrincensis, &
Sagiensis, &
Ebroicensis episcoporum.

Ad maritandas [pauperes] & liberas fœminas de terrâ comitis Audegaviæ patris mei C. marcas auri per manum & visum.

Cenomannensis, &
Andegavensis episcoporum dividendas.

Hanc autem divisam feci in prædicto loco, anno incarnationis Domini MCLXXXII. Quam vobis filiis meis per fidem, quam mihi debetis, & sacramentum, quod mihi jurâstis, præcipio ut firmiter & inviolabiliter teneri faciatis; & quod super eos, qui ipsam fecerint, manum non apponatis. Et quicunque contra hoc venire præsumpserit, indignationem & iram Omnipotentis DEI & maledictionem ipsius DEI & meam incurrat.

Vobis etiam archiepiscopis & episcopis mando, ut per sacramentum, quod mihi feciatis, & fidem, quam DEO & michi debetis, in synodis, vestris sollempniter accensis candelis excommunicetis, & excommunicari faciatis omnes illos qui hanc divisam meam infringere præsumpserint; & sciatis quod dominus Papa hanc divisam meam scripto & sigillo suo confirmavit sub interminatione anathematis.

Henricus II. Rex Angliæ obiit 6° die Junii, A. D. 1189.

RICARDUS I.

Incip. regn. 6° die Junii, A.D. 1189.

Libertates concessæ David, fratri Regis Scotiæ, & hominibus suis, de honore de Huntendona.

A. D. 1189.
An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. R. 19.

RICHARDUS, Dei graciâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, ballivis, & omnibus ministris & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse & presenti cartâ confirmasse comiti David, fratri Regis Scocie, & heredibus suis, & hominibus suis de honore de Huntedona, ut habeant omnes libertates & quietancias & liberas consuetudines quas David Rex Scocie, avus predicti David comitis, & Rex Malcolinus, frater ejusdem David comitis, habuerunt in honore de Huntendona, tempore Regis H. avi domini Regis H. patris nostri, que recognite fuerunt predicto comiti David & heredibus suis, & hominibus de predicto honore de Huntendon' tenentibus, per juramentum legalium militum terre nostre, in curiâ nostrâ coram justic' nostris apud Westm'..

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus comes David, frater Regis Scocie, & heredes sui, & homines sui qui tenent de honore de Hun'tedon' in quibuscumque com' & ballivis fuerint, vel de eodem honore terram habuerunt, habeant & teneant terras suas cum socha & sacha, & tholl & theam, & infangenethef & hutfangenethef, & cum omnibus aliis libertatibus, benè & in pace, quietè & liberè, plenariè & honorificè & integrè, in bosco & plano, in viis & semitis, in pratis & pascuis & pasturis, in aquis & molendinis, in vivariis & stagnis & piscariis, & in omnibus aliis locis & rebus ad terras suas pertinentibus, solutas & liberas & quietas de theloneo, & pontagio, & passagio, & pedagio, & paagio, & stallagio, & tallagio, & scutagio, de shiris & hundredis, & de sectis shirarum & hundredorum, & coruatuum, & de assisis & superassisis & summonicionibus, & de auxiliis vicecomitum & serviencium, de geldis & denegeldis & hidagiis & blodwita, & de ferdwita & de fichtwita, de murdro, & de denariis ad murdrum pertinentibus, & de wasto foreste, & de essarto & gwerdo & regardo, & de operacionibus castellorum & murorum & fossetarum & parcorum & poncium & calcearum, & de omni aliâ consuetudine, & exactione seculari, & opere servili; & capiant siccum & viride, ubicumque fuerint & voluerint, in boscis suis, sine visu & liberacione forestariorum nostrorum, & sint bosci eorum in eorum propriam custodiam.

Et habeat predictus comes David & heredes sui haiam suam de Gerdelia, & broscam suam de Bartona, Wenigtona, & de Dodington', quietas & liberas ad vendend' & dandum cuicunque voluerit, & faciendum de eis quod eis placuerit, & venancionem & warennam suam in eis, & benè warantizent cuicunque voluerit viam ubique in honore de Huntedona.

T. *G. Wynton & H. Cestr' episcopis. Will'o de Humez, constabulario Norman'. Will'o fil' Rad'i sen' Normann'. Will'o comite de Arundel'. Will'o de Forz'. Rad'o de Ysoldana. Philippo de Columbiers. Hug' Bardulf.*

Dat' apud Turun', per manum Johannis de Alencen' Lexon' archid' & vicecancellarii nostri, xxiiij^{to} Junii, regni nostri anno primo.

Constabularia Regis concessa Willielmo de Humez.

A. D. 1189.
An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. D. D. 2.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. Sciatis nos concessisse & presenti cartâ confirmasse Willielmo de Humez constabulariam nostram, quam Ricardus de Humez pater suus habebat de Henrico Rege patre nostro sibi & heredibus suis, tenendam de nobis & de heredibus nostris in feodo & hereditate.

Concedimus etiam eidem Willielmo de Humez & confirmamus omnia subscripta, que Henricus Rex pater noster prefato Ricardo de Humez, patri predicti Willielmi de Humez, dedit & concessit pro suo servitio, & cartis suis confirmavit sibi & heredibus suis in feodo & hereditate tenenda; videlt' Stanford cum omnibus pertinentiis castelli & burgi que ibi habebat Henricus Rex pater noster. Concedimus etiam & confirmamus eis Leten' cum pertinentiis suis, & Dudintonam cum suis pertinentiis; & de feodo comitis Giffard Risinbergam & Siringeham & terram de Waddona & de Wichendon in Norf' & in Norm' Meisi & haiam de Lalutemiere & terram de Appegard' cum incremento quod ei addidit Henricus Rex pater noster, & cum omnibus pertinentiis prædictarum terrarum, tenenda in feodo & hereditate sibi & heredibus suis de nobis & hæredibus nostris.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod idem Willielmus & hæredes sui post eum constabulariam meam & omnia predicta habeant & teneant de nobis & heredibus nostris, benè & in pace, liberè & quietè, integrè & plenariè & honorificè, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in vivariis & stagnis & piscariis, in viis & semitis, & in omnibus aliis locis & aliis rebus ad eam pertinentibus, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis.

Test. *Godefrido ep'o Winton', Hug' ep'o Cestr', Willielmo filio Rad'i, senesc' Norm'* & aliis.

Dat' per manum Johannis de Alenc' Lexon' archid' vicecancellarii nostri, anno primo regni nostri xxv. die Junii; apud Turonis.

De concessione castelli de Arundell Willielmo comiti de Arundell & de Sussex.

A.D. 1189.
An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. X. 29.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, prepositis & omnibus ministris & fidelibus suis tocius terre sue, salutem.

Sciatis nos concessisse & presenti cartâ nostrâ confirmasse Willielmo comiti Arundell, castellum de Arundell, cum toto honore Arundelli & cum omnibus pertinentiis suis; tenendum sibi & heredibus suis de nobis & heredibus nostris in feodo & hereditate: & tercium denarium de placitis de Sussex' unde comes est.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod ipse & heredes sui hec predicta habeant & teneant benè & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè & honorificè & hæreditariè, in dominiis & in militibus, in feodis & in forestis, in bosco & plano, in pratis & pascuis, in viis & in semitis, in aquis & molendinis, in vivariis & stagnis, infra burgum & extra, in mariscis & piscariis, & in omnibus aliis locis, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus predicto honori & castellarie pertinentibus, sicut Rex Henricus, avus domini Regis Henrici patris nostri, honorem illum habuit quando eum in dominio suo tenuit.

Test. *Com' Ham' de Waren'. Willielmo de Hum' constabular'. Will'o fil' Rad'i, seneścall' Norman'. W. de Forz. Ric' de Hun'. G. de Cella. Philip' de Columbar'. Jordano de Hum. Hug' de Colour. Roberto de Tresgoz.*

Data per manum Johannis de Alenc' Lexon' archidiac' vicec' nostri, xxvii° die Junii apud Mont' Trichart' anno primo regni nostri.

Carta facta burgensibus de Roffen', de quietanciâ paagii quod sumebatur à cruce signatis in villâ de Roffen'.

A.D. 1189.
An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 29.

RICARDUS, Dei graciâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos quietum clamasse paagium quod sumebatur à cruce signatis in villâ de Rovecestr' & prohibemus super forisfacturam nostram ne de cetero paagium illud exigatur.

Sciatis enim nos illud quietum clâmasse de nobis & de heredibus nostris imperpetuum, pro anime nostre salute & antecessorum nostrorum, & pro veneratione sancte Crucis, cujus signum tunc temporis gerebamus.

Test. *Willielmo marescallo. G. de Cella. Philippo de Columbar'. Hugon Bard'. W. de sancte Marie ecclesiâ decano Moriton'.*

Dat' per manum Johannis de Alencon' vicecancellarii nostri Lexoviens' archid' primo die Julii, apud Danzie, anno primo regni nostri.

Sigillum **RICHARDI I.** *Regis Angliæ.*

J. Basire, del. et sculp.

Carta privilegiorum fratribus militiæ Templi concessa.

A. D. 1189. An. 1 Ric. I. Ex Orig. in Bibl. Bodl. Oxon.

RIC' Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Norm' Aquit' comes Andegav' archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciis, vicecomitibus, ministris & omnibus fidelibus & amicis suis, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis nos, pro salute animæ nostræ, & pro animâ Regis H. patris nostri, & A. Reginæ matris nostræ, & omnium antecessorum nostrorum, dedisse, concessisse, & confirmâsse fratribus militibus de Templo Salomonis omnes donationes quæ illis rationabiliter factæ sunt, in terris, & burgis, & villis, & hominibus, & omnibus aliis rebus in totâ terrâ nostrâ. Concessimus eciam eisdem, & dedimus & confirmamus, ut omnia tenementa sua, & villæ, & homines sui quieti sint de omnibus querelis, placitis, de schiris & hundredis, & danegeldis, & soch' & sach' & thol' & them' & infangenetheof, & de omnibus aliis exactionibus, & de murdris & de latrocinio, exceptâ justic' mortis & membrorum.

T. *H. Dunolmens' ep'o R. Lond', E. Wint' electis, S. de Longocampo & R. de Pratellis dapiferis, Guid' de Diva marescal', R. fil' Godefr', E. de Charing camerar'.*

Dat' apud Westmonast' primo anno regni nostri, vi. die Octobr' per man' W. de Longocampo Eliens' elect' & cancellar' nostri.

Libertates leprosis s. Lazari Jerusalem' concessæ.

A. D. 1189. An. 1 Ric. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 6.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus & omnibus fidelibus suis, salutem.

Sciatis me dedisse & presenti cartâ confirmasse, pro salute animæ Henrici Regis, patris nostri, & pro salute nostrâ, & omnium antecessorum, & successorum nostrorum, leprosis s. Lazari de Jerusalem XL. marcas argenti in perpetuam elemosinam annuatim habendas; & ideo præcipimus baronibus nostris de scaccario, ut singulis annis eas ipsis habere faciant ad scc^m festi sancti Michaelis, ita quod ipsi inde non vexentur nec disturbentur dilatione vel aliquâ aliâ occasione.

Et ita eas ibi habeant annuatim, donec à nobis vel ab heredibus nostris, quos volumus, ut hanc elemosinam ratam habeant & inperpetuum firmiter teneant, eis assignentur in certis redditibus terrarum vel ecclesiarum.

Test' *H. Dunelm'. R. London'. G. Winton'.* } *electis.*
Willielmo de s'to Johanne.
Willielmo marescallo.

Datum apud Westmonasterium primo anno regni nostri, x^mo die Octobr' per manum Willielmi de Longo Campo, Eliens' electi, cancellarii nostri.

Litteræ Philippi Regis Franciæ ad Regem Angliæ; de proposito eundi ad terram Sanctam.

A. D. 1189. An. 1 Ric. I. Vid. præfat. hujusce operis.

NOVERIT vestra dilectio, quod ad subventionem terræ Jerosolimitanæ nostrum hanelat & fervet propositum, Deoque nostrum in Jerosolimitanis partibus exhibere servitium votis affectamus plenissimis.

Sanè dudum de verbis vestris, & ad præsens de vestrorum relatione nunciorum, intelleximus, quod propositum & voluntatem habeatis eundi Jerusalem; voluntatem igitur vestram & propositum super hoc nunciis nostris, præsentium latoribus, vice nostri asseourari faciatis, nosque per litteras vestras patentes super hoc certificetis. Iidem verò nuncii nostri super hoc vobis securitatem præstabunt, vobisque nostras tradent litteras patentes.

Act' ab Incarnatione Domini 1189, mense Octob'.

Rex Rogerum Bigot comitem Norfolc' fecit, & plurimas libertates adjecit.

A. D. 1189. An. 1 Ric. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. S. 14.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, & omnibus ministris & fidelibus suis, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis nos fecisse Rogerum Bigot, comitem de Norfolcia; scilicet, de tertio denario de Norwic' & de Norfolc' sicut comes Hugo, pater ejus, melius unquam fuit tempore domini Regis Henrici, patris nostri: & volumus & præcipimus quod ipse & hæredes sui ita liberè, & quietè, & honorificè, teneant de nobis & de hæredibus nostris, sicut aliquis comes Angliæ melius vel liberius & honorabilius comitatum suum tenet.

Sciatis etiam nos reddidisse ei senescalciam suam & hæredibus suis, ita liberè, & quietè, integrè, & honorificè habendam, sicut Rogerus Bigot, avus suus, & comes Hugo, pater suus, melius & liberius vel integrius illam habuerunt tempore domini Regis Henrici, avi patris nostri, vel tempore patris nostri.

Sciatis etiam nos recognovisse ei rectum suum de quatuor maneriis; scilicet, de Eresham, & de Walesham, & de Alvergate, & de Aclay, cum bercariis, & ea ei, sicut recto hæredi & sicut jus suum, cum omnibus pertinentiis suis reddidisse.

Præterea reddidimus eidem Rogero, & presenti cartâ confirmavimus, totam terram quæ fuit Albredæ de Insula, trans Humbrum & citra Humbrum, sicut recto hæredi; scilicet, Setringetonam & Holebroch cum omnibus aliis pertinentiis suis; & nominatim illas terras quæ non fecerunt servicium castello de Beluario tempore Regis Henrici, avi patris nostri.

Concessimus etiam eidem Rogero & hæredibus suis, & presenti cartâ confirmavimus, omnes terras suas & tenementa, de cujuscunque feodo sint, habenda & tenenda sicut cartæ donatorum testantur.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quod præfatus Rogerus & hæredes sui habeant & teneant omnia prædicta de nobis & de hæredibus nostris, cum socha, & sacha, & tol, & theam, & ynfangenetheof, & dom & som, benè, & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè, & honorificè, in bosco & plano, in viis & semitis, in pratis & pascuis, in aquis & molendinis, in vivariis, & piscariis, & stagnis, in mariscis & turbariis, in warennis & fugacionibus, infra burgum & extra, in homagiis, & serviciis, & releviis, cum advocatione ecclesiarum, & in omnibus aliis locis & rebus, cum omnibus libertatibus, & quietanciis, & liberis consuetudinibus suis.

Test.

H. Dunelm'. H. Sarum. } *episcopis.*	*Rogero de Toony.*
Com' Willielmo de Arundell.	*Ricardo de Clare.*
Com' Alberico.	*Ricardo de Munfichet.*
Com' Rico' de Clare.	*Rogero de Pratell' dapifero.*
Alberico de Ver.	*Willielmo de Pratell.*
Johanne marescallo.	*Roberto de Whitefeld.*
Willielmo marescallo.	*Willielmo filio Aldelin.*

Dat' apud Westmonast' xxv^to die Novembris per manum Willielmi, Elyen' electi, cancellarii nostri, regni nostri anno primo.

Rex concedit episcopo Bathon' canes suos ad fugand' per totam Sumerset' & ad capiend' omnes bestias; præter cervum & cervam, & damum & damam.

A. D. 1189. An. 1 Ric. I. Ex Orig. Bibl. Harl. Cart. Antiq. 83 C. 10.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angl', dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', & omnibus ballivis & ministris suis, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis nos concessisse & presenti cartâ nostrâ confirmasse Rainero, Dei gratiâ, Bathon' episcopo, & ejus successoribus in perpetuum, canes suos ad fugandum per totam Sumerset' sicut ipse vel aliquis antecessorum suorum eos umquam melius vel liberius habuit; videlt' ad capiend' omnes bestias; preter cervum & cervam, & damum & damam.

Volumus eciam & concedimus, quod ipse & omnes successores sui de omnibus bestiis in parcis suis fugatis, si exierint, liberè & quietè suum habeant percursum: et ideo prohibemus ne quis predictum episcopum vel successores suos super hoc in aliquo disturbet, super decem libras forisfacture.

Hiis Test. *Bald' Cant' archiep'. Hug' Dunelm' Hug' Coventr' ep'is. Will'o maresc'. Hug' Bard'.*

Dat' per man' W. Eliensis electi, cancellarii nostri, xxvj^o die Novembr' ap' Cant'. Anno regni nostri primo.

Sigillo avulso.

Custodia domorum Regis de Westmonasterio, & custodia gaiolæ de London' concessæ Osberto fratri Willielmi de Longo Campo, cancellarii.

A.D. 1189. An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 9.

RICARDUS, Dei graciâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, & omnibus ministris & fidelibus suis tocius terre sue, salutem.

Sciatis nos dedisse & concessisse, & presenti cartâ confirmasse Osberto fratri Willielmi de Longo Campo, cancellarii nostri & Elyensis electi, custodiam domorum nostrarum de Westmonasterio, & custodiam gaiole de London' cum omnibus pertinentiis ad predictas custodias pertinentibus; tenendas de nobis & heredibus nostris ipse & heredes sui.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod ipse & heredes sui habeant & teneant de nobis & heredibus nostris predictas custodias, benè & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè, & honorificè, cum omnibus pertinentiis suis, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis, in omnibus locis & in omnibus rebus, ad predictas custodias pertinentibus.

T. *Hugone Dunelm' epo'. Roberto de Witef'. Galfrido fil' Petri.*

Data per manum Willielmi de Longo Campo cancellarii nostri & Elyens' electi, tricesimo die Novembris, apud Cantuar' anno primo regni nostri.

Littera Regis Angliæ de redditione castrorum de Rok' & de Berwyk, & de restitutione omnium libertatum quas habuerunt Reges Scotiæ ante captionem Regis Willielmi: & de litteris restitutis & restituendis, si quæ fuerint inventæ; & quod litteræ inventæ, non restitutæ, omnino non valeant.

A.D. 1189. An. 1 Ric. I.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos karissimo consanguineo nostro Willielmo, eâdem gratiâ Regi Scotiæ, reddidisse castella sua Rokeborc & Berwyk tanquam ejus propria, jure hæreditario ab eo & hæredibus ejus in perpetuum possidenda.

Præterea quietavimus ei omnes pactiones quas bonus pater noster Henricus Rex Angliæ, per novas cartas & per captionem suam extorsit; ita videlicet, ut nobis faciat integrè & plenariè quicquid Rex Scotiæ Malcolmus, frater ejus, antecessoribus nostris de jure fecit & de jure facere debuit: et nos ei faciamus quidquid antecessores nostri prædicto Malcolmo de jure fecerunt & facere debuerunt; scilicet & de conductu in veniendo ad curiam, & in morando in curiâ, & in redeundo à curiâ, & in procurationibus, & in omnibus libertatibus, & dignitatibus, & honoribus eidem jure debitis, secundum quod recognoscetur à quatuor proceribus nostris ab ipso W. Rege electis, & à quatuor proceribus illius à nobis electis.

Si autem marchias regni Scotiæ aliquis nostrorum hominum, postquam prædictus Rex W. à patre nostro captus fuit, injustè usurpaverit, volumus ut integrè restituantur, & ad eum statum reducantur quo erant ante ejus captionem.

Præterea de terris suis quas haberet in Angliâ, seu dominicis seu feodis, scilicet in comitatu Huntedon, & in omnibus aliis, in eâ libertate & consuetudine possideat, & hæredes ejus in perpetuum, quâ præfatus Rex Malcolmus possedit vel possidere debuit, nisi prædictus Rex Malcolmus vel hæredes sui aliquid fortè infeodaverint; ita tamen, quod si aliqua postea infeodata sunt, ipsorum feodorum servitia ad eum & ad ejus hæredes pertineant: & terram quam pater noster præscripto Regi W. donavit, in eâdem libertate, quâ ipsam ei dedit, ipsum & hæredes suos perpetuò possidere volumus.

Reddidimus etiam ei ligancias hominum suorum, quas pater noster receperat, & omnes cartas quas pater noster de illo habuit per captionem suam; & si quæ fortè per oblivionem retentæ vel inventæ fuerint, eas penitus carere viribus præcipimus: sæpedictus vero W. Rex, ligius homo noster deveniat, de omnibus terris de quibus antecessores sui antecessorum nostrorum ligii homines fuerunt, & nobis atque hæredibus nostris fidelitatem juravit. Ut autem ratum & firmum sit istud & perpetuum, præsenti cartâ & sigillo nostro id roboravimus.

Testibus,

Baldewino Cantuar' &	*Domino Johanne fratre nostro.*
Waltero Rothomag' &	*R. comite Leicestriæ.*
J. Dublinen' archiepiscopis.	*H. comite de Waren'.*
Hugone Dunelmen'.	*H. Bardol.*
Hugone Lincolnien'.	*Steph' de Longo Campo, dapifero nostro,*
Godefrido Wintonien'.	
Huberto Sareberien'.	Et aliis multis, v. die Decembris.
Reginaldo Bathonien' episcopis.	

Dat' per manum W. Elyen' electi cancellarii nostri, apud Cantuar', regni nostri anno primo.

Sigillum integrum pendet de serico filis aureis & argenteis intertexto.

Ricardus Angliæ & Philippus Franciæ Reges, iter Jerosolimitanum aggressuri, de quibusdam inter se articulis sic conveniunt

A.D. 1189. An. 1 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

PHILIPPUS, Dei gratiâ, Francorum Rex, & Ricardus eâdem gratiâ Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus fidelibus ad quos litteræ istæ pervenerint, in Domino salutem. Noverit universitas vestra, quod inter nos firmiter convenit, & de consilio prælatorum ecclesiæ & principum terrarum nostrarum disposuimus, ut iter Jerosolimitanum, ducente Domino, simul perficiamus.

Et uterque nostrûm alteri bonam fidem, & bonum amorem se servaturum promisit; ego Philippus Rex Francorum, Ricardo Regi Anglorum, tanquam amico & fideli meo; et ego Ricardus Rex Anglorum, Philippo Regi Francorum, tanquam domino meo & amico.

Statuimus itaque, ut omnes cruce signati in terris, sub nostrâ potestate constituti, infra octavas paschæ, vel nos præcedant, vel in termino illo nobiscum eant; nisi de voluntate & conscientiâ nostrâ remanserint.

Si vero aliqui aliter remanere præsumpserint, & personæ excommunicationi, & terræ eorundem subjicientur interdicto, auctoritate prælatorum terrarum utriusque nostrorum.

Volumus etiam, statuimus & præcipimus, ut, qui terris nostris præerunt, si opus fuerit, mutuâ sibi subventione succurrant.

Eorum autem bona, qui iter Jerosolimitanum vel nobiscum, vel ante nos arripuerint, ita illæsa & intacta permaneant tanquam nostra propria; & si quis eis injuriam irrogaverit, justiciarii & bailivi nostri faciant emendari, quantum de jure poterint, secundum consuetudinem terrarum nostrarum.

Si vero aliquis, in aliquâ terrarum nostrarum, guerram movere præsumpserit in absentiâ nostrâ nobis, vel alicui de terris nostris, & ad justitiam se non offert, primo excommunicetur; & post excommunicationem, nisi infra xl dies forisfactum suum emendaverit, decernimus ut ipso & hæredes ejus imperpetuum exhæredentur: feudi autem illius, qui per forisfactum suum exhæredatus fuerit, transeant in proprietatem & dominium propinquioris domini à quo feodi movebuut.

Præterea quicunque in aliquâ terrarum alterutrius nostrûm forisfecerit, & forisfactum emendare noluerit, in terrâ alterius non recepetur; & si ibi inventus fuerit, justiciariis terræ illius, in quâ deliquit, reddatur.

Ad hæc autem, quæ supradiximus, observanda, justiciarios & bailivos nostros sibi invicem volumus & præcipimus teneri & obligari, usque ad reditum nostrum, sub tenore juramenti, & fidelitatis quam nobis præstiterunt. Acta sunt hæc xxx. die Decembris, apud Nonancourt.

Hæc quidem constitutio generalis inter duos Reges habita, quoniam inita fuit die Sabbati, sicut asserunt homines, non obtinuit firmitatem; set in aliud usque tempus die festo sancti Johannis Baptistæ sequente, scilicet die dominicâ peregrinationis initium Domino consecravit.

Carta civibus Winton' concessa.

A.D. 1190. An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 30.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, &c. archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris, & omnibus baillivis & fidelibus suis totius terre sue, salutem.

Sciatis nos concessisse civibus nostris Winton' de gildâ mercatorum, quod nullus eorum placitet extra muros civitatis Winton' de ullo placito preter placita de tenuris exterioribus, exceptis monetariis & ministris nostris.

Concessimus etiam eis, quod nullus eorum faciat duellum; & quod, de placitis ad coronam nostram pertinentibus, se possint diratiocinare secundum antiquam consuetudinem civitatis.

Hec etiam eis concessimus, quod omnes cives Winton' de gildâ mercatorum sint quieti de theloneo, & lestagio, & pontagio, in feriâ & extra, & per portus maris omnium terrarum nostrarum, citra mare & ultra; & quod nullus de misericordiâ pecunie judicetur, nisi secundum antiquam legem civitatis quam habuerunt tempore antecessorum nostrorum; & quod terras, & tenuras suas, & vadimonia, & debita omnia, justè habeant, quicunque eis debeat; & de terris suis & tenuris que infra urbem sunt, rectum eis teneatur secundum consuetudinem civitatis; & de omnibus debitis suis que accommodata fuerint apud Winton' & de vadimoniis ibidem factis, placita apud Winton' teneantur.

Et si quis in totâ terrâ nostrâ theloneum vel consuetudinem ab hominibus Winton' de gildâ mercatorum ceperit, postquam ipse à recto defecerit, vicecomes de Suthant' vel prepositus Winton' namium inde apud Winton' capiat.

Insuper etiam ad emendandam civitatem eis concessimus, quod omnes sint quieti & de Jeresgieve & de Scotteshale, ita quod si vicecomes noster vel aliquis alius baillivus Scotthale faciat.

Has predictas consuetudines eis concedimus, & omnes alias libertates & liberas consuetudines, quas habuerunt temporibus antecessorum nostrorum quando meliores vel liberiores habuerunt; & si alique consuetudines injustè levate fuerint in guerrâ, cassate sint; & quicunque petierint civitatem Winton' cum mercatu suo, de quocunque loco sint, sive extranei sive alii, veniant, morentur & recedant in salvâ pace nostrâ, reddendo rectas consuetudines; & nemo eos disturbet super hanc cartam nostram.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod ipsi & heredes eorum hec omnia predicta hereditariè habeant & teneant de nobis & heredibus nostris.

Test. *W. Rothom' archiep'o.*
R. Bathon' } *ep'is.*
H. Coventr. }
Bertraun' de Verdun'.
Johanne, maresc.
Willielmo, maresc.

Dat' per manum Johannis de Alencon' archid' Lexon' vicecancellarii nostri, apud Nunancurt' xiiij. die Marcii, anno primo regni nostri.

Confirmatio cujusdam escambii, inter archiep' Cantuar' & priorem & monachos Roffen'.

A.D. 1190. An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. P. 18.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, baillivis & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglis, salutem.

Notum sit vobis nos ratum habere escambium quod venerabilis pater noster B. Cantuar' archiepiscopus fecit, de consensu G. Roffens' episcopi, cum priore & monachis Roffens' de quâdam terrâ apud Lamehiam, pro quâdam terrâ & quâdam berkariâ de Grien' sicut autentica scripta ex utrâque parte super hec facta testantur.

Concedimus etiam & volumus, ut memoratus archiepiscopus edificet ibi ecclesiam in honore beatorum martyrum, Stephani & Thome, & canonicos ibidem instituat; & de ecclesiis ad domum suam pertinentibus, præbendas & communiam canonicorum constituat.

Nos autem, pro incolumitate statûs regni nostri, & pro salute anime nostre, & H. Regis, patris nostri, & A. Regine, matris nostre, omnes libertates, & jura, & dispositionem quam ipse archiepiscopus fecit de predictâ ecclesiâ, aut de prebendis & de communiâ, sicut cartâ suâ confirmavit, acceptam habemus & ratam, eamque sigilli nostri testimonio confirmamus: & locum ipsum, & canonicos, & homines, & possessiones eorum sub nostrâ protectione sicut res nostras dominicas suscepimus.

Test. *W. Roth' archiep'o.*
H. Dunelm', *G. Winton'*, *R. Bathon'*, *S. Cicestr'*, *H. Cestr.*, *H. Baioc'*, *W. Constant'*, *L. Sagiens'* } episcopis.
Sanson' sti' Edmundi, *W. Westmonast'*, *B. de Burgo* } *abbatibus.*
Johanne, com' fratre nostro.
R. com' de Clare.
Roberto com' Mellent.
W. Marescallo.
Et multis aliis.

Dat' per manum Willielmi de Longo Campo, Eliens' episcopi, cancellarii nostri, xx. die Martii, apud Roth', anno primo regni nostri.

Carta quâ plurimæ libertates Judeis conceduntur & confirmantur.

A.D. 1190. An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. W. 12.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis; abbatibus, comitibus, baronibus, vicecomitibus, ministris, & omnibus fidelibus suis, Anglie & Normannie, salutem.

Sciatis nos concessisse, & presenti cartâ nostrâ confirmasse Ysaac filio Rabijoce & pueris suis, & hominibus eorum, omnes consuetudines & omnes libertates, sicut dominus Rex Henricus, pater noster, eis concessit & cartâ suâ Judeis Anglie & Normannie confirmavit; scilicet, residentiam in terrâ nostrâ liberè & honorificè, & omnes illas res tenendas de nobis, quas prædictus Ysaac & pueri sui tenuerunt tempore H. Regis, patris nostri, in terris, & feodis, & vadiis, & donis, & in achatis scilt' Hame, quam Rex H. pater noster, eis donavit pro eorum servicio, & Thurroc, quam prefatus Ysaac de comite de Ferrieres emit, & omnes domos, & masuagia, & vadia, que idem Ysaac & pueri sui habuerunt in terrâ nostrâ, tempore H. Regis patris nostri.

Et si querela orta fuerit inter Christianum & Ysaac, vel aliquem suorum infantium vel heredum suorum, ille, qui alium appellaverit ad querelam suam diratiocinand' habeat testes, scilt' legitimum Christianum & legitimum Judeum.

Et si prefatus Ysaac, vel heredes sui, vel infantes sui, de querelâ illâ breve habuerint, breve erit eis pro teste: & si Christianus habuerit querelam versus predictos Judeos, sit judicata per pares Judeorum.

Et si ullus prefatorum Judeorum obierit, non detineatur corpus extra terram, sed habeat heres suus pecuniam suam & debita; ita quod inde non disturbetur, si habuerit heredem, qui pro ipso respondeat, & rectum faciat de debitis suis, & de forisfacto suo; & liceat predictis Judeis omnia que eis aportata fuerint sine occasione accipere & emere, exceptis illis que de ecclesiâ sunt & panno sanguinolente.

Et si ipsi appellati fuerint ab aliquo sine teste, de illo appellatu erunt quieti, solo sacramento super librum suum; & de appellatu illarum rerum que ad coronam nostram pertinent, similiter erunt quieti, solo sacramento super rotulum ipsorum.

Et si inter Christianum & aliquem predictorum Judeorum vel infantium suorum fuerit dissentio de accommodatione alicujus pecunie, Judeus probabit catallum suum & Christianus lucrum.

Et liceat predictis Judeis quietè vendere vadia sua, postquam certum erit illos ipsa per unum annum integrum & unum diem tenuisse; & ipsi non intrabunt in placitum nisi coram nobis, vel coram eis qui terras illas custodierint, in quorum bailliis ipsi manserint & ubicunque fuerint.

Liceat eis ire quocunque voluerint cum omnibus catallis eorum, sicut nostre res proprie, & nulli liceat eos retinere neque illas eis prohibere.

Et si debitor Christianus obierit qui pecuniam Judeo debeat, & debitor heredem habeat, pro pueritiâ heredis Judeus de debito suo non disturbetur, nisi terra heredis in manu nostrâ fuerit.

Et precipimus, quod Judei sint quieti per totam Angliam & Normanniam de omnibus consuetudinibus, & teloneo, & modiacione vini, sicut nostrum proprium catallum; & mandamus vobis & precipimus, quod eos custodiatis & defendatis & manutenentis; & prohibemus ne quis, contra cartam istam de hiis supradictis, dictos Judeos in placitum ponat super forisfacturam nostram.

Test. *Will'o de Hum' constab' Norm'.*
Will'o filio Rad'i sen' Norm'.
Will'o de Forz.
Rogero de Pratell.
Pagan' de Rocheford' tunc sen' And'.

Dat' per manum Willielmi de Longo Campo, cancellarii nostri, Elyens' episcopi, apud Rothom' xxii. die Martii, anno primo regni nostri.

De non molestando advenientes ad feriam sancti Bartholomæi London'.

A.D. 1190. An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. L. 4.

RICARDUS, Dei graciâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, vic' London' & Middelsex, & omnibus ballivis suis, salutem.

Precipimus vobis ne vexetis, nec vexari permittatis, canonicos ecclesie sancti Bartholomei London', que est dominica capella nostra, de feriâ suâ quam habent in festo ejusdem ecclesie; nec exigatis ab advenientibus ad feriam sancti Bartholomei causâ vendendi vel emendi, sive extra civitatem sive infra, nec etiam in transitu viarum vel pontium, consuetudines vel servicia vel aliquid quod diminuat libertatem predicte ecclesie sancti Bartholomei.

Et prohibemus super forisfacturam nostram, quod nullus presumat stare vel vendere aliquid pro aliquâ consuetudine super terram prefatorum canonicorum, nec eciam in cimiterium ejusdem ecclesie, nisi per bonam voluntatem eorum; set omnia que ex jure feriarum provenire possunt, sint predictis canonicis nostris, ita quidem plenariè & integrè tanquam si essent de mensâ & dominio nostro.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod prefata ecclesia sancti Bartholomei hec omnia habeat & teneat benè & in pace, liberè & quietè, in perpetuum.

Test. *W. Elyens' episcopo & cancellario nostro,* apud Rothom' xxiiij. die Marcii, anno primo regni nostri.

Rex confirmavit Ricardo Ruffo, camerario suo, Ymmemere & Ymmedone, &c. per servitium camerariæ Regis.

A. D. 1190. An. 1 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 8.

RICARDUS, Dei graciâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, & omnibus fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse & presenti cartâ nostrâ confirmasse Ricardo Ruffo, camerario nostro, Ymmere & Ymmedon' & bosculum de Sendes, & domus quas idem Ricardus habuit apud Divisas, sibi & heredibus suis, habenda & tenenda de nobis & heredibus nostris, per servicium camerarie nostre; sicut dominus Rex Henricus, pater noster, ea ipsis dedit & cartâ suâ confirmavit.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Ricardus Ruffus & heredes sui habeant & teneant omnia supradicta, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & in omnibus aliis locis & aliis rebus ad ea pertinentibus, libera & quieta de schire & de hundred', & de omnibus querelis, & de omnibus rebus, per predictum servicium, benè & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè, & honorificè, cum omnibus pertinenciis, & libertatibus & liberis consuetudinibus suis; & omnes possessiones & terras suas quas habet & tenet de dominis suis, per servicia que eis inde facit, & facere debet: & prohibemus ne quis eum in aliquo vexet vel vexari permittat.

Test. *H. Dunelm'. H. Sarum' episcopis. W. com' Arundell' Ric'o com' de Clara. Gaufrido fil' Petri. Hugone Bard'.*

Dat' per manum Willielmi de Longo Campo, Eliens' ep'i, cancellarii nostri, apud Leons', xxvij. die Marcii, anno primo regni nostri.

A. Lemovicensis vicecomes & Guido filius ejus, propter injurias Regis Angliæ, se convertunt ad Philippum Regem Franciæ.

A. D. 1190. An. 1 Ric. I.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 1.

NOVERINT tamquam præsentes quam futuri, quoniam ego A. Lemovicensis vicecomes, & Guido filius meus, cum omnibus nostris, propter injurias quas nobis Ricardus Rex Anglorum faciebat, convertimus nos ad dominum Philippum Regem Francorum, qui nos quasi suos homines proprios in perpetuum defenderet, gubernaret, protegeret.

Et ut hæc pactio inter nos & ipsum dominum Regem Philippum stabilitatem in perpetuum haberet, præsentem cartulam sigillo meo corroborari & confirmari feci.

[*Ex orig' sub sigillo.*]

Carta Regis Angliæ de statutis illorum qui per mare ituri erant.

A.D. 1190. An. 1 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 666.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ & dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus hominibus Jerosolymam per mare ituris, salutem. Sciatis nos de communi proborum virorum consilio, fecisse has justitias subscriptas. Qui hominem in navi interfecerit, cum mortuo ligatus projiciatur in mare. Si autem eum ad terram interfecerit, cum mortuo ligatus in terrâ infodiatur. Si quis autem per legitimos testes convictus fuerit, quod cultellum ad alium percutiendum extraxerit, aut quod alium ad sanguinem percusserit, pugnum perdat. Si autem de palmâ percusserit sine effusione sanguinis, tribus vicibus mergatur in mari. Si quis autem socio opprobrium, aut convitia, aut odium Dei injecerit, quot vicibus ei conviciatus fuerit, tot uncias argenti ei det. Latro autem de furto convictus tondeatur ad modum campionis, & pix bulliens super caput ejus effundatur, & pluma pulvinaris super caput ejus excutiatur ad cognoscendum eum, & in primâ terrâ, quâ naves applicuerint, projiciatur. *Teste meipso apud Chinonem.*

Breve Regis de obediendo Willielmo de Longo Campo, episcopo Elyens' cancellario.

A. D. 1190. An. — Ric. I.

Mat. Paris. p. 157. n. 40.

RICARDUS, Dei gratiâ, &c. omnibus fidelibus suis per Angliam constitutis, salutem.

Mandamus vobis & precipimus quod, sicut nos & regnum nostrum diligitis, & vos ipsos & omnia que possidetis, sitis omnino intendentes dilecto & fideli cancellario nostro Elyen' ep'o super omnibus que ad nos spectant ; & pro ipso faciatis, sicut pro nobis faceretis si essemus in regno, de omnibus que vobis ex parte nostrâ direxerit.

T. meipso apud Baionam.

Carta privilegiorum civibus Lincoln' concessa.

A. D. — An. — Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. F. 16.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, ministris & omnibus fidelibus suis, tam Francis quam Anglis, salutem.

Sciatis nos concessisse civibus nostris Lincoln' quod nullus eorum placitet extra civitatem Lincoln' de aliquo placito preter placita de tenuris exterioribus, exceptis monetariis & ministris nostris.

Concessimus etiam eis quietanciam murdri infra civitatem & in portsocha ; & quod nullus eorum faciat duellum, & quod de placitis ad coronam pertinentibus, se possint disrationare secundum consuetudinem civium civitatis Lundon' & quod infra civitatem illam nemo capiat hospitium per vim vel per liberationem marescalli.

Hoc etiam concessimus, quod omnes cives Lincoln' sint quieti de theloneo & lestagio per totam Angliam & per portus maris ; & quod nullus de misericordiâ pecunie judicetur, nisi secundum legem quam habent cives nostri Lundon' & quod in civitate illâ in nullo placito sit miskenninga ; & quod Burwaremot semel tantum in ebdomadâ teneatur ; & quod terras, & tenuras, & vadia sua, & debita sua omnia justè habeant, quicunque eis debeat. Et de terris suis & tenuris que infra civitatem sint, rectum eis teneatur secundum consuetudinem civitatis ; & de omnibus debitis suis que accommodata fuerint apud Lincoln' & de vadiis ibidem factis, placita apud Lincoln' teneantur. Et si quis in totâ Angliâ theloneum vel consuetudinem ab hominibus Lincoln' ceperit, postquam ipse à recto defecerit, prepositus Lincoln' namum apud Lincoln' capiat.

Insuper etiam, ad emendationem illius civitatis illis concessimus, quod sint quieti de bridtol, & de childwite, & de gieresgieve, & de scothale, ita quod prepositus nec alius ballivus scothalam faciat.

Has predictas consuetudines eis concessimus, & omnes alias libertates & liberas consuetudines, quas habuerunt vel habent cives nostri Lundon' quando meliores vel liberiores habuerunt, secundum libertates Lundon' & leges civitatis Lincoln'.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod ipsi & heredes eorum hec omnia predicta habeant & teneant hereditariè de nobis & heredibus nostris, reddendo per annum novies viginti libras numero de Lincoln' cum omnibus pertinentiis ad scaccarium nostrum, duobus terminis, ad pascham scilicet & ad festum s. Michaelis, per manum prepositi Lincoln'.

Et cives Lincoln' faciant prepositum quem voluerint de se per annum, qui sit idoneus nobis & eis.

Testibus hiis. *H. Cantuar' archiep'o.*
Willielmo, marescallo.
Gaufrido, fil. Petri.
Hugone Bard'.

Dat' per manum Willielmi Elien' episcopi cancellarii nostri. Apud Winton, &c.

Forma pacis factæ inter Ricardum Regem Angliæ & Tancredum Regem Siciliæ.

A. D. 1190. An. 2 Ric. I.

Chron. Bromton. X Script. col. 1184.

TANCREDO, Dei gratiâ, illustri Regi Siciliæ, ducatûs Apuliæ & principatûs Capuæ, Ricardus, eadem gratiâ Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, salutem in eo qui dat salutem regibus.

Cum pro subventione terræ Jerosolymitanæ (quam, peccatis exigentibus, ex majori parte Paganorum incursus obtinuit, & inimicorum crucis Christi gladius devastavit) susceptum, inspirante Domino, peregrinationis iter ageremus, per terram vestram transitum facientes, apud Messanam, civitatem vestram, moram facere compulsi sumus, ventorum & maris, & temporis inclementiâ navigationis nostræ propositum detinente ; ubi inter populum nostrum, & cives præfatæ urbis seditione casu exortâ damnum hinc & inde contigit rerum & virorum : unde visum est pluribus, ut eâ occasione fraterna inter nos charitas & dilectio turbaretur:

Curantes itaque, ut decebat, peregrinationis nostræ propositum peragere, tum per nos & dilectos ac fideles familiares nostros, tum per venerabiles archiepiscopos vestros, scilicet,

Ricardum archiepiscopum de Messana, &
Willielmum archiepiscopum de Monte Regali, &
Willielmum archiepiscopum de Risa, &
Ricardum filium venerabilis viri Walteri cancellarii vestri,

et alios viros egregios missos à latere vestro, statuimus, ut illibatæ pacis inter nos arctius fœdera firmentur ; cujus formam in ævum duraturum scripturæ memoria contineret.

Promisimus ergo vobis, & regno vestro, & toti terræ dominationis vestræ, per nos & nostros, terrâ & mari pacem & perpetuam amicitiam nos fideliter servaturos ; sopitis omnibus quæstionibus, quas tum de dotario sororis nostræ Reginæ, tum de rebus aliis quas per nostros vobis nuntios intelligi feceramus : hoc nihilominus addito, quod quamdiu in regno vestro moram fecerimus, ad defensionem terræ vestræ ubicunque præsentes fuerimus, vobis auxilium præstabimus contra quemcunque qui vellet eam invadere, aut vobis bellum inferre.

Hujus autem pacis tenorem & formam, quam in voto habemus, & in proposito gerimus, vobis & vestris, illæsâ fide, servare per

Walterum Rothomagensem archiepiscopum,
Girardum Auxiensem archiepiscopum, & per
Johannem Ebroicensem, &
Bernardum Baonicensem, episcopos, & per
Jordanum de Humez constabularium nostrum, & per
Willielmum de Curci, & per
Ricardum de Camuilla, & per
Girardum de Talebot, & per
Robertum de Sablus, & per
Guidonem de Croum, & per
Guarinum filium Geraldi, & per
Betramnum de Verdun, & per
Willielmum Chamberlangum de Tancorvile, & per
Robertum de Novo Burgo, & per
Hugonem Bardolf, & per
Wiginn de Cheresburg, & per
Robertum de Wastuill, & per
Hugonem le Brun, & per
Johannem de Piller, & per
Amauri de Muntfort, & per
Andream de Chavenni, & per
Willielmum de Forz Dulerum, & per
Gaufridum de Rancune, & per
Amauri Torel,

et per multos alios nobiles de familiâ nostrâ fecimus, juramentis præstitis coram prædictis archiepiscopis, ad hoc ipsum efficiendum à vobis destinatis,

& viris illustribus vestris, in animam nostram firmari, sicut capitularis forma continet.

Ut autem pax ista & fraterna dilectio, tam multiplici quam arctiori vinculo convertatur, prædictis curiæ vestræ magnatibus id ex parte vestrâ tractantibus, Domino disponente, condiximus inter Arthurum egregium ducem Britanniæ, karissimum nepotem nostrum, & hæredem, si fortè sine prole nos obire contigerit, & karissimam filiam vestram, matrimonium in Christi nomine contrahendum: ut cum illa, Deo propitio, ad nubiles annos pervenerit, & vos eam mittatis ad locum, ubi pars utraque consenserit, prædictus nepos noster eam infra dies quindecim postquam ad eum venerit, debeat in uxorem legitimam desponsare; aut, si celsitudini vestræ placuerit, eam infra annos nubiles desponsari, prædictus nepos noster juxta beneplacitum vestrum id faciat, si summus Pontifex dispensare voluerit.

Volentes autem ei, tanquam illustri dominæ, & magnifici Regis filiæ, dotarium, quod conveniat, designari, de ducatu nepotis nostri tale dotarium ei pro parte ipsius nepotis nostri, paciscimur, & quod ad præsens per præfatos fideles nostros jurari fecimus; & ab ipso nepote nostro concedi, à magnatibus sui ducatûs, episcopis & aliis viris illustribus jurare faciemus.

Pecuniam vero à magnificentiâ vestrâ, pro matrimonio isto, scilicet viginti millia unciarum auri, nos recepisse ad opus nepotis nostri fatemur; hoc pacto interveniente, ut, si (quod absit) morte alterius interveniente, aut culpâ nostri nepotis, aut nostrâ, vel partis ipsius matrimonium non fieret, nos aut hæredes nostri, vobis aut vestris hæredibus, supradictam pecuniam integram sine difficultate, in loco quo statuerimus, restituemus.

Super hiis autem videlicet, & de pace quam vobiscum firmavimus, & de matrimonio contrahendo, & de pecuniâ restituendâ, si forte, prædictis causis accidentibus, matrimonium non extaret, dominum Papam & Romanam ecclesiam in fidejussione ponimus; ut, si fortè, quod Deus avertat, ex parte nostrâ pacis integritas frangeretur, potestatem habeat Romana ecclesia nos, & terram nostram districtius coercere; similiter & ad matrimonium contrahendum, potestatem habeat nos, & partem nepotis nostri constringere, vel, si, propter causas prædictas, non fieret matrimonium, ad restituendam pecuniam, nos, aut hæredes nostros, aut terram nostram cogere habeat potestatem.

Id quoque de fidejussione Romanæ ecclesiæ nos itaque facturos, prædictorum virorum nos obligavimus juramentis, sicut capitularis forma continet, quam vobis misimus sigilli nostri appositione signatam.

Si autem nobis sine hæredibus decedentibus, ipse ad regnum nostrum hæreditario jure pervenerit, de regno nostro tale illi dotarium designamus, videlicet antiquum & consuetum dotarium Reginarum Angliæ.

Juramenti formula facti de pace supradictâ Regi Siciliæ.

A.D. 1190. An. 2 Ric. I. R. de Hoveden. Francof. 1601.

EGO N. juro super hæc sancta Dei Evangelia, quod dominus meus Richardus Rex Angliæ ab horâ in antea servabit domino Tancredo Regi Siciliæ, ducatûs Apuliæ, principatûs Capuæ, & regno ejus, & toti terræ dominationis suæ, pacem perpetuam per se vel per suos, terrâ & mari.

Et, quamdiu dominus meus Ricardus Rex Angliæ fuerit in regno domini Tancredi Regis Siciliæ, dabit ei auxilium ad defendendum terram suam ubicunque fuerit in terrâ domini Regis Tancredi.

Et quod dominus meus pacem istam manu suâ jurabit, si dominus Rex Tancredus similiter pacem manu suâ juraverit.

Et, si aliquando (quod absit) dominus meus vellet pacem istam infringere, ego ponam me in captione ipsius domini Regis Tancredi, ubi ipse voluerit.

Et hæc omnia dominus meus Richardus Rex Angliæ, & ego bonâ fide, & sine fraude, sine malo ingenio tenebimus; sic Deus nos adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia, & sanctorum reliquiæ. Amen.

Epistola Regis Angliæ ad Clementem III. Papam, de pace factâ inter ipsum & Tancredum Regem.

A.D. 1190. An. 2 Ric. I. Chron. Bromton. X Script. col. 1186.

REVERENDISSIMO domino, ac beatissimo patri Clementi, Dei gratiâ summo Pontifici, Ricardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, & dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, salutem, & sinceræ in Domino devotionis affectum.

Justiorem exitum facta principum sortiuntur, cum à sede apostolicâ robur & favorem accipiunt, & sanctæ Romanæ ecclesiæ colloquio diriguntur; proinde dignum duximus ad notitiam beatitudinis vestræ transmittere, quæ inter nos, & dominum Tancredum, illustrem Siciliæ Regem, publico nuper & admodum necessario sunt celebrata tractatu.

Sane dilectionem fraternam, & pacem perpetuam cum eo firmavimus; quam magnatum nostrorum, archiepiscoporum, episcoporum, & plurimorum virorum illustrium juramentis, ei, & suis, & regno suo, & toti terræ dominationis suæ, nos illibatâ fide promisimus servaturos.

Cum ipso etiam pacis & amicitiæ fœdus arctiori adhuc vinculo astringentes, inter Arthurum egregium ducem Britanniæ, karissimum nepotem nostrum, & hæredem, (si nos decedere sine prole contigerit) & illustrem filiam ejus matrimonium, volente Domino, condiximus contrahendum, quod, Domino largiente, debitam consummationem accipiet, cum illustris puella nubiles annos attigerit; aut [si] prædicto domino Tancredo Regi placuerit, ut infra nubiles annos illa in uxorem nepoti nostro desponsanda tradatur, nos ipsum nepotem nostrum hoc facturum concessimus, si sancta Romana ecclesia decreverit super hoc dispensare.

Pecuniam vero, quam pro matrimonio ipso ad opus nepotis nostri ab eodem domino Rege Tancredo recepimus, scilicet, viginti millia unciarum auri, si fortè, quod absit, morte interveniente alterius, aut culpâ nostrâ, aut nostri nepotis, aut partis ipsius, matrimonium non staret, nos, aut hæredes nostri, ipsi domino Regi Tancredo aut hæredibus ejus ex integro restituere, præstitis super hoc sacramentis, ex parte nostrâ tenemur.

Ut igitur tenor pacis initæ, & initiati matrimonii fides cum integritate debitâ ex parte nostrâ & nepotis nostri servetur, sicut ipsi domino Tancredo, interpositâ jurisjurandi religione, firmavimus, sanctitatem vestram & sanctam Romanam ecclesiam obnixè rogamus, quatenus & firmatæ pacis servandæ perpetuò, & matrimonii consummandi, vel, si ex prædictis causis matrimonium ipsum non fieret, restituendæ pecuniæ, sancta sedes apostolica fidejussionem pro nobis suscipiat erga dominum Regem Tancredum & hæredes ipsius.

Cujus fidejussionis onus, ut confidenter nobiscum Romana ecclesia suscipiat, præsentium litterarum testimonio vobis, & sanctæ Romanæ ecclesiæ liberam concedimus potestatem, nos & hæredes nostros, & terram nostram districtius coercere, si contra pacem præfatam venerimus, vel prædictis causis matrimonio non secuto, nos aut hæredes nostri solutionem pecuniæ negaremus.

Ad honorem utriusque regni vestra novit beatitudo spectare, si, mediante Romanâ ecclesiâ, pacis pariter, & matrimonii bonum ad congruum finem deveniat; unde multiplex in futurum utilitas consequatur. Testibus nobis ipsis undecimo die Novembris, apud Messanam.

Carta privilegiorum hominibus de Rya & Wynchencselleia concessa.

A.D. 1191. An. 2 Ric. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 5.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, prepositis, baillivis, & omnibus fidelibus suis totius terre sue, salutem.

Sciatis nos concessisse & presenti cartâ nostrâ confirmasse, quod homines de Ryn & de Winchenesell' sint liberi & quieti per totam terram nostram, citra mare & ultra, ab omni theloneo, & lestagio, & tallagio, & passagio, & chaiagio, & rivagio, & sponsagio, & omni wrec, & de rocato, & de omnibus consuetudinibus per totam terram nostram, quocunque venerint.

Concedimus etiam eis, quod habeant invenciones in mari & terrâ; & quod sint quieti de omnibus rebus suis & de toto mercato suo, sicut nostri liberi homines.

Precipimus etiam, quod nullus eos vel res eorum disturbet super decem librarum forisfacturam, & quod sint quieti de schyris & hundredis; & si quis versus illos placitare voluerit, nec respondeant neque placitent aliter quam barones de Hastinges & de quinque portubus placitant, & in tempore Henrici, patris nostri, placitare solebant.

Pro hiis etiam libertatibus invenient ad plenarium servicium nostrum duas naves, ad perficiendum numerum xx. navium de Hastinges.

Hec autem omnia suprascripta concedimus, & presenti cartâ nostrâ confirmamus hominibus de Rya & hominibus de Wincheneseli' sicut pater noster eis concessit & cartâ suâ confirmavit.

Hiis testibus,
Johanne de Pratell'.
Rogero de Pratell, dapifero nostro.
Ricardo de Chanville, & pluribus aliis.

Datum per manum magistri Rogeri Mali Catuli, clerici nostri, apud Messanam xxvii. die Martii, regni nostri anno secundo.

Conventio quædam inter Philippum Regem Franciæ, & Ricardum Regem Angliæ, facta Messanæ.

A. D. 1191. An. 2 Ric. I.

Ex Rotulo in Thesaur.

IN nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis, Amen. Philippus DEI gratiâ Francorum Rex. Noverint universi præsentes pariter & futuri, quod pax firma inita est inter nos, & amicum, & fidelem nostrum, & fratrem Richardum illustrem Regem Angliæ, & ipse pacem firmavit nobis sacramento in hunc modum.

Prædicto Regi bono corde & bonâ voluntate concedimus, quod amodò liberè, quamlibet voluerit, ducat uxorem, non obstante illâ conventione inter nos & ipsum factâ, de sorore nostrâ Aelois, quam debebat ducere in uxorem.

Præterea quitavimus ei & hæredibus suis masculis, ex eo & uxore suâ desponsatâ nascituris, & viventibus post decessum Regis Angliæ, & terram tenentibus, Gisortium, & Melpham, & Novum Castellum de sancto Dionisio, & Mulcasium Normanum cum pertinentiis suis.

Et ipse nobis concessit, quod si eum mori contingeret sine masculo hærede ex eo & uxore suâ desponsatâ, tam cito Gisortium, & Melpham, & Novum Castellum, & Mulcasium Norman' cum pertinentiis suis ad nos, vel hæredes nostros masculos ex nobis & uxore nostrâ desponsatâ, revenient.

Et, si nos mori contingeret sine masculo hærede ex nobis & uxore nostrâ desponsatâ, vivente post decessum nostrum, & terram tenente, volumus quod Gisortium, & Melpha, & Novum Castellum, & Mulcasium Norman' cum pertinentiis suis, ad dominum Normanniæ reveniant.

Et, si Rex Angliæ haberet duos hæredes masculos, aut plures, voluit & concessit, ut major natu teneat in capite à nobis totum id quod debet tenere à nobis citra mare Angliæ; & alius unam ex baroniis tribus tenebit à nobis in capite, viz. dominium Normanniæ, aut dominium Andegaviæ, & Cenomanniæ, aut dominium Equithaniæ & Pictaviæ.

Et, propter hæc supradicta, donavit nobis prædictus Rex Angliæ decem millia marcas argenti, ad pondus Trecense; quarum tria millia solvet nobis, vel nuncio nostro certo in proximo festo Omnium Sanctorum apud Caluum Montem: & alia tria millia in alio festo Omnium Sanctorum: & duo millia in tertio festo Omnium Sanctorum: & alia duo millia in quarto festo Omnium Sanctorum.

Præterea concedimus & concessimus, quod de omnibus feodis, quos prædecessores sui à nostris tenuerant, homo noster ligeus est, sicut prædecessores sui fuerant prædecessorum nostrorum, & nos recepimus in hominem ligeum de prædictis feodis.

Ipse autem quitavit nobis feodum Exondini, & feodum Cracaii cum omnibus pertinentiis, & quicquid habebat, & quicquid expectabat habendum in Alvernia, tam in feodo, quam in dominio suo.

Nos autem quitavimus ei Caturcum & Carturcin' integrè cum pertinentiis suis; exceptis duabus abbatiis regalibus, viz. Fisiaco & Sellaco cum pertinentiis suis, quæ nostræ sunt, & ad nos pertinent.

Ipse autem nobis concessit, quod de terrâ comitis sancti Egidii nichil de cætero occupabit ultra hoc quod diximus, quamdiu comes sancti Egidii in curiâ nostrâ sufferre justitiam voluerit, aut potuerit; si vero comes sancti Egidii in curiâ nostrâ de jure deficeret, nos extunc Regi Angliæ, pro comite sancti Egidii, non noceremus, nisi sponte nostrâ ipsum vellemus adjuvare.

Si autem prædictæ conventiones inter nos ad invicem, sicut superius dictæ sunt, fuerunt observatæ, volumus & concedimus quod Rex Angliæ habeat & teneat in bonâ pace omnia tenementa, in feodo & dominio, quæ habebat die quâ iter Jerosolimitanum arripuit.

De conventionibus autem prædictis mutuò observandis, Regi Angliæ damus fidejussores & obsides comitem Pontinum cum toto feodo in hunc modum; quod, si prædictas conventiones omnes non observaremus, prædictus comes, aut hæres ejus inter tres septimanas, ex parte Regis Angliæ, vel hæredis sui requisitus & submonitus, in propriâ personâ, vel ad domum suam, ubi solitus est habitare, veniet ad Regem Angliæ, sine contradictione aliquâ, cum omnibus feodis suis integris, ad id faciendum teneri, quod carta super hoc facta testatur, donec conventio salva sit & firma.

Omnes alii, qui subscripti sunt, eodem modo dati sunt fidejussores & obsides, hoc idem observaturi quod idem comes, & inde litteras suas patentes dabunt Regi Angliæ, vel ejus certo nuncio, & jurabunt prædictas conventiones se observaturos, secundum posse suum, bonâ fide, & sine malo ingenio.

Hii autem fidejussores sunt, post comitem, de prædictis conventionibus tenend'

Beurad' de Sancto Walerico, vel ille ex hæredibus suis qui sanctum Walericum tenebit, cum toto feodo suo.
Will' de Borry, vel hæres ejus, cum toto feodo suo.
Johannes de Terria, vel hæres ejus, cum toto feodo suo.
Dominus Cancellarius, vel hæres ejus, cum toto feodo suo.
Punen' de .... vel hæres ejus, cum toto feodo suo.
Comes Robertus, vel hæres ejus, cum toto feodo suo.
Hugo de Castello, vel hæres ejus, cum toto feodo suo.
Comes Partici, vel hæres ejus, cum toto feodo suo.
Dominus Isondom, vel hæres ejus, cum toto feodo suo.

Concessit etiam nobis Rex Angliæ quod, infra mensem primum à reditu suo, remittet in Franciam, sine contradictione aliquâ & impedimento, Aelaes sororem nostram, sive vivi fuerimus, sive mortui.

Volumus etiam ut servitia & justitias ex feodis, quæ à nobis tenet, nobis reddat, sicut antecessores sui nostris antecessoribus reddiderunt; salvis conventionibus quæ hîc suprascriptæ sunt.

Quæ omnia, ut perpetuam obtineant stabilitatem, sigilli nostri auctoritate confirmamus.

Actum Messanæ anno Incarnati Verbi millessimo centesimo nonagesimò, mense Martii.

Epistola Regis Angliæ de recessu Regis Franciæ de Accon.

A. D. 1191. An. 3 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 698.

RICHARDUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, & dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, N. dilecto & fideli suo salutem.

Scias quod post captionem Accon, & post recessum domini Regis Franciæ nobis apud Accon, qui ita turpiter peregrinationis suæ propositum & votum contra voluntatem DEI dereliquit, in opprobrium æternum sui & regni ipsius, iter arripuimus usque Joppen; & dum prope Arsurum accederemus, Saladinus, cum vehementi Saracenorum incursu, obviam nobis occurrens, insultum fecit contra nos: sed, DEO miserante, nullum amisimus die illo, nisi virum optimum & suis meritis universo exercitui carissimum, Jacobum de Avernis, qui in exercitu Christiano per plures annos ad serviendum DEO, quasi columna exercitûs, in omni sanctitate & sinceritate fidei promptus extitit & devotus.

Deinde Joppen, DEO volente, pervenimus; eandem villam fossatis & muro firmavimus; in proposito habentes ubique Christianitatis negotium pro posse nostro promovere.

Ipso autem die secundâ vigiliâ nativitatis beatæ Mariæ, ipse Saladinus infinitos de magnatibus viris suis amisit, & in fugam conversus, quasi consiliorum & auxiliorum beneficio destitutus, totam terram Suliæ destruxit.

Tertiâ autem die ante ipsius Saladini confusionem, in sinistro latere cum quodam pilo vulnerati fuimus; sed, gratiâ DEI, jam ad sanitatem pervenimus.

Scias etiam, quod per DEI gratiam intra viginti dies post natale Domini speramus recuperare sanctam civitatem Jerusalem & sepulchrum Domini, & deinde ad partes nostras revertemur.

Teste nobismetipsis apud Joppen, primâ die Octobris.

Epistola Regis Angliæ ad abbatem de Clara Valle de eodem.

A. D. 1191. An. 3 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 698.

RICHARDUS, DEI gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, & Aquitanie, & comes Andegavie, viro venerabili & amico in CHRISTO carissimo abbati de Clara Valle, salutem & continuæ felicitatis successum.

Post lachrymabilem & in commune plorandam civitatis sanctæ Jerusalem destructionem, civitatem DEI viventis, super quam invocatum est nomen ejus, commota est & contremuit terra, quia Rex cœli perdidit terram suam, terram ubi steterunt pedes ejus. Sed à sede apostolicâ diffusâ DEI benedictione per universam terram, amici crucis CHRISTI ad suscipiendum signum salutis in frontibus, & in humeris eorum, & ad ulciscendas sanctæ crucis injurias, sicut vestram non latet sanctitatem, certatim evolabant. Inter quos & nos ad serviendum DEO viventi, signo crucis accepto, ad defendenda loca mortis ejus, pretioso suo sanguini dedicata, quæ inimici crucis CHRISTI hactenus ignominiosè prophanabant, tanti & tam sancti laboris onus in nos suscepimus; & intra breve temporis spatium post adventum domini Regis Francorum ad Accon, ibidem, Domino duce, prosperè applicuimus: ubi non multo temporis tractu elapso, reddita est domino Regi Francorum & nobis civitas Accon, salvâ vitâ Saracenorum qui ad eam defendendam & custodiendam intus missi fuerant: pactione etiam ex parte Saladini plenius firmatâ, quod nobis crucem sanctam & mille & quingentos captivos vivos resignaret, diemque ad hæc omnia persolvenda nobis constituit: sed eodem termino expirato, & pactione quam pepigerat penitus infirmata, de Sarracenis quos habuimus in custodiâ circa duo millia & sexcentos, sicut decuit, fecimus expirare: paucis tamen de nobilioribus retentis, pro quibus sanctam crucem & quosdem captivos Christianos sperabamus recuperaturos.

Domino autem Rege Francorum ad propria remeato, & ruinis & scissuris murorum civitatis Accon reparatis, ipsâque civitate fossatis & muro plenius firmatâ, ad promovendum Christianitatis negotium, & prosequendum nostri voti propositum, apud Joppen proposuimus, & nobiscum dux Burgundiæ cum Francigenis sibi subditis, comes Henricus cum suis, & multi alii comites, & barones, & populus innumerabilis, ire. Cumque inter Accon & Joppen plurimum esset spatium, & tractus viarum prolixior, apud Cæsaream tandem, cum multo sudore gravique jacturâ nostrorum descendimus. Et ipse Saladinus in eodem itinere de suis quamplurimos amisit: cumque populus DEI ibidem aliquantulum respiraret, ad Joppen propositum iter sumus prosequuti. Et nostrâ anteriori custodiâ procedente, & castra apud Assur metante, Saladinus cum vehementi Sarracenorum incursu super ultimam custodiam nostram impetum faciens, Divinæ miserationis favente gratiâ, à quatuor solummodo turmis, quæ ei in fronte oppositæ fuerant, compulsus est in fugam; ipsumque fugientem per unam leucam turmæ Christianorum plenæ sunt prosequutæ: tantamque stragem de nobilioribus Sarracenis quos Saladinus habebat, die illâ, sabbato videlicet, vigiliâ nativitatis sanctæ Marie virginis, prope Assur fecerunt, quantam Saladinus quadraginta annis transactis antea unâ die non sustinuit.

Nos vero de nostris, gratiâ DEI, nullum amisimus die illâ, nisi virum optimum & suis meritis universo exercitui carum Jacobum de Avernis; qui in exercitu Christiano per plures annos ad serviendum DEO viventi, quasi columna exercitûs in omni sanctitate & sinceritate fidei promptus extitit & devotus. Deinde Joppen, Domino ducente, pervenimus, villamque illam fossatis & muro firmavimus, in proposito habentes ubique Christianitatis negotium pro posse nostro efficaciter promovere. Post diem præ-

dictum confusionis Saladini, non est ausus Saladinus cum Christianis congredi, sed ad trucidandos amicos crucis, sicut oves occisionis, insidiatur eminus in abscondito, quasi leo in speluncâ suâ. Audito itaque quod nos apud Ascalon maturo congressu tenderemus, Ascalon evertit & ad terram prostravit, totamque terram Suriæ, quasi totus consiliorum & auxiliorum beneficio destitutus, jam deserit & contemnit. Unde bonæ spei sumimus argumentum quod in brevi, Domino dante, plenius recuperabitur hæreditas Domini. Et cum hæreditas Domini jam in parte recuperata est, & ad eam recuperandam omne diei pondus sustinuimus & æstus; totamque pecuniam nostram, & non solum pecuniam, sed & vires & corpus jam exhausimus, fraternitati vestræ notificamus, quod ultra solemnitatem paschalem in partibus Syriæ nequaquam potuimus commorari. Dux Burgundiæ cum Francigenis sibi subditis, & comes Henricus cum suis, & cæteri comites, & barones, & milites, qui in servitio Dei sua jam expenderunt pro Deo, ad propria remeabunt, nisi per vestræ prædicationis solertiam eis in populo, unde terra posset populari & muniri, & in pecuniâ quam in servitio Dei uberius expendant, circumspectè provideatur.

Unde vestræ sanctitatis genibus provoluti, & profusis lachrymis preces affectuosas porrigimus, rogantes attentius, quatenus, sicut officio vestro congruit & honori, principes & viros nobiles per universum Christianismum constitutos, aliumque populum Dei, ad serviendum Deo viventi inducere & ad hoc provocare satagatis; ut post prædictam solennitatem paschalem hæreditatem Domini, quam nos, Deo propitio, ad idem pascha plenius obtinebimus, tueantur & defendant. Tantumque faciat in hâc parte vestræ sedulitatis diligentia, ne ex vestro neglectu depereat, quod utilitas totius Christianitatis expectat.

Ideo sanctitati vestræ super negotio Christianitatis literas nostras tam maturè dirigimus, ne fortè torporis arguamur & negligentiæ, si tantum & tam sanctum virum super instantibus Christianitatis negotiis aliquo modo prætermiserimus præmunire.

Vos igitur sicut nos, & alium populum Dei ad serviendum Deo, ad restituendam hæreditatem suam sibi, ante itineris acceptionem animâstis, ita & nunc plurimus instat articulus, ut populum Dei ad hoc idem faciendum fortius excitetis.

Teste nobismetipsis apud Joppen, primo die Octobris.

De metis, franchesiis, et libertatibus civibus Dublin', à Johanne comite Moritoniæ & domino Hiberniæ, concessis.

A. D. 1192.
An. 3 Ric. I.

Lib. Nig. Ecclesiæ S. Trin. Dublin. f. 221.

JOHANNES dominus Hiberniæ, comes Morton' omnibus hominibus & amicis suis, Francis & Anglis, Hibernicensibus & Wallensibus, presentibus & futuris, salutem.

Sciatis me dedisse et concessisse, & hâc meâ chartâ confirmasse civibus meis de Dublin', tam extra muros quam infra muros manentibus, usque ad metas villæ, quod habeant metas suas, sicut perambulatæ fuerunt per sacramentum proborum virorum de civitate ipsâ per præceptum Regis Henrici, patris mei, scilicet, ex parte orientali de Dublin', & australi parte pasturam quæ ducit usque ad portam ecclesiæ sancti Keivyni, et sic per viam usque ad Kylmerekargan, et sic per divisam terræ de Dunbrok usque ad Doder, et de Doder usque ad mare, scilicet ad Clarade juxta mare, & de Clarade usque ad Remmolan.

Et in occidentali parte de Dublin' ab ecclesiâ sancti Patricii per vallem usque ad Carnaclonegmiethe, & exinde usque ad divisam terræ de Kylmaynam, & ultra aquam de Kylmainham juxta Avenelyf' usque ad vada de Kylmahanock, & ultra aquam de Avenelyf' versus boream per Knoknekaok, & deinde usque ad horream sanctæ Trinitatis, & de horreis illis usque ad fureas, & sic per divisam inter Clonlyf & Krinan usque ad Tolekan, & deinde usque ecclesiam sanctæ Mariæ de Ostmaneby.

Et quod habeant omnes libertates, & liberas consuetudines subscriptas.

Libertates autem, quas eis concessi, sunt hæc; scilicet, quod nullus civis de Dublin' placitet extra muros villæ de ullo placito, præterquam de placitis de exterioribus tenementis, quæ non pertinent ad hundredam villæ.

Et quod sint quieti de murdro infra metas villæ, & quod nullus civis faciet duellum in civitate de aliquo appello, quod quisquam versus eum facere possit, sed purgabit se per sacramentum quadraginta hominum ipsius civitatis, qui legales sint.

Et quod nemo capiat hospitium infra muros per assisam, vel per liberationem mareschallorum, contra voluntatem civium.

Et quod sint quieti de thelonio, & lastagio, & passagio, & pontagio, & de omnibus aliis consuetudinibus per totam terram & potestatem meam.

Et quod nullus ipsorum judicetur de misericordiâ pecuniæ, nisi secundum legem prædicti hundredi, scilicet, per forisfacturam quadraginta solidorum, unde illâ qui in misericordiâ ceciderit quietus erit de medietate; & aliam medietatem dabit in misericordiâ, exceptis tribus miserecordiis, scilicet, de pane, & cervisiâ, & vigiliâ, quæ miserecordiæ sunt de duobus solidis, et sex denariis, unde medietas condonabitur, et alia medietas reddetur in misericordiâ.

Et quod hundredum semel teneant tantum in unâ septimanâ. Et quod in nullo placito possit quis causari per Meskenningham. Et quod justè habeant terras et tenuras suas, & vadimonia sua, & debita per totam terram et potestatem meam, quicunque ea debeat. Et quod possint distringere debitores suos per namia sua in Dublin'. Et quod de terris et tenuris suis, quæ infra villam sunt, rectum eis teneatur secundum consuetudinem civitatis.

Et quod de debitis, quæ accomodata fuerint in civitate, & de vadimoniis ibidem factis, placita in civitate teneantur, secundum consuetudinem civitatis. Et quod si quis alicubi in terrâ vel potestate meâ ceperit thelonium de hominibus civitatis, si non reddiderit, postquam requisitus fuerit reddere, præpositus civitatis capiat inde namium apud Dublin', & distringat reddere.

Et quod nullus extraneus mercator emat infra civitatem de homine extraneo blada, vel corea, vel lanam, nisi de civibus.

Et quod nullus extraneus habeat tabernam de vino, nisi in navi; hâc autem libertate mihi reservatâ, quod de qualibet navi, quæ illuc cum vinis venire continget, ballivus meus, loco mei eliget duo dolia vini, quocumque voluerit in navi, unum, scilicet, ante malum, & aliud, scilicet, retromalum, ad opus meum, pro quadraginta solidis, unum pro viginti solidis, & alium pro viginti solidis; & nihil amplius inde accipiet, nisi ad gratiam mercatoris.

Et quod nullus extraneus vendat pannos in civitate ad decisionem. Et quod nullus extraneus mercator moretur in villâ cum mercibus suis, pro mercibus suis vendendis, nisi per quadraginta dies.

Et quod nullus civis Dublin' alicubi in terrâ vel potestate meâ namietur vel distringatur pro aliquo debito, nisi sit debitor vel plegius.

Et quod possint maritare se, & filios, & filias, & viduas, sine licentiâ dominorum suorum; et quod nullus dominorum suorum propter forinsecas terras habeat custodiam vel donationem filiorum, vel filiarum suarum, aut viduarum, nisi tantum custodiam tenementorum suorum, quæ sunt de feodo suo, donec ætatem habeant.

Et quod nulla recognitio fiat in civitate. Et quod habeant omnes rationabiles gildas suas, sicut burgenses de Bristoll habent, vel melius habere consueverunt. Et quod nullus civis cogatur replegiare aliquem, nisi ipse voluerit, quamvis sit super terram suam manens.

Concessi etiam eis omnes tenuras infra muros & extra muros usque ad prædictas metas, ad disponendum inde pro voluntate suâ, per communem assensum civitatis, in messagiis & in virgultis, in ædificiis super aquam, & alibi, ubicunque fuerint in villâ, tenendas in liberum burgagium, scilicet, per servitium Landegabile, quod reddunt infra muros.

Concessi etiam, quod quilibet eorum possit se emendare, quantum potuerit, in ædificiis faciendis ubicunque voluerit super ripam, sine dampno civium & villatæ. Et quod habeant & possideant omnes terras & placeas vacuas, quæ infra prædictas metas continentur, ad voluntatem eorum ædificandas.

Concessi etiam eis, quod neque templarii, neque hospitalarii, habeant aliquem hominem vel aliquod messuagium, quietum de omnibus consuetudinibus civitatis infra prædictas metas, nisi unum solum pro ecclesiâ Dublin'.

Hæc omnia eis concessi, salvis tenuris & terris omnium eorum, qui terras & tenuras habent per cartam meam inde extra muros usque ad prædictas metas, quod non possit civitas de terris illis, sicut de aliis disponere, sed faciant omnes consuetudines civitatis, sicut alii cives: de illis autem hæc dico, qui cartam meam habuerunt de aliquibus terris infra easdem metas extra muros, antequam civitati prædictas libertates & hanc cartam concesserim.

Quare volo & firmiter præcipio, quod prædicti cives mei de Dublin' & heredes sui post ipsos habeant & teneant omnes prædictas libertates & liberas consuetudines, sicut præscriptum est, de me & heredibus meis, sicut unquam eas melius et integrius habuerunt, qu' bonæ fuerunt, benè et in pace, et honorificè, absque omni impedimento vel molestiâ, quam aliquis eis inde faciat.

Testibus,

Stephano Ridel, meo cancellario.	*Ricardo de Duneri.*
Waltero de Dunstanvil.	*Fulcone de Cantelon.*
Willielmo de Kahanger, senescallo meo.	*Willielmo filio Richardi.*
	Gilberto de Angulo.
Theobaldo Waltero Pincerna.	*Rogero Tyrrel.*
Haym' de Wallon'.	*Magistro Benedicto.*
Ingeramo de Pratell.	*Magistro Petro Canuto.*
Davide Wallensi.	

Apud London', regno Richardi Regis Angliæ anno tertio, die quartodecimo Maii.

Rescriptum Henrici VI. Imperatoris ad Regem Franciæ, quo summâ cum ostentatione prædicat Ricardum Regem esse captivum.

A.D. 1192.
An. 3 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 721.

HENRICUS, Dei gratiâ, Romanorum Imperator & semper augustus, dilecto & speciali amico suo Philippo illustri Francorum Regi salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Quoniam imperatoria celsitudo non dubitat regalem magnificentiam tuam lætiorem effici de universis, quibus omnipotentia Creatoris nos ipsos & Romanum imperium honoraverit & exaltaverit, nobilitati tuæ, præsentium tenore, declarare duximus, quod inimicus imperii nostri, & turbator regni tui, Richardus Rex Angliæ cum esset, in transeundo mare, ad partes suas reversurus, accidit, ut ventus, ruptâ navi suâ, in quâ ipse erat, duceret eam versus partes Istriæ, ad locum qui est inter Aquileiam & Venetias; ubi ipse Rex, Dei permissione, passus naufragium, cum paucis evasit.

Quidam itaque fidelis noster, comes Mainardus de Gortze, & populus regionis illius, audito quod in terrâ erat, & considerato diligentius, qualem nominatus Rex in terrâ promissionis proditionem & traditionem, & per-

ditionis suæ cumulum exercuerat, insecuti sunt, intendentes eum captivare; ipso autem Rege in fugam converso, ceperunt de suis octo milites.

Postmodum processit Rex ad burgum in archiepiscopatu Saltzeburgensi, qui vocatur Frisorum, ubi Fridericus de Botesowe, Rege cum tribus tantum versus Austriam properante noctu, sex milites de suis cepit.

Dilectus autem consanguineus noster Limpoldus dux Austriæ, observatâ stratâ, impositis ubique custodibus, sæpedictum Regem juxta Wenam in villâ viciniori in domo despectâ captivavit. Cum itaque in nostrâ nunc habeatur potestate, & ipse semper tuæ molestiæ & turbationibus operam præstiterit, ea, quæ premisimus, nobilitati tuæ insinuare curavimus, scientes ea dilectioni tuæ beneplacita existere, & animo tuo uberrimam importare lætitiam.

Datum apud Rithiencie, quinto kalendas Januarii.

Epistola Cœlestini III. Papæ ad archiepiscopos & episcopos per Angliam constitutos, de inhibitione torneamentorum, & terræ sanctæ infelici statu.

A. D. 1193.
An. 3 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 722.

CŒLESTINUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum ad propulsandam injuriam populi Christiani, & communis notam fidei abolendam, quam ei Paganorum spurcitia in captione sanctæ terræ, quæ Domini est hæreditas nuncupata, perniciosè ac violenter impressit; & ad emendandam etiam civitatem sanctam & sepulchrum dominicum ab Saracenorum & aliorum insuper occupantium immunditiis, ac auferendam illam per auxilium supernæ clementiæ à potestate illorum, sedes apostolica suum debitum recognoscens, per diversas mundi partes nuntios sæpe à suo latere, ac commonitorias litteras destinaverit, & in divinâ confisa clementiâ magnas illuc tendentibus impenderit indulgentias, licet ut fraternitas vestra potest perpendere ad hæc agenda per exhortationes illius viriliter ac devotè plurimi se accinxerint, & tot in transmarinis partibus Christi fideles propter hæc sæpe fuerint congregati, ut multitudo eorum oppugnantium numerum non modicum videretur excedere, & animis ac viribus etiam prævalere: non multum tamen proficere potuit vel his qui ex adverso contendebant obesse, pro eo (sicut ex effectu datur intelligi) quod nisus & actiones eorum, qui fuerant ad partes illas profecti, Domino pro parte magnâ displicebant.

Unde merito aliorum peccaminum, quia non in Deo sed viribus propriis confidebant, & non erat ante ipsorum oculos timor Dei, ex præceptâ superbiâ cor eorum permissum est obscurari, ut alia insuper agerent quæ minimè convenirent, Divinum contra se suis perversitatibus judicium provocantes.

Verum quia multæ sunt misericordiæ Domini, qui etsi ad malorum pervicaciam retundendam, & subdenda cervicosorum hominum colla, disciplinæ manus quandoque suas medicinaliter aggravat; & ut elevet, opprimit; & percutit aut flagellat, ut sanet, si ad eum cum debitâ fuerimus humilitate reversi & de peccatis castigati, ac de observandis Creatoris de cætero studio ferventiore mandatis firmum propositum assumpserimus, absque ullâ poterimus hæsitatione sperare quod affluentius gratiusque nobis assistet, & de inimicis nominis Christi plenam indulgebit de cœlo victoriam; ita quod universa quæ incurrimus hucusque gravamina oblivioni tradantur, omnibus conversis retrorsum & meritâ confusione ruentibus qui oderunt Sion, & gentilibus præsumpserunt contaminationibus maculare.

Attendentibus autem ac studio diligenti scrutantibus quales minas populo Israeli, cum ex promissione memoratam supra terram intraret, Divina potestas tulerit, non erit dubitationis scrupulus qui hujusmodi inquisitioni opponat, quare nostrum pro Deo inceptum conamen speratos non sit consecutum effectus. Dictum est enim illis, ut ab habitatorum illius terræ contagiis & spurcitiis abstinerent, & illorum vitia imitatione digna non ducerent, quæ ipsis possint accidere in ruinam, sed legem Domini firmo proposito, & omni animi & intentionis nisu servarent: quibus itaque monitis si devotè ac humiliter obedirent, unus eorum mille vinceret, ac decem ex illis decem millia. Quæ certiori postmodum experimento noverunt, cum pauci de ipsis magnam ex illis & infinitam quasi multitudinem trucidarent, & dum devotè Divinis intenderent mandatis, non fuit civitas vel munitio quæ ipsorum posset evitare congressus, vel ipsorum subtrahi conamine aliquo vel consilio potestati.

Quia tamen cum eorum filii qui Dominum, ut ibi dicitur, non noverunt, ab illorum quæ fuerant sibi legali promulgatione injuncta temerè cæpissent observatione deficere, inimici eorum adversus eos cuneos obstruentes suæ illos potentiæ sæpius subjugaverunt, quos denuo per Divinum sibi auxilium subegerunt, cum de commissis excessibus pœnitentes, ac reatum suum recognoscentes, humiliter piâ sunt ad Deum devotione conversi. Satis autem indubitanter potestis agnoscere, quod cum ex subortis discordiis proventus speratæ victoriæ Christianæ militiæ auferretur, causa erat simultatum & odiorum frequentius in exercitu pullulantium, quia carnem posuerant brachium suum, & à Domino recesserant corda eorum.

Si ergo volumus sine magno labore in adversariorum perniciem gloriosum per omnia obtinere triumphum, propter hucusque perpessa gravamina non deficiamus animo, sed requirentes cum humilitate ac cordis contritione misericordiam Creatoris in confusionem eorum perpetuam, insuperabilem poterimus victoriam ex consuetâ supernæ dignationis merito benignitate sperare.

Hâc itaque consideratione inducti universis orbis principibus in remissionem injunximus peccatorum, ut Divini amoris & propriæ salutis intuitu, si quis adversus aliquem concepit quâlibet occasione rancorem, & si despexerit homini, Creatori dimittat; ne ulterius dissentiendi ad invicem occasio præbeatur, quæ hactenus & victoriæ nobis, ut nôstis, proventus abstulit & maximæ multitudinis parti absque ullo commodo periculum mortis induxit; & toto animi studio id inter se consilii reperire procurent, quo & interim valeat illud tantillum terræ Domini portionis, quæ adhuc sub Christianorum potestate tenetur, ne à perversorum manibus occupetur, inconcussè servari, & contra impiorum impetus sine aliquo pavore defendi: & accingatur denuo multitudo fidelium, quæ illuc sub debitâ & devotâ humilitate itura, totam possit terram & sepulchrum dominicum, devicto & conculcato penitus occupantium furore, liberare.

Adhæc etiam, quia ex hoc nobis & universo populo Christiano nimium exuperat causa fletûs, & tristari debemus omnibus modis, non lætari; dum videlicet terra, ubi steterunt pedes Domini, & salutis nostræ sunt sacramenta patrata, gentilium occupationibus detinetur, torneamenta, quæ causâ lætitiæ inventa fuerunt & tyronum exercendæ virtutis, penitus inhibemus: ut qui se voluerit exercere ad terram illam accedat, ubi & corporis & animæ virtus viriliter poterit ac salubriter demonstrari. Taliter etiam unitati & pacis concordiæ ad invicem procurent intendere, ut nullus sit qui adversus alium guerram intendat vel armis injuriam audeat propulsare, sed communiter potius studeant, quæ dissidentium animos studio ac labore diligenti reforment.

Si quis vero (quod non credimus) Dei timore postposito, & reverentiâ nostrâ & fidei Christianæ contemptâ, contra hoc agere aliquâ temeritate præsumpserit, noverit nos vobis & aliis archiepiscopis & episcopis districtius injunxisse, ut eorum terras, qui contumaciter incepto hujusmodi duxerint insistendum, interdicto ecclesiastico supponatis, & personas etiam, si opus fuerit, excommunicationis vinculo astringatis; & faciatis utramque sententiam inviolabiliter observari.

Vobis ergo per apostolica scripta districtè præcipiendo mandamus, quatenus ad ea, quæ prædiximus, celeriter adimplenda, omni tarditate & contradictione postpositis, vos accingatis, & studeatis per vestras diœceses, dilatione & appellatione cessante, id executioni mandare.

Datum Romæ apud S. Petrum iii. idus Januarii, potificatûs nostri anno secundo.

Aleonora, Angliæ Regina, Papæ opem miserabiliter implorat pro liberatione Ricardi Regis Anglorum, filii sui.

A. D. 1193.
An. 4 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

REVERENDO Patri, & Domino Cælestino, Dei gratiâ summo Pontifici, A. in irâ Dei Regina Anglorum, ducissa Normanniæ, comitissa Andegavensis, miseræ matri exhibere se patrem.

Silere decreveram, ne insolentiæ & præsumptionis arguerer, si fortè adversus principem sacerdotum verbum aliquod minus cautum abundantia cordis, & vehementia doloris eliceret. Sanè non multum ab insaniâ differt dolor dum in impetu suæ accensionis est; Dominum non agnoscit, socium non veretur, nec defert, nec parcit alicui, sed nec tibi.

Nemo ergo miretur, si verborum modestiam vis doloris exasperet, jacturam enim plango publicam; sed & familiaris dolor in spiritûs mei præcordiis inconsolabiliter radicavit. Sagittæ nempè Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. Gentes divulsæ, populi lacerati, provinciæ desolatæ, & generaliter tota occidentalis ecclesia confecta lamentis in spiritu contrito & humiliato supplicant vobis, quem constituit Deus super gentes & regna in omni plenitudine potestatis.

Afflictorum quæso clamor introeat in aures vestras, calamitates enim nostræ multiplicatæ sunt super numerum; nec ista dissimulare potestis citra criminis & infamiæ notam, cum sitis vicarius Crucifixi, successor Petri, sacerdos Christi, Christus Domini, Deus etiam Pharaonis.

De vultu tuo, Pater, judicium prodeat, oculi tui videant æquitatem, de arbitrio vestro & de clementiâ vestræ sedis pendent vota populi; &, nisi maturius arripiat manus vestra judicium, tota redundabit in vos tragœdia hujus mali; cum sitis pater orphanorum, & judex viduarum, mœrentium & dolentium consolator, & omnibus civitas refugii, in tanto cumulo miseriarum unicum & commune omnibus expectatur de vestræ potestatis auctoritate solatium.

Filii Israhel Moysen, cujus agitis vices, consultabant in duris, & ad tabernaculum fœderis confugiebant in angustiis suis. Rex noster in arcto est, & undique angustiæ premunt eum. Videte statum, aut potius casum regni, malitiam temporis, tyranni sævitiam, qui de fornace avaritiæ arma iniquitatis incessanter fabricat contra Regem; quem in sanctâ peregrinatione, in protectione Dei Cœli, & tuitione Romanæ ecclesiæ captum, & vinculis carceralibus coarctatum tenet, occiditque terrendo: contemnit enim Deum & terribilia judicia ejus, prædæ incubat, & non est qui de manu ejus possit eruere.

Si ecclesia Romana complosis manibus ad tantas injurias Christi silet, & exurgat Deus, & judicet causam nostram, respiciat in faciem Christi sui. Ubi est zelus Eliæ in Achab? Zelus Johannis in Herodem? Zelus Ambrosii in Valentem? Zelus Alexandri tertii, qui, sicut audivimus & vidimus, patrem istius principis Fredericum plenâ auctoritate apostolicæ sedis solenniter & terribiliter à fidelium communione præcidit? Porro tyrannus apostolicas claves habet ludibrio, nec nisi verba reputat legem Dei.

Sed tanto constantius deberetis arripere gladium Spiritûs, quod est verbum Dei. Scriptum est enim, qui vos spernit, me spernit. Ideo si vestram non vultis aut ecclesiæ Romanæ injuriam persequi, vobis tamen dissimulare non licet Petri opprobrium & injuriam Christi.

Non sit ergo alligatum in ore vestro verbum Domini, nec in vobis timor humanus obruat spiritum libertatis. Tolerabilius est incidere in manus hominum quam derelinquere legem Dei. Confidunt in virtute suâ, & in multitudine divitiarum suarum gloriantur inimici crucis Christi; quorum finis interitus, & gloria eorum in confusione.

Quicquid ecclesiarum & pauperum necessitati subtrahitur, insatiabilis avaritiæ devorat ingluvies. Sed prope est ut in eos manus Domini tempestivam exerceat ultionem, & eveniet quod beatus Job de prædone impio

protestatur, divitias, quas devoravit, evomet, & de ventre ejus extrahet eas Deus: luet, quæ fecit omnia, nec tamen consumetur. Quod si ad tempus humanum evadunt judicium, divinum terribilius est quod imminet eis: quorum gaudium præsens instar puncti, interminabilis verò pœna *ignis* & vermis.

Quis enim unquam persecutor innocentiæ ultricem illius manum, qui aufert spiritum principum potentesque potenter punit, legitur evasisse? Ut de pœnâ taceam gehennali, sæpè legimus, quomodo digitus Dei, pro arbitrio suo, regna & imperia transfert: quas etiam sicut vult, erigit, et sicut vult, dejicit potestates.

Non deterreat, quæso, vos secularis elatio, superbus est Moab, & major est superbia ejus quam fortitudo ipsius; è contrario autem nomen Domini plurima fortitudo.

Illud vero publicè contristat ecclesiam populisque murmur excitat, nec mediocriter militat in dispendium vestræ opinionis, quod in tanto discrimine, in tot lacrymis, in tot provinciarum supplicationibus, nec unum nuncium ad principes illos à vestro latere destinatis.

Sæpè, pro causis mediocribus, vestri cardinales, in magnâ potestate etiam, ad partes barbaras legatione funguntur: in causâ vero tam arduâ, tam lamentabili, tam communi, nec unum adhuc subdiaconum aut acolythum destinâstis; legatos enim hodie facit quæstus, non respectus Christi, non honor ecclesiæ, non regnorum pax aut populi salus. Quis quæstus vobis aut proventus gloriosior posset esse, quam, in hac liberatione Regis, summi pontificis apicem, sicut sacerdotium Aaron, & Phinees exaltare?

Sanè non multum humiliâsses sedis apostolicæ dignitatem, si in propriâ personâ ad tanti liberationem principis in Germaniam descendisses. Quem enim tam officiosè colebat in prosperis, tam desidiosè deserere non debuit in adversis. Quare non appenditis in librâ justitiæ beneficia, quæ bonæ memoriæ Henricus pater istius Regis, vobis, sicut vidimus, in articulo summæ necessitatis exhibuit; ut è diverso tyrannidem Frederici, quam in vos & ecclesiæ Romanæ possessiones, & in omnes, qui vobis fideliter adhærebant, exercuit? Cum enim prænominatus Fredericus, fautor schismaticæ dissensionis & auctor, contra Alexandrum III. canonicè, sicut scitis, electum, in partem apostatæ Octaviani conjurâsset, atque sub illâ schismatis concussione generaliter ubique terrarum ecclesia laboraret, Reges Franciæ & Angliæ variis ex utrâque parte legationibus tentabantur.

Cumque sententia Regis Francorum consiliorum varietate, cui faveret parti fluctuans, dubia vacillaret, Rex Henricus, dolens Christi tunicam diutius scindi, primus Alexandro Papæ consensit, multâque cautelâ trahens Regem Francorum pariter ad consensum apostolicum suis munivit consiliis, & firmavit auxiliis; & sic navem Petri, sub certo discrimine naufragantem, in securâ littoris statione locavit.

Hæc apud castrum Radulphi vidimus, ubi etiam Romanorum votis, sicut ipsi pro miraculo publicè prædicabant, plenioribus xeniis auri & argenti regia munificentia satisfecit.

Notabiliter igitur dehonestat gloriam sedis apostolicæ, quod aliqua unquam ingratitudo tanti beneficii memoriam potuit abolere. Quandoque poterit ex causâ consimili, quod Deus avertat, schismatis pullulare fermentum, vestræque præsentis desidiæ & defectûs recordatio poterit tunc aliquibus cedere in singultum. Licet enim liberationem Regis ille veteratus serpens, ille coluber tortuosus machinationibus præstigiosis impediat, confidimus tamen in Domino quod tempestivè respiciet in faciem Christi, & dabit imperium Regi suo.

Expectatio siquidem nostra in spe certâ, & fide firmâ convaluit: fit enim incessanter oratio ab ecclesiâ ad Deum pro eo: Deus autem, qui in tempore accepto exaudit, & adjuvat in die salutis, respiciet in orationes humilium, & non spernet preces eorum: multum enim valet deprecatio justi assidua: sol ad preces Josue stetit, & luna contra vallem Achilon non est mota: quia justi precibus obtinetur, ut à corde peccatoris sol justitiæ non recedat, & mens hominis, quamvis in defectum prona sit, virtutum tamen stabilitate firmatur. Non enim tantum remittitur oratione peccatum, sed & pœna peccati declinatur beneficio precum.

Ideo bonum est Regi præstolari cum silentio salutare Domini; nam si nunc in fornace tribulationis purgatur à Deo, qui circa eum adversa & prospera saluberrimâ moderatione disponit, vexatio transibit in gloriam, atque pro confusione duplici, & rubore in terrâ duplicia possidebit. Beatus itaque vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus. Sane sicut nunc ei publici gemitus, & generales impenduntur lacrymæ, sic desideratus gentibus tempestivè communibus excipietur votis in exultatione universæ terræ. Domine, in virtute tuâ exaltabitur Rex, & ecclesia Romana, quæ nunc nimis culpabiliter in ejus liberatione lentescit, non sine lacrymis erubescet, quod in tantis angustiis tantum filium non agnovit.

Conventio inter Philippum Regem Franciæ & Johannem comitem Moresti, fratrem Richardi Regis Angliæ, facta; quæ continet partitionem complurium magnarum terrarum.

A. D. 1193.
An. 4 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

JOHANNES comes Moresti, universis ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Noverit universitas vestra quod tales conventiones factæ sunt inter me & carissimum dominum meum Philippum Regem Franciæ: quod ipse debet habere, in perpetuum, in Normania totam terram quæ est citra Sequanam, ab eo loco ubi Sequana cadit in mare usque Franciam, sicut Sequana currit; & ex eâ parte Normaniæ, in quâ situm est Rothomagum, exceptâ villâ Rothomagi & duabus leucis circa Rothomagum.

Præterea Rex Franciæ debet habere vallem Rothelii, cum castello & cum pertinentiis suis; & totam partem Normaniæ, quæ est citra fluvium qui dicitur Iton, sicut idem fluvius currit usque ad Chesnebrum, cum ipso Chesnebro, & cum pertinentiis suis; & castrum Vernelii cum pertinentiis suis; & civitatem Ebroicensem, cum pertinentiis suis; & etiam aliis castellis, & munitionibus, & terris citra Iton.

In Turonia verò debet habere Rex Franciæ civitatem Turonensem, & pertinentia usque ad Arras, & feodum montis Tricardi & Ambasiæ, & præterea Montem Bason, cum pertinentiis suis Regi Franciæ. Castellum verò de Lochis cum pertinentiis suis Regi Franciæ, & castellum de Castellione cum pertinentiis suis, & castellum de Burencois cum pertinentiis suis, Regi Franciæ remanebunt in perpetuum.

Comes vero Ludovicus, consanguineus meus, habebit castella de Troa & de la Chastre, cum pertinentiis suis; & feodos de Freteval & de Vandosme.

Comes vero Pertici habebit in Normania castella de Molins & de Bonmolins cum pertinentiis suis.

Comes vero Engolesmi tenebit terram suam à Rege Franciæ, illam scilicet, de quâ fecit ei homagium; à me vero tenebit aliam terram, quam à me debet tenere.

Ego vero faciam pacem cum comite sancti Egidii, ad laudem & consilium Regis Franciæ.

Philippo etiam de Giemo dabo de terrâ meâ, quam conquiram, ad laudem & consilium Regis Franciæ.

Ecclesia verò sancti Martini Turonensis habebit in Pictavia, & Andegavia, & Turonia, & Cænomania, jura, libertates & consuetudines suas, sicut tempore Gaufridi comitis Andegaviæ, & sicut tempore Wilhelmi comitis Pictaviæ habuit.

Ego vero habebo civitatem Rothomagensem & duas leucas circa Rothomagum, totam terram Normaniæ, præter supradictam, & quam Rex Franciæ debet habere, & totam terram Cænomaniæ & Andegaviæ, & totam terram Aquitaniæ; & in Turonia totam terram, præter illam, quam Rex Franciæ & comes Ludovicus nepos meus debent in Turonia habere, sicut supradictum est.

De prædictis vero terris ego Regi Franciæ, & successoribus suis Regibus Franciæ, faciam servitia & justitias in curiâ suâ pro singulis feodis, unusquisque feodus aportat sicut antecessores mei antecessoribus suis fecerunt; & si duos hæredes aut plures habuero, unusquisque eorum à Rege Franciæ teneret illam baroniam, quam haberet.

De illis vero, qui cum Rege Franciæ fœdus inibunt, sic erit; quod ego dabo eis terram ad laudem & consilium Regis Franciæ.

Si autem Ricardus, frater meus, Rex Angliæ cum Rege Franciæ faceret pacem, & pro ipso offerret mihi pacem, ego, sine voluntate Regis Franciæ, cum Rege Angliæ pacem facere non possem.

Et, si Rex Franciæ faceret pacem cum Rege Angliæ, ipse faceret mihi pacem erga Regem Angliæ, ita quod ego terram quam haberem pro pace à Rege Angliæ, ita eam tenerem ab eo; quod pro nullâ causâ venirem ad submonitionem ejus, sed semper per advocatum, aut per nuntium absens agerem aut responderem, & ratum ibi facerem per advocatum, aut per nuncium meum, aut acquirendum, aut perdendum, tanquam si ibi præsens essem; nec compellerer ire in exercitum, vel equitationem, sed mitterem tot milites, quot ordinatum fuerit in pace, quando pax fiet.

Comes autem Ludovicus, nepos meus, tenebit à Rege Franciæ in feodum & homagium castella de Tria & de la Chastre, cum pertinentiis suis, & feodis de Freteval & de Vandosme.

Comes vero Pertici tenebit à me Molins & Bonmolins.

Præterea Rex Franciæ concessit amico & fideli suo & meo Hugoni Constan' episcopo, quod si pacem fecerit cum Richardo Rege Angliæ fratre meo, dictum episcopum in pace suâ mittet; ita quod idem episcopus ecclesiam suam Constan' habebit, & possessiones, & jura ad ipsam pertinentia, ita liberè & pacificè, sicut ante guerram habebat; &, si Rex Angliæ non teneret ei pacem quæ fieret, Rex Franciæ tantum inde faceret, tanquam si Rex Angliæ pacem Regi Franciæ infringeret.

Ego verò in propriâ personâ juravi, quod ego omnes prædictas conventiones observabo, & bonâ fide, & sine malo ingenio eas tenebo.

Rex autem Franciæ Bartholomæum militem suum fecit jurare, quod ipse bonâ fide, & sine malo ingenio, omnes prædictas conventiones observabit. Quod ut ratum sit & inconcussum, præsentem paginam sigillo meo confirmo.

Actum Parisiis, anno Incarnati Verbi, millesimo centesimo nonagesimo tertio, mense Januarii.

Sigillum Johannis filii Regis Angliæ, domini Hiberniæ.

Alienoræ Reginæ littera altera ad Papam, de liberatione filii sui, Regis Angliæ.

A. D. 1193.
An. 4 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

REVERENDO patri & domino Cœlestino, Dei gratiâ, summo Pontifici A. misera, & utinam miserabilis Anglorum Regina, ducissa Normanniæ, comitissa Andegaviæ, miseræ matri exhibere se misericordiæ patrem.

Invidente locorum distantiâ prohibeor, beatissime Papa, vobis præsentialiter loqui: necesse tamen est ut plangam paululum dolorem meum; & quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei? Tota interius & exterius anxior; unde & verba mea dolore sunt plena. Foris sunt timores, intus pugnæ, nec ad momentum mihi respirare liberum est à tribulatione malorum & dolore à tribulationibus quæ invenerunt nos nimis. Tota dolore contabui, pellique meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum. Defecerunt anni mei in gemitibus, & utinam omnino deficiant, utinam totus sanguis corporis mei jam emortui, cerebrum capitis ossiumque medullæ ita dissolvantur in lacrymas, ut in fletus tota perefluam. Avulsa sunt à me viscera mea, baculum senectutis meæ, & lumen oculorum perdidi: meisque votis accederet Deus, si infelices oculos meos, nè mala

gentis meæ ulterius videant, perpetuâ cæcitate damnaret. Quis det mihi ut pro te moriar, fili mi? Matrem tantæ miseriæ respice, misericordiæ Mater, aut si Filius tuus, fons misericordiæ inexhaustus, peccata matris requirit à filio, ab eâ, quæ sola deliquit, totum exigat, puniat impiam, & de pœnis innocentis non rideat. Qui cæpit, ipse me conterat, tollat manum suam, & succidat me; &, hæc sit consolatio mea, ut affligens me dolore, non parcat. Ego misera, & nulli miserabilis, cur in hujus detestandæ senectutis ignominiam veni, duorum regnorum Domina? duorumque Regum mater extiteram.

Avulsa sunt à me viscera mea, generatio mea ablata est, & convoluta est à me; Rex junior & comes Britanniæ in pulvere dormiunt, & eorum mater infelicissima vivere cogitur, ut irremediabiliter de mortuorum memoriâ torqueatur. Duo filii mihi supererant ad solatium, qui hodie mihi, miseræ & damnatæ, supersunt ad supplicium. Rex Richardus tenetur in vinculis: Joannes frater ipsius regnum captivi depopulatur ferro & vastat incendiis; in omnibus versus est mihi Dominus in crudelem, & adversatur mihi in duritiâ manûs suæ. Verè pugnat ira ejus contra me, ideo & filii mei pugnant inter se; si tamen pugna est, ubi unus vinculis arctatus affligitur, alius, addens dolorem super dolorem, ipsius crudeli tyrannide sibi regnum exulis usurpare molitur.

Bone Jesu! quis mihi tribuat ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus, donec cessent sagittæ quæ in me sunt, quarum indignatione spiritus meus totus ebibitur? Mors in voto mihi est, & vita in tædio. Et cum sic moriar incessanter, in desideriis tamen habeo mori plenius, vivere compellor invita, ut vita mihi sit pabulum mortis, & materia cruciatûs. O felices, qui inexperti ludibria vitæ hujus, & inopinatos eventus conditionis incertæ beato prævenerunt aborsu! quid facio? cur subsisto? quare moror misera? & non vado ut videam, quem diligit anima mea, vinctum in mendicitate & ferro? ut quid enim tanto tempore mater potuit oblivisci filii uteri sui? Tigres erga fœtus suos, & lamias etiam sæviores emollit affectio.

Fluctuo tamen in dubio. Si enim abiero, deserens filii mei regnum, quod undique gravi hostilitate vastatur, erit in absentiâ meâ communi consilio & solatio destitutum: si autem substitero, desideratissimam mihi faciem filii mei non videbo; non erit qui liberationem filii mei studiosè procuret, &, quod magis vereor, ad impossibilem pecuniæ quantitatem delicatissimus adolescens tormentis urgebitur, tantæque afflictionis impatiens facilè in mortem suppliciis adigetur. O impie, crudelis & dire tyranne! qui non es veritus manus sacrilegas immittere in christum Domini, nec te regalis unctio, nec sanctæ viæ reverentia, nec Dei timor à tantâ inhumanitate cohibuit.

Porro princeps apostolorum adhuc in apostolicâ sede regnat & imperat; & in medio constitutus est judiciarius rigor; illudque restat, ut exeratis in maleficos, pater, gladium Petri, quem ad hoc constituit super gentes & regna. Christi crux antecellit Cæsaris aquilas, gladius Petri gladio Constantini, & apostolica sedes præjudicat imperatoriæ potestati. Vestra potestas à Deo est, an ab hominibus? Nonne Deus Deorum locutus est vobis in Petro apostolo dicens, quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis; & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœlis? Quare ergo tanto tempore tam negligenter, imo tam crudeliter filium meum solvere differtis, aut potius non audetis? Sed dicetis hanc potestatem vobis in animabus, non in corporibus, fuisse commissam: esto; certè sufficit nobis si eorum ligaveritis animas, qui filium meum ligatum in carcere tenent. Filium meum solvere vobis in expedito est, dummodo humanum timorem Dei timor evacuet. Redde igitur mihi filium meum, vir Dei, si tamen vir Dei es, & non potius vir sanguinum, si in filii mei liberatione torpeas, ut sanguinem ejus de manu tuâ requirat Altissimus. Heu! heu! si summus pastor in mercenarium pervertatur, si à facie lupi fugiat, si commissam sibi oviculam, imo arietem electum, ducem dominici gregis, in faucibus cruentæ bestiæ derelinquat. Bonus Pastor alios pastores instruit, & informat, non ut fugiant, si viderint lupum venientem, sed animas suas pro ovibus suis ponant. Anima tua tibi, quæso, salva sit dummodo, non dicam ovis tuæ, sed filii tui liberationem crebris legationibus, salutaribus monitis, comminationum tonitruis, generalibus interdictis, sententiis terribilibus studeas procurare? Sanè sero vestram pro eo animam poneretis, qui pro eodem adhuc unum verbum dicere, aut scribere noluistis. Dei Filius, testimonio prophetæ, de cœlo descendit, ut educeret vinctos de lacu, in quo non erat aqua; nunquid quod decuit Deum, dedecet Dei servum? Filius meus torquetur in vinculis, nec ad eum descendis, nec mittis, nec moveris super contritione Joseph. Christus hoc videt & silet! sed opus Dei negligenter agentibus abundanter in summâ districtione retribuet.

Legati nobis jam tertiò promissi sunt, nec sunt missi; ut verum fatear, ligati potius, quam legati. Si filius meus in prosperis ageret, ad simplicem ejus vocationem festinantius accessissent, quia de magnificâ ejus munificentiâ, & de publico regni quæstu, suæ legationis uberes manipulos expectarent. Et quis quæstus eis gloriosior esse posset, quam regem liberare captivum, reddere pacem populis, religiosis quietem, & gaudium universis? Nunc autem filii Ephrem intendentes & mittentes arcum in die belli conversi sunt, & in tempore angustiæ, dum lupus prædæ incubat, canes muti latrare aut non possunt, aut nolunt. Hæccine promissio illa est, quam nobis, apud castrum Radulphi, cum tantâ dilectionis & fidei protestatione, fecistis? Quid profuit nobis simplicibus dare verba, & illudere vota innocentium inani fiduciâ? Sic olim rex Achab fœdus amicitiæ contraxisse cum Benadab perhibetur, illorumque mutuam dilectionem eventus habuisse infaustus audivimus. Pugnas Judæ, Johannis, Simonis, Machabæorum fratrum, cœlestis dispensatio felicibus prosperabat auspiciis; missâ vero legatione sibi firmantes amicitiam Romanorum, Dei perdiderunt auxilium, nec eis semel, sed sæpius venalis eorum familiaritas versa est in singultum. Solus desperare me cogitis, qui solus, post Deum, spes mea, populique nostri fiducia fueratis. Maledictus, qui confidit in homine, ubi est ergo nunc præstolatio mea? Tu es, Domine, Deus meus, ad te, Domine, qui laborem consideras, sunt oculi ancillæ tuæ. Tu Rex regum, & Dominus dominantium, respice in faciem christi tui, da imperium puero tuo, & salvum fac filium ancillæ tuæ, nec in eo punias delicta sui patris, aut malitiam matris suæ.

Ex certâ & publicâ relatione cognovimus, quod Imperator, post Legiensis episcopi mortem, quem funesto gladio longâ tamen manu dicitur occidisse, Ostunensem episcopum, & quatuor episcopos comprovinciales ejus; Salernitanum etiam, & Tranensem archiepiscopos coarctat miseriâ carcerali, &, quod auctoritas apostolica nullatenus dissimulare debuerat, Siciliam, quam à temporibus Constantini constat esse patrimonium S. Petri, post legationes, post supplicationes, post communicationes apostolicæ sedis, in perpetuum Romanæ ecclesiæ præjudicium, usurpatione tyrannicâ occupavit. In omnibus his non est aversus furor ejus; sed adhuc manus ejus extenta. Gravia quidem intulit, sed certissimè potestis expectare in proximo graviora. Hi enim, qui debuerant esse columnæ ecclesiæ, in omnes ventos arundineâ levitate moventur. Utinam recolerent quod, propter negligentiam Heli sacerdotis ministrantis in Silo, gloria Domini de Israel translata est, nec jam parabola temporis præteriti est, sed præsentis: quia repulit Dominus tabernaculum Silo, tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus, & tradidit in captivitatem virtutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. Imputatur eorum pusillanimitati, quod ecclesia conculcatur, periclitatur fides, opprimitur libertas, dolus patientiâ, & iniquitas impunitate nutritur. Ubi est, quod Dominus ecclesiæ suæ quandoque promisit, Suges lac gentium, & mammilla regum lactaberis, ponam te in superbiam sæculorum, gaudium in generatione & generationem? Ecclesia olim superborum & sublimium colla propriâ virtute calcabat, legesque imperatorum sacros canones sequebantur. Nunc autem, ordine turbato, non dicam canones, sed canonum conditores pravis legibus & consuetudinibus execrandis arctantur. Detestanda potentum flagitia tolerantur, nec est qui mutire audeat, & in pauperum peccata duntaxat, rigor canonicus exercetur. Ideo non immerito Anacharsis philosophus telis aranearum leges & canones comparabat, quæ animalia debiliora retinent, fortia autem transmittunt.

Astiterunt Reges terræ & principes convenerunt in unum, adversus christum Domini filium meum. Unus eum torquet in vinculis, alter terras illius crudeli hostilitate devastat, &, ut verbo vulgari utar, unus tondet, alter expilat, unus pedem tenet, alter excoriat. Hæc videt summus Pontifex, & gladium Petri supprimit in vaginâ repositum; sic addit cornua peccatori, ipsa taciturnitas ejus præsumitur ad consensum. Videtur enim consentire, qui, cum possit & deberet, non corripit, & dissimulatrix patientia, societatis occultæ scrupulo non carebit. Imminet, sicut prædixit Apostolus, tempus dissensionis, ut perditionis filius reveletur; instantque tempora periculosa, ut scindatur tunica Christi inconsutilis, ut rumpatur rete Petri, & catholicæ unitatis soliditas dissolvatur.' Initia malorum sunt hæc; sentimus gravia, graviora timemus. Nec prophetissa, nec filia sum prophetæ, plura tamen de futuris turbationibus dolor dicere suggerebat, sed ipsa verba, quæ suggerit, surripit; scriptum enim singultus intercipit, & animæ vires mæror absorbens, vocales meatus anxietate præcludit. Vale.

Altera Alienoræ Reginæ ad Cœlestinum III. Papam littera, de Rege Angliæ, filio suo, redimendo.

A. D. 1193. An. 4 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

SANCTISSIMO patri, ac domino C. Dei gratiâ, summo Pontifici, A. eâdem gratiâ, Regina Angliæ, ducissa Normanniæ, & comitissa Andegaviæ, salutem & misericordiæ visceribus abundare.

Tædet animam meam vitæ meæ; quicquid enim verebar accidit, & adhuc expectatio durioris eventûs omnem gratiam consolationis abscidit.

Quando ego non timui graviora pericula veris?

Laborem itaque & dolorem meum considerans, à pusillanimitate spiritûs & tempestate subvertor. Ego vero jam delibor, & doloribus festinata senectus paucitatem dierum meorum nunciat mihi.

Multoties vobis scripsi, atque sacrificium cordis in spiritu contrito & humiliato frequenter obtuli. Quia tamen semel cœpi, loquar adhuc ad Dominum meum cum sim pulvis & cinis. Dimitte me, Domine, ut plangam paululum dolorem meum. Nescio enim quo pacto impetus anxietatis, ex ipso planctu, & lacrymarum profusione lentescit. Diu expectavi ego perdita, si esset, qui leniret dolorem matris, qui diceret, Joseph filius tuus vivit, & eductus est de cisternâ, nec eum fera pessima devoravit.

O fera pessima! tigribus & lamiis, omnique ferâ crudelior! qui filium meum militem Christi, christum Domini, peregrinum Crucifixi, vinculis alligatum Imperatori vendidit & tradidit. Sic ei durior adversarius constitutus est; atque de ergastulo in labyrinthum, & de Scyllâ translatus est in Charybdim. A diebus Judæ Iscariotis non est inventus similis illi, qui sic violaret legem Excelsi, qui ita malitiosè traderet justum. Et hæc in occulto & in tenebris facta sunt: erant enim opera tenebrarum.

Memoriam abundantiæ suavitatis tuæ, pater misericordiæ, precor, ut de ore leonis & de manu bestiæ liberes innocentem. Et quæ tibi utilitas in sanguine ejus, qui de manu tuâ exactissimè requiretur? Quia credebamus aliquando, quod disposuisset Dominus per vos filio facere misericordiam, facti sumus lætantes: nunc autem res in contrarium versa est, triumphat enim longè latèque diabolus, sapientiam vincit malitia, &, auditâ in gentibus filii mei captione, personat in triviis Geth, & in compitis Ascalonis incircumcisorum solennis applausus. Heu! heu! percussit nos Dominus plagâ gravi, & castigatione fideli; à me viscera mea tyrannus avulsit, & ecclesias spolians in terrâ sanctorum iniqua gessit. Plebes innumeras amaritudine & mærore confecit. In his omnibus non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extenta. Non parcit monachis, non reclusis, non eremitis, non monialibus, non leprosis. Perierunt enim jus & fas, timor Dei, fides, religio & honestas. Exurge, quare obdormis Domine? Exurge & ne repellas in finem.

Moveat te, summe Pontifex, etsi non hujus peccatricis infelicissimæ dolor, saltem clamor pauperum, compeditorum gemitus, interfectorum sanguis,

ecclesiarum spoliatio, & generalis denique pressura sanctorum. Vide, quanta malignatus est inimicus, in sancto invaluerunt hostes ecclesiæ, prolongaverunt iniquitatem suam, confortati sunt addentes prævaricationem, iniquitatem apponunt iniquitati, ut sanguis sanguinem tangat, ut superbia eorum ascendat semper, & impietas modernorum mensuram patrum suorum non solum impleat, sed transcendat; certè horrendo anathemate feriendi erant, aut potius fulminandi.

Exurgat igitur orbis episcopus, & arripiat, quasi fulgur, judicium manus tua. Sicut Petrus uno ictu Annaniam & Sapphiram, & uno ictu Simonem Magum potuit delere de medio, sic spiritu labiorum tuorum interficias impios; alioquin videberis declinare in obligationem malitiæ per consensum. Declinantes autem in obligationem adducet Dominus cum operantibus iniquitatem.

Accingere gladio tuo super femur tuum Potentissime; gladio scilicet Spiritûs quod est verbum Dei. Arripiat judicium manus tua, & in potestate collatâ tibi cælitus, tolle virgam peccatorum desuper sortem justi. Scuto bonæ voluntatis tuæ protege filium meum, & filius iniquitatis non apponat nocere ulterius innocenti; cum innocentia Regis filii mei testimonium habeat ab his qui propè sunt, & iis qui longè, non habetis excusationem de peccato. Quæ enim excusatio possit vestram desidiam & incuriam palliare, cum omnibus liqueat quod liberandi filium meum habetis potestatem, & subtrahitis voluntatem? Nonne Petro apostolo, &, in eo vobis à Deo omne regnum, omnisque potestas regendi committitur? Benedictus autem Dominus qui talem potestatem dedit hominibus. Non Rex, non Imperator, aut dux à jugo vestræ jurisdictionis eximitur; ubi est ergo zelus Phinees? Ubi est auctoritas Petri? Ubi est qui dicat, zelus domûs tuæ comedit me? Appareat quod non in vanum dati sunt vobis, & coepiscopis vestris gladii ancipites in manibus vestris. Dicite iniquis, nolite iniquè agere, & delinquentibus, nolite exaltare cornu. Non degeneret in hærede Petri dignitatis apostolicæ reverenda successio. Vestrum agnoscite principatum, probate zelum, accingimini ad opus fortitudinis, & honorate ministerium vestrum. Gloria vestra derivetur ad posteros, & cognoscat generatio altera quam inaniter tyrannus ille præsumpserit, & quam potenter præsumptionem ejus sedes Romana punierit. Vobis equidem convertetur in discrimen & crimen, si remissas habeatis manus, & addat impunitas cornua peccatori. Si enim in viridi hæc facta sunt, in arido quid fiet?

Recolat, quæso, vestra paternitas quantus amicus vir meus, Rex (pater istius Regis,) & quam fidelis vobis fuerit: attendite quam benignus iste successor paternæ devotionis extiterit. Nec à corde vestro excidat, quantâ ego sollicitudine per ipsum vestrorum negotia legatorum, imo vestra promoverim. Si etiam in vestris necessitatibus mea unquam circa vos affectio torpuit, decidam meritò ad inimicis meis inanis.

Ego autem nunc experiar vestrorum promissa cardinalium verba esse & folia; arbores autem non à foliis aut floribus, sed à fructibus cognoscuntur: et nos quidem à fructibus eorum cognovimus eos. Dicere pudet quod, utinam eos fecisse puduat, tyrannus eos habuit malitiæ fautores, cujus se debuerant exhibuisse ultores. Dilexi vos, non linguâ & verbo, sed opere & veritate; nunquid redditur pro bono malum, & odium pro dilectione?

Ut, salvâ pace Domini mei, unum loquar, dico ei, quod quandoque Joab exprobâsse legitur David Regi, diligis eos qui te oderunt, & eos odio habes qui te diligunt. Heu! quomodò exarmatur scelus justitiæ? quam miserabiliter claves ecclesiæ suum perdiderunt officium! & ubi gloriosus Petri principatus eminere debuerat, ibi contumeliosius opprimitur, & vilescit pontificalis auctoritas. Lupus irruit in ovile, leo in ecclesiam Dei, & singularis ferus depascitur eam, nec est qui pro domo Domini ex adverso ascendat; quodque familiarius & intolerabilius doleo, filium meum tyrannus cruciat, dissimulat hoc summus Pontifex, nec est qui redimat, neque qui salvum faciat.

Siqua ergo consolatio in vobis, siqua virtus caritatis in Christo, siqua miseratio, siqua compassionis viscera, siquid denique quod affectum patris & pontificalem sapiat unctionem, audiat omnis populus sapientiam esse in vobis ad faciendum judicium.

Sed quid talibus immoror? Curro in incertum, & aera verbero, atque in ventos nostri gemitus evanescunt. Obstinatio tyranni durior adamante est. Et scio, quem Deus negligit nemo poterit corrigere. Sermo meus in terram cecidit, & revertitur ad me vacuus, nec in his ad quæ missus est, prosperatur. Me igitur tribulationum tempestas horrenda demergit, me profundum absorbet abyssi terribilis, & urget super me puteus desperationis os suum. Populi nostri omnes dant manus suas morti, atque cum inferno percutiunt fœdus, tabescentes & arescentes præ timore & expectatione, quæ superveniunt universo orbi occidentali.

Tu autem, Domine Deus Sabaoth, qui judicas justè, vide, quia vim patior, judica causam meam. Et, quia in terris judicem non invenio, ego misera, & nulli miserabilis terrenum judicem ad tuum terribile tribunal appello. Infelix ego! quare doloris mei vehementis impetum sequor? & os meum in cœlum pono?

Sed æquanimiter, quæso pater, sustineat benignitas vestra, quod ex dolore, non ex deliberatione processit. Peccavi ego, &, ut verbo beati Job utar, quæ dixi, utinam non dixissem; ideo non addam ultra, & supponam digitum ori meo. Vale.

Epistola Walteri Rothomagensis archiepiscopi ad Hugonem Dunelm' episcopum, de captione Regis Angliæ.

A.D. 1193. An. 4 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 720.

VENERABILI in Christo fratri & amico carissimo Hugoni, Dei gratiâ, Dunelmensi episcopo, Walterus, eâdem gratiâ, Rothomagensis archiepiscopus, salutem in vero salutari.

Super adventu Regio rumoribus variis ventilatis, tandem, quia veritas latere non potuit, nobis omnia sunt aperta: verum in adversis & prosperis esse æquanimes nos oportet; Dei enim non possumus avertere voluntatem, & cum ejus judicia sint occulta, eventus rerum fortuitos ejus misericordiæ & providentiæ commendamus. In mœrore animi nostri cogimur profiteri, de domino nostro Rege aliter accidisse quam ejus regno & universis suis fidelibus expediret: & si ejus merita plenius intuemur, is casus ejus operibus nullatenus debetur. Qui enim ad Dei gratiam patrimonium universum exhausit, & bellorum fortunæ suorum & suum sanguinem indifferenter comisit, in omnibus viis suis protectionem Dei merebatur. Verum adversitas, quæ bonis votis objicitur, probatio virtutis est, non indicium reprobationis. Et quid plura loqui compellimur quod nollemus?

Imperatoris Alemannorum literarum transcriptum vobis ducimus transmittendum, quas de domini nostri Regis Angliæ captione ad Regem Francorum destinavit, præsenti paginâ nostrâ involutum. Vobis autem non est opus lachrymis sed virtute; quoniam fortunæ aggressibus non est planctibus occurrendum, sed dissimulato dolore probitatis experientiæ intendendum; forsitan ad vesperum demorabitur fletus, & nos ad matutinum lætitia visitabit.

Et quoniam spei nostræ maxima pars post Dei misericordiam in sinu vestro reponitur, lachrymantibus intimis & toto corde deposcimus, supplices & devoti & quasi carissimi postulantes, quatenus in negotio, quod domino nostro Regi supra opinionem arduum incumbit, vestræ diligentiæ partes & industriæ totis conatibus impendatis; & consilium vestrum, quod tous visceribus exoptamus, nullius recordatione angustiæ, nullius adversitatis prospectu, nullâ occasione, nullâ temporalium aut fælicitatis cautelâ, nobis & domino nostro, imo vobis potius, denegetis.

Et quoniam præsenti animus quam absenti plenius intimatur, & in personarum præsentiâ consilium præsentis articuli copiosius elucescet, & salubriorem Dominus inde sortietur effectum, idcirco nos à vobis affectione prætactâ lacrymabiliter postulamus, ut omnis difficultatis exceptione postpositâ, die dominicâ ante Lætare Jerusalem, apud Oxenford nobis & aliis domini Regis fidelibus occurratis. Præsens enim negotium instantiam eam desiderat, ut omnis excusatio delitescat, & omnem dilectionem domino Regi debitam, in casu quem loquimur, probationem credimus habituram.

Dominum autem Bathoniensem noveritis, de domino nostro Rege quantoties liberando, cum domino Imperatore jam habuisse tractatum; omnem enim impendit laborem & operam ut ei præstet obsequium, & regiæ debitum reverentiæ, & honori gratum, & utile ad præsens, sicut & alias plenum exhibeat famulatum: sicut ab eis recepimus qui interfuerunt colloquio, quod de nostro domino liberando cum domino principe dominus Bathoniensis habebat.

Et quoniam universis eventibus divinum est à Deo auxilium implorandum, rogamus quatenus in universâ vestrâ diœcesi pro ipso preces apud Altissimum faciatis effundi: plurimum enim valet depreeatio justi assidua, & importuna mulier in Evangelio meruit exaudiri, & sicut ibi dicitur, Christus filium suscitavit, quia multæ pro eo lachrymæ fundebantur. Valete.

Petrus Blesensis Moguntinum archiepiscopum per veterem in scholis olim initam amicitiam obsecrat, ut omni ope nitatur vinculis eximere Ricardum, Regem Anglorum, ab Austriæ duce & Imperatore captum.

A.D. 1193. An. 4 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

REVERENDO patri & domino C. Dei gratiâ Moguntino archiepiscopo P. Bles' Bath' archid' salutem in Auctore salutis.

Quia quandoque in scholaribus castris militavimus sub eodem doctore, & ex diutinâ ejusdem hospitii cohabitatione socialis amicitiæ jura contraximus, fiducialius vobis scribo. Excursus enim modici temporis nostro non præscribit amori: nec apud me mutationem vestri statûs agnoscit affectio. Sane postquam desideratissimam faciem vestram novissimè vidi, vos in archiepiscopalis eminentiæ gradum dispensatio divina promovit; sed si benè recolo, quam solida semper apud me fuerit fidei vestræ, & amoris integritas, certus sum quod honoris assumptio circa statum amicitiæ vestræ nullum præjudicium mihi facit. Cum itaque hinc amor audaciam loquendi mihi pariat, inde vero ad planctum & gemitum dolor singultuosus urgeat violenter, indulge mihi, si in aliquo verbo sobrietatem modestiæ & limites honestatis excedo; ex abundantiâ, nempe, cordis os loquitur. Nam in amaritudine est anima mea, quæ totum hujus epistolæ cursum mihi de doloris atramentario subministrat. Quis vero inter communes lacrymas dolorem dissimulet, aut supprimat planctus, ubi clerus dolet, lamentatur religio, gemit populus, nobilitas anxiatur? Ubi potest omni mœrore non plangi, qui colitur & fovetur amore communi? Decidit corona capitis nostri, & in luctum versus est chorus noster.

Rex noster in trixorio est, & occasione illius in quam plures provincias hujus malitiæ sartago desævit, suo Domino patienti contabescit & commovitur universitas, & per compassionem afflictio capitis in membra discurrit.

Vir sanguinum & cruentæ conscientiæ dux Austriæ non est veritus in christum Domini sacrilegas manus injicere, & pedes calceatos in evangelio pacis ferreis humiliare compedibus. Terribilis in judiciis Deus destruat illum in finem, & evellat de tabernaculo suo, & radicem ejus de terrâ viventium, pro eo, quod non est recordatus facere misericordiam. sed persecutus

est hominem innocentem & peregrinum, adhuc in obsequio Crucifixi & in procuratione reipublicæ constitutum; cum enim pro testamento Dei labores anxios tolerâsset, exhaustis bellicis sudoribus & expensis ad propria remeabat, ut denuò majus testimonium redditurus prudentiore consilio, & felicioribus auspiciis viam secundæ peregrinationis instrueret.

Et nunc, Reges, intelligite, reminiscimini, qui judicatis terram, si unquam ab infantiâ nascentis ecclesiæ aliquis Rex pacificus, fidelis, innocens, peregrinus tam subdolè captus, tam malitiosè detentus, tam crudeliter est venditus, tam indignè afflictus, & cum populis suis, tam cupidâ & detestabili exactione gravatus. Ubi est lex naturæ? Ubi est æquitas? Ubi peregrinorum reverentia? quas etiam Christi crucifixores venerati sunt, dum in agrum figuli, ob peregrinorum sepulturam, Christi venditi pretium transtulerunt.

Porro cum Abraham peregrinaretur in terrâ Chanaan, Rex Abimelech ei gratiam plenæ humanitatis exhibuit; Jacob apud Laban, Moyses apud Jethro, David apud Regem Achis, & cæteri patres antiqui, nondum acceptis repromissionibus, sed longè eas aspicientes & confitentes, quia essent peregrini & hospites super terram, apud barbariem gentium multiplex suæ peregrinationis solatium invenerunt.

Et qui eum vendidit, & qui emit, in sortem Judæ Iscariotis, & in maledictione fraudis Judaicæ reputentur, ut sit cum eis ipsorum pecunia in perditionem: cum Dathan & Abiron terra eos viventes absorbeat, successores Judæ, filios avaritiæ, servos Mammonæ, semen Chanaan, genimina viperarum, membra diaboli, ministros Satanæ, præambulos Antichristi. Sæviente in populos istorum tyrannide publica mortalitas invalescit, urbes evacuantur pestilentiâ & fame quæ superveniunt universo orbi; nec dissimulare possumus, aut tacere quod, juxta verbum Apostoli, jam mysterium iniquitatis Antichristus operatur, ut reveletur in tempore suo: abundat enim iniquitas & refrigescit caritas multorum. Optimus est, qui non est nimis malus. In argumentum adventûs illius filii perditionis generaliter mundus in maligno positus est, desævit morbus pestilens, & edulitas invalescit. Legitur quod mors cum eo est, faciem ejus præcedit egestas: nobis in Germania Germania hæc mala germinant universis. Heu! heu! principes Aquilonis! verè ab Aquilone panditur omne malum.

Sed hoc malum Regi nostro benè utenti convertetur in bonum: nam judex innocentiæ Deus faciet in proximo judicium injuriam patienti, faciet misericordiam Dominus christo suo. Zelus Domini exercituum faciet hoc, & scient omnes, quia sunt reliquiæ homini pacifico. Domine, in virtute tuâ lætabitur Rex justus, de angustiâ suâ liberabitur: cadet autem impius in laqueum quem tetendit, & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet.

O rubigo animarum avaritia! O tinea cordium cupiditas! quæ sic homines excæcasti, ut Dei & judiciorum ejus obliti, neque suæ parcerent animæ, neque famæ. Consumetur quidem pecunia, sed nota proditionis non delebitur. Tanti sceleris immanitas derivabitur ad posteros, & in ungue adamantino hæc iniquitas scribetur. Filii plorationis æternæ non de fiscali ærario, non de thesauris regalibus hæc accipiunt, sed de patrimonio Crucifixi, de sustentatione pauperum, de viduarum lacrymis, de substantiâ religiosorum, de pupillorum alimentis, de dotibus virginum, de ecclesiarum utensilibus, de crucibus, de calicibus consecratis. Quot solidos sibi congregant, tot accumulant sibi maledictiones, tot interminabiles cruciatus sibi in die iræ terribilis thesaurizant. Quicquid ad decorem domûs Dei venerandæ antiquitatis munificentia erogavit, nunc inexplebilis avaritiæ hiatus absorbet, ut hæreditate possideant sanctuarium Dei, & tot sacrilegiis execrabiles fiant, quot in partibus occidentalis ecclesiæ prophanantur.

Exurge igitur homo Dei, exurgant & alii patres conscripti, quibus dati sunt gladii ancipites in manibus eorum, succurrite plagæ ecclesiæ, arripiat judicium manus vestra, & evaginato linguæ gladio zelum, quem Petrus in Ananiam & Sapphiram censûs ecclesiastici fraudatores exercuit, in publicos ecclesiarum prædones & invasores sacrilegos exercete.

Rex illustrissimus catenis carceralibus, & fame torquetur. Ferrum pertransiit animam ejus; sedet enim in mendicitate & ferro, & non est qui moveatur super contritione. Joseph pallescit jejunio speciosa facies victualibus interdictis, virtusque corporis in robur animæ migratura, & vernans in facie decor, naturâ succumbente, marcescit.

Siqua ergo in vobis benignitas, siquod solatium caritatis, siquis respectus ad Christum, siqua viscera miserationis, siqua memoria judiciorum Dei, excitetur in vobis piæ compassionis affectus. Ascendite ex adverso, cursumque tam detestabilis sacrilegii cohibeat pontificalis auctoritas, ne vestri principes malignentur in sancta, ne diutius occidentales populi doloribus intabescant & fletu, ne de manu vestrâ sanguis innocens requiratur. Vale.

Epistola Richardi Regis Anglie ad Alienoram Reginam matrem suam, & ad justiciarios suos Angliæ, de pecuniâ pro liberatione ejusdem Regis.

A.D. 1193. An. 4 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 726.

RICHARDUS, Dei gratiâ Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, Alienoræ eâdem gratiâ Reginæ Angliæ carissimæ mâtri suæ, & justiciariis suis, & omnibus fidelibus suis per Angliam constitutis, salutem. Notum sit universitati vestræ, quod postquam recesserunt à nobis dilecti nostri Hubertus venerabilis episcopus Sarisbiriensis, & Willielmus de sanctæ Mariæ ecclesiâ protonotarius noster, venit ad nos carissimus cancellarius noster Willielmus Eliensis episcopus: et eo inter dominum Imperatorem, & nos fideliter interloquente, eo usque res pervenit, quod de castello de Trivellis, in quo detinebamur, obviam venimus Imperatori apud Hagenou, ubi honorificè ab ipso Imperatore & totâ curiâ recepti fuimus. Ibique dominus Imperator & domina Imperatrix nos magnis & variis muneribus honoraverunt; &, quod præcipuum est, mutuum foedus amoris & indissolubile inter dominum Imperatorem contractum est, & nos; ita quod uterque nostrûm, alterum contra omnes viventes in jure suo obtinendo, & retinendo, juvare debet. Honestè autem circa ipsum Imperatorem moram facimus; donec ipsius & nostra negotia perficiantur, & donec ei septuaginta millia marcarum argenti solverimus. Quare vos rogamus, & in fide, quâ nobis tenemini, adjuramus, quatenus in hâc pecuniâ perquirendâ solliciti sitis, & vos justiciarii nostri, qui aliis in regno nostro præestis, exemplum aliis præbeatis: ut ita honorificè & magnificè de proprio nobis subveniatis, & etiam de his, quæ de aliis mutuò accipere poteritis, & aliis fidelibus nostris exemplum detis similia faciendi.

Universum autem aurum & argentum ecclesiarum diligenti observatione, & scripti testimonio ab ipsarum ecclesiarum prælatis accipiatis: eisque per sacramentum vestrum, & aliorum baronum nostrorum quos volueritis, affirmetis, quod eis plenariè restituentur.

Universorum etiam baronum nostrorum obsides recipiatis, ut cum fidelissimus cancellarius noster, quamcitò peractis in Alemannia negotiis nostris, in Anglia venerit, eosdem obsides penes charissimam matrem nostram Reginam reperiat, ut eos, de quibus inter nos, & dominum Imperatorem convenit, expeditè possit ad nos transmittere: ne liberatio nostra, per absentiam obsidum & negligentiam vestram, moram patiatur.

Pecunia autem collecta similiter matri meæ, & aliis, quibus ipsa voluerit, tradatur: quem autem in necessitate nostrâ promptum invenienus, in suis necessitatibus amicum nos reperiet, & remuneratorem; gratiusque nobis erit, si quis in absentiâ nostrâ in aliquo nobis subveniat, quam si in præsentiâ nostrâ in duplo quis nobis subveniret.

Volumus autem, ut singulorum magnatum nomina, & subventiones, quæ præsentialiter fient, per sigillum matris nostræ nobis significentur, ut sciamus, quantum unicuique in gratiarum actionibus tenemur.

Sciatis pro certo, quod si in Angliâ in liberâ potestate nostrâ essemus constituti, tantam vel majorem pecuniam domino Imperatori daremus, quam modo damus pro pactionibus consequendis, quas per Dei gratiam consecuti sumus: et si etiam pecuniam non præ manibus haberemus, proprium corpus nostrum Imperatori traderemus, donec pecunia solveretur; antequam quod factum est relinqueretur imperfectum.

In bullâ autem domini Imperatoris aureâ fert vobis cancellarius noster prædictam testificationem.

Testibus nobis ipsis apud Hagennou, xiii. cal. Maii.

Henricus VI. Romanorum Imperator ad magnates Angliæ pro Richardo Rege.

A.D. 1193. An. 4. Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 726.

HENRICUS, Dei gratiâ, Romanorum Imperator & semper augustus, dilectis sibi archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, nobilibus & omnibus ad quos præsens pagina pervenerit in Anglia constitutis, salutem & bonam voluntatem.

Dignum judicavimus & nostræ celsitudini gloriosum, si universitatem vestram sollicitius inducamus ad ea, modis omnibus quibus potestis, agenda, quæ ad honorem charissimi nostri illustris Regis Richardi, domini vestri, debeantur; ne devotionis vestra constantia, & meritum fidei circa ipsius commoda appareat mortuum, sed in suis & in regni sui obsequiis vivere videatur. Sanè omnibus quorum devotio prædicto Regi absenti sincera extiterit & pura, uberes referemus gratiarum actiones, ad universitatis vestræ notitiam devenire volentes, quod imperatoria sublimitas cum regiâ ipsius nobilitate in concordiâ & bonâ pace consistit: unde quæcunque ipsi irrogata fuerint contraria, pariter cum eo nobis parient molestiam & gravamen.

Quare ad devotorum suorum & fidelium honorem & profectum, & turbatorum suorum damnationum & exterminium, operam præstabimus semper efficacem: & quia corde & animo uniti sumus, facta Regis vestri specialiter nostri & imperii nostri penitus reputabimus, & gravamina ejus nobis & coronæ imperiali illata censemus; nec ea, Deo concedente, sine ultione, & eorum qui ea intulerint gravi damno & destructione, transibimus.

Datum apud Hagenou, xiii. cal. Maii.

Forma pacis inter Reges Angliæ & Franciæ.

A.D. 1193. An. 5 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 729.

NOVERINT *universi, ad quos literæ præsentes pervenerint*, quod

Willelmus Regis Angliæ Ricardi cancellarius, Eliensis episcopus, sedis apostolicæ legatus,

Et cum eo

Willielmus de Rupibus, &
Johannes de Pratellis, &
Willielmus Briwere,

Ex parte Regis Angliæ, cum literis ejusdem Regis patentibus ad Regem Franciæ accesserunt: in quibus continebatur, quod ea, quæ ipsi cum ipso agerent, & ordinarent, ipse Rex Angliæ rata prorsus & firma haberet. Ipsi autem hoc modo egerunt, & istas conventiones cum Rege Franciæ ex parte Domini sui Regis Angliæ fecerunt.

Rex Angliæ Richardus mittit se super dominum Regem Franciæ de totâ terrâ, quam Rex Franciæ acquisivit super se & homines suos, de quâ ipse & homines sui sunt tenentes, quod ipse tantum inde retinebit, quantum ipse voluerit sibi & suis.

De comite autem Johanne sic erit: quod, si homines Regis Angliæ poterunt sufficienter monstrare in curiâ domini Regis Franciæ, quod idem Johannes juraverit ad perquirendum pecuniam ad liberationem Regis Angliæ, & de hoc dederit literas suas, ipse Johannes tenebitur ad solvendum; & totam terram, quam ipse tenebat quando Rex Angliæ frater ejus iter arripuit ultra mare, tenebit citra mare, & ultra, ita liberè sicut prius tenebat; excepto eo, quod liber erit à sacramento, quod fecerat de non intrandâ terrâ Angliæ; & de hoc dictus Rex Angliæ faciet dominum Johannem securum per se, & per barones, & per archiepiscopos, & episcopos terræ suæ, & insuper per Regem Franciæ.

Si autem comes Johannes vellet negare, quod litteræ illæ non essent suæ, aut quod illud non jurâsset, homines Regis Angliæ sufficienter in curiâ Regis Franciæ monstrabunt per idoneos testes, quod juraverit ad quærendam pecuniam ad liberationem Regis Angliæ; si autem monstratum fuerit, sicut dictum est, quod comes juraverit ad quærendam pecuniam ad liberationem Regis, vel si defecerit de recipiendâ monstratione, Rex Franciæ non intromittet se de comite Johanne, si pacem de terrâ meâ prædictâ reciperé voluerit.

De comite Lodowico sic erit: Rex Angliæ assignabit ei in terrâ suâ ad laudem, & consilium Regis Franciæ, & archiepiscopi Remensis quingentas libratas Andegavensium de redditibus annuatim, aut plus, si plus fuerit, & faciet affidari ei, quod ipse faciet comiti Lodowico justitiam & servitium, quod pater suus fecit comiti Theobaldó; & ipse Rex Angliæ comiti Lodowico reddat tantum pecuniæ, quantum retinuit post mortem comitis Theobaldi, de eo quod debebat ei reddere.

De Hugone de Gurnay sic erit: Hugo totam terram, quam alicubi tenebat, tenebit de Rege Franciæ, nisi sit quod Hugo bonâ voluntate, absque coactione aliquâ, & sine defectu Regis Franciæ, voluerit redire ad Regem Angliæ; & Rex Franciæ Hugonem super hoc libenter rogabit absque vim faciendo, & aliquid de suo mittendo. Si autem Hugo noluerit redire ad Regem Angliæ cum terrâ, quam de Rege Franciæ tenet, & aliam terram suam de Angliâ, & de Normanniâ vellet tenere de Rege Angliæ, neque excambium pro terrâ illâ accipere, nec aliquam pacem exinde per Regem Franciæ & per Regem Angliæ recipere, oportebit Regem Angliæ facere grantum Hugoni rationabiliter.

Comes Engolismus & sui liberabuntur, & salvò redibunt in terram suam; & ipse & sui erunt in eo statu quo fuerunt ante guerram; neque propter aliquid, quod de guerrâ fecerit, malum ei, aut suis fiet.

Comes Perticii redditus suos in Angliâ integrè habebit, & Rex Angliæ, & sui pacem ei tenebunt.

Comes Mellenti terram suam rehabebit, quæ est in terrâ Regis Angliæ.

Quando Rex Angliæ revenerit in pacem Regis Franciæ, ipse faciet Regi Franciæ servitia, & justitias in curiâ Regis Franciæ de singulis feodis, quos ab eo tenet, sicut singulus feodus apportat.

Præterea, Rex Angliæ dat Regi Franciæ viginti millia marcarum boni argenti, & puri ad pondus Trecensis, persolvendas per duos annos ibidem, his terminis: ad primum dimidium annum à die liberationis suæ de captione Imperatoris quinque millia marcarum: et ab eo termino ad proximò sequentem dimidium annum quinque millia marcarum: et exinde ad proximò sequentem dimidium annum quinque millia marcarum: et exinde ad proximò sequentem dimidium annum quinque millia marcarum argenti.

Et, pro his conventionibus omnibus observandis, Rex Angliæ tradet Regi Franciæ Luches, & Castelionem supra Edriain: et archiepiscopo Remensi Driencurt, & Arches. Hæc autem quatuor castella custodientur ad expensas Regis Angliæ; ita tamen quod pro Luches, & pro Castelione custodiendis, Willielmus de Rupibus, aut ille, qui loco ejus erit, tradet Regi Franciæ duo millia librarum Andegaviæ singulis mensibus, quantum ad mensem continget; & semper de victualibus apponet in illis duobus castellis ad duos menses; in Luches ad undecim milites, & centum & quadraginta servientes; in Castelione ad quatuor milites & quadraginta servientes.

De Driencurt & de Arches senescallus Normanniæ faciet pro victualibus, & custodiâ, ad grantum & voluntatem archiepiscopi Remensis: similiter victualia apponentur à senescallo Normanniæ in istis duobus castellis semper sufficientia ad duos menses, secundum quod archiepiscopus Remensis dicet.

Si omnes prædictæ conventiones integræ observatæ fuerint Regi Franciæ, & quando, ex parte Regis Angliæ, soluta fuerint Regi Franciæ quinque millia marcarum argenti, Rex Franciæ reddet ei unum de prædictis quatuor castellis, quod Rex Franciæ voluerit: et iterum, quando quinque millia marcarum solutæ fuerint Regi Franciæ, ex parte Regis Angliæ, Rex Franciæ reddet ei unum de illis quatuor castellis, quod Rex Franciæ voluerit.

Si verò decem millia marcarum reddita fuerint simul Regi Franciæ ex parte Regis Angliæ, Rex Franciæ reddet illi duo de illis quatuor castellis, quæ Rex Franciæ voluerit; si verò quindecim millia marcarum simul reddita fuerint Regi Franciæ, Rex Franciæ reddet illi tria de illis quatuor castellis, quæ Rex Franciæ voluerit; sed si simul viginti millia marcarum reddita fuerint Regi Franciæ, prædicta quatuor castella reddentur Regi Angliæ.

Rex autem Franciæ nullum de illis quatuor castellis reddet, nisi conventiones predictæ ei & suis fuerint observatæ, de præfatâ sibi pecuniâ reddendâ, de comite Johanne, de comite Lodowico, de comite Engolismi, & suis, de comite Partitii, de comite Mellenti.

Quando verò Rex Franciæ habuerit Luches, & Castelionem, & archiepiscopus Rhemensis Driencurt & Arches, Rex Franciæ recipiet Regem Angliæ in gratiam suam pro exequendo conventiones prædictas, sicut carta præsens dicit, & rogabit Imperatorem de liberatione Regis Angliæ.

Prædictus autem cancellarius, & Willielmus de Rupibus, & Johannes de Pratellis, & Willielmus Briwere in animam Regis Angliæ juraverunt, quod Rex Angliæ conventiones, quæ in cartâ præsenti continentur, observabit; & quando Rex Angliæ redieret, ipse in propriâ persona jurabit infra rationabilem terminum, postquam à Rege Franciæ summonitus fuerit, se prædictas conventiones servaturum, & literas suas patentes ei inde daturum.

Præfati autem quatuor, & cum iis constabularius Normanniæ, & Robertus de Harencurt, & Stephanus de Longo Campo juraverunt quod, si Rex Angliæ dictas conventiones non observaret, se mitterent Parisiis in captione Regis Franciæ.

Archiepiscopi, episcopi, barones terræ Regis Angliæ, quos Rex Franciæ voluerit quando requisiti fuerint, jurabunt quod ipsi se Parisiis in captione Regis Franciæ ponent, si Rex Angliæ predictas conventiones non servaverit, sicut præsens carta dicit.

Et, si Rex Angliæ moriretur antequam Rex Franciæ reddidisset præfata quatuor castella, Rex Franciæ illa quatuor castella redderet recto hæredi pro exequendo prædictas conventiones, sicut præsens carta continet, & salvo jure Regis Franciæ.

Quæ omnia predicta ut rata permaneant, & inconcussa, ego Willielmus Eliensis episcopus Regis Angliæ cancellarius, & ego Willielmus de Rupibus, & ego Johannes de Pratellis, & ego Willielmus Briwere, per præceptum Regis Angliæ domini nostri, sigillorum nostrorum attestatione roboravimus.

Actum Medunceæ, anno ab Incarnatione Domini, millesimo centesimo nonagesimo tertio, octavo idûs Julii.

Vetus de Monte, per epistolam suam Limpoldo duci Austriæ missam, purgat Ricardum Regem Angliæ de morte marchisi de Monte-Ferrato.

A.D. 1193. An. 5 Ric. I.

Chron Bromton. X Script. col. 1252. sed vid. Præfat. hujusce operis.

LIMPOLDO Duci Austriæ Vetus de Monte salutem. Cum plurimi reges & principes ultra mare Ricardum Regem Angliæ & dominum de morte marchisi inculpant, juro per DEUM, qui in æternum regnat, & per legem, quam tenemus, quod in ejus morte culpam non habuit; est causa siquidem mortis marchisi talis.

Unus ex fratribus nostris, in unam navem de Salteleya, ad partes nostras veniebat, & tempestas fortè illum apud Tyrum impulit, & marchisus fecit illum capi & occidi, & magnam ejus pecuniam rapuit. Nos vero marchiso nuncios nostros misimus mandantes, ut pecuniam fratris nostri nobis redderet, & de morte fratris nostri satisfaceret, quam super Reginaldum dominum Sidonis posuit; et nos tantum fecimus per amicos nostros quod in veritate scivimus, quod ipse fecit illum occidere & pecuniam illius rapere.

Et iterum alium nuncium nostrum, nomine Eurisum, misimus ad eum, quem in mari mergere voluit; sed amici nostri illum à Tiro festinanter fecerunt recedere, qui ad nos citò pervenit, & ista nobis nunciavit. Nos quoque ex illâ horâ marchisum desideravimus occidere; tunc quoque duos fratres misimus ad Tirum, qui eum apertè & ferè coram omni populo Tiri occiderunt.

Hæc itaque fuit causa mortis marchisi, & benè dicimus vobis in veritate, quod dominus Ricardus Rex Angliæ in hâc marchisi morte nullam culpam habuit: et qui, propter hoc, domino Regi Angliæ malum fecerunt, injustè fecerunt, & sine causâ.

Sciatis pro certo, quod nullum hominem hujus mundi pro mercede aliquâ vel pecuniâ occidimus, nisi prius malum nobis fecerit.

Et sciatis quod literas istas fecimus in domo nostrâ ad castellum nostrum Messiat in dimidio Septembris. Anno ab Alexandro M.D. et V.

Vetus de Monte, per epistolam suam principibus Europæ et omnibus populis Christianis missam, purgat Ricardum Regem Angliæ, de morte marchisi de Monte-Ferrato.

A. D. 1193. An. 5 Ric. I.
Chron. Bromton. X Script. col. 1268. sed vid. Præfat. hujusce operis.

VETUS de Monte principibus Europæ, & omni populo Christiano, salutem.

Nolumus alicujus innoceptiam nostri operis occasione laborare, cum nulli inmerito & insonti mali quippiam irrogemus, eos vero qui in nos deliquerint, Deo auctore, non patimur diu, de illatis simplicitati nostræ injuriis, gratulari.

Significamus igitur universitati vestræ, testantes per quem salvari speramus, quod nullâ Regis Anglorum machinatione marchio ille de Monte Ferrato interfectus sit, qui pro eo facto quod in nos deliquerat & ammonitus emendare neglexerat, nostrâ voluntate & jussione per satellites nostros justè interiit. Consuetudinis quippe nostræ est eos qui nobis vel amicis nostris in aliquo injuriosi extiterint, primo ut nobis satisfaciant ammonere; quod si contempserint, per ministros nostros, (qui tantâ nobis devotione obtemperant ut se à Deo gloriosè remunerandos non dubitent, si mandatum nostrum exequendo occumbant,) cum severitate ultionem expetere curamus.

Audivimus eciam de prænominato Rege vulgatum, quod nos tanquam minus integros & constantes induxerit, ut de nostris aliquos Regi Franciæ insidiaturos emitteremus; quod proculdubio falsum & vanissimæ suspicionis commentum est, cum nec ipse, Deo teste, aliquid circa nos attemptaverit de premissis, nec nos homini inmeritum malum moliri respectu honestatis nostræ sinerimus. Bene valete.

Forma compositionis inter Henricum VI. Imperatorem, & Richardum Regem Angliæ; quâ, propter solutionem centum millia marcarum argenti, prædictus Rex liberè à carcere dimittitur.

A.D. 1193. An. 5 Ric. I.
R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 728.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen.

Hæc est forma compositionis inter dominum Imperatorem semper augustum, & dominum Richardum illustrem Regem Angliæ. Dominus Imperator mittet nuncios suos cum nunciis domini Regis, qui Londonias ibunt, & ibi recipient centum millia marcarum puri argenti ad pondus Coloniæ; quæ pecunia, à nunciis Imperatoris accepta & ponderata, sigillabitur in præsentiâ nunciorum ipsius, & in conductu Regis per regni sui terminos ducetur: ita ut, si eam in regno suo perdi contigerit, periculo Regis perdatur. Postquam vero ad terminos imperii venerit dicta pecunia, per nuncios Regis nunciis domini Imperatoris præsentabitur, qui eam illico ibi recipient; &, si fortè in partibus imperii eam perdi contigerit, periculo Imperatoris perdetur, & Rex in eâ non tenebitur, nec obsides sui.

Alia quoque quinquaginta millia marcarum argenti dabit Rex Imperatori & duci Austriæ, & pro illis ponet obsides; scilicet, domino Imperatori pro triginta millibus marcharum sexaginta obsides: duci vero Austriæ septem obsides pro viginti marcharum millibus.

Solutis ergo centum millibus marcharum, & datis obsidibus Rex liberè recedet.

Si autem dominus Rex solverit promissionem, quam domino Imperatori de Henrico quondam duce Saxoniæ fecerat, Imperator de quinquaginta millibus marcharum Regem liberum dimittens & absolutum, pro ipso Rege solvet duci Austriæ viginti millia marcharum, & Rex non tenebitur dare duci Austriæ septem obsides, nec Imperatori sexaginta.

Cum igitur Rex prædictam promissionem de Henrico quondam duce Saxoniæ impleverit, & centum millia marcharum solverit, liberè recedet.

Præterea Rex fecit jurare in animam suam, quod neptem suam, filiam comitis Britanniæ, tradet nuptui filio ducis Austriæ infra septem menses postquam liberatus fuerit, & in terram suam redierit, & eam transmittet usque ad introitum Imperii, si eam recipere voluerint; & si noluerint, erit absolutus.

Item si promissio de Henrico quondam duce Saxoniæ completa non fuerit, quinquaginta millia marcharum quæ residua sunt, solventur infra septem menses postquam dominus Rex in terram suam redierit.

Cum autem Rex liberatus fuerit, & redire voluerit, Imperator dabit ei conductum per terram suam usque ad fines imperii sui, & in portu illo ubi mare intrabit, quamdiu ibi stabit donec prospero vento recedat.

Præterea ea omnia, quæ tam in his, quam in aliis familiaribus litteris, sigillatis sigillis Imperatoris & Regis, super contractibus, qui inter eos ordinati sunt, uterque pro parte suâ rata & firma habebit, & bonâ fide observabit.

Rex Angliæ ad Hubertum Cantuar' archiepiscopum, de liberatione suâ.

A. D. 1193. An. 5 Ric. I.
R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 732.

RICHARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, & dux Normanniæ, & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, venerabili patri in Christo, & amico charissimo Huberto, eâdem gratiâ Cantuariensi archiepiscopo, salutem, & sinceræ dilectionis plenitudinem.

Quoniam certi sumus quod liberationem nostram plurimum desideratis, & quod liberatio nostra admodum vos lætificat; idcirco volumus, quod lætitiæ nostræ participes sitis: inde est, quod dilectioni vestræ dignum duximus significare, dominum Imperatorem certum diem liberationis nostræ nobis præfixisse, in diem Lunæ proximam post vicesimum diem natalis Domini: & die dominicâ proximò sequenti coronabimur de regno Provenciæ, quod nobis dedit. Unde mittemus in Angliam literas domini Imperatoris super his patentes vobis, & cæteris amicis nostris, & benevolis. Vos autem interim pro omni posse vestro, quos scitis nos diligere consolari velitis, & quos scitis promotionem nostram desiderare.

Teste meipso apud Spiram xxii. die Septembris.

Epistola Henrici VI. Imperatoris ad magnates Angliæ, de Richardo, Regis Angliæ, certo die liberando.

A. D. 1193. An. 5 Ric. I.
R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 732.

HENRICUS, Dei gratiâ, Romanorum Imperator, & semper augustus, dilectis suis archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, militibus, & universis aliis fidelibus Richardi illustris Regis Angliæ, gratiam suam & omne bonum.

Universitati vestræ duximus intimandum, quod dilecto amico nostro Richardo, illustri Regi Anglorum, domino vestro certum diem liberationis suæ statuimus à secundâ feriâ post diem nativitatis Domini, in tres septimanas, apud Spiram, sive apud Wermaciam; & inde, in septem dies, posuimus ei diem coronationis suæ de regno Provenciæ, quod ei promisimus; & hoc certum habeatis & indubitatum. Nostri siquidem propositi est & voluntatis, præfatum dominum vestrum, sicut amicum nostrum specialem, promovere & magnificentius honorare.

Datum apud Theallusam vigiliâ beati Thomæ apostoli.

Littera Regis Angliæ de feodo præstando Regi Scotiæ, & de conductu; & pro libertatibus ei allocandis, dum trahit moram in curiâ Regis.

A. D. 1194. An. 5 Ric. I.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

RICHARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, senescallis, præpositis, ballivis, & omnibus ministris & fidelibus suis totius terræ, salutem.

Noverit universitas vestra nos concessisse, & præsenti cartâ nostrâ confirmâsse Willielmo, illustri Regi Scotiæ, karissimo amico, & consanguineo, & fideli nostro, & hæredibus suis, in perpetuum de nobis & hæredibus nostris omnes libertates & rectitudines ita plenariè quas antecessores sui habere solebant eundo ad curiam antecessorum nostrorum, & stando ad curiam, & redeundo à curiâ antecessorum nostrorum. Scilicet unaquâque die, postquam de mandato nostro transierit fines regni sui versus curiam nostram, centum solidos sterlingorum; et in reditu suo à curiâ nostrâ singulis diebus tantumdem, quousque in terram suam venerit.

Et singulis diebus ex quo venerit ad curiam nostram usque ad recessum suum versus terram suam triginta solidos sterlingorum, & duodecim de dominicis guastellis nostris, & totidem de semenellis nostris dominicis: et duodecim sextertia vini, quatuor videlicet de dominico vino nostro unde nobis servitur; & octo sextertia de vino unde domui nostræ servitur; & duas petras ceræ, vel quatuor cereos: et quadraginta candelas de dominicis candelis unde nobis servitur, & quatervigiriti candelas de candelis unde domui nostræ servitur: duas libras piperis & quatuor libras cimini.

Et præterea conductos, quos antecessores sui habere solebant eundo usque ad curiam nostram, & redeundo à curiâ nostrâ; scilicet quod episcopus Dunelmensis, & vicecomes, & barones Norhumb' ad ipsum venient,

in finibus regni sui & ibi eum recipient & conducent usque ad Teise; & ibi venient ad eum archiepiscopus Eborum, & vicecomes, & barones Eborum, & ibi eum recipient, & conducent usque ad episcopatum Lincoln' & ibi ad eum venient episcopus Lincoln' & vicecomes, & barones sumant, & eum recipient, & per ballivas .... vicecom' provinciarum per quas ipse transiet, quousque ad curiam nostram venerit.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quod præfatus Rex Willielmus & hæredes sui omnia præscripta habeant de nobis & hæredibus nostris in perpetuum; & in expensis, & in conductibus, & in fugitivis, qui de felonia se defendere voluerint, ad curiam nostram in pace suâ ducendis, & in omnibus aliis sine aliquâ diminutione; firmiter præcipientes ut prefati episcopi, & vicecomites, & barones ei prædictos conductus facient, & omnes alias rectitudines & libertates suas conservent; & ut vicecomites prædicti in balliis suis præscriptas expensas in eundo ad curiam nostram, & redeundo à curiâ nostrâ plenariè inveniant, donec in terram suam venerit.

Testibus hiis,

H. Cantuariensi archiepiscopo.	*R. comite de Clare.*
H. Dunelm, } episcopis.	*R. Bigot comite Norf'.*
R. Londonens',	*Comite David.*
H. Lincoln',	*W. comite de Ferrariis.*
S. Saresb',	*W. marescallo.*
S. Cicestr',	*W. de Stutevill'.*
G. Rovecestr',	*Eustach' de Vesci.*
W. Hereford',	*Gaufr' filio Petri.*
H. Wigorn',	*Hugone Bard'.*
R. comite Cestriæ.	*W. Briwer,*
H. comite de Waren'.	& multis aliis.

Dat' per manum W. Eliens' episcopi cancellarii nostri, apud Winton' xvij. die Aprilis, anno quinto regni nostri.

Sigillum integrum, sed divulsum.

De concessione terrarum Adæ, coco dominæ Alienoræ Reginæ, per servicium unius libræ piperis.

A. D. 1194. An. 5 Ric. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. F. 14.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, & comes Aquitanie & Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, baillivis, ministris, & omnibus fidelibus suis totius terre sue, salutem.

Sciatis nos concessisse, dedisse, & hâc presenti cartâ nostrâ confirmasse, Ade, coco domine A. Regine, matris nostre, pro servicio suo quod fecit eidem matri nostre, & caro nepoti nostro, Othoni filio ducis Saxon' totam terram de veteri Salechild cum omnibus pertinentiis suis, que ad scacarium nostrum reddere solebat annuatim quatuor libr' & sexdecim sol' tenend' sibi & heredibus suis de nobis & de heredibus nostris, in feodo & hereditate, per servicium unius libre piperis reddend' annuatim, pro omni servicio apud Karleolum baillivis nostris ad festum s. Michaelis.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Adam, & heredes sui post ipsum, habeant & teneant eam liberè cum omnibus pertinentiis suis, pro servicio prenominato, de nobis & de heredibus nostris, benè & in pace, liberè, & quietè, & hereditariè, in viis & semitis, in bosco & plano, in pratis & pascuis, in aquis & aquarum cursibus, in molendinis & stagnis, in homagiis, & in omnibus rebus, & locis, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, per servicium prenominatum pro omni servicio ad nos pertinente.

Et ut hec nostra concessio & donatio in posterum rata permaneat, eam presentis scripti attestatione & sigilli nostri appositione communivimus.

Hiis testibus,

D'na A. Regina Anglie.	*Gilberto filio Reinfr'.*
Will'o de Longo Campo Elyens'	*Ada. filio vic' Karleol'.*
ep'o, cancellario nostro.	*Roberto filio Ade.*
Galfrido filio Petri.	*Radulfo Alemann'.*
Willielmo de Stutevill'.	*Magistro Aluno coco.*
Eustach' de Vesci.	*Priore Johanne de Karleol'.*
Willielmo fil' Aldelin.	*Roberto de Carleol'.*
Henrico de Bernen'.	*Willielmo de Windl'.*
Ranulpho de Vaus.	*Ingel'r pincerna.*
Rogero de Bello Campo.	*Grino de Yreby.*
Roberto de Vaus.	*Radulpho clerico de Kokermue.*
Willielmo de Vaus.	*Willielmo de Sagio.*
Hugone Bard'.	

Data per manum magistri Eustac', tunc agentis vicem Willielmi Elyens' episcopi, cancellarii nostri, xx^{mo} die April', apud Winton', regni nostri anno quinto.

Carta privilegiorum burgensibus de Portesmuthe concessa.

A. D. 1194. An. 5 Ric. I. Bibl. Cotton. Claud. D. II. fol. 111.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. archiepiscopis, episcopis, &c. salutem.

Sciatis nos retinuisse in manum nostram burgum nostrum de Portesmue cum omnibus ad eum pertinentibus, & in eo stabilisse, & dedisse, & concessisse, nundinas duraturas semel in anno per xv. dies, ad vincula s. Petri, scilicet.

Concessimus etiam, quod omnes homines nostri Anglie, Normannie, Pictavie, Wallie, Scotie, & omnium terrarum nostrarum & aliarum, veniant ad predictas nundinas & eant & redeant benè & in pace, & habeant omnes quietancias & libertates quas habent ad nundinas Winton' vel Hoiland, vel alibi in terrâ nostrâ.

Concessimus etiam, quod burgenses nostri in eodem burgo habeant singulis ebdomadis anni, unâ die septimane, scilicet die Jovis, mercatum cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, quas cives nostri Wyntonie, vel Oxonie, vel alii terrarum nostrarum, habent vel habere debent.

Concessimus etiam, quod prædicta villa de Portesmue, & omnes burgenses nostri in eâ & de eâ tenentes, quieti sint & liberi de theloneo, & pontagio, & passagio, & pedagio, & paagio, & stallagio, & tallagio, & de schiris, & hundredis, & de sectis schirarum, & hundredorum, & de summagiis & auxiliis vicecomitis &, servientium, & de placitis & querelis omnibus, & de blodwyta, & de fichwita, & leirewyta, & de wapentachia, & de placito foreste, & guardo & reguardo foreste, & de omnibus aliis secularibus exactionibus, tam per mare quam per terram, ubicunque venerint in totam nostram terram.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predicta villa de Portesmue & burgenses nostri in eâ tenentes, mansiones suas & possessiones habeant & teneant, cum thol, & theam, & infangenetheof, & utfangenetheof, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, ita benè, & in pace, liberè, & quietè, sicut cives nostri Wynton' vel Oxon' vel alii de terrâ nostrâ melius habent & tenent: & prohibemus ne ponantur in placitum de aliquo tenemento ejusdem ville nisi coram nobis; & prohibemus ne quis eos disturbet in aliquo super forisfacturam nostram.

Hiis testibus, &c.

Datum per manum Willielmi de Longo Campo Elyensis episcopi, cancellarii nostri, apud Portesmue ij^{do} die Maii, anno regni nostri quinto.

Libertates civibus Norwic' concessæ.

A. D. 1194. An. 5 Ric. I. Cart. Antiq. in Turr. Lond. R. 10.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, baillivis, ministris, & omnibus fidelibus suis, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis nos concessisse civibus nostris Norwic' quod nullus eorum placitet extra civitatem Norwic' de ullo placito, preter placita de tenuris exterioribus, exceptis monetariis & ministris nostris.

Concessimus eis etiam quietanciam murdri & gawite infra civitatem, & quod nullus eorum faciat duellum, & quod de placitis ad coronam pertinentibus se possent dirationari secundum consuetudinem civitatis London', & quod infra civitatem illam nemo hospitetur vel quicquam capiat per vim.

Hec etiam eis concessimus, quod omnes cives Norwic' sint quieti de teloneo & lestagio per totam Angliam, & per portus maris; & quod nullus de misericordiâ pecunie judicetur, nisi secundum legem quam habeut cives nostri London', & quod in civitate illâ in nullo placito sit meskeninge; & quod hustingus semel in ebdomadâ tantum teneatur; & quod terras suas, & tenuras, & vadia sua, & debita sua omnia, justè habeant, quicunque eis debeat; & de terris suis & tenuris, que infra civitatem sunt rectum eis teneatur, secundum consuetudinem civitatis: & de omnibus debitis suis, que accommodata fuerint apud Norwic' & de vadiis ibidem factis, placita apud Norwic' teneantur.

Et si quis in totâ Angliâ teloneum vel consuetudinem ab hominibus Norwic' ceperit, postquam ipse à recto defecerit, prepositus Norwic' namium inde apud Norwic' capiat.

Has predictas consuetudines eis concessimus, & omnes alias libertates & liberas consuetudines, quas habuerunt vel habent cives nostri London' quando meliores vel liberiores habuerunt, secundum libertates London' & leges civitatis Norwic'.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod ipsi cives & heredes eorum hec omnia predicta, cum civitate & pertinentiis ejus, hereditariè habeant & teneant de nobis & de heredibus nostris, reddendo per annum C & VIII. lib' sterlingorum numero de civitate Norwic' per manum prepositi Norwic' ad scaccarium nostrum de termino s. Michaelis; & cives Norwic' faciant prepositos de se per annum, qui sint idonei nobis & eis.

Hiis testibus,

H. Sarum electo.	*Galfrido filio Petri.*
Willielmo de s. Marie ecclesia,	*Roberto filio Rogeri.*
decano Mont'.	*Roberto de Tresgoz, dapifero.*
Magistro Cust, decano Sarum.	*Willielmo de Mallvin.*
Magistro Philippo.	*Willielmo de Stagno.*
Comite Willielmo Sarum.	

Dat' apud Portemue per manum Willielmi de Longo Campo, Elyens' ep'i, cancellarii nostri, quinto die Maii, regni nostri anno quinto.

[illegible]us III. *Papa Veronensi episcopo imperat quod, sub sacramenti vinculo, ducem Austriæ obligaret omnes Regis Angliæ obsides dimittere.*

A. D. 1194.
An. 6 Ric. I.

R. de Diceto.
X script.
col. 675.

VOLUMUS, & per apostolica scripta mandamus atque præcipimus, quatinus à duce Austriæ juramentum recipias, cum aliâ cautione, quam expedire noveris, quod mandatis nostris quæ sibi per te, vel litteras, aut nuntium, vel nuntios nostros fecerimus, per omnia sine fraude parebit.

Quo recepto, in ejus virtute sibi præcipias, ut obsides Regis Anglorum universos absolvat; conditiones omnes, quas exegit ab ipso relaxet; & oblata sibi per eum & suos, & quæ de ipsius Regis iniquâ redemptione percepit sibi per universa restituens, eosdem obsides faciat cum securitate ad propria remeare & ut amodo talia non attemptet: nichilominus etiam de injuriâ & dampnis congruè satisfaciat irrogatis; his demum ritè completis & peractis, ei & suis absolutionis munus impendas, & interdictum, cui erat ipsius terra subjecta, relaxes.

Illud etiam eidem duci & suis, nichilominus præstitâ sibi absolutione, sub debito prædicti juramenti præcipias quod, quam citius poterunt, ad partes Jerosolimitanas accedant, & tanto tempore moram in servitio CHRISTI faciant, quanto præfatus Rex in captione dinoscitur extitisse; quod, si non observaverint, ipsum & suos in eandem excommunicationis sententiam, appellatione remotâ, reducas.

Dat' Romæ aput sanctum Petrum, viij. idus Junii, pontificatûs nostri anno quarto.

Litteræ Regis ad Hubertum Cantuar' archiepiscopum de victoriâ Regis in Pictavia.

A.D 1194.
An. 6 Ric. I.

R. de Hoveden.
Francof. 1601.
p. 741.

RICARDUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, & dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, venerabili in CHRISTO patri Huberto, eâdem gratiâ, Cantuariensi archiepiscopo, totius Angliæ primati, salutem.

Sciatis quod nos, DEI gratiâ, qui in omnibus rectum considerat, Tailburgum, & Marsiliacum, & omnia castella, & totam terram Gaufridi de Rancona cepimus; & civitatem Engolismi, & Castellum Novum, & Munciniacum, & la Chese, & omnia alia castella, & totam terram comitis Engolismi, cum omni integritate cepimus. Civitatem autem Engolismi & burgum in unâ vesperatâ cepimus: in terris vero quas in partibus illis cepimus, benè usque ad trecentos milites, & quadraginta millia armatorum cepimus.

Teste meipso apud Engolismum vicesimo secundo die Julii.

Litteræ Drogonis de Merloto, constabularii Franciæ; Anselmi beati Martini Turonis decani; & Ursionis Regis Franciæ camerarii, de treugis inter Reges Franciæ & Angliæ factis, in unum annum duraturis.

A. D. 1194.
An. 6 Ric. I.

R. de Hoveden.
Francof. 1601.
p. 741.

DROGO de Merloto constabularius Franciæ, & Anselmus beati Martini Turonis decanus, & Ursio domini Regis Franciæ camerarius, omnibus ad quos litteræ præsentes pervenerint, salutem.

Noveritis quod nos, de mandato domini nostri Philippi Regis Franciæ, juravimus, & fidem manu legati dedimus, quod dominus noster Rex Franciæ treugas, sicut inferius scriptæ sunt, & conventiones treugarum observabit. Treugæ autem in hunc modum datæ sunt.

Dominus noster Rex Franciæ, intuitu DEI, ad preces cardinalis & abbatis Cistertiensis, concedit Regi Angliæ suas treugas: & concedit quod firmare possit, si firmare voluerit, Novum Burgum. & Driencurt, & Concas, & Britollium. Aliæ munitiones, quæ dirutæ sunt per guerram, per Regem Franciæ aut per suos, non firmabuntur in his treugis, nisi eas contigerit firmari per pacem quæ fiet inter Regem Franciæ & Regem Angliæ. Rex Franciæ & sui erunt de omnibus in eâ tenaturâ, in quâ erant die quâ treugæ datæ fuerunt.

De valle Rodoli in hunc modum erit. Rex Franciæ tenens erit de Valle Rodoli, sicut erat prius: scilicet de ipso Rodoleo, & de ipsâ totâ villâ cum ecclesiis, & de Louers, & de Aquigener, & de Laire, & de aliis usque ad Haiam Malherbe & usque ad pontem Archiæ.

De Haia vero Malherbe & de ultra, & de ponte Archiæ & de ultra erit tenens Rex Angliæ. De omnibus fortellescis, & de quibus Rex Franciæ est saisitus die treugarum, sic erit: quod Rex Franciæ eas infra treugas poterit infortiare, vel diruere, vel comburere si voluerit, & de totâ terrâ quam tenet voluntatem suam facere.

Et Rex Angliæ similiter illas fortellesces de quibus est tenens die treugarum, poterit infortiare, vel diruere, vel comburere: sed Rex Angliæ de dirutis fortellescis per Regem Franciæ aut per suos nullam poterit firmare, nisi illas quatuor quæ superius dictæ sunt.

Præterea Rex Franciæ ponit in treugâ suâ omnes illos, qui melius erant homines sui ante guerram quam Regis Angliæ. Præterea illos qui fuerunt homines Regis Angliæ quos infra nominabimus: videlicet, Archas & Dreincurt, sicut inde est tenens ipse & suæ gentes: comitatum Augi, sicut inde est tenens ipse & gentes suæ.

Mortuum mare & terram unde Willielmus de Chahou est tenens; terram comitis Boloniæ, de quâ erat ipse tenens die quâ treugæ datæ fuerunt: Hugonem de Gornaco & Albamarle, & officium de Bauveu & terram suam, sicut inde est tenens. Novum mercatum & terram, sicut Willielmus de Garland & sui inde sunt tenentes: Gisortium & Vogesin Normanniæ, sicut Rex Franciæ & sui inde sunt tenentes: Vernonem & Gallonem, & terram, sicut Rex Franciæ & sui sunt tenentes: Pasciacum & terram, sicut Rex & sui sunt tenentes. Ilers & terram, sicut Rex & sui inde sunt tenentes. Marcelliacum & terram, sicut Rex & sui inde sunt tenentes: Loiam & terram, sicut Rex & sui inde sunt tenentes: Novancurt & terram, sicut Rex & comes Robertus, & sui sunt tenentes: Thiellerias & terram, sicut Rex, & Gervasius & sui sunt tenentes: Nevelonem & suos homines; & Fractam Vallem & terram suam, sicut inde sunt tenentes: comitem Brutiæ, & homines suos, & terram suam, si quam habet, unde sit tenens: comitem Engolismi, & homines suos, & terram suam, & feodum suum, sicut inde est tenens: Johannem de Ruverio, & Baldewinum de Aquini, & comitem Mellenti, & terram suam, sicut inde est tenens: & tam prædictas terras quam homines qui in eis sunt. Et treugæ durabunt ab instanti festo omnium sanctorum in unum annum.

Ideo autem Rex Franciæ omnes prædictos nominavit, quia vult quod Rex Angliæ illos magnos homines, quos voluerit in treugam esse, nominet infra quindenam supradictæ treugæ; quoniam si post quindenam à die supradictæ treugæ vellet nominare, Rex Franciæ illos non reciperet; & si se cognoverint coadjutores Regis Angliæ in treugâ erunt. Muniti autem coadjutores in factâ treugâ erunt utrinque.

Rex autem Franciæ duos elegit dictatores, & Rex Angliæ similiter duos: quorum arbitrio, vel majoris partis, si alter Regum adversus alterum, vel aliquis hominum suorum inter se interciperet, emendatio hinc inde fieret infra quadraginta dies. Isti autem dictatores jurabunt super sancta Evangelia, quod nec amore, nec odio, nec timore, nec pretio omittent, quin bonâ fide arbitrentur. Si autem contigerit interceptionem fieri ultra Ligerim versus Bituricam, dictatores convenient inter Exodunum & castellum Rodulphi, propter emendationem faciendam. Arbitri de terrâ, in quâ interceptio facta fuerit, summonebunt alios dictatores; & ipsi, bonâ fide auditâ summonitione, convenient per convenientes dictas ad alterutrum locorum dictorum, & si interceptio fieret citra Ligerim versus Normanniam, dictatores convenient inter Vernoliam & Tilerias propter emendationem faciendam.

Si autem contentio esset inter dictatores, legatus magister melior bonâ fide sub periculo animæ suæ inde veritatem inquireret, & super illum qui interceptionem & delictum emendare non vellet, omni appellatione remotâ, excommunicationis sententiam promulgaret, & terram suam interdicto supponeret.

Si autem malefactor esset de terrâ Regis Franciæ, Rex Franciæ juvaret bonâ fide ad hoc emendandum sine suo mittendo; & Rex Angliæ similiter faceret de suis hominibus bonâ fide. Si Rex Franciæ contrâ Regem Angliæ, aut Rex Angliæ contra Regem Franciæ interciperet, cardinalis terram interdiceret intercipientis, si interceptionem nollet emendare ad arbitrium dictatorum, aut majoris partis.

Richardus Rex Angliæ & sui erunt in eâ tenaturâ citra *Ligerim* versus Normanniam, in quâ erant die quo treugæ captæ fuerunt; & ultra Ligerim erunt in eâ tenaturâ, in quâ erant die, quâ ipse & sui poterunt scire per legales dictas treugas esse datas.

Et Rex Angliæ mittet omnes illos in treugâ suâ qui melius erant homines sui, quam Regis Franciæ ante treugam.

De prisonis ita erit utrobique, quod illi prisones quos Rex Franciæ habet, hostigabuntur per securitatem quam obtulerint, si prædicto Regi placuerit; si autem non placet, dictatores sui sub abjuratione sacramenti sui dicent, quæ securitas facienda esset ad hoc, quod Rex Franciæ securus esset, quod priso reveniret in prisonam Regis Franciæ quindecim diebus ante terminum, si vivus esset priso: & de prisonibus Regis Angliæ erit similiter per suos dictatores.

Hæc autem omnia bonâ fide servanda ambo Reges jurabunt & affidabunt, in manu cardinalis, & litteras suas patentes inde facient de treugis, & conventionibus prædictis servandis. Nobiscum autem treugas juravit & affidavit ex parte Regis Franciæ Gervasius de Castello tenendas: jurabunt etiam illi, quos Rex Angliæ requiret, tam clerici quam laici, arbitrio dictatorum.

Ad hoc sciatis quod nos, qui juravimus hanc treugarum conventionem, super hoc habuimus Regis Franciæ litteras patentes de ratihabitione: videlicet, quod quicquid de treugis servandis ordinaremus, ratum haberet & firmum. Et nos, ut omnia prædicta firma sint & stabilia, universa prædicta sigillis nostris roboravimus.

Actum inter Vernolium & Thilers, anno Incarnati Verbi, millesimo centesimo nonagesimo quarto, vicesimâ tertiâ die Julii.

Breve Regis ad archiep' Cantuar' missum, de concessione torneamentorum in Angliâ.

A. D. 1194. An. 6 Ric. I.

Bibl. Cotton. Claud. C. IV. fol. 233.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angl', dux Norman' Aquitan', comes Andegav', venerabili in Christo patri, H. Dei gratiâ, Cantuar' archiepiscopo, totius Angliæ primati, salutem.

Sciatis nos concessisse quod torneamenta sint in Angliâ in quinque placeis; inter Sarum & Wilton; inter Warewicke & Kenelingwrthe; inter Stamford & Warineford; inter Brakeleye & Mixebr' inter Blie & Tykehill: ita quod pax terræ nostræ non infringetur, nec potestas justiciaria minorabitur, nec forestis nostris dampnum inferetur.

Et comes qui ibi torneare voluerit, dabit nobis xx. marcas; & baro, x. marcas; & miles qui terram habuerit iv. marcas, & miles qui terram non habuerit ii. marcas: nullus autem extraneus ibi torneabit.

Unde vobis mandamus, quod ad diem torneamenti habeatis ibi duos clericos & duos milites vestros, ad capiend' sacrament' de comitibus & baronibus, quod nobis de prædictâ pecuniâ ante torneamentum satisfacient; & quod nullum torneare permittent antequam super hoc satisfecerit, & inbreviari faciant quantum & à quibus receperint: & x. marcas pro cartâ ad opus nostrum capiatis, unde comes Sarum, & comes de Clare & comes de Warenn' plegii sunt.

Teste meipso apud Villam ep'i xxii. die Augusti.

Hæc est forma pacis servandæ à torneatoribus, & in juramentis.

A tempore quo miles, sive comes, sive baro, sive alius torneator, movebit de domo suâ versus torneamentum & versus domum suam, nihil in viâ capiet injustè, sine licentiâ, nec de cibariis, nec de aliquibus vitalibus nec de aliis; sed omnia necessaria sua emat per rationabilem forum. Nulli etiam in viâ de aliquo forisfaciat, nec per se, nec per suos; nec aliquem vexari permittet injustè pro posse suo, vel per se, vel per suos. Et si aliquem delinquentem inveniet, & illud delictum possit per se vel per suos emendare, illud emendari faciat; & si non possit emendare, ostendat baronibus qui juraverunt servare pacem domini Regis de torneatoribus, & judicio illorum emendetur.

Jurandum est ab omnibus comitibus & baronibus Angliæ, & omnibus qui torneare voluerint, quod justiciabiles erunt domino Regi, capitali justiciario domini Regis, & quod pacem domini Regis integram & illæsam servabunt, & itineribus versus torneamenta, & de torneamentis, pro toto posse suo, & nominatim de forestâ domini Regis & de mercatis ejus. Et quod nullus aliquid delinquet, nec aliquem suorum forisfacere permittat: & si quid fiat injustè, ostendatur hoc baronibus qui hæc juraverunt & judicio illorum emendetur, quicquid illud forisfactum est.

Et si aliquis torneator fœdera alii debeat, vel serviens aliquis, vel quicunque ille sit, ipse legalem treugam ei dabit in torneamento, & in eundo, & redeundo de torneamento: & si noluerit treugam dare, distringetur ad hoc vel non permittetur torneare.

Jurandum est etiam ab omnibus, quod non torneabunt antequam domino Regi de pecuniâ suâ, secundum assisam domini Regis inde factam, plenè satisfecerint. Et si invenerint aliquem torneantem qui non satisfecerit, corpus suum arrestabunt, & baillivo domini Regis liberabunt, capitali justiciario transmittendum.

Excambium factum inter Hubertum archiepiscopum Cantuar' & monachos Roffenses.

A. D. 1195. An. 6 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 17.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis, anno ab incarnatione Domini M°.C°.XC°.V°. pro communi utilitate Cantuariensis ecclesiæ & Rofensis ecclesiæ, de voluntate & assensu Richardi illustris Regis Angliæ, factum est excambium de manerio de Lameh' cum pertinentiis, inter dominum Hubertum Cantuariensem archiepiscopum, & priorem atque conventum jam dictæ ecclesiæ Rofensis, in hunc modum; viz. quòd predicti monachi, auctoritate & assensu Gilberti tunc Rofensis episcopi, concesserunt prædicto archiepiscopo & successoribus suis imperpetuum, manerium de Lameh' cum ecclesiâ ejusdem manerii, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, & omnibus aliis pertinentiis suis, tàm in eodem manerio existentibus, quàm in Suwerc & in socnâ de London, salvâ prædicto episcopo & successoribus suis medietate ejusdem socnæ in London. Sed sciant omnes quòd molendinum illud, quod prædicti monachi habent extra Suwerc super Tamisiam versus Orientem contra Turrim London, & mariscus, quem habent in Gren' quem Baldewinus Cantuar' archiepiscopus eis dedit pro sede capellæ beati Thomæ Martyris, & areâ circumjacente apud Lameh', non venerunt hoc in excambium, sed eisdem monachis quieta remanserunt; licet prior de Lameh' consuevisset exitus inde percipere antequam hoc excambium factum esset.

Et è contra, prædictus archiepiscopus H. dedit & concessit, in excambium predicti manerii de Lameh', monachis ecclesiæ sancti Andreæ Rofen' totum manerium de Darent cum ecclesiâ, & cum capellâ de Helles, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, & omnibus aliis rebus ad ipsum manerium pertinentibus, salvo jure spirituali in ipsâ ecclesiâ prædicto archiepiscopo & successoribus suis, donec ipse vel successores sui de merâ liberalitate illud episcopo Rofen' concesserit; & unam bercariam in Clive, quæ appellatur Estmerse, cum ducentis viginti ovibus, cum terrâ certâ in Clive quæ pertinet ad eundem mariscum. Et in eâdem villâ de Clive, Hennericum, Thomam, Hagennild' viduam, Jocelinum, Walterum, Bedell', Eilwin', Martinum, Willielmum, Adam, & Eilmer' piscatorem, cum terris quas tenuerunt, & redditibus, & omnibus servitiis, & consuetudinibus suis, sine aliquo retenemento ipsi archiepiscopo, vel successoribus suis; ita quòd prædicti monachi Rofenses habebunt in usus victualium suorum prædicta excambia, sicut priùs habuerunt manerium & ecclesiam de Lameh'; salvo jure episcopo Rofensi in ipso excambio, sicut priùs habuit in prædicto manerio de Lameh'.

Et sciendum est, quod idem archiepiscopus & successores sui warrantizabunt ipsis monachis Rofensibus prædictum manerium de Darent cum pertinentiis suis, & predictam bercariam cum pertinentiis suis, & prædictos homines cum terris, redditibus, & servitiis suis.

Et prædicti monachi warrantizabunt ipsi archiepiscopo & successoribus suis ipsum manerium de Lameh' cum pertinentiis suis: & sciendum est quod nec ipse archiepiscopus, nec aliquis successorum suorum, poterit dare alicui aut vendere aut excambire ipsum manerium de Lameh' aut aliquo modo à corpore archiepiscopatûs sui alienare; & similiter monachi Rofenses non poterunt dare, aut vendere alicui, aut excambire, aut aliquo modo alienare à suâ ecclesiâ Rofensi prædictum manerium de Darent, nec ecclesiam, nec aliquod tenementum aliud de his quæ pro manerio de Lameh' in excambium receperunt.

Et ad majus excambii hujus robur, prædictus archiepiscopus & omnes episcopi, & universus clerus Angliæ, de assensu & voluntate domini Regis sententiam excommunicationis intulerunt in omnes qui contra hoc venire præsumpserint: et tam ipse archiepiscopus, quàm episcopi, comites & barones Angliæ sigillorum suorum testimonium apposuerunt.

Confirmatio prædicti excambii.

A. D. 1195. An. 6 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. C. 18.

RICHARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, senescallis, præpositis, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Noveritis quod venerabilis pater noster Hubertus Cantuar' archiepiscopus, de assensu & voluntate nostrâ, fecit excambium cum monachis Rofensibus, auctoritate & assensu Gilleberti tunc Rofensis episcopi, de Lamhee cum pertinentiis, quod Reges antiquitùs dederunt & confirmaverunt ecclesiæ sancti Andreæ Rofensis in perpetuam eleemosynam.

Pro quo manerio cum pertinentiis idem archiepiscopus dedit & concessit monachis ecclesiæ Sancti Andreæ Rofensis manerium suum de Darente, cum ecclesiâ & capellâ de Helles, & omnibus pertinentiis suis, & unam bercariam in Clive quæ appellatur Estmerse, cum terrâ certâ in eâdem villâ, quæ pertinent ad eundem mariscum; & in eâdem villâ de Clive, Hennericum, Thomam, Hagenildam viduam, Jocelinum, Walterum Bedellum, Edwinum, Martinum, Willielmum, Adam, & Almarum piscatorem, cum terris quas tenuerunt de archiepiscopo, & redditibus, & omnibus servitiis, & consuetudinibus suis, sine aliquo retenemento, ipsi archiepiscopo vel successoribus suis, tenenda prædictis monachis imperpetuum.

Undè volumus, quod prædicti monachi habeant & possideant prædictum manerium de Darent, cum ecclesiâ ejusdem manerii, & capellâ de Helles, & dominicis, & homagiis, & servitiis, tàm in terris cultis quàm incultis, in bosco, in pratis & pascuis, in aquis & molendinis, in stagnis & piscariis, & in omni aliâ integritate suâ, cum omnimodâ dignitate & libertate suâ; & predictam bercariam in Clive cum pertinentiis suis, & prædictos homines in eâdem villâ cum terris, cum redditibus, servitiis, & consuetudinibus eorum, ità benè, liberè, quietè, pacificè, & plenariè, sicut prædictus archiepiscopus H. vel aliqui antecessorum suorum ea omnia supradicta in Darent & Clive cum pertinentiis melius, liberius, quietius, plenius & honorificentius tenuit; ità quod prædicti monachi convertant prædicta, tam in ecclesiis quàm in aliis rebus, in usus victualium suorum, sicut prius fecerant de prædicto manerio & ecclesiâ de Lamhee; salvo jure episcopo Rofensi in illis excambiis, sicut prius habuit in prædicto manerio de Lamhee.

Constituimus etiam & firmiter præcipimus, ad majorem securitatem ecclesiæ sancti Andreæ Rofensis, quòd nullus de ballivis nostris vel servientibus, aliquo unquam tempore, mittat manum in prædicta excambia, quæ prædicti monachi receperunt, occasione mortis alicujus archiepiscopi Cantuar' vel aliquâ aliâ causâ, ad aliquem archiepiscopum pertinente, quia id juris, quod habuimus, vacante sede Cantuariensi, in ipsis excambiis, habebamus in Lamhee, & excambia quieta remanebunt: et si fortè aliquis aliquâ temeritate contra hoc factum fecerit, omne dampnum prædictæ ecclesiæ sancti Andreæ statim resarciet, & de omnibus bonis suis in nostrâ misericordiâ remanebit. Et ut hoc firmum sit & stabile in perpetuum, nos cartam nostræ confirmationis fecimus, & ad robur majoris firmitatis concessimus, quod dominus Papa, & ecclesia Romana, & prædictus archiepiscopus & omnes episcopi, & totius Angliæ clerus excommunicaverint omnes quicunque aliquo tempore contra hoc nostrum statutum & confirmationem venire temptaverint.

His Testibus,

H. archidiacono Cantuariensi,	*Richardo Briwer,*
Magistro Malgero thesaurario Normanniæ.	*W. filio Rad' Senesch' Normanniæ,*
J. archidiacono Norwicen',	*R. Com' Aug',*
Magistro Rogero de sancto Edmundo,	*Petro de Pratellis,*
	Willielmo de Stagno,
	Roberto de Tresgoz, & aliis.

Dat' per manum magistri E. decani Sarum, gerentis vices cancellarii, apud insulam Andeliaci, septimo die Aprilis, anno regni nostri sexto.

Conventiones pacis inter Philippum Regem Franciæ, & Ricardum Regem Angliæ.

A. D. 1195. An. 7 Ric. I.

Ex Rotulo in Thesaurar.

PHILIPPUS, Dei gratiâ, Francorum Rex, omnibus ad quos litteræ præsentes pervenerint, salutem in Domino. Nosse vos volumus quod hæ sunt conventiones pacis inter nos, & amicum & fidelem nostrum Richardum illustrem Regem Angliæ, factæ in vigiliâ sancti Mich' inter Exoldunum & Charrocium; videlicet, quod nobis & hæredibus nostris jure hæreditario imperpetuum dimittat & quittat Gisorcium, & Melpham, & Wlquassum' Normannum; ita quod Stephanus de Longo-Campo debet habere Baudemont & terram suam, & tenebit eam de nobis.

De Hugone de Gorniaco ita erit; homagium ejus remaneat nobis ad vitam dicti Hugonis, nisi voluerit revertere ad Regem Angliæ; & post mortem dicti Hugonis debet totum feodum suum de Normannia ad Richardum Regem Angliæ & hæredes suos revertere; & terra ejusdem Hugonis, quam habuit in Anglia & in Normannia, debet dari Richardo de Vernon pro excambio illo, quod nos debemus facere eidem Richardo pro castello Vernonis, scilicet de octingentis libris Parisien' de redditibus: ita quod, si præfata terra Hugonis tantum non valeret per annum, nos in terrâ nostrâ ei perficeremus residuum; Ricardus autem & filius suus nobis Vernonem cum castellaniâ suâ, & hæredibus nostris imperpetuum quitaverunt de mandato & assensu Ricardi Regis Angliæ, & quitationem juraverunt.

Præterea, quitationem illam, quam comes Leicestriæ nobis fecit de castello Patiaci, tàm in feodo, quàm in dominio, cum castellaniâ suâ, & pertinentiis ipsius, ratam habet Rex Angliæ & firmam.

Præterea Rex Angliæ quittat nobis & hæredibus nostris imperpetuum jure hæreditario Novum Mercatum, Vernonem, Gallionem, Patiacum, Juriacum, Novencort, cum castellaniis eorum.

Et sciendum quod metæ ponentur inter forteritiam Gallion' & forteritiam Vallis Rodelii in mediâ viâ; & ex illâ metâ, sicut se portabit usque in Secanum, & ex aliâ parte usque in Euriam, id, quod erit ex parte Vallis Rodelii, erit Richardi Regis Angliæ.

Quitat etiam nobis Richardus Rex Angliæ & hæredibus nostris imperpetuum Alverniam, feodum & dominium, & quod habebat ibi, & quod se habiturum expectabat.

Præterea, si comes Leicestriæ, aut Richardus de Vernon, aut filius ejus, aut aliquis ex hominibus Regis Angliæ, occasione feodi & dominii, quæ Rex Angliæ per hanc pacem nobis dimittat, nobis & nostris aliquod malum faceret, Rex Angliæ mitteret in manus nostras terras eorum, & salvos nos tenere faceret usque dum dampna nobis & nostris restituta essent, vel ipse de suo nobis & nostris restitueret, & illos de terrâ suâ fugaret.

Ut autem firma pax sit inter nos & dilectum fidelem nostrum Richardum Regem Angliæ, eidem Richardo Regi Angliæ & hæredibus suis imperpetuum dimittimus & quitamus Exoldunum & Craciatum, & omnia feoda quæ pertinent ad Exoldunum & Craciatum, & feodum de la Chartre, & de Seint Chartrier, & de Chastelet, sicut Andreas de Chaminiaco tenebat ea de nobis, & feodum castelli Melliant, sicut Odo de Doliis eum de nobis tenebat, & Sellatum cum pertinentiis; eo excepto, de quo comes sancti Egidii & sui, aut vicecomes Turaniæ & sui in vigiliâ beati Nicholai erant tenentes: si nos voluerimus firmare in Villâ Novâ super Cherum firmare poterimus.

Richardo autem Regi Angliæ remanet comitatus Augi cum omnibus pertinentiis suis, sicut comes Augi & sui homines habuerunt; comitatus de Alba-Maria cum pertinentiis suis, Arches & Drencort cum pertinentiis suis. Terræ vero militum de terrâ Hugonis de Gornaco, qui iverunt ad Regem Angliæ, reddentur illis; ita quod de terris illis facient homagium & servitium Hugoni de Gornaco, salvâ fidelitate quam ipsi Richardo Regi Angliæ debebant.

Dimittimus etiam Richardo Regi Angliæ Brannoier, & officium de Brannoier & totam illam terram suam & hominum suorum, quam amisit postquam captus fuit in Alemannia; exceptis prædictis terris quæ remanent nobis & hæredibus nostris imperpetuum, sicut dictum est.

In uno & eodem pacto erit Richardus Rex Angliæ, & comes sancti Egidii; quod Richardus Rex Angliæ tenebit totam terram, quam tenebat in vigiliâ sancti Nicholai, & faciet, & inforciabit, in terrâ illâ quam tunc tenebat, sicut voluerit, tanquam de suâ; & comes sancti Egidii similiter de suâ quam tunc tenebat.

Et, si comes sancti Egidii nollet esse in hâc pace, nos non erimus ei in auxilium contra dictum Regem Angliæ: & idem Rex Angliæ omnia mala quæ posset ei facere, faceret, & de incendio & de eversione.

Et, si idem Rex Angliæ vellet tenere firmum id quod cepisset quando comes sancti Egidii vellet esse in pace, idem Rex Angliæ redderet ei totam terram suam, quam à vigiliâ beati Nicholai adquisivisset; & similiter erit de comite sancti Egidii. Et, si comes sancti Egidii noluerit esse in hâc pace, idem Rex Angliæ neque guerram, neque malum faciet comiti sancti Egidii quamdiu idem comes voluerit rectum facere per nos.

Comes Petragore habebit terram suam sicut habebat quando recessit ab eodem Rege Angliæ, & similiter vicecomes Brocie; comes Engolismi rehabebit terram suam, & homines sui; & ipsi tres facient Richardo Regi Angliæ homagium & servitium sicut prius.

Vicecomes Turaniæ tenebit de nobis id quod debet, & de Rege Angliæ id quod debet. De Fortunato de Gordon sic erit; quod, si idem Rex Angliæ poterit probare, per sacramenta viginti vel triginta legitimorum hominum, quod duo castella, scilicet Casians & Peril, tenuisset idem Rex Angliæ per unum annum & unum diem & amplius, & idem Rex Angliæ ea prædicto Fortunato tradidisset, & si idem Rex Angliæ ea habere voluerit, nos inde non intromitteremus.

De domo castelli novi ædificandâ Turon' faciet idem Rex Angliæ ad consilium Remensis archiepiscopi, & Droton de Merloco.

De Andeliaco sic erit; quod nec nos, nec Rex Angliæ in eo clamamus feodum seu dominium; &, si contigerit quod archiepiscopus Rothomagensis in terram nostram vel nostrorum sententiam interdicti vel excommunicationis miserit, nos poterimus assignare ad Andeliac, & ad ea quæ archiepiscopus ibi habet, & ad ejus pertinentias usquedum duo diaconi vel presbyteri, quos per sacramentum nostrum bonâ fide ad hoc eligeremus, & duo diaconi vel presbyteri, quos Rex Angliæ per sacramentum suum bonâ fide ad hoc eligeret, decreverint utrum interdictum vel excommunicatio justè lata fuerit, an injustè: si decreverint quod justè, nos prædicto archiepiscopo reddemus Andeliac, & ea quæ interim exinde levaverimus, & ad verbum dictatorum faciemus emendari; si verò decreverint quod injustè positum fuerit, ea, quæ nos de Andeliaco, & de pertinentiis suis levaverimus, in deperdito erunt archiepiscopi, & archiepiscopus interdictum vel excommunicationem solvet: similiter erit de Richardo Rege Angliæ.

Si aliquis prædictorum dictatorum moreretur hinc vel inde, per sacramentum alterius nostrûm, alter loco mortui similiter supponetur.

Quando archiepiscopum mori contigerit, redditus de Andeliaco & de pertinentiis erunt in manu capituli beatæ Mariæ Rothomagen' donec alius succedat archiepiscopus.

Nec nos aliquid malum faciemus prædictis dictatoribus propter arbitrium ipsorum.

Andeliacum non poterit inforciari.

Item Richardus, Rex Angliæ, faciet nobis quitari omnia illa, quæ cepimus de rebus ecclesiarum terræ suæ, quæ sunt in terrâ nostrâ; & nos similiter eidem Richardo Regi Angliæ.

Neque nos neque idem Rex Angliæ de cætero, propter aliquam guerram quæ evenire posset, aliquid capiemus, vel supracapiemus de rebus ecclesiarum, alter de terrâ alterius; & eâ in pace, & in eâ libertate erunt ecclesiæ, hinc inde, in quâ erunt ante guerram.

Amodo non intromittemus nos de hominibus Richardi Regis Angliæ, neque de feodis qui ad eum pertinent; nec ipse de nostris; salvis tamen nobis servitiis quæ Rex Angliæ nobis debet de feodis, quæ de nobis tenet, sicut feoda apportant.

Neque nos recipiemus amodo homines ligeos Richardi Regis Angliæ, quamdiu vixerit, contra eum; nec ipse homines nostros, quamdiu vixerimus.

Hiis omnibus peractis comes Leicestriæ, & omnes prisones, & hostagii prisonum hic inde, prout divisum est, liberabuntur.

Nos juravimus, bonâ fide, quod nos hæc tenebimus; & Rex Angliæ similiter juravit.

Quæ omnia supradicta, ut firma & stabilia permaneant, sigillo nostro confirmamus.

Actum, inter Gallion' & Vallem Rodolii, anno Verbi Incarnati MCXCV.

Epistola Huberti archiep' Cantuar' officialibus archiepiscopatûs Eboraci.

A. D. 1196. An. 7 Ric. I.

R. de Hoveden. Francof. 1601. p. 334.

HUBERTUS, Dei gratiâ, Cantuar' archiepiscopus, totius Angliæ primas, & apostolicæ sedis legatus, dilectis in Christo filiis officialibus archiepiscopatûs Eboraci, salutem in Domino.

Literas domini Papæ in hæc verba suscepimus.

"Cœlestinus episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Huberto Cantuar' archiepiscopo & apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte tuâ in audientiâ fuit nostrâ propositum, quod multi sunt in Anglia, qui ut sepulchrum Domini visitarent, & illi terræ sanctæ, in quâ steterunt pedes Domini, subsidium opportunum conferrent, crucem dominicam assumpserunt; & licet votum possint perficere, tamen ab executione ejusdem se subtrahunt in suarum periculum animarum. Sunt etiam quidam, qui licet crucem susceperint, pro paupertate tamen, & corporis debilitate, vel aliâ justâ causâ, emissum votum non possunt, sicut convenit, adimplere.

Verum quia quid super his agendum sit circa nos duxit fraternitas tua consulendos, authoritate tibi præsentium respondemus per apostolica scripta mandantes, quatenus omnes illos, qui votum tale emiserunt, sicut dictum est, & ad illud explendum propriæ suppetunt facultates, nisi ex justâ causâ omittendum, eos ad exequendum, quod gratis vovisse dicuntur, per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, compellas.

Cæterum de his, qui paupertate, & corporis debilitate vel alio justo impedimento, votum quod emisisse noscuntur, non possunt, sicut convenit, adimplere, volumus ut cum super his veritas tibi fuerit declarata, pœnitentiâ congruâ eis injunctâ, licentiam eis tribuas remanendi, eisdem firmiter injungens, ut quamcito exequendi votum suum libera eis fuerit attributa facultas, id exequi sine dilatione aliquâ non postponant.

His vero, quos pro infirmitate corporis tibi constiterit nullatenus posse in propriâ personâ votum suum prosequi, unam personam idoneam, vel plures, secundùm quod facultates eorum suppetierint, ultra mare transmittant, in suis expensis, per annum, vel amplius, juxta tuum arbitrium, ibidem in Jesu Christi obsequio moraturas. Datum Lateran' secundo idûs Januarii, pontificatûs nostri anno quinto."

Quoniam igitur vovere & non reddere periculosum est, cum ex votis, quæ solenniter emissa fuerint, non impletis, consequens sit & Dominum offendi, & nihilominus in domo ejus scandala suboriri; literarum, quas transcribimus, authoritate vobis præcipiendo mandamus, quatenus per singulas parochiales ecclesias archiepiscopatûs Eboraci, de his, qui pro visitando sepulchro Domini crucem assumentes, vota sua Domino non solverint, diligenter & sollicitè inquiratis, sub interminatione anathematis generaliter inhibentes, ne in præjudicium scrutinii hujus, vesanâ cujusquam taciturnitate veritas supprimatur; cùmque nomina singulorum, vel eorum confessio, vel certa vestrorum inquisitio designabit, ipsâ distinctè notatâ, infra dominicam, quâ cantatur Lætare Jerusalem, per fidum nuntium nobis innotescant.

Ad hoc discretioni vestræ mandantes, injungimus, quatenus causam Crucifixi constanti patrocinio prosequentes, universos tales in diœcesi Eboracensi charitativâ velitis cohortatione & conventione sedulâ prævenire,

sub specie consilii proponentes, ut fideliter impleant, quæ liberaliter promiserunt; ut quod Domino voverunt in conspectu omnis populi ejus, cum prophetâ in atriis domûs Domini in medio Jerusalem exequantur: sique voluntariis eorum sacrificiis placetur Altissimus, & factis solutionibus evacuetur importunitas scandalorum.

Moneatis etiam prædictos omnes & singulos, quatenus in veræ devotionis signum, infra diem passionis Dominicæ proximò futuram, crucem depositam reassumant, & eam cum reverentiâ & veneratione gestantes, suam obnoxietatem, quâ interiùs astringuntur, exteriore signaculo protestentur, & in quibus fructum habituri sunt plenum & abundantem, nequaquam ex pusillanimitate spiritûs erubescant.

Cæterum si vel commonitiones hujusmodi, quasi vanas contemnant, vel ad eas quasi duras pertinaciter aures suas obturent, ne impunitis licentia injiciatur, certâ generali faciatis assertione proponi, cunctos, qui citra voti solutionem crucem abjectam infra terminum nominatum non receperint, in sequenti Pascha Domini proculdubio à perceptione corporis Christi & communione fidelium excludendos. Sed ne verba commonitionis hujus credantur vel censura in irritum vel effectu debito caritura, pœnam supradictam, in omni formâ, & eâ plenitudine quâ præmittitur, die prædictâ contumacibus universis volumus, & authoritate apostolicâ mandamus infligi.

Sic enim ex tempestivo rigoris seminario fructus ille pullulabit in posterum, ut veriore trutinâ ponderetur cum severitate canonicâ prælatorum authoritas, & qui faciles erant ruituri in contemptum, securam indemnitatem minus audaciter expectent. Valete.

Breve Regis quod, propter magnum detrimentum civibus London', omnes kidelli qui sunt in Thamisia penitus amoveantur.

A. D. 1196. An. 8 Ric. I.

Pat. 2 Edw. IV. p. 5. par Inspex.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, senescallis, castellanis, constabulariis, ballivis, ministris, & omnibus fidelibus suis, salutem,

Noverit universitas vestra nos, pro salute animæ nostræ, & pro salute animæ Henrici Regis, patris nostri, & animarum antecessorum nostrorum, necnon & pro communi utilitate civitatis nostræ Londoniæ, & totius regni nostri, concessisse & firmiter præcepisse, ut omnes kidelli qui sunt in Thamisia amoveantur, ubicunque fuerint in Tamisia, & ne de cætero kidelli alicubi ponantur in Tamisia: quietum etiam clamavimus omne id, quod custodes turris nostræ Londoniæ annuatim percipere solebant de prædictis kidellis.

Quare volumus & firmiter præcipimus, ne aliquis custos præfatæ turris aliquo tempore post hoc aliquid exigat ab aliquo, nec aliquam demandam aut gravamen sive molestiam alicui inferat occasione prædictorum kidellorum.

Satis enim nobis constat, & per venerabilem patrem nostrum Hubertum, Cantuar' archiepiscopum, & per alios fideles nostros nobis sufficienter datum est intelligi, quod maximum detrimentum & incommodum prædictæ civitati nostræ Londoniæ, necnon & toti regno nostro, occasione kidellorum illorum proveniebat, quod ut firmam & stabile perseveret imperpetuum præsentis paginæ inscriptione & sigilli nostri appositione communivimus.

Hiis testibus,

Huberto Cantuar' archiepiscopo.	*Willielmô de s'tæ Mariæ ecclesiâ.*
Johanne comite Moritoniæ.	*Petro, filio Hereberti.*
Ran' ...... comite Cestriæ.	*Matthæo, fratre suo.*
Roberto comite Leicestriæ.	*Sym' .... de Kyma.*
Willielmo comite Arundel.	*Sehereo de Quinceo.*
Comite Willielmo, marescallo.	

Data per manum magistri Eustachii, Sarum decani, vices cancellarii tunc agentis, apud insulam Andeliacam, decimo quarto die Julii, regni nostri anno octavo.

Bulla Celestini III. Papæ priori & monachis de Lewes, de non solvendis pensionibus, & non promittendis ecclesiis antequam vacent.

A. D. 1197. An. 8 Ric. I.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Rec. Scac.

CELESTINUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis —— priori & monachis sancti Pancratii de Lewes, salutem & apostolicam benedictionem.

Quæ in præjudicium ecclesiarum, præter juris ordinem, perperam attemptantur, auctoritate sunt apostolicâ corrigenda; & cum nobis immineat, ex injunctæ servitutis officio, de singulis ecclesiis, per universum orbem diffusis, paternâ sollicitudine cogitare, ipsarum debemus utilitati consulere, & onera sublevare tenemur.

Accepimus siquidem, quod ad instantiam quorumdam nobilium, quibus favorem vestrum non poteratis de facili denegare, primas, secundas, & tertias vacantes ecclesias quibusdam clericis promisistis, quibus interim certas solvitis pensiones, ex quarum solutione ecclesia vestra non modicùm aggravatur; ea propter vestris postulationibus favorem apostolicam impendentes, vos & ecclesiam vestram, ab hujusmodi promissionibus, apostolicæ sedis auctoritate, absolvimus, & ad talium pensionum solutionem decernimus non teneri; districtius inhibentes ne ecclesias, antequam vacent, alicui promittere præsumatis, vel de ipsis aliquem investire.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat' Lateran' v. kl. Maii, pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo pendente filis seric' flavi rubeique coloris.

Carta Regis militi suo Alano Basset, confirmans donationem quam Walterus de Dunstanvill' ei fecit de manerio de Winterburne.

A. D. 1197. An. 9 Ric. I.

Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. XVI. 1.

RICARDUS, Dei graciâ, Rex Angl' dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic' vicecomitibus, senescallis, prepositis, baillivis, & omnibus ministris & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse, & presenti cartâ nostrâ confirmâsse, dilecto & fideli militi nostro Alano Basset, & heredibus suis post eum, rationabilem donationem quam Walterus de Dunstanvill' fecit ei de manerio de Winterburn' cum pertinenciis; sicut rationabilis carta ejusdem Walteri, quam prefatus Alanus habet, inde testatur.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Alanus, & heredes sui post eum, predictum manerium cum pertinenciis habeat & teneat, benè & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè & honorificè, sicut predictum est.

T. *Othone fil' ducis Sanxon' nepote nostro. Baud' de Bethum'. Girard' de Fornivall'. Petro de Pratell'. Eustach' de Vesci. Sim' de Kima. Will'o de Stagno. Warin' fil' Ger'. Bric' camerario nostro. Rob' de Wansei. Walt' de Ely.*

Dat' apud Chinon per manum W. Elyen' ep'i, cancellarii nostri, xij. die Decembr' anno regni nostri sexto.

Is erat tenor carte nostre in primo sigillo nostro; quod quia aliquando perditum fuit, & dum capti essemus in Alemannia in alienâ potestate constitutum, mutatum est. Hujus autem innovationis testes sunt hii *Baud' comes de Aubemar'. Willielmus marescall'. Willielmus filius Rad' senescall' Norm'. Warinus fil' Gir'. Saerus de Quenci.*

Dat' per manum E. Elyen' ep'i, cancellarii nostri apud Rupem Auree Vall' xxij. die Aug' anno regni nostri nono.

Sub magno sigillo.

Confœderatio facta inter Ricardum Regem Angliæ, & Baldewynum comitem Flandriæ, de auxilio hinc inde contra Regem Franciæ præstando imperpetuum inter eos & inter hæredes eorum.

A. D. 1197. An. 9 Ric. I.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

NOTUM sit universis hoc scriptum visuris, quod hoc est fœdus, & conventio inter Richardum Regem Angliæ, & Baldewinum comitem Flandriæ, & Haynoiæ, consanguineum suum, videlicet, quod idem Rex Angliæ pacem aut treugam cum Rege Franciæ non faciet, nec facere poterit, absque voluntate & assensu ejusdem comitis; nec idem comes faciet aut facere poterit pacem aut treugam cum Rege Franciæ, absque voluntate & assensu prædicti Regis Angliæ.

Et si fortè de voluntate & assensu utriusque pax aut concordia fieret inter Regem Franc' & eos, & Rex Franciæ postmodum alterutrum guerraret, tenerentur prædicti Rex Angliæ & comes, ad mutuum subsidium & auxilium sibi invicem conferendum, prout melius poterunt & sicut fecerunt tempore quo fœdus istud inter eos contractum est.

Et sciendum est, quod hoc fœdus & hæc conventio non solummodo duratura est tempore guerræ, set imperpetuum inter eos, & inter hæredes eorum, qui terras ipsorum tenebunt post eos, sive pax fuerit, sive guerra: ita quod, si Rex Angliæ hoc fœdus & hanc conventionem non observaverit, illi qui juraverunt hoc fœdus & hanc conventionem tenendam pro Rege Angliæ, mittent se in captionem præfati comitis infra mensem, postquam id bonâ fide scierint, non expectatâ summonitione dicti comitis: similiter, si dictus comes hoc fœdus & hanc conventionem non observaverit, illi, qui juraverunt hoc fœdus & hanc conventionem tenendam pro ipso comite, mittent se in captionem dicti Regis Angliæ, infra mensem, postquam id bonâ fide scierint, non expectatâ summonitione dicti Regis Angliæ.

Hoc juravit pro ipso Rege Angliæ bonâ fide tenendum Johannes comes Moriton', frater ipsius Regis, & in animam ejusdem Regis, & pro seipso juravit idem comes in animam suam.

Et alii, quorum nomina subscripta sunt, juraverunt in animas suas idem fœdus & eandem conventionem bonâ fide tenendam, videl't,

Otho comes Pictaviæ,	*Ranulphus comes Cestr',*
Baldewinus comes Albe-marlæ,	*Will' de Stagno,*
Will' marescallus,	*Will' de Kato',*
Will' de Hamet, constabularius Normanniæ,	*R. Tecson,*
	Petrus .... Bosco.
Hugo de Gurnay,	*Hugo de Coloneis,*
Robertus de Harecort,	*Ger' de Furnival,*
Robertus filius Rogeri.	*Fulco Stainel,*
Will' comes Arundell,	*Sym' de Kyma,*
Rogerus de Toony,	*Hub' de Kareney,*
Willielmus senescallus Normanniæ,	*Will' de Hundescot,*
	Walkelinus de Ferrariis,
Robertus Marmion',	*Hascoil de Solmy,*
Robertus Bertran',	*Radulphus de Arden.*

Qui juraverunt, in præsentiâ dicti Regis Angliæ, & dicti comitis Flandriæ Baldewini in Normannia.

Robertus vero *comes Leicestr', &*	*Hugo de Ferrariis,*
Radulphus comes Augi,	*Rogo de Sarcy,*
Will' de Warenna,	*Robertus comes de Mellent.*
Will' de Malion,	*Thomas Basset,*
Warinus de Glapion,	*Alanus Basset,*
Robertus de Tresgoz,	*Robertus de Tiebouill,*
Henr' de Bohon',	*Walterus Pippard,*
Willielmus filius Hamon',	*Richardus de Humet,*
Philipp' de Columbar',	*Willielmus Malet de Gerarvill,*
Willielmus Maengot',	*Henr' Biset,*
Regin' Basset,	*Henr' de Stutevill,*
Henr' de Ferrariis,	*Willielmus de Mobray.*
Joel de Maduana,	*Willielmus Martel.*
Willielmus de Mortuo Mari,	*Robertus filius Galteri.*

Idem juraverunt in Normannia, coram dicto Rege Angliæ, & Siger' castellano de Gant, & Nichol' de Condato, qui ad hoc missi fuerunt in Normanniam, ex parte prædicti comitis Flandr'.

Præfatus vero comes Baldewinus juravit, propriâ manu, hoc fœdus & hanc conventionem bonâ fide tenendam, & Philippus comes de Namur, & Henr' fratres ejusdem comitis, & barones, & alii homines sui, quorum nomina subscripta sunt, idem juraverunt. Scilicet,

Roger de Cortraco,	*Theodor' de Beuerna,*
Hugo de sancto Osberto,	*Bald' de Comines,*
Remerus de Trit.	*Willielmus de Hundescote,*
Nichol' de Condato,	*Simon de Havererst,*
Theodor' filius comitis Philip',	*Henr' de Paskendale.*
Alard' Sakerel,	

Hii prædicti juraverunt in Normannia, coram præfato Rege Angliæ, & præfato comite Flandr' præter præfatum comitem de Namur', qui hoc juravit in Flandria coram Bald' comite Albemarl' & Willielmo de Hundescot, & Willielmo de Stagno, qui ad hoc missi fuerunt in Flandr' ex parte sæpedicti Regis Angliæ,

Walterus vero *de Avendnes,*	*Galterus de Stotenghem,*
Ger' præpositus Brugien',	*Ger' de Roda,*
Bald' de Tornaco,	*Theod' de Formeselæ,*
Bald' Camerarius,	*Rad' Milpes',*
Polius de Vilers,	*Henr' de Ballolio,*
Ger' de Baillolio,	*Ger' de Puz,*
Syger' castellanus de Gand',	*Ger' de Scailhon,*
Eustac' de Machlines,	*Eustac' de Ruet,*
Gosumus de Waverin,	*Rogerus castellan' Cortracen,*
Osto de Arbore,	*Remerus de Montibus,*
Hug' de Ruet,	

Idem juraverunt in Flandr' pro ipso comite Flandr' coràm prædictis Bald' comite Albemarle, & Willielmo de Hundescort, & Willielmo de Stagno.

Sigillum Flandr' pendet de cerâ albidâ vinculo membran'.

Epistola Ricardi Regis Angliæ ad Philippum Dunelmensem episcopum, de victoriâ obtentâ contra Francos apud Gisortium.

A. D. 1197.
An. 9 Ric. I.

R. de Hoveden.
Francof. 1601.
p. 782.

RICHARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, dilecto & fideli suo Philippo eâdem gratiâ Dunelmensi episcopo, salutem.

Noveritis quod dominicâ proximâ ante festum sancti Michaelis intravimus terram Regis Franciæ apud Dangu, & insultum fecimus apud Curceles, & castrum cepimus cum turre, & dominum castri, & omnes alios, qui erant in castro; eodem die insultavimus domum fortem de Burris, & totum quod in eâ erat cum domo cepimus, & sero redivimus cum exercitu nostro apud Dangu.

Die crastinâ Rex Franciæ, his auditis, venit de Mantua cum CCC. militibus, & servientibus, & communis suis, ad succurrendum castro de Curceles, quod non putavit esse captum; nos autem, ex quo cognovimus eum venire, exivimus cum paucâ gente, & gentem nostram dimisimus super ripam de Ethe, quia credebamus eum venturum super gentem nostram ultra ripam ex parte de Dangu: ipse autem cum gente suâ descendit versus Gysortium, & nos eum in fugam conversum, & gentem suam in tantâ districtione posuimus in portam Gysortii, quod pons fractus est sub illis, & Rex Franciæ, ut audivimus, bibit de Riveria, & alii milites usque ad xx. submersi sunt. Nos autem ibi cum unâ lanceâ prostravimus Matthæum de Mummeranci, & Alanum de Rusci, & Fulconem de Gilerval, & captos detinuimus; & benè capti sunt de gente suâ usque ad C. milites; quorum nomina majorum vobis mittimus, & aliorum vobis mittemus cum eos viderimus, quia Marchadeus habuit usque ad xxx. quos non vidimus. Servientes, equites, & pedites capti sunt, quorum non est numerus, & dextrarii ducenti capti sunt, quorum septies viginti cooperti sunt de ferro.

Ita devicimus Regem Franciæ apud Gysortium; sed nos idem non fecimus, imo Deus & jus nostrum per nos: et in hoc facto posuimus in casu caput nostrum & regnum supra consilium omnium nostrorum. Hæc vobis significamus ut super hoc nobiscùm gaudeatis. Testibus nobis ipsis apud Dangu xxx. die Sept'.

Permutatio de quibusdam locis inter Ricardum Regem Angliæ, & Walterum archiepiscopum Rothomagensem.

A. D. 1197.
An. 9 Ric. I.

R. de Diceto.
X Script.
col. 698.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, senescallis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis, fidelibus suis, salutem. Cùm sacrosancta ecclesia sponsa sit Regis Regum, & unica dilecta illius per quem Reges regnant & principes gubernacula possident, tanto ampliorem ei volumus devotionem & reverentiam exhibere, quanto certius, non regiam tantum sed omnem à Domino Deo esse credimus potestatem; unde, sicut venerabilis Rothomagensis ecclesia, quæ inter universas terrarum nostrarum plurimâ celebritate dinoscitur enitere, pro rerum necessitate vel temporum, nostris ducit utilitatibus opportunâ diligentiâ consulendum; sic nos ejusdem matris nostræ commodis & augmentis dignâ compensatione dignum ducimus respondere.

Sane villâ Andeli, & quibusdam aliis adjacentibus locis, quæ erant Rothomagensis ecclesiæ, minus sufficienter firmatis, inimicis nostris in terram nostram Normanniæ per eadem loca patebat ingressus; per quæ incendiis & rapinis, necnon & aliis hostilitatis sævitiis in eandem terram nonnunquam licentius grassabantur; quocirca, venerabili patri Waltero archiepiscopo & capitulo Rothomagen' debitum habentibus ad nostra & prædictæ terræ nostræ damna respectum, facta est permutatio inter ecclesiam Rothomagensem & archiepiscopum Rothomagensem Walterum ex unâ parte, & nos ex alterâ parte, de manerio de Andeli in hâc formâ. Scilicet, quod idem archiepiscopus, de conscientiâ & voluntate domini Papæ Celestini tercii, & de assensu capituli Rothomagen' ecclesiæ, & coepiscoporum suorum, & cleri ejusdem archiepiscopatûs, concessit & in perpetuum quietum clamavit nobis & hæredibus nostris prædictum manerium de Andeli, cum novo castello de Rupe, & cum forestâ, & cum aliis omnibus pertinentiis & libertatibus suis; exceptis ecclesiis, & præbendis, & feodis militum, & excepto manerio de Fraxinis, cum pertinentiis suis; quæ omnia idem archiepiscopus ecclesiæ Rothomagen' & sibi, & successoribus suis retinuit, cum omnibus libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, & cum omni integritate suâ in perpetuum; ita quod, tàm milites, quàm clerici, & omnes homines, tàm de feudo militum, quàm de præbendis sequentur molendina de Andeli, sicut consueverunt & debent; & moltura erit nostra.

Archiepiscopus autem & homines sui de Fraxinis molent ubi idem archiepiscopus volet; & si noluerint molere apud Andeli, dabunt molturas suas, sicut alii ibidem molentes.

In escambium autem prædicti manerii de Andeli cum pertinentiis, concessimus & in perpetuum quieta clamavimus ecclesiæ Rothomagen' & prædicto archiepiscopo, & successoribus suis, omnia molendina quæ nos habuimus Rothomagi, quando hæc permutatio facta est, integrè cum omni sequelâ & molturâ suâ, sine aliquo retenimento eorum quæ ad molendina pertinent, vel ad molturam, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus quas solent & debent habere. Nec alicui alii licebit molendinum ibidem facere ad detrimentum prædictorum molendinorum. Et debet archiepiscopus solvere eleemosynas antiquitùs statutas de eisdem molendinis.

Concessimus eis villam de Diepe, & villam de Buteilles, cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis consuetudinibus suis; exceptis eleemosynis constitutis in manerio de Diepe à nobis & antecessoribus nostris; quarum summa est CCCLXXII. libr' Andegavensium, quæ debent solvi per manum prædicti archiepiscopi & successorum suorum, his quibus assignatæ sunt.

Concessimus eidem manerium de Loures, cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, cum ministerio de Loures; salvis ad opus nostrum venatione nostrâ, & destructione forestæ; ita tamen quod non sit in regardo.

Concessimus etiam eis totam forestam de Aliermont, cum feris, & omnibus aliis pertinentiis & libertatibus suis, sicut eam habuimus.

Hæc autem omnia in escambium prædicti manerii de Andelio, cum prædictis pertinentiis data habebunt ecclesia Rothomagi & prædictus archiepiscopus & successores sui in perpetuum, & cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis, sicut prædictum est.

Homines autem prædicti archiepiscopi, de prædicto escambio, habebunt omnes libertates, & liberas consuetudines quas habuerunt homines de Andeli, dum manerium ipsum esset in manu ipsius archiepiscopi.

Hæc etiam omnia, quæ idem archiepiscopus in hoc escambio recepit, warantizabimus nos & hæredes nostri ecclesiæ Rothomagen' & prædicto archiepiscopo, & successoribus suis in perpetuum, contra omnes homines; ita quod si aliquis escambium aliquod est recepturus pro aliquo prædictorum, quæ memoratus archiepiscopus hîc recepit, nos vel hæredes nostri faciemus illud escambium; & ecclesia Rothomagen' hæc omnia prædicta in perpetuum pacificè possidebit.

Nos autem, quantum Rex potest, excommunicamus & concedimus quod incurrat indignationem Omnipotentis Dei, quicunque contra hoc factum venerit.

Testibus his,

Huberto Cantuariensi archiepiscopo,
Johanne Wigorniensi, Hugone Coventrensi, Savarico Bathoniensi, Henrico Bajocensi, Gurino Ebroicensi, Lisiardo Sagiensi, Willielmo Lexoviensi, Willielmo Constantiensi, Willielmo Abrincensi electo, } *episcopis.*
R. sanctæ Trinitatis de Monte Rothomagensis, Regin' sancti Wandregisili, Victore sancti Georgii, Arturo Ulterioris-Portûs, Osberto de Pratellis, Hugone de Augo, Guillelmo de Cornavilla, } *abbatibus.*
Johanne comite Moretonii.
Othone comite Pictaviensi.
Balduino comite de Albemarle.
Radulfo comite Augi.
Willielmo marescallo comite de Strigoill.
Willielmo filio Radulfi senescalli Normanniæ.
Roberto de Torneham senescallo Andegavensi.
Willielmo de Humeto constabulario Normanniæ.
Giliberto filio Renfredi.
Hugone Bruno.
Goufrido de Leziniaco.
Willielmo de Rupibus.
Radulpho camerario de Tancarvilla,
Willielmo Marcello.
Radulfo Teissim.
Gaufredo de Say.
Roberto de Harecourt. Et multis aliis.

Datum per manum Eustachii electi Helien' tunc agentis vices cancellarii apud Rothomagum, anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo nonagesimo septimo, xvij. die Octobris, regni nostri anno ix.

Innocentius III. Papa nobili viro filio duci Austriæ imperat, ut pecuniam ablatam per patrem ejus Regi Angliæ restituat.

A. D. 1198. An. 9 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

IN eo sumus officio, disponente Domino, constituti, ut singulorum & omnium saluti consulere debeamus, & universis petentibus, tàm majoribus quàm minoribus, in executione justitiæ providere.

Sane quam graves injurias & jacturas carissimo in Christo filio nostro R. illustri Regi Anglorum, à crucis obsequio reverenti, dux Austriæ pater tuus intulerit, nullum Christiani nominis professorem credimus ignorare. Quæ res tanto profundius Romanam tangit ecclesiam, quanto injuriæ Regi eidem illatæ in ejus injuriam & ignominiam noscuntur gravius redundare, cum ipsi Regi nondum fuerit satisfactum, licet non credamus à tuâ memoriâ excidisse, quod (divinâ gratiâ inspirante) prædictus pater tuus suum recognoscens excessum, ablatam pecuniam ipsi Regi non solum reddi præceperit, verum etiam à te & ab aliis familiaribus suis, qui præsentes aderant, super solutione ipsius pecuniæ præstari, fecerit corporaliter juramentum. Quia igitur tanti excessus injuriam clausis oculis præterire non possumus, nec debemus; nobilitatem tuam monemus & exhortamur in Domino, atque in remissionem injungimus peccatorum, quatenus tam tuæ quam animæ patris tui saluti, juxta præstitum à te providens juramentum, prænominato Regi pecuniam sine difficultate restituas antedictam, & de injuriis irrogatis satisfactionem congruam non differas exhibere. Alioquin noveris nos venerabili fratri nostro Salzburgen' archiepiscopo dedisse firmiter in mandatis, ut te ad hæc per excommunicationis sententiam in personam, & interdicti in terram, contradictionis occasione & appellatione cessantibus, monitione præmissâ compellere non omittat.

Datum, &c. iii. kalend' Junii, pontificatûs nostri anno primo.

Innocentii III. Papæ litteræ Magdeburgensi archiepiscopo; ut ducem Sueviæ inducat Regi Angliæ ablatam pecuniam restituere.

A. D. 1198. An. 9 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

IN eo sumus officio, disponente Domino, constituti, ut singulorum & omnium saluti consulere debeamus, & universis petentibus, tàm majoribus quàm minoribus, in executione justitiæ providere.

Sane quam potenter & magnificè carissimus in Christo filius noster Ricardus illustris Rex Angliæ, se ad obsequium Domini in partibus transmarinis habuerit, ita ut nec rebus suis perceperit nec personæ, sed se ipsum multis & variis discriminibus pro exaltatione Christiani nominis exposuerit, quamque graves & enormes injurias & jacturas ab Henrico quondam Imperatore pertulerit inde revertens, per totum fere orbem fama notissima divulgavit. Quæ res tanto profundius Romanam tangit ecclesiam, quanto injuriæ & gravamina, Regi eidem illata, in ejus ignominiam & injuriam noscuntur gravius redundare.

Quia igitur tam gravem Domino & apostolicæ sedi, necnon & ipsi Regi injuriam irrogatam, salvâ conscientiâ dissimulare non possumus, nec debemus; fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, & districtè præcipimus, quatenus nobilem virum ducem Sueviæ (ad cujus manus thesaurus præfati Imperatoris pervenit, & patrimonium ejus, vel jure successionis, vel saltem tutelæ nomine noscitur devenisse) diligenter admoneas, & quam efficacius poteris, procures inducere, ut eidem Regi de ablatâ pecuniâ satisfaciat competenter; alioquin noverit quod nos tantam injuriam non poterimus sub dissimulatione transire, quin in eum & terram ejus nostri officii debitum, sicut justum fuerit, exequamur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, ii. kalend' Junii.

Innocentii III. Papæ litteræ Regi Angliæ, in quibus hortatur eum ut pacem servet cum Francorum Rege; etiam de pecuniâ sibi ablatâ, restituendâ fit mentio.

A. D. 1198. An. 9 Ric. I.

Innoc. III. Epist. Decretal. lib. i. p. 134. Colon. 1575.

ECCLESIAM suam, quam, per Solomonem, Dominus & amicam & sponsam frequenter appellat, flori lilii eleganti quadam & quasi expressâ similitudine coaptavit; ait enim: Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Lilium quidem quanto fortiores spinarum sustinet punctiones, tanto vim odoris copiosioris emittit, & quo plus læditur, redolere suavius comprobatur: unde sibi merito comparatur ecclesia, sponsa Christi; quæ cum tribulationibus multis impetitur, tunc potissimum in soliditate fidei pro tuendâ justitiâ roboratur, & in ipsis punctionibus adversitatumque molestiis constantior & firmior invenitur.

Nos vero, quos ad ejus regimen, quanquam non suffragantibus meritis, divina providit dispositio eligi & assumi, illam concepimus firmiter voluntatem, ut neque mors, neque vita ab amplexu nos possit seu observatione justitiæ revocare.

Sane, venientibus ad præsentiam nostram venerabili fratre nostro, Lexovien' episcopo, & dilecto filio, magistro Garnero, nunciis tuis, petitiones, quas nobis ex parte regiâ obtulerunt, sincero affectu, quantum cum Deo & honestate potuimus, curavimus promovere. Rogamus autem & monemus attentius serenitatem regiam quatenus, si forte in aliquo effectus tuo desiderio non respondet, non nostræ unquam duritiæ imputetur, cum honestis & justis petitionibus excellentiæ tuæ benigni semper & faciles proposuerimus inveniri; sed justitiæ potius quam officii nostri debitum certos fines transgredi non permittet, ad quam tenendam firmiter & servandam, in suarum primitiis literarum, serenitas regia nos monuit & induxit.

Cæterum, super eo quod prædicti tui nuncii postularunt, ut nobilem virum filium ducis Austriæ ad restituendam pecuniam, quam pater suus, in periculum animæ suæ, à te, dum redires ab obsequio Jesu Christi, pro redemptione tuâ violenter extorsit, & in ultimâ voluntate, pœnitentiâ ductus, per eundem filium suum tibi restituendam mandavit, auctoritate apostolicâ cogeremus; noveris nos eisdem nostris literis injunxisse, ut prædictam pecuniam, sine difficultate quâlibet, restituere non omittat: alioquin venerabili fratri nostro, Salzburgen' archiepiscopo, literis nostris injungimus, ut ipsum ad restitutionem ejusdem pecuniæ faciendam moneat diligentius & inducat, & per severitatem ecclesiasticam, appellatione remotâ, compellat.

Verum quia circa personam nobilis viri ducis Sueviæ quædam audivimus immutata, eidem ad præsens scribere, cautelâ prohibente, nequivimus ut, juxta postulationem tuam, pecuniam, quam à te Henricus quondam Imperator frater ipsius contra DEUM & periculum animæ suæ extorserat violenter, dum de transmarinis partibus remeares, deberet tibi restituere; præsertim cum ejusdem fratris sui thesaurus ad eum esset ipso mortuo devolutus, & ipse vel hæres sit, vel tutor hæredis. Veruntamen scribimus venerabili fratri nostro Magdeburgen' archiepiscopo, ut ducem ipsum ad restituendam pecuniam ipsam moneat diligentius & inducat; alioquin tantam injuriam non poterimus sub dissimulatione transire, quin in eundem ducem & terram ejus, sine cujuslibet acceptione personæ, nostri officii debitum & severitatem curemus ecclesiasticam, sicut justum fuerit, exercere.

Insuper scribimus carissimo in CHRISTO filio nostro, illustri Regi Navarræ, ut pecuniam & castella sancti Johannis de Pedeportus & Roccabruna, quæ pater suus tibi cum filiâ suâ concessit in dotem, sine aliquâ difficultate restituat: alioquin venerabili fratri nostro Narbonen' archiepiscopo, cui jam aliâ vice, si benè recolimus, super hoc scripsimus, nostris damus literis in mandatis ut ipse eum per censuram ecclesiasticam, ad hoc monitione præmissâ, sublato appellationis obstaculo, justitiâ mediante compellat.

Ad hæc, cum iidem nuncii à nobis cum instantiâ postulassent, ut carissimum in CHRISTO filium nostrum, Philippum illustrem Franciæ Regem, ad restitutionem castrorum illorum & terræ compellere deberemus, quæ, contra protectionem ab apostolicâ sede tibi concessam, invaserat antequam de peregrinationis obsequio ad propria remearet, dilectus filius magister W. de sancto Lazaro, nuncius ejusdem Regis, se constanster pro eodem opposuit; illum ad hoc asserens non teneri, cum pactiones & conventiones solennes, quæ inter vos præcesserant, & hinc inde fuerant roboratæ, tua magnificentia non servasset, & per te fuissent primitus violatæ; maximè cum sororem ipsius dimiseris, & aliam tibi curaveris matrimonio copulari; & quia post arreptum iter Hierosolymam adeundi, cum acquisita quælibet deberetis habere communia, pecuniam, à Rege Tancredo receptam, & thesaurum de Cypro habitum, tua sibi communicare noluerit magnitudo; immo in transmarinis partibus damna ei plurima & injurias irrogarat, suos milites, immo consanguineos ab ipsius devotione & servitio subtrahendo, propter quod non sine confusione suâ coactus fuerat ad propria remeare. Adjecit etiam quod, ubi restitutus fuisti propriæ libertati, cum eo super omnibus querelis voluntate spontaneâ transegesti: quin potius, post pacem adinvicem factam, multa tibi castra de merâ liberalitate donavit. E contrà vero, prædicti nuncii serenitatis tuæ nihilominus proponere constanter curaverunt quod, post fœdus prius initæ, & juramento firmatæ societatis, idem Rex Franciæ tibi primus injuriam intulisset, apud Messanam, videlicet, ubi insurgentibus hominibus Tancredi Regis in tuos, de impendendo tibi auxilio requisitus, non solum defecerat, sed etiam propriâ manu tres de hominibus tuis occiderat cum balistâ. Post quod factum, cum se pœnitudine duci assereret, inter vos pactio intercessit; in quâ, pro decem millibus marchis argenti, quas ei reddere promisisti, prædictus Rex à contrahendo cum sorore suâ matrimonio te absolvit, & Gisortium cum Ulcasino tibi quietum in perpetuum omnino dimisit.

Asserebant quoque de thesauro Cypri, & de pecuniâ à Tancredo habitâ, præterquam de dote sororis tuæ J. illustris quondam Reginæ Siciliæ, eidem Regi, sicut de cæteris, ad voluntatem tuam plenissimè satisfactum; ita quod, cum prædictus Rex Franciæ ab orientali terrâ discederet, sub juramento promisit, quod terram magnificentiæ tuæ tibi conservaret integram & illæsam, in eo statu, in quo fuerat quando Hierosolymitanum iter fueratis aggressi, quousque reversus ad propria moram quadraginta dierum in terrâ propriâ peregisses. Contra quam promissionem eandem terram & castra non fuerat veritus occupare; super quibus conventionibus litteras ejusdem Regis patentes apud tuam asserebant magnitudinem residere.

Conventiones verò, quas idem magister V. de sancto Lazaro, personâ tuâ libertati propriæ restitutâ, inter te ac prædictum Regem ultimo intervenisse retulerat, iidem nuncii tui, si quæ fuerant, asserabant præfatum Regem Franciæ primitus violasse; cum etiam si qua tunc pacta subieras, spoliatus eadem subiisses. Propter quæ ad ea dicebant nullatenus te teneri.

Licet itaque & hæc & alia multa pars utraque proponeret, quæ pro ipsis facere videbantur; quia tamen causarum merita partium assertione paudun-tur, & ipsi personam standi in judicio non habebant, non potuimus, salvâ justitiâ, in ipso negotio, sine veritatis inquisitione, procedere.

Nos ergo, juxta Regiæ petitionis instantiam, propter has & alias necessitates quamplurimas, facultate nobis à CHRISTO concessâ, nactâ quoque temporis opportunitate condignâ, dispositis prius quæ tàm circa urbem quàm circa regnum Siciliæ, necnon & aliud ecclesiæ patrimonium fuerint disponenda, licet multæ nobis & magnæ solicitudines ex diversis causis incumbant, si tamên ille nobis annuerit, à quo speramus dirigi gressus nostros, partes vestras (ut tamen nos ad promissionis debitum non ligemus) nisi aliud impedimentum occurrat, intendimus visitare; ut super his, & aliis, quæ toti Christianitati credimus profutura, deliberatione providâ procedamus: si vero desuper datum non fuerit, per legatos nostros quod justum fuerit, sine personarum acceptione, favente Domino, statuemus.

Illud autem serenitatem Regiam nolumus ignorare quod, quantumcunque nobis molestum existeret præfatum Regem Franciæ ac te ipsum in aliquo molestare, non poterimus aliquatenus sustinere, quin vos ad pacem ineundam pariter & servandam per districtionem ecclesiasticam ratione præviâ compellamus; non de nostris viribus confidentes, sed de illius omnipotentiâ cujus vices, licet immeriti, exercemus in terris.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, ii. kalend' Junii.

Innocentii III. Papæ litteræ Waltero archiepiscopo Rothomago, ut Pontificis auxilio confisus, audactèr suâ jurisdictione utatur, & Richardi Angliæ & Philippi Franciæ Regum minas non pertimescat.

A. D. 1198.
An. 9 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

ANXIETATE cordis & amaritudine premimur, cum angustias, onera, & gravamina, quæ, zelo justitiæ, pro libertate ecclesiæ manutenendâ, æquo animo & invictâ fortitudine toleras, ad memoriam nostram reducimus, & meditatione sedulâ cogitamus. Veruntamen quod, in te perfectionem virtutis adimplens, non potuisti à tuæ constantiæ proposito amoveri, tuam super hoc prudentiam commendamus, & fortitudini tuæ plurimum in Domino congaudemus.

Nos autem fraternitati tuæ volentes patrocinium apostolicum impertiri, tàm te, quàm ecclesiam regimini tuo commissam, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus.

Verum quia, sicut ex literis tuis nobis innotuit, carissimi in CHRISTO filii nostri Philippus Francorum & Ricardus Angliæ Reges illustres, dum inter se componerent, statuerunt super caput tuum quatuor clericos eligendos, ad quos pertineat judicare, utrum tenere vel non tenere debeat sententia, quam in terram vel homines Regum ipsorum, pro suis excessibus, ordine canonico, duxeris promulgandam, (quam si judicaverint non tenere, ipsis Regibus, sive ei in cujus terram vel homines sententiam tuleris, licebit bona tua & redditus occupare, donec lata sententia revocetur) fraternitati tuæ sub pœnâ officii & beneficii districtiùs inhibemus, ne illi tam iniquæ conventioni auctoritatem præbeas vel assensum; sed, sicut consuevisti, & antecessores tui fecisse noscuntur, tuæ jurisdictionis officium per tuam provinciam studeas exercere; nosque sententiam ratam habemus, & habebimus, si quam in terras vel homines tuæ jurisdictioni subjectos hactenus canonicè promulgasti, vel amodò decreveris promulgare.

Datum, &c. ut supra, iij. nonas Junii.

Confœderatio inter Philippum Romanorum Regem & Philippum Regem Franciæ, nominatim contra Ricardum Regem Angliæ & comitem Othonem nepotem ejus.

A. D. 1198.
An. 10 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

PHILIPPUS Romanorum Rex semper augustus, notum, &c. Quod propter dilectionem, quam mutuo habuerunt erga dominum Philippum Regem Francorum genitor noster Fredericus, & Henricus frater noster, piæ recordationis, Romanorum Imperatores, hanc confœderationem propter bonum pacis & publicam utilitatem cum charissimo amico nostro Philippo illustri Rege Francorum duximus ineundam, in hunc modum.

Quod nos eidem adjutores erimus nominatim contra Ricardum Regem Angliæ, & comitem Othonem nepotem ipsius, & Balduinum comitem Flandriæ, & Adolphum archiepiscopum Coloniæ, & contra omnes alios inimicos ejus, ubicumque cum honore nostro id facere poterimus, bonâ fide & sine malo ingenio, quando locum & tempus id faciendi habebimus.

Si aliquis, de imperio nostro, eidem Philippo Regi Francorum malum, vel ipsius regno fecerit, si ille, qui deliquisset, non emendaret hoc per nos, vel per nuncios nostros, per pacem, vel per rectum in marchiâ competenti; infra quadraginta dies, postquam id sciverimus per prædictum Regem Francorum (si fuerimus citra montes) vel episcopus Metensis hoc sciverit (si fuerimus ultra montes) dominus Rex Francorum poterit se vindicare de eo sine interruptione, & nos juvabimus eum bonâ fide.

Nos non retinebimus in imperio nostro aliquem hominem de regno Franciæ, sive clericum sive laicum, contra voluntatem charissimi amici nostri prædicti Regis Franciæ.

Prædictus Rex Franciæ quandocumque voluerit, poterit se vindicare de comite Flandriæ, de terrâ, quam idem comes habet in imperio, tam in feodo quam in dominio, & hoc sine interceptione.

Nos bonâ fide promittimus quod, si sciremus quod aliquis quæreret malum Philippi Regis Francorum illustris, vel ejus regni, nos bonâ fide disturbaremus, &, si non possemus disturbare, id nunciaremus eidem Regi.

Et quando, Domino volente, coronati fuerimus in Imperatorem, has conventiones eidem illustri Regi Francorum renovabimus, & sigillo nostro confirmabimus.

Nos autem, in manu Nevelonis, venerabilis Suessionensis episcopi, fiduciavimus, quod omnia prædicta bona fide observabimus.

Id etiam de mandato nostro, dilecti principes nostri

Conratus Wirteburgensis,
B. Mettensis,
Chithelmus Constantiensis, episcopi;
Theodoricus quoque de Greuch,
Fredericus de Ceolre,
Hartemannus de Careberch,
Godefridus de Vehingre,
Everhardus de Euresten, comites;

Et de latere nostro,

Trusardus camerarius noster,
Warnerus de Rossenach,
Warnerus de Bollands,
Warnerus de Ceangue, milites;

juraverunt, quod bonâ fide studebunt quod hæc à nobis observentur & teneantur.

Id quoque adhuc unum archiepiscopum, & unum episcopum jurare faciemus.

Datum Warniaci, anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo nonagesimo octavo, regni nostri primo. Tertio kalendas Julii, per manum imperialis aulæ prothonotarii.

Litteræ Regis quibus Hubertum archiep' Cantuar' à custodiâ regni absolvit, & in loco ejusdem, Gaufridum fil' Petri com' Essex', substituit.

A. D. 1198. An. 10 Ric. I.

Bibl. Cotton. Vespasian C. XIV. 298.

RICARDUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, vicecomitibus, & omnibus ballivis & fidelibus suis regni Angliæ, salutem.

Noverit universitas vestra quòd, de venerabili patre nostro H. Cantuar' archiepiscopo, ob fidelitatem & diligentiam quam, necessitate urgente, & utilitate regni & nostri exigente, circa regni custodiam & gubernationem adhibuit, nos plurimum commendamus.

Ipse autem sæpius nobis instantèr supplicavit, ut ab officio eum absolveremus; &, ut hoc à nobis impetraret, multas & validas rationes prætendebat, sicut de corporis sui debilitate, de ægritudinum suarum multitudine, & de aliis incommodis inurgentibus: nos vero, propter utilitatem nostram, & vestram, & regni tranquillitatem, in quâ illud conservabat, eum in hac parte non exaudivimus.

Tandem considerantes ipsius infirmitatem, & laborum gravedinem intolerabilem, & ipsius impotentiam, ad instantiam suam, eum ab officio sibi commisso absolvimus, & dilectum & fidelem nostrum Gaufridum filium Petri, ad custodiam regni substituimus; mandantes & firmiter præcipientes, quatenus eidem Gaufrido, tanquam justiciario nostro, obedientes sitis de cætero & intendentes.

Teste meipso apud Bellum Castrum de Rupe xj. die Julij.

Innocentius III. Papa Huberto Cantuar' archiepiscopo, in quâ confirmat statutum Ricardi Regis Anglorum de libertate & immunitate ecclesiarum confirmatis, post ejusdem Regis redemptionem.

A. D. 1198. An. 10 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

MONET nos apostolicæ sedis, cui licet immeriti præsidemus, auctoritas, pro statu omnium ecclesiarum providâ circumspectione satagere, & nè malignorum rapinis vel molestiis exponantur, apostolicum ipsis patrocinium exhibere; ea propter, venerabilis in CHRISTO frater, tuis justis precibus & honestis gratam conniventiam impendentes, statutum illud, quod carissimus in CHRISTO filius noster R. illustris Anglorum Rex, super libertate ac immunitate ecclesiarum & personarum ipsarum, post redemptionem sui providâ deliberatione fecisse dignoscitur, sicut in scripto ipsius Regis exinde confecto plenius continetur, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti paginâ communimus; & ad hujus rei perpetuam firmitatem, continentiam ipsius rescripti de verbo ad verbum hic duximus inserendam. "Richardus DEI gratiâ Rex Angliæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegavensis, archiepiscopis & episcopis & universo clero regni Angliæ, salutem. Gratias agimus affectuosas universitati vestræ pro eo quod, de thesauris & ornamentis ecclesiasticis, & facultatibus vestris, ad corpus nostrum redimendum tam benignè nobis & liberaliter subvenistis, & quòd nobis in tantâ necessitate res ecclesiarum vestrarum, & vestras gratis exponere voluistis; ne igitur, quòd de merâ liberalitate à vobis actum est ad liberationem corporis nostri, & ineffabilem honorem, & utilitatem nostram, futuris temporibus trahatur in consequentiam, & sanctæ Matri ecclesiæ vel vobis dispendium pravæ importet consuetudinis, ad omnium volumus notitiam pervenire, quòd ea, quæ nobis in prædicto necessitatis articulo contulistis, nec unquam ex debito vel per consuetudinem exegimus, nec posteris sumus temporibus exacturi, nec hâc vel aliâ occasione volumus dignitatibus sanctæ Matris ecclesiæ in aliquo vel ejus libertatibus obviare, sed pro omni posse nostro & scientia, DEO volente, volumus omnem ejus immunitatem & universas ejus dignitates & libertates, ut dignum est, conservare integras, & pro loco & tempore, in quibus licuerit, augmentare." Nulli ergo, &c.

Datum Perusii, xv. kal' Octobris.

Declaratio Odonis ducis Burgundiæ, quod nullo modo confederabitur Ricardo Regi Angliæ, nec alicui de sanguine ejusdem Regis maritabit, nisi de voluntate Regis Franciæ.

A. D. 1198. An. 10 Ric. I.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 2.

IN nomine Domini, Amen. Notum sit omnibus tàm futuris quàm presentibus, quod ego dux Burgundiæ, propriâ voluntate meâ, juravi domino meo ligio Philippo, illustri Francorum Regi, quod ego nullo modo confederabor Richardo Regi Angliæ, quamdiu noluerit mihi jura facere per curiam suam; nec alicui de sanguine Regis Angliæ, aut alii per consilium Regis Angliæ me maritabo, nisi de voluntate & mandato domini Regis Franciæ: alibi autem per voluntatem meam me potero maritare. Quod ut firmum sit & stabile, præsentem cartulam confirmo sigillo meo.

Actum Vicen' in præsentiâ & testimonio dominæ Reginæ matris, & fratris Bernardi de Viaria, & domini Galteri, & Ursionis & Galteri filiorum suorum, & Guillelmi de Gallanda, & Barth' de Roia, & Ph' de Levis, & Hen' de s'to Dionisio; & in presentiâ & testimonio militum meorum, Hug' de Vergiaco, & Guidonis de Til', & Jocelini de Avalonio, & Pontii de Cranceio, & Stephani Villani. Anno Domini M.CC.XCVIII. mense Novembri.

[Ex originali sub sigillo.]

Litteræ Othonis ducis Aquitaniæ & comitis Pictaviæ, super privilegiis hominibus de Olerone concessis.

A. D. 1198. An. 10 Ric. I.

Liber B. fol. 189. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

OTHO dux Aquitaniæ, comes Pictaviæ, omnibus tàm futuris quàm præsentibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem.

Sciatis pro certo me dedisse imperpetuum, & præsenti cartâ privilegialiter concessisse, omnibus hominibus de Olerone, tàm divitibus quàm pauperibus, & hæredibus eorum, quod ego & successores mei ipsis & eorum hæredibus, in puellis vel viduis totius insulæ Oleronis nuptui tradendis, in ballio pupillorum, & viduarum, & possessionum ad ipsos pertinentium saisiendo, sale & vino proborum hominum capiendo, in possessionibus, sine liberorum procreatione decedentium, occupandis, etiam aliis violentis hujusmodi impedimentis, quæ apud Oleronem à principibus olim solebant fieri, nullam vim vel molestiam deinceps inferemus, nec inferri ab aliquo permittemus; salvis tamen & retentis justis consuetudinibus, & servitiis nostris, quæ apud Oleronem, prædecessoribus nostris & mihi ratione dominii consueverunt.

Volo autem & statuo, ut hoc privilegium, cum assensu & voluntate domini Regis avunculi mei factum, universis hominibus de Olerone & eorum hæredibus, sicut superius est adnotatum, illæsum & inconcussum perpetualiter observetur; nec ulli hominum liceat illud infringere, vel ei ausu temerario derogare.

Quod utique privilegium, ut perpetuum robur & auctoritatem obtineat, ego sigilli mei impressione feci has litteras insigniri.

Testibus,

Domino Gaufrido comite Perticen'.
Girardo de Furnuall.
Johanne de Stagno.
Gaufrido de Cell' tunc senescallo Pictaviæ & Vasconiæ.
Petro Libertini Lanuo.
Ogerio Soroneco præposito Mosterolii. Et multis aliis.

Anno Incarnati Verbi millesimo centesimo nonagesimo octavo, xxix. die Decembris, apud Benaon.

Principes & barones Alemanniæ supplicant Pontifici Romano, quòd consecrationem Othonis in Imperatorem confirmaret.

A. D. 1198. An. 10 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

SANCTISSIMO patri ac domino Innocentio, sacrosanctæ Romanæ sedis summo pontifici, principes & barones Alemanniæ, clerici & laici debitam in CHRISTO reverentiam & sinceritatem obsequii.

Cùm placuisset ei, qui aufert spiritum principum, & magnus & terribilis est super Reges terræ, dominum Henricum Imperatorem de medio auferre, necessarium nobis fuit visum, de substituendo Rege tractatum & colloquium habere. Convenimus ergo sæpius, & miserias & oppressiones, quas hactenus sustinueramus, recensentes, per universos regni .... animos nostros ereximus, & quid honori ecclesiæ DEI, & paci ac quieti subjectorum expediret deliberantes, nunc unum, nunc alium, quasi finaliter eligere putabamus.

Verum, quia non est prudentia, non est potentia, non est consilium, nisi per DEUM, placuit ei, qui Abrahæ filium immolare volenti victimam providit, & David fratribus juniorem de post fætantes accepit, atque Matthiam ex discipulorum numero ad sortem apostolatûs elegit, serenissimum do-

minum Othonem, quondam Henrici ducis Saxoniæ filium, ad regimen Romani imperii, de terrâ peregrinationis suæ, ex inopinato offerre nobis.

Invocatâ itaque Sancti Spiritûs gratiâ, prædictum dominum Othonem, Christianæ fidei cultorem devotissimum, atque sanctæ Romanæ ecclesiæ advocatum & defensorem fidelissimum, & judiciariæ potestatis observatorem justissimum, de longâ & antiquâ regum prosapiâ ex utrâque lineâ, specialiter editum, ad Romani regni fastigium justè & rationabiliter elegimus, & sicuti debuimus, ipsius electioni consensimus, ipsumque in Augustorum sede, à Carolo M. apud Aquisgranum huic dignitati deputatâ, locavimus, & coronâ & diademate per manum Adolfi Coloniensis archiepiscopi, eâ, quâ debuit, solemnitate, feliciter coronavimus.

Nos autem principes, qui jam dictum dominum in Regem elegimus, feuda nostra, quæ ab Imperio tenemus, à manu ipsius recipientes, hominium sibi fecimus & fidelitatem juravimus. Tantæ igitur dignitatis munus excellentissimus princeps, divinæ potius gratiæ, quam suis meritis adscribens, primitias hujus honoris offerens Domino, propriâ voluntate juramento firmavit, inprimis sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, deinde omnia ecclesiarum jura bonâ fide servare, & manutenere, & subjectos imperii exhæredatos maximè & à suis possessionibus violenter ejectos, in suâ justitiâ, pro posse, juvare & conservare.

Pravam illam consuetudinem insuper, quam Imperatores, antecessores sui, in occupandis rebus mobilibus, vel se moventibus decedentium episcoporum, vel abbatum, principum, hucusque servaverunt, penitus extirpans, nos ecclesiasticos principes ex hâc indebitâ vexatione regali benevolentiâ liberos dimisit, & decedentium bona suis successoribus servanda liberaliter statuit.

Paternitati ergo vestræ dignum supplicare duximus, quatenus fidem & devotionem domini nostri Regis attendentes, merita quoque illustrissimi patris sui Henrici ducis Saxoniæ, qui ab obsequio sanctæ Romanæ ecclesiæ nunquam recessit, memoriter tenentes, paci & quieti nostræ & vestræ, intuitu Dei & nostri obsequii, providentes, ipsius electionem & consecrationem auctoritate vestrâ confirmare, & imperiali coronatione armare paternâ pietate dignemini.

Sanctitatem insuper vestram obnixè rogamus, quatenus principes & barones à tam rationabili electione discordes, ecclesiasticâ censurâ ad concordiam revocetis, &, ab illicitâ fidelitate partis adversæ, clave s. Petri resolutos, ad præstandum Regi domino nostro fidelitatem & subjectionem auctoritate vestrâ compellatis.

Ut autem à domino Rege nostro jura Romanæ ecclesiæ, ut prædictum est, integra & illibata serventur, nos in bonâ fide spondemus & pro domino Rege nostro fide jubemus.

Ego Adolfus Coloniens' archiepiscopus elegi & subscripsi,
Ego Bernardus Paderbon' episcopus elegi & subscripsi,
Ego Thiedmarus Mindens' episcopus elegi & subscripsi,
Ego Witichindus Corbeius abbas elegi & subscripsi,
Ego Conradus Tudensis abbas elegi & subscripsi,
Ego Eribertus Werdensis abbas elegi & subscripsi,
Ego Henricus dux Lotharingiæ qui & Brabantiæ, marchio Romani Imperii elegi & subscripsi,
Ego Henricus comes de Kuke elegi & subscripsi.

Innocentii III. Papæ litteræ Regi Francorum; ut cum Rege Anglorum pacem ineat, & bellum contra Saracenos gerat.

A.D. 1198. An. 10 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

MEDIATOR Dei & hominum Christus Jesus, redemptionis humanæ mysterium impleturus, pacem discipulis pro hæreditate legavit, ut eam servarent adinvicem, & ad observationem ejus cæteros invitarent, pacem, inquiens, meam do vobis, pacem relinquo vobis. Prophetæ quoque monemur consilio, ut pacem, non solum quærere, sed etiam persequi debeamus, Inquire, dicentis, pacem, & persequere eam.

Unde nos, qui vices Christi, licet insufficientes, exercemus in terris, ejus sequentes exemplum, & prædecessorum nostrorum consuetudinem imitantes, ad reformandam inter discordantes veræ pacis concordiam intendere volumus & tenemur; præsertim cum ex discordantium ipsorum dissidio magnum tàm ipsis, quàm ecclesiis, & pauperibus terræ suæ, immo & toti Christiano populo provenerit detrimentum.

Nam, ut stragem virorum, ecclesiarum gravamina, pauperum oppressionem, & totius tàm Gallicanæ quam Anglicanæ gentis periculum, quæ propter guerram, quam tu & charissimus in Christo filius noster .... Rex Anglorum illustris ad invicem exercetis, provenerunt, hactenus taceamus, communi populi Christiani dispendio & excidio Hierosolymitanæ provinciæ tu & ipse causam videmini præstitisse & materiem, cum hominibus utriusque regni propter tuam & ejus dissensionem detentis, non solum quæ amissa fuerant ab initio in partibus transmarinis nondum recuperari potuerint, immo his etiam grave videatur periculum imminere quæ à Christianis hactenus sunt possessa.

Antiquis enim & tristibus rumoribus novi ac tristiores supervenêre rumores, quod cum Theutonici Accon navigio pervenissent, castrum Baruth obtinuerunt, nemine defendente. Sarraceni vero in Joppen facientes impetum ex adverso, etiam per violentiam occuparunt, & cæsis multis Christianorum millibus, eam funditus destruxerunt. Verum Theutonici, rumoribus de morte Imperatoris acceptis, non expectato passagii tempore, naves reduces ascenderunt. Unde Sarraceni, qui ad resistendum eis exercitum paraverant copiosum, in terram Christianorum adeo debacchantur, ut Christianis nec sine periculo civitates egredi liceat, nec in ipsis sine formidine remanere; immo eis gladius foris imminet, metus intus.

Quia vero nos, ad subventionem terræ orientalis, tàm in personis quàm rebus, dilectos filios nostros Soffredum tituli sanctæ Praxedis & P. sanctæ Mariæ in viâ latâ diac' cardin' apostolicæ sedis legatos, viros honestate morum, maturitate consilii, & scientiâ reverendos, quos inter alios fratres nostros speciali caritate diligimus, ministerio proprio sanctæ crucis charactere curavimus insigniri; ne quid ex contingentibus omittere videamur, dictum sanctæ Mariæ in viâ latâ diac' cardinalem, virum scientiâ præditum, honestate præclarum, Deo & hominibus, sicut speramus, acceptum, ad tuam & ejusdem Regis presentiam duximus destinandum, legationis ei officium committentes. Ideoque serenitatem tuam rogamus, monemus, & in remissionem injungimus peccatorum, quatinus eum, sicut legatum apostolicæ sedis recipiens & honorans, ad exhortationem nostram & ejus, infra duorum mensium spatium post receptionem præsentium, & commonitionem ipsius factam utrique vestrûm, quia hic est necessarium populo Christiano, ut id sine dilationis diffugio maturetur, cum sine tuo & fidelium tuorum ac sine dicto Rege ac fidelium ejus subsidio, quod in sequenti Martio proposuimus ad partes illas, dante Domino, destinare, vix terræ in quâ pedes Christi steterunt, & ubi Deus noster ante secula, nostram dignatus est operari salutem, poterit subveniri, plenam pacem vel treugas longas, saltem usque ad quinquennium, ineas & observes; ita quod interim nullum alterutri circa proprietatem vel possessionem eorum quæ à reliquo detinentur, præjudicium generetur. Alioquin, quantumcunque nobis molestum existat celsitudinem regiam in aliquo molestare, quia tamen Deum tibi proponimus, & communem utilitatem tuis debemus commodis, immo potius incommodis anteferre, nisi ad commonitionem ejusdem legati mandatum apostolicum infra scriptum terminum humiliter receperis & impleveris, ex tunc de communi fratrum nostrorum consilio totam terram tuam subjacere decernimus interdicto; ita quod præter baptisma parvulorum & pænitentias morientium, nullum in ea divinum officium celebretur.

Quod si nec per hanc districtionem impleveris, quod mandamus, teipsum, fautores, & consiliarios principales ecclesiasticâ severitate noveris coercendos: idipsum de terrâ Regis Angliæ, ipso etiam, fautoribus suis consiliariis decernentes. Venerabilibus etiam fratribus nostris archiepiscopis, episcopis, & dilectis filiis abbatibus, prioribus, & universis ecclesiarum prælatis utriusque regni, sub pœnâ ordinis & officii sui mandamus, & in virtute Spiritûs Sancti præcipimus, ut interdicti sententiam secundùm præscriptam formam inviolabiliter studeant observare, & faciant ab aliis irrefragabiliter observari. Idem etiam fratribus militiæ Templi ac Hierosolymitani hospitalis, sub privilegiorum & indulgentiarum suarum pœnâ mandamus, credentes ex hoc non voluntati tuæ sed utilitati, non affectui sed profectui, non oneri sed honori consulere, totique Christiano populo providere. Statuimus etiam, ut si quis omnino clericus, cujuscunque professionis vel ordinis, post interdictum nostrum divinum tibi præsumpserit officium ministrare, ordinis & beneficii sui se noverit periculum incurrisse. Attendas igitur, fili carissime, nostrum & apostolicæ sedis tuæ matris affectum, causam coactionis inspicias, & communi utilitati prospiciens, motui carnis animæ præpone salutem, & sensualitati præferas rationem; non apostolicæ sedi regiâ potestate resistens, sed humilitate deferens filiali; quæ in hoc etiam salutem tuam procurat pariter & honorem.

Scriptum est in eundem modum Ricardo illustri Regi Anglorum.

Scriptum est super hoc universis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus & cæteris ecclesiarum prælatis in utriusque Regis regno constitutis.

De pace reformandâ inter Richardum Angliæ & Philippum Franciæ Reges.

A.D. 1198. An. 10 Ric. I.

Vid. præfat. hujusce operis.

PETRO sanctæ Mariæ in viâ latâ diacono cardinali, apostolicæ sedis legato.

Quanto ampliùs de honestate tuâ, discretione pariter & literaturâ confidimus, tanto fiducialiùs ea tibi committimus exequenda, quæ apostolicæ sedis honorem respiciunt, & communem utilitatem populi Christiani. Cum itaque te, de fratrum nostrorum consilio, ad reformandam inter charissimos filios nostros Philippum Francorum & Richardum Anglorum Reges illustres plenæ pacis concordiam vel treugas, saltem usque ad quinquennium dilatandas, duxerimus inter cætera destinandum, devotioni tuæ auctoritate præsentium indulgemus, ut, si quos viros ecclesiasticos, archiepiscopos vel episcopos, vel minoris ordinis viros in regno Anglorum esse cognoveris, quorum tractatui pacis sit consilium opportunum, eos ad te convoces, & per districtionem ecclesiasticam, si necesse fuerit, nostrâ fretus auctoritate, venire compellas.

Nulli ergo omnino hominum liceat huic paginæ contraire &c.

Innocentius III. Papa Regi Angliæ; ut quæ ablata sunt ab archiepiscopo Cantuar' restituantur monachis sine ullo Regis impedimento.

A. D. 1198. An. 10 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

INTER alia, quæ nos hortantur celsitudinis regiæ titulis congaudere, illud tanquam memoriale, quia personam tuam sincerâ caritate diligimus, multâ gratiarum actione prosequimur, quod jamdudum nos regiis apicibus rogavisti, ut pro nullo deberemus in his quæ agimus à justitiæ tramite deviare; nec illud fuit in eisdem literis prætermissum, unde circumspectionem regiam dignis laudibus commendamus, ut, si forte à nobis interdum aliquid postularet quod esset obvium rationi, nolebat aliquatenus exaudiri.

Nos ergo, præter officii nostri debitum, ex quo cum, licet indigni, tempus acceperimus justitiam judicandi, universis & singulis in jure suo existimus debitores, regiæ prudentiæ salutaribus exhortationibus invitati, & volentes regiâ viâ prudenter incedere, nec declinare ad dexteram vel sinistram, nuper in præsentiâ nostrâ nuntiis venerabilis fratris nostri archiepiscopi & dilectis filiis — & — monachis Cantuarien' constitutis, in facto capellæ de Lamhee de communi consilio fratrum nostrorum processimus, sicut nobis fuit divinitùs revelatum, & literæ, quas eidem archiepiscopo & venerabilibus fratribus nostris Cantuarien' ecclesiæ suffraganeis destinamus, continent evidenter. Ut autem mandatum nostrum, quod de purâ conscientiâ, Deo teste, processit, liberiùs valeat adimpleri, serenitatem regiam prece quâ possumus & affectione rogamus, quatenus his quæ à nobis facta sunt benignius annuendo, non sit impedimento quo minùs debeant juxta rescripti nostri seriem effectui mancipari; quin potiùs, si quis se (quod vix credimus) duceret opponendum, ejus audacia, quæsumus, potestate tibi traditâ reprimatur; ut mandata sedis apostolicæ debitam obtineant firmitatem. Alioquin, quantumcunque magnificentiam tuam in Domino diligamus, & sibi velimus, quantum cum Deo possemus, honestè deferre, contemptum apostolicæ sedis & nostrum non poterimus æquanimiter sustinere; sed eos, qui se opponere nostris in hâc parte jussionibus attentabunt, pœnâ magistrâ docere curabimus, quam durum sit contra stimulum calcitrare.

Provideat igitur regia celsitudo, quòd ita preces apostolicas in hâc parte diligenter exaudiat, sicut petitiones suas apud sedem apostolicam cupit etiam in majoribus exaudiri; procurans attentiùs ut præfatos monachos, quos sub protectione nostrâ suscepimus, ne minores a majoribus opprimantur, dexterâ suæ potentiæ protegat & defendat; ut apud eum æternæ retributionis præmia consequatur, qui, juxta propheticum testimonium, liberavit pauperem à potente, & inopem cui non erat adjutor.

Datum Laterani xii. kal' Decembris, pontificatûs nostri anno primo.

Innocentius III Papa Philippo Regi Francorum; treugas inter ipsum & Ricardum Regem Angliæ initas approbat, & ut eas servet, hortatur.

A. D. 1199. An. 10 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

QUI operatus est Petro in apostolatu, nobis per ipsum operari & cooperari dignatus est, dum ad adventum dilecti filii nostri P. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconi cardinalis, apostolicæ sedis legati, terra cordis tui venientem super se imbrem devotè suscepit, & sulcata vomere prædicationis ipsius, semen verbi dominici & recepit hilariter, & in fructum uberius pullulavit.

Ne autem fructus ipse, qui adhuc quasi viret in flore, inimico homine superseminante zizania (quod absit) valeat suffocari, ne semen supra petram cecedisse credatur, si, antequam ad plenam veniat maturitatem, arescat, cum secundum Apostolum non auditores legis, sed factores, justi sint apud Deum; & alibi auditor verbi, & non factor, viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo comparetur, nec sufficiat incipere bonum, nisi & perseveretur in ipso, quoniam, non qui inceperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit; oportet magnificentiam regiam cavere præcipuè consilia detractorum, qui pacis consilium odientes, scandala suscitant & nutriunt suscitata; qui lætantur cum malè fecerint, & in rebus pessimis gloriantur. Cum igitur, sicut ex litteris ejusdem legati & tuis accepimus, inter te & carissimum in Christo filium nostrum R. Anglorum Regem illustrem treugæ firmitæ sint pariter & receptæ quinquennes, nos treugas ipsas, juxta mandati nostri tenorem initas & firmitas, ratas habemus, & præcipimus inviolabiliter observari.

Serenitatem tuam rogantes, monentes, & exhortantes in Domino, & in remissionem tibi peccaminum injungentes, quatenus & treugas observes prædictas, & ad tractatum pacis eidem legato nostro auditum præbeas facilem & benignum; ut sicut inclytæ recordationis Ludovicus pater tuus pacem colere videaris, & Romanam ecclesiam honorare. Noveris autem nos eidem cardinali auctoritatem plenariam indulsisse, ut quicquid super treugis jam initis, & concordiâ ineundâ, seu aliis quæ contingunt utrumque vel alterum prædictorum, vel in coactione contumacium, vel pœnâ transgressorum, & aliis quibuslibet ad hoc pertinentibus viderit statuendum, statuat appellatione remotâ, & faciat inviolabiliter observari. Universis etiam archiepiscopis & episcopis constitutis tam in regno Franciæ quam Anglorum districtè præcipiendo mandamus, ut omnia quæ prædictus cardinalis propter prædicta statuerit, humiliter recipiant, & appellatione postpositâ studeant observare. Alioquin sententiam, quam in eos tulerit, ratam habebimus, & faciemus, dante Domino, inviolabiliter observari.

Datum Laterani, vii. kalend' Aprilis, pontificatûs nostri anno secundo.

De treugis cum Angliæ firmatis.

A. D. 1199. An. 10 Ric. I.

Vid. Præfat. hujusce operis.

QUÆ auctoritate nostrâ per legatos sedis apostolicæ providè statuuntur, firma volumus & illibata servari; ne vel revocentur in dubium, vel temeritate cujuslibet irritentur. Ea propter, dilecte in Domino fili, synceritatem devotionis & fidei, quam in exequendo creditæ tibi legationis officio adhibere dignosceris, attendentes, ac de tuâ discretione confisi, quinquennes treugas inter carissimos in Christo filios nostros Philippum Francorum & Ricardum Anglorum Reges illustres, juxta mandati nostri tenorem, initas & firmatas auctoritate apostolicâ confirmamus, &c. Decernimus ergo, &c.

Datum Laterani iii. kal' Aprilis.

Innocentius III. Papa s. Mariæ in viâ latâ diacono cardinali, apostolicæ sedis legato; ipsius laudat industriam in concordandis Philippo Francorum & Ricardo Anglorum Regibus.

A. D. 1199. An. 10 Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. T. 19.

SOLICITUDINEM tuam dignis in Domino laudibus commendamus, quam nec difficultas itineris, nec infirmitas corporis, nec debilitas ægritudinis revocare potuit, aut etiam retardare, quo minus festinares ad mandatum apostolicum adimplendum, & semen verbi dominici ac verbum pacis carissimorum in Christo filiorum nostrorum P. Francorum & R. Anglorum Regum illustrium auribus tam sapienter quam salubriter instillares. Dedit autem Dominus, qui est in se sperantium fortitudo, affectibus tuis in te nostris effectum, & eorundem corda regum, indurata prius, ad vocem prædicationis tuæ misericorditer emollivit; ut etsi nondum plenam pacem statuere potueris, inter ipsos treugas saltem quinquennes receperint, & à multis de veræ pacis concordiâ per tuum studium ineundâ speretur. Ut autem ad servandas treugas jam initas, & statuendam plenam pacem melius valeas coercere rebelles, discretioni tuæ auctoritate præsentium facultatem liberam indulgemus, quicquid vel in Reges ipsos, vel in terras eorum, aut alios, & terras ipsorum, ecclesias, & ecclesiarum prælatos propter hæc, vel aliqua quæ istorum aliqua vel utrumque contingant, statuendum videris, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, liberè statuendi, & transgressores ac contumaces feriendi districtione quâ noveris expedire.

Quia vero quosdam nobiles de utroque regno, qui signum dominicæ Crucis assumpserant, à bonæ memoriæ Celest' Papâ predecessore nostro per falsitatis expressionem, vel suppressionem veritatis, absolutionis indulgentiam accepimus impetrasse, cogendi tales ad implendum votum peregrinationis emissum, non obstante indulgentiâ, per subreptionem obtentâ, cum mendax precator carere debeat impetratis, liberam tibi concedimus auctoritate apostolicâ, non obstante contradictione vel appellatione cujuslibet, facultatem. Decernimus ergo, &c.

Datum Laterani, kal' Aprilis.

Breve Regis pro fratribus militiæ templi Salomonis.

A. D. ——
An. — Ric. I.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. T. 19.

RICARDUS, Dei gratiâ, Rex Anglie, dux Normannie, Aquitanie, comes Andegavie, justiciariis, vicecomitibus, & omnibus ministris & fidelibus suis, salutem.

Precipimus vobis, quod sine dilatione faciatis fratribus milicie templi Salom' habere omnes fugitivos & nativos suos cum omnibus catallis suis, qui post mortem Regis H. patris nostri, fugerunt, ubicunque eos invenerint; & prohibemus ne aliquis eos detineat super x lib' forisfacturam.

Concessimus etiam eis quietanciam de essartis de vj. acris terre apud Finchingefeld', & quod omnes terre sue quiete sint de wasto, & rewardo, & de visu forestariorum, & de omnibus aliis consuetudinibus.

Teste, *H. Dunolm'* ep'o, viij. die Novembr' apud Westmonast'.

Testamentum Richardi I. Regis Angliæ.

CUM autem Rex de vitâ desperaret, divisit Johanni fratri suo regnum Angliæ, & omnes alias terras suas; & fecit fieri prædicto Johanni fidelitates ab illis qui aderant, & præcepit, ut traderentur ei castella sua, & tres partes thesauri sui; & omnia baubella sua divisit Othoni nepoti suo, Regi Alemannorum; & quartam partem thesauri sui præcepit servientibus suis, & pauperibus distribui. Deinde fecit coram se venire Bertramnum de Gurdun, qui eum vulneraverat, dixit ei; Quid mali tibi feci, quare me interemisti? cui ille respondit; Tu interemisti patrem meum, & duos fratres meos manu tuâ, & me nunc interimere voluisti. Sume ergo de me vindictam quamcunque volueris: libenter enim patiar, quæcunque excogitaveris majora tormenta, dummodo tu interficiaris, qui tot & tanta mala contulisti mundo. Tunc præcepit eum Rex solvi, & dixit, "Remitto tibi mortem meam." Et sic laxatis vinculis permissus est abire; & præcepit Rex ei dari C. solidos Anglicanæ monetæ.

Deinde præcepit Rex, ut cerebrum, & sanguis ejus, & viscera sua sepelirentur apud Charron; & cor suum apud Rothomagum, & corpus suum apud Fontem Ebrandi, ad pedes patris sui.

Decessit autem viij. idus April' feria iij. ante dominicum in ramis palmarum xij. (al' ix.) die, postquam percussus fuerat; & sui sepelierunt eum in supradictis locis, sicut præceperat.

Hoveden' Annal' edit' 1601. *p.* 791.
Annal' Monast' Burton' a Fell' edit' 1684. *p.* 255.
Matt' Paris Hist' Angl' edit' 1684. *p.* 164.
Matt' Westmon' Flores Hist' edit' 1601. *p.* 262.

Ricardus I. Rex obiit 6° die Aprilis A.D. 1199.

Sigillum **JOHANNIS** *Regis Angliæ.*

J. Basire, del. et sculp.

JOHANNES.

Incip. regn. 6° die Aprilis A. D. 1199.

Carta Reginæ Alienoræ, per quam confirmat communiæ de Oleron libertates suas & consuetudines antiquas.

A. D. 1199. An. 1 Johan.

Lib. B. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

ALIENORA, Dei gratiâ, humilis Regina Angliæ, ducissa Normaniæ & Aquitaniæ, & comitissa Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, comitibus, vicecomitibus, baronibus, senescallis, præpositis, justiciariis, ballivis & universis, tàm futuris quàm præsentibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem.

Sciatis nos concessisse, & præsenti cartâ nostrâ in perpetuum confirmâsse, dilectis & fidelibus nostris universis juratis communiæ Oleronis, & eorum hæredibus perpetuam stabilitatem & inviolatam firmitatem communiæ suæ juratæ apud Oleronem, ut tàm nostra, quàm sua propria jura melius defendere possint, & magis integrè custodire; salvâ in omnibus & retentâ fidelitate nostrâ & hæredum nostrorum; salvo jure nostro & hæredum nostrorum; salvâ etiam libertate, & salvis juribus sanctæ ecclesiæ, quæ perfectè & integrè præcipimus observari.

Volumus igitur & præcipimus, ut ipsi & eorum hæredes justas & liberas consuetudines terræ suæ custodiant, defendant & teneant, sicut antecessores eorum eas, sub antecessorum nostrorum dominio, tenuerunt; & ut, ad ipsas custodiendas, defendendas & tenendas, totam vim & totum posse communiæ suæ, salvâ fidelitate nostrâ & hæredum nostrorum, contra omnem hominem, si necesse fuerit, exerceant & apponant.

Ut autem hæc nostra concessio, sive confirmatio, perpetuam auctoritatem & plenum robur obtineat, nos cartam istam sigillo nostro fecimus sigillari.

Dat' apud Andilliacum, anno Incarnati Verbi millesimo centesimo nonagesimo nono.

Testibus, *Domino Henrico tunc Xanton' episcopo.*
Petro Bertino, tunc senescallo Pictaviæ.
Launo Ogerio.
Chalone de Roch' Forti.
Gauf' de Chaurigne.
Himberto de For'.
Willielmo Bormant,
Johanne Roilloy,
Johanne Vitale,
Johanne Joscelino. Et multis aliis.

Littera Alienoræ Reginæ, per quam concessit privilegia hominibus de Olerone.

A. D. 1199. An. 1 Johan.

Lib. B. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

ALIENORA, Dei gratiâ, humilis Regina Angliæ, ducissa Normaniæ & Aquitaniæ, & comitissa Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, comitibus, vicecomitibus, baronibus, senescallis, præpositis, justiciariis, ballivis & universis, tàm futuris quàm præsentibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem.

Sciatis nos concessisse, & præsenti cartâ nostrâ in perpetuum confirmâsse, dilectis & fidelibus nostris universis hominibus de Olerone & eorum hæredibus, ut de puellis & viduis suis nuptui tradendis, & de masculis suis uxorandis, & de ballio puellarum, & viduarum, & masculorum suorum habendo, sine nostri & nostrorum hæredum contradictione, ad voluntatem suam licitè faciant in perpetuum & securè.

Concessimus etiam, ut ipsis & eorum hæredibus vina sua, & sal suum, & omnes cæteras res venales, nullius obstante inhibitione, vendere & quolibet modo distrahere liceat.

Concessimus etiam ipsis & eorum hæredibus ut, in ultimis testamentis suis, res & possessiones suas dividant ad voluntatem suam vel ad voluntatem amicorum suorum, si fortè aliqui ex eis, præoccupati vel occisi, copiam & posse non habuerint testamentum ipsum disponendi.

Omnes etiam pravas consuetudines, quæ apud Oleronem impositæ sunt, ex quo venerabilis & illustris vir noster dominus Henricus Rex Angliæ nobiscum matrimonium contraxit, quassamus inperpetuum & penitus abolemus; volentes & præcipientes ut prædicti homines de Olerone, & eorum hæredes justas & liberas consuetudines terræ suæ custodiant & habeant, sicut antecessores eorum sub nostrorum antecessorum dominio tenuerunt.

Ut autem hæc nostra concessio, sive confirmatio, perpetuam auctoritatem & plenum robur optineat, nos cartam istam sigillo nostro fecimus insigniri.

Datum apud Andiliacum, anno Incarnati Verbi millesimo centesimo nonagesimo nono.

Testibus, *Domino Henrico, Xanctonem' episcopo.*
Petro Bertino, tunc senescallo Pictaviæ.
Launo Ogerio.
Chalone de Rochforti.
Gaufrido de Caurigne.
Hymberto de Forum.
Willielmo Bormant.
Johanne Roilloy.
Johanne Vitdle.
Johanne Joselino. Et multis aliis.

Rex reddidit & concessit Willielmo de Ferrariis comiti de Derebi tertium denarium de omnibus placitis placitatis per vicecomitem in com' de Derebi; & ipsum tanquam comitem propriâ manu gladio cinxit.

A. D. 1199. An. 1 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. B 20.

JOHANNES, Dei graciâ, Rex Anglie, dominus Ybernie, &c.

Sciatis nos reddidisse & concessisse, & presenti cartâ confirmasse, dilecto nostro Willielmo de Ferrariis, comiti de Dereby, tertium denarium de omnibus placitis placitatis per vicecomitem in toto comitatu de Dereby, tam in Dereby quam extra, unde ipse comes est, sicut unquam aliquis antecessorum suorum illum melius habuit; tenendum sibi & heredibus suis de nobis & heredibus nostris imperpetuum; et ipsum tanquam comitem propriâ manu gladio cinximus.

T. *W. London' & H. Sarum' epi's. G. fil' Petri com' Esser. Ranulph' com' Cestr' W. Maresc' com' de Penbroc'. Will'o de Braiosa. Will'o fil' Alani.*

Dat' per manum H. Cant' archiep'i, cancellarii nostri, apud Norhanton vij die Junij, regni nostri anno primo.

Constitutio Regis de feodis magni sigilli Angliæ.

A. D. 1199. An. 1 Johan.

Lib. MS. Archiep. Cant. fol. 8.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Cum ad regimen regni Angliæ, quod nobis jure competit hæreditario, divina misericordia vocaverit, & mediante tam cleri quam populi unanimi consensu & favore, satis misericorditer nos in Regem sublimaverit, summo desideramus desiderio, sicut & debemus, libertati & indempnitati tam cleri quam populi propensius provideri, & pravas & iniquas consuetudines, quæ vel ex causâ cupiditatis, vel minus sano consilio, vel alio motu mentis illicito pullularunt, ad honorem Dei & sacrosanctæ ecclesiæ & pacem & tranquillitatem cleri & populi penitus extirpare.

Et cum sigillum bonæ memoriæ Richardi fratris nostri illustris, quondam Regis Angliæ, diebus suis in eum pervenerit statum, ut de quibusdam negotiis ad sigillum pertinentibus, quædam præter cursum solitum ab antiquis temporibus statuta, potius voluntate quam ratione mediante, in præjudicium Regiæ dignitatis & libertatis regni recipiebantur, viz. de literis protectionis patentibus pro quibus dabantur decem & octo solidi & quatuor

denarii, pro quibus non debebantur dari nisi duo solidi; & de simplicibus confirmationibus in quibus nihil novi est insertum, pro quibus dabantur duodecim marcæ & quinque solidi, pro quibus non debebantur dari nisi decem & octo solidi & quatuor denarii.

Nos, pro salute animæ nostræ & felicis memoriæ Henrici, quondam Regis Angliæ, patris noštri, & memorati Regis Richardi fratris nostri, & omnium antecessorum & successorum nostrorum, volumus, concedimus, & ad instantiam venerabilis patris nostri Huberti Cantuar' archiep'i cancellarii nostri, statuimus, ne ullis aliquando temporibus à nostro vel alicujus successorum nostrorum sigillo, quicquam ultra id quod ab antiquis temporibus de sigillo Regum Angliæ statutum est, recipiendum; & quod de sigillo bonæ memoriæ Henrici patris nostri, quondam Regis Angliæ, recipiebatur, pro quibuscunque negotiis recipiatur; scil'.

De chartâ novi feoffamenti terrarum vel quorumlibet tenementorum vel libertatum capiatur una marca auri, vel decem marcæ argenti, ad opus cancellarii, & una marca argenti ad opus vicecancellarii, & una marca argenti ad opus prothonotarii; quinque solidi pro cerâ.

De simplici confirmatione in quâ nihil novi est adjectum, detur una marca argenti ad opus cancellarii, unus bisancius ad opus vicecancellarii, & unus bisancius ad opus prothonotarii, & duodecim denarii pro cerâ.

De simplici protectione dentur duo solidi.

Si quis autem contra hanc constitutionem nostram venire præsumpserit, indignationem Domini Omnipotentis & nostram, omnemque quâ quisquam in Regem unctus & consecratus maledicere potest, maledictionem incurrat.

Prædictus autem archiepiscopus Cantuar' & cancellarius noster, unà cum episcopis omnibus qui nobis in consecratione nostrâ manus imposuerunt, in omnes qui contra hanc constitutionem venire præsumpserint, sententiam excommunicationis generaliter de assensu nostro promulgavit.

Huic autem nostræ constitutioni quam de sigillo nostro fecimus, ipsum sigillum primo post coronationem nostram apposuimus, in testimonium & perpetuam firmitatem.

T.	*T. Dublin' archiep'*	*R. com' de Clare.*
	W. London'. (episcopis)	*W. Marescallo, com' de Penbroc'.*
	Roffen' (episcopis)	*G. fil' Petri, com' Essex.*
	C. Winton'. (episcopis)	*Rog' le Bigot, com' Northfolciæ.*
	H. Lincoln'. (episcopis)	*W. com' Sarum.*
	E. Eliens'. (episcopis)	*R. com' Cestr'.*
	H. Sarum. (episcopis)	*Walter' com' Warwic'.*
	S. Bathon'. (episcopis)	*W. com' de Ferrariis.*
	C. Coventr'. (episcopis)	*Will' de Braosa.*
	H. Landaven'. (episcopis)	*Rob' fil' Walteri.*
	R. Bangor'. (episcopis)	*W. de Lasci.*
	Phil' Dunelm'. (episcopis)	*W. de Waren'.*
	S. Meden'. (episcopis)	*Rob' fil' Rogeri.*
	Willielmo, com' de Arundel.	*Will' Briwer.*
	Hamelino, com' de Waren'.	*Hug' Bardolf.*

Dat' per manum H. archiep'i Cantuar' cancellarii nostri apud Northampton, septimo die Junii anno regni nostri primo.

Carta libertatum civibus London' concessa.

A. D. 1199. An. 1 Johan.

Cart. Antiq. in Turr Lond. C. 27.

JOHANNES Dei gratiâ, &c. archiepiscopis, &c. Sciatis nos concessisse omnibus viris London' quod nullus eorum placitet extra muros civitatis London' de ullo placito preter placita de tenuris exterioribus, exceptis monetar' & ministris nostris.

Concessimus etiam eis quietanciam murdri infra urbem & in Portsoka; & quod nullus eorum faciat duellum; et quod de placitis ad coronam pertinentibus se possint disrationare secundum antiquam consuetudinem civitatis; & quod infra muros civitatis neque in Portsoka, nemo capiat hospitium per vim vel per liberationem marescalli.

Hoc etiam eis concessimus, quod omnes cives London' sint quieti de theloneo & lestagio & omni aliâ consuetudine per omnes terras nostras, & per portus maris citra mare & ultra: & quod nullus de misericordiâ pecuniæ judicetur, nisi secundum legem civitatis quam habuerunt tempore Regis Henrici, avi Henrici patris nostri; & quod in civitate in nullo placito sit miskenninga; & quod hustingum semel tantum in ebdomada teneatur; & quod terras suas & tenuras & vadimonia & debita omnia justè habeant, quicunque eis debeat. Et de terris suis & tenuris quæ infra urbem sunt, rectum eis teneatur secundum consuetudinem civitatis. Et de omnibus debitis suis quæ accommodata fuerint apud London' & de vadimoniis ibidem factis, placita apud London' teneantur. Et si quis in aliquâ terrarum nostrarum, citra mare vel ultra, sive in portubus maris citra mare vel ultra, theolonium vel aliquam aliam consuetudinem ab hominibus London' ceperit, postquam ipse à recto defecerit, vicecomites London' namium inde apud London' capiant.

Concedimus etiam eis, quod habeant fugationes suas ubicunque eas habuerunt tempore Regis Henrici, avi Henrici patris nostri.

Insuper etiam ad emendationem civitatis eis concessimus, quod omnes sint quieti de bridtol & de childwite & de jeresgreve & de scotale, ita quod vicecomes noster London' vel aliquis alius ballivus, scotale non faciat.

Has prædictas consuetudines eis concessimus, & omnes alias libertates & liberas consuetudines quas habuerunt tempore Regis Henrici, avi H. patris nostri, quando meliores vel liberiores habuerunt.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod ipsi & heredes eorum hæc omnia prædicta hæreditariè & integrè habeant & teneant de nobis & hæredibus nostris.

Test. *H. Cant' archiepiscopo, cancellario nostro. W. London' ep'o, &c.*

Datum per manum predicti H. Cant' archiep'i cancellarii nostri, apud Sorham xvij° die Junii, anno regni nostri primo.

Litteræ Regis Angliæ nunciis Regis Castellæ & Toleti.

A. D. 1199.—An. 1 Johan.

Cart 1 Joh. p. 2. m. 29 d. n. 8. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. nunciis domini Regis & dominæ Reginæ Castellæ & Toleti, salutem.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros fratrem P. Vernob' Rad'um de Malo-leone senescallum Pictaviæ, & G. de Cella, & quosdam magnates terræ nostræ cum illis; unde vobis mandamus quatinus ea, quæ prædicti tres vel duo illorum vobis dicent ex parte nostrâ, indubitanter credatis.

Teste meipso apud Karentem, xxx. die Junii.

De eisdem nunciis Regis Portugaliæ benè tractandis.

A. D. 1199.—An. 1 Johan.

Cart. 1 Joh. p. 2. m. 29. d. n. 6. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. archiepiscopis, episcopis, abbatibus, & prioribus terræ suæ, salutem.

Mandamus vobis quod, cum nuncii karissimi fratris nostri & amici Regis Portigalen' per vos transitum fecerint, omnem honorem, quem poteritis, eis exhibeatis; &, si necessariis & auxilio indiguerint, eis in necessariis & auxilio provideatis, sicut dilectus & fidelis noster J. Lexovien' archidiaconus vobis dicet.

Teste meipso apud Karentem, xxx. die Junii.

Littera ejusdem argumenti, ballivis terræ suæ.

A D. 1199.—An. 1 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. omnibus ballivis terræ suæ, salutem.

Mandamus vobis quod, cum nuncii karissimi fratris nostri & amici Regis Portigalen' per vos transitum fecerint, & necessariis indiguerint aut auxilio, eis in necessariis & auxilio provideatis, sicut dilectus & fidelis noster Johannes Lexovien' archidiaconus vobis dicet.

Teste meipso apud Karentem, xxx. die Junii.

Littera Regis, per quam concessit hominibus de Olerone quod possint habere inter se communiam.

A.D. 1199. An. 1 Johan. Liber B. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, & omnibus ballivis & fidelibus nostris, salutem.

Noveritis quod nos concessimus, & præsenti chartâ nostrâ confirmavimus, dilectis & fidelibus nostris burgensibus nostris de Olerone, quod habeant communiam in Olerone.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quod ipsi communiam habeant benè & in pace, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad communiam pertinentibus.

Concessimus etiam eis, & cartâ nostrâ confirmavimus, quòd ipsi habeant omnes libertates & liberas consuetudines per totam terram nostram, quas habere debent & solent; & sicut carta Alienoræ Reginæ matris nostræ testatur: salvo in omnibus jure nostro.

Testibus,

E. Eliensi, } *episcopis.*
S. Bathoniensi,
Willielmo comite Arundel.
R. comite Leicestriæ.
Garin filio Geroldi.
Sahero de Quenc.

Dat' per manum H. Cantuariensis archiepiscopi cancellarii nostri, apud Vernolium, vicesimo tertio die Julii, anno regni nostri primo.

Conventio inter Johannem Regem & Alienoram Reginam Angliæ matrem ejus, de Pictavia.

A.D. 1199. An. 1 Johan. Cart. 1 Joh. p. 1. m. 10. d.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. Sciatis nos concessisse, & præsenti cartâ nostrâ confirmasse karissimæ ac venerabili dominæ, & matri nostræ Alienoræ, Dei gratiâ, Reginæ Angliæ, quod habeat & teneat, omnibus diebus vitæ suæ, vel quamdiu sibi placuerit, totam Pictaviam cum omnibus pertinentiis suis, cum totâ hæreditate & adquisitione, quæ eam, ex aliquâ parte, vel quocunque jure, contingat; quæ nobis tanquam recto hæredi suo concessit & dimisit, & cartâ suâ confirmavit, & unde homagium nostrum recepit; & unde dominium totius terræ prædictæ, homagium, fidelitatem & servitia nobis atturnavit.

Et non tantum de prædictis terris nostris volumus quod sit domina; set etiam de nobis, & omnibus terris, & rebus nostris.

Conventio etiam inter nos, quod ipsa nil dabit de prædictis sine assensu & consilio nostro; nec nos, sine assensu & consilio suo: excepto aliquo competenti beneficio, quod ipsa, vel nos faciamus pro salute animarum nostrarum.

Teste, &c.

Fœdus & conventio inter Johannem Regem Angliæ & B. comitem Flandriæ.

A. D. 1199. An. 1 Johan. Cart. 1 Joh. p. 1. m. 22. d.

NOTUM sit universis hoc scriptum visuris, quod hoc est fœdus & conventio inter Johannem Regem Angliæ, & B. comitem Flandriæ, videlicet, quod idem Rex Angliæ pacem aut treugam cum Rege Franciæ non faciet absque voluntate & assensu ejusdem comitis; nec idem comes faciet, aut facere poterit pacem aut treugam cum Rege Franciæ, absque voluntate & assensu prædicti Regis Angliæ.

Et si forte, de voluntate & assensu utriusque, pax aut concordia fieret inter Regem Franciæ & eos, & Rex Franciæ postmodum alterutri guerraret, tenerentur prædicti Rex Angliæ & comes ad mutuum subsidium & auxilium sibi invicem conferendum, prout melius poterunt, & sicut fecerunt tempore quo fœdus illud inter eos contractum est.

Et sciendum est, quod hoc fœdus & hæc conventio non solummodo duratura est tempore guerræ, sed inperpetuum inter eos & inter hæredes eorum qui terras ipsorum tenebunt post eos; sive pax fuerit sive guerra.

Ita quod, si Rex Angliæ hoc fœdus & hanc conventionem non observaverit, illi, qui juraverunt hoc fœdus & hanc conventionem tenenda pro Rege Angliæ, mittent se in captionem prædicti comitis infra mensem postquam id bonâ fide scierint; non expectatâ submonitione prædicti comitis.

Similiter, si dictus comes hoc fœdus & hanc conventionem non observaverit, illi, qui juraverunt hoc fœdus & hanc conventionem tenenda pro ipso comite, mittent se in captionem dicti Regis Angliæ infra mensem postquam id bonâ fide scierint; non expectatâ submonitione dicti Regis Angliæ.

Hoc juravit, pro ipso Rege Angliæ, bonâ fide tenend' Willielmus de Humetz constabularius Normanniæ; & in animam ejusdem Regis, & pro ipso juravit idem constabularius in animam suam.

Et alii, quorum nomina subscripta sunt, juraverunt in animas suas idem fœdus & eandem conventionem bonâ fide tenendam, videlicet,

Willielmus Marescallus, comes de Pembroc'.
Ranulf' comes Cestriæ.
.... comes Robertus de Leicestria.

Fœdus initum inter Johannem Regem Angliæ & Reginaldum comitem Boloniæ.

A. D. 1199. An. 1 Johan. Cart. 1 Joh. 1. p. 1. m. 24 d in Turr. Lond.

NOTUM sit universis hoc scriptum visuris, quod hoc est fœdus & conventio inter Johannem Regem Angliæ, & Reginaldum comitem Boloniæ, viz. Rex Angliæ pacem aut treugam cum Rege Franciæ non faciet, nec facere poterit absque voluntate & assensu ejusdem comitis; nec idem comes facere poterit pacem aut treugam cum Rege Franciæ, absque voluntate & assensu prædicti Regis Angliæ.

Et si forte, de voluntate & assensu utriusque, pax aut concordia fieret inter Regem Franciæ & eos; & Rex Franciæ postmodum alterutri guerraret, convenit quod dicti Rex Angliæ & comes ad mutuum subsidium & auxilium sibi invicem conferendum, prout melius poterunt, & sicut fecerunt tempore quo fœdus illud inter eos contractum est.

Et sciendum est, quod hoc fœdus & hæc conventio non solummodo duratura est tempore guerræ, set in perpetuum inter eos, & inter hæredes eorum, qui terras ipsorum tenebunt post eos, sive pax fuerit, sive guerra; ita quod, si Rex Angliæ hoc fœdus & hanc conventionem non observaverit, illi, qui juraverunt hoc fœdus & hanc conventionem tenenda pro Rege Angliæ, mittent se in captionem prædicti comitis, infra mensem postquam id bonâ fide scierint; non expectatâ submonitione prædicti comitis.

Similiter, si dictus comes hoc fœdus & hanc conventionem non observaverit, illi, qui juraverunt hoc fœdus & hanc conventionem tenenda, pro ipso comite, mittent se in captionem dicti Regis Angliæ, infra mensem postquam id bonâ fide scierint; non expectatâ summonitione dicti Regis Angliæ.

Hoc jurârunt pro ipso Rege Angliæ bonâ fide tenend' Willielmus Humetz constabularius Normanniæ, & in animam ejusdem Regis; & pro ipso juravit idem constabularius in animam suam.

Et alii, quorum nomina subscripta sunt, juraverunt in animas suas id fœdus & eandem conventionem bonâ fide tenendam, viz.

Willielmus Mareschal, com' de Pembroc'.
Ran' comes Cestriæ.
Comes de Leicester.
Baldw' comes de Albemarle.
Willielmus, comes Arundel.
Radus, com' Augi.
Robertus, com' Mallet.

Hoc fœdus & hanc conventionem bonâ fide tenend' juravit prædictus Reginaldus comes Boloniæ manu propriâ, in animam suam; & alii, quorum nomina subscripta sunt, juraverunt in animas suas idem fœdus & eandem conventionem bonâ fide tenendam pro ipso comite, videlicet,

Anselmus de Raeb. Guido Lyeschaus. Rad' frater Com'.

Acta sunt ista coram, ipso Rege Angliæ apud castrum de Rupe Andel' xviij. Augusti, regni sui anno primo.

De MMCXXV. marcis solvendis, quas Ricardus Rex Angliæ mutuo acceperat ad negotia Regis Othonis, nepotis sui, facienda.

A.D. 1199. An. 1 Johan.

Cart. 1 Joh 1. m. 21 d p. 1. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex, &c. dilectis amicis suis Speren' Bagareton' & eorum sociis mercatoribus Placentinis, salutem.

Sciatis quod vobis solvere volumus duo millia marcarum, & CXXV. marc' quas, pro amore bonæ memoriæ Regis Ricardi fratris nostri, & ex mandato ipsius, mutuo concessistis Willielmo Andeg' R. Bangorn' episcopis, & Stephano Ridel, ad negotium karissimi nepotis nostri illustris Regis Othonis in curiâ Romanâ faciendum.

Ideoque vobis, præsentibus litteris, in tantam pecuniam nos obligamus, promittentes quod, ad proximum festum sancti Michaelis, post coronationem nostram, vobis, vel certo nuncio vestro præsentes litteras afferenti, & exhibenti sexcentas & viginti quinque marcas apud Scaccarium nostrum in Anglia solvi faciemus.

Et ad proximum sequens Pascha, quingentas marcas ibidem.

Et postmodum in sequenti festo sancti Michaelis, quingentas marcas ibidem.

Et sic ad proximum sequens Pascha, quingentas marcas similiter ad scaccarium nostrum in Anglia solvi faciemus vobis, vel certo nuncio vestro litteras obligationis nostræ exhibenti.

Et nihilominus ita vobis, in gratiarum actione, pro benignâ expectatione vestrâ, favente Domino, respondeamus, quod expectatio vestra nobis non videbitur onerosa.

Teste meipso apud Rothom' xxv. die Augusti.

Per dominum cancellarium.

De testamento Huberti Cantuar' archiepiscopi firmiter observando.

A. D. 1199. An. 1 Johan.

Lib. MS. Arch. Cant. fol. 9. b. n. b.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, justiciariis & omnibus ballivis suis Angliæ, salutem.

Sciatis quod volumus & firmiter præcipimus, quod testamentum quod venerabilis pater noster in Christo H. Cantuar' archiepiscopus secundum Deum condidit, firmum sit & stabile, & quod firmiter & inviolabiliter teneatur & observetur: et ideo vobis mandamus & firmiter prohibemus, ne aliquis vestrûm aliquo modo contra testamentum suum veniat, vel illud aliquo modo impediat vel infringat, vel ab aliquo impediri vel infringi sustineat.

T. *Com' Will' Marescallo. Will' de Breos.* Apud Rothom. xxx. die Augusti.

Carta Regis Angliæ fratribus hospitalis Jerusalem' concessa.

A.D. 1199. An. 1 Johan

Cart. Antiq. in Turr. Lond. D. 33.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos concessisse & presenti cartâ nostrâ confirmasse Deo & fratribus Hospitalis Jerusalem' omnes rationabiles donationes terrarum, hominum & elemosinarum, eisdem à predecessoribus nostris vel ab aliis in preterito, vel à nobis in presenti collatas, vel in futuro à Regibus vel ex aliorum liberalitate conferendas, vel aliômodo adquisitas vel adquirendas, tam in ecclesiis quam in rebus & possessionibus mundanis.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predicti fratres & eorum homines omnes possessiones & elemosinas suas habeant & teneant, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus & quietanciis suis, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in viis & semitis, in stangnis & vivariis, in mariscis & piscariis, in grangiis & virgultis, infra burgum & extra burgum, cum soka & saka, toll & theam, & infangenethef & utfangenethef, & hamsoca & gritbriche, & blodwithe & fichwita, & flichwita & hengewita & leirwita & flemenefrith & murdro & latrocinio & forstall & ordell & odreste, infra tempus & extra tempus, & in omnibus locis & cum omnibus causis que sunt vel esse possunt.

Concedimus etiam in perpetuum, quod predicti fratres quieti sint de omnibus misericordiis; & quod ipsi & omnes homines sui liberi sint ab omni scotto & geldo, & omnibus auxiliis Regum, vicecomitum, & omnium ministralium eorum; & hidagio & carrucagio & danegeld, hornegeld & exercitibus & wapentace & scutagio & taillagio, lestagio & stallagio & de schiris & hundredis & placitis & querelis & warda & wardpeni & auerpani & hundredepeni & borenhalpeni & tethingpeni; & de operationibus castellorum, parcorum & pontium, clausuris & omni carreio & summagio & navigio, & domuum regalium edificatione & omnimodâ operatione.

Et prohibemus ne bosci eorum ad predicta opera vel ad aliqua alia ullo modo capiantur.

Et similiter bladum eorum vel hominum suorum ad castella munienda non capiantur.

Volumus etiam, quod liberè & sufficienter sine quâlibet occasione possint capere de omnibus boscis suis ad usus domûs sue quando voluerint, ne propter hoc in forisfacto de wasto vel in misericordiâ ponantur.

Omnes quoque terras suas, & essarta sua & hominum suorum jam facta, & que fient in posterum assensu regio, eis inperpetuum quieta clamamus de wasto & rewardo & de visu forestariorum & omnibus aliis consuetudinibus.

Concedimus etiam, quod ipsi fratres hospitalis & homines sui libeir sint & quieti ab omni theloneo & omni foro, & in omnibus nundinis & in omni transitu pontium, viarum & maris, per totum regnum nostrum & per omnes terras nostras in quibus eis dare libertates possimus; & omnia mercata sua & hominum suorum sint similiter in predictis locis ab omni theloneo quieta.

Concedimus etiam eis & confirmamus, quod si aliquis hominum suorum pro delicto suo vitam vel membrum debeat amittere, vel fugerit & judicio stare noluerit, vel aliud delictum fecerit pro quo debeat catalla sua perdere, & unde justitia fieri debeat in curiâ nostrâ, ipsa catalla sint predictorum fratrum.

Similiter si aliquis hominum *suorum* sit immerciatus erga nos pro quacunque causâ vel delicto vel forisfacto, mercie & merciamenta pecunie predictis fratribus reddantur; servatâ tantum Regis potestati justiciâ mortis & membrorum.

Hec omnia predicta, & omnia alia secularia servitiâ & consuetudines que in hoc scripto non comprehenduntur, eis concedimus & confirmamus in perpetuam elemosinam, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, quas regia potestas liberiores alicui domi religionis conferri potest, pro Dei amore & pro animâ Henrici Regis patris nostri, & R. fratris nostri quondam Regum Anglie, & pro salute nostrâ & matris nostre A. Regine, & omnium antecessorum & successorum nostrorum.

Et prohibemus super forisfacturam nostram, quod nullus eis vel hominibus suis contra hanc cartam nostram in aliquo forisfaciat.

Quia ipsos & omnes res & possessiones suas & hominum suorum in custodiam & specialem protectionem nostram suscepimus.

Hiis testibus,

Waltero Rothomag' archiepiscopo.
W. Eboroicens' ep'o.
Comite David.
Will'o, comite Arundell.
Will'o Marescallo, comite Pembroc'.
Rogero de Toeni.
Roberto, fil' Galteri.
G. de Glarinn'.

Dat' per manum Hub'ti Cant' archiep'i cancellar' nostr' apud Rupem Andel' xxx° die Augusti. Anno regni nostri primo.

Quod archiepiscopus Cantuar' habeat tres monetarios cum tribus cuneis in civitate Cantuar'.

A. D. 1199. An. 1 Johan.

Lib. MS. Arch. Cant. fol. 9. n. 7.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, & omnibus ministris & fidelibus suis, Francis & Anglis, salutem.

Sciatis nos concessisse & præsenti cartâ nostrâ confirmasse Deo & ecclesiæ Christi Cant' & venerabili patri nostro Huberto Cantuar' archiepiscopo, & omnibus successoribus suis ibi canonicè instituendis, tres monetarios cum tribus cuneis ad monetam fabricandam in civitate Cantuar' perpetuo habendos, quos dominus Rex Ricardus, frater noster, reddidit Baldwino Cant' archiep'o & successoribus suis, & cartâ suâ confirmavit.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quod prædictus archiepiscopus H. & successores sui habeant prædictos monetarios cum prædictis cuneis ita liberè, honorificè, & quietè, sicut aliquis prædecessorum suorum liberius & quietius monetarios suos cum cuneis suis habuit.

Hiis Testibus. *Roffens' Ep'o. S. Andr'. Com' David. Will' com' de Arundel. Will' de Humet, constab' Norm'. Hug' de Gernaco. Will' de Rupibus.*

Dat' per manus Simonis archid' Wellen' & Johannis de Gray, apud Cenom' xxix. die Sept' anno primo regni nostri.

Serjanteria in capellâ Regis & medietas caparum episcopal' concess' Waltero Buistard.

A. D. 1199. An. 1 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. D. D. 34.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. Sciatis nos dedisse & concessisse, & presenti cartâ confirmasse, Waltero Buistard pro servicio suo serjanteriam in capellâ nostrâ, scilicet illam quam Martinus de capellâ tenuit tempore H. Regis patris nostri; & preterea medietatem caparum episcopal' habenda & tenenda de nobis & heredibus nostris sibi & heredibus suis, cum omnibus ad predictam serjanteriam pertinentibus.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Walterus & heredes sui post ipsum habeant & teneant predictam serjanteriam, & predictam medietatem caparum episcopal' benè & integrè cum omnibus ad ea pertinentibus.

Test' *Waltero Rothom' archiep'o. Rogero Sancti Andr' episcopo. Willielmo Marescallo. R. com' Leicestr'.*

Dat' per manus S. Wellens' archid' .... Johannis de Grai, apud Cadamum, xxviij die Decembr' regni nostri anno primo.

Hugo Brunus comes March' & Radulphus comes Augi deveniunt ligii homines Regis Angliæ.

A. D. 1200. An. 1 Johan.

Cart. 1 Johan. p. 2. m. 28. dorso. in Turr. Lond.

SCIANT præsentes & futuri, quòd ego Hugo Brunus comes March' & ego Radulphus comes Augi sumus homines ligii domini nostri Johannis illustris Regis Angliæ, contra omnes homines & fœminas, qui vivere & mori possunt, & in omnibus, & per omnia honori & utilitati ejus pro toto posse nostro fideliter intendemus; & ad omnia jura sua perquirenda, recuperandâ & manutenenda, fideliter, pro toto posse nostro, eum adjuvabimus, contra omnes, & etiam contra illos, qui sunt vel erunt de genere nostro.

Nec aliquo modo, pro toto posse nostro sustinebimus, quod dominus noster Rex Angliæ, aliquò tempore vitæ nostræ in aliquo diminuatur, vel decrescat per consanguineos nostros, vel alios.

Et ad hæc omnia fideliter & bonâ fide observanda in perpetuum, fecimus eum securum, tàm per nos & sacramenta nostra, quàm per homines nostros & sacramenta eorum; quorum nomina hic scribuntur,

Gocelin' de Lezay.	*Laon Clareti,*
Guido' de Bernezy.	*Americ' Bucce,*
Hug' de Rupe orti.	*Willis de Perant.*
Regin' fratris sui.	*Bertram Vilarent.*
Eraldi de Prissax.	*Willielmi de Maere.*
Johannis de Erann'.	*Sim' de Ocman'.*
Willielmi Haler.	

Prædicti autem nominati securitatem præstiterunt ex parte meâ, scilicet H. com' March'.

Subscripti vero securitatem præstiterunt ex parte meâ, Radulphi com' Augi.

Magnatus de Metulo.	*Hugo de Bauzayco.*
Kalo, frater ejus.	*Gaufr' Roillet.*
Americus de Quersay.	

Acta sunt ista apud Cadom' mense Januarii, xxviij die mensis, anno domini Regis Johannis primo, coram
Willielmo de Humet, constabulario Normanniæ.
Willielmo Marescallo, comite Pembroc'.
Johanne de Pratell.
Gaufrida de Cella.
Gwarin' de Glapion.
Willielmo de Stagno.

Rex Angliæ prædictos comites pro ligiis suis agnovit.

A. D. 1200. An. 1 Johan.

Cart. 1 Joh. p. 2. m. 28. d. n. 10. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. omnibus ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Sciatis nos suscepisse dilectos & fideles nostros Hugonem comitem March' & comitem R. Augi in homines nostros ligios.

Nos autem eos tanquam fideles & ligeos homines nostros diligemus, promovebimus, & jura sua integrè contra omnes homines eis manutenebimus & defendemus bonâ fide; nec faciemus quod in aliquo jure suo, vel de aliquo, unde sunt vestiti & saisiti, dampnum vel dispendium incurrant per nos vel per nostros, nisi per judicium curiæ nostræ, quamdiu nobis fideliter servierint, & quamdiu voluerint stare judicio curiæ nostræ.

Et quod hæc omnia eis fideliter observabuntur, fecimus eis securitatem, tam per nos quam per eos quorum nomina subscribuntur, & per juramenta eorum,
Willielmum de Hum' constabular' Normanniæ.
Willelm' Marescall' com' de Pembroc'.
Gaufrid' de Cella.
Johan' Pecus, &
Will' de Pratell.
Guarin' de Glapion.
Will' de Stagn'.

Teste meipso apud Cadom' xxvij. die Januarii, anno regni nostri primo.

Americus vicecomes Toarcen' recognovit se esse ligium hominem Regis Angliæ.

A. D. 1200. An. 1 Johan.

Cart. 1 Joh. p. 1. m. 6. d. in Turr. Lond.

JOHANNES, &c. omnibus ad quos præsens scriptum pervenerit, &c. Noveritis quod Americus vicecomes Toarcen' recognovit se esse ligium hominem nostrum, dum nos ei signaverimus conventiones inter nos & ipsum factas, & dum, de assensu nostro & suo, dictum veredictum, de prædictis conventionibus, in respectum positum fuerit; nisi interim de assensu nostro & suo firma pax inter nos & ipsum facta fuerit.

Quod veridictum positum est in respectum usque in xv. dies à nativitate beati Johannis Baptistæ.

Nec interim pro aliquo munere possimus ei forisfacere, nec ipse nobis.

Testibus,

E. archiepiscopo Burdegal.	*Jouberto de Cyrcha.*
Rogero, sancti Andreæ episcopo.	*Gir' de Forinwall'.*
G. comite	*Willielmo de Kav'.*
R. comite de Leirc'.	*Willielmo ....*
B. comite Albin.	*Radulpho de Malo-leone.*
R. comite Augi.	*Willielmo de Malo-leone.*
W. Marescallo, comite de Pembroc'.	*Gaufr' de Cella.*
Gaufrido de Lizunac.	*Roberto de Tresgoz,*
W. constabulario Normanniæ.	*Gwar' de Glapion, &c.*

Forma pacis factæ apud Guleton inter Johannem Angliæ & Philippum Franciæ Reges.

A. D. 1200. An. 2 Johan.

Ex Rotulo in Thesaur. r.

PHILIPPUS, Dei gratiâ, Franciæ Rex, universis ad quos præsens carta pervenerit, salutem. Noveritis quod hæc est forma pacis factæ inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Johannem Regem Angliæ; scilicet quod ipse tenebit nobis pacem, quam Rex Ricardus frater ejus fecit nobiscum inter Exoldunum & Charrolium; exceptis iis, quæ per præsentem chartam excipiuntur, vel mutantur propter interceptiones, quas idem Rex Ricardus fecit de illâ, scilicet,

Quod Rex Johannes donavit nobis & hæredibus nostris, sicut rectus hæres Regis Ricardi fratris ejus, civitatem Ebroicarum & Ebroicen' cum omnibus feodis & dominiis, sicut subsequentes metæ determinant (metæ autem sunt positæ in mediâ viâ inter Ebroicinum & Novum Burgum) & totum id, quod erit intra has metas ex parte Franciæ, erit nostrum; id autem quod erit ex alterâ parte versus Novum Burgum, erit Regis Angliæ.

Et quantum terræ habebimus versus Novum Burgum, tantum terræ habebimus versus Conches, & versus Akenny; ad eandem mensuram, ex eâ parte ubi abbathia de Noa sita est, sicut aqua Itoniæ currit Guitebo, ubicumque sit, donavit nobis Rex Angliæ.

Tilleriæ cum pertinentiis suis, & Danvilla remanent Regi Angliæ; ita tamen quod dominus de Bruerolis habebit id, quod debet habere in dominatu de Bruerolis.

Concessit etiam de episcopatu Ebroicensi nobis id quod est intra has metas, unde episcopus Ebroicensis nobis & hæredibus nostris respondebit; idem autem episcopus Regi Angliæ & hæredibus suis respondebit de hoc, quod erit extra has metas.

Et sciendum quod neque nos, neque Rex Angliæ poterimus firmare intra metas constitutas intra Novum Burgum & Ebroicinum, neque apud Guitebo; neque Rex Angliæ ex parte suâ, neque nos ex parte nostrâ, nisi ubi firmatum est infra metas prædictas.

Præterea fortalitiæ de Porris & de Landes incontinenti diruentur, neque ibi aliæ fortalitiæ poterunt re-ædificari.

Hæc autem omnia, quæ comes Ebroicensis infra has metas tenebat, fecit nobis quittari, à recto hærede Ebroicensi de Vulcasione Normano, terra erit Regi Angliæ, & hæredibus suis; remanent feoda & dominium, sicut archiepiscopus Rothomagensis ex modo tenens erat, die quo fecit excambium de Andeliaco; totum residuum Vulcasino nobis remanet.

Nos vero non poterimus firmare retro Gamag' ex parte Norm' neque ultra finem forestæ Vernonis, sed infra; neque Rex Angliæ retro forestam Andel' poterit firmare, sed infra.

Dedit autem in maritagio Ludovico filio nostro cum filiâ Regis Castellæ, nepte suâ, feodum Exolduni; item feodum Erascarii, & feoda Bituresii, sicut Andreas de Calviniaco ea tenebat de Rege Angliæ: item de omnibus iis erimus nos saisiti, usque dum matrimonium prædictum sit consummatum; &, quicquid contingat de matrimonio, priusquam factum fuerit, nos tenebimus prædicta feoda totâ vitâ nostrâ; &, post decessum nostrum, redibunt prædicta feoda ad Regem Angliæ & hæredes suos, si prædictus Ludovicus hæredem non habuerit de prædictâ nepte Regis Angliæ.

Si vero Regem Angliæ mori contigerit, absque hærede de uxore suâ desponsatâ, cum prædictis feodis dedit eisdem in maritagium feodum Hug' de Gornaco citra mare Angliæ, sicut id tenet de ipso: & feodum comitis Albemarle citra mare Angliæ, & feodum comitis Pertici, sicut ea tenent de ipso citra mare Angliæ.

Præterea nobis dedit Rex Angliæ viginti millia marcarum sterlingorum, ad pondus & legem in quo fuerunt, (videlicet tredecim solidos, & quatuor denarios pro marcâ) propter rechatum nostrum, & propter feoda Britanniæ, quæ nos ipsi dimisimus; ipse vero recipiet Arturum in hominem, ita quod Arturus Britanniam tenebit de Rege Angliæ.

Item Rex Angliæ, sicut rectus hæres, tenebit de nobis omnia feoda, sicut pater ejus & frater ejus Rex Ricardus ea tenuerunt à nobis, & sicut feoda debent; exceptis supradictis quæ nobis remanent, sicut supradictum est.

De comite Engolesmi & vicecomite Lemovicen' sic erit; quod Rex Angliæ recipiet eos in homines, ita quod eis jura eorum dimittet.

De comitibus Flandriæ & Boloniæ sic erit; quod comes Flandriæ tenebit de terrâ nostrâ id, quod tenet.

Item nos ea, quæ tenemus de rebus comitis Boloniæ, feodum & dominium, & ea, quæ comes Pontini modo tenet, feodum & dominium, remanent nobis & comiti Pontini.

Propter hoc, quod comes Flandriæ tenet de rebus nostris, comes Flandriæ faciet nobis homagium ligium.

Et, si idem comes Flandriæ, aut aliquis hominum nostrorum, qui melius sint, aut debeant esse homines nostri quam Regis Angliæ, ipsi nobis malum vellent facere & nocere, Rex Angliæ non possit eos contra nos juvare vel manutenere; neque nos similiter homines sui, qui melius sint, aut debeant esse, quam nostri: salvâ formâ hujus pacis prædictæ.

In conventionibus istis Regi Angliæ habemus conventionem, quod ipse nepoti suo Othoni nullum auxilium faciet, nec per pecuniam, nec per milites, nec per gentem, nec per se, nec per alium, nisi per consilium & assensum nostrum.

De Arturo sic erit; quod Rex Angliæ non minuet eum nec de feodo, nec de dominio Britanniæ citra mare, nisi per rectum judicium curiæ suæ.

Rex Angliæ dedit nobis securitates de hominibus suis subscriptis, scilicet,

Baldwino, comite Albæ Marlæ.	*Roberto de Herefort.*
Comite Willielmo Marescallo.	*Johanne de Pratell.*
Hugone de Gornaco.	*Willelmo Kaer.*
Willelmo de Humet, constabulario Normanniæ.	*Rogero de Toen.*
	Garino de Glapion.

Qui juraverunt hoc modo, quod ipsi cum omnibus feodis suis citra mare ad nos venirent, si hanc pacem Rex Angliæ nobis non teneret, sicut est divisa.

Nos quoque similiter dedimus ei securitates de hominibus nostris subscriptis, scilicet,

De comite Roberto Drocar.	*Galtero Camerar' patre.*
Gaufrido, comite Pertici.	*Vascon' filio ejus.*
Gervasio de Castello.	*Philippo de Leucis.*
Willelmo de Gapland.	*Galtero Camerario minore.*
Burch de Roia.	

Qui similiter juraverunt, quod, cum omnibus feodis suis ad Regem Angliæ irent, si nos hanc pacem ei non teneremus, sicut est divisa.

Nos autem & ostagii prænominati hæc omnia prædicta bonâ fide, & sine malo ingenio, fideliter & firmiter observanda juravimus; quod ut perpetuum robur obtineat, præsentem paginam sigilli nostri auctoritate roboravimus.

Actum apud Guleton anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo, mense Maio.

Innocentius III. Papa imperat prælatis Anglicanis, quod sine pecuniâ, quam petunt, numeratâ excommunicatos absolvant.

A. D. 1200. An. 2 Johan.

Exemplif. Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, ac aliis ecclesiarum prælatis, in regno Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad aures nostras, karissimo in Christo filio nostro, Rege Anglorum illustri significante, pervenit, quod nonnulli ex vobis, cum in homines ejusdem Regis, pro contumaciâ, vel aliis eorum excessibus, excommunicationis sententiam .... proferunt, nolunt postmodum ipsam, nisi prius solutâ sibi certâ pecuniæ quantitate, vel de solvendâ illâ sufficienti cautione præstitâ, relaxare.

Cum igitur non solum à malo, set ab omni specie mali sit, secundum Apostolum, abstinendum, & absolutionis beneficium denegari non debeat illud humiliter postulanti, universitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus, super præmissis, studeatis taliter providere, quod nullatenus ejusdem Regis seu alterius jus lædatur, aut justè, propter hoc, possit scandalum aliquod suboriri.

Nos enim non possumus, sicut etiam nec debemus, indebita ipsius gravamina vel injurias tolerare.

Dat' Lugdun' x. kal' Julii, pontificatûs nostri anno tertio.

De salvo conductu pro vicecomite Lemovicen'.

A. D. 1200. An. 2 Johan.

Cart. 2 Johan. p. 1. & 2. insimul. m. 34. d.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. vic' Lemovicen' salutem.

Audivimus ea, quæ nobis mandâstis per dilectos & fideles nostros dominum Burgal' archiepiscopum, & fratrem Petr' de Vernol, & vobis mandamus quatinus ad nos securè apud Luziniac accedatis, die Mercurii proximâ post festum apostolorum Petri & Pauli, si fieri potest, vel in crastino mane.

Et vobis salvum ire, stare & redire damus; &, ad majorem securitatem, mittimus vobis obviam,

Dominum Burdegal, archiepiscopum,
Fratrem P. de Vernol, &
Comitem Willielmum Marescallum, &
G. de Cella, senescallum nostrum Pictaviæ.

Apud Luziniac: mandantes quòd securè illuc veniatis.

Teste meipso apud Chinonem, xxv. die Junii.

Innocentius III. Papa indulget ecclesiasticorum beneficiorum patronis quod, quos volunt, præsentare possint idoneos.

A. D. 1200. An. 2 Johan.

Exemplif. Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis universis ecclesiarum patronis, per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Fervens Anglorum meretur devotio, ut eos apostolica sedes, tanquam speciales filios, brachiis maternæ affectionis amplectens, & favore ipsos muniat oportuno, ac efferat gratiæ privilegio potioris; hinc est quod nos, vestris supplicationibus inclinati, volentes jura vestra illæsa servari, universitati vestræ, ut ad ecclesiastica beneficia, in quibus jus patronatûs habetis, cum ea vacare contigerit, præsentare illis, ad quos eorumdem beneficiorum spectat collatio, personas ydoneas, quæ velint & possint in eis utiliter deservire, absque cujuslibet contradictionis obstaculo, liberè, prout ad vos pertinet, valeatis, auctoritate præsentium indulgemus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Lugdun' iii. non. Augusti, pontificatûs nostri anno tertio.

Ejusmodi indulgentia prælatis concessa.

A.D. 1200. An. 2 Johan.

Exemplif. Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Vestra meretur devotio, ut vos apostolica sedes oportuno favore muniat, & gratiæ privilegio efferat specialis; hinc est quod nos, vestris supplicationibus inclinati, volentes jura vestra illæsa servari, universitati vestræ, ut beneficia ecclesiastica ad collationem vestram spectantia, cum ea vacare contigerit, conferre personis idoneis quæ velint & possint in eis utiliter deservire, absque cujuslibet contradictionis obstaculo, liberè, prout ad vos pertinet, valeatis, auctoritate præsentium indulgemus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Lugdun' iii. non. Augusti, pontificatûs nostri anno tertio.

Rex concessit Willielmo Marescallo, comiti de Penbroc' donationem baculi pastoralis abbatiæ de Nuthlegh.

A.D. 1200. An. 2 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. N. 44.

JOHANNES, Dei graciâ, Rex Anglie, dominus Hybernie, dux Normannie, Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, & omnibus ballivis suis, salutem.

Sciatis nos, propter amorem quem erga dilectum & fidelem nostrum Willielmum Marescallum, comitem de Penbroc' habuimus, & propter bonum & fidele servicium quod ipse nobis fecit, dedisse & concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse, ei & heredibus suis, donacionem baculi pastoralis abbacie de Nuthlegha que est in feodo suo; habendam & tenendam imperpetuum, cum omnibus rebus & libertatibus & liberis consuetudinibus ad donacionem baculi pastoralis pertinentibus.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Willielmus Marescallus & heredes sui post eum habeant & teneant de nobis & heredibus nostris predictam donacionem baculi pastoralis, benè & in pace, liberè, integrè, plenariè & honorificè, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis.

Test' *R. comite Mellet & R. comite Cestr'. R. com' Legrcestr'. W. de Humet constabulario Norm'. G. de Cella. Robert' de Tresgoz. Roberto de Turneham.*

Dat' per manum S. archid' Wellen' apud Reglam' xvj. die Augusti, regni nostri anno secundo.

Salvus conductus pro Griffino filio Resi.

A.D. 1200.—An. 2 Johan.

Cart. 2 Joh. p. 1. & 2 insim. 28. d. in Turr. Lond.

REX, &c. Griffino, filio Resi, salutem. Mandamus tibi quod securè venias ad nos, quia recepimus te in salvo conductu nostro in eundo & redeundo ad nos.

Teste meipso apud Chelwurth, xxij. die Octobris.

Salvus conductus pro Rege Scotorum.

A.D. 1200. An. 2 Johan.

Cart. 2 Joh. p. 1. & 2. insim. m. 28 d. in Turr. Lond.

REX, &c. W. eâdem gratiâ Regi Scotiæ, salutem.

Miseramus vobis conductum qualem sufficere credebamus ad vos conducendos; verum, quia, sicut per nuncios vestros accepimus, scilicet abbatem de Aberbrothot, Willielmum Cumin, & Willielmum Giffard, ignorastis quod conductum vobis miseramus, ex habundanti dilectione ad vos mittimus dilectos & fideles nostros, R. episcopum sancti Andreæ, Saher de Quinci, Hugonem de Moreuill, & Ricardum Mallabissi, per ipsos & per has litteras nostras patentes salvum vobis & hiis, quos vobiscum ducetis, conductum prestantes ad nos veniendi & in curiâ nostrâ moram faciendi, & salvo & securè in partes vestras redeundi.

Teste G. filio Petri apud Gloucestr' xxx. die Octobris.

Littera vicecomitis Thoarcensis, de Alienora matre Regis ægrotante.

A.D. 1200. An. 2 Johan.

Cart. 2 Joh. p. 1. & 2. insim. m. 8. d. in Turr. Lond.

VENERABILI domino suo Johanni, Dei gratiâ, &c. Americus vicecomes Thoarc' suus homo fidelis per omnia, salutem & servitium tam devotum quam debitum.

Noverit vestra sublimitas quod Alienora Regina, domina mea, mater vestra, infirmitate oppressa apud Fontem Ebraudi, me mandavit ut, ad eam visitandam in suæ infirmitatis gravamine festinarem; devoto animo festinavi coram ipsâ; me assistente, se nimium exhilaravit, &, de vobis inter me & ipsam facto colloquio, super omnibus cum eâ conveni, &, sicut vobis per literas suas scribit, sic extitisse notifico testimonio veritatis.

Sciatis, domine, quod semper patri vestro fidelis extiti, & fratri vestro, Regi Ricardo, in suis servitiis me fidelem exhibui, vobis vero hucusque in veritate & in fideli servitio non defui, & inter me & vos nil contrarietatis incidit, præter quædam verbecula iræ.

Sicut autem semper vobis & vestris, tanquam homo vester ligius, fidelis adfui, ita adhuc fidelem me vobis exhibeo, & terram meam, & totum posse meum, & amicos meos voluntati vestræ & vestro servitio expono.

Interea vobis notifico, domine, per illam petitionem, quam vobis de filio meo homine vestro proposui, si excellentiæ vestræ compleri digna videbitur, meis precibus compleatis.

Sane non possum evitare quin vos rogem pro amicis meis; unde vos rogo quatinus bonam pacem confirmari velitis inter vos & H. comitem Marchiæ; & sciatis quod, nisi meo rationabili consilio vobiscum pacificè, honore vestro salvo, convenire voluerit, me cum toto posse meo habebit amplius suum hostem.

Insuper vobis supplico quatinus, completis vestris negotiis in Anglia, ad terram vestram, partem regni vestri, festinanter accedatis; quia magnum opus esset in partibus istis vestrâ præsentiâ; &, in adventu vestro, apud Thoarc' castrum vestrum hospitari veniatis; & adventum vestrum, quem multum desidero, mihi significetis; quia, ubi me mandaveritis, obviam vobis ibo.

Ad ultimum, quantum possum affectuosius, vos deprecor quatenus, sicut vos & terram vestram verâ dilectione diligo, me & terram meam diligatis, & eam vobis expositam tanquam vestram ab omni obstaculo defendetis.

Alienora Regina, ægrotans apud Fontem Ebraudi, scribit filio suo, Johanni Regi, de servitio prædicti vicecomitis.

A.D. 1200. An. 2 Johan.

Cart. 2 Joh. p. 1. & 2. insimul. m. 8 d. in Turr. Lond.

KARISSIMO filio suo, &c. Johanni, Dei gratiâ, Alienora, eâdem gratiâ, &c. & Dei benedictionem cum suâ.

Noveritis, karissime fili, quod mandavimus consanguineum vestrum & nostrum Americum vicecomitem Thoarc' ut veniret apud Fontem Ebraudi visitare nos in infirmitate nostrâ, & venit; unde, Deo gratias, convalescimus melius quam solemus.

Præterea sciatis, quod ego & fidelis vester Guido de Dina tantum ei rogavimus & monstravimus, ut esset omnino in servitio vestro, sicut ipse qui nullam injuriam vobis fecit, nec aliquid de terrâ vestrâ injustè tenuit, ut alii barones vestri Pictaviæ faciunt.

Et item ei monstravimus, quod magnum pudorem & peccatum deberet habere, quia patiebatur alios barones vestros injustè dishæreditare vos: ille autem audiebat, & insimul intelligebat verba nostra; &, quod ei jus & rationem diximus, nobis libenter & animo libenti concessit, quod ille, & terræ, & castra sua amodo ad præceptum & voluntatem vestram erant, quicquid antea fecisset: et amici sui, & alii, qui terram & castra vestra saisierant sine licentiâ & voluntate vestrâ, nisi placitum & voluntatem ves-

tram facere, & ea, quæ injustè saisierint, in pace reddere voluerint, contra eos cum omni posse suo erit, tantum ut saisitus sis; & amplius, ut frater vester Ricardus Rex Angliæ fuit, die quo laboravit in extremis.

Et quia nobis benignè concessit ea quæ rogavimus, scilicet quod erit in servitio vestro benè & fideliter contra omnes mortales, ego, quæ vestra mater sum, & fidelis vester Gwido de Dina, manucepimus quod versus eum eritis, ut dominus versus legalem hominem suum existere debet; & ego & fidelis vester, Guido de Dina, plegii sumus quod faciet quicquid vobis mandamus, & literæ suæ quas vobis mittit.

Rogamus igitur nos attentius & salubriter monemus quatinus, salvis negotiis vestris in Anglia, ad partes Normanniæ festinetis transfretare, & omnem voluntatem vestram nobis & prædicto vicecomiti Thoarc' significare velitis; quia, ut prædiximus, ipse paratus est adquiescere in omnibus mandato vestro & voluntati; &, ad mandatum vestrum, ad vos accedere in Angliam, sive in Normanniam, aut ubicumque vestræ placuerit voluntati, & adventum vestrum multum desiderat.

Ad hæc autem audienda & facienda interfuit fidelis vester Guido de Dina, constabularius de Alvernia.

Teste meipsâ & eodem Guidone apud Fontem Ebraudi.

Carta domini Regis, civibus Dublin' concessa.

A. D. 1200.
An. 2 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. I. 23.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. Sciatis nos concessisse & hâc chartâ nostrâ confirmasse civibus nostris de Dubelin, tam extra muros quam infra muros manentibus usque ad metas ville, quod habeant metas suas sicut probate fuerant per sacramentum proborum virorum de civitate ipsâ, per preceptum Regis Henrici patris nostri: scilicet, ex parte orientali de Dubelin, & australi parte pasturam que durat usque ad portam ecclesie sancti Keyvini, & sic per viam usque ad Kilmerecaregan, & sic per divisam terre de Dunenelbroc' usque ad Dother' & de Dother' usque ad mare, scilicet ad Clarade juxta mare, & de Clarade usque ad Renivelan'.

Et in occidentali parte de Dublin' ab ecclesiâ sancti Patricii per vallem usque ad Karnanclonegunette, & exinde usque ad divisam terre de Kilmenan, & ultra aquam terre de Kilmenan juxta Avenclith usque ad vada de Kilmehanoe, & ultra aquam de Avenclith versus boream per Ennoc Neganhoe; & deinde usque ad orrea sancte Trinitatis, & de orreis illis usque ad Furcas.

Et sic per divisam inter Climlith & Crinan usque ad Tolekan, & deinde usque ad ecclesiam sancte Marie de Houstmanebi: & quod habeant omnes libertates & liberas consuetudines subscriptas.

Libertates autem quas ei concessimus sunt hec; scilicet, quod nullus civis de Dublin' placitet extra muros ville de ullo placito, preterquam de placitis de exterioribus tenementis que non pertinent ad hundredum ville; & quod sint quieti de murdro infra metas ville; & quod nullus civis faciat duellum in civitate de aliquo appello quod quisquam versus eum facere possit, si purgabit se per sacramentum quadraginta hominum ipsius civitatis, qui legales sint.

Et quod nemo capiat hospitium infra muros per assisam vel per liberationem marescallorum, contra voluntatem civium.

Et quod sint quieti de theloneo & lestagio & passagio & pontagio & de omnibus aliis consuetudinibus per totam terram & potestatem nostram.

Et quod nullus judicetur de misericordiâ pecunie nisi secundum legem hundredi, scilicet per forisfactam quadraginta sol' unde is qui in misericordiam inciderit, quietus erit de medietate, & aliam medietatem dabit in misericordiâ, exceptis tribus misericordiis; scilicet de pane & cervisiâ & vigiliâ, que misericordie sunt de duobus solidis & sex denariis; unde medietas condonabitur, & alia medietas reddetur in misericordiâ.

Et quod hundredum tantum semel teneatur in septimana; & quod in nullo placito possit quis causari per Meskenningam; & quod justè habeant terras & tenuras suas & vadimonia sua & debita per totam terram & potestatem nostram, quicunque ea debeat; & quod possint distringere debitores suos per namia sua in Dublin' & quod de terris & tenuris que infra villam sint rectum eis teneatur secundum consuetudinem civitatis; & quod de debitis que accommodata fuerint in civitate & de vadimoniis ibidem factis, placita in civitate teneantur secundum consuetudinem civitatis; & quod, si quis alicubi in terrâ vel potestate nostrâ ceperit theloneum de hominibus civitatis, si non reddiderit postquam requisitus fuerit reddere, prepositus civitatis capiat inde namium apud Dublin' & distringat reddere.

Et quod nullus extraneus mercator emat infra civitatem de homine extraneo blada vel coria vel lanam, nisi de civibus; & quod nullus extraneus habeat tabernam de vino nisi de navi; hâc autem libertate nobis reservatâ, quod de qualibet navi quam illuc cum vinis venire contigerit, ballivus noster loco nostri eliget duo dolia vini, quecunque voluerit in navi, unum scilicet, ante malum, aliud retro malum, ad opus nostrum pro quadraginta sol' unum scilicet pro viginti sol' & aliud pro viginti sol' & nichil amplius inde accipiet, nisi ad gratum mercatoris.

Et quod nullus extraneus vendat pannos in civitate ad decisionem; & quod nullus extraneus mercator venerit in villam cum mercibus suis, pro mercibus suis vendendis, nisi per quadraginta dies; & quod nullus civis Dublin' alicubi in terrâ vel potestate nostrâ namietur vel distringatur pro aliquo debito, nisi sit debitor vel plegius.

Et quod possint maritare se & filios & filias & viduas, sine licentiâ dominorum suorum.

Et quod nullus dominorum suorum propter forenses terras habeat custodiam vel donacionem filiorum vel filiarum suarum, aut viduarum, sed tantum custodiam tenementorum suorum que sunt de feodo suo, donec etatem habeant; & quod nulla recognitio fiat in civitate; & quod habeant omnes rationabiles geldas suas, sicut burgenses de Bristol habent vel melius habere consueverunt; & quod nullus civis cogatur replegiare aliquem, nisi ipse voluerit, quamvis sit super terram suam manens.

Concessimus etiam eis omnes tenuras infra muros & extra muros usque ad predictas metas, ad disponendum inde pro voluntate suâ per communem assensum civitatis in mesagiis & virgultis, in edificiis super aquam & alibi, ubicunque fuerint in villâ, tenendas in liberum burgagium; scilicet per servitium Landgabli quod reddit infra muros.

Concessimus etiam, quod quilibet eorum possit se emendare, quantum poterit, in edificiis faciendis, ubicunque voluerint, super ripam sine dampno civium & villate; & quod habeant & possideant omnes terras & placeas vacuas, que infra predictas metas continentur ad voluntatem eorum edificandas.

Concessimus etiam eis, quod neque templarii neque hospitallarii habeant aliquem hominem, vel aliquod messagium quietum de communibus consuetudinibus civitatis infra predictas metas, nisi unum solum.

Hec omnia concessimus, salvis tenuris & terris omnium eorum qui terras & tenuras habent, & cartam nostram inde extra muros usque ad predictas metas, quod non possit civitas de terris illis sicut de aliis disponere, sed faciant communes consuetudines civitatis sicut alii cives.

De illis autem hoc dictum est, qui chartam nostram habuerint de aliquibus terris infra easdem metas extra muros, antequam civitati predictas libertates & hanc chartam concessimus.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predicti cives nostri de Dublin' & heredes sui post ipsos habeant & teneant omnes predictas libertates & liberas consuetudines suas, sicut prescriptum est, de nobis & heredibus nostris, sicut eas unquam melius & integrius habuerunt quando bone fuerunt, benè & in pace & honorificè absque omni impedimento vel molestiâ quam aliquis eis inde faciat: sicut charta nostra quam eis fecimus, dum essemus comes Moreton' rationabiliter testatur.

Preterea dedimus & concessimus & hâc chartâ nostrâ confirmavimus eisdem civibus Dublin' & heredibus eorum, medietatem aque de Avenclith ad piscandum cum omnibus ad eam pertinentibus, habendam & tenendam de nobis & heredibus nostris imperpetuum liberè & quietè & integrè.

Confirmavimus etiam eis omnes libertates, leges & liberas consuetudines quas habuerunt de dono nostro dum essemus comes Moreton', sicut eas unquam melius & liberius & integrius habuerunt, & prohibemus ne quis eos contra hec in aliquo vexet vel disturbet, super forisfacturam nostram.

Test' hiis, *G. Baton' episcopo.*
G. fil' Petri com' Essex.
R. com' Melleti.
Roberto de Haret.
Petro de Pratell.
Gaufr'o de Constant.

Dat' per manum S. archidiacon' Wellens' apud Upton, vij. die Novembr' anno regni nostri secundo.

Innocentius III. Papa favore suo prosequitur priorem & canonicos sanctæ Trinitatis apud London.

A.D. 1201.
An. 2 Johan.

Ex orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, priori & canonicis sanctæ Trinitatis Londonien' salutem & apostolicam benedictionem.

Annuere consuevit sedes apostolica piis votis, & honestis petentium precibus favorem benivolum impertiri; ea propter, dilecti in Domino filii, vestris precibus annuentes, ecclesiam vestram cum omnibus bonis, tàm ecclesiasticis quàm mundanis, quæ impræsentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, vel aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus.

Specialiter autem de Lesnes, de Braching, de Toreham, de Welcumstrowe, de Bromfeld, de Alfiswic, de Nutele, sancti Botulfi extra portam quæ Alegate vocatur, omnium sanctorum super muros civitatis London', sancti Michaelis in viâ quæ vocatur Alegate, & de Bixle ecclesias, cum omnibus earum pertinentiis, sicut eas justè ac pacificè possidetis, vobis, & per vos ecclesiæ vestræ auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Auctoritate præsentium inhibentes, ne quis in vos vel vicarios vestros, sine manifestâ & rationabili causâ, excommunicationis audeat sententiam promulgare.

Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis januis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis campanis, suppressâ voce, divina officia celebrare.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis, confirmationis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat' Lateran' ij. id' Januarii, pontificatûs nostri anno iij.

Sigillo avulso.

Rex concessit Gulielmo de Braosa honorem de Limeric.

A.D. 1200. An. 2 Johan.
Cart. 2 Joh. n. 38. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex, &c. Sciatis nos concessisse & presenti cartâ confirmasse Gulielmo de Brâosa honorem de Limeric cum omnibus pertinentiis suis; retentis in dominico nostro civitate Limeric & donatione episcopatuum & abbatiarum; & retentis in manu nostrâ cantredo Osmannorum & sanctâ Insula, sicut Rex Henricus pater noster honorem illum dedit Philippo de Braosa avunculo predicti Gulielmi; habendum & tenendum sibi & heredibus suis de nobis & heredibus nostris per servicium sexaginta militum, excepto servicio Gulielmi de Burgo de omnibus terris & tenementis suis quecunque de predicto honore tenuit, & de quocunque ea tenuit die natalis Domini proxima post secundam coronationem nostram, que nos retinuimus in manu nostrâ & heredum nostrorum, unà cum predictis que retenta sunt in manu nostrâ; & exceptis hiis omnibus que ad coronam regiam pertinent. Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Gulielmus de Braosa & heredes sui post eum habeant & teneant predictum honorem de Limeric; illis exceptis que bone memorie Henricus Rex pater noster & nos retinuimus in dominico & manu nostrâ, cum omnibus pertinentiis suis in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in vivariis & piscariis & stagnis, in viis & semitis, & in omnibus aliis locis & aliis rebus ad honorem illum pertinentibus; benè & in pace, liberè & quietè, integrè & honorificè, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis; & etiam adeo liberè, ut alii capitales barones nostri de Hibernia liberius tenent per predictum servicium.

Testibus, *Huberto Cantuar' archiepiscopo; R.s. Andrei episcopo; Ranulpho com' Cestr'; R. com' Leycestr'; Galfrido filio Petri, com' Essex; Gulielmo Briewer; Huberto Bardolph; Waltero de Lacy; Simone de Pateshull'.*

Dat' per manum Simonis archidiaconi Wellensis apud Lincoln' xij°. die Januarii, regni nostri anno secundo.

Pro Willielmo de Ferrariis, comite Derbien' de concessione terræ de Drakelawe per servitium unius arcûs, unius pharetræ, & duodecim sagittarum.

A. D. 1201. An. 2 Johan.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 26.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos dedisse & concessisse, & presenti chartâ confirmasse Willielmo de Ferrariis comiti de Derbi & heredibus suis servitium Willielmi de Greseleia & heredum suorum, de terrâ de Drakelawe, quam de nobis tenuit idem Willielmus, per liberum servitium unius arcûs, & unius pharetre, & duodecim sagittarum per annum pro omni servicio, ut scilicet idem Willielmus de Greseleia & heredes sui terram illam per servitium illud teneant de *ipso comite & heredibus suis; & ipse comes &* heredes sui servitium *illud nobis et heredibus nostris inde faciant imper*petuum.

Test' *J. Norwic'* episcopo & *pluribus aliis.*

Dat' per manum S. archid' Well' apud Bernewell *xvii. die Martii,* anno regni nostri secundo.

Litteræ patentes super edificatione & sustentatione pontis London'.

A.D. 1201. An. 3 Johan.
Pat. 3 Joh. m. 2. n. 9. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei graciâ, Rex Angliæ, &c. dilectis & fidelibus suis majori & civibus London' salutem.

Attendentes qualiter circa pontem Xanton' & pontem de Rupella Deus à modico tempore sit operatus, per sollicitudinem fidelis clerici nostri Isenberti magistri scolarum Xanton' viri utique literati & honesti, ipsum, de consilio venerabilis patris in Christo H. archiepiscopi Cantuar' & aliorum, rogavimus & monuimus & eciam coegimus, ut pro vestrâ & multorum utilitate de ponte vestro faciendo curam habeat diligentem; confidimus enim in Domino, quod idem pons tam necessarius vobis & omnibus transeuntibus, ut scitis, per ejus industriam, faciente Domino, poterit in proximo consummari.

Et ideo volumus & concedimus, quod, salvo jure nostro, & conservatâ indempnitate civitatis London' census ædificiorum quæ super pontem prædictum idem magister scolarum faciet fieri, sint imperpetuum, ad eundem pontem reficiendum & operiendum & sustentandum.

Quia igitur idem pons tam necessarius sine vestro & aliorum auxilio perfici non poterit, mandamus vobis exhortantes, quatinus memoratum Isenbertum & suos pro vestrâ utilitate pariter & honore sicut decreverit, benignè recipiatis & honoretis, in hiis quæ dicta sunt consilium & auxilium vestrum eidem unanimiter impendentes; quicquid enim boni & honoris eidem Isenberto feceritis, nobis factum reputare debetis. Si quis vero eidem Isenberto vel suis in aliquo forisfaciat, quod non credimus vos illud eisdem faciatis, quam citius ad vos pertinet emendari.

Teste meipso apud Molmell xviij. die Aprilis.

Carta archiepiscopo Cantuar' concessa, de magnis assisis tenend' apud Cantuar'.

A.D. 1201. An. 3 Johan.
Bibl. Cotton. Vespasian C.XIV. fol. 270.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse & præsenti cartâ confirmasse venerabili patri nostro Huberto, Cantuar' archiepiscopo, & successoribus suis imperpetuum, quod habeant in curiâ suâ magnas assisas de terris quæ tenentur in gavelkinde de feodo ecclesiæ Cantuar' in Cantia; ita scilicet quod idem archiepiscopus rogabit nos, vel capitalem justiciarium nostrum, & nos vel illi mittemus aliquem de justiciariis nostris in curiam ipsius archiepiscopi, in cujus visu & præsentiâ assisæ illæ teneantur.

Et quicumque de hominibus de feodo ecclesiæ Cantuar' inciderint in misericordiam per assisas illas, illorum misericordiæ erunt archiepiscopi Cantuar'; aliorum vero hominum misericordiæ, qui per assisas illas in misericordiam incident in curiâ archiepiscopi, nostræ erunt.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quòd prædictus archiepiscopus & successores sui habeant & teneant assisas illas in curiâ suâ liberè, & quietè, & sine omni impedimento, & contradictione, sicut prædictum est cum misericordiis hominum de feodo ecclesiæ Cantuar' imperpetuum tempore nostro & tempore hæredum nostrorum; & prohibemus districtius, ne quis contra hanc concessionem nostram in aliquo venire præsumat.

Testibus,

E. Eliens' } *epi's.*	*Garin' fil' Geraldi.*
S. Bathon' }	*Petro de Stoke.*
G. filio Petri com' Essex.	*Ricardo de Riveriis.*
W. Marescallo, com' de Pembr'.	*Roberto de Tateshall.*
Roberto de Harecourt.	

Dat' per manum Simonis, archidiaconi Wellen' apud Rupem Aurinall, iiij° die mensis Maii, anno regni nostri tertio.

De terris tentis de ecclesiâ Cantuar' in Gavelkinde, ad feoda militaria convertendis.

A. D. 1201. An. 3 Johan.
Lib. MS. Cant. Arch. fol. 11. n. 14.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus, salutem.

Sciatis nos concessisse & præsenti cartâ nostrâ confirmasse venerabili patri nostro in Christo Huberto Cantuar' archiep'o & successoribus suis imperpetuum, quod liceat eis terras, quas homines de feodo ecclesiæ Cantuar' tenent in gavelkunde, convertere in feoda militaria; & quod idem archiep' & successores sui eandem in omnibus potestatem & libertatem habeant imperpetuum, in homines illos qui terras easdem, ita in feoda militum conversas, tenebunt, & in hæredes eorum, quam ipse archiep' habet, & successores sui post eum habebunt, in alios milites de feodo ecclesiæ Cantuar' & in hæredes eorum. Et homines illi, & hæredes eorum, eandem per omnia libertatem habeant in perpetuum, quam alii milites de feodo ecclesiæ Cantuar' & hæredes eorum habent. Ita tamen quod nihilominus consuetus redditus denariorum reddatur integrè de terris suis, sicut prius; & xenia, andragia, & alia opera, quæ fiebant de terris eisdem, convertantur in redditum denariorum æquivalentem, & redditus ille reddatur, sicut alius redditus denariorum.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quod quicquid prædictus archiep' & successores sui post eum de terris illis in feoda militum secundum præscriptam formam convertendis, fecerint, ratum imperpetuum & stabile permaneat. Et prohibemus ne quis contra factum ipsius archie'pi vel successorum suorum in hâc parte venire præsumat.

Test. *E. Eliens. & S. Bathon' epis'. G. fil' Petri com' Essex. Will' marescallo com' de Penbroc. Rob' de Harcourt. Garin' fil' Geraldi. Petro de Stoke. Ric. de Riveriis. Roberto de Tateshall.*

Dat' per manum Simonis archidiaconi Wellen' apud Rupem Aurivall. iv. die Maii, anno regni nostri tertio.

Rex queritur de superbiâ Regis Franciæ, & pace violatâ.

A.D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 2. in Turr. Lond.

REX, &c. omnibus per regnum Angliæ constitutis, &c. Mittimus ad vos venerabiles patres nostros in CHRISTO dominum Cantuariensem archiepiscopum, & episcopum Elyensem, qui portaverunt verba de quibus tractabatur inter nos & Reges Franciæ.

Ipsi autem vobis exponent quantam humilitatem, & quantam mensuram ei obtulimus: & quantam & qualem in eo semper invenerunt superbiam, & qualiter contra formam pacis inter nos factæ & firmatæ, manifestè venit; quibus fidem habeatis tanquam nobis, in hiis quæ inde vobis proponent.

T. meipso apud Pontem Arch' xi. die Maii.

Forma pacis cum Leulino ap Jorweth, principe Walliæ.

A.D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 3. in Turr. Lond.

HÆC est forma pacis quâ Leulinus, filius Jorvert, venit ad servitium domini Regis primo, coram Roberto Bangorensi & R. de Sancto Asaph' episcopis, & domino Galfrido filio Petri comite Essex, justiciario domini Regis, & baronibus multis, & pluribus aliis. Juravit idem Leulinus, & majores terræ suæ post eum juraverunt fidelitatem domini Regis Johannis, contra omnes homines se imperpetuum observaturos, de suâ vitâ, & membris suis, & de suo terreno honore.

Et idem Leulinus recepit, de manu domini justiciarii, saisinam omnium tenementorum suorum quæ tunc possidebat, & in pace tenebat usque adventum domini Regis in Angliam; & cum dominus Rex in Angliam venerit, idem Leulinus, ad mandatum ejus, veniet ad eum, & homagium ei faciet, sicut domino suo ligio, de prædictis tenementis; &, homagio facto, in pace redibit ad propria; nec ab aliquo implacitabitur donec in patriâ suâ competentem receperit summonitionem.

Et dominus Rex omnia retro forisfacta, ante diem pacis, siqua sunt, ei condonabit; si vero postmodum aliquis querelam moverit super aliquo tenementorum suorum prædictorum, in ejus electione erit utrum causa illa tractetur secundum legem Angliæ, vel secundum legem Walliæ; & non respondebit alicui nisi de proprietate tantum, exclusâ penitus quæstione possessionis.

Et si secundum legem Angliæ causam illam tractari elegerit, dominus Rex ponet curiam suam in Anglia in loco competenti, & ibi quod justum fuerit, secundum legem illam judicabitur. Si autem legem Wallensem elegerit, quicunque eum super prædictis in causam traxit, post discernetur utrum ipse Leulinus curiam suam habere debeat vel non: quam si habuerit, causam illam in curiâ suâ tractabit; si vero curiam suam non habuit, dominus Rex mittet de fidelibus suis viros discretos in terram Lewlini, de quâ quæstio fuit, coram quibus, à Wallensibus ad hoc electis, in partibus non suspectis, quod justum fuerit, statuetur, & à partibus firmiter observabitur; similiter fiet de omnibus aliis, de quibus de cætero querelæ venient ad dominum Regem vel justic' ejus de ipso Leulino.

Porro, si idem Leulinus, aut sui, domino Regi, vel suis forisfecerint post pacem prædictam, dominus Rex fideli consilio domini Cantuar' archiepiscopi, & domini Galfridi filii Petri justic' vel alterius illorum, si ambo interesse non poterint, & aliorum fidelium suorum emendationem recipiet, nichilominus prædictâ pace observatâ.

Dominus etiam Cantuar' & dominus G. filius Petri justic' episcopi, comites, barones, qui huic paci componendæ interfuerunt, ad honorem DEI & domini Regis, causam Leulini secundum justitiam fovebunt.

Præterea, si qui dampna in terrâ domini Regis fecerint, & in terram Lewlini venerint, & dampna passi, vel alii eos cum clamo & cornu usque ad terram prædicti Leulini insecuti fuerint, idem Leulinus dampna restituet, & de malefactoribus justitiam faciet. Si vero malefactores terræ domini Regis per terram ipsius Leulini furtivè transierint, vel ibi se occultaverint, super sacramentum suum promisit, quod omnem diligentiam adhibebit ad hoc emendandum, sicut faceret si dampna sibi vel terræ suæ illata essent.

Facta fuit pax ista iij. anno regni Regis Johannis, v. idus Julii.

Et ad majorem hujus rei securitatem, dominus Cantuar' & dominus G. filius Petri justic', sigilla sua huic scripto apposuerunt, & pepigerunt quod dominus Rex pacem istam sigillo suo confirmabit.

Conventio inter Johannem Regem & Berengariam, quondam Reginam Angliæ, Ricardi Regis uxorem, de dote suâ.

A.D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 7. in Turr. Lond.

JOHANNES, DEI gratiâ, &c. justiciario Angliæ & baronibus de scaccario London, &c.

Sciatis ita convenisse inter nos, & Berengariam quondam Reginam Angliæ, uxorem Regis Ricardi fratris nostri, de dote suâ quam petebat; scilicet quod nos assignavimus ei, pro dote suâ, mille marcas argenti annuatim; xiij. solidis & iv. denariis computatis pro marcâ.

Et de illis millibus marcis, recipiet ipsa centum & quinquaginta libr' Andegavenses de redditibus Segreii quas ei assignavimus: et de residuo, ultra illas centum & quinquaginta libras, recipiet medietatem ad scaccarium nostrum apud Cadomum in festo sancti Michaelis, ita quod pacabitur infra octo dies post festum sancti Michaelis; alteram medietatem ad Pascham, ad scaccarium nostrum, ita quod pacabitur infra viij. dies post clausum Paschæ.

Et ideo vobis mandamus quod ei, vel certo nuncio suo, has litteras vobis deferenti, medietatem prædicti residui, ad prædictum terminum, sine dilatione & occasione, habere faciatis.

Teste W. comite Marescallo, apud Chinon ij^do^. die Augusti.

Rex dedit comiti de Engolism' Andream de Monteforti.

A.D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 9. in Turr. Lond.

REX, &c. omnibus, &c.——Sciatis quod dedimus dilecto & fideli nostro, & patri carissimo Aymero, comiti Engolismensi, Andream de Monteforti, burgensem de Rupella, & hæredem suum; ut ideo quietamus ipsi comiti, de taillagio, & omnibus aliis consuetudinibus.

T. comite W. Marescallo, apud Vernol, xvj. die Septembr.

De conventione cum comite Engolism.

A.D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 9. in Turr. Lond.

REX, &c. fratri W. Ornaldo, magistro fratrum militiæ Templi de Aquitania, &c.—Mandamus vobis quod mittatis carissimo patri nostro comiti Engol' litteras, quas habetis de conventione inter nos & ipsum; & in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis transmittimus.

T. meipso apud Vernol' xxvj. die Septembr'.

Carta Jochelli Meduanensis, de servitio & fidelitate suâ.

A.D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 8. in Turr. Lond.

JOEL de Meduan' omnibus, ad quos præsens carta pervenerit, tàm præsentibus quam futuris, salutem.

Sciatis quod ego venerabili domino meo Johanni illustri Regi Angliæ fideliter & devotè serviam pro posse meo, tanquam domino ligio meo, contra omnes qui possunt vivere vel mori; & inde dedi ei in obsidem filium & hæredem Johannis Camerarii custodis castelli de Ambres, & similiter filium & hæredem Pagani de Roissen' custodis turris de Coumont; qui per voluntatem & assensum prædicti Regis electi sunt ad custodias prædictorum castrorum.

Et sciendum quod, cum contigerit aliquem illorum mori, alius, per assensum & voluntatem ejusdem Regis loco ipsius substituetur, ad custodiam illam, & ipse liberabit in obsidem dicto Regi filium & hæredem suum, sicut fecit qui decessit.

Juravi etiam manu propriâ, & hanc cartam meam feci de omnibus, in eâ comprehensis, fideliter & bonâ fide in perpetuum observandis.

Ysabella vero mater mea hoc idem juravit manu propriâ.

Habet etiam dominus Rex juramenta & cartas omnium militum de terrâ meâ, quorum juramenta & cartas ipse habere voluit.

Et similiter juramenta omnium burgorum & villarum mearum; & de toto feodo meo de quocunque illud teneam; excepto feodo quod teneo de maritagio uxoris meæ G.

Ita scilicet quod, si ego aliquo tempore vitæ meæ à fidelitate & servitio ipsius & conventionibus hîc scriptis recessero, & judicio curiæ suæ stare noluero, omnes jurati, & qui cartas suas liberaverunt, tam milites quam burgenses, & alii ad dictum Regem venient cum omnibus feodis & tenementis suis, & cum eo fideliter & firmiter se tenebunt, tanquam cum domino suo ligio, contra meipsum & omnes alios mortales totâ vitâ meâ.

Insuper dedi eidem Regi hostagios & fidejussores subscriptos de conventionibus istis fideliter & firmiter observandis. Scilicet, Will' de Rupibus senescallum Andegaviæ, Radulphum vicecomitem de Bello-monte, com' R. Sagio, Steph' de Portico, Guid' de Villa, Mur' de Greon' Hug' Vicecomitem de Castell' Erald' qui omnes juraverunt, & cartas suas domino Regi liberaverunt quod, pro toto posse suo, facient me has conventiones tenere; & si eas non tenerem, totum malum mihi faciant quod facere poterunt.

Est etiam in conventionibus istis quod ego, nec per me, nec per alium, malum vel gravamen faciam alicui, qui ad servitium domini Regis venerit antequam conventiones istæ fierent, propter aliquod factum quod contra me fecerit: nec ob hoc in aliquo pejus ei stabit; set omnia remisi quæcumque intercepta sunt contra me propter servitium domini Regis, usque ad tempus quo conventiones istæ factæ fuerunt; & omnes interceptiones & conventiones factæ ante tempus hujus conventionis, hinc inde, remissæ sunt & pardonatæ.

Acta sunt hæc apud Chinonem, decimo quarto die mensis Octobris, anno, &c. tertio.

Carta Guidonis de Casteillan, de servicio & fidelitate suâ.

A. D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 8. in Turr. Lond.

GUIDO de Casteillam omnibus, &c. Sciatis quòd ego sum homo ligius domini Johannis Regis Angliæ domini mei, & ei fideliter promisi, & propriâ manu juravi, quod omnibus diebus vitæ meæ fideliter & devotè serviam ei, contra omnes homines qui vivere possunt vel mori.

Ad majorem autem hujus rei securitatem, dedi prædicto Regi domino meo in obsides Ranulf' fratrem meum, & filiam meam, & milites subscriptos, scilicet, Gaufr' de Paluel, Ranulf' de Argeio, Gaudon de Romford, Guidon Sendebald, Eschiward de Pruilli, Will' de Prinsigni, Rob' de Breen', Joh' de Morton,. March' de Vendom', Will' de Casteillon', Buchard' de sancto Mich' Haldren', Regin' de Seneneres, Joh' de Pelewethin, Buchard de Ponaya & Odon' fratrem ejus, Gaufr' Mailache, Joh' Gastinel, Jord' Savarici fratrem ejus; ita quod, si aliquo tempore vitæ meæ à servitio & fidelitate prædicti Regis domini mei recessero, frater meus, & filia mea, & feodum meum totum remanebunt domino meo Regi, ad voluntatem suam faciendam.

Feoda vero militum prædictorum domino Regi remanebunt ad voluntatem suam faciendam, sine contradictione, secundum testimonium cartarum ipsorum.

Carta Sancii Regis Navarræ (Berengariæ fratris), de fœdere cum Rege Angliæ contra omnes, excepto Miramomalin Moroccorum Rege.

A. D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 9. in Turr. Lond.

SANCIUS, Dei gratiâ, Rex Navarræ, omnibus Christi fidelibus, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & sinceræ vinculum caritatis.

Vobis omnibus præsentium significatione facimus manifestari, quod nos facimus & firmamus pacem & veram amicitiam cum domino Johanne illustri Rege Angliæ & successoribus ejus, & super crucem & evangelia sancta juramus, nos illam toto tempore vitæ nostræ firmiter & fideliter servaturos.

Juramus & firmamus quod, bonâ fide & sine omni fraude, dabimus eidem Regi consilium & auxilium modis omnibus, pro posse nostro, tam per nos ipsos, quam per homines & fideles nostros, & cum pecuniâ nostrâ contra omnes homines (solo Rege Moroccorum excepto), nec cum aliquo inimicorum prædicti Regis, sine consensu & voluntate ipsius, pacem vel concordiam aut treugam aliquam faciemus.

Ad majorem autem hujus rei memoriam & certitudinem, præsens inde scriptum fieri præcipimus & sigillo nostro muniri.

Et notandum quod hæc carta facta fuit apud Chin' decimo quarto die Octobris, anno regni domini regis III.; & liberata fuit in camera B. clerico, eodem die.

Libertates stannatoribus Cornubiæ & Devoniæ concessæ.

A. D. 1201. An. 3 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 5.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos concessisse, quod omnes stammatores nostri in Cornubia & Devonia sint liberi & quieti de placitis nativorum, dum operantur ad commodum firme nostre vel commodum Marcar' novi redditûs nostri, quia stammarie sunt nostra dominica; & quod possint omni tempore liberè & quietè absque alicujus hominis vexatione fodere staminum & turbas ad staminum fundendum ubique in moris & in feodis episcoporum & abbatum Corn' sicut solebant & consueverunt; & emere buscam ad funturam stammi sine vasto in regardis forestarum; & divertere aquas ad operationem eorum in stammariis, sicut de antiquâ consuetudine consueverunt.

Et quod non recedant ab operationibus suis pro alicujus summonitione, nisi per summonitionem capitalis custodis stammariarum vel baillivorum ejus.

Concessimus etiam, quod capitalis custos stammariarum & baillivi ejus per eum habeant super predictos stammatores plenariam potestatem ad eos justificandos & ad rectum producendos, & quod ab iis in carceribus nostris recipiantur, si contigerit quod aliquis predictorum stammatorum debeat capi vel incarcerari pro aliquo recto: & si contigerit quod aliquis eorum fuerit fugitivus vel utlagatus, quod catalla eorum nobis reddantur per manum custodis stammariarum nostrarum; quia stammatores firmarii nostri sunt & semper in debito nostro.

Preterea concessimus thesaurariis & ponderatoribus nostris, ut sint fideliores & intentiores ad utilitatem nostram in receptione & custodiâ thesauri nostri per villas marcandas, quod sint quieti in villis ubi manent de auxiliis & taillagiis, dum fuerint in servitio nostro thesaurarii & ponderatores nostri, quia nihil habent aliud vel habere possunt per annum pro predicto servitio nostro.

Testibus, *Willo' com' Sarr'.*
Petro de Stokes.
Warin' fil' Gerold'.

Data per manum S. Well' archid' apud Bonam Villam super Tokam xxix. die Octobr' anno regni nostri tercio.

De confœderatione cum Navarræ Rege observandâ.

A. D. 1201. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. n. 30. m. 7. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. civibus de Baon'. Sciatis quod nos & Rex Navarræ confœderati sumus adinvicem, unde vobis mandamus & firmiter injungimus, quod omnes mercatores & homines de terrâ Regis Navarræ ad vos venientes, & per vos transitum facientes, honorificè recipiatis, & eis omnem honorem exhibeatis.

Prohibemus etiam vobis ne homines Regis Castellæ receptetis, nec eis consilium vel auxilium præstetis, nec cum eis aliquam communiam habeatis.

Teste meipso apud Sag' vicesimo quarto die Novembris.

Archidiaconus Stafford habet litteras domini Regis patentes ad Regem Navarræ per terram suam de conductu.

De testamento Constantiæ, quondam comitissæ Britanniæ, observando.

A. D. 1202. An. 3 Johan.

Pat. 3 Joh. m. 5. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. baronibus Britanniæ, &c. Mandamus vobis rogantes quod testamentum Constantiæ quondam comitissæ Britanniæ, sicut ipsa illud rationabiliter condidit, & secundum Dominum, teneri faciatis in hiis quæ ad nos pertinent; ne dominus Papa, vel alius ad hoc debeat manum apponere.

Teste meipso apud Lich' tricesimo die Januarii.

Confœderatio facta inter Sancium Navarræ Regem, & Johannem Regem Angliæ

A. D. 1202. An. 3 Johan.
Pat. 3 Joh. m. 5. in Turr. Lond.

SANCIUS, Dei gratiâ, Rex Navarr', omnibus, &c. Noverit universitas vestra, nos fecisse & firmasse pacem & veram amicitiam & perpetuam confœderationem cum domino Johanne illustri Rege Angliæ, & hæredibus suis perpetuo duraturam.

Dabimus etiam eidem Regi Angliæ & hæredibus suis & succedentibus auxilium & consilium contra omnes homines, (solo Rege Moroccorum excepto) nec cum aliquo inimicorum Regis Angliæ, postquam idem Rex nobis scire fecerit quod inimicus ejus sit, pacem faciemus, nisi idem Rex fuerit in pace illâ.

Nec treugam capiemus, nisi ipse fuerit in treugâ illâ.

Nec etiam ista faciemus, nisi salvâ in omnibus & per omnia confœderatione nostrâ præscriptâ.

Præterea sciendum, quod nos cum Regibus Castellæ & Arragoniæ pacem vel treugam non faciemus, nisi prius satisfactum fuerit prædicto Regi Angliæ de querelis quæ sunt inter ipsos; salvâ in omnibus confœderatione præscriptâ.

Ad majorem autem hujus rei firmitatem, super crucem dominicam & sacro-sancta evangelia juravimus, quod hæc bonâ fide fideliter & firmiter observabimus.

Testibus,
Domino G. Pampilon episcopo.
Gometio de Agoncello.
Garsia Petri de Moriata.
Roderico de Bertan.
Pontio de Lacinia.
Evetone de Geireiz &
Cometio Inventore.

Testes ex parte Regis Angliæ sunt hii domini,
E. Burdegal' archiepiscopus.
H. Xanton' & } *episcopi.*
W. Aquens' }
A. comes Engelosm.
A. vicecomes Toarc'.
W. comes Sarum.
R. de Turnham senescallus Pict' & Vascon'.
Patr' de Peatell.
S. Wellen' archidiaconus.
P. de Rupibus thesaurarius Pictav.
H. archidiaconus Stafford'.
W. Brewer.
G. de Furnivall.
Regon' de Saceio.

Actum Engolism' quarto die Februarii, anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo primo.

De salvo conductu nuncio Constanciæ infantis, sororis Regis Navarræ, concesso.

A. D. 1202. An. 3 Johan.
Pat. 3 Joh. m. 5. in Turr. Lond.

REX, &c. omnibus, &c. Sciatis quod nos suscepimus in manu, conductu, & protectione, nostrâ Ysmaelem latorem præsentium, nuncium Constanciæ, infantis sororis Regis Navarræ.

Et ideo vobis mandamus quod ipsum, cum rebus suis, per terram nostram liberè & sine impedimento, hâc vice, ire & redire permittatis.

Et prohibemus ne aliquis ei molestiam, injuriam, vel impedimentum inferat.

Teste meipso apud Chin' decimo octavo die Februarii, anno regni nostri tertio.

Arthurus dux Britanniæ summonitus est homagium præstare Regi Angliæ.

A. D. 1202.—An. 3 Johan.
Pat. 3 Joh. n. 16. m. 3. in Turr. Lond.

REX, &c. dilecto nepoti suo Artur' &c. Mandamus vobis, summonentes vos, quod sitis ad nos apud Argent' in octabis Paschæ, facturi nobis quod facere debetis ligio domino vestro.

Nos autem libenter faciemus vobis, quod facere debemus charo nepoti nostro & ligio homini nostro.

Teste meipso apud Andel' vicesimo septimo die Martii.

Quod Andreas, clericus comitis Ludovici, in pace teneat redditus suos de Deppa.

A. D. 1202.—An. 3 Johan.
Pat. 3. Joh. n. 16. m. 3. in Turr. Lond.

REX, &c. Ball' de Arch' &c. Præcipimus tibi quod magistrum Andream, clericum dilecti nepotis nostri comitis Ludovici, facias in pace tenere redditus suos de Deppa: et non sustineas quod aliquis ei inde faciat molestiam vel injuriam.

Teste meipso apud Andel' vicesimo septimo die Martii.

Quod milites Flandriæ, Hanoniæ, & Brabantiæ, venirent, in servitium Regis.

A. D. 1202. An. 4 Johan.
Pat. 4 Joh. n. 26. in Turr. Lond.

REX, &c. omnibus militibus Flandriæ, Hanoniæ & Brabantiæ, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Mandamus vobis quod veniatis ad nos ita parati equis, & armis, & coopertaris, frœnis ad equos, & aliis armaturis, ita quod possitis honorificè morari in servitio nostro; &, secundum servitium, quod nobis facietis, vobis remunerationem faciemus de terris & pecuniâ.

Et fidem habeatis hiis quæ Simon de Haveret, dilectus & fidelis homo noster, vobis dicet ex parte nostrâ de adventu vestro ad nos, & de armaturis vestris.

Teste comite Albemar' apud Gornac' vicesimo septimo die Maii.

Rex Angliæ subventionem contra Franciæ Regem fœdifragum ab abbatibus Cistercien' ordinis per Ebor' provinciam rogat.

A. D. 1202. An. 4 Johan.
Pat. 4 Joh. m. 13. in Turr. Lond.

REX, &c. universis abbatibus de ordine Cistercien' per provinciam Eborum constitutis, &c.

Satis nôstis, sicut norunt universi, qualiter Rex Franciæ contra pacem inter nos factam, & juramento & cartis confirmatam, nos aliter quam deceret, impugnat, & qualiter ad exhæredationem nostram omnibus modis aspirat: in hâc autem necessitate tàm vestrum, quàm aliorum fidelium nostrorum, nullatenus nobis debet vel potest deesse subsidium.

Rogamus igitur vos quatinus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, de pecuniâ ad opus nostrum mutuo quærendâ, sic & cum tantâ diligentiâ vos intromittatis, ut vestram diligentiam nobis sentiamus fructuosam: et vobis in agendis vestris, cum opus habueritis, benignè & efficaciter subvenire debeamus.

Et nos dictam pecuniam in terminis, quos statueritis, integrè persolvi faciemus; & in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes fecimus.

Teste meipso apud Bonum-Portum vii°. die Julii.

Quod Alienora Regina Angliæ faciat testamentum suum.

A. D. 1202. An. 4 Johan.
Rot. Pat. 4 Joh. n. 24.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus dominæ Alienoræ Reginæ Angliæ matri nostræ, quod ipsa faciat racionabile testamentum suum de reditu suo ad terminum sancti Michaelis proximo futuro, regni nostri anno quarto.

Teste meipso apud Rothomagum, xxij. die Julii.

Rex subsidium rogat à clero per provinciam Cantuar', quo melius Othoni in Imperatorem sublimando subveniat.

A. D. 1202. An. 4 Joh. Pat. 4 Johan. m. 9. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. H. Dei gratiâ, archiepiscopo, & universo clero, per provinciam Cantuar' constitut' salutem.

Universitati vestræ satis credimus innotescere, qualiter dilecti & venerabilis nepotis nostri Othonis Regis Romanorum promotionem divina procreaverit clementia, & ad imperialis honoris culmen evocaverit sublimandum; cujus, antiqui hostis dudum præpediti versutiâ, promotioni insistere, & eidem, eâ, quâ tenebamur & debuimus, affectione subvenire, quod, dolentes dicimus, minus plenè potuimus.

Quanto itaque ejus subsidium, de impotentiâ nostrâ, ab universis singularius erat condolendum, tanto, reformato inter nos & eum debito & desiderato statu confœderationis, à singulis universalius credimus fore congratulandum; cum, per eam, non solum inter regnum nostrum & imperium unitatis vinculum indissolubile contrahatur, verum etiam Anglicanæ ecclesiæ tranquilitati & promotioni plurimum consulatur.

Nostis enim quod, confœderato nobis tanto viro, & in auxilium debitum convocato, & via nobis hostibus resistendi potentior aperiatur; & nobis & ecclesiæ Anglicanæ, ad ecclesiæ Romanæ, quæ ejusdem Othonis promotionem specialiùs affectat, favorem & patrocinium optinendum causa efficacior generetur.

Cum & præterea, in hujus confœderationis connexione, regnum Anglicanum quasi imperio adæquetur, & ecclesia Anglicana à Romanæ sedis patrociniis affectuosiùs confoveri mereatur.

Ad hujus itaque promotionem, quæ, per Dei gratiam, jam in magnâ sui parte laudabiliter processit consummandam, dictante naturalis stimulo connexionis, persuadente desiderato & sperato nostro & regni nostri commodo, mentem & manum duximus erigendas; ad quod omnes, qui fideles nobis existunt, aut nostrum & regni nostri honorem affectant & utilitatem, una nobiscum viriliter debent assurgere.

Et, quia res ea tenus processit, quod in proximo, volente Domino, debitum possit sortiri effectum; & nos, propter werram, quam, ut scitis, sustinemus, nobis & illi in expensis, ad præsens, plenè non sufficimus, universitatem vestram humiliter & devotè rogamus, & eâ, quâ possumus, affectione obnixiùs obsecramus quatenus, divini amoris intuitu, & precum nostrarum interventu, nobis & illi liberaliter subvenire ad tantæ rei consummationem, & auxilium efficax velitis conferre.

Et quod unusquisque vestrûm, in hoc instanti necessitatis articulo, duxerit conferendum, id per visum & testimonium venerabilis patris nostri H. Cantuar' archiepiscopi, & dilecti & fidelis nostri Galfridi filii Petri, justiciarii nostri conferatur, & per manus eorum London' apud Templum deponatur; ut, per eorum insinuationem, nobis innotescat cui & super quo grates condignas debeamus referre, & munificam devotionem vestram apud dominum Papam plenius, non inmerito, commendare.

Et, quanto citius paci nostræ & tranquilitati vestræ mederi desideratis, tanto largitionis vestræ munificentiam affectuosius maturare satagatis; quia per Dei gratiam, eo ad honorem speratum pertingente, non erit nobis opus, de cætero, pro auxilio expetendo, ad vos totiens recurrere.

Teste meipso apud Susam octavo die Septembris.

Treuga inter Regem Angliæ & vicecomitem de Thoarcio.

A. D. 1202. An. 4 Johan. Pat. 4 Joh. m. 7. in Turr. Lond.

REX, &c. Omnibus, &c.

Sciatis quod legitima treuga capta est inter nos & vicecomitem de Thoarcio, & inter terras nostras usque ad festum sancti Hillarii, anno regni nostri quarto, firmiter & bonâ fide tenenda: ita quod nos, durante tempore treugarum, ipsi vicecomiti, vel terræ suæ malum, per nos, vel nostros non faciemus; nec vicecomes per ipsum, vel per alium malum nobis, vel terræ nostræ interim faciet, vel perquiret, vel fieri procurabit.

Hanc autem treugam firmiter & fideliter tenendam affidabunt ex parte vicecomitis, Herveus de Marelio, Willielmus de Cantumerule, Petrus de Gasnap' Emericus Busard, Gaufr' Busard, Eblo de Rupe forti, & Regin' præpositus.

Ex parte nostrâ R. senescallus noster Pictav' R. senescallus noster Andegaviæ, Willielmus Maengo, Hu' archiepiscopus. Et si isti, qui ex parte nostrâ treugam istam assecurabunt, præsentes non fuerint, per alios ex parte nostrâ assecurabitur, donec præscripti id fecerint; & similiter fiet ex parte vicecomitis.

Et sciendum quod in hâc treugâ erunt terræ nostræ & terræ vicecomitis communes.

Et, si Willielmus de Malo-Leone, & gentes comitis Augi, de Smeray, & de Chisic volunt esse infra hanc treugam, erunt; & hæc nobis scire facient, si esse voluerint in hâc treugâ, ad ultimum die Veneris instanti, scilicet in die beati Nicholai.

Testibus,

R. comite Cestr, &
R. comite Leicestr,
W. comite Arundel,
Willielmo de Breos,
J. & P. de Pratell,

Apud Chinonem, secundo die Novembris.

Rex Angliæ in gratiam & servitium suum recipit vicecomitem de Bello-Monte.

A. D. 1202. An. 4 Johan. Pat. 4 Joh. m. 8. in Turr. Lond.

REX, &c. vicecomiti de Bello-Monte salutem. Sciatis quod recolligimus vos in amorem, gratiam & servitium nostrum, sicut dilectum & consanguineum nostrum, & fidelem hominem nostrum ligium, cujus servitium & fidelitatem multum approbavimus & approbamus.

Vobis autem mandamus, rogantes & consulentes, quatinus existatis, cum genere vestro, in servitio nostro sicut hucusque extitistis; & nos, vos, & omnes vestros, & omnia vestra, sicut dilectum & ligium hominem nostrum, & res dilecti & fidelis nostri, manutenebimus, diligemus & defendemus.

Nec credatis aliquo modo, quod unquam de vobis malè sensimus, aut malè locuti fuimus, sicut vobis suggestum esse accepimus; quia illum, qui talia vobis suggessit, cognito quis ille sit, coram vobis falsidicum probabimus.

Et, si vobis aut terræ vestræ à nobis aut nostris in aliquâ forisfactum sit, id vobis per arbitrium dilectorum & fidelium nostrorum comitis Leic' & P. de Pratell' & G. de Glapion' plenè faciemus emendari; ita quod inde debebitis esse contenti.

Teste meipso apud Salmur' sexto die Novembris.

Rex petit subventionem ab universis abbatibus Cistercien' ordinis per Angliam, contra Regem Franciæ fœdifragum.

A. D. 1202. An. 4 Johan. Pat. 4 Joh. m. 7. in Turr. Lond.

REX, &c. universis abbatibus Cistercien' ordinis, per Angliam constitutis, salutem.

Discretionem vestram nequaquam credimus ignorare, qualiter Rex Franciæ, ruptâ fide fœderis & pacis inter nos initæ, contra multimoda juramenta sua & cartas, nos nititur infestare, & terras nostras ad destructionem & direptionem, secus quam deberet, exponere.

Unde, quia ad defensionem capitis æquum est universalem membrorum subventionem accurrere, universitatem vestram rogandam duximus, quatinus vos, qui de bonis & largitionibus prædecessorum nostrorum fundati estis & ditati, ad tanti hostis propulsandum violentiam, gratuitum nobis & efficax conferatis auxilium; ita quod vobis inde debeamus grates condignas impendere; & in hiis, quæ à nobis duxeritis expetenda, devotionem vestram benigniùs exaudire: scituri pro certo quod nos hujusmodi subventionem, à vobis imposterum faciendam, in consequentiam non trahemus; immo & vestra favorabiliori tuitionis præsidio manutenere curabimus & fovere.

Et, quid in hâc parte duxeritis efficere, id nobis per dilectum & fidelem clericum nostrum S. præpositum Beverlaci, quem ob hoc ad vos specialius duximus destinandum, quam citius scire faciatis; cui etiam in hiis, quæ vobis ex parte nostrâ proponet, fidem plenam adhibeatis.

Teste meipso apud Arg' undecimo die Decembris.

De treugâ inter Philippum Franciæ & Johannem Angliæ Reges, faciendâ.

A. D. 1202. An. 4 Johan. Pat. 4 Joh. m. 7. n. 15. in Turr. Lond.

PHILIPPO, Dei gratiâ, Regi Francorum, domino suo, cum Deo & illi placuerit, Johannes eâdem gratiâ, &c.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros, W. constabularium Normanniæ, Robertum de Haracurt, Rogerum de Tany, & P. thesaurarium Pictaviæ, quibus, si placet, fidem habeatis indubitatem de treugâ inter nos & vos capiendâ & assecurandâ; & de colloquio inter nos & vos capiendo.

Teste meipso apud Cadomum, vicesimo sexto die Decembris.

Litteræ Regis Angliæ civibus Coloniæ missæ, de promotione Othonis nepotis sui.

A. D. 1203. An. 5 Johan.

Pat. 5 Joh. n. 4. in Turr. Lond.

REX, &c. civibus de Colonia, &c. Grates vobis referimus multiplices super honore, reverentiâ, auxilio, & bonis domino Regi Othoni nepoti nostro à vobis collatis; vestram dilectionem attentius rogantes, quatinus opus dilectionis & obsequii, quod erga eum adeo benè incepistis, ad effectum perducere studeatis optatum.

Et ad hunc summum honorem consequendum, quem, Deo annuente, in breve consecuturi sumus, ei ita viriliter & efficaciter auxilium & consilium impendatis, ut ex ejus sublimatione merito gloriam consequi debeatis: amplius enim vestro cedet honori, si per vos ejus promotio finem sortitur optatum, à quibus totius fortunæ ejus series & processus sumpsit.

Nos autem vos, & omnes res, & possessiones vestras in custodiam & protectionem nostram suscepimus, vobis concedentes liberum ingressum & regressum, & transitum per universam terram nostram, quocumque vobis placuerit, cum omnibus mercandisis vestris; salvis tamen nobis debitis & antiquis consuetudinibus nostris, quas antecessores vestri & vos, tempore antecessorum nostrorum Regum Angliæ, fecistis, & facere consuevistis.

Teste apud Winton' xj. die Aprilis.

Otho Rex Romanorum Regem Angliæ consulit de treugis cum Sweviæ duce ineundis.

A. D. 1203. *An. 5 Johan.*

Cart. 5 Joh. m. 18 d. in Turr. Lond.

OTHO, Dei gratiâ, Romanorum Rex & semper augustus, karissimo avunculo suo Johanni, Dei gratiâ, &c.

Statu bono, immo, Dei gratiâ operante, longè & longè meliorati sumus quam fuimus, hoc pro certo vestra sciat *dilectio. Confert autem nobis vestra molestia* molestiam & dolorem, ira iram, prosperitas prosperitatem, honor honorem: *et, versâ vice, quicquid boni, quicquid* honoris nobis accidit, bonum vestrum minimè dubitamus & honorem: & verè honor noster vester est, & prosperitas nostra vestra; agente etenim vestri consilii providentiâ & dictante, modis omnibus, quibus possemus, ea quæ expediunt, quæ vobis & vestro regno cedunt profectui & honori, negotiis nostris in parte propositis, pro posse nostro facere volumus & paramur.

Unde, si placet, & vobis sedeat, & de vestro emergat consilio, treugas capiemus, vel per unum vel per duos annos cum cognato nostro duce Sweviæ; volentes vobis succurrere, & de vestro immo nostro honori intendere, & vestros invadere inimicos.

Nos & frater noster dux Saxoniæ aut versus partes Remenses aut versus partes Cameriacens' parati sumus proficisci; super hiis autem, quæ prædicta sunt, & in quâ parte nos velitis declinare, aut versus Remenses, aut versus Cameriacens' festinanter & indilatè nobis ea, quæ vestrum potiora eliget consilium, dignemini significare; quia, quicquid nobis consuletis, voluntariè faciemus.

Super donis autem & ludicris, in quibus vestra nos visitavit gratia, (quæ gratissima tenemus) & maximas dilectioni vestræ grates referimus, quantas possumus & quantas debemus; suscepimus autem de ludicris vestris lx. cuppas, & iv. corn'as, & viij. firmaria, & xviij. annulos.

Super hiis autem, & super bonis quæ vestra gratia contulit dilecto & fideli nostro & vestro T. grates vobis referimus multimodas, præter hæc, duas pelves, & iij. justas scutellas.

Assisa panis in civitate Winton'.

A. D. 1203. An. 5 Johan.

Pat. 5 Joh. n. 3. in Turr. Lond.

REX, &c. Sciatis nos communi consilio baronum nostrorum constituisse, quod albus panis fact' in civitate nostrâ Winton' sit ponderis xxx s. niger vero panis ponderis sexagint' quinque solid'. Constituimus etiam, quod unusquisque pistor sigillum suum pani suo apponat: etiam habeat de lucro de unoquoque quarterio iiij^{or}. denarios, vel tres & brenn'. Assignavimus etiam Petrum Clotarium & Johannem fratrem & Ric' fil' Edgari, & Osb' de Burin custodes illius assisæ.

Quare volumus & firmiter præcipimus quod hæc constitutio firmiter teneatur.

Facta est *autem hæc constitutio* ad *Pasch' prox' post obitum* Alienoræ *Reginæ matris nostræ, anno, &c. quinto.*

Teste, *G. fil' Petri com' Essex'.* Apud Freitmantell xv^{o} die Aprilis.

Carta Isabellæ Reginæ Angliæ facta de dote suâ.

A. D. 1203. An. 5 Johan.

Cart. 5 Joh. n. 33. *d.* in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. Sciatis nos dedisse, concessise & præsenti cartâ confirmasse dilectæ uxori nostræ Isabellæ, eâdem gratiâ Reginæ Angliæ, &c. (quæ in Anglia de communi assensu & concordi voluntate archiepiscoporum, episcoporum, comitum, baronum, cleri & populi totius regni in Reginam Angliæ est coronata) omnia subscripta in dotem. Scilicet,

In Devonia, civitatem Exoniensem cum feriâ ejusdem civitatis, lestagium, & stallagium, & listonam; quam Willielmus de Gatesden & Agath' uxor sua tenebunt, totâ vitâ suâ, respondendo de servitio illius terræ dictæ Reginæ; post quorum mortem revertetur terra illa in dominicum ejusdem Reginæ: & præterea Kentonam & Ailricheston, & Wike.

In Somerset, Ivelcestre.

In Wiltsire, Wilton, Maumesbir, Betesdun, quam Henricus de Bernavall tenet, qui respondebit eidem Reginæ de servitio ejusdem terræ, & Wiltereslawe.

In Sussex, civitatem Cicestriæ; salvâ tenurâ Simonis Cicestr' electi de totâ illâ civitate cum pertinentiis, per antiquam firmam, sicut in cartâ nostrâ, quam inde habet, continetur.

In London, Hetham Reginæ.

In Essex, villam de Waltham, quam abbas & canonici de Waltham, tenent ad firmam.

In Hertfordsire, honorem de Berkhamsted, cum omnibus pertinentiis suis, tam in dominicis quam feodis; & præterea comitatum de Roteland, & villam de Rokingham.

Et in Normannia, Faleis & Danfront cum pertinentiis, bonam villam super Tokam; & præterea omnia alia, quæ dilectæ matri nostræ A. Reginæ Angliæ in dotem fuerint assignata, tam citra mare quam ultra; &, si quid inde fuerit subtractum vel ablatum per werram vel aliter, volumus quod ei competens & sufficiens inde fiat escambium in Anglia, sine contradictione vel aliquâ diminutione.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quod prædicta Isabella Regina, uxor nostra, in regno Angliæ tam solempniter, ut prædictum est, in Reginam Angliæ coronata, habeat & teneat, totâ vitâ suâ, omnia prædicta cum omnibus pertinentiis suis, libertatibus & liberis consuetudinibus, adeo benè & in pace, liberè & quietè, integrè & plenariè sicut aliquis prædecessorum nostrorum Regum Angliæ, vel nos umquam meliùs, pleniùs & liberiùs habuimus ea in manu nostrâ.

Prohibemus etiam ne quis justiciarius, vicecomes, vel forestarius, vel aliquis alius ballivus (exceptis ballivis ipsius Reginæ) in prædicta manum mittat, vel de aliquo se inde intromittat, nisi de voluntate & assensu ipsius Reginæ.

Si vero magis in augmentum dotis dictæ Reginæ uxoris nostræ, de consilio fidelium nostrorum, assignaverimus, volumus & firmiter præcipimus quod illud integrè habeat & plenariè teneat totâ vitâ suâ, per easdem libertates & immunitates, per quas alia præscripta ei concessimus.

Testibus dominis,

P. Dunolmensi, }
H. Sarum, } *episcopis.*
Fratre Eymerico, magistro militiæ Templi in Anglia.
Galfrido filio Petri comite Essex' tunc justiciario Angliæ.
Comite Rogero le Bigot.
Willielmo comite Arundell.
A. de Veer comite Oxon'.
Henrico de Bohun comite Hereford.
Willielmo de Braos.
Roberto filio Rogeri.
Willielmo Briwer.
Hugone de Nevill.
Roberto de Tresgoz.
Roberto de Veteri Ponte.
Stephano de Tornhill.

Dat' per manum S. Cicestriæ electi, apud Porcestr' v. die Maii, anno regni nostri v.

Ad majorem autem securitatem, & majus hujus facti testimonium, subscripti, tam ordinati in verbo veritatis quam laici, juramento corporali præstito, omnia prædicta fideliter & firmiter observanda pro posse suo concesserunt, & sigillorum suorum appositione roboraverunt, scilicet,

Dominus ———
Domini Dunolmen' & }
Sarum, } *episcopi prænominati.*
Galfridus filius Petri comes Essex.
Comes Rogerus de Bigot.
W. comes Arundell.
A. de Veer comes Oxon'.
H. de Bohun comes de Hereford'.
Willielmus le Braos.
Robertus filius Rogeri.
W. Briwer.
Hugo de Nevill.
G. Winton' episcopus.
S. Bathon' episcopus.
Robertus de Tresgoz.
Robertus de Veteri Ponte.
Stephanus de Turnham

Carta de comitatu Devon' deaforestand' exceptis Dertemora & Exemora.

A. D. 1203. An. 5 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 12.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos deaforestasse totam Devoniam de omnibus que ad forestam et ad forestarios pertinent, usque ad metas antiquorum regardorum de Dertemora & Exemora, que regarda fuerunt tempore Regis Henrici primi.

Ita quod tota Devonia, & homines in eâ manentes, & heredes eorum, sint deaforestati omnino, & quieti & soluti de nobis & heredibus nostris imperpetuum de omnibus que ad forestam & ad forestarios pertinent; exceptis duabus moris prenominatis, scilicet Dertemora & Exêmora per predictas metas.

Volumus etiam et concedimus, quod predicti homines Devonie & heredes eorum habeant consuetudines infra regarda morarum illarum, sicut habere consueverant tempore predicti Regis Henrici, faciendo inde consuetudines quas inde facere tunc consueverant et debuerant.

Et quod liceat eis, qui voluerint, extra predictas metas essartare, parcos facere, omnimodam venationem capere, canes, arcus, et sagittas & alia omnimoda arma habere & saltatoria facere; nisi in divisis predictarum morarum, ubi non potuerint saltatoria vel haias facere.

Et si canes eorum excurrerint in forestam nostram, volumus quod ipsi inde deducantur, sicut & alii barones & milites inde deducuntur, qui sunt deaforestati & qui marchiant alibi foreste nostre.

Et volumus quod unus turnus vicecomitis tantum fiat per annum in comitatu Devonie, & ille turnus fiat post festum sancti Michaelis, ad inquirendum placita corone & alia que ad coronam pertinent, sine occasionibus alicui faciendis, & quod plures turnos non faciat, nisi pro placitis corone, cum evenerint, atachiandis cum coronatoribus, & propter pacem assecurandam; ita quidem quod in itinere illo nichil capiat ad opus suum. De prisonibus vero qui capti fuerint in comitatu Devonie, de quibus vicecomes habeat potestatem eos deplegiandi, & quorum plegiagium comitatus Devonie voluerint super se capere, volumus & concedimus quod per consilium eorum replegientur; ita quod per odium vel occasionem vicecom' ulterius in prisonâ non detineantur.

Et si vicecomes injustè gravaverit predictos homines Devonie & inde convictus fuerit, incidat in misericordiam nostram; & nos de eo misericordiam capiemus, & alium vicecomitem eis substituemus, qui eos benè & legaliter tractabit.

Test. *D'no Hereberto Sarum episcopo.*
Gaufr' o fil' Petri com' Essex.
Bald' com' Albemar'.
Will'o com' de Ferrar'.
Henr' com' Hereford'
Will'o de Braos.

Dat' per manum d'ni S. Cycestr' electi, apud Winton' xviii. die Maii, anno regni nostri quinto.

Litteræ Odonis ducis Burgundiæ quibus consulit Philippo regi Franciæ, ut neque pacem neque treugam faciat Regi Angliæ, per violentiam Papæ aut alicujus cardinalis.

A. D. 1203. An. 5 Johan.

Bibl. Bodl. MSS. Carte. P.P.P.P. 6.

EGO Odo, dux Burgundiæ, notum facio universis ad quos præsentes literæ pervenerint, quod ego domino meo Philippo, illustri Regi Francorum, consului, ut neque pacem neque treugam faciat Regi Angliæ per violentiam, aliâs per coactionem domini Papæ, aut alicujus cardinalis.

Quod si dominus Papa eidem domino Regi super hoc aliquam faceret violentiam aut coactionem, concessi domino Regi tanquam domino meo ligio, & creantavi super omnia quæ ab eo teneo, quod ego super hoc ei essem in auxilium toto posse meo, & quod cum domino Papâ nullo modo pacem facerem nisi per dominum Regem; quod ne possit aliquatenus irritari, sigillo meo litteras præsentes confirmo.

Actum apud Vall' Rodol' anno ab Incarnatione Domini M.CCIII. mense Julii.

Eodem modo comes Nivernensis consulit Regi Franciæ, &c. &c. anno & die prænominatis.

Pro Judæis London' manentibus.

A. D. 1203. An. 5 Johan.

Pat. 5 Joh. n. 3. in Turr. Lond.

REX, &c. majori & baronibus London', &c.

Semper dileximus vos multum, & jura & libertates vestras benè observari fecimus, unde credimus vos nos specialiter diligere, & ea quæ ad honorem nostrum & pacem & tranquillitatem terræ nostræ cederent, libenter velle procurare. Verùm cum sciatis quod Judæi in speciali protectione nostrâ sint, miramur quod Judæis in civitate London' morantibus malum fieri sustinetis, cum id manifestè sit contra pacem regni, & terræ nostræ tranquillitatem; tanto quidem inde magis miramur & movemur, quia alii Judæi qui per Angliam . . . . . . moram fecerint, exceptis illis qui sunt in villâ vestrâ, in bonâ pace consistunt.

Nec id tamen duximus pro Judæis pro pace nostrâ, quia si cuidam cani pacem nostram dedissemus, deberetur inviolabiliter observari.

De cætero autem Judæos in civitate London' morantes vestræ committenus custodiæ, ut si quis eis malum facere attemptaverit, vos universaliter eis subsidium facientes eos defendatis; à vestris enim manibus eorum sanguinem amodo requæremus, si forte pro defectu vestri aliquid mali eis acciderit, quod absit. Scimus enim benè quod per fatuos villæ & non per discretos hujusmodi eveniunt, & deberent discreti fatuorum stultitiam compescere.

Teste meipso, apud Montem fortem, xxix° die Julii.

De auxilio in insulis Gernesy & Jersey levando, ad sustentand' milites qui prædictas insulas ab extraneis defendent.

A. D. 1203. An. 5 Johan.

Pat. 5 Joh. n. 17. in Turr. Lond.

REX, &c. ballivis Petri de Pratel' de insulis de Gersæ & Gerner', &c.

Volumus & firmiter præcipimus, quod episcopi, abbates, abbatissæ, clerici, milites, vavasores & alii qui redditus & tenementa habent in insulis Gersæ & Gerner' quintam partem redditum suorum unius anni, sive feodorum sive elemosinarum, præbent, ad sustentand' milites & servientes qui prædictas insulas defendent ab extraneis. Et ideo vobis mandamus quod hæc ita fieri faciatis.

Teste meipso, apud Alenc', xiij. die Augusti.

Quod barones & alii in Vasconia, militibus, equis, & armis, super summonitione præparati sint.

A. D. 1203. An. 5 Johan.

Pat. 5 Joh. m. 5. in Turr. Lond.

REX, &c. omnibus baronibus, militibus, & fidelibus suis de Vasconia & Petragor', &c.

Mandamus vobis rogantes quatinus in fide quâ nobis tenemini, omni occasione postpositâ, præparetis vos ad veniendum in servitium nostrum.

Ita quod promti & parati sitis militibus, equis & armis, ad summonitionem quam vobis facient ex parte nostrâ dominus Burdegal' archiepiscopus, & frater P. de Vernol, & Martin Algais, senescallus noster Wasconiæ & Petragor', vel duo ex illis, si omnes interesse non possint: & nos vobis per prædictum archiepiscopum, & Rem' D. & senescallum, vel per duos ex illis providebimus, ita quod servitium nostrum benè poteritis sustinere, cum ad nos veneritis.

Et si forsan werra sit inter aliquos ex vobis pacem inter vos reformetis, vel treugam capiatis per consilium prædictorum, nobis in hâc necessitate nostrâ ita laudabiliter subvenientes, quod fidelitatem vestram meritò debeamus commendare.

Teste, &c.

De episcopatu Carleol', ad instantiam Innocentii III. Papæ, archiepiscopo Ragusin' concesso.

A.D. 1204. An. 5 Johan. Pat. 5 Joh. n. 11. in Turr. Lond.

REX &c. venerabili patri in CHRISTO & fratri karissimo Galfrido, DEI gratiâ, Eborum archiepiscopo, Johannes eâdem gratiâ Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, salutem.

Litteras domini Papæ suscepimus in hæc verba.

"Innocentius episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio Johanni illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad supplicationem instantem venerabilis fratris nostri archiepiscopi Ragusin' eum ab curâ & sollicitudine, quâ tenebatur, ecclesiæ Ragusin' duximus absolvendum; eo videlicet quod ibi non poterat securè morari, & si accessum habet ad illam, mortis sibi periculum imminebat.

Ne vero idem archiepiscopus in rituperium ministerij nostri, defectum in temporalibus patiatur, episcopatum Karleol' & ecclesiam de Meleburn, cum omnibus pertinentiis eorum, de munificentiâ ac liberalitate tuâ, ac concessione venerabilis fratris Galfridi Eborum archiepiscopi, ei benignè collatis, de sedis apostolicæ benignitate concedimus ad ipsius indigentiam sublevandam.

Serenitatem regiam monentes attentiùs & hortantes, quatenus eundem archiepiscopum, nostrarum precum obtentu, & officialii Pontificalis intuitu, recommendatum velis habere; ejus necessitati compatietis & ipsius subvenietis paupertati, & dona præsentia per illustrem munificentiam reddatis ampliora, ut per hæc, Regi regum, qui sacerdos est in æternum, videaris obsequium exhibere: cum illud, quod ministris ejus impenditur, sibi protestatur impendi.

Datum Ferent. idus Maii, pontificatûs nostri anno sexto."

Nos autem, juxta petitionem domini Papæ præscriptam, ipsi archiepiscopo Ragusin' prædictum episcopatum Karleol' de munificentiâ & liberalitate regiâ, ei concessimus; mandantes vobis quatenus ei tanquam pastori, & episcopo vestro, in omnibus intendatis.

Teste domino Cantuar' archiepiscopo, apud Merleb' decimo die Januarii.

Rex universo Hyberniæ clero, de subsidio sibi concedendo, contra Regem Franciæ.

A.D. 1204. An. 5 Johan. Pat. 5 Joh. m. 15. d. in Turr. Lond.

REX, &c. archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, archidiaconis & universo clero, per Hiberniam constitutis, salutem.

Satis nôstis, sicut & totus mundus, qualiter Rex Franciæ contra DEUM, & rationem, & contra cartam suam & juramentum nos warrare, & exheredationem nostram quærere non cessat.

Nos autem, propter hoc, venimus in Angliam, gratiâ DEI, sani & incolumes; ubi omnes de regno Angliæ nos honorificè receperunt, sicut dominum; qui liberaliter & benignè, habitâ consideratione ad urgentissimum negotium nostrum, nobis efficax faciunt auxilium; tam in veniendo corporaliter in servitium nostrum in Normannia, quam de militibus & pecuniâ.

Quia igitur instat ista necessitas, quâ nunquam nobis major emersit aut emergere poterit, vos non consuetudinariè set amicabiliter rogamus, quatinus, sicut de vobis confidimus, & sicut nos & honorem nostrum diligitis, efficax nobis auxilium faciatis in hoc necessitatis nostræ articulo, sicut dilecti & fideles nostri justic' Hiberniæ, W. de Lascy, archidiaconus Stafford, & alii nuncii nostri cum eis, ad vos venientes, vobis dicent ex parte nostrâ, vel aliqui ex illis, si omnes interesse non possint; & tamen inde facientes quod vobis perpetui teneamur obnoxiores, & quod debeamus vos merito exaudire in negotiis vestris, cum nos requisieritis.

Et certissimè sciatis, quod nunquam nobis ab illo auxilium fieri postulabimus, qui nobis in hâc tantâ necessitate auxilium denegabit.

Teste meipso, apud Nottingh' x° die Februarii.

Marescalcia avium Regis concessa Thomæ filio Bernardi.

A.D. 1204. An. 5 Johan. Cart. Antiq. in Turr. Lond. I. 36.

JOHANNES, DEI graciâ, Rex Anglie, &c.

Sciatis quod ad peticionem & assensum Albride de Rumenel, que fuit uxor Willielmi de Jarpunvill' qui cum eâdem Albrida totam ejus hereditatem habuit & marescalciam avium nostrarum, dedimus & concessimus & hâc cartâ nostrâ confirmavimus Thome filio Bernardi, qui habet filiam & heredem predicti Willielmi & predicte Albride in uxorem, marescalciam avium nostrarum quam predictus Willielmus habuit, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad eam pertinentibus: tenendam & habendam sibi & heredibus suis ex se & filiâ predictorum Willielmi & Albride descendentibus imperpetuum, ita benè & liberè sicut unquam eam predictus Willielmus melius & liberius tenuit.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Thomas & heredes sui ex se & predictâ uxore descendentes habeant & teneant predictam marescalciam avium nostrarum imperpetuum, benè & in pace, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad eam pertinentibus; ita quod salva sit predicte Albride tenura hereditatis sue toto tempore vite sue: & post mortem ejus tota hereditas illius, quam predictus Willielmus cum illâ habuit, integrè cum omnibus pertinenciis in manus predicti Thome, qui filiam predictorum Willielmi & Albride habet in uxorem, & ad heredes eorum revertatur, ab eis tenenda & habenda, & perpetuò possidenda.

Concessimus eciam, & presenti cartâ nostrâ confirmavimus predicte Albride, quod non distringatur ad se maritandam nisi de voluntate suâ; & si se maritare voluerit, hoc faciat cum assensu nostro.

Test. *G. fil' Petri com' Essex. Com. W. marescallo,* apud Wudestoke, xviij. die Marcii, anno regni nostri quinto.

Generalis perdonatio pro prisonibus & carceratis pro quâcunque causâ detenti fuerint.

A.D. 1204. An. 6 Johan. Pat. 6 Joh. n. 1. d. in Turr. Lond.

REX, &c. vicecomiti Dorsett', &c.

Sciatis nos, pro amore DEI & salute animæ karissimæ matris nostræ quæ mortua est, liberasse & quietos clamasse die Mercurii prox' ante Pasch' .... decimo quarto die Aprilis, anno regni nostri quinto, omnes prisones & carceratos pro quâcunque causâ detenti fuerint; sive pro murdro, sive pro feloniâ, sive latrocinio, sive pro forestâ, sive pro quocunque alio recto; exceptis prisonibus captis de werrâ nostrâ, & exceptis quos misimus de Normannia in Angliam ad incarcerand' vel custodiend' & exceptis Judæis nostris prisonibus.

Et ideo tibi præcipimus, quod statim, visis litteris istis, omnes prædictos prisones incarceratos & detentos deliberes, exceptis prædictis; ita quidem quod prisones illi qui liberari debent, inveniant in pleno comitatu plegios quod de cætero fideles existant, & si in terrâ nostrâ remaneant; sin autem, eos abjurare facias in pleno comit' terram nostram; ita quod cognoscant, quod exeant à terrâ nostrâ infra quadraginta dies post abjuracionem.

Illos autem qui propter homicidium capti sunt, facias plegios invenire in eodem comitatu standi recto, si poterunt, vel de pace faciendâ cum parentibus interfectorum; quod si facere noluerint, vel nequiverint, ipsos sicut & alios facias terram nostram abjurare, & à terrâ nostrâ exire infra prædictum terminum; nisi voluerint in carcerem reverti & stare recto.

Illi siquidem qui rectati sunt de forestâ & in prisonâ nostrâ detenti, volumus quod omnino liberentur; exceptis illis qui capti sunt cum venatione & de venatione convicti, de quibus volumus quod plegios inveniant, quod de cætero in forestâ nostrâ non forisfaciant; quod si plegios invenire noluerint, vel nequiverint, terram nostram sicut prædicti in misericordiâ nostrâ abjurent, & à terrâ nostrâ infra prædictum terminum exeant.

Teste meipso, apud Freitmantel, xv° die Aprilis.

Litteræ quas misit Rex Angliæ obsessis suis in castro Andeliaci.

A.D. 1204. An. 6 Johan. Vide Præfat. hujusce operis.

JOANNES, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, dilectis & fidelibus suis Rogerio de Cestriâ constabulario, & aliis fidelibus suis, in castro Andeliaci commorantibus, salutem.

Gratias vobis referimus super bono & fideli servitio vestro, & vos rogamus in fide & hominagio, quibus nobis tenemini, quatenus de castro nostro custodiendo pro posse vestro intendatis, ut à DEO, & nobis, & omnibus, qui fidem & devotionem vestram erga nos audierint, dignè laudari debeatis.

Si verò, quod absit, in tam arcto fueritis positi, quòd vos ulteriùs tenere non possitis, tunc faciatis quod dilecti & fideles nostri Petrus de Pratellis & Gulielmus de Mortuomare, & Hugo de Huellis clericus noster, vobis mandabunt.

Innocentius III. Papa prædicatoribus, cum Rege transfretantibus, equitandi facultatem concedit.

A. D. 1204. An. 6 Johan. — Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Angliæ illustri salutem & apostolicam benedictionem.

Celsitudinis tuæ precibus benignum impertientes assensum, fratribus prædicatoribus & minoribus, quos tecum duxeris ultra mare, equitandi, quotiens à te requisiti fuerint, non obstante contrario statuto suorum ordinum, liberam concedimus facultatem.

Dat' Lugdun' ij. kal' Maii, pontificatûs nostri anno vij.

Sub filo canabeo.

Concessio terræ de Ultonia Hugoni de Lacy: salvis tamen Regi crociis de terrâ illâ.

A. D. 1204. An. 6 Johan. — Pat. 6 Joh. m. 1. n. 1. in Turr. Lond.

REX, &c. Meilero filio Henrici, & baronibus Hibernie, &c.

Sciatis quod dedimus & concessimus Hugoni de Lacy pro homagio & servicio suo terram de Ultonia cum pertinentiis suis, habend' & tenend', sicut Johannes de Curcy eam tenuit, die quâ idem Hugo eum in campo seisivit, vel die proximo precedenti; salvis tamen nobis crociis de terrâ illâ; & sciatis quod retinuimus nobiscum predictum Hugonem, ipsumque nobiscum ducimus in servicio nostro. Et ideo vobis mandamus quod terram suam & omnia sua custodiatis, manuteneatis & defendatis, sicut nostra dominica.

Teste me ipso, apud Windlesor, secundo die Maii.

De conveniendo cum Rege Connaciæ.

A. D. 1204. An. 6 Johan. — MSS. Harris. in Bibl. Soc. Dublin.

REX, &c. dilecto & fideli suo Meilero filio Henrici, justiciario Hiberniæ, salutem.

Mandastis nobis per litteras vestras, & nuncios nostros & vestros, quod Rex Conaciæ nobis quietas clamasset duas partes Conaciæ, ita quod tertia pars ei remaneret tenendum hereditariè per centum marcas nobis & hæredibus nostris inde reddendas annuatim.

Et quia videtur nobis & consilio nostro hoc nobis expedire, si vobis ita videtur, vobis mandamus, quod hoc ita fieri faciatis, ita quod eligatis illas duas partes ad opus nostrum, sicut melius videritis expedire, in fide quâ nobis tenemini; ubi, scilicet, meliores villæ & portus fuerint, & loca competenciora ad commodum nostrum, & ad fortes domos firmandas.

Et de prædicto Rege obsides, & quascunque poteritis securitates, capiatis, quod fidelis nobis existet; & remaneat ei prædicta tertia pars Connaciæ per prædictum servitium; & efficiatis quod omnes nativi & fugitivi, qui de duabus partibus, quæ nobis remanserint, exierint, revertantur cum omnibus catellis, & sequelâ suâ; & in eisdem partibus nostris castella firmetis, & villas constituatis, & redditus assideatis, & commodum nostrum, sicut melius expedire videritis, faciatis.

Et ad hoc faciendum exitus ejusdem terræ, si opus fuerit, & redditus nostros capiatis; et cum nobis manderitis quid inde feceritis, secundùm quod nobis mandaveritis, eidem Regi cartam nostram faciemus.

Testê, domino Norwicensi, apud Geydington, xxxj. die Augusti.

Rex Angliæ Papæ supplicat ne, ante peractum quinquennium, Galfridus filius Petri peregrinetur.

A. D. 1204. An. 6 Johan. — Claus. 6 Joh. m. 6. in Turr. Lond.

REVERENDISSIMO patri in CHRISTO, &c. Innocentio, DEI gratiâ, summo Pontifici, &c. Johannes, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. debitam ac devotam in omnibus reverentiam.

Quoniam in tali sumus statu, quod grave esset nobis fideles nostros, qui nobis familiariùs adhærent, & de quorum fidelitate non dubitamus, & per quorum consilium terra nostra regi debet & defendi, maximè quia dies mali sunt, & de die in diem, visum sit homines nostros fraudulenter & dolosè à fidelitate & servitio nostro recedere, & in nos insurgere, per quod status terræ nostræ (sicut novit sanctitas vestra) turbatur, excellentiæ vestræ eâ, quâ possumus, devotione supplicamus, quatinus, habitâ consideratione ad statum nostrum, differre velitis, usque ad quatuor vel quinque annos, peregrinationem dilecti & fidelis nostri Galfridi filii Petri, justiciarii nostri, crucesignati; cujus præsentia nobis & terræ nostræ ita est necessaria, quod eo nullatenus carere possumus.

Et nos, Domino dante, tam ipsum quam alios crucesignatos in terram Jerusalem mittemus, sicut terræ redierint.

Moveat igitur & ad hoc inducat paternitatem vestram statûs nostri conditio, ita quod vobis proinde merito grates scire debeamus.

Teste meipso, apud Winton' xxiv. die Novembris.

Concessio Aliciæ comitissæ Warewic' facta, quod sit vidua quamdiu sibi placuerit.

A. D. 1205. An. 6 Johan. — Cart. Antiq. in Turr. Lond. A. A. 41.

JOHANNES, DEI graciâ, Rex Anglie, &c.

Sciatis nos concessisse & hâc presenti cartâ nostrâ confirmasse Alicie comitisse Warewic' quod sit vidua quamdiu sibi placuerit, ita quod per nos non efforcietur ad se maritand' & si maritare voluerit, non se maritabit nisi per assensum & gratum nostrum, ubi nobis placuerit.

Et quod habeat custodiam puerorum suorum, quos habet de Waleranno comite Warewic' quondam viro suo, cum sexaginta libratis terre ad plus, quas idem comes dedit eisdem pueris in ligiâ potestate suâ, & cartâ suâ confirmavit; ita quod respondeant de eisdem terris secundùm consuetudinem regni, si quis inde adversus eos loqui voluerit.

Et quod habeat rationabilem dotem suam de terris virorum suorum, in dominicis, & feodis & serviciis, ita quod rectum ei inde teneatur ubi minus quam tertiam partem habuerit: & quod ipsa comitissa, & omnes terre & homines sui, quieti sint de sectis sciirarum & hundredorum & de auxiliis vicecomitum, quamdiu ipsa vidua fuerit post mortem predicti comitis, viri sui.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predicta comitissa habeat predictas custodiam & libertatem, & quietanciam, benè & in pace, liberè & quietè & honorificè, sicut supradictum est.

Test. *G. fil' Petri com' Essex. Com. W. Marescall'. W. com' Sar'.*

Dat' per manum Hug' de Well' archid' Wellen' apud Sutton, xiij. die Januarii, anno regni nostri sexto.

Rex in protectionem suam suscipit Reginaldum Regem Manniæ.

A. D. 1205.—An. 6 Johan. — Pat. 6 Joh. n. 10. in Turr. Lond.

REX, &c. omnibus, &c. Sciatis quod suscepimus dilectum consanguineum nostrum Reginaldum Regem Manniæ in custodiam, protectionem & defensionem nostram, & omnes terras & homines suos.

Et prohibemus ne quis ei vel suis inferat injuriam, vel gravamen, quia si quid ei forisfactum fuerit, id nobis factum reputabimus.

Teste meipso, apud Wodestock, viii. die Februarii, anno, &c. vj°.

Rex liberavit burgenses de Olerone de omnibus tayllagiis & exactionibus.

A. D. 1205. An. 6 Johan.

Lib. B. f. 198. in Thesaur. Cur. Rec. Scac.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, senescallis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & præsenti cartâ nostrâ confirmasse fidelibus hominibus nostris de Olerone & hæredibus eorum quitantiam de lastagiis, & omnibus tayllagiis, & exactionibus; salvis nobis debitis redditibus nostris de præpositurâ de Olerone, & exercitibus, & equitationibus, quæ nobis debent.

Et præterea concedimus eis omnes libertates & liberas consuetudines quas Rex Henricus pater noster, & Rex Ricardus frater noster, & Regina Alienora mater nostra concesserunt hominibus nostris de Rupella.

Concedimus etiam eis & confirmamus omnimodas liberas consuetudines per omnes terras nostras; salvâ in omnibus libertate civitatis London.

Concedimus insuper eis, quod de aliquo tenemento quod ipsi tenuerunt in Olerone, in bonâ pace, per unum annum & unum diem sine calumpniâ, de cætero non ponantur in placitum: quare volumus & firmiter præcipimus quod prædicti fideles homines de Olerone habeant omnes prædictas quitantias, libertates & liberas consuetudines benè & in pace, liberè & quietè, integrè & honorificè, sicut prædictum est.

Testibus,

Domino J. Norwic' episcopo,
Gaufrido filio Petri, comite Esser,
W. comite Sarum,
R. constabulario Cestriæ,
Rogero de Thoen,
Willielmo Bryewerr',
R. de Stok.

Datum per manum Joscelini de Welt' apud Lexynton, vicesimo octavo die Februarii, anno regni nostri sexto.

Breve Regis, quod novem milites per totam Angliam decimum invenient militem benè paratum equis & armis, ad defensionem regni.

A. D. 1205. An. 6 Johan.

Pat. 6 Joh. m. 2. d. in Turr. Lond.

REX, &c. Vicecomiti Rotel. &c.

Scias, quod provisum est communi assensu archiepiscoporum, episcoporum, comitum, baronum, & omnium fidelium nostrorum Angliæ, quod novem milites per tôtam Angliam invenient decimum militem benè paratum equis & armis ad defensionem regni nostri, & quod illi novem milites invenient decimo militi quâlibet die ii sol. ad liberationem suam; & ideo tibi præcipimus quod, sicut teipsum & omnia tua diligis, provideas quod decimi milites de ballivâ tuâ sint apud London' à die Pasch' in tres septimanas, benè parati equis & armis cum liberationibus suis, sicut prædictum est, parati ire in servitium nostrum quo præceperimus, & existere in servitio nostro ad defensionem regni nostri, quantum opus fuerit.

Provisum est etiam, quod si alienigenæ in terram nostram venerint, omnes unanimiter eis occurrent cum forciâ & armis, sine aliquâ occasione & dilatione, auditis rumoribus de eorum adventu; & si quis miles, vel serviens, vel alius terram tenens, inventus fuerit qui se inde retraxerit, dummodo tantâ non fuerit gravatus infirmitate quod illuc venire non possit, ipse & hæredes sui imperpetuum exhæredebuntur, & feodum suum remanebit domino feodi ad faciend' inde voluntatem suam; ita quod exhæredatus vel hæredes sui nunquam inde aliquam habeat recuperationem.

Si verò milites, servientes, vel alii qui terram non habent, inventi fuerint qui se similiter retraxerint, ipsi & hæredes sui servi fient imperpetuum, reddendo singulis annis iiij[d]. de capitibus suis; nec pro paupertate omittant ad prædictam negotium venire cum illud audierint, quia ex quo ad exercitum venerint, providebitur unde sufficienter in servitio nostro poterunt sustentari; si verò vicecomes, vel ballivus, vel præpositus, illos qui se retraxerunt nobis per breve, vel per scriptum, vel vivâ voce non ostenderint, dictus vicecomes, vel ballivus, vel præpositus, remanebit in misericordiâ nostrâ de vitâ & membris.

Et ideo tibi præcipimus, quod sub festinatione hæc omnia proclamari facias in foris per totam ballivam tuam, & in mercatis, & nundinis, & alibi; & ita te de negotio illo faciendo intromittas, quod ad te pro defectu tui capere non debeamus; & tu ipse sis apud London' ad præfatum terminum, vel aliquem discretum ex parte tuâ mittas, & facias tunc nobis scire nomina decimorum militum; & habeas ibi hoc breve.

Teste meipso, apud Winton' tertio die Apr'.

Pro Ricardo Flameng, de custodiâ terrarum Ricardi de Greinvill'.

A. D. 1205. An. 7 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. Z. 13.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Anglie, &c.

Sciatis nos concessisse, & presenti chartâ nostrâ confirmasse Ricardo Flameng custodiam terrarum & heredum Ricardi de Greinvill' habendam & tenendam cum omnibus pertinentiis suis, quousque predicti heredes talis etatis fuerint, quod possint & debeant secundùm consuetudinem Anglie terram tenere.

Concessimus etiam ei maritagium eorundem heredum, & maritagium Gundree, matris eorum, que fuit uxor predicti Ricardi de Greinvill' ita quod cum illos maritare voluerit, id nobis scire faciat, ut hoc assensu nostro fiat; & si filius & heres predicti Ricardi de Greinvill' infra predictum terminum decesserit, concessimus eidem Ricardo Flameng custodiam filiarum prefati Ricardi de Greinvill', cum terris & cum maritagiis earum, habendam eodem modo quo prædictum est.

Et si idem Ricardus Flameng infra prefatum terminum decesserit, vel vitam suam mutaverit, concessimus quod filii sui, scilicet Ricardus, Willielmus, Henricus, Laurentius, vel tres vel duo vel unus eorum, si de aliis humanitus contigerit, habeat predictam custodiam, cum predictis maritagiis, predicto modo usque ad prenominatum terminum, cum omnibus pertinentiis suis.

Quare volumus & firmiter præcipimus quod predictus Richardus Flameng, vel prenominati filii sui habeant & teneant predicto modo prefatam custodiam, cum predictis maritagiis, benè & in pace, liberè & quietè, cum omnibus ad ea pertinentibus, sicut prædictum est.

Testibus,

Joscelin' de Well' Bathon' electo.
R. com' Cestr'.
W. com' Arundell'.

Apud Winton' xx die Aprilis. Anno regni nostri septimo.

Rex quosdam episcopos Anglicanos rogat, quod ad exemplum aliorum episcoporum, litteras Papæ scriptas signare vellent.

A.D. 1205. An. 7 Johan.

Pat. 7 Joh. m. 7. in Turr. Lond.

REX, &c. venerabilibus in Christo fratribus de Asaph' Exon' Sarr' Landavens' G. Coventrens' R. Bangor' Wigor' E. Hereford' Menevens' Lincoln' Cicestr', &c.

Sciatis quod carissimi patres nostri domini London' Winton' Roffen' & Elyen' episcopi, J. Bath electus, scribunt domino Papæ, pro dignitate nostrâ & regni nostri conservandâ, quatuor litteras, sigillis suis signatas; vobis mittimus rogantes attentius quatinus, sicut nos & honorem nostrum & tranquillitatem Anglicanæ ecclesiæ diligitis, litteris, quas vobis mittimus sub nomine nostro, ad exemplum litterarum prædictorum episcoporum, domino Papæ scriptis sigilla vestra apponatis.

Et quia, propter varia viarum pericula, diversos nuncios, pro hoc negotio, proposuimus ad sedem apostolicam destinare, expedit nobis litteras illas duplicari; & ideo vos rogamus quatinus, super hoc, duo litterarum paria, sub eâdem formâ signetis.

Teste meipso, apud Porcestr' octavo die Maii, anno, &c. septimo.

Honor cum castello de Berkhamsted' concess' Gaufrido filio Petri, comiti Essex.

A. D. 1205. An. 7 Johan. Cart. Antiq. in Turr. Lond. A. A. 21.

JOHANNES, Dei graciâ, Rex Anglie. Sciatis nos dedisse & concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse Gaufrido filio Petri com' Essex' totum honorem de Berkamsted' cum castello de Berkamsted' & servic' militum & omnibus aliis pertinentiis suis; tenend' ad feodi firmam de nobis & heredibus nostris ei & heredibus suis, qui exierint de eo & Avelina uxore suâ; vel aliis heredibus suis, si ipse ex eâ heredes non habuerit; vel si de heredibus illis quos ex eâ habuerit, humanitus contigerit.

Reddendo inde nobis & heredibus nostris per annum centum libras, preter viginti libras quas nobis prius reddiderat de Winterselaw, & faciendo inde nobis & heredibus nostris forinsecum servicium, quod ad predictum honorem pertinet: ita quod milites illius honoris facient ei & heredibus suis illud servicium, & ipse Gaufridus & heredes sui nobis & heredibus nostris.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Gaufridus & heredes sui post eum habeant & teneant predictum honorem, cum castello & omnibus aliis pertinenciis suis, sicut predictum est, adeo liberè & quietè, & in eisdem libertatibus & liberis consuetudinibus, sicut umquam illum liberius & quietius tenuimus, dum fuit in manu nostrâ.

Test. *Will'o London' episcopo.*

Dat' per manum Joscelini de Well' apud Winton' xxix die Maii, anno regni nostri septimo.

De quatuor annulis per Innocentium III. Papam Regi missis.

A. D. 1205. An. 7 Johan. Vid. præfat. hujusce operis.

JOHANNI Regi Anglorum. Inter opes terrenas, quas mortalis oculus concupiscit, & quasi cariora desiderat, aurumobryzum, & lapides pretiosos principatum credimus obtinere.

Licet autem his & aliis divitiis vestra regalis abundet excellentia, in signum tamen dilectionis & gratiæ quatuor annulos aureos, cum diversis lapidibus pretiosis, tuæ magnitudini destinamus; in quibus te volumus specialiter intelligere formam, numerum, materiam, & colorem, ut mysterium potius quàm donum attendas.

Rotunditas enim æternitatem significat, quæ initio caret & fine: habet ergo regalis discretio quod in formâ requirat, ut de terrenis transeat ad cœlestia, de temporalibus ad æternâ procedat.

Quaternarius autem, qui numerus est quadratus, constantiam mentis significat, quæ nec deprimi debet in adversis, nec in prosperis elevari; quod tunc laudabiliter adimplebit, cum quatuor virtutibus principalibus fuerit ordinata, videlicet, justitiâ, fortitudine, prudentiâ, temperantiâ. Intelligas verò in primo justitiam, quam exerceas in judiciis: in secundo fortitudinem, quam exhibeas in adversis: in tertio prudentiam, quam observes in dubiis; in quarto temperantiam, quam in prosperis non dimittas.

Per aurum verò sapientia designatur; quia sicut aurum præminet metallis universis, sic sapientia donis omnibus antecellit, Prophetâ testante, requiescit super eum spiritus sapientiæ, &c. Nichil est autem quod Regem magis oportet habere; unde Rex ille pacificus Salomon solam à Domino sapientiam postulavit, ut populum sibi commissum providè sciret gubernare.

Porro smaragdi viriditas fidem; saphiri serenitas spem; granati rubicunditas caritatem: topatii claritas operationem bonam significat; de quâ Dominus luceat lux vestra. Habes igitur in smaragdo quod credas; in saphiro quod speres: in granato quod diligas: in topatio quod exerceas; ut de virtute in virtutem ascendas, donec Deum Deorum videas in Syon.

Dat' Romæ ap' S. Petrum iv. cal' Junij.

Masagium quod fuit Benedicti filii Jacobi in Lincoln' concessum Galfrido salsario Regis.

A. D. 1205. An. 7 Johan. Cart. Antiq. in Turr. Lond. Z. 23.

JOHANNES, Dei graciâ, &c. Sciatis nos dedisse & concessisse, & presenti cartâ nostrâ confirmasse Galfrido, salsario nostro, pro homagio & servicio suo, masagium quod fuit Benedicti filii Jacobi in Lincoln' cum omnibus pertinenciis suis quod idem Benedictus amisit per feloniam: habendum & tenendum sibi & heredibus suis de nobis & heredibus nostris, per servicium unius denarii ad Pascha per annum pro omni servicio.

Dedimus eciam & concessimus, & hâc cartâ nostrâ confirmavimus predicto Galfrido, pro homagio & servicio suo, masagium quod fuit Aaron Judei de Lincoln' in London' cum omnibus pertinenciis suis, quod Godardus de Antiochia quandoque tenuit: habendum & tenendum sibi & heredibus suis de comite Glocestr' & heredibus suis per servicium dimid' libr' piperis per annum, pro omni servicio ad predictum terminum.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Galfridus & heredes sui habeant & teneant predieta mesagia cum omnibus pertinenciis suis, benè & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè & honorificè, in omnibus locis & rebus, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad mesagia illa pertinentibus, per predictum servicium; sicut predictum est.

T. *Petro filio Hereberti. Hugone de Lasci.* Et data per manum Hugon' de Well' archid' Well' apud Dorecestr' xxiij. die Junii, anno regni nostri septimo.

Cancellaria Angliæ concessa Waltero de Grai.

A. D. 1205. An. 7 Johan. Cart. Antiq. in Turr. Lond. B. B. 22.

JOHANNES, Dei graciâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos dedisse, concessisse, & presenti cartâ nostrâ confirmasse, dilecto & fideli nostro Waltero de Grai cancelariam nostram cum omnibus pertinenciis suis, habendam & tenendam benè & in pace quamdiu vixerit.

Quare volumus & firmiter precipimus quod predictus Walterus habeat & teneat predictam cancellariam, cum omnibus pertinenciis suis, benè & in pace, quamdiu vixerit, sicut predictum est.

Hiis Testibus, *J. Norwic' episcopo. Galfrido fil' Petri com' Esser.*

Dat' per manum nostram apud Notingham, secundo die Octobris, anno regni nostri septimo.

Rex, ad petitionem Othonis Imperatoris, pardonavit Hugoni de Burnaco.

A. D. 1205. An. 7 Johan. Pat. 7 Joh. m. 2. in Turr. Lond.

REX Hugoni de Burnaco, &c. Scias quod, pro amore & petitione karissimi nepotis nostri Othonis illustris Regis Romanorum, pardonavimus tibi malivolentiam nostram.

Et ideo tibi mandamus, quod securè venias per terram nostram, ad eundum in servitium nostrum, in insulam de Geres' vel apud Rupellam, ubi melius viderimus expedire.

Et concedimus quod adducas tecum uxorem & filios tuos, & eis providebimus.

Teste meipso, apud Merleb' vicesimo septimo die Decembris.

Officium de pincernariâ Regis, concessum Michaeli Beleth.

A. D. 1205. An. 7 Johan. Cart. Antiq. in Turr. Lond. I. I. 15.

JOHANNES, Dei graciâ, Rex Anglie, dominus Hibernie, dux Normannie & Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justic' vicecomitibus, prepositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos reddidisse & presenti cartâ nostrâ confirmasse magistro Michaeli Beleth, filio Michaelis Beleth, & heredibus, officium suum de pincernariâ nostrâ, & omnia alia jura ad predictum officium pertinentia, cum omnibus pertinentiis suis; habend' & tenend' de nobis & heredibus nostris ita liberè, quietè, integrè, & honorificè, sicut ipse Michael, pater predicti magistri Michaelis, vel aliquis antecessorum suorum, officium illud melius & liberius, integrius & quietius, habuit & tenuit.

Concessimus eciam & presenti cartâ nostrâ confirmavimus eidem magistro Michaeli & heredibus suis, omnes terras que fuerunt Hervei Belet avi ejus, de cujuscunque feodo fuerint.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus magister Michael Beleth & heredes ejus habeant & teneant predictum officium de nobis & heredibus nostris, & omnes predictas terras cum omnibus pertinenciis suis, cum soca & saca, & tohl & theam, & infangenthief, & cum omnibus libertatibus, & liberis consuetudinibus & quietanciis, cum quibus predictus Herveus umquam melius vel liberius tenuit, tempore Regis H. proavi nostri, & sicut ad predictum ministerium & ad predictas terras pertinent.

Et preterea concedimus eidem magistro Michaeli quietanciam de scyris & hundredis, & de wapentac' & de placitis, & querelis & occasionibus, excepto murdro; unde cartas Regis H. patris nostri, & Regis R. fratris nostri, quas predicto Michaeli patri suo fecerant, inde vidimus, coram nobis & coram baronibus nostris in plenâ curiâ nostrâ, & audivimus, omnia predicta protestantes.

Testibus, *J. Norwic' episcopo. D'no H. Sarum episcopo. G. fil' Petri com' Essex. W. Marescallo com' Penbroc'. Roberto de Turneham. Will'o Briwer. Petro de Stoks. Galfrido de Lucy. Galfrido Luterel.*

Dat' per man' Hugon' de Well' archid' Well' apud Merleburg, xxviii. die Decembr' anno regni nostri septimo.

De salvo conductu pro Reginaldo Rege Insularum.

A. D. 1206. An. 7 Johan.

Pat. 7 Joh. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis nos dedisse dilecto cognato nostro, R. Regi insularum, salvum & securum conductum veniendi ad nos in Angliam, & redeundi ab Anglia, usque à die Paschæ, in quindecim dies, anno, &c. septimo.

Et in hujus rei, &c. Testibus,
Galfrido filio Petri comite Essex,
W. Briewer,
Vileb' filio Reinfr'.
Apud Sarebur', octavo die Februarii.

De donatione Othonis Imperatoris, cum fuit comes Pictaviæ, monachis de Charron.

A. D. 1206. An. 7 Johan.

Pat. 7 Joh. m. 4. in Turr. Lond.

REX Sahero de Malo-Leone, salutem. Mandamus vobis quod habere faciatis abbati & monachis ecclesiæ sanctæ Mariæ de Chaurun' quinquaginta libratas redditûs de Pictavia, quas dilectus nepos noster dominus Otho, dum haberet ballivam Pictaviæ, eis dedit in Rupella & in Olerone; nisi eas alibi dederimus, si hoc commodè fieri possit.

Et si eas alibi dederimus, & eis alibi commodiùs ad opus nostrum assignari possit; tunc illas eis alibi assignari faciatis, quousque in partes illas venerimus.

Teste, *Domino Johanni de Gray' Cant' electo, &*
Domino P. Winton' episcopo.
Apud Lamb' vicesimo quinto die Martii.

De salvo conductu concesso Berengariæ Reginæ.

A. D. 1206. An. 7 Johan.

Pat. 7 Joh. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod recepimus in salvum conductum nostrum karissimam sororem nostram, dominam Reginam Berengariam, & suos, in veniendo ad nos in Angliam, & in redeundo; ita quod, cum applicuerint in Angliam, securitatem præstent quod nullum, per eos, malum eveniet regno nostro.

Veruntamen vobis mandamus, præcipientes quod ei, vel suis, nullum super hoc faciatis, vel fieri permittatis impedimentum, injuriam vel gravamen.

Et valeant litteræ istæ usque ad festum sancti Petri ad Vincula, anno, &c. octavo.

Teste meipso, apud Oteford' vicesimo septimo die Martii, anno, &c. septimo.

De salvo conductu pro Alianora Reginâ Castellæ.

A. D. 1206.—An. 8 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

ALIENORA Regina Castellæ, & soror domini Regis habet litteràs patentes de conductu sibi & illis, quos secum duxerit, ad veniendum securè ad dominum Regem.

Carta burgensibus de Cantabrigia concessa.

A. D. 1206. An. 8 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 7.

JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos concessisse & hâc chartâ nostrâ confirmasse burgensibus nostris de Cantebrig' villam de Cantebrig' cum omnibus pertinentiis suis, habendam & tenendam imperpetuum de nobis & heredibus nostris sibi et heredibus suis, reddendo inde annuatim ad Scaccarium nostrum antiquam firmam, scil't quadraginta libr' albas, & viginti libr' numero, de eremento, pro omni servicio per manus eorum ad duo scaccaria anni.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predicti burgenses & heredes sui habeant & teneant predictam villam cum omnibus pertinentiis suis benè & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè & honorificè, in pratis & pascuis, molendinis, aquis & stagnis, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus suis.

Concessimus etiam eis, quod faciant de *seipsis prepositum*, quem voluerint et quando *voluerint*.

Testibus,
D'nis London'.
P. Winton'.
J. Norwic'.
J. Bathon'. } episcopis.
G. fil' Petri com' Essex.

Dat' per manum Hugon' de Wellen' archid' Wellen' apud Lamheam viii. die Maii. Anno regni nostri octavo.

Prohibitio clero, ne aliquid attemptent contra consuetudines regni in concilio apud S. Alban' convocato.

A. D. 1206. An. 8 Johan.

Pat. 8 Joh. n. 3. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, archidiaconis, & omni clero apud sanctum Albanum ad consilium convocato, salutem.

Conquerente universitate comitum, baronum, militum, & aliorum fidelium nostrorum audivimus, quod non solum in laicorum gravem perniciem, set eciam in totius regni nostri intollerabile dispendium, super Romiscotto præter consuetudinem solvendo, & aliis pluribus inconsuetis exactionibus, authoritate summi Pontificis consilium inire & consilium celebrare decrevistis:

Nos verò, licet ob honorem fidei nostræ & debitum reverentiæ quam sanctæ Romanæ ecclesiæ impendere tenemur, voluntati ejusdem patris nostri domini Papæ Innocentii obtemperare cupiamus, tamen omittere non possumus, quin querel' fidelium & subditorum nostrorum clamantium, & de jacturâ suâ timentium, prout necesse est, subveniamus; & emergentibus causis, quæ indempnitati pacis & regni nostri obviare possint, quantâ decet celeritate & diligentiâ occurramus.

Vobis etiam precisè mandamus & expressè prohibemus, ne super prædictis vel aliquibus aliis concilium aliquod, authoritate aliquâ in fide quâ nobis tenemini, teneatis, vel contra regni nostri consuetudinem aliquid novum statuatis, set sicut nos & honorem nostrum & communem regni tranquillitatem diligitis, à celebracione hujus concilii & à prædictis tractatibus ad præsens supersedeatis, quousque cum universitate vestrâ super hoc colloquium habuimus; scientes pro certo, quod expediet honori sanctæ Romanæ ecclesiæ & domino Papæ, & nobis & vobis, quod istud ad præsens negotium differatur, donec generalem habuimus conferentiam, quomodo possit commodius & honestius explicari.

Et quod vobis hoc mandamus pro honore & commodo sacrosanctæ ecclesiæ, & nostro & regni nostri id fecimus, quia talia audivimus, quod hoc ita fieri nec non expedire, sicut vobis dicemus cum vobiscum locuti fuerimus.

Teste meipso, apud Ebor' xxvj° die Maii.

Forma treugæ inter Philippum Regem Franciæ, & Johannem Regem Angliæ:

A. D. 1206.
An. 8 Johan.
Vid. Præfat. hujusce operis.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegavensis, omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quòd hæc est forma treugæ inter Regem Francorum & nos, à die Veneris, proximâ ante festum sancti Lucæ evangelistæ nuper præteritum, duraturæ usque in duos annos prox' sequentes, viz.

Quod Rex Franciæ habebit homines & imprisios suos, qui apertè werraverunt nos pro eo in hâc werrâ: & nos similiter habebimus homines & imprisios nostros, qui apertè prædictum Regem Franciæ werraverunt pro nobis in hâc werrâ; ita tamen quòd in Normanniâ, Cenomanniâ, Britanniâ, Turoniâ, Andegaviâ, ultra Ligerim ex parte civitatis Andegaviæ, non remanebit nôbis terra, homo, vel imprisius per hanc treugam.

Et Rex Francorum, & nos, & homines, & imprisii sui, & nostri erimus tenentes bonâ fide, sicut eramus tenentes prædictâ die Veneris ante festum sancti Lucæ; &, si contentio fuerit in teneurâ hominum Regis Franciæ, per dictum & sacramentum R. comitis Augi, & Hugonis vicecomitis Castri Heraudi, ad hoc ex parte ipsius Regis Francorum appositorum; & Savarici de Malo-leone, & Guillielmi de Cantumerulæ, ad hoc ex parte nostrâ appositorum, emendabitur.

Et similiter, si contentio fuerit de teneurâ hominum nostrorum citra Legerim ex parte Pictaviæ, per dictum & sacramentum istorum quatuor prædictorum emendabitur.

Si interceptiones fiant in treugâ, sive de catallo, sive de villanis captis, sive de prædâ, emendatio indè capietur per prædictos quatuor, infra quadraginta dies postquam, propter hoc summoniti, dictum suum indè dixerint.

Si autem interceptio fiat vel de forteritiâ, vel de castro murato, sive de corpore baronis capto, emendatio inde fiet similiter per prædictos quatuor bonâ fide, infra quadraginta dies, postquàm ipsi dictum suum inde dixerint, vel duo ex illis, si alii dicere non voluerint; vel treuga propter hoc interrumpi poterit, sine interceptione, post illum terminum quadraginta dierum.

Hæc treuga assecurabitur ex parte Regis Franciæ per eos, quorum nomina subscripta sunt, scilicet, per comitem Britanniæ, Hugonem Brunum comitem Augi, G. de Lizegnem vicecomitem Lemovicensem, vicecomitem castri Heraudi, W. de Maloleone, Th. de Blazon, G. de Toch' Sulpic' de Ambaz, G. Sonnebauth vicecomitem Bruciæ, Eschivardum de Pruliaco.

Ex parte nostrâ, per vicecomitem Thoarc' Savaricum de Malo-leone, W. de Mauseio, W. Meingot, H. archiepiscopum, G. Martel, B. de Mauleurier, Theobaldum Crispini, Radulphum de Marthaio, G. de Taun' G. de Rancon, Reginaldum de Pontibus Juniorem, T. Chabot.

Omnes isti, ex utrâque parte, jurabunt, quòd bonâ fide treugam tenebunt; & de se & de suis hominibus volent, quòd bonâ fide teneatur.

Si aliqui de predictis quatuor, qui ad dicendum de teneuris, & interceptionibus treugæ sunt appositi, exonium manifestum habuerint, ad hoc alios idoneos in loco suo ponent, per sua sacramenta, donec interesse possint bonâ fide.

Et si forte, infra treugam, aliquis eorum quatuor obierit, alius idoneus loco ejus ponetur ab eo, de cujus parte fuerit.

Omnes homines & terræ Regis Franciæ, scilicet, & nostri, erunt in treugâ istâ, & poterint interim hinc inde ire & redire, & negociari securè, præterquàm in curiâ Regis Franciæ, & in curiâ nostrâ: ad quos nullus veniet, nisi vir religiosus, vel mercator cognitus, sine licentiâ Regis Franciæ vel nostrâ; terræ communes erunt interim, & mercatores ibunt & redibunt per legitimas consuetudines antiquas.

Hanc treugam fecit Rex Franciæ jurare pro se in animâ suâ; & nos similiter: et in manum caput Rex Franciæ, quod W. de Rupibus, Mauricius de Creone, W. de Guirchia, G. de Ancenis, qui, ad treugam jurandam ex parte nostrâ requisiti fuerunt, eam tenebunt.

A. Rex Castellæ erit in hâc treugâ, si voluerit, & infra hanc treugam poterit nobiscum componere, si nos voluerimus.

Actum apud Thoarcium, anno Domini millesimo ducentesimo sexto, mense Octobris.

Testibus,
Domino B. Winton' episcopo.
Willielmo Brieweren,
Roberto filio Walteri.

Dat' per manum Hugonis archidiaconi Wellensis, apud Thoarcium, vicesimo sexto die Octobris. Anno regni nostri octavo.

Sententia definitiva Innocentii III. Papæ, super electione archiepiscoporum Cantuar'.

A. D. 1206.
An. 8 Johan.
Mat. Paris. p. 214. n 40. Lond. 1640.

MAJORES ecclesiæ causas ad sedem apostolicam referendas, & canonica tradit authoritas & approbata consuetudo declarat.

Cum igitur inter vos & dilectos filios nostros priorem & monachos Cantuar' ecclesiæ, super jure illius archiepiscopi elegendi controversia verteretur, proponentibus vobis, quod tum ex jure communi, tum ex antiquâ consuetudine, una cum illis debetis ipsius archiepiscopi electionem celebrare; illis autem è contrario respondentibus, quod de jure communi & privilegio speciali, & de consuetudine approbatâ & antiquâ, Cantuar' archiepiscopum eligere deberent sine vobis: lite coram nobis per procuratores idoneos super hoc legitimè contestatâ, diligenter audivimus, quæ per partes in præsentiâ nostrâ proponere curaverunt.

Pars siquidem vestra & decreta pariter & exempla studuit allegare, quosdam testes producens, & testimoniales litteras exhibens, quibus ostendere nitebatur, quod vos tres metropolitanos elegeratis una cum illis; cum per litteras & attestationes sit probatum, vos & alio loco & alio tempore non sine illis electiones hujusmodi celebrâsse.

Testes autem producti ex parte monachorum legitimè probaverunt, quod prior & conventus Cantuar' ecclesiæ à longis retro temporibus electiones episcoporum in capitulo suo sine vobis usque ad hæc tempora celebrarunt: & easdem obtinuerunt à sede apostolicâ confirmari. A nobis etiam & prædecessoribus nostris per privilegii paginam est statutum, ut decedente archiep'o Cantuar' nullus ibi quâlibet surreptionis astutiâ seu violentiâ præponatur, nisi quem communi consilio major pars monachorum consilii sanioris, secundùm Dominum & sacrorum canonum sanctiones providerit eligendum.

Nos igitur his & aliis, quæ coram nobis allegata sunt, auditis & perspicaciter intellectis, quia constat evidenter quod vos sine illis secundùm assertionem vestram eligere non debetis, monachis exclusis, vestra non valet electio, & electio monachorum sine vobis celebrata, quia à sede apostolicâ meruit confirmari, valebat. Cumque necessarium fuerit alterutrum confirmare, de communi fratrum nostrorum consilio, vobis & successoribus vestris super jure Cantuar' archiepiscopum eligendi, silentium perpetuum imponimus; & monachos Cantuar' ab impetitione ac molestatione vestrâ & successorum vestrorum per sententiam definitivam absolvimus: authoritate apostolicâ decernentes, ut monachi Cantuar' ecclesiæ & successores eorum de cætero archiepiscopum eligant sine vobis.

Datum Romæ, apud sanctum Petrum, xij. kal' Januarii, pontificatûs nostri anno nono.

Rex concessit Josceo, judeo de London' presbiteratum omnium Judeorum totius Angliæ.

A. D. 1207.
An. 8 Johan.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. Z. 28.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos concessisse & presenti chartâ nostrâ confirmasse Josceo, judeo de London' presbitero Judeorum, presbiteratum omnium Judeorum totius Anglie, habendum & tenendum quamdiu vixerit, liberè, quietè & honorificè, & integrè; ita quod nemo ei super hoc molestiam aliquam aut gravamen inferre presumat.

Quare volumus & firmiter precipimus quod eidem Josceo, quoad vixerit, presbiteratum Judeorum per totam Angliam garantetis, manuteneatis, & pacificè defendatis; & si quis ei super eo forisfacere presumpserit, id ei sine dilatione, salvâ nobis emendâ nostrâ de forisfacturâ nostrâ, emendari faciatis, tamquam dominico Judeo nostro quem specialiter in servicio nostro retinuimus.

Prohibemus etiam ne de aliquo ad se pertinente ponatur in placitum, nisi coram nobis, aut coram capitali justiciario nostro.

Testibus,
P. Winton'.
J. Norwic'.
J. Baton' & Glaston'. } *episcopis.*
G. filio Petri.

Datum per manum H. archid' Will' apud Cantuar' quinto die Januarii, anno regni nostri octavo.

Rex cuicunque mercatori, qui mutuo tradiderit nunciis suis, ad curiam Romanam missis, quingentas marcas, ad eas plenè persolvendum obligatur.

A. D. 1207.
An. 8 Johan.
Pat. 8 & 9 Joh. m. 3. n. 5.

REX omnibus mercatoribus ad quos presentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod quicunque mutuo tradiderit Henrico abbati Belli loci, & Thomæ de Ardinton, & Amfredo de Dene, nunciis nostris, quos misimus ad curiam Romanam pro negotiis nostris, quingentas marcas, nos ei vel nuncio suo has litteras nostras referenti una cum litteris prædictorum nunciorum summam illius mutui, eas plenè persolvemus; & ad hoc nos obligamus per nostras has litteras patentes.

Teste *dom' P. Winton, ep'o*, apud Rokingeham, x. die Febr' anno regni nostri viij°.

ET injunctum est Thomæ de Ardinton, & Amfredo de Dene, qui habent in hâc formâ quatuor paria chartarum, singulas de D. marcis, ita quod per totum sunt M M. marc' quod nihil inde expendant, sicut diligant corpora sua, ante consummacionem negotii pro quo remittuntur ad curiam. Et debent reddere justic' cartam de M. marcis de priore itinere suo ; in quo tulerunt cartas de M M M. marcis; & non expenderunt per totum nisi M M. marcas ; vacatis inde xxx. marc' de uno anno de feodo P. fil' Ric' fratri domini Papæ & O. Hanibal lx. marc' & ad dict' termin' cassand' de l. marc'. Et nepoti domini Port' xx. marc'.

Et præceptum est justic' quod cartam illam afferat Regi : & præceptum est Thomæ de Ardinton, quod cartam nepotis domini Port' quæ liberetur antequam nomen inserebatur, afferat ; quoniam nomen nesciebatur cum carta scripta fuit.

Tertia decima pars omnium mobilium & rerum aliarum per commune concilium apud Oxon' ad defensionem regni, Regi concessa.

A. D. 1207. An. 8 Johan. — Pat. 8 & 9 Joh. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod per commune consilium & assensum concilii nostri apud Oxon' provisum est ad defensionem regni nostri, & recuperationem juris nostri concessum est, quod quilibet laicus homo totius Angliæ de cujuscumque feodo sit, qui habet in Anglia redditus & catalla, det nobis in auxilium de unaquaque mercatâ redditûs sui annualis xii. denarios ; & de unaquaque mercatâ cujuslibet catalli mobilis quam habuit in octabis purificationis beatæ Mariæ, scilicet ad terminum concilii, xii. denarios ; & sic secundùm plus & minus. Et omnes senescalli & ballivi comitum & baronum jurabunt coram justiciariis nostris de valentiâ redditum & catallorum mobilium dominorum suorum, & de suis propriis similiter. Et quilibet homo, preter comites & barones, jurabit de suis propriis redditibus & catallis, secundùm quod justiciarii nostri ad hoc transmissi utilitati nostræ melius viderint expedire.

Et si aliquis convictus fuerit, quod ad evitandum commodum nostrum fraudulenter amoverit catalla sua, vel in aliquo celaverit, vel in alicujus alterius potestate posuerit, vel minus quam valuerint, appreciaverit, omnia catalla ejus capientur ad opus nostrum quieta, & corpus ejus in prisonam nostram ponetur, donec per nos deliberetur. Quodlibet autem hundredum in comitatu nostro imbrevietur per se, & quælibet parochia in quolibet hundredo per se, ita quod justiciarii nostri sciant de quâlibet villâ per se respondere. Cum autem justiciarii nostri auxilium istud in quolibet hundredo, civitate vel villâ assederint, statim transcribere facient à rotulis suis omnes particulas auxilii assisi, & liberetur vicecomiti comitatûs colligendum per terminum quindenæ in quindenam cum omni festinatione ; & justiciarii nostri rotulos suos salvò penes se custodiant, donec ad nos eas afferant.

Statutum est etiam, quod omnes clerici nostri, & omnes justiciarii nostri & clerici eorum, & omnes qui se in aliquo de negotio isto intromittent, jurabunt quod fideliter ex toto posse suo hoc negotium facient, sicut constitutum est, & quod pro nullâ re hoc omittent.

Præcipimus autem super vitam & membra, quod quilibet denarius bonus & de legali pondere capiatur, quamvis non sit novus, tam ad opus nostrum quam ad omnium aliorum regni nostri.

Ad hoc autem auxilium in comitatu vestro assidendum, mittimus loco nostro Robertum de Berkeley, Ricardum de Mucegros, Willielmum de Falen, magistrum R. de Glocestr' Walterum de Aura, Adamum filium Nigelli, &c. Et vobis præcipimus, quod eis de hoc tanquam nobis sitis intendentes.

Teste meipso, apud Northampton, xvij. die Februarii.

Pro Simone de Monteforti, comite Leicestr' & Sahero de Quenci, comite Winton' super partitione terrarum & honorum quæ fuerunt Roberti comitis de Leicestr'.

A. D. 1207. An. 8 Johan. — Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 17.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. Sciatis nos concessisse, & presenti chartâ nostrâ confirmasse particionem factam coram nobis & baronibus nostris per Simon' de Monteforti com' Leircest' & Saiher'.de Quenci com' Winton' de omnibus terris & honoribus que fuerunt com' Roberti de Leircestr' die quâ obiit, cum omnibus pertinentiis suis ; ita scilicet quod tota medietas illarum terrarum & honorum in dominicis & feodis, & omnibus aliis rebus & locis integrè remaneat uni illorum comitum, & altera medietas alteri ; salvis predicto com̄iti Simoni tertio denario comitatûs Leircestr' unde ipse comes est, & capitali mesag' Leircest' & senescalciâ nostrâ.

Ita etiam quod quadraginta libr' terre de parte com' Simon' remanebunt prefato com' Saiher preter partem suam, quousque simul deliberaverit eidem com' Saiher' rationabilem partem suam de terrâ que fuit prenominati com' Roberti in Norm'.

Post obitum verò comitissarum Petroville, matris ejusdem comitis Roberti, & Laurent' quondam uxoris ipsius Roberti, que dotate sunt de predicto honore, dotes illarum sicut deliberabuntur, dividentur, & una medietas inde remanebit predicto Simoni, & altera medietas prefato Saiher'.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus comes Saiher' & heredes sui habeant & teneant imperpetuum predictam partem suam cum omnibus pertinentiis suis benè & in pace, liberè & quietè, integrè & honorificè, sicut predictum est.

Test. *D'no W. London'* } *episcopis.*
D'no P. Winton' }
G. fil' Petri com' Essex.
Alberico de Ver com' Oxon'.
Roger' de Lasci constabular' Cestr'.

Dat' per manum Hugon' de Well' archid' Well' apud Ilingbr' x. die Martii. Anno regni nostri octavo.

De navibus arrestand' & salvo cum omnibus in eis inventis, in Angliam ducendis.

A. D. 1207. An. 9 Johan. — Pat. 9 Joh. n. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus scurmannis, & marinellis, & mercatoribus Angliæ per mare itinerantibus, salutem.

Sciatis nos misisse Alan' Gunonem de Sorham, & Walterum Scattum, & Vincent de Hasting, & Wimund' de Wincheles' & alios de baronibus nostris Quinque Portuum, & alios fideles nostros scurimannos, & marinellos galearum nostrarum, ad omnes naves quas invenerint per mare arrestandas, & salvo cum omnibus in eis inventis ducendas in Angliam.

Et ideo vobis præcipimus quod eis de hoc sitis intendentes ; ita quod sitis in Anglia, cum omnibus navibus & merchandisis vestris, ad portum & terminum quos ipsi vobis nominabunt.

Et si aliquis eis contra præceptum nostrum resistere temptaverit, vos fideles nostri sitis eis in auxilium, cum omnibus viribus vestris ; sicut diligitis vos & catalla vestra, & pacem & residentiam in terrâ nostrâ vobis vel alicui de gratiâ nostrâ.

Teste, *Will'o Briwer.* Apud Lucegar', viij° die Aprilis.

De confœderatione inter Johannem Regem Angliæ, & Alfonsum Regem Legion' faciendâ.

A. D. 1207. An. 9 Johan. — Claus. 9 Joh. m. 16. in Turr. Lond.

REX Alfonso, illustri Regi Legionum & Gelet, &c.

Grates vobis multiplices referimus, eo quod confœderationem inter nos & vos fieri affectatis, ut vos eo magis ab inimicis vestris, & nos à nostris tueamur.

Et sciatis quod nos idem plurimum desideramus ; unde vos rogamus quatinus aliquem de vestris, fidelem & discretum nuncium, ad nos destinetis, & talem, qui super hoc sciat, & possit dare & recipere securitatem, ad honorem & commodum nostrum & vestrum.

De catallis hominum vestrorum, captis in potestate nostrâ, unde nos rogastis, sciatis quod, licet capta fuerint ubi deportabantur in succursum inimicorum nostrorum, & in terris eorum, tamen, cum inter nos confœderatio facta fuerit, tantum inde pro vobis faciemus, unde nobis grates scire debebitis.

Teste meipso', apud Wudestok', septimo die Augusti.
Per dominum Winton'.

Innocentius III. Papa Regi Angliæ, de causâ Reginæ Berengariæ Romæ agendâ.

A. D. 1207. An. 9 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

JOHANNI Regi Anglorum illustri. Sæpe per nostras litteras te, quem, sicut novit ipse qui scrutatur renes & corda, sincerâ diligimus in Domino caritate, recolimus monuisse ut, tuæ saluti consulens & honori, karissimæ in CHRISTO filiæ Berengariæ quondam Anglorum Reginæ illustri super dotalitio suo, medietate mobilium inclytæ recordationis Richardi fratris tui, & quibusdam aliis quæ dicta Regina sibi competere asserebat, sic satisfacere procurares, quod ei nullâ de re justa remaneat materia conquerendi, & majestatem complacares Divinam, quam propter hoc videbaris graviter offendisse.

Quoniam preces & monitiones nostræ te ad satisfaciendum eidem minimè induxerunt, sicut ipsius sæpius replicata conquestio declaravit, negotium ipsum venerabilibus fratribus nostris Eliensi & Wigorniensi episcopis commisimus audiendum, & etiam aliis primitus citra mare. Sed nec sic, præ magnitudine regalis potentiæ, septennio jam elapso, suam super iis potuit justitiam obtinere, cum nullus, impertiturus eidem patrocinium, audeat in Angliam transfretare.

Cum igitur ex injuncto nobis apostolatûs officio viduis & orphanis simus specialiter in justitiâ debitores, nec velimus deferre homini contra DEUM, qui viduam voce propheticâ præcipit defensari, magnitudini regiæ per apostolica scripta mandamus, quatenus usque ad festum Epiphaniæ Domini proximo venturum per procuratorem idoneum te nostro conspectui repræsentes, exhibiturus prædictæ Reginæ vel procuratori suo super præmissis & aliis, siqua fortè adversus te duxerit proponenda, in præsentiâ nostrâ quod ordo dictaverit rationis.

Alioquin extunc, quia ipsi non possumus in suo jure deesse, ne fortè contra nos clamet in cœlum, & Dominus exaudiat ejus vocem, quantum de jure poterimus, in ipso negotio, Divinâ favente clementiâ, procedemus.

Nos enim prædictis episcopis nostris damus districtè litteris in præceptis, ut tibi supradictum terminum assignare peremptorium non postponant.

Datum Viterbii, iii. nonas Septembris, anno x.

Rex concedit Gulielmo de Barry tres cantredos in Hibernia.

A. D. 1207. An. 9 Johan.

Cart. 9 Joh. n. 48. in Turr. Lond.

JOHANNES DEI gratiâ, &c. Sciatis nos concessisse & presenti cartâ nostrâ confirmasse Gulielmo de Barry rationabilem donationem quam Robertus filius Stephani fecit Philippo de Barry, patri ejusdem Gulielmi, cujus heres ipse est, de tribus cantredis in terrâ suâ de Corcai; scilicet Olethan cum omnibus pertinentiis suis, & aliis duobus, scilicet Muscherie, Dunegan, & cantredo de Killede, pro servicio decem militum, sicut cartæ prædicti Roberti quas inde habet rationabiliter testantur.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod idem Gulielmus & heredes sui habeant et teneant predictos tres cantredos cum omnibus pertinentiis suis benè & in pace, liberè & quietè & integrè, in omnibus locis & rebus, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad cantredos illos pertinentibus, sicut predictum est; salvis nobis & heredibus nostris in omnibus hiis que ad coronam regiam pertinent.

Testibus, *domino Johanne Norwicen' D. Waterforden' Miden' episcopis. Meilero filio Henrici, justiciario Hibernie. Johanne mareschallo. Philippo de Prendigast. David de Rupe. Ranulpho comite Cestriæ. Sahero comite Wintonie. R. de Veteri Ponte. H. de Nevill. Gaufrido de Nevill.*

Dat' per manum H. de Well' archidiaconi Wellensis, apud Wudestok, octavo die Novembris, anno regni nostri nono.

Rescriptum Innocentii III. Papæ ad litteras comminatorias Regis Angliæ, super negotio Cantuar' ecclesiæ.

A. D. 1207. An. 9 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, charissimo in CHRISTO filio, Johanni illustri Anglorum Regi, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum super negotio Cantuariensis ecclesiæ nos tibi scripserimus, humiliter, diligenter, benignè exhortando, rogando, tu nobis, (ut salvâ pace tuâ loquar) rescripsisti quasi comminando & exprobrando, contumaciter & protervè.

Et cum nos tibi supra jus deferre curemus, tu nobis secundùm jus deferre non curas; minus quam deceret attendens. Quod si tua nobis devotio plurimum est necessaria, nostra tamen tibi non parum est opportuna. Cumque nos in tali casu, tantum honorem nulli principum detulimus quantum tibi; tu nostro tantum derogare attendis honori, quantum in simili casu nullus princeps derogare præsumpsit; quasdam frivolas occasiones prætendens, quibus asseris, quod electioni de dilecto filio nostro magistro Stephano, titulo sancti Chrysogoni presbytero cardinali, à monachis Cantuariensibus celebratæ, non potes portare consensum; quia videlicet inter tuos est conversatus inimicos, & persona ejus est tibi prorsus ignota. Porro juxta proverbium Salomonis, Frustra jacitur rete ante oculos pennatorum, cum intelligamus illud ei non esse imputandum ad culpam, sed ad gloriam potius adscribendum; quod Parisiis diu vacans liberalibus studiis, in tantum profecit, ut meruerit esse doctor, non solum in liberalibus facultatibus, verùm & in theologicis disciplinis. Ac si per hoc cum vitâ concordet doctrina, dignus est habitus præbendam obtinere Parisiensem.

Unde mirabile gerimus, si vir tanti nominis de tuo regno ducens originem, tibi potuit esse saltem quoad famam ignotus; præsertim cum ter scripsisses illi, postquam à nobis extitit in cardinalem promotus: quod, licet disposueris eum ad tuæ familiaritatis obsequium evocare, gaudebis tamen quod ad majus erat officium sublimatus.

Sed illud potius te attendere decuisset, quod in terrâ tuâ natus est, de parentibus tibi fidelibus ac devotis; quodque in Eboracensi ecclesiâ fuerat præbendatus, quæ longè major & dignior quam Parisiensis existit. Unde non solum ratione carnis & sanguinis, verùm & obtentu ecclesiastici beneficii & officii; te ac regnum tuum, affectu sincero diligere comprobatur.

Nuncii verò tui causam nobis aliam expresserunt, quare non præstitisti ejus electioni consensum; quia, videlicet, nunquam fuerat requisitus ab illis, qui eum à te debuerunt postulare; asserentes, quod litteræ illæ, quibus mandavimus ut super hoc negotio procuratores ad nos idoneos destinares, ad te minimè pervenerunt. Et monachi Cantuarienses, quamvis pro aliis negotiis ad tuam præsentiam accessissent; pro postulando tamen consensu, nec literas nec nuncios direxerunt. Unde iidem nuncii cum multâ instantiâ nobis supplicarunt, quatenus ex quo nobis complacuit hanc tibi honorificentiam reservare, ut monachi Cantuarienses regium postularent assensum; quoniam hoc factum non erat, dilationem congruam concedere dignaremur; infra quam posset id fieri, ne juri tuo contingeret derogari. Contra personam electi quiddam ad ultimum proponentes, quod cum manifestè factum sit, ostium oris claudere debuissent: præsertim cum si verum esset, promotionem ejus jam impedire non posset.

Licet autem super electionibus apud sedem apostolicam celebratis, non consueverit assensus principum expectari; duo tamen monachi fuerunt specialiter deputati, ut ad te pro requirendo assensu venirent, qui apud Doveriam fuerant retenti, ut injunctum sibi mandatum exequi non valerent; & præfatæ litteræ de procuratoribus ad nostram præsentiam destinandis, tuis fuerunt nunciis assignatæ, ut eas tibi fideliter præsentarent.

Nos quoque, qui super eandem ecclesiam Cantuariensem plenitudinem potestatis habemus, regium super hoc dignati sumus implorare favorem. Et cursor noster, qui apostolicas tibi litteras præsentavit, literas quoque prioris ac monachorum, qui ex mandato totius capituli Cantuariensis celebraverant electionem memoratam, super assensu petendo regiæ sublimitati porrexit.

Ideoque non vidimus oportere denuò post hæc omnia, regium postulare consensum; sed illud disposuimus, non declinantes ad dextram vel ad sinistram, quod sanctorum patrum canonicæ sanctiones statuunt faciendum: ut videlicet, nihil moræ vel difficultatis, rectis dispositionibus auferatur; ne gregi dominico diu desit cura pastoralis. Quocirca vel discretioni tuæ vel regali prudentiæ suggeratur à quoquam, quod aliquatenus valeat à consummatione hujus officii revocari: quoniam absque vi & dolo, canonica sit electio de personâ idoneâ concorditer celebrata; sine damno famæ, & periculo conscientiæ, differre non possemus.

Tu ergo, fili charissime, cujus honori supra jus deferri curavimus, secundùm jus, nostro studeas honori deferre; ut gratiam Divinam & nostram uberius merearis: ne forte, si secus egeris, in eam te difficultatem inducas, de quâ non facilè valeas expediri: cum tandem oporteat eum vincere, cui flectitur omne genu cælestium, terrestrium & infernorum; cujus nos vices in terris, licet immeriti, exercemus.

Ne igitur eorum consiliis adquiescas, qui tuam semper turbationem desiderant; ut melius possint in aquâ turbidâ piscari; sed nostro beneplacito te committas, quod utique tibi cedet ad laudem, gloriam & honorem. Quia non esset tibi tutum, in hâc causâ DEO & ecclesiæ repugnare; pro quâ beatus martyr & pontifex gloriosus Thomas, sanguinem suum recenter effudit: præsertim ex quo pater & frater tuus claræ memoriæ, tunc reges Anglorum, in manibus legatorum apostolicæ sedis illam pravam consuetudinem abjurarunt.

Nos autem, si nobis humiliter acquieveris, sufficienter tibi & tuis providere curabimus; ne super hoc valeat vobis aliquod præjudicium generari.

Data Laterani, pontificatûs nostri anno decimo.

Litteræ Adelheidis comitissæ Hollandiæ Regi Angliæ, de maritagio filiæ suæ cum comite de Los, & de liberatione dictæ filiæ.

A. D. 1207. An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. m. 3 d. in Turr. Lond.

DOMINO suo dilecto Johanni, DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, Adelheidis comitissa Holland' salutem & paratum obsequium.

Majestati sit notum regiæ, quod comes de Los filiam meam, quæ apud vestram misericordiam est honestè recepta, quam nobis reddat DEUS Omnipotens, in uxorem legitimam duxit, ut debuit; & accepit eam de manu comitis Otonis de Benetheym, qui fuit patruus domini bonæ memoriæ; &, ut verum fatear, cum eo fuit in thoro legitimo xviij. diebus tantum.

Post quos dies, quod vobis cum gemitu & cum dolore significo, expulso comite & me similiter, filia mea, ad partes vestras, agente domino, tam ad meam quam ad ejus salutem transmissa dinoscitur, quia captivitas ejus in Frisia intolerabilis ei fuit; ergo majestati Regiæ, cui semper est proprium misereri, præsentem paginam & preces porrigo, rogans humiliter quatenus,

intuitu Dei, innocentem animam, longo tempore captivatam, reddatis amicis; & susurronibus, qui vobis, invidiæ causâ, mendacia fingunt & proferunt, non credatis.

Sciatis etiam quod prædicta filia mea data est comiti in præsentia multorum nobilium hominum, ministerialium de terra Holand' quorum consilio & assensu res facta est: Quorum nomina sunt hæc,

Rogerus de Merchun,
Hugo de Worn',
Theodoricus de Alcena,
Simon & Johannes & Isbrand de Harlen',
Willielmus de Teylinge,
Walpertus & Florentinus de Leda,
Arnand' & Henr' de Riswic',
Walterus de Egmund,

Et multi hominum & ministerialium de terrâ Holandiæ, quorum nomina vobis exponere longum esset.

Litteræ testimoniales de maritagio comitissæ Hollandiæ.

A.D. 1207. An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. m. 5. d. in Turr. Lond.

THOMAS, Dei gratiâ, Traject' episcopus & capitulum ejusdem loci, litteris suis patentibus testimonium perhibent, quod prædictus comes legitimè duxit in uxorem prædictam comitissam, assensu & consilio primatis totius Holandiæ.

Et similiter comes Otho de Benethen' hoc significat domino Regi per literas suas patentes.

Quæ omnes litteræ patentes missæ sunt abbati de Rading ad custodiendum.

Conventio comitis de Los de servitio Regi Angliæ, & nepoti suo Othoni Regi Romanorum, præstando.

A.D. 1207. An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. m. 5 d. in Turr. Lond.

OMNIBUS, &c. Ludovicus comes de Los, &c. Sciatis quod deveni homo domini Johannis illustris Regis Angliæ, tanquam domini mei, contra omnes homines & fœminas, qui vivere possint vel mori, ad regnum suum Angliæ defendendum; ita quod veniam ad ipsum, cum opus fuerit, in regnum suum Angliæ, cum omni posse meo, ad custum meum in veniendo.

Et, cum illuc venero, ero ad defendendum regnum suum, ut dictum est, ad custum suum, quamdiu ei placuerit, contra omnes homines qui vivere possint vel mori.

Dominus autem Rex, secundùm quod ego honorificè & afforciatè venero ad servitium suum, mihi retornabit de custo meo, quod posuero in veniendo ad ipsum, unde honor erit ei.

Si verò dominus meus Rex opus habuerit de servitio meo in aliis terris suis, veniam ad ipsum, ad mandatum suum, ita quod honor erit ei & mihi ad perquirendum & defendendum jura sua ad custum suum.

Et præterea ego bonâ fide juvabo, pro legitimo posse meo, Regem Othonem nepotem suum (salvâ fide dominorum meorum) dum idem Rex Otho fuerit ad fidem prædicti domini mei Regis Angliæ.

Et præterea perquiram eidem domino meo Regi Angliæ omnes amicos & fautores, quoscunque potero pro legitimo posse meo, ad jura sua perquirenda, & defendenda, & ad inimicos suos gravandos, & ipsum & amicos suos promovendos; ita quod, si custum ad hoc oportuerit ponere, & id ipsi domino meo placuerit, ipse custum reddet ex quo, per voluntatem & mandatum suum, custum ad hoc poni debebit.

Omnia hæc prædicta fideliter observanda, tactis sacrosanctis evangeliis, juravi, & inde subscriptos obsides inveni, scilicet,

Ernulfum fratrem meum,
Ernulfum filium Hermanni,
Gilbertum filium Walteri senescalli mei,
Herbertum filium castellani de Monteny,
Lambertum filium castellani de Brostam,
Godefridum filium castell' de Los,
Remerium filium Othonis de Burne,
Terric' filium Willielmi de Petreshenn',
Conradum filium Abraam de Gantoun',
Lamul filium Razum de Curtray.

Et præterea cartam Willielmi castellani de sancto Audomaro, & cartam Walteri Bertant eidem domino meo Regi feci habere; per quos se de prædictis fidejussores meos constituerunt.

Teste, &c.

Hæc similiter carta commissa fuit Willielmo Briwer juniori, deferenda prædicto justiciario cum aliis prædictis.

De fidejussione Walteri Birtan, pro prædicto comite de Los.

A.D. 1207. An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. m. 5. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS, &c. Walter Birtan, &c. Sciatis quod me fidejussorem constitui erga dominum Johannem, illustrem Regem Angliæ, pro Ludovico comite de Los; quod idem comes, bonâ fide, & absque dolo & malo ingenio, tenebit conventionem, factam inter dominum Regem & ipsum comitem, de fideli servitio ipsius comitis ipsi Regi faciendo, secundùm tenorem cartæ suæ, quam inde fecit domino Regi.

Et hoc, tactis sacrosanctis evangeliis, juravi, & huic cartæ sigillum meum apposui.

Testibus, *W. de Gray cancellario domini Regis.*
Hugone de Nevill archidiacono de Well.
Willielmo Briwerr,
Roberto de Veteri-ponte,
Ger' de Rodes,
Willielmo de London,
Wandrill' de Curcell.

Hæc carta liberatur Willielmo Briwer juniori, deferenda & tradenda G. filio Petri justiciario.

Item carta Willielmi castellani de Sancto Audomaro, sub eâdem formâ, liberatur eidem Willielmo, deferenda & tradenda G. filio Petri justiciario, quæ sigillata non erat, ad sigillandum.

Cyrographum super redemptione Amph' Till' pro decem millibus marcarum, et decem equis.

A.D. 1207. An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. m. 5. d. in Turr. Lond.

DIE Jovis, proximo ante nativitatem beatæ Mariæ, apud Holewell, in Blakamor, convenit inter dominum Johannem Regem Angliæ & Amph' Till' de redemtione ipsius Amph' Till' videlicet, quod idem Amph' dabit domino Regi decem millia marcarum, de quibus pacabit, antequam exeat de prisonâ, duo millia marcarum.

Et decem equos, quilibet de pretio triginta marcarum, vel triginta marcas pro quolibet.

Et de septem millibus & septingentis marcis dabit domino Regi obsides, scilicet, fratrem suum, & filium suum, & duas filias suas, & quinque de militibus suis prisonibus, quos dominus Rex eligere & retinere voluerit.

Prædictos verò obsides suos, scilicet, fratrem, & filium & filias suas venire faciet in Angliam, antequam exeat de prisonâ, & infra natale Domini, anno, &c. nono.

Et per prædictam redemptionem & obsides suos liberabuntur omnes milites ipsius Amph' quos idem Rex habet in prisonâ; præter prædictos quinque, qui remanebunt similiter obsides, donec prædicta pecunia tota persolvatur.

Set ipse Amph' postquam reddiderit prædicta duo millia marcarum, & decem equos, vel pretium eorum, sicut dictum est, & prædictos obsides venire fecerit, ut dictum est, tunc liberabitur & ibit in patriam suam ad quærendam redemptionem suam; &, si eam perquirere, & reddere potuerit ad terminos, quos dominus Rex ei constituit, in recessu suo eam reddet ad gratum domini Regis, &, eâ solutâ, liberabuntur prædicti obsides sui, tàm milites quàm alii.

Si verò eam reddere non poterit, sicut dictum est, idem Amph' redibit, & ponet se in prisonâ domini Regis; & tunc liberabuntur frater, & filius, & filiæ ipsius, & quinque milites prædicti remanebùnt in prisonâ; & remanebunt domino Regi duo millia marcarum prædicta, & decem equi, vel pretium eorum, quieta in deperdito ipsius Amph'.

Debet autem idem Amph' facere constare domino Regi, per Hospital' fide dignos, antequam eat de prisonâ, quod prædictus frater, & filius, & filiæ ejus sunt ei germanæ, & de matrimonio.

Et, si præfatus Amph' redierit in prisonâ, & reduxerit secum in prisonâ, de prædictis militibus suis, qui cum eo liberati fuerunt, dominus Rex reddet ei, de prædictis millibus marc' & de pretio prædictorum x. equorum, quæ cum aliis millibus marc' sunt in deperdito, ut dictum est, quæ tamen pertinent ad prædicta millia marc' & pretium decem equorum prædictorum, secundùm numerum militum suorum qui secum redierint in prisonâ.

Et in hujus rei testimonium dominus Rex sigillum suum apposuit parti hujus cyrographæ, quæ prædicto Amph' remanebit; & idem Amph' similiter sigillum suum apposuit parti quæ domino Regi remanebit.

Rex dicit se recepisse coronam & alia ei missa de Alemannia.

A. D. 1207.
An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. n. 24. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod nos recepimus, sabbati proximo post festum sancti Nicholai apud Clarendun' anno regni nostri ix. per manus Hugonis de Roppell, & Radulphi de Riperia & Johannis Ruffiham & Roberti de Roppell, magnam coronam quæ venit de Almannia; & i. tunicam de purpurâ; & sandalia de eodem panno; & baltheum de orfrasio cum lapidibus; unum par sotularium & frettas de orfrasio; & i. par cirothecarum & dalmaticam de nigrâ purpurâ, & pallium regale de purpurâ cum morsu & brochâ auri, & pannum sericum ad ferendum supra regem in coronatione suâ, & magnum sceptrum ejusdem regalis, virgam auream cum columba in summo, & ii. enses, scilicet ensem Tristrami & alium ensem de eodem regali, & calcaria aurea de eodem regali, cupam auri ponderis viii^to marcarum & duarum unciarum & unam crucem auri, ponderis trium marcarum & vii unciarum & dimid'.

Et ut prædictus Robertus de Roppell & homines sui inde sint quieti, has litteras nostras patentes eis fecimus.

Teste domino P. Winton' ep'o, apud Clarendun' ix. die Decembris.

Litteræ Innocentii III. Papæ baronibus Angliæ, quod persuasionibus et salubribus conciliis Regem inducant, ne consilia maturiora spernat.

A. D. 1208.
An 9 Johan.

Vide Præfat. hujusce operis.

NOBILIBUS viris universis magnatibus in Anglia constitutis.

Si carissimo in CHRISTO filio nostro Johanni, Anglorum illustri Regi, fidem debitam observatis, quam DEO tam nobis noveritis esse gratum.

Cum autem ita vos oporteat terreno Regi fideliter adhærere ut cælestem nullatenus offendatis, in hoc debet fidelitatis vestræ sinceritas vigilare, ut à proposito, quod idem Rex contra DEUM concepisse videtur, venerabilem fratrem nostrum Cantuariensem archiepiscopum, & in eo commissam sibi ecclesiam persequendo, fideli eum consilio revocetis; nec permittatis ipsum, quantum in vobis fuerit, consilium abjicere pietatis, & in consilio impiorum abire; quorum, in uno die, omnes cogitationes peribunt, consilio Domini, quod in vacuum evacuare conantur, in æternum manente.

Sane cum, secundùm evangelicam veritatem, servire duobus dominis non possitis, procul dubio vobis expedit ut in eo, quod præfatus Rex DEO contrarium sese ponit, nequaquam foveatis eundem; sed timorem Divinum præponentes humano, ipsum cum illis, qui sub ejus cubito manu adulatrice pulvillos consuunt, non palpetis; nec dubitetis, ad tempus ei, pro causâ justitiæ, displicere, quoniam hoc pietatis opus vobis, ad ejus odium non officiet, sed tandem proficiet ad amorem; qui profecto, cum ad cor redierit, usus consilio saniori, vos quidem pro consilii puritate carissimos, eos autem, quorum pravâ modo suggestione seducitur, habebit exosos; & sic demum, medicinali manu sanatus agnosceret, quàm dissimilibus studiis, morbum mentis suæ consilia malignantium aggravaverint, & sollicitudinis apostolicæ medicamenta sanarint.

Nobis quoque, qui circa ipsum medici vices agimus, ad gratiarum actiones assurget; & medicinæ, cujus pridem acerbitatem horruerat, tandem laudabit effectum; recognoscensque quod ipsum sincerissimâ dilexerimus caritate, fatebitur quod, quando castigatur qui diligitur, tunc circa ipsum pietas exercetur; habet enim amor plagas suas, quæ dulciores sunt cum amariùs inferuntur.

Quocirca nobilitatem vestram monemus attentius & propensius exhortamur, per apostolica vobis scripta in remissionem peccaminum injungentes, quatenus apud eundem Regem fidelibus persuasionibus & salubribus consiliis insistatis, per viam Roboam minimè incedendo, consilia maturiora non spernat; set eos, qui caput ejus oleo peccatores impinguant foventes ipsum in malo, tamquam adulatores despiciat, & velut corruptores expellat.

Ac, recolens quod Oza, pro eo quod in arcam, devotè quidem set indignè, manus extenderat, à Domino sit percussus; ad ecclesiastica jura manum mittere non præsumat, ne qui regnum Balthasar, judicio manûs scribentis, Mene, Thechel, Phares, inopinabiliter occupari permisit à Persis, ei propter ecclesiam suam, quam inaniter humiliare disponit, graviter indignetur: sed potius recogitet dona DEI, qui eundem, in conspectu Regum, suâ benignitate magnificans, per ecclesiæ Romanæ favorem, nomen & potentiam suám, inter cæteros mundi principes, magnificè dilatavit.

Vos igitur, quorum fidem atque prudentiam Regis & regni necessitates debent efficaciter experiri, sic, in articulo mali hujus, intentioni præfati Regis occurratis fideliter ac prudenter, ut non patiamini vos & regnum ejus in illam perturbationem induci, quà, quod absit, de facili nequeat expediri.

Nos enim, qui pro justitiâ causæ hujus, si forsitan expediret, certare usque ad mortem nullatenus vitaremus, à defensione libertatis ecclesiasticæ manum apostolicam retrahere non disponimus; quæ profecto abbreviata non est, immo, per DEI gratiam, sic extenta quod, in quem furit ex meritis aggravata spiritualiter & temporaliter, ingens pondus oppressionis inducere valebit in ipsum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum.

Rex paratus est obedire Papæ super negotio ecclesiæ Cantuar' salvâ dignitate regiâ & libertatibus regiis.

A. D. 1208.
An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. m. 3. n. 22. in Turr. Lond.

REX, &c. London' Elyen' & Wygorn' episcopis, salutem.

Sciatis quod parati sumus obédire domino Papæ, sicut debemus, & mandatum ejus super negotio Cantuar' ecclesiæ ad nos directum, quod nobis ostendistis, implere, cum consilio fidelium nostrorum, sicut decet, secundùm rationem: salvis nobis in omnibus & hæredibus nostris, in jure nostro, & dignitate nostrâ, & libertatibus nostris.

Testibus, *G. fil' Petri, com' Essex'. R. com' Cestriæ. W. com' Arundel. W. com. Saresburien' fratre nostro. R. com' de Clara. S. com' Winton'. A. com' Oxon'. Roberto filio Rogeri. R. constabulario Cestriæ. W. Briwer.*

Apud Lamch' xxj^o die Januarii.

De custodiâ ecclesiæ Christi Cantuar'.

A. D. 1208.
An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. n. 21. in Turr. Lond.

REX Fulc' de Cantilup & Reginaldo de Cornhull, &c. Sciatis quod commisimus magistro Radulpho de sancto Martino, & Roberto de London' custodiam ecclesiæ Christi Cantuar' cum omnibus quæ ad interiora ejusdem ecclesiæ spectant: & commisimus eidem Roberto & Henrico de Sandwich custodiam omnium maneriorum prioratûs ejusdem ecclesiæ, cum omnibus pertinentiis suis: & commisimus prædictis magistro Radulpho & Roberto, & Radulpho de Arden, custodiam omnium maneriorum archiepiscopatûs Cantuar' cum omnibus pertinentiis suis, quamdiu nobis placuerit.

Et ideo vobis mandamus, quod ea illis tanquam custodibus nostris, statim visis litteris istis, ita liberari faciatis, & benè inbreviari omnia quæ eis liberaveritis.

Teste, *G. filio Petri.* Ap. Westm' xxiij^o die Januarii, anno regni nostri nono.

De salvo conductu pro nuncio Henrici Imperatoris Constantinopolitani.

A. D. 1208.
An. 9 Johan.

Pat. 9 Joh. n. 17. in Turr. Lond.

REX, omnibus, &c. Sciatis nos suscepisse in custodiam, & protectionem nostram, & conductum nostrum, Petrum Girardum, nuncium domini Henrici Imperatoris Constantinopol' & omnes res suas, quas ipse secum adducet, ad proficuum prædicti Imperatoris, per totam potestatem nostram.

Et prohibemus ne quis ei aut rebus prædictis forisfaciat.

Et valeant litteræ istæ ad festum sancti Michaelis, anno regni nostri decimo.

Teste meipso,
W. Cancell' &
Comite W. marescallo.

Apud Bristol' sexto die Martii, anno regni nostri nono.

Salvus conductus pro cancellario Regis Castellæ.

A. D. 1208.—An. 9 Johan.
Pat. 9 Joh. m. 2. n. 16. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod concessimus cancellario Regis Castellæ salvum & securum conductum in veniendo ad nos, & morando in terrâ nostrâ, & redeundo, usque in quindecim dies post Pentecosten, anno regni nostri nono; ita tamen, quod in itinere illo, non tractet de aliis negotiis, quam de negotio quod inter nos & dominum suum Regem Castellæ tractatur.

Teste meipso, apud Divis. octavo die Martii.

Littera Regis hominibus Kantiæ, de Stephano de Langeton in archiepiscopatum Cantuar' recipiendo; salvâ dignitate regiâ.

A. D. 1208.
An. 9 Johan.
Pat. 9 Joh. m. 2. n. 15. in Turr. Lond.

REX omnibus hominibus totius Cantiæ, &c. Sciatis quod magister Symon de Langeton venit ad nos apud Winton' die Mercurii prox' ante mediam quadragesimam, & coram episcopis nostris rogavit nos, quod magistrum Stephanum de Langeton fratrem suum reciperemus in archiepiscopatum Cantuar' & cum loqueremur ei, de salvandâ nobis in hâc dignitate nostrâ, dixit nobis, quod nichil nobis inde faceret, nisi ex toto poneremus nos in misericordiam suam.

Hoc autem vobis mandamus, ut sciatis malum & injuriam nobis in hâc parte factam: & mandamus vobis, quod credatis hiis quæ Reginaldus de Cornhul vobis dixerit ex parte nostrâ, de facto præfato ibidem inter nos & prædictos episcopos & ipsum Simonem, & de faciendo super hoc præceptum nostrum.

Teste meipso, apud Winton' xiv° die Martii.

Carta burgensibus de Gernemutha in com' Norf' concessa.

A. D. 1208.
An. 9 Johan.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 35.

JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos concessisse & presenti chartâ nostrâ confirmasse burgensibus nostris de Gernemua, quod habeant burgum de Gernem' ad feodi firmam imperpetuum; & quod burgus ille sit liber burgus imperpetuum, & habeat socam & sacam, thol & theam, & infangenethief & utfangenethief; & quod ipsi burgenses per totam terram nostram & per omnes portus maris quieti sint de theloneo, lestagio, passagio, paagio, pontagio, stallagio & de lieve & de danegeld' & omni aliâ consuetudine, salvâ libertate civitatis London' & quod nullam sectam comitatuum vel hundredorum faciant de tenuris infra burgum de Gernemua.

Concessimus etiam eisdem burgensibus & hâc chartâ nostrâ confirmavimus, quod nullus eorum placitet extra burgum de Gernem' de ullo placito, preter placitum de tenuris exterioribus.

Concessimus etiam eis quietanciam murdri infra burgum de Gernem' & quod nullus eorum faciat duellum; & quod de placitis ad coronam pertinentibus, se possint dirationare secundùm legem & consuetudinem Oxonie.

Et quod infra burgum predictum nemo capiat hospitium per vim vel per liberationem marescallorum.

Et quod in burgo illo in nullo placito sit meskeninga; & quod husting' semel tantum in ebdomada teneatur.

Concessimus etiam eis gildam mercatoriam, & quod terras & tenuras, vadia sua & debita sua omnia justè habeant, quicunque eis debeat; & de terris suis & tenuris que infra burgum predictum sunt, rectum eis teneatur secundùm legem & consuetudinem burgi Oxonie; & de omnibus debitis suis que accommodata fuerint apud Gernem' & de vadiis ibidem factis, placita apud Gernem' teneantur.

Et si quis in tota Anglia theloneum vel consuetudines à burgensibus de Gernem' ceperit, exceptâ ut superius civitate London' postquam ipse à recto defecerit, prepositus de Gernem' namum apud Gernem' capiat.

Insuper ad emendationem predicti burgi de Gernem' concessimus, quod quicumque mercatores petierint burgum de Gernem' cum mercato suo, de quocunque loco fuerint, sive extranei sive alii, qui de pace nostrâ fuerint, vel de licentiâ nostrâ in terram nostram venerint, veniant, morentur & recedant in salvâ pace nostrâ, reddendo rectas consuetudines illius burgi.

Prohibemus etiam, ne quis predictis burgensibus injuriam vel dampnum vel molestiam inferat, super forisfacturam decem libr'.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predicti burgenses de Gernem' & eorum heredes habeant & teneant imperpetuum omnia predicta hereditariè, benè & in pace, liberè, quietè, integrè, plenariè & honorificè, reddendo inde annuatim quinquaginta & quinque libras numero, per manus prepositi de Gernem' ad scaccarium nostrum ad terminum sancti Michaelis: & burgenses de Gernem' faciant prepositos de se per annum, qui sint ydonei nobis & eis.

Test. *D'no P. Winton'*, *D'no J. Norwic'*, *D'no H. Sar'* } *episcopis.*
G. fil' Petri.
Will'o marescallo com' Penbr'.
Will'o fratre nostro, com' Sar'.
Will'o com' de Ferrar'.
Petro fil' Herb'.
Will'o Briwer'.
Hugone de Nevill.

Dat' per manum Hugon' de Well' archid' Well' apud Merleberg' xviii. die Martii. Anno regni nostri nono.

De terris & rebus clericorum, qui divina celebrare noluerint in episcopatu Lincoln' saisiendis.

A. D. 1208.
An. 9 Johan.
Pat. 9 Joh. n. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus de episcopatu Lincoln' clericis & laicis, salutem.

Sciatis quod à die Lunæ Prox' ante florid' Pasch' comisimus W. de Cornhull archid' Huntend' & Gerardo de Glanvill omnes terras & res abbatum & priorum, & omnium religiosorum & etiam clericorum de episcopatu Lincoln' qui divina extunc celebrare noluerint; & mandamus vobis quod eis extunc sicut ballivis nostris sitis intendentes, & credatis eis de hiis quæ vobis inde dixerint interim ex parte nostrâ.

Teste meipso, apud Clarend' xviij° die Marcii.

Rex reddit Winton' ep'o, episcopatum Winton' & omnia sua capta in manum Regis, occasione interdicti.

A. D. 1208.
An. 9 Johan.
Claus. 9 Joh. m. 5. in Turr. Lond.

REX, &c. Roberto Lupo, & G. de Ferland. Sciatis quod reddidimus domino Winton' episcopo, episcopatum Winton' & omnes terras, res, redditus & possessiones suas, & wardas suas, & omnia sua capta in manum domini Regis, occasione interdicti. Et ideo vobis mandamus, quod ei episcopatum suum, & omnia sua in ballivâ tuâ habere faciatis, & in pace terræ faciatis: retentis in manu nostrâ terris, redditibus & rebus omnibus abbatum, priorum, & domorum religiosarum, & etiam clericorum de episcopatu suo.

Teste *W. Briwer*, apud Waverle, v° die Aprilis.

Sub eâdem formâ scribitur aliis in quorum ballivis habet terras, res vel tenementa.

Mandatum quod episcopus Norwicen' habeat totum regale episcopatûs sui, & omnia sua capta in manu Regis, occasione interdicti.

A. D. 1208.
An. 9 Johan.
Claus. 9 Joh. m. 5. in Turr. Lond.

MANDATUM est Roberto de Burgata, quod faciat habere episcopo Norwicen' totum regale quod ad episcopatum suum pertinet, & omnia maneria sua, & omnes terras & wardas suas, & omnia sua capta in manu domini Regis, occasione interdicti; retentis in manu domini Regis omnibus terris, redditibus, & rebus omnium abbatum, priorum, & virorum religiosorum, & eciam clericorum de episcopatu suo.

Mandatum est eciam eidem, quod faciat habere comiti Rogero omnes redditus, & res clericorum habentium redditus de feodo suo & donacione suâ; & omnes terras, redditus, & res abbatum de feodo suo, si alicujus crociæ habent de dono suo & priorum, seu cujuscumque domûs religiosæ, si sit de dono suo, quia ipse domino Regi inde respondebit.

Breve Regis quod nulli malum faciant viris religiosis vel clericis.

A. D. 1208.—An. 10 Johan.
Claus. 9 Joh. m. 3. in Turr. Lond.

PRECIPIMUS tibi quod clamari facias sine dilacione per comitatum tuum, quod nulli, sicut diligunt corpora sua & catalla, malum faciant vel dicant religiosis vel clericis contra pacem nostram; & si quem inde attingere possimus, ad proximum quercum eum suspendi faciemus.

Teste meipso, apud Merleb' xi. die Aprilis.

Alienora ducissa Britanniæ & comitissa Richemund' oratores suos ad Regem delegat.

A. D. 1208. An. 10 Johan.
Pat. 10 Joh. m. 5. d. in Turr. Lond.

ALIENORA ducissa Britanniæ & comitissa Richemund' dilectis & fidelibus suis dominis Nanatens' & Venens' & de Cornubia, episcopis; & Eudoni de Ponte, & Gaufrido Espine, & Olivero de Rugy, & Pagan de Malo-Estractu, & omnibus aliis baronibus & fidelibus suis de Britannia, salutem.

Grates vobis multiplices referimus super hiis quæ nobis mandastis, & vos rogamus attentius, quatenus vos supranominati ad dominum avunculum meum Regem Angliæ in Angliam veniatis, scituri pro certo, quod adventus vester, Deo volente, nobis & vobis ad magnum cedet commodum & honorem, & per Dei gratiam ad liberationem nostram.

Locutæ autem sumus cum eodem avunculo nostro de conductu vobis præstando; & ipse gratum habet adventum vestrum, & vobis mittit litteras suas patentes de conductu, & vos omnes per litteras illas securè veniatis, vel quot poteritis, si omnes venire non possetis.

Testa meipsâ, apud Sarum, vicesimo septimo die Maii.

Salvus conductus pro prædictis oratoribus.

A. D. 1208. An. 10 Johan.
Pat. 10 Joh. m. 5. in Turr. Lond.

REX venerabilibus in Christo patribus dominis Nanatens' & Venens' & de Cornubia, episcopis; & dilectis sibi Eudoni de Ponte, Gaufrido Espine, & Olivero de Rugy, & Pagan de Malo-Estratu, salutem.

Sciatis quod, ad petitionem kárissimæ neptis nostræ, concessimus quod ad nos veniatis in Angliam, locuturi nobiscum de negotiis nostris, & suis, & vestris.

Et ideo vobis has literas nostras patentes de conductu mittimus, mandantes quod vos omnes, vel quotquot poteritis, ad nos securè veniatis, quia salvum vobis & vestris, qui vobiscum venerint, præstamus conductum in veniendo, & apud nos morando, & in redeundo, secundum quod convenit inter nos de morâ vestrâ, & secundum quod tempus & aura vos tenebunt.

Teste meipso, apud Suhampt' vicesimo nono die Maii, anno regni nostri decimo.

Indulgentia papalis omnibus qui annuatim ad sancti Edwardi ecclesiam Westmon' accesserint.

A. D. 1208. An. 10 Johan.
Ex orig. in Turr. Lond.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbati & conventui Westmonasterii London' ordinis sancti Benedicti, salutem & apostolicam benedictionem.

In sanctorum festivitatibus, quæ à Christi fidelibus votivâ celebritate coluntur, dignis laudibus glorificatur Omnipotens, sanctis ipsis debitus honor impenditur, & animarum profectus devotione congruâ procuratur.

Unde nos, qui fidelium ipsorum curam gerimus generalem, cum præ omnibus, quæ nostræ incumbunt solicitudini, ad illorum salutem intendere teneamur; multo desiderio cupimus ut illorum memoriam, quos exutos jam corpore stolâ gloriæ induit Rex cœlestis, venerabiliter recolentes, ipsorum festa & celebri agant observantiâ, & solempnitate annuâ prosequantur: ac, ut tanto accuratius ad eorum cultum se præparent, quanto plus ipsum animabus senserint profuturum, eum nonnunquam insigniis quibusdam spiritualibus, indulgentiis videlicet & remissionibus, magnificare studemus, ipsas, devotè illum exequentibus, benignitate apostolicâ largiendo.

Hinc est quod, cum ecclesia vestra in honore beati Edwardi constructa esse dicatur, nos ipsum coli reverentiâ cupientes, omnibus, verè pœnitentibus & confessis, qui ad eandem ecclesiam in illius festo, purâ intentione accesserint annuatim, de Omnipotentis Dei misericordiâ, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, auctoritate confisi unum annum & quadraginta dies de injunctâ sibi pœnitentiâ misericorditer relaxamus.

Dat' Asisii, ii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno xi.

Littera credentiæ missa Hiberniæ regibus & magnatibus.

A. D. 1208. An. 10 Johan.
Pat. 10 Joh. m. 5. in Turr. Lond.

REX, &c. Regi Conaciæ, & omnibus aliis Regibus, & magnatibus Hiberniæ, salutem.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros, venerabilem patrem nostrum dominum

A. Fernensem episcopum, &c.
M. filium Henrici, justiciarium nostrum, &
Philippum de Wygorn.

Mandantes vobis, quod fidem habeatis hiis quæ vobis dixerint ad honorem & commodum nostrum, & fidem nostram.

Teste meipso apud Bristol, xx. die Junii

Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ & Wennuen' filium Hoeni de Keneliac, de liberatione ejusdem Wennuen'.

A. D. 1208. An. 10 Johan.
Pat. 10 Joh. m. 3. d. in Turr. Lond.

HÆC est conventio facta inter dominum Johannem Regem Angliæ, & Wennuen' filium Hoeni de Keneliac apud Salopebir' vigiliâ beati Dionisii, anno regni ejusdem domini Regis x. scilicet quod idem Wennuen' concessit & juravit, tactis sacrosanctis evangeliis, quod fideliter serviet eidem domino Regi de se & de terrâ suâ in perpetuum.

Et quod stabit juri in curiâ ipsius Regis, ad summonitionem suam, de omnibus quæ erga ipsum proponentur.

Et inde dabit domino Regi xx. obsides subscriptos, videlicet,

Mereducum filium Kadugan filii Griffini,
Wen filium Wronii filii Eynem,
Rired Goh filium Meuric,
Robertum filium David Goh,
Yerenerd filium Madoc, filii Yerenerd',
Leuelinum filium Crahern' filii Hedeuenit,
Eyneon filium Hedeweni Flam,
Madocum filium de Hewent,
Primogenitum filium Cuelm, filii Loweerh',
Howelinum filium Geneclin, filii Rired,
Griffinum filium Tyneon, filii Kenelni,
Eyneom filium Hoel Seys,
Griffinum filium Mereduc, filii Philipp',
Kounelin filium Eypeon, filii Yeperverd,
Madoc filium Milon, filii Tyel,
Primogenitum filium Meuric, filii Kenewret de sponsa sua,
Tuder filium Mener',
Primogenitum filium Keloun de uxore sua,
Madoc filium Kenon,
Griffinum filium Eyneon, filii Sulien'.

Convenit etiam inter eosdem, quod à prædicto die sancti Dionisii infra octo dies sequentes reddet idem Wennuen' ipsi domino Regi xii. obsides ad minus de prædictis xx. obsidibus, alioquin idem Wennuen' remanebit domino Regi tanquam forisfactus suus; ita quod dominus Rex de corpore ipsius facere poterit voluntatem suam.

Pro viii. vero obsidibus, qui restant liberandi præter prædictos xii. obsides, remanebit idem Wennuen' in custodiâ domini Regis, ubi domino Regi placuerit; vel tenentias, quas dominus Rex habere voluerit, ei habere faciet tenendas, donec prædictos viii. obsides ei habere fecerit.

Dominus vero Rex suscepit interim terram ipsius Wennuen' in custodiâ, quod fortia ei non inferetur; quod, si fieret, dominus Rex id faceret emendari.

Postquam autem idem Wennuen' prædictos xx. obsides domino Regi, ut dictum est, liberaverit, corpus ipsius Wennuen' deliberetur.

Testibus,
Domino P. Winton' episcopo,
W. comite Waren',
W. comite Sarum,
Roberto filio Walteri,
Willielmo de Cantilupo,
Willielmo filio Alani,
Roberto Corbet,
Hugone Pantolf,
Johanne Extraneo, & aliis.

Hetha Reginæ in London' concessa Galfrido filio Petri comiti Essex.

A. D. 1208. An. 10 Johan.

Cart Antiq. in Turr. Lond. H. 4.

JOHANNES, Dei gracià, Rex Anglie, &c. Sciatis nos dedisse, concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse, Galfrido filio Petri com' Essex' Hetham Regine in London' cum omnibus ad eam pertinentibus; habendam & tenendam sibi & heredibus suis de nobis & heredibus nostris; reddendo nobis inde annuatim ad scaccarium nostrum, ad festum sancti Michaelis apud Westm' xxx[li].

Et preterea leprosis sancti Egydii extra London' lx. sol' per ann' ad eundem terminum, pro omni servicio & exactione.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predictus Galfridus & heredes sui habeant & teneant predictam Hetham, cum omnibus pertinenciis per predictum servicium, benè & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè & honorificè & hereditariè in omnibus locis & rebus, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad predictam Hetham pertinentibus, sicut nos & antecessores nostri illam unquam melius, liberius, plenius & integrius tenuimus.

Test. *W. com' Sar'.* *W. de Cantilupo.*

Dat' per manum H. de Well'. archid' Well' apud Aston, xi° die Septembr' anno regni nostri decimo.

Carta hominibus de Kingestone concessa.

A. D. 1208. An. 10 Johan.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. K. 18.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Anglie, &c. Sciatis nos dedisse, concessisse & presenti cartâ nostrâ confirmasse liberis hominibus nostris de Kingeston' villam nostram de Kyngeston' cum omnibus pertinentiis suis ad feodi firmam; habendam & tenendam eis & heredibus eorum de nobis & heredibus nostris in manu suâ imperpetuum integrè, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, quas eadem villa habere consuevit & debuit tempore quo fuit in manu nostra; reddendo inde ad scaccarium nostrum per manum suam annuatim quinquaginta libr' argenti; scil' medietatem ad scaccar' Pasche, & medietatem ad scaccar' sancti Michaelis; de quibus quinquaginta libr' pacabunt viginti & octo libras & decem sol' blanc' que fuit antiqua firma, & residuum pacabunt numero; & nolumus quod vicecomes vel baillivi sui se in aliquo intromittant de predictâ villâ, vel pertinentiis suis, vel de predictâ firmâ; salvis hiis que ad coronam regiam pertinent.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod predicti homines de Kingeston' & heredes eorum habeant & teneant ad feodi firmam predictam villam de Kingeston cum omnibus pertinentiis suis imperpetuum, benè & in pace, liberè & quietè, integrè, plenariè & honorificè in omnibus locis & rebus, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad illam pertinentibus, sicut supradictum est, quamdiu firmam predictam benè pacaverint.

Test. *D'no P. Winton' episcopo.*
D'no J. Bathon' episcopo.
Will'o com' Devon'.
Will'o Briwer.

Dat' per manum Hugon' de Well' archid' Well' apud Tanton, xxiii. die Septembr' anno regni nostri decimo.

De remissione Leulino Walliæ principi, qui Johannam Regis filiam notham duxerat in uxorem.

A. D. 1208. An. 10 Johan.

Pat. 10 Joh. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod omnino remittimus dilecto nostro Leulino malivolentiam nostram, quam erga ipsum conceperamus pro castris & terris Wennuwen' ab ipso & suis occupatis, & pro aliis injuriis eidem Wennuwen' illatis dum esset in custodiâ nostrâ, ex quo ipse inde fecerit quod se facturum nobis mandavit, juxta tenorem literarum suarum, quas recepimus in vigiliâ nativitatis Domini apud Bristoll' per manum Esturici clerici sui, & legi fecimus coram

Domino Winton' & Domino Bathon' } episcopis.
Et W. de Gra' cancellario nostro, &
G. filio Petri justiciario, &
W. Bruwere,
H. archidiacono Wellen',
Rogero de Thoen',
G. de Acres.

Et aliis fidelibus nostris qui tunc præsentes aderant.

Et quod ipsum deinceps pro filio habebimus in eo affectu paternæ dilectionis, quâ unquam melius habuimus, & omnia sua, tanquam dominica nostra, & res dilecti filii nostri, manutenebimus & custodiemus. Et in hujus rei, &c.

Teste meipso, apud Bristoll' xxvi. die Decembris, anno regni nostri x.

De bonorum restitutione Reginæ Berengariæ faciendâ.

A. D. 1209. An. 10 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS Papa Johanni Regi Anglorum illustri. Quantum celsitudini regiæ in negotio carissimæ in Christo filiæ Berengariæ, quondam Anglorum Reginæ illustris, hactenus detulerimus, si melius notavisses, forsitan & tu nobis, immo ei cujus vicem licet immeriti gerimus, ad quem ascendunt à maxillâ descendentes ab oculo lachrymæ viduarum, quas etiam exaudire, cum ad eum vociferaverint, se Altissimus pollicetur, curâsses in hâc parte deferre, ac tandem vincens salubriter temetipsum, preces & monita nostra tibi super hoc plus quam octies replicata effectui mancipâsses; nec coegisses præfatam Reginam totiens fatigari laboribus & expensis, quam ex strenuitate regali nobis non exhortantibus honorare debueras, & ab aliis pro viribus defensare, considerato perspicuè quod id ad tuum honorem cederet & salutem.

Ecce jam octo annis & amplius apud te, propter hoc precibus & monitionibus insistentes, expectavimus patienter si quo modo tuæ saluti consulens & honori, eidem Reginæ super dotalicio suo, medietate mobilium inclytæ recordationis Regis Ricardi fratris tui, & quibusdam aliis quæ sibi competere asserit, satisfacere procurares, deferendo Deo & nobis, qui fortè plus debito tibi detulimus in hâc parte.

Sed nec sic adhuc potuimus proficere, sicut effectus indicat, & sæpedictæ Reginæ querela nostris auribus totiens inculcata; cum non solùm ei satisfacere non curaveris, verùm etiam nec coram judicibus illis, quibus negotium ipsum dinoscimur pluries commisisse, volueris justitiam exhibere; qui non tantùm cavere debueras ne à te injuriarum actio nasceretur, sed etiam cohibere quoslibet tuæ ditioni subjectos ne injuriam cuiquam facerent; cum ad malefactorum vindictam, laudem verò bonorum, gladium susceperis bajulandum.

Certè non minus serenitati regiæ quam ipsi Reginæ, immo longè amplius expedisset nostris super hoc acquievisse monitis & consiliis, per quæ Divinam placare potueras majestatem (quam propter injuriam sæpedictæ Reginæ illatam videris graviter offendisse) ac etiam laudem in conspectu hominum promereri; quia etsi ei super damnis esset rerum temporalium satisfactum, tibi damnum innocentiæ resarcisses, quod non est dubium esse majus.

Veruntamen si te forsan existimes eidem in aliquo non teneri, coram nobis, qui personam hominis in judicio non accepimus, set justum judicium, prout ille nobis inspirare dignatur qui omne judicium dedit filio, judicamus, saltem ipsi debueras justitiam exhibere, ac non uti potentiæ magnitudine contra illam; sciens quod potentior est te, ille qui facit misericordiam & judicium omnibus injuriam patientibus, & in regno hominum dominatur.

At tu hæc, prout convenit, non attendens, nec satisfacere illi, nec subire super prædictis judicium cum eadem hactenus voluisti; cum enim post octo annos elapsos, per quos regiæ serenitati detulimus, nolentes ulterius deferre homini contra Deum, qui viduam voce propheticâ præcipit defensari, tibi dederimus in mandatis ut usque ad festum nativitatis beatæ Mariæ proximo præteritum, per procuratorem idoneum te nostro conspectui præsentares, exhibiturus sæpefatæ Reginæ, vel procuratori ejusdem super præmissis & aliis, si qua fortè adversus te duceret proponenda: quod ordo posceret rationis, tu id efficere penitus contempsisti, licet dilectus filius prior Wigorniensis, de mandato venerabilis fratris nostri Wigorniensis episcopi, exhibitis tibi litteris nostris, præfatum terminum ex parte nostrâ tuæ magnitudini peremptorium assignarit, sicut venerabiles fratres nostri Eliensis & præfatus Wigorniensis episcopi, quibus super hoc direximus scripta nostra, per suas nobis litteras intimarunt; procuratore ipsius Reginæ ad prædictum terminum ad sedem apostolicam accedente, ac per quatuor menses & amplius expectante.

Quia igitur contra salutem nostram & tuam tibi deferre ulterius nec volumus nec debemus, serenitatem regiam monemus & exhortamur attentius, in virtute Spiritûs Sancti firmiter injungentes, quatenus usque ad sex menses, post susceptionem præsentium, aut præfatæ Reginæ satisfacias congruè de prædictis, aut componas, si fieri possit, amicabiliter cum eâdem; vel per sufficientem & idoneum responsalem te nostro conspectui repræsentes, exhibiturus eidem vel procuratori suo super iis, & aliis quæ adversus te duxerit proponenda, justitiæ complementum. Alioquin extunc in Somersetsire manerium de Yvecestre, & manerium de Meretoc cum pertinentiis eorumdem; & totam Rotelandam cum pertinentiis ejus, & manerium de Keten cum tota socka, & Brudecrost, & Nortufham cum pertinentiis eorumdem; & in Barchescire manerium de Lamburn cum pertinentiis ejus; & in Wiltescire, Westburie, Wilton & Malmesburi, cum pertinentiis eorundem; & in Sudsex villam Arundellæ cum honore ac pertinentiis suis; & civitatem Cicestriæ cum ipsius pertinentiis; & in Oxonefordescire villam de Stanton cum pertinentiis ejus; & in Nordhantonscire, Rokyngham cum pertinentiis ejus, & villam de Nordhanton; in Devenescire manerium de Keinton, & Leston cum pertinentiis suis, ac manerium de Alrichescote cum villa de Soloncumbis, & Quenewke cum pertinentiis suis; & civitatem Exoniæ; & in Sudhamtonscire manerium de Wlfintonia cum pertinentiis suis; & in Hertfordescire Berchampstede cum toto honore ac pertinentiis ejus; ac in Essex, villam de Waltham cum pertinentiis ejus; & in London Eya Reginæ; & in Lincolnscire Graham cum pertinentiis suis; & villam

de Stamford cum pertinentiis ejus; ac in Glouvescestrescire honorem de Berkleia, ac pertinentias ejus.

Cum omnibus aliis maneriis, villis, & castris quæ ad dotalicium præfatæ Reginæ spectare noscuntur; necnon demania maneria tua in prædictis comitatibus constituta, de quibus præfata Regina lanam debet habere; licet omnia prædicta ex aliâ causâ supposita sint sententiæ interdicti, propter hoc pari sententiâ specialiter decernimus alligata, ut in iis omnibus nequaquam interdicti sententia relaxetur, donec super hoc satisfeceris competenter; dantes districtè venerabilibus fratribus nostris Roffensi & Saresberiensi episcopis nihilominus in præceptis, ut ipsi, humanâ gratiâ & mundano timore postpositis, præfatam sententiam publicent & faciant, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, auctoritate nostrâ firmiter observari.

Quod si nec sic tua poterit durities emolliri, in te manus nostras fortius curabimus aggravare, sciturus quod quantumcunque te, sicut carissimum in CHRISTO filium, diligamus, qui tamen in tuæ salutis dispendium tibi ulterius non credimus deferendum, nullam omittemus penitus rationem, quin nostrum officium exequamur, donec, ad cor rediens, super hoc apostolicæ sedi te offeras pariturum.

Datum Laterani, duodecimo kal' Februarii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Epistola Othonis Imperatoris Regi Angliæ, tempore interdicti, de pace cum Stephano, Cantuar' archiep' reformandâ.

A. D. 1209. An. 10 Johan.

Bibl Cotton. Cleopat. E. I. f. 143 b.

OTHO, DEI gratiâ, Romanorum Imperator, semper augustus, dilectissimo avunculo suo Johanni, illustri Regi Anglorum, salutem.

Ex mutuæ dilectionis affectu quo vobis astringimur, de honore vestro, tanquam de nostro proprio, cogimur esse solliciti, & ea dilectionem vestram monere, que vobis non dubitamus salubriter convenire.

Cum igitur non sit sapientia, non prudentia, non potentia, non consilium contra Dominum, ne contra stimulum calcitrantes, gravamen ire DEI & divine voluntati repugnantes, dampna solita incurratis; omni affectu, quo possumus, vestram rogamus dilectionem, quatinus cum viro venerabili Stephano, DEI gratiâ, Cantuar' archiepiscopo & sancte Romane ecclesie cardinali, saluti vestre, ut credimus, devotissimo, cum eo et episcopis suffraganeis ejus, nec non & monachis ecclesie Cantuar' cum ceteris viris ecclesiasticis regni vestri, ad honorem DEI & ecclesie, quam cicius pacem reformare studeatis.

Hoc vos precamur affectuosè; hoc ad observationem honoris vestri vobis consulimus, ne mora, quod absit, vos trahat in periculum; et vestro honori regio nichil unquam deperire timeatis, si ea, que DEI sunt, DEO restituatis, & que minus discretè sunt acta, emendetis; nam eo pocius salus & honor augebitur, quo magis vos in omnibus humiliaveritis illi, per quem Reges regnant, & qui regna pro voluntate suâ transmutat.

Litteræ Regis Angliæ quibusdam per Germaniam magnatibus missæ, de Othone Rege, nepote suo.

A. D. 1209. An. 10 Johan.

Pat. 10 Joh. n. 4. d. in Turr. Lond.

VENERABILIBUS in CHRISTO patribus dominis Moguntin' Colon' Maydeburgensi, Treuerensi, DEI gratiâ, archiepiscopis, & Spirens' Leodicens' Cameracens' Herbipol' Argentun' Metensi Alnestod' Manaster' Idelshem' Traject' episcopis; & de Volda, & Hersefeld abbatibus; & virjs nobilibus & amicis karissimis, duci Saxon' duci Brabant' Landegrave Durnis' duci Cerms' C. marchioni Austriæ, T. marchioni de Misa, A. marchioni de Bran duci Bavariæ, & duci Austriæ, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, &c.

Litteras quorumdam ex vobis suscepimus, quas karissimus nepos noster dominus Rex Otho nobis destinavit, per fratrem suum nepotem nostrum ducem Saxoniæ, & camerarium, & senescallum suum, quos de voluntate & conscientiâ omnium vestrûm emanâsse credimus; & habuimus super hiis, quæ nobis consuluistis, magnum tractatum & diligens consilium cum fidelibus nostris, qui nobis consuluerint, quod nos consilio & voluntati vestræ adquiesceremus, quatenus de jure possemus.

Unde ad prædictum Regem & ad vos mittimus dilectos & fideles nostros W. comitem Sarr' fratrem nostrum, & fratrem R. priorem hospitalis Jerusalem in Anglia, & Adam de Portu, & J. archidiaconum Wigorn' & H. archidiaconum Stafford, per ipsos ei & vobis significantes ea quæ in prædicto consilio nostro accepimus; & vestram rogamus attentius discretionem, quatenus, pro DEO, & honore nostro, juxta quod ipsi .... proponerent, intendatis; & procuretis ea fieri quæ honori dicti Regis, domini vestri & nepotis nostri, & honori vestro magis videritis congruere & meliùs expedire.

Volumus autem vos non latere quod, ex eo quod terram regendam suscepimus & potestatem habuimus, multotiens ei, etiam ad gravamen nostrum, subvenimus, ejus plurimum desiderantes sublimationem; & jam tempus esset quod id nobis remuneraret, & quod nos alter alteri adinvicem subveneremus, cum tanta & talis jampridem inter nos facta sit confœderatio, & scriptis & sacramentis firmata, quæ de jure rumpi non poterit, nec debebit.

Teste, *Domino Winton' episcopo*, apud Lond' vicesimo quarto die Martii.

De feodo mille marcar' soluto H. duci Saxon'.

A. D. 1209. An. 10 Johan.

Pat. 10 Joh. m. 1. n. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod J. filius Hugonis liberavit, per præceptum nostrum, H. duci Saxon' mille marcas de dono & de feodo suo.

Et Henr' de Ver quadringentas marcas ad liberationes servientum & balistar'.

Et in camerâ nostrâ centum & triginta marc' per manum W. archid' Hunted' de pecuniâ, quam Regin' de Cornhill' liberavit apud Windlesor.

Et hoc vobis mandamus, ut sciatis ipsum inde esse quietum.

T. *W. archid' Hunted'* apud Lameh' xxiv Mart' per eundem.

Rex sub protectione suâ suscipit Conradum de Wilra, senescallum Othonis Imperatoris.

A. D. 1209. An. 10 Johan.

Pat. 10 Joh. m. 1. n. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod Conradus de Wilra senescall' illustris Regis Othonis nepotis nostri, & terra sua, & homines, & res, & possessiones suæ, quas habet in Angliâ, sunt in custodiâ & protectione nostrâ.

Et ideo vobis mandamus & firmiter præcipimus, quatinus ipsum & omnia sua custodiatis, manuteneatis & defendatis, sicut nostra dominica; & non faciatis, aut fieri permittatis ei, aut suis aliquam injuriam, gravamen aut molestiam.

Et si ei aut suis in aliquo forisfactum fuerit, id eis sine dilatione facintis emendari.

Concessimus etiam eidem senescallo, quod ipse sit quietus de placitis & querelis; & quod ipse, & terra sua, & homines sui sint quieti de sciris, & hundredis, & de sectis scirarum & hundredorum, quamdiu ipse fuerit in servitio nostro in Alemanniâ per præceptum nostrum.

T. *Galfrido filio Petri*, apud London' vicesimo quarto die Martii, anno regni nostri decimo.

De quindecim millibus marcarum, solvendis Regi Angliæ per Regem Scotiæ.

A. D. 1209. An. 11 Johan.

Lib. A. fol. 185. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

VILHELMUS, DEI gratiâ, Rex Scotorum, omnibus ad quos præsens carta pervenerit, salutem.

Sciatis quod tenemur reddere domino nostro Johanni illustri Regi Angliæ quindecim millia marcarum ad terminos subscriptos, scilicet,

I. Ad festum sancti Andreæ apostoli, anno regni ejusdem Regis Johannis undecimo, tria millia marcarum, & septingentas, & quinquaginta marcas.

II. Et ad Pentecosten proximam, scilicet, anno regni ejusdem Regis Johannis duodecimo, tria millia marcarum, & septingentas, & quinquaginta marcas.

III. Et ad subsequens festum sancti Andreæ apostoli, anno eodem, tria millia marcarum, & septingentas, & quinquaginta marcas.

IV. Et ad Pentecosten proximo sequentem, scilicet, anno regni ejusdem Regis Johannis decimo tertio, tria millia marcarum, & septingentas, & quinquaginta marcas, pro habendâ benevolentiâ ejusdem domini nostri Johannis Regis Angliæ, & pro conventionibus tenendis, quæ inter ipsum & nos factæ, & per cartas nostras hinc & inde confirmatæ sunt.

Et pro hâc pecuniâ, & ad prædictos terminos reddendâ, & pro eisdem terminis fideliter tenendis, dedimus ei in tenentiam, obsides nostros quos habet, & qui in prædictis cartis nostris nominati sunt; exceptis duabus filiabus nostris quas ei liberavimus.

Et cum prædictam pecuniam, ad terminos præscriptos, ei persolverimus, ipse nobis hanc cartam nostram reddet quietam.

Testibus, *Domino W. episcopo Sancti Andreæ,*
Philippo de Valonniis,
Roberto de Ros,
Roberto de Veteri Ponte.

Apud Northampton, septimo die Augusti.

Litteræ Innocentii III. Papæ ad Regem Angliæ, de intendendo ad succursum terræ sanctæ.

A.D. 1211. An. 13 Johan.
Ex Orig. Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus srrvorum DEI, charissimo in CHRISTO filio Johanni Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

. Litteras quas nobis regia sublimitas destinavit, recipimus benignitate ; & quæ de treugis, initis cum carissimo in CHRISTO filio nostro Philippo, Rege Francorum illustri, significasti per eas, notavimus diligenter.

Cum igitur treugas ipsas, ut subvenire possis expeditius terræ sanctæ, asseras iniisse, serenitatem tuam rogamus, attentiùs monentes & exhortantes in DOMINO, quatenus ad ejusdem terræ succursum intendas solicitè ac potenter.

Dat' Lateran' decimo quarto kal' Novembris, pontificatûs nostri anno decimo quarto.

De homagio à Willielmo Rege Scottorum Johanni Regi Angliæ facto.

A.D. 1212. An. 13 Johan.
Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui tit. Litt. Regum, &c.

W. DEI graciâ, Rex Scott' omnibus fidelibus has litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis quod concessimus karissimo domino nostro Johanni illustri Regi Anglie, ut maritet Alexandrum filium nostrum, sicut hominem suum ligium, infra sex annos proximos sequentes post diem cinerum, anni regni ejusdem domini Regis Johannis tercii decimi, ubi voluerit, ad fidem ipsius domini Regis, ita quod non disparagetur.

Concessimus eciam eidem domino nostro J. Regi Angliæ, quod quicquid de ipso contingat, nos & Alexander filius noster Henrico filio ejus, tanquam ligio domino nostro, contra omnes mortales fidem & fidelitatem tenebimus ; & juvabimus eum pro viribus nostris ad tenendum ipsum in regno suo, sa... fide quâ predicto domino nostro Regi J. tenemur.

Et [ad] hec predicta firmiter & fideliter observanda, nos & Alexander filius noster tactis sacrosanctis juravimus. Et ad majorem hujus rei securitatem, nos & dominus W. episcopus sancti Andr... et dominus W. episcopus Glas... & dominus J. electus Dunkeld, & comes Patric' & Alanus fil' Roll' constabul' & Alanus de Muray & Walterus clericus, scripto sigilla nostra apponi fecimus : & Alexander filius noster cum miles ad ....illum suum apponet.

Sigil' avuls'.

De nunciis hinc inde inter Regem & Othonem Imperatorem.

A.D. 1212. An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 8. d. in Turr. Lond.

KARISSIMO nepoti suo Othoni, Romanorum Imperatori illustrissimo, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. et intimum debitæ dilectionis affectum.

Excellentiæ vestræ litteras & nuncios cum gaudio suscipimus, & cum eâ devotione, quâ debuimus, grates vestræ dilectioni referentes uberrimas de bono & dulci mandato vestro, de quo multum confidimus, & de nunciis vestris, viris providis & discretis, de quibus plurimum vos laudamus.

Mittimus autem ad vos nuncios nostros viros solempnes, scilicet, fideles & familiares nostros, Walterum de Gray cancellarium nostrum, Sayer' de Quency comitem Winton', Willielmum de Gantilupo dapiferum, & Robertum Tresgoz, rogantes quatenus eis, super hiis, quæ vobis ex parte nostrâ dixerint, fidem habeatis indubitatam.

De homagio per Reginaldum comitem Boloniæ Regi Angliæ faciendo.

A.D. 1212. An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 7. in Turr. Lond.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus, hanc cartam inspecturis, Reginaldus Dammartin comes Boloniæ, salutem.

Sciatis quod homagium & fidelitatem feci domino Regi Angliæ Johanni, tanquam domino meo ligio, & quod fideliter ei serviam, quamdiu vixero, contra omnes mortales ; & sine ipso pacem vel treugam non faciam cum Rege Franciæ, vel cum Ludovico filio suo, vel cum aliquo alio quem inimicum ejus esse scierim.

Et hoc fideliter & firmiter observandum ego propriâ manu juravi, & Simon frater meus, & fideles mei Wallo de Cupella, Hugo de Bestely, Johannes de Lestes, & Aldinus frater meus, & Robertus Marescallus idem juraverunt.

Et, ad majorem hujus rei securitatem, liberabo ei obsides subscriptos, S. uxorem meam, duos filios Willielmi de Fiennes, filium Johannis de Seningeham, filium vel filiam comitis de Clunny, Simonem filium Juliani de Canewell, filium Danielis de Betenecurt, filium Anselmi Pincernæ, filium Beron de Coleberd, fratrem Baldwin' de Riparia, filium Willielmi de Odria : & insuper domino meo Regi hanc cartam meam feci.

Testibus, &c.

Promissio Ludovici Regis Franciæ primogeniti, de homagiis baronum & militum Angliæ recipiendis, si possit in Anglia coronari.

A.D. 1212. An. 14 Johan.
Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P P. 11.

EGO Ludovicus, domini Regis Franciæ primogenitus, notum facio universis præsentes litteras inspecturis, quod ego creantavi & juravi carissimo domino & patri meo Philippo, illustri Franciæ Regi, quod si, per gratiam DEI, possim coronari in Anglia, non recipiam homagia baronum, nec militum, nec aliquorum hominum de Angliâ, qui prius non jurent, quod domino patri meo, neque rebus suis, nec regno Franciæ, pro me nec pro alio erunt in nocumentum aliquâ arte, nec aliquo modo : similiter faciam jurare omnibus hominibus de comitatu Boloniæ.

Concessi & juravi etiam eidem domino patri meo, quod neque in rebus suis, neque in toto regno Franciæ, quamdiu ipse vixerit, aliquid reclamabo ; nisi tantummodo in terrâ quæ ad me pertinet, ex parte matris meæ quam teneo : & si dictus pater meus de eâdem terrâ aliquid dare voluerit comiti Flandriæ, pro eodem com' vocando ad auxilium & servitium suum, donationem quam de dictâ terrâ pater meus ei fecerit, ratam habebo.

Juravi etiam & creantavi eidem patri meo, quod de feodis & terris quas barones, & milites, & omnes alii habent in Anglia, qui ad dictam terram acquirendam cum domino & patre meo venerint in auxilium, de feodis & terris suis eis reddendis, faciam penitus ad voluntatem & consilium patris mei.

Si vero Regem Angliæ capi contigerit vel catalla sua, dominus & pater meus omnia dividere poterit ad voluntatem suam, & ad suum consilium : de terris vero quæ non sunt de dominio regni, dare poterit pater meus illis, qui ipsum & me juvabunt ad opus præfatum consummandum.

Quod ut firmum sit, &c.

Actum Suession', anno Domini M.CCXII. mense Aprili.

Litteræ vicecomiti Thuwarc' de Othone Imperatore ; ac etiam de homagio com' Bolon' apud London' Regi faciendo.

A.D. 1212. An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 9 d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Tuwarc', &c. Sciatis quod dominus Imperator, nepos noster, misit ad nos in Angliam comitem Boloniæ ad faciendam voluntatem nostram, & manucepit super corpus suum & animam suam, quod idem comes fideliter nobis imperpetuum serviet.

Misit etiam nobis, per eundem comitem, litteras suas de credentiâ, mandans quod totis viribus suis, quando & sicut voluerimus, nos paratus esset adjuvare.

Quædam etiam alia verba privata nobis significavit quæ litteris adhuc commendare noluimus, sed, DEO volente, vobis sperato citius præsentialiter exponemus.

Mandavit etiam per litteras suas omnibus, qui ei in fide & in amore tenentur, quod, sicut nos diligunt, nobis tanquam caro avunculo suo sint auxiliantes ad jus nostrum conquirendum, & quicquid nobis fecerint, sibi factum reputabit.

Fecit igitur idem comes penitus nostram voluntatem, & in die ascensionis Domini, nobis homagium & fidelitatem apud London' facturus erat, coram multitudine comitum & baronum, quos illuc generali edicto fecimus summoneri.

Hæc autem ita publicè apud London' fieri voluimus, ut amici nostri gaudium, & inimici nostri confusionem habeant manifestam.

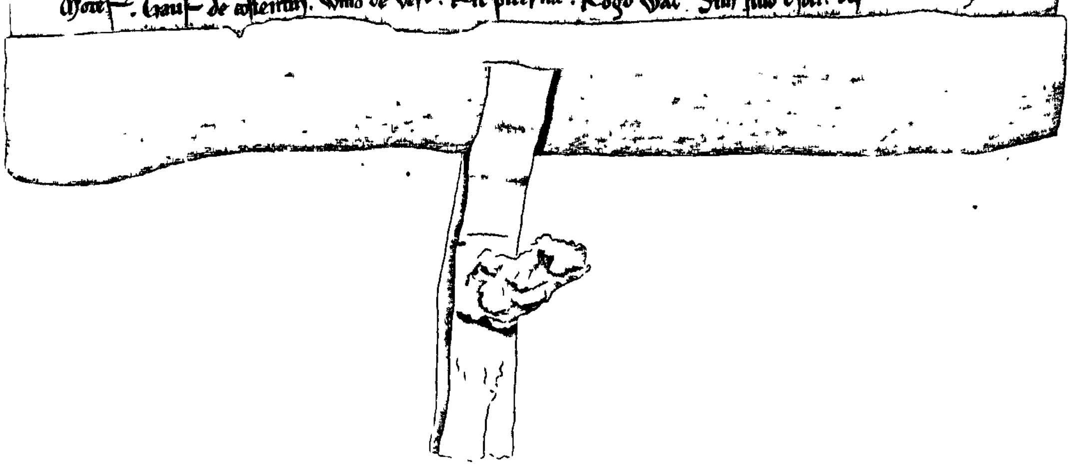
Homagium a WILLIELMO, *Rege* SCOTTORUM JOHANNI, *Regi* ANGLIE *factum*. A° D. 1212.

N° 2.
W. dei gra Rex Scott omibz fidelibz suis has litteras visuris vel audituris Salt. Noverit q'd concessim' karmo dno nro Johi
Illustri Regi Angl ut maritet Alex filium nrm sicut hominem suum Ligium infra sex annos p'ximo sequentes ...
dem Emerit ... Regni eidem Dni Reg J. ... ut ... ad fidem ipsius dni Reg ... q'd nos ...
... Concessim eciam eidem Dno nro J. Regi Angl. q'd quicqd de ipo contingat nos & Alex filius nr ... Hen-
... ei tanqm Ligio Dno nro ... omes mortales fidem & fidelitatem tenebim & iuvabim ... in ...
... tenendum ipm in Regno suo ... fide quam p'dco Dno nro Regi J. tenemur. Et hec p'dca firmit & fide
... observand nos & Alex filius nr tactis sacrosanctis iuravim. Et ad maiore hui rei securitate nos & dns
W. eps S. Andr. & ... W. eps Glasg. ... & Dns ... electus Dunkeld. & Com Patric & Alan ... Roll
... Constabl. & ... de ... & Walt Olifard ... presenti scripto sigilla nra apposuim' ... & Alex fil nr cu miles
... ... sigillum suum apponet.

Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui Tit. Litt. Regum.

Carta de pluribus condonationibus RANULFO *com* CESTR' *ab* HEN. *duce* NORMAN. *factis*. A° D. 1152.

N° 1.
H. dux Norm. & Com And. Omnib; Archiepis. Epis. Comitib; Baronib; Vicecomitib; & Omnib; amicis & fidelib; suis Norm
& Anglie Salt. Sciatis me dedisse & concessisse Ran Comi Cestr omnem hereditatem sua Norm & Angl. sic unqm ipse & an
cessores suor ea meli' & liberi' tenuit. & noiatim Castellu de Vira. & Barbiflunu. cu tali libertate q'd p tota han-
levgam possit cape forisfactu suu. & Brullium de Fossis. & Albec. & hoc nisi erat vicecomes ... & i sco Jacobo.
de hoc feci ei comme. & qcqd hui i Abrinchem ei dedi pret epatu. & Albacia de Monte ... ael. & qd ei ptinet.
Insup dedi & qcessi ei totu honore comis Rogi pictauensis. ubicumqz aliqd habeb. & ... de blie ubiq; sit
i anglia. & totu honore de Eia. sic Rob malet avunculs matris sue illu meli' & pleni' ... tenuit. Insup ded
ei Staford & Stafordie Sir. & Comitatu Stafordie totu qcqd ego ibi hui i foevd & hereditate. Excepto
foevdo epi Cestr. & Com Rob de Ferr. & hug de Mortuomar. & Gervasii pag. & Excepto feresto de Canoc.
qd i manu mea retineo. Et foevdu Alan de linc ei dedi q' fuit avunculs matris sue. & foevdu Ermisii
de buru sic sua hereditate. & foevdu hug de scoteinio ei dedi ubiq; sit. & foevdu Robti de chalz ubiq; sic
& totu foevdu Radi filii odonis. & totu foevdu Henr de verd. & foevd Robti de Staf ubiq; sit. Et q'ngenta
libratas tre qs hui in grimesbeia ei dedi. Et Horngeha. castell. & Burgu. & qcqd hui i Horngeha in
foevdo & hereditate sibi & heredib; suis dedi. & totu foevdu Witti peverelle ubiq; sit nisi poterit se dirationare in
mea curia de scele & tradicione. Excepto hecham. Et si Engelram de Albamart n noluerit se cape ... neq;
com simo. & illd n cape poto p'dicta hecha Reddo comi Ranulf si ea hre voluerit. Et Torchesia. &
Oswardebec wapentac. & Derbeia c omib; ptinentis. & Mannesfeld cu Socha. & Rodas c Socha. & Sanlea
iuxta couentreia c Socha. & de Beluario tenebo ei rectu q'ntu poto sic de sua hereditate. & sex Baronib;
suis qs elegerit cinq; centu libratas tre dabo. de his q' mi ex hostib; meis ad qstra accidint de me tenendas. & omib;
parentib; suis sui reddo hereditate ... potens sic. & de hoc nisi ad plenu potens no fui ... plenariu tenebo ex
q' potens ero. T. Willo cancello. R. Come Cornub. R. Come herf. Patrio Come S... ... infrido de buh
dap. J. filio Gilebi R. de hum constablo. Guar filio Ger. Rob de curcei dap. Ma... ... dap Philippo de
colub. Ex parte comis Ran Wills com linc. hug Wac. G. castell de Fines. Sim filio Witt. Tars de
Moref. Gauf de costent. Willo de verd. Ric picerna. Rogo Wac. Sim filio Osbti. ... dunsas;

Credimus autem quod, Dei & amicorum nostrorum auxilio, nobis, in brevi, ad jura nostra conquirenda accrescet fortitudo.

Ad hæc vobis mandamus quod cum ille, de quo nobis mandastis, ad nos venerit, mittatis ad nos fideles nostros Odon' de Sancto Bertwin' & Radulfum de Normanvill' & quod apud ipsum inveneritis, per ipsos nobis significetis.

Mandetis etiam nobis de statu Hugonis de Bancay, qui se multum intromisit, ut audivimus, de habendâ custodiâ villæ de Thuwarc' & sciatis quod, ex quo illud audieramus, mandavimus ballivis & constabulariis nostris, ut se de illius custodiâ præcaverent

Ad hæc sciatis, quod dominus Imperator nobis mandavit illos mendaces extitisse, qui nobis dederunt intelligere quod ipse nuncios Regis Franciæ receperat; quia nullos ipsius nuncios sine nobis recipiet; & nos rogavit ut nos, sine eo nullos recipiamus: et dixit quod, si homines sui fuerint qui hoc nobis intelligere fecerunt, proditores sui erant; &, si nostri homines, tunc nostri proditores fuerunt.

Hoc autem vobis mandamus ut hæc sciatis, &, quibus videritis communicanda, communicetis.

Teste meipso, apud Lameh' quarto die Maii.

De fœdere inter Johannem Regem Angliæ & Ferandum comitem Flandriæ componendo.

A.D. 1212.
An. 14 Johan.

Claus 14 Joh. m 9. d. in Turr. Lond.

REX Ferando comiti Flandrie, &c.—Sciatis quod fidelis noster Reginaldus comes Boloniæ locutus est nobiscum de vobis, & quod libenter vos ad fidem & servitium nostrum attraheremus, tantum erga vos facientes de feodo vestro vobis reddendo, & de aliis, quod non stabit per nos, quin amicitia inter nos & vos perpetua perseveret.

Et ideo vos rogamus, quatenus aliquos de vestro concilio discretos ad nos in Angliam, sine dilatione, mittatis, ad fœdus inter nos componendum, per consilium prædicti comitis; quem, propter hoc, nobiscum retinemus, sicut fideles nostri, Adam Keret & Willielmus Creset, quos ad vos mittimus, vobis dicent.

Nos vero procul de marinâ interim non recedemus, & vos similiter prope marinam vos teneatis; ut, prætacto inter nos & nuncios vestros negotio nostro & vestro, citius ad ea, quæ prælocuta fuerint, consummanda convenire possimus.

Teste meipso, apud London' quarto die Maii.

De pecuniâ comitissæ Flandriæ commodandâ.

A.D. 1212.
An. 14 Johan.

Claus. 14 Joh. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX dilectæ Margaretæ comitissæ Flandriæ, &c.—Super hoc quod nobis mandastis per fidelem vestrum Willielmum de Creseck, de tribus millibus marcarum vobis commodandis, ab instanti medio Augusto in unum annum;

Sciatis quod illas vobis libenter accommodabimus; ita quod habeamus litteras vestras patentes, & litteras nepotis vestri Ferand' comitis Flandriæ, & litteras trium villarum Flandriæ, scilicet, Gant' Burg' & Ipre' testificantes quod de tanto nobis teneamini, & quod ad terminum prædictum nobis illas persolvatis; &, cum litteras prædictas nobis miseritis, prædictam pecuniam vobis mittemus.

Teste meipso, apud Lameh' quarto die Maii.

Pro comite Boloniæ; de pace aut treugâ cum Rege Franciæ, sine ipso, non faciendâ.

A.D. 1212.
An. 14 Johan.

Claus. 14 Joh. m. 7. in Turr. Lond.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex, &c. omnibus fidelibus suis, præsentem cartam inspecturis, &c.

Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Reginaldo de Dammartin, comiti Boloniæ, quod non faciemus pacem vel treugam, sine ipso, cum Rege Franciæ, nec cum Ludovico filio suo; &, si terram nostram & suam recuperare possimus, per pacem, vel per treugam, ipse tenebitur ad terram suam recipiendam: et, si ipse terram suam aliquâ occasione recipere noluerit, propterea nostram recipere non omittemus.

Et, si treugam facere voluerimus, ipsum, si voluerit, infra treugam illam ponemus.

Et si fortè sibi viderit expedire, & voluerit extra treugam illam esse, ipse extra treugam illam erit; salvis sibi possessionibus suis quas eâdem die habebit: ita tamen quod non forisfaciet Regi Franciæ de feodo, quod de ipso Rege tunc tenebimus.

Et, si pacem fecerimus cum Rege Franciæ, qualem securitatem habuerimus de terrâ nostrâ, talem habebit idem comes de terrâ suâ.

Testibus,

Domino P. Winton' episcopo.
W. comite Sarum fratre nostro.
G. filio Petri comite Essex.
R. comite Cestriæ.
W. Marescallo comite Penbrociæ.
W. de Warenna comite Surriæ.
R. le Bygod comite Norfolciæ.
S. de Quency comite Wintoniæ.
W. de Arundell comite Sussexiæ.
Comite David.
Alberico de Vere comite Oxoniæ.
W. de Gray cancellario nostro.
Abbate de Seleby.
H. archidiacono Huntendon.
H. de Vere.
Willielmo Briwer.
R. filio Walteri.
H. de Turnay.
Petro filio Hereberti.
Warino filio Geroldi.
Thoma Basset.
Mathæo filio Hereberti.
H. de Nevill.
R. de Burgal.
Simone de Pat.
Briano de Insula.
J. filio Hugonis.
Ph' de Albiniaco.
H. filio Geroldi.
W. de Cantilupa, senescallo nostro.
W. de Harecurt.
G. de Clara.
G. de Mandevill'.
H. le Bygod.
G. de Say.
Adam de Keret castellano de Berg.
W. de Creset.
Hugone de Boues.
Eustachio de Moine.
Thoma Keret.

Datum per manum magistri Ricardi de Marisco, apud Lameh' quarto die Maii, anno regni nostri decimo quarto.

Reginaldus Rex Insularum devenit homo ligius Regis Johannis.

A. D. 1212.
An. 14 Johan.

Cart. 14 Joh. m. 7. d. In Turr. Lond.

OMNIBUS Christi fidelibus, præsentem cartam inspecturis, Reginaldus Rex Insularum, salutem.

Sciatis quod deveni homo ligius domini Regis Angliæ Johannis contra omnes mortales quamdiu vixero, & inde ei fidelitatem & sacramentum præstiti.

Et in hujus rei testimonium hanc chartam meam inde feci.

Testibus, *Domino P. Winton' episcopo.*
W. comite Sarum.
G. filio Petri comite Essex.
S. comite Winton'.
Willielmo Briwerr.
Guarino filio Geroldi.

Apud Lameh', xvj. die Maij.

De litteris Othonis Imperatoris & prospero statu.

A. D. 1212.
An. 14 Johan.

Cart. 15 Joh. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX fidelibus suis G. de Podio majori Engolism, G. de Nevill camerario, Radulpho de Faya, Emer' de Abawrick, & Petro de Faya, &c.

Sciatis quod, Dei gratiâ, sani sumus & incolumes; &, ut de statu nostro de rumoribus nostris vos reddamus certiores, mittimus vobis transcriptum litterarum domini Imperatoris nepotis nostri, quas nuper, sub bullâ aureâ, per nuncios suos solempnes nobis transmisit.

Nos vero ad eum nuncios nostros solempnes misimus, scilicet, W. de Gray cancellarium nostrum, S. comitem Winton', W. de Cantilupo senescallum nostrum, & Robertum Tresgoz, & in proximo, Deo volente, tales, audietis rumores, unde vos & omnes, qui nos diligunt, gaudium merito habere debebitis.

Rogamus autem vos, quatenus agendis nostris diligenter & viriliter intendatis; de statu vestro & terræ nostræ nos certificetis, & prædicta, quibus videritis communicanda, communicetis.

Eodem modo scribitur Ivon' de Jallia senescallo Pictaviæ, A. vicecomiti Thuwarc'.

T. R. apud Lameh', xxij. die Maij.

Litteræ duci Limburg' de servitio & homagio.

A. D. 1212. An. 14 Johan.
Cart. 14 Joh. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX dilecto amico suo duci Lemburic', &c. Grates vobis referimus super hoc, quod nobis per comitem Boloniæ significastis, scilicet, quod, si vobis feodum, quod frater noster dominus Rex Ricardus vobis contulerat, redderemus, libenter ad fidem & servitium nostrum veniretis, & homagium nobis tanquam domino ligio, contra omnes de feodo illo faceretis.

Quoniam vero societatem & amicitiam vestram plurimùm diligimus & approbamus, & negotia nostra per consilium vestrum expediri cupimus, sciatis quod servitium & homagium vestrum grataner recipiemus, & vos in plenam gratiam nostram admittemus, & prædictum feodum vobis restituemus.

Et, quia hoc negotium desiderat instantiam, & in hoc articulo esse poterit periculosa dilatio, vobis mandamus quatinus, dilatione postpositâ, ad nos in Angliam veniatis, ut res ista, quæ utrique nostrûm, per Dei gratiam, honorabilis erit & fructuosa, ad optatum effectum fideliter perducatur.

Et sciatis quod eo acceptior erit nobis vester adventus, quo magis vos videre, & vestro frui colloquio, etiam si nichil amplius inter nos fieret, desideramus.

Teste meipso, apud London' xxiv. die Maij.

Ejusmodi literæ Theobaldo comiti de Bar'.

A. D. 1212. An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX Theobaldo Com' de Bar', &c. Grates vobis referimus de hoc, quod nobis per comitem Boloniæ significastis, scilicet, quod, si vobis terras & feoda, quæ aliquando de dono nostro habuistis, redderemus cum arreragiis ejusdem feodi, libenter ad fidem & servitium nostrum veniretis, & homagium nobis, tanquam ligio domino, contra omnes de feodo illo faceretis.

Quoniam vero societatem vestram & amicitiam plurimum diligimus & approbamus, & negotia nostra per consilium vestrum expediri cupimus, sciatis quod servitium & homagium vestrum gratanter recipiemus, & vos in plenam gratiam nostram admittemus, & terras prædictas & feodum prædictum vobis restituemus.

Sed de arreragiis; id, quod petitis, nulli faceremus qui in servitio nostro continuè non perseverasset: attamen, cum ad nos veneritis, vobis, per consilium fidelium nostrorum, secundùm bonum servitium vestrum, tantum faciemus, unde merito vos pacatos tenere debebitis.

Quoniam igitur hoc negotium desiderat instantiam, & in hoc articulo esse poterit periculosa dilatio, vobis mandamus quatenus, dilatione postpositâ, ad nos in Angliam veniatis, ut res ista, quæ utrique nostrûm, per Dei gratiam, honorabilis erit & fructuosa, ad optatum effectum feliciter perducatur.

Et sciatis quod eo acceptior erit nobis vester adventus, quo magis vos videre, & vestro frui colloquio, etiam si nichil amplius inter nos fuerit, desideramus.

Teste meipso, apud Lameh' xxiv. Maij.

Quod Walamus filius ducis Lemburgh' in Angliam cum novem militibus veniat.

A. D. 1212.—An. 14 Johan.
Cart. 14 Joh. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Walamo filio ducis Lemburg. Mandamus vobis, rogantes quatenus veniatis ad nos, te decimo milite, in Angliam sub festinatione, benè parati equis & armis; ita quod grates vobis scire debeamus.

Teste meipso, apud Lameh' xxiv. die Maij.

De his qui à partibus transmarinis veniunt in servitium Regis in Angliam.

A. D. 1212.—An. 14 Johan.
Pat. 14 Joh. n. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus illis, qui veniunt de partibus transmarinis ad servitium suum in Angliam, salutem. Mandamus vobis quod faciatis ea quæ dilecti & fideles nostri Hubertus de Burgo senescallus noster Pictaviæ, & Philippus de Albiniaco, vel alter eorum vobis dixerit, ex parte nostrâ, de veniendo ad nos. Et in hujus, &c. vobis inde mittimus.

Teste meipso, apud Odiham' xxiv. die Maii, anno regni nostri xiv.

Literæ Regis Henrico filio comitis de Bar'; de prædicto Henrico in servitium & fidem suam recipiendo.

A. D. 1212.—An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX dilecto amico suo Henrico filio comitis de Bar', &c. Grates vobis referimus de hoc quod nobis per comitem Boloniæ significastis.

Et sciatis quod servitium vestrum & homagium plurimum diligimus & approbamus, & in gratiam & amorem nostrum vos libenter recipiemus, sicut idem comes vobis dicet.

Et ideo vobis mandamus quatenus, omni dilatione postpositâ, ad nos in Angliam veniatis, quia non stabit per nos quin in fide & servitio nostro in perpetuum remaneatis.

Rex gratias refert Lovan' duci, quod Imperatoris partes sustinet.

A. D. 1212. An 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX Henrico duci Lovan', &c. Grates vobis referimus de hoc, quod ad petitionem nostram, diligenter & efficaciter intendistis promotioni & servitio nepotis nostri Imperatoris Romani; scimus autem quod, pro amore & occasione nostri, multo ei devotiores in multis, nostri gratiâ, extititis.

Sciatis autem quod ipse ad nos nuncios suos solempnes, & litteras amicabiles transmisit; propter quos, in proximo, Deo volente, utrique nostrûm commodum & honorem, & vobis & omnibus amicis nostris gaudium credimus proventurum.

Mittimus autem ad eum nuncios nostros fideles & familiares nostros Walterum de Gray cancellarium nostrum, Sayerum de Quency comitem Winton' W. de Cantilupo dapiferum nostrum, & Robertum Tregoz, cum responso & voluntate nostrâ: & vos rogamus quatinus, si fieri possit, in propriâ personâ, ad ipsum Imperatorem accedatis, ut una cum eis coram eo præsentes sitis, vel litteras vestras ei destinetis: rogantes & consulentes quod, juxta mandatum nostrum, efficaciter suo & nostro commodo provideat & honori.

Grates autem Deo referimus de hoc, quod nobis ad votum successit in partibus episcopi Leodon' unde nobis mandastis: mittimus autem ad vos dilectum nostrum Gothfredum fratrem vestrum, G. de Louvan' ut per ipsum nobis scire faciatis quod nobis auxilium in hoc negotio nostro facturi sitis, quia jam diu vobis pepercimus, sicut benè scitis; vobis etiam nuper benè providimus post adventum comitis Bolonie in Angliam, quia sustinere nolumus quod in aliquo, de jure vestro alienati essetis vel elongati.

Alia littera duci Lovaniæ.

A. D. 1212.—An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX Henrico duci Lovan' &c. & sinceram dilectionem.

Rogamus vos, quatenus permittatis, quod milites & servientes terræ vestræ veniant ad dilectum & fidelem nostrum comitem Boloniæ, in servitium nostrum; & ad hoc tale consilium & auxilium præstetis, si placet, quod vobis grates scire debeamus; quia, quod super hoc ei feceritis, nobis factum esse non dubitetis.

Littera senescallo duci Lovaniæ.

A.D. 1212.—An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX Ern' de Rotel' senescallo duci Lovan' &c.
Mandamus vobis rogantes quatenus ad nos, sine dilatione, veniatis in Angliam, benè parati cum equis & armis; ita quod vobis grates scire debeamus.

Litteræ Ferando comiti Flandriæ.

A.D. 1212. An. 14 Johan.
Vid. Præfat. hujusce operis.

REX amico suo carissimo F. comiti Flandr' salutem & dilectionem.

Grates vobis referimus ex hoc, quod virum probum & discretum Walterum de Haubergecurt ad nos misistis, & ex hiis quæ per eum nobis significastis, ad quæ perficienda ad honorem & commodum utriusque nostrûm, parati sumus venire usque Doveriam à die sanctæ Mariæ Magdalen' in xv. dies in occursum vestrum; & ideo ad vos mittimus dilectum & fidelem nostrum Jacobum de Caleto, rogantes quatinus per ipsum, vel aliquem de familiaribus vestris, nobis significetis si ad terminum illum ad nos illuc venire possitis.

Misimus enim illuc comitem Sar' fratrem nostrum, qui vobis literas nostras patentes de salvo conductu vestro, & literas ejusdem comitis, & literas domini Winton' episcopi, & Galfr' filii Petri justiciarii nostri, & comitis Arundell' & comitis de Ferar' habere faciet. Vos autem super hoc nos quam tempestivè poteritis certificetis.

Teste meipso, apud Wodestock vicesimo die Julii.

Littera Regis Angliæ, quâ ordine narratur quam malè se gesserat Willielmus de Breosa.

A.D. 1212. An. 14 Johan.
Liber B. fol. 419. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, universis hoc præsens scriptum inspecturis, salutem.

Ut universitati vestræ notum fiat quâ de causâ, & pro quo forisfacto Willielmus de Breosa de terrâ nostrâ recesserit, sciatis quod idem Willielmus debuit nobis in ultimo recessu nostro de Normanniæ quinque millia marcarum pro terrâ nostrâ Momoniæ in Hibernia, quam ei dimiseramus; nec infra quinquennium aliquid nobis inde reddidit, & cum multos inde terminos cepisset, nullum terminum tenuit.

Et præterea debuit nobis firmam civitatis nostræ de Limeric de quinquenio tunc præterito, & de toto prædicto debito nichil nobis reddidit præter centum libr' quas nobis accommodaverat apud Rothomag' unde nos postea rogavit quod illas ei computaremus in firmâ de Limeric, & id ei concessimus.

De debito autem, quod nobis debuit pro Momoniâ termini ei fuerant assignati, set omnes præteriit; & de pluribus terminis, quos inde postulaverat, nullum tenuit.

Post quinquennium sunt completum, secundùm consuetudinem regni nostri, & per legem scaccarii nostri, consideratum fuit quod distringeretur, per catalla sua Angliæ, ad debita nostra nobis solvenda; set ipse omnia catalla sua ita summoverat, quod inveniri non potuerunt. Et mandavimus ballivo nostro de partibus Walliæ, scilicet, Gerard' de Athiis, ut ipsum distringeret per catalla sua Walliæ propter eadem debita.

Et tunc venit ad nos Matildis de Heya uxor sua, & W. comes de Ferar' nepos suus, & Adam de Porter, qui sororem suam habuit in uxorem, & multi alii amici sui apud Gloucestr' & rogaverunt nos, ut prædictus Willielmus ad nos venire posset ad loquendum nobiscum, & nobis satisfaciendum de debitis nostris, & de terminis præteritis; & id eis concessimus.

Et interea accessimus Hereford' & ibi venit ad nos prædictus Willielmus & tradidit nobis tria castra sua Walliæ, scilicet, Hayam, Brehhenum & Radenour' in tenentiam reddendi nobis prædicta debita nostra, & satisfaciendi nobis de transgressione suâ infra terminum quem, ad petitionem suam, ei posuimus.

Et insuper totam terram suam Angliæ & Walliæ nobis in plegio posuerit incurrendum, nisi terminum illum servaverat; & hoc modo ea recepimus.

Et præterea ipse nobis liberavit in obsides, duos filios Willielmi de Braosa junioris, & unum filium Reginal' de Braosa, & quatuor filios hominum suorum; set nec propter hoc terminum illum magis quam terminos prædictos observare curavit.

Post modicum vero temporis, cum Gerardus de Athiis, cui castra illa commiseramus, mandasset constabulariis eorum quod venirent ad pacationes suas recipiendas, quæ eis fieri solebant de mense in mensem, prædictus Willielmus, audiens quod constabular' illi absentes fuerunt, ipse, & Willielmus junior, & Reginald' filii sui collegerunt magnam multitudinem gentis, & invaserunt prædicta tria castra, & omnia unâ die obsederunt; set, cum ibi proficere non possent, diverterunt ad quandam villam scilicet Liminstre, quæ cella est abbatiæ de Rading, de liberâ elemosinâ nostrâ, & medietatem villæ illius combusserunt, & de balistariis & servientibus nostris ibi inventis, & de aliâ gente nostrâ quosdam interfecerunt, & quosdam vulneraverunt.

Gerardus verò de Athiis, hoc audiens, adunavit de gente nostrâ quot potuit, ut subveniret partibus illis quas illi invaserant.

Willielmus verò, de loco ad locum se retrahens, fugit in Hiberniam cum prædictis filiis suis, & cum uxore suâ, & cum familiis eorum, & ibi à comite Willielmo mareschall' & Waltero de Lacy, & Hugone de Lacy, fuit receptus, & contra nos receptatus. Et nos eis mandavimus quod, desicut ipsi homines nostri ligii fuerunt, in fide, quâ nobis tenebantur, non receptarent inimicos nostros, qui nobis forisfecerunt, & propter forisfactum suum terram nostram Angliæ reliquerant; set nichil, propter hoc mandatum nostrum, inde fecerunt.

Mandaverunt tamen nobis, quod manuceperunt pro eodem Willielmo, quod veniret ad nos infra certum terminum, quem litteris suis nominaverunt, ad satisfaciend' nobis de prædictis excessibus suis; & quod nisi infra terminum illum hoc faceret, ipsi eum de cætero non receptarent, nec in societate suâ haberent, set de Hibernia ejicerent; & hoc concessimus: set nec illi, nec ille terminum illum vel promissum suum servaverunt.

Nos igitur tot & tantòs omnium illorum excessus amplius sustinere non potuimus, & exercitum adunavimus ad eundum in Hibernia; & dum præparavimus iter nostrum, idem Willielmus venit ad ballivos nostros Hiberniæ, & petiit ab eis conductum ut ad nos venire posset ad quærendum pacem nostram; & assenserunt ballivi nostri, & sacramentum ab eo receperunt quod nullâ parte diverteret, set recto tramite ad nos iret; set, cum venisset in ballivâ Herefordiæ, dimissâ in Hibernia familiâ suâ, nos non respexit; set attraxit ad se, quos potuit, de inimicis nostris, & nobis malum quærere cepit, quod potuit.

Et cum interim venissemus usque Penbrok' cum exercitu nostro super mare Hiberniæ, accessit ad nos Willielmus comes de Ferrariis nepos ejus, & rogavit nos, ut liceret ei ire ad ipsum Willielmum, ad inquirendum animum ejus; & hoc ei concessimus, & misimus cum eo unum militem de domo nostrâ, scilicet, Robertum de Burgate; & ipsi, revertentes, rogaverunt nos, ut idem Willielmus propiùs posset accedere ad loquendum nobiscum per internuncios; & hoc eis concessimus.

Et cum venisset usque ad aquam de Penbroc' obtulit nobis per internuncios quadraginta millia marcarum, pro habendâ pace & benevolentiâ nostrâ, pro omnibus debitis suis prædictis, & castris, & terris suis Angliæ & Walliæ; & nos ei respondimus, quòd benè novimus quòd non erat omnino in potestate suâ, set magis in potestate uxoris suæ quæ fuit in Hibernia.

Et mandavimus ei quod ituri fuimus in Hiberniam, & quod veniret nobiscum in salvo conductu nostro usque in Hiberniam, ad loquendum cum uxore suâ & amicis suis de fine quem optulit, & ad firmandum ibi conventiones quæ inde inter nos fierent; & si ibi inter nos convenire non posset, ipsum ad eundem locum in Wallia salvò remitteremus in eodem statu quo tunc fuit. Ipse autem hoc facere recusavit & remansit in Walliâ; & postquam transfretavimus in Hiberniam, ipse nobis malum fecit quod potuit, & unum molendinum, & tres bordell' combussit.

Interea Matildis de Haya, audiens adventum nostrum in Hibernia, fugit versus Scotiam, cum Willielmo & Regin' filiis suis, & cum privatâ familiâ suâ, per mare, in societate Hugonis de Lacy, qui similiter, propter adventum nostrum, fugerat.

Et cum essemus apud Cracfergus, rapto jam castro illo, mandavit nobis quidam amicus & consanguineus noster de Galweya, scilicet Dunecanus de Karyc, quod ceperat prædictam Matildem, & filiam suam, uxorem filii Rogeri de Mortimer, & prædictum Willielmum juniorem, & uxorem suam, & duos filios suos; set Hugo de Lacy & Regeinal' de Braosa evaserant.

Et misimus propter eos Johannem de Curcy & Godefrid' de Cracumbe cum balistar' & servientibus, & duabus gabiis; qui, cum adducti erant ad nos, ipsa Matildis cepit loqui de fine faciendo nobiscum, & optulit nobis quadraginta millia marc' pro vitâ & membris viri sui, & suis, & suorum; ita quod vir suus omnia castra sua, & totam terram suam nobis quietam clamaret; & sic convenit tunc inter nos: post triduum verò pœnituit illam finis illius, & dixit quod finem illum tenere non potuit.

Post hæc, cum recederemus de Cracfergus reversuri in Angliam, duximus illam & suos nobiscum sub custodiâ; & ipsa iterum optulit nobis quadraginta millia marcarum, & insuper decem millia marcarum, quòd à primâ conventione resilierat: et assensimus hoc pacto, quod, quotiens ipsa à conventione illâ resiliret, decem millia marcarum fini suo adderet, pacanda in primâ pacatione suâ.

Et hæc conventio scripta fuit inter nos, & ipsam & suos, & sacramento & sigillis eorum, & sigillis comitum & baronum nostrorum, qui aderant, confirmata; & termini pacationum in scripto illo fuerunt assignati, & ipsa, cum suis prænominatis, sub costodiâ teneri debuit, donec universum debitum prædictum nobis esset persolutum.

Præter hæc quando prædictus Willielmus, statim post transfretationem nostram in Hibernia, incepit malè facere & terram nostram comburere, ut prædictum est, vicecomes Herefordiæ, in cujus ballivâ hoc fecerat, demandari fecit eum in comitatu suo tanquam malefactorem; & cum utlagari debet secundùm consuetudinem Angliæ, nos propter finem quem prædicta Matill' nobiscum fecerat, mandavimus eidem vicecomiti quod hoc differret, donec in Anglia veniremus.

Post reversionem verò nostram in Anglia, cum ipsa Matill' & sui essent apud Bristoll' in custodiâ, petiit quod licentiam daremus viro suo veniendi, & loquendi cum eâ privatim, & concessimus ea; post hæc, venit ad nos idem Willielmus, & concessit finem illum, quem uxor sua nobiscum fecerat, & promisit se paratum esse libenter ad solvendum. Et cum ire deberet ad perquirendum pecuniam illam, liberavimus ei, ad petitionem suam, unum servientem Galfridi filii Petri justiciarii nostri, qui cum eo esset, & ipsum

conduceret, ne fortè alicubi impediretur, eo quod totiens demandatus fuerat ad comitatus tanquam malefactor.

Et cum dies primæ pacationis appropinquaret, ipse, relicto prædicto serviente, de terrâ nostrâ Angliæ clam aufugit, nec aliquid nobis de prædictâ pecuniâ nostrâ reddidit.

Et cum dies primæ pacationis advenisset, misimus ad prædictam Matildem Galfridum filium Petri justic' nostrum, & comitem Sar' fratrem nostrum, & S. comitem Winton' & alios de magnatibus nostris, ut sciremus quid super hoc esset factura; & illa præcisè respondit quod nichil nobis solveret, & quod non habuit plus pecuniæ ad finem illum nisi viginti quatuor marc' argenti, & viginti quatuor bisantia, & quindecim uncias auri, & sic nec tunc, nec postea, nec vir suus, nec ipsa, nec aliquis pro illis aliquid inde nobis solvit.

Cum igitur audissemus quod prædictus Willielmus ita recesserat de terrâ nostrâ, & quod nichil nobis de pecuniâ nostrâ solveret, præcepimus quod consideratio regni nostri de eo fieret; & sic de comitatu in comitatum, & non comparens, tandem, secundum legem & consuetudinem Angl' est utlagatus.

Ut igitur de veritate hujus rei certiores efficiamini, nos, & comites nostri subscripti huic scripto sigilla nostra apposuimus in testimonium veritatis, scilicet,

W. comes Sar' frater noster.	*Willielmus Briwer.*
Galfr' filius Petri com' Essex.	*Hugo de Nevill.*
S. comes Winton'.	*Willielmus de Albiniaco.*
Ricardus comes de Clare.	*Ada de Poit.*
Henricus comes Hereford.	*H. de Gurnac' &*
Willielmus comes de Ferrariis.	*Willielmus de Moubray.*
Robertus filius Walteri.	Et alii.

De fidelitate faciend' Henrico filio Regis.

A.D. 1212—An. 14 Johan.
Pat. 14 Joh. n. 8. in Turr. Lond.

REX Willielmo marescallo com' Pembroc' &c.

Mandamus vobis quod fidelitatem faciatis Henrico filio nostro, salvâ fide nostrâ quamdiu vixerimus. Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso, apud Novum Templum London' xxx° die Octobris.

Litteræ vicecomiti Toarcii.

A. D. 1212. An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Tuwarc', &c. Grates vobis multas referimus ex hoc quod firmiter & fideliter in fide & servitio nostro perseveretis, & vos rogamus quatenus à bono incepto vestro non desistatis, sed ad honorem nostrum & vestrum tuendum viriliter vos geratis, & alios fideles nostros confortetis & commoveatis; scituri quod, quam citius oportunitas temporis affuerit, potenter & efficaciter vobis & partibus vestris subveniemus, ad quod, gratiâ Dei, potentes sumus, & animum pronum & desiderantem habemus, & talem vobis succursum providebimus quem non crederetis, nisi illum videretis.

Alia autem vobis mandamus per fideles nostros, quos in partes vestras destinamus.

Teste meipso, apud Windles' secundo die Novembris.

Litteræ Regis Othoni Imperatori, de pecuniâ solvendâ

A.D. 1213. An. 14 Johan.
Claus. 14 Joh. m. 2. d. in Turr. Lond.

KARISSIMO nepoti suo Othoni, Dei gratiâ, illustri Roman' Imperatori & semper augusto, Johannes, eâdem gratiâ Rex Angl' &c. Et tàm sinceræ quàm debitæ dilectionis integritatem.

Misistis nobis nuper litteras vestras patentes, scilicet duo paria, quibus mandastis ut de denar' quos vobis dedimus, liberari faceremus fidelibus vestris Gerard' de Rodes & Conrado de Wilre senescallo vestro, octo mill' & quingent' marc' vobis deportandas, & Simoni Saphir quingent' marc' quas vobis accommodavit; nos igitur incontinenti fieri fecimus.

Similiter duo paria quibus mandavimus magistro milit' Templi in Angl' qui pecuniam illam habuit in custodiâ suâ, ut, sine dilatione, pecuniam illam liberaret, sicut mandastis, juxta formam literarum vestrarum quas similiter ei misimus.

Misistis etiam ad nos magistrum Ywan' clericum vestrum cum literis vestris de credentiâ, qui nobis dixit ex parte vestrâ, quod missuri estis ad nos fratrem vestrum dilectum nepotem nostrum comitem Palatin' & R. comitem Bolon' & W. com' de Holand' super que vobis mandamus quod cum venerint, benè venerint.

Nos verò, in recessu latoris præsent' fuimus in partibus borealibus Angl' quibus ordinatis & assecuratis, prout viderimus melius expedire, versus partes australes in occursum prædictorum nunciorum vestrorum festinanter revertemus.

Præterea ad hoc, quod nobis mandastis de comite Bolon' & Simone fratre suo, ut eis de denar' vestris habere faceremus, vobis respondemus, quod, cum prædicti fideles vestri Gerardus & Conradus saisiti fuerint de denar' vestris, faciant de hiis quæ voluerint; quia denar' vestros expendere nolumus nec debemus, postquam eos liberavimus quibus mandastis.

Teste meipso, apud Bamburic' vicesimo octavo die Januarii.

Carta Regis probis hominibus de Novo Castello super Tynam concessa.

A. D. 1213. An. 14 Johan.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. G. 22.

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. Sciatis nos concessisse et dimisisse, et hâc chartâ nostrâ confirmasse probis hominibus nostris de Novo Castello super Tynam et heredibus eorum villam nostram de Novo Castello, cum omnibus pertinentiis suis ad feodi firmam pro C. libr' nobis & heredibus nostris inde annuatim inde reddendis ad scaccarium nostrum per manum suam ad duos terminos, scilicet ad Pasch' quinquaginta libr' & ad festum sancti Michaelis quinquaginta libr' salvis nobis redditibus & prisis & assisis nostris in portu ejusdem ville.

Preterea concessimus eis & dedimus C. & x. solidat' & vj. denariat' redditûs quas habemus in eâdem villâ de escaetis, ad dividendum & assignandum illis qui redditus suos amiserunt, occasione fossati & nove operationis facte subtus castrum versus aquam; ita quod inde plus habeant qui plus amiserunt, et qui minus, minus.

Concessimus etiam eis, quod in nullo sint respondentes vicecom' vel constabulario de hiis que ad ipsos pertinent.

Quare volumus et firmiter precipimus, quod predicti homines nostri et heredes eorum habeant & teneant predictam villam cum omnibus pertinentiis suis per predictam firmam, sicut predictum est, benè et in pace, liberè & quietè et integrè, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus quas habere consueverunt tempore R. Henr' patris nostri, salvâ libertate civitatis nostre London'.

Dat' per manum Ric'i de Marisco archid' Richemundiæ & Norhumbriæ apud Stocton' v. die Febr' anno regni nostri decimo quarto.

Litteræ Innocentii III. Papæ Regi Angliæ.

A.D. 1213. An. — Johan.
Annal. Monast. Burton. p. 267.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, Johanni illustri Regi Anglorum, spiritum consilii sanioris.

Auditis verbis nunciorum vestrorum qui ad præsentiam nostram pervenerunt, & si non illa nobis ex parte tuâ sufficienter obtulerint, quæ sunt ad satisfactionem sufficientia competentem, super multis & magnis injuriis & jacturis quas longo tempore intulisti ecclesiæ Anglicanæ, contra Divini nominis gloriam, & apostolicæ sedis honorem, in periculum animæ & dispendium famæ tuæ; adhuc tamen experiri volentes utrum te revocare possimus ab errore ad veritatem, ecce tibi benedictionem & maledictionem proponimus, ejus exemplo qui per Moysen famulum suum benedictiones & maledictiones proposuit filiis Israel, ut eligas quam malueris, benedictionem si satisfeceris, ad salutem, sive maledictionem, si contemseris, ad ruinam.

Licet enim quasdam literas nobis destinaveris, quibus asseruisti habiturum te ratum quicquid abbas de Bello loco, frater A. Martel, frater W. de

Sancto Andreno, Thomas de Erdinton, Philippus de Wigornia, & magister Ricardus de Mertona, super negotio Cantuariensis ecclesiæ agerent coram nobis: & tantum ex iis non nisi tres pervenerunt ad nostram præsentiam, & ii sine aliis nihil facere poterant, secundùm earundem continentiam literarum.

Præterea, non agitur tantùm de negotio Cantuariensis ecclesiæ, sed totius Anglicanæ ecclesiæ, quam impiè prosequendo niteris ancillari; propter quod vinculo anathematis meruisti innodari.

Ii verò tres nuncii, videlicet Abbas de Bello loco, frater A. Martel, & frater W. de Sancto Andreno, nobis ad ultimum obtulerunt, quod secundùm illam formam satisfacere promittebas, quam per dilectos filios P. subdiaconum, & fratrem D. familiares nostros, curabamus destinare.

Verùm cum per te steterit, quominus secundùm eandem formam pax reformata fuerit, & postea pejora prioribus attentaveris; nos ad eam quæ pro majori parte gratiam continebat, minimè jam tenemur, cum ipse gratiâ reddideris te indignum.

Ut autem vincamus in bono malum, & omnem tibi excusationis materiam auferamus, adhuc eam parati sumus servare, si usque ad kal. Junii proximò venturas, per juramentum iv. baronum tuorum jurantium, te præsente ac mandante in animam tuam, & per patentes literas tuas repromiseris, quod eam fideliter tenebis & efficaciter adimplebis secundùm expositiones & explanationes, quas ad omnis dubitationis scrupulum removendum, duximus exhibendas; & infra eundem terminum hoc totum significaveris per tuas patentes literas venerabili fratri nostro S. Cantuariensi archiepiscopo, & qui cum eo sunt episcopis suis.

Alioquin, ejus exemplo qui populum suum de servitute Pharaonis in manu validâ liberavit, Anglicanam ecclesiam in forti brachio de servitute tuâ studebimus liberare.

Prædicentes tibi tunc veraciter & constanter, quod si pacem recipere cum valueris non vis, cum volueris non valebis; eritque inutilis pœnitentia post ruinam; sicut per eorum exemplum potes cognoscere qui diebus istis similia præsumserunt.

Formam verò quam præfatis nunciis injunximus, præsentibus tibi literis mittimus inclusam.

Datum, &c.

Pacis & reconciliationis leges.

EXPOSITIONES autem & explanationes, sunt istæ.

In primis itaque solemniter & absolutè jurabis stare mandatis nostris coram legato, vel delegato nostro super omnibus, pro quibus à nobis excommunicatus existis, & veram pacem ac plenam securitatem præstabis venerabilibus fratribus Stephano Cantuariensi archiepiscopo, Willelmo Londoniensi, Eustachio Eliensi, Ægidio Herefordensi, Jocelino Bathoniensi, & Huberto Lincolniensi, episcopis; ac dilectis filiis priori & monachis Cantuariensibus, Roberto quoque filio Walteri, & Eustachio de Vescy; necnon cæteris clericis, & laicis, hoc negotium contingentibus; præstando simul coram eodem legato, vel delegato nostro, publicè juramentum, quod ipsos, cum suis, nec lædes, nec lædi facies aut permittes in personis & rebus, eisque omnem indignationem dimittes, & in gratiam tuam eosdem recipies, ac bonâ fide tenebis; quodque præfatos archiepiscopum & episcopos non impedies, nec permittes, aut facies impediri, quo minus ipsi liberè suum exequantur officium, & plenâ suæ jurisdictionis auctoritate, prout debent, utantur; & super iis tàm nobis, quàm ipsi archiepiscopo, & singulis episcopis, tuas patentes litteras exhibebis, faciens ab episcopis, & comitibus, ac baronibus tuis, quot & quos præfati archiepiscopus & episcopi postulaverint, juramenta & patentes eorum litteras exhiberi, quod ipsi bonâ fide studebunt, ut hæc pax & securitas firmiter observetur.

Et si fortè, quod Deus avertat, per te ipsum vel alios contraveneris, ipsi pro ecclesiâ, contra violatores securitatis & pacis, mandatis apostolicis inhærebunt, tuque perpetuò custodiam vacantium ecclesiarum amittes.

Quod, si fortè nequiveris eos ad hanc ultimam juramenti partem inducere, videlicet, quod si, per teipsum, vel alios contraveneris, ipsi, pro ecclesiâ, contra violatores securitatis & pacis, mandatis apostolicis inhærebunt, tu propter hoc nobis, ac Romanæ ecclesiæ, per tuas patentes litteras, obligabis omne jus patronatûs, quod habes in ecclesiis Anglicanis.

Omnes autem litteras, quæ pro securitate prædictorum sunt exhibendæ præfatis archiepiscopo & episcopis, ante suum ingressum in Angliam destinabis.

Si vero tibi placuerit, sæpefati archiepiscopus & episcopi præstabunt, salvo honore Dei & ecclesiæ, juratoriam & litteratoriam cautionem, quod ipsi nec per se, nec per alios, contra personam vel coronam tuam aliquid attentabunt, te illis securitatem & pacem illibatam servante.

De ablatis autem plenam restitutionem, & de damnis recompensationem sufficientem omnibus impendes, tàm clericis quàm laicis universis ad hoc negotium pertinentibus, non solùm rerum, verùm etiam libertatum, eisque libertates redditas conservabis; archiepiscopo quidem, & episcopo Lincolniensi à tempore suæ confirmationis, aliis autem à tempore discordiæ inchoatæ.

Nec obstabit aliqua pactio, vel promissio, seu concessio, quo minus & damna recompensentur, & restituantur ablata tàm vivorum, quàm etiam defunctorum.

Nec de ablatis aliquid retinebis, prætextu servitii quod tibi debuerit impendi; sed postea tibi debita pro servitio recompensatio tribuetur, statimque facies omnes, quos detines, clericos absolutè dimitti, ac restitui propriæ libertati, & etiam laicos qui occasione hujus negotii detinentur.

Incontinenti post adventum illius, qui te debebit absolvere, facies, de parte restitutionis ablatorum, octo millia librarum legalium sterlingorum, pro persolvendis debitis & faciendis expensis, nunciis prædictorum archiepiscopi, & episcoporum, ac monachorum Cantuariensium, assignari, sine impedimento quolibet, per tuam potestatem, eos liberè deferenda, ut expediti revertantur in Angliam honorificè revocati: videlicet Stephano Cantuariensi archiepiscopo duo millia & quingentas libras; Willelmo Londoniensi episcopo, septingentas & quinquaginta libras; Eustachio Eliensi septingentas & quinquaginta libras; Ægidio Herefordensi septingentas & quinquaginta libras; Jocelino Bathoniensi septingentas & quinquaginta libras; Huberto Lincolniensi septingentas & quinquaginta libras; priori & monachis Cantuariensibus mille libras.

Sed protinus, absque morâ, postquam pacem istam duxeris acceptandam, resignari facies archiepiscopo, & episcopis, & clericis, ac ecclesiis universis in manibus nunciorum vel procuratorum ipsorum omnia immobilia cum administratione liberâ eorundem, & in pace dimitti.

Interdictum etiam, vulgariter utlagatio nuncupatum, quod proponi fecisti contra personas ecclesiasticas, publicè revocabis, protestando per tuas patentes litteras, archiepiscopo tribuendas, id ad te de personis ecclesiasticis nullatenus pertinere; quodque illud de cætero contra personas ecclesiasticas non facies promulgari.

Revocabis præterea utlagationem laicorum, ad hoc negotium pertinentium, & remittes hominia quæ, post interdictum, ab ecclesiarum hominibus recepisti, præter regni consuetudinem & ecclesiasticam libertatem.

Si verò super damnis, vel ablatis, aut eorum quantitate, vel æstimatione, quæstio fuerit de facto suborta, per legatum, aut delegatum nostrum, receptis probationibus publicè, terminetur.

Super cæteris autem capitulis, siquæ fuerint dubitationes subortæ, de quibus merito valeat dubitari, nisi per legatum vel deputatum nostrum de partium fuerint voluntate sopitæ, ad nostrum referantur arbitrium, ut quod super iis decrevimus, observetur.

Remittimus igitur ad tuam regalem præsentiam præfatum subdiaconum & familiarem nostrum Pandulphum, nobis & fratribus nostris merito suæ probitatis acceptum, fideliter consulentes, ut his quæ tibi, ex parte nostrâ, suggesserit, omni dubitatione postpositâ, benevolum impertiaris assensum.

Datum Laterani, kal' Martii, pontificatûs nostri anno xv.

Instructiones legato traditæ.

DILECTIS filiis Pandulpho subdiacono & fratri Durando, familiaribus nostris.

Illam gerimus de vestrâ discretione fiduciam, ut securè vobis ardua negotia committamus, pro certo sperantes quòd ea, secundùm Deum, ad honorem & profectum apostolicæ sedis, curabitis promoveri.

Quocirca discretioni vestræ, per apostolica scripta præcipiendo, mandamus quatenus proficiscentes in Angliam, unà cum venerabili fratre nostro Wintoniensi episcopo, & dilecto filio priore Coventrensi, vel eorum altero (si forsan ambo interesse non possent) Regis præsentiam adeatis, monentes & exhortantes eundem efficaciter & prudenter, ut Deo & ecclesiæ satisfaciat, secundùm formam subscriptam inter nos & nuncios suos multimodâ deliberatione provisam. Ipse quidem, cum suas patentes litteras vobis tradiderit, & vos nostras patentes litteras sibi tradatis secundùm capitularis tenorem, quód ei pridem dirêximus sub alphabeto distinctum, vobisque tradimus ad cautelam.

Sed si Rex maluerit, ut nec ipse tradat hujusmodi litteras suas vobis, nec vos tradatis hujusmodi litteras nostras sibi, acquiescatis eidem; & sic cum prædictis episcopo & priore, vel eorum altero, recepto ab eo publicè juramento, quod super iis pro quibus de mandato nostro excommunicatus existit, nostris mandatis absolutè parebit, tu fili subdiacone, beneficium ei absolutionis impendas; reconcilians eum ecclesiasticæ unitati.

Ac deinde, recipientes ab ipso, tàm pro venerabili fratre nostro Cantuariensi archiepiscopo, quàm pro coepiscopis ejus, & monachis Cantuariensibus, ac omnibus aliis, ad hoc negotium pertinentibus, plenam securitatem ac idoneam cautionem, per honorabiles nuncios faciatis eos in Angliam revocari: quibus idem Rex omnem rancorem & indignationem remittat, ac recepto à præfato archiepiscopo juramento, quod à suis prædecessoribus consuevit illius progenitoribus exhiberi, universa ei concedat & tradat, & faciat ab eo pacificè possideri, quæ ad ipsum pertinere noscuntur; ita quod super ablatorum restitutione, ac recompensatione damnorum satisfactionem plenariam, tàm ipsi, quàm aliis universis faciat exhiberi; & sic tu relaxes sententiam interdicti.

Si verò circa horum aliquid, de quo meritò valeat dubitari, quicquam emerserit quæstionis, nostro reservetur mandato: injungendo super hoc ipsi Regi, ex debito præstiti juramenti, ne propter hujusmodi dubium, relaxatio interdicti nimiùm differatur.

Testes autem, qui super eo fuerint nominati, si de gratiâ, odio, vel timore subtraxerint, quo minus perhibeant testimonium veritati, ad hoc per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, compellas; quatenus, inquisitâ & cognitâ veritate, si quid, super ablatorum restitutione, vel recompensatione damnorum, propter quæstionem subortam, remanserit imperfectum, per apostolicum tamen mandatum consultius impleatur.

Quod, si fortè præfatus Rex, infra mensem præscriptam formam non duxerit acceptandam, sed in suâ maluerit duritiâ perdurare, vos extunc recedentes ab ipso, significetis, ex parte nostrâ, prædictis archiepiscopo, & episcopis, ut negotium ecclesiæ, prout melius poterunt, prosequantur, vosque non differatis ulterius ad nostram præsentiam remeare.

Innocentius Papa iniqua pacta denunciat irrita.

STEPHANO Cantuariensi archiepiscopo S. R. E. cardinali, Willelmo Londoniensi, Eustachio Eliensi, Ægidio Herefordensi & Huberto Lincolniensi episcopis.

Ea, quæ illicitè præsumuntur contra honestatem canonicam, aut ecclesiæ libertatem, meritò debet per auctoritatem apostolicam irritari, ne fortè transeant præsumptoribus in exemplum.

Quocirca fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus concessiones, pactiones, sive promissiones, quas clerici seu religiosi viri, cujuscunque professionis vel ordinis, Johanni Regi Angliæ, super ablatis vel extortis, post interdictum fecerunt, denuncietis irritas & inanes; auctores etiam & procuratores illarum, nisi moniti satisfecerint, excommunicationis vinculo innodetis.

Si qui verò prædicta noluerint ablata vel extorta repetere, detentores eorum nihilominus ipsa restituere compellatis, in terræ sanctæ subsidium juxta mandatum apostolicum reservanda. Quod si non omnes, &c. tres aut duo vestrûm, appellatione remota, &c.

Eisdem super eodem.

SÆPE contingit, ut dum hostilis malignitas se reperit coartatam, pacem in dolo dissimulet, dolumque post pacem attentet, ut eos fraudibus circumveniat quibus non potuit viribus prævalere.

Volentes itaque contra dolositates hujusmodi diligenti providere cautelâ, præsentium vobis auctoritate concedimus, quòd si Johannes Rex Angliæ violaverit pacem, postquam inter ipsum & ecclesiam Anglicanam provisione fuerit apostolicâ reformata, nisi Rex ipse legitimè monitus satisfecerit competenter, consulto interim Romano Pontifice, Regem ipsum & regnum ejus, in eum statum interdicti & excommunicationis, in quo ante reformationem pacis fuerunt, auctoritate apostolicâ reducatis. Quòd si non omnes, &c.

Eisdem adhuc super eodem.

QUIA nonnunquam malignorum perversitas, per successionem sanguinis, à parentibus in filios derivatur, sicut evidenter apparet ex eo, quòd olim Rex Anglorum Henricus beatum Thomam Cantuariensem archiepiscopum, justitiam & libertatem ecclesiasticam defendentem, longo fuit tempore persecutus, interemptum tandem gladiis impiorum; & Johannes Rex Angliæ natus ejus, propter eandem causam vos, ac dilectos filios monachos Cantuarienses, cum multis aliis à multo jam tempore, iniquè persequitur, cogens vos bonis omnibus spoliatos miserabiliter exulare; nos ecclesiasticæ libertatis zelo succensi, per apostolica vobis scripta mandamus, & districtè præcipimus quatenus, si dictus Rex violaverit pacem, quæ inter ipsum & ecclesiam Anglicanam provisione fuerit apostolicâ reformata, vos aut quilibet alii nullum de hæredibus suis ungere vel coronare præsumatis in Regem; salvo semper in omnibus apostolicæ sedis mandato.

Mandatum Regis ad imbreviand' omnes naves de universis portubus totius Angliæ.

A. D. 1213. An. 14 Johan.

Mat. Par. p. 233. Ed. Lond. 1640.

JOHANNES, Rex Angliæ, &c. Præcipimus tibi quatenus statim visis litteris istis, eas in propriâ personâ unà cum ballivis portuum ad singulos portus de bailivâ tuâ, & facias diligenter inbreviare omnes naves ibi inventas, quæ possunt ferre sex equos vel plures. Et præcipias ex parte nostrâ magistris omnium navium illarum, & illis quorum naves sunt, quòd, sicut se & naves suas & omnia sua diligunt, habeant illas ad Portesmuthe in mediâ Quadragesimâ, benè adornatis bonis & probis marinellis, & benè armatis, qui ituri sunt in servitium nostrum ad liberationes nostras: & tunc habeas ibi memoriter & distinctè imbreviatum quot naves in singulis portubus inveneris, & quorum ipsæ sunt, & quot equos quælibet ferre possit. Et tunc facias nobis scire, quot & quæ naves in portubus suis die Dominicâ proximâ post Cineres, sicut præceperamus, & habeas ibi hoc breve.

Teste meipso, apud Novum Templum, iij. die Martis.

Breve Regis ad omnes vicecomites regni, pro armis capiendis contra Philippum Regem Franciæ.

A. D. 1213. An. 14 Johan.

Mat. Par. p. 233. Ed. Lond. 1640.

JOHANNES, Rex Angliæ, &c. Summone per bonos summonitores, comites, barones, milites, & omnes liberos homines & servientes, vel quicunque sint, & de quocunque teneant, qui arma habere debent, vel habere possint, & qui homagium nobis vel ligantiam fecerunt, quòd, sicut nos & seipsos & omnia sua diligunt, sint apud Doveram ad instans clausum Pascha, benè parati cum equis & armis, & cum toto posse suo, ad defendendum caput nostrum & capita sua, & terram Angliæ. Et quòd nullus remaneat qui arma portare possit, sub nomine Culvertagii & perpetuæ servitutis: & unusquisque sequatur dominum suum. Et qui terram non habent, & arma habere possint, illuc veniant ad capiendum solidatas nostras.

Et tu omnem attractum victualium & omnia mercata ballivarum tuarum venire facias, ut sequantur exercitum nostrum, ita quod nullum mercatum de baillivis tuis alibi teneatur: & tu ipse sis ibi cum prædictis summonitoribus; & scias, quod scire volumus quomodo venerint de baillivis tuis, & qui venerint, & qui non. Et videas quòd tu ita effortintè venias cum equis & armis, & hæc ita exequaris, ne inde ad corpus tuum nos capere debeamus.

Et tu inde habeas rotulum tuum, ad nos certificandum qui remanserint.

Teste, &c.

Conventio Willielmi com' Holland' de homagio & servitio suo, pro feodo CCCC. marc' per annum.

A. D. 1213. An. 14 Johan.

Cart. 14 Joh. m. 1. in Turr. Lond.

OMNIBUS Christi fidelibus, hanc paginam inspecturis, Willielmus comes Holland' salutem.

Noverit universitas vestra, quòd ego Willielmus comes Holland' promisi domino Regi Angliæ Johanni, quòd si gentes extraneæ in Angliam ad eam expugnandam venerint, veniam ad ipsum in Anglia, cum toto posse meo, quatenus potero, bonâ fide, sine malo ingenio, postquam summonitionem suam habuerimus, vel necessitatem suam audierimus, ad defendendam terram suam, pro posse meo, ad denarios suos; & hoc non dimittam pro aliquâ re, nisi exercitus apparens super terram meam venerit.

Et quando voluerit habere servitium meum, quod ei debeo, viginti & quinque milites ei mittam de terrâ meâ usque in Angliam ad custum meum; & à die quo applicuerint in Angliam, servient domino Regi, ad denarios ipsius, per tres quadragenas in Anglia; & cum corpore ipsius ibunt quocumque ipse voluerit, & quando eos remittet, ad custum suum remittet eos usque in terram meam.

Præterea, si de terrâ meâ servientes habere voluerit ad servitium suum, mittet in terram meam aliquem de suis ad ducendum eos in Angliam, & faciam ei habere quingentos, vel mille servientes, vel eo amplius, si necesse fuerit; & inveniam eis naves ad transfretandum in Angliam ad denarium ipsius Regis; & à die, quo à portu recesserint in Angliam transfretantes, erunt ad liberationes ipsius Regis, dum fuerint in servitio suo.

Et ego manucapio, quòd milites & servientes quos ei mittam, benè & fideliter ei servient, dum in servitio suo fuerint.

Ego vero domino meo Regi Johanni homagium feci, & de fide ei servandâ, & de prædictis ei firmiter tenendis, sacramentum sibi præstiti in fide bonâ.

Et ipse, pro homagio & servitio meo prædicto, dabit mihi & hæredibus meis per annum, in feodum, quadringentas marcas (ad marcam ....) ad Pascha percipiendas, ad scaccarium suum London.

Et ego ligius homo deveni ipsius, de prædicto feodo, contra omnes mortales, ad terram suam Angliæ defendendam, & aliam terram suam perquirendam; nec ab homagio suo vel fidelitate suâ in aliquâ re, vel pro aliquo alio homine recedam.

Testibus,

Domino P. Winton' episcopo.	*Willielmo Briwerr'.*
H. comite Palatin' Rhen'.	*Petro filio Herberti.*
R. comite Boloniæ.	*Thoma de Furnes.*
G. filio Petri comite Essex, justiciario Angliæ.	*Bald' de Harleke.*
W. comite Warennæ.	*Florens' de Word'.*
W. comite Arundell'.	*Simone de Dano.*
S. comite Winton'.	*Martin' de Conrado de Wile'.*
	Gerard' de Rodes.

Dat' London', vicesimo nono die Martii.

Publicatio conventionis prædictæ per Regem Angliæ.

A. D. 1213. An 14 Johan. — Cart. 14 Joh. m. 1. in Turr. Lond.

JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Angliæ, omnibus CHRISTI fidelibus, præsentem cartam inspecturis, salutem.

Sciatis quòd Willielmus comes Holland' in hoc nobis tenetur, per homagium, & sacramentum, & cartam suam, quòd, si gentes in Angliam ad eam expugnandam venerint, ipse veniet ad nos in Angliam, cum toto posse suo quam citiùs poterit, in bonâ fide, & sine malo ingenio, postquam summonitionem nostram habuerit, vel necessitatem nostram audierit, ad defendendam terram nostram cum posse suo; & hoc non dimittet pro aliquâ re, nisi exercitus apparens super terram suam venerit.

Et quando voluerimus habere servitium, quod nobis debet, suum, scilicet viginti quinque milites, mittet eos nobis in Angliam ad custum suum; & à die quo applicuerint in Angliam, servient nobis ad custum nostrum per tres quadragenas dierum, ubicunque voluerimus in Angliâ, & cum corpore nostro ibunt quocumquè ire voluerimus; & inde remittemus eos ad custum nostrum in terram suam.

Præterea, si de terrâ ipsius servientes habere voluerimus ad servitium nostrum, mittemus ad ipsum aliquem de nostris ad eos ducendum ad nos in Angliam; & mittet nobis quingentos, vèl mille servientes, vel eo amplius, si necesse fuerit; & inveniet eis naves ad transfretandum in Angliam ad denarios nostros; & à die, quo à portu recesserint transfretantes in Angliam, erunt ad liberationes nostras dum fuerint in servitio nostro; & ipse manucepit quòd milites & servientes, quos mittet, benè & fideliter nobis servient, dum fuerint in servitio nostro.

Ipse verò nobis homagium fecit, & de fide nobis servandâ, & de prædictis nobis firmiter tenendis, sacramentum nobis præstitit in bonâ fide.

Et nos, pro homagio & servitio suo prædicto, dedimus ei & hæredibus suis per annum in feodum quadringentas marcas (ad marcam ....) ad Pascha percipiendas, ad scaccarium nostrum London.

Et ipse ligius homo noster deveniet, de prædicto feodo, contra omnes mortales, ad terram nostram Angliæ defendendam, & aliam terram nostram perquirendam; nec ab homagio vel fidelitate nostrâ pro aliquâ re, vel pro aliquo alio homine, recedet.

Testibus ut proximò supra.

Dat' per manus cancellarii nostri, apud Novum Templum London', vicesimo nono die Martii, anno regni nostri decimo quarto.

Satisfactio Regis archiep'o Cantuar' & episcopis suffraganeis suis, de dampnis eis illatis.

A. D. 1213. An. 15 Johan. — Bibl. Cotton. Claudius D. II. f. 114.

JOHANNES Rex, penitenciâ ductus, metu amittendi regna sua per Philippum Regem Francie & alios, qui per ammonitionem predicti Philippi magnum exercitum preparaverant ad transfretandum super eum, quasi super excommunicatum & rebellem DEO & ecclesie, unde ipse, ut predictum interdictum relaxaretur, & ut ille DEO & ecclesie reconciliaretur, satisfecit dictis archiepiscopo & episcopis et monachis de dampnis eis illatis, & pro emendatione delicti sui subjugavit regnum suum Anglie & regnum Hibernie Romane ecclesie. in perpetuum, sicut patet in cartis subscriptis quas idem Rex fieri fecit.

De obedientiâ quam fecit Johannes Rex domino Innocentio Pape & sancte ecclesie, pro quâ quidem obedientiâ sententia interdicti relaxabatur.

Johannes, DEI gratiâ, Rex Anglie, &c. salutem.

Per has patentes literas sigillo nostro munitas volumus esse notum, quòd nobis presentibus & mandantibus, hii quatuor milites, barones nostri; scilicet Willielmus comes de Sarum, Reginald' com' Bolon', Willielmus comes de Warenne, & Willielmus comes de Ferers, juraverunt in animam nostram, quòd nos subscriptam pacis formam bonâ fide curabimus per omnia observare.

In primis itaque solempniter et absolutè jurabimus stare mandatis domini Pape coram ejus legato vel delegato suo, super omnibus pro quibus fuimus excommunicati ab eo, & veram pacem & plenam securitatem prestabimus venerabilibus viris Stephano Cantuar' archiepiscopo, Willielmo London', Eustach' Elyen', E. Hereford', Jocelin Bathon', Hugoni Linc', [episcopis]; priori quoque & monachis Cantuar', & Roberto filio Walteri, & Eustachio de Vescy, necnon ceteris clericis & laicis, ad hoc negotium contingentibus, prestando simul coram eodem legato publicè juramentum, quòd ipsos cum suis non ledemus nec ledi faciemus, vel permittemus in personis vel rebus suis; eisque dimittimus omnem indignacionem nostram, & in graciam recipiemus eosdem, ac tenebimus bonâ fide; et quod prefatos archiepiscopum & episcopos non impediemus, vel faciemus vel permittemus aliquatenus impediri, quo minus ipsi liberè suum exequantur officium, & plenâ sue jurisdictionis auctoritate, prout debent, utantur.

Et super hiis, tàm domino Pape quàm archiepiscopo & singulis episcopis, litteras nostras patentes exhibebimus, facientes ab episcopis ac comitibus & baronibus nostris quot & quos prefati archiepiscopus & episcopi juramenta postulaverint, & eorum patentes literas exhiberi, quòd ipsi bonâ fide studebunt, ut hec pax et securitas firmiter observentur.

Et si fortè, quod DEUS avertat, per nos ipsos vel per alios contravenerimus, ipsi pro ecclesiâ contra violatores securitatis & pacis mandato domini Pape inherebunt, nosque perpetuò vacantium ecclesiarum custodias àmittemus.

Quòd si nequiverimus eos ad hanc ultimam juramenti partem inducere, videlicet, quòd si per nos ipsos vel alios contravenerimus, ipsi pro ecclesiâ contra violatores pacis & securitatis mandatis apostolicis inherebunt; nos, propter hoc domino Pape ac ecclesie Romane per nostras literas patentes obligavimus omne jus patronatûs, quod habemus in ecclesiis Anglicanis, & omnes literas que pro securitate predictorum sunt exhibende, prefatis archiepiscopo et episcopis ante suum ingressum in Angliam transmittemus.

Si verò nobis placuerit, sepedicti archiepiscopus & episcopi prestabunt, salvo honore DEI, juratoriam vel litteratoriam cautionem, quòd ipsi, nec per se, nec per alios, contra personam vel coronam nostram aliquid attemptabunt, nobis prefatam eis securitatem & pacem servantibus illibatam.

De ablatis verò, plenam restitucionem, & de dampnis recompensacionem sufficientem omnibus impendemus, tàm clericis omnibus quàm laicis, & universis ad hoc negotium pertinentibus, non solum rerum sed etiam libertatum; & restitutas conservabimus libertates archiepiscopò quidem & episcopo Lincoln' à tempore sue confirmacionis.

Aliis verò, à tempore discordie inchoate, nec obstabit aliqua pactio vel promissio seu concessio, quo minus & dampna recompensentur & restituentur ablata, tàm vivorum quàm etiam mortuorum; nec de hiis retinebimus aliquid prætextu alicujus servicii quod nobis debuerit impendi, sed postea nobis debita pro servicio recompensacio tribuetur.

Statimque omnes, quos detinemus, clericos ei faciemus absolutè dimitti, ac restitui proprie libertati, & etiam laicos qui occasione hujus negotii detinentur.

Incontinenti quoque post adventum illius, qui nos debebit absolvere, faciemus de parte restitutionis ablatorum viij. M^l. libras sterlingorum, pro solvendis debitis, & faciendis expensis nunciis prædictorum archiepiscopi & episcoporum & monachorum Cantuar' assignari, sine impedimento quolibet per potestatem nostram, ad eos liberè deferendas, ut expediti revertentur in Angliam honorificè revocati; videlicet, Stephano archiepiscopo Cantuar' ij M^l. & quingentas lib', Willielmo London' septingentas & L. libras; Eustachio Elyen' M^l. D. lib', Egidio Hereford' DCC. & L. lib', Gocelino Baton' DCCL. lib', Hugoni Lincoln' DCCL. lib', priori Cant' & monachis M^l. lib.

Sed protinus absque morâ postquam pacem illam duxerimus acceptandam, resignari faciemus archiepiscopo, episcopis, & clericis, ac laicis, & ecclesiis universis, in manibus procuratorum nostrorum, omnia inmobilia cum administratione earundem, & in pace dimitti.

Interdictum verò, quod utlagacio vulgariter nuncupatur, quod proponi faciemus contra personas ecclesiasticas pupplicè revocamus, protestando per nostras patentes literas archiepiscopo tribuendas, id ad nos de personis ecclesiasticis nullatenus pertinere, quodque id de cetero contra personas ecclesiasticas nullatenus faciemus proponi.

Revocantes preterea utlagationem laicorum ad hoc negotium pertinentium, & remittentes homagia que post interdictum recepimus ab ecclesiarum hominibus, preter regni consuetudinem & ecclesiasticam libertatem.

Si verò super dampnis & ablatis, aut eorum quantitate aut estimatione que fuerit de facto suborta, per legatum vel delegatum domini Pape receptis pro hominibus publicè terminetur.

Et hiis omnibus ita peractis, relaxabitur sententia interdicti.

Super ceteris autem capitulis, si que fuerint dubitationes suborte, de quibus merito valeat dubitari, nisi per legatum vel delegatum domini Pape, de partium fuerint voluntate sopite, ad ipsius referantur arbitrium, ut super hiis quod ipse decreverit, observetur.

Teste meipso, apud Dovre, anno regni nostri decimo quarto.

Carta Regis Johannis per quam regnum & coronam Angliæ Innocentio III. Papæ resignat; atque homagium & fidelitatem facit, coram domino Pandulpho subdiacono suo.

A. D. 1213. An. 15 Johan. — Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 149.

JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Anglie, dominus Ibernie, dux Normannie & Aquitanie, comes Andegavie, omnibus CHRISTI fidelibus presentem cartam inspecturis, salutem.

Universitati vestre per hanc cartam nostram sigillo nostro munitam volumus esse notum, quia cum DEUM & matrem nostram sanctam ecclesiam offenderimus in multis, & proinde Divinâ misericordiâ plurimum indigere noscamur, nec quid dignè offerre possimus, pro satisfactione DEO & ecclesie debitâ faciendâ, nisi nos ipsos & regna nostra humiliemus.

Volentes nos ipsos humiliare pro illo, qui se pro nobis humiliavit usque ad mortem, gratiâ Sancti Spiritûs inspirante, non vi inducti nec timore coacti, sed nostrâ bonâ spontaneâque voluntate, ac communi consilio baronum nostrorum, offerimus & liberè concedimus DEO & sanctis apostolis ejus Petro & Paulo, & sancte Romane ecclesie matri nostre, ac domino nostro Pape Innocentio ejusque catholicis successoribus, totum regnum Anglie & totum regnum Ibernie, cum omni jure & pertinenciis suis, pro remissione peccatorum nostrorum et totius generis nostri, tàm pro vivis quàm defunctis; & amodo illa à DEO & ecclesiâ Romanâ tanquam feodatarius recipientes & tenentes, in presentiâ prudentis viri Pandulphi, domini Pape subdiaconi & familiaris, fidelitatem exinde predicto domino nostro Pape Innocentio, ejusque catholicis successoribus & ecclesie Romane secundùm subscriptam formam facimus & juramus, & homagium ligium in presentiâ domini Pape, si coram eo esse poterimus, eidem faciemus; successores & heredes nostros de uxore nostrâ in perpetuum obligantes, ut simili modo summo

Pontifici, qui pro tempore fuerit, & ecclesie Romane, sine contradictione debeant fidelitatem prestare & homagium recognoscere.

Ad indicium autem hujus perpetue nostre obligationis & concessionis volumus & stabilimus, ut de propriis & specialibus redditibus predictorum regnorum nostrorum, pro omni servitio & consuetudine quod pro ipsis facere deberemus, salvo per omnia denario beati Petri, ecclesia Romana mille marcas sterlingorum percipiat annuatim, scilicet in festo sancti Michaelis quingentas marcas, & in Pascha quingentas marcas; septingentas, scilicet pro regno Anglie, & trecentas pro regno Ibernie; salvis nobis & heredibus nostris justiciis, libertatibus & regalibus nostris: quæ omnia, sicut supradicta sunt, rata esse volentes perpetuò atque firma, obligamus nos & successores nostros, contra non venire.

Et si nos vel aliquis successorum nostrorum hoc attemptare presumpserit, quicumque fuerit, ille, nisi ritè commonitus resipuerit, cadat à jure regni, & hec carta obligationis & concessionis nostre semper firma permaneat.

Homagium Regis factum Papæ & ecclesiæ Romanæ.

EGO JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Anglie, & dominus Ibernie ab hâc horâ inantea fidelis ero DEO & beato Petro & ecclesie Romane, ac domino meo Pape Innocentio, ejusque successoribus catholicè intrantibus: non ero in facto, dicto, consensu, vel consilio, ut vitam perdant vel membra, vel malâ captione capiantur. Eorum dampnum si scivero, impediam, & removere faciam, si potero; alioquin quam citius potero, intimabo, vel tali persone dicam, quam eis credam pro certo dicturam. Consilium quod michi crediderint, per se vel per nuncios seu per literas suas, secretum tenebo; & ad eorum dampnum nulli pandam, me sciente. Patrimonium beati Petri, & specialiter regnum Anglie & regnum Ibernie, adjutor ero ad tenendum & defendendum contra omnes homines, pro posse meo. Sic DEUS me adjuvet, & hec sancta Evangelia.

Teste meipso, apud domum Militie Templi, juxta Doveriam: coram.

Domino H. archiep' Dublinen'.	*W. comite Warennie.*
Domino J. Norwycen' episcopo.	*S. comite Wynton'.*
G. fil' Petri comite Essex' justic' nostro.	*W. comite Arundelli.*
	W. comite de Ferreriis.
W. comite Saresb' fratre nostro.	*W. Briwer.*
W. Marescallo comite Penbroc'.	*Petro filio Henrici.*
R. comite de Bolonien'.	*Warin' filio Ger'.*

xv° die Maii, anno regni nostri xiv°.

Certificatio absolutionis apostolicæ Regis Johannis per dominum Pandulphum.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Bibl. Cotton. Claudius D. II. f. 115 b.

SCIANT omnes quod dominus Rex effectus est jam alter homo, per gratiam DEI, quoniam Romanam ecclesiam in matrem suam jam adoptavit; quia, videlicet, Angliam & Hiberniam sanctæ matri ecclesie Romane subjugavit, et predictas terras suas DEO & sanctis apostolis ejus Petro & Paulo, & domino Pape in patrimonium dedit; & ad tenendum eas de domino Papâ & successoribus suis ipse & heredes sui: & inde coram omnibus & publicè sancte Romane ecclesie fidelitatem fecit, & homagium per juramentum, tactis sacrosanctis evangeliis, & per cartam suam, quam jam Rome transmisit per nuncios suos.

Et in hujus rei recognicionem, dabit dominus Rex singulis annis M. marcas sterling' Romane ecclesie; de Anglia, scilicet, DCC. marcas, & de Hibernia CCC. marcas.

De cetero dominus Pandulphus nutritus & familiaris domini Pape precepit omnibus, tàm comitibus quàm baronibus & aliis omnibus, quod fideliter & securè teneant cum domino suo Rege Anglie contra Regem Francie & omnes alios, si in terram suam venerint, & hoc sub interminatione excommunicationis, & ita securius & salvè poterint cum domino suo vivere & mori, tanquam boni Christiani & absoluti esse.

Et benè eis exposuit, quod excommunicati non erant nisi solus Rex; & coram universis fecit jurare quatuor comites in animam, quod ipse Rex totam formam pacis quàm dominus Papa ei significavit per cartam suam, fideliter tenebit, ita, DEO gratias, quod in omnibus que continentur in cartâ, sancta Anglicana ecclesia gaudebit & exaltabitur.

Et jam dominus Rex misit per archiepiscopum Cantuar' & episcopos nostros, per delegatum & alios nuncios, & ipsi idem pergunt ad Regem Francie & ad omnes cum eo existentes, prohibentes ei, ex parte DEI & domini Papæ, sub interminatione excommunicationis, ne intrant in regnum Anglie contra Regem Anglie, qui jam filius sancte ecclesie Romane, gratiâ DEI, effectus est; & si fortè intraverint, statim excommunicentur.

De pace archiep'o Cantuar' per Regem concessâ; necnon de libertate securè in Angliam unà cum suis veniendi.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. n. 48. in Turr. Lond.

REX Stephano, DEI gratiâ, Cantuar' archiepiscopo, totius Angliæ primati, & sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali, salutem.

Sciatis quod, secundùm formam mandati domini & venerabilis patris nostri Innocentii, DEI gratiâ, summi Pontificis, veram pacem ac plenam securitatem vobis præstamus: necnon cæteris, tàm clericis quàm laicis, hoc negotium, quod inter nos & ecclesiam Anglicanam versatum est, contingentibus; nec vos, nec vestros lædemus, vel lædi faciemus aut permittemus in personis vel rebus; vobisque dimittimus omnem indignationem, & in gratiam nostram vos recipimus, & tenebimus bonâ fide; & quod vos non impediemus, nec faciemus aut permittemus aliquatenus impediri, quominus vestrum liberè exequamini officium, & plenâ jurisdictionis vestræ auctoritate, prout debetis, utamini.

Et super hiis vobis juramenta & litteras patentes fidelium nostrorum venerabilium patrum domini H. Dublinensis archiepiscopi, Petri Wintoniensis, Johannis Norwicensis, episcoporum.

Et præterea duodec' baronum nostrorum, scilicet, Galfridi filii Petri comitis Essex, justiciarii nostri, Reginaldi comitis Boloniæ, Ranulphi comitis Cestriæ, Willielmi comitis marescalli comitis Penbrociæ, Will' comitis Warennæ, Will' comitis Arundell', Will' comitis de Ferrariis, Willielmi Briwer, Roberti de Ros, Gileberti filii Reunfry, Rogeri de Mortuo Mari, & Petri filii Herberti, fecimus exiberi, quod ipsi bonâ fide studebunt ut hæc pax & securitas firmiter observetur.

Et si forte, quod DEUS avertat, per nos ipsos, vel alios contravenerimus, ipsi pro ecclesiâ, contra violatores securitatis & pacis mandatis apostolicis inhærebunt, nosque perpetuò ecclesiarum vacantium custodiam amittamus.

Et ideo vos rogamus, quod ad nos securè & sine dilatione in Angliam venire festinetis. Si quid verò in hoc scripto omissum fuerit, vel minus plenè factum, cum in Angliam veneritis, id secundùm formam mandati apostolici, perficietur.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Testibus, *H. Dublin, archiepiscopo.*
Petro Winton' episcopo.
Galfrido filio Petri.
Willielmo marescallo, comite Penbroc'.

Apud Templum de Ewell, xxiv. die Maii, anno regni nostri xv.

Eodem modo scribitur singulis episcopis ultra mare existentibus cum archiepiscopo, scil' Londonensi, Herefordensi, Eliensi, Bathonensi, Lincolniensi episcopis; & priori & monachis Cantuariensibus. Testibus iisdem.

De securitate per Regem datâ pro prædictâ pace observandâ.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. n. 1. d. in Turr. Lond.

VENERABILI in CHRISTO Patri S. DEI gratiâ, Cantuar' archiepiscopo, totius Angliæ primati & sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali, Galfridus filius Petri, comes Essex, Reginaldus comes Boloniæ, Ranulphus comes Cestriæ, Willielmus marescallus comes Penbroc', Willielmus comes Warennæ, Willielmus comes Arundell, Willielmus comes de Ferrariis, Willielmus Briwer, Robertus de Ros, Gilebertus filius Reunfry, Rogerus de Mortuo Mari, & Petrus filius Hereberti, salutem & debitam reverentiam.

Sciatis quod bonâ fide studebimus quod dominus noster Johannes Rex Angliæ pacem & securitatem vobis & aliis, tàm clericis quàm laicis, negotium, quod inter Anglicanam ecclesiam & ipsum Regem versatum est, contingentibus firmiter observabit secundùm formam pacis, à domino Papa ei transmissam, & ab eo acceptatam.

Et si fortè, quod DEUS avertat, Rex ipse, vel aliquis alius ex parte suâ contraveneril, nos pro ecclesiâ, contra violatores securitatis & pacis mandatis apostolicis inhærebimus, & ipse perpetuò vacantium ecclesiarum custodiam amittat.

Præterea promittimus quod si quid omissum est, vel minus plenè factum circa hoc negotium, in hoc scripto, propter accelerationem adventûs vestri in Angliam, id post adventum vestrum secundùm formam prædictam perficietur. Et in hujus rei testimonium, &c. valete in Domino.

Hæc autem omnia supradicta nos firmiter observaturos, noveritis nos, de mandatis domini Regis, tactis sacrosanctis, spontaneâ voluntate, corporali sacramento firmasse.

Eodem modo scribitur singulis episcopis cum archiepiscopo existentibus, scilicet, Londoniensi, Herefordensi, Eliensi, Bathonensi, & Lincolniensi, & priori & monachis Cantuariensibus.

Litteræ Ferando comiti Flandriæ, de credentiâ.

A. D. 1213.
An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. m. 12. in Turr. Lond.

REX dilecto amico suo F. comiti Flandr' & Hannoniæ salutem.

Suscepimus litteras vestras, quas nobis per Baldewinum de Newport militem misistis, & illas vobis remittimus, ut videatis mandatum nostrum; & si prius ad nos misissetis, majorem succursum vobis fecissemus.

Mittimus autem ad vos fideles nostros dilectum fratrem nostrum, W. comitem Sarr'. R. comitem Bonon' Hugonem de Boues, Henricum filium comitis & Brien de Insula, mandantes quod fidem habeatis eis, super hiis quæ vobis dicent, ex parte nostrâ, de negotio nostro & vestro, qui ratum habebimus quicquid vobiscum fecerint ad commodum utriusque nostrûm.

Et si forte omnes ad vos non pervenerint, nichilominus tribus vel quatuor eorum credatis de eodem.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus, Testibus,

Domino H. Dublin' archiepiscopo.	*W. comite de Ferrar'.*
P. Winton' episcopo.	*S. comite Winton'.*
R. Waterford episcopo.	*R. comite de Clara.*
G. filio Petri com' Essex justiciario nostro.	*W. comite Arundell'.*
Comite W. marescallo.	*H. comite Hereford'.*
W. comite Warenn'.	*Roberto de Ros.*

Apud Templ' de Ewell' xxv. die Maii anno xv.

Litteræ Regis Angliæ, Petro Regi Aragon.

A. D. 1213.
An. 15 Johan.

Claus. 15 Joh. p. 2. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX P. eâdem gratiâ, Regi Aragon, &c. Grates vobis multas referimus de privato verbo, quod nobis mandastis per fidelem vestrum Willielmum de Werrer' set, quia nullam super eo habuimus certitudinem, nisi ex dictis ipsius Willielmi, transmittimus ad vos dilectos & fideles nostros G. de Nevill camerarium nostrum, & Philippum de Albiniaco, ut per illos nos plenius certificetis.

Et vos rogamus, quatinus super hoc diligentius habeatis tractatum, & negotium illud in omnibus ita affirmare curetis, ut citius, quod incepimus, expediatur: et nos, per eosdem, de voluntate vestrâ in omnibus reddatis certiores.

Voluntas enim nostra est, ut rebus inter nos & vos ad invicem pleniùs affirmatis, negotium nostrum, de assensu & authoritate domini Papæ, sine difficultate, ad optatum perducatur effectum.

Quod interdictum contra personas ecclesiasticas per Regem factum, ut iniquum, revocetur.

A. D. 1213.—An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. m. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quòd interdictum, quod vulgariter utlagatio nuncupatur, quod proponi fecimus contra personas ecclesiasticas, publicè revocavimus & revocamus: protestantes, per has litteras nostras patentes, id ad nos de personis ecclesiasticis minimè pertinere; nec illud de cætero contra personas ecclesiasticas faciemus ullatenùs promulgari.

Teste meipso, apud Bellum xiii. die Junii, anno xv.

De obsidibus Regis Scotiæ veniendis ad Regem.

A. D. 1213.—An. 15 Johan.

Claus. 15 Joh. p. 1. m. 4. in Turr. Lond.

REX S. comiti Winton', &c. Mandamus vobis quod statim, visis litteris istis, faciatis venire ad nos, per bonos & salvos nuncios, Regin' filium vestrum & filium Willielmi de Veteri Ponte, obsides Regis Scotiæ, qui sunt in custodiâ vestrâ per præceptum nostrum: ita quod sint ad nos apud Portesm' in vigiliâ instantis festi sancti Johannis Baptistæ.

Teste meipso, apud Bellum xiii. die Junii.

De pecuniâ, in custodiâ magistri Militiæ Templi positâ, quibusdam ad mandatum Regis, tradendâ.

A. D. 1213.
An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. n 38. in Turr. Lond.

REX dilecto sibi fratri A. magistro Militiæ templi in Anglia, salutem.

Mandamus vobis quod liberari faciatis fidelibus nostris W. comiti Sarr' fratri nostro, & Johanni filio Hugonis, & Falkesio de Breante per certum nuncium illorum viginti millia marcarum, quas vobis commisimus custodiendas per manus Roberti de Veteri Ponte. Et illas eis per partes mittatis, sicut vobis mandabunt per litteras suas patentes.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso, apud Corf' xxii. die Junii, anno regni nostri xv.

Litteræ de credentiâ, Ferando comiti Flandriæ.

A.D. 1213.
An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. m. 37. in Turr. Lond.

REX dilecto amico suo F. comiti Flandriæ & Hannoniæ, &c.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros W. comitem Sarr' fratrem nostrum, & W. de Gray cancellarium nostrum pro negotio nostro & vestro.

Et sciatis quod, quicquid fidelis noster R. comes Boloniæ, & prædicti, comes frater noster, & W. cancellarius noster, & Johannes filius Hugonis, & Falkesius de Breante vobiscum inde fecerint ad honorem & commodum nostrum, id ratum habebimus & tenebimus.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso, apud Beram' xxvi. die Junii, anno regni nostri xv.

De pace inter Angliæ & Franciæ Reges reformandâ.

A.D. 1213.
An. 15 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS III. illustri Regi Francorum. Cùm, pro reconciliatione Regis ac regni, venerabilem fratrem nostrum episcopum Tusculanum, virum Deo gratum, & acceptum hominibus, quem, inter alios fratres nostros, merito suæ religionis & honestatis, speciali diligimus caritate, in Angliam destinemus, & expedire credamus quod inter te & Regem Angliæ pacis fœdera reformentur.

Serenitatem tuam rogandum duximus & monendam, quatenus super hoc intendas humiliter monitis & consiliis ejusdem legati, ut preces & monitiones apostolicas, sicut hactenus fecisse dinosceris, nunc etiam admittere comproberis; ita quod devotio tua semper ad sedem apostolicam devotior approbetur.

Datum Laterani iii. non Julii, pontificatûs nostri anno xvi.

Littera Innocentii III. Papæ baronibus Angliæ; de legato in Angliam misso.

A.D. 1213.
An. 15 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

COMITIBUS, baronibus, aliisque magnatibus, per Angliam constitutis.

Quanto specialiùs regnum Angliæ ad Romanam ecclesiam dinoscitur pertinere, tanto ferventius aspiramus, ut per nostræ sollicitudinis studium gratâ prosperitate lætetur.

Cum igitur ad reconciliationem Regis ac regni venerabilem fratrem nostrum Tusculanum episcopum, apostolicæ sedis legatum, quasi pacis & salutis angelum destinemus, virum utique gratum Deo, & acceptum hominibus, quem inter alios fratres nostros, merito suæ religionis & honestatis, speciali diligimus caritate: universitatem vestram rogandam duximus & monendam, per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus eum recipiatis benignè, ac honestè tractetis, ipsius monitis & mandatis humiliter intendentes, ut bonum pacis, tam regno, quam sacerdotio maximè necessarium, feliciter consummetur.

Scientes quod cùm per eum illustris Rex vester, juxta mandatum nostrum, fuerit absolutus, omnimodam ei gratiam, & plenum intendimus exhibere favorem.

Unde volumus & mandamus, ut vos ei fidelitatem devotam & fidelem devotionem exhibere curetis, ad defensionem & exaltationem *ipsius regni* prudenter & patenter assistentes eidem.

Datum Lateran' ii. non Julii, pontificatûs nostri anno xvi.

Littera Regis Othoni Imperatori, de credentiâ.

A. D. 1213.—An. 15 Johan.
Claus. 15 Joh. p. 2. m. 8. d. in Turr. Lond.

KARISSIMO nepoti suo Othoni, DEI gratiâ, illustri Roman' Imperatori & semper augusto, Johannes, eâdem gratiâ Rex Angl' &c. Mittimus ad vos fideles nostros dominum episcopum Norwicensem, & W. comitem Sarr' fratrem nostrum, & Willielmum Briwer, rogantes quatenus eis fidem habeatis super hiis, quæ vobis dicent, ex parte nostrâ, ad commodum utriusque nostrûm.

T. meipso, apud Corff, xxv. die Julii.

Littera Regis Angliæ comiti Tholous.

A. D. 1213. An. 15 Johan.
Claus. 15 Joh. p. 2. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX dilecto sibi Raymondo duci Nerbon' & comiti Tholous, &c.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros G. de Nevill camerarium nostrum, & Philippum de Albiniaco, qui vos de statu nostro & esse nostro pleniùs certificabunt, quibus præcipimus, quod vobis & agendis vestris congruum & efficax auxilium de nostro faciant, dummodo vos constanter & fideliter, prout decet, secundum verba inter nos prælocuta, erga nos habuistis.

Vos autem rogamus, quatinus agendis nostris, quæ vestra reputamus, ita strenuè & viriliter intendatis, quod vos inde commodum & nos honorem consequi valeamus.

Sciatis igitur nos, post festum Pentecostes, moram fecisse in partibus marinis Angliæ, parati cum posse nostro & navigio magno ad veniendum ad vos, ad consulendum & auxiliandum vobis, & aliis amicis & fidelibus nostris.

Set per magnam venti quantitatem in Angliâ moram facimus hâc yheme, & nullo modo omittemus quin ad vos in novitate temporis futuri, cum toto posse & auxilio, per gratiam DEI, veniamus, unde vos & cæteri amici nostri gaudium habebitis.

Teste meipso, apud Luteg' xvij. die Augusti.

Litteræ Regis comiti Guidoni de Alvernia missæ, quibus, quam citiùs poterit, ei auxilium & succursum promittit.

A. D. 1213. An. 15 Johan.
Claus. 15 Joh. p. 2. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX comiti Guidoni de Alvernia, &c. Grates vobis multas referimus de bono & fideli servitio vestro, & de diligentiâ & solicitudine, quam expeditioni commodi & honoris nostri semper, vestri gratiâ, impendistis.

Et sciatis quod in festo Pentecostes moram fecimus super marinam, parati & totum posse nostrum apponentes ad transfretandum in partes vestras, sicut Alelinus miles vester, qui præsens aderat, plenius vobis dicere poterit.

Set tandem, cum nec voluntati DEI, nec venti quantitati possumus contraire, oportet nos in instanti yheme, nobis & invitis, in Angl' morari; & modis omnibus, per DEI gratiam, proposuimus in novitate temporis futuri, cum ad præsens non possumus, ad vos venire in auxilium & succursum vestri, & aliorum fidelium nostrorum, & defensionem terræ vestræ.

Et præmittimus ad vos dilectos & fideles nostros G. de Nevill camerarium nostrum, & Philippum de Albiniaco, per quos vobis mittimus de pecuniâ nostrâ, cum plus inde processu temporis mittemus, quia vobis nec possumus nec debemus deficere.

Et vos rogamus quatinus ad talem locum accedatis, ubi prædicti fideles nostri vobiscum possint colloquium habere; quædam enim secreta verba vobis per eos mandamus, quæ litteris commendare nolumus; & vos fidem habeatis hiis quæ vobis dicent ex parte nostrâ ad fidem, commodum & honorem vestrum.

Negotiis vero & agendis nostris fideliter & viriliter, sicut hactenus nostri gratiâ fecistis, semper de bono in melius intendatis; & voluntatem vestram in omnibus, & statum vestrum nobis crebro significetis.

Teste meipso apud Luteg' decimo septimo die Augusti.

De reconciliatione cum Savarico de Malo Leone.

A. D. 1213. An. 15 Johan.
Pat. 15 Joh. m. 10. d. in Turr. Lond.

REX Savarico de Malo Leone. Sciatis quod misimus in partes Pictaviæ dilectos & fideles nostros G. de Nevill camerarium nostrum, & Philippum de Albiniaco, ad negotia nostra expedienda.

Et, quoniam audivimus quod pœnitet vos à servitio nostro, per consilium non sanum, & suggestionem sinistram, recessisse, unde plurimum gavisi sumus, eosdem ad vos mittimus, ut vobiscum super agendis nostris & vestris, & super hiis, quæ nos & vos adinvicem contingunt, plenius tractatum habeant.

Ratum quoque esse volumus & stabile, & firmiter tenebimus in omnibus, quæcumque prædicti fideles nostri, per consilium proborum hominum nostrorum de Rupella, vobiscum fecerint.

Et, in hujus rei testimonium, has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste Rege, apud Cler' xxij. Augusti, anno xv.

Breve vicecomitibus de inquisitione faciend' super ablatis & dampnis ecclesiæ & clero illatis, tempore motæ discordiæ inter Regem & clerum Angliæ.

A. D. 1213. An. 15 Joh.
Pat. 15 Joh. p. 2. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Somerset, & Dorset, &c. Tibi precipimus quod sine dilacione ex parte nostrâ præcipias Roberto de Berkeley, Rogero de Penton, & Osberto filio Willielmi, quod omni occasione postpositâ veniant ad diem & locum, quos dominus episcopus Bathon' tibi scire fecerit, ad audiendam inquisitionem de ablatis & dampnis episcoporum & clericorum, & omnium virorum ecclesiasticorum & aliorum negotium ecclesiæ contingentium, faciendam, coram clericis domini Cantuar' archiepiscopi, quos ad hoc per litteras suas patentes assignaverit.

Et summone ex parte nostrâ omnes illos de ballivâ tuâ, qui custodiam vel aliquam ballivam habuerunt de rebus ecclesiasticis à tempore mote discordie inter nos & clerum Angliæ, quod tunc coram predictis clericis domini archiepiscopi compareant, ad predictam inquisitionem audiendam.

Teste meipso apud Northampton, xxxj die Augusti.

Litteræ Regis Ferando comiti Flandriæ.

A. D. 1213. An. 15 Johan.
Claus. 15 Joh. p. 2. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Ferando comiti Flandr', &c. Sciatis quod nuncii vestri, scilicet, Ern' de Landa, & præpositus de sancto Audomar' venerunt ad nos in remotis partibus regni nostri, scilicet, apud Dunholm' &, audito nuncio eorum, statim misimus ad providendum negotium vestrum, & nos ipsi ad illud expediend' festinamus versus London; ita quòd frater noster, comes Sarum, versus vos iter arripiet, unà cum nunciis vestris, Dominicâ, scilicet, in festo sancti Michaelis, cum denariis, gente, & aliis.

Et vos rogamus quatinus interim ita viriliter vos habeatis, quod probitas & sollicitudo vestra à DEO & hominibus merito debeant commendari: pro certo habentes quod talem vobis succursum faciemus, quod pro defectu nostri nichil amittemus.

Et sciatis quod de prædictis nunciis vestris multum vos laudamus, quia decenter & discretè nostrum & vestrum negotium nobis proposuerunt.

Teste meipso, apud Stretton' vicesimo primo die Septembris.

Eodem modo scribitur Johannæ comitissæ Flandr' & R. comiti Bolon'.

Carta Johannis Regis aureâ bullâ munita, per quam regnum & coronam Angliæ Innocentio III. Papæ resignavit.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Bibl. Cotton. Nero, C. II. n. 47.

JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Anglie, dominus Ybernie, dux Normannie & Aquitanie, comes Andegavie, omnibus CHRISTI fidelibus presentem paginam inspecturis, salutem in Domino.

Universitati vestre per hanc cartam aureâ bullâ nostrâ munitam, volumus esse notum, quod cum DEUM, & matrem nostram sanctam ecclesiam offenderimus in multis, & proinde divinâ misericordiâ plurimum indigere noscamur, nec quid quod dignè offerre possimus pro satisfactione DEO & ecclesie debitâ faciendâ, nisi nos ipsos habeamus, & regna nostra.

Volentes nos ipsos humiliare pro illo, qui se pro nobis humiliavit usque ad mortem, gratiâ Sancti Spiritûs inspirante, non inducti nec coacti timore, sed bonâ nostrâ spontaneâque voluntate, ac communi consilio baronum nostrorum offerimus, & liberè concedimus DEO, & sanctis apostolis ejus Petro & Paulo, & sancte Romane ecclesie matri nostre, ac domino nostro Pape Innocentio tercio, ejusque catholicis successoribus, totum regnum Anglie, & totum Ybernie, cum omni jure & pertinentiis suis, pro remissione peccatorum nostrorum & totius generis nostri, tàm pro vivis quàm defunctis.

Et amodò illa à DEO & ab ecclesiâ Romanâ, tamquam feudatarius, recipientes & tenentes, in presentiâ venerabilis patris nostri domini Nicolai Tusculani episcopi, apostolice sedis legati, & Pandulfi domini Pape subdyaconi & familiaris, fidelitatem exinde predicto domino nostro Pape Innocentio ejusque catholicis successoribus, ac ecclesie Romane, secundùm subscriptam formam, facimus & juramus.

Et homagium etiam ligium, pro predictis regnis DEO & sanctis apostolis Petro & Paulo, & ecclesie Romane, & eidem domino nostro Pape Innocentio, per manus prædicti legati, & loco & vice ipsius domini Pape recipientis, publicè fecimus; successores & heredes nostros de uxore nostrâ in perpetuum obligantes, ut simili modo summo pontifici, qui pro tempore fuerit, & ecclesie Romane, sine contradictione debeant fidelitatem prestare, & homagium recognoscere.

Ad indicium autem hujus nostre perpetue obligationis & concessionis, volumus & stabilimus ut, de propriis & specialibus redditibus predictorum regnorum nostrorum, pro omni servicio & consuetudine, quod pro ipsis facere deberemus (salvo per omnia denario beati Petri) ecclesia Romana mille marcas sterlingorum percipiat annuatim; scilicet, in festo sancti Michaelis quingentas marcas, & in Pascha quingentas marchas: septingentas, scilicet, pro regno Anglie, & trecentas pro regno Ybernie: salvis nobis & hæredibus nostris justiciis, libertatibus & regalibus nostris.

Que omnia, sicut supradicta sunt, rata volentes esse perpetuò atque firma, obligamus nos & successores nostros contra non venire.

Et si nos, vel aliquis successorum nostrorum hoc attemptare presumpserit, quicunque fuerit, ille, nisi ritè monitus resipuerit, cadat à jure regni, & hec carta obligationis & concessionis nostre semper firma permaneat.

Forma homagii facti Papæ de regno Angliæ & Yberniæ.

EGO JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Anglorum & dominus Ybernie, ab hâc horâ inantea fidelis ero DEO & beato Petro & ecclesie Romane, ac domino meo, domino Innocentio tercio Pape, ejusque successoribus catholicè intrantibus.

Non ero in facto, dicto, consensu vel consilio, ut vitam perdant, aut membra, aut malâ captione capiantur.

Eorum dampnum si scivero, impediam, & removere faciam, si potero; alioquin eis, quam citiùs potero, intimabo, vel tali persone dicam quam eis credo pro certo dicturam: consilium quod michi crediderint per se, vel per nuncios, seu litteras suas, secretum tenebo, & ad eorum dampnum nulli pandam, me sciente.

Patrimonium beati Petri, & specialiter regnum Anglie, & regnum Ybernie, adjutor eis ero ad defendendum contra omnes homines, pro posse meo; sic me DEUS adjuvet & hec sancta DEI ewangelia.

De quibus, ne possit imposterum aliquid dubitari, ad majorem securitatem predicte obligationis & concessionis nostre, presentem cartam fieri fecimus, & aureâ bullâ nostrâ signari; ac, pro censu hujus presentis & primi anni, mille marchas sterlingorum, per manum predicti legati, ecclesie Romane persolvimus.

Testibus,

Domino S. Cantuarien' archiep'o.	*W. Marescallo comite Penbroc'.*
W. Londonen', *P. Wintonien',* *E. Elien',* *H. Lincolnen',* } *episcopis.*	*Roberto de Ros'.* *W. comite de Ferr'.* *S. comite Wintonien'.* *Guillielmo Briwere.*
W. de Gray cancellario nostro.	*Petro filio Hereberti.*
W. comite Saresberien', fratre nostro.	*Matheo filio Hereberti, &* *Briano de Insula, dapifero nostro.*
R. comite Cestr'.	

Datum per manus magistri Riccardi de Marisco, archidiaconi Richemundie & Northumbr' apud Sanctum Paulum Londonen', terciâ die Octobris, anno ab incarnatione Domini mill'o CC°. xiij. Regni vero nostri, anno xv°.

Licentia Templar' vendendi lanas suas proprias in partibus transmarinis.

A.D. 1213.—An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. n. 24. in Turr. Lond.

REX ballivis port' mar' Angliæ, & custodibus galliarum, &c. Sciatis quod licentiam dedimus fratribus Milit' Templi Angliæ, quod mittere possint in partes transmarinas hâc vice lanam suam propriam vendendam.

Et ideo vobis mandamus, quod eos super hoc non impediatis, vel impediri permittatis: & in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes mittimus.

Apud Novum Templum London', v. die Octobris anno quinto decimo, per dominum P. Winton' episcopum.

Littera Innocentii III. Papæ; ne quis pace, inter ecclesiam & Regem Angliæ factâ, abutatur ad gravamen ejusdem Regis.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

DUBLINENSI archiepiscopo; & Norwicensi, & Wintoniensi episcopis; & nobilibus viris Guillelmo Saresberiensi, Galfrido filio Petri Essexiæ, R. Boloniæ, Ranulpho Cestriæ, W. Warranniæ, Willielmo marescallo Pembrociæ, Rogero Bigot Norfolciæ, Willielmo Arundelli, Guillelmo de Ferraria, & Sahero Wintoniæ comitibus, & R. filio Rogeri, W. Briwere, R. de Ros, G. filio Ranfredi, R. de Mortuo Mar, P. filio Hereberti, W. de Albiniaco.

In formâ concordiæ, quâ, cum multâ deliberatione, providimus pro reformandâ pace inter carissimum in CHRISTO filium nostrum Johannem Anglorum Regem illustrem, & ecclesiam Anglicanam, hoc inter cætera continetur expressum, quod idem Rex veram pacem & plenam securitatem præstabit venerabilibus patribus Stephano Cantuariensi archiepiscopo, Willelmo Londoniensi, Eustachio Eliensi, Ægidio Herefordensi, Josselino Bathoniensi, & Huberto Lincolniensi episcopis; priori quoque ac monachis Cantuariensibus; & Roberto filio Walteri, ac Eustachio de Vesci; necnon cæteris clericis & laicis hoc negotium contingentibus, præstando simul coram legato vel delegato nostro publicè juramentum quod ipsos, cum suis, nec lædet, nec lædi faciet vel permittet in personis, vel rebus, eisque omnem indignationem dimittet, & in gratiam suam eosdem recipiet ac bonâ fide tenebit; quodque præfatos archiepiscopum, & episcopos non impediet, nec faciet aut permittet aliquatenus impediri, quo minus ipsi liberè suum exequantur officium, & plenâ suæ jurisdictionis auctoritate, prout debent, utantur.

Et super hiis tàm nobis, quàm ipsi archiepiscopo, & singulis episcopis, suas patentes litteras exhibebit; faciens ab episcopis & comitibus ac baronibus suis, quot & quos præfati archiepiscopus & episcopi postulaverint, juramenta & eorum patentes litteras exhiberi quod ipsi, bonâ fide, studebunt, ut hæc pax & securitas firmiter observetur; &, si forte, quod DEUS avertat, idem Rex per seipsum vel alios contravenerit, ipsi pro ecclesiâ contra violatores securitatis & pacis mandatis apostolicis inhærebunt, ac dictus Rex perpetuò custodiam vacantium ecclesiarum amittat.

Sane intelleximus vos pro præscriptâ securitate ac pace jurâsse, vestrasque patentes litteras tradidisse; unde per apostolica vobis scripta mandamus quatenus, ad consummandam & conservandam formam ejusdem securitatis & pacis diligens studium impendatis & operam efficacem.

Ne quis autem ex hujus vinculo cautionis occasionem assumat contra præfatum Regem aliquam turbationis materiam suscitandi, cum per eam sic illis ad necessariam securitatem & pacem velimus esse provisum, quod illi ad gravamen indebitum vel incommodum non redundet, præsentium vobis auctoritate precipimus quatenus, si quid forsan emerserit, quod contra præscriptam securitatem & pacem facere proponatur, non ante cujusquam instinctu, adversus eundem Regem aliquatenus moveamini quam, consulto Romano Pontifice, ipsius recipiatis cum responso mandatum, quia omnia consuevit æquo libramine moderari; cum hoc ipsum in prædictâ formâ contineatur expressum, quòd vos pro ecclesiâ contra violatores securitatis & pacis debetis mandatis apostolicis inhærere.

Datum Laterani xi. kal' Novembris, pontificatûs nostri anno decimo sexto.

Littera Innocentii III. Papæ; de fidelitate Regi præstandâ.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

ARCHIEPISCOPO & episcopis & nobilibus viris baronibus, militibus, necnon & universis populis per Angliam & Walliam constitutis.

Cum per ipsius gratiam, qui discordantes parietes in se angulari lapide copulavit, vera pax & plena concordia sit inter regnum & sacerdotium in Anglia reformata, nos, qui tenemur curam & sollicitudinem gerere specialem de carissimo in CHRISTO filio nostro Johanne illustri Rege Anglorum ac ejus regno, quod ad Romanam ecclesiam per domum ipsius speciali jure noscitur pertinere, sibi & hæredibus suis providere volentes, per apostolica vobis scripta mandamus atque præcipimus, quatenus in fidelitate ipsius Regis, ac hæredum suorum prompto animo & corde sincero perseverare curetis; tale vos, circa *devotionem ipsius, per omnia exhibentes, quod tàm à nobis quàm ipso* debeatis merito commendari; scientes pro certo quod nos ad ipsius commodum & honorem efficaciter aspiramus.

Datum Lateran' v. kal' Novembris, pontificatûs nostri anno decimo sexto.

In eundem modum Willelmo illustri Regi Scotiæ, & nobili viro Alexandro filio ejus.

Bulla ejusdem Papæ quod prelati, nobiles & populus Hiberniæ perseverent in fidelitate Regis Angliæ & hæredum suorum.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus, archiepiscopis & episcopis, & dilectis filiis abbatibus, & cæteris ecclesiarum prælatis, & nobilibus viris principibus, comitibus, baronibus, & universis militibus & populis per Yberniam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm, per ipsius gratiam, qui discordantes parietes in se angulari lapide copulavit, vera pax & plena concordia sit inter regnum & sacerdotium in Angliâ reformata, nos, qui tenemur curam & sollicitudinem gerere specialem de carissimo in CHRISTO filio nostro Johanne illustri Anglorum Rege, ac ejus regno, quod ad Romanam ecclesiam, per domum ipsius, speciali jure noscitur pertinere, sibi & hæredibus suis providere volentes, per apostolica vobis scripta mandamus atque præcipimus, quatinus in fidelitate ipsius Regis ac hæredum suorum prompto animo & corde sincero persevare curetis; tales vos, circa devotionem ipsius, per omnia exhibentes, quod tàm à nobis quàm ipso debeatis merito commendari; scientes pro certo quod nos ad ipsius commodum & honorem efficaciter aspiramus.

Dat' Lateran' v. kal' Novembr' pontificatûs nostri anno sextodecimo.

Sigillo pendente a filo canebeo.

Litteræ Innocentii III. Papæ missæ Regi Angliæ, de submissione vel resignatione suâ sanctæ Romanæ ecclesiæ factâ.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

JOHANNI illustri Anglorum Regi. Sicût in arcâ fœderis Domini cum tabulis testamenti virga continebatur & manna, sic in pectore summi Pontificis cum scientiâ legis divinæ rigor distinctionis & favor dulcidinis continetur. Unde semper hanc consuevit moderantiam observare, ut verbera patris & ubera matris habens, sic in rebelles & induratos servitatem exerceat, quod benignitatem exhibeat erga humiles & correctos, ejus exemplo qui vinum super-infudit & oleum vulneribus sauciati.

Gaudemus autem in Domino & in potentiâ virtutis ipsius, quod adeo tibi nostra medicamina profecerunt, ut tua per illa sanasse vulnera videamur; & qui medico fuisti molestus, cum asperitatem mendicaminis sentiebas, jam gratus existis, ex quo percepisti gratiam sanitatis; planè gratus, qui, ut perfectè satisfaceres de commissis, te ipsum & tua DEO & ecclesiæ obtulisti.

Et ecce qui te jam quasi dejecerit, subito te erexit, humiliando sublimem, & humilem sublimando; quinetiam adeo te firmavit, super illam petram stabiliens pedes tuos, de quâ ipsa veritas inquit ad Petrum, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam; quod si nôn retraxeris pedes ab illâ, nullum oportebit te casum aliquatinus formidare.

Venientes igitur ad apostolicam sedem venerabilem fratrem nostrum Johannem Norwicensem episcopum, & dilectos filios H. abbatem Belliloci, & frâtrem A. Martel, & nobiles viros H. de Bova, & P. de Maulay, nuncios tuos, paternâ benignitate suscepimus, & petitiones tuas per ipsos nobis prudenter expositas, quantum cum honestate potuimus, curavimus exaudire; firmum gerentes in animo propositum ea semper efficere quæ ad tuum commodum & honorem debeant pervenire; cum pro certo speremus, quod & tu devotione ac obedientiâ sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, matris tuæ, non solum persistere, sed & proficere purâ intentione studebis; quod utique tibi & spiritualiter & temporaliter ad magnum proficiet incrementum.

Serenitatem itaque regiam rogamus attentiùs & monemus, quatenus sanctam ecclesiam sponsam CHRISTI semper in regno tuo studeas honorare, faciens eam debitâ libertate gaudere, ut verè specialis ecclesiæ filius comproberis; quia tunc tibi regalis dignitas integra conservabitur, cum ecclesiasticam libertatem integram conservabis; diligenter attendens, quod principes illi penè penitus defecerunt, qui ecclesiasticam præsumpserunt infringere libertatem; ii vero semper de bono profecerunt in melius, qui jura studuerunt ecclesiastica confovere.

Illud autem tuæ regali prudentiæ consulimus ad cautelam, ut cum archiepiscopis & episcopis regni tui contentiosè non agas: maximè super negotiis spiritualibus & ecclesiastico jure, cum ad nos possis habere recursum; per quos multa poteris honestè perficere, quæ honestè non posses efficere per te ipsum; pro certo confidens, quod nos petitiones & preces tuas, quantum honestas permiserit, intendimus efficaciter exaudire.

Quid denique prædictis nunciis responderimus super tuâ non excommunicandâ personâ, neque tuâ interdicendâ capellâ, nisi de mandato sedis apostolicæ speciali; aliisque nonnullis, de quibus cum eis studiosè contulimus; ipsi tanquam viri providi & fideles tuæ poterunt excellentiæ vivâ voce referre; quos merito suæ probitatis & fidei tibi reddimus commendatos.

Datum Lateran' xj. kal' Novembris pontificatûs nostri anno xvi.

Littera Papæ; de comburendis literis contra Regem Angliæ impetratis.

A. D 1213. An. 15 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

NICHOLAO Tusculano episcopo, apostolicæ sedis legato.

Cum de carissimo in CHRISTO filio nostro Johanne illustri Anglorum Rege, ac ejus regno, quod ad Romanam ecclesiam ex ejus dono jure pertinet speciali, oporteat nos curam & sollicitudinem gerere diligentem, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus, postquam relaxatum fuerit interdictum, venerabilibus fratribus nostris Stephano Cantuariensi archiepiscopo S. R. E. cardinali, & coepiscopis ejus, ex parte nostrâ, districtè præcipias, quatenus omnes litteras, tam priores quam posteriores, impetratas à nobis contrà eundem Regem, si formam pacis non duceret admittendam, illasque præsertim quæ sic incipiunt, expectantes hactenus quæ expectavimus, per regnum Franciæ, Angliam, Scotiam, & Hiberniam, ad archiepiscopos, & episcopos, necnon Leodiensem & Trajectensem pontifices destinandas, tibi, sine diminutione aliquâ, repræsentent, easque protinus facias minutatim incidi, vel igne comburi; ne contra eum, ipsarum occasione, quicquam sinistri valeat attentari; ipsos ad hoc, si necesse fuerit, districtione quâ convenit compellendo.

Datum Laterani, xj. kal' Novembris, pontificatûs nostri anno xvj.

Eidem; irritæ redduntur quæcunque conjurationes ratione prædictæ discordiæ ortæ.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

FRATERNITATI tuæ præsentium auctoritate mandamus, quatenus postquam interdictum Angliæ fuerit relaxatum, omnes conjurationes & factiones, si quæ occasione discordiæ inter regnum & sacerdotium factæ sunt, denunties auctoritate nostrâ irritas & inanes; cum causâ cessante, cessare debeat & effectus.

Datum Laterani, xj. kal' Novembris, pontificatûs nostri anno xvj.

Mandatum Innocentii III. Papæ de personis vitâ & scientiâ præclaris, per electionem vel postulationem canonicam, in episcopatus & abbatias in Anglia vacantes, ordinandis.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Mat. Par. p. 247. Ed. Lond. 1640.

INNOCENTIUS episcopus, &c. Nicolao apostolicæ sedis legato.

Cum non possit ecclesiis Domini melius provideri, quam si eis pastores præficiantur idonei, qui non tam præesse cupiant quam prodesse, fraternitati tuæ, de quâ plenam fiduciam obtinemus, per apostolica scripta mandamus, quatinus episcopatus & abbatias Angliæ nunc vacantes facias cum tuo consilio de personis idoneis per electionem vel postulationem canonicam ordinari; qui non solum vitâ sed & scientiâ sint præclari, verum etiam Regi fideles & regno utiles, nec non ad auxilium & consilium efficaces, assensu Regis requisito.

Cum ergo vacantium ecclesiarum capitulis nostris litteris demus in mandatis, ut tuo consilio adquiescant, tu Dominum habens pro oculis, consulas super his viros providos & honestos, qui plenè norint merita personarum; ne te cujusquam astutiâ circumveniri contingat.

Si qui vero contradictores fuerint vel rebelles, tu eos per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, compellas.

Dat' Lateran' kal' Novembris, pontificatûs nostri anno decimo sexto.

Bulla Innocentii III. Papæ super resignatione regni Angliæ Pandulpho legato suo.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 37.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio Johanni, illustri Anglorum Regi, ejusque de suâ uxore liberis heredibus in perpetuum.

Rex Regum, & Dominus dominantium JHESUS CHRISTUS, sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech, ita regnum & sacerdotium in ecclesiâ stabilivit, ut sacerdotale sit regnum & sacerdotium sit regale, sicut in epistolâ Petrus & Moises in lege testantur; unum preficiens universis quem suum in terris vicarium ordinavit, ut sicut ei flectitur omne genu celestium, terrestrium, & etiam infernorum, ita illi omnes obediant & intendant, ut sit unum ovile & unus pastor.

Hunc itaque reges seculi, propter DEUM, adeo venerantur, ut non reputent se ritè regnare, nisi studeant ei devotè servire: quod tu, fili carissime, prudenter attendens, illo misericorditer inspirante, in cujus manu sunt corda regum, & quo voluerit, vertit illa; teipsum & regna tua etiam temporaliter ei subjicere decrevisti, cui noveras spiritualiter esse subjecta, ut in unam vicarii CHRISTI personam, quasi corpus & anima, regnum & sacerdotium uniantur, ad magnum utriusque commodum & augmentum.

Ille utique hoc dignatus est operari, qui cum sit Alpha & Omega, finem retulit ad principium, & principium protraxit ad finem, ut ille provincie, que olim sacrosanctam Romanam ecclesiam propriam in spiritualibus habuere magistram, nunc etiam in temporalibus dominam habeant specialem.

Tu quippe, quem DEUS ad hoc idoneum ministrum elegit, tam te, quam etiam regna tua, Anglie videlicet & Ybernie, cum omni jure ac pertinentiis suis, devotâ & spontaneâ voluntate, ac communi consilio baronum tuorum, DEO & sanctis apostolis ejus Petro & Paulo, sancteque Romane ecclesie, nobisque ac successoribus nostris in jus & proprietatem sub annuo mille marcarum censu offerens concessisti, sicut in tuo continetur autentico scripto, cujus de verbo ad verbum talis tenor existit.

" JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Anglie, dominus Ibernie, dux Normannie, & Aquitanie, comes Andegavie, omnibus CHRISTI fidelibus, presentem cartam, inspecturis, salutem." (Vide *Carta Regis Johannis per quam regnum & coronam Angliæ Innocentio III. Papæ resignat, &c.* p. 111.)

Nos autem oblationem & concessionem hujusmodi, piè & providè factas, gratas & ratas habentes, personam tuam & personas heredum tuorum, cum predictis regnis & pertinentiis eorundem, & omnibus bonis aliis rationabiliter nunc possessis, & in posterum possidendis, sub beato Petri & nostrâ protectione suscipimus; tibi, & ipsis, secundum prescriptam formam, de communi consilio fratrum nostrûm, supradicta regna concedentes in feodum, & presenti privilegio confirmantes, ita quod quilibet heredum tuorum, cum regni coronam acceperit, feodum hujusmodi summo Pontifici & Romane ecclesie publicè recognoscat, & eis fidelitatis exhibeat juramentum.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Ego Innocentius, catholicæ ecclesiæ episcopus. s.
Ego Johannes, Sabinen' episcopus. s.
Ego Gieiedo, Penestrin' episcopus. s.
Ego Hugo, Hostien' & Villeten' episcopus. s.
Ego Cinthius, tituli sancti Laurentii in Lucina presbiter cardinalis. s.
Ego Cencius, Sanctorum Johannis & Pauli, presbiter cardinalis, tituli Pamachii. s.
Ego Petrus, Sancte Prudentiane, tituli pastor presbiter cardinalis. s.
Ego Guala, Sancti Martini presbiter cardinalis, tituli Equitii. s.
Ego Johannes, tituli Sancte Paraxedis, presbiter cardinalis. s.
Ego Stephanus, Basilice xii. Apostolorum presbiter cardinalis. s.
Ego Guido, Sancti Nycolai in carcere Tull° diaconus cardinalis. s.
Ego Octavianus, Sanctorum Sergii & Bachi diaconus cardinalis. s.
Ego Johannes, Sanctorum Cosme & Damiani diaconus cardinalis. s.
Ego Angelus, Sancti Adriani diaconus cardinalis. s.
Ego Petrus, Sancte Marie in Aquiro diaconus cardinalis. s.
Ego Bertinus, Sancti Georgii ad velum aureum diaconus cardinalis. s.

Dat' Lateran' per manum Rainaldi acoliti & capellani domini Innocentii III^tii^ Pape, ij. non' Novembris, indictione ij^da^. Incarnationis Dominice anno M°.CC°.XIII°. pontificatûs vero ejusdem domini Innocentii anno sexto decimo.

Sub filis sericis flavi rubeique coloris.

De summonitione ad parliamentum Oxon'.

A. D. 1213.—An. 15 Johannis.

Claus. 15 Johan. p. 2. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Oxon', salutem. Precipimus quod omnes milites ballive tue, qui summoniti fuerunt esse apud Oxon', ad nos à die Omnium Sanctorum in xv. dies, venire facias cum armis suis; corpora vero baronum sine armis: similiter & quatuor discretos milites de comitatu tuo illuc venire facias ad nos ad eundem terminum, ad loquendum nobiscum de negociis regni nostri. Teste meipso, apud Wyntten, xv. die Novemb.

Eodem modo scribitur omnibus vicecomitibus.

Licentia prædicandi, necnon eleemosinas caritativè petendi & accipiendi in regno Angliæ, fratribus hospital' S. Mariæ apud Romam concessa.

A. D. 1213.—An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. m. 7. n. 20. in Turr. Lond.

REX omnibus suis fidelibus, tam clericis quam laicis, &c. salutem.

Sciatis quod concessimus fratribus hospitalis s. Mariæ in Saxia apud Romam, licentiam prædicandi in regno nostro Angliæ, & fidelium eleemosynas caritativè petendi & accipiendi, ad sustentationem pauperum prædicti hospitalis; secundum formam privilegii apostolici quod inde habent.

Teste meipso, apud Rading, x. die Decembris, anno regni nostri xv.

Mandata regia quod naves promptæ & paratæ sint ad eundum in servitium Regis.

A. D. 1213. An. 15 Johan.

Claus. 15 Joh. p. 1. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX ballivis portuum maris in comitatu Essex, &c.

Præcipimus vobis quod, sicut nos & honorem nostrum diligitis, venire faciatis usque Portsm' omnes naves ballivæ vestræ quæ octo vel plures equos ferre possint, ita quod ibi sint, omni occasione postpositâ, in crastino sancti Hillarii instanti, nisi citius venire possint, promtæ & paratæ ad eundum in servitium nostrum.

Et, siqua hujusmodi navis carcata fuerit, statim discarketur, ut simul cum aliis ad prædictos diem & locum veniat; quia à die quâ iter arripuerint à portu suo ad eundum ad locum prædictum, nisi interim per pigritiam moram fecerint, liberationes suas eis pacari faciemus.

De pontibus autem & cleiis singulis navibus provideri faciatis, prout melius fieri possit; & nos custum ad hoc appositum, cum illuc venerint, eis reddi faciemus.

Vos autem sitis apud Portesm' ad prædictam diem, benè instructi ad exprimendum nobis numerum navium illarum, & quæ venerint, & quæ non; & hoc faciatis, unà cum vicecomite Essex cui idem mandavimus.

Teste meipso, apud turrim London' xxviij. die Decembr' per W. archidiaconum Tanton.

Littera Innocentii III. Papæ, de denariis beati Petri in Anglia.

A. D. 1214. An. 15 Johan.

Vid Præfat. hujusce operis.

NICHOLAO Tusculano episcopo, apostolicæ sedis legato, & Pandulpho subdiacono & familiari nostro.

Cum, sicut vestra discretio plenè novit, singulæ domus totius Angliæ singulos denarios pro censu beati Petri annuatim nobis solvere teneantur, prælati Angliæ, qui eum nostro nomine collegerunt, rem invito Domino contrectantes, majorem sibi exinde partem non sunt veriti retinere; cum non nisi trecentas marcas nobis persolverint, & sibi mille vel amplius usurparint.

Ut igitur jus ecclesiæ Romanæ servetur illæsum, discretioni vestre præsentium auctoritate districtè præcipiendo mandamus, quatenus, prius recipientes ab eis denarium ipsum, prout hactenus exsolverunt, & eos ad id, si necesse fuerit, per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compellentes, firmiter postmodum ex parte nostrâ injungatis eisdem, ut residuum cum integritate persolvant.

Non enim videmus quo jure valeant se tueri, cum nec concessionem possint ostendere à sede apostolicâ sibi factam, nec centenariam contra Romanam ecclesiam præscriptionem probare; maxime si tempora schismatum subducantur.

Si tamen de jure voluerint experiri, præfigatis eis terminum competentem quo per responsales idoneos nostro se conspectui repræsentent, quicquid juris super hiis habuerint ostensuri; protestatione præmissâ, quod, si judicio duxerint contendendum, nos quicquid hactenus est subtractum, in ipso judicio reputemus.

Datum Laterani, quinto kalend' Februarii, pontificatûs nostri anno decimo sexto.

Rex transfretaturus custodiam regni Papæ, & ejusdem pacem episcopo Winton' mandat.

A. D 1214. An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. m. 4. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, & omnibus fidelibus suis, has litteras inspecturis, &c.

Sciatis quod, pro magnis negotiis nostris, ad præsens transfretamus in Pictaviam, & regnum nostrum Angliæ in custodiam & protectionem Dei, & sanctæ Romanæ ecclesiæ & domini Papæ, & domini N. Tuscul' episcopi apostolicæ sedis legati, commisimus.

Et, loco nostro, ad pacem regni nostri tuendam, venerabilem patrem nostrum dominum P. Winton' episcopum constituimus.

Et ideo vobis mandamus quod ei, ad defensionem regni & conservationem pacis, auxiliantes sitis & intendentes.

Et in hujus rei testimonium, &c. vobis mittimus.

Teste meipso, apud Portesm' i. die Februarij, anno regni nostri decimo quinto.

P. Winton' episc' justiciarius Angliæ, custos regni in absentiâ Regis constituitur.

A. D. 1214. An. 15 Johan.

Pat. 15 Joh. n. 12. in Turr Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, & omnibus ballivis & fidelibus suis, &c.

Sciatis quod constituimus justiciarium nostrum Angliæ venerabilem patrem nostrum dominum P. Winton episcopum, quamdiu nobis placuerit, ad custodiendum loco nostro terram nostram Angliæ & pacem regni nostri.

Et ideo vobis mandamus quod ei, tanquam justiciario nostro Angliæ, intendentes sitis & respondentes.

Et in hujus rei testimonium, &c. vobis mittimus.

Teste meipso, apud Portesm' i. die Februarij, anno regni nostri decimo quinto.

Rex concessit Thomæ de Nevill' domos quæ fuerunt Aaron judei de Lincoln' in London'.

A. D. 1214. An. 15 Johan

Cart. Antiq. in Turr. Lond. M. 11.

JOHANNES, Dei graciâ, Rex Anglie, dominus Hibernie, dux Normannie, Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, prepositis, & omnibus baillivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse, & dedisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse, dilecto clerico nostro Thomæ de Nevilla, domos que fuerunt Aaron judei de Lincoln' in London' scilicet in Lotebir' super Walebroc' in parrochia s. Olavi; cum terrâ vacuâ que fuit ibidem Bruni judei, que vicina est eisdem domibus, cum omnibus earumdem domorum & terre pertinenciis.

Habend' & tenend' ipsi Thome, vel illi cui voluerit illa dare, vendere vel assignare, jure hereditario de nobis & heredibus nostris per liberum servicium quorundam calcarium deauratorum, nobis & heredibus nostris annuatim ad Pascha reddendum, pro omnibus serviciis ad nos vel heredes nostros pertinentibus, salvo in omnibus servicio dominorum illorum feodorum.

Quare volumus & firmiter precipimus quod idem Thomas de Nevill' habeat & teneat predictas domos cum pertinen' in London' de nobis & heredibus nostris illi vel cui assignare, dare vel vendere voluerit, benè & in pace, liberè, quietè & integrè, sicut predictum est.

Testibus. *Ranulf' com' Cestr'. W. Mar' com' Penbroc'. W. com' de Ferrariis. W. com' Arundell'. Petro fil' Herberti. Briano de Insula. Johanne fil' Hug'. Hug' de Nevill.*

Dat' per manum d'ni Winton' ep'i Petri, apud Portesmue, primo die Februarii, anno regni nostri xv.

Litteræ Regis comiti Marescallo, de progressu suo in Pictavia, & de formâ interdicti relaxandi in Angliam episcopo Wintoniensi missâ.

A. D. 1214. An. 15 Johan.

Claus. 15 Joh. p. 1. m. 1. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo W. comiti Marescallo, salutem.

Sciatis quod sani, Dei gratiâ, & incolumes apud Rupellam applicuimus die Sabbati, proximo post capud jejunii, cum magnâ parte gentis nostræ.

Et statim, ex quo advenimus, tum reddita nobis fuerint, tum relicta viginti sex castra & fortaliciæ.

Et, post paucos dies, processimus ad castrum Milescu obsidend' & cum castrum illud cepissemus, venit ad voluntatem & misericordiam nostram Johannes Porcelinus.

Et, continuo post illum, venit similiter ad voluntatem & misericordiam nostram Savaricus de Malo-Leone, quem, consilio domini Burdegal' archiepiscopi, & aliorum fidelium nostrorum, in pacem nostram admisimus.

Die autem Martis proximo ante mediam Quadragesimam, dum adhuc moram fecissemus circa castrum illud funditus prosternendum, venit ad nos, à curiâ Romana, frater Willielmus de sancto Audoeno, afferens nobis litteras domini Papæ, de formâ interdicti relaxandi in Angliâ, quas venerabili patri nostro domino Petro Winton' episcopo destinavimus; unde vobis mandamus, rogantes quatenus, ad negotium illud exequendum, ad honorem Dei, & nostrum & vestrum, consilium & auxilium efficax impendatis: & faciatis, super negotio isto, id quod dominus Winton' episcopus, justiciarius noster, vobis dicet ad fidem & commodum nostrum; ut honorem inde habeamus, & regni nostri status in melius commutetur; unde merito vobis ad perpetuas teneamur gratiarum actiones.

Teste meipso, apud Rupellam, octavo die Martii.

Eodem modo scribitur omnibus comitibus, baronibus, & magnatibus Angliæ.

Litteræ Regis civibus Cantuar' ejusdem cum prædictis formæ: & de præstito faciendo.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Pat. 15 Joh. m 3. in Turr. Lond.

REX probis hominibus suis Cantuar' salutem. Sciatis nos & fideles nostros, quos nobiscum adduximus in Pictavia, sanos esse & incolumes; & jam in gaudium & lætitiam amicorum, & confusionem inimicorum nostrorum negotia nostra, gratiâ Dei, incepimus expedire.

Die autem Dominicâ proximo ante mediam Quadragesimam obsedimus castrum de Milescu, quod Porteclivus de Mausy contra nos munierat; & nos die Martis sequenti castrum illud vi cepimus, & ibi suscepimus, per manum fratris Willielmi de sancto Audoeno, litteras domini Papæ, de formâ relaxationis interdicti Angliæ, quas destinavimus venerabili patri nostro domino P. Winton' episcopo, justiciario nostro.

Et vos rogamus attentius, quatenus secundum quod idem episcopus vobis scire faciet ad interdictum illud relaxand' in præstito nobis subsidium efficaciter impendatis, ita quod dilectionem vestram merito commendare debeamus. Scituri quod præstitum, quod nobis ad hoc feceritis, plenè vobis reddi faciemus cum gratiarum actione. Et in hujus rei, &c. vobis mittimus.

Teste meipso, apud Rupellam, octavo die Martii, anno decimo quinto.

Eodem etiam modo scribitur omnibus burgis & dominicis domini Regis: eodem modo scribitur majori & baron' London', majori & probis hominibus Winton', probis hominibus Northampton', Lincoln', Eborac', Oxon', Glouc', Hereford', Exon', Wigorn', Cantebr', Hunt', Bristol', Norwic'.

Teste eodem. Dat' ut supra.

De unione ecclesiarum Bathonis & Glastonis.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. m. 4. in Turr. Lond.

REX N. Tuscul' episcopo & magistro Pandulpho, domini Papæ subdiacono & decano Sarum, salutem.

In causâ super unione Bathonis & Glastonis ecclesiarum vobis à domino Papa commissâ, ad diem Jovis proximum ante. Dominicam in ramis palmarum, in capellâ sancti Thomæ juxta Oseneyam apud Oxoniam, dilectum & fidelem nostrum Henricum de Ver procuratorem nostrum constituimus, ratum habituri quicquid dictis die & loco in dictâ causâ, mediante justitiâ, fecerit ad appellandum; & si necesse fuerit, dictum Henricum procuratorem constituimus, judicatum solvi promittimus pro eodem, idem parti adversæ significamus.

Teste meipso, apud Oxoniam, viij. die Aprilis, anno regni nostri sexto decimo.

Quod Rex vel capella sua interdici vel excommunicari non possit, sine mandato sedis apostolicæ speciali.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio Johanni illustri Regi Anglorum, salutem & apostolicam benedictionem.

Apostolicæ sedis ampla benignitas sincerè obsequentium vota fidelium favore benevolo prosequi consuevit, & illustrium virorum personas, quas in devotione suâ promptas invenerit & ferventes, quibusdam titulis decentiùs decorare: ut igitur ex speciali devotione, quam ad Romanam ecclesiam & personam nostram habere dignosceris, apostolicum tibi sentias accrevisse favorem; statuimus ne à quoquam tua possit excommunicari persona, vel interdici capella, sine mandato sedis apostolicæ speciali.

Tu ergo, nè indè nascantur injuriæ undè jura nascuntur, talem se super hiis satagas exhibere, nè per abusum, quod absit, privari hujusmodi beneficio me ...pria juxta ......cea ...sanctiones privilegium ...re...tur ammittere, qui permissâ sibi abutitur potestate.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ institutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Rom' apud S. Petrum, xvij. kal' Maii, pontificatûs nostri anno septimo decimo.

Innocentius III. Papa regnum Angliæ datum Romanæ ecclesiæ per cartam Regis Johannis, aureâ bullâ munitam, in feudum recipit, & in apostolicam protectionem admittit.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Ex Orig. Bibl. Cotton. Cart. Antiq. VIII. 24.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio Johanni illustri Anglorum Regi, ejusque de suâ uxore liberis heredibus, in perpetuum.

Rex regum & Dominus dominantium JHESUS CHRISTUS, sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech, ita regnum & sacerdotium in ecclesiâ stabilivit, ut sacerdotale sit regnum, & sacerdotium sit regale, sicut in epistolâ Petrus & Moyses in lege testantur; unum preficiens universis quem suum in terris vicarium ordinavit, ut sicut ei flectitur omne genu celestium, terrestrium & etiam infernorum, ita illi omnes obediant & intendant, ut sit unum ovile & unus pastor. Hunc itaque reges seculi propter DEUM adeo venerantur, ut non reputent se ritè regnare, nisi studeant ei devotè servire.

Quod tu, fili carissime, prudenter attendens, illo misericorditer inspirante, in cujus manu sunt corda regum, & quo voluerit, vertit illa, teipsum & regna tua etiam temporaliter ei subjicere decrevisti, cui noveras spiritualiter esse subjecta; ut in unam vicarii CHRISTI personam, quasi corpus & anima, regnum & sacerdotium uniantur, ad magnum utriusque commodum & augmentum. Ille utique hoc dignatus est operari, qui cum sit Alpha & Omega, finem retulit ad principium, & principium protraxit ad finem, ut ille provincie que olim sacrosanctam Romanam ecclesiam propriam in spiritualibus habuere magistram, nunc etiam in temporalibus dominam habeant specialem.

Tu quippe, quem DEUS ad hoc idoneum ministrum elegit, tam te quam etiam regna tua, Anglie videlicet & Hybernie, cum omni jure ac pertinentiis suis devotâ & spontaneâ voluntate, ac communi consilio baronum tuorum, DEO & sanctis apostolis ejus Petro & Paulo, sancteque Romane ecclesie, nobisque ac successoribus nostris, in jus & proprietatem sub annuo mille marcharum censu offerens concessisti; sicut in tuo continetur autentico scripto aureâ bullâ munito, cujus de verbo ad verbum talis tenor existit:

Johannes, DEI gratia, &c. (Vide *Carta Johannis Regis aureâ bullâ munita, &c.* p. 115.)

Nos autem oblationem & concessionem hujusmodi piè ac providè factas, gratas & ratas habentes, personam tuam, & personas heredum tuorum cum predictis regnis & pertinentiis eorumdem, & omnibus bonis aliis rationabiliter nunc possessis, & in posterum possidendis, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus; tibi & ipsis secundum prescriptam formam, de communi consilio fratrum nostrorum, supradicta regna concedentes in feudum, & presenti privilegio confirmantes, ita quod quilibet heredum tuorum cum regni coronam acceperit, feudam hujusmodi summo Pontifici & Romane ecclesie recognoscat, & eis fidelitatis exhibeat sacramentum.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis DEI & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum. Amen. Amen. Amen.

Ego Innocentius catholice ecclesie ep's. s.

† *Ego Cinthius tt. sc'i Laur' in Lucina pbr' card'. s.*
† *Ego Gentius sanctorum Joh'is & Pauli pbr' card' tt. Pamachii. s.*
† *Ego Petrus tt. sc'i Marcelli, pbr' card'. s.*
† *Ego Leo tt. sc'e crucis in Jherlm' pbr' card'. s.*
† *Ego Petrus sc'e Pudentian' tt. pastoris pbr' card'. s.*
† *Ego Guala s'ci Martini pbr' card' tt' equitii s.*
† *Ego Johannes tt. sc'e Praxedis, pbr' card'. s.*

† *Ego Johannes Sabin' ep's. s.*
† *Ego Hugo Hostien' & Velletren' ep's s.*
† *Ego Benedictus Portuen' & s'ce Rufine, ep's. s.*

† *Ego Guido s'ci Nycol' in carcere Tulliano diacon' cardinalis. s.*
† *Ego Octavianus s'corum Sergii & Bachi diac' cardinalis. s.*
† *Ego Johannes sc'orum Cosme & Damiani diacon' card'. s.*
† *Ego Angelus sc'i Adriani diacon' cardinalis. s.*

Dat' Rome apud sanctum Petrum, per manum Raynaldi domini Innocentii Pape tertii acoliti & capellani, xj. kal' Maii, indictione ij. Incarnationis Dominice, anno M°CC°XIIII°. pontificatûs vero ejusdem domini Innocentii anno septimo decimo.

Plumbeum sigillum pendet à filis sericis.

De salvo conductu pro Henrico Bailloel.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. m. 3. in Turr. Lond.

REX Henrico de Bailloel, salutem. Sciatis quod suscipimus vos in salvum & securum conductum nostrum in veniendo ad nos in Angliam, & moram faciendo, & in redeundo; ita tamen quod per adventum vestrum nullum malum nobis eveniat.

Et ideo vobis mandamus quod, sine morâ, securè ad nos veniatis in Angliam, ita parati equis & armis ad servitium nostrum faciendum, quod ad multiplices vobis teneamur gratiarum actiones, & ad condignam remunerationem. Eo libencius & devocius id facientes quo nos magis habuimus familiares, & fuimus dudum adinvicem cogniti & delectioni confederati.

Hugo autem de Bailloel & Bikeward de Strates' manucapiunt pro vobis, quod per adventum vestrum in Angliam nullum malum nobis eveniet.

Et in hujus, &c.

Teste meipso, apud Waling, xiij. die Maii, anno regni nostri decimo sexto.

Bulla Innocentii III. de treugâ inter Reges Angliæ & Franciæ ineundâ.

A. D. 1214. An. 16 Johan.
Pat. 16 Joh. m. 17. d. in Turr. Lond.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, karissimo in CHRISTO filio Johanni illustri Regi Anglorum, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum ex guerrâ, quæ vertitur inter te, & karissimum in CHRISTO filium nostrum Philippum Francorum Regem illustrem, impediatur terræ sanctæ succursus, ad quem pro salute populi Christiani, ardentissimè aspiramus, aliaque innumera timeantur ex eâ pericula proventura; nos, apostolicæ servic' debito provocati, ad reformationem pacis intendimus interponere partes nostras; unde consulitur nobis à viris prudentibus & honestis, quatenus tibi, ac præfato Francorum Regi firmiter injungamus, per censuram ecclesiasticam vos, si necesse fuerit, compellendo, ut, pro tot & tantis periculis evitandis, treugas ineatis, & observetis ad invicem, saltem usque post generale concilium in proximo celebrandum; rebus in eo statu manentibus, in quo erunt cum ipsæ treugæ à partibus firmabuntur.

Et duo mediatores pacis absque malitiâ eligantur, qui fideliter interim tractent de concordiâ reformandâ: quæ, si fortè provenire non posset, nostro vos arbitrio committatis, præstitis super hijs cautionibus, quæ tanto ac tali negotio fuerint opportunæ, ut extunc ad tam periculosam discordiam sopiendam nos ipsi personaliter intendamus.

Quocirca serenitatem regiam rogamus, monemus, & exhortamur in Domino, quatinus habitâ super his deliberatione prudenti, nobis non differas per idoneum nuncium respondere.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, x. kal' Maii, pontificatûs nostri anno decimo septimo.

Litteræ credentiales nuncupatæ, Philippo Regi Franciæ.

A. D. 1214.—An. 16 Johan.
Claus. 16 Joh. m. 3. d. in Turr. Lond.

KARISSIMO suo, si placet, Philippo, DEI gratiâ, Francorum Regi, Johannes, eâdem gratiâ, &c.

Mittimus ad vos venerabilem patrem nostrum H. episcopum Imeloc' & fratrem Rogerum elemosinarium nostrum, rogantes quatenus fidem eis habere velitis de hiis, quæ vobis dicent ex parte nostrâ.

Teste apud Cared' vicesimo sexto die Aprilis.

De obsidibus Regis Scotiæ.

A. D. 1214. An. 16 Johan.
Pat. 16 Joh. n. 20. in Turr. Lond.

REX omnibus, salutem. Sciatis nos recepisse, per manum dilecti & fidelis nostri Willielmi de Harecurt, apud Corf' die Lunæ in crastino claus' Paschæ, anno regni nostri decimo sexto, Gwyotum & Reymundum, obsides Gwidonis Flemeng.

Et Thomam de Colevill & Gervasium Auenel, obsides Regis Scotiæ.

Et Willielmum Oiselur' Nicholaum Vigilem, & Walterum Prisones, qui fuerunt in custodiâ ejusdem Willielmi.

Et Gaufridum Sancmell' & Wilekinum filium Adæ, obsidem ipsius Adæ Dulaieuz' qui similiter fuerunt in custodiâ ejusdem Will' de Harecurt per præceptum nostrum.

Ipsumque Willielmum de eisdem obsidibus & prisonibus omnino quietavimus; & in hujus, &c.

Apud Corff' vicesimo octavo die Aprilis, anno regni nostri decimo sexto.

De salvo conductu pro oratore Regis Franciæ.

A. D. 1214.—An. 16 Johan.
Pat. 16 Joh. m. 4. in Turr. Lond.

KARISSIMO domino suo Philippo, DEI gratiâ, Regi Franc' J. eâdem gratiâ, Rex, &c.

Sciatis quod, si Petrus de Joiny ad nos venire voluerit in Angliam nobiscum locuturus, concessimus ei salvum & securum conductum in eundo & redeundo. Et, in hujus, &c. vobis mittimus.

Teste meipso, apud Rading' secundo die Maii, anno regni Regis decimo sexto.

W. Maucleri littera Regi de negotio baronum.

A. D. 1214. An. 16 Johan.
Ex Orig. in Turr. Lond.

REVERENDO domino suo Johanni, DEI gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, duci Normanniæ & Aquitaniæ, & comiti Andegaviæ, suus W. Mauclere semper valere, fidelis & devotus clericus, salutem, & cum debitâ subjectione semper fidele servitium.

Noverit excellentia vestra, domine reverende, quod, quamvis magnâ infirmitate in itinere essem detentus, tandem, DEI gratiâ, securus & incolumis, die Martis, proximo ante festum beati Mathiæ apostoli Romam veni, & inveni dominum Papam apud Lateranum.

Et eodem die accessi ad eum, & eum, ex parte vestrâ, cum debitâ reverentiâ salutavi, & litteras vestras porrexi; quas ipse benignè suscipiens, & diligenter inquisivit de statu vestro, ac de pace regni vestri: cum autem per responsionem meam intelligeret, quod omnia circa personam vestram benè haberent, multum gavisus est, gratias inde referens Altissimo.

Set postea, scilicet die Sabbati, proximo ante diem Cinerum, venerunt ad curiam Johannes de Rorcby clericus, Eustachius de Vescy, & quidam capellanus dictus de Paris, Johannes Sancti Osberti nomine, deferentes litteras magnatum Angliæ; super litteras illas in recessu latoris præsentium dominus Papa nondum audivit, & quid in litteris contineatur nondum plenè mihi constiterat.

Set hoc scio pro vero, sicut didici ex relatione domini Johannis de Calumpna, fidelissimi amici vestri, & relatione aliorum amicorum vestrorum, quod magnates Angliæ, scilicet Boreales, &, ut prædicti nuncii dicunt Papæ, omnes barones totius Angliæ instanter domino Papæ supplicant, quod, cum ipse sit dominus Angliæ, vos diligenter admoneret, &, si necesse fuerit, compellat, antiquas libertates suas, per cartas antecessorum vestrorum & proprio juramento vestro confirmatas, eis illæsas conservare.

Dicunt autem prædicti nuncii, quod cum vos à prædictis baronibus inde requisiti fueritis in Epiphania Domini apud London, spreto proprio sacramento vestro, non tantum libertates suas antiquas & consuetas eis concedere contemsistis, immo voluistis quod ipsi vobis permitterent, & etiam per cartas suas darent, quod nunquam de cætero tales libertates à vobis vel successoribus vestris exigerent; quod omnes barones, præter dominum Wynthon' & comitem Cestriæ, & Willielmum Briwer hoc facere renuerent.

Supplicant autem domino Papæ, quod super hiis eis provideret, cum satis constet ei, quod ipsi audacter pro libertate ecclesiæ ad mandatum suum se vobis opponerent, & quod vos annuum redditum domino Papæ & ecclesiæ Romanæ concessistis, & alios honores quos ei & Romanæ ecclesiæ exhibuistis, non sponte, nec ex devotione, imo ex timore, & per eos coactus fecistis.

Doleo autem, domine, quod tales rumores oportet me excellentiæ vestræ significare; set quia credo, quod expedit honori vestro, quod vobis super hoc cautè quam citius poteritis, provideatis, nullo modo ausus fui tacere.

Præterea sciatis, domine, quod multum desiderant amici vestri dominus camerarius, & dominus Johannes de Calumpna, quod vos domino Imperatori nepoti vestro efficax consilium impendatis.

Dicitur autem in curiâ, quod in bono statu esset si haberet pecuniam, quia multi de magnatibus Imperii, ad fidelitatem ejus redeunt. Et ut nobis quantum .... ipse dominus Monguntinus .... Fredericus vero G. pacem fecit cum Imperatore & est de familia ipsius, ut dicitur in curiâ.

Præterea sciatis, domine, ... treugarum querelæ .... quod pro reverentiâ vestrâ, tantam inveni gratiam tam in conspectu domini Papæ, quam in oculis omnium cardinalium quod dicitur in curiâ, quod non fuerit aliquis, &c. omnes cardinales qui .... uberius .... vestra gratiam inveniret .... qui & .... gratiam invenis .... domino Ph' de Colet, & fidelitatis .... pro amore vestro fecerunt: et sciatis quod dominus Papa & omnes cardinales doluerunt, quod non potui negotium meum, quod dicto Ph' de Colet per vestras ostenditur .... Et sciatis .... quod non habui adversarium in curiâ, sed quod potius in .... benignè dominus Papa.

Scribatur autem domino Papæ judicibus quod magister W. .... Miratur dominus Papa & amici vestri in curiâ, quod nuncii vestri ad curiam non venerunt, & consilio quantum audio, quod nisi ....

De treugis inter Regem & barones suos.

A. D 1214. An 16 Johan.

Pat. 16 Joh. n. 10. in Turr Lond.

REX Gaufrido de Barteny, salutem. Mandamus vobis quod, si venerabilis pater Stephanus Cantuariensis archiepiscopus vobis mandaverit, per literas suas patentes, quod treugas ceperit inter nos & barones nobis adversantes, usque ad diem Jovis proximam post festum sancti Dunstani, vel ulterius, tunc treugas illas teneatis.

Et in hujus rei, &c. vobis inde mittimus.

Teste meipso, apud Merleberg' decimo sexto die Maii, anno regni nostri xvj.

Eodem modo scribitur Johanni de Bâsingeburn, Falkesio de Breant, Hugoni de Boues' & Hugoni de Balliol. T. ut supra.

W. episcopus Coventr' & H. de Burgo missi ad cives London'.

A. D. 1214.—An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. p 1. n. 9. in Turr. Lond.

REX W. comiti Sarum fratri suo, majori, vicecomitibus & baronibus suis London' salutem.

Mittimus ad vos venerabilem patrem nostrum W. ep'um Coventr' & fidelem nostrum Hubertum de Burgo, seneschallum nostrum Pictaviæ, rogantes quatenus eos audiatis, & hiis quæ vobis dixerint ex parte nostrâ ad fidem & commodum nostrum fidem habeatis. Et in hujus, &c.

Teste meipso, apud Merleberg, xvij. die Maii, anno regni nostri decimo sexto.

De civitate London' inimicis Regis à civibus redditâ.

A. D 1214—An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh p. 1. n. 6. in Turr. Lond.

REX Rowland Blaot', salutem. Sciatis quod cives London' reddiderunt inimicis nostris civitatem London' die Dominicâ prox' ante festum s. Dunstani manè, spontaneâ voluntate.

Unde vobis mandamus, quatenus sine dilacione totum attractum quem habetis âpud Knapp, & quem alibi habere poteritis, attrahatis usque Bremble, & domum illam muniatis, sicut unquam melius poteritis, in castro illo moram facientes: domos autem de Knapp penitus diruatis. Et in hujus, &c.

Teste meipso, apud Frigidum Mantell, xviij. die Maii, anno regni nostri decimo sexto.

Contra cives London'.

A. D. 1214.—An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. p. 1. n. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, &c. Sciatis quod cives London' à nobis & servicio nostro & fidelitate nostrâ fraudulenter & seditiosè communiter recesserunt, & ideo vobis mandamus, quatinus cum ipsi vel ministri vel catalla eorum per vos transitum fecerint, eis omne malum & dedecus quod facere poteritis, faciatis, tanquam inimicis nostris.

Et in hujus, &c.

Teste apud Winton', xx. die Maii, anno regni nostri decimo sexto.

Litteræ Regis archiep' Cantuar' de castro Roffens'.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. p. 1. n. 2. in Turr. Lond.

REX, &c. domino Cantuar' Archiepiscopo, &c. Satis recolit prudentia vestra, ut credimus, qualiter de licentiâ & voluntate nostrâ commisimus fideli nostro Regin' de Cornhull castrum Roff' custodiend' qui juravit quod vobis castrum illud redderet de voluntate nostrâ ad Pasch' anno regni nostri decimo sexto. Postea convenit inter nos, sicut scitis, quod castrum illud remaneret in custodiâ ipsius Reginaldi usque ad Pasch' prox' post concilium generale Rom' & tunc vobis reddetur.

Cum igitur ad præsens castro illo indigeamus, paternitati vestræ duximus devotè supplicand' rogantes attentius, quatinus præcipere velitis prædicto Reginaldo, quod castrum illud sine difficultate liberet fidelibus nostris, quos ad vos mittimus; qui quidem securitatem vobis facient, quod castrum illud prædictum vobis reddent sine difficultate ad prædictum terminum; viz. ad proximum Pasch' post generale concilium, vel prius, si pax in terrâ nostrâ fuerit reformata.

Rogamus etiam vos, ut castrum illud interim sub protectione vestrâ consistat, ita quod per illud nullum malum vel dampnum nobis vel regno nostro eveniat.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus; volentes quod firmum sit & stabile quod prædicti fideles vobis facient, tam de securitate faciendâ, quam de castro prædicto ad prædictum terminum vobis reddendo.

Petimus autem super hiis vestræ beneplacitum voluntatis nobis litteratoriè, si placet, sub celeritate significari per præsentium latores.

Teste meipso, ap' Fernham, xxv. die Maii, anno regni nostri decimo sexto.

Litteræ Roberti de Corcun' apostol' sedis legati, Regi Angliæ missæ, de concilio convocando apud Burdegaliam.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Claus. 16 Joh. m. 24. d. in Turr. Lond.

JOHANNI, DEI gratiâ, Regi Angliæ, duci Normanniæ, comiti Andegaviæ & Aquitaniæ, domino Hiberniæ, Robertus servus crucis CHRISTI, divinâ miseratione, titl' Sancti Stephani in Monte Celio, presbiter cardinalis, apostolicæ sedis legatus, salutem temporalem & æternam.

Quanto vestrum in omnibus & vestrorum commodum desideramus, novit DEUS, & honorem, tanto diligentius ea quæ vobis, & vestris, & regno vestro credimus expedire, satagamus procurare; nec curavimus hactenus, vel curamus aliquid in vestrum præjudicium per suggestionem aliquorum attemptare; set jus vestrum & honorem secundum DEUM & justitiam, pro posse nostro, illæsum conservare.

Et, cum ad partes istas, cum magnis laboribus, omnibus aliis arduis negotiis omissis, accesserimus, ut vobis quædam secretius, ad utilitatem vestram & pacem terræ vestræ, proponamus, de pace vel treugis faciendis pariter tractaturi, regiam vestram excellentiam rogamus & monemus, quatinus apud civitatem Burdeg' nobis, in crastino Johannis Baptiste, personaliter occurratis, vel nobis significetis ubi possumus & debeamus vobis occurrere; volumus cum consilio vestro & aliorum prudentium, qui ibidem interent, ea quæ sunt pacis vel treugarum ordinare, & ea, quæ fuerint corrigenda, prout justum fuerit, corrigere competenter.

Et, cum ad conservand' honorem vestrum & vestros, quia sedis apostolicæ vos fecistis filios speciales, regnum vestrum protectioni domini Papæ supponentes; & ad diligendum vos naturaliter, quia de terrâ vestrâ sumus nati, obligati sumus & astricti, non possumus nec volumus aliquid contra vos minus injustè attemptare; set, quantum ad nos spectat, jus vestrum per omnia defensare.

Et, quia securum conductum, eundo & redeundo, omnibus ad consilium convocatis, principes & barones tenentur exhibere, sicut in aliis consiliis nostris exhibuerunt, ita volumus eundem conductum à vobis & vestris exhiberi.

Statuta in concilio apud Burdegaliam ordinata.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. m. 15. d. in Turr. Lond.

HÆC sunt statuta quæ venerabilis pater magister Rob' de Corcun' sacro-sanctæ Romanæ ecclesiæ tit' Sancti Stephani in Monte Celio presbiter cardinalis statuit, authoritate legationis suæ, in consilio celebrato apud Burdegal' cum aliis quæ in Franc' statuit.

Sicut præcipit dominus Papa in litteris suis de Judeis, ita fiat; ut, scilicet, barones & omnes qui tenent Judeos, compellant ipsos ad remittend' usuras crucisignatis: &, si ipsi hoc efficere contempnant, compellantur omnes mercatores, per censuram ecclesiasticam, ne aliquam communionem eis, aut in contractibus, aut in mercimoniis impendant, aut in aliis quibuslibet; si autem barones super hoc incorrigibiles inveniantur, censurâ simili percellantur.

Item, si barones vel quicunque alii per quadraginta dies, vel eo amplius, excommunicationem in eos latam sustinuerint, eorum subditi ab eorum fidelitate absolvantur, & eorum terræ interdicto supponantur; & nichilominus per eorum dominos & prælatos & communias totius provinciæ contra eos directas puniantur, eorum principe prius convento; feoda vero & terræ excommunicatorum in potestate dominorum suorum consistant, quousque injuriam passis & ecclesiæ ab eisdem satisfactum fuerit competenter.

Item non compellantur inviti, viduæ vel alii per principes ad matrimonia contrahenda.

Item nos autem innovamus, auctoritate legationis nostræ, excommunicationis sententiam in concilio Lateran' contra ruptarios, hæreticos, & murtrarios latam; eos & eorum omnes receptatores, fautores, tutores & defensores excommunicantes, sub pœnâ excommunicationis præcipientes ut per majores principes ad satisfactionem condignam cogantur. Et, auctoritate legationis nostræ, omnibus qui contra tales impugnandos cum armis insurrexerint, pro quâlibet die, à tempore à quo iter assumpserunt, sexaginta dies de injunctis sibi pœnitentiis misericorditer relaxamus.

Item de laicis, detentoribus decimarum, in suarum periculum animarum, statuta canonum renovamus, eos omnes excommunicationi supponentes donec eas restituerint in manus prælatorum suorum: si autem voluerint ad sinum ecclesiæ suæ redire & satisfacere, concedimus prælatis ut possint cum eis dispensare, ut, si in servitiis ecclesiæ devoti inveniantur, aut parati in succursum terræ sanctæ, remittant; sufficienter vero caveant quod statim, post decessum eorum, jam dictæ decimæ ad ecclesiam revertantur. Et cum Dominus dicat per Malachiam prophetam, Omnem decimationem inferte in horreum meum; & in evangelio, hoc oportet facere & illud non omittere, statuimus ut omnes decimæ minores & majores plenariè persolvantur, sublatâ illâ malignâ consuetudine quâ dicunt se absolvi, si persolverint undecimam vel duodecimam; & illâ sublatâ quâ dicunt, se non debere decimare antequam messores vel bipertitores vel terragitores partes suas non decimatas receperint.

Item statuimus, ne aliqui religiosi vel alii associent sibi principes, & eos faciant sibi decimarum suarum participes, ut sic, per secularem potestatem, faciant eos obtinere decimas, ab his subtractas per alios potentiores.

Addimus etiam, ut nullæ ecclesiæ conventuales, vel matrices, vel aliqui religiosi recipiant decimas à detentoribus decimarum sine consensu episcopi.

Attendentes autem devotionem & obedientiam karissimi nostri Johannis illustris Regis Angliæ, domini Hiberniæ, ducis Normanniæ, Aquitaniæ, & comitis Andegaviæ, nolumus quod, per hæc statuta nostra, vel alia, quæ fecerimus vice legationis in regno Franciæ, aliquid juris sui vel hæredum suorum depereat; set potius jura sua volumus per omnia conservari.

Et, in hujus rei testimonium, hæc statuta nostra eidem domino, sigillo nostro signata, habenda concessimus; ita scilicet quod non noceant sibi vel hæredibus suis.

Littera Innocentii III. Papæ de sententiâ, pro vitando grandi rerum dispendio & gravi periculo animarum, interdicti relaxandâ.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Mat. Paris p. 249. Lond. 1640.

INNOCENTIUS episcopus, &c. Venerabilis frater noster Johannes Norwicen' episcopus, & dilectus filius noster Robertus de Marisco archidiaconus Northumbriæ, & nobiles viri Thomas de Hundintuna & Adam nuncii carissimi in CHRISTO filii nostri Johannis Regis Angliæ illustris, ex unâ parte;

Magistri Simon de Langetuna, A. & G. clerici, nuncii venerabilis fratris nostri Stephani Cantuar' archiepiscopi, ex alterâ parte;

In presentiâ nostrâ constituti, asseruere concorditer & constanter, quod, pro vitando grandi rerum dispendio & gravi periculo animarum, expediebat quam plurimum tam regno quam sacerdotio, ut sine dilatione relaxetur sententia interdicti. Unde nos pro affectu paterno sollicitè inter eos ad salutem & utilitatem super his quæ pacis sunt cum illis tractavimus diligenter; et tandem, ipsis adquiescentibus, formam invenimus & statuimus infra scriptam.

Sane prædictus Rex tantam pecuniam archiepiscopo Cantuar' London' & Elyens' episcopis, vel aliis, quos ad hoc assignare voluerint, faciat assignari, (computatis his quæ idem Rex noscitur persolvisse) quod summa impleat quadraginta millia marcarum: quibus solutis, & cautione præstitâ inferius adnotatâ, protinus sublato cujuslibet appellationis & conditionis obstaculo, relaxes sententiam interdicti. Ac deinde singulis annis duodecim millia marcarum in duobus terminis, in commemoratione videlicet omnium Sanctorum sex millia marcarum, & totidem in festo Dominicæ ascensionis, apud ecclesiam Sancti Pauli London' eisdem faciat exhiberi, donec tota summa fuerit persoluta.

Et ad hoc fideliter exequendum, obligavit seipsum ipse Rex per proprium juramentum, & per litteras patentes sigillo suo communitas; necnon per fidejussionem Winton' & Norwicen' episcoporum; Cestrens' Winton' & Willielmi marescalli, comitum; ita quod tam hæredes ipsius Regis quam successores eorum tenebuntur astricti.

Quocirca per apostolica tibi scripta præcipienda mandamus, quatinus secundam formam præscriptam procedere non postponas; nisi de merâ & liberâ voluntate partes aliter duxerint componendum.

Datum Laterani.

De solutione duodecim mille marcar' singulis annis per Regem faciendâ, donec restitutio facta fuerit archiepiscopo Cantuar' & aliis.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Cart. 16 Joh. n. 67. in Turr. Lond.

EGO Johannes, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, præstito juramento, promitto quod tantam pecuniam in manus venerabilium patrum Stephani Cantuariensis archiepiscopi, & Gulielmi Londinensis, Hugonis Lincolniensis, ac Eustachii Elyensis episcoporum, vel eorum, quos ad hoc duxerint deputandos, restituam iis quibus facienda est restitutio, computatis illis quæ persolvi eidem archiepiscopo, & episcopis aut aliis hoc negotium contingentibus, de ipsius consilio vel mandato, quoad summam quadraginta millium marcarum complebo.

Quibus solutis, & cautione præstitâ inferius annotatâ, nec non relaxatâ sententiâ interdicti, deinde singulis annis duodecim millia marcarum in duobus terminis, commemoratione, videlicet, omnium Sanctorum sex millia, & totidem in festo Ascensionis, apud ecclesiam Sancti Pauli Londoniæ eisdem faciam exhiberi, donec tota summa fuerit persoluta, quæ, taxante summo Pontifice, declarabitur per inquisitionem de mandato ejus proinde faciendam.

Et, ad hoc fideliter exequendum, obligo me per proprium juramentum, ac per patentes litteras sigillo meo munitas, necnon per fidejussionem venerabilium patrum Petri Wintoniensis, & Johannis Norwicensis episcoporum, ac nobilium virorum Cestrensis & Wintoniensis comitum, & Willielmi Briwerr, & Willielmi marescalli comitis de Pembroc, si fuerit præsens in Anglia, vel comitis de Ferrariis, seu comitis Arundell, si dictus Willielmus marescallus forsitan absens fuerit, eorum juramentis & litteris roboratam; ita quod tam hæredes mei, quam successores eorum pari obligatione teneantur astricti.

Et, si forsitan quisquam de successoribus eorumdem vel nequiverint, vel noluerint ad hanc obligationem induci, ego alium idoneum fidejussorem constituam secundum formam inferius annotatam.

Actum autem est hoc apud Andegavum xvii. die Junii, anno regni nostri xvi. coram magistro Pandulfo domini Papæ subdiacono & familiari, ad hoc specialiter destinato, in præsentiâ venerabilium patrum,

Johannis Norwicensis & }
W. Andegavensis, } *episcoporum.*
Radulphi comitis Cestriæ,
Willielmi comitis de Ferrariis,
Magistri Alani & }
Walteri, } *Clericorum domini Cantuar' archiepiscopi.*
Reginaldi de Pontibus senioris,
Pegani de Rupeforti, &
Thomæ de Erdinton.

Willielmus comes de Ferrariis se constituit unum fidejussorum pro Rege.

A. D. 1214. An. 16 Johan. Pat. 16 Joh. m. 17. d. in Turr. Lond.

WILLIELMUS, comes de Ferrariis, omnibus præsens scriptum visuris, salutem in Domino.

Noveritis quod, cum dominus meus Johannes Rex illustris Anglorum, singulis annis, post relaxationem interdicti, duodecim millia marcarum, in duobus terminis, commemoratione, videlicet, omnium Sanctorum sex millia marc' & totidem in ascensione Domini, in manus venerabilium patrum Stephani Cantuar' archiep' Londoniensis, Eliensis ac Lincolniensis episcoporum, vel eorum, quos ipsi ad hoc duxerint deputandos, in ecclesiâ sancti Pauli London teneatur solvere, donec tota summa fuerit persoluta quæ, taxante summo Pontifice, declarabitur per inquisitionem de mandato ejus proinde faciendam; ego unà cum aliis quinque confidejussoribus, constitui me fidejussorem in solido pro ipso Rege, & hæredibus suis, per solempnem stipulationem promittens quod, si ipse, aut hæres suus, quod absit, in solutione antedictâ cessaverit, ego, infra quatuor menses postquam fuero ammonitus vel requisitus, sine dilatione & difficultate quâlibet, inde satisfaciam eisdem.

Pro quò observando obligavi me & omnia bona mea; renuncians in hoc privilegio fori & novæ constitutionis beneficio, omnique alii exemptioni mihi competenti vel competituræ.

Insuper, tactis sacrosanctis evangeliis, juravi in præsentiâ domini Pandulfi domini Papæ subdiaconi, & ejus familiaris ad hoc destinati, & J. Norwic, episcopi, Thomæ de Erdinton, & magistri Alani, & Walteri clericorum domini Cantuariensis archiepiscopi, me bonâ fide & sine fraude observaturum hæc omnia ante dicta.

Et, in hujus rei testimonium, huic scripto sigillum meum apposui.

Actum apud Rupem fortem, xvij. die Junii, anno regni Regis Johannis sexto decimo.

Notificatio legati Romani quod Rex Angliæ staret mandato Papæ, de castris in Agenn' & Caturcen'.

A. D. 1214. An. 16 Johan. Pat. 16 Joh. m. 17. d. in Turr. Lond.

ROBERTUS, servus crucis, &c. Noverit universitas vestra Johannem, illustrem Regem Angliæ, nobis nuncios fidelissimos, S. episcopum Petragoric, & G. de Nevill camerarium, & alios suos fideles cum litteris suis destinasse, nobis per eosdem significantem, quod paratus erat in omnibus stare mandato domini Papæ, & consilio ecclesiæ, de omnibus castris & villis ad cum pertinentibus in Agenn' & Caturcen' dioc.

Et in hujus rei testimonium ipsis nunciis dedimus litteras nostras patentes.

Dat' Burdeg' vi. kal' Julii.

Litteræ Regis baronibus Angliæ, quod in Pictaviam, in auxilium suum, venirent.

A. D. 1214. An. 16 Johan. Pat. 16 Joh. m. 15. n. 7. in Turr. Lond.

REX comitibus, baronibus, militibus, & omnibus fidelibus suis, per regnum Angliæ constitutis, salutem.

Sciatis quod sani sumus & incolumes, cunctaque, gratiâ Dei, apud nos prospera sint & jocunda.

Grates autem vobis referimus multiplices, qui milites vestros nobiscum misistis in servitium nostrum ad jura nostra tuenda & conquirenda.

Et rogamus attentissimè vos, qui nobiscum non transfretastis, quatinùs, sicut honorem nostrum diligitis, sine dilatione, ad nos veniatis in auxilium terræ nostræ conquirendæ (exceptis illis qui de concilio venerabilium patrum nostrorum domini P. Winton' episcopi, justic' Angliæ S. Norwic' episcopi, & magistri R. de maresc' & W. Briwer, & aliorum fidelium nostrorum, qui in Anglia moram sunt facturi) tantum inde facientes ut ad perpetuas vobis inde grates teneamur.

Siquis vero vestrûm estimaverit quod indignationem erga eum habuerimus, per adventum suum poterit emendari.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste meipso apud Rupellam xv. die Julii, anno regni nostri xvj.

De hominibus villæ Sancti Juniani benè tractandis.

A. D. 1214.—An. 16 Johan. Pat 16 Joh m. 14. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, &c. Mandamus vobis præcipientes quod tractetis villam sancti Juniani & dilectos homines nostros ejusdem villæ secundum consuetudines legitimas & libertates quibus .... usitatas tempore quo fuerunt in manu episcopi Limonic'.

Nec amplius eos gravetis nec eis injuriam in aliquo inferatis vel molestiam.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Nicort' xv. die Julii. Anno regni nostri sexto decimo.

Litteræ Regis justiciariis Angliæ de successibus suis in Pictavia.

A. D. 1214. An. 16 Johan. Mat. Paris p 248. Lond. 1640

JOHANNES, Dei gratiâ, &c. Sciatis quod, cum instaret terminus treugarum, quas concesseramus comitibus Marchiæ, & de Augi, nec invenissemus in eis pacem nobis expedientem, transtulimus in die Veneris, proximâ ante Pentecosten, cum exercitu nostro usque Micrevent, castrum Gaufridi de Lezinan: &, licet crederemus quod capi non possit per insultum, in crastino tamen, in vigiliâ sanctæ Pentecostis, solo insultu à mane usque ad horam primam illud cepimus violenter.

Die vero Pentecostes, obsedimus aliud castrum ipsius Gaufridi, quod Novent dicitur; incluso in eo ipso Gaufrido cum duobus filiis suis: et cum jam per tres dies usi fuissemus continuâ petrariarum nostrarum verberatione, in tantum ut immineret nobis opportunitas captionis ipsius castri, venit ad nos comes de Marchia, efficiens quod dictus Gaufridus se reddidit in misericordiam nostram, cum duobus filiis suis, & castro suo, & omnibus quæ in eo erant.

Et, dum adhuc ibi fuimus, nunciatum fuit nobis quod filius Regis Franciæ Lodowicus, quoddam castellum ipsius Gaufridi obsiderat, quod Muneuntur dicitur. Quibus auditis, nos statim versus partes illas divertimus, ut ei occurreremus: ita quod in die Sanctæ Trinitatis fuimus apud Parthenai; ubi comes de Marchia, & comes de Augi ad nos venerunt cum dicto Gaufrido de Lezinan, facientes nobis homagium & fidelitatem.

Et quia prius tractatum erat inter nos & comitem Marchiæ, de filiâ nostrâ Johanna, filio suo dandâ in uxorem, id ei concessimus; licet Rex Francorum eam ad opus filii sui peteret, sed fraudulenter; memores enim fuimus neptis nostræ, Lodovico filio Franciæ Regis datæ; & illius rei eventûs. Sed utinam det nobis Deus majorem de hoc maritagio proventum, quam de illo fuimus consecuti.

Nunc autem, gratiâ Dei, data est nobis opportunitas, ut extra Pictaviam in capitalem inimicum nostrum Regem Francorum insurgamus; & hæc vobis mandamus, ut de successibus nostris gaudeatis.

Teste meipso, apud Parthenai, anno regni nostri decimo sexto.

Rex in protectionem suam suscipit Kathel', Regem Connoth, in Hybernia.

A. D. 1214. An. 16 Johan. Pat. 16 Joh. m. 13. n 2. in Turr. Lond.

REX justiciario suo Hiberniæ, & omnibus ballivis & fidelibus suis, &c.

Mandamus vobis quod manuteneatis, & protegatis, & defendatis dilectum nostrum Kathel Regem Connoth, & omnes res & possessiones suas in partibus vestris; nec ei, vel suis inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam vel gravamen; nec aliquid sinistrum de eo credatis ex suggestione inimicorum suorum, quamdiù nobis fideliter existet.

Quia ipsum, & omnia sua in protectionem & defensionem nostram suscepimus, quamdiu nobis fideliter servierit.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste meipso, apud sanctum Maxent' vicesimo tertio die Augusti, anno regni nostri decimo sexto.

Mandatum est H. Dublin' archiepiscopo quod emat escarlettas, quantum viderit expedire, ad robas dandas regibus Hiberniæ & aliis fidelibus domini Regis.

Per Amfrm' de Den'.

De treugis per quindecim dies Franciæ Regi concessis.

A.D. 1214. An. 16 Johan. Claus. 16 Joh. m. 21. d. in Turr. Lond.

VENERABILI patri & amico in CHRISTO karissimo, magistro Roberto titl' Sancti Stephani in Celio Monte presbitero cardinali & apostolicæ sedis legato, Johannes eâdem gratiâ, &c.

Requisiti à baronibus nostris, ad instantiam vestram, ut treugas concedamus per novem dies, infra quos nullum malum vel dampnum terræ Regis Franciæ per nos vel nostros inferretur, ut liberius interim præsentiam Regis Franciæ adire possitis ad tractand' de pace inter nos & ipsum reformandâ, habito cum baronibus nostris colloquio, de eorum consilio treugas illas concedimus à die Dominicâ proximo post decollationem sancti Johannis Baptistæ, anno regni nostri decimo sexto, usque in quindecem dies duraturas, hoc modo.

Quod securos nos faciatis, per litteras vestras patentes, quod, infra hos quindecim dies nullum malum vel dampnum nobis, vel imprisiis nostris eveniet per Regem Franciæ vel suos : et, si quod fortè dampnum nobis vel nostris imprisiis evenerit interim per ipsum vel suos, vos sufficienter id nobis emendari facietis.

Et, insuper, impetretis nobis, si possitis, litteras Buchard' de Marly patentes, & idem testificantes : veruntamen, si illas habere non possitis, contenti erimus solummodo litteris vestris prædictis.

Teste meipso, apud Parten' xxxi. die Augusti.

De colloquio inter Reges Angliæ & Franciæ habendo.

A. D. 1214.—An. 16 Johan. Claus. 16 Joh. m. 21. d. in Turr. Lond.

REX domino legato Franciæ. Mittimus ad vos dilectum clericum nostrum Walterum Mauclerc' rogantes quatenus fidem adhibeatis his, quæ vobis dixerit ex parte nostrâ, super verbis secretis habitis inter vos & nos, & de treugis, & com' de Enevers ; & de colloquio habendo inter nos & Regem Francorum.

Teste meipso, apud Parten' xxxi. die Augusti.

De comite Enevers ; quod Rex Franciæ non illum dampnat.

A.D. 1214.—An. 16 Johan. Claus. 16 Joh. m. 21. d. in Turr. Lond.

REX domino legato, &c. Rogamus vos affectuosè quatenus, pro amore nostro, pacem habere faciatis comiti de Enevers ; ita quod Rex Franciæ non illum dampnat ; causam defensionis prætendentes in hoc quod cruce signatus est.

Si vero idem Rex, ob hanc causam, desistere noluerit, & idem comes coram vobis confessus fuerit quod imprisius noster sit, ipsum infra treugas nostras, si quo modo fieri possit, recipi faciatis.

Teste ut supra.

De conventione factâ inter dominum Regem & comitissam Engolism'.

A. D. 1214. An. 16 Johan. Pat. 16 Joh. m. 12. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Petro de Maulay, &c. Sciatis quod convenit inter nos & comitissam Engolism' quod dabimus ei, per annum, quingentas libras Pictavienses, pro dote suâ quæ eam contingit de Com' Engolism ; ita quod denarios, quos inde percipere debet infra quinque annos sequentes, scilicet, duo millia & quingentas libras Pictavienses, præ manibus solvi faciemus fratri Gerardo Brochard, reddendas eidem comitissæ infra quinque annos, scilicet, quolibet anno quingentas libras.

Et ideo vobis mandamus, quod illa duo millia & quingentas libras Pictavienses eidem fratri Gerardo Brochard, sine dilatione, pacari faciatis, in valore sterlingorum.

Inspiciatis etiam scriptum, signatum sigillis magistri R. de Marisco, & majoris Rupellæ, de pecuniâ liberatâ fratri Boes præceptori domûs Militiæ Templi Rupellæ, quam comes Augi percipere debet pro comitatu Augi ; &, si contineatur in scripto illo, quod prædictus frater Boes receperit in valore sterlingorum triginta millia librarum Pictaviensium, quas dictus comes percipere debet pro comitatu illo infra quinque annos, scilicet, quolibet anno sex millia librarum, sustineatur ita ; si vero summa illa prædicto fratri Boes persoluta non fuerit, quod ei inde restat reddendum, eidem sine dilatione persolvi faciatis, & scriptum illud sub sigillo vestro nobis destinetis.

Recipiatis etiam ab eodem fratre Boes litteras suas patentes, testificantes quod prædicta duo millia marcarum, & quingentas libr' Pictavienses, solvend' dictæ comitissæ in valore sterlingorum, receperit ; in quibus etiam confiteatur quod, si fortè præfata comitissa in fata concesserit, infra dictos quinque annos, ipse de prædictâ pecuniâ illâ, quam dicta comitissa non perceperit, nobis respondebit.

Teste meipso, apud Sanctum Maxent' sexto die Septembris.

De excambio faciendo inter Will' comitem Saresberiensem in Francia captivum, & Robertum filium Roberti comitis de Driwes, in carcere detentum à Rege Angliæ.

A. D. 1214. An. 16 Johan. Pat. 16 Joh. m. 3. d. in Turr. Lond.

VENERABILIBUS in CHRISTO patribus domino N. DEI gratiâ, Tuscul' episcopo, apostolicæ sedis legato, domino Steph' Cantuar' archiepiscopo, totius Angliæ primati, & sancte Romanæ ecclesiæ cardinali, domino Petro Winton' episcopo justiciario Angliæ, ceterisque Angliæ episcopis, comitibus simul & baronibus suis Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Significavit nobis dilectus frater noster W. comes Sarr' detentus in vinculis à Rege Franciæ, quod penitus liberabitur ab incarceratione, & liber regredietur, si Robertum filium Roberti comitis de Driwes, quem nos captum tenemus, pro eo liberum abire promiserimus.

Et, quoniam idem Robertus consanguineus est dicti Regis Franciæ, ipsum nullatenus, absque consiliis vestris, nolumus, nec volumus liberare : maximè cum detur nobis intelligi quod, si idem Robertus, liberatus vinculis, ad partes suas remeasset, comes Boloniæ morti traderetur, & comes Flandriæ nunquam à prisonâ exiret, quod nobis nullatenus ad commodum cederet vel honorem.

Mandamus igitur vobis quatinus super hiis consilium nobis, fideliter impendatis.

Sciatis autem quod tractatum est nobiscum, de prædictis comite Sarr' & Roberto de Driwes, dimittendis per obsides usque ad terminum competentem ; infra quem revertentur in prisonam in quâ fuerunt prius : set de liberatione eorum certa nichil faciemus, donec vestrum inde habuerimus consilium ; quod eo citius nobis, per latorem præsentium Oliverum filium nostrum, significare velitis per litteras vestras patentes.

Teste meipso, apud Sanctum Maxent' sexto die Septembris.

Quod Johannes Rex ratas habebit treugas, cum Rege Franciæ capiendas.

A. D. 1214.—An. 16 Johan. Pat. 16 Joh. m. 13. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod id, quod abbas Westmon' frater Will' Cadel' magister Militiæ Templi, frater Gerard' Brochard', R. comes Cestr' frater Alanus Martell, Hubertus de Burgo senescallus Pictaviæ, Regin' de Pontibus, Eymericus de Rupe-forti facient de firmis treugis capiendis inter Regem Franciæ & nos, ratum & gratum habebimus.

Teste meipso, apud Partiniac' decimo tertio die Septembris, anno regni nostri decimo sexto.

Carta Philippi Regis, de treugis cum Johanne Rege Angliæ factis.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Vid. Præfat. hujusce operis.

PHILIPPUS, DEI gratiâ, Francorum Rex, omnibus ad quos litteræ præsentes pervenerint. Noveritis quod nos Joanni Regi Angliæ & hominibus, & imprisiis suis, qui apertè guerraverunt pro ipso de hâc ultimâ guerrâ, usque ad diem Jovis proximam post exaltationem Sanctæ Crucis in Septembre dedimus rectas treugas de nobis & hominibus, & imprisiis nostris, qui apertè guerraverunt usque ad instans Pascha, quod erit anno Domini MCCXV. Et ab eodem Pascha in quinque annos continuos & completos.

Salvis tamen nobis prisonibus nostris, quos penes nos habemus: & salvo juramento quod villæ Flandriæ & Haynoniæ, & milites & alii homines Flandriæ & Haynoniæ nobis fecerunt: & salvis similiter prisonibus quos Joannes Rex Angliæ habet penes se.

Nos autem, & homines nostri, & imprisii erimus in eâdem teneturâ, in quâ eramus prædictâ die Jovis, in quâ data est ista treuga.

Et Joannes Rex Angliæ, & homines & imprisii sui similiter erunt in eâdem teneturâ, in quâ erant prædictâ die Jovis, usque ad prædictos quinque annos completos.

Nullus multrarius, aut aliquis, qui fuerit forbannitus à nobis à tempore alterius treugæ, inter nos & prædictum Regem Angliæ dudum factæ, poterit intrare in terram nostram, infra prædictum terminum, nisi de voluntate nostrâ.

Neque similiter multrarius, aut aliquis forbannitus ab ipso Rege Angliæ, poterit intrare terram suam, infra prædictum terminum, nisi de voluntate ipsius Regis Angliæ.

Si autem aliquis, cujus terram habemus in manu nostrâ, venerit in terram nostram pro suo negotio, per eam poterit transire, sed in eâ morari non poterit, nisi habet rectum essonium, præterquam ad portum maris, ubi licitè poterit ventum expectare per tempus competens.

Si quis de comitatu Andegaviæ vel Britanniæ, qui dictâ die Jovis datæ treugæ adhæreret Joanni Regi Angliæ, faciendo guerram apertè contra nos, & ipsum manifestè juvando, voluerit intrare comitatum Andegaviæ vel Britanniæ, & ibi morari infra terminum treugæ prætaxatum; si sit de comitatu Andegaviæ, senescallo Andegaviæ, si sit de comitatu Britanniæ, comiti Britanniæ faciet competentem securitatem, quod nullum malum ipsis, vel terris eorum, per eum eveniet.

Et si aliquis de Pictav' qui prædictâ die Jovis adhæreret nobis, faciendo guerram apertè contra Johannem Regem Angliæ, & juvando nos apertè contra ipsum, vellet intrare terram ipsius Joannis Regis Angliæ in Pictav' ipse faciet competentem securitatem senescallo Pictaviæ, quod nullum malum Joanni Regi Angliæ & terræ suæ de Pictavia per eum eveniet.

Isti sunt dictatores & emendatores hujus treugæ inter nos & Joannem Regem Angliæ, Hubertus de Bore senescallus Pictavensis, Reginaldus de Pontibus, abbas sancti Joannis Angeliac' & decanus Xantonensis, ex parte Regis Angliæ.

Ex parte vero nostrâ, Petrus Savarici, Guido Turpini, abbas majoris monasterii, & Gaufridus archidiaconus Turonensis.

Et omnes isti juraverunt, bonâ fide, quod, si contingeret aliquem ex eis decedere, aut infirmari, aut à nobis, vel à Joanne Rege Angliæ revocari infra prædictum terminum; ipsi bonâ fide eligent, & ponent alium in loco illius ad hoc idoneum.

Quicquid autem quinque, aut plures ex prædictis dictatoribus de interceptionibus, hinc indè factis, per sacramentum suum dixerint & ordinaverint, tam nos quam prædictus Rex Angliæ tenebimus.

Et, si per ipsos dictatores treugæ emendari non poterint, nos illud bonâ fide emendari faciemus infra sexaginta dies, postquam dicti dictatores dictum suum dixerint, & illud nobis significaverint.

Isti autem dictatores hujus treugæ, pro discordiis & interceptionibus emendandis, quæ fortè orientur in Pictavia, in comitatu Andegaviæ, vel Britanniæ, & in Turonia, convenient apud abbatiam monialium de Fulcherosis juxta Passavant; & pro aliis interceptionibus, quæ fient in Bituresio, in Alvernia, in comitatu Marchiæ, & in Lemovicio, inter Agurandas & Cuson castrum com' Marchiæ.

De malatoltâ, quam Joannes Rex Angliæ & sui imposuerunt, & capiunt, sic erit; si Joannes Rex Angliæ & sui voluerint eam quittare & dimittere, nos eam similiter quittabimus & dimittemus: quantum autem Joannes Rex Angliæ & sui de ipsâ malatoltâ levaverint & ceperint, nos similiter & nostri tantundem de illâ levabimus & capiemus.

Fredericus Rex Romanorum & Siciliæ erit in istâ nostrâ treugâ, si voluerit, & Rex Otho similiter erit in treugâ Regis Angliæ, si voluerit: &, si alter illorum noluerit esse in treugâ, nos poterimus juvare Fredericum in imperio, & Rex Angliæ Othonem in imperio similiter, absque meffacere, & absque faciendo guerram inter Joannem Regem Angliæ & nos de terris nostris.

Hanc autem treugam bonâ fide tenendam juraverunt Ursio Cambellanus in animam nostram, & omnes alii qui subscribuntur, pro se unusquisque de mandato nostro: scilicet,

Gaulcherus comes Sancti Pauli	*Buchardus de Marliaco.*
Robertus comes de Alenzon.	*Johellus de Meduana.*
Guido de Dampetra.	*Hugo de Bauceio.*
Guillelmus de Barris.	*Guido Senesbaldus.*
Guillelmus de Calviniaco.	*Americus de Credona.*
Theobaldus de Blazon.	*Giraldus Belois.*

Actum apud Chinonem anno Domini MCCXIV, mense Septembris, die Jovis proximâ sequenti post exaltationem Sanctæ Crucis.

Die Jovis proximâ ante festum Omnium Sanctorum, anno regni nostri xvj. liberatum fuit domino Wintoniensi episcopo scriptum treugarum, captarum inter dominum Regem & Regem Franciæ, & sigillatum est sigillo Regis Franciæ.

Conventio facta inter Johannem Regem Angliæ & H. comitem Marchiæ & alios, per quam prædictus Rex tenetur tradere Johannam filiam suam Galfrido filio dicti comitis, in uxorem.

A. D. 1214. An. 16 Johan.

Cart. 16 Joh. m. 11. in Turr. Lond.

HÆC est concordia facta inter dominum Regem Angliæ Johannem, & H. comitem Marchiæ, & R. comitem Augi, & Galfridum de Lysignan, scilicet, quod dominus Rex dedit Johannam filiam suam, genitam de Ysabella uxore suâ, filiâ comitis Engolis' Galfrido de Lysignan, filio H. comitis Marchiæ, in uxorem; & eam tradidit custodiendam in custodiâ comitis Marchiæ & Hugonis de Lysignan filii sui.

Dedit autem idem dominus Rex eidem Hugoni duo millia libratarum terræ Pictaviensium, assignanda ei in Pictavia, Andegavia & Toronia, in maritagium cum prædictâ filiâ suâ.

Quousque autem assignata fuerint ei prædicta duo millia librat' terræ, habebit idem Hugo interim de ballivâ domini Regis Xancton cum pertinentiis, & Olerim cum pertinentiis; exceptis baronibus & homagiis eorumdem, & omnibus quæ ad barones pertinent.

Et, cum dominus Rex perquisierit terram in prædictis locis, & eis assignaverit in maritagium prædictum, tantum revertetur ad dominum Regem de terrâ Xancton & Olerim, quantum ei assignaverit modo prædicto.

Si vero contigerit quod Hugo de Lysignan moriatur antequam predicta Johanna, filia domini Regis, hæredem habeat ab eodem Hugone, prædicta filia, cum terris preassignatis, reddetur domino Regi, vel hæredi suo: &, si prædicta filia moriâtur sine hærede, simili modo revertantur predictæ terræ domino Regi vel hæredi suo.

Et de hoc fecerunt H. comes Marchiæ & G. filius suus dominum Regem securum per R. comitem Augi, & A. vicecomitem Towarc' & per alios de suis quos dominus Rex habere voluerit.

Hugoni verò Bruno, comiti Marchiæ, remanebit totus comitatus Marchiæ & hæredibus suis integrè cum omnibus pertinentiis suis, & inde homagium fecit domino Regi.

Dominus autem Rex reddidit comiti Augi castrum de Hasting & Tykhill cum pertinentiis, & totum jus Aliciæ uxoris suæ, filiæ comitis Augi; &, pro terrâ suâ Normanniæ, quam Rex Franc' ei abstulit, tradet in manus fratrum Militiæ Templi de pecuniâ suâ, ad reddend' prædicto comiti Augi, per terminos, quantum prædicta terra valet per annum, per æstimationem prædicti comitis Augi, & Cestr' & Ferrar' comitum, & vicecomitis Towarc' & Hugonis de Gornaco; donec dominus Rex terram ipsius perquisierit, cum auxilio prædictorum comitum Marchiæ & Augi, & illam ei reddiderit.

Dominus etiam Rex reddidit Galfrido de Lysignan totam terram suam in comitatu Pictaviæ, & omnes milites, tam ex parte domini Regis, quam ex parte prædictorum comitum recuperabunt omnes terras suas quas amiserunt per guerram, unde seisiti fuerunt tempore quo guerra incepit.

Et siquis dixerit, quod seisitus fuit de terrâ aliquâ in initio guerræ, & per probos homines convictus fuerit quod inde seisitus non fuerit, jus inde habebit in curiâ domini Regis; exceptis illis de quibus convenit inter dominum Regem & comitem Augi, & excepto Willielmo Maingod de jure quod petit in Vovent, unde Galfr' de Lysignan dabit excambium ad valentiam illius terræ in Zuchi & Cygome, si prædictus Willielmus voluerit, & dominus Rex dabit prædicto Galfrido excambium ad valentiam illius terræ.

Et, si voluerit, treugæ erunt inter ipsum, & G. de Lysinnam, usque ad festum sancti Michaelis, anno regni ejusdem domini Regis xvj. Et, post illud festum, jus sit inter ipsos, in curiâ domini Regis, pro quanto jus habere debent.

Domino vero Regi remanebit totus comitatus Engolism' integrè cum castro de Toure; &, pro duobus castris de Butevill & Castro novo, dabit dominus Rex excambium, in terrâ vel pecuniâ, comiti Marchiæ per consilium comitis Augi & vicecomitis Towarc' qui dominum Burdegalensem archiepiscopum ad hoc vocabunt.

Et terras, quas idem dominus Rex & antecessores sui dederint prædictis comitibus Marchiæ, & Augi, & G. de Lysinnam, idem dominus Rex eis warrantizabit.

Ad majorem autem hujus rei securitatem isti subscripti, ex parte domini Regis, juraverunt quod conventionem prædictam fideliter tenebunt, & bonâ fide, & pro posse suo dominum Regem facient tenere, sine ipso guerrando, scilicet, R. comes Cestr', W. comes de Ferrar', A. vicecomes Thoarc', S. de Malo-Leone, Hugo de Thoarc', A. de Rupe-forti, Hugo de Gournay, Galfridus de Tannay, Regin' de Pont Senior, Kalo de Rupe-forti, A. de Rupe Eschiward, Thebbald Crespin, & Hubert de Burgo.

Ex parte vero comitis isti subscripti juraverunt, quod conventionem istam fideliter tenebunt & bonâ fide, & ipsos comites fideliter pro posse eam tenere facient sine ipsis guerrando, scilicet, A. vicecomes Thoarc', R. comes Augi, G. de Lisignan, A. de Rupe Eschiward, A. Brunus, S. de Sunalis, E. de la Verne, W. de Mevri, H. Miche, Petrus Fernecart, Willielmus de Pychemum, Hugo de Naise, Petrus de Menterol, Americus de Cusac.

Literæ Regis sorori suæ Reginæ Berengariæ.

A. D. 1214. An. 16 Johan. — Claus. 16 Joh. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX sorori suæ illustri Reginæ B. salutem. Suscepimus nuncios vestros, præsentium latores, per quos voluntatem nostram vobis significamus super hiis quæ nobis significastis; à quibus etiam securitatem cepimus quod ea, quæ prolocuta sunt inter nos & ipsos, nulli revelabuntur nisi vobis; acceptâ etiam securitate à nobis, quod nulli alii per nos revelabuntur, si ea non acceptaveritis.

Formam autem rei prolocutæ inter nos & ipsos, scriptam, & sigillo nostro sigillatam, per manus eorundem nunciorum & vestram, in custodiam Templar' commisimus apud Havering j. die Novembris.

Ne Rex Angliæ aliquid incommodi patiatur, propter discordiam, jam tandem inter illum & barones sopitam.

A. D. 1214. An. 16 Johan. — Ex Orig. in Turr. Lond.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio nobili viro Eustachio de Vesci, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum per illius gratiam, qui fecit utraque unum, discordantes parietes copulans in se lapide angulari, sit omnino sopita discordia quæ olim inter regnum & sacerdotium in Anglia vertebatur, occasione cujus confœderationes & conjurationes contractæ fuisse dicuntur; quia pace redditâ & concordiâ reformatâ, cum causâ cessare debet effectus, comitibus, baronibus, & aliis nobilibus per Angliam constitutis dedisse meminimus in mandatis, ut in fidelitate charissimi in CHRISTO filii nostri Johannis illustris Regis Anglorum & hæredum ejus, sincero corde & puro animo perseverare deberent, tales se circa devotionem ipsius per omnia exhibendo, quod tam à nobis quam ab ipso possent merito commendari.

Ut igitur mandatum illud majoris roboris consequatur effectum, nobilitati tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus, prætextu confœderationum & conjurationum illarum, in solicitudine regiâ nullius difficultatis opponas obstaculum; justiciarios & alios officiales Regis ejusdem, nec per teipsum impediens, nec patiens, quantum in te fuerit, per alios impediri, quo minus commissa ipsis officia efficaciter exequantur.

Dat' Lateran' nonis Novembris, pontificatûs nostri anno xvij.

De hæreticis in Vasconia extirpandis.

A. D. 1214. An. 16 Johan. — Pat. 16 Joh. m. 10. in Turr. Lond.

REX, &c. R. de Pontibus, senescallo Wasconiæ, salutem.

Audivimus quod de novo in terrâ nostrâ, cepit, in partibus Wasconiæ, detestanda hæreticorum quorundam pullulare perfidia; quæ, cum fidelibus sit omnibus odibilis & inimica, nobis tamen, ad præsens, restat à finibus nostris & nostrorum præ cæteris extirpanda; ne in terrâ nostrâ & dominio nostro malitiæ recipiatur alicujus exordium, per quod in posterum possit universitati fidelium provenire dispendium.

Vobis igitur in fide, quâ nobis tenemini, mandamus, sicut nos diligitis, & ne pro defectu vestri dampnum, quod absit, aliquatenus incurramus, ne ipsorum etiam hæreticorum nequitiæ videamur sequaces & participes, quatenus cum omni posse vestro, quâlibet occasione & dilatione postpositis, qui sint, vel per quos hujusmodi malitia fuerit de novo suborta, efficaciter & diligentissimè inquiratis, eosque, cum ipsorum detestabili nequitiâ, funditus confundendo, penitus extirpare curetis.

Mandavimus etiam per litteras nostras magistro P. de Bevenent, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali & apostolicæ sedis legato, attentius exorantes, quod nobis, ob reverentiam DEI, & dilectionis nostræ obtentu, ad hujusmodi negotii consummationem efficaciter consulat, & sit in auxilium, &, ad ipsorum nequitias viriliter eradicandas, sollicitudinem adhibere studeat efficacem.

Teste meipso, apud Novum Templum London' xx. die Novembris.

Litteræ Regis, quibus jus patronatûs episcopatûs Roffensis archiepiscopo Cantuar' concedit.

A. D. 1214.—An. 16 Johan. — Lib. MS. Cant. Archiep. f. 14. n. 26.

JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominis Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, priori & monachis Roffens' & militibus & liberè tenentibus de episcopatu Roffens' salutem.

Sciatis quod reddidimus venerabili patri nostro domino Stephano Cantuar' archiep'o jus patronatûs episcopatûs Roffens' cum omnibus pertinenciis suis, tanquam jus suum. Et ideo vobis mandamus, quod ei tanquam domino & patrono ejusdem episcopatûs sitis intendentes in omnibus.

In hujus autem rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso, apud Novum Templum London' xxij. die Novembris, anno regni nostri xvj.

Quod obsides Lewlini, ad petitionem uxoris suæ, filiæ nothæ Regis, reddantur nuncio suo.

A. D. 1214.—An. 16 Johan. — Pat. 16 Joh. m. 9. in Turr. Lond.

REX Engel' de Cygon', salutem. Sciatis quod ad petitionem filiæ nostræ, uxoris Lewlini, reddidimus eidem Lewlino Keuvret, Bleum' Thegwaret, & Merwyth, obsides ipsius Lewlini.

Et ideo vobis mandamus quod illos certo ejus nuncio, has litteras nostras patentes deferenti, liberetis.

Teste meipso, apud Munem' xviij. die Decembris.

Rex concedit quod liberæ sint in perpetuum electiones quorumcumque prælatorum in ecclesiis regni Angliæ; petitâ tamen à Rege prius licentiâ eligendi.

A. D. 1215. An. 16 Johan. — Ex authent. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

JOHANNES, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Yberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, & militibus, ballivis, & omnibus, has litteras visuris, salutem.

Quoniam inter nos, & venerabiles patres nostros Stephanum Cantuariensem archiepiscopum totius Angliæ primatem, & sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalem, Willielmum Londoniensem, Eustacium Elyensem, Egidium Herefordensem, Jocelinum Bathoniensem & Glastoniensem, & Hugonem Lincolniensem, episcopos, super dampnis & ablatis eorum, tempore interdicti, per DEI gratiam, de merâ & liberâ voluntate utriusque partis, plenè convenit, volumus non solum eis quantum, secundum DEUM, possumus satisfacere, verum etiam toti ecclesiæ Anglicanæ salubriter & utiliter in perpetuum providere.

Inde est quod, qualiscumque consuetudo temporibus nostris & prædecessorum nostrorum hactenus in ecclesiâ Anglicana fuerit observata, & quicquid juris nobis hactenus vendicaverimus in electionibus quorumcumque prælatorum, nos, ad ipsorum petitionem, pro salute animæ nostræ, & prædecessorum ac successorum nostrorum Regum Angliæ, liberaliter, merâ & spontaneâ voluntate, de communi consensu baronum nostrorum, concessimus & constituimus, & hâc præsenti cartâ nostrâ confirmavimus, ut de cætero, in universis & singulis ecclesiis & monasteriis, cathedralibus & conventualibus, totius regni nostri Angliæ, liberæ sint in perpetuum electiones quorumcunque prælatorum majorum & minorum; salvâ nobis & hæredibus nostris custodiâ ecclesiarum & monasteriorum vacantium, quæ ad nos pertinent.

Promittimus etiam, quod nec impediemus, nec impediri permittemus per nostros, nec procurabimus quin, in singulis & universis ecclesiis & monasteriis memoratis, postquam vacaverint prælaturæ, quandocumque voluerint, liberè sibi præficiant electores pastorem; petitâ tamen prius à

nobis & hæredibus nostris licentiâ eligendi, quam non denegabimus nec differemus.

Et, si forte, quod absit, denegaremus vel differremus, nichilominus procedent electores ad electionem canonicam faciendam; & similiter post celebratam electionem noster requiratur assensus, quem non denegabimus nisi aliquid rationabile proposuerimus, & legitimè probaverimus propter quod non debeamus consentire.

Quare volumus & firmiter jubemus, nequis, vacantibus ecclesiis vel monasteriis, contra hanc nostram concessionem & constitutionem in aliquo veniat, vel venire præsumat: siquis vero contra hoc aliquo umquam tempore venerit, maledictionem Omnipotentis Dei & nostram incurrat.

Hiis testibus,

P. Wintoniensi episcopo.	*W. comite de Ferrariis.*
W. Marescallo comite Pembroc.	*W. Briwerr'.*
W. comite Warennæ.	*W. filio Geroldi.*
R. comite Cestriæ.	*W. de Cantilupo.*
S. comite Wintoniæ.	*H. de Nevill'.*
G. de Mandevilla comite Gloucestriæ & Essexiæ.	*Roberto de Verê.*
	W. de Hunteingefeld.

Datum per manus Magistri Ricardi de Mariscis cancellarii nostri, quinto decimo die Januarii, apud Novum Templum London', anno regni nostri sexto decimo.

Littera Regis Lewelino principi Walliæ.

A. D. 1215.—An. 16 Johan.

Claus. 16 Joh. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX dilecto filio suo Lewelino, salutem. Mittimus ad vos venerabilem patrem dominum W. Coventr' episcopum, & fideles nostros Gilebertum filium Reinfr' Ph' de Ozeb' justic' Cestr' & Henr' de Erdington clericum, rogantes quatenus ad diem, quem vobis scire facient, occurratis eis apud Ruth, vel apud Crucem Griffin' locuturi cum eisdem, quibus fidem adhibeatis super hiis, quæ vobis dixerint ex parte nostrâ, ad fidem, commodum, & honorem nostrum.

Sciatis autem quod, nisi per vos steterit, nos & vos boni amici erimus ad invicem.

Et in hujus, &c. Teste apud turrim London', ij. die Martii.

Bulla Innocentii III. Papæ Cantuar' archiepiscopo & clero Angliæ, de reformandâ inter Regem & barones discordiâ; necnon de cassando quascunque conjurationes & conspirationes.

A. D. 1215. An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. p. 1. m. 1. d. in Turr. Lond.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus S. Cantuariensi archiepiscopo, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali, & suffraganeis ejus, salutem & apostolicam benedictionem.

Mirari cogimur & moveri, grave gerentes plurimum & molestum, quod cum inter vos & karissimum in Christo filium nostrum Johannem Regem Angliæ illustrem, pax ad honorem Dei & ecclesiæ sit feliciter reformata, dissensiones inter ipsum & quosdam magnates atque barones, necnon complices eorundem dissimulastis hactenus, & conniventibus occulis pertransitis, ad sopiendum illas non curantes interponere partes vestras; quamvis nullatenus ignoretis, quod, nisi celeriter fuerint prudenti consilio ac studio diligenti sopitæ, tantum & tale scandalum, eorum occasione, possit accidere toti regno, quod forte nequiret absque multo dispendio ac magno labore sedari: nonnullis suspicantibus & dicentibus quod super quæstionibus, contra ipsum regem noviter suscitatis, vos illis præbetis auxilium & favorem; cum temporibus claræ memoriæ patris & fratris sui, necnon ipsius, usque post pacem inter vos & ipsum, vestrâ sollicitudine reformatam, hujusmodi quæstiones non fuerint suscitatæ.

Illud autem reprobamus omnino, si, quemadmodum à multis asseritur, conspirationes aut conjurationes fecerint ausu temerario contra ipsum; quodque cum armis irreverenter & indevotè repetere præsumpserunt, quæ cum humilitate ac devotione, si opus esset, repetere debuissent.

Ne igitur ipsius bonum propositum hujusmodi occasionibus volueritis impediri, fraternitatem vestram rogamus & exhortamur in Domino, per apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatinus ad reformandam inter utrosque concordiam diligens studium impendatis, & operam efficacem; omnes conjurationes & conspirationes, præsumptas à tempore subortæ discordiæ inter regnum & sacerdotium, apostolicâ denunciantes auctoritate cassatas; &, per excommunicationis sententiam, inhibentes ne talia de cætero præsumantur: præfatos nobiles monendo prudenter, & efficaciter injungendo, per manifesta devotionis & humilitatis indicia, ipsum Regem sibi placare ac reconciliare procurent, exhibentes ei servitia consueta, quæ ipsi & prædecessores eorum sibi & suis prædecessoribus impenderunt.

Ac deinde, si quid ab eo duxerint postulandum, non insolenter, set reverenter implorent, regalem ei conservantes honorem, ut sic, quod intenderint, valeant facilius optinere.

Nos enim eundem Regem rogamus, & obsecramus in Domino, in remissionem sibi peccaminum injungentes, quatinus prædictos nobiles benignè pertractet, & justas petitiones eorum clementer admittat; ut & ipsi congaudentes cognoscant eum, divinâ gratiâ faciente, in meliorem statum esse mutatum; ac per hoc ipsi & hæredes eorum, sibi & successoribus suis promptius & devotius debeant famulari.

Dat' Laterani, xiv. kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno octodecimo.

Alia ejusdem Papæ magnatibus Angliæ, ad eundem effectum.

A. D. 1215. An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. m. 1. d. in Turr. Lond.

INNOCENTIUS, &c. dilectis filiis magnatibus & baronibus Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Grave gerimus & molestum quod, sicut accepimus, inter karissimum in Christo filium nostrum Johannem Regem Anglorum illustrem, & quosdam vestrûm, propter quæstiones noviter suscitatas, dissensio est suborta, grave dispendium paritura, nisi celeriter fuerint prudenti consilio ac studio diligenti sopitæ.

Istud autem reprobamus omnino, si, quemadmodum à multis asseritur, conspirationes aut conjurationes feceritis ausu temerario contra ipsum, quodque cum armis irreverenter & indevotè repetere præsumpsistis, quæ cum humilitate ad devotionem, si opus esset, vos repetere debebatis.

Ne igitur ipsius bonum propositum hujusmodi occasionibus volueritis impediri, nos omnes conspirationes & conjurationes, præsumptas à tempore subortæ discordiæ inter regnum & sacerdotium, apostolicâ denunciamus auctoritate cassatas, & per excommunicationis sententiam inhibemus, ne tales de cætero præsumantur; vos monendo, prudenter & efficaciter inducendo, ut, per manifesta devotionis & humilitatis indicia, ipsum Regem vobis placare & reconciliare curetis, exhibentes ei servitia consueta, quæ vos & prædecessores vestri sibi & suis prædecessoribus impendistis.

Ac deinde si quid ab eo duxeritis postulandum, non insolenter, set cum reverentiâ imploretis, regalem ei conservantes honorem: ut sic, quod intenderitis, valeatis facilius optinere.

Nos eundem Regem rogamus & obsecramus in Domino, in remissionem ei peccaminum injungentes, ut vos benignè pertractet, & justas petitiones vestras clementer admittat; sic & vos ipsi congaudendo, cognoscatis eum, divinâ gratiâ auxiliante, in meliorem statum esse mutatum, ac per hoc vos & hæredes vestri sibi, & successoribus suis debeatis promptius & devotius famulari.

Quocirca nobilitatem vestram rogandam duximus & monendam, per apostolica vobis scripta mandantes, quatinus tales in hoc vos exhibere curetis, quod regnum Angliæ optatâ pace lætetur, & nos in necessitatibus vestris, cum opus fuerit necessarium, vobis impendere debeamus auxilium & favorem.

Datum Lateran' xiv. kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno decimo octavo.

Bulla Innocentii III. Papæ cartam Regis Angliæ, de electione liberâ universis & singulis ecclesiis concessâ, confirmans.

A. D. 1215. An. 16 Johan.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus & dilectis filiis universis ecclesiarum prælatis, per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Dignis laudibus attollimus magnificentiam Creatoris quod, postquam idem, qui est mirabilis & terribilis in consiliis super filios hominum, aliquandiu toleravit ut, perflando discurreret per areolam orti sui spiritus tempestatis, quasi ludens taliter in orbe terrarum, ut sic ostenderet infirmitatem & insufficientiam nostram nobis, statim, cum voluit, Aquiloni dixit da, & Austro noli prohibere, imperansque ventis & mari, statuit procellam in auram, ut nautæ portum quietis inveniant peroptatum.

Cum enim inter regnum & sacerdotium Anglicanum, non sine magno periculo, atque dampno, super electionibus prælatorum gravis fuerit controversia diutius agitata, illo tandem, cui nichil est impossibile, quique, ubi vult, spirat, mirabiliter operante, carissimus in Christo filius noster J. Rex

Anglorum illustris liberaliter, ex merâ & spontaneâ voluntate, de consensu communi suorum baronum, pro salute animæ suæ, ac prædecessorum, & successorum suorum, vobis concessit, & suis litteris confirmavit, ut de cætero in universis & singulis ecclesiis, ac monasteriis, cathedralibus & conventualibus, totius regni Angliæ, in perpetuum liberè fiant electiones quorumcumque prælatorum, majorum etiam & minorum.

Nos igitur, hoc gratum & ratum habentes, concessionem hujusmodi vobis, & per vos ecclesiis & successoribus vestris, prout in ejusdem Regis litteris perspeximus contineri, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Ad majorem autem firmitatem & perpetuam memoriam hujus rei, præfatas Regis litteras, super hoc confectas, præsentibus inseri fecimus; quarum tenor est talis. (Vide *Rex concedit quod liberæ sint, &c.* p. 126.)

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostram confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Lateran' tertio kalend' Aprilis, pontificatûs nostri anno octavo decimo.

Sub plumbeo sigillo pend' à filis sericis flavi rubeique coloris.

Quod magnates Angliæ solitum ab antiquo scutagium redderent Regi.

A. D. 1215. An. 16 Johan.

Ex Orig. in Thesaur. Cur, Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nobilibus viris, magnatibus, baronibus, & militibus, per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Significavit nobis carissimus in Christo filius noster Johannes Rex Anglorum illustris, quod, cum prædecessores vestri scutagium de baroniis, quas tenetis ab eo, Regibus Angliæ reddere consueverint ab antiquo, ac etiam vos ipsi, usque ad proxima tempora, sibi noscimini reddidisse, nunc scutagium, ipsi debitum pro exercitu, quem anno præterito in Pictaviam duxit, eidem pro vestræ voluntatis arbitrio reddere denegatis.

Ne igitur pium ipsius Regis propositum occasione hujusmodi retardetur, devotionem vestram monendam duximus attentius, & hortandam, per apostolica vobis scripta mandamus, quatenus dictum scutagium eidem, prout tenemini, sine difficultate reddatis: præsertim cum possessione sæpedicti scutagii, quam prædecessores sui ac ipse hactenus habuisse dicuntur, non sit absque judicio spoliandus; quandoquidem ipse, in ejus possessione persistens, paratus sit postulantibus justitiam exhibere.

Dat' Lateran' kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno octavo decimo.

Plumbeo sigillo pendente è filo canabi.

De equitibus & peditibus satisfaciendis, quos Gerardus de Graveling in servitio Regis ducet in Angliam.

A. D. 1215.—An. 16 Johan.

Pat. 16 Joh. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX omnibus servientibus, equitibus & peditibus, quos Gerardus de Graveling ducet in Angliam, salutem.

Sciatis quod de liberationibus nostris ab illâ die, quâ iter arripiens veniendi ad nos in Angliam in servitio nostro, vobis in adventu vestro benè & competenter respondebimus & satisfaciemus, sicut ipse Gerardus de Graveling vobis dicet.

Et in hujus, &c. vobis mittimus.

Apud Novum Templum.

De damnis, contra treugas cum Francia illatis, utrinque emendandis.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 2. n. 1. in Turr. Lond.

REX emendatoribus & pacificatoribus treugarum, captarum inter Regem & ipsum, & procuratoribus ejusdem Regis Franciæ, salutem.

Quoniam in propriâ personâ, coram vobis apud Fulcenos, quartâ feriâ post octabas Pentecostes, venire non possumus, dilectos & fideles nostros, Hugonem comitem Marchiæ, Radulphum comitem Augy, magistrum Richardum de Marisco cancellarium nostrum, Hugonem de Lesinnac, Gaufridum de Tannay, & magistrum Willielmum de Elemosinario, procuratores nostros constituimus ad petendum, loco nostro, dampna nobis & hominibus de potestate nostrâ, per homines de potestate dicti Regis Franciæ, illata infra prædictas treugas.

Et ad restitutionem faciendam hominibus de potestate Regis Franciæ de dampnis, per nos & nostros, illatis; & ad pacificandum, componendum, transigendum, coram vobis de eisdem dampnis utrinque, tàm ad hunc diem, quàm ad alios dies, quos eis super præmissis assignaveritis.

Ratum etiam & gratum habebimus quicquid prædicti procuratores nostri, vel saltim duo, vel unus eorum coram vobis fecerint super prædictis, tàm in pacificando quàm in componendo & transigendo.

Et in hujus, &c. fieri fecimus.

Teste meipso, apud Dour' vicesimo octavo die Aprilis, anno regni decimo septimo.

Rex Angliæ petit jacturam quingentarum millium marcarum emendari per Regem Franciæ.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 2. n. 1. in Turr. Lond.

REX dictatoribus & emendatoribus treugæ, captæ inter eum & Regem Franciæ, salutem.

Sciatis quod nos treugam, juratam inter Regem Franciæ & nos, quantum in nobis est, illæsam observavimus, observamus & observabimus; nolentes juramento, quod de eâ observandâ præstitimus, aliquatinus obviare.

Unde nuper, præteritis diebus, coram nunciis Regis Franciæ, præposito, scilicet, Sancti Johannis Ambianensis, & quodam monacho Cisterciensis ordinis, ad nos destinatis pro interceptionibus in terrâ nostrâ factis super treugâ illâ, mercatoribus, de potestate ejusdem Regis Franc' super hiis conquerentibus, reddi fecimus summam lxvi. marcarum de camerâ nostrâ de hiis quæ clara esse vidimus, ut etiam omnia, quæ clara fuerint, eis per totam potestatem nostram reddi præcepimus indilatè: super hiis vero, quæ clara non fuerint, faciemus quicquid vos videritis juxta rationem esse faciendum.

Petimus igitur ea, quæ erga nos, in treugâ illâ, sunt intercepta, nobis per vos, ut decet, emendari, videlicet jacturam quingentarum millium marcarum & eo amplius; quam, per ipsum Regem & suos, nos & nostros, de regno Angliæ, conquerimur incurrisse: quod evidentiam habebimus, secundum quod vos decreveritis, nos hoc fore monstraturos.

Interceptiones etiam & dampna facta gentibus nostris Pictaviæ, & partium illarum, contra formam prædictæ treugæ, eis, prout tenemini, corrigi faciatis secundum quod senescallus Pictaviæ & hii, qui de interceptionibus & dampnis illis conqueruntur, ea vobis plenius declarabunt, unà cum procuratoribus nostris, quos, loco nostro, per litteras nostras patentes, constituimus.

Et in hujus, &c. vobis inde mittimus.

Teste meipso, apud Dour' xxviij. die Aprilis, anno regni nostri xvij.

De libertatibus baronibus Angliæ à Rege concedendis.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. p. 1. m. 3. d. n. 2. in Turr. Lond.

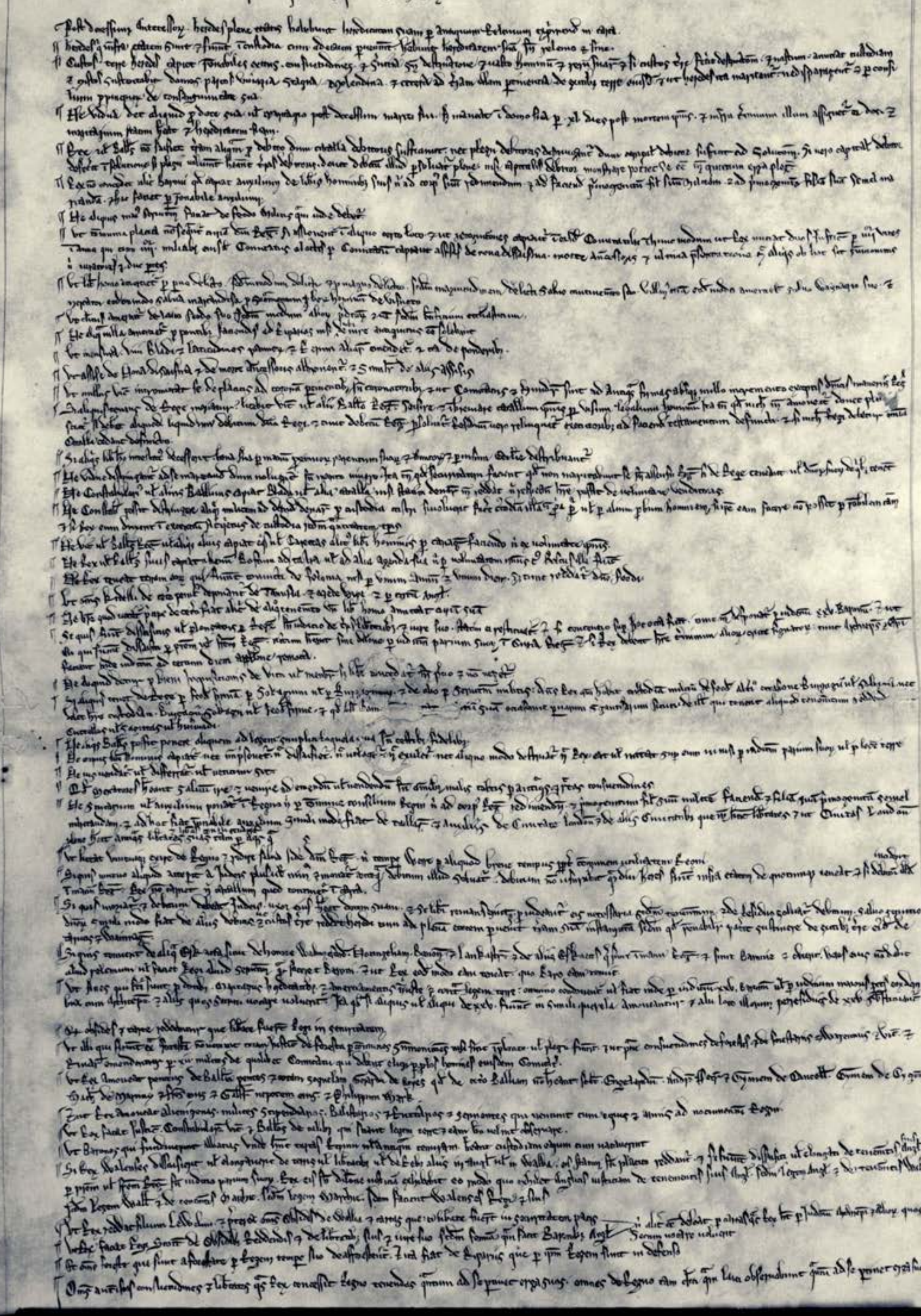
REX omnibus ad quos litteræ presentes pervenerint, salutem.

Sciatis nos concessisse baronibus nostris qui contra nos sunt, quod nec eos nec homines suos capiemus nec dissaisiemus, nec super eos per vim vel per arma ibimus, nisi per legem regni nostri, vel per judicium parium suorum in curiâ nostrâ, donec consideratio facta fuerit per quatuor quos eligemus ex parte nostrâ, & per quatuor quos eligent ex parte suâ & dominum Papam, qui superior erit super eos; & de hoc securitatem eis faciemus quam poterimus & quam debebimus per barones nostros. Et interim volumus quod episcopi London' Wygorn' Cestrens' Roffens' & W. comes Warren' eos securos faciant de predictis: & si forte contra aliquod interceptum fuerit, infra competens tempus per predictos octo emendetur.

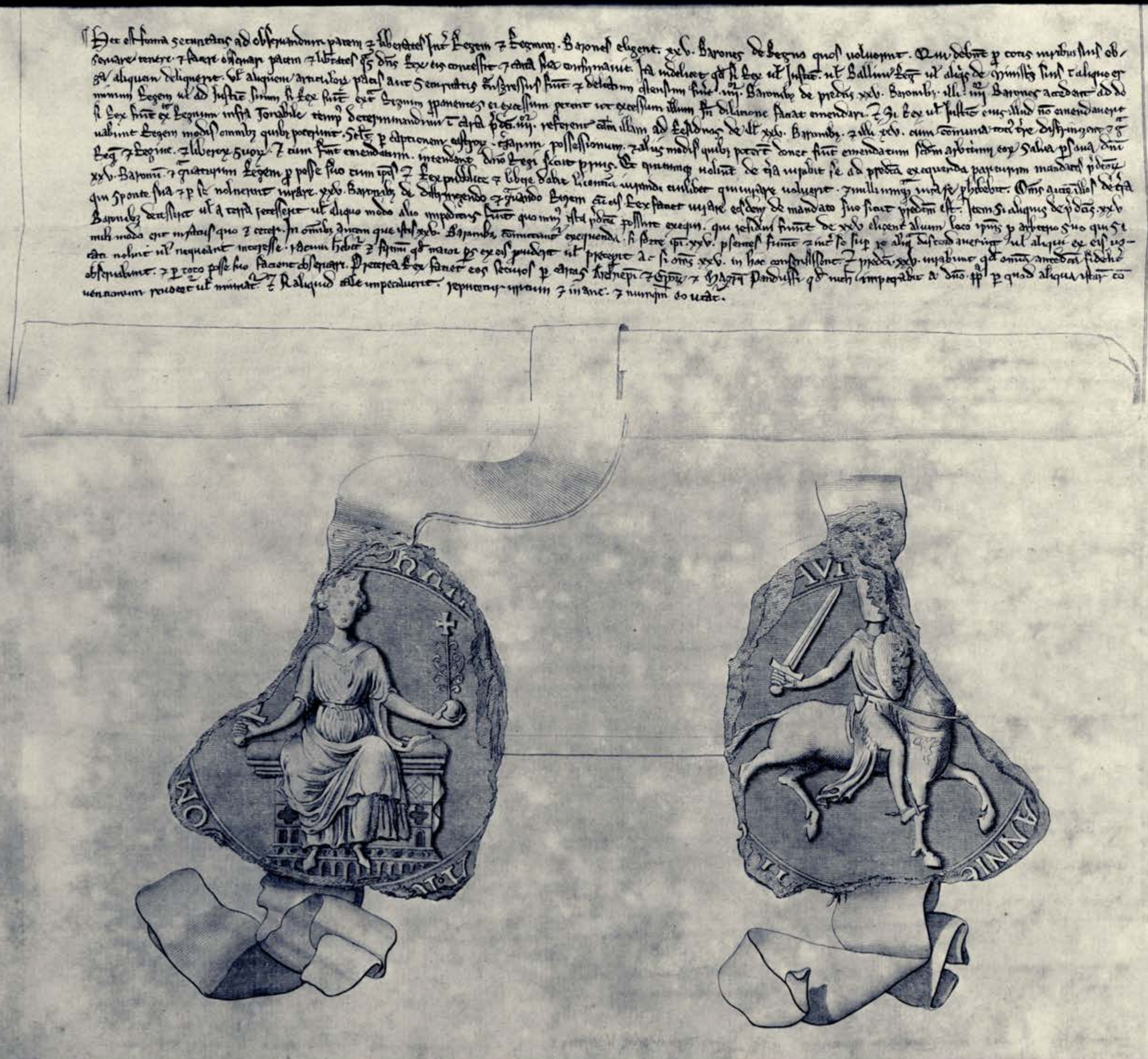
Et in hujus, &c.

Apud Windesor' x. die Maij, anno regni nostri xvj.

Fed. Vol. I. p. 129

Ista sunt Capitula que Barones petunt et dominus Rex concedit.

Ex Orig. in Mus. Brit. asservat.

Articuli magne carte libertatum
sub sigillo Regis Johannis.

Joh.

xxxix :.

Litteræ Johannis Regis, Papæ Innocentio, quibus quæ sit baronum contumacia narrat; necnon quod, propter hanc causam, iter in terram sanctam suscipere nequit.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Claus. 17 Joh m. 24 d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ salutem, & debitam tanto patri ac domino cum devotione reverentiam.

Sanctitati vestræ grates referimus multiplices de litteris vestris, pro nobis à paternitate vestrâ domino Cantuariensi archiepiscopo & ejus suffraganeis porrectis; necnon magnatibus & baronibus terræ nostræ, pro certo scituri quod barones nostri litteras vestras in nullo exaudierunt; dominus vero Cantuariensis archiepiscopus, & ejus suffraganei mandatum vestrum executioni demandare supersederunt.

Nos vero, attendentes præmissa, asserebamus nostris quod terra nostra patrimonium erat beati Petri; & eam de beato Petro, & ecclesiâ Romana, & de vobis tenebamus.

Adjecimus etiam quod crucesignati eramus, & petebamus beneficium privilegii crucesignatorum, ne turbaretur terra nostra, ne consumeretur in malos usus quod in subsidium terræ sanctæ expendere proposueramus; & appellaverimus per W. Marescall' comitem Pembr' & W. comitem Warenn' contra perturbatores pacis terræ nostræ.

Verum, quia crucesignati fuimus, volentes in omnibus cum humilitate & mansuetudine procedere, salvâ appellatione nostrâ, optulimus baronibus illis, quod omnes malas consuetudines, suscitatas & per quemcunque introductas temporibus nostris, penitus aboleremus: necnon & malas consuetudines, tempore Regis Ricardi fratris nostri subortas, extirparemus: de consuetudinibus autem tempore patris nostri suscitatis, si quæ essent quæ eos gravarent, per consilium fidelium nostrorum operaremur; set, nec hiis, nec aliis supradictis contenti, omnia præmissa recusârunt.

Videntes igitur quod ipsi manifestè nitebantur ad turbationem regni nostri, rogavimus dominum Cantuariensem archiepiscopum & ejus suffraganeos, quod exequerentur mandatum vestrum, scilicet, quod secundum tenorem litterarum vestrarum consueta nobis exhiberent servitia: & postea, si quæ à nobis petere vellent, cum humilitate & sine armis ea à nobis peterent; denunciantes eos excommunicatos qui, post prædicta eis oblata, pacem regni nostri perturbarent: & videbatur episcopo Exoniensi & magistro Pandulfo, qui præsentes erant, quod de jure per sententiam excommunicationis eos compescere debebant.

Set archiepiscopus respondens, ait, quod sententiam excommunicationis in eos nullo modo proferret, quia benè sciebat mentem vestram (& videbatur nobis similiter quod itâ facere debebat, quia mandavimus gentem copiosam de terris extraneorum ad succursum terræ nostræ) & promisit nobis quod, si eos revocare vellemus, non solum sententiam excommunicationis in eos inferret, verùm etiàm, in quantum posset, eos resisteret; unde gentem nostram revocavimus.

Postmodum autem optulimus eis, per litteras nostras patentes, per dominum Cantuariensem archiepiscopum, & duos vel tres suffraganeos ejus eis delatas, quod nos eligeremus ex parte nostrâ quatuor, & ipsi ex parte suâ quatuor, ita quod vos superiores constitueremini de omnibus querelis libertatum, quas ipsi proponerent; & ad suas nos responderemus, quod quicquid vos, unà cum illis octo, statueritis, super omnibus quæ ipsi peterent à nobis, nos gratum haberemus & teneremus.

Et, quamvis se humiliare noluerunt versus nos, sicut debuerunt, nos tamen, pro servitio Dei, & succursu terræ sanctæ, in tantum nos humiliavimus quod hæc prædicta eis optulimus; & præterea eis optulimus quod, de omnibus petitionibus suis, per considerationem parium suorum, justitiæ plenitudinem eis exhiberemus; quod ipsi recusarunt.

Ad hæc, domine, die Veneris, in crastino Ascensionis, venit ad nos frater Willielmus de camerâ vestrâ, vester familiaris, deferens nobis litteras vestras, continentes quod, disposito peregrinationis nostræ itinere, sanctitatis vestræ pedibus aliquem de nostris in concilio repræsentaremus, paternitatem vestram de processu nostro & itineris nostri expeditione certificantes.

Super quo piè paternitati vestræ taliter respondemus, quod, cum perversis baronum prædictorum inquietationibus, ut ex præmissis vobis innotuit, affligamur, nec possumus in eis bonum pacis invenire, quo saltem concordes efficiamur, ut sic facilius proposito insisteremus, vos de itinere nostro certos efficere non possumus: unum pro certo scientes, quod multi cruce signatorum, qui ad terræ sanctæ succursum se accinxerunt de partibus longinquis viri magni & nobiles, ut, in consortio nostro eos reciperemus, benignè per litteras suas & nuncios postulaverunt; quos, pro prædictis incommodis, super mandatis suis adhuc certificare non potuimus.

Præterea, pater reverende, in præsentiâ prædicti fratris Willielmi vestri familiaris, necnon & venerabilium patrum Wigorniensis & Coventrensis episcoporum, optulimus prædictis baronibus, quod de omnibus petitionibus suis, quas à nobis exigunt, in vos benignissimè compromitteremus, ut vos qui plenitudine gaudetis potestatis, quod justum foret statueretis; & hæc omnia efficere renuunt.

Igitur, pie pater, dominationi vestræ præsentia duximus declaranda, ut, de consuetâ benignitate vestrâ, quod nobis videritis expedire, inde statuatis.

Teste meipso, apud Odiham, xxix. die Maii.

Rex suscipit in salvum conductum suum omnes illos, qui ex parte baronum venient usque Stan' ad pacem faciend' & firmand' inter Regem & barones.

A. D. 1215.—An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 24. in Turr. Lond.

REX omnibus has litteras inspecturis, salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum conductum nostrum omnes illos, qui venient ex parte baronum usque Stan' die Martis in septim' Pentecostes, anno regni nostri xvij. in eundo illuc, & redeundo, & ibidem moram faciendo, ad pacem faciendam & firmandam inter nos & ipsos barones. Duret autem conductus iste usque ad diem Jovis prox' sequentem completum. Et in hujus, &c.

T. meipso, apud Mereton, viij. die Junij, anno regni nostri xvij.

Quod treugæ prædictæ prorogatæ sint usque in crastino Trinitatis.

A. D. 1215.—An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 24. in Turr. Lond.

MANDATUM est comiti Sar', Savarico de Malo Leone, Ricardo filio Regis, Willielmo Briwer', Willielmo de Cantilup' Walerando Teutonico, Johanni de Basingeburne, Willielmo de Harecurt, Rogero de Nevill', Stephano Haringot', & Gaufrido de Marteny, quod treuge predicte prorogate sint à die Jovis in septim' Pentecostes usque in diem Lune in crastino Trinitatis mane, & quod treugas illas interim fideliter & firmiter interim teneant, nec malum vel dampnum eis vel aliquibus de suis inferant.

T. Rege apud Windesor, x. die Junii, anno ut supra.

Articuli MAGNE CARTE libertatum, A.D. *MCCXV. sub sigillo Regis Johannis.*

Ista sunt capitula que barones petunt & dominus Rex concedit.

A.D. 1215. An. 17 Johan.

Ex Orig. in Mus. Brit. asservat.

POST decessum antecessorum, heredes plene etatis habebunt hereditatem suam, per antiquum relevium exprimendum in cartâ.

Heredes qui infra etatem sunt, & fuerint in custodiâ cum ad etatem pervenerint, habebunt hereditatem suam sine relevio et fine.

Custos terre heredis capiet rationabiles exitus, consuetudines & servitia, sine destructione & vasto hominum & rerum suarum. Et si custos terre fecerit destructionem & vastum, amittat custodiam: & custos sustentabit domos, parcos, vivaria, stagna, molendina, & cetera ad terram illam pertinentia, de exitibus terre ejusdem; & ut heredes ita maritentur, ne disparagentur, & per consilium propinquorum de consanguinitate suâ.

Ne vidua det aliquid pro dote suâ, vel maritagio, post decessum mariti sui, set maneat in domo suâ per xl. dies post mortem ipsius; & infra terminum illum assignetur ei dos, et maritagium statim habeat et hereditatem suam.

Rex vel ballivus non saisiet terram aliquam pro debito, dum catalla debitoris sufficiunt; nec plegii debitoris distringantur, dum capitalis debitor sufficit ad solutionem. Si vero capitalis debitor defecerit in solutione, si plegii voluerint, habeant terras debitoris, donec debitum illum persolvatur plenè, nisi capitalis debitor moustrare poteret se esse inde quietum erga plegios.

Rex non concedet alicui baroni, quod capiat auxilium de liberis hominibus suis, nisi ad corpus suum redimendum; & ad faciendum primogenitum filium suum militem; & ad primogenitam filiam suam semel maritandam; et hoc faciet per rationabile auxilium.

Ne aliquis majus servitium faciat de feodo militis, quam inde debetur.

Ut communia placita non sequantur curiam domini Regis, set assignentur in aliquo certo loco; & ut recognitiones capiantur in eisdem comitatibus in hunc modum, ut Rex mittat duos justiciarios per iiijor vices in anno, qui cum iiijor militibus ejusdem comitatûs electis, per comitatum capiant assisas de novâ dissaisinâ, morte antecessoris, & ultimâ presentatione, nec aliquis ob hoc sit summonitus, nisi juratores & due partes.

Ut liber homo amercietur pro parvo delicto secundum modum delicti,

& pro magno delicto secundum magnitudinem delicti, salvo continemento suo. Villanus etiam eodem modo amercietur, salvo waynagio suo; & mercator eodem modo, salvâ marcandisâ, per sacramentum proborum hominum de visneto.

Ut clericus amercietur de laico feodo suo secundum modum aliorum predictorum, & non secundum beneficium ecclesiasticum.

Ne aliqua villa amercietur pro pontibus faciendis ad riparias, nisi ubi de jure antiquitùs esse solebant.

Ut mensura vini, bladi, & latitudines pannorum, & rerum aliarum emendetur; & ita de ponderibus.

Ut assise de novâ dissaisinâ & de morte antecessoris abbrevientur, & similiter de aliis assisis.

Ut nullus vicecomes intromittat se de placitis ad coronam pertinentibus, sine coronatoribus; & ut comitatus & hundr' sint ad antiquas firmas absque nullo incremento, exceptis dominicis maneriis Regis.

Si aliquis tenens de Rege moriatur, licebit vicecomiti vel alii ballivo Regis seisire & imbreviare catallum ipsius, per visum legalium hominum, ita tamen quod nichil inde moveatur, donec plenius sciatur si debeat aliquod liquidum debitum domino Regi, & tunc debitum Regis persolvatur: residuum vero relinquatur executoribus ad faciendum testamentum defuncti; & si nichil Regi debetur, omnia catalla cedant defuncto.

Si aliquis liber homo intestatus decesserit, bona sua per manum proximorum parentum suorum, & amicorum, & per visum ecclesie distribuantur.

Ne vidue distringantur ad se maritandum, dum voluerint sine marito vivere; ita tamen quod securitatem facient, quod non maritabunt se sine assensu Regis, si de Rege teneant, vel dominorum suorum de quibus tenent.

Ne constabularius vel alius ballivus capiat blada vel alia catalla, nisi statim denarios inde reddat; nisi respectum habere possit de voluntate venditoris.

Ne constabularius possit distringere aliquem militem ad dandum denarios pro custodiâ castri, si voluerit facere custodiam illam in propriâ personâ, vel per alium probum hominem, si ipse eam facere non possit per rationabilem causam; & si Rex eum duxerit in exercitum, sit quietus de custodiâ, secundum quantitatem temporis.

Ne vicecomes, vel ballivus Regis, vel aliquis alius capiat equos vel carettas alicujus liberi hominis pro cariagio faciendo, nisi ex voluntate ipsius.

Ne Rex vel ballivus suus capiat alienum boscum, ad castra vel ad alia agenda sua, nisi per voluntatem ipsius cujus boscus ille fuerit.

Ne Rex teneat terram eorum qui fuerint convicti de feloniâ, nisi per unum annum & unum diem; set tunc reddatur domino feodi.

Ut omnes kidelli de cetero penitus deponantur de Tamisia & Medewaye, & per totam Angliam.

Ne breve, quod vocatur Precipe, de cetero fiat alicui de aliquo tenemento, unde liber homo amittat curiam suam.

Si quis fuerit disseisitus, vel prolongatus per Regem sine juditio de terris, libertatibus, & jure suo, statim ei restituatur, & si contentio super hoc orta fuerit, tunc inde disponatur per judicium xxv. baronum; & ut illi qui fuerint dissaisiti per patrem vel fratrem Regis, rectum habeant sine dilatione per judicium parium suorum in curiâ Regis; & si Rex debeat habere terminum aliorum cruce signatorum, tunc archiepiscopus & episcopi faciant inde juditium ad certum diem, appellatione remotâ.

Ne aliquid detur pro brevi inquisitionis de vitâ vel membris, set liberè concedatur sine precio, & non negetur.

Si aliquis tenet de Rege per feodi firmam, per sokagium, vel per burgagium, & de alio per servitium militis, dominus Rex non habebit custodiam militum de feodo alterius, occasione burgagii, vel sokagii; nec debet habere custodiam burgagii, sokagii, vel feodi firme; & quod liber homo non amittat militiam suam, occasione parvarum sergantisarum, sicuti de illis qui tenent aliquod tenementum, reddendo inde cuttellos, vel sagittas, vel hujusmodi.

Ne aliquis ballivus possit ponere aliquem ad legem, simplici loquelâ suâ, sine testibus fidelibus.

Ne corpus liberi hominis capiatur, nec imprisonetur, nec dissaisietur, nec utlagetur, nec exuletur, nec aliquo modo destruatur, nec Rex eat, vel mittat super eum, vi, nisi per juditium parium suorum, vel per legem terre.

Ne jus vendatur, vel differratur, vel vetitum sit.

Quod mercatores habeant salvum ire & venire, ad emendum vel vendendum, sine omnibus malis toltis, per antiquas & rectas consuetudines.

Ne scutagium vel auxilium ponatur in regno, nisi per commune consilium regni, nisi ad corpus Regis redimendum; & primogenitum filium suum militem faciendum; & filiam suam primogenitam semel maritandam; & ad hoc fiat rationabile auxilium. Simili modo fiat de taillagiis & auxiliis de civitate London' & de aliis civitatibus que inde habent libertates; & ut civitas London' plenè habeat antiquas libertates, & liberas consuetudines suas, tam per aquas quam *per terras*.

Ut liceat unicuique exire de regno, & redire, salvâ fide domini Regis, nisi tempore werre per aliquod breve tempus, propter communem utilitatem regni.

Si quis mutuo aliquid acceperit à Judeis plus vel minus, & moriatur antequam debitum illud solvatur, debitum non usurabit quamdiu heres fuerit infra etatem, de quocumque teneat; & si debitum illud inciderit in manum Regis, Rex non capiet, nisi catallum quod continetur in cartâ.

Si quis moriatur, & debitum debeat Judeis, uxor ejus habeat dotem suam, & si liberi remanserint, provideantur eis necessaria, secundum tenementum, & de residuo solvatur debitum, salvo servitio dominorum. Simili modo fiat de aliis debitis; & ut custos terre reddat heredi, cum ad plenam etatem pervenerit, terram suam instauratam, secundum quod rationabiliter poterit sustinere de exitibus terre ejusdem, de carucis & wainnagiis.

Si quis tenuerit de aliquâ eskaetâ, sicut de honore Walingeford, Notingeham, Bonon', & Lankastr', & de aliis eskaetis que sunt in manu Regis & sunt baronie, & obierit, heres ejus non dabit aliud relevium, vel faciet Regi aliud servitium quam faceret baroni; & ut Rex eodem modo eam teneat, quo baro eam tenuit.

Ut fines qui facti sunt pro dotibus, maritagiis, hereditatibus, & amerciamentis, injustè & contra legem terre, omnino condonentur, vel fiat inde per juditium xxv. baronum vel per juditium majoris partis eorumdem, una cum archiepiscopo & aliis quos secum vocare voluerit. Ita quod si aliquis vel aliqui de xxv. fuerint in simili querelâ, amoveantur, & alii loco illorum per residuos de xxv. substituantur.

Quod obsides & carte reddantur, que liberate fuerunt Regi in securitatem.

Ut illi qui fuerint extra forestam, non veniant coram justiciariis de forestâ per communes summonitiones, nisi sint in placito, vel plegii fuerint; & ut prave consuetudines de forestis, & de forestariis, & warenniis, & vicecomitibus, & rivariis emendentur per xij. milites de quolibet comitatu, qui debent eligi per probos homines ejusdem comitatûs.

Ut Rex amoveat penitus de ballivâ parentes & totam sequelam Gerardi de Atyes, quod de cetero balliam non habeant, scilicet Engelardum, Andream, Petrum & Gyonem de Cancell', Gyonem de Cygon', Matheum de Martiny, & fratres ejus, & Galfridum nepotem ejus, & Philippum Mark.

Et ut Rex amoveat alienigenas, milites stipendiarios, balistarios, & ruttarios, & servientes qui veniunt cum equis & armis, ad nocumentum regni.

Ut Rex faciat justiciarios, constabularios, vicecomites, & ballivos, de talibus qui sciant legem terre, & eam benè velint observare.

Ut barones qui fundaverunt abbatias, unde habent cartas regum vel antiquam tenuram, habeant custodiam earum, cum vacaverint.

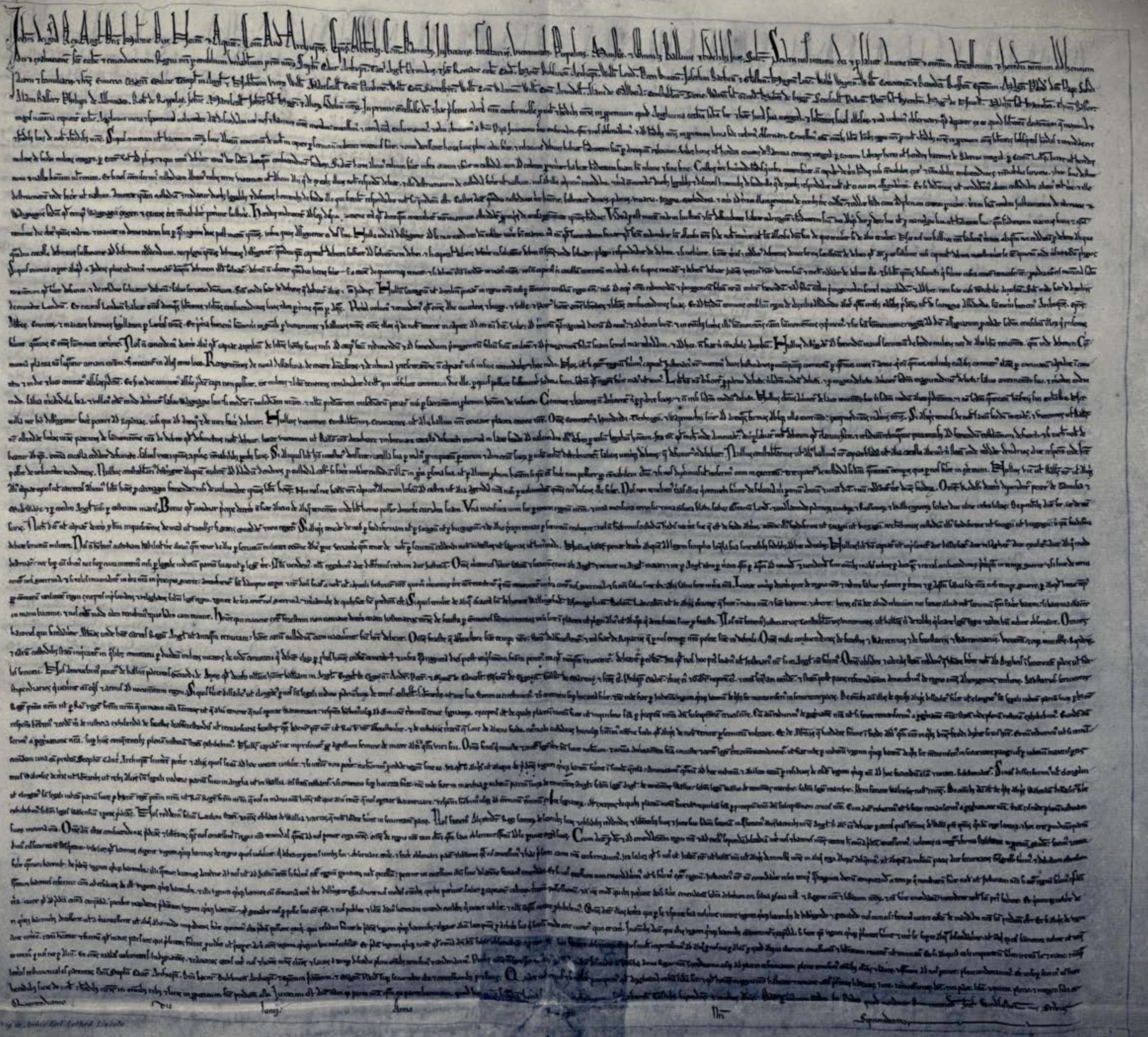
Si Rex Walenses dissaisierit, vel elongaverit, de terris vel libertatibus, vel de rebus aliis, in Anglia vel in Wallia, eis statim sine placito reddantur; & si fuerint dissaisiti vel elongati de tenementis suis Anglie, per patrem vel fratrem Regis, sine juditio parium suorum, Rex eis sine dilatione justiciam exhibebit, eo modo quo exhibet Anglicis justiciam de tenementis suis Anglie, secundum legem Anglie, & de tenementis Wallie, secundum legem Wallie; & de tenementis Marchie, secundum legem Marchie. Idem facient Walenses Regi & suis.

Ut Rex reddat filium Lewelini & preterea omnes obsides de Wallia, & cartas que ei liberate fuerunt in securitatem pacis Ut Rex faciat Regi Scottorum de obsidibus reddendis, & de libertatibus suis & jure suo secundum formam quam facit baronibus Anglie	nisi aliter esse debeat per cartas quas Rex habet per juditium archiepiscopi & aliorum quos secum vocare voluerit.

Et omnes foreste que sunt aforestate per Regem tempore suo deafforestentur, & ita fiat de ripariis, que per ipsum Regem sunt in defenso.

Omnes autem istas consuetudines & libertates quas Rex concessit regno tenendas, quantum ad se pertinet erga suos, omnes de regno, tam clerici quam laici, observabunt, quantum ad se pertinet erga suos.

Hec est forma securitatis ad observandum pacem, & libertates inte Regem & regnum. Barones eligent xxv. barones de regno, quos voluerint, qui debent pro totis viribus suis observare, tenere, & facere observari pacem & libertates, quas dominus Rex eis concessit, & cartâ suâ confirmavit. Ita videlicet, quod si Rex, vel justiciarius, vel ballivi Regis, vel aliquis de ministris suis, in aliquo erga aliquem deliquerit, vel aliquem articulorum pacis aut securitatis transgressus fuerit, & delictum ostensum fuerit iiij^{or} baronibus de predictis xxv. baronibus, illi iiij^{or} barones accedent ad dominum Regem, vel ad justiciarium suum, si Rex fuerit extra regnum, proponentes ei excessum, petent ut excessum illum sine dilatione faciat emendari; & si Rex vel justiciarius ejus illud non emendaverit, si Rex fuerit extra regnum, infra rationabile tempus determinandum in cartâ predicti iiij^{or} referent causam illam ad residuos de illis xxv. baronibus, et illi xxv. cum communâ totius terre distringent & gravabunt Regem modis omnibus quibus poterunt, scilicet per captionem castrorum, terrarum, possessionum, & aliis modis quibus poterunt, donec fuerit emendatum, secundum arbitrium eorum; salvâ personâ domini Regis, & Regine, & liberorum suorum: & cum fuerit emendatum, intendant domino Regi sicut prius. Et quicumque voluerit de terrâ, jurabit se ad predicta exequenda pariturum mandatis predictorum xxv. baronum, & gravaturum Regem pro posse suo cum ipsis; & Rex pubblicè & liberè dabit licentiam jurandi cuilibet, qui jurare voluerit, & nulli umquam jurare prohibebit. Omnes autem illos de terrâ, qui sponte suâ & per se noluerint jurare xxv. baronibus, de distringendo & gravando Regem cum eis, Rex faciet jurare eosdem de mandato suo, sicut predictum est. Item si aliquis de predictis xxv. baronibus decesserit, vel à terrâ recesserit, vel aliquo modo alio impeditus fuerit, quo minus ista predicta possint exequi, qui residui fuerint de xxv. eligent alium loco ipsius, pro arbitrio suo, qui simili modo erit juratus quo et ceteri. In omnibus autem que istis xxv. baronibus committuntur exequenda, si forte ipsi xxv. presentes fuerint, & inter se super re aliquâ discordaverint, vel aliqui ex eis vocati nolint vel nequeant interesse, ratum habebitur & firmum, quod major pars ex eis providerit vel preceperit, ac si omnes xxv. in hoc consensissent; & predicti xxv. jurabunt quod omnia antedicta fideliter observabunt, & pro toto posse suo facient observari. Preterea Rex faciet eos securos per cartas archiepiscopi, & episcoporum, & magistri Pandulfi, quod nichil impetrabit à domino Papâ per quod aliqua istarum conventionum revocetur vel minuatur, & si aliquid tale impetraverit, reputetur irritum & inane, & nunquam eo utatur.

Ex Orig. in Archiv. Eccl. Cathed. Lincoln.

MAGNA CARTA Regis Johannis, xv. die Junii, anno regni xvii. A.D.MCCXV.

A.D. 1215. An. 17 Johan.

Ex Orig. in Archiv. Eccl. Cathed. Lincoln.

JOHANNES, Dei gratiâ, rex Anglie, dominus Hybernie, dux Normannie & Aquitanie, comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, forestariis, vicecomitibus, prepositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem. Sciatis nos, intuitu Dei, & pro salute anime nostre, & omnium antecessorum & heredum nostrorum, ad honorem Dei, & exaltacionem sancte ecclesie, & emendationem regni nostri, per consilium venerabilium patrum nostrorum Stephani Cant' archiepiscopi, totius Anglie primatis & sancte Romane ecclesie cardinalis, Henrici Dublin' archiepiscopi, Willielmi London' Petri Winton' Joscelini Bathon' & Glaston' Hugonis Lincoln' Walteri Wigorn' Willielmi Coventr' & Benedicti Roff' episcoporum; magistri Pandulfi domini Pape subdiaconi & familiaris, & fratris Eimerici magistri militie templi in Anglia; & nobilium virorum Willielmi Marescalli comitis Penbroc', Willielmi comitis Sarresbyr' Willielmi comitis Warenn' Willielmi comitis Arundell' Alani de Galweia constabularii Scotie, Warini filii Geroldi, Huberti de Burgo senescalli Pictavie, Petri filii Hereberti, Hugonis de Nevill', Mathei filii Hereberti, Thome Basset, Alani Basset, Philippi de Albiniaco, Roberti de Roppelay, Johannis Marescalli, Johannis filii Hugonis, & aliorum fidelium nostrorum. In primis concessisse Deo & hâc presenti cartâ nostrâ confirmasse, pro nobis & heredibus nostris in perpetuum, quod Anglicana ecclesia libera sit, & habeat jura sua integra, & libertates suas illesas; & ita volumus observari, quod apparet ex eo, quod libertatem electionum que maxima & magis necessaria reputatur ecclesie Anglicane, merâ & spontaneâ voluntate, ante discordiam inter nos & barones nostros motam, concessimus & cartâ nostrâ confirmavimus, & eam obtinuimus à domino Papâ Innocentio tercio confirmari; quam & nos observabimus, & ab heredibus nostris in perpetuum bonâ fide volumus observari. Concessimus eciam omnibus liberis hominibus regni nostri, pro nobis & heredibus nostris in perpetuum, omnes libertates subscriptas, habendas & tenendas eis & heredibus suis, de nobis & heredibus nostris.

Si quis comitum vel baronum nostrorum, sive aliorum tenentium de nobis in capite per servitium militare, mortuus fuerit, & cum decesserit heres suus plene etatis fuerit, & relevium debeat, habeat hereditatem suam per antiquum relevium, scilicet heres vel heredes comitis de baroniâ comitis integrâ, per centum libras: heres vel heredes baronis de baroniâ integrâ per centum libras: heres vel heredes militis de feodo militis integro, per centum solidos ad plus: et qui minus debuerit, minus det secundum antiquam consuetudinem feodorum.

Si autem heres alicujus talium fuerit infra etatem, & fuerit in custodiâ, cum ad etatem pervenerit, habeat hereditatem suam sine relevio & sine fine. Custos terre hujusmodi heredis qui infra etatem fuerit, non capiat de terrâ heredis nisi rationabiles exitus, & rationabiles consuetudines, & rationabilia servitia, & hoc sine destructione & vasto hominum vel rerum. Et si nos commiserimus custodiam alicujus talis terre vicecomiti, vel alicui alii qui de exitibus illius nobis respondere debeat, & ille destructionem de custodiâ fecerit vel vastum, nos ab illo capiemus emendam, & terra committatur duobus legalibus & discretis hominibus de feodo illo, qui de exitibus respondeant nobis, vel ei cui eos assignaverimus. Et si dederimus vel vendiderimus alicui custodiam alicujus talis terre, & ille destructionem inde fecerit vel vastum, amittat ipsam custodiam, & tradatur duobus legalibus & discretis hominibus de feodo illo, qui similiter respondeant, nobis sicut predictum est.

Custos autem quamdiu custodiam terre habuerit, sustentet domos, parcos, vivaria, stagna, molendina, & cetera ad terram illam pertinentia de exitibus terre ejusdem, & reddat heredi, cum ad plenam etatem pervenerit, terram suam totam instauratam de carrucis & waignagiis, secundum quod tempus waignagii exiget, & exitus terre rationabiliter poterunt sustinere.

Heredes maritentur absque disparagatione; ita quod antequam contrahatur matrimonium, ostendatur propinquis de consanguinitate ipsius heredis.

Vidua post mortem mariti sui statim & sine difficultate habeat maritagium & hereditatem suam; nec aliquid det pro dote suâ vel pro maritagio suo, vel hereditate suâ, quam hereditatem maritus suus & ipsa tenuerint die obitûs ipsius mariti; & maneat in domo mariti sui per quadraginta dies post mortem ipsius, infra quos assignetur ei dos sua.

Nulla vidua distringatur ad se maritandum, dum voluerit vivere sine marito: ita tamen quod securitatem faciat, quod se non maritabit sine assensu nostro, si de nobis tenuerit, vel sine assensu domini sui de quo tenuerit, si de alio tenuerit.

Nec nos nec ballivi nostri saisiemus terram aliquam nec redditum pro debito aliquo, quamdiu catalla debitoris sufficiunt ad debitum reddendum: nec plegii ipsius debitoris distringantur, quamdiu ipse capitalis debitor sufficit ad solutionem debiti. Et si capitalis debitor defecerit in solutione debiti, non habens unde solvat, plegii respondeant de debito, & si voluerint, habeant terras & redditus debitoris, donec sit eis satisfactum de debito quod ante pro eo solverint; nisi capitalis debitor monstraverit se esse quietum inde versus eosdem plegios.

Si quis mutuo ceperit aliquid à Judeis plus vel minus, & moriatur antequam debitum illud solvatur, debitum non usuret quamdiu heres fuerit infra etatem, de quocumque teneat: et si debitum illud inciderit in manus nostras, nos non capiemus nisi catallum contentum in cartâ.

Et si quis moriatur, et debitum debeat Judeis, uxor ejus habeat dotem suam, & nichil reddat de debito illo; & si liberi ipsius defuncti, qui fuerint infra etatem, remanserint, provideantur eis necessaria secundum tenementum quod fuerit defuncti; & de residuo solvatur debitum, salvo servitio dominorum. Simili modo fiat de debitis que debentur aliis quam Judeis.

Nullum scutagium vel auxilium ponatur in regno nostro nisi per commune consilium regni nostri nisi ad corpus nostrum redimendum; & primogenitum filium nostrum militem faciendum; & ad filiam nostram primogenitam semel maritandam: & ad hec non fiat nisi rationabile auxilium. Simili modo fiat de auxiliis de civitate London'.

Et civitas London' habeat omnes antiquas libertates, & liberas consuetudines suas, tam per terras quam per aquas. Preterea volumus & concedimus, quod omnes alie civitates, & burgi, & ville, & portus habeant omnes libertates & liberas consuetudines suas.

Et ad habendum commune consilium regni, de auxilio assidendo aliter quam in tribus casibus predictis, vel de scutagio assidendo, summoneri faciemus archiepiscopos, episcopos, abbates, comites, & majores barones sigillatim per litteras nostras. Et preterea faciemus summoneri in generali per vicecomites, & ballivos nostros, omnes illos qui de nobis tenent in capite ad certum diem, scilicet ad terminum quadraginta dierum ad minus, & ad certum locum, & in omnibus litteris illius summonitionis causam summonitionis exprimemus: & sic factâ summonitione, negotium ad diem assignatum procedat secundum consilium illorum qui presentes fuerint, quamvis non omnes summonitio venerint.

Nos non concedemus de cetero alicui quod capiat auxilium de liberis hominibus suis, nisi ad corpus suum redimendum; & ad faciendum primogenitum filium suum militem; & ad primogenitam filiam suam semel maritandam: & ad hec non fiat nisi rationabile auxilium.

Nullus distringatur ad faciendum majus servitium de feodo militis, nec de alio libero tenemento, quam inde debetur.

Communia placita non sequantur curiam nostram, set teneantur in aliquo certo loco.

Recognitiones de novâ dissaisinâ, de morte antecessoris, & de ultimâ presentatione, non capiantur nisi in suis comitatibus, & hoc modo: Nos, vel si extra regnum fuerimus, capitalis justiciarius noster, mittemus duos justiciarios per unumquemque comitatum, per quattuor vices in anno, qui cum quattuor militibus cujuslibet comitatus electis per comitatum, capiant in comitatu, & in die & loco comitatûs assisas predictas.

Et si in die comitatûs assise predicte capi non possint, tot milites & liberè tenentes remaneant de illis qui interfuerint comitatui die illo, per quos possint sufficienter judicia fieri, secundum quod negotium fuerit majus vel minus.

Liber homo non amercietur pro parvo delicto, nisi secundum modum delicti; & pro magno delicto amercietur secundum magnitudinem delicti; salvo contenemento suo: & mercator eodem modo, salvâ mercandisâ suâ: & villanus eodem modo amercietur, salvo waignagio suo, si inciderint in misericordiam nostram: & nulla predictarum misericordiarum ponatur, nisi per sacramentum proborum hominum de visneto.

Comites & barones non amercientur, nisi per pares suos, & non nisi secundum modum delicti.

Nullus clericus amercietur de laico tenemento suo, nisi secundum modum aliorum predictorum, & non secundum quantitatem beneficii sui ecclesiastici.

Nec villa, nec homo distringatur facere pontes ad riparias, nisi qui ab antiquo & de jure facere debent.

Nullus vicecomes, constabularius, coronatores, vel alii ballivi nostri teneant placita corone nostre.

Omnes comitatus, & hundredi, trethingii & wapentachii sint ad antiquas firmas, absque ullo incremento, exceptis dominicis maneriis nostris.

Si aliquis tenens de nobis laicum feodum, moriatur, & vicecomes vel ballivus noster ostendat litteras nostras patentes de summonitione nostrâ de debito quod defunctus nobis debuit, liceat vicecomiti vel ballivo nostro attachiare & inbreviare catalla defuncti inventa in laico feodo ad valentiam illius debiti, per visum legalium hominum; ita tamen quod nichil inde amoveatur, donec persolvatur nobis debitum quod clarum fuit, & residuum relinquatur executoribus ad faciendum testamentum defuncti, & si nichil nobis debeatur ab ipso, omnia catalla cedant defuncto, salvis uxore ipsius & pueris rationabilibus partibus suis.

Si aliquis liber homo intestatus decesserit, catalla sua per manus propinquorum, parentum, & amicorum suorum, per visum ecclesie distribuantur; salvis unicuique debitis que defunctus ei debebat.

Nullus constabularius vel alius ballivus noster capiat blada vel alia catalla alicujus, nisi statim inde reddat denarios, aut respectum inde habere possit de voluntate venditoris.

Nullus constabularius distringat aliquem militem ad dandum denarios pro custodiâ castri, si facere voluerit custodiam illam in propriâ personâ suâ, vel per alium probum hominem, si ipse eam facere non possit propter rationabilem causam: & si nos duxerimus vel miserimus eum in exercitum, erit quietus de custodiâ secundum quantitatem temporis quo, per nos, fuerit in exercitum.

Nullus vicecomes vel ballivus noster, vel aliquis alius capiat equos vel carettas alicujus liberi hominis pro carriagio faciendo, nisi de voluntate ipsius liberi hominis.

Nec nos, nec ballivi nostri capiemus alienum boscum ad castra vel alia agenda nostra, nisi per voluntatem ipsius cujus boscus ille fuerit.

Nos non tenebimus terras illorum qui convicti fuerint de feloniâ, nisi per unum annum & unum diem, & tunc reddantur terre dominis feodorum.

Omnes kidelli decetero deponantur penitus de Tamisia & de Medewaye, & per totam Angliam, nisi per costeram maris.

Breve quod vocatur Precipe de cetero non fiat alicui de aliquo tenemento, unde liber homo possit amittere curiam suam.

Una mensura vini sit per totum regnum nostrum, & una mensura cervisie, & una mensura bladi, scilicet quartarium London' & una latitudo pannorum tinctorum & russettorum & halbergettorum, scilicet due ulne infra listas. De ponderibus autem sit ut de mensuris.

Nichil detur vel capiatur decetero pro brevi inquisitionis de vitâ vel membris, set gratis concedatur & non negetur.

Si aliquis teneat de nobis per feodifirmam, vel per socagium, vel per burgagium, & de alio terram teneat per servitium militare, nos non habebimus custodiam heredis nec terre sue que est de feodo alterius, occasione illius feodi firme vel socagii, vel burgagii, nec habebimus custodiam illius feodi firme, vel socagii vel burgagii, nisi ipsa feodifirma debeat servitium

militare. Nos non habebimus custodiam heredis vel terre alicujus, quam tenet de alio per servitium militare, occasione alicujus parve serjanterie quam tenet de nobis per servitium reddendi nobis cultellos vel sagittas vel hujusmodi.

Nullus ballivus ponat de cetero aliquem ad legem simplici loquelâ suâ, sine testibus fidelibus ad hoc inductis.

Nullus liber homo capiatur, vel imprisonetur, aut dissaisiatur, aut utlaghetur, aut exuletur, aut aliquo modo destruatur; nec super eum ibimus, nec super eum mittemus, nisi per legale judicium parium suorum, vel per legem terre.

Nulli vendemus, nulli negabimus, aut differemus rectum aut justitiam.

Omnes mercatores habeant salvum & securum exire ab Anglia & venire in Angliam, morari & ire per Angliam, tam per terram quam per aquam, ad emendum & vendendum, sine omnibus malis toltis, per antiquas & rectas consuetudines preterquam in tempore guerre, & si sint de terrâ contra nos guerrinâ: & si tales inveniantur in terrâ nostrâ in principio guerre, attachientur sine dampno corporum & rerum, donec sciatur à nobis vel capitali justiciario nostro, quomodo mercatores terre nostre tractentur, qui tunc invenientur in terrâ contra nos guerrinâ; & si nostri salvi sint ibi, alii salvi sint in terrâ nostrâ.

Liceat unicuique de cetero exire de regno nostro, & redire salvo & securè per terram & per aquam, salvâ fide nostrâ, nisi tempore guerre per aliquod breve tempus propter communem utilitatem regni, exceptis inprisonatis & utlaghatis secundum legem regni, & gente de terrâ contra nos guerrinâ, & mercatoribus de quibus fiat sicut predictum est.

Si quis tenuerit de aliquâ escaetâ, sicut de honore Wallingeford, Notingeham, Bon' Laincastr' vel de aliis escaetis que sunt in manu nostrâ, & sunt baronie, & obierit; heres ejus non det aliud relevium, nec faciat aliud nobis servitium quam faceret baroni, si baronia illa esset in manu baronis, & nos eodem modo eam tenebimus, quo baro eam tenuit.

Homines qui manent extra forestam, non veniant de cetero coram justiciariis nostris de forestâ per communes summonitiones, nisi sint in placito, vel plegii alicujus vel aliquorum qui attachiati sint pro forestâ.

Nos non faciemus justiciarios, constabularios, vicecomites, vel ballivos, nisi de talibus qui sciant legem regni, & eam benè velint observare.

Omnes barones qui fundaverunt abbatias unde habent cartas Regum Anglie, vel antiquam tenuram, habeant earum custodiam cum vacaverint, sicut habere debent.

Omnes foreste que afforestatæ sunt tempore nostro, statim deafforestentur; & ita fiat de ripariis que per nos tempore nostro posite sunt in defenso.

Omnes male consuetudines de forestis, & warennis, & de forestariis & warennariis, vicecomitibus & eorum ministris, ripariis & earum custodibus, statim inquirantur in quolibet comitatu per duodecim milites juratos de eodem comitatu, qui debent eligi per probos homines ejusdem comitatûs, & infra quadraginta dies post inquisitionem factam, penitus, ita quod numquam revocentur, deleantur per eosdem, ita quod nos hoc prius sciamus vel justiciarius noster, si in Anglia non fuerimus.

Omnes obsides & cartas statim reddemus que liberate fuerunt nobis ab Anglicis in securitatem pacis, vel fidelis servitii.

Nos amovebimus penitus de balliis parentes Gerardi de Atyes, quod de cetero nullam habeant balliam in Anglia; Engelardum de Cygoyn', Andream, Petrum, & Gyonem de Cancell' Gyonem de Cygoyn', Galfridum de Martiny, & fratres ejus, Philippum Marc', & fratres ejus, & Galfridum nepotem ejus, & totam sequelam eorumdem.

Et statim post pacis reformationem, amovebimus de regno omnes alienigenas milites, balistarios, servientes stipendiarios, qui venerint cum equis & armis ad nocumentum regni.

Si quis fuerit dissaisitus vel elongatus per nos, sine legali judițio parium suorum, de terris, castallis, libertatibus, vel jure suo, statim ea ei restituemus; & si contentio super hoc orta fuerit, tunc indè fiat per juditium viginti quinque baronum, de quibus fit mentio inferius in securitate pacis. De omnibus autem illis de quibus aliquis dissaisitus fuerit, vel elongatus, sine legali juditio parium suorum per Henricum Regem patrem nostrum, vel per Ricardum Regem fratrem nostrum, que in manu nostrâ habemus, vel que alii tenent que nos oporteat warantizare, respectum habebimus usque ad communem terminum cruce signatorum: exceptis illis de quibus placitum motum fuit, vel inquisitio facta per preceptum nostrum, ante susceptionem crucis nostre; cum autem redierimus de peregrinatione nostrâ, vel si forte remanserimus à peregrinatione nostrâ, statim inde plenam justitiam exhibebimus. Eundem autem respectum habebimus, & eodem modo de justitiâ exhibendâ de forestis deafforestandis, vel remansuris forestis, quas Henricus pater noster vel Ricardus frater noster afforestaverunt, & de custodiis terrarum que sunt de alieno feodo, cujusmodi custodias hucusque habuimus, occasione feodi quod aliquis de nobis tenuit per servitium militare; & de abbatiis que fundate fuerint in feodo alterius quam nostro, in quibus dominus feodi dixerit se jus habere; & cum redierimus, vel si remanserimus à peregrinatione nostrâ, super hiis conquerentibus plenam justitiam statim exhibebimus.

Nullus capiatur nec inprisonetur propter appellum femine, de morte alterius, quam viri sui.

Omnes fines qui injustè & contra legem terre facti sunt nobiscum, & omnia amerciamenta facta injustè & contra legem terre, omnino condonentur, vel fiat indè per juditium viginti quinque baronum, de quibus fit mentio inferius in securitate pacis, vel per juditium majoris partis eorumdem, unà cum predicto Stephano Cant' archiepiscopo, si interesse poterit, & aliis quos secum ad hoc vocare voluerit: & si interesse non poterit, nichilominus procedat negotium sine eo, ita quod si aliquis, vel aliqui, de predictis viginti quinque baronibus, fuerint in simili querelâ, amoveantur, quantum ad hoc juditium, & alii loco illorum per residuos de eisdem viginti quinque tantum ad hoc faciendum electi, & jurati, substituantur.

Si nos disseisivimus, vel elongavimus Walenses de terris, vel libertatibus, vel rebus aliis, sine legali juditio parium suorum in Anglia vel in Wallia, eis statim reddantur; & si contentio super hoc orta fuerit, tunc inde fiat in marchiâ per juditium parium suorum; de tenementis Anglie, secundum legem Anglie; de tenementis Wallie, secundum legem Wallie; de tenementis Marchie, secundum legem Marchie. Idem faciant Walenses nobis & nostris.

De omnibus autem illis de quibus aliquis Walensium dissaisitus fuerit, vel elongatus, sine legali juditio parium suorum, per Henricum Regem patrem nostrum, vel Ricardum Regem fratrem nostrum, que nos in manu nostrâ habemus, vel que alii tenent, que nos oporteat warantizare, respectum habebimus usque ad communem terminum cruce signatorum; illis exceptis, de quibus placitum motum fuit, vel inquisitio facta per preceptum nostrum, ante susceptionem crucis nostre. Cum autem redierimus, vel si forte remanserimus à peregrinatione nostrâ, statim eis inde plenam justitiam exhibebimus, secundum leges Walensium, & partes predictas.

Nos reddemus filium Leulini statim, & omnes obsides de Wallia, & cartas que nobis liberate fuerunt in securitatem pacis.

Nos faciemus Alexandro Regi Scottorum, de sororibus suis & obsidibus reddendis, & libertatibus suis, & jure suo, secundum formam in quâ faciemus aliis baronibus nostris Anglie, nisi aliter esse debeat per cartas quas habemus de Willielmo patre ipsius, quondam rege Scottorum; & hoc erit per juditium parium suorum in curiâ nostrâ.

Omnes autem istas consuetudines predictas, & libertates quas nos concessimus in regno nostro tenendas, quantum ad nos pertinet erga nostros, omnes de regno nostro, tam clerici quam laici observent, quantum ad se pertinet ergâ suos.

Cum autem pro Deo, & ad emendationem regni nostri, & ad melius sopiendam discordiam inter nos & barones nostros ortam, hec omnia predicta concesserimus, volentes ea integrâ & firmâ stabilitate in perpetuum gaudere, facimus & concedimus eis securitatem subscriptam; videlicet quod barones eligant viginti quinque barones de regno, quos voluerint, qui debeant pro totis viribus suis observare, tenere, & facere observari, pacem & libertates quas eis concessimus, & hâc presenti cartâ nostrâ confirmavimus: ita, scilicet, quod si nos, vel justiciarius noster, vel ballivi nostri, vel aliquis de ministris nostris, in aliquo erga aliquem deliquerimus, vel aliquem articulorum pacis aut securitatis transgressi fuerimus, & delictum ostensum fuerit quattuor baronibus de predictis viginti quinque baronibus, illi quattuor barones accedent ad nos, vel ad justiciarium nostrum, si fuerimus extra regnum, proponentes nobis excessum, petent, ut excessum illum sine dilatione faciamus emendari. Et si nos excessum non emendaverimus, vel si fuerimus extra regnum, justiciarius noster non emendaverit, infra tempus quadraginta dierum, computandum à tempore quo monstratum fuerit nobis, vel justiciario nostro, si extra regnum fuerimus, predicti quattuor barones referant causam illam ad residuos de illis viginti quinque baronibus, & illi viginti quinque barones cum communâ totius terre distringent & gravabunt nos modis omnibus quibus poterunt, scilicet per captionem castrorum, terrarum, possessionum, & aliis modis quibus poterunt, donec fuerit emendatum secundum arbitrium eorum; salvâ personâ nostrâ, & Regine nostre, & liberorum nostrorum; & cum fuerit emendatum, intendent nobis sicut prius fecerunt. Et quicumque voluerit de terrâ, juret quod ad predicta omnia exequenda, parebit mandatis predictorum viginti quinque baronum, & quod gravabit nos pro posse suo cum ipsis; & nos publicè & liberè damus licentiam jurandi cuilibet qui jurare voluerit, & nulli umquàm jurare prohibebimus. Omnes autem illos de terrâ qui per se & sponte suâ noluerint jurare viginti quinque baronibus, de distringendo & gravando nos cum eis, faciemus jurare eosdem de mandato nostro, sicut predictum est. Et si aliquis de viginti quinque baronibus decesserit, vel à terrâ recesserit, vel aliquo alio modo impeditus fuerit, quominus ista predicta possent exequi, qui residui fuerint de predictis viginti quinque baronibus eligant alium loco ipsius, pro arbitrio suo, qui simili modo erit juratus, quo & ceteri. In omnibus autem, que istis viginti quinque baronibus committuntur exequenda, si fortè ipsi viginti quinque presentes fuerint, & inter se super re aliquâ discordaverint, vel aliqui ex eis summoniti nolint, vel nequeant interesse, ratum habeatur & firmum, quod major pars eorum, qui presentes fuerint, providerit, vel preceperit; ac si omnes viginti quinque in hoc consensissent: & predicti viginti quinque jurent quod omnia antedicta fideliter observabunt, & pro toto posse suo facient observari. Et nos nichil impetrabimus ab aliquo, per nos, nec per alium, per quod aliqua istarum concessionum & libertatum revocetur vel minuatur. Et si aliquid tale impetratum fuerit, irritum sit & inane; & numquam eo utemur per nos nec per alium.

Et omnes malas voluntates, indignationes, & rancores ortos inter nos & homines nostros, clericos & laicos, à tempore discordie, plenè omnibus remisimus & condonavimus. Preterea omnes transgressiones factas occasione ejusdem discordie, à Pascha anno regni nostri sextodecimo usque ad pacem reformatam, plenè remisimus omnibus clericis & laicis, & quantum ad nos pertinet, plenè condonavimus. Et insuper, fecimus eis fieri litteras testimoniales patentes domini Stephani Cant' archiepiscopi, domini Henrici Dublinen' archiepiscopi, & episcoporum predictorum, & magistri Pandulfi, super securitate istâ & concessionibus prefatis.

Quare volumus & firmiter precipimus, quod Anglicana ecclesia libera sit, & quod homines in regno nostro habeant & teneant omnes prefatas libertates, jura & concessiones, benè & in pace, liberè & quietè, plenè & integrè, sibi & heredibus suis, de nobis & heredibus nostris, in omnibus rebus & locis in perpetuum, sicut predictum est. Juratum est autem, tam ex parte nostrâ quam ex parte baronum, quod hec omnia supradicta bonâ fide & sine malo ingenio servabuntur.

Testibus supradictis & multis aliis.

Dat' per manum nostram in prato quod vocatur Runimed' inter Windeleshor' & Stanes, quintodecimo die Junii, anno regni nostri septimo decimo.

Carta de Forestâ.

A. D. 1215.
An. 17 Johan.

Mat. Paris. p. 259. n. 40. Lond. 1640.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. Sciatis quod intuitu Dei & pro salute animæ nostræ, & animarum antecessorum & successorum, ad exaltationem sanctæ ecclesiæ, & emendationem regni nostri, spontaneâ & bonâ voluntate nostrâ, dedimus, concessimus pro nobis & hæredibus nostris has libertates subscriptas, habendas & tenendas in regno nostro Angliæ in perpetuum.

I. In primis omnes forestæ quas Rex Henricus avus noster afforestavit, videantur per probos & legales homines; & si boscum aliquem alium quam suum dominicum afforestaverit ad damnum illius cujus boscus fuerit, statim deafforestetur. Et si boscum suum proprium afforestaverit, remaneat foresta, salvâ communiâ de herbagio, & rebus aliis in eâdem forestâ, illis qui eam prius habere consueverunt.

II. Homines qui manent extra forestam, non veniant de cætero coram justiciariis nostris de forestâ per communes submonitiones; nisi sint in placito, vel plegii alicujus vel aliquorum qui attachiati sunt propter forestam. Omnes autem bosci qui fuerunt afforestati per Regem Richardum fratrem nostrum, statim deafforestentur; nisi fuerint dominici bosci nostri.

III. Archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, comites, barones, milites, & liberè tenentes, qui boscos habent in forestâ, habeant boscos suos sicut eos habuerunt tempore primæ coronationis prædicti Regis Henrici, avi nostri; ita quod quieti sint in perpetuum de omnibus purpresturis, vastis, & assartis factis in illis boscis post illud tempus, usque ad principium secundi anni coronationis nostræ. Et qui de cætero vastum, purpresturam vel assartum facient sine licentiâ nostrâ in illis boscis, de vastis, purpresturis, & assartis respondeant.

IV. Regardatores nostri eant per forestas ad faciendum regardum, sicut fieri consuevit tempore primæ coronationis prædicti Regis Henrici avi nostri, & non aliter.

V. Inquisitio vel visus de expeditatione canum existentium in forestâ de cætero fiat, quando fieri debet regardum, scilicet de tertio anno in tertium annum; & tunc fiat per visum & testimonium legalium hominum, & non aliter. Et ille cujus canis inventus fuerit tunc non expeditatus, pro misericordiâ det tres solidos: & de cætero nullus bos capiatur pro expeditatione. Talis autem expeditatio sit per assisam communiter, quod tres ortilli ascindantur de pede anteriori, sive poletâ. Non expeditentur canes de cætero, nisi in locis ubi expeditari solent tempore primæ coronationis prædicti Henrici Regis, avi nostri.

VI. Nullus forestarius vel bedellus faciat de cætero scotallum, vel colligat garbas, vel avenam, vel bladum aliud, vel agnos, vel porcellos, nec aliquam collectam faciat; & per visum & sacramentum duodecim regardatorum, quando facient regardum, tot forestarii ponantur ad forestas custodiendas, quot ad illas custodiendas rationabiliter viderint sufficere.

VII. *Nullum* suanimotum de cætero teneatur in regno nostro, nisi ter in anno; videlicet in principio *quindecim* dierum ante festum sancti Michaelis, quando agistatores veniunt ad agistandum dominicos boscos, & circa festum sancti Martini, quando agistatores nostri debent accipere panagium suum. Et ad ista duo suanimota convenient forestarii, viridarii, & agistatores: & nullus alius per districtionem. Et tertium suanimotum teneatur in initio xv. dierum ante festum sancti Johannis Baptistæ pro fœnatione bestiarum nostrarum; & ad istum suanimotum convenient forestarii, viridarii, & non alii per districtionem.

VIII. Et præterea singulis quadraginta diebus per totum annum convenient viridarii & forestarii ad videndum attachiamenta de forestâ, tam de viridi quam de venatione, per præsentationem ipsorum forestariorum, & coram ipsis attachientur. Prædicta autem suanimota non teneantur, nisi in comitatibus in quibus teneri consueverunt.

IX. Unusquisque liber homo agistet boscum in forestâ pro voluntate suâ, & habeat panagium suum.

X. Concedimus etiam, quod unusquisque liber homo possit ducere porcos suos per dominicum boscum nostrum, liberè & sine impedimento; & ad agistandum eos in boscis suis propriis, vel alibi, ubi potuerit. Et si porci alicujus liberi hominis unâ nocte pernoctaverint in forestâ nostrâ, non inde occasionetur, ita quod aliquid de suo perdat.

XI. Nullus de cætero amittat vitam vel membra pro venatione nostrâ; sed si aliquis captus fuerit & convictus de captione venationis, graviter redimatur, si habeat unde redimi possit; & si non unde redimi possit, jaceat in prisonâ nostrâ per annum unum & unum diem. Et si post annum unum & unum diem plegios invenire possit, exeat à prisonâ: sin autem, abjuret regnum nostrum Angliæ.

XII. Quicunque archiepiscopus, episcopus, comes vel baro, veniens ad nos per mandatum nostrum, transierit per forestam nostram, licet illi capere unam vel duas bestias per visum forestarii, si præsens fuerit; sin autem, faciat cornari, ne videatur hoc furtivè facere: item licet in redeundo idem eis facere, sicut prædictum est.

XIII. Unusquisque liber homo de cætero sine occasione faciat in bosco suo, vel in terrâ suâ quem habet in forestâ, molendinum, vivarium, stagnum, marleram, fossatum vel terram arabilem, extra co-opertum in terrâ arabili, ita quod non sit ad noncumentum alicujus vicini.

XIV. Unusquisque liber homo habeat in boscis suis ærias accipitrum, spervariorum, falconum, aquilarum & heironum; & habeat similiter mel quod inventum fuerit in boscis suis.

XV. Nullus forestarius de cætero, qui non sit forestarius de feudo, reddens firmam nobis pro ballivâ suâ, capiat cheminagium; scilicet, pro caretâ per dimidium annum, duos denarios, & per alium dimidium, duos denarios; & pro equo qui portat summagium, per dimidium annum, unum obolum, & per alium dimidium annum, unum obolum; & non nisi de illis, qui extra ballivam suam tanquam mercatores veniunt, per licentiam suam in ballivam suam, ad buscam, meiremium, corticem, vel carbonem emendum, & aliàs ducendum ad vendendum, ubi voluerint. Et de nullâ caretâ aliâ, vel summagio, aliquod cheminagium capiatur; non capiatur cheminagium, nisi in locis illis, ubi antiquitus capi solebat & debuit: illi autem qui portant super dorsum suum, buscam, corticem vel carbonem ad vendendum quamvis inde vivant, nullum de cætero dent cheminagium de boscis aliorum; nullum detur cheminagium forestariis nostris, præterquam de dominicis boscis nostris.

XVI. Omnes utlagati pro forestâ à tempore Regis Henrici avi nostri, usque ad primam coronationem nostram, veniant ad pacem sine impedimento, & salvos plegios inveniant, quod de cætero non forisfacient nobis de forestâ nostrâ.

XVII. Nullus castellanus vel alius teneat placitum de forestâ, sive de viridi sive de venatione; sed quilibet forestarius de feudo attachiet placita de forestâ, tam de viridi quam de venatione, & ea præsentet viridariis provinciarum: & cum rotulata fuerint, & sub sigillis viridariorum inclusa, præsententur capitali forestario, cum ad partes illas venerit ad tenendum placita forestæ, & coram eo terminentur.

XVIII. Omnes autem consuetudines prædictas & libertates, quas nos concessimus in regno tenendas, quantum ad nos pertinet erga nostros, omnes de regno nostro, tam laici quam clerici, observent, quantum ad se pertinet erga suos.

Conventio facta inter Regem Angliæ & barones ejusdem regni.

A. D. 1215.
An. 17 Johan.

Claus. 17 Joh. m. 24. d. in Turr. Lond.

HÆC est conventio inter dominum Johannem Regem Angliæ ex unâ parte, & Robertum filium Walteri, marescallum Dei & sanctæ ecclesiæ in Anglia, & Richardum comitem de Clare, Galfridum comitem Essex' & Glouc' Rogerum Bigod comitem Norfolch' & Suffolch', Saherum comitem Winton' Robertum comitem Oxon', Henricum comitem Hereford' & barones subscriptos scilicet, Willielmum Marescallum juniorem, Eustachium de Vescy, Willielmum de Mobray, Johannem filium Roberti, Rogerum de Monte Begon' Will' de Lanvalay, & alios comites, & barones, & liberos homines totius regni ex alterâ parte, videlicet.

Quod ipsi comites, & barones, & alii præscripti tenebunt civitatem London' de baillio domini Regis (salvis interim domino Regi firmis, redditibus, & claris debitis suis) usque ad assumptionem beatæ Mariæ anno regni ipsius regis xvii°.

Et dominus Cantuar' tenebit similiter de baillio domini Regis Turrim London' usque ad prædictum terminum; salvis civitati London' libertatibus suis & liberis consuetudinibus suis; & salvo cuilibet jure suo in custodiâ Turris London'.

Et ita quod interim non ponat dominus Rex munitionem, vel vires alias in civitate prædictâ, vel in Turri London'.

Fiant etiam, infra prædictum terminum, sacramenta per totam Angliam viginti quinque baronibus, sicut *continetur* in cartâ de libertatibus & securitate regno concessis; vel attornatis viginti quinque baronum, sicut continetur in litteris de duodecim militibus eligendis ad delend' malas consuetudines de forestis & aliis.

Et præterea, infra eundem terminum, omnia, quæ comites, & barones, & alii liberi homines petunt à domino Rege, quæ ipse dixerit esse reddenda, vel quæ per xxv. barones, aut per majorem partem eorum judicata fuerint esse reddenda, reddantur secundum formam prædictæ cartæ.

Et, si hæc facta fuerint, vel per dominum Regem non steterit quo minus ista facta fuerint infra prædictum terminum, tunc civitas & turris London' ad eundem terminum, statim reddantur domino Regi; salvis prædictæ civitati libertatibus & liberis consuetudinibus suis, sicut præscriptum est.

Et, si hæc facta non fuerint, & per dominum Regem steterit quod ista non fiant infra prædictum terminum, barones tenebunt civitatem prædictam, & dominus Archiepiscopus turrim London' donec prædicta compleantur; & interim omnes, ex utrâque parte, recuperabunt terras, castra & villas, quas habuerunt in initio guerræ ortæ inter dominum regem & barones.

Litteræ Regis Stephano Harengod, de pace factâ inter ipsum & barones suos.

A. D. 1215.
An. 17 Johan.

Claus. 17 Joh. m. 23. n. 111. in Turr. Lond.

REX Stephano Harengod, &c. Sciatis quod firma pax facta est, per Dei gratiam, inter nos, & barones nostros, die Veneris proximo post festum sanctæ Trinitatis, apud Runemed' prope Stanes, ita quòd eorum homagia eodem die ibidem cepimus.

Unde vobis mandamus firmiter præcipientes, quod, sicut nos, & honorem nostrum diligitis, & pacem regni nostri, ne ulterius turbetur, quod nullum malum de cætero faciatis baronibus nostris, vel aliis, vel fieri permittatis, occasione discordiæ, priùs ortæ inter nos & eos.

Mandamus etiam vobis quod, de finibus & censeriis, vobis factis occasione illius discordiæ, si quid superest reddendum ultra prædictum diem Veneris, nichil capiatis: et, siquid post illum diem Veneris cepistis, illud statim reddatis.

Et corpora prisonum, & obsidum captorum & detentorum, occasione hujus guerræ, vel finium, vel censeriarum prædictarum, sine dilatione deliberetis.

Hæc omnia prædicta, sicut corpus nostrum diligitis, faciatis.

Et in hujus &c.

Teste meipso apud Runemed' xviii. die Junii, anno regni nostri xvii.

Protestatio archiepiscoporum Cantuar' & Dublin' aliorumque episcoporum, de articulo in cartâ Regis de Forestâ.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Claus. 17 Joh. m. 27. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus ad quos presentes littere pervenerint, S. DEI graciâ, Cantuar' archiepiscopus, tocius Anglie primas & sancte Romane ecclesie cardinalis, & H. eâdem graciâ, archiepiscopus Dublin' W. quoque London' P. Winton' J. Bathon' & Glaston' H. Lincoln' W. Wygorn' & W. Coventr' ejusdem gracie dono episcopi, salutem in Domino.

Cum dominus Rex concesserit & per cartam suam confirmaverit, quod omnes male consuetudines de forestis, & forestariis & eorum ministris, statim inquirantur in quolibet comitatu, per duodecim milites juratos de eodem comitatu; qui debent eligi per probos homines ejusdem comitâtûs, & infra xl. dies post inquisitionem factam penitus, ita quod nunquam revocentur, deleantur per eosdem; dum tamen dominus Rex hoc prius sciat:

Universitati vestre notum fieri volumus, quod articulus iste ita intellectus fuit ex utrâque parte, quum de eo tractabatur, & expressus, quod omnes consuetudines ille remanere debent, sine quibus foreste servari non possint: & hoc presentibus litteris protestamur.

Rex præcipit quod xij. milites à quolibet comitatu electi, jurent ad inquirendum super pravis consuetudinibus; sicut in cartâ Regis nuper confectâ continetur.

A. D. 1215. An 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 23. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti, forestariis, warennariis, custodibus ripariarum & omnibus ballivis suis in eodem comitatu, salutem.

Sciatis pacem firmam esse reformatam, per DEI gratiam, inter nos & barones & liberos homines regni nostri, sicut audire poteritis, & inde per cartam nostram quam inde fieri fecimus, quam etiam legi publicè precipimus per totam ballivam vestram & firmiter teneri; volentes & districtè precipientes, quod tu, vicecomes, omnes de ballivâ tuâ secundum formam carte predicte jurare facias xxv. baronibus, de quibus mentio fit in cartâ predictâ, ad mandatum eorumdem, vel majoris partis eorum, coram ipsis vel illis quos ad hoc attornaverint per litteras suas patentes, & ad diem & locum quos ad hoc faciendum prefixerint dicti barones, vel attornati ab eis ad hoc.

Volumus etiam & precipimus, quod xij. milites de comitatu tuo, qui eligentur de ipso comitatu, in primo comitatu qui tenebitur post susceptionem litterarum istarum in partibus tuis, jurent de inquirendis pravis consuetudinibus, tam de vicecomitibus quam eorum ministris, forestis & forestariis, warennis & warenariis, ripariis & earum custodibus, & eis delendis, sicut in ipsâ cartâ continetur. Vos igitur omnes, sicut nos & honorem nostrum diligitis, & pacem regni nostri, omnia in cartâ contenta inviolabiliter observetis, & ab omnibus observari faciatis; ne pro defectu vestri, aut per excessum vestrum, pacem regni nostri, quod DEUS avertat, iterum turbari contingat.

Et tu, vicecomes, pacem nostram per totam ballivam tuam clamari facias, & firmiter teneri precipias.

Et in hujus, &c.

Teste meipso apud Runimed' xix die Junij, anno regni nostri xvij°.

Protestatio à quibusdam prelatis facta, quod barones securitatem de pace observandâ Regi facere noluerunt.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 21. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus, &c. Stephanus, DEI graciâ, Cantuar' archiepiscopus, totius Anglie primas, & sancte Romane ecclesie cardinalis, Henricus Dublin' archiepiscopus, Willielmus London' Petrus Winton' Joscelinus Bathon' & Glaston' Hugo Lincoln' Walterus Wigorn' Willielmus Coventr' Ricardus Cicestr' episcopi, & magister Pandulfus domini Pape subdiaconus & familiaris, salutem.

Noverit universitas vestra, quod quando facta fuit pax inter dominum Regem Johannem & barones Anglie, de discordiâ inter eos ortâ, idem barones nobis presentibus & audientibus, promiserunt domino Regi, quod quamcunque securitatem habere vellet ab eis de pace illâ observandâ, ipsi ei habere facerent, preter castella & obsides. Postea vero quando dominus Rex petiit ab eis, ut talem cartam ei facerent,

"Omnibus, &c. Sciatis nos astrictos esse per sacrament' & homagia domino nostro Johanni Regi Anglie, de fide ei servandâ de vitâ & membris & terreno honore, contra omnes homines qui vivere possint & mori; & ad jura sua & heredum suorum, & ad regnum suum custodiendum & defendendum;"

Ipsi id facere noluerunt.

Et in hujus rei testimonium id ipsum per hoc scriptum protestamur.

Breve de militibus vel servientibus Regis non retinendis in Angliâ.

A. D. 1215.—An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 23. n. 110. in Turr. Lond.

REX Hugoni de Bova, salutem. Mandamus vobis quod in fide quâ nobis tenemini, non retineatis aliquem de militibus vel servientibus qui fuerunt apud Dovor' sed in patriam suam in pace sine dilatione ire faciatis.

Et in hujus, &c.

Teste meipso, apud Runimed', xxiij. die Junii, anno regni nostri xvij°.

Mandatum vicecomitibus de terris & tenementis omnium qui jurare contradixerint xxv. baronibus, saisiendis.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 21. n. 105. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Warewic' & duodecim militibus in eodem comitatu ad inquirendum & delendum pravas consuetudines de vicecomitibus & eorum ministris, forestis & forestariis, warennis & warennariis, ripariis, & earum custodibus, salutem.

Mandamus vobis, quod statim & sine dilatione saisiatis in manum nostram terras & tenementa & catalla omnium illorum de comitatu Warewic' qui jurare contradixerint viginti quinque baronibus, secundum formam contentam in cartâ nostrâ de libertatibus, vel eis quos ad hoc attornaverint. Et si jurare noluerint, statim post quindecim dies completos, preterquam terre & tenementa & catalla eorum in manu nostrâ saisita, saisita fuerint omnia catalla sua vendi faciatis, & denarios inde perceptos salvo custodiatis, deputandos subsidio terre sancte: terras autem & tenementa eorum in manu nostrâ teneatis, quousque juraverint.

Et hoc provisum est per judicium domini Cantuar' archiepiscopi & baronum regni nostri. Et in hujus, &c.

Teste meipso, apud Winton', xxvij. die Junij, anno regni nostri xvij°.

Idem mandatum est omnibus vicecomitibus Angliæ.

De civitate London' quæ est receptaculum baronum servandâ.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Claus. 17 Joh. m. 21. d. in Turr. Lond.

ROBERTUS filius Walteri, marescallus exercitûs DEI & sanctæ ecclesiæ, & alii magnates ejusdem exercitûs, nobili viro Willielmo de Albineto, salutem.

Benè scitis quam magnum commodum sit vobis & nobis omnibus servare civitatem London' quæ est receptaculum nostrum; & quântum dedecus esset & damnum nobis, si per defectum nostrum eam amitteremus. Sciatis enim certissimè quod præmoniti fuerimus, quod quidam sunt qui nihil aliud expectant, nisi quod recessissemus à civitate prædictâ, ut ita eam subito possent occupare.

Et ideo per commune consilium prolongavimus torneamentum, quod captum fuit apud Stanfort, die Lunæ prox' post festum apostolorum Petri & Pauli, usque ad diem Lunæ prox' post octavas prædictas. Erit autem torneamentum juxta London' in bruerâ de Stanes & villam de Hundeslawe: & hoc fecimus propter securitatem nostram & civitatis prædictæ.

Et ideo mandamus vobis & rogamus diligenter, quod ad torneamentum prædictum cum equis & armis ita providè veniatis, quod honorem inde habeatis. Qui melius ibi faciet, habebit ursum quem domina quædam mittet ad torneamentum.

Valete.

Rex dominum Pandulphum & alios fideles suos Papæ mittit, opem & præsidium ejus petituros.

A. D. 1215. An. 17 Joh. Claus. 17 Joh. m. 15. d. in Turr. Lond.

DOMINO Pape, &c. In conspectu paternitatis vestræ nos humiliamus, ad grates multiplices, prout melius scimus & possumus, exhibendas pro curâ & sollicitudine, quam, ad defensionem nostram & regni nostri Angliæ, paterna vestra benevolentia indesinenter apponit, licet duritia prælatorum Angliæ, âtque inobedientia malitiosè impediant piæ vestræ provisionis effectum.

Nos tamen pro affectu sincero, quem ad nos geritis, clementiæ vestræ devotius inclinamus; qui, etsi ad præsens à superbis & à malevolis ad incipientiam sibi censeatur inefficax, nobis erit, Domino concedente, ad tuitionem & pacem; & inimicis nostris confusionem & terrorem induaet.

Et licet dominus Pandulphus, fidelis subdiaconus vester, Norwicensis electus, nobis prænecessarius esset in Anglia, utpote qui honorem ecclesiæ Romanæ ac vestrum, & totius regni nostri fideliter & devote procurat; quia tamen nullo modo de statu nostro & regni paternitas vestra certificari poterit melius, quam per ipsum, ad pedes vestros eundem destinamus invitum; devotius supplicantes quatinus, per ipsum specialiter, & per alios fideles nostros, illatæ vobis in personâ nostrâ injuriæ veritate compertâ, ad regimen regni nostri & nostræ observandum dignitatis paternæ manum sollicitudinis apponatis, prout excellens vestra discretio viderit expedire, quod per Dei gratiam laudabiliter facitis & fecistis.

Pro certo habentes, quod, post Deum, personam vestram & auctoritatem apostolicæ sedis habemus unicum & singulare præsidium, & sub vestri confidentiâ patrocinii respiramus.

Teste, &c.

Carta Regis Angliæ civibus Dublin' facta.

A. D. 1215. An. 17 Johan. Lib. Nig. Ecclesiæ S. Trin. Dublin.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, & omnibus ballivis, & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse, & hâc chartâ nostrâ confirmasse civibus nostris Dublin' quod ipsi & hæredes eorum habeant & teneant de nobis & hæredibus nostris imperpetuum civitatem nostram Dublin' cum præpositurâ, & omnibus aliis pertinentiis suis ad feodi firmam; cum parte illâ aquæ de Avenliffe, quæ eos contingit, simul cum parte nostrâ ejusdem aquæ, quæ nos contingit, exceptis piscationibus batellorum, quas prius dederimus in puram elemosynam, & aliis piscationibus batellorum, quas alii habent ex antiquâ tenurâ; & salvis nobis sedibus molendinorum in eâdem aquâ, quas ad opus nostrum retinuerimus. Reddendo inde nobis & hæredibus nostris singulis annis ad scaccarium nostrum Dublin' ducentas marcas, ad duos terminos anni, scilicet, ad festum sancti Michaelis centum marcas, & ad Pascha sequens, centum marcas.

Et concessimus eisdem civibus, quod faciant unum pontem ultra aquam de Avenliffe, ubi providebitur sibi & civitati nostræ prædictæ magis expedire.

Concessimus etiam & confirmavimus eis omnes libertates & liberas consuetudines prius eis concessas à Rege Henrico, patre nostro, per chartam suam, & à nobis per chartam nostram, secundum tenorem earundem chartarum; salvis nobis & hæredibus nostris placitis ad coronam nostram pertinentibus, & prisis vinorum & aliis, quæ in chartâ nostrâ, quam de nobis habent de libertatibus suis, continentur.

Concessimus etiam eis, quod habeant omnes terras pertinentes ad civitatem ipsam Dublin' infra metas contentas in chartâ nostrâ, quam inde habent; salvâ conventione factâ inter ipsos & monachos sanctæ Mariæ juxta Dublin'. sicut continetur in chartâ inter illos confectâ.

Præterea concessimus eis & confirmavimus, quod habeant unam feriam singulis annis apud Dublin' infra metas suas, incipientem in vigiliâ Inventionis Sanctæ Crucis, & duraturam per quindecim dies; salvâ domino Dublin' archiepiscopo prædictâ feriâ per duos dies, videlicet, in vigiliâ Inventionis prædictæ, & ipsâ die Inventionis.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quod prædicti cives Dublin' & eorum hæredes imperpetuum habeant & teneant de nobis & hæredibus nostris benè & in pace, liberè & quietè, integrè & honorificè, civitatem nostram Dublin' cum præpositurâ, & aliis pertinentiis suis ad feodi firmam ducentarum marcarum, tam cum parte nostrâ quam cum parte suâ aquæ de Avenlyffe; & quod faciant unum pontem ultra aquam illam; & quod habeant omnes libertates, & liberas consuetudines, prius eis per chartam Henrici Regis, patris nostri, & per chartam nostram concessas; & quod habeant omnes terras pertinentes ad civitatem Dublin' infra metas contentas in chartâ nostrâ, quam de nobis habent, salvâ conventione factâ inter ipsos & monachos Sanctæ Mariæ juxta Dublin' & quod habeant unam feriam singulis annis infra metas suas per quindecim dies duraturam, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad hujusmodi feriam pertinentibus, sicut prædictum est.

Testibus, *Domino Henrico Dublin' archiepiscopo.*
H. Imelacensi episcopo.
Willielmo Mareschallo, comite de Penbrok.
W. comite Warwick.
Hugone de Burgo, justciario nostro Angliæ.
W. Briwer.
Galfrido de Mariscis.
Philippo de Wigornia.
Rogero Pipard parvo.
Waltero de Ryddleford.

Datum per manum Richardi de Marisco, cancellarii nostri, apud Marleberge, iij. die Julii, anno regni nostri decimo septimo.

Alexander Rex Scotiæ oratores suos mittit Johanni Regi Angliæ.

A. D. 1215. An. 17 Johan. Pat. 17 Joh. m. 19. n. 74. in Turr. Lond.

KARISSIMO domino suo Johanni, Dei gratiâ, Regi Angliæ, &c. Alexander eâdem gratiâ Rex.

Mittimus ad excellentiam vestram dilectos, & fideles, & familiares nostros venerabilem in Christo patrem nostrum W. episcopum Sancti Andreæ, & Phil' de Mubray, & Robertum de Sancto Germano, & Walterum de Lindes' & Ingel' de Baillol' & Johannem de Maunswell, propter negotia nostra quæ habemus erga vos, & in curiâ vestrâ agenda; ratum habituri quicquid iidem fideles nostri vel eorum aliqui, si omnes interesse non poterunt, in eisdem negotiis nostris ex parte nostrâ facient.

Et in hujus, &c. vobis mittimus.

Teste Rege ipso, apud Calth', vij. die Julii.

Littera Philippo Regi Franciæ.

A. D. 1215. An. 17 Johan. Claus. 17 Joh. m. 22. in Turr. Lond.

KARISSIMO domino suo Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Sciatis nos præcepisse majori & vicecomitibus London, quod permittant mercatores, de terrâ vestrâ, res & catalla sua à London abducere, sine omni impedimento, ad faciend' inde voluntatem suam.

Quod si non fecerint, vos poteritis, si placet, homines illius villæ gravare & molestare in potestate vestrâ, nec non reputabimus treugas ex parte vestrâ fractas fuisse.

Teste meipso, apud Oxon' xxi. die Julii.

Bulla Innocentii III Papæ de absolutione juramenti, quod Rex Angliæ compulsus baronibus præstitit.

A. D. 1215. An. 17 Johan. Ex Orig. Rym. Collect. non impress. Vol. I. p. 655.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus hanc paginam inspecturis, salutem & apostolicam benedictionem.

Etsi charissimus in Christo filius noster Johannes, Rex Anglorum illustris, Deum & ecclesiam vehementèr offenderit, unde nos eum excommunicationis vinculo innodavimus, & regnum ejus ecclesiastico subjecimus interdicto; ipse tamen (illo misericorditèr inspirante qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat,) tandem reversus ad cor, Deo & ecclesiæ humilitèr satisfecit; in tantum, quod non solum recompensationem pro dampnis & restitutionem exhibuit de ablatis, verum etiam plenariam libertatem contulit ecclesiæ Anglicanæ: quinimmo, utrâque sententiâ relaxatâ regnum suum tàm Angliæ quàm Iberniæ beato Petro & ecclesiæ Romanæ concessit, recipiens illud à nobis in feudum, sub annuo censu mille marcarum, fidelitatis nobis inde præstito juramento, sicut per privilegium ejus apparet, aureâ bullâ munitum.

Adhuc autem Omnipotenti Deo amplius placere desiderans, signum vivificæ crucis reverentèr assumpsit, profecturus in subsidium terræ sanctæ, ad quod se magnificè præparabat; sed humani generis inimicus, qui semper consuevit bonis actibus invidere suis callidis artibus, adversus eum barones Angliæ concitavit, ita, ut ordine perverso in illum insurgunt postquam conversus ecclesiæ satisfecerit, qui assistebant eidem quando ecclesiam offendebat.

Ortâ siquidem inter eos dissentionis materiâ, cum plures dies statuti fuissent ad tractandum de pace utrinque; interim solempnes nuncii ad nostram fuerunt præsentiam destinati; cum quibus habito diligenti trac-

tatu, post plenam deliberationem scripsimus per eosdem archiepiscopo & episcopis Anglicanis, præcipiendo mandantes, ut ad reformandam inter utrosque veram & plenam concordiam diligens impenderent studium & operam efficacem, omnes conjurationes & conspirationes, si quæ fuerant fortè præsumptæ à tempore subortæ discordiæ inter regnum & sacerdotium, apostolicâ denunciantes auctoritate cassatas; & per excommunicationis sententiam inhibentes, ne talia de cætero præsumerentur à quoquam; magnates & nobiles Angliæ monendo prudentèr, & eis efficaciter injungendo, ut per manifesta devotionis & humilitatis indicia ipsum Regem sibi placare studerent; ac deinde si quid ab eo ducerent postulandum, non insolentèr sed humilitèr implorarent; regalem ei conservantes honorem, & exhibentes servitia consueta, quæ ipsi & prædecessores eorum sibi & suis prædecessoribus impenderunt; cum ab eis ipse Rex non deberet absque judicio spoliari, ut sic quod intenderent, possent faciliùs obtinere.

Nos enim eundem Regem per litteras nostras rogavimus & monuimus, & per præfatos archiepiscopum & episcopos nihilominus rogari & moneri mandavimus, in remissionem sibi peccaminum injungentes, quatenus prædictos magnates & nobiles benignè tractaret, & justas petitiones eorum clementèr admitteret; ut & ipsi congaudendo cognoscerent eum in meliorem statum, divinâ gratiâ, esse mutatum, ac per hoc ipsi & hæredes eorum sibi & hæredibus suis deberent promptiùs & devotiùs famulari; plenâ eis in veniendo, morando & recedendo, securitate concessâ, ita quod si fortè nequiret inter eos concordia provenire, in curiâ suâ per pares eorum, secundum leges & consuetudines regni, suborta dissentio sopiretur.

Verum antequam nuncii cum hoc provido & justo mandato rediissent, illi juramento fidelitatis omnino contempto, (cum etsi Rèx eos injustè gravasset, ipsi tamen non debuissent sic agere contra eum, ut in causâ suâ iidem judices & exequutores existerent); vassalli contra dominum, & milites contra Regem publicè conjurantes, non solum cum aliis, sed cum ejus manifestissimis inimicis, præsumpserunt contra eum arma movere; occupantes & devastantes terras ipsius, ita quod civitatem quoque London' quæ sedes est regni, proditoriè sibi traditam, invaserunt.

Interim autem præfatis nunciis revertentibus, Rex obtulit eis, secundum formam mandati nostri, justitiæ plenitudinem exhibere; quam ipsi omnino spernentes, ceperunt manus extendere ad pejora: unde Rex ipse ad audientiam nostram appellans, obtulit eis exhibere justitiam coram nobis, ad quos hujus causæ judicium ratione dominii pertinebat: quod ipsi sunt penitus aspernati.

Deinde optulit illis, ut tam ab ipso quam illis, eligerentur quatuor viri prudentes, qui unà nobiscum subortam inter eos discordiam terminarent; promittens quod ante omnia revocaret universos abusus, quicumque fuissent in Anglia suo tempore introducti; sed nec hoc illi dignati sunt acceptare.

Tandem Rex illis proposuit, quod cum regni dominium ad Romanam ecclesiam pertineret, ipse nec poterat nec debebat, absque nostro speciali mandato, quicquam de illo in nostrum præjudicium immutare: unde rursus ad nostram audientiam appellavit, seipsum ac regnum, cum omni honore ac jure suo, apostolicæ protectioni supponens. Sed cum nullo modo proficeret, postulavit ab archiepiscopo & episcopis, ut ipsi nostrum exequerentur mandatum, jus ecclesiæ Romane defenderent, ac tuerentur eundem secundum formam privilegii cruce signatis indulti.

Porro cum ipsi nichil horum facere voluissent, videns se omni penè consilio & auxilio destitutum, quicquid illi ausi sunt petere, non est ausus ipse negare: unde compulsus est per vim & metum, qui cadere poterat in virum etiam constantissimum, compositionem inire cum ipsis, non solum vilem & turpem, verum etiam illicitam et iniquam, in nimiam diminutionem & derogationem sui juris, paritèr & honoris.

Quia vero nobis à Domino dictum est in Propheta, Constitui te super gentes & regna, ut evellas & destruas, ut ædifices & plantes; itemque per alium, Dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes: nos, tantæ malignitatis audaciam dissimulare nolentes, in apostolicæ sedis contemptum, regalis juris dispendium, Anglicanæ gentis opprobrium, & grave periculum totius negotii crucifixi, (quod utique immineret, nisi per auctoritatem nostram revocarentur omnia, quæ à tanto principe cruce signato taliter sunt extorta, etiam ipso volente illa servari,) ex parte Dei Omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, auctoritate quoque beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, ac nostrâ, de communi fratrum nostrorum consilio, compositionem hujusmodi reprobamus penitus & dampnamus; sub interminatione anathematis prohibentès, ne dictus Rex eam observare præsumat; aut barones cum complicibus suis ipsam exigant observari: tam cartam quam obligationes seu cautiones quæcunque pro ipsâ vel de ipsâ sunt factæ, irritantes penitus aut cassantes, ut nullo unquam tempore aliquam habeant firmitatem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam cassationis & prohibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Anagniæ, viij. kal' Septembris, pontificatûs nostri anno decimo octo.

Sub fil' seric' flavi rubeique coloris.

Litteræ Innocentii III. Papæ baronibus Angliæ, quibus hortatur eos renunciare compositioni inter ipsos & Johannem Regem factæ.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Claus. 17 Joh. m. 19 d. in Turr. Lond.

INNOCENTIUS, &c. nobilibus viris baronibus Angliæ spiritum consilii sanioris.

Utinam in persecutione, quam temerè commovistis adversus dominum vestrum Regem, attendissetis prudentius fidelitatis præstitæ juramentum, jus apostolicæ sedis, nostræ provisionis mandatum, & privilegium cruce signatis indultum; quia, procul dubio, nôn sic processissetis ad factum, quod omnes penè, qui illud audiunt, quasi facinus detestantur.

Præsertim cum in causâ ipsâ vos judices & executores feceritis; eodem Rege parato, in curiâ suâ, vobis, per pares vestros, secundum consuetudines & leges regni, justitiæ plenitudinem exhibere: vel coram nobis ad quos hujus causæ judicium, ratione dominii, pertinebat; aut etiam coram arbitris eligendis hinc inde, unà nobiscum in ipso negotio processuris.

Undè, cum nichil horum dignati fueritis acceptare, ad nostram audientiam appellavit, seipsum ac regnum, cum omni honore ac jure suo, apostolicæ protectioni supponens; publicè protestando quod, cum ejusdem regni dominium ad Romanam ecclesiam pertineret, ipse nec poterat, nec debebat quicquam de illo in nostrum præjudicium immutare.

Cum illa igitur compositio qualis qualis, ad quam per vim & metum inducistis eundem, non solum sit vilis & turpis, verum etiam illicita & iniqua, ut merito sit ab omnibus reprobanda, maximè propter modum; nos, qui tàm Regi quàm regno tenemur & spiritualiter & temporaliter providere, per apostolica vobis scripta præcipiendo mandamus, & rectâ fide consulimus quatinus, facientes de necessitate virtutem, renuncietis compositioni hujusmodi per vos ipsos, & satisfaciatis eidem Regi ac suis de dampnis & injuriis irrogatis; ut idem Rex, per manifesta devotionis & humilitatis indicia placatus à vobis, per seipsum benignè concedat, quicquid de jure fuerit concedendum; ad quod etiam nos ipsum efficaciter inducemus.

Quoniam, sicut nolumus quod ipse Rex suo jure privetur, ita volumus ut ipse à gravamine vestro desistat; ne, per consuetudines pravas, aut exactiones iniquas, sub nostro dominio regnum Angliæ opprimatur; eritque firmum & stabile imperpetuum quod tali modo fuerit ordinatum.

Inspiret igitur vobis ille, qui neminem vult perire, ut acquiescatis humiliter nostris salubribus consiliis & mandatis; ne, si secus egeritis, in eum incidatis necessitatis articulum, quem tandem evadere sine multo gravamine non possitis.

Quoniam, ut de cæteris taceamus, nullâ ratione dissimulare possemus grave periculum totius negotii Crucefixi; quod utique immineret, nisi per auctoritatem nostram revocarentur omnino quæ à tanto principe cruce signato taliter sunt extorta, etiam ipso nolente servari.

Quare dum, apud nos, archiepiscopi, & episcopi Angliæ præsentes extiterint in concilio generali, (quod ad expediendum crucis negotium principaliùs intendimus celebrare) procuratores idoneos ad nostram præsentiam destinetis, securè vos nostro beneplacito committentes; quia nos ea, favente Domino, statuemus, per quæ, gravaminibus & abusionibus de regno Angliæ prorsus exclusis, Rex suo sit jure ac honore contentus, & tam clerus quam populus universus debitâ pace & libertate lætetur.

Dat' Anagniæ, octavo kal' Septembr'. pontificatûs nostri anno decimo octavo.

De servitio Gileberti filii Reymfr'.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Carta 17 Joh. m. 2. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS Christi fidelibus, præsentem cartam inspecturis, Gilebertus filius Reymfr' salutem.

Sciatis me spontaneâ voluntate meâ, & ad petitionem meam propriam pepigisse domino meo Johanni illustri Regi Angliæ, quod omnibus diebus vitæ meæ ei & hæredibus suis, de dominâ Isabella Reginâ Angliæ genitis, fideliter serviam, nec in aliquo tempore contra eos ero.

Et, si quod sacramentum inimicis suis fecerim, illud non tenebo, nec adhærebo in aliquo cartæ, quam idem Rex communiter fecit baronibus Angliæ de libertatibus, quam quidem dominus Papa cassavit.

Et si fortè, quod absit, contigerit me resilire ab hac pactione, contra eundem dominum meum Regem vel hæredes suos, perpetuam exhæredationem incurremus ego & hæredes mei de totâ terrâ meâ, quæ in usus domini Regis & hæredum suorum perpetuis cedet temporibus.

Et, in majorem fidelis servitii mei securitatem, dedi ipsi domino meo regi in obsides, benedictum filium & hæredem Henrici Redonian, filium primogenitum Rogeri de Kirkeby, quem idem Rogerus habet de filiâ meâ, filium & hæredem Willielmi de Windlesorum, quem habet de nepte meâ, filium vel filiam Radulphi de Dyencurt, filium vel filiam hæredem Rogeri de Burton, filium & hæredem Adæ de Yeland, filium & filiam hæredem Thomæ de Buechun, filium vel filiam hæredem Walteri de Strikeland, filiam Richardi de Copland, filium Gileberti de Lancastr'. Et, si aliquis, vel aliqua de prædictis obsidibus decesserit casu fortuito, ego faciam habere domino meo Regi, si ei placuerit, filios vel filias prædictorum militum, vel aliorum, loco meo in obsides, dum idem dominus Rex pro pacato se tenebit.

Et præterea tradidi eidem domino meo Regi, in tenentiam, castra mea de Hirhull & de Kirkeby, ad faciendum de eis voluntatem suam.

Testibus, *R. comite Cestriæ.*
W. comite de Ferariis.
Rogero de Monte Bogan.
Willielmo de Cantilupo.

De servitio Johannis Cestriæ constabularii.

A. D. 1215.
An. 17 Johan.

Ex Orig.
in Thesaur. Cur.
Recept. Scac.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus, præsentem cartam inspecturis, Johannes constabularius Cestriæ, salutem.

Sciatis me spontaneâ voluntate meâ, ad petitionem meam propriam, pepigisse domino meo Johanni Regi Angliæ, quod omnibus diebus vitæ meæ ei & hæredibus suis, de dominâ Isabellâ Reginâ Angliæ genitis, fideliter serviam, nec aliquo tempore contra eos ero.

Et, si quod sacramentum inimicis suis fecerim, illud non tenebo, nec adhærebo in aliquo cartæ, quam idem dominus Rex communiter fecit baronibus Angliæ de libertatibus, quam quidem dominus Papa cassavit.

Et, si fortè, quod absit, contigerit me resilire ab hac pactione in aliquo erga dominum meum Regem, vel hæredes suos, perpetuam exhæredationem incurremus ego & hæredes mei de totâ terrâ nostrâ, quæ in usus domini Regis & hæredum suorum perpetuis cedet temporibus.

Et, in majorem fidelis servitii mei securitatem, dedi ipsi domino meo Regi, in obsidem, Rogerum fratrem meum, tenendum quamdiu ei placuerit.

Testibus,

R. comite Cestriæ,
Galfrido de Nevill,
Hugone Dispensatore.

De confirmatione conventionis inter Regem & Reginam Berengariam, quondam uxorem Ricardi Regis, per Innocentium III. Papam.

A. D. 1215.
An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh.
m. 16. d.
in Turr. Lond.

REVERENDO domino suo & patri in CHRISTO sanctissimo Innocentio, DEI gratiâ, summo Pontifici, Johannes, eâdem gratiâ, Angliæ, &c. & debitam tanto domino & patri cum devotione reverentiam.

Mittimus vobis, pater sanctissime, transcriptum conventionis factæ inter nos & Reginam Berengariam de verbo in verbum, cujus tenor talis est.

Johannes, DEI gratiâ, Rex Anglorum, &c. Omnibus ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Sciatis ita convenisse inter nos, & dominam Reginam Berengariam, quondam uxorem domini Ricardi Regis, fratris nostri, de dote suâ, quam petebat, & de quâdam compositione quæ quondam inter nos, & ipsam facta fuit super eâdem dote, de quâ mille marcas de nobis recipere debeat annuatim; videlicet, quod nos modo ad præsens, damus ei duo millia marcarum pro omnibus arreragiis & pro solutione præsentis anni, & de cætero dabimus ei annuatim mille libras bonorum & legalium sterlingorum; scilicet, quingentas libras in festo Omnium Sanctorum, & quingentas libras in festo Ascensionis: hanc autem pecuniam solvemus ei in domo Novi Templi apud London.

Licebit autem dominæ Reginæ repetere dotalicium suum ab omni detentore, extra regnum Angliæ, præterquam à nobis & successoribus nostris; & nos, de hoc, non erimus contra eam, nisi nos teneamur de jure illud ei warrantizare: et neque nos, neque successores nostri poterimus capere in manum nostram res illas, super quibus ipsa in causam traxerit detentores: poterit autem ipsa Regina finem facere ad suam voluntatem cum eisdem detentoribus, salvo nobis & hæredibus nostris post ejus obitum jure nostro.

Concedimus etiam quod ipsa Regina, & homines de familiâ ejus, liberum habeant omni tempore introitum in terram nostram, & exitum ab eâdem; possintque ibi morari quamdiu voluerint; & tàm eos, quàm omnes res eorum in salvum conductum nostrum & fidelem securitatem nostram recipiemus in veniendo, in redeundo, & morando; præstito sacramento quod, per eos, nobis malum non eveniet, aut regno.

Concedimus etiam, quod in omnibus portubus maris liberum habeant transitum, quandocunque voluerint; prohibentes quod nullus ballivorum vel hominum nostrorum ipsos impediat, vel consuetudinem recipiat ab eisdem.

Compositionem autem istam facimus tàm pro nobis, quàm pro hæredibus nostris; statuentes quod, si fortè, quod absit, nos vel aliquis successorum nostrorum ipsam conventionem infringeremus, quod facere non possumus salvâ fide, & infra xl. dies commoniti nos, vel justiciarius noster, si extra regnum fuerimus, id non emendaverimus, dotalicium suum integrè restituere teneamur eidem, omni dilatione & occasione remotâ.

Præterea fecimus jurare in animam nostram Gaufridum Luterell militem nostrum, quod omnia quæ in cartâ istâ continentur, observabimus illibata; &, ad majorem securitatem, ea omnia à domino Papa confirmari impetrabimus.

Rogamus etiam dominum Papam, & humiliter petimus, ut præsenti compositioni addat securitates, quas viderit expedire, & nos ratum habebimus quicquid inde statuerit: volumus enim quod omnia fideliter observentur, & nolumus quod prædicta Regina possit super hoc ab aliquo in posterum molestari.

Et sciendum est quod, in hoc festo Omnium Sanctorum, anno regni nostri xvii. solvemus dictæ dominæ Reginæ primas quingentas libras de supradictis mille libris, sibi annuatim solvendis.

Hiis testibus dominis, *P. Winton'*, &
S. Exon' episcopis.
Magistrò Pand' Norwicensi electo.
H. Abbate de Bello-loco.
Fratre Alano Martell.
Magistro P. archidiacono Surr'.

Datum per manum magistri Ricardi de Mar' cancellarii nostri, apud Dour', ii. die Septembris anno regni nostri xvii.

Cum igitur, pater reverende, volumus hanc conventionem sedis apostolicæ munimen optinere, preces sanctitati vestræ effundere decrevimus, supplicantes quatenus, in majorem hujus conventionis securitatem, eidem conventioni, quas videritis expedire securitates, apponi jubeatis; facientes, si placet, eandem perpetuo sedis apostolicæ munimine gaudere.

Teste meipso, apud Dour', iv. die Septembris, anno regni nostri xvii.

Litteræ Papæ missæ, de confirmatione alterius conventionis, inter prædictum Regem & Berengariam Reginam habitæ.

A. D. 1215.
An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh.
m. 16. d.
in Turr. Lond.

KARISSIMO domino suo, & patri in CHRISTO sanctissimo, Innocentio, DEI gratiâ, summo Pontifici, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Mittimus vobis, pater reverende, transcriptum cujusdam conventionis factæ inter nos, & dominam Berengariam, cujus de verbo in verbum tenor talis est.

Johannes DEI gratiâ, &c.
Omnibus, &c.

Notum vobis facimus nos concessisse dominæ Berengariæ, quondam Angliæ Reginæ, uxori Regis Ricardi fratris nostri, quod, si fortè per pacem cum Rege Franciæ, vel aliquo modo civitatem Cenomann' recuperare poterimus, ipsam habeat in totâ vitâ suâ & possideat, cum totâ quintâ liberè, & in pace, & quietè.

Concedimus etiam quod, si castra de Segreio & de Mairenent ad manum nostram devenerint in vitâ ipsius Reginæ, nos ei, sine dilatione, castra illa restituemus, habenda quamdiu vixerit, tanquam partem dotalitii sui.

Et, ut contra compositionem, nos vel hæredes nostri venire aliquo modo non possimus, fecimus Gaufridum Luterel militem nostrum jurare in animam nostram.

Et omnibus illis obligationibus in hâc cartâ nos eidem Reginæ obligavimus, quibus sumus ei obligati in aliâ cartâ, in quâ ei assignavimus mille libras sterlingorum annuatim.

Supplicamus etiam domino Papæ, quod cartam istam confirmet sicut & aliam; & addat etiam securitates, quas viderit expedire, & ratum habebimus quicquid inde statuerit.

Testibus dominis,
P. Winton', & } *episcopis.*
S. Exon' }
Magistro Pandulpho Norwicensi electo.
Abbate de Bello-loco.
Alano Martell.
Hugone de Burgo, justiciario nostro.

Dat' per manum magistri Ricardi de Mar.' cancellarii nostri, apud Dour', iv. die Septembris, anno regni nostri xvii.

Petimus igitur, sanctissime pater, sanctæ sedis apostolicæ conventionem istam munimine roborari, & securitates, quas videritis expedire, addi eidem; quia, quicquid inde vestra statuere providentia decreverit, nos ratum habebimus.

Teste meipso apud Douram, iv. die Septembris, anno regni nostri xvii.

Litteræ Philippo Regi Franciæ de credentiâ.

A. D. 1215.
An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh.
n. 56. m. 16.
in Turr. Lond.

KARISSIMO domino suo Philippo Regi Franciæ illustri, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros abbatem de Bardenay, & fratrem Willielmum Hospitalarium, quibus fidem habeatis, si placet, super hiis, quæ vobis dixerint ex parte nostrâ.

Et in hujus, &c. vobis mittimus.

Teste meipso, apud Douram, decimo tertio die Septembris, anno regni nostri decimo septimo.

EIDEM, Rex Angliæ, &c. Sciatis quod volumus & concedimus, quod mercatores terræ vestræ liberè & sine impedimento veniant per potestatem nostram, & ibi negotientur cum rebus & mercandisis suis, & inde salvo & securè redeant, faciendo rectas & debitas consuetudines regni nostri, ita quod nulla mala capiemus, nec per nos capi faciemus.

Et in hujus, &c. eis inde fieri fecimus.

Teste meipso, apud Douram, decimo tertio die Septembris, anno regni nostri decimo septimo.

Littera Ludovico filio Regis Franciæ.

A.D. 1215.—An 17 Johan.
Pat. 17 Joh. n. 8. in Turr. Lond.

REX Lodovico primogenito filio Regis Franciæ, salutem.

Mittimus ad vos priorem Coventr' & N. camerarium Rading' per quos vobis significavimus quod, si quid erga vos forisfecimus, id vobis emendari faciemus.

Litteræ Regis Innocentio III. Papæ missæ, quibus queritur quod barones, ante subjectionem regni ei factam devoti, jam tandem in ipsum violentèr insurgunt.

A. D. 1215. An. 17 Johan.
Pat. 17 Joh. m. 16. d. in Turr. Lond.

REVERENDO domino suo & patri sanctissimo Innocentio, Dei gratiâ, summo Pontifici, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & debitam tanto domino & patri reverentiam.

Cum comites & barones nobis devoti essent antequam nos & nostram terram dominio vestro subjicere curâssemus, extunc in nos, specialiter ob hoc sicut publicè dicunt, violenter insurgunt.

Nos vero, post Deum, vos specialem dominum & patronum habentes, defensionem nostram, & totius regni, quod vestrum est, esse credimus vestræ paternitati commissam; & nos, quantum in nobis est, curam & sollicitudinem istam vestræ reservamus dominationi, devotiùs supplicantes quatenus in negotiis nostris, quæ vestra sunt, consilium & auxilium efficax apponatis, prout meliùs videritis expedire; latores præsentium venerabiles patres, W. Burdegal' & H. Dublin' archiepiscopos, magistrum R. cancellarium nostrum, abbatem Belli-loci, magistrum P. Eborum præcentorem, & H. archidiaconum, & magistrum R. de Arenis canonicum Eborum, & nobiles viros R. Marescallum, & G. Luterell, fideles nostros, quos propter hoc ad pedes vestros trânsmittimus, benignius exaudientes.

Nos enim super omnibus, quæ ad nos & regnum nostrum pertinent, vices nostras & auctoritatem sanctitati vestræ committimus, ratum habituri & firmum quicquid inde, cum concilio nunciorum nostrorum, duxeritis ordinandum.

Teste meipso, apud Dour', decimo tertio die Septembris.

Excommunicatio generalis baronum Angliæ.

A. D. 1215. An. 17 Johan.
Mat. Paris. p. 270. n. 40. Lond. 1640.

INNOCENTIUS episcopus, &c. P. Wintoniensi episcopo, abbati de Redinge, & Pandulpho ecclesiæ Romanæ subdiacono, salutem & apostolicam benedictionem.

Miramur plurimum & movemur, quod cum charissimus in Christo filius noster, Johannes illustris Rex Angliæ, supra spem Domino & ecclesiæ satisfecerit; & præsertim fratri nostro Stephano Cantuariensi archiepiscopo, & episcopis ejus, quidam eorum, minus quam oportuerit & decuerit, ad sanctæ crucis negotium, apostolicæ sedis mandatum & fidelitatis præstitæ juramentum debitum, imo nullum habentes respectum; ei contra perturbatores regni, quod ad Romanam ecclesiam ratione dominii pertinere dinoscitur, auxilium non præstiterint vel favorem, quasi conscii, ne dicamus socii, conjurationis iniquæ: quia non caret scrupulo societatis iniquæ, qui manifesto facinori desinit obviare.

Ecce qualiter patrimonium Romanæ ecclesiæ pontifices præfati defendunt? Qualiter crucesignatos tuentur? imo qualiter se opponunt his, qui destruere moliuntur negotium Crucifixi? Pejores proculdubio Saracenis existentes; cum illum conantur à regno depellere, de quo potius sperabatur quod deberet succurrere terræ sanctæ.

Unde ne talium insolentia, non solum in periculum regni Angliæ, verum etiam in perniciem aliorum regnorum, & maximè in subversionem totius negotii Crucifixi valeat prævalere: nos ex parte Dei Omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, authoritate quoque apostolorum ejus Petri & Pauli, ac nostrâ, omnes hujusmodi perturbatores Regis ac regni Angliæ, cum complicibus & fautoribus suis, excommunicationis vinculo innodamus, & terras eorum ecclesiastico subjicimus interdicto.

Præfato archiepiscopo & coepiscopis suis in virtute obedientiæ districtissimè injungentes, quatenus nostram sententiam singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, & candelis accensis, solenniter per totam Angliam publicare procurent; donec satisfecerint domino Regi de damnis & injuriis irrogatis, & ad ejus obsequium fideliter revertantur.

Universis insuper ejusdem Regis vasallis, in remissionem peccatorum ex parte nostrâ injungentes, ut contra perversores hujusmodi, præfato Regi tribuant consilium & juvamen.

Si quis autem episcoporum hoc nostrum præceptum neglexerit adimplere, sciat se ab episcopali officio suspensum, & subjectorum obedientiam esse subtractam: quia justum est ut eis inferiores non obediant, qui suo superiori obedire contemnunt.

Ne igitur mandatum alicujus tergiversatione valeat impediri, excommunicationis causam prædictorum, cum cæteris quæ ad hoc negotium pertinuerint, vobis duximus committendam: per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus protinus, omni appellatione postpositâ, procedatis sicut videritis expedire.

De conventione olim factâ, nunc renovatâ, super dote solvendâ Berengariæ, quondam Angliæ Reginæ.

A D. 1215. An. 17 Johan.
Claus. 17 Joh. m. 19 d. in Turr. Lond.

BERENGARIA, Dei gratiâ, quondam humilis Angliæ Regina, omnibus, &c. salutem.

Sciatis ita convenisse inter dominum Angliæ Johannem illustrem, & nos de dote nostrâ quam petebamus, & de quâdam compositione quæ quondam inter ipsum & nos facta fuerat super eâdem dote, de quâ mille marc' de ipso recipere debebamus annuatim, videlicet, quod ipse, ad præsens, dat nobis duo mill' marc' pro omnibus arreragiis, & pro solutione anni præsentis, & de cætero dabit nobis annuatim mille libr' bonorum & legalium sterlingorum, scilicet, quingentas libr' in festo Omnium Sanctorum: & quingentas libr' in festo Ascensionis. Hanc pecuniam solvet in domo Novi Templi apud London.

Licebit autem repetere dotalicium nostrum ab omni detentore extra regnum Angliæ, præterquam ab ipso, vel à successoribus suis; & ipse, de hoc, non erit contra nos, nisi teneatur de jure illud warrantizare: & neque ipse, neque successores ejus poterunt capere in manum suam res illas, super quibus nos in causam traxerimus detentores; poterimus autem finem facere, ad nostram voluntatem, cum eisdem detentoribus, salvo ei & hæredibus suis post nostrum obitum jure suo.

Concessit etiam ipse Rex quod, tàm nos, quàm homines de familiâ nostrâ, liberum habeamus omni tempore introitum in terram suam, & exitum ab eâdem, possumusque ibidem morari, quamdiu voluerimus; & tàm nos, quàm omnes res nostras in salvum conductum suum recepit, & suam securitatem in veniendo, morando, redeundo; præstito sacramento quod, per nos, malum sibi non eveniet, nec regno.

Concessit etiam, quod in omnibus portubus maris liberum habeamus transitum, quandocumque voluerimus: prohibendo quod nullus hominum, vel ballivorum suorum nos, vel homines de familiâ nostrâ impediat, vel consuetudinem recipiat ab eisdem.

Compositionem autem istam fecit tàm pro se, quam pro hæredibus suis, statuendo quod, si fortè, quod absit, ipse vel aliquis successorum ejus ipsam compositionem infringeret, quod facere non possunt salvâ fide, & infra viginti dies commoniti ipse, vel justic' ejus, si ipse extra regnum fuerit, id non emendaverint, dotalitium nostrum integrè teneatur restituere nobis, omni dilatione & occasione remotâ.

Præterea fecit jurare in animam suam Galfridum Luterell militem suum, quod omnia, quæ in cartâ illâ continentur, observabit illibata; &, ad majorem securitatem, ea omnia à domino Papa confirmari impetrabit.

Rogat etiam dominum Papam, & humiliter petit, ut præsenti compositioni addat securitates, quas viderit expedire, & ipse ratum habebit quicquid inde statuerit; vult enim quod omnia fideliter observentur, & non vult quod nos possumus, super hoc, ab aliquo in posterum molestari.

Et sciendum est quod in hoc festo Omnium Sanctorum, anno regni ejus xvii. solvet nobis primas quingentas libras de supradictis mille libr' nobis annuatim solvendis.

His testibus,

H. de Tuscio, senescallo tunc temporis Reginæ.
Herberto de Marchia.
Gervasio de Prinsiac'.
Paulin' Boterii.
Roberto de Landa-longa.
Ph' de Susa.
Ph' de Planchis militibus.

Dat' Cenom', anno Dominicæ Incarnationis MCCXV. vii. kalend' Octobr'.

Rex Angliæ procuratores suos in curiâ Romanâ constituit.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Pat. 17 Joh. m. 15. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ, &c. Erga sedem apostolicam habentes multa proponere, &, per Dei gratiam, & vestram, plurima impetrare, coram vobis in propriâ personâ nostrâ summo desiderio desideravimus interesse; quia tamen juxta hujus voluntatis nostræ desiderium, impediente locorum difficultate pariter & viarum, necnon perturbatione regni nostri, quam ex inopinato patimur, coram præsentiâ vestræ sanctitâtis in propriâ personâ nostrâ comparere non possumus, idcirco venerabiles patres nostros, ... Burdegalensem, & H. Dublinensem, archiepiscopos, Magistrum R. de Mar' cancellarium nostrum, & nobiles viros, J. Marescal, & G. Luterell, præsentium portitores, ad sedem apostolicam destinamus; quos ità procuratores constituimus in causis & negotiis, quæ sive de Anglia, sive aliunde haberemus, sive habuerimus in curiâ Romanâ expedienda, sive in agendo, sive defendendo, ac si singula singulariter expressa fuissent, non tantum illis generalem, sed administrationem liberam in omnibus concedentes, ratum habituri & gratum quicquid per jam dictos procuratores, aut tres, aut saltem duos eorum, in vestrâ præsentiâ factam erit: promittimus etiam pro eis judicatum solvi, si opus fuerit.

Hæc ita sanctitati vestræ significanda duximus, ut eadem adversariis nostris, si qui in præsentiâ vestrâ apparuerint, intimentur.

Teste, &c.

Innocentius III. Papa suspensionis sententiam in Stephanum Cantuar' archiepiscopum prolatam, inviolabiliter observari præcipit.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Claus. 17 Joh. m. 16. d. in Turr. Lond.

INNOCENTIUS episcopus, &c. dilectis filiis clericis & laicis per Cantuar' provinciam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad communem volumus notitiam pervenire, quod nos suspensionis sententiam quam venerabilis frater noster Petrus Winton' episcopus, & dilectus filius Pandulphus subdiaconus & familiaris noster Norwicen' electus, in Stephanum Cantuar' archiepiscopum authoritate apostolicâ protulerunt, ratam habemus, & præcipimus inviolabiliter observari, donec idem archiepiscopus qui eam humiliter servat, mereatur ipsam juxta formam ecclesiæ canonicè præstitam relaxari, uno vinculo in aliud commutato. Quocirca universitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus & vos ipsi præscriptam sententiam firmiter observetis; cum interim nullam debeatis eidem obedientiam exhibere.

Datum Laterani, ii° nonas Novembris, pontificatûs nostri anno xviii°.

Excommunicatio specialis in barones Angliæ.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Mat. Paris. p. 276. n. 50. Lond. 1640.

INNOCENTIUS episcopus, &c. Abbati de Albendune, archidiacono Pictaviensi, & magistro Roberto officiali Norwicensis ecclesiæ, salutem.

Ad vestram volumus pervenire notitiam, quod nos, nuper in generali concilio constituti, excommunicavimus & anathematisavimus ex parte Omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, authoritate quoque beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, ac nostrâ, barones Angliæ cum adjutoribus & fautoribus suis, qui Johannem illustrem Regem Anglorum cruce signatum & vassallum Romanæ ecclesiæ persequuntur: molientes ei regnum auferre, quod ad Romanam ecclesiam dignoscitur pertinere.

Insuper excommunicamus & anathematisamus omnes illos, qui ad occupandum vel invadendum regnum ipsum, aut impediendum euntes in ejusdem Regis succursum, operam vel opem impenderunt.

Et terras eorundem baronum ecclesiastico subjicimus interdicto.

Aggravamus etiam in eosdem fortiùs manus nostras, si nec sic à suo destiterint iniquo proposito, cum in hac parte pejores sint Saracenis: decernentes, ut si quis clericus cujuscunque dignitatis aut ordinis, prædictas excommunicationis aut interdicti sententias violare præsumpserit, anathematis se sciat mucrone percussum: & ni quantocius resipuerit, ab omni officio & beneficio deponendum.

Quocirca discretioni vestræ, per apostolica scripta præcipiendo, mandamus, quatenus per totam Angliam publicare faciatis præscripta: eademque faciatis authoritate nostrâ, sublato cujuslibet conditionis & appellationis obstaculo, inviolabiliter observari.

Volumus etiam nihilominus & mandamus, ut quosdam barones Angliæ, quos venerabilis frater noster Wintoniensis episcopus, & dilecti filii Abbas de Reding, & magister Pandulphus subdiaconus & familiaris noster, delegati à nobis, excommunicatos personaliter nominaverunt, quia ipsos in præscriptis culpabiles invenerunt, videlicet, cives illos Londinenses, qui fuerunt principales prænominatæ perversitatis auctores; &

Robertum filium Walteri,
S. comitem Winton',
R. filium ejus,
G. de Mandevilla, &
Willielmum fratrem ejus, comitem de Clare, &
G. filium ejus,
H. comitem de Hereford',
R. de Percy,
E. de Vesci.
J. constabularium Cestriæ,
Willielmum de Mumbray,
Willielmum de Albineto,
W. filium ejus,
R. de Ros, &
W. filium ejus,
P. de Brus,
R. de Cresci,
Joannem filium ejus,
Ranulphum filium Roberti,
R. comitem Bigod,
H. filium ejus,
R. de Ver,
Fulconem filium Warini,
W. Malet,
W. de Monte acuto,
W. filium Marescalli,
W. de Bello campo,
S. de Kime,
R. de Monte Begonis,
Nicolaum de Stutevilla;

necnon & alios, in prædictorum judicum sententiâ nominatim expressos, cum complicibus & fautoribus eorundem, auctoritate apostolicâ excommunicatos per totam Angliam publicè denunciari faciatis: & ab omnibus arctiùs evitari, singulis diebus Dominicis & festivis solenniter innovari hujusmodi sententiam facientes, ac denunciantes inviolabiliter observari; civitatemque Londinensem ecclesiastico suppositam interdicto; contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postpositâ compescendo.

Magistrum etiam Gervasium Londinensem cancellarium, qui sicut à judicibus præfatis accepimus, dicti Regis & suorum manifestissimus extitit persecutor, excommunicatum publicè denuncietis ac suspensum, graviori etiam pœnâ, nisi congruè satisfecerit, puniendum.

Quod si vos omnes, &c.

Datum Laterani decimo septimo calendas Januarii, Pontificatûs nostri anno decimo octavo.

De excommunicationis & interdicti sententiis in barones & alios infra nominatos in ecclesiis regni Angliæ publicandis, ac singulis diebus Dominicis & festivis solenniter innovandis.

A. D. 1215. An. 17 Johan.

Mat. Paris, p. 277. n. 40. Lond. 1640.

INNOCENTIUS episcopus, &c. Hujus igitur authoritate mandati vobis districtè præcipiendo mandamus, quatenus barones Angliæ, cum omnibus adjutoribus & fautoribus suis qui dominum Johannem Regem Angliæ persequuntur, & omnes illos qui ad occupandum vel invadendum regnum ipsum, vel impediendum euntes in ejusdem Regis succursum, operam vel opem impenderunt, excommunicatos denuncietis, & terras eorundem baronum ecclesiastico interdicto suppositas publicetis.

Denuncietis etiam excommunicatos omnes barones qui in præmisso domini Papæ rescripto personaliter nominantur, cum aliis omnibus in prædictorum judicum sententiâ nominatim expressis, viz.

Walterum de Nortuna,
Osbertum filium Alâni,
Oliverium de Vallibus,
H. de Braibrock,
R. de Ropesle,
W. de Hobruge,
W. de Mauduit,
Mauritium de Gaunt,
R. de Berkele,
Adam de Lincolana,
R. de Mandevilla,
W. de Lanvaleie,
Philippum fil' Johannis,
Willielmum de Tuintuna,
W. de Huntingfeld,
Alexandrum de Pointuna,
R. de Munfichet,
R. de Gressei,
Galfridum constab' de Meutona,
W. archidiac' de Hereford',
J. de Fereby,
R. capellanum Roberti fil' Walteri,
Alexandrum de Suttuna,
W. de Colevile,
R. filium ejus,
Osbertum de Bobi,
Osbertum Giffard,
Nicolaum Stanevile,
Thomam de Muletune.

Cives illos London' magistrum Gervasium cancellarium, & civitatem London' ecclesiastico suppositam interdicto, publicè denuncietis.

Has vero excommunicationes & interdicti sententias in ecclesiis nostris, tam conventualibus quam parochialibus ad nos pertinentibus, publicari, ac singulis diebus Dominicis & festivis faciatis solenniter innovari, ita diligenter singula capitula mandati apostolici exequendo, & quantum ad vos pertinet firmiter observando, ne in pœnam canonicam & contumacibus debitam incidatis. Valete.

Terræ & libertates in Hibernia, Thomæ de Galweya concessæ.

A. D. 1216.
An. 17 Johan.
Bibl. Cotton.
Titus. B. XI.
f. 29.

JOHANNES, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse, dedisse, & presenti chartâ nostrâ confirmasse, dilecto & fideli nostro Thomæ de Galweya com' Atholm' pro homagio & servitio suo, Killesanta' cum castell' de Culrath, & feoda decem militum de Twestart proximè adjacent' prædicto castello, super Banna; & ex aliâ parte Bannæ, feoda decem militum de Kenact' quæ proxima sunt prædicto castello & Dimcathel, cum tota Twerth, & Clinkinmolan & omnibus pertinentiis suis.

Habend' & tenend' de nobis & heredibus nostris sibi & heredibus suis in boscis & planis, in pratis, pasturis, in mussis & mariscis, in stagnis & molendinis, & in ecclesiarum advocationibus, in portubus & piscariis, in forestis & chaciis, & omnibus aliis pertinentiis, cum thol & them & furcis & fossis, & infangenethef & utfangenethef, & cum omnibus aliis libertatibus & liberis consuetudinibus; faciendo inde nobis & heredibus nostris servitium duorum militum pro omnibus servitiis.

Quare volumus & firmitèr precipimus, quod dictus Thomas & heredes sui habeant & teneant imperpetuum, de nobis & heredibus nostris, omnes prædictas terras & libertates, cum omnibus pertinentiis suis, liberè & quietè, integrè, plenariè & honorificè, per prædictum servitium, sicut prædictum est.

Testibus, *Domino H. Dublin' archiepisc'.*
W. com' Sarum.
Com' W. Marescal'.
G. Lutterel'.
G. de Marisc'.
R. Vipard',
Ric'o de Burgo.
Rad' parvo.

Datum per manum magistri Ric'i de Mariscis cancell' nostri, apud Wynton', xxvij. die Januarii, anno regni nostri decimo septimo.

Litteræ Ludovici, Philippi Regis Franciæ primogeniti, quibus gratias copiosas baronibus & amicis refert; & rogat, quatenus se fortiter & strenuè teneant in negotiis suis

A. D. 1216.
An. — Johan.
Mat. Paris,
p. 280. n. 20.
Lond. 1640.

LUDOVICUS, filius Philippi primogenitus, universis fidelibus & amicis suis qui sunt Londini, salutem & sinceram dilectionem.

Sciatis certissimè, quod ipsâ Dominicâ instantis Pasch' erimus apud Calesiam, parati, per Dei gratiam, transfretare. Super eo, quod vos in omnibus negotiis meis strenuè & viriliter habuistis, vobis refero gratias; vos attentè rogantes & attentissimè requirentes, quatenus, sicut semper fecistis, adhuc vos fortiter & strenuè teneatis.

Volumus etiam quod certi sitis, quod in brevi habebitis nos in succursum vestrum: & vos attentè rogamus, ut super hiis, nullis aliis suggestionibus vel litteris aut nunciis credatis; credimus enim quod super his falsas litteras habebitis, aut nuncios seductores. Valete.

Rex recipit diversa jocalia à W. Teuton' & Hugone de Bathon' clerico.

A.D. 1216.
An. 17 Johan.
Pat. 17 Joh.
n. 12.
in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod recepimus per manum Walerandi Teutonici, & Hugonis de Bathon' clerici nostri, apud Berkhamstede, die Annunciationis beatæ Mariæ, anno regni nostri xvij°. de fratre Henrico de Arundel, tunc temporis preceptore fratrum Hospital' Ierosolymæ in Anglia, unam virgam de auro cum cruce, scilt' sceptrum; unam zonam rubram cum petris preciosis, quæ pertinet ad regale; aliam zonam de corio nigro furratam infra de cendal' rubro, cum petris preciosis intaillatis assisis in cassa; aliam zonam de corio furratam cum rubro cendal' magnis petris assisis in cassa; aliam zonam de corio rubro, furratam cum albo corio, cum petris magnis intaillatis, assisis in cassa; aliam zonam de corio nigro cum rosis & barris de auro sine petris; unum monile assisum in medio de diament' circundatis de rubetis & ameraudis; novem monilia magna cum pluribus petris preciosis. Item unam coronam cum petris preciosis, cum unâ cruce & septem floribus; tunicam regalem de rubro samito cum orfreis, cum petris preciosis in urluris; unum par cirotecarum cum petris, & aliud par cum floribus de auro; unam tunicam albam de diapro, bondatam de orfrasio; unum regale de rubro samito, urlatum & cruce signatum undique de orfrasio, cum magnis petris & diversis & preciosis, cum duobus brochis ad attachiand' ipsum pallium; unum par caligarum de samito cum orifrasio; & duo paria setularum de samit' & undecem paria bacinorum, ponderis sexaginta duarum marcarum & decem & septem unciarum.

Et in hujus rei testimonum has litteras nostras patentes eis inde fieri fecimus.

Teste meipso, apud Canencles, xxix°. die Marcii, anno regni nostri decimo septimo.

Litteræ Ludovici, Regis Franciæ primogeniti, de jure suo ad regnum Angliæ, post obitum Regis Ricardi I.

A D. 1216.
An. 18 Johan.
Bibl. Cotton.
Julius D. II.
f. 121.

LUDOVICUS, domini Regis Franciæ primogenitus, abbati & conventui s. Augustini Cantuar' salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Ne quis in facto nostro de regno Angliæ simplicitatem nostram per falsas circumveneret suggestiones, vel conscientias vestras contra nos reddat scrupulosas, nudam & meram ipsius rei veritatem ad universitatis vestræ noticiam volumus pervenire.

Nostis itaque quod, propter proditionem notariam quam Johannes, quondam Rex Angliæ, commisit contra fratrem suum, Regem Ricardum, dum esset in partibus Ierosolumitanis, in redditu ejusdem fratris sui legitimè fuit citatus, accusatus, & in judicio coram paribus suis, & per eos legitimè tamquam proditor condempnatus; quæ sententia condempnacionis per os Hugonis de Pudsat, tunc episcopi Dunelm' fuit solempniter promulgata.

Unde, mortuo Rege Ricardo, devolutum est jus regni Angliæ ad Reginam Castellæ, & hæredes suos, quæ sola tunc de omnibus fratribus & sororibus suis superstes fuit, præter prædictum Johannem. Ipsa autem Regina & hæredes sui jus quod habuerunt in regno, nobis & filiæ suæ quam habemus uxorem, liberaliter concesserunt, propter quod Hubertus quondam Cantuar' archiepiscopus in coronatione ipsius Johannis publicè dixit, quod non ratione successionis, sed per electionem ipsum in Regem coronabat.

Illa autem electio vel coronatio qualitercumque nobis non præjudicavit, tum quia per violentiam facta fuit, tum quia jus quod habuimus nobis sine culpâ aut consensu nostro auferre non potuit.

Præterea satis notum est, quomodo de murdro Arturi nepotis sui in curiâ karissimi domini Regis Franciæ, cujus ambo erant homines ligii, per pares suos citatus, & per eosdem pares tandem fuit legitimè condempnatus; quod quidem murdrum ejusdem temporis pluribus in Anglia & pluries prædictus Johannes est confessus, per quam condempnationem bona sua, ubicunque essent aut undecunque ea haberet, per usitatas consuetudines forisfecit, & tunc iterato nobis tanquam vero hæredi cessit jus regni Angliæ, maximè cum adhuc de carne suâ hæredem non haberet.

Nos vero pro jure nostro ex tunc eidem Johanni gwerram movimus, quam contra ipsum continuavimus absque omni interruptione, pace vel treugâ .... usque ad dies istos. De gwerrâ enim quæ postmodùm inter karissimum dominum & genitorem nostrum & ipsum facta fuit, nec fuimus requisiti, nec alium requisivimus, licet præsentes essemus: unde nec crucis assumptio, nec aliqua conditio postmodùm, lite pendente, suscepta, poterit ipsum tueri, quin contra ipsum jus nostrum prosequimur.

Ad hoc cum præfatus Johannes in coronatione suâ solempniter, prout moris est, jurasset, se jura & consuetudines ecclesiæ & regni Angliæ conservaturum, contra juramentum suum, absque consilio vel consensu baronum suorum, idem regnum, quod semper fuit liberum, quantum in ipso fuit, domino Papæ subjecit & fecit tributarium, bonas consuetudines subvertens, malas inducens, tam ecclesiam quam regnum multis oppressionibus multisque modis studens ancillare, quas oppressiones vos melius nostis quam nos, ut qui eas familiari sensistis experimento.

Pro quibus, cum per multas requisitiones guerra mota esset contra ipsum à baronibus suis, tandem inter ceteram de ejus expresso consensu ita convenit, quod si idem Johannes ad flagitia priora rediret, ipsi barones ab ejus fidelitate recederent nunquam ad eam postmodùm reversuri; verum ipse nichilominus, paucis diebus evolutis, fecit novissima sua pejora prioribus; studens barones suos, non tantum ut priùs opprimere, sed potiùs penitùs exterminare, qui, de communi regni consilio & approbatione ipsum regno judicantes indignum, nos in Regem & dominum elegerunt: unde apparet quod, sive ad successionem, sive ad electionem habetur respectus, nos potissimè jus in regno Angliæ habemus.

Nos autem cum istis & aliis rationibus ad dominum Papam solempnes nuntios nostros dudum destinavimus, & audientes interim quod cardinalis quidam, Walo nomine, veniret in Franciam, misimus ad eum rogantes, ne contra nos aliquid statueret, donec nuntii nostri à curiâ Romanâ redirent, aut à domino Papa novum reciperet mandatum, postquam nuntios nostros audivisset; & cum jam idem cardinalis ad dominum nostrum & genitorem Regem Franciæ accessisset, idem in præsentiâ prælatorum & magnatum Franciæ, fecimus dici coram nobis expressè jus & propositum nostrum protestantes; ipse autem cardinalis tunc contra nos in nullo processit, nec visus est velle procedere.

At nunc in Angliam ingressus, suggestionibus & muneribus inimicorum nostrorum invitatus, nos & nostros, ut audivimus per prælatos & officiales ecclesiarum, intendit gravare. Quapropter vestram attentè rogamus discretionem quatinus, sicut ad libertatem ecclesiæ & regni Angliæ venimus, ut videlicet, tàm regnum quàm ecclesiam antiquæ & debitæ, per Dei gratiam, restituamus libertati, propter nullius falsam suggestionem vel iniquam jussionem nos velitis turbare, vel nostrum bonum & pium propositum, & commune bonum Angliæ, impedire; nec aliquid contra nos vel nostros, vobis requisitis, promulgare; indubitanter scituri, quod qui bonâ fide in hâc parte nobis assistent, perpetuum nos amicum contra quemlibet habebunt & defensorem; nec pro lucro vel dampno ei aliquo unquam tempore deerimus: illi vero qui secus egerint, nos perpetuum sentient inimicum.

De comite Lossensi ad fidem Othonis Imperatoris revocando.

A.D. 1216. An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh. m. 6. d. in Turr. Lond.

KARISSIMO nepoti suo Othoni, Dei gratiâ, Romanorum Imperatori, & semper augusto, Johannes, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. spiritum consilii & fortitudinis.

Significavimus nobili viro comiti de Los quod, cum devotione & humilitate, ad fidem & servitium vestrum revertatur; unde, cum hoc commodo & honori vestro & nostro plurimum credimus expedire, si ad fidem vestram redeat, magnitudini vestræ bonâ fide consulendum duximus & movendum, rogantes quatenus, respicientes persecutionem & turbationem vestram & nostram, quibus undique vallamur, ipsum ad fidem vestram revocare, & in gratiam vestram recipere studeatis.

Quoniam, si litteras vestras patentes nobis transmiseritis, quod nos manucapiamus quod eidem jura sua reddetis, tam de comitatu Holland' quam aliis, quæ eum justè contingunt, credimus ipsum ad fidem & servitium vestrum de facili fore reversurum; & nos per litteras nostras patentes manucapiemus, quod jura sua ei reddetis.

Benè autem nobis videtur quod, super jure suo de comitatu Holland' exaudire tanto libentius tenemini, quanto comes Wilekinus cum Lodowico, inimico Dei & ecclesiæ, ad perpetuam exhæredationem nostram, regnum nostrum Angliæ præsumptuosius sit ingressus.

Consilium vero nostrum, & aliorum fidelium nostrorum, & Walteri Bertrand, super hoc credatis, quando illud credimus vobis fore profuturum.

Teste, &c.

De comite Lossensi, ut supra.

A. D. 1216. An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh. m. 6 d. in Turr. Lond.

OMNIBUS, &c. Walterus Bertrandus, salutem.

Sciatis quod litteras Domini mei Johannis Regis Angliæ patentes suscepi, directas W. comiti de Los; per quas rogavit ipsum comitem, & consuluit in bonâ fide, quod ad fidem & servitium domini Imperatoris nepotis sui redeat; & manucepit ipse Rex, per easdem, quod jura sua, tàm de comitatu Hollandiæ, quàm aliis, liberaliter & benignè dominus Imperator ei reddet: promisit etiam idem dominus Rex per easdem quod, si dominus Imperator prædicta ei non teneret; ipse Dominus Rex diligenter operam apponet versus ipsum dominum Imperatorem, per consilium ipsius comitis de Los, & aliorum fidelium suorum, quod dominus Imperator prædicta omnia ei tenebit.

Cum autem dominus Imperator jura sua dicto comiti de Los reddiderit, tàm de comitatu Hollandiæ, quàm de aliis, & homagium ejus receperit, tunc primò litteras prædictas dicto W. comiti de Los liberabo, & non antea.

Et in hujus, &c.

Juratis & consulatui de Baion, de galeis mittendis ad gravamen inimicorum Regis.

A. D. 1216. An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh. m. 8. in Turr. Lond.

REX, &c. Juratis & consulatui de Baion, salutem. Mandamus vobis rogantes quatenus fidem habere velitis sine difficultate hiis, quæ venerabilis pater in Christo W. Burdegal archiepiscopus, & fidelis noster archidiaconus Pictaviæ vobis dicent ex parte nostrâ, de galiis villæ vestræ mittendis in gravamen & confusionem inimicorum nostrorum; ad quod vos inducat celerius quod, per ipsos inimicos nostros, mercatores quidam de villâ vestrâ, damnum non modicum subisse noscuntur nuper in Anglia, qui, si nostris obtemperassent monitis, ab ipsis inimicis nostris cum possent declinando, indempnes extitissent.

Sicque velitis, in fide quâ nobis tenemini, in hoc negotio vos gerere, quod multiplicatis vobis gratiarum actionibus fidem vestram & diligentiam, nobis multipliciter probatam, magnis honoribus serenato nobiscum tempore extollamus.

Teste, apud Winton', ii. die Junii.

De castro Richemund' diruendo.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh. m. 8. in Turr. Lond.

MANDATUM est R. comiti Cestriæ, quod si viderit quod castrum de Richmond se tenere non possit contra inimicos domini Regis, tunc illud dirui & funditus prosterni faciat.

Teste Rege, apud Winton', v. die Junii, anno regni ejus decimo octavo.

De fidelibus Regis in villâ de Lenn recipiendis.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh m. 8. n. 6. in Turr. Lond.

REX majori & probis hominibus Lenn, salutem. Mandamus vobis quod per consilium Fulconis de Oytry, Willielmi de Ros, Willielmi Bygod, & Willielmi Gernon, recipiatis in villâ Lenn omnes quos videritis esse ad fidem nostram.

Teste, apud Divis', vij. die Junii.

Littera Regis Angliæ Berengariæ sorori suæ, de solutione pecuniæ.

A. D. 1216. An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX dilectæ sorori suæ Berengariæ, quondam Reginæ Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum instigante humani generis inimico, & procurantibus baronibus nostris, quos idem erga nos concitavit, regnum nostrum Angliæ jamdudum turbatum fuerit, & nunc magis ex adventu Lodowici primogeniti Regis Franciæ (qui, nec Deum metuens offendere nec ecclesiam, regnum nostrum nobis auferre molitur) maximam partem pecuniæ, quam ad terram sanctam de manibus inimicorum crucis eripiendam, expendere decrevimus, jam effuderimus, & singulis diebus magis ac magis effundere nos oporteat.

Dilectionem vestram, de quâ fidem gerimus, attentius duximus exorandam, rogantes quatinus, in hujusmodi adversitatis tempore nobis compatientes, de solutione pecuniæ, quâ vobis tenemur, ad præsens patienter sustinere velitis; donec, eo mediante, qui animam, prout vult, disponit, nubes obscura nobiscum serenetur, & regnum nostrum plenâ tranquillitate lætetur: nosque de pecuniâ nobis vobis debitâ, cum summâ gratiarum actione, ad plenum vobis respondebimus.

Teste, &c. apud Divisas, viij. die Junii.

De componendo cum Ludovico adversario Regis, ne incendio tradatur villa de Winchelseia.

A. D. 1216.—An. 18 Johan. Pat. 18 Joh. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX baronibus de Winchelseia, salutem. Si in propriâ personâ suâ descenderit ad villam nostram adversarius noster Lodowicus, benè concedimus, quod priusquam incendio tradatur villa nostra, vel dampnum magnum subeatis, ei censeriam ducentarum marcarum exhibeatis.

Teste meipso, apud Divis', ix. die Junii.

Rex Briano de Insula, de castro de Potto comiti Ferrar' liberando.

A. D. 1216. An. 18 Johan. Pat. 18 Joh. m. 7. in Turr. Lond.

REX Briano de Insula, salutem. Miramur plurimum quare non misistis ad nos unum de vestris cui tantam fidem exhibetis, sicut vobis ipsis ad faciendum præceptum nostrum de castro de Potto, sicut vobis mandavimus; unde, ut majorem fidem habeatis litteris ipsis præsentibus, & faciatis ea quæ per' easdem vobis mandamus, mittimus ad vos capellanum nostrum Robertum præstantium portatorem, ut dictis suis, unà cum præsentibus litteris, fidem habeatis, castrum nostrum de Potto liberetis cum pertinentiis suis, sine omni difficultate W. comiti Ferrar' cui illud commisimus custodiendum quamdiu, &c.

Et sciatis, quod nisi castrum illud eidem comiti liberare volueritis, præcipimus quod ipse illud capiat, vos autem ipsum comitem, vel ballivum suum, qui castrum illud recipiet, jurare faciatis, quod castrum illud nemini tradet, nisi nobis, vel alicui alii per præceptum nostrum; & quod illud fideliter ad honorem & commodum nostrum custodiet.

Et in hujus, &c.

Teste meipso, apud Der' xxi°. Junii.

De impetrandâ absolutione à Gualone, sedis apostolicæ legato, pro Walt' de Bello-campo.

A. D. 1216. An. 18 Johan. Pat. 18 Joh. n. 48. in Turr. Lond.

REX Willielmo de Cantilupo, salutem. Sciatis quod commisimus Waltero de Lascy, Hugoni de Mortuo Mari, Waltero de Clyfford, & Johanni Monem' castrum Walteri de Bello-Campo de Almeleg' custodiendum, cum omnibus terris & tenementis ipsius Walteri, quæ sunt in custodiâ vestrâ, usque ad diem Martis proximum post festum sancti Laurentii, anno, &c. decimo octavo.

Ut interim ire possit ad dominum Gualonem sedis apostolicæ legatum, ad impetrandum ab eo beneficium absolutionis, & ad nos absolutus redire.

Et vobis mandamus quod eisdem Waltero, Hugoni, Waltero, & Johanni castrum prædictum, cum omnibus terris & tenementis prædicti Walteri de Bello Campo, sine dilatione liberetis custodiendum, sicut prædictum est.

Teste, &c. apud Album Monasterium, octavo die Augusti.

Pro Johanne Marescallo, quod non ponat se in castro Wigorn', si obsideretur à Ludovico.

A. D. 1216. An. 18 Johan. Pat. 18 Joh. n. 39. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod licentiam dedimus Johanni Marescallo quod, si Lodowicus cum exercitu suo, vel exercitus suus sine eo, venerit Wigorniam ad obsidendum castrum Wigorniæ (ita quod obsessio illa sine exercitu non possit amoveri) quod non ponat corpus suum in castro illo Wigorniæ; dum tamen talem in eo dimittat gentem, quæ ad honorem & indempnitatem castrum illud custodiat.

Et in hujus, &c.

Teste meipso, apud Berkel', decimo nono die Augusti.

Walterus de Lascy habet similes litteras de castro de Hereford, in omnibus ut superius.

Teste ut supra.

Pro adhærentibus Regi Angliæ, quod in servitio suo & fide constanter perseverent; non obstante juramento Lodovico Regis Franciæ filio præstito.

A. D. 1216. An. 18 Johan. Pat. 18 Joh. n. 27. in Turr. Lond.

REX omnibus illis, qui ad invicem jurati sunt, de comitatibus Sussexiæ, Kantiæ, Surriæ & Suhamtoniæ, confœderati ad fidem & servitium suum, salutem.

Grates multas vobis referimus de hoc, quod adinvicem ad fidem & servitium nostrum estis confœderati, & adinvicem reversi; & vos rogamus, quatenus in servitio nostro & fide constanter perseveretis, & fideliter nobis adhæreatis, non obstante juramento à vobis, licet invitis, Lodowico filio Regis Franciæ præstito; quoniam, occasione illius juramenti, nullum erga vos concepimus animi rancorem vel iram: & si quam concepimus, illam vobis omnino remittimus.

Cum igitur non instet tempus quo nobis succursum facere potestis, vobis mandamus, rogantes quatinus prompti sitis & parati ad veniendum, ad mandatum nostrum, quo vobis mandaverimus; pro certo scituri quod talibus beneficiis tantisque remunerationibus vos respiciemus, & pristinas libertates vestras ita servabimus, & servatas ita augmentabimus, quod nobis ad perpetuas tenebimini gratiarum actiones; & quod, exemplo remunerationis nostræ, & ampliationis libertatum vestrarum, cæteri ad obsequium nostrum fortiùs & libentiùs conspirabunt.

In cujus, &c.

Teste apud Oxon', tertio die Septembris.

Illos autem, qui nullâ gaudent libertate, tantis ditabimus libertatibus & honoribus, quod nobis ad perpetuas tenebuntur gratiarum actiones.

T. ut supra.

Eodem modo scribitur illis, qui conjurabunt se ad servitium ejus, in eisdem verbis.

Rex fidelitatem hominum de Safford' commendat

A. D. 1216. An. 18 Johan. Pat. 18 Joh. m. 3. in Turr. Lond.

REX probis hominibus Safford', salutem. Copiosas vobis exsolvimus graciarum actiones de hoc quod ita fideliter & constanter nobis & fidei nostre adhesistis & in servicio nostro perseverastis & licet jam pridem reddidissemus Gileberto de Aquila domino vestro jura sua non illa sic ei reddidimus nos insurgeret aut nos modo gravaret. Et hoc ante quod eidem Gileberto nec alicui alii inimico nostro aliquid umquam facere voluistis quod in dispendium persone nostre vel corone nostre redundaret grates vobis multiplices referimus quatinus sicut honorem nostrum & vestrum perpetuum diligitis hoc quod bene & feliciter ac fideliter erga nos inchoastis felicius terminare curetis & fidelius scientes pro certo quod fidelitatem vestram & constanciam talibus beneficiis tantisque remuneracionibus respiciemus & insuper libertatibus & honoribus vos & vestros ita ditabimus quod ad perpetuas tenebimini nobis graciarum actiones & exemplo remuneraciones vestre & aucmentacionis libertatum vestrarum ceteri ad obsequium forcius & liberius conspirabunt.

Et in hujus, &c.

T. apud Oxon', iij. die Septembris.

Litteræ Regis baronibus de Hasting' mandantes eos ad fidem & servitium ejus redire.

A. D. 1216. An. 18 Johan.

Pat. 18 Joh. m. 3. in Turr. Lond.

REX baronibus de Hasting', salutem. Mandamus vobis rogantes quatinus redeatis ad fidem & servicium nostrum non obstante juramento à vobis licet invitis præstito Lodowico filio Regis Francie, scientes quod occasione illius juramenti nullum erga nos concipimus animi rancorem vel iram & si quam concepimus illam vobis omnino remittimus & vos pro certo scire volumus quod si ad fidem nostram redire volueristis beneficiis & dignis remuneracionibus nos respicie-mus & insuper libertatibus vos & vestros ditabimus adeo quod non solum modo conservabimus illesas verum eciam illas ampliabimus ad exaltacionem nostram & vestrorum perpetuam.

Ita quod nobis ad perpetuas tenebimini graciarum acciones & exemplo remuneracionis vestre & ampliacionis libertatum vestrarum ceteri ad servicium nostrum forcius aspirabunt. Et in hujus, &c. vobis mittimus.

T. ut supra.

Item similes litteras habent illi de Sandwic', de Dovr', & de Heye, de Rumenell', Winchels', Rye, Pevenesel', Sorha', & Portesm'.

Rex suscipit in gratiam suam homines de com' Lincoln', qui ad fidem & servitium suum redire voluerint.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.

Pat. 18 Joh. m. 2. n. 27. in Turr. Lond.

REX omnibus has litteras inspecturis, salutem. Sciatis quod suscepimus in gratiam & benevolentiam nostram omnes illos de comitatu Lincoln' qui ad fidem & servitium nostrum redire voluerint, per dilectum nobis Nicholaum de Hayer & Robertum de Gaugis: gratum siquidem & acceptum habemus finem quem ipsi, qui ad fidem & servitium nostrum redierint, cum eisdem Nicholao & Roberto fecerint, pro pace nostrâ habendâ. Et in hujus, &c.

Teste Rege, apud Oxon', iv. die Sept'.

Litteræ Gualteri cardinalis apostolicæ sedis legati, super absolutione Ludovici primogeniti Regis Franciæ, & eorum qui cum eo hostiliter intraverunt Angliam contra sententiam sedis apostolicæ.

A. D. 1216. An. 18 Johan.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 13.

VENERABILIBUS in CHRISTO patribus, universis archiepiscopis & episcopis per regnum Franciæ constitutis, Gualterus, miseratione Divinâ, tituli sancti Martini presbiteri card' apostolicæ sedis legatus, salutem in Domino.

Noveritis quod nobilis vir Ludovicus, primogenitus Regis Franciæ, ac cæteri qui nuper erant in Anglia cum eodem, super eo quod contra sententias sedis apostolicæ regnum Angliæ hostilitèr intraverant, præcisè nostris & ecclesiæ juraverunt stare mandatis, quos secundum formam ecclesiæ absolvimur, injungentes singulis prout in formâ scriptâ inferius continetur.

Ut autem reliqui, qui ob eandem causam excommunicationis sententiam incurrerunt, absolutionis possint beneficium obtinere, paternitati vestræ quâ fungimur legationis auctoritate, mandamus, quatenus simili à quolibet eorum juramento recepto, ipsos secundum formam ecclesiæ absolvatis, & injungentes eisdem quod aliis injungimus sententiam interdicti quæ propter hanc causam in terras eorum & familias lata fuerat, relaxetis.

Forma vero quæ absolutio est injuncta, & absolvendis à vobis debet injungi, talis est.

"Nos Gualterus, miseratione Divinâ, tituli S. Martini presbiter cardinalis, apostolicæ sedis legatus, præcipimus nobili viro Ludovico, primogenito Regis Franciæ, comitibus, baronibus, militibus & servientibus, clericis & laicis, qui pro eo & cum eo intraverunt regnum Angliæ, propter quod excommunicationis sententiam incurrerunt, quod de cætero regnum Angliæ, vel aliud patrimonium ecclesiæ Romanæ, per se vel per alios non impugnent vel molestent; & quod ad illud impugnandum vel molestandum non præstent amodo aliquibus consilium vel favorem.

Item, quia per eadem terræ sanctæ subsidium est enormiter impeditum, & Crucefixi negotium plurimum disturbatum, pro satisfactione injungimus dicto domino Ludovico, ut decimam omnium redditωum suorum per biennium conferat integraliter in subsidium terræ sanctæ. Reliquis vero omnibus, comitibus, baronibus, militibus, servientibus, & aliis laicis quibuscumque, qui pro eo & cum eo Angliam intraverant, præcipimus, ut vicesimam omnium redditωum suorum similiter per biennium integraliter conferant, ad ejusdem terræ sanctæ subsidium: ita quod, tàm decima quàm vicesima supradicta, hiis duobus proximis sequentibus annis assignetur duobus clericis & duobus laicis, veris fidelibus & discretis & utilitatem illius terræ diligentibus, qui per singulas diocæses à diocæsanis, archiepiscopis vel episcopis, ad hoc fuerint deputati.

Item præcipimus universis prædictis, quod nullus ex eis remaneant vel redeant in Angliam infra annum, sine nostrâ licentiâ speciali.

Pauperibus vero laicis qui redditus non habent, præcipimus, ut cum ad partes suas redierint, accedant ad viros religiosos & discretos, & humiliter peccata sua confiteantur eisdem; ac pœnitentiam quæ ipsis injuncta fuerit, impleant sine fraude.

Clericis autem de regno Franciæ, qui cum præfato nobili & suis regnum Angliæ intraverunt, illis exceptis quibus à nobis pœnitentia est injuncta, præcipimus, ut usque ad purificationem proximò nunc venturam conspectui domini Papæ se representent suspensi; pœnitentiam recepturi quam ipsis providerit injungendam: & prædicta omnia præcipimus omnibus ante dictis, sub debito juramentorum nobis præstitorum, bonâ fide & sine fraude firmiter observari."

Ne igitur per aliquorum malitiam seu negligentiam circa prædicta fraus aliqua committeretur, universitati vestræ in virtute Spiritûs Sancti districtè præcipiendo mandamus, quatenus dicta omnia diligenter & fideliter executioni mandetis; ut apud DEUM & ecclesiam Romanam merito commendari possitis, & exinde terræ sanctæ utilitas valeat provenire.

Datum Dovoriæ, v. kalend' Octob.

Quod Oliverus de Albineo habeat terram Willielmi de Landâ, inimici domini Regis.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.

Pat. 18 Joh. m. 2. in Turr. Lond.

MANDATUM est vicecomiti Lincoln' quod faciat habere Olivero de Albineo terram quæ fuit Willielmi de Landa in Coleby, qui est cum inimicis domini Regis, quam dominus Rex ei concessit.

Teste Rege, apud Lincoln', xxviij. die Sept'.

Quod Johannes de Pavilly, clericus Regis, habeat terram Rogeri de Crimplesham.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.

Pat. 18 Joh. m. 1. in Turr. Lond.

REX probis hominibus de Crimplesham, salutem. Sciatis quod concessimus dilecto clerico nostro Johanni de Pavilly totam terram quæ fuit Rogeri de Crimplesham, cum omnibus pertinentiis suis; & ideo vobis mandamus quod eidem Johanni faciatis quod facere tenemini, & ei sitis intendentes.

Teste meipso, apud Lenn', xi. die Octobr'.

Mandatum est vicecomiti Norf' quod faciat habere eidem Johanni plenam seisinam de terrâ predictâ cum pertinentiis. Teste ut supra.

De centum marcis argenti à Rege receptis, pro liberatione Willielmi de Albinio.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.

Pat. 18 Joh. m. 1. n. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod die Martis prox' post festum sancti Dionysii anno xviii. recepimus in camerâ nostrâ apud Lenn' centum marcas argenti per manus Agathæ Trussebut, uxoris Willielmi de Albinio, de fine ejusdem Willielmi quem nobiscum fecit pro deliberatione suâ. Et in hujus, &c.

Teste apud Lenn, xi. die Octob'.

Rex suscipit in protectione suâ abbathiam de Saflesbiria.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh. m. 1. n. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod suscepimus in protectionem & defensionem nostram abbathiam sancti Edwardi de Saflesbiria cum omnibus ad eam pertinentibus. Et in hujus, &c.

Teste apud Lifford, xv. die Octob'.

Quod Walterus de Montgomery, comes de Ferr' habeat terram suam in Hondesdon, unde occasione guerræ fuerit disseisitus.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh. m. 1. n. 2. in Turr. Lond.

REX constabulario Hereford' salutem. Mandamus vobis quod talem seisinam habere facias Waltero de Montgomery militi, comiti de Ferrariis, de terrâ suâ in Hondesdon, qualem inde habuit ante guerram, & unde occasione guerræ fuerit disseisitus.

Teste meipso, apud Newerc, xvii. die Octobr'.

Pro fide habendâ quibusdam consiliariis Regis.

A. D. 1216.—An. 18 Johan.
Pat. 18 Joh. m. 1. n. 3. in Turr. Lond.

REX Henrico Belet, salutem. Mandamus vobis quod fidem habeatis hiis quæ Savaricus de Malo Leone, Willielmus comes Albemarl' & Fulco de Briant vobis dicent ex parte nostrâ, ad fidem, commodum, & honorem nostrum.

Teste apud Newerc, xviii. die Octobr'.

Nomina militum & serviencium qui contra Regem arma tulerunt in Roteland & Leyc'syre.

A. D. 1216. An. 18 Johan.
Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

VIRO venerabili Johanni, Dei graciâ, Regi Anglie, domino Hybernie, duci Normannie & Aquitanie, comiti Andegavie, suus Gaufridus de Ferland, salutem.

Mitto vobis nomina militum qui contra vos arma tulerunt de ballivâ meâ.

In Roteland. Tomas de Hotot, Henricus Murdac, Walterus de Muntfort, Turstan de Montefort, Robertus Maudut, Willielmus Maudut, Ricardus d'Unfraunvill', Gaufridus Darinters, Robertus de Grétleya, Johannes de Fretneya, Lambertus de Busseya, Alanus de Ganneya, Simon de Lindon, Robertus de Ros, Willielmus de Giney, Hamo Falc', Willielmus de Folevil, comes David, Robertus Basset, Constantinus de Mortuo mari.

Hec quidem sunt nomina serviencium de Roteland ferencium arma contra vos: Michael de Hanvill, Robertus filius Bernardi, Hugo Butellerius, Ricardus de Foxton, Bartol de Pilton, Henricus de Beville, Ricardus de Bevill, Motte de Bevill.

Hæc autem sunt nomina militum in Leyc'syre in ballivâ meâ: Radulphus de Martinwast, Ricardus Basset, Robertus de Brininghurst, Robertus Abbas, Matheus de Aketorp, Hugo filius Willielmi de Gloreston.

Hec sunt nomina serviencium in Leyc'syre: Helyas de Hulstede, Robertus Samson, Johannes de Burnebuske, Robertus de Upingham, Robertus Mandeguerre, Willielmus Wydelun.

Radulph' de Buscebi de Hatone quidem & patrem ejus benè scitis, ut credo, quomodo se habebant erga vos. Prenominatus quidem Johannes de Fretneya, qui contra vos fuit, modo est cum comite de Aubemar': set adhuc nullum finem fecit vobiscum. Robertum autem de Wivile capere vidi apud Bevil, & in carcerem mittere de baronibus, sed nescio utrum aliquid contra vos postea egit.

Valeat dominum vestrum in Domino; & si de plus possum inquirere, vobis scire faciam.

Valeat.

Testamentum Johannis Regis Angliæ.

EGO J. Dei gratiâ, Rex Anglie, dominus Hibernie, dux Norm' & Aquit' com' Andegav' gravi infirmitate preventus, nec sufficiens ad tempus infirmitatis mee currere per singula, ut testamentum meum de singulis rebus meis condam; ordinationem & dispositionem testamenti mei fidei & dispositioni legitimè committo fidelium meorum subscriptorum, sine quorum consilio, etiam in bono statu constitutus, nullatenus inpresentia eorum ordinarem: ut quod ipsi fideliter ordinaverint & disposuerint de rebus meis, tam in satisfactione faciendâ Deo & sancte ecclesie de dampnis & injuriis ejs illatis, quam in succursu faciendo terre Jerosolimitane, & sustentatione prestândâ filiis meis pro hereditate suâ perquirendâ, & defendendâ, & in remuneratione faciendâ illis qui fideliter nobis servierunt, & in distributione faciendâ pauperibus & domibus religiosis pro salute anime mee, ratum sit & firmum.

Peto etiam, ut qui consilium & juvamen eis fecerit ad testamentum meum ordinandum, gratiam Dei percipiat & favorem: qui autem ordinationem & dispositionem suam infregerit, maledictionem & indignationem Omnipotentis Dei, & beate Marie, & omnium sanctorum incurrat.

Imprimis igitur volo, quod corpus meum sepeliatur in ecclesiâ sancte Marie & sancti Wulstani de Wigorn'.

Ordinatores autem & dispositores tales constituo.

Dominum G. Dei gratiâ, tit' sancti Martini presbiterum cardinalem, apostolice sedis legatum.

Dominum P. Winton' episcopum.	*Willielmum com' de Ferrariis.*
Dominum R. Cicestren' episcopum.	*Willielmum Bruwne.*
Dominum S. Wigorn' episcopum.	*Walterum de Lascy, &*
Fratrem Aimericum de sancta Maura.	*Johannem de Monemut.*
W. Marescallum com' Penbroc'.	*Savaricum de Malo Leone.*
R. com' Cestr'.	*Falkesium de Breaute.*

Ex orig' penes Dec' & Capit' Wigorn'.

Johannis Rex obiit 19° die Octob' A.D. 1216.

Sigillum **HENRICI III.** *Regis Angliæ.*

J^s Basire, del. et sculp.

HENRICUS III.

Incip. regn. 19° die Octob' A. D. 1216.

Littera Henrici III. justiciario suo Hiberniæ, de morte Johannis Regis Angliæ, patris sui; necnon de coronatione suâ.

A. D. 1216.
An. 1 Hen. III.
Claus. 1 Hen. III. m. 25 d. in Turr. Lond.

REX G. de Marisc' justiciario suo Hibernie salutem. Multiplices vobis referimus gratiarum actiones de bono & fideli servitio vestro, felicis memorie Johanni, quondam Regi Anglie, patri nostro exhibito, nobisque exhibendo; & de hiis, que per fidelem nostrum Radulphum de Norwic' clericum nobis significâstis.

Cum igitur, jubente ipso cujus famulantur imperio mors & vita, dominus & pater noster ex hâc luce feliciter migraverit (cujus animâ in celestibus collocetur), vos scire volumus quod, celebratis solempniter ex more debito regalibus exequiis in ecclesiâ beate Marie Wygorn', convenerunt apud Gloucestr' plures regni nostri magnates, episcopi, abbates, comites & barones, qui patri nostro viventi semper astiterunt fideliter & devotè, & alii quamplurimi; ubi, in festo apostolorum Simonis & Jude, in ecclesiâ beati Petri Gloucestr', applaudentibus clero & populo, per manus domini G. titulo Sancti Martini presbyteri cardinalis, & apostolice sedis legati in Anglia, & episcoporum tunc presentium, invocatâ Spiritus Sancti gratiâ, puplicè fuimus in Regem Anglie inuncti & coronati, fidelitate & homagio omnium illorum nobis exhibitis: Quod vobis, ut fideli nostro, duximus intimandum, ut de honore & successu nostro felici gloriemini.

Sane cum audierimus indignationem, quondam inter memoratum dominum patrem nostrum, & quosdam nobiles regni nostri exortam, utrum cum causâ vel sine causâ nos nescimus, sic agitatam extitisse, & illam volumus imperpetuum aboleri & oblivisci, quod nunquam menti nostre adhereat; & ut, cessante causâ, cesset effectus, quicquid extiterit erga ipsum concepte indignationis, parati sumus & volumus pro viribus nostris expiare; singulis prebendo quod ratio dictaverit cum subditorum consilio; &, deletis de regno pravis consuetudinibus, in libertatum & liberarum consuetudinem innovatione, dies nobilium patrum nostrorum reformare gratiosos; unicuique tribuendo, quod sibi debebit cum ratione competere.

Ad hoc sciatis, quod celebrato nuper concilio apud Bristoll' ubi convenerunt universi Anglie prelati, tàm episcopi, & abbates, quàm priores, & multi, tàm comites quam barones, qui etiam universaliter fidelitatem nobis puplicè facientes, concessis eis libertatibus & liberis consuetudinibus ab eis prius postulatis, & ipsis approbatis, prompti & proni ad mandatum nostrum in partes suas cum gaudio sunt reversi.

Speramus quidem & in Domino confidimus, quod regni nostri status, divinâ favente clementiâ, in melius commutabitur.

De dominâ Regina matre nostrâ, vel fratre nostro mittendis in Hiberniam, vobis respondemus; quod, habito consilio fidelium nostrorum & assensu, quod nobis & commodo nostro & regni nostri expedire viderimus, faciemus.

Rogamus igitur dilectionem vestram quatinus, etsi bone memorie Johanni patri nostro fideles extiteritis & devoti, tanto nobis fideliores existere curetis, quanto scitis nos auxilio & consilio vestro in hâc teneritate nostrâ plurimum indigere; capientes fidelitatem de singulis Hibernie magnatibus, & aliis qui nobis ipsam facere tenentur.

Retinuimus adhuc nobiscum Radulphum de Norwic' ut de hiis & aliis per ipsum voluntatem nostram plenius vobis significemus; volentes ut eisdem vos & ceteri fideles nostri Hibernie gaudeatis libertatibus, quas fidelibus nostris de regno Anglie concessimus; & illas vobis concedemus & confirmabimus.

Teste, &c.

Quod Hugo de Lacy ad fidelitatem & servitium suum veniat.

A. D. 1216.
An. 1 Hen. III.
Pat. 1 Hen. III. m. 16. in Turr. Lond.

REX Hugoni de Lacy, salutem. Mandamus vobis quod securè & sine dilatione veniatis ad fidelitatem & servitium nostrum; & concedimus vobis salvum conductum nostrum in veniendo ad nos, & nobiscum loquendo, & inde salvo revertendo.

Et vos scire volumus, quod si ad nos venire volueritis, jura vestra & libertates vestras, per consilium dilectorum fidelium nostrorum Ranulphi com' Cestr' Willielmi com' de Ferrariis, & aliorum fidelium nostrorum, integrè vobis restituemus: licet vero bone memorie Johannes pater noster in aliquo erga vos deliquerit, ipsius delicti debemus esse immunes, nec delictum suum aliquatenus nobis debet imputari.

Et in hujus, &c. Quia sigillum, &c. vobis inde mittimus.

Teste comite xviii. die Novemb' anno regni nostri primo.

Epistola hortatoria Regis, quod omnes homines de Pictavia in fidelitate suâ perseverarent.

A. D. 1216.
An. 1 Hen. III.
Pat. 1 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis, A. vicecomiti Thoarc' H. comiti March' R. comiti Augi, Hugon' de Lezenneiaco vicecomiti Lemovicensi, Hugoni de Thoarc' G. de Tannaco, Eymerico de Rupeforti, Willielmo Meyngo, Emerico de Rupe Eschiward, Hugoni Larcevesk, Regin' de Malo Leporar, Eymerico de Rupe, & cæteris militibus, civibus, & aliis de Pictavia, salutem.

De bono & fideli servitio vestro, bonæ memoriæ domino Johanni Regi, patri nostro exhibito, & adhuc nobis exhibendo, innumeras vobis exsolvimus gratiarum actiones; & vos rogamus attentius, quatinus in hoc quod ipsi patri nostro benè & fideliter semper fecistis, erga nos perseverare velitis.

Mittimus igitur ad vos dilectum & fidelem nostrum G. de Doe, qui de statu nostro & regni nostri vos efficiet certiores; rogantes quatinus eidem G. fidem habeatis in hiis que vobis dicet ex parte nostrâ, ad fidem, commodum, & honorem nostrum.

Et quoniam, &c.

Teste comite apud Gloucestr' xxij. die Decembr'.

Per eundem comitem.

Eodem modo scribitur archiepiscopo Burdegal' Regin' de pontibus senescallo Pictaviæ & Vasconiæ R. de Podio senescallo Engolism.

Eodem modo scribitur majoribus & probis hominibus de Rupell' de Niort' de sancto Johanne Angeliac' de Regula, de Baion, de Burdegal, de castro & civitate Lemovic' & de Engolism. Teste eodem.

De absolutione eorum qui ad fidem Regis revertunt.

A. D. 1216.
An. 1 Hen. III.
Pat. 1 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

WILLIELMUS Marescallus comes Pembrociæ, Walterus de Lascy, W. de Cantilupo, & Falkesius de Breant, nobilibus viris & amicis carissimis W. comiti Safresberiensi, & Willielmo Marescallo juniori, salutem.

Noveritis quod nos, tactis sacrosanctis, juravimus quod conventionem, prolocutam inter dominum nostrum Henricum Regem Angliæ illustrem, & vos, pro posse nostro, firmiter & absque malo ingenio, teneri faciemus.

Et ideo vobis mandamus quod securè, & sine dilatione aliquâ, ad nos venire festinetis; &, cum ad nos veneritis, faciemus vos absolvi à domino Cicestr' episcopo, cui à domino Papa & domino Legato plenaria potestas commissa est absolvendi ad fidem & servitium domini Regis revertentes.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus. Valete.

Epistola Regis de cartis libertatum ad partes Hiberniæ nuper transmissis.

A.D. 1217. An. 1 Hen. III. Pat. 1 Hen. III. m. 13. in Turr Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, militibus & liberè tenentibus, & omnibus fidelibus suis per Hiberniam constitutis, salutem.

Fidelitatem vestram in Domino commendantes, quam domino patri nostro semper exhibuistis, & nobis estis diebus nostris exhibituri, volumus quod in signum fidelitatis vestre tam preclare tam insignis, libertatibus regno nostro Anglie à patre & nobis concessis, de gratiâ nostrâ & dono in regno nostro Hibernie gaudeatis vos & vestri heredes in perpetuum: quas distinctè in scriptum redactas, de communi consilio omnium fidelium nostrorum vobis mittimus, signatas sigillis domini nostri G. apostolice sedis legati, & fidelis nostri comitis W. Maresc' rectoris nostri & regni nostri.

Quia sigillum nondum habuimus easdem processu temporis de majori consilio proprio sigillo signaturi.

Teste apud Glouc' vj. die Februarii.

De custodiâ Vasconiæ & Pictaviæ, archiepiscopo Burdegalensi commissâ.

A.D. 1217. An. 1 Hen. III. Pat. 1 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, militibus, & aliis omnibus fidelibus suis Pictaviæ & Gasconiæ salutem.

Sciatis quod, de communi consilio omnium fidelium nostrorum regni nostri Angliæ, commisimus venerabili patri nostro domino W. Burdegal' archiepiscopo totam senescalciam, & custodiam terræ nostræ Pictaviæ & Gasconiæ, quamdiu nobis placuerit.

Et ideo vobis mandamus, quod ipsi archiepiscopo sitis in omnibus, quæ ad nos pertinent, intendentes & respondentes.

Et, quoniam sigillum nondum habemus, has litteras nostras patentes sigillatas sigillo fidelis nostri comitis Willielmi Marescalli, &c. eidem archiepiscopo fieri fecimus in testimonium.

Teste eodem comite, apud Winton' die xxviii. Martii, anno regni nostri primo.

Eodem modo scribitur omnibus civitatibus, castris, burgis, & villis Pictaviæ & Gasconiæ.

Teste ipso comite apud Winton' xxviij. Martii.

Mandatum regium Reginaldo de Pontibus, quod prædictam terram dicto archiepiscopo liberaret.

A.D. 1217. An. 1 Hen. III. Pat. 1 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Reginaldo de Pontibus, senescallo Pictaviæ & Gasconiæ, salutem.

Grates vobis referimus multiplices de bono & fideli servitio vestro, domino Regi patri nostro & nobis exhibito; unde, cum velitis, sicut nobis significastis, votum peregrinationis vestræ instanter executioni dare, nos, nolentes illud impedire, de communi omnium fidelium nostrorum consilio, terram nostram Pictaviæ & Gasconiæ commisimus venerabili patri nostro domino W. de Burdegalensi archiepiscopo, quamdiu nobis placuerit, custodiendam.

Et ideo tibi præcipimus quod terram prædictam, cum omnibus pertinentiis suis, ipsi archiepiscopo liberetis.

Et, in hujus rei testimonium, has litteras nostras patentes sigill', &c.

Teste eodem, ut supra.

De treugâ cum comite Warennæ.

A.D. 1217. An. 1 Hen. III. Pat. 1 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX W. comiti Warennæ recta sapere & novissima providere.

Sciatis quod nos ratam habemus & gratam treugam inter nos & concilium nostrum ex unâ parte, & vos ex aliâ parte, duraturam à die Lunæ, proximo post festum sanctorum Tyburtii & Valer' anno regni nostri primo, in octo dies proximo sequentes; quæ quidem treuga capta fuit & prælocuta coram domino legato, & quibusdam magnatibus de concilio nostro apud Cicestriam.

Et in hujus rei testimonium, &c. has literas fieri fecimus.

Teste comite, apud Winton', xvi. die Aprilis.

De liberando Willielmum de Lancaster, ad instantiam comitis Cestriæ.

A.D. 1217. An. 1 Hen. III. Claus. 1 Hen. III. d. 21. in Turr. Lond.

GUALO, miseratione divinâ, titulo sancti Martini presbyter cardinalis, apostolicæ sedis legatus, H. Dublinensis, W. Eborum archiepiscopi; P. Wintoniensis, J. Bathoniensis, & Glastoniensis, & S. Wigorniensis episcopi; W. de Lascy, L. de Monemat, & H. de Mortuo mari, nobili viro Petro de Maulay, salutem.

Cum nobilis vir R. comes Cestriæ crucesignatus, qui semper benè & fideliter & servivit, & servit dominis suis regibus Angliæ, votum peregrinationis suæ instanter adimplere decrevisset exeundo à regno, Regem & regnum ipsum sic desolatum volens relinquere, motus maximè & ad hoc inductus, quod Will' de Lancaster, quem ei præcepit liberari, pridem & sæpius dominus H. Rex Angliæ illustris, habere non potuit: ipse tamen, ad maximam instantiam nostram, & preces multiplices, ad præsens à peregrinatione illâ subsistit; assumptâ jam cruce in pectore ad prosequendum hostes Dei & ecclesiæ, adversarios domini sui Regis Angliæ.

Unde, cum ipsius obsequium, tam laudabile, domino Regi & regno plurimum sit expediens, vobis mandamus, quatinus, sicut honorem ipsius domini Regis, & regni utilitatem diligitis, ipsum Willielmum statim, & sine omni occasione & difficultate, sub salvo conductu mittatis usque Gloucestriam, & eum ibi liberari faciatis Radulpho Musard vicecomiti Gloucestriæ; scientes pro certo quod, nisi istud quam citiùs feceritis, poterit inde, quod Deus avertat, domino Regi & regno magnum dampnum accidere; quod totum non immerito vobis poterit imputari. Valete.

Quod archiepiscopus Dublinen' redeat in Hiberniam.

A.D. 1217. An. 1 Hen. III. Pat. 1 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis baronibus Hiberniæ, salutem.

Licet præsentiam venerabilis patris nostri, domini Henrici Dublin' archiepiscopi, in partibus Angliæ nobis & regno nostro scierimus extitisse pernecessariam, ipsiusque consilio vix carere valeamus, ipsum tamen ad partes Hiberniæ destinamus, ut ecclesiam suam, ejus absentiâ jampridem desolatam; visitet & consoletur, statusque terræ nostræ Hiberniæ emendationi, & agendorum nostrorum in partibus vestris expeditioni per vestrum consilium & juvamen intendat: unde vobis mandamus, quod ei in omnibus, quæ ad nos spectant, ordinandis & disponendis, sitis intendentes, una cum dilecto & fideli nostro G. de Marisco, justiciario nostro Hiberniæ.

Volumus etiam & præcipimus, quod omnia, ad nos spectantia, per ipsius domini archiepiscopi dispositionem, una cum justiciarii nostri & vestro juvamine & consilio, ordinentur.

Et in hujus rei testimonium has literas nostras patentes, &c. vobis mittimus.

Teste comite, apud Wintoniam, xvi. die Aprilis, anno regni nostri primo.

Contra canonicos Carleolenses Regi Scotiæ adhærentes.

A. D. 1217.
An. 1 Hen. III.

Pat. 1 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

REVERENDO domino ac patri in CHRISTO karissimo Honorio, DEI gratiâ, summo Pontifici, Henricus eâdem gratiâ Rex Angliæ, &c. salutem, & debitam cum omni honore & subjectione reverentiam.

Noverit sancta paternitas vestra quod canonici Carleolensis ecclesiæ, faventes & adhærentes Regi Scotiæ, & aliis adversariis & inimicis vestris, & nostris, procurantes, quantum in ipsis est, exhæredationem nostram; spretâ penitùs auctoritate vestrâ, & sedis apostolicæ legati, in locis interdictis, præsentibus etiam inimicis vestris interdictis & excommunicatis, irreverenter, & impudenter, & contumaciter divina celebrare non verentur.

Prædicto etiam Regi Scotiæ, inimico Romanæ ecclesiæ, & nostro, interdicto & excommunicato, urbem Carleolensem hostiliter occupanti, se subdiderunt, & ipsum in patronum & dominum receperunt, & fidelitatem ei fecerunt; ita etiam quod, in præjudicium juris nostri, & ecclesiæ Eboracensis, ad instantiam dicti Regis Scotiæ inimici nostri, quendam clericum suum interdictum & excommunicatum eligerunt sibi in episcopum & pastorem.

Cùm etiam prædicta ecclesia Carleolensis sita sit in confinio regni Scotiæ, maximè expediret tranquillitati & paci nostræ, & regni nostri, quod tale ibi constitueretur capud & talia membra, per quæ nobis & regno nostro utiliter & efficaciter provideri, & adversariis nostris facultas nocendi possit recludi.

Paternitati vestræ devotè supplicamus, quatinus consulentes nobis & regno nostro, statum ecclesiæ prædictæ in melius commutare velitis; amoventes, si placet, funditùs ab eâdem prædictos scismaticos & excommunicatos.

Cum enim ipsi in multis habundent, episcopus eorum ita hactenus egestate afflictus est & inopiâ, quod vix habet ubi capud suum reclinet; & non invenitur aliquis, qui in aliquo nobis utilis esse poterit aut necessarius, qui episcopatum illum recipere voluerit.

Scientes pro certo, quod non poterit nobis melius provideri in partibus illis, prout de consilio fidelium & magnatum nostrorum evidenter intelleximus, quam si prædicti scismatici & excommunicati penitùs amoveantur; &, loco eorum, qui dicuntur regulares, (cum sint prorsus irregulares, & ecclesiæ Romanæ inimici & inobedientes) constituantur prebendarii; qui Romanæ ecclesiæ obedientes, & nobis in consilio sint prudentes, & in auxilio efficaces, ut eorum pœna à consimili delicto alios deterreat.

Et super hiis voluntatem vestram karissimo amico nostro domino legato significare velitis.

Et, quia nondum habuimus sigillum, has litteras sigillo comitis Willielmi Marescalli, rectoris nostri & regni nostri, sigillavimus.

Teste eodem comite, apud Winton', xxvi. die Aprilis.

De salvo conductu pro oratoribus Ludovici.

A. D. 1217.
An. 1 Hen. III.

Pat. 1 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum quatuor magnates de consilio domini Lodovici, cum viginti equitibus, ad veniendum inter Breynford & Hundeslowe, & loquendum cum quatuor magnatibus, de consilio nostro, & viginti equitibus, quos secum duxerint.

Et durat conductus iste per totum istum diem Lunæ, proximum post festum sancti Barnabæ apostoli, anno regni nostri primo.

Et ideo vobis mandamus quod prædictis quatuor magnatibus, cum viginti equitibus nullum malum faciatis, aut fieri permittatis in eundo, morando, vel redeundo per totum diem Lunæ prædictum.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste comite, apud Certes', duodecimo die Junii, anno eodem.

Quod vicecomites cartas libertatum publicè legi faciant.

A. D. 1217.—An. 1 Hen. III.

Claus. 1 Hen. III. m. 10. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Wigorn' salutem. Precipimus tibi quod die & loco comitatui tuo legi facias cartas libertatum, quas baronibus & omnibus aliis de regno nostro per commune concilium regni nostri concessimus, & quas dominus legatus sigillo suo confirmavit: & libertates in cartâ ipsâ contentas omnibus fidelibus nostris firmiter facias observari in ballivâ tuâ.

Quia vero nondum, &c.

Teste comite, apud Certes', xxiij° die Junii.

De treugis cum Ludovico emendandis.

A. D. 1217.
An. 1 Hen. III.

Pat. 1 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

NOBILI viro Lodovico primogenito Regis Franciæ, Willielmus marescallus comes Penbrociæ, & consilium domini Regis Angliæ, recta sapere, & novissima providere.

Noveritis quod, ad diem, quem statuistis apud Roffam, die Jovis in crastino sancti Petri, fuerunt Hubertus de Burgo justiciarius Angliæ, & emendatores nostri, ad emendationes capiendas & faciendas de interceptionibus, factis in primâ treugâ & secundâ, & ad treugam faciendam observari & teneri.

Ubi venit ad eos solus frater Isenbardus, capellanus vester, cum litteris vestris, per quas significastis quod ei fides adhiberetur indubitata super hiis, quæ diceret ex parte vestrâ, qui dixit quod treugam teneretis, & citavit nos ex parte vestrâ, & per sacramenta nostra, quod treugam teneremus.

Et ideo hoc vobis significamus, quia volumus quod sciatis quod treugam libenter volumus tenere; & citamus omnes illos per sacramenta sua, qui treugam ex parte nostrâ juraverunt, quod treugam teneant.

Capiatur autem dies & locus competens ad emendationes capiendas & faciendas ex utraque parte; & mittatis nobis litteras vestras de conductu eorum qui, ad diem & locum, ex parte nostrâ ad emendationes capiendas & faciendas salvo venire possint, & ibi salvo morari, & ibidem salvo reverti.

Has autem litteras sigillo prædicti comitis Willielmi Marescalli decrevimus sigillari.

Idem mandatum est Engaramo de Cusey, & comiti Niveriens & consilio Lodovici.

Bulla Honorii III. Papæ, de ordinando circa canonicos Carleolenses.

A. D. 1217.
An. 1 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio Gualoni titulo sancti Martini presbytero cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Tam carissimus in CHRISTO filius noster H. Rex Anglorum illustris, quam venerabiles fratres nostri H. Dublinen' & ...... Eboracên' archiepiscopi, ac ...... Londonien' ...... Wintonien' ...... Bathonien' & ...... Wigornien' episcopi, suis nobis litteris intimarunt, quod canonici Carleolen' contra excommunicationis & interdicti sententias, tàm à nobis, quàm à te in persecutores & turbatores Regis & regni, eorum exigente malitiâ, promulgatas, temerè venientes, ipsius Regis capitalibus inimicis, excommunicationis vinculo innodatis, publicè communicare præsumunt, & in locis interdictis divina eis officia celebrare.

Ad hæc Regi Scotiæ, ipsum Regem Anglorum dominum suum nequiter impugnanti, ac propter hoc excommunicationis vinculo innodato, se voluntate spontaneâ subdiderunt, & ad ejus instantiam, quendam clericum ejus, excommunicationis vinculo innodatum, sibi præsumpserunt eligere in episcopum & pastorem, hiis & aliis modis contra Romanam ecclesiam multipliciter excedere non verentes.

Quare dicti Rex, archiepiscopi, & episcopi nobis suggerere studuerunt, ut eosdem canonicos, qui sunt solo nomine regulares, ab ipsâ ecclesiâ faceremus penitus amoveri; eisque per alias regulares ecclesias collocatis; ac electione, attemptatâ de prædicto excommunicato, irritâ nuntiatâ; ecclesiam ipsam de personis Regi fidelibus, & ecclesiæ Romanæ devotis ordinari faceremus tam in capite, quam in membris; possessionibus ac redditibus ejusdem ecclesiæ inter episcopum, & canonicos ordinandos ibidem portione congruâ distributis: asserentes id tranquillitati Regis & regni maximè profuturum, cum ecclesia sæpedicta, in Angliæ ac Scotiæ sita limitibus, eisdem Regi & regno multum prodesse valeat, si devota extiterit; & obesse, si fuerit indevota.

Cum igitur tibi possit constare melius de prædictis, id providentiæ tuæ duximus committendum, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus, universis hujusmodi negotium contingentibus sollicitè indagatis, super hiis, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis impedimento, disponas tam de capite, quam de membris quod, secundum datam tibi à DEO prudentiam, videris expedire.

Dat. Anagniæ', iij. id' Julii', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo, pendente a filo canabeo.

Litteræ Regis Angliæ missæ baronibus Pictaviæ, quod matrem suam honorificè recipiant.

A. D. 1217. An. 1 Hen. III.

Pat. 1 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis comitibus, baronibus, & aliis Pictaviæ, præsentes litteras inspecturis, salutem.

De bono & fideli servitio vestro, non solum ab hominibus, verum etiam à DEO commendando, felicis recordationis domino Johanni patri nostro exhibito, nobisque si placet, exhibendo, quantascumque possumus universitati vestræ exsolvimus gratiarum actiones; rogantes quatenus id, quod benè semper fecistis, & laudabiliter, fine concludatis meliori, ut vobis merito ad perpetuas gratiarum teneamur actiones, & fidem vestram dignâ mercede respicere debeamus.

Cum autem sit summum & præcipuum dominæ Reginæ matris nostræ desiderium natale solum, hactenus ab eâ non visitatum, velle respicere; nec possimus, idem nolumus, quod molestè ferimus, propositum & affectum in partes suas se transferendi impedire, vel voluntati suæ indecenter obviare, cui in omnibus ad honorem suum & nostrum parati sumus & erimus, recessus quamvis suus à nobis fastidium nobis pariat & dolorem; universitati vestræ, de quâ fidem habemus indubitatam, devotè duximus supplicandum, rogantes quatinus, ob amorem quem erga patrem nostrum habuistis, & quem erga nos habetis, ipsam, cum ad vos venerit, prout deceat sponsam & Reginam tanti & talis principis patris nostri, honorificè recipiatis, & benignè, ac amicabiliter, sicut diligitis nos, pertractetis, ac dote suâ in partibus vestris per auxilium nostrum gaudere permittatis; ut sic, mediante diligentiâ & sollicitudine vestrâ, suo gavisâ dotalicio, ab ipso, qui unicuique reddit secundum opera sua, dignam mercedem recipere mereamini; & à nobis, pro loco & tempore, dignâ retributione respici debeatis, cum uberrimâ gratiarum actione.

Quoniam, &c.

Teste eodem comite, apud Oxon' xxiv. die Julii.

Eodem modo scriptum est archiepiscopo Burdegal'.

Eodem modo scriptum est majoribus & probis hominibus de Rupella, & de Nihol & de sancto Johanne.

Forma pacis inter Henricum Regem Angliæ, & Lodovicum filium primogenitum Philippi Regis Franciæ.

A. D. 1217. An. 1 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

NOTUM sit, tàm præsentibus quàm futuris, quod hæc est forma pacis facta inter dominum Regem Angliæ illustrem, & dominum Lodovicum, domini Regis Franciæ primogenitum.

In primis, quod omnes homines & imprisii domini Lodovici, & coadjutores sui Anglici, & alii, qui terram tenuerunt, in principio gwerræ, in regno Angliæ, habeant terras suas & saisinas suas, quas habuerunt in initio guerræ, & rectas consuetudines, & libertates regni Angliæ; &, si emendationes inde factæ fuerint, communes sint tàm illis, quàm aliis.

Similiter, dominus Henricus Rex Angliæ, & omnes homines & imprisii sui, qui terram tenuerunt in initio guerræ in regno Angliæ.

Item, civitas Londoniensis, & omnes aliæ civitates, & burgenses habeant suas rectas consuetudines & libertates.

Item, omnes prisones, qui capti fuerunt ex utraque parte, postquam dominus Lodovicus applicavit in Anglia, deliberentur: de aliis vero, qui capti fuerunt ante primum ejus adventum in Anglia, sic erit; quod consilium domini Regis Angliæ eligat tres de consilio domini Lodovici, per quorum sacramentum fiat inquisitio, qui fuerint homines vel imprisii domini Lodovici die quo capti fuerint; & per sacramentum prædictorum deliberentur.

Item, de omnibus prisonibus sic erit; quod omne, quod solutum est de redemptionibus illorum, solutum sit; & id quod solutum non est, unde termini transierunt, solvatur; & redemptionum residuum quietum sit: &, si contentio fiat, & dicatur quod termini de redemptionibus prisonum præteriti sint, consilium domini Lodovici eligat tres de consilio domini Regis Angliæ, per quorum sacramentum declarentur, si termini de redemptionibus transierunt, necne.

Et si à die Martis, proximâ ante festum exaltationis sanctæ crucis, aliqua destructio fieret prisonibus & de solutione redemptionum faciendâ, inde quieti sint.

Omnes prisones & alii, de regno Angliæ, qui contra dominum Regem Johannem, quondam Regem Angliæ, fuerint, faciant, per homagium, securitatem domino H. Regi Angliæ, secundum legem & consuetudinem regni Angliæ, & per sacramenta & cartas suas.

Item, dominus Lodovicus reddet omnes obsides illis, à quibus eos habuit, qui traditi fuerint pro pecuniâ, unde termini transierunt; & solutâ pecuniâ, liberabit.

Item, reddentur domino Regi Angliæ & suis, omnes civitates, burgi, & castra, & terræ, quæ occupatæ sunt per guerram istam in quocunque loco regni Angliæ sint.

Item, de insulis sic fiet; dominus Lodovicus mittet litteras suas patentes fratribus Eustachii Monachi, præcipiens quod illas reddant domino Henrico Regi Angliæ; &, nisi illas reddiderint, distringet illos dominus Ludovicus, pro legale posse suo, per feoda, & per terras eorum, quæ de feodo suo movent, ad illas reddendas; &, si hæc facere noluerint, sint extra pacem istam.

De Rege Scotorum sic fiat: dominus Ludovicus mandet ei formam pacis, factæ inter dominum Regem Angliæ & ipsum, & quod si voluerit esse in pace illâ, reddat domino Regi Angliæ, omnia castra & prisones, & terras quas occupavit occasione hujus guerræ.

Idem faciet dominus Rex Angliæ dicto Regi Scotorum.

Eodem modo mandabit dominus prædictus D. Lewellino, & aliis Walensibus.

Item, dominus Ludovicus adquietabit omnes barones & homines de regno Angliæ ab omnibus homagiis, fidelitatibus, confœderationibus, & imprisiis; & de cætero nullam inibit confœderationem, unde malum vel damnum possit aliquo tempore evenire domino Henrico Regi Angliæ, vel hæredibus suis de regno Angliæ, occasione hujus guerræ.

Item, facient juramentum barones Angliæ domino Henrico Regi Angliæ, quod nullam facient prædicto domino Lodovico, vel alicui alii confœderationem, homagium, fidelitatem, vel imprisiam, contra dominum suum Henricum Regem Angliæ, vel hæredes suos.

Item, dominus Ludovicus faciet juramentum corporale, & sui cum eo, & cartas suas facient singula, quos consilium domini Regis voluerit, quod pacem præscriptam firmiter & fideliter tenebunt; & ad impetrandum, super hoc, confirmationem domini Papæ & domini legati, apponet legale posse suum per preces.

Item, de debitis sic fiat; quod omnia debita, quæ debentur domino Ludovico, unde termini transierunt, ei reddantur.

Item, notandum est quod, in primo capitulo, ubi legitur de imprisiis domini Ludovici, intelligitur de laicis tantum; clerici tamen Anglici, qui laica feoda habuerunt, habeant terras & saisinas suas, quas habuerunt in initio guerræ.

Ut omnia prædicta perpetuam obtineat firmitatem,

Dominus. Gwalo, titulo sancti Martini presbyter cardinalis, apostolicæ sedis legatus,
Dominus Henricus Rex Angliæ,
Willielmus Marescallus, comes Penbroc',
Hubertus de Burgo, justiciarius Angliæ,
Ranulphus, comes de Cestria,
Willielmus, comes Saresberii,
Willielmus, comes de Warenne,
Willielmus, comes de Arondel,
Willielmus Aubenii,
Willielmus Briwere,
Willielmus Mareschallus juvenis,
Falcasius de Breaute,
Radulphus de Mortuo-mari,
L. de Erdivert,
Robertus de Veteri-Ponte,
Gaufridus de Nova-villa,
Brian de Insula,
Philippus de Aubiniaco,
Ricardus filius Regis,

Huic scripto sigilla sua apposuerunt.

Datum apud Lameth, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo decimo septimo, die undecimo Septembris, anno domini Henrici Regis Angliæ tertii primo.

De pace, & salvo conductu domini Lodovici.

A. D. 1217. An. 1 Hen. III.

Pat. 1 Hen. III. n. 8. m. 3. in Turr. Lond.

REX majori & baronibus London' salutem. Cum jam, cooperante Domino, plena pax inter nos, & dominum Ludovicum, domini Regis Franciæ primogenitum, cognatum nostrum fuerit reformata.

Vobis mandamus firmiter præcipientes quatinus, sicut nos, & honorem nostrum, & corpora vestra, & omnia quæ in dominio nostro habetis, diligitis, dictum dominum Ludovicum & omnes suos custodiatis & defendatis tanquam corpus nostrum & nostros.

Nec ei, vel suis, aliquam inferatis, vel ab aliquo inferri permittatis, pro posse vestro, molestiam vel injuriam; cum quicquid ei, vel suis factum fuerit à vobis, nobis & nostris factum reputemus & reputabimus.

Et in hujus rei testimonium, &c. vobis mittimus.

Teste comite, apud Kingeston, xiv. die Septembris.

De non molestando gentem domini Lodovici.

A. D. 1217. An. 1 Hen. III.

Pat. 1 Hen. III. n. 8. m. 3. in Turr. Lond.

REX G. constabulario de Meuton, Radulpho de Bray, Olivero filio Reginaldi, & Ricardo filio Hugonis, salutem.

Sciatis quod pax firma facta est inter nos, & dominum Ludovicum domini Regis Franciæ primogenitum.

Et ideo vobis mandamus quod nulli in partibus Norfolciæ, Suffolciæ, Essexiæ, & Hertford, dampnum aliquod faciatis, vel fieri permittatis, vel impedimentum.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste comite, apud Mereton', decimo nono die Septembris, anno regni primo.

De Osberto, filio Nigelli, liberando.

A.D. 1217.—An. 1 Hen. III.
Pat. 1 Hen. III. n. 4. m. 2. in Turr. Lond.

REX Falkesio de Breante salutem. Mandamus vobis quod sine dilatione deliberetis Osbertum, filium Nigelli, quem captum tenetis, secundum formam pacis, inter nos & dominum Ludovicum, domini Regis Franciæ primogenitum, reformatam, & per nos & alios juratam.

Et, in hujus rei testimonium, has litteras nostras patentes, &c. vobis mittimus.

Teste comite, apud Lameth', ij. die Octobris, anno regni nostri primo.

De fœdere cum Haquino Rege Norwegiæ ineundo.

A. D. 1217. An. 1 Hen. III.
Claus. 1 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

HENRICUS Dei gratiâ, &c. H. eâdem gratiâ Regi Norwegiæ, salutem.

Immensas nobilitati vestræ referimus gratiarum actiones de hiis, quæ per litteras vestras, & prudentem virum, abbatem de Lysa, nobis significastis; volentes & desiderantes fœdus pacis & dilectionis libenter nobiscum inire, & nobis confœderari.

Benè autem placet & placebit nobis, quod terræ nostræ communes sint; ut mercatores & homines, qui sunt de potestate vestrâ, liberè & sine impedimento terram nostram adire possint, & homines & mercatores nostri similiter vestram; dum tamen litteras vestras patentes super hoc nobis destinetis, & nos vobis nostras transmittemus.

Interim autem benè volumus & concedimus, quod mercatores, tam de terrâ nostrâ, quam vestrâ, eant, veniant & redeant per terras nostras: et, si quid vestræ sederit voluntati, quod facere valeamus, id securè nobis significetis; retinuimus autem adhuc abbatem prædictum, ut de navi vestrâ & rebus in eâ contentis, pro posse nostro, restitutionem de cæteris negotiis nostris, fieri faciamus; per quem de statu nostro & regni nostri vos certificare curabimus. Quoniam, &c.

Teste ipso comite, apud Lamh', x. die Octobris.

Eodem modo scribitur S. duci Norwegie, ibidem & eadem die.

De conductu pro quibusdam venientibus ad fidem Regis.

A. D. 1217. An. 1 Hen. III.
Pat. 1 Hen. III. n. 2. in Turr. Lond.

REX Gileberto filio Reinfridi, Rogero de Monte Begon' Richardo de Percy, & Adæ de Stafleg, spiritum consilii sanioris.

Mandamus vobis quod securè veniatis ad fidem & servitium nostrum, & sciatis quod suscepimus vos, & omnes illos qui vobiscum venient, in salvum & securum conductum nostrum, in veniendo ad dilectum & fidelem nostrum Willielmum Marescallum comitem Penbrokiæ, rectorem nostrum & regni nostri, & cum eo loquendo de pace nostrâ.

Duret autem conductus iste ad festum apostolorum Simonis & Judæ, anno regni nostri secundo.

Et in hujus rei, &c.

Teste ipso comite, apud Lameh', x. die Octobris, anno regni nostri primo.

Pro Alexandro Rege Scotorum.

A.D. 1217.—An. 2 Hen. III.
Pat. 2 Hen. III. p. 2. n. 7. m. 8. in Turr. Lond.

ALEXANDER Rex Scotiæ habet literas de conductu, in veniendo ad comitem Willielmum Marescallum, duraturo usque purificationem beatæ Mariæ, anno regni domini Regis secundo.

Teste comite, apud Westm', iii. die Novembris.

Eodem modo scribitur pro Roberto de Ros.

De conductu Regis Scotiæ.

A.D. 1217.—An. 2 Hen. III.
Pat. 2 Hen. III. p. 2. n. 7. m. 8. in Turr. Lond.

REX constabulario Cestriæ salutem. Mandamus vobis quod, die sancti Andreæ, anno regni nostri secundo, occurratis Regi Scotorum apud Berewic, ad conducendum eum & suos, quos secum duxerit, una cum Roberto de Ros, ad nos, ad loquendum nobiscum, & ad faciend' nobis quod facere debet.

Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes, sigillatas sigillo comitis Marescalli, rectoris nostri & regni nostri, (eo quod nondum sigillum habuimus) vobis inde mittimus.

Teste comite, apud London', vii. die Novembris.

De conductu pro Lewelino principe Walliæ.

A. D. 1217. An. 2 Hen. III.
Claus. 2 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX H. de Mortuo Mari salutem. Mandamus vobis rogantes quatenus, si Lewelinus, & alii magnates Walliæ, qui venerunt apud Hereford' hâc die Sabbati, in octabis sancti Martini, absoluti fuerint, per venerabiles patres H. Herefordensem, & dominum W. Coventr' episcopos, à sententiâ excommunicationis in eos latâ, eo quod fuerint contra dominum Johannem Regem patrem nostrum;

Tunc præfatos Lewelinum cum magnatibus Walliæ conducatis ad nos usque ad Northampton' ad homagia sua facienda: simul cum conductu fidelium nostrorum Walteri de Lascy, Walteri & Rogeri de Clifford, & Walteri de Bello-campo; quibus scripsimus de prædicto conductu, faciendo simul cum conductu vestro.

Quia vero, &c.

Apud Gloucestr' xviii. die Novembris.

Bulla Honorii III. Papæ, quâ confirmat pacem inter Regem Angliæ & Ludovicum, filium primogenitum Regis Franciæ, factam.

A.D. 1218. An. 2 Hen. III.
Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 32.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio, nobili viro Lodovico, illustris Francorum Regis primogenito, salutem & apostolicam benedictionem.

Per tuas nobis litteras supplicasti, ut pacem inter te & carissimum in CHRISTO filium nostrum Henricum Regem Anglorum illustrem, consanguineum tuum, mediante dilecto filio nostro G. tituli sancti Martini, presbitero cardinali, apostolicæ sedis legato, amicabiliter factam, apostolico robore munire dignaremur.

Nos igitur piis precibus tuis benignum impertientes assensum, pacem ipsam, sicut proinde facta est & sponte ab utrâque parte recepta, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Lateran', id' Januarii, pontificatûs nostri anno ii°.

Pro Rege Insularum.

A.D. 1218.—An. 2 Hen. III.
Pat. 2 Hen. III. p. 1. n. 9. in Turr. Lond.

REX Insularum habet litteras de conductu, veniendo ad Regem, ad faciendum ei homagium, & ad emendandum excessus factos hominibus domini Regis, tam in Anglia, quam in Hibernia, ab hominibus terræ suæ, & in morando, & in recedendo.

Et durabit conductus ille usque in xv. dies post Pascha, anno regni Henrici Regis secundo:

Teste comite, apud Winton', xvi. die Januarii.

Et mandatum est justiciario Hiberniæ, quod interim non inferat, vel inferri permittat, molestiam aliquam, injuriam, aut gravamen dicto Regi, vel hominibus, vel terris ipsius Regis Insularum.

De homagio Lewellini principis.

A.D. 1218. An. 2 Hen. III.
Claus. 2 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino, principi Norwalliæ, salutem, & amorem. De consilio domini legati, & comitis Willielmi Marescalli, rectoris nostri & regni nostri, & aliorum fidelium nostrorum magnatum Angliæ, provisum est, quod vos cum imprisiis vestris de Wallia, secundâ Dominicâ post diem Cinerum, veniatis Wigorniam in occursum nostrum, & prædicti domini legati, & concilii nostri; qui tunc vobis ibidem occurremus ad recipiendum homagium vestrum.

Et ideo vobis mandamus, rogantes, omni occasione postpositâ, sitis ibidem cum imprisiis vestris, ad eundem diem homagium nobis facturi, sicut prædictum est.

Quia, ut securius veniatis, mittimus vobis litteras nostras patentes de conductu.

Et insuper mandavimus venerabilibus patribus nostris, W. Cestr' & H. Hereford' episcopis; & fidelibus nostris, R. comiti Cestriæ, Waltero de Lascy, Hugoni de Mortuo Mari, Johanni filio Alani, Waltero de Clifford, & Rogero de Clifford, ut eant in occursum vestrum, ad conducendum vos, & vestros, qui vobiscum venient, usque Wigorniam, & inde salvo reducendum ad partes vestras.

Quia, &c.

Teste comite, apud Exon', xii. die Februarii.

Quod omnes clerici excommunicati, eo quod adhæserunt Ludovico primogenito Regis Franciæ, exeant à regno.

A.D. 1218. An. 2 Hen. III.
Claus. 2 Hen. III. p. 1. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Cantabr' salutem. Precipimus tibi quod sine dilatione clamari facias per totam ballivam tuam, quod omnes clerici qui fuerunt excommunicati, eo quod adheserunt Lodowico vel ejus fautoribus, nec adhuc sunt absoluti, exeant à regno nostro ante medium Quadragesime instantem, anno regni nostri secundo. Et quicumque talis inventus fuerit post terminum predictum in Anglia, capietur. Quoscumque autem clericos inveneris in ballivâ tuâ post eundem terminum inter excommunicatos permanentes, occasione predictâ, capias & salvo custodias, donec aliud inde preceperimus.

Quia sigillum, &c.

Teste comite, apud Stok', xviij°. die Februarii.

De cartis libertatum in pleno comitatu publicè legendis; necnon de castris adulterinis, quæ ab initio guerræ constructa fuerunt vel reedificata, diruendis.

A.D. 1218. An. 2 Hen. III.
Claus. 2 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Eborum, salutem. Mittimus tibi cartas de libertatibus concessis omnibus de regno nostro, tam de forestâ quam aliis, mandantes quatinus eas legi facias publicè in pleno comitatu tuo; convocatis baronibus, militibus, & omnibus liberè tenentibus ejusdem comitatûs, qui ibidem jurent fidelitatem nostram.

Et tu diligenter attendens singula puncta cartarum, ea per omnia facias jurari & observari; & id maximè quod in fine magne carte appositum est, de castris adulterinis que ab initio guerre constructa fuerunt vel reedificata diruendis, omni occasione postpositâ, fieri facias secundum quod continetur in eadem cartâ; quia id per consilium domini legati & fidelium nostrorum provisum fuit, & in cartâ positum, ad maximam utilitatem & tranquillitatem nostram & regni nostri.

Quia vero, &c.

Teste comite, apud Sturminster', xxij°. die Februarii.

Consimiles litteræ singulis vicecomitibus Angliæ.

De nonnullis promissis Regi Angliæ factis per principem Norwalliæ.

A.D. 1218. An. 2 Hen. III.
Claus. 2 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

UNIVERSIS, tam præsentibus quam futuris, ad quos præsens scriptum pervenerit, Lewelinus princeps Norwalliæ, salutem in Domino.

Noveritis nos, coram domino Gualone, &c. & coram domino P. Winton', R. de sancto Asafp', W. Coventr', S. Wygorn', H. Hereford', R. Cicestr', episcopis; & W. Marescallo comite de Pembr', R. comite Cestr' & Lincoln, S. comite Winton', W. de Lascy, H. de Mortuo Mari, W. de Cantilupo, G. de Nevill camerar', Falkesio de Breant, Briano de Insula, Phil' de Vletot, & aliis magnatibus, & fidelibus domini Henrici illustris Regis Angliæ, tactis sacrosanctis, apud Wigorniam jurasse, quod totum posse nostrum, in bonâ fide, & sine malo ingenio, apponemus, ut castra de Kaermerdin & Kaerdigan, cum terris & omnibus aliis pertinentiis suis, domino legato prædicto, ad opus domini Regis prædicti, reddantur; & omnes terræ & castra occupata super Harrnes, & imprisiis domini Regis in Suwallia, sicut sunt vel stantia vel prostrata, reddantur eidem domino legato :-salvo quolibet jure.

Ad hæc sciant omnes, nos bonâ fide prædicto domino Henrico Regi promisisse per sacramentum, quod ei fecimus, quod fideliter & potenter laborabimus ut omnes magnates totius Walliæ ad dominum Regem venient ad certum diem & locum, & faciant eidem domino Regi, sicut domino suo ligio, homagium & fidelitatem, sicut ipsi, vel antecessores sui plenius facere solebant patri prædicti domini Regis, & antecessoribus suis.

Præterea, nullum inimicum domini Regis receptabimus in Wallia, aut receptari permittemus; immo ipsius inimicum, tanquam nostrum modis omnibus persequemur, & omnes injurias, eidem domino Regi & suis illatas, pro posse nostro vendicabimus, vel emendari faciemus, tanquam nobis vel nostris illatas.

Et in hujus rei, &c.

Custodia terrarum, quas quondam Wenhunwen in Wallia possidebat, mandatur curæ Lewelini principis Norwalliæ.

A.D. 1218. An. 2 Hen. III.
Claus. 2 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

UNIVERSIS, tam præsentibus quam futuris, ad quos præsens scriptum pervenerit, Lewelinus, princeps Norwalliæ, salutem in Domino.

Noverit universitas vestra, nos cepisse à domino Gualone titulo sancti Martini, &c. & à domino Rege Angliæ Henrico illustri, coram dominis P. Winton', R. de sancto Asafp', W. Coventr', S. Wigorn', H. Hereford & R. Cicestr' episcopis; & W. Marescallo comite de Pembr', R. comite Cestr' & Lincoln, S. comite Winton', W. de Lascy, H. de Mortuo-Mari, W. de Cantilupo, G. de Nevill camerario, Falkesio de Breant, Briano de Insula, Philippo de Uletot, & aliis magnatibus & fidelibus domini Henrici, illustris Regis Angliæ;

In custodiâ & defensione totam terram, quæ fuit Whenhunwen in Wallia & in Mungumer', unde per nos & inprisios nostros, causâ guerræ

inter bonæ memoriæ Johannem quondam Regem Angliæ, & barones suos ortæ, dissaisitus fuit, tenendam usque ad ætatem hæredum prædicti Wenhunwen; ita quod hæredes ipsius Wenhunwen, postquam homagia sua domino Regi fecerint, recipient homagia de omnibus terræ prædicti Wenhunwen, qui eis homagium facere voluerint & debuerint.

Inveniemus autem prædictis hæredibus prædicti Wenhunwen, sive custodiuntur & nutriantur in Wallia, sive in Anglia, de exitibus dictæ terræ, rationabilem sustentationem suam, per consilium domini legati & parentum eorum; salvâ M. quondam uxori ipsius Wenhunwenni, rationabili dote suâ; & salvo jure cuilibet.

Et, causâ hujus custodiæ, in dictis terris nichil nobis juris accrescet, nec in eis jus nostrum in aliquo minuetur.

Ut autem hæc omnia fideliter & firmiter observentur, tactis sacrosanctis, coram magnatibus juravimus.

Et in hujus rei testimonium præsenti scripto sigillum nostrum apponi fecimus.

De conductu magnatum Walliæ ad fidelitatem faciendam.

A. D. 1218. An. 2 Hen. III. Pat. 2 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis salutem. Sciatis quod dedimus salvum & securum conductum nostrum magnatibus tàm de Norwallia, quàm de Suwallia, qui ad nos venturi sunt usque Wigorniam ad faciendum nobis homagium suum & fidelitatem, ad instans clausum Paschæ, anno regni nostri secundo, in veniendo ad nos, & nobiscum morando, & inde redeundo.

Et ideo vobis mandamus, quod prædictis magnatibus nullum in veniendo, morando, vel redeundo faciatis, vel fieri permittatis, dampnum vel impedimentum.

Et in hujus, &c.

Teste comite, apud Wigorn', xv. die Martii, anno regni nostri secundo.

Quod omnes Judei deferant duas tabulas albas in pectore, ita quod manifestè possint à Christianis discerni.

A. D 1218.—An. 2 Hen. III. Claus. 2 Hen. III. m. 10. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Wigorn' salutem. Precipimus tibi quod clamari & observari facias per totam ballivam tuam, quod omnes Judei deferant in superiori indumento suo, ubicumque ambulaverint, aut equitaverint infra villam vel extra, quasi duas tabulas albas in pectore, factas de lineo panno, vel de parcameno: ita quod per hujusmodi signum, manifestè possint Judei à Christianis discerni.

Teste comite, apud Oxon', xxx. die Martii.

Petrus comes Britanniæ quibusdam terris renunciavit.

A. D. 1218. An. 2 Hen. III. Pat. 2 H. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS, ad quos præsentes litteræ pervenerint, Petrus comes Britanniæ.

Sciatis me concessisse, & fideliter pepigisse, quod ego, occasione baillii, quod consilium domini Henrici Regis Angliæ mihi fecit, de terris & servitiis feodorum pertinentium ad honorem Britanniæ citra Humbrum, nichil clamabò, vel clamare potero in prædictis terris vel servitiis; nisi tantummodo partem illam, quam consilium prædictum mihi inde assignabit, in prædictâ curiâ domini Regis, secundum inquisitionem quæ fiet, per præceptum domini Regis, de dominicis honoris Britanniæ, & servitiis feodorum pertinentium ad prædictum honorem; ita quod idem dominus Rex voluntatem suam faciat de residuo terrarum & feodorum predictorum.

Et in hujus rei testimonium has litteras meas patentes eidem domino Regi fieri feci. Valete.

Actum, apud Westmonasterium, vi. die Maii, anno regni domini Henrici Regis secundo.

De Walensibus in servitium Regis veniendis.

A. D. 1218. An. 2 Hen. III. Claus. 2 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi Norwalliæ, salutem. Sciatis quod Maddoc' filius Griffini Coswall' Oeni Botho' & Bledh' filius Oeni de Porkintun' venerunt ad fidem & servitium nostrum.

Et ideo vobis mandamus, quatenus eis jura & libertates suas habere faciatis; & si vos, vel aliqui Walensium jura eorum tenentis, ea eis sine dilatione reddi faciatis.

Illos autem Wallensium, qui nondum venerunt ad fidem & servitium nostrum, ad nos sine dilatione venire faciatis, ad faciend. m nobis id quod facere debent, secundum quod conventio inde inter nos facta fuit.

Quia, &c.

Teste comite, apud Wudestok, xxv. die Maii.

Libertates Judeis Angliæ à Rege concessæ.

A. D. 1218. An. 2 Hen. III. Pat. 2 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Hereford', salutem. Scias quod de communi consilio nostro concessimus Judeis nostris, ut ipsi maneant in Hereford' sicut solebant tempore domini J. Regis, patris nostri; & quod talem habeant communiam, qualem habere consueverant inter Christianos.

Et ideo tibi precipimus, quod eos custodias, manuteneas, protegas, non eis inferens, vel inferri permittens, aliquod gravamen vel molestiam: & si aliquis eis in aliquo forisfecerit, id eis sine dilacione facias emendari. Et clamare facias per totam ballivam tuam, quod eis firmam pacem nostram dedimus, non obstante aliquâ prohibicione inde factâ ab episcopo Hereford', quia nichil ad ipsum pertinet de Judeis nostris.

Et prohibemus tibi ne manus mittas in eos, aut in catalla eorum; nec eos capias aut imprisones, nec in placitum trahas, aut ab aliquo trahi permittas; set si aliquid fecerunt, quare poni debeant per vadium & plegios, tunc illos & eorum excessus attachies, quod sint coram justic' nostris ad custodiam Judeorum attornatis, inde responsuri: & hoc facias per visum legalium Christianorum & Judeorum: & non permittas quod implacitentur in curiâ Christianitatis, occasione alicujus debiti. Et hec omnia fieri facias, sicut fieri solebant, tempore domini J. Regis, patris nostri.

T. com' apud Turrim London', xix. die Junii.

Eodem modo scribitur vicecomiti Wigorn' & vicecomiti & civibus Ebor', vicecomiti & constabulario Linc' & de Stafford', & constabulario Bristoll' pro judeis de Bristoll', & vicecomiti & constabulario Glovern' pro judeis Glouc', & vicecomiti & constabulario Norhamt' & vicecomiti Suhamt' & civibus Winton' pro Judeis.

Pro perambulatione faciendâ, secundum tenorem cartæ Regis de libertatibus forestarum, & pro metis & terminis ponendis.

A. D. 1218. An. 2 Hen. III. Pat. 2 Hen. III. p. 2. m. 2. in Turr. Lond.

REX, &c. omnibus vicecomitibus Anglie, per quorum ballivas Johannes Mar' capitalis justiciarius de forestâ *Anglie transiturus est, salutem.*

Precipimus vobis, quod statim cum dilectus & fidelis noster Johannes Mar' capitalis justiciarius noster de forestâ Anglie, transitum fecerit per ballivas vestras, ad deafforestand' per preceptum nostrum forestas illas, que deafforestari debent & separari ab hiis que foreste permanebunt, secundum tenorem carte nostre de libertatibus forestarum, quas concessimus probis hominibus nostris per regnum nostrum Anglie, adhibitis cum unoquoque vestrum in singulis comitatibus quatuor legalibus & discretis militibus, qui eligent xij. de legalioribus & discretionibus militibus cujuslibet comitatûs, ad faciend' perambulationem per visum prefati J. Mar' forestarii nostri, inter partes illas que deafforestande sunt; & illas que foreste permanebunt; & metas forestarum, & terminos similiter partium deafforestarum, distinctè & apertè faciatis irrotulari; & metas & terminos eosdem irrotulatos, & nomina militum qui prefate perambulate faciende interfuerunt, nobis sub sigillis vestris, & sigillis illorum qui interfuerint inquisitioni faciende, transmittatis.

Teste comite, apud Leic', xxiiij. die Julii, anno regni nostri secundo.

Pro obsidibus baronum de Quinque Portubus, adhuc à Ludovico primogenito Regis Franciæ incarceratis, contra formam pacis, liberandis.

A. D. 1218. An. 2 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

GUALO, miseracione divinâ, tituli sancti Martini presbyter cardinal' apostolice sedis legatus, nobili viro Willielmo Marescallo comiti Pembroc' salutem in Domino.

Ex parte dilectorum filiorum baronum de Quinque Portubus nobis est intimatum, quod nobilis vir Lodovicus, primogenitus Regis Francie, formam pacis non observans, obsides eorum incarceratos detinet; ex quibus aliqui pro angustiâ carceris & necessariorum defectu vitam miserabiliter finierunt, alii vero gravibus penis & afflictionibus adeo sunt gravati, quod de eis desperatur, nisi quamcitius à carcere liberentur. Cum igitur inter convenciones pacis obsidum liberacio inter primas debuerit effectui mancipari, miramur plurimum quod ipsi obsides usque hodie detinentur, in grave obprobium domini Regis & magnatum Anglie, et non modicum dispendium eorumdem.

Ideoque nobilitatem vestram monemus & rogamus attencius, presencium vobis tenore mandantes & consulentes, quatinus honori domini Regis & regni, sicut tenemini, providentes, liberacionem dictorum obsidum efficaciter procuretis, eos à prefato nobili cum instanciâ requirentes; nisi enim servaverit que promisit, non videmus cur ei debeat satisfieri in petitionibus & condicionibus quas requirit: preterea cum intellexerimus, quod quidam qui tempore guerre fuerunt contra dominum suum Regem, recuperatis balliis quas prius habuerunt, homines de marisco de Rumen' & parcium vicinarum, contra leges & jura patrie & cartam domini Regis multipliciter aggravant & molestant. Rogamus vos attencius & mandamus, quatinus predicta sine dilatione faciatis taliter emendari, quod justam non habeant materiam conquerendi; quia eorum gravamina non possemus in paciencia sustinere, cum tempore necessitatis domino Regi & ecclesie fideles extiterint & devoti.

Dat' Cicestr', iiij. non' Septembris.

Dorso.—Nobili viro W. Marescallo, pro baronibus de Quinque Portubus.

Pro Lewelino principe Walliæ.

A. D. 1218.—An. 2 Hen. III.

Claus. 2 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

MANDATUM est vicecomiti Warwic' quod plenam seisinam habere faciat Leulino, principi Norwalliæ, de villâ de Budiford cum pertinentiis suis;

Quam dominus Johannes Rex, pater domini H. Regis in hoc regno, dedit ei in maritagio, cum Johanna, sorore domini Henrici Regis, uxore ipsius Lewelini.

Teste comite, apud Westm', x. die Octobris.

Pro Judeis, qui in Angliam de transmarinis partibus venturi sunt.

A. D. 1218. An. 3 Hen. III.

Pat. 3 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX custodibus portuum Anglie salutem. Precipimus vobis, quod Judeos qui venturi sunt in terram nostram Anglie, de transmarinis partibus, ad morandum in terrâ nostrâ Anglie, cum catallis suis, libere & sine impedimento de portu vestro recedere permittatis; acceptâ ab eis sufficienti securitate secundum legem Judeorum per fidem eorumdem, quod quam cicius poterint, venient ad justic' nostros ad custodiam Judeorum assignatos, ad inrotulandum nomina eorum in rotulis nostris. Et si aliquem Judeum, qui de partibus transmarinis venerit, sicut predictum est, retinueritis, ipsum & catalla sua, sine dilacione deliberari faciatis. Si quos autem inveneritis Judeos de terrâ nostrâ, qui ad vos venerint ad transfretandum usque in partes transmarinas, sine litteris nostris de licentiâ transfretandi, ipsos cum catallis suis arestari faciatis, donec à nobis, vel à justic' nostris ad custodiam Judeorum assignatis, inde aliud mandatum habueritis.

T. apud Westm', xiij. die Novembris, anno regni nostri tercio, coram domino Winton' & W. Briwer'.

Quod nullæ litteræ patentes, cartæ, aut hujusmodi, magno sigillo Regis usque ad etatem suam complètam, sigillentur.

A. D. 1218. An. 3 Hen. III.

Pat. 3 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus has litteras inspecturis, salutem.

Sciatis quod provisum est per commune consilium regni nostri Angliæ, quod nulla carta, nullæ litteræ patentes, de confirmatione, alienatione, venditione vel donatione, seu de aliquâ re quæ cedere possit in perpetuitatem, sigillentur magno sigillo nostro usque ad ætatem nostram completam.

Testibus,

Gualone, tit' s. Martini p'br' card' & apostolicæ sedis legato.
Domino J. Cantuar' archiep'o.
Waltero Ebor' archiepiscopo.
Willielmo Marescallo com' Penbroc'.
Huberto de Burgo, justiciario nostro Angliæ.

coram *W. London', P. Winton', R. Dunolm', J. Bath & Glast', H. Lincoln', S. Exon', W. Coventr', R. Saresbr', B. Roffen', H. Hereford', R. Cicestr', W. Wigorn',* } *episcopis.* *H. Carleolens' electo.*

H. S. Edmundi, W. Westm', A. S. Augustini Cantuar', W. de Sancto Albano, R. de Burgo, R. de Ramesey, R. de Bello, R. de Waltham, & S. Rading'. } *abbatibus.*

W. Sarum, S. Warren', W. Arundell, G. Gloucestr', H. Hereford', W. Albemarle, W. Essex'. } *comitibus.*

R. Oxon', H. filio comitis. Roberto fil' Walteri. Roberto de Ros. Galfrido de Say.

Willielmo Briwer. Petro fil' Heuberto. Petro de Maulay. W. Marescallo, juniore. Willielmo de Cantilupo. Feaux de Breant. Willielmo de Huntingfeld. Roberto de Gardina. Johanne Marescallo. Willielmo de Albiniaco. Willielmo de Bello Campo.

Provisum est etiam per commune consilium regni nostri, & coram prædictis omnibus, quod si aliqua carta, vel aliquæ litteræ patentes factæ secundum aliquam prædictarum formarum sigillatæ inveniantur prædicto sigillo, irritæ habeantur & inanes.

Testibus prænominatis & multis aliis.

Collatio libertatum Regis Scotiæ per Honorium III, Papam.

A. D. 1218. An. 3 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

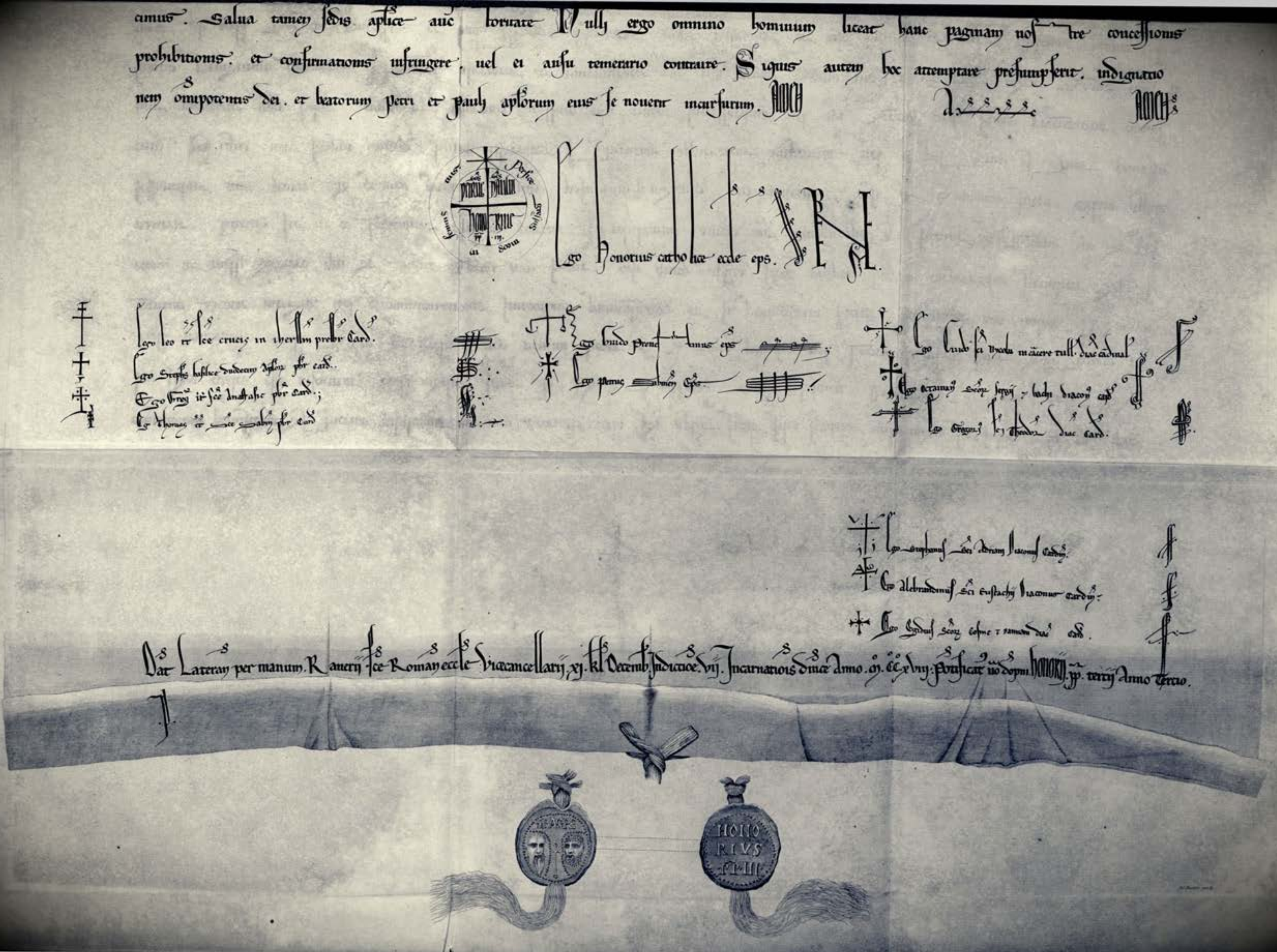
HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio Alexandro, illustri Scotorum Regi, ejusque successoribus in perpetuum.

Cum universi fideles apud sedem apostolicam patrocinium invenire debeant & favorem, illos tamen specialiùs convenit ejus protectionis munimine confoveri, quorum fidem ac devotionem in pluribus est experta, ut ad ipsius dilectionis fervorem tanto ampliùs provocentur, & ejus reverentiæ, devotiori affectione subdantur, quanto benivolentiæ ipsius & gratiæ pignus se noverint certius assecutos.

Ea propter, carissime in CHRISTO fili, reverentiam ac devotionem, quam ad Romanam ecclesiam, à longis retro temporibus, te ac prædecessores tuos habuisse cognovimus, attendentes, præsentis scripti pagina, ad exemplar felicis recordationis Celestini & Innocentii, prædecessorum nostrorum Romanorum pontificum, districtius inhibemus ut, cum Scoticana ecclesia sedi apostolicæ, sicut filia specialis, nullo medio sit subjecta, in quâ hæ sedes

HONORIUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI. CARISSIMO IN XPO FILIO ALEXANDRO ILLUSTRI REGI SCOTTORUM EIUSQUE SUCCESSORIBUS IN P.P.M.

Cum universi fideles apud sedem apostolicam patrocinium invenire debeant et favorem. illos tamen specialius convenit. eius protectionis munimine confoveri. quorum fidem ac devotionem in pluribus est experta. ut ad ipsius dilectionis fervorem tanto amplius provocentur. et eius reverentie devotiori affectione subdantur quanto benivolentie ipsius et gratie pignus se noverint certius assecutos. Eapropter Carissime in Christo fili reverentiam ac devotionem quam ad Romanam ecclesiam a longis retro temporibus tu ac predecessores tuos habuisse cognovimus attendentes. presentis scripti pagina ad exemplar felicis recordationis. Celestini. III. et Innocentii predecessorum nostrorum romanorum pontificum districtius inhibemus. ut cum Scoticana ecclesia sedi apostolice sicut filia specialis nullo medio sit subiecta in qua hee sedes episcopales esse noscuntur. Ecclesia videlicet sancti Andree. Dumblanensis. Ecclesia Glasguensis Dunkeldensis Brechinensis Ecclesia Aberdonensis Ecclesia Muraviensis Ecclesia Rosensis et Ecclesia Katanensis nemini liceat nisi Romano pontifici vel Legato ab ipsius latere destinato in regnum Scotie interdicti vel excommunicationis sententiam promulgare. et si promulgata fuerit. decernimus non valere. Adicimus etiam ut nulli decetero qui de Scotie Regno non fuerit nisi quem apostolica sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinaverit. liceat in eo legationis officium exercere. Prohibemus autem ut controversie que fuerint in Regno ipso de possessionibus eius exorte ad examen extra Regnum positorum iudicum non trahantur. nisi ad Romanam fuerit ecclesiam appellatum. Si qua vero scripta contra huius libertatis statutum apparuerint impetrata. vel in posterum istius concessionis mentione non habita. contigerit impetrari. nullum tibi tuisve successoribus vel ipsi Regno circa huius prerogative concessionem preiudicium generetur. Preterea libertates et immunitates tam tibi quam Regno tuo et Ecclesiis in eodem Regno constitutis ab ecclesia Romana concessas et hactenus observatas. ratas habemus. et eas futuris temporibus illibatas manere sancimus. Salva tamen sedis apostolice auctoritate Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis

amus. Salua tamen sedis aplice auctoritate. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis prohibitionis. et confirmationis infringere. uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit. indignationem omnipotentis dei. et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. AMEN. AMEN.

Ego Honorius catholice ecclesie eps.

Ego Leo tit. sce Crucis in Ierusalem presbr card.
Ego Stephs basilice duodecim aplor pbr card.
Ego Greg. tit. sce Anastasie pbr card.
Ego Thomas tit. sce Sabine pbr card.

Ego Guido Prenestinus eps.
Ego Petrus Sabinen eps.

Ego Guido sci Nicolai in carcere Tull. diac cardinal.
Ego Octauianus scor Sergii et Bachi diacon card.
Ego Gregorius sci Theodori diac card.

Ego Stephanus sci Adriani diaconus cardin.
Ego Aldebrandinus sci Eustachii diaconus cardin.
Ego Rainerius scor Cosme et Damiani diac card.

Dat. Lateran. per manum Ranerii sce Romane eccle Vicecancellarii. XI. kl. Decemb. Indictione VII. Incarnationis dominice anno M. CC. XVIII. Pontificatus uero domni HONORII pp. tertii anno tertio.

episcopales esse noscuntur; ecclesia videlicet Sancti Andreæ, Dumblenen', ecclesia Glascuen', Dumkelden', Brechinen', ecclesia Aberden', ecclesia Mureven', ecclesia Rosen', & ecclesia Katen', nemini liceat, nisi Romano Pontifici, vel legato àb ipsius latere destinato, in regnum Scotiæ interdicti vel excommunicationis sententiam promulgare; &, si promulgata fuerit, decernimus non valere.

Adicimus etiam, ut nulli de cætero, qui de Scotiæ regno non fuerit, nisi quem apostolica sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinaverit, licitum sit in eo legationis officium exercere.

Prohibemus autem ut controversiæ, quæ fuerint in regno ipso de possessionibus ejus exortæ, ad examen extra regnum positorum judicum non trahantur; nisi ad Romanam fuerit ecclesiam appellatum.

Siqua verò scripta, contra hujus libertatis statutum, apparuerint impetrata; vel in posterum, istius concessionis mentione non habitâ, contigerit impetrari, nullum tibi, tuisve successoribus, vel ipsi regno circa hujus prærogativæ concessionem præjudicium generetur.

Præterea libertates & immunitates, tam tibi quam regno tuo, & ecclesiis in eodem regno constitutis, ab ecclesiâ Romanâ concessas, & hactenus observatas, ratas habemus, & eas futuris temporibus illibatas manere sancimus; salvâ tamen sedis apostolicæ auctoritate.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, prohibitionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit iucursurum.

Amen, Amen, Amen, &c.

Ego Honorius Catholicæ sedis episcopus. dd.

Ego Leo tt. s. Crucis in Iherllm' presbr' card'. ss.
Ego Stephanus Basilicæ duodecim apostolorum pbr' card'. ss.
Ego Wreg' tt. sanctæ Anastasiæ pbr' card'. ss.
Ego Thomas tt. S. Sabin' pbr' card'. ss.

Ego Guido Prenestinus episcopus. ss.
Ego Petrus Sabinen' episcopus. ss.

Ego Guido s'ti Nycolai in Carcere Tull' diac' card'. ss.
Ego Octavianus sanctorum Sergii & Bachi diacon' card'. ss.
Ego Gregorius s'ti Theodor' diac' card'. ss.
Ego Stephanus s'i Adriani diaconus cardin'. ss.
Ego Alebrandinus s'ti Eustachii diaconus cardin'. ss.
Ego Egidius sanctorum Cosmo' & Danicani diac' card'. ss.

Dati Lateran', per manum Ranerii sanctæ Romanæ ecclesiæ vicecancellarii, xi. kal' Decembr' Indictione vii. incarnationis Dominicæ anno M°.C°.C°.XVIII. pontificatûs vero domini Honorii Papæ tertii, anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente e filis sericis flavi rubeique coloris.

Præceptum ad liberandum honorem de Richmond Petro comiti Britanniæ.

A. D. 1219.
An. 3 Hen. III.

Claus. 3 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Lincolniæ, salutem. Sciatis, quod ita convenit inter nos & P. comitem Britanniæ, cum ultimo esset in Anglia ad recipiendum de nobis terras et tenementa, que eum contigerunt de honore Richmundiæ de jure uxoris suæ, quod de omnibus feodis militum totius illius honoris remanerent nobis feodo triginta militum *circa* Humbram, quæ vellemus eligere, et residua omnia eidem comiti remanerent.

Nos vero in comitatu tuo ista nobis retinuimus, scilicet, de Thoma de Muleton feodum unius militis; de Roberto de Turribus & participibus suis feoda duorum militum & dimidium; de Willielmo de Welles tres partes feodi unius militis; de hæredibus Radulfi de Mara feoda trium militum; de hæredibus Henrici Bertram feodum dimidium militis; de Johanne Mara quartam partem feodi unius militis; de Radulpho filio Stephani feodum dimid' militis; de Radulpho de Trehamton feoda duorum militum; de Rogero Lasceles & hæredibus suis feoda duorum militum & dimidium; de Lesiard de Musters, feodum unius militis; de Johanne de Nevill feodum unius militis.

Et ideo tibi precipimus, quod retentis istis feodis prænominatis in manum nostram, eidem comiti plenam seisinam de residuis feodis, quæ eum contingunt de dicto honore in ballivâ tuâ, habere faciatis.

Teste comite, apud Westm', xvj. die Januarii, per ipsum comitem, coram dominum P. Wintoniensi.

Eodem modo scribitur vicecomiti Kant' predicto modo usque ad hanc clausulam; nos in comitatu tuo ista feoda retinuimus, scilicet, de Hamone Pech feodum unius militis; de Warino de Saham feodum unius militis; de Michaele de Furnell feoda septem militum. Et ideo tibi præcipimus, quod retentis in manum nostram, &c. ut superius.

Eodem modo scribitur vicecomiti Norf' & Suff' ut superius, usque ad hanc clausulam; nos vero ista retinuimus in comitatu tuo, scilicet de Roberto de Masey feodo v. militum. Et ideo tibi precipimus, &c. ut superius.

Eodem modo scribitur vicecomiti Notingham' usque ad hanc clausulam: Nos vero ista retinuimus in comitatu tuo de Johanne de Nevill feodum unius militis. Et ideo tibi precipimus, &c. ut supra.

Eodem modo scribitur vicecomiti Hert' usque ad hanc clausulam; et quia nos de predictis triginta feodis militum plenam seisinam habemus in comitatibus Lincoln' Canteb' Norf' & Suff' & Notingham' tibi precipimus, quod de omnibus terris & tenementis prædictum comitem contingentibus de honore Richemundiæ, de jure Aliciæ uxoris suæ, eidem comiti plenam seisinam habere faciatis.

Teste ut supra.

Bulla Honorii III. Papæ, de translatione beati Thomæ archiepiscopi Cant' & martyris.

A.D. 1219.
An. 3 Hen. III.

Epist. D. Thomæ Cant. archiep. Bruxellis 1682. p. 883.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus, nobilibus & aliis per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Rex cœlestis, Dominus Angelorum, regnum Angliæ præ cæteris altius nostris temporibus honoravit, & speciali quâdam prærogativâ gentem Anglicam insignivit, dum mundo posito in maligno, & malitiâ hominum excrescente, virum sibi exinde sine maculâ præelegit, qui non solum in tempore iracundiæ reconciliatio factus est ut sacerdos, verum etiam ad cœleste convivium invitatus, illum saporare meruit, quem biberat calicem passionis. Et quia inventus dignus Deo, coronavit eum gloriâ & honore, coronam ipsius capiti superponens de lapide pretioso; ut sic unus ex Anglicis inter Angelos super opera manuum Domini constitutus, pro peccatis populorum omnium fieret intercessor.

Cantet igitur novum Domino canticum felix Cantuariensis ecclesia, cujus aram suo purpuravit pretioso sanguine martyr Thomas. Quin immo civitas ipsa tota potest & debet in exultationis voce non immeritò jubilare, quæ cruore roseo sui martyris rubricata, pulchra facta est, & apparuit speciosa. Unde diversarum multitudine gentium ex omni ferè, quæ sub cœlo est, natione celebritatem ipsius summoperè venerante, quondam quasi felici præsagio suum videtur esse sortita vocabulum ex eventu, ac si dicatur expressè Cantuaria canturare. Vos, inquam, si diligenter attenditis hunc honorem, gratiarum actiones assiduas Largitori bonorum omnium exsolvere debetis, cui vos ex impensæ benedictionis gratiâ terræ vestræ cognoscere potestis debitores, ut ingratitudinis evitetis vitium, & possitis devoti filii nuncupari. Et quidem omni tempore puro corde benedicere ac honorare Dominum debeatis, isto tamen præcipuè vos oportet vestes induere nuptiales, & cum jucunditate in laudes vestro assurgere Creatori, cum venturæ festivitatis solemnitas id exposcat.

Sane à venerabili fratre nostro Stephano Cantuariensi archiepiscopo, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali, nuper accepimus, intimante quod idem volens ostendere in effectu, quanto devotionis fervore Martyris supradicti memoriam veneretur, sacratissimum corpus ejus sublevare proponit de terra, ipsumque translatum honorabilius collocare, cum dignum sibi & condecens videatur, illum, quantum in eo est, exaltare in terrâ, quem cœlo Dominus exaltavit.

Nos igitur pium & laudabile archiepiscopi memorati propositum acceptantes, universitatem vestram monendam duximus & hortandam, per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus pacem mutuam & concordiam in charitatis vinculo conservantes, vestras conscientias cunctis perversitatibus expietis, & sic vos in bonis studeatis operibus exercere, ut cum dies ipsius solemnitatis advenerit, in occursu vestri sanctissimi martyris & patroni ipsum possitis honorificentiâ debitâ taliter venerari, quod doceatis alios per exemplum, quantum esse debeat celebris per diversa mundi climata præfati martyris memoria gloriosa.

Data Laterani, viii, calendas Februarii, pontificatûs nostri anno tertio.

Bulla Honorii III. Papæ, de sacratissimo corpore s. Thomæ martyris Cantuar' sublevando de terrâ, ipsoque translato honorabilius collocando.

A.D. 1219. An. 3 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus ad ecclesiam sancti Thome martiris Cantuarien' infra diem octavam translationis ejusdem martiris personaliter accedentibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum sive malum, oportet nos diem messionis extreme misericordie operibus prevenire, & eternorum intuitu seminare in terris, quod, reddente Domino, cum multiplicato fructu recolligere debeamus in celis, firmam spem fiduciamque tenentes, quoniam qui pace seminat, pace & metet; & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus, & metet vitam eternam.

Cum igitur venerabilis frater noster S. Cantuarien' archiepiscopus sancte Romane ecclesie cardinalis, sacratissimum corpus ejusdem martiris proponat sublevare de terrâ, ipsum que translatum honorabilius collocare, universitatem vestram monemus & hortamur in Domino, per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus diem tante solempnitatis honorificentiâ debitâ celebretis, & studeatis taliter venerari, quod doceatis alios per exemplum, quantum esse debeat celebris per diversa mundi climata prefati martiris memoria gloriosa.

Nos enim vobis de Omnipotentis Dei misericordiâ, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus auctoritate confisi, nec non & pro reverentiâ martiris supradicti, quadraginta dies de injunctâ vobis penitentiâ misericorditer relaxamus.

Dat' Lateran', vii. kal' Februarii, pontificatûs nostri anno tercio.

Sigillo avulso.

Litteræ Regis justic' suis, de modo puniendi maleficos, cum sit prohibitum per ecclesiam Romanam judicium ignis & aquæ.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III.

Pat. 3 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis Philippo de Ulletot, & sociis suis, justiciariis itinerantibus in comitatibus Cumberland' Westmerland' & Lancastriæ, salutem.

Quia dubitatum fuit & non determinatum, ante inceptionem itineris vestri, quo judicio deducendi sunt illi qui rectati sunt de latrocinio, murdro, incendio & hiis similibus, cum prohibitum sit per ecclesiam Romanam judicium ignis & aquæ, provisum est à concilio nostro, ad præsens, ut, in hoc itinere vestro, sic fiet de rectatis de hujusmodi excessibus.

Videlicet, quod illi, qui rectati sunt de criminibus prædictis majoribus, & de eis habeatur suspicio quod culpabiles sint de eo unde rectati sunt, de quibus etiam, licet regnum nostrum abjurarent, adhuc suspicio esset quòd posteà malefacerent, teneantur in prisonâ nostrâ & salvò custodiantur; ita quod non incurrant periculum vitæ vel membrorum occasione personæ nostræ.

Illi vero, qui mediis criminibus rectati fuerint, & quibus competeret judicium ignis vel aquæ, si non esset prohibitum, & de quibus, si regnum nostrum abjurent, nulla fuerit postea malè faciendi suspicio, regnum nostrum abjurent.

Illi vero, qui minoribus rectati fuerint criminibus, nec de eis fuerit mali suspicio, salvos & securos plegios inveniant de fidelitate & pace nostrâ conservandâ, & sic dimittantur in terrâ nostrâ.

Cum igitur nichil certius provideri it in hac parte concilium nostrum ad præsens, relinquimus discretioni vestræ hunc ordinem prædictum observandum in hoc itinere vestro, ut, qui personas hominum, formam delicti, & ipsarum rerum veritatem meliùs cognoscere poteritis, hoc ordine, secundum discretiones & conscientias vestras, in hujusmodi procedatis.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste domino P. Winton', apud Westm', vicesimo sextò die Januarii, anno regni nostri tertio.

Per eundem & H. de Burgo justiciarium.

Eodem modo scribitur, domino Baton' & Glaston' ep'o, & sociis suis justic' itinerant' in com' Somerset' & Dorset'; & justic' itin' in com' Oxon', & justic' itin' in com' Kant'; & justic' itin' in com' Essex' & Hertford'; & justic' itin' in com' Ebor'; & justic' itin' in com' Bedford' & Buck'; & domino H. Lincoln & sociis suis justic' itinerantibus.

De controversiis cum Alexandro Rege Scotiæ.

A.D. 1219. An. 3 Hen. III.

Pat. 3 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

VENERABILI patri in Christo Pandulpho, Dei gratiâ Norwicensi electo, domini Papæ, &c. Henricus eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem in Authore salutis.

Noverit paternitas vestra, quod procuratores constituimus magistrum Alanum de Lenn archidiaconum Northumbriæ, magistrum Thomam de Lichfeld, & Stephanum de Segraue militem, ad controversias & causas, quæ verti debent inter nos & Alexandrum Regem Scotiæ, coram vobis, in crastino sancti Petri ad vincula apud Norham: ut, si non admittantur, tanquam veri procuratores, de auctoritate consilii nostri, eosdem admitti volumus ut actores.

Ita quod, si omnes controversiis, & causis illis interesse non possint, duo vel unus eorum procurationem illam nichilominus exequatur.

Ratum & gratum habituri quicquid per eos, vel duos, aut unum eorum, sub auctoritate vestrâ super præmissis fuerit ordinatum, ad diem illum; judicatum etiam solvi, si necesse fuerit, promittimus, & hoc idem parti adversæ significamus.

T. Huberto de Burgo justiciario nostro, apud Westm', xxi. die Julii.

REX eidem domino legato, salutem.

Noverit paternitas vestra quod procuratorem constituimus Stephanum de Segrave militem, ad controversias & causas, quæ verti debent inter nos & Alexandrum Regem Scotiæ, coram vobis, in crastino sancti Petri ad vincula apud Norham', ut, si non admittatur, tanquam verus procurator, de auctoritate consilii nostri, eundem admitti volumus ut actorem.

Ratum & gratum habituri quicquid per eum, sub auctoritate vestrâ, super præmissis fuerit ordinatum, ad diem illum: judicatum etiam solvi, si necesse fuerit, promittimus, & idem parti adversæ significamus.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur ipsi legato de magistro Thoma de Lichf' & magistro Alano de Lenn.

Littera Regis legato apostolicæ sedis, de iis qui super Albigensibus signati sunt.

A.D. 1219. An. 3 Hen. III.

Claus. 3 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX B. titul' sanctorum Johannis & Pauli presbytero cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem.

Quanta nobis exhibuerit beneficia, à quantis nos eripuerit tribulationibus & angustiis, quam forti brachio & potenti nos sustentaverit sancta & veneranda sedes illa apostolica, vestræ benignitati non possumus paucis reserare; quia, quicquid potest humanitatis & benignitatis à pio pater filio tenero & nutricio exhiberi non negavit nobis fons ille paterni pectoris inexhaustus, misericordiâ repletus & pietate; qui, quos semel intra sinum suæ dulcedinis susceperit amandos, fovere non lassatur.

Attendentes igitur quod velit palmes vitis via procedere, quod velint frondes fructus à flore facere, quod velit cum capite membrum incepta peragere, item paternitati vestræ duximus devotis precibus supplicandum; rogantes in Domino quatinus, cum, de immensâ suâ benignitate, pius pater & dominus noster, summus Pontifex, vobis, per litteras suas, dederit in mandatis, ut, si quos inveneritis illorum, qui super Albigensibus sunt signati, qui genti nostræ, vel terræ nostro dominio subditæ velint injuriari, dampna aliqua eis inferendo, vel eas à dominatione nostrâ subtrahendo, ejus suffulti auctoritate, compescatis; velitis, si placet, juxta injunctum vobis mandatum, taliter & tam potenter erga nos in hâc parte vestræ dilectionis plenitudinem exhibere, ut ipsius, de quâ non diffidimus, sentiamus ex operis exhibitione probationem manifestam.

Et sancta sedes illa apostolica, quæ nos & nostra sub suâ suscepit protectione, gaudeat se ex vestrâ diligentiâ fructum uberiorem recepisse; quam quidem sedem ex nostrâ incommoditate non credimus commodum reportare.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Westmonasterium, xxiv. die Julii.

Littera Papæ, de statu Regis, & perfidiâ Roberti episcopi Eliensis, in Franciam fugientis.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III.
Claus. 3 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO patri, ac speciali domino suo, Honorio, DEI gratiâ, summo pontifici, devotus filius ejus Henricus, suâ, post Dominum, gratiâ Rex Angliæ, &c. salutem, recommendationem, & devota pedum oscula.

Incipiens respirare, unà cum regno nostro, majestatis vestræ & sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ patrocinio post tot angustias & pressuras, quæ claræ memoriæ patrem meum, & me postmodum invenerunt; & ereptus, per DEI gratiam & vestræ paternitatis solicitudinem, ab ipso laqueo venantium vitam meam, cum tam ætas mea quam status, & tranquilitas regni nostri in teneritate concordent, nec, ut ita dicam, sint in ætate perfecti, sub tegmine alarum vestrarum, inenarabili mihi clementiâ assistenti, de die in diem, gratiâ DEI, & vestri gratiâ, recipio incrementum: &, ne tenellam mei plantationem manus inimica uvellet, tanto confidentiùs ea, quæ circa hoc pertimesco, vestræ significo sanctitati, quanto specialius subditus vester & creatura existo.

Noveritis igitur, pater sancte, quòd nuper (cum sim puerilis ætatis ut tales de facili infirmentur) essem, prout DEO placuit, infirmitate oppressus, Robertus, qui se gerit pro Eliensi electo, non oblitus antiquam suæ mentis & fellitam malitiam, quam contra patrem meum, & me, ac dominationem vestram, ut dicam verius, exercuit, manifestè excommunicatis vestris & meis persecutoribus adhærendo, statim, quoscunque potuit contra me excitans, cucurrit in Franciam, ibi, unà cum sequentibus suis, me mortuum prædicando; unde multi contra me superbiæ cornua & nocendi audaciam assumpserunt: DEI quidem & vestri gratiâ restitutus sum sanitati.

Hæc tamen sanctitati vestræ significo, supplicando, ne me permittatis redire ad leonis fauces, nec reincidere inter malleum & incudem.

Certum est enim quod civitas Elyensis est optima munitio regni nostri; & quod dictus Robertus ibi extitit præintrusus, ut, sicut res se habuit, reciperetur ibi dominus Lodovicus.

Dignemini igitur, pater sancte, michi & regno nostro misericorditer præcavere, ne talis unquam occupet talem locum; præsertim cum & infideli, juxta verbum evangelicum, id quod videtur habere, auferri debeat.

Et majestas vestra multo competentius possit ecclesiæ illi de pastore idoneo providere. Valeat in Domino sanctitas vestra.

Eodem modo scribitur cardinalibus.

Littera Regis majori & communi consilio Burdegaliæ.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III.
Claus. 3 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX majori & communi consilio Burdegaliæ, salutem. De commendabili servitio vestro, genitori nostro & nobis semper exhibito, & de curâ, & expensis, & laboribus, quos subire non negligitis ad villam vestram claudendam & muniendam, sicut præsentium latorum, set & aliorum relatu didicimus, grates strenuitati vestræ copiosas referimus, rogantes & monentes, ut de hâc strenuitate & fidelitate constantes & fixi permaneatis.

Rogamus etiam universitatem vestram, de quâ fiduciam specialem gerimus, quatinus in mutuo mille marcarum, ad quas fideles nostri major & universitas London se obligaverunt, si necessitate instante eas commodaveritis, nobis subvenire non omittatis.

Quas committatis fratri G. Brokard & abbati de Silva, vel eorum alteri, si ambo præsentes non fuerint, liberandas ubi præcepimus ad defensionem villæ vestræ, & partium vestrarum, si necesse fuerit, contra eorum incursum, quos timetis, sicut nobis nunc, & aliàs significastis; qui tamen, per DEI gratiam, nobis timendi non sunt, cum dominus Papa nos, & terras, & feoda nostra, sub speciali protectionis suæ brachio defendenda susceperit & favenda.

Verumptamen ex alia parte vobis providimus, & curam defensionis partium vestrarum talibus commisimus, qui indempnes vos conservabunt, cum auxilio Domini, si forte necessitas emerserit, quam non putamus.

Et securi sitis quod de prædicto mutuo mille marcarum, cum liberatæ fuerint & positæ in defensionem terræ nostræ, si necesse fuerit, vobis satisfacient prædicti fideles nostri London' ad diem, quem eis ad hoc statuetis per litteras vestras patentes cum testimonio prædictorum fratris G. & abbatis de Silva, vel alterius eorum, de receptione suâ.

Quibus mandavimus quod, pro eisdem millibus marcarum receptis, & positis in defensionem terræ nostræ, si necesse fuerit, litteras suas patentes receptionem suam testificantes, vobis exhibeant, majori & universitati London' transmittendas, erga quos nos obligavimus per litteras nostras patentes; & simili modo se obligaverunt venerabilis pater Petrus Wintoniensis, & Hubertus de Burgo justiciarius noster, quod super obligatione suâ, quam se vobis obligaverunt, ad satisfactionem mille marcarum expendarum in servitio nostro, si necesse fuerit, eos indempnes conservabimus & acquietabimus.

Mandamus autem, ad instantiam nunciorum vestrorum, per litteras nostras, quas vobis mittimus, illis, qui turres firmare debent in villâ Burdegaliæ, & Kayas facere, sive clausturas, quod eas facere non differant, sicut tenentur: ne, si ad hæc minus perfectè manus apposuerint, dampnum inde incurramus & jacturam; & ob hoc merito ad terras & catalla eorum manum apponere debeamus graviorem.

Mandamus similiter senescallo nostro, ad instantiam nunciorum vestrorum, quod non permittat milites, qui vicini sunt villæ vestræ, terras vel redditus suos vendere, sive invadiare, quominus sufficiant ad servitium nobis debitum reddendum, & ad defensionem partium vestrarum cum necessitas emerserit.

Et quod clamari faciat & observari ne Judæi, de die, emant vel vendant res mobiles, præterquam victualia, vel vadia recipiant absque testimonio virorum fidelium Christianorum; & quòd ipsi nunquam recipiant pannos sive ornamenta ecclesiastica, sive pannos madidos, vel sanguine conspersos, vel alia unde mali suspitio haberi possit, secundum quod observari solet temporibus Henrici Regis avi nostri, & Ricardi Regis avunculi nostri.

Plura alia dicent latores præsentium de statu & agendis nostris, quæ scriptis non jussimus commendari.

Teste H. de Burgo, justiciario nostro, apud Westm', vicesimo quarto die Julii.

Littera Willielmo Mayngo, quod auxilium impendat Hugoni de Lezinnan.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III.
Claus. 3 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Willielmo Mayngo juniori, salutem. Constantem fidem & fidelem constantiam vestram, præteritis diebus & præsentibus multipliciter probatam, digno favore prosequentes, tanto amplius devotis obsequiis vestris promittimus nos dignâ mercede respondere, quanto magis si hiis, quæ feliciter incepistis, finem laudabilem curaveritis imponere.

Quia vero, quod fideles nostri partium vestrarum, sibi timebant de multitudine gentis quæ profecta est super Albig' (licet nos inde minimè, per DEI gratiam, timeamus, sicut nec oportet, cum nos & terram nostram sedes apostolica non sinat indefensam) vocavimus vobis in auxilium dilectum & fidelem nostrum Hugonem de Lezinnan, cujus nos commisimus consilio, ut ipse, à quo præcipuum in partibus illis speramus subsidium terræ nostræ, faciat consilium & auxilium, quod ad honorem nostrum vobis viderit convenire.

Et ideo vobis mandamus, rogantes quatenus in fide, quâ nobis tenemini, sicut honorem nostrum diligitis, eidem Hugoni ad terræ nostræ defensionem, prout necessitas proposcerit, consilium, quod poteritis, & auxilium, sicut de vobis confidimus, efficaciter impendatis; ut ex strenuitate vestrâ & virilitate vobis honor accrescat, & nobis inde commodum augeatur.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Westm', vicesimo quarto die Julii.

Litteræ comiti Marchiæ, de gratiarum actione.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III.
Claus. 3 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX Hugoni de Lezinnan salutem. Gaudemus quamplurimum & grates vobis copiosas exolvimus, eo quod in honorem & commodum nostrum, & defensionem terræ nostræ vobis, gratiâ DEI, sufficiunt vires & voluntas, qui jampridem nostris invigilastis commodis, & præcipuè diebus istis, in quibus, quanto major imminet necessitas, tanto fortius & virilius amplexata est serenitas vestra ea quæ ad indempnitatem terræ nostræ, & nobis cedere debeant ad profectum.

In quo nobis palam ostensum est, quod vinculum fidelitatis debitæ, quâ nobis tenemini, corroborat & confirmat affectio fraterna, quam erga nos geritis; adeo ut supra omnes alios, sicut dignum & justum est, emineat dilectio vestra; & nos, de duplici nobis confirmato fœdere, sicut prædictum est, majorem, immo maximam spem debeamus reportare.

Confisi igitur de tantâ dilectione vestrâ, præcipimus vobis liberari ad defensionem terræ nostræ, si urgens necessitas, de quâ timetur, emerserit, à majore & probis hominibus de Rupella mille marc' per manum fratris G. Brokard, & abbatis sancti Johannis Angel' vel alterius eorum; & à majore & probis hominibus de Burdeg' mille marc' per manus ejusdem fratris G. & abbatis de Silva, vel alterius eorum: preces enim fecimus prædictis majoribus & probis hominibus, de mutuo hujusmodi pecuniæ nobis faciendo, si necesse fuerit.

Ad cujus solutionem, ut ad hoc facilius inducantur, obligaverunt se

major & universitas London', per litteras suas patentes; & nos, per litteras nostras patentes, eisdem majori & universitati London', nos obligavimus: et simili modo se obligaverunt venerabilis pater P. Winton' episcopus, & H. de Burgo justic' noster, quod super obligatione suâ prædictâ nos indempnes conservabimus & aquietabimus.

Mandamus etiam hominibus nostris de Rupella, & de Burdeg' & aliarum villarum, & similiter magnatibus partium illarum, quod vobis, tanquam illi de quo præ aliis confidimus, consilium & auxilium impendant, adhærentes vobis & obedientes in omnibus agendis nostris; idemque mandavimus senescallo nostro; volentes ut idem senescallus, sicut & cæteri fideles nostri, vobis obediat, & vestro in omnibus fruatur consilio, quod, vestri gratiâ, jam nobis profuit & longè uberius credimus profuturum.

Quod igitur strenuitas vestra cepit amplexari circa commodum & honorem nostrum, consulto pectore, & manu validâ prosequi velitis; & contra incursum inimicorum nostrorum, si necessitas emerserit manifesta, ope pecuniæ prædictæ suffulti, & tam propriis quam advocatis circumquaque freti viribus, sic muniatis & protegatis bonas villas nostras & terram nostram, ut ex confusione inimicorum nostrorum, qui proculdubio vestri sunt inimici, augeatur & multiplicetur honor vester, sicut desideramus, & terra nostra sub consilio & auxilio vestro indempnis permaneat & illæsa.

Et noveritis quod terras, quæ fuerint comitis Augi avunculi vestri in Anglia, tradi fecimus comiti Waren' & eis, qui prius fuerint ballivi ejusdem comitis, salvo custodiendas ad opus comitissæ Augi, & puerorum suorum nepotum vestrorum, sicut ab ipsâ comitissâ petitum fuit; de terris illis & aliis acturi pro consilio & voluntate vestrâ.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Westmonasterium, vicesimo quarto die Julii.

De treugâ inter Reges Angliæ & Franciæ renovandâ.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III. Claus. 3 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

VENERABILI domino suo, si placet, Philippo, Dei gratiâ, illustri Regi Franciæ, devotus consanguineus suus Henricus, eadem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Ex hoc quod parata est serenitas vestra, sicut in litteris vestris audivimus contineri, treugas pridem captas inter vos, & Johannem quondam Regem Angliæ patrem nostrum, usque in quadriennium prorogare, optentu precum domini Papæ, grates vobis referimus: & parati sumus, cum consilio nostro, id quod mandastis super hoc, ex parte nostrâ, gratanter effectui mancipare; facturi vobis securitatem, de treugis illis observandis, per archiepiscopos, episcopos, comites & barones nostros, & consilium nostrum: ita quod vos, ex parte vestrâ, si placet, similem securitatem fieri faciatis.

Verum quia incertum est in quibus partibus inventurus sit Regem Scotiæ frater Guill' de Aquila, per quem responsum nostrum inde vobis renunciari mandastis; & tutius esset, dum citra instantem hyemem tranquiliora sunt tempora, huc vel illuc transmeare, & bonum esset, ratione securioris transitûs, rem istam maturari.

Unde, si placuerit vobis, nuncios vestros cum litteris vestris, tales qui securitatem prædictam recipiant, ob hoc citius mittere in Angliam ad nos; & per venerabilem patrem P. Winton' episcopum, & dilectum & fidelem nostrum Hubertum de Burgo, justiciarium nostrum mitti faciemus in occursum eorum, salvum conductum, ad diem & locum quos mandabitis:

Ut coram eisdem primò, ex parte nostrâ, dicta fiat securitas: & postea, nunciis transfretantibus sub conductu vestro, similiter fiat securitas coram eis ex parte vestrâ.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Westm', xxiv. die Julii.

De conductu pro nunciis Regis Franciæ.

A D. 1219 —An. 3 Hen. III. Pat 3 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

NUNCII Regis Franciæ habent litteras patentes de conductu, duraturas usque in unum mensem, à die nativitatis beatæ Mariæ, anno, &c. tertio, ad tractandum cum consilio domini Regis de treugis prorogandis, & ad securitatem capiendam de treugis illis observandis ex parte domini Regis.

Teste H. de Burgo justiciario, apud Norwic', secundo die Septembris.

De castro de Merpiis, una cum obsidibus Regi Angliæ tradendis.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri, episcopo Engolismensi, & dilectis filiis abbati de Naucolio Pictaviensis diocæsis, & decano Burdegalensi, salutem & apostolicam benedictionem.

Quanto libentius hactenus venerabili fratri nostro episcopo Canutonensi detulimus, & deferre intendimus, de gratiâ speciali, tanto ab hiis se accuratius convenit abstinere per quæ, nobis displicens, reputari possit ingratus: quin potius ita debet se nostris beneplacitis coaptare, quod de gratiâ in gratiam provehi mereatur.

Karissimus siquidem in Christo filius noster Henricus, Rex Angliæ illustris, suam ad nos querimoniam destinavit, quod cum, claræ memoriæ, Johannes pater ejus castrum suum de Merpiis custodiæ nobilis viri R. de Ponte senioris, germani episcopi supradicti, fiducialiter commisisset; nunc, prænominato Johanne viam universæ carnis ingresso, prædictus R. castrum ipsum, & obsidem ipsum, & obsides eidem Regi reddere denegavit, pluries requisitus.

Quinetiam, ad suæ infidelitatis nequitiam palliandam, ad partes transmarinas (vel potius, ut dicitur, in Hispaniam) simulatâ devotione se transferens, dolose intendit prædictos obsides liberare; tanquam per ipsius affectatam negligentiam, quæ utique aperta est malitia, evasuros.

Et ut, qualem fidelitatis affectum erga Regem habebat, exhibebat in effectu, tales in ipso castro dimisit, qui non solum præfato Regi castrum & obsides reddere aspernantur, verum etiam proditoriè rebellantes, ipsius homines hostiliter persequuntur; & (quod vix credere possumus) hoc perpetrant non sine ipsius episcopi consilio & assensu; cum à prædicto fratre suo dispositioni ejusdem credantur esse commissi: quod ex eo siquidem præsumitur probabiliter, quia, cum illi sint in suâ diocæsi constituti, eos non solum non reprimit, verum etiam fovere favorabiliter non desistit.

Cum igitur causam prædicti Regis pupilli, crucesignati, & custodiæ sedis apostolicæ derelicti, omnibus modis defendere teneamur; eidem episcopo per scripta nostra firmiter dedimus in præceptis, ut sæpedicto Regi castrum suum & obsides reddi procuret; detentores eorum spirituali & temporali districtione compellens; ita quod non solum nulla ex hoc contra se possit suspitio exoriri, verum etiam sua exinde possit circumspectio commendari.

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus detentores castri & obsidum prædictorum ad restitutionem eorum præfato Regi debitam faciendam, per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compellatis.

Et super hiis inquiratis diligentius veritatem, & quæ inveneritis, ad nos fideliter remittetis, ut per vestram relationem instructi, procedamus super hiis .... & justitiam viderimus expedire. Quod si non omnes, &c. tu ea (frater episcope) cum eorum alterô, &c.

Dat' Rom', apud Sanctum Petrum ...... pontificatûs nostri anno tertio.

Reginaldus Rex Manniæ devenit vassallus Papæ.

A.D 1219 An 3 Hen. III. Vid. Præfat. hujusce operis.

SANCTISSIMO patri & domino Honorio, Dei gratiâ, summo Pontifici, Reginaldus Rex Insularum commendationem cum osculo pedum.

Noverit sancta paternitas vestra, quod nos, ut participes simus bonorum quæ fiunt in ecclesiâ Romanâ, ad monitionem & exhortationem dilecti patris domini Pandulphi Norwicensis electi, camerarii & legati vestri, dedimus & obtulimus, nomine ecclesiæ Romanæ & vestro, & Catholicorum vestrorum successorum, Insulam nostram de Man, quæ ad nos jure hæreditario pertinet, & de quâ nulli tenemur aliquod servitium facere; & deinceps nos & hæredes nostri in perpetuum tenebimus in feudum dictam insulam ab ecclesiâ Romanâ, & faciemus ei per hoc, homagium, & fidelitatem. Et, in recognitionem dominii, nomine census, nos & hæredes nostri, in perpetuum, annuatim solvemus ecclesiæ Romanæ duodecim marcas sterlingorum in Anglia apud abbatiam de Furnis Cisterciensis ordinis, in festo Purificationis beatæ Mariæ.

Et si non esset ibi aliquis ex parte vestrâ, vel successorum vestrorum, deponentur dictæ duodecim marcæ per nos & hæredes nostros penes abbatem & conventum ecclesiæ Romanæ nomine.

Hanc donationem & oblationem dictus dominus legatus recepit ad voluntatem & beneplacitum vestrum; & post receptionem factam ab eo, sic ipse dominus legatus dictam insulam dedit mihi & hæredibus meis in feudum perpetuo possidendam, & tenendam nomine ecclesiæ Romanæ; & me inde per annulum aureum investivit, &c.

Actum London' in domo Militiæ Templi, xi. kal' Octob', anno Domini millesimo ducentesimo decimo nono.

Et, ne super his aliquando possit dubitari, has literas fieri fecimus patentes, & sigillo nostro muniri.

De conductu pro Reginaldo Rege de Man.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III.
Pat. 3 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, has litteras inspecturis, salutem.

Sciatis nos suscepisse in salvum & securum conductum dilectum & fidelem nostrum Reginaldum Regem de Man, & homines suos, quos secum duxerit, per totam potestatem nostram, in eundo versus terram suam de Man.

Et ideo vobis mandamus, firmiter præcipientes, quod nec eidem Reginaldo Regi de Man, nec suis, malum, dampnum, aut impedimentum aliquid faciatis, aut fieri permittatis.

Durabit autem conductus iste usque ad instans natale Domini, anno regni nostri quarto.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste domino Petro Wintoniensi episcopo, apud Novum Templum London, vicesimo quarto die Septembris, anno, &c. tertio.

Pro Rege de Man.

A. D. 1219. An. 3 Hen. III.
Pat. 3 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod dilectus & fidelis noster Reginaldus Rex de Man venit ad fidem & servitium nostrum, & nobis homagium suum fecit.

Et ideo vobis mandamus, quod in terram ipsius Reginaldi Regis de Man salvo & securè veniatis, & negotia vestra ibidem expediatis, quamdiu fuerit ad fidem & servitium nostrum.

Et in hujus, &c.

Teste ut supra, anno, &c. tertio.

Reginaldus Rex de Man habet litteras domini Regis de protectione directas justiciario Hiberniæ & baronibus & aliis, fidelibus Regis Hiberniæ; set in fine litterarum illarum apposita fuit hæc clausula.

Si vero inimici nostri & sui insurrexerint in nos & in ipsum, ad dampnum terræ nostræ & suæ, tunc ei viriliter sitis auxiliantes ad terræ nostræ & suæ defensionem, ad fidem & commodum nostrum, quamdiu fideliter se habebit erga nos.

Et in hujus, &c.

Teste ut supra.

Bulla Honorii III. Papæ, de conventionibus inter Angliæ & Scotiæ Reges confirmandis vel infirmandis.

A. D. 1219. An. 4 Hen. III.
Ex Autogr. Vid. Præfat. hujusce operis.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio Pandulpho Norwicen' electo, camerario nostro, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Carissimus in CHRISTO filius noster, Rex Scotorum illustris, nobis fecit humiliter supplicari, ut compositionem, quæ inter claræ memoriæ Willielmum patrem suum, & inclitæ recordationis Johannem Regem Angliæ olim pro bono pacis super diversis articulis intervenit, prout in ejusdem Regis Angliæ litteris plenius continetur, quarum transcriptum, sub sigillis venerabilium fratrum nostrorum sancti Andreæ, Dunkelden' & Catanen' episcoporum, nobis extitit præsentatum, confirmare vel infirmare, sicut esset faciendum de jure, auctoritate apostolicâ dignaremur.

Quia igitur, in tanto negotio, non nisi maturo est consilio procedendum, nos de circumspectione tuâ plenam in Domino fiduciam optinentes, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatenus prædictæ compositionis tenorem & circumstantias .... inspiciens diligenter, eam auctoritate nostrâ, sublato appellationis obstaculo, confirmare vel infirmare procures, sicut de jure videris expedire.

Dat' Lateran', iv. id' Novembris, pontificatûs nostri anno tertio.

Sub filo canabeo.

Littera Pandulphi certificatoria de negotio cum Rege Scotiæ.

A. D. 1219. An. 4 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

IN crastino sancti Petri ad vincula, diebus continuandis, comparuerunt coram nobis dominus Alexander Rex Scotorum pro parte suâ, & S. de Segrave miles, ex parte domini Henrici Regis Angliæ, procurator domini Regis apud Norham, super causâ, quæ verti sperabatur coram nobis ex speciali mandato domini Papæ, de compositionibus habitis inter bonæ memoriæ Johannem Regem Angliæ, & Willielmum Regem Scotorum, parentes ipsorum.

Et tunc, de consensu dicti Regis Scotorum, & S. procuratoris dicti Regis Angliæ, datus est dies, in crastino Animarum post festum Omnium Sanctorum, ad tractandum de pace coram nobis, ubicunque fuerimus, inter dictos Reges.

Et, si pax tunc non poterit provenire, procedetur in causâ, sicut de jure fuerit procedend'.

Ejusdem alia littera de re eâdem, episcopo Wintoniensi.

A. D. 1219. An. 4 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

VENERABILI in CHRISTO patri Petro, DEI gratiâ, Winton' episcopo, Pandulfus, eâdem gratiâ, Norwicensis electus, domini Papæ camerarius, apostolicæ sedis legatus, salutem in Domino.

Discretioni vestræ dignum duximus intimandum quod, per gratiam DEI, negociis domini nostri Regis cum Rege Scotiæ laudabiliter expeditis, ad præsens, sicut prudentes viri, S. de Segrave, & magister Robertus de Arun' vobis referre poterunt vivâ voce, ad vos festinamus redire, ut super hiis & aliis, ad dominum Regem spectantibus, cum vestro consilio procedamus, sicut videbitur expedire.

Monemus autem discretionem vestram attentius, & mandamus quatinus, circa negotia ipsius domini Regis, more solito, solliciti existentes, sic ea procuretis viriliter & prudenter, quod ad honorem & utilitatem dicti domini Regis cedat, & vestra proinde valeat prudentia recommendari.

De formâ treugæ Regi Franciæ mittendâ.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

PANDULPHUS, DEI gratiâ, Norwicensis electus, domini Papæ camerarius, apostolicæ sedis legatus, nobili viro & amico carissimo Huberto de Burgo, justiciario Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Utinam quod singuli & universi, qui sciunt, & possunt Regis & regni prodesse negotiis, ea ad promovenda darent operam efficacem, (sicut tenentur) necessitate temporis exigente.

Nos enim (teste DEO) ad ea facienda, quæ Regi expedire videntur & regno, fideliter intendimus & libenter, nec pepercimus nobis adhuc in laboribus vel expensis.

Verum, quia difficile nobis esset (maxime tempore isto) venire versus partes London', & exinde versus Wigorniam laborare, ubi præfixus est dies Lewelino & aliis de Marchia in Octavis Purificationis, non miremini si, ad præsens, secundum quod scripsistis, non accedimus ad partes ipsas.

Unum autem vellemus, & hoc consulimus & mandamus instanter, ut, secundum formam quam vobis mittimus interclusam, vel aliam meliorem, (si videritis) fiant litteræ ex parte domini Regis ad Regem Franciæ, pro treugarum prorogatione requirendâ, secundum formam quam transmisit, si habere nequiverimus meliorem; & mittas ipsam, sine morâ, per aliquem virum religiosum, quem ad hoc videritis opportunum, provisuri ut (si unquam esse poterit) apud Wigorniam prædicto termino veniatis.

Interim ad factum scaccarii detis operam efficacem, sicut Regi & regno cognoscatis expedire. Hiis nos scribimus.

Winton' episcopo, &
Domino W. Briwer.

Dat' Bathon', iv. idus Januarii.

Littera Pandulphi Huberto de Burgo, quod Philippus de Huletot indiscreto usus esset consilio.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

PANDULPHUS, DEI gratiâ, Norwicensis electus, domini Papæ camerarius, apostolicæ sedis legatus, nobili viro & amico suo Huberto de Burgo justiciario Angliæ, salutem in Domino.

Visis & intellectis universis litteris quas P. de Huletot super facto Rog' Bertran' misit, & vos nobis super eodem destinatis; dolemus plurimum & movemur quod, indiscreto usus consilio, domini Regis ac nostrum mandatum exequi non curavit, occasiones frivolas præponendo.

Et, quia propositi nostri est excessum hujusmodi non dimittere impunitum, & hæc offensa tangere noscitur totum regnum, absque vestro & aliorum Regis fidelium consilio procedere nolumus in hoc facto; ne forte temerarium diceretur ab æmulis, vel minus providum, etiam si esset satis bonum solum consilium nostrum.

In proximo enim cum simul erimus circa partes Wigorniæ, ubi vos & omnes alios volumus, & rogamus habere præsentes, de hiis & aliis pluribus, quæ imminent, taliter, auctore Domino, cum deliberatione providâ disponemus, quod ad honorem domini Regis, & infidelium confusionem cedet, & statuta nostra debitam firmitatem tenebunt.

Si enim super hiis vestrum & aliorum, qui sunt in scaccario, expressissetis consilium, processissemus forsitan adhibito consilio vestro.

Dat' apud Malmesb', viii. kal' Februarii.

Altera littera Pandulphi Huberto justiciario Angliæ; de itinere suo versus Walliam.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

PANDULPHUS, DEI gratiâ, Norwicensis electus, &c. nobili viro & amico suo Huberto de Burgo, justiciario Angliæ, salutem in Domino.

Quod versus partes Walliæ appropinquavimus, non pro utilitate fecimus speciali, sed quia honori domini Regis & suorum fidelium sic videmus expedire.

Et licet grave sit nobis plurimum & molestum (non peracto negotio quod incepimus, quod erat jam ad perficiendum paratum) discedere à partibus illis; tamen, quia non venimus facere voluntatem nostram, sed quæ honori ecclesiæ, & utilitati Regis & regni expedire noscuntur, mutato proposito, juxta vestri consilii instantiam, pro certis & multis necessitatibus, quæ (sicut dicitis) occurrerunt de novo, versus London' direximus iter nostrum: & sumus (ducente nos Domino) in veniendo.

Utinam vestrum consilium utilitatem contineat, & noster sit labor utilis & fructuosus!

Datum apud Cirencestr', iii. kalend' Februarii.

Rex Angliæ ad Regem Franciæ, de treugâ prorogandâ.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

ILLUSTRI Regi Francorum. Venerabilis pater & dominus noster summus Pontifex nuper, & sæpius nobis, per litteras suas, intimavit, quod excellentiæ vestræ sua scripta direxerat pro treugarum prorogatione, quæ captæ fuerunt inter vos, & bonæ memoriæ Johannem patrem nostrum.

Verumptamen nobis injunxit ut, ad hoc efficiendum ex parte nostrâ ad præsentiam vestram nuncios mitteremus.

Et nos, suis monitis & mandatis obedire volentes, & cupientes habere pacem & gratiam vestram, litteras & nuncios nostros propter hoc jam sæpius misimus; & adhuc latores præsentium mittimus ad præsentiam vestram, celsitudinem vestram rogantes ut, secundum mandatum apostolicum, & prout nobis vestris litteris intimastis, treugas ipsas prorogare velitis.

Nos enim parati sumus per prælatos, comites, & barones regni nostri treugas ipsas assecurare, cum vestros duxeritis propter hoc nuntios transmittendos.

Ejusdem litteræ Petro de Collomedio, de eodem negotio.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

MAGISTRO Petro de Collomedio, domini Papæ capellano, dilecto clerico & amico suo.

Intellectis studio & diligentiâ tuâ, quæ circa negotia nostra apud dominum Regem Franciæ fideliter adhibuisti, prudentiæ tuæ gratiarum referimus actiones, fidem & devotionem tuam dignis in Domino laudibus commendantes.

Verum, quia, juxta mandatum domini Papæ, per te & latorem præsentium, prorogationem treugarum à domino Rege Franciæ duximus requirendam, monemus discretionem tuam, & rogamus ut, unà cum ipso, ad ipsius præsentiam accedentes, ei nostras litteras præsentetis, & procedatis in facto secundum quod videritis expedire.

Istis formis addatis & subtrahatis quicquid vobis visum fuerit, & injungatis nuncio ut statim, habito responso Regis, nobis studeat intimare; nec recedat de Francia donec recipiat responsum nostrum.

Litteræ Regis Angliæ, de treugis cum domino Rege Franciæ ad quatuor annos.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 33.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, omnibus ad quos litteræ præsentes pervenerint, salutem.

Noveritis quod dominus Philippus, DEI gratiâ, Francorum Rex illustris, pro honore DEI, terræ s'tæ transmarinæ, & terræ Albigeorum, & obtentu precum domini Papæ, nobis & hominibus, & imprisiis nostris, qui apertè guerraverunt de hâc ultimâ guerrâ, quæ fuit inter eundem dominum Philippum regem Franciæ, & dominum Johannem quondam regem Angliæ, patrem nostrum, dedit rectas treugas de se & hominibus suis ab instanti Pascha, quod erit anno ab Incarnatione Domini millesimo ducentesimo vigesimo, in quatuor annos completos; salvis prisionibus suis quos penes se habet, & salvo juramento quod villæ Flandriæ & Hanoniæ, & milites & alii homines Flandriæ & Hanoniæ ei fecerunt: & nos eidem domino Philippo, Regi Franciæ, & hominibus & imprisiis suis, qui apertè guerraverunt de hâc ultimâ guerrâ, quæ fuit inter ipsum & dominum Johannem, quondam Regem Angliæ, patrem nostrum, dedimus rectas treugas de nobis & hominibus nostris, ab instanti supradicto Pascha in quatuor annos completos: salvis prisionibus nostris quos penes nos habemus.

Idem autem Rex Franciæ, & homines, & imprisii sui, erunt in eâ teneturâ in quâ sunt modo, & in quâ fuerunt tempore treugæ primæ firmatæ inter ipsum Regem Franciæ & dictum patrem nostrum: & nos, & homines, & imprisii nostri erimus in eâ teneturâ, in quâ sumus modo, & in quâ dictus dominus pater noster, & homines & imprisii sui fuerunt tempore treugæ primæ firmatæ inter ipsum Regem Franciæ & dictum J. patrem nostrum.

Nullus multrarius, nec aliquis qui fuerit forbannitus à dicto Rege Franciæ, à tempore dictæ treugæ inter ipsum Regem Franciæ & prædictum J. patrem nostrum, usque ad prædictum terminum, poterit intrare terram prædicti Regis Franciæ, nisi de voluntate ejusdem Regis; similiter nullus multrarius, nec aliquis qui fuerit forbannitus à prædicto J. patre nostro, à tempore dictæ treugæ inter ipsum Regem Franciæ & jam dictum patrem nostrum, usque ad prædictum terminum, poterit intrare terram nostram, nisi de voluntate nostrâ.

Si autem aliquis cujus terram idem Rex Philippus habeat in manu suâ, venerit in terram prædicti Regis Franciæ, non poterit in terrâ ejusdem Regis Franciæ facere moram; nisi jaceat in lecto ægritudinis postquam ad portum maris, ubi poterit ventum expectare usque ad tempus competens: similiter si aliquis cujus terram habeamus in manu nostrâ venerit in terram nostram, non poterit in terrâ nostrâ facere moram, nisi jaceat in lecto ægritudinis postquam ad portum maris, ubi poterit ventum expectare, usque ad tempus competens.

Si quis de comitatu Andegaviæ vel Britanniæ patri nostro tunc temporis adhærebat, quando data fuit treuga inter ipsum Regem Franciæ & sæpe dictum patrem nostrum, vel nobis, nec adhæreat & voluerit facere moram in comitatu Andegaviæ vel Britanniæ, non poterit morari in comitatu Andegaviæ, nisi de voluntate ipsius Regis Franciæ, & senescalli Andegaviæ, nec in comitatu Britanniæ, nisi de voluntate ipsius Regis Franciæ, & comitis Britanniæ.

Nos non capiemus malatoltam in terrâ nostrâ de hominibus & imprisiis prædicti Regis Franciæ: nec idem Rex Franciæ in terrâ suâ de hominibus & imprisiis nostris.

Rex autem Romanorum & Siciliæ, Fredericus, erit in istâ treugâ, si voluerit.

Si autem aliquis de hominibus prædicti Regis Franciæ interciperet in hâc treugâ, idem Rex maneret cum bonâ fide quod interceptiones emendaret: quod si ad ammonitionem suam eas infra sexaginta dies nollet

emendare, gentes nostræ possunt in ipsum interceptorem vindicare de interceptionibus, & supradictus Rex Franciæ exinde se non intromitteret; & nos de hominibus & imprisiis nostris simili modo facere debemus: & dictus Rex Franciæ sine meffacere poterit interceptiones emendare, si ei placuerit; & nos exinde nos non intromitteremus.

Et secundum quod carissimus & fidelis filius suus Ludovicus primogenitus creantavit eidem patri suo bonâ fide, quod treugam istam tenebit, quamdiu idem pater suus eam tenebit, hanc autem treugam dominus Rex Franciæ bonâ fide & sine malo ingenio tenebit, & à suis bonâ fide & sine malo ingenio faciet tenere. Et hanc treugam juraverunt ex parte nostrâ archiepiscopus Cantuar', episcopus Winton', Hubertus de Burgo justic' Angliæ, comes Warrep' & comes Saresb', quod eam toto posse suo bonâ fide observabunt, & facient observari: & nos prædictam treugam creantavimus, quod sine malo ingenio & bonâ fide eam tenebimus, & faciemus teneri: quod ut firmum sit & stabile, præsens scriptum sigilli nostri appositione roboravimus.

Actum apud London', anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo decimo nono, tertio die Martii, anno vero regni nostri quarto.

De prorogatione treugarum cum Francia.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Claus 4 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

REGI Franciæ Henricus Rex, &c. salutem. Pro eo quod placuit regiæ serenitati vestræ tam affabili & benigno mandato vestro teneritatem nostram consolando respicere, tamque gratanter admissis honorificè nunciis nostris dignati estis in prorogationem treugarum consentire, eamque acceptare, sicut regalis magnificentiæ vestræ apex nobis aperuit, grates sublimitati vestræ referimus, & copiosas refundimus gratiarum actiones.

Ipsamque treugam sicut in transmisso nobis scripto vestro continebatur, per eos qui nominati fuerant, fecimus ex parte nostrâ bonâ fide affirmari; remittentes ad dominationem vestram dilectos nobis Philippum de Albiniaco militem, & magistrum Humfridum clericum nostrum; & supplicantes humiliter, ut treugam illam, sicut eam fecimus firmari ex parte nostra, ita dignemini, si placet, ex parte vestrâ, per illos quos vobis nominabunt prædicti nuncii nostri, firmare eandem.

Teste Huberto, &c. apud Westm' vii. die Martii.

De treugâ captâ inter Reges Angliæ & Franciæ, per comitem Warennæ juratâ.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus, præsentes litteras inspecturis vel audituris, W. comes Warennæ salutem.

Noveritis nos jurasse, tactis sacrosanctis Evangeliis, in præsentiâ venerabilis patris nostri domini Pandulphi, DEI gratiâ Norwicensis electi, domini Papæ camerarii, & apostolicæ sedis legati, domino nostro Henrico Rege Angliæ præsente & mandante; & præsentibus etiam nunciis domini Philippi Regis Franciæ, videl',

Magistro Simone de domibus clerico, &
Domino Willielmo de Valle Oloris,

Quod toto posse nostro & bonâ fide observabimus & observari faciemus treugas, captas inter dominum Philippum Regem Franciæ, & dominum nostrum Henricum Regem Angliæ, sicut in litteris domini Philippi Regis Franciæ, & domini H. Regis Angliæ, super eisdem treugis confectis continetur.

Quod ut firmum sit & stabile, præsens scriptum sigilli nostri munimine roboravimus.

Actum anno ab Incarnatione Domini MCCXIX. mense Martio.

Littera Regis Angliæ comiti Marchiæ.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Claus. 4 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX H. de Lezinnan comiti Marchiæ, salutem. Grates vobis copiosas referimus de fide & constantiâ vestrâ, quæ vos laudabiles nobis per omnia reddunt & amandos.

Super promissione autem, vobis factâ à domino Johanne Rege patre nostro, de terris vobis ampliandis, sicut latores præsentium nuncii vestri, quos benignè recepimus, sicut decuit, nobis intimarunt, locuti sumus cum quibusdam ex illis qui promissioni illi interfuerunt, qui & testantur quod dictus pater noster Xancton, & Xanctanum, & Olerim vobis assignavit, tenendas donec promissio terrarum prædictarum vobis perficeretur.

Ad quod effectum mancipand' diligentiam & operam apponemus consilio & auxilio vestro, & aliorum fidelium nostrorum, gratiâ & auxilio Domini præventi, ut tam nobis, quam vobis inde debeat honor provenire.

Ex hoc quidem, quod oblatam vobis à Rege Franciæ baroniam de Exodon' recusastis, sicut audivimus per eosdem nuncios vestros, gratiarum actiones vobis multiplicamus; qui fecistis, in hâc parte, quod fieri decuit, & quod tam in nostrum, quam vestrum cessit honorem.

Et ad plenum certi sumus, respicientes tam animi vestri nobilitatem, quam initum inter nos fœdus, quod confirmamus in amorem perpetuum, propitiante Domino, quod inde facietis quod probum virum per omnia decebit.

Mandamus autem comitissæ Augi quod nullatenus vos molestet, exigendo à vobis castra ab avunculo vestro vobis tradita; cum vobis benè competat eorum custodia, secundum honorem tam ipsius comitissæ, quam filii sui nepotis vestri, quam vestrum.

Circa illud vero, quod rogastis de feodis promissis G. vicecomiti, Hugoni Grossin, & Elyæ de Verign' à prædicto patre nostro, dilectionem vestram scire volumus, quod nos non sufficimus ad omnia quæ pollicitus est genitor noster; veruntamen militibus vestris de promissis eis feodis satisfacere curabimus, intuitu vestri, ut tam à vobis, quam eis grates mereamur.

Et, sicut dilectio vestra petiit, scripsimus dominæ Reginæ matri nostræ deprecatorias litteras pro Willielmo de Butevill clerico nostro; parati semper precibus & voluntati vestræ condescendere juxta posse nostrum.

Cum autem prædicti nuncii vestri præsentes essent nobis, qui ceteris agendis nostris interfuerint, intimarunt quod octies viginti marcas dilecto & fideli nostro G. de Nevill, ad expedienda negotia nostra, commodastis, remotus fuit à nobis idem G. agens in partibus Scotiæ; set cum, in proximo, cum eo locuti fuerimus ad nos reverso, per consilium ipsius satisfiet vobis inde per gratiam DEI competenter.

Et, sicut consulistis, mittemus in partes vestras, in brevi elapso tempore, virum talem, qui, de vestro, de quo pleniùs confidimus, & aliorum fidelium nostrorum fretus auxilio, partium illarum tranquilitati & commodo, juvante Domino, providebit.

Scripsimus etiam domino Papæ, juxta preces vestras supplicantes ut, in causis & agendis vestris, det vobis judices non suspectos, & in loco tam competenti, quam tuto, ad quos accessus haberi possit, sine corporum dispendio & rerum jacturâ.

Teste Huberto de Burgo justiciario nostro, apud Westmonasterium, x. die Martii.

De salvo conductu pro principe Walliæ.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Pat. 4 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi Norwalliæ, salutem. Sciatis quod nos, unâ cum domino legato & domino Cantuariensi archiepiscopo, & domino Wintoniensi episcopo, & Huberto de Burgo justiciario nostro, sumus in veniendo versus Salopesbiriam; ita quod ibi erimus, per DEI gratiam, instanti die Lunæ, proximo videlicet ante ascensionem Domini, ut ibidem vobiscum colloquium habeamus.

Præmittimus igitur, ad vos conducendos, dilectum & fidelem nostrum Falkesium de Breaut; rogantes ut, sub conductu ejus, ad partes Salopesbiriæ accedatis in occursum nostrum, & cum partibus illis appropinquaveritis.

Et, volueritis fortè majorem conductum vobis fieri ad veniend' Salopesbir' mittemus vobis, in majorem conductum, dominum Cantuariensem archiepiscopum, & alios sufficientes.

Veruntamen sub solo conductu prædicti Falkesii, si placet, Salopesbir' venire poteritis securè.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Huberto de Burgo justiciario nostro, apud Campeden', i. die Maii.

David filius principis Walliæ sub protectione Regis suscipitur.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Claus. 4 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX Hoel filio Griffini, salutem. Sciatis nos suscepisse in manum, custodiam, & protectionem nostram, karissimum nepotem nostrum David, filium Lewelini principis Norwalliæ, natum de Johanna uxore suâ, & sorore nostrâ, & omnes possessiones & tenementa ipsius.

Unde vobis mandantes præcipimus quatinus ipsum David, & omnes homines, res & possessiones ipsius, manuteneatis, protegatis & defendatis tanquam hæredis ipsius Lewelini; eidem, sicut & patri suo, contra omnes homines, salvâ fide nobis debitâ, adhærentes.

Et, si quis eum gravare, vel impugnare præsumpserit, vos, pro fideli posse vestro, eum defensare curetis, ita quod vobis ad grates teneamur.

Teste, Huberto, &c. apud Salop', v. die Maii.

De coronatione & regali domini Regis.

A.D. 1220.—An. 4 Hen. III. Claus. 4 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

MANDATUM est Petro de Malo Lacu quod, omni occasione & excusatione remotis, veniat London ad coronationem domini Regis; ita quod ibi sit hâc instanti vigiliâ Pentecostes, & quod adducat secum Ricardum fratrem domini Regis, & secum afferat regale domini Regis quod penes ipsum est apud Corff.

Teste Huberto, &c. apud Salopesbir', septimo die Maii.

De gladio ante Regem à Willielmo com' Warren' portando, die coronationis suæ.

A.D. 1220. An. 4 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

REVERENDO domino suo, H. Dei graciâ, Regi Anglie, domino Hibernie, duci Normannie & Aquitanie, & comiti Andegavie, suus W. comes Warenn' salutem & debita obsequia.

Noverit celsitudo vestra, domine, me gravi morbo detineri, unde coronacioni vestre, sicut debeam & vellem, interesse non possum; pro quo magis quam pro meâ infirmitate contristor. Sciatis autem, domine, quod si ibidem tunc esse possem, deberem de jure antecessorum meorum, quod de antecessoribus vestris habuerunt, gladium vestrum ante vos portare. Hinc est quod vobis, sicut domino excellenti, devotè supplico, quatinus pro mei absenciâ libertatem meam perire vel minui non permittatis, set illam, si placet, illibatam & integram conservari faciatis. De cetero noveritis, domine, quod secundum quod mihi significastis, si Dominus mihi sanitatem prestiterit, libenter ibo contra Regem Scotie ad eum conducendum. Ego autem jam misi ei litteras meas patentes, quod, quam cito Dominus me ad sanitatem perduxerit, veniam contrà eum ad eum cum nunciis vestris conducendum.

Valeat sanitas vestra per tempora multa.

Litteræ gratulatoriæ, super matrimonio inter H. comitem Marchiæ & matrem Regis Angliæ.

A.D. 1220. An. 4 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

H Dei graciâ, Rex Anglie, dominus Hibernie, dux Normanie & Aquitanie, comiti Andegavie, dilecto & fideli suo nobili viro H. comiti Marchie, salutem.

Auditis litteris vestris & nunciis intellectis pro hiis que nobis fuerant ex parte vestrâ nunciata, gavisi sumus & plurimum letati, de eo quod dominam matrem nostram Reginam thoro vestro lege maritali copulastis. Eo inde ampliorem de vobis gerimus fiduciam, & sperantes subsidium, quo nobis racione tanti matrimonii & arctioris confederacionis estis obligati, verum licet super hiis que significastis, et eis expediendis que crediderimus ho...... vestro & utilitati convenire, promptam geramus voluntatem. Nec minus faciem vestram nobis diu desideratam optemus videre, quam vestro firmo consilio pro nostris negociis & vestris ...... vobis tamen duximus intimandum & rogandum, quatinus presenciam ...... nobis velitis exhibere in Anglia, in translacione gloriosi martiris Thome, que erit in crastino octab' apostolorum Petri & Pauli, ut cum adinvicem locuti fuerimus, & de nostris & vestris negociis simul tractaverimus, felicius in vestrâ presenciâ terminentur, que honori nostro & vestro viderimus pariter convenire. Quoniam prompti sumus & parati ea ad honorem nostrum efficere, de quorum expedicione debebitis gaudere & commodum reportare.

Pro sorore quidem nostrâ quam habetis in custodiâ, mittimus ad vos dilectos & fideles nostros Jodewynum de Doet' & Radulphum Gernun, de quorum fidelitate tanto ampliorem fiduciam gerimus, quanto majorem de eorum devocione et firmâ fidei constanciâ cognovimus, certitudinem rogantes .... nostram sub salvo conductu & securo venire faciatis usque villam nostram de Rupella. Et ibi eam faciatis ...... eisdem .... velitis quod nos & nostra negocia in partibus vestris que vestra sunt & merito esse debent, debitâ sollicitudine & benignè respicere .... edire quo sic vobis ad uberiores gracias teneamur, & de tantâ confederacione uberius gloriemur.

T. H. de Burgo justiciario nostro, apud .... xxii. die Maii.

Bulla Honorii III. Papæ, quod in Anglia nemo plura quam duo castra regia in custodiâ suâ habeat.

A.D. 1220. An. 4 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio P. Norwicen' electo, camerario nostro, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Præsentium tibi auctoritate mandamus, quatinus neminem de regno Angliæ, quantumcumque fidelis aut familiaris existat karissimo in Christo filio nostro H. Regi Anglorum illustri, plus quam duo de castris regiis in suâ tenere custodiâ patiaris; cum id credamus Regis ejusdem utilitatibus expedire.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' Viterbii, v. kal' Junii, pontificatûs nostri anno quarto.

Sigil' plumbeo pendent' a filo canabeo.

De sorore Regis, Alexandro Scotiæ Regi tradendâ in uxorem.

A.D. 1220. An. 4 Hen. III. Pat. 4 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, militibus, & liberè tenentibus, & omnibus fidelibus suis, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Ad universitatis vestræ notitiam volumus pervenire, quod nos dabimus dilecto & fideli nostro Alexandro illustri Regi Scotiæ Johannam, primogenitam sororem nostram, in uxorem, ad festum sancti Michaelis, anno ab incarnatione Domini MCCXX. si eam habere poterimus; & nos & concilium nostrum fideliter laborabimus ad eam habendam; et, si fortè eam habere non poterimus, dabimus ei, in uxorem, Isabellam juniorem sororem nostram, infra xv. dies proximos sequentes post prædictum terminum.

Maritabimus etiam Margaretam & Isabellam, sorores ipsius A. Regis Scotiæ à festo sancti Dionisii, anno ab incarnatione Domini MCCXX. in unum annum, in terrâ nostrâ ad honorem nostrum, & ipsius Regis Scotiæ; vel, si eas non maritaverimus infra prædictum terminum, reddemus eas dicto Alexandro Regi Scotiæ salvo & liberè in terram suam, infra mensem proximum post terminum prædictum.

Dominus W. autem Eborum archiepiscopus, P. Winton', R. Dunelm' & cancellarius noster, H. Carleol' episcopi; & S. Abbas Reding, promiserunt, in verbo veritatis, quod bonâ fide laborabunt, quod omnia prædicta compleantur; & quod compellent contradictores (singuli scilicet in parochiis suis) per censuram ecclesiasticam quod prædicta observentur: & super hoc cartas suas dederunt eidem A. Regi Scotiæ.

Hubertus etiam de Burgo justiciarius noster Angliæ, W comes Warennæ, W. comes Albemârliæ, Robertus de Ros, Falkesius de Breaut, Willielmus de Cantilupo, Willielmus de Lancâstria, Galfridus de Nevill, Radulphus de Trublevill, Robertus de Vallibus, Philippus de Albiniaco, Hugo de Bolebet, Rogerus Bertram, Osbertus Giffard, Johannes Russel juraverunt se observaturos bonâ fide hoc idem, quod archiepiscopus & episcopi promiserunt in verbo veritatis; & inde similiter dicto A. Regi Scotiæ cartas suas fecerunt.

Et nos ad majorem rei hujus securitatem hanc cartam eidem A. Regi Scotiæ fieri fecimus, sigillo nostro sigillatam.

Data apud Eborum, in præsentiâ domini Panulfi Norwicensis electi, domini Papæ camerarii, & apostolicæ sedis legati, xv. die Junii, anno regni nostri quarto.

De maritagio Alexandri Scotiæ Regis cum sorore Regis Angliæ.

A. D. 1220.
An. 4 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond.

ALEXANDER, Dei gratiâ, Rex Scotiæ, omnibus Christi fidelibus præsens scriptum visuris, vel audituris, salutem.

Noverit universitas vestra nos jurasse in animam nostram, sine fraude & malo ingenio, quod Johannam primogenitam sororem domini Henrici Regis Angliæ ducemus in uxorem, ad festum sancti Michaelis, anno Domini MCCXX. Si idem dominus Rex Angliæ eam habere poterit, & eam nobis dederit; vel antea, si fieri potest.

Et, si eam fortè habere non poterit, juramus quod ducemus in uxorem Ysabellam, sororem juniorem ipsius domini Henrici Regis Angliæ, infra xv. dies proximo sequentes; vel antea, si fieri potest.

Et quod interim aliam non ducemus, nec tractatum habebimus de aliâ ducendâ; & super hoc hanc cartam nostram fieri fecimus prædicto domino Regi Angliæ.

Et episcopi Sancti Andreæ & Glasguen' & Will' de Bosch' cancellarius noster promiserunt, in verbo veritatis, quod laborabunt bonâ fide, quod hæc bonâ fide compleantur, & super hoc cartam suam dederunt.

Et comes de Buchhan, & Alanus de Galweya constabularius, & alii barones nostri, scilicet, Philippus de Mobray & Walterus Elifend', & Dunecan' de Carric', & Henr' de Baill' & Thomas Hostiarius, & Johannes de Maccuswell, & David ...escallus, & Walter Cumin, & Rand' de Bor...yl, & Heruic' marescallus, juraverunt se observaturos bonâ fide hoc idem, quod prædicti episcopi promiserunt in verbo veritatis, & cartam suam inde fecerunt.

Actum apud Eboracum, in præsentiâ domini Pandulphi, Norwicensis electi, *domini* Papæ camerarii, & apo*stolicæ sedis* legati, xv. die Junii, *anno* regni nostri quarto.

Litteræ Regis Papæ, de compellendo comitem Marchiæ quod restituat sibi Johannam sororem suam primogenitam.

A. D. 1220.
An. 4 Hen. III.

Claus. 4 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX domino Papæ, salutem, & se totum semper tam devotum, quam fidelem.

Cum à sedis apostolicæ gratiâ dependeant si quæ sunt circa nos serena, si quæ prospera; necesse habemus vestræ dominationi proponere, quæ in dispendium nobis veniunt & gravamen.

Dominus autem Johannes Rex genitor noster, agens quondam in partibus Pictaviæ, Johannam filiam suam, sororem nostram, nuptui Hugoni de Lezinnan filio comitis de Marchia concessit.

Qui, licet eam de manibus ipsius patris nostri Regis accepisset, & jurasset quod eam in uxorem duceret, non observatâ tamen juramenti religione, spretâque sorore nostrâ, matrem nostram Reginam maritali sibi fœdere copulavit.

Quam quidem sororem nostram nichilominus nobis reddere contradicit; immo, eam detinendo contra mandatum nostrum, ad ipsius redemptionem nos intemptat cohercere.

Hanc igitur injuriam passi sub vestrâ protectione, sanctissimæ paternitati vestræ supplicamus, quatinus scribere velitis domino Xanctoniensi & domino Lemovicensi episcopis, & decano Burdegalensi ut, monitione præmissâ, nisi condescenderit ad restituendam nobis dictam sororem nostram, spirituali gladio Hugonem compellant memoratum.

Mittimus quidem ad pedes sanctitatis vestræ dilectum clericum nostrum magistrum W. de Sancto Albino, (quem procuratorem constituimus, ad impetrandum pro nobis, & contrahendum in omnibus negotiis nostris & nostrorum, quæ contra nos & nostros fuerint proposita in curiâ vestrâ) supplicantes totâ devotione mentis ut, in hiis, & aliis quæ nos contingunt, benignas ei velitis aures accommodare, manum auxiliarem eatenus porrigentes teneritudini nostræ, ut, de pleniore respiratione nostrâ, ecclesiæ Romanæ cumulus accedat laudis & honoris.

Teste Huberto, &c. apud Notingham', vicesimo die Junii.

Littera universis cardinalibus, de Johanna sorore Regis restituendâ.

A. D. 1220.
An. 4 Hen. III.

Pat. 4 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

VENERABILIBUS in Christo patribus, & amicis karissimis, universis episcopis, presbiteris, & diaconis sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ cardinalibus, Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. Eo ampliorem de dilectione vestrâ gerentes fiduciam in nostris, & nostrorum promovend' negotiis, novimus prudentiam vestram circa ea fidelius elaborasse.

Mittimus ad vos dilectum nostrum magistrum Willielmum de Sancto Albino, procuratorem nostrum, ad impetrandum & contradicendum in omnibus nostris & nostrorum negotiis, quæ contra nos & nostros fuerunt proposita in curiâ Romanâ, rogantes attentius sinceritatem vestram ut, cum fueritis super hiis ab eo, ex parte nostrâ, requisiti, de solitâ clementiâ vestrâ, velitis ea, quæ honoris nostri sunt, consuetâ diligentiâ procurare.

De negotio autem nostro, quod exponit vobis idem plenius, de Johanna primogenitâ sorore nostrâ, Hugoni de Lezinnan, per dominum Johannem patrem nostrum pridem commissâ, de quâ traducendâ fidei præstitit sacramentum, vos duximus exorandos, quatinus laborare velitis, si placet, pleno effectu erga dominum Papam, ut ipsa soror nostra nobis restituatur, quam ipse, spretâ fidei religione, superinductâ matre nostrâ, nobis reddere contradicit; volens nos per ipsius detentionem, ad ejus redemptionem invitos compellere.

Et rogamus vos, ut scribatur super hoc Xantoniensi & Limovicensi episcopis, & decano Burdegalensi, ut, nisi monitione præmissâ, illam nobis curaverit restituere, ad id per censuram ecclesiasticam ritè compellatur.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Notingham', vicesimo die Junii.

Compositio inter Regem & Berengariam quondam Reginam Angliæ, relictam Regis Ricardi, de dote suâ.

A. D. 1220.
An. 4 Hen. III.

Pat. 4 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Universitati vestræ notum facimus quod, cum pater noster Johannes, Rex Angliæ bonæ memoriæ, quandam compositionem fecerit cum dominâ Berengaria, quondam illustri Angliæ Regina, relictâ Regis Ricardi, patrui nostri, claræ memoriæ, super ejus dotalitio in Anglia, quod ab ipso eadem repetebat; ita quod, secundum tenorem ejusdem compositionis, quam nos ratam habuimus & habemus, à dicto patre nostro, pro se & hæredibus suis, factæ, & in animam suam juratæ, dicta domina Berengaria ab eodem, & suis hæredibus, in domo Novi Templi London, mille libras bonorum & legalium sterlingorum deberet recipere annuatim, prout hoc cum quibusdam aliis articulis in cartâ patris nostri plenius continetur; & ipsa Regina compositionem eandem sibi peteret observari, & quatuor mill' & quingentas libr' sterlingorum pro arreragiis suis ei solvi, eâ videlicet ratione, quòd per tantum temporis cessatum fuit à solutione prædictarum mille librarum; super præmissis taliter, pro nobis & successoribus nostris convenimus cum eâdem, scilicet:

Quod, de prædictâ summâ arreragiorum, mille marcas ei reddidimus in præsenti, & ipsa Regina, de præmissâ summâ, nobis remisit quingentas libras; & de residuo arreragiorum reddemus ei, quolibet anno, quingentas marcas, donec tota summa eorumdem arreragiorum plenariè sit soluta.

Nichilominus reddemus ei annis singulis mille libras bonorum & legalium sterlingorum, sibi debitas ex compositione præmissâ; & ita quolibet anno recipiet duo millia marcarum pro compositione & arreragiis.

Propter quæ eidem assignavimus stannarias nostras de Cornubia & Devonia, cum omnibus exitibus qui ex eis provenient, & exitus cambii monetæ nostræ.

Et eam posuimus in corporalem possessionem earumdem, ex quarum proventibus solutiones suas recipiet, sicut superius est præmissum.

Si autem contigerit quod aliquid, ultra duo millia marc' ex prædictis redditibus provenerit, nobis remanebit.

Si ad solutionem præmissam non sufficerent, supplebimus ei de redditibus nostris London.

Et, si illud etiam non sufficeret, reddemus ei residuum ad scaccarium nostrum London.

Prædictos autem redditus percipiet, & tenebit absque nostrâ, vel nostrorum contradictione, vel impedimento, sicut prædictum est.

Set nos assignabimus, nomine Reginæ, ad prædictos redditus colligendos, & reddendos eidem Reginæ, viros fideles & discretos, qui jurabunt quod fideliter de omnibus exitibus dominæ Reginæ, vel attornatis suis respondebunt, in domo Novi Templi, usque ad prætaxatam summam duarum millium marcarum, scilicet, mille marc' in festo Omnium Sanctorum, & mille marc' in festo Ascensionis Domini.

Finitâ autem solutione arreragiorum, domina Regina in prædictis redditibus, & prædicto loco recipiet, ut superius dictum est, singulis annis, mille libras tantum bonorum & legalium sterlingorum, ex compositione sibi debitas prædictâ.

Poterit autem ipsa Regina disponere de prædictis arreragiis ad voluntatem suam, quandocumque sibi placuerit, sive in vitâ, sive in morte; & nos ei, vel eis, quibus ipsa concesserit, eodem modo tenebimur sicut & ipsi.

Si autem contingeret, aliquo modo, quod domina Regina prædictam solutionem, sicut supradictum est, non reciperet (quod, salvo sacramento nostro, non posset fieri), sit totum negotium in eo statu in quo erat quando præsens carta fuit confecta: & quingentæ libræ, quas nobis remisit, sint pro non remissis; compositione præmissâ à patre nostro cum eâdem Reginâ factâ, & omnibus aliis rescriptis apostolicis in suo robore permanentibus.

Et tenebimur reddere eidem Reginæ omnes expensas rationabiles, & moderatas, & honestas, quas in prosecutione istius negotii, fecerit pro defectu nostri.

Nos autem, de consilio domini Pandulphi domini Papæ camerarii, Norwicensis electi, apostolicæ sedis legati, & archiepiscoporum, episcoporum, & baronum nostrorum, asserentium nobis & terræ nostræ hoc expedire, promisimus dictæ dominæ Reginæ, & in animam nostram Johannem Russel senescallum nostrum jurare fecimus, quod omnia prædicta & subsequentia ei observabimus illibata, bonâ fide; & warantizabimus & defendemus contra omnem hominem, seu fœminam, toto tempore vitæ nostræ, & in pacificâ possessione prædictorum eam conservabimus, pro posse nostro, bonâ fide.

Et, ad majorem etiam securitatem hujus rei, ad mandatum nostrum juraverunt archiepiscopi, episcopi, barones, & alii clerici, & laici, quod, pro posse suo, modis omnibus facient, procurabunt & dabunt operam efficacem, quod omnia, sicut scripta sunt, plenariè observentur, & nullo modo contra fiet.

Et, de hoc faciendo & conservando, quilibet eorum dedit litteras suas patentes eidem Reginæ.

Et, si aliqui de prædictis juratis decesserint, successores eorum loco eorum, faciemus hoc idem jurare, & alios, quos domina Regina causæ suæ viderit necessarios, & litteris eorumdem patentibus confirmare.

Volentes igitur dominæ Reginæ super prædictis plenè cavere, supplicamus domino Papæ fideliter quod omnia ista confirmet, & apponat omnes securitates, quas viderit expedire, & nos eas ratas habebimus.

Actum London anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo vicesimo, mense Julii, anno regni nostri quarto.

Salvus conductus pro Rege Scotiæ.

A.D.1220.—An.4 Hen.III.
Pat. 4 Hen. III. n. 4. in Turr. Lond.

ALEXANDER Rex Scotiæ habet litteras de conductu, duraturas usque in octabas sancti Martini, anno, &c. quinto, ad veniendum ad dominum Regem, apud Ebor' ad loquendum cum eo, & tractandum de negotiis suis.

Teste Huberto, &c. apud London, xiii. die Augusti, anno, &c. quarto.

Conventio inter Regem & Gaufridum de Marisco, justiciarium Hiberniæ.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Pat. 4 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

ITA convenit inter dominum Henricum Regem Angliæ illustrem, & Gaufridum de Marisco justiciarium Hiberniæ, apud Oxon', die Martis proximo ante festum Assumptionis beatæ Mariæ, anno regni prædicti domini Henrici Regis quarto; presentibus domino Pandulpho Norwicensi electo, domini Papæ camerario, & sedis apostolicæ legato; & dominis H. Dublinensi archiepiscopo, Petro Winton' episcopo, Huberto de Burgo justiciario Angliæ, W. comite Sarum, Willielmo Briwer, Falkesio de Breant. Waltero de Lascy, Reginaldo de Braosâ, Johanne Marescallo, Roberto de Curteney, Waltero de Clifford, Stephano de Segrave, Rogero Bertram, Henrico de Tracy, Galfrido de Costentin, Rogero Waspaill' quod, de cætero, debet responderi domino Regi, ad scaccarium suum Dublinense, de escaetis, wardis, finibus, donis, tallagiis, releviis, & auxiliis provenientibus de terrâ Hiberniæ; & proventus omnium prædictorum, cum ad scaccarium de eis fuerit responsum, reddantur domino Regi ad mandatum ejus.

De redditu autem assiso Hiberniæ, & de rationabilibus perquisitis, præter prædicta, dictus Galfridus de Marisco justiciarius sustentabit custodiam terræ & castrorum domini Regis Hiberniæ; quæ custodia castrorum amensurabitur per consilium dicti domini H. Dublin' archiepiscopi, Thomæ filii Adæ, & Ricardi de Burgo, secundum statum locorum & temporum, tam in expensis, quam in aliis: et, quod de perquisitis, vel redditibus superfuerit, per visum supradictorum, respondeatur inde ad scaccarium Dublinense; habebunt autem clerici domini Regis quos ad hoc assignaverit contrarotulatorem de omnibus prædictis.

Constituit autem prædictus justiciarius Hiberniæ constabularios, ad castra domini Regis custodienda, viros fideles, & servitio domini Regis idoneos, de potestate domini Regis: tales, scilicet, qui jurabunt domino Regi quod castra domini Regis fideliter & salvò custodient, ad opus domini Regis; ita, scilicet, quod, si humanitus de prædicto justiciario Hiberniæ contingeret, vel per captionem corporis sui, sive per malitiam ea à possessione domini Regis subtrahere vellet, castra illa domino Regi, vel aliis ad mandatum domini Regis, reddent sine difficultate & contradictione ipsius justiciarii, vel ipsorum constabulariorum.

Et insuper dabunt in obsides, filios suos vel filias, in manus domini Dublin' archiepiscopi & comitis Willielmi Marescalli tradendos: &, si filios, vel filias non habuerint, parentes propinquiores dabunt; & cartas suas facient domino Regi de fideli servitio suo, & de omnibus prædictis fideliter observandis; quas dictus dominus Dublin' archiepiscopus recipiet ad dominum Regem in Angliam mittendas.

Ad majorem autem omnium prædictorum securitatem, idem justiciarius Hiberniæ liberavit domino Regi Walterum filium suum in obsidem, quem comes Willielmus Marescallus habet in custodiâ suâ, pro domino Rege de ballio suo, donec filius suus Thomas, qui fuit in custodiâ domini Dublin' archiepiscopi, ad dominum Regem venerit; qui cum eo morabitur quamdiu domino Regi placuerit.

Et comes Willielmus Marescallus posuit se plegium de fideli servitio ipsius justiciarii Hiberniæ; & de omnibus prædictis fideliter observandis; & quod erit obediens mandatis & præceptis domini Regis; & quod neuter filiorum suorum prædictorum à custodiâ domini Regis recedet, sine licentiâ ipsius domini Regis, & justiciarii Angliæ, & consilii domini Regis, secundum quod prædictum est.

Et insuper justiciarius Hiberniæ posuit domino Regi totam terram suam in plegium, de omnibus prædictis observandis; ita quod, si contravenerit, tota terra, quam de domino Rege tenet, incurratur domino Regi; & tota terra, quam de Marescallo tenet, incurratur ipsi Marescallo.

Idem vero justiciarius Hiberniæ juravit omnia prædicta fideliter observanda, & subjecit se jurisdictioni prænominati domini Dublinensis archiepiscopi, ut omni appellatione cessante, personam ejus sententiâ excommunicationis includat, & terram ejus interdicto supponat, nisi omnia prædicta fideliter & firmiter observaverit; &, monitus per sæpenominatum dominum archiepiscopum, factum suum, si interceperit, corrigere voluerit.

Et quoniam idem justiciarius sigillum suum secum non habuit in Anglia, eò quod illud dimiserat in Hibernia in recessu suo à partibus illis pro justitiâ faciendâ, apposita fuerunt, ad petitionem ejus, huic scripto sigilla dicti domini H. Dublinensis archiepiscopi, & Willielmi de Marisco fratris ipsius justiciarii, donec proprium sigillum suum eidem scripto apposuerit.

Testibus supradictis & aliis.

De torneamentis per legatum Papæ inhibendis.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bundela Brevium in Turr. Lond.

PANDULPHUS, Dei gratiâ, Norwicensis electus, domini Papæ camerarius, apostolicæ sedis legatus, nobili viro & amico suo Huberto de Burgo justiciario Angliæ, salutem in Domino.

Litteras, quas nobis misit Philippus de Uletot, vobis mittimus præsentibus interclusas; monentes discretionem vestram & mandantes, quatenus provideatis terræ illi quæ per defectum consilii Regis videtur manifestè perire.

Nos enim nullam fiduciam habuimus de Philippo de Uletot, ut illuc ire deberet; quamvis vos videremini esse valde certi in negotio ipso, ambulando semper super maria & montes, & quærendo illa quæ non possunt haberi; dilatum est usque adhuc non absque multo rubore, & valde timemus ne dampnum veniat inde grave.

Præterea, sicut nostis, inhibuimus, hoc anno, torneamenta, & excommunicavimus publicè torneatores, & de communi consilio fuit statutum ut, si nec sic desisterent à torneando, eorum bona confiscarentur.

Unde, cum nunc, sicut dicitur, congregentur ad torneandum, monemus & mandamus ut, eis per literas regias inhiberi facientes, terras eorum præcipiatis capi in manus domini Regis, qui mandata Regis nolunt obedire.

Expectavimus enim ut veniretis versus partes Dorecestriæ, in quibus nunc sumus, ut de facto Cornubiæ tractaremus, & miramur quod non venistis.

Datum apud Cery, octavo kal' Septembris.

Littera Petri Winton' episcopi Pandulpho Norwic' electo, super negotio Pictaven' & de torneatoribus excludendis.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III.
Bundela Brevium in Turr. Lond.

REVERENDO in Christo patri Pandulpho, Dei gratiâ Norwicensi electo, domini Papæ camerario, apostolicæ sedis legato, P. divinâ miseratione, Wintoniensis ecclesiæ minister humilis, salutem, & paratum semper cum devotione obsequium.

Super hoc quod nobis mandatis, ut pro negotio Pictaviensi solliciti essemus, sciatis quod, propter hoc, Deo volente, hâc instanti die Dominica post decollationem sancti Johannis Baptistæ Wintoniam veniemus; ubi cum domino justiciario inde tractatum habebimus, & circa idem negotium omnem, quam poterimus, curabimus diligentiam adhibere, & ibi, si posset fieri, præsentia vestra esset necessaria.

Hac de causâ etiam virum venerabilem decanum Pictav' qui nuper venit ad nos, detinemus nobiscum, eo quod ipsum idoneum, & utilem esse credamus, pro mandato hujusmodi exequendo, ad treugas videlicet impetrandas, vel ad negotium alio modo, prout melius poterit, procurandum.

Cum autem de processu negotii hujus, juxta quod provisum fuit, certi esse poterimus, vestræ sanctitati curabimus intimare; præfatum etiam decanum retinebimus, quousque suscepimus mandatum vestrum.

De torneatoribus, noverit vestra paternitas, quod nullum eorum recepimus, vel recipiemus scienter in domo nostrâ, qui ad ultimum fuerit torneamentum; sed nec aliquis de nostris militibus ibi fuit; &, si sciremus aliquem de nostris ibi fuisse, à familiaritate nostrâ perpetuo esset exclusus, nec de cætero, sine mandato vestro, apud nos gratiam inveniret.

Per totam quoque diocæsin nostram terras eorum, qui ibi fuisse noverimus, subjiciemus interdicto, quousque nobis constiterit, quid de ipsis vestræ placuerit sanctitati.

Nepotes quidem nostros, & quosdam alios de militibus nostris hâc consideratione ad partes nostras remisimus, ne in Anglia ferrent arma.

Pro negotio domini Rob' diac' cardinalis, qui pro fidelitate & servitio domini Regis dampna plurima, & injurias graves sustinuit, vestræ paternitati humiliter supplicamus, quatinus & taliter providere velitis ad honorem Dei, & sanctæ ecclesiæ, & domini Regis: at alii exemplum inde capiant, de vestram de cætero audeant offendere sanctitatem.

Valeat sanctitas vestra semper in Domino.

De comitatu Cornubiæ, tanquam jure suo, petito per A. filium A. vicecomitis quondam Lemovicensis.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III. Claus. 4 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX A. filio A. vicecomiti quondam Lemovicen' salutem. Gratiarum actiones vobis referimus multiplices super hoc, quod nobis, & nostris exponere voluistis duo castella vestra, sicut in litteris vestris, nobis transmissis, continebatur: & super hoc similiter, quod nobis significastis, quod ad nos venire voluistis in Angliam, si nobis placeret; set, cum nos, Dei gratiâ, sani sumus & incolumes, & terra nostra Angliæ pacis gaudeat tranquillitate, non est opus, ad præsens, quod onus laboris istius subeatis veniendi ad nos in Angliam.

De comitatu autem Cornubiæ, quem, per litteras vestras, vobis reddi petistis, tamquam jus vestrum, & de dote matris nostræ, ei inde reddendâ per Robertum de Caerdinan' sciatis quod cùm dominus Gualo, titul' sancti Martini presbiter cardinalis, legatus esset in Anglia, juratum fuit, in præsentiâ ipsius, per dominum Wintoniensem episcopum & cancellarium nostrum, & Hubertum de Burgo justiciarium nostrum, necnon & per commune consilium nostrum, quod ipsi nos custodient, & tenebunt in saisinâ omnium terrarum, quæ fuerunt in manu domini Johannis Regis patris nostri, die quâ guerra primo mota fuit inter ipsum & barones suos Angliæ; & quod nec aliquid fiet, de terrâ aliquâ conferendâ vel alienandâ, quamdiù infra ætatem fuerimus, quod cedere possit alicui ad perpetuitatem.

Unde vobis mandamus quòd, ad præsens de petitione vestrâ nichil facere possumus; set, cum ad ætatem pervenerimus, nos vobis libenter faciemus id, quod de jure dilecto cognato nostro facere debebimus, audito jure vestro quod in præfato comitatu clamare volueritis.

Teste Huberto, &c. apud Exon', tertio die Septembris.

De custodiâ Vasconiæ Philippo de Uletot commissâ.

A.D. 1220. An. 4 Hen. III. Pat. 4 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX Willielmo Gauler, & omnibus aliis fidelibus suis Wasconiæ, salutem.

Sciatis quod commisimus dilecto & fideli nostro Philippo de Uletot totam terram nostram Wasconiæ, cum omnibus pertinentiis suis quæ nos contingunt, quamdiu nobis placuerit, custodiendam.

Et ideo vobis mandamus, præcipientes quatenus de omnibus exitibus, provenientibus de totâ terrâ nostrâ Wasconiæ, post ultimum recessum Galfridi de Nevil, quondam senescalli nostri de eâdem terrâ, ipsi Philippo respondeatis, & quæ inde recepistis ei reddatis.

Et in hujus, &c.

Teste Huberto de Burgo justiciario nostro, apud Winton', xvi. die Septembris, anno regni nostri quarto.

Eodem modo scribitur Pannoc' Archer, & ballivis suis de Rupella, & aliis omnibus ballivis suis Pictaviæ, ad respondend' eidem Philippo de exitibus provenientibus de villa Rupellæ, & aliis omnibus villis Pictaviæ, & de tota terra illa. Teste ut supra.

Mandatum Regis super negotio prædicto.

A. D. 1220.—An. 4 Hen. III. Pat. 4 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX probis hominibus Burdegaliæ, salutem. Mandamus vobis præcipientes, quod de teloniis, paagiis, & aliis consuetudinibus villæ nostræ, respondeatis Philippo de Uletot, tanquam senescallo nostro, sicut respondere & intendere consuevistis senescallis nostris qui ante eum erant, & ei inde sitis intendentes. Et in hujus, &c.

Teste ut supra.

Eidem commissa est custodia totius Pictaviæ & Vasconiæ.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III. Pat. 4 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX custodi de Herbefaure, salutem. Sciatis quod commisimus dilecto & fideli nostro Philippo de Uletot totam terram nostram Pictaviæ & Wasconiæ, cum omnibus pertinentiis suis, quæ ad nos pertinent, custodiendam quamdiu nobis placuerit.

Et ideo vobis mandamus, quod castrum nostrum de Herbefaure, cum pertinentiis suis, quod est in custodiâ vestrâ, eidem Philippo liberetis; & eidem Philippo, tanquam senescallo nostro, sitis in omnibus, quæ ad nos pertinent, intendentes & respondentes.

Vosque rogamus quatinus in fide, quâ nobis tenemini, eidem Philippo consilium & auxilium, quod poteritis, ad honorem nostrum, & conservationem & defensionem terræ nostræ, faciatis; ita quod ad grates vobis inde referendas teneamur, & fidem vestram magis habeamus commendatam. Teste ut supra.

Eodem modo scribitur,
Custodi castri de Rothelans, de eodem castro liberando eidem Philippo.
Majori & probis hominibus de Baion' de castro ipso eidem liberando.
Præposito de Belis, de castro de Belis eidem Philippo liberando.
Majori & probis hominibus de Rupella, de turri de Rupella eidem Philippo liberanda.
Custodi castri de Pudhois, de eodem castro eidem liberando.
Custodi castri de Fermâ, de eodem castro eidem Philippo liberando.
Majori & probis hominibus de Regula, de turri de Regula.
Majori & probis hominibus de Niorto, de turri eidem liberanda.
Probis hominibus de Burdeg' de turri & castro Burdeg' eidem liberando.

Hominibus Pictav' de re eâdem.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III. Pat. 4 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX probis hominibus de Poitiers, salutem. Sciatis quod commisimus dilecto & fideli nostro Philippo de Uletot totam terram nostram de Pictavia, &c.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Philippo, tanquam senescallo nostro, sitis in omnibus, quæ ad nos pertinent, intendentes & respondentes.

Vosque rogamus quatenus in fide, quâ nobis tenemini, eidem Philippo, &c. *ut in proximo brevi quod superius scriptum est.*

Eodem modo scribitur,
Probis hominibus de civitate Petragor'.
Majori & probis hominibus Baion'.
Probis hominibus & consilio Burdeg'.
Probis hominibus de Regula.
Probis hominibus de Sancto Emiliano.
Majori & communæ de Niorto.
Majori & communæ de Rupella.
Majori & consulatui Lemovic'.
Civibus de Besaz.
Militibus civibus & magnatibus de honore de Eis.
Baronibus & militibus de Xancton'.
Probis hominibus de Sancto Leonardo.
Baronibus & probis hominibus de Petragor'.
Præposito & probis hominibus de Rusax.
Majori & communæ sancti Johannis Angel'.
Militibus & probis hominibus de Pugel'.
Dominis de Malemort'.
Probis hominibus de Coniac.

Eodem modo scribitur omnibus archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, militibus, & liberè tenentibus, & omnibus aliis de comitatibus Pictaviæ & Wasconiæ.

Comiti Marchiæ & Ingolismi, de sorore Regis liberandâ.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III. Pat. 4 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX, &c. fideli & karissimo patri Hugoni comiti Marchiæ & Ingolismi, salutem:

Mandavimus vobis alias quod, sicut honorem nostrum diligitis, mitteretis nobis dilectam sororem nostram, quam habetis in custodiâ, & illam in manum venerabilis patris Xantonensis episcopi, in villâ nostrâ Rupellæ, redderetis.

Adhuc autem vobis mandamus, rogantes in fide, quâ nobis tenemini, & sicut honorem nostrum perpetuum diligitis, ut præfatam sororem nostram, (nisi eam in manum prædicti episcopi restitueretis) sine ulteriori dilatione & occasione, liberetis dilectis & fidelibus nostris Philippo de Uletot (cui terram nostram Pictaviæ & Wasconiæ custodiendam commisimus) & decano Pictav' in villâ nostrâ Rupellæ.

Nec in hoc vos exhibeatis difficiles, cum ipsius longior detentio vobis non cedat ad honorem; & nos inde possemus graviter dampnificari.

Et in hujus, &c.

Teste Huberto, &c. apud Winton', xvi. die Septembris, anno regni nostri quarto.

De archiepiscopo Burdegaliæ eligendo.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III. Ex Orig. Bundela Brevium in Turr. Lond.

PETRUS, DEI gratiâ, Wintoniensis episcopus amico in CHRISTO carissimo, domino Huberto de Burgo justiciario Angliæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Innotuit nobis per dominum G. de Nevil camerarium, quod archiepiscopus Burdegalensis ingressus est viam carnis universæ; unde expedire credimus, & consulimus, quod vos faciatis scribi, sub sigillo domini Regis, decano & capitulo Burdegalensi, quod ipsi provideant de tali pastore, qui non sit suspectus domino Regi & consilio ipsius; immo qui velit & diligit honorem & utilitatem domini Regis & regni; præsertim cum dominus Rex sit sub custodiâ & protectione ecclesiæ Romanæ.

Faciatis etiam scribi domino Alano de Monte Morelli, quod castrâ, quæ tenet ex præcepto prædicti archiepiscopi, salvo custodiat ad commodum & fidelitatem domini Regis; & litteras, quas mittimus decano & capitulo Burdegalen', si placet, simul cum literis domini Regis eis faciatis deferri.

Vale.

Lewlino principi Norwalliæ, quod injustè Regem Angliæ suorum facinorum auctorem vocaverit.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III. Pat. 4 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

REX omnibus militibus & liberè tenentibus de comitatu Penbr', salutem.

Sciatis quod non advocamus factum Leulini principis Norwalliæ, quod fecit cum ultimo ingrederetur terram domini vestri Willielmi comitis Marescalli, dampna nobis & injurias inferendo, & terras nostras vastando & destruendo, & prædas abducendo, unde, ut audivimus, nos vocavit auctorem.

Et ideo vobis mandamus, quod dicto domino vestro comiti Willielmo Marescallo in omnibus sitis intendentes, sicut prius eratis antequam præfatus Leulinus terram suam ultimo ingrederetur; non obstante conventione, quam cum eo fecistis, remanendi in manu nostrâ, & custodiâ ipsius Leulini, quousque aliud à nobis susciperetis mandatum.

Nec eidem Leulino respondeatis de centum libris de censariâ, quas ei solvere conventionastis infra octabas Omnium Sanctorum proximo instantes, nisi nos vos inde acquietare vellemus.

Mandamus etiam vobis, quod eidem domino vestro sitis viriliter in auxilium ad reparanda castra sua de Nereberd & de Wiz, quæ præfatus Leulinus prosterni fecit; non obstante conventione cum eo factâ quod nullatenus repararentur, nisi de assensu & voluntate nostrâ.

Et in hujus rei testimonium, &c.

Teste Huberto, &c. apud Westm', v. die Octobris, anno, &c. quarto.

Per eundem & concilium domini Regis.

Littera Regis Lewelino principi Walliæ, de damnis & injuriis illatis comiti Willielmo Marescallo & baronibus Marchiæ, reparandis.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III. Claus. 4 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi Norwalliæ, salutem. Satis recolimus, quod vos recolere debetis, quod, in præsentiâ nostrâ, cum ultimo fuissemus apud Salopiam, motis querelis & contentionibus variis inter vos, & dilectum & fidelem nostrum Willielmum comitem Marescallum, & quosdam alios ex baronibus Marchiæ, de præcepto nostro, & assensu domini legati & consilii nostri, capta fuit treuga & concessa, inter vos, & dictum comitem, & dictos marchiones usque in crastinum sancti Michaelis duratura.

Et præfixus fuit vobis dies in præsentiâ nostrâ comparendi, videlicet in crastino sancti Petri ad vincula, apud Oxon', ut ibidem tam vobis quam dicto comiti Marescallo & aliis, tam de Marchia quam Anglia contentiosè vobiscum agentibus, in curiâ nostrâ justitia exhiberetur.

Ad quem tamen diem nec venistis, nec sufficientem misistis responsalem, cæteris comparentibus coram nobis, & tam justitiam offerentibus quam petentibus.

Unde diem alium vobis assignavimus per litteras nostras, mandantes ut, in crastino sancti Michaelis, coram nobis, apud London, veniretis, suppleturi quod minus actum fuit alias in hâc parte.

Set, infra diem istum, sicut certo relatu didicimus, in, & cum multitudine armatorum, terram præfati comitis ingressi estis, vastando eam incendio & deprædatione; capientes duo castra sua, & subvertentes solo tenus; homines suos in eis inventos perimentes; &, ut crudelius ageretur, prædam maximam, quæ cum facilitate abduci non poterat, incendio tradidistis; homines partium illarum ad censariam centum librarum coegistis, acceptâ ab eis securitate quod nobis, vel vobis si præceperimus, dictarum centum librarum fiet solutio infra xv. dies instantis festivitatis Omnium Sanctorum.

Insuper autem jurare compulistis eosdem, quod dicto comiti in nullo de cætero erunt intendentes, vel respondentes; &, quod molestius, graviusque ferimus, nobis imponitis & dicto legato, quod hoc de præcepto nostro & auctoritate domini legati fecistis dicto comiti, quem nos in nullo scimus, vel credimus offendisse.

Præsertim, cum alias vobis scripserimus, significantes nos plurimum injuriari quod hujusmodi, in ipsum & terram suam attemptastis occasione promissionis nostræ, & conventionis vobiscum factæ, videlicet quod terras, occupatas à Wallensibus super barones Angliæ & Marchiæ, tempore guerræ, ad manus vestras revocaretis per posse vestrum: cui sufficientiam majorem adhiberemus, si forte minus sufficiens esse nosceretur; nec credebamus quod occasione mandati nostri, terram ipsius comitis ingredi debuissetis vel velletis.

Mandamus igitur vobis, in fide quâ nobis tenemini, firmiter injungentes, quatenus ab exactione prædictarum centum librarum, quas nomine censariæ ab hominibus dicti comitis exigitis, desistatis; restituentes eidem, quæcumque poteritis, rapta, vel inde abducta à terrâ suâ; non impedientes aliquatenus per vos, vel vestros, sive obstantes, quò minus castra sua prædicta erigere valeat & reparare; vel quo minus homines sui sibi intendant & respondeant sicut prius, & ad castra illa erigenda, sive ad alia quæcumque agenda sua consuetum & debitum auxilium impendant.

Diem etiam vobis præfigimus in octabis beati Andreæ, ut tunc, apud Wigorn' coram nobis compareatis, super excessu tanto nobis responsuri, & jure parituri.

Mandamus etiam vobis, quatinus omnes terras, occupatas prius à Wallensibus, quas ad manum vestram per posse vestrum revocastis, omni dilatione & occasione postpositâ, committatis, ex parte vestrâ, venerabili patri W. London' episcopo, & Radulpho Pincernæ: quibus terras illas commisimus, quamdiu nobis placuerit, custodiendas; quibus mandavimus quod eas à vobis recipiant & salvo custodiant, donec aliud inde eis præceperimus.

Volumus etiam & firmiter præcipimus, quod firma pax servetur inter vos, & ipsum comitem, & homines suos, & magnates de Marchia, usque ad octabas Sancti Andreæ; ita quod nullum dampnum per vos vel vestros eidem comiti, vel suis, vel magnatibus Marchiæ, vel suis, interim inferatur.

Eidem enim comiti præcipimus, quod firma pax, usque ad eundem terminum, ex parte suâ, servetur vobis & omnibus vestris: & hoc nobis conventionavit pro se & hominibus suis.

Mandavimus etiam prædictis magnatibus Marchiæ, quod hoc idem ex parte suâ fiat.

Teste Huberto, &c. apud Westm', v. die Octobris anno, &c. quarto.

Conventus sancti Patricii de Duno, mansiunculam petunt in Anglia.

A. D. 1220. An. 4 Hen. III. Ex Orig. Bundela Brevium in Turr. Lond.

VENERABILI domino suo Henrico, DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, duci Normanniæ, comiti Andegaviæ & Aquitaniæ, prior & conventus ecclesiæ sancti Patricii de Duno, salutem & orationes in CHRISTO.

Excellentiæ vestræ transmittimus monachum nostrum cum feretro patronorum Hiberniæ Patricii, Columbæ, & Brigidæ, & eorum reliquiis; quatinus pro eorum reverentiâ, & pro promisso, quod dominus noster, pater vester, promisit, scilicet, se benefacturum ecclesiæ nostræ, & pro vobis qui dominus estis totius terræ patronorum Hiberniæ & patronus, aliquam mansiunculam in Anglia, ubi cum opus fuerit, poterimus hospitari, nobis caritativè detis.

Domus vero sancti Patricii sæpe per werram dissolutæ sunt & combustæ, cum ecclesiâ quæ de novo incipit reædificari; unde auxilio vestro quamplurimum indigemus. Valete.

De treugâ violatâ per barones de Quinque Portubus.

A. D. 1220. An. 5 Hen. III.
Claus. 5 Hen. III. m. 18. d. in Turr. Lond.

REX baronibus de Rumenel, salutem. Multiplicata nobis querimonia communitatis de Kaleys, & iterata super eisdem querelis domini Regis Franciæ de emendatione faciendâ, nos efficiunt de hiis emendandis magis sollicitos, quanto, si non fuerint dignè emendata, poterimus majoris discriminis, cum honoris vestri dispendio, materiam vobis suscitare.

Verum licet, ad mandatum ipsius Regis Franciæ, justitiam & emendationem, de querelis illis per dilectum & fidelem nostrum Robertum de Nereford, constabularium Douriæ aliis fieri præceperimus, nichil tamen adhuc actum est, quo minus conquerentes à suo clamore desistant.

Cum igitur communis conquerentium querimonia plures ex vobis tangat, & quosdam de partibus vestris de Dour' quosdam de Wincheles, de Rya, & de Rumenel, certum diem præfixi, præcipimus conquerentibus, apud Shipwei, tertium decimum diem Natalis Domini, proximo instantis, ut ibidem, eâdem die, justitia & emendationes eisdem conquerentibus, de illis omnibus, de quibus conqueruntur, per considerationem vestram, & aliorum omnium baronum nostrorum de Quinque Portubus exhibeantur.

Et ideo vobis mandamus, firmiter in fide quâ nobis tenemini, præcipientes, quatenus habeatis, dictis die & loco, coram prædicto Roberto de Nereford, Ailwin' Colebrand' ad respondend' & ad satisfaciend' dictis hominibus de Caleys, de dampnis & injuriis à prædicto Ailwino eis illatis; providentes, sicut honorem nostrum diligitis, quod, de communi consilio, & consideratione omnium vestrum, & aliorum omnium baronum nostrorum de Quinque Portubus, quos ad diem illum & locum vocari fecimus, ita eisdem conquerentibus, secundum consuetudinem regni nostri, justitia & emendationes exhibeantur, quod non relinquatur eis justa materia querimonias suas iterandi, &, conservato nobis honore nostro, idem vobis & vestris mereamur effici in potestate & terrâ domini Regis Franciæ, si fuerit vobis & vestris aliquo tempore simili modo injuriata.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Cantuar', secundo die Decembris.

Per eundem & consilium domini Regis.

Eodem modo scribitur baronibus Dour' Winchel' Sandwic' Hastings.

H. de Viven' constituitur custos Pictaviæ, Aquitaniæ, & Vasconiæ.

A. D. 1220. An. 5 Hen. III.
Pat. 5 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

H. DE VIVEN' omnibus has litteras visuris, salutem.

Ad universitatis vestræ notitiam volo pervenire, quod dominus noster Henricus Rex Angliæ, primogenitus Regis Johannis Angliæ, commisit mihi, tanquam senescallo suo, totam terram suam Pictaviæ, Aquitaniæ & Wasconiæ, custodiendam quamdiu ei placuerit, cum omnibus pertinentiis suis quæ ad ipsum dominum Regem pertinent.

Et ego, tactis sacrosanctis, juravi coram venerabili patre domino Pandulpho, Norwicensi electo, domini Papæ camerario, & apostolicæ sedis legato, domino Petro Winton' episcopo, Huberto de Burgo justiciario Angliæ, Willielmo Briwer, & aliis de consilio domini Regis tunc presentibus, quod ego bonâ fide, & sine malo ingenio illam custodiam & defendam pro posse meo, & jura ejus custodiam, & ea quæ dispersa sunt, perquiram; &, de exitibus prædictarum terrarum, proficuum ipsius domini nostri Regis, faciam ad fidem, & commodum, & honorem ipsius domini nostri Regis.

Et, ad majorem securitatem, Hugonem nepotem meum in obsidem ei liberavi.

Bulla Honorii III. Papæ, quâ Hugo Lincoln' episcopus, sanctorum catalogo ascribitur.

A. D. 1221. An. 5 Hen. III.
Ex Orig. in Turr. Lond.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis universis CHRISTI fidelibus, præsentium paginam inspecturis, salutem & apostolicam benedictionem.

Divinæ dignatio pietatis, sanctos & electos suos, in cœlestis regni fælicitate locatos, adhuc in terrâ miraculorum coruscatione clarificat; ut fidelium per hoc excitata devotio, eorum suffragia dignâ veneratione deposcat.

Cum igitur sanctæ recordationis Hugonem Lincolniensem episcopum, quem sicut nobis plenariè constat, divini muneris largitas, tam in vitâ, quam etiam post vestem mortalitatis exutam, insignium miraculorum multitudine illustravit, sanctorum catalogo ascripsimus; universitatem vestram monemus, & exhortamur in Domino, quatenus ejus apud DEUM patrocinia devotè imploretis: ad hæc statuentes, ut die depositionis ipsius, ejusdem festivitas annis singulis devotè de cætero celebretur.

Data Viterbii, xiii. kalend' Martii, pontificatûs nostri anno quarto.

Rex concessit custodiam honoris Huntindun' quem comes David de eo tenuit, R. com' Cestr' & Lincoln'.

A. D. 1221. An. 5 Hen. III.
Pat. 5 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus militibus, tenentibus de honore Huntind' in comitatu Essex, salutem. Sciatis quod commisseramus de graciâ nostrâ A. illustri Regi Scottorum custodiam honoris Huntind' cum pertinenciis suis, quem comes David de eo tenuit, & antecessores ipsius Regis tenuerunt de antecessoribus nostris Regibus Anglie, & idem Rex de nobis tenere debet in capite; salvo jure filii & heredis predicti comitis David' quod habet in predicto honore, cujus quidem honoris custodiam idem Rex concessit dilecto & fideli nostro R. com' Cestr' & Linc'.

Et ideo vobis mandamus quod, de serviciis vestris que pertinent ad predictum honorem, decetero sitis intendentes predicto comiti Cestr' & Linc' sicut inde intendere consuevistis dicto Regi Scott'. Et in hujus, &c.

T. H. &c. apud Neuwerc' xii. die Marcii anno, &c. v°.

De dote concessâ à Rege Scotiæ, sponsæ suæ Johannæ sorori Regis Angliæ.

A. D. 1221. An. 5 Hen. III.
Pat. 5 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

ALEXANDER, DEI gratiâ, Rex Scotiæ, omnibus præsentem cartam inspecturis, salutem.

Noveritis quod Johannæ primogenitæ sorori domini Regis Angliæ, sponsæ nostræ dilectæ, concessimus in dotarium, has terras subscriptas pro millibus libratis terræ, scilicet,

Jeddewurth, cum pertinentiis suis, &
Halstanesdon, cum pertinentiis suis, &
Lessedwin, cum pertinentiis suis
Et Kyngor, in Scotiâ, cum pertinentiis suis.
Et Carel' cum pertinentiis suis.

Et, si forte hæ terræ præscriptæ ad summam prædictarum millium libratarum attingere non possint, quod inde ei deerit in terris illis, ei suppleri faciemus alibi in loco competenti.

Si vero contingat quod domina Regina mater nostra, post decessum nostrum, ipsâ superstite, non velit ut terræ de Kyngor' & de Carel', quas ipsa tenet, prædictæ sponsæ nostræ in dotarium conferantur, eidem sponsæ nostræ, quod ei deerit de prædictis mille libratis terræ, perficient hæredes nostri in castello & castellariâ de Ar' &

In castello & castellariâ de Ruthergleya, &
In castello & castellariâ de Lanarc',

Et in com' de valle de Clud' donec prædictæ terræ de Kyngor' & de Carel' vacaverint, matre nostrâ decedente, & prædictæ sponsæ nostræ conferri possint in dotarium.

In hujus autem rei testimonium has litteras nostras patentes ei inde fieri fecimus.

Et ad hæc fideliter & bonâ fide observanda, per præsentes litteras nostras, hæredes nostros obligamus.

Testibus,
Willielmo episcopo sancti Andreæ,
Waltero episcopo Glascuen',
Willielmo de Bosch' cancellario,
Th' Priore de Coldingham,
Comite Patric,
Willielmo Cumin comite de Buch' justic' Scotiæ,
Roberto de Lond',
Waltero filio Alani senescallo,
Roberto de Brus,
Waltero Olifard justic' Laodon,
Engell' de Baill',
Philippo de Mobray,
Henr' de Baill',
Johanne de Maccuswell.

Actum apud Eborum, anno gratiæ millesimo ducentesimo vicesimo primo, xviii. die Junii.

Littera Henrici ducis Saxoniæ domini Regis Angliæ vicecancellario.

A.D. 1221. An. 6 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond.

H. DEI gratiâ, dux Saxoniæ & comes Palatinus Rhen', dilecto suo domino R. de Nova Villa, domini Regis Angliæ vicecancellario, paratum cum omni dilectione obsequium.

Quoniam vos honorem & profectum karissimi consanguinei nostri domini H. Regis Angliæ, ex veridicâ relatione diligere & affectare cognoscimus, sane quædam ardua & secreta, quæ nobis insinuata sunt, negotia per dilectum nostrum R. latorem præsentium, quondam domini imperatoris fratris nostri, piæ memoriæ, familiarem, dignum duximus exponenda, quæ quidem, DEO dante, tam præfato karissimo nostro consanguineo, quam regno, necnon toti nostro generi, ad immensam poterunt pervenire sublimationem.

Super hiis igitur vos, unà cum aliis de consilio Regis & regni, providè & maturè deliberantes, per præfatum R. similiter cum alio bono discreto nuncio, de voluntate vestrâ, nos sine morâ reddatis certiores; nos enim & in hiis, & in omnibus aliis, quæ domino Regi & regno prodesse videantur, semper, sicut de jure tenemur, consilio reperiemur studiosi & opere efficaces.

Domino R. de Novavilla.

Littera Regis duci Austriæ, de nunciis hinc inde transmissis.

A.D. 1221. An. 6 Hen. III.

Claus. 6 Hen. III. m. 17. d. in Turr Lond.

REX duci Austriæ salutem. Sincero affectu serenitatem vestram amplexati de bonâ voluntate, quam erga nos concepistis, sicut ex relatu discreti viri magistri B. archidiaconi March' intelleximus, grates dilectioni vestræ copiosè referimus; cupientes ut, inter nos, mutua concepta voluntas, ad honorem nostrum & vestrum effectum mancipetur. Verum, idem archidiaconus laudibiliter & discretè nobis & consilio nostro, ex parte vestrâ locutus est; set, quia in formâ, quam nobis exposuit, res nequit effectum pertingere, & nondum nobis plenissimè rei modus innotuit, prudentem virum & dilectum nobis A. canonicum, unà cum dicto archidiacono vestræ duximus præsentiæ transmittendum; ut, per ipsum, si placet, in serenum nobis veniant nubila quæque & obscura.

Ipsius autem dilecti nobis canonici quædam ori commisimus reseranda prudentiæ vestræ, quæ præsentibus non sunt litteris interserta.

Teste, &c. apud Turrim London, xv. die Decembris.

De terris dominæ Isabellæ Reginæ, matri Regis Angliæ, redditis.

A.D. 1222. An. 6 Hen. III.

Pat. 6 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX probis hominibus de Bercamestede, salutem.

Sciatis quod reddidimus Hugoni comiti Marchiæ & Isabellæ, uxori suæ, matri nostræ, totam terram, quam dicti comes Marchiæ, & Isabella uxor sua habuerint in Anglia, nomine dotis ipsius Isabellæ Reginæ, matris nostræ.

Et ideo vobis mandamus quatinus Guidoni Peverell, militi dicti Hugonis comitis Marchiæ, loco prædictorum comitis Marchiæ & Isabellæ uxoris suæ, tam de firmâ villæ vestræ, quam de aliis, sitis in omnibus intendentes & respondentes, sicut prius eis intendentes fuistis & respondentes, antequam terram prædictam Ricardo de Ripariis commiserimus custodiendam. Et in hujus, &c.

Teste Huberto de Burgo justiciario nostro, apud Westm', xvi. die Aprilis; anno, &c. sexto.

Eodem modo scribitur,

Probis hominibus de Ivelcestr'.
Probis hominibus de Wilton'.
Custodibus Hethæ Reginæ London'.
Probis hominibus Cicestr'.
Probis hominibus de Rockingeham.
Abbati Malmesbir'.
Probis hominibus de Quentun.
Probis hominibus Exon'.
Abbati de Waltham.

Et mandatum est archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, militibus, & libere tenentibus de comitatu Rotelandæ, quod in omnibus, quæ ad comitem pertinent, eis intendentes sint & respondentes sicut prius, &c. ut supra.

Mandatum Regis Ricardo de Ripariis, super re eâdem.

A.D. 1222. An. 6 Hen. III.

Pat. 6 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX Ricardo de Ripariis, salutem. Sciatis quod reddidimus Hugoni comiti Marchiæ & Isabellæ uxori suæ, matri nostræ, omnes terras & tenementa, quæ habuerunt in Angliæ, unà cum castro de Bercamstede, nomine dotis ipsius I. Reginæ matris nostræ.

Et ideo vobis mandamus quatinus Castrum de Bercamestede, quod vobis commisimus, custodiendum quamdiu nobis placuerit, per vos, si præsentiam vestram illuc exhibere poteritis; aut per aliquem de militibus vestris, de quo benè confidatis tanquam de corpore vestro, prædictum Castrum de Bercamestede liberetis Guidoni Peverell, militi dictorum Hugonis comitis Marchiæ & Isabellæ uxoris suæ, loco eorundem.

Alioquin ad dilectum & fidelem nostrum Hubertum de Burgo justiciarium nostrum, & concilium nostrum, omni dilatione & occasione postpositis, veniatis in propriâ personâ vestrâ, audituri ibidem præceptum nostrum de prædicto castro & pertinentiis suis, liberandis prædicto Guidoni ad opus eorundem, sicut prædictum est.

Et in hujus, &c.

Teste ut supra, anno regni nostri sexto.

Per eundem & concilium Domini Regis.

De treugis inter Leulinum & Willielmum comitem Marescallum prorogandis.

A.D. 1222. An. 6 Hen. III.

Pat. 6 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX Leulino principi Norwalliæ, salutem. Sciatis quod, præsente David clerico vestro, tractatum habuimus cum concilio nostro de hiis, quæ nobis per eundem David significastis super treugis, captis inter vos & Willelmum comitem Marescallum, & Reginaldum de Breows, & contentionibus inter vos, & eos subortis.

Invenimusque in consilio nostro, quod necesse est quod treugæ illæ prorogentur usque ad proximum Pascha, anno regni nostri septimo.

Unde volumus, rogamus, mandamus, & firmiter vobis injungimus in fide, quâ nobis tenemini, quatinus treugas illas prorogetis usque ad prædictum terminum, & eas ex parte vestrâ firmiter teneatis, versus prædictos comitem Marescallum, & Reginaldum, & alios in formâ, qua treugæ illæ captæ fuerunt, apud Salopesbiriam, coram nobis, & domino Pandulphô Norwicensi electo, tunc legato.

Mittimus autem ad vos dilectos nobis abbates de Salopesbiria & de Hagenam, mandantes quod coram eis faciatis securitatem de treugis prædictis, usque ad prædictum terminum tenendis, sicut fecerunt comes Marescallus & Reginaldus de Braosa, qui eas, ex parte suâ fideliter tenendas, in præsentiâ nostrâ affiduaverunt.

Interim igitur providentis diem & locum, competentem ad interceptiones treugarum emendandas: & diem & locum illum nobis tam tempestivè faciatis scire, ut nos in propriâ personâ interceptionibus illis emendandis possimus interesse, vel tales ex parte nostrâ mittamus, qui ad emendandum interceptiones sciant, & possint sufficere.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Westm', xxx. die Aprilis, anno, &c. sexto.

Bulla Honorii III. Papæ, de guardis & escheatis ad manus Regis revocandis.

A. D. 1222. An. 6 Hen. III.
Ex Orig. in Turr. Lond.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri *Wintoniensi episcopo*, & dilectis filiis *nobilibusque viris Huberto de Burgo justiciario*, R. comiti Cestriæ, Willielmo Briguere, ac aliis consiliariis charissimi in Christo filii nostri Henrici Regis Anglorum illustris, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum charissimus in Christo filius noster Henricus, Rex Anglorum illustris, crucesignatus & orphanus, sub speciali sedis Apostolicæ protectione consistat, indignum est penitus & absurdum, nobisque posset non immerito imputari, si eum, qui propter ætatis defectum se defendere nequit, fraudari suis juribus pateremur.

Cum igitur, sicut ex parte ipsius nostris est auribus intimatum, guardæ & escheatæ, pertinentes ad Regem, detineantur à pluribus occupatæ, qui eas, domino invito, contrectant; universitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus ipsas ad manus Regis ejusdem revocare curetis, contradictores potestate vobis traditâ, sublato appellationis obstaculo, compescendo; nullius literis obstantibus à sede apostolica impetratis; cum non sit verisimile nos, in Regis præjudicium, aliquas litteras de certâ scientiâ concessisse.

Dat' Lateran', iii. kal' Maii, pontificatûs nostri anno quinto.

Bulla ejusdem Papæ, de pace reformandâ; necnon perturbatoribus regni compescendis.

A. D. 1222. An. 6 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus .... archiepiscopo Eboracen' & suffraganeis ejus, salutem & apostolicam benedictionem.

Etsi appetenda sit pax suæ dulcedinis ratione, in quâ cultores ejus suaviter delectantur; ex eo tamen diligentius debet quæri, & habita cariùs custodiri quò, eâdem neglectâ, contraria pacis, obrepens discordia, non solum corporibus, sed etiam animabus amaritudines ingerit & dolores; sicut plus quam exprimi valeat, à multis multotiens est expertum.

Unde cum, sicut audivimus & dolemus, gravis guerra in regno Angliæ incipiat pullulare, quæ, nisi fuerit repressa celeriter, in totius regni poterit excrescere detrimentum; ne sero medicina paretur, si per moras convaluerit longiores, fraternitatem vestram monemus & hortamur attentè, per apostolica vobis scripta firmiter præcipiendo, mandantes quatinus singuli, tamquam propriam causam agentes, ad præcidendam guerrarum materiam, & pacis fœderâ reformanda omne studium & diligentiam impendatis.

Et cum alienâ sint compescendi virtute, qui suo sunt vitio inquieti turbatores pacis, spirituali & temporali districtione compescere studeatis; ita quod, vel inviti, dediscant communi quieti tàm improbè reluctari; & populus sedeat in pulcritudine pacis, & requie opulentâ.

Dat' Laterani, tertio kal' Maii, pontificatûs nostri anno quinto.
Sigillo plumbeo pendente a filo canabeo.

Petitio Raynerii cardinalis pro pensione.

A. D. 1222. An. 6 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

MAGNIFICO & sublimi principi, amico karissimo, domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Anglorum illustri, Raynerius miseratione divinâ, sanctæ Mariæ in Cosmedia diaconus cardinalis, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Si regia circumspectio suæ serenitatis inflecteret oculos, ut suorum merita respiceret amicorum, nos fortè censeret collato nobis beneficio regio non indignos.

Si enim sciretis plenius, & retineretis memoriter labores multiplices, anxietates & sollicitudines, quas nos olim pro claræ memoriæ domino Johanne patre vestro, & vobis, non sine sudore vultûs nostri & vigiliis multis, pertulimus, nullo modo dubitare possemus, quin devotionis nostræ haberetis diligentiam cariorem.

Sane cum in minore dudum constituti officio, notariæ gerentes exercitium, pro negotiis regiis, frequenter nobis commissis, cum omni studio & diligentiâ laboravimus die noctuque, cum id summa necessitas postularet, quæ se subsequentibus casibus ingerebat; ipse dominus Rex pater vester, hoc audito à pluribus nunciis suis, (qui, quod viderant, fideliter retulerunt) annum redditum viginti marcarum nobis liberaliter contulit: promittens nobis in uberiori beneficio, prout regiam deceret munificentiam, & recipientis status exigeret, providere.

Cum autem postmodum nos Dominus in gradum provexit altiorem, eodem patre vestro (sicut Domino placuit) sublato à medio, sinceræ devotionis affectum, quem ad ipsum habuimus, ad vos extendimus successivè; pro vobis utique (sicut feceramus pro ipso) quotiens expedire vidimus, indefessâ labore sollicitudine non cessantes; sicut nuncii vestri, qui pro vobis frequenter ad sedem venerunt apostolicam, vobis potuerunt (si voluerint) plenius declarare.

Unde non immerito credimus & speramus, ut & vos, paternis vestigiis inhærentes, dilectionem illam, quam erga nos dominus Rex pater vester habuerat, habere velitis, & erga nos suæ liberalitatis propositum impleatis.

Veruntamen vehementer cogimur, non sine causâ, mirari quod, jam per sex annos, nostrum nobis non fuerit beneficium persolutum.

Quare celsitudinem regiam affectione, quâ possumus, exoramus, quatinus redditus nostros totius temporis præcedentis venerabili patri domino Pandulpho Norwicensi episcopo, vel ei quem ipse ad hoc procuratorem nostrum constituerit, facientes (si placet) cum integritate persolvi; nobis in antea, in aliquo uberiori beneficio, (assignando in aliquo certo loco) juxta quod vestræ liberalitatis munificentiam deceat, providere velitis; sciturî pro certo, quod nos vobis omni tempore (quantum cum Deo & honestate nostrâ poterimus) de bono in melius cupimus & disponimus totis viribus complacere.

Littera Regis Duvenaldo Tomundiæ Regi, de terrâ à Rege Angliæ tenendâ.

A. D. 1222. An. 6 Hen. III.
Pat. 6 Hen. III. n. 3. in Turr. Lond.

REX Duvenaldo Regi Tismund, salutem. Concessimus vobis terram Tismund' quam prius tenuistis per firmam centum & triginta marcarum, tenendam de nobis quamdiu nobis benè & fideliter servieritis, usque ad ætatem nostram, per firmam centum librarum per annum, & per finem ducentarum marcarum, quem inde fecistis cum venerabili patre Henrico Dublinensi archiepiscopo, & justiciario nostro Hiberniæ, sicut ipse nobis significavit.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Huberto, &c. apud turrim Lond', xviii. die Julii, anno regni nostri sexto, per eundem.

Conductus pro Rege Scotorum.

A. D. 1222.—An. 6 Hen. III.
Pat. 6 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

ALEXANDER Rex Scotorum habet litteras de conductu, sine termino, in peregre proficiscendo versus Cantuar' & in veniendo ad dominum Regem ad loquendum cum eo, & in morando, & in redeundo.

Teste Huberto, &c. apud turrim London', xiii. die Aug', anno sexto, per eundem.

Littera Regis Angliæ comiti Marchiæ, de concordiâ inter ipsum & Regem firmandâ.

A. D. 1222. An. 6 Hen. III.
Claus. 6 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX comiti Marchiæ & Engolism' salutem. Uberes strenuitati vestræ referimus gratiarum actiones de hiis quæ nobis significastis per litteras vestras, & per fidelem nostrum B. de Podio; qui litteras vestras nobis detulit.

Nos autem audito beneplacito vestro, & cognitâ circa nos affectione vestrâ, quâ, sicuti fecistis nobis proponi, desideratis & affectatis nobis veraciter & fideliter uniri, & obsequio nostro adhærere, ac constanter insistere, gavisi sumus non modicum; obsequium vestrum & benivolentiam non minus ex parte nostrâ affectantes, quàm vos affectetis nostræ devotioni & voluntati esse submissos.

Quod quidem descensuri eratis versus partes Sancti Machuti, occurrendo venerabili patri Petro Wintoniensi episcopo, & fideli nostro nobili viro Ranulpho comiti Cestr' & Lincoln' quos vobis debuimus in occursum transmittere, grates vobis impendimus multiplices.

Set, quoniam idem comes, in adventu prædicti B. sicut vobis plenius ostendet, in remotioribus partibus agebat, ubi tunc extitit cum equis & armis, & plures comitum, baronum & magnatum nostrorum cum eo in

partibus Walliæ, pro quibusdam inimicis suis, qui se paulisper erexerant contra eum, ut dicebatur, non potuit ita festinanter ad mandatum nostrum vobis occurrere, ut sic ad præsens vobis obviam incideret, missuri sumus, in proximo, ad vos ipsum venerabilem patrem Petrum Wintoniensem episcopum, & alios de magnatibus nostris cum eo, tot & tales qui securè & salvo ad nos vos conducent, ad faciendum nobis quod de jure facere debebitis.

Præmittemus etiam ad vos dilectum & fidelem nostrum Philippum de Albiniaco, qui vos salvo ducet usque in insulas de Gernes', & faciet vos ibi honorificè suscipi.

Per quem vobis transmittimus litteras nostras de conductu, & litteras venerabilium patrum domini Cantuariensis archiepiscopi, Londonensis, Wintoniensis, Saresbiriensis, & Cicestriensis episcoporum, & quorundam aliorum fidelium nostrorum, comitum & baronum; rogantes dilectionem vestram attentiùs, quatinus ad insulas illas de Gernes' venire velitis; ubi, sicut prædiximus, in occursum vestrum habebitis prædictum dominum Wintoniensem, & alios nobiles & magnates, qui vos honestè suscipient, & salvo & securè ad nos conducent.

Si vero ad insulas illas non sedeat vobis venire (quod erit nobis ingratum) tunc, si placet, expectare velitis in partibus Sancti Machuti, donec ad vos venerint prædictus dominus Wintoniensis, & alii, qui vos in conductum suscipient; & cum illis ad præsentiam nostram accedatis, nobiscum, sicut desideramus, locuturi, & facturi nobis quod de jure facere debebitis.

Speramus enim per Dei gratiam, & certi sumus, quod cum fuerimus adinvicem locuti, ita, cum honore nostro & vestro, procurabitur per Dei adjutorium quod dilectio vera, & fidei firmitas, ac constantia inter nos firmabitur, & erimus cum jocunditate & gaudio, in sincerâ dilectione uniti, ut sic, fortiores effecti, fortiùs resistamus hiis qui nos infestare moliruntur, si essemus abinvicem, quod Deus avertat, discordiâ sejuncti.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Havering, xxvii. die Augusti.

Per eundem.

De sententiâ contra comitem Marchiæ in suspenso tenendâ.

A.D. 1222.
An. 7 Hen. III.
Pat. 7 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX venerabilibus in Christo patribus Xantonensi & Lemovicensi episcopis, & decano Burdegaliæ, salutem.

Mittimus ad comitem Marchiæ dilectos & fideles nostros abbatem de Boxle, & Philippum de Albiniacô, tractaturos cum eo de pace & dilectione, inter nos & ipsum, reformandis; quibus injunximus quod, si de devotione ipsius erga nos spem bonam concipiant, terminum ei constituant, videlicet, ad festum sancti Johannis Bâptistæ, vel ad festum beati Petri ad vincula, sicut expedire viderint; infra quem faciat nobis quod facere debebit:

Jurisdictione vobis, à domino Papâ commissâ, in suo robore manente, videlicet, quod si infra terminum illum nos sibi non pacificaverit, extunc procedatur ea sententia, quam in ipsum, juxta mandatum apostolicum, à festo sancti Andreæ ferre tenemini.

Si sic igitur actum fuerit cum eo per eosdem, dictam velitis sententiam in suspenso tenere usque ad alterum terminorum, quem sibi duxerint dicti fideles nostri, sub spe pacis reformandæ, concedendum.

Si tamen sufficientem cautionem præstiterit, fidejussoriam, videlicet, & juratoriam, & per cartam, & modis aliis, quibus expedire videritis, quod se vestræ jurisdictioni subjiciet absque impedimento, eadem sententia, si necesse fuerit, modo prædicto percellendus.

De quo quidem discretio vestra sic disponere velit, unà cum consilio fidelium nostrorum prædictorum, ut merito nobis obnoxiores effecti ad crebras teneamur gratiarum actiones.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Westm', ix. die Novembris, anno vii.

Per eundem & consilium domini Regis.

Littera Regis Angliæ comiti Marchiæ, de pace reformandâ.

A.D. 1222.
An. 7 Hen. III.
Pat. 7 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Hugoni comiti Marchiæ & Ingolismi, salutem.

Mittimus ad partes vestras dilectos & fideles nostros abbatem de Boxle, & Philippum de Albiniaco, ad tractandum vobiscum de pace & dilectione inter nos & vos reformandâ, quod plurimum ex parte nostrâ affectamus.

Rogantes discretionem vestram attentius quatenus, nullam quærentes ex parte vestrâ occasionem vel cavillationem, quo minus inter nos & vos pax plena reformetur & dilectio, ipsis nunciis nostris fidem habeatis super hiis, quæ vobis dixerint, ex parte nostrâ, ad amorem & pacem inter nos & vos formandam.

Certissimi quod per nos & consilium nostrum non stabit, dum vos velitis, quin plena pax firma & dilectio firmetur & perseveret.

T. Huberto, &c. apud Westm', ix. die Novembris, anno vii.

MANDATUM est dominæ Reginæ id quod scriptum est prædicto comiti Marchiæ; & mandatum est similiter in eisdem litteris, dominæ Reginæ missis.

Quod, sicut dominus Rex de pietate suâ confidit, ut eo libentius huic operi velit operam impendere, quo ipsa scit, si fuerint unanimes, ipsum posse virilius agendis domini Regis intendere, ipsam Reginam duxit, in uberibus piæ matris, affectuosissimè exorandum, quatinus ipsum comitem, dominum suum, ad pacem & amorem inter eos reformandam sollicitè inducat, & ad hoc pleno affectu laboret, fidem habens hiis, quæ nuncii domini Regis memorati ei dixerint, ex parte domini Regis, de pace & dilectione inter dominum Regem, & dictum comitem formandâ.

Teste ut supra, per eosdem.

Rex concedit civi suo Willielmo Jonner chamberlariam suam London' pro centum libris per ann' ad scaccarium reddendis.

A.D. 1223.
An. 7 Hen. III.
Pat. 7 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus & commisimus dilecto & fideli civi nostro Willielmo Jonner chamberlariam nostram London' cum omnibus pertinentiis suis, habendam & tenendam à festo Annunciationis beatæ Mariæ, anno regni nostri septimo, usque in duos annos completos, pro centum libris nobis per annum ad scaccarium nostrum reddendis. Salvâ nobis prisâ nostrâ grisii operis, ceræ, & pannorum sericorum, per manum suam nobis liberandâ ad opus nostrum.

Et in hujus, &c.

Teste H. &c. apud Westm', xxix°. die Januarii, anno regni nostri septimo.

Pro inquisitione faciendâ super consuetudinibus & libertatibus quas Johannes Rex Angliæ habuit, die quâ guerra incepit inter ipsum & barones suos.

A.D. 1223.
An. 7 Hen. III.
Claus. 7 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Sussex, salutem. Præcipimus tibi quod diligenter inquiri facias in pleno comitatu tuo, per sacramentum duodecim de legalioribus & discretioribus militibus comitatûs tui, per quos rei veritas melius sciri poterit, quas consuetudines & quas libertates dominus Johannes Rex, pater noster, habuit in ballivâ tuâ, die quâ guerra incepit inter ipsum & barones suos Angliæ, de terris & forestis & aliis, infra burgos & extra; & quas consuetudines & libertates ipsum Regem, patrem nostrum, tunc habuisse didiceris per inquisitionem prædictam, clamari & firmiter nobis observari facias in comitatu tuo; & inquisitionem illam & nomina inquisitorum nobis scire facias apud Westmonasterium, in crastino claus' Pasch' distinctè & apertè sub sigillo tuo & sigillis eorum per quos inquisitio illa facta fuerit; & habeas ibi hoc breve.

Teste H. &c. apud Westm', xxx°. die Januarii.

De salvo conductu pro Leulino principe Norwalliæ.

A.D. 1223.
An. 7 Hen. III.
Pat. 7 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis nos suscepisse in salvum conductum nostrum dilectum & fidelem nostrum Lewlinum principem Norwalliæ, & suos, quos secum adducet, in veniendo ad nos apud Wigorn' à die Lunæ, proximo post instans festum sancti Johannis Bâptistæ, anno, &c. vii. in octo dies, & ibi morando, & inde redeundo.

Duret autem conductus iste ab hoc termino, videlicet, à die Lunæ, proximo post octavas sancti Johannis Baptistæ, usque in xv. dies. Et si sederit Leulino, & amicis suis, cum Wigorn' venerit, quod conductus ille elongetur, de voluntate ipsius Leulini, & amicorum suorum, & consilio fidelium nostrorum tunc elongabitur, si necesse fuerit.

In cujus, &c.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Wudestock, xxii. die Junii, anno eodem.

Per eundem & consilium domini Regis.

Bulla Honorii Papæ, de insolentiâ templariorum reprimendâ.

A. D. 1223. An. 7 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ...... de gratiâ Dei, & ...... sancti Leonardi de Calmis, & ...... de Rupella abbatibus, Xantonen' diocesis, salutem, & apostolicam benedictionem.

Carissimus in Christo filius noster Henricus, Rex Anglorum illustris, suâ nobis petitione monstravit quòd, cum claræ memoriæ Henricus avus, & Riccardus patruus ejus Reges Angliæ, in villâ suâ de Rupellâ fratribus militiæ templi Xantonen' diocesis, quasdam domos piâ liberalitate donârint, illi factâ sibi gratiâ perperam abutentes, quascumque domos, sive possessiones, aut homines possunt circumquaque infra proprietatem regiam, apprehendere, sibi ea, in præjudicium ejus, usurpant; & statim imponentes signa sua taliter usurpatis, non permittunt exinde Regi debita & consueta servitia provenire.

Adhæc, cum de antiquâ ipsius villæ consuetudine sit hactenus observatum, ut quicumq' advena, sine domino, per annum & diem ibi moratur, statim efficitur homo Regis, iidem templarii, se, super hoc, Regi prædicto indebitè opponentes, contra hujusmodi consuetudinem, multos sibi usurpare præsumunt; ac balivos & fideles regios coram certis judicibus, quos, in terrâ inimicorum Regis, auctoritate nostrâ se habere proponunt, trahunt frequenter in causam; aliàs ipsos, immo Regem, occasione hujusmodi, multipliciter molestando.

Nolentes igitur eidem in suo jure deesse, cui potius, ex pluribus causis, favorabiliter adesse tenemur, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus, inquisita super hiis, & cognitâ veritate, causam, si de partium voluntate processerit, concordiâ vel judicio terminetis, alioquin, quæ inveneritis sub sigillis vestris nobis fideliter rescribatis, ut procedamus exinde prout secundùm Deum viderimus procedendum.

Testes autem qui fuerint nominati, si se gratiâ, odio, vel timore subtraxerint, per censuram ecclesiasticam, cessante appellatione, cogatis veritati testimonium perhibere.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat' Laterani, ix. kal' Julii, pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo, penden' à filo canabeo.

Bulla minatoria, de dote & castris per comitem Marchiæ Regi reddendis.

A. D. 1223. An. 7 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Hugoni de Leziniaco, comiti Marchiæ, & Isabellæ uxori ejus, Pictavensis diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Intelleximus ex relatione venerabilis fratris nostri Pandulphi, episcopi Norwicensis, quod, tempore treugæ initæ, inter charissimum in Christo filium nostrum Henricum Regem Anglorum illustrem, ex parte unâ, & vos ex alterâ, mediante prædicto episcopo tunc electo, vos, juxta intentionem episcopi memorati, pro vobis & complicibus vestris, mandatis nostris stare jurâstis super hiis, pro quibus in personas vestras, & fautorum vestrorum, ac complicum excommunicationis, & in terras vestras & ipsorum interdicti fuerant, per venerabiles fratres nostros, Xantonensem, & Lemovicensem episcopos, & dilectum filium decanum Burdegalen' sententiæ authoritate apostolicâ promulgatæ.

Pro eo videlicet, quod dotem sororis ejusdem, tu fili comes, ea rejectâ, reddere contempnebas; & quia castrum de Campniaco, quo tu filia, priusquam invicem copularemini, spoliares Regem & fideles ipsius, detinebatis indebitè occupatum; &, post inhibitionem nostram ne Regem infestares eundem, castrum suum Merpisii, tu comes obsederas & occupaveras violenter.

Verùm, quia pati nec volumus, nec debemus ut mandata nostra vel per alienam eludantur astutiam, vel per proterviam contempnantur, nec vos decet abuti gratiâ in relaxatione prædictarum sententiarum vobis exhibitâ cum potius expediat ut vos nostris & Regis ejusdem beneplacitis coaptetis, nobilitatem vestram monemus attentè per apostolica vobis scripta, sub debito præstiti juramenti, præcipiendo mandantes, quatenus, infra festum sancti Andreæ futurum proximo, dotem & castra prædicta cum fructibus inde perceptis, & aliis;

Necnon & castrum Merpisii præfato Regi, vel cui mandaverit ipse, sublato cujuslibet difficultatis & appellationis objectu, reddatis; de dampnis & injuriis irrogatis sibi & ejus fidelibus, nihilominus satisfacientes eidem.

Alioquin prædictis episcopis & decano nostris damus literis firmiter in præceptis, ut, vos & complices vestros, & vestras & ipsorum terras in pristinas sententias reducentes, ex tunc vos excommunicatos denuncient & perjuros; & sententias ipsas, pulsatis campanis, & accensis candelis, singulis diebus Dominicis & festivis publicari solempniter faciant, & usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Prælatos, quoque ac clericos, si qui, vobis in hac parte faventes, sententias non servaverint memoratas, ad præsentiam nostram cum suis testimonialibus literis suspenso, venire compellant.

Nos quoque contra vos severius spiritualiter & temporaliter procedemus.

Dat' Laterani, vii. kalend' Julii, pontificatûs nostri anno sexto.

Honorius Papa archiepiscopum Pictaviensem excommunicatum denuntiat nisi satisfaciat Regi Anglorum de dampnis & injuriis.

A. D. 1223 An. 7 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio, nobili viro Willielmo dicto archiepiscopo Pictaven' diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Carissimus in Christo filius noster, Henricus Rex Anglorum illustris, transmissâ nobis petitione, monstravit quod, cum dilecti filii ... Talemunden' & ... sancti Michaelis de Heremo abbates, & ...... decanus Pictaven', de nostro speciali mandato in te ac tuos complices & fautores excommunicationis, & in tuam & ipsorum terras interdicti sententias promulgâssent, pro eo quod ipsum Regem, cujus homo ligius esse debes, manifestis excessibus multipliciter infestâras, ac etiam easdem sententias incurrisses, eo quod nobili viro H. de Leziniaco dicto comiti Marchiæ, unâ cum fautoribus suis, auctoritate nostrâ, similibus sententiis involuto, contra eundem Regem dominum tuum, non absque infidelitatis notâ, temerè assistebas.

Quia venerabilis frater noster P. Norwicen' episcopus, tunc electus, tempore quo, mediante ipso, treuga fuit inita inter prædictum Regem, & fideles ejus ex parte unâ, & memoratum Hugonem, & complices ejus ex alterâ, prædictæ sententiæ fuerunt ab ipso episcopo relaxatæ; tu, asserens te de complicibus esse comitis memorati, tam de specialibus sententiis, quam de generalibus in te latis, pro absoluto te gerens, nullam prorsus satisfactionem ipsi Regi, vel ejus fidelibus impendisti, mandatis, quæ super hoc tibi direximus, obauditis: quin immo postmodum graves eis injurias diceris irrogâsse.

Quocirca nobilitatem tuam iteratò monemus & hortamur attentè, per apostolica scripta districtè præcipiendo mandantes, quatinus, infra festum sancti Andreæ proximum, sæpedicto Regi, vel cui mandaverit super hiis, pro quibus in te ac terram tuam prædictæ fuerunt sententiæ promulgatæ, sublato cujuslibet difficultatis, & appellationis objectu, satisfacere non omittas; de dampnis, & injuriis irrogatis postmodum ipsi & ejus fidelibus nichilominus satisfaciendo eidem;

Alioquin prædictis abbatibus & decano nostris damus litteris firmiter in præceptis, ut, non obstante absolutione prædictâ, te ac complices tuos, & tuam, & eorum terras denuntient excommunicationis & interdicti sententiis subjacere.

Ac sententias ipsas, pulsatis campanis, & candelis accensis, singulis diebus dominicis, & festivis per ecclesias diocesûm, in quibus tu & iidem complices tui fueritis, publicari sollempniter faciant, & usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Prælatos quoque ac clericos, siqui tibi in hac parte faventes sententias non servaverint memoratas, ad præsentiam nostram cum suis testimonialibus litteris suspensos venire compellant.

Dat' Laterani, iii. non' Julii, pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo pendente è filo canabi.

De gravando principem Walliæ.

A. D. 1223. An. 7 Hen. III.

Claus. 7 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Devoniæ salutem. Præcipimus tibi, firmiter injungentes, quod per omnes portus maris ballivæ tuæ districtè prohiberi facias quod nullus, sicut se & sua diligit, victualia aliqua, sive res alias venales ducat in terram Leulini, sive in terram Walensium, sibi adhærentium.

Set omnes cum victualibus, & rebus aliis venalibus, securè veniant in Suwalliam, ad exercitum nostrum in terram, videlicet, nostram de Kaermerdin, & de Kaerdigan, & in terram comitis W. Marescalli.

Teste apud Wigorn', xi. die Julii.

Rex Angliæ baronibus Normanniæ, quod ad servitium ejusdem Regis redeant.

A. 1223. An. 7 Hen. III.
Claus. 7 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX baronibus, militibus, & probis hominibus de Normannia, ad quos, &c. salutem.

Rogamus vos quatinus ad fidem & servitium nostrum redeatis, cum jam vobis opportunitas affuerit; scituri pro certo, si ad fidem & servitium nostrum redieritis, reddemus vobis, juxta quod unicuique competit, terras vestras in Anglia, quas amisistis quando dominus Johannes Rex, pater noster, Normanniam amisit.

Insuper facturi vobis in hiis & aliis, unde nobis merito grates scire & quod vestris servitiis condignum fuerit.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Crikelad, xxiii. die Julii.

De conductu pro nunciis Lewelini.

A. D. 1223.—An. 7 Hen. III.
Pat. 7 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

OSTRICIUS clericus Lewelini, & Helyn, nuncii Lewelini, habent litteras de conductu in redeundo versus partes suas, duraturas à die Martis, in festo decollationis sancti Johannis Baptistæ, in xv. dies sequentes.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Westm', xxix. die Augusti, anno, &c. vii.

Per eundem.

Forma quâ exercitus summonitus fuit apud Gloucestr'.

A. D. 1223. An. 7 Hen. III.
Claus. 7 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Norff' & Suff' salutem. Scias nos audivisse, pro certo, quod Leulinus castrum de Buelt, quod est Reginaldi de Braos, obsedit cum multitudine armatorum;

Et ideo tibi præcipimus quod statim, visis litteris istis, sine omni dilatione, summoneri facias, per totam ballivam tuam, archiepiscopos, abbates, priores, comites, barones, milites, & omnes alios, qui de nobis tenent in capite per servitium militare: Quod prædicti archiepiscopi, episcopi, abbates, & priores, sub omni festinatione, milites suos ad nos mittant versus partes Gloucestriæ, & quas in propriâ personâ nostrâ tendimus, equis & armis benè paratos.

Et quod comites, barones, milites, & alii prædicti similiter ad nos veniant, sub omni festinatione, versus partes illas, ita parati equis & armis quod eis grates scire debeamus.

Teste Huberto de Burgo, &c. apud Westm', xii. die Septembris.

Eodem modo scribitur omnibus vicecomitibus Angliæ, exceptis comitatibus Staffordiæ, & Salopiæ, Wigorniæ, Gloucestriæ, & Herefordiæ.

Forma quâ barones summoniti fuerunt.

A. D. 1223. An. 7 Hen. III.
Claus. 7 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

REX Ricardo de Percy salutem. Sciatis nos audivisse, pro certo, quod Leulinus castrum de Buelt, quod est Reginaldi de Braos, obsedit cum multitudine armatorum;

Et ideo vobis mandamus, rogantes quatenus in fide, quâ nobis teneminì, sub omni festinatione, versus partes Gloucestriæ, ad quas in propriâ personâ nostrâ, sine morâ, tendimus, ad nos accedatis, cum gente vestrâ, ita parati equis & armis quod grates vobis scire debeamus.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur comitibus, baronibus, militibus, qui tenent de domino Rege.

Transcripta cartarum quas Leulinus & Wallenses fecerunt de satisfactione faciendâ domino Regi & suis.

A. D. 1223. An. 7 Hen. III.
Pat. 7 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS, ad quos præsens carta pervenerit, Leuelinus princeps Norwalliæ salutem.

Noveritis me, tactis sacrosanctis, jurâsse quod satisfaciam domino meo Henrico, illustri Regi Angliæ, & suis, infra terminos rationabiles, quos mihi præfiget dominus Cantuar' archiepiscopus, & in loco competenti, de dampnis, eidem Regi & suis illatis per me, & meos, à die captionis castri de Kinardesl' usque ad diem absolutionis meæ, diem, videlicet, Sabbati in crastino octavarum sancti Michaelis, anno regni ipsius Regis septimo.

In cujus rei testimonium huic cartæ sigillum meum apposui,

Hiis testibus, *Domino Stephano Cantuar' archiepiscopo,*
Domino Petro Wintoniensi, }
Domino H. Hereford, } *episcopis,*
Domino R. de Sancto Asaph, }
H. de Burgo, justiciario Angliæ,
Ranulpho comite Cestr' & Lincoln',
Willielmo comite Sarr',
Willielmo comite Warenn',
Willielmo comite de Ferrariis,
Roberto filio Walteri,
Petro filio Hereberti,
Willielmo de Albiniaco,
Johanne de Monemue,
Hugone de Mortuo Mari,
Waltero de Clifford,
Johanne filio Alani,
Rogero de Clifford,
Willielmo de Stutevill',
Philippo de Albiniaco,
Ricardo de River,
Radulpho de Trublevill', & aliis.

Omnibus ad quos præsens carta pervênerit Mereduc' filius Roberti salutem.

Sciatis nos manucepisse, &, tactis sacrosanctis, jurâsse, ad preces Leulini principis Norwalliæ, quod, nisi satisfecerit secundùm judicium ecclesiæ, domino Henrico Regi Angliæ, & suis, de dampnis, eis illatis per ipsum Leulinum, & suos, à die captionis Kinardesl' usque ad diem absolutionis ipsius Lewlini, scilicet usque ad diem Sabbati, proximam post octabas sancti Michaelis, anno regni ipsius domini Regis septimo.

Ego eis inde satisfaciam ad terminos rationabiles, quos mihi præfiget dominus Cantuar' archiepiscopus; ad quod faciend' me, & christianitatem meam obligavi. Et in hujus rei testimonium, &c.

Testibus prædictis.

Eodem modo fecerunt cartas suas Mailgon' filius Res' & Rob' filius Maddoc' Res' Crek' Maddoc' filius Griffin' de Bromfeld, Elysse filius Maddoc' set nondum receperat dominus Rex, prædictâ die Dominicâ, cartas Res' Crek' Maddoc' fil' Griffin' & Elysse.

Omnibus ad quos præsens carta pervenerit Mereduc' filius Rob' Rob' filius Maddoc' Mailgan' filius Res' salutem.

Sciatis nos manucepisse pro Maddoc' filio Griffini de Bromfeld' & Elysso filio Maddoc' quod idem sacramentum, & eandem obligationem facient, infra terminum quem dominus Cantuariensis archiepiscopus eis præfiget, quatinus nos fecimus, per litteras nostras patentes, de satisfaciendo domino Henrico Regi Angliæ, & suis, de dampnis, eis illatis per Leulinum & suos, à die captionis castri de Kinardesl' usque ad diem absolutionis ipsius Leulini, videlicet, usque ad diem Sabbati, proximam post octabas Sancti Michaelis, anno regni ipsius Henrici Regis septimo, nisi prælatus Leulinus inde satisfecerit.

Testibus prædictis.

Eodem modo fecit cartam suam per se Resus Crek' quam cartam, simul cum cartâ ejusdem de proximâ supradictâ obligatione, recepturus erat decanus Hereford, domino Regi reddendas.

Rex principi Walliæ, de obsidibus.

A. D. 1223. An. 8 Hen. III.
Claus. 8 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

REX Leulino principi Norwalliæ salutem. Mandamus vobis quod, ad diem vobis statutum, coram domino Cantuariensi archiepiscopo, ad restitutiones faciendas de dampnis, nobis & nostris per vos & vestros illatis, videlicet, in crastino purificationis beatæ Mariæ, habeatis coram nobis omnes obsides, quos cepistis de hominibus nostris de Suwallia, quando recepistis custodiam, post pacem, factam inter nos, & barones nostros, de castris nostris de Kaerdigan' & de Kaermerdin.

Teste Huberto de Burgo, justiciario nostro, apud Westmonasterium, octavo die Novembris, anno regni nostri octavo.

Littera Papæ de statu regni.

A. D. 1223.
An. 8 Hen. III.

Claus. 8 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ salutem. De beneficiis immensæ pietatis vestræ multimodis, quibus suffragantibus de nubilo reducimur in serenum supra regna constituti, quæ merito vestra sunt, set & ex hoc maximè, quod, transmissis in Angliam sanctitatis vestræ litteris, liberam nos administrationem castrorum & rerum nostrarum habere voluistis, paternitati vestræ, quas & quales possumus, ad effusas surgimus gratiarum actiones, eidem quæ de nobis & statu regni nostri semper sollicita est, pro certo referentes quod, postquam de pace, nobis & terræ nostræ redditâ, gavisi sumus, nunquam majorem spem concepimus de prosperitate & melioratione statûs nostri & regni nostri; quem venerabilis & dilectus nobis in CHRISTO pater Cantuariensis archiepiscopus, unà cum Dunelmensi episcopo cancellario nostro, & coepiscopis suis & cæteris Angliæ prælatis (adhibitâ circa nos & agenda nostra vigilanti curâ) assistente semper lateri nostro potenter & patenter in omni fidelitate dilectissimo nobis Huberto de Burgo, justiciario nostro, cum cæteris fidelibus nostris; quos inferiùs nominabimus, prosperum effecit & tranquillum.

Set, cum non dormiat ille, qui pacifica semper corda turbare nititur, si qua, ex parte quorundam ex magnatibus nostris, simulantium se velle negotia nostra promovere, sicut vobis poterunt, si placet, præsentium bajuli plenius enarrare, vobis fortè suggesta fuerint, nimis audacter, hiis contraria, inania & fide minus digna reputare velitis; quoniam, cum multorum diversa sit plerumque voluntas, non omnibus omnia, quæ circa nos versantur sunt accepta.

Si quid autem contradictionis emersum fuerit, quod absit in regno nostro facilè sedare poterimus, propitiante Domino, ex memorati domini Cantuariensis archiepiscopi, coepiscoporumque ejus, necnon justiciarii nostri, & aliorum nobis assistentium consilio & auxilio.

Petimus igitur à sanctâ paternitate vestrâ quatinus nuncios nostros, videlicet dilectos & fideles nostros, magistrum Stephanum de Lucy, & G. de Crancumb' qui vos plenius instruere poterunt de statu nostro & regni nostri, benignè audiatis, & negotia nostra, quæ ipsi vobis exponent, expedire velitis, diligentiam domini Cantuariensis & coepiscoporum ejus, agendis nostris expediendis appositam, propensius habentes commendatam, dantes eis in mandatis ut nobis assistant rebellesque nobis & adversantes per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, compescant.

Scribere etiam velitis Huberto de Burgo justiciario nostro, & W. comiti Saresb', W. comiti Marescallo, comiti Warenn', comiti de Ferrar', comiti W. de Maundevill', comiti H. le Bigod, comiti H. de Warrewic', comiti Hereford', comiti Arundell', Roberto filio Walteri, Roberto de Ros, Galfrido de Sap', W. de Bello Campo, W. de Albiniaco, Waltero de Clifford, Rogero de Cliff, Thomæ de Muleton', H. de Vincin' firmiter injungentes, ut agenda nostra solita diligentiâ promoveant, & nobis semper viriliter assistant; quos etiam de inceptis diligentiæ & fidelitatis suæ laudabilibus commendare velitis.

Scribere etiam velitis certis personis, à nunciis nostris vobis nominandis, quod, si quid in animo conceperint contra nos, vel justiciarium nostrum, vel alios de nostris, qui nobis assistunt, à proposito tali resiliant, & nobis firmiter adhæreant, alioquin juxta providentiam vestram compescantur.

Ut autem hiis, quæ vobis scribimus, major fides adhibeatur, paternitati vestræ notum facimus, quod litteræ præsentes à voluntate & præcepto nostro emanarunt, & in præsentiâ nostrâ confectæ & sigillatæ fuerunt.

Plura autem posuimus in ore dictorum nunciorum, vobis exponenda, quæ, si placet, solitâ benignitate velitis exaudire, quæ quidem, propter viarum pericula, scripto noluimus commendare.

Teste meipso, apud London' decimo nono die Decembris, coram Huberto de burgo justiciario, & Bathon' & Sarr' episcopis.

Ejusmodi littera domino Gualoni.

A. D. 1223.
An. 8 Hen. III.

Claus. 8 Hen. III. m. 15 d. in Turr. Lond.

DOMINO Gualoni salutem. De multiplici & solito suffragio vestro, quo de nubilo reducimur in serenum, in multis promoti, quas & quales possumus vobis effundimus gratiarum actiones, dilectioni vestræ pro certo referentes quod, postquam de pace, nobis & terræ nostræ redditâ, gavisi sumus, nunquam majorem spem concepimus de tranquillitate & melioratione statûs nostri & regni nostri, quem venerabilis & dilectus nobis in CHRISTO pater Cantuariensis archiepiscopus, unà cum Dunolmensi episcopo & cancellario nostro, & coepiscopis suis, & cæteris Angliæ prælatis; assistente semper lateri nostro potenter & patenter in omni fidelitate Huberto de Burgo justiciario nostro cum cæteris fidelibus nostris, prosperum effecit & tranquillum.

Set, cum non dormiat ille, qui pacifica corda turbare nititur, supplicavimus domino Papæ ut, si qua, ex parte quorundam ex magnatibus nostris, simulantium se velle negotia nostra promovere, sicut præsentium bajuli sibi poterunt & vobis, si placet, plenius enarrare, auribus domini Papæ suggesta fuerint hiis contraria, inania & fide minus digna velit reputare; quoniam cum multorum diversa sit plerumque voluntas, non omnibus omnia, quæ circa nos geruntur, sunt accepta.

Si quid autem contradictionis emersum fuerit, quod absit, in regno nostro, facilè sedare poterimus, propitiante Domino, ex memorati domini Cantuar' archiepiscopi, coepiscoporumque ejus, necnon justiciarii nostri, & aliorum fidelium nostrorum, consilio & auxilio.

Petimus igitur à dilectione vestrâ ut nuncios nostros, videlicet dilectos & fideles nostros magistrum Stephanum de Lucy, & G. de Crancumb' qui vos plenius instruere poterunt de statu nostro & regni nostri, benignè audire, &, in conspectu domini Papæ, solitâ pro nobis factâ intercessione, reddere velitis expeditos; efficientes, si placet, quod diligentiam domini Cantuariensis, & coepiscoporum ejus, justiciarii etiam, & fidelium nostrorum, specialiùs nobis assistentium, quos vobis expressiùs nominabunt præsentes nuncii, circa nos appositam ut prædiximus, habeat dominus Papa commendatam; & scribat illis ut spirituali gladio rebelles nobis, appellatione remotâ, compescant, illis ut, secundùm vires temporales, nobis fideliter & potenter obsequendo, laudabilibus inceptis suis firmiter insistant.

Scribi etiam impetretis à domino Papâ certis personis, à nunciis nostris vobis nominandis, quod, si quid in animo conceperint contra nos, vel justiciarium nostrum, vel alios de nostris, qui nobis assistunt, à proposito tali resiliant, & nobis firmiter adhæreant, alioquin juxta providentiam domini Papæ & vestram compescantur.

Ut autem hiis, quæ vobis scribimus, major fides adhibeatur, paternitati vestræ nobis dilectæ notum facimus quod tam præsentes litteræ, quam aliæ litteræ nostræ, domino Papæ directæ, à conscientiâ & præcepto nostro emanârunt, & in præsentiâ nostrâ confectæ & sigillatæ fuerunt.

Teste ut supra, coram eisdem.

Littera quorundam magnatum Honorio Papæ, ne proditores in partibus ejusdem Papæ remanentes, in regnum Angliæ revertantur.

A. D. 1223.
An. 8 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO patri ac domino Honorio, DEI gratiâ, summo Pontifici, devoti sui Hubertus de Burgo justiciarius Angliæ, R. comes Cestriæ, Falcasius de Breante, Philippus de Aubigny, Willielmus de Cantilupo, Galfridus de Nevill, Brian' de Insula, Engelardus de Cigogny, Hugo de Nivona, fideles domini Regis Angliæ, seipsos ad oscula pedum beatorum.

Paternitati vestræ quascunque possumus gratiarum referimus actiones, eo quod, circa devotissimum vestrum, dominum nostrum Henricum Regem Anglorum illustrem, tam per vestram, quam per domini Pandulphi Norwicensis electi, legati vestri, sollicitudinem, manum invictam & curam vigilantem, in omnium suorum promotione bonorum, dignatur vestra sanctitas exercere, universa ejusdem Domini nostri negotia, plusquam possimus dicere, laudabiliter promovendo.

Verùm cùm, juxta verbum sapientis, non sit major virtus quærere, quam parta tueri, dominationem vestram non desinimus piâ sollicitare instantiâ, ut, considerantes infinitas angustias & labores graves quas vestra sanctitas, sibi non parcens ut nobis posset proficere, per se ac suos, in defensione Domini nostri & totius regni, non recusavit nec timuit sustinere, incrementum adeo boni nominis, & cum tantâ difficultate exculti conservetis ab inimici hominis conculcatione malignâ; ne perdatur per aliquorum nequitiam id, quod, per tantam providentiam, vestri gratia, in domino nostro condidistis ac nobis.

Sicut enim ex quorundam providâ significatione didicimus, quidam, persuasionibus suis sanctitatem vestram circumvenire intenti illos, qui pro suæ immensitate malitiæ, & sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ contemptu, ac læsæ majestatis Regiæ vitio, & totius regni turbatione, per vestram, & apostolicæ sedis deliberationem à toto regno sententialiter sunt exclusi, ad regnum revocare, & in ipso promovere nituntur; ac etiam super ipsum dominum Regem & regnum, potestatem suam & dominium ampliare.

Cumque nulli sit dubium, quin universa domini Regis & regni detrimenta valeant pullulare, si tales scismaticos & perversos ad regnum, quod absit, revocari; aut ipsos, aut fautores ipsorum in regno promoveri, vel exaltari contingat; paternitatem vestram exoramus attentiùs ut, cum dominum Regem ac regnum tanto diligentiùs vos oporteat conservare, quanto specialiùs vestræ sumus dominationi subjecti, placeat sanctitati vestræ proditis scismaticis taliter claudere viam reversionis ad regnum, ne de cætero nos præsumat quisquam super hoc infestare; nec liceat illis aut eorum fautoribus nos, qui pro fidelitate Domini nostri & vestrâ, ac sedis apostolicæ devotione, parati sumus & fuimus quælibet incurrere detrimenta, ad effusionem nostri sanguinis, & turbationem quietis & pacis nostræ ulterius provocare.

Ut autem super hoc sanctitati vestræ nostra intentio penitus declaretur, pro certo teneat vestra paternitas, quod in nullius necessitatis articulo à devotione sedis apostolicæ, & fidelitate regiâ aliquatinus recedamus.

Unde ut in hiis firmi & stabiles persistamus, præcavere volentes cuilibet eventui sive facto, per quod posset nostro proposito præjudicium generari, nullatenus volumus, vel permittemus aliquâ ratione ut hii (qui in partibus vestris malorum omnium initium extiterunt, qui sacrosanctam Romanam ecclesiam contempnentes, Domini nostri majestatem nitentes honore regio spoliare, & gloriantes se causam dedisse mortis claræ memoriæ Johanni Regi Angliæ, domini nostri filii sui, ac nostrorum omnium fidelium ejus sanguinem sitiebant) ad regnum aliquatinus revertantur, vel ipsi, vel aliqui, qui eis consensum præstiterant aut favorem, regno præficiantur; aut ulterius promoveantur in ipso.

Non enim decet ut aliqui super domini Regis & nostra capita dominentur, de quibus constet nos mortali fuisse odio persecutos.

Paternitas igitur vestra circa ista consideret, & attendat ea quæ honori suo expediant, & ad domini Regis & regni pertineant tranquillitatem & pacem.

De pace & securitate datis mercatoribus Franciæ.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.
Pat. 8 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus fidelibus & ballivis suis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus pacem & securitatem omnibus mercatoribus de potestate Regis Franciæ venturis, & moraturis, & recessuris per posse nostrum, & mercandisis ipsorum, à Paschâ proximo post obitum Philippi Regis Francorum, usque in quindecim dies à festo Sancti Johannis Baptistæ proximo sequente; faciendo inde rectas & debitas consuetudines.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes eis fieri-fecimus.

Teste meipso, apud Sanctum Albanum, anno regni nostri octavo.

De Anglis damnificatis contra treugam cum Francia.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.
Claus. 8 Hen. III. m. 11. d. in Turr. Lond.

REX constabulario Dour' salutem. Mandamus tibi quod denunciis baronibus nostris de Quinque Portubus, & mercatoribus terræ nostræ frequentibus inter ipsos, ut seipsos certificent in quibus, & in quantis, & per quos, de posse Regis Franciæ dampnificati fuerint contra hanc ultimam treugam quatuor annorum, captam inter nos & Philippum quondam Regem Franciæ: quæ scilicet treuga duratura est usque ad instans pascha.

Et provideant ipsi barones & mercatores ut de omnibus prædictis sciant certificare nuncios nostros, quos mittemus apud Sanctum Ademar' in occursum nunciorum Regis Franciæ, ad Dominicam proximam ante Pascha Floridum, pro talibus interprisis communiter emendandis.

Et quod contra terminum illum probationes suas paratas habeant, & illi prompti sint ad prosequendum & ad respondendum aliis de regno Franciæ, si quos offenderint contra treugam prædictam.

Teste E. London' episcopô, apud Westmonasterium, vicesimo quarto die Februarii.

Eodem modo scribitur,
Majori & vicecomitibus London'.
Majori & balliris Lenn'.
Ballivis de Jernemue & de Dunewich.
Simili modo scribitur,
Constabulario Bristoll'.
Majori & probis hominibus Winton'.
Ballivis Suhampton'.

Hoc mutato quod certificandi sunt nuncii domini Regis, quos mittet in marchiis Pictaviæ & Andegaviæ, circa instans pascha.

De damnis illatis contra treugam, mercatoribus Franciæ emendandis.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.
Pat. 8 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis nos concessisse, & firmiter creantasse quod ea omnia, quæ quatuor attornati, duo videlicet ex parte domini Regis Francorum, & duo ex parte nostrâ, vel tres eorum, per sacramentum suum dixerint persolvenda super debitis, dampnis, & deperditis mercatorum, & aliorum hominum domini Regis Francorum, factis infra hanc ultimam treugam, bonâ fide in integrum persolvemus.

Et si non potuerint concordare ipsi quatuor, vel tres ex eis, per sacramentum suum eligent quintum dicti quatuor; & quod ille quintus cum duobus illorum quatuor de prædictis dixerint persolvendum, plenariè similiter persolvemus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium vicesimo quinto die Martii, anno, &c. octavo.

Coram domino Cantuariensi archiepiscopo, Huberto de Burgo justiciario, & Bathoniensi & Saresberiensi episcopis.

De obligatione archiepiscopi Cantuar' comiti Marchiæ.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.
Pat. 8 Hen. III. n. 9. in Turr. Lond.

REX, &c. omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quod S. Cantuariensis archiepiscopus, H. comiti March' & Isabellæ Reginæ uxori suæ matri nostræ obligavit se pro nobis ad petitionem nostram in hunc modum.

Nobili viri & amico karissimo H. comiti March' & Ingol' & serenissimæ dominæ suæ Isabellæ Reginæ Angliæ comitissæ March' & Ingol' S. permissione divinâ Cantuariensis ecclesiæ minister humilis, totius Angliæ primas, & sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, salutem, cum dilectione sincerâ. Nobilitati vestræ notificamus quod nos manucapimus bonâ fide quod dominus Rex conventiones, quas per litteras suas patentes promittit se observaturum vobis à festo Pentecostes proximo venturo, quod erit anno gratiæ millesimo ducentesimo vicesimo quarto, in quatuor annos, fideliter observabit, & de hoc vobis tenemur per has litteras nostras patentes, valete.

Nos igitur eidem archiepiscopo promisimus quod super hâc obligatione sua ipsum conservabimus indempnem.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes ei fieri fecimus.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo septimo die Martii, anno, &c. octavo, coram Huberto de Burgo justiciario, & R. & J. Sarum & Bathoniensi episcopis.

De emendis Walliæ prorogandis.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.
Claus. 8 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi Norwalliæ, salutem. Sciatis quod, propter magna & ardua negotia nostra & regni nostri, quibus ad præsens intendere nos oportet, non poterimus esse apud Salopesbiriam ad diem inter nos & vos constitutum, videlicet, in die Dominicâ proximâ post inventionem sanctæ crucis, anno regni nostri octavo, pro emendis faciendis de dampnis, sicut provisum fuit, à die captionis castri de Kinardesl'.

Et ideo de consilio magnatum & fidelium nostrorum diem illum prorogamus usque in octo dies post prædictum diem Dominicam, videlicet in unum mensem à Paschâ, proximo præterito, anno eodem, ad quem diem per Dei gratiam procul dubio unà cum domino Cantuar' archiepiscopo & cum consilio nostro erimus; ita quod omnia interim, rem istam tangentia, in tali statu sint, quo nunc sunt, tam in treugis, quam aliis: unde volumus & mandamus quod sic fiat per omnia.

Et quod vos interim treugas inter vos & inprisios vestros, & comitem Willielmum Marescallum & inprisios suos ex parte vestrâ & vestrorum faciatis firmiter observari; quia eidem comiti, in præsentiâ nostrâ constituto, præcipimus & firmiter injunximus quod treugas illas interim vobis & inprisiis vestris firmiter observari faciat ex parte suâ & suorum.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxiv. die Aprilis.

Bulla Honorii Papæ quod Fredhericus Imperator assumpsit iter eundi in terram sanctam, & exhortatio Regi Henrico ad crucem & subsidium dictæ terræ.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... illustri Regi Angliæ salutem & apostolicam benedictionem.

Justus Dominus in omnibus viis suis, qui unicuique, pro meritis, condignâ retributione respondet, circa negotium terræ sanctæ spem populi Christiani fovit aliquando prosperis, & interdum debilitavit adversis.

O, quantum christicolis videbatur arridere prosperitas! O, quantum illuxisse credebatur fidelibus felicium aurora successuum! quando crucesignatorum exercitus, Egyptum aggrediens, post turrim captam, post transitum fluminis, post hostes exterritos, in adversariorum stationibus castra fixit, & Damiatam, quæ robur censebatur Egypti, duris obsidionis angustiis coartavit.

Res quidem agebatur miraculi; cum Dominus qui elegit infirma mundi ut confundent fortia, civitatem, expugnationi difficilem, eo tempore tradidit gerentibus bellum ejus, quo invaluerat multum partis adversæ potentiæ, & abreviatus erat non modicùm nostrorum numerus bellatorum.

Habebat autem in hiis universitas Christiana, unde protendent quasi

certæ spei fiduciam in futurum; verum succedentibus prosperis, victores obliti nominis Domini, post triumphum, dato virtutibus libello repudii, sic contraxere cum vitiis, quod detrahebatur fidei ubi convertendi fuerant infideles, & major erat peccatorum commissio, ubi major remissio sperabatur.

Quapropter provocatus Dominus dexteram in sinistram, & gratiam mutavit in iram, cytharam nobis vertit in luctum & gaudium transtulit in mœrorem, cum nostris in manu hostili conclusis, & perdita Damiata brevi dierum numero, sic exinaniti sunt ipsi longi labores, quod non solum blasfemorum injuriis nomen est expositum Christianum, verum etiam, quoad aliquos, qui alioquin communicaverant fidei, contemptui datus est ipse CHRISTUS.

Unde facta est durior post prosperitatem adversitas; & eo minus habuit consolationis afflictio, quo minus argumenta prosperitatis præteritæ subsecutæ jacturæ pati poterant conjecturam.

Set licet iniquitates nostræ quandoque diviserint inter nos & DEUM nostrum, non est tamen aggravata ejus auris ut non exaudiat, nec abbreviata manus ejus ut salvare non possit; misericordiam quippe non continebit in irâ, quin saltem, propter nomen suum, ne ulterius blasfemetur in gentibus, potenter exurgens, judicet & causam suam, &, exaltans humiles in salutem, iniquos abigat & consternat elatos.

Ecce! ipsius inspiratione, ut firmiter credimus, carissimus in CHRISTO filius noster F. illustris Romanorum Imperator, semper augustus, & Rex Siciliæ, omissis multis arduisque negotiis, quorum onus honorem imperialis celsitudinis sequebatur, venit ad nos in Campaniam, nobiscum de prædictæ terræ subsidio tractaturus.

Ibique præsentibus venerabili fratre nostro .... Patriarchâ, & carissimo in CHRISTO filio nostro Johanne illustri Rege Jerlitan' .... Bethleemetan' episcopo .... magistro Hospital' .... præceptore Templi, & .... magistro Domûs Theotonicorum, ac aliis, quos ad tractatus hujusmodi, diversis mundi partibus vidimus adhibendos, singulis, quæ natura negotii requirebat, diligenti meditatione pensatis, idem Imperator, ad nostrum beneplacitum, & consilium prædictorum, transfretandi terminum in festo Sancti Johannis Baptistæ, post biennium proximo secuturo, promptâ voluntate suscepit, corporale super hoc exhibens spontaneus juramentum.

Denique, ut ad id pleniùs suum manifestaret affectum, & plus fidei daretur negotio, ac omnino suspitionis contrariæ scrupulus tolleretur, ad instantiam Patriarchæ prædicti, & aliorum orientalium, in nostrâ, & fratrum nostrorum præsentiâ, & multitudinis hominum, qui ad colloquium venerant, se ducturum in uxorem legitimam filiam Regis ejusdem jurisjurandi religione firmavit.

Sane probabili præsumptione tenemus quod à Domino factum est istud; &, ut votis fidelium obtatæ rei successus exolvat quod præconceptæ spei præludia promiserunt, ad sui restaurationem negotii tuum & aliorum Regum, ac principum animos ipse Filius summi Regis accendet; qui, de secreto Patris, in publicum egressus, ad servos ad ima descendit, ut subditis ad summa pararet ascensum, sub testâ nostræ mortalitatis figulus in terris visus, & cum hominibus conversatus.

Tuum proculdubio expectit & expectat auxilium causa CHRISTI, & probatam domûs tuæ potentiam desiderat terra sancta; sensit enim quis, qualis, & quantus ei fuerit illustris memoriæ Rex Riccardus, cujus nomen sic in terrorem hostium fidei creverat, quod exclamatio ejus in prælio nonnunquam sufficiebat ad stragem; & fortè non deest quod hostes adhuc in proximo sanguinis metuant, dummodo resurgat patrui dextera in nepote.

Illud etiam non duximus omittendum, quod, cum in thronum regni crucesignato successeris, decet ut & in crucis obsequium te votivum exhibeas successorem; quia, si patris debita legitimus hæres exolves, expedit non minus cælesti, quam terreno satisfieri creditori; præsertim cum favor crucis personæ tuæ, per DEI gratiam, satisfuerit fructuosus.

Certè ad id gens tibi subjecta plenis desideriis & totis viribus debet assurgere; quia non sine notâ, in peculiari bello DEI Filii solvat militiæ cingulum, arma relinquat rubigini, animum neget victoriæ; cùm corona non desit victoribus per gratiam & meritum in præsenti, per gloriam & præmium in futuro.

Hinc est quod excellentiam tuam affectuosè rogamus, obsecrantes, per Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, per sanguinem JHESU CHRISTI, ut exurgas in adjutorium CHRISTI tui, qui, quodammodo in se prodigus, & parcus in servis, temporali morti se tradidit, ut te à faucibus mortis eriperet sempiternæ.

Exurgas & liberes terram illam, in quâ salutem humani generis operatus est personaliter ipse Salvator; exurgas ad contritionem nationis pravæ atque perversæ, quæ, ubi sit DEUS Christianorum improperat, & multis insultat obprobriis nomini Christiano.

Et quidem illatas subditis tuis offensas ulcisceris, & DEI tui non vindicabis injurias tam atroces? Ad hæreditates tuorum manus invasorum extendi non pateris, & patieris hæreditatis dominicæ tanto tempore detentores? Ne igitur in DEO periculosè dissimules, quod justè non tolerares in homine.

Pungat cor tuum tui contumelia Creatoris, accendat te zelus fidei Christianæ; ut sic in forti manu & extento brachio terræ memoratæ subvenias, quod, insinuato nobis subventionis tuæ proposito, ante faciem aliorum te fructuosè ponamus exemplar, in tuis laudibus gloriantes; tibique accrescat cumulus meritorum, non solùm ex hiis quæ feceris per teipsum, sed ex aliis etiam, quæ facti tui similitudine subsequentur.

Dat' Lateran', v. kal' Maii, pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigillo pendente è filo canabeo.

Litteræ à communitate Baionensi Regi Angliæ, de Rupellâ Regi Franciæ traditâ.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond.

ILLUSTRISSIMO Henrico, DEI gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, duci Normanniæ & Aquitaniæ, & comiti Andegaviæ, excellenti & dilectissimo domino suo, major & duodecim totumque concilium Baionense, salutem; seipsos in omnibus ad ipsius beneplaciti voluntatem.

Sublimitati vestræ, ut credimus, aliàs satis innotuit quali factione villa vestra Rochell' tradita fuerit Regi Franciæ; quæ tamen, ut dicitur, defendi poterat, si dominus S. de Malo Leone & burgenses ipsius villæ vellent erga vos, qualem debebant, fidelitatis constantiam exhibere.

Erant autem ibi ex nostris concivibus benè quadringenti armati, qui eis gratis, quodcumque poterant, subsidium fideliter conferebant; sicut vobis poterit per vestros venerabiles viros, qui ibidem aderant, innotesci.

Eramus prætereà missuri eis, in proximo, de melioribus villæ nostræ, cum navibus & galeis, quas magnis expensis faciebamus & fecimus apparari. Ipsi vero burgenses Rochell' posuerant in statione & munitione illos concives nostros apud debiliorem partem ipsius villæ; qui tamen, cùm burgenses Rochell' homines Regis Franciæ in villam, ipsis ignorantibus, admisissent, statim navigio aufugerunt; & pars eorum ad nos quartâ feriâ ante festum sancti Laurentii pervenerunt.

Nos tamen nichilominus fecimus naves nostras & sex galeas refici, & fieri, & muniri; cum quibus proponimus, favore DEI præambulo, inimicos vestros molestare, quantumque & ubicumque poterimus gravare, & vestris fidelibus pro posse fideliter subvenire.

Speramus autem firmiter in eo, qui in se confidentibus facit in omni temptatione proventum, quia jus nostrum quandoque respiciat, & adhuc det nobis vestris hostibus prævalere.

De nobis autem noveritis, quod nullo fortunæ turbine sumus à fidelitatis vobis exhibendæ constantiâ recessuri; &, siquid oportuerit nos omittere de eis, quæ facere proponimus & debemus, nunquam in nobis infidelitas, set impotentia, poterit denotari.

Cùm verò fuerimus olim nimis gravati guerris assiduis illustris Regis Castellæ & fautorum suorum, & demum urbis nostræ incendio, & etiam jacturâ multarum navium, quæ hiis temporibus sunt passæ naufragium & confractæ, nostræ substantiæ sunt admodum, & ultra sit credibile, minoratæ in tantum, quod expensas, quas oportent nos facere in munitione & paratu galearum, in quarum præparatione benè expendimus mille marcas vel amplius, per nos non possumus sustinere.

Ad hoc vobis significandum duximus quod, sicut nobis est intimatum, Rex Navarræ, cujus in nobis est magna, confœderatus est cum Rege Franciæ propter comitem Campaniæ nepotem suum, & intendit, sicut nobis dicitur, nos gravare.

Villa autem nostra, ex parte Navarræ, est valdè debilis, & ad claudendam ipsam, prout necesse esset, sufficere non valeamus; ea propter dominium vestrum intentius deprecamur quatinus, si vobis placeat, succursum vestræ pecuniæ nullatenus nobis transmittere differatis, ut urbem nostram possimus munire & claudere, nos & ipsam vobis fideliter conservare, eo (quod speramus & proponimus) quod gestus nostros ad effectum perducere valeamus. Valeat in Domino celsitudo vestra.

Quod non extorqueantur pedagia à cruce-signatis in Anglia.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm sit non solum impium, set etiam abusurum illis auferri pedagia, qui ei, cujus pedibus omnia sunt subjecta, fideliter obsequi affectantes, ad vindicandam injuriam crucis ejus, & terram, quæ funiculus est hæreditatis ipsius, ab hostibus vendicandam, cognatis, & notis, ac possessionibus derelictis, laudabiliter accinguntur; excellentiam tuam rogamus, & hortamur in Domino quatinus à crucesignatis, in terræ sanctæ subsidium profecturis, sive ab illis, qui necessaria deferent eorumdem, in regno tuo extorqueri pedagia non permittas, ab extorsione hujusmodi præsumptores, potestate tibi traditâ, compescendo.

Cæterum, quia generali Domino generalis debet exhiberi subventio, eo quod sicut nullus beneficiorum ejus est expers, sic & nullus se potest ab ejus obsequiis excusare, inter alios subventionis modos in regno Angliæ serenitas Regia statuat, ut quælibet domus, singulis mensibus, usque ad triennium saltem, unum Turonensem, vel æquivalentem monetam exolvat; quoniam ex collectâ contributione hujusmodi, sine cujusquam gravamine aggregatâ, provideri poterit terræ sanctæ subsidium opportunum.

Hæc etiam ab aliis Regibus & principibus Christianis exposcimus; non erubescentes pro illo apud alios fieri petitores, qui parati sumus de hiis, quæ habet ecclesia, & aliis, quæ ad succursum terræ prædictæ provenerint, libenter & liberaliter subvenire.

Dat' Laterani, v. kal' Maii, pontificatûs nostri anno septimo.

Sub plumbeo sigillo, pendente à filo canab'.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de treugis capiendis.

A.D. 1224. An. 8 Hen III.
Pat. 8 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

DOMINO suo, quando ei placuerit, Lodowico, DEI gratiâ, illustri Regi Francorum, Henricus eâdem gratiâ, &c. salutem & dilectionem.

Mittimus ad vos dilectos nôbis in Christo fratrem Alanum Martel, magistrum militiæ Templi in Anglia, & priorem de Lenton' & magistrum H. cancellarium London', quibus fidem habere velitis super hiis quæ vobis dixerint, ex parte nostrâ, de treugis inter vos & nos prorogandis usque ad quadriennium, à Paschâ anno gratiæ millesimo ducentesimo vicesimo quarto. Scituri quod ratum & gratum habebimus quicquid ipsi inde fecerint ex parte nostrâ. In cujus, &c.

Teste meipso, apud Novum Templum London', xxviij. die Aprilis, anno, &c. octavo.

Coram domino Cantuar' archiepiscopo, Huberto de Burgo Justiciario, & J. Bath' & R. Sarum episcopis.

Consimiles factæ fuerunt litteræ, in quibus appositum fuit, quibus fidem habere velitis, vel duobus illorum, si omnes ad hoc interesse non possint.

De treugis cum Francia prorogandis.

A.D. 1224. An. 8 Hen. III.
Claus. 8 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX, venerabilibus viris & amicis in CHRISTO charissimis, episcopo Senonensi & episcopo Silvanectensi, salutem.

Grates paternitati vestræ referimus de hiis, quæ, de mandato domini Papæ, nobis duxistis, per litteras vestras, intimanda de treugis inter dominum Regem Franciæ & nos prorogandis.

Et vobis significamus, quod nuncios nostros, per DEI gratiam, ad concilium Parisiense, ad tres septimanas Paschæ, mittemus ad audiendum inde per vos voluntatem & responsum ipsius Regis Franciæ.

Noveritis autem quod nos non interim intercipiemus erga ipsum Regem vel suos in treugis, nisi ex parte suâ prius fuerit interceptum.

Nos autem, ex parte domini Papæ, mandatum accepimus per literas suas, de treugis prorogandis usque ad quadriennium, sicut ipse recepit.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vicesimo octavo die Aprilis.

De dispensatione papali pro Rege Henrico super matrimonio contrahendo cum filiâ comitis Britaniæ.

A.D. 1224. An. 8 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

VENERABILI in CHRISTO patri R. DEI gratiâ Cicestren' episcopo, A. ejusdem miseratione Lichfield' ecclesiæ minister humilis & suus collega, salutem in Domino.

Discretionem vestram latere nolumus, quod cum pro negotio nobis injuncto laboraverimus (si fas est dicere, ultra quam fas sit credere) tandem, (concedente Domino) quod petivimus, obtinuimus in principali: licet litteras suas super hoc ad præsens nolit dominus Papa concedere; sed de mandato suo speciali litteras suas nobis dirigunt (quas etiam coram se legi fecit dominus Papa) subscripti cardinales.

Litteras autem, licet habebamus eas deputatas, non duximus præsentibus nunciis propter marium pericula committere: tenor autem earum hic est.

Egregio & magnifico viro, domino Henrico, DEI gratiâ, Regi Angliæ illustri, P. miseratione divinâ episcopus Albanensis, G. titulo sancti Martini, S. Basilicæ duodecim apostolorum, & I. titulo sanctæ Praxedis, præsbyteri cardinales, salutem in eo, qui regibus dat salutem.

Pro obtinendâ dispensatione matrimonii inter vos & filiam nobilis viri comitis Britaniæ contrahendi, cum venerabili patre episcopo Coventrensi, apud dominum Papam diligenter institimus, & frequenter fidelitatem & dilectionem vestram & regni vestri studiosius exponentes: qui, licet sinceritatem dilectionis, quam erga vos & regnum vestrum habet, satis nobis expresserit, & sepius inculcaverit, quare non facit Rex Angliæ factum suum? adjiciens placere sibi quod efficaciter in negotio processissetis eodem, literas tamen suas nobis ad præsens super hoc concedere recusavit; sed placuit ei, quod de conscientiâ suâ nostras vobis litteras mitteremus.

Nos igitur, de certâ ejus conscientiâ, serenitati regiæ duximus consulendum, quatinus securè ad hujusmodi consummandum negotium procedatis & indubitanter. Et, ut credimus, dominus Papa gratiam vobis in hoc factam minimè subtrahet; sed in hoc, & in aliis vobis, tanquam speciali & devoto filio, præstabit consilium & favorem.

Nos igitur de consilio dictorum cardinalium consulimus domino Regi, quod securè procedat ad hujus negotii consummationem; quia nihil oportebit vos timere, quoad DEUM vel homines, ut sæpius inculcaverunt nobis prædicti cardinales. Et etiam dominus Hostiensis, qui, quia tunc præsens non fuit quando signatæ sunt literæ memoratæ, sigillum suum non opposuit, cum aliis, non minus ipsis propter hoc laboravit. Alia vero negotia .... quia consilio cardinalium concessæ fuerunt (ut dicit) domini Papæ literæ directæ Pictaviensibus, & de consilio corundem suspensæ, non potuit dominus Papa suspensionem revocare, quia non consentiunt fratres, sed habebimus literas memoratas ad omnes vassallos domini Regis, continentes invectionem contra resilientes & recedentes à fide veri domini sui, ut fidelitatem domini sui vigorosius resumant & conservent.

Præterea petivimus, quod amoverentur Gallici, qui sunt in partibus Albigensium, de terris quæ sunt de feodo domini Regis, si quas forsan invaserint; sed quia nescivimus super hoc certum petere, nec ipsi respondere; sed cum sciverint, quæ sunt terræ (si quæ fuerunt) quod suum erit, volenter exequentur; præsertim cum prohibitum fuerit Regi Francie, ne aliquid in partibus illis attemptaret in præjudicium Imperatoris vel vestrum, vel aliorum fidelium.

Comes autem Tholosanus juvari non poterit, nisi mittat ad curiam nuncios speciales. Ad quid autem expediat ei mittere, prout poterimus, inquiremus; veruntamen bene placet saniori parti curiæ, quod suos hostes viriliter & prosequatur, &c.

Putredine cætera perierunt.

Finitâ treugâ cum Franciâ, notificatur baronibus Quinque Portuum, à Rege Angliæ.

A.D. 1224. An. 8 Hen. III.
Pat. 8 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & baronibus Quinque Portuum, salutem.

Sciatis quod ad Pascha proximo præteritum, anno regni nostri octavo, terminatæ fuerunt treugæ pridem inter nos, & Regem Franciæ; ita quod treugas cum ipso non habemus.

Et ideo vobis mandamus firmiter præcipientes quatenus sicut vos & omnia vestra diligitis, omnes naves portuum vestrorum in portubus vestris retineatis, præparantes eas ad servitium nostrum; ita quod promptas & paratas eas invenire possimus quandocumque voluerimus.

Nec permittatis quod aliqua navis, cum mercandisis vel aliis, à portubus nostris exeat, sine speciali præcepto nostro; set omnes naves undecumque sint, & omnes homines extraneos, à portibus transmarinis ad portus vestros venientes ibidem arestari faciatis, donec aliud inde præceperimus.

Teste R. Sarum episcopo, apud Westmonasterium, xv. die Maii.

Eodem modo bal'ivis & probis hominibus,

Portesmue,	*Norwic',*
Sorham,	*Gernemue,*
Suhamton',	*Oreforf',*
Safford,	*Dunewic',*
De la Pole,	*Gipeswic',*
Exon',	*Lenne,*
Bristol',	*Erewell',*
Dertmue,	*Eremuth.*

Set in litteris, quæ missæ fuerunt balliris & probis hominibus Dertem' Bristol' & Exon' appositum fuit in fine brevis.

Ita quod mercatores, vel alii nichil de suo sint perdentes.

Et vicecomitibus Cornubiæ & Devoniæ mandatum fuit eodem modo, hoc solum mutato quod ubi dicitur, omnes naves portuum vestrorum, dicitur *omnes naves inventas in portubus ballivæ tuæ retineas.*

Scribitur etiam eodem modo ballivis & probis hominibus,

Dour,	*Eya,*
Rumenel,	*Hasting,*
Rya,	*Pageham,*
Kingeston' &	*Peuenes.*

Apposita in hiis litteris hæc clausula,

Mittimus autem ad vos dilectum & fidelem nostrum Philippum de Albiniaco pro agendis nostris, quibus intendatis, & ea faciatis quæ vobis dixerit, ex parte nostrâ, ad fidem, commodum & honorem nostrum de navibus præparandis, congregandis & arestandis; &, per ipsum, nos certificetis de statu vestro, videlicet de præparatione navium & aliis.

Littera Alexandri Coventr' episcopi Regi, de excommunicatione Falkasii de Breaut.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.

Bundela brevium & litterarum in Turr. Lond.

REVERENDISSIMO domino suo Henrico, DEI gratiâ, Regi Angliæ, &c. devotus & fidelis suus A. divinâ permissione Coventrensis ecclesiæ minister humilis, salutem, &c.

Noverit excellentia vestra quod, cùm essemus apud Coventriam, dictum est nobis quod Falkasius de Breaut moratur per tria miliaria ultra Cestriam; quo audito nos, cum venerabili fratre nostro Exoniensi episcopo, solempniter eum, cum omnibus fautoribus suis, & complicibus, &, ejus favore, vos fictius juvantibus, pulsatis campanis, & candelis accensis, excommunicavimus.

Quoniam autem ad partes illas tendimus, proponimus cum ipso habere colloquium, de honore & utilitate vestrâ, per DEI gratiam (nisi propositum nostrum per mandatum vestrum mutaveritis) diligentissimâ circumspectione adhibitâ tractaturi.

Quia vero non solum armis, sed etiam blanditiis turbationes & seditiones sedare oportet, dominationi vestræ bonâ fide consulimus, quod Lewlino scribatis amicabiliter, eum rogantes & arctius inhibentes, ne dictum turbatorem in terrâ suâ receptet.

Nos autem, si clementiæ vestræ placuerit, benè procurabimus, qualiter ad ipsum mandatum vestrum competenter perveniat.

Credimus autem firmiter & speramus, quod non oportebit malitiam Falkasii in partibus istis timeri; dummodo de præcepto vestro sint contra ipsum ballivi vestri omnes præmuniti.

Super hiis igitur & aliis, quæ de vestræ fuerint beneplacito voluntatis, nobis, si placet, rescribatis; quia affectuosè procurabimus quod nobis duxeritis injungendum.

Rex remittit Colino de Breaute, iram suam; eo quod Falk' de Breaute, frater ejus, Henricum de Braibroc', justic' Regis itinerantem incarceravit, ac castrum de Bedeford' contra eum muniri fecit.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.

Pat. 8 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos presentes littere pervenerint, salutem. Sciatis nos remisisse Colino de Breaut' clerico, iram & indignacionem quam erga eum concepimus pro Falk' de Breaut fratre suo, eo quod Henricum de Braibroc justiciarium nostrum itinerantem per homines suos captum teneri & castrum Bedeford' contra nos muniri fecit, & ipsum Colinum in graciam nostram recepimus, volentes quod ipse & homines sui pacem nostram inde habeant: In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes eidem Colino fieri fecimus.

T. meipso, apud Bedeford', ii. die Augusti, anno regni nostri viij. coram domino Cantuar', Linc', Bathon', Sarr', episcopis, H. de Burgo justiciario, W. comite Sarr', W. comite de Ferrar', G. comite Glouc', & Willielmo Briwer'.

Auxilium Regi concessum per clerum Angliæ contra Falk' de Breaute, qui regnum Angliæ multipliciter perturbavit.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.

Pat. 8 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos presens scriptum pervenerit, salutem. Cum propter graves & manifestos excessus Falk' de Breaute, quibus nos & regnum nostrum multipliciter perturbant, de consilio fidelium nostrorum castrum Bedeford' obsideremus, venerabilis pater S. Cant' archiepiscopus, tocius Anglie primas & sancte Romane ecclesie cardinalis, & suffraganei sui qui nobiscum gratis venerunt ad exercitum, aliique prelati provincie Cantuar' solâ ducti devocione, quâ sui graciâ nos fuerant amplexati, de merâ graciâ & liberalitate suâ auxilium providerunt nobis faciendum, ad tantos excessus forcius & facilius corrigendos, ordinantes per seipsos, ut singuli dictorum archiepiscopi, episcoporum & aliorum prelatorum, qui separatos habent portiones à conventibus suis, & de singulis carrucis terrarum quas tenent in dominico, daretur nobis dimid' marca; item de carrucis militum & liberè tenencium, & rusticorum predictorum archiepiscopi, & suffraganeorum & aliorum prelatorum memoratorum, & de carrucis similiter illorum qui tenent de militibus, & liberè tenentibus ipsorum, duo nobis solidi conferentur; de carrucis eciam abbatum, priorum & aliorum prelatorum, qui non habent separatas porciones à conventibus suis, & militum & liberè tenencium, & rusticorum suorum, & similiter de carrucis eorum qui tenent de dictis militibus & liberè tenentibus, darentur nobis duo solidi. Preterea de solâ graciâ & merâ liberalitate suâ concesserunt, quod homines de dominicis & feodis suis venirent in exercitum ad trahendum ingenia & ad alia negocia quantum in eis esset expedienda, que ad expugnandum castrum necessaria viderentur, qui quidem per baillivos nostros alicubi infra libertates ecclesie & ipsorum prelatorum aliter quam hactenus fieri consuevit summoniti fuerunt, & compulsi, ut accepimus, ad hoc faciendum.

Nos igitur nolentes occasione gracie & liberalitatis nobis, ut diximus, inpense, ecclesie DEI, vel archiepiscopo, vel aliis prelatis predictis vel successoribus suis, terris, feodis, vel hominibus eorum prejudicium libertatis sue vel gravamen aliquod umquam generari, nec graciam sic nobis exhibitam ad debitam vel consuetudinem posse retorqueri, omnia premissa per has litteras nostras patentes protestamur ex solâ graciâ & liberalitate processisse, & hoc numquam occasione predictâ in consuetudinem trahi posse vel debere. Et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes inde fieri fecimus & sigillo nostro signari.

T. meipso, apud Bedeford', xviij. die Augusti, anno, &c. octavo.

Presentibus, *H. de Burgo justiciario, W. comite Sarr', W. comite Warenn', G. comite Glouc' & Hertf', W. de Maundevill', comite Essex, comite H. le Bigod', comite Heref', comite Warewic', constabulario Cestr', W. Briwer', P. fil' Hereb', W. de Albin', Thoma de Muleton', J. de Monem, Roberto de Curtenay, Johanne fil' Roberti, Ricardo de Munfichet, W. de Lanc', P. de Bruis, Ricardo de Percy, W. de Ros & aliis.*

De Falkesio de Breaut', super satisfactione Regi faciendâ.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.

Claus. 8 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus præsentes litteras inspecturis Falkesius de Breaut' salutem.

Ad universitatis vestræ notitiam volo pervenire quod, cum excommunicatus essem pro detentione Henrici de Braybroc justiciarii domini Regis, & incarceratione ipsius in castro Bedeford, & pro detentione ejusdem castri contra dominum Regem, & aliâ turbatione regni, ego postmodum, ad cor revertens, absolutionis beneficium petii humiliter ac devotè, &, in primis, totam summam pecuniæ, quam tunc temporis habui, domino Regi concessi & dedi pro parte satisfactionis de dampnis sibi illatis. Aurum etiam & argentum tam in pecuniâ quam in vasis, arma etiam & equos omnes; etiam terras, possessiones & redditus quos habui: firmas etiam & custodias & vadia volo quod dominus Rex habeat sibi similiter pro parte satisfactionis ad faciendum voluntatem suam.

Et, quoniam mihi gratia facta est in eo, quod absolutus fui antequam pro posse meo satisfecissem, omnino consensum adhibui quod, si castra de Plymton' & de Stokescurcy, quæ reddidi domino Regi, ei restituta non fuerint infra xv. dies, ego in pristinam sententiam recidam, appellatione remotâ.

Juravi eciam super sancta evangelia quod nichil amplius, quod scirem, habui die conceptionis litterarum istarum in vasis vel pecuniâ, auro vel argento, armis vel equis, in Anglia vel alibi; &, si in hoc falsum dixero, volo quod nichil mihi prosit absolutio, set excommunicatus sim, appellatione remotâ, sicut prius.

Et, si occurrerit postmodum memoriæ meæ quod aliquid amplius habeam, & non transmisero illud statim domino Regi, volo quod statim, appellatione remotâ, recidam in sententiam memoratam.

Idem etiam fiat si, aliquo tempore, per me, vel per alium, movero domino Regi guerram aliquam vel turbationem, vel aliquid machinatus fuero contra ipsum; & hæc omnia ad instantiam meam, & preces, & de merâ voluntate meâ & spontaneâ processerunt.

In cujus rei testimonium has litteras meas patentes sigillo meo signavi.

Actum London', anno Domini MCCXXIV, in crastinum beati Bartholmei apostoli.

Littera procuratorum Regis missa à Romanâ curiâ.

A. D. 1224. An. 8 Hen. III.

Bundela Litterarum in Turr. Lond.

CARISSIMO domino suo Henrico, DEI gratiâ, Regi Anglorum illustri, domino Hiberniæ, duci Normanniæ & Aquitaniæ, comiti Andegaviæ, fideles sui G. de Craucumb & S. de Lucis, devotam in omnibus reverentiam.

Noverit dominatio vestra quod, die Lunæ, proximâ post festum Omnium Sanctorum, applicuimus ad portum quendam juxta Witlow.

Et inde, per Franciam aliasque terras medias salvo transeuntes, die Dominicâ proximâ post festum beati Nicholai, venimus Viterbium; fratrem Johannem Brisepet, qui quasdam literas vestras detulit, ibidem per tres dies expectantes; & magistros Reinerum & Egidium cardinales in eâdem villâ morantes; dominumque Gualonem, qui interim ibidem advenit, super agendis nostris consulentes, eo diligentius quod tunc ibi adierant Dalatham & de Noun' episcopi, Guido de Monteforti, & quidam alumnus Regis Franciæ:

qui, frequentem tractatum cum dictis cardinalibus habentes, multa falsa suggesserunt eisdem, tum de hoc facto Pictaviæ, Regem Franciæ malitiosè excusantes, tum predecessores vestros de terris cismarinis asserentes fuisse privatos exigente justitiâ. Per nos & dominum Petrum Saracen' qui fideliter nobis in omnibus quæ vos contingunt assistit, sibi vero .... magnam fidem, sicut nobis frequenter videbatur, dictis Gallicis habuerunt.

Sanè accedente ad nos interim dicto fratre Johanne, insimul cum domino Gualon' Romam venimus die Jovis proximâ sequente; quem quidem valdè commotum invenimus & turbatum multipliciter, studuimus, pro posse nostro, reducere ad temperanciam.

Dominum Papam quidem & cardinales non solum commotos circa statum vestrum & regni vestri perpendimus, verùm penitus se desperatos unanimiter fatebantur.

Nam Rex Jerosol' & dicti Gallici prædicabant omnibus, quod majores Angliæ obsides offerebant usque ad .... de reddendo sibi terram, cum primo venire curaret ad illam; adjicientes, si aliquid in curiâ Romanâ contra voluntatem Regis Franciæ attemptaretur, incontinenter Rex transfretaret in Angliam; &, præter illos alii forsan de terrâ ...., qui aliquandiu steterunt pro vobis ....

Etsi alia sinistra (sicut audivimus) insinuare nitebantur, ita quod in narrationibus & petitionibus vestris plures nobis adversabantur, & multa objiciebantur, responsio tamen ad illa non fuit difficilis, cum veritas nos non lateret, & eadem nos turbatos liberaret; licet hoc solum grave nobis esset, quod vix potuerunt induci quidem ut aliquam fidem adhiberent veritati.

Porro cum singulos cardinales visitâssemus, & super statu vestro terrarumque vestrarum Angliæ, Walliæ, Hiberniæ, & de facto Bedefordiæ & Pictaviæ, & aliis articulis nobis injunctis instruxissemus diligenter; habitoque postmodum colloquio cum Papâ, in secreto, die Mercurii, proximâ ante festum sancti Thomæ apostoli; coram Papâ & fratribus causam adventûs nostri plenè exposuimus, petitiones vestras tunc ibi domino Papæ committentes.

Veruntamen, quia nuncii comitis Tholosani, episcopi, milites & clerici post festum sancti Michaelis in curiâ uniformiter steterant, & Papa cum fratribus jam permultos dies super facto illo, licet nondum plenè, deliberaverant, distulerunt usque post Natale de vestris negotiis providere; & sperabatur quod dictus comes competens responsum esset accepturus, licet Rex, & Gallici prædicti sibi fortiter resisterent.

Die Jovis proximâ recepit Papa literas Portuensis episcopi, legati Alemannici, quod idem Portuensis tractatum habitum inter Reges Alemanniæ & Franciæ, super matrimonio de quo scitis, impedivit; dixit tamen nobis Papa, quod Rex Franciæ pro eodem facto nuncios suos ad Imperatorem iterum transmisit; sed quid egerunt adhuc nescivimus.

De Falkasio de Brealth, dicebatur nobis, circa principium adventûs Domini, quod erat in veniendo Romam; attamen die Dominicâ, proximâ ante Natale Domini, quando recederet lator præsentium, percepimus, quod non ille erat, de quo cavebatur ille die .... quia .... die Dominicâ detinet eum quod captus erat in Francia & detentus.

Valeat dominus noster, & quicquid Papa disponendum de facto vestro duxerit, Dominus nichilominus dirigat actus & voluntates vestros & nostros.

Si placet, vigiletis caveatisque vobis.

Littera legati Papæ monitoria, quod ægrè fert Rex Angliæ missionem papalem in negotio Falkasii de Breaut.

A. D. 1224. An. 9 Hen. III.

Bundela Litterarum in Turr. Lond.

DOMINO Papæ. Sanctitati vestræ duxi tenore præsentium intimandum quod, antequam ad me literæ vestræ, quas mihi misistis pro facto Falkasii pervenissent, idem in Burgundia captus erat.

Quibus devotè receptis, & quæ continebantur in eis intellectis, statim illis personis scribere diligentius procuravi, per quas ipsum credebam debere restitui libertati.

Recepi postmodum literas & nuncios ex parte Regis Angliæ illustris; quibus intellexi, quod tam ipse Rex quam ferè totum regnum Angliæ pro missione ejusdem Falcasii quam faciatis, turbati sunt plurimùm & commoti, & ipsius inimici, derisionem ejusdem in hâc parte percipientes, elati sunt in superbiam.

Unde videtur per hoc, quod negotium pacis vel treugarum inter eundem & Regem Francorum illustrem, pro quo tantum (DEUS novit) laboravi, non possit effectum mancipari; & sic, per consequens, negotium Albigensium patet (sicut credimus) retardari.

Cum itaque diebus istis, propter malitias hominum, & Regum & regnorum sint scandala evitanda, cum totus mundus ferè sit positus in maligno, (plus etiam quam creditis) si placet, sanctitas vestra provideat quid sit exinde faciendum.

Ejusmodi littera cuidam magistro T.

A. D. 1224. An. 9 Hen. III.

Bundela Litterarum in Turr. Lond.

MAGISTRO T. paternitati vestræ tenore præsentium intimamus, quod antequam litteræ domini Papæ pervenissent, quas nobis pro facto Falkasii destinavit, idem F. in Burgundia captus erat.

Sed statim, post receptionem litterarum ipsarum, illis personis scripsimus, per quas credebamus ipsum debere restitui libertati.

Recepimus postmodum nuntios & litteras, ex parte Regis Anglorum illustris, quibus intelleximus evidenter, quod tam ipse, quam ferè totum regnum Angliæ valdè turbati sunt, plurimum & commoti, pro missione, quam dominus Papa facit in Angliam super negotiis Falkasii memorati.

Unde videtur per hoc quod negotium pacis vel treugarum inter duos Reges, pro quo tantum (DEUS novit) laboravimus, non possit effectum mancipari; & sic per consequens negotium Albigense, prout credimus, sit quasi penitus exsufflatum.

Cum itaque diebus istis, propter hominum malitias, Regum & regnorum sint scandala evitanda, cum totus mundus ferè in maligno sit positus, plus etiam quam creditis vos & alii; qui cum estis in cameris vestris, non cogitatis hujusmodi; set ut videtur, ecclesiæ DEI parantes excidium, Reges & regna non ad devotionem ecclesiæ, set potius ad scandalum & discordias provocatis.

Sciatis quod plurimum admiramur, & multi alii commoventur, quod cum regnum Angliæ nunc in bono statu consistat, quare dominus Papa & vos, ad vocem unius, ad inquirendum de facto Regum Angliæ, (quod antea de hiis, quæ regiam contingant potestatem, fieri non consuevit) & de statu ipsius regni, & prælatorum ejusdem, mandatis.

Et ideo (si placet) providè in hâc parte utentes consilio (sicut decet) procedatis in ipso negotio, (DEUM solum habentes præ oculis) prout melius videritis expedire.

De filiâ ducis Austriæ Regi Angliæ matrimonialiter copulandâ.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

DILECTO & speciali amico Henrico inclito Regi Anglie, domino Hybernie, duci Normanie & Aquitanie, comiti Andegaviæ, L. DEI graciâ, dux Austrie & Stirie, promptum & sincerum ad omnia semper obsequium.

Nuper nuncii vestri cum serenitatis vestre litteris ad nostram presenciam accesserunt, per quos nobis constare fecistis de filiâ nostrâ vobis matrimonialiter copulandâ. Et verum quidem esse fatemur nostros vobis super hoc negocio aliquin nuncios destinatos, verum & adhuc vestram nosse cupimus excellenciam, quod omnem hujus facti processum in domino Colonien' archiepiscopo locavimus atque posuimus: id quoque vos scire verius cupientes, quod plenè in hâc voluntate persistimus, quod nulli hominum magis volumus magisque quam vobis cupimus copulari per talem affinitatis copulam, qui & semper nostris vobis desideravimus obsequiis applicari.

Litteræ Regis Angliæ duci Austriæ & archiepiscopo Colon' credentiales, & de maritagio cum filiâ ducis.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Pat. 9 Hen. III. m. 9. d in Turr. Lond.

REX nobili viro, & amico carissimo duci Austriæ, salutem cum sincerâ dilectione

Mittimus ad vos venerabilem patrem W. Carleolensem episcopum, & dilectos nobis in CHRISTO fratres, fratrem A. magistrum Militiæ Templi in Anglia, & fratrem R. priorem Hospitalis Jerusalem in Anglia, & magistrum H. cancellarium London' & Nicholaum de Molis, ad tractandum vobiscum de negotiis nostris; quibus fidem habere velitis super hiis quæ vobis dixerint de eisdem negotiis.

Nos enim rata habebimus & grata ea, quæ vobis dixerint, ex parte nostrâ, & fecerint, secundum formam scripti super eisdem conficiendi, cui eorum sigilla fuerint appensa.

Teste domino Cantuariensi archiepiscopo, apud Westmonasterium, iii. die Januarii.

REX domino Coloniensi archiepiscopo, salutem cum sincerâ dilectione.

Mittimus ad vos venerabilem patrem W. Carleolensem episcopum, & fratrem A. &c. ad tractandum vobiscum de negotiis nostris, sicut nobis per litteras vestras significastis; quibus fidem, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium, iii. die Januarii.

REX nobili viro, & amico karissimo duci Austriæ, salutem.

Benè recolit magnificentia vestra qualiter misistis ad nos jamdudum nuncios vestros pro maritagio inter nos, & filiam vestram; propter quod mittimus ad vos dilectos & familiares nostros, magistrum Henricum cancellarium London', & Nicholaum de Molis militem, ad audiendum indè plenam voluntatem vestram, & remittendam eam venerabili patri W. Carleolensi episcopo, & dilectis fratribus, fratri A. magistro Militiæ Templi in Anglia, & fratri R. priori Hospitalis Jerusalem in Anglia, quos misimus ad partes Alemanniæ, quibus plenius exposuimus indè voluntatem nostram.

Causas autem, propter quas dilatum fuit certum responsum nostrum super hoc negotio, prædicti Henricus & Nicholaus plenius vobis exponent.

Teste domino Cantuariensi archiepiscopo, apud London', iii. die Januarii, coram magnatibus de consilio nostro.

Forma quintæ decimæ omnium mobilium assidend' & colligend' per totam Angliam.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Pat. 9 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Willielmo Basset, Radulpho de Crumbwell, Willielmo de Vernun, Henrico de Derlegh canonico Suwel, & Roberto de Lec clericis, salutem.

Assignavimus vos justiciarios nostros ad quintam decimam omnium mobilium assidendam & colligendam ad opus nostrum in comitatibus Notingeham & Dereby in hâc formâ.

Vicecomes noster Notingeham & Dereby coram vobis venire faciet omnes milites comitatuum suorum, die Dominicâ prox' ante mediam Quadragesimam apud Notingeham, ad quem diem eligi facietis quatuor legales milites de singulis hundredis vel wapentac' vel plures vel pauciores, secundum magnitudinem hundredorum vel wapentac', ituros per singulos hundredos vel wapentac' ad assidend' & colligend' quintam decimam omnium mobilium prædictorum.

Exceptis tamen ab hâc quintâ decimâ quantum ad archiepiscopos, episcopos, abbates, priores, & cæteros viros religionis, comites, barones, milites, & liberos homines qui non sunt mercatores, omnimodis libris suis; & ornamentis ecclesiarum & capellarum; & equis ad equitandum, & equis carectariis, & summariis, & armis omnimodis; jocalibus, vasis, utensilibus, lardariis, cellariis & fenis; & exceptis bladis ad warnisturam castrorum emptis.

Exceptis etiam ab hâc quintâ decimâ quantum ad mercatores, qui de omnibus mercandisis & mobilibus suis quintam decimam dabunt, armis ad quæ jurati sunt, & equis suis ad equitandum, & utensilibus domorum suarum, cellariis & lardariis ad victum suum.

Exceptis etiam quantum ad villanos armis ad quæ jurati sunt, & utensilibus suis, carne, & pisce & potu suo quæ non sunt ad vendendum, & fenis suis & furragio suo, quæ non sunt ad vendendum.

Milites autem illi non ibunt in hundredos vel wapentac' in quibus sunt residentes, set in hundredos vel wapentac' vicinos alios. Jurabit autem unusquisque, exceptis comitibus, baronibus, & militibus, propriorum mobilium suorum, & similiter mobilium duorum vicinorum suorum propinquorum, numerum, quantitatem, & valorem.

Et si fortè inter ipsum cujus mobilia sunt & vicinos suos juratos de eisdem mobilibus dissentio ex hoc orta fuerit, milites ipsi per sacramentum duodecim proborum & legalium hominum vicinorum, vel totidem quot sufficere viderint ad veritatem inde inquirendam, veritatem inquirant, & secundum illam veritatem quintam decimam capiant.

Servientes vero & præpositi de terris comitum, baronum, & militum, vel præpositi tantum si servientes ibi non fuerint, idem & eodem modo jurabunt de mobilibus dominôrum suorum in singulis villis.

Medietas autem hujusmodi quintæ decimæ perpacabitur ad festum sanctæ Trinitatis anno nono, & alia medietas ad festum sancti Michael' prox' sequens. Quam quidem quintam decimam milites illi recipient per manus quatuor legalium hominum & præpositorum singularum villarum, per tallias inter eos inde factas; & sic receptam ferent ad nos; & vos eam reponetis in loco tuto, sive in ecclesiâ cathedrali, sive in abbatiâ, sive in prioratu ejusdem comitatûs, sub sigillis vestris & sigillis militum, donec provisum fuerit quo mitti debeat.

Reddent autem vobis milites illi, statim ex quo quinta decima fuerit assisa, scripta & rotulos suos inde factos, reservatis sibi eorum transcriptis: vos vero reservabitis vobismet aliquas partes com' prædictorum in quibus hæc exequamini in propriis personis vestris, quamdiu opus fuerit.

Milites illi vel plures vel pauciores electi, coram vobis, sicut prædictum est, jurabunt, tactis sacrosanctis, coram vobis, quod hæc omnia exequentur fideliter & diligenter; & quod nec pro amore vel odio, vel pro aliquâ re in mundo hoc facere omittent: vos autem jurabitis, coram vicecomite & militibus congregatis ad diem illum, quod hanc formam per omnia perficietis per vos & alios, sicut prædictum est, fideliter & diligenter pro posse vestro.

Si quis verò ex vobis, sive sit clericus sive sit laicus, hiis interesse non possit, propter causam manifestam, rationabilem & necessariam, residui vestrûm potestatem habeatis adhibendi vobis loco ejus alium ad hoc utilem, qui idem juramentum faciet quod vos feceritis, de hiis fideliter unà vobiscum exequendis.

Idem autem faciatis de feodis archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, priorum, & aliorum virorum religionis, exceptis eorum dominicis & villanis suis propriis, de quibus archiepiscopi & episcopi quintam decimam assideri & colligi facient in formâ prædictâ, & per manum suam nobis inde respondebunt ad eosdem terminos.

Et ideo vobis mandamus, firmiter injungentes in fide quâ nobis tenemini, quatinus ad hæc fideliter exequenda, sicut superius scriptum est, curam & operam apponatis.

Teste Rege, apud Westm', xv. die Februarii.

Bulla Honorii III. Papæ ad Regem Angliæ; quod dictus Rex prudentèr se habeat erga suos vassallos.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HONORIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Henrico Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Gaudemus in Domino, & ei actiones exolvimus gratiarum, quod, sicut dilecti filii magister Stephanus de Lucy, & nobilis vir G. de Craucumb' nuntii tui, viri utique providi & fideles, nobis & fratribus nostris voce consonâ retulerunt, te in omnibus laudabiliter geris, ita ut flos adolescentiæ tuæ gratos & acceptabiles fructus indubitanter promittere videatur; super quo tanto ampliori alacritate perfundimur, quanto personam tuam & regnum sincerioris caritatis brachiis amplexamur.

Quia verò, sicut facies ita & animi hominum sunt diversi, juxta illud poeticum,

Mille hominum species, & rerum discolor usus,
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

Expedit ut, sicut universorum hominum ipsius regni communis es dominus, ita morem gerere studeas communiter universis, exhibendo te singulis favorabilem & benignum; & si quando incidit controversia inter eos, prout in tantâ multitudine accidere consuevit, non declinare in partem alterutram, sed utramque pari affectu, pari diligentiâ, pari studio corrigere, regere, gubernare: ita ut eorum quilibet, in te rectitudinem regiæ dignitatis agnoscens, non metuat in sinu tuo ponere causam suam; sed de te, sicut fidelis vassallus de benigno domino, & sicut humilis filius de pio patre, confidat.

Rogamus igitur tuæ serenitatis industriam, quatinus hæc scribas in tabulis cordis tui, &, reponens in tuæ mentis archana, producas, cùm opus fuerit, in effectum, non declinando in partem aliquam; sed te, sicut Regem decet, communem omnibus exhibendo, & tuas etiam dissimulando injurias, cùm expedire videbitur pro scandalo evitando.

Illud autem nominatim tuæ suggerimus celsitudini & consulimus bonâ fide, ut cum vassallis tuis non ponas hoc tempore rationem, nec eos super restitutione tuorum reddituum scandalizes; sed hæc & alia, quæ possunt scandalum generare, prudenter in tempus differas oportunum; sciens quod præfati nuntii tui, quos tibi de multâ fidelitate ac sollicitudine reddimus commendatos, nobis petitiones tuas, super articulis prænotatis & aliis, porrexerunt, & ad promotionem illarum laboraverunt sollicitè ac instanter.

Ex quibus quasdam admisimus, quasdam verò, de fratrum nostrorum consilio, ad præsens duximus suspendendas, quia sic vidimus expedire, illas & alias, quas nobis duxeris porrigendas, exauditurі tempore oportuno, cum te, tamquam ecclesiæ Romanæ specialissimum filium, plenissimo diligamus affectu, & tranquillitatem tuam & regni tui, intus & extra, hactenus sollicitè procuraverimus, etiam non rogati; & procurare disponamus vigilanti studio in futurum; tibique apostolicæ sedis favorem & gratiam, consilium & auxilium, in quibuscunque decuerit, exhibere.

Dat' Lateran', ii. id' Martii, pontific' nostri anno octavo.

Sigillo plumbeo pendente à filo canabeo.

Ricardus frater Regis in succursum Vasconiæ mittitur.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Pat. 9 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. & fidelibus suis de partibus Vasconiæ, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Mittimus vobis in succursum Ricardum, fratrem nostrum dilectissimum, cum dilectis & fidelibus nostris Willielmo comite Sarresberiæ avunculo nostro, & Philippo de Albiniaco, & aliis de fidelibus nostris, ad defensionem vestram & partium nostrarum.

Et ideo vobis mandamus quod eidem fratri nostro intendentes sitis, & pro eo facientes, tanquam pro corpore nostro, si vobiscum præsentes essemus.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus.

Teste Rege, apud Suwic', vicesimo tertio die Martii, coram justiciario & Sarum episcopo.

Eodem modo scribitur omnibus fidelibus suis de partibus Pictaviæ.

De fœdere cum Baldwino (verone an ficto) comite Flandriæ ineundo.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Claus. 9 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REX karissimo amico suo B. illustri comiti Flandr' & Hano', salutem, & sinceram in Domino dilectionem.

Audivimus quod, Omnipotenti Domino vobiscum misericorditer agente, à captivitate liberati in terram vestram venistis; ubi confluentes ad vos homines vestri vos in dominum receperunt, ut decebat.

Lætati sumus gaudio magno, optantes & volentes ut eadem fœderis obligatio, quâ confœderati fuisse noscuntur antecessores vestri nobiscum, mutuo & indissolubili nos & vos habeat amoris vinculo fœderatos, quod & vôs ex parte vestrâ velitis.

Sanè satis est industriæ vestræ notorium quod Rex Franciæ utrumque nostrum exhæreditavit, & optamus rogantes quatenus, pro loco & tempore, nobis in auxilio & consilio velitis assistere contra ipsum, qui parati sumus manum auxiliarem vobis pro viribus extendere.

Mittere autem velitis ad nos aliquem de vestris, de quo confidatis, qui de statu vestro, & de voluntate vestrâ circa præmissa nos poterit certificare.

Teste Rege, apud Westmonasterium, undecimo die Aprilis.

De die cum Lewelino principe Norwalliæ ulterius prorogato.

A.D. 1225. An. 9 Hen. III.

Pat. 9 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi Norwalliæ, salutem. Sciatis quod, propter magna & ardua negotia nostra & regni nostri, quibus ad præsens nos intendere oportet, & præcipuè pro adventu cujusdam legati, à latere domini Papæ ad Regem Franciæ destinati, pro pace inter nos & ipsum reformandâ, sicut David clericus vester fideliùs vobis vivâ voce reserabit, non poterimus esse apud Salopsberiam ad diem inter nos & vos statutum, videlicet à die Paschæ proximo præterito in unum mensem, pro emendis faciendis inter vos, & comitem Willielmum Marescall' & inprisios vestros & suos, à die captionis castri de Kinardesl'.

Et ideo de consilio magnatum nostrorum diem illum prorogavimus usque in quindecim dies, à die sancti Johannis Baptistæ, anno, &c. nono; ad quem diem, per Dei gratiam, unà cum domino cancellario, & concilio nostro erimus; ita quod omnia interim, rem istam tangentia, in tali statu sint, quo nunc sunt, tam in treugis, quam aliis; unde volumus & mandamus quod sic fiat per omnia.

Et quod vos interim treugas inter vos & imprisios vestros, & comitem Willielmum Marescallum & imprisios suos, ex parte vestrâ & vestrorum, faciatis firmiter observari; quia eidem comiti, in præsentiâ nostrâ constituto, præcepimus & injunximus quod treugas illas interim vobis & inprisiis vestris firmiter observari faciat ex parte suâ & suorum.

Et vobis mandamus quod nullatenus omittatis quin ad diem prædictum apud Wigorniam sitis in occursum nostrum; ubi & nos, per Dei gratiam, cum dicto domino Cantuariensi & concilio nostro, tunc erimus, ut pax & vera concordia, absque placito, inter vos, & dictum Marescallum reformentur; ubi etiam, de consilio nostro, ordinabimus de hiis, quæ ad nos pertinent ex parte vestrâ, quod tam in nostrum quam vestrum cedere debeat honorem.

Sciturі quod, si personaliter illuc accedere volueritis, convenient ibidem vobiscum dominus Cantuariensis & cæteri magnates de regno nostro, qui illuc fortè non accederent nisi in propriâ personâ vestrâ illuc accesseritis; maximè propter ægritudinem & debilitatem domini Cantuariensis; nec nos, absque gravi dispendio, non longè à partibus maritimis possumus recedere, pro nunciis nostris, in partes transmarinas missis, contra adventum dicti legati, pro negotiis nostris.

Ad hæc noveritis nos petitionem vestram benignè concessisse, quam nobis fecistis, per dictum clericum vestrum, pro Mailgone filio Resi; sic videlicet quod quinque viri discreti eligantur ex parte vestrâ, & quinque ex parte dicti Marescalli, quos dictus clericus vester vobis nominabit, de terrâ partiendâ inter ipsum Mailgonem, & nepotes suos.

Qui quidem convenient, apud Pontem Kediaul' die Veneris, proximâ ante ascensionem Domini instantem, ad partitionem illam faciendam; ita quod nepotes sui habeant inde id, quod habere debebunt, & eidem Mailgoni remaneat id, quod ei inde remanere debeat.

Ita quod dictum Mailgonem, ad prædictum diem, scilicet in quindecim dies à prædicto die sancti Johannis Baptistæ, apud Wigorniam vobiscum adducatis, ad faciendum nobis id quod de jure nobis facere debet.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xiv. die Aprilis.

Epistola Ricardi comitis Cornubiæ Regi Angliæ, de successibus suis in Wasconia.

A.D. 1225. An. 9 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

REVERENDISSIMO domino suo Henrico, Dei graciâ, illustri Regi Anglie, domino Hybernie, duci Normanie & Aquitanie, comiti Andegavie, suus Ricardus frater in omnibus devotissimus, salutem, & quicquid potest fidelis & devoti obsequii & fraterne dilectionis.

Regie serenitati vestre significamus, quod die Jovis proximâ ante festum sancti Marc' evangeliste venimus cum exercitu nostro circa civitatem Vasati, & ibi pernoctavimus extra villam. Episcopus verò ejusdem civitatis & cives, manè habito consilio, reddiderunt nobis civitatem, & juraverunt fidelitatem vestram & nostram, quia loco vestro sumus. Ita quidem quod, Dei graciâ, jam habemus totam Wasconiam liberam & datam ab omnibus inimicis vestris, preter Regulam; & omnes magnates Wasconie sunt ad fidem vestram, preter Elyas Ridell. Excellencie & dominacioni vestre, de quâ pre omnibus confidimus, omni quâ possumus affectione, rogamus quatinus bonum & virile habere velitis consilium de pecuniâ nobis mittendâ, sicut nobis promisistis antequam recedemus ab Anglia, & faciemus per Dei graciam honorem vestrum, & inimicos vestros viriliter expugnabimus & gravabimus. Et in bono statu sumus, si vos juvare vultis sicut vestra gracia nobis promisistis. Benè valeat dominus meus Rex, & diu & benè regnet in pace.

Dat' apud Sanctum Macar', ij. die Maij.

De maritagio filii comitis Norfol' cum filiâ Regis Scotorum.

A.D. 1225. An. 9 Hen. III.

Pat. 9 Hen. III. n. 3. in Turr. Lond.

MANDATUM est W. Eborum archiepiscopo, & R. Dunelmensi episcopo, & J. constabulario Cestriæ, quod, ex quo matrimonium fuerit celebratum inter Rogerum filium & hæredem H. comitis le Bigod, & Isabellam sororem Alexandri Regis Scottorum, liberari faciatis eundem Rogerum ipsi Regi, iturum cum eo in Scotiam, ad morandum ibidem cum prædictâ uxore suâ per aliquantum tempus.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Westm', decimo quarto die Maii.

Littera archiepiscopi Burdegal' Regi Angliæ, quâ fidelitatem suam maximè laudat.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Bundela Litterarum in Turr. Lond.

ILLUSTRISSIMO & serenissimo viro Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, &c. Willielmus, eâdem gratiâ, Burdegalensis archiepiscopus, salutem, & de hostibus suis desideratam victoriam posse cum gloriâ obtinere.

Majestati vestræ per literas nostras significâsse meminimus quod, cum olim nobilis vir Johannes de Beaumont, pro Rege Francorum, contra terram vestram, cum maximâ multitudine militum, advenisset, nobis, ex parte Regis Franciæ, idem Johannes maximam obtulit pecuniæ quantitatem, eandem personaliter deferendo.

Promisit etiam nobis Johannes prædictus quod, si partem Regis Franciæ sustinere vellemus, pariter & fovere, nobis assignaret & conferret redditus competentes nobis & successoribus nostris imperpetuum possidendos: parentes nostros & homines mihi gratiosos sublimaret; &, si fortè aliquid de redditibus nostris, vel aliud alicubi amitteremus, omnia deperdita nobis Rex Franciæ resarciret.

Et super hoc suas patentes literas nobis daret, & benè faceret nos securos; nos vero pro vobis & fratre vestro omnia respuimus, & nihil recipere voluimus ullo modo.

Die vero sequenti nobis quasdam literas Francigenæ detulerunt, in quibus (sicut vobis meminimus nos scripsisse) Rex Franciæ nobis districtiùs prohibebat, ne terram suam aliquatenus intraremus, & ne in terrâ suâ nos auderet aliquis receptare.

Et, cum ipse sibi jam ferè totam nostram provinciam subjugâsset, multa incommoda passi sumus, & adhuc etiam sustinemus; quia castra, civitates, & villas, quas Francigenæ detinent subjugatas, intrare ullatenus non audemus.

Redditus etiam nostros apud Rupellam detinent superatos, quos nobis nunquam restituere voluerunt; super multis aliis existentes nobis injuriosi graviter & molesti.

Cumque, propter hæc, Romanam curiam adiremus, à Francigenis, in Alverniâ ad captionem fugati fuimus vel ad mortem; &, sicut per clericos vestros, qui præsentes erant in Romanâ curiâ, potuistis plenius edoceri, multum laboravimus pro vestris, & fratris vestri negotiis promovendis; præter expensas quas ferè ultra quingentas marcas fecimus in curiâ supradictâ, in eundo etiam, & redeundo.

Et, cum de eâdem ecclesiâ rediremus, cum nobis in pluribus locis insidias Francigenæ præparâssent, cum quodam solo clerico ferè per totum iter usque ad terram vestram venimus, &, quasi simplex clericus incedentes, nostram post nos manticam ferebamus; literas etiam de securitate, propter causam quæ est inter nos & Bituricensem archiepiscopum, non nisi per duos menses, scilicet usque ad octabas nativitatis Domini proximo præteritas, Rex Franciæ, sublatus de vitæ medio, voluit nobis dare.

Inter cætera quidem incommoda & injurias, quas pro vobis & fratre vestro multipliciter sustinemus, gentes fratris vestri, cum convenimus Torciæ, & postmodum ex quo venimus, ecclesiæ Dei, & nobis & nostris hominibus dampna plurima intulerunt; de quibus, prout dicunt, si possent, satisfactionem nobis facerent competentem.

Quia verò vestros nuncios ad barones tantum mittere tardavistis, admonitione quantâ possumus admonemus; quoniam, si super amorem & dilectionem vestram ad partem Regis Franciæ transtulerint se barones, & propter hoc contingat vos & fratrem vestrum (quod absit) amittere terram vestram, vobis debebit proculdubiò imputari.

Inde est quod nobilitatem vestram, monendam duximus & attentiùs exorandam, quatinus in facto vestro, & fratris vestri, & nostro festinanter, consilium & auxilium apponatis erga nos, qui crucesignati sumus, & parati sumus ad prosequendum negotium Jesu Christi: taliter vos habentes, ut nos, qui vobis & vestris tenemur, vobis & vestris magis obnoxii teneamur; & in facto vestro, & fratris vestri tale consilium & auxilium apponere, morâ quâlibet postpositâ, studeatis, quod vobis, & fratri vestro cedat ad gloriam & honorem.

Ut sciatis quod cum à nobis nuncius iste recessit, nos cum fratre vestro (mirum est quia tam audacter audet committere se fortunæ) apud .... circa quem & ejusdem negotia assistendo, expensis non parcimus aut labori.

Expectabimus enim ibidem nuncios de colloquio, quod apud Thoarchum barones incipi fecerant, inde cum Rege Franciæ loquuturi; quod tunc in illo colloquio fuerit ordinatum nihil, cum à nobis recessit lator præsentium, quod cognovimus.

Sciturı pro certo quod, nisi illa sincera dilectio reflexisset, quâ quondam dileximus patrem vestrum, eâdem vos & fratrem vestrum sinceritate diligentes, in ipsum fratrem vestrum, & suos, & terram, quam vos in votum habetis, interdicti propter dampna & injurias, quas gentes suæ ecclesiæ Dei, nobis, & nostris hominibus intulerunt, sententiam tulissemus; nec vivit aliquis hodie, cui nos, nisi vobis, aut fratri vestro, parcere curassemus.

Noveritis insuper, quod frater vester gaudet gratiâ populi & favore; tamen interdum contra Deum & ecclesiam facere cogitur, cum sibi expensarum copia subtrahatur.

Statum vero vestrum, quem, sicut proprium, desideramus prosperum & jucundum, & voluntatem vestram super præmissis, nobis, quam citò poteritis, rescribatis. Valete, &c.

Adhuc dies cum Lewelino principe Norwalliæ prorogatur.

A.D. 1225. An. 9 Hen. III.
Claus. 9 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi Norwalliæ, salutem. Cùm nuncios nostros solempnes ad legatum Franciæ nuper miserimus, pro tractatu pacis inter nos, & Regem Franciæ reformandæ, quos quidem ad nos reversos, simul cum aliis, necesse habemus in Franciam, pro dicto negotio, in brevi remittere, instet quia nobis provisio facienda de gente, & pecuniâ pro Ricardo fratre nostro, in Wasconiam profecto, & sic oporteat nos, ad præsens, partibus maritimis insistere, ut de prædictis unà cum fidelibus nostris disponamus, non poterimus esse apud Wigorniam ad diem inter nos & vos statutum, videlicet à die sancti Johannis Baptistæ in quindecim dies.

Et deinceps per omnia sicut superius de die prorogando usque ad assumptionem beatæ Mariæ, usque ad hanc clausulam nec nos absque gravi dispendio, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxx. die Junii.

Littera Regis ad Papam, de archiepiscopo Auxitano.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.
Bundela Litterarum in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in Christo patri, domino suo karissimo, domino Honorio, Dei gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eâdem & sui gratiâ, &c.

Cùm, in meis & meorum negotiis, in vobis & sacrosanctâ Romanâ ecclesiâ spes mea consistat & fiducia, pro hiis, quando necessitas imminet, ad auxilium gratiæ vestræ recurro humiliter & devotè.

Hinc est quod ad pedes sanctitatis vestræ, latorem præsentium, magistrum Johannem, fidelem nostrum, nuncium civium Baionensium, fidelium nostrorum (quos Auxitanus archiepiscopus, adversarius & inimicus noster capitalis, aggravat in odium nostrum multipliciter & molestat) transmittens;

Omni, quâ possum, paternitati vestræ supplico devotione quatenus, ipsum benignè recipientes, super hiis, quæ à sanctitate vestrâ pro defensione fidelium nostrorum justè petierit, consilium & auxilium vestrum impendatis, secundùm quod vestra pietas viderit expedire.

Ita quod nos à nostris æmulis non confundemur, set de protectione sedis apostolicæ gloriemur.

Ferè in eundem modum cardinalibus universis.

De instructionibus & pecuniâ missis ad nuncios Regis, in longinquis partibus agentes.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.
Claus. 9 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX venerabili patri in Christo W. Carleolensi episcopo, & dilecto & fideli Nicholao de Molis, salutem.

Grates vobis multiplices referimus de expensis, laboribus & angustiis, quos subire non desistitis, pro negotiis nostris, in partibus longinquis; & vobis mandamus rogantes quatinus illis immorari non omittatis, negotia nostra in statu tenentes, & expectantes responsa domini Imperatoris, & ducis Austriæ.

Et si, acceptis eorum responsis, audieritis quod non se capient dicta negotia nostra, dicatis quod molestè feramus rem effectum non mancipatam; nec tamen à partibus illis recedatis, donec qualiter ad dicta negotia responsum fuerit nobis significaveritis, & nostram inde vobis rescripserimus voluntatem.

Cùm enim hæc mora vestra magnas requirat expensas, Johannes de Woburn', civis quidam Londoniensis, vobis, episcope, sexaginta marcas, & tibi, Nicholae, xxx. marcas habere faciet, de præcepto nostro, apud Gaunt, ad expensas vestras.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vii. die Julii.

De negotio confœderationis inter Regem & comitem Tholosiæ.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.
Claus. 9 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX consanguineo suo R. duci Narbonensi, comiti Tholosiæ, & marchioni Provinciæ, salutem, & sinceræ dilectionis plenitudinem.

In quantum pro vobis laboraverint nuncii nostri in curiâ Romanâ, per nuncios vestros qui interfuerint, & in quantum etiam nuncii nostri, ultimo missi ad legatum Franciæ, pro commoditate vestrâ laboraverint, per nuncios vestros ibidem præsentes satis poterit vobis esse manifestum.

Cùm autem satis vobis constet, & constare debeat quâ diligentiâ, & quibus viribus Francigenæ præsumpserint antecessores nostros & vestros infestare & deprimere, immo & nos & vosmet ipsos, istud semper ante oculos reducentes vobis præcaveatis, ne unquam vos contingat eorum circumveniri deceptionibus & astutiis, ne ad nos & vos separandos, quos fortissimo dilectionis vinculo convinctos tenere debet debitum sanguinis, unquam prævaleant fraudulenter.

Hoc autem ut confirmet & corroboret nexus fortior, mandavimus dilectis & fidelibus nostris Ricardo comiti Pictaviæ & fratri nostro, Willielmo comiti Sarum, & Philippo de Albiniaco; ut hii simul, vel dictus Philippus de Albiniaco, si reliquos duos spatiosa loci disjunctio, vel periculum impedierit, ad vos accedentes, unà cum præsentibus nunciis, dilectis & fidelibus nostris, Alexandro de Bassingburn' & magistro Willielmo de Tornour' scriptum confœderationis & obligationis nostræ, quod penes se pridem habuerunt, vobis non differant liberare, recipientes à vobis simile scriptum obligationis.

Quæ tamen duo scripta in loco religiosorum, tuto & securo, quasi sub communi custodiâ, nostrâ & vestrâ, reponantur, oportuno, si placet, tempore exponenda, & mutuo reddenda; quoniam, si hoc tempore, ut credimus, publicarentur, posset vobis inde forsan dispendium, nullo nobis emergente commodo, suboriri.

Vel, si ad hoc aspiraveritis quod scriptum nostrum statim vobis tradatur, satisfiat voluntati vestræ; & remaneat nobis scriptum vestrum; & nostrum vobis remaneat, per manus prædictorum fidelium nostrorum.

Consulimus quidem bonâ fide dilectioni vestræ, quod totâ affectione totisque viribus, ad optinendam ecclesiasticæ pacis gratiam, efficacissimè laboretis, & nos, per Dei gratiam, in quantum poterimus, in vestrum assurgemus & auxilium & honorem.

Quod autem solempniores ad vos nuncios ad hæc complenda non misimus ad præsens, soli viarum periculo decernatis imputandum.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xiv. die Augusti.

De potestate exhibendi & recipiendi scripta prædicta.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.
Claus. 9 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX Ricardo comiti Pictaviæ fratri suo, Willielmo comiti Saresberiæ, & Philippo de Albiniaco, salutem.

Cùm de negotio confœderationis & obligationis, inter nos, & karissimum consanguineum nostrum R. comitem Tholos' faciendæ, nondum completæ, possit nobis, quod absit, dispendium imminere per astutias Francorum, qui ipsum à nobis avertere nituntur, vobis mandamus ut omnes simul, nisi distantia loci grandis impedierit, vel saltem tu, Philippe, unà cum nunciis nostris præsentibus Alexandro, &c. *ut supra*. Præsentiam dicti consanguinei nostri adeatis, ad exhibendum ei scriptum obligationis nostræ, quod pridem recepistis (nisi prius illud exhibueritis) & recipiatis ab eo obligationis suæ scriptum consimile.

Quæ tamen duo scripta in loco religiosorum, tuto & securo, quasi sub communi custodiâ, nostrâ & suâ, reponantur suo tempore publicanda; quia, si publicarentur, hoc, ut credimus, tempore posset inde sibi dispendium, nullo nobis optento commodo, suboriri.

Vel si idem comes Tholos' ad hoc aspiraverit quod scriptum nostrum ei statim tradatur, satisfiat voluntati suæ, & remaneat sibi scriptum nostrum; & suum, penes vos, ad opus nostrum retineatis; ne occasionem habere possit obligationem illam differendi.

Ex habundanti vero mittimus vobis obligationis nostræ scriptum aliud in eisdem verbis.

Teste ut supra.

Ultimæ instructiones missæ episcopo Carleolensi, alteri nunciorum supradictorum.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Claus. 9 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX episcopo Carleolensi, salutem. De sollicitudine continuâ & laudabili, cui vigilanter insistitis ad honorem nostrum procurandum, in partibus longinquis moram facientes, in labore, & tædio, in sumptibus non modicis, dilectionem vestram affectuosè prosequimur cum gratiarum actione; cum autem, ex transmissis nobis domini Coloniensis, & H. de Zudentorp' litteris, accepe-rimus, quod & nobis satis est manifestum, quod ipsius domini Coloniensis, sicut & multorum de partibus illis, gratiam optinueritis ad agenda nostra efficaciùs & faciliùs expedienda, vobis mandamus rogantes quatenus partibus illis adhuc immorari non omittatis. Inquirentes tamen, usque ad festum sancti Michaelis, tam diligenter, quam prudenter, si cum bonâ voluntate, & assensu ipsius domini Coloniensis, & maximè ne ex recessu vestro injunctum vobis negotium rumpi contingat, à partibus illis recedere possitis.

Et si ad recessum vestrum fortè cucurrit bona voluntas & assensus ipsius domini Coloniensis, cum spe negotii nostri promovendi, nos super hiis omnibus, simul cum consilio nostro, reddatis instructos; ut extunc quid, in hâc parte, nobis placeat simul & expediat, discretioni vestræ rescribamus.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxvii. die Augusti.

Bulla Honorii III. Papæ, de Lewelino Walliæ principe excommunicando, & terris suis interdicendis, pro guerrâ quam fecit Regi Angliæ.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus .... archiepiscopo Eboracen' & suffraganeis suis, salutem & apostolicam benedictionem.

Frequens, sicut intelleximus, nobilis viri Lewelini, dicti principis Norwalliæ, prævaricatio nil ei aliud, quam dampnationem & confusionem adducit; cum ita levis factus sit fidei, ut credi ei, sicut salutis & famæ prodigo, jam non possit.

Sanè inter alia karissimus in CHRISTO filius noster, Henricus illustris Rex Angliæ nuper nobis exposuit, quod nobilis ipse qui ejus homo ligius esse debet, à primis diebus, quibus dominari cœpit in terrâ prædictâ, claræ memoriæ, J. Regi Angliæ, patri suo, non timuit rebellare.

Qui, ad cor tandem reversus, & majores terræ suæ juramento firmarunt quod prædicto Regi, tanquam domino, obedirent: set dictus nobilis, contra præstitum veniens juramentum, præfatum Regem & regnum infestavit ipsius.

Demum verò, mediante dilecto filio nostro, G. tituli sancti Martini presbytero cardinali, tunc in partibus illis apostolicæ sedis legato, prænominatus nobilis, à tanto revocatus excessu, factâ præfato Regi fidelitate & homagio, secundo juravit se Regem & regnum nullatenus de cætero turbaturum.

Quem idem Rex, ut fortiùs sibi alliceret, ejus commisit custodiæ quædam castra, quæ ille se fideliter servaturum tertio juramento firmavit.

Recepit etiam de manu Regis ipsius castra quædam, ad hæredes cujusdam nobilis pertinentia; quæ se redditurum ipsis hæredibus quarto præstito juramento promisit.

Cùm autem, tempore legationis venerabilis fratris nostri Pandulphi, nunc episcopi, tunc verò electi Norwicen' multa de hiis rursus infregerit, ad ultimum, coram eodem, & omnibus ferè prælatis, & principibus Angliæ, cum ipso Rege componens, quintâ vice juravit se deinceps contra fidelitatem eidem Regi debitam non venturum; & per nos tandem obtinuit compositionem hujusmodi confirmari.

Nunc verò idem, tanquam homo prævaricationis assuetus, & facilis ad fallendum, se simul, & famam, & promissa confundens, Regi obedire recusat, & castra, sibi ab eo commissa, diruens, arma contra ipsum Regem erexit; & ei, & ejus fidelibus, præcipuè nobili viro W. comiti Pembrocen', balivo regio, guerram movet; à quibus, & aliis nequitiis suis desistere noluit, licet ab ipso Rege fuerit & venerabili fratre nostro .... Cantuarien' archiepiscopo, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali, metropolitano loci, & omnibus ferè prælatis & principibus vicinis attentè monitus & rogatus.

Quare, tot & tantis exigentibus culpis notoriis, & manifestis ejus offensis, unà cum complicibus & fautoribus suis, per præfatum metropolitan' & quosdam ejus suffraganeos, quibus injunxeramus ut omnes perturbatores prædicti Regis & regni sui spiritualiter & temporaliter cohercerent; auctoritate apostolicâ denuntiatus extitit excommunicationis sententiæ subjacere, ac terræ ipsorum ecclesiastico fuerint interdicto conclusæ: unde Rex ipse humiliter postulavit, ut juxta supplicationem ex parte suâ nobis exhibitam, obviare tantæ illius insolentiæ, ac sibi & regno suo, super hoc, consulere dignaremur.

Nos igitur, Regis & regni tranquillitatem zelantes, & pacem, & multiplicem transgressionem fidei nobilis supradicta meritò detestantes, cùm in consuetudinem duxisse noscatur fidem frangere, seque ad fallendum facilem exhibere, fraternitati vestræ, per apostolica scripta præcipiendo, mandamus quatinus sententias quibus præfatus nobilis & fautores sui per antedictos metropolitanum & suffraganeos ejus nuntiati sunt auctoritate apostolicâ subjacere, per omnes cathedrales, & alias civitatum & diocæsum vestrarum ecclesias, pulsatis campanis, & accensis candelis, singulis diebus dominicis & festivis, sublato cujuslibet appellationis & contradictionis objectu, solempniter innovantes, terras ipsorum interdicto artissimo concludatis; ita quod, præter baptisma, pænitentiam & viaticum in extremis, omnia ibi sacramenta ecclesiastica denegentur, ut nec corpora decedentium ecclesiasticæ sepulturæ tradantur.

Prælatos quoque ac clericos, qui easdem sententias non servaverint, ad nostram faciatis præsentiam, officiis & beneficiis, cum vestris testimonialibus litteris venire suspensos.

Quod si vexatio adhuc eidem non tribuerit intellectum, ut Regi super hiis satisfactionem congruam non impendat, vos, post sex menses à tempore talis interdicti, & innovatione sententiarum ipsarum, ab homagio & fidelitate ipsius denuncietis ejus subditos absolutos; expœnendis bonis suis & suorum, & tantæ iniquitatis auctoribus, non nisi personaliter ad sedem apostolicam veniant, absolvendis.

Dat' Anagniæ, tertio non' Octobris, pontificatûs nostri anno octavo.

Sigillo plumbeo pendente à filo canabeo.

Conventio facta inter Regem & A. comitissam Augi de castro de Hastinges, coram diversis nobilibus.

A. D. 1225. An. 9 Hen. III.

Pat. 9 Hen. III. p. 1. d. in Turr. Lond.

NOTUM sit omnibus, quod ita convenit, apud Westmon' in vigiliâ ascencionis Domini, anno regni domini H. illustris Regis Anglie, filii Regis Johannis, nono, coram domino S. Cant' archiepiscopo, H. Linc', J. Bathon', R. Sarr', R. Cicestr' episcopis, H. de Burgo justiciario Anglie, R. comite Cestr' & Linc', W. mar' comite Pembr', G. comite Glouc' & Hertford', W. comite Warenn', comite W. de Mandevill', et aliis, inter ipsum dominum Regem H. & A. comitissam Augi de castro de Hasting', videlicet;

Quod ipsa comitissa tradidit ipsi domino H. Regi castrum de Hasting' tenendum in manu suâ, quousque pax firmata fuerit cum Rege Francorum & suis, vel longas treugas cum eis ceperit; ita videlicet quod extunc reddet dicte comitisse vel heredi suo, si de eâ humanitus contigerit castrum predictum, ita quod ipsa vel heres suus, si de eâ humanitus contigerit, prius satisfaciet ipsi domino Regi de quingentis marcis, si in predicto castro firmando tantum posuerit, dum fuerit in manu suâ, & si minus posuerit, de ipsâ minori summâ, satisfaciet & si plus posuerit idem dominus Rex quam quingentas marcas: ipsa comitissa vel heres suus domino Regi non tenebitur nisi tantum ad quingentas marcas.

Et sciendum est quod dominus Rex, vel constabularius suus castri predicti, nichil capiet vel capi faciet de militibus, vel liberis hominibus, vel aliis tenentibus de predicto castro, vel feodis sive boscis eorum, ad castrum illud firmandum, dum fuerit in manu domini Regis occasione predicte traditionis, sicut predictum est: salvis tamen in integrum predicte comitisse & heredi suo wardis castri predicti, & omnibus aliis juribus, consuetudinibus, serviciis, & libertatibus ad predictum castrum & ad omnia alia feoda sua pertinentibus.

Et in hujus rei testimonium dicta comitissa parti hujus cyrographi, que penes dominum Regem remanebit, sigillum suum apposuit.

Testibus *predictis, & aliis.*

De matrimonio Regis Angliæ cum filiâ ducis Britanniæ, & confœderatione inde factâ.

A. D. 1225. An. 10 Hen. III.

Pat. 11 Hen. III. p. 1. m. 11. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Ad universitatis vestræ notitium volumus pervenire quod juravimus, manu propriâ, tactis sacrosanctis, quod ducemus in uxorem Jolentam, filiam Petri, ducis Britanniæ, & comitis Richemundiæ, quamcito poterimus dispensationem impetrare à domino Papâ, & quod legale posse nostrum apponemus ad dispensationem illam impetrandam.

Concessimus etiam eidem Petro, duci Britanniæ, sub prædicto juramento, quod, si prædictam Jolentam, filiam ipsius ducis, duxerimus in uxorem; erimus eidem duci consulentes & adjuvantes, cum posse nostro, ad jura sua defendenda & perquirenda, & quod cum nullo de inimicis nostris, & ipsius ducis, in partibus transmarinis pacem faciemus, vel treugas capiemus sine assensu ipsius ducis.

Manucapimus etiam pro Richardo fratre nostro, comite Pictaviæ, quod cum nullo de inimicis nostris, & ipsius ducis, in partibus transmarinis,

pacem faciet, vel treugas capiet sine assensu ipsius ducis; & quod idem Richardus, frater noster, erit ei consulens & adjuvans, bonâ fide, ad jura sua defendenda & perquirenda.

Concessimus etiam, sub prædicto juramento, quod, cùm facta fuerit ista confœderatio, sicut prædictum est, si dictus dux terram suam amiserit, quam habet in Francia, occasione istius confœderationis, nos ei totum honorem de Richmundia in Angliâ, quicumque terras teneat, habere faciemus.

Concessimus etiam eidem duci, sub prædicto juramento, quod, si prædictam Jolentam duxerimus in uxorem, nos bonâ fide committemus nos fideli consilio ipsius ducis, tam de corpore nostro, quam de terrâ nostrâ, & pecuniâ nostrâ.

Concessimus etiam eidem duci, sub prædicto juramento, quod, si prædicta Jolenta supervixerit Johannem fratrem suum, postquam eam duxerimus in uxorem, idem dux, totâ vitâ suâ, nichilominus possideat totam terram & hæreditatem, quæ ad dictam Jolentam debet descendere ubique, ita tamen quod ad nos & hæredes nostros, provenientes de ipsa Jolentâ, post mortem ipsius ducis, revertatur.

Concessimus etiam eidem duci, sub prædicto juramento, quod omnibus Britonibus & inprisiis suis, qui cum eo, vel per ipsum ad servitium nostrum venerint, & nos bonâ fide juvaverint ad jura nostra perquirenda, nos, de hæreditatibus suis eis reddendis, per fidele consilium ipsius ducis operabimur.

Concessimus etiam eidem duci, sub prædicto juramento, quod conventionem, dudum inter nos, & comitem Marchiæ prolocutam, antequam recederet à nobis ad servitium Regis Franciæ, bonâ fide ei tenebimus.

Concessimus etiam eidem duci quod, sub prædicto juramento, secundùm quod idem dux viderit tempus oportunum & locum, nos, ad consilium suum, transfretabimus.

In cujus, &c. fieri fecimus.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xix. die Octobris, anno &c. decimo.

Redditæ fuerunt.

Littera Honorii III. Papæ objurgatoria Galfrido de Liziniaco, de fidelitate, quâ tenetur Regi, violatâ.

A. D. 1226. An. 10 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio nobili viro Galfrido de Liziniaco, salutem & apostolicam benedictionem.

Fidelitatis vinculum, quo vassallus tenetur domino, est adeo celebre apud omnes, ut etiam religione juramenti, quâ vallari assolet, circumscripta, ipsum per se vinculum quasi pro sacro ubique terrarum & gentium habeatur: nec æstimetur levem notam incurrere quicumque illius extiterit violator, unde, qui veteres revolvere volet historias, inveniet multos, pro illo servando, inhumanis cibis, urgente obsidionis angustiâ, esse usos; & His quoque deficientibus elegisse potius fame deficere, quam ipsum fidelitatis vinculum violare.

Tu verò, (sicut, charissimo in CHRISTO filio nostro Henrico illustri Rege Anglorum conquerente, didicimus) hæc nequaquam, prout te decuisset, attendens, fidelitatem, quâ ipse Regi tenebaris astrictus, & adhuc quoque teneris (cum ab eâ, ut creditur, te nequaquam absolveret) nullâ famis, nullâve obsidionis coactus angustiâ violâsti, contra juramentum, quo te ad illam servandam astrixeras, famæ ac salutis tuæ prodigus, veniendo.

Cùm igitur totiens pecces, quotiens facis contra fidelitatis juramentum præstitum dicto Regi, nos, qui ex debito pastoralis officii tenemur DEO de animâ tuâ reddere rationem, tam manifestum ipsius animæ tuæ periculum sine nostro dissimulare periculo non valentes, prudentiam tuam sollicitandam duximus & monendam, per apostolica tibi scripta firmiter injungendo mandantes, quatenus famæ tuæ providens & saluti, ad fidelitatem ipsius Regis, occasione ac excusatione cessantibus, redeas, ut teneris, servesque sibi inviolabiliter præstitum juramentum, juramento contrario non obstante, si quod forsitan præstitisti, cùm illicitum fuerit, & ideo non servandum; salubres monitiones nostras taliter auditurus, quod, reconciliatus terreno, cœlesti quoque reconciliari Domino merearis.

Sciens nos venerabilibus fratribus nostris Aquen' & Vasaten' episcopis, & dilecto filio archidiac' Vasaten' per nostras litteras mandavisse, ut, nisi curaveris infra mensem, post receptionem præsentium, nostrum in hoc adimplere mandatum, ipsi te ad id per censuram ecclesiasticam, sublato appellationis impedimento, compellant.

Tu ergo, sicut vir providus, potius eligas errorem tuum humiliter satisficiendo corrigere, quam, illi pertinaciter insistendo, inducere temetipsum in ejus necessitatis articulum, de quo non facile te valeas expedire.

Dat' Reat', quint' idus Januarii, pontificatûs nostri anno decimo.

Bulla Honorii III. Papæ de pecuniâ pro expensis Regis colligendâ.

A. D. 1226. An. 10 Hen. III.

Pat. 10 Hen. III. n. 3. d. in Turr. Lond.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis; & dilectis filiis, abbatibus, prioribus, & aliis prælatis, ac rectoribus ecclesiarum, in Hibernia constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Non læditur libertas ecclesiastica, set defenditur, si inde defensori ejus, statu rerum & temporum exigente, subsidium liberaliter exhibetur.

Cùm igitur karissimo in CHRISTO filio nostro, Henrico Regi Angliæ illustri, multa immineant necessariarum onera expensarum, ac propter hoc sibi mandaverimus à clero Angliæ subsidium exhiberi, universitatem vestram sollicitandam duximus & hortandam, per apostolica vobis scripta mandantes quatenus, cùm regnum Hiberniæ ad ipsum pertinere noscatur, ac per hoc eidem incumbat defendere ecclesiarum vestrarum libertates & jura, vosque deceat, sibi cùm exposcere videtur necessitas, liberaliter subvenire, collectam, pensatis singularum ecclesiarum facultatibus, faciatis ad expensarum ipsius Regis onera supportanda; cum consilio venerabilis fratris nostri archiepiscopi Dublin' aliquos vestros, notæ prudentiæ ac probatæ fidei, eligentes, qui pecuniam recipiant, pro subventione hujusmodi colligendam; eamque assignent ipsi archiepiscopo & duobus aliis, qui ad hoc idonei videbuntur: per eos ad expensas ipsius Regis, quæ videbuntur ei & regno suo magis necessariæ, ministrandam.

Mandatum nostrum taliter impleturi, quod ipsum Regem ad vestrum & ecclesiarum vestrarum favorem per hoc specialiter inclinetis, gratamque vicissitudinem ab eo expectare possitis tempore oportuno.

Nolumus autem quod exhibitio subventionis hujusmodi trahatur ad consequentiam, vel præjudicium generet ecclesiasticæ libertati.

Datum iv. kal' Februarii, pontificatûs nostri anno decimo.

De tractatu pacis cum Rege Franciæ resumendo.

A. D. 1226. An. 10 Hen. III.

Pat. 10 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX venerabili viro, & amico in CHRISTO Romano, titulo Sancti Angeli diacono cardinali, & apostolicæ sedis legato, salutem.

Litteras vestras nobis à dilectione vestrâ transmissas per abbatem Cisterciensem recepimus; per quas nobis significâstis quod, licet tractatus pacis & treugarum, inter nos, & Regem Franciæ, vobis mediantibus, hoc anno habitus, effectum aliquem non habuerit, expedire creditis quod resumeretur tractatus super treugis aliquibus ineundis; ut, eis habitis, interim de pacis reformatione competentiùs & meliùs tractaretur.

Mittimus quidem ad vos dilectum nobis in CHRISTO abbatem Belli-loci, rogantes quatinus, sub quâ formâ expedit nobis treugas inire cum dicto Rege Franciæ, & cujusmodi utilitas nobis & posteris possit inde provenire, nos certos efficere velitis.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xxii. die Martii.

Littera Regis legato apostolicæ sedis, de eodem tractatu pacis.

A. D. 1226.—An. 10 Hen. III.

Claus. 10 Hen. III. m. 11. d. in Turr. Lond.

REX legato Franciæ, salutem. Mittimus ad vos dilectum nobis in CHRISTO fratrem Willielmum monachum ordinis Cisterciensis; qui, super mandato domini Papæ, per cursores suos nobis nuper destinato, & quid super eodem mandato fecerimus, vos plenius poterit certificare.

Teste Rege, apud Westmonasterium, iii. die Julii.

De nunciis Regum Angliæ & Bohemiæ hinc inde missis.

A. D. 1226.—An. 10 Hen. III.
Claus. 10 Hen. III. m. 10. d. in Turr. Lond.

REGI Boemiæ salutem. Redierunt ad nos, ad vos missi ex parte nostrâ, dilecti & fideles nostri *tales*, cum quibus fidelis vester *talis*, præsentium lator, venit; qui, porrectis nobis litteris vestris, continentibus ut fidem haberemus ei super negotio, de quo tractaverunt vobiscum prædicti nuncii nostri, voluntatem vestram nobis exposuit, unà cum prædictis nunciis nostris, evidenter & discretè.

Ad ea autem, quæ nobis exposuit, responsum accepit sicut decuit; de quo & ipse serenitatem vestram plenius certificare poterit vivâ voce.
Teste Rege, apud Westmonasterium, iii. die Julii.

Concessio annuitat' Galfrido de Marisc' justiciario Hiberniæ.

A. D. 1226. - An. 10 Hen. III.
Pat. 10 Hen. III. n. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem. Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Galfrido de Marisc' justiciario nostro Hiberniæ, pro custodiâ terræ nostræ Hiberniæ, quam ei commisimus, quamdiu nobis placuerit, quingentas & quatuor viginti libras recipiend' singulis annis ad scaccarium nostrum Dublin', quamdiu custodiam illam habuerit, per præceptum nostrum. In cujus rei, &c.
Teste Rege apud Westm', iv°. die Julii, coram justic' & J. Bathon' & R. Sarum, episcopis.

Littera Regis Angliæ W. Marescallo comiti Pembroc'.

A. D. 1226. An. 10 Hen. III.
Pat. 10 Hen. III. m. 2. d in Turr. Lond.

REX W. Marescallo comiti Penbr' salutem. Benè recolimus, & vos satis recolitis, ut credimus, verba quæ dicta fuerunt apud Winton' in præsentiâ nostrâ, cum ibidem coram nobis ultimo fuissetis.

Benè etiam recolimus quod dixistis nobis ibidem, vos nullo modo posse omittere quin iter peregrinationis versus Sanctum Andream instanter arriperetis, utpote voto ad hoc astricti.

Set cùm venistis Coventriam, & ibi audîssetis, sicut nobis scripsistis, vobis suggestum fuisse quod, propter malum, iter illud aggredi velletis, ab illo vos retraxistis (quod molestè ferimus) & vultis, omisso dicto itinere, in Hiberniam transire.

Molestè etiam ferremus si crederetis nos suspicionem malam habere de vobis, quia de vobis tanquam de probo homine nostro confidimus; maximè cui sororem nostram dedimus in uxorem, ut à vobis obsequia, consilia pariter & auxilia haberemus potiora, quæ cum omni fiduciâ de vobis speramus.

Non igitur suspicionem malam de vobis habemus; & si haberemus, non eam vobis celassemus, immo statim eam vobis palàm ostendissemus.

Si verò revera jam à proposito dicti itineris resilire, & in Hiberniam transire, sicut nobis significâstis, disponitis, volumus & mandamus quod prius ad nos veniatis, ad reddendum nobis castra nostra de Kaermerdin, & de Kardigan.

Vel, si fortè nullo modo ad nos venire possitis, mittatis ad nos talem de vestris, qui potestatem habeat castra prædicta nobis liberandi.

Tendimus autem versus partes Eborum pro quibusdam agendis nostris; &, inde revertentes, ad partes March' Walliæ declinare proposuimus.

Teste Rege, apud Hunted', decimo die Julii.

De conductu pro principe Walliæ.

A. D. 1226.—An. 10 Hen. III.
Pat. 10 Hen. III. n. 1. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum fidelem nostrum, & dilectum fratrem Lewelinum principem Norwalliæ, & uxorem suam sororem nostram, & filium suum nepotem nostrum, & omnes suos, quos secum ducerent in veniendo ad nos apud Salopiam, ad loquendum nobiscum, & morando, & recedendo, sine omni occasione & placito.
In cujus, &c. Fieri fecimus, duraturas, usque ad festum sancti Michaelis, anno, &c. decimo.
Teste Rege, apud Wigorn', xxviii. die Julii.

De senescalciâ Vasconiæ.

A. D. 1226. An. 11 Hen. III.
Pat. 11 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

REX majori & juratis, & cæteris probis hominibus suis Burdegaliæ, salutem.

Mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum, Henricum de Trublevill' cui commisimus senescalciam terræ nostræ Wasconiæ, habendam quamdiu nobis placuerit, rogantes quatinus eidem Henrico, in agendis nostris, prout commodo & honori nostro videritis expedire, auxiliantes sitis & consulentes.

De malâ verò toltâ, quam dilecto fratri nostro Ricardo comiti Pictaviæ & Cornubiæ concessistis, nostri gratiâ, eidem Henrico intendentes sitis & respondentes.

Et quia, ut ab eodem Henrico accepimus, quingentas marcas, quas Willielmus Reymund' Coluni, filius Ammei Culuni recepit in Anglia, pro debito quod vobis debuit idem frater noster, prius recepistis de eâdem malâ toltâ, vobis mandamus quod prædictas quingentas marcas, cum toto residuo, quod postea de ipsâ malâ toltâ provenit, eidem Henrico reddatis ad negotia nostra expedienda, secundùm quod ei injunximus.

Grates siquidem fidelitati vestræ multiplices referentes de succursu per prædictam malam toltam, prædicto fratri nostro impenso, vos rogamus attentius quatenus adhuc de consuetudine illâ, ad castra nostra munienda & firmanda, gratiam facere velitis, saltem à festo Omnium Sanctorum, anno regni nostri duodecimo, usque in unum annum plenè completum ipsam concedere velletis; indubitanter scituri, & pro certo habituri quod, ultra terminum illum, consuetudinem illam à vobis non requiremus nec requiri faciemus.

Et, quod in posterum inde quietos vos esse sciatis, literas nostras acquietationis illius consuetudinis vobis transmittimus.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xix. die Octobris.

Quod naves vinis & blado repletæ in Angliam veniant de Francia, non obstante mandato.

A. D. 1226. An. 11 Hen. III.
Claus. 11 Hen. III. m. 26. d. in Turr. Lond.

REX ballivis portûs de Sandwic' salutem. Sciatis quod, non obstante mandato nostro, quod fecimus, quod nullus mercator, de potestate Regis Francorum, moram faceret in Anglia ultra quinque septimanas à die sancti Michaelis, anno regni nostri decimo, concessimus quod naves, de potestate ejusdem Regis, carcatæ blado, vinis & victualibus, salvò & securè veniant in Angliam.

Et ideo vobis mandamus quod, si hujusmodi navis, de potestate prædictâ, blado, vinis & victualibus carcata, ad portum vestrum venerit, illis, qui eam ducent, nullum faciatis, vel fieri permittatis in portu vestro dampnum, gravamen vel impedimentum; permittentes eos salvò illuc venire, & salvò ibidem morari, & salvò inde recedere, faciendo rectas & debitas consuetudines.

Teste Rege, apud Westmonasterium, quinto die Novembris, anno, &c. undecimo.

Eodem modo scribitur ballivis portuum,

Dour,	*Portesmue,*
Heath,	*Rya,*
Hasting,	*Safford,*
Orewell,	*Winchels',*
Gernemue,	*Rumenal',*
Bristoll,	*Pevenes',*
Oreford,	*Sorham,*
Lenn,	*Dunewich,*
Wodering,	*Gipewich,*
Kingeston,	*Hoiem.*

Majori & præpositis,
Lincoln. Eborum.
Et Saliero de Sutton, ballivo portus de Hulmo,
Vicecomiti Lincoln.

De dote Reginæ Isabellæ.

A. D. 1226. An. 11 Hen. III.
Pat. 11 Hen. III. p. 1. m. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Sciatis quod volumus, & per juramentum nostrum corporaliter præstitum firmavimus, reddere karissimæ matri nostræ, Isabellæ Reginæ, & comitissæ Engolismi, totam dotem suam, quam habuit, & habere debet in Anglia, sicut assignata fuit Alienoræ quondam aviæ nostræ, & sicut carta domini Johannis patris nostri testatur.

Concessimus etiam eidem, sub eodem juramento, facere ei rationabile escambium dotis, quam habere debuit in Normannia, Andegavia, & Pictavia, per rationabilem visum proborum & legalium virorum, qui ad hoc tàm ex parte nostrâ, quàm ex parte ipsius, eligentur, quousque prædictam dotem ei deliberavimus: & quod de escambio illo decidat, sicut poterimus partes illius dotis ad opus nostrum & suum conquirere.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus.

Testibus venerabilibus patribus,
S. Cantuar' archiepiscopo.
E. London',
P. Winton',
J. Bath',
H. Lincoln',
R. Sarum,
R. Cicestr' & cancellario nostro,
W. Carleol', } episcopis.
Th' Norwic' electo.
H. de Burgo justiciario nostro.
R. comite Cestr' & Lincoln'.
G. com' Gloucestr' & Hertford.
Philippo de Albiniaco.
Radulpho filio Nicholai, senescallo nostro.
Hugone Dispenser.

Data per manum prædicti Cicestr' episcopi cancellarii nostri, apud Westm', decimo octavo die Decembris, anno undecimo.

Redditæ fuerunt.

De multimodis concessionibus comiti Marchiæ factis.

A. D. 1226. An. 11 Hen. III.
Pat. 11 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus dilecto & fideli nostro Hugoni de Lyzinnan, comiti Marchiæ & Engolismi, pro homagio & fideli servitio suo, & hæredibus suis de matre nostrâ Isabella descensuris, in feodo & hæreditate, civitatem de Xantonge, & Xantingiam, & pontem Albæ cum forestâ de Baconeys, quantum ad nos pertinet, & insulam de Olerim tenendam de nobis & hæredibus nostris; salvis nobis & hæredibus nostris fidelitate episcopi Xanctoniensis, homagiis, servitiis & escaetis, ac custodiis baronum nostrorum de Xanetingia.

Concessimus insuper præfato Hugoni, comiti Marchiæ & Engolismi, & hæredibus suis præfatis, totum jus & hæreditatem, quæ nos contingere possent jure hæreditario, in civitate & in com' Engolismi, qui ad nos descendere debuit post obitum matris nostræ; &, cum præmissis, concessimus præfato Hugoni, & hæredibus suis præfatis, castra de Merpin' & de Coynac' cum pertinentiis, de nobis & hæredibus nostris tenenda.

Concessimus eidem Hugoni, & hæredibus suis præfatis, feodum, quod Ichier de Maynac de nobis tenuit, apud Muhtmorillum, cum homagio & servitio prædicti Iehier.

Concessimus etiam eidem Hugoni, & hæredibus suis præfatis, quod moneta sua de Engolismo, & de Marchia, si æqualis pretii & valoris monetæ nostræ fuerit, cum monetâ nostrâ Pictaviæ currat, ita quod in Pictavia inter monetam nostram non refutetur.

Concessimus etiam eidem Hugoni, comiti Marchiæ & Engolismi, quod possit sibi acquirere terras & feoda, de hominibus nostris in Pictavia, quæ per legalem emptionem perquirere poterit; salvo per omnia jure nostro; & salvis nobis, & hæredibus nostris servitiis, quæ debebantur antecessoribus nostris de terris & feodis prædictis.

Volumus etiam & præcipimus, ut sæpedictus Hugo, & hæredes sui præfati, pro homagio & fideli servitio, omnia supradicta habeant & teneant, benè & in pace de nobis, & hæredibus nostris; & ea ipsis præsenti cartâ confirmavimus valitura, non obstante eo quod, tempore istius concessionis sibi factæ, minoris fuimus ætatis.

In cujus rei testimonium huic scripto sigillum nostrum apposuimus.

Testibus venerabilibus fratribus,
S. Cantuar' archiepiscopo.
E. London',
P. Winton',
J. Bath',
H. Lincoln',
R. Sarr',
R. Cycestr', & cancellario nostro
W. Carleol', } episcopis.
Thoma Norwic, electo.
H. de Burgo, justiciario nostro.
R. comite Cestr' & Lincoln'.
G. comite Gloucestr' & Hertford'.
Phil' de Albiniaco.
Radulpho filio Nicholai, senescallo nostro.
Hugone Despenser.

Data per manum prædicti Cycestr' episcopi, cancellarii nostri, apud Westmonasterium, decimo octavo die Decembris, anno undecimo.

Conventiones cum vicecomite Thoarcii.

A. D. 1226. An. 11 Hen. III.
Pat. 11 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Hugoni vicecomiti Thoarc', salutem.

Sciatis quod de consilio fidelium nostrorum promittimus & concedimus vobis quod, si Rex Franciæ guerram nobis fecerit in Pictavia, propter quam oporteat nos villas nostras, vel baronum nostrorum munire contra ipsum, tenebimus vobis ad custum nostrum apud Thoarcum centum milites, & ducentos servientes equites, & xxv. balistarios equites, pro planâ guerrâ faciendâ quamdiu opus nobis & vobis fuerit.

Et, si Rex Francorum, in propriâ personâ, vel posse suum, propter quod oporteat vos villam Thoarc' munire, Ligerim transeat, versus Pictaviam, ad guerram faciendam, tenebimus vobis ducentos milites, & trescentos servientes equites, & l. balistarios equites ad custum nostrum apud Thoarcum, dum opus nobis fuerit & vobis.

Promittimus etiam vobis, & firmiter concedimus quod, si milites Marchiæ & terræ nostræ, per guerram nostram, terras suas, per potestatem Regis Franciæ, amiserint, nos, per legale consilium fidelis nostri Hugonis comitis Marchiæ, & vestrum, de prædictis dampnis rationabile returnum eis faciemus.

Promittimus etiam vobis firmiter quod militibus vestris annua feoda, quæ bonæ memoriæ Johannes pater noster Rex Angliæ, per cartas suas eis concessit & solvit, eisdem, dum benè & fideliter nobis servierint, plenè persolvemus.

Et hæc, pro fideli servitio vestro, & hominum vestrorum habendo, promittimus, & per juramentum, corporaliter præstitum, firmamus, eo non obstante valitura quod, tempore hujus promissionis, minoris fuimus ætatis.

Promittimus vobis quod, cum ad servitium nostrum veneritis, & homagium nobis feceritis, dabimus vobis mille marcas, de denariis nostris, pro bono adventu vestro; nisi, per consilium comitum Marchiæ & Britanniæ, possit ad minorem summam amensurari.

Et in hujus rei testimonium, has litteras nostras inde fieri fecimus patentes.

Testibus venerabilibus fratribus,
S. Cantuar' archiepiscopo.
E. London',
P. Winton',
J. Bath',
H. Lincoln',
R. Sarum,
R. Cicestr', & cancellario nostro,
W. Carleol', } episcopis.
Th' Norwic' electo.
H. de Burgo, justiciario nostro.
R. comite Cestr' & Lincoln'.
G. com' Gloucestr' & Hertford'.
Philippo de Albiniaco.
Radulpho filio Nicholai, senescallo nostro.
Hugone Despenser.

Data per manum prædicti Cicestr' episcopi cancellarii nostri, apud Westm', decimo octavo die Decembris, anno undecimo.

De quibusdam concessionibus prædicto comiti factis.

A. D. 1226. An. 11 Hen. III.
Pat. 11 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis nos dedisse & concessisse dilecto & fideli nostro Hugoni vicecomiti Thoarc' & hæredibus suis de ipso descensuris, pro homagio & fideli servitio suo, castrum de Lodun' cum pertinentiis de nobis & hæredibus nostris tenendum; &, pro eodem castro, quingentas marcas per annum, de camerâ nostrâ in Anglia, quoad usque prædictum castrum, cum concilio & fideli auxilio ipsius Hugonis & generis sui, & amicorum suorum, possimus de manibus Regis Franciæ rehabere ad opus dicti Hugonis; ita quod extunc à solutione quingentarum marcarum cessare debeamus.

Concedimus etiam præfato Hugoni, & hæredibus suis præfatis, reddere annuatim unum equum de pretio, quale predecessores sui, vicecomites Thoarc' percipere consueverunt, singulis annis, de nundinis de Aungers, quoad usque equum illum de burgensibus de Aungers, qui illum reddere consueverunt, possit recuperare; ita tamen quod nobis, & hæredibus nostris reddet, singulis annis, quod deberet Andegavensibus pro equo reddere per annum.

Concessimus etiam eidem, & hæredibus suis præfatis, quod habeat, & fieri faciat monetam suam apud Thoarc' æqualem monetæ Pictaviæ; & quod æqualiter currat in Pictavia cum nostrâ.

Et, ut præmissa liberè habeat, & teneat de nobis, & hæredibus nostris, sibi & hæredibus suis, sicut præscriptum est, ea præsenti cartâ confirmamus, valitura, non obstante eo quod, tempore hujus concessionis & donationis factæ, minoris fuimus etatis.

In cujus, &c. ut supra.

Testibus & data ut supra.

De securitate pro prædictis conventionibus observandis.

A. D. 1226. An. 11 Hen. III.

Pat. 11 Hen. III. p. 1. m. 11. d. in Turr. Lond.

S. CANTUAR' totius Angliæ primas, & sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, E. London', P. Winton', J. Bathon', H. Lincoln', R. Sarum, R. Cicestr' domini Regis cancellarius, W. Carleol', B. Elyen', & Thomas Norwic' DEI gratiâ electus, omnibus CHRISTI fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Universitati vestræ notum facimus, nos, ad instantiam domini nostri Henrici tertii, illustris Regis Angliæ, in verbo DEI firmiter promisisse quod, bonâ fide, laborabimus erga ipsum dominum Regem, ut conventiones & concessiones firmatæ per cartas, litteras patentes, & juramenta inter prædictum dominum nostrum Henricum & Hugonem de Lezynan' comitem March' & Engol' & Isabellam Reginam uxorem ejus, H. vic' Thoarc' & Willielmum le Arceveske, qui ad servitium ipsius Regis Angliæ, per prædictas conventiones & concessiones, reversi sunt, firmiter & sine fraude observentur.

In cujus rei testimonium huic scripto sigilla nostra apponi fecimus.

Act' apud London', in vigiliâ beati Thomæ apostoli, anno regni ipsius domini Regis undecimo.

Duplicatæ sunt.

Litterà Regis Petro comiti Britanniæ.

A. D. 1227.—An. 11 Hen. III.

Claus. 11 Hen. III. m. 22. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo P. comiti Britan' salutem & amorem.

Noveritis quod de negotiis illis, de quibus nobis significâstis per nuncios nostros & vestros, fecimus quicquid nobis consuluistis; super hiis & aliis consilia vestra credituri.

Rogamus autem dilectionem vestram quatenus, cum concilio vestro penitus nos exposuerimus, sic vos intromittatis de agendis nostris, ut ad honorem DEI, & ad honorem nostrum & vestrum procedant.

Teste Rege, apud Rading, xiii. die Januarii.

De negotiis complendis cum comite Marchiæ.

A. D. 1227.—An. 11 Hen. III.

Claus. 11 Hen. III. m. 22. d. in Turr. Lond.

REX Hugoni, comite Marchiæ & Ingolism' salutem.

Mittimus ad vos venerabiles patres W. Eborum archiepiscopum, W. Carleolensem episcopum, & dilectum & fidelem nostrum Philippum de Albiniaco ad complendum negotia illa, de quibus tractatus est inter nos & vos, per nuncios nostros & vestros.

Teste Rege, apud Rading, xiii. die Januarii.

Eodem modo scribitur Hugoni vicecomiti Thoarc' & Willielmo le Arceveske.

Littera Ricardo com' Pictaviæ fratri Regi.

A. D. 1227.—An. 11 Hen. III.

Claus. 11 Hen. III. m. 22. d. in Turr. Lond.

REX R. comiti Pictaviæ, salutem.

Misimus venerabiles patres supra nominatos ad comitem Marchiæ, & vicecomitem Thoarcii, & alios magnates partium illarum, & vobis mandamus quod omnem, quam poteritis, adhibeatis diligentiam ad loquendum cum ipsis: & habito colloquio cum eis, super agendis nostris juxta consilium illorum operemini.

Teste Rege, apud Radyng, xiii. die Januarii.

Bulla Honorii III. Papæ de exemptione prioris S. Trin' London' à commissionibus.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Rec. Scac.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio .... priori sanctæ Trinitatis Londonien' salutem, & apostolicam benedictionem.

A nobis humiliter postulâsti ut, cum non habeas juris peritiam, & propter judiciorum strepitum contingat sanctæ contemplationis in te otium impediri, eximere te à commissionum nostrarum sollicitudine dignaremur.

Nos ergo, tuis supplicationibus anuentes, auctoritate tibi præsentium indulgemus ut, terminatis causis ab apostolicâ tibi sede commissis, per commissiones nostras, quas de cetero ad te impetrari contigerit, non tenearis procedere, nisi de indulgentiâ hujusmodi fecerit mentionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lateran', x. kal' Martii, pontific' nostri anno decimo.

Sigillo avulso.

De auxilio pro Johanna sorore Regis, dominâ Norwalliæ.

A. D. 1227.—An. 11 Hen. III.

Pat. 11 Hen. III. n. 7. in Turr. Lond.

REX probis hominibus de maneriis de Ralegh & de Cunedour, salutem.

Quia omnes civitates nostras, burgos, & dominica nostra talliari facimus; concessimus dilectæ sorori nostræ Joannæ dominæ Norwalliæ, cui commisimus dicta maneria nostra de Ralegh & de Cunedour, quamdiu nobis placuerit, quod loco tallagii prædicti, quod de vobis caperemus, rationabile auxilium ei faciatis.

Et ideo vobis mandamus quod benignè & gratanter hoc facere velitis.

Teste Rege, apud Westm' xviii. die Martii.

Littera Regis Angliæ de fœdere cum duce Bavariæ.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.

Claus. 11 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

HENRICUS, DEI gratiâ, &c. amico in CHRISTO dilecto & illustri viro L. duci Bawariæ, salutem, cum sincerâ dilectione.

Transmissum ad nos, ex parte Romanorum Regis illustris & vestrâ, magistrum Conradum præpositum Spirensem cum gaudio suscepimus, & audivimus diligenter; & ecce! dilectionem vestram, quæ de fœderatione inter imperium & nos jungenda laborare voluit, gratiarum actione prosequimur.

Cupientes igitur Regi, & imperio, ac nobilitati vestræ, cui jam junctos & fœderatos nos cernimus per consanguineam nostram, quam filius vester in uxorem duxit, in amicitiâ & fœdere mutuo specialius adjungi, dilectos nobis, & speciales magistrum Henr' & Bernardum clericos nostros, ut dicti Regis & vestram plenius & evidentius super hiis audiant voluntatem, ad vos duximus transmittendos, rogantes quatenus ad condignum & laudabilem pertrahere velitis effectum laudabiliter inchoata.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xiii. die Aprilis, anno regni nostri undecimo.

De fœdere cum Imperatore.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III. Claus. 11 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

EXCELLENTISSIMO viro, & dilecto in CHRISTO amico Henrico, DEI gratiâ, illustri Romanorum Regi, & semper augusto, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem & sinceram dilectionem.

Transmissum ad nos, ex parte vestrâ, virum providum & discretum magistrum Conradum, præpositum Spirensem, cum gaudio suscepimus & diligenter audivimus.

Et ecce! nobilitatem vestram, quæ, sicut accepimus ab ipso, sincerâ ergâ nos affectione conceptâ, nos sibi in amicitiâ & mutuo fœdere jungi voluit, gratiarum multiplici prosequimur actione.

Cupientes igitur, ex plenissimo fonte desiderii, tanto principi fœderari, magistrum Henricum, & Bernardum, clericos nostros speciales, nobis & dilectos, ad vos transmittimus, ut super hiis plenius & evidentius audiant voluntatem vestram; cui parere prompti sumus, prout honori regio hinc inde, ac utriusque regno noscitur expedire.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xiii. die Aprilis, anno regni nostri undecimo.

De fœdere cum principibus imperii, & filiâ Regis Bohemiæ in uxorem ducendâ.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III. Claus. 11 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

ARCHIEPISCOPO Coloniensi Rex, &c. salutem. Quod confœderationem, inter dominum R. Alemanniæ, & principes imperii, & nos, iniri desideratis, parati ad id consilium efficax apponere, ut ex litteris, à sinceritate vestrâ nobis transmissis, manifestè perpendimus, paternitati vestræ uberes exolvimus gratiarum actiones, tantò vobis obnixiores, quantò citra merita nostra affectionem vestram, circa nos, sensimus sinceriorem.

Gratulamur siquidem, & admodum nobis esset jocundum, præfatum dominum Regem, principem adeo potentem, & illustrem, cum principibus imperii, & nos mutuo confœderationis vinculo astringi; quo, alternâ consilii & auxilii vicissitudine interveniente, adinvicem pleniori gauderemus tranquillitate.

Cùm autem adhuc soluti sumus, nec cum aliquâ matrimonium contraxerimus, vel in aliquâ parte obligemur alicui, paternitati vestræ duximus significandum quod, super filiâ illustris Regis Boemiæ ducendâ in uxorem, sicut scribentes nobis bonâ fide consuluistis, vel aliâ nobis idoneâ copulâ matrimoniali conjungendâ, parati sumus vestro parere consilio, si commodum & honorem nostrum in hoc consideretis, & nobis & regno nostro expedire videamus.

Vos igitur, si placet, tàm super hoc, quàm aliis, voluntatis vestræ beneplacitum, per præsentium latorem, quem ad vos destinamus, sub festinatione nobis significare velitis.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xiii. die Aprilis, anno regni nostri xi.

Bulla Honorii III. Papæ, de non proferendâ sententiâ interdicti aut excommunicationis in personam Regis, aut Richardi fratris sui.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Volentes, in quibus secundum DEUM possumus, tuæ sublimitati deferre, mandavimus dilecto filio nostro R. sancti Angeli diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, ut, contra tuam, vel nobilis viri R. comitis Pictaviæ, fratris tui, personam, ad denunciationem, seu prolationem generalis, aut specialis sententiæ excommunicationis, per se, vel per alium non procedat, nisi super hoc mandatum à nobis reciperet speciale.

Tu ergo provideas ne à te, vel ab ipso fratre tuo aliquid attemptetur, propter quod nos oporteret super hoc speciale mandatum eidem dirigere cardinali.

Dat' Lateran', id. Maii, pontificatûs nostri anno x.

Plumbeo sigillo pendente è filo canabi.

Bulla Honorii III. Papæ, super eodem negotio.

A. D. 1227.—An. 11 Hen. III. Pat. 11 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

HONORIUS episcopus, &c. dilecto & fideli Romano, sancti Angeli diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Discretioni tuæ, auctoritate præsentium, mandamus quatinus contra karissimi in CHRISTO filii nostri, illustris Regis Angliæ, vel nobilis viri Ricardi comitis Pictaviæ, fratris ejus, personam, ad denunciationem, vel prolationem generalis, vel specialis sententiæ excommunicationis per te, vel per alium non procedas; nisi super hoc mandatum nostrum susceperis speciale.

Data Lateran', id. Maii, pontificat', &c. x.

Bulla Honorii III. Papæ, de exemptione pro abbate de Begham.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HONORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filiô abbati de Begham, salutem & apostolicam benedictionem.

A nobis humiliter postulâsti ut, cùm non habeas juris peritiam, & per judiciorum strepitum contingat sanctæ tu te contemplationis otium impediri, eximere te à commissionum nostrarum sollicitudine dignaremur. Nos ergo, tuis supplicationibus annuentes, devotioni tuæ auctoritate præsentium indulgemus, nè per commissiones nostras, quas de cætero ad te impetrari contigerit, procedere tenearis, si de indulgentiâ hujusmodi non fecerint mentionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat' Lateran', iii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente è filis sericis flavi rubeique coloris.

De conductu comitis de Gisnes.

A. D. 1227.—An. 11 Hen. III. Pat. 11 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

BALDEWINUS comes de Gisnes habet litteras domini Regis de conductu in veniendo ad dominum Regem in Angliam, ad loquendum cum eo, & ibidem morando, & inde redeundo, usque ad festum beatri Petri ad vincula, anno, &c. xi.

Et mandatum est omnibus ballivis & fidelibus, &c.

De treugis cum Rege Franciæ.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III. Claus. 11 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX R. comiti Cestriæ & Lincolniæ, salutem. Sciatis quod venerabilis Pater W. Carleol' episcopus, & dilectus & fidelis noster Philippus de Albiniaco, qui nuper fuerunt in Francia, reversi sunt, nunciantes nobis quod initæ sunt treugæ inter nos & Regem Franciæ, usque ad festum sancti Johannis Baptistæ proximo venturum, ut interim tractetur de pace inter nos & ipsum reformandâ.

Super quo retulerunt nobis prædicti verba bona, quæ nolumus ad præsens scripto commendare, & quæ vobis complacebunt cùm ea audieritis: & nos, hâc occasione, passagium nostrum in respectum posuimus, nec veniemus ad præsens Wintoniam, sicut vobis mandaverimus.

Grates igitur vobis multiplices referentes de bonâ voluntate vestrâ, & de paratu vestro, facto ad transfretandum nobiscum, ut audivimus, vos de prædictis duximus præmuniendos; significantes quod ad veniend' Winton' in occursum nostrum, in crastino beati Petri ad vincula, ad præsens non oportet vos laborare.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xvii. die Julii.

Litteræ Regis de iisdem treugis.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.

Claus. 11 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Lincoln' salutem. Scias quod initæ sunt treugæ inter nos & Regem Franciæ usque ad festum sancti Johannis Baptistæ, anno regni nostri xii. ut interim tractetur de pace firmâ inter nos, & ipsum reformandâ; pro quo non possumus, sicut proposueramus, ad hoc instans festum sancti Petri ad vincula, in Wasconia, transfretare.

Et ideo tibi præcipimus quod, per totam ballivam tuam, clamari facias, quod omnes, qui per summonitionem nostram usque Wintoniam erant venturi, ad præfatum terminum illuc, eâ occasione, non veniant.

Litteras autem nostras, quas tibi mittimus, certis personis de comitatu tuo directas, hiis, quibus diriguntur, cum summâ festinatione mittas.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xvii. die Julii.

Carta de libertatibus Huberti de Burgo.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.

Annal. Monast. Burton. p. 281.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. Sciatis nos dedisse, concessisse, & hâc præsenti chartâ nostrâ confirmâsse, Huberto de Burgo comiti Cantiæ, & Margaretæ uxori suæ, & hæredibus eorum de eisdem H. & M. descendentibus, & aliis hæredibus ipsius H. quod ipsi & homines sui habeant quietantiam in perpetuùm de schyris & hundredis, & sectis schyrarum & hundredorum, wapentacorum & lestorum, & de auxiliis vicecomitum & ballivorum suorum, & misericordiis eorum, & de custodiis & operationibus & clausuris castellorum, parcorum & pontium, & de passagio, pontagio, stallagio, tailagio, theolneto, hidagio, lestagio, paagio, & pecuniâ pro murdro dandâ:

Et quod idem Hubertus & Margareta & hæredes sui, sicut prædictum est, habeant omnes terras & tenementa sua in perpetuum ubique cum soc & sac, tol & them, infangenthef, utfangenthef, hamsocne, leirwite, childwite, murdre, latrocinium & franciplegium, ita quod visus franciplegii fiat in curiâ prædictorum Huberti & Margaretæ, & hæredum suorum prædictorum, coram serviente nostro ad hoc vocato, si venire voluerit; & si venire noluerit, non ideo remaneat: & si qua inde pervenerit misericordia, sit ipsorum H. & M. & hæredum suorum prædictorum.

Concessimus etiam eis, quod habeant liberam curiam suam de omnibus placitis quæ vicecomites placitare solent, & de omnibus aliis placitis, querelis, & attachiamentis, de omnibus hominibus & tenentibus suis ubicumque, vel de quibuscumque, vel quâcumque occasione implacitentur, vel attachientur, vel arrestentur: salvâ nobis & hæredibus nostris justitiâ vitæ & membrorum, & placitis quæ ad coronam nostram pertinent, quæ justitiarii itinerantes in itinere suo placitare solent & debent.

Has autem libertates & liberas consuetudines ejs dedimus & concessimus, salvis eis in omnibus & per omnia libertatibus & liberis consuetudinibus quas prius habuerunt in terris, tenementis, & feodis suis. Et prohibemus super forisfacturam nostram, quod nullus eis contra hanc chartam nostram in aliquo forisfaciat, quia ipsos, homines, res & possessiones suas, & hæredum & hominum suorum in custodiam & specialem protectionem nostram suscepimus.

Quare volumus & firmiter præcipimus quod prædicti Hubertus & Margareta, & hæredes eorum, sicut prædictum est, habeant & teneant omnes & singulas libertates & liberas consuetudines præscriptas in omnibus terris & tenementis suis, & in omnibus aliis locis liberè, quietè, integrè, honorificè, pacificè, jure hæreditario in perpetuum, sicut prædictum est.

Data per manus venerabilis patris R. Cicestrensis episcopi, cancellarii nostri, apud Westmonasterium, xviii. die Julii, anno regni nostri undecimo.

Notificatio treugarum cum Rege Franciæ.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.

Pat. 11 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX universis, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem.

Noverit universitas vestra quod nos cum Lodovico Rege Franciæ & suis treugas inivimus pro nobis & nostris, tam per mare quàm per terram, usque ad festum sancti Johannis Baptistæ proximo venturum duraturas tali modo.

Quod si in treugâ fuerit interceptum, de interceptione emendandâ sic erit; post commonitionem factam per senescallum nostrum Wasconiæ, vel per ballivum ejus, & per bonos & idoneos viros, sibi assistentes, malefactori in propriâ personâ, si inventus fuerit, vel apud hospitium suum, vel apud ejus vicinos, vel alicui de familiâ suâ, si inveniri non poterit, emendare plenariè noluerit, infra quadraginta dies postquam commonitio facta fuerit, ille, cui fuerit forisfactum, poterit currere super malefactorem, donec plenariè fuerit emendatum; & nos, sine mesfacere, poterimus juvare nostrum hominem contra eum, qui forisfactum emendare noluerit, donec fuerit emendatum; & Rex Franciæ similiter facere poterit.

Et sciendum quod Maisiacum non est in treugâ; nec Banaoni in hiis treugis poterit inforciari.

Præterea, si aliqua fortericia, vel aliquod castrum, vel persona alicujus nobilis, durantibus treugis, caperetur, vel furtivè subtraheretur, statim nos, vel per nos, vel per gentes nostras, sine mesfacere de hiis poterimus nos juvare; & Rex Franciæ similiter facere poterit.

Nos autem has treugas, fideliter & bonâ fide observandas à nobis & nostris, concessimus, & jurari fecimus in animam nostram à venerabili patre W. Carleol' episcopo, & dilecto & fideli nostro Philippo de Albiniaco milite nostro.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xix. die Julii.

Litteræ Richardi comitis, Regis Angliæ fratris, de conditionibus treugarum nuper inter ipsum & Ludovicum Regem Franciæ & matrem ejusdem Regis initarum.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 35.

UNIVERSIS præsentes litteras inspecturis Richardus comes, frater domini Regis Angliæ, salutem in Domino.

Noveritis nos cepisse firmam treugam & legalem de nobis & omnibus hominibus nostris, & omnibus imprisiis, feodis & tenementis nostris, & nostrorum, cum Ludovico, Dei gratiâ, Rege Franciæ, & Reginâ matre suâ, & cùm omnibus hominibus suis, & imprisiis suis qui eidem adhærebânt in die Lunæ post Dominicam quâ cantatum fuit "Lætare Jherusalem," & de omnibus feodis & tenementis, quæ ipse Rex & sui tenebant ad dictum diem firmiter observandam, usque ad quindenam nativitatis S. Johannis Baptistæ: ita quod per terram & per mare mercatores cum rebus suis, & omnes alii cujuscumque conditionis sint, eant & redeant securè per terras quas Rex Franciæ & sui possident, & per terras quas nos & nostri possidemus.

Milites vero nostri ac alii homines nostri poterunt ire per terras quas Rex Franciæ & sui possident more transeuntium; ita quod non possint prehendinare in villis Regis Franciæ & suorum, nisi infirmitate propriorum corporum, vel aliâ evidenti occasione fuerint præventi vel detenti: exceptis fugitivis, qui non poterunt, nisi de licentiâ Regis Franciæ, ad terram de quâ ejicerentur remeare. Eodem modo erit de fugitivis nostris observandum. Et milites & servientes ipsius Regis Franciæ, ac alii homines sui, eodem modo ire poterunt per terram & villas nostras & nostrorum.

Hujusmodi vero treuga debet insinuari domino Regi Angliæ, fratri nostro, quam si ratam habuerit infra tres septimanas post Pascham Regem Franciæ certificabit, vel ejus mandatum, scilicet quod de navigio Angliæ terræ Regis Franciæ & suorum nichil erit timendum usque ad dictum terminum; & similiter assensus Regis Franciæ, & matris suæ, infra dictas tres septimanas super observatione treugæ erga dominum Regem Angliæ debet sciri, & nuntiis suis intimari.

Burgenses vero Regis Franciæ & suorum omnia tenementa sua quæ possidebant tempore bonæ memoriæ Ludovici Regis Franciæ, usque ad terminum dictæ treugæ pacificè possidebunt: salvo jure & dominio dominorum de quibus dicta tenementa movere dinoscuntur: & eodem modo burgenses nostri & nostrorum tenebunt sua tenementa, usque ad dictæ treugæ terminum prætaxatum, ita tamen quod mobilia quæ ejecta fuerint de terrâ domini Sauvarici de Malloleone, per eos qui tempore piæ recordationis dicti Ludovici Regis Francorum, relictâ terrâ domini Savarici, apud Rupellam sibi fecerint mansionem in dicta feoda reportabuntur, juxta juramenta Gervasii Savarici & Raimundi Taillaud: hoc salvo quod de hiis mobilibus, cultura vinearum legitimè poterit æstimari, & si quod residuum fuerit culturâ prius solutâ in eâdem saisinâ remanebit.

Si quid verò in hujusmodi treugâ infra dictum terminum ab alterutrâ partium fuerit interceptum in Petragorico & Wasconia, emendabitur per Petrum Ais & Petrum Bermundi, milites dictatores constitutos ex parte Regis Franciæ, & per Petrum Ogerii & per Fergam, milites constitutos ex parte nostrâ, & debent convenire ad portum Castellion.

Si quid verò interceptum fuerit in partibus Xantoniæ & Angolesm' infra dictum terminum, emendabitur per Arnauldum de Amblevilla, militem, & senescallum Xantoniæ constitutos ex parte Regis Franciæ, & Arnulfum de Talemud & Galterum Ridellum de Blavia, constitutos ex parte nostrâ, & debent convenire apud La Barde.

Similiter vero si quid interceptum fuerit in Pictavia & Alnisio per Willielmum Ermengo militem, & Ling' Grassin constitutos ex parte Regis

Franciæ, & per Hugonem Raymundum & Hugonem de Podio, milites constitutos ex parte nostrâ emendabitur, & debent convenire apud Pontem de Cesse.

Omnes vero isti dictatores juraverunt pro utrâque parte rectè judicare, & utrique parti justas emendas facere.

Comes vero March', pro se & suis,
Johannes marescallus Franciæ,
Thomas de Blaravio,
Hugo de Baucais,
Droco de Moy,
Herveus de Busancy, &
Petrus Bermundi,

milites, pro Rege Franciæ, & Reginâ matre suâ, juraverunt prædictam treugam usque ad dictum terminum firmiter observandam.

Et nos Richardus comes, pro nobis & nostris,
S. de Malloleone,
Willelmus de Breles,
Willelmus Tallebot,
Walterus de Alemania,
Willelmus Mergat,
H. de Vuione,
Girardus de Blavia,
Colinio de Molis,
Willelmus de Valentia,
Galterus de Pontibus, &
Hugon' de Alemania,

juraverunt ex parte nostrâ dictam treugam, usque ad dictum terminum firmiter observandam.

Actum anno gratiæ MCCXXVII.

Littera apostolicæ sedis legati Regi Angliæ.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.
Nova Bundela in Turr. Lond.

HENRICO, Regi Anglorum illustri, Romanus miseratione divinâ, sancti Angeli diaconus cardinalis, apostolicæ sedis legatus, salutem in eo, qui Regibus dat salutem.

Excellentiæ vestræ literas, & nuncios vestros, quos ad nos misistis, honore debito recipientes, tàm ipsarum tenorem, quàm ea, quæ nobis ex parte vestrâ ore tenus retulerunt, intelleximus diligenter.

Cupientes, quantum cum Deo possumus, honorem vestrum diligere, ac personam vestram sincerâ tractare in Domino charitate; sicut quod plurimum volumus quæ ad honorem vestrum & commodum spectare videntur, & cupimus procurare; sicut prædicti nuncii vestri vestræ serenitati referre poterunt vivâ voce.

Ipsi enim in omnibus vos poterunt reddere certiores; quos pro suâ sollicitudine & labore velitis habere...... commendatos.

Dat' Paris, ix. kal' Aug.

Dorso. H. Regi Anglorum illustri.

Litteræ credentiales principibus imperii.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.
Pat. 11 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX nobilibus viris, & amicis in Christo karissimis, prælatis & principibus imperii, qui venerint usque Aunvers in occursu prælatorum & magnatum nostrorum, salutem & sinceram in Domino dilectionem.

Ad præsentiam nobilitatis vestræ destinamus venerabiles patres W. Eborum archiepiscopum, Angliæ primatem; A. Coventr', & Th' Norwic', episcopos; & dilectos & fideles nostros W. comitem de Penbr' marescallum Angliæ, G. comitem Gloucestr' & Hertford, W. comitem Albemarl', J. constabularium Cestr' & Radulfum filium Nicholai dapiferum nostrum, ad tractandum vobiscum de confœderatione faciendâ inter illustrem Regem Alemanniæ & imperium, & nos & regnum, juxta quod locutus est nobiscum vir discretus Conradus, præpositus Spirens' ex parte dicti Regis & imperii ad nos missus.

Quibus prælatis & magnatibus nostris prædictis fidem adhibere velitis, super hiis omnibus quæ vobis dixerint & fecerint ex parte nostrâ.

Teste meipso, apud Windles', quarto die Septembris.

De confirmatione feodi, pro comite Flandriæ.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.
Pat. 11 Hen. III. h. 2. in Turr. Lond.

REX amico suo karissimo F. comiti Flandriæ & Hanoniæ, salutem.

Sciatis quod concedimus vobis, pro homagio & servitio vestro, tale feodum habendum de nobis, quale dominus Johannes pater noster vobis concessit tempore suo, pro homagio & servitio vestro.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso, apud Windlesor', decimo sexto die Septembris, anno regni nostri undecimo.

Idem comes habet litteras de conductu pro se & suis quos secum ducet in veniendo in Angliam ad loquendum cum domino Rege, & ibidem morando, & inde redeundo; & durent litteræ istæ usque ad festum sancti Martini, anno duodecimo. Teste ut supra.

De interceptionibus cum Francia emendandis.

A. D. 1227. An. 11 Hen. III.
Claus. 11 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

DOMINO suo & consanguineo Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Serenitati vestræ significamus quod, postquam initæ fuerunt treugæ inter nos & vos, usque ad festum sancti Johannis Baptistæ proximo futurum, eas per totam potestatem nostram, pro posse nostro, firmiter fecimus observari; & omnibus, de potestate vestrâ de quâcunque interceptione, eis infra treugas factâ, conquestis, vel conqueri volentibus, secundum formam earumdem treugarum, & modum querelæ, plenam justitiam exhibuimus, & exhiberi faciemus.

Dilectus vero & fidelis noster Savaricus de Malo-Leone, qui unus erat inprisiorum nostrorum tempore quo treugæ præmemoratæ initæ fuerunt, sicut vestra non ignorat serenitas, ad nos venit, ostendens nobis & conquerens quod ballivi vestri eum spoliaverunt quibusdam terris, redditibus & possessionibus, quas pacificè tenuit ante treugas præmemoratas; sicut plenius vobis poterint intimare dilecti & fideles nostri magistri Umfridus de Milliat' & Willielmus Gauler, quos, propter hoc, ad vestram duximus præsentiam transmittendos.

Serenitatem igitur vestram rogamus attentius, quatinus interceptiones ipsi Savarico, & aliis inprisiis nostris factas, emendari faciatis; sicut vultis quod id, quod contra inprisios vestros fuerit in potestate nostrâ interceptum, emendemus; & sicut, tàm ex parte nostrâ quàm vestrâ, fuerit juratum.

Teste meipso, apud Westmonasterium, decimo die Octobris, anno, &c. undecimo.

Littera Soldano Dammasci, de Christianis captivatis.

A. D. 1227. An. 12 Hen. III.
Claus. 12 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX Coradino illustri Soldano Dammasci, salutem. De transmissis nobis à nobilitate vestrâ muneribus, per Juselinum de Jenue Mallonn. Soldani, gratiarum vobis rependimus actiones, prompti & parati de hiis quæ licet, vestræ placere voluntati.

Hoc quidem à serenitate vestrâ pro ampliori petimus munere ut, si quos terræ vestræ Christianos captivatos tenetis, eos liberos & expeditos reddere, & intuitu nostri nobis mittere velitis, certis datis indiciis quod, ad eorum liberationem, noster eis profuit interventus; quo intellecto ad condignam vicissitudinem serenitati vestræ meritò tenemur.

Teste, apud Westmonasterium, &c.

Bulla Gregorii IX. Papæ, de observando & celebrando festo beati Edwardi.

A. D. 1227. An. 12 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, & aliis ecclesiarum prælatis, per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Ut notam faciat filiis hominum potentiam suam Dominus & gloriam magnificentiæ regni sui, nonnumquam electos suos, quos in hâc vitâ justificat & coronat, in patriâ signanter honorat, dans eos miraculis corruscare, dum, omni perfidiâ confutatâ, roboratur fides catholica, spes erigitur, & caritas dilatatur.

Quare CHRISTI fideles quos taliter ipse clarificat, pio complectentes amore, devotione debent celebri venerari, ut in sanctis sanctificantem suppliciter honorantes, illius propitiationem & istorum suffragia salubriter mereantur.

Ex literis siquidem fælicis recordationis Alexandri Papæ, prædecessoris nostri, nobis exhibitis extitit declaratum, quod, tàm claræ memoriæ Henrico Anglorum Rege, quàm omnibus prælatis Angliæ, qui tunc erant, ei supplicantibus humiliter & instanter ut beatum Edwardum, gloriosum quondam Regem Anglorum, ascriberet sanctorum cathalago in ecclesiâ militanti, quem, attestantibus miraculorum suorum insignibus, in triumphanti regnare minimè dubitant, ipse, diligenti cum fratribus deliberatione præhabitâ, & libro miraculorum inspecto, quibus ipsum in mortali carne viventem, & exutum ab eâ Dominus multipliciter illustrarat, visis quoque literis Innocentii Papæ, cui idem successerat, & receptis testimoniis supplicantium, quamvis negotium tàm arduum, non frequenter soleat, nisi fortè in sollempnibus conciliis, de more concedi, de fratrum tamen consilio, juxta votum & desiderium petentium, prædictum sanctum inter beatos confessores censuit numerandum, dirigens universis ecclesiarum prælatis Angliæ monita & mandata, ut veneratione debitâ prædictum colerent confessorem.

Nuper autem venerabilis frater noster .... Cantuariensis archiepiscopus suis nobis literis humiliter supplicavit, ut, supplentes quod à prædicto prædecessore nostro omissum videtur, mandaremus festum ejus sollempniter celebrari, quem gloriosus DEUS in sanctis suis adhuc miraculis clarificat gloriosis.

Ne igitur videatur quodammodo ipsius gloriæ derogari, quem dignè glorificare possibilitas humana non sufficit, cùm reputandum sit in canonizatione festi celebratio fore concessa, universitatem vestram monemus attentè, per apostolica scripta mandantes, quatinus, ipsius sancti festum annuâ celebritate colentes, pro nobis & vobis ejus apud DEUM suffragia suppliciter imploretis.

Dat' Laterani, v. id' Novembr', pontificatûs nostri anno primo

Plumbeo sigillo pendente è filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Gregorii IX. Papæ, Innocentii III. Romanorum Pontificis, bullam super electionibus prælatorum recitans & confirmans.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Bibl. Cotton. ex vet. MS. citante Spelm.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis, & dilectis filiis universis aliis ecclesiarum prelatis, per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex litteris bonæ memoriæ Innocentii Papæ prædecessoris nostri accepimus, quod cum inter regnum & sacerdotium Anglicanum super electionibus prælatorum gravis fuerit controversia diutius agitata, demum inclytæ recordationis Johannes, Rex Anglorum illustris, liberaliter, ex merâ & spontaneâ voluntate, de consensu communi suorum baronum, pro salute animæ suæ, ac prædecessorum, ac successorum suorum, concessit & suis litteris confirmavit, ut in universis & singulis ecclesiis, cathedralibus & conventualibus, totius Angliæ inperpetuum liberæ fiant electiones quorumcunque prælatorum, majorum etiam & minorum. Quod dictus prædecessor noster gratum & ratum habens, concessionem hujusmodi, sicut continebatur in ejusdem Regis litteris, confirmavit, in confirmatione suâ easdem litteras regias inserendo.

Nos autem tenorem confirmationis ejusdem prædecessoris nostri de verbo ad verbum præsentibus litteris fecimus annotari, qui talis est.

" Innocentius episcopus, servus servorum DEI," &c. *(Vide supra ad A. D. M.CC.XV. p. 127.)*

Nos autem memorati prædecessoris nostri vestigiis inhærentes, concessionem eandem auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.

Dat' Lateran', iii. id' Januarii, pontificatûs nostri anno primo.

Bulla Gregorii IX. Papæ pro abbate & conventu monasterii de Quarraria.

A.D. 1228. An. 12 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio .... abbati monasterii de Tychefeld, Præmonstraten' ordinis, Wintonien' diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Suâ nobis, dilecti filii .... abbas & conventus monasterii de Quarraria, Cisterciensis ordinis, Wintoniensis diocesis, petitione monstrârunt, quod nonnulli iniquitatis filii, quos prorsus ignorant, decimas, census, redditus & alia jura, quæ ipsi monasterio præstare tenentur, necnon possessiones, terras, prata, pascua & quædam alia bona, ad monasterium ipsum spectantia, occultârunt malitiosè, & occultè detinere præsumunt, non curantes ea dictis abbati & conventui exhibere; super quo provideri sibi & eidem monasterio humiliter postulârunt:

Quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus omnes hujusmodi occultos detentores decimarum, censuum & bonorum prædictorum publicè in ecclesiis, coram populo, per te, vel per alium, aut alios, moneas ut infra competentem terminum, à te præfigendum, eisdem decimas & alia supradicta à se debita manifestent, & plenam ac debitam de hiis satisfactionem impendant; necnon possessiones & alia bona prædicta restituant abbati & conventui memoratis; alioquin extunc in eos, nisi infra alium congruum terminum peremptorium, quem ad hoc præfigas eisdem, tuæ monitioni paruerint in hâc parte, generalem excommunicationis sententiam proferas, faciens eam, ubi & quando necessarium videtur, usque ad satisfactionem condignam, sollempniter publicari.

Dat' Lateran', ii. id' Febr', pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla Gregorii IX. Papæ, ut fratres Militiæ Templi possint produci in testimonium in causis domûs.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis .... magistro & fratribus domûs Militiæ Templi salutem & apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, ad exemplar felicis recordationis Alexandri Papæ, prædecessoris nostri, auctoritate vobis præsentium indulgemus ut, in causis vestris, fratres vestros possitis in testimonium ferendum producere; nec pro eo, quod fratres vestri sunt, si alia causa rationabilis & manifesta non obstat, à ferendo testimonio repellantur, dummodo, sicut censura canonum & legum sancit auctoritas, velint testimonium perhibere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lateran', ii. id' Februarii, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo plumbeo, pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Litteræ Regis, de absolutione Falk' de Breaut, qui excommunicatus fuit pro detentione justic' Regis apud Bedeford'.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Pat. 12 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX H. cantori Treten' salutem. Ut certi sitis de quietâ clamantiâ quam Falk' de Breaut nobis fecit per cartam suam, signatam sigillo suo, postquam nos & regnum nostrum malitiosè turbare præsumpsit, ejusdem cartæ transcriptum vobis mittimus in hæc verba.

" Omnibus CHRISTI fidelibus, præsentes litteras inspecturis, Falk' de Breaut, salutem in Domino.

" Ad universitatis vestræ notitiam pervenire volumus quod cum excommunicatus essem, &c." *Ut supra, in anno octavo regni dicti Regis, usque ad hæc verba, viz.*

Rogamus etiam discretionem vestram quatinus contra dilectam nobis Margaretam, quondam uxorem ipsius Fulkesii, quæ auctoritate litterarum domini Papæ convenit, coram vobis non procedatis; maximè cum justas habeatis supersedendi rationes, eo quod ad judicatorium trahitur in regno alieno, sibi manifestâ ratione suspectum: & cum nil habeat in manibus de bonis ipsius; set & idem Falkes per judicium curiæ nostræ, propter ipsius proditionem manifestam, omnibus bonis, quæ habuerat postmodum, fuit adjudicatus, unde nichil habuit in regno nostro quod posset postmodum obligare.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xviii. die Februarii, anno, &c. duodecimo.

Littera Regis Angliæ Papæ, de recipiendo Imperatore ad pacem.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Claus. 12 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ. Sanctitatis vestræ litteras devotione, quâ decuit, recepimus continentes, narratione brevi, defectum succursûs Terræ Sanctæ, quem in præsenti sperabatis, per ministerium Imperatoris, ordinatum fuisse.

Sanè dolorem vestrum, quem brevem esse decet, non audivimus sine dolore maximo; cùm in salute vestrâ, & ecclesiæ statu pacifico, regnantium pax consistit & regnorum.

Recepimus autem postmodum litteras Imperatoris; qui, de multis gravaminibus & injuriis ei, ut, dicebat, præter suorum exigentiam meritorum illatis conquerendo, in eisdem litteris notum fecit nobis, sicut & in aliis regnis publicâsse se dicit, quod in medio instantis Maii proponit nihilominus transfretare.

Litteras easdem ostendimus clerico vestro magistro Stephano, tunc præsenti nobiscum, de cujus consilio Imperatori rescripsimus, consulendo ut, à debitâ vobis & ecclesiæ devotione, nullius temeritatis ausu, recedens, humiliter obediat & obsequatur.

Vobis siquidem, ut patri & domino, cui in totius fidelitatis & obsequii plenitudine adesse volumus, & tenemur, consulimus in Domino, pro negotio Terræ Sanctæ, cujus liberationem mundus desiderare debet ardenter, quatinus eundem, si cum humilitate debitâ ad cor reverti voluerit, vestrisque parere mandatis, misericorditer recipere velitis ad pacem.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vicesimo die Februarii.

Rex Angliæ suadet Imperatori ad reconciliationem cum Papâ.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Claus. 12 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

IMPERATORI, &c. salutem, ecclesiasticâ pace gaudere, & de inimicis crucis CHRISTI triumphum.

Venientem ad nos imperialis aulæ nuncium, præsentium latorem, militem vestrum affectu, quo decuit, recepimus, &, porrectis nobis litteris celsitudinis vestræ, audivimus & intelleximus diligenter quæ fuerant in eisdem contenta super statu vestro, & aliis quæ circa personam vestram nuper acta dicuntur: de quibus, ante susceptionem nuncii & litterarum vestrârum, dominus Papa, per litteras suas, nos fecerat certiores. Pro quo, si placet, animus vester nihil indignationis concipiat, si vobis usquequaque non scribimus ad præsens, ut deceret, licet ad vos & honorem nominis vestri sincerum nichilominus habeamus affectum.

Condolemus quidem & compatimur, quatenus possumus, majestati vestræ, parati pro viribus offensæ vestræ mederi, & imperiali celsitudini subvenire, honoris ecclesiastici semper integritate servatâ.

Attendentes quidem quantum discrimen immineat negotio crucifixi in odii & discordiæ seminario, quod humani generis inimicus inter ecclesiam Romanam & vos nititur excitare, quantum etiam periculum orbis terrarum expectare possit ex eodem: sperantes etiam, in parte aliâ, quod dominus Papa salubribus consiliis, & precibus nostris, & monitis (utpote qui ei, inter cæteros mundi principes, magnâ & speciali devotione quâdam sumus astricti) facilem & favorabilem præbere debeat auditum.

Scripsimus eidem, cum multo precum & consilii conatu, quatinus, humanæ mentis motu domi recluso, ad liberationem Terræ Sanctæ dirigat intuitum interioris hominis & affectum; injuriarum obliviscens hiis diebus, quas, alio fortè tempore, poscente justitiâ, cogeretur ulcisci; ut etiam vos, sine cujus ministerio liberationem terræ præfatæ mundus nescit indicare, ad manum suam, & ecclesiæ pacem modis omnibus satagat revocare.

Sanè, quia non nocet admisso subdere calcar equo, currentem decrevimus monere; dum vobis consulimus, & facere suademus quod, præter consilium nostrum, facturi estis etiam non rogati.

Consilium igitur nostrum est ut, non contempnentes ecclesiæ manum, quam in personam vestram extendit, relaxationem sententiæ suæ petatis instanter; nichilominus insistentes proposito, quod, pro liberatione patrimonii JHESU CHRISTI, à primævo tempore vestro laudabiliter concepistis; ne, quod absit, hoc tempore, quo tradidit Omnipotens DEUS in manibus vestris vires mundi, tepescere videamini à consummatione laboris, quem vobis fœlix fortuna commendavit.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vicesimo die Februarii.

Bulla Gregorii IX. Papæ, ne fratres Militiæ Templi aggraventur contra privilegia sua.

A.D. 1228. An. 12 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm ex susceptæ amministrationis officio debeatis viros religiosos à pravorum magnanimitate defendere, & ipsos à gravaminibus relevare, nequaquam ipsis graves esse debetis, nec exactiones novas imponere, nec aliquas injurias irrogare.

Pervenit autem ad nos, quod dilectos filios, fratres Militiæ Templi, contra tenorem privilegiorum, eis à sede apostolicâ indultorum, crebris procurationibus, & aliis exactionibus gravitèr molestatis: bona ipsorum, quæ ad defensionem orientalis terræ necessaria plurimum esse noscuntur, pro vestræ voluntatis arbitrio minuentes; & eorum capellanis, pro illicitis, talliis & exactionibus aliis, divina officia interdicere minimè dubitatis.

Quapropter fraternitatem vestram attentiùs duximus ammonendam, per apostolica scripta præcipiendo mandantes, quatinùs fratres ipsos contra privilegia, eis ab sede apostolicâ sede indulta, de cætero nullatenus aggravetis; nec eorum capellanis, propter memoratas causas, prohibeatis de cætero divina officia celebrare.

Verùm ipsos à præsumptione malignantium, in eorum bona præsumentium debachari, quotiens ad vos querela pervenerit, taliter defendatis, & suam faciatis justitiam obtinere, quòd ex hoc vobis à DEO præmium augeatur, & ipsi liberius valeant inimicis crucis CHRISTI resistere, & etiam illis resistentibus grata subsidia ministrare.

Dat' Laterani, octavo kal' Martii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis rubei flavique coloris.

Bulla Gregorii IX. Papæ, de Rege non excommunicando.

A.D. 1228. An. 12 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio, ... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad exhibendum tibi specialem grâtiam & favorem, eò fortiùs inducimur, quò persona & regnum tuum specialius ad nos pertinere noscuntur, & te, sicut carissimum filium, ad quem exhuberat nostræ dilectionis effectus, sinceriori amplectimur caritate.

Eapropter, carissime in CHRISTO fili, serenitatis tuæ precibus inclinati, præsentium tibi auctoritate de speciali gratiâ indulgemus, ut nullus tuam & uxoris, ac filiorum tuorum personas excommunicare, aut capellam tuam interdicere valeat, absque mandato sedis apostolicæ speciali.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Laterani, tertio kal' Martii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Gregorii IX. Papæ, contra torneamenta, in quibus fuerunt conventiculæ & conspirationes contra Regem.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus .... Norwicen' & .... Karleolen' episcopis, & dilecto filio .... archid' Salopesberiæ, Conventren' diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad nostram audientiam noveritis pervenisse, quod quidam magnates & barones Angliæ, sub occasione torniamentorum, ad quæ ex condicto conveniunt, adversus carissimum in CHRISTO filium nostrum illustrem Regem Angliæ, dominum suum, conventiculas, conjurationes, colligationes, & conspirationes facere non verentur, molientes turbare pacem & quietem ipsius & regni sui, contra juramentum fidelitatis eidem Regi præstitum temerè veniendo.

Cum ergo graviter tales excedant, nitentes turbare pacem & quietem Regis & regni, & exercentes torniamenta quæ sunt ab ecclesiâ interdicta, pro eo, quod ex eis sæpè interitus hominum, & pericula proveniunt animarum, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus prædictos per excommunicationem in personas, & interdictum in terras ipsorum, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, ab hujusmodi compescatis. Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat' Lateran', iii. kal' Martii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Rex Angliæ, de treugis cum Francia non infringendis.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.
Claus. 12 Hen. III. m. 11. d. in Turr. Lond.

REX Henrico de Trublevill. Noveritis quod, sicut alias vobis significamus, mittimus C. de Grancumbe, & Nicholaum de Molis, usque la Legne, à die Paschæ in xv. dies, ad emendas, super interceptionibus, inter Regem Franciæ & nos infra treugas factis, unà vobiscum fieri faciendus & recipiendas.

Et ideo vobis mandamus quod interceptiones, factas ex parte nostrâ, videlicet de ballivâ vestrâ, per vos statim ita faciatis emendari, quod treugæ, occasione vestri, non infringantur; & quod sacramentum eorum, qui treugas illas juraverunt in animam nostram, in nullo violetur.

Hoc autem in fide, quâ nobis tenemini, nullo modo facere omittatis.

Teste Rege, apud Lamh', xi. die Martii.

De salvo conductu pro interceptionibus emendandis.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.
Claus. 12 Hen. III. m. 11. d. in Turr. Lond.

DOMINO suo & consanguineo Ludovico, DEI gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus Rex, &c. salutem.

Sciatis quod ad diem captum inter nos & vos, quem, ad petitionem nostram, nostri gratiâ, prorogâstis usque in xv. dies à die Paschæ, ad interceptiones, tàm ex parte nostrâ, quàm vestrâ factas, emendandas, mittimus supra nominatos ad faciend' fieri & recipi emendas, simul cum dilecto & fideli nostro Henrico de Trublevill, senescallo nostro Wasconiæ; unde serenitatem vestram rogamus, quatinus prædicto senescallo nostro Wasconiæ & cæteris, qui ex parte nostrâ, ad prædicta exequenda, usque la Legne, ad terminum prænominatum, sunt venturi, litteras vestras de salvo conductu, in veniendo illuc, & ibidem morando, & inde redeundo, habere faciatis.

Tales quidem, loco vestro, ad prædictos diem & locum, mittere velitis, qui parati fuerint ad prædictas emendas, ex parte vestrâ, admittendas & recipiendas.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur Reginæ Franci

Et mandatum est omnibus fidelibus domini Regis, ad quos litteræ præsentes pervenerint, quod, si se, vel aliquos suorum tangant prædictæ interceptiones, prædictis die & loco coram prædictis nunciis domini Regis, & coram hiis, quos prædictus Rex Franciæ, occasione prædictâ, illuc mittet, personaliter compareant:

Vel tales loco suo mittant, qui, quantum ad se & suos pertinet, de interceptionibus prædictis emendas sufficienter faciant & recipiant.

Teste ut supra.

De conductu pro Rege Insularum.

A. D. 1228.—An. 12 Hen. III.
Pat. 12 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

OLAVUS Rex Manniæ & Insularum habet litteras de salvo conductu veniendi in Angliam, cum hominibus suis quos secum duxerit, pro pace formandâ inter ipsum, & Reginaldum fratrem suum.

Duraturas à festo sancti Michaelis, anno regni nostri duodecimo, usque in xv. dies.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xii. die Aprilis, anno regni nostri xii.

Gregorius IX. Papa comitibus & baronibus Angliæ mandat, ut Rex Henricus, qui est minoris ætatis, permittatur ad disponendum de regno & regni negotiis, eo quod virtutes ejus supplent ætatem.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.
Lib. Rub. Scac. Westm. fol. 171.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis nobilibus viris, comitibus & baronibus Anglie, & aliis karissimi in CHRISTO filii nostri Henrici, illustris Regis Anglie fidelibus universis, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad hoc in annis minoribus constitutos legittimè sanctiones eorum indempnitatibus consulendo, usque ad certum tempus esse sub tutoribus & curatoribus providerunt, ne iidem minores rebus suis valeant malè uti, set per illos utiliter procurentur. Verùm cùm secundum sanctiones easdem ad dampnum cujusquam non debeat retorqueri, quod in ejus favorem noscitur introductum, si non permittantur adulti, quibus prudentia defectum supplet etatis, de rebus suis utiliter disponere ac discretè, profecto in eorum perniciem vergeret, quod pro ipsorum fuerat utilitate provisum; & quod esse debent ad bonum eis inveniretur ad malum.

Licet igitur karissimi in CHRISTO filii nostri H. Regis Anglie illustris, adolescentia computetur in annis, qui, sicut accepimus & gaudemus, animum jam induit virilem, etateque profecit & prudenciâ; ita quod illud quod in annorum numero sibi deest in discretionis videatur recuperare virtutem, non est idem à modo prohibendus de regno & regni negociis utiliter disponere ac prudenter.

Ideoque devotioni vestre per apostolica scripta precipiendo mandamus, quatinus cum venerabili fratre nostro Winton' episcopo, & nobilibus viris justic' Anglie & W. Briwere demus nostris litteris in preceptis, ut amodò sibi regni sui dispositionem dimittant liberam & quietam, eidem Regi de cetero intendatis humiliter & devotè, exhibendo ipsi reverentiam & honorem quem decet fideles domino exhibere, ac adversus eos qui contraire presumpserint sic ei fideliter & firmiter assistatis, quod fidelitas vestra clareat in effectum, & ideo ad dilectionem vestram non immeritò astringatur. Quod si secus feceritis, quod non credimus ferendum, in vos excommunicationis sententiam poteritis non immeritò formidare.

Dat' Lat', idus April', pontificatûs nostri anno primo.

De treugis cum Francia capiendis.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.
Pat. 12 Hen. III m. 4. d. in Turr. Lond.

VENERABILI domino, consanguineo suo Lodovico, DEI gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus Rex Angliæ, &c. salutem, & debitum in omnibus obsequium.

Mittimus ad vos dilectos, fideles, & familiares nostros, nobilem virum Philippum de Albiniaco & Radulphum filium Nicholai senescallum nostrum, ad capiendum & firmandum inter nos & vos treugas puras, firmas & rectas, sicut à domino Papâ, Gregorio nono, nobis est injunctum.

Et nos treugas ipsas pro nobis & omnibus hominibus, & imprisiis nostris, ratas & gratas habemus, & firmiter observari faciemus.

Teste meipso, apud Westmonasterium, vi. die Maii, anno regni nostri duodecimo.

De nunciis super treugâ cum Francia.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.
Pat. 12 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

HENRICUS Rex, &c. Venerabilibus in CHRISTO patribus Senonensi archiepiscopo, & R. eâdem gratiâ Sarresb' episcopo, & dilectis sibi in CHRISTO magistro Petro de Colle-medio, & domino Stephano, domini Papæ capellanis, salutem.

Sciatis quod nos misimus dilectos & fideles nostros, nobilem virum Philippum de Albiniaco, & Radulphum filium Nicholai senescallum nostrum, ad karissimum dominum & consanguineum nostrum Ludovicum, illustrem Regem Franciæ, ad capiend' & firmand' inter ipsum & nos treugas puras, firmas & rectas, sicut nobis à domino Papâ, Gregorio nono, est injunctum.

Nos autem treugas ipsas pro nobis & omnibus hominibus, & imprisiis nostris, ratas & gratas habebimus, & eas firmiter observari faciemus; hoc autem vobis scire facimus.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Adhuc de treugis.

A D. 1228.—An. 12 Hen. III.

Pat. 12 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX omnibus has litteras visuris vel audituris, salutem. Universitati vestræ notum facimus, quod nos misimus tales ut supra, ad Regem Franciæ ut supra in proximo brevi.
In cujus, &c.
Teste ut supra.

Mandatum Regis Angliæ Henrico de Trubleville, super negotio sæpedicto.

A.D. 1228. An. 12 Hen. III.

Pat. 12 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX Henrico de Trublevill, senescallo suo Wasconiæ, salutem.
Sciatis quod misimus dilectos & fideles nostros Philippum & Radulphum, &c. *ut supra usque ad hoc verbum injunctum.*
Et promisimus, per litteras nostras patentes, quod nos treugas ipsas, pro nobis, & omnibus hominibus, & imprisiis nostris, ratas & gratas habebimus, & eas firmiter observari faciemus.
Et ideo vobis mandamus, quatenus in fide quâ nobis tenemini, treugas ipsas, quas inter ipsum Regem Franciæ & nos capient, secundum formam mandati sui, quod vobis mittent, firmiter observari; & à nobis, & imprisiis nostris, in ballivâ vestrâ assecurari faciatis.
In cujus, &c.
Teste ut supra.

Eodem modo scribitur Savarico de Malo-leone; hoc excepto in ballivâ vestrâ.
Teste ut supra, & *com' W. Aluern & Balfino.*

Littera Regis Regi Franciæ, quâ paratum se, ad mandatum Papæ, nunciat treugam cum illo inire.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Pat. 12 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

DOMINO suo & consanguineo Lodovico, DEI gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus Rex Angliæ, &c. salutem.
Litteras apostolicas recepimus, continentes ut, specialiter pro negotio Terræ Sanctæ, ac pacis, & fidei, quod ecclesiæ DEI imminet, & cui tenetur dominus Papa sollicitè providere, treugam puram, firmam & rectam vobiscum inire debeamus, donec, cum adjutorio divino, possit inter nos reformari concordia; pro quâ, sicut dicit idem dominus Papa, laborare proponit cum effectu.
Moverunt etiam nos ad idem faciendum, de mandato sedis apostolicæ, venerabilis pater episcopus Sarum, & magister Stephanus capellanus & nuncius domini Papæ ad nos transmissus, censuram ecclesiasticam nobis comminantes si non paruerimus mandatis ipsorum.
Licet igitur nobis grave videatur quod taliter agitur nobiscum, maximè cùm patrimonii, sicut videt Altissimus, tàm per vos, quàm per progenitores vestros (ut, salvâ pace ipsorum & vestrâ, loquamur) commodo & honore careamus; mandatis tamen apostolicis, in hiis & aliis, prout rectè poterimus, parere decernentes, treugam puram, firmam & rectam, secundum dictationem rationabilem, parati sumus firmare vobiscum.
In cujus testimonium, &c.
Teste Rege, apud Windes', octavo die Junii.

Eodem modo scribitur Reginæ Franciæ, mutatis nominibus personarum.

Ejusmodi litteræ archiepiscopo Senonensi, & aliis.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Pat. 12 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

VENERABILIBUS patribus archiepiscopo Senonensi, & episcopo Sarresberiensi, & dilectis amicis suis in CHRISTO magistro Petro de Colle-medio, & magistro S. capellanis domini Papæ, salutem.
Litteras apostolicas nuper recepimus, continentes ut, specialiter pro negotio Terræ Sanctæ, ac pacis, & fidei, quod ecclesiæ DEI imminet, & cui dominus Papa tenetur sollicitè providere, treugam puram, firmam & rectam, cum illustri Rege Franciæ inire debeamus, donec, cum adjutorio divino, possit inter nos reformari concordia; pro quâ, sicut dicit idem dominus Papa, laborare proponit cum effectu.
Duo etiam vestrûm nos monnistis, videlicet vos domine episcope Saresber' & magister Stephanus, ad idem faciendum de mandato sedis apostolicæ, censuram ecclesiasticam nobis comminantes si vestris non paruerimus monitis.
Licet igitur nobis grave videatur quod taliter agitur nobiscum, maximè cum patrimonii nostri, sicut videt Altissimus, tam per ipsum Regem, quam per progenitores suos (ut, salvâ pace ipsorum loquamur) commodo & honore careamus; mandatis tamen apostolicis, & vestris monitis, in hiis & aliis, prout rectè poterimus, parere decernentes, treugam puram, firmam & rectam, secundum dictationem rationabilem, parati sumus firmare cum Rege memorato.
In cujus rei testimonium, &c.
Teste ut supra.

De eodem negotio, mandatum Henrico de Trubleville missum.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Pat. 12 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX Henrico de Trubleville, senescallo suo Wasconiæ, salutem.
Sciatis quod dominus Papa nuper nobis mandavit ut, specialiter pro Terræ Sanctæ negotio, ac pacis, & fidei, quod ecclesiæ DEI imminet, & cui ipse dominus Papa sollicitè providere tenetur, treugam puram, firmam & rectam, cum Rege Franciæ inire debeamus, donec, cum adjutorio divino, inter nos possit concordia reformari; pro quâ ipse dominus Papa laborare proponit cum effectu.
Scripsit etiam archiepiscopo Senonensi, episcopo Sarresb', magistro Petro de Colle-medio studenti Parisius, & Stephano capellano suo, quem ad nos misit in Angliam, ut tàm nos, quàm Regem Franciæ ad hoc inducant, & contradictores per ecclesiasticam cogant censuram; (excepto generali interdicto in regna, & excommunicatione in personas nostras præter mandatum suum speciale) moniti autem, quamvis inviti, ex parte nostrâ consensimus ut treugæ firmentur, sicut est prædictum.
Unde vobis mandamus, firmiter injungentes, ut, finito termino treugarum, quæ adhuc inter nos durant, omnia ex parte nostrâ, & inprisiorum nostrorum, in ballivâ vestrâ, in pace serretis, & servari faciatis, donec de modo & termino treugarum, quæ, per dominum Papam, inter nos & nostros, & Regem Franciæ & suos firmari debent, per nos sitis certiores.

Teste ut supra.

Littera Regis Angliæ Regi Bohemiæ, de nunciis hinc inde missis.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III.

Claus. 12 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

DILECTO amico & speciali G. DEI gratiâ, illustri Regi Boemiæ, Henricus, eâdem gratiâ, &c. salutem, cum sinceræ dilectionis affectu.
Litteras dilectionis vestræ recepimus, continentes quod, reverso ad vos nobili viro comite Arnaldo de Hogensung' & eo diligenter audito super hiis quæ vobis per ipsum duximus nuncianda, fidelem clericum vestrûm J. latorem præsentium, ad nos destinâstis cum totâ intentione vestrâ negotii memorati; cui & postulâstis super eodem negotio fidem adhiberi.
Benignis igitur auribus ei accommodatis, nobis asseruit quod ad hoc solum venit, ut diem, quem nobis constituerat dictus comes Arnaldus veniendi, vel mittendi, in termino festi sancti Johannis Baptistæ proximo elapsi, per ipsius adventum observaret.
Cùm igitur de principali negotio nobiscum tractaturus non venit, præfatum comitem, priusquam alios ad nos mittatis nuncios, ad nos transmittere curetis, ad explanandum nobis penitùs vestram super præmisso negotio voluntatem.
Teste Rege, apud Westmonasterium, xxiv. die Junii.

Eodem modo scribitur C. Reginæ Boem'.

Bulla Gregorii IX. Papæ de Rege Franciæ, adversus Albigenses.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo .... filio illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Licet carissimum in Christo filium nostrum .... illustrem Regem Franciæ, cum .... matre & fratribus suis, sub protectione susceperimus apostolicæ sedis & nostrâ, pro eo quod idem Rex, inchoatum à patre, negotium fidei prosequitur adversus hæreticos Albigenses:

Noverit tamen regalis sublimitas, nos expressisse in litteris, Regi prædicto directis, quod, super injuriâ illatâ, vel etiam inferendâ, seu quoad tua, vel aliorum jura, sibi non liceat extendere manus suas, per protectionem hujusmodi eum nolimus confovere; set sibi jus suum tantummodo conservare.

Dat' Lateran', vi. kal' Julii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Instrumentum treugarum inter Ludovicum IX. Regem Franciæ & Henricum Regem Angliæ, apud Nogentum initarum.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III. Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 38.

OMNIBUS ad quos præsentes litteræ pervenerint, Philippus de Albiniaco, & Radulphus filius Nicohol', senescallus domini Regis Angliæ, salutem.

Notum facimus quod carissimus dominus noster, Henricus Rex Angliæ illustris, inivit treugas cum domino Ludovico, Rege Francorum illustri, & suis imprisiis & hominibus, tàm per mare, quàm per terram, ab instanti festo beatæ Mariæ Magdalenæ in annum duraturas, tali modo.

Quod si in treugâ fuerit interceptum, de interceptione emendandâ sic erit. Interceptio facta nunciabitur dictatoribus hinc inde constitutis, qui sunt:

Theobaldus de Olerone, senescallus Pictaviens' & Hum' de Leyman', ex parte domini Regis Franciæ: ex parte autem domini Regis Angliæ, Henricus de Trublevill', senescallus Vasconiæ, & Will' Cautier.

Ita quod, si infra duos menses postquam forisfactum eis legitimè constiterit, non emendaretur, ex tunc ille, cui fuerit forisfactum, poterit currere super malefactorem, donec plenariè fuerit emendatum.

Et dominus Rex Franciæ, sine meffacere poterit juvare hominem suum contra malefactorem qui forisfactum emendare noluerit: & dominus Rex Angliæ similiter facere poterit, & dominus malefactoris malefactorem tenebitur non juvare. Et Beuvron in iis treugis non poterit infortiari.

Si autem aliqua fortalitia vel castrum aliquod, vel persona alicujus nobilis, durantibus treugis, caperetur, vel furtivè subtraheretur, statim dominus Rex Franciæ per se, vel per gentes suas, sine meffacere de hiis poterit se juvare, & dominus Rex Angliæ similitèr facere poterit.

Et sciendum quod Hugo comes March' tempore harum treugarum per omnia remanebit in tali statu, in quo erat eâ die, quâ alia treuga capta fuit apud Scampas; tali modo quod dictus comes non implacitabitur vel vexabitur, nec in foro ecclesiastico nec in foro laico, de re aliquâ de quâ tunc esset tenens, vel de quâ tunc esset in pace: & si aliquo modo interim vexaretur, quin remaneret in eâdem pace & in eodem statu, dominus Rex Franciæ non teneretur ad treugas observandas.

Dicti autem dictatores tenebuntur facere emendari omnes interceptiones, sive à prædicto comite, sive ab aliis factas, ex parte Regis Franciæ, sive ex parte Regis Angliæ in treugâ præcedenti, & in hâc quæ capta est, præsentialiter faciendas.

Nos autem ad has treugas capiendas & firmandas missi, de mandato ipsius domini nostri Regis Angliæ in animam ejus eas juravimus, ab ipso & suis bonâ fide & firmiter observandas: & ad hoc quod bonâ fide & firmiter serventur, quantum in nobis fuerit, bonâ fide juravimus nos facturos.

In cujus rei testimonium has litteras nostris fecimus sigillis muniri.

Actum apud Nogen', anno Domini M.CC.XXVIII. mense Junii.

Rex Angliæ, de prædictis treugis initis cum Rege Franciæ.

A. D. 1228 An. 12 Hen. III. Pat. 12 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod nos cum Lodovico Rege Franciæ illustri, & suis hominibus & imprisiis, treugas inivimus pro nobis, & nostris hominibus, & imprisiis tam per mare quam per terram, ab instanti festo beatæ Mariæ Magdalenæ in annum duraturas, tali modo.

Quod si in treugâ fuerit interceptum, de interceptione emendandâ sic erit: (*ut suprà.*)

Nos autem has treugas, fideliter & bonâ fide observandas à nobis & nostris, concessimus, & jurari fecimus in animam nostram à dilectis & fidelibus nostris Philippo de Albiniaco, & Radulpho filio Nicholai, senescallo nostro.

Teste meipso, apud Cantuar', vi. die Julii, anno regni nostri duodecimo.

De corpore Johannis quondam Regis Angliæ ad domum Belli-loci, quam idem Rex fundaverat, deferendo.

A. D. 1228. An. 12 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui. tit. Litteræ Regum, &c.

DOMINO Pape H. eâdem graciâ, &c. Innotescat sanctitati vestre quod serene memorie I. quondam Rex Anglie, pater noster domum Belliloci fundaverit, sicut pluribus notum est in Anglia; in eâdem domo igitur sepulturam elegit post fata communia, et, ut dicitur, hoc sollemniter vovit; set postmodum, tempore perturbacionis Angliæ, ortâ gravissimâ simultate inter ipsum et barones suos, in remotis partibus diem clausit extremum, ita quod non potuit corpus ejus ad dictam domum deferri; set Wigornienses episcopus & monachi regiam glebam, hospitalitatis graciâ, in suo monasterio collocarunt. Siquidem verisimile videtur, quod si in domo propriâ quàm fundavit, corporali presenciâ jaceret humatus, sicut etiam ipse disposuit in vitâ suâ, fratrum devotio frequencius & habundancius excitaretur, ad exorandum pro eo communem Dominum; & prosit, ut credimus, ejus non modicum predicte saluti.

Placeret igitur vobis admodum, ut ipsius votum adimpleretur in hâc parte, cum teneamur salutem ipsius in omnibus, quibus possumus, apud Dominum procurare. Unde & supplicamus beatitudini vestre, quatinus petitionem nostram & fratrum predicti Belliloci, quam per latorem presencium ad pedes sanctitatis vestre transmittunt, pro corpore prefati Regis & patris nostri repetendo, benignè, si placet, admittere dignemini.

Bulla Gregorii IX. Papæ, quod Rex Angliæ admittat Nicholaum, archiep' Armachan', Hiberniæ primatem.

A.D. 1228. An. 12 Hen. III. Ex orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, ... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Armachan' ecclesia pastoris solatio destituta, capitulum ejus, die statutâ, convenientes in unum, venerabilem fratrem nostrum Nicholaum, archiepiscopum Armachan', Yberniæ primatem, tunc ecclesiæ ipsius canonicum, virum utique providum & discretum, & in temporalibus & spiritualibus circumspectum, in ejusdem ecclesiæ archiepiscopum, per viam compromissi, canonicè ac concorditer elexerunt.

Nosque præsentatam nobis electionem hujusmodi, quoniam ipsam invenimus de personâ ydoneâ canonicè celebratam, duximus auctoritate apostolicâ confirmandam, sibi, per manus venerabilis fratris nostri ...... episcopi Tusculan' de mandato nostro, munere consecrationis impenso.

Quocirca serenitatem regiam rogamus, monemus & hortamur attentè, quatinus eidem archiepiscopo, vel procuratori suo, ejus nomine, regalia sine difficultate concedens, eum & commissam sibi ecclesiam, pro æterni Regis reverentiâ, propensius habens commendatos, reddens te sibi affectu benivolum, & opere gratiosum; ita quod exinde tibi, à supernâ benignitate, proveniat vitæ fælicis ac longæ spatium, & tandem, perceptio perennium gaudiorum.

Dat' apud urbem veterem, iii. id' Julii, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Rex Angliæ, de monetâ faciendâ in Vasconia.

A.D. 1228—An. 12 Hen. III. Pat. 12 Hen. III. m. 2. n. 2. in Turr. Lond.

REX Henrico de Trubevill' senescallo Wasconiæ, salutem. Mandamus vobis quod monetam nostram Burdegaliæ fieri faciatis, de lege & pondere Turonens' apud villam nostram de Regulâ, vel villam nostram de Lagun, sicut magis vobis videritis expedire.

In cujus, &c. has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Teste Rege, apud Radin', ii. die Augusti.

Carta quâ placea cum gardino & pertinentiis, in vico de Newstrete, Radulpho de Nevil, Cycestrens' ep'o, conceditur.

A. D. 1228. An. 13 Hen. III. Bibl. Lansdown. I. n. 1.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Noveritis nos dedisse, concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmâsse, venerabili patri Radulpho Cycestrens' episcopo, cancellario nostro, placeam illam, cum gardino & pertinentiis suis, quæ fuit Johannis Herlizini, qui terras suas forisfecit, in vico illo qui dicitur Newstrete, ex opposito terræ ejusdem episcopi in eodem vico; quæ quidem placea, cum gardino & pertinentiis suis, escaeta nostra est per libertates civitatis nostræ London' secundum quam omnes terræ eorum qui terras forisfacerint escaetæ nostræ sunt de quocumque teneantur; sicut recognitum fuit coram curiâ nostrâ apud turrim London' ad ultima placita ejusdem civitatis de coronâ:

Habendam & tenendam eidem episcopo, & quibuscumque dare, assignare, vel legare voluerit, in feodo & hereditate, benè & in pace, liberè & quietè, integrè & pacificè, faciendo inde dominis feodi illius debitum eis inde servicium.

Quare volumus & firmiter præcipimus, quod prædictus episcopus, & illi quibus prædictam placeam, cum gardino & pertinentiis suis, dare, assignare, vel legare voluerit, eandem placeam cum gardino & pertinentiis suis, habeant & teneant, in feodo & hereditate, benè & in pace, liberè, quietè, integrè & pacificè, sicut prædictum est.

Hiis testibus, *J. Bathon'*, *R. Dunholm'*, *W. Karliol'*, episcopis.
H. de Burgo, com' Kanc', justic' Angliæ.
Philippo de Albiniaco.
Radulpho filio Nicholai.
Radulpho de Trublevyll'.
Ricardo de Argent'.
Nicholao de Molis, & aliis.

Data per manum nostram, apud Westm', sexto decimo die Novembris, anno regni nostri tercio decimo.

Rex constabulario Cestriæ, de conducendo Regem Scotiæ.

A. D. 1229. An. 13 Hen. III. Claus. 13 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REX J. constabulario Cestr', salutem. Sciatis quod, instanti mediâ Quadragesimâ, anno regni nostri decimo tertio, erimus apud Eborum, in occursum dilecti & fidelis nostri Alexandri Regis Scotiæ, de arduis negotiis nostris & suis, cum eo ibidem tractaturi.

Et, quia idem Rex petiit à nobis ut, veniendo ad nos ibidem, salvum sibi conductum faceremus, vobis mandamus quatenus die Dominicâ, proximâ ante-prædictam mediam Quadragesimam, sitis apud Berewic' super Twedam in occursum ipsius Regis, unà cum dilectis & fidelibus nostris Johanne filio Roberti, Briano filio Alani, Rogero Bertram, Gileberto de Umframvill, Rogero de Merlay; quibus idem mandavimus, ad prædictum Regem salvò ad nos conducend'.

Teste, &c. apud Westmonasterium, xxi. die Januarii.

Eodem modo scribitur prædictis, sicut prænominatum est.

De conductu pro Rege Scotiæ.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III. Pat. 13 Hen. III. m. 10. in Turr. Lond.

REX omnibus. Sciatis quod recepimus in salvum conductum nostrum Alexandrum Regem Scotiæ, & omnes suos quos secum ducet, in veniendo ad nos usque Eborum, instanti mediâ Quadragesimâ, anno regni nostri decimo tertio, ad loquendum nobiscum, & ibidem morando, & inde redeundo.

Et mandatum est quod eidem Regi, vel suis, in veniendo, & ibidem morando, & redeundo, nullum inferatur impedimentum, damnum, aut gravamen.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxii. die Januarii.

De solutione mille libr' sterling' Alexandro Regi Scotiæ, ratione matrimonii inter eundem & Margaretam filiam Regis Angliæ primogenitam.

A.D. 1229. An. 13 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui tit. Litt. Regum, &c.

SERENISSIMO principi domino & patri suo in Christo carissimo, domino H. Dei graciâ, Regi Anglie, domino Hybernie, & duci Aquitannie, Alexander, eâdem graciâ, Rex Scocie, salutem & honoris perpetuum semper augmentum.

Cùm Willielmus de Swyneburn clericus noster à vobis receperit ad opus nostrum mille marcarum sterlingorum, in partem solutionis mille librarum sterlingorum, quas nobis solvere promisistis in nundinis sancti Botolphi proximo preteritis, in part ...... debiti in quo nobis tenemini, racione matrimonij contracti inter nos & Margaretam consortem nostram, filiam vestram primogenitam; & idem Willielmus litteras nostras patentes, solucionem dictarum mille librarum testificantes, carissime domine & matri nostre domine Alyenor' Dei graciâ, Regine consorti vestre commiserit, ut in equâ manu; quas quidem litteras nobis restituere promisistis, quamcitò vobis litteras nostras solucionem dictarum mille marcarum testificantes mitteremus: attencius vos rogamus quatinus Jôhanni de Lundors' clerico nostro, latori prescencium, dictas litteras nostras patentes de dictis mille marcis deferenti, prefatas litteras nostras mille librarum restitui faciatis.

Test' meipso, apud Gra...... die Februarij, anno regni nostri tercio decimo.

De formâ pacis cum Francia ineundæ.

A.D. 1229. An. 13 Hen. III. Claus. 13 Hen. III. m. 16. d. in Turr. Lond.

VENERABILI in Christo patri Romano, Dei gratiâ, titul' sancti Angeli, diacono cardinali, & Franciæ legato, Henricus, &c. Rex Angliæ, &c. salutem & sinceram in Domino dilectionem.

Grates paternitati vestræ referimus super litteris vestris, quas nuper nobis, per dilectum & familiarem nostrum abbatem de Cliva, transmisistis, & de mandato, quod idem abbas, ex parte vestrâ, ore nobis exposuit.

Sanè, quamvis per eundem, quando illum ad vos misimus, vestræ paternitati significâssemus quandam pacis formam inter illustrem Regem Franciæ & nos ineundam, idem reversus in nullo nos reddidit certiores an dicta forma à prædicto Rege Franciæ approbata, vel etiam an illi esset adhuc patefacta.

Et, quoniam ad sedem apostolicam, super tanto negotio, non expedit mittere sub incerto, ad vos mittimus prædictum abbatem, & dilectum & fidelem nostrum, magistrum W. de Cantilupo, rogantes quatenus nos certificetis per eosdem quæ forma certa pacis Regi placuerit memorato, ut sic demum nuncii certi Romam mittantur, qui negotium illud sub certâ formâ procurent, secundum quod à partibus providebitur melius eidem negotio convenire.

Testè Rege, apud Westmonasterium, vi. die Februarii.

Pro emendis, de interceptionibus contra treugam.

A. D. 1229. An. 13 Hen. III. Claus. 13 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

DOMINO suo & consanguineo Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus Rex Angliæ, &c. salutem.

A memoriâ vestrâ non credimus excidisse, quod pridem misimus ad vos dilectos & fideles nostros Philippum de Albiniaco, & quosdam alios de familiaribus nostris, pro emendis, super interceptionibus, contra formam treugarum hinc inde factis, faciendis & recipiendis; quas quidem in nullo emendari fecistis, licet interceptiones, vobis & vestris factas, dignè fecerimus emendari, & adhuc, si opus fuerit, sumus facturi.

Et, quia dictas treugas in animam vestram jurari fecistis, serenitatem vestram duximus attentius exorandam & commonendam, quatinus nobis & nostris interceptiones factas, condignè faciatis emendari.

Mittentes aliquas personas credibiles, si placet, & fide dignas, de familiaribus vestris ad comitem Marchiæ, & senescallum nostrum Pictaviæ, qui dictas emendas ab eis fieri videant & facient; certi enim sumus indubitanter quod ipsi, comes & senescallus, super præmissis, nullas aliter facere emendas curabunt.

Teste Rege, apud Westmonasterium, iv. die Martii.

Litteræ credentiales comiti Tholos.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III. Claus. 13 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX R. comiti Tholos' sic transire per bona temporalia, ne amittat æterna. Mittimus ad vos dilectum & familiarem clericum nostrum, magistrum Philippum de Ardern.

In cujus ore quædam posuimus, vobis plenius reseranda, de diminutione gravaminis nostri & tribulationis vestræ.

Quibus si fidem duxeritis adhibendam, credimus & speramus in Domino, quod ad honorem Dei & sanctæ ecclesiæ, necnon & ad vestrum cedent commodum & honorem, pariter & nostrum.

Teste Rege, apud Mortelak', iv. die Martii.

Ejusmodi litteræ eidem comiti.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III. Claus. 13 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX eidem, sic transire, &c. Mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum Willielmum Reim' Columb' civem nostrum Burdegaliæ, qui, per aliquantum temporis, moram nobiscum in Anglia nuper fecit, & qui, cum ad vos venerit, plenius vos certificabit.

In cujus etiam ore quædam posuimus vobis exponenda ad honorem Dei, & sanctæ ecclesiæ, & commodum vestrum & honorem, pariter & nostrum, quæ, propter viarum pericula, scripto non duximus commendare.

Teste Rege, apud Farnham, vii. die Martii.

Litteræ Regis Angliæ congratulatoriæ Othoni duci de Bruneswic', de liberatione ejus.

A. D. 1229. An. 13 Hen. III. Claus. 13 Hen. III. m. 14 d. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex, &c. dilecto consanguineo suo O. duci de Bruneswic', salutem, & sinceram in Domino dilectionem.

De deliberatione corporis vestri à manibus inimicorum vestrorum, qui vos captos detinebant, grates referimus Altissimo; quia, licet non, sine dispendio & decremento tenuræ vestræ, liberati sitis, satis majus tamen habemus deliberationem vestram, quam aliquarum rerum, vel terrarum vestrarum amissionem.

Nec vos latet qualiter, & quam injustè, potestas inimicorum nostrorum & vestrorum violenta, jam pridem nos, & vos detinuit à jure nostro & vestro hæreditario exclusos & exhæredatos.

Et tamen confidimus in Domino, qui non destruit sperantes in se, quod jura nostra & vestra, quæ nobis & vobis permisit subtrahi, per gratiam ejusdem in brevi recuperabimus.

In proximo enim quidam vobis innotescent rumores, commodum & honorem nostrum & vestrum specialiter respicientes; qui vobis, cum eos audieritis, prosperante Domino, non modicum erunt læti & jocundi.

De eo, quod nos rogâstis, ut fœdus conjugale non iniremus inter sororem nostram, & ducem de Danehalt, cujus consanguinei se vobis in carcere vestro graves exhibuerunt inimicos & adversarios, vobis significamus quod hoc, sine consilio vestro & voluntate, nullatenus facere curabimus; quoniam in hiis & aliis vestro volumus frui consilio.

Scire etiam vos volumus quod prompti sumus, & semper parati ad quæcumque commodum vestrum respiciunt & honorem, quem à nostro non reputamus alienum.

Rogamus autem vos quatenus, circa Pentecosten, aliquem de vestris ad nos transmittatis; per quem statum & velle vestrum nobis significetis; & nos, per eundem, esse nostrum & voluntatem vobis renunciabimus.

Teste Rege, apud Guldeford, vii. die Martii.

Ejusmodi littera eidem duci.

A.D. 1229. An. 13 Hen. III. Claus. 13 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. dilecto consanguineo suo & amico speciali O. duci de Bruneswic', salutem & sinceræ dilectionis integritatem.

Audito nuper, ex relatione devoti vestri magistri G. clerici vestri, quod à carcere & vinculis, quibus detenti fuistis, prosperè & sine corporis vestri dampno & dispendio soluti estis, per Dei gratiam, & liberi, successibus vestris & honori plurimùm congratulantes, Altissimo, qui in angustiâ vestrâ dignatus est vos misericorditer respicere, & ab eâdem liberare, grates retulimus copiosas, gavisi quidem & jocundi nimis effecti.

Super prædictis, juxta petitionem vestram, domino Papæ scripsimus, regratiantes eidem pro vobis super gratiâ quâ vobiscum egit, dum in captivitate teneremini; necnon & personam vestram propensius duximus ei commendare, & pro vobis, tanquam pro nobis ipsis affectuosè supplicantes, rogare quod gratiam & favorem, quem erga personam vestram gessit, ex interventu nostro, circa vos augere velit & continuare; honori vestro, & sublimationi vestræ intendendo, & principibus Alemanniæ, specialiter pro amore nostro, vos commendando.

Et, ut negotium istud felicius effectum manciparetur, dilectum nostrum, & devotum vestrum prædictum magistrum G. de cujus diligentiâ & fidelitate certam fiduciam optinemus quod studiosius quolibet alio pro vobis laborabit, ad curiam Romanam destinavimus; cupientes ex animo, quod directa pro vobis dicta petitio nostra eo favore exaudiatur, quod & vobis ad perpetui honoris cedat incrementum, & nobis exultationis exinde detur occasio.

Ut etiam petitioni vestræ nobis factæ pro supradicto clerico satisfaceremus, concessimus eidem quinque marcas annuas, de camerâ nostrâ percipiendas, donec, datâ oportunitate, uberius divino & intuitu vestro ei providere possimus.

Teste meipso, apud Merleberg, quarto die Aprilis.

Littera, cujus in superiore fit mentio, pro prædicto duce, Papæ missa.

A. D. 1229. An. 13 Hen. III. Claus. 13 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REVERENDISSIMO domino & patri in Christo karissimo Gregorio, Dei gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, salutem, & tam devotam quam debitam tanto domino & patri reverentiam.

Quod vestra dignata fuit paternitas vestras misericorditer partes interponere, pro deliberatione dilecti consanguinei nostri O. ducis de Bruneswic' illustris à carcere, in quo detinebatur vinculis mancipatus, sanctitati vestræ, ad quantas possumus, assurgimus gratiarum actiones.

Et, cùm non fuerit inter Christianos principes aliquis, quem sedis apostolicæ non contingat gratiam implorare, paternitati vestræ prò dicto consanguineo nostro devotissimè duximus supplicandum, quatinus ipsum, intuitu consanguinitatis nostræ, propensius commendatum, gratiam vestram circa eum continuare velitis, honores ejus, cùm tempus affuerit, si placet, promovendo, & ipsum principibus imperii commendando.

Confidenter enim credimus, & in Domino speramus, quod ipsum, inter omnes principes imperii, filium invenias devotiorem; & mandatis sedis apostolicæ, cui deliberationem suam penitus ascribit, pronius obsequentem.

Teste ut supra.

Littera Regis Angliæ Romano cardinali, de pace cum Rege Franciæ.

A. D. 1229. An. 13 Hen. III. Pat. 13 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

VENERABILI patri & amico in Christo karissimo Romano, Dei gratiâ, titulo sancti Angeli, diacono cardinali, & apostolicæ sedis legato, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Significâstis nobis, per litteras vestras, quod, si placeret nobis ut tractatus pacis inter Lodovicum Regem Franciæ, & nos insisteretur, mitteremus ad vos nuncios, qui potestatem haberent ex parte nostrâ, negotium illud ad effectum perducere.

Mittimus igitur ad vos venerabilem patrem A. Coventr' & Lichfeld' episcopum, & dilectos & fideles nostros Radulphum filium Nicholai senescallum nostrum, & Nicholaum de Molis militem nostrum familiarem, quibus potestatem dedimus ad tractandum dè pace inter ipsum Regem Franciæ, & nos; & ad pacem inter ipsum & nos faciendam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Hamsted', quinto die Aprilis.

Eidem de treugâ.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III.
Pat. 13 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

ITEM eidem legato, salutem. Mittimus ad Ludovicum Regem Franciæ venerabilem patrem A. Coventr' & Lichfeld' episcopum, & dilectos & fideles nostros Radulphum filium Nicholai senescallum nostrum, & Nicholaum de Molis militem nostrum familiarem, quibus potestatem dedimus ad tractandum, ex parte nostrâ, de firmâ & rectâ treugâ, inter ipsum Regem Franciæ, & nos capiendâ & tenendâ; & ad ipsam treugam ex parte nostrâ capiendam.

Teste ut supra.

Littera Regi Franciæ de pace.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III.
Pat. 13 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

DOMINO & consanguineo suo Lodovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus eâdem gratiâ, &c. salutem.

Mittimus ad vos venerabilem patrem, &c. supra nominatos; quibus potestatem dedimus ad tractandum de pace inter vos & nos faciendâ: & ad pacem inter vos & nos faciendam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Hamsted', quinto die Aprilis.

Eidem littera de treugâ.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III.
Pat. 13 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

ITEM eidem Regi, salutem. Mittimus ad vos eosdem quos superius memoravit; quibus potestatem dedimus ad tractandum, ex parte nostrâ, de firmâ & rectâ treugâ inter vos, & nos capiendâ & tenendâ: & ad ipsam treugam inter vos, & nos capiendam.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera Regis Blanchæ, matri Regis Franciæ, de pace.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III.
Pat. 13 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX dilectæ consanguineæ suæ Blanchæ, eâdem gratiâ, Reginæ Franciæ illustri, salutem. Mittimus ad dominum & consanguineum nostrum Lodovicum Regem Franciæ illustrem filium vestrum, venerabilem patrem, &c. prius nuncupatos; quibus potestatem dedimus ad tractandum de pace inter ipsum Regem filium vestrum, & nos faciendâ; & ad ipsam pacem inter ipsum, & nos faciendam.

Teste ut supra.

Eidem littera de treugâ.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III.
Pat. 13 Hen. III m. 8. in Turr. Lond.

ITEM eidem Reginæ, salutem. Mittimus ad dominum & consanguineum nostrum Lodovicum Regem Franciæ, filium vestrum, nuncios antedictos, quibus potestatem dedimus ad tractandum de firmâ & rectâ treugâ inter ipsum Regem filium vestrum & nos capiendâ & tenendâ; & ad ipsam treugam inter ipsum & nos capiendam: et hoc vobis significavimus.

Teste ut supra.

De conductu pro comite Gisnes.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III.
Pat. 13 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus ballivis & fidelibus suis, præsentes literas inspecturis, salutem.

Sciatis quod licentiam dedimus & concessimus, quod Baldewinus comes de Gisnes, & Robertus de Becum' salvò & securè veniant in Angliam, ad loquendum nobiscum, & salvò ibidem morentur, & salvò inde recedant, & eos in salvum & securum conductum nostrum ad hoc suscepimus.

Et ideo vobis mandamus, quod eis in veniendo in Angliam, ad loquendum nobiscum, & ibidem morando, & inde redeundo, nullum faciatis, nec inferri permittatis impedimentum aut gravamen.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus, duraturas usque in tres septimanas à die clausi Paschæ, anno regni nostri decimo tercio.

Teste meipso, apud Guldeford' decimo nono die Aprilis, anno eodem.

Pro magistris & scolaribus Paris'.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III.
Pat. 13 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX magistris & universitati scolarium Paris' salutem. Tribulacionibus & angustiis non modicis, quas sub iniquâ lege Paris' estis perpessi, humiliter compacientes, ob reverenciam Dei & sancte ecclesie vobis piè subveniendo, statum vestrum cupimus ad debitam reduci libertatem; unde vestre duximus universitati significandum, quod si vobis placeat ad regnum nostrum Anglie vos transferre, & in eo causâ studii moram facere, civitates, burgos, vel villas quascumque velitis eligere, vobis ad hoc assignabimus & omnimodâ, sicut decet, libertate & tranquilitate, que Deo placere & vobis plenè sufficere debeat, vos gaudere faciemus. In cujus, &c.

T. R. apud Rading', xvi. die Julii.

Pro comite Gisnes.

A. D. 1229.—An. 13 Hen. III
Pat. 13 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

BALDEWINUS comes de Gisnes habet litteras de conductu, duraturas usque ad assumptionem beatæ Marie anno decimo tertio, in veniendo in Angliam, ad loquendum cum domino Rege.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vicesimo secundo die Julii.

Carta concessa David filio Lewelini, nepoti Regis.

A.D. 1229. An. 13 Hen. III.
Pat. 13 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos litteræ præsentes pervenerint, salutem.

Sciatis quod cepimus homagium dilecti nepotis nostri David, filii dilecti & fidelis nostri Lewelini principis Norwalliæ, & dilectæ sororis nostræ Johannæ uxoris suæ, pro beneficio nostro; ita quod, singulis annis, donec ei beneficeremus, recipiet, ad scaccarium nostrum, quadraginta libras, videlicet viginti libras ad festum sancti Michaelis, & viginti libras ad festum Paschæ: cepimus etiam homagium ipsius David nepotis nostri, de omnibus juribus & libertatibus, quæ ipsum contingent, post mortem ipsius Lewelini principis patris sui, si ipsum patrem suum supervixerit.

Concessimus etiam eidem David nepoti nostro, quod si non transfretaverimus, in transfretatione, quam summoneri fecimus post festum sancti Michaelis, anno regni nostri decimo tertio, assignabimus ei, infra annum illum, quadraginta libratas terræ, habendas de nobis & hæredibus nostris sibi & hæredibus suis.

Et si in transfretatione prædictâ transfretaverimus, tunc assignabimus ei prædictas quadraginta libratas terræ ad reditum nostrum in Anglia.

In cujus testimonium, &c.

Hiis Testibus,
Huberto de Burgo, comite Kantiæ, justiciario nostro.
Stephano de Segrave.
Johanne de Monnemuth.
Fulcone, filio Warini.
Radulpho de Troublevill.
Reymundo de Burgo.
Ga' Despenser.
Gaufrid' de Calce.
Barthol' Pecche, & aliis.

Dat' per manum Rad' Cycestr' episcopi, cancellarii nostri, apud Westmonasterium, tertio die Octobris, anno regni nostri decimo tertio.

Breve pro feodo comitis Flandriæ.

A.D. 1229.—An. 14 Hen. III.
Liberat. 14 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX W. thesaurario & camerariis suis, salutem. Liberate de thesauro nostro fratri Hugoni de Stocton' de Novo Templo Londonii, quingentas marcas, ad opus Ferrandi comitis Flandriæ de feodo suo anni xiv. custodiendas, & ei liberandas quando præcipiemus.

Teste Rege, apud Clyne, nono die Decembris.

Et mandatum est eidem Hugoni quod eas recipiat, & custodiat, donec Rex aliud inde præceperit.

De conductu ducis Brabantiæ.

A.D. 1229.—An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. p. 2. m. 6. in Turr. Lond.

REX suscepit in salvum & securum conductum suum ducem Lotharangiæ & Brabantiæ, & filium ipsius ducis, in veniendo ad Regem in Angliam, & inde redeundo.

Et mandatum est omnibus ballivis, &c. quod eidem duci, sive filio ipsius, & hominibus suis quos secum duxerint, in veniendo in Angliam, & in morando, & inde redeundo, nullum faciant hâc vice, vel fieri permittant, impedimentum aut gravamen.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxix. die Decembris.

De inimicis domini Regis, præcipuè de Rupella gravandis.

A.D. 1230.—An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 7. n. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem. Mandamus vobis quod non inpediatis homines dilecti & fidelis nostri Savarici de Malo-leone, has litteras nostras patentes deferentes, quominus lucrari possint super inimicos nostros, & præcipuè super homines de Rupella inimicos nostros.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus, duraturas quousque aliud inde præceperimus.

Teste Rege, apud Nonetas, decimo sexto die Martii.

Manucaptio Emerici de Tuarcio pro Emerico de Lezynyaco.

A.D. 1230. An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS ad quos præsens scriptum pervenerit, Emericus de Tuarcio, salutem.

Sciatis me manucepisse pro Emerico de Lezyniaco, quod de cætero fideliter serviet domino meo Henrico Regi Angliæ illustri.

Et, si fortè contingat, quod absit, quod idem Emericus de Lezyniaco recesserit, aliquo tempore, de fidelitate & servitio ipsius domini Regis Angliæ, concessi, pro me, & hæredibus meis, quod omnia feoda prædicti Emerici de Lezyniaco, quæ de me tenet, incurrant ipsi domino Regi, & hæredibus suis inperpetuum, ad faciendum & disponendum inde pro voluntate suâ; salvo mihi & hæredibus meis servitio mihi debito de feodis prædictis, quicunque ea teneant.

Hiis testibus, *Huberto de Burgo comite Kantiæ, justiciario Angliæ.*
R. comite Cestr' & Lincoln'.
W. comite Marescallo.
Comite Albemarl'.
G. Thes. Pictaviæ.
Petro Bruyde.
Radulpho Richeri, & aliis.

Eodem modo manucepit Savaricus de Malo-leone pro Herrico de Volurio.

De servitio prædicti Emerici de Tuarcio.

A.D. 1230. An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS, &c. ut supra. Emericus de Toarcio, salutem.

Sciatis quod veni ad fidem & servitium domini mei Henrici Regis Angliæ illustris, & homagium ei feci de jure meo, quod de eo tenere debeo; & tactis sacrosanctis, juravi quod fideliter de cætero ei serviam contra omnes homines, salvo dominis meis aliis feodalibus servitio suo eis debito.

Ita quidem quod servitium, eis debitum, fieri faciam per milites meos, & servitium, debitum ipsi domino meo Regi Angliæ, in propriâ personâ meâ ei faciam.

Et nunquam à fidelitate & servitio ejus recedam; set modis, quibus potero, commodum & honorem ipsius, tanquam domini mei, procurabo.

In cujus rei testimonium huic scripto sigillum meum feci apponi.

Consimiles litteras fecerunt subscripti,
Johannes de Bello Monte,
Radulphus de Bello Monte,
Reginaldus Richeri, &
Similiter carta Hugonis de Volurio.

De formâ per quam Galfridus de Lezyniaco & cæteri cum illo capti liberantur à carcere.

A.D. 1230. An. 14 Hen. III.

Pat. 14 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

SCIANT præsentes & futuri, quod hæc est forma per quam dominus Henricus Rex illustris, filius Regis Johannis, deliberavit Galfridum de Lezyniaco, & milites suos cum eo captos à prisonâ, videlicet.

Quod ipse Galfridus, in primis, commisit ipsi Regi castra sua Devonent & Mereventer, in tenentiam & securitatem de fideli servitio; ita quod ipse Rex, quamdiu guerra duraverit inter ipsum & Regem Franciæ, tenebit castra supradicta in manu suâ, ad guerrandum inde inimicos suos.

Et, cum idem Rex habuerit castra prædicta in manu suâ, sicut prædictum est, tunc faciet idem Galfridus eidem Regi homagium suum de jure suo.

Omnes etiam, tam milites, quam liberi homines ipsius Galfridi (exceptis illis qui tenent de hæreditate uxoris suæ) facient ipsi Regi securitatem omnimodam, quam facere possint & debeant, per cartas & sacramenta, quod, si contingat ipsum Galfridum, dominum suum, à fidelitate ipsius Regis aliquando recedere, ipsi fideliter & firmiter cum domino Rege se tenebunt, & ipsi Regi erunt intendentes contra ipsum Galfridum, & omnes alios, quousque idem Galfridus ad fidem & obsequium ipsius Regis redierit.

Si autem contingat quod pax reformetur inter ipsum Regem, & Regem Franciæ; vel prolixæ treugæ inter eos capiantur, scilicet duorum, vel trium annorum, vel amplius, idem Rex tradet eidem Galfrido castra prædicta sub bonâ & sufficienti securitate, quam ei facere possit & debeat; ita quod, in fine prædictarum treugarum, idem Galfridus liberabit ipsi Regi castra prædicta, sicut ea prius habuit.

Idem vero Rex Herneum de Volurio, militem ipsius Galfridi & cum eo captum, deliberavit à prisonâ sub hâc formâ, videlicet.

Quod idem Herneus faciet ipsi Regi homagium de beneficio suo, & omnimodam securitatem, quam facere possit & debeat, per sacramentum & cartam, de fideli servitio.

Et de voluntate & assensu Savarici de Malo-leone, domini sui feodalis, qui hoc manucepit pro prædicto Herneo, concessit ipse Herneus quod tota terra sua incurratur ad opus ipsius Regis, si contingat ipsum à fidelitate ipsius Regis aliquando recedere, & inde cartam suam ipsi Regi fieri faciet, sub eâdem etiam formâ & securitate.

Deliberavit Rex Emericum de Lezyniaco fratrem ipsius Galfridi, & cum eo captum; ita quidem quod tota terra sua, quam tenet de Emerico de Toarcio, ad opus Regis incurratur, de voluntate & assensu ipsius Emerici de Toarcio, qui hoc manucepit & concessit, si contingat ipsum Emericum de Lezyniaco à fidelitate & servitio Regis aliquando recedere; & inde cartam suam domino Regi fieri faciet.

Cæteros autem milites, & liberos homines ipsius Galfridi, cum eo captos, deliberavit Rex sub hâc formâ, videlicet.

Quod facient Regi securitatem, quam facere possint & debeant, per cartas & sacramenta, & alio modo, de fideli servitio.

Et, in hujus formæ testimonium & securitatem, hoc scriptum inter ipsum Regem & ipsum Galfridum confectum est; ita quod parti hujus scripti, quæ remansit penes Regem, appensum est sigillum ipsius Galfridi; & parti ejusdem scripti, quæ remansit penes ipsum Galfridum, appensum est sigillum ipsius Regis.

Hiis testibus, Domino,
Burdegal' archiepiscopo,
Vasaten' episcopo,
Justiciario, marescallo,
Comite Gloucestr',
Comite Albin,
Comite de Ferrariis,
Comite Huntindon',
J. de Lascy, constabulario Cestriæ,
W. de Vescy,
W. de Cantilupo, & aliis.

De homagio Hernei de Volurio.

A.D. 1230. An. 14 Hen. III.

Pat. 14 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS, ad quos præsens scriptum pervenerit, Herneus de Volurio, salutem.

Sciatis quod veni ad fidem & servitium domini nostri Henr' Regis Angliæ illustris, & homagium ei feci de beneficio suo; &, tactis sacrosanctis evangeliis, juravi quod fideliter ei serviam, & quod à fidelitate & servitio suo nullo modo recedam.

Si autem contingat, quod absit, quod à fidelitate & servitio ejus recessero, per voluntatem & assensum Savarici de Malo-Leone, domini mei feodalis, qui hoc idem concessit, & domino Regi cartam suam inde fecit, concessi quod omnes terræ meæ, quas de ipso Savarico teneo, incurrantur de me, & hæredibus meis, ipsi domino Regi, & hæredibus suis in perpetuum, ad faciend' & disponend' inde pro voluntate suâ; salvo ipsi Savarico domino meo, & hæredibus suis servitio, de prædictis terris eis debito.

In cujus rei testimonium huic scripto sigillum meum apposui.

Bulla Gregorii IX. Papæ de protectione pro priore & conventu Sanctæ Trinitatis London'.

A.D. 1230. An. 14 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis .... priori ac conventui sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, salutem & apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras & locum, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis ecclesiasticis & mundanis, quæ impræsentiarum rationabiliter possidetis, aut in futurum justis modis, præstante Domino, poteritis adipisci, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus.

Specialiter autem terras, prata, nemora, piscarias, molendina, domos, possessiones, redditus, ac alia bona vestra, sicut ea omnia justè ac pacificè possidetis, vobis & per vos, ecclesiæ vestræ auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire?

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Perusii, non' Aprilis, pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso, manent fila serica flavi rubeique coloris.

De libertatibus Oleroni concessis à Rege Angliæ.

A.D. 1230. An. 14 Hen. III.

Liber A. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, militibus, & omnibus aliis probis hominibus suis de Insula de Olerun, salutem.

Supplicavit nobis dilectus & fidelis noster Henricus de Trubleville senescallus noster Wasconiæ, ex parte vestrâ, quod quasdam libertates, quas habuistis, & quibus usi fuistis temporibus prædecessorum nostrorum Regum Angliæ, vobis concederemus.

Nos igitur, petitioni vestræ benignè condescendentes, concedimus vobis easdem libertates, quas habuistis, & quibus usi fuistis temporibus Ricardi Regis avunculi nostri, & domini Johannis Regis patris nostri, & aliorum prædecessorum nostrorum, Regum Angliæ.

Et volumus quod prædictæ libertates vobis teneantur, & firmiter observentur.

Teste meipso, apud Myrebel, xxi. die Julii, anno regni nostri xiv.

De treugis cum vicecom' de Brusc'.

A.D. 1230. An. 14 Hen. III.

Ex Rot. Treug. inter Ang. & Francis.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod dedimus Gerardo vicecomiti de Brusc' treugas, duraturas quamdiu nobis placuerit; ita quod, ex quo voluerimus quod treugæ prædictæ deficient, nos præmuniemus inde prædictum vicecomitem per quatuor dies ante finem earumdem treugarum.

Et ideo vobis mandamus quod eidem vicecomiti vel suis nullum faciatis, nec fieri permittatis impedimentum, dampnum aut gravamen, quamdiu hujusmodi treugæ duraverint inter nos & ipsum.

Teste Rege, apud Mirabel', xxx. die Julii.

De treugis prorogandis cum Francia.

A.D. 1230 An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 3. n. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus, quod treugæ (quæ captæ fuerunt per dilectos & fideles nostros, Willielmum Marescallum comitem Pembr' & Johannem de Lascy constabularium Cestriæ, & Radulphum filium Nicholai senescallum, ex parte nostrâ; & per Hugonem comitem Marchiæ ex parte Franciæ, usque ad diem Dominicam, proximam post decollationem sancti Johannis Baptistæ) prorogentur pro nobis & nostris usque ad diem Dominicam proximo sequentem, videlicet, usque ad festum Nativitatis beatæ Mariæ anno regni nostri xiv.

Concessimus etiam quod, si quid forisfactum fuerit per nos, vel per nostros infra treugas prædictas, nos id, pro nobis & nostris, emendari faciemus.

Teste Rege, apud Luscun', xxvi. die Augusti.

De potestate ad treugas capiendas cum Rege Franciæ.

A. D. 1230. An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 3. n. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod in omnibus, quæ ad treugam pertinent, plenam potestatem dedimus dilectis & fidelibus nostris, Ricardo comiti Pictaviæ & Cornubiæ fratri nostro, Huberto de Burgo comiti Kantiæ justiciario nostro Angliæ, Willielmo Marescallo comiti Penbr' Johanni de Lascy constabulario Cestriæ, & Radulpho filio Nicholai senescallo nostro:

Ad loquendum & tractandum de treugis cum Ludovico Rege Franciæ; & ad treugas cum ipso Rege capiendas pro eo, & hominibus, & inprisiis suis, & pro nobis, & hominibus, & inprisiis nostris; ita quod treugas, quas ipsi cum dicto Rege ceperint, gratas & ratas sumus habituri.

Et in cujus, &c.

Teste Rege, apud Lusc', sexto die Septembris, anno regni nostri decimo quarto.

De auxilio duci Britanniæ præstando.

A. D. 1230. An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, quamdiu duraverit guerra nostra & dilecti & fidelis nostri Petri ducis Britanniæ & comitis Richemundiæ, quam habemus cum Rege Franciæ, nos ad sustinendam guerram nostram eidem duci tale faciemus auxilium.

Videlicet, quod tenebimus ei quadringentos milites, & centum servientes equites, de quibus ad præsens invenimus ei centum milites, de militibus nostris; & tenemus eidem, ad denarios nostros, trecentos milites, & centum servientes.

Et, quod hoc fideliter tenebimus, eidem comiti sacramento nos obligavimus, & insuper, dilecti & fideles nostri, Ricardus comes Pictaviæ & Cornubiæ, frater noster, Hubertus de Burgo comes Kantiæ, justiciarius noster Angliæ, W. comes Marescallus, J. constabularius Cestriæ, & Radulphus filius Nicholai senescallus noster, de præcepto nostro juraverunt quod, pro posse suo, hoc bonâ fide manutenebunt, & facient observari.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Nonetas, vicesimo tertio die Septembris.

De treugis cum vicecomite Brusc' non diutius duraturis.

A. D. 1230.—An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX Garardo vicecomiti Brusc' salutem. Significamus vobis quod nolumus quod treugæ, quas habuimus vobiscum, durent ultra diem Mercurii, proximo futuram, scilicet in vigiliâ sancti Michaelis, anno scilicet regni nostri decimo quarto.

Teste Rege, apud Nonetas, vicesimo tertio die Septembris.

De pecuniâ prædicto Petro duci Britanniæ solvendâ.

A. D. 1230.—An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis quod tenemur dilecto & fideli nostro Petro duci Britanniæ & comiti Richmund' in sex millibus marcarum, reddendis ei cum venerimus in Angliam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Reidun', vicesimo sexto die Septembris.

De servitio Regis promovendo.

A. D. 1230.—An. 14 Hen. III.
Pat. 14 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Petro duci Britanniæ & comiti Richemund' R. comiti Cestr' & Lincoln' W. Marescallo comiti Penbr' quod allicere possint ad servitium nostrum quoscunque viderint nobis fore necessarios.

Gratum & acceptum habituri quicquid, in hâc parte, nomine nostro, duxerint faciendûm ad commodum & honorem nostrum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Reidun', vicesimo septimo die Septembris, anno regni nostri decimo quarto.

De annuo feodo Ferrando comiti Flandriæ soluto; & etiam de interprisis contra Flandrenses emendandis.

A. D. 1230. An. 15 Hen. III.
Claus. 15 Hen. III. m. 20. d. in Turr. Lond.

REX Ferrando comiti Flandriæ & Hanoniæ, salutem. Juxta mandatum vestrum liberari fecimus annuum feodum vestrum Riquardo de Stratis, militi vestro, scilicet de termino sancti Michaelis, anno decimo quarto.

Scire quidem vestram volumus dilectionem, quod volumus, & præcipimus omnes mercatores, de terrâ vestrâ, tutos esse & defensos per totam potestatem nostram; unde interprisas, ipsis mercatoribus vestris factas, graviter & molestè sustinemus.

Volentes igitur ipsis satisfieri super interprisis, per aliquos de potestate nostrâ eis factis, vobis mandamus, quod certificent se mercatores vestri de hiis qui dictas interprisas eis intulerunt; ita quod venire possint ad locum, ad hoc deputandum, plenius instructi ad dampna sua ostendenda: super quibus eis plenam justitiam faciemus exhiberi.

Et si vobis placet quod hoc fiat in terrâ vestrâ, significetis nobis locum, quem ad hoc assignari volueritis, & nomina eorum, de potestate nostrâ, de quibus vestri conqueruntur, ut eos ad dictum locum facere venire possimus.

Teste Rege, apud Westmonasterium, x. die Novembris.

De protectione pro hominibus de Bruneswick.

A. D. 1230. An. 15 Hen. III.

Pat. 15 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos suscepisse in protectionem & defensionem nostram homines de Bruneswic' (homines, videlicet, dilecti consanguinei nostri Othonis ducis de Bruneswic') has litteras nostras patentes deferentes, simul cum litteris ipsius ducis patentibus, testificantibus quod sint homines ipsius ducis de Bruneswick.

Concedentes eisdem hominibus, quod salvò & securè veniant, per totam potestatem nostram, cum rebus, catallis & mercandisiis suis, ad negotiandum ibidem; faciendo inde rectas & debitas consuetudines, & salvò ibidem morentur, & salvò inde recedant.

Et ideo vobis mandamus, quod hominibus ipsius ducis, has litteras nostras patentes deferentibus, simul cum litteris ipsius ducis patentibus, testificantibus quod sint homines ipsius ducis de Bruneswick, in veniendo per totam potestatem nostram cum rebus, catallis, & mercandisiis suis, & ibidem morando, & inde recedendo, sicut prædictum est, nullum faciatis aut inferri permittatis inpedimentum, dampnum aut gravamen.

In cujus, &c. fieri fecimus.

Teste Rege, apud Westmonasterium, decimo die Novembris, anno, &c. decimo quinto.

Per Steph' de Sedgrave.

Bulla Gregorii IX. Papæ de Rege Angliæ non excommunicando.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ salutem, & apostolicam benedictionem.

Personam tuam speciali prærogativâ dilectionis & gratiæ complectentes, quæ ad profectum tuum, secundum utrumque hominem, provenire conspicimus, libenter ducimus ad effectum; nobis accrescere arbitrantes quicquid tibi exhibemus gratiæ vel favoris.

Hinc est quod, honori dignitatis regiæ providere volentes, auctoritate tibi præsentium indulgemus, ut nullus in personam tuam excommunicationis, vel in capellam, ubicunque fueris, interdicti sententias audeat promulgare, sine mandato sedis apostolicæ speciali.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lateran' decimo tertio kalend' Februarii, pontificatûs nostri anno quarto.

Sigillo plumbeo, pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Rex commisit castra & terras Willielmi Marescalli com' Penbr' in Hibernia, W. Teuton' custodiend' quamdiu sibi placuerit.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Pat. 15 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX constabulario castri de Kilkenny, salutem. Sciatis quod W. comes Marescallus quondam comes Penbr', dominus vester, quod dolentes dicimus, mortuus est.

Et ideo vobis mandamus quod castrum de Kilkenny, quod extitit in custodiâ vestrâ, liberetis dilecto & fideli nostro Walerando Teuton' cui commisimus terras & castra que fuerunt ipsius comitis in Hibernia, custodienda quamdiu nobis placuerit.

T. R. apud Westm', xj. die Aprilis, anno, &c. xv.

Eodem modo scribitur constabulariis de { *Odoch, Dumas, Kerry, Weseford, Katherloch, De insula. Ros, Kildare.*

Claus.

ET mandatum est predictis constabulariis, quod omni occasione cessante tempestivè veniant ad Regem in Anglia, cum eo locuturi. Et mandatum est militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis, tenentibus de terris que fuerunt predicti comitis in Lagenia, quod eidem Walerando tamquam custodi suo, in omnibus que ad predictam custodiam pertinent, sint intendentes & respondentes; cui Walerando Rex commisit omnes terras & tenementa, simul cum castris que fuerunt ejusdem comitis in Hibernia, custodienda quamdiu Rex placuerit, ad respondendum de exitibus earumdem terrarum ad scaccarium Regis in Anglia, ut in rotulo finium.

De terris & tenementis Will'i Mar' com' Penbr' defuncti in Hibernia saisiend' quia Ricardus Mar' frater & hæres ejus est homo ligius Regis Franciæ.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Pat. 15 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, militibus, & omnibus aliis fidelibus suis de terrâ suâ Hybernie, salutem. Ad omnium vestrûm noticiam volumus pervenire, quod, defuncto W. Maresc' quondam comite Penbr', de cujus morte vehementer doluimus & dolemus, terras & tenementa que fuerunt ipsius comitis seisiri fecimus in manum nostram, sicut predecessores nostri Reges Anglie & nos semper consuevimus, & debemus post decessum comitum & baronum, & aliorum de nobis tenencium in capite, seisire in manum nostram terras & tenementa eorum, & in manu nostrâ ea tenere: donec heredes eorum ad nos venerint, facturi nobis inde quod secundum legem terre nostre facere debent. Nec credatis aliquatenus nos hoc fecisse occasione injuriandi in aliquo Ricardo Mar' fratri predicti comitis, quem non dubitamus suum esse propinquiorem heredem, verùm quia idem Ricardus est homo ligius Regis Francie capita...... inimici nostri, qui exheredacioni nostre insistit, modis quibuscumque potest, à cujus liganciâ si ipse Ricardus recedere velit, adhuc ignoramus: terras & tenementa que fuerunt ipsius comitis tenemus in manu nostrâ donec predictus Ricardus .... sicut venire debuerit, & super hereditate suâ nobis fecerit quod de jure nobis facere debuerit, quem parati sumus audire & ei facere in hâc parte, quod secundum legem & consuetudinem terre nostre facere debeamus. Ne ig........... suggestione sinistrâ crederetis nos hec aliâ intentione fecisse, hoc vobis duximus significandum.

Mandamus autem vobis rogantes, quatinus sicut de vobis confidimus ad jura nostra tuenda & .... tranquilitate terre nostre Hybernie conservandam: dilecto & fideli nostro R. de Burgo justiciario nostro Hybernie fideliter & efficaciter assistatis. Ita quod ex eo vos debeamus habere specialiter commendatos cum mul.........ne.

T. &c. xxv. die Maii, anno, &c. xv.

Et mandatum est militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis qui tenuerunt de W. Mar' quondam comite Penbr' in Hybernia, quod sicut Rex de eis confidit, & sub debito ligancie. quâ ei sunt astricti, honorem Regis conservare & jura sua pro viribus suis manutenere, R. de Burgo justiciario suo ad ea que pacem & tranquilitatem terre sue Hybernie faciunt, tam fideliter quam efficaciter assistant; & Waleranno Teutonico quem ad partes Hybernie specialiter destinavit, pro terris & castris predicti comitis ibidem custodiendis, intendentes sunt & auxiliantes ad ea que in predictis terris & castris salvò custodiendis honorem suum respiciunt, donec Rex aliud inde preceperit. Ita quod fidelitatem ipsorum multipliciter habere debeat commendatam.

T. ut supra.

Bulla Gregorii IX. Papæ per quam reprehendit Regem Scotiæ, ex eo quod non servavit juramentum factum Regi Angliæ de homagio.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Lib. A. fol. 41 d. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Scotiæ, *salutem, & apostolicam benedictionem.*

Regalis celsitudo requirit ut, quo magis honore præeminet, eo diligentius servet in suis actibus puritatem.

Intelleximus siquidem, carissimo in CHRISTO filio nostro Henrico illustri Rege Angliæ intimante, quod, cùm homo ligius sis ipsius, & ei fidelitatis præstiteris juramentum (quo te principaliter astrinxisti quod, in suum & regni Angliæ detrimentum, nichil penitus attemptares) tu id, unde mirari conpellimur, non observas; plura in honoris sui dispendium moliendo.

Quia vero dictum Regem, tanquam specialem apostolicæ sedis filium, paterno affectu diligimus, teque, veluti nobis & ecclesiæ Romanæ devotum sincerâ complectimur caritate, (propter quod eo ardentius inter vos esse cupimus unitatis vinculum, quo amplius vos gravaret discordia, & vehementius conturbaret) excellentiam tuam rogandam duximus propensius & hortandam, quatinus Regi præfato ea, in quibus teneris eidem, studeas plenius observare; ita quod ex hoc ipsius Regis dilectionem uberius merearis, & nos tibi magis constituas in tuis oportunitatibus favorabiles & benignos.

Datum Viterbii, v. kal' Maii, pontificatûs nostri anno quinto.

De conductu nunciorum Lewelini.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Pat. 15 Hen. III. m. 3. n. 2. in Turr. Lond.

REX suscepit in salvum & securum conductum suum David archidiaconum de Sancto Asaph' & magistrum Adam, & David, clericos, & nuncios Lewelini principis de Albefr' & domini de Snaud' qui venirent ad Regem usque Wigorniam in nuncios ipsius principis, & ad partes suas revertentes.

Suscepit etiam Rex eosdem nuncios, vel alios, quos dictus princeps duxerit mittendos usque Salopiam die Martis, proximo post quindenam sanctæ Trinitatis, anno regni nostri xv. in occursum nunciorum Regis, deferentes has litteras simul cum litteris ipsius principis, illuc veniendo, & ibidem morando, & inde recedendo.

Et mandatum est vicecomiti Salopiæ, Johanni filio Alani, & omnibus aliis ballivis & fidelibus Regis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, quod ipsis archidiacono, Adæ, & David, ad partes suas revertentibus, & eisdem, vel aliis, cum hiis litteris nostris, & litteris ipsius principis, prædicto die Martis venturis usque Salopiam, illuc veniendo, & ibidem morando, & inde recedendo, nullum faciant impedimentum, dampnum aut gravamen.

In cujus, &c. fieri fecimus.

Teste Rege, apud Wigorniam, vicesimo septimo die Maii.

Mandatum Regis Angliæ Hybernicis, ad gravandum Lewelinum principem Walliæ.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Pat. 15 Hen. III. n. 1. in Turr. Lond.

REX R. de Burgo justiciario Hiberniæ, salutem. Quia, sicut aliàs vobis significavimus, Lewelinus nequiter erga nos se gessit, & fraudulenter, & dampna non modica, & irreparabilia nobis & nostris intulit; in ecclesias & jura nostra irruere, & eas spoliare non metuens; cædes etiam & incendia in terrâ nostrâ committendo.

Ulterius dissimulare non valemus quin in ipsum Lewelinum insurgamus, tamquam inimicum nostrum capitalem, ad vindicandum *ecclesias & jura nostra de dampnis & injuriis quas ab ipso sustinuimus; unde jam convocari fecimus exercitum nostrum, ad guerram ei movendam, & ad inferendum ei & terræ suæ quicquid dampni poterimus & molestiæ.*

Et ideo vobis mandamus in fide, quâ nobis tenemini, scire faciatis omnibus illis, de terrâ nostrâ Hiberniæ, qui terram perquirere voluerint in Wallia, & publicè clamari, ex parte nostrâ, quod securè, & in manu forti veniant in Wallia versus nos; ita quod satagant in quibus amplius possint, prædictum Lewlinum gravare ad ipsum expugnandum.

Et nos eis concedemus quod, quicquid poterunt super ipsum Lewlinum & alios Walenses complices suos perquirere, tàm in terris, quàm aliis, totum eis .... firmabimus.

Et ad hoc omnes, quos poteritis, diligenter & efficaciter inducatis, ita quod diligentia vestra appareat.

In cujus, &c. vobis mittimus.

Teste Rege, apud Windles', vicesimo quinto die Junii.

Mandatum Regis super juratis ad arma.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Bibl. Cotton. Titus B. V. f. 4.

MANDATUM est vicecomiti Gloucestriæ quod, non obstante mandatò Regis ei facto, de hominibus juratis ad arma & securibus veniendis, ad exercitum Regis venire faciat tamen homines juratos ad ferrum, videlicet, loricas & haubiones & purpunctos; faciat revenire ad eundem exercitum ducentos homines cum ducentis securibus, & cum victualibus suis quadraginta dierum, quæ eis vicecomes faciat inveniri per homines comitatûs sui juratos ad alia minuta arma, quos Rex vult remanere in partibus suis.

Venire etiam faciat omnes carpentarios comitatûs sui ad denarios Regis, quibus etiam vicecomes præstitum faciat veniendi ad Regem, qui hoc ei faciet allocari, & omnes operationes carpentariorum in ballivâ suâ iterum remaneant; nec permittat aliquo modo quod aliquod mercatum vel feria teneatur in comitatu suo, nec quod vina aliqua in eo vendantur, sed omnia vina sequi faciat exercitum Regis.

Mittat autem vicecomes ad Regem cum prædictis viris ad arma & carpentariis, aliquem discretum de suis de quo confidat, qui de numero prædictorum juratorum ad arma, & carpentariorum, & de omnibus prædictis, sufficienter respondere possit.

Teste Rege, apud Hereford' xvi. Julii.

Bulla Gregorii IX. Papæ de non excommunicando, sine causâ manifestâ, justiciarios, vicecomites, & balivos Regis.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, per Angliam & Yberniam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm excommunicationis sententia medicinalis sit gladius, quo pungendi sunt, quos aliquando pœnitudo non pungit, sustinendum non est quod plerique, sacerdotali moderatione postpositâ, quasi lucem tenebras, & bonum malum ponentes, innocentibus excommunicationis pœnam infligunt; quam, cùm interni judicis arbitrium non sequatur, contingit haberi contemptui, & dissolvi, per consequens, nervum ecclesiasticæ disciplinæ.

Ex parte siquidem carissimi in CHRISTO filii nostri .... illustris Regis Angliæ, fuit nuper propositum coram nobis, quod, cum mittuntur ab eo justiciarii, vicecomites, & balivi per Angliam & Yberniam, dispositiri de castris, villis & aliis juribus suis, quidam vestrûm, in quibusdam ex ipsis se jus proponentes habere, facti judices in causâ propriâ, excommunicationis sententiam, ex ordine, causâ, & animo, minus justam, mox fulminant in prædictos; in quo, præter gravem injuriam, juri regio non modicum derogatur.

Quia verò privilegium meretur ammittere, qui permissâ sibi abutitur potestate, & justitiam ipsius Regis, sicut propriam, cum apostolicæ sedis filius specialis existat, conservare satagimus illibatam; fraternitati vestræ, auctoritate præsentium, districtius inhibemus, ne in præfatos justiciarios, vicecomites, & balivos, sine manifestâ & rationabili causâ, & monitione canonicâ non præmissâ, præsumatis excommunicationis sententiam promulgare; quam, contra præmissa prolatam, decrevimus irritandam.

Dat' Reat', xiii. kal' Aug', pontificatûs nostri anno quinto.

Sub filo canabeo.

Bulla Gregorii IX. Papæ de excommunicando laicos qui sunt regni perturbatores.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri Eliensi episcopo, & dilecto filio magistro Johanni de Ferentino subdiacono nostro, archidiacono Norwicen', salutem & apostolicam benedictionem.

Ad instar illius, qui est pacis amator & auctor, & cujus, licet immeriti, gerimus vices in terris, pacem diligere ac fovere tenemur; &, nè valeat per temeritatem cujuspiam violari, sollicitè providere.

Cum itaque, sicut, insinuante carissimo in CHRISTO filio nostro .... illustri Rege Angliæ, intelleximus, archiepiscopi & episcopi regni sui, in perturbatores pacis regni ejusdem consueverint, ex officio suo, ecclesiasticam exercere censuram; nos, eo fortiùs volentes ipsius Regiæ tranquilitati consulere, quo magis contingeret in ejus turbatione nos angi;

Discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus in laicos regni prædicti, pacem turbantes ipsius, si, ad eorum cohibendam insolentiam, præfati prælati, requisiti à vobis, fuerint negligentes, eorum supplendo defectum, excommunicationis sententiam, quam illi possent auctoritate propriâ promulgare, sublato appellationis obstaculo, proferatis.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Reat', xiii. kal' Aug', pontificatûs nostri anno quinto.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Gregorii IX. Papæ Regi missa, ne magnates & alii barones per litteras apostolicas ad judicium extra regnum Angliæ trahantur.

A. D. 1231. An. 15 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... illustri Regi Anglie, salutem & apostolicam benedictionem.

Exigentibus meritis devotionis regie quam coram habèmus admodum & acceptam, specialem ad personam tuam affectum gerimus caritatis, quâ suggerente, inducimur ut tuis postulationibus benignum impendamus auditum, & eas circa tuam & tuorum personas favorabiliter prosequamur.

Provideri ergo à nobis, tuâ celsitudine postulante, ne magnates & barones alii regni tui trahantur per litteras apostolicas ad judicium extra illud, cum nonnulli gravi eos odio persequantur, nos tibi gratiam facientes, eis super hoc duximus per specialis indulgentie litteras providendum, ut vocati ad judicium per hujusmodi litteras extra regnum Anglie citra mare, cum illuc terre nequeunt absque periculo corporum vel terram inimicorum eos transire contingit, accedere minimè teneantur, prout in eâdem indulgentiâ plenius continetur.

Ne igitur per aliquorum incautelam prefate gratie derogari contingat, serenitatem regiam monemus & hortamur in Domino, quatinus eosdem magnates & barones premunias, reddasque sollicitos & attentes, ne se alicui obligent ut extra regnum trahi valeant memoratum; quia si secus facerent ad juris debitum meritò cogeremur: cùm non possemus petentibus negare justitiam in quâ sumus omnibus debitores, & in quâ esse apud nos non debet acceptio personarum.

Dat' Reat', xiii. kal' Augusti, pontificatûs nostri anno quinto.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De treugâ inter Regem & Lewelinum.

A. D. 1231. An. 16 Hen. III.
Pat. 16 Hen. III. m. 10. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos, &c. salutem. Sciatis quod treugam, per dilectos & fideles nostros W. de Lascy, Johannem Monemue, Gilbertum Basset, Walterum de Clifford, Willielmum filium Warini, Willielmum de Stutevill, Amaur' de sancto Amaudo, & Hugonem de Kilpec captam inter nos, & imprisios nostros, tam de Wallia, quam de Anglia ex unâ parte; & Lewelinum principem de Albefrau, & dominum de Snaudon, & inprisios suos ex aliâ parte, duraturam usque ad festum sancti Andreæ anno regni nostri decimo sexto:

Prorogavimus usque ad festum sancti Andreæ, anno regni nostri decimo *septimo, in formâ quâ per dilectos & fideles nostros capta fuit; cui appendent signa ipsius Lewelini, Oenj fratris Grillini,* Resi Cret, Edenenet Vacham, Griffin' fratris Retheric.

Videlicet quod, quamdiu dicta treuga duraverit, omnes homines, tam ex parte nostrâ, quam ex parte ipsius Lewelini, redibunt ad propria, & habebunt omnia tenementa sua, mobilia & immobilia, in pace.

Nec nos, infra prædictam treugam, recipiemus inprisios, vel homines ipsius Lewelini, vel suorum; nec idem Lewelinus recipiet inprisios, vel homines nostros, vel nostrorum: homines vero utriusque partis interim remanebunt infra fines suos conversantes.

Fecimus etiam dilectos & fideles nostros, magistrum A. de Suereford archidiaconum Salopiæ, & Willielmum de Laci, jurare in animam nostram, quod prædictam treugam fideliter & firmiter tenebimus.

In cujus, &c. huic scripto sigillum nostrum apponi fecimus.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xxx. die Novembris.

De adventu ducis Britanniæ in Angliam.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.
Claus. 16 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

REX Petro duci Britanniæ & comiti Richmundiæ, salutem.

Sciatis quod de adventu vestro, de quo rumores audivimus, hilares effecti sumus & jocundi, vobis significantes quod benè veneritis; &, ut manifestè constet vobis quod inde plurimùm gratulamur, mittimus in occursum vestrum dilectos & fideles nostros Philippum de Albiniaco, Johannem filium Philippi senescallum nostrum, & Willielmum Hardel, qui vos, sicut decet, ad nos honorificè conducant.

Volumus quidem quod, à die applicationis vestræ, modis omnibus sitis ad custum nostrum in veniendo ad nos, & nobiscum morando, quamdiu fueritis in Anglia; & vos rogamus quatinus id benignè fieri permittatis. Sciturі quod, nisi id feceritis, inhibuimus omnibus ballivis nostris, per quos transitum facturi estis, quod nullum genus victualium ad opus vestrum vendi permittant.

Teste Rege, apud Lamh', xvi. die Januarii.

Pro prædicto duce.

A. D. 1232.—An. 16 Hen. III.
Claus. 16 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

ET mandatum est vicecomitibus Devon', Somerset, & Dors', Suht', Sussex, & Kanc', quod, si idem comes in aliquo portu de ballivis suis applicuerit, & per ballivas suas transitum fecerit, prohiberi faciant in locis, per quæ transibit, quod nullus aliquod genus victualium ei vendat, sicut se voluerit indempnem servare.

Et intendentes sint prædictis fidelibus Regis, quamdiu fuerint in ballivis suis, ad ipsum comitem honorandum, & ad inveniendum ei quæ ei fuerint necessaria, sicut ipsi eis dicent ex parte Regis.

Teste ut supra.

Carta de septingentis marcis ad scac' percipiend' pro conversis à Judaismo ad fidem catholicam.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.
Cart. 16 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

H. REX, &c. salutem. Sciatis nos intuitu Dei, & pro salute anime nostre, & pro animabus antecessorum & heredum nostrorum, dedisse, concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmâsse, pro nobis & heredibus nostris imperpetuum, Deo & gloriose virgini Marie, & ecclesie conversorum quam fundavimus suburbio London' in vico scilicet que vocatur Neustrate, in honore ejusdem Virginis, & conversis ibidem commorantibus & in posterum commoraturis, septingentas marcas ad eosdem conversos sustentandos, & ad constructionem ecclesie sue & edificiorum suorum faciendam; percipiendas singulis annis ad scaccarium nostrum, videlicet unam medietatem ad scaccarium Pasche, & aliam medietatem ad scaccariam sancti Michaelis, donec nos vel heredes nostri eisdem conversis uberius providerimus in terris sive redditibus, certo loco eis assignatis, unde se ipsos & familiam suam ad honorem Dei, & predicte gloriose Virginis possint competenter sustentare.

Volumus eciam, quod quicumque pro tempore fuerit justiciarius vel cancellarius Anglie, quotiens predicti conversi necesse habeant negocia aliqua nobis vel heredibus nostris exponere, alter eorum, si ambo presentes non fuerint, ostendat nobis vel heredibus nostris negocia predictorum conversorum, si ipsi ad nos vel heredes nostros personaliter venire & ea ostendere non possint.

Quare volumus, &c. pro nobis & heredibus nostris, quod predicti conversi, in predictâ ecclesiâ conversantes & imperpetuum conversaturi, percipiant predictas septingentas marcas ad scaccarium nostrum ad terminos predictos, ad se sustentandos, & ad constructionem ecclesie sue & edificiorum suorum faciendam, benè & in pace, integrè & pacificè, donec nos vel heredes nostri providerimus uberius in terris vel redditibus, certo loco eis assignatis, unde se ipsos & familiam suam ad honorem Dei, & predicte gloriose virginis Marie possint competenter sustentare: & quod quicumque pro tempore fuerit justiciarius vel cancellarius Anglie, quociens predicti conversi necesse habeant negocia aliqua nobis vel heredibus nostris exponere, alter eorum, si ambo presentes non fuerint, ostendat nobis vel heredibus nostris negocia predictorum conversorum, si ipsi ad nos vel heredes nostros personaliter venire & ea ostendere non possint, sicut predictum est.

Hiis testibus, *Venerabilibus P. Winton', & W. Carl',* } *episcopis.*
H. de Burg', &c.
Ph' de Albin'.
W. de Everin'.
R. fil' Nich'.
R. Tyrel.
Johanne fil Ph'.
G. de Cauz'.
G. Dispn'.
Henr' de Capella.
Ricardo fil' Hug', & aliis.

Dat' ut supra, xvj. die Januarij.

De tenementis in gavelikunde in com' Cant' quod magnæ assisæ de cætero non capiantur per duodecim milites, sed per duodecim homines, tenentes in gavelikunde.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Ex Orig. Archiv. in Ecclesiæ Christi Cantuar.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hyberniæ, dux Normanniæ & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis quòd, ad communem & unanimem instanciam omnium fidelium nostrorum de comitatu Kanciæ, concessimus eis, & hâc cartâ nostrâ confirmavimus, pro nobis & hæredibus nostris, quod de tenementis quæ tenentur in gavelikunde in comitatu Kanciæ, de cetero non capiantur magnæ assisæ per duodecim milites, sicut alibi capiuntur in regno nostro; scilicet, ubi petens & tenens sint hinc inde gavelikundeis, ita quod petens exigat per gavelikunde, & tenens teneat per gavelikunde: sed loco magnarum assisarum illarum capiantur juratæ per duodecim homines, tenentes in gavelikunde, in formâ & eisdem locis secundum quod magnæ assisæ prius inde capiebantur: ita quod quatuor tenentes in gavelicunde eligant duodecim tenentes in gavelicunde juratores, sicut quatuor milites eligere consueverunt duodecim milites in magnâ assisâ.

Quare volumus & firmitèr præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod de tenementis quæ tenentur in gavelikunde in comitatu Kanciæ de cetero non capiantur magnæ assisæ per duodecim milites, sicut alibi capiuntur in regno nostro, scilicet ubi petens & tenens sint hinc inde gavelikundeis, ita quod petens exigat per gavelicund & tenens teneat per gavelikunde: sed loco magnarum assisarum illarum capiantur juratæ per duodecim homines, tenentes in gavelikund, in formâ & eisdem locis secundum quod magnæ assisæ prius capiebantur: ita quod quatuor tenentes in gavelicunde eligant duodecim tenentes in gavelikunde juratores, sicut quatuor milites eligere consueverunt duodecim milites in magnâ assisâ.

Et cùm juratæ illæ prædicto modo capiantur, fiant inde judicia secundum quod prius fieri solent de magnis assisis, captis per duodecim milites, sicut prædictum est.

Hiis testibus, *H. de Burgo, comite Kanciæ, justiciario Angliæ.*
Stephano de Segrave.
Henrico de Aldithelega.
Radulpho filio Nicholai.
Godefrido de Craucumbe.
Johanne filio Philippi.
Galfrido de Cauz.
Ricardo filio Hugonis.
Galfrido Dispensatore.
Henrico de Capella, & aliis.

Datum per manum venerabilis patris Radulfi, Cycestrensis episcopi, cancellarii nostri, apud Westmonasterium, undecimo die Februarii anno regni nostri sexto decimo.

Sigillum regium ceræ viridis adpendet laqueo longiusculo è filis sericis.

Litteræ Regis Lewelino principi de Albefr', de treugis emendandis.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Claus. 16 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi de Albefr' & domino de Snaudon' spiritum saniores consilii.

Memoriter retinemus, & vos credimus memoriter tenere, quod, post recessum nostrum à castro Matild' in Elenein, quod firmari fecimus, per transmissos ad nos nuncios vestros, videlicet magistros instructum, & Ph' captæ fuerunt inter nos & vos treugæ, duraturæ usque in unum annum, à festo sancti Andreæ proximo præterito.

Quas quidem treugas dilectus & fidelis noster R. filius Nicholai juravit in animam nostram, & dilecti & fideles nostri Ricardus comes Cornubiæ & Pictaviæ frater noster, & Hubertus de Burgo comes Kantiæ, &c. de præcepto nostro juraverunt ex parte suâ.

Et quas similiter jurari fecistis in animam vestram, & imprisii vestri ex parte suâ juraverunt; ita quod interceptiones, interim hinc inde perpetratæ, per dictatores, ex-utrâque parte datos, emendarentur.

Ad quas faciendum ex parte nostrâ, pro nobis & inprisiis nostris, in partibus de Elenein nuper misimus dilectos & fideles nostros magistrum A. archidiaconum Salopiæ & Nicholaum de Molis; & in partibus Salopiæ dilectos & fideles nostros Johannem filium Alani, & Johannem Extraneum juniorem.

Licet nobis significaveritis quod super interceptionibus prædictis, vobis & vestris factis, tam per dilectum & fidelem nostrum Thomam Corbet, quam alios de nostris, nichil fuerit satisfactum; cùm etiam vos super interceptionibus, nobis & nostris factis, ut asseritis, satis feceritis, &, siquid minus actum est, parati sitis adimplere:

Vobis igitur duximus significandum, quod grave nobis est & molestum, si dictæ & debitæ emendæ, secundum formam prædictarum treugarum, & sicut injunximus præfatis dictatoribus nostris, vobis & vestris factæ non fuerint; in quo, quod minus actum est, vobis modo debito satisfacere sumus parati.

Verùm, quia, pro adventu dilecti & fidelis nostri Petri ducis Britanniæ & comitis Richemundiæ, qui nuper applicuit in Anglia apud London' convocari fecimus, secundâ die Quadragesimæ, dilectos & fideles nostros R. comitem Cornubiæ & Pictaviæ fratrem nostrum, R. comitem Cestr' & Lincoln', W. comitem Warennæ, W. comitem de Ferrariis, & alios magnates nostros, tractatum habituri cum eisdem super arduis negotiis nostris, honorem nostrum & nostrorum specialiter tangentibus, (unde etiam speramus vos in subsequenti fore gavisuros, sicut de honore nostro facturi estis & de jure) ad præsens nullatenus, sine gravi dispendio nostro & regni nostri, quod non credimus vos velle, nos potuimus aliàs divertere, donec prædictum tractatum cum ipsis fidelibus nostris habuerimus, & super memoratis negotiis nostris deliberaverimus cum eisdem.

Sciatis siquidem pro certo, & minimè dubitetis quod, habitâ deliberatione super negotiis prædictis, divertemus nos versus partes Marchiæ, id, quod minus factum est, super emendis prædictis vobis faciendis, plenè & debitè adimpleturi; ita quod id vobis & vestris meritò placere debeat.

Et, si, quod absit, infirmitate corporis, vel aliquo casu inopinato detenti, illuc venire non possimus, mittemus ad partes illas dilectos & fideles nostros Ricardum comitem Pictaviæ fratrem nostrum, & Hubertum de Burgo cum aliis de fidelibus nostris, ad dictas emendas vobis faciendas, & tractatum habendum super firmâ pace inter nos, & vos reformandâ & statuendâ.

Nec molestet vos quod, cum tractatus haberetur super emendis vobis faciendis, de interceptionibus vobis factis per prædictum Thomam Corbet & complices suos, ipsum respondisse quod nullum dominium habuit in prædictis malefactoribus, quorum nomina nobis significâstis, præterquam in duobus, cum alii essent de potestate nostrâ; quoniam nos, tàm de hiis, quàm de aliis, ubicumque in potestate nostrâ vel nostrorum fuerint inventi, vobis volumus satisfieri.

Ad hoc, grates vobis referimus quod, prout nobis significâstis, juxta mandatum nostrum partes Marchiæ appropinquabatis, ad colloquium super reformatione pacis prædictæ nobiscum habendum.

Et sciatis quod districtè mandavimus dicto fratri nostro, quod interceptiones factas vobis & vestris, infra prædictas treugas, per Ricardum Suwerd, sine dilatione dignè faciat emendari; quod, si facere noluerit, nos eas emendare non omittemus, quia nec pro dicto fratre nostro, nec pro alio volumus aliquatenus culpam perjurii incurrere.

Teste Rege, apud Geldof', xx. die Februarii.

Amalricus, comes Montisfortis & Leycestriæ, supplicat Regi Angliæ ut terram suum, & jus suum quod in Anglia habet, sibi redderet: & si hoc Regi non placuerit, loco ejus Simonem fratrem suum transmittit, qui de Rege Franciæ nihil tenet.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 17.

EXCELLENTISSIMO domino suo Henrico, Dei gratiâ, illustri Regi Anglorum, Amalricus comes Montisfortis & Leycestriæ, salutem in eo qui dat salutem Regibus, & cum omni subjectione tàm debitum quàm devotum ad obsequia famulatum.

Vestræ regiæ majestati multoties supplicavi humiliter & devotè, ut mihi terram meam, & jus meum quod habeo & habere debeo in Anglia, quod bonæ memoriæ pater meus de vestro tenuit, & tenebat dum decessit, pacificè & quietè mihi vestro militi redderetis: quod quia dominationi vestræ non placuit hucusque facere, adhuc vestræ majestati supplico, humilitate quâ possum, quatenus hâc vice mihi vobis servire parato, sicut decuerit, reddere dignemini terram.

Et si hoc vobis non placuerit, ego ad pedes dominationis vestræ transmitto Simonem fratrem meum, qui de domino Rege Franciæ nihil tenet; cui si eam reddideritis me pro benè pagato tenerem.

Datum Paris, mense Februario.

Littera Regis comiti Sabaudiæ deprecatoria, super jacturis quas filius ejus in Anglia sustinuisset.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Claus. 16 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX nobili viro & amico in CHRISTO karissimo comiti Sabaudiæ, salutem.

Referentibus nobis priore & monachis sanctæ Trinitatis Cantuariensis, quibus quasdam litteras transmisistis, intelleximus quod vehementer moti & perturbati eratis, super quibusdam dampnis & injuriis, illatis in regno nostro filio vestro, super redditibus suis ibidem optentis.

Ad quod, in primis, vestram cupimus scire dilectionem, quod grave nobis admodum est & molestum, si quæ dampna sustinuit in regno nostro, super aliquibus reddituum suorum, memoratus filius vester; quum, teste eo quem non latent abscondita cordium, volumus & præcepimus quod homines, res, & redditus ipsius filii vestri, per totum posse nostrum tuti consistant & defensi, sicut nostra dominica.

Et hoc satis declarabit operum subsequentium effectus, quum, in quibuscumque poterunt procuratores ipsius filii vestri coram nobis declarare quod aliquas jacturas vel dampna sustinuerit, hæc ita dignè faciemus emendari, ablata plenè restituendo, & illis, qui hujusmodi scelus, in dedecus nostrum, audebant, tam gravem pœnam infligendo, quod & vobis, & ipsi filio vestro multipliciter satisfiet in hâc parte.

Nec est necesse, nec expedit, si placet, quod memorati procuratores exeant terram nostram, sicut fieri mandâstis; quoniam, quam citò, quibusdam minis stolidis perterriti, nobis id significâssent, eos, & res filii vestri, in partibus Kantiæ, in quibus tunc agebant, in plenâ fecimus pace consistere, nec aliquis eos postea molestavit, vel molestabit; immo tuti & securi stabunt in terrâ nostrâ, sicut aliqui ex nostris, quos cariores habemus.

Serenitatem igitur vestram attentius exorandam duximus quatinus, si quam indignationem erga nos, vel nostrum regnum, vel aliquem de nostris, occasione supradictâ concepistis, eam remittere velitis; indubitanter scituri quod offensam vestram, ut amici nostri speciales & dilecti, cupimus & volumus modis omnibus devitare, & ea desideranter facere quæ debeant amicitiæ vestræ complacere.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xx. die Aprilis.

Pro Simone de Monte-forti.

A. D. 1232.—An. 16 Hen. III.

Pat. 16 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod de voluntate nostrâ & ad petitionem Aumarici comitis de Monte-forti, primogeniti fratris dilecti & fidelis Simonis de Monte-forti, reddidimus eidem totam terram cum omnibus pertinenciis suis que fuit Simonis de Monte-forti quondam comitis Leic' in Anglia, patris predictorum Aumarici & Simonis, & que ad ipsum Aumaricum jure hereditario pertinebat, & inde homagium predicti Simonis cepimus. In cujus, &c.

T. R. apud Salop', xxvii. die Maii.

Recognitio vel concessio Almerici comitis Montis-fortis & Franciæ constabularii, totius partis honoris Leycestriæ, cum omnibus pertinentiis in regno Angliæ, Simoni de Monte-forti fratri suo.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P. P. P. P. 16.

SCIANT præsentes & futuri quod ego Almericus comes Montisfortis, Franciæ constabularius, in præsentiâ illustris Regis Angliæ, filii Regis Johannis, apud Westmonasterium die Lunæ proximâ post quindenam Paschæ, anno regni ipsius Henrici xvi. recognovi, concessi & quietum clamavi, de me & hæredibus meis dilecto fratri meo Simoni de Monteforti, comiti Leycestriæ, totam partem honoris Leycestriæ cum omnibus pertinentiis in regno Angliæ, adeo plenè & integrè sicut comes Symon, pater noster, vel comes Robertus Leycestriæ, illam unquam melius, plenius & liberius tenuerunt.

Habendam & tenendam eidem Simoni fratri meo, & hæredibus suis de corpore suo procreatis, de prædicto domino Henrico Rege & hæredibus suis, liberè & quietè in perpetuum, cum omnibus escaetis & aliis quæ mihi accedere possent de eodem honore.

Faciendo inde eis debitum servitium ad illam partem pertinens, tam in senescalciâ domini Regis Henrici prædicti, quàm in aliis servitiis: salvo tamen jure meo & hæredum meorum, ubi fortè contingeret quod idem Simon frater meus sine hæredibus de corpore suo procreatis obierit, vel hæredes de corpore suo procreati obierint sine hæredibus de corpore ipsorum procreatis.

Et ut hæc mea recognitio, concessio & quieta clamatio, stabiles & firmæ, secundum quod prædictum est, permaneant in perpetuum, huic scripto sigillum meum apposui.

Hiis Testibus, *Ricardo comite Cornub' fratre domini Regis.*
Johanni de Laci, com' Lincoln' & constabulario Cestriæ.
H. de Boon, comite Hereford' & Essex.
Wilhelmo de Ralegh' thesaurario Exon'.
Johanne de Movanne.
Henrico Aldltheley.
Petro de Malolacu.
Henr' de Truberill.
Roberto de Quincy.
Johanne fil' Gaufr'.
Ric' de Say.
Stephen de Segrave.
Hereberto filio Mathei.
G. vicedomino Winton'.
Guidone & Herveio } *de Caprosia, fratribus.*
Amairo de Metenon'.
Amauro de Sancto Amando.
Gaufrido Dispensator.

Actum apud Westmonasterium, in præsentiâ dicti domini Regis; & præsente venerabili patre domino Ottone, DEI gratiâ, sancti Nich' in carcere Tulliano diacono cardinali, apostolicæ sedis legato; anno & die prænominatis.

Bulla Gregorii IX. Papæ, quâ de ministris suis male-tractatis, & bullis conculcatis queritur.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Ex Orig. In Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem, & apostolicam benedictionem.

Si labores & onera, detractiones & odia, sugillationes & gravamina, quæ, pro te ac prædecessoribus tuis, ecclesia Romana, modernis temporibus & antiquis, sustinuit; necnon & beneficia, quæ diversis temporibus tibi & regno tuo contulit, excellentia regalis adverteret, & cellulæ commendata memoriæ in animo suo revolveret sæpius recensita, & nobis non adesset querelæ materia, & locum ingratitudinis vitium non haberet.

Sanè, omissis aliis, quæ præteritis temporibus acciderunt, quæ longum esset & nimis difficile, revolutis regestis, per singula recitare, cujus instinctu potest regalis serenitas oblivioni mandâsse, qualiter, felicis memoriæ Innocentii Papæ prædecessoris nostri tempore, nobis, tunc in minori officio constitutis, ipsum negotium ex tunc utiliter procurantibus, non solum regnum & regni honorem, sed patris tui, & personam tuam à servitute perpetuâ, & non à quali quali adversario, vel verius adversariis, non tantùm alienis, sed etiam domesticis, liberavit.

Quæ memoria, quantumcumque labilis, maximè in proprio negotio, non tenerit qualiter, ecclesiæ Romanæ legato, pro tuâ & regni tui liberatione, obsesso, & ecclesiâ tandem spiritualiter & temporaliter vires suas conflante in unum, dexterâ Domini faciente, virtutem obsidentem in manus obsessi cum omnibus inimicis alienigenis & domesticis potentia divina conclusit.

Numquid, te à claræ memoriæ patre tuo, quasi jure testamentario adoptatum in filium matris ecclesiæ, tutelæ officium, quod in te studiosissimè gessit, & præsidentes in ipsâ, te ac regnum tuum confovendo in prosperis, & resistendo adversis, credendum est te, quod patet lippis & tonsoribus, ignorare.

Quod, si de nostris temporibus agitur, præter ea, quæ in minori officio constituti, sinceræ caritatis affectu, exhibere curavimus, tibi & regno tuo multa beneficia, ad confirmationem honoris & regni tui statum, apostolicæ sedis gratiam ampliando, contulimus, quæ referre per singula non deceret.

Sed, ut de cæteris taceamus, nisi nunciorum tuorum, quod non credimus, nos fallat oblivio, excellentiam regiam pro certo tenere credimus nos, à promotionis nostræ primordio, tibi & tuis fidelibus favorabiliter astitisse: non solùm ab hiis qui prope, sed & ab hiis qui longè, tranquilitatis tibi tempora procurantes contra principum & magnatum, ex omni parte regni tui, potentiam, reducendo nubilum in serenum.

Nec tantum tutelæ officium, vel matris gremium confoventes, tempore nostro, nos gessisse meminimus; sed te, jam ætate provectum, præter juris ordinem, minorem gaudere privilegio permittentes, per beneficium restitutionis in integrum, quasi præscriptione temporis relegatâ, in omnibus, quæ Regis & regni contigerunt honorem, studiosè subvenimus, judicium sæpius in gratiam convertendo.

Hiis etiam diebus nostræ tibi non defuit gratiæ plenitudo, dum contra multorum & magnorum consilia, non sine gravi jacturâ & scandalo quorundam principum & potentium, verbum pro te nemine faciente, quædam cautè distulimus quæ progressus tuos in posterum poterant non modicum impedire.

Ut autem providus reddaris & cautus, scire te volumus quod, à trino climate, libellus triplicis supplicationis ingeritur, & importunè ad januam pulsavit, & pulsat, ecclesiæ, postulans gratiam non novam, concessam pluribus, nec juri contrariam: qui si fuisset ad sacrarium exauditionis admissus, & mater filii uteri sui fuisset oblita, nequaquam cordis imperio oculus annuisset, manus cessasset à scelere, lingua non blasphemâsset in

cœlum, nec animi secreta concinnationis occultæ operum nova temeritas detexisset; præsertim ubi timore pœnæ amor justitiæ superatur.

Nec apud te aliud ommisisse fatemur, nisi quod adeo tenerrimæ in te ubera matris extendimus, quod verbera patris ommisimus; sperantes plus ex maternæ dulcedinis ubertate, quam ex paternæ correctionis acerbitate timeri.

Sed, quod dolentes referimus, & non sine amaritudine cordis recolimus, versa est in luctum cithara nostra, dum nobis, hiis diebus, in regno tuô, pro pane lapis, pro ovo scorpio, pro melle abscinthium præparatur.

Eja! ecce fili carissime, si, pro statu tuo & regni tui honore, reformatione ecclesiasticæ honestatis, necnon & corrigendis excessibus transgressorum, litteras apostolicas in regnum Angliæ, per cursores nostros, sicut & per alia mundi regna, transmisimus; quid obedientia ipsorum demeruit ut, à vassallis tuis & domesticis, non sine tuâ, ut dicitur, conniventiâ, uno, & de tuis partibus oriundo, inhumaniter in frusta conciso, & altero semivivo relicto, litteris etiam dissipatis, bulla nostra conculcari deberet in regno, pro cujus tuitione ac exaltatione contipuâ, apud Reges & principes, per diversas seculi regiones, transmissa totiens peroravit?

Si patri in regno primogeniti, si matri in terrâ filii, si tutori in terrâ pupilli, si domino & benè merito in terrâ vassalli, securitas viæ præcluditur, & ubi bullæ nostræ locus tutior requiretur? In cujus numismate quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo, ecclesia Romana, vel verius Jhesu Christo filio Dei vivi, ejusque in terris vicario ministrante in ipsâ, redduntur.

Hiis etiam non contenti, manus inicientes in clericos violentas, tam Italicos, quam etiam, ut asseritur, Anglicanos; alios obsederunt; alios, diversis afficientes suppliciis, ad redemptionem cogentes, bonis omnibus spoliarunt; adeo debachantes in clero quod, jam quasi Neronis nequitiam pati timeatur in Anglia recidivam; adjutrices quoque manus ad scelera, quorumdam prælatorum ad hoc regalis sensit auctoritas, ut, sub favoris specie, facilius traherent, quod odiunt, ad ruinam; nec tantum ipsius facti exacerbatio animi nostri motum exaggerat, quantum dilatio vindictæ conturbat; quæ prævenire potius, quam subsequi debuisset.

Quid enim ab alienis sperare poterimus, si ab illis, qui, in omni genere debiti, nostri esse tenentur, tantæ crudelitatis subticetur immanitas, & ecclesiasticæ libertatis titulus conculcatur.

Utinam autem apud nos, pro honore tuo, nec non & nostro saltem, qualisqualis excusationis comparuissent indicia, quæ obloquentium ora obstruerent, & utcumque, tanti sceleris satisfactione congruâ præcedente Deo & universali ecclesiæ, necnon & nobis illatam injuriam palliarent.

Immò, quod gravius reputamus, culpam, fortè alienam, ex dilatione vindictæ refudisse videris in tuam; dum, scrupulum occultæ conniventiæ non evitans, nec obviâsti tanto facinori, nec per satisfactionis celeritatem, in suo errore quasi confovendo perversos, præcedentem negligentiam expiâsti.

Ex quibus contingit quod via paratur æmulis, locus se offert invidis, inimici Regis & regni insultant in nobis læto animo, quasi digito scribentes in terrâ, Ecce Rex Anglie! filius unicus matris suæ! ecce pupilli devotio! ecce vassalli fidelitas! ecce reverentia filialis! ecce beneficiorum condigna retributio perceptorum! ecce quomodo amabat eundem! hiis & similibus, auribus nostris sæpius inculcatis.

Vide, fili, vide & considera; si dolori nostro dolor est similis, dum, nostris tuisque temporibus, ecclesia Romana, in terrâ tuâ, & à tuis miserabiliter ancillata, pro grano paleam, pro uvâ labruscam, pro rosâ spinas, pro ficu tribulos, pro beneficiis ingratitudinem, pro devotione irreverentiam, pro subjectione inobedientiam, pro lucro dampnum, pro libertate servitium, & pro honore opprobrium, sub quodam novo quasi martyrii genere, passa reportat.

Acceleret igitur regalis excellentiæ providentia, & præteritam negligentiam redimens per diligentiam subsequentem, malefactores ipsos ad restitutionem plenariam de subtractis, & satisfactionem congruam de offensis, sine moræ dispendio, traditâ sibi potestate compellat.

Et, ad vindicandam tanti facinoris idolatriam animum regium viriliter & prudenter exercens, Creatoris injuriam, ecclesiæ Romanæ ac nostram ignominiam, tuum & regni tui opprobrium sempiternum, adeo celeriter expiare procures, quod, exemplo Moysi, fide grandis effectus, ponensque gladium supra femur, & contra ipsos idolatras, à portâ in portam discurrens (signo Thau signatis exceptis) ex animo, tamquam filius, liberè officium regiæ magnanimitatis exerceas; &, ad relevandum regni tui opprobrium, cum nostrâ & apostolicæ sedis reverentiâ, pro populo ad Dominum intercedas.

Alioquin, quantumcumque personam tuam sinceris affectibus diligamus, & ad regni tui exaltationem & gratiam, quantum cum Deo fieri potest, paternis desideriis anhelemus, ne, si tantæ iniquitatis infrontata temeritas remaneret forsitan impunita, transiret posteris in exemplum, ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, illud, licet inviti, cogitare cogemur, quod, ex præmissis injuriis, & bullæ nostræ præcisione à litteris, ex qualitate vindictæ, mittentis auctoritas obfuscata resurget; &, ubicunque injuriosè delata fuerit injuriatorum acerbitas, gloriosè quid referre valeat ventura posteritas ad honorem ecclesiæ Romanæ & nostrum, vindictæ qualitas indicabit.

Nec inquisitionis litteræ, super matrimonio nobilis viri .... justitiarii tui, ad denuntiationem totiens nobis factam, quam de jure ulterius obaudire non licuit, regalem constantiam movere aliquatinus debuissent; cùm ipsum, quem sincerâ diligimus in Domino caritate; utpote cujus fidem & devotionem, nunciis nostris, & specialiter dilecto filiô, Stephano capellano nostro, referentibus, in multis experti sumus; ejusque negotia, quantum cum Deo possumus, disponamus, sine juris injuriâ, promovere.

Dat' Spolent', vii. id. Junii, pontificatûs nostri anno sexto.

Sub filo canabeo.

Rex concedit hominibus de Gloucestr' quedam vectigalia ad villam suam claudendam.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Pat. 16 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

H. DEI gratiâ, Rex Anglie, &c. dilectis & fidelibus suis probis hominibus Glouc', salutem.

Sciatis quod concessimus vobis in auxilium ville vestre Glouc' claudende, ad securitatem & tuicionem ejusdem ville simul & parcium adjacencium, quod capiatis in villâ Glouc' à die sancti Johannis Baptiste anno regni nostri xvj. usque in tres annos, de quâlibet carettâ sive carro comitatûs Glouc' ferente res venales in eandem villam Glouc' ibidem vendendâs, unum obolum; & de quâlibet carettâ sive carro alterius comitatûs, ferente res venales in eandem villam Glouc' ibidem vendendas, unum denarium; & de quolibet summagio rerum venalium ibidem vendendarum, preterquam de summagio busce, unum quadrantem; & de quolibet equo, equâ, bove & vaccâ venali illuc ductis ad vendendum, unum obolum; & de x. ovibus vel capris vel porcis venalibus illuc ductis ad vendendum, unum denarium; & de quinque ovibus vel capris vel porcis, unum obolum; & de quâlibet nave veniente in eandem villam Glouc' per aquam Sabrinam, carcatâ rebus venalibus ibidem vendendis, quatuor denarios; & de quolibet dolio vini venali veniente in eandem villam Glouc' unum denarium, vel transeunte per eandem villam, unum denarium.

Ita tamen quod occasione hujus concessionis nostre de hujusmodi carettis, carris, summagiis, equis, equabus, bobus, vaccis, ovibus, capris vel porcis, vel nave veniente in villam Glouc' ferente res venales, nichil capiatur post predictos tres annos completos, set statim completo termino illo cadat consuetudo illa, & penitus aboleatur.

Et ideo vobis mandamus, quod in auxilium predicte ville claudende predictam consuetudinem capiatis usque ad terminum predictum, sicut predictum est.

T. meipso, apud Winchecumb', x. die Junii.

De aulâ Regis in castro Winton' faciend'

A. D. 1232.—An. 16 Hen. III.

Pat. 16 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

MANDATUM est P. Winton' episcopo per litteras domini Regis patentes, quod per visum viridariorum, forestariorum & aliorum proborum & legalium hominum de ballivâ Willielmi Briwer' vendi faciat totum subboscum in forestâ domini Regis que vocatur la Bere; & de denariis inde pervenientibus fieri faciat magnam aulam Regis in castro Wint'.

T. R. apud Ottinton', x. die Junii.

Et mandatum est Willielmo Briwer' quod det in mandatis predictis viridariis & forestariis, quod eidem episcopo & suis ad hoc sint intendentes, & auxilium & consilium quod poterunt eis ad hoc exequendum, impendant. Teste ut supra.

Peramplæ libertates concess' hominibus, fœminis, pueris & puellis, natis & nascendis, in villâ de Conteshale, in com' Norf'.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Pat. 16 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

H. DEI graciâ, Rex Anglie, dominus Hybernie, &c. omnibus & singulis suis hominibus per totum regnum Anglie constitutis, salutem.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & presenti cartâ nostrâ confirmâsse, omnibus hominibus, feminis, pueris & puellis, natis & nascendis in villâ nostrâ de Conteshale, Norwyc' dioc', & comitatu Norff', omnes libertates subscriptas, videlicet;

Quod omnes homines, femine, pueri & puelle, nati & nascendi in villâ predictâ, sint liberi in omnibus locis in regno nostro Anglie, ac corpora & sanguines eorumdem ubicumque deveniantur.

Et quod nullus eorum ponatur in aliquo officio alicui serviendo, nisi pro propriâ suâ voluntate; ac eciam quod omnes affraie, tractatus sanguinum, transgressiones, convenciones, ac omnimode querele dictos homines de Conteshale tangentes, terminentur bis in anno coram ministris domini Regis, & non alibi.

Et quod nullus eorum sumoniatur in aliquo juramento inquisicionis, nisi coram dictis ministris domini Regis.
Et dicti homines sint liberi in omnibus feriis & foris per terras & per aquam, infra regnum nostrum Anglie, absque stallagio, pannagio, & picagio, solvendo capitalibus dominis feodorum illorum redditus consuetos.
Et quod solvant nobis & successoribus nostris viginti solidos pro auxilio, ad primogenitum filium nostrum militem faciendum.
Ita quod ministri domini Regis petant dictos viginti solidos in villâ predictâ; & si non petantur, predicti viginti solidi non solvantur.
Et quod solvant nobis & successoribus nostris viginti solidos pro scutagio nove terre, quum scutagium capiatur in villâ predictâ. Et quod solvant nobis & successoribus nostris sex solidos per annum ad festum Michaelis, pro feodo nove terre.
Has vero omnes concessiones libertatis concessimus dictis hominibus, feminis, pueris, & puellis, natis & nascendis in dictâ villâ nostrâ de Conteshale, imperpetuum duraturas.
In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus.
T. meipso, apud Wudestok', xvi. die Junii.

Pro hominibus Bristoll'.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.
Pat. 16 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

H. DEI graciâ, Rex Anglie, dominus Hybernie, &c. dilectis & fidelibus suis probis hominibus Bristoll', salutem.
Sciatis quod concessimus vobis in auxilium ville Bristoll' claudende, & ad securitatem & tuitionem ejusdem ville simul & parcium adjacencium, quod capiatis in villâ Bristoll', à die sancti Johannis Baptiste, anno regni nostri xvj. usque in duos annos completos, de quâlibet nave veniente usque Bristoll' carcatâ mercandisis aliis quam vino, sex denarios; & de quolibet alveo veniente ibidem de partibus Glouc' vel de partibus aliorum comitatuum carcato mercandisis, duos denarios; & de quolibet dolio vini venali veniente ibidem, unum denarium; & de quâlibet peisiâ lane venali, veniente ibidem ad vendendum, unum obolum; & de quolibet lesto coriorum venale, veniente ibidem ad vendendum, tres denarios; & de quâlibet peisiâ ferri venali, veniente ibidem ad vendendum, unum obolum; & de quolibet centum ferri, veniente ibidem ad vendendum, unum quadrantem; & de quâlibet carettâ plumbi veniente ibidem ad vendendum, unum obolum; & de quâlibet peisiâ uncti sepi, butiri, & casei veniente ibidem ad vendendum, unum quadrantem; & de quolibet centum de pellibus ovium veniente ibidem ad vendendum, unum denarium; & de quolibet centum de pellibus agnorum, edorum, & leporum, veniente ibidem ad vendendum, unum quadrantem; & de quolibet millenario allecis venali veniente ibidem ad vendendum, unum quadrantem; & de quolibet centum salmonum, congr' & muleddillorum veniente ibidem ad vendendum, unum obolum; & de quolibet centum hakorum veniente ibidem ad vendendum, unum quadrantem: & de quolibet dolio mellis venali veniente ibidem ad vendendum, duos denarios; & de quâlibet carettâ comitatûs Glouc' ferente res venales in eandem villam Bristoll' ibidem vendendas, unum obolum; & de quâlibet carettâ alterius comitatûs ferente res venales in eandem Bristoll' ibidem vendendas, unum denarium; & de quolibet summagio pannorum, vel aliarum rerum venalium ibidem vendendarum, preterquam de summagio busche, unum quadrantem; & de decem ovibus, vel capris, vel porcis venalibus, illuc ductis ad vendendum, unum denarium; & de quinque ovibus, vel capris, vel porcis, unum obolum; & de quolibet quarterio wayde venali veniente ibidem ad vendendum, unum obolum.
Ita tamen quod occasione hujus concessionis nostre de premissis nichil capiatur post predictos duos annos completos, set statim, completo termino illo, cadat consuetudo illa, & penitus aboleatur.
Et ideo vobis mandamus quod in auxilium predicte ville claudende, predictam consuetudinem capiatis usque ad terminum predictum, sicut predictum est.
In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus.
T. meipso, apud Wudestok', xvi°. die Junii.

Et mandatum est vicecomiti Glouc' quod permittat predictis hominibus Bristoll' predictam consuetudinem capere, sicut predictum est.
T. ut supra.

De villa Carleol'.—*Consimiles litteras habent homines de Carleol' consuetudinem capere ad villam suam claudendam duraturas usque in duos annos à festo sancti Petri ad vincula, anno, &c. xvj. exceptis navibus vinis & weyde.*

De conductu ducis Norwegiæ.

A. D. 1232—An. 16 Hen. III.
Pat 16 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

S. dux Norwegiæ, & sui, quos secum duxerit in Angliam, ad limina beati Thomæ martiris, causâ peregrinationis, visitanda, habuit litteras de conductu, duraturas usque ad Pascha, anno regni nostri xvii.
Teste Rege, apud Ely, vicesimo quinto die Junii.

Literæ Amalerici comitis Monte-fortis constabularii Franciæ, quibus conceditur Symoni de Monte-forti, comiti Leycestriæ, fratri suo, tota terra quæ fuit bonæ memoriæ Simonis patris ejus in Anglia, cum senescalciâ totius Angliæ.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.
Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 16.

NOVERINT universi præsentes & futuri, quod nos Amalericus comes Montisfortis, Franciæ constabularius, dedimus & concessimus, & hâc præsenti cartâ nostrâ confirmavimus, Simoni de Monteforti comiti Leycestriæ, fratri nostro, totam terram quæ fuit bonæ memoriæ Simonis patris nostri in Anglia, & quidquid ad ipsum Simonem, patrem nostrum, accedere potuit de hereditate Amiciæ, hæredis & sororis comitis Roberti Leycestriæ primogenitæ, cum senescalciâ Angliæ totius:
Habend' & tenend' eidem Simoni & hæredibus suis de uxore suâ desponsatâ exeuntibus, de Henrico illustri Rege Angliæ, & heredibus suis, cum omnibus pertinenciis, liberè & pacificè & hereditariè, faciendo inde dicto Regi Angliæ servitium quod ad dictam terram pertinet; & ut nos vel hæredes nostri in prædictam terram cum pertinenciis, versus prædictum Symonem vel hæredes suos, de uxore suâ desponsatâ exeuntes, nullum clamium de cætero habere possumus, præsenti scripto sigillum nostrum apposuimus.
Hoc retento, quod si dictus Symon frater noster sine hærede de uxore suâ decederet, tota terra prædicta cum senescalciâ ad nos & hæredes nostros liberè & sine difficultate aliquâ reveniret.

Actum Parisiis, anno Domini MCCXXXII. mense Junio.

De conductu ducis de Lemburg.

A. D. 1232.—An. 16 Hen. III.
Pat. 16 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

HENRICUS dux Lomburg' habet litteras de conductu in veniendo in Angliam, ad visitandum limina beati Thomæ martiris, duraturas usque ad festum Omnium Sanctorum.

Breve Regis, de rotundâ tabulâ prohibendâ.

A. D. 1232.—An. 16 Hen. III.
Pat. 16 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus fidelibus suis, qui conventuri sunt ad rotundam tabulam, salutem. Cum simus in itinere versus partes Salop' colloquium habituri cum Lewelino principe de Abbefrau & domino de Snaudon, vobis mandamus, firmiter injungentes in fide, quâ nobis tenemini, quod, tempestivè nos sequentes, nullatenus, ad prædictam tabulam convenientes, turneare præsumatis contra hanc prohibitionem nostram.
Scituri pro certo quod, si feceritis, ita graviter ad corpora & catalla vestra nos capiemus, quod vos & vestri vos sentietis inde in posterum gravatos: et præterea non permittemus quod de cætero torneatis in terrâ nostrâ.
Teste Rege, apud Westm', xx. die Julii.

Amalericus comes Montisfortis Regi Angliæ significat, se concessisse Simoni de Monte-forti fratri suo, terram suam & jus suum in Anglia.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Bibl. Bodl Oxon. MSS. Carte. P.P.P.P. 17.

CLARISSIMO domino suo Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ illustri, Amalericus comes Montisfortis, Franciæ constabularius, salutem in eo qui dat salûtem Regibus & debitum famulatum.

Sicut per alias litteras nostras jam vestræ significavimus majestati, nos concessimus karissimo fratri nostro Simoni de Monteforti terram nostram de Anglia & jus nostrum, & adhuc concedimus; vos rogantes quatenus de omni jure nostro, quod habemus & habere debemus in Anglia, saisietis eundem, & cùm de ipsâ saisitus fuerit, nos absolvimus vos super hoc & quittamus; salvo jure nostro & hæredum nostrorum, si sine hærede decesserit frater noster, & si ipsum de jure nostro in hominem receperitis hâc viâ quâ ad vos proficiscetur in præsenti.

Datum apud Paris', anno domini M.CC.XXXII. mense Augusto.

De conductu Lewelini.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Pat. 16 Hen. III m. 3. in Turr. Lond.

REX suscepit in salvum & securum conductum suum Lewelinum principem de Aberfraw, dominum Snoudon, in veniendo ad eum usque Salopsbiriam ad colloquium ibidem cum eo habendum; vel alibi ubi colloquium fuerit inter ipsum, vel consilium suum, & prædictum Lewelinum & suos; & omnes homines suos, quos illuc secum duxerit.

Et etiam omnes homines de terrâ suâ, qui usque Salopsbiriam venerint, tàm ad negotiandum ibidem, quàm pro colloquio inter ipsum & Regem ibidem habendo, vel alibi.

Et ibidem morando, & inde recedendo, ubicumque colloquium prædictum fuerit.

Et mandatum est omnibus ballivis & fidelibus, &c. quod eidem Lewelino, vel hominibus suis, usque Salopsbiriam, vel alibi venturis ad colloquium prædictum, vel etiam hominibus suis, venturis usque Salopsbiriam ad negotiand' ibi, vel alibi, sicut prædictum est, nullum faciant, vel fieri permittant impedimentum, dampnum, aut gravamen.

In cujus, &c. duraturas usque diem Lunæ, in vigiliâ sancti Laurentii, anno xvi.

Littera Regis Angliæ Imperatori, de expeditione suâ adversus Regem Franciæ minus prosperâ: & de perfidiâ Pictavensium.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.

Rot. Franc. 16 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

DOMINO Imperatori Rex, salutem & prosperos semper ad vota successus.

Cupientes serenitatem vestram super hiis, quæ penes nos aguntur, & de processu eventuum nostrorum effici certiorem, vobis intimamus quod, cum fiduciâ quarundam pactionum & confœderationum, initarum inter nos, & Hugonem comitem Marchiæ & Engolismi, & Isabellam Reginam Angliæ, uxorem suam, matrem nostram, de eorum mandato & consilio, & quorumdam aliorum nobilium de Pictavia, quos in fidelitate nostrâ stabiles esse credebamus, cum paucis de gente nostrâ venissemus in Pictaviam.

Et, commorantes aliquamdiu apud Pontem, tractatum haberemus cùm prædicto comite Marchiæ, & aliis nobis tunc assistentibus, qualiter contra Regem Franciæ, qui contra treugam inter nos initam interceptiones non modicas, tam nobis quam quibusdam imprisiis nostris fecerat per se, & imprisios suos, procedere debeamus.

Tandem, de eorum consilio, semel & iterùm rogari fecimus præfatum Regem, per nuncios nostros solempnes, quos ad eum destinavimus, ut interceptiones illas faceret emendari.

Licet autem idem Rex nunciis nostris satis curialiter responderet, quod libenter nobis & nostris faceret emendari quicquid per se, & suos nobis & nostris fuit interceptum, dum idem sibi & suis faceremus; &, cùm ad duos, vel tres dies datos, ad hoc mitteremus de fidelibus nostris, pro emendis faciendis & recipiendis, de interceptionibus prædictis, nuncii ejusdem Regis Franciæ, ad unum diem convenientes, & cum nostris diù tractantes, infecto negotio recesserunt.

Ad alium quidem diem, certo loco ad hoc dato, nostris illuc venientibus, & paratis facere quod jus dictaret, non comparuerunt; unde postea visum fuit nobis & concilio nostro, quod deinde treugam eidem Regi servare non tenebamur, ex quo per eum stetit quo minus fuerat, de interceptionibus illis, hinc inde satisfactum; & idem postea dicto Regi intimavimus.

Et sic, per ipsius defectum, treugâ deficiente, de consilio omnium fidelium nostrorum, incepimus ei guerram movere; & certi sumus quod, in expeditione nostrâ, prosperè nobis contigisset, cooperante gratiâ Divinâ, si dictus comes Marchiæ, & alii inprisii nostri de Pictavia fideliter nos juvâssent, & nobis firmiter adhæsissent; set res est versa in contrarium, sicut ex subsequentibus liquebit manifestè.

Procedentes igitur de Ponte usque Xanctoniam, ubi moram fecimus per aliquot dies, postea venimus usque Taunay super Charente; ubi nostri ingressum habuerunt ad ipsum Regem gravandum, qui castra prædicti comitis & suorum obsedit, & pro voluntate suâ occupavit: nec mirum, eo quod comes ipse castra illa & alia dereliquit destituta bonâ gente, & aliâ garnisione non munita.

Nobis quidem commorantibus in castris apud Taunay, tractatum fuit inter nos & Galfridum de Raunconer dominum de Tayleburg', quod ad servitium & fidem nostram redire debuit; &, sub spe tali, treugam ei concessimus quod ipsum non gravaremus.

Verumptamen cum toto exercitu nostro coram villâ de Tayleburg' venimus, & in pratis ibidem tentoria nostra fiximus, & potuimus tunc vel villam illam cum castro, si fluvium de Charente transissemus apud Taunay, cepisse; vel, commorantes coram Taylleburg' pontem ejusdem villæ confregisse; ita quod non haberet Rex Franciæ, qui fuit ex alterâ parte fluvii, transitus versus nos, nisi, ad dolosam machinationem prædicti comitis Marchiæ, & Reginaldi de Ponte, dicto Galfrido de Raunconer detulissemus.

Confidentes igitur quod idem Galfridus ad fidem nostram rediret, sicut inde nobis spem dederat, reversi sumus usque Xancton'; set, dum ibidem moram faceremus, tanquam infidelis, & promissionis suæ immemor, contra nos dicto Regi Franciæ firmius adhæsit.

Nos tamen, cum audierimus ipsum Regem, ex alterâ parte dicti fluvii, versus Taylleburg' appropriare, illuc accessimus ut transitum fluvii ei præcluderemus: quod quidem cùm facere non possemus, eo quod paucos de gente nostrâ Angliæ bellatores nobiscum adduximus, & propter potentiam ipsius Regis, quam viribus nostris vidimus longè majorem, de consilio omnium fidelium nostrorum inde recessimus usque Xancton.

Die vero sanctæ Mariæ Magdalenæ, postquam idem Rex pontem de Taylleburg' transierat, gens ipsius, credens villam Xancton' ubi fueramus, dum nostri essent in mensâ vel dormientes, occupâsse, illuc in manu forti cum multitudine impetuosâ advenit; set nostri, benedictus Deus, licet inprovisi & incauti, genti prædictæ obviam exierunt, & in facie eis viriliter restiterunt, congressique gravem & fortissimum inter se conflictum habuerunt: in quo plures de exercitu Regis Franciæ interfecti sunt, plures vulnerati & plures detenti; de nostris similiter aliquibus captis, & aliquibus vulneratis; & tandem, cum sentiret gens nobis adversa, quod contra nos prævalere non posset, ad tentoria sua, tanquam confusi, sunt reversi.

Nos quidem, adhuc in crastino commorantes apud Xancton' de concilio nostro inde recessimus versus Pontem, comite March' villam & castrum Xancton' sine gente & aliâ munitione omnino deserente; ita quod Rex Franciæ, post recessum nostrum, ea, tanquam derelicta & indefensa, statim est ingressus.

Cùmque vidissemus nos apud Pontem minus tutò commorari, propter accessum ipsius Regis, iter arripuimus versus Berbizillum: in villâ de Ponte bonam & sufficientem dimittentes munitionem.

Set, incontinenti & statim ex quo villam exivimus, Regin' de Ponte ' Vale' nobis dicens, & dato nobis osculo Judæ, fraudem quam cogitaverat, opere manifestavit, & comes March' similiter, Regi Franciæ adhærens: ita quod, nisi seditionem eorum & malitiam excogitatam cautius declinâssemus, totâ nocte & toto die, itinerando cum exercitu nostro versus Blaviam, in manus dicti Regis, sicut in animo nequissimè ceperant, nos, & omnes nostros tradidissent, tanquam famæ suæ prodigi, & fidelitatis suæ, & pactionum, inter nos initarum, contemptores.

Nos, igitur, cùm, sine periculo patriæ nostræ, & omnium nobiscum existentium, inter gentem illam Pictaviæ, perfidam & inverecundam, moram ulterius facere non possemus, ad partes Wasconiæ nos transtulimus; in quibus cum dilecto consanguineo nostro R. comite Tholos' march' Provinc' qui ad nos personaliter accessit, tractatum habuimus de statûs nostri reformatione, & de consilio agendis nostris apponendo.

Verùm, postquam aquam Gyrunde transivimus, dimissâ bonâ munitione apud Blaviam, moram fecimus ex opposito ejusdem villæ, quia idem Rex Franciæ venerat cum exercitu suo pro villâ illâ obsidendâ; set, cum duobus miliariis à villâ ipsâ, ferè per quindecim dies, moram faceret in castris, non ausus est propius accedere, licet sui interim cum munitione nostrâ fortes habuissent conflictus; & sic demum reversus est idem Rex ad partes suas.

Super hiis autem imperialem magnificentiam duximus certificandam, rogantes attentius quatinus, si quid aliud, in famæ nostræ læsionem, de processu nostro, ex alicujus æmuli nostri figmento, auribus vestris insonuerit, illud pro frivolo & veritati contrario reputare velitis.

Ad hæc serenitati vestræ cupimus innotescere quod, in partibus Burgundiæ plures benivolos & amicos potentes habere possumus, qui viriliter, in necessitate nostrâ, nos juvarent, si comitatus Burgundiæ in manu alterius quam ducis Burgundiæ extitisset; de quo, si placet, utilitati nostræ, quam honoris vestri reputare potestis incrementum, prospicere velitis.

Teste Rege, apud Burdegaliam, xix. die Septembris.

Collectio quadragesimæ mobilium concessarum Regi.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.
Matt. Par. p. 380. n. 30. Lond. 1640.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Anglorum, Petro de Thaneo, Willielmo de Culewurthe, & Adæ filio Willielmi, collectoribus quadragesimæ, salutem.

Sciatis quod archiepiscopi, episcopi, abbates, priores & clerici, terras habentes quæ ad ecclesias suas non pertinent, comites, barones, milites, liberi homines, & villani de regno nostro, concesserunt nobis in auxilium xl. partem omnium mobilium suorum apparentium, sicut ea habuerunt in crastino s. Matthæi, anno regni nostri xvi°. viz. de bladis, carrucis, ovibus, vaccis, porcis, haraciis, equis carrectariis, & deputatis ad wainnagium in maneriis; exceptis bonis quæ prædicti archiepiscopi, episcopi, & aliæ personæ ecclesiasticæ habent de ecclesiis parochialibus, & de ecclesiis præbendalibus & præbendis, & terris ad præbendas pertinentibus, & ecclesias parochiales spectantibus.

Provisum est generaliter à prædictis fidelibus nostris, quod prædicta quadragesima hoc modo assideatur & colligatur: quod, videlicet de quâlibet villâ integrâ eligantur quatuor de melioribus & legalioribus hominibus, unà cum præpositis singularum villarum, per quorum sacramentum xl. pars omnium mobilium prædictorum taxetur, & assideatur super singulos, in præsentiâ militum assessorum ad hoc assignatorum; & postea, per sacramentum duorum legalium hominum earundem villarum inquiratur & assideatur quadragesima omnium mobilium, quæ prædicti quatuor homines & præpositi habent, & districtè imbrevietur & apertè de cujus vel de quorum baroniâ, quælibet villa fuerit in parte, vel in toto.

Et postquam quadragesima fuerit assisa, & in scriptum redacta, rotulus omnium particularum de singulis villis, & singulis comitatibus, liberetur senescallo singulorum baronum, vel attornato ipsius senescalli, vel baillivo libertatis, ubi aliquis libertatem habuerit; scil't quod baro vel dominus libertatis velit & possit prædictam quadragesimam colligere, & pro eâ habendâ distringere: si verò non velit, vel non possit, vicecomites districtionem faciant prædictam, ita quod nil inde recipiant; sed tota quadragesima prædicta prædictis militibus assessoribus liberetur, in majori & securiori villâ singulorum comitatuum, & de quâlibet villâ fiat summa tallia inter senescallum baronis vel ejus attornatum, vel senescallos domini libertatis & prædictos assessores.

Et deponatur pecunia per eosdem assessores in aliquo loco tutiori ejus villæ, ita quod assessores habeant sigilla sua, & seras & claves suas, super pecuniam prædictam: & vicecomites similiter sigilla sua, & seras & claves suas.

Et assessores, statim ex quo quadragesima assisa fuerit per ipsos, mittant rotulos suos ad scaccarium de toto itinere suo: & similiter ex quo dicta pecunia ab eis colleeta fuerit, mittant rotulos suos ad scaccarium de receptâ suâ, & prædicta pecunia reservetur in locis ubi deposita fuerit, donec ad mandatum nostrum deferatur usque ad Novum Templum, London'.

Nihil autem capietur ab aliquo homine nomine quadragesimæ, qui non habuerit de hujusmodi bonis mobilibus ad valentiam xl. denariorum ad minus.

Ad prædictam siquidem quadragesimam assidendam in comitatu Hertford' assignavimus vos, & mandavimus vicecomiti nostro de Hertford' quod singulas villas comitatûs sui, certis diebus & locis, quos ei scire facietis, ad mandatum nostrum coram vobis venire faciat; & in omnibus quæ ad dictum negotium pertinent, vobis intendant & obediant. Vale.

Consimiles litteræ missæ sunt in singulos comitatus.

De quibusdam cambiis prohibendis.

A. D. 1232. An 16 Hen. III.
Pat. 16 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

MANDATUM est omnibus ballivis Regis in Anglia, quod clamari faciant & prohiberi ex parte Regis publicè in civitatibus & burgis, & omnibus villis, mercatis & nundinis per ballivas suas, ne aliqui Christiani vel Judei, sicut se ipsos & catalla sua diligant, decetero cambium aliquod facere presumant de denariis novis vel veteribus, scilicet novos pro veteribus, vel veteres pro novis cambientes; & ne aliqui aliquod argentum emant vel cambiant nisi in cambiis Regis.

Et si quos in ballivis suis talia facientes invenerint contra hanc prohibicionem Regis, corpora, catalla, denaria & argentum, quod cum eis inventa fuerint, sine dilacione & occasione salvò faciant arestari, donec voluntatem suam Rex inde preceperit.

T. apud Lamb', xxviii. die Septembris.

De salvo conductu pro Rege Navarræ.

A. D. 1232. An. 16 Hen. III.
Rot. Franc. 16 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

DOMINUS Rex concedit Regi de Navarum conductum transeundi per terram Regis, in eundo versus partes suas, dummodo, ad dictum comitissæ Byarr' & ad dictum R. comitis Tholos' securitatem Regi præstet quod, neque per ipsum Regem Navarum, neque per aliquos de suis, Regi, aut alicui de potestate Regis dampnum aliquod eveniet: nec idem Rex Navarum procurabit quod Regi, aut terræ suæ dampnum aliquod inferatur, ex transitu suo versus partes suas.

Teste R. apud Burdeg' viii. die Octobris.

Et mandatum est comiti Tholos' quod, super eo, consilium & voluntatem suam domino Regi significet. Teste ut supra.

De conductu pro Margareta uxore H. de Burgo & sorore Regis Scotorum.

A. D. 1232. An. 17 Hen. III.
Pat. 17 Hen. III. n. 37. in Turr. Lond.

REX suscepit in salvum & securum conductum suum Margaretam uxorem Huberti de Burgo, soror' Regis Scottorum, & Magotam filiam suam, & homines eorum, in eundo ad terras ipsius Huberti de Burgo viri sui, de hæreditate suâ, vel de perquisitis suis, aliis quam illis quas de Rege tenuit.

Et apud terras illas morando, & ab unâ terrarum illarum recedendo, causâ eundi ad aliam de eisdem terris.

Et diriguntur litteræ omnibus ballivis, &c. quod illis, &c. nullum faciant vel fieri permittant dampnum, vel impedimentum, aut gravamen.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', decimo tertio die Novembris.

De Huberto de Burgo, quondam justic' Angliæ, capto, & postea in prisonâ detento apud castrum Divisarum, in custodiâ quatuor magnatum regni.

A. D. 1232. An. 17 Hen. III.
Pat. 17 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

NOTUM sit omnibus Christi fidelibus, quod cùm dominus Henricus, Rex Angliæ, mandatum domini Papæ suscepisset, super transgressionibus ecclesiæ Romanæ, & clericis Italicis, & aliis in regnò Angliæ contra pacem suam illatis, corrigendis.

Idem dominus Rex hoc, sicut decuit, emendando à pluribus fide dignis didicisset, quod per Hubertum de Burgo quondam justiciarium Angliæ, viz. tempore prædictæ transgressionis, factæ fuerunt transgressiones illæ; & dominus Rex volens hoc emendare, jussit quosdam de suis, ut corpus suum arrestarent, & coram eo adducerent, responsurum de transgressione illâ, & aliis transgressionibus, & præsertim de transgressione illâ; qui Hubertus indè præmunitus fugit in quandam capellam, à quâ ipsum sequentes, licet hoc eis non esset injunctum, timentes dominum Regem, extraxerunt & London' adduxerunt: quod cùm dominus Rex audivisset, ut libertas ecclesiæ in omnibus observaretur illæsa, ipsum ad eandem capellam reduci præcepit, & in eâdem salvò reponi.

In quâ cum per dies plures moram fecisset, requisitus utrum vellet tenere se in capellâ illâ, vel exire, & stare judicio curiæ domini Regis, super transgressione prædictâ, & super aliis quæ ei ibidem objicerentur, tam à domino Rege quam à pluribus aliis de eo multis modis conquerentibus, tandem sponte elegit, quod exire voluit ad standum juri; tamen petiit misericordiam domini Regis, & sic exivit, & ballivi domini Regis, qui tunc præsentes erant, ipsum receperunt, & London' duxerunt, & tradiderunt eum constabulario turris.

Et cùm dominus Rex adhuc esset incertus, utrum spontaneâ voluntate an coactus exivisset, misit ad eum nobiles viros dominum Stephanum Segrave, tunc justiciarium Angliæ, Johannem de Lascy comitem Lincoln' & constabularium Cestriæ, Brianum de Insulâ, & alios viros idoneos, clericos & laicos, quibus ad ipsum venientibus, & ipsum inde alloquentibus, respondit, quod gratis exiverat & non coactus, nec pro aliquo defectu victualium vel aliorum; & tali modo exivit ad faciendum voluntatem domini Regis, de terris suis & catallis, & de corpore suo: & pigebat eum quod tamdiu moram ibidem fecerat.

Postea verò cùm dominus Rex nichil adhuc ei inde concederet, eo quod multi de eo de novo conquesti fuerunt, tam de morte hominum quam de

multis aliis per eum injustè exhæredatis, & aliis pluribus criminibus & transgressionibus; volens de eo conquerentibus justitiam exhibere, præcepit eum deliberari à custodiâ prædicti constabularii, ut liberè venire possit ad curiam suam; conquerentibus de eo, tam domino Regi pro transgressione contra dominum Papam, quam contra se ipsum & omnibus aliis responsurus: & sic venit apud Cornhuil in London' in vigiliâ s. Martini, & comparuit coram dominis Ricardo comite Cornub' & Pictav', Willielmo comite Warren', Richardo Marescallo comite Pembroc', Johanne comite Lincoln' & constabulario Cestriæ, Stephano de Segrave justiciario, Radulpho fil' Nicholai, & aliis fidelibus domini Regis ibidem existentibus; & cùm ibidem coram eisdem accusaretur de omnibus prædictis, nichil defendens, respondit sicut prius, quod nullo modo voluit subire judicium, set simpliciter & de toto posuit se in voluntatem domini Regis, tam de corpore quam de terris & omnibus aliis rebus.

Tandem dominus Rex pietate motus, ad instantiam magnatum Angliæ, & ad petitionem ipsius Huberti, & suorum parentum & amicorum, & similiter de permissione conquerentium, judicium posuit in respectum, licet judicium jam in eâdem curiâ domini Regis formatum esset, per quod ipse & sui attendentes corporis sui periculum imminere & exhæredationem hæredum suorum, spontaneâ voluntate concessit provisionem subscriptam: scil't.

Quod omnes terræ & omnia tenementa & libertates in omnibus rebus quæ tenuit de domino Rege in capite, & de domino Johanne Rege patre suo, remaneant domino Regi quietè in perpetuum & hæredibus suis, tam de wardis & ballivis quam de aliis rebus; & omnes cartas, & chirographa & instrumenta, quæ habuit de prædictis, reddidit domino Regi; & concessit quod si aliqua imposterum inveniantur, in cujuscumque manibus fuerint, pro nullis habeantur.

Et dominus Rex de gratiâ suâ concessit, quod ipse Hubertus & hæredes sui habeant & retineant terras & tenementa quæ eidem Huberto descenderant ab antecessoribus suis; & similiter omnes terras & tenementa quæ tenuit de aliis, & de alterius dono quam de dono Regum; ita tamen quod omnibus inde conquerentibus secundum consuetudinem regni, sine dilatione ipse & sui respondeant.

Et omnia alia catalla ubicumque sint, remaneant domino Regi, tam in auro & argento, quam in denariis & aliis mobilibus; & corpus suum remaneat apud castrum Divisarum, & in custodiâ dominorum Ricardi comitis Cornub' & Pictav', Willielmi comitis Warren', Ricardi Marescalli comitis Penbroc', & Johannis comitis Lincoln' & constabularii Cestriæ, donec habitum Templariorum susceperit, quem prius peterat, quod modo facere non potest quia uxoratus est; vel donec per commune consilium domini Regis, & omnium prædictorum baronum custodum, necnon & aliorum magnatum terræ, liberatus fuerit: de quibus si aliquem mori contingat, illi qui residui erunt, assument sibi aliquem loco ipsius defuncti, quem voluerint, qui custos cum eis existat, sicut illo fuit qui defunctus fuerit.

Et liceat eidem Huberto dum fuerit in prisonâ, si quam terram tenuerit injustè, illam reddere, si voluerit; non obstante eo quod in custodiâ prædictorum fuerit.

Et si de prisonâ aliquo modo exierit, nisi pro dicto habitu suscipiendo, & de licentiâ & consensu domini Regis & prædictorum magnatum, vel per commune consilium custodum & baronum, ut prædictum est, et vel per se, vel per alios, sive per quemcunque aliquid impetrare attemptaverit contra prædictam promissionem, vel aliquo tempore saltem de facto contra prædictam conventionem venerit, sive de conscientiâ suâ impetratum fuerit, sive non, & ipse vel alius uti voluerit impetratis per quod corpus suum liberetur, tunc pronuncietur judicium prædictum contra eum, & fiat de eo sicut de utlagato, ubicumque & à quocumque inventus fuerit; & omnes terræ & omnia tenementa quæ dominus Rex de gratiâ suâ ei concessit, forisfacta sint, & remaneant dominis feodorum de quibus tenuit: salvo domino Regi anno suo & catallis: & dominus Rex concessit pro se & hæredibus suis, quod eidem Huberto aliam gratiam neque crudelitatem faciet, quam prædictum est.

In cujus rei testimonium dominus Rex & prædicti Ricardus comes Cornub' & Pictav', Willielmus comes Warren', Ricardus Marescallus comes Penbroc', & Johannes comes Lincoln' & constabularius Cestriæ huic scripto sigilla sua apposuerunt.

Hiis Testibus, *Radulpho fil' Nicholai,*
Thoma de Muleton,
Willielmo de Insula,
Ricardo Duke',
Adamo fil' Willielmi,
Willielmo de Rak,
Roberto de Lexinton,
Radulpho de Norwico,
& civibus London', & aliis fidelibus domini Regis ibidem existentibus.

De provisione inter Regem & Lewelinum.

A. D. 1232. An. 17 Hen. III.
Pat. 17 Hen. III. m. 9. n. 32. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod; cum Lewelinus, princeps de Aberfrau, & dominus Snauwdon nobis concesserit & firmiter promiserit, quod stabit provisioni venerabilium patrum Radulphi Cicestrens' episcopi, & cancellarii nostri, & Alexandri Coventr' & Lichfeld' episcopi, & dilectorum & fidelium nostrorum Ricardi Marescalli comitis Penbroc', Johannis de Lascy comitis Lincoln' & constabularii Cestriæ, Stephani de Segrave justiciarii nostri Angliæ, & Radulphi filii Nicholai senescalli nostri, unà cum J. Devenet senescallo ipsius Lewelini, & Werrenoc' fratre ejus, Imano Vachan, & David clerico;

Quam ipsi facturi sunt super congruis emendis, nobis faciendis de omnibus excessibus, nobis & nostris ab eo & suis factis;

Et de restitutione nobis & hæredibus nostris faciendâ de omnibus terris & possessionibus nostris & nostrorum, per ipsum Lewelinum & Walleuses occupatis, occasione werræ inter nos & ipsum motæ;

Simul etiam de recipiendâ restitutione à nobis & nostris, de omnibus terris ipsius Lewelini & hominum suorum, per nos & nostros occupatis, occasione werræ prædictæ;

Et de assignandâ David, filio ipsius Lewelini, & Ysabellæ uxori ejus primogenitæ filiæ & hæredi Willielmi de Breus, rationabili portione ipsam Isabellam contingente, de terris quæ fuerunt prædicti Willielmi patris sui;

Et de refusione pecuniæ nobis faciendâ, pro prædictis excessibus congruè emendandis, & portione prædictâ assignandâ;

Provisâ tamen, super hoc, ab eisdem sufficiente securitate de fideli servitio nobis præstando, & de tranquilitate nobis, & regno nostro Angliæ observandâ; ita quod dampnum, vel periculum nec nobis, nec regno nostro inde possit evenire.

Et si, pendente provisione prædictâ, aliquid de novo emerserit emendandum, idem Lewelinus voluerit, & concesserit quod per prædictos provisores emendetur.

Nos provisionem eorumdem, quam facturi sunt super omnibus præmissis, gratam habemus & acceptam pro nobis & nostris; sicut præfatus Lewelinus pro se & suis.

In cujus rei testimonium has litteras nostras inde fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Salop' vii. Decembris, anno regni nostri decimo septimo.

Concessiones factæ domui per Regem fundatæ ad sustent' fratrum convers' & convertend' de Judaismo ad fidem Catholicam.

A. D. 1233. An. 17 Hen. III.
In Turr. Lond.

REX archiepiscopis, &c. Sciatis nos, intuitu DEI, & pro salute animæ nostræ, & animarum antecessorum & hæredum meorum, concessisse, & hâc chartâ nostrâ confirmâsse, pro nobis & hæredibus nostris, domui quam fundari fecimus in vico qui vocatur Newstrete, inter vetus Templum & novum London' ad sustentationem fratrum conversorum & convertendorum de Judaismo ad fidem Catholicam, in auxilium sustentationis eorundem fratrum in eâdem domo conversantium, domos & terras quæ fuere Johannis Herbeton, in London', & sunt in manu nostrâ tanquam eschaeta nostra: excepto gardino quod fuit ejusdem Johannis in vico prædicto de Newstrete, & quod prius per chartam nostram concessimus venerabili patri Radulpho Cicestrens' ep'o cancellario nostro; & omnes alias escaetas quæ tempore nostro per feloniam, vel quâcunque ex causâ, nobis accident in civitate nostrâ, vel in suburbio infra libertatem civitatis nostræ London'.

Quare volumus & firmiter præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod prædicta domus habeat & teneat liberè & quietè, benè & in pace ad sustentationem fratrum conversorum & convertendorum de Judaismo ad fidem Catholicam, &c.

Hiis Testibus, *Venerabilibus patribus W. Karl', & W. Exon'* ep'is,
H. de Burgo com' Kantiæ,
Radulpho fil' Nicolai,
Godefrido de Craucumbe,
Johanne fil' Philippi,
Amaurico de S. Aumundo,
Willielmo de Picheford,
Galfrido de Cauz, & aliis.

Dat' per manum venerabilis patris Radulphi Cicestrens' ep'i, cancellarii nostri, apud Westm', xix° die Aprilis.

Custodia regii sigilli Roberto, Cycestrensi episcopo, toto tempore vitæ suæ conceditur.

A. D. 1233. An. 17 Hen. III.
Rot. 17 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse & hâc cartâ nostrâ confirmâsse venerabili patri Radulfo, Cycestrensi episcopo, cancellario nostro, custodiam sigilli nostri toto tempore vitæ suæ, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & consuetudinibus, ad prædictam custodiam pertinentibus; ita quod sigillum illud portet & custodiat in propriâ personâ suâ quamdiu voluerit, vel per aliquem virum, discretum, sufficientem, & idoneum, assignatum suum; qui quidem assignatus nobis fidelitatem faciat de

fideli servitio, & de sigillo nostro fideliter custodiendo, antequam custodiam prædicti sigilli recipiat.

Et si fortè idem assignatus suus decesserit, vel vitam suam mutaverit, vel ob causam rationabilem per nos, vel per ipsum cancellarium, amotus fuerit, vel ipse assignatus sigillum illud ulterius portare noluerit, idem cancellarius, loco illius assignati, alium virum discretum, sufficientem & idoneum substituet; ita quod fidelitatem faciat nobis de fideli servitio, & de prædicto sigillo loco suo fideliter custodiendo, antequam custodiam sigilli prædicti recipiat, sicut prædictum est.

Quare volumus & firmitèr præcipimus, quod dictus cancellarius habeat custodiam prædicti sigilli nostri toto tempore vitæ suæ, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & consuetudinibus, ad prædictam custodiam pertinentibus: ita quod sigillum illud portet & custodiat in propriâ personâ suâ quamdiu voluerit, vel per alium virum discretum, sufficientem & idoneum, assignatum suum, qui quidem assignatus fidelitatem nobis faciat de fideli servitio, & de sigillo nostro loco suo fideliter custodiendo, antequam custodiam sigilli prædicti recipiat.

Et si fortè idem assignatus suus decesserit, vel vitam suam mutaverit, vel ob causam rationabilem per nos, vel per ipsum cancellarium, amotus fuerit; vel ipse assignatus sigillum illud ulterius portare noluerit, idem cancellarius, loco illius assignati, alium virum discretum, sufficientem & idoneum substituet: ita quod fidelitatem faciat nobis de fideli servitio, & de prædicto sigillo loco suo fideliter custodiendo, antequam custodiam sigilli prædicti recipiat, sicut prædictum est.

Hiis Testibus, *Venerabili patre P. Winton', episcopo.*
S. de Segrave, justiciario Angliæ.
Petro de Ryval.
Capicerio Pict.........
Roberto Passelewe.
Radulpho filio Nicholai.
Godefrido de Craucumbe.
Johanne filio Philippi.
Galfrido, dispensatore, & aliis.

Datum per manum nostram apud Westm', quarto die Maii, anno regni nostri decimo septimo.

Concessio cancellariæ Angliæ pro termino vitæ eidem episcopo.

A. D. 1233.
An. 17 Hen. III.

Rot. 17 Hen. III. m. 9.
in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, &c. archiepiscopis, &c. salutem.

Sciatis nos concessisse & hâc cartâ nostrâ confirmasse, pro nobis & hæredibus nostris, venerabili patri Radulfo, Cycestrensi episcopo, cancellario nostro, cancellariam Angliæ toto tempore vitæ suæ, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & liberis consuetudinibus, ad prædictam cancellariam pertinentibus.

Quare volumus & firmitèr præcipimus, pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus episcopus habeat ipsam cancellariam toto tempore vitæ suæ, cum omnibus pertinentiis, libertatibus & liberis consuetudinibus, ad prædictam cancellariam pertinentibus, sicut prædictum est.

Testibus & dat' ut supra.

Concessio etiam cancellariæ Hiberniæ eidem episcopo pro termino vitæ.

A. D. 1233.
An. 17 Hen. III.

Rot. 17 Hen. III. m. 8.
in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. archiepiscopis, episcopis, &c. salutem.

Sciatis nos concessisse & hâc cartâ nostrâ confirmasse, pro nobis & hæredibus nostris, venerabili patri Radulfo Cycestrensi episcopo, cancellario nostro Angliæ, cancellariam Hyberniæ habendam toto tempore vitæ suæ, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & liberis consuetudinibus, ad prædictam cancellariam pertinentibus.

Quare volumus & firmitèr præcipimus, pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus episcopus, cancellarius noster Angliæ, habeat ipsam cancellariam Hiberniæ toto tempore vitæ suæ, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & liberis consuetudinibus, ad prædictam cancellariam pertinentibus, sicut prædictum est.

Testibus & dat' ut supra.

De appellatione archiepiscopi Eborac' contra coronationem Regis Scotiæ ratificatâ.

A. D. 1233.—An. 17 Hen. III.

Pat. 17 Hen III. n. 13.
in Turr. Lond.

REX appellationem, quam W. Eborum archiepiscopus, Angliæ primas, per se, vel per certos nuncios suos, interpositurus est tàm pro jure Regis quàm suo, ne Alexander Rex Scottorum in Regem se faciat coronari, in præjudicium regiæ dignitatis & libertatis ipsius archiepiscopi & ecclesiæ suæ, ratam habet, gratam & acceptam.

Et dirigitur breve omnibus, &c.

Teste S. de Sedgrave, sexto die Maii.

De adventu Regis Conac' in Angliam.

A. D. 1233.
An. 17 Hen. III.

Pat. 17 Hen. III. m. 4. n. 12.
in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Mauritio filio Gerardi, justiciario suo Hiberniæ, salutem.

Significavit nobis dilectus & fidelis noster F. filius karissimi quondam Regis Connac', quod proposuit ad nos venire in Angliam, causâ nos videndi, & nobiscum loquendi de negotiis nostris & suis.

Et nos renunciavimus ei, quod, ante adventum suum, laboret, de consilio vestro, ad captionem castri de Miloc' quod est in manu R. de Burg' &, cum dictum castrum captum fuerit, & vobis commissum, & terra Connac' sedata, & vobis fuit liberata, benè placet nobis, & volumus quod ad nos veniat in Angliam, simul cum nunciis vestris quos ad nos mittetis in Angliam.

Hiis igitur, ut prædictum est, expeditis, salvum & securum conductum præfato F. habere faciatis, causâ veniendi ad nos in Angliam, in cujus etiam adventu nuncios vestros cum eo mittatis, viros, videlicet, discretos, qui de statu terræ nostræ Hiberniæ nos sciant, & velint certificare.

Teste meipso, apud Teokesbir', vicesimo octavo die Maii, anno regni nostri decimo septimo.

De formâ pacis conservandâ.

A. D. 1233.
An. 17 Hen. III.

Claus. 17 Hen. III. m. 9. d.
in Turr. Lond.

REX vicecomiti Kanc', salutem. Scias quod ad pacem & tranquillitatem terre nostre observandam, & malefactores reprimendos provisum fuit, coram nobis & magnatibus nostris de communi consilio eorum, quod vigilie in singulis villis de nocte teneantur usque ad festum s. Michaelis, anno xvii, secundum quod ville fuerint magne vel parve: ita tamen quod quatuor homines ad minus faciant vigiliam illam, si villa fuerit parva, & si magna fuerit, plures eam faciant secundum quantitatem ville. Ita eciam quod nullus extraneus transeat per aliquam villam de nocte, quin arestetur usque mane; & si vigilatores illum non possint arestare, tunc levent clamorem & uthesium super eum.

Et si aliquis defectus fuit in vigiliis vel sectis ad uthesium faciendis, nullus propter hoc à vic' ballivis occasionetur; set omnes hujusmodi emende integrè reserventur usque ad adventum justic' proximo itinerantium, per atachiamenta vicecomitis in comitatu coram coronatoribus.

Item nullus hospitetur aliquem extraneum ultra unam noctem, nisi possit invenire plegios de fidelitate, & quod nullum dampnum eveniet per eum; & respondeat pro eo sicut pro uno de familiâ suâ, & hoc coram justic' itinerantibus.

Item si aliqui habeant libertatem, & homines eorum noluerint facere vigiliam nec venire ad clamorem & uthesium, sicut predictum est, benè licebit vic' atachiare eos qui nec vigilias facere voluerint, nec ad clamorem venire, quod sint coram justic' proximo itinerant' inde responsuri absque—quod aliquid ab eis capiat occasione illâ. Et si aliquid fuerit transgressum infra tales libertates pro defectu vigiliarum vel sectarum cum uthesio, illi quorum libertates sunt, satisfaciant illis quibus dampnum fuerit illatum, & respondeant nobis de hoc quod pacem nostram non observaverunt.

Item singuli vic' nostri & ballivi eorum, forestarii & eorum servientes de eisdem ball'is in comitatibus suis, omnem, quam poterunt, diligentiam apponant ad pacem nostram secundum formam predictam custodiendam; & si audierint quod aliqui malefactores exerceant in aliquo bosco vel alibi receptentur, propinque ville & alie que ad hoc fuerint necessarie sequentur cum eis ad dictos malefactores capiendos. Et si quis miles, vel alius quicumque fuerit, aliquem hujusmodi malefactorem ceperit, vicecomites vel eorum ballivi recipiant illum sine dilacione & difficultate: ita quod nichil capiant ab eo qui ipsum cepit pro eo recipiendo.

Si quis eciam ignotus inventus fuerit itinerans armatus, statim capiatur & liberetur vicecomiti, vel ejus ballivo, vel alicui ville propinquiori que habeat potestatem custodiendi eum, & in prisonâ custodiatur donec salvos plegios invenerit quod erit ad pacem nostram & stabit recto, si quis versus eum loqui voluerit; & si plegios invenire non possit, & postea in curiâ nostrâ convincatur de roberiâ vel hujusmodi transgressione per judicium ejusdem curie deducatur: & nos respiciemus eos qui tales ceperint de hutesio eorum vel alio modo, sicut nobis placuerit.

Ceterum si aliquis malefactor captus fuerit in parcis vel in vivariis cum manuopere, vel pro suspicione, vel per indictamentum patrie, & inde in curiâ nostrâ convincatur, tunc liberetur prisone nostre & ibi custodiatur per unum annum & unum diem; & tunc si habeat unde redimi possit, rationabiliter redimatur, & inveniat plegios de fidelitate, & quod de cetero talem transgressionem non faciet. Si vero nichil habeat unde redimi possit nec plegios possit invenire, tunc regnum nostrum abjuret.

Precipimus igitur quod sicut te ipsum & omnia tua diligis, hec omnia predicta in pleno comitatu tuo & per totum comitatum tuum, tam in mercatis quam in hundredis & nundinis, clamari facias & firmiter observari, sicut predictum est; ne pro defectu tui in hâc parte ad te nos graviter capere debeamus.

Teste meipso, apud Fecham, primo die Junii.

Eodem modo scribitur omnibus vicecomitibus Anglie.

Super negotio Hub' de Burgo, quod milites Regis castrum Divis' ingredi possint.

A. D. 1233. An. 17 Hen. III. Pat. 17 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX militibus custodientibus H. de Burgo, salutem. Benè recolere debetis de convencione inter nos & dominos vestros factâ, quibus commisimus dunjonem castri nostri Divis' ad custodiam H. de Burgo per vos in dicto dunjone faciendam.

Ita quod dictum castrum extra dunjonem nobis & genti nostre quam illuc mitteremus esset expositum ad mandatum nostrum: & quia audivimus quod militibus nostris quos misimus usque Divis' ad dictum castrum ingrediendum, sicut predictum est, ingressum ejus hactenus denegastis, unde plurimum monemur & miramur, mittimus ad vos Amaur' de sancto Amand' mandantes vobis, quod dictos milites nostros quos premisimus prefatum castrum ingredi permittatis, sicut alias vobis dedimus in mandatis. Alioquin nobis renunciantes per eundem quid in hâc parte duxeritis facere.

Scituri quod personaliter videbimus, Domino concedente, quis ingressum castri nostri nobis denegabit.

T. meipso, apud Waling', ii. die Julii.

De pace faciendâ inter Reges Angliæ & Franciæ.

A. D. 1233. An. 17 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ, &c. Regum, &c.

DOMINO suo, si placet, karissimo Lodowico, Dei graciâ, illustri Regi Francie, H. eâdem graciâ, Rex Anglie, dominus Hybernie, dux Normannie & Aquitanie, comes Andegavie, salutem & sincere dilectionis affectum.

Mittimus usque ad Abbatis villam venerabilem patrem Henricum Roffens' episcopum, & dilectos & fideles nostros Philippum de Albiniaco, & Radulfum filium Nicholai senescallum nostrum, ut ibi intersint à die Nativitatis sancti Johannis Baptiste proximo preteritâ in unum mensem, in occursum nunciorum vestrorum quos illuc missuri estis, sicut nobis per litteras suas mand......... dilecta consanguinea nostra Blanch' mater vestra Franciæ Regina ad tractandum de pace .... & ad pacem faciendam inter vos & nos.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes fieri fecimus.

T. meipso, apud Westmonasterium, xiii. die Julii, anno regni nostri decimo septimo.

Littera Regis Lewelino principi de Alberfrau, de pace.

A. D. 1233. An. 17 Hen. III. Claus. 17 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi de Alberfrau, & domino de Snaudon', salutem.

Noveritis quod die Lunæ, proximo post instans festum nativitatis beatæ Mariæ, mittemus consilium nostrum usque Colewent, in occursum consilii vestri ibidem.

Et ideo vos rogamus quatenus detis consilio vestro plenam potestatem, ad exponendum consilio nostro plenè voluntatem vestram; quia nos dabimus consilio nostro, ex parte nostrâ, plenam potestatem ad exponendam plenè consilio vestro voluntatem nostram, ad firmam pacem faciendam inter nos & vos; ita quod nullus scrupulus sit inter nos & vos.

Et volumus quod id, quod providebitur inter nos & vos, ita firmum sit & stabile, quod nullo modo vos, vel David filius vester, aliquo tempore à servitio nostro recedatis.

Teste R. apud Hayam', ii. die Septembr'.

Littera Lewelini Regi Angliæ, de pace inter eos tenendâ.

A. D. 1233. An. 17 Hen. III. Claus. 17 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

HENRICO Regi Angliæ, &c. Lewelinus princeps de Alberfrau & dominus Snaudon', salutem & se totum.

Quoniam, propter inundationes aquarum & viarum discrimina, nuncii nostri in præsentiarum ad vos accedere non possent, per cursorem quendam præsentes litteras vobis duximus destinare.

Per quas majestati vestre significamus quod nos, pro nobis & nostris, vobiscum & cum omnibus vestris pacem tenuimus, & tenebimus in futurum.

Et hoc dedimus ballivis nostris & imprisiis in mandatis, ut pacem cum suis commarchionibus firmiter teneant & observent.

Quare vestram rogamus serenitatem quatinus ballivis vestris, in Marchiâ commorantibus, detis, si placet, in mandatis, quod cum nostris pacem teneant inviolatam.

Beneplacitum vestrum, si placet, nobis significetis.

Valeat excellentia vestra.

De conductu pro duce Britanniæ.

A. D. 1233. An. 17 Hen. III. Pat. 18 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis nos suscepisse in salvum & securum conductum nostrum, dilectum & fidelem nostrum P. ducem Britanniæ & comitem Richemundiæ, & suos, quos secum ducet, in veniendo in Angliam, ad loquendum nobiscum de agendis nostris & suis, & ibidem morando, & inde redeundo.

Et ideo vobis mandamus quod eidem duci, & suis, quos secum ducet, in veniendo in Angliam, ad loquendum nobiscum de agendis nostris & suis, & ibidem morando, & inde redeundo, sicut prædictum est, nullum faciatis, aut fieri permittatis impedimentum, dampnum, molestiam aut gravamen.

Teste Rege, apud Westmonasterium, nono die Octobris.

De justitiariis constitutis ad abjurationem regni recipiend' de Huberto de Burgo.

A. D. 1233. An. 17 Hen. III.

Pat. 17 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

REX probis hominibus de comitatu Wiltes. Sciatis quod constituimus Radulfum de Bray & Radulfum de Norwic' justiciarios nostros ad abjurationem regni nostri recipiendam de Huberto de Burgo, si ecclesiam exire & in curiâ nostrâ juri stare noluerit, vel ad justitiam ei in curiâ nostrâ exhibendam, si ecclesiam exire & in curiam nostram ad hoc intrare voluerit, secundum conventiones inter nos & ipsum factas.

Mandamus autem vobis, quod si prædictus Hubertus unum prædictorum nec aliud facere voluerit, tunc ecclesiam sancti Johannis Divisarum in quâ se tenet, & cemeterium ejusdem ecclesiæ, cum omni diligentiâ custodiatis, sicut ipsi vobis dicent ex parte nostrâ.

In cujus, &c.

Teste Petro Winton' ep'o, apud Westm', xv. die Octobris.

Pro Stephano de Segrave justic' Angliæ; ne canes sui expeditentur apud Alcmundebir' & de bosco ad ipsam villam pertinente.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.

Ex Orig. Vide Arch. vol. xv. p. 209.

HENRICUS, Dei graciâ, Rex Anglie, dominus Hibernie, dux Normannie, Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justic', vicecomitibus, prepositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse, pro nobis & heredibus nostris dilecto & fideli nostro Stephano de Segrave, quod boscus suus de Alcmundebir' in perpetuum sit quietus de vasto & regardo, & de visu forestariorum, viridariorum, & regard', & omnium ministrorum suorum; & quod predictus Stephanus & heredes sui boscum illum essartare possint & excolere, vel illum claudere & parcum inde facere, si voluerint, & pro voluntate suâ omnimodo inde disponere.

Concessimus etiam ei pro nobis & heredibus nostris, quod ipse & heredes sui & homines eorum de predicto manerio cum pertinent' in perpetuum habeant hanc libertatem, quod canes sui non expeditentur nec inde coram nobis vel justiciariis nostris in aliquo occasionentur.

Quare volumus & firmiter precipimus pro nobis & heredibus nostris, quod predictus boscus de Alcmundebir' inperpetuum sit quietus de vasto & regardo, & de visu forestariorum, viridariorum, & regard', & omnium ministrorum suorum; & quod predictus Stephanus & heredes sui boscum illum essartare possint & excolere, vel illum claudere & parcum inde facere, si voluerint, & pro voluntate suâ omnimodo inde disponere; & quod ipse & heredes sui & homines eorum de predicto manerio cum pertinenciis inperpetuum habeant hanc libertatem, quod canes sui non expeditentur, nec inde coram nobis vel justiciariis nostris in aliquo occasionentur, sicut predictum est.

Hiis testibus, *Venerabili patre P. Wynton' ep'o.*
J. com' Cestr' & Huntind'.
Philippo de Albiniaco.
Hug' Dispens'.
Godefr' de Craucumb'.
Johanne fil' Philippi.
Galfrido de Cant'.
Galfr' Dispensar'.
Bartholomeo Pech'.
Johanne de Plesset, & aliis.

Dat' per manum venerabilis patris Radulfi Cycestr' ep'i, cancellarii nostri, apud Fodergeye, ii. die Marcii, anno regni nostri decimo octavo.

Sub magno sigillo.

De transfretando in auxilium comitis Britanniæ.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.

Claus. 18 Hen. III. m. 24. d. in Turr. Lond.

HENRICUS Rex Angliæ, &c. dilecto & fideli suo Henr' de Trublevill', salutem.

Mandamus vobis rogantes quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, sitis apud Portesmue, te quinto militum, ad instans festum Ascensionis Domini, anno regni nostri decimo octavo.

Ita parati equis & armis ad transfretandum ad comitem Britan' & morand' in servitio nostro, sicut idem comes vobis plenius dicet ex parte nostrâ, quod grates vobis scire debeamus.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vicesimo die Aprilis, anno eodem.

Eodem modo scribitur,
Willielmo Bloire, soli.
Girard de Lambersird', soli.
Dragoni de Barontin', soli.
Theobald de Engleschevill, soli.
Willielmo Dampere, soli.
Johanni de Twya, se altero.
Roberti de Panelli, soli.
Willielmo de Comendas, soli.
Henr' de Argentom', soli.
Fulconi de Mungomery, soli.
Galfr' de Belestede, soli.
Jordan' de Salmeres', soli.
Willielmo de Creppinges, soli.
Nicholao de Trelly, soli.
Galfrido de Abrinc', soli.
Everardo de Chastelviloni, soli.
Roberto de Kyma, soli.
Jacob' filio Willielmi, soli.
Eliæ de Ekingham, soli.
Nicholao de Balaketon, se altero.
Rogero de Clar', se altero.
Johanni de Busceby, soli.
Thom' de Blancmustr', soli.
Petr' de Burtun', soli.
Hugoni Grandin', soli.
Henr' de Sancto Hilar', soli.
Willielmo de Orgeres, soli.
Willielmo de Sancto Leodegario, soli.
Willielmo de Gaugy, se altero.
Waltero de Fontibus, se tertio.
Willielmo de Ripariis, se altero.
Roberto de Wilurintun', soli.
Waltero de Brionna, soli.
Hugoni de Bocles, soli.
Willielmo Haket, soli.
Radulpho Haket, soli.
Ricardo Carbonello, soli.
Wassallo de Affoilluz, se altero.
Huberto Hosato, se quinto.
Waltero de Godarvill', se altero.
Thomæ le Moyne, soli.

Bulla Gregorii IX. Papæ, pro Huberto de Burgo; & de non trahendis magnatibus in judicium extra regnum.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Super eo quod, ad preces nostras, erga nobilem virum H. de Burgo, & .... ejus uxorem te misericorditer habuisse proponis, litteras nobis à regiâ serenitate transmissas debitâ benignitate recepimus, & eorum tenorem pleno concepimus intellectu.

Sanè, cum pro afflictis & captivis orare & intercedere teneamur, interveniendo, sicut fecimus apud celsitudinem regiam, pro nobili supradicto, debitum officii nostri duximus persolvendum.

Cum autem optimum vindictæ genus sit clementer ignoscere, nos, qui te in Christi visceribus carius amplexamur, reputantes nobis accrescere quicquid tibi honoris accidit vel augmenti, magnitudinem tuam iterato rogamus in Domino quatinus, salvo honore & jure tuo, misericordiam, quam decet mansuetudinem regiam, adhuc facias cum eodem; cum misericors Deus eam sacrificio præferat, & illam misericordes veritatis testimonio consequantur.

Ad hæc devotio tua nobis humiliter supplicavit ne, contra indulgentiam nostram, aliquibus litteras concedamus, per quas magnates & alii nobiles regni Angliæ trahantur in judicium extra illud: verum cum sedes apostolica, mater tua, gratiæ suæ dono, te in multis prævenerit, & præventum non desierit speciali prosequi caritate, ac nos ipsi pro te ac regno tuo, in omni oportunitate steterimus, & stare in posterum, quantum cum Deo possumus, proponamus, non credimus contra prædictos litteras concessisse, per quas prædictæ indulgentiæ derogetur, nisi ei renuntiatum existeret tacitè vel expressè.

Dat' Laterani, quinto non' Maii, pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Litteræ de pace formandâ, vel de treugis prorogandis cum Francia.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.

Claus. 18 Hen. III. m. 24. d. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. venerabili in Christo patri .... eâdem gratiâ, Pariens' episcopo, salutem.

Cum prompti simus & parati mandato domini Papæ, nobis facto de pace inter illustrem Regem Franciæ Lodovicum & nos formandâ, vel treugis inter ipsum & nos prorogandis, parere; venerabili patri W. Senon' archiepiscopo, & vobis litteras nostras de salvo conductu patentes duximus transmittendas in veniendo ad regnum Angliæ, sicut in eisdem litteris plenius continetur.

Licet incerti fuerimus utrum, pro tractatu habendo cum venerabilibus patribus P. Winton' episcopo, & W. Exon' episcopis collegis vestris, de pace, vel treugis prædictis malueritis ad partes Angliæ venire; vel quod prædicti Winton' & Exon' ad vos propter idem negotium accedant.

Si vero præelegeritis quod prædicti episcopi ad vos in partibus transmarinis venire debeant, paternitatem vestram rogamus quatenus consimiles litteras de conductu, duraturas usque ad festum sancti Johannis Baptistæ, anno regni nostri decimo octavo, à memorato Rege Franciæ ipsis episcopis habere faciatis.

Teste Rege, apud Wudestok', octavo die Maii.

Eodem modo scribitur venerabili patri W. Senon' archiepiscopo.

Eodem modo iterato scribitur eisdem, excepto eo quod Rex significat eis quod transmittit eis litteras de conductu, duraturas usque ad festum beati Petri ad vincula, anno, &c. decimo octavo.

Et rogat eos quod consimiles litteras impetrent à Rege Franciæ, si Winton' & Exon' ad partes transmarinas accedere debeant.

Teste Rege, apud Wudestok', x. die Maii.

Instructiones de pace vel treugis prædictis.

A.D. 1234. An. 18 Hen. III.
Claus. 18 Hen. III. m. 24. d. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. venerabili in Christo patri P. eâdem gratiâ Winton' episcopo salutem.

Mittimus ad vos fratrem Maurit' Templar' profecturum, ex parte nostrâ, & dominum Exon' cum litteris nostris de salvo conductu ad dominum Senon' archiepiscopum, & episcopum Pariens' quibus etiam significamus quod parati sumus parere mandato domini Papæ super pace formandâ, vel treugis prorogandis inter dominum Regem, & nos.

Et ideo mittimus eis litteras nostras de salvo conductu, duraturas usque ad festum sancti Johannis Baptistæ, si forte velint ad vos in Anglia venire; alioquin rogamus eos quod consimiles litteras domini Regis Franciæ vobis habere faciant, ad opus vestrum & domini Exon' episcopi, ut salvò & securè possitis ad partes transmarinas accedere, si fuerit necesse.

Rogamus igitur vos quatenus, unà cum prædicto episcopo, collegâ vestro, quod vestrum est, & quod prædictum negotium deposcere videritis, diligenter exequi velitis.

Et, ut de voluntate nostrâ vobis constet, scire vos volumus quod placet nobis ut, si prædictæ treugæ prorogari non possint usque ad triennium, prorogentur ad terminum quem poteritis optinere.

Et quia consilium petebatis à latere nostro vobis adhiberi, vobis significamus quod dilectos & fideles nostros Philippum de Albiniaco, & Radulphum filium Nicholai, qui ad præsens profecti sunt in Marchiam pro negotiis nostris, sicut ipsi scitis, vel aliquos alios de nostris, quando necesse fuerit, & secundum quod à vobis accipiemus, die & loco, quos nobis significabitis, ad vos mittemus.

Teste Rege ut supra.

Eodem modo scribitur W. Exon' episcopo.

De auxilio comiti Brittanniæ ferendo.

A D. 1234. An. 18 Hen. III.
Claus. 18 Hen. III. m. 24. d. in Turr. Lond.

HENRICUS Rex Angliæ, &c. dilecto & fideli suo Rogero la Zuche, salutem.

Mandamus vobis rogantes quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, mittatis nobis unum militem vestrum, ita quod sit apud Portesmue, in octabis Ascensionis Domini, anno regni nostri decimo octavo.

Ita paratus equis & armis ad transfretandum, ad custum nostrum, ad comitem Brittanniæ, & ad morandum in servitio nostro, sicut idem comes ei plenius dicet ex parte nostrâ, quod grates vobis inde scire debeamus.

Teste meipso, apud Gloucestr', xv. die Maii, anno regni nostri decimo octavo.

Eodem modo scribitur,

Hugoni Paynel.
Richardo de Gray.
Johanni de Gray.
Henrico de Tybetot.
Radulpho Basset de Draiton.
Henrico de .... fratri Regin'.
Johanni de Tywa.
Walleram' Tonton'.
Engelard de Cygoigne.
Herberto filio Mathæi.
Johanni Talebot.
Henrico de Aldithel.
Alano filio Garini.
Fulconi filio Garini.
Willielmo de Cantilupo.
Willielmo Boterel.
Anketello Maloure.
Willielmo de Albin'.
Nicholao de Letturs.
Gilberto de Segrave de duobus ad proprium custum.
Radulpho Gernun'.
Johanni de Burgo.
Baudewino de Frivill'.
Willielmo de Putat.
Petro de Malo Lacu.
Baldewino de Gynes.

Mandatum M. filio Geroldi, justic' Hyberniæ, quod in omnibus quæ officium cancellar' Hiberniæ contingunt G. de Turvill, archidiac' Dublin' admittat.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.
Pat. 18 Hen. III. m. 14. in Turr. Lond.

H. Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. M[auricio] filio Geroldi, justiciario suo Hyberniæ, salutem.

Sciatis quòd concessimus & cartâ nostrâ confirmavimus, pro nobis & hæredibus nostris, venerabili patri in Christo Radulfo, Cycestr' episcopo & cancellario nostro Angliæ, cancellariam Hiberniæ, habendam toto tempore vitæ suæ, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & liberis consuetudinibus, ad prædictam cancellariam pertinentibus.

Et ideo vobis mandamus, quod in omnibus, quæ dictum officium cancellar' Hyberniæ contingunt, dilectum & fidelem nostrum G. de Turvill, archidiaconum Dublin' quem prædictus episcopus & cancellarius noster ad officium illud attornavit, ad hoc admittatis.

In cujus rei testimonium, &c.

T. Rege, apud Glouc', xxi. die Maii.

Concessio pro Alienora sorore Regis.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.
Pat. 18 Hen III. n. 12 in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem. Sciatis quod concessimus dilectæ sorori nostræ, Alienoræ comitissæ Penbrochiæ, quod si humanitus contingat de eâ, quod Deus avertat, antequam satisfactum fuerit creditoribus suis, à quibus frater Radulphus abbas de Tintern, & Radulphus parsona de Chelefend pecuniam mutuò capient ad opus ipsius comitissæ, prædicta pecunia plenè reddatur præfatis creditoribus, de bonis & mobilibus predictæ comitissæ, antequam alia debita sua reddantur, vel antequam aliqua fiat distributio bonorum & mobilium suorum.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Theokb', xvi. die Junii.

Rex recipit in gratiam suam Gilbertum Marescallum, & alios qui ad pacem suam venire voluerunt.

A D 1234. An. 18 Hen. III.
Claus. 18 Hen. III. m. 20. d. in Turr. Lond

REX, &c. Lewelino principi de Aberfrau, salutem.

Sciatis quod recepimus in gratiam nostram Gilbertum Marescallum, & omnes qui fuerunt inprisii Richardi Marescalli, tam de Anglia quam de Wallia, qui ad pacem nostram venire voluerunt; & eis reddidimus omnes terras & tenementa sua quæ de nobis tenuerunt, & de quibus disseisiti fuerunt occasione guerræ motæ inter nos & prædictum comitem; & nobis remanent quieta quæcumque super nos & nostros per dictum comitem vel suos imprisios occupata fuerunt, quæ vobis duximus significanda: volentes quod vobis innotescant quæ penes nos acta sunt in hàc parte.

Et quia per venerabilem patrem Edmundum Cantuar' archiep'um, & coepiscopos suos captæ sunt treugæ inter nos & eos, sub firmâ spe tractandi de pace inter nos & vos formandâ, & fortius firmandâ, mittimus propter hoc prædictum archiep'um, & venerabiles patres Alexandrum Coventr' & Lychfeld', & Henricum Roffen' coepiscopos suos ad partes Marchiæ, ita quod erunt apud Salop die Lunæ in crastino sanctæ Trinitatis: & rogamus vos quatinus, sicut nostram desideratis amicitiam, non omittatis quin in crastino die Martis, loco tuto & competenti, quem prædictus archiepiscopus vobis significabit, ipsi archiepiscopo & coepiscopis suis occurratis, ad tractatum cum eis habendum super præmissis. In quorum etiam ore quædam, quæ non duximus scripto commendanda, posuimus vobis plenius exponenda, rogantes quatinus, sicut decet, taliter ea quæ reformationem pacis respiciunt, & quæ ipsi plenius in hâc parte vobis explicabunt, audire cum effectu & eisdem adquiescere velitis; quod non stet per vos, quin firmum & stabile pacis vinculum inter nos & vos roboretur, ad nostrum pariter & vestrum commodum & honorem.

Teste Rege, &c.

De treugis captis cum Lewelino principe Walliæ.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.
Claus. 18 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REX, &c. dilecto & fideli suo Richardo comiti Cornubiæ & Pictaviæ, salutem.

Sciatis quod treugæ captæ sunt inter nos & Lewelinum principem de Aberfrau per venerabilem patrem Edmundum Cantuar' archiep'um, & episcopos secum adjunctos, & quosdam alios fideles nostros propter hoc ad partes Walliæ destinatos, duraturæ à festo sancti Jacobi anno regni nostri decimo octavo, usque in duos annos sequentes, in hâc formâ.

Quod omnes injuriæ & damna hinc inde facta, infra ultimam treugam captam per venerabilem patrem Henricum Roffen' episcopum, in mediâ Quadragesimâ proximo præteritâ, per dictatores ejusdem treugæ emendabuntur; & quod omnes terræ hinc inde occupatæ per ultimam guerram motam restituentur his quibus postea sunt oblatæ.

Homines etiam illi qui hinc inde recesserunt à fidelitate dominorum suorum, & se tenuerunt ex parte adversâ, liberè revertantur: ita quidem quod durantibus treugis prædictis in nullo occasionabuntur, nec aliquid dampni vel mali eis fiet occasione prædictæ. Adjectum est etiam in eâdem provisione treugarum, quod si vos & dilectus & fidelis noster Radulphus de Thony nolueritis sub eisdem treugis comprehendi, benè placebit eidem Lewelino: sin autem, nichilominus quo ad nos & alios fideles nostros eas firmiter observabit, & sub tali conditione, quod si eas fortè tenere non velletis, contra vos se defendet: ita quod contra ipsum & defensionem suam nullum vobis faciemus nec facere poterimus per nos, vel per aliquem de Marchia, vel alium, interim consilium vel auxilium ad ipsum gravandum.

Et taliter sunt treugæ prædictæ ex parte ipsius Lewelini juratæ & assecuratæ, & in adventu prædicti archiepiscopi ad nos similiter ex parte nostrâ eas jurari faciemus & assecurari; & ideo vobis mandamus firmiter injungentes, quatinus prædictis treugis sinè difficultate aliquâ adquiescentes eas teneatis, & ex parte vestrâ eas teneri faciatis; quia modis omnibus volumus, quod eas teneatis & firmiter observetis: quid autem inde facere proposueritis, apertè responsum vestrum nobis sub festinatione scire faciatis.

Teste Rege, apud Westm', xxx° die Junii.

Eodem modo scribitur Radulpho de Thony.

Carta hominibus de Novo Castello super Tynam concessa.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.
Cart. Antiq. in Turr. Lond. A. 18.

HENRICUS, Dei gratiâ, &c. omnibus, &c. salutem.

Noveritis nos concessisse & dimisisse & hâc cartâ nostrâ confirmâsse, pro nobis & heredibus nostris, probis hominibus nostris de Novo Castello super Tinam & heredibus eorum, villam nostram de Novo Castello cum omnibus pertinentibus ad feodi firmam, pro centum libris nobis & heredibus nostris reddendis per manum suam annuatim ad scaccarium sancti Michaelis, quas prius reddere solebant ad scaccarium nostrum per cartam domini J. Regis patris nostri ad duos terminos; videlicet, ad Pascham L^li & ad festum sancti Michaelis L^li, salvis nobis redditibus & prisis & assisis nostris in portu ejusdem villæ.

Preterea concessimus eis & cartâ nostrâ confirmavimus, pro nobis & hæredibus nostris, centum & decem solidos & sex denarios redditûs quos habent ex dono ipsius patris nostri in eâdem villâ de escaetis, ad dividendum & assignandum illis qui redditus suos amiserunt, occasione fossati & novæ operacionis factæ subtus castrum versus aquam; ita quod inde plus habeant qui plus amiserunt, & qui minus, minus.

Concessimus etiam eis pro nobis & heredibus nostris, quod in nullo sint respondentes vicecomiti nec constabulario de hiis quæ ad ipsos pertinent, sicut carta predicti patris nostri, quam inde habent, rationabiliter testatur.

Quare volumus & firmiter precipimus pro nobis & heredibus nostris, quod predicti homines nostri & heredes eorum habeant & teneant predictam villam, cum omnibus pertinentiis suis, ad feodi firmam, pro predictis centum libris nobis & heredibus nostris inde annuatim reddendis, per manum suam ad scaccarium sancti Michaelis, sicut predictum est, benè & in pace, liberè & quietè, & integrè cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, quas habere consueverunt tempore Regis Henrici avi nostri; salvâ libertate civitatis nostræ London.

Hiis testibus, *R. Dunolm'*, & *W. Karliol'* } *episcopis*. *W. com' Warenni*, & aliis contentis in cartâ.

Dat' per manum venerabilis patris R. Cicestr', ep'i, cancellarii nostri, apud Westm', secundo die Julii, anno regni nostri xviii.

Rex concessit Ric' de Burgo terram suam de Conact' in Hibernia, pro annuo redditu quingentarum marc'; salvis Regi donationibus crotiarum, & regalibus dignitatibus.

A. D. 1234. An. 18 Hen. III.
Pat. 18 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos presentes littere pervenerint, salutem.

Sciatis quod dilectus & fidelis noster R. de Burgo finem fecit nobiscum per tria millia marcarum, pro habendâ seisinâ de terrâ suâ Conact' quam inde habuit die quâ eum dissaisiri fecimus, occasione compoti sui quem de eo exigebamus de tempore quo fuit justiciarius noster Hibernie, & contencionis mote inter nos & H. de Burg' comitem Kanc' avunculum suum, habend' & tenend' de nobis & heredibus nostris ipsi Ricardo & heredibus suis, reddendo inde nobis &. heredibus nostris singulis annis ad scaccarium nostrum Dublin' quingentas marcas, & faciendo nobis & heredibus nostris servicium feodorum viginti militum pro omni servicio; salvis nobis & heredibus nostris, &, retentis in manu nostrâ quinque cantredis de eâdem terrâ Connact' melioribus ejusdem terre & competencioribus, & propinquioribus castro nostro de Athlon'; salvis eciam nobis & heredibus nostris, donacionibus crotiarum ejusdem terre Connact'; salvis eciam nobis & heredibus nostris, regalibus dignitatibus nostris; & salvâ nobis & heredibus nostris justiciâ predicte terre Connact' ad regalem dignitatem pertinente; sicut plenius continetur in cartâ nostrâ quam eidem Ricardo & heredibus suis pro nobis & heredibus nostris fecimus de predictâ terrâ Connact'.

Preterea remisimus pro nobis & heredibus nostris eidem Ricardo & heredibus suis, per predictum finem, & pro fideli servicio quod nobis fecit in Hibernia, in guerrâ motâ inter nos & Ricardum Mar' quondam comitem Penbr' iram & indignacionem nostram, quam erga ipsum concepimus, occasione ire & indignacionis nostre quam erga ipsum H. comitem Kanc' prius conceperamus.

Quietum eciam clamavimus pro nobis & heredibus nostris ipsum Ricardum & heredes suos de omnibus receptis, misis, raciociniis, compotis, & de omnibus aliis que ipsum Ricardum & heredes suos contingunt versus nos & heredes nostros, de toto tempore quo fuit justiciarius noster Hibernie de omnibus predictis.

Ita quod nec nos nec heredes nostri in aliquo possimus occasionare predictum Ricardum vel heredes suos, vel compotum exigere de aliquâ receptâ, misâ, vel expensâ, raciociniis vel compotis, de toto tempore quo fuit predictus justiciarius Hibernie, sicut predictum est.

Idem vero Ricardus faciet nobis securitatem per obsides & cartam suam pro se & heredibus suis, quod ipse & heredes sui fideliter nobis & heredibus nostris servient, & à fidelitate nostrâ vel heredum nostrorum nullatenus recedent.

In cujus rei testimonium, &c.

T. R. apud Westmonasterium, vii. die Octobris.

De buhurdicio prohibito.

A. D. 1234. An. 19 Hen. III.
Pat. 19 Hen. III. n. 19. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Dors' salutem. Quia datum est nobis intelligi quod quoddam buhurdicium captum est inter armigeros dilectorum & fidelium nostrorum W. de Clifford, & H. filium Mathæi, die Martis proximo post festum beati Nicholai, apud Sireburne, per invidiam & atyam, & tam prædicti W. & H. quam alii milites se inde intromittant.

Tibi præcipimus quod, assumptis tecum probis & legalibus militibus de comitatu tuo, die prædicto ad locum illum accedas, militibus, armigeris & omnibus illis, qui pro burdicio illo, prædictis die & loco convenerint, ex parte nostrâ inhibens, firmiter & injungens ne illo die, vel alio, ibi, vel alibi, sicut corpora sua & tenementa diligunt, contra prohibitionem nostram buhurdare, vel torneare præsumant.

Teste Rege, apud Redyng, iii. die Novembris.

De conductu pro consiliariis Lewelini.

A. D. 1234.—An. 19 Hen. III.
Pat. 19 H. III. m. 19. in Turr. Lond.

CONSILIARII Lewelini principis de Abefrau & domini de Snaudon, quos missurus est ad dominum Regem ad tractandum de pace, & ad firmam pacem inter dominum Regem & ipsum faciendam, habent litteras de conductu duraturas usque in xv. dies à die Purificationis beatæ Mariæ, anno regni nostri xix.
Teste Rege, apud Westm', xviii. die Novembris.

De emendatoribus treugarum cum Francia assignatis.

A. D. 1234.—An. 19 Hen. III.
Pat. 19 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis Reginaldo de Ponte, & Neodrat' de la Ramad' salutem. De fidelitate & discretione vestrâ plenam fiduciam gerentes, assignavimus vos dictatores & emendatores treugarum inter Lodovicum Regem Franciæ illustrem, & nos.
Mandantes vobis quod id ex parte nostrâ suscipiatis, & diligenter suppleatis, ita quod ex eo meritò possitis commendari.
In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.
Teste Rege, apud Westmonasterium, xxii. die Novembris.

Litteræ notificatoriæ super assignatione prædictâ.

A. D. 1234.—An. 19 Hen. III.
Pat. 19 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis quod assignavimus dilectos & fideles nostros Reg' de Ponte, & Neudradum de la Ramad' ex parte nostrâ, dictatores & emendatores treugarum, quæ captæ sunt inter Lodovicum illustrem Regem Franciæ, & nos.
Et per litteras nostras eis mandavimus quod diligenter exequantur, quod ad officium suum spectat in hâc parte.
In cujus rei testimonium, &c.
Teste Rege ut supra.

De jurantibus in animam Regis treugam.

A. D. 1234.—An. 19 Hen. III.
Pat. 19 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

DOMINO suo, quando ei placuerit, Ludovico, DEI gratiâ, illustri Regi Franciæ, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.
Sciatis quod assignavimus dilectos nobis in CHRISTO, magistros Simonem de Langeton' archidiaconum Cantuariensem & abbatem de Sancta Radegundia, ad jurandum in animam nostram treugas inter nos & vos hâc vice captas.
Et hoc regiæ serenitati vestræ significamus; rogantes quatenus eos ad hoc admittere velitis.
In hujus, &c. Teste ut supra.

Litera Regis Angliæ Reginæ Franciæ.

A. D. 1234.—An. 19 Hen. III.
Pat. 19 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

REX B. eâdem gratiâ Reginæ Franciæ illustri, salutem. Sciatis quod assignavimus dilectos nobis in CHRISTO, magistros Simonem de Langeton' archidiaconum Cantuariensem, & abbatem de Sancta Ragundia ad jurandum in animam nostram treugas inter dominum Ludovicum illustrem filium vestrum, & nos.
Et hoc vobis significamus, rogantes quatenus eos à prædicto domino Rege, filio vestro, ad hoc admitti faciatis.
In cujus rei testimonium, &c.
Teste ut supra.

De treugis cum Francia observandis.

A. D. 1234. An. 19 Hen. III.
Pat. 19 Hen. III. m. 17. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Henrico de Trubleville, senescallo suo Wasconiæ, salutem.
Mandamus vobis quod, ex quo nuncii nostri, existentes in Francia, videlicet magister Simon de Langeton' archidiaconus Cantuar' abbas Sanctæ Radegundiæ, & magister Philippus de Ardern, vobis significaverint quod treugas ceperint inter Regem Franciæ & nos, treugas illas firmiter observetis, & a cunctis imprisiis nostris in ballivâ vestrâ firmiter faciatis observari.
In cujus rei testimonium, &c.
Teste Rege, apud Rading', vi. die Decembris.

Litera treugarum Franc' scilicet quatuor paria, sub eâdem formâ, quâ prius, concipiebantur apud Westmonasterium xxii. die Novembris, confectæ fuerunt apud Rading', vi. die Decembris; eo addito quod magister Philippus de Ardern' assignatus est, unà cum magistro Simone de Langeton, & abbate de Radegundia, ad jurandum in animam domini Regis treugas captas hâc vice, inter Lodovicum Regem Franciæ, & dominum Regem.

De treugis captis cum Navarræ Rege.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Pat. 19 Hen. III. m. 17. in Turr. Lond.

REX illustri Regi Navariæ, salutem. Sciatis quod treugas, quas dilectus & fidelis noster Rostanus de Solio, civis noster Burdegaliæ, inivit vobiscum nomine nostro, gratas habemus & acceptas, & illas pro nobis & nostris firmiter observari faciemus usque ad Pascha, anno regni nostri xix, in formâ quâ treugæ prædictæ inter nos sunt captæ; ita quod, infra terminum illum, nullum malum de terrâ vestrâ Navariæ veniat ad terram nostram Wasconiæ vel gravamen; nec de terrâ nostrâ Wasconiæ ad terram vestram Navariæ.
In cujus rei, &c.
Teste Rege, apud Waverl', iii. die Januarii.

Bulla Gregorii IX. Papæ, per quam confirmatur & roboratur compositio facta inter Reges Angliæ & Scotiæ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Ex Orig. Vid. Præfat. hujusce operis.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopo Eboracen' & Carleolen' salutem & apostolicam benedictionem.
Si carissimi in CHRISTO filii nostri Alexandr' illustris Regis Scotiæ, ut credimus, celsitudo consideret, quod carissimo in CHRISTO filio nostro .... illustri Regi Angliæ vinculo specialis dilectionis astringimur, eundemque Regem Scotiæ cum sincerâ diligimus & amplectimur caritate, per consequens recognosceret, quod nec debemus, nec possumus præterire, maximè requisiti, quin ad pacem inter ipsos perpetuo conservand' paterno intendamus affectu, & opem impendamus ac operam efficacem; sperantes ac fiduciam firmam habentes, quod utrique regno de hujusmodi concordiâ, magna debeat utilitas provenire.
Sane idem Rex Angliæ in nostrâ nuper fecit præsentiâ recitari, quod Jamdudum inter claræ memoriæ Henricum avum & Johannem patrem suum ex parte unâ, & Willielmum Scotiæ Regem ex alterâ, compositio

amicabilis intercessit; per quam ipse prædictis avo, & patri, ac eidem Regi, & præfatus Alexander patri, & sibi ligium homagium & fidelitatem fecerunt; quæ tenentur successores sui comites & barones Scotiæ ipsi & suis successoribus exhibere; ac comites & barones prædicti esse cum Regibus Angliæ contra Reges Scotiæ, si compositionem eandem forsitan non servarent.

Quod si unius homines fugerint ad regnum alterius, metu criminum commissorum, ille ac homines sui eos in terrâ suâ receptare non debent.

Et utriusque Regis homines terras, quas in regno alterius, ante compositionem, habuerant, optinebunt; unde supradictus Rex Angliæ nobis humiliter supplicavit, ut præfatam compositionem apostolico dignaremur munimine roborare.

Quare sæpefatum Regem Scotiæ rogandum duximus propensius & hortandum, ut ad ea, quæ pacis sunt, intentionem suam dirigens, & ea prudenter evitans quæ ad scandalum vel discordiam pertinerent, prædictam compositionem, sicut proinde facta fuit, & ab utrâque parte sponte recepta, studeat observare; maximè cum dicatur paci & tranquilitati utriusque regni plurimum expedire.

Quocirca fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus eundem Regem ad id moneatis attentius, & inducere procuretis.

Quod si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Perusii, ii. non' Januarii, pontificatûs nostri anno octavo.

Sub filo canabi.

Bulla Gregorii IX. Papæ, de homagio & fidelitate Regi Angliæ per Regem Scotiæ præstandis.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Ex Orig. Vid. Præfat. hujusce operis.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Scotiæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Si tua, ut credimus, celsitudo consideret quod carissimo in CHRISTO filio nostro illustri Regi Angliæ vinculo specialis dilectionis astringimur, teque sincerâ diligimus & amplectimur caritate, per consequens recognosces, quod non debemus nec possumus præterire, maximè requisiti, quin ad pacem, inter te, & ipsûm perpetuo conservandam, paterno affectu intendamus, & opem impendamus, ac operam efficacem; sperantes, ac fiduciam firmam habentes, quod utrique regno de hujusmodi concordiâ magna debeat utilitas provenire.

Sane idem Rex in nostrâ nuper fecit præsentiâ recitari, quod jam dudum inter claræ memoriæ Henricum avum, & Johannem patrem suum ex parte unâ, & Willielmum Scotiæ Regem ex alterâ, compositio amicabilis intercessit.

Per quam ipse Willielmus, prædictis avo, & patri, ac eidem Regi, & tu patri, & sibi ligium homagium & fidelitatem fecistis.

Quæ tenentur successores tui, comites, & barones Scotiæ, ipsi, & suis successoribus exhibere.

Ac comites & barones prædicti esse cum Regibus Angliæ contra Reges Scotiæ, si compositionem eandem forsitan non servarent.

Quod si unius homines fugerent ad regnum alterius, metu criminum commissorum, ille ac homines sui eos in terrâ suâ receptare non debent.

Et utriusque Regis homines terras, quas in regno alterius, ante compositionem, habuerant, optinebunt.

Unde idem Rex nobis humiliter supplicavit, ut præfatam compositionem apostolico dignaremur munimine roborare.

Quocirca serenitatem regiam rogandam duximus propensius, & hortandam, quatenus ad ea, quæ pacis sunt, intentionem tuam dirigens, & ea prudenter evitans, quæ ad scandalum vel discordiam pertinerent, prædictam compositionem, sicut proinde facta fuerit, & ab utrâque parte sponte recepta, studeas observare; maximè cum dicatur paci & tranquilitati utriusque regni plurimum expedire.

Dat' Perusii, ii. non' Januarii, pontificatûs nostri anno octavo.

Sub filo canabeo.

Rex Angliæ queritur Papæ contra Petrum comitem Britanniæ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ, salutem & debitam ac devotam in omnibus reverentiam.

Ut sanctitati vestræ plenius innotescat qualiter erga nos se gessit P. comes Britanniæ, vestræ significamus paternitati quod, cum dilectum fratrem nostrum R. comitem Cornubiæ & Pictaviæ transmisissemus ad partes Wasconiæ, pro defensione partium illarum, habito inter ipsum comitem Britanniæ, & prædictum fratrem nostrum colloquio, nobis significavit, quod paratus erat ad servitium nostrum venire, & de nobis in capite tenere.

Nobis igitur id mediocriter adhuc ferentibus, per transmissum ad nos fidelem nostrum Savaricum de Malo-leone, tunc superstitem, & demum per dilectum & fidelem nostrum Philippum de Albiniaco, nos instanter solicitavit super eodem.

Cum igitur, monitis suis adquiescentes, exercitum totius regni nostri convocassemus apud Portesm' habentes in proposito transfretare in Britanniam, ad jura hæreditaria nostra perquirenda in partibus transmarinis, memoratus comes, in eodem tempore ibi applicans, coram universis magnatibus terræ nostræ homagium nobis fecit de terrâ suâ Britanniæ, & sacramentum de fideli servitio nobis præstitit; & tunc honorem de Richmundia, in quo jus vindicabat, ei reddidimus; & plura aliâ foeda, & terras ei dedimus non modicas.

Revertente autem eodem comite ad partes suas, & nobis per consilium suum in terrâ nostrâ remanentibus, cum, in æstate sequenti, congregasset Rex Franciæ universum posse suum, ad invadendum terram prædicti comitis; cum totis viribus nostris in succursum ejus, ad suum mandatum transfretavimus in Britanniam, non sine gravi dispendio corporis nostri, & jacturâ irreparabili magnatum & aliorum hominum nostrorum, quos ibidem perdidimus.

Cum ergo, per adventum nostrum, ab incursibus prædicti Regis Franciæ defensus extitisset & securus, & ipso Rege sine optentu propositi sui ad partes suas revertente, vellemus similiter ad terram nostram redire, de consilio suo convenit inter nos, & memoratum comitem Britanniæ quod, ad tenendum ei milites & servientes, quandam summam pecuniæ daremus eidem per annum tempore guerræ, & aliam summam pecuniæ, si contingeret inter ipsum Regem Franciæ, & nos tunc treugas iniri, sicut factum est; quod quidem sine omni defectu ei plenè perfecimus.

Novissimè vero, cum, instante fine treugarum inter ipsum Regem & nos, essemus requisiti ab ipso comite de militibus & servientibus, mittendis in succursum suum, & ad castrum nostrum Sancti Jacobi super Beueronam, quod fuit in manu suâ de ballio nostro, muniendum (& pro quo nobis reddendo, cum venissemus in Britanniam, ei dederimus duo millia marcarum) grantanter annuimus ejus petitioni, destinantes ad eum dilectum & fidelem nostrum Amauricum de Sancto Amando senescallum nostrum, cum numero militum & servientum, quem ipse comes petierat.

Quos, postquam ad placitum suum retinuerat, ad nos remittens, sub simulatione parcendi sumptibus nostris, nunciavit nobis quod castrum prædictum salvo custodiret ad opus nostrum.

Insuper ad mandatum ejus nobilem virum H. de Trubleville senescallum nostrum Wasconiæ, cum multitudine armatorum, ad eum misimus, qui strenuè & potenter suæ instabat defensioni; in cujus etiam præsentiâ, & prædictorum multiduninis armatorum juravit, super verum corpus CHRISTI, quod nec pacem cum Rege Franciæ fecerat, nec etiam cum eo tractatum inde habuerat.

Licet siquidem ipse comes, ut prædiximus, nullum in nobis repererit defectum, immo juxta conventionem inter nos habitam, & ultra ei semper satisfecerimus per finem, quem cum eo fecimus, singulis vicibus, quibus propter hoc ad nos venit, vel misit, & id idem adhuc facere pro viribus nostris essemus parati.

Tamen cum omni injuriâ suâ, spretâ fidei suæ religione, & sacramento de fideli servitio nobis præstito, sine eo quod nos diffideret, vel aliquid nobis mandaret, à nobis recessit, & Regi Franciæ adhæsit, homagium ei faciens, & reddens eidem, ad exhæredationem nostram, prædictum castrum Sancti Jacobi, & castrum Celsum, quod Theobaldus Crespyn tenuit de nobis de comite Andegaven' & castrum de Maroyl, quod est de comit' nostro Pictaviæ.

Ne igitur super præmissis rei veritas vos lateret, vel ne, per alicujus suggestionem minus veredicam, crederetis aliquatenus dictum comitem per defectum nostrum à nobis recessisse, præmissa sanctitati vestræ seriatim duximus intimanda, supplicantes attentius quatenus ipsum comitem, ut ad servitium nostrum & fidelitatem nostram redeat, & super pecuniâ, à nobis receptâ, & castris prædictis, per ipsum Regi Franciæ liberatis, nobis satisfaciat, per censuram ecclesiasticam coherceatis.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxv. die Februarii.

Littera Regis Angliæ Papæ, quod sola improbitas comitis Marchiæ treugis cum Francia ineundis obstitit.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 6. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ, salutem. Receptis reverenter, sicut decuit, litteris sanctæ paternitatis vestræ commonitoriis de treugis cum Rege Franciæ ineundis, proni fuimus in hâc parte, sicut & in aliis, monitis vestris adquiescere.

Cumque de treugis prædictis habeatur tractatus inter nos, & prædictum Regem, tam idem Rex, quam Regina Franciæ faciles se exhibuerunt ad treugas prædictas concedendas; ita quod nichil obstitit executioni mandati nostri hinc inde, præterquam improbitas comitis Marchiæ, qui treugis prædictis renuit consentire, nisi ex consensu suo insulam de Olerim ei concederemus.

Quod quidem turpe nimis esset & verecundum nobis concedere, & exemplum nobis & hæredibus nostris valdè perniciosum; nec possunt prædicti Rex & Regina, cum idem comes imprimis sit illorum, ipso comite excluso, treugas aliquas nobiscum inire.

Cum igitur per eundem comitem stet manifestè quominus monita vestra adimplere valeamus, & per ipsum treugarum negotium impediatur; Sanctæ paternitati vestræ supplicamus quatinus cum, sine cohercione sedis apostolicæ, non possit idem comes ad consensum induci, remedium & consilium expediens ad ipsius improbitatem reprimendam apponere dignemini; ne, in contemptum mandati apostolici, videatur negotium memoratum impedire.

Teste Rege, apud Westmonastr', xxv. die Februarii.

Littera Regis Angliæ universis cardinalibus, super medietate annui censûs, pro regnis Angliæ & Hyberniæ, ipsis solvendâ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 6. in Turr. Lond.

VIRIS venerabilibus, & amicis in CHRISTO karissimis, universis, DEI gratiâ, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & sinceram in Domino dilectionem.

Quia, ex quorundam relatione, ad nos pervenit quod ægrè fertis & indignanter, quod de annuo censu sanctæ Romanæ ecclesiæ, debito à regno nostro Angliæ & terrâ nostrâ Hiberniæ, quingentas marcas non percipitis, cum ejusdem ecclesiæ membra sitis nobilia & columpnæ, set in usus summi Pontificis cedit indivisus.

Ne à vobis indignationem eâ de causâ reportemus, tanquam pro voluntate nostrâ censum illum dividere possimus, & ne solutio talis nobis imputetur, universitati vestræ significemus quod, in primâ concessione illius censûs, insertum fuit in cartâ domini Johannis Regis patris nostri inde confectâ, quod sanctæ Romanæ ecclesiæ redderetur census memoratus pro indiviso.

Nosque, innitentes tenori ejusdem cartæ, hucusque censum illum domino Papæ, nomine memoratæ ecclesiæ, solvere consuevimus per certum nuncium suum, litteras suas nobis deferentem ; penitus ignorantes hucusque utrum domino Papæ integrè remaneret aut divisè.

Ut igitur appareat innocentia nostra in hâc parte, & habita de nobis tollatur suspitio, rogamus attentius quatinus erga dominum Papam instare, velitis, & procurare quod nobis det in mandatis, quod de quingentis marcis illius censûs divisim vobis respondeamus, & nos promptos invenietis & paratos inde gratanter vobis respondere ; in hiis & aliis gratiam à vobis commereri cupientes & favorem.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxv. die Februarii.

Littera Regis Blanchæ matri Regis Franciæ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Pat. 19 Hen. III. n. 12. in Turr. Lond.

DILECTÆ consanguineæ suæ B. DEI gratiâ, illustri Reginæ Franciæ, Henricus, eâdem gratiâ Rex Angliæ, &c.

Mittimus ad nobilem virum Lodovicum Regem Franciæ, illustrem filium vestrum, & ad vos dilectos nobis abbatem de Bello-loco, & Magistrum Henricum cancellarium sancti Pauli London' ad loquendum cum ipso Rege unà vobiscum super hiis, quæ tangunt statum suum, & vestrum, & nostrum ; dilectionem vestram attentius rogantes, quatenus ipsos benignè admittere & audire velitis.

Teste Rege, apud Westm', xxvi. die Februarii.

Diriguntur etiam aliæ literæ Regi Franciæ de eodem.

De matrimonio Regis Angliæ cum filiâ comitis Pontivi contrahendo.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX dilecto clerico suo Willielmo de Wyrthsant, salutem.

Sciatis quod nunciis dilecti amici nostri S. comitis Pontyvi, ad nos destinatis, pro tractatu habito inter nos, & ipsum de filiâ suâ ducendâ in uxorem, ad præsens de consilio nostro respondimus quod, si infra unum mensem, à die Paschæ, anno regni nostri decimo nono, miserit ad nos prædictus comes nuncios suos, fide dignos, qui in animâ suâ nobis jurent quod prædictus comes mittet ad nos, in Angliam, prædictam filiam suam, ante Pentecosten anno predicto :

Ita quod eam solempniter, die Pentecostes, desponsare possimus, & Reginam coronari faciamus, respectum, quem petiit, videlicet, usque ad festum Pentecostes, eidem comiti concessimus de negotio prædicto.

Hoc quidem adjecto quod per nuncios prædictos, qui ad nos venturi sunt ad terminum prædictum, subjiciat se comes prædictus, per litteras patentes, jurisdictioni venerabilium patrum E. Cantuariensis archiepiscopi, R. Cicestr' cancellarii nostri, & W. Karliol' episcoporum, vel duorum, vel etiam unius eorum, si necesse fuerit, quod ipsum comitem, per sententiam excommunicationis in personam suam, & interdicti in terras suas, compellere possint, si fortè formam prædictam non observaverit.

Et hoc vobis significamus, ut inde certiores efficiamini : vobis mandantes & rogantes quatenus partes vestras, quantum in vobis est, interponatis, quod negotium prædictum feliciter procedat.

Certi etiam sitis quod, si idem comes à formâ prædictâ recesserit, omittere non poterimus quin aliter nobis provideamus.

Teste Rege, apud Rading', octavo die Aprilis.

Sub eâdem formâ scribitur archiepiscopo Cantuariensi, hoc adjecto quod per fratres prædicatores possint ipsum compellere, &c. *ut proximo inferius.*

Literæ Regis Angliæ comiti Pontivi, de eodem negotio.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 6. in Turr. Lond.

REX nobili viro & amico specialiter dilecto S. comiti Pontivi, salutem.

Destinatos ad nos à latere vestro, Bernardum de Ambian' & Petrum de Famochu' nuncios vestros, pro tractatu habito inter nos & vos de filiâ vestrâ habendâ in uxorem, audivimus diligenter, & vobis, ad præsens, de consilio nostro respondentes significamus, &c. *ut supra usque ad clausulam illam,* quod idem comes subiciat se jurisdictioni prædictorum E. Cantuar', R. Cicestr', & W. Karliol' episcoporum, vel duorum, vel etiam unius eorum, quod ipsum, per sententiam excommunicationis & interdicti in terras suas, per fratres prædicatores, vel fratres minores, compellere possint, si fortè formam prædictam non observaverit.

Hoc etiam adjecto quod, si à prædicto die Paschæ in unum mensem, nuncios fide dignos, ad Regem non miserit, secundum formam prædictam, Rex non expectabit ulterius, quin aliter sibi provideat, prout sibi competentius viderit.

Teste ut supra.

Littera Regis Johannæ, filiæ comitis, de contractu matrimoniali per Papam confirmando.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. d. in Turr. Lond.

HENRICUS Rex Angliæ, &c. dominæ Johannæ, salutem.

Quoniam dilectos clericos nostros, magistros W. de Gloucestr' & Ricardum de Langedon, nuncios & procuratores nostros ad sedem apostolicam specialiter destinamus, ut contractus matrimonialis inter nos & vos initus auctoritate apostolicâ confirmetur.

Dilectioni vestræ mandamus quatenus, per prædictos procuratores nostros, domino Papæ litteras vestras patentes dirigatis, ut ipse, de consuetâ sedis apostolicæ clementiâ, nobiscum super dicto negotio dispensare dignetur, ut sic, utriusque nostrûm concurrente consensu, dictum negotium ad finem optatum facilius perducatur.

Formam autem litterarum nostrarum domino Papæ dirigendarum vobis præsentibus litteris mittimus interclusam.

Teste ut supra.

Littera domino Papæ ex parte dictæ dominæ.

A. D. 1235.—An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. d. in Turr. Lond.

SANCTÆ paternitati vestræ supplicamus humiliter & devotè, quatenus matrimonium, inter dominum Henricum Regem Angliæ illustrem & nos contractum, de consuetâ sedis apostolicæ clementiâ dignemini confirmare.

Pro hoc autem impetrando ad pedes sanctitatis vestræ tales, &c. procuratores nostros specialiter destinamus.

In cujus, &c.

Et mandatum est comiti Pontivi, & similiter uxori suæ, sub formâ suprascriptâ, paucis mutatis, quod litteras patentes dictæ dominæ Johannæ, quarum transcriptum Rex ei mittit interclusum, domino Papæ transmittant.

De conductu pro Rege Manniæ & insularum.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III. Pat. 19 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, &c. salutem.

Sciatis quod recepimus in salvum & securum conductum nostrum dilectum amicum nostrum Olavum, Regem Manniæ & Insularum, in veniendo in Angliam ad loquendum nobiscum, ibi morando & inde recedendo.

Et ideo vobis mandamus quod prædicto Regi & hominibus suis, quos secum duxerit in veniendo in Angliam, ibidem morando, & inde recedendo, sicut prædictum est, nullum faciatis, aut fieri permittatis impedimentum, dampnum, aut gravamen.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus, duraturas usque ad festum sancti Petri ad vincula. Anno regni nostri decimo nono.

Teste Rege, apud Windesor', decimo tertio die Aprilis.

Per ipsum Regem.

Idem habet litteras de conductu, sub eâdem formâ, directas M. filio Geroldi, justiciario Hiberniæ, & omnibus ballivis & fidelibus suis de Hibernia, duraturas usque ad terminum prædictum, hoc adjecto; quod interim prædicto Regi, de terris & possessionibus suis, non faciant, aut fieri permittant dampnum, molestiam, aut gravamen. Teste ut supra.

De compellendo comitem Marchiæ ad præstandum assensum suum treugis cum Francia ineundis.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX dilectis sibi in CHRISTO archidiacono Cantuariensi, & magistris P. de Columpna, & Hugoni Pisan canonicis, in Francia commorantibus, salutem.

Quamvis mandatum apostolicum vobis directum, sine causæ cognitione, jure possitis exequi, compellendo per censuram ecclesiasticam, monitione præmissâ, comitem Marchiæ ad præstandum assensum suum treugis, ineundis inter Regem Franciæ & nos, nec esset necesse facere nos partem in præfato negotio:

Ex habundanti tamen dilectos nobis in CHRISTO, abbatem sanctæ Radegund' & fratrem Henricum canonicum suum, procuratores nostros constituimus, gratum & ratum habituri quicquid idem abbas & canonicus, vel eorum alter (si reliquus non intersit) in præfato negotio treugarum, quatenus nos contingit, contra prædictum comitem Marchiæ, vel quoscunque alios, prædictarum treugarum impeditores, coram vobis, mediante justitiâ, duxerit faciendum.

Teste Rege, apud Westm', primo die Maii.

Litteræ Regis Angliæ, super eodem negotio.

A. D. 1235.—An. 19 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX eisdem, salutem. Cum ex jurisdictione vobis à domino Papa commissâ, possitis, monitione præmissâ, per censuram ecclesiasticam comitem Marchiæ ad præstandum assensum suum treugis, inter Regem Franciæ & nos ineundis compellere: & nostrâ intersit eidem comiti, vel quibuscumque aliis, volentibus prædictas treugas impedire, nos opponere.

Non valentes dicto negotio, quatenus nos contingit, personaliter interesse, nos dilectos nobis in CHRISTO abbatem, &c. *ut supra in procuratione præcedenti.*

Teste, &c.

Litteræ Regis Angliæ, pro Henrico duce Lotharingiæ, de honore de Eya cum pertinentiis.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III. Pat. 19 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto nobis Henrico duci Lotharingiæ, quod si venerit ad nos in Angliam, infra unum mensem à die sancti Michaelis, anno regni nostri decimo nono, nos reddemus eidem duci honorem de Eya cum pertinentiis suis; & idem dux tunc faciet nobis inde id quod nobis facere debebit.

Et, si fortè contingat quod ipse præpeditus fuerit, ex causâ rationabili, quo minus personaliter, ad præfatum terminum, ad nos in Angliam venire possit, concessimus ei quod mittat ad nos in Angliam, Henricum filium suum, cum litteris ipsius ducis patentibus & protestantibus, quod prædictum honorem ei reddamus; ita quod ipse sit ad nos in Anglia ad præfatum terminum, & nos eidem filio suo reddemus prædictum honorem, cum pertinentiis suis, & idem filius faciet nobis pro se id quod nobis inde facere debebit.

Et si, aliquo casu contingente, præfatus dux, vel prædictus filius suus, ad præfatum terminum, ad nos in Angliam non venerint, ex causâ rationabili præpediti, concessimus eidem duci quod, quandocumque ipse, vel prædictus filius suus ad nos in Angliam postea venerit, citra Pascha, anno regni nostri vicesimo, nos reddemus ei, vel filio suo prædicto, si idem dux ad nos in Angliam non venerit, prædictum honorem, cum pertinentiis suis, secundum formam prædictam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Sandwicum, septimo die Maii.

Pro Rege Navarræ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. in Turr. Lond.

NOS Henricus, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. Notum facimus universis præsentes litteras inspecturis, quod nos de regno nostro Angliæ, & de terris nostris Wasconiæ & Pictaviæ, & de hominibus ejusdem regni Angliæ, & terrarum prædictarum, assecuramus dilectum consanguineum nostrum Theobald' eâdem gratiâ, illustrem Regem Navarræ, Campaniæ & Briæ comitem palatinum, & homines suos, ac res eorum, usque ad unum annum, postquam prædicta assecuratio ex parte nostrâ ei dicetur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Mereton, secundo die Junii.

Littera Regis comiti Subaudiæ, de matrimonio cum Alianora filiâ Raymundi comitis Provinciæ, nepte ejus, contrahendo.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. d. in Turr. Lond.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. amico suo karissimo nobili viro, A. Subaudiæ, & marchioni Italiæ, salutem.

Gratam nimis & acceptam habentes voluntatem, quæ nos inducit ad fœdus amicitiæ inter nos & vos ineundum, sicut inter prædecessores nostros & vestros mutuus semper extitit dilectionis affectus, sinceritatem vestram inde copiosâ prosequimur gratiarum actione; cupientes, quantum in nobis est, quòd contracta dudum inter progenitores nostros amicitia nostris non deficiat temporibus, set potius suscipiat incrementum.

Verum cum nuper inter nos & vos tractatus haberetur de filiâ nobilis viri comitis Provinciæ, nepte vestrâ, ducendâ in uxorem, de matrimonio inter nos contrahendo fueramus tunc præpediti; eo quod in filiam cujusdam nobilis consensimus per verba de præsenti, & ipsa mutuum in nos consensum præstitit per procuratorem suum, ad hoc specialiter constitutum, sacramento corporaliter hine inde præstito.

Set audivimus postea tale subesse impedimentum, *licet tempore contractûs* id penitus ignorassemus, quod incerti sumus utrum possit inter nos matrimonium prædictum consummari.

Cum igitur, per matrimonii vinculum, potius quàm per alium amicitiæ contractum, affectemus vobis confœderari, rogandos vos duximus quatinus de prædictâ nepte vestrâ, alii matrimonialiter copulandâ, usque ad terminum, quem dilectus nobis prior de Hurl' quem ad vos specialiter destinamus, ex parte nostrâ vobis exponet, sustinere velitis.

Quia, si non liceat ad prædicti matrimonii consummationem procedere, voluntas nostra est cum prædictâ nepte vestrâ, libentiùs quam cum aliquâ aliâ matrimonium contrahere.

Teste Rege, apud Wodestok', vicesimo secundo die Junii, anno regni, &c. xix.

Eodem modo scribitur W. Valens' ecclesiæ electo.

De conductu ducis Norwegiæ.

A.D. 1235.—An. 19 Hen. III.

Pat. 19 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

DUX Norwegiæ habet litteras de conductu de veniendo in Angliam, causâ peregrinationis versus Terram Sanctam, & ibi morando, & inde transeundo versus Terram Sanctam, & de Terra Sancta redeundo.

Duraturas usque ad festum sancti Michaelis, anno regni Regis vicesimo.

Teste Rege, apud Wudestoke, vicesimo secundo die Junii, anno regni nostri decimo nono.

Pro Rege Manniæ, de custodiendâ costerâ Hyberniæ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Pat. 19 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo M. filio Geroldi, justiciario suo Hiberniæ, salutem.

Sciatis nos dedisse, & cartâ nostrâ confirmasse dilecto & fideli nostro Olavo, Regi Manniæ & Insularum, pro homagio suo & servitio custodiendi, ad custum suum, costeram maris Angliæ versus Hiberniam, & versus insulam de Mannia, & similiter costeram maris Hiberniæ versus Angliam, & versus prædictam insulam de Man' ne dampnum prædictis terris nostris Angliæ & Hiberniæ, pro posse suo, per mare in costeris illis possit evenire, quadraginta marcas, & centum crannocos frumenti, & quinque dolia vini, singulis annis percipienda in terrâ nostrâ Hiberniæ, ad terminum Paschæ, per manus justiciarii nostri Hiberniæ, quamdiu prædictus Rex Manniæ benè & fideliter nobis serviret, prædictas costeras custodiendo.

Et ideo vobis mandamus, quod prædictas quadraginta marcas, & prædictos centum crannocos frumenti, & prædicta quinque dolia vini, singulis annis ei habere faciatis, sicut prædictum est; incipientes primum terminum ad Pascha proximò venturum, anno regni nostri xx.

In cujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis mittimus.

Teste Rege, apud Westmonasterium, undecimo die Julii.

De negotio matrimonii cum filiâ comitis Pontivi.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX magistro R. de Langedon' archidiacono Stafford', & Willielmo de Gloucestr', salutem.

Quia consilio nostro, cui fidem adhibere tenemur, utile nimis videtur & expediens, quod negotium illud, de dispensatione impetrandâ, quod matrimonium consummari possit inter nos, & primogenitam filiam comitis Pontivi, suspendatur ad præsens;

Vobis mandamus in fide quâ nobis tenemini, quatinus nullo modo negotium illud domino Papæ, vel alicui cardinali, vel etiam alicui viventi reveletis, vel mentionem aliquam inde faciatis; donec specialem nuncium nostrum, propter hæc & alia negotia nostra, ad vos miserimus.

Si vero perpendere possitis, quamdiu in curiâ steteritis, quod aliquid debeat contra consilium nostrum impetrari; impetrantibus, pro posse vestro, vos opponatis, & indempnitati nostræ, quantum in vobis est, prospiciatis.

Teste meipso, apud Westmonasterium, decimo sexto die Julii.

De treugis cum Francia hinc inde jurandis.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Pat. 19 Hen. III. n. 4. in Turr. Lond.

DOMINO suo, quando ei placuerit, Lodovico Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Serenitati vestræ significamus, quod assignavimus dilectos & fideles nostros, magistrum Spinonem de Langeton archidiaconum Cantuariensem, Fulconem Basset præpositum Beverlacensem, & magistrum Alexandrum de Hal' archidiaconum Coventrensem, ad recipiendum eorum sacramentum, qui jurabunt quod, pro posse suo, vos inducent ad treugas, inter vos & nos captas, firmiter observandas; quos, si placet, ad hoc recipiatis.

Teste Rege, apud Waltham, vicesimo quinto die Augusti.

Et mandatum est prædicto archidiacono Cantuar' per litteras clausas, quod placeret Regi quod Robertus, frater Regis Franciæ, comes Marchiæ, comes de sancto Paulo, & Johannes de Bello Monte jurent, quod inducent Regem Franciæ, pro posse suo, quod treugas firmiter observabit.

De octingentis libris Turonens' comiti Marchiæ solvendis, occasione insulæ de Olerone.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Pat. 19 Hen. III. n. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis nos & hæredes nostros teneri fratri Roberto, magistro Militiæ Templi in Anglia, & fratribus ejusdem domûs, ad solutionem ducentarum librarum bonorum & legalium sterlingorum, pro octingentis libris Turonens' quolibet anno, à festo Assumptionis beatæ Mariæ, anno regni nostri decimo nono, usque in quinque annos sequentes completos: (per quos annos treugæ, captæ inter regnum Franciæ & regnum nostrum Angliæ, per Lodowicum Regem Franciæ, & nos, durare debent.)

Quam quidem solutionem eisdem magistro, & fratribus Militiæ Templi fieri volumus per nos, & hæredes nostros London' apud Novum Templum, per manus subscriptorum attornatorum nostrorum, quos ad dictam solutionem faciendam eisdem magistro & fratribus assignavimus.

De quibus ducentis libris prædicti magister, & fratres, nos & hæredes nostros acquietabunt, quolibet prædictorum annorum, Parisiis in domo Templi pro prædictis octingentis libris Turonens' scilicet de centum libris in festo Omnium Sanctorum, & de centum libris in festo Ascensionis Domini, versus comitem Marchiæ.

Quas quidem prædicto comiti, vel suis attornatis solvi volumus, pro nobis & hæredibus nostris, ibidem prædictis terminis, pro octingentis libris Turonens' in quibus eidem comiti tenêmur, occasione insulæ Oleronis, quam in manu nostrâ tenemus; quam quidem insulam idem comes petebat versus nos in captione prædictarum treugarum.

Nos autem ad hanc solutionem annuam prædictarum ducentarum librarum prædictis magistro & fratribus, prout præmissum est, attornavimus dilectum & fidelem nostrum subscriptum, videlicet venerabilem patrem R. Dei gratiâ, Cicestrensem episcopum, cancellarium nostrum, ad solvendum eisdem, apud Novum Templum London, &c.

Littera Regis comiti Provinciæ, de negotio matrimonii contrahendi cum Alienora filiâ suâ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX dilecto amico suo nobili viro Raimundo comiti Provinc' salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Amicitiam vestram copiosâ prosequimur gratiarum actione quod, ad instantiam nostram, maritagium filiæ vestræ differre voluistis usque ad festum sancti Martini, quod per dilectos nostros R. priorem de Hurl' & Johannem de Gatesdan clericum nobis significâstis; vobis significantes quod, audito responso vestro, incontinenti ad nos vocari fecimus archiepiscopos, & quosdam episcopos, & alios de magnatibus nostris, quibus voluntatem nostram exposuimus, quam habemus de filiâ vestrâ modis omnibus ducendâ in uxorem; & ipsi, proposito nostro benè contenti, ad hoc consenserunt post habitam inde debitam deliberationem.

Nos igitur, auctore Domino, prædictam filiam vestram, pro nostrâ nobis dandam, volentes ducere in uxorem, vobis significamus quod missuri sumus ad vos solempnes nuncios nostros, qui erunt, ad instans festum sancti Andreæ, apud Vyonun' in occursum vestrum, & prædictæ filiæ vestræ, & amicorum vestrorum, cum plenâ potestate consummandi negotium prædictum, ac contrahendi matrimonium, per verba de præsenti, inter nos & prædictam filiam vestram, ac si præsentes fuissemus.

Vos igitur rogamus attentius, quatinus interim sufficienter vobis provideritis, ut, ad terminum prædictum, & loco præfixo, prædictis nunciis nostris occurrere possitis, etiam cum filiâ vestrâ, & amicis vestris prædictis, parati negotium prædictum fœliciter consummare; & ipsam filiam vestram præfatis nunciis nostris liberare, qui eam, sicut decet, honorificè ad nos secum abducant.

Teste Rege, apun Windesor', decimo die Octobris.

Rex Angliæ comitissæ Provinciæ, super re eâdem.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX dilectæ suæ Beatrici comitissæ Provinciæ, salutem cum dilectione sincerâ.

Quod vobis & nobili viro, comiti Provinciæ, domino vestro, placuit maritagium filiæ vestræ differre, ad instantiam nostram, usque ad festum sancti Martini, sicut retulerunt nobis dilecti nostri R. prior de Hurl' & Johannes de Gattesden clericus ex parte vestrâ, est de quo copiosas dilectioni vestræ referimus gratiarum actiones.

Scire vos cupientes quod, audito responso vestro, ad nos vocari fecimus incontinenti archiepiscopos, & quosdam episcopos, & alios de magnatibus nostris, quibus voluntatem nostram exposuimus, quam habemus de filiâ vestrâ, modis omnibus, ducendâ in uxorem. *Et cætera ferè ut supra in aliis litteris.*

Scribitur etiam electo Valent' regratiando ei quod partes suas voluit interponere versus prædictum comitem Provinciæ, quod differret prædictum matrimonium usque ad terminum prædictum, & quod confœderatio Regis plusquam alterius ei placuit.

Item scribitur de eâdem materiâ A. comiti Sabaud.

De causâ matrimonii inter comitem Marchiæ & Isabellam Reginam Angliæ contracti, suspendendâ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX venerabilibus in CHRISTO patribus archiepiscopo Turonensi, episcopo Carnoten' & magistro P. de columpna, canonico Carnoten' salutem.

Sciatis quod, ad petitionem nobilis viri Hugonis comitis Marchiæ & Ingolismi, & dominæ matris nostræ Isabellæ Reginæ Angliæ, uxoris suæ, concessimus eis quod cognitio causæ vobis commissæ à domino Papâ, de matrimonio inter eos contracto teneatur in suspenso, quamdiu treugæ captæ inter Regem Franciæ & nos duraverint; videlicet à festo Assumptionis beatæ Mariæ, anno gratiæ MCCXXXV. in quinque annos, si per tantum tempus duraverint.

Et ideo vobis mandamus rogantes, quatenus cognitioni ejusdem causæ interim supersedere, & eam interim in suspenso tenere velitis, si treugæ prædictæ per tantum tempus duraverint.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xiv. die Octobris, anno, &c. xix.

De articulis matrimonii inter Regem & filiam comitis Provinciæ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 3. in Turr. Lond.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Ad omnium notitiam volumus pervenire quod nos, de assensu magnatum & fidelium nostrorum, acceptavimus ducere in uxorem legitimam, Alienoram, filiam nobilis viri Raymundi, comitis Provinciæ.

Ad quod, disponente Domino, feliciter consummandum, ad prædicti comitis præsentiam destinandos duximus venerabiles patres H. Eliensem, & R. Herefordensem episcopos, & fratrem R. magistrum Milit' Templi in Angliâ, & fratrem G. elimosinarium nostrum, & dilectos & fideles nostros Johannem filium Philippi senescallum nostrum, & Robertum de Mucegros.

Inter quos, prædictos fideles nostros Johannem filium Philippi senescallum nostrum, & Robertum Mucegos, procuratores nostros legitimos statuimus, quibus plenam concedimus potestatem, & speciale mandatum, ut consensum domicellæ supradictæ in nos, per verba de præsenti, recipiant; & quod in eam, nomine nostro, per verba de præsenti consentiant.

Speciale mandatum nihilominus eisdem Johanni & Roberto conferentes ut, in nomine nostro, & in animâ nostrâ, jurent quod nos eandem domicellam in uxorem legitimam ducere debeamus, & ipsam in facie ecclesiæ solempniter desponsare, & quod nos eam regali honore & affectione maritali tractemus.

Quod etiam jusjurandum prædictis episcopis, & magistro Militiæ Templi in Angliâ, & fratri G. elemosinario nostro, commisimus faciendum; ita quod, si contingeret ipsos, vel aliquos eorum, simul cum præfatis procuratoribus, ad comitem prædictum non pervenire; vel ipsos, vel aliquos eorum morte præripi, vel qualitercumque aliter eorum transitum impediri:

Nichilominus prænominati procuratores nostri, Johannes & Robertus, cum illis, qui cum ipsis ad comitem prædictum venerint; vel etiam ipsi procuratores nostri tantummodo: vel alter illorum, auctoritate nostrâ fretus, si ambo illuc non pervenerint, prædicta omnia securè & liberè valeant consummare, & domicellam antedictam recipere, cum nunciis comitis præfati, ad præsentiam nostram fælicibus auspiciis deducendam.

Concedimus igitur antedictis procuratoribus plenam auctoritatem, & speciale mandatum ut, eidem domicellæ, de consilio prædictorum episcoporum, & magistri Militiæ Templi, & fratris G. nomine nostro, in dotem constituant civitates, terras & tenementa, quæ consueverunt aliis Reginis Angliæ assignari in dotem ab aliis Regibus, prædecessoribus nostris.

Et, si contingat quod Isabella, Regina Angliæ mater nostra, nos supervixerit, & dotem suam ei assignatam recuperaverit, prædicti procuratores nostri, de consilio prædictorum episcoporum, & magistri Militiæ Templi, & fratris G. assignent prædictæ Alienoræ, uxori nostræ futuræ, burgos & villas subscriptas.

Videlicet burgos de Gloucestria, Cantebrigia & Huntindonia: & villas de Wych', Basingestock, Andeur', Chiltham, Gumecestr', Clyne, Kingeston, Osspring', & Ludingland, tenendas, nomine dotis, toto tempore prædictæ Isabellæ Reginæ matris nostræ.

Et, post mortem ejusdem matris nostræ, habeat prædicta Alienora, uxor nostra futura, dotem illam, quam prædicta mater nostra tenuit: & prædictæ terræ, ei assignatæ interim, nomine dotis, ad hæredes nostros liberè & quietè revertantur.

Et, si fortè prædicti burgi, & prædictæ villæ non sufficiunt ad valentiam dotis prædictæ matri nostræ assignatæ, hæredes nostri plenariè eis supplebunt in aliis terris, ei assignandis.

Concedimus etiam præfatis procuratoribus plenam auctoritatem, & speciale mandatum, quod ipsam domicellam, de consilio prædictorum episcoporum, & magistri Militiæ Templi, & fratris G. de omnibus hiis, nomine nostro, auctoritate præsentium, debeant investire; quam etiam dotem nos, die nuptiarum nostrarum, prout est juris & moris, prænominatæ domicellæ Alienoræ, uxori nostræ futuræ, promittimus specialiter assignare, & cartam ei exinde facere, pendenti sigillo nostro communitam.

Plenariam etiam sæpedictis procuratoribus contulimus potestatem, & speciale mandatum, de pecuniâ nobis dandâ cum domicellâ supradictâ, de consilio prædictorum episcoporum, magistri Militiæ Templi, & fratris G. cum comite præfato pacta & conventiones inire: ut tamen non sint minori quantitate contenti in promissione pecuniæ prædictæ, quam eisdem procuratoribus nostris injunximus.

Et potestatem contulimus, per litteras nostras patentes, quas inde eis fieri fecimus, super quibus, videlicet, locis & terminis statuendis super solutione faciendâ pecuniæ, quæ ad solvendum remanserit.

Et de recipiendis proinde cautionibus quas sufficientes nobis iidem procuratores & idoneas reputabunt, de consilio prædictorum fidelium nostrorum, sibi plenam auctoritatem contulimus, & speciale mandatum.

Illud etiam, quod, præ manibus, in adventu domicellæ supradictæ, uxoris nostræ futuræ, solvendum erit, eisdem procuratoribus volumus assignari ad nos deferendum.

Super quibus omnibus & singulis, ut est dictum, præfatos Johannem & Robertum procuratores nostros statuimus; adicientes quod, si articulus aliquis inexcogitatus emerserit, super quo speciale mandatum eisdem procuratoribus non contulerimus, per præsentes litteras eosdem in emergentibus procuratores statuimus generales.

Dantes eisdem generalem & liberam potestatem sic omnia, nomine nostro, facere, ac si essent speciale mandatum, super emergentibus singulis, à nobis consecuti; promittentes sic omnia & supradicta singula rata & inconcussa servare, ac si à nobis personaliter promissa existerent & firmata.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xv. die Octobris, anno, &c. xix.

Littera de credentiâ comiti Provinciæ.

A. D. 1235. An. 19 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX nobili viro Raymundo comiti Provinciæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Cum venerabiles patres H. Elien' & R. Hereford' episcopos, & dilectos fideles nostros fratrem R. magistrum Militiæ Templi in Angliâ, & fratrem G. elemosinarium nostrum, & Johannem filium Philippi senescallum nostrum, & Robertum de Mucegros, de quorum fidelitate plenè confidimus, de latere nostro ad vestram præsentiam destinavimus, ad tractandum vobiscum de matrimonio, inter nos, & Alyenoram filiam vestram, contrahendo, & feliciter, DEO dante, consummando:

Amicitiam vestram præsentibus exoramus, quatinus dictis eorum in hiis quæ prædictum negotium contingunt, fidem omnimodam adhibentes, quicquid vobis dixerint, quicquid vobiscum tractaverint, sive firmaverint, secundum quod in aliis litteris nostris generalibus, de eodem negotio confectis, & quas prædictus Johannes & Robertus, procuratores ejusdem negotii, inde habent, plenius continetur, sic indubitanter credere & complere velitis, ac si nobiscum ea præsentialiter tractata existerent & firmata.

Eodem modo scribitur Beatrici comitissæ Provinc'.

Potestas data procuratoribus de pecuniâ recipiendâ.

A. D. 1235.
An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. m. 3.
in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod potestatem dedimus dilectis & fidelibus nostris, Johanni filio Philippi senescallo nostro, & Roberto de Mucegros, procuratoribus nostris, constitutis à nobis ad tractandum cum nobili viro Raymundo comite Provinciæ, de matrimonio contrahendo inter nos & Alyenoram filiam suam, vel alteri illorum, si ambo præsentes non fuerint, recipiendi, de consilio venerabilium patrum, H. Elyen' & R. Hereford' episcoporum, & dilectorum nobis fratris R. magistri Militiæ Templi in Anglia, & fratris G. elemosinarii nostri, à prædicto comite viginti millia marcarum, cum prædictâ Alyenorâ, si eam duxerimus in uxorem.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fecimus patentes.

Teste Rege, apud Windsor', xv. die Octobris, anno, &c. xix.

Consimiles litteræ fiunt { 15,000 / 10,000 / 7,000 / 5,000 / 3,000 } *Marcarum.*

Teste ut supra.

Instructio privata de matrimonio prædicto.

A. D. 1235.
An. 19 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. m. 3.
in Turr. Lond.

REX venerabilibus patribus, eâdem gratiâ, H. Elyen' & R. Hereford' episcopis, & dilectis & fidelibus suis fratri R. magistro Militiæ Templi in Anglia, fratri G. elemosinario suo, Johanni filio Philippi, & Roberto de Mucegros, salutem.

Mandamus vobis præcipientes quatinus, si secundum formam expressam in litteris nostris patentibus, quas penes vos habetis, Alienoram filiam nobilis viri Raymundi comitis Provinciæ ad nos in Anglia vobiscum adducere non poteritis, nobis matrimonialiter copulandam;

Tunc, præter omnem formam, in litteris prædictis contentam, sine quâlibet solutione pecuniæ, nobis faciendæ, ipsam recipiatis; & vobiscum salvò & securè ad nos in Anglia adducatis.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xix. die Octobris.

De procuratore per Imperatorem destinato, super matrimonio cum Isabella sorore Regis Angliæ.

A. D. 1235.
An. 20 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 6.
in Turr. Lond.

FREDERICUS, DEI gratiâ, &c. omnibus præsentes litteras inspecturis fidelibus & amicis suis, salutem & omnem benevolentiam.

Matrimoniorum sacra solempnia ex institutione divinâ induxit necessitas, & utilitas approbavit.

Necessariò enim oportebat genus humanum in successorum propagine vivere, ne, sublatione præsentium, perpetuo casui subjaceret.

Copulam & maritalem per ornamenta solempnium & ecclesiastici sacramenti utilitas evidens persuasit, ut, per hoc, conjunctionem sanctam & licitam ab illicitâ segregaret.

Noverit igitur præsentium multitudo quod nos, ad tractatum & ordinationem karissimi patris nostri, domini Gregorii, DEI gratiâ, sacro-sanctæ Romanæ ecclesiæ summi Pontificis, acceptavimus ducere in uxorem legitimam Isabellam sororem illustris Regis Angliæ, karissimi amici nostri.

Ad quod, disponente Domino, feliciter consummandum, ad prædicti Regis præsentiam destinandum duximus magistrum Petrum de Vinea, magnæ curiæ nostræ judicem, & fidelem nostrum, quem non immeritò nobis acceptum fides & industria reddiderunt.

Eundem nuncium & procuratorem nostrum legitimum statuentes; cui plenam concedimus potestatem & speciale mandatum, ut consensum dominæ supradictæ in nos, per verba de præsenti, recipiat; & quod in eam, nomine nostro, per verba de præsenti consentiat.

Speciale mandatum nihilominus eidem judici conferentes ut, nomine nostro, & in animâ nostrâ, juret, quod nos eandem dominam in uxorem legitimam ducere debeamus, & ipsam in facie ecclesiæ solempniter desponsare; & quod nos eam imperiali honore, & affectione maritali tractemus.

Quod etiam jusjurandum dilecto principi & fideli nostro, H. venerabili archiepiscopo Colon' commisimus faciendum: ita quod si contingeret ipsum archiepiscopum, simul cum præfato judice, in Anglia non transire, vel ipsum etiam morte præripi, vel qualitercumque aliter ejus transitum impediri, nihilominus prænominatus judex, solus auctoritate nostrâ fretus, prædicta omnia securè & liberè valeat consummare, & dominam antedictam recipere cum nunciis Regis præfati, associato sibi aliquo de principibus vel prælatis imperii fidelibus nostris, quem ipse ad hoc velut idoneum eligendum duxerit, ad præsentiam nostram fælicibus auspiciis deducendam.

Concedimus etiam antedicto judici plenam auctoritatem & speciale mandatum, ut eidem dominæ, nomine nostro, in dodarium constituat vallem Mazariæ, cum civitatibus, castris, & villis, tenementis, terris cultis & incultis, aquarum decursibus, & cum omnibus juribus & pertinentiis suis: necnon & honorem Montis Sancti Angel' similiter cum omnibus civitatibus, castris & villis, tenementis, terris cultis & incultis, aquaram decursibus, & pertinentiis suis, prout aliæ Reginæ Sicyliæ utrumque dodarium integrè habere consueverunt.

Et, ut præfatus judex ipsam dominam de hiis omnibus, nomine nostro, auctoritate præsentium debeat investire; quæ etiam dodaria nos, die nuptiarum nostrarum, prout est juris & moris, prænominatæ dominæ Isabellæ, futuræ uxori nostræ, promittimus specialiter assignare, & privilegium sibi exinde facere, pendenti bullâ aureâ communitum, typario nostræ majestatis impressâ.

Plenariam etiam sæpedicto judici contulimus potestatem & speciale mandatum, de dotibus nobis dandis pro dominâ supradictâ, cum Rege præfato pacta & conventiones inire; vel acceptare conventionem primam quæ per fratrem G. de Merk, & eundem judicem, dudum nuncios nostros, ad hoc specialiter destinatos, cum Rege præfato inita fuerant, & per nostram celsitudinem confirmata; vel ut, intercedente novatione solempni, pristina obligatio perimatur.

Ut tamen non sit minori quantitate contentus, in promissione dotium prædictarum, quam triginta millium marcarum argenti, solvendarum nobis, aut certis nunciis nostris, per loca & terminos, prout prænominatus judex duxerit statuendum.

Super quibus videlicet, de locis & terminis statuendis, super solutione faciendâ dotium quæ ad solvendum remanserint; & de recipiendis proinde cautionibus, quas sufficientes nobis idem judex & idoneas reputabit, sibi plenam auctoritatem contulimus & speciale mandatum.

Illud etiam quod præ manibus, in adventu dominæ supradictæ, futuræ uxoris nostræ, solvendum erit, eidem judici volumus assignari, ad nos, deductis expensis, quas pro dominâ supradictâ faciendas viderit, deferendum.

Super dotibus etiam restituendis à successoribus nostris; si casus acciderit quod nos antedictæ uxori nostræ, non susceptis ex eâ liberis, præmori fortè contigerit, antedicto judici plenum & speciale mandatum contulimus, ut eidem Regi, nomine nostro promittat, & in animâ nostrâ juret, quod dotes ipsas, in eventum casûs prædicti, successores nostri eidem dominæ, vel Regi prædicto stipulanti, vel successoribus eorum, restituere integrè teneantur.

Super quibus omnibus & singulis, ut est dictum, præfatum judicem nuncium & procuratorem statuimus; adicientes quod, si articulus aliquis inexcogitatus emerserit, super quo speciale mandatum eidem judici non contulerimus, per præsentes eundem in emergentibus procuratorem statuimus generalem.

Dantes eidem generalem & liberam potestatem sic omnia nomine nostro facere, ac si esset speciale mandatum super emergentibus singulis à nostrâ celsitudine consecutus; promittentes sic omnia & supradicta singula rata & inconcussa servare, ac si à nobis personaliter & præsentialiter promissa existerent & firmata.

Data Foge, anno domini MCCXXXIV. xv. mensis Novembris, octavâ indictione.

Bulla Gregorii IX. Papæ Regi Angliæ, de sorore Imperatori in uxorem tradendâ.

A. D. 1235.
An. 20 Hen. III.

Ex Orig.
in Turr. Lond.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, charissimo in CHRISTO filio illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Quæ tuæ celsitudinis respiciant incrementum, libenter tibi facienda suggerimus, & eadem per nos ipsos oportuno tempore procuramus.

Hinc est quod cum charissimus in CHRISTO filius noster Fredericus Romanorum Imperator semper augustus, Jerusalem & Siciliæ Rex illustris, pro dudum tractato & firmato, sicut dicitur, matrimonio inter te & ipsum, de dilectâ in CHRISTO filiâ Isabella, sorore tuâ illustri, feliciter consummando; ac pro ipsâ, duce CHRISTO, ad eundem, abdicato tarditatis spatio, deducendâ, juxta consilium nostrum, ad tuam præsentiam sollempnes nuncios duxerit destinandos.

Sublimitati tuæ bonâ fide consulimus, & attentè rogamus quatenus, prudenter advertens quid tibi, & regno tuo utilitatis proferat, & honoris, cum principe terræ Regibus præeminenti contrahere parentelam, tanti complemento negotii finem tribuas; affectatam diligentiam habiturus ut à re, tam honorabili, tam salubri, nullius averti sinistro consilio te patiaris.

Cæterum, memoratos nuncios hilari vultu recipiens, & honore pertractans, qui tibi competat, & mittentis eorum verbis, quæ super hiis tuæ celsitudini proponenda duxerint, fidei plenitudinem largiaris.

Dat' Perusii, non' Decembr', pontificatûs nostri anno octavo.

De conductu Regis Scotiæ.

A. D. 1235. An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX suscepit in salvum & securum conductum suum Alexandrum Regem Scotiæ, & Johannam uxorem ejus, & omnes illos, quos secum ducent in veniendo ad Regem usque London' ad loquendum cum Rege, & ibidem morando, & inde redeundo.

Et mandatum est omnibus ballivis, &c. quod prædicto Regi & Reginæ, vel suis, quos secum ducent in veniendo usque London' vel ibidem morando, vel inde redeundo, nullum faciant, vel fieri permittant dampnum, gravamen, vel impedimentum.

Et, si quid eis fuerit forisfactum, &c.

Teste Rege, apud Brunmor', viii. die Decembris.

De adventu Regis Scotiæ cum uxore suâ in Angliam.

A. D. 1235. An. 20 Hen. III. Claus. 20 Hen. III. m. 22. d. in Turr. Lond.

REX venerabili patri in CHRISTO Willielmo, eâdem gratiâ, Eborum archiepiscopo, Angliæ primati, salutem.

Cum habeamus in constanti proposito, in octabis sancti Hillarii, anno regni nostri xx. vos & cæteros fideles nostros convocare apud London' pro quibusdam negotiis nostris arduis, nostrum & regni nostri statum tangentibus, recenter emersis; & inter cætera fideles nostros cupimus ad eundem terminum habere præsentiam dilecti fratris & fidelis nostri Alexandri Regis Scotiæ, simul & karissimæ sororis nostræ Johannæ Reginæ Scotiæ, uxoris suæ, quos sine solempni conductu, sicut nec deceret, scimus ad nos nullo modo accedere.

Paternitatem vestram rogamus attentius quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, optentu petitionis nostræ, ad diem & locum, quos dilectus & fidelis noster Barthus' Pech' quem ad prædictum Regem, pro ipso rogando ut, cum prædictâ sorore nostrâ, ad nos accedere dignetur, destinavimus, vobis scire faciet;

Unà cum venerabili patre R. Dunelm' episcopo, & dilectis & fidelibus nostris Willielmo de Vescy, Gilberto de Umfravill', Rogero Bertram, Johanne de Veteri Ponte, Ich' filio Galfridi vicecomite nostro Eborum, quibus id mandavimus, sitis in occursum prædicti Regis, & prædictæ sororis nostræ, parati ad ipsos ad nos usque London' conducendos; ita quod inde paternitati vestræ ad copiosas teneamur gratiarum actiones.

Vos tunc, sive prædictus Rex venire voluerit, sive non, nullo modo omittatis, quin ad terminum prædictum ad nos veniatis, super prædictis negotiis nobiscum tractaturi.

Teste Rege, apud Clarendon', xii. die Decembris.

Littera Regis Angliæ Romanorum Imperatori, super adventu Petri de Vinea.

A. D. 1235. An. 20 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 7. in Turr. Lond.

SERENISSIMO, invictissimo, amico speciali Frederico, DEI gratiâ, Romanorum Imperatori semper augusto, Jerusalem & Syciliæ Regi, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & semper augmentum cum dilectione sincerâ.

Serenitatis vestræ litteras gratè recepimus, & magistrum Petrum de Vinea, imperialis aulæ judicem, pro complendo matrimonio inter vos, & Isabellam karissimam sororem nostram, ad nostram præsentiam venientem hilariter & libenter admisimus.

In consummatione cujus, cum voluntate vestrâ, eo libentiori voto concurrimus, quo & in hiis, & in omnibus placere vobis, ut fratri karissimo, libenter intendimus, &, in hoc, honori & commodo nostro propterea credimus provideri.

Imperialem igitur magnificentiam exoramus ut, cum amodo nos & nostra vestris honoribus & utilitatibus liberaliter exponamus, circa nos similiter affectionem vestram efficaciter ostendatis, si placet.

Teste, &c.

Conductus pro jurantibus in treugam cum Francia.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum priorem Belli montis, & magistrum Willielmum de Senon' nuncios Ludovici Regis Franciæ illustris, ex parte ipsius Regis, ad nos in Angliam destinatos, ad jurandum in animam prædicti Regis, & ad recipiendum in animam nostram sacramentum de treugis, inter ipsum Regem & nos captis, fideliter observandis, in veniendo in Anglia, ibidem morando, & inde recedendo.

Et ideo vobis mandamus quod prædictis priori, & magistro Guilielmo, & suis, quos secum duxerint, nullum faciatis aut fieri permittatis impedimentum, dampnum, aut gravamen, quamdiu fuerint in Anglia pro negotio prædicto.

Teste Rege, apud Cantuar', xvi. die Januarii.

De treugis cum Francia captis in quinquennium duraturis.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

REX universis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Notum facimus quod nos, pro nobis & hæredibus nostris, & hominibus & inprisiis nostris manifestis, & terris & feodis eorumdem, treugas inivimus cum Lodovico Rege Franciæ illustri, tàm per mare, quàm per terram, à festo Assumptionis beatæ Mariæ, nuper præterito, in quinque annos duraturas, pro eodem Rege Franciæ & hæredibus suis, & hominibus suis & inprisiis suis manifestis (inter quos nominavit Petrum comitem Britanniæ, & Hemericum de Toarc') & terris & feodis eorumdem; exceptis illis qui solent habere treugas suas per se, & volunt nunc habere suas per se, & non esse de istis treugis generalibus: sunt autem treugæ tales.

Quod, si in treugâ fuit interceptum, de interceptione emendandâ sic erit; interceptio facta nunciabitur dictatoribus treugæ, hinc inde constitutis: (qui sunt, ex parte nostrâ, Reginaldus de Pontibus, & Neudradas de la Ramad; &, ex parte ipsius Regis Franciæ, Hardoynus de Mayll' senescallus suus Pictaviæ, & Ebulo de Rupoforti; tali modo quod, si aliquis istorum noluerit, vel non potuerit hiis interesse vel intercedere, alius loco suo ponetur, per litteras patentes illius qui non potuerit vel noluerit interesse; si vero aliquis istorum moreretur, alius, à parte cujus esset dictatorum, poneretur) ita quod si infra duos menses, postquam forisfactum eis constiterit, emendatum non fuerit, extunc ille, cui forisfactum fuerit, poterit currere super forisfactorem suum, donec plenariè fuerit emendatum, & nos, sine nos mesfacere, poterimus juvare hominem nostrum contra malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit.

Et Rex Franciæ similiter facere poterit in casu consimili.

Dominus autem malefactoris non poterit juvare malefactorem, qui forisfactum noluerit emendare, nec aliquis, qui sit de posse vel dominio ipsius domini, donec forisfactum fuerit plenius emendatum.

Et Rex Franciæ idem facere poterit in consimili casu.

Nec dominus malefactoris, nec sui poterunt juvare malefactorem, sicut supradictum est.

Illud etiam condictum est quod, si aliqua fortelitia, vel castrum aliquod, vel persona alicujus nobilis, durantibus treugis, caperetur, vel furtivè subtraheretur à nobis sive à nostris, & duceretur & teneretur in posse vel territorio nostro, & requisiti super hoc integrè non emendaremus sine morâ, statim idem Rex Franciæ per se, vel per suos, sine se mesfacere, se poterit juvare.

Nichilominus tamen dominus castri, fortelitiæ, vel etiam nobilis capti & detenti, vel amici ipsius, sive homines, interim in omnibus aliis durantibus treugis, ad recuperationem castri, fortelitiæ, vel nobilis capti, modis omnibus, sine se mesfacere, contra captorem & contra detentorem poterunt guerreare, donec plenariè esset emendatum.

Quod autem dictum est pro parte Regis Franciæ, si, ex parte nostrâ vel nostrorum, in castro, vel fortalitiâ, vel nobili capto & detento, fuerit interceptum, omnino idem concorditer est concessum pro parte nostrâ; videlicet, si, ex parte Regis Franciæ, vel suorum, in castro, vel fortelitiâ, sive nobili capto & detento, fuerit interceptum.

Insuper nos, & prædictus Rex Franciæ, pro nobis, & hominibus, & inprisiis nostris manifestis, toto tempore treugarum istarum, erimus in eâdem saisinâ, in quâ eramus illâ die quâ treugæ istæ captæ fuerunt.

Et Hugo comes Marchiæ, & Isabella uxor ejus, mater nostra, & hæredes eorum, non implacitabuntur, nec vexabuntur aliquo tempore istarum treugarum à nobis, seu ab alio per nos, in foro ecclesiastico, sive laicali.

Et, si aliquo modo contra prædicta vexarentur, dictus comes, vel uxor sua, aut hæredes eorum per nos, vel à nostris per nos, quin remanerent in eodem statu per omnia, & in eâdem pace, in quâ erant ipsâ die in quâ treugæ istæ captæ fuerunt, Rex Franciæ non teneretur ad prædictas treugas observandas.

Prædicti autem dictatores treugarum tenebuntur facere emendari omnes interceptiones, sive à prædicto comite, sive ab aliis factas, pro parte ipsius Regis Franciæ, sive pro parte nostrâ, in treugâ præcedenti, sive in hâc quæ capta est.

Nos autem has treugas, sæpedicto Regi Franciæ & hæredibus suis, à nobis bonâ fide firmiter observandas, jurari fecimus in animam nostram, nobis præsentibus, per venerabilem patrem Willielmum Exoniensem episcopum, & dilectos & fideles nostros, Nicholaum de Nevill' archidiaconum Bathonensem, & Walterum de Kyrkehom canonicum Cicestriæ, clericos nostros.

Præterea volumus & præcipimus, quod hæredes nostri ipsas treugas jam dicto Regi Franciæ, & hæredibus suis observent; & ad easdem firmiter observandas ipsos hæredes nostros, per præsentes litteras, quantum possumus, obligamus.

Actum apud Winton', anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo quinto, tertio die mensis Februarii.

Litteræ Ricardi comitis Cornubiæ, de treugis prædictis.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

OMNIBUS ad quos præsentes litteræ pervenerint, Ricardus comes Cornubiæ & Pictaviæ, frater domini H. Regis Angliæ, salutem.

Noveritis quod nos, præsente præfato domino Henrico, Rege Angliæ illustri, & præsentibus P. priore Belli-montis, & magistro Willielmo de Senon' canonico Baiocensi, nunciis domini Ludovici Regis Franciæ, tactis sacrosanctis, juravimus, quod nos ipsum dominum nostrum Regem Angliæ monebimus, & pro posse nostro fideliter inducemus, ad observandam treugam, inter ipsum dominum Regem Franciæ & Regem nostrum initam, sicut in litteris patentibus ipsius domini Regis Angliæ, super eâdem treugâ confectis, plenius continetur.

Et quod nos ipsi eam fideliter tenebimus pro posse nostro, pro nobis & nostris.

Actum apud Wintoniam, anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo quinto, tertio die mensis Februarii.

Consimiles litteras fecit,
C. marescallus comes Penbroc',
J. comes Cestr' Hunt,
Radulphus filius Nicholai senescallus domini Regis:
Actum ut supra.

Littera Regis Angliæ archiepiscopo Auxitan', de Alienora desponsatâ & coronatâ; necnon de treugis tenendis cum Francia.

A.D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 20 Hen. III. m. 18. d. in Turr. Lond.

REX venerabili patri in CHRISTO ...... eâdem gratiâ, archiepiscopo Auxitan' salutem.

Ut de communicatis vobis gaudiis & honoribus regiis gaudium paternitati vestræ accrescat & exultatio, notum fieri volumus dilectioni vestræ quod, die Lunæ in crastino octab' Epiphaniæ Domini, desponsavimus apud Cantuariam Alienoram filiam comitis Provinciæ, sororem Reginæ Franciæ, quam die Dominicâ sequenti, unà nobiscum apud Westmonasterium solempniter coronari fecimus:

Et, ut hoc sit ad exaltationem, & salutem nostram, & regni nostri, & omnium subditorum nostrorum communem utilitatem, Divinam clementiam interpellare velitis pro eodem optinendo, preces per provinciam vestram generaliter fieri statuentes.

Cæterùm cum captæ & assecuratæ sint treugæ inter Regem Franciæ & nos, usque in quinque annos, à festo Assumptionis beatæ Mariæ proximò præterito, quas quidem in præsentiâ nunciorum ipsius Regis, ad nos in Angliam propter hoc destinatorum, nuper in animam nostram jurari fecimus, dilectionem vestram rogamus attentius, quatinus treugas memoratas firmiter teneatis, & à subditis vestris teneri faciatis:

Teste Rege, apud Winton' septimo die Februarii.

Eodem modo *Lescal', Lincor',* } *episcopis.*
Archiepiscopo Burdeg'.
Aquens' episcopo.
Baion' episcopo.
Vasaten' episcopo.
Episcopo de Cummeges' & abbati de la Slice.

Ejusmodi littera comiti Bygoriæ.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 20 Hen. III. m. 18. d. in Turr. Lond.

REX dilecto consanguineo & fideli suo B. de Mastak' comiti Bygor' salutem.

Ut de communicatis vobis gaudiis & honoribus regiis vobis accrescat gaudium & exultatio, dilectioni vestræ significamus quod in uxorem duximus Alienoram filiam comitis Provinciæ, sororem Reginæ Franciæ, certam in Domino spem ponentes, quod id cedet ad regiam exaltationem, & communem subditorum nostrorum utilitatem.

Cæterùm cum captæ & assecuratæ sint treugæ inter Regem Franciæ, & nos, usque in quinque annos, à festo Assumptionis beatæ Mariæ proximò præterito; quas quidem, in præsentiâ nunciorum ipsius Regis, ad nos in Angliam propter hoc destinatorum, nuper in animam nostram jurari fecimus, vobis mandamus firmiter injungentes quatinus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, dictas treugas firmiter teneatis, & à subditis vestris firmiter teneri faciatis.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur,
Seneburno de Lespair.
Alex' de Caummunt.
Ernaldo de Blakeford.
Emerico de Lenebret.
Remundo Garsie de Novailles.
Elyæ Rydel.
Vicecomiti de Frunzac.

Pro duce Lotharingiæ.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus dilecto nobis Henrico duci Lotharing' quod, si venerit ad nos in Angliam, infra unum mensem, à die sancti Michaelis, anno regni nostri vicesimo, nos reddemus eidem duci honorem de Eya, cum pertinentiis suis, & idem dux tunc faciet nobis inde id quod de jure facere debebit.

Et si, aliquo casu contingente, præfatus dux, infra præfatum terminum, ad nos in Angliam non venerit, ex causâ rationabili præpeditus, concessimus eidem duci quod, quandocumque ipse ad nos in Angliam postea venerit citra Pascha, anno regni nostri vicesimo primo, nos reddemus ei prædictum honorem cum pertinentiis suis, secundum formam prædictam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Winton', septimo die Februarii.

Idem dux habet litteras de conductu pro se & hominibus suis, quos secum ducet, in veniendo in Angliam, ad loquendum cum Rege, & ibidem salvò morando, & inde salvò redeundo; & durant litteræ in unum mensem, à festo sancti Michaelis, anno regni nostri, &c. vicesimo.

Teste ut supra.

De termino pro duce prædicto præfigendo.

A. D. 1236.
An. 20 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III.
p. 2. m. a. d.
in Turr. Lond.

REX amico suo dilecto, nobili viro, H. duci Lotharingiæ & Brabantiæ & marchioni Romani imperii, salutem.

Beneplacet nobis quod personaliter ad nos in Angliam veniatis, facturi nobis homagium de terris quas de nobis tenere debetis in Anglia, & melius volumus inde homagium vestrum recipere, quàm alterius.

Unde terminum vobis duximus præfigendum ad veniendum ad nos, usque in unum mensem à festo sancti Michaelis, anno regni nostri vicesimo, & inde vobis mittimus litteras nostras patentes.

Et ideo vobis significamus quod, si infra prædictum terminum, ad nos in Angliam veniatis, & nos homagium vestrum recipiemus, terras, quæ vos contingunt, vobis reddi faciemus; ut autem securiùs veniatis, litteras nostras alias de conductu pro vobis & vestris vobis mittimus patentes.

Teste Rege, apud Wynton', decimo die Februarii.

Littera Regis Angliæ principi de Alberfrau, de emendis super damnis contra treugas.

A. D. 1236.
An. 20 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III.
p. 2. m. 2. d.
in Turr. Lond.

REX L. principi de Alverfrau & domino de Snaudon, salutem.

Sicut aliàs vobis significavimus, gravis admodum & molesta nobis est transgressio, quæ dicitur vobis irrogari à dilecto & fideli nostro, comite Mar' per occupationem castri Morgani de Carlin' & vastationem bonorum quæ in eo inventa fuerunt; propter quod assignavimus dictatores ad emendationem prædictæ transgressionis affines vestros, & quos credebamus proniores ad juris nostri conservationem.

Hinc est quod iteratò vobis mandamus quatinus, postposito perversorum consilio, qui fidelitatem vestram astutiâ suâ intendunt pervertere, die & altero locorum prioribus litteris nostris nominatis, præsentiam vestram exhibere, vel sufficientes personas loco vestro mittere velitis, ad emendas super præmissis recipiendas.

Injunximus enim districtius præfato comiti Mar' postea in præsentiâ nostrâ constituto, quod nullatenus omittat quin ibidem personaliter intersit, ad parendum, in omnibus, prædictis dictatoribus, in hiis quæ per eos inter vos, & ipsum dictata fuerint; qui fideliter promisit se præfatis dictatoribus præsentialiter per omnia fore pariturum.

Cum igitur intendamus ad satisfactionem condignam rependendam, videtur quod occasionem quæreretis aliquid attemptandi, quod fortè nec nobis, nec vobis expediret; & per quod treugam infringeretis, si renueretis.

Teste Rege, apud Marleberg', xviii. die Februarii, anno, &c. vicesimo.

Super hoc scribitur etiam tam archiepiscopo Cantuar' quam comiti Mar'.

Contractus matrimonialis inter Fredericum Romanorum Imperatorem & Isabellam Regis Angliæ sororem.

A. D. 1236.
An. 20 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III.
p. 2. m. 7.
in Turr. Lond.

NOS, Henricus, DEI gratiâ, Angliæ, &c. vicesimo secundo die Februarii, indictione octavâ, per præsens scriptum notum fieri volumus universis, præsentes litteras inspecturis, quod nos, ad consilium & ordinationem domini Gregorii, sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ summi Pontificis, promisimus, & corporaliter præstito jurejurando juravimus, dare in uxorem legitimam Isabellam, karissimam sororem nostram, domino Frederico, DEI gratiâ, invictissimo Romanorum Imperatori, semper augusto, Jerusalem & Siciliæ Regi.

Promittentes magistro Petro de Vinea, magnæ imperialis curiæ judici, nuncio & speciali procuratori prænominati domini Frederici Imperatoris, pro parte Imperatoris ejusdem, nomine antedictæ Isabellæ sororis nostræ, in dotem, triginta millia marcarum argenti optimi sterlingorum (ana tresdecim solid' & quatuor' denar' per marcam).

De quibus tenemur solvere præfato magistro Petro, decimo die post Resurrectionem Domini primo venturam, per eandem indictionem, unà cum prædictâ sorore nostrâ, tria millia marcarum argenti sterlingorum, ut dictum est.

Et alia duo millia tenemur solvere antedicto Imperatori, vel certo ejus nuncio, in festo beati Johannis, de mense Junii ejusdem indictionis.

Alia vero quinque millia tenemur solvere prænominato Imperatori, vel certis nunciis ejus, in festo beati Michaelis proximo venturo, nonæ indictionis.

Et alia quinque millia tenemur eidem solvere in festo Paschæ secundo futuro, per eandem nonam indictionem.

Et item alia quinque millia tenemur eidem solvere in festo beati Michaelis proximo futuro decimæ indictionis.

Reliqua vero decem millia tenemur antedicto Imperatori, vel ejus certo nuncio solvere, in festo Paschæ sequenti, per eandem decimam indictionem. Ita ut, ab istâ Paschâ, usque ad duos annos completos, antedicta triginta millia marcarum, optimi & puri argenti sterlingorum, sint eidem domino Imperatori, aut ejus hæredibus, vel certis eorum nunciis, integrè persoluta: salvò quod in quolibet prædictorum terminorum, præter primum, beati Johannis scilicet, debeamus quamlibet solutionem facere infra mensem, numerandum à die ipsâ in solutione taxatâ.

Antedictam autem pecuniam, præter prima tria millia marcarum, tenemur solvere antedicto Imperatori, vel alii, pro parte suâ, apud London', in regno Angliæ; ita ut non teneamur antedictam pecuniam eidem Imperatori transmittere extra regnum.

Prænominatam autem pecuniæ quantitatem, in dotem, prædicto magistro Petro, nomine Imperatoris, pro prædictâ sorore nostrâ, promisimus, & sacramento firmavimus, præter omnem apparatum, aurum & argentum laboratum, & vasa, equos, pannos, laneos & sericos; quæ omnia prænominata domina soror nostra talia habere & deferre debebit, qualia tantam dominam portare, & tantum dominum recipere condecebit.

De quibus omnibus & singulis adimplendis obligavimus nos solempniter, stipulatione legitimâ interpositâ, antedicto magistro Petro, obligationem nostram, pro parte antefati Imperatoris, recipienti; scilicet, tam de solutione bonâ fide & integrè faciendâ, quam de terminis singulis observandis.

Ad majorem etiam cautelam Imperatoris ejusdem, hoc ipsum, corporali præstito sacramento, juravimus per omnia & singula firmiter observare; promittentes, nomine pœnæ, decem mill' marcarum argenti, si in terminis prætaxatis singulis antedictam pecuniam, prout prædictum est, distulerimus quietare; ut tamen antedicta pœna decem millium marcarum, non in solidum, set pro ratâ per singulos terminos committatur.

Subjecimus nos præterea jurisdictioni & sententiæ summi Pontificis, ac sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, ut antedictus summus Pontifex, vel Romana ecclesia, si in solutione predictæ pecuniæ, per singulos terminos, cessaverimus, possit nos & successores nostros liberè per censuram ecclesiasticam cohercere, exceptione fori, vel regiæ dignitatis, à nobis, aut successoribus nostris, ecclesiastico judicio minimè opponendâ, aut appositâ, non obstante.

Hæc eadem etiam, in omnibus & singulis articulis, observare, de speciali mandato, & in præsentiâ nostrâ, corporaliter præstito sacramento, firmaverunt Hubertus de Burgo comes Kantiæ, Gilbertus Marescallus comes de Pembrocia, Radulphus filius Nicholai, Godefridus de Craucumbe, Humfridus comes Hereford; sacramento expressim & apertius inserentes quod, pro toto posse eorum, ad hoc intendent quod nos observare prædicta omnia & singula debeamus.

Prænominati & singuli fideles nostri, super hiis omnibus, testimoniales apertas litteras exhibebunt, cum sigillis eorum pendentibus, antefato magistro Petro, ad cautelam & præsentiam antedicti Cæsaris deferendas.

Per prænominatas autem cautiones nos sæpedictus Rex, prænominato magistro Petro de Vinea, obligavimus nos, & successores nostros, antedicta omnia & singula observare; hoc adjecto quod, si prænominatus summus Pontifex, vel Romana ecclesia vellet se domino Imperatori, de solvendâ pecuniâ memoratâ, nostro nomine obligare, & constituere principalem debitorem, juxta formam à jure statutam, nos obligationem ipsam ratam habebimus.

Et ipsum summum Pontificem, & Romanam ecclesiam ab obligatione ipsâ promittimus, statuendis inter nos locis & terminis, liberare; prout hæc omnia per nuncios & litteras nostras eidem summo Pontifici & Romanæ ecclesiæ curabimus destinare: eo salvo quod, antedictæ Romanæ ecclesiæ cautione receptâ, & per prædictum Cæsarem acceptatâ, præsentis obligationis nostræ litteræ nobis, aut nunciis nostris restitui debeant, nullo umquam temporum valituræ, & à prædictis cautionibus omnibus nos, & prædicti nobiles nostri simus penitus absoluti.

Quod si fortè, Domino avertente, contingeret antedictam sororem nostram Isabellam, prius in fata concedere quam iter arripiat; vel, postquam iter arripuerit, priusquam, dominum Imperatorem virum suum perveniens, in facie ecclesiæ solempniter & publicè desponsetur; nos, & successores nostri, ab omnibus & singulis antedictis obligationibus, absolvi debemus, & liberè permanere.

Item, si fortè, quod absit, Imperatorem eundem prius contingeret in fata concedere, quàm prænominata soror nostra desponsaretur ab eo, similiter nos, & successores nostri, remanere debebimus ab omnibus ipsis obligationibus absoluti; & antedicta soror nostra ad nos in regnum Angliæ securè & liberè reducetur; quod ipsum tam dominus H. venerabilis Coloniensis archiepiscopus, tàm de recipiendâ à domino Imperatore, & desponsandâ dominâ, quàm de eâ, in eventum sinistri casûs, liberè reducendâ, & alii nobiles, qui ad ipsam sororem nostram, in Angliam, recipiendam, de mandato imperialis excellentiæ, venerint, sacramento ab eis corporaliter præstito jurare debebunt, & nobis proinde apertas eorum litteras assignare.

Obligavimus nos etiam antedicto magistro Petro de Vinea, pro parte Imperatoris præfati, sibi, & antedicto archiepiscopo Coloniensi, aut quibuslibet aliis nobilibus imperii, pro parte ipsius Imperatoris venientibus, assignare sæpedictam sororem nostram decimo septimo die intrantis mensis Aprilis, unà cum solempnibus nunciis nostris, ducendam ad dominum Imperatorem præfatum, ab ipso solempniter desponsandam, & ab eo imperiali honore & affectione maritali tractandam.

Ad perfectiorem etiam antedicti matrimonii consummationem, sæpedicta etiam Isaballa soror nostra, de mandato nostro, præsentibus dilectis & fidelibus nostris, Ricardo comite Pictaviæ & Cornubiæ karissimo fratre nostro, Huberto de Burgo comite Kantiæ, Willielmo de Ferrariis, Philippo de Albiniaco, Hugone de Vivon', Radulfo filio Nicholai, Gaudefrido de Craucumbe, Amaur' de Sancto Amaudo, Johanne Marescallo, Roberto de Mucegros, Roberto de la Bruer, Walerando Teutonico, & aliis quampluribus fidelibus nostris (recepto consensu in se à præfato magistro Petro de Vinea, speciali procuratore Imperatoris, ad hoc statuto, pro parte Imperatoris ejusdem, per verba de præsenti) consensit in eundem Imperatorem velut in virum suum, similiter per verba de præsenti, præfato magistro Petro, ut dictum est, ad hoc antefati Cæsaris speciali & legitimo procuratore statuto; & recepit in præsenti ipsum dominum Imperatorem in virum suum, recipiens annulum, nomine Imperatoris præfati; & remittens eidem, per eundem procuratorem, suum annulum sponsionis.

In cujus rei testimonium has litteras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Westmonasterium, vicesimo secundo die Februarii, anno regni nostri vicesimo.

Notificatio facta de contractu matrimoniali inter Imperatorem & Isabellam Angliæ.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 7. in Turr. Lond.

EGO Petrus de Vinea, magnæ imperialis curiæ judex, specialis procurator & nuncius domini mei Frederici, Dei gratiâ, invictissimi Romanorum Imperatoris semper augusti, Jerusalem & Siciliæ Regis;

Præsenti scripto profiteor quod, de speciali mandato antedicti domini mei Frederici, & in animâ suâ corporaliter præstito sacramento, juravi, quod antedictus dominus Imperator ducet in uxorem legitimam dominam Isabellam sororem illustris Regis Angliæ, & quod ipsam in facie ecclesiæ solempniter & publicè desponsabit, & coronabit.

De voluntate & speciali mandato antedicti domini Imperatoris, consensi in prædictam dominam Isabellam, per verba de præsenti, & recepto ab ipsâ similiter in prænominatum meum dominum Imperatorem consensu per verba de præsenti, ad majorem etiam consummationem matrimonii supradicti, pro parte præfati domini mei Imperatoris, tradidi supradictæ dominæ sponsionis annulum; & invicem recepi ab eâ, nomine Imperatoris ejusdem annulum sponsionis.

De speciali etiam mandato sæpedicti domini mei Imperatoris tradidi præfatæ dominæ Isabellæ in dodarium, vallem Mazariæ, cum civitatibus & castris, villis, terris cultis & incultis, aquarum decursibus, tenementis, & omnibus juribus, & pertinentiis ejus; necnon & honorem Montis sancti Angeli, cum civitatibus & castris, villis, terris cultis & incultis, aquarum decursibus, tenementis, & omnibus juribus, & pertinentiis ejus, prout quodlibet de prædictis dodariis Reginæ Syciliæ integrè habere consueverunt.

Et eandem dominam Isabellam de prædictis omnibus investivi per patentes imperiales litteras, aureâ bullâ munitas, typario imperialis majestatis impressâ.

Pro prædictâ autem dominâ, nomine dotis, recepi promissionem & obligationem domini Regis præfati de triginta millibus marcarum argenti, solvendis in locis & terminis sub ydoneis cautionibus, prout per patentes regias litteras, & multorum nobilium suorum evidenter apparet.

Salvò quod si, Domino avertente, contingeret antefatam dominam, vel prædictum dominum Imperatorem, quod absit, prius in fata concedere, quam præfatum matrimonium per sponsaliorum solempnia, & carnis copulam consummetur, antefatus dominus Rex, & successores sui sint à prædictis obligationibus imperpetuum absoluti; & nihilominus domina supradicta, in eo casu, si Imperatorem contingeret præmori, securè & liberè in regnum Angliæ reducatur.

Quod etiam sacramentum dominus H. Coloniensis archiepiscopus, & alii nobiles, qui ad dominam ipsam recipiendam de mandato imperiali in Angliam venerint, corporaliter exhibere debebunt, tam de recipiendâ & desponsandâ à domino Imperatore dominâ prædictâ, quam de eâ, si sinister casus accideret, in Angliam liberè reducendâ.

Quod si fortè contingeret dominum Imperatorem, quod absit, præmori, liberis ex præfatâ dominâ non susceptis, tunc, secundum regni Syciliæ consuetudinem, sit in electione dominæ supradictæ utrum velit supradictum dodarium in vitâ suâ tenere (salvo jure & servitio ipsius dodarii, debito, & exhibendo hæredibus domini Imperatoris in regno) vel supradicta triginta millia marcarum recipere, domino Imperatori pro dote exolutâ.

Promisi ego præterea, prænominatus magister Petrus de Vinea, & juravi in anima Imperatoris prædicti, quod ipse dominus meus Imperator, die nuptiarum, prout juris & moris est, per annulum assignabit eidem dominæ dodarium supradictum, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, prout superius est expressum; & privilegium sibi exinde faciet, aureâ bullâ munitum, tipario imperial' majestatis impressâ.

Hoc scriptum scripsi ego Angelus, magnæ imperialis curiæ notarius, de mandato sæpedicti magistri Petri de Vinea, & meo signo signavi, pendenti sigillo ipsius magistri, munitum.

Actum apud London', anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo tricesimo quinto, & vicesimo secundo die mensis Februarii, octavâ indictione.

Littera Regis Imperatori de nunciis utrinque missis.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 2. in Turr. Lond.

DOMINO suo ac magnifico, F. Dei gratiâ, Romanorum Imperatori semper augusto, &c. fratri dilectissimo Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & semper felices de hostibus triumphos.

Venientem ad nos Henricum de Aeys, imperialis aulæ marescallum, nuncium vestrum, lætè, sicut decuit, & honorificè recepimus; magnificentiæ vestræ copiosas exolventes gratiarum actiones, quod placuit vobis casum, à nobis prius inauditum, qui nuper accidit in partibus vestris, nobis communicare.

Parati quidem, cum affectione sincerâ, in hiis, quæ nostræ sunt possibilitatis, vestræ per omnia beneplacito voluntatis respondere, duos de discretioribus neophitis, qui reperiri poterant in regno nostro, ad vestræ majestatis præsentiam destinamus, præceptis vestris in omnibus pro posse suo parituros.

Nec moveatur, si placet, imperialis celsitudo quod, dilectum nobis, magistrum Galterum clericum vestrum adhuc penes nos retinuimus; quoniam per ipsum, ad vos demum revertentem, super negotiis, quæ nobis exposuit ex parte vestrâ, plenius excellentiæ vestræ respondere curabimus.

Teste Rege, apud Windsoram, xxiv. die Februarii, anno, &c. vicesimo.

Littera Regis Reginæ Scotiæ, de sorore suâ in uxorem Imperatori tradendâ.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.

Claus. 19 Hen. III. p. 1. m. 19. d. in Turr. Lond.

REX dilectæ sorori suæ Johannæ Reginæ Scotiæ, salutem.

Certam de sinceritate dilectionis vestræ gerentes fiduciam, quod successus nostros à vestris non reputatis alienos, & quod de honore dilectæ sororis nostræ & vestræ Isabellæ, tanquam de vestro gaudebitis, significandum vobis duximus quod cùm nobilis vir, Fredericus, Imperator Romanorum, nuper nuncios suos ad nos in Angliam destinasset, pro prædictâ sorore nostrâ petendâ in uxorem, eatenus processum est in negotio quod, de consilio magnatum nostrorum, ipsam sororem eidem Imperatori concessimus in uxorem.

Et ipsa soror nostra, de voluntate nostrâ, in præsentiâ eorundem magnatum nostrorum, per verba de præsenti, consensit in ipsum Imperatorem, per Petrum de Vinea, nuncium ipsius Imperatoris, ad hoc specialiter destinatum cum potestate consentiendi in ipsam sororem nostram, nomine ipsius Imperatoris.

Qui quidem Petrus in ipsam consensit, & in animâ ipsius Imperatoris, juravit, quod idem Imperator eam ducet in uxorem: venturi, qui sunt in proximo, alii nuncii solempnes in Anglia, videlicet archiepiscopus Coloniensis, dux Lotharing' & dux Lemburg' & alii cum ipsis, qui ipsam sororem nostram eâ, quâ decet, honestate & sylempnitate ad Imperatorem adducent.

Et super hiis vos duximus certificandas, quia scivimus vos inde gavisuras.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xxiv. die Februarii.

Idem significatum est,

Regi Scotiæ.
L. Dublin' archiepiscopo.
Lewelino.
Justiciario Hiberniæ.

Littera Regis archiepiscopo Coloniensi, quod sororem ei commendaret ad Imperatorem deducendam.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 7. in Turr. Lond.

REX venerabili patri in CHRISTO, patri & amico suo specialiter dilecto, H. &c. Coloniensi archiepiscopo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Paternitati vestræ significamus quod, in præsentiâ magnatum de consilio nostro, consensimus quod matrimonium contrahatur inter dominum Imperatorem, & dilectam sororem nostram Isabellam; ita quod eadem soror nostra, per verba de præsenti, consensit in ipsum Imperatorem per dilectum nobis magistrum Petrum de Vinea, nuncium ipsius, ac in hoc procuratorem ipsius Imperatoris.

Et idem Petrus consensum ejusdem sororis nostræ recepit, &, nomine ipsius Imperatoris, per verba de præsenti, in ipsam consensit, & in animâ ipsius Imperatoris juravit quod idem Imperator ipsam sororem nostram ducet in uxorem.

Scire vos cupientes quod benè veneritis, & quod de adventu vestro plurimum gaudemus; grates sanctitati vestræ copiosas referentes quod de hiis, quæ personam nostram simul & honorem nostrum respicere videntur, diligenter laborare voluistis; scituri quod ducatui vestro, unà cum nunciis nostris, ipsam sororem nostram libentissimè commendamus.

Teste, &c.

Ne quis extraneus de Francia magnas, vel potens, applicet in Anglia sine licentiâ Regis.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 20 Hen. III. m. 16. d. in Turr. Lond.

REX constabulario suo Dour' salutem. Audivimus quod comes Augi, qui est de potestate Regis Franciæ, jam applicuit in ballivâ tuâ; quia vero non decet, nec expedit nobis quod talis magnas, vel alius potens, qui fuerit de potestate Regis Franciæ, applicet in terrâ nostrâ, sine licentiâ nostrâ, vel speciali mandato nostro, tibi præcipimus, quod de cætero non permittas quod aliquis, qui fuit de potestate ipsius Regis, applicet in ballivâ tuâ, sine licentia nostrâ, vel mandato nostro.

Et si aliquem talem in ballivâ tuâ, sine licentiâ nostrâ, vel mandato nostro, de cætero contigerit applicare, scire ei facias, quod statim revertatur.

Teste Rege, apud Sanctum Edmundum, xii. die Martii.

Et mandatum est E. Cantuariensi archiepiscopo, quod scire faciat omnibus ballivis portuum suorum, quod non permittant de cætero aliquem magnatem, qui fuerit de ipsius Regis potestate, applicare in ballivâ suâ, sine licentiâ Regis, vel mandato Regis.

Et, si aliquem talem in ballivâ suâ applicare contigerit, ei scire faciant quod statim revertatur. Teste ut supra.

Bulla Gregorii IX. Papæ, pro fratribus hospitalis de Alverton, Eboracen' dioc'.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis .... rectori & fratribus hospitalis de Alverton' Eboracen' dioc', salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm à nobis petitur quod justum est & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras & hospitale, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis quæ impræsentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus. Specialiter autem de Ottrinton' & de Torunton in viâ, ecclesias, cum capellis & aliis pertinentiis eorumdem quâs canonicè proponitis vos adeptos; villam insuper de Helrebec cum molendino, & dimidiâ carrucatâ terræ in Romundebi; octo quoquè bovatas terræ in Ottrintun' nec non redditus, possessiones, & alia bona vestra, sicut ea omnia justè ac pacificè possidetis, & in litteris exinde confectis dicitur plenius contineri, vobis, &, per vos hospitali præfato auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat' Viterbii, xvi. kal' Aprilis, pontificat' nostri anno nono.

Sigillo avulso.

De navibus providendis ad opus Isabellæ, sororis domini Regis.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 19 Hen. III. n. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis suis portuum Norffolciæ & Suffolciæ, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum Thomam de Heminegrave, vicecomitem nostrum Norffolciæ & Suffolciæ, ad faciendum provisiones decem navium, bonarum & securarum, contra transfretationem dilectæ sororis nostræ Isabellæ, & ad naves ipsas benè muniendas de bonis marinellis, & aliis armamentis necessariis.

Et ideò vobis mandamus quatenus, cum prædictus vicecomes noster ad vos venerit, pro prædictâ provisione faciendâ, ita vos ei in hâc parte exhibeatis in prædicto negotio expediendo, & eidem consulentes sitis & auxiliantes, quod nos devotionem vestram & diligentiam in hâc parte debeamus specialiter commendare.

Teste Rege, apud Hetham', xxiv. die Martii.

Super negotio eodem.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 19 Hen. III. n. 11. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Thomæ de Emmenegrave, vicecomiti Norffolciæ & Suffolciæ, salutem.

Mandamus vobis quod, salvo eo, quod vobis injunximus, de denariis omnibus quos poteris, adquirendis ad opus nostrum, in propriâ personâ vestrâ accedatis ad portum de Dunewic', & alios portus de ballivâ vestrâ, si necesse fuerit: & decem bonas naves & securas provideri faciatis, contra passagium dilectæ sororis nostræ, quam in portu de Orewell volumus, dânte Domino, transfretare; & naves illas benè muniri faciatis bonis marinellis, & armamentis navium necessariis & sufficientibus: &, si armamenta navium illarum, quas retinuitis, sufficienta non fuerint, bona & secura capi faciatis in aliis navibus, in quibus talia fuerunt inventa; ita quod prædictæ decem naves promptæ sint & sufficienter eskippatæ, ad portum prædictum de Orewell, die Lunæ in crastino instantis Paschæ sine impedimento.

Et, ut commodius & liberius negotium illum exequi possitis, mittimus vobis litteras nostras patentes, directas omnibus ballivis portuum de comitatibus Norffolciæ & Suffolciæ, quod ad prædicta exequenda vobis intendant.

Mittimus etiam ad vos dilectum clericum nostrum Ricardum de Hertford, qui unà vobiscum prædictis negotiis exequendis intendet, vos autem inde, & de quibusdam aliis provisionibus faciendis, de quibus litteras nostras de computo vobis similiter transmittimus, taliter vos intromittatis, quod de negligentiâ argui non possitis.

Teste Rege ut supra.

Littera Regis Papæ responsoria, de processu matrimonii inter Imperatorem & sororem suam.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 6. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ, salutem & debitam tanto domino & patri reverentiam & honorem.

Quod, ex affectione paternâ, libenter nobis suggeritis ea facienda, quæ nostræ celsitudinis incrementum respicere sentitis, & per ipsos vos liberaliter eadem tempore procuratis opportuno, sanctæ paternitati vestræ copiosas referimus gratiarum actiones.

Ad ea quæ duxit nobis sanctitas vester consulendum de matrimonio inter karissimum amicum, & fratrem nostrum futurum, Fredericum, DEI gratiâ, Romanorum Imperatorem semper augustum, Jerusalem & Siciliæ Regem illustrem, & dilectam sororem nostram Isabellam contrahendo, & complendo.

Vobis significantes quod cum certi simus & securi, quod pro sublimatione nostrâ, honore etiam, & utilitate regni nostri, quæ, ex tanti principis confœderatione, consequi poterimus, inde nos solicitaveritis.

Volentes in eo & aliis, quæ nobis duxeritis consulenda & facienda, tanquam filius sanctæ Romanæ ecclesiæ devotissimus, humiliter ac devotè, simul & beneplacito vestro nos, sicut decet, committere, matrimonio prædicto ad mandatum vestrum consensimus.

Receptis enim hilariter nunciis Imperatoris prædicti, & ipsis, tanquam à latere tanti principis destinatis, sicut decebat, honoratis, in præsentiâ magnatum nostrorum, nobis tunc assistentium, prædictam sororem nostram eidem Imperatori concessimus in uxorem; ipsâ sorore nostrâ, de voluntate nostrâ per verba de præsenti, in ipsum Imperatorem consentiente, per virum discretum Petrum de Vinea nuncium ipsius Imperatoris, specialiter ad hoc destinatum, cum potestate consentiendi in ipsam sororem nostram, nomine sæpedicti Imperatoris.

Qui quidem, nomine suo, in ipsam mutuò per verba de præsenti consensit, & in animam ejusdem Imperatoris juravit, quod & ipsam duceret in uxorem, & in facie ecclesiæ solempniter desponsaret, ac eam honore imperiali ac affectione maritali tractaret.

Ut igitur de processu memorati negotii plenius sanctitati vestræ constet,

& quod à consilio vestro recedere non curamus, sicut nec debemus, quatenus processum est in prædictis vos duximus certificandos, attentè rogantes & devotè, quatenus eundem Imperatorem, pro loco & tempore, movere velitis & inducere, ut, cum eidem in omnibus placere libenter intendamus, nobis, voluntati suæ & honori expositis, debitam servet amicitiam, & commodum regni nostri procuret, & utilitati constanter intendat, & potissimè, datâ oportunitate, ad jura nostra recuperanda potenter nobis assistat.

Ita quod, ex affectione fraternâ, quam nobis ostenderit, sentiamus in matrimonio prædicto per consilium vestrum, commodo nostro & honori provideri.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxv. die Aprilis.

Ejusmodi littera universis Romanæ ecclesiæ cardinalibus.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 5. in Turr. Lond.

VENERABILIBUS patribus & amicis in CHRISTO karissimis, universis, & singulis, DEI gratiâ, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus, Henricus, eàdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Universitati vestræ significamus quod, cum dominus Papa nuper per litteras suas nos moveret, & pro consilio salubri nos significaret, quod dilectam sororem nostram Isabellam dilecto amico nostro Frederico, DEI gratiâ, &c. concederemus in uxorem:

Nos attendentes indubitanter quod, pro sublimatione nostrâ, honore etiam, & utilitate regni nostri, quæ ex confœderatione tanti principis consequi poterimus, inde nos, sui gratiâ, sollicitaverit, monitis & consiliis domini Papæ reverenter adquievimus, & matrimonio contrahendo inter prædictum Imperatorem, & prædictam sororem nostram consensimus.

Et in negotio prædicto eatenus processum est, quod prædicta soror nostra, per verba de præsenti, in ipsum Imperatorem consensit per virum discretum Petrum de Vineâ, nuncium ipsius Imperatoris, specialiter ad hoc destinatum cum potestate consentiendi in ipsam sororem nostram, nomine sæpedicti Imperatoris.

Qui quidem, nomine suo, in ipsam mutuò, per verba de præsenti, consensit, & in animam ejusdem Imperatoris juravit, quod ipsam duceret in uxorem, & in facie ecclesiæ solempniter desponsaret, ac eam honore imperiali, & affectione maritali tractaret.

Cupientes igitur processum memorati negotii ad notitiam vestram pervenire, inde vos duximus certificandos; rogantes attentius quatinus placeat vobis, pro loco & tempore, prædictum Imperatorem movere, & sicut expedit inducere, quod, sicut in omnibus eidem placere sumus expositi, debitam nobis servet amicitiam: & ad jura nostra recuperanda, datâ oportunitate, potenter ac utiliter, sicut tenetur, nobis assistat. Et quod dominus Papa idem faciat, procurare velitis; ita quod, ex matrimonio præsenti, sentiamus honori similiter & commodo nostro provideri.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxv. die Aprilis.

Imperatoris mandatum duci Brabantiæ de recipiendâ Isabella, sorore Regis Angliæ, & deducendâ ad Imperatorem.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. in Turr. Lond.

NOS, Henricus, dux Brabantiæ, per præsens scriptum notum fieri volumus universis, præsentes litteras inspecturis, quod à domino nostro Frederico, DEI gratiâ, invictissimo Romanorum Imperatore, semper augusto, Jerusalem & Siciliæ Rege, per sacras litteras suas, & per magistrum Petrum de Vinea, magnæ imperialis curiæ judicem, latorem earum, recepimus in mandatis, ut ad illustrem Regem Angliæ deberemus personaliter nos conferre:

Pro recipiendâ dominâ Isabella, sorore Regis ejusdem, quam præfatus magister Petrus de Vinea, tamquam specialis & legitimus procurator Imperatoris ejusdem, consensu ab eâ, & in eam, per verba de præsenti habito, sacramento etiam corporaliter præstito in animâ & nomine ipsius Imperatoris, legitimè desponsavit; necnon & pro eâdem dominâ ad ipsum dominum Imperatorem, felicibus auspiciis deducendâ.

Recipimus etiam in mandatis à domino Imperatore præfato, ut, nomine suo, & in ejus animâ, juraremus, quod ipse prædictam dominam in facie ecclesiæ solempniter desponsabit, & coronabit eandem, & quod ipsam imperiali honore, & affectione maritali tractabit.

Et, si fortè, quod absit, contingeret Imperatorem eundem prius in fata concedere quam prædicta omnia compleantur, quod domina ipsa in regnum Angliæ securè & liberè reducetur.

Quod sacramentum nos præfatus dux, tam de dominâ desponsandâ, & coronandâ à domino Imperatore, quam de eâ per terram nostram ducendâ ad eum, & si sinister casus accideret, reducendâ, tactis sacrosanctis evangeliis, in præsentiâ præfati Regis Angliæ existentes, præsentibus ibidem venerabilibus patribus E. Cantuar' archiepiscopo, J. Bathon', R. Dunolm', R. Cicestr', domini Regis Angliæ cancellario, W. Carlesl', episcopis; R. comite Cornubiæ fratre prædicti Regis Angliæ, H. de Burgo comite Kantiæ, & H. comite Hereford', & multis aliis nobilibus fecimus; & quod ad prædicta omnia percomplenda nos, pro legali posse nostro, bonâ fide curabimus laborare.

In cujus rei testimonium idem Rex Angliæ illustris huic scripto sigillum suum apposuit.

Dat' apud Westmonaster', tertio die Maii, anno regni ipsius domini Regis Angliæ decimo nono, per manus ipsius.

Ejusmodi mandatum archiepiscopo Coloniensi.

A.D. 1236.—An 20 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 4. in Turr. Lond.

NOS Henricus, DEI gratiâ, Coloniens' archiepiscopus per præscriptum notum fieri volumus universis, præsentes litteras inspecturis, quod à domino Frederico, &c. *ut in litteris proximo supra.*

In cujus rei testimonium idem Rex Angliæ illustris huic scripto sigillum suum apposuit. Data ut supra proximo.

Set memorand' quod interlinearis super scripto tam de dominâ desponsandâ, &c. *non inseritur in litteris archiepiscopi Colon'.*

Littera Regis Gregorio IX. Papæ, quâ se eidem Papæ subjicit de solutione pecuniæ cum Isabella, sorore suâ, Imperatori datæ.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Claus. 20 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in CHRISTO patri, & domino karissimo G. DEI gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ Rex Angliæ, salutem & omnem devotionem.

Juxta sanctitatis vestræ consilium & mandatum, quod nobis, per magistrum Petrum de Vineâ, domini Frederici, DEI gratiâ, illustrissimi Romanorum Imperatoris semper augusti, Jerusalem & Siciliæ Regis, nuncium, apostolicis litteris direxistis.

Isabellam, karissimam sororem nostram, consensu, per verba de præsenti, in eam, & ab eâ, per prædictum magistrum Petrum, ejus procuratorem specialem & legitimum, habito, & sacramento à nobis corporaliter præstito, domino Imperatori præfato dedimus in uxorem.

Cum triginta millibus marcarum argenti, memorato domino Imperatori, vel ejus nunciis, statutis locis & terminis, persolvendis; prout hæc & alia in scripto conventionum, inter nos & prædictum magistrum Petrum de Vinea habitarum, sigillo nostro munito, plenius continentur.

Cum igitur de solutione pecuniæ supradictæ eidem domino Imperatori cavere idoneè debeamus, paternitati vestræ volumus esse notum, quod nos, ad cautelam Imperatoris ejusdem, subjecimus nos & successores nostros jurisdictioni & sententiæ vestræ, ac sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ; ut vos, & successores vestri, & Romana ecclesia, si in solutione prædictæ pecuniæ, per singulos terminos cessaverimus, possitis nos & successores nostros, per censuram ecclesiasticam liberè cohercere; exceptione fori, vel regiæ dignitatis, à nobis, aut successoribus nostris, ecclesiastico judicio minimè opponendâ, aut oppositâ, non obstante.

Teste Rege, apud Westmonasterium, tertio die Maii.

Littera Regis, quod Papa se Imperatori obligaret pro pecuniâ antedictâ.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Claus. 20 Hen. III. p. 2. m. 4. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in CHRISTO patri, & domino carissimo, Gregorio, DEI gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, salutem & omnem devotionem.

Juxta sanctitatis vestræ consilium & mandatum, quod nobis per magistrum Petrum de Vinea, domini Frederici, DEI gratiâ, illustrissimi Romanorum Imperatoris semper augusti, Jerusalem & Siciliæ Regis, nuncium, apostolicis litteris direxistis.

Isabellam, karissimam sororem nostram, consensu, per verba de præsenti in eam & ab eâ, per prædictum magistrum Petrum, ejus procuratorem specialem & legitimum, habito, & sacramento à nobis corporaliter præstito, domino Imperatori præfato dedimus in uxorem.

Cum triginta millibus marcarum argenti, memorato domino Imperatori, vel ejus nunciis, statutis locis & terminis, persolvendis; prout hæc & alia in scripto conventionum, inter nos, & præfatum magistrum Petrum de Vinea habitarum, sigillo nostro munito, plenius continentur.

Cùm igitur de solutione pecuniæ supradictæ eidem Imperatori cavere idoneè debeamus, paternitatem vestram affectuosè rogamus quatinus, nomine sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, pro parte nostrâ, domino Imperatori prædicto, de solvendâ pecuniâ prædictâ, vos obligare velitis juxta formam conventionis præfatæ; ita quod prædictus dominus Imperator per obligationem vestram & ecclesiæ, sibi & hæredibus suis factam, habeat plenè cautum.

Nos enim Romanam ecclesiam de hâc indempnem servare promittimus,

&, ad cavendum proinde vobis & Romanæ ecclesiæ, pro parte nostrâ latores præsentium destinamus: quibus plenam dedimus potestatem, & speciale mandatum, in infrascriptâ formâ se proinde, nomine nostro, vobis & Romanæ ecclesiæ obligare, videlicet:

Quod nomine nostro promittant, stipulatione solempni interpositâ, sub pœnâ decem millium marcarum argenti, quod nos & successores nostri, vobis & successoribus vestris, prænominatam pecuniam integrè restituere debeamus in Anglia, per terminos, inter nos, & prædictum magistrum Petrum de Vinea constitutos; ut tamen prædicta pœna non in solidum, set pro ratâ, per singulos terminos, committatur.

Dedimus etiam prædictis procuratoribus & nunciis speciale mandatum quod, nomine nostro, & in animâ jurent, tactis sacrosanctis evangeliis, quod nos antedicta omnia & singula compleamus.

Et, ad majorem Romanæ ecclesiæ cautelam, per prædictos speciales procuratores & nuncios nostros, subjicimus nos & successores nostros jurisdictioni & sententiæ vestræ, ac sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ; ut vos, & successores vestri, ac Romana ecclesia, si in solutione prædictæ pecuniæ, per singulos terminos, cessaverimus, positis nos, & successores nostros, per censuram ecclesiasticam liberè cohercere; exceptione fori, vel regiæ dignitatis, à nobis, aut successoribus nostris, ecclesiastico judicio minimè opponendâ, aut oppositâ, non obstante.

Nos enim obligationem eorum in formâ prædictâ, sacramentum & renunciationem, sic rata & firma habebimus, ac si, quod ipsi promiserint & firmaverint in antedictâ formâ, præsentialiter per nos promissum existeret & firmatum.

Teste ut supra.

De conductu magistri Walteri, nuncii domini Imperatoris.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis Angliæ, Walliæ, & Hiberniæ, per quos magister Gualterus, nuncius domini Imperatoris, transitum facturus est, salutem.

Sciatis quod ipsum magistrum Walterum de Ocra clericum, & nuncium karissimi fratris nostri, magnifici domini Frederici, Romanorum Imperatoris semper augusti, Jerusalem & Siciliæ Regis illustris, & dilectæ sororis nostræ Isabellæ, Romanorum Imperatricis, uxoris suæ, cepimus in salvum & securum conductum, in eundo in nuncium prædicti Imperatoris per terram nostram Angliæ, Walliæ, & Hiberniæ.

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum magistrum Walterum, cum per partes vestras transitum fecerit, in eundo, morando, & redeundo, cum honore recipiatis, manuteneatis, protegatis; &, cum ab eo requisiti fueritis, per potestatem vestram salvum ei conductum habere faciatis, ità quod vos meritò commendatos habere debeamus. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Winton', decimo nono die Maii.

De protectione pro Olavo Rege Manniæ, ad partes Norwegiæ profecturo.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis nos suscepisse in protectionem & defensionem nostram homines, terras, res, redditus, & omnes possessiones dilecti & fideles nostri Olavi Regis Manniæ & Insularum, qui, pro negotiis suis, ad partes Norwegiæ de mandato Regis Norwegiæ profecturus est.

Et ideo vobis mandamus quod homines, terras, res, redditus, & omnes possessiones ipsius Regis Manniæ & Insularum, manuteneatis, protegatis, & defendatis.

Nullum ei inde inferentes, &c.

Et, si quid ei inde fuerit forisfactum, &c.

Teste Rege, apud Merewell, vicesimo quarto die Maii.

Littera Regis Angliæ, per quam concessit privilegia quod, si navis periclitaret in quatuor costeris, videlicet, Angliæ, Pictaviæ, Vasconiæ, vel in insulâ Oleronis, & aliquis nautarum possit venire ad terram, omnia bona sua recuperabit de voluntate Regis.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Liber B. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS Dei gratiâ Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis quod, pro salute animæ nostræ & animarum antecessorum & hæredum nostrorum, & ad malas consuetudines abolendas, concessimus & hâc cartâ nostrâ confirmavimus, pro nobis & hæredibus nostris in perpetuum, quotiescumque de cætero contigerit aliquam navem periclitari in potestate nostrâ, sive in costerâ maris Angliæ, sive in costerâ Pictaviæ, sive in costerâ insulæ Oleronis, sive in costerâ Wasconiæ; & de navi taliter periclitatâ aliquis homo vivus evaserit & ad terram venerit, omnia bona & catalla in navi illâ contenta remaneant & sint eorum quorum prius fuerunt, & eis non deperdantur nomine wrecci. Et si de navi taliter periclitatâ, nullo homine vivo evadente, contingat quamque bestiam aliam vivam evadere, vel in navi illâ vivam inveniri, tunc bona & catalla illa per manus ballivorum nostrorum, vel hæredum nostrorum, vel per manus ballivorum ipsorum, in quorum terrâ navis fuerit periclitata, liberentur quatuor probis hominibus, custodienda usque ad terminum trium mensium; ut si illi quorum catalla illa fuerint, infra terminum illum venerint ad exigendum catalla illa, & probare possint ipsa catalla sua esse, eis liberentur quieta. Si verò infra prædictum terminum nullus veniret ad exigendum catalla illa, tunc nostra sint & hæredum nostrorum, nomine wrecci, vel alterius qui libertatem habuerit wreccum habendi. Si vero de navi periclitatâ taliter nullus homo vivus evaserit, nec alia bestia, sicut prædictum est, tum bona & catalla in navi illâ contenta nostra sint & hæredum nostrorum nomine wrecci, vel alterius, ubi navis fuerit periclitata, qui libertatem habuerit wreccum habendi.

Quare volumus & firmiter præcepimus pro nobis & hæredibus nostris quod, quotienscunque de cætero contigerit aliquam navem periclitari, in potestate nostrâ, sive in costerâ maris Angliæ, sive in costerâ Pictaviæ, sive in costerâ insulæ Oleronis, sive in costerâ Wasconiæ, & de navi taliter periclitatâ aliquis homo vivus evaserit & ad terram venerit, omnia bona & catalla in navi illâ contenta remaneant, & sint eorum quorum prius fuerint, & eis non deperdantur nomine wrecci. Et si de navi taliter periclitatâ, nullo homine vivo evadente, contingat quamcumque bestiam aliam vivam evadere, vel in navi illâ vivam inveniri, tunc bona & catalla illa per manus ballivorum nostrorum, vel hæredum nostrorum, vel per manus ballivorum ipsorum, in quorum terrâ navis fuerit periclitata, liberentur quatuor probis hominibus, custodienda usque ad terminum trium mensium; ut si illi, quorum catalla illa fuerint, infra terminum illum venerint ad exigendum catalla illa, & probare possint ipsa catalla sua esse, eis liberentur quieta. Si verò infra prædictum terminum nullus venerit ad exigendum catalla illa, tunc nostra sint & hæredum nostrorum nomine wrecci, vel alterius qui libertatem habuerit wreccum habendi. Et si de navi illâ taliter periclitatâ nullus homo vivus evaserit, vel alia bestia, sicut prædictum est, tunc bona & catalla in navi illâ contenta nostra sint & hæredum nostrorum nomine wrecci, vel alterius, ubi navis fuerit periclitata, qui libertatem habuerit wreccum habendi, sicut prædictum est.

Hiis testibus,

Venerabili patre W. Karleol' episcopo.	*Godefrido de Sancumb'.*
W. Valentin' electo.	*Amaur' de Sancto Amando.*
J. com' Linc' & constabular' Cestriæ.	*Willelmo de Beel'.*
Petro de Malo Lacu.	*Galfr' Dispens'.*
Henr' de Trublevill' tunc senescall' Wasconiæ.	*Galfrido de Cauz.*
Hug' Dispens'.	*Barth' Pech'.*
	Johanne Guband, & aliis.

Datum per manum venerabilis patris Radulphi Cycestr' episcopi, cancellar' nostri, apud Merewell' vicesimo sexto die Maii, anno regni nostri vicesimo.

Littera Regis comiti Flandriæ, de feodo ejusdem comitis & smaragdo à Rege misso.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX J. comiti Flandriæ, & Hanoniæ, salutem. Significamus vobis quod, cùm Chidulfus de Brug' & Baldinus Hostiarius, ad nos in Anglia, ex parte vestrâ destinati, ad nos venissent, & nobis exposuissent negotia eis injuncta, benignum eis dedimus auditum, amicitiam vestram scire volentes, quod non fuit nobis gratum vel acceptum, nec aliquo modo per nos stetit, quod injuriæ, vel dampna aliqua irrogata fuerunt, in terrâ nostrâ mercatoribus vestris; immo valdè fuit nobis molestum, & plurimum fuimus inde moti & perturbati, sicut prædicti nuncii vestri vobis poterunt plenius ostendere.

Quod igitur ad præsens fieri potuit de dampnis & injuriis prædictis, sicut plenius constat eisdem nunciis vestris, ad satisfaciendum tàm voluntati vestræ, quàm mercatoribus vestris, concessimus quod, pro quinquaginta & duobus doliis vini, quæ vestri dicunt se amisisse, solvamus centum & quatuor libras sterlingorum; & pro melle & aliis mercandisis, centum & septem libras & decem solidos Turon'.

Cum autem, occasione maritagii sororis nostræ, quam dedimus in uxorem domino Imperatori, sicut audistis, de pecuniâ & thesauro nostro multum effuderimus, tum in jocalibus, tum in pecuniâ cum ipsâ datâ eidem Imperatori, ad præsens non potuimus mercatoribus prædictis satisfacere; sed terminum eis posuimus, ad nundinas sancti Egidii Winton' ad prædictam pecuniam recipiendam; facturi aliàs, pro loco & tempore, de dampnis & injuriis aliis, siquid fuerit adhuc emendandum, de quo debebitis esse contenti; quia plurimum volumus, & desideramus, quod mutua sit inter nos dilectio; & quod mercatores de terrâ vestrâ, & mercatores de terrâ nostrâ utrobique sint securi, & in Anglia potissimè ex parte nostrâ; & quod vestris solatium impendamus, tanquam parati facerè pro vobis quicquid viderimus commodo vestro & honori, simul & nostro expedire.

Vos igitur rogamus attentius, quatenus, eâdem facilitate, restitui faciatis mercatoribus nostris res & mercandisas suas, in potestate vestrâ detentas, ita quod inde vobis grates scire debeamus: quia videtur concilio nostro quod, pro dampnis & injuriis, illatis mercatoribus vestris tempore guerræ, sicut contigit, nulla fieri debeat eis restitutio.

De feodo vestro vobis significamus quod, variis distracti negotiis in adventu dictorum nunciorum vestrorum, inde plenè vos certificare non potuimus: set diem inde præfiximus eis, in quindenâ sancti Johannis Baptistæ apud London, & *tunc inde consilium habebimus cum fidelibus nostris, qui tunc nobis assistent, & tunc inde faciemus quod gratum vobis esse debebit.*

Mittimus vobis smaragdum quandam, in signum veræ dilectionis, per præfatos nuncios (qui prudenter & fideliter se gesserunt in exercendis mandatis vestris) quam, si placet, gratanter *pro amore nostro recipiatis.*

Teste Rege, apud Merewell', vicesimo nono die Maii.

Littera Regis Imperatori, de attemptatione Lumbardorum, necnon de pecuniâ ei solvendâ.

A.D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus 19 Hen. III. p. 2. m. 1. in Turr. Lond.

SERENISSIMO principi, & fratri dilectissimo, Frederico, DEI gratiâ, Romanorum Imperatori, semper augusto, Jerusalem' & Siciliæ Regi, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Litteras imperialis majestatis, super attemptatione Lumbardorum, à serenitate vestrâ transmissas, cum quâ decet reverentiâ, recepimus: quibus intellectis, & habitâ inde cum concilio nostro deliberatione, nuncios nostros, pro negotio memorato, duximus ad dominum Papam transmittendos: qui quidem per vos, sicut mandaveratis, transitum prius facturi, vobis injunctum, ex parte nostrâ, negotium explanabunt.

Ante quidem susceptionem litterarum vestrarum, continentium ut quinque millia marcarum, in quibus vobis tenebamur, de termino Paschæ proximò præterito, & decem millia marcarum, de termino sancti Michaelis proximò futuro, vobis pro negotio vestro transmitteremus, rogaverimus excellentiam vestram ut, de prædictis terminis, nobis respectum concederetis usque ad Pascham proximò futuram; annuentes ut, ad terminum illum, vobis redderemus quinque millia marcarum, & ad festum sancti Michaelis sequens quinque millia marcarum, & ad Pascha sequens residua, & ultima decem millia marcarum de termino Paschæ præterito.

Verumptamen attendentes quod instans negotium vestrum tam arduum, multa deposcat, & magnis indigeat, mittimus vobis ad præsens quinque millia marcarum de prædicto termino Paschæ præterito; serenitati vestræ pro certo volentes innotescere, quod non tenebamur vobis, ad festum sancti Michaelis futurum, nisi in aliis quinque millibus marcarum.

Et quia vestra satis novit celsitudo, quod, sine gravi dispendio, non possemus ita nostrum hauriri thesaurum, quod nimis tenues remaneremus, supplicamus attentius, quatinus placeat serenitati vestræ dictos terminos, ad residuum pecuniæ memoratæ vobis reddendum, liberaliter nobis concedere.

Cæterum tamen cum de quindecim millibus marcarum, quas jam vobis reddi fecimus de pecuniâ prædictâ, litteras magnificentiæ vestræ nondum receperimus de quietantiâ summæ prædictæ; litteras imperiales patentes inde, si placet, nobis transmittere velitis; testificantes liberationem prædictam; præcipientes insuper quod consimiles litteræ, sine quibus grave periculum nobis posset imminere, similiter fiant, & nobis transmittantur de terminis futuris.

Rex Imperatori; adhuc de attemptatione Lumbardorum, & etiam de residuâ pecuniâ ei solvendâ.

A.D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m 1. in Turr. Lond.

SERENISSIMO principi, fratri karissimo, Frederico, DEI gratiâ, illustri Romanorum Imperatori, &c. Henricus, eâdem gratiâ, &c. salutem, & desideratâ gaudere victoriâ.

Litteras imperialis excellentiæ nobis per advocatum de Aquisgrano transmissas, cum quâ decuit reverentiâ, lætè recepimus; set, intellectâ per easdem attemptatione Lumbardorum inopinatâ, contra majestatem celsitudinis vestræ ita irreverenter machinatâ, eam æquo animo ferre non valuimus; ad quam vindicandam si sufficeremus, libenter nos accingeremus, vestra gravamina non reputantes, sicut nec debemus, à nostris aliena.

Paratam quidem habentes voluntatem, in quibus possumus, vestris mandatis optemperare, dilectos & fideles nostros B. de Ver familiarem militem nostrum, & Barthum' Pech' hostiarium cameræ nostræ, pro parte nostrâ ad dominum Papam duximus transmittendos, supplicantes per litteras nostras pro vobis eidem, set & cardinalibus amicis' nostris de curiâ specialibus, licet inde mandatum vestrum non susciperemus; quarum transcripta litterarum præfati nuncii nostri vobis exhibebunt.

Mittemus siquidem vobis, per eundem advocatum, quinque millia marcarum, in quibus excellentiæ vestræ tenebamur, de termino Paschæ proximò præterito; & sic, de xxx. millibus marcis, solvimus vobis quindecim millia; magnificentiæ vestræ supplicantes attentius, sicut aliàs fecimus, quatenus, de residuis xv. millibus marcarum, talem nobis respectum concedere velitis, ut quinque millia vobis ad proximum festum sancti Michaelis debita, reddantur ad Pascha proximo sequens, & ultima residua decem millia marcarum, ad subsequens festum sancti Michaelis.

Et, cum de quindecim millibus marcis vobis jam solutis, litteras excellentiæ vestræ nondum receperimus, de pecuniæ prædictæ quietantiâ placeat vobis eas nobis transmittere; præcipientes insuper ut consimiles nobis fiant terminis futuris, sine quibus non mediocre periculum nobis posset imminere.

Cætera quidem de negotio nostro, dominum Regem Franciæ tangente, posuimus in ore prædictorum nunciorum nostrorum vobis explicanda; quibus intellectis consilium, quale decet magnificentiam imperialem, & unde vobis honor perpetuus accrescat, & nostra potestas augeatur, eidem negotio, si placet, potenter adhibere velitis; placeat majestati vestræ, per eos nuncios nostros nobis renuncietis.

Teste Rege, apud Bristoll, xxx. die Junii.

Littera Regis Imperatori excusatoria; quod fratrem suum, pro prædicti Imperatoris mandato, ad præsentiam ejusdem mittere nequit.

A.D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 2. in Turr. Lond.

SERENISSIMO principi, & fratri suo karissimo, Frederico, DEI gratiâ, Romanorum Imperatori semper augusto, Jerusalem & Siciliæ Regi, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & fælicibus de hostibus gaudere triumphis.

Licet paratam habeamus voluntatem celsitudinis vestræ, sicut decet, parere mandatis, magnificentiæ vestræ tamen significamus quod, cum constitutis in præsentiâ nostrâ magnatibus regni nostri, tàm personis ecclesiasticis quàm aliis, proposuissemus, qualiter à vobis mandatum suscepimus, ut dilectum fratrem nostrum R. comitem Pictaviæ & Cornubiæ, quem plurimum videre desideratis, ad sui cumulum honoris, ad præsentiam excellentiæ vestræ mitteremus.

Ipsi, habitâ inde adinvicem deliberatione, nobis unanimes responderunt, quod nullatenus suum adhiberent assensum, ut memoratus frater noster ad præsens regnum nostrum exiret; immo, quod nec id permitteret, licet vellemus.

Cæterum cum instet terminus treugarum inter nos & Walenses; & in proximo sumus solempne colloquium habituri cum illustri Rege Scotiæ, super quibusdam contentionibus inter regnum nostrum & suum ortis; & demum, Domino permittente, proficisci decreverimus in terram nostram Hiberniæ, in quâ nondum fuimus, non possent hæc negotia commodò, sine præsentiâ memorati fratris nostri, expediri.

Hinc est quod celsitudinem vestram devotè duximus exorandam, quatenus vobis non displiceat, quod memoratus frater noster, causis prædictis præpeditus, ad vestram non accedit præsentiam; quoniam, si placet vobis, peractis & expeditis negotiis prædictis, id facere non omittat.

Littera Regis Imperatori, quod frater suus ad præsentiam ejus cum salvo conductu accederet.

A.D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 3. d. in Turr. Lond.

SERENISSIMO principi, amico, & fratri suo karissimo, Frederico, DEI gratiâ, Romanorum Imperatori semper augusto, Jerusalem & Siciliæ Regi, Henricus, eâdem gratiâ Rex Angliæ, &c. salutem, cum dilectionis sinceræ semper augmento.

Gratum valdè reputantes & acceptum quicquid, per transmissos nuper ad præsentiam vestram nuncios nostros, nobis renunciastis, super benignâ & liberali eorundem receptione, & honoribus immensis, ob amorem nostrum ipsis impensis, & quod per ipsos tam jocunda verba, & affectuosa, & bona alia nobis significatis; & potissimè quod faciem karissimi fratris nostri, Ricardi comitis Pictaviæ & Cornubiæ tantum videre desiderastis, sicut, prædicto comite nobis referente & aliis, didicimus, imperialem magnificentiam copiosâ prosequimur gratiarum actione.

Serenitatem vestram scire cupientes, quod nichil esset nobis ad præsens jocundius, nichil suavius, quam vestræ celsitudinis frui affectu, si inde nobis daretur opportunitas; set, sicut non ambiget sinceritas imperialis, id commodè contingere non possit, bonum valde nobis esset, quod per aspectum memorati fratris nostri vestrum adimpleretur desiderium, dummodo de securo transitu ipsius ad vos & reditu, similiter prout toti regno nostro, sicut & nobis expediret, sufficienter provideretur.

Unde celsitudinem vestram rogamus, quatenus si placeat amicitiæ vestræ modis omnibus vestrum in hac parte desiderium adimpleri, talem & tam sufficientem securitatem & conductum salvò transeundi extra regnum vestrum, & potestatem morandi & redeundi, prædicto comiti fratri nostro dari studeatis, de quo non solum nos, qui beneplacito vestro contraire nec volumus, nec debemus, set & magnates de regno nostro, (qui, sine difficultate maximâ, nullatenus ipsum ad partes tàm longinquas accedere permittent, propter causas varias, quas dilectus clericus noster magister Willielmus de Kilkenny, quem ad præsentiam vestram destinamus, vobis exponet) debeant sufficienter esse contenti.

Quia verò, inter cætera, nobis nunciastis, quod diem colloquii inter vos,

& Regem Franciæ habendi capere voluistis, ut inde certiores nos, si placet, efficiatis, specialiter memoratum clericum nostrum ad vos destinavimus; rogantes attentius, quatenus super eodem negotio & quibusdam aliis, quæ tutius ore ipsius, quam scripto duximus commendare serenitati vestræ exponenda, eidem benignè intendere dignemini.

Nosque, auctore Domino, certificati de die colloquii memorati, tales & tam sufficientes instructos viros à latere nostro mittere curabimus ad colloquium prædictum, qui negotia, nos & regnum nostrum tangentia, sufficienter debeant procurare.

Ad hoc sanctitati vestræ devotissimè regratiamur, quod præter affectionem maritalem, quam karissimæ sorori nostræ, consorti vestræ liberaliter impendatis, ipsam in magnâ teneris veneratione & caritate, sicut decet, habetis & commendatam.

Gaudentes igitur de gratiâ, quam in conspectu majestatis vestræ invenit, celsitudinem vestram imploramus, quatenus ita affectione sincerâ erga ipsam sororem nostram continuare velitis, quod, mutuâ dilectione inter vos semper crescente, & vobis, & nobis ad gloriam cedat & honorem.

Teste.

Littera Regis ad Imperatricem.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 1. in Turr. Lond.

REX Imperatrici, &c. salutem, & jocundâ prosperitate diu gaudere.

Affectionem sinceram, quam de statûs nostri prosperitate certiorari desideratis, plenius attendentes ex intimo desiderio, quo vestram scire cupimus lætitiam & jocunditatem; serenitati vestræ significamus nos & Reginam, uxorem nostram, benedictus Deus, esse sanos & incolumes.

Placeat igitur dilectioni vestræ statum vestrum, utinam prosperum, nobis renuntiare, & inde nos reddere velitis lætiores.

Significantes insuper nobis, si quid penes nos vestræ placuerit excellentiæ, ad quod nos semper pronos inveniet dilectio vestra.

Littera Regis Papæ recommendatoria, de causâ Imperatoris contra Lumbardos suscipiendâ.

A.D 1236. An 20 Hen III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 1. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in Christo patri G. Dei gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & tam devotam quam debitam tanto patri reverentiam.

Cum illustrissimo Romanorum imperatori, qui dilectam sororem nostram excellentiâ sublimavit imperiali, confœderatione specialiori vix possemus astringi, excellentiæ suæ negotia non immerito nostra reputantes, ibi nos non mediocriter læsos sentire debemus, ubi majestatem imperialem irreverenter offendi conspicimus.

Hinc est quod causam Imperatoris memorati contra Lumbardos, qui debitum ei obsequium subtrahere, & ab ejus dominio injustè se nituntur eximere, vobis propensius recommendantes:

Sanctitati vestræ devotè supplicamus, quatenus tam irreverentem præsumptionem, temerè contra sublimitatem imperialem attemptatam, à vestrâ non reputantes alienam, partem suam, sicut vestram, in casu prædicto, quantum poteritis cum justitiâ, honore Dei & ecclesiæ, fovere, & suæ exhæredationi, sicut tenetur sedes apostolica, velitis obviare; maximè cum, si læderetur in tantum celsitudo imperialis, non leviter se læsam reputare deberet dignitas ecclesiæ Romanæ.

Taliter igitur, in hâc petitione nostrâ nos pro eo, si placet, exaudiatis, ut ipsum pariter & nos sanctæ Romanæ ecclesiæ reddatis inde fortius astrictos, & filios devotiores.

Teste Rege, apud Bristol, xxx. die Junii.

Ejusmodi littera Johanni Columnæ, cardinali Romano.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Claus. 19 Hen. III. p. 2. m. 1. in Turr. Lond.

REVERENDO patri in Christo & amico suo J. Dei gratiâ, titulo sancti Praxed' presbytero cardinali, Henricus, eâdem gratiâ, &c. salutem, & sinceræ dilectionis affectionem.

Fœdus dilectionis, inter nobilem virum illustrem Romanorum Imperatorem, & nos initum, adeo nos movet, sicut nôstis, quod non solum prece & præcepto, verum etiam modis quibus possumus, ipsius exaltationi tenemur intendere & honori.

Paternitatis igitur vestræ dilectionem rogandam duximus cum affectu, quatenus cum Lumbardi, qui Imperatori subici deberent antedicto, sicut nôstis, ab ejus imperio & dominio subtrahere penitus se nitantur, in hoc, sicut credimus, ecclesiæ Romanæ lædentes non mediocriter dignitatem, penes dominum Papam instare velitis, ut tam irreverentem præsumptionem, contra sublimitatem imperialem temerè attemptatam, à vobis non reputans alienam, partem suam set & vestram in casu prædicto, quantum poterit cum justitiâ, & honore Dei & ecclesiæ, fovere, & suæ exhæredationi, ut tenetur sedes apostolica, velit obviare; ut tam dominus Imperator quam nos domino Papæ, & vobis, necnon & toti ecclesiæ Romanæ devotiores esse possit fieri, de devotis effici merito debeamus.

Teste Rege, apud Bristoll', xxx. die Junii.

Eodem modo J. Sabin' episcopo.
E. titulo sanctorum Cosm' & Damiani diacono cardinali.
S. titulo sancti Laurentii in Lucina presbitero cardinali.
R. sanctæ Mariæ in Cosmidia diacono cardinali.
Domino cardinali sanct' Sabinæ.

Bulla Gregorii IX. Papæ, de revocandis alienationibus à Rege factis, juramentis non obstantibus

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Quanto majori vinculo tibi dilectionis astringimur, tanto amplius de tuo & regni tui statu solliciti esse debemus, & celsitudini regiæ diligentius, cum expedit, providere; unde occasiones, quibus regalis honor minuitur, & regnum tuum grave patitur detrimentum, ex officii nostri debito providimus amputandas.

Cum igitur in coronatione tuâ juraveris, ut moris est, jura, libertates, & dignitates conservare regales; ac, quorumdam postmodum circumventus consilio, & juvenili facilitate seductus, quamplura, quæ ad jus & statum coronæ spectabant, in prejudicium regni, & contra honorem tuum improvidè alienans, te contra id non facturum juramento firmaris (quia sacramentum peccati vinculum esse non debet, & disrumpendæ sunt obligationes noxiæ, ac solvendi fasciculi deprimentes) nos ad observantiam posterioris juramenti, quod priori repugnat, te decernimus non teneri.

Nam cum tenearis, & in coronatione, sicut dictum est, premissa te juraveris servaturum, illicitum profecto extitit jusjurandum, quod postea, de non revocandis hujusmodi alienationibus, præstitisti.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Perusii, ... kal' Julii, pontificatûs nostri anno nono.

Sub plumbeo sigillo, pendent' à filis sericis flavi rubeique coloris.

De treugis cum principe de Abberfrau.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Pat. 20 Hen III. n. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus bonâ fide, & sine malo ingenio, & ratas habemus & gratas, treugas captas apud Theokesbir' die Veneris in festo sancti Benedicti, anno regni nostri vicesimo, per venerabilem patrem E. Cantuariensem archiepiscopum, inter nos & omnes homines, & imprisios nostros apertos ex unâ parte; & Lewelinum principem de Abberfrau, & dominum de Snaudon, & omnes homines, & imprisios suos apertos, tam Walensens quam alios, ex aliâ parte, duraturas à festo sancti Jacobi, anno eodem, usque in unum annum completum.

Ita scilicet, quod tam nos & nostri, quam prædictus Lewelinus & sui, simus in eisdem terris & tenementis, hominibus & homagiis, in quibus fuimus prædicto die captionis treugarum istarum.

Salvâ Morgano de Carleon restitutione suâ, tam de terris quam de bonis & mobilibus suis, quæ comes Gulielmus Marescallus occupaverat super eum infra treugas alias, inter nos, & ipsum Lewelinum ultimo captas.

Si quid autem interim fuerit forisfactum, per captionem terrarum, vel

castrorum, vel bonorum mobilium, & manifestum sit de captione terrarum, vel castrorum illorum, terræ & castra statim reddantur, non expectatâ aliquâ correctione emendatorum treugæ.

Set de bonis mobilibus, ita captis, per ipsos correctores fiant emendæ; treugis nichilominus durantibus in suâ firmitate, in formâ predictâ.

Ita quod, hinc inde, nulla namia capiantur pro aliquâ interceptione factâ infra treugas istas, de bonis mobilibus; nec pro aliquâ contentione ante captionem hujus treugæ ortâ; set per ipsos correctores fiant emendæ, sicut prædictum est.

Nullus etiam receptet in potestate suâ inprisios alterius hinc inde durantibus treugis.

Nullum etiam castrum novum firmetur in Marchia, vel dirutum reficiatur, durantibus treugis; & terræ sint communes secundum formam treugarum, quæ ultimo captæ fuerunt inter nos & ipsum Lewelinum.

Juraverunt autem in animam nostram, ex parte nostrâ, hanc treugam, bonâ fide & sine malo ingenio fideliter observandam, usque ad prædictum terminum, dilecti & fideles nostri Henricus de Aldichel, Johannes Lestraunge, & Hermitus de Stafford.

In cujus, &c.

Teste meipso, apud Theokesburiam, xi. die Julii, anno regni nostri vicesimo.

De treugis ex parte Lewelini apud Salopiam jurandis.

A.D. 1236. An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX suscepit in salvum conductum suum omnes illos qui ex parte Lewelini principis de Abbefrau & domini de Snaudon, venturi sunt apud Salop & Wenlac, in occursum E. Cantuariensis archiepiscopi, ad treugas, inter Regem & ipsum principem nuper captas, apud Theokesbiriam, jurandas & firmandas.

Et mandatum est omnibus ballivis, &c. quod eis, qui ex parte prædicti principis illuc venient, sicut prædictum est, in veniendo, morando, & redeundo, nullum faciant, aut fieri permittant impedimentum, molestiam, aut gravamen.

In cujus, &c.

Duraturum usque in unum mensem à festo sancti Kenelmi, anno vicesimo.

Teste Rege, apud Theokesbir', xii. die Julii.

Notificatio Regis Lewelino principi de Abberfrau, de dictatoribus treugæ.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 20 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX dilecto fratri & fideli suo Lewelino principi de Abberfrau, domino de Snauden, salutem.

Sciatis quod constituimus venerabiles patres R. Hereford, & ...... Landavens' episcopos, & dilectos & fideles nostros Walterum de Baskervill, & Willielmum filium Warini, in partibus Suthwalliæ: & dilectos & fideles nostros Hen' de Aldithleg' Fulconem filium Warini, & Hervicum Bagod, in partibus Northwalliæ, dictatores treugæ, nuper captæ inter nos & vos, à festo sancti Jacobi apostoli, anno regni nostri vicesimo, usque in unum annum, ad emendandum interceptiones, quæ fient ex parte nostrâ contra treugam prædictam; & ad emendandum similiter ea, quæ intercepta sunt à Lewelino & suis, contra dilectum & fidelem nostrum Gulielmum Marescallum comitem Pembr' per vos, & Morganum de Carlyn' & alios inprisios vestros, in aliâ treugâ præcedenti.

Et ideo vos rogamus quod, vice versa, tales ex parte vestrâ dictatores ejusdem treugæ assignetis, qui sciant & possint, cum necesse fuerit, interceptiones factas & faciendas, unà cum prædictis fidelibus nostris, prout justum fuerit, emendare.

Non omittentes quin eâ facilitate, quâ prædicto Morgano fecimus emendari ea, quæ contra ipsum intercepta fuerunt in treugâ aliâ, faciatis emendari prædicto comiti, & aliis, quæ ab ipso Morgano sunt contra ipsos intercepta; ne debeat, eâ occasione, quod nollemus, inter ipsum comitem & prædictum Morganum oriri contentio.

Significetis etiam nobis quos ad negotium memoratum exequendum ex parte vestrâ duxeritis assignare, injungentes vestris quod caveant sibi, pro viribus suis, de interceptione aliquâ faciendâ contra nos, & nostros; & nos idem faciemus de nostris, volentes quod treugam prædictam firmiter observent.

Teste Rege, apud Pars', xxvi. die Julii.

De episcopo Hereford' pro dictatore assignato.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III. Claus. 20 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX venerabili in CHRISTO patri R. eâdem gratiâ, Hereford' episcopo, salutem.

Sciatis quod constituimus vos, & venerabilem patrem Landaven' episcopum, & dilectos & fideles nostros, Walterum de Baskervill, & Willielmum filium Warini, dictatores treugæ, captæ inter nos & Lewelinum principem de Abberfrau, dominum Snaudon, à festo sancti Jacobi apostoli, anno regni nostri xx. in unum annum, ad emendandum in partibus Suthwalliæ interceptiones, quæ fient ex parte nostrâ contra treugam prædictam; & ad emendandum similiter ea, quæ intercepta sunt à Lewelino & suis, contra dilectum & fidelem nostrum, Gulielmum Marescallum comitem Pembr' in aliâ treugâ præcedenti.

Et ideo vobis mandamus, rogantes quod, quotiens necesse fuerit, propter interceptionem emergentem, in partibus prædictis, contra treugam prædictam, & requisiti fueritis à prædicto, vel dictatoribus treugæ prædictæ assignatis, ex parte suâ, conveniatis ad faciendum de interceptionibus factis quod justum fuerit.

Negotium memoratum eâ diligentiâ exequentes, quod exinde debeatis meritò commendari, & à nobis grates reportare speciales; ex quo etiam dictus Lewelinus dictatores ex parte suâ assignaverit, nomina eorum nobis scire faciet.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur singulis dictatoribus.

Dictatores treugæ captæ inter Regem & Lewelinum,
R. Hereforden' episc'.
.... Landavens' episc'.
Walterus de Baskervill,
Willielmus filius Warini,
In partibus Suthwalliæ.

Henr' de Aldicheleg',
Fulco filius Warini,
Hervicus de Bagod',
In partibus Northwalliæ.

Et hoc significatum est Gulielmo Marescallo comiti Pembr', & mandatum est ei, quod treugas prædictas, tam à se, quam à suis firmiter faciat observari, ne ipsas treugas per eum contingat infringi.

Postea mandatum fuit prædictis episcopis, & prædicto Willielmo quod, quia idem Marescallus habet dictum Walterum suspectum, sine præsentiâ ipsius Walteri, certis die & loco conveniant ad emendas faciendas ipsi comiti, de demandis & injuriis, quas sibi dicit irrogari per Lewelinum, & Morganum de Karlym, & suos; ita quod dictus Walterus alias emendas dampnorum & interceptionum, factarum & faciendarum infra treugas illas, unà cum eis dictet & emendet.

De manerio de Driffeld, dato per Regem Johannæ Reginæ Scotiæ.

A. D. 1236.—An. 20 Hen. III. Pat. 20 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX dedit, & concessit, & cartâ suâ confirmavit Johannæ Reginæ Scottorum manerium de Driffeld, cum pertinentiis, habendum totâ vitâ suâ, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus, ad illud manerium pertinentibus; sicut plenius continetur in cartâ, quam dominus Rex ei fieri fecit.

Et mandatum est militibus, liberis hominibus, & aliis tenentibus de honore de Driffeld, quod eidem Reginæ, vel certo nuncio suo, litteras suas patentes deferenti, in omnibus, quæ ad manerium prædictum pertinent, nomine ipsius Reginæ intendentes sint & respondentes.

Teste Rege, apud Eborum, xx. die Septembris.

Littera Regis Angliæ Regi Scotiæ, de captione Ricardi Siward.

A. D. 1236. An. 20 Hen. III.
Pat. 20 Hen. III. n. 2. in Turr. Lond.

REX Alexandro, Regi Scottorum, salutem. Datum est nobis intelligi vobis fuisse suggestum de dilecto & fideli nostro Ricardo Siward, quod ipse procurasse debuit captionem suam, quando eum capi fecimus; & quod ipse, post deliberationem suam, conventionem nobiscum fecisse debuerat contra fidem suam vobis debitam.

Quia verò veritati testimonium est perhibendum, serenitati vestræ præsentibus intimamus, quod captionem suam nunquam procuravit, nec quod ipsum, ob aliam causam, capi, vel detineri fecimus, nisi pro securitate nobis faciendâ de pace regni nostri non perturbandâ.

Nec quod, post captionem suam, vel ante, vel aliquo tempore, conventionem aliquam nobiscum fecit contra fidem suam vobis debitam.

Et, ne super hoc, de cætero possit à vobis dubitari, has litteras nostras patentes vobis inde mittimus.

Teste Rege, apud Shireburn' xxiv. die Septembris, anno regni nostri vicesimo.

Privilegium mercatoribus de Gutlandt à Rege concessum.

A. D. 1237. An. 21 Hen. III.
Bibl. Cotton. Vesp. B. VIII. f. 86.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hyberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, forestariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos concessisse & præsenti cartâ nostrâ confirmasse, pro nobis & hæredibus nostris, omnibus mercatoribus de Guthland, quod ipsi, & hæredes eorum in perpetuum, salvò & securè veniant in Angliam cum rebus & mercandisis suis, quas ducent de partibus suis Guthland, & quod salvò ibi morentur, & salvò inde recedant, cum rebus & mercandisis suis quas emerint in terrâ nostrâ Angliæ, ducendas versus partes suas; & quod prædicti mercatores, & hæredes sui in perpetuum, quieti sint per totam potestatem nostram Angliæ, ad quascunque partes venerint, de omni theloneo & consuetudine ad mercatores pertinente, tam de rebus & mercandisis suis, quas ducent de partibus suis in Angliam, quam de illis quas emerint in Angliâ, ducendas versus partes suas.

Quare volumus & firmiter præcipimus, pro nobis & hæredibus nostris, quod prædicti mercatores de Guthland, & hæredes sui in perpetuum, salvò & securè veniant in Angliam cum rebus & mercandisis suis, quas ducent de partibus suis Guthland; & quod salvò ibi morentur, & quod salvò inde recedant cum rebus & mercandisis suis, quas emerint in terrâ nostrâ Angliæ, ducendas versus partes suas; & quod prædicti mercatores, & hæredes sui in perpetuum, quieti sint per totam potestatem nostram Angliæ, ad quascunque partes venerint, de omni theloneo & consuetudine ad mercatores pertinente, tam de rebus & mercandisis suis, quas ducent de partibus suis in Angliam, quam de illis quas emerint in Anglia, ducendas versus partes suas, sicut prædictum est.

Hiis testibus,
Venerabilibus patribus P. Wynton',
K. Dunelm', & } *episcopis.*
W. Carleoln',
W. com' Warann'.
Simone de Monteforti.
Willielmo de Ferrariis.
Willielmo de Kalegh'.
Amaurico de Sancto Amanob'.
Bertramo de Crioyl'.
Henrico de Capella, & aliis.

Data per manum venerabilis patris R. Cycestr' episcopi, cancellarii nostri, apud Westm', vicesimo die Martii, anno regni nostri vicesimo primo.

Pro Olavo Rege Manniæ.

A. D. 1237.—An. 21 Hen. III.
Pat. 21 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

OLAVUS Rex Manniæ habet litteras patentes de protectione, qui profectus est ad partes Norwegiæ de licentiâ domini Regis, duraturas quamdiu de partibus prædictis redierit.

Teste Rege, apud Keneton, viii. die Aprilis.

Et mandatum est justiciario Hiberniæ per litteras clausas, quod ipsum ita manuteneat & defendat, sicut in forma litterarum prædictarum patentium, ei & omnibus ballivis, & fidelibus Regis directarum continetur. Teste ut supra.

Bulla Gregorii IX. Papæ, de matrimonio contracto cum filiâ comitis Pontivensis, irritando.

A. D. 1237. An. 21 Hen. III.
Ox Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis .... præposito Beverlacen' Eboracen' diocesis, magistris Petro de Columpna, Carnoten' & Hugoni Pisau' canonicis, Parisius commorantibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Exultamus in Domino quòd ejus timorem, qui est initium sapientiæ, carissimus in CHRISTO filius noster H. Rex Anglorum illustris habens præ oculis, libenter, sicut intelleximus & gaudemus, declinat ab hiis, quæ famam maculant & salutis pariunt detrimentum.

Unde cum dudum nobilem mulierem Johannem, natam nobilis viri .... comitis Pontiven' juraverit ducere in uxorem; cum quâ postmodum, destinatis ad ipsam sollempnibus nunciis, matrimonium, quantum fuit in ipso, contraxit.

Comperto tandem quod eadem, ex utroque latere, ipsum quarto consanguinitatis gradu contingit, propter quod, cum ipsâ non poterat sine læsione famæ, ac animæ periculo, matrimonium consumare; mutato, cum sapiente, consilio, carissimam in CHRISTO filiam Alienoram, natam nobilis viri .... comitis Provinciæ, sibi matrimonialiter copulavit.

Nos igitur, ad supplicationem ipsius, famæ suæ, in hâc parte, paternâ sollicitudine providere volentes, cum jurisjurandi religio vinculum iniquitatis esse non debeat, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus, si vobis constiterit de præmissis, auctoritate nostrâ nuntietis primum matrimonium esse nullum, & præfatum Regem juramento hujusmodi non teneri; constitutione de duabus dietis, in generali consilio editâ, non obstante.

Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat'. Viterbii, quinto kal' Maii, pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente è filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ archiepiscopò Cantuariensi, de prædicto matrimonio irritando.

A. D. 1237. An. 21 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri .... archiepiscopo Cantuarien' salutem & apostolicam benedictionem.

Exultamus in Domino quòd ejus timorem, qui est initium sapientiæ, carissimus in CHRISTO filius noster H. Rex Anglorum illustris habens præ oculis, libenter, sicut intelleximus & gaudemus, declinat ab hiis, quæ famam maculant & salutis pariunt detrimentum.

Unde cum dudum nobilem mulierem Johannem, natam nobilis viri .... comitis Pontiven' juraverit ducere in uxorem; cum quâ postmodum, destinatis ad ipsam sollempnibus nunciis, matrimonium, quantum fuit in ipso, contraxit.

Comperto tandem quod eadem, ex utroque latere, ipsum quarto consanguinitatis gradu contingit, propter quod cum ipsâ non poterat, sine læsione famæ ac animæ periculo, matrimonium consumare; mutato, cum sapiente, consilio, carissimam in CHRISTO filiam Alienoram, natam nobilis viri .... comitis Provinciæ, sibi matrimonialiter copulavit.

Nos igitur, ad supplicationem ipsius, famæ suæ in hâc parte paternâ sollicitudine providere volentes, cum jurisjurandi religio vinculum iniquitatis esse non debeat, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus, si tibi constiterit de præmissis, auctoritate nostrâ primum nunties matrimonium esse nullum, & præfatum Regem juramento hujusmodi non teneri; constitutione de duabus dietis, in generali concilio editâ, non obstante.

Dat' Interamn', tertio kal' Junii, pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

De conductu pro David filio Lewelini.

A. D. 1237. An. 21 Hen. III.
Pat. 21 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod manucepimus erga venerabilem patrem nostrum E. Cantuariensem archiepiscopum pro David, nepote nostro, filio Lewelini principis de Aberfrau & domini de Snaudon, & omnibus aliis, quos apud Wigorniam in occursum nobis secum adducet: videlicet, quod eundem David, & suos, tàm in personis, quàm rebus in omnibus, conservabimus indempnes.

Et, si eis per nos, vel nostros, in conductu, quem idem venerabilis pater noster archiepiscopus Cant' fecit eis de mandato nostro, in veniendo, vel redeundo, vel stando in Anglia, dampnum aliquod, transgressio aut interceptio aliqua facta fuerit, nos illud ei emendari faciemus ad plenum; & prædictum archiepiscopum in isto conductu conservabimus omnino indempnem.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', tertio die Junii.

De prorogatione treugarum cum principe de Abberfrau.

A. D. 1237. An. 21 Hen. III.
Pat. 21 Hen. III. n. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus præsentes litteras inspecturis, salutem. Noverit universitas vestra nos prorogationem treugarum inter nos, & imprisios apertos, & homines nostros ex unâ parte; & fidelem nostrum Lewelinum principem de Aberfraw & dominum de Snawdon, & imprisios apertos, & homines suos, tàm Waleases, quàm alios, ex aliâ parte captarum, anno regni nostri vicesimo, duraturam a festo sancti Jacobi apostoli, ejusdem anni, usque ad annum completum, ratam & gratam habere, secundum formam prædictarum treugarum ultimo captarum; salvis omnibus conventionibus & articulis in illâ formâ contentis.

Ad cujus prorogationis treugarum confirmationem, tactis sacrosanctis evangeliis, fecimus dilectos & fideles nostros Willielmum de Ferariis, Amauricium de Sancto Amaudo senescallum nostrum, Hugonem de Vivion, Ricardum de Grey, & Hubertum Hose, & alios fide dignos, jurare in animam nostram, quod eandem treugarum prorogationem, cum omnibus conventionibus & articulis prædictis, fideliter, & sine malo ingenio, pro nobis, & nostris fidelibus, & imprisiis, observari faciemus, à fine treugarum prædictarum ultimo captarum, usque in annum completum, videlicet à festo beati Jacobi apostoli proximo venturo, usque unum annum completum.

Ita tamen quod, propter istarum treugarum prorogationem, nichilominus super transgressionibus & interceptionibus infra dictas treugas, hinc inde perpetratis, vel de cætero perpetrandis, fiant emendæ secundum formam aliàs in treugis prædictis provisam.

In cujus rei testimonium hiis litteris sigillum nostrum apponi fecimus.

Teste Rege, apud Westm', decimo quarto die Junii.

De pace inter barones de Quinque Portubus & homines de Baion.

A. D. 1237.—An. 21 Hen. III.
Pat. 21 Hen. III. n. 8. in Turr. Lond.

REX baronibus de Quinque Portubus, salutem. Volentes quod firma sit pax & concordia stabilis inter vos, & dilectos & fideles nostros cives nostros Baion, vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus siqua fuerit inter vos & eos orta contentio, de cætero sopiatur.

Ita quidem quod ad concordiam & pacem inter vos, & ipsos faciendam laboretis; ne, occasione alicujus discordiæ, quæ inter vos & ipsos habeatur, simus in aliquo perdentes de servitio ipsorum civium nostrorum, quod specialiter habemus commendatum.

Teste meipso, apud Wudestock', xxvi. die Junii.

De ultimâ solutione pecuniæ Imperatori debitæ, pro maritagio Isabellæ.

A. D. 1237.—An. 21 Hen. III.
Pat. 21 Hen. III. n. 9. in Turr. Lond.

REX fratri Hugoni de Stocton, salutem. Mandamus vobis quod, ad mandatum dilecti & fidelis nostri, Hugonis Pateshull, thesaurarii, liberetis dilectis nobis fratri Egidio Bertrand' & nunciis domini Imperatoris decem millia marcarum, quæ habetis in custodiâ vestrâ apud Novum Templum London.

Ad opus ejusdem Imperatoris, ad perficiendam ei ultimam & plenam pacationem triginta millium marcarum, in quibus ei tenebamur pro maritagio dilectæ sororis nostræ, Romanorum Imperatricis. In cujus rei, &c.

Teste Rege, apud Wudestock, xxviii. die Junii.

De tricesimâ parte omnium mobilium Regi concessâ.

A. D. 1237. An. 21 Hen. III.
Claus. 21 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Kantiæ, salutem. Scias quod cum in octabis sancti Hillarii anno, &c. vicesimo primo, ad mandatum nostrum convenirent apud Westm' archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, comites & barones totius regni nostri, & tractatum haberent nobiscum de statu nostro, & regni nostro, iidem archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, & clerici terras habentes quæ ad ecclesias suas non pertinent, comites, barones, milites, & liberi homines pro se & suis villanis, nobis concesserunt in auxilium tricesimam partem omnium mobilium suorum apparentium, sicut ea habebunt in autumpno in crastino exaltationis sanctæ Crucis, anno regni nostri vicesimo primo, quando blada sua fuerint coadunata, videlicet de bladis, carucis, ovibus, vaccis, porcis, haraciis, equis caretariis assignatis ad waignagia, & aliis pecoribus & bonis:

Exceptis bonis quæ prædicti archiepiscopi, episcopi, & aliæ personæ ecclesiasticæ habent in ecclesiis parochialibus sive præbendis, & terris ad præbendas & ecclesias parochiales spectantibus; exceptis argento & auro, palefridis, summariis, dextrariis, runcinis, armis, utensilibus & vasis:

Colligendam per manus dilectorum fidelium nostrorum Rogeri de Leburn, Simonis de Crape, Johannis de Adlington, per literas Huward de Bichely & Richardi de Wokundon, qui jurabunt coram te, quod negotium nostrum de auxilio nostro colligendo & assidendo pro posse suo benè & fideliter exequentur, per omnia secundum suam conscientiam.

Et ipsi quatuor milites & clericus prædictus eligi facient quatuor de legalioribus hominibus de singulis villis, quos statutis hundredis, in comitatu tuo, certis die & loco coram eisdem, ad mandatum eorum, coram eis venire facies, qui jurabunt coram eisdem in præsentiâ ballivorum de singulis villis, si interesse voluerint, quod auxilium illud fideliter assidebunt, & rationabile pretium apponent omnibus rebus quæ appretiandæ fuerint, secundum communem & justam æstimationem & valorem; amore, gratiâ, vel odio, vel aliâ occasione non impediente. Et postea particulas catallorum omnium & pretium ostendent quatuor militibus prædictis & clerico, & juxta provisionem dictorum militum & clerici pecuniam illam colligent, & eisdem militibus & clerico deferent, & liberabunt per taillias & rotulos particulas continentes, reponend' in prioratu sanctæ Trinitatis Cantuar'; & si indiguerint auxilio tuo circa districtionem faciendam in collectione dictæ pecuniæ, tu eis auxilium parabis.

Archiepiscopi vero, episcopi, abbates, priores, in terris suis & libertatibus, in comitatu tuo, per quatuor legales milites suos, vel liberos & legales homines, si milites non habuerint, simili modo circa prædictam tricesimam assidendam & colligendam, & liberandam quatuor prædictis militibus ad hoc attornatis, procedent. Et scias quod prædicti quatuor homines de singulis villis, non jurabunt de propriis catallis suis, nec eisdem pretium apponent, sed alii quatuor homines de singulis villis ad hoc electi per milites prædictos jurabunt de catallis prædictorum priorum quatuor hominum, secundum formam prædictam.

Nullus autem pauper homo, vel mulier, aliquid ad hoc conferet, nisi habeat in bonis plus quam quadraginta denarios. Debet enim reddi pecunia prædicta ad duos terminos, videlicet, medietas in crastino sancti Andreæ, anno, &c. vicesimo secundo, & altera medietas in crastino sanctæ Trinitatis, anno eodem. Tu autem ita efficax auxilium & utile consilium prædictis militibus præbeas in prædictis exequendis, quod negotium prædictum ad commodum nostrum & utilitatem salubriter procedat.

Nos autem concessimus prædictis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, & aliis magnatibus regni nostri, quod tam carta nostra de Foresta, quam alia de libertatibus, quas prius eis fieri fecimus, de cætero in omnibus teneantur. Nolumus etiam quod occasione hujusmodi auxilii sumatur deinceps occasio, vel trahatur ad consuetudinem petendi alias consimile auxilium.

Incipient autem iter prædictum in crastino exaltationis sanctæ Crucis, quibus die & loco eis occurras ad sacramentum ab eis recipiendum, & auxilium eis impendendum, sicut tibi dixerint ex parte nostrâ.

Teste Rege, apud Westm', ii. die Julii, anno regni nostri vicesimo primo.

Fredericus Imperator scribit se filium suum (Regis Angliæ, ex Isabella sorore, nepotem) in memoriam Henrici quondam Angliæ Regis, nominasse Henricum; et eundem constituisse custodem regni Siciliæ: et dat causam baptismatis ejus non citius solemnizati.

A. D. 1237.
An. 21 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

DUM perfectæ dilectionis zelum, cujus indissolubili nodo quondam Isabellam consortem nostram charissimam, vestræ affinitatis identitas lateri nostro conjunxerat, in tenacis memoriæ libro perlegimus; dum amicitiæ puræ constantiam, quam ad vos & vestros amicabiliter gerimus, sollicitâ meditatione pensamus: ad H. dilectum filium nostrum, nepotem vestrum (cujus nomine Regem Henricum avum vestrum, meditatione gloriosæ memoriæ laudabiliter excitamus) quem tanquam durabile inter nos pignus amoris, fœcunda nobis naturæ provisio contulit, favoris nostri gratiam libenter extendimus, & gratiæ nostræ favorem libentius propagamus.

Ecce itaque pro arduis excellentiæ nostræ negotiis, ad repetendas partes Italicas, tàm magnificè quàm potenter accincti, præfatum Henricum, sacro fonte baptismatis tripudiali solennitate renatum, in regno Siciliæ loco nostri, ac velut vultus & potentiæ nostræ speculum, relictis sibi consiliariis, de quorum consilio toti regno disponat, providâ nuper deliberatione præhabitâ, providimus dimittendum: facto in solenni curiâ generali mandato universis regni fidelibus, ut eidem, quem inter eos velut imaginarium personæ nostræ relinquimus, tanquam personæ nostræ reverenter obediant, & intendant.

De cujus tam longâ dilatione baptismatis, latere vos nolumus, quod, ad preces quorundam amicorum nostrorum de papali curiâ, quas obaudire nescimus, & ipsorum concilio fuerat hucusque dilatum, ut in reformatione pacis inter nos, & Romanam ecclesiam, in cujus expectatione diutina nostra sunt & multorum jam vota frustrata, eo manifestius signa perpetui & constantis amoris ostenderet, quo traderetur solennius summo Pontifici baptizandus.

Hæc nos profectò vestræ serenitati describimus, ut quantum vobis magnificentia nostra placere desideret, vestra serenitas à parte conjiciat; & qualiter inter alios affines nostros, personam vestram tenerius diligimus, argumentis evidentibus apprehendat.

De annuo censu Papæ solvendo.

A. D. 1237.
An. 21 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri salutem & apostolicam benedictionem.

Cum in mille marcis sterlingorum ecclesiæ Romanæ, pro anno proximo præterito, census nomine tenearis:

Excellentiam tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus censum ipsum dilecto filio fratri Thomæ, cubiculario nostro, solitâ facilitate, nomine nostro persolvas; ita quod gratiam acquiras ex debito, & commendari mereatur celsitudo regia ex affectu.

Dat' Reat', vii. id. Julii, pontif' nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Finalis concordia omnium querelarum inter Angliæ & Scotiæ Reges, coram Ottone cardinali legato apud Eboracum; per quam Rex Scot' remisit Regi totum jus suum super comitat' Northumbr' Cumbr' & Westmerland', pro quibus Rex concessit dicto Regi Scot' in feodo ducent' libratas terræ cum aliis libertatibus.

A. D. 1237.
An. 21 Hen. III.

Pat. 21 Hen. III. n. 2. d. in Turr. Lond.

SCIANT præsentes & futuri quod ita convenit, in præsentiâ venerabilis patris domini O. titulo sancti Nicholai in carcere Tulliano diaconi cardinalis, & tunc apostolicæ sedis legati, apud Eboracum, inter dominum Henricum Regem Angliæ; & dominum Alexandrum Regem Scotiæ, super omnibus querelis, quas idem Rex Scotiæ moverat, vel movere poterat contra dictum Regem Angliæ, usque ad diem Veneris, proximam ante festum sancti Michaelis, anno gratiæ millesimo ducentesimo tricesimo septimo, scilicet:

Super comitatibus Northumberlandiæ, Cumberlandiæ, Westmerlandiæ, quos idem Rex Scotiæ petiit sicut hæreditatem suam à dicto Rege Angliæ.

Et præterea de quindecim millibus marcarum argenti, quas illustris Rex Johannes, pater prædicti Henrici Regis Angliæ, receperat à domino Willielmo, quondam Rege Scotiæ, patre prædicti Alexandri Regis Scotiæ, pro quibusdam conventionibus, inter dictos Reges initis, quæ à dicto Rege Johanne non fuerant observatæ, ut idem Alexander Rex Scotiæ dicebat.

Et de conventionibus factis inter dictum Henricum Regem Angliæ, & dictum Alexandrum Regem Scotiæ, super matrimonio contrahendo inter eundem Henricum Regem Angliæ, & Margaretam sororem dicti Alexandri Regis Scotiæ, quod ex parte dicti Regis Angliæ non fuit observatum, sicut idem Rex Scotiæ dicebat.

Et de omnibus aliis querelis quas dictus Alexander, Rex Scotiæ, movit, vel movere potuit, pro se, vel pro antecessoribus suis, contra dictum Regem Angliæ, usque ad terminum prædictum, videlicet:

Quod dictus Alexander Rex Scotiæ remisit & quietos clamavit, pro se & hæredibus suis, dicto Henrico Regi Angliæ, & hæredibus suis imperpetuum, dictos comitatus Northumberlandiæ, Cumberlandiæ, & Westmerlandiæ: & totam prædictam pecuniam: & omnes conventiones factas inter prædictum Johannem Regem Angliæ, & prædictum Willielmum Regem Scotiæ, super conjugiis faciendis inter prædictum Henricum Regem Angliæ, vel Ricardum fratrem suum, & Margaretam, vel Isabellam sorores prædicti Alexandri Regis Scotiæ: & similiter conventiones factas inter dictum Henricum Regem Angliæ, & dictum Alexandrum Regem Scotiæ, super matrimonio contrahendo inter ipsum Henricum Regem Angliæ, & Margaretam sororem dicti Alexandri Regis Scotiæ.

Pro hâc autem remissione & quietâ clamantiâ, prædictus Henricus Rex Angliæ dedit, & concessit dicto Alexandro Regi Scotiæ ducentas libratas terræ infra dictos comitatus Northumberlandiæ & Cumberlandiæ; si prædictæ ducentæ libratæ terræ in ipsis comitatibus extra villas, ubi castra sita sunt, possint inveniri; &, siquid inde defuerit, ei perficietur in locis competentibus & propinquioribus dictis comitatibus Northumberlandiæ & Cumberlandiæ:

Habendas, tenendas, & in dominico retinendas eidem Alexandro Regi Scotiæ, & hæredibus suis Regibus Scotiæ, de dicto Henrico Rege Angliæ, & hæredibus suis:

Reddendo inde annuatim unum austurcum sorum ipsi Regi Angliæ, & hæredibus suis apud Karleol' per manus constabularii castri Karleol' quicunque fuerit, in festo Assumptionis beatæ Mariæ, pro omnibus servitiis, & consuetudinibus, & aliis demandis, qui pro eisdem terris exigi possint:

Ita liberè quod prædicti Rex Scotiæ & hæredes sui habeant & teneant dictas terras & homines dictarum terrarum cum omnibus libertatibus, & liberis consuetudinibus, & quietantiis suis, in bosco & plano, in pratis & pasturis, in aquis & molendinis, in viis & semitis, in stagnis & vivariis, in mariscis & piscariis, cum sok & sak, thol & theam, infrangenethef, utfrangenethef, hamsokne, grithbrech, blodwit, fyghtwyt, ferdwit, hengwyt, leyrwyt, flemenesfrith, murdro & latrocinio, forstall', infra tempus & extra tempus, & in omnibus locis.

Et quod ipse Rex Scotiæ, & hæredes sui, & omnes homines sui, de prædictis terris sint liberi, & quieti ab omni scotto, ghyeldo, & omnibus auxiliis vicecomitum, & omnium ministrorum suorum, & de hydag, carucag, danegeld, hornegeld, exercitibus, wapentakiis, scutagiis, lestagiis, stallagiis, shyris, hundredis, wardis, wardpenny, averpeny, hundredespeny, burghalpeny, tethingpeny; & de operibus castellorum, pontium, parcorum clausuris, & omni kareio, summagio, navigio, & de domuum regalium ædificatione, & omnimodâ operatione.

Et quod prædicti Rex Scotiæ, & hæredes sui, habeant omnia animalia, quæ dicuntur wayf, inventa in prædictis terris, nisi aliquis ea secutus fuerit, qui possit & velit probare quod sua sint.

Concessum est etiam à dicto Rege Angliæ, quod omnia placita quæ in dictis terris, de cætero emergent, & quæ coram justiciariis in banco, vel coram ipso Rege Angliæ, in itinere suo, teneri consueverunt, de cætero placitentur in curiâ ipsius Regis Scotiæ, & hæredum suorum, infra prædictas terras, & ibi terminentur per ballivos ipsorum Regis Scotiæ, & hæredum suorum per returnum brevis ipsius Regis Angliæ, & hæredum suorum, quod vicecomites ipsorum eisdem ballivis habere facient, si placita illa ibi, per legem Angliæ, teneri & terminari possint.

Et placita, quæ ibi coram prædictis ballivis, per legem terræ terminari non poterunt, coram justiciariis domini Regis Angliæ & hæredum suorum itinerantibus, ad primas assisas infra comitatus, in quibus terræ illæ fuerint, teneantur & terminentur in primo adventu ipsorum justiciariorum, priusquam aliqua alia placita teneantur, secundum quod justum fuerit; præsente senescallo dicti Regis Scotiæ, & assidente tanquam justiciario ad illa placita tenenda; ita quod balliva, vel homines ipsius Regis Scotiæ, de prædictis terris, pro nullâ summonitione, vel aliquo placito exeant comitatus in quibus prædictæ terræ fuerint.

Siqua vero terra assignata fuerit dicto Regi Scotiæ, de prædictis ducentis libratis terræ, infra metas forestæ, nullus forestarius Regis Angliæ intrabit eandem terram ipsius Regis Scotiæ ad manducandum, vel hospitandum, vel aliquid aliud exigendum, nisi tantum pro attachiamentis faciendis de placitis, ad forestam spectantibus: & hoc per visum ballivi ipsius Regis Scotiæ, si requisitus interesse voluerit.

Placita vero coronæ, cum in prædictis terris emerserint, attachientur per ballivum & coronatores Regis Angliæ, præsente ballivo Regis Scotiæ, si requisitus venire voluerit; & placitentur & terminentur eadem placita coram justiciariis itinerantibus & prædicto senescallo ad primam assisam, sicut prædictum est.

De aliis placitis, ubi si aliquis hominum suorum de prædictis terris convictus fuerit de feloniâ, post judicium factum, fiat justitia per ballivos & homines ipsorum Regis Scotiæ & hæredum suorum; ita tamen quod non licebit dictis Regi Scotiæ vel hæredibus suis remittere alicui judicato pœnam ei debitam secundum legem terræ: nec hæredibus dampnatorum terram, per felonium perditam, reddere, nec etiam amerciamenta remittere hiis, qui amerciati fuerint pro quocumque forisfacto.

Omnia etiam amerciamenta, & escaetæ, & proventus de prædictis terris,

tàm de anno & die dicti Regis Angliæ & hæredum suorum, tàm de terris per feloniam forisfactis, quàm de omnibus aliis exitibus, tàm de placitis forestæ, quàm de omnibus aliis placitis, homines prædictarum terrarum contingentibus, remaneant ipsis Regi Scotiæ & hæredibus suis imperpetuum; &, si fortè contingat aliquo tempore ipsos Regem Scotiæ vel hæredes suos implacitari de prædictis terris, vel de aliquâ parte earumdem, dictus Rex Angliæ, & hæredes sui, easdem terras, sicut illas ei dedit, ipsis Regi Scotiæ & hæredibus suis warantizabit & defendet imperpetuum.

Ita quod, propter illud placitum, non oportebit ipsos Regem Scotiæ & hæredes suos ad curiam Regis Angliæ accedere, ut inde alicui respondeant.

Et dictus Rex Scotiæ fecit dicto Henrico Regi Angliæ homagium suum de prædictis terris, & fidelitatem ei juravit.

Scripta vero, vel instrumenta super prædictis maritagiis, & conventionibus à prædicto Rege Johanne, quondam Rege Angliæ, sive à prædicto Henrico Rege Angliæ, & à prædicto W. quondam Rege Scotiæ, vel à prædicto Alexandro Rege Scotiæ confecta, debent hinc inde restitui; eo salvo quod, si in ipsis scriptis, vel instrumentis aliqua capitula, negotium præsens non tangentia, inveniantur, quæ alterutrius Regum utilitatem contineant, debent prædicta capitula per utriusque Regum litteras innovari: similiter autem si quæ cartæ super prædictis comitatibus poterunt inveniri, Regi Angliæ restituentur.

Et si fortè, in posterum, aliqua instrumenta inveniantur de prædictis comitatibus & conventionibus, quæ non fuerint restituta, viribus careant, & pro nullis habeantur.

Hanc autem conventionem, fideliter tenendam imperpetuum, prædictus Rex Angliæ fecit in animam suam jurare W. comitem Warennæ; & dictus Rex Scotiæ similiter in animam suam fecit jurare Walterum Cumyn, comitem de Meneteth.

Et præterea idem Rex Scotiæ fecit comitem Malcolm', comitem de Meneteth, Walterum filium Anani, Walterum Olifard, Bern' Fraser, Henricum de Baillol, Gilbertum Marescallum, comitem Penbr', H. comitem Hereford', David Cumyn, David Marescallum, Thomam filium Ranulfi, Willielmum de Port, Johannem de Baillol, & Henricum de Hasting, jurare de pace istâ tenendâ in formâ litterarum patentium, quas ipsi Regi Angliæ inde fecerunt.

Præterea idem Rex Scotiæ, & barones prædicti jurati posuerunt se jurisdictioni domini Papæ, sub hâc forma; quod, si dictus Rex Scotiæ, vel dicti barones sui, aliquo tempore contra prædictum juramentum suum venirent, debent super hoc à domino Papa canonicè coerceri: propter quod etiam debent ipse Rex Scotiæ & barones prædicti domino Papæ litteratoriè significare, ut hanc jurisdictionem alicui suffraganeorum Cantuariensis archiepiscopi de consensu partium committat.

Ad majorem etiam hujus pacis securitatem facta est hæc carta inter dictos Reges, in modum cirographi; ita quod uterque illorum alterius parti sigillum suum apposuit.

Hiis testibus venerabilibus patribus,

W. Eborum archiepiscopo.
R. Cycestrensi, domini Regis Angliæ cancellario, W. Carleolensi, W. Wigorniensi, & W. de Glascu, cancellario præfati Regis Scotiæ, } *episcopis.*
W. electo Valent'.
R. comite Pictaviæ & Cornubiæ.
W. comite Warennæ.
J. comite Lincolniæ constabulario Cestriæ.
W. comite Albemarliæ.
R. comite Wintoniæ.
S. de Monteforti.
G. Marescallo comite Pembr'.
Comite Patricio.
Comite de Strathern.
Comite de Linenath.
Comite de Anegus.
Comite de Mar.
Comite de Atthol.
Comite de Ros.
Willielmo Lungespey.
Radulpho de Thaeny.
W. de Ros.
R. de Ros.
W. de Ferrariis.
R. Bertram.
H. Painel.
G. de Umframvill.
Amauricio de Sancto Amaudo.
P. de Malo Lacu.
Magistro Petro de Burdegal' & Magistro Att' clericis domini legati.
Johanne filio Galfridi.
Hugone de Viron.
Stephano de Sedgrave.
W. de Lacu.
W. de Say.
Ricardo de Gray.
Thoma de Furnivall.
Johanne de Lexinton.
Johanne de Plesseto.
Bartho' Peche.
Willielmo Gernemue.
Ricardo filio Hugonis, & aliis.

Littera Papæ notificatoria per Regem Scotiæ, de concordiâ prædictâ.

A. D. 1237
An. 21 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

SANCTISSIMO in CHRISTO patri, Gregorio, DEI gratiâ, summo Pontifici, Alexander, eâdem gratiâ, Rex Scotiæ, comes Patricius, comes de Stratherne, &c. salutem, & debitam cum omni honore reverentiam.

Sanctitati vestræ significamus, nos sacramentum corporaliter præstitisse, coram venerabili patre Ottone, tituli sancti Nicholai in carcere Tulliano, diacono cardinali in Anglia, Scotia, & Hibernia, tunc apostolicæ sedis legato, ac chartam nostram, confecisse, quæ ita incipit: "Sciant præsentes & futuri, quod ita convenit in præsentia domini Ottonis, sancti Nicholai," &c. Quæ charta penes dominum Regem Angliæ & nos remanet chyrographata.

Item aliam, quæ sic incipit: "Ad omnium vestrum notitiam volumus pervenire."

Cum, sicut ex formâ præcedentium nostrarum pateat obligationum, subjecimus nos jurisdictioni vestræ, ut nos & hæredes nostros per censuram ecclesiasticam possitis coercere, si aliquo tempore contra memoratam pacem venerimus:

Et si nonnunquam contingat, quod quidam nostrûm, omnes, vel unus, contravenire temerè præsumerent, vel præsumere nituntur, & ex hoc, tam animabus nostris quam hæredum nostrorum grave posset generare periculum, & corporibus nostris & rebus non minimum immineret detrimentum;

Sanctæ paternitati vestræ supplicamus, quatenus alicui suffraganeorum archiepiscopi Cantuariensis detis in mandatis, ut nos, hæredesque nostros ad præfatæ pacis observationem compellat, prout in instrumentis inde confectis plenius continetur.

Alias super eâdem pace; quod canonicum fuerit, authoritate vestrâ statuat, contradictores, &c.

Et ad istius petitionis nostræ consummationem, præsenti scripto sigilla nostra apposuimus.

De Alianora filiâ Galfridi, Angliæ & Britanniæ hærede.

A. D. 1237.—An. 22 Hen. III.

Pat. 22 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis quod dilectus & fidelis noster Willielmus Talbot, reddidit nobis apud Wudestock, die Martis proximo post festum Omnium Sanctorum, anno regni nostri xx. castrum nostrum Gloucestriæ, & Alianoram consanguineam nostram sanam & incolumem. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Wudestock, iii. die Novembris, anno eodem.

Bulla Gregorii IX. Papæ, pro Theodino filio Odonis Brankaleonis.

A. D. 1237.
An. 22 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

GREGORIUS, episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Dilectus filius Theodinus clericus, natus nobilis viri Oddonis Branchaleonis, rector ecclesiæ sanctæ Margaretæ de Suthelmeham, proposuit coram nobis quod, Johannes Leministræ clericus Londonien' dioc' in eandem ecclesiam, quam aliquandiu pacificè possederat & quietè, citra conscientiam tuam, ut creditur, per senescallos tuos se procuravit intrudi; eamque occupatam detinet in ejus præjudicium & gravamen.

Quocirca regalem excellentiam rogamus, & monemus attentè, quatenus ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, eundem rectorem ad ecclesiam restitui faciens supradictam, nec tu ipsum super eâ molestes, nec patiaris ab aliis, quantum in te fuerit, indebitè molestari; ita quod idem jus suum se gaudeat assecutum, & nos serenitatem regiam possimus meritò commendare.

Dat' Lateran', iii. id' Decembris, pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo plumbeo penden' à filo canabeo.

Bulla Gregorii IX. Papæ, de possessionibus & dignitatibus ad jus coronæ Angliæ spectantibus, in prælatos & alios magnates improvidâ liberalitate non alienandis.

A. D. 1238.
An. 22 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond.

GREGORIUS, episcopus, servus servorum DEI, charissimo in CHRISTO filio illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Gravi sumus turbatione commoti quod, sicut audivimus, quorundam minus discreto ductus consilio, libertates, possessiones, dignitates, & alia quàmplura, quæ ad jus & statum & coronæ spectabant, in grave præjudicium ecclesiæ Romanæ, ad quam regnum Angliæ pertinere dignoscitur, & enormem læsionem ejusdem regni, in plures prælatos, ecclesias, & alios magnates Angliæ, liberalitate improvidâ dispersisti; & de non veniendo contra alienationem hujusmodi te juramentis, nec non instrumentis publicis obligasti.

Attendentes igitur quod, ex alienatione prædictâ, sedes apostolica, cui præjudicare minimè potuisti, nom modicum læditur, & regnum ipsum vix subsistere poterit, cujus honor particularibus diminutionibus enervatur, serenitati tuæ præsentium authoritate mandamus, quatenus juramentis & instrumentis prædictis nequaquam obstantibus, alienata prædicta revocare procures.

Dat' Lateran', decimo calendas Martii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Pro Reginâ Scotiæ de testamento condendo.

A. D. 1238.—An. 22 Hen. III.
Pat. 22 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis quod concessimus dilectæ sorori nostræ Johannæ illustri Reginæ Scotiæ, si de eâ humanitus contingat, ad testamentum suum faciendum, omnes exitus maneriorum de Staunton, & de Driffeld, quæ eidem Reginæ commisimus, tam in redditibus quam aliis, à festo sancti Michaelis, anno regni nostri xxii. usque in duos annos completos.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxi. die Februarii.

De treugis Walliæ.

A. D. 1238. An. 22 Hen. III.
Claus. 22 Hen. III. m. 16. d. in Turr. Lond.

REX, Willielmo de Stutevill, salutem. Quia jam instat terminus treugarum, inter nos & Lewelinum principem de Abberfrau captarum, in instanti festo sancti Jacobi; & ex relatu quorundam accepimus, idem princeps David filium suum homagium magnatum de Northwalliâ & de Powys capere fecit, in grave præjudicium nostrum, nec certi sumus de voluntate, vel proposito ipsius principis; Vobis mandamus quod, in fide quâ nobis tenemini, nullatenus omittatis, quin sitis ad nos apud Oxon' die Martis proximo post quindenam Paschæ, nobiscum super hoc & quibusdam aliis negotiis nostris locuturi.

Teste Rege, apud Theoksbir', viii. die Martii.

Eodem modo scribitur Johanni filio Alani, Willielmo de Warenna de Albo Monasterio, Willielmo filio Warini, Rogero de Chaundos, Radulpho de Thoeny, Rogero Pychard, Thomæ Corbet, Radulpho de Mortuo Mari, Waltero de Clifford, Waltero de Baskervill, Johanni de Monemue, Fulconi filio Warini.

Littera Regis principi Lewelino, de homagio filio ejus sine Regis veniâ non præstando.

A. D. 1238. An. 22 Hen. III.
Claus. 22 Hen. III. m. 16. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino principi, salutem. Satis intelleximus quod vos diligenter instatis quod David nepos noster, & filius vester, capiat homagium magnatum, & aliorum de Northwallia & de Powys: ad quod quidem nec vos instare debetis, nec ipse id attemptare, antequam ad nos venerit, & fecerit nobis homagium, & id quod facere debet; maximè cum vos hoc facere non possitis, salvâ fide, quâ nobis tenemini, & salvâ honestate vestrâ.

Et ideo vobis inhibemus, in fide quâ nobis tenemini, & sub pœnâ tenementi quod de nobis tenetis, ne præfatum filium vestrum aliqua homagia capere permittatis in partibus illis, donec ad nos venerit, & homagium nobis fecerit, & id quod nobis facere debet; præcipuè cum quidam de magnatibus illis tenere debeant de nobis in capite, & de tenementis suis nobis homagium facere.

Quia vero nuper venit ad nos archidiaconus de sancto Asaph, ex parte vestrâ minus sufficienter instructus, ad tractandum de pace inter nos & vos; licet nobis significaveritis, quod firmam pacem inter nos & vos desideratis; quia tamen nichil certum scimus de voluntate vestrâ & proposito in hâc parte, & instat terminus treugarum inter nos & vos captarum, mandavimus magnatibus nostris Marchiæ quod, die Martis proximo post octabas clausi Paschæ, veniant ad nos Oxon', tam super hoc quam aliis tractaturi nobiscum; & vos tunc, si desideratis firmam pacem inter nos & vos, sicut nobis significastis, præfatis die & loco mittere poteritis, si vobis placuerit, aliquos de vestris, cum plenâ potestate, ad tractandum de pace, & eam inter nos & vos firmandam.

Quoniam scire vos volumus, quod hucusque nichil intelleximus, nec ex tenore litterarum vestrar' nec aliàs, quod pacem inter nos & vos firmari affectatis, immo potius ea, in hâc parte quæ audivimus, fictitia, vel nulla reputamus.

Ad instantiam autem prædicti archidiaconi mittimus vobis litteras nostras patentes, de salvo & securo conductu eorum, si quos ad nos, prædictis die & loco, duxeritis transmittendos.

Teste ut supra.

Ejusmodi littera Davidi filio Lewelini, principis Walliæ.

A. D. 1238. An. 22 Hen. III.
Claus. 22 Hen. III. m. 16. d. in Turr. Lond.

REX David nepoti suo, salutem. Audivimus quod dilectus frater & fidelis noster princeps de Abberfrau & dominus de Snaudon, pater tuus, ad hoc instat diligenter, quod tu capias homagium magnatum, & aliorum in Northwallia & Powys, antequam ad nos veneris, & feceris nobis homagium, & id quod facere nobis debes.

Unde, cum ipse pater tuus non possit, salvâ honestate & salvâ fide, quâ nobis tenetur, nec tu id aliquatenus debeas attemptare antequam ad nos veneris, & nobis homagium feceris; tibi inhibemus ne homagia aliqua in partibus illis capere præsumas, priusquam nobis homagium feceris; maximè cum quidam de magnatibus illis de nobis tenere debeant in capite, & nobis de tenementis suis homagium facere.

Teste ut supra.

De quingentis libris datis Imperatori Constantinopolitano.

A. D. 1238.—An. 22 Hen. III.
Pat. 22 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX fratri Hugoni de Stocton, & Ricardo Renger, & sociis suis, custodibus tricesimæ suæ in turri London', salutem.

Præcipimus vobis quod de denariis, quos habetis in custodiâ vestrâ de eàdem tricesimâ, sine dilatione faciatis habere Imperatori Constantinopolitano, vel Flemento militi suo, præsentium latori, quingentas libras de dono nostro, nisi prædictos denarios liberaveritis Willielmo Hardel per aliud præceptum nostrum, quod vobis inde fecimus. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Rading, primo die Maii.

De Saraceno custodiendo.

A. D. 1238.—An. 22 Hen. III.
Claus. 22 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX Bertramo de Cryoyl, salutem. Sarracenum, quem ad nos misistis per Nicholaum de Hathlon', ad vos remittimus, mandantes quatenus prædictum Sarracenum in castro Cantuariensi perhendinare, & eidem necessaria honorificè inveniri faciatis, quousque cum Ricardo comite Pictaviæ & Cornubiæ consilium habuerimus super nuncio ejusdem Sarraceni.

Prospicientes quod idem Sarracenus castrum illud non egrediatur, nec alii ad ipsum ingrediantur seu cum ipso loquantur, per quod ipse de statu terræ nostræ certificetur, vel præfatæ terræ per se vel per alios insidietur.

Teste Rege, apud Ditton, xii. die Junii.

De prorogatione treugarum inter dominum Regem & Lewelinum.

A. D. 1238. An. 22 Hen. III.
Pat. 22 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noverit universitas vestra nos prorogationem treugarum, inter nos, & inprisios apertos, & homines nostros, ex unâ parte, & fidelem nostrum Lewelinum principem de Alberfrau & dominum de Snaudon, & inprisios apertos, & homines suos, tam Walenses quam alios, ex aliâ parte, captarum anno regni nostri vicesimo, duraturam à festo sancti Jacobi apostoli, anno regni nostri vicesimo secundo, usque in unum annum completum, ratam & gratam habere secundum formam prædictarum treugarum ultimò captarum; salvis omnibus conventionibus & articulis in illâ formâ contentis.

Ad cujus prorogationis treugarum confirmationem, tactis sacrosanctis, fecimus dilectos & fideles nostros Henr' de Aldithel, Johannem Extraneum,

magistrum Simonem de Steyland, & magistrum Willielmum de Kilkenny, clericos nostros, jurare in animam nostram, quod eandem treugarum prorogationem, cum omnibus conventionibus & articulis prædictis, fideliter & sine malo ingenio, pro nobis & nostris fidelibus, & inprisiis, observari faciemus à prædicto festo sancti Jacobi apostoli, usque in unum annum completum.

Ita tamen quod, propter illarum treugarum prorogationem, nihilominus super transgressionibus & interceptionibus, infra dictas treugas hinc inde perpetratis, vel de cætero perpetrandis, fiant emendæ, secundum formam aliàs in treugis prædictis provisam.

In cujus rei testimonium hiis litteris nostris sigillum nostrum apponi fecimus.

Teste Rege, apud Rading', viii. die Julii, anno regni nostri vicesimo secundo.

Littera Regis Leuelino principi, super prædictis treugis.

A. D. 1238. An. 22 Hen. III.
Pat. 22 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX Leulino principi de Aberfrau & domino de Snaudon, salutem.

Noveritis nos prorogationem treugarum inter nos, &c. à prædicto festo sancti Jacobi usque in unum annum completum, &c. & postea sic' in animam quidem vestram coram nobis juraverunt ex parte vestrâ, Edenenet Vachan, David archidiaconus de Sancto Asaph, & Ph' filius Enor, quod earundem treugarum prorogationem, cum omnibus conventionibus & articulis prædictis, fideliter & sine malo ingenio, pro vobis, & vestris fidelibus, & inprisiis, observari facietis à prædicto festo sancti Jacobi, usque in unum annum completum.

Ita tamen, *&c. ut in prædicta.*

Et ideo vobis mandamus, quod prædictas treugas pro vobis & vestris fidelibus, & inprisiis, usque ad terminum prædictum, secundum formam prædictam, observari faciatis; quas quidem treugas pro nobis & nostris fidelibus & inprisiis, usque ad terminum prædictum observari faciemus.

Teste ut supra.

Forma litterarum Leulini, de prorogatione treugarum.

A. D. 1238. An. 22 Hen. III.
Pat. 22 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus has litteras visuris & audituris, Leulinus princeps de Aberfrau & dominus de Snaudon, salutem.

Noverit universitas vestra nos prorogationem treugarum inter dominum Henricum illustrem Regem Angliæ, dominum Hiberniæ, ducem Normanniæ & Aquitaniæ, & comitem Andegaviæ, & inprisios apertos, & homines suos, ex unâ parte, & nos, & inprisios apertos, & homines nostros, tam Walenses quam alios, ex alterâ parte, captarum anno regni ipsius xx. duraturam à festo sancti Jacobi apostoli anno regni ipsius xxii. usque in unum annum completum, ratam & gratam habere, secundum formam prædictarum treugarum ultimo captarum; salvis omnibus conventionibus & articulis in illâ formâ contentis.

Ad cujus prorogationis treugarum confirmationem, tactis sacrosanctis, fecimus dilectos & fideles nostros, Ydenenet Vachan, Eynan Vachan, magistrum David archidiaconum de Sancto Asaph, & Philippum filium Enor, jurare in animam nostram, quod eandem treugarum prorogationem, cum omnibus conventionibus & articulis prædictis, fideliter & sine malo ingenio, pro nobis & nostris fidelibus, & imprisiis, observari faciemus à prædicto festo sancti Jacobi usque in unum annum completum.

Ita tamen quod, propter illarum treugarum prorogationem, nichilominus super transgressionibus & interceptionibus, infra dictas treugas hinc inde perpetratis, vel de cætero perpetrandis, fiant emendæ secundum formam aliàs in prædictis treugis provisam.

In cujus rei testimonium huic scripto sigillum nostrum duximus apponendum.

Pro nuncio Regis Norweg'.

A. D 1238—An. 22 Hen. III.
Pat. 22 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

RICARDUS de Sancto Albano, nuncius Regis Norweye, habet litteras Regis de protectione patentes, sine termino.

Teste Rege, apud Windles', xv. die Julii.

De nuncio Veteris de Mussa in Angliam veniendo.

A. D. 1238. An. 22 Hen. III.
Pat. 22 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX Tath' nuncio Veteris de Mussa, salutem. Significamus vobis quod benè placet nobis, quod ad nos in Angliam veniatis, unà cum gente vestrâ propriâ, quam vobiscum ducetis, ad exponendum nobis nuncium vestrum, quod vobis injunctum est ex parte prædicti Veteris de Mussa, domini vestri.

Ita quod vobiscum deferatis fœdus & securitatem, quam habetis cum illustri Rege Franciæ pro prædicto domino vestro, & modum securitatis prædictæ, unà cum litteris prædicti domini vestri, si quas nobis transmisit, super negotio illo pro quo ad nos estis destinati.

Et cum ad nos veneritis, & de securitate, & modo ejusdem securitatis, quam inieritis cum præfato Rege, certificati fuerimus, de consimili securitate vobiscum faciendâ, nomine prædicti domini vestri, consilium habebimus oportunum.

Teste Rege, apud Kenynton, xx. die Julii.

Littera Imperatoris Regi, quâ fallaciam Papæ exponit, & conventurum concilium, ceu iniquum pernegat.

A. D. 1238. An. 22 Hen. III.
Claus. 42 Hen. III. m. 14. in Turr. Lond.

IMPERATOR Regi, salutem. Qualiter, ad multam instantiam Lumbardorum, sedis Romanæ antistes contra nos, inconsulto calore, processerit, satis vos publica fama perdocuit.

Qualiter autem priusquam contra nos, religionis debito & pontificatûs gravitate depositis, hostiliter arma capiens, se ducem & principem nostrorum rebellium stabiliret, nos universale concilium, & præsertim & specialiter nunciorum vestrorum præsentiam petissemus, serenitatem vestram credimus non latere.

Demum notitiam vestram non latuit qualiter, ad quorundam ex fratribus ejus instantiam, qui pro reparatione tanti discriminis remedia cogitabant, præter omnium requirentium spem, nostra magnificentia condescendit ut, Lumbardis prorsus exclusis, permitteremus eundem ab insuetis infestationibus sacerdotum, per temporale treugarum subsidium, respirare: utpote qui libenter, pro sedatione scandali generalis, & Terræ Sanctæ subsidio procurando, reperiri modos & vias patiebamur ad pacem.

Set ipse Lumbardos eosdem, quibus confœderatus fuerat, à treugarum nostrarum fœdere non est passus excludi; totius orbis dissidio Mediolanensium ac ipsorum sequacium suffragia præferendo.

Cui cum aliquatenus assentire nollemus, ut læsæ majestatis nostræ reos sub prædictarum treugarum involucro pateremur involvi; vel ipsos ullo modo Papæ subveniendo communiri; tandem, postquam vidit eosdem rebelles nostros propriâ virtute deficere, nec ipsos posse temporalia remedia, saltem quietè afferre, ad alias artes postmodum se convertit, satagens nos per venerabilem Brixen' episcopum, ad nostram præsentiam accedentem, inducere ut, cum pro reformatione pacis inter nos & ecclesiam, ut dicebat, quamplurimum nuncios, ac nonnullos de occidentalibus partibus principes & prælatos, ad synodum intenderet convocare, Lumbardos prædictos, excellentiæ nostræ bannitos, in treugis cum ipso, usque in proximum festum Resurrectionis Dominicæ contrahendis, comprehendere deberemus; causam fingens ut, ex universalioribus treugis, vocatis ad synodum securitas largior præberetur.

Audite mirabilem circumventionis modum ad depressionem nostræ justitiæ excogitatum! Dum pacem nobiscum velle habere se simularet, ut Lumbardos ad tempus, per treugarum suffragia, respirantes, contra nos fortius postmodum in rebellione confirmet: utque contra nos, ad discordiam se medio tempore pervenientium, prælatorum, ad vocationem suam, subsidia licentiùs præparet, spem nobis concordiæ pollicetur.

Et, ut evidenter ad oculum videatis, quod pro discordiâ concilium advocet, potius quam pro pace, formam advocationis attendite; in quâ nichil omnino de futuræ pacis tractatu describitur, nisi quod magnis & arduis ecclesiæ Romanæ negotiis vocatorum præsentiam asserat oportunam.

Tempus inspicite; dum negatum nobis antè concilium, postquam nos est aggressus hostiliter, nititur convocare.

Considerate personas; dum, spretis magnificentiæ nostræ nunciis, per quos sibi tractatum pacis hujusmodi optulistis, nunc Provinc' comitem magnificentiæ nostræ rebellem, ducem Venetiarum, marchionem Ostensem, comitem Sancti Bonifacii, Albertum de Romano, Diakinum, Gnosterinium de Camino, & Paulum Traversanum, cum quibus in malum nostrum, datâ ei pecuniâ, prout est publicâ voce notorium, conjuravit, vocat expressis nominibus ad synodum supradictum.

Verumptamen, ob reverentiam summi Regis, nominato episcopo duximus respondendum, quod nos cum sacrosanctâ Romanâ ecclesiâ, matre nostrâ, discordiam non habemus; set ab hujusmodi Romani Pontificis impetu justitiam imperii nostri defendimus, & injuriam propulsamus.

Nichilominus tamen cum ipso semper pacem habere peroptavimus & optamus, per quod generale mundi discidium evitemus.

Et ut tractatus pacis à remotioribus partibus non quæratur, per eundem episcopum, ac alios bonos viros, justitiæ nostræ conscios, & communis concordiæ zelatores, ad præsentem tractatum pacis, ut mala de medio citius auferantur, optulimus nos paratos; treugas etiam, licet nobis tanquam ad guerræ subsidia munitis infestas, inire concessimus cum eodem; sperantes per eas, velud per quandam salutiferam scalam, posse facilius ad excelsa palatia pacis ascendi.

Lumbardos tamen excellentiæ nostræ rebelles, à nexu treugarum hujusmodi, sicut semper exclusimus, sic imperpetuum excludemus.

Nec, inter nos & eum durante præsenti discrimine, concilium per eum, velud per hostem publicum imperii, fieri permittemus; præsertim cum nobis, imperio, & omnibus terræ principibus, indecentissimum judicemus, honoris nostri causam foro suspecto subicere, vel judicio synodali: set omnibus, ad concilium istud vocatis, per terram, ditioni vestræ subjectam, in personis & rebus securitatem denegamus quamlibet.

Quapropter serenitatem regiam præsentibus exhortamur quatenus, per prælatos universos & singulos regni vestri, edicti regii programmate vulgato, divulgetis, ut nullus sub securitatis nostræ fiduciâ, ad synodum ipsam accedat.

Nos enim quantumcumque regni vestri fidelibus, ob amorem principum quem gerimus, libentissimè deferamus; præsumptuosam tamen audaciam eorum, qui ad inimici nostri vocationem accederent, nos non deceret ullatenus æquanimiter tolerare.

Dat', &c.

Imperator Regem Angliæ increpat, quod permiserit sententiam excommunicationis contra eum in terrâ suâ publicari, & pecuniam colligi.

A. D. 1238. An. 23 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

FREDERICUS, Dei gratiâ, Romanorum Imperator, semper augustus, Hierusalem & Siciliæ Rex, illustri Regi Anglorum, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Cum inter Reges orbis & principes affinitas interdum & matrimonium contrahitur, tanto magis inter eos affectio debet, vel unio potius suboriri, quanto majores aliis, & in altioribus positi speculis dignitatum, virtutum inferioribus debent exempla porrigere: quantòque per unanimes voluntates ipsorum pax & concordia firmior crescit in populis, honores servantur in alterutrum, in suorumque roborantur in posterum jura regnorum.

Et, cum hujus fructum, ex affinitate nostrâ, nobis & vobis crediderimus hactenus proventurum, (præsertim cum obligationem cognationis nostræ firmaverint sacra sequentium pignora filiorum) totum intentioni nostræ contrarium (quod dolentes & inviti referimus) experimur.

Dum præter id, quod illatam nobis per Romanum pontificem manifestam injuriam, quam vobis præ cæteris terræ principibus prorsus intolerabilem credebamus, conniventibus oculis pertransisse, iniquam ipsius contra nos & plenam odio carnali sententiam permittendo, vobis audientibus & scientibus, non sine multâ nostri injuriâ, & imperii verecundiâ & jacturâ, per regnum vestrum undique publicari, nunc, prout certo comperimus, eidem capitali inimico nostro fatuè obediendo, honorem nostrum & sanguinem sitienti, de ecclesiis regni vestri, vestris ac prædecessorum vestrorum (quos reputari nostros nostra compellit affinitas) piâ largitione ditatis, ad impugnationem nostram pecuniaria sinitis subsidia, tallias & collectas ministrari.

Attendat igitur industria regia, callidis non circumventa consiliis, si vos deceat & vobis expediat sororium & fratrem, aut saltem amicum, seu postremo quenquam Regem aut principem, cui non indixeritis prælium, sicut est regni juris & moris, pecuniæ vestræ viribus impugnari.

Et quid refert auro & argento, vel armis per vos, vel patientibus vobis, hostis nostri præsidia muniantur? Præsertim cum ab experto sciamus, quod majoris auxilii manum contra nos Papæ porrigere non possetis, quam si de regno vestro permittatis pecuniam ministrari, de quâ Mediolanensibus & aliis proditoribus nostris stipendiarios milites pollicetur; per quam devotos & fideles nostros à fidelitate nostrâ seducere nititur; adeoque quod aliquorum debilium fidem, in evidentem infamiam, & non minus in perpetuum eorum exitium, est hujus pretii venalitate mercatus.

Pro Deo, frater charissime, non primum istud à vobis incipiat, vel contra nos saltem, quod gratis Reges à Regibus impugnentur: nec sic cervicem regiam papalis dominii jugum premat, ut in offensam evangelici dogmatis & naturæ, proximum, sororium, & amicum, imo fratrem, vos in tantum delectet offendere: maximè cum, in instanti negotio, non magis nostra, quam vestra, & aliorum Regum & principum, si sanè diligènterque attenderitis, per consequens res agatur.

Quocirca serenitatem regiam præsentium tenore affectuosè requirimus ac rogamus, quatenus industriam ac potentiam vestram talibus, ex quibus tantum obstaculum formidamus, sicut amorem & honorem nostrum diligitis, tam strenuè quam viriliter opponatis; non permittentes de redditibus, talliis, collectis, aut aliquibus aliis obventionibus regni vestri, pecuniam aliquam ad Romanam curiam deportari.

Nec istud vos decet, aut expedit conniventiâ quâlibet aut dissimulatione pertransire; sicut vos non velletis quod contra vos à nobis & nostris qualiacunque petita, vel petenda suffragia daremus aliquibus, vel modo quolibet dari pateremur.

Alioqui, ne dum simili, sed justiori, per vos instruamur exemplo, ut iis, qui vobis attinent, & quibus vinculo veteris dilectionis astringimur, hucusque negata, contra vos & regnum vestrum, largiremur; dum vos Papa in prosecutione justitiæ nostræ favorabiles invenerit, qui vobis in nullo penitus attinet, nisi quod gloriatur (quod non sine multâ verecundiâ dicimus) in vobis habere dominii ligii potestatem.

Super præmissis autem singulis, & super aliis omnibus servitiis nostris, in ipsis partibus procurandis; ecce mittimus vobis H. de Eambota militem & fidelem nostrum, latorem præsentium; dilectionem vestram rogantes attentius, quatenus ea quæ vobis ex parte nostrâ dixerit, sicut personæ nostræ indubitanter dilectio vestrâ credat, & adimpleat cum effectu; ac per ipsum præcisè ac determinatè respondeat, quicquid de prædictis omnibus providerit faciendum.

Volumus enim in instantibus negotiis esse certi, à quibus debeamus expectare consilium, & à quibus sit cavendum.

Littera Imperatoris baronibus Angliæ expostulatoria, de publicando iniquam Pontificis Romani sententiam; necnon de auxilio eidem præstando.

A. D. 1238. An. 23 Hen. III.

Claus. 42 usque 47 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

FREDERICUS, Dei gratiâ, Romanorum Imperator semper augustus, Jerusalem & Siciliæ Rex, comitibus, baronibus, & universis nobilibus regni Angliæ, dilectis sibi, salutem & omne bonum.

Si diligenter karissimi fratris & sororii nostri, Regis illustris domini vestri serenitas & industria regia, prout decerçt & deberet, attenderet; & vos (apud quos nobilitas, industria, exercitium militare, & animi robur hucusque resedit, inter quos etiam semper extitit fida fides) qui omni jure videlicet, & naturâ, Regi vestro & domino dare velitis consilium salutare, ipsi domino vestro dixissetis, & adhuc ad litteram dixeritis, quale, quantum, & quam grande sit matrimonii & affinitatis vinculum, quod inter Regem Angliæ, & Romanum principem est contractum; & qualiter illud voluntas Dei excelsi firmâvit per sequentia pignora filiorum; & quos fructus ex eo, per consequens, credatur inter regnum & imperium proventuros; tam ipse quam vos daretis operam toto posse, qualiter uterque nostrûm diligenter alterum indempnem conservaret, & inimicus homo ab affectu alterius alterum reducere & avertere non valeret.

Set, nescimus quo modo, cujus instinctu, cujus utilitatis, quin potius dampni frater & sororius noster, & vos omnes, & singuli (quod dolentes & inviti referimus) tam apertam malitiam, tam enorme flagitium, tam immane scelus, tam evidentem injuriam, illatam Romano principi per Romanum antistitem, (quæ non solum Imperatorem & imperium tangunt, nec solum Reges & principes; verum etiam omnes & singulos universæ terræ, nobiles, & magnates) conniventibus oculis toleratis.

Æquanimiter patientes iniquam, & carnali odio plenam sententiam Gregorii Romani Pontificis in nos latam, contra fratrum consilia, contra Deum & omnem justitiam, in favorem hæreticorum Mediolanensium, & suorum complicum, (quorum ipse factus est defensor, & publicus conciliarius, & contra nos & imperium nostrum præcipuus receptator) in oculis Regis vestri, & vestris, per totum regnum Angliæ publicari, quæ diffamationem nostri nominis continet & honoris.

Et utinam ista sufficerent: set, quod pejus est, & majestatem nostram tangens acrius, Regis thesaurum, clericorum bona & ecclesiarum, per tallias, collectas, & alias extorsiones multiplices, ad impugnationem nostram permittitis in regno fieri, & ad curiam Romanam deportari; & qui eratis olim liberi, sicut cæteri Christiani, nunc autem per nimiam tolerantiam facti estis servi.

Ha Deus! sustineret hæc hodie, si viveret, Henricus senior Rex Angliæ? & recolendæ memoriæ Rex Ricardus, & alii, paterenturne istud? Non utique, quia nec minora hiis æquanimiter tolerabant.

Animadvertite ergo viri illustres, & videte, si frater & sororius noster, & vos talia, ex quibus tantum obstaculum formidamus, fieri sustinetis, quale debetis imposterum à nobis expectare præsidium & præmia reportare: set, ut apertius liqueat de intentionis nostræ proposito, non alia quam hostis ab hoste, & inimicus ab inimico reportat.

Universitatem igitur vestram affectuosè requirimus & rogamus, quod super tantis & talibus periculis, tam apud Regem quam apud nosmetipsos, sic strenuè, ac animosè, ac providè vos exercere studeatis & gerere, ut, si à Rege regni Anglicani & à vobis non speremus, in negotio instanti,

præsidia, saltem non oporteat nos pericula formidare; quod pro certo scitote de vobis nullatenus pateremur.

Cæterum, quia jam, super prædictis, & aliis servitiis nostris, in partibus vestris procurandis, Hugonem de Cambota militem nostrum & fidelem nuncium, latorem præsentium, ad eundem Regem & sororium nostrum, & ad vos providimus destinandum, per quem de ipsius Regis & vestrâ responsione esse possimus certi, ut sciamus à quibus debeamus expectare consilium & auxilium, & à quibus etiam sit cavendum, dominationem vestram monemus attentius, quatinus ea quæ ex parte nostri culminis vobis referet, sicut nobis vestra credat affectio.

Data in castris ante castra pontis Placentiæ, quarto kal' Novembris, xi. indictione.

Littera Imperatoris Regi, quâ offensas Gregorii IX. Papæ acriter objurgat, & perfidiam legati ejus insectatur.

A. D. 1238. An. 23 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

IMPERATOR Regi, salutem. Æmula Regum & principum orbis terræ, ac consortium impatiens, dudum, ut in superbiam seculorum liberaliter adaucta per eos, Romana sedes illius, qui princeps esse dicitur sacerdotum, in suum adversus nos præconceptum odium, ad universale scandalum, sic exarsit, adeo adverso ecclesiasticæ religionis ordine, præter mandata legis (quarum lator & pater esse debuerat) quâ pervertit, dum, se hostilibus rebus immiscens, dubios bellorum eventus, cædes hominum, obsidiones urbium, & universaliter procurat undique pericula populorum, sponsam CHRISTI ecclesiam, matrem nostram, (cujus auctoritate libitum pro licito sequitur, è sanctuario DEI suarum vindictas inimicitiarum exercens) reddit, proh dolor! mundo notabilem, ut subjectam inconstanti & volubili rerum actori (qui præsidet, &, nomine ecclesiæ, diversa variat & confingit), experientiâ facti singulos edocente, non inmerito ab ecclesiâ, pro ejus præside, ab experto patre mendacii, meticulosa suspitio cordibus hominum inferatur.

Quapropter affectionem vestram contingentia non patimur ignorare: nuper enim, per quosdam de majoribus fratribus suis, & religiosos alios viros, aspirantes ad quietum ecclesiæ statum, & piis zelantes desideriis bonum pacis, adhibita est cura propensior inveniendi modum, & habendi tractatum; per quem inter nos & Pontificem Phariseum istum, contra nostri honorem nominis, prava consilia colligentem, ad certum tempus treugarum compositio fieret, infra quod, per vos, quem habemus in omni dilectione præcipuum, & alios principes orbis terræ, ad integræ pacis reformationem opportunitas commodior haberetur.

Cumque nos, eisdem viris inventoribus hujus viæ, præter spem & creditum, pro ecclesiæ reverentiâ, condescendere dignaremur, Gregorius, dictus Papa, petebat Lumbardos, rebelles nostros, & nostri bannitos imperii, treugis ipsis debere muniri.

Quibus exclusis treugas illas non poterit acceptare; ut evidentiorem daret omnibus intellectum quod negotium rebellium Lumbardorum fovit & fovet, in nostrum odium manifestum, illud gerens & reputans velum suum, quamquam hactenus alia palliaret, quod non in favorem ipsorum, set ob transgressiones alias, quas fingebat contra nos, ad excommunicationis sententiam processisset.

Quod intolerabile visum est nobis, ut rebellibus nostris, diutino guerrarum discrimine fatigatis, & in majori parte depressis, treugas concedêre deberemus, ad quorum persecutionem & vindictam accincti vexilla victricia, & præpotentia castra nostra triumphaliter duximus educenda.

Et licet nobis, in confinio Campaniæ castra-metatis, suggeretur instanter, ad ingressum illius provinciæ, data plena fiducia de optentu; super quo doloris gladius ad injuriatoris animam pertransisset; nos, ad præsens, ob honorem DEI, & reverentiam beatorum apostolorum Petri & Pauli, quibus (utpote qui sacrum imperii diadema de arâ beati Petri suscepimus) esse nolumus omnino ingrati; ab ingressu & receptione illius terræ destitimus; expectantes interim si nostrum injuriatorem aliàs vexatio revocet ab offensis.

Præterea non patimur vos latere qualiter homo iste, dictus Papa, in obsidione Ferariæ civitatis imperii, & Salinguerræ fidelis nostri, Bononiensibus, Venetis, & aliis convicinis nostris, rebellibus convocatis, legatum suum, cum Mediolanensibus fecerit convenire, ducem ibidem exercitûs & rectorem.

Qui adeo eundem cum complicibus suis, Salinguerram & Ferrariam, in exhæredationem imperii, coartavit, quod à suis proditus (receptis inde promissionibus & pactis de indempnitate personæ suæ, & rerum suarum, & de salubri morâ suâ in eâdem civitate; necnon per eundem legatum duce Venetiarum, potestatibus, rectoribus, capitaneis exercitûs, & generaliter per totum exercitum juramento firmatis) nomine ecclesiæ juramentum impendit, & se ac prædictam civitatem assignavit specialiter possidendam.

Set, post deditionem civitatis & suam, idem legatus, tanquam si, ex legationis officio, fungeretur celebrare perjuria, quemadmodum præstitit juramenta, cum prædictis omnibus dejerando, demolitis domibus, & bonis ejusdem Salinguerræ direptis, ipsum simul deduxerunt, fide mentitâ, Venetias captivatum: ecce qualis invenitur in legato fides! qualis à patre legati mentiendi procedit auctoritas! ut fidem reputent, fidei vinculum non servare!

O quàm pestiferum ab ecclesiæ rectoribus emanat exemplum! O quàm evidens, omissâ veritate, deceptio! ut Regibus, & potestatibus, & principibus orbis (quibus propter impatientiam potestatis invident) sit præcipuè præcavendum; ne de facili se præbeant manibus eorumdem, qui semper recipere conantur incautos, & pium reputant, innocentiam condempnare.

Nos autem, qui universos, & singulos eorum, tùm ex vicinitate, tùm ab experto & in cute jam novimus, taliter vos, per indaginem rerum fallaciis volumus cautos existere, ut nobis intendimus potissimum præcavere; sperantes in eo, qui Reges & regna constituit, quod, justè injuriam propulsantes, violentiam nobis illatam nostrarum virium conamine propellemus; & in gladio justitiæ, quem, auctore Domino, bajulamus, sacerdotum gladios, quibus, objectâ stolâ, lumbos suos inhonestè præcingunt, justius retundemus.

Dignum insuper duximus ad vestram notitiam referendum, quod idem Papa, sicut est suis moribus præceps, & inconstans in omnibus viis suis, strenuis viris de Francia crucesignatis, &, pro voti executione ad iter accinctis prohibuit, sub censurâ ecclesiasticâ, ne transeant in præsenti; non attendens necessitatem Christiani exercitûs in ultra marinis partibus commorantis; quibus in emergentis casûs articulo nedum de crucesignatis, set de noviter consignandis, deberet in auxilium subvenire.

Unde ab operibus ejus, quæ suo testimonio profitentur actori, potestis agnoscere quod duplicitas viarum suarum scandalum generet, & totius universitatis incommoda subministret.

Data, &c.

Bulla Gregorii IX. Papæ, quod electio non debet fieri de personâ Regi suspectâ.

A. D. 1239. An. 23 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Licet dilecti filii magistri W. Hardel, & R. Auketil clerici, & D. de Barentin' miles, nuncii tui, ad removendum de litteris nostris, per quas ad eligendum, seu postulandum de consilio dilecti filii nostri, O sancti Nicolai in carcere Tullian' diaconi cardinalis, apostolicæ sedis legati, cum hiis qui vicem in electione habere noscuntur ...... priorem & conventum Wintonen' ecclesiæ restituimus, postulationis verbum apud nos oportunè institerint & etiam importunè; quia tamen, consideratis circumstantiis universis, sublimitati tuæ non vidimus expedire, petitioni eorum in hâc parte non duximus annuendum.

Verum quia honori tuo cupimus, quantum cum DEO possumus, providere, eidem legato dirigimus scripta nostra, ut provideat diligenter, quòd de tali personâ ecclesiæ provideatur eidem, quæ tibi suspecta meritò non existat.

Dat' Lateran', secundo id' Januarii, pontificatûs nostri anno tertio decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Gregorii IX. Papæ, quod nulla persona Regi suspecta eligatur in episcopum Wintoniensem.

A. D. 1239. An. 23 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis nobilibus viris, R. Cornubiæ & Pictaviæ, W. Waram, J. de Lascy Lincolnien', R. Bigod' Norfolch', H. de Albiniaco de Arundel, H. de Ver Oxonien', Rogero de Quency Wintonien', H. de Boun' Hereforden' & Essex', W. de Ferrariis de Rebe, & Thomæ de Warewyk', comitibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Nobilitatis vestræ litteras, quas nobis super provisione Wintonien' ecclesiæ destinastis, benignè recepimus, & quæ continebantur in eis, intelleximus diligenter.

Verum quia, priusquam ad nos eædem litteræ pervenissent, negotium ipsius ecclesiæ, de consilio fratrum nostrorum ordinatum fuerat & etiam expeditum, aliud super hoc ordinari non decuit, nè Romana ecclesia posset argui levitatis.

Cæterum, cum carissimum in CHRISTO filium nostrum .... illustrem Regem, ac regnum Angliæ quâdam speciali prærogativâ dilectionis & gratiæ prosequamur, ac per hoc omnino velimus, ut de talibus personis provideatur ecclesiis viduatis, quæ Regi prædicto suspectæ meritò non existant, præfatum negotium, quantum cum DEO potuimus, ad honorem ipsius Regis curavimus expedire.

Dilecto filio nostro, O. sancti Nicholai in carcere Tullian' diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, qui Regem & regnum sincerâ diligit in Domino caritate, nostras litteras dirigentes, ut provideat diligenter quod de tali personâ ecclesiæ provideatur eidem, quæ prædicto Regi suspecta meritò non existat.

Dat' Lateran' sexto id' Februarii, pontificatûs nostri anno tertio decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla ejusdem, de non attemptando in præjudicium Regis, vacante ecclesiâ Dunelmensi.

A. D. 1239. An. 24 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri episcopo Lincolnien' salutem, & apostolicam benedictionem.

Nuper tibi nostris dedimus litteris in mandatis, ut ecclesiam Dunelmen', nunc pastore vacantem, protegens personas monachorum, clericorum, & secularium officialium ejus indebitè molestari, eorumque bona invadi ab aliquibus non permittas.

Molestatores & invasores hujusmodi, (personâ carissimi in CHRISTO filii nostri .... Angliæ Regis illustris, exceptâ) monitione præmissâ, per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Verum cum intentionis nostræ fuerit, tantum super bonis ad .... priorem & monachos Dunelmen' spectantibus tibi litteras ipsas dirigere, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinùs auctoritate dictarum litterarum aliquid, quod in præjudicium ipsius Regis redundare valeat, non attentptes.

Dat' Anagniæ, duodecimo kalend' Novembris, pontificatûs nostri anno tertio decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Pro Thoma de Sabaudia, comite Flandriæ.

A. D. 1239. An. 24 Hen. III.

Claus. 24 Hen. III. m. 19. d. in Turr. Lond.

REX Drogoni de Barentin, & Willielmo Hardel, & aliis procuratoribus suis in curiâ Romanâ agentibus, salutem.

Cum ad commodum & utilitatem dilecti avunculi & fidelis nostri Thomæ comitis Flandriæ, tam per nos quam per nostros laborare disponamus, vobis præsentium tenore injungimus, mandantes districtè quod ejus procuratoribus ad curiam accedentibus, in hiis quæ ad ipsum comitem pertinere videbuntur, totis viribus assistatis, & ejus negotia, quatenus per nos fieri poterit, promovere curetis.

Proviso quod, occasione privilegii Anglicis concessi, ne ad partes transmarinas, seu extra regnum Angliæ trahantur in causam, nihil contra ipsum comitem nomine nostro impetretur, quo minus in causâ, quæ inter nobilem virum P. quondam comitem Britanniæ, & S. de Monteforti vertitur, in partibus transmarinis coram judice suo procedatur.

Nos enim, pro eo quod causa illa præfatum comitem Flandriæ, velut eum cujus res agitur, tangit, magis eligimus, quoad casum illum, privilegio renunciare prædicto; cum protestatione tamen quæ ad ejus observationem in aliis causis videbitur necessaria, quam comitem præfatum, in ipsius impedire processu.

Vos igitur in hâc causâ nihil contra ipsum impetretis, nec quantum per vos fieri poterit, impetrari permittatis.

Nolumus enim, si super hoc nostro nomine aliquid fuerit impetratum, quod eo ad impedimentum suæ causæ aliquis utatur.

Teste Rege, apud Clarend', octavo die Decembris.

De officio fusoriæ scaccarii concesso Edwardo filio Odonis.

A. D. 1240. An. 24 Hen. III.

Cart. Antiq. in Turr. Lond. L. 12.

HENRICUS, DEI graciâ, Rex Anglie, dominus Hybernie, dux Normannie, Aquitanie, & comes Andegavie; archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, prepositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Inspeximus cartam Odonis filii Johannis fusoris in hec verba:

"Sciant presentes & futuri quod ego Odo filius Johannis fusoris dedi, concessi, & presenti cartâ meâ confirmavi, & pro me & heredibus meis in perpetuum quietum clamavi Eadward' fil' Odonis aurifabri, quicquid juris habui, vel habere potui, in officio fusorie scaccarii domini Regis, presente domino Rege Henrico tercio, anno regni ejus vicesimo quarto, decimo septimo die Januarii, qui homagium dicti Edwardi de dicto officio, me presente & ad instanciam meam, recepit: habend' & tenend' dicto Eadwardo & heredibus suis vel assignatis salutè, liberè, quietè, benè, & in pace, ab omni exactione seculari me vel heredes meos in perpetuum contingente: faciendo inde officium quod ad fusoriam ejusdem scaccarii pertinet. Pro hâc autem donacione, concessione, & officii predicti remissione, & quietâ clamatione, & presentis carte mee confirmacione, dedit mihi dictus Eadwardus duodecim marcas argenti, ad peregrinacionem meam in Terram Sanctam faciendam. Et ne ego Odo vel heredes mei, nec aliquis per nos vel pro nobis, aliquid juris in dicto officio de cetero, aliquo casu contingente, clamare possimus, presenti scripto sigillum meum apposui. Hiis testibus, venerabili patri Hugone Coventr' & Lichfeild' electo, tunc domini Regis thesaurario; dominis Willielmo de Cantilupo; Almarico de s'to Amando, & Berteramo de Crioyl, tunc d'ni Regis senescallo; Petro de Malolacu, Galfrido Dispens', Bartholomeo Peche, Petro Grimband, Radulfo de Ely, Nicholao de Lustreshell, Roberto de Bello Alneto, & multis aliis ad hoc specialiter rogatis."

Nos igitur predictam donacionem & concessionem ratam habentes & gratam, eam pro nobis & heredibus nostris dicto Eadwardo & heredibus suis vel assignatis concedimus, & sigillo nostro confirmamus; sicut carta dicti Odonis filii Johannis fusoris, quam predictus Eadwardus inde habet, rationabiliter testatur.

Hiis testibus,
Stephano de Segrave.
Petro de Malolacu.
Johanne fil' Galfridi.
Berteramo de Cryoyl.
Almaric' de s'co Amando.
Roberto de Mucegros.
Galfrido de Langel'.
Bartholomeo Peche, & aliis.

Dat' per manum nostram, apud Westm', xxij. die Januarii, anno regni nostri vicesimo quarto.

Conventio inter Regem Angliæ & David filium Lewelini.

A. D. 1240. An. 24 Hen. III.

Lib. A. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc. & Claus. 24 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

SCIANT præsentes & futuri, quod ita convenit inter dominum Henricum Regem Angliæ illustrem, ex unâ parte, & David filium Lewelini, quondam principis Norwalliæ & domini de Aberfrau, ex alterâ, apud Gloucestriam, die Martis proximo ante festum sancti Dunstani, anno regni ipsius Regis vicesimo quarto, de homagio ipsius David;

Quod ipse offerebat eidem domino Regi, pro jure suo Norwalliæ, & de terris, quas barones ipsius domini Regis, videlicet, Griffinus filius Wennuwan, & alii barones domini Regis petebant versus ipsum David, ut jura sua (exceptâ terrâ de Montealto, secundum quod continetur in scripto, nuper confecto apud Crucem Griffini per senescallos domini Regis, quæ ad præsens excipitur ab arbitrio) salvo tamen in posterum jure senescall' Cestr' in terrâ illâ, si quod habet;

Scilicet, quod prædictus dominus Rex cepit homagium præfati David de prædicto jure suo Norwalliæ; & quod tam idem dominus Rex pro præfatis baronibus suis, de consensu eorumdem, quam præfatus David, pro se & suis, & hæredibus eorum, super omnibus terris prædictis se submiserunt arbitrio venerabilium patrum O. sancti Nicholai in carcere Tull' diaconi cardinalis, apostolicæ sedis legati, Wigorn' & Norwich' episcoporum, & nobilis viri R. comitis Pictaviæ & Cornubiæ fratris ipsius domini Regis, & Johannis de Monemue, ex parte ipsius domini Regis:

Et venerabilis patris episcopi de Sancto Asaph, Idenenet Vaghan, & Eynguan Vaghan, ex parte præfati David;

Ita quod, quomodocunque ab ipsis omnibus, vel à majori parte eorumdem super præmissis fuerit arbitratum, utraque pars ipsorum stabit arbitrio, & illud in perpetuum firmiter observabit.

Et ad hæc fideliter & sine fraude servanda, Willielmus de Cantilupo, de præcepto Regis, juravit in animam dieti Regis: & idem David in propriâ personâ suâ corporale præstitit sacramentum.

Et insuper se submiserunt jurisdictioni & ordinationi præfati domini legati, quamdiu in Anglia legationis fungatur officio, ut partem, contra præmissa venientem, per censuram ecclesiasticam, modis omnibus, quibus melius viderit expedire, tam ad prædictum arbitrium observandum, quam ad transgressionem contra illud perpetratam emendandam, valeat cohercere, ordine juris observato.

Dum tamen idem David, vel sui, (si forsitan contra prædicta venire præsumpserint) prius coram dicto domino legato, vel aliquibus aliis, ad hoc ab ipso deputandis, in partibus meritò non suspectis, in confinio Marchiæ, loco, eidem David & suis tuto, legitimè communicato, si ad hoc vocati venerint; vel si legitimè vocati non venerint, pro contumacibus habeantur, nisi rationabile & sufficiens habent impedimentum.

Finito vero predictæ legationis officio, sub formâ præscriptâ cohercioni & jurisdictioni domini Cantuariensis archiepiscopi, & successorum suorum ecclesiæ Cantuariensis, se partes prædictæ submiserunt.

Et sciendum, quod per hanc pacem remanent domino Regi & hæredibus suis omnia homagia baronum Walliæ quieta; & remittuntur omnia incendia, homicidia, & alia mala, tam ex parte Anglicorum quam Wallensium per-

petrata; ita quod ad invicem plenè reconcilientur: salvo præfato David jure suo, si quod habet in aliis terris.

Et, si fortè aliquis prædictorum arbitrorum, ante hoc arbitrium completum in fata decesserit, vel per impedimentum rationabile prædicto arbitrio faciendo non possit interesse, alius loco suo substituetur, qui neutri partium meritò suspectus habeatur.

Ad hæc præfati episcopus de Sancto Asaph, Idenenet, & Ignam, & Griffinus filius Rotherich præstiterunt sacramentum quod, quantum in eis est, prædicta fideliter observabunt, & ab ipso David & suis, modis omnibus quibus poterunt, facient observari.

Ad majorem autem hujus rei securitatem factum est hoc scriptum inter ipsos Regem & David in modo cirographi; ita quod parti remanenti penes ipsum dominum Regem, appositum est sigillum ipsius David, unà cum sigillis prædictorum episcopi de sancto Asaph', Idenenet, & Ignam & Griffini: et parti penes ipsum David remanenti, appositum est sigillum domini Regis.

Hiis testibus Venerabilibus patribus,
Ottone sancti Nicholai in carcere Tulliano diacono cardinali, & apostolicæ sedis legato.
W. Eborum archiepiscopo.
W. Karleol', W. Wigorn,' & W. Norwich', episcopis.
R. comite Pictaviæ & Cornubiæ fratre domini Regis.
Venerabili patre episcopo de Sancto Assaph'.
W. de Cantilupo.
Amaur' de sancto Amaudo senescallo nostro.
Johanne Extraneo.
Edenewet Wachan.
Griff' filio Rotherich.
David archidiacono de sancto Asaph, & aliis.

Bulla Gregorii IX. Papæ, pro conventu sanctæ Trinitatis London'.

A. D. 1240. An. 24 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis............priori & conventui ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, salutem & apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, sanctæ Catherinæ & sancti Michaelis Londonien' capellas, nec non decimas de Walemers, quas canonicè proponitis vos adeptos, sicut vos justè ac pacificè possidetis, vobis &, per vos, eidem ecclesiæ auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; salvo in prædictis decimis moderamine concilii generalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lateran' iv. non' Julii, pontificatûs nostri anno quarto decimo.

Sigillo avulso.

Littera Fedlimidi O'Connor, Regis Conacticæ, ad Regem Angliæ.

A. D. 1240. An. 24 Hen. III. Bundela Litterarum in Turr. Lond.

ILLUSTRI Regi Angliæ Henrico, Dei gratiâ, domino Hiberniæ, comiti Andegaviæ, suus Fedl' Okonchonur Rex Conact' salutem, cum debitâ reverentiâ & honore.

Quoniam nobilissima merita & bona opera à suis subditis debent gratanter & humiliter collaudari, idcirco regiæ vestræ majestati, pro variis honoribus nobis collatis, grates referimus infinitas; & maximè pro eo, quod pro nobis Willielmo de Dene, justiciario vestro Hiberniæ, bonæ memoriæ, pro restitutione habendâ de dampnis, nobis per Walterum de Burgo & suam sequelam, in terrâ nostrâ de Tyrmara, illatis, devotè scripsistis.

Unde, cum dictus justiciarius, ante receptionem literarum vestrarum, diem clausit extremum, nos nullum effectum nec commodum, per dictum vestrum mandatum, licet per ...., recepimus adhuc; sed varia dampna & incommoda, per eundem Walterum & suos complices, adhuc in terrâ filii vestri recepimus & sustinemus.

Dampnificavit enim cantredam ubi castra vestra sunt, & domini Edvardi castra sita sunt, ad æstimationem sex millium marcarum; exceptis dampnis illatis ecclesiæ Elfinetim, tunc in manu nostrâ existenti; quæ quidem dampna æstimari possunt ad æstimationem trium millium marcarum, ecclesiarum combustione, & clericorum & monialium interfectione.

Quare regiam vestram dignitatem humiliter exoramus, quatenus, sicuti terram filii vestri ab hostili incursu prædicti Walteri & aliorum adversariorum nostrorum, observare desideretis, justiciario vestro, videlicet domino Ricardo de Rupella, nunc existenti, & consilio vestro salubri in Hibernia detis in mandatis ut, secundum prioris mandati formam, præfatum Walterum ad plenitudinem justitiæ nobis, super dictis dampnis, nobis & ecclesiæ Elfinen' illatis, exhibendam compellat & distringat.

Pro certo enim sciatis, quod nunquam à fideli servitio vestro, nec filii vestri, pro aliquâ sollicitatione nobis ab Hiberniensibus factâ, recessimus, nec recedemus.

Nos enim, & nostros, & omnia nostra bona, sub protectione vestrâ, & domini Eduardi primogeniti vestri supponimus; cui omnia bona nostra & jura, siqua nobis super totâ terrâ Conact' competunt, usque ad adventum suum ad partes Hiberniæ, observamus & observabimus.

Valeat regia vestra majestas in Domino.

Pro Waltero Marescallo, quod homagium faciat Regi Francorum.

A. D. 1240. An. 25 Hen. III. Pat. 25 Hen. III. n. 1. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Ad omnium notitiam volumus pervenire, quod benè placet nobis, & concedimus quod Walterus Marescallus, non obstantibus treugis inter Lodovicum Regem Franciæ illustrem & nos captis, de jure suo in Normannia eidem domino Regi homagium faciat.

Videlicet de terris & tenementis quæ fuerunt patris & fratris ejusdem Walteri: salvo jure nostro in Normannia, quando Deo placuerit, quod idem Rex velit inde exaudire; ita quidem quod nichilominus stent & durent treugæ prædictæ.

Teste Rege, apud Westm', xxv. die Octobris.

De compromisso per Regem & David filium Leulini.

A. D. 1240. An. 25 Hen. III. Claus. 25 Hen. III. m. 18. d. in Turr. Lond.

REX David, filio Leulini, quondam principis Norwalliæ, salutem.

Mandamus vobis, quod in fide quâ nobis tenemini, omni occasione postpositâ, sitis ad nos apud London' in octabis sancti Andreæ, ad procedendum, coram domino legato & sociis suis, in arbitrio, in quod compromissum est, tam ex parte nostrâ, quam vestrâ.

Quod, si fortè, aliquo casu contingente, personaliter ad prædictas partes venire non possitis, tunc ex parte vestrâ aliquos mittatis, qui plenam habeant potestatem procedendi in omnibus, quæ prædictum negotium contingunt.

Et, quia dominus legatus vocari fecit episcopum de Sancto Assaph', quod ipse die prædicto ibidem ad hoc accedat, & nos similiter ipsos, qui ex parte nostrâ electi fuerunt, ad eundem diem fecimus vocari, venire faciatis ad diem prædictum laicos, qui ex parte vestrâ ad hoc fuerint electi; mandavimus enim Johanni Extraneo quod vobis, & vestris salvum faciat habere conductum.

Teste Rege, apud Windesor', xxxi. die Novembris.

De procedendo ad arbitrium inter Regem & principem Walliæ.

A. D. 1241. An. 25 Hen. III. Claus. 25 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX David filio Leulini, salutem. Benè recolimus qualiter nos vobis nuper in mandatis dedimus, quod coram nobis apud Wygorn' compareretis, ad providendum arbitros qui loco eorum, qui primo ad hoc electi fuerant, & qui ad partes recesserunt transmarinas, justitiam secundum formam pacis inter nos & vos provisæ, singulis conquerentibus exhiberent: & in arbitrio prædicto secundum formam debitam procederent: & similiter ad justitiam recipiendam de portione uxorem vestram contingente, de hæreditate suâ: & similiter ad standum recto super hiis, de quibus senescallus de Monte-Alto, & alii de vobis sunt conquesti.

Et quia ad diem & locum vobis præfixos non accessistis, set litteras vestras nobis misistis, continentes quod tres ex vestris ad nos loco vestro destinastis, ex quibus tantum unus ad nos accessit, qui ad præmissa adimplenda nullam potestatem habuit; unde quibusdam ex nostris visum fuerat quod hoc malitiosè, & ut subterfugium quæreretis, per vos factum fuit.

Nos tamen, hoc non credentes, set fidelitatem vestram adhuc magis

probare volentes, vobis mandamus, in fide quâ nobis tenemini præcipiendo quatinus, omni occasione postpositâ, personaliter compareatis apud Salopiam die Dominica proximâ ante Dominicam Palmarum, coram fidelibus nostris, quos illuc duxerimus transmittendos, ad consentiendum in personas certas, ad procedendum in arbitrio prædicto, loco eorum qui ad partes transmarinas recesserunt: & ad faciendum, in eodem arbitrio, id quod adhuc restat faciendum: & ad recipiendam justitiam de portione uxorem vestram, de hæreditate suâ, contingente: & ad standum recto senescallo Cestriæ, & aliis de vobis conquerentibus.

Quod, si personaliter ad hoc faciendum venire non possitis, tales, loco vestro, mittatis, qui plenam potestatem habeant hæc omnia nomine vestro faciendi.

Nos enim vobis & vestris per eos quos ibidem mittemus, aut per nosmetipsos, salvum & securum provideri faciemus conductum.

Teste Rege, apud Wudestok, xix. die Februarii.

De arbitris, loco absentium, substituendis inter Davidem filium Lewelini & marchiones.

A. D. 1241. An. 25 Hen. III.

Claus. 25 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

ANNO Domini millesimo ducentesimo quadragesimo primo, die Dominica proximâ ante Inventionem sanctæ Crucis, assignatâ Davidi filio Leulini, quondam principis Norwalliæ, & marchionibus ad consentiendum in arbitros substituendos loco absentium, & ad faciendum & recipiendam justitiam, secundum formam pacis conventæ inter dominum Regem & dictum David, comparuerint Theuderius senescallus ipsius David, Eumus Parvus, David cancellarius, & Philippus filius Juor clericus, ex parte David procuratores, ostendentes litteras ipsius David; in quibus dictus David promittebat se ratum habiturum quicquid per ipsos fieret, secundum formam pacis supradictæ.

Radulphus vero de Mortuo Mari, & R. senescallus Cestriæ, & Griffinus pro se & aliis marchionibus comparuerunt, petentes instanter quod secundum dicta testium productorum, coram domino S. de Segrave, & conjudicibus suis, vicem domino Regis gerentibus apud Salopiam, eisdem exhiberetur justitiæ complementum;

Set contra, procuratores præfati David asserebant dictos testes non esse receptos secundum formam pacis; quare secundum dictum eorum non debebat, nec poterat judicari.

Tandem continuatâ die, & altercatione magnâ super hoc & aliis habitâ inter partes, formâ pacis prædictæ productâ in medio, visâque & perlectâ, loco absentum arbitrorum, scilicet, domini O. sancti Nicholai in carcere Tull' diaconi cardinalis, domini Papæ quondam legati in Anglia, Wigorn' & Norwic' episcoporum, subrogati sunt per dominum Regem, de consensu dictorum procuratorum, episcopus Coventr' Johannes filius Galfridi, & Herebertus filius Matthæi, & Walter de Clifford, quibus data est eadem potestas, quam haberent absentes, si præsentes essent, secundum formam pacis prædictæ.

Et assignata est dies partibus, à die Pentecostes proximo in unum mensem, apud Pontem de Maneford ultra Salôpiam, ad probandum hinc inde, sive per productos testes, (non obstante productione jam factâ,) sive per alios, & quolibet probationis genere, sive per instrumenta, sive alio modo, quæ voluerint, & sibi noverint expedienda.

Et illâ die dabitur alia ad judicium audiendum, secundum probata, coram eisdem arbitris, juxta formam pacis superius prælibatæ.

De pecuniâ comiti Cornubiæ in Terram Sanctam deferendâ.

A. D. 1241. An. 25 Hen. III.

Pat. 25 Hen. III. n. 8. in Turr. Lond.

REX universis episcopis, archidiaconis, & eorum officialibus in archiepiscopatu Cantuariensi constitutis, salutem.

Universitatem vestram rogandam duximus, cum affectu sincero, quatinus omnimodam, quam poteritis, diligentiam apponatis ad colligendam pecuniam, ex votorum crucesignatorum redemptionibus provenientem, & legatis, in Terræ Sanctæ subsidium deputatam, & à domino Papa dilecto fratri nostro Ricardo comiti Cornubiæ & Pictaviæ concessam, apponere velitis.

Ita quod citra festum Sanctæ Trinitatis, anno regni nostri vicesimo quinto, collecta sit & prompta, & liberetur Templariis & Hospitalariis, dicto comiti, in Terrâ Sanctâ constituto, ad proximum passagium, deferenda.

Teste Rege, apud Windlesoram, vicesimo tertio die Aprilis.

Eodem modo scribitur W. Eborum archiepiscopo, & omnibus suis suffraganeis.

Littera Imperatoris, quâ de statu & successibus suis Regem reddit certiorem.

A. D. 1241. An. 25 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 14. in Turr. Lond.

IMPERATOR Regi, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Hilari affectione recepimus litteras & nuncios, quos ad nostram præsentiam transmisistis, & tam ea, quæ litteræ continebant, quam ea, quæ iidem nuncii ex parte vestrâ ore tenus proponebant, audivimus & intelleximus diligenter.

Et ecce ad singula, quæ misistis per eos, per magistrum Galterum de Ocra dilectum capellanum, notarium, & fidelem nostrum, vobis plenariè respondemus; cui ea, quæ vobis ore tenus, ex parte celsitudinis nostræ, dicet, indubitanter, tanquam personæ nostræ, credatis: sibi enim plenam dedimus potestatem procedendi in negotio, pro quo nuncii supradicti venerunt, & complendi illud juxta formam sibi à celsitudine nostrâ datam.

Ad hæc cum nostris congaudeatis successibus, & in nostrorum humiliatione rebellium fiat terror & cæteris cautela subjectis, jocundâ vobis insinuatione describimus quod, cum civitas Faventiæ, suis diffisa meritis, & propriâ munitione confisa, beneficio temporis hyemalis ausa fuerit nostræ rebellionis viribus obstare; veris tamen restitutâ temperie, hâc eâdem civitate machinarum nostrarum incursione quassatâ, muris irruentibus, & fossis nostris subterraneis penetrantibus intima civitatis, ut manualiter inter cives & bellatores nostros bella concurrerent, & oporteret pro muris corpora præparare, sumpserunt sanius pro eorum salute consilium, quibus expugnatio proxima vicinum excidium minabatur, & ad implorandum nostram misericordiam continuo clamore conversi.

Die Dominico, decimo quarto mensis Aprilis, mandatis nostris & beneplacitis se præcisè dederunt, subjicientes in nostram misericordiam civitatem pariter & personas, præstitis fidelitatis debitæ juramentis, & illicitis juramentis, siqua fecerunt, abjuratis: ad quorum receptionem nostri comes imperii & justi moderaminis arbitra clementia nos induxit, quæ victoris animum vicit, ut cum victis misericorditer ageremus; rati gloriosiorem esse victoriam misereri conversis, quam in eorum casum ulcisci; pium genus vindictæ pensantes ignoscere noxis, dum potuerimus vindicasse.

Remissâ igitur gratis offensâ, & reis imperialiter absolutis, civium & civitatis statu sub nostro, & imperii jugo, quo nil suavius & diguius esse probabunt, pro rerum qualitate desposito; dum, ad depopulationem vicinæ Bononiæ nostrum verteremus propositum & effectum.

Prælatorum turbam, cum Prænestino episcopo, magistro Ottone de Torengo, sancti Marci in carcere Tull' diacono cardinali, nostris adversuturam processibus, ex diversis provinciis congregatam, contigit suo infortunio Januam prævenisse.

Ubi, conveniente cum eis Gregorio de Romagna (addito legato legatis ut insimul ligarentur) & conspiratione cum Januensibus rebellibus nostris factâ, galearum copiam armari fecerunt; cum quibus ad Papam Romanum, pro majoris causâ discidii, conjuraverant advenire.

Ad quorum impediendum transitum & accessum, nostrarum, diu ante prævisarum, convenire fecimus apud Pisas victoriosum stolium galearum; quod, eorum præcognitâ motione, in locis & portubus quæ, latenter, vel alto mari, præterire non poterant, velud obvia & necessariò navigabilia transituris, eis transeuntibus potenter occurrit.

Et aggressis galeis nostris galeas eorum, præpotens Dominus, qui ex alto videt & dijudicat æquitatem, vias eorum & excogitatam malitiam meditatus, in viribus & potentiâ nostrâ, quam effugere terrâ vel mari non poterant, Domino faciente, legatos simul tradidit & prælatos; & tribus galeis eorum submersis, ac omnibus, quæ vehebantur in ipsis, sine spe recuperationis amissis, viginti & duæ galeæ, non sine magnâ navigantium cæde, cum personis & rebus, & victæ sunt à galeis nostris, & triumphaliter captæ.

In quibus prædicti tres legati cum archiepiscopis, episcopis, abbatibus, & multis prælatis aliis, nunciis & prælatorum procuratoribus, ultra centum, ambaxationibus civitatum rebellium Lumbardiæ, qui ad præfixum ire concilium properabant, quatuor millibus Januensium, exceptis specialibus & electis personis de Janua, quæ galeis præerant, & comitatui prælatorum producendis & reducendis eisdem Januam, sicut inter eos fuerat infortunatè conventum, ad manus nostras pervenere ligati: ut de Prænestino illo, qui summum contra nos ubique incitabat odium, & divinum non defuisse judicium arbitremur: quod sub latentis lupi specie in ovinâ pelle & agni clamide Deum inclusum gerere non confidat, & sciat Deum nobiscum esse, sicut cum diis eorum; qui non solum per sacerdotium, set per regnum & sacerdotium mundi machinam statuit gubernandam.

Nos igitur, suum nobis cælitus Domino reserante consilium, & in plana tota aspera convertente, sudores bellicos & æstivos pulveres non vitantes, nostrum fælix iter, intentionem omnimodam, & conatus ad ea dirigamus, quæ nobis & cæteris regnantibus exaltationis & gloriæ afferant incrementum; ut vos prædictorum nostrorum successuum participes fieri gaudeamus, quos in omni successuræ fælicitatis eventu ex unanimitate, quâ ducimur, cupimus habere consortes.

Data Faventiæ, &c.

De potestate datâ Petro de Sabaudia attrahendi quosdam ad servitium Regis, & feodum pro dicto servitio offerendi.

A.D. 1241. An. 25 Hen. III

Pat. 25 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod potestatem dedimus dilecto avunculo nostro, Petro de Sabaudia, attrahendi ad obsequium nostrum nobiles viros comitem Cabionensem, & Willielmum de Vienna, & alios, quos viderit nobis necessarios, & offerendi eis, ex parte nostrâ, feodum annuum pro eorum homagio & servitio, quale idem avunculus noster viderit, tam ipsis nobilibus, quam honori nostro convenire, sive plus sive minus ipsis duxerit offerendum; negotium istud totum discretioni ipsius avunculi nostri committentes.

In cujus, &c.

Teste Rege apud Merleberg', vicesimo tertio die Junii.

Littera Regis David filio Lewelini, de injuriis sibi illatis, emendandis.

A. D. 1241. An. 25 Hen. III.

Claus. 25 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond

REX David, filio Leulini quondam principis Northwalliæ, salutem.

Ex certâ quorundam relatione didicimus quod vos, contra juramentum nobis præstitum, quosdam fratres Griffini filii Maddoc' & etiam quosdam homines nostros de Keri, qui homagia nobis fecerunt, vobis confœderastis, & ab obsequio & fidelitate nostrâ subtraxistis, & fratres prædicti Griffini contra nos in terrâ vestrâ receptatis.

Tres quidem de senescallis vestris in succursum eorum, qui expugnant dilectum & fidelem nostrum Radulphum de Mortuo Mari, destinastis, cædes & incendia, per vos, & vestros, in terrâ suâ, & terris aliorum fidelium nostrorum committendo.

Terras etiam, quæ in curiâ nostrâ adjudicatæ fuerunt O. Vaghan, & nepotibus suis, eis contra justitiam deforciatis; non permittentes, quod executio fiat de hiis, quæ in curiâ nostrâ sunt considerata.

Quandam etiam navem Cestriæ, quæ in potestate vestrâ applicuit, carcatam blado & aliis victualibus, arestari fecistis per vos & gentem vestram, in nullo hiis, quorum bladum & victualia fuerunt, inde satisfacientes.

Super quibus non modicum admiramur, & movemur; & multo fortiùs quod, cum nuper misissemus nuncios nostros solempnes usque Salopiam, utpote venerabilem patrem H. Coventr' & Lich' episcopum, & dilectum & fidelem nostrum Johannem filium Galfridi, & Henr' de Aldithelegh' paratos ad emendas faciendas & recipiendas de interceptionibus, factis tam ex parte nostrâ, quam ex parte vestrâ, vos, tanquam in contemptum nostrum, prædictis fidelibus nostris non occurristis, nec per aliquos de vestris, in eorum occursum mittere curâstis.

Quod quidem ægrè nos movet, cum tot & tantas injurias, quas longum esset enumerare, contra nos & nostros nullo modo attemptare debuissetis.

Et ideo vobis mandamus, quod prædictos fideles nostros, tam fratres prædicti Griffini, quam homines nostros de Keri, quos à fidelitate nostrâ subtraxistis, ad fidem nostram redire faciatis; non impedientes quin prædictus O. Waghan, & nepotes sui, secundum quod adjudicatum est in curiâ nostrâ, terris suis gaudere possint, & eas pacificè possidere.

Id etiam quod contra dilectum & fidelem nostrum Radulfum de Mortuo Mari & alios fideles nostros, & etiam quod de navi illâ Cestriæ attemptastis, sic emendari faciatis, quod nobis non relinquatur materia injurias prædictas gravius ulciscendi, quod nollemus.

Nec omittatis quin, citra festum sancti Petri ad vincula, nobis significetis, qualiter dampna & injurias prædictas, quæ nullo modo dissimulare poterimus, nobis emendare volueritis.

Teste Rege apud Merleberg' decimo quarto die Julii.

Promissiones & pacta Davidis filii Lewelini.

A. D. 1241. An. 25 Hen. III.

Lib. A. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc. & Pat. 25 Hen. III. m. 1. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, David filius Lewelini, quondam principis Norwalliæ, salutem.

Sciatis quod concessi domino meo Henrico Regi Angliæ, illustri filio domini Johannis Regis, quod Griffinum fratrem meum, quem teneo incarceratum, unà cum filio suo primogenito, & aliis qui, occasione prædicti Griffini, in potestate meâ incarcerati sunt, tradam eidem domino meo Regi, tali modo quod de omnibus cognoscatur utrum & qualiter debeant deliberari.

Stabo etiam juri in curiâ prædicti domini Regis super portione terræ quæ fuit prædicti Lewelini patris mei, cujus seisinam nunc habeo & teneo, siqua ipsum Griffinum contingere debet, secundùm consuetudinem Walliæ, vel secundum jus, prout dominus Rex eligerit.

Et, si idem dominus Rex pacem fecerit inter me, & prædictum Griffinum fratrem meum, ipsam tenebo & servabo; & de ipsâ tenendâ, cavebo secundum considerationem curiæ ipsius domini Regis.

Volo etiam & concedo, quod tam ego, quam prædictus Griffinus portiones, quæ nos contingent de prædictis terris, teneamus in capite de prædicto domino Rege.

Promitto etiam quod terram de Muhaut totam, cum pertinentiis suis, & seisinas terrarum Rogeri de Muhaut senescalli Cestriæ, & omnium aliorum baronum & fidelium ipsius domini Regis, occupatarum à tempore guerræ ortæ inter dominum Johannem Regem, & prædictum Lewelinum patrem meum, in manibus ipsius domini Regis tradam, & eidem reddam, vel cui mandaverit; ut de ipsis disponat ad voluntatem suam: salvo jure proprietatis cujuslibet pacti & instrumenti, super quo stabitur juri hinc inde in curiâ ipsius domini Regis.

Item, promitto quod reddam præfato domino Regi omnes expensas, quas ipse & sui fecerunt occasione exercitûs istius.

Item, promitto quod satisfaciam domino Regi de dampnis & injuriis illatis sibi & suis, secundum considerationem curiæ prædictæ, vel malefactores ipsos ipsi domino Regi reddam.

Promitto similiter eidem domino Regi, quod reddam ei omnia homagia, quæ dominus Johannes Rex pater suus habuit, & quæ dominus Rex de jure habere debet; & specialiter dimitto ei homagia omnium nobilium Walensium.

Porro volo & concedo, quod idem dominus Rex non dimittat aliquem de suis inprisiis; & quod ipsi domino Regi & suis remaneant, & seisinæ suæ.

Et quod terra de Aylesmere cum pertinentiis suis, imperpetuum remaneant domino Regi & hæredibus suis; & in voluntate suâ sit potestas retinendi terram de Englefeld inperpetuum sibi & hæredibus suis.

Insuper promitto quod, de cætero, non receptabo in terrâ meâ, nec receptari permittam utlegatos, vel forisbanitos ipsius domini Regis, vel baronum suorum de Marchia.

Et in hiis, & in omnibus aliis, stabo voluntati & mandatis ipsius domini Regis, & juri parebo omnibus in curiâ suâ.

De omnibus autem articulis supradictis & singulis firmiter inperpetuum observandis, domino Regi & hæredibus suis, pro me & hæredibus meis, cavebo per obsides & pignora, & aliis modis, quibus dominus Rex dicere voluerit vel dictare.

In cujus rei testimonium præsenti scripto sigillum meum apposui.

Act' apud Alnetum, juxta Fluvium Elwey de sancto Asaph', in festo decollationis sancti Johannis Baptistæ.

Et crastinâ die renovatum apud Rothelan' in tentorio domini Regis, anno regni prædicti domini Regis Henrici vicesimo quinto.

Et ad omnia prædicta firmiter tenenda, ego David juravi super crucem sanctam, quam coram me deportari facio.

Venerabilis etiam pater Hugo episcopus de sancto Asaph' ad petitionem meam, firmiter promisit, in ordine suo, quod hæc omnia prædicta faciet, & procurabit, modis quibus poterit, observari:

Edenevech, siquidem, Vaghan, per præceptum meum, illud idem juravit super crucem prædictam.

Actum apud Alnetum, ut supra.

De conventionibus sive pactis antedictis per Davidem fideliter observandis.

A. D. 1241. An. 25 Hen. III.

Lib. A. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, David, filius Lewelini, quondam principis Norwalliæ, salutem.

Sciatis quod, cum quasdam promissiones & pacta inierim cum domino meo Henrico Rege Angliæ, filio domini Johannis Regis, in reformatione pacis inter ipsum & me nuper factæ, sicut continetur in litteris, super eisdem pactis & conventionibus, factis apud Alnetum, juxta Fluvium de Elwey de sancto Asaph', in festo decollationis sancti Johannis Baptistæ, & crastinâ die renovatis apud Rothelan', in tentorio domini Regis, anno regni prædicti domini Regis vicesimo quinto, & sigillo meo sigillatis.

Ut dictæ conventiones & pacta, plenè & efficaciter, per me & hæredes meos, domino Regi prædicto & hæredibus suis, in perpetuum observentur, voluntate spontaneâ meâ, ad plenam securitatem ipsius domini mei Regis, & hæredum suorum, de consensu & voluntate sancti Asaph' & Bangorensis episcoporum, & consiliariorum meorum, me & omnes illos, qui in hoc, (quod contra pacta & conventiones prædictas venirem, vel contra dominum Regem essem,) mihi favebunt, vel consilium, vel auxilium præbebunt, & totam terram meam, suppono jurisdictioni Cantuariensis archiepiscopi, Londoniensis, Elyensis, Herefordiensis, Coventrensis, Lichefeldensis episcoporum, omnium simul, & cujuslibet in solidum, quem dictus dominus Rex elegerit:

Prædictis prælatis simul, & cuilibet in solidum, quem dominus Rex elegerit, prout prædictum est, dans & concedens plenam & liberam potestatem ut, ad requisitionem ipsius domini Regis, nullâ aliâ monitione factâ, per excommunicationis in me, & dictos mihi faventes, consulentes, aut auxiliantes, & interdicti in terram sententias, ad observationem ipsius formæ & conventionum, quæ in dictis litteris continentur, distringant, & ad plenam satisfactionem, juxta voluntatem ipsius domini Regis, compellant, si fortè, quod Deus avertat, in aliquo contra prædicta per me, vel meos venirem.

Et omnia hæc bonâ fide & inperpetuum servanda domino Regi & hæredibus suis, per me & hæredes meos, promitto: venerabiles insuper patres de Sancto Asaph' & Bangorens' episcopi supradicti, ad petitionem meam, præfato domino Regi & hæredibus suis, pro se & successoribus suis in suo ordine, promiserunt quod sententias, occasione prædictâ latas, vel ferendas, sicut eis mandabitur, publicabunt & plenius observabunt; & à subditis districtè & inviolabiliter facient observari.

In cujus rei testimonium tam ego, quam dicti venerabiles patres de Sancto Asaph' & Bangorens' episcopi, sigilla nostra præsentibus fecimus apponi.

Act' apud Rothelan' in tentorio ipsius domini Regis, tricesimo primo die Augusti, anno eodem.

Littera David filii Lewelini, per quam concessit domino Regi Angliæ, quod stabit juri in curiâ suâ super portione terræ quæ fuit patris sui.

A. D. 1241. An. 25 Hen. III.

Lib. A. in Thesaur. Cur. Recept. Scac. p. 330 b.

OMNIBUS Christi fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, David, filius Lewelini, quondam principis Norwalliæ, salutem.

Sciatis quod concessi domino meo Henrico Regi Angliæ illustri, filio domini Johannis Regis, quod stabo juri in curiâ suâ super portione terræ, quæ fuit prædicti Lewelini patris mei, cujus seisinam nunc habeo & teneo; si qua Griffinum fratrem meum contingere debet secundum consuetudinem Walliæ, vel secundum jus, prout dominus Rex elegerit.

Et si idem dominus Rex pacem fecerit inter me & prædictum Griffinum fratrem meum, ipsam tenebo & servabo, & de ipsâ tenendâ cavebo secundum considerationem curiæ ipsius domini Regis.

Concessi etiam quod tam ego, quam prædictus Griffinus portiones, quæ nos contingent de prædictis terris, teneamus in capite de prædicto domino Rege.

Terram etiam de Muhaut eidem domino meo Regi reddidi, sicut ei prius promiseram; ita quod, si eam alii reddiderit, salvum sit jus proprietatis cujuslibet pacti & instrumenti, super quo stabitur juri, hinc inde, in curiâ ipsius domini Regis; & si eam voluerit retinere in manu suâ, pro voluntate suâ eam retineat, sine omni clamio mei & hæredum meorum.

Concessi etiam quod omnium baronum & fidelium ipsius domini Regis terras, occupatas à tempore guerræ ortæ inter dominum Johannem Regem, & prædictum Lewelinum patrem meum, in manibus ipsius domini Regis tradam, & eidem reddam, vel cui mandaverit; ut de ipsis disponat ad voluntatem suam: salvo mihi jure proprietatis cujuslibet pacti & instrumenti, super quo stabitur juri, hinc inde in curiâ ipsius domini Regis.

Concessi etiam quod satisfaciam ipsi domino Regi de dampnis & injuriis illatis sibi & suis, secundum considerationem curiæ prædictæ, vel malefactores ipsos ipsi domino Regi reddam.

Reddidi autem eidem domino Regi omnia homagia quæ dominus Johannes Rex pater suus habuit, & quæ dominus Rex de jure habere debet; & specialiter dimisi ei homagia omnium nobilium Walensium.

Concessi etiam quod idem dominus Rex non dimittat aliquem de suis inprisiis, & quod ipsi domino Regi & suis remaneant, & seisinæ suæ, sicut prædictum est; & quod terra de Ailleisine cum pertinentiis suis, & terra de Engelfeld cum pertinentiis suis, in perpetuum remaneant domino Regi & hæredibus suis: & quod castrum & tenementa de Gannoc, cum pertinentiis suis, in perpetuum remaneant domino Regi & hæredibus suis, pro expensis quas idem dominus Rex & magnates sui fecerunt in expeditione suâ apud Rothelan.

Insuper promisi quod de cætero non receptabo in terrâ meâ, nec receptari permittam utlagatos, vel forisbannitos ipsius domini Regis, vel baronum suorum de Marchia; & quod de cætero omnia mandata ipsius domini Regis libenter admittam, & ea pro viribus meis adimplebo.

Concessi etiam quod ego & hæredes mei, eidem domino Regi & hæredibus suis, omnibus diebus vitæ nostræ, constanter & fideliter observiemus; nec aliquo tempore contra eos erimus.

Quod si fortè evenerit, quod à fideli servitio suo, quod absit, recesserimus, tota terra nostra erga ipsum dominum Regem & hæredes suos incurratur, & in usus eorum perpetuis cedat temporibus.

De omnibus autem articulis supradictis, & singulis firmiter in perpetuum observandis, domino Regi & hæredibus suis, pro me & hæredibus meis, cavi & cavebo per obsides & pignora, & aliis modis quibus dominus Rex dicere voluerit & dictare.

Et in hiis & in omnibus aliis stabo voluntati & mandatis ipsius domini Regis, & juri parebo in omnibus in curiâ suâ.

Ad has quidem promissiones, concessiones & pacta firmiter observanda & tenenda, voluntate spontaneâ, ad plenam securitatem ipsius domini Regis & hæredum suorum, ego David juravi super crucem sanctam quam coram me deportari facio.

Et, de consensu & voluntate de Sancto Asaph & Bangoren' episcoporum, & consiliariorum meorum, me, & omnes illos, qui in hoc, (quod contra pacta & conventiones prædictas venirem, vel contra dominum Regem essem,) mihi favebunt, vel consilium & auxilium præbebunt, & totam terram meam, suppono jurisdictioni Cantuarien' archiepiscopi, Londoniensis, Eliensis, Herefordiensis, Coventriensis, & Lichefeldensis, episcoporum, omnium simul, & cujuslibet in solidum, quem dominus Rex elegerit; prædictis prælatis simul & cuilibet in solidum, quem dominus Rex elegerit, prout prædictum est, dans & concedens plenam & liberam potestatem ut, ad requisitionem ipsius domini Regis, nullâ aliâ monitione factâ, per excommunicationis in me & dictos mihi faventes, & consulentes, & auxiliantes, & interdicti in terram sententias, ad observationem promissionum, concessionum & pactorum, quæ in præsenti scripto, & in quibusdam aliis, eidem domino Regi inde factis, continentur, distringant, & ad plenam satisfactionem, juxta voluntatem ipsius domini Regis compellant, si fortè, quod Deus avertat, in aliquo contra prædicta, per me, vel meos, venirem.

In cujus rei testimonium præsenti scripto sigillum meum apposui.

Hiis testibus, venerabilibus patribus,
W. archiepiscopo Eboracen' Angl' primate,
R. Linc' &
P. Hereford' episcopis.
W. de Ferrariis com' Derb'.
R. le Bigod com' Norf'.
H. de Albiniaco com' Arundell.
Petro de Sabaud.
Johanne de Monem.
Johanne filio Galfridi.
Willielmo de Cantilupo.
Herberto filio Machi.
Werimo de Erioyl.
Galfrido Dispens'.
Drogone de Warentin, & aliis.

Pro comite Sabaudiæ.

A. D. 1241.—An. 25 Hen. III.

Pat. 25 Hen. III. n. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos concessisse Petro de Sabaudia terras Johannis de Warenna in Sussexia & Surria, & honorem de Aquila cum pertinentiis, quamdiu nobis placuerit, ad se sustentandum inde in servitio nostro.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxv. die Septembris.

Litteræ Imperatoris, de morte Isabellæ Imperatricis, sororis Regis.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Matt. Par. p. 578. n. 10. Lond. 1640.

FREDERICUS Imperator, &c. Regi Angliæ, salutem.

Prospera qui quondam expectationi vestræ consueveramus litteris & nunciis hilariter nova describere, nunc, fatali eventu lætis successibus invidente, nos, velut noviter nostræ dilectæ consortis augustæ irrevocabile damnum passi, & mœsta, sæviente fato, socialis fœderis divortia subeuntes, dolentes ducimur, & inviti reserare vobis germanitatis invidam sectionem.

Die namque primò intrantis mensis Decembris præteriti (& memoratu nobis occurrit horribile) dicta consors nostra Imperatrix, soror vestra, vocante Domino, qui aufert spiritum principum, apud quem non est exemptio vel acceptio personarum, naturæ concessit.

In cujus redhibitionis auxilium, si fata favissent, & inevitabile mortalitatis debitum creditrix natura differret, tam gratiosus amor, & sui carus zelus consortii nos ducebat, quod nullius opis, vel opum, laboris, & rerum impendia vitâssemus.

At ubi Rex regum & Dominus dominantium, qui præest tribunalium potestatibus, cujus voluntati nemo resistere potest, eam à nostri corporis

unitate, & de vestræ vinculo fraternitatis ademit ex alti consilii dispositione, imò potius dispensatione providit, ut nobis & vobis post fata viveret in duorum memoriâ filiorum.

Extat enim, Dei Omnipotentis dono, regia soboles, de quâ, in conspectu patris, Rex & Regina consurgunt, suæ indices genetricis.

In cujus fæcunditate pignora generosa suscepimus, quæ communem affinitatem roborant, & Cæsaream regalemque sedem, quâdam singulari prærogativâ filialis sanguinis, & nepotum vinculo fœderant arctiori: ut dilectio mea, per quam cepit, suæ filios posteritatis assumens, in obligationem & gratiam duraturæ consanguinitatis ascendat.

Licet ergo angustæ conjugis nostræ, vestræque sororis, amissio sine turbatione cordium intimari nequeat, vel audiri, vel ab intimo pectoris nostri sui casûs anxietas separaretur: quia tamen viget in geminâ prole commemoratio charæ parentis, accipit robur omne dilectioni & cognati sanguinis in eisdem nepotibus vestris: quos augusta soror vestra peperit nobis, in filios à nobis ad vos indissolubiliter conservari.

Datum Coronati, xxx. die Januarii.

De ducentis libratis terræ Regi Scotiæ assignandis.

A.D. 1242. An. 26 Hen. III.
Pat. 26 Hen. III. p. 1. m. 9. in Turr. Lond.

REX N. Dunhelmensi episcopo, salutem. Sciatis quod plenam potestatem dedimus vobis assignandi dilecto sororio nostro, Alexandro Regi Scottorum illustri, ducentas libratas terræ in comitatibus Northumberlandiæ, Cumberlandiæ, & Westmerlandiæ, secundum formam quæ in scriptis, inter nos & præfatum Regem inde confectis, continetur; ita quod nos assignationem prædictam in formâ prædictâ pro nobis & hæredibus nostris ratam habebimus & gratam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Rading, xvi. die Februarii.

De treugis cum Francia non infringendis.

A.D. 1242. An. 26 Hen. III.
Pat. 26 Hen. III. p. 1. n. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod bonâ fide promisimus dilecto fratri & fideli nostro, quod treugas initas inter Lodowicum Regem Franciæ, & nos, nullo modo infringemus; nisi justam & rationabilem causam habeamus treugas illas infringendi.

Et, si contingat quod eas sine occasione rationabili infringamus, quod absit, concessimus ei quod, de bonâ voluntate nostrâ, & sine indignatione in Angliam redire possit.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', octavo die Martii.

Consimiles litteras habet R. le Bygod comes Norfolciæ.

De regno Angliæ commisso domino Eborum archiepiscopo.

A.D. 1242. An. 26 Hen. III.
Pat. 26 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, salutem. Sciatis quod, de consilio omnium comitum, & baronum nostrorum, & omnium fidelium nostrorum, qui nobiscum aderant apud Portesmue, ante transfretationem nostram in Wasconia, commisimus regimen regni nostri Angliæ venerabili in Christo patri W. Eborum archiepiscopo, Angliæ primati;

Ita quod, quamdiu fuerimus extra regnum in partibus transmarinis, ipse disponat in omnibus negotiis nostris regni nostri, per consilium venerabilis patris W. Carleol' episcopi, & dilecti & fidelis nostri W. de Cantilupo.

Brevia siquidem nostra, tàm de negotiis nostris, quàm de communi jure, fient sub nomine nostro, & titulo nostro, & sigillabuntur sigillo nostro, quod prius resedit ad scaccarium nostrum; quod quidem erit in custodiâ Silvestris de Everdon, per manum venerabilis patris P. Cestr' episcopi cancellarii nostri.

Brevia vero nostra de scaccario sigillabuntur interim quodam privato sigillo nostro, cum quodam scuto de armis nostris, cum circumscriptione sigilli de scaccario.

Volumus etiam & statuimus, quod ea, quæ sub præfato sigillo nostro, quod fuit de scaccario, mandabimus per præfatam archiepiscopum, & de consilio prædictorum domini W. Carleol', W. de Cantilupo, de negotiis nostris & regni nostri, à cunctis fidelibus nostris, qui remanebunt in Anglia, ad mandatum nostrum, sine omni contradictione, fiant.

Et similiter ea, quæ mandabimus per barones nostros de scaccario, sub prædicto privato sigillo nostro de scaccario, de negotiis scaccarii nostri, fidelibus nostris, qui remanebunt in Anglia, ad mandatum nostrum, à cunctis generaliter fiant.

Et ideo vobis mandamus, quod in omnibus quæ ad nos & regnum nostrum pertinent, ipsi domino archiepiscopo intendentes sitis & respondentes, sicut prædictum est.

Nolumus quod prædicti archiepiscopus, W. Carleol' episcopus, & W. de Cantilupo, occasione prædictæ custodiæ, in aliquo ratiocinio, seu compoto, nobis, vel hæredibus nostris teneantur; set de thesauro nostro, quem thesaurarius & camerarii nostri, vel alii ballivi nostri liberabunt pro negotiis nostris & regni nostri, respondeant ipsi qui dictum thesaurum liberabunt & recipient.

In hujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Portesmue, quinto die Maii, anno regni nostri vicesimo sexto.

De interceptionibus contra treugas cum Francia emendandis.

A.D. 1242. An. 26 Hen. III.
Vascon. Pat. & Cart. insimul. 26 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

DOMINO suo, quando ei placuerit, Ludovico Regi Francorum illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Sciatis quod plenam potestatem dedimus Radulfo filio Nicholai, Johanni de Lexinton, magistro Petro de Burdegal, & Willielmo Gumbaud, recipiendi emendas super interceptionibus factis nobis & inprisiis nostris à vobis & inprisiis vestris; & faciendi emendas super interceptionibus factis vobis & inprisiis vestris, à nobis & inprisiis nostris, contra formam treugæ inter nos captæ.

Ratum & gratum habituri quicquid prædicti fideles nostri super prædict emendis duxerint faciendum.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Pontem, vicesimo quarto die Maii.

Et scribitur eidem de potestate prædictis fidelibus Regis concessâ a diem recipiendum ad prædictas interceptiones emendandas utrobique; & di minus Rex contentus est de die, quam prædicti fideles Regis ad hoc receperint.

Teste ut supra.

Summonitio Regis hominibus de Vasconia.

A.D. 1242. An. 26 Hen. III.
Claus. 26 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Selebruno de les Sparre' salutem. Mandamus vobis rogantes attentius quatenus, sicut nos & honorem nostrum, pariter & vestrum diligitis, non omittatis quin sitis ad nos apud Pontem, die Jovis proximo post diem Pentecostes, te quinto militum;

Ita sufficienter parati equis & armis, quod de adventu vestro imperpetuum vobis grates scire debeamus.

Teste Rege, apud Pontem, vicesimo quinto die Maii.

Consimiles litteras habent omnes subscripti.

Pontius de Castillon, se 5to.
Amaneus de Neilla, se 5.
Bertramus de Pozenzack, se 3.
Willielmus Signi de Rynus, se 5.
Neresandus de Comm', se 5.
Gascon' de Byarn', se 50.
Willielmus Ferien', se 5.
Alnaldus Willielmi de Mersan, se 5.
Vic' de Styule, se 5.
Elyas de Blaynak, se 3.
Petrus de Gaverard, se 3.
Bernard de Bevill' de Summac', se 5.
Elyas Rydel senior, se 10.
Elyas Rydel junior, se 5.
Reymundus Willielmi de Symilac, se 3.

Willielmus Bernardi de Oruum, se altero.
Bernardus frater ejus, se altero.
Galfridus de Mauritannia, se 10.
Petrus Reymundus de Chaleys, se 5.
Ricardus Rygand' de Mauritannia, se 3.
Audoneus de Berbezi, se 5.
Willielmus de Monte Lenn, se 5.
Pontius de Mirebol, se 10.
Gerardus de Blania, se 5.
Amauneus de Bareys, se 3.
Bernardus de Cuzan, se 3.
Arnaldus de Maremaund, se 3.
Hugo de Rumnon, se 4.
Normannus de Monte Pesac, se altero.
Hecelinus Andronis de Burgo, se 5.
Bertramus de Cheillak, se 3.
Elyas de Cheillak, se altero.
Willielmus de Sancto Quintino, se 3.
Petrus Arnaldi de Sanz, se 3.
Reymundus Gumband de Vayres, se 3.
Petrus de Arsac, se altero.
Pontius de Chauntemarle, se altero.
Aurnoldus de Montelum, se 3.
Enerucus de Castillon, se 3.
B. comes de Bygor, se 25.
Not' de Casabon, se 3.
B. comes de Ermynak, se 20.
Johannes de Sunevill', se 5.
Iterus de Berbezill.
Willielmus Aspremund', se 3.
Johannes de Burgo, se 3.
Gailardus de Mota, se altero.
Bernardus Ganeret de Boevill, se 7.
Willielmus Remund le Tort, se 7.
Willielmus Remund le Orc, se 3.
Arnaldus de Mersan, se 5.
Reymundus Garsye de Novailles, se 10.
Vicecomes de Tartas, se 20.
Vicecomes de Orte, se 5.
Fucard Furmentin, se 3.
Elyas Gumband de Coynak, se 7.
Gailard de Burdeg, se 3.
Petrus de Burdeg, se 5.
Arnaldus de Gerund, se 3.
Galfridus de Taunay, se 10.
Remundus de Monte Alto, se 5.
Willielmus Amemu' de Burgo, se 3.
Willielmus de Monte Rovelli, se 3.
Arnaldus de Boevil de Burzac, se 5.
Elyas de Talemund, se 3.
Willielmus de Rupe, se 5.
Sycardus de Muntgwyn, se 3.
Willielmus Eudrad de la Ramad', se 3.
Galfridus Rydel junior, se 5.
Vicecomes de Frunzac, se 20.
Vicecomes de Castillon, se 5.
Amaneus de la Bret, se 30.
Gastan de Guntand, se 5.
Petrus de Monte Pesat, se altero.
Gailardus de la Roche, se altero.
Gilbertus de Mirak.
Nermannus de Maugesyr, se 3.
Vicecomes de Maremine, se 3.
Ernaldus Willielm' de Egremund', se 5.
Reymundus Furt, se 3.
Petrus de Rocher, se altero.
Gailardus de Roke, se 3.
Willielmus Segur Solus.
Johannes de Cambra, se 3.
Ebulus de Podio Willielmi, se 3.
Bertramus de Podio Willielmi, se 3.
Galfridus de la Launde, se 3.

REX majori & communiæ Burdeg' salutem. Mandamus vobis rogantes attentiùs quatenus, sicut nos & honorem nostrum pariter & vestrum diligitis, non omittatis quin sitis apud Rayanum, die Jovis proximo post diem Pentecostes;

Ita sufficienter parati equis & armis ire in servitium nostrum, quod imperpetuum grates vobis scire debeamus.

Eodem modo scribitur majori & communiæ Baion' & de Sancto Milione, & consilio & probis hominibus de Regula, de Langum, & de Sancto Makario, & probis hominibus civitatis Vasatensis.

Mandatum est Harengratto, balistario Regis, quod omnes balistarios, quos necessarios ad servitium Regis perquirere poterit, perquirat, &, unà cum ipsis benè munitis, quamcitius poterit ad Regem veniat; ita quod pro servitio suo Rex eos benè respicere debeat.

Teste Rege, apud Pontem, tricesimo primo die Maii.

Mandatum est similiter senescallo Vasconiæ, quod omnes balistarios, quos perquirere poterit, Regi mittat.

Teste ut supra.

Mandatum est militibus subscriptis, quod statim visis litteris veniant ad Regem, parati equis & armis ire in servitium Regis, videlicet,

Galfrido de la Laund, se 4to militum.
Elyæ de Campania, se altero.
Petro Viger de Aubertere, se 5.
Armaudo Maugesyr, se 3.
Ranulfo Viger, se 4.
Ricardo Rigaud, se 4.
Archemeyndro de Burgo, se 5.
Willielmo Amaunyn, se 3.
Fulconi Salomonis de Moreton, se altero.
Galfrido Viger de Fay, se 4.

De potestate ad interceptiones, contra treugam cum Francia emendandas.

A.D. 1242. An. 26 Hen. III.
Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod plenam potestatem dedimus H. de Bohun comiti Essex & Hereford, Johanni filio Galfridi, Herberto filio Matthæi, Radulpho filio Nicholai, & magistro Petro de Burdegal' recipiendi emendas super interceptionibus factis nobis & inprisiis nostris, ex parte Ludovici illustris Regis Francorum, & inprisiorum suorum; & faciendi emendas similiter super interceptionibus, factis eidem Regi Francorum, & inprisiis suis, per nos, & inprisios nostros, infra treugam ultimò captam inter prædictum Regem Franciæ & nos; ratum & gratum habituri quicquid prædicti fideles nostri super prædictis emendis recipiendis & faciendis duxerint faciend'.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Pontem, tricesimo primo die Maii.

De potestate dandi & capiendi diem rationabilem de emendis.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.
Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod potestatem dedimus H. de Bohun comiti Essex, Johanni filio Galfridi, &c:

Quod, si Ludovicus Rex Francorum illustris reddiderit nobis terras, quæ fuerunt Savarici de Malo-leone, quas occupavit infra treugam, inter nos initam:

Et nobis concesserit, quod, de exitibus, quos inde percepit postquam terras illas occupavit; & de aliis dampnis & interceptionibus, nobis & inprisiis nostris satisfaciet:

Diem vel dies rationabiles secundum quod res expostulat, possint dare, & capere de emendis recipiendis, de exitibus prædictis, & omnibus aliis interceptionibus, & querelis unde petimus emendas.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De treugis cum Francia rumpendis.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.
Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

REX H. de Bohun comiti Essex & Hereford' Johanni filio Galfridi, &c. salutem.

Sciatis quod hâc die Sabbati, post recessum vestrum, certos audivimus rumores quod Rex Francorum cepit castrum de Berteres, & homagium Radulphi de Bello-monte, qui fuit ad fidem & servitium nostrum, & annuum feodum recipit à nobis, quod quidem ei reddi fecimus ad Natale Domini proximò præteritum; in quo quidem videtur nobis quod Rex Franciæ treugam infregit manifestè.

Et ideo vobis mandamus, quod super interceptione istâ, unà cum terrâ quæ fuit Savarici de Malo-leone, & aliis querelis, petatis emendas.

Et nisi super articulo isto, de prædicto castro nobis reddendo, & homagio ipsius Radulphi, statim nobis satisfecerit, unà cum terrâ quæ fuit prædicti Savarici, nunciis ipsius Regis Francorum scire faciatis, quod in emendis faciend' nobis defecerunt; nec ulterius cum ipsis de emendis aliquibus tractatum habeatis.

Teste ut supra.

De statu Regis significato episcopis Angliæ.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.
Claus. 26 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX venerabili patri Hugoni, DEI gratiâ, Elyensi episcopo, salutem.

Ut de statu nostro, de quo vos credimus esse sollicitos, paternitatem vestram reddamus certiorem, significandum vobis duximus quod, postquam naves nostras ascendimus apud Portesmue, mare, benedictus DEUS, placitum invenimus & tranquillum, & nos, & Regina nostra, & omnes, quotquot nobiscum transfretaverunt, sani applicuimus in portu quodam in Pictavia, nomine Ruaunt, & inde nos divertimus usque Pontem; ubi expectavimus quod ad diem, captum inter nos & Regem Franciæ, viz. a die Paschæ in quinque septimanas, emendæ fierent, hinc inde, de interceptionibus factis contra treugam.

Set neque ad diem illum, nec ad alium inter nos, propter hoc, postea captum, aliquid nobis voluit dictus Rex emendare, licet nos omnimodas emendas ex parte nostrâ ei optulissemus.

Unde videbatur nobis & concilio nostro, quod treugam aliquam ei ob-

servare non tenebamur, & sic, treugâ deficiente, guerram inchoare nos oportuit; quam quidem, sine potenti auxilio gentis & pecuniæ, sustinere non poterimus.

Quapropter hæc paternitati vestræ duximus significanda, rogantes attentiùs quatinus agendis nostris, secundum quod Walterus Eborum archiepiscopus & W. de Cantilupo vobis dicent ex parte nostrâ, cum ab eis fueritis requisiti, consilium efficax apponere velitis; pro quo ad perpetuas vobis teneamur gratiarum actiones.

Teste Rege, apud Xancton', viii. die Junii.

Eodem modo scribitur omnibus episcopis Angliæ, præterquam episcopis Norwic' Bathon' & Roffen'.

Sub eadem formâ scribitur magistro Militiæ Templi, priori hospitalis Jerosolymæ, W. de Ebor', Jeremiæ de Caxton, Bertramo de Cryoyl, Roberto de Lexinton, Willielmo de Haverhull.

Et etiam abbatibus Westm' Glaston' & de Rading.

Et etiam priori sancti Switini Winton'; set, in fine litterarum additur: Quod speciales pro Rege & suis fieri faciant orationes.

De guerrâ cum Rege Franciæ inchoatâ.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Claus. 26 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

MANDATUM est W. Eborum archiepiscopo, & Willielmo de Cantilupo, quod cum requisitus esset Rex Franciæ de emendis faciendis, super interceptionibus treugarum hinc inde factis, id facere minimè curasset, non videbatur dominus Rex treugam ei ulteriùs observare, & sic guerra inter eos jam inchoata est.

Cum igitur dominus Rex minus sufficienter de bonâ gente munitus sit, ad Regem Franciæ gravandum, mandatum est eis quòd, quantum poterunt, laborent ad pecuniam perquirendam; & ad perquirendum Regi CC. milites & centum servientes equites, benè paratos, quales viderint ad servitium Regis necessarios.

Fines vero, quos à quibusdam militibus recepimus ut moram facerent in Anglia, ipsis remittatis, inducentes eos quod, pro magnâ necessitate, quam citò poterunt, ad Regem veniant, equis & armis benè parati.

Et si fortè, remittendo fines, illos ad hoc induci non possint; tunc de denariis Regis, si necesse fuerit, rationabiliter eis faciant, propter quod ad Regem venire debeant.

Et quod idem archiepiscopus & Willielmus sciant indubitanter, quod dominus Rex in talem incidit necessitatem, quod ultra modum indiget pecuniâ; quia ad præsens recuperaturus est honorem suum in partibus transmarinis, vel ignominiam, quod absit, incurret in perpetuum.

Provideant etiam, de consilio Bertrami de Cryoyl, qualiter dominus Rex damnificare possit Regem Franciæ in costerâ Britanniæ, Normanniæ & Boloniæ, per gentem de Quinque Portubus; qui se præparant ad ipsum Regem gravandum per incendia, & aliis modis quibus poterunt.

Et super eodem scribitur eidem Bertramo, quod id fieri faciat de consilio ipsorum archiepiscopi & Will'i, illis etiam, qui deputandi sunt ad dictum Regem per mare gravandum, aliquem discretum & fidelem præfici faciant; qui ipsos cohibeat & impediat, ne alicui de potestate Regis, vel alicui, conductum Regis habenti dampnum inferant: qui etiam de quinto Regi respondeat.

De quingentis etiam bonis Walensibus, ad Regem mittendis, provideant per Johannem Extraneum, & Johannem de Monemuth; qui tales de ballivis suis eligant, quales Regi viderint expedire ad inimicos suos gravandos.

Et quod rogent David filium Leulini, & Griffinum filium Maddoc, quod de Walensibus Regi subveniant, sicut Regi promiserint: ita quod de suis, quam aliundè quingentos Walenses habeat; & super hoc litteras domini Regis eis mittant.

Gentem autem & pecuniam, quam perquirere poterunt, Regi mittant cum festinatione.

Mandatum est eis quod cum de quingentis pauperibus, quos singulis diebus Rex pascere consuevit, majorem partem in Anglia pascendam reservavit, per fratrem Johannem elemosinarium pasci facians singulis diebus CCC & L. pauperes; ita quod elemosina Regis incipiat fieri à nono die Maii, viz. à die Veneris, quâ Rex naves suas ascendit apud Portesm' & sic de die in diem quousque dominus Rex reduxerit in Angliam, cum prosperitate.

Teste Rege, apud Xancton', viii. die Junii.

Litera transmissa baronibus Angliæ.

A.D. 1242. An. 26 Hen. III.

Claus. 26 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo W. de Cantilupo juniori, salutem.

Cum, faciente injuriâ Regis Franciæ, treuga inter nos & ipsum deficiat, & sic guerram ei movere nos oporteat (quod quidem in transfretatione nostrâ non credebamus accidisse) & minus sufficienter muniti sumus bonâ gente, & potissimè gente regni nostri Angliæ, (de quâ specialius confidimus) ad ipsum impugnandum;

Vobis mandamus rogantes quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, sub quantâ poteritis festinatione, ad nos veniatis, ita parati equis & armis, quod per auxilium vestrum, & aliorum fidelium nostrorum (quibus idem mandavimus ad præsens) honorem recuperasse gaudeamus, & ad perpetuas inde vobis teneamur gratiarum actiones.

Sciturі quod, nisi per vos, & alios fideles nostros nobis fuerit potenter subventum, obprobium incurrere timemus imperpetuum, & jacturam, quod absit, irrecuperabilem.

Teste Rege, apud Xancton', viii. die Junii.

Ibid. m. 3. d.

REX Vitali Engayne, salutem. Cum, faciente injuriâ Regis Franciæ, treugam ei observare non debeamus, & sic guerram ei movere nos oporteat; (quod quidem in transfretatione nostrâ non credebamus accidisse, & minus sufficienter muniti simus bonâ gente, & potissimè gente regni nostri Angliæ, &c.) ut in proximo supra.

Teste Rege, apud Xancton', xv. die Junii.

Consimiliter scribitur omnibus militibus subscriptis.

Ricardo de Grey,
Johannis de Grey,
Willielmo de Cantilupo juniori,
Willielmo Bardolf,
Petro de Munford,
Willielmo Mandut,
Alano la Zuche,
Willielmo la Zuche,
Roberto Tregoz,
Petro Braunche,
Arnaldo de Munteny,
Arnaldo de Bosco,
Thomæ Greysle,
Roberto de Eyville,
Thomæ de Berkeley quod mittat filium suum pro se, se tertio, & finis quem fecit cum domino Rege relaxabitur ei,
Gilberto de Saunford,
Johanni de Mautravers,
Ricardo Muntfichet,
Herberto filio Petri,
Ricardo Mandut,
Radulpho de Mortuo Mari,
Willielmo de Albiniaco,
Johanni de Nevill,
Mattheo de Luneyn,
Philippo Basset,
Vitali Engayne,
Thomæ filio Willielmi,
Willielmo de Lancastr' & relaxabitur finis,
Roberto de Quency,
Henr' de Bailliol,
Rogero de Merlay,
Johanni de Bajocis,
Egidio de Argentem,
Willielmo de Percy,
Andr' Luterel', & relaxabitur finis.
Rudulpo Russell,
Roberto de Pundelarche,
Johanni de Balieu,
Reginaldo de Valli Torta,
Johanni de Manesbrug,
Radulpho de Chemdut,
Andr' Peverel,
Petro de Mane,
David Cumyn,
Radulpho Basset,
Comiti Arundell,
Philippo Bassett,
Thomæ de Pavely,
Thurstano de Despenser,
Philippo de Columbar.

Rex baronibus de Hastinges, de Rege Franciæ & suis gravandis.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Claus. 26 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX baronibus de Hastinges, salutem. Cum, faciente injuriâ Regis Franciæ, treugam ei observare non debeamus, & guerra inter nos jam sit inchoata, mediante auxilio & consilio vestro, & aliorum baronum nostrorum de Quinque Portubus, ipsum Regem & suos, tàm per mare, quàm per terram, gravare, & modis, quibus poterimus, impugnare proposuimus.

De virilitate igitur & fidelitate vestrâ specialiter confidentes quod, in hoc negotio, nos potenter juvare velitis, vobis mandamus rogantes quatenus in fide quâ nobis tenemini, & sicut nos & honorem nostrum diligitis, quam citò poteritis, naves vestras præparari, & bonâ gente muniri faciatis.

Et vos ipsos accingatis, unà cum aliis baronibus nostris de Quinque Portubus, quibus idem mandavimus, ad prædictum Regem Franciæ gravandum in costerà Britanniæ, Normanniæ, & Boloniæ, per incendia & alia gravamina, quæ poteritis, tàm per mare, quàm per terram.

Ita tamen quod nichil dampni aut molestiæ ecclesiis, aut alicui de potestate nostrà, vel alii conductum nostrum habenti, occasione hujus mandati nostri, inferre præsumatis: salvo etiam nobis quinto nostro, quod ad nos scitis pertinere de lucro, quod in guerrâ nostrâ perquiretis.

Volumus etiam quod, de consilio venerabilis patris Walteri Eborum archiepiscopi, & W. de Cantilupo, & Bertrani de Cryoyl, negotium istud incipiatis; & quod inde vobis, ex parte nostrâ, injunxerint, exequamini.

Vos rogantes quatenus ita discretè vos geratis erga nostros, tam erga illos de Baion, quam alios de potestate nostrâ (si forte alicubi conveneritis), quod inter vos non oriatur dissensio.

Et ita viriliter vos habeatis in prædicto Rege & suis gravandis, quod, pro bono servitio vestro, in perpetuum vos habere debeamus cariores.

In cujus, &c. duraturas quamdiu nobis placuerit.

Teste Rege, apud Xanton', viii. die Junii.

Eodem modo scribitur aliis baronibus de Quinque Portubus, videlicet de Sandwic' Dour' Hith' Rumenel Wyncheles' Ryu, & probis hominibus de Dunewic'.

De gravando Regem Franciæ, quod non curat interceptiones emendare.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. insimul. 26 Hen. III. m. 14 in Turr. Lond.

REX Willielmo de Arceuske, & aliis fidelibus suis existentibus in munitione apud Parteney, salutem.

Sciatis quod mandavimus, hâc die Lunæ, in crastino octab' Pentecostes, Regi Franciæ quod, ex quo non curat emendas nobis facere de interceptionibus, factis ex parte suâ contra treugam, desicut parati fuimus, ad diem inter nos, propter hoc, ultimò captum, per nuncios nostros incontinenti interceptiones, ex parte nostrâ factas, sufficienter emendare, nullam treugam ei de cætero tenemur observare.

Et ideo vobis mandamus, rogantes quod ab hâc die Mercurii proximò sequenti, in antea nullam treugam ei servetis; set ipsum & suos gravetis modis quibus poteritis.

Teste Rege, apud Xancton', xv. die Junii.

Litteræ de credentiâ Imperatori.

A. D. 1242.—An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. Cart. insimul 26 Hen. III. m. 14. in Turr. Lond.

DOMINO Imperatori Henricus, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & fraternæ dilectionis semper augmentum.

Mittimus ad vos magistrum Petrum de Burdeg' & Bartholomeum de Peche, ad tractandum vobiscum super quibusdam articulis, de quibus aliquando per nuncios vestros tractatus habitus fuit nobiscum.

Serenitatem vestram rogantes quatenus super illis, quæ ex parte nostrâ vobis exposuerint, fidem indubitatam adhibere velitis eisdem.

Teste Rege, apud Xancton', xvii. die Junii.

Pro Insulâ de Re.

A. D. 1242.—An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. insimul 26 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos concessisse probis hominibus nostris de Insula de Re quod, quamdiu fuerint ad fidem & servitium nostrum, sibi possint facere majorem, juratos, & communiam.

In cujus, &c. has litteras nostras eis fieri fecimus patentes.

Teste Rege, apud Taunay, xxviii. die Junii, anno vicesimo sexto.

De matrimonio contrahendo inter comitem Tholos' & Margaretam filiam comitis Marchiæ.

A. D. 1242.—An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. insimul 26 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod bonâ fide promittimus karissimo consanguineo nostro, nobili viro R. comiti Tholos' & marchioni Provinc' quod modis, quibus poterimus, laborabimus per nos, & amicos, & fideles nostros, quod idem comes ducat in uxorem Margaretam sororem nostram, filiam comitis Marchiæ & Engol' ad terminum quem idem comes Tholos' nobis scire fecerit, quando ad nos venerit. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Tayllleburg', xxx. die Junii.

De fœdere ineundo inter dominum Regem & Imperatorem.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. insimul. 26 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod plenam potestatem dedimus magistro Petro de Burdeg' & Bartholomeo Peche, vel alteri eorum, si ambo præsentes non fuerint, ineundi fœdus inter karissimum fratrem nostrum, serenissimum principem Fredericum, Romanorum Imperatorem, & nos.

Quod nos ipsum Imperatorem juvare debeamus ad jura sua perquirenda contra omnes homines: et quod idem Imperator, vice versâ, juvare debeat nos ad jura nostra perquirenda contra omnes homines.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Xancton' v. die Julii.

Per comitem March'
Per comitem Flandriæ & Hanon' &
Per comitem Ricardum.

Mandatum hominibus de Maresin.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Claus. 26 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

MANDATUM est probis hominibus de Maresin' quod mittant domino Regi centum balistarios, ad veniendum in servitium Regis.

Teste Rege, apud Xancton', vi. die Julii.

Eodem modo scribitur probis hominibus de Gosse.

Mandatum est W. Eborum archiepiscopo, & W. de Cantilupo, quod, si viderint, quod Rex Franciæ & sui gravari possent per magnam galiam Regis de Bristol' & per galiam minorem de eâdem villâ, quam Johannes cum barba ducit, in costeris Normanniæ, Britanniæ, & Boloniæ, tunc prædictas galeas eskippari faciant ad partes illas, modis quibus poterunt, gravandas.

Teste Rege, apud Xancton', vii. die Julii.

Mandatum est Justiciariis Hiberniæ, quod omnes galyas Regis eskippari, & bonâ gente muniri faciant, & eas mittant usque costeras Pictaviæ, Normanniæ, Britanniæ, & Boloniæ, ad Regem Franciæ & alios inimicos Regis gravandos.

Teste ut supra.

Mandatum est etiam majori & probis hominibus Dublin' quod omnes galias & naves suas mittant ad partes prædictas, &c. sicut prædictum est.

Eodem modo scribitur probis hominibus de Waterford, de navibus suis ad partes prædictas mittendis.

Teste ut supra.

Mandatum est Johanni Maunsel, quod Petro Alardi militi, quem Rex retinuit in servitium suum, faciat habere stipendia sua, sicut aliis de militibus Regis.

Teste ut supra.

Mandatum est majori & juratis communiæ Burdegal' quod Regi mittant trecentos balistarios, & omnes bonas balistas communitatis suæ; & etiam quod omnes galias suas mittant usque pontem de Taunay, ad pontem illum muniendum.

REX Galfrido de la Laund, salutem. Mandamus vobis rogantes quatinus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, sub quantâ poteritis festinatione, ad nos veniatis usque Pontem;

Ita parati equis & armis, quod de adventu vestrâ imperpetuum grates vobis scire debeamus.

Teste Rege, apud Xancton', xxi. die Julii.

Eodem modo scribitur Sicardo de Monte Guidonis, & Willielmo de Monte-Leonis.

De Rege Franciæ gravando per homines de Baiona.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod licentiam dedimus probis hominibus nostris de Baion' quod, tàm per mare, quàm per terram, modis quibus poterunt gravent Regem Franciæ, & suos, & alios de terrâ nobis guerrinâ; ita tamen quod, occasione hujus licentiæ nostræ, neminem, qui fuerit de potestate nostrâ, & ad pacem nostram, sive sub conductu nostro, gravent aut molestent.

Hanc autem licentiam eis concedimus, quamdiu præsens guerra duraverit inter nos & Regem Franciæ.

Præsentium etiam tenore protestamur quod servitium, quod ad præsens nobis fecerunt, veniendo ad nos extra partes suas, gratis & de gratiâ suâ nobis fecerunt.

Concessimus etiam eis, quod primas mille marcas ad nos pertinentes de lucro suo, quod perquisierint super inimicos nostros, habeant in auxilium villæ suæ claudendi; & medietatem totius lucri sui residui ad nos pertinentis, habeant pro stipendiis suis;

Et alia medietas ad opus nostrum reservetur.

In cujus, &c.

Teste Rege in castris super Gyriundam, iv. die August

Conventio inita inter Regem ex unâ, & Remundum vicecomitem Frunsak, ex aliâ parte.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 11. d. in Turr. Lond.

ITA convenit inter dominum Henricum Regem Angliæ, & Remundum vicecomitem de Frunzak' quod idem vicecomes juvabit eidem Regi Angliæ, cum viginti militibus, & viginti burgensibus de castro suo de Frunzak.

Quod de cætero eidem domino Regi & hæredibus suis fideliter serviet pro posse suo, & fidem ei servabit contra omnes homines.

Et, ad majorem securitatem, tradidit ei Willielmum Amaneni, filium suum primogenitum, quem idem Rex commendavit Rustano de Solio custodiendum, donec treuga, vel pax sit inter ipsum dominum Regem Angliæ, & Regem Franciæ.

Et ex quo treuga, vel pax fuerit inter ipsos, idem Rustanus debet reddere eidem vicecomiti prædictum filium suum.

Et inde dedit prædictus Rustanus eidem vicecomiti litteras suas patentes; & major & communia de Burdeg' similiter tenentur ei dare litteras suas patentes, quod filium illum ei reddi facient, per præceptum domini Regis.

Prius tamen quam idem Rustanus filium suum ei reddat, tenetur idem vicecomes ei dare fidejussores fide dignos (videlicet Bernardum de Scossan, si superstes fuerit, & alium baronem Wasconiæ), quod, si treuga, vel pax rumpatur, aliquo casu, inter prædictos Reges, ad mandatum ipsius Regis Angliæ, ipsum filium, vel alium filium suum postgenitum, si ipse superstes non fuerit, reddet eidem R. vel hæredibus ipsius R. si in fata decesserit, in obsidem, sicut prius.

Et dominus Rex admisit ipsum comitem in plenam gratiam suam, & remisit ei omnes querelas quas habuit versus ipsum, usque ad diem confectionis præsentium.

Et promisit ei, quod benè & curialiter se geret erga ipsum vicecomitem, tanquam fidelem suum; & quod, pro posse suo, ipsum manutenebit & defendet, nec permittet quod aliquod dampnum, vel injuria ei inferatur à se vel suis.

Debet etiam idem dominus Rex sustentare sexaginta milites eidem vicecomiti, ad custum suum, quamdiu guerra duraverit inter ipsum dominum Regem, & Regem Franciæ, ad guerram domini Regis manutenendam: & dominus Rex, præ manibus, tradidit ei stipendia prædictorum militum, ad viginti dies.

Quam citò autem idem dominus Rex demandaverit eidem vicecomiti, quod dictos milites non teneat ad custum ipsius Regis, non tenebitur ei de stipendiis illis respondere; nisi Rex Franciæ, vel aliquis fratrum suorum, esset in terrâ ipsius vicecomitis cum exercitu ad ipsum gravandum.

Et si idem Rex Franciæ, vel aliquis fratrum suorum, intraret terram ipsius vicecomitis pro obsidione faciendâ, vel in terrâ suâ moram faceret ad ipsum gravandum, idem dominus Rex tenetur restaurare ei & suis totum dampnum, quod idem vicecomes & sui incurrent per ipsum Regem Franciæ, occasione servitii domini Regis Angliæ, infra quadraginta dies postquam idem dominus Rex inde fuerit monitus, & requisitus, ad dictum Hugonis de Vinon' & dicti R. de Solio, & W. Gunbaud de Pabentis (si simul possint inveniri), sin autem, ad dictum duorum vel unius ex ipsis.

Si vero ad dictum nullius prædictorum posset prædictum dampnum eis emendari, debet ipsis satisfieri ad dictum alicujus amicorum ejusdem vicecomitis, & senescalli Wasconiæ, qui tunc erit.

Item, si Rex Franciæ per se, vel per suos obsideret castrum de Frunzak, dominus Rex Angliæ, si præsens fuerit, vel senescallus suus Wasconiæ debet, ad custum domini Regis, ponere in ipso castro quater viginti milites, & xx. balistarios, ad defensionem ejusdem castri.

Major etiam & communia Burdegaliæ, per præceptum ipsius domini Regis, litteras suas dabunt patentes eidem vicecomiti, quod idem major Burdegaliæ, in prædicto casu, intrabit castrum illud cum quingentis servientibus, vel cum pluribus de consilio ipsius vicecomitis, ad custum prædictorum majoris & communiæ.

Et, ad hæc omnia fideliter servanda, tàm idem dominus Rex, quàm prædictus vicecomes se obligaverunt, & ad majorem securitatem præsens scriptum in modum cyrographi inter se confici fecerunt.

Cujus alteri parti, remanenti penes ipsum Regem, appensum est sigillum ipsius vicecomitis; & parti remanenti penes vicecomitem, sigillum ipsius domini Regis est appensum.

Actum in castris super Gyrund' xiv. die Augusti.

De treugis factis inter Arnaldum de Blankeford & vicecomitem de Frunzak.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. 26 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

REX Arnaldo de Blankeford, salutem. Sciatis quod treugam cepimus inter vos, & vicecomitem de Frunzak, usque ad festum sancti Andreæ, anno, &c. xxvii.; infra quem terminum, tàm ex parte vestrâ & vestrorum, quàm ex parte dicti vicecomitis & suorum, omnia in pace remanere debent, quod nec vos ipsum aut suos, nec ipsi vos aut vestros, ad invicem gravabitis.

Et ideo vobis mandamus, quod in fide quâ nobis tenemini, ipsum vicecomitem, & vicecomitissam matrem suam, in pace dimittatis, nullum dampnum aut injuriam ei, aut militibus de burgo inferentes, aut inferri permittentes;

Quia, si contingeret quod dampnum aliquod aut molestiam, infra treugam istam, ei aut suis inferretis, id ei faciemus emendari: &, vice versâ, si idem vicecomes vos aut vestros, durante treugâ prædictâ, gravaret, aut dampnum aliquod inferret, id vobis similiter faciemus emendari, & inde litteras nostras consimiles eidem vicecomiti transmisimus.

Teste Rege, apud Silvam, xx. die Augusti.

Consimiliter scribitur vicecomiti de Frunzak, & mandatum est eidem vicecomiti quod istud idem scire faciat militibus de Burgo, & eis prohibeat ne prædictum Arnaldum, aut suos interim gravent aut molestent.

Teste ut supra.

De constabulariis exercitûs Anglicani constitutis.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Pat. 26 Hen. III. p. 2. n. 2. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis Willielmo de Cantilupo juniori, Johanni de Gray, Philippo Basset, & Paulo Peyvur, salutem.

Sciatis quod constituimus vos constabularios & duces militum nostrorum, qui, hâc vice, ad mandatum nostrum ad nos sunt transfretati in Pictaviam.

Et ideo vobis mandamus, quatenus in hâc parte discretè & prudenter vos geratis, quod prudentiam vestram & discretionem meritò debeamus commendare.

Teste W. Eborum archiepiscopo, apud Wintoñ' xxviii. die Augusti.

Conventio inter dominum Henricum Regem Angliæ & Remundum comitem Tholos'.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. insimul 26 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem Noveritis universi quod nos promisimus nobili viro Remundo comiti Tholos' & marchioni Provinciæ consanguineo nostro dilecto, quod, toto tempore vitæ nostræ juvabimus ipsum contra Regem Franciæ, & coadjutores, & valitores suos, & contra omnem viventem de mundo; & præstabimus ei consilium & auxilium pro viribus nostris, bonâ fide, contra omnes prædictos: exceptâ ecclesiâ Romanâ, cui omnimodam reverentiam & obedientiam debitam volumus exhiberi; excepto etiam serenissimo principe domino Frederico Romanorum Imperatore, sororio nostro.

Promisimus etiam eidem comiti quod, cum dicto Rege Franciæ, coadjutoribus, vel valitoribus suis, pacem, treugam vel concordiam non iniemus, nec compositionem aliquam cum ipsis faciemus, sine assensu, licentiâ & voluntate ipsius comitis.

Et, si fortè dicta Romana ecclesia ipsum, quod absit, infestaret, & idem Rex Franciæ, ad mandatum domini Papæ, insurgeret contra dictum comi-

tem, & terram ipsius in propriâ personâ suâ intraret, nos, ad preces, vel monitiones ecclesiæ Romanæ, non desisteremus ipsum comitem juvare in formâ prædictâ; nisi per sententiam excommunicationis ad desistendum artaremur; & tunc licebit nobis cessare à guerrâ faciendâ dicto Regi Franciæ, quamdiu idem Rex personaliter, & de mandato ecclesiæ Romanæ, ut prædictum est, esset in terrâ prædicti comitis.

Ipso vero Rege exeunte in propriâ personâ de terrâ prædicti comitis, reincipiemus guerram facere dicto Regi, juvando dictum comitem sicut prius.

Ad omnia prædicta fideliter tenenda & observanda, dilectus & fidelis noster Johannes de Plesseto, tactis sacrosanctis evangeliis, de mandato nostro, juravit in animam nostram.

Nobiles etiam viri, fideles nostri barones Burdegal' & barones Vasatens' videlicet, Elyas Rydel de Bregerac' Kenguillus de Sparr' Arnaldus de Blanckeford, Petrus de Castillon, Bernardus de Scusan' Guil' Segyn de Ryon, Bernardus de Boevill' dominus de Benauges, Petrus de Ganeret, Gailardus de la Mote, Amaneus de Noillan, Guilielmus de Farges, Amaneus de Lebret, Nemersanz de Chaumont, Guil' Remundus de Pimluis dominus Cani Montis, & Guil' Erlnaldi de Tintalon, idem juraverunt, & eodem modo de mandato nostro speciali.

Nobiles insuper viri B. comes Bigor, & Gasco de Byarr' de mandato nostro, promiserunt eidem comiti quod fideliter laborabunt, & omnem diligentiam, quam poterunt, apponent, quod nos promissiones prædictas seu pacta tenebimus, & ea observabimus, & inde litteras suas prædicto comiti dederint patentes.

Hoc etiam adjecto quod, si in aliquo, quod absit, contingat nos recedere à promissionibus prædictis, seu pactis, & ea non observare volumus, concedimus quod prædicti nobiles tam diu sint à fidelitate, quâ nobis tenentur, absoluti, & possint in nos insurgere, & contra nos ipsum comitem juvare, quousque ad promissiones prædictas, seu pacta redierimus observanda.

In cujus rei testimonium has litteras nostras eidem comiti fieri fecimus patentes.

Teste Rege, apud Burdeg' xxviii. die Augusti, anno regni nostri xxvi.

Carta conventionum comitis Tholos' cum Rege Angliæ.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. insimul. 26 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

UNIVERSIS, præsentes litteras inspecturis, R. Dei gratiâ, comes Tholos' & marchio Provinciæ, salutem.

Noverit universitas vestra, quod nos promisimus domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ illustri, quod nos juvabimus toto tempore vitæ nostræ ipsum contra Regem Franciæ, & coadjutores, & valitores suos, & contra omnem hominem viventem de mundo; excepto serenissimo domino nostro Frederico Romanorum Imperatore, contra quem non juvaremus dictum dominum Regem, nec dictum Imperatorem modo aliquo contra ipsum.

Et præstabimus eidem domino Regi Angliæ consilium, auxilium, & juvamen pro nostris viribus bonâ fide.

Et pacem, treugam & concordiam, seu compositionem aliquam, cum Rege Franciæ jam dicto, coadjutoribus, vel valitoribus suis, non faciemus, sine dicti domini Regis assensu, voluntate & licentiâ speciali.

Et, quod omnia ista & singula firmiter & inviolabiliter tenebimus, & eadem domino Regi prædicto observabimus, tactis sacrosanctis evangeliis juravimus: &, de mandato nostro speciali, idem juraverunt nobiles viri, scilicet: A. de Lebret, A. de Blancaford, G. Remundus de Pimbus dominus Cani-montis, R. de Cano-monte dominus de Taileborg' Guill' A. de Tantallon' Gaston' de Gotando, A. de Monte Pesato, G. Ferioli Bego, Numpan de Cano-monte, R. Bernardi de Balenes, A. de Marmanda, Hugo de Rouma' A. Garsias de Fossato, Gautius de Fossato, Esquius de Fumello, Vital' de Goterando, Vital' de Casanona, Bertramus de Cardesliaco, Den' de Barasc' G. Barasc' A. de Monte-Acuto, Aumericus de Gordan, R. de Caussada, Amalumus de Pestilliaco Caturcens' dioc' & communitas Agenn'.

Hoc adjecto quod, si in aliquo, quod absit, contingat nos recedere à promissionibus supradictis, seu pactis, & ea non observare, volumus & concedimus quod dicti nobiles & alii prænominati tam diu sint à fidelitate, quâ nobis tenentur, absoluti, & possint in nos insurgere, & contra nos prædictum Regem Angliæ juvare, quousque ad promissiones prædictas, seu pacta redierimus observanda.

Insuper nobilis vir B. comes Convenaz promisit, de mandato nostro, quod fideliter laborabit, & omnem diligentiam, quam poterit, apponet quod nos promissiones prædictas, seu pacta tenebimus, & ea observabimus, & inde litteras suas prædicto Regi dedit patentes.

In cujus rei testimonium, & omnium prædictorum firmitatem majorem, prædicto domino Regi præsentes litteras tradidimus, sigilli nostri munimine roboratas, tertio die Septembris, anno Domini millesimò ducentesimo quadragesimo secundo.

De pace formatâ inter comitem Tholos' & Arnaldum de Tantalon' & vicecomitem de Frunzak.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. insimul 26 Hen. III. m. 7. in Turri Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Universitati vestræ notum esse volumus quod, comparentibus coram nobis apud Burdegal', xxx. die Augusti, anno regni nostri xxvi. nobili viro R. comite Tholos' marchione Provinciæ, & Willielmo Arnaldo de Tantalon' ex unâ parte; & dilecto & fideli nostro R. vicecomite de Frunzak' ex aliâ, habitoque tractatu de contentionibus inter eos ortis, sedandis, tandem, ad instantiam nostram, iidem comes & Willielmus remiserunt eidem vicecomiti omnes querelas, & demandas, omnesque guerrarum occasiones, quas habuerunt versus ipsum, usque ad diem prædictum; & pax inter eos plenius est reformata pro se, imprisiis & coadjutoribus partis utriusque.

Et in auxilium pacis inter eos firmandæ, dedimus, pro eodem vicecomite, eidem comiti quingentas marcas de voluntate nostrâ, & centum marcas quas prædicto vicecomiti reddere tenebamur.

In cujus rei, &c.

Teste Rege, apud Burdegal', v. die Septembris.

Littera Regis Willielmo de l'Eparr', quod in occursum suum cum debito servitio suo veniat.

A. D. 1242. An. 26 Hen. III.

Vascon. Pat. & Cart. insimul 26 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Aquenvill' del Sparr' salutem. Mandamus vobis rogantes quatenus in fide, quâ nobis tenemini, sitis apud Sanctam Basiliam, in festo sancti Matthæi, in octabis exaltationis sanctæ crucis; cum toto servitio vestro nobis debito, in occursum nostrum, vel aliquorum de nostris, quos tunc illuc loco nostro mittemus;

Ita parati equis & armis ad eundum in servitium nostrum, quod inde vobis grates scire debeamus.

Perquiratis etiam nobis totam bonam gentem, quam vobiscum ducere poteritis, ad denarios nostros, & nos solidos suos, à die quâ iter arripuerint ad veniendum in servitium nostrum, ei reddi faciemus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Burdeg', undecimo die Septembris.

Eodem modo scribitur omnibus subscriptis.

Pontio de Castelean.
Emeneo de Buch'.
Willielmo Bernardi de Dernon.
Bertramo de Ponenzak.
Emeneo de Noylan.
Dominis de Rupe Talliata.
Dominis de Farges.
Bernardo de Boevill.
Domino de Benauges.
Willielmo Segyn domino de Ryieus.
Bernardo de Scussen.
Domino de Trymue.
Elyæ de Blennak.
Amaunino de Bareis.
Arnaldo de Gyrund.
Domino de castro de Bedort.
Amsand de Coumand.
Bernardo Boevill domino de Sumeuzak.
Guillelmo Remundo de Pennibus.
Petro de Burdeg'.
Petro Gaveret.
Arnaldo de Blankeford.

Mandatum est Roberto de Rauncever quod eisdem die & loco sit cum equis & armis.

Ernaldo de Montalio.
Vicecomiti Tartetorn'.
Vicecomiti Aborcen'.
Vicecomiti Sol'.
Abbati sancti Paul'.

Mandamus vobis quatinus sitis ad nos, apud Silvam Majorem, die Lunæ proximo post festum Omnium Sanctorum, prompti & parati pro exercitu & servitio nostro faciendo.

Teste Rege, apud Burdeg', decimo octavo die Octobr'.

Vigerio Aquens' quod clamari & summoneri faciet omnes illos de civitate Aquensi, qui servitium Regi debent, quod sint, &c.

Ut supra.

Memorandum quod dominus Rex precabatur subscriptos, quod ipsi, ad eosdem diem & locum, cum equis & armis venirent, perquirentes domino Regi totam bonam gentem, quam secum ducere poterunt; & dominus Rex solidos suos à die quâ iter, &c. Ut supra.

Petro Bertram.
Bernardo de Mundleu.

Mandatum est probis hominibus de Langun, & de Sancto Makario, quod sint apud Sanctam Basiliam, in octabis exaltationis sanctæ crucis, ad eundum in servitium Regis nomine exercitûs.

Teste Rege, apud Burdeg', decimo quinto die Septembris.

Mandatum est Amamuño de Vareis, quod veniat usque Sanctum Milionem (*se decimo militum*) cum quinque balistariis; moraturi ibidem in garnisone; & dominus Rex reddet ipsis decem militibus, & quinque balistariis solidos suos, quamdiu necesse fuerit, quod ipsi ibidem moram faciant, de mandato domini Regis.

Mandatum est Girardo de Bleyne, quod sit apud Sanctum Emilianum, hâc die Sabbâti ante festum sancti Michaelis (*se decimo militum*), parati ire in servitium Regis, cum Willielmo de Longersper' & Rex de solidis suis ei & militibus suis respondebit de tempore, quo moram fecerint in servitio Regis.

Teste Rege, apud Burdeg', vicesimo quinto die Septembris.

Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ Gaufrido Ledespris, conceditur licentia construendi capellam in fundo proprio.

A. D. 1242. An. 27 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri episcopo Lincolnien' salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte dilecti filii nobilis viri Gaufridi Ledespris' fuit nobis humiliter supplicatum, ut, cum ipse propter loci distantiam ad matricem ecclesiam, hyemali præcipuè tempore, sine gravi periculo non possit accedere, pro divinis audiendis officiis, & recipiendis ecclesiasticis sacramentis, eidem in fundo proprio construendi capellam, cum paratus sit presbytero, in eâ perpetuò servituro, de bonis propriis sufficientes redditus assignare, licentiam concedere curaremus.

Volentes igitur tibi, qui loci diocesanus existis, in hâc parte deferre, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus eidem, si videris expedire, postulata concedas sine juris præjudicio alieni.

Dat' Lateran', quarto kal' Novembris, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo plumbeo pendente à filo canabeo.

Barones Quinque Portuum custodierunt costeram Angliæ & mare, & inimicos Regis gravaverunt sumptibus suis propriis.

A. D. 1242. An. 27 Hen. III. Pat. 27 Hen. III. a tergo. in Turr. Lond.

OMNIBUS, &c. W. Dei graciâ Eborum archiepiscopus, R. comes Cornub' & Pict' frater domini Regis Anglie, Willielmus de Cant' Lupo, & Bertramus de Cryoil constabularius Dovor' salutem in Domino.

Sciatis quod concessimus probis viris baronibus domini Regis de Quinque Portubus, quod cum prefatus dominus Rex redierit à partibus transmarinis in Angliam, omnem diligenciam quam cum honestate poterimus, erga ipsum dominum nostrum apponemus, ut ipse litteras suas patentes ipsis baronibus fieri faciat, quod occasione concessionis quam ad instanciam nostram fecerunt custodiendi costeram Anglie & mare, ad inimicos domini Regis gravandos sumptibus suis, in nullo prejudicetur libertatibus eorum, nec aliquid ipsi domino Regi vel eis accrescat, vel decrescat: & prefati barones concesserunt bonâ fide, quod interim non forisfacient in aliquo hominibus de potestate ipsius domini Regis, vel hominibus inprisiorum suorum, vel alicui habenti litteras suas de conductu.

In cujus rei testimonium presentibus litteris sigilla nostra fecimus apponi.

Littera Regis Johanni, duci Britanniæ, super petitione suâ de comitatu Richmundiæ.

A. D. 1242. An. 27 Hen. III. Claus. fact. in Vascon. an. 27. usque 28 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX Johanni duci Britanniæ & comiti Richemundiæ, salutem.

Veniens ad nos abbas de Sancto Gildas, litteras vestras de credentiâ nobis detulit, continentes quod, super jure vestro comitatûs Richemundiæ petendo, fidem adhiberemus.

Et nos ea, quæ idem abbas nobis exposuit, audivimus; licet autem servitium & homagium vestrum plurimum affectemus, consilium ad præsens non habuimus de terrâ illâ, quam petitis, vobis reddendâ, eo quod idem abbas potestatem non habuit certificandi nos in quibus status vester melioretur, & quæ utilitas nobis accresceret si preces vestras exaudiremus.

Et ideo vobis significamus quod cum nobili viro, P. quondam duce Britanniæ, patre vestro, tractatum habere velitis, cujusmodi subsidium, & in quibus per vos accessum habere possimus ad jura nostra recuperanda, si petitioni vestræ annuamus; & postea super eo, citra purificationem beatæ Mariæ, nos certificetis.

Teste Rege, apud Regulam, decimo die Novembris.

Littera Regis Imperatori, de perfidiâ comitis Tholos'; de seditione Pictaviæ; necnon de supremis verbis Isabellæ Imperatricis.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III. Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 22. d. in Turr. Lond.

DOMINO Imperatori, salutem & sinceræ dilectionis incrementum.

Solatium nobis arbitramur & levius tangere nos videtur, si causas adversitatis nostræ serenitati vestræ communicamus; utpote qui de magnificentiâ vestrâ specialiter confidimus quod, ex affectione fraternâ, nobis compati debeatis.

Hinc est quod serenitati vestræ cupimus innotescere quod, cum nuper nos, & R. comes Tholos' consanguineus noster, inter nos fœdus speciale iniremus, & ita essemus adinvicem confœderati, quod alter alterum, contra omnem hominem (vobis exceptis) totis viribus mutuò juvaret, ad inimicos nostros gravandos, & jura nostra communiter recuperanda; nec nos sine ipso, aut ipse sine nobis, pacem cum Rege Franciæ, aut treugam iniremus; quod quidem scripto & sacramento fuerat inter nos utrimque firmatum;

Idem comes, dum de ipso, tanquam de nobis ipsis, confideremus quod nobis nullatenus deesset, nobis inconsultis, aut per ipsum non præmunitis, tanquam famæ suæ prodigus, & immemor juramenti nobis præstiti, dicto Regi Franciæ adhæsit, à fidelitate nostrâ penitus recedens.

Hujus rei eventum, sicut nec seditionem, nobis factam à proditoribus nostris Pictaviæ, imperialem celsitudinem latere nolumus, sicut nec velle debuimus.

Nos quidem nichilominus moram trahimus in partibus Wasconiæ, inimicis nostris gravandis, sicut possumus, insistentes, & reformationi statûs nostri intendentes.

Placeat igitur serenitati vestræ tam ad casum præsentem, quam ad incommoda, quæ nobis acciderunt per comitem Marchiæ, & complices suos, diligenter respicere, & in nobis, voluntatis vestræ beneplacito omnino submissis, consilium apponere, quod vobis ad gloriam, & nobis, cui de jure deesse non debetis, cedat ad honorem.

Velitis etiam verba fælicis memoriæ Isabellæ, quondam imperatricis, consortis vestræ, sororis nostræ, quæ, ante obitum suum, prò nobis ultimò vobis dixit, ad memoriam revocare, & opere, si placet, adimplere.

Super hiis & aliis beneplacitum vestrum nobis, in omnibus placere cupientibus, rescribere dignemini.

Teste Rege, apud Burdeg', octavo die Januarii.

Ejusmodi littera Petro de Vinea, magnæ imperialis aulæ judici.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III. Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 22. d. in Turr. Lond.

REX magistro Petro de Vinea, magnæ imperialis aulæ judici, salutem.

Scripsimus nuper domino vestro, sororio nostro karissimo, Frederico, Dei gratiâ, Romanorum imperatori, significantes ei seditionem, nobis factam per comitem Marchiæ & complices suos, & eventus nostros, dum essemus in Pictaviâ.

Nunc vero levitatem, immo potius infidelitatem, comitis Tholos' eidem domino vestro intimamus, qualiter idem comes, cum nuper inter nos fœdus' iniremus, & adinvicem confœderati fuissemus, quod alter alterum totis viribus juvaret contra omnem viventem (excepto prædicto domino vestro) nec nos sine ipso, nec ipse sine nobis, pacem vel treugam iniremus cum Rege Franciæ:

Tandem, nobis inconsultis, & non præmunitis, eidem Regi adhæsit, inter nos fœdus non attendens, tanquam famæ suæ prodigus, & juramenti nobis præstiti immemor effectus.

Igitur vestram amicitiam rogamus attentius quatinus, juxta fiduciam quam de vobis reportamus, litteras nostras eidem domino vestro, & statum nostrum diligenter exponere, & penes ipsum commodum & honorem nostrum procurare velitis; ita quod diligentia vestra fructuosa nobis existat, & ad grates inde vobis teneamur speciales.

Teste ut supra.

Littera Regis Eymæ de Gumpeis, de negotio expediendo apud Imperatorem.

A. D. 1243.—An. 27 Hen. III.
Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 22. d. in Turr. Lond.

REX Eymæ de Gumpeis, salutem. Rogamus vos quod ad memoriam reducatis id, de quo locuti fuimus adinvicem, præsente dilecto avunculo nostro P. de Sabaudia; & de eo expediendo; penes dominum Imperatorem partes vestras & diligentiam, quam poteritis, interponatis; renunciantes nobis litteratoriè, per præsentium latorem, quid super hoc feceritis.

Teste ut suprà.

Littera Regis Reymundo Berengario.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III.
Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 19. d. in Turr. Lond.

REX R. Berengar' comiti & marchioni Provinc' & com' Forkalcuer' salutem.

Sciatis quod, propter quosdam rumores quos audivimus, nullatenus volumus quod eatis in Francia ad capiendas treugas inter Regem Franciæ, & nos, sicut vos rogavimus per Aymar' Gwyschard; propter quod non oportebit vos illuc proficisci, nec illum vobis assumere laborem.

Insuper dilectionem vestram rogamus, quod dilectam sororem nostram Sench' filiam vestram, quæ maritari debet dilecto fratri nostro R. comiti Cornubiæ, nullo modo mittatis in Angliam sub conductu Regis Franciæ; quia, si id faceretis, nos suspicaremur quod istud, inimicis nostris instantibus, fecissetis.

Teste Rege, apud Burdeg', vicesimo primo die Januarii.

Conventio facta inter Regem Angliæ ex unâ parte, & Sicardum de Mundgioum ex aliâ.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III.
Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

HÆC est conventio facta inter dominum Regem, & Sicardum de Mundgioum apud Burdegaliam, die Jovis in crastino Annunciationis beatæ Marie, anno regni nostri vicesimo septimo, viz.

Quod idem Sicardus & hæredes sui castrum de la Cloter' quod ipse & antecessores sui prius tenuerunt in Aloseria, de cætero tenebunt de prædicto Rege & hæredibus suis; & inde fecit eis homagium, & facient eis servitium unius lanceæ de Achat'; si vero contingat quod prædictus Sichard & milites sui, propter homagium & servitium suum quæ prædicto Regi inde futuris temporibus facturi sunt, terras suas per guerram & inimicos Regis perdiderint, dominus Rex ad dictum Johannis filii Galfridi, & Hugonis de Vinover ex parte suâ; & Elyæ Rydel de Brigerak, & Achard' Fugeri ex parte præfati Sicardi, eidem Sicardo rationabiles faciet emendas pro terris prædictis deperditis.

Et, si fortè prædicti dictatores aliquo casu ad hoc intendere non possint, dominus Rex ex parte suâ duos alios eliget, qui cum duobus ex parte prædicti Sicardi electis, fideliter & rationabiliter de emendis prædictis dictabunt; & dominus Rex ad dictum eorum rationabiles faciet emendas.

Et, si fortè treugæ initæ fuerint inter dictum Regem & Regem Franciæ, per unum annum, antequam finierint treugæ prædictæ, dictus Rex, ad dictum prædictorum dictatorum, rationabile faciet auxilium præfato Sicardo, ad castrum suum firmandum, & alia necessaria contra guerram futuram.

Occasione tamen istius conventionis, si prædictus Sicardus homagium de castro prædicto Regi Franciæ fecerit, à treugis initis, vel ineundis cum Rege Franciæ dictus Rex Angliæ non divertet.

In cujus rei testimonium huic scripto, in modum cyrograffi confecto, tam dictus Rex, quam præfatus Sicardus, sigillum suum apposuit.

Forma treugarum initarum inter Henricum Angliæ & Ludovicum Franciæ Reges.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III.
Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Notum facimus quod nos, pro nobis, & comite Ricardo fratre nostro, & hæredibus nostris, & hominibus, & adjutoribus nostris manifestis, & terris & feodis eorumdem, tam per terram, quam per mare, cum Ludovico Rege Franciæ illustri, pro ipso, & fratribus, & hæredibus suis, & hominibus, & adjutoribus suis manifestis, & terris & feodis eorundem treugas inivimus, à festo beati Benedicti abbatis in Martio, usque ad festum sancti Michaelis, quod erit ab instanti festo beati Michaelis in quinque annos per totam diem duraturas.

Nos autem inter nostros nominamus Petrum Ogeri, Oliverum de Chaleis, & Berard de Mundlider; Rex autem Franciæ nominat inter suos comitem Tholos' comitem Marchiæ, comitem Guillielmum Alverniæ, Guillielmum archiepiscopum, Gaufr' de Lezinan, Regin' de Pontibus, Galfr' de Talneo, Galfridum & Benedictum de Mauritann', Pontium de Mirobell', Fulconem Mastac' dominum Moruac', Heliam de Talemont, Heliam Gumbaudi de Cosnac, Guillielmum de Rupe dominum Roens', Iberum de Berbezi, Petrum Remundi, Petrum Bechet, Wawen de Talu', Gaufridum de Rupe-forti, Remund dè Montaud', Heliam Ridelli juvenem, Bondinum de Grignol, Petrum Ais, Fulconem de Archiac', Hennericum de Rupe Chiwaydi, & Henerucum filium ejus de Rupe, dominum Blenzac, Radulphum de Bello Monte, dominum Beteriar, Drogonem de Monte Ausyer, Gwillielmum de Sancto Quintino, Ebulonem de Rupe-forti, Karolum de Rupe-forti, Heliam de la Verner.

Et sciendum quod nos dimittemus Insulam de Re in treugâ, ex parte ejusdem Regis Franciæ, eo modo quo erat in aliâ treugâ proximo præcedenti.

Talis est autem forma treugarum; quod, si in treugâ fuerit interceptum, de interceptione emendandâ sic erit; interceptio facta nunciabitur dictatoribus treugarum, hinc inde constitutis, (qui sunt ex parte nostrâ Booz de Mastac', comes Bygoriæ, Gaufr' Rydelli de Blavia, & Petrus de Burdeg'; ex parte Regis Franciæ senescallus de Pictavia, Gaufr' de Rauncönn' & Regin' de Pontibus; tali modo quod, si ex alterutrâ parte omnes illi tres non possent, vel non vellent interesse, duo illorum nichilominus possent procedere, sicut si tres interessent: si vero aliquis istorum moriretur, alius à parte ejus, cujus esset dictator, poneretur) ita quod, si infrà duos menses postquam forisfactum eis constiterit, non fuerit emendatum, extunc ille, cui forisfactum fuerit, poterit currere super forisfactorem suum, donec plenariè fuerit emendatum.

Et nos, sine nos mesfacere, poterimus juvare hominem nostrum contra malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit.

Et Rex Franciæ poterit similiter facerè in casu consimili.

Dominus autem malefactoris non poterit juvare malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit; nec aliquis, qui sit de posse vel dominio ipsius domini, donec forisfactum fuerit plenius emendatum.

Et nos idem poterimus facere in casu consimili.

Nec dominus malefactoris nec sui poterunt juvare malefactorem, sicut prædictum est.

Illud etiam condictum est quod, si aliqua forteritia, vel castrum aliquod, vel persona alicujus nobilis, durantibus treugis, caperetur vel furtivè subtraheretur à Rege Franciæ, sive à suis; & duceretur, & teneretur in posse, vel territorio Regis Franciæ, & requisitus super hoc integrè non emendaret; sine morâ statim nos, per nos, vel nostros, sine nos mesfacere, poterimus nos juvare; nichilominus tamen dominus castri, forteritiæ, vel nobilis capti, modis omnibus, sine se mesfacere, contra captorem, & contra detentorem poterunt guerreare, donec plenariè esset emendatum.

Quod autem dictum est ex parte nostrâ, si, ex parte Regis Franciæ, vel suorum, in castro, vel forteritiâ, vel nobili capto & detento, fuerit interceptum; omnino idem concorditer est concessum pro parte Regis Franciæ, viz. si ex parte nostrâ vel nostrorum, in castro, vel forteritiâ, sive nobili capto & detento fuerit interceptum.

Insuper nos, & prædictus Rex Franciæ, pro nobis, & fratribus nostris, & hominibus nostris, & coadjutoribus manifestis, toto tempore treugarum istarum erimus in seisinâ eâdem, in quâ eramus apertè illâ die quâ treugæ istæ captæ fuerunt à nobis; salvo eo quod de Insula de Re, & de nostris hominibus, & adjutoribus, superius nominatis, superius est expressum.

Nos autem treugas, sæpodicto Regi Franciæ & hæredibus suis à nobis bonâ fide observandas, firmiter jurari fecimus, nobis præsentibus, per dilectos & fideles nostros, Radulphum filium Nicholai, Petrum Chaceport clericum nostrum, & Emerricum de Sacy.

Præterea volumus & præcipimus, quod hæredes nostri treugas jam dicto Regi Franciæ & hæredibus suis observent; & ad easdem firmiter observandas ipsos hæredes nostros, per præsentes litteras, quantum possumus, obligamus.

Teste meipso, apud Burdeg', vii. die Aprilis, anno, &c. vicesimo septimo.

Memorandum, quod die Mercurii primâ post Dominicam in ramis Palmarum, liberatæ fuerunt litteræ Regis Franciæ de treugis prædictis Petro Chaceport custodi garderobæ Regis, per manum Galfridi de Wulward, in capellâ Burdeg' archiepiscopi apud Burdeg'.

Bulla Innocentii IV. Papæ, quod Regina, devotionis gratiâ, possit ingredi oratoria & claustra religiosorum, cum decem mulieribus.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimæ in CHRISTO filiæ, ... Reginæ Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Illâ personam tuam prærogativâ prosequimur gratiæ specialis, quod preces tuas, præsertim quæ in se opus continent pietatis, libenter admittimus, quantum cum DEO, & nostrâ possumus honestate.

Tuæ itaque devotionis precibus inclinati, præsentium tibi auctoritate concedimus, ut, cùm interdum, causâ devotionis, ad nonnulla Cistercien' & aliorum religiosorum monasteria regni Angliæ divertere te contingat, liceat tibi, cum decem bonis & honestis mulieribus, orationis causâ, oratoria & claustra ingredi eorundem; consuetudine aliquâ, vel statuto confirmato per sedem apostolicam, seu firmitate aliâ non obstante.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lateran', septimo kalend' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de beneficio absolutionis Regi impendendo.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio B. electo Cantuarien' salutem, & apostolicam benedictionem.

Carissimi in CHRISTO filii nostri, ... illustris Regis Angliæ, devotis precibus inclinati, præsentium tibi auctoritate concedimus ut, si quando ipsum, pro violentâ injectione manuum in clericos & personas ecclesiasticas, contigerit incidere in canonem sententiæ promulgatæ, impendas ei per te, vel per alium vice tuâ, juxta formam ecclesiæ, absolutionis beneficium, vice nostrâ; & injungas ei quod de jure fuerit injungendum.

Quod, si fuerit gravis & enormis excessus, ipsum nequaquam absolvas absque sedis apostolicæ licentiâ speciali, præsentibus post quadriennium minimè valituris.

Dat' Lateran', septimo kal' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Litteræ de conductu pro Davide filio Lewelini.

A. D. 1243.—An. 27 Hen. III. Pat. 27 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

DAVID filius Lewelini, quondam principis Norwalliæ, habet litteras domini Regis de conductu, directas Johanni Extraneo, justiciario Cestriæ, R. de Mortuo Mari, & H. de Audichel, ad veniendum London, in crastino ascensionis Domini, duraturas usque ad festum sancti Johannis Baptistæ.

Teste W Eborum archiepiscopo, apud Fuleham, xxix. die Aprilis.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de solempnizatione festi sancti Edwardi in universali ecclesiâ faciendâ.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III. Ex Transcript. Authent. vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis, & dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, præpositis, archipresbiteris, & aliis ecclesiarum prælatis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Ut notam faciat filiis hominum potentiam suam Dominus & gloriam magnificentiæ regni sui, nonnunquam electos suos, quos in hâc vitâ justificat, & coronat in patriâ, signanter honorat; dans eis miraculis coruscare, dum, omni perfidiâ confutatâ, roboratur fides catholica, spes erigitur, & caritas dilatatur.

Quare CHRISTI fideles, quos taliter ipse clarificat, pio complectentes amore devotione debent celebri venerari, ut, in sanctis sanctificantem suppliciter honorantes, illius propitiationem, & istorum suffragia salubriter mereantur.

Ex litteris siquidem fælicis recordationis Gregorii Papæ, predecessoris nostri, nobis exhibitis, extitit declaratum, quod piæ memoriæ Alexander Papa, prædecessor noster, tam claræ memoriæ Henrico Anglorum Rege, quam omnibus prælatis Angliæ, qui tunc erant, ei supplicantibus humiliter & instanter, ut beatum Edwardum, gloriosum quondam Regem Anglorum, ascriberet sanctorum cathalogo in ecclesiâ militanti, quem, attestantibus miraculorum suorum insignibus, in triumphanti regnare minimè dubitant;

Ipse diligenti cum fratribus deliberatione præhabitâ, & libro miraculorum inspecto, quibus ipsum in mortali carne viventem, & exutum ab eâ Dominus multipliciter illustrarat; visis quoque litteris Innocentii Papæ, cui idem Alexander successerat, & receptis testimoniis supplicantium, quamvis negotium tam arduum non frequenter soleat, nisi fortè in solempnibus conciliis de more concedi, de fratrum tamen consilio, juxta votum & desiderium petentium, prædictum sanctum inter beatos confessores censuit numerandum, dirigens universis ecclesiarum prælatis Angliæ monita & mandata, ut veneratione debitâ prædictum colerent confessorem.

Idem quoq' prædecessor noster Gregorius, bonæ memoriæ Cant' archiep' sibi humiliter supplicante ut, suppleus quod à prædicto Alexandro videbatur omissum, mandaret festum ejusdem confessoris solempniter celebrari, quem gloriosus DEUS in sanctis suis adhuc miraculis clarificat gloriosis, dedit supradictis prælatis suis litteris in mandatis ut ipsius festum, cujus celebratio reputanda est in canonizatione fuisse concessa, celebratione annuâ colere procurarent.

Cæterùm quod karissimus in CHRISTO filius noster Rex Anglorum illustris, nobis nuper suis litteris supplicavit ut, sicut in omnem terram sonus miraculorum, ejusdem gloriosi confessoris exivit, sic natale ipsius, quod non' Januarii, & festum Translationis, quod tertio id' Octobris celebri veneratione in Anglicana ecclesiâ præcoluntur, in universali mandaremus ecclesiâ celebrari:

Nos, attendentes quod humana possibilitas dignè glorificare non sufficit quos divina bonitas tantâ gloriâ sublimavit, universitatem vestram monemus attentè, per apostolica vobis scripta mandantes, quatenus festa prædicta annuâ celebritate colentes, pro nobis & vobis ejusdem confessoris apud DEUM suffragia suppliciter imploretis.

Dat' Lateran', iv. kal' Junii, pontificatûs nostri anno primo.

Notificatio facta Regi Navarræ, quod veniet in occursum Regis.

A. D. 1243.—An. 27 Hen. III. Claus. 27 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

SIGNIFICATUM est Regi Navarum quod Rex est in veniendo versus partes Baion, ut in occursum veniat domino Regi, si voluerit, die Jovis, proximâ ante Ascensionem Domini, in Erbroe, ubi propinquius fieri possit partibus de Garsie, vel apud Eurdas, cum consilio suo, ad tractandum cum domino Rege de contentionibus diu inter eos ortis.

Quia dominus Rex, secundum quod justum fuerit, eidem Regi Navarum interceptiones ei factas vult emendare, dummodo veniat paratus domino Regi ad faciendum id idem.

De gravando ducem Britanniæ, eo quod treugas minimè respicit.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III.
Claus. fact. in Vasconia an. 27. usque 28 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Eborum archiepiscopo, Karleolensi episcopo, & W. de Cantilupo, salutem.

Ex querelâ multorum de potestate nostrâ, ad nos venientium, pro certo didicimus quod comes Britanniæ, non respiciens ad treugam, inter nos & Regem Franciæ initam, quicquid potest dampni infert nostris per mare transeuntibus, naves suas capiendo, & bonis & mercandisis suis eos spoliando, & plures interficiendo.

Super quo plurimum perturbamur, nec decet quod tantam injuriam sub dissimulatione pertranseamus.

Et ideo vobis mandamus, quod omnes illos de Quinque Portubus, qui de navibus suis servitium nobis debent, convenire faciatis certis die & loco, quam citius fieri poterit, cum navibus suis benè munitis & paratis, ire in servitium nostrum ad prædictum comitem gravandum, quando præceperimus, si idem comes injurias & dampna prædicta nobis emendare noluerit.

Teste Rege, apud Burdeg', xii. die Julii.

De homagio facto Regi.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III.
Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

OMNIBUS, &c. Pontius de Agtuac, Petrus de Turri, Emericus de la Braunde, & Elias de Burdella, salutem.

Universitatem vestram scire volumus quod, cum dominus Rex Angliæ apud Xanctonas aliquamdiu moram traheret, circa festum beatæ Mariæ Magdalenæ, anno, &c. xxvii. nos ad fidem & servitium ipsius Regis venimus, & homagium ei fecimus pro beneficiis, quæ à liberalitate suâ recepimus, & imposterum recoiperemus.

Et præsentibus protestamur quod homines ligii sui sumus, & tam nos, quam hæredes nostri eidem domino nostro Regi, & hæredibus suis, sive in treugâ, sive in guerrâ, fideles erimus imperpetuum; nec à fide & servitio eorum aliquo tempore recedemus, aliquo casu contingente; & tam hæredes nostros, quam nos ipsos ad idem volumus obligari.

In cujus rei testimonium ego Emericus de la Braunde, & ego Elias de Burdella pro nobis, & etiam pro prædictis Pontio & Petro, præsenti scripto sigilla nostra apposuimus.

Et mandatum est dictatoribus treugæ, ex parte Regis constitutis, quod ipsos tanquam fideles homines protegant.

De fœdere ineundo inter Regem, & quosdam Pictavenses.

A. D. 1243.—An. 27 Hen. III.
Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod potestatem dedimus Radulpho filio Nicolai, Hugoni de Vivon, & Petro Chaceport, tractandi de fœdere, & firmandi feodus inter nos, & Galfridum de Moretain' & Elyam Gunband de Cunak; & omnia, quæ prædicti fideles Regis nostri in fœdere illo tractando duxerint facienda, nos illa firmiter observabimus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Burdeg', septimo die Augusti.

Carta dotis dominæ Reginæ.

A. D. 1243. An. 27 Hen. III.
Pat. & Cart. 27 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, &c. salutem. Sciatis nos concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmâsse, pro nobis & hæredibus nostris, dilectæ Reginæ nostræ Alienoræ, filiæ comitis Provinciæ, quod ipsa, nomine dotis, si de nobis humanitùs contingat, habeat toto tempore vitæ suæ castrum & burgum de Gloucestria, cum bertonâ Gloucestriæ, & civitatibus Wigorniæ & Bathon, & maneriis de Clyne & de Chiltham; retentis in manu hæredum nostrorum aliis maneriis, quæ prius ei, cum prædictis maneriis & civitatibus, in dotem assignavimus per priorem cartam nostram.

Et loco eorumdem maneriorum, ad opus hæredum nostrorum retentorum, assignavimus ei totum comitatum Cestriæ, cum Novo Castro subtus Limam, et advocatione abbatiæ de Roucestria; cum omnibus pertinentiis & libertatibus, ad eundem comitatum & idem castrum pertinentibus.

Quare volumus, &c.

Testibus,
P. Hereford episcopo.
Philippo de Saubaud procuratore ecclesiæ Valent.
Johanne filio Galfridi.
Radulpho filio Nicholai.
Philippo Basset.
Johanne Maunsell.
Roberto de Mucegros.
Nicholao de Bolevill.
Waltero de Luton, & aliis.

Dat' per manum nostram, apud Burdegaliam, xvii. die Augusti.

De dominico castri de Acre-Monte.

A. D. 1243. An. 28 Hen. III.
Claus. fact. in Vasc. 27 & 28 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX, W. de Lungespee, Nicholao de Molis senescallo Wasconiæ, & aliis fidelibus suis cum ipsis existentibus, salutem.

Satis intellexerimus ex verbis Johannis le Gras, qui ad nos reversus est de Rege Navarum, quod idem Rex intendit tueri & manutenere Arnaldum Willielmi de Egremund contra nos, dicens castrum Acris-montis esse de feodo suo.

Nos vero, licet sciamus quod castrum illud sit de dominico & feodo nostro, nolumus quod guerram eidem Regi moveatis, castrum prædictum obsidendo, antequam vobiscum & aliis fidelibus nostris de Wasconia, quos vocari fecimus quod sint ad nos apud Burdegalium, die Martis in festo sancti Egidii, inde tractatum habuerimus: ad quem diem volumus quod ad nos veniatis.

Verumptamen, si ex responso Vasatensis episcopi, & Ricardi de Clifford, quos ad dictum Regem Navarum destinavimus, audieritis quod amicabiliter erga nos se gerere voluerit, & de castro prædicto commodum & honorem nostrum quoquo modo facere possitis, id totum discretioni vestræ, de quâ multum confidimus, omnino relinquimus, ut faciatis quod videritis expeditius inde faciendum, tam nostro, quam honori vestro conveniens.

Et super eo consultius vobiscum deliberetis, & bonum & sanum consilium habeatis, antequam aliquid attemptetis, de quo certi non fueritis, quod ad bonum finem perducere possitis; & super eo prudentiores esse debetis, eo quod statum partium illarum melius quam nos novistis.

Teste Rege, apud Burdeg', xxiii. die Augusti.

Conventio inita inter Regem Angliæ, & Ricardum comitem, fratrem suum.

A. D. 1243. An. 28 Hen. III.
Pat. 28 Hen. III. n. 1. d. in Turr. Lond.

ANNO regni Henrici Regis, filii Regis Johannis, xxviii. in crastino sancti Andreæ apostoli apud Westm' convenit inter ipsum dominum Regem ex unâ parte; & comitem Ricardum fratrem suum ex alterâ, super omnibus demandis & juribus, quæ idem comes dicebat se habere in omnibus terris, castris, comitatibus, honoribus, & feodis militum, tam in Anglia & Hibernia, quam in partibus transmarinis & cysmarinis ubique, quæ bonæ memoriæ dominus Johannes Rex, pater ipsorum domini Regis & comitis, unquam tenuit, quamdiu fuit comes, & de quibus omnibus idem comes supposuit se voluntati & dispositioni ipsius domini Regis fratris sui: videlicet, quod ipse comes, pro se & hæredibus suis, remisit & quietum clamavit ipsi domino suo Henrico Regi Angliæ & hæredibus suis omnes demandas, actiones, totum jus & clamium quod habuit, usque ad prædictum diem sancti Andreæ, in omnibus terris, castris, comitatibus, honoribus & feodis militum, tam in Anglia & Hibernia, quam in partibus transmarinis & cismarinis ubique, quæ bonæ memoriæ dominus Johannes Rex, pater ipsorum domini Regis & comitis, unquam tenuit quamdiu fuit comes.

Salvis eidem comiti Ricardo & hæredibus suis comitatu Cornubiæ, honore Walyngford, & honore de Eye, cum omnibus castris, villis, advocationibus ecclesiarum, & omnibus eorum aliis pertinentiis, & omnibus terris, quas idem comes tenebat die, quâ facta fuit hæc conventio, secundum tenorem cyrographi, confecti inter ipsum dominum Regem & ipsum comitem, tangentis ipsum comitem, & dominam Senchiam uxorem suam, & hæredes ex eorum corporibus procreatos.

Et præterea, idem comes, pro se & hæredibus suis, remisit, & quietum clamavit ipsi domino Regi, & hæredibus suis, totum jus & clamium, quod habuit in Wasconia, occasione donationis quam idem dominus Rex eidem inde fecit apud Xancton' vel aliâ ratione, nisi ei de novo Wasconiam, ex merâ liberalitate conferret.

Et, pro hâc remissione & quietâ clamantiâ, idem dominus Rex, ex merâ & liberâ voluntate suâ, concessit, pro se & hæredibus suis, quod ipse, vel hæredes sui dabunt prædicto comiti, & Senchiæ, uxori suæ, & hæredibus de corporibus ipsorum comitis & Senchiæ procreatis, quingentas libratas terræ de excaetis quæ eidem domino Regi Angliæ, vel hæredibus suis, accident, vel accidere poterunt in Anglia.

Et hoc facient quamcitò excaetæ illæ acciderint; (exceptis castris & antiquis dominicis, ad coronam ipsius domini Regis spectantibus) & hoc per extensionem, faciendam per sacramentum xii. tam militum, quam aliorum liberorum, & legalium hominum de vicineto illo, ubi excaetæ illæ acciderint: ita tamen quod idem dominus Rex, vel hæredes sui, nullam excaetam dabunt, vel alicui assignabunt, vel in manibus suis retinebunt, priusquam eidem comiti & Senchiæ, & hæredibus de corporibus ipsorum comitis & Senchiæ procreatis, prædictæ quingentæ libratæ terræ plenariè, secundum quod prædictum est, fuerint assignatæ;

Habendas & tenendas eidem comiti & Senchiæ, & hæredibus de corporibus ipsorum comitis & Senchiæ procreatis, de ipso domino Rege & hæredibus suis, per servitia quæ ad prædictas terras pertinent.

Si autem prædictus comes de corpore ipsius Senchiæ hæredem non habuerit, tam idem comes, quam eadem Senchia, totâ vitâ utriusque ipsorum, comitis & Senchiæ, tenebit prædictas quingentas libratas terræ de ipso Rege, & hæredibus suis, per servitia prædicta; ita tamen quod, post mortem utriusque ipsorum, comitis & Senchiæ, si hæredem de se non habuerint, prædictæ quingentæ libratæ terræ solutæ, quietæ, & integræ, sine aliquâ calumpniâ & clamio aliorum hæredum ipsorum comitis & Senchiæ, revertentur ad ipsum dominum Regem, & hæredes suos.

Interim autem concessit idem dominus Rex, pro se hæredibus suis, prædictis comiti & Senchiæ, & hæredibus de corporibus ipsorum comitis & Senchiæ procreatis, mille marcas argenti singulis annis percipiendas ad scaccarium suum London' ad duos terminos anni, viz. quingentas marcas ad Pascham, & quingentas marcas ad festum sancti Michaelis;

Ita tamen quod, quandocumque idem dominus Rex, vel hæredes sui, aliquid inceperint assignare prædictis comiti & Senchiæ, vel hæredibus de corporibus ipsorum comitis & Senchiæ procreatis, de prædictis quingentis libratis terræ, tunc, secundum valorem & quantitatem illius assignationis, per extensionem secundum quod prædictum est, decrescet numerus solutionis prædictarum mille marcarum ad scaccarium:

Videlicet, si centum libratæ terræ assignentur in formâ prædictâ, tunc decresceret numerus solutionis ducentas marcas ad scaccarium: et si plus, plus; si minus, minus. Ex quo autem eisdem comiti & Senchiæ, & hæredibus de corporibus ipsorum comitis & Senchiæ procreatis, prædictæ quingentæ libratæ terræ plenariè, ut prædictum est, assignentur, extunc erunt idem dominus Rex, & hæredes sui quieti à solutione prædictarum mille marcarum per annum imperpetuum.

Concessit etiam idem dominus Rex, pro se & hæredibus suis, quod quotiescumq' assignaverint eidem comiti & Senchiæ, & hæredibus de corporibus ipsorum comitis & Senchiæ procreatis, aliquam excaetam, quod conficient eis inde cartam suam de feofamento; & in fine totius prædictæ assignationis quingentarum libratarum terræ, secundum quod prædictum est, conficient eis similiter unam cartam de feofamento, in quâ summatim omnes excaetæ illæ continebuntur.

In cujus rei testimonium tam idem dominus Rex, quam prædictus Ricardus huic scripto, in modum cyrographi confecto, sigilla sua apposuerunt.

Hiis testibus venerabilibus patribus,

W. Eborum archiepiscopo Angliæ primate.
R. Cycestrensi cancellario domini Regis.
W. Karleolensi, } *episcopis.*
P. Herefordensi, }
Willielmo de Cantilupo.
Johanne filio Galfridi.
Radulpho filio Nicholai.
Bertramo de Cryoyl.
Hugone de Vivon.
Philippo Basset,
Roberto Passelewe.
Johanne Maunsell.
Magistro Henrico de Secus.
Gwidone de Russilum.
Arnaldo de sancto Romano.
W. de Eborum præposito Beverlaci, & aliis.

De conductu pro filio Regis Conactiæ.

A.D. 1243.—An. 28 Hen. III.
Pat. 28 Hen. III. n. 13. in Turr. Lond.

FEDLINIUS Oconcanir, filius Regis Conactiæ, qui venturus est in Angliam ad loquendum cum Rege, habet litteras de conductu, duraturas à Natale Domini, anno, &c. xxviii. usque in unum annum completum.

Teste Rege, apud Windes', xv. die Decem'.

Pro baronibus de London' de servitio de butillariâ.

A.D. 1243.—An. 28 Hen. III.
Pat. 28 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod servitium de butillariâ nostrâ, quod barones nostri de London nobis fecerunt, die Dominicâ in festo sanctæ Ciciliæ, anno, &c. xxviii. apud Westm' quando R. com' Pictaviæ & Cornubiæ desponsavit Senchiam filiam comitis Provinciæ, nobis ad instantiam nostram gratis fecerunt, & non ex aliquo debito.

Et, ne eis & hæredibus eorum, imposterum aliquod præjudicium possit inde generari, has litteras nostras eisdem baronibus fieri fecimus patentes.

Teste ut supra.

Pro R. Berengar' comite & marchione Provinciæ.

A.D. 1244. An. 28 Hen. III.
Pat. 28 Hen. III. m. 10. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noverit universitas vestra nos mutuo concessisse dilecto patri nostro R. Berengar' comiti & marchioni Provinciæ & comiti Forkalcuier, quatuor millia marcarum sterlingorum; quorum duo millia sine dilatione ei habere faciemus in quindenâ Paschæ, anno, &c. xxviii. & alia duo millia in quindenâ sancti Michaelis anno eodem.

Pro quo mutuo ei concesso, quinque castra sua, quæ tunc assignâti nostri voluerint eligere, nobis titulo pignoris obligavit, secundum formam inter nos, & certum procuratorem comitis memorati confectam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', x. die Januarii.

Bulla hortatoria Innocentii IV. Papæ ad Regem, de cruce assumendâ pro Terrâ Sanctâ, cum pollicitatione plenariæ veniæ peccaminum.

A.D. 1244. An. 28 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Rec. Scac.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Terra Sancta, CHRISTI respersa sanguine, post gravia suæ crebræ desolationis excidia, post ipsius continua, de frequenti suorum strage, lamenta, nunc duriùs sentit manûs inimicæ flagellum, nunc luget amariùs, & interni doloris acumen altioris voce lamentationis exponit; & nos acribus ejus compuncti lacrimis, & validis clamoribus excitati, unà cum ipsâ, suæ nostræ persecutionis conterimur malleo, suosque nostros miserabiles casus secum pariter deploramus.

O quam dolendum à fidelibus omnibus, quod locus, CHRISTI sanctificatus præsentiâ, blasphemantium ipsum residentiâ prophanatur! Quam gemendum quòd terra, in quâ genus humanum de vetustæ captivitatis jugo liberatum extitit, in ignominiosam redigitur servitutem! O quam improperiosum Christianorum opprobium, & opprobriosum improperium, quod ubi DEI filius, temporali morte crucis, de perpetuæ cruciatu mortis ipsos eripuit, ibi acerbitate blasphemiarum, & impietatum cruciatur errore! O quam inextimabile dampnum, quod prædecessores nostri, quorum attenta & studiosa sollicitudo illi terræ non defuit, inaniter quasi circa defensionem ejus vigilâsse videntur! quod populus Christianus, cujus terra ipsa sudore multotiens, pro suâ emisso subventione, maduit, cujusque sanguine rubuit sæpè sparso, vacuos ferè pertulisse labores, sumptusque inutiles propter hoc cernitur subiisse:

Ecce siquidem Choresminorum gens perfida, de suæ regionis finibus repentè prosiliens, & in robore grandis exercitûs terrus ante faciem suam

depopulans universas, civitatem sanctam Jerusalem nuper, post duræ obsidionis angustiam, occupavit; in Christicolas, habitatores ipsius, convertentes se ad fugæ refugium, sic orribiliter virus suæ feritatis effundens, ut omnes pariter gladii ore deglutiens, aspersione cruoris eorum camporum planitiem irrorârit; & quod intima nostri cordis, amarioris tristitiæ telo, ferit, omnemque fidelem offensæ debet immanitate compungere, ad sanctum venerandumque Salvatoris sepulchrum sui furoris extensâ irâ, manuque in ipsum injectâ sacrilegâ, illud, proh dolor! asseritur violasse; ut animi sui rabies, ad CHRISTI contumelias inflammati, loca etiam, in quibus corporaliter affuit, intemerata non deserat; sed, dissipatis eis, omnem in mentibus fidelium, circa illa, fervorem devotionis extinguat, & ad Templum Domini continuatâ sævitiâ, illud tanto enormiùs incepit diruere, quanto ardentiùs normam dissolvere Christianæ religionis intendit, & orthodoxæ fidei quassare structuram.

Alia quoque, auditu stupenda, fertur gens ipsa in illis partibus orribili crudelitate patrâsse, quæ tibi, plenam super hiis certitudinem non habentes, omisimus intimare, sed à veritate utinàm longè fiant, ut ea non oporteat nuntiari.

Ha! quem fidelem tam dira terræ jamdictæ oppressio non affligit: Ha! quem Christicolam tot & tam atroces injuriæ CHRISTI non commovent: relinquetur ne gentis illius impietas impunis, & permittetur liberè sævire mucrone? nonnè contra ipsam devotionis zelo mens Christiani cujuslibet accendetur, cor munietur constantiæ clippeo, & dextera gladio armabitur ultionis? Expedit quippe gentis ejusdem potentiæ potenter & celeriter repugnari, nè ad aliarum exterminum regionum processum habeat expeditum.

Serenitatem itaque regiam monemus, rogamus, & hortamur attentè, ac obsecramus per sanguinem JHESU CHRISTI, quatinùs, considerato providè quod quanto plus à Domino recepisse nosceris, tanto magis ejus obsequiis es obligatus, suamque fidem animosiùs & constantiùs defensare teneris, in succursum terræ præfatæ, contra gentis memoratæ perfidiam ferventer exurgens; sic ei festinanter & efficatiter, in tantæ necessitatis articulo, subvenire procures, quod tuo & aliorum interveniente subsidio, de pollutis infidelium manibus eripi valeat, & cultui, favente Domino, totaliter restitui Christiano.

Nos enim de Omnipotentis DEI misericordiâ, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, auctoritate confisi, ex illâ quam nobis, licet indignis, DEUS ligandi atque solvendi contulit, potestate, omnibus, qui laborem istum in propriis personis subierint & expensis, plenam suorum peccaminum, de quibus veraciter fuerint corde contriti, & ore confessi, veniam indulgemus, & in retributione justorum, salutis æternæ pollicemur augmentum.

Eis autem, qui non in propriis personis illuc accesserint, sed in suis dumtaxat expensis, juxta facultatem & qualitatem suam, viros idoneos destinaverint; & illis similiter qui, licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum.

Hujus quoque remissionis volumus, & concedimus esse participes, juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum, omnes qui, ad subventionem ipsius terræ, de bonis suis congruè ministrabunt, aut consilium ad hoc, & auxilium impenderint oportunum.

Volumus etiam crucesignatos illo privilegio, eâque immunitate gaudere, quæ in generali concilio continentur.

Ad subveniendum autem ipsi terræ, totius diligentiæ studium ac opem, & operam, quas poterimus, impendemus.

Dat' Lugdun', x. kal' Febr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Littera Regis Akenwillo de le Sparr; quod Wasconiam defendat contra invasionem Regis Navarræ.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Claus. 28 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX Akenwillo de le Sparr, salutem.

Recens memoria, quam continuè tenemus in animo nostro, de fideli servitio, quod nobis impendistis, oculis nostris videntibus cum essemus in terrâ nostrâ Wasconiæ, jocundos nos efficit; & de fidelitate vestrâ pleniùs confidentes, non dubitamus enim quin affectionem, quam circa nos exercuistis in præsentiâ nostrâ, nobis absentibus continuare velitis.

Hinc est quod fidelitatem vestram duximus confidenter exorandam, licet ipsam non dubitemus satis esse rogatam, quatinus dilecto & fideli nostro Nicholao de Molis senescallo nostro Wasconiæ, ad negotia nostra feliciter in partibus illis expedienda, viriliter assistere, & consilium & auxilium, more solito, efficaciter impendere velitis.

Ita quod, sicut ex præterito servitio vestro nobis impenso, vobis sumus astricti ad condignam remunerationem; sic & ex futuro vobis fortiùs astringamur: quoniam, inter omnes fideles nostros, dominationi nostræ subjectos, de vobis, & aliis probis hominibus nostris Wasconiæ, firmiorem gerimus fiduciam, & fortiori dilectione amplexamur.

Et, quia audivimus quod Rex Navarum proponit invadere terram nostram Wasconiæ, vobis mandamus & rogamus attentè, quatinus, sicut nos diligitis, & in fide quâ nobis tenemini, omnem diligentiam, quam poteritis, apponatis ad defensionem terræ nostræ prædictæ, unà cum senescallo nostro, cui consilium & auxilium ad hoc efficaciter impendatis.

Ita quod honor noster & vester pleniùs conservetur, vestrâ diligentiâ mediante, quam debeamus specialiter commendare, & vobis & vestris ad benè faciendum astringi.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vicesimo septimo die Martii.

Eodem modo scribitur omnibus baronibus Wasconiæ.

Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ immunitates & jura regia confirmantur.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio, ... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Regni Angliæ honores & jura eo sollicitiùs firma & illibata conservari cupimus, quo regnum ipsum, inter alia, specialis dilectionis prærogativâ complectimur, & ejus comoda ferventiori desiderio affectamus.

Ea propter, carissime in CHRISTO fili, precibus, quas dilectus filius, magister L. de sancto Martino, nuncius tuus, nobis ex tuâ parte porrexit, grato concurrentes assensu, magnitudini tuæ immunitates, & alia jura regia, quæ in ecclesiis obtines, sicut ritè illa possides, & usus hactenùs es eisdem, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lugdun', septimo id' Aprilis, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente è filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Innocentii IV. Papæ, pro Rege contra Davidem principem Norwalliæ, & ejus absolutionem à juramento Regi Angliæ præstito.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus ...... Elien' & .... Karleolen' episcopis, salutem & apostolicam benedictionem.

Exposuit nobis dilectus filius magister Laurentius de sancto Martino, nuncius carissimi in CHRISTO filii nostri .... Angliæ Regis illustris, quòd nobilis vir David, qui se pro principe Norwalliæ gerit, cujusque progenitores vassalli Regum Angliæ, prædecessorum Regis ipsius, à tempore cujus non extat memoria, extiterunt, nobis falsò suggerens quòd Romanæ ecclesiæ, à suis parentibus, datus fuerat in alumpnum, dictusque Rex eum, quòd suis pareret mandatis, jurare compulerat per vim & metum, qui cadere poterat in constantem, ad .... de Haberconnuum & .... de Keni' abbates Cistercien' ordinis, Bangoren' diocæsis, nostras obtinuit litteras destinari, ut eum, ab hujusmodi juramento penitùs absolventes, interdicti & excommunicationis sententias, siquæ, hâc occasione, in ejus personam, vel terram forsitan essent latæ, absque difficultate relaxare curarent.

Undè, cùm ex hoc ipsi Regi dispendium, & eidem regno scandalum possint gravia generari, petiit idem magister, super hiis, à nobis paternâ sollicitudine provideri.

Volentes igitur tot imminentibus periculis obviare, fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinùs quicquid per præfatos abbates in hujusmodi negotio, dictarum auctoritate litterarum, est actum, in irritum revocantes, siquid ulteriùs, per eosdem, in negotio ipso attemptari contigerit, denuncietis illud penitùs non tenere.

Siquid verò juris præfatus David super hiis habere se putat, nos eidem justitiam non negabimus, cum fuerimus requisiti.

Quòd, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominùs exequatur.

Dat' Lugdun', sexto id' Aprilis, pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo plumbeo à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ de provisionibus excusatoria, & quod non intendit providere de beneficiis, in quibus laici habent jus patronatûs.

A.D. 1244. An 28 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Sedes apostolica, mater tua, inter Reges Catholicos, & principes Christianos, personam tuam specialitèr gerens in visceribus caritatis, in proposito firmo habet & votis eam, quantùm cum DEO potest, in omnibus honorare; ac regni tui libertates, & jura inviolabiliter conservando hiis, quæ ad regium pertinent commodum & augmentum, favorabilitèr imminere; propter quod decet celsitudinem regiam, quod tu, tanquam filius in Domino benedictus, erga Romanam ecclesiam reverentiam habeas filialem, & in ejus beneplacitis exequendis, te favorabilem exhibeas & benignum.

Sanè cogimur non modicum ammirari quòd, sicut nuper nostris est auribus intimatum, regia magnitudo, ad suggestionem quorundam, & specialiter nobilium regni tui, dilecto filio magistro Martino, cameræ nostræ clerico, nuncio nostro inhibuit, per nuncios speciales, nè auctoritate nostrâ, in regno tuo, ad provisionem procederet aliquorum, donec, super hoc, tibi nostrum beneplacitum scriberemus; & quasdam excommunicationum & suspensionum sententias, per eum in quosdam religiosos & alios, provisionum occasione quarundam, auctoritate nostrâ prolatas, nullâ prorsus satisfactione præmissâ, fecisti pro tuæ voluntatis arbitrio relaxari.

Verùm quamvis libentèr, super hoc, voluntati regiæ deferremus, & firmitèr intendamus in hiis & aliis preces regias imposterum exaudire, licet etiam, in ecclesiarum gravaminibus, nos ipsi gravemur; quia tamen hiis, qui ecclesiæ, tempore adversitatis ipsius, fideliter adhæserunt; & aliis, qui nostris & apostolicæ sedis obsequiis immorantur, quâdam necessitate compellimur providere, serenitatem regiam, de quâ plenam fiduciam obtinemus, rogamus, & hortamur attentè, quatinùs, diligentèr attendens quòd de beneficiis illis, in quibus laici jus obtinent patronatûs, nunquam adhuc mandavimus alicui provideri (honorem regium, & illorum jura servare volentes penitus illibata) filialis devotionis fervore succensus, quòd dictus nuncius noster mandatum nostrum liberè, in hujusmodi provisionibus, exequatur, benignitate solitâ patiaris; preces nostras taliter impleturus, quod nos magnificentiæ regiæ gratâ vicissitudine respondere meritò debeamus.

Dat' Lugdun', quarto id' Aprilis, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Griffinus fil' Lewelini, quondam principis Norwall' cecidit de turre London' prisonâ Regis volens clam evadere, tempore quo W. Ebor' archiep' fuit custos turris prædictæ.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Pat. 28 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Ad omnium noticiam volumus pervenire, quod infortunium quod accidit de Griffino filio Lewelini, quondam principis Norwall' qui prisonâ nostrâ volens clam evadere, cecidit de turri nostrâ London', ita quod collum suum rumpebatur, tempore quo venerabilis pater W. Eborum archiepiscopus habuit custodiam ejusdem turris, nec ipsi archiepiscopo nec alicui de suis imputamus, vel possumus imputare; nec eciam id quod de quibusdam aliis Walensibus, qui eodem tempore ab eâdem prisonâ nostrâ evaserunt, ipsi archiepiscopo aut alicui de suis imputamus; set infortunium illud accidit solummòdo ex negligenciâ & defectu serviencium nostrorum, qui ad custodiam ejusdem Griffini erant deputati.

Ne igitur prefatus archiepiscopus, vel aliquis suorum, possit occasione predictâ aliquo tempore molestari, occasionari, aut inquietari, hoc presencium tenore duximus protestand'.

In cujus, &c' T. R. apud Westm' xx. die Aprilis.

Littera Regis Angliæ Donnaldo Regi de Tercher' pro succursu ejus contra Regem Scotiæ.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Claus. 28 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Donnaldo Regi de Terchenull' salutem. Cùm, provocante nos injuriâ Regis Scotiæ, jam nos præparaverimus insurgere in ipsum, pro pluribus transgressionibus, quas nobis fecit, ulciscendis, nisi ipsas gratis nobis emendare voluerit, de dilectione vestrâ confidentes, quod in hâc expeditione nostrâ auxilium vestrum nobis denegare non velitis:

Vobis mandamus, rogantes quatenus, unà cum justiciario nostro Hiberniæ, & aliis fidelibus nostris Hiberniæ, qui in proximo ad partes Scotiæ venturi sunt, ad inimicos nostros ibidem gravandos, talem & tam potentem succursum nobis impendere velitis, personaliter veniendo cum ipsis, bonâ gente muniti, quod in necessitate vestrâ ad nos confidentius confugere debeatis.

Nosque, pro succursu vestro, ad preces nostras nobis impendendo, gratiam, quam à nobis petieritis, libentius vobis teneamur impertiri, cum speciali gratiarum actione.

Teste Rege, apud Stannford, septimo die Julii.

Eodem modo scribitur,

Felmino filio quondam Regis.	*Mac' Machanen'.*
Oraly.	*Mac' O. Calmery.*
Vhunlur.	*Conehor O. Brin' fil' Dunecan.* }
Bren Onel Regi de Kinelun'.	*Carbrach' de Thodmend'.* }
O. Chatan'.	*Cormaclethun' Macardhy de Dessemon'.*
Ohynery.	*Ros Ofalaner de Dessia.*
Donenald Mackdaniel.	*Ricardo Machermekan de Dessia.*
Mac' Anegus.	*Cort' Othenuer de Fermuy.*
Mac' Kartan'.	*Shonethor Olaffercy de Corrac.*
Mac' Gilemuri.	*Macthulaner Okellic de Ochonyl.*
Gffen Regi de Turteri.	*Murchod' Macbrin' de Natherlak.*

De treugis cum Davide filio Lewelini capiendis.

A. D. 1244.—An. 28 Hen. III.

Pat. 28 Hen III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod potestatem dedimus dilecto & fideli nostro Johanni Extraneo, & dilectis nobis in CHRISTO abbati de Hagheman, & priori de Wenlac' ineundi treugas cum David filio Lewelini quondam principis Norwalliæ, nepote nostro, in modo & in formâ, quos prædictus fidelis noster Johannes Extraneus viderit expedire; ratum & gratum habituri quicquid de treugis prædictis capiendis duxerit faciendum. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Notingham, xv. die Julii.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de non derogando privilegiis regiis.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Sunt non inmeritò laude digni, & favoris præsidio extollendi, qui dominorum suorum negotiis fideliter & utiliter procurandis insistunt studio diligenti.

Tua itaque noverit celsitudo dilectum filium magistrum Henricum de Secusia Antiplican' præpositum, capellanum nostrum, sollicitudinis diligentiâ, curâ vigili, ac importunitatis instantiâ penès nos & fratres nostros, circa tua, & maximè circa Wintonien', Norwicen', & Bathonien' ecclesiarum negotia, juxta tui voti desiderium, promovenda, sic quod nichil de contingentibus omiserit, institisse.

Cæterùm quia regni tui statum, honorem, & jura quærimus illibata servari, cum te, veluti principem ecclesiæ prædictum, sinceritatis amore ac zelo rectitudinis prosequamur, nolumus nec intendimus per ea, quæ circa prædicta negotia facta per nos, vel alium extiterunt, tuis privilegiis, vel laudabilibus consuetudinibus regni ejusdem generari præjudicium, vel in aliquo derogari.

Dat' Januæ, undecimo kalend' Augusti, pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo plumbeo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentiæ IV. Papæ, de subsidio à clero Regi impendendo.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Ex Orig. Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis, & dilectis filiis abbatibus, prioribus, archidiaconis, decanis, ac aliis ecclesiarum prælatis, & clericis per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Debet mater ecclesia hos, qui regali præeminent dignitate, illâ prærogativâ favoris prosequi, & eâ muneris gratiâ prævenire, quòd in ipsius devotione potestas regia semper ferveat, & ad ejus, per consequens, subjectorum obsequia pervigil habeatur.

Cum igitur, inter Reges cæteros orbis terræ, carissimum in CHRISTO filium nostrum, Regem Anglorum illustrem, singularis dilectionis brachiis amplectamur: qui, veluti princeps Catholicus & devotus, Romanam ecclesiam, matrem suam, filiali subjectione & obsequiosâ devotione sic semper studuit venerari, quòd nequaquàm ab ipsius beneplacitis declinaret;

Quin immo, quæ ipsi grata novit & placita, sollicitudine promptâ peregit; non est mirum, immo condecens est & dignum, si ipsius petitionibus faciliùs annuamus; si honoris ipsius & statûs quæramus gloriam & augmentum; si ad quod affectus ipsius dirigitur, nostræ liberalitatis affectus consonet in id ipsum.

Sanè, cum idem Rex, sicut ex parte ipsius fuit propositum coram nobis, pro quibusdam magnis & arduis, quæ sibi imminebant, negotiis, adeò subierit gravia, & subire adhuc ipsum oporteat onera expensarum, quod vestræ subventionis indigere subsidio plurimùm dinoscatur.

Universitatem vestram rogamus, monemus & hortamur attentè, per apostolica vobis scripta mandantes, quatinus, attendentes prudentèr, quòd vos decet & convenit, eò libentiùs ipsius Regis supportare, labores & gravamina relevare, quo minùs posset, sine vestri statûs & honoris dispendio, alicujus egentiæ, vel incommoditatis onere prægravari, sibi, de vestris redditibus, honestum subsidium liberalitèr conferatis, ut idem expensarum ipsarum, vestræ subventionis propitiante dexterâ, perferre leviùs onus possit.

Vosque proinde vobis ejusdem Regis, cujus bonorum estis participes, honoris & gloriæ non expertes, favorem & gratiam quibus proculdubio indigetis, valeatis futuris temporibus vindicare, & nos, qui haberi volumus, ex hoc, ad vestræ & vestrarum ecclesiarum commoda promptiores, devotionis vestræ promptitudinem non immeritò commendemus.

Dat' Januæ, iv. kal' Augusti, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Carta Alexandri Regis Scotiæ, quod in perpetuum, bonam fidem Regi Angliæ servabit paritèr & amorem.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Mat. Par. p. 646. n. 10. Ed. Lond. 1640.

ALEXANDER, DEI gratiâ, Rex Scotiæ, omnibus CHRISTI fidelibus hoc scriptum visuris, vel audituris, salutem.

Ad vestram volumus pervenire notitiam, nos pro nobis & hæredibus nostris concessisse, & fideliter promisisse, charissimo & ligio domino nostro Henrico tertio, DEI gratiâ, Regi Angliæ illustri, domino Hyberniæ, duci Normanniæ & Aquitaniæ, & comiti Andegaviæ, & ejus hæredibus, quod in perpetuum bonam fidem ei servabimus pariter & amorem:

Et quod nunquam aliquod fœdus inibimus per nos, vel per aliquos alios, ex parte nostrâ, cum inimicis domini Regis Angliæ, vel hæredum suorum, ad bellum procurandum, vel faciendum, unde damnum eis, vel regnis suis Angliæ, & Hyberniæ, aut cæteris terris suis eveniat, vel possit aliquatenus evenire, nisi nos injustè gravent;

Stantibus in suo robore conventionibus inter nos & dictum dominum Regem Angliæ initis ultimò apud Eboracum, in præsentiâ domini Ottonis, tituli sancti Nicholai in carcere Tulliano, diaconi cardinalis, tunc apostolicæ sedis legati in Anglia; & salvis conventionibus factis super matrimonio contrahendo, inter filium nostrum & filiam dicti domini Regis Angliæ.

Et, ut hæc nostra concessio & promissio, pro nobis & hæredibus nostris, perpetuæ firmitatis robur obtineant, fecimus jurare in animam nostram Alanum Ostiarium, Henricum de Bailloil, David de Lindeseie, Willielmum Giffard, quod omnia prædicta, bonâ fide, firmiter & fideliter observabimus.

Et similiter jurare fecimus venerabiles patres David, Willielmum, Galfridum, & Clementem, sancti Andreæ, Glasconensem, Dunkeldensem, & Dublamensem, episcopos.

Et præterea fideles nostros, Patricium comitem de Dunbar, Malcolmum comitem de Fife, Malisium comitem de Stratherne, Walterum Cumin de Meneteth, Willielmum comitem de Maro, Alexandrum comitem de Buchan, David de Hastingia comitem Athorl, Robertum de Bruis, Alanum Ostiarium, Henricum de Bailloil, Rogerum de Mumbri, Laurentium de Abrinthia, Richardum Cumin, David de Lindesie, Richardum Siward, Willielmum de Lindesia, Walterum de Moravia, Willielmum Giffard, Nicolaum de Sully, Willielmum de Veteri Ponte, Willielmum de Bevire, Aleumum de Mesue, David de Graham, & Stephanum de Smingham, quod, si nos, vel hæredes nostri, contra concessionem & promissionem prædictam, quod absit, venerimus, ipsi, & hæredes eorum, nobis, & hæredibus nostris, nullum, contra concessionem & promissionem prædictam, auxilium vel consilium impendent, aut ab aliis pro posse suo impendi permittent.

Imò bonâ fide laborabunt erga nos & hæredes nostros, ipsi & hæredes eorum, quod omnia prædicta à nobis & hæredibus nostris, necnon ab ipsis & eorum hæredibus, firmiter & fideliter observentur in perpetuum.

In cujus rei testimonium, tam nos, quam prædicti prælati, comites & barones nostri, præsens scriptum sigillorum nostrorum appositione roboravimus.

Testibus prælatis, comitibus, & baronibus superius nominatis, anno regni nostri, &c

Ista signa apposita fuerunt incontinenti, scilicet Regis Scotiæ Alexandri, Willielmi de Bevire, Willielmi de Veteri Ponte, Willielmi de Lindesia, Stephani de Smingham.

Aliorum sigilla apposita fuerunt postea. Et ipsum scriptum Regi Anglorum transmissum, ad Natale Domini proximo sequens, per dominum priorem de Thinemua.

De pactionibus inter Angliæ & Scotiæ Reges confirmandis.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Pat. 28 Hen. III. p. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noverit universitas vestra quod sacramentum, quod dilectus frater & fidelis noster Ricardus comes Pictaviæ & Cornubiæ fecit apud Novum castrum super Tynam, pro pactionibus inter nos & Regem Scotiæ factis, ibidem confirmandis, idem comes prædictum sacramentum fecit per præceptum nostrum:

Et ei firmiter præcepimus quod dictum sacramentum suum inviolabiliter observet.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Novum Castrum super Tynam, xiii. die Augusti.

Et mandatum est domino Regi Scotiæ, quod illud castrum ei liberet.

De Alexandro Rege Scotiæ se cum Rege pacificante.

A. D. 1244. An. 28 Hen. III.

Claus. 28 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX G. de Prendegrast, salutem. Licet de fideli servitio vestro prius plurimum confideremus, tamen inde de cætero, si fieri possit, plus confidemus, eo quod in negotio nostro ad servitium nostrum ita potenter accinxistis, parati ad mandatum nostrum inimicos nostros gravare, & terras eorum viriliter invadere.

Super quo vobis uberes referimus gratiarum actiones; pronam habentes voluntatem vos, pro tempore, condignè respicere, & pro meritis multipliciter honorare.

Quia vero Alexander, Rex Scotiæ illustris, ad honorem & placitum nostrum, & magnatum nostrorum, se nobiscum pacificavit, benè potestis, ad præsens, ad propria remeare.

Rogamus tamen attentius fidelitatem vestram, quatenus vos præparetis, ad servitium nostrum, contra æstatem futuram, ad inimicos nostros invadendos, quando & ubi vobis scire faciemus; ita quod multiplices honores, & dignas remunerationes à nobis inde meritò reportare debeatis.

Teste ut supra.

De protectione pro Rege Conatiæ.

A. D. 1244.—An. 29 Hen. III.

Pat. 29 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

FETHEL Rex Conatiæ habet litteras de protectione, duraturas usque ad proximum adventum Regis in Hibernia.

Teste Rege, apud Gounack in castris, vicesimo primo die Octobris.

De Davide filio Lewelini excommunicando.

A. D. 1244. An. 29 Hen. III. Claus. 29 Hen. III. m. 19. d. in Turr. Lond.

REX W. eâdem gratiâ, Wigorniæ episcopo, salutem. Cùm David filius Lewelini, quondam principis Norwalliæ, submiserit se, & omnes alios Walenses, qui sibi adhærent, & eorum terras jurisdictioni venerabilium patrum Cantuariensis archiepiscopi, & quorumdam suffraganeorum ipsius, vel aliquorum ex ipsis in solidum, quorum nos ipsi examen eligere vellemus, quod, si à formâ pacis inter nos & ipsum initæ, aliquando resiliret, liceret eisdem archiepiscopo & episcopis, vel quibusdam eorum, quos nos eligeremus, per sententias excommunicationis & interdicti ipsum David, & alios Walenses sibi adhærentes, cohercere, donec ad condignam satisfactionem venirent; & super hoc corporale præstitisset sacramentum;

Nos, quia prædictus David, cum quibusdam complicibus suis, terram nostram & baronum nostrorum, spretâ sacramenti sui religione, hostiliter invasit, coherсionem super hoc invocavimus venerabilium patrum B. Cantuar' electi, & P. Hereford episcopi, qui cum profecti sunt ad curiam Romanam, suam vobis jurisdictionem in hâc parte per litteras suas patentes, quas vobis mittimus, simul cum transcripto litterarum ipsius David, demandaverunt exequendam.

Super quo paternitatem vestram rogamus, quatinus prædictum David, & complices suos, & fautores debitâ feriatis, auctoritate prædictâ, cohercione, ut super eo, quod contra formam pacis prædictæ inter nos & nostros attemptavit, debitam non effugiat vindictam.

Teste apud Marleberg', vicesimo nono die Novembris.

De summonitione Davidis filii Lewelini.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Claus. 29 Hen. III. m. 16. d. in Turr. Lond.

REX J. Extraneo, justiciario Cestriæ, salutem. Mandamus vobis quod litteras nostras, quas vobis mittimus, directas David filio Lewelini, quondam principis Norwalliæ, & aliis Walensibus, per quas eis damus in mandatis, quod compareant coram nobis, in curiâ nostrâ, apud Westmonasterium, in crastino Cinerum, responsuri & judicium recepturi de homicidiis, incendiis, deprædationibus, & aliis transgressionibus, & dampnis, quæ perpetraverunt in regno nostro contra pacem nostram, ipsis, per aliquos viros religiosos, modis omnibus sub omni festinatione mitti procuretis; &, ex habundanti, etiam ipsos per legales homines locis, quibus videritis expedire, summoneri faciatis, quod compareant coram nobis, in curiâ nostrâ, memoratis die & loco, super præmissis responsuri.

Et vos, ad diem prædictum, de summonitione prædictâ, per litteras vestras, & per aliquos ex ipsis, per quos facta fuerit, nos certificare non omittatis; & hoc breve nobis mittatis.

Teste Rege, apud Westmonasterium, sexto die Januarii.

Eodem modo scribitur Johanni de Monemuth' de Wallensibus de Suthwallia.

Mandatum est cuilibet Walensium subscriptorum quod compareat coram Rege, in curiâ Regis Westmonast' in crastino Cinerum, responsuri & judicium recepturi de homicidiis, deprædationibus, & aliis dampnis, quæ perpetrata sunt in regno Regis, contra pacem Regis.

Teste Rege, apud Westmonasterium, sexto die Januarii.

Baronibus de Norwalliæ, qui fecerunt Regi homagia,

Lewelino filio Mereduc.	*Maddok filio Maddok de Brumfend.*
Lewelino fratri ejus.	*Maddok filio Wemmuwen.*
Oweyno filio Blothin.	*Lewelino filio Lewelini de Methin.*
Elyssæ filio Jerneth'.	*Duobus filiis Oweyn Wethan.*
Griffino filio Oweyn.	*Oweni filio Howel de Kyry.*
Lewelino filio Griffini.	*Calwalader Crek.*
Mereduk filio Madok.	*Mailgun filio Oweyl.*
Jerneyt fratri ejus.	*Mereonk filio Mailgun.*

Baronibus de Sutwallia.

Mailgun filio Mailgun.	*Res' filio Griffini.*
Mereduk filio Oweyn.	*Filio Morgan Gan.*
Mereduk filio Res' Screk.	*Howeil Amereduk.*
Filiis Res' Wachan.	

Littera Regis Angliæ justiciario Hiberniæ, de apparatu bellico contra Davidem filium Lewelini.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Claus. 29 Hen. III. m. 16. d. in Turr. Lond.

REX M. filio Gerardi, justiciario suo Hiberniæ, salutem.

Ut de dampnis ac malis, nobis, terræ nostræ, & hominibus nostris illatis, per David filium Lewelini quondam principis Norwalliæ, vos certos reddamus, præsentibus vobis duximus intimandum, quod præfatus David postquam pacem suam nobiscum fecerat, & fœdus inierat, cum ultimò essemus in Wallia, tam sacramento quam scripto, necnon homagio firmatum;

Nobis insciis & non præmunitis, per diffidentiam, vel alio modo, seditiosè se subtraxit à fidelitate nostrâ, &, secum associatis fautoribus & complicibus nequitiæ suæ, terram nostram, & hominum nostrorum in Wallia, & in Marchia, deprædando, incendio tradendo, &, quod nequius est, quos de nostris intercipere potuit, occidendo invasit.

Prædictis malitiis non contentus, immo barones nostros Walliæ, & ligios homines nostros, omnes quos potuit ad nequitiam suam allicere, à fide & servitio, necnon & homagio nostro fecit impudenter recedere, & secum non minus seditiosè guerrare.

Et hæc vobis duximus significanda, ut vos, & cæteri magnates & fideles nostri Hiberniæ, quibus eadem intimetis, de tantis opprobriis & seditionibus, contra nos attemptatis, sicut nos ipsi non inmeritò movemur, simul nobiscum moveamini.

Et præmissa, quæ tam seditiosè contra nos, in dedecus nostrum, perpetrata, vos animent & alios fideles nostros ad tantam proditionem viriliter ulciscendam.

Et, quia ad ultionem prædictorum, in æstate futurâ, sine ulteriori dilatione, nos intendimus potenter accingere & præparare, dilectioni vestræ mandamus, firmiter injungentes in fide quâ nobis tenemini, quatinus contra terminum supradictum provideatis vobis de vinis, blado, & baconibus, retinendis ad opus nostrum, ad exercitûs nostri sustentationem mittendis ad nos, ad mandatum nostrum.

Sciturі quod aliquem, de quo plenè confidamus, à latere nostro ad vos ante destinare non omittemus, qui unà vobiscum disponet qualiter utilius ad opus nostrum, & ad inimicos nostros fortius gravandos, procedi debeat in negotio memorato.

Interim autem nos certificare non omittatis de quibus, & quantis victualibus creditis quod confidere valeamus ad nos in Walliam destinandis; & similiter quantam bonam gentem creditis quod extrahere valeatis à terrâ nostrâ Hiberniæ ad veniendum in expeditionem nostram; quam quidem conquestûs nostri benè volumus esse participem.

Ad hæc vobis mandamus quod, super præmisso negotio, cum magnatibus terræ nostræ Hiberniæ sigillatim, & insimul tractatum habeatis, & inquirentes intentionem singulorum de subsidio nobis faciendo, & de quibus confidere possumus, quod nobis in hâc parte velint subvenire, & de quanto; & cujusmodi subsidio; quos omnes in conquestu prædicto partes suas volumus largè reportare: et super hoc similiter de singulis, & universis nos certificare curetis.

Talem diligentiam ad hoc negotium prosequendum & promovendum apposituri, quod appareat in opere, quod sit vobis cordi, dignitati nostræ dedecus irrogatum ulcisci; & quod ex eo titulum perpetuum vobis adquiratis (præter dignam remunerationem & gratiam) & grates speciales, quas à nobis inde reportabitis.

Teste Rege, apud Westmonasterium, x. die Januarii.

Litteræ Innocentii IV. Papæ, de concilio generali apud Lugdunum convocando.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Mat. Par. p. 656. n. 1. Lond. 1640.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis abbatibus et prioribus per Angliam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

DEI virtus, & DEI sapientia, cujus ineffabili subjecta sunt omnia majestati, à fundationis initio splendore virtutum suam illustravit ecclesiam, & sic insignem reddidit singularis privilegio potestatis, ut per ejus ministerium suum justitia consequatur effectum, & sedato bellorum turbine, mundo possit tranquillitas provenire.

Hujusmodi enim præeminentiam dignitatis dum nos reverenter attendimus, qui regimini generalis ecclesiæ, licet immeriti, divinâ providentiâ præsidemus, reddimur corde solliciti, quod tempestatis horror, quâ ipsa turbatur ecclesia, & religio Christiana concutitur, per nostræ provisionis auxilium, cœlesti pietate propiciâ, propulsetur.

Hinc est quod nos, ut ipsa ecclesia per fidelium salubre consilium & auxilium fructuosum, statûs debiti possit habere decorem, ac deplorando Terræ Sanctæ discrimini, & afflicto Romano imperio propè valeat subveniri, ac invenire remedium contra Tartaros, & alios contemptores fidei, ac

persecutores populi Christiani; necnon pro negotio quod inter ecclesiam & principem vertitur, Reges terræ, prælatos ecclesiarum, & alios mundi principes duximus advocandos.

Rogamus itaque devotionem vestram & hortamur attentè, per apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus ad præsentiam nostram [apud Lugdunum], omni prorsus occasione postpositâ, usque ad proximum festum sancti Johannis Baptistæ, personaliter venire curetis; ut ipsa ecclesia ex vestræ visitationis honore spirituale gaudium, & ex nostrâ industriâ consilium, percipiat profuturum.

Sciturі, quod nos dictum principem in prædicatione nostrâ citavimus, ut per se, vel per suos nuncios in concilio celebrando compareat, responsurus nobis & aliis, qui aliquid contra ipsum duxerint proponendum, & satisfactionem idoneam præstaturus.

De personarum autem & evectionum moderato numero, illam, cum venerilis, providentiam habeatis, quod vestris ecclesiis nimis non sitis onerosi.

Datum Lugduni, iii. cal' Februarii, pontificatûs nostri anno secundo.

De treugis cum Davide filio Lewelini.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Pat. 29 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

J. EXTRANEUS, justiciarius Cestriæ, & Henricus de Aldithelcg' habent potestatem tractandi cum nunciis David filii Lewelini, quondam principis Norwalliæ, de treugis capiendis inter dominum Regem, & ipsum David, & complices suos.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vi. die Martii.

Et habent ipsi potestatem conducendi nuncios prædictos ad consilium Regis: & duret conductus per xv. dies postquam treugæ prædictæ fuerint firmatæ. Teste ut supra.

Et mandatum est prædictis Johanni & Henrico, quod nullo modo capiant treugas aliquas, cum ipso David & complicibus suis, diutius quam usque ad festum sancti Jacobi apostoli. Teste ut supra.

De die assignatâ pro emendis interceptionum contra treugam cum Francia.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Pat. 29 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX G. Rydell' domino Blaviæ, & Petro de Burdegalia, salutem.

Quia emendæ interceptionum, quæ factæ sunt infra treugas, quæ ultimo captæ fuerunt inter illustrem Regem Franciæ & nos, hactenus ceperunt dilationem, aliquando per impedimentum infirmitatis, aliquando per occupationem guerrarum, & aliorum negotiorum;

Propter quod, cùm nuper fuimus à prædicto Rege, per nuncios suos, requisiti super emendis earum interceptionum faciendis, recollegimus diem cum eisdem nunciis in octabis apostolorum Petri & Pauli, loco prius per vos assignato ad prædictas interceptiones, hinc inde factas, emendandas, & ad emendas recipiendas; unde non est necesse quod sitis ad præfatum locum, à die Paschæ in tres septimanas, sicut fuit provisum.

Mandamus autem vobis, rogantes attentius, & in fide quâ nobis tenemini, firmius injungentes, quatenus nullatenus omittatis quin, ad terminum supradictum, conveniatis ad emendas dictarum interceptionum, juxta formam treugarum, faciendas & recipiendas;

Scire facientes omnibus de terrâ nostrâ, quos interceptiones illæ, vel emendæ earum tangent, quod tunc sint ibi ad justitiam faciendam & recipiendam, secundum formam treugarum prædictarum.

Teste Rege, apud Windesor', xxi. die Aprilis.

Littera Margaretæ comitissæ Flandriæ ad Regem Angliæ.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO domino suo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, duci Aquitaniæ & domino Yberniæ, ejus fidelis & consanguinea Margareta Flandriæ & Haynoniæ comitissa, salutem, & cum omni promptitudine serviendi paratam ad ejus beneplacita voluntatem.

Intelleximus quod Johannes dominus Baderel' burgens' noster Ipres' in vestræ dominationis potestate, de quinquaginta libris sterlingorum, in numeratâ pecuniâ, violenter extitit spoliatus.

Verum, cum idem Johannes ob hoc ad non modicam devenerit paupertatem, excellentiam vestram omni, quâ possumus, affectione rogamus, quatenus vestra dignetur præcipere majestas regia ut dicto burgensi nostro restituantur sic ablata; tantum inde facientes ut proinde vestræ dominationi regiæ teneamur ad grates, & dictus burgens' noster preces nostras sibi apud vos sentiat profuisse.

Valeat vestra incolumitas per tempora longiora.

Datum die Mercurii, post Ram' Palm'.

Littera Regi ab eâdem, super feodo sibi solvendo.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO domino suo H. Dei gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ & duci Aquitaniæ, fidelis ejus & consanguinea, Margareta Flandrorum & Hayn' comitissa, salutem, & quicquid potest servitii & honoris.

Serenitati vestræ dilectos nuncios nostros, Walterum militem bacularium nostrum, & Willielmum nostrum clericum, latorem præsentium, transmittimus;

Supplicantes quatenus super arreragiis feodorum nostrorum tam Flandriæ quam Haynoniæ, quibus nobis tenemini, secundum quod ipsi, vel alter eorum, vestræ celsitudini exponent, vel exponet, ore tenus indubitanter credere, & eadem arreragia nobis per ipsos, vel per ipsum transmittere dignemini, sicut in hoc Pascha nuper præterito assertivè facere promisistis.

Dat' Insul' Fl', quarta post octabas Paschæ.

Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ aliqui prælati, ne ad concilium generale apud Lugdunum eant, excusantur.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Mat. Par. p. 656. n. 50. Lond. 1640.

INNOCENTIUS episcopus, &c. charissimo in Christo filio, Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Erga personam tuam, tanquam filii & devoti apostolicæ sedis, specialis paternum gerentes dilectionis affectum, precibus tuis, quantum cum Deo possumus, libenter attentum accommodamus auditum, & benignum impertimur assensum. Sanè per dilectum magistrum Laurentium, nuncium tuum apud sedem apostolicam constitutum, & per litteras regias à nobis humiliter postulasti, ut cum instanti æstate proponens ad perfidiam quorundam tuorum rebellium conterendam, exercitu congregato dirigere gressus tuos, venerabilem fratrem nostrum Carleolensem episcopum, & dilectum filium abbatem Westmonasteriensem, custodiæ regni tui quam diu in expeditione permanseris, providò deputaris, ipsos, & venerabilem fratrem nostrum episcopum Landavensem, omnibus bonis episcopatûs sui per inimicos regios denudatum, & dilectos filios sancti Ædmundi, morbo podagrico laborantem, ac de Wautham senio confractum, abbates, ne ad concilium veniant, quod in instanti festo nativitatis beati Johannis Baptistæ, Deo dante, celebrabimus, haberemus benignè ac misericorditer excusatos.

Nos itaque celsitudinis regiæ regnique tui propensius affectantes commodum & quietem, & tibi, ac pro te tuis, quantum pro Deo fieri potest, exhibere parati gratiam & favorem, devotioni tuæ præsentium auctoritate concedimus benignitate postulata; sublimitatem tuam hortantes attentè, ut molestè non feras quod petitionem tuam pro venerabili fratre nostro Eboracensi archiepiscopo, in litteris regiis prædictis expressam, & per memoratum magistrum ex parte tuâ insuper nobis inculcatam, super excusatione consimili, non duximus admittendam; quia cum ipse sit honorabile ecclesiæ Dei membrum, ejus præsentiam præfato concilio credimus opportunam.

Datum Lugduni, xiii. cal' Junii, pontificatûs nostri anno secundo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de privilegio Philippo Basset baroni Regis dato.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro, Philippo Basset, baroni carissimi in Christo filii nostri .... illustris Regis Angliæ, ecclesiæ Romanæ devoto, salutem & apostolicam benedictionem.

Illis potissimum gratiam specialem sedes apostolica consuevit impendere, qui nobilibus orti natalibus, & habentes in terrâ potentiam temporalem, grata possunt obsequia eidem sedi, cum expedit, exhibere.

Hiis igitur in personâ tuâ providè circumspectis, tuis supplicationibus benignius annuentes, ut liceat tibi, & uxori tuæ, ac familiæ utriusque in ecclesiis vel capellis, ad quas te venire contigerit, liberè audire divina; non obstante, si eædem ecclesiæ vel capellæ sententiæ suppositæ fuerint interdicti (dummodo ipsi per te causam non dederis, vel per tuos, nec id tibi, vel ipsis contingat specialiter interdici) auctoritate tibi præsentium indulgemus;

Districtius inhibentes, nequis delegatus, subdelegatus, executor, vel conservator, auctoritate sedis apostolicæ, vel delegatorum ipsius, in tuam, uxoris, & filiorum tuorum personas excommunicationis, aut in terras tuas interdicti sententiam, absque mandato sedis apostolicæ speciali, quod de inhibitione hujusmodi expressam faciat mentionem, audeat promulgare.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lugduni', ii. cal' Junii, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

De præparatione hostili contra Wallenses festinandâ.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Claus. 29 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX Warino de Munchanes, salutem. Quia de consilio magnatum nostrorum, qui solempnitati Pentecostes nobiscum interfuerunt apud Westmonasterium, intendimus adire partes Walliæ, ad nos ulciscendos de dampnis & injuriis, nobis illatis per David filium Lewelini, & complices suos:

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus in fide quâ nobis tenemini, vos præparetis equis, & armis, & bonâ gente;

Ita quod prompti sitis & parati ad eundum nobiscum, versus partes prædictas, infra quindenam postquam de itinere nostro versus partes prædictas illud vobis mandaverimus:

Ita quod tam nobis quam vobis ad perpetuum cedat honorem.

Teste Rege, apud Westm', vii. die Junii.

Et mandatum est omnibus vicecomitibus Angliæ, quod publicè clamari faciant, per totam ballivam suam, quod omnes illi, qui de Rege tenent, per servitium militare, & per serjantiam, ad arma prompti sint, cum equis, & armis, & toto servitio, quod Regi debent, infra quindenam, &c.

Eodem modo scribitur abbatibus, & senescallis abbatum, extra regnum degentium, qui de Rege tenent per servitium militare, de servitio suo habendo infra quindenam, &c.

Littera Regis Angliæ Imperatori, de nunciis ad concilium, Lugduni convocatum, missis.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Claus. 29 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

DOMINO Imperatori Rex, salutem. Ille novit, qui nichil ignorat, & imperialem excellentiam non credimus ignorare, quod honorem vestrum totis visceribus affectamus; ad quod fraternæ dilectionis affectio nos excitat jugiter & inducit.

Sanè laborem animi vestri, quo diutius laboravit, Altissimus sui gratiâ consummabit; sicut enim ex voluntate vestrâ novimus processisse, ad concilium, Lugduni convocatum, nuncios mittemus solempnes de nobilioribus, & discretioribus regni nostri: qui, ad vestrum honorem, super pacis reformatione, per Dei gratiam, laudabiliter laborabunt, & effectum consequentur optatum.

Vestram igitur excellentiam exoramus, quatinus præfatos nuncios nostros, ad vestram præsentiam accedentes, commendatos habere velitis, & eis benignam audientiam exhibere; qui, utinam nostro desiderio conveniens honoris imperialis augmentum procurent.

Teste Rege, apud Westmonasterium, viii. die Junii.

Littera Innocentii IV. Papæ, de nunciis Regis ad concilium Lugdunense.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Claus. 29 Hen. III. m. 9 d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Rex, salutem, & debitam tanto patri reverentiam & honorem.

Cum solempnes nuncii nostri, quos ad concilium, per vos in proximò celebrandum, sicut nobis mandastis, duximus destinandos, in procinctu sint itineris veniendi ad curiam, & quamcitò poterunt, illuc venire festinent;

Sanctam paternitatem vestram rogamus cum affectu, quatinus si, ante adventum eorumdem nunciorum nostrorum, in dicto concilio contingat aliquid tractari, seu mentionem fieri de negotiis, nostrum & regni nostri statum contingentibus, ea, si placet, teneri faciatis in suspenso, quousque commodè se possint vestro conspectui præsentare.

Teste Rege, apud Westmonasterium, viii. die Junii.

Mandatum Regis prælatis suis, de non attemptando aliquid in concilio prædicto contra honorem suum.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Pat. 29 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, & omnibus aliis prælatis terræ suæ Angliæ, conventuris ad concilium Lugdun', salutem.

Vinculo juramenti nobis estis, ut nostis, astricti, quo nobis in omnibus, ad regiam dignitatem spectantibus & coronam, omnem, quam poteritis, fidelitatem observare debetis.

Quapropter vobis mandamus, in fide & fidelitate quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatinus tam ad adquisitionem, quam conservationem, necnon & defensionem jurium nostrorum, & regni nostri, omnem, quam poteritis, diligentiam adhibere curetis.

Et ne, in præjudicium nostri, vel ejusdem regni, in concilio Lugdunensi; & ne etiam, contra nos, vel jura nostra, quibus prædecessores nostri, & nos, ex antiquâ & approbatâ consuetudine, usi sumus, procurare vel attemptare aliqua præsumatis; ne etiam alicui, hujusmodi procurare, vel statuere volenti, assensum præbeatis, sub vinculo juramenti memorati, & pœnâ amissionis temporalium, quæ de nobis tenetis, vobis firmiter inhibemus.

Sic igitur vos, in hâc parte, geratis quod, de beneficio vestro, & virtute gratitudinis, vos debeamus potius specialiter commendare; quam de contrariis à vobis attemptatis, quod absit, vestram ingratitudinem increpare, & ultionem debitam vobis oportuno tempore reservare.

Teste, &c.

Eodem modo scribitur archiepiscopis, episcopis, &c. ut supra de Hibernia & Wasconia.

Concessio MM. marc' Johanni primogeniti ducis Britanniæ, pro extentâ & valore comitatûs Richmundiæ.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III. Lobin. Hist. de Bret. Tom. ii. p. 394.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hyberniæ & dux Aquitaniæ, omnibus, &c.

Nos concessimus dilecto filio nostro Johanni primogenito ducis Britanniæ MCC. lib' sterlingorum, pro extentâ & valore comitatûs Richemundiæ, & ducentas marcas de dono nostro; ita quod in universo percipiet ad statum nostrum MM. marcarum per annum, videlicet, mille marcas ad festum Ascensionis Domini, & mille marcas ad festum Omnium Sanctorum, donec predicta extenta plenè fiat, prout in conventione inter nos & predictum ducem factâ pluribus continetur, &c.

In cujus rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Vyldeford, xvii. die Junii, anno MCCXLV.

Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ redarguit prælatos Angliæ, qui nolunt excommunicatos absolvere, nisi prius sibi solvant pecuniam.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, ac aliis ecclesiarum prælatis in regno Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad aures nostras, carissimo in CHRISTO filio nostro .... Rege Anglorum illustri significante, pervênit, quod nonnulli ex vobis, cum in homines ejusdem Regis, pro contumaciâ, vel aliis eorum excessibus, excommunicationis sententiam proferunt; nolunt postmodum ipsam, nisi prius solutâ sibi certâ pecuniæ quantitate, vel de solvendâ illâ sufficienti cautione præstitâ, relaxare.

Cum igitur non solum à malo, set ab omni specie mali sit, secundum Apostolum, abstinendum, & absolutionis beneficium denegari non debeat illud humiliter postulanti;

Universitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus super præmissis studeatis taliter providere, quod nullatenus ejusdem Regis, seu alterius jus lædatur, aut justè, propter hoc, possit scandalum aliquod suboriri.

Nos enim non possemus, sicut etiam nec debemus, indebita ipsius gravamina vel injurias tolerare.

Dat' Lugdun', x. kal' Julii, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, de confirmatione privilegiorum, immunitatum & indulgentiarum, super ecclesiis Angliæ & Hiberniæ.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Tanto libentius celsitudinis tuæ precibus benignum impertimur assensum, quanto, inter Reges & principes Christianos te specialius in Domino reputamus dilectum filium & devotum.

Tuis itaque supplicationibus inclinati omnia privilegia, indulgentias, & immunitates tibi & regno tuo, super ecclesiis Angliæ & Hiberniæ, vel earum occasione, hactenus ab apostolicâ sede concessa, tibi auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Districtius inhibentes nequis in elusionem, aut enervationem eorum, quicquam de cætero audeat attemptare; auctoritate apostolicæ sedis in omnibus semper salvâ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lugdun' xii. kal' Augusti, pontificatûs nostri anno tertio.

Sub plumbeo sigillo penden' à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ Regi Angliæ, de cassatione electionis R. Passelewe in ecclesiâ Cicestrensi.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio, ... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad nos olim per appellationem quæstione perlatâ, quòd venerabilis frater noster .... Cantuarien' archiepiscopus, electionem factam de dilecto filio R. Passalewe clerico, ad Cicestrensem ecclesiam, tunc vacantem, cassaverat minus justè; ac de alio, pro suæ voluntatis arbitrio, providerat eidem ecclesiæ de pastore.

Nos, auditis & pleniùs intellectis quæ, super hoc, à partibus fuere proposita coram nobis, cassationem confirmavimus memoratam, & provisionem ratam habuimus, quæ in jam dictâ ecclesiâ facta fuerat per archiepiscopum prælibatum:

Tenore præsentium declarantes, quod provisionem non ratificavimus ipsam, tanquam per eundem archiepiscopum ritè factam, sed de plenitudine apostolicæ potestatis; itâ quidem, quòd eadem provisio à potestatis plenitudine memoratæ incipiat vim habere.

Undè nolumus quòd in juribus, aut consuetudinibus tuis, occasione provisionis illius, aliquid in futurum tibi præjudicium generetur.

Dat' Lugdun', xii. kal' Augusti, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigil' à filo canab'.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de privilegiis capellarum domini Regis.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Tanto libentiùs celsitudinis tuæ precibus benignum impertimur assensum, quanto, inter Reges & principes Christianos, te specialiùs in Domino reputamus dilectum filium & devotum.

Tuis itaque supplicationibus inclinati districtius inhibemus, nè ullus ordinarius, aut etiam delegatus, vel subdelegatus, in capellas regias & oratoria earundem ecclesiæ Romanæ immediatè subjecta, seu canonicos, vel servitores ipsorum, contra tenorem privilegiorum, aut indulgentiarum apostolicæ sedis, excommunicationis vel interdicti sententiam audeat promulgare; seu aliquid ipsis onus imponere, quod aliis exemptis ecclesiis non consuevit imponi, absque mandato sedis apostolicæ speciali, quod expressam faciat de inhibitione hujusmodi mentionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Præsentibus usque ad decennium valituris.

Dat' Lugdun', xii. kal' Augusti, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filis crocei rubeique coloris.

Bulla conservatoria Innocentii IV. Papæ, ne archidiaconus Stafford' procurationem extorqueat in capellâ de Bruges.

A. D. 1245. An. 29 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio, ... cancellario Oxoniensi, Lincolnien' diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Carissimus in CHRISTO filius noster .... Angliæ Rex illustris, nobis conquerendo monstravit, quod, licet archidiaconus Staffordiæ in capellam de Bruges, quæ ipsius Regis specialis existit, & in quam nullam jurisdictionem obtinet ordinariam, vel etiam delegatam, ab ipsâ procurationem extorquere nititur, eam interdicere, & ipsius capellanos suspendere & excommunicare præsumit, in ejusdem Regis præjudicium & gravamen; propter quod ipse ad nostram audientiam appellavit.

Ideoque discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus, partibus convocatis, audias causam, &, appellatione remotâ, canonico fine decidas; faciens, quod decreveris, per censuram ecclesiasticam firmiter observari.

Testes autem qui fuerint nominati, si se gratiâ, odio, vel timore subtraxerint, per censuram eandem, cessante appellatione, compellas veritati testimonium perhibere.

Dat' Lugdun', sexto kal' Aug', pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Epistola universitatis Angliæ super extorsionibus curiæ Romanæ.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III.

Mat. Paris. p. 666. n. 50. Lond. 1640.

REVERENDO in CHRISTO patri, Innocentio, DEI gratiâ, summo Pontifici, magnates & universitas regni Angliæ, recommendationem cum pedum osculo beatorum.

Matrem nostram Romanam ecclesiam totis visceribus diligimus & amamus, ut debemus, & ipsius honoris incrementum & augmentum, affectione quantâ possumus, affectamus; ad quam habere refugium nos oportet temporibus opportunis, ut dolor aggravans filialis, materno solatio mitigetur; quod quidem solatium, mater filio eò tenetur mitius & facilius impertiri, quò ipsum maternæ dulcedinis alimento, gratum repetit & devotum.

Esse quidem non potest immemor mater illa illius gratitudinis, quam ei à longè retroactis temporibus regnum Anglicanum impendit, concedendo eidem ad exaltationem suam, & conservationem majorem, subsidium decens, & non modicè fructuosum; ut per hoc inter ecclesiam ipsam & regnum prædictum, fœdus dilectionis firmius iniretur: quod quidem subsidium, processu temporis, beati Petri denarius extiterit nuncupatum. Ipsa vero ecclesia hujusmodi subsidio non contenta, aliis temporibus tam per legatos, quam per alios nuncios multiplicatos, subsidia petebat diversa in regno prædicto; quæ ei à filiis suis, tanquam devotis, & matrem suam sinceræ dilectionis brachiis amplexantibus, fuerunt concessa liberaliter & libenter.

Paternitatem etiam vestram non credimus ignorare, quod prædecessores nostri, sicut viri catholici, Creatorem suum diligentes pariter & timentes, animarum suarum, & prædecessorum suorum, necnon & successorum saluti insistere cupientes, monasteria fundaverunt, & bonis suis, tam terris dominicis, quam ecclesiarum patronatibus ditaverunt: ut viri religiosi in monasteriis illis primam religionem laudabiliter exercentes, & cum summâ devotione Altissimo famulantes, pace & plenâ tranquillitate possent gratulari, prout religioni dignoscitur convenire, de dictis dominicis necessaria capientes. Et ut clerici sui patronatuum suorum ecclesias obtinentes, pro eis labores subirent, & eos defenderent, (inhærentes religioni secundæ) ab incursibus aliorum. Quapropter non sine magnâ molestiâ nostrâ, & gravamine intolerabili nobis valdè, præfati religiosi possent patronatibus suis, aut ecclesiarum collationibus, aliquatenus defraudari.

Sed ecce! per vos & prædecessores vestros, nullam considerationem habentes, quod præter subsidia supradicta, jam ditantur in Anglia Italici, (quorum est jam numerus infinitus) ecclesiis ad ipsorum religiosorum spectantibus patronatus, qui rectores ecclesiarum dicuntur; præfatos religiosos, quos deberent defendere, relinquentes penitus indefensos, nullam curam animarum gerentes, sed lupos rapacissimos gregem dispergere, & oves rapere permittentes. Unde verè dicere possunt, quod non sunt boni pastores, quoniam oves suas non cognoscunt, nec pastorum notitiam oves habent. Hospitalitati eleemosynarumque largitioni, sicut statutum est in ecclesiâ, non insistunt, sed fructus tantum percipiunt, extra regnum asportantes; regnum non mediocriter depauperando, & redditus occupando. Quibus redditibus fratres, nepotes, consanguinei nostri, & cæteri benè meriti de regno Angliæ prædicto beneficiari tenerentur, qui possent & vellent dicta charitatis opera, & etiam plura alia misericorditer & piè exercere, & ecclesiis ipsis personaliter deservire; ut qui altari deserviunt, vivant etiam de altari, secundum dictum Pauli. Ipsi verò nunc necessitate compulsi, laici & exules sunt effecti. Ut autem vobis veritas plenius innotescat, Italici percipientes in Anglia sexaginta millia marcarum, & eò amplius annuatim, (aliis perceptionibus diversis exceptis) plus emolumenti meri redditûs de regno reportant, quam ipse Rex, qui est tutor ecclesiæ, & regni gubernacula moderatur. Porrò, post creationem vestram firmiter sperebamus, & adhuc speramus, eam de vobis fiduciam reportantes, quod, vestræ paternitatis misericordiâ mediante, gaudebimus eleemosynas nostras prædictas, tempore vestro fore statu debito & pristino reformandas.

Sed tacere non possumus gravamen nostrum, quo non solum gravamur, sed etiam opprimimur ultra modum. Videlicet, quod magister Martinus præfatum regnum, sine domini Regis licentiâ, cum majore potestate quam unquam vidimus habere legatum à domino Rege postulatum, nuper ingressus, (licet non utens legationis insigniis, multiplicato tamen legationis officio) novas quotidiè proferens potestates inauditas, excedens excessit, quædam beneficia jam vacantia, triginta marcas, vel amplius, annuatim valentia, personis Italicis conferendo; quibus decentibus, & patronis ignorantibus, alii supponuntur, & sic patroni suis collationibus defraudantur. Adhuc etiam idem magister Martinus beneficia consimilia, cum ea vacare contigerit, personis nititur assignare. Quorundam beneficiorum collationem sedi apostolicæ reservando, & à viris religiosis pensiones immoderatas insuper extorquendo: contradictores & resistentes excommunicationis & interdicti sententiis passim, non absque magno discrimine & animarum periculo, supponendo.

Cum igitur præfatus magister Martinus, non sine totius regni perturbatione non modicâ, jurisdictionem exercens memoratam, quam à conscientiâ vestrâ credere non possumus emanasse, eò quod in multis majori fungeretur officio, quam unquam fungi legatum aliquem videremus, privilegio domini Regis admodum derogando, per quod ei à sede apostolicâ specialiter indulgetur, ne quis in Anglia legationis fungatur officio, nisi à domino Rege specialiter postulatus; sanctæ paternitati vestræ supplicamus, quantum possumus humiliter & devotè, quatenus, cum pius pater ad relevationem oppressionis filiorum manum misericordiæ teneatur extendere, ab oppressionibus & gravaminibus memoratis nos velit vestræ paternitatis benignitas tempestivo ac efficaci remedio, citò relevare.

Quantamcunque namque noster Rex, qui est princeps Catholicus, & jugi vigilatione obsequiis divinis intendit, corporis sui consumptionem non considerans, in obsequio JESU CHRISTI sedem velit apostolicam revereri, & ecclesiæ Romanæ, sicut filius ejus charissimus, commodi & honoris desideret incrementum & augmentum; jure tamen regio dignitateque regiâ plenius conservatis. Nos tamen, qui in negotiis suis portamus pondus dierum & æstus, & quibus unà cum ipso domino Rege intendere conservationi regni diligenter incumbit, dictas oppressiones, DEO & hominibus detestabiles, & gravamina nobis intolerabiles, non possumus æquanimiter tolerare, nec, per DEI gratiam, amplius tolerabimus, vestræ pietatis remedio mediante, quod festinum & tempestivum habere credimus & speramus.

Placeat igitur paternitati vestræ hanc supplicationem nostram taliter exaudire, quod à magnatibus & universitate regni Angliæ, tanquam à filiis in CHRISTO charissimis, speciales gratias debeatis meritò reportare.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de pluralitate beneficiorum.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III.

Ex Autogr. vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum sedes apostolica illo affectu Anglicos persequatur, ut ipsos, inter alios ejus filios, & multiplici favore proponat attollere, ac specialis dono gratiæ honorare, magno desiderio cupimus eosdem Anglicos devotionis studio insistere perseveranter, ac laudabiliter exercitio proficere bonitatis, ut accepti & digni meritò inter cæteros habeantur.

Hinc est quod universitatem vestram monemus, rogamus, & hortamur attentè, per apostolica vobis scripta mandantes, quatinus vestrarum civitatum & dioc' clericos, & eos, qui ascribi desiderant militiæ clericali (præsertim nobilium & magnatum filios) attentis & sedulis exhortationibus inducatis, ut honestati morum, scientiæ literarum, & virtutum cultui intendant ferventer; studentes omni diligentiâ se gratos & idoneos exhibere, ac sedis prædictæ gratiam, aliorumque benevolentiam, probitatis meritis, vendicare.

Nos enim parati sumus clericis regni Angliæ benè meritis, provisionis ecclesiasticæ dexteram liberaliter aperire, ac etiam cum illis, quos, velut nobiliores & probiores ampliori gratiâ noverimus esse dignos, super beneficiorum pluralitate honorificè dispensare.

Dat' Lugdun', tertio non' Augusti, pontificatûs nostri anno tertio.

Sub filo canabi.

Bulla ejusdem Papæ, quod universi ecclesiarum patroni possint ad ecclesias, in quibus habent jus patronatûs, liberè præsentare, absque contradictionis obstaculo.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis, universis ecclesiarum patronis, per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Fervens Anglorum meretur devotio ut, eos apostolica sedes tamquam speciales filios brachiis maternæ affectionis amplectens, & favore ipsos muniat oportuno, ac efferat gratiæ privilegio potioris.

Hinc est quod nos vestris supplicationibus inclinati, volentes jura vestra illæsa servari, universitati vestræ, ut ad ecclesiastica beneficia, in quibus jus patronatûs habetis, cum ea vacare contigerit, præsentare illis, ad quos eorumdem beneficiorum spectat collatio, personas idoneas, quæ velint & possint in eis utiliter deservire, absque cujuslibet contradictionis obstaculo liberè, prout ad vos pertinet, valeatis, auctoritate præsentium indulgemus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lugdun', tertio non' Augusti, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente a filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ, quod crucesignati teneantur ad consuetudines regni observandas.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, ..., illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Excellentiæ tuæ tenore præsentium innotescat quod, licet crucesignati in subsidium Terræ Sanctæ sint in multis exempti, nolumus tamen hujusmodi crucesignatos regni tui, quoad solitas ejusdem regni consuetudines, exemptos haberi; quin eas teneantur, sicut alii, observare.

Dat' Lugdun', tertio non' Aug', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Pro comite Bigorum, de feodo suo.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III. Pat. 29 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod assignavimus R. de Mastak comiti Bigorum, in locis competentibus, ccl. libratas terræ, de terris quæ fuerunt W. de Percy, & sunt in custodiâ nostrâ;

Habendas & tenendas usque ad legitimam ætatem hæredis prædicti W. pro annuo feodo suo, quod idem comes percipere consuevit ad scaccarium nostrum; & pro terrâ suâ quam amisit in partibus transmarinis, occasione servitii nostri.

Et concessimus eidem comiti quod, ante ætatem prædictam, assignabimus ei ccl. libratas terræ, de aliis terris nostris, in regno nostro Angliæ, quas tenebit ad totam vitam suam, nisi prius recuperare posset prædictam terram suam, quam amisit in servitio nostro.

Et, si eam recuperaverit, prædictæ ccl. libratæ terræ statim revertentur ad nos, & hæredes nostros quietè de prædicto comite; ita tamen quod singulis annis percipiet, ad scaccarium nostrum, feodum annuum ad valentiam centum librarum Parisiensium, quod idem comes percipere consuevit à Rege Franciæ, & quod postea amisit pro servitio nostro.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Cestriam, vicesimo die Augusti.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de controversiis electionum in Scotia; quod non trahantur extra regnum Scotiæ ulterius, quam in Carleolensem vel Dunelmensem diocæses.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, universis episcopis, ac aliis ecclesiarum prælatis, per regnum Scotiæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum carissimum in Christo filium nostrum .... Regem Scotiæ illustrem, quem scimus esse devotum ecclesiæ, inter alios orbis Reges & principes, speciali prærogativâ favoris & gratiæ prosequamur, votis ejus libentèr annuimus, & celsitudini suæ in hiis, quæ dignè deposcit, nos favorabiles exhibemus.

Cùm igitur, sicut ex parte ipsius fuit propositum coram nobis, nonnullæ, occasione electionum celebratarum in ecclesiis regni sui, frequenter controversiæ oriantur, quas, & etiam examinationes electionum ipsarum, interdum extra idem regnum contingit à sede apostolicâ delegari:

Quia, ex hoc, grave prædicto Regi, & regno suo, ac vobis etiam præjudicium generatur, nobis humiliter supplicavit, ut providere, super hoc, suæ, ac ipsius regni, & vestræ indempnitati paternâ sollicitudine curaremus.

Ipsius itaque Regis supplicationibus benignum impertientes assensum, eidem Regi, & vobis auctoritate præsentium indulgemus, ut eædem causæ, vel aliæ, si quas in eodem regno oriri contigerit; aut etiam examinationes prædictæ, extra idem regnum, auctoritate sedis apostolicæ, vel legatorum ipsius committi non valeant.

Quas, si forsan ab eâdem sede, extra idem regnum, ex legitimâ causâ committi contingeret, in civitate ac dioc' Eboracen' minimè committantur; sed committantur duntaxat in Karleolen' vel Dunelmen' civitatibus, ac diocæsibus, quæ vestris partibus sunt vicinæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lugdun', tertio id' Septembris, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis crocei rubeique coloris.

De Philippo Basset, baroni Angliæ, contra formam bullæ non molestando.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri .... episcopo Londonien' salutem & apostolicam benedictionem.

Cum dilecto filio, nobili viro Phylippo Basset, baroni Angliæ, duxerimus indulgendum, ut liceat sibi, & uxori suæ, ac familiæ utriusque, in ecclesiis vel capellis, ad quas eum venire contigerit, audire divina; non obstante, si eædem ecclesiæ, vel capellæ sententiæ suppositæ fuerint interdicti: dummodo ipsi eidem interdicto, per se, causam non dederint, vel per suos,

Districtiùs inhibentes nequis delegatus, subdelegatus, executor, vel conservator, auctoritate sedis apostolicæ, vel delegatorum ipsius, in suam, uxoris, & filiorum suorum personas, vel terram excommunicationis aut interdicti sententiam, absque mandato sedis apostolicæ speciali, quod de inhibitione hujusmodi expressam faciat mentionem, audeat promulgare,

Fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinùs prædictos, contra hujusmodi concessionis & *inhibitionis nostræ tenorem, non permittas* ab aliquibus indebitè molestari;

Molestatores hujusmodi per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' Lugdun', tertio id' Septembris, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De juramento fidelitatis per archiepiscopum Rothomagen' Regi faciendo.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III. Pat. 30 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

EXCELLENTISSIMO domino suo Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, &c. Odo, miseratione divinâ, Rotomagensis archiepiscopus, salutem in eo per quem Reges regnant.

Cum propter concilium domini legati quod imminet, ac pro debilitate proprii corporis, pluribusque causis aliis, quas vobis exponere poterit plenius magister J. de Flaynilla, lator præsentium, ad serenitatis vestræ præsentiam personaliter accedere non possumus;

Ad excellentiæ vestræ curiam mittimus dictum magistrum, ut à vobis regalia, quæ in regno vestro habemus, *recipiat,* & *vobis juramentum fidelitatis* faciat loco nostri; super quo, in animâ nostrâ, *plenariam sibi concedimus* potestatem:

Unde vestræ celsitudini supplicamus, quatenus ipsum benignè velitis admittere, & negotium pro quo mittitur expedire. Valete.

Data apud Demill, Dominicâ ante festum beati Michaelis, anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quinto.

Bulla Innocentii IV. Papæ, pro prælatis Angliæ non suspendendis, per provisionem aliam generaliter factam, à beneficiorum collatione, nisi uno tantum.

A.D. 1245. An. 29 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Paci & tranquillitati vestræ paternâ volentes, in posterum, sollicitudine providere, auctoritate vobis præsentium indulgemus, ut, cùm in partibus vestris super provisione scripserimus alicujus, hii, quibus hujusmodi litteræ diriguntur, earum auctoritate, nisi unum prælatum de ipsis partibus, suspendere à beneficiorum collatione non valeant, nisi litteræ ipsæ plenam fecerint de hâc indulgentiâ mentionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lugdun', iv. id' Octob', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filis flavi rubeique coloris.

De commercio cum Wallensibus, inimicis Regis, interdicto.

A.D. 1245. An. 30 Hen. III.
Claus. 30 Hen. III. m. 25. d. in Turr. Lond.

MANDATUM est Johanni de Grey justiciario Cestriæ, quod, per totam ballivam suam, cum quantâ fieri poterit festinatione, in singulis burgis, & bonis villis, & humdredis publicè clamari, & firmiter observari faciat, quod nullus de ballivâ suâ, sicut corpus suum diligit, aliquod genus victualium, ferrum, vel acerum, vel pannum, vel quamcunque aliam mercem vendat, mittat, vel ducat, vel pro posse suo, duci, vendi, vel mitti permittat, ad opus Walensium, inimicorum Regis.

Et si aliquem intercipere possit, qui victualia, vel alias merces quascumque eis vendere, vel mittere attemptaverit, contra hanc prohibitionem Regis; omnia illa, merces & victualia, in manum Regis capiat, & ad opus Regis salvò custodiat, tanquam ea quæ Regi incurruntur.

Corpus autem ipsius vendentis, vel mittentis, incontinenti capiat, & in prisonâ Regis salvò custodiat, donec id Regi significaverit, & aliud à Rege habuerit mandatum.

Teste Rege, apud Wigorn', decimo die Novembris.

De treugâ cum Francia faciendâ.

A.D. 1245.—An. 30 Hen. III.
Pat. 30 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX mittit Henricum de la Marum, & magistrum Robertum Auketil ad præsentiam Regis Franciæ, pro consummatione prorogationis treugarum inter eos faciendâ; sicut per currentes nuncios inter eos est prolocutum.

Quibus Rex dedit potestatem ea faciendi, quæ ad prorogationem prædictarum treugarum pertinent.

Teste Rege, apud Windesoram, quarto die Decembris.

Bulla Innocentii IV. Papæ, ut medietas omnium proventuum beneficiorum ecclesiasticorum personarum, quæ in ipsis per sex menses ad minus residentiam non faciunt personalem, convertatur in alios usus.

A. D. 1245. An. 30 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio magistro Marino, capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum olim sacri approbatione concilii duxerimus statuendum, ut medietas omnium proventuum, tam dignitatum & personatuum, quam prebendarum, ecclesiarum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, personarum illarum que in ipsis per sex menses ad minus residentiam non faciunt personalem, sive unum habeant, sive plura, eis que nostris & fratrum nostrorum ac prelatorum suorum immorantur obsequiis; aut sunt in peregrinatione, vel scolis, & aliis quibusdam exceptis imperii Romani subsidio usque ad triennium deputetur; & in nonnullis ecclesiis de antiquâ earum obtineatur consuetudine, ut persone que in ipsis, vel in scolis aut alibi, prout in constitutione continetur hujusmodi, non morantur, nullam vel modicam de beneficiorum suorum proventibus percipiant portionem, sed convertantur ipsi proventus in usus dictarum ecclesiarum, seu capitulorum ipsorum, aut canonicorum residentium in eisdem.

Volumus & præsentium tibi auctoritate, in virtute obedientie districtè præcipiendo, mandamus, quatinus medietatem omnium proventuum beneficiorum personarum taliter absentium, predictâ consuetudine, vel quâlibet aliâ, & quibuscunque statutis ecclesiarum juramento aut quâcumque firmitate aliâ roboratis, & quibuslibet indulgentiis seu litteris ipsis ecclesiis vel personis ab apostolicâ sede concessis hactenus, vel imposterum concedendis, nisi expressam de constitutione premissâ faciant mentionem, & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali nequicquam obstantibus, facias integrè per Angliam, Scotiam, & Iberniam pro prefato subsidio, sicut eædem personæ si personaliter in premissis deservirent ecclesiis, perciperent, exhiberi. Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' Lugdun', iv. kal' Januarii, pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De feodo annuo comiti Sabaudiæ concesso à Rege Angliæ, pro homagio suo.

A.D. 1246. An. 30 Hen. III.
Pat. 30 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX concessit Amadeo comiti Sabaudiæ marchioni in Italia, pro homagio quod Regi fecit pro castro Auyllan & villa Secuciæ, cum pallacio & castro de Bardo, & villâ Sancti Mauritii in Chablasio, tenendis de Rege & hæredibus suis, sibi & hæredibus suis in feodo inperpetuum, mille libras bonorum sterlingorum de thesauro nostro, percipiendas London' ad scaccarium Regis de dono suo.

De quibus mille libris Rex solvit ei, præ manibus, quingentas marcas; & ei solvere tenetur quingentas marcas ad festum Paschæ, anno regni sui tricesimo; & residuas quingentarum marcarum ad festum sancti Michaelis anno eodem; præter feodum suum quod percipere debet ad eundem terminum.

Teste Rege, apud Westm', decimo sexto die Januarii.

REX concessit eidem comiti pro homagio prædicto & servitio, quæ ipse & hæredes sui Regi & hæredibus suis facere tenentur pro prædictis castris & villis, tenendis de Rege & hæredibus suis in feodo inperpetuum, secundum formam scripti quod Rex inde fecit eidem comiti, quod ipse & hæredes sui percipiant à Rege & hæredibus suis annuum feodum CC. marcarum bonorum sterlingorum, ad scaccarium London', singulis annis, in festo sancti Michaelis; quas ipsi, vel suo certo nuncio, dicto termino bonâ fide Rex se promittit soluturum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De filiâ comitis Sabaudiæ in Anglia maritandâ.

A. D. 1246.—An. 30 Hen. III.
Pat. 30 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX concessit eidem comiti, & bonâ fide promisit, quod unam filiarum filiæ ejusdem comitis, quam ad Regem destinare voluerit in Angliam, Rex maritari faciet vel Johanni de Warenna, qui, si vixerit, comes erit Warennæ; vel Edmundo de Lacy, qui, si vixerit, comes erit Lincolniæ: qui quidem pueri sunt in custodiâ Regis, & maritagium eorum ad Regem pertinet. In cujus, &c. Teste ut supra.

Pro Haraldo Rege Manniæ.

A.D. 1246.—An. 30 Hen. III.
Pat. 30 Hen. III. n. 5. in Turr. Lond.

H. REX Manniæ habet litteras de conductu in veniendo ad Regem in Angliam, ibidem morando, & inde redeundo; & durent litteræ ad Pentecostem, anno, &c. tricesimo.

Teste Rege, apud Westmonasterium, nono die Januarii.

De libertate capellarum domini Regis.

A. D. 1246.
An. 30 Hen. III.

Annal. Monast. Burton. p. 304.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. universis Christi fidelibus ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Noverit universitas vestra, quod nuncii nostri quos nuper pro negotiis nostris & regni nostri ad generale concilium apud Lugdunum celebratum destinavimus, inter plura privilegia nobis & regno nostro à domino Papa Innocentio concessa, unum nobis de immunitatibus, exemtionibus, & libertatibus capellarum nostrarum detulerunt, in hæc verba;

"Innocentius episcopus, servus," &c. (*Vide bulla de privilegiis capellarum domini Regis, p.* 261)

Volentes igitur privilegium illud in perpetuâ firmitate manere, vobis universis & singulis mandamus, quatenus illud inviolabiliter observetis, & observari faciatis; & ne aliquis contra prædictum privilegium aliquid audeat attemtare, sedem apostolicam appellamus.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xx. die Martii, anno regni nostri xxx.

Litteræ Regis ad Papam, pro liberatione Angliæ ab oppressionibus papalibus.

A. D. 1246.
An. 30 Hen. III.

Mat. Par. p. 701. n. 20. Lond. 1640.

SANCTISSIMO, &c. Novit ille qui nihil ignorat, quod matrem nostram Romanam ecclesiam semper habemus in visceribus dilectionis sinceræ, sicut eam quam non diligere valemus, & ad quam, imminentibus necessitatis articulis, ut filius ad matrem quem suis lactavit uberibus, fovere tenetur, sub suâ protectione specialiter militantem confugimus confidenter. Verum clamorem incomparabilem magnatum Angliæ, tam cleri quam populi, non possumus obaudire, quantumcunque dilectionis affectionem erga dictam matrem nostram gerimus, & gerere jugiter, per Dei gratiam, intendimus.

Dicti namque magnates magis solitò invaluêre clamantes, ut nos ab oppressionibus aliàs per nuncios suos solempnes vobis ostensis, quæ, sicut ferunt, novissima magis gravant, majestas regia faceret liberari. Quapropter eum dicti magnates ad præsentiam nostram meritò destinent nuncios speciales, sanctitati vestræ supplicamus attentè, ut eorum supplicationibus taliter velitis annuere, quòd tam matri nostræ quam vobis filios nos reddatis benevolos & devotos. Ne si secus agatur, ecclesia Romana & nos in tali sumus periculo constituti, (quod avertere dignetur suâ misericordiâ Deus mediante) quòd nos oporteat in perpetuum subjacere.

Gravamina regni Angliæ summo Pontifici porrecta à magnatibus, clero, & populo.

A. D. 1246.
An. 30 Hen. III.

Annal. Monast. Burton. p. 309.

SANCTISSIMO patri in Christo carissimo Innocentio, Dei gratiâ, universalis ecclesiæ summo Pontifici, devoti filii Ricardus comes Cornubiæ, Simon de Monte Forti comes Leycestriæ, W. de Ferrariis comes Derbeiæ, H. de Boun comes Herefordiæ & Essexiæ, R. le Bigot comes Norfolciæ [& Suffolciæ, marescallus Angliæ] R. comes Gloucestriæ & Herefordiæ, R. comes de Wintonia, W. comes Albemarliæ, H. comes Oxoniæ, & alii totius regni Angliæ barones, proceres & magnates, ac nobiles portuum maris habitatores, necnon & clerus & populus universus, salutem & debitam tanto Pontifici in omnibus reverentiam.

Sic mater ecclesia tenetur filios suos confovere, ipsos sub alas suas congregando, ut filii sui non degenerent in obsequio matris suæ, sed pro matre, si necesse fuerit, manum suam mittant ad fortia; & arma & scutum assumentes pro defensione suâ cuilibet discrimini se opponant, de cujus uberibus lac sugunt consolationis, & ad ipsius dependent ubera pietatis. Mater enim filiorum uteri sui debet reminisci, ne si secus fiat, lactis pabulum subtrahendo, videatur novercari. Pater etiam à filiis suis subtrahens pietatem, non pater sed vitricus meritò debet appellari, cum filios naturales, spurios reputat aut privignos.

Idcirco, pater reverende, currus Israel & auriga ejus, ad asylum vestræ pietatis recurrimus confidentèr, clamantes post vos, implorantes etiam humilitèr & devotè, quatenus ob spem retributionis divinæ voces clamantium post vos dignemini misericorditèr exaudire, & gravaminibus, injuriis, & oppressionibus regno Angliæ, & domino nostro Regi multiplicitèr impositis ac illatis, velitis salubre remedium adhibere. Alioquin necesse est ut veniant scandala, clamore populi tam dominum Regem quam vos intolerabiliter impellente; quoniam nisi de gravaminibus domino Regi & regno illatis, Rex & regnum citius liberentur, oportebit nos ponere murum domo Domini & libertati regni. Quod quidem ob apostolicæ sedis reverentiam hucusque facere distulimus, nec ultra reditum nunciorum nostrorum, qui propter hoc ad sedem apostolicam mittuntur, dissimulare poterimus, quin regno Angliæ tàm clero quàm populo, qui talia nullatenus sustinebunt, pro viribus nostris sustinebunt, subveniamus.

Et nisi citiùs prædicta per vos corrigantur, pro certò teneat vestra sanctitas, quod non immeritò timeri potest, quod tam ecclesiæ Romanæ quam domino Regi tale periculum imminebit, quòd eidem remedium, quod absit, de facili non poterit adhiberi.

Gravamina regni Angliæ summo Pontifici porrecta.

REGNUM Angliæ gravatur, eò quòd dominus Papa non est contentus illo subsidio quod vocatur denarius beati Petri, sed à toto clero Angliæ gravem extorquet contributionem, & adhuc graviora nititur extorquere: & hoc facit sine consensu domini Regis, & assensu; & contra antiquas consuetudines, libertates, & regni jura; & contra appellationem & contradictionem procuratorum Regis & regni in generali concilio [apud Lugdunum] factam.

Item gravatur, eò quòd patroni ecclesiarum ad eas, cum vacaverint, clericos idoneos præsentare non possunt, prout dominus Papa per literas suas eis concessit; sed conferuntur ecclesiæ Romanis, qui penitus idioma regni ignorant, in periculum animarum: & extra regnum pecuniam asportant, illud ultra modum depauperando.

Item gravatur in provisionibus à domino Papa factis, & pensionibus exigendis contra literarum suarum tenorem, in quibus continetur, quod ex omnibus retentionibus factis in Anglia, non intendebat conferre nisi duodecim beneficia post prædictarum literarum confectionem: & credimus multa plura beneficia ab eodem postea collata, & provisiones factas.

Item gravatur, eò quòd Italicus Italico succedit; & quod Anglici extra regnum in causis trahuntur, contra regni consuetudines, contra jura scripta, eo quod inter inimicos conveniri non debent; & contra indulgentias à prædecessoribus domini Papæ domino Regi Angliæ, & regno concessas.

Item gravatur in tallagiis generalibus collectis, & assisis sine Regis assensu & voluntate factis, quod fieri non debet, nec solet, & contra contradictionem & appellationem procuratorum domini Regis, & universitatem regni.

Item gravatur ex multiplici adventu illius infamis nuncii, Non obstante, per quod juramenti religio, consuetudines antiquæ, scripturarum vigor, concessionum auctoritas, statuta, jura, & privilegia, debilitantur & evanescunt; per quod infiniti de regno Angliæ oppressi sunt graviter & afflicti: nec se dominus Papa versus regnum Angliæ in plenitudine potestatis suæ revocandâ, ita curialiter vel moderatè gerit, prout procuratoribus regni ore tenus dederat in promissis.

Item gravatur, eò quòd in beneficiis Italicorum nec jura prælatorum, nec pauperum sustentatio, nec hospitalitas, nec divini verbi prædicatio, nec ecclesiarum ornatus, nec animarum cura, nec in ecclesiis divina fiunt obsequia, prout decet & moris est patriæ, sed in ædificiis suis parietes cum tectis corruunt, & penitus lacerantur.

Litteræ abbatum & priorum Angliæ per nuncios speciales summo Pontifici missæ, pro liberatione regni ab oppressionibus papalibus.

A. D. 1246.
An. 30 Hen. III.

Mat. Par. p. 700. n. 10. Lond. 1640.

SANCTISSIMO patri ac domino in Christo charissimo Innocentio, Dei gratiâ, universalis ecclesiæ summo Pontifici, devoti filii sui abbates & priores eorumque conventus provinciæ Cantuariensis & Eboracensis, salutem & pedum oscula beatorum.

Divinæ providentia majestatis in numero, pondere & mensurâ disponens universa, ecclesiæ, sponsæ suæ, sic jecit in petrâ solidâ fundamentum, ut super structuram stabilis fundamenti cemento sanguinis Filii sui fortiùs solidati, facilius & fœlicius surgeret paries erigendus. Ecclesia quidem universalis, quæ à sanguine Christi, qui plus clamat veniam quam vindictam, sic, suo sponso disponente, sub uno patre regitur ac pastore, sicut arca in cataclysmo regebatur in cubito consummata.

Sanè Christus, Dei virtus & sapientia, ecclesiam universalem, tanquam sponsam unicam, sibi copulavit, quia una est columba sua, electa sua, quæ licet in particulares sit divisa, non tamen esse debet à cultu divino discrepans aut diversa; ecclesia quidem Anglicana se semper sponso suo, qui eum eâ traxit in utero virginali absque maculâ sive rugâ, incessanter exhibuit gloriosam.

De civitate enim Dei, scilicet ecclesia Anglicana, usque ad tempora novissima, dicta sunt gloriosa, quæ sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ membrum speciale, mons Libani, decor Carmeli & Saron, in divinis obsequiis frequens ac sollicita, cum candore munditiæ, tanquam aquam cor effundens puras ad Deum levat manus, orationis thura ad consistorium Trinitatis jugitèr dirigendo. Licèt autem divinis obsequiis sit intenta, non modicum condolet, tristatur, & turbatur, propter exactiones, oppressiones, & tri-

bulationes multimodas, quæ invenerunt eam nimis. Quia ut ex assertione magnatum, necnon & clamore populari, accepimus, ventus irruens à deserto quatuor ipsius angulos, tanquam domum Job, vehementer impulit & concussit. Unde ipsa plausum in planctum, & lætitiam commutavit in lamentum; quia anima ejus in amaritudine est, nisi per vestræ gratiam majestatis caput ipsius, jam demissum, sublimiùs elevetur.

Ad vos igitur, pater reverende, tanquam ad columnam, quam fixit Deus & non homo, ecclesia Anglicana recurrit; confidenter sperans in Domino qui facit bonitatem, quòd contra oppressiones ipsius salubrem adhibebitis medicinam, & per justitiam quæ de cœlo prospexit, mediante Dei & hominis unione, unicuique jus suum tribuetis & in suâ justitiâ conservabitis universos. Cum igitur simus sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ filii fideles ac devoti, ut jacula prævisa minùs lædant, præmissa sedi apostolicæ duximus intimanda, videntes eidem multiplex periculum imminere, & nisi in multis à vobis contingat remedium adhiberi, timendum est ne tumultus fiat in populo, scandalum oriatur, & schisma multiplicitèr generetur. Commovetur enim populus contra Regem, ab ipsius fidelitate paratus recedere, nisi contra morbos imminentes per potentiam regiam citiùs occurratur. Asserunt enim proceres & magnates quòd si ecclesiæ collatæ monasteriis ab eisdem, clericis Italicis conferantur, ipsas ecclesias & alia beneficia in proprietatem suam justè poterunt revocare: quia ex eis fructus provenientes ad usus pauperum & peregrinorum debent de jure deputari, cum hæc fuisset intentio conferentium & causa conferendi.

Provideat ergo sanctitas vestra, ut regnum & sacerdotium nullatenus sint divisa: quia si ecclesia Anglicana, quæ quondam fuit posita in superbiâ sæculorum, secundum verbum propheticum, quasi terra gigantum detrahatur in ruinam, inter regnum & sacerdotium divisione factâ, gemat tàm populus quàm sacerdos; & ex hoc strages multorum posset subsequi sine morâ. De injuriis autem de quibus proceres ac magnates conqueruntur, per latores præsentium poteritis edoceri, ut correctione subsequente mæror eorum in gaudium convertatur.

Bulla Innocentii IV. Papæ directa Regi Angliæ, rogando quod molestè non ferat exactionem vicesimæ de redditibus ecclesiasticis in Anglia in subsidium Terræ Sanctæ; & significando quod moderatè se habebit super provisionibus faciendis in Anglia.

A. D. 1246. An. 30 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Personam tuam eâ cordis affectione diligimus, ut quæ tibi placita esse noscuntur, quantum cum Deo, & ecclesiæ Romanæ honore valemus, gratanter efficere cupiamus.

Sanè nunciorum tuorum, quos nuper ad sedem apostolicam destinasti, ex parte tuâ nobis oblatâ petitio continebat, ut ab exactione vicesimæ, pro Terræ Sanctæ subsidio, per nuncios nostros de redditibus ecclesiasticis, in regno Angliæ, postulatæ, ac etiam à provisionibus clericorum faciendis ibidem desistere curaremus.

Cæterùm cum olim, diligenti deliberatione præhabitâ, statutum fuerit in consilio Lugdunensi ut, pro subventione terræ prædictæ, quæ gravius solito magnis necessitatibus perurgetur, ubique terrarum populi Christiani hujusmodi vicesima tribuatur, celsitudinem regiam rogamus, & hortamur attentè, quatenus mansuetudo tua molestè non ferat, si vicesimam ipsam à regni tui, sicut ab aliarum provinciarum viris ecclesiasticis postulamus; maximè cum non solum ipsi, set etiam universi, qui Christianâ professione censentur eidem terræ, in tantæ subvenire necessitatis articulo teneantur: nec in dubium revocetur quòd, per ipsius terræ subsidium, quâ Catholica fides & tota Christianitas honoratur, multarum salus provenit animarum.

Ad hæc, licet hiis, qui apostolicæ sedi, tempore suæ adversitatis instantis, adhæserunt fideliter & adhærent, ac aliis qui ejus obsequiis incessanter insistunt, non indignè cogamur provisionis gratiam impertiri, tuæ tamen devotionis intuitu, super provisionibus nostris in regno Angliæ supradicto, ita nos curabimus moderari, quod tua sinceritas, cui proponimus complacere, meritò poterit contentari.

Dat' Lugdun', secundo id' Junii, pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Mandatum Regis quod omnes leges & consuetudines quæ in Anglia tenentur, in Hibernia etiam teneantur.

A. D. 1246. An. 30 Hen. III. Pat. 30 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

QUIA, pro communi utilitate terræ Hiberniæ, & unitate terrarum Regis, Rex vult, & de communi concilio Regis, provisum est, quod omnes leges & consuetudines quæ in regno Angliæ tenentur, in Hibernia teneantur, & eadem terra eisdem legibus subjaceat, & per easdem regatur, sicut dominus Johannes Rex, cum ultimò esset in Hibernia, statuit & fieri mandavit:

Quia etiam Rex vult, quod omnia brevia de communi jure, quæ currunt in Anglia, similiter currant in Hibernia sub novo sigillo Regis;

Mandatum est archiepiscopis, &c. quod, pro pace & tranquilitate ejusdem terræ, per easdem leges eos regi & deduci permittant, & eas in omnibus sequantur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Wudestok, nono die Septembris.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de annuo censu persolvendo.

A. D. 1246. An. 30 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, ... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Excellentiam tuam affectione paternâ rogamus, quatinus mille marcas sterlingorum, quas pro anno præsenti ecclesiæ Romanæ, nomine censûs, debes, dilecto filio .... thesaurario domûs Militiæ Templi Londonien' solitæ devotionis affectu, facias assignari.

Dat' Lugdun', secundo non' Octobris, pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Managium in London' in Aldremannebur', cum libertatibus & advocationibus ecclesiarum, concessum Adæ de Bassing.

A. D. 1247. An. 31 Hen. III. Cart. Antiq. in Turr. Lond. L. 13.

HENRICUS, Dei graciâ, Rex Angliæ, &c. archiepiscopis, episcopis, &c. salutem.

Sciatis nos concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse dilecto nobis Adæ de Bassing, civi nostro London' omnes donaciones subscriptas viz. de dono Gervasii fil' Gervasii de Aldremannebur' totum managium in London' in Aldremannebur', quod fuit quondam ipsius Gervasii patris ejusdem donatoris in longitudine & in latitudine, cum totâ placeâ terre ante dictum managium, & cum advocacione ecclesiarum B. Marie de Aldremannebur' & S. Marie Magdalen' in Melkstrete: & de dono Alani de Aldremannebur' advocationem ecclesie S. Michaelis de Bassishag' habend' & tenend' eidem Ade & heredibus, vel assignatis suis, liberè & quietè, benè, & in pace imperpetuum.

Concessimus eciam eidem, & hâc eâdem cartâ nostrâ confirmavimus predicto Ade, & heredibus vel assignatis suis, omnes libertates & liberas consuetudines quas Henricus Rex avus noster concessit Reynero de Aldremannebur', qui totum predictum managium aliquando tenuit, & quas postea Ricardus Rex avunculus noster concessit Gervasio de Aldremannebur', patri predictorum donatorum Gervasii & Alani viz. quod predictus Ada & heredes vel assignati sui habeant & teneant omnes terras & possessiones suas infra civitatem London' & extra, ubicunque fuerint, cum advocacionibus ecclesiarum predictarum benè & in pace, liberè, quietè, & integrè, in boscis & planis, in pratis & pasturis, in culturis, in aquis, in stagnis, in molendinis, in viis, in semitis, in sepibus & fossatis, in vivariis, in piscariis, in mariscis, in cunctis locis & in rebus cunctis infra burgum & extra, cum soka & saka, & thol & theam, infangenethef & utfangenethef, hamsocne, grithbruche, blodwite, fridwite, fichtwyte, heyngwite & leyrwite, de omnibus causis que sunt vel esse possunt: & quod liberi sint ab omni scotto & geldo, tallagiis, auxiliis, omnium vicecomitum & omnium ministrâlium eorum, & de skyris & hundredis, sectis & assisis;

& quod non ponantur in placitum de aliquâ terrâ, vel tenurâ suâ, nisi coram nobis, vel capitali Justic' nostro: & si fortè contigerit quod appellentur de vitâ vel membris, non tractentur nisi secundum libertates civitatis London' nec pro aliquâ quietanciâ aut libertatibus predictis eis concessis per dictam quietanciam de libertatibus civitatis London'.

Quare volumus & firmiter precipimus pro nobis & heredibus nostris, quod predictus Ada & heredes vel assignati sui habeant & teneant totum predictum managium in London' in Aldremannebur', cum totâ placeâ terre ante dictum managium, & cum advocacione predictarum ecclesiarum B. Marie de Aldremannebur', Sc'e Marie Magdal' in Melkestrete, & S. Michaelis de Bassigehag' & cum omnibus aliis pertinenciis.

Et quod habeant & teneant omnes terras & possessiones suas infra civitatem London' & extra, ubicunque fuerint, benè & in pace imperpetuum; cum omnimodis libertatibus & liberis consuetudinibus prescriptis, prout carte donatorum predictorum, tam predecessorum nostrorum quam aliorum in quibus plenius continentur, rationabiliter testantur, sicut prædictum est.

Hiis testibus, *Ricardo de Clare com' Glouec' & Hertford,*
Rogero le Bigod Marescallo com' Norfolk.
W. de Fortibus com' Albemarl'.
R. de Quency com' Wynton'.
Willielmo de Cantilupo.
Radulfo fil' Nicholai.
Bertram de Crioyl.
Paulino Peiure.
Radulfo de Wancy, & aliis.

Dat' per manum nostram apud Westm', x. die Februarii, anno regni nostri xxxi.

Henricus Frederici Imperatoris ex Isabella Anglica filius, avunculo suo Regi Angliæ notificat se nunc esse baptizatum, & patris locum-tenentem in regno Siciliæ constitutum.

A.D. 1247. An. 31 Hen. III.

Vid. præfat. hujusce operis.

SI magnificentiæ vestræ frequenter hucusque non scripsimus: si nepoticæ sospitatis eventus ad notitiam vestram segnis officium calami non perduxit; si nostrorum gesta successuum stilus hactenus dictatoris non digessit, causa fuit quod nobis in annis teneris constitutis, nec renatis adhuc fonte baptismatis, quid & cui scriberet nostra dudum infantia nec discernere poterat nec noscebat.

Nunc autem honore tanti sacramenti solenniter decorati, ad annos etiam alicujus cognitionis adducti, quos nec minus gustatus amor paternæ dulcedinis nuper fecit audaces, dum nos in solio suo, ut toti regno Siciliæ usque ad reditum suum de Italicis partibus de consiliariorum dispomanus consilio, gloriosè reliquit; præsentes vobis nostræ salutationis apices destinamus, & frequentius destinabimus in futurum, quotiens & rerum qualitas exiget, & se nobis opportunitas ingeret nunciorum.

Conventio facta inter Regem Angliæ, & Owenum & Lewelinum filios Griffini.

A.D. 1247. An. 31 Hen. III.

Lib. A. fol. 407. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

AD roborandam concordiam & pacem perpetuam inter dominum Henricum filium Regis Johannis, illustrem Regem Angliæ, & Owynum & Lewelinum, filios Griffini, & hæredes eorum, facta est conventio ista inter eosdem dominum Regem, & Owinum & Lewelinum, videlicet;

Quod idem dominus Rex, motus pietatis affectu, remisit ex toto eisdem Owyno & Lewelino totam guerram, & omnia mala quæ adversus eum insipienter moverunt, usque ad Dominicam proximam ante festum inventionis sanctæ Crucis, & eos admisit in plenam gratiam suam, & homagium eorum recepit: & similiter facient hæredes ipsorum Owini & Lewelini homagia eidem domino Regi, & hæredibus suis.

Concesserunt, & quietum clamaverunt inperpetuum, eidem domino Regi & hæredibus suis quatuor cantredos; scilicet Ros, Rowennok, Defrencluc' & Anglefeld, cum omnibus pertinentiis eorum, & tota Rivera de Cuneway sine ullo retenemento: qui quidem cantredi vocantur in lingua Wallensica, Pernecheland; de quibus etiam cantredis idem dominus Rex & hæredes sui proficuum suum facient, secundum quod sibi viderint expedire.

Et totam terram de Monte Alto cum pertinentiis suis, sine ullo retenemento; ita quod nec ipsi Owynus & Lewelinus, nec eorum hæredes aliquid Jus vel clamium habebunt, vel habere poterunt in ipsis cantredis, aut terrâ de Monte Alto, vel eorum pertinentiis;

Præfatus autem dominus Rex, pro se & hæredibus suis, concessit dictis Owino & Lewelino, & eorum hæredibus, residuum totius Norwalliæ, sicut se extendit.

Habendum & tenendum eisdem Owyno & Lewelino, & eorum hæredibus de eodem domino Rege & hæredibus suis in perpetuum;

Faciendo iidem Owynus & Lewelinus, & eorum hæredes eidem domino Regi & hæredibus suis, ad mandatum suum, servitium mille peditum strenuorum, & viginti quatuor equitum benè armatorum, cum altero eorumdem Owyni & Lewelini, vel hæredibus eorum, qui pro tempore fuerint, propriis sumptibus in Wallia, vel in Marchia Walliæ, quamdiu idem dominus Rex, vel hæredes sui, aut aliquis ex parte ipsorum, fuerit in Wallia, vel in Marchia Walliæ, in expeditione.

Et quingentorum peditum strenuorum & decenter armatorum in Anglia, ad custum ipsius domini Regis, vel hæredum suorum, cum altero eorumdem Owini & Lewelini, vel eorum hæredibus, qui pro tempore fuerint, sicut prædictum est, quamdiu idem dominus Rex, vel hæredes sui, aut ille qui fuerit ex parte eorum, servitio ipsorum opus habuerit.

Præterea concesserunt & obligaverunt se prædicti Owinus & Lewelinus, pro se, & hæredibus suis inperpetuum, quod si aliquis Wallensis, vel alius, qui fuerit ex parte dicti domini Regis, vel hæredum suorum, eosdem Owinum & Lewelinum, vel eorum hæredes super terris Norwalliæ, aut aliquâ certâ parte ipsarum, vel super aliis implacitare voluerint;

Venient ad mandatum ipsius domini Regis, & hæredum suorum, aut ballivi sui, qui pro tempore fuerint, certo die & loco, quos assignare voluerit in Marchia, vel in Wallia, responsuri super hiis, & Juri parituri, ac secundum leges & consuetudines Walliæ justitiam recepturi.

Simili etiam modo fiet de prædictis Owyno & Lewelino, vel eorum hæredibus, si contra Wallenses ipsius domini Regis, vel hæredum suorum, super aliquibus terris Walliæ, aut super aliis moverint quæstionem.

Omnes vero & singuli Wallenses, tam præfati domini Regis, quam dictorum Owini & Lewelini, recuperabunt omnes terras, quas habuerunt, vel de jure habere debuerint, tam in prædictis cantredis, quam in Norwallia; & tenebunt eas adeo liberè sicut ipsas umquam tenuerint;

Faciendo inde dominis feodorum servitia debita & consueta.

Per hanc autem conventionem homagia & servitia omnium baronum & nobilium Walliæ præfato domino Regi & hæredibus suis inperpetuum remanebunt.

Si vero sæpedicti Owinus & Lewelinus, aut eorum hæredes venerint contra præmissa; vel eidem domino Regi, aut hæredibus suis, sive etiam alicui ex suis guerram moverint; vel aliquem contra ipsum dominum Regem, vel hæredes suos, aut homines, ad dampnum eorum, receptaverint, cadent ipsi Owynus & Lewelinus, & eorum hæredes a jure omnium terrarum suarum, ubicunque fuerint: ita quod nec ipsi, nec eorum hæredes, neque aliquis pro eis, aliquod jus vel clamium habebunt, aut vindicare poterunt in ipsis terris; sed prædictis domino Regi & hæredibus suis, absque omni calumpnia, remaneant inperpetuum, & eis incurrantur.

Ut autem omnia præmissa fideliter & irrefragabiliter imposterum observentur, parti hujus scripti, in modum cyrographi confecti, quæ penes præfatum dominum Regem residet, sigilla prædictorum Owini & Lewelini sunt appensa: & alteri parti, quæ penes ipsos Owynum & Lewelinum remanent, idem dominus Rex sigillum suum fecit apponi.

Actum apud Wodestoke, pridie kalend' Maii, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quadragesimo septimo, & regni prædicti domini Regis tricesimo primo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de annuo censu mille marc' solvendo.

A. D. 1247. An. 31 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, ... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Celsitudinem tuam affectione paternâ rogamus & hortamur attentè, quatinus mille marcas sterlingorum, in quibus ecclesiæ Romanæ, nomine censûs, pro instanti anno teneris, dilecto filio .... thesaurario domus Militiæ Templi London' ad opus nostrum & ipsius ecclesiæ, solitæ devotionis affectu, facias assignari.

Dat' Lugdun', sexto kalend' Septembris, pontificatûs nostri anno quinto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, de non residendo pro clericis familiaribus Regis.

A.D. 1247. An. 31 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri .... episcopo Lincolniensi, salutem & apostolicam benedictionem.

Indultum à nobis esse dicitur, ut quidam clerici familiares carissimi in CHRISTO filii nostri .... illustris Regis Angliæ, in suis residere non teneantur ecclesiis, quamdiù ejusdem Regis obsequiis immorantur.

Tibi etiam indulsisse proponimur, ut omnes clericos tuæ diocæsis curam animarum habentes, cujuscumque conditionis existant, tam auctoritate nostrâ quam tuâ, cogere possis ad personalem residentiam in suis ecclesiis faciendam, non obstantibus aliquibus litteris, vel indulgentiis à sede apostolicâ impetratis.

Cùm autem indulgentiam prædictis clericis, obtentu ejusdem Regis, concessam in suo robore manere velimus, ut & sibi honor proveniat, & tibi etiam pax & tranquilitas procuretur, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus quatinùs, prætextu ipsius indulgentiæ tibi concessæ, contra præfatos clericos dicti Regis in aliquo non procedas, sed eos potiùs permittas comodum de gratiâ nostrâ consequi; ut circa personam tuam benevolentia regia de bono possit in melius adaugeri.

Dat' Lugdun', quarto id' Octobris, pontificatûs nostri anno quinto.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Pro Petro de Sabaudia.

A.D. 1247. An. 32 Hen. III.

R. Cart. M. 7. in cedula in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, &c. Sciatis nos dedisse, concessisse, & hâc chartâ nostrâ confirmasse dilecto & fideli nostro Petro de Sabaudia, pro homagio & servitio suo, manerium nostrum de Aldeburg in Richemundesyra, cum omnibus pertinentiis suis, quod habuimus de dono, & remissione, & quietâ clamatione Roaldi filii Alani junioris; salvis eidem Roaldo & hæredibus suis feodis militum, de quibus Roaldus, avus prædicti Roaldi, fuit seisitus die quo obiit.

Habendum & tenendum de nobis & heredibus nostris eidem Petro & heredibus suis, vel cuicunque de fratribus vel consanguineis suis illud dare, assignare, vel legare voluerit, in qualicunque statu corporis sui fuerit, cum omnibus libertatibus & pertinentiis ad dictum manerium pertinentibus, benè & in pace imperpetuum. Reddendo nobis & hæredibus nostris singulis annis ad scaccarium nostrum sancti Michaelis unam sagittam barbalatam pro omni servitio, consuetudine, & demandâ.

Nos autem & hæredes nostri totum prædictum manerium de Aldeburg, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & liberis consuetudinibus ad illud pertinentibus, eidem Petro & hæredibus, assignatis, sive legatariis suis, contra omnes homines & fœminas warrantizabimus imperpetuum. Et nullo modo ipsum Petrum, vel hæredes, assignatos, sive legatarios suos disseisiemus, nec aliquo modo disseisire permittemus, donec excambium rationabile sibi prius inde assignaverimus.

Concessimus etiam eidem Petro, & hâc chartâ nostrâ confirmavimus, quod ipse, & hæredes, assignati, vel legatarii sui, imperpetuum habeant liberam warennam in omnibus dominicis terris suis ejusdem manerii. Ita quod nullus intret terras illas ad fugandum in eis, vel aliquid capiendum quod ad warennam pertineat, sine licentiâ & voluntate ipsius Petri, hæredum, assignatorum, vel legatariorum suorum, super forisfacturam nostram decem librarum.

Quare volumus & firmiter præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus Petrus & hæredes sui, vel cuicunque de fratribus vel consanguineis suis manerium illud de Aldeburg dare, assignare, vel legare voluerit, in qualicunque statu corporis sui fuerit, habeant & teneant manerium illud de Aldeburg in Rychemundesyra, cum omnibus pertinentiis suis, quod habuimus de dono, remissione, & quietâ clamatione Roaldi filii Alani junioris; salvis eidem Roaldo & hæredibus suis, feodis militum, de quibus Roaldus, avus prædicti Roaldi, fuit seisitus die quo obiit, liberè, quietè & integrè, cum omnibus libertatibus & liberis consuetudinibus ad prædictum manerium pertinentibus, benè & in pace imperpetuum. Reddendo inde nobis & hæredibus nostris singulis annis ad scaccarium nostrum sancti Michaelis unam sagittam barbalatam pro omni servitio, consuetudine, & demandâ.

Nos autem & hæredes nostri totum prædictum manerium, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & liberis consuetudinibus ad illud pertinentibus, eidem Petro & hæredibus, assignatis, sive legatariis suis, contra omnes homines & fœminas warrantizabimus imperpetuum. Et nullo modo ipsum Petrum, vel hæredes, assignatos, vel legatarios suos, de prædicto manerio disseisiemus, nec aliquo modo disseisire permittemus, donec excambium rationabile sibi prius inde assignaverimus.

Volumus etiam & firmiter præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus Petrus, & hæredes, assignati, vel legatarii sui, imperpetuum habeant liberam warennam in omnibus dominicis terris suis ejusdem manerii de Aldeburg, ita quod nullus intret terras illas ad fugandum in eis, vel ad aliquid capiendum, quod ad warennam pertineat, sine licentiâ & voluntate ipsius Petri, hæredum, assignatorum, vel legatariorum suorum, super forisfacturam nostram decem librarum, sicut prædictum est.

Hiis testibus, *Johanne de Plessetis comite Warwic'.*
Radulpho filio Nicholai.
Paulo Pevier.
Drogone de Barentyn.
Roberto de Mucegros.
Theobaldo de Englechevillin.
Roberto de Noreys, & aliis.

Data per manum nostram apud Wyndesor', duodecimo die Novembris, anno regni nostri xxxii.

De annuitate Thomæ de Sabaudia per comitissam Flandriæ solvendâ.

A.D. 1248. An. 32 Hen. III.

Pat. 32 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis, & fidelibus suis in Anglia, salutem.

Intelleximus nuper quod nobilis mulier Johanna, quondam comitissa Flandriæ, quam Thomas de Sabaudia duxerat in uxorem, de consensu & voluntate Margaretæ dominæ de Domperr' hæredis ipsius Johannæ, nunc comitissæ Flandriæ, dedit & concessit eidem Thomæ sex millia librarum Artesiensium, annuatim percipiendarum in Flandriâ quoad vixerit; ad hoc successores suos obligans, prout in scripto, super hoc confecto, & sigillis ipsorum Margaretæ & Johannæ signato, plenius continetur.

Et ideo vobis mandamus quod, si prædicta Margareta, comitissa Flandriæ, vel successores sui, in solutione prædictâ defecerint, quotienscumque, à festo sancti Michaelis proximo futuro in antea, ab eodem Thoma, vel certo nuncio suo fueritis requisiti, homines & mercandisas Flandriæ, ubicumque inventi fuerint in ballivis vestris, firmiter arestetis, donec præfato Thomæ, tam super prædictâ pecuniâ, quam super dampnis, quæ occasione non factæ solutionis incurrerit, sit plenariè satisfactum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium, primo die Februarii.

De homagio comitissæ Flandriæ recipiendo

A.D. 1248.—An. 32 Hen. III.

Pat. 32 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Volentes gratiam facere dignis, cum ratio id permittat, instanti Thomæ de Sabaudia comiti, præsentium tenore, concedimus, ut ipse, (quamquam non sit usitatum in regno nostro,) recipere, nomine nostro, ad præsens possit homagium nobilis mulieris Margaretæ, comitissæ Flandriæ, de feodo, quod ipsa dicit se debere, percipere ad scaccarium Regis.

Ita tamen quod hæc nostra concessio non trahatur aliàs in exemplum; nec per ipsam nobis aut hæredibus nostris aliquod præjudicium generetur.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xv. die Februarii.

Pro Thoma de Sabaudia.

A.D. 1248.—An. 32 Hen. III.

Pat. 32 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos concessisse dilecto avunculo nostro Thomæ de Sabaubia comiti, quod, quamcitò facultas se optulerit, providebimus ei in terris ad valentiam quingentarum marcarum, quas percipit per annum ad scaccarium nostrum.

Salvâ tamen Ricardo comiti Cornubiæ conventione inter nos & eum factâ de wardis & escaetis, donec prædicta conventio eidem fratri nostro perficiatur. In cujus, &c.

Teste ut supra.

Pro eodem.

A. D. 1248.—An. 32 Hen. III.
Pat. 32 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Thomæ de Sabaudia comiti quod, de septingentis marcis, quas Hugo le Bigod nobis reddit per annum ad scaccarium nostrum, solvantur singulis annis eidem comiti quingentæ marcæ, & deponantur apud Novum Templum London', ad opus ejusdem comitis, pro annuo feodo suo quingentarum marcarum. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xx. die Februarii.

Pro Amadeo comite Sabaudiæ.

A. D. 1248.—An. 32 Hen. III.
Pat. 32 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus dilecto avunculo & fideli nostro A. comiti Sabaudiæ quod, de septingentis marcis quas Hugo le Bigod solvit nobis per annum ad scaccarium nostrum, solvantur singulis annis eidem comiti CC. marcæ, & deponantur apud Novum Templum London' ad opus ejusdem comitis, pro annuo feodo suo CC. marcarum.

Teste Rege, ut supra.

Bulla Innocentii IV. Papæ, quâ Willielmo de Valentia facultatem confitendi peccata sua alicui sacerdoti discreto, & recipiendi ex eo pœnitentiam salutarem, concedit.

A. D. 1248. An. 32 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Willielmo de Valentia, nato dilecti filii nobilis viri ...... comitis Marchiæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Personam tuam sincerâ diligentes in Domino caritate, libenter petitionibus tuis benignum accommodamus auditum, eas præcipuè ad exauditionis gratiam admittendo, quæ salutem animæ specialiter respicere dinoscuntur.

Hinc est quòd nos, tuis supplicationibus inclinati, tibi confitendi peccata tua alicui sacerdoti discreto, & recipiendi ex eo pœnitentiam salutarem, concedimus liberam, auctoritate præsentium, facultatem.

Dat' Lugdun', decimo tertio kalend' Augusti, pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillô pendente à filo canabeo.

Breve Regis de inquisitione faciendâ super consuetudinibus & serviciis hominum insularum de Geresia & de Gerneria.

A. D. 1248. An. 32 Hen. III.
Bibl. Harl. Lib. 1617. fol. 1.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ, Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, dilecto & fideli suo Drogoni de Barantine, custodi insularum de Geresia & de Gerneria, salutem.

Quia, sicut satis didicimus, inquisitio quam aliàs à vobis fieri fecimus, de consuetudinibus & serviciis quæ homines earumdem insularum facere consueverunt temporibus prædecessorum nostrorum, Regum Angliæ, minus est sufficiens, vobis mandamus quod per tot quot expedire videritis, & tales qui meliùs sciant & velint dicere veritatem, iteratam inde distinctè & exquisitè faciatis inquisitionem; simul quas & cujusmodi leges dominus Johannes Rex, pater noster, instituit in insulis prædictis; & inquisitionem illam sub sigillo vestro, & sigillis eorum per quos facta fuerit, nobis mittatis, & hoc breve.

Teste meipso, apud Merleberge, undecimo die Septembris, anno regni nostri tricesimo secundo.

Prorogatio treugæ inter Reges Angliæ & Franciæ per Simonem de Monteforti.

A. D. 1248. An. 32 Hen. III.
Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 41.

UNIVERSIS præsentes litteras inspecturis, Simon comes Leycestriæ, salutem.

Notum facimus quod nos treugam quæ est inter illustrem Regem Franciæ & carissimum dominum nostrum Henricum Regem Angliæ illustrem, usque ad instans festum s'ti Michaelis pro eodem domino nostro Rege Angliæ prorogamus, potestate ab ipso per litteras suas patentes nobis traditâ & concessâ, usque ad quintum diem instantis natalis Domini, videlicet, usque ad diem festi beati Thomæ Cantuar' martyris, & treuga duret per totum illum quintum diem.

In cujus rei testimonium præsentibus litteris sigillum nostrum duximus apponendum.

Actum apud Lorryacum, die Dominicâ in vigiliâ beati Mathei apostoli, anno Domini MCCXLVIII. mense Septembris.

De formâ compromissionis per Theobaldum Regem Navarræ ex unâ; & Simonem de Monte-forti, pro Rege Angliæ, ex alterâ parte.

A. D. 1249. An. 32 Hen. III.
Pat. 33 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. universis Christi fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem in omnium Salvatore.

Noverit universitas vestra nos diligenter intellexisse formam compromissionis inter carissimum consanguineum nostrum Theobaldum, Dei gratiâ, Regem Navarræ illustrem, Campaniæ & Briæ comitem Palatinum ex unâ parte; & dilectum sororium nostrum Simonem de Monte-forti, comitem Leicestriæ ex alterâ, initæ in hunc modum, videlicet:

Quod idem Rex personaliter pro se, & dictus comes pro nobis compromiserunt in quosdam bonos viros, quorum staremus & pareremus, hinc inde, per omnia arbitrio sive dicto, super omnibus controversiis, discordiis, & quæstionibus, quæ à tempore quo dictus Theobaldus effectus est Rex Navarræ ortæ seu motæ fuerant, vel poterant moveri inter ipsum Regem & homines suos, nosque ac homines nostros, seu ipsorum quoslibet vice versâ; tam super mobilibus, quam immobilibus, necnon hæreditatibus, & occisionibus.

E quibus scilicet bonis viris positi fuerunt & nominati pro parte nostrâ venerabilis pater Raimundus Vasatensis episcopus, & Willielmus prior de Manso; pro parte verò memorati Regis Sanch' Ferr' senescallus suus Navarræ, & fidelis ejus Leolinus de Metzanner miles.

Et hoc, sub tali pactione, quod isti quatuor, tactis sacrosanctis jurabunt, quod ipsi bonâ fide & sanâ conscientiâ conservabunt jus dicti Regis, & nostrum in articulis supradictis; & reddent unicuique nostrum jus suum in omnibus, secundum quod invenient ad ipsum spectare, vel debere spectare de jure.

Quod, si in aliquo discordaverint, debent discordium illud deferre coram Rege, & comite prænotatis, ad faciendum seu disponendum inde quod de jure viderint expedire.

Sanè, si contingeret aliquem ex duobus, qui pro prædicto Rege nominati fuerant in hoc facto, carnis persolvere debitum universæ, præfatus Rex Hugonem de Cornilon' militem loco decedentis decrevit, quoad hoc, subrogandum.

Eodem modo etiam si alicui ex duobus, pro parte nostrâ electis, humanitùs contingeret, supradictus comes duxit P. Caillan civem Burdegalliæ loco ipsius, qui superstes non esset, constituendum.

Isti quoque quatuor debent dictum suum pronunciare infra festum sancti Johannis Baptistæ venturum, anno gratiæ millesimo ducentesimo

quadragesimo nono; quod, si infra terminum eundem non pronunciaverint dictum suum, compromissio hujusmodi nulla erit, nisi quatenus processum fuerit in eâdem.

Si verò nos compromissionem ipsam tenere & observare nollemus, quicquid prædicti quatuor dictatores reddi fecissent, tam de mobilibus, quàm de hæreditatibus, totum rehabetur, & reportaretur hinc inde, & unicuique partium id quod suum erat, restitueretur.

Nos autem de fidelitate prælibati sororii nostri, cui terram nostram Wasconiæ commisimus, plenam in Domino fiduciam optinentes, compromissionem præmissam ratam & gratam habentes, eandem prout per ipsum & cum ipso facta est, acceptamus, & etiam approbamus;

Ita quod dilectus & fidelis noster Nicholaus de Molis prænominatis episcopo Vasaten' & Willielmo priori de Manso, dictatoribus pro parte nostrâ electis, adjungatur, & per ipsum, unà cum cæteris dictatoribus, in compromissionis negotio, sine difficultate aliquâ, procedatur juxta formam superiùs annotatam.

Volentes insuper quod, si aliquem ex dictatoribus nostris decedere contigerit, vel abesse, sæpedictus comes liberè possit loco decedentis, vel absentis, alium subrogare.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Clarendon, sexto die Februarii.

De formâ procurationis Simonis de Monte-forti ad Regem Navarræ.

A. D. 1249. An. 33 Hen. III.
Pat. 33 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX universis, &c. salutem. Noverit universitas vestra quod nos, de dilectione & fidelitate dilecti sororii nostri, Simonis de Monte-forti, comitis Leycestriæ, cui terram nostram Wasconiæ commisimus, plenam in Domino fiduciam reportantes, plenariam ac liberam sibi damus & concedimus potestatem pacificandi, seu componendi, pro nobis, cum karissimo consanguineo nostro Theobaldo Rege Navarræ illustri, Campaniæ & Bryæ comite Palatino;

Super omnibus contentionibus, discordiis, & quæstionibus, quæ tam super terris & hæreditatibus, quam super quibuslibet aliis, ortæ seu motæ fuerunt, vel moveri poterunt, inter ipsum & homines suos ex parte unâ; nosque & homines nostros ex parte alterâ, à tempore quo fælicis recordationis Rex Ricardus coronatus fuit in Regem, vel quo comes extitit Pictavensis, & terram Wasconiæ habuit, usque ad hoc præsens:

Ratum habituri & firmum quicquid per dictum sororium nostrum, vel cum ipso super hiis factum, vel tractatum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Clarendon', septimo die Februarii.

Pro Roberto de Ver.

A.D. 1249.—An. 33 Hen. III.
Pat. 33 Hen. III. n. 6. in Turr. Lond.

ROBERTUS de Ver, qui, de licentiâ Regis, peregrè profectus est in terram Jerusalem, habet litteras Regis de protectione patentes sine clausulâ, duraturas per triennium.

Teste Rege, apud Westmonast', xxvii. die Junii.

Pro Willielmo Lungespere.

A.D. 1249.—An. 33 Hen. III.
Pat. 33 Hen. III. n. 6. in Turr. Lond.

WILLIELMUS Lungespere, qui, de licentiâ Regis, profectus est in terram Jerusalem, habet litteras Regis de protectione patentes cum clausulâ, duraturas usque ad reditum præfati Willielmi à terrâ memoratâ.

Teste ut supra.

De treugâ cum Francia jurandâ.

A.D. 1249.—An. 33 Hen. III.
Pat. 33 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, si contingat treugam inter Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos, deficientem in festo Omnium Sanctorum, A. D. MCCXLIX. per nuncios nostros prorogari usque ad festum S. Joh' Bapt' A. D. MCCL.

Dedimus dilecto & fideli nostro Galfrido de Grandi Monte potestatem jurandi in animam nostram, quod ipsam in formâ, quâ prius capta fuit inter nos, & præfatum Regem, usque ad prædictum festum Omnium Sanctorum observabimus, & pro parte nostrâ faciemus firmiter observari usque ad festum sancti Johannis prædictum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', ii. die Octobris.

De treugâ cum Francia prorogandâ.

A.D. 1249. An. 33 Hen. III.
Pat. 33 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos dedisse dilecto & fideli nostro Petro de Sabaudia plenam potestatem quod treugam, inter Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos, deficientem in hoc festo Omnium Sanctorum, anno gratiæ MCCXLIX. prorogare possit, ex parte nostrâ, usque ad festum Nativitatis beati Johannis Baptistæ, anno gratiæ MCCL. sub eâdem formâ, & eisdem conditionibus & obligationibus, quibus dudum capta fuit inter prædictum Regem & nos, usque ad præfatum festum Omnium Sanctorum.

Dedimus etiam eidem Petro potestatem jurandi in animam nostram, quod eandem treugam, sub formâ, conditionibus, & obligationibus memoratis, observabimus, & pro parte nostrâ faciemus firmiter observari.

Et quod idem Petrus ex parte nostrâ recipere valeat sacramentum prædicti Regis, vel illius qui ab eo, cui custodiam seu regimen regni sui, quamdiu est in partibus transmarinis, commiserit, habeat potestatem jurandi in animam ipsius de prædictâ treugâ, sicut prædictum est, inviolabiliter observandâ.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Consimiles litteras habent P. Hereford episcopus, & P. Chaceport, sub alternatione, cum hâc clausulâ:

Et quod dilectos fratres nostros Willielmum de Valentia & Adomer de Lesignem, cum omnibus bonis & rebus suis, ponere possit, vel possint in præfatam treugam, si prædicto Regi, vel custodi suo præfato placuerit; ita quod salvò & sine impedimento ire possint in Franciam, & redire in Angliam.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Bulla Innocentii IV. Papæ, super approbatione matrimonii contracti inter Regem Angliæ & filiam comitis Provinciæ.

A.D. 1249. An. 34 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopo Eboracensi & .... Erefordensi episcopo, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte carissimi in CHRISTO filii nostri ...... Angliæ Regis illustris, nobis extitit supplicatum, ut, cum ipse olim juraverit quòd carissimam in CHRISTO filiam nostram Johannam, Reginam Castellæ illustrem, natam nobilis viri .... comitis Pontin' tunc solutam, duceret in uxorem; &, per interpositas personas cum ipsâ, quantum in eo fuit, matrimonium duxerit contrahendum;

Ac tandem, comperto quod illam quartâ consanguinitatis lineâ contingebat, matrimonio hujusmodi minimè consumato, carissimam in CHRISTO filiam nostram .... illustrem Reginam Angliæ, natam claræ memoriæ comitis Provinciæ, sibi in facie ecclesiæ matrimonaliter copularit;

Providere honori suo & filiorum suorum in hâc parte, ne propter hoc

aliqua imponi eis in posterum nota possit, paternâ sollicitudine curaremus.

Ideoque fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, inquisitâ super hoc diligentiùs veritate, si vobis constiterit ita esse, primum matrimonium & juramentum, quod de contrahendo ipse primo præstiterat, non tenere; ac valere secundum auctoritate apostolicâ decernatis.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Quod, si non àmbo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Lugdun', vi. kal' Novembr', pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Littera Regis Angliæ comiti Leycestriæ, quod vicecomes de Frunziaco de seditione appellatur per Amalvinum de Varetto.

A. D. 1249. An. 34 Hen. III.

Claus. 34 Hen. III. m. 20. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Simoni de Monte forti, comiti Leicestriæ, senescallo suo Wasconiæ, salutem.

Grates vobis referimus copiosas de solicitudine, necnon & laboribus immensis, negotiis nostris terræ nostræ Wasconiæ vigilanter, à virilitate vestrâ multotiens impensis; sentientes evidenter quod fides & diligentia vestra nobis, & terræ nostræ Wasconiæ cedunt ad commodum non mediocre, totique posteritati nostræ perpetuis temporibus utilitatem & honoris incrementum sunt allaturæ.

Pro quo prudentiam vestram, de quâ, sicut de nobis ipsis, fiduciam habemus, rogamus & exhortamur, quatinus à cœptis bonis non desistatis, set omnia negotia nostra prædictæ terræ, secundum possibilitatem vestram fine felici concludatis: ut tàm à nobis, quàm ab hæredibus nostris dignam recipiatis, cum omni honore, remunerationem.

Verùm ut discretionem vestram super quibusdam, terram nostram Wasconiæ tangentibus, reddamus certiorem, præsentibus vobis duximus intimandum quod, dilectus & fidelis noster, Amalvinus de Vareis nuper venit ad nos in Angliam, &, in plenâ curiâ nostrâ, appellavit vicecomitem de Frunziaco de seditione nostrâ:

Offerens se probaturum, secundum judicium ejusdem curiæ, quod interfuit corporaliter, ubi prædictus vicecomes conventionavit comiti Pictaviæ, quod éi, qui de capitalibus inimicis nostris est, terram nostram Wasconiæ proderet.

Quibus auditis consideravit curia nostra quod prædictus vicecomes summoniretur quod, in crastino Purificationis beatæ Mariæ, coram nobis in Anglia, justitiam recepturus & facturus, compareat.

Et ideò vobis mandamus, quatinus prædictum vicecomitem solempniter summoneri faciatis, quod tunc sit coram nobis, in curiâ nostrâ, prædicto Amalvino, de prædictâ seditione, responsurus, & justitiam facturus & recepturus, ut prædictum est.

Plerumque super escambio de Burgo, supra mare, & de Frunziaco, quod nobis retulit ex parte vestrâ, dilectus & fidelis noster, Willielmus de Chaeny, vobis duximus respondendum, quod escambium illud ordinandum & faciendum relinquimus prudentiæ, fidei, & discretioni vestræ;

Rogantes attentè quatenus ea, quæ videritis in hâc parte nostro commodo convenire, maturetis diligenter & curiosè: quia quicquid inde facere duxeritis, nos gratanter acceptabimus, & nos inde sub festinatione certificaretis.

Insuper sciatis quod Gaillard de Solariis, & Willielmus Ernald' Muneder, & quidam de complicibus suis & fautoribus, qui, ut dicitur, intererant vi & armis conflictui, habito vobiscum in civitate nostrâ Burdegaliæ, ubi quidam miles, & signifer vester interfecti fuerunt, in contemptum & opprobrium nostrum; & qui postea fuerunt in castro de Frunziaco contra nos & vos, (quorum etiam auxilio tardiùs fuit castrum prædictum redditum) venerunt ad nos in Angliam; quos statim arestari fecimus & detineri.

Et, cùm capti essent, optulerunt nobis quod, super eisdem transgressionibus, stabunt judicio curiæ nostræ, & recipient quicquid inde curia nostra dictabit; &, super hoc, dederunt nobis obsides, scilicet, unum filiorum Rustani de Solar, & prædictum Willielmum Ernald Moneder.

Super quo consideravit curia nostra, quod prædicti transgressores stent judicio curiæ nostræ Vasconiæ, ubi prædicta fuerunt perpetrata, quo meliùs possint eorum facta probari, secundum quæ suscipiant quod meruerunt.

Et ideò vobis mandamus quod, acceptà securitate de prædictis quod coram vobis in curiâ nostrâ Wasconiæ parebunt justitiæ de prædictis, id nobis significetis, & nos tunc prædictos obsides ad vos remittemus, unà cum aliis justitiam recepturos.

Et, si qui de eorum complicibus & fautoribus adhuc ad nos venerint, eos arestari faciemus, donec similes nobis dederint obsides de parendo justitiæ curiæ nostræ.

Super quo vos duximus attentè monendos, quatinus non sitis in hiis exequendis adeo tepidi vel remissi, quod per facilitatem veniæ iterum sumatur à similibus incentivum delinquendi: nec adeo crudeles, quod ultra merita procedatur ad pœnas; set per tramites justitiæ linealiter procedatis, prout constantis & justi judicis requirit solicitudo, & inde debeatis diebus perpetuis commendari.

Et, quia, pendente judicio, per securitatem prædictorum obsidum, eis concessimus conductum nostrum, vobis mandamus quod non exhibeatis vos eis suspectos, ne dici possit quod à suspecto judice judicentur.

Teste Rege, apud Clarendon, xxx. die Novembris, anno, &c. xxxiv.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de annuo censu persolvendo.

A. D. 1249. An. 34 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS, episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Serenitati regiæ præsentibus innotescat quòd dilecti filii, Jacobus de Scala, Arengus Abadengi, Hugo Rusticelli, Jacobus Giberti, & Boldenoctus Petri, mercatores Florentini,

Pro Mannecto Spinæ, Gerardo Riccobaldi, Uguitione Simonecti, Agutio Giberti, & Clarissimo Jacobi, mercatoribus Florentin' in Anglia commorantibus, sociis eorumdem, quingentas marchas sterling' de mille march' quas anno proximò præterito ecclesiæ Roman' pro censu solvere tenebaris, cameræ nostræ tuo nomine persolverunt.

Dat' Lugdun', vii. id' Decembr', pontificatûs nostri anno septimo.

Indulgentia ejusdem Papæ, contra provisiones.

A.D. 1249. An. 34 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis ...... abbati & conventui monasterii sanctæ Crucis de Waltham, ordinis sancti Augustini, Londoniens' dioc' salutem & apostolicam benedictionem.

Procedit ex devotionis vestræ meritis ut, quam dignè possumus, vobis libenter gratiam faciamus.

Hinc est quòd nos, vestris supplicationibus inclinati, aûctoritate vobis præsentium indulgemus ut, ad receptionem, seu provisionem alicujus in pensionibus, seu beneficiis ecclesiasticis, per litteras apostolicas compelli minimè valeatis, quæ de hâc indulgentiâ non fecerint mentionem.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lugdun', xv. kal' Januarii, pontificatûs nostri anno septimo.

De terrâ Agenensi petendâ.

A. D. 1249. An. 34 Hen. III.

Pat. 34 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX Simoni de Monte-forti, comiti Leicestriæ, salutem.

Sciatis quod, per has litteras nostras patentes, plenam vobis concedimus potestatem petendi ab executoribus testamenti nobilis viri quondam comitis Tholosani, terram Agenensem, quæ ad nos pleno jure noscitur pertinere.

Et ideò vobis mandamus, quod ab eisdem executoribus prædictam terram Agenensem, sicut vobis videritis expedire, petere satagatis.

Ex habundanti tamen litteras nostras patentes alias eisdem executoribus, pro eâdem terrâ petendâ, specialiter dirigimus; sicut nobis per litteras vestras consuluistis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Clarendon', xxiii. die Decembris.

Pro Rege Manniæ.

A. D. 1249. An. 34 Hen. III.

Pat. 34 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus, salutem. Sciatis quod licentiam dedimus dilecto & fideli nostro Artaldo, illustri Regi de Mannia, veniendi ad nos in Angliam, ad loquendum nobiscum, & faciendum nobis quod facere debet.

Et ideò vobis mandamus quod ei Regi, in veniendo ad nos in Angliam, vel ibi morando, vel inde redeundo, nullum faciatis, aut fieri permittatis dampnum, injuriam, molestiam, aut gravamen; vel etiam hominibus suis, quos secum ducet.

Et, si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari.

In cujus, &c. duraturas usque ad festum sancti Michaelis, anno regni nostri xxxiv.

Teste Rege, apud Winton', xxviii. die Decembris.

De pace & treugis cum Francia.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III.

Pat. 34 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond. *Reddita fuerunt brevia illa & cancellata.*

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod venerabili patri Philippo Lugdunensi electo, & dilectis & fidelibus nostris Ricardo comiti Cornubiæ, & Petro de Sabaudia plenam dedimus potestatem,

Ad prorogandam treugam inter dominum Lodowicum, illustrem Regem Franciæ, & nos, usque ad terminum sexdecim annorum, vel usque ad ulteriorem terminum, secundum quod viderint expedire:

Ratum habituri & gratum quicquid ipsi super hoc duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmonast', v. die Martii.

Consimiles litteras habent iidem ad reformandam pacem inter prædictum Regem Franciæ & dominum Regem. Teste ut supra.

Item iidem habent litteras tam de pace reformandâ, quam de treugâ prorogandâ. Teste ut supra.

Item habent litteras Reginæ Franciæ directas, quibus datur eis potestas ad tractandum de pace, & ad reformandum eandem. Teste ut supra.

Item habent litteras eidem Reginæ directas, ad treugam illam prorogandam usque ad terminum prædictum. Teste ut supra.

Bulla Innocentii IV. dissuasoria, ne Rex ad præsens iter in Terram Sanctam aggrediatur.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Gaudemus in Domino, tuum pium propositum dignis laudibus commendantes, quòd, sicut ex tuis litteris & nunciis nuper accepimus, ad succurrendum Terræ Sanctæ zelo fidei ac devotionis accensus, preparas te, prout tuam decet celsitudinem, magnificè ac potenter.

Ad cujus prosequendum negotium, cùm magnas impensas exigat, alias, & nunc petiisti concedi tibi à nobis decimam ecclesiasticorum proventuum regni tui, & aliarum terrarum, quæ tuæ sunt jurisdictioni subjectæ.

Nobisque tibi dudum rescribentibus quod, licet propositi nostri esset tuæ in omnibus, quantum cum DEO possumus, satisfacere voluntati, quia tamen carissimo in CHRISTO filio nostro ...... Regi Franciæ illustri, post signum crucis assumptum, non priùs in regno suo, quam ejusdem regni prælati concesserint, concesserimus.

Hujusmodi decimam, in casu simili postulatam, nos affectantes ut prælati ejusdem regni tui se redderent tibi faciles in hâc parte, parati eramus, cum crucesignatus esses, ipsos ad tuam requisitionem inducere ac rogare ut, necessitate negotii & propositi pietate pensatis, tàm liberaliter, quàm libenter, annuerent votis tuis.

Iidem prælati nobis suis litteris supplicârunt, quod tibi curaremus habundè, quod gratum & acceptum habemus, ad tantum negotium de ipsius regni Angliæ proventibus ecclesiasticis providere.

Sed, nè videamur, sub dissimulatione, in dispendium Christianitatis quod agitur præterire, officii nostri, qui constituti sumus, licet immeriti, super gregem dominicum, interest ut tibi necessitatem & pericula, quæ cuncto Christiano populo imminent, intimemus.

Nosti enim, fili carissime, quod cùm mater ecclesia hiis duobus regnis, in quibus, per DEI gratiam, viget Christiana professio, sustentetur; si eorum Reges, prætextu cujuslibet pii operis ipsam constitutam in exilio sic relinquant, non est aliud nisi in direptionem & prædam exponere hostibus, & de fide catholicâ, quæ citra mare quatitur, non curare.

Undè, cum idem Rex cum omnibus suis fratribus transfretarit, inhumanum esset, & à filiali dulcedine peregrinum, si eam tu, cui soli relicta est, inter procellas desereres fluctuantem.

Cùm igitur tuis humeris, forsan dispositione divinâ, remanserit portanda sarcina, quæ tibi & alteri debebatur, considera quæsumus diligenter quod, cum plus sit capiti quam membro quantumcumque nobili, subvenire, intelliges protinus quid Christianitati, quidve tuo & regni tui honori expediat & saluti.

Verùm, quia quicquid super hiis deliberaveris, ad hujusmodi prosequenda necessariæ sunt expensæ, & laudabile magnificentiæ regalis propositum debet sancta mater ecclesia vigilanti consilio, &, quo potest, auxilio confovere; celsitudini tuæ decimam omnium ecclesiasticorum proventuum regni tui, necnon & aliarum terrarum tuæ jurisdictioni subjectarum, pro dictæ terræ succursu, duximus usque ad triennium concedendam.

Venerabilibus fratribus nostris ...... archiepiscopo Cantuariensi & ...... episcopo Herefordensi, nostris dantes litteris in mandatis, ut decimam ipsam, cùm collecta fuerit, & iter arripere volueris transmarinum, absque difficultate ac diminutione quâlibet tibi faciant exhiberi.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Ejus tamen decimæ collectio differatur, donec statutum fuerit passagium & juratum, & ordinetur quo tempore levari incipiat, & quibus committi debeat, prout tibi, & eidem negotio visum fuerit expedire.

Dat' Lugdun', iii. id' Aprilis, pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, continens indulgentias cruce-signatis concessas, & mandatum de prædicando de negotio prædicto.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus .... Cantuarien' & .... Eboracen' archiepiscopis, & .... Cicestren' .... Exonien' & ...... Meneven' episcopis; ac dilectis filiis ...... priori prædicatorum, & ... ministro minorum fratrum, provincialibus Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Filiorum dextera pia mater sancta Romana ecclesia jugiter lamentatur, quia domus cælestis panis, Mons Syon, unde lex exiit; civitas Regis magni, de quâ multa dicta sunt gloriosa; terra, quam DEI filius, fuso pro nobis suo sanguine, consecravit, regni robur & pulchritudinem perdidit:

Flet quia, quondam libera, sub impiæ tyrampnidis jugo servit:

Luget quia, ubi pacem multitudo cælestis militiæ cecinit, ibi pressura gentis immundissimæ scandala, simultates, & scismata suscitavit; ac, innovans excidia plurimorum, misit ad desiderabilia manum suam sacerdotii & sacrorum ordinem, pias leges, & ipsius naturæ jura relegans à templo Domini; diversis ibidem spurcitiis & abhominationibus introductis;

Et ideò, in suis derisa Sabbatis, obsorduit, quasi polluta menstruis, inter hostes illa, nostris olim promissa patribus sanctorum patrum nostrorum patria & hæreditas Domini, Terra Sancta, quam Salvator noster ad exhibenda ibidem mysteria humanæ redemptionis elegit; ubi, confusione contemptâ, sputo conspersus, cæsus colaphis, flagellis afflictus, coronatus spinis coram Pilato sisti, tanquam multorum reus criminum, pertulit crucifixus adultimum, & potatus felle, lanceâ perforatus, emittens, cum clamore valido, spiritum pro conditionis humanæ viribus reparandis, cursum præsentis vitæ, saturatus injuriis, consummavit.

Hic est, ut repetamus altiùs, qui de paterno solio gloriæ, cælis mirabiliter inclinatis, ad nostræ mortalitatis ima descendens, nòn dedignatus est DEUS homo, Creator creatura fieri, suscipere Dominus formam servi; ut, qui non poteramus per nostram justitiam sperare veniam, consecuti per hæc gratiam inauditam, hæredes DEI, cohæredes verò CHRISTI, divinitatis consortium, fælicitatis æternæ participium sortiremur; quis igitur poterit ei, qui tot bona nobis contulit, negare subsidium, et contra blasphemos sui nominis non armari?

Propterea sedes apostolica, illius terræ miserabilem statum & conditionem considerans, emittit luctus, multiplicat fletus, &, inter singultus & suspiria vix respirans, clamat ad proximos, recurrit ad notos, & exponit domesticis fidei Salvatoris instantiam, qui sine intermissione, singulos fideles ad tirocinium suum vocat, & necessitatem urgentissimam Terræ Sanctæ; quæ, nisi, (quod absit) hiis temporibus de paganorum manibus liberetur, vix poterit postea de ipsius recuperatione sperari.

Attendite itaque universi catholici, quam ignominiosum sit locum illum, salutis nostræ primordium, coinquinari spurcitiis? & tanto tempore ab immundissimis gentibus contrectari? consideret quilibet quam detestabile sit largitori omnium claudere dexteram? & non succurrere Salvatori? & apparebit apertè quod nec ad profligandum hujusmodi opprobria, nec ad

impendenda ei, qui omnia largitur auxilia, est ipsius fidelibus dormiendum.

Nonne crimine læsæ majestatis involvitur qui temporali domino, inter inimicos posito, negat auxilium? ejusque terram ab hostibus non defendit?

Unde, cum plus sit divinam, quam humanam lædere majestatem, non debet aliquis ad succurrendum Deo vivo & vero, Domino Jhesu Christo, excitantis tubæ sonitum, vel hortantis vocis præconium expectare; set sine interpellatione currere, ut non tam pœnam effugiat, quam regni cælestis mereatur fieri particeps, & cohæres.

Consurgite strenui Angliæ pugiles, Domini athletæ divini, ac milites redemptores, & ad tam sanctum & laudabile opus, more progenitorum vestrorum, qui ferventiores in necessitatibus existebant, virium vestrarum extremâ conflantes, armemini protinus crucis galeâ contra eos, qui sancta sanctorum coinquinant, & abhominationes in ea & immunditias introducunt.

Festinante, dum tempus habetis, & est manus Domini contra illos, ne fortè avertatur ab eis, per fidelium segnitiem, furor ejus; quia tunc non esset tutum cum eis congredi, nec cum tantâ multitudine dimicare.

Considerate quæsumus, ut sitis in hujusmodi negotio promptiores, quod carissimus in Christo filius noster .... Rex Angliæ illustris, zelo fidei ac devotionis accensus, assumpto crucis signaculo, postpositis regalibus opibus & fastigiis dignitatum, ad transfretandum in Terram Sanctam potenter & magnificè, prout decet tantum principem, se accingit.

Unde, ut sitis unà cum eo hujusmodi momentanei laboris participes, & æterni præmii non expertes, exurgite viriliter, apprehendentes arma & scutum, ad ulciscendam illius injuriam qui probra nostra diluit, et seipsum in cruce pro nobis vivam hostiam immolavit.

Et, ut ad id eo libentiùs & animosiùs intendatis, quo exinde dona spiritualia, quæ temporalibus præferenda sunt, perceperitis potiora: nos, de Omnipotentis Dei misericordiâ, & beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus, auctoritate confisi, & illâ, quam nobis Deus, licet indignis, ligandi atque solvendi contulit, potestate, omnibus qui laborem istum in propriis personis subierint & expensis, plenam suorum peccaminum veniam indulgemus, & in retributionem justorum salutis æternæ pollicemur augmentum:

Eis autem, qui non in propriis personis illuc accesserint, set in suis dumtaxat expensis, juxta qualitatem & facultatem suam, viros idoneos destinârint;

Et illis similiter, qui, licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint;

Et eis, qui quartam seu majorem partem proventuum & obventionum de redditibus suis, pro subsidio dictæ terræ eidem Regi, cum iter transmarinum arripuerit, vel collectoribus, deputatis ad opus ipsius, erogaverint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum.

Hujus quoque remissionis volumus & concedimus esse participes, juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum omnes qui ad subventionem ipsius terræ de bonis suis decimam, vel aliam partem dicto Regi, tempore sui passagii, vel, ad opus ipsius, collectoribus ministrârint, aut circa prædicta consilium & auxilium impenderint oportunum, & qui pro eodem negotio, auctoritate nostrâ, prædicaverint verbum crucis.

Volumus etiam crucesignatos illo privilegio eâque immunitate gaudere, quæ, in generali crucesignatorum indulgentiâ continetur.

Si qui vero proficiscentium illuc ad præstandas usuras juramento tenentur astricti, creditores ipsorum, ut remittant eis præstitum juramentum, & ab usurarum exactione desistant, de plano, & absque solempni strepitu, veritate cognitâ, ecclesiasticâ præcipimus districtione compelli.

Quod, si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, eum ad restitutionem earum, sub formâ prædictâ, simili cogi animadversione mandâmus.

Judæos vero, ad restituendas usuras, eâ, quâ convenit, præcipimus censurâ compelli; & donec illas remiserint, fidelium eis communio denegetur.

Presbyteris autem & clericis qui, assumpto vel assumendo crucis signaculo, sunt personaliter profecturi;

Et clericis, parrochiales ecclesias non habentibus, qui fideliter tantum transmiserint per bellatores idoneos, quantum expenderent si personaliter illuc irent, præsentium auctoritate concedimus ut proventus beneficiorum suorum, quos perciperent tempore passagii vel missionis, cotidianis distributionibus dumtaxat exceptis, integrè percipiant per triennium, ac si personaliter in ecclesiis, in quibus beneficia ipsa obtinent, residerent;

Et, si necesse fuerit, eos, per idem tempus, vendere, vel pignori valeant obligare; non obstante contrariâ ipsarum ecclesiarum consuetudine, vel statuto, juramento, vel confirmatione sedis apostolicæ, aut quâcumque firmitate aliâ, roboratis, vel litteris apostolicis; de quibus specialem & expressam oporteat in præsentibus fieri mentionem; seu etiam quod ipsorum aliqui de non impetrandis aliquibus indulgentiis, vel non utendis impetratis aut concessis, juramento præstito promiserunt.

Et tam crucesignatos, quam crucesignandos, postquam receperint signum crucis, cum uxoribus, familiis, & omnibus bonis ipsorum sub apostolicæ sedis protectione suscipimus; eisque nichilominus indulgemus ut extra suas dioceses auctoritate literarum apostolicæ sedis, vel legatorum ejus, nequeant ad judicium evocari; statuentes ut bona ipsorum extunc integra maneant & quieta, donec de ipsorum reditu vel obitu certissimè cognoscatur.

Archiepiscopi vero & episcopi diocesani eorumdem crucesignatorum, nec non & archidiaconi, & eorum officiales, nostrâ freti auctoritate, non permittant prædictos crucesignatos, contra protectionis & indulgentiæ nostræ tenorem, ab aliquibus indebitè molestari: molestatores hujusmodi per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ compescendo.

Præterea volumus, & præsentium auctoritate concedimus, ut clerici & laici, crucesignati & crucesignandi, regni Angliæ decimas, non ratione ecclesiarum, pacificè detinentes, fructus earum hactenus perceptos, in Terræ Sanctæ subsidium convertere valeant per seipsos, vel eidem Regi, cum transfretare voluerit, securâ conscientiâ exhibere.

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus vos, fratres archiepiscopi & episcopi, per vestras civitates & diocæses ac provincias, & vos filii prior & minister, per easdem civitates & diocæses ac provincias & totum regnum Angliæ, proponatis, & proponi faciatis per alios, quos ad hoc idoneos noveritis, verbum crucis; eos ad id, si necesse fuerit, per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compellendo.

Et, ut fideles Christi liberius & ferventius currant ad verbum Domini audiendum, omnibus, verè pœnitentibus & confessis, qui ad vestram & illorum, quibus id commiseritis, sollempnem prædicationem accesserint, in quâlibet civitate, villâ, vel oppido, in quâlibet convocatione, seu statione, decem, vel viginti, seu triginta, vel quadraginta, seu sexaginta dierum indulgentiam, prout vos & illi, quibus officium prædicationis committendum duxeritis, largiamini, prout videritis expedire.

Ut autem nichil omninò desit ad commissum vobis officium exequendum, absolvendi, juxta formam ecclesiæ, manuum injectores in clericos seculares & personas religiosas, ac incendiarios, & excommunicatos pro decimâ vel vicesimâ, deputatâ pacis & fidei ac ejusdem terræ negotio, non solutâ; necnon sacrilegos, sortilegos, & eos, qui contra prohibitionem apostolicæ sedis, vel legatorum ipsius, sepulchrum Domini visitârunt;

Illos quoque, qui in partibus Albigensibus hæreticis contra Catholicos auxilium impenderunt (dummodo hæretici, vel eorum credentes non sint) ac eos, qui portaverunt ferrum, arma, lignamina, & merces prohibita Sarracenis, vel aliàs contra Christianos dederunt eis consilium, auxilium, vel favorem;

Nec non clericos, qui excommunicationis sententias incurrerunt, per legatos sedis apostolicæ in concubinarios promulgatas; & illos clericos, in prælaturis, dignitatibus, vel personatibus constitutos, & ecclesiarum rectores, & religiosos quoslibet, qui, contra constitutiones ecclesiæ, leges vel phisicam audierunt;

Ac dispensandi cum irregularibus, quos præmissâ occasione, vel, pro eo quod fortè excommunicati vel suspensi aliàs, irregularitatem aliquam incurrerunt;

Dum tamen crucesignati existant, vel recipiant signum crucis; vel propriis expensis alios pro se miserint bellatores; vel juxta qualitatem culpæ, & facultates suas congruam, ad arbitrium vestrum, de facultatibus propriis miserint portionem, nisi adeo gravis & enormis excessus fuerit manuum injectorum, quod meritò debeant ad sedem apostolicam destinari;

Ac reconciliandi pœnitentes, dummodo sint crucesignati, vel recipiant signum crucis;

Et alia vota peregrinationis & abstinentiæ commutandi in votum hujusmodi pietatis, & dispensandi cum clericis qui, occasione hujusmodi, irregularitatem aliquam incurrerunt;

Plenam vobis concedimus facultatem: proviso tamen quod prædicti, manuum injectores & incendiarii, injuriam & dampna passis satisfaciant competenter; & debitores decimæ ac vicesimæ debitam satisfactionem impendant.

Si verò aliqui eorumdem legitimo fuerint impedimento detenti, eis redimendi votum crucis, & vobis recipiendi hujusmodi redemptiones, nomine ipsius Regis, ac absolvendi eos à voto prædicto, & indicendi ferias diebus prædicationis, juxta vestræ discretionis arbitrium, liberâ sit de nostrâ permissione facultas.

Volumus etiam & mandamus, ut pecunia, per vos, & alios deputandos à vobis, ob causas prædictas, auctoritate sedis apostolicæ recipienda, vel colligenda imposterum, eidem Regi, cum iter transmarinum arripere voluerit, vel mandato ipsius, pro subsidio Terræ Sanctæ, integrè assignetur; dummodo non sit alii auctoritate sedis apostolicæ deputata.

Et illi, qui pecuniam hujusmodi promiserint solvere, vel etiam tenebuntur ad solutionem ipsius, per censuram ecclesiasticam per vos, vel per alios compellantur.

Cæterum vos, & illi, quibus verbum hujusmodi commiseritis prædicandum, rectores ecclesiarum regni ejusdem, & prædictarum civitatum, & diocæsium, moneatis diligenter & efficaciter inducatis eos, ad id, si necesse fuerit, per censuram ecclesiasticam compellendo, ut ipsi, cum parrochiannis suis, ad audiendum verbum crucis devotè ac reverenter accedant; & in ipsis prædicationibus vestris, ubi expedire videritis, harum literarum tenorem legatis, & faciatis legi, cum debitâ reverentiâ, & exponi.

Cæterum, quia, sicut accepimus, prædicationis officium, quod pro jam dicto negotio imponimus vobis & aliis, per quæstuarios impeditur, ne ipsi negotio impedimentum vel obstaculum aliquod ingeratur, quæstuariis universis, si qui præsentes fuerint, proponendi aliquid populo, dum à vobis proponitur verbum crucis, licentiam penitus interdicere procuretis; temeritatem eorum, qui contra præsumpserint, per censuram eandem, appellatione postpositâ, compescendo.

Ne vero os bovi trituranti claudatur, liceat vobis, filii, prior & minister, in eodem officio laborantibus, si expedire videritis, pro quinque evectionibus, & totidem personis ad hoc necessariis, procurationes recipere moderatas; contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compellendo.

Præcipimus autem, ut tam vos, quam illi, quibus hujusmodi officium commiseritis, qui simili vobiscum auctoritate fungantur, ita sitis universi, & singuli in præmissis exequendis solliciti, quod sine dilatione, absque ullo mandato, nec expectet unus alium, exequamini ea fideliter & prudenter; ita tamen quod in executione hujusmodi alter alterum non impediat, nec perturbet.

Non obstantibus si aliquibus, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non valeant, à sede apostolicâ sit indultum: et quibuslibet aliis indulgentiis, privilegiis, seu litteris, ab eâdem sede obtentis, vel obtinendis, per quas prædicta impediri, vel differri possint, & de quibus specialem oporteat in præsentibus fieri mentionem.

Dat' Lugdun', sexto kal' Maii, pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de negotio crucis.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus ... Cantuarien' & ... Eboracen' archiepiscopis; ac ..... Hereforden' .... Elien' & .... Dunelmen' episcopis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in Christo filio nostro ...... Regi Angliæ illustri, ad exequendum magnificentiùs votum crucis, decimam ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, ac aliarum terrarum, quæ sunt ipsius jurisdictioni subjectæ, de vestro & aliorum regni ejusdem assensu duxerimus per triennium concedendam;

Fraternitati vestræ, præsentium auctoritate, mandamus quatinùs, postquam statutum fuerit ejus passagium & juratum, per biennium ante idem passagium decimam ipsam, necnon redemptiones votorum, legata relicta, seu alio modo concessa, in prædictis regno & terris subsidio Terræ Sanctæ, à tempore crucesignationis ipsius, dummodo aliis concessa, vel assignata non sint, & alios per vos, quos ad hoc idoneos videritis, de consilio ipsius Regis fideliter colligentes, conservetis ipsa in aliquibus tutis locis, assignaturi ea integrè prædicto Regi, cùm iter arripuerit transmarinum.

Non obstantibus aliquibus indulgentiis, privilegiis, seu litteris in generali, vel speciali ab apostolicâ sede obtentis & obtinendis, & quibuslibet aliis per quæ id impediri, vel differri valeat, & de quibus specialem oporteat in præsentibus fieri mentionem, & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, quatuor, vel tres, aut duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat' Lugdun', ii. kal' Maii, pontificatûs nostri anno septimo.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ, quod fratres prædicatores equitare possint.

A. D. 1250.—An. 34 Hen. III.

Ex Autogr. Vid. Præfat. huiusce operis

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, ... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Celsitudinis tuæ precibus benignum impertientes assensum, fratribus, prædicatoribus & minoribus, quos tecum duxeris ultra mare, equitandi, quotiens à te requisiti fuerint, non obstante contrario statuto suorum ordinum, liberam concedimus facultatem.

Dat' Lugdun', ii. kal' Maii, pontificatûs nostri anno septimo.

De negotio crucis.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III.

Pat. 34 Hen. III. in Turr. Lond.

REX Dublinensi archiepiscopo, salutem. Summus Pontifex Jehu Christi vicarius, & beatorum Petri & Pauli successor, non solùm quod expedit, set quod decet in negotio sanctæ crucis, cujus signaculum portamus in humero, ponderans in staterâ discretionis, præcipuè fecit nobis gratiam specialem, promotoribus ipsius negotii plura, prætextu nostræ crucesignationis, indulgens, juxta quod in litteris suis, quas vobis & quibusdam fratribus vestris transmittimus, continetur.

Cùm igitur proponamus, pro nostris viribus, vindicare injuriam Crucifixi, &, ad exaltationem fidei Christianæ nostrumque honorem, tam potenter, quam magnificè in propriâ personâ nostrâ exequi votum nostrum;

Paternitatem vestram rogamus, quatenus per civitates & dioceses, ac provincias, totamque Hiberniam proponatis, & proponi per aliquos, quos ad hoc idoneos noveritis, verbum crucis, ac earumdem litterarum tenorem publicari, aliisque copiam habendi faciatis, secundum quod videritis expedire; cum diligentiâ debitâ exequentes quæcumque in eisdem litteris videritis contineri:

Ita quod tam vos, quam illi, quibus hujusmodi officium commiseritis, sitis universi & singuli in præmissis exequendis solliciti, per quod fidelitas & prudentia vestra debeat commendari.

Dictas autem litteras, quas prior sanctæ Trinitatis Dublinensis vobis deferet, in eodem prioratu, cùm publicatæ fuerint, salvò deponi & custodiri faciatis:

Ita quod ad eas, cum necesse fuerit, possit haberi recursus.

Teste Rege, apud Wodestock, xiii. die Junii.

Consimiliter scribitur Cassalensi archiepiscopo, excepto quod litteras domini Papæ, quas Walterus Maunsel ei defert, post ipsarum publicationem, deponi faciatis penes prædicatores Cassalenses.

Item consimiliter scribitur Armacano archiepiscopo, & priori fratrum prædicatorum, & ministro fratrum minorum, provincialibus Hiberniæ; excepto quod de depositione litteræ papalis, iis transmissæ, non fit mentio.

De excommunicacione promulgandâ in Judeos Angliæ.

A. D. 1250.—An. 34 Hen. III.

Pat. 34 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX justic' suis ad custodiam Judeorum assignatis, salutem. Sciatis quod concessimus Judeis nostris London' quod magistri legis eorumdem Judeorum in civitate London' promulgare possint sentenciam excommunicacionis in omnes illos Judeos, qui subsidium aliquod promiserint ad cimiterium suum London' sustinendum, & illud non solverint. Ita quod nos & non alius de Judeis excommunicatis sufficientes emendas recipiamus.

In cujus, &c. Teste Rege, apud Clarendon, xxviij. die Julij.

Bulla Innocentii IV. Papæ de revocando statuto Hiberniæ, ne clerici Angliæ admitterentur in canonicum ecclesiarum prædictæ terræ.

A.D. 1250. An. 34 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS, episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, eorumque capitulis, per Yberniam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm (sicut ex parte carissimi in Christo filii nostri ...... Regis Angliæ illustris fuit propositum coram nobis) ex quodam (ut videtur) livore, ut nullus, natione Anglicus, recipiatur in ecclesiis vestris in canonicum, duxeritis statuendum;

Quia, in omni gente, qui facit justitiam acceptus est Deo, nec sanctuarium Dei jure convenit hæreditario possideri, fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus statutum ipsum infra mensem, post receptionem præsentium, sine difficultate quâlibet, revocetis:

Alioquin venerabilibus fratribus nostris ...... archiepiscopo Dublinensi, & ...... episcopo Ossoriensi, nostris damus litteris in mandatis, ut ipsi extunc, auctoritate nostrâ, idem statutum denuncient irritum & inane.

Dat' Lugdun', octavo kal' Octobr', pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, de cassatione statuti prædicti.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus ...... archiepiscopo Dublinen' & episcopo Ossorien' salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut ex parte carissimi in Christo filii nostri ...... Regis Angliæ illustris, fuit propositum coram nobis, Venerabiles fratres nostri archiepiscopi & episcopi per Yberniam constituti, eorumque capitula, ex quodam, ut videtur, livore, ut nullus natione Anglicus recipiatur in eorum ecclesiis in canonicum, duxerint statuendum; quia in omni gente, qui facit justitiam acceptus est Deo, nec sanctuarium Dei jure convenit hæreditario possideri, eisdem nostris damus litteris in mandatis, ut statutum ipsum infra mensem, post receptionem litterarum nostrarum, sine difficultate quâlibet revocare procurent.

Quocirca fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, si prædicti archiepiscopi, episcopi, eorumque capitula, mandatum nostrum, infra præscriptum tempus, neglexerint adimplere, vos extunc auctoritate nostrâ idem statutum denuncietis irritum & inane.

Dat' Lugdun', octavo kalend' Octobr', pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ de negotio crucis.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus ...... archiepiscopo Cantuariensi, & ...... episcopo Herefordensi, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm carissimo in CHRISTO filio nostro ...... Regi Angliæ illustri, decimam ecclesiasticorum proventuum usque ad triennium, necnon redemptiones votorum & obventiones, & legata, & alia ex quâcumque causâ, deputata Terræ Sanctæ subsidio, in terris ejusdem Regis duxerimus concedenda;

Fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, si præfatum Regem, quod absit, antequam iter transmarinum arripiat, decedere, vel evidenti necessitate contigerit impediri; omnia, quæ colligentur ex hiis, conservetis in tutis locis, in Terræ Sanctæ subsidium, de nostro beneplacito convertenda;

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' Lugdun', kal' Octobr', pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De anniversario die matris Regis celebrando in Normannia.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III. Pat. 34 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

REX universis abbatibus, prioribus, & aliis viris religiosis, per Normanniam constitutis, salutem.

Naturalis dilectio nostræ genitricis nos esse non sinit immemores: set, sicut ipsa non sine corporali angustiâ nos, donec nasceremur, gestavit in utero, sic cum beneficiorum juvamine, quamdiu vixerimus, imprimetur ejus memoria menti nostræ.

Volentes igitur amicorum nostrorum mendicare suffragia, (qui pro nostris delictis non sufficimus satisfactionem condignam præstare) universitatem vestram requirimus, & rogamus, quatinus diem obitûs matris nostræ martyrilogio vestro scribi, & pro ejus animâ (præsertim aniversario die) celebrari missas, & orationes fieri faciatis.

Ad istud autem negotium plenius exequendum, dilectum nobis fratrem Thomam, monachum de Shireburn' latorem præsentium, ab ejusdem loci priore licentiatum, specialiter destinamus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', septimo die Octobris.

Relaxatio sententiæ excommunicationis factæ contra priorem & conventum sanctæ Trin' London', per archiepiscopum Cantuar' à Papâ Innocentio.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis ... de Sancto Albano & ... de Waltham abbatibus & ...... archidiacono Sancti Albani, Lincolnien' & Londonien' dioc' salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte dilectorum filiorum ... prioris ... supprioris ... sacristæ ... celararii & ... præcentoris ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, fuit propositum coram nobis;

Quod cum venerabilis frater noster ...... Cantuariensis archiepiscopus ad ipsorum ecclesiam, impensurus in ipsâ visitationis officium, accessisset; quia conventus ejusdem eum ad visitandum admittere, sibique, ratione visitationis, procurationem renuit exhibere, asserendo se & ecclesiam ipsam ab ejus jurisdictione liberos & immunes;

Dictus archiepiscopus, in personas eorum, ob hujusmodi delictum conventûs ejusdem, excommunicationis sententiam auctoritate propriâ promulgavit; quam nuntiari nullam humiliter petierunt:

Ad quod jam dictus archiepiscopus, ex adverso, respondit quod, non ob conventûs, sed ipsorum delictum, eandem in eos sententiam promulgarat;

Auditis itaque ac pleniùs intellectis quæ fuerint proposita hinc & indè, de fratrum nostrorum consilio, pronunciando decrevimus prædictam sententiam, quatenus in personas eorum, propter delictum memorati conventûs, noscitur promulgata, nullam penitus extitisse: ipsosque per eam aliquo vinculo non teneri, nec per denuntiationem ipsius notandos esse aliquatenùs, vel vitandos.

Super eo verò quod idem proponit archiepiscopus, se in eos, propter delictum ipsorum, dictam sententiam protulisse, ipsum, sicut de jure fuerit, audiemus.

Ideoque discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenùs prædictæ sententiæ denuntiationes, quas, ut dicitur, contra præfatos priorem & alios fieri fecit archiepiscopus supradictus;

Quatenus in personas eorum ob delictum conventûs est prolata, faciatis omninò cessare:

Contradictores auctoritate nostrâ, appellatione postpositâ, compescendo.

Quòd, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat' Lugdun', quinto id. Octobris, pontificatûs nostri anno octavo.

Sigillo avulso.

Bulla de relaxatione sententiæ prædictæ.

A. D. 1250. An. 34 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis ... priori ... suppriori ... sacristæ ... celerario & ... præcentori ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte vestrâ fuit propositum coram nobis quod, cum venerabilis frater noster ...... Cantuariensis archiepiscopus ad ecclesiam vestram, *&c. ut in bullâ prædictâ usque ad hæc verba, viz.* "de jure fuerit, audiemus."

Ut autem super præmissis nequeat in posterum aliqua dubitatio suboriri, præsentes litteras vobis in testimonium duximus concedendas.

Dat' Lugdun', quinto id' Octobr', pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Forma pacis, ordinata inter cives Burdegaliæ qui, de mandato Simonis de Monte-forti, vices Regis Angliæ gerentis, extra civitatem Burdegaliæ erant; & quosdam alios, qui in eâdem civitate morabantur.

A. D. 1250. An. 35 Hen. III. Lib. B. fol. 236. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc. Pat. 35 Hen. III. m. 13.

IN nomine Domini nostri JESU CHRISTI, Amen.

Hæc est forma pacis, de bonorum ac sapientium virorum consilio ordinata inter cives Burdegaliæ, qui de mandato domini Simonis de Montefortì, comitis Leycestriæ, vices domini Regis Angliæ in Vasconia gerentis, extra civitatem Burdegaliæ erant; & quosdam alios qui in eâdem civitate morantur.

In primis ita est ordinatum, quod omnes quæstiones, petitiones, & actiones, occasione cujuscumque discordiæ, exortæ inter partes quascumque, quæ hactenus in civitate Burdegaliæ fuerunt, hinc inde penitus remittantur:

Instrumenta nichilominus omnia, super conventione quâcumque, paci contrariâ, confecta, domino comiti, vel alii, de ipsius mandato, infra instans festum Epiphaniæ Domini, reddantur; aut coram aliquibus fide dignis, à dicto domino comite, & à majore & juratis Burdegaliæ electis, penitùs destruantur.

Conventiones, paci contrariæ, hinc inde habitæ dissolvantur; & juramenta quæcumque, super hoc facta, mutuò quittentur: salvis tamen & exceptis juramentis, factis & faciendis domino Regi Angliæ, vel ejus locum tenenti, & majori, & communiæ Burdegaliæ; salvis etiam juramentis, de assensu ipsius domini comitis factis, seu in posterum faciendis.

Porrò, pro bono pacis, & ut omnis mala cesset suspitio, de prudentium consilio est provisum, quod omnes & singuli, qui de mandato domini comitis extra civitatem sunt, & huic paci observandæ se astringunt, ad purgationem innocentiæ suæ, super altare ac sancta DEI evangelia, in præsentiâ corporis CHRISTI, jurabunt quod mortem Willielmi Goudomerii senioris, & Willielmi Goudomerii filii sui, non consuluerunt, nec in eam conspiraverunt, nec de morte eorum sunt rei.

Plane ut pax melius observetur, est taliter ordinatum, quod de illis, qui à villâ Burdegaliæ, de mandato domini comitis, sunt exclusi, aliqui in civitatem liberè revertantur: hii tamen dabunt, pro pace servandâ domino comiti ydoneas cautiones, utpote instrumenta, vel litteras juxta formam,

quam dominus comes duxerit ordinandam; alii verò datis obsidibus, civitatem intrabunt.

Et, ut nulla occasio violandi, vel infringendi pacem alicui pateat, reliqui extra civitatem manebunt; ubi, & quamdiu domino comiti placuerit, moraturi.

Item est provisum quod, si quis contra dominum Regem, vel ipsius locum tenentem, seu contra majorem, & juratos, infra villam Burdegaliæ insurrexerit armatis aliquibus congregatis, & hoc probatum fuerit manifestè, à villâ Burdegaliæ perpetuò sit bannitus, & extra totam terram domini Regis maneat, quousque, de assensu majoris & juratorum, per dominum Regem, vel locum ejus tenentem, misericorditer revocetur.

Verùm, ut præcludatur omnis occasio malignandi, est statutum ne cives, in turbationem pacis, aliqua conventicula faciant, seu conventiones ineant, vel juramenta præstent; &, si contra hæc venerint, nisi omnes, qui illis conventiculis interfuerint, fidem faciant propriis juramentis, quod ibidem malitiosè non convenerint, à villâ Burdegaliæ in perpetuum sint banniti.

Ad hæc, quia habundans cautela non nocet, ne pax ista in posterum perturbetur, est de communi consilio ordinatum, quod ducenti homines de villâ Burdegaliæ, vel extra, ad cognitionem domini comitis & arbitrium, & majoris etiam Burdegaliæ nominandi, jurabunt super altare, ac sancta Dei evangelia, in præsentiâ corporis Christi, quod pacem istam integrè & inviolabiliter observabunt: & quod omnia instrumenta, quoquo modo paci contraria, si qua habuerint, vel aliquos aliqua habere sciverint, reddent, vel pro posse suo reddi facient, infra terminum prænotatum.

Jurabit etiam nichilominus tota communia Burdegaliæ, annis singulis, super sacrosancta Dei Evangelia, quod hanc pacem firmiter observabit: &, si quis illam attemptaret infringere, vel aliquatenus contravenire, bonâ fide juvabit majorem, juratos, & alios qui eam servare voluerint, contra eum qui adversus eam venire præsumeret.

Jurabunt etiam quod, prætextu consanguinitatis, vel affinitatis, seu cujuscumque alterius proximitatis, vel dilectionis, consilium, auxilium, vel favorem attemptantibus pacem infringere, non præstabunt: immò pacem perturbantes, seu infringere nitentes, impedient juxta posse; & maximè illos, utpote Gaillard de Solio, & alios sequaces suos; quorum bona propter culpam suam sunt occupata, qui pacem, tamquam discordiæ filii, recusârunt, & domino comiti, & justitiæ, seu juribus Burdegaliæ pertinaciter obedire contempnunt.

Cæterùm, quia nichil stabile in humanis inventionibus reperitur, immò frequenter voluntates hominum variantur, & secundum varietates hominum nova emergunt negotia, quæ nova requirunt consilia, ad majorem pacis conservationem est ordinatum, quod dominus comes, in omnibus prædictis addendi, diminuendi, & immutandi, reformandi pacem, si in aliquo contra eam fuerit attemptatum, vel, si opus fuerit, meliorandi, quotiens sibi expedire visum fuerit (salvis juribus & libertatibus majoris, juratorum, & communiæ Burdegaliæ) plenam habeat potestatem.

Hæc autem omnia & singula supradicta, sunt de voluntate domini comitis ordinata, qui huic rei auctoritatem & vigorem potuit impertiri; utpote cui cives Burdegaliæ, inter se discordiam habentes, ex utrâque parte, juramento interveniente, & datis obsidibus hinc & inde, disponendi & ordinandi pacem altè & bassè potestatem plenariam concesserunt.

Huic ordinationi nichilominus major & jurati, totaque communia Burdegaliæ, pro utilitate republicæ, consenserunt.

Sanè, quia, quod majorum & sapientum consilio est probatum, majorem optinet firmitatem, ut pax ista duret inperpetuum, & ne possit per aliquem temerè violari, ad perhennem hujus rei memoriam, sigilla domini comitis, & communiæ Burdegaliæ, præsenti cartulæ sunt appensa.

Hæc autem omnia supradicta fuerunt ordinata, approbata, & etiam recitata in præsentiâ venerabilium patrum G. Dei gratiâ Burdegaliæ, & J, eâdem gratiâ, Auxitan' archiepiscoporum, pluriumque baronum Wasconiæ, ac totius communiæ Burdegaliæ, qui ad hæc audienda & approbanda fuerunt specialiter congregati.

Actum Burdeg' dominicâ primâ adventûs Domini, anno ejusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo.

De pace prædictâ per Regem confirmatâ.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III. Pat. 35 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

IN nomine Domini nostri Ihesu Christi, Amen.

Hæc est forma pacis, de bonorum ac sapientum virorum consilio ordinata, inter cives Burdegaliæ qui, de mandato domini Simonis de Monteforti, comitis Leicestriæ, vices domini Regis Angliæ in Wasconia gerentis, extra civitatem Burdegaliæ erant; & quosdam alios, qui in eâdem civitate morantur.

In primis, ita est ordinatum, quod omnes quæstiones, petitiones, & actiones, &c. *ut in conventione prædictâ, usque ad hæc verba, viz.*

" *Nos autem Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, præfatam provisionem, seu pacis ordinationem, ratam & gratam habentes, eam præsentis scripti* testimonio duximus corroborandam.

Teste meipso, apud Windesor', decimo octavo die Januarii.

Pro crucesignatis, de redemptionibus voti.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III. Pat. 35 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Quoniam, ut audivimus, multi in regno nostro, & terris nobis subjectis trepidaverunt timore, ubi non erat timor, ut omnis suspitio mali tollatur de medio, bonâ fide promittimus quod nullum crucesignatum, vel crucesignandum in prædictis regno nostro & terris compellemus, aut compelli faciemus, ratione crucis assumptæ, vel assumendæ, ad solvendum majorem summam pecuniæ, pro redemptione voti, quam promiserit in ipsâ crucis assumptione.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', xviii. die Januarii.

Littera Regis duci Brabantiæ, de negotio inter Regem & eundem.

A. D 1251. An. 35 Hen. III. Claus. 35 Hen. III. m. 20. d. in Turr. Lond.

REX duci Brabantiæ, salutem. Per quosdam de vestris nuper intellexerimus, quod super vestro matrimonio, non vultis vos committere dicto nostro; set, si desideramus negotium, de quo dudum inter nos & vos tractatus est habitus, perfici, conferendo decem millia marcarum, & de scaccario nostro quingentarum librarum redditum annuum, diem & locum, quamprimum fieri valeat, statuamus, ad quos possitis nuncios vestros mittere pro consummatione negotii prædicti.

Verùm, quamquam illud summoperè cupiamus compleri, quia tamen P. de Sabaudia, qui inceptioni dicti tractatûs, & quem optamus ejus consummationi modis omnibus interesse, nondum de partibus Burgundiæ rediit, nostram hâc vice voluntatem plenè vobis non possumus remandare.

Quapropter serenitatem vestram rogamus, usque in unum mensem post Pascha, dictum negotium in suspenso tenere velitis; ut, præfato Petro reverso, vobis inde beneplacitum nostrum, per nuncios nostros, tunc significare possimus; vel interim per ipsos mandare quod de vestris aliquos mittatis ad expediendum feliciter negotium antedictum.

Teste Rege, apud Windsor', xxi. die Januarii.

Per *J. Maunsel.*

Bulla Innocentii IV. Papæ, de pecuniâ in Hibernia pro negotio crucis collectâ.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio......... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Solitæ benignitatis affectu devotionis tuæ precibus annuentes, dilecto filio magistro Johanni de Frusinon' clerico quondam in Ibernia, nuncio nostro pro crucis negotio ibidem, sicut olim tibi concessimus, exequendo, licentiam dedimus ad tuam præsentiam redeundi;

Et ipse, de pecuniâ in Iberniæ partibus, pro Terræ Sanctæ subsidio, auctoritate nostrâ collectâ, pro quâ tuas nuper nobis litteras destinâsti, ex parte nostrâ tuæ celsitudini respondebit.

Dat' Lugdun', quarto kal' Martii, pontificatûs nostri anno octavo.

Sub sigillo plumbeo à filo canabeo.

De dictatoribus treugarum inter Regem Angliæ & Regem Franciæ substituendis.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III. Pat. 35 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis nos constituisse dilectos & fideles nostros P. de Burdegal' juniorem, Amalvinum de Varetto, & Galfridum Rydelly dominum Blaviæ, loco Boz de Mastanc' quondam comitis Bigor' & Petri de Burdegal' defunctorum, dictatores treugarum initarum inter Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos;

Ita videlicet quod, si aliquis eorumdem dictatorum obierit, nequiverit, vel noluerit dicto negotio intendere, potestatem dedimus dilecto & fideli nostro Simoni de Monte-forti, comiti Leicestriæ, loco ipsius alium substituendi dictatorem, quem ad hoc noverit esse ydoneum; ratum habituri quicquid prædicti dictatores, unà cum hiis, quos dictus Rex Franciæ dictatores earumdem treugarum ex parte suâ assignaverit, super interceptionibus, seu transgressionibus, infra prædictas treugas factis, duxerint faciendum.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Westm', primo die Martii, anno regni nostri, &c.

Et mandatum est prædictis P. Amalvino & Galfrido, quod unà cum prædicto comite ad præfatum negotium diligenter intendant.

Teste ut supra.

Bulla Innocentii IV. Papæ, quod familiares clerici Regis de cætero non coarctentur ad exhibitionem ecclesiasticorum proventuum primi anni per Cantuariensem archiepiscopum.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Ut tuis insistentes obsequiis prærogativâ favoris gratiæ prosequamur, tuæ sinceritatis precamina nos hortantur.

Cùm igitur olim venerabili fratri nostro archiepiscopo Cantuariensi omnium vacaturorum beneficiorum suæ provinciæ, primi anni proventus, usque ad certi temporis spatium, pro exoneratione debitorum Cantuariensis ecclesiæ duxerimus concedendos;

Nos, volentes tibi famulantibus, tui consideratione, specialem gratiam facere, in hâc parte tuis precibus inclinati auctoritati tibi præsentium indulgemus, ut familiares clerici tui ad exhibitionem proventuum hujusmodi nequeant de cætero coartari, set ab eorum præstatione sint liberi penitùs & immunes.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lugdun', tertio non' Martii, pontificatûs nostri anno octavo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis crocei rubeique coloris.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de abutentibus litteris apostolicis.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis .... priori Norwicen' & .... archidiacono Norpholchiæ, Norwicensis diocæsis, salutem & apostolicam benedictionem.

Suâ nobis dilecti filii .... prior & conventus sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, conquestione monstrârunt quod, cùm nos magistro Berardo de Nimpha, scriptori nostro, in Anglia commoranti, contra abusores litterarum nostrarum in regno Angliæ inquisitionem duxerimus committendam;

Riccardus dictus Bisscop, clericus Londonien' diocæsis, falsò suggerens scriptori prædicto, quòd iidem prior & conventus abusi fuerant litteris apostolicis contra eum, super hoc, obtinuit magistro Ottoni de sancto Eustachio, canonico Reatin' in Anglia commoranti, ab eodem scriptore de facto, cùm de jure non posset, committi totaliter vices suas:

Qui, perperam procedens in causâ, iniquam tulit diffinitivam sententiam contra eos, à quâ fuit ex parte ipsorum ad sedem apostolicam appellatum.

At idem, hujusmodi appellatione contemptâ, excommunicationis tulit sententiam in eosdem.

Ideoque discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, vocatis qui fuerint evocandi, & auditis hinc indè propositis, quod canonicum fuerit, appellatione postpositâ, statuatis; facietis quod decreveritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari.

Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratiâ, odio, vel timore subtraxerint, per censuram eandem, appellatione cessante, cogatis veritati testimonium perhibere.

Dat' Lugdun', tertio kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno octavo.

Sigillo avulso.

Bulla Innocentii IV. Papæ, per quam non exaudit petitiones Regis Angliæ, viz. Quod Rex Scotiæ non possit inungi vel coronari sine licentiâ suâ; & de decimâ ecclesiast' proventuum habendâ.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte tuâ fuit nobis cum instantiâ supplicatum, ut tibi, ne carissimus in Christo filius noster .... Rex Scotiæ illustris, absque tuo assensu inungi, vel coronari posset, cum sit ligius homo tuus, tibique homagium fecerit, concedere curaremus.

Quia verò talia concedere sedes apostolica minimè consuevit, non mireris, si te non exaudivimus in hâc parte: noveris tamen quod alicui non concederemus aliquid, quod redundare crederemus in præjudicium regiæ dignitatis.

Super eo verò quod petebas tibi decimam ecclesiasticorum proventuum in ipsius regno concedi, petitionem tuam, de quo non turberis, non admisimus: quia, quod hoc in alterius regno concederetur alicui, est penitùs inauditum.

Dat' Lugdun', octavo id' Aprilis, pontificatûs nostri anno octavo.

Sigillo plumbeo pendente à filo canabeo.

Processus & sententia de irritando contractum matrimonialem inter Regem Angliæ & filiam comitis Pontiven'; & pronunciando matrimonium inter prædictum Regem & filiam comitis Provinciæ esse legitimum.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III. Ex Transcript. Authent. Vid. Præfat. hujusce operis.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen.

Nos Petrus, Dei miseratione, Herefordensis episcopus, à domino Papâ judex delegatus, unà cum venerabili patre .... archiepiscopo Eboracensi, super negotio matrimonii, quod de facto intervenisse quondam dicitur inter dominum Henricum illustrem Regem Angliæ, & dominam Johannam quondam filiam comitis Pontivi, nunc illustrem Reginam Castellæ;

Et super consensu qui, per interpositas personas cum juramento præstito, intervenisse dicitur inter ipsos;

Et super quarto gradu consanguinitatis, in quo, ut asseritur, se attingunt, prout hæc & alia in mandato apostolico plenius continentur.

Recepto prædicto mandato, partibus citatis ad octabas beati Gregorii, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, in ecclesiâ sancti Stephani Senonen' (collegâ nostro litteratoriè excusato) prædictâ Regina Castellæ per se, vel per aliquem procuratorem minimè comparente; magister Johannes Capelli, procurator dicti domini Regis Angliæ, cum litteris ejusdem Regis, de mandato ad diem & locum assignatos, comparuit coram nobis.

Nobis igitur, die & loco assignatis, pro tribunali sedentibus, & adjunctis assessoribus venerabili patre domino G. Dei gratiâ Antisiodoren' episcopo, & viris venerabilibus Johanne succentore, & Johanne canonico & officiali Antisiodoren' libellum, nobis traditum à dicto procuratore domini Regis, recepimus in hunc modum.

Anno Domini MCCLI. in octabis beati Gregorii, coram vobis, venerande pater, domino P. Dei gratiâ Herefordensi episcopo, judice à domino Papâ delegato, proponit & asserit magister Johannes Capelli, procurator domini Henrici, Dei gratiâ, illustrissimi Regis Angliæ, quod cùm ipse Rex olim jurâsset quod Johannam, tunc filiam comitis Pontivi, nunc illustrem Reginam Castellæ, duceret in uxorem;

Postmodum in dictam dominam Johannam, tunc solutam, dictus Rex de facto consensit matrimonialiter per interpositas personas; non tamen præsentialiter se viderunt; nec amplius processum extitit inter ipsos.

Tandem comperiens dictus Rex, quod ipse & dicta domina Johanna se attingebant in quarto gradu consanguinitatis, quare non erat, nec esse poterat matrimonium inter ipsos, matrimonio hujusmodi minimè consummato, mutato consilio in melius, contraxit matrimonium in facie ecclesiæ cum dominâ Helyenora, filiâ tunc .... comitis Provinciæ, quam modò habet, per Dei gratiam, in uxorem.

Dicta vero Johanna contraxit matrimonium cum Rege Castellæ.

Unde, ad removendam omnem notam infamiæ, ne sit quod dicto Regi, vel suis valeat objici, vel temerè imputari, petit dictus procurator, nomine dicti Regis Angliæ, à vobis, domine judex, quod recipiatis testes ad probandam supradictam consanguinitatem in quarto gradu, quam offert se probaturum procuratorio nomine.

Præcipuè cum prædicta Regina Castellæ, citata peremptoriè per religiosum virum .... priorem Altecumbæ, Cistercien' ordinis, ad octabas beati Gregorii, in ecclesiâ sancti Stephani Senonen' pro prædictâ causâ, responderit, quod nunquam comparebit; & reverà non comparet per se, vel per procuratorem aliquem.

Unde cùm contumax appareat, (utpote peremptoriâ citatione receptâ, venire contempnens) petit instanter dictus magister Johannes, procurator dicti domini Regis Angliæ, ut testes prædictos recipiatis; & ipsis receptis, & eorum attestationibus inspectis, ad diffinitivam sententiam nichilominus procedatis, auctoritate apostolicâ, secundum canonicas sanctiones.

Petit etiam dictus procurator quòd pronuncietis, quarto gradu consanguinitatis impediente, inter prædictum Regem Angliæ, & prælibatam Reginam Castellæ, quondam filiam comitis Pontivi, nullum matrimonium extitisse.

Et, non obstante consensu, vel juramento, quæ de facto dicuntur intervenisse, legitimum esse matrimonium contractum inter prædictum Regem, & dominam Helyenoram, filiam quondam comitis Provinciæ, & nunc Reginam Angliæ.

Et hoc petit dictus procurator, quod hæc auctoritate apostolicâ faciatis, salvo jure addendi, minuendi, & cætera.

Attendentes igitur prædictæ Reginæ Castellæ contumaciam, testes, nobis præsentatos à dicto procuratore domini Regis Angliæ, recepimus, de consilio prædictorum assessorum, & plurium aliorum, & examinavimus diligenter; attestationibus ipsorum testium in scriptis redactis fideliter, & postmodum sollempniter publicatis.

Prædicto procuratori domini Regis, petenti cum instantiâ proferri sententiam, diem mercurii, ante ramos palmarum, duximus assignandum ad diffinitivam sententiam proferendam.

Dictâ verò die mercurii, comparente dicto procuratore coram nobis & assessoribus supradictis, in ecclesiâ sancti Stephani Senonen' & à nobis petente proferri sententiam:

Nos, attendentes dictam Reginam Castellæ existere contumacem in hoc negotio, ejus contumaciâ pro præsentiâ reputatâ, collegâ nostro per litteras excusato, habito diligenti tractatu cum assessoribus nostris & aliis juris peritis, de ipsorum consilio, Deum habentes præ oculis, auctoritate apostolicâ sententiando pronunciamus,

Prædictum dominum Henricum Regem Angliæ, & memoratam dominam Johannam, nunc Reginam Castellæ, sese attingere in quarto gradu consanguinitatis; &, quarto gradu consanguinitatis impediente, nullum extitisse matrimonium inter ipsos.

Eâdem auctoritate etiam pronunciamus quod, non obstante sacramento, quod dictus Rex fecisse dicitur, de contrahendo cum dictâ dominâ Johanna, nunc Reginâ Castellæ, nec obstante quod consensit per interpositas personas de facto matrimonialiter in eandem, matrimonium, postea contractum inter prædictum Regem Angliæ, & dominam Heleyenoram Reginam Angliæ, natam quondam ...... comitis Provinciæ, esse legitimum, & contractum secundum canonicas sanctiones.

In cujus rei testimonium, tam nos, quam prædicti assessores, sigillis nostris præsentem sententiam sigillamus.

Nos autem prædictus episcopus Antisiodoren' Johannes succentor, Johannes canonicus & officialis Antisiodoren' assessores prædicti domini episcopi Herefordensis, præsenti sententiæ sigilla nostra duximus apponenda.

Testes, *G. archidiacon' Lugdunen'*,
Nicholaus de abbatiâ, canonicus Antisiodoren',
Magister Draco canonicus Antisiodoren' &
Dominus Lambertus capellanus prædicti domini episcopi Antisiodoren'.

Actum in ecclesiâ beati Stephani Senonen', die mercurii, ante ramos palmarum, anno domini MCCLI.

De pensione pro Isabella sorore Regis.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III.
Pat. 35 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus dilectæ sorori nostræ Isabellæ, quæ fuit uxor Mauritii de Croun' C. marcas singulis annis, percipiendas ad scaccarium nostrum quamdiu vixerit;

Videlicet, unam medietatem ad scaccarium sancti Michaelis, & aliam medietatem ad scaccarium Paschæ, donec ei uberius providimus.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes & duplicatas.

Teste Rege, apud Wodestoke, x. die Julii.

Per ipsum Regem.

Redemptiones votorum, concessæ crucesignatis in Scotia, non obstante concessione factâ Regi Angliæ.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis universis crucesignatis regni Scotiæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Etsi nos contingat sæpius nonnullos, eorum postulationibus favorabiliter annuendo, gratioso munere prævenire, illis tamen facere gratiam non intendimus, quamtumcumque nobis amicabiles *sint* & cari, in derogationem juris alteriùs, vel justitiæ læsionem:

Licet igitur, sicut carissimus in Christo filius noster ...... illustris Rex Scotiæ, nobis significare curavit, olim redemptiones votorum crucesignatorum, necnon obventiones, legata, seu relicta, Terræ Sanctæ subsidio, in regno Scotiæ deputata, crucesignatis vobis, in præfatæ terræ subsidium volentibus transfretare, duxerimus concedenda;

Quia tamen nuper eadem carissimo in Christo filio nostro ...... illustri Regi Angliæ dicimur concessisse, certis sibi super hoc executoribus deputatis, idem Rex Scotiæ nobis humiliter supplicavit, ut super hoc vobis providere benigniùs curaremus.

Verùm cùm intentionis nostræ non fuerit, nec existat prædictam concessionem, si facta extitit, revocare; sed velimus potius ut eadem concessio firma sistat, præsentium vobis auctoritate concedimus ut, si est ita per præfatas litteras dicto Regi concessas, nullum vobis præjudicium generetur.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Mediolan', ii. non' Septembr', pontificatûs nostri anno nono.

Plumbeo sigil' pend' à filis sericis flavi rubeique coloris.

De conductu Mariæ Reginæ Scotiæ.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III.
Pat. 35 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum, dilectam nobis in Christo Mariam Reginam Scotiæ, Thomam de Cuscy, Egidium castellanum Balpamar' & dominum Belli Mansi, & eorum familiam, quam secum ducent in eundo per terram & potestatem nostram, ibidem morando, & indè recedendo:

Et ideò vobis mandamus, quod eisdem Reginæ, Thomæ, Egidio, & eorum familiæ, quam secum ducent, non inferatis, vel inferri permittatis, impedimentum, dampnum, aut gravamen.

In cujus, &c. duraturas usque ad Pascham, anno, &c. xxxvi.

Teste Rege, apud Windlesoram, xxiv. die Septembris.

De conductu Alexandri Regis Scotiæ.

A. D. 1251. An. 35 Hen. III.
Pat. 35 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum dilectum nostrum Alexandrum Regem Scotiæ, & familiam suam, quam secum ducet ad nos usque Eborum.

Et ideò vobis mandamus, quod eidem Regi & familiæ suæ prædictæ, in veniendo ad nos, ad prædictum locum, ibidem morando, & inde ad partes suas revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis impedimentum, aut gravamen.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmon', xviii. die Octobris.

Pro Alexandro Rege Scotiæ.

A. D. 1251. An. 36 Hen. III.
Pat. 36 Hen. III. n. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis nos teneri Alexandro, DEI gratiâ, Regi Scotiæ illustri, de maritagio Margaretæ filiæ nostræ primogenitæ, cum quâ contraxit idem Rex in facie ecclesiæ solempniter apud Eborum, in crastino natalis Domini, anno Incarnationis ejusdem M°.CC°.Lj°. in quinque millibus marcarum argenti.

Eidem, vel certo nuncio suo solvend' ad suam requisitionem, à proximo venturo Paschâ, in quatuor annos.

Et sic erimus quieti de illis quinque millibus marcarum argenti, contentis in scriptis exinde confectis inter nos, & bonæ memoriæ Alexandrum Regem Scotiæ, patrem suum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Eborum, xxvii. die Decembris.

Per Regem & concilium.

De treugis cum Rege Navarræ ratificandis.

A. D. 1252.—An. 36 Hen. III.
Pat. 36 Hen. III. n. 10. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, si dilectus & fidelis noster Simon de Monte-forti, comes Leicestriæ, vel is, qui loco suo fuerit in servitio nostro Wasconiæ, treugas inierit cum Rege Navarræ, nos eas ratificamus, & firmiter teneri faciemus. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Thorp', ii. die Januarii.

Per J. Maunsel.

Bulla Innocentii IV. Papæ rogatoria pro quibusdam mercatoribus Senens'.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.
Ex Orig. in Turr. Lond.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, charissimo in CHRISTO filio Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Regalis excellentiæ quam plurimum interest, ut illis, qui pro suis in regno tuo negotiationibus commorantur, te non gravem, sed benignum exhibeas, & serenitate regiâ mansuetum.

Cùm igitur Fredericus Rolland, & Thebaldus Tabalducci, socii dilecti filii Boniventuræ Lupelli, civis & mercatoris Senen' devoti nostri, in eodem regno pro suis exercendis negotiationibus moram trahant;

Celsitudinem tuam rogandam duximus attentiùs & hortandam, quatenus mercatores eosdem permittens in prædicto regno & toto districtu tuo liberè commorari, eos occasione aliquâ non molestes, nec ab aliis molestari patiaris:

Sed potius ipsos cum omnibus rebus eorum, pro apostolicæ sedis & nostrâ reverentiâ, favorabiliter manuteneas & defendas; ita quod magnificentiam tuam proindè dignis in Domino laudibus attollamus.

Dat' Perusii, x. kal' Martii, pontificatûs nostri anno nono.

Pro Matillida de Cantilupo, cum Reginâ Scotiæ in Scotiam profectâ.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.
Pat. 36 Hen. III. n. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Quia dilecta nobis in CHRISTO Matillida de Cantilupo profecta est in Scotiam, in obsequium nostrum, unà cum Reginâ Scotiæ *filiâ nostrâ:*

Nos, de gratiâ nostrâ speciali, concedimus eidem Matillidæ quod, toto tempore vitæ suæ, quieta sit de sectis comitatuum, hundredorum, auxiliis vicecomitum, hidagiis, & visu franci plegii, de omnibus terris & tenementis, quæ tenet in dotem, de dono Willielmi de Cantilupo, quondam viri sui in Anglia:

Ita quod ipsa Matillida, quamdiu vixerit, non distringatur per nos, vel per aliquos ballivos nostros, vicecomites, vel alios, ad sectas comitatuum, vel hundredorum faciendas; vel pro auxiliis vicecomitum, hidagiis, aût visu franci plegii, quæ ab eâ exigi possint, occasione terrarum & tenementorum prædictorum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxii. die Februarii.

Per Regem.

Bulla Innocentii IV. Papæ pro crucesignatis.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, universis CHRISTI fidelibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Afflicti corde pro deplorandis Terræ Sanctæ periculis, sed pro illis præcipuè, quæ constitutis in ipsâ fidelibus noscuntur noviter accidisse, ad liberandum ipsam, DEO propitio, de impiorum manibus totis affectibus aspiramus, diffinientes, sacro approbante concilio, ut ita crucesignati se præparent, quòd oportuno tempore, universis insinuando fidelibus per prædicatores & nostros nuncios speciales, omnes, qui disposuerint transfretare, in locis idoneis ad hoc conveniant; de quibus, in ejusdem terræ subsidium, cum divinâ & apostolicâ benedictione procedant.

Sacerdotes autem & alii clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tam subditi, quam prælati, orationi & exhortationi diligenter insistant, docentes eos verbo, pariter & exemplo, ut timorem & amorem Domini semper habeant ante oculos, nè quid dicant aut faciant quod Eterni Regis majestatem offendat.

Et, si quando in peccatum lapsi fuerint, per verum pœnitentiam mox resurgant, gerentes humilitatem cordis, & corporis; & tam in victu, quam in vestitu mediocritatem servantes;

Dissensiones & æmulationes omninò vitando, rancore, & livore à se penitùs relegatis.

Ut sic, spiritualibus & materialibus armis muniti, adversus hostes fidei securiùs prælientur, non de suâ præsumentes potentiâ, sed de divinâ virtute sperantes.

Nobiles quidem & potentes exercitûs, ac omnes divitiis habundantes, piis prælatorum monitis inducantur, ut, intuitu Crucefixi, pro quo crucis signaculum assumpserunt, ab expensis inutilibus & superfluis, sed ab illis præcipuè, quæ fiunt in commessationibus & conviviis, abstinentes, eas commutent in personarum illarum subsidium, per quas DEI negotium valeat prosperari; & eis, propter hoc, juxta prælatorum ipsorum providentiam, peccatorum suorum indulgentia tribuatur.

Prædictis autem clericis indulgemus, ut beneficia sua integrè percipiant per triennium, ac si essent in ecclesiâ residentes; & si necesse fuerit, ea, per idem tempus, valeant pignori obligare.

Ne igitur hoc sanctum propositum impediri, vel retardari contingat, universis ecclesiarum prælatis districtè præcipimus, ut singuli, per loca sua, illos, qui signum crucis deposuerunt, resumere, ac tam ipsos, quam alios crucesignatos, & quos adhuc signari contigerit, ad reddendum Domino vota sua diligentius moneant & inducant; &, si necesse fuerit, per excommunicationis in personas, & interdicti sententias in terras ipsorum, omni tergiversatione cessante, compellant.

Ad hæc, ne quid in negotio JESU CHRISTI de contingentibus, omittatur, volumus & mandamus, ut patriarchæ, archiepiscopi, episcopi, abbates & alii, qui curam obtinent animarum, studiosè proponant commissis sibi populis verbum crucis, obsecrantes per Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, unum, solum, verum, Eternum DEUM, reges, duces, principes, marchiones, comites & barones, aliosque magnates, necnon communia civitatum, villarum & oppidorum ut, qui personaliter non accesserint, in subsidium Terræ Sanctæ competentem conferant numerum bellatorum, cum expensis ad triennium necessariis, secundum proprias facultates, in remissionem suorum peccaminum, prout in generalibus litteris, quas pridem per orbem terræ misimus, est expressum; &, ad majorem cautelam, inferiùs etiam exprimetur.

Hujus enim remissionis volumus esse participes non solum eos, qui ad hoc naves proprias exhibebunt, sed illos etiam, qui propter hoc opus naves studuerint fabricare.

Renuentibus autem, si qui fortè tam ingrati fuerint Domino DEO nostro, ex parte apostolicâ firmitèr protestentur, ut se sciant, super hoc, nobis, in novissimo districti examinis die, coram tremendo Judice responsuros.

Prius tamen considerantes quâ scientiâ, quâve securitate comparere poterunt coram unigenito DEI filio JESU CHRISTO, cui omnia dedit Pater in manus, si ei, pro peccatoribus Crucifixo, servire renuerint in hoc negotio, quasi propriè sibi proprio, cujus munere vivunt, cujus beneficio sustentantur, quin etiam cujus sanguine sunt redempti.

Cæterùm ex communi concilii approbatione statuimus, ut omnes om-

ninò clerici, tam subditi quam prælati, vicesimam ecclesiasticorum proventuum, usque ad triennium, integrè conferant in subsidium Terræ Sanctæ per manus eorum, qui, ad hoc, apostolicâ fuerint providentiâ ordinati; quibusdam dumtaxat religiosis exceptis, ab hâc præstatione meritò eximendis; illisque similiter qui, assumto, vel assumendo crucis signaculo, sunt personaliter profecturi.

Nos autem & fratres nostri, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, plenariè decimam persolvemus, sciantque se omnes ad hoc fideliter observandum per excommunicationis sententiam obligatos; ità quòd illi, qui, super hoc, fraudem scientèr commiserint, sententiam excommunicationis incurrant.

Sanè, quia justo judicio Cælestis Imperatoris obsequiis inhærentes speciali decet prærogativâ gaudere, crucesignati à collectis, vel talliis, aliisque gravaminibus sint immunes; quorum personas & bona, post crucem assumptam, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus.

Statuentes ut sub archiepiscoporum, & episcoporum, ac omnium prælatorum ecclesiæ Dei defensione consistant; propriis nichilominus protectoribus, ad hoc, specialiter deputandis; ita ut, donec de ipsorum reditu, vel obitu certissimè cognoscatur, integra maneant & quieta, &, si quisquam contra præsumpserit, per censuram ecclesiasticam compescatur.

Siqui verò proficiscentium illuc ad præstandas usuras juramento tenentur astricti, creditores eorum, ut eis remittant præstitum juramentum, & ab usurarum exactione desistant, eâdem præcipimus districtione compelli.

Quòd, si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, eum ad restitutionem earum simili cogi animadversione mandamus.

Judæos verò ad remittendas usuras per secularem compelli præcipimus potestatem; &, donec illas remiserint, ab universis Christi fidelibus, per excommunicationis sententiam, eis omninò communio denegetur.

Hiis autem, qui Judæis debita solvere nequeunt in præsenti, sic principes seculares utili dilatione provideant, quòd, post iter arreptum, quousque de ipsorum reditu, vel obitu cognoscatur, usurarum incommoda non incurrant; compulsis Judæis proventus pignorum, quos ipsi interim perceperint, in sortem, expensis deductis necessariis, computare; cùm hujusmodi beneficium non multum videatur habere dispendii, quòd solutionem sic prorogat, quòd debitum non absorbet.

Porrò ecclesiarum prælati, qui in exhibendâ justitiâ crucesignatis, & eorum familiis negligentes extiterint, sciant se graviter puniendos.

Cæterùm quià cursarii & pyratæ nimis impediunt subsidium Terræ Sanctæ, capiendo & spoliando transeuntes ad eam, & redeuntes ab ipsâ; nos eos, & principales adjutores, & fautores eorum excommunicationis vinculo innodamus; sub interminatione anathematis inhibentes, ne quis cum eis scienter communicet in aliquo venditionis vel emptionis contractu; & injungentes rectoribus civitatum, & suorum locorum, ut eos ab hâc iniquitate revocent & compescant.

Alioquin, quià nolle perturbare perversos, nichil est aliud quam fovere, nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare, in personas & terras eorum, per ecclesiarum prælatos, severitatem ecclesiasticam volumus, & præcipimus exerceri.

Excommunicamus prætereà & anathematizamus illos falsos & impios Christianos, qui contra ipsum Christum, & populum Christianum Sarracenis arma, ferrum & lignamina deferunt galearum; illos etiam, qui galeas vendunt eis vel naves, quique in pyraticis Sarracenorum navibus curam gubernationis exercent; vel in machinis, aut quibuslibet aliis aliquod eis impendunt auxilium vel consilium, in dispendium Terræ Sanctæ; ipsosque rerum suarum privatione mulctari, & capientium fore servos censemus.

Præcipientes ut, per omnes urbes maritimas, omnibus diebus Dominicis & festivis, hujusmodi sententia publicè innovetur: & talibus gremium non aperiatur ecclesiæ, nisi totum, quod commercio tam dampnato perceperint, & tantundem de suo in subsidium prædictæ terræ transmiserint, ut æquo judicio, in quo deliquerint, puniantur.

Quòd si fortè solvendo non fuerint, sic aliàs reatus talium castigetur, quòd, in pœnâ ipsorum, aliis interdicatur audacia similia præsumendi.

Prohibemus insuper omnibus Christianis, & sub anathemate interdicimus, nè in terras Sarracenorum, qui partes orientales inhabitant, usque ad quadriennium transmittant, vel transvehant naves suas; ut, per hoc, volentibus transfretare in subsidium Terræ Sanctæ major navigii copia præparetur: & Sarracenis prædictis subtrahatur auxilium, quod eis consuevit ex hoc non modicum provenire.

Licet autem torneamenta sint in diversis conciliis, sub certâ pœnâ, generaliter interdicta; quia tamen, hoc tempore, crucis negotium per ea plurimum impeditur, nos ea, sub pœnâ excommunicationis, firmiter inhibemus usque ad triennium exerceri.

Quia verò, ad hoc negotium exequendum, est per maximè necessarium, ut principes & populi Christiani ad invicem pacem observent; sanctâ & universali synodo suadente statuimus ut, saltem per quadriennium, in toto orbe Christiano pax generaliter observetur; ita quòd per ecclesiarum prælatos discordantes reducantur ad plenam pacem, aut firmam treugam inviolabiliter observandam.

Et qui acquiescere fortè contempserint, per excommunicationem in personas, & interdictum in terras artissimè compellantur; nisi tanta fuerit injuriatorum malitia, quòd ipsi non gaudere debeant tali pace.

Quòd, si fortè censuram ecclesiasticam vili penderint, poterint, non immeritò, formidare, nè per auctoritatem ecclesiæ, contra eos, tanquam perturbatores negotii Crucifixi, secularis potentia inducatur.

Nos ergo, de Omnipotentis Dei misericordiâ, & beatorum apostolorum Petri & Pauli auctoritate confisi, ex illâ, quam nobis, licet indignis, Deus ligandi atque solvendi contulit, potestate, omnibus, qui laborem istum in propriis personis subierint & expensis, plenam suorum peccaminum, de quibus fuerint corde contriti & ore confessi, veniam indulgemus, & in retributione justorum salutis æternæ pollicemur augmentum.

Eis autem, qui non in propriis personis illuc accesserint, sed in suis dumtaxat expensis, juxta facultatem & qualitatem suam, viros idoneos destinaverint; & illis similiter qui, licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum.

Hujus quoque remissionis concedimus esse participes, juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum, omnes, qui, ad subventionem ipsius terræ, de bonis suis congruè ministrabunt, aut circa prædicta consilium & auxilium impenderint oportunum.

Omnibus etiam piè proficiscentibus in hoc opere, sancta & universalis synodus orationum & beneficiorum suorum suffragium impertitur, ut eis dignè proficiat ad salutem.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de collectoribus redemptionum votorum crucesignatorum.

A. D. 1252.
An. 36 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopo Burdegalen' & ...... episcopo Vasaten', salutem & apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in Christo filio nostro ...... Regi Angliæ illustri crucesignato, redemptiones votorum crucesignatorum, & obventiones, & legata, seu relicta Terræ Sanctæ subsidio, in regno Angliæ, & aliis terris ejusdem Regis, ad opus Terræ Sanctæ duxerimus concedenda, certis super hiis collectoribus d.................. nonnulli clerici & laici locorum ipsorum, quibus similem gratiam, usque ad certas summas, antequam idem Rex .... feceramus, ultra prædictam summam plurima perceperunt;

Fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus ipsos, quod omnia, quæ ultra easdem summas ex prædictis percepisse noscuntur, vobis ad opus ejusdem Regis cum integritate restituant, monitione præmissâ per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compellatis.

Non obstante si eis, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possint, à sede apostolicâ sit indultum; & quâvis aliâ ipsius sedis indulgentiâ, per quam id impediri seu differri valeat; & de quâ, ejusque toto tenore, ac de verbo ad verbum similem oporteat in præsentibus fieri mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Perusii, non' Martii, pontificatûs nostri anno nono.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De decimâ dandâ de maneriis episcoporum & prælatorum Regi Angliæ, in subsidium Terræ Sanctæ.

A. D. 1252.
An. 36 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis *filiis, collectoribus decimæ ecclesiasticorum proventuum, carissimo in Christo filio nostro ...... Regi Angliæ illustri, concessæ in subsidium Terræ Sanctæ,* salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut carissimus in Christo filius noster ...... Rex Angliæ illustris, suâ nobis petitione monstravit, nos sibi, usque ad triennium, decimam ecclesiasticorum proventuum, in subsidium Terræ Sanctæ, in regno Angliæ, Wallia, Ibernia, & Wasconia, videlicet in terrâ suâ, duxerimus concedendum:

Nonnulli archiepiscopi, episcopi, & alii eorundem locorum prælati, concessionem nostram interpretatione voluntariâ restringentes, asserunt eam extendi ad sua maneria non debere, dictam decimam eidem Regi solvere de hiis indebitè denegantes.

Ne igitur Rex præfatus per interpretationem hujusmodi provisionis nostræ frustretur effectu, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus faciatis eidem, dictâ interpretatione repulsâ, de maneriis eisdem decimam hujusmodi juxta formam ... traditam exhiberi.

Dat' Perusii, tertio id' Martii, pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Mandatum Regis super juratis ad arma, ad vicecomites Angliæ.

A. D. 1252.
An. 36 Hen. III.

Mat. Paris. immediatè post Adversaria Lond. 1640.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex, &c. vicecomiti .... salutem.

Sciatis quod ad pacem nostram firmiter observandam, provisum est de consilio nostro, quod vigiliæ fiant in singulis civitatibus, burgis, & omnibus aliis villis comitatûs tui, à die Ascensionis Domini usque ad festum sancti Michaelis: scilicet in singulis civitatibus ad singulas portas per sex homines armis munitos; & in singulis burgis per duodecim homines; & in singulis villis integris per sex homines, vel quatuor ad minus, similiter armis munitos, secundum numerum inhabitantium: et vigilent continuò per totam noctem, ab occasu solis usque ad ortum; ita quod si aliquis extraneus transitum per ipsos faciat, arrestent usque mane; & tunc si fidelis sit, dimittatur; & si suspectus sit, vicecomiti liberetur; qui ipsum sine omni difficultate & dilatione recipiat, & salvò custodiat: si verò hujusmodi extranei transitum facientes se non permiserint arrestari, tunc prædicti vigiles hutesium levent super eos undique, & eum insequantur cum totâ villatâ & vicinis villatis, cum clamore & hutesio de villâ in villam, donec capiantur; & tunc liberentur vicecomiti, sicut prædictum est: ita quod nullus occasione hujusmodi arrestationis vel captionis extraneorum per vicecomitem, vel per ballivos suos occasionetur: & singulæ civitates, burgi & villæ, præmuniantur ad singulas prædictas vigilias & sectas ita diligenter faciendum, ne defectum illorum graviter punire debeamus.

Provisum est etiam, quod singuli vicecomites, unà cum duobus militibus ad hoc specialiter assignatis, circumeant comitatus suos de hundredo in hundredum, & civitates & burgos, & convenire faciant coram eis in singulis hundredis, civitatibus & burgis, cives, burgenses, liberè tenentes, villanos & alios ætatis quindecim annorum usque ad ætatem sexaginta annorum; & eosdem faciant omnes jurare ad arma, secundum quantitatem terrarum & catallorum suorum, scilicet:

Ad quindecim libratas terræ, unam loricam, capellum ferreum, gladium, cultellum & equum; ad decem libratas terræ, unum habergetum, capellum ferreum, gladium & cultellum.

Ad centum solidatas terræ, unum purpunctum, capellum ferreum, gladium, lanceam & cultellum; ad quadraginta solidatas terræ, & eo amplius usque ad centum solidatas terræ, gladium, arcum, sagittas & cultellum: qui minus habent quam quadraginta solidatas terræ, jurati sint ad falces, gisarmas, cultellos, & alia arma minuta.

Ad catalla sexaginta marcarum, unam loricam, capellum ferreum, gladium, cultellum & equum; ad catalla quadraginta marcarum, unum haubercum, capellum ferreum, gladium & cultellum; ad catalla viginti marcarum, unum purpunctum, capellum ferreum, gladium & cultellum; ad catalla novem marcarum, gladium, cultellum, arcum & sagittas; ad catalla quadraginta soliditarum, & eo amplius usque ad decem marcas, falces, gisarmas, & alia arma minuta.

Omnes enim alii qui possunt habere arcus & sagittas extra forestam, habeant; qui verò in forestâ, habeant arcus & pilatos.

In singulis civitatibus & burgis jurati ad arma sint coram majoribus civitatis; & præpositis & ballivis burgorum ubi non sunt majores: in singulis verò villatis aliis constituatur unus constabularius vel duo, secundum numerum inhabitantium, & provisionem prædictorum: in singulis verò hundredis constituatur unus capitalis constabularius, ad cujus mandatum omnes jurati ad arma de hundredis suis conveniant, & ei sint intendentes ad faciendum ea quæ spectant ad conservationem pacis nostræ. Clamare etiam faciant singuli vicecomites per civitates, & burgos, & omnia mercata ballivorum suorum, quod nulli conveniant ad turniandum vel burdandum, nec ad alias quascunque aventuras: nec etiam aliqui incedant armati, nisi specialiter fuerunt ad custodiam pacis nostræ deputati; & si aliqui fuerint inventi sive incedentes armati, contra hanc provisionem nostram, arrestentur & vicecomiti liberentur; et si se non permiserint arrestari, tunc constabularii singulorum hundredorum & villatarum, & alii quicunque sint, hutesium levent super eos undique, & cum vicinis villis, & de villâ in villam ipsos insequantur, donec capiantur & vicecomiti liberentur, sicut prædictum est: quotiens autem contigerit hutesium levari super quoscunque perturbatores pacis nostræ, prædones & malefactores in parcis vel vivariis, statim propter eos fiat hutesium, & ipsos insequantur, donec capiantur & vicecomiti liberentur, sicut de aliis prædictum est: & omnes vicecomites & eorum ballivi, constabularii, jurati ad arma, burgenses, liberè tenentes, & villani, talem sectam faciant propter prædictos malefactores, ne ipsi malefactores evadant: & ne si pro eorum defectu evadant, hii in quibus defectus inventus fuerit graviter puniri debeant: et sic per consilium nostrum puniantur, quod pœna illorum aliis metum incutiat, & auferat materiam delinquendi: suspectos autem de die per quascunque arrestationes recipiant arrestatos, vicecomites sine dilatione & difficultate salvò custodiant, donec per legem terræ deliberentur.

Et ideò tibi præcipimus, quod sicut corpus tuum & omnia tua diligis, unà cum dilectis & fidelibus nostris Henrico filio Bernardi, Petro de Goldintuna quos tibi ad hoc assignavimus, omnia prædicta sub formâ præscriptâ cum diligentiâ exequaris; ne pro defectu tui inde & prædictorum Henrici & Petri ad te & ad ipsos nos graviter capere debeamus.

Teste archiepiscopo Ebor', apud Westm'. xx° die Maii, anno regni nostri tricesimo sexto.

De querelâ factâ per clerum Angliæ, super gravibus oppressionibus Anglis illatis per curiam Romanam, ratione provisionum & collationum spiritualium.

A. D. 1252.
An. 36 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis regni Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Habet ecclesia Romana humeros communibus oneribus assuetos, & pronos ad sublevanda gravamina singulorum: habet & animum qui, caritatis necessitudine suggerente, quibuslibet non afflictionis cogitet consilia, sed medelæ; quam experiuntur assiduè in apostolicæ sedis uberibus non deesse, qui ejus implorare coguntur in necessitate præsidium, diversis laboribus fatigati.

Siqua ergo super his, quæ ab eâdem sede pro tempore imponuntur, aliquorum, tanquam hæc eorum gravent obedientiam, querela submurmurat facilè paterna compatitur pietas & succurrit; quæ, tanquam propriis, afficitur incommodis proximorum.

Nuper sanè per communes nuncios, quos ad nostram præsentiam destinâstis, fuit ex parte vestrâ propositum coram nobis, quod Anglicana ecclesia, in beneficiorum provisionibus pro alienigenis intolerabiliter per sedem apostolicam est gravata, in ejusdem grave dispendium & scandalum Anglicorum: cùm eædem provisiones summam quinquaginta millium marcarum annis singulis excedere asserântur; super quo provideri per apostolicæ sedis clementiam iidem nuncii vestro nomine supplicârunt.

Novit Deus, conscientiæ nostræ testis, quod quibuslibet ejusdem ecclesiæ gravaminibus ex internis cordis nostri visceribus condolemus, his maximè quæ nostris temporibus sunt adjecta:

Quia etsi, ex merito devotionis, quâ Romanam ecclesiam Anglicana semper coluisse recolitur, onera sibi quibuscumque temporibus ingesta, nos premant, ipsiusque gemitus, ex quibuscumque nobis causis expressi, animam nostram amaritudine compassionis afficiant, tamen quæ nostris noscuntur causam habuisse temporibus, gravius nos conturbant.

Sed malitia fratres nostrorum temporum longam futuris sæculis relictura memoriam, & majorem posteris, qui hæc acceperint, illatura stuporem quàm percipiat ætas ista; sensibus præsentium exercitata malorum; necnon & importunitas plurimorum, aut temporis, aut causæ, aut personæ, sive loci fulta suffragiis, nos ad multa, quæ displicent, nec habere debent consequentiam, interdum invitos, interdum parùm voluntarios impulerunt, quâ ratione perpensâ, piis potest mentibus in multis saltem æquanimitas patientiæ suaderi.

Quod autem aliquibus clericis, provisionis apostolicæ gratiam in regno Angliæ prosequentibus, post sumptuosos labores atritis multipliciter & exhaustis, paternâ sumus miseratione compassi, eis per aliquod providæ ordinationis, vel decisionis compendium consulendo.

Quod etiam quibusdam, quibus provisionis nostræ manus claudi non potuit, pro quibus interdum non solùm ipsorum, verùm etiam ecclesiarum, in quibus eis providendum videtur, interpellat utilitas à principio, ne ipsi dampnosa difficilis prosecutionis dispendia patiantur, per aliquam præventionis gratiam duximus præcavendum; id quidem justiorem præstare potest laudi materiam quàm querelæ, cum per hoc, & hominum obvietur malitiis, quod non ambigitur prudentis justitiæ opus esse;

Et non minus interdum ecclesiarum, quàm personarum incommodis occurratur, quod laudabili est circumspectionis consilio ascribendum; compertum est enim per quot malorum incommoda, per quot difficultatum anfractus clerici hujusmodi distrahantur, quamque acceptos ipsos efficiat, in gratiâ & judicio consequendis, aut meritum proprium, aut alienus favor, aut reverentia mandatoris.

Vota igitur vestra nobis super hoc, prædictorum nunciorum supplicationibus intimata, in pectoris nostri secreto colligimus diligenti meditationis examine digerenda & nobis modos, per quos honestè à prædictis provisionum oneribus Anglicana relevari possit ecclesia, revolventibus diligenter, hoc remedium relevationis occurrit, si tamen super eo cum cogitationibus nostris conveniant sensus vestri, ut, videlicet;

Aliquorum de clericis Ytalicis, per sedem apostolicam in regno Angliæ beneficia consecutis, prout nobis videbitur, usque ad summam octo milium marcarum, in bonæ voluntatis patientiâ, provisionibus toleratis (quoniam nec possumus, nec debemus privare quemquam, sine causâ legitimâ, jure suo, qui sumus omnibus in justitiâ contra injuriam defensores) cogendi cæteros, quibus in eodem regno est apostolicæ sedis auctoritate provisum, ad personalem residentiam in suis beneficiis faciendam, & susceptionem ordinum, sicut beneficia ipsa requirunt, ac privandi eisdem beneficiis residere aut ordinari contumaciter recusantes, eaque aliis, qui hæc implere velint & valeant, conferendi libera singulis vestrûm, in suis diocæsibus, à sede apostolicâ possibilitas, cui nulla obstet obtenta, vel obtinenda indulgentia, concedatur.

Nos insuper, qui, pluribus hactenus annis, ita cessavimus à beneficiis in regno Angliæ conferendis, ut ferè nulli, vel paucissimi debeant, aut possint se dolere gravatos, deinceps ab hiis nostræ potestatis plenitudinem taliter curabimus continere, quod singuli benignitatem apostolicam vobis in multâ honorificentiâ probabitis detulisse; & nichilominus de prædictâ octo milium marcarum summâ, si unquam tolerabiliter fieri poterit, adimemus, ut caritati vestræ uberius satisfiat.

Nec volumus aut intendimus quod hujusmodi octo milium marcarum summa in posterum ad consequentiam protrahatur, ut usque ad eam Anglicana ecclesia per sedem apostolicam gravari debeat in provisionibus faciendis, vel manere gravata; sed propositi ac desiderii nostri esse scitote,

ut eadem ecclesia, & à provisionibus factis etiam, intra summam eandem, in quâ eas duximus æquanimiter tolerandas, taliter relevetur; & à faciendis, in posterum, sic habeatur immunis, quod super hiis, nulla eidem suppetat ratio gemitus aut querelæ.

Hoc fiet nostro tempore, prout vita nobis comes fuerit, & ad hoc præstiterit in rebus humanis dispositio divina favorem; fiet quoque plenius successorum nostrorum, Deo dante, temporibus prout illis Dominus inspirabit, & pleniorem dabit exequendi hujus proposita facultatem.

Itaque si hoc, quod super præmissâ supplicatione nostra excogitavit attentio, vobis videatur acceptum, id nobis per vestras communes litteras declaretis, ut in effectum congruum animi nostri conceptio, secundum communem approbationis vestræ libitum, proferatur: et, ut super hoc melius procedatur, singuli vestrûm clericorum nomina, beneficia in suis diocæsibus, ex provisione prædictæ sedis, obtinentium, & quam summam, secundum extimationem communem, attingant beneficia singulorum, nobis studeant fideliter intimare.

Dat' Asisii, undecimo kal' Junii, pontificatûs nostri anno decimo..

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Pro comite Augy.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.
Pat. 36 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus dilecto nobis Alfonso comiti Augy salvum & securum conductum nostrum in eundo usque Cantuar' causâ peregrinationis, & ab indè redeundo versus partes suas:

Et ideò vobis mandamus quod eidem comiti, seu familiæ suæ quam secum illuc ducet, in itinere suo, ad prædictam peregrinationem peragendam, non inferatis, nec inferri permittatis molestiam aut gravamen.

In cujus, &c. duraturas usque ad festum sancti Michaelis proximò futurum.

Teste Rege, apud Radyng', vicesimo sexto die Maii.

De termino ad passagium in Terram Sanctam assignato.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.
Pat. 36 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX R. Dei gratiâ patriarchæ Jerosolym', salutem.

Cum caractere crucis simus insigniti, & pungat nos negotium Terræ Sanctæ stimulis interioribus, in quindenâ Paschæ, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo, præsentibus pluribus magnatibus regni nostri, firmavimus passagium nostrum, certum terminum eidem assignando, videlicet à Nativitate sancti Johannis Baptistæ ejusdem anni in quatuor annos; ad quem terminum, per auxilium Ihesu Christi, nos ad ipsius servitium accingemus, quod intimare poteritis magnatibus Terræ Sanctæ, prout vestra viderit discretio expedire.

Scire etiam vos volumus quod, si illustris Rex Franciæ terras nostras, à progenitoribus suis, & ab ipso occupatas, nobis restituerit, indubitanter passagium nostrum anticiparemus.

Teste Rege, apud Westm', sexto die Junii.

Eodem modo mandatum est,
Archiepiscopo Tyrens.
Th. Regi Cypri,
Boemd' principi Antiochie & comiti Tripol'.
Ætton' Regi Armeniæ.
Constantio Baiulo Arm'.
Johanni de Ibelm', comiti Jopen.
Johanni de Fogiis, constab' Acon.
Philippo de Monte Forti domino Torron'.
J. domino Cæsareæ.
Consuli & communitati Jamuen'.
Consuli & communitati Pisan.
Consuli & communitati Venetarum.

Eodem modo scribitur magistris Templi, Hospital', & Domus hospitalis Teutonicorum, cum hâc adjectione:

Cæterum cum bonas, ut audivimus, habeatis in domo vestrâ naves, vos rogamus attentius quatinus meliores naves &. fortiores, quas habetis, præparetis nobis commodandas: ita quod præparentur, & munitæ sint nautis & armamentis convenientibus per unum annum, ante passagium nostrum; ut equi, arma, & alia, quæ præmittere volumus in Terram Sanctam, salvò valeant in eis deferri; providentes quod, cum applicuerint, servientes nostri, cum prædictis præmissis, salvas habeant domos & receptacula secura, quibus se cum rebus prædictis usque ad adventum nostrum valeant receptari; & anno sequenti remittantur naves prædictæ, quibus nos ipsi, cum sequentibus nostris, valeamus securè transfretare, tam sollicitè vos habentes circa prædicta, quod per experientiam addiscamus, quam ferventem habeatis ad succursum Terræ Sanctæ devotionem, & versus personam nostram affectionem.

Teste ut supra.

Rex Angliæ Regi Franciæ, de terris per ipsum occupatis Regi restituendis.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.
Pat. 36 Hen. III. n. 5. d. in Turr. Lond.

EXCELLENTI principi Lodowico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Requisiti dudum per litteras vestras quod adventum nostrum acceleraremus in succursum Terræ Sanctæ, recolimus serenitati vestræ rescripsisse quod, si terras nostras per vos & progenitores vestros occupatas, freti salubri consilio, nobis redderetis, passagium nostrum acceleraremus, & personam, & res nostras exponeremus in obsequium Crucifixi ad honoris vestri incrementum.

Et licet jam passagium nostrum sit juratum, & certo tempore statutum, idem tamen passagium anticipabimus, potenter nos accingendo ad prædictæ terræ succursum, dum tamen occupata prædicta nobis benignè restituatis; quod vestræ regiæ dignitati ad salutem cedit perpetuam, & laudem famæ temporalis.

Teste Rege, apud Westm', octavo die Junii.

Ejusmodi littera Reginæ Franciæ.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.
Pat. 36 Hen. III. n. 5. d. in Turr. Lond.

REX M. Reginæ Franciæ, salutem. Noverit dilectio vestra quod passagium nostrum in Terram Sanctam statuimus à Nativitate sancti Johannis Baptistæ, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo in quatuor annos; &, si placeret domino vestro Regi Franciæ quod terræ nostræ, à predecessoribus suis & ab ipso occupatæ, nobis restituerentur, proculdubiò maturius passagium nostrum pararemus, potenter nos accingendo ad honorem Crucifixi, & domini vestri, & totius Christianitatis commodum & honorem:

Quod quidem ei scire faciatis, ipsumque efficaciter inducatis ad prædictam restitutionem nobis faciendam;

Nos enim extunc, sine moræ dispendio, terminum passagii nostri anticipabimus, & manu validâ ad perpetuum Crucifixi & domini vestri honoris incrementum.

Teste ut supra.

De discordiis in Wasconia sedandis.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.
Pat. 36 Hen. III. m. 7. d. in cedulâ in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus ballivis & fidelibus suis, has litteras visuris, vel audituris, salutem.

Cùm, per crebras diversorum relationes, ad nostram notitiam pervenisset, graves ortas fuisse discordias inter Simonem de Monte-forti, comitem Leicestriæ, locum nostrum in Wasconia tenentem: & quosdam magnates, barones, cives, burgenses, ac alios terræ nostræ Wasconiæ;

Ad quas sedendas remedium adhibere volentes, venerabilem patrem G. Burdegaliæ archiepiscopum, & quosdam magnates, ac alios clericos, & laicos illius terræ ad præsentiam nostram fecerimus evocari:

Quorum auditis & intellectis hinc inde propositis, & viso quod hinc inde proposita coram nobis non potuimus in Anglia commodè diffinire;

De consilio nostro sic duximus providendum, quod nos, aut Edwardus filius noster primogenitus, in festo Purificationis beatæ Mariæ proximò venturo, vel citra idem festum, erimus in Wasconia pro statu illius terræ salubriter ordinando.

Et, ut terra illa interim in debitâ tranquillitate persistat, volumus &

firmiter præcipimus prædicto comiti Leicestriæ, & ballivis suis Wasconiæ, & omnibus aliis ballivis & fidelibus nostris ejusdem terræ, quod omnes articuli subscripti firmiter observentur; videlicet,

Quod treuga, per dilectum fratrem nostrum Galfridum de Lezignan, fratrem R. magistrum militiæ Templi in Anglia, & Henricum de Wengham, quos in nuncios nostros misimus in Wasconia, captaus que ad Nativitatem beati Johannis Baptistæ, anno regni nostri tricesimo sexto, & postea, ad instantiam dictorum magnatum & baronum Wasconiæ, quos ad præsentiam nostram evocavimus, in Anglia, prorogata usque ad Assumptionem beatæ Mariæ proximò sequentem, in suo robore duret & perseveret usque ad Purificationem beatæ Mariæ supradictum.

Et quod treuga, quam volumus & præcipimus esse inter præfatum comitem Leicestriæ, & omnes alios de districtu nostro adhærentes eidem comiti, & etiam inter omnes alios qui de eo querimoniam habent, & qui voluerint esse in treugâ, duret & remaneat usque ad Purificationem prædictam.

Et quod castrum de Burgo reddatur Arnoldo de Blankeford, secundum tenorem litterarum patentium, inde, inter dictum comitem, & ipsum Arnaldum, factarum;

Ita tamen quod ille, quem mittimus in Wasconia executorem, & conservatorem treugæ & articulorum istorum, personaliter adeat ipsum Arnaldum, & diligenter inquirat ab eo cui voluerit castrum illud tradi; & ille, quem idem Arnaldus, in præsentiâ dicti conservatoris, assignaverit ad dictum castrum recipiendum nomine suo, receptis prius ab eodem litteris patentibus dicti comitis, quas inde habet, castrum illud ei faciet liberari.

Et quod currat judicium super castro de Frontiaco, & etiam super vicecomitatibus Castellion' videlicet, de Castellion, Gorson, & de Podio Norman' in adventu nostro, vel præfati filii nostri.

Et quod captivi, qui capti fuerunt in manifestis guerris, motis contra dictum comitem ex parte illâ, qui manifestè guerreaverunt contra ipsum comitem, manu leventur; dum tamen domini ipsorum captivorum sint infra treugam;

Ita tamen quod, in prædicto festo Purificationis, de personis ipsorum, vel de pecuniâ, pro redemptionibus singulorum, respondeatur ipsi comiti, secundum majus & minus.

Et quod residuum pecuniæ, quam idem comes dicit sibi deberi à Gaillardo de Solio & complicibus suis, non exigatur ab ipsis, vel fide jussoribus eorum, per dictum comitem, vel suos, citra dictum festum Purificationis; ut tunc currat judicium inter eos coram nobis, vel prædicto filio nostro, super exactione prædictâ.

Et quod, in prædicto festo Purificationis, nos, vel præfatus filius noster omnibus de terrâ nostrâ Wasconiæ, tam clericis, baronibus, militibus, civibus, burgensibus, quam omnibus aliis de ipso comite, vel suis conquerentibus, justitiæ complementum faciemus exhiberi, secundum consuetudinem curiarum nostrarum Wasconiæ.

Et quod castrum de Saltu remaneat, sicut nunc est, usque ad dictum festum Purificationis; ut tunc inde currat judicium coram nobis, vel dicto filio nostro inter nos, & Gasconem vicecomitem de Bearn' Arn' Garsilam, Ernald de Navayles, & uxorem ejus; nisi tunc per pacem, vel concordiam causa illa terminetur.

Et quod treuga detur omnibus conquerentibus de dicto comite, vel suis, usque ad dictum terminum Purificationis:

Et quod treuga illa inviolabiliter observetur ab omnibus nostris; & quod nullus nostrorum contraveniat:

Et siquis, vel qui, treugam illam infregerint, & hoc emendare noluerint coram prædicto conservatore, graviter nos, ad eosdem, capiemus, prout de jure debeamus.

Et, si idem comes, vel aliquis de parte suâ, aut alius, alicui de parte, comiti contrariâ, querimoniam fecerit, vel facere voluerit, citra adventum nostrum, vel dicti filii nostri in Wasconia, non respondebitur inde coram dicto comite, vel aliquo ballivorum suorum, set coram prædicto conservatore.

Et, si aliquis, de parte comiti contrariâ, de ipso, vel aliquo de parte suâ querimoniam facere voluerit, citra dictum terminum, coram eodem conservatore justitiam consequatur.

Et quod illi de Pinibus, qui capti fuerunt apud Burdeg' post conflictum ibidem habitum inter præfatum comitem, & Columbingh' ex unâ parte; & Rostandum de Solio ex alterâ; & etiam Petrus Bonefiis, & Bernardus Bydan' statim in manu nostrâ sint, sicut nunc sunt in manu dicti comitis, usque adventum nostrum, vel dicti filii nostri in Wasconia: ut tunc currat judicium super omnibus quæ eis objicientur coram nobis, vel præfato filio nostro.

Et quod illi de Regula, qui detenti fuerunt apud Oleronem; scilicet Santius de Mirallo, & filius Willielmi Esclau & socii sui, qui dicuntur obsides, per sufficientem securitatem deliberentur, usque ad præfatum adventum nostrum vel filii nostri in Wasconia.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesoram, xiii. die Junii, anno, &c. tricesimo sexto.

Bulla Innocentii IV. Papæ monitoria Regi Angliæ; pro episcopo Menevensi super jure patronatûs.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Latè patet quod ad extollenda justorum præconia, prospiciens è cœlo justitia, erexit in populis regnantium solia, & aliorum principum potestates; nec etiam latet, si diligenter inspicitur, quod potissimè, ad laudem bonorum, terrenæ jurisdictionis recipiunt gladium regalis fortunæ fastigio præsigniti.

Quæ utique antiqui Reges & principes diligentiùs attendentes, ac considerantes providè, quod viri ecclesiastici præ aliis sunt pietatis operibus & divinis obsequiis deputati, ipsos & ecclesiam multis libertatum privilegiis munierunt; quamquam à Domino, dicente Apostolis, & in personis eorum, aliis assumptis in sortem dominicam, qui vos tangit me tangit, specialis privilegii receperint munimenta.

Sanè, venerabili fratre nostro episcopo Menevensi accepimus, conquerente quod, cùm usque ad hæc tempora ipse, ac prædecessores ejus super cognoscendis & dirimendis quæstionibus juris patronatûs ecclesiarum suæ civitatis & diocesis, quæ inter quoscumque pro tempore vertebantur, plenam jurisdictionem habuerint, fuerintque in plenâ quasi possessione jurisdictionis hujusmodi à tempore, cujus memoria non existit:

Tu, prætextu consuetudinis, vel corruptelæ potius, in Anglia, ut dicitur, observatæ, ubi de facto quæstiones hujusmodi in foro regio deciduntur, consuetudinem ipsam ad partes Waliæ extendere volens, causas easdem, in diocese Menevensi, de novo subortas, in foro regio decidi & discuti mandavisti; faciens eidem episcopo inhiberi ne de hujuscemodi quæstionibus se intromitteret, ac si ad forum ecclesiasticum non spectarent:

Nec hiis contentus, ipsum coram tuis justiciariis vocari præcipiens, fecisti eum, per terras & maneria sua cogi, ut ad eorum veniret præsentiam, responsurus quare in foro ecclesiastico quæstiones prædictas auderet discutere contra consuetudinem regni tui.

Et, licet idem episcopus, apud celsitudinem tuam multipliciter se excusans, protectioni sedis apostolicæ summiserit se & sua, nichilominus tamen tu, reputans ipsum pro tuo libito contumacem, bona ejus mobilia & immobilia capi & sequestrari, ac famulos & servientes ipsius ab eorum administrationibus amoveri; & alios, tuo nomine, in locum eorum induci, pro tuâ voluntate, mandâsti in ipsius episcopi, & ecclesiæ Menevensis injuriam non modicam & gravamen.

Quocirca serenitatem regiam rogamus attentius, & hortamur quatinus, considerato clementer quod tuam decet mansuetudinem jura ecclesiastica non elidere, sed potius defensare, hujusmodi gravamina revocari faciens: & eidem episcopo super præmissis, quorum occasione dampna incurrit gravia & expensas, satisfactionem plenariam exhiberi, eum in suis juribus, pro apostolicæ sedis & nostrâ reverentiâ, taliter prosequaris, quod magnificentiam tuam proinde dignis in Domino laudibus extollamus.

Dat' Perusii, vii. idûs Julii, pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigil' pend' à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, quâ redarguit archiepiscopum Cantuariensem.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri .... archiepiscopo Cantuariensi, salutem & apostolicam benedictionem.

Preces, quas tibi, pro tuis subditis, aliquando porriginus, ut eos in suis juribus debitè prosequaris, te decet animo devoto suscipere, ac affectu promptitudinis exaudire; ut ad nos & apostolicam sedem reverentiam debitam, ad eosdem subditos pii patris animum, ad justitiam quoque zelum perfectum, ut unicuique quod suum est tribuas, habere certis indiciis comproberis.

Sane dilecti filii .... prior, & conventus ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien' nobis significare curarunt quòd tu, proponens visitationem & procurationem in eâdem ecclesiâ te habere, prædictis priore ac conventu tibi resistentibus super hiis, & denegantibus te admittere ad prædicta, eos ipsorum ecclesiâ de Bixle, Roffensi diocese, occasione hujusmodi resistentiæ, spoliâsti.

Cùm igitur causam, super visitatione ac procuratione prædictis exortam, per nos terminatam esse cognoscas, & tuo non expediat honori ut illis, ecclesiam detinendo prædictam obsistas, quibus contra suorum bonorum invasores præsidio defensionis asistere debuisti;

Fraternitatem tuam rogamus, monemus & hortamur attentè, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus eisdem priori & conventui ecclesiam ipsam, cum fructibus indè perceptis, pro apostolicæ sedis & nostrâ reverentiâ, sine omni difficultate ac moræ dispendio, restituere non omittas;

Ut nos, qui in hoc nobis specialem gratiam fieri reputamus, te, tuis temporibus, gratis actionibus gratiarum, & debitæ retributionis vicissitudine in tuis postulationibus prosequamur.

Dat' Perusii, xiii. kal' August', pontificatûs nostri anno decimo.

Sigillo plumbeo penden' à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ pro comite Cornubiæ, de regno Siciliæ acceptando.

A.D. 1252. An. 36 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Quia nonnunquam ardua negotia desiderant longum tractatum, mirari non debes aliquatenus, nec moveri si tantus tractatus, qui habitus est inter ecclesiam Romanam, & dilectum filium nobilem virum R. comitem Cornubiæ fratrem tuum, super dando sibi regno Siciliæ, ad eandem ecclesiam legitimè devoluto, non est adhuc, ut desideratur, hinc inde diversis impedimentis emergentibus, consumatus.

Maximè cùm non referat quantacunque sit in agendis dilatio, si fæliciter terminentur; soleantque cum quodam augmento venire, si protrahantur, non malitiosè set inevitabiliter, concupita.

Verùm cùm nos & fratres nostri, diù super hoc diligenti deliberatione præhabitâ, jam in personam ejusdem comitis, quam ad id præelegimus, concordemus; sperantes firmiter, & pro certo tenentes quod per ipsum (in quem non tàm nostra, quàm aliorum ferè omnium, quos tangit negotium, vota concurrunt, quique, veluti filius dexteræ, pacis princeps, & matutinus Lucifer expectatur) quiescet orbis tumultuosa quassatio, ecclesia tranquillitatem recipiet & prosperabitur.

Ut ipsemet hæc omnia toto, sicut credimus, corde desiderat negotium Terræ Sanctæ, dilectum filium magistrum Albertum notarium nostrum ad tuam & ipsius præsentiam cum pleno mandato consumandi prædictum negotium, & faciendi omnia, quæ ad illud pertinent, de fratrum nostrorum consilio destinamus, cui, tanquam tui, & ejusdem comitis honoris & commodi zelatori, adhibeas in omnibus, quæ tibi ex parte nostrâ dixerit, plenam fidem.

Rogamus itaque celsitudinem regiam attentiùs, & hortamur in remissionem tibi peccaminum, imponentes quatinus, considerato clementer quam magnificè, quam utiliter, quamque virtuosè dictus comes DEO & ecclesiæ, ac toti Christianitati, hujusmodi onus & honorem suscipiendo, deservit; cùm per hoc summotâ turbatione seculi quam ipsius regni opulentia nutrit, tranquillitas desiderata proveniat, intendatur ad laudem Domini latius, & salubriter futuris periculis occurratur, nec præsumatur quod eum ad id temporalium rerum cupiditas, qui convertere in divinum obsequium aggregata desiderat, sed solus zelus Domini & fervor fidei ac devotionis inducant præfatum comitem; regalis magnificentia moneat & inducat ut idem regnum ei, & in ipso tibi desideranter oblatum, pro divinâ & apostolicæ sedis, ac nostrâ reverentiâ, cum humilitate & ylaritate, recipiat; ut de terreno ad cœleste, ac temporali coronâ pervenire, propitiante illo cujus in hâc parte negotium agitur, valeat ad æternam: sciturus pro certo quòd universa, & singula, quæ super hiis cum eo præfatus notarius ordinabit, adimplebimus & servabimus inviolabiliter sine aliquâ diminutione, prout per eum fuerint ordinata.

Dat' Perusii, iii. non' Aug', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de confirmatione matrimonii, contracti cum Alianora, natâ comitis Provinciæ, Reginâ Angliæ.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio H. illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum; & vota, quæ à rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere; quia verò, vergente in senium seculi corruptelâ, nonnulli non solùm in hiis, quæ ignorant, deteriora præsumere, verùm etiam ea, quæ indubitanter bona esse noverunt, non dubitant depravare;

Tu olim hæc prudenter attendens, & cavere cupiens tuæ proli, ne aliquorum æmulorum calumpniæ posset in posterum subjacere, nobis humiliter supplicâsti ut, super eo, quòd juraveras carissimam in CHRISTO filiam nostram Johannam, illustrem Reginam Castellæ, natam quondam .... comitis Pontin' tunc solutam, ducere in uxorem, & per interpositas personas cum ipsâ, quantùm in te fuerat, matrimonium duxeras contrahendum;

Ac tandem, comperto quòd illam quartâ consanguinitatis lineâ contingebas, matrimonio hujusmodi minimè consumato, carissimam in CHRISTO filiam nostram Alyenoram illustrem Reginam Angliæ, natam claræ memoriæ comitis Provinciæ, in facie ecclesiæ, tibi matrimonialiter copulaveras;

Providere honori tuo, & filiorum tuorum paternâ sollicitudine curaremus.

Cùm autem nos venerabilibus fratribus nostris ...... archiepiscopo Eboracen' & ...... episcopo Hereforden' dedissemus nostris litteris in mandatis ut, inquisitâ super hoc diligentiùs veritate, si eis ita esse constaret, primum matrimonium & juramentum quòd de contrahendo ipso primo præstiteras, non tenere; ac valere secundum auctoritate apostolicâ decernere procurarent:

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo:

Tandem ipso archiepiscopo, quòd non poterat interesse cognitioni hujusmodi negotii, per suas litteras legitimè excusato, idem episcopus, prout ex nostrarum litterarum habebat beneficio, solus in negotio ipso procedens, citatis partibus, & supradictâ Reginâ Castellæ respondente, quòd te prædictâ consanguinitatis lineâ contingebat; & quòd ad defendendum causam hujusmodi non mitteret, nec veniret; nec se de ipsâ intromitteret; &, demum neque per se, neque per alium comparente, præsente procuratore tuo, cognitis ipsius causæ meritis, & juris ordine observato, de prudentum virorum consilio sententialiter pronunciavit.

Nullum fuisse matrimonium contractum inter te, ac prædictum Reginam Castellæ, impediente quarto gradu consanguinitatis, quo contingebas eandem.

Ac matrimonium contractum inter te, ac prænominatam A. Reginam Angliæ, non obstante juramento à te præstito de contrahendo primo, legitimum extitisse, prout in literis inde confectis pleniùs continetur.

Nos itaque, processu memorati episcopi & sententiâ diligenter inspectis, processum approbantes eundem, ipsamque sententiam ratam habentes & gratam, eam cum processu prædicto, tuis supplicationibus inclinati, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; tenorem sententiæ hujusmodi præsentibus, de verbo ad verbum, inseri facientes, qui talis est.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen.

Nos Petrus, DEI miseratione, Hereforden' episcopus, à domino Papâ judex delegatus, unà cum venerabili patre ...... archiepiscopo Eboracen' super negotio matrimonii, quod de facto intervenisse quondam dicitur inter dominum Henricum illustrem Regem Angliæ, & dominam Johannam quondam filiam ...... comitis Pontivi, nunc illustrem Reginam Castellæ, &c. *ut in sententiâ ipsâ anno superiori* (*vide* *p.* 277.) *usque hæc verba.*

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Perusii, iv. kal' Septemb', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ de matrimonio Regis cùm Johanna Reginâ Castellæ adnullando.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus ...... archiepiscopo Cantuariensi, & ...... episcopo Cicestren', salutem & apostolicam benedictionem.

Quia, vergente in senium seculi corruptelâ, nonnulli non solùm in hiis, quæ ignorant, deteriora præsumere, verùm etiam, quæ indubitanter bona esse noverunt, non dubitant depravare: carissimus in CHRISTO filius noster ...... illustris Rex Angliæ, olim hæc prudenter attendens, & cavere cupiens suæ proli, nè aliquorum æmulorum calumpniæ possit in posterum subjacere, nobis humiliter supplicavit ut, super eo, quod juraverat carissimam in CHRISTO filiam nostram Johannam, illustrem Reginam Castellæ, natam quondam ...... comitis Pontivi, tunc solutam, ducere in uxorem, & per interpositas personas cum ipsâ, quantum in se fuerat, matrimonium duxerat contrahendum; ac tandem comperto quòd illam quartâ consanguinitatis lineâ contingebat, matrimonio hujusmodi minimè consumato, carissimam in CHRISTO filiam nostram Alyenoram, illustrem Reginam Angliæ, natam claræ memoriæ ...... comitis Provinciæ, in facie ecclesiæ sibi matrimonialiter copulaverat; providere honori suo, & filiorum suorum paternâ sollicitudine curaremus. Cùm autem nos venerabilibus fratribus nostris ...... archiepiscopo Eboracen' & ...... episcopo Hereforden' nostris dedissemus litteris in mandatis, ut inquisitâ super hiis diligentiùs veritate, si eis ita esse constaret, primum matrimonium & juramentum, quod de ipso contrahendo primo præstiterat, non tenere; ac valere secundum, auctoritate apostolicâ decernere procurarent: contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo; tandem ipso archiepiscopo, quod non poterat interesse cognitioni hujusmodi negotii, per suas litteras legitimè excusato, idem episcopus, prout ex nostrarum litterarum habebat beneficio, solus in negotio ipso procedens, citatis partibus, & supradictâ Reginâ Castellæ respondente, quòd ipsum Regem Angliæ, prædictâ consanguinitatis lineâ, contingebat; & quod ad defendendum causam hujusmodi non mitteret, nec veniret, nec se de ipsa intromitteret; & demum neque per se, neque per alium comparente, præsente procuratore dicti Regis, cognitis ipsius causæ meritis, & juris ordine observato, de prudentum virorum consilio sententialiter pronunciavit;

Nullum fuisse matrimonium contractum inter ipsum Regem, ac prædictam Reginam Castellæ, impediente quarto gradu consanguinitatis, quo contin-

gebat eandem ; ac matrimonium contractum inter ipsum, & prænominatam A. Reginam Angliæ, non obstante juramento, ab ipso præstito, de contrahendo primo, legitimum extitisse, prout in litteris inde confectis pleniùs continetur. Nos itaque processu memorati episcopi & sententiâ diligenter inspectis, processum approbantes eundem, ipsamque sententiam ratam habentes & gratam, eam cum processu prædicto, ipsius Regis supplicationibus inclinati, auctoritate apostolicâ duximus confirmandam. Ideoque fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinùs dictos Regem, & Alyenoram Reginam, necnon & liberos eorundem non permittatis contra prædictam sententiam, & tenorem confirmationis nostræ ab aliquibus indebitè molestari. Molestatores hujusmodi per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo. Non obstante, si aliquibus à sede apostolicâ est indultum, quod interdici, suspendi, & excommunicari, seu quod aliquorum terræ interdicto ecclesiasticò supponi non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali. Quod si non ambo biis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Perusii, ii. kal' Septemb', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de pecuniâ in auxilium Terræ Sanctæ concessâ, in tuto loco reponendâ.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus ...... Cantuarien' & ...... Eboracen' archiepiscopis, ... Hereforden', ... Elyen', & ...... Dunelmen' episcopis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in CHRISTO filio nostro .... Regi Angliæ illustri, ad exequendum magnificentius votum crucis, decimam ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, ac aliarum terrarum, quæ sunt ipsius jurisdictioni subjectæ, duxerimus per triennium concedendam ;

Fraternitati vestræ præsentium auctoritate mandamus quatinus, cum jam statutum esse dicatur ejus passagium, & juratum per biennium ante idem passagium, decimam ipsam, necnon redemptiones votorum, legata, relicta, seu alio modo concessa in prædictis regno & terris subsidio Terræ Sanctæ à tempore crucesignationis ipsius, dummodo aliis concessa vel assignata non sint ;

Necnon & illa de prædictis redemptionibus, legatis, & relictis, quæ concessa fuerunt crucesignatis regni & terrarum ipsarum, qui, vel sunt mortui, vel adhuc vivi tempore passagii, vel justo impedimento detenti, non potuerint, vel noluerint transfretare.

Per vos, & alios, quos, ad hoc idoneos videritis, de consilio dicti Regis, fideliter colligentes, conservetis ipsam in aliquibus tutis locis, assignaturi ea integrè prædicto Regi, cum iter arripuerit transmarinum :

Non obstantibus aliquibus indulgentiis, privilegiis, seu litteris, in generali vel speciali, ab apostolicâ sede obtentis & obtinendis ; & quibuslibet aliis, per quæ id impediri vel differri valeat ; & de quibus specialem oporteat in præsentibus fieri mentionem ; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali :

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, quatuor, vel tres, aut duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat' Perusii, kal' Septembris, pontificatûs nostri anno decimo.

Sub plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, de privilegiis crucesignatis concessis.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis, constitutis per regnum Angliæ, Hyberniam, Wasconiam, & aliâs terras ditioni carissimi in CHRISTO filii nostri ...... Regis Angliæ illustris subjectas, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum, sicut lecta coram nobis, carissimi in CHRISTO filii nostri ...... Regis Angliæ illustris, crucesignati petitio continebat, ipse quosdam, tam clericos, quam laicos, regni, & terrarum suarum, intendat transmittere ad portus maritimos, & etiam Terram Sanctam, ad præparanda executioni necessaria voti sui, præsentium vobis auctoritate committimus, ut singuli vestrûm, in suis civitatibus & diocesibus ipsis clericis & laicis, quos ab eodem Rege, pro hiis, ad loca hujusmodi, contigerit destinari, eam suorum peccatorum veniam, de quibus verè contriti fuerint & confessi, auctoritate nostrâ, prout expedire videritis, per vos, vel per alios, quos ad hoc idoneos esse videritis, concedatis, quæ transeuntibus in ipsius terræ subsidium in generali concilio est concessa :

Ipsis quoque clericis, qui ad terram transibunt eandem, percipiendi & obligandi beneficia sua, postquam iter arripuerint, usque ad tempus in generali crucesignatorum indulgentiâ comprehensum ; ita quod illi, quibus eadem beneficia committenda duxerint, vel etiam obliganda, extunc infra præscriptum tempus, fructus cum eâ integritate percipiant eorumdem, cum quâ iidem clerici eos perciperent, si personaliter in ecclesiis, in quibus eadem beneficia obtinent, residerent.

Necnon & illis de prædictis clericis, qui, etsi non ad dictam terram, ad alia tamen loca, propter hoc, ab eodem Rege missi fuerint, percipiendi fructus beneficiorum suorum integrè interim, eadem auctoritate, liberam largiamini facultatem.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' Perusii, sexto kal' Octobr', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, pro clericis familiaribus Regis, de non residendo.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio H. illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut tua nobis serenitas intimavit, olim nos, tuis precibus inclinati, clericis, qui tuis insistunt obsequiis, quòd ad susceptionem ordinum, & ad residentiam in ecclesiis, in quibus beneficia obtinent, faciendam à quoquam compelli non possint (dummodo in eisdem ecclesiis obsequia, DEO debita, faciant exhiberi) auctoritate litterarum nostrarum, usque ad decennium, duxerimus indulgendum : & elapsum sit jam septennium & amplius de decennio supradicto ;

Nos, obtentu precum, quas nuper, ex parte tuâ, dilectus filius magister Robertus Anketil clericus, & nuncius tuus, nobis super hoc porrexit, volentes hujusmodi gratiam ampliare, ipsis clericis ut, post completum ipsum decennium, per biennium uti eâdem gratiâ valeant, auctoritate præsentium indulgemus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire ;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Perusii, quinto kal' Octobr', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem, de non molestandis clericis prædictis.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. *Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.*

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio ...... abbati Westmonasterii, Londoniensis diocesis, *salutem & apostolicam benedictionem.*

Cùm, sicut nobis carissimi in CHRISTO *filii nostri H. illustris Regis Angliæ serenitas intimavit, olim nos, ipsius precibus inclinati, clericis, qui suis insistunt obsequiis, &c. ut in priori, usque ad hæc verba.*

Quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus præfatos clericos non permittas super hiis, contra concessionis nostræ tenorem, ab aliquibus indebitè molestari.

Molestatores hujusmodi per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' Perusii, quinto kal' Octobr', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla ejusdem, de orationibus, & aliis specialibus devotionis operibus, faciendis pro Rege, dum proficiscitur in Terram Sanctam.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis per regnum Angliæ constitutis, Hyberniam, Wasconiam, & alias terras, ditioni carissimi in CHRISTO filii nostri H. illustris Regis Anglorum subjectas, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad liberationem Terræ Sanctæ totis affectibus aspirantes, intentâ vigilare solicitudine, omnique procurare studio non cessamus, ut eidem terræ, immo potius JESU CHRISTO, in cujus obprobrium reprobi Agareni orrendis eam abhominationibus polluunt, ut despectam, oportuna subventio tribuatur.

Ipsi namque Salvatori gravis nimis irrogatur injuria, dum locus, ubi totius mundi salutem extitit operatus, cum deberet ex hoc devotione omnimodâ honorari, multiplici obprobrio exprobratur; & christicolas eo fortiùs ad ulciscendam tantam ipsius terræ ignominiam exurgere convenit, quo magis in eorum improperium hoc noscitur redundare:

Unde carissimus in CHRISTO filius noster ...... illustris Rex Angliæ, de hujusmodi contumeliæ immanitate commotus, velut fidus athleta fidei, cum honorabili commilitonum exercitu, vexillo crucis explicito, intendit procedere in subsidium dictæ terræ.

Verum etsi grandis sit ejusdem Regis, & aliorum crucesignatorum devotio, quæ ipsos ad hoc crucefixi obsequium inflammavit, qui, natali solo, aliisque opibus spontè relictis, suas etiam non metuant personas exponere propter illud; non tamen superfluum, sed dignum utique ac conveniens reputamus, quod pro ipso apud Dominum attentis orationibus insistatur, ut eadem devotio, ipsarum orationum adjuta suffragiis, ad obtinendum divinum auxilium contra inimicos Christiani nominis efficaciùs interpellet.

Ideoque fraternitatem vestram rogamus & hortamur attentè, per apostolica vobis scripta, in virtute obedientiæ districtè præcipiendo, mandantes quatinus, orationum offerri sacrificia, missarum celebrari solempnia, & processiones generales ac prædicationes ad populum fieri, præsentibus annotatis, per vestras civitates & dioc' facientes;

Subditos vestros ut à choreis, & aliis lascivis tripudiis & inhonestis ludis, postquam idem Rex & crucesignati accesserint, & recuperationi terræ institerint memoratæ, penitùs abstineant, sobriusque vescantur; necnon jejuniis, orationibus & elemosinis crebrius solito vacent (cum per hæc cæleste adjutorium ad eripiendam terram ipsam de manibus iniquorum speremus facilius impetrare) sedulis per vos & alios exhortationibus inducatis.

Nos enim vobis relaxandi misericorditer omnibus, verè pœnitentibus & confessis, qui ad hujusmodi processiones, prædicationes, & missas accesserint, quadraginta dies, juxta vestrum arbitrium, de injunctâ sibi pœnitentiâ concedimus tenore præsentium potestatem.

Nolumus autem ut, propter ista, speciales orationes, quæ haetenus pro dictâ terrâ, & eodem Rege fiebant, aliquatenus omittantur.

Forma verò ipsa talis est: in singulis ecclesiis cathedralibus, collegiatis, conventualibus, & parrochialibus, diebus singulis dicantur, post orationem Dominicam, psalmus, "DEUS, venerunt Gentes; cum Gloria Patri," &c. *usque oremus.*

"Famulum tuum Regem nostrum, quæsumus, Domine, tuâ semper protectione custodi, ut liberâ tibi mente deserviat, &, te protegente, à malis omnibus sit securus: DEUS, qui ammirabili providentiâ cuncta disponis, te suppliciter exhoramus ut terram, quam unigenitus Filius tuus proprio sanguine consecravit, de manibus inimicorum crucis eripiens, restituas cultui Christiano, vota fidelium ad ejus liberationem instantium misericorditer dirigendo in viam salutis æternæ, per eundem CHRISTUM Dominum nostrum," &c.

Et, dum dicunt hujusmodi preces, pulsentur duæ campanulæ, ut illi, qui ad opera sua exierint, vel in domibus suis remanserint, auditis campanis, dicant *Pater noster,* & alias orationes, prout Dominus inspiraverit eis.

Item processio fiat à clero, & populo, singulis mensibus sollempniter, prima sextâ feriâ mensis, vel aliâ ad arbitrium prælati, si tunc commodè fieri non posset.

Et in ecclesiâ, ad quam ibit processio, vel in eâdem ecclesiâ unde exibit, si ad aliam de facili non poterit accessus haberi, cantetur missa de Cruce: et, dictâ missâ, fiat sermo & exhortatio ad clerum & populum, ut orent pro Rege, & totâ societate suâ, & pro Terrâ Sanctâ; ut eam liberet Dominus de manibus Paganorum.

Et detur, auctoritate prædictâ, indulgentia viginti, vel quadraginta dierum, hiis qui interfuerint processioni & missæ tantum, cum non poterit prædicator haberi.

Dat' Perusii, tertio kal' Octobr', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de protectione Regis, cum transfretaverit ad partes Terræ Sanctæ.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, charissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ crucesignato, salutem & apostolicam benedictionem.

Dignum est, ut, cælestis Regis obsequiis inhærentes, prærogativâ gaudeant gratiæ specialis.

Cum igitur zelo fidei & devotionis accensus, signo vivificæ crucis assumpto, pro subsidio Terræ Sanctæ, non solùm terram relinquere, verùm etiam personam exponere sis paratus;

Nos, tuis precibus inclinati, personam tuam, cum uxore, familiâ, regno, terris, & omnibus bonis, quæ impræsentiarum rationabiliter possides, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Statuentes ut, postquam iter fueris transmarinæ peregrinationis aggressus, ea omnia integra maneant & quieta, donec de reditu tuo, vel obitu certissimè cognoscatur.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Perusii, secundo id' Octobris, pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis crocei rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ, super excommunicatione defraudatorum decimarum.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis ...... abbati & ...... priori Westmonasterii Londoniensis diocæsis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum carissimo in CHRISTO filio nostro, H. illustri Regi Angliæ, pro Terræ Sanctæ subventione, crucis signaculo insignito, decimam omnium ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, ac terrarum subjectarum ditioni ejusdem, usque ad certum tempus, pro ipsius terræ subsidio, duxerimus concedendam;

Nos, nolentes ipsum hujusmodi gratiâ defraudari, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus in omnes illos, qui, vel in subtrahenda ipsa decima, vel non solvenda, scienter fraudem commiserint, per vos, vel per alios, auctoritate nostrâ excommunicationis sententiam proferatis, & faciatis eam usque ad satisfactionem condignam, appellatione remotâ, inviolabiliter observari.

Non obstantibus si aliquibus à sede apostolicâ est indultum, quod interdici, suspendi, & excommunicari non possint, per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam, de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Perusii, secundo id' Octobr', pontificatûs nostri anno decimo.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ, super legatis indistinctis Regi tradendis cum iter arripuerit transmarinum.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis .... abbati & ...., priori Westmonasterii Londoniensis diocæsis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum, inter alios pios usus, in quos decedentes interdum erogari præcipiunt bona sua, subventio Terræ Sanctæ, in quâ IESUS CHRISTUS Dominus noster universa redemptionis nostræ sacramenta patravit, obtineat magnum locum;

Discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus executores testamentorum illorum de regno Angliæ, ac terris ditioni carissimi in CHRISTO filii nostri .... illustris Regis Angliæ crucesignati subjectis, qui, infra triennium, deputatum Terræ Sanctæ subsidio, decesserunt, vel decesserint, usque ad reditum dicti Regis de partibus transmarinis;

Per vos, vel per alios moneatis attentius, & efficaciter inducatis, quod ea, quæ ipsi decedentes per manus eorum indistinctè in usus pios mandarunt, si nondum sunt assignata certis personis & locis, vel ipsa taliter mandaverint erogari, vobis cum integritate assignent, tradenda per vos eidem Regi cum iter arripuerit transmarinum.

Non obstantibus aliquibus litteris super hoc à sede apostolicâ postmodum impetratis vel etiam impetrandis, non facientibus de præsentibus mentionem, & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Perusii, secundo id' Octobr', pontificatûs nostri anno decimo.

Sigillo avulso.

Super usuris & malè acquisitis assignandis Regi Angliæ, cum iter Terræ Sanctæ arripuerit.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio .... abbati Westmonasterii London' diocæsis, salutem & apostolicam benedictionem.

Volentes expensarum onera, quæ subire oportet carissimum in Christo filium nostrum .... illustrem Regem Angliæ, qui, zelo fidei & devotionis accensus, crucis assumpto signaculo, ad Terræ Sanctæ succursum potenter & magnificè se accingit, alicujus subventionis amminiculo sublevari;

Discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinùs, siqui usurarii, vel alii aliqui, aliena illicitè detinentes, de regno Angliæ, ac terris ditioni ejusdem Regis subjectis, pœnitentiâ ducti, usuras, & sic ablata restituere voluerint, de quibus, cui restitui debeant, penitùs ignoratur:

Si, per diocesanos & presbyteros parochiales ipsorum hoc publicè proposito in locis, in quibus viderint expedire, non apparuerint aliqui, quibus eorum restitutio debeatur, per te, vel per alios, quos ad hoc duxeris deputandos, eadem exigere ac recipere non postponas, assignaturus ea dicto Regi, cùm iter arripuerit transmarinum.

Quantitatem vero receptorum, & nomina eorum à quibus, & quantum à quolibet receperis, studeas nobis tuis litteris fideliter intimare.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo: non obstantibus litteris postmodum à sede apostolicâ impetratis, quæ de præmissis plenam & expressam non fecerint mentionem, & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Perusii, id' Octobr' pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de orando pro Rege Angliæ & societate suâ ad Terram Sanctam transeuntibus.

A. D. 1252. An. 36 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis abbatibus, prioribus, & conventibus sancti Benedicti Cistercien' sancti Augustini, & aliorum quorumlibet ordinum, ac religiosis aliis universis constitutis per regnum Angliæ, Hyberniam, Wasconiam, & alias terras ditioni carissimi in Christo filii nostri H. illustris Regis Angliæ subjectas, salutem & apostolicam benedictionem.

Tactus dolore cordis intrinsecùs carissimus in Christo filius noster, H. illustris Rex Angliæ, ac intimè confusionis rubore perfusus, quod civitas Regis magni, terra nativitatis ejus, videlicet Domini Gentium, nunc imperio domini subdita Babilonis, tributa sibi servitutis ignominiosè persolvit; quodque nostra hæreditas, Christi pretioso sanguine dedicata, nunc gentis immundæ spurcitiis graviter infecta sordescit:

Ac, propter hoc, velut princeps catholicus, zelo fidei & devotionis vehementer accensus, regales humeros devotè supposuit ad bajulandum honorabile signum crucis.

Et, sicut fidus athleta fidei, regni & terrarum suarum abdicatis pro Deo deliciis, cum honorabili commilitonum exercitu, vexillo crucis explicito, intendit, operante Domino, ad redemptionem procedere dictæ terræ.

Cùm itaque ad fœlicem consumationem, tam árdui, sui considerptione, negotii, & assumpti hactenùs à multis mundi principibus, cognoscat idem Rex humanam potentiam, nisi divino fulciatur auxilio, non posse sufficere; quia non in multitudine exercitûs est belli victoria, sed fortitudo de cœlo ac per hoc vestrorum, aliorumque fidelium orationibus, & aliis ecclesiæ suffragiis indigeat adjuvari:

Universitatem vestram rogamus, & hortamur attentè, per apostolica vobis scripta, in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandantes, quatinùs pro ipso Rege, ac societate suâ exnunc, & postquam ad terram ipsam transierint, thus orationum vestrarum, in corde contrito & humili, purè Domino adolentes, ac offerentes vestrorum vitulos labiorum, instetis suppliciter apud ipsum processionibus & letaniis, præcipuè diebus dominicis & festivis;

Quòd, de habundantiâ pietatis suæ, quæ merita supplicum excedit & vota, ejusdem Regis, & comitivæ suæ gressus fæliciter dirigat, & ipsum in proposito bono corroboret & conservet:

Ac terram, quam ipse Christus proprio sanguine consecravit, prædicti Regis studio mediante, de manibus inimicorum crucis eripiens, restituat cultui Christiano;

Votum ejusdem Regis, & sequentium eum, ad ejus liberationem instantium, in viam salutis æternæ misericorditer dirigendo.

Dat' Perusii, xiv. kal' Novemb' pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. de non permittendo Regem Angliæ molestari, quousque reversus fuerit à Terra Sancta.

A. D. 1252. An. 37 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus .... Londonien' & .... Cicestren' episcopus, salutem & apostolicam benedictionem.

Regis æterni benignitas carissimum in Christo filium nostrum .... illustrem Regem Angliæ insignem reddidit tantâ diversitate virtutum, quod personam ipsius prærogativâ favoris & gratiæ prosequi delectamur; sed præcipuè hiis temporibus, in quibus ipse se, ac sua proponit exponere in Terra Sancta, obsequiis Iesu Christi; sub illo jugiter vivens affectu, quod & magnificè gloriam divini nominis augeat, & honorem apostolicæ sedis verbis & operibus potenter extollat.

Quia vero Regem tam nobilem, tam præclarum, cujus progenitores inclitos gaudet ecclesia semper habuisse devotos, decet dictæ sedis auxilio sic protegi, sic foveri, ut eidem, super bonis, nulla indignè irrogetur injuria vel jactura; sed ipsa potius illibata maneant, & secura consistant;

Fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinùs eundem super terris, juribus & bonis, quæ in Burdegalen' & Auxitan' provinciis obtinet, quousque ad propria de prædictis partibus fæliciter, Deo propitio, revertatur, non permittatis ab aliquo molestari:

Molestatores, aut invasores, seu turbatores ipsius, super præfatis terris, juribus & bonis, quâcumque dignitate vel honore præfulgeant, monitione præmissâ, per excommunicationis in personas, & in terras eorum interdicti sententias, per vos, vel per alios, appellatione postposita, compescendo.

Non obstantibus constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali;

Et si aliquibus est ab eadem sede indultum, quòd, sine speciali mandato ipsius, suspensionis, vel interdicti aut excommunicationis, in eos non possit ferri sententia; sive indulgentia, cujuscunque tenoris existat, de quâ in litteris nostris plenam & expressam oporteat fieri mentionem.

Quòd, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Perusii, non' Novembr', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De protectione Regis Angliæ usque ad reditum à Terra Sancta.

A. D. 1252. An. 37 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus ...... Londonien' & ...... Cicestren' episcopis, salutem & apostolicam benedictionem.

Regis æterni benignitas carissimum in Christo filium nostrum ...... illustrem Regem Angliæ insignem reddidit tantâ diversitate virtutum, quod personam ipsius prærogativâ favoris & gratiæ prosequi delectamur; sed præcipuè hiis temporibus, in quibus ipse se, ac sua proponit exponere in Terrâ Sanctâ obsequiis Jhesu Christi; sub illo jugiter vivens affectu, quòd & magnificè gloriam Divini nominis augeat, & honorem apostolicæ sedis verbis & operibus potenter extollat.

Quià vero Regem tàm nobilem, tàm præclarum, cujus progenitores inclitos gaudet ecclesia semper habuisse devotos, decet dictæ sedis auxilio sic protegi, sic foveri, ut eidem, super bonis, nulla indignè irrogetur injuria vel jactura, sed ipsa potiùs illibata maneant, & secura consistant:

Fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus eundem super terris, juribus & bonis, quæ in Burdegalen' & Auxitan' provinciis obtinet, quousque ad propria de prædictis partibus fæliciter, Deo propitio, revertatur, non permittatis ab aliquo molestari: molestatores, aut invasores, seu turbatores ipsius super præfatis terris, juribus, & bonis quacumque dignitate vel honore præfulgeant, monitione præmissâ, per excommunicationis in personas, & in terras eorum interdicti sententias, per vos & per alios, appellatione postpositâ, compescendo; non obstantibus constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali. Et si aliquibus est ab eâdem sede indultum, quod sine speciali mandato ipsius, suspensionis, vel interdicti, aut excommunicationis in eos non possit ferri sententia, sive indulgentia, cujuscumque tenoris existat, de quâ in litteris nostris plenam aut expressam oporteat fieri mentionem. Quod si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Perusii, non Nov', pontificatûs nostri anno decimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De subsidio pro Terra Sancta.

A.D. 1252. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. m. 22. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, &c. salutem. Cum venerabilis pater episcopus Cycestrensis, ad instantiam nostram, de concilio nostro, auctoritate apostolicâ benignè, propter DEUM, salutem animarum, Terræ Sanctæ subsidium, & honorem nostrum, assumpserit onus & officium prædicationis crucis CHRISTI exequendum, collectionem decimæ beneficiorum ecclesiasticorum, in subsidium prædictæ terræ, auctoritate præmissâ nobis concessæ, & alia facienda, quæ pertinent ad dictum negotium, per regnum nostrum, per se, & per alios idoneos, quibus vices suas super hoc duxerit committendum;

Vobis supplicamus, attentius rogantes & exorantes in Domino, in fide quâ DEO & nobis tenemini, mandantes quatinus, ob amorem Crucefixi, cujus negotium geritur in hâc parte, & ob reverentiam nostram, sibi & aliis, quos pro prædicto negotio per litteras suas ad nos contigeret destinari, favorabiliter assistentes, in omnibus hiis, quæ contingunt officium supradictum, ad promotionem dicti negotii, consilium, auxilium, & favorem benivolum præbere studeatis:

Tantum facientes ut, præter merita quæ vobis inde accrescent à Domino, vobis universis & singulis teneri debeamus in vestris negotiis, penes nos expediendis, gratâ vicissitudine ad gratias speciales.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Merleberge, xiii. die Novembris.

Per Regem.

Littera Regis Papæ, de expeditione in Terram Sanctam.

A.D. 1253. An. 37 Hen. III. Claus. 37 Hen. III. m. 19. in Turr. Lond.

INNOCENTIO, DEI gratiâ, summo Pontifici, Henricus eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Non ignorat sanctitas vestra quod, cum dominus Johannes Rex, pater noster, vitam excessit præsentem, nobis adhuc infra adultam ætatem existentibus, sub alis sedis apostolicæ defensi fuimus contra multorum inimicorum incursus, & tunc caractere crucis insigniti; quem postea, consilio quorumdam, ab humeris nostris deponentes, meruimus à voto crucis ad tempus absolvi:

Set jam, non inmemores horum, quæ tunc nobis acciderunt, crucem de novo saluberrimo voto, sicut sanctitati vestræ non est incognitum, humeris nostris assumpsimus; verum, cum non sit tantum unius principis opus, negotium crucis, ut tanta res expostulat, adimplere:

Sanctitatem vestram, cum omni mentis affectu devotissimè rogamus, quatenus generaliter, per cætera regna christicolarum, crucis negotium solempniter prædicari, simul & passagium nostrum, quod statutum est à festo Nativitatis sancti Johannis Baptistæ, proximo futuro in tres annos, per prædicatores publicari faciatis: principes etiam, & alios Christianos, crucesignatos, modis, quibus expedire videritis, moneri jubeatis & induci quod, ad terminum prædictum, secundum votorum suorum exigentiam, proficiscantur ad impendendum, unà nobiscum, negotio crucis subsidium desideratum.

Nos etiam, per crucifixi misericordiam, totis viribus mentis & corporis, cæterisque adminiculis secularibus, iter nostrum præparabimus ad exequendum prædictum negotium crucis, ad excellentiam honoris ipsius, cujus amore crucem bajulamus.

Cæterum, cum soli non valeamus, sinè cæterorum fidelium auxilio, votum crucis, ut deceret, expedire, perquam durum nobis esset, quod gens nostra propria crucesignata se diverteret alias, quam nobiscum personaliter in Terram Sanctam; præcipuè cum de gente propriâ majorem geramus fiduciam, quam alienâ.

Super prædictis igitur, tam Terræ Sanctæ, quam nobis solita clementiæ vestræ providentia salubriter prospicere non omittat.

Teste Rege, apud Westm', xxviii. die Januarii.

Littera Regis Angliæ Innocentio IV. Papæ, de regno Siciliæ Ricardo comiti Cornubiæ oblato.

A.D. 1253. An. 37 Hen. III. Claus. 37 Hen. III. m. 18. d. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in CHRISTO patri J. summo Pontifici Henricus Rex Angliæ, salutem. Ecclesiæ Romanæ matri nostræ, & præcipuè piæ paternitati vestræ, quantas potest humana devotio, referimus gratiarum actiones, de eo quod Ricardum comitem Cornubiæ præ ceteris mundi magnatibus elegistis ad culmen regni Siciliæ, quod inter cætera regna magnum esse cognovimus, censentes nos in ipsius exaltatione non mediocriter honoratos.

Verum cum venerabilis vir magister Albertus notarius vester nos ex parte vestrâ curiosè sollicitaret, quod ipsius fratris nostri negotio, circa prædictum regnum adquirendum, consilium & auxilium impenderemus, non inmemores omnium bonorum & gratiarum specialium, quæ multociens ab ecclesiâ Romanâ suscepimus, ut filii grati & devoti acceptamus, quod à clero regni nostri præfato comiti, vel hæredi suo negotium adquisitionis ejusdem regni prosequenti, competens auxilium impertiatur:

Salvâ nobis per omnia gratiâ vestrâ concessâ, &, si placet, concedendâ, ad negotium crucis, quod assumpsimus exequendum.

Teste Rege, apud Westm', xxviii. die Januarii.

Carta Petri de Sabaudia, de juramento eundi ad Terram Sanctam in comitivâ Regis.

A.D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. n. 26. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia de eundo nobiscum ad Terram Sanctam dedit nobis suas patentes litteras sub hâc formâ.

Omnibus præsentes litteras inspecturis, vel audituris, Petrus de Sabaudia, salutem.

Sciatis quod, cum Henricus Rex Angliæ, caractere crucis dominicæ insignitus, passagium suum in Terram Sanctam stabilierit in festo sancti Johannis Baptistæ, anno Domini MCCLVI. nos, ad suum beneplacitum, præstito corporali juramento, tenore litterarum præsentium, protestamur & fideliter promittimus quod, cum idem Dominus noster ad terram prædictam ibit, nos cum ipso proficiscemur corporaliter, DEO nobis vitam & salutem concedente, & prædicto domino nostro Rege subsidium, quod nobis promisit, nobis subministrante, secundum quod in litteris suis, quas inde habemus, plenius continetur;

Nec aliquod aliud negotium scienter assumemus, vel attemptabimus, per quod iter nostrum cum domino nostro Rege debeat impediri.

In cujus, &c.

Datum London', xiv. kal' Maii, anno domini MCCLIII.

Nos verò, Rex prædictus, sigillum nostrum, unà cum sigillis venerabilis patris W. DEI gratiâ Norwicensis episcopi, J. Mansell', P. Chaceport thesaurarii nostri, magistri Willielmi de Kilkenn' cancellarii nostri, & Johannis prioris de Neuburt capellani nostri, & Henrici de Wengham, præsenti scripto duximus apponendum.

Teste ut supra.

De decem mill' marc' pro Petro de Sabaudia, cum Rege in Terram Sanctam profecturo.

A.D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. m. 14. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, cum dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia, corporali juramento interposito, per litteras suas se obligasset, quod nobiscum in Terram Sanctam corporaliter proficisceretur;

Nos ei, ut Rex consecratus & inunctus, fideliter promisimus, & præsentium tenore obligavimus quod ei, in subsidium hujusmodi peregrinationis, dabimus de thesauro nostro decem millia marcarum apud Marsill';

Et inveniemus ei, ad passagium suum, unam navem, victualibus & necessariis munitam, ad custum nostrum; &, cum pervenerimus in Terram Sanctam, dabimus eidem ibi viginti dextrarios.

Medio autem tempore licebit eidem Petro negotiis suis, & amicorum suorum intendere & vacare, & nos ei, ad gwerram suam sustinendam, & negotia sua interim expedienda, subveniemus, secundum quod in litteris nostris, quas inde habet, plenius continetur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xviii. die Aprilis.

De quinque mill' & quingent' marcis datis P. de Sabaudia, pro eundo cum Rege in Terram Sanctam.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III.
Pat. 37 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod, cum dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia, ad beneplacitum nostrum, interposito corporali sacramento, per litteras suas patentes, secundum earumdem continentiam, se nobis obligasset quod, cum in Terram Sanctam iter arripiemus, ipse unà nobiscum corporaliter proficiscetur;

Nos, ex spontaneâ voluntate, & merâ liberalitate nostrâ, ei concessimus, & præsentibus litteris nostris nos obligavimus quod, ad negotia sua interim expedienda, sibi dabimus quinque millia & quingentas marcas sterlingorum, infra triennium proximum à compositione præsentium, præter ea quæ sibi promisimus per alias litteras nostras, quando nobiscum iter arripiet.

Ad quarum quidem quinque millium & quingentarum marcarum solutionem assignavimus,

In primis mille libras, quas ad opus suum mutuo accepimus de mercatoribus Senen' & Florent'.

Item mille libras percipiendas, infra triennium prædictum, à dilecto & fideli nostro Johanne filio Galfridi, justiciario nostro Hiberniæ; videlicet, singulis annis, quingentas marcas, in quibus prædictus Johannes nobis tenetur pro custodiâ terræ & hæredum Theobaldi le Butiller, & maritagio eorumdem hæredum.

Præterea assignavimus prædicto Petro proficuum, quantùm attrahere poterimus, de custodiâ terrarum, quæ fuerunt Geroldi de Prendregest, & de maritagio hæredum ipsius Geroldi, qui exierunt de filiâ Johannis de Cogan; & etiam totum proficuum, quod attrahere poterimus de custodiâ terrarum, quæ fuerunt Roberti filii Ricardi, & maritagio hæredum suorum usque ad summam prædictam.

Et, si quid defuerit de solutione summæ prædictarum quinque millium & quingentarum marcarum, promittimus quod illud sibi perficiemus in wardis, vel maritagiis, primò nobis vacaturis, quæ ipse melius duxerit acceptanda: ita quod alteri ea dare, vel vendere non debemus, donec prædictam summam pecuniæ sibi perfecerimus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud West', xviii. die Aprilis.

Pro Magno, hærede Manniæ.

A. D. 1253.—An. 37 Hen. III.
Pat. 37 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

M. hæres Manniæ & Insularum, cum familiâ suâ, habet literas Regis de conductu in eundo per potestatem Regis versus partes Norwagiæ, & inde redeundo.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Merton, xxx. die Aprilis.

Pro vicecomite Leoman'.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III.
Vascon. Pat. & Cart. 37 Hen. III. m. 4. d. p. 1. in Turr. Lond.

REX venerabili in CHRISTO patri ...... eadem gratiâ Auxitan' archiepiscopo, salutem.

Dilectus & fidelis noster Arn' Octon' vicecomes Leoman' gravi nobis conquestione monstravit, quod vos injuriati estis eidem, spoliando ipsum juramentis & fidelitatibus hominum suorum, & possessionibus suis, in comitatibus de Fezenciac' & Armaniac'.

Et, quia idem vicecomes homo ligius & fidelis noster est, & obsequio nostro jugiter intendit, & ei deesse non poterimus, quin circa commodum & honorem suum salvandum & promovendum, consilium & juvamen nostrum liberaliter impendamus, vos rogamus & hortamur diligenter, quatinus prædictam injuriam sibi faciatis celeriter emendari.

Teste meipso, apud M......... xxx°. die Aprilis.

Eodem modo scribitur baronibus, militibus Auxitan', civibus, & toti curiæ comitatus Fezenciac.

Eodem modo scribitur baronibus, militibus, burgensibus de Noguartileo, & toti curiæ comitatus Armaniac.

De passagio Regis in Terram Sanctam.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III.
Pat. 37 Hen. III. n. 23. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, comitibus, baronibus, militibus, & omnibus aliis crucesignatis Hiberniæ, salutem.

Sciatis quod juravimus & statuimus passagium nostrum in Terram Sanctam à festo sancti Johannis Baptistæ, anno Domini MCCLIII. in tres annos; quod etiam dominus Papa confirmavit: ac, apud Marsil' mare ingredi proponentes, tractatum nuper habuimus, ob nostrum & vestrum commodum, super dicto passagio cum probis hominibus Marsil' quos ad nos in Angliam venire propter hoc fecimus.

Et ideo vobis m ndamus, rogantes quod, ad certos diem & locum, conveniatis ad sciendum quot, & qui vestrûm nobiscum in Terram Sanctam personaliter proficiscentur; & de numero omnium illorum nos sine dilatione distinctè & apertè certificetis; ut de securis navibus, contra prædictum passagium, ad opus vestrum & nostrum, provideri faciemus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', ix. die Maii.

Item mandatum est archiepiscopis, episcopis, &c. Scotiæ.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Excommunicatio generalis in venientes contra libertates contentas in Magna Carta libertatum Angliæ & de Foresta.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III.
Ex Orig. inter Archiv. Ecclesiæ Wellensis.

ANNO Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo tercio, tercio idus Mayi, in majori aulâ regiâ Westmonasterii, sub presentiâ & assensu Domini H. DEI gratiâ, Regis Anglie illustris, & dominorum R. comitis Cornubie fratris sui, R. comitis Norfolchie & Suffolchie marescalli Anglie, H. comitis Herefordie, H. comitis Oxon', J. comitis Warwyk, & aliorum optimatum regni Anglie; nos B. divinâ miseracione Cantuar' archiepiscopus, tocius Anglie primas, F. Londen', H. Elien', R. Lincolnien', W. Wygornien', W. Norwycen', P. Herefordcn', W. Sarisbirien', W. Dunolmen', R. Exonien', S. Carliolen', W. Batonien', L. Roffen', Th' Meneven', episcopi, pontificalibus induti, candelis accensis, in transgressores libertatum ecclesiasticarum, & libertatum seu liberarum consuetudinum regni Anglie, & precipuè earum que continentur in cartâ communium libertatum regni, & carta de Foresta, excommunicacionis sentenciam solempniter tulimus sub hâc formâ:

Auctoritate DEI Omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, & gloriose DEI genitricis semper que virginis Marie, beatorum apostolorum Petri & Pauli, omniumque apostolorum, beati Thome archie'pi & martiris, omniumque martirum, beati Edwardi Regis Anglie, omniumque confessorum atque virginum, omniumque sanctorum DEI, excommunicamus, anatematizamus, & à limitibus sancte matris ecclesie sequestramus, omnes illos qui amodo scienter & maliciosè ecclesias privaverint vel spoliaverint suo jure; item omnes illos qui ecclesiasticas libertates, vel antiquas regni consuetudines approbatas, & precipuè libertates & liberas consuetudines que in cartis communium libertatum & de Foresta continentur, concessis à domino Rege archiepiscopis, episcopis, & ceteris Anglie prelatis, comitibus, baronibus, militibus & liberè tenentibus, quacumque arte vel ingenio violaverint, infregerint, diminuerint, seu immutaverint, clam vel palam, facto, verbo vel consilio, contra illas vel earum aliquam in quocumque articulo temerè veniendo: item omnes illos qui contra illas, vel earum aliquam, statuta ediderint vel edita servaverint, consuetudines introduxerint vel servaverint introductas; scriptores statutorum, necnon consiliarios & executores qui secundum ea presumpserint judicare.

Qui omnes & singuli superius memorati hanc sentenciam incursuros se noverint ipso facto, qui scienter aliquid commiserint de predictis; qui vero ignoranter, nisi comoniti infra quindenam à tempore commonicionis se correxerint, & arbitrio ordinariorum plenè satisfecerint de commissis, extunc sint hâc sentenciâ involuti: eâdem eciam sentenciâ innodamus omnes illos qui pacem Regis & regni presumpserint perturbare.

In cujus rei memoriam sempiternam, nos signa nostra presentibus duximus apponenda.

De consensu Regis & magnatum Angliæ in prædictam sententiam excommunicationis.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

NOVERINT universi, quod dominus H. Rex Angliæ illustris, R. comes Norff' & marescallus Angliæ, H. comes Hereford' & Essex, J. comes de Warrewico, Petrus de Sabbaudia, cæterique magnates Angliæ, consenserunt in sententiam excommunicationis generaliter latam apud Westm' tertio decimo die Maii, anno regni Regis prædicti XXXVII. in hâc formâ, scilicet,

Quod vinculo præfatæ sententiæ ligentur omnes, venientes contra libertates, contentas in cartis communium libertatum Angliæ, & de Foresta; & omnes qui libertates ecclesiæ Anglicanæ, temporibus domini Regis, & prædecessorum suorum, regum Angliæ, optentas & usitatas, scienter & malitiosè violaverint, aut infringere præsumpserint:

Et omnes illi qui pacem domini Regis & regni perturbaverint:

Et similiter omnes qui jura & libertates Regis & regni diminuere, infringere, seu immutare præsumpserint:

Et quod omnes, venientes contra præmissa, vel eorum aliqua ignoranter, legitimè moniti, infra quindenam post monitionem præmissam, dictam transgressionem non emendaverint, extunc prædictæ sententiæ excommunicationis subjacebunt;

Ita tamen, quod dominus Rex transgressionem illam per considerationem curiæ suæ faciat emendari.

Sciendum autem quod, si in scriptis, super eâdem sententiâ à quibuscunque confectis seu conficiendis, aliud, vel aliter appositum, vel adjectum fuerit, aut articuli aliqui alii in eis contenti inveniantur,

Dominus Rex, & prædicti magnates omnes, & communitas populi protestantur publicè, in præsentiâ venerabilium patrum, Bonifacii, Dei gratiâ, Cantuariensis archiepiscopi, totius Angliæ primatis, necnon & episcoporum omnium, in eodem colloquio existentium, quod in ea nunquam consenserunt, nec consentiunt; set de plano eis contradicunt.

Præterea, præfatus dominus Rex, in prolatione præfatæ sententiæ, omnes libertates, contra consuetudines regni nostri antiquas & usitatas, & dignitates, & jura coronæ suæ, ore proprio specialiter sibi, & regno suo salvavit, & excepit.

In cujus rei memoriam, & in posterum veritatis testimonium, tam dominus Rex, quam prædicti comites, ad instantiam aliorum magnatum, & populi, præsenti scripto sigilla sua apposuerunt.

De fœdere conjugali cum Rege Hispaniæ.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. m. 13 d. in Turr. Lond.

REX carissimo consanguineo suo A. eadem gratiâ, illustri Regi Castell', Tolet', Legion', Gallic', Sibill', Cordub', Murc', & Gihenn', salutem, & quicquid regiæ convenit celsitudini.

Inter claras sapientiæ & mansuetudinis vestræ laudes, quæ, quasi sidus emicans, per diversas mundi partes irradiant, illa dilectionis vestræ erga nos concepta suavitas, per quam nobis adjungi satagitis mutuæ dilectionis affectu, nos habundantius excitat & inducit, ut sinceritati vestræ, in quibus possumus, placeamus.

Cum igitur nullo competentiori modo inter principes amicitia mutua contrahatur, quam per vinculum fœderis conjugalis, serenitate vestrâ illud affectante, de quo non modicum gratulamur;

Nos, vice versa, eandem amicitiam perpetuare volentes, ad consummationem illius fœderis prosequendam dilectos nobis in Christo venerabilem patrem W. episcopum Bathon' & fidelem nostrum Johannem Maunsell cancellarium London' ac præpositum Beverlaciæ secretarium nostrum, procuratores nostros & nuncios ad magnitudinis vestræ præsentiam destinamus:

Quorum tractatum & factum, circa præmissa fœderis vinculum contrahendum, conjunctim vel divisim, ratum & firmum habebimus & habemus, omni specie calumpniæ circumscriptâ;

Plenam dantes eisdem potestatem, conjunctim vel divisim, omnia ea explicandi & agendi, quæ ad præmissum negotium fuerint necessaria, & quæ nos ipsi præsentialiter facere possemus ad dicti negotii perpetuam firmitatem; firmiter promittentes nos ratum & firmum habituros quicquid super hoc, nomine nostro duxerint faciendum.

Specialem insuper damus potestatem prædicto Johanni, secretario nostro, præstandi in animam nostram cujuslibet generis sacramentum, quodcumque fuerit necessarium ad præmissum negotium prosequendum.

Et, si forte, quod absit, dictus Johannes Maunsell in viâ deficiat, loco suo dilectum & specialem clericum nostrum, magistrum Johannem Clarel substituimus; eidem, cum episcopo, in omnibus eandem dantes potestatem circa prædictum negotium prosequendum, quam prædicto Johanni Maunsell dedimus, & præscripsimus sub formâ superius declaratâ.

Teste meipso, London', xv. die mensis Maii, anno, &c. xxxvii.

De matrimonio inter primogenitum Regis Aragoniæ, & Beatricem filiam Regis Angliæ contrahendo.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

REX universis Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noverit universitas vestra quod nos constituimus procuratores nostros, simul & divisim, venerabilem in Christo patrem Bathon' & Wellen' episcopum, & dilectum & fidelem nostrum, Johannem Maunsel præpositum Beverlaciæ, unumquemque illorum in solidum, ad tractandum de matrimonio contrahendo inter filium primogenitum illustris Regis Aragon' & Beatricem filiam nostram;

Promittentes bonâ fide, quod nos ratum habebimus & firmum, & fideliter ac inviolabiliter observabimus, quicquid per eos, vel eorum alterum, super dicto negotio factum fuerit vel tractatum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud London', xxiv. die Maii.

De instructionibus super matrimonio Edwardi primogeniti Regis Angliæ cum sorore Regis Castellæ.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis W. eadem gratiâ Bathon' episcopo, & J. Maunsell' cancellar' London, ac præposito Beverlaci, salutem.

Mandamus vobis firmiter injungentes, quod ad matrimonium inter Edwardum primogenitum nostrum & hæredem, & A. illustrem sororem Regis Castell' contrahendum procedatis; plenam quietantiam juris, quod idem Rex exigit in terrâ nostrâ Wasconiæ, ab ipso & hæredibus suis capientes, si meliores conditiones consequi non poteritis, dum modo talis mutua confœderatio inter nos, & hæredes nostros contrahatur; ita quod adinvicem simus imprisii & confœderati, juxta vires nostras, contra omnes homines.

Ad hæc autem omnia & singula plenam vobis damus & concedimus potestatem.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De magno sigillo commisso.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noverit universitas vestra quod nos, in Vasconiam proficiscentes, dimisimus magnum sigillum nostrum in custodiâ dilectæ Reginæ nostræ, sub sigillo nostro privato, & sigillo dilecti fratris & fidelis nostri Ricardi comitis Cornubiæ, & quorundam aliorum de consilio nostro;

Tali conditione adjectâ quod, si aliquid signatum fuit, nomine nostro, dum extra regnum Angliæ fuerimus, alio sigillo, quam illo, quod vertere poterit in coronæ nostræ, vel regni nostri detrimentum vel diminutionem, nullius sit momenti, set viribus careat omninò.

Teste Rege, apud Wynton, xxii. die Junii.

De provisione factâ ad gubernationem regni, transfretante Rege in Vasconiam.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. n. 14. in Turr. Lond.

REX omnibus justiciariis suis, vicecomitibus, constabulariis, & omnibus aliis ballivis, & fidelibus suis Angliæ, Walliæ & Hiberniæ, salutem.

Quia in proximo transfretaturi sumus in Wasconiam, vobis mandamus in fide, quâ nobis tenemini, firmiter injungentes quod, dum extra regnum nostrum Angliæ fuerimus, intendentes sitis & respondentes dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ in omnibus, quæ ad ballivas vestras pertinent.

Et, si ante reditum nostrum de partibus prædictis Wasconiæ, de nobis humanitùs contingat, tunc castra, & omnes terras nostras, in custodiâ vestrâ existentes, & omnes alias ballivas vestras, quas de nobis habetis, liberetis dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ, custodiendas per ipsam ad opus dilecti filii nostri Edwardi, usque ad legitimam ætatem ejusdem filii nostri.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Suwic', ii. Julii, per Regem.

Hæc littera liberata est P. de Sabaudia, per manus H. de Wengham.

REX omnibus, &c. salutem. Cum gubernationem regni nostri Angliæ, & terrarum nostrarum Walliæ & Hiberniæ, commiserimus dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ, unà cum consilio dilecti fratris & fidelis nostri Ricardi comitis Cornubiæ, usque ad reditum nostrum de partibus Wasconiæ,

Volumus quod, cum archiepiscopatus, & episcopatus prædicti regni nostri Angliæ, & episcopatus Menevens' in Wallia vacaverint, à nobis petatur licentia eligendi; &, factis electionibus, noster super hoc requiratur assensus; & hoc idem fieri volumus de abbatiis Westmonasterii, Waltham, Sancti Edmundi, Rames' Burgi, Sancti Petri, Sancti Albani, Rading, Oseneye, Cyrencestriæ, de Hyda, Glaston', vacante sede Malmesbur', Sancti Petri Gloucestr', Evesham, Sanctæ Mariæ Eborum, & Sancti Augustini Cantuar'.

Et de archiepiscopatibus, episcopatibus terræ nostræ Hiberniæ, cum vacaverint, cum facilior aditus, sive transitus de Hibernia in Wasconiam, quam de Hibernia in Angliam habeatur.

Vacantibus autem episcopatibus Landavensi, de Sancto Asaph, & de Bangor' & omnibus abbatiis & prioratibus Angliæ, Walliæ, & Hiberniæ, superiùs non expressis, volumus & concedimus, quod licentia eligendi à præfatâ Reginâ nostrâ, ante electionem, petatur; &, factis electionibus, ejus super hoc requiratur assensus, de consilio præfati comitis fratris nostri, nobis in partibus Wasconiæ agentibus. In cujus, &c.

Teste ut supra. Per Regem.

Quæ litteræ traditæ sunt per manus W. de Kilkeny Reginæ & comiti.

De custodiâ Angliæ & Walliæ commissâ Reginæ.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, & omnibus aliis fidelibus suis Angliæ, Walliæ, & Hiberniæ, salutem.

Sciatis quod, cum in proximo transfretaturi sumus in Wasconiam, in subsidium ejusdem terræ nostræ, nos regnum nostrum Angliæ, & terras nostras Walliæ, & Hiberniæ, committimus dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ, custodiendas & gubernandas cum consilio dilecti fratris & fidelis nostri Ricardi comitis Cornubiæ, usque ad reditum nostrum de partibus prædictis.

Et ideo vobis mandamus, quod eidem Reginæ, tanquam custodi & gubernatrici dicti regni, & prædictarum terrarum, dum extra idem regnum fuerimus, intendentes sitis & respondentes.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Portesmu', septimo die Julii.

Per Regem traditæ fuerunt Reginæ.

De homagio Davidis filii Griffini.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. n. 11. in Turr. Lond.

DAVID filius Griffini & familia sua, quam secum ducet, habent litteras domini Regis de conductu in veniendo ad Regem in Angliam, vel ad Reginam, vel ad Ricardum comitem Cornubiæ, si Rex fuerit extra regnum, ad faciendum Regi homagium, & alia quæ Regi facere debet;

Et durant usque ad festum sancti Michaelis proximò futurum.

Teste Rege, apud Portesmu', viii. die Julii.

Postea prorogatus fuit terminus ille usque ad quindenam sancti Martini proximo futuram.

Pro Thoma de Sabaudia.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Pat. 37 Hen. III. n. 21. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Hugoni le Bigod, salutem. Sciatis quod assignavimus vos ad reddendum, singulis annis, dilecto & fideli nostro Thomæ de Sabaudia, vel ejus certo attornato, ad scaccarium nostrum, vel apud Novum Templum London', quingentas marcas de septingentis marcis, quas nobis redditis per annum, ad prædictum scaccarium, de fine quem Johanna Wak, uxor vestra, fecit nobiscum, pro custodiâ terræ & hæredis Hugonis Wake, & maritagio ejusdem hæredis, & pro seipsâ maritandâ cui vellet, quamdiu finis ille duraverit, pro annuo feodo suo quingentarum marcarum, quod ei concessimus percipiendum, donec ei in wardis, vel escaetis nostris, in quingentis marcis terræ providerimus.

Et ideo vobis mandamus quod eidem comiti, vel ejus certo attornato, prædictas quingentas marcas singulis annis liberetis, sicut prædictum est.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windles', xii. die Julii.

Mandatum Regis quod arma sufficientia & competentia civibus assignarentur, secundum cujuslibet facultates & pristinam consuetudinem regni.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III. Mat. Paris. Auct. Addit. p. 230. Lond. 1640.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex, &c. vicecomiti Essex' & Hertford' salutem.

Summone per bonos summonitores omnes milites & omnes liberè tenentes de comitatibus prædictis, & de quâlibet villâ quatuor homines & præpositum; & de quolibet burgo duodecim legales burgenses, quod sint coram dilecto & fideli nostro Henrico de Colevilla, ad dies & loca quos tibi sciro faciet, ad audiendum & faciendum præceptum nostrum.

Venire etiam facias coram eo ad eosdem dies & loca, omnes illos qui jurati sunt ad arma, & jurari debent, cum armis suis ad quæ jurati sunt & esse debent, audituri & facturi præceptum nostrum. Et interim diligenter inquiras qui fecerunt ultimò scrutinium de armis in comitatibus prædictis, & qui ultimò inde sacramentum ceperunt; & ubi rotuli de scrutinio illo & sacramento fuerunt. Et rotulos illos habeas coram præfato Henrico, prædictis diebus & locis: & tu ipse tunc ibi sis in propriâ personâ tuâ, ad exequendum ea quæ idem Henricus tibi ex parte nostrâ præcipiet. Et si ballivi libertatum, qui returnum habent brevium nostrorum, istud mandatum nostrum execui non fuerint, non omittas quin libertates illas ingrediaris ad idem mandatum exequendum.

Teste meipso, apud Portesmuthe, xviii. die Julii, anno regni nostri xxxvii.

De vigiliis in quâlibet civitate per discretos viros faciendis.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III.

Mat. Paris. Auct. Addit. p. 230. Lond. 1640.

HENRICUS, DEI gratiâ, &c. dilecto & fideli suo Henrico de Colevilla, salutem.

Sciatis quod assignavimus vos ad exponendum militibus, liberis hominibus, & aliis de comitatibus Cantebrig', Huntindon', Hertford', & Essex', quos coram vobis venire præcipimus, & dies & loca quos vicecomitibus eorundem comitatuum scire fecerimus, articulos quos vobis mittimus sub sigillo nostro; & ad providendum quod articuli illi firmiter observentur, ad pacis nostræ conservationem. Et ad videndum, quod singuli habeant arma ad quæ sunt jurati, & jurari debent. Et ad ponendum modo debito omnes, quos resistentes, vel rebelles, seu negligentes in præmissis inveneritis.

Et ideo vobis mandamus, quod ad dies & loca quos duxeritis providenda, in comitatibus prædictis, sitis ad prædicta facienda, prout magis videritis expedire.

Mandamus enim singulis vicecomitibus prædictis, quod ad dies & loca quos eis scire facietis, venire faciant coram vobis omnes milites, liberè tenentes de comitatibus prædictis, de qualibet villâ quatuor homines & præpositum, & de quolibet burgo duodecim legales burgenses, & omnes illos qui jurati sunt ad arma, & jurari debent, cum armis suis ad quæ jurati sunt, & esse debent, ad audiendum & faciendum quæ eis ex parte nostrâ præceperitis. Et quod ipsi vicecomites in propriis personis suis tunc sint coram nobis, cum rotulis de ultimo scrutinio armorum facto de eisdem comitatibus, ad exequendum quæ eis ex parte nostrâ præceperitis. Et si ballivi libertatum qui habent returnum brevium nostrorum mandatum nostrum in hâc parte executi non fuerint, non omittatis quin libertates ingrediamini, ad prædictum mandatum nostrum exequendum.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Portesmuthe, xx° die Julii, anno regni nostri xxxvii°

Articuli.

I. Quod vigiliæ fiant per singulas villas, sicut fieri consueverunt; & per viros probos & validos.

II. Quod sectæ de vicesiis fiant secundum antiquum debitum modum, ita quod negligentes & vicesium sequi nolentes, capiantur tanquam consentientes malefactoribus, & liberentur vicecomiti. Et insuper in quâlibet villâ provideantur quatuor homines, vel sex, secundum quantitatem villæ, ad vicesia promptè & instanter prosequenda, & ad malefactores prosequendos, si supervenerint, & necesse fuerit cum arcubus & sagittis, & aliis levibus armis, quæ debent provideri ad custum totius villæ, & quæ semper remaneant ad opus prædictæ villæ. Et super illos provideatur de quolibet hundredo duo liberi & legales homines potentiores, qui sint superiores: & videant quod vigiliæ rectè fiant & prosecutiones prædictæ.

III. Quod nullus extraneus hospitetur, nisi de die; & de clarâ discedat.

IV. Quod nullus extraneus receptetur in villis campestribus ultra unum diem, vel duos ad plus, extra tempus messium; nisi hospes pro illo velit respondere.

V. Quod si aliquis malefactor, vel aliquis de quo mala suspitio habeatur, capiatur per vigilatores, vel alios domini Regis fideles, vicecomes, vel ballivus de hundredo, ipsum sine dilatione vel mercede aliquâ recipiet.

VI. Quod præcipiatur majori & ballivis singularum civitatum & burgorum, quod si aliquis mercator vel extraneus deferens pecuniam, & illam eis ostendat, & conductum petat, quod faciant ei conductum per malos passus & loca ambigua: quod si aliquid amiserit pro defectu conductûs, vel in eorum conductu, de villatâ burgi illius vel civitatis ei restituatur.

Quod Bertramus de Crioill constabular' castri Dovor' post mortem Regis non deliberet Edwardo primogenito filio Regis castrum prædictum, ante suam legitimam ætatem, sine assensu A. Reginæ.

A. D. 1253.—An. 37 Hen. III.

Pat. 37 Hen. III. n. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod firmiter injunximus dilecto & fideli nostro, Bertramo de Crioill, constabulario nostro Dovor' & volumus quod, si ante legitimam ætatem dilecti filii nostri Edwardi de nobis humanitus contingat, non liberet castrum nostrum Dovor' eidem Edwardo ante legitimam ætatem, nisi de assensu & voluntate dilectæ Reginæ nostræ Alianoræ.

Teste Rege, apud Portesmu', xx. die Julii.

Per Regem.

Quod Alienora Regina Angliæ & Ricardus comes Cornub' in absentiâ Regis possint amovere vicecomites & ballivos.

A. D. 1253.—An. 37 Hen. III.

Pat. 37 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX A. Regine Anglie, & R. comiti Cornubie, salutem. Quia vicecomites & ballivi nostri per Angliam frequenter excedunt & dilinquunt, quod non esset per longa tempora sustinendum; plenam vobis concedimus potestatem, ut ipsos ob justam causam ab officio suo valeatis amovere; vobis mandantes, quod dum fuerimus in partibus transmarinis hujusmodi vicecomites & ballivos in formâ prædictâ deponi, & loco eorum faciatis magnos idoneos substitui vice nostrâ. Castris nostris in manibus eorum quibus ea prius commisimus, remanentibus. In cujus, &c.

T. apud Portesmu', xxi. die Julij.

Per Regem tradite sunt Regine & comiti Cornubie.

Littera per quam dominus Papa excommunicat omnes illos qui pacem domini Regis Angliæ perturbant, aut perturbare præsumunt, postquam dominus Rex iter arripuerit versus Terram Sanctam.

A. D. 1253. An. 37 Hen III.

Ex Transcrip. Authent.—Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri Bathon' & Wellen' episcopo, & dilecto filio decano Burdeg' salutem & apostolicam benedictionem.

Cum carissimus in CHRISTO filius noster Rex Angliæ illustris, crucis assumpto signaculo, ad transfretandum in Terræ Sanctæ subsidium potenter ac viriliter se accingat, personam ipsius & terram nos convenit eo attentius apostolicæ protectionis præsidio communire, quo eundem Regem ecclesia Romana sincerâ in Domino affectione complectitur, & inter cæteros orbis Catholicos principes DEO ac sibi est experta devotionem.

Ne igitur tam pium votum, tamque laudabile ipsius Regis propositum per aliquorum insolentiam impediri contingat, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus omnes illos, qui conjunctim vel divisim præfatum Regem, aut terram ejusdem invadere, vel perturbare quâcumque temeritate præsumpserint, monitione præmissâ, per excommunicationis in personas, & terras eorum interdicti sententias, à perturbatione & invasione hujusmodi, appellatione postpositâ, compescatis; facientes illos, in quos hujusmodi sententias tuleritis, sicut protervitas eorum exegerit excommunicatos, ubi expedire videritis, solempniter, usque ad satisfactionem congruam, nunciari,

Non obstante si aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quod excommunicari, vel eorum terræ supponi ecclesiastico interdicto non possint, absque ipsius sedis speciali mandato, faciente plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi & ejus continentiâ mentionem; seu quâlibet aliâ indulgentiâ dictæ sedis quibuscumque, sub quâcumque formâ verborum, concessâ, per quas attributæ vobis jurisdictionis explicatio in hâc parte valeat impediri.

Quod, si non ambo his exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Assitii, tertio kal' Augusti, pontificatûs nostri anno undecimo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de protectione pro Rege, Regina, & aliis.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus .... Cantuariensi & .... Eboracensi archiepiscopis, & .... Bathon' & Wellen' episcopo, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum ad archana pectoris faciem mentis convertimus, inter alia, quæ de CHRISTI fidelibus, sub diversitate temporum, eligimus commendanda memoriæ, immaculata carissimi in CHRISTO filii nostri .... illustris Regis Angliæ progenitorum fides, & sincera devotio nobis occurrunt dignis laudibus specialiter recolendæ; & præsertim cum progenitoribus ipsis, non solum derivatione sanguinis, sed illarum propagatione succedens, eo crebriùs in nobis illorum memoriam refricet, quo eorumdem imitando vestigia, ipsos frequentius repræsentat.

Sua quoque serenitas, sic semper, circa ecclesiam, affectione purâ & inconcussâ constantiâ claruit, ut, suis obsequiis, oportunitatis tempore, se offerens reverenter, honorem ejus inter cæteros orbis principes ferventer obtavit; eumquè studuerit, ex proposito adhoc suæ potentiæ brachio, indefessâ sollicitudine procurare:

Dignè itaque, suis dictorumque progenitorum exigentibus meritis, Romana ecclesia ipsum, tantæ devotionis titulo insignitum, inter claustra cordis affectione præcipuâ bajulans, & infra mentis ubera brachiis sinceritatis astringens, illo suam privilegiat amore personam, ut eam inter Reges alios favoris & gratiæ prerogativâ efferat specialis.

Cum igitur, in succursum Terræ Sanctæ, quam in contemptu CHRISTI, & fidelium ejus obprobrium occupatam detinent Agareni, velut fidus ad loca fidei, & ultionis injuriarum Domini anxius, eum honorabili commilitonum exercitu, crucis jam assumpto signaculo, transfretare proponat;

Nos, suum tam laudabile propositum commendantes, ac volentes apostolicis sibi adesse favoribus in hâc parte, suam & carissimæ in CHRISTO filiæ nostræ Alienoræ Angl' Reginæ illustris uxoris, necnon Edwardi primogeniti & hæredis, ac aliorum liberorum suorum personas, cum familiis, & regno Angliæ, Hyberniâ, Walliâ, Wasconiâ, & aliis terris, possessionibus, juribus, libertatibus, rationabilibus consuetudinibus, & cæteris bonis suis, quæ impræsentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, sub beati Petri & nostrâ protectione duximus admittendos.

Quocirca fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinùs dictos Regem, Reginam, Edwardum, & alios liberos suos non permittatis contra protectionis nostræ tenorem, super hiis, ab aliquibus indebitè molestari:

Molestatores hujusmodi per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Non obstante si personis aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras apostolicas, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat' Asisii, non' Sept' pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Epistola Innocentii IV. Papæ ad archiepiscopos & episcopos Angliæ, pro confirmatione litterarum ab illis editarum.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III.

Bibl. MS. Coll. C. C. Cantab. Cod. LIX. 21.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus universis archiepiscopis & episcopis regni Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur quod justum est & honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

Cum itaque sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, nos cupientes, prout ad vestrum spectat officium, libertatem ecclesiasticam in regno Angliæ illibatam ab omnibus conservari, cum voluntate ac beneplacito karissimi in CHRISTO filii nostri, illustris Regis Angliæ, in omnes illos qui malitiosè ac scientèr ecclesias ipsius regni suo jure privaverint, vel spoliaverint, & libertates ecclesiasticas & antiquas regni consuetudines, quæ continentur in cartis communium libertatum & de Foresta, concessis à dicto Rege vobis ac aliis ejusdem regni prælatis, violaverint, infregerint, diminuerint, seu mutaverint; & qui contra illas statuta ediderint, vel edita observaverint, consuetudines introduxerint, vel servaverint introductas; necnon in scriptores, executores, & consiliarios statutorum ipsorum excommunicationis sententias duxeritis proferendas, prout in litteris super hoc confectis plenius continetur:

Nos, vestris supplicationibus inclinati, quod à vobis providè factum est in hâc parte ratum habentes & gratum, id de fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, tenorem litterarum ipsarum præsentibus inseri facientes; qui talis est.

"Auctoritate DEI Omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, gloriosæ virginis & DEI genetricis Mariæ, beatorum apostolorum Petrii & Pauli, omniumque apostolorum, beati Thomæ archiepiscopi & martris, omniumque sanctorum martirum, beati Edwardi Regis Angliæ, omniumque confessorum atque virginum, omniumque sanctorum DEI, nos W. miseratione divina Cantuarien' archiep' totius Angliæ primas, F. London', H. [Elien',] R. Lincolnien', W. Wygornien', W. Norwycen', P. Hereford', W. Saresbir', W. Dunolmen', R. Exon', S. Karleolen', W. Bathonien', L. Roffen', Th' Meneven', episcopi; de assensu & voluntate venerabilis patris W. DEI gratiâ Eboracen' archiep' anathematizamus, & à limitibus sanctæ matris ecclesiæ sequestramus, omnes illos qui amodo scientèr & malitiosè ecclesias privaverint, vel spoliaverint suo jure: item omnes illos qui ecclesiasticas libertates, vel antiquas regni consuetudines approbatas, & præcipuè libertates & liberas consuetudines quæ in cartis communium libertatum & de Foresta continentur, à domino Rege concessis archiepiscopis, episcopis, & cæteris Angliæ prælatis, comitibus, baronibus, militibus & liberè tenentibus, quacumque auctoritate vel ingenio violaverint, infregerint, diminuerint, seu mutaverint, clam vel palam, facto, verbo vel consilio, contra illas, vel earum aliquam, in quocumque articulo temerè veniendo: item omnes illos qui contra illas, vel earum aliquam, statuta ediderint, vel edita servaverint, consuetudines introduxerint, vel servaverint introductas: scriptores etiam statutorum ipsorum, necnon consiliarios & executores, & qui secundum ea præsumpserint judicare.

Qui omnes & singuli superius memorati hanc nôstram sententiam incursuros se noverint ipso facto, qui scientèr aliquid commiserint de prædictis; qui vero ignoranter nisi commoniti infra quindenam à tempore commonitionis se correxerint, & arbitrio ordinariorum plenè satisfecerint de commissis, extunc sint hâc sententiâ involuti: eâdem etiam sententiâ innodamus omnes illos qui pacem Regis & regni præsumpserint perturbare.

In cujus rei memoriam sempiternam, nos signa nostra præsentibus duximus apponenda.

Act' in majori aula Regia apud Westm', anno Domini M.CCLIII. tertio id' Maii, sub præsentiâ & assensu H. DEI gratiâ, Regis Angliæ illustris, & dominorum R. egregii comitis Cornub' fratris sui, R. comitis Northfolciæ & marescalli Angliæ, H. comitis Hereford', H. comitis Oxon', J. comitis Warwykiæ, & aliorum optimatum Angliæ ad hoc quasi ad concilium specialitèr vocatorum."

Nulli ergo omnino hominum, &c. &c.

Dat' Anagniæ, ii. kal' Octobr', pontificatûs nostri anno undecimo.

Mandatum Regis justic' ad custodiam Judæorum assignatis, de quibusdam statutis per Judæos in Anglia firmiter observandis.

A. D. 1253. An. 37 Hen. III.

Claus. 37 Hen. III. n. 18. In Turr. Lond.

REX providit & statuit, &c. Quod nullus Judæus maneat in Anglia, nisi servicium Regis faciat: & quamcito aliquis Judæus natus fuerit, sive masculus sive fœmina, serviat nobis in aliquo. Et quod nullæ scholæ Judæorum sint in Anglia, nisi in locis illis in quibus hujusmodi scholæ fuerunt tempore domini Johannis Regis, patris Regis. Et quod universi Judæi in synagogis suis celebrent submissâ voce secundum ritum eorum, ita quod Christiani hoc non audiant. Et quod quilibet Judæus respondeat rectori ecclesiæ, in cujus parochiâ maneat, de omnibus parochialibus ad domum ipsius Judæi spectantibus. Et quod nulla nutrix Christiana de cætero lactet aut nutriat puerum alicujus Judæi; nec aliquis Christianus vel Christiana serviat alicui Judæo vel Judææ, nec cum ipsis comedat, vel in domo suâ commoretur. Et quod nullus Judæus vel Judæa comedat aut emat carnes in Quadragesimâ. Et quod nullus Judæus detrahat fidei Christianæ, vel publice disputet de eâdem. Et quod nullus Judæus habeat secretam familiaritatem cum aliquâ Christianâ, nec aliquis Christianus cum Judæâ. Et quod quilibet Judæus ferat manifestam tabulam. Et quod nullus Judæus ingrediatur aliquam ecclesiam vel aliquam capellam, nisi transeundo; nec in eis moretur in vituperium CHRISTI. Et quod nullus Judæus impediat aliquo modo alium Judæum volentem ad fidem CHRISTI convertere. Et quod nullus Judæus receptetur in aliquâ villâ sine speciali licentiâ Regis, nisi in villis illis in quibus Judæi manere consueverunt.

Et mandatum est justiciariis ad custodiam Judæorum assignatis, quod sic fieri, & sub incursione bonorum prædictorum Judæorum firmiter teneri faciant.

Per Regem & concilium.

Bulla Innocentii IV. Papæ de provisionibus.

A.D. 1253. An. 38 Hen. III.

Ex Autogr. Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri episcopo, & dilectis filiis capitulo Roffensi, ac prælatis ecclesiarum, & patronis, cleris seu laicis, per Roffens' civitatem & dioces' constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Editum à nobis de novo statutum, de verbo ad verbum præsentibus fecimus annotari, cujus tenor talis est:

" Innocentius episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis, ac dilectis filiis, abbatibus, prioribus, præpositis, decanis, archidiaconis, archipresbyteris, & aliis ecclesiarum prælatis, earumque capitulis, & conventionibus, seu collegiis, tam exemptis quam non exemptis, ac patronis, clericis, seu laicis, præsentes litteras inspecturis, salutem & apostolicam benedictionem.

Postquam regimini generalis ecclesiæ nos, licet immeritos, divina pietas voluit præsidere, cordi semper habuimus quod honestatem & ordinem in omnibus servaremus, ac in provisionibus faciendis haberemus illius providentiæ modum, per quem ecclesiis, & monasteriis, sive aliis piis locis, honor & commodum provenirent.

Quod autem quicquid contrarium accidisse dinoscitur, tum propter malitiam temporum, tum propter improbitatem nimiam petitorum, sæpe nobis dolorem intulit, & cordi nostro suspiria cumulavit; maximè cum post multa diffugia, & excogitatæ dilationis studium, provisiones quasdam prorsus inviti fecerimus; quas potuisse vitare pro magno & solempni gaudio duceremus.

Cum itaque dudum mente vigiles, ut super hiis adhibere possemus remedium oportunum, nos pro quiete mentis nostræ, ac pro ecclesiarum, monasteriorum, & locorum prædictorum salute, duximus statuendum, quod singuli vestrûm canonicas & præbendas, ac beneficia seu personatus, & dignitates cum curâ, vel sine curâ, redditus etiam & pensiones ad collationem, aut electionem, seu præsentationem nostram spectantia, quæ obtinentur à quibuscumque oriundis extra regna, in quibus habentur canonicatus & præbendæ, & alia supradicta, sive apud sedem apostolicam maneant, sive alibi commorentur exnunc personis idoneis, DEUM habendo præ oculis, & conferre, vel eas ad illa eligere, & electas confirmare, seu præsentare, & præsentatas admittere, sublato cujuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, valeant;

Et extunc personæ in eisdem canoniis, & præbendis, ac beneficiis, seu dignitatibus, & personatibus, redditibus, & pensionibus plenum jus & inconcussum obtineant.

Nec tamen de hiis, priusquam vacent, se aliquatenus intromittant, set ea ipso jure, quamcitius vacaverint, assequentur, & ipsa intrandi ac retinendi, nullius requisito consensu, liberam habeant facultatem; ita tamen quod illi, qui nunc ipsa obtinent, ea, quousque cesserint vel decesserint, pleno jure pacificè habeant & quietè, ac nullum omnino super hiis, prætextu statuti ejusdem, præjudicium patiantur.

Volumus tamen quod, si sub expectatione præbendarum, in ecclesiis, in quibus provisum fuerit dictis personis, prius aliqui sint recepti: vel si, super provisione suâ, in eis litteras apostolicas impetraverunt, sicut in receptione vel impetratione, sic in præbendarum assecutione personis præferantur eisdem.

Si vero aliqua personarum ipsarum, cui obtentu ejusdem statuti provisum fuerit, vel ei per vos, juxta modum inferius annotatum, contigerit de vestrâ liberali gratiâ provideri, cedat interim vel decedat, licitum sit vobis tam citò, loco sui, aliam personam subrogare, ac successivè hoc facere in cujusvis earumdem cessione, vel obitu personarum.

Sub divini tamen Judicis obtestatione præcipimus, quod personæ ipsæ contra possessores dictorum canonicatuum & beneficiorum, ac præbendarum, seu personatuum, & dignitatum & redditaum, seu pensionum, nullas insidias, aut fraudem, vel molestias, sive quodcunque aliud inconveniens machinentur; alias autem, ipso facto, cadant ab omni jure eis, super provisione hujusmodi, acquisito; cum dignum sit quod, sicut gratia pro virtute tribuitur, ita pœna pro vitio compensetur.

Pro malitiis etiam cohibendis, quæ, hujusmodi forsitan occasione statuti, oriri possent in mentibus perversorum, volumus ut, si aliquem, cui subrogatio, ex beneficio ejusdem statuti, facta fuerit (quod absit) perimi contigerit quoquo modo, taliter subrogatus possessionem suæ provisionis non habeat, nec aliquatenus apprehendat, nisi prius apostolicas, vel ordinarii, vel aliquorum religiosorum virorum, DEUM timentium, patentes litteras obtinuerit, quod de morte sic occisi suspectus nullatenus habeatur.

Cæterum, quia personis eisdem in grave possit redundare tædium, quod vacationem canonicatuum, & præbendarum, ac aliorum prædictorum per longa tempora expectarent; ad hoc vestra desudet intentio, ut de canoniis & præbendis, ac beneficiis seu personatibus, & dignitatibus, redditibus, & pensionibus, ad nostram collationem aut electionem, vel præsentationem spectantibus, quæ, præter hujusmodi provisionem nostram, vacant ad præsens, seu vacare contigerit, dummodo nulli alii de jure competant, liberaliter ac sine morâ provideatis eisdem, & postmodum ipsarum loco alias personas ydoneas quamcitius subrogetis."

Ad hæc statutum prædictum, quamvis juri oppositum, quod pro causâ legitimâ & salubri, ad nullius requisitionem vel instantiam, proprio motu fecimus, plenam & inviolabilem firmitatem volumus obtinere; set tamen ad alias collationes, & electiones, seu præsentationes, quas à quocumque, de cætero fieri contigerit, idem statutum nullatenus extendatur, nec sanctionibus canonicis, propter ipsum, in posterum aliquod præjudicium generetur.

Præterea nulla privilegia, vel indulgentiæ, seu literæ apostolicæ sedis, vel legatorum ejus, sub quâcumque formâ verborum, de cætero impetranda, obsistant præfato statuto; cum jam plenum jus, per hujusmodi collationem, aut electionem, seu præsentationem acquiratur personis eisdem, & illud eis tolli non possit absque divini offensâ nominis, & apostolicæ sedis injuriâ manifestâ.

Nos enim nichilominus, si aliquid super hiis, contra præfatum statutum contigerit attemptari, non solum irritum & inane decernimus, set omnes, qui contravenire præsumpserint, divinæ maledictioni & nostræ volumus subjacere; licitumque sit vobis universis, & singulis, tanquam nostris, in hâc parte, ministris, nostras seu legatorum nostrorum lacerare litteras, siquæ, statuto ipsi contrariæ, vobis, aut alicui vestrûm, fuerint præsentatæ.

Canonicatuum insuper, & præbendarum, ac beneficiorum, & aliorum prædictorum possessio, sicut prædictum est, nichilominus intretur, ac retineatur liberè, non obstantibus literis memoratis.

Sæpedictum vero statutum ad pontificatus, & abbatias, & alias regulares extendi volumus dignitates.

Vos itaque, frater episcope, ac filii capitulum, & prælati, seu patroni statutum ipsum, prout expedire videritis, auctoritate nostrâ fideliter & diligenter exequi studeatis.

Dat' Lateran', tertio non' Novembr', pontificatûs nostri anno undecimo.

De disputatione Papæ & Regis, de suis ætatibus.

A.D. 1253. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Regiam gratitudinem dignâ gratiarum actione prosequimur; quæ, apostolicam sedem in tua recognoscens gratanter vota proclivem super hiis, quæ honestè postulanda decreveris, favorem tibi ex hoc benivolum vendicavit.

Perpendimus enim quod plenam de nobis spei tibi fiduciam suggerit sinceritas filialis, affectum nostrum ad tuæ beneplacita voluntatis astringens, ut, sicut secundum DEUM poterimus, voto tibi & opere placeamus.

Porro in litteris tuis, ad jocunditatis solatium, seriis ludicra miscuisti, de illius, videlicet, scrupulo quæstionis quâ coram nobis, ut asseris, uter nostrûm alterum nascendo prævenerit, extitit disceptatum.

Sanè licet contendere videaris te nobis esse minorem, nosque reponas in consortio seniorum, super hoc tamen dubitantium forsitan vacillat opinio, quibusdam annos tuos producentibus, aliis corripientibus annos nostros.

Ad hæc autem aliud non respondemus, ad præsens, nisi, quia de transmisso verborum solatio, quo nos lætificare curasti, tuæ celsitudini gratias exhibentes, tecum optamus ut, mutuæ visionis indicio, possimus dirimere propositam quæstionem.

O si unquam nobis desuper illucesceret dies illa quæ commodè nostram tibi, tuamque nobis desiderabilem præsentiam exhiberet! Multa quidem præteritorum dierum malignitas, quos in tribulationis amaritudine traximus, in copiosâ illius consolationis dulcedine leniretur.

Dat' Lateran', xv. kal' Januarii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De diversis in Vasconia, secundum mandatum Papæ excommunicatis, pro eo, quod pacem Regis perturbarunt.

A.D. 1253. An. 38 Hen. III.

Lib. B. fol. 271. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

REVERENDO patri in CHRISTO ...... DEI gratiâ, Adurenc' episcopo, decanus Sancti Andreæ Burdeg' judex à domino Papâ delegatus, salutem in Domino.

Noveritis nos mandatum domini Papæ recepisse in hæc verba.

" Innocentius episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri Bathon' & Wellen' episcopo, & dilecto filio ...... decano Burdegaliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

" Cum carissimus in CHRISTO filius noster ...... Rex Angliæ illustris, crucis assumpto signaculo, ad transfretandum in Terræ Sanctæ subsidium potenter ac viriliter se accingat, personam ipsius, *&c. ut in bulla de xxx. Julii, anno præeunte, deinde hoc modo*;

Cujus auctoritate mandati monuimus Gasconem de Biarn' de Fronsat' & de Castellione vicecomites, Willielmum Priorem de Manso, Bertrandum de la Dye, majorem & omnes juratos de Regula, Bernardum de Bonyll, ut ipsi à perturbatione & invasione terrarum & possessionum præfati Regis crucesignati desisterint;

Et, quia ab hujusmodi perturbatione & invasione non desistunt, nos omnes prædictos nominatim, & omnes alios generaliter, qui terram & possessionem ipsius Regis invadere, vel perturbare præsumunt, excommunicamus, & denunciari fecimus excommunicatos in diocæse Burdegalensi, & episcopatu Vascon'.

Unde eâdem auctoritate vobis mandamus, firmiter injungendo, quatinus omnes prædictos excommunicetis, & excommunicatos denuntietis, per

totum episcopatum vestrum, singulis diebus dominicis & festivis, candelis accensis, & pulsatis campanis.

Et, quia crescente contumaciâ crescere debet pœna, nos terras omnium prædictorum ecclesiastico supposuimus interdicto, vobis mandantes, sub pœnâ suspensionis ab ingressu ecclesiæ, quatinus infra octo dies, post receptionem præsentium, singulis eorum, terris vel possessiones habentibus in episcopatu vestro, prædicta scire faciatis.

Et nos, per litteras vestras patentes, super præmissis certificetis; ita quod nos & episcopi de hujusmodi excommunicationis & interdicti sententiis latis certitudinem plenariam habeamus:

Quod, si non feceritis, noveritis vos esse statim, post prædictos octo dies, eâdem auctoritate ab ingressu ecclesiæ suspensos.

Datum apud Vasatum, in festo sancti Thomæ apostôli, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio.

De Alfonso Rege Castellæ, & exercitu Saracenorum, invadendo Aquitaniam, Angliam, & Hyberniam.

A.D. 1253. An. 38 Hen. III. Pat. 38 Hen. III. n. 8. in Turr. Lond.

REX universis archiepiscopis, & episcopis, in Hibernia constitutis, salutem.

Cum Rex Castellæ, cum multitudine exercitûs Christianorum & Saracenorum, terram nostram Vasconiæ, in quindenâ Paschæ proximo futurâ, ingressurus sit hostiliter, ad terram illam destruendam & occupandam, ac per introitum ejusdem terræ, si eam optineret, quod absit, terras nostras Angliæ & Hiberniæ invadere aspiret;

Nos, super tam arduis & urgentibus negotiis consilium vestrum & auxilium requirere proponentes, vos requirimus, in fide quâ nobis tenemini, affectuosè rogantes quatinus, sicut nos & honorem nostrum, necnon & indempnitatem corporis nostri diligitis, nullatenus omittatis quin, in instanti mediæ Quadragesimæ, conveniatis apud Dublin' coram Johanne filio Galfridi justiciario Hiberniæ, (quem propter hoc ad partes illas mittimus) audituri voluntatem nostram super prædictis negotiis, quæ idem justiciarius vobis tunc vivâ voce plenius exponet, & cum aliis magnatibus terræ nostræ Hiberniæ, quibus id injunximus, super eisdem negotiis tractaturi, & consilium vestrum & auxilium adhibituri.

Et vos, circa dictum diem, provideatis & deliberetis, quam honestè & potenter nos, in tam urgenti & inexcusabili necessitate, de bonis vestris velitis respicere: inducentes efficaciter subditos nostros quod nobis in tantâ necessitate & periculo munificè subveniant.

Quia nullo tempore futuro tantum indigebimus, Deo dante, subventione amicorum nostrorum, quantum in præsenti indigemus.

Testibus Alianora Reginâ nostrâ, & Ricardo comite Cornubiæ apud Westm', xxix. die Decembris.

Per Reginam, comitem, & totum concilium.

De navibus perquirendis ad transfretationem Reginæ & aliorum.

A.D. 1254. An. 38 Hen. III. Pat. 38 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus baronibus & ballivis portuum de Hethe, Rumenal, Wincheles', Rye, Hasting, Pevenes', Sheford' & Shorham, salutem.

Quia moram facientes in Vascon' in expedicione nostrâ magnatibus nostris Anglie quamplurimum indigemus, mittimus ad portus predictos dilectum clericum nostrum Gilbertum de Lond' ad arestandum omnes naves de eisdem portubus que possunt portare sexdecim equos, & omnes alias consimiles naves inventas in eisdem portubus, de cujuscumque potestate sint, quod sint apud Portesm' in octab' Pasche proximo futur' ...... benè munite, & prompte, & parate ad transfretand' dilectam Reginam nostram, Eduuardum filium nostrum, R. comitem Cornubie fratrem nostrum, & alios magnates nostros Anglie ad nos venturos in Vascon', vobis mandantes, quod eidem clerico nostro ad predictas naves, sicut predictum est, arestandas auxiliantes sitis & consulentes, prout vobis ex parte nostrâ plenius intimabit.

In cujus, &c.

T. A. Regina & R. comite Cornubie, apud Westm', xxx. die Januarii.

Per consimiles litteras mittit Rex Rogerum de Evesham baronibus & ballivis portuum Sutht', Portesm', La Pole, Lyme, Waymue, Tengeumwe, Dertemue & Plymmue. In cujus, &c. T. ut supra.

Et Johannem Blundel ballivis de Novo Castro super Tynam.

Et Ricardum Oysel' baronibus & ballivis porcium Dovor', Sandwic', Feversham, Oreford', Gypewic', Dunewic', Herewic', Jernem', Lenn', & ville Sancti Botolphi. In cujus, &c. T. ut supra.

Eodem modo mandatum est vicecomiti Devon' de navibus arestandis in partibus de Topsam & Exon' per breve.

Littera Regis Angliæ Willielmo de Odinggeselles, super negotio Regis Castellæ.

A.D. 1254. An. 38 Hen. III. Claus. 38 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Willielmo de Odinggeselles salutem.

Cum venerabilis pater Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus, episcopi provinciæ Cantuariensis, Ricardus comes Cornubiæ, frater noster, R. comes Gloucestriæ, & alii comites, & barones in quindenâ sancti Hillarii, jam præteriti, apud London, coram dilectâ Reginâ nostrâ, & concilio nostro, commorante in Angliâ, constituti, nobis promiserunt liberaliter & benignè facere auxilium decens & perutile, videlicet, quidam prælati in propriis personis, & quidam in pecuniâ, comites verò & barones in propriis personis suis, potenter contra Regem Castellæ, qui terram nostram Vasconiæ in manu forti, in quindenâ Paschæ proximò futurâ, hostiliter est ingressurus;

Vos ex toto corde requirimus quod, sicut supradicti comites & barones nobis promiserunt, quod erunt London' à die Paschæ proximò futuræ in tres septimanas, parati & benè muniti sine ullâ dilatione versus Vasconiam ad nos properiter movere, vos ad dictum diem & locum, modo consimili, veniatis omni occasione & dilatione postpositis, ad tendendum versus Portesm' cum præfatis magnatibus, ad transfretandum cum eisdem ad nos in Vasconiam; & hoc in fide quâ nobis tenemini, vobis firmiter injungimus, & sicut honorem nostrum, & indempnitatem corporis vestri diligitis.

Teste A. Regina, & R. comite Cornubiæ apud Westm', quinto die Februarii.

Idem mandatum est Willielmo de Bello Campo de Bed' hoc addito, vel filium suum primogenitum, cum decenti numero militum, pro eo mittat, qui à Rege recipiet cingulum militare in instanti festo Pentecostes.

Teste ut supra, per concilium.

De excommunicatione exercitûs.

REX vicecomiti Wilts' salutem. Cum venerabilis pater B. Cantuar' archiepiscopus, &c. ut supra, usque ad illam clausulam, vos ex toto corde requirimus, *& tunc sic,* tibi firmiter præcipimus,

Quod capias securitatem ab omnibus illis de ballivâ tuâ, qui tenent de nobis in capite xx. libr' terræ, & etiam de eis qui tenent xx. libr' terræ de illis qui sunt infra ætatem & in custodiâ nostrâ, quod sint London', à die Paschæ proximo futur' in tres septimanas, parati & benè muniti ad tendend' sine ullâ dilatione versus Portsm' ad transfretand' ad nos in Vasconiam cum dictis magnatibus, ad defensionem corporis nostri & prædictæ terræ nostræ Vasconiæ:

Et etiam nomina illorum omnium qui tenent de nobis in capite xx. libr' terræ in ballivâ tuâ, quam eorum qui tenent xx. libr' terræ de illis qui sunt infra ætatem & in custodiâ nostrâ, Reginæ nostræ & præfato concilio nostro in instanti mediâ Quadragesimâ sub sigillo tuo distinctè & apertè significetis. Et hoc sicut tuam indempnitatem diligis, non omittas.

Teste ut supra.

De pace inter Regem Angliæ & Regem Castellæ tractandâ & firmandâ.

A.D. 1254. An. 38 Hen. III. Lib. A. fol. 289. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc'.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, omnibus præsentes literas visuris, vel audituris, salutem.

Noveritis nos fecisse, constituisse, & ordinasse procuratores nostros & solempnes nuncios, dilectos & fideles nostros venerabilem patrem Petrum Herefordens' episcopum, & Johannem Maunsell præpositum Beverlaci, ad tractandum de pace, & ad firmandum eandem, inter illustrem principem Alfonsum Regem Castellæ & Legionis, & suos hæredes ex unâ parte; & nos & hæredes nostros ex alterâ;

Gratum & firmum habituri quicquid per eosdem nuncios, vel eorum alterum, si eorum alterum, quod Deus avertat, abesse contigerit, firmatum fuerit vel etiam ordinatum;

Dantes in solidum eisdem, & cuilibet eorum separatim, plenam & liberam potestatem tractandi pacem & firmandi eam, ut dictum est, & jurandi in animam nostram, & obligandi per juramentum nos, & hæredes nostros, si viderint expedire, ad servandum omnia, quæ iidem nuncii super præmissis duxerint pro nobis & hæredibus nostris ordinanda, & etiam promittenda.

In cujus rei testimonium has literas fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Vasatum, octavo die Februarii, anno regni nostri tricesimo octavo.

Litteræ Reginæ & Richardi comitis Cornubiæ ad Regem Angliæ, tunc in Vasconia, de adventu Regis Castellæ contra eundem Regem.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

DOMINO Regi Angliæ, &c. Regina & Richardus comes Cornubiæ, salutem.

Recepimus litteras vestras ad Natale Domini proximè præteritum, quod in crastino sancti Hillarii convocaremus archiepiscopos, episcopos, abbates, priores, comites, & barones regni Angliæ: ad ostendendum eis statum vestrum, & adventum Regis Castellæ in Vasconiam contra vos.

Et, quia brevitas temporis non patiebatur quod dicti magnates ad dictum diem possent convenire, vocavimus eosdem apud Westmonasterium in quindenâ dicti festi sancti Hillarii.

Quibus congregatis, & expositis eis adventu dicti Regis & statu vestro; responsum recepimus, quod comites & barones erunt Londoniæ à die Paschæ proximò futuræ in tres septimanas, parati indilatè tendere versus Portesmuam, ascensuri naves ad veniendum potenter in succursum vestrum, contra dictum Regem Castellæ: si dictus Rex Castellæ, contra vos in Vasconiam sit venturus.

Et hoc promiserunt comes Gloverniæ, & omnes alii magnates.

Prætereà archiepiscopus Cantuariensis, electus Wintoniensis, Londoniensis, & Wigornensis episcopi, promiserunt se personaliter ad vos accessuros in manu forti.

Et alii episcopi & abbates Angliæ tunc præsentes promiserunt, quod efforcialiter vobis subvenirent de pecuniâ suâ, contra dictum Regem Castellæ; summam tamen tunc exprimere noluerunt: sed quilibet habebit summam, quam daturus est, Londoniæ in termino prænotato, hoc est, à die Paschæ in tres septimanas, sicut constanter asseruerunt; si ita sit quod dictus Rex Castellæ, contra vos in Vasconiâ sit venturus.

Sed de clericis suis nullam vobis voluerunt facere concessionem, propter decimam colligendam, ad opus vestrum, in subsidium Terræ Sanctæ, in proximum.

Nos vero, cum Reginâ vestrâ, ad vos veniemus juxta mandatum vestrum: & Edwardus filius vester, & Beatrix filia vestra, & ego frater vester Richardus comes Cornubiæ vobis non deficiam; sed ad vos veniam cum potestate, ad vestrum profectum & honorem meum: ita quod vos & hæredes vestri, mihi sitis grates, Deo dante, imperpetuum, si dictus Rex Castellæ contra vos in Vasconia sit venturus, sicut mihi mandatis.

Et, per consilium dominæ Reginæ, & aliorum benevolorum vestrorum, dimittam regnum vestrum Angliæ in bonis manibus & fidelibus, Deo dante, ad vestrum commodum & honorem.

Et, si vobis placet, & bonum videatur, quod domina Regina veniat in communi passagio magnatum & baronum vestrorum Angliæ, hoc ei tempestivè significetis, si placet: ut sic ad vos cum Edwardo filio vestro, & Beatrice filiâ vestrâ, securius & decentius venire valeat.

Volunt autem præfati prælati & magnates, ante passagium suum, & auxilium dandum, habere litteras vestras patentes, sibi de Vasconia mittendas; quod ex præsenti subventione vobis persolvendâ, & in rebus faciendâ, non fiat in posterum ipsis successoribus seu hæredibus suis præjudicium, tempore vestro vel hæredum vestrorum.

De obligatione Regis abbati & conventui apud Burdegal'.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Bundel. infra Turr. Lond.

HEN' Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod tenemur dilectis nobis in Christo abbati & conventui sanctæ ...... apud Burdegal', in trescentis marcis sterlingorum; quas dilectus & fidelis noster Johannes Mansell, præpositus Beverlaciæ ab eis mutuo recepit pro negotiis nostris expediendis, quando alias fuit in servitio nostro in Vasconia.

De quibus, eisdem abbati & conventui reddemus unam medietatem ad festum sancti Michaelis, anno regni nostri tricesimo octavo.

Teste meipso apud Vasatum, undecimo die Februarii, anno regni nostri tricesimo octavo.

Carta pro Edvardo primogenito Regis, de completione quindecim millium marcarum per annum.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. fol. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis quod concessimus Edwardo, filio nostro primogenito & hæredi, quod, si terra Vasconiæ, & aliæ terræ, quas, per cartam nostram, ei dedimus in Hibernia, & Anglia, & alibi, non sufficiant ad completionem quindecim millium marcarum per annum, & invenire possimus aliquas terras in manu nostrâ, quæ non sint de dominico coronæ nostræ, nos defectum illius summæ eidem Edwardo supplebimus in eisdem terris, si sufficiant.

Si vero hujusmodi terras ad præsens non habeamus, aut non sufficiant, nos in omnibus primis wardis, quam citius nobis acciderint, ei perficiemus quod supererit de supradictis quindecim millium marcarum terræ, donec nobis acciderint excaetæ, in quibus hujusmodi complementum sibi facere possimus.

In cujus rei testimonium præsentibus litteris parvum sigillum nostrum, quo utimur in Wasconia, duximus apponendum.

Teste meipso, apud Vascatum, xiv. die Februarii, anno regni nostri xxxviii.

Carta pro Edwardo primogenito Regis, de concessione omnium terrarum per Reges Franciæ ablatarum in partibus transmarinis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. fol. 220. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis nos totum jus & clamium, quod habuimus, vel aliquo modo habere potuimus, in omnibus terris, civitatibus, burgis, castris, & omnibus aliis locis occupatis, seu quolibet alio modo ablatis progenitoribus nostris, & nobis per Reges Franciæ, seu quoscunque alios, citra mare quâcumque de causâ, in dilectum filium nostrum Edwardum transtulisse.

Ita quod nullam amodo de hiis, sive de aliquâ parte prædictarum terrarum, civitatum, burgorum, castrorum, & omnium aliorum facere possimus quietam clamationem; set ipsi Edwardo & hæredibus suis, cum ea adquisierit, remaneant in perpetuum, unà cum Wasconia quam ei prius dederamus.

In cujus rei testimonium præsentibus parvum sigillum nostrum, quo utimur in Wasconia, duximus apponendum.

Teste meipso, apud Vasatum, xiv. die Februarii, anno regni nostri xxxviii.

Mandatum Ricardo de Grey, quod seisinam insularum daret Edwardo primogenito Regis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. fol. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, dilecto & fideli suo Ricardo de Grey, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus, per cartam nostram, Edwardo, filio nostro primogenito, & hæredi, insulas, quas vobis commisimus custodiendas, cum omnibus pertinentiis;

Tenendas & habendas sibi & hæredibus suis in perpetuum.

Et ideo vobis mandamus quod, omni dilatione & occasione remotis, dicto Edwardo, vel certo ejus attornato has litteras deferenti, plenam seisinam prædictarum insularum cum omnibus pertinentiis suis habere faciatis.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Vasatum, decimo quarto die Februarii, anno regni nostri tricesimo octavo.

De concessione pro Edwardo filio Regis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Vasc. Pat. & Cart. 37 Hen. III. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, &c. Sciatis nos dedisse, concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse Edwardo filio nostro primogenito, & hæredi, totam terram Hiberniæ (exceptis civitatibus Dublin' & de Limeric' cum comitatibus suis; & de villa de Dalon' cum pertinentiis, quas retinemus in manum nostram; & exceptis quingentis libratis terræ, quas assignare tenemur dilecto fratri nostro Galfrido de Lezignan, in terrâ vastâ Hiberniæ; & quadragintis libratis terræ, quas promisimus dilecto & fideli nostro Roberto Walerand, similiter in terrâ vastâ Hiberniæ) & totum comitatum Cestriæ, cum castris, & villis, & omnibus aliis pertinentiis suis, sine aliquo retenemento; unà cum conquestu nostro Walliæ in finibus illis, videlicet, Rotheland' Bissard, & Gannoc, & cum totâ aliâ terrâ de Pernechelac: & totam villam Bristoll, cum castello, & aliis omnibus pertinentiis suis: & tria castra, scilicet, Gresmunt, Skenefrith, & alium castrum, cum honore & omnibus pertinentiis suis: castra de Mungomery, Kermerdyn, & Cardigan, cum pertinentiis suis: castrum de Buelt: castrum de Pecco cum honore & pertinentiis: Stamford & Grantham, cum honore & pertinentiis suis: & totam terram, quæ fuit comitissæ Augy in Angliâ, cum pertinentiis suis: Gernes & Geresy, & cæteras insulas maris, & manerium de Frigido Mansello cum pertinentiis suis; (salvis nobis omnibus crociis & custodiis ecclesiarum, vacantium in omnibus terris, superius nominatis, ubi custodiam de jure habere debuerimus).

Habenda & tenenda eidem Edwardo & hæredibus suis, de corpore suo legitimè procreatis, imperpetuum; ita tamen quod prædictæ terræ & castra omnia nunquam separentur à coronâ; & quod nullus, ratione istius donationis eidem Edwardo factæ, aliquid juris vel clamii aliquo tempore sibi vendicare possit in terris & castris prædictis: set integrè remaneant regibus Angliæ in perpetuum.

Præterea præsenti cartâ innovamus donationem, quam prius dicto Edwardo fecimus, de totâ terrâ Vasconiæ, & insulæ Oleronis, cum omnibus pertinentiis suis; ita quod imperpetuum remaneant dominio coronæ Angliæ, sicut in prædictâ cartâ plenius continetur.

Testibus,

Petro Hereford' episcopo,
J. de Plesset' comite War'.
Galfrido de Lezungnan, &
Willielmo de Valenc' fratribus nostris.
Petro de Sabaudia.
Johanne Maunsell præposito Beverl'.
J. Priore de Novo Burgo capellano nostro.
Willielmo de Gray.
Willielmo de Chaeny.
Nicholao de Sancto Maur.
Willielmo Gerun' & aliis.

Dat' per manum nostram apud Vassatum, quarto decimo die Februarii, anno regni nostri tricesimo octavo.

Et triplicata est carta ista: & mandatum est J. filio Galfridi justiciario Regis, quod de totâ terrâ Hiberniæ (exceptis civitatibus Dublin' & de Limeric' cum comitatibus suis, & villâ de Dalon' quas Rex retinet in manu suâ) eidem Edwardo plenam seisinam habere faciat; & hoc per litteras Regis patentes secundum tenorem prædictæ cartæ.

Eodem modo mandatum est dominæ Reginæ, & R. comiti Cornubiæ, quod secundum tenorem cartæ prædictæ de terris, maneriis, villis, insulis, & aliis plenam seisinam habere faciant per litteras patentes.

Petro de Sabaudia, de seisinâ terrarum dandâ Edwardo Regis primogenito.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. A. fol. 214. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Acquitaniæ, & comes Andegaviæ, dilecto & fideli suo Petro de Sabaudia, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus, per cartam nostram, Edwardo filio nostro primogenito, & hæredi, omnes terras quæ fuerunt comitissæ Augii in Anglia, cum omnibus pertinentiis suis;

Tenendas & habendas sibi & hæredibus suis in perpetuum.

Et ideo vobis mandamus quod, omni occasione & dilatione remotis, dicto Edwardo, vel certo ejus attornato has litteras deferenti, plenam seisinam prædictarum terrarum, cum omnibus pertinentiis suis, habere faciatis.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Vasatum, decimo quarto die Februarii, anno regni nostri tricesimo octavo.

De concessione Siciliæ, nomine Papæ, factâ Edmundo filio Regis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Transcript. Authent. Vid. Præfat. hujusce operis.

EXCELLENTI viro domino Edmundo, nato domini H. Regis Angliæ illustris, Albertus domini Papæ notarius, apostolicæ sedis legatus, salutem, & paratam ad obsequia voluntatem.

Ut sincera & inconcussa devotio, quam dominus H. Rex Angliæ illustris, pater vester, habet ad Romanam ecclesiam in vobis, paterna vestigia imitantibus, propagata fructum, non tàm eidem ecclesiæ, quàm toti Christianitati necessarium afferat, vosque insigniat fastigio regiæ dignitatis, de speciali auctoritate, & mandato domini Papæ, facto nobis, de suorum fratrum consilio & assensu, vobis & hæredibus vestris regnum Siciliæ, & totam terram, quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum ecclesiæ, cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis, (exceptâ civitate Beneventan' cum ipsius juribus, & pertinentiis) universis in feudum concedimus, salvis libertatibus & immunitatibus ecclesiarum prædictorum regni & terræ, tàm in electionibus, quàm in aliis pertinentibus ad easdem.

Super conditionibus vero, quæ pertinent ad idem negotium, apponendis, venerabilium patrum dominorum, O. sancti Adriani diaconi cardinalis, Phy' electi Lugdunen' & ...... episcopi Herefordén' & nobilium virorum dominorum T. de Sabaudia comitis, & P. fratris ejus; necnon proborum virorum dominorum Johannis Maupsel præpositi Beverlacensis, & Petri Cachaport archidiaconi Wellensis, & nostro arbitrio, prout vos & prædictus dominus Rex jam acceptastis, stabitur hinc & inde.

In cujus rei testimonium & perpetuam firmitatem has litteras fieri fecimus, & sigilli nostri munimine roborari.

Dat' Vindocin', anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio, pridie non' Martii, pontificatûs domini Innocentii Papæ IV. anno undecimo.

Confœderatio inter Henricum Angliæ, & Alfonsum Castellæ, Reges, pro ipsis & eorum hæredibus, perpetuò duratura, contra omnes homines de mundo; salvâ fide ecclesiæ Romanæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Bundela Miscellan. in Turr. Lond.

NOVERINT universi, præsentem paginam inspecturi, quod nos frater Lupus, DEI gratiâ, Marochitanen' episcopus, & Garsius Martini, procuratores & solempnes nuncii illustris Regis Castellæ, Toleti, Legionis, Galletiæ, Sibilliæ, Cordubiæ, Murciæ, & Jahennæ, litteras dicti domini R. recepimus in hæc verba.

Alfonsus, DEI gratiâ, Rex Castellæ, Toleti, Legion', Galletiæ, Sibilliæ, Murciæ, & Jahennæ, omnibus præsentes litteras visuris & audituris, salutem.

Noveritis nos fecisse, constituisse, & ordinasse procuratores nostros, & solempnes nuncios, venerabilem in CHRISTO patrem, fratrem Lupum, DEI gratiâ, Marochitan' episcopum, & nobilem virum Garsiam Martini de Toleto, ad tractandum de pace, & ad firmandum eandem inter illustrem principem Henricum Regem Angliæ, & suos hæredes ex unâ parte; & nos, & hæredes nostros ex alterâ: gratum & firmum habituri quicquid per eosdem nuncios firmatum fuerit, vel etiam ordinatum;

Dantes eisdem plenariam & liberam potestatem tractandi pacem, & firmandi eam, ut dictum est, & jurandi in animam nostram, & obligandi, per juramentum, nos & hæredes nostros, si viderint expedire, ad servanda omnia quæ iidem nuncii super præmissis duxerint pro nobis & hæredibus nostris ordinanda, & etiam promittenda.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Dat' apud Toletum', kal' Aprilis, æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

Harum igitur auctoritate litterarum, pro prædicto domino nostro Rege Castellæ & Legion' & hæredibus suis, inivimus fœdus perpetuæ amicitiæ cum domino Henrico, DEI gratiâ, illustri Rege Angliæ, domino Hiberniæ, duce Normanniæ & Aquitanniæ, & comite Andegaviæ, & hæredibus suis, isto modo.

Quod idem dominus Rex Castellæ & Legionis, & hæredes sui, ab hâc horâ in antea, sint amici, & imprisii prædicti Regis Angliæ, & hæredum suorum, contra omnes homines de mundo imperpetuum; ita quidem quod idem dominus noster Rex Castellæ & Legionis, & hæredes sui juvabunt eundem Regem Angliæ, & hæredes suos, bonâ fide, cum toto posse, contra omnes homines de mundo; salvâ fide ecclesiæ Romanæ.

Dimittimus etiam, & quitamus, pro prædicto domino nostro Rege Castellæ & Legion' & hæredibus suis, domino Henrico illustri Regi Angliæ,

& suis hæredibus, sicut melius & sanius intelligi potest, quicquid juris vel quasi habet, vel habere debet, dominus Rex Castellæ & Legion' & hæredes sui, in totâ Vasconia, vel in parte, in terris, possessionibus; hominibus, juribus vel quasi, dominiis vel quasi, actionibus, & rebus aliis, ratione donationis, quam fecit, vel fecisse dicitur, dominus Henricus quondam Rex Angliæ, & Alienora uxor sua, Alianoræ filiæ suæ, & bonæ memoriæ domino Alfonso Regi Castellæ:

Et quicquid juris, vel quasi, ibidem idem dominus Rex Castellæ & Legionis habet, vel habere debet, vel hæredes sui per successionem supradictorum; vel per collationem Regis Ricardi, seu Regis Johannis; vel per collationem ipsi vel alii, cujus jus ad ipsum pertineat, factam à Reginâ Berengaria, filiâ Alfonsi Regis & Reginæ Alianoræ: & omnes cartas, quas idem dominus Rex Castellæ & Legion' habet, super hoc, à prædictis, vel aliquo eorum, promittimus bonâ fide, pro dicto domino nostro Rege Castellæ & Legion' & hæredibus suis, dicto Regi Angliæ & hæredibus suis restituere, vel delere: &, si inventæ fuerint ex hâc horâ ulterius, concedimus quod sint vacuæ & cassæ.

Et hoc facimus propter multas bonas rationes, & multa alia, quæ præfatus Rex Angliæ prædicto domino nostro Regi Castellæ & Legion' concessit per se, & procuratores suos, & solempnes nuncios, Petrum, Dei gratiâ, Hereforden' episcopum, & Johannem Maunsell Beverlacensem præpositum, prout continetur in scriptis eorum, sigillis eorumdem sigillatis.

Nos vero, supradicti frater Lupus episcopus, & Garsias Martini, procuratores & nuncii prænominati domini Regis Castellæ & Legionis, juravimus in animam ejusdem domini Regis Castellæ & Legionis, quod idem Rex & hæredes sui universa & singula, superius adnotata, benè, & integrè, & fideliter imperpetuum observabunt.

In cujus rei testimonium præsentem cartam, sigillis nostris appendentibus præmunitam, sæpefato domino Regi Angliæ duximus concedendam.

Facta apud Toletum, pridie kalen' Aprilis, æra millesima ducentesima nonagesimo secunda.

Littera Regis Castellæ patens, de conductu pro Edwardo principe.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Claus. 37 & 38. & Princ. 39 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

MISSA est episcopo Wigorniensi, Petro de Monte-forti, & Roberto Walerand per Henricum de Nevill, servientem Regis, littera Regis Castellæ patens in hæc verba.

Alfonsus Dei gratiâ, Rex Castellæ, &c. Universis, præsentes litteras inspecturis, salutem & gratiam.

Noveritis quod, cum Edwardus, primogenitus illustris Regis Angliæ, ad nos venire debuerit, sibi & suis in securo conductu providebimus in eundo & redeundo, & in nostro dominio existentibus.

Data apud Toletum, kal' Aprilis, Rege exprimante, ærâ MCCXCII.

Didacus Johannes scripsit.

Et mandatum est prædicto episcopo, Petro, & Roberto, quod litteras præscriptas Regis Castellæ transcribi faciant, & earum transcriptum deferant, cum Edwardo memorato in Hispaniam, sigillatum sigillo Baion' episcopi, & prioris fratrum prædicatorum ejusdem villæ, vel alicujus alius autenticæ personæ; & dictas litteras patentes Regis Castellæ in aliquo loco certo & tuto apud Baion' deponant, propter discrimina viarum, & ea quæ fortuito à sinistro possent accidere.

Fœdus perpetuum cum Alfonso Rege Castellæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. A. fol. 289. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

NOVERINT universi, præsentem paginam inspecturi, quod nos Petrus, Dei gratiâ, Hereford' episcopus, & Johannes Maunsell præpositus Beverlaci, procuratores & nuncii domini Henrici, Dei gratiâ, illustris Regis Angliæ, domini Hiberniæ, ducis Normanniæ & Aquitanniæ, & comitis Andegaviæ, litteras dicti domini Regis recepimus in hæc verba.

Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, omnibus præsentes literas visuris, vel audituris, salutem.

Noveritis nos fecisse, constituisse, & ordinasse procuratores nostros & solempnes nuncios, dilectos & fideles nostros venerabilem patrem Petrum Hereforden' episcopum, & Johannem Maunsell præpositum Beverlaci, ad tractandum de pace, & ad firmandum eandem inter illustrem principem Alfonsum Regem Castellæ & Legionis, & suos hæredes ex unâ parte; & nos & hæredes nostros, ex alterâ: gratum & firmum habituri quicquid per eosdem nuncios, vel eorum alterum, si eorum alterum, quod Deus avertat, abesse contigerit, firmatum fuerit vel etiam ordinatum;

Dantes in solidum eisdem, & cuilibet eorum separatim, plenam & liberam potestatem tractandi pacem, & firmandi eam, ut dictum est, & jurandi in animam nostram, & obligandi per juramentum nos, & hæredes nostros, si viderint expedire, ad servandum omnia, quæ iidem nuncii super præmissis duxerint pro nobis & hæredibus nostris ordinanda, & etiam promittenda.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Vasatum, viii. die Februarii, anno regni nostri xxxviii.

Harum igitur auctoritate literarum, pro prædicto domino nostro Rege & hæredibus suis, inivimus fœdus perpetuæ amicitiæ cum illustri domino Alfonso, Dei gratiâ, Rege Castellæ & Legionis, & hæredibus suis isto modo:

Quod dominus Rex Angliæ, & hæredes sui, ab hâc horâ in antea, sint amici & imprisii ipsius Regis Castellæ, & hæredum suorum contra omnes homines de mundo imperpetuum; ita quidem quod dominus noster Rex Angliæ, & hæredes sui juvabunt eundem dominum Castellæ, & hæredes suos, bonâ fide, cum toto posse suo, contra omnes homines de mundo; salvâ fide ecclesiæ Romanæ.

Promittimus etiam & concedimus, pro prædicto domino nostro Rege, quod dominus Edwardus, primogenitus & hæres suus, veniat apud Burdegal' suscepturus cingulum militiæ à præfato Rege Castellæ & Legionis, usque festum beatæ Mariæ in Augusto proximò venturum.

Promittimus etiam & concedimus, pro præfato domino nostro Rege Angliæ, quia idem Rex est cruce signatus, quod mittat filium suum dominum Edwardum ad guerram Navarræ, cum magnâ & bonâ potentiâ, in auxilium domini Regis Castellæ & Legionis: &, si forsitan præfatus Edwardus, aliquo justo impedimento detentus, ad guerram Navarr' in auxilium præfati Regis Castellæ & Legionis venire non potuit, quod mittat senescallum suum simili modo.

Promittimus etiam & concedimus, pro prænominato domino nostro Rege Angliæ, quod idem Rex det operam, bonâ fide, erga dominum Papam, ad convertendum exercitum cruce signatorum ad partes Marrochianas, vel Affricanas: &, si dominus Rex Angliæ hoc per se potuit impetrare, vel dominus Rex Castellæ & Legionis per se, vel per alios, hoc idem potuit impetrare, quod idem Rex eat cum prædicto exercitu ad partes prænominatas, in societate Regis Castellæ & Legionis; &, quicquid lucrati fuerint in dictis partibus, inter eos æqualiter dividatur.

Promittimus etiam & concedimus, pro sæpedicto domino nostro Rege Angliæ, quod omnia dampna, quæ illata sunt dompno Gastoni, baronibus, militibus, & aliis de Vasconia, causâ prædicti domini Regis Castellæ & Legionis, à tempore quo idem Gasto recepit militiam à præfato Rege Castellæ & Legionis, & fuit ejus vassallus, sive in castris, sive in hæreditatibus, sive aliis rebus, quod omnia, ad rogatum domini Regis Castellæ & Legionis, dominus Rex Angliæ restituat, & melioret eisdem, & parcat eis de querimoniis omnibus, quas habet de eis.

Et, si aliqui illorum de Vasconia aliquid habeant, sive in castris, sive de villis, sive de terris, sive de aliis rebus, quæ debent esse domini Regis Angliæ, vel Edwardi filii sui, vel ad eos pertineant, quod statim restituant eidem Regi, vel Edwardo filio suo.

In aliis causis quod stent judicio curiæ domini Regis Angliæ, secundum quod consuevit judicari cum curiâ Vasconiæ: &, si ipsi noluerint, vel non potuerint judicium sustinere, dominus Rex Castellæ debet rogare pro eis, sicut amicus rogat amicum, & dominus Rex Angliæ faciat pro domino Rege Castellæ & Legion' tanquam pro amico.

Promittimus etiam & concedimus, pro sæpedicto domino nostro Rege Angliæ, quod idem dominus Rex Angliæ faciet, cum concilio domini Regis Castellæ & Legionis, in facto dompni Gastonis, quoad senescalciam Vasconiæ, similiter & de facto vicecom' Lemovic' quod faciat prout videbitur esse honestum.

Promittimus insuper & concedimus, pro sæpefato domino nostro Rege Angliæ, quod idem dominus Rex det filiam suam præfato Regi Castellæ & Legionis, maritandam uni ex fratribus suis germanis, cui voluerit; dummodo idem Rex Castellæ & Legionis det eidem fratri suo tales divitias, ex quibus possit illam honorificè dotare & sustentare, secundum quod decebit filiam Regis; & hoc debet fieri infra annum.

Et hæc omnia facimus propter multas & bonas rationes, & multa alia, quæ illustris Rex Castellæ & Legionis prædictus per se, & procuratores, & nuncios suos solempnes; Lupum, Dei gratiâ, Marrochitan' episcopum, & dominum Garsiam Martini, sæpefato domino nostro Regi Angliæ & hæredibus suis concessit, prout continetur in scriptis suis, sigillis eorum sigillatis.

Nos vero supradicti Petrus, Dei gratiâ, episcopus Herefordensis, & Johannes Maunsell præpositus Beverlacensis, procuratores & nuncii sæpefati domini Regis Angliæ, juravimus in animam ejusdem domini Regis Angliæ, quod idem Rex, & hæredes sui, universa & singula, superius annotata, benè, & integrè, & fideliter imperpetuum observabunt.

In cujus rei testimonium præsentem cartam, sigillis nostris appendentibus præmunitam, sæpefato domino Regi Castellæ & Legionis duximus concedendam.

Facta apud Tolletum, kal' Aprilis, anno Domini MCCLIV.

De proventibus terrarum Sabinæ de Orciato, Edwardo primogenito Regis concessis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.
Lib. B. fol. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, &c. omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus Edwardo, filio nostro primogenito & hæredi, omnes profectus & totum emolumentum, quod recipere poterimus, vel habere de custodiâ terrarum & tenementorum, quæ fuerint Sabinæ de Orciato, jam defunctæ, quæ ad nos pertinet:

Ita quod idem Edwardus percipiet totum commodum quod, pro venditione seu dimissione prædictæ custodiæ, possemus aliquâ ratione reportasse, ad cujuscumque, seu quorumcumque manus prædicta custodia devenerit.

In cujus rei testimonium hiis litteris patentibus sigillum nostrum fecimus apponi.

Teste meipso, apud Millau', decimo octavo die Aprilis, anno regni nostri tricesimo octavo.

Promissio ex parte procuratorum Regis de conventione cum Alfonso Rege Castellæ, sigillo Regis signata, mittenda procuratoribus Hispaniæ.

A D. 1254. An. 38 Hen. III.
Lib. B. fol. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

NOVERINT universi, præsentem literam inspecturi, vel audituri, quod nos Petrus, DEI gratiâ, Herefordensis episcopus, & Johannes Maunsell, præpositus Beverlacencis, solempnes nuncii & procuratores domini Henrici, DEI gratiâ, Regis Angliæ, promittimus vobis venerabili patri Marrochitan' episcopo, & vobis nobili viro Garsiæ Martini de Toleto militi, quod dabimus vobis ambobus, vel alteri vestrûm, si alterum abesse contigerit, usque ad duo menses, vel ante, si fieri potest, postquam fuerimus in curiâ domini nostri Regis supradicti, ambo vel alter nostrûm, si alterum abesse contigerit, literam domini nostri Regis Angliæ memorati, sigillatam sigillis suis, videlicet quo utitur in Vasconia, & sigillo majori quo utitur in Anglia, sine contradictione & exceptione aliquâ in hæc verba.

Noverint universi, præsentes literas inspecturi, & audituri, quod nos Henricus, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, inimus fœdus perpetuæ amicitiæ, cum karissimo consanguineo nostro domino Alfonso, DEI gratiâ, Rege Castellæ & Legionis illustri, pro nobis & hæredibus & successoribus nostris isto modo.

Quod nos, & hæredes & successores nostri, ab hâc horâ in antea, simus amici & imprisii prædicti Regis Castellæ & Legionis, & hæredum, & successorum suorum, contra omnes homines de mundo imperpetuum: ita quidem quod nos & hæredes & successores nostri juvabimus eundem Regem Castellæ, & hæredes & successores suos, cum toto posse nostro, bonâ fide, sine fraude, & sine dolo, contra omnes homines de mundo, salvâ fide ecclesiæ Romanæ.

Concedimus etiam quod Edwardus primogenitus & hæres noster veniat apud Burg' suscepturus cingulum militiæ à præfato Rege Castellæ & Legionis, usque festum beatæ Mariæ in Augusto proximò venturum.

Concedimus etiam, quod mittamus eundem Edwardum ad guerram Navarr' cum magnâ & bonâ potentiâ in auxilium dicti Regis Castellæ & Legionis, quòd, cum cruce signati simus, ad guerram ipsam venire personaliter non valemus; & si forsan præfatus Edwardus aliquo justo & evidenti impedimento detentus, ad guerram Navarr' in auxilium præfati Regis Castellæ & Legionis, personaliter venire non potuit, mittat senescallum suum simili modo: &, si forsan, durante guerrâ, impedimentum cessare contigerit, idem Edwardus ad guerram prædictam personaliter venire teneatur: & in pace, vel in guerrâ Navarr' remaneant nobis & hæredibus nostris castra, villæ, & terræ, quas occupaverunt & abstulerunt nobis & progenitoribus nostris Reges Navarr'.

Promittimus etiam & concedimus, quod demus operam, quam potuerimus, bonâ fide erga dominum Papam, ad convertend' exercitum crucesignatorum ad partes Affricanas; & si hoc per nos, seu per nostros, potuerimus impetrare, vel dictus Rex Castellæ & Legionis per se, vel per alios, hoc idem poterit obtinere, vel per quemcunque alium fuerit impetratum, quod eamus cum prædicto exercitu crucesignatorum ad partes prænominatas in societate prædicti Regis Castellæ & Legionis; & quicquid de inmobilibus, videlicet de civitatibus, villis, castris, possessionibus, terris & hæreditatibus aliis lucrati fuerimus in dictis partibus, inter nos & dictum Regem Castellæ & Legionis æqualiter dividatur.

Concedimus etiam, quod omnia dampna, quæ illata sunt Gastoni, baronibus, militibus & aliis de Vasconia, causâ prædicti Regis Castellæ & Legionis, à tempore quo idem Gasto recepit militiam à prænominato Rege Castellæ & Legiônis, & fuit ejus vassallus, sive in castris, sive in hæreditatibus, sive in aliis rebus, quod omnia ad rogatum dicti domini Regis Castellæ & Legionis restituamus, & melioremus eisdem, & parcamus eis de querimoniis omnibus quas habemus de eis.

Et si aliqui illorum de Vasconia aliquid habeant, sive de castris, sive de villis, sive de terris, sive de aliis rebus, quæ debent esse nostra, vel Edwardi filii nostri, vel ad nos pertineant, quod statim ea nobis restituant, vel Edwardo filio nostro: in aliis causis quod stent judicio curiæ nostræ secundum quod consuevit judicari cum curiâ Vascon'; & si ipsi noluerint, vel non potuerint, judicium sustinere, dominus Rex Castellæ debet rogare pro eis, sicut amicus rogat amicum, & nos faciemus pro dicto Rege Castellæ & Legionis tanquam pro amico.

Concedimus etiam, quod faciemus cum consilio dicti domini Regis Castellæ & Legionis in facto Gaston' quoad senescalciam Vascon' similiter; & de facto vicecom' Lemovic' quod faciamus prout videbitur esse honestum.

Concedimus insuper, quod demus filiam nostram præfato Regi Castellæ & Legionis maritand' uni ex fratribus suis germanis, cui voluerit; dummodo idem Rex Castellæ & Legionis det eidem fratri suo tales divitias, ex quibus possit illam honorificè dotare & sustentare, secundum quod decebit filiam Regis; & hoc debet fieri infra annum.

Et hæc omnia facimus & promittimus nos facturos, pro nobis & hæredibus & successoribus nostris, propter multas & bonas rationes, & multa alia, quæ illustris Rex Castellæ & Legionis prædictus consanguineus noster, per se & procuratores & nuncios suos solempnes, fratrem Lupum, DEI gratiâ, Marochitan' episcopum, & Garsiam Martini de Toleto, militem ejusdem Regis Castellæ & Legionis, nobis, hæredibus, & successoribus nostris concessit, prout continetur in scriptis suis, sigillis eorumdem sigillatis.

Nos autem, tactis sacrosanctis evangeliis, pro nobis & hæredibus & successoribus nostris, præstamus corporaliter juramentum universa & singula superius annotata benè, integrè, & fideliter imperpetuum observare; quod si fortè aliquo tempore contravenerimus, quod non est intentionis nostræ, nec erit, maledictionem DEI, & pœnam perjurii incurramus.

In cujus rei testimonium præsentem cartam, sigillis nostris, viz. quo utimur in Vasconia, & sigillo majori quo utimur in Anglia, appendentibus communitam, præfato Regi Castellæ & Legionis, & hæredibus & successoribus suis duximus concedendam.

In cujus rei testimonium & majorem evidentiam, nos, supradictus Petrus, DEI gratiâ, Herefordensis episcopus, & Johannes Maunsell præpositus Beverlacensis, præsentem cartam, sigillis nostris appendentibus, fecimus sigillari.

Facta apud Toletum, xii. kal' Maii, anno Domini MCCLIV.

Litteræ Regis Angliæ, ad eandem formam.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.
Lib. B. fol. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

NOVERINT universi, præsentes literas inspecturi, & audituri, quod nos Henricus, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitan' & comes Andegaviæ, inimus fœdus perpetuæ amicitiæ cum karissimo consanguineo nostro domino Alfonso, DEI gratiâ, Rege Castellæ & Legionis, pro nobis, & hæredibus & successoribus nostris, isto modo.

Quod nos, & hæredes, & successores nostri ab hâc horâ in antea simus amici & imprisii prædicti Regis Castellæ & Legionis, & hæredum & successorum suorum, contra omnes homines de mundo imperpetuum; ita quidem quod nos, & hæredes, & successores nostri, juvabimus eundem Regem Castellæ, & hæredes & successores suos, cum toto posse nostro, bonâ fide, sine fraude, & sine dolo, contra omnes homines de mundo; salvâ fide ecclesiæ Romanæ.

Concedimus etiam, quod Edwardus primogenitus & hæres noster veniat apud Burg' suscepturus cingulum militiæ à præfato Rege Castellæ & Legionis, usque festum sancti Edwardi proximò venturum, quod erit in quindenâ sancti Michaelis.

Concedimus etiam, quod mittamus eundem Edwardum ad guerram Navarræ cum magnâ potentiâ, in auxilium præfati Regis Castellæ & Legionis, quòd, cum cruce signati simus, ad guerram ipsam venire personaliter non valemus: & si forsan præfatus Edwardus, aliquo justo & evidenti impedimento detentus, ad guerram Navar' in auxilium præfati Regis Castellæ & Legionis, personaliter venire non potuit, quod mittat senescallum suum simili modo: & si forsan, durante guerrâ, impedimentum cessare contigerit, idem Edwardus ad guerram prædictam personaliter venire teneatur; & in pace & in guerrâ Navarræ remaneant nobis & hæredibus nostris castra, villæ, & terræ, quas occupaverunt & abstulerunt nobis & progenitoribus nostris Reges Navarr'.

Promittimus etiam & concedimus, quod demus operam, quam poterimus, bonâ fide erga dominum Papam, ad convertend' exercitum crucesignatorum nostrorum ad partes Affricanas; & si hoc per nos, seu per nostros, poterimus impetrare, vel dictus Rex Castellæ & Legionis per se, vel per alios, hoc idem poterit obtinere, vel per quemcumque alium fuerit impetratum, quod eamus cum prædicto exercitu crucesignatorum ad partes prænominatas in societate prædicti Regis Castellæ & Legionis: & quicquid de inmobilibus, videlicet de civitatibus, villis, castris, possessionibus, terris & hæreditatibus aliis lucrati fuerimus in dictis partibus, inter nos & prædictum Regem Castellæ & Legionis æqualiter dividatur.

Concedimus etiam, quod omnia dampna quæ illata fuerint Gastoni, baronibus, militibus, & aliis de Vasconia, causâ prædicti Regis Castellæ & Le-

gionis, à tempore quo idem Gasto recepit militiam à prænominato Rege Castellæ & Legionis, & fuit ejus vassallus, sive in castris, sive in hæreditabus, sive in aliis rebus, quod omnia, ad rogatum domini Regis Castellæ & Legionis restituamus, & melioremus eisdem, & parcamus eis de querimoniis omnibus quas habemus de eis: & si aliqui illorum de Vasconia aliquid habeant, sive de castris, sive de villis, sive de terris, sive de aliis rebus, quæ debent esse nostra, vel Edwardi filii nostri, vel ad nos pertineant, quod statim nobis ea restituant, vel Edwardo filio nostro. In aliis causis quod stent judicio curiæ nostræ, secundum quod consuevit judicari cum curiâ Vasconiæ; & si ipsi noluerint, vel non potuerint, judicium sustinere, dictus Rex Castellæ debet rogare pro eis, sicut amicus rogat amicum, & nos faciemus pro dicto Rege Castellæ & Legionis tanquam pro amico.

Concedimus etiam, quod faciemus cum consilio dicti Regis Castellæ & Legionis in facto Gastonis quoad senescal' Vasconiæ; similiter & de facto vicecom' Lemovic' quod faciamus prout videbitur honestum.

Concedimus etiam, quod demus filiam nostram prefato Regi Castellæ & Legionis, maritandam uni ex fratribus suis germanis, cui voluerit; dummodo idem Rex Castellæ & Legionis det eidem fratri suo tales divitias, ex quibus possit illum honorificè dotare & sustentare, secundum quod decebit filiam Regis; & hoc debet fieri infra annum.

Et hæc omnia facimus & promittimus nos facturos, pro nobis, & hæredibus & successoribus nostris, propter multas rationes bonas, & multa alia, quæ illustris Rex Castellæ & Legionis prædictus consanguineus noster, per se & procuratores & nuncios suos solempnes, fratrem Lupum, Dei gratiâ, Marrochitan' episcopum, & Garsiam Martini de Toleto, militem ejusdem Regis Castellæ & Legionis, nobis, & hæredibus, & successoribus nostris concessit, prout continetur in scriptis, sigillis eorundem sigillatis.

Nos autem, tactis sacrosanctis evangeliis, pro nobis, & hæredibus, & successoribus nostris, præstamus corporaliter sacramentum universa & singula, sicut superius sunt annotata, benè, & integrè & fideliter imperpetuum observare; & si fortè aliquo tempore contraveniremus, quod non est intentionis, nec erit, malèdictionem Dei & pœnam perjurii incurramus.

In cujus rei testimonium præsentem cartam, sigillis nostris quo utimur in Vascon' & sigillo majori quo utimur in Anglia, appendentibus communitam, præfato Regi Castellæ & Legionis, & hæredibus & successoribus suis, duximus concedendam.

Facta xii. kal' Maii, anno Incarnationis Dominicæ MCCLIV.

Carta Regis Castellæ, de fœdere cum Rege Angliæ observando.

A.D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. A. fol. 284. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

NOVERINT universi, præsentes litteras inspecturi, quod nos Alfonsus, Dei gratiâ, Rex Castellæ, Toleti, Legionis, Galliciæ, Sibilliæ, Cordubæ, Murciæ, & Jahennæ, pro nobis, & hæredibus & successoribus nostris, inimus fœdus perpetuæ amicitiæ cum karissimo consanguineo nostro domino Henrico, Dei gratiâ, illustri Rege Angliæ, domino Hiberniæ, duce Normanniæ & Acquitaniæ, & comite Andegaviæ, & hæredibus & successoribus suis isto modo.

Quod nos, & hæredes & successores nostri, ab hâc horâ in antea, sumus amici & imprisii prædicti Regis Angliæ, & hæredum & successorum suorum, contra omnes homines de mundo imperpetuum: & ipsum, & hæredes & successores suos, juvabimus nos, & hæredes & successores nostri, cum toto posse nostro, bonâ fide, & sine fraude, & sine dolo, contra omnes homines de mundo; salvâ fide ecclesiæ Romanæ.

Et dimittimus & quitamus pro nobis, & hæredibus & successoribus nostris, domino Henrico illustri Regi Angliæ, & hæredibus & successoribus suis, sicut melius & sanius intelligi potest, quicquid juris, vel quasi habemus, vel habere debemus in totâ Vasconia, vel in parte, in terris, possessionibus, hominibus, juribus, vel quasi dominiis, vel quasi actionibus, & rebus aliis, ratione donationis, quam fecit, vel fecisse dicitur, dominus Henricus quondam Rex Angliæ, & Alianora uxor sua, Alienoræ filiæ suæ, & bonæ memoriæ domino Alfonso Regi Castellæ.

Et quicquid juris, vel quasi, ibidem habemus, vel habere debemus per successionem supradictorum, vel per collationem Regis Ricardi, seu Regis Johannis, vel per collationem nobis, vel alii, cujus jus ad nos pertineat, factam à Reginâ Berengaria, filiâ Alfonsi Regis & Reginæ Alianoræ; & omnes cartas, quas habemus super hôc à prædictis, vel aliquo eorum, promittimus bonâ fide dicto Regi Angliæ restituere, vel delere; & volumus quod, si inventæ fuerunt, ex hâc horâ in antea sint vacuæ & cassæ.

Et hoc facimus propter multas bonas rationes, & multa alia, quæ illustris Rex Angliæ prædictus, consanguineus noster, nobis concessit per se, & procuratores suos, & sollempnes nuncios, Petrum, Dei gratiâ, Herefordensem episcopum, & Johannem Mansell Beverlacensem præpositum, prout continetur in scriptis eorum, sigillis eorumdem sigillatis.

Nos autem, tactis sacrosanctis evangeliis, pro nobis, & hæredibus & successoribus nostris, præstamus corporaliter juramentum, universa & singula, superius adnotata, benè, & integrè, & fideliter imperpetuum observare; quod, si fortè aliquo tempore contravenerimus, quod non est intentionis nostræ, nec erit, maledictionem Dei & pœnam perjurii incurramus.

In cujus rei testimonium præsentem cartam, sigillo nostro aureo præmunitam, sæpefato Regi Angliæ, & hæredibus & successoribus suis duximus concedendam.

Facta apud Toletum, Rege expressante, decimo kalend' Maii, ærâ MCCXCII.

Didacus Johannis scripsit.

Littera Regis Castellæ, baronibus, militibus, ac prioribus Vasconiæ, de intendendo Henrico Regi Angliæ, & Edwardo filio suo, tanquam vero domino suo, post quietam clamationem juris dicti Regis Castellæ in terrâ Vasconiæ.

A.D. 1254. An. 38 Hen. III.

Infra Turr. Lond.

ALFONSUS, Dei gratiâ, Rex Castellæ, Toleti, &c. Nobili viro G. vicecomiti Bearn', baronibus, militibus, priori de Manso, majori & communitati de Reula, & omnibus aliis de Vasconia, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & dilectionem.

Noveritis inter nos & dominum Henricum Regem Angliæ super facto Vasconiæ amicabilem compositionem initam; in quâ, quantum debuimus & potuimus, vestræ indempnitati providimus pariter & honori:

Quocirca rogamus, mandamus vobis, & præcipimus, quatenus eidem Regi & Edwardo filio suo, sine dilatione, & contradictione aliquâ, tanquam dominis vestris ligiis, amodò intendentes sitis & obedientes.

Mandamus insuper vobis & præcipimus quod, si qui vestrûm castra, seu villas, ac terras, vel res alias, quæ debent esse dicti Regis Angliæ, vel Edwardi filii sui, vel ad eos pertineant, detinetis, sine difficultatis obstaculo, morâ postpositâ, restituatis eisdem: non obstante si à nobis aliquando mandatum contrarium recepistis.

In aliis verò, quæ dubia fuerint, secundum formam compositionis, quæ in majori literâ, sigillis procuratorum ejusdem Regis conjunctâ, continetur, plenius procedatur.

Dat' apud Toletum, decimo kalend' Maii, æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

Johannes Petri Legionen' scripsit.

Rex Castellæ concedit, quod sive pacem, sive treugam habeat cum Rege Navarræ, Regi Angliæ remaneant castra & loca, quæ super eum fuerant occupata.

A.D. 1254. An. 38 Hen. III.

Infra Turr. Lond.

NOVERINT universi præsentem paginam inspecturi, quod nos Alfonsus, Dei gratiâ, Rex Castellæ, Toleti, &c. volumus & concedimus Domino Henrico, Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, duci Normanniæ & Aquitaniæ, & comiti Andegaviæ, & hæredibus & successoribus suis, quod, sive pacem, seu treugam cum Rege Navar' fecerimus, quod remaneant sibi, & successoribus suis castra, villæ, & terræ, quas Reges Navarræ per violentiam occupaverunt, & sibi & suis progenitoribus abstulerunt.

Et, ut hoc in dubium venire non possit, præsentem cartam, sigillo nostro communitam, eidem Regi Angl' duximus concedendam.

Facta apud Toletum, Rege exp', decimo kal' Maii, æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

Littera Regis Castellæ, per quam concedit Regi Angliæ medietatem bonorum immobilium, in partibus Africanis lucrandorum.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Infra Turr. Lond.

NOVERINT universi præsentem paginam inspecturi, quod nos Alfonsus, Dei gratiâ, Rex Castellæ, Toleti, &c. concedimus ut, cum carissimus consanguineus noster, dominus Henricus, Dei gratiâ, illustris Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, comes Andegaviæ, cum exercitu crucesignatorum suorum, ad partes Africanas, in societate nostrâ accesserit, quod quicquid in ipsis partibus, nos, & ipse, seu nostri, lucrati fuerimus de immobilibus, videlicet, de civitatibus, villis, castris, possessionibus, terris, & hæreditatibus aliis, inter nos, & prædictum Regem Angl' æqualiter dividatur.

In cujus rei testimonium præsentem cartam sigillo nostro communitam eidem Regi Angl' duximus concedendam.

Facta apud Toletum, decimo kalend' Maii, æra millesima ducentesima nonagesima secunda.

Bulla Innocentii IV. Papæ de mutuo, ad opus Regis, pro regno Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus...... archiepiscopo Cantuarien' &...... episcopo Cicestren', salutem & apostolicam benedictionem.

Cum carissimus in Christo filius noster Edmundus Rex Siciliæ illustris, natus carissimi in Christo filii nostri ....Regis Angliæ illustris, ad prosequendum potenter & viriliter, prout decet tantum principem, assumptum Dei & ecclesiæ negotium, multa, cum magnas impensas exigat, sit pecunia oportuna;

Fraternitati vestræ per apostolica scripta, in virtutè obedientiæ firmiter præcipiendo, mandamus, quatinus, ad requisitionem prædicti Regis Angliæ, à quibuscumque, mutuare volentibus, recipiatis nomine nostro, & ecclesiarum regni Angliæ, ac aliarum terrarum sub ipsius Regis dominio consistentium, pecuniam mutuo quantumcumque poteritis invenire;

Ecclesias ipsas universas, & singulas, prout ad promotionem ipsius negotii expedire videritis, illis, à quibus mutuum receperitis, nunc hiis, nunc aliis, usque ad plenam restitutionem ipsius mutui, ejusque constamentorum omnium obligantes;

Ita quod eisdem creditoribus, quod hujusmodi mutuum in utilitatem ecclesiarum, quarum nomine id contraxeritis, conversum fuerit, probandi necessitas non incumbat; assignaturi hujusmodi pecuniam quibuscumque prædictus Rex Angliæ mandaverit assignari;

Non obstantibus quibuscumque constitutionibus, seu statutis, vel si aliquis de partibus illis, quòd excommunicari, suspendi, vel interdici, aut conveniri extra certa loca non valeant, à sede apostolicâ sit indultum; & universis privilegiis, indulgentiis, vel litteris apostolicis generalibus, seu specialibus, sub quacumque formâ verborum, obtentis & obtinendis; & quibuslibet aliis, per quæ id impediri, vel differri valeat; & de quibus, seu prædictorum privilegiorum, indulgentiarum, & litterarum totis tenoribus, de verbo ad verbum, plenam & expressam fieri oporteat in præsentibus mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Et nichilominus si aliqui archiepiscopi, vel episcopi, aut alii prælati, vel clerici, de partibus illis, super hoc se duxerint pertinaciter opponendos, ipsos, ab officio beneficioque suspensos, mittatis ad præsentiam nostram pro meritis recepturos.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Assisii, secundo id' Maii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Confirmatio donationis primæ à domino Papa Innocentio IV. factæ de regno Siciliæ, in tenore litteræ magistri Alberti factæ de eâdem donatione, cum nominibus illorum, quorum arbitrio stabitur super conditionibus: continet etiam novam concessionem in feudum.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Edmundo Regi Siciliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Specialis dilectionis affectum, quem habemus ad carissimum in Christo filium nostrum ...... illustrem Regem Angliæ, patrem tuum, cupientes in suis evidentius ostendere per effectum, regnum Siciliæ, & totam terram quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum ecclesiæ Romanæ, ad eandem ecclesiam devoluta, tibi, quem ad id inter alios orbis principes præelegimus, jam pridem duximus offerenda.

Te igitur, de assensu ejusdem Regis, oblationem hujusmodi, tamquam ipsius ecclesiæ devoto & catholico principe, humiliter acceptante, dilectus filius magister Albertus, notarius noster, apostolicæ sedis legatus, cui velut illi, qui tuum honorem & comodum zelatur ut proprium, negotium ipsum tecum consumandum de consilio & assensu fratrum nostrorum commisimus tibi, tuisque hæredibus, in feudum, in perpetuum regnum & terram prædicta (exceptâ civitate Beneventan') de speciali mandato nostro concessit, prout in ejus literis, inde confectis (quarum tenorem de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus) plenius continetur.

Nos itaque concessionem eandem ratam & gratam habentes, ac defectum, siquis ex quâcumque causâ, vel omissione in eâ extitit, supplentes de apostolicæ plenitudine potestatis, regnum & terram prædicta, cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (exceptâ civitate Beneventan' cum ejus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis) universis tibi, qui de voluntate prædicti Regis hoc acceptasse dinosceris, tuisque hæredibus, in feudum, in perpetuum apostolicâ auctoritate, de prædictorum fratrum nostrorum consilio, confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, ea tibi de novo, in feudum (salvis libertatibus & immunitatibus ecclesiarum prædictorum regni & terræ, tam in electionibus quam in aliis ad eas pertinentibus) concedentes.

Tenor autem literarum prædicti legati talis est;

"Excellenti viro domino Edmundo, nato domini H. Regis Angliæ illustris, Albertus, domini Papæ notarius, apostolicæ sedis legatus, salutem, & paratam ad obsequia voluntatem.

"Ut sincera & inconcussa devotio, quam dominus H. Rex Angliæ illustris pater vester habet ad Romanam ecclesiam in vobis, paterna vestigia imitantibus," &c. (vide *De concessione Siciliæ, nomine Papæ, &c. p.* 297.)

Nulli ergo, &c.

Dat' Assisii, ii. id' Maii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Sub filis sericis, flavi rubeique coloris.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de renovandis litteris collationis de regno Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Alberto, notario nostro, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Gratum gerimus & acceptum, diligentiam tuam dignis in Domino laudibus commendantes, super eo quod negotium, tibi ab apostolicâ sede commissum, cum carissimo in Christo filio nostro Edmundo, Rege Siciliæ illustri, laudabiliter consumasti.

Cum igitur collationem, sibi à te de ipso regno factam, duxerimus, de fratrum nostrorum consilio, confirmandam, defectum, siquis ex quâcunque causâ in eâ extitit, supplentes de plenitudine potestatis,

Volumus & per apostolica tibi scripta, firmiter præcipiendo, mandamus quatinus, carissimum in Christo filium nostrum, ... Regem Angliæ illustrem, ad mittendum quamtocius eundem Regem in manu forti ad prosequendum, prout decet tantum principem, viriliter & potenter idem negotium inducens, & induci faciens, modis quibus expedire videris, secundum prudentiam tibi à Domino datam.

Collationis tuæ litteras eidem Regi Siciliæ renoves, sub priori datâ in illum modum, quem in confirmationis nostræ litteris, in quibus litterarum tuarum renovandarum tenor inseritur, perspexeris contineri. Eam in hiis, & aliis, quæ pertinent ad festinationem & promotionem ejusdem negotii, sollicitudinem, prout benè fecisti hactenus, habiturus, quod possis proinde apud Deum & homines non immeritò commendari.

Dat' Assisii, secundo id' Maii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo avulso.

De Henrico filio Frederici quondam Imperatoris, ex Isabella sorore Regis Angliæ, in Sicilia mortuo; necnon de facto Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Regale genus Angliæ, quod speciali quodam affectu, & intimæ dilectionis prærogativâ prosequimur, exaltare super cæteros orbis Reges & principes cupientes, dilectum filium magistrum Albertum, notarium nostrum, apostolicæ sedis legatum, qui ejusdem generis honorem & comodum zelatur ut proprium, ad partes illas principaliter hâc de causâ transmisimus, ut idem genus locupletans & exaltans, conferret ei regnum Siciliæ, quod opulentiâ & deliciis alia regna mundi superat, ad Romanam ecclesiam devolutum.

Et, licet super hoc fuerit hinc inde plerumque tractatum, pro eo tamen quod in eodem regno adhuc supererat unicus nepos tuus, nè videreris sitire sanguinem proprium, & proximorum tuorum spolia concupire, tantum honorem & commodum recipere usque ad hæc tempora distulisti.

Sed, eodem nepote tuo impiè, ut asseritur, sublato de medio, tu, desiderans cum apostolicâ sede filium habere communem, devovisti perpetuò ad ejus obsequia, carissimum in CHRISTO filium nostrum Edmundum, illustrem Regem Siciliæ, natum tuum, faciens ipsum, de præfati legati manibus, habentis super hoc à nobis potestatem plenariam, recipere prædictum regnum ad honorem DEI & ecclesiæ, ac tranquillitatem & pacem totius populi Christiani.

Super quo celsitudini tuæ referimus actiones multimodas gratiarum, parati & prompti ad omnia, quæ placere noverimus cordi tuo.

Cum igitur collationem, prædicto Regi ab eodem legato factam, duxerimus, de fratrum nostrorum consilio, confirmandam, defectum, siquis ex quâcumque causâ in eâ extitit, supplentes de plenitudine potestatis.

Magnificentiam regiam rogamus, & hortamur attentè quatinus, considerato diligenter, si placet, quod cum omnes de illo regno redemptionem à nobis expetant jugiter & expectent, negotium ipsum ex sui naturâ multum accelerationem postulat & requirit, quodque dilatio in talibus consuevit maximum parere detrimentum, prædictum Regem ad prosequendum in manu forti assumptum negotium sic in militiâ, pecuniâ, & aliis, quæ oportuna fuerint, viriliter, celeriter, & potenter accingas, quod ad fastigium ejusdem regni, ubi recipietur cum desiderio, ut matutinus lucifer, possit magnificè, prout decet tantum principem, pervenire.

Sciturus pro certo quod, cum idem negotium sit DEI, non hominis, prædicto Regi prospera cuncta succedent, nosque sibi curabimus in personis & rebus, & aliis modis, quibuscumque poterimus, opulentissimè subvenire; parati obligare nos & Romanam ecclesiam, fidejussorio nomine, pro hiis quæ sibi fuerint ad prosecutionem ejusdem negotii oportuna.

Dat' Asisii, id' Maii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo penden' à filo canabeo.

Epistola Conradi Romanorum & Siciliæ Regis, de morte fratris Henrici, nepotis Regis Angliæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

NOLLEMUS auditus vestros, vulgatis fortè famæ præloquiis stupefactos, illis pulsare rumoribus, quorum & vestram exaggeraret relatio lacrymosa memoriam, & cordis vestri præsumitur corruptura quietem; sed ex eo præcipuè nos, his casibus, personam elegimus relatoris, quod, dum acerbitatem doloris nostri silentio cohibere vix possumus, in vobis mæroris impetum, persuasionis nostræ remedio, facilius credimus mitigandum.

Nec mirari vos volumus si de iis, quæ inviti referimus, ad notitiam vestram nunciatio sera perveniat, cum hactenus ex recenti vulnere mæstitiæ prævaleret immensitas, & ex oculis nostris naturæ suggerentis imperium fluxum emungeret lacrymarum, sicque fluctuabat mentis nostræ turbata tranquilitas ut, ad extinguenda doloris incendia, necessario solatoris alterius lenitivis liquoribus egeremus.

Jam verò, dato tempore luctibus, quod eventûs tam turbidi qualitas exigebat, lugubrem obitum Henrici carissimi fratris nostri, nepotis vestri, vobis infestis rumoribus nuntiamus;

De cujus casu tam horrendo, licet, ex decisione carnis, nostra satis amaricata sint pectora, dum pretiosissimam pectoris nostri partem perdidisse dolemus; ex eo tamen turbamur amariùs quod, dum ad regiminis nostri gubernanda molimina viriles animos habere nos expedit, nunc ad deplorandum fratris nostri decessum mollitiem quasi subivimus muliebrem.

Quia, dum ejus jam esset ætas provecta virtutibus, in cujus humeris curas nostras confidenter appendere poteramus, metentis æqualiter omnia mortis austeritas, flore juventutis suæ, præmaturâ nimis falce præsecuit, & quasi prædonis sagacitate subrepens, sic improvisè, sic subitò naturæ magistras manus elusit.

Verùm, cum ad hæc reparanda discrimina artes & opes humanæ deficiant, quæ potius dispositionis supernæ provisio, & facti generalis æqualitas consolatur; doloris ejusdem, cujus vix de corde nostro cicatricis occiduæ signa transibunt, vobis solamen affectuosè providimus porrigendum; nec credat unquam dilectio vestra quod affinitatis nostræ per hoc debilitata sint fœdera, quæ in eo, nobis convivente, memoriter remanserunt, & in M. carissimâ sorore nostrâ superstite, consorte nobilis viri marchionis Messanensis, solidata perspicimus, & in hæredibus ejus partu gratifico perpetuata sentimus.

Quocirca non minus, quàm fratre nostro vivente, de nobis puro corde confidite; &, siqua sunt in regnis nostris, quæ serenitatis vestræ grata sint usibus, vel affectui blandiantur, nobis exinde vota vestra, exauditionem omnimodam relatura, per litteras vel nuncios aperite.

Quod Rex cohibeat manus suas ab expensis non necessariis, ut utilius prosequi possit negotium regni Siciliæ.

A D 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum ad negotium, quod in personâ carissimi in CHRISTO filii nostri .... Regis Siciliæ illustris, nati tui, assumpsisse dinosceris, prosequendum potenter & viriliter, prout decet tantum principem, multa sit pecunia oportuna, celsitudinem tuam rogamus, & hortamur attentè, in remissionem tibi peccaminum districtiùs imponentes, quatinus ab omnibus expensis, tàm piis (cum ipsius prosecutio negotii superet omnia opera pietatis) quàm aliis (exceptis dumtaxat necessariis, quæ quoquo modo vitari non possunt) cohibeas de cætero penitus manus tuas.

Sciturus pro certo quod, nisi ab hiis refrænaveris te, omninò credere non possumus quod habeas animum prædictum negotium prosequendi.

Dat' Asisii, undecimo kal' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo avulso.

Innocentius IV. Papa dominæ Reginæ, quod inducat Regem ut caveat sibi de superfluis expensis, idque propter negotium Siciliæ quod assumpsit.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimæ in CHRISTO filiæ ...... Reginæ Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum ad negotium, quod carissimus in CHRISTO filius noster .... Rex Angliæ illustris, in personâ carissimi in CHRISTO filii nostri Edmundi Regis Siciliæ illustris, tui & ejus nati, assumpsisse dinoscitur, prosequendum potenter & viriliter, prout decet tantum principem, multa sit pecunia oportuna;

Eundem Regem Angliæ rogandum duximus attentius & hortandum, in remissionem ei peccaminum districtiùs imponentes, ut ab omnibus expensis, tàm piis (cum ipsius negotii prosecutio superet omnia opera pietatis) quàm aliis (exceptis dumtaxat necessariis, quæ quoquo modo vitari non possunt) cohibeat de cætero penitùs manus suas:

Sciturus pro certo quòd, nisi ab hiis refrænaverit se, omninò credere non possumus quòd habeat animum prædictum negotium prosequendi.

Quocirca celsitudinem tuam rogamus, monemus, & hortamur attentè, quatinus & tu ab hiis teipsam coherceas, & prædictum Regem ad id sæpè sæpiùs sollicitis exhortationibus, ex parte nostrâ, quotiens expedire videris, moneas attentiùs & inducas.

Dat' Asisii, undecimo kal' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Innocentius IV. domino Petro de Sabaudia, quod moneat & inducat Regem ut parcat sumptibus, pro negotio Terræ Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio nobili viro Petro de Sabaudia, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum ad negotium, quod carissimus in CHRISTO filius noster ...... Rex Angliæ illustris, in personâ carissimi in CHRISTO filii nostri Edmundi Regis Siciliæ illustris, nati ejus, nepotis tui, assumpsisse dinoscitur, prosequendum potenter & viriliter, prout decet tantum principem, multa sit pecunia oportuna, eundem Regem Angliæ rogandum duximus attentiùs & hortandum, in remissionem ei peccaminum, districtiùs imponentes, ut ab omnibus expensis, tàm piis (cum ipsius negotii prosecutio superet omnia opera pietatis) quàm aliis (exceptis dumtaxat necessariis, quæ quoquo modo vitari non possunt) cohibeat de cætero penitus manus suas:

Scituri pro certo quod nisi ab hiis refrænaverit se, omninò credere non possumus quod habeat animum prædictum negotium prosequendi.

Quocirca nobilitatem tuam duximus attentè rogandum, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus eundem Regem ad id sæpè sæpiùs sollicitis exortationibus, secundum datam tibi à DEO prudentiam, ex parte nostrâ, moneas attentius & inducas.

Dat' Asisii, undecimo kal' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De bis quinquaginta mill' librarum Turon' Regi assignand' in subsidium prosecutionis negotii Siciliæ, per dominum Papam Innocentium.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum proponamus te ac tuos, modis quibuscumque poterimus, exaltare, gaudemus plurimum quòd in exaltatione carissimi in CHRISTO filii nostri Edmundi illustris Regis Siciliæ, nati tui, voto non dispari concordamus.

Quia vero tua & ipsius Regis permaximè interesse, ut regni Siciliæ negotium, quod assumpsisse noscimini, celerem & optatum effectum, ex quo vobis multa, magna, & honorabilia commoda, de quibus nec actum nec cogitatum est, provenire poterunt, sortiatur:

Celsitudinem tuam rogamus attentiùs & hortamur, quatinùs magnificentiâ regali considerans quod, eodem negotio expedito, fæliciter cætera, quantumcunque ardua, difficultatem aliquam non habebunt, ad idem negotium, in manu forti viriliter prosequendum, sic te ac prædictum Regem in pecuniâ, & aliis, quæ oportuna fuerint, præparare studeas festinanter, ut, cum ex insperatò adventus vester validus in hiis partibus intonuerit, veluti vox de cœlo, devoti audaciam sumant, & adversarii exindè terreantur, sicque quod intenditur faciliùs compleatur:

Pro certo scituros quòd idem Rex, si bonam secum ducat militiam, resistentiam aliquam non habebit.

Nos enim quinquaginta millia librarum Turonen' faciemus apud Lugdunum nunciis tuis, quamprimum id nobis significaveris, ad prosecutionem prædicti negotii sine aliquâ dilatione persolvi.

Reliqua vero quinquaginta millia ibidem vel alibi, ubicunque volueris, tibi, vel cui mandaveris, nisi pro defensione terræ nostræ nobis essent multum necessaria, protinùs ad id prosequendum negotium persolvemus; dictumque Regem tàm in pecuniâ, quàm in hominibus, & aliis, quæ oportuna fuerint, multò plus juvabimus quàm valeas extimare.

Dat' Asisii, decimo kal' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo avulso.

Bulla Innocentii IV. Papæ, super incremento biennii ultra triennium, de decimâ concessâ pro subsidio Terræ Sanctæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum olim decimam omnium ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, necnon & terrarum aliarum sub tuo dominio consistentium, regiæ celsitudini, pro Terræ Sanctæ subsidio duxerimus per triennium concedendam;

Volentes adhuc tibi, ad celeriorem & efficaciorem promotionem negotii, habundantius subvenire, magnitudini tuæ hujusmodi decimam per biennium, ultra ipsum triennium, pro eodem exequendo negotio elargimur.

Et ecce venerabilibus fratribus nostris ...... Norwicensi & Cicestrensi episcopis, ac dilecto filio .... abbati Westmonasterii litteris nostris injungimus, ut decimam eorundem proventuum ipsius biennii per se, vel alios fideliter colligentes, eam in tutis locis deponant, & faciant cum diligentiâ conservari, ut de ipsâ postmodum disponamus qualiter pro eodem negotio expendatur.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo;

Non obstantibus si quibuscumque prælatis ecclesiarum, seu personis aliis, à sede apostolicâ sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, in quibus plena & expressa de indulto hujusmodi mentio non habetur; & quibuslibet aliis indulgentiis & litteris apostolicis, per quas hujusmodi subventio, vel subsidium impediri posset quomodolibet vel differri; & de quibus, & quarum tenore de verbo ad verbum specialem fieri oporteret in præsentibus mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Asisii, decimo kal' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo avulso.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de vicesimâ in regno Scotiæ Regi Angliæ concessâ, in subsidium Terræ Sanctæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio magistro Johanni de Frusinon, capellano nostro in regno Scotiæ commoranti, salutem & apostolicam benedictionem.

Quia conceptum carissimi in CHRISTO filii nostri Regis Angliæ illustris propositum, circa oportunum Terræ Sanctæ subsidium, debet mater ecclesia vigilanti consilio, & quo potest auxilio confovere, celsitudini suæ vicesimam omnium ecclesiasticorum proventuum regni Scotiæ, ad celeriorem & efficaciorem promotionem negotii, duximus usque ad triennium concedendam;

Ideoque discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus, vicesimam ipsam per te, vel per alios, si absque scandalo fieri poterit, fideliter colligens, eam in tutis locis deponas, & facias cum diligentiâ conservari, ut de ipsâ postmodum disponamus qualiter pro eodem negotio expendatur:

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo;

Ita quod illi, qui hujusmodi vicesimam, in eodem regno, pro triennio, secundum quod in Lugdunensi concilio statutum & ordinatum extitit, jam solverunt, nullatenus ad solvendam aliam vicesimam; & hii, qui non plenè ipsam, quantum ad rei, vel temporis quantitatem dederunt, ad solvendum integrè residuum compellantur.

Non obstantibus si quibuscumque prælatis ecclesiarum, seu personis aliis, à sede apostolicâ sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras apostolicas, in quibus plena & expressa de indulto hujusmodi mentio non habetur; & quibuslibet aliis indulgentiis, & litteris apostolicis, per quas hujusmodi subventio, vel subsidium impediri posset quomodolibet vel differri; & de quibus, & quarum tenore, de verbo ad verbum, specialem fieri oporteret in præsentibus mentionem, & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Asisii, decimo kal' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo avulso.

De magno sigillo fabricando pro regno Siciliæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Ut eo simus, quod tibi sit cordi, negotium quod in personâ carissimi in CHRISTO filii nostri Edmundi, Regis Siciliæ illustris, nati tui, assumpsisse dinosceris, certiores quod idem Rex, assumptæ dignitatis fastigio, reddiderit de tuo beneplacito se insignem,

Desideramus & volumus, regalem magnificentiam attentè rogantes, quatinus protinus jubens quod idem Rex statim sigillum regium faciens fabricari, nobis, infra festum beati Michaelis proximò venturum, quod assumpto negotio expressè consentit, significet suis patentibus litteris regiis bullâ aureâ communitis; tuque similiter infra eundem terminum super hoc, & quod id de tuâ voluntate procedit, mittas nobis tuas patentes litteras in quibus nomines ipsum Regem.

Dat' Asisii, octavo kal' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Sigillo avulso.

Bulla Innocentii IV. Papæ, de commutatione voti crucis pro negotio Siciliæ; & de morte Conradi.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Dilecti filii nobilis vir Thomas de Sabaudia, comes G. de Rossillion' archidiaconus Lugdunen' & Johannes de Amblion' capellani nostri, tui nuncii speciales, ex parte tuâ petierunt à nobis ut, cum, assumpto crucis signaculo, proposueris in Terræ Sanctæ subsidium proficisci, commutare votum hujusmodi in auxilium ecclesiæ pro negotio regni Siciliæ curaremus;

Verum, quia ex eo potissimè regio adicietur honori, si per te ipsi terræ oportunum adjutorium impendatur, considerantes quod, eodem regno Siciliæ habito, faciliùs, commodiùs, & efficaciùs eidem terræ poteris subvenire; præsertim quia, mortuo jam Conrado, nato quondam Fr. olim Romanorum Imperatoris, tantum obstaculum circa idem regni negotium minimè repperitur; non cognovimus expedire quod super hujusmodi commutatione admitteremus eorumdem precamina nunciorum.

Attamen, si omninò tibi commutatio ipsa placuerit, annuemus votis tuis, quantum cum DEO poterimus, in hâc parte.

Dat' Asisii, secundo kal' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ super facto regni Siciliæ, ne Rex sit negligens aut remissus.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Ut planè scias, & ex hoc exinde nobis, & ecclesiæ Romanæ potius tenearis, quantâ te, ac tuos affectione prosequimur, celsitudinem tuam volumus non latere, quòd licet nunciis tuis, apud sedem apostolicam pro negotiis regni Siciliæ constitutis, de morte Conradi, nati quondam Frederici dudum Imperatoris, receperimus certa nova;

Et ob hoc videretur aliquibus, quòd negotium ipsum non prosequi sed revocare potius deberemus, nos tamen, qui ad tuam, tuique generis exaltationem totis anelamus affectibus, commoda propria, ut tuis provideamus & commodis & honoribus, postponentes, ad illud propensiùs & favorabiliùs prosequendum eo libentiùs procedere volumus, quo ipsum, impedimento summoto, ad expeditionem celerem intelleximus magis aptum.

Tuæ igitur magnificentiæ interest (ut ne, si, quod absit, fueris in prosecutione remissus vel negligens, nobis à nostris, & tuis æmulis totaliter imponatur) sic venire, tecumque communem filium ducere in potenti manu studeas festinanter, quòd non tàm tu, quàm nos commendari exinde, non immeritò, valeamus.

Ad quod debes ex eo fortiùs animari, quòd manifestè videtur in hoc negotio Dominus esse tecum, qui ad illud expediendum facilius sic ex insperatò præparat undique tibi vias.

Dat' Anagniæ, quinto id' Junii, pontificatûs nostri anno undecimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De matrimonio, infra quinque septimanas post festum sancti Michaelis, inter Edwardum primogenitum Regis, & Alianoram sororem Regis Castellæ contrahendo.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. fol. 50 b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quod promittimus & concedimus domino consanguineo nostro, domino Alfonso illustri Regi Castellæ & Legionis, quod Edwardus primogenitus noster & hæres contrahat matrimonium cum inclitâ puellâ Alianora, sorore dicti Regis, secundum statuta catholicæ fidei, infra quinque septimanas post festum sancti Michaelis proximò venturum, vel ante, si fieri poterit; ratum & firmum habituri quicquid per eundem Edwardum, vel procuratorem suum ab eodem Edwardo legitimè constitutum, super eodem matrimonio actum fuerit, vel firmatum.

Promittimus etiam & dabimus efficacem operam bonâ fide, quod prædicta omnia compleantur, & hoc jurari fecimus in animam nostram per dilectum senescallum nostrum Johannem de Grey.

In cujus rei testimonium præsentibus literis sigillum nostrum, quo utimur in Gascon', duximus apponendum.

Teste meipso, apud sanctum Marcarium, decimo octavo die mensis Julii, anno regni nostri tricesimo octavo.

De dote pro Alianora sorore Regis Castellæ, per Edwardum primogenitum Regis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Vascon. Pat. 37 & 38 Hen. III. p. 2. m. 10. n. 2. d. in Turr. Lond.

UNIVERSIS, præsentes litteras visuris vel audituris, Edwardus illustris Regis Angliæ primogenitus & hæres, salutem.

Noveritis nos, de assensu & voluntate præfati domini Regis patris nostri, assignasse in dotem inclitæ puellæ Alianoræ, domini Alfonsi illustris Regis Castellæ & Legionis sorori, castrum & villam de Tikhull cum pertinentiis: Stamford & Grantham cum pertinentiis; & castrum & villam de Peck cum suis pertinentiis, pro mille libratis terræ, si sufficiant; sin autem, defectum illius summæ eidem Alianoræ supplebimus in aliis terris nostris Angliæ.

Et, cum sublimata fuerit in Reginam, nos prædictam dotem suam augebimus de quingentis mercatis terræ per annum, assidendis ei in regno Angliæ in locis competentibus.

Et, ad majorem hujus rei securitatem, tàm prædictus dominus Rex pater noster, quàm nos, præsenti scripto sigilla nostra fecimus apponi.

Hiis testibus,

Venerabili patre P. Hereford' episcopo,
Guidone & Galfr' de Lezign', &
Willielmo de Valenc' avunculis nostris,
Petro de Sabaudia avunculo nostro,
J. de Plesset comite Warr',
Johanne Maunsel præposito Beverlaci,
Radulpho filio Nicholai senescallo domini Regis,
Ricardo, Johanne, & Willielmo de Gray fratribus, & aliis.

Dat' apud Sanctum Macar', vicesimo die Julii, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

De assensu Edwardi primogeniti Regis in matrimonium cum Alienora, sorore prædicti Regis Castellæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. fol. 50. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

OMNIBUS CHRISTI fidelibus, præsens scriptum inspecturis vel audituris, Edwardus illustris Regis Angliæ primogenitus & hæres, salutem.

In contrahendis matrimoniis, nomine filiorum familias licet, secundum ritum & morem antiquorum, parentum consensus sufficere consueverit; (cum patrum pietas consilium capiat plerunque pro liberis) decens tamen credimus & honestum, in matrimonium contrahendum inter nos ex parte unâ; & liberam puellam Alianorum, sororem præcellentis Regis Castellæ & Legionis ex alterâ (cujus venustatem & prudentiam, famâ attestante, cognovimus) propter antiquæ consuetudinis observantiam, specialem præbeamus assensum; cum ea, quæ ex habundanti fuerint, jus commune non lædant, nec per hoc obtentæ consuetudini derogetur, sed evidentius approbetur.

Proinde notum fieri volumus universis, quod non solum ad patris nostri, domini Henrici Regis Angliæ, jussum & consensum, & reverentissimæ matris nostræ Alianoræ Reginæ Angliæ beneplacitum, sed etiam volentes & spontanei in dictum matrimonium, nostro nomine contrahendum, quantum in nobis est, per has litteras nostras patentes expressè consentimus in statu legitimæ ætatis ad contrahendum, in quo nos existere profitemur.

Ad hoc avunculorum, & aliorum parentum nostrorum, magnatum & nobilium, cleri & populi totius regni Angliæ, accedente consensu.

Hinc est quod dilectum & specialem nostrum Johannem Mansell cancellarium London', & præpositum Beverlaci, præfati patris nostri secretarium, quem ejusdem patris nostri prudentia præelegit ad hoc negotium prosequendum, procuratorem nostrum & nuncium constituimus, ad matrimonium nomine nostrò contrahendum per verba de præsenti, cum antedictâ nobili Alienora prædicti Regis Castellæ & Legionis sorore, & ad ea,

omnia agenda, quæ in absentium matrimoniis contrahendis fuerint necessaria;

Firmiter promittentes nos ratum & firmum habituros quicquid super hoc nomine nostro duxerit faciendum.

Ad cujus rei securitatem, plenam damus eidem potestatem in animam nostram præstandi cujuslibet generis sacramentum, quodcunque fuerit necessarium ad præmissum negotium prosequendum & complendum.

Et si fortè, quod absit, prædictus Johannes Mansel, patris nostri secretarius, in viâ deficiat, loco sui dilectum & specialem clericum Johannem Clarell substituimus; eidem in omnibus eandem dantes potestatem, circa prædictum negotium prosequendum, quam prædicto Johanni Mansell dedimus, & præscripsimus sub formâ superius declaratâ:

Cujus factum, in præmisso negotio nomine nostro prosequendo, tenere firmiter promisimus & observare, ac super hoc, inspectis & tactis sacrosanctis, corporale præstitimus sacramentum.

Dat' apud Sanctum Macarium, die Jovis, in crastino beatæ Mariæ Magdalenæ, anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

De juramento super matrimonio prædicto, per Edwardum primogenitum Regis præstito.

A. D. 1254. An 38 Hen. III.

Pat. 38 Hen III. m. 3. in Turr. Lond.

NOVERINT universi, præsentes litteras inspecturi, quod nos Edwardus, illustris Regis Angliæ primogenitus & hæres, bonâ fide promittimus, & etiam super sancta Dei evangelia juramus, quod nos cum inclytâ Alienora, præcellentis Regis Castellæ & Legionis sorore, matrimonialiter contrahemus, & ex nunc in eam, quantum in nobis est, tanquam in uxorem legitimam consentimus; & hoc etiam per sacramentum præstitum confirmamus, dummodo ipsa in nos consentiat, usque ad mensem post festum sancti Michaelis proximò venturi; & hoc facimus de assensu & beneplacito prædicti domini Regis Angliæ patris nostri, & illustrissimæ dominæ Alienoræ matris nostræ.

Et super hoc etiam mittimus, cum nostris litteris, procuratorem nostrum dictum Johannem Mansell, præpositum Beverlaci, patris nostri secretarium, ut cum dictâ Alienora, sorore præfati Regis Castellæ & Legionis, nomine nostro, matrimonium contrahat per verba de præsenti:

Cui etiam dedimus nostram plenariam potestatem contrahendi, & etiam firmandi matrimonium supradictum.

Et præstitimus etiam corporale juramentum servare omnia quæ per prædictum procuratorem, nomine nostro, in contractu prædicti matrimonii facta fuerint, vel etiam ordinata.

Et, in testimonium omnium prædictorum, &, ad majorem hujus rei confirmationem, præsentem cartam sigillo nostro fecimus sigillari.

Actum apud Sanctum Macarium, die Jovis in crastino beatæ Mariæ Magdalenæ, anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

Concessiones Regis Angliæ Edwardo filio suo primogenito.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. fol. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus, & bonâ fide promisimus Edwardo filio nostro primogenito, quod nulli viventi in mundo aliquas wardas conferre possimus, donec eidem Edwardo providimus in tribus millibus marcatis terræ in primis wardis & escaetis nostris, ad completionem quindecim millium marcatarum terræ, in quibus ei tenebamur per cartam nostram, ad sustentationem suam.

Nec volumus quod aliqua escaeta in Wasconia ei computetur in summâ prædictâ, set illas quietas habeat omninò de dono nostro.

In cujus rei testimonium has litteras nostras ei fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Burdegaliam, vicesimo ..... die Augusti, anno regni nostri tricesimo octavo.

De interceptionibus in treugis cum comite Tholos' emendandis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Pat. Vascon. 37 & 38 Hen. III. m. 7. d. p. 2 in Turr. Lond.

UNIVERSIS Christi fidelibus ad quos præsens scriptum pervenerit, Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem in Domino.

Noveritis quod nos, & Alfonsus filius Regis Franciæ comes Tholos' elegimus W. Wigorniensem, & P. Herefordensem episcopos, Willielmum Agenensem episcopum, & G. subdecanum beati Martini Turon'.

Nos videlicet pro nobis, W. Wigorniensem & P. Herefordensem episcopos; & dictus comes pro se, Willielmum episcopum Agenensem, & subdecanum prædictum, ad inquirendum de dampnis, indebitè & contra jus datis ab hominibus nostris, hominibus comitis nominati; &, vice versâ, ab hominibus dicti comitis hominibus nostris.

Quæ quidem dampna non pertinent ad interceptionem treugarum; cum de ipsis ad interceptionem treugarum pertinentibus ad emendatores treugarum cognitio pertineat, & emendatio facienda.

Dantes, tam nos, quam ipse comes, præfatis episcopis, & subdecano, potestatem inquirendi de prædictis dampnis hinc inde datis, ad treugas seu interceptionem earum, sicut dictum est, minimè pertinentibus; &, veritate per eos diligenter inquisitâ, condempnandi eos, quos viderint condempnandos, ad emendationem dampnorum hujusmodi faciendam.

Ita tamen quod ea, quæ emendanda sunt, ex virtute & formâ cirographi, super emendatione faciendâ confecti (à nobis hominibus præfati comitis) aut cujuslibet conventionis primitùs emendantur antequam ad alia procedatur, si appareat episcopis & subdecano prædictis quod, ex virtute & formâ cirographi, sit hominibus dicti comitis emendatio primitùs facienda.

Et, si aliqua quæstio orta fuerit, aut etiam oriatur inter nos & ipsum comitem, super hiis ad quæ dicit pars comitis nos teneri, ex virtute & formâ cirographi, confecti super dampnis hominibus dicti comitis emendandis à nobis, consentimus ac volumus nos, & comes prædictus, quod præfati episcopi unà cum subdecano de dictâ quæstione cognoscant, & eam determinent secundum quod eis videbitur decidenda: & dictum eorum tàm super hoc, quàm super prædictis, de quibus habent cognoscere, servabimus bonâ fide.

Si verò contingeret dictos episcopos atque subdecanum super prædictis in aliquo dissentire, ita quod duo consentirent in uno & in eodem, duo alii dissentirent; nos & præfatus comes quintum eligemus, Altisidor' episcopum, per quem, unà cum duobus prædictorum ad minus, hujusmodi dissensio sopiatur: & bonâ fide servabimus & tenebimus dictum ejus, & aliorum duorum cum quibus consentiet, & faciemus servari.

Consentimus insuper & volumus quod, si aliquem, de prædictis episcopis & subdecano mori vel abesse contigerit, ita quod non possit intendere negotio memorato, quod nos alium, loco ipsius quem ad hæc agenda posuimus, in casu prædicto subrogare possimus; & simile de suis possit facere dictus comes.

Et est assignata dies ad procedendum super prædictis de communi assensu, dies Martis in quindenâ nativitatis beatæ Mariæ apud Coniac'.

Eodem modo scribit dominus comes Tholos' mutatis nominibus, & mittit ad diem, quem dominus Rex elegerit, per suos illam scripturam, sigillo suo signatam.

De fœdere cum Alfonso Rege Castellæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. f. 269. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

OMNIBUS præsens scriptum visuris Willielmus prior de Mans' salutem.

Noveritis quod, cum illustris dominus Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, ratione pactorum, contentorum in formâ pacis initæ inter illustrem Regem Castellæ, & prædictum dominum Regem Angliæ, tenetur satisfacere omnibus hominibus de Regula de dampnis eis illatis, causâ prædicti Regis Castellæ;

Ego prior prædictus, in quem populus dictæ villæ suam, in hâc parte, transtulit potestatem, circa expeditum & tractatum eorum, quæ cum dicto domino Rege Angliæ habebant expedire, ratione pacis prædictæ, de prudentum consilio;

Pro honore memorati domini Regis Angliæ, & utilitate jam dictæ villæ, & pro optinendâ pace & gratiâ ejusdem domini Regis, & domini Edwardi illustris primogeniti sui & hæredis, & pro gratiâ, quam dominus Rex fecit Gayllardo de Solia & amicis suis, de ingressu civitatis Burdegal' & aliorum locorum in quibus habitare consueverant, & pro restitutione hæreditatum suarum in locis ipsis, prout continetur in litterâ domini Regis exinde eis concessâ;

Auctoritate prædictâ, à dicto populo mihi commissâ, remisi dampnorum prædictorum emendam domino Regi Angliæ supradicto.

In cujus rei testimonium ego, dictus prior, sigillum meum præsentibus litteris duxi apponendum.

Nos vero Lupus, Dei gratiâ, Marrochican' episcopus, & Garsias Martini prædictis interfuimus, in testimonium eorumdem; & unà cum sigillo dicti prioris, sigilla nostra præsentibus fecimus apponi.

Datum Burdegal', mense Augusti, anno Domino MCCLIV.

De assensu Regis Angliæ in matrimonium cum sorore Regis Castellæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III. Vascon. Pat. 37 & 38 Hen. III. p. 2. m. 8. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ universis, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Quoniam, ad regni nostri & eorum, qui ditioni nostræ sunt subjecti, tranquillitatem & pacem, non solum modernis, sed etiam futuris temporibus observandam, prout regiam decet majestatem, libenter intendimus;

Universitati vestræ notum facimus quod, affectione non modicâ erga dominum Alfonsum illustrem Regem Castellæ conceptâ, ad utriusque regni, tam sui, quam nostri decus & subsidium, & ad propositum, tàm suum, quàm nostrum, ampliandum, cupientes mutuæ dilectionis nexibus obligari, cum ipso per modum fæderis conjugalis amicitiam duximus contrahendam:

Ad quod negotium prosequendum procuratorem nostrum & nuncium Johannem Mansel, cancellarium London' ac præpositum Beverlaci, secretarium nostrum & fidelem, ad ipsius Regis præsentiam duximus destinandum.

Cui, tenore præsentium, plenam damus potestatem ad consentiendum, pro nobis, & quantum in nobis est, in matrimonium contrahendum inter Edwardum primogenitum & hæredum nostrum, & reverentissimam puellam, Aleonoram prædicti Regis Castellæ sororem, quam intimæ dilectionis amplexamur affectu; ita quidem quod quicquid ab eodem Johanne, circa hoc negotium prosequendum, factum fuerit, perinde valeat & finaliter ac si omnia, dictum consensum & contractum contigentia, à nobis corporaliter præsentibus fierent.

Cujus factum & tractatum, per has literas nostras patentes, nos ratum & firmum promittimus habituros; dicto Johanni Mansell, secretario nostro, plenam dantes potestatem in animam nostram præstandi cujuslibet generis sacramentum, quod ad prædicti negotii prosecutionem & omnium aliorum, dictum negotium tangentium, fuerit necessarium; quæ omnia nos fideliter observaturos promittimus, omni specie calumpniæ circumscriptâ.

Et si fortè, quod absit, dictus Johannes Mansell, secretarius noster, in viâ deficiat, loco suo dilectum & specialem clericum nostrum magistrum Johannem Clarel substituimus; eidem in omnibus dantes potestatem, circa negotium prosequendum, quam prædicto Johanni Mansell dedimus, & præscripsimus sub formâ superius declaratâ.

Teste meipso, apud Burdigalam, vicesimo secundo die Augusti, anno regni nostri tricesimo octavo.

Littera Regis de concessionibus Edwardo filio suo, sub magno sigillo consignandis.

A D. 1254. An. 38 Hen. III. Lib B f. 214. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis, quod concedimus & bonâ fide promittimus karissimo consanguineo nostro domino Alfonso, illustri Regi Castellæ & Legionis, quod, quam citò copia magni sigilli nostri Angliæ haberi poterit, omnes donationes, concessiones, & quietas clamantias, quas fecimus Edwardo, filio nostro primogenito & hæredi, de terris, castris, & aliis possessionibus quibuscunque, prædicto magno sigillo faciemus consignari.

In cujus rei testimonium præsentibus litteris sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste meipso, apud Burdegalen', xxii. die Augusti, anno regni nostri tricesimo octavo.

De quibusdam secretis Regi Scotiæ reserandis.

A. D. 1254.—An. 38 Hen. III. Pat. Vascon. 37 & 38 Hen. III. m. 8. p. 2. in Turr. Lond.

REX misit Simonem de Monteforti comitem Leycestriæ ad Regem Scotiæ, in cujus ore posuit quædam secreta, de quibus sollicitus fuit eidem Regi reseranda.

Et mandatum est eidem Regi quod hiis, quæ idem comes ei exponet, ex parte Regis, fidem adhibeat.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Burdeg', xxv. die Augusti. *Per J. Maunsell.*

De dote Alienoræ sorori Regis Castellæ assignatâ per voluntatem Regis Angliæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III. Lib. B. f. 50. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Notum fieri volumus quod (si dominus Alfonsus illustris Rex Castellæ & Legionis, consanguineus noster karissimus, non fuerit contentus de dote, per nostram voluntatem assignatâ inclytæ puellæ Alienoræ, ipsius Regis germanæ; vel ipsa Alienora non fuerit inde contenta, in villis & castris de Stanford, Grantham, de Pecco, de Tichull) nos, per has literas nostras, promittimus & concedimus quod Edwardus, filius noster & hæres, assignet Alianoræ mille libratas terræ, nomine dotis in locis competentibus;

Et, cum sublimata fuerit in Reginam, volumus dotem suam augeri de quingentis mercatis terræ; &, si de nobis humanitùs contingat, antequam completum fuerit quod in hâc literâ promittitur, nos & hæredes nostros obligamus ad hoc idem faciendum.

In cujus rei testimonium, tam nos, quam prædictus Edwardus, huic scripto sigilla nostra apponi fecimus.

Teste meipso, apud Burdegalam, xxvi. die Augusti, anno regni nostri xxxviii.

Bulla Innocentii IV. Papæ, pro priore Sanctæ Trinitatis London.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III. Ex Autogr. Vid. Præfat. hujusce operis.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ...... abbati de Waltham & ...... priori de Crucerois, Londonien' dioc' & magistro Johanni de Cadomo, canonico ecclesiæ sancti Pauli Londonien', salutem & apostolicam benedictionem.

Precibus dilecti filii ...... prioris ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, benignum impertientes assensum, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus ea, quæ post ipsius iter arreptum ad sedem apostolicam veniendo, inveneritis temerè in ejus præjudicium attemptata, in statum debitum legitimè revocetis.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo: non obstante si aliquibus, de partibus illis, quod excommunicari, suspendi, vel interdici, aut conveniri extra certa loca non valeant, à sede apostolicâ sit indultum: et constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrûm ea nichilominus exequantur.

Dat' Asisii, ii. non' Sept', pontificatûs nostri anno duodecimo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De catallis Gastonis de Byarn arrestandis.

A. D. 1254.—An. 38 Hen. III. Vasc. Claus. 37 & 38 Hen. III. m. 20. in Turr. Lond.

MANDATUM est majori & probis hominibus de Baion, per litteras Regis patentes, quod, sicut honorem Regis & suum diligunt, omnia bona & catalla, quæ sunt Gastonis de Byarn & hominum suorum, & quæ inveniri poterant in potestate eorum, & quandocunque, arrestari faciant, & salvò custodiri, donec à Rege aliud habuerint in mandatis, & hoc de consilio Galfridi de Bello Campo.

Teste Rege, in Castris de Keyal', ix. die Septembris, anno, &c. tricesimo octavo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, pro mercatoribus Senens' de pecuniâ, electo & capitulo Cassellen' mutuo datâ.

A. D. 1254.
An. 38 Hen. III.

Ex Orig.
in Thesaur. Cur.
Recept. Scacc.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis magistris Alexandro de Ferentin, & Berardo de Nimpha, capellanis nostris, in Anglia commorantibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Significarunt nobis Bonifacius Bonsignoris, Bernardinus Prosperini, & Aldebrandus Ildebrandi, ac eorum socii, cives & mercatores Senenses, quòd ipsi dilectis filiis magistro Johanni capellano, nostro thesaurario, & Kyrano canonico Cassellensi, & Dionisio presbytero, procuratoribus dilectorum filiorum .... electi & capituli Cassellen' renunciantibus constitutioni de duabus dietis editæ in concilio generali, & omnibus litteris, ac indulgentiis à sede apostolicâ impetratis, ac etiam impetrandis, quasdam mutuarunt pecuniæ summas, certis loco & termino persolvendas eisdem, prout in publicis instrumentis exinde confectis pleniùs dicitur contineri.

Nos igitur hujusmodi renunciationem, ab ipsis procuratoribus factam, ratam habentes, ac illam auctoritate apostolicâ confirmantes, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, si dicti electus & capitulum, ac successores ipsius electi, à vobis moniti de pecuniâ ipsâ, infra duos menses post monitionem vestram faciendam, post terminum supradictum, juxta tenorem instrumentorum prædictorum, nullâ aliâ certitudine vel probatione, præter ipsa instrumenta, super præmissis exactâ, sublatâ etiam necessitate probandi, quod pecunia ipsa in utilitatem Cassellensis ecclesiæ sit conversa, prætextu alicujus constitutionis canonicæ vel civilis, non satisfecerint mercatoribus supradictis;

Vos extunc in eundem electum, vel successorem suum qui tunc temporis fuerit, ac ...... decanum ...... sacristam & ...... cellararium, ac alios de capitulo excommunicationis sententiam auctoritate nostrâ promulgare curetis.

Capitulum verò, appellatione postpositâ, interdicto subiciatis; & faciatis ipsos, tamdiu, appellatione remotâ, in locis, in quibus expedire videritis, pulsatis campanis, & candelis accensis, excommunicatos nunciari publicè, ac ab omnibus artius evitari, donec eisdem mercatoribus, de dictis summis pecuniæ, cum justis & moderatis expensis, & congruâ restauratione dampnorum, usuris omninò cessantibus, juxta continentiam instrumentorum prædictorum, fuerit integrè satisfactum.

Si vero iidem electus, & alii de capitulo per duos menses in hujusmodi excommunicatione permanserint, vos eos extunc ab administratione spiritualium & temporalium suspendere procuretis, præfigentes eis terminum peremptorium competentem, quo electus personaliter, & capitulum, per procuratorem, apostolico se conspectui repræsentent, pro meritis recepturi.

Non obstante constitutione prædictâ; sive si eisdem electo & capitulo ab eâdem sit sede indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint; quodque extra suam civitatem, diocesin, vel provinciam in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum non facientes de indulto hujusmodi mentionem.

Terminum autem, quem eis præfixeritis, & quicquid inde feceritis, nobis vestris litteris, harum seriem continentibus, studeatis fideliter intimare.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Anagniæ, v. id' Septembr', pontificatûs nostri anno duodecimo.

Sigillo avulso.

De inquirendo super homagio Giraldi de Armanaco quondam Johanni Regi Angliæ præstito.

A. D. 1254.
An. 38 Hen. III.

Pat. Vascon.
37 & 38 Hen. III.
m. 5. d. p. 2.
in Turr. Lond.

NOVERINT universi quod ego Giraldus de Armanaco, comes Armanaci & Fesenc', promisi Henrico Regi Angliæ quod, ad probandum homagium, quod fecit Giroldus de Armanaco, quondam patruus meus bonæ memoriæ, domino Johanni, quondam patri domini Henrici Regis Angliæ, inquiram, & referam fideliter per litteram meam patentem, sigillatam sigillo meo, omnem quam bono modo potero veritatem; & hoc promisi eidem in fidelitate, quâ sibi teneor, fideliter me facturum.

Datum apud Burdegal', anno Domini MCCLIV. in octabis Nativitatis beatæ Mariæ Virginis.

De conventione inter Regem & Giraldum hodiernum, super recognitione homagii supradicti, & pro homagio suo.

A. D. 1254.
An. 38. Hen. III.

Pat. Vascon.
37 & 38 Hen. III.
m. 5. d. p. 2.
in Turr. Lond.

NOVERINT universi & singuli, præsentem paginam inspecturi, quod Giraldus de Armanaco, in præsentiâ illustris Henrici Regis Angliæ constitutus, spontaneus recognovit quod Giraldus de Armanaco, quondam patruus suus, fecit homagium & juramentum bonæ memoriæ domino Johanni, quondam patri dicti Henrici Regis Angliæ, pro comitatibus Armanac' & Frensenc'; pro quibus comitatibus & quibusdam aliis dictus Giraldus fecit dicto domino Henrico Regi Angliæ homagium & juramentum.

Pro dictâ vero recognitione & homagio, quod ipse Giraldus fecit dicto Regi Angliæ, dedit & quitavit dictus dominus Rex dicto Giraldo omnes denarios, seu summas pecuniarum, in quibus dictus Giraldus tenebatur Eschivaco de Chalbeneys comiti Bigor' (quas pecunias dominus Rex solverat Eschivaco prædicto) & quicquid dictus dominus Rex poterat, ratione expensarum factarum, repetere à dicto Giraldo, vel hæredibus, vel successoribus suis.

Dictus verò Giraldus, pro se, & hæredibus & successoribus suis, promisit, sub incurramento dictorum comitatuum, quod nunquam ab homagio, seu fidelitate dicti domini Regis, vel hæredum suorum recedet: quod incurramentum latum haberet, nisi infra spatium trium mensium, computandorum à die recessûs, ad obedientiam & fidelitatem ipsius rediret.

Et sciendum, quod omnes milites Armanac' & Fesenc' juraverunt & promiserunt, pro se, & hæredibus & successoribus suis, domino Henrico, pro se & suis, post ipsum, quod, si dictus Giraldus à fidelitate dicti domini Regis recederet, essent intendentes dicto domino Regi, nisi dictus Giraldus ad obedientiam & fidelitatem dicti domini Regis, infra terminum superius nominatum redeat; & super hoc prædicti milites dederunt literas suas patentes dicto domino Regi, sigillatas sigillo suo; &, qui sigillum non habebant, dederunt cartam suam scriptam per manum tabellionis;

Et hoc idem juravit communitas de Nogerall' & dedit super hoc litteras suas, sigillatas sigillo communi.

Hoc idem fecerunt homines Auxitan' & illi de Elya, & Aubiek, & de Giguir, & de Bik', & de Aynarg', & de Spans, & de Bic'.

Et sciendum, quod omnes proximò nominati, quorum communitas non habebat sigillum, dederunt super hoc cartam tabellionis.

Dictus verò Rex tenet le Capcosted, cum totâ villâ de Laverding, usque ad quinquennium, à die facti homagii computandum, ad expensas proprias; quo termino, ipso Giraldo stante in fidelitate domini Regis, dictus dominus Rex debet reddere ipsam fortaliciam, sive le Capcosted, cum villâ, non deterioratam dicto Giraldo; nec imputabit si quas meliorationes fecerit in ipso capite castri, vel in villâ.

Et sciendum, quod dominus Rex promisit dicto Giraldo, quod ipsum juvabit & defendet, tanquam hominem suum ligium, in prædictis comitatibus, & aliis feodis, quæ tenet ab eo, contra omnem hominem, quamdiù dictus Giraldus erit paratus facere jus coram dicto domino Rege, vel mandato ipsius.

Ad hoc sciendum quod dominus Rex, pro aliquo facto præterito, ante diem dicti homagii, non debet compellere dictum Giraldum, vel aliquem de suis, de comitatibus prædictis, ad respondendum suis querelantibus de rapinis, factis ante diem homagii (nisi secundum quod prius deberet distringere, antequam fecisset homagium) præterquam pro treugâ, initâ inter ipsum & vicecomitem Leoman.

Et, si pro aliquo facto futuro dominus Rex, vel alius conquereretur de ipso Giraldo, ipse Giraldus, cum sit de curiâ Sancti Severi, faciet quod debebit facere, secundum usus & consuetudines curiæ Sancti Severi.

Et, si nollet stare judicio curiæ dictæ, tunc milites, & omnes alii, & eorum hæredes & successores, tamdiu sint intendentes domino Regi, & hæredibus suis, donec de commissis fecerit ad judicium curiæ supradictæ.

Et sciendum, quod ipse Giraldus de Armanaco recognovit, quod milites castrorum & burgorum Armanac' & Fesenc' de speciali mandato suo, juraverunt domino Regi Angliæ, in formâ superius scriptâ; quibus mandavit & injunxit quod, si in aliquo casu veniret contra homagium & fidelitatem, domino Regi, & suis hæredibus præstitam, tamdiu essent intendentes domino Regi, donec ad ipsius Regis fidelitatem rediret ipse Giraldus: & hoc infra terminum trium mensium superius nominatum; &, nisi infra ipsum terminum rediret ad ipsius fidelitatem, extunc ad obediendum, & intendendum imperpetuum domino Regi, & hæredibus ejus remanent ipsi, & hæredes, & successores obligati.

Et in testimonium omnium prædictorum nos H. Dei gratiâ, Rex Angliæ huic scripto, remanenti penes dictum Giraldum de Armanac' sigillum nostrum duximus apponendum, decimo quinto die Septembris, anno regni nostri tricesimo octavo.

De concessionibus Edwardo Regis filio in Hibernia factis.

A.D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. f. 215 b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus Edwardo filio nostro omnia debita, & arreragia debitorum quæ nobis debentur in Hibernia, & quæ nos quâcumque ratione exigere possemus à quocumque tempore, & de quibuscumque exitibus, seu proventibus ad nos in Hibernia pertinentibus; salvis tamen nobis omnibus exitibus provenientibus de custodiis, & vacationibus ecclesiarum cathedralium, crocearum & abbatiarum terræ Hiberniæ, quos in manu nostrâ retinuimus, quando eidem Edwardo dedimus prædictam terram Hiberniæ.

Dedimus etiam & concessimus eidem Edwardo omnes exitus, qui provenerunt de eâdem terrâ postquam primò dedimus eidem terram prædictam; videlicet, tam de terris illis quas ei primò dedimus in ipsâ terrâ Hiberniæ, quam de aliis quas in manu nostrâ retinueramus, & eas ei postea donavimus per cartas nostra, quas inde habet à temporæ datæ earundem cartarum.

Quos quidem exitus eidem Edwardo, vel certo attornato suo, per alias litteras nostras patentes, Johanni filio Galfridi justiciar' Hiberniæ, & ejus locum teneati in Hibernia, & thesaurariis, ac baronibus nostris de scaccario Dublinensi directas, integrè restitui præcepimus.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Burdegal', decimo octavo die Septembris, annò regni nostri tricesimo octavo.

Littera Regis domino Papæ, de commutando voto de Terra Sancta in passagium ad partes Affricæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Claus. 37 & 38 & Princ. 39 H. III. m 2. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ. Quia scimus vos pacem & tranquillitatem Regum & regnorum, & præcipuè inter nos & Regem Castellæ specialiter affectare, sanctitati vestræ volumus esse notum, quod cum eodem Rege perpetuæ pacis & amicitiæ fœdus inivimus peroptatum.

Et, cum inter cæteras conditiones, in ordinatione & firmatione dictæ pacis appositas, promiserimus dicto Regi, quod diligenter instabimus erga vos, & procurabimus bonâ fide quod passagium, quod ratione crucis assumptæ dirigere proponimus in Terram Sanctam, ad partes Affricæ transferatur, & votum nostrum ibidem compleatur de vestrâ gratiâ speciali:

Paternitati vestræ supplicamus quatinus, peregrinationem nostram sub formâ prædictâ, transmutantes, easdem, si placet, conditiones & indulgentias concedatis, quibus gaudere debeamus in subsidio Terræ Sanctæ;

Pro quo negotio procurando magistrum Willielmum de Fraxino ad vestræ sanctitatis præsentiam destinamus, qui super dictâ pace & aliis circumstantiis vos poterit, ex parte nostrâ, reddere certiores:

Et, super præmissis & aliis, nobis, per eundem, significetis vestræ beneplacitum voluntatis.

Teste apud Burdeg', decimo octavo die Septembris.

Littera magnatum Hierosolymatinorum ad Regem Angliæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Annal. Monast. Burton. p. 361.

EGREGIO & excellentissimo domino Henrico, DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, Jocelinus Cæsariensis archiepiscopus, H. Nazarenus archiepiscopus, & Tyrenus electus & consecratus, R. magister domûs Militiæ Templi, G. magister domûs hospitalis sancti Johannis, P. mareseallus domûs Teutonicorum, & vicemagister ejusdem domûs, J. de Ibelino com' Joppens', dominus Rametensis & bajulus regni Hierosolymitani, Philippus de Monteforti, dominus Tyri & Thorom, J. de Ibelino dominus de Arsuriæ, & constabularius regni Hierosolymitani, Julianus dominus Sydoniensis & Belli forti, Galfridus de Sergines senescallus regni Hierosolymitani, Johannes Asa magnus dominus Cæsariensis, suorum nomine, & totius populi regni Hierosolymitani, salutem & prosperis successibus abundare.

Celsitudini vestræ regiæ statum regni Hierosolymitani præsentibus duximus intimandum.

Noverit igitur regia magnitudo, quod ex recessu piissimi & Christianissimi Regis Franciæ illustris, cujus præsentiâ regnum antedictum consolabatur, & defendebatur auxilio ejus contra impios Sarracenos, & adhuc defensatur, remansit Terra Sancta quamplurimum desolata, & auxilio & consilio destituta.

Quæ desolatio crevit in immensum ex morte venerabilis patris domini Roberti, quondam Hierosolymitani Patriarchæ, cujus providentiâ, discretione & consilio regebamur; necnon & ex recessu reverendi patris nostri domini O. Tusculani episcopi, apostolicæ sedis legati, à quo habebamus magnum consilium & juvamen; & remansimus ut pupilli sine patre, & velut oves in medio luporum absque pastore & rectore.

Soldani etiam Alapiæ & Babyloniæ concordes sunt & unanimes, & plus quam unquam consuêverunt, ut pro certò asseritur, contra professores fidei Christianæ; nec curant facere pactum vel treugam cum Christianitate, & tractatum treugæ cuperunt, & omninò dimiserunt consilio illorum de Babylonia, qui pluries rogaverunt, ut dicitur, soldanum Alapiæ, quod aliquem ex fortioribus locis Christianorum obsideret; & ipsi parati erant obsidere alium fortiorem, quod nos & tota Christianitas mirabiliter formidamus, eo quod licet possemus omnes insimul congregati uni parti Sarracenorum resistere, timemus tamen, quod divisi eorum fortitudini & multitudini resistere non possemus, propter paucitatem populi Christiani.

Quia vero ad plenum litteris explicare non possumus ea quæ contingunt negotium Terræ Sanctæ, ad vestræ celsitudinis præsentiam mittimus fratrem Robertum de Attrebato, ordinis fratrum prædicatorum, & fratrem Radulphum ordinis fratrum Minorum, viros religiosos, discretos, & honestos, qui vobis statum ipsius terræ ex parte nostrâ plenius explicabunt, quorum relatibus indubitanter, si placet, fidem dignetur vestra sublimitas adhibere.

Nos verò devoti vestri intelligentes vos crucis characterem ad dictæ terræ subsidium, jam diu est, assumsisse, ad vestram regiam majestatem, in quâ inter ceteros mundi principes, post DEUM, nos & ceteri Christiani cismarini spem habemus, recurrimus, ut ad refugium & asylum, supplicantes, ut nobis aperientes viscera vestræ clementiæ, super prædictis omnibus taliter dignemini providere, vestrum felicem adventum accelerantes ad dictæ terræ necessitates multiplices relevandas, ut illum tantillum residuum Christianitatis regni Hierosolymitani vestro consilio & auxilio valeat defensari contra impios Sarracenos; & ne loca sancta, conceptione, nativitate, conversatione, & doctrinâ Salvatoris illustrata, necnon & passione & resurrectione ipsius consecrata, diutius ab impiis conculcetur.

Conservet vos Altissimus ecclesiæ sanctæ suæ sanos & incolumes per tempora longiora.

Datum Acconiæ, anno Domini MCCLIV. die Mercurii, mense Septembris.

De principatu Capuæ Thomæ de Sabaudia, per Edmundum Regem Siciliæ concesso.

A.D. 1254. An. 38 Hen. III.

P.t. Vascon. 37 & 38 Hen III. p. 2. m. 2. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, &c. & omnibus aliis CHRISTI fidelibus, præsentem paginam inspecturis, salutem.

Cum Edmundus, DEI gratiâ, Siciliæ Rex, natus noster, de assensu & voluntate nostrâ, dederit & concesserit, per cartam suam, dilecto avunculo nostro Thomæ de Sabaudia comiti, pro homagio & servitio suo, principatum Capuæ, cum omnibus apendiciis & pertinentiis suis, cum omnibus honoribus, juribus, exactionibus, & cum omnibus aliis libertatibus & liberis consuetudinibus, ad principatum illum pertinentibus, sine aliquo retinemento dicto Thomæ, & hæredibus suis utriusque sexûs imperpetuum possidendum:

Nos, donationem & concessionem illam ratam habentes & gratam, similiter concedimus & confirmamus, sicut in cartâ prædictâ plenius & evidentius continetur.

Hiis testibus,
Petro de Hereford episcopo.
Petro de Sabaudia.
Petro Chacep' archidiacono Wellensi.
Henrico de Wengham, decano sancti Martini magni London.
Radulpho filio Nicholai.
Ricardo de Grey.
Johanne de Grey.
Roberto Walerand' senesc' nostro, & aliis.

Ad horum omnium & singulorum evidentem memoriam, & robur irrevocabile inposterum valiturum, præsenti cartæ sigillum nostrum, quo utimur in Wasconia, duximus apponendum.

Datum per manum nostram, apud Burdeg', tertio die Octobris, anno regni nostri tricesimo octavo.

De concessionibus prius Edwardo primogenito factis sub parvo sigillo, jam sub magno sigillo confirmatis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. f. 215. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, universis, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse Edwardo, filio nostro primogenito & hæredi, totam Hiberniam, *&c. ut in concessione de xiv. Febr' deinde sic.*

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Vascon', iteratò facimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcumque possumus, ratificamus per magnum sigillum nostrum.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti cartæ apponi fecimus.

Præsentibus testibus,
Venerabili patre Petro Hereford' episcopo.
Petro de Sabaud'.
Johanne filio Galfridi, justiciar' Hiberniæ.
Radulpho filio Nicholai.
Henrico de Wyngham, & aliis.

Datum per manum nostram apud Burd', undecimo die Octobris, anno regni nostri tricesimo octavo.

Carta, per quam Rex Angliæ confirmavit Edwardo filio suo donationem prius ei factam, de omnibus terris & tenementis, & omnibus aliis rebus, in partibus transmarinis.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. f. 200. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis nos totum jus & clamium, quod habuimus, vel aliquo modo habere potuimus, in omnibus terris, civitatibus, burgis, castris, & omnibus aliis locis occupatis, seu, quolibet alio modo, ablatis progenitoribus nostris, & nobis per Reges Franciæ, *&c. ut in carta de xviii. Febr' deinde hoc modo.*

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Wascon', iteratò facimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcumque possumus, ratificamus per magnum sigillum nostrum.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti cartæ apponi fecimus.

Præsentibus testibus,
Venerabili patre Petro Herefordiæ episcopo.
Petro de Sabaudia.
Johanne filio Galfridi, justiciario Hiberniæ.
Radulpho filio Nicholai.
Henrico de Wingeham, & aliis.

Datum per manum nostram apud Burdegalem, undecimo die Octobris, anno regni nostri tricesimo octavo.

Confirmatio cartæ de suppletione quindecim mille marcarum per annum, sub sigillo magno.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. f. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus Christi fidelibus, præsentes litteras visuris vel audituris, salutem.

Sciatis quod concessimus Edwardo, filio nostro primogenito, & hæredi, quod si terra Vasconiæ, & aliæ terræ, quas, per cartam nostram, ei dedimus in Hibernia, & Anglia, & alibi, *&c. ut in carta concess' de xviii. Febr. deinde sic.*

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Vasconia, iteratò facimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcumque possumus, ratificamus per magnum sigillum nostrum.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti cartæ apponi fecimus.

Præsentibus testibus,
Venerabili patre Petro Herefordensi episcopo.
Petro de Sabaudia.
Johanne filio Galfridi justiciario Hiberniæ.
Radulpho filio Nicholai.
Henrico de Wyngeham, & aliis.

Datum per manum nostram apud Burdegal', undecimo die Octobris, anno regni nostri tricesimo octavo.

De confirmatione cartæ de terris Sabinæ de Orciato Edwardo primogenito.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. f. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod dedimus & concessimus Edwardo, filio nostro primogenito & hæredi, omnes profectus, & totum emolumentum, *&c. ut in carta de viii. April' deinde hoc modo.*

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Vasconia, iteratò facimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcunque possumus, ratificamus per magnum sigillum nostrum.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti cartæ apponi fecimus.

Præsentibus testibus,
Venerabili patre Petro Herefordensi, episcopo.
Petro de Sabaudia.
Johanne filio Galfridi justiciario Hiberniæ.
Radulpho filio Nicholai.
Henrico de Wengham, & aliis.

Datum per manum nostram apud Burdegalium, undecimo die Octobris, anno regni nostri tricesimo octavo.

Concessiones Regis Angliæ Edwardo filio primogenito factæ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Lib. B. f. 212. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitan', & comes Andegaviæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod concessimus, & bonâ fide promisimus Edwardo filio nostro primogenito, quod nulli viventi in mundo aliquas wardas conferre possimus, *&c. ut in carta de xxviii. Aug' deinde hoc modo.*

Istam autem donationem & concessionem, quam fecimus per parvum sigillum nostrum, quo utimur in Vasconia, iteratò facimus, innovamus, concedimus, & irrevocabiliter, quantumcunque possumus, ratificamus per magnum sigillum nostrum.

In cujus rei testimonium dictum magnum sigillum nostrum præsenti cartæ fecimus apponi.

Præsentibus testibus,
Venerabili patre Petro Herefordensi episcopo.
Johanne filio Galfridi, justiciario Hiberniæ.
Radulpho filio Nicholai.
Henrico de Wingeham, & aliis.

Dat' per manum nostram apud Burdegal', undecimo die Octobr', anno regni nostri tricesimo octavo.

De seisinâ regni Siciliæ, nomine Regis Angliæ & Edmundi filii sui recipiendâ.

A. D. 1254. An. 38 Hen. III.

Pat. Vascon. 37 & 38 Hen. III. n. 10. p. 2. m. 2. in Turr. Lond.

REX, tutor Edmundi Regis Siciliæ, filii ejus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis de regno Siciliæ, salutem.

Cum dominus Papa nobis & prædicto Edmundo prædictum regnum Siciliæ, cum omnibus appenditiis & pertinentiis suis liberaliter, sui gratiâ contulerit, dicto Edmundo & hæredibus suis inperpetuum possidendum;

Vobis mandamus firmiter injungentes, quatenus H. Ebridunensi archiepiscopo, & P. Herefordensi episcopo, vel eorum alteri, qui ad vos venerint, cum præsentibus, circa possessionem & seisinam ejusdem regni, nomine nostro & dicti Regis Siciliæ filii nostri, nasciscendam & recipiendam, intendentes sitis, obedientes & respondentes in omnibus, quæ ad nos & dictum Regem Siciliæ pertinent in regno prædicto, donec aliud à nobis receperitis super hoc in mandatis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Burdeg', decimo quarto die Octobris.

Carta Alfonsi Regis Castellæ, tam de conferendo cingulum militare Edwardo primogenito Henrici III. Regis Angliæ, quam de relaxacione tocius juris sui ad regnum Vasconiæ: sigillata cum sigillo de auro, & signata & confirmata per omnes barones Castellæ nominatim.

A. D. 1254. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

CUM regalis celsitudo viros clare propaginis diligere ac honorare teneatur, illos tamen præcipuè qui sibi ex consanguineitate vel affinitate sunt conjuncti, & inveniuntur in beneplacitis promptiores.

Idcircò nos Alfonsus, DEI gratiâ, Rex Castelle, Tolet', Legion', Galletie, Sibille, Cordube, Murcie, & Joh'm inclitum & carissimum affinem & sororium nostrum Edvardum, illustris Regis Anglie primogenitum & heredem, quem cingulo accinximus militari, inter ceteros orbis principes affectione multiplici diligentes ac affectantes, eundem dignis meritis honorare, ipsum speciali gratiâ prosequimur & favore.

Ea propter, nos memoratus Rex Castelle, Legion', per presens scriptum notum fieri volumus universis, quod nos, prefatum Edvardum amplecti quâdam prerogativâ gratie cupientes, damus, dimittimus, cedimus, seu quitamus, pro nobis & heredibus nostris, eidem Edvardo & heredibus & successoribus suis, liberè & absolutè, omni exceptione remotâ, quicquid juris habemus, vel quasi habemus, vel habere debemus in totâ Vasconia, vel in parte, in terris, possessionibus, hominibus, juribus, vel quasi dominiis, vel quasi actionibus & rebus aliis, ratione donationis quam fecit, vel fecisse dicitur, dominus Henricus, quondam Rex Angl', & Aleonora uxor sua Aleonore filie sue, & bone memorie, domino Alfonso Regi Castelle.

Et quicquid juris, vel quasi ibidem habemus, vel habere debemus per successionem supradictorum; vel per collationem Regis Ricardi, seu Regis Johannis; vel per collationem nobis vel alii, cujus jus ad nos pertineat, factam à Reginâ Berengaria, filiâ Alfonsi Regis & Regine Aleonore.

Et omnes cartas, quas habemus super hoc à predictis, vel aliquibus eorum, promittimus bonâ fide dicto Edvardo restituere, vel delere; & volumus quod, si invente fuerint, ex hâc horâ in antea, sint vacue & casse.

Facta carta apud Burdos, Rege exprimante, primâ die Novembris, anno Domini M°CC° quinquagesimo quarto.

Et nos, prenominatus Rex Alfonsus, unà cum uxore nostrâ Reginâ Yolana, & cum filiâ nostrâ infante Berengaria, regnans in Castella, Toleto, Legion', Galet', Sibilla, Corduba, Murcia, Joh'no, Vadallacio, Baccia & in Algarb', universa, quæ in hoc privilegio sunt expressa, concedimus pro nobis & heredibus nostris imperpetuum valitura.

Et, ad majoris roboris firmitatem, hoc privilegium, communitum nostro sigillo aureo, roboramus.

Infans Alfonsus dn's Moline cons', Infans Fredericus cons', Infans Emericus cons', Infans Manuel cons', Infans Ferandus cons', Infans Philippus electus ecclesie Hyspaln' cons', Infans Sancius electus ecclesie Toletan' cons', Johannes Compostel' archiep' cons', Aboabdille Abenazer Rex Branate vassallus dom' Regis cons', Mahomat Abenmahomat Abenhut Rex Murcie vassallus d'ni Regis cons', Al...mahfot Rex Stebule vassallus dn'i Regis cons'.

Apparicus Burgn' ep's.
Ecclesia Palentina vacat.
Mundus Segobien' ep's.
Petrus Segovien' ep's.
Egidius Oxovien' ep's.
Matheus Conchen' ep's.
Benedictus Abulu' ep's.
Azuarius Galagia tan' ep's.
Lupus electus Corduben'.
Adam Plazentin' ep's.
......sig Jahen' epis'.
Frat' Petrus Carthagen' ep's.
Petr' Johannis magister.
Milicie de Galatrana.

Martinus ......on' electus.
Petrus Cueten' ep's.
Petrus Zemoru' ep's.
Petrus Salamant' ep's.
Petrus Astoricen' ep's.
Leonardus .... uutaten' ep's.
...ichael Luccu' ep's.
Johannes Aurien' ep's.
Egidius Tu... n' ep's.
Johannes ...endovien' ep's.
Petrus Caurien' ep's.
Frat' Robertus Silven' ep's.
Pelagius Pet' magister.
Milicie s'ci Jacobi.

Alvaricus....
Alfonsus Lupi.
Rodericus Gomes.
Sym'....
Alfonsus....
Ferran' Roderici ...astre.
Petrus....
Ann' Guillim'.
Petrus Guzman.
....icus Gonealin minor.
Rodericus Alvarius.
Ferrandus Garsie.
Alfonsus Garsie.
Didacus Gomecii.
Gomecicus Roderici.
Rodericus Alfonsi.
Martinus Alfonsi.
Rodericus Gomecii.
Roder ....
Forrandus Joh'.
Joh'e Petri.
Martinus Egidii.
Andreas Protecarii sc'i Jacobi.
Gonzaln' Remigii.
Rodericus Roderici.
Alvarus Didaci.
Pelagius Petri.

Didacus Lupi de Galzedo major merino in regno Castelle cons'.
Garsias Suerii major merino in regno Murcie, cons'.
Magister Ferrandus dn'i Regis notarius in .... stelia, cons'.
Rodericus Lupi Almiragius maris cons'.
Sancius Martini de Xodar prefectus Frontare cons'.
Garsias Petri notarius dn'i Regis in Va .... cons'.
Gonoalnus Morant major merino in regno Legionis, cons'.
Rodericus Suerii major merino in Gallecia, cons'.
Suerius Petri dn'i Regis notarius in regno Legionis, cons'.

Alvarus Garsie de Fromesta scripsit.

Cyrographum per litteras majusculas divisum, de pace per Edwardum primogenitum Regis reformatâ inter cives suos Baion': necnon de juramento per eosdem super hâc præstito.

A. D. 1254. An. 39 Hen. III.

Ex Autogr. Vid. Præfat. hujusce operis.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, amen.

Notum sit omnibus, tam præsentibus, quam futuris, quod dominus Edvardus, illustris Regis Angliæ primogenitus, & hæres, jam regnans in Vasconia, sicut princeps & dominus, deliberato consilio, pro communi utilitate Baion' voluit, disposuit, & præcepit suis fidelibus civibus urbis Baion', quod facerent & reformarent inter se pacem & concordiam, ut essent unanimes de cætero & concordes, & urbe suâ subditi sui pace perpetuâ fruerentur.

Cujus dispositioni & præceptis acquievit concorditer totus populus Baion' & omnes de civitate prædictâ, pro se, hæredibus, & successoribus suis, à quinto decimo anno & supra; & prætactis sacrosanctis evangeliis, singulariter juraverunt, quod nunquam facient ulteriùs conspirationem, confratriam, confœderationem, conjurationem, ligationem, seu imprisiam aliquam, vel levatam; vel aliquod genus, seu speciem, aut materiam imprisiæ vel levatæ modo aliquo, vel ingenio, seu formâ, alter contra alterum, aut suum dominum naturalem.

Quod, quicumque per se, vel per alterum facere, vel consentire, aut attemptare, præsumpserit, punietur tanquam proditor & perjurus, & privabitur à vicinitate & habitatione prædictæ imperpetuum civitatis.

Et ipse, & omnes res ejus, tàm mobiles, quàm immobiles, incurrentur ergà dominum Edvardum, ad faciendum quicquid voluerit de eisdem.

Renunciaverunt quoque omnes & singuli in principio juramenti omnibus confœderationibus & imprisiis, quascumque fecerant, tenuerant, vel habuerant cum aliquo extraneo, vel vicino; & quitaverunt se, & absolverunt se ab omnibus pactis, conventionibus, seu ligamentis, quæ verbo, vel nutu, vel assensu, seu juramento per se, vel per alium, credebantur fecisse, vel conspirasse alteri contra alteros, usque modo.

Insuper cives inferius annotati juraverunt omnes & singuli super sancta sanctorum in Baionensi ecclesiâ sub hâc formâ,

"Ego vero juro, concedo & obligo me domino meo Regi Angliæ, & ejus primogenito domino Edvardo, quod persona mea, & omnia bona mea, tàm mobilia, quàm immobilia incurrantur, si contigerit me transgredi antedicta, quorum nomina sunt hæc, Michael de Mans, Johannes Dardir', &c."

Isti & omnes alii juraverunt quod erunt fideles, favorabiles, & benigni adjutores & auxiliatores, intendentes & respondentes, pro suo legali posse, majori quem dominus Edvardus, vel pater ejus, aut eorum successores, vel eorum mandatum constituerit in Baion'.

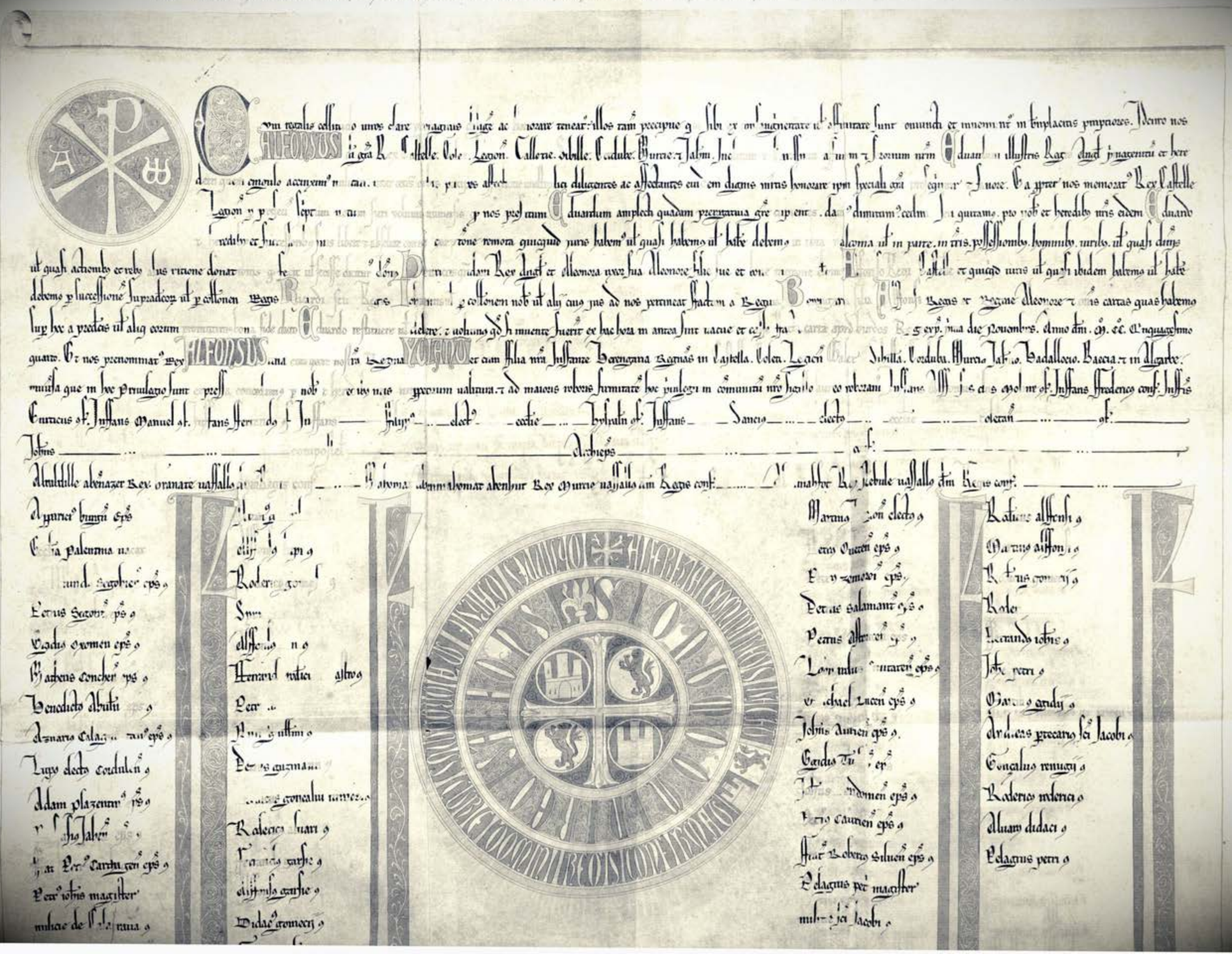
Voluerunt & consenserunt omnes cives Baionen' pro se, hæredibus & successoribus suis, quod hoc juramentum, pro supradictis omnibus fideliter observandis, renovetur ab universis civibus civitatis, qui pro tempore fuerunt, quolibet anno in principio majoriæ.

Et, ut prædicta pacta & sacramenta meliùs, & firmiùs, & fideliùs in omnibus conserventur, fecit fieri hoc cyrographum, & dividi inter se, & dictos cives suos, sigillatum ex utrâque parte sigillo suo, & sigillo communiæ Baion' quod, quicumque præsumpserit in aliquo violare, iram & indignationem ejus, & pœnam superius scriptam, se noverit incursurum.

Act' Baion' mense Novembri, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto.

Sub sigillis Edvardi, & communiæ Baion' pendent' à serico texto variis color'.

Carta ALFONSI Regis CASTELLÆ, tam de conferendo cingulum militare EDWARDO primogenito HENRICI III. Regis ANGLIÆ, quam de relaxatione totius juris sui ad regnum VASCONIÆ. A.D. 1254.

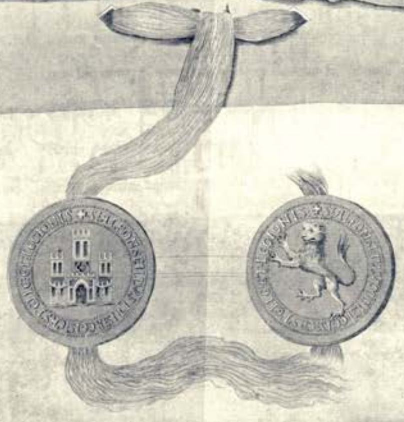
Gomecius roderici c.

Didacus lupi de [illegible]lzedo maior merinus in regno Castelle conf.
Garsias suerii [illegible]aior merinus in regno [illegible]urcie cf.
Magister Ferna[illegible]do domini Regis notarius in [illegible] stella cf.

Rodericus lupi almiragius maris conf.
Sancius martini de Jodar prefectus Frontarie conf.
Garsias petri Notarius domini regis in Va[illegible] conf.

Aluarus garsie de Fromesta scripsit.

Gonçaluus morant maior merinus in regno Legionis cf.
Rodericus suerii maior merinus in Gallecia cf.
Suerius petri domini regis notarius in regno Legionis cf.

De officio magnæ senescalciæ regni Siciliæ, concesso per Papam, Bertoldo marchioni de Hohemburch, ad vitam suam.

N.B. *Originalia, propter viarum discrimina, tutò mitti non poterant, ideo transcripta à Papa, bullantur; ut sic eandem vim habeant cum originalibus.*

A.D. 1254. An. 39 Hen. III.

Ex Trans. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi nobili viro Bertholdo, marchioni de Hohemburch.

Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Bertholdo, marchioni de Hohemburch, fideli nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Clemens semper & mitis, in suis actibus, mater ecclesia illum benignitatis, circa suos filios & subditos, tenet modum, ut tamquam vehementer in operibus pietatis exultans, & quasi amœnas sibi delicias extimans misereri, eligat magis servare mansuetudinem, quam rigorem, & ignoscere potiùs, quam sævire.

Undè, si culpam in quoquam reperiat vel offensam, quia delectabile ac jocundum est sibi dimittere delinquentem, in pœnæ dimissione vel moderatione jocundum, libentiùs parcit, quam feriat, & plus se illi propitiam exhibet, quam severam; nam & agnoscit quod reverà tunc egregiè de aliquo vindicta sumitur, cum ei magnanimiter indulgetur.

Id enim in suis præcipuè quærit & optat ecclesia quod, in suo benigno collecti gremio, amore ac devotione proficiant, & in suorum dulcedine uberum continuè delectentur; quibus spònte nos, in donis & gratiis, largifluos exhibemus, ut, benevolentiâ & liberalitate nostrâ perceptâ, in nostris & ejusdem ecclesiæ beneplacitis fortius roborentur.

Quia igitur ipsius ecclesiæ brachiis te totaliter commisisti, eam matrem & dominam recognoscens, tuâ firmatâ salubriter ad ipsius mandata & obsequia voluntate: nos, de hoc multo concepto gaudio, recipientes te in nostram & apostolicæ sedis gratiam, tibique omnes injurias & offensas, quas nobis, & eidem sedi, ac ecclesiæ intulisti, totaliter remittentes; quoniam per te, in quo nobilitas generis, potentiæ industria, & alia plura digna laude concurrunt, honor, commodum, & exaltatio ecclesiæ poterunt efficaciter procurari, providimus personam tuam (præsertim cum dudum diligenter & multipliciter laboraveris Fredericum olim Romanorum Imperatorem, & Ç. natum ejus, ad ipsius devotionem sedis attrahere; ac inter eos, & ecclesiam pacis fœdera reformare) donis honorare condignis, ejusque statum gratiis magnificis adaugere.

Hinc est quod, cum regnum Siciliæ, cum omnibus districtibus & pertinentiis suis, ad apostolicam sedem plenè pertineat, sitque ad ejus dominium totaliter devolutum;

Nos, volentes te in illo prærogativâ beneficiorum efferre, officium magnæ senescalciæ ipsius regni, prout illud tempore prædicti C. habuisti & exercuisti, tibi, de fratrum nostrorum consilio & assensu, auctoritate apostolicâ confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus.

Ac insuper, ut ipsum jure obtineas potiori, de novo concedimus, ex certâ scientiâ & gratiâ speciali; ita quod illud, cum proventu unius unciæ auri, ad pondus curiæ, cotidie tibi de nostro pro expensis, ubicumque in regno ipso fueris, persolvendæ; & cum consuetis ferculis panis, & vini mensuris, diebus tibi singulis, cum personaliter apud nos fueris, tribuendis; nec non & cum solitis jurisdictionibus, quantum ad cognitionem appellationum, & alia; & cum omnibus honoribus, dignitatibus, cunctisque juribus ad idem officium pertinentibus (de quo per virgam rubeam, in eorundem fratrum nostrorum præsentiâ, investivimus) plenè habeas & exerceas [durante] vitâ tuâ.

Nulli ergo omnino, &c.

Dat' Neapoli, iii. non' Novembr', indict' xiii. Incarnat' Domin' anno MCCLIV. pontificat' vero domini Innocentii Papæ IV. anno duodecimo.

Sigillo plumbeo Alexandri IV. Papæ, pendente à filo canabeo.

De ratificatione concessionum comitatûs Montis Caveosi, &c. factarum Bertholdo marchioni de Hohemburgh in Sicilia per Conradum.

A.D. 1254. An. 39 Hen. III.

Ex Transcr. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi nobili viro Bertholdo, marchioni de Hoemburch.

Innocentius, &c. *ut supra, usque ad hæc quæ sequuntur.*

Nos, volentes te illo prærogativâ beneficiorum efferre, concessiones de comitatu Montis Caveosi, & de Castri, & honoris ejus baroniâ, & de Policorii, Montis Pilosi, Caurati, & Cilii de Gualdo castris, factas olim tibi à prædicto C. ratas habendo, illas tibi tuisque hæredibus (non obstantibus quod idem C. erat tunc temporis vinculo excommunicationis adstrictus, quodque aliàs potestatem conferendi vel concedendi taliter non habebat, & quâlibet in te privationis dignitatis & honorum, aliorumque jurium sententiâ per nos latâ) de fratrum nostrorum consilio & assensu, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; supplentes defectum, siquis aliàs in ipsis concessionibus extitit, de nostræ plenitudine potestatis.

Ac insuper, ut tua erga nos & ecclesiam magis crescat devotio, & tu tuique hæredes præmissa firmius & efficacius habeatis, eaque potiori jure, ac pleniori semper integritate consistant, comitatum, baroniam, & alia prædicta, cum civitatibus, castris, villis, casalibus, hominibus, honoribus, &c.

Nulli ergo, &c.

Dat' Neapoli, per manum Guillielmi magistri Scolarum Parmen' sanctæ Romanæ ecclesiæ vicecancellarii, tertio non' Novembr', indictione decimâ tertiâ, Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, pontificatûs vero domini Innocentii Papæ quarti anno duodecimo.

Plumbeo sigillo Alexandri IIII. Papæ pendente à filo canabeo.

De mille & quingentis unciis auri concessis per Papam Bertholdo marchioni de Hohemburgh, percipiendis, singulis annis de proventibus doanarum.

A.D. 1254. An. 39 Hen. III.

Ex Transcr. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi nobili viro Bertholdo, marchioni de Hohemburch.

Innocentius, &c. *usque ad hæc quæ sequuntur.*

Nos, volentes te in illo prærogativâ beneficiorum efferre, mille & quingentas uncias auri, de proventibus doanarum nostrarum Baroli, Trani, & Bari, percipiendas à te quoad vixeris annuatim, per doanarios nostros, seu eorumdem proventuum collectores, à nobis inibi constitutos, personæ tuæ, de fratrum nostrorum consilio & assensu, concedimus ex gratiâ liberali.

Ut quod tertia pars unciarum ipsarum in kal' Decembris, & alia tertia in kal' Aprilis, & reliqua in kal' Augusti tibi, annis singulis, à doanariis ipsis, & collectoribus integrè persolvantur.

Et, si fortè doanarum earumdem proventus ad plenam unciarum ipsarum solutionem non suffecerint, defectus hujusmodi de proventibus Sicle-Brundusii suppleatur.

Nulli ergo, &c.

Dat' Neapoli, tertio non' Novembris, indictione decimâ tertiâ, Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, pontificatûs vero domini Innocentii Papæ quarti anno duodecimo.

Plumbeo sigillo Alexandri IIII. Papæ pendente à filo canabeo.

De comitatu Cotronen' in Sicilia, concesso Lodoyco, germano Bertholdi, marchionis de Hohemburgh, per Papam.

A.D. 1254. An. 39 Hen. III.

Ex Transcr. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi nobili viro Lodoyco, germano nobilis viri B. marchionis de Hohemburch. Innocentius, &c. *usque ad hæc quæ sequuntur.*

Nos, volentes te in illo prærogativâ beneficiorum efferre, comitatum Cotronen' cum civitatibus, castris, villis, casalibus, hominibus, honoribus, juribus, jurisdictionibus, jurepatronat' conventualium, & non conventualium ecclesiarum, pascuis, nemoribus, venationibus, pratis, possessionibus, terris cultis & incultis, aquis, aquarum decursibus, justiciis; & cum omnibus rationibus & pertinentiis suis, & cum hiis quæ ad merum & mixtum imperium pertinent, ea videlicet quæ sunt de demanio, in demanium, & quæ sunt de servitio in servitium, tibi, dictisque hæredibus in perpetuum, de fratrum nostrorum consilio & consensu, in concambium pro baroniâ Argentiæ Montisfortis, quam ex concessione quondam Conradi, nati quondam Frederici olim Romanorum Imperatoris obtines, concedimus & donamus ex certâ scientia & gratiâ speciali; quâlibet constitutione, generaliter vel specialiter editâ, vel edendâ, per quam infringi vel vacuari posset hæc nostra concessio, seu donatio, aut ei quomodolibet derogari, aliquatenus non obstante.

Ita quod nullus justiciarius, nec quisquam alius officialis curiæ, major aut minor (excepto legato sedis apostolicæ) in comitatu ipso aliquid quærere, vel exigere, aut ordinare, vel statuere, seu potestate, sive jurisdictione aliquâ uti possit;

Set tu, iidemque hæredes, ea omnia, de quibus te, in prædictorum fratrum præsentiâ, per anulum investivimus, immediatè à Romanâ ecclesiâ integrè habeatis & teneatis; nullum alium, præter ipsam, exinde superiorem vel dominum cognoscendo.

Volumus autem ut, quotienscumque ipsa Romana ecclesia generalem exercitum, pro defensione regni præfati, congregaverit vel indixerit, tu, dictique hæredes teneamini, pro comitatu prædicto, sex milites, armis & equis decenter munitos, ad serviendum per quadraginta dies in vestris sumptibus, eidem ecclesiæ, infra dicti regni confinia, exhibere.

Nos quoque, ac eadem ecclesia te, ac ipsos hæredes, in prædicti comitatûs possessione manutenebimus, & contra omnes, qui vos molestaverint, impediverint, vel turbaverint super illis, defensione vobis assistere curabimus oportunâ.

Et, si aliquem jus in eo, vel ipsius aliquo, ex successione, donatione, emptione, ... permutatione, aut quocumque alio modo, vel titulo habere constiterit; nos de condigno illi concambio, vel tibi, priusquam præmissa vel aliquod eorum dimittas, in eodem regno studebimus providere.

Nulli ergo, &c.

Dat' Neapoli, iii. non' Novembr', indictione xiii. Incarnat' Dominicæ anno MCCLIV. pontificatûs vero domini I. Papæ IV. anno duodecimo.

Plumbeo sigillo Alexandri IIII. Papæ pendente à filo canabeo.

Bulla Innocentii IV. Papæ, quod Rex festinanter mittat in Apuliam ad custodiendam illam; aut oportebit Papam eam aliter concedere.

A. D. 1254.
An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Recepimus nuper tuas litteras, inter alia continentes, quod venerabilem fratrem nostrum .... Hereforden' episcopum, pro illo arduo & occulto, quod scis, negotio ad perficiendum, pro parte tuâ, in eo quæ oportuna fuerint, ad sedem apostolicam destinabas:

Sanè scire te volumus, quòd in re illâ bonum ecclesiæ Dominus concessit initium; & prosperum sibi, de suæ benignitatis affluentiâ continuæ, dat processum.

Nam ab omnibus ibi devotè nobis intenditur; & mandata nostra suscipiuntur humiliter & servantur, cunctaque juxta nostrum beneplacitum per DEI gratiam disponuntur.

Sed, quia ecclesia, propter sui mollitiem & suavitatem regiminis, vix posset diù in illis partibus efficaciter dominari, expedit prorsus quod ex parte tuâ omnis adhibeatur festinantia, & quælibet mora vel tarditas excludatur;

Quia, cum jam parata & directa sint omnia, & procedant ad votum, de plano, & sine laboriosâ difficultate rem habere poteris, eamque nos tibi, quasi jam expeditam, celeriter & liberè poterimus assignare.

Propter quod nullatenus differas, neque tardes, sed præpares & acceleres, nullam in hoc pigritiam immiscendo; quia consuevit dilatio parere nocumentum;

Sciturus pro certò, quod ecclesia multum differre vel expectare non posset, quin super re illâ, & de concedendo ipsam alteri aliter provideret.

Ad hæc illa, quæ per dilectum filium Johannem Lettacoruum, capellanum dilecti filii nostri Ottoboni, sancti Adriani diaconi cardinalis, tibi significavimus, efficere studeas & complere.

Dat' Neapoli, xv. kal' Decemb', pontificatûs nostri anno duodecimo.

Plumbeo sigl' penden' à filo canabeo.

De com' Theatini in Sicilia concesso per Papam Oddoni, germano Bertholdi marchionis de Hohemburgh.

A. D. 1254.
An. 39 Hen. III.

Ex Transcr. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, *concessi* nobili viro Oddoni, germano nobilis viri B. marchionis de Hohemburch:

Innocentius, &c. *usque ad hæc quæ sequuntur.*

Nos, volentes te in illo prerogativâ beneficiorum efferre, concessionem de comitatu Theatini, & aliis quibusque bonis, à quondam Conrado, nato quondam Frederici olim Romanorum Imperatoris, tibi factam, ratam habendo, illam tibi tuisque hæredibus (non obstantibus quod idem Conradus erat tunc temporis vinculo excommunicationis astrictus, quodque aliàs potestates conferendi vel concedendi taliter non habebat; & quâlibet in te privationis dignitatis, & honorum, aliorumque jurium sententiâ per nos latâ) de fratrum nostrorum consilio & assensu, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus: supplentes defectum, si quis alias in ipsis concessionibus extitit, de nostræ plenitudine potestatis.

Ac insuper, ut tua erga nos & ecclesiam devotio magis crescat, & tu, dictique hæredes præmissum comitatum, & alia firmius & efficacius habeatis, eaque potiori jure ac pleniori semper vobis integritate consistant, comitatum, & alia prædicta, cum civitatibus, castris, villis, casalibus, hominibus, honoribus, juribus, jurisdictionibus; jure patronatûs conventualium, & non conventualium ecclesiarum, pascuis, nemoribus, venationibus, pratis, possessionibus, terris cultis & incultis, aquis, aquarum decursibus, justiciis, & cum omnibus rationibus & pertinentiis suis; & cum hiis, quæ ad merum & mixtum imperium pertinent, ea videlicet quæ sunt de demanio in demanium, & quæ sunt de servitio in servitium, tibi, dictisque hæredibus in perpetuum, de fratrum eorumdem consilio & assensu, de *novo* concedimus & donamus ex certâ scientiâ & gratiâ speciali; quâlibet constitutione, generaliter vel specialiter editâ, vel edendâ, per quam infringi vel vacuari posset hæc nostra concessio, vel donatio, aut ei quomodolibet derogari, aliquatenus non obstante.

Ita quod nullus justiciarius, nec quisquam alius officialis curiæ, major aut minor (excepto legato sedis apostolicæ) in comitatu, & aliis bonis prædictis aliquid quærere, vel exigere, aut ordinare, vel statuere, seu potestate, sive jurisdictione aliquâ uti possit.

Set tu, iidemque hæredes ea omnia, de quibus te, in prædictorum fratrum præsentiâ, per anulum investivimus, immediatè à Romana ecclesiâ integrè habeatis & teneatis, nullum alium, præter ipsam, exinde superiorem, vel dominum cognoscendo.

Volumus autem ut, quotienscumque ipsa Romana ecclesia generalem exercitum, pro defensione regni præfati, congregaverit vel indixerit, tu, dictique hæredes teneamini, pro comitatu prædicto & aliis, sex milites, armis & equis decenter munitos, ad serviendum per quadraginta dies, in vestris sumptibus, eidem ecclesiæ, infra dicti regni confinia, exhibere.

Nos quoque, ac eadem ecclesia, te, ac ipsos hæredes, in prædictorum comitatûs & aliorum bonorum possessione, manutenebimus, & contra omnes, qui vos molestaverint, impetiverint, vel turbaverint super illis, defensione vobis assistere curabimus oportunâ.

Et, si aliquem jus in eis, vel ipsorum aliquo, ex successione, donatione, emptione, permutatione, aut quocumque alio modo, vel titulo, habere constiterit, nos de condigno illi concambio, vel tibi, priusquam præmissa vel aliquod eorum dimittas, in eodem regno providere studebimus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Neapoli, iii. non' Decemb', Indictione xiii. Incarnat' Dominicæ anno MCCLIV. pontificatûs vero domini I. Papæ IV. anno duodecimo.

Plumbeo sigillo Alexandri IV. Papæ pendente à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, Regi Angliæ directa, de novâ creatione suâ.

A.D. 1254.
An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cathedra præeminentiæ pastoralis, in hâc militanti ecclesiâ, per plurimos Pontifices, frequenti successionis vicissitudine, variatur, pro eo quod illos manere diutiùs naturæ mortalis conditio non permittit.

In ecclesiâ siquidem triumphanti, quæ supernæ patriæ regionem inconcussâ possessione jam obtinet, Salvator noster, DEI filius, summus est Pontifex, qui sempiterno fungitur sacerdotio, manens in æternum, & subacto mortis imperio, semper vivens.

In hâc autem, quam exemplarium instar cœlestium, in consumationem sanctorum super terram, DEI sapientiâ fabricavit, Pontifices mortalitatis infirmitate circumdati, ut constituantur pro hominibus apud DEUM, ex hominibus assumuntur.

Hinc est quod illa, indeficienti æterni sponsi gaudio, & immortalitate beatâ, luctum viduitatis ignorat; hæc autem, dum peregrinatur in terris, corporum carceribus obligata, frequenter cogitur viduitatis suæ lamenta resumere, ac tedia experiri.

Hiis lamentis & tediis, sicut Domino placuit, qui aufert spiritum principum, ecclesiæ sanctæ nuper concussa sunt viscera, ejusque maxillæ perfusæ amaro profluvio lacrimarum, fœlicis recordationis Innocentio Papa prædecessore nostro, vii. id' Decembris, apud Neapolim, per universæ carnis viam, de nequitiâ hujus seculi evadente: qui cum adhuc necessarius esset & admodum utilis populo Christiano, forsitan ideò vocatus est à Domino, ante tempus, ut mundus, in maligno positus, præsentiâ ejus agnosceretur indignus, & ipse de iniquitatum medio, quæ animam ejus diu cruciaverant, tolleretur.

Die itaque sequenti, juxta morem, exequiarum sollempnitate præmissâ, ejusque corpore in Neapolitan' ecclesiâ tumulato, nos, & fratres nostri ad substituendum convenimus successorem:

Et, missarum sollempniis, in honore Sancti Spiritûs, devotè ac humiliter celebratis, post aliquantulum de futuri substitutione pastoris tractatum, iidem fratres nostri oculos suos ad imbecillitatem nostram communiter & concorditer direxerunt: nos ad conscendendam speculam apostolici culminis, & subeundam gravissimam orbis sarcinam eligendo.

Verum nos, eâ re supra quam dici valeat stupefacti, & quæ ac qualis esset illa dispositionis divinæ vocatio, anxiæ cogitationis examine revol-

ventes intra nos ipsos, quantum in illâ potuimus, fraternæ instantiæ pressurâ resedimus, meditando negotii gravitatem, metiendo vires, ponderando prudentiam, comparando merita, & ad perficiendum sumptus virtutum necessarios computando.

Denique, videntes, hæc nobis non habundanter adesse, quin potius advertentes quod nichil nobis de nostris meritis revelabat propriæ considerationis attentio, unde constituti mereremur in mundi vertice super gentes & regna, & universalem in orbe terrarum evellendi atquè plantandi accipere potestatem, in spiritu, non contumaciæ vel contemptûs, sed timoris, de nostrorum defectuum conscientiâ procedentis, non sequenda judicavimus vota fratrum, sed manus ab opere, ac humeros ab onere cohibendos.

Consideratio enim gradûs casûs nobis formidinem ingerebat; quia de tam alto culmine dignitatis, terribili, videlicet, loco apostolorum principis, quisnam animus, quantumlibet magnus, inspectâ jacentis deorsum abyssi facie, non paveret?

Quis nempe jugum publicæ servitutis, sub quo probata gigantum virtus, & fortitudo virorum, à seculo laudatorum, hactenus gemuit, audeat scienter & prudenter appetere, quod spiritum mæroribus torquet, mentem eviscerat, dies laboribus obsidet, & noctes producit insompnes?

O quam sani consilii, & quam consultæ deliberationis electio, abjectum esse in domo Dei, magis quam loci eminentioris celsitudine præminere! In convivio Christi locum tenere novissimum, quam, cum pacatæ quietis dispendio, superius promoveri!

Deficit nimirum spiritus considerantibus nobis undique, quanta nunc ager mundi hujus malorum densitate silvescit, & spem de viribus circa ejus cultum difficultas operis vix relinquit; cumque invalescens malignitas dissidentium corda populorum durasse videatur in lapides, ita ut manum Domini pauci sentiant in flagellis; cui dabitur filios Abrahæ de lapidibus suscitare, & reddere Domino populum acceptabilem, bonorum operum sectatorem.

Propterea excusavimus cum lacrimis, & usque ad contristationis & indignationis offensam, eisdem fratribus, importabilem nobis ingerentibus apostolatûs sarcinam, duximus resistendum, orantes eos, & per obtestationem divini judicii obsecrantes ut à nobis calicem hunc transferrent, & traderent alteri fortiori.

Sed ipsi, utinam non in nostrorum exigentiam peccatorum! irrevincibilis importunitatis instantiâ, nostram resistentiam evicerunt, cogentes nos invitos suis desideriis consentire; & sic cum dolore cordis, ac tremore quam plurimo infirmitatis nostræ colla summisimus jugô apostolicæ servitutis; confidentes in Deo, qui dat omnibus affluenter, quod insufficientiam nostram, quam humiliter recognoscimus, & liberè profitemur, ex seipso misericorditer adimplebit.

Sollicitudine igitur ecclesiasticæ administrationis âssumptâ, divinæ propitiationis misericordiam imploramus ut, per suæ voluntatis beneplacita, in viam pacis dirigens gressus nostros, in hiis, quæ sunt ad ipsum pro populo, favorem nobis auxilii cœlestis aspiret; &, eo nobis incrementum desuper largiente, sub sacerdotio nostro proveniat quies regnis, pax ecclesiis, concordia plebibus, & moribus disciplina.

Tuam autem celsitudinem (carissime fili) monemus in Domino, & hortamur âttentè, quatinus, Deum timens, in cujus manu cor tuum est, & in cujus est arbitrio vita tua, ipsius studeas custodire mandata:

In devotione quoque sanctæ ecclesiæ matris tuæ, ad cujus defensionem principaliter accepisti à Domino gladii potestatem, tua sublimitas semper crescat, ut ex hoc augeatur tibi in præsenti gratia, & gloria in futuro.

Justitiam insuper cole, ac dilige in omnibus æquitatem, sciens quod ad hoc te naturæ tuæ particibus prætulit Dominus Deus tuus.

Porrò firmam de nobis te volumus tenere fiduciam, quod regnum tuum specialis benevolentiæ gratiâ prosequentes, regalem magnificentiam oportunis curabimus, quantum Dominus dederit, fulcire favoribus, & dignis honoribus prævenire; ita quod, innotescens tibi, per operationis indicia, paternæ caritatis affectio, in te filialem benivolentiam excitabit.

Dat' Neapoli, xi. kal' Januar', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, ut Rex favorabilem se præbeat archiep' Armacan', & quod non credat detractationibus factis contra eum.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum inter alia, quæ majestati sunt odiosa divinæ, detractatores & seminatores discordiæ, juxta sententiam sapientis, plurimum Altissimus detestetur, dignè & talibus suum avertet auditum regia excellentia, per quos depravatur multotiens veritas, &, absque reatu, vel culpâ, innocentia noxiæ condempnatur.

Nuper siquidem ad audientiam nostram pervenit quòd quidam iniquitatis filii, qui velut incentores malorum, nonnunquam labiis dolosis loquuntur, linguas suas ad nocendum, more serpentum, malivolè acuentes, arcum detractionis adversus venerabilem fratrem nostrum ...... archiepiscopum Armacanum nequiter tetenderunt, & sagittis dolosis, quas in pharetrâ parant, mendacii regalis conscientiæ lædere integritatem nitentes, prava de ipso, quibus regii affectûs ad eum turbari posset sinceritas, tuis dicuntur auribus inculcasse;

Mendaciter astruentes quòd idem archiepiscopus apud apostolicam sedem regiæ serenitati detraxerat, & in eâ tibi, cui plurimum de tanto filio complacet, & complacere in Christo affectat, tamquam adversarius extiterit noxius ac molestus:

Sicque suis virulentis suasibus regalem adversus eundem archiepiscopum dicuntur mansuetudinem provocasse, quod archiepiscopalia bona direptioni & prædæ in ipsius absentiâ pateant, & adversus diripientium & molestantium ausus sacrilegos oportunæ defensionis te subtrahente munimen, & censuram æquitatis regiæ remittente, gravia in bonis & redditibus suis incurrit jugiter idem archiepiscopus detrimenta.

Occasione insuper sumptâ ex eo, quod nullus in regno Angliæ absens procuratorem, qui atturnatus vulgariter dicitur, constituere, secundum antiquam regni ejusdem consuetudinem valeat: nonnulla, prætextu ipsius consuetudinis, in præfati archiepiscopi & ecclesiæ Armacan' gravamen, suorumque læsionem reddituum intemptantur; cum ipsum, super causis civilibus interdum in curiâ regali citâtum, vel jura ejusdem nullus tueri possit in absentiâ procurator.

Cum igitur idem archiepiscopus super hoc & aliis, quæ mansuetudinem regalem offenderent, existat innoxius, & aliis à se relegasse credatur omnia quæ in offensam cederent Regis regum, sitque ab hujusmodi malorum inventionibus, & fictionibus malignantium alienus, serenitatem tuam, ad instar felicis recordationis Innocentii Papæ, prædecessoris nostri, attentè rogandum duximus & hortandam, quatinus, si talia de ipso archiepiscopo magnificentiæ sunt regali suggesta, credulitatem hiis, tamquam pravis susurrorum suasibus, nequaquam adhibeas; ac, siquod exinde affectibus tuis nubilum turbationis inhæsit, illud, ob reverentiam dictæ sedis, erga ipsum archiepiscopum in gratiæ serenum convertas; aliàs eum plenâ prosequens benivolentiâ & favore.

Et, quia minus indignum existeret ut mora, quam apud sedem ipsam pro ecclesiæ suæ protraxit negotiis, præjudicium sibi, & ipsi ecclesiæ pareret vel gravamen, siquid occasione prædictæ consuetudinis adversus eum, & Armachan' ecclesiam, in suis juribus, est præsumptum, nostræ interventionis obtentu serenitas tua censeat & faciat revocari, & eidem archiepiscopo benignè concedat quod, in absentiâ, per suas litteras, vel quod ejus officialis, suo nomine, constituere valeat attornatos.

Preces nostras super hoc & aliis erga eundem archiepiscopum taliter adimplendo, quod speratum ex eis consequatur effectum, & regalis magnificentia de zelo devotionis sinceræ ab eâdem sede possit non immeritò commendari.

Dat' Neapoli, id' Januarii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, pro priore & conventu monasterii Sanctæ Trinitatis, ordinis sancti Augustini, London.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ...... episcopo, & dilecto filio ...... officiali Londonien' salutem & apostolicam benedictionem.

Suâ nobis dilecti filii ...... prior & conventus monasterii Sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis Sancti Augustini, petitione monstrarunt quod, cum in causâ, quæ inter ipsos ex parte unâ, & venerabilem fratrem nostrum ...... Cantuarien' archiepiscopum ex alterâ vertitur, super eo quod idem archiepiscopus ipsos eorum ecclesia de Bixle Roffen' dioc' pro suæ voluntatis libito spoliavit, fuisset hinc inde diutius litigatum;

Tandem, eodem archiepiscopo ecclesiam ipsam de facto magistro Guillielmo de Papia clerico conferente, fælicis recordationis Innocentius Papa prædecessor noster dilectis filiis ...... electo, & ...... officiali Wintonien' suis dedit litteris in mandatis, ut eundem magistrum, qui eandem ecclesiam occupatam detinet, peremptoriè citare curarent ut, infra quatuor menses post citationem suam, per se, vel per procuratorem idoneum, apostolico se conspectui, præsentaret, in eodem negotio, prout ordo juris exigeret, processurus.

Idem vero electus, prout ex tenore litterarum ipsarum pateat, magistrum peremptoriè citare curavit eundem, ut in hujusmodi termino apostolico se conspectui per se, vel per procuratorem idoneum præsentaret.

Cumque postmodum dictus prædecessor procuratori eorumdem prioris & conventûs, quem propter hoc in eodem termino ad sedem apostolicam destinarunt, dilectum filium magistrum Raynerium de Viterbio capellanum nostrum super hoc dederit auditorem, idem capellanus, pro dicto magistro nemine comparente, quamquam ipsum in audientiâ publicâ, prout moris est, pluries citari fecerit, & diutius post terminum expectarit;

Pronunciando decrevit eosdem priorem, & conventum, ac procuratorem suum, eorum nomine, fore in possessionem ecclesiæ præfatæ, causâ cus-

todiæ, inducendos, prout in litteris ipsius capellani confectis exinde dicitur plenius contineri.

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus præfatos priorem, & conventum, vel ipsorum procuratorem, eorum nomine in ejusdem ecclesiæ corporalem possessionem, auctoritate nostrâ, per vos, vel alios inducere procuretis.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Non obstante si aliquibus à sede apostolicâ sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, nisi plenam & expressam, vel de verbo ad verbum fecerint de indulto hujusmodi mentionem.

Dat' Neapoli, secundo kal' Februarii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, pro Bertoldo, Ottone, & Ludoyco, de concessione eis factâ de ducatu Amalfiæ, & pluribus terris in Sicilia.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Transcr. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi Bertoldo, & Oddoni, ac Lodoico fratribus marchionibus de Hohemburch.

Alexander episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nobilibus viris, Bertoldo, & Oddoni, ac Lodoyco fratribus, marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & apostolicam benedictionem.

Clemens semper & mitis, in suis actibus, mater ecclesia illum benignitatis, circa suos filios & subditos, tenet modum, ut, tamquam vehementer in operibus pietatis exultans, & quasi amœnas sibi delitias extimans misereri, eligat magis servare mansuetudinem, quam rigorem, & ignoscere potius, quam sævire.

Unde, si culpam in quoquam repperiat vel offensam, quia delectabile ac jocundum est sibi dimittere delinquentem, in pœnæ dimissione vel moderatione jocundum, libentius parcit, quam feriat, & plus se illi propitiam exhibet, quam severam: nam & agnoscit quod reverà tunc egregiè de aliquo vindicta sumitur, cum ei magnanimiter indulgetur.

Id enim in suis præcipuè quærit & obtat ecclesia quod, in suo benigno collecti gremio, amore ac devotione proficiant, & in suorum dulcedine uberum continuè delectentur; quibus sponte nos in donis & gratiis, largifluos exhibemus, ut, benevolentiâ & liberalitate nostrâ perceptâ, in nostris & ejusdem ecclesiæ beneplacitis fortiùs roborentur.

Quia igitur ipsius ecclesiæ brachiis vos totaliter commisistis, eam matrem recognoscentes & dominam, vestrâ firmatâ salubriter ad ipsius mandata & obsequia voluntate; nos, de hoc multo concepto gaudio, quoniam per vos, in quibus nobilitas generis, potentia, industria & alia plura digna laude concurrunt, honor, commodum & exaltatio ecclesiæ poterunt efficaciter procurari: providimus personas vestras, præsertim cum dudum diligenter & multipliciter laboraveritis quondam Fredericum Romanorum Imperatorem, & Conradum natum ejus, ad ipsius sedis devotionem attrahere, ac inter eos & ecclesiam pacis fœdera reformare, donis honorare condignis, vestrumque statum gratiis magnificis adaugere.

Hinc est quod, cum Siciliæ regnum, cum omnibus districtibus & pertinentiis suis ad apostolicam sedem plenè pertineat, sitque ad ejus dominium totaliter devolutum;

Nos, volentes vos in illo prærogativâ beneficiorum efferre, ducatum Amalfiæ, cum civitatibus, castris, villis, casalibus, videlicet Amalfia, Plajana, Vetita Majore, Vetita Minore, Ruffórore, Casanova, Laureto, Toboli, Scala, Ravello, Tramonte, Agerula, Pogerula, Pino Pigmonte, Atran Majori, Minori Insula, Crapitana, & Pasitana; necnon cum hominibus eorumdem, honoribus, juribus, jurisdictionibus, jure patronatûs conventualium, & non conventualium ecclesiarum, pascuis, nemoribus, pratis, possessionibus, terris cultis & incultis, aquis, aquarumque decursibus, justiciis, & cum omnibus rationibus & pertinentiis suis; & cum hiis, quæ ad merum & mixtum imperium pertinent, ea videlicet quæ sunt de demanio in demanium, & quæ sunt de servitio in servitium (civitate Littan' & castro Gravian' dumtaxat exceptis) vobis, vestrisque hæredibus in perpetuum, de fratrum nostrorum consilio & assensu, in feudum concedimus, & donamus ex certâ scientiâ & gratiâ speciali (non obstantibus quâlibet constitutione, generaliter vel specialiter editâ, vel edendâ, per quas infringi, vel vacuari posset hæc nostra concessio, seu donatio, aut ei quomodolibet derogari) ita quod nullus justiciarius, nec quisquam alius officialis curiæ major, aut minor, (excepto legato sedis apostolicæ) in ducatu, civitatibus, castris, villis casalibus, & aliis prædictis aliquid quærere, vel exigere, aut ordinare, vel statuere, seu potestate, sive jurisdictione aliquâ uti possit.

Sed vos, iidemque hæredes ea omnia, de quibus vos, in prædictorum fratrum præsentiâ, per anulum investivimus, in feudum immediatè à Romanâ ecclesiâ integrè habeatis & teneatis; nullum alium, præter ipsam, exinde superiorem, vel dominum cognoscendo.

Volumus autem ut, quotienscumque ipsa Romana ecclesia generalem exercitum, pro defensione regni præfati, congregaverit vel indixerit, vos, dictique hæredes, teneamini pro ducatu prædicto, viginti milites, equis & armis decenter munitos, ad serviendum per quadraginta dies in vestris sumptibus eidem ecclesiæ, infra dicti regni confinia, exhibere.

Nos quoque & eadem ecclesia vos, ac ipsos hæredes in ducatûs & aliorum prædictorum omnium possessione manutenebimus, & contra omnes, qui vos molestaverint, impetierint vel turbaverint super illis, defensione vobis assistere curabimus oportunâ.

Et, si aliquem jus in eis, vel ipsorum aliquo, ex successione, donatione, emptione, permutatione, aut quocumque alio modo, vel titulo habere constiterit; nos de condigno illi concambio, vel vobis, priusquam prædictum, vel aliquid dimittatis eorum, in eodem regno studebimus providere.

Nulli ergo, &c.

Dat' Neapoli, per manum magistri scolarum Parmen' sanctæ Romanæ ecclesiæ vicecancellarii, quinto id' Febr' indictionis xiii. Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, pontificatûs verò domini Alexandri Papæ quarti anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla de confirmatione per Alexandrum IV. omnium concessionum factarum per Innocentium Papam marchionibus de Hohemburch.

A. D. 1255. An 39 Hen. III.

Ex Trans. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi nobilibus viris Bertoldo, Oddono, & Lodoyco, fratribus marchionibus de Hohemburch.

Alexander episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, nobilibus viris, Bertoldo, Oddoni, & Lodoyco, fratribus marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & apostolicam benedictionem.

Decet & expedit devotorum & subditorum merita debitâ consideratione pensari, ut digni ab indignis, & singulorum acta, qualiter quisque se gesserit, providè discernantur.

Et quoniam diversi & varii promerendi sunt mòdi, qui ampliùs & meliùs serviverit, liquidò agnoscatur, quatenus unicuique, secundum quod meruerit, retributio condigna proveniat: &, quia ubi magnum procedit obsequium, merces non modica sequi debet; ei, qui plus famulando impendit, majus præmium rependatur;

Sanè quantâ sinceritate erga nos, & Romanam ecclesiam fulgeatis, non oportet multâ verborum congerie, aut prolixi stili oraculo explicare; cum satis manifestum existat, & plus id facta notificent, quam possent narrantibus reserari, propter quod dignè proponimus & apostolicos circa vos multiplicare favores, & statum vestrum condignis munificentiis ampliare.

Cum itaque, sicut in nostrâ proposuistis præsentiâ constituti, fœlicis recordationis Innocentius Papa prædecessor noster, nonnullos comitatus, & quasdam baronias, & civitates, ac quamplura castra, casalia, & bona alia vobis, vestrisque hæredibus, in regno Siciliæ, de fratrum suorum consilio & assensu, confirmaverit, concesserit, & donarit ex certâ scientiâ & gratiâ speciali, prout in apostolicis privilegiis & litteris super hoc obtentis plenius continetur:

Nos, vestris supplicationibus inclinati, confirmationes, concessiones & donationes hujusmodi ratas habentes & gratas, illas, de fratrum nostrorum consilio & assensu, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Neapoli, iv. id' Februarii, indictionis xiii. Incarnat' Dominicæ anno MCCLIV. pontificatûs vero dompni Alexandri Papæ quarti anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Barones Quinque Portuum in gratulationem adventûs Regis, mittunt ei quædam jocalia; pro quibus Rex eis gratias agit.

A. D. 1255.—An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. m. 14. in Turr. Lond.

REX baronibus suis Quinque Portuum, salutem. Jocalia que nobis pro bono adventu nostro in Angliam nuper misistis, gratanter recepimus, & vobis inde grates referimus copiosas.

Nolentes quod istud vobis de cetero cedat in consuetudinem vel consequenciam. In cujus, &c.

T. R. apud Westm' xi. die Februarii.

Bulla Alexandri IV. promissoria de ponendis marchionibus de Hohemburch in pace & concordiâ cum Manfredo principe Tarentin'.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Trans. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi nobilibus viris Bertoldo, Oddoni, & Lodoyco, fratribus marchionibus de Hohemburch.

Alexander episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nobilibus viris Bertoldo, Oddoni, & Lodoyco, fratribus marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & apostolicam benedictionem.

Nos, cupientes indempnitati vestræ paternâ sollicitudine providere, fidelitati vestræ, de fratrum nostrorum consilio & assensu, præsentium tenore promittimus, quod nos, iidemque fratres, vos cum nobili viro Manfredo, principe Tarentin' si eum ad devotionem & mandata ecclesiæ redire contigerit, in plenâ concordiâ & pace ponemus & faciemus,

Quod omnia bona, vobis, per ecclesiam Romanam concessa, de quibus habetis privilegia ab eâdem, integra & illæsa vobis & hæredibus vestris remanebunt, & vos defendemus in eis, & ad hoc nos & eandem ecclesiam obligamus de ipsorum fratrum consilio & assensu.

Nulli ergo, &c.

Dat' Neapoli, xv. kal' Martii, indict' xiii. Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, pontificatûs vero domini Alexandri Papæ quarti anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ obligatoria, de protegendo marchiones sæpedictos contra jam dictum Manfredum.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Trans. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi nobilibus viris Bertoldi, & Oddono, ac Lodoyco, fratribus marchionibus de Hohemburch.

Alexander episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nobilibus viris Bertoldo, & Oddoni, ac Lodoyco, fratribus marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & apostolicam benedictionem.

Quia Manfredus, princeps Tarentinus, postquam à Tiano illicenciatus recessit, propter mortem quondam Burelli de Anglone, & spiritum rebellionis assumpsit, vobis, in devotione fidelitatis & servitio Roman' ecclesiæ persistentibus, multa damna intulit, & inferri fecit per se, ac alios, & adhuc inferre nititur, prout nobis & fratribus nostris plenè constat.

Et vos, super prædictis dampnis illatis, vel adhuc, quod absit [inferendis nostræ misericordiæ] ac providentiæ totaliter commisistis, nos devotioni vestræ, de fratrum nostrorum consilio & assensu, [præsentium] tenore promittimus, quod per eundem principem, si eum ad fidelitatem & mandata ecclesiæ redire contigerit, vel aliàs etiam, sic vobis satisfacere curabimus de dampnis illatis, vel, quod absit, adhuc inferendis, quod meritò poteritis esse contenti; & ad hoc nos & Romanam ecclesiam, de fratrum nostrorum consilio & assensu, obligamus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Neapoli, xv. kal' Martii, indict' xiii. Incarnat' Dominicæ anno MCCLIV. pontificatûs vero dompni Alexandri Papæ quarti anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, pro Bertoldo, Oddone & Lodoyco, fratribus marchionibus, quod, si aliquem eorum decedere contigeret, ei superstes succedat.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Trans. Bullat. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HOC est transcriptum cujusdam privilegii apostolici, cum subscriptionibus Papæ & cardinalium, concessi nobilibus viris Bertoldo, Oddoni, & Lodoyco, fratribus marchionibus de Hohenburch.

Alexander episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, nobilibus viris, B. Oddoni, & Lodoyco, fratribus marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, salutem & apostolicam benedictionem.

Eximia devotionis & constantiæ vestræ merita sic præeminent & præfulgent quòd, dum præcellentiam & claritatem ipsorum attendimus, tot illa digna gratiis & beneficiis arbitramur, quod vix aliquis nobis modus retributionis occurrit, per quem eorum altitudinem condigno possumus præmio compensare.

Propter quod attenti sedulò sumus & vigiles, & circa hoc jugis cogitatio nostra versatur ut, pro talibus tantisque meritis, personas vestras & oportunis fulciamus gratiis, & congruis honoribus exaltemus.

Cum igitur, sicut in nostrâ proposuistis præsentiâ constituti, nonnulla bona vobis, tam à felicis recordationis Innocentio Papâ, prædecessore nostro, quam à nobis etiam, de fratrum nostrorum consilio & assensu, in regno Siciliæ sunt confirmata, concessa, & donata, prout in apostolicis privilegiis, super hoc obtentis, plenius continetur,

Volumus &, de prædictorum fratrum consilio & assensu, præsentium vobis auctoritate concedimus, ut si aliquis, vel aliqui vestrûm sine legitimis decesserint liberis, reliquus, vel reliqui, in hujusmodi bonis succedant, & illa habeant, sicut ea vobis à sede apostolicâ confirmata, concessa, & donata esse noscuntur: exceptis officio senescalciæ ipsius regni, ac mille quingentis unciis auri annuis, quæ ibidem tibi, fili Bertolde, ab eâdem sede, quoad vixeris, sunt concessa.

Nulli ergo omnino hominum liceat, &c.

Dat' Neapoli, xv. kal' Martii, indict' xiii. Incarnat' Dominicæ anno MCCLIV. pontificatûs domini Alexandri Papæ IV. anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

De Judæis Ricardo comiti Cornubiæ assignatis, pro solutione pecuniæ sibi à Rege debitæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis nos mutuò accepisse à dilecto fratre & fideli nostro Ricardo, comite Cornubiæ, quinque millia marcarum, sterlingorum, novorum & integrorum;

Ad quorum solutionem assignavimus & tradidimus ei omnes Judæos nostros Angliæ.

Assignavimus etiam & obligavimus eosdem Judæos prædicto comiti ad solutionem trium millium marcarum, in quibus nobis tenebantur de tallagio, eidem comiti faciendo in hunc modum; videlicet, quod prædicti Judæi solvant sibi, executoribus, vel assignatis suis, apud Walingford, vel apud Novum Templum London' alternatim pro captione suâ, vel executorum suorum;

In quindenâ sanctæ Trinitatis, anno regni nostri xxxix. mille libras;

Et in quindenâ sancti Michaelis, proximò sequentis anno eodem, mille libras, altero locorum prædictorum;

Et in quindenâ purificationis beatæ Mariæ, proximò sequentis anno, &c. xl. mille libras, altero locorum prædictorum;

Et in quindenâ sanctæ Trinitatis, proximò sequentis anno eodem, mille libras, altero locorum prædictorum;

Et in festo sancti Martini anno xli. duo millia marcarum, altero locorum prædictorum.

Ita tamen quod prædicta tria millia marcarum cedant in partem solutionis pecuniæ, in quâ sibi tenemur pro jocalibus nostris, aliàs sibi inpignoratis pro quinque millibus marcarum; volentes, & pro nobis & hæredibus nostris firmiter concedentes quod, si dicti Judæi in solutione prædictæ pecuniæ, aliquo terminorum prædictorum, defecerint, solvant prædicto comiti, vel suis assignatis, quingentas marcas pro transgressione cujuslibet termini non observati.

Ad quod fideliter observandum damus, ac pro nobis & hæredibus nostris, concedimus dicto comiti, executoribus, vel assignatis suis, plenam potestatem distringendi prædictos Judæos per eorum catalla, & corpora, ponenda quo voluerit de termino in terminum, si in aliquo defecerint, donec prædicta omnia plenariè compleantur.

Concedimus etiam, pro nobis & hæredibus nostris, quod non concedemus, nec permittemus aliquam extentam fieri de debitis Judæorum, medio tempore; nec debita eorum alicui dabimus, vel pardonabimus; nec prædictos Judæos tallabimus, nec aliquid ab eis interim exigemus, nisi placita consueta, & relevia Judæorum, secundum consuetudinem Judaismi.

Volumus etiam & concedimus, pro nobis & hæredibus nostris, quod dictus comes, executores, vel assignati sui, de termino in terminum, pecuniam termino deputatam per se, vel suos, vel alios, quos ad hoc assignare voluerint, possint assidere, sicut eis melius viderint expedire.

Et, ad omnia præscripta totaliter complenda, & etiam ad conventionem emptionis stagminis, quod ab ipso emimus, fideliter & sine scrupulo observandam, unà cum conventione de jocalibus nostris, sibi inpignoratis, fecimus jurare in animam nostram, pro nobis & hæredibus nostris, dilectos & fideles nostros Johannem de Grey, & Bertramum de Crioll, quod omnia & singula prædictarum conventionum, unà cum istâ plenariè complebimus, prout in scriptis super hiis sibi confectis plenius continetur.

In cujus rei testimonium præsenti scripto sigillum nostrum fecimus apponi.

Teste Rege, apud West', xxiv. die Februarii, anno regni nostri tricesimo nono.

Volumus quod salvum sit in omnibus Reginæ nostræ aurum suum de prædicto Judaismo, & volumus quod districtiones fiant pro prædicto auro, & pro arreragiis ejusdem auri, solvendis ad terminos rationabiles, prout fieri consueverunt.

Apposita autem est hæc clausula post datum, de communi consensu nostro & comitis supradicti.

De obligatione mercatoribus de Luk facta.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod cum teneremur Bono Runcini, Galteri Petro Hugolinelli, Percevallo Gerardoth, Aldebrandino Malagabye, Osberto Galteri, & aliis sociis suis, mercatoribus de Luk, in duobus millibus, centum, & sexdecim marcis, decem solidis, & octo denariis, computatis & assumatis coram consilio nostro pro diversis mercibus, captis ad opus nostrum, & ad opus Edwardi filii nostri, per manus Rogeri Cissoris, & Bonatii Lumb' captorum garderobæ nostræ; de quibus iidem mercatores receperunt de garderobâ nostrâ, per manus Artaldi de Sancto Romano, custodis ejusdem garderobæ, quingentas marcas;

Nos assignavimus quod iidem mercatores, vel unus eorum, nomine singulorum, de residuo debitorum illorum, videlicet, de mille, sexcentis, sexdecim marcis, decem solidis, & octo denariis, recipiant mille marcas à die Paschæ in unum mensem, de tallagio civitatis nostræ London;

Et centum & quinquaginta marcas, ad eundem terminum, de tallagio civitatis nostræ Eborum;

Et quadringentas, sexaginta & sex marcas, decem solidos, & octo denarios, à die sancti Michaelis in unum mensem, de tallagio civitatis nostræ London' prædictæ.

Et mandavimus civibus nostris prædictarum civitatum, quod pecuniam illam terminis prædictis præfatis mercatoribus, aut uni eorum, nomine singulorum, liberent.

Et, pro assignatione prædictâ, dicti mercatores reddiderunt nobis litteras obligatorias, quas à nobis habuerint, & etiam nobis quietaverint omnia debita, quæ à nobis petere possent de temporibus præteritis, usque ad diem confectionis præsentium.

Et promisimus eis quod nullam faciemus assignationem, vel ordinationem de tallagiis præmissis, per quas dicti mercatores possint esse impediti quominus dicta pecunia terminis præmissis, eis vel uni eorum, nomine singulorum, persolvatur.

Concessimus etiam eisdem mercatoribus, quod districtionem fieri faciemus super cives prædictarum civitatum, per terras & catalla sua, ad reddendum dictis mercatoribus omnes expensas, & omnia dampna, quæ ipsos contigerit rationabiliter sustinere per defectum solutionis dictæ pecuniæ, si termini præmissi solutionis ejusdem eis non fuerint observati.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Sanctum Albanum, xi. die Martii.

De conductu pro Hugone duce Burgundiæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Vasc. 39 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & fidelibus suis Vasconiæ, ad quos, &c. salutem.

Sciatis quod recepimus in salvo & securo conductu, & guidagio nostro, nobilem virum Hugonem ducem Burgundiæ, qui in brevi ad sanctum Jacobum peregrè profecturus est, & omnes illos, quos secum duxerit, & omnia sua, in eundo per totum districtum vestrum in peregrinatione prædictâ, morando, & redeundo.

Et ideò vobis mandamus quòd, ipsum ducem & suos honorificè admittentes, illi, vel alicui de suis nullum gravamen, seu injuriam inferatis, aut inferri permittatis;

Et, si quid fortè ei, vel suis forisfactum fuerit, id eis sine dilatione faciatis emendari.

In cujus rei, &c. Duraturas usque ad festum Omnium Sanctorum proximò futurum.

Data apud Silvam majorem, xii. die Martii, anno regni domini, &c.

De non mutando voto de Terra Sancta pro expeditione contra Saracenos in Africa.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Dilectus filius magister Guilielmus de Frassin', capellanus noster, quem ad nos cum tuis litteris destinatum affectuosè recepimus, attentâ, discretâ, & fideli supplicatione penes nos ex parte tuâ institit (nichil de hiis, quæ petitionem possent efficacem reddere, penitus omittendo) ut votum, quod in subsidium Terræ Sanctæ dudum emisisse dinosceris, contra Sarracenos de Affrica, (cum magna exinde utilitas sequeretur) commutare de apostolicâ providentiâ curaremus.

Sanè nostri hactenus propositi extitit & existit, petitiones tuas, cum te inter cæteros orbis principes geramus in cordis visceribus prædilectum, audire libenter, ac favorabiliter, quantum cum DEO possumus, exaudire, nichilque tibi quod absque gravi notâ concedi valeat, denegare;

Sed, quia clamat instanter ad nos pro festino succursu misera illa Jerosolimitana regio, in angustiis vehementibus posita, tribulationibus afflicta continuis, durisque attrita flagellis, & ignominiosæ nimis subjectionis jugo depressa, secundum dolorum suorum multitudinem amariùs voces suæ lamentationis replicat & exaltat, nequaquam utile fore providimus quod tuæ potentiæ brachium, in quo utique spem suæ liberationis totaliter firmasse dinoscitur, sibi, præsertim hoc tempore, in quo omnium, quasi præsidio destituta esse cernitur, subtrahatur.

Quia igitur inclitum nomen tuum continuis, tam honoris, quam famæ, proficere cupimus incrementis, illa petere sincero tibi animo suademus quæ ad majoris gloriæ titulum tibi cedant, & quæ etiam nos secundum DEUM honestè concedere valeamus.

Et quidem, si nos motu proprio ad hujusmodi voti commutationem te vellemus inducere, tu nequaquam deberes conceptum dudum, circa prædictæ terræ subsidium, tam pium & salubre vacuare propositum;

Quin immò ad memoriam revocando quod Patris Æterni Filius, nostræ carnis indumento vestitus, salutem humani generis in terrâ ipsâ, pietate ineffabili, extitit operatus;

Quodque illam suâ præcipuè voluit insignire præsentiâ, & proprii aspersione sanguinis consecrare, deberes hujusmodi propositum efficacius prosequi, & in eo firmius & constantius roborari;

Ideoque excellentiam tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus nec molestè, nec gravè feras, quod petitioni regiæ annuere nequivimus in hâc parte; sed potius gratum habeas quod ab ipsâ sic providè ac salubriter, paternam ostendendo diligentiam, te duximus retrahendum.

Dat' Neapoli, id' Martii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de conditionibus sub quibus regnum Siciliæ conceditur Edmundo, filio Henrici Regis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ox Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. 1. n. 186.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio Edmundo illustri Regi Siciliæ, nato carissimi in CHRISTO filii nostri Regis Angliæ illustris, salutem & apostolicam benedictionem.

Assueta sedis apostolicæ circumspectio, habens in suâ liberalitate providentiæ studium, attentè propensat quibus dexteram aperiat largitatis, ut ampliori erga illos munificentiâ exuberet qui potioribus circa eam fulgere meritis dinoscuntur. Unde, quia semper inclitum genus tuum puritate fidei, devotionis sinceritate, sedulique prosecutione servitii erga Romanam ecclesiam matrem suam excellenter effulsit; idcirco ipsa, quæ prompta in gratiâ, in dono benivola, copiosa in premio, & in retributione magnifica invenitur, majoribus genus ipsum cupit ampliare beneficiis, & altioribus honoribus sublimare; ut, quanto habundantius de materni dulcedine uberis auxerit, tanto in ipsius matris beneplacitis vehementis delectetur.

Sanè dilectus filius magister Albertus, notarius noster, apostolicæ sedis legatus, tibi & hæredibus tuis, sicut ex parte tuâ nobis relatum extitit, regnum Siciliæ ac totam terram, quæ est citra Farum usque ad confinia terrarum ecclesiæ Romanæ, cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (exceptâ civitate Beneventana, cum ipsius juribus & pertinentiis universis) in feudum, de speciali auctoritate ac mandato felicis recordationis Innocentii Papæ quarti, prædecessoris nostri, concessit, salvis libertatibus & immunitatibus ecclesiarum prædictorum regni & terræ, tam in electionibus quam in aliis spectantibus ad eadem.

Idem vero prædecessor, ut asseris, concessionem hujusmodi, supplendo defectum, siquis in eâ fuerat, de plenitudine potestatis, authoritate apostolicâ confirmavit tibi, regnum & terram præfata in feudum de novo concedens, prout in ipsius litteris plenius dicitur contineri.

Nos itaque, tuis supplicationibus inclinati, concessionem, & confirmationem hujusmodi, sub conditionibus infra scriptis, ratas & gratas habentes, ipsas de fratrum nostrorum approbamus consilio & assensu, & sub eisdem conditionibus illas auctoritate apostolicâ innovantes, regnum & terram prædicta, cum omnibus juribus & pertinentiis suis, de fratrum ipsorum consensu, tibi & hæredibus tuis utriusque sexûs in feudum, sub eisdem conditionibus, perpetuò concedimus, & etiam confirmamus.

Conditiones autem sunt istæ; quod tu & hæredes tui regnum & terram præfata nullatenus dividetis, sed semper illa unus tantum, sub ipsis conditionibus, immediatè ac in capite ab ecclesiâ Romana tenebit; & tam tu, quam ipsi hæredes nobis & successoribus nostris, canonicè intrantibus, ac ecclesiæ Romanæ fidelitatis præstabitis sacramentum, & ligium homagium facietis, secundum formam inferiùs annotatam; & singulis ipsis successoribus & eidem Romanæ ecclesiæ renovabitis tam ipsum homagium, quam hujusmodi sacramentum.

Quolibet vero anno in festo beatorum Petri & Pauli apostolorum, vel infra ipsius festi octavas, ubicumque Romanus Pontifex fuerit, tu tuique hæredes pro prædictis regno & terrâ duo milia unciarum boni & puri auri de Tarenis, ad pondus Romanum, censûs nomine, Romanæ ecclesiæ persolvetis.

Quandocumque autem Romanus Pontifex, qui pro tempore fuerit, asseruerit ecclesiam indigere, tu & hæredes tui, pro præfatis regno & terrâ, requisiti ab eo, ad urbem in patrimonium beati Petri & ecclesiæ, in ducatum Spoletan' in marchiam Anconitan' & in omnes alias terras ecclesiæ per Ytaliam, trecentos milites, equis & armis benè & decenter paratos & munitos, in obsequium & subsidium ipsius ecclesiæ transmittetis per tres menses integros, in vestris sumptibus & stipendiis, semel tamen in anno, in servitio ejusdem ecclesiæ moraturos; mensibus ipsis à die, quo iidem milites dictum regnum egressi fuerint, per vulgares dietas & solitas computandis.

Omnes quoque ecclesiæ de regno & terrâ prædictis, tam cathedrales, quam aliæ, regulares & seculares, nec non universæ ecclesiasticæ personæ illis libertatibus & immunitatibus omninò gaudebunt, quæ ipsis competunt secundum canonicas sanctiones; ita quod circa easdem ecclesias & personas, tam in faciendis provisionibus & electionibus confirmandis, quam omnibus aliis, Romanus Pontifex & Romana ecclesia jurisdictionem & auctoritatem omnimodam liberè exercebunt; salvo tibi tuisque hæredibus jure patronatûs, siquod Reges Siciliæ, seu ejusdem regni & terræ domini, hactenus in aliquâ vel aliquibus ecclesiarum ipsarum consueverunt habere; in tantum tamen in quantum ecclesiarum patronis in hâc parte canonica instituta concedunt.

Universæ insuper ecclesiæ de præfatis regno & terrâ, tam regulares, quam seculares, de plano ad omnia bona immobilia, ipsis ablata seu occupata ab aliis, in quorum possessione ipsas fuisse constabit, restituentur ad plenum: super aliis verò, de quorum possessione non statim constare poterit, fiet eis, absque difficultate ac dilatione, justitiæ complementum.

Porrò tu & singuli hæredes tui nobis & singulis successoribus nostris & ecclesiæ Romanæ, quando juramentum præstabitis fidelitatis, jurabitis vos ad hæc specialiter obligatos, quod nunquam per vos, vel per alios, seu quocumque modo procurabitis ut in Regem vel Imperatorem eligamini Romanorum: &, si electionem ad imperium de vobis celebrari contigerit, nullum hujusmodi electioni assensum præstabitis, nec intromittetis vos de regimine imperii ullo modo: quod, si tu, vel aliquis hæredum ipsorum, studentibus vel procurantibus vobis, ad imperium electi fueritis, & præbueritis assensum electioni taliter factæ, de vobis, si hoc verum & manifestum fuerit; vel, si post talem electionem & consensum de imperii regimine vos manifestè intromiseritis, eo ipso à jure prædictorum regni & terræ cadatis ex toto, ipsaque penitus ammittatis. Si autem electioni factæ, non procurantibus, aut etiam procurantibus vobis, consenseritis; &, ut huic electioni vel juri renuntietis omninò, & quod de imperio vos nequaquam intromittatis, admoniti, infra quatuor mensium spatium post monitionem hujusmodi, tali juri non renuntiaveritis, vel de ipso imperio vos intromiseritis quoquo modo, ex hoc ipso suis præmissis regno & terrâ & eorum prorsus jure privati. Si verò, ad te, vel ipsos hæredes non poterit commodè talis monitio pervenire, super quo utique impedimento, videlicet, quod moneri commodè non possitis, credetur & stabitur assertioni Romani Pontificis, sive dicto, sufficiet pro eâ publica super hoc ipsius Romani Pontificis monitio & sollempnis; ita quod si infra sex menses post illam non renuntiaveritis, vel de imperio vos quomodolibet intromiseritis, ex hoc ab omni jure prædictorum regni & terræ cadatis; cæterum, si contigerit aliquem de tuis hæredibus, qui deberet in regno & terrâ prædictis de jure succedere, in Romanorum Imperatorem eligi vel assumi, nullatenus possessionem eorumdem regni & terræ nanciscatur vel habeat, nec se de illorum curâ, dominio, vel regimine per se vel per alios aliquatenus intromittat, nisi prius imperio, & omni juri sibi competenti in illo, prorsus renuntiet; & ipsius imperii regimen, nec de jure illud, nec de facto gerens vel retinens, omninò dimittat, nullo unquam ipsum tempore resumpturus, alioquin cadat ab omni successione ac jure quæ in eisdem regno & terrâ sibi competeret ipso facto, ita quod regnum & terra præfata ad Romanam ecclesiam ejusque dispositionem plenè & liberè devolvantur.

Si autem tu, aut aliquis tuorum hæredum, contra hæc veneritis, sitis eo ipso excommunicationis sententiâ, quam exnunc proferimus, innodati, & insuper respersi & notati labe ac reatu perjurii maneatis; cum nostra perpetua & firma voluntas existat ut numquam regnum Siciliæ uniatur vel jungatur imperio; videlicet, quod unus & idem & Romanorum Imperator & Siciliæ Rex existat.

Civitatem quoque Beneventan' cum omnibus libertatibus, immunitatibus, privilegiis, tenimentis, districtibus, juribus, & pertinentiis suis Romana semper habebit sibique retinebit ecclesia; & tu tuique hæredes ad ipsius reædificationem & reparationem exhibebitis vos favorabiles, benivolos & benignos, & nullum in hoc prorsus impedimentum præstabitis, aut obstaculum apponetis. Incolis etiam ejusdem civitatis & totius sui districtûs per te ac hæredes ipsos fidantiæ remittentur; & renovabitis insuper eis privilegia cum super hoc ab ecclesiâ, vel ab ipsis fueritis requisiti; & in cunctis suis libertatibus & immunitatibus eadem plenè conservabitur civitas; ita quod Beneventan' per totum Siciliæ regnum liberè ire, morari valeant & redire, ac negotiationes & mercimonia exercere, nec eis aliqua specialis servitus imponetur. Silvas etiam, lapides, arenam seu puteolanam, aliaque materialia, & quæque necessaria ad reparationem civitatis ejusdem, tu tuique hæredes, ut citius & commodius reparari valeat, liberaliter exponetis.

Universi autem comites, barones & nobiles, ac omnes civitates, & specialiter Neapolitan' & Capuan' cunctaque castra, villæ, ac alia loca de regno & terrâ prædictis, & omnes omninò regnicolæ, per te tuosque hæredes in bono regentur statu, ipsisque boni usus, jura & bonæ consuetudines servabuntur.

Centum milia verò librarum, quæ præfatus prædecessor tibi, ad prosecutionem negotii ejusdem regni, concedere vel mutuare promisit, ut dicitur, nobis & ecclesiæ Romanæ, tuo & hæredum tuorum nomine, omninò dimittes, faciendo pactum & sufficientem cautelam de illis à te, vel ipsis hæredibus, ulterius non petendis.

Verùm carrissimus in CHRISTO filius noster ...... illustris Rex Angliæ, pater tuus, tuo nomine, nobis, nostrisque successoribus & ecclesiæ Roman' pro præfatis regno & terrâ juramentum fidelitatis, sub formâ inferius contentâ præstabit, & in manibus illius quem ad hoc specialiter destinamus, nobis & ipsi ecclesiæ pro te ligium homagium faciet; ac formam juramenti hujusmodi seriatim, per suas patentes litteras sub suo sigillo, & tuâ bullâ aureâ nobis mittet: tu verò, cum ad ætatem quindecim annorum perveneris, juramentum & homagium hujusmodi personaliter renovabis: forma autem juramenti hoc est?

"Ego, plenum & ligium vassallagium faciens ecclesiæ Romanæ pro regno Siciliæ, & totâ terrâ quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum ipsius ecclesiæ, exceptâ civitate Beneventan', cum ipsius juribus & pertinentiis universis, ab hâc horâ in antea fidelis & obediens ero beato Petro, & domino meo Papæ Alexandro, suisque successoribus canonicè intrantibus, sanctæque apostolicæ Roman' ecclesiæ; non ero in consilio, aut consensu, vel facto ut vitam perdant, aut membrum, aut capiantur malâ captione: consilium verò, quod michi credituri sunt per se, aut per nuncios suos, sive per litteras, ad eorum dampnum, me sciente, nemine pandam: &, si scivero fieri, vel procurari, seu tractari aliquid, quod sit ad ipsorum dampnum, illud pro posse meo impediam; &, si impedire non possem, illud eis significare curabo; papatum Roman' & regalia sancti Petri tam in regno Siciliæ, quam alibi existentia, adjutor eis ero ad retinendum, & defendendum, ac recuperandum, & recuperata manutenendum contra omnem hominem; sic me DEUS adjuvet & hæc sancta evangelia."

In optione quoque & beneplacito erit Romanæ ecclesiæ, vel te & hæredes tuos vocare ad præstandum & faciendum personaliter sacramentum fidelitatis, & ligium homagium Romano Pontifici, & eidem ecclesiæ, dummodo ad hoc tibi & hæredibus ipsis tutum locum statuant & assignent; vel aliquem cardinalem ipsius ecclesiæ, seu alium, qui vice Roman' Pontificis sacramentum juxta formam, quæ superius est expressa, & homagium recipiat, destinare.

Cæterum donationes, concessiones, confirmationes, & privilegia à prædicto prædecessore vel à nobis cum subscriptionibus fratrum nostrorum facta, dilectis filiis, nobilibus viris, Bertholdo, Oddoni & Lodowico, fratribus marchionibus de Houmburch, firma ipsis, integra & illibata manebunt; iidemque tenebuntur in bono statu, & eis concessa sibi libertates, gratiæ, cæteraque alia servabuntur, ac omnia donata, confirmata & concessa eis à sede apostolica per te confirmabuntur ipsis, & de novo etiam per tua privilegia concedentur, ac privilegiorum apostolicorum, quæ super hiis habent, confirmatio eis & de verbo ad verbum renovatio per te fiet.

Recti autem redditus horum omnium, (exceptis senescalciâ ejusdem regni, & ipsius senescalciæ redditibus, in apostolico privilegio expressis, ac mille quingentis unciis auri annuis, eidem Bertholdo marchioni quoad vixerit concessis) summam seu valentiam quatuor milium unciarum auri annis singulis non transcendant.

Nolumus tamen, si fortè de hiis tanta summa prædictis marchionibus non proveniat annuatim, quod occasione hujus expressionis possint aliquid petere ultra donata & confirmata hujusmodi vel concessa, pro quibus siquidem tibi & hæredibus tuis ad servitia, in apostolicis expressa privilegiis, teneantur: eisdem etiam marchionibus de dampnis de quibus ipsis satisfacere promisimus, nos ad hoc & Romanam ecclesiam obligantes, satisfactionem, ad quam te obligabis, impendes.

De donationibus verò & concessionibus, ab eodem prædecessore, vel à nobis de fratrum nostrorum consilio factis, dilecto filio nobili .... viro comiti Casertan' simile per te fiet & servabitur: ita tamen quod redditus, ex hiis provenientes, duorum milium unciarum auri annuatim valentiam non excedant.

Sanè prædictus Rex Angliæ pater, & dilectus filius nobilis vir Odowardus frater tui, ac plures de proceribus & consiliariis ipsorum & tuis, jurabunt quod procurabunt pro posse, ac bonâ fide laborabunt & facient quod, postquam ad ætatem quindecim annorum perveneris, juramentum fidelitatis pro prædictis regno & terrâ Roman' Pontifici & ecclesiæ Romanæ præstabis, ac propter hoc ligium & homagium facies & jurabis, & servabis quæcumque supra, circa articulos de imperio continentur, & omnia præmissa, prout scripta sunt superius & expressa, concedes & approbabis, & acceptationem eorum, ac promissionem de servandis hiis omnibus renovabis. Et præfatus insuper Rex pater tuus tuo nomine, ac tu etiam modò super horum omnium approbatione, acceptatione, concessione ac promissione de ipsis servandis, & de recognitione quod regnum & terram prædicta sub præfatis conditionibus recipitis & tenetis à Romanâ ecclesiâ, facietis & concedetis nobis & ipsi & ecclesiæ privilegia; & tu, cum ad prædictam quindecim annorum ætatem veneris, similia super hiis privilegia iteratò & de novo concedes. Et, si fortè, quod absit, infra eandem ætatem decesseris, hæres tuus hæc omnia, si minor quindecim annis extiterit, similiter faciet: si verò major vel quindecim annorum fuerit, infra sex menses, post decessum tuum, ista peraget & complebit; quia quæ in hiis, circa te, suprà & infrà dicimus, circa tuum etiam hæredem intendimus & volumus esse dicta. Quod si per eundem Regem patrem tuum, tuo nomine ac per te omnia & singula supradicta approbata, concessa & acceptata, & privilegia super hiis facta, & per venerabiles fratres nostros ...... archiepiscopum Cantuarien' & Hereforden' ac Elien' episcopos, & dilectos filios ...... abbatem Westmonasterii, Johannem Mansel præpositum Beverlacen' ac nobiles viros Rodulphum filium Nicolai, Bertrandum de Olivel, & Rogerium de Torquelin, vel aliquos ex eis, aliis nequentibus vel nolentibus interesse, ordinata & stabilita, & per eundem Regem & te admissa & recepta, sub illorum & ipsius Regis ac tuo sigillis infra kal' Decembr' proximò venturas non fuerint, supradictæ approbatio, innovatio, concessio & confirmatio, quas tibi & hæredibus tuis sub præmissis conditionibus facimus, nullius penitus sint valoris, sed vacuæ prorsus & inanes existant; ita quod tibi & hæredibus tuis in præfatis regno & terrâ nullum omninò jus tribuant, nullumque afferant commodum vel affectum; salvo tibi & hæredibus ipsis omni jure, si quod tibi & eis competit, ratione præfatæ concessionis de auctoritate ac mandato prædicti prædecessoris, à memorato notario, & etiam ratione prædictarum confirmationis & concessionis ab eodem prædecessore factarum tibi & ipsis hæredibus, sicut dicis; ac salvis etiam nobis & ecclesiæ Romanæ omni jure ac defensione, quæ nobis & ipsi ecclesiæ competunt, contra illas. Predictos enim archiepiscopum, episcopum Elien', abbatem Radulfum, Bertrandum & Rogerium, loco dilecti filii nostri O. Sancti Adriani diaconi cardinalis, & dilecti filii .... electi Lugdunen' præfati magistri Alberti notarii nostri, & nobilium virorum Thomæ de Sabaudia comitis, Petri de Sabaudia, & quondam Petri Caccepore archidiaconi Wellen' quia istorum & prædictorum episcopi Hereforden' & Johannis Mansel arbitrium in apponendis

in hoc negotio conditionibus dictus Rex pater tuus olim tuo nomine acceptavit, duximus de assensu ipsius Hereforden' tui & ejusdem Regis procuratoris & nuntii subrogandos, pro eo quod prædictus Petrus Caccepore erat jam mortuus, & reliqui, propter nimiam distantiam, non possent commodè vel facilè infra kal' ipsas in Anglia convenire.

Si autem, cum ad jam dictam ætatem quindecim annorum perveneris, sacramentum fidelitatis Roman' Pontifici & ecclesiæ Romanæ non exhibueris, & ligium eis homagium non feceris, & non juraveris ea quæ circa capitula de imperio superius sunt expressa & præmissa, omnia de novo non acceptaveris & concesseris, & privilegia super hiis non renovaveris, vel non feceris iteratò, postquam requisitus de hiis per sedem apostolicam fueris, & post requisitionem hujusmodi per sex mensium spatium expectatus, eo ipso ab omni jure prædictorum regni & terræ cadas totaliter, & penitus illa perdas.

Sub præfatis igitur conditionibus eundem Hereforden' episcopum, nuntium & procuratorem tuum, tuo nomine de regno & terrâ prædictis per anulum, de consilio & assensu fratrum nostrorum investivimus; quem in signum hujus investituræ tibi duximus destinandum, possessionem prædictorum regni & terræ sub eisdem conditionibus procuratori assignantes eidem, & ab ipso postmodum recipientes tuo nomine possessionem eandem, quam utique pro te interim retinemus; ut, cum per eundem Regem patrem tuum, tuo nomine ac per te præmissa approbata & acceptata fuerint, & per præfatos archiepiscopum & alios ordinata & stabilita, secundum modum superius declaratum, & postquam etiam ea, quæ de expensis & aliis inferius dicuntur & exprimuntur, adimpleta extiterint, eadem possessio ad te tuosque hæredes liberè revertatur.

Verum postquàm ad ætatem quindecim annorum perveneris, & prædictis assenseris, ipsaque acceptaveris, si ante nichilominus per Regem prædictum & te approbata, & per nominatos archiepiscopum & alios ordinata & firmata, ut præmissum est, fuerint, Romana ecclesia tibi & hæredibus tuis, si per vos de hoc extiterit requisita, concessionem de præfatis regno & terrâ de novo faciet sub conditionibus antedictis; illæ tamen, quæ poterunt interim totaliter & finaliter adimpleri, si de ipsis fuerit medio tempore plenariè satisfactum, ita quod pro eis nil amplius exigi possit, vel debeat in futurum, minimè inserentur.

Denique nominatus Rex pater tuus omnes expensas, ab ecclesiâ pro negotio prædicti regni Siciliæ factas hactenus, quæ ascendunt usque ad summam centum & triginta quinque milium & quingentarum & quadraginta & unius marcarum bonorum, novorum & legalium sterlingorum, in quâ utique summâ viginti milia marcarum sterlingorum similium nobis & fratribus nostris ex liberalitate oblata regiâ includuntur, plenè restituet & persolvet: ac insuper de dampnis, expensis, & interesse, ac aliis, quæ hâc occasione intervenient, plenam satisfactionem impendet. Hujus autem summæ solutio ita fiet, videlicet, quod idem Rex decem milia marcarum, de prædictis viginti milibus, usque ad festum Nativitatis Dominicæ proximò venturum: alia verò decem milia postmodum usque ad sequens festum sancti Michaelis nobis & eisdem fratribus exhibebit. Et si fortè in ipso festo sancti Michaelis dictus Rex deputabit & statuet aliquos idoneos & sufficientes mercatores, acceptos nobis, qui pro prædictis residuis & ultimis decem milibus se nobis & eisdem fratribus obligent, & principales in hiis constituant debitores, iidem mercatores, si voluerint, dilationem usque ad aliud festum Dominicæ Nativitatis, primò sequens post idem festum sancti Michaelis, pro prædictis residuis & ultimis decem milibus persolvendis habebunt: totam verò aliam summam expensarum factarum Rex ipse infra annum, computandum à festo beati Michaelis proximò futuro, persolvet integrè, vel concedet seu deputabit mercatores sufficientes & idoneos, scilicet Senen' vel Florentin', seu Bononien' vel alios de Ytaliæ partibus, ecclesiæ Romanæ devotos, ita quod ipsis contenti simus, qui se sufficienter & specialiter obligabunt ad solvendum hujusmodi summam, infra terminum ipsum, nobis & ecclesiæ Romanæ, vel illis quibus mandaverimus eam solvi, & se in eâdem summâ nobis & ipsi ecclesiæ debitores constituent principales.

Reservamus autem nobis, & in nostrâ voluntate ac potestate remanet dicere, pronuntiare vel proferre in scriptis, vel sine scriptis, de consilio, vel sine consilio fratrum nostrorum, prædicto Rege & te, ac alio etiam quocumque, cujus forsitan interesset, nequaquam vocatis, & absque omni juris solempnitate, supradictas approbationem, innovationem, concessionem, & confirmationem, quas tibi & hæredibus tuis sub conditionibus facimus suprascriptis, vacuas omninò esse, nullumque robur vel valorem habere, aut revocare, cassare, & irritare ipsas, & cassas & irritas nuntiare, si præfatus Rex dicta ultima decem milia marcarum, & totam aliam summam expensarum factarum non solverit, vel de ipsis plenè non satisfecerit infra præmissos terminos, ut est dictum; & etiam si præfata prima decem milia marcarum saltem in hiis ultimis terminis, non persolvet, si fortè ipsa omiserit solvere in primo termino, eorum solutioni præfixo; ita quod post hujusmodi pronuntiationem, seu irritationem nostram, vel dictum, præfatæ approbatio, innovatio, concessio, & confirmatio, nullius sint vel habeantur efficaciæ vel momenti; salvo tibi & tuis hæredibus jure, si quod vobis competit ratione concessionis à supradicto notario, & obtentu confirmationis & concessionis à præfato prædecessore factarum tibi & ipsis hæredibus, sicut dicis, omni jure ac defensione, quæ nobis & ecclesiæ contra tales concessiones & confirmationem competunt, salvis semper manentibus & illæsis.

Idem autem Rex veniet, vel transmittet capitaneum cum militiâ competenti, secundum negotii qualitatem; quod si non venerit, nec taliter miserit in prædicto termino, videlicet, usque ad annum computandum à festo beati Michaelis proximò futuro, in nostro reservamus beneplacito sine approbatione, innovatione, concessione, & confirmatione prædictis, simili modo procedere & proferre; nequaquam tamen veniat, vel mittat, nec prædictum regnum Siciliæ nec possessionem ipsius recipiat, nisi prius de præfatis totâ summâ & viginti milibus marcarum, juxta præscriptum modum, satisfecerit infra terminos, videlicet, supradictos. Quod si venerit vel miserit, satisfactione primitus de hiis omnibus plenè factâ, prædictæ approbatio, innovatio, concessio, & confirmatio habeant firmitatem, dictumque tuo nomine recipiat regnum & possessionem ejusdem, dummodo & alia omnia & singula suprascripta, approbata, concessa, & acceptata, ordinata & stabilita infra præfatum ad hoc terminum prius extiterint, sicut superius plenius est expressum, & memoratus Odowardus frater tuus, ipsius Regis primogenitus, primò fecerit quod ab eo faciendum erit, ut inferius continetur.

Si verò Rex ipse ante confirmationem ejusdem negotii debitum, quod absit, carnis persolverit, prædictus Odowardus dictum negotium efficaciter prosequetur, & idem Rex procurabit & faciet quod præfatus Odowardus se ad id specialiter obligabit. Quod si ad hoc se non obligaverit, & non fecerit in hâc parte ea quæ super hiis facere Rex ipse deberet, ut supra narratur, in nostrâ remanet potestate pronuntiare super approbatione & aliis prædictis, sicut superius est præmissum. Et nichilominus si præfatus Rex præmissa omnia non solverit, vel de illis non satisfecerit, ut dictum est supra, vel si non venerit nec miserit, aut si idem Odowardus prædicta non fecerit, ipse Rex & ejus hæredes super pecuniâ, quam supradictus episcopus Hereforden' procurator & nuntius suus, mutuo ejus recepit nomine & pro negotii prosecutione persolvit: & super pecuniâ etiam, quam deinceps idem Rex pro eodem exhibebit negotio, nullum contra nos & ecclesiam, seu quemquam alium repetitionem habebunt, nec aliquam actionem, sed ex toto illas amittent, eritque dictus Rex eo ipso excommunicationis vinculo innodatus, & totum Angliæ regnum ecclesiastico suppositum interdicto.

Ministrabit quoque dictus Rex pro posse suo exnunc ecclesiæ, ad prosequendum idem negotium, expensas faciendas usque ad præmissum terminum, scilicet usque ad annum à festo sancti Michaelis proximò venturo, & ad id se, ac filios, & hæredes suos, necnon & regnum Angliæ, & aliâ omnia bona sua specialiter obligabit; & si ultra id, quod ipsi ministraverit ecclesia, sumptus aliquos vel expensas in acquisitione, vel conservatione regni Siciliæ, vel terrarum ipsius fecerit, pro hujusmodi sumptibus & expensis terram monasterii Casinen' terram Laboris, terram principatûs Basilicatam' & terram Beneventan' liberè ac pacificè ipsa tenebit ecclesia pignori obligatas; nec idem Rex neque tu ecclesiam ipsam super hiis terris molestabitis aliquatenus, vel turbabitis, donec de hujusmodi sumptibus & expensis fuerit eidem ecclesiæ ab ipso Rege vel à te plenariè satisfactum. Et si ecclesia ipsa ultra fructus & proventus, quos de prædictis terris percipiet, aliquos sumptus fecerit in tenendis, & defendendis, & conservandis eisdem, ipsas, propter hoc etiam tenebit quousque plenè sibi de talibus sumptibus satisfiet; & nichilominus idem Rex se ad restituendum ecclesiæ istos sumptus, quos ipsa pro acquisitione & conservatione regni, & pro tenendis & defendendis prædictis terris faciet, sufficienter & specialiter obligabit, se suumque regnum & ejus terras nostræ ac sedis apostolicæ jurisdictioni, quoad hæc, totaliter supponendo.

Proventus verò ac obventiones, qui de præfato regno Siciliæ, medio tempore, ad manus ecclesiæ pervenient, tibi, vel cui volueris, deductis exinde necessariis expensis, integrè persolventur. Sed super quantitate sive valore horum proventuum, & obventionum, ac etiam fructuum & proventuum dictarum terrarum, soli dicto nostro stabitur & adhibebitur firma fides; nec exigetur vel requiretur super hoc alia certitudo.

Cæterum reservamus nobis quod, prout utilitas & necessitas exegerit, donationes & concessiones in regno aliquibus de ipso, de quibus expedire viderimus, conscio eo, qui pro prædicto Rege vel pro te apud sedem apostolicam, vel in regno ipso remanserit, facere interim valeamus.

Porrò si cum Manfredo quondam principe Tarentin' & aliis æmulis & hostibus ipsius regni aliquam compositionem, vel concordiam, seu conventionem fecerimus, tibi nichilominus & tuis hæredibus jus in eodem regno Siciliæ remaneat semper salvum, nec per compositionem, concordiam & conventionem hujusmodi juri tuo aliquatenus derogetur.

Hæc autem omnia & singula placuerunt præfato episcopo Hereforden' tuo & ipsius Regis nuntio & procuratori, & in hiis plenâ & stabili voluntate consensit.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, innovationis, concessionis, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Locus Monogrammatis

Sanctus Petrus — Sanctus Paulus
Alexander
P. IIII.
Domine servum tuum in bonum suscipe.

Ego Alexander Catholicæ ecclesiæ episcopus.
Ego Stephanus Prænestinus episcopus.
Ego frater Johannes ... tituli sancti Laurentii in Lucina presbiter cardinalis.
Ego frater Hugo tituli sanctæ Sabinæ presbiter cardinalis.
Ego Ricardus sancti Angeli diacon' cardin'.
Ego Octavianus sanctæ Marie in viâ latâ diaconus cardinalis.
Ego Willielmus sancti Eustachii diaconus cardinalis.

Dat' Neapoli, per manum Guillielmi magistri scolarum Parmen' sanctæ Romanæ ecclesiæ vicecancellarii, quinto idûs Aprilis, indictione decimâ, tertiâ Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, pontificatûs verò domini Alexandri Papæ quarti anno primo.

Sub filis sericis flavi rubeique coloris.

De donationibus & privilegiis factis Bertoldo, Oddoni, & Lodowico, marchionibus de Hoemburch in Siciliâ, per Papam, notificatis Regi Angliæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio H. illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum, inter conditiones, sub quibus regnum Siciliæ carissimo in CHRISTO filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato tuo, concessimus, contineatur expressè quod donationes, concessiones, & privilegia à fælicis recordationis Innocentio Papâ, prædecessore nostro, vel à nobis, cum subscriptionibus fratrum nostrorum, facta dilectis filiis, nobilibus viris, Bertoldo, Oddoni, & Lodowico fratribus marchionibus de Hohemburch, firma ipsis, integra, & illibata manebunt;

Iidemque tenebuntur in bono statu, & eis concessæ sibi libertates, gratiæ, cæteraque alia servabuntur, ac omnia donata, confirmata, & concessa eis à sede apostolicâ per eundem Regem confirmabuntur ipsis, & de novo etiam, per sua privilegia, concedentur, ac privilegiorum apostolicorum, quæ super hiis habent, confirmatio eis, & de verbo ad verbum renovatio per eum fiet.

Quia iidem marchiones, ipsa privilegia ad vos, propter viarum discrimina & pericula, quæ alias possent contingere, mittere dubitarunt, nos singula eadem privilegia diligenter inspici fecimus; &, de verbo ad verbum transcribi, ac transcriptis hujusmodi bullam nostram apponi, ut, per eorumdem privilegiorum transcripta, & exemplaria sic bullata, fiat sibi & tibi de prædictis privilegiis plena fides, ac si ipsa autentica & originalia, cum fratrum nostrorum subscriptionibus, vestris præsentata aspectibus videretis.

Cum igitur præfati marchiones sibi & tibi hujusmodi transcripta transmittant, celsitudinem tuam rogamus attentè, quatinus illa, loco eorumdem privilegiorum, recipias, & quæcunque continent firmiter credas & teneas, tanquam si ipsa eadem privilegia destinarent.

Dat' Neapoli, xiii. kal' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

De satisfactione per Edmundum Regem Siciliæ faciendâ marchionibus de Hoemburch, de damnis eis illatis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio H. illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Quia inter conditiones sub quibus regnum Siciliæ, carissimo in CHRISTO filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato tuo, concessimus, continetur expressè, quod dilectis filiis nobilibus viris, Bertoldo, Oddoni, & Lodowico, fratribus marchionibus de Hohemburch, fidelibus nostris, de dampnis eis illatis, de quibus ipsis satisfacere promisimus, nos ad hoc & Romanam ecclesiam obligantes, satisfactionem, ad quam idem Rex se obligavit, impendet:

Nos inquisivimus sollicitè ac diligentèr de dampnis hujusmodi, & licet invenerimus quod multa & gravia essent, illa tamen ad competentem, prout potuimus, ad nunciorum suorum instantiam, redigi fecimus pecuniæ quantitatem, viz. ad summam octo millium unciarum auri Tarenor' ad pondus regni Siciliæ generale in ipso regno, in infra scriptis terminis taliter persolvendam;

Scil' quod in festo Resurrectionis Domini proximò venturo unciæ auri mille,

Ac deinde in festo Nativitatis Dominicæ subsequenti, aliæ unciæ auri mille,

In altero autem festo Resurrectionis proximò futuro post prædictum, duo millia unciarum auri solvantur eisdem; ita quod infra unum annum, computandum à prædicto Resurrectionis festo proximò venturo usque ad subsequens aliud, sit eis, de totâ hujusmodi quatuor millium unciarum auri summâ, integrè & plenariè satisfactum.

Pro reliquis verò quatuor millibus unciarum auri tamdiu teneat comitatum Gravinæ, ac civitatem Botonti, fructibus ipsius comitatûs & civitatis ejusdem deductis (tamtum expensis necessariis, quæ pro custodiâ castrorum, & aliis fient, computandis in sortem) donec ipsis hujusmodi reliqua quatuor millium unciarum auri fuerint totaliter persoluta.

Ideòque serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè quatinus, ad observationem prædictarum solutionum præfatum natum tuum, & ejus regnum obligari facias, & ejusdem nati tui litteras eisdem marchionibus super hoc patentes, suo sigillo munitas, liberaliter exhiberi.

Dat' Neapoli, undecimo kalend' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, pro episcopo Bononien', de pecuniâ sibi solvendâ pro negotio Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm venerabilis frater noster ...... episcopus Bononiensis olim, ad mandatum fælicis recordationis Innocentii Papæ, prædecessoris nostri, in servitium ecclesiæ Romanæ, pro negotio regni Siciliæ, cum honorabili accesserit militum comitivâ, & propter hoc gravia subierit onera expensarum, & hujusmodi expensæ, præter dampna plurima, quæ hâc occasione incurrisse dinoscitur, usque ad quatuor millium librarum Turonen' summam ascendant: nosque ac ipsa ecclesia simus ei in prædictâ quantitate pecuniæ obligati, & ad restitutionem teneamur ipsis:

Excellentiam tuam rogamus & hortamur attentè quatinus, cum hujusmodi debitum sit comprehensum in universali summâ expensarum, factarum pro eodem negotio, plenius in aliis nostris expressa litteris, de quâ usque ad annum, computandum à festo sancti Michaelis proximò venturo, satisfacere plenè debes eidem episcopo;

Quem, utpote, prædilectum à nobis, & inter alios prælectum, ad te, pro carissimi in CHRISTO filii nostri Edmundi, illustris Syciliæ Regis, nati tui, negotio duximus destinandum, prædicta quatuor millia librarum Turonen' ante præmissum terminum, cum tuam super hoc magnitudinem idem episcopus requisiverit, pro nostrâ & sedis apostolicæ reverentiâ facias liberaliter exhiberi.

Nos enim de hujusmodi quatuor millibus libris Turonens' postquam ea ipsi episcopo solvi feceris, reputabimus nobis & ecclesiæ præfatæ fore plenariè satisfactum.

Dat' Neapoli, secundo kal' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ archiepiscopo Cantuariensi & magistro Rostando, de absolvendo Rege à voto Terræ Sanctæ, & commutando illud idem in negotium Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri .... archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio magistro Rostando, capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm nos regnum Siciliæ carissimo in CHRISTO filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato carissimi in CHRISTO filii nostri .... Angliæ Regis illustris crucesignati, de fratrum nostrorum consilio, duxerimus concedendum, prout in apostolico privilegio confecto exinde plenius continetur;

Assolvendi eundem Regem Angliæ à voto crucis, illudquè in susceptionem & excquutionem negotii præfati regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam tribuimus vobis, vel vestrûm alteri, auctoritate præsentium, potestatem.

Nos enim prædictum Regem Angliæ illâ indulgentiâ, illoque privilegio, eâque immunitate gaudere volumus, quæ Terræ Sanctæ succurrentibus in generali concilio sunt concessa.

Dat' Neapoli, quinto non' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de Manfredo adhærente Saracenis; necnon de absolutione Regis Angliæ super voto commisso ad Terram Sanctam, & de commutatione ejusdem voti in negotium regni Siciliæ.

A.D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri .... archiepiscopo Cantuarien' & dilecto filio magistro Rostando, subdiacono & capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Pia matris ecclesiæ studia circa prosecutionem negotii regni Siciliæ (quod tamquam speciale ac præcipuum residet cordi nostro) Manfredi quondam principis Tarentin' proterva temeritas, & superba rebellio impiè impedire conatur;

Et non veritus idem M. eidem ecclesiæ, ad evacuandam ejus in hâc parte sollicitudinem, suorumque labores fidelium, cum infidelibus obviare Sarracenis Luceriæ detestabiliter & impudenter adhæsit;

Eisque nefando fœdere copulatus, ipsorum præcipuè contra Christianos assumpsit, & prælegit auxilium, propugnatores ecclesiæ, & defensores libertatis & fidei dampnabiliter cum illorum viribus, in injuriam Christiani nominis, oppugnando; nobisque in tam boni exequutione propositi se, cum inimicis crucis & fidei, obicem opponendo.

Profectò, si benè à fidelibus & diligenter attenditur in quantum animarum dispendium, detrimentum Catholicæ fidei, & ecclesiæ obprobrium id redundet, non jussi, non rogati, nec moniti animis deberent promptis consurgere, ac in unum omnes, in ipsius Luceriæ suorumque habitatorum exterminium, potenter congerere vires suas, ut nullis ampliùs, in nocumentum ecclesiæ ac suorum, rebellium refugium esse posset.

Cum igitur apostolica sedes, pro ipsius defensione fidei, eamque impugnantium debellatione salubri, ad remotiora mundi climata copiosa subsidia consueverit destinare, suffragantibus ad hoc largas remissiones & indulgentias concedendo:

Nos, attendentes quod pestis hujusmodi Romanæ ecclesiæ, matri fidelium tam vicina, pestilentior esse posset, si ad eandem radicitùs extirpandam, nè deterius graviusque circumposita loca corrumpat, provisionis apponere opportuna consilia, suæque ulterius ipsa ecclesia conflare differret molimina potestatis,

Providimus carissimi in CHRISTO filii nostri ....., illustris Regis Angliæ, crucesignati, fore in hâc parte subsidium invocandum, ut, illius adjuti suffragiis, tam venenosam pestem de ipsius regni visceribus auferre possimus, & herbam tam noxiam, tot jam firmatam radicibus, totque distensam ramis, de tam caro & amæno ecclesiæ Romanæ pomerio funditùs extirpare.

Ideòque discretioni vestræ absolvendi præfatum Regem à voto crucis, illudque in susceptionem, & exequutionem præfati negotii prædicti regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam tribuimus, auctoritate præsentium, potestatem.

Nos enim eundem Regem, postquam hujusmodi votum taliter commutaveritis, illis indulgentiis & privilegiis, illisque immunitatibus gaudere volumus, quæ Terræ Sanctæ succurrentibus in generali concilio sunt concessa.

Dat' Neapoli, non' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso. [1]

De rotulo vocato Domesday Cestr', qui perpetuam habet firmitatem; & de transcripto ejusdem per justic' Cestr' misso Regi

A. D. 1255 An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. a tergo 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod cum Rogerus de Sambage nuper in curiâ nostrâ coram justic' nostro Cestr' arraiinasset assisam ultimè present' versus abbatem de Denlaces de ecclesiâ de Sambage; & ex parte ipsius abbatis responsum esset in eâdem curiâ, quod inde assisa fieri non debuit, eo quod postquam ultima persona instituebatur in eâdem, Ranulfus quondam comes Cestrie, qui advocacionem dicte ecclesie prefato abbati & domui sue contulit; ipsam advocacionem disrationaverit versus Ricardum de Sambage, ut jus suum; prout in rotulo qui dicitur Domesday manifestè apparebat; & dictus justiciarius & præfata curia nicholominus processerint ad assisam illam captam: nos ad querelam ipsius abbatis recordum assise predicte coram dilectis & fidelibus nostris Henrico de Bathon', Henrico de Bracton, Henrico de la Mare, & Nicholao de Turri, & aliis de consilio nostro in curiâ nostrâ venire fecimus.

Et quia per inspectionem dicti rotuli, qui dicitur Domesday Cestr' qui perpetuam habet firmitatem, & cujus transcriptum per predictum justic' Cestr' ibidem venire fecimus, compertum est quod predictus Ranulfus, quondam comes Cestrie, disracionavit advocacionem ecclesie predicte versus Ricardum de Sambage, ut jus suum; & quia eciam assisa predicta postea super hoc capi non debuit nec potuit, eo quod ecclesia predicta nunquam post tempus quo dictus comes advocacionem illam disracionavit, nec aliquis ab illo tempore usque nunc ad eandem presentavit, consideratum fuit per judicium curie nostre quod idem Rogerus per assisam illam nichil recuperat in advocacione ecclesie predicte: & quod predictus abbas cui dictus comes dedit advocacionem illam, recuperat seisinam suam; & quod justiciarius Cestrie litteras domini Regis faceret episcopo loci, quod ad presentacionem suam idoneam admittere personam ad ecclesiam predictam.

In cujus, &c.

T. R. apud Rading', viii. die Maij.

Bulla Alexandri IV. Papæ quod, factâ commutatione votorum Regis Norweyæ, & aliorum ejusdem regni, ad Terram Sanctam in negotium regni Siciliæ, compellantur accedere ibidem.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri ...... archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio magistro Rostando, subdiacono & capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum nos vobis absolvendi carissimum in CHRISTO filium nostrum .... illustrem Regem Norweyæ crucesignatum, ac alios crucesignatos regni Norweyæ, ac aliarum terrarum ipsius Regis, à voto crucis, quod in subsidium Terræ Sanctæ emisisse noscuntur, illudque in susceptionem & exequutionem negotii regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam tribuerimus per alias nostras literas potestatem;

Discretioni vestræ, ut omnes crucesignatos prædicti regni Norweyæ, & terrarum ipsarum, quorum vota taliter commutaveritis, ad veniendum cum eodem Rege Angliæ, in præfatum regnum Siciliæ, pro ipsius prosequutione negotii, vel cum illo quem idem Rex propter hoc destinaverit, monitione præmissâ, per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, per vos, vel per alium, seu alios compellere valeatis (non obstante si quibuscumque personis à sede apostolicâ sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem) auctoritate præsentium duximus concedendum.

Dat' Neapoli, v. id' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ archiep' Cantuar' & magistro Rostando, super commutatione voti Regis Norweyæ, & aliorum de terrâ suâ ad Terram Sanctam in negotium Siciliæ; & absolutione prædictis Regi & suis inde faciendâ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri ...... archiepiscopo Cantuarien' & dilecto filio magistro Rostando, subdiacono & capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Pia matris ecclesiæ studia circa prosequutionem negotii regni Siciliæ (quod tanquam speciale ac præcipuum residet cordi nostro) Manfredi quondam principis Tarentin' proterva temeritas & superba rebellio impiè impedire conatur;

Et, non veritus idem M. eidem ecclesiæ, ad evacuandum ejus in hâc parte sollicitudinem, suorumque labores fidelium, cum infidelibus obviare Sarracenis Luceriæ detestabiliter & impudenter adhæsit:

Eisque nefando fœdere copulatus, ipsorum præcipuè contra Christianos assumpsit & prælegit auxilium, propugnatores ecclesiæ, & defensores libertatis & fidei dampnabiliter, cum illorum viribus, in injuriam Christiani nominis, oppugnando; nobisque in tam boni exequutione propositi se, cum inimicis crucis & fidei, obicem opponendo.

Profectò, si benè à fidelibus & diligenter attenditur in quantum animarum dispendium, detrimentum Catholicæ fidei, & ecclesiæ obprobrium id redundet, non jussi, non rogati, nec moniti animis deberent promptis consurgere, ac in unum omnes, in ipsius Luceriæ, suorumque habitatorum exterminium potenter congerere vires suas, ut nullis amplius in nocumentum ecclesiæ ac suorum, rebellium refugium esse posset.

Cum igitur apostolica sedes pro ipsius defensione fidei, eamque impugnantium debellatione salubri, ad remotiora mundi climata copiosa subsidia consueverit destinare, suffragantibus ad hoc largas remissiones & indulgentias concedendo;

Nos attendentes quod pestis hujusmodi Romanæ ecclesiæ, matri fidelium, tam vicina, pestilentior esse posset, si ad eandem radicitùs extirpandam, ne deterius graviusque circumposita loca corrumpat, provisionis apponere opportuna consilia, suæque ulterius ipsa ecclesia conflare differret molimina potestatis;

Providimus carissimi in Christo filii nostri .... illustris Regis Norweyæ crucesignati, & aliorum fidelium crucesignatorum regni Norweyæ, ac aliarum terrarum ipsius Regis, fore in hâc parte subsidia, invocanda, ut, illorum adjuti suffragiis, tam venenosam pestem de ipsius regni Siciliæ visceribus auferre possimus, & herbam tam noxiam, tot jam firmatam radicibus, totque distensam ramis, de tam caro & amœno ecclesiæ Romanæ pomerio funditùs extirpare:

Ideoque discretioni vestræ absolvendi per vos, vel per alium, seu alios, præfatos Regem & crucesignatos alios à voto crucis, illudque in susceptionem & exequutionem præfati negotii prædicti regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam tribuimus auctoritate præsentium potestatem.

Nos enim hujusmodi crucesignatos, quorum vota taliter commutaveritis, illis indulgentiis & privilegiis, illisque immunitatibus gaudere volumus, quæ Terræ Sanctæ succurrentibus in generali consilio sunt concessa.

Dat' Neapoli, quarto id' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, qualiter episcopus Bononien' mittitur Regi Angliæ, ad confirmationem, seu ordinationem negotii Siciliæ, super promissione inde factâ per Papam, Edmundo filio Regis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio ...... illustri Regi Angliæ; salutem & apostolicam benedictionem.

Laudanda magnæ providentiæ virtus venerabilis fratris nostri ...... Bononien' episcopi, quæ diù in multorum & arduorum executione negotiorum enituit, nostro suggerit animo, ut suis robustis humeris, gravium agendorum deferre onera consuetis, incumbentium nobis undique ponderum partem non minimam imponamus, quatinus apostolicæ moles sarcinæ, divisa providè sic per plures, à nobis leviùs supportetur.

Propter quod, cum grandia nimis & difficilia nobis incessanter emergant, securè nonnulla ex hiis expertæ suæ probitati committimus; quia, cum imposita sibi hactenus constanter gesserit & prudenter, certo nimirum experimento tenemus quod, quæ injungemus deinceps, diligenter & efficaciter exequetur.

Hinc est quod, cum regnum Siciliæ, ac totam terram, quæ est citra Farum usque ad confinia terrarum ecclesiæ Romanæ, carissimo in Christo filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato tuo, & ejus hæredibus, de fratrum nostrorum consilio, sub certis conditionibus, in feudum duxerimus concedenda; prout in apostolico privilegio, confecto super concessione hujusmodi, plenius continetur; quia tam grande, tamque præcipuum apostolicæ sedis negotium cum magnâ diligentiâ, multoque studio est gerendum, propter quod probati & experti viri circumspectionem & prudentiam pro sui profectione requiret;

Nos illud præfato episcopo, tamquam ei, cujus est nobis & eidem sedi providentia valdè nota, & quem, pro gratâ familiaritate, ac multiplici & laudabili obsequio, benivolentiâ prosequimur speciali, duximus committendum; ejus solertiam & industriam, pro perficiendo eodem negotio, sic arduo sicque præcordiali nobis, principaliter eligentes.

Ipsumque propter hoc in Angliam, de fratrum prædictorum consilio, cum multâ fiduciâ destinantes; nostris sibi dando literis in mandatis ut, ipsius negotii magnitudinem, ejusque circumstantias discretè considerans, & præfati tenorem privilegii ac concessionem, de prædictis regno & terrâ eidem Edmundo suisque hæredibus factam à nobis, & ipsius concessionis modum, & conditiones omnes, sub quibus facta est, & quid idem Edmundus, & tu, & alii etiam secundum hæc facere debeatis.

Et universa negotium ipsum contingentia diligenter & sapienter attendens, sic vigilanter, sic cautè, sic studiosè ac circumspectè se gerat & habeat in ejusdem executione ac consummatione negotii, quod suâ prudenti sollicitudine, prudentiâque sollicitâ perfectè illud compleatur in omnibus; ita quod de hiis, quæ in eo, & circa ipsum agenda sunt, nichil penitus omittatur.

Ideoque celsitudinem tuam rogamus & hortamur attentè quatinus, eundem episcopum, tamquam virum religione conspicuum, scientiâ præditum, probitate pollentem, & nobis, & prædictis fratribus carum inter prælatos alios admodum & acceptum, lætanter & benignè recipiens, ipsum, immò potius nos in eo, decenter & honestè pertractes;

Vigilem, studiosum, promptum & omninò paratum te ad ipsius negotii consumationem exhibendo, cum tua, & præfati Edmundi, tui nati, exaltatio in hâc parte potissimè attendatur, & pro tuo, ac ipsius honore filii noscatur idem episcopus specialiter laborare.

Dat' Neapoli, tertio id' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Eodem modo & die scribitur Edmundi Regi Siciliæ, filio Regis Angliæ, de verbo in verbum.

Litteræ principis Antioch' Regi Angliæ, de infelici statu civitatis ejusdem.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Annal. Monast. Burton. p. 362.

EXCELLENTISSIMO domino H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, B. eâdem gratiâ, princeps Antiochiæ & comes Tripolitanus, salutem & reverentiam Domino debitam & devotam.

Illa devotionis sinceritas quam in zelum nominis Jesu Christi illustrissimum genus vestrum habuit ab antiquo, in majestatem vestram geminatis virtutibus derivatur, quem eximium Regum terræ summa provisio benedixit, & magnifices semper actibus profuturum statuit in sublime, ut per vos brachium Regis regum, nomen ipsius ad laudem ejus & gloriam, & confusionem hostium Crucifixi, jugiter exaltetur.

Ille quidem athleta Christi fortissimus, inclytus Rex Ricardus, patruus vester memoriæ recolendæ, cujus nomen resonat toti mundo, zelum sincerum quem habuit egregiis actibus demonstravit, dum exponens omnem suam suorumque potentiam seque morti, ad funiculum hæreditatis Domini redimendum de faucibus paganorum, personaliter provinciam cismarinam, Terram Sanctam, à crucis hostibus occupatam, triumphali gladio liberavit.

Ceterum ad vos Regem Christianissimum, succedentem eidem non solum jure hæreditario sed virtute, tanto devotius Christiani terræ prædictæ cum anxietate suspirant, quanto decus omne à vestris antecessoribus virtuosè peractum, in personam vestram cœlesti munere ulterius est effusum.

Verùm Antiochena terra eo magis subsidium vestri culminis cum suspiriis præstolatur, quod plus ceteris provinciis orientalibus flagellatur ab hostibus Crucifixi, quoniam etiam omnis persecutionis instantia quæ in provinciâ cismarinâ concusserit universos, in Antiochiam infelicem specialiter est conversa.

Insurrexerunt etenim contra ipsam à longis temporibus Turcumanii, qui Dei & hominum inimici, sibi Antiochiam hæreditatem meam miserabilem elegerunt in prædam, & eam sic inhumaniter afflixerunt quod interemtis civibus, terrarum cultoribus captis, cunctis animalibus distructis, vineis, arboribus, villis, casalibus, atque maneriis, bonisque omnibus desolatis, usque ad civitatis mœnia, per eosdem feraliter undique debacchantes in cædibus, incendiis, & in prædis, illustrissimam civitatem, speculum Orientis, in spectaculum converterunt, & ad exinanitionem ultimam deduxerunt.

Et utinam supernus Arbiter flagellis, præteritis contentus existens, ipsam ad expiationis sufficientiam perduxisset.

Sed quia humana præsumtio peccare non cessat, occulos divinæ majestatis offendens, est consequens ut ab ipso vindicta non cesset, cum sit judicium & justitia præparatio ejus; unde fit quod Turcumanii prædicti hæreditatem meam incessanter affligunt, & obsessis per eos itineribus civitatis, ne aliqua portentur in ipsam, neve habitatores exeant ab eâdem; milites superstites & burgenses deserunt civitatem jam jam quasi pomerii custodiam remansuram.

Ha Deus! quid tibi vult quod civitas supradicta, ubi Christianum nomen primitùs est assumtum, à principibus Christianis sit penitus derelicta, cum tamen contra loca Christianitatis convalescentibus persecutoribus paganorum, principum mundi atque fidelium ceterorum devotio sæpius affuerit in succursum.

Infelix vero Antiochia, quæ caput fuerat orientis, sic est oblivioni tradita, quod relinquitur in ridiculum canibus devoranda.

Et quoniam Angliæ sublimissimum diadema Dominus benedixit, ejus triumphali gloriæ reservavit laudabiliter peragendum quicquid à ceteris principibus est omissum.

Ea propter ad vos tanquam refugium singulare recurrens, ante occulos regiæ majestatis Altissimum invoco, qui Regibus imperans, per quem regnant, se in operibus pietatis ali reputat & vestiri, quatenus civitatem meam non derelinquat advocatus fidei Christianæ.

Sed quamvis locorum distantia faciat vos remotos, innata tamen vobis pietas faciat vos præsentes, ac interioribus vestris oculis urgentem necessitatem civitatis ejusdem innata clementia repræsentes, quam exterioribus non videtis.

Itaque vestræ sanctissimæ majestati me & meum patrimonium recommendo, totis affectibus supplicans & deposcens, ut circa me & hæreditatem meam tam miserabiliter laniatam vestræ pietatis oculos extendatis, omnem viam gratiæ cogitantes, quæ deceat illustrissimum decus vestrum, ut civitas supradicta ad laudem & gloriam Christianæ fidei vestro subsidio protegatur.

Mitto autem ad pedes regiæ majestatis nobilem virum Conradum de Duce, militem & fidelem nostrum, & Guarennum presbyterum & capellanum nostrum, latores præsentium, quibus vestra serenitas benignam audientiam & exauditionis gratiam largiatur.

Datum Tripolis, xiv. die mensis Maii, anno Domini MCCLV.

Bulla ejusdem Papæ, quod illi qui pecuniam receperunt pro subsidio Terræ Sanctæ, & sunt inhabiles ad pugnam, eam Regi reddant pro negotio Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri ...... archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio magistro Rostando, capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Intelleximus quod nonnullis crucesignatis, de regno Angliæ, & aliis terris carissimi in CHRISTO filii nostri, ... illustris Regis Angliæ, auctoritate litterarum sedis apostolicæ, aliquibus verò per venerabiles fratres nostros, ... Wigornien' & bonæ memoriæ ...... Lincolnien' episcopos, seu alios, prædicatores, & exequutores negotii crucis, in regno & terris eisdem, à sede apostolicâ deputatos, pro exequutione votorum suorum, certæ assignatæ ac concessæ sunt pecuniæ quantitates, Terræ Sanctæ subsidio deputatæ.

Cum igitur vobis commutandi vota crucesignatorum prædicti regni & earumdem terrarum, in susceptionem & exequutionem negotii regni Siciliæ per alias, sub certâ formâ, concesserimus litteras potestatem;

Volumus, & præsentium vobis auctoritate mandamus, quatinus vos, vel alter vestrûm, omnes crucesignatos, quibus hujusmodi pecunia taliter assignata extitit & concessa, postquam vota ipsorum in hujusmodi susceptionem & exequutionem negotii per vos, vel vestrûm alterum, fuerint commutata, ut in prædictum regnum Siciliæ cum præfato Rege, vel cum eo, quem idem Rex in ipsum regnum destinandum duxerit, veniant: vel pecuniam, quam taliter recepisse noscuntur, integrè ipsi Regi restituant pro exequutione negotii præfati regni Siciliæ, per vos, vel per alium, seu alios, monitione præmissâ, per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, cogatis:

Hæredes & exequutores testamentorum eorum, qui, hujusmodi receptâ pecuniâ, priusquam vota sua exequerentur, carnis debitum persolverunt; necnon & omnes, qui, post talem receptionem ipsius pecuniæ, effecti sunt inhabiles ad pugnandum, vel aliàs sic impediti sunt quòd exequi nequeunt votum suum, ad integram restitutionem prædictæ pecuniæ, ipsi Regi faciendam, censurâ simili compellendo:

Non obstante si personis aliquibus à sede apostolicâ sit indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duobus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Neapoli, id' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla Alexandri IV. Papæ pro archiepiscopo Cantuariensi & magistro Rostando, de commutatione voti Regis Angliæ crucis, in negotium Apuliæ & Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri .... archiepiscopo Cantuarien' & dilecto filio magistro Rostando, subdiacono & capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum carissimus in CHRISTO filius noster ...... illustris Rex Angliæ crucesignatus transfretare, in subsidium Terræ Sanctæ, usque ad festum sancti Johannis Baptistæ sequens post proximo venturum, præstito juramento, promiserit:

Nosque vobis absolvendi eundem Regem à voto crucis, illudque in susceptionem & exequutionem negotii regni Siciliæ commutandi, plenam & liberam concesserimus per nostras litteras facultatem;

Discretioni vestræ, præsentium auctoritate, committimus ut vos, vel alter vestrûm, postquam hujusmodi votum taliter commutaveritis, præfatum Regem à prædicto juramento absolvere per vos, vel per alium, seu alios valeatis.

Dat' Neapoli, xvii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ, de vicesimâ Scotiæ, pro executione negotii Terræ Sanctæ faciendâ per Regem Angliæ, eidem Regi concessâ per triennium, ultra primos tres annos.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum olim vicesima omnium ecclesiasticorum proventuum regni Scotiæ regiæ celsitudini, à sede apostolicâ, pro Terræ Sanctæ subsidio, per triennium sit concessa; volentes adhuc tibi ad celeriorem & efficaciorem promotionem hujusmodi negotii habundantius subvenire, magnitudini tuæ hujusmodi vicesimam per aliud triennium, ultra prædictum, pro eodem exequendo negotio elargimur.

Et ecce! venerabili fratri nostro .... archiepiscopo Cantuarien' & dilecto filio magistro Rostando, subdiacono & capellano nostro, literis nostris injungimus, ut vicesimam eorumdem proventuum, ejusdem alterius triennii, per se, vel per alios fideliter colligentes, eam in tutis locis deponant, & faciant cum diligentiâ conservari, ut de ipsâ postmodum disponamus qualiter pro eodem negotio expendatur; contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo;

Non obstantibus si quibuscumque prælatis ecclesiarum, seu personis aliis, à sede apostolicâ sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, in quibus plena & expressa de indulto hujusmodi mentio non habetur; & quibuslibet aliis indulgentiis & literis apostolicis per quas hujusmodi subventio, vel subsidium impediri posset quomodolibet, vel differri, & de quibus, & quarum tenore, de verbo ad verbum, specialem fieri oporteret in præsentibus mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Neapoli, xvii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, quod redemptiones votorum crucesignatorum in regno Scotiæ ad Terram Sanctam, & obventiones integrè colligantur; & postmodum assignentur Regi Angliæ in subsidium prædictæ terræ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri .... archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio magistro Rostando, subdiacono & capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Volumus, & præsentium vobis auctoritate mandamus, quatinus vos, vel alter vestrûm, redemptiones votorum crucesignatorum, qui per deputatos ad hoc ab apostolicâ sede à votis hujusmodi absoluti fuerunt, & per vos absolventur deinceps (quibus plenam super hoc concedimus, auctoritate præsentium, facultatem) & legata indistinctè, necnon & obventiones, ex quacumque causâ provenientes;

Subsidio Terræ Sanctæ in regno Scotiæ per vos, vel per alios, integrè colligere, ipsaque in tutis locis deponere, ac postmodum carissimo in CHRISTO filio nostro .... illustri Regi Angliæ crucesignato, ut votum crucis efficaciùs exequi valeat, integrè assignare curetis; contradictores per censuram ecclesiasticam, &c.

Dat' Neapoli, xvi. kal' Junii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ Regi Angliæ directa, de fidelitatis juramento Papæ & ecclesiæ Romanæ præstando, nomine Edmundi filii sui, pro regno Siciliæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm nos regnum Siciliæ & totam terram, quæ est citra Farum usque ad confinia terrarum ecclesiæ Romanæ, carissimo in CHRISTO filio nostro Edmundo, illustri Regi Siciliæ, nato tuo, duxerimus concedenda, prout in apostolico privilegio confecto exindè plenius continetur;

Ac, inter alia, in eodem privilegio habeatur expressè quod tu, ipsius Edmundi nomine, nobis, nostrisque successoribus, & ecclesiæ Romanæ, pro præfatis regno & terrâ, juramentum fidelitatis, sub formâ in ipso privilegio contentâ, præstabis;

Et in manibus illius, quem ad hoc specialiter mittimus, nobis & ipsi ecclesiæ, pro eodem Edmundo, ligium homagium facies;

Ac formam juramenti hujusmodi seriatim per tuas patentes litteras, sub tuo sigillo, & ipsius Edmundi, bullâ aureâ nobis mittes;

Nosque venerabilem fratrem nostrum, ... Bononien' episcopum, propter hoc, & pro recipiendis obligationibus, & pro universis aliis, quæ in præfato privilegio declarantur, ad te specialiter destinemus;

Serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus hujusmodi juramentum fidelitatis nobis, & successoribus nostris, ac Romanæ ecclesiæ præstes;

Et, in ejusdem episcopi manibus, nobis & prædictæ ecclesiæ, pro ipso Edmundo, ligium homagium facias;

Ac formam juramenti hujusmodi seriatim per tuas patentes literas nobis, sub tuo sigillo, & prædicti Edmundi aureâ bullâ transmittas.

Dat' Neapoli, xii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De prohibitione torneamenti, eo quod Edwardus filius Regis in gravi periculo existit in Wasconia.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. n. 5. d. in Turr. Lond.

REX comitibus, baronibus, militibus, & omnibus aliis, conventuris apud Blidam, in octabis sanctæ Trinitatis, ad torneandum ibidem, salutem.

Licet nuper apud Clarendon, ad instantiam ducis Limburg' & domini Henrici de Lessingburn' licentiam vobis dederimus, hâc vice, in octabis prædictis, torneandi apud Blidam;

Quia tamen postmodum tales audivimus rumores de statu Edwardi filii nostri in Wasconia, quod sicut ipsum indempnem, & à periculis conservare voluerimus immunem, festinum ad ejus negotia oportet nos apponere consilium;

Nolumus, nec vos etiam velle debetis quod, ipso filio nostro in adeo gravi existente periculo, ibidem, vel alibi, hâc vice torneatis.

Et ideò vobis mandamus in fide, homagio, & dilectione quibus nobis tenemini, districtius super omnes terras & tenementa, quæ de nobis, vel aliis in regno nostro tenetis, inhibentes, ne ullo modo, dictis die & loco, vel aliis diebus & locis, hâc vice, vel alio termino, torneare præsumatis, sine voluntate nostrâ; set sic vos in hâc parte habeatis, ne ad vos, tanquam ad mandati nostri transgressores, graviter capere debeamus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Clarendon, xxv. die Maii.

Item mandatum est R. comiti Gloucestriæ, & quadraginta aliis magnatibus Angliæ.

Teste ut supra.

Bulla Alexandri IV. Papæ directa Regi Angliæ, pro ordine Cisterciensi, de decimâ, in subsidium Terræ Sanctæ concessâ, per eos non solvendâ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Cisterciensis ordinis professores, inter alios, qui sub regulari habitu Regi regum, & dominantium Domino famulantur, ob suæ religionis merita, specialis prærogativâ gratiæ prosequentes (prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum qui eorum ordinem honestate floridum, et virtute fæcundum, extulerunt gratiis & favoribus munierunt, vestigiis inhærendo) ipsos gaudere volumus, prout tuam mansuetudinem velle confidimus, privilegio gratiæ singulari; & eisdem, ut in sanctæ contemplationis otio non turbentur, remedio, quo cum DEO possumus, providere.

Licet igitur dictum ordinem tuæ magnificentiæ superfluè commendemus, cum illum, propter DEUM, cui laudabiliter militat, te diligere operum testimonio comprobes, eundem in tuo regno, prout inclytæ memoriæ progenitores tui hactenus fecisse noscuntur, animo generoso, gratiis & beneficiis magnificè dilatando, ex habundanti tamen, quia tuæ in hoc salutis cognoscimus incrementum, serenitatem tuam attentè deposcimus & affectuosè rogamus, quatinus erga ipsum ordinem tuæ favorem gratiæ, pro divinâ & nostrâ reverentiâ continuare procurans.

Dilectos filios abbates & conventus ejusdem ordinis, in tuo regno, & locis, tuæ ditioni subditis, existentes, super solvendis tibi decimis proventuum ipsorum, vel exactionibus aliis, seu obligatione bonorum suorum, prætextu concessionis, de decimis ecclesiasticorum proventuum, in Terræ Sanctæ subsidium, factæ, tibi à sede apostolicâ, non molestes, nec facias pro te, vel alio, ab aliquibus molestari:

Sed, ipsarum loco, devotarum orationum dicti ordinis recipias fulcimenta, quibus armata regalis sublimitas ad victoriæ incrementa procedat, & contra hostes earum virtute pugnet melius, quam armorum:

Æquanimiter sustinens & gratanter, quòd præfati ordinis fratres ab earumdem præstatione decimarum duximus eximendos, ut pro tuâ, & regni tui, necnon & filiorum tuorum salute, tanto affectuosius Domini misericordiam interpellent, quanto ab aliorum gravaminibus senserint specialius se immunes.

Præter hæc causam nobis exemptionis hujusmodi suggerente, quod ipsius ordinis monasteria regni Franciæ à præstatione hujusmodi decimæ, carissimo in CHRISTO filio nostro ...... Regi Francorum illustri concessæ, in subsidium dictæ terræ felicis recordationis Innocentius Papa, prædecessor noster, noluit comprehendi; quæ à solutione spiritualium etiam decimarum speciali quodam privilegio sunt exempta.

Dat' Neapoli, viii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Pro Margareta comitissâ Thoarcensi, sorore Regis Angliæ.

A. D. 1255.—An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod dedimus & concessimus, pro nobis, & hæredibus nostris, dilectæ sorori nostræ, Margaretæ comitissæ Thoarcensi, centum marcas sterlingorum, singulis annis percipiendas ad scaccarium nostrum in festo sancti Michaelis, quamdiu vixerit, ad voluntatem suam inde omnimodò faciendam.

Teste Rege, apud Wodestock, xiv. die Junii.

Peramplæ libertates pro scolaribus & burgensibus Oxon'; necnon de gubernatione ejusdem villæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod ad pacem & tranquilitatem, nec non & utilitatem universitatis scolarium Oxon' providimus & concessimus, quod quatuor aldermanni fiant in Oxon'; & octo de discrecioribus & legalioribus burgensibus ejusdem ville associentur ipsis aldermannis; qui omnes jurent nobis fidelitatem, & sint assistentes & consulentes majori & ballivis nostris Oxon' ad pacem nostram conservandam; ad assisas dicte ville custodiendas, & ad investigandum malefactores & perturbatores pacis nostre, & vagabundos de nocte, et receptatores latronum & malefactorum; & corporale prestent sacramentum, quod omnia predicta fideliter observabunt. In quâlibet autem parochiâ ville Oxon' sint duo homines electi de legalioribus parochianis & jurati, quod in quâlibet quindenâ inquirent diligenter, ne quis suspectus hospicetur in parochiâ; & si aliquis receptaverit aliquem per tres noctes in domo suâ, respondeat pro eo. Nullus eciam regratarius emat victualia in villâ Oxon', vel extra versus villam venientia, nec aliquid emat, nec iterum vendat, ante horam nonam; et si fecerit, amercietur; et rem emptam amittat.

Si laicus inferat clerico gravem vel enormem lesionem, statim capiatur; & si magna sit lesio, incarceretur in castro Oxon', & ibi detineatur quousque clerico satisfiat, & hoc arbitrio cancellarii & universitatis Oxon'; si clericus protervus fuerit, si minor vel levis sit injuria, incarceretur in villâ. Si clericus inferat gravem vel enormem lesionem laico, incarceretur in predicto castro quousque cancellarius predicte universitatis ipsum postulaverit; si minor vel levis sit injuria, incarceretur in carcere ville quousque liberetur per cancellarium. Pistores & braciatores Oxon' in primo transgressu suo non puniantur; set in secundo amittant panem; & in tercio transgressu habeant judicium de pillorio. Quilibet pistor habeat sigillum suum & signet panem suum, per quod possit cognosci, cujus panis sit. Quicumque de villa Oxon' braciaverit ad vendendum, exponat signum suum; alioquin amittat cervisiam. Vina Oxon' communiter vendantur & indifferenter tam clericis quam laicis ex quo inbrochiata fuerint; temptatio panis fiat bis in anno, videlicet in quindenâ post festum sancti Michaelis, & circa festum sancte Marie in Martio; & assisa cervisie fiat eisdem terminis, secundum valorem bladii & brasii. Et quocienscumque debeat fieri temptacio panis & cervisie, intersit cancellarius predicte universitatis, vel aliqui ex parte suâ ad hoc deputati, si super hoc requisiti interesse voluerint. Quod si non intersint, nec super hoc requisiti fuerint, nichil valeat temptacio prædicta.

In cujus, &c.

T. R. apud Wodestok', xviii. die Junii.

De provisione pro proconsule Romæ, per Edmundum Regem Siciliæ faciendâ.

A. D. 1255.—An. 39 Hen. III.
Pat. 39 Hen. III. n. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod multùm nobis placet, & benè volumus quod Edmundus filius noster, Rex Siciliæ, provideat dilecto & fideli nostro Mathæo Hanybald, civi & proconsuli Romæ, in terris & possessionibus, secundum dictum & arbitrium venerabilis patris Ricardi sancti Angeli cardinalis, & dilecti & fidelis nostri Johannis Maunsell præpositi Beverlaci; & nos provisionem illam ratam habebimus & acceptam. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Wodestock, xxiv. die Junii.

Prorogatio treugarum juramento confirmata per legatos Regis Angliæ ab unâ, & Ludovicum Regem Francorum suosque fratres, ab alterâ parte.

A. D 1255. An. 39 Hen. III.
Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P. P. P. 43.

UNIVERSIS præsentes litteras inspecturis, Simon de Monteforti, comes Leycestriæ, & Petrus de Sabaudia comes, salutem.

Notum facimus quod nos, plenam & liberam potestatem habentes à carissimo domino nostro Henrico, Rege Angliæ illustri, super treugis inter ipsum dominum nostrum Regem Angliæ, & Edoardum filium ejus, & Ricardum comitem Cornub' & Gulielmum de Vallencia, fratres ipsius & imprisios, valitores & homines suos ex unâ parte, & Regem Francorum illustrem, tàm pro ipso Rege & fratribus suis, quàm pro imprisiis, valitoribus & hominibus suis ex alterâ, capiendis, prorogandis & firmandis; dictas treugas prorogavimus in formâ in quâ prius erant inter ipsos; addito quod hæredes illorum, qui pro utrâque parte nominati erant in formâ prædictâ, & postmodum decesserunt, in treugis remaneant loco ipsorum quibus in hæreditate ad ipsius domini nostri Regis Angliæ feodum vel dominium pertinente, succedent, amoto etiam quod memoratus Rex Francorum dictatores treugarum ab ipso institutos, pro treugarum interceptionibus emendandis, & prædictus Rex Angliæ dictatores suos similiter mutare poterunt, quoties viderint faciendum, & suæ placuerit voluntati, ab instanti festo sancti Remigii, usque ad terminum trium annorum continuè subsequentium duraturas; & supradictis treugis à domino Rege Angliæ prædicto bonâ fide observandis, datâ nobis plenâ super hoc potestate, in animam ipsius domini Regis, in prædicti Regis Francorum præsentiâ, super sacrosancta evangelia præstitimus juramentum.

In cujus rei testimonium præsentibus litteris sigilla nostra duximus apponenda.

Actum Parisiis, anno Domini M.CC.LV. mense Junio.

De treugâ cum Rege Franciæ initâ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Pat. 39 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. universis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Notum facimus quod nos, pro nobis, & Edwardo filio nostro, & Ricardo comite Cornubiæ, Willielmo de Valentia comite Pembrochiæ, fratribus & hæredibus nostris, hominibus & coadjutoribus nostris manifestis, terris & feodis eorumdem, tam per mare, quam per terram, treugas, quæ erant inter nos, & Ludovicum Regem Franciæ illustrem, pro ipso & fratribus suis, hæredibus, hominibus & coadjutoribus suis manifestis, terris & feodis eorumdem, prorogavimus in formâ in quâ erant prius (quibusdam, quæ in fine litterarum continentur, additis & mutatis) ab instanti festo sancti Remigii, usque ad terminum trium annorum continuè sequentium duraturas: forma autem prædicta talis est;.

HENRICUS, Dei gratiâ; Rex Angliæ, &c. omnibus, ad quod præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Notum facimus quod nos, pro nobis, & fratribus, & hæredibus nostris hominibus & coadjutoribus nostris manifestis, & terris & feodis eorumdem, tam per mare, quam per terram cum Ludovico Rege Franciæ illustri, pro ipso, & fratribus, & hæredibus suis, hominibus & adjutoribus suis manifestis, terris & feodis eorumdem, treugas inivimus, à festo beati Benedicti in Martio, usque ad festum sancti Michaelis, quod erit ab instanti festo sancti Michaelis, in quinque annos, per totum diem, duraturas.

Nos autem, inter nostros, nominamus,
Petrum Ogerin.
Olyverum de Chaleys.
Berardum de Montcluder.

Rex autem Franciæ nominat, inter suos,

Comitem Tholosan'.	*Waceynum de Taln'.*
Comitem March'.	*Galfridum de Rupeforti.*
Comitem Wilon'.	*Reymundum de Muntaut.*
Avern' Guillelmum archiepiscopum.	*Elyam Rydelli Juvenem.*
Galfrid' de Lezyn'.	*Bondinum de Grinel.*
Galfr' de Thalneye.	*Petruum Ays.*
Regin' de Pontibus.	*Fulconem de Archiak.*
Galfr' & Benedictum de Mauric'.	*Emer' de Rupe Chimardi, &*
Pontin' de Myrebel.	*Emer' filium ejus.*
Fulconem de Mastac' dominum Mortan'.	*Emer' de Rupe, dominum Blangac'.*
	Radulfum de Bello Monte, dominum Berteriar.
Elyam de Talemont.	*Drogonem de Monte Auszer.*
Elyam Grymbald de Cosynack.	*Willielmum de Sancto Quintino.*
Willielmum de Rupe, dominum Roent.	*Ebulonem de Rupe forti.*
Iterum de Berbeozy.	*Karolum de Rupeforti, &*
Petrum Reymund.	*Elyam de Laverne.*
Petrum Becheler.	

Et sciendum est, quod nos dimittimus Insulam de Re in treugâ, ex parte Regis Franciæ, eo modo quo erat in aliâ treugâ præcedenti.

Talis est autem formâ treugarum; quod, si in treugâ fuerit interceptum, de interceptione emendandâ sic erit: interceptio facta nunciabitur dictatoribus treugarum hinc inde constitutis (qui sunt ex parte nostra Bozo de Mastac' com' Bycorr', Galfridus Rydelli de Blavia, & Petrus de Burdegalia: ex parte Regis Franciæ senescallus Pictaviæ, Galfr' de Ranucon', & Regin' de Pontibus; tali modo quod, si ex alterutrâ parte omnes illi tres non possent, vel non vellent interesse, duo illorum nichilominus possent procedere, sicut si tres interressent: si verò aliquis illorum moreretur, alius ex parte ejus, cujus esset dictator, poneretur) ita quod, si infra duos menses, postquàm eis forisfactum constiterit, non fuerit emendatum, extunc illi, cui forisfactum fuerit, poterit currere super forisfactorem suum, donec plenariè fuerit emendatum.

Et nos, sine nos mesfacere, poterimus juvare hominem nostrum contra malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit.

Et Rex Franciæ poterit similiter facere, in casu consimili.

Dominus autem malefactoris non poterit juvare malefactorem, qui forisfactum emendare noluerit, nec aliquis, qui sit de posse, vel dominio ipsius domini, donec forisfactum plenius fuerit emendatum; & nos idem poterimus facere in casu consimili.

Nec dominus malefactoris, nec sui poterunt juvare malefactorem, sicut prædictum est.

Illud etiam condictum est, quod si aliqua forterricia, vel castrum aliquod, vel persona alicujus nobilis, durantibus treugis, caperetur, vel furtivè subtraheretur à Rege Franciæ, sive à suis, & duceretur, & teneretur in posse, vel territorio Regis Franciæ, & requisitus super hoc integrè non emendaret, sine morâ statim nos, per nos, vel per nostros, sine nos mesfacere, poterimus nos juvare.

Nichilominus tamen dominus castri, fortericiæ, vel nobilis capti, modis omnibus, sine se mesfacere, contra captorem, & contra detentorem poterit guerreare, donec plenariè esset emendatum.

Quod autem dictum est pro parte nostrâ, si ex parte Regis Franciæ, vel suorum in castro, vel fortericiâ, vel nobili capto & detento fuerit interceptum, omninò idem concorditer est concessum pro parte Regis Franciæ; videlicet, si ex parte nostrâ, vel nostrorum, in castro, vel fortericiâ, seu nobili capto & detento fuerit interceptum.

Insuper nos, & prædictus Rex Franciæ, pro nobis, & fratribus nostris, & hominibus nostris, & adjutoribus manifestis, toto tempore treugarum istarum, erimus in scisinâ eâdem, in quâ eramus apertè illâ die quâ treugæ istæ captæ fuerunt à nobis; salvo eo quod de Insula de Re, & de nostris hominibus, & adjutoribus superius nominatis, superius est expressum.

Additum est etiam, quod hæredes illorum, qui pro utrâque parte nominati sunt in formâ prædictâ & postmodum decesserunt, in treugis remaneant loco ipsorum, quibus in hæreditate, ad nostrum, & dicti Regis Franciæ feodum, vel dominium, pertinente succedent.

Et quod etiam nos dictatores treugarum à nobis institutos, pro treugarum interceptionibus emendandis; & prædictus Rex Franciæ dictatores suos similiter, mutare poterimus, quotiens viderimus faciendum, & nostræ placuerit voluntati.

Nos autem prædictas treugas, sæpedicto Regi Franciæ, & hæredibus suis, à nobis bonâ fide observandas firmiter jurari fecimus, nobis præsentibus, per dilectos & fideles nostros Johannem de Lexinton, & Willielmum de Grey, milites nostros.

Prætereà volumus & præcipimus, quod hæredes nostri prædictas treugas jam dicto Regi Franciæ, & hæredibus suis observent; & ad easdem firmiter observandas ipsos hæredes nostros, per præsentes litteras, quantum possumus, obligamus.

Actum apud Notingham', anno Domini MCCLV. mense Julii.

Litteræ de credentiâ duci Sueorum.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Claus. 39 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX domino B. duci Sueorum, salutem. Cum, de contrahendo inter nos & vos, ac Regem Sueorum, natum vestrum, perpetuo amicitiarum vinculo, ad nos dudum vestros nuncios duxeritis transmittendos; nosque multiplici guerrarum discrimine turbati, & plerisque negotiis occupati, nuncios à latere nostro ad vos, pro statu & qualitate rerum investigandis, prout vobis scripsimus, eo tempore mittere nequiremus;

Ac per discretos & religiosos fratres, priorem Bert, & Commer' de ordine prædicatorum, laudabilis industriæ & sagacitatis viros, vestram denuò voluntatem nobis lucidius explicandam duxeritis, & quomodo nobis, præ ceteris mundi principibus, vestra serenitas optarit copulari:

Nos vestræ dilectioni proindè grates referimus speciales, discretos ac religiosos Gilbertum de Bello, & Rogerum de Refham, de ordine supradicto, ad vos pro facto mittentes memorato, & ad statum regni & qualitatem negotii per ipsos investigandos; quibus super hiis omnibus fidem adhibere, & vestram inde voluntatem nobis per eosdem demandare velitis.

Teste Rege, apud Notingham, xxii. die Julii.

De vino pro nunciis Regis Castellæ capiendo.

A. D. 1255.—An. 39 Hen. III.
Claus. 39 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

QUIA electus Tolet' & Garsyas Martini, solempnes nuncii illustris Regis Castellæ, in brevi venturi sunt in Angliam (quos Rex quamplurimum optat honorari) mandatum est Johanni de Gysorc' camerario Regis London, quod, sine dilatione, capiat quatuor dolia boni vini, & ea liberet Johanni de Suwerk, ponenda in cellariâ Novi Templi London', ubi ipsos nuncios Regis hospitari præcepit, ad opus ipsorum nunciorum.

Teste Rege, apud Notingham, xxv. die Julii.

De ferinâ pro prædictis nunciis Regis Castellæ providendâ.

A. D. 1255.—An. 39 Hen. III.
Claus. 39 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

ET mandatum est Richardo de Muntfichet, custodi forestæ Regis Essex, quod in eàdem forestâ, sine dilatione, capiat x. damos, & eos usque Novum Templum London' cariari faciat, liberandos prædicto Johanni, ad opus nunciorum prædictorum; cui Rex injunxerit quod eos recipiat.

Et, cum Rex sciverit custum illius cariagii, illud faciet ei aquietari.

Teste Rege, apud Notingham, xxv. die Julii.

De nunciis Regis Castellæ curialiter recipiendis, & de iisdem non molestandis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Claus. 39 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

QUIA electus Tolet' & Garsyas Martini, solempnes nuncii illustris Regis Castellæ, in brevi venturi sunt in Angliam (quos Rex optat in terrâ suâ plurimum honorari) mandatum est majori & vicecomitibus London' & communitati ejusdem civitatis, in fide quâ Regi tenentur, quod assumptâ cum eis decenti comitativâ concivium suorum Londonensium, præfatis nunciis extra civitatem prædictam occurrant, & eos curialiter recipiant, & honorent, & conducant eos usque Novum Templum London' (ubi ipsos Rex hospitari præcepit, dum moram ibi fecerint) & quod eis curialitates & honores, intuitu Regis, impendant.

Publicè etiam clamari faciatis per totam civitatem prædictam, & firmiter ex parte Regis inhiberi, ne quis, sicut seipsum diligit, præfatis nunciis, aut hominibus suis, vel aliis alienigenis, cum ipsis venientibus, aliqua proferat verba contumeliosa, vel eos in aliquo molestare, aut quantum in ipso fuerit offendere præsumat.

Et, si quis contra hanc inhibitionem Regis venire præsumpserit, Rex ad corpus suum & omnia bona sua taliter capiet, quod imperpetuum sentiet se gravatum.

Teste Rege, apud Notingham, xxvi. die Julii.

Bulla Alexandri IV. Papæ inhibitoria, ne quid attemptetur in præjudicium concessionis Regi Angliæ factæ per Innocentium Papam, de redemptionibus votorum, obventionibus, & legatis, in subsidium Terræ Sanctæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis fratri Johanni de Cauter, ordinis fratrum minorum Wigornien' & .... archidiacon' Midelsexiæ, Londonien' dioc', salutem & apostolicam benedictionem.

Lecta coram nobis carissimi in CHRISTO filii nostri .... Regis Anglorum illustris petitio continebat, quod fœlicis recordationis Innocentius Papa, prædecessor noster, sibi, de speciali gratiâ, indulsisset, ut redemptiones votorum crucesignatorum, obventiones, legata, & relicta subsidio Terræ Sanctæ in regno Angliæ, ac aliis terris Regis ejusdem, ad opus ipsius terræ, percipiendi haberet liberam facultatem;

Nos vobis, per literas nostras, postmodum dedisse dicimur in mandatis ut, redemptiones votorum, & alia prædicta fideliter colligentes, crucesignatis regni ejusdem deberetis de ipsis, juxta vestræ discretionis arbitrium, providere:

Quia verò intentionis nostræ non extitit, nec existit indulgentiam ipsam sæpedicto Regi adimere, sed potius conservare, maximè cum prædictæ literæ nostræ de illâ, prout dicitur, nullam faciant mentionem, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, per easdem literas nostras, in præjudicium Regis ejusdem nullatenus procedatis.

Dat' Anagniæ, v. kal' Augusti, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Litteræ de credentiâ magnatibus Scotiæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Pat. 39 Hen. III. n. 8. in Turr. Lond.

REX episcopis, comitibus, baronibus, militibus, & omnibus aliis illustris Regis Scotiæ fidelibus, salutem.

Cum pro commodo & utilitate speciali præfati filii & fidelis nostri Alexandri Regis Scotiæ, quæ in facto nostro intendimus, & non aliud, dilectos & fideles nostros R. comitem Gloucestriæ & Hertford, W. de Fortibus comitem Albemarliæ, & J. Maunsell præpositum Beverlaci, & R. Walerand' senescallum nostrum, ad partes vestras duximus transmittendos;

Vos omnes & singulos rogamus & requirimus, quatinus hiis, quæ præfati fideles nostri, aut ipsorum duo, quos adesse contigerit, vobis exponenda duxerint ex parte nostrâ, fidem adhibere, & eisdem libentius annuere velitis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Kawode, x. die Augusti.

De potestate admittendi quosdam barones Scotiæ in protectionem Regis Angliæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Pat. 39 Hen. III. n. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos plenam potestatem dedisse dilectis & fidelibus nostris, Ricardo de Clare comiti Gloucestriæ & Hertford', Willielmo de Fortibus comiti Albemarliæ, Johanni Maunsel præposito Beverlaci, & Roberto Walerand', senescallo nostro, quos ad partes Scotiæ destinamus, seu duobus ex ipsis, quos adesse contigerit, admittendi, nomine nostro, amicos nostros dilectos Patricium comitem de Dunbar', Malis' comitem Straern, Nigellum comitem de Karrike, Robertum de Brus, Alexandrum senescallum Scotiæ, Alanum Hostiarium, David de Lindes', Willielmum de Brethun, Walterum de Murrenya, Robertum de Mesneres, Hugonem Giffard, Walterum le Senescall, Johannem de Crauford, Hugonem de Crauford, Willielmum Kalebraz, & omnes alios, qui nobis hærere voluerint, contra omnes illos de regno Scotiæ, qui dampna intulerunt, vel inferre præsument dilecto filio & fideli nostro Alexandro Regi Scotiæ, vel amicis & inprisiis nostris injustè, & qui rebelles extiterint karissimæ filiæ nostræ Margaretæ Reginæ Scotiæ; quorum statum, ad commodum & utilitatem eorumdem, reformare intendimus bonâ fide.

Plenam etiam potestatem dedimus eisdem fidelibus nostris, vel duobus ex ipsis, quos præsentes esse contigerit, providendi & faciendi plenam & sufficientem securitatem omnibus prædictis amicis nostris, & aliis nobis in dicto negotio adhærentibus, modis omnibus quibus expedire viderint, & super quibus expedire viderint.

Et promittimus nos, pro nobis & hæredibus nostris, ratum habituros id, quod per præfatos fideles nostros, circa prædictam securitatem, actum fuerint in formâ & modo, quibus ipsi, vel duo ex ipsis, quos adesse contigerit, eam providendam duxerint & firmandam.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De prædictis baronibus in protectionem Regis receptis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Pat. 39 Hen. III. n. 8. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noverit universitas vestra nos recepisse in protectionem & defensionem nostram Patricium comitem Dunbarr', Malis' comitem Straern', Nigellum comitem Carrik, & alios qui continentur in præcedenti litterâ, contra omnes illos, de regno Scotiæ, qui dampna intulerunt, vel inferre præsument, dilecto filio & fideli nostro Alexandro Regi Scotiæ illustri, vel prædictis nobilibus injustè, & qui rebelles & molesti fuerint, vel erunt karissimæ filiæ nostræ Margaretæ Reginæ Scotiæ.

Et volumus quod eos gravent omnibus modis & expugnent, promittentes quod ad hoc eos juvabimus bonâ fide.

Et, si de nobis, quod absit, humanitùs contingat, hæredes nostros, qui eos debeant, sicut prædictum est, juvare obligamus; promittentes quod contra personam dicti Regis per nos nichil mali attemptabitur, nec ipsius exhæredationi insistemus.

Promittimus etiam quod matrimonium, inter prædictum Regem & dictam filiam nostram contractum, nullo modo dirimi procurabimus; nec pacem vel treugam, cum prædictis rebellibus & maleficis, faciemus super prædictis: præsentibus valituris, donec idem Rex vicesimum primum annum compleverit.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Kawode, decimo die Augusti.

Sub hâc formâ mandatum est magnatibus & militibus Angliæ pro negotio Scotiæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Claus. 39 Hen. III. n. 7. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo ...... salutem. Cùm, pro reformatione & melioratione statûs illustris Regis Scotiæ, & karissimæ filiæ nostræ Margaretæ, Reginæ suæ, dilectos & fideles nostros R. comitem Gloucestr' & J. Maunsell præpositum Beverl' ad partes Scotiæ nuper miserimus, & jam ab eisdem receperimus in responsis quod propositum nostrum, ad honorem nostrum, & ad commodum & utilitatem præfati Regis, & regni sui, explere poterimus ad votum; dum tamen honorificè, cum posse nostro, prout decet, ad partes illas personaliter accedamus;

Vobis mandamus, in fide; & homagio, & dilectione, quibus nobis tenemini firmiter injungentes, quod, statim visis litteris istis, omni dilatione & occasione postpositis, ad nos, de die & nocte, cum equis & armis, & toto posse vestro, veniatis, profecturi nobiscum ad partes prædictas:

Et hoc, sicut nos & honorem nostrum diligitis, non omittatis; pro certò habentes, quod nichil aliud in facto isto intendimus quam commodum & utilitatem præfati Regis, & regni sui, & nostrum honorem.

Teste Rege, apud Eborum, xvi. die Augusti.

MANDATUM est singulis vicecomitibus Angliæ, quod cum omni festinatione, clamari faciant publicè per totam ballivam suam, quod omnes illi, qui de Rege tenent in capite, & servitium ei debent, quod, omni dilatione & occasione postpositis, veniant ad Regem cum equis & armis, & toto posse suo, profecturi cum eo ad partes Scotiæ, sicut ipsum Regem, & honorem suum, necnon & terras & tenementa, quæ de Rege tenent, diligunt: & alios vavassores & milites, qui de Rege non tenent in capite, similiter veniant cum equis & armis, sicut ipsum Regem & honorem suum diligunt, & gratiam & favorem Regis perpetuum promereri voluerint.

Teste ut supra.

Pro Edwardo filio Regis extra Vasconiam in Hyberniam transfretante.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.
Claus. 39 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

REX Edwardo filio suo, salutem. Sciatis quod dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia nuper nobis consulendo mandavit quod, ex quo treugæ inter nos, & Regem Franciæ prolongatæ sunt, bonum sibi videtur quod, proviso & ordinato statu terræ vestræ Wasconiæ, tam de senescallo, quam aliis, extra instantem hyemem transferatis vos in Hibernia, ibidem moraturi in hâc hyeme, pro negotiis vestris ibidem expediendis; & quod ad Pascha ad nos in Angliam veniatis; quod quidem consilium gratum reputamus & congruum, dum tamen commodò fieri possit.

Quapropter vobis mandamus quod, si videritis, & hoc facere possitis sine periculo maris propter hyemem, & vobiscum habueritis navigium, & competentem gentem, tunc, ordinato statu terræ prædictæ, ut prædictum est, quamcitius poteritis, transferatis vos ad partes illas, ad reformandum & ordinandum statum dictæ terræ Hiberniæ; ut ad Pascha ad nos redire possitis in Angliam: & quid super hiis facere decreveritis, nobis per dilectum & fidelem nostrum N. de sancto Mauro remandetis.

Videtur etiam nobis valdè bonum, & tranquillitati & paci terræ vestræ Wasconiæ nimis expediens, quod custodiam & senescaltiam totius terræ prædictæ committatis dilecto & fideli nostro Stephano Lungesper, quem ad hoc assumendum, modis omnibus, quibus expedire videritis, inducatis; nos enim ipsum super hoc rogamus, sicut aliâs rogavimus.

Et in præmissis omnibus utamini consilio prædicti Petri, si ipsum ad vos venire contigerit, in Wasconia, prout ipsum rogavimus.

Teste Rege, apud Eborum, xvii. die Augusti.

Pro Petro de Sabaudia.

A. D. 1255—An. 39 Hen. III.
Claus. 39 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

ET mandatum est eidem Petro quod, si contingat ipsum venire in Vasconia, statum ipsius terræ, & recessum Edwardi filii Regis ab eâdem, & transfretationem suam in Hibernia, totaliter ordinet, prout melius viderit expedire.

Et, factâ illâ ordinatione, sub omni celeritate quâ poterit, ad Regem veniat in Angliam, cum eo tractaturus super illis secretis negotiis, pro quibus venerabilis pater P. Hereford' episcopus in curiâ Romanâ diligenter & efficaciter laboravit.

Teste ut supra.

Publicatio propositi Regis Angliæ, de non inferendo aliquod præjudicium libertatibus Scotiæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Pat. 39 Hen. III. m. 3. In Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Quia quidam, ut audivimus, formidant quod statum regni Scotiæ, seu ejusdem libertates in aliquo proponimus infirmare; cum tamen potius, ex multiplici fœdere, inter nos, & karissimum filium nostrum Alexandrum illustrem Regem Scotiæ contracto, honorem suum & regni sui libertates, pro posse nostro, teneamur illæsas in omnibus conservare;

Universitati vestræ præsentibus litteris notum facimus, & fideliter promittimus, quod occasione eorum quæ acta fuerunt apud Eborum, tempore matrimonii contracti inter ipsum Regem, & Margaretam primogenitam filiam nostram Reginam Scotiæ, sponsam suam, super statu consiliariorum & balliorum dicti Regis, nullum volumus ejusdem Regis & regni sui libertatibus præjudicium generari.

Promittimus similiter quod, cum simus versus partes Scotiæ appropinquantes, ad videndum ipsum Regem, & Reginam, sponsam suam, filiam nostram karissimam, juxta magnum desiderium cordis nostri, nichil faciemus, nec aliquid fieri per aliquos permittemus, in hoc præsenti adventu nostro ad partes boreales, sine adventu ipsius Regis ad nos, per quod ipsi Regi, regno suo, vel suis libertatibus in aliquo præjudicetur; set magis, ex paternæ dilectionis vinculo, quo ei astringimur, ad salvandum libertates & jura ipsius Regis, & regni sui, pro nostris viribus consilium & auxilium efficax, si opus fuerit, apponemus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Novum Castrum super Tynam, vicesimo quinto die Augusti.

De emendis faciendis & recipiendis contra treugas cum Rege Franciæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Pat. 39 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod nos habebimus ratum & gratum quicquid, ad diem constitutum inter illustrem Regem Franciæ, & dominum comitem Tolos' ex unâ parte, & nos ex alterâ, in octabis sancti Michaelis apud Motam de Conak' fiet per dilectos & fideles nostros Petrum de Burdeg', Amaunium de Varreys, & Petrum Caylon, quos dictatores treugarum ex parte nostrâ constituimus, quamdiu nobis placuerit.

Super emendis faciendis & recipiendis de dampnis indebitè & contra jus datis à prædictis Rege, & comite, & hominibus suis, nobis & hominibus nostris:

Et, vice versâ, dictis Regi, & comiti, & hominibus suis, à nobis, & hominibus nostris, tangentibus, sive non tangentibus interceptiones treugarum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Novum Castrum super Tynam, vicesimo octavo die Augusti.

De procuratoribus super prædictis treugis constitutis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Pat. 39 Hen. III. m. 3. In Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod nos ad diem, collectum in octabis sancti Michaelis, apud Motam de Conak' inter illustrem Regem Franciæ, & dominum comitem Tholos' ex unâ parte; & nos ex alterâ, pro emendatione faciendâ & recipiendâ de dampnis indebitè & contra jus datis à præfatis Rege, & comite, & hominibus suis, nobis, & hominibus nostris,

Et vice versâ dictis Regi, & comiti, & hominibus suis, à nobis & nostris hominibus;

Et etiam de dampnis tangentibus interceptionem treugarum;

Dilectos & fideles nostros Willielmum Reymund Columb' magistrum Petrum Franç' & magistrum Regin' de Bos, procuratores nostros sub alternatione constituimus ad faciendas & recipiendas, nomine nostro, emendas supradictas;

Ratum & gratum habituri quicquid per eosdem, seu unum ipsorum, quantum ad præmissa actum fuerit, seu etiam procuratum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Et sciendum quod ista duo paria litterarum præcedentium composita fuerunt & formata juxta formam, quam magister Gilbertus de Millers misit ad curiam, & transmissa fuerunt in Wasconia per Henr' de Chelmerford, nuncium Regis, die Dominicâ proximâ post festum sancti Bartholomæi, Rege tunc existente apud Novum Castrum super Tynam.

De potestate conducendi Regem & Reginam Scotiæ in præsentiam Regis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Pat. 39 Hen. III. m. 3. In Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noverit universitas vestra nos dedisse dilectis & fidelibus nostris, Galfrido de Lexignan, & Willielmo de Valentia, fratribus nostris, Rogero le Bygod comiti Norfolk & marescallo Angliæ, Johanni de Warenna, Willielmo de Fortibus comiti Albimarl' & Edmundo de Lacy, plenam potestatem salvò & securè conducendi, vice nostrâ, ad nostram præsentiam, dilectum filium & fidelem nostrum Alexandrum Regem Scotiæ illustrem, & Margaretam filiam nostram Reginam Scotiæ, consortem suam, & omnes alios quos secum ad nos ducere voluerint;

Ita quod ad nos securè veniant, nobiscum morentur, & revertantur ad propria pro suæ libito voluntatis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Alnewyk, secundo die Septembris.

Hæc littera est duplicata.

De conductu pro Rege & Regina Scotiæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Pat. 39 Hen. III. m. 3. In Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis nos dedisse & concessisse karissimo filio nostro Alexandro illustri Regi Scotiæ, & karissimæ filiæ nostræ Margaretæ Reginæ Scotiæ, sponsæ suæ, & omnibus hominibus suis, quos secum ducere volent, nostrum salvum & securum conductum veniendi ad nos, apud Werk' & alibi in Marchia regnorum Angliæ & Scotiæ, salvò morandi, & salvò redeundi ad partes suas, quo voluerint.

Promisimus etiam cis fideliter, quod nec ipsi Rex & Regina, nec aliquis ex suis, quos secum ducent, infra regnum nostrum moram facient, nisi de omnium magnatum Scotiæ voluntate:

Nec aliquid faciemus, aut fieri permittemus, per quod dicto Regi, aut regno suo, aut libertatibus suis regiis, possit aliquid præjudicium generari.

Ad hæc autem prædicta, prædicto Regi, & omnibus suis, tales dedimus conductores; scilicet, dilectos fratres nostros Galfridum de Lezignan, & Willielmum de Valentia, R. de Clare comitem Gloucestriæ & Hereford', R. de Bygod comitem Norfolkiæ & marescallum Angliæ, W. de Fort' comitem Albemarl', Edmundum de Lacy comitem de Lincoln', & J. Maunsel præpositum Beverlaci;

Qui de voluntate, & de præcepto nostro, ipsum, & omnes suos salvò ad nos ducere, & reducere, ut prædictum est, manuceperunt; præsentibus post festum sancti Michaelis, anno regni nostri tricesimo nono minimè valituris.

Teste Rege, apud Chineling', quinto die Septembris.

De festo sancti Edwardi celebrando.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Claus. 39 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

QUIA Rex non est certus quod interesse possit solemnitati instantis festi beati Edwardi apud Westm' pro variis & urgentibus negotiis quibus intendit in partibus Scotiæ, mandatum est Philippo Luvel, thesaurario Regis, & Edwardo de Westm' in fide & dilectione quibus Regi tenentur, quod prædictum festum, unà cum venerabilibus patribus Sar', Norwic', Bathon', & Cicestr' episcopis, abbatibus & prioribus vicinis, quos ad festum illud Rex per litteras suas invitavit, vice Regis teneant, & solemniter celebrent ad custum Regis, & capitagium Regis & Reginæ, & liberorum suorum, scilicet de xxxvi. almuciis nomine eorum offerri, & cruci argenteæ supra magnum altare Westmonast' attachiari faciant;

Et unam platam auri ponderis unius unciæ nomine Regis offerant, prout moris est in solemnitate missæ prædicti Edwardi, ac si Rex præsens esset ibidem,

Et duas aulas Regis Westm' impleri pauperibus in dicto festo, & eos pasci faciant, sicut fieri consuevit; & processionem ecclesiæ beatæ Margaretæ, & omnes processiones civitatis London' cum cereis & aliis processionibus suis solemniter venire faciant usque Westm' in die sancti Edwardi, prout Rex similiter mandavit majori & probis hominibus London'.

Et hæc & omnia alia, quæ viderint fore facienda ad honorem prædicti Sancti, & solemnitatem festivitatis ipsius, honorificè fieri faciant, prout melius & decentius nomine Regis fuerit faciendum; ita quod prudentiam suam Rex meritò possit commendare.

Teste Rege, apud Werk', xiii. die Septembris.

Pro nunciis Regis Castellæ.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Claus. 39 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

LICET nuper Rex dederit in mandatis Regin' de Cobham, quod venerabili patri electo Tolet', & Garsiæ Martini, qui, in nuncium Regis Castellæ illustris, in Angliam sunt venturi, necessaria inveniret usque ad adventum suum London; quia tamen non est necesse quod id faciat, mandatum est eidem quod ipsos sumptibus suis propriis venire London permittat.

Verumptamen eos curialiter recipiat & honoret, & consuetudinem portûs Dovor' pro passagio suo debitam, acquietet, & singulis diebus, dum fuerint in ballivâ suâ, exennia, ex parte Regis, eis habere faciat;

Et cum Rex sciverit custum, quod ad hoc apposuerit, faciet ei allocari.

Teste Rege, apud Werk', xv. die Septembris.

De credentiâ pro Johanne de Dya; & de capitaneo ac pecuniâ pro regno Siciliæ sine morâ mittendis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

De multâ cordis benivolentiâ & animi sinceritate processit, quod Romana ecclesia super regno suo Siciliæ fecit gratiam nato too, illum inter principes cæteros tanti doni tantique honoris largitione magnificans & sublimans, prout in apostolico, super hoc obtento privilegio, continetur.

Et licet fœlicis recordationis Innocentius Papa prædecessor noster, tibi & eidem nato in hoc, sicut plenè novisti, fuerit plurimum gratiosus; nichilominus tamen postmodum ipsius regni negotium per seipsum extitit prosecutus, cunctis illud promovendo studiis & auxiliis, nichilque in hoc de contingentibus omittendo.

Unde, oportunitate habitâ, dictum regnum ipse, cum suis fratribus, personaliter introivit, moram ibi contrahens, & exequens diligenter præmissum negotium ad ejusdem ecclesiæ, ac tuum, & ipsius nati honorem & commodum, quousque ibidem debitum carnis exolvit.

Multam profectò in eodem negotio vigilantiam idem prædecessor adhibuit, anxios propter hoc labores pertulit, & importabilia quasi pro illo subivit onera expensarum.

Nos autem, postquam ad culmen fuimus summi apostolatûs assumpti, mox ad amplexus tuos brachia internæ dilectionis extendimus, mox tibi nostri pectoris, ad exauditionis beneficium reseravimus januam; moxque ad omnem gratiam apostolicum expandimus tibi sinum.

Nam quàm affectuosè te, dictumque natum, in præfato negotio, respexerimus, quam favorabiliter prædicti prædecessoris intentionem & gratiam in hâc parte duxerimus approbandam; & quam insuper gratiosè nos & fratres nostri, te ac natum eundem, in ipsius regni concessione honoraverimus, non ignoras.

Quam etiam solliciti circa idem negotium extiterimus & ferventes; quanta quoque ad id subsidia ministraverimus; quantumque laboraverimus ad colligendum undique ob hoc, & habendum suffragia oportuna, cunctis luce clarius innotescit: cum, nostris studiis non contenti, aliorum curas & vires, ad hujus rei prosecutionem, curaverimus adhibere.

Sed, ut processum nuper in eodem regno habitum plenè noscas, illum tibi præsentibus duximus exponendum: scias igitur quod, cum dilectus filius noster O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconus cardinalis, apostolicæ sedis legatus, cum magno & honorabili exercitu ad partes Apuliæ processisset, & memoratum negotium laudabiliter convalesceret, & successibus prosperis firmaretur; tandem, quorundam proditorum faciente nequitiâ, de quibus quod fideliter agerent præcipuè sperabatur, tot fuere fabricata contraria, tot injecta offendicula & obstacula præparata, quod propter hæc (cum liquidò appareret illorum dolus, proditio atque fraus) coactus est idem legatus in terram Laboris cum totâ suâ comitivâ redire: propter quod tanto est festinantius succurrendum, quanto propinquiùs confusio imminet & discrimen.

Verùm, quia sumus ad ferendum ulterius tantum pondus penitus impotentes, cùm pro ipsius promotione negotii exauriverimus omninò cameram nostram, innumera contraxerimus debita, Roman' ecclesiam multis & gravibus obligationibus astringentes, omnium quasi mercatorum morantium apud sedem apostolicam, multorum officialium & familiarium nostrorum, ac aliorum etiam, pro hujusmodi necessitate, pecuniis jam receptis, ita quod de cætero mutuum invenire nequimus;

Excellentiam tuam attentè requirimus, suadentes cum instantiâ & hortantes, quatinus, cum illa pars regni, quæ prius adhærebat ecclesiæ, ac etiam insula Siciliæ adhuc in ipsius devotione ac fidelitate persistant, & per eandem terram liberè ad alias regni partes haberi possit transitus & processus, succursum præpares festinatum; ita quod, omni difficultate ac tarditate remotâ, statim copiosa & strenua militia dirigatur.

Et nichilominus, ut præfata terra possit interim præservari, incontinenti pecuniam, pro conducendis ad hoc militibus, & aliquem virum idoneum pro capitaneo studeas destinare, ac aliis hujusmodi negotio, prout expedit, efficaciter providere; sciturus quod, si super hiis providere quoquo modo distuleris, terra ipsa, & quicquid de prædicto regno est habitum & possessum, protinus amittetur, nec poterit fortè postea tam grave resarciri dispendium, aut tam damnnosa reparari ruina.

Nam cum tu olim, quando assumere tantum negotium difficile valdè, immò quasi impossibile videbatur, cum præfata ecclesia in regno prædicto nichil penitus obtineret, regnum ipsum affectaris habere, ac libenter tractatum, qui, pro eodem nato, super illo, per memoratum prædecessorem, & dilectum filium magistrum Albertum notarium nostrum, tecum habitus extitit, acceptasse dicaris; multo ardentius modò debes assurgere ad prædictum negotium assumendum, cum in eâ parte ipsius regni plenè ac liberè dominetur ecclesia, quæ utique semper inter alias dignior & nobilior extitit, & cum quâ ejusdem regni residuum multotiens fuit antiquitùs per diversa tempora occupatum.

Tolle igitur moras, fili carissime, quia, sicut nosti, semper nocuit differre paratis.

Hæc ideò scribimus, ne in hiis, ad excusationem, aliqua ignorantia valeat allegari.

Et ecce dilectum filium fratrem Johannem de Dya, capellanum & pœnitentiarium nostrum, de quo nos & fratres nostri plenam in Domino fiduciam obtinemus, propter hoc specialiter ad te duximus destinandum; cui in hiis, quæ tibi, super præmissis, ex parte nostrâ dixerit, cum nostram in hâc parte sibi plenè intentionem expresserimus, adhibeas firmam fidem; cui etiam, super hujusmodi negotio, sublatâ morâ quâlibet, tuam totaliter exprimas & aperias voluntatem, per eum nobis postmodum referendam.

Dati Anagniæ, xiv. kal' Octobr', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo penden' à filo canabeo.

De Reginâ Scotiæ commorante cum Reginâ Angliæ ægrotante.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III. Pat. 39 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos bonâ fide promisisse dilecto filio & fideli nostro, Alexandro Regi Scotiæ illustri, quod Margaretam Reginam Scotiæ, uxorem suam, filiam nostram karissimam, quam, ad instantiam nostram, dimisit apud Werk cum dilectâ consorte & Reginâ nostrâ, propter infirmitatem ejusdem Reginæ nostræ;

Eidem Regi, vel militibus, quos ad hoc destinabit, præsentes litteras nostras deferentibus, reddi faciemus ad ducendam quo idem Rex voluerit, quamcitò Regina nostra convaluerit, & à castro de Werk versus partes australes se diverterit.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Werk, vicesimo die Septembris.

De consiliariis regni & Regis Scotiæ amovendis; necnon de aliis, eorum loco, ad instantiam Regis Angliæ, substituendis.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis nos litteras dilecti filii & fidelis nostri Alexandri, Dei gratiâ, Regis Scotiæ illustris, habere in hæc verba;

Universis Christi fidelibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, Alexander, Dei gratiâ, Rex Scotiæ, salutem.

Noverit universitas vestra quod, cum karissimus pater noster & dominus Henricus, Rex Angliæ illustris, pro honore & utilitate nostrâ, & regni nostri, ad marchiam regnorum Angliæ & Scotiæ, sui gratiâ, personaliter accessisset, nos, ad instantiam ipsius Regis, & de concilio magnatum nostrorum;

Scilicet, venerabilium patrum in Christo W. Glasg', R. Dunkeld', H. Abberden' episcoporum, & domini G. electi sancti Andreæ;

De Dunfermel' de Kelthon' de Geddewurth, & de Newebolt, abbatum: H. comitis de Fif, P. comitis de Dunbar, N. comitis de Carrik, H. comitis de Strathern', Alexandri senescalli Scotiæ, Roberti de Brus, Alani Hostiarii, Walteri de Morevia, David de Lindes', Willielmi de Brechyn, Hugonis Giffard, Rogeri de Mumbray, Gilberti de Haya, Roberti de Meyners, Willielmi de Duneglas, Johannis de Vallibus, Willielmi de Rammes', & aliorum plurium baronum nostrorum;

Amovimus W. Glasg', C. Dumblan' episcopos, G. electum sancti Andreæ:

W. Comyn comitem de Menetyef, Alex' Comyn comitem de Botham, Willielmum comitem de Mar', Johannem de Bayllol, Robertum de Ros, Aymeram de Hakeswell, & Mariam uxorem ejus, Johannem Comyn, Nicholaum de Sules, Thomam de Normanvill, Alex' Vinet, Johannem de Dundemor, David de Graham, Johannem le Blund, Thomam filium Ranulfi, Hugonem Gurle, & Willielmum fratrem ejus, Willielmum Whischard archidiaconum sancti Andreæ, fratrem Ricardum elemosinarium de ordine Militiæ Templi, David de Louthor, Johannem Whyschard, Willielmum de Canerhon, & Willielmum quondam capellanum nostrum, meritis eorum exigentibus, ut dicitur, à concilio nostro, & balliis suis.

Et ipsos, aut complices, vel fauctores suos, ad consilia nostra, & negotia regni nostri tractanda, seu ad gratiam nostram, vel ad familiaritatem aliquam, nequaquam admittemus, donec ipsi prædicto Regi & nobis excessus, eis impositos, & imponendos, concordiâ vel judicio ad plenum emendaverint: ad quod faciendum modis omnibus, quibus justum fuerit, eos, si necesse fuerit, compellemus.

Illud quoque condictum, & utrimque concessum est quod, si principem extraneum regnum Scotiæ invadere, vel impugnare contingat, liceat nobis prædictos magnates, à nostro concilio jam amotos, & alios quoscumque ad nostrum auxilium admittere & invocare.

Ad hæc autem, mediante prædicti Regis concilio, & dictorum magnatum nostrorum, ordinavimus quod venerabiles patres Ricardus & Petrus Dunkeld' & Abberden' episcop', H. comes de Fyf, P. comes de Dunbar, H. comes de Strathern', N. comes de Carrik, Alex' senescallus Scotiæ, Robertus de Brus, Alanus Hostiarius, Walterus de Morevia, David de Lindes', Willielmus de Brechin', Robertus de Meyner, Gilbertus de Haya, & Hugo Giffard, ad consilia nostra, & gubernationem regni nostri, & custodiam corporis nostri, & Reginæ sponsæ nostræ, sint deputati:

A consilio nostro & balliis suis, citra terminum septem annorum completorum, & incipientium ad festum translationis sancti Cuthberti, anno Domini M.CC.LV. vel terminum breviorem, in quem dictus dominus Rex, vel ejus hæredes & nos communiter duxerimus consentiendum, nullatenus amovebuntur; nisi manifestè demeruerint quo minus nostris conciliis, & regni nostri negotiis debeant interesse.

Quod si ipsorum aliquem, vel aliquos ex causâ hujusmodi amoveri, vel in fata concedere, infra dictum tempus, contigerit, alius, vel alii, loco ipsius, vel ipsorum, de consilio prædictorum episcoporum, comitum, & baronum, consiliariorum nostrorum, vel eorum qui ex ipsis superstites extiterint, substituentur.

Præterea, de feodalibus custodiis vel escaetis nostris nichil fiet, nisi de consilio & consensu dictorum consiliariorum nostrorum, eisdem modo prædicto substituendorum, & nostro.

Si verò vicecomites, forestarii, & cæteri minores ballivi deliquerint, per quod debeant à suis balliis amoveri, nos, per supradictum concilium nostrum, alios loco eorum substitui faciemus.

Nec castra nostra ab eis, quibus tempore confectionis præsentium commissa fuerunt, resumemus, nisi per consilium commune eorumdem consiliariorum nostrorum, ad custodiam & gubernationem regni nostri, & corporis nostri, & Reginæ nostræ assignatorum.

Promisimus etiam bonâ fide præfato domino Regi, quod filiam suam, Reginam nostram, affectu maritali, cum honorificentiâ omnimodâ, quæ filiam tanti principis, & nostram decet reginam, tractabimus & custodiemus; & eidem, à regno nostro, honores debitos & convenientes, in omnibus, & per omnia, exhiberi faciemus.

Obligationes etiam & concessiones rationabiles, quas prædicti episcopi & magnates nostri fecerunt præfato domino Regi, ratas habemus & acceptas, ut eas quæ de mandato nostro & voluntate processerunt.

Et, ad omnia prædicta fideliter & inviolabiliter observanda, jurare fecimus in animam nostram Patricium comitem de Dumbar', subicientes nos cohercioni domini Papæ ut, si contra prædicta in aliquo, quod absit, veniamus, ipse per censuram ecclesiasticam, absque strepitu judiciali, nos ad plenam præmissorum observationem compellat;

Præsenti scripto, completo prædicto termino, ut prædictum est, nobis vel hæredibus nostris bonâ fide restituendo, nec postmodum aliquo tempore valituro.

In hujus autem rei testimonium præsenti scripto sigillum nostrum fecimus apponi.

Teste meipso, apud Rokesburg', vicesimo die Septembris, anno regni nostri septimo.

Nos verò prædicto Regi Scotiæ promittimus, & concedimus bonâ fide, quod, expleto termino supradicto, per ea, quæ in dicto scripto continentur, nullum sibi, vel hæredibus suis, vel regno suo, aut libertatibus suis regiis, præjudicium generabitur.

Et quod in fine termini memorati prædictum scriptum nichil valeat, & quod nichilominus restituatur, & pro nichilo penitus habeatur.

In hujus igitur rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Sproriston', vicesimo die Septembris, anno regni nostri tricesimo nono.

Memorandum quod ista littera facta fuit & concessa domino Regi Scotiæ, per præceptum domini Regis Angliæ apud Karliol' per consilium & visum
R. comitis Gloucestr'.
G. de Lezign'.
W. de Valentia fratrum Regis.
J. Maunsell præpositi Beverlaci.
R. le Bigod comitis Norfolciæ, marescalli Angliæ.
J. de Waren' comitis Surr'.
W. de Fortibus comitis Albemarl'.
Edmundi de Lacy.
J. de Plessetis comitis Warr'.
Hugonis le Bigod.
Rogeri de Monte Alto.
Elyæ de Rabbayne.
J. de Greye.
R. Walerand.
Willielmi de Clare.
& multorum aliorum baronum, & consiliariorum Regis, tunc ibidem existentium.

De protegendo & defendendo quosdam barones Scotiæ contra cæteros rebelles.

A. D. 1255. An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod, cum dilectos & fideles nostros R. de Clare comitem Gloucestr' & Hertford, & Johannem Maunsell præpositum Beverlaci, ad dilectum filium & fidelem nostrum Alexandrum, Regem Scotiæ illustrem, & karissimam filiam nostram Margaretam, Reginam Scotiæ, sponsam suam misissemus, ut dicti Rex & Regina ad nos personaliter nobiscum, super utilitate & commodo ipsorum, accederent tractaturi;

Ac dicti fideles nostri consiliarios præfati Regis, tunc temporis rebelles mandato nostro, & dicto domino suo non tantum inutiles, set graves magis invenissent;

Propter quod M. comitem de Fyf, P. comitem de Dunbar, M. comitem de Strathern, N. comitem de Carrik, Robertum de Brus, Alex' senescallum Scotiæ, Alanum Hostiarium, Walterum de Morevia, David de Lindes', Willielmum de Brechin', Robertum de Meyners, Hugonem Giffard', Walterum senescallum, Gilbertum de Haya, Johannem de Craunford, Hugonem de Craunford, & Willielmum de Calbrah (per quorum consilium dicti Rex & Regina ad nos accesserant) ad se attraxissent;

Nos eisdem bonâ fide promittimus, pro nobis, & hæredibus nostris, quod, si dictus Rex Scotiæ, vel dicti rebelles, vel complices, aut fautores eorum, dictos nobiles, vel hæredes suos aliquo tempore, hâc de causâ, gravare vel molestare voluerint, nos ipsos nobiles, & hæredes suos protegemus, & defendemus contra dictos rebelles, & etiam pro posse eisdem succurremus.

Promittimus etiam bonâ fide, quod pacem vel treugam cum prædictis rebellibus nullo modo, sine assensu prædictorum nobilium, faciemus: dum tamen eosdem rebelles debitâ diligentiâ compellant ad emendandum nobis transgressiones, factas nobis per eosdem; & cum eis pacem vel concordiam non faciant sine nobis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Werk, xxi. die Septembris.

De ordinatione cum quibusdam personis de Scotia faciendâ.

A.D. 1255. An. 39 Hen. III. Pat. 39 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noverítis nos ratum habere & gratum quicquid dilecti & fideles nostri R. comes Gloucestr & Hertf' & Johannes Maunsell præpositus Beverlaci, nomine nostro, fecerint, ordinaverint, vel concesserint, quibuscumque personis de Scotia.

Et super hoc plenam eis & liberam, tenore præsentium, tribuimus potestatem. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Alnewyk, xxiii. die Septembris.

Bulla Alexandri IV. Papæ directa Regi Angliæ pro Gervasio de Londoniis, capellano domini Papæ, & suis, forbannitis de regno Angliæ, in gratiam ipsius Regis admittendis.

A.D. 1255. An. 39 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Exhibita nobis dilecti filii magistri, Gervasii de Londoniis, subdiaconi & capellani nostri, canonici Lichefelden' petitio continebat quod, olim ortâ inter venerabilem fratrem nostrum ...... Hereforden' episcopum, & præfatum magistrum, super diversis articulis, materiâ quæstionis, idem magister, ut dicitur, occasione quæstionis hujusmodi de mandato tuo extitit de regno Angliæ forbannitus;

Verum cum eadem quæstio, quæ diù in Romanâ curiâ extitit ventilata, fuerit amicabili compositione sopita, serenitatem tuam rogamus attentiùs & hortamur, quatinus ipsum & suos, pro apostolicæ sedis & nostrâ reverentiâ, relaxato banno propensius commendatos; ita quod possis ex hoc apud DEUM & hominem non immeritò commendari, & nos teneamur tibi proindè ad merita gratiarum.

Dat' Anagniæ, sexto kal' Octobris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De campsoribus Papæ & mercatoribus satisfaciendis.

A.D. 1255. An. 39 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio magistro Bernardo canonico Senensi, & in Anglia nuncio nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Nuper tibi commisisse meminimus, ut decimam ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ & Scotiæ, ab apostolicâ sede carissimo in CHRISTO filio nostro .... Regi Anglorum illustri concessam, cum integritate colligeres, ipsumque sociis dilectorum filiorum Rainaldi, & Tholomæi, ac Scotti dominici, campsorum nostrorum civium Senen' assignares;

Verum quia nonnulli episcopi, abbates, priores, conventus, & capitula dictorum regnorum dilectis filiis Rolando Bonsignoris, Bartholomeo Guidi, Bonaventuræ Bernardini, & Aldebrando Ildebrandi, ac Bernardo Prosperini, eorumque sociis, civibus & mercatoribus Senen' cum litterarum nostrarum auctoritate, tum per publica documenta in quibusdam pecuniæ summis teneri noscuntur, de quibus satisfieri volumus eisdem Rolando & aliis, de decimis, ex ecclesiarum earundem proventibus colligendis;

Discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus ab eisdem episcopis, abbatibus, & aliis, decimas de ecclesiarum suarum proventibus, ad opus prædictorum campsorum nostrorum, vel sociorum suorum, prætextu alicujus mandati nostri, tibi facti, seu indulgentiæ cujuscumque, præfatis campsoribus super hoc ab apostolicâ sede concessæ, colligere non attemptes, quousque præfatis Rolando & sociis suis de pecuniæ summis sibi debitis fuerit plenariè satisfactum.

Sed eosdem episcopos, abbates, ac alios, ex parte nostrâ efficaciter moneas & inducas ut, de decimis hujusmodi proventuum ecclesiarum earumdem, tàm pro anno præsenti, quàm pro aliis, si præsentis anni decimæ non suffecerint, eisdem Rolando, Aldebrando Ildebrandi, & Bernardo Prosperini, ac aliis supradictis, satisfacere sine difficultate procurent de præfatis pecuniæ summis, juxta continentiam litterarum nostrarum, & instrumentorum etiam prædictorum.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' Anagniæ, quarto id' Octobr', pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Littera Ebulonis de Montibus & Stephani Bauzan, de pactis super castro de Acro-Monte.

A.D. 1255. An. 39 Hen. III. Lib. B fol. 162. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

NOVERINT universi quod nos, Ebulo de Montibus, & Stephanus Bauzan' milites, protestamur, & in periculo gratiarum nostrarum profitemur, quod pacta illa, quæ facta seu ordinata fuerunt inter nos ex unâ parte, pro illustri domino nostro, domino Edwardo, illustris Regis Angliæ primogenito, & Reymundum Brun de Acro Monte ex alterâ, fuerunt facta, & ordinata, & completa per approbationem, antequam castrum de Acro Monte redderetur nobis pro prædicto domino nostro, vel etiam ipsa pax esset reformata, vel ordinata inter nos pro domino nostro, & Raymundum Willielmi de Acro Monte; prout ipsa forma in cyrographo, super hoc confecto, plenius continetur.

In cujus rei testimonium sigilla nostra præsentibus duximus apponenda.

Dat' apud Burdegalem, decimo tertio die Octobris, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto.

Scriptum Thalesiæ dominæ de Marchia, tangens castrum de Blankeford.

A.D. 1255. An. 39 Hen. III. Lib. B. fol. 161. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

NOVERITIS quod ego Thalesia domina de Marchia, bonâ fide promisi, præstito corporali sacramento, quod, si contingat me recuperare possessionem castri de Blankaford versus Petrum Bertrandi, quod tradam dictum castrum domino Edwardo, illustris Regis Angliæ primogenito, tenendum & habendum, usque ad quinque annos plenariè completos, expensis ipsius domini Edwardi; salvis michi omnibus forinsecis, homagiis, redditibus, proventibus, ad dictum castrum pertinentibus, & districtu, & domibus, & mansionibus existentibus extra fortalitiam dicti castri.

In fine vero quinque annorum prædictorum dictus dominus Edwardus, vel ejus locum tenens, seu senescallus ejus in Vasconiâ, prædictum castrum mihi, vel hæredibus, sine aliquâ contradictione, restituet; ita tamen quod ego memoratum castrum reddam prædicto domino Edwardo, vel senescallo suo in Vasconia, sumptibus ipsius Edwardi tenendum, quotiens, guerrâ superveniente, fuerit sibi necesse; mihi & hæredibus meis, cum guerra cessaverit, restituendum.

Promisi etiam, sub dicto juramento, & sub obligatione bonorum meorum, mobilium & immobilium, pro me, & hæredibus meis, quod nullam pacem, vel concordiam faciam cum prædicto Petro, vel hæredibus suis, de dicto castro, sine voluntate & assensu prædicti domini Edwardi; & quod jus, quod ego habeo in prædicto castro, non alienabo alicui aliæ personæ, quin mihi & hæredibus meis remaneant.

In quorum omnium testimonium prædictus dominus Edwardus, unà cum meo sigillum suum præsenti cartæ apposuit.

Datum secundâ feriâ post festum Septem Fratrum, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto.

De regno Apuliæ acceptando.

A.D. 1255. An. 39 Hen. III.

Pat. 39 Hen. III. m. 26. d. in Turr. Lond.

REX Johanni Maunsell, præposito Beverlaci, salutem.

Cum dominus Papa regnum Apuliæ nobis & dilecto filio nostro Edmundo duxerit concedendum & conferendum, quod per venerabilem patrem Herefordensem episcopum duximus admittendum;

Vobis mandamus in fide & dilectione quibus nobis tenemini, & sicut commodum & honorem nostrum & nostrorum affectatis, & sicut indignationem nostram & nostrorum imperpetuum vitare volueritis, illud, unà cum aliis fidelibus nostris, acceptetis;

Et rescripto, super ipsâ acceptatione confecto, sigillum vestrum, unà cum sigillis quorundam aliorum fidelium nostrorum, qui dictam admissionem similiter acceptarunt, apponatis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xviii. die Octobris.

Littera commendatoria pro Nicholao Corbet, consanguineo Regis Scotiæ.

A.D. 1255. An. 39 Hen. III.

Bundela Litterarum.

VENERABILI & discreto viro, ac amico in CHRISTO dilecto, *Waltero de Merton, cancellario domini Regis Angliæ, suus in omnibus G. miseratione divinâ, ecclesiæ sancti Andreæ in Scotia minister humilis, salutem, & paratam ad beneplacita voluntatem, cum plenitudine dilectionis sinceræ.*

Pro dilecto & speciali amico nostro Nicholao Corbet, consanguineo domini nostri Regis Scotiæ, amicitiam vestram, de quâ benè confidimus, affectuosè rogamus, quatenus in negotiis suis, quæ habet in curiâ domini Regis Angliæ expedienda, & quæ vobis plenius faciet intimari, consilium, favorem, & auxilium eidem efficaciter velitis impendere pro nostris precibus & amore;

Ita ut ipse preces nostras sibi gaudeat profuisse, per quod dilectioni vestræ ad gratiarum merita specialiter teneamur. Valeat semper in Domino.

Alia littera ab episcopo Glascuen' super eodem negotio.

Instructiones & informationes de negotiis cum Rege Hispaniæ tractandis.

A.D. 1255. An. 40 Hen. III.

Claus. 40 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo, Johanni Maunsell, præposito Beverlaci, salutem.

Sciatis quod, sicut nuper, vobis præsentibus, fuerat provisum, misimus ad dilectum fratrem & fidelem nostrum Ricardum comitem Cornubiæ dilectos & fideles nostros Johannem filium Galfridi, Petrum de Monte-forti, & Drogonem de Barentin' pro requirendo ejus consilio super negotiis, pro quibus ad Regem Castellæ mittendi sunt nuncii nostri:

Et est consilium ipsius comitis super præmissis ferè vestro consilio consonum; scilicet, quod Regi Castellæ respondeant nuncii nostri, quod ad ea omnia observanda, quæ inter nos, & ipsum convenerant, promtam & paratam habemus voluntatem;

Et quod baronibus Wasconiæ jacturam, quam rationabiliter ostendere poterunt se habuisse occasione Regis Castellæ, emendabimus; & super aliis causis suis judicium curlæ nostræ eis faciemus; &, ubi per judicium fuerint gravati, eis, ad petitionem dicti Regis, velut amicus pro amico, gratiam faciemus.

Verumptamen dicatur eidem Regi quod, cum ipse primus & supremus consiliarius sit, & esse debeat Edwardi sororii sui, expedit ut ipse statum terræ Wasconiæ & periculum prædicti sororii sui attendat in hâc parte; maximè cum ipse satis audierit & intellexerit levitatem & inconstantiam prædictorum baronum.

Nam, si castra sua eis restituerentur, maximum inde prædicto filio nostro iminere periculum amissionis terræ prædictæ Wasconiæ.

Et iterum, si terræ, ad castra illa spectantes, eis redderentur, semper essent in insidiis castrorum prædictorum, & etiam vix sine terris illis possent castra illa sustentari & custodiri; unde necesse est quod idem Rex securitati & indempnitati prædicti sororii sui prospiciat in præmissis, & suum nobis consilium super hoc nobis significet; & nos inde de consilio suo faciemus unde esse debebit contentus.

De maritagio filiæ nostræ consulit idem comes, ut per nuncios eosdem, sub omni verborum cautelâ, respondeatur: et super hoc dicere poterunt iidem nuncii quod, cum de terris, quas dictus Rex Castellæ dederit, vel daturus sit domino Emanueli fratri suo, nullam notitiam habeamus;

Ex alterâ parte, in terrâ & potestate ipsius Regis nullus, ut dicitur, jus sibi vendicare potest in suis tenuris, nisi ad voluntatem dicti Regis;

Et indecentissimum haberetur filiam nostram alicui maritari viventi, nisi homini amplas & convenientes terras & possessiones habenti, & qui à suis terris & possessionibus, pro voluntate solâ, & libito sui principis, non posset destitui.

Idem Rex prædictis nunciis nostris scire faciat in quibus locis, & quanti valoris & commoditatis, providerit, vel providere velit fratri suo, & qualem sibi & hæredibus suis facerè voluerit securitatem; ita quod iidem nuncii nostri prædicti omnia nobis referre valeant, ut super hiis consilium plenius habere possimus.

Caveant sibi nuncii nostri nè, ex suis verbis, occasionem dent Regi prædicto aliquas terras dandi & affirmandi fratri suo, per quod ad dictum maritagium magis obligemur.

De facto autem Affricano consulit idem comes, quod dicto Regi Castellæ respondeant nuncii nostri, quod etiam super facto isto observaverimus, & adhuc observabimus hoc quod sibi promisimus;

Quod quidem satis apparet ex eo quod magistrum Willielmum de Frennay, clericum & nuncium nostrum specialem, unà cum episcopo Marrochitano ad dominum Papam misimus; quem etiam, in præsentiâ ipsius episcopi, jurare fecimus ad impetrandum, cum omni quâ posset diligentiâ, ut votum crucis nostræ in negotium commutaret Affricanum; quod tamen ab eo impetrare non potuit, licet satis diligenter, prout novit episcopus supradictus, ad hoc esset laboratum.

Et dicant quod etiam adhuc parati sumus erga dominum Papam instare propter id ipsum, si expedire viderit Rex præfatus, ut ad partes Affricanas commutetur votum nostrum, possit post illos sex annos, quibus circa factum Apuliæ intendere nos oportet, sicut idem Rex nobis hoc annuit, sui gratiâ, propter honorem nostrum, & promotionem filii nostri consanguinei sui.

Quod, si fortè obiciat nostris nunciis, quod jam votum nostrum in factum Apuliæ commutavimus, propter commodum nostrum, non observando per hoc quod inter ipsum Regem, & nos condictum est;

Respondere possunt ad hoc iidem nuncii, & firmiter asserere quod, licèt per Bononiensem episcopum pro commutatione voti nostri in factum Apuliæ fuerimus interpellati, nullo tamen modo commutationi illi consensimus, neque consentiemus sine ipso;

Set nec signum crucis, quod assumpsimus, mutavimus, nec aliter defecimus, quam eam à principio deferre solebamus, nec sine ipso faciemus.

Consulit tamen idem comes quod, si per aliquam cautelam vel mediatorem, velut per Garsiam Martini, si ad hoc per vos cautè valeat induci, procurari possit, ut prædictus Rex à seipso, non velut à nobis interpellatus, duos priores articulos, & alios in scripto inter nos contentos remittere velit, nos ad commutandum votum crucis nostræ in factum Affricanum, post terminum prædictorum sex annorum, obligari consentiamus; dum tamen status terræ nostræ & Apuliæ hoc permiserit;

Aliter autem nos ad hoc obligari non consulit idem comes: & causa hæc est, quod, si ad hunc articulum magis, quàm priùs obligaremur, & in aliquo aliorum deficeremus, amicum nostrum amitteremus, & nichilominus ad hunc articulum fortius astringeremur.

Et licèt nuncios nostros prædictos coram nobis & consilio nostro instruximus & informaverimus, prout melius scivimus & potuimus, præsente fratre nostro comite supradicto, quia tamen vos factum istud melius nôstis, & plus omnibus viventibus pro facto isto laborâstis, informationem prædictorum nunciorum & instructionem eorumdem, tàm super hiis articulis quàm super omnibus aliis, de quibus ipsos à dicto Rege requirendos esse creditis, vestræ fidelitati & discretioni totaliter committimus, qualitercumque à nobis & consilio nostro inde fuerint informati.

Quod si expedire videritis, & commodè fieri possit, consilium W. de Valenc' fratris nostri, S. de Monte-forti comitis Leicestr' & R. comitis Gloucestr' super hiis habeatis.

Mittimus etiam vobis transcriptum litterarum, quas Regi Castellæ mittimus per eosdem, præsentibus interclusum.

De treugâ autem Franciæ prorogandâ, & de facto comitis Galriæ, nuper vobis per Petrum de Monte-forti nostram vobis scripsimus voluntatem, prout de consilio dicti comitis fratris nostri fuerat ordinatum.

Teste Rege, apud Oxon', &c.

Littera Gastonis vicecomitis Bearn' pro Arnaldo Guillelmi de Acremont, quod foret fidelis Edwardo Regi Angliæ primogenito.

A.D. 1255. An. 40 Hen. III.

Lib. B. f. 163 b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

UNIVERSIS præsentes litteras inspecturis, G. DEI gratiâ, vicecomes Bearnensis, salutem.

Noveritis quod nos tenemur, & nos obligavimus, & obligamus illustri domino nostro domino Edwardo, domini Regis Angliæ primogenito, pro domino Arnaldo Willielmi de Agremont, quod idem Arnald' Willielmi respondebit in curiâ ejusdem domini E. secundum consuetudines Vascon' omnibus querelantibus de se, super dampnis quæ intulit à tempore, quo idem Arnaldus Willielmi composuit cum domino Nicholao de Molis; exceptis tamen illis dampnis quæ per suos illata fuerunt tempore, quo idem Arnaldus Willielmi de Agremonte in prisonâ comitis Leycestriæ tenebatur.

Tenemur etiam prædicto Edwardo pro dicto Arnaldo Willielmi, quod idem Arnaldus Willielmi in quæstione hæreditatis, de quocumque tempore

fuerit, in curiâ ejusdem domini E. respondebit secundum consuetudinem curiæ Vasconiæ, & non est alia curia in quâ judicari debebit, præter supradictam.

Promittimus supradicto domino nostro, & nos, & nostra eidem obligamus quod idem Arnaldus Willielmi sibi, & locum suum tenentibus in Vasconia, ab hâc horâ in antea fidelis existat.

Ad hæc autem omnia & singula supradicta observanda, nos obligamus tunc demum quum idem dominus Arnaldus Willielmi de Agremonte recuperavit dictum castrum de Agremonte, secundum formam, quæ in litterâ dicti domini Edwardi, eidem Arnald' Willielmi super hoc concessâ, plenius continetur.

Et, in testimonium omnium præmissorum, præsentes litteras eidem domino Edwardo concessimus, sigillo nostro sigillatas.

Dat' apud Acristis, vicesimo septimo die Octobris, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto.

De procuratore in curiâ Romanâ ordinato.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. m. 20. intus. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in CHRISTO patri domino Alexandro, DEI gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, cum omni reverentiâ & honore.

Noverit sancta paternitas vestra, quod nos constituimus, facimus, & ordinamus Robertum de Baro, vassallum nostrum, procuratorem nostrum in curiâ Romanâ, ad impetrandum & contradicendum, gratias & indulgentias petendum, tàm pro nobis, quàm pro Edmundo inclyto Rege Siciliæ, nato nostro, in nostrâ potestate existente;

Ratum habituri & firmum quicquid per ipsum, nostro, & prædicti Regis nomine, in curiâ vestrâ, super præmissis factum fuerit, vel etiam procuratum.

Nolumus tamen quod, per præsens mandatum, intelligatur mandatum, factum magistro Finato, aliquatinus revocatum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windes', xviii. die Novembr', anno, &c. xl. & anno Domini MCCLV.

Per P. Hereford' episcopum.

De procuratore in curiâ Romanâ ordinato.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. m. 20. intus. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO, &c. Noverit sancta paternitas vestra, quod nos constituimus, facimus, & ordinamus magistrum Finatum procuratorem nostrum in curiâ Romanâ, ad impetrandum & contradicendum, gratias etiam & indulgentias petendum;

Ratum habituri, & firmum quicquid per ipsum, nomine nostro, in curiâ vestrâ, super præmissis factum fuerit, vel etiam procuratum.

Nolumus tamen, per præsens mandatum, intelligi mandatum, factum Roberto de Baro, aliquatenus revocatum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windes', xviii. die Novembris, anno regni nostri quadragesimo.

Per P. Hereford' episcopum.

Pro Edwardo filio primogenito Regis, de juramento super concessione Siciliæ Papæ præstando.

A D. 1255. An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. m. 20. d. in Turr. Lond.

REX universis, præsentes litteras inspecturis, salutem. Cum sanctissimus pater & dominus Alexander, Papa quartus, Edmundo nato nostro, Regi Siciliæ, regnum Siciliæ & totam terram, quæ est citra Farum usque ad confinia terrarum ecclesiæ Romanæ, cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (exceptâ civitate Benevent' cum ipsius juribus & pertinentiis universis) de fratrum suorum consilio & assensu, in feodum duxerit concedendum, sub quibusdam conditionibus, quæ in apostolico privilegio, confecto super concessione hujusmodi, continentur:

Inter quas duæ conditiones habentur, ad quarum alteram implendam juramento, ad reliquas verò, promissione interpositâ, Edvardum primogenitum nostrum, memoratus dominus obligari voluit;

Nos dicto Edvardo promittendi venerabili patri, fratri Jacobo Bononiensi episcopo, ipsius domini Papæ nuncio, & obligandi se ipsi domino Papæ, & Romanæ ecclesiæ, & juramentum præstandi pro prædictis conditionibus adimplendis, per has patentes literas plenam auctoritatem concedimus & liberam potestatem.

In cujus rei testimonium præsentem paginam fecimus nostri sigilli munimine roborari.

Dat' apud Windes', anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indictione xiii. pridie calend' Decembris, regni autem nostri anno xl.

Per ipsum Regem, episcopum Heref' com' Glouc' fratrem domini Regis, Johannem Mansel, & alios de consilio domini Regis.

De privilegiis super facto Apuliæ, signo Regis Angliæ signatis.

A. D. 1255.—An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. n. 34. m. 20. in Turr. Lond.

MEMORANDUM quod omnia privilegia, signo Regis Angliæ signata de facto Apuliæ, sigillata fuerunt per præceptum Regis, apud Windesor', & per consilium venerabilium patrum P. Herefordensis episcopi, & A. Wintoniensis electi, Willielmi de Valentia, & Galfridi de Lezinan fratrum Regis, Ricardi comitis Gloucestriæ & Hertford, Johannis de Plessetis comitis Warr', Johannis Maunsel præpositi Beverlaci, Philippi Lovel Thesaurarii Regis, Radulfi filii Nicholai, Rogeri de Turkelby, Hen' de Bacun, Henrici de la Mare, Henrici de Britton, Nicholai de Turri, & aliorum de concilio Regis.

Pro Ernaldo comite de Gynes, in Angliam ad quasdam peregrinationes veniente.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. n. 34. m. 20. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis, &c. salutem. Cum nobilis vir Ernaldus comes de Gynes à nobis petierit licentiam veniendi in Angliam, ad quasdam peregrinationes, quas venit ibidem faciendas, nos precibus ejus in hâc parte favorabiliter inclinati, eidem comiti, militibus, & omnibus aliis de familiâ suâ, quos secum ducere voluerit, cum eorum hernesiis, salvum & securum conductum nostrum concessimus in Angliam veniendi, ibidem morandi, & inde ad propria revertendi, cum sibi placuerit.

Et ideò vobis mandamus quod præfato comiti, & militibus, & omnibus aliis familiaribus suis, quos secum ducere voluerit, ac rebus eorum in veniendo in Angliam, occasione prædictâ, ibi morando, & inde, cum sibi placuerit, ad propria revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis, impedimentum aut gravamen.

Et, si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari.

In cujus, &c. duraturas usque ad Pascha proximò futurum.

Teste Rege, apud Windesor', secundo die Decembris.

Bulla Alexandri IV. Papæ, ne aliqui in illos, qui ad domos Templi pro salute suâ confugiunt, aut in res illorum ibi depositas, manus violentas injiciant.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis, ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, archipresbyteris, præpositis, & aliis ecclesiarum prælatis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Pervenit ad nos, ex conquestione religiosorum virorum ...... magistri & fratrum Militiæ Templi quod, cum aliqui ad domos eorum, pro suâ salute, se transferunt, aut res suas deponunt, hostes eorum, infra ambitum domorum ipsarum, eos & res suas, Dei reverentiâ & timore postposito, capiunt, & captos incarcerant, & ad redemptionem compellunt:

Quoniam igitur id indignum est penitus & absurdum, & fidelium saluti prorsus contrarium, ad exemplar fælicis recordationis Alexandri & Innocentii, prædecessorum nostrorum, Romanorum Pontificum, universitati vestræ per apostolica scripta præcipiendo, mandamus, quatinus universis generaliter sub excommunicationis interminatione prohibere curetis, ne qui in illos, qui ad domos prædictorum fratrum pro suâ salute confugiunt, vel in res eorum, infra ambitum domorum ipsarum, manus iniciant violentas.

Si qui autem nostræ prohibitionis fuerint transgressores, ipsos, contradictione & appellatione cessante, vinculo anathematis astringatis, & faciatis usque ad dignam satisfactionem, sicut excommunicatos, ab omnibus evitari.

Provideant tamen fratres ut homicidis, & pestilentibus hominibus, ad dispendium pacis atque justitiæ, sub hâc indulgentiâ (nisi fortè intercedendo) præsidium non impendant.

Dat. Lateran', non' Decembr', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filis crocei rubeique coloris.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de confirmatione libertatum & immunitatum, concessarum domui Templi, tam per privilegia & indulgentias apostolicas, quam per seculares Reges & principes.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis .... magistro & fratribus domûs Militiæ Templi Jerosolimitani, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur quod justum est & honestum, tàm vigor æquitatis, quàm ordo exigit rationis ut id, per sollicitudinem officii nostri, ad debitum perducatur effectum.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis petitionibus grato concurrentes assensu, omnes libertates & immunitates, à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sive per privilegia, seu alias indulgentias, ordini vestro concessas; necnon libertates & exemptiones secularium exactionum, à Regibus & principibus, vel aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Lateran', septimo id' Decembris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' à filis crocei rubeique color'.

Bulla ejusdem Papæ, quod illi qui manus violentas iniciunt in fratres Templi, aut eos verbis contumeliosis afficiunt, aut bona eorum diripiunt, excommunicentur donec satisfecerint.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis; & dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, & aliis ecclesiarum prælatis, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Paci & quieti religiosorum virorum, fratrum Militiæ Templi, apostolicâ nos convenit sollicitudine providere, & tàm ipsos, quàm eorum bona tanto sollicitiùs à malignorum incursibus & rapinis tenemur protegere, quanto pro fide Christiani nominis se diuturnioribus exponunt periculis, & adversus pravas & exteras nationes labores subeunt graviores.

Inde est quod, tam fortes athletas Christi in suo sancto proposito volentes attentius confovere ad defensionem sui, sollicitudinem vestram duximus commonendam, ut magis ac magis possint ad promovendum propositum, quod sumpserunt, intendere, cum fuerint, sollicitudine prælatorum ecclesiæ, à malignantium inquietatione securi:

Monemus itaque universitatem vestram, atque præcipimus quatinus, si quando clerici, vel laici, parrochiani vestri, in aliquem prædictorum fratrum, capiendo, vel de suis equitaturis deiciendo, aut alias inhonestè tractando, violentas manus iniciant, hujusmodi præsumptores, sublato appellationis obstaculo publicè, candelis accensis, dilatione & occasione pòstpositâ, excommunicatos nuntietis; & tamdiu faciatis, sicut excommunicatos, artiùs evitari, donec passo injuriam congruè satisfaciant, &, pro absolutionis beneficio impetrando, apostolico se conspectui repræsentent;

Eos verò, qui in prædictos fratres manus non iniciunt violentas, sed eos contumeliosis verbis afficiunt, & equitaturas, aut alia eorum bona violenter diripiunt, si à vobis commoniti ablata eis noluerint restituere, & de illatis injuriis satisfactionem congruam exhibere, vinculo anathematis astringatis, quo ipsos usque ad dignam satisfactionem teneatis astrictos.

Dat' Lateran', vii. id' Decembr' pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigil' à filis crocei rubeiq' coloris.

Bulla Alexandri IV. Papæ, ut prælati recipiant humiliter, & fideliter exponant privilegia, & litteras apostolicas pro fratribus Templi directas; & ut cogant subditos suos ad justitiam eis exhibendam.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, & episcopis; ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, archidiaconis & universis aliis ecclesiarum prælatis, ad quos literæ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Si discrimina, quæ dilecti filii fratres Militiæ Templi, pro defensione Christianitatis, cotidiè sustinent in partibus transmarinis, & beneficia, quæ pauperibus subministrant, consideratione sollicitâ pensaretis, non solum ab illorum cessaretis molestiis, sed & alios studeretis districtius cohibere.

Cæterum audivimus, & audientes nequivimus non mirari, quod eos quidam vestrûm, solito durius persequentes, non solum querelas eorum dissimulant, sed ipsos gravibus injuriis vexaverunt, & in dampnabili adhuc proposito perseverant; literas nostras generales, & quandoque speciales legere contempnentes, quas, si interdum legerint, vili pendunt.

Unde clerici & laici, sumentes audaciam, adversus eos securius insolescunt, elemosinas & beneficia subtrahunt consueta.

Invasores quoque bonorum ipsorum fratrum non arguunt, sed in suâ familiaritate recipiunt; fratres ipsos intolerabiliter deprimentes, quos, pro suæ religionis honestate, deberent attentiùs sustentare.

Unde, quoniam gravamen eorum tanto minus volumus in patientiâ sustinere, quanto gravius (justo Dei judicio permittente) jugiter ipsos inimici Christiani nominis prosequuntur;

Universitati vestræ, ad instar fælicis recordationis Honorii Papæ, prædecessoris nostri, per apostolica scripta mandamus, & in obedientiæ vobis virtute præcipimus, quatinus literas, quas pro eis dirigimus, seu generales fuerint, seu etiam speciales, recipiatis humiliter, & fideliter exponatis; subjectos vestros ad solitas elemosinas & beneficia sollicitis monitis & exhortationibus inducentes.

Fratres autem benignè recipiatis, & honestè tractetis, attentius provisuri ut, de parrochianis vestris, vel subditis aliis, si querelam detulerint, ipsos ad exhibendam justitiam, omni gratiâ & timore postpositis, canonicâ severitate cogatis: ita quod fratres ipsi, ex negligentiâ vestrâ, ad sedem apostolicam non laborent.

Scituri quod, si præcepto nostro præsumpseritis ulterius contraire, in vos, sicut inobedientes, animadvertere severiùs compellemur.

Dat' Lateran', sexto id' Decembr', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filis crocei rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ, ut, si fratres Templi aliquando fuerint verberati, molestatores hujusmodi aut se purgent per proprium juramentum, aut evitentur tamquam excommunicati donec se purgent.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus; servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis, & dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, & aliis ecclesiarum prælatis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Significarunt nobis dilecti filii fratres Militiæ Templi quod, quidam eorum, verberati aliquando & vulnerati, interdum destituuntur testibus; & probare violentiam non valentes, nullam de malefactoribus justitiam consequuntur:

Volentes igitur securitati eorumdem fratrum sollicitudine paternâ prospicere, ad instar fælicis recordationis Honorii Papæ, prædecessoris nostri, universitati vestræ per apostolica scripta mandamus, atque præcipimus, quatinus quisque vestrûm parrochianum suum, qui de hoc suspectus habebitur, & famâ vexabitur, si convinci nequiverit, ut se purget per proprium juramentum districtè compellat.

Quod, si fortè facere noluerit, sicut excommunicatum faciat ab omnibus artiùs evitari, donec vel purgationem præbeat, vel, culpam suam humiliter recognoscens, passo injuriam congruè satisfaciat, & absolvendus, cum litteris diocesani episcopi, apostolico se conspectui representet.

Dat' Lateran', quinto idûs Decembris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filis crocei rubeique coloris.

De pecuniâ super negotio Siciliæ solvendâ.

A. D. 1255. An. 40 Hen. III. Claus. 40 Hen. III. m. 19. d. in Turr. Lond.

REX priori & conventui Westmonasteriensi, salutem.

Cum de pecuniâ crucis, nobis à sede apostolicâ concessâ, teneamur episcopo Bononiensi in quatuor millibus libris Turonensibus (quas idem episcopus posuit pro facto regni Siciliæ, concessi Edmundo filio nostro) & de quibus, eidem episcopo solvendis de prædictâ pecuniâ crucis, speciale mandatum domini Papæ recepimus;

Et nos, prætextu ejusdem mandati, mandaverimus magistro R. executori negotii crucis, quod eidem episcopo de pecuniâ crucis habere faceret, usque ad prædicta quatuor millia librarum Turonensium;

Idemque magister R. pecuniam illam eidem episcopo solvere hæsitavit, eo quod mandatum apostolicum super hoc non receperat;

Et nos rogaverit quod, per aliquos viros religiosos regni nostri, securitatem de indempnitate suâ, in hâc parte conservandâ sibi faceremus exhiberi;

Nosque dispendium non modicum incurrere poterimus, nisi eidem episcopo celeriùs satisfiat de prædictis quatuor millibus libris Turonensibus: præsertim cum dictus episcopus jam sit in procinctu itineris proficiscendi ad curiam Romanam, pro arduis negotiis nostris:

De devotione vestrâ, præ cæteris viris religiosis regni nostri pleniorem fiduciam reportantes, vobis in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, & sicut nos & honorem nostrum diligitis, mandamus, rogantes quatenus dictam cautionem, unâ cum abbate vestro, cui id mandavimus, per obligationem, quam idem magister R. à vobis requisierit, sine ullâ dilatione præstetis:

Et nos per litteras patentes vel alio modo, prout providendum duxeritis, indempnitati vestræ super præmissis providebimus.

Teste Rege, apud Clarendon, vicesimo nono die Decembris.

Eodem modo mandatum est abbati Westmonasteriensi.

Et mandatum est magistro Rostando quod, factâ solutione prædicto episcopo de prædictis quatuor millibus libris Turonensibus, literam papalem de solutione illâ, Regi directam, quam idem episcopus penes se habet, capiat ab eodem episcopo, ut R. inde possit respondere; & hoc non omittat.

Teste ut supra.

Bulla Alexandri IV. Papæ, ne confratriæ aliorum confratriis militiæ Templi præponantur.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis, & dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, præpositis, archipresbyteris, & aliis ecclesiarum prælatis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum dilectis filiis, fratribus domûs Militiæ Templi Jerosolimitani fuerit à prædecessoribus nostris indultum, & à nobis postmodum confirmatum ut, semel in anno, recipiantur in ecclesiis ad elemosinas colligendas; quidam vestrûm, avaritiæ ardore succensi, confratrias suas confratriis ipsorum, eâdem die, in ipsorum adventu, præponunt, & sic fratres ipsi confusi, aut nichil exinde, aut modicum consequuntur.

Quia igitur hoc indecens est, & in contemptum Dei & ecclesiæ Romanæ redundat, prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, universitati vestræ, per apostolica scripta præcipiendo, mandamus quatinus, cum fratres ipsi ad loca vestra pro elemosinis accesserint colligendis, benignè recipientes, & honestè tractantes, eosdem ipsos in ecclesiis vestris ammonere populum, & elemosinas liberè quærere permittatis; confratrias vestras, quas facere potestis cotidiè, ipsorum confratriis, quæ semel in anno fiunt, nullatenus præponentes; ne, occasione illarum, elemosinæ pauperum Christi depereant, & impediantur opera pietatis.

Sanè, quoniam à nostris prædecessoribus est statutum, & innovatum à nobis, ut nemo excommunicet fratres ipsos, vel ipsorum oratoria interdicat, sine mandato sedis apostolicæ speciali, præsentium vobis auctoritate præcipimus, ut ipsos excommunicare, aut eorum ecclesias interdicere nullatenus præsumatis.

De parochianis autem vestris, qui domos ipsorum fratrum invadunt per violentiam, vel infringunt, aut indebitis molestiis opprimunt fratres ipsos, & tàm deposita, quàm res diripiunt eorundem, cum exinde queremoniam deposuerint coram vobis, tam districtam eis justitiam faciatis, & ita jura eorum defendere ac manutenere curetis, quod ipsi ad nos, pro defectu justitiæ, sæpè recurrere non cogantur; sed nos sollicitudinem & obedientiam vestram debeamus meritò commendare, vosque beneficiorum, quæ in sanctâ domo illâ fiunt, participes existatis.

Prætereà liberas & absolutas personas, quæ se domui eorum in sanitate vel infirmitate reddiderint, liberè ac sine molestiâ recipi permittatis ab eis, nec ipsos temptetis super hoc aliquatenus impedire.

Illud autem non mediocriter movet nos, nec modicum ecclesiasticæ derogat honestati, quod quidam vestrûm, contra constitutionem sanctorum patrum, in Turonensi concilio editam, fratrum ipsorum corpora, cum decedunt, nolunt sine pretio sepelire: unde, quia tam prava exactio & iniqua non est aliquatenus toleranda, in obedientiæ vobis virtute præcipimus ut, nullo modo à fratribus ipsis, vel aliis, pro sepulturâ, quicquam accipere vel exigere, nisi quod spontanea decedentium liberalitas, vel parentum devotio vobis contulerit, attemptetis; sed absque ullo pretio sepeliatis corpora mortuorum: &, si quis hoc ulteriùs attemptaverit, taliter animadvertatis in eum quòd ampliùs similia non præsumat.

Ad hæc presentium vobis auctoritate præcipimus, ne ab eis, contra tenorem privilegiorum apostolicæ sedis, de nutrimentis animalium suorum, seu de ipsius animalibus, decimas exigere præsumatis.

Cum autem oratoria vel cimiteria, secundum quod eis est beneficio privilegiorum ecclesiæ Romanæ concessum, duxerint construenda, vos, fratres archiepiscopi & episcopi, eis, pro se, ac familiâ suâ tantum, oratoria dedicare, ac cimiteria benedicere procuretis; nec aliquis vestrûm, contra tenorem privilegiorum ipsorum, id impedire audeat aliquatenus, vel turbare.

De cætero quoque fratres Militiæ Templi, in vestris episcopatibus constitutos, qui, crucem & suum habitum deponentes, per illecebras seculi & vitiorum abrupta vagantur; & illos etiam, qui prioribus suis contumaces & rebelles existunt, & balivas detinent contra voluntatem ipsorum, moneatis instanter, &, pro vestri officii debito, compellatis ut, habitum depositum resumentes, in obedientiâ prælatorum suorum devotè ac humiliter perseverent, & balivas, sive alia officia, per violentiam, nullo modo detinere præsumant.

Quicunque autem mandatorum nostrorum extiterint contemptores, excommunicationis eos sententiâ percellatis, quam faciatis usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Præterea quicunque de facultatibus, sibi collatis, adeo fratribus subvenerint supradictis, & in tam sanctâ fraternitate statuerint se collegas, eisque beneficia persolverint annuatim, septimam partem injunctæ pœnitentiæ relaxamus.

Apostolicâ quoque auctoritate, ob reverentiam ipsius venerabilis domûs, statuimus ut hiis, qui eorum fraternitatem assumpserint, si forsan ecclesiæ, ad quas pertinent, à divinis fuerint officiis interdictæ, ipsosque mori contigerit, nisi excommunicati vel nominatim fuerint interdicti, aut etiam publicè usurarii, sepultura ecclesiastica non negetur.

Volumus autem, ut liceat eis confratres suos, quos ecclesiarum prælati apud ecclesias suas malitiosè non permiserint sepeliri, nisi excommunicati vel nominatim fuerint interdicti, aut etiam publicè usurarii, tumulandos deferre ad ecclesias domûs Templi; & oblationes tam pro eis, quam pro aliis, qui in eorum cimiteriis requiescunt, exhibitas sine alieni juris præjudicio retinere.

Hoc etiam addito, ut receptores fraternitatis ejusdem, seu etiam collectarum, salvo jure dominorum suorum, sub beati Petri & nostrâ protectione consistant.

Adicimus insuper ut, si qui eorundem fratrum, qui ad easdem fraternitates missi fuerint, vel collectas, in quamlibet civitatem, castellum, vel vicum advenerint, si fortè locus ille à divinis fuerit officiis interdictus, in eorum jocundo adventu semel apperiantur ecclesiæ annuatim; & excommunicatis & nominatim interdictis ejectis, divina ibi officia celebrentur; salvâ in omnibus supradictis declaratione concilii generalis.

Ad majorem quoque vestræ mercedis cumulum, nichilominus vobis mandando præcipimus, quatinus hanc nostram constitutionem per parrochias vestras nuntiari propriis litteris faciatis.

Mandamus etiam ut, siqui de clericis ecclesiarum vestrarum præfatis fratribus, cum licentiâ prælati & capituli sui, sponte ac gratis per annum, vel biennium decreverint deservire, nequaquam impediantur, & interim sua beneficia non amittant.

Dat' Later', iii. non' Jan', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavi rubeique coloris.

Pardonatio concessa Johanni converso, de morte pueri crucifixi apud Lincoln'.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, ad instanciam dilecti nobis in CHRISTO fratris Johannis de Derlington, pardonavimus Johanni converso sectam pacis nostre que ad nos pertinet, pro morte pueri nuper crucifixi apud Lincoln' dum predictus Johannes fuit Judeus ejusdem civitatis, unde rectatus est; & firmam pacem nostram ei inde concedimus: ita tamen quod stet recto in curiâ nostrâ, si quis versus eum indè loqui voluerit. In cujus, &c.
T. R. apud Westm', x. die Januarii.

Et mandatum est Petro le Blund constabulario turris London' quod prædictum Johannem captum, & in prisonâ dictæ turris pro morte prædictâ detentum, à prisonâ illâ sine dilacione deliberet. Teste, &c.

Pro Benedicto filio Mossei, Judeo de London'.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 19. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum per inquisicionem quam de morte Hugonis pueri, scilicet nuper à Judeis apud Linc' crucifixi, per dilectum & fidelem nostrum Johannem de Lessinton diligenter fieri fecimus, Benedictus filius Mossei de London Judeus de perpetracione predicti sceleris non fuerit indictatus, set idem Judeus de consensu tummodo ejusdem mortis postmodum extiterit rectatus, qui in curiâ nostrâ coram justic' nostris apud Westm', se super patriam posuit de recto predicto, & mater predicti pueri de plano fateatur dictum Judeum inde non esse culpabilem, ut dicitur;
Nos, ad instanciam dilecti nobis Gars' Martini, pardonavimus eidem Judeo sectam pacis nostre que ad nos pertinet de morte predictâ, & volumus quod firmam pacem nostram inde habeat; ita tamen quod stet recto in curiâ nostrâ, si quis erga eum inde loqui voluerit.
In cujus, &c.
T. R. apud Windes'.

Et mandatum est Petro le Blund constabulario Turris London' quod prædictum Benedictum, captum & detentum in prisonâ Regis Turris London' occasione predictâ Gars' Martin' à dictâ prisonâ sine dilacione deliberet.
T. ut supra.
Et mandatum est justic' ad custodiam Judeorum assignatis, quod omnia catalla predicti Judei, unà cum domibus suis eâ occasione capta in manum Regis, ei deliberari faciatis.

De concessione in regno Siciliæ factâ per Edmundum Regem.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 21. d. in Turr. Lond.

EDMUNDUS, DEI gratiâ, Rex Siciliæ, universis præsentes literas inspecturis, salutem.
Noveritis quod nos, de assensu & voluntate domini Henrici, Regis Angliæ illustris, patris nostri, dedimus & damus venerabili patri domino J. titulo sancti Laurentii in Lucina presbytero cardinali, potestatem & speciale mandatum providendi, vice nostrâ, dilecto militi nostro, Bartholomæo de Florentino, de excaetis in regno Siciliæ, usque ad centum uncias auri, annui redditûs;
Tenendas & habendas eidem Bartholomæo quoad vixerit: dominicis ejusdem regni duntaxat exceptis.
In cujus rei testimonium, quia sigillum nostrum ad manus non habuimus, sigillo prædicti domini Regis, patris nostri, has literas fecimus communiri.
Dat' London', in octab' Epiphaniæ, MCCLV.

Ut fratres Templi liberè possint uti privilegiis sibi indultis, licet multotiens omiserint uti eis, dummodo non sit præscriptum.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis .... magistro & fratribus militiæ Templi in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.
Licet, sicut lecta nobis vestra petitio continebat, muniti apostolicis privilegiis existatis; quibusdam tamen illorum, seu aliquibus eorum articulis, propter negligentiam, seu simplicitatem, uti multotiens omisistis, in vestrum præjudicium & gravamen: quare super hoc petistis vobis apostolicæ sedis providentiâ subveniri;
Nos igitur, indempnitati vestræ volentes in posterum præcavere, præsentium vobis auctoritate concedimus, ut eisdem privilegiis & articulis (dummodo non sit præscriptum legitimè, sive aliquibus acquisitum jus aliquod contra ea) uti de cætero liberè valeatis.
Nulli ergo, &c.

Dat' Lateran', xv. kal' Febr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavei rubeique coloris.

De articulis treugarum inter Reges Angliæ & Franciæ emendandis & firmandis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. n. 17. in Turr. Lond.

REGI Franciæ Rex Angliæ, &c. salutem, & sinceræ dilectionis affectum.
Dilectum & fidelem nostrum, Petrum de Monteforti, ad vestræ celsitudinis præsentiam destinamus, pro emendandis & firmandis articulis super interceptionibus treugarum, prolocutis per dilectos & fideles nostros Simonem de Monteforti comitem Leycestriæ, & Petrum de Sabaudia, vice nostrâ, & gentem vestram in præsentiâ vestrâ; sine quibus servari non poterit treuga ipsa, quam, pro pace & quiete subditorum optamus inviolabiliter custodiri;
Serenitatem vestram rogantes attentius, quatinus ad ista exequenda velitis intendere, ita quod, tam vestri, quam nostri subditi pacem habeant & quietem, quamdiu duraverit treuga vestra.
In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', xx. die Januarii.

De treugis prorogandis cum prædicto Rege Franciæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 17. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noverit universitas vestra nos dedisse dilectis & fidelibus nostris, Johanni Maunsell præposito Beverlaci, & Bertramo de Crioyl, plenam & liberam potestatem capiendi, prorogandi, & firmandi treugas, nomine nostro, cum illustri Rege Franciæ, tam pro ipso Rege, & fratribus, & inprisiis, valitoribus & hominibus eorum, quam pro nobis, & Edwardo filio nostro, fratribus & inprisiis, valitoribus & hominibus nostris à festo sancti Remigii (finientibus treugis, ultimò captis, inter ipsum Regem & nos, per dilectos & fideles nostros, Simonem de Monteforti comitem Leycestriæ, & Petrum de Sabaudia) usque ad terminum trium annorum, post treugas proximò sequentium, completorum duraturas.
Damus etiam eisdem, Johanni & Bertramo, plenam potestatem jurandi in animam nostram super observatione treugarum earumdem, per eosdem firmandarum, in formâ & modo quibus, per ipsos, nomine nostro, captæ fuerint & provisæ; firmum & stabile, in omnibus, habituri quicquid, per eosdem, actum fuerit in præmissis.
In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', xxiv. die Januarii.

Littera principis Walliæ de die prorogando pro emendis treugarum.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Bundela Litter. temp. Hen. III.

EXCELLENTI domino H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, duci Aquitanniæ, L. filius Griffini, princeps Walliæ & dominus Snaudon' salutem & affectionem ad obsequia.

Nobilitatis vestræ nuncios eâ, quâ decuit, reverentiâ suscepimus & honore, cum literis vestris, monentibus ut, in mensem à die Purificationis beatæ Mariæ, compareamus personaliter apud Vadum de Mungumry, ad faciendum emendas, secundum formam treugarum, de interceptionibus earumdem, factis per nos & nostros, ut dicitur; ad quod faciendum parati simus secundum quod melius poterimus.

Set quia, propter brevitatem temporis, difficile est nobis coadunare illos, quos necesse habemus ut intersint dicto negotio perficiendo, majestatem vestram rogamus, quatenus prolongare velitis diem dictum usque ad terminum certum, quem volueritis post instans Pascha, cum mutatione loci usque ad Album Monasterium.

Et, si prædicta vobis placuerint, faciatis prohibere marchiones, ne nos & nostras possessiones interim inquietent vel molestent; & nos, pro parte nostrâ, faciemus prohibere homines nobis subjectos, ut versus marchiones pacifici sint & quieti.

Quid autem super præmissis placuerit vestræ discretioni, ea, quâ vobis placet celeritate, nobis faciatis significari.

Valete per tempora longiora.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de pecuniâ pro regno Siciliæ celeriter mittendâ; aut toto negotio penitus irritando.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri .... episcopo Herefordensi, salutem & apostolicam benedictionem.

Pluries nobis extitit intimatum, quod carissimus in Christo filius noster .... illustris Rex Angliæ, zelo magnæ, quam habet ad Romanam ecclesiam, devotionis inductus, ac de Regis Regum auxilio & virtute confisus, negotium regni Siciliæ sub conditionibus, in apostolico contentis privilegio, acceptavit.

Super quo nos, grandi exultantes in Domino gaudio, ac condignas Altissimo gratias referentes, devotis insistimus supplicationibus apud eum, ut ipso, qui primitus inspiravit eidem ut prædictum negotium libenter assumeret, det ei gratiam illud potenter ac efficaciter prosequendi, ad laudem & gloriam divini nominis, exaltationem apostolicæ sedis, & exterminium inimicorum ecclesiæ ac fidei Christianæ.

Veruntamen non indignè miramur quod, circa ea quæ promotionem & expeditionem ipsius negotii specialiter respiciunt & contingunt, sollicitudo debita, ex parte regiâ, non est hactenus habita, nec videtur haberi.

Cum enim ad solutionem debitorum, quibus eadem prægravatur ecclesia, cunctis procedi deberet studiis, & diligentia in hoc adhiberi efficax, cum mercatores, qui pecuniam mutuarunt, continuis apud nos insistant clamoribus importunis, nos vexent exactionibus, & tediosis querimoniis nos affligant, apparet ipsum negotium in hâc parte quasi postpositum & neglectum.

Cum igitur, sicut prædiximus, ab eisdem mercatoribus jugiter stimulemur, & mercatores Romani parati sint, nisi satisfiat eis in termino, ad possessiones ecclesiarum urbis, quæ obligatæ sunt eis, avidas manus extendere, illasque totaliter, quod dolentes referimus, occupare;

Fraternitati tuæ per apostolica scripta, districtè præcipiendo mandamus quatinus, sicut nostram & apostolicæ sedis caram habes gratiam, omnem adhibeas diligentiam, sollicitudinem, & cautelam, ut præmissa debita & ex decima ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, ac aliarum terrarum ejusdem Regis, & alias per Regem ipsum, sicut expedire videris, totaliter persolvantur; ita quod tuam exinde possimus industriam dignis in Domino laudibus meritò commendare.

Et cum dilectus filius noster, O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconus cardinalis, jam redierit ad apostolicam sedem, & sciat idem Rex quod provincia terræ Laboris, & aliæ terræ ipsius regni, quæ adhærent ecclesiæ, remanserunt & remaneant immunitæ (cum adeò exhausta sit camera nostra quòd nequaquam eis de subsidio possumus providere) in ammirationem nobis vertitur vehementem, quod dictus Rex nullum suffragium, in pecuniâ, vel militibus, pro conservatione & defensione prædictarum provinciæ ac terrarum, destinare curavit.

Volumus itaque ut eidem Regi suadeas diligenter quod, propulsâ quâlibet negligentiâ, intendat omninò ad prosecutionem negotii supradicti, prædictis provinciæ ac terris, de necessario subsidio celeriter providendo.

Et apertè sibi denunties, quod mora maximum periculum ad se trahit; &, si permiserit adversarium prædictas terras atque provinciam occupare, id, quod ad præsens competentibus manuteneret sumptibus, cum multarum & magnarum expensarum effusione, vix postmodum recuperare valebit.

Dat' Lateran', non' Februar', pontificatûs nostri anno secundo.

Hæc schedula pendet ab eodem filo.

Scire te volumus quod, nisi soluta fuerint debita ecclesiæ in terminis constitutis, nos ad irritationem negotii procedere, prout continetur in apostolico privilegio, proculdubiò compellemur, neque deferremus prædicto Regi aliquatenus in hâc parte: & benè placet nobis quod idem Rex id specialiter per te sciat.

Plumbeo sigil' penden' à filo canabeo.

Ne prælati convertant in debitum si fratres Templi ipsis hospitalitatis gratiam caritativè impendant.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ...... magistro & fratribus domûs Militiæ Templi Jerosolimitani, salutem & apostolicam benedictionem.

Intimantibus vobis accipimus quod, cum exhibeatis vos in hospitalitate omnibus liberales, locorum diocesanis, & aliis ecclesiarum prælatis, eorumque familiis, cum ad vestras domos declinant, caritativè necessaria ministrantes, nonnulli prælatorum ipsorum hujusmodi gratiam convertere molientes in debitum, &, quod sic sponte ipsis impenditis, deberi sibi ex antiquâ consuetudine asserantes, vos & domos vestras, propter hoc, multipliciter aggravant & molestant:

Nos igitur, vestris supplicationibus inclinati, volentes vestræ in hâc parte quieti paternâ providentiâ providere, ne quisquam prælatus deinceps id à vobis, ex debito exigere vel extorquere præsumat, ad instar felicis recordationis Innocentii Papæ, predecessoris nostri, auctoritate præsentium, inhibemus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Lateran', vi. id' Februar', pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Pro Rege Scotiæ.

A. D. 1256.—An. 20 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 29. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod cùm dominus Papa vicesimam ecclesiasticorum beneficiorum regni Scotiæ nobis in subsidium Terræ Sanctæ, ad præsens, per triennium, concesserit;

Nos concedimus dilecto filio & fideli nostro Alexandro, Regi Scotiæ illustri, quod, occasione concessionis illius, sibi, vel hæredibus suis, nullum inposterum præjudicium generetur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Wodestoke, decimo die Februarii.

Ne malefactores Scotiæ in Hibernia recipiantur.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. n. 29. in Turr. Lond.

MANDATUM est omnibus ballivis & fidelibus Regis in Hiberniâ, firmiter inhibendo ne Anegum filium Donenoldi, vel aliquos alios malefactores regni Scotiæ (quorum nomina Rex Scotiæ illustris eis scire faciet per litteras suas patentes) alicubi in potestate Regis in Hibernia receptari permittant.

In cujus, &c. duraturas per septem annos proximò sequentes integrè completos.

Teste Rege, apud Wodestoke, xiii. die Februarii.

De nihil impetrando contra Regem, super facto regni Siciliæ.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III.
Claus. 40 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

MANDATUM est baronibus & ballivis Regis Dovor' quod non permittant aliquem clericum per portum Dovor' transfretare, nisi prius juret quod, si curiam Romanam adierit, nihil impetrabit contra Regem super facto regni Siciliæ, nec super ordinatione inde factâ per dominum Papam; nec etiam super aliis contra coronam vel dignitatem Regis Angliæ.

Teste Rege, apud Wodestoke, xv. die Februarii.

Eodem modo mandatum est Rogero de Cobham, custodi Quinque Portuum, ne permittat aliquem clericum transfretare per aliquem prædictorum Quinque Portuum, nisi, &c. Teste ut supra.

De negotio Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. n. 28. in Turr. Lond.

REX R. abbati Westm' salutem. Quia dominus Papa commisit magistro Rostando, subdiacono & capellano suo, executionem negotii crucis, & ipsum assignavit ad satisfaciendum diversis mercatoribus, de quâdam summâ pecuniæ, captâ ad opus nostrum pro negotio Siciliæ de pecuniâ decimæ, nobis concessæ;

Nos solutionem mille septingentarum & quinque librarum, xvii. solidorum, & octo denariorum sterlingorum, quam Herenimio Herenimii, & Raynero Barbotti, & sociis suis mercatoribus Senens' de mandato ejusdem magistri Rostandi, fecistis; atque solutiones alias quas, de mandato ipsius, eisdem mercatoribus, de eâdem pecuniâ facietis, gratas habemus & acceptas:

Mandantes etiam ut, si quod residuum habeatis de pecuniâ memoratâ, illud præfato magistro Rostando, unâ cum rotulis & cautionibus, reddatis; præsertim cum idem magister paratus sit vobis suas litteras conficere patentes, ea omnia quæ à vobis receperit testificantes.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Wodestock, xvii. die Februarii.

Per P. Hereford' episcopum, & magistrum Rostandum.

Littera Regis Willielmo Bonquer de negotio Siciliæ, & eligendo Rege Alemanniæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Claus. 40 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

REX Willielmo Bonquer, salutem. De circumspectionis vestræ prudentiâ confidentes, magna & ardua negotia vobis duximus committenda; sperantes ut, per vestræ discretionis industriam, nostra intentio fælicem sortiatur eventum.

Ea propter fidelitati vestræ significamus, quod nostræ intentionis existit & voti, ut talis in Regem Alemanniæ eligatur, qui ecclesiæ Romanæ devotus, & nobis dilectus existat; & maximè cum Gallici, sicut nostis, in præjudicium nostri ad hoc aspirent; qui si, quod absit, assequantur quod optant, negotium regni Siciliæ, quod ex corde prosequimur, ut tenemur, gravem possit incurrere læsionem;

Unde, huic periculo obviare volentes, domino Papæ duximus supplicandum, quod unum de tribus cardinalibus, scilicet dominum J. titulo sanctæ Laurentii in Lucina presbyterum cardinalem, vel dominum Hugonem, titulo sanctæ Sabinæ presbyterum cardinalem, aut dominum Ottobonum sancti Andr' diaconum cardinalem, in Aleman' destinare dignetur, ut per illius providentiam, quem mittet, istud negotium fæliciter ordinetur.

Ad hæc, vestra sciat discretio quod, cum teneamur ecclesiæ Romanæ infra festum sancti Michaelis proximò venturum solvere CXXXV. millia, quingentas, & unam marcam, & nichilominus illuc ire infra eundem terminum; vel mittere capitaneum cum militiâ competenti, juxta tanti negotii qualitatem:

Et, propter casum, qui de novo accidit legato in regno Apuliæ, &, propter etiam captionem comitis Sabaudiæ, infra tam brevem terminum neutrum complere possimus; domino Papæ supplicamus humiliter & devotè, quatenus dilectum nostrum magistrum Jordanum, notarium suum, super prorogandis hujusmodi terminis ad nos mittat, & super hoc cum summâ solicitudine laboretis;

Exponentes domino Papæ & fratribus qualiter, infra festum beati Johannis Baptistæ proximò venturum, occasione istius negotii lxxx. millia marcarum ferè solventur; scilicet xl. millia marcarum & unam mercatoribus Senen' MCC. sociis Spiliati, pro quibus omnibus est decima obligata: item fere xxx. millia mercatoribus, qui habent monasteria obligata, præter damna & expensas quæ benè ascendunt ad quinque millia marcarum & ultra.

Propter quod eis probabiliter suadere potestis, ut pro residuo satis possunt & debent terminos prorogare; maximè cum interim nichilominus totis viribus studemus, ut dicto negotio tàm in pecuniâ, quàm militiâ celeriter succurramus;

Vel tractetis cum domino Papâ, ut super decimâ nobis concessâ mercatores mutuent pecuniam, cum quâ possit memoratum negotium sustentari; nam isto anno, per DEI gratiam, & industriam magistri Rustandi, erit ab obligationibus mercatorum Senensibus penitus liberata.

Scribitur etiam domino Papæ super dicto negotio.

Scribitur etiam magistro Jordano domini Papæ notar' super eodem. Et transcripta brevium poterunt inveniri in bursâ rubed.

De scrutando arcas Judæorum pro Ricardo comite Cornubiæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

REX Philipo Luvel thesaurario, justic' suis ad custodiam Judeorum assignatis, cyrograph' arch' Judeorum London' tam Christianis quam Judeis, & aliis presentes litteras inspecturis, salutem.

Cum obligaverimus dilecto fratri & fideli nostro R. comiti Cornubie Judaismum nostrum, pro quibusdam debitis ab eodem Judaismo levandis in quibus ei tenemur, & dictum debitum levari non possit sine eo quod de statu Judeorum & eorum debitis certitudo habeatur, concessimus eidem comiti liberam potestatem archas cirographarum London' in presenciâ cirografar' cùm eos super hoc duxerit requirendos, scrutandi, signandi, & debita ipsorum Judeorum irrotulandi, atque alia faciendi que ad dictum debitum levandum viderit expedire, ut per hoc dicti debiti solucio celerius fiat, & prefatus Judaismus ex hoc ad manus nostras citius revertatur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Ditton, primo die Marcii.

De capitaneo in Siciliam cum militiâ competenti transmittendo.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Claus. 40 Hen. III. m. 13. d in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in CHRISTO patri, &c. Nuper per religiosum virum, fratrem Johannem de Dya, pœnitentiarium & capellanum vestrum, sanctitati vestræ scripsimus, nos tractare super capitaneo transmittendo, cum pecuniâ & militiâ competenti:

Cæterum clementiæ vestræ adhuc significare studemus, quod super præmissis vigilantiam & sollicitudinem adhibemus:

Cæterum proceres & majores concilii nostri, super casu, qui, post gratiam nobis factam de regno Siciliæ, contigit per proditionem marchionis de Hebrebroke, mirabiliter stupefacti, vix negotium audent assumere in hoc statu; præsertim cum inter cæteras conditiones, in privilegio vestro contentas, illa contineatur expressè; quod non eamus, vel mittamus, donec vobis & ecclesiæ Romanæ de CXXXV. mill' marcarum DXLI. plenè fuerit satisfactum.

Unde, cum, occasione negotii supradicti mercatoribus Senensibus & Florentinis in nonnullis pecuniarum summis, quas venerabilis pater O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconus cardinalis, apostolicæ sedis legatus, de manu Hercford' episcopi, procuratoris & nuncii nostri, recepit, simus sub pœnis gravissimis obligati, quas incessanter solvi facimus, juxta vestri tenorem mandati: super ordinatione capitanei destinandi nondum potuimus complere tractatum; cujus consummatio non modicum desiderat pecuniæ interventum.

Non enim credimus quod hodiè princeps aliquis regnat in terris, qui ita subitò tantam pecuniam possit habere ad manum.

Dicunt ergo illi, apud quos laboramus ut vadant, frustrà illuc ibimus, in vanum istud negotium assumemus, quousque prænominata summa plenè fuerit persoluta.

Ecce quod, huic negotio celeriter succurrere cupientes, juxta vestrum beneplacitum & mandatum, hinc verò prætactum periculum formidantes, cujusdam perplexitatis laqueis intricamur, inter grandes & graves angustias constituti.

Verumtamen ad apostolicæ clementiæ benevolentiam considerationis oculum retorquentes, magis elegimus vestræ pietatis providentiæ nos & nostra exponere liberaliter & libenter, quam in tanto periculo negotium deserere indefensum; sperantes vos nolle beneficiis vestris nos decipi, sed juvari.

Hinc est, clementissime pater, quod, licet, inspecto statu negotii, per aliquorum injuriam & nequitiam, sine culpâ nostrâ, non modicum deformatæ conditiones, sub quibus regnum Siciliæ nato nostro est concessum, non solùm difficiles, sed ferè impossibiles ab aliquibus censeantur;

Volentes tamen in sinceritate cordis, & favoris promptitudine accingi ad obsequium Jesu Christi, de sedis apostolicæ benignitate confisi (quæ non consuevit irritum facere quod semel ratum esse decreverit) juxta formam ordinationis vestræ, negotium, & omnia quæ ipsum contingunt, complevimus;

Per venerabilem patrem Bononiensem episcopum, quem ad hoc specialiter destinastis, privilegia nostra & filiorum nostrorum sub sigillo nostro & bullâ aureâ transmittentes; circa capitaneum destinandum, cum miliciâ competenti jugiter insistendo:

Unde sanctitati vestræ humiliter supplicamus, quatenus attendatis quam multipliciter sumus gravati, nisi pietatis vestræ dextra nos sublevare dignetur.

Nam, sicut scitis, occasione istius negotii mercatoribus Senensibus & Florentinis, infra kalendas Junii, tenemur persolvere lx. millia marcarum, absque x. millibus, quas nunc vobis & fratribus vestris solvere nos oportet:

Item in apparatu capitanei transmittendi opus est magnâ pecuniâ:

Unde, si placet, vos ipsi videre potestis, quam difficile fuerit, infra festum sancti Michaelis proximò venturum, mittere, prout decet, & summam solvere quæ in vestro privilegio continetur.

Hoc autem totum statum nostrum vestræ beatitudini duximus committendum, ut, sicut placet, prout vestra possibilitas potest pati, ordinare curetis; nam omnes vires nostras prompti sumus congerere, & etiam experiri circa prosecutionem negotii memorati, vestris beneplacitis simul humiles & devoti.

Et jam nuncios solempnes vidissetis, nisi captio karissimi nostri comitis Sabaudiæ nos impedivisset, cum unum de fratribus suis ad sanctitatis vestræ præsentiam mittere vellemus, quando hoc impedimentum occurrit; petitiones verò quasdam, quæ præfatum tangunt negotium, vestræ beatitudini recommendamus; supplicantes ut illas ad exauditionis gratiam admittatis.

Teste Rege, apud Norwic', xxvii. die Martii.

Bulla Alexandri IV. Papæ pro archiepiscopo Armachano.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Rex virtutum, à quo sancta desideria, recta consilia, & justa sunt opera, cordi tuo sic virtuosos infudit affectus quod, licet cura regni te occupet temporalis, curas tamen pietatis, & aliis insistere operibus, per quæ cælestis regni possessor effici merearis.

Inter illas quidem gratias, quibus ipsius Regis benignitas te munivit, illa in te fulgere dinoscitur quod, videlicet, ecclesiæ, ac ecclesiasticæ personæ, præsertim Deum timentes, à te specialiter diliguntur; nam illas benigno favore prosequeris, & easdem per exauditionis benignæ gratiam, in oportunitatibus suis, cum expedit, consolaris.

Cum autem regiam benignitatem deceat ut illos gratiæ benivolentiâ amplioris foveas, qui morum honestate conspicui, nobisque, ac sedi apostolicæ specialiter sunt accepti, serenitatem tuam affectuosè rogamus, quatinus procuratores, quos venerabilis frater noster ...... archiepiscopus Armachanus, apud sedem prædictam existens, ad sua & ecclesiæ suæ negotia in partibus Yberniæ prosequenda, constituit, pro nostrâ & sedis reverentiâ supradictæ, sicut aliàs scripsimustibi, clementer admittas;

Non obstante consuetudine regni tui, quâ obtentum esse dicitur quod in curiâ regiâ constitui ab absentibus procuratores, sive attornati non possunt; præsertim cum archiepiscopus ipse, ipsius consuetudinis prætextu, dampna plurima se ac ecclesiam eandem asserat incurrisse.

Preces igitur nostras sic adimplere procures, ut nos, qui hoc nobis in ipso, admodum ecclesiæ Romanæ accepto, pro gratiâ fieri volumus, speciales tibi exindè gratias referamus.

Dat' Lateran', secundo kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Pro Isabella dominâ de Croun, sorore Regis.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III.
Rot. 40 Hen. III. n. 25. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus dilectæ sorori nostræ Isabellæ, dominæ de Croun, in auxilium maritandi se nobili viro duci Burgundiæ, mille marcas sterlingorum.

De quibus solvere promittimus venerabili patri Winton' electo, & W. de Valentia, fratribus nostris, vel eorum alteri, ad opus prædictæ sororis nostræ, quingentas marcas ad scaccarium nostrum in festo sancti Michaelis, anno, &c. xl. & residuas quingentas marcas ad scaccarium in festo Paschæ proximo sequentis. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xvii. die Aprilis.

Pro Magno, Rege Manniæ, cingulo militiæ decorato.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. n. 24. in Turr. Lond.

MAGNUS, Rex Manniæ, quem Rex Angliæ nuper, in festo Paschali, cingulo militiæ decoravit, habet litteras Regis de protectione simplices, duraturas quamdiu Regi fidelis extiterit;

Et mandatum est omnibus ballivis & fidelibus Regis, ad quos, &c. quod Haraldum filium Gothredi, & Juar' & complices eorum, qui Reg' quondam Regem Mannyæ, fratrem prædicti Regis nequiter interfecerunt, non permittant in partibus suis ab aliquibus receptari. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxi. die Aprilis.

Littera Edwardi primogeniti Regis Angliæ Papæ, de negotio Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in Christo patri ac domino A. Dei gratiâ, summo Pontifici, Edwardus, primogenitus & hæres illustris Regis Angliæ, cum reverentiâ debitâ, devota pedum oscula beatorum.

Cum regnum Siciliæ, & totam terram, quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum ecclesiæ Romanæ (civitate Beneventen' cum suis juribus & pertinentiis, duntaxat exceptâ) karissimo fratri nostro Edmundo illustri Regi Siciliæ, & hæredibus suis, utriusque sexûs, certis conditionibus, in privilegio vestro super hoc confecto contentis, per reverentissimum patrem nostrum, serenissimum Regem Angliæ, & memoratum Regem Siciliæ, penitus adimplendas, duxeritis concedenda;

Ac, inter præfatas conditiones, contineatur expressè quod, si ante consummationem negotii prædictorum regni & terrarum, præfatus pater noster Rex Angliæ debitum, quod absit, carnis persolverit, dictum negotium efficaciter prosequemur,

Nos, præfatam conditionem gratam & ratam habentes, ipsam bonâ fide observare promittimus, & ad prosecutionem hujusmodi, sicut in vestro continetur privilegio, nos specialiter obligamus.

Juramentum Edwardi prædicti, de negotio eodem.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

EGO Edwardus, primogenitus & hæres illustris Regis Angliæ, juro & promitto me procuraturum, pro posse, ac bonâ fide laboraturum, & facturum, quod, postquam dominus Edmundus frater meus, illustrissimus Rex Siciliæ, ad ætatem quindecim annorum pervenerit, pro regno Siciliæ & totâ terrâ, quæ est citra Farum, usque ad confinia terrarum ecclesiæ Romanæ (civitate Benevent' cum suis juribus, & pertinentiis, duntaxat exceptâ) sibi & hæredibus suis, utriusque sexûs, in feudum concessis, sub certis conditionibus, in apostolico privilegio, super hoc confecto, contentis, juramentum fidelitatis Romano Pontifici & ecclesiæ Romanæ præstabit; & propter hoc ligium eis homagium faciet & jurabit; ac servabit quæcumque in memorato privilegio circa articulos de imperio continentur; & omnia, quæ in ipso privilegio scripta sunt & expressa, concedet & approbabit, & acceptationem eorum, & promissionem de servandis illis omnibus renovabit.

In cujus rei testimonium, &c.

Littera Regis Angliæ R. diacono cardinali, super negotio regni Siciliæ.

A.D. 1256. An. 40 Hen. III.

Claus. 40 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

VENERABILI patri R. sancti Angeli diacono cardinali, &c.

Sinceritatis vestræ promptitudo, quam clarè probant operum testimonia, in nostris negotiis promovendis, nos sollicitant & invitant, ut in agendis nostris ad vestræ discretionis prudentiam recurramus; per quam in hiis, quæ nobis incumbunt, consilium & auxilium confidenter habere speramus.

Ea propter paternitati vestræ tenore præsentium volumus fieri manifestum, quod super negotio regni Siciliæ, nuper in adventu venerabilis patris Bonon' episcopi, ad nos propter hoc destinati, cum proceribus & majoribus totius regni nostri tractatum habuimus diligentem: qui conditiones, sub quibus ipsum regnum Edmundo filio nostro, & suis hæredibus est concessum, gravissimas reputabant;

Illas potissimè per quas, infra festum sancti Michaelis, proximò venturum, ire teneremur, vel mittere capitaneum cum militiâ competenti; & C XXXV. millia marcarum DXL. & unam, propter damna & interesse nihilominus solvere infra eundem terminum, sub pœnâ anullationis totius negotii; nobis insuper remanentibus excommunicatis, & toto regno nostro supposito ecclesiastico interdicto.

Has utique conditiones & pœnam durissimas judicabant, cum præter dictam summam, sicuti nuncii nostri referent, ad aliam summam non modicam teneamur.

Quis enim princeps infra tam breve temporis spatium, cum pecuniâ, quam eundo, vel mittendo noster desiderat apparatus, posset ita repentè habere ad manum tam immensas pecuniæ quantitates?

Formidantes igitur pericula quæ incumbunt, nobis dissuadebant omninò, ut nequaquam subjiceremus tanto discrimini statum nostrum.

Nos verò sperantes in illo, qui est in se sperantium fortitudo, dictum negotium per procuratores & nuncios inceptum, & quantum in se fuerat consummatum, confisi quod sedes apostolica nullum opprimit, sed potius oppressos relevare intendit, ad plenum complevimus; sicut per privilegia nostra, & filiorum nostrorum, quæ per dictum Bonon' episcopum, domino Papæ & fratribus destinamus, vobis fiet plenissima certitudo.

Cæterum, dicto tractatu pendente, supervenit rumor terribilis de jacturâ & damnis ecclesiæ Romanæ & nobis illatis, per proditionem marchionum de Herebroke, qui se mentiebantur fideles ecclesiæ & devotos; super quo dominus Papa nobis mandavit, ut dicto negotio, tàm dampnabiliter deformato, festino subsidio succurrentes, statim competentem militiam mitteremus.

Quo tristi & funesto rumore ad nos perlato, qui prius, propter difficultatem conditionum, de negotio diffidebant, modò desperarunt in tantum, quod vix aliqui, in solliditate constantiæ & voluntate, prosequendi nobiscum illud negotium remanserunt.

Nos autem, in Regem Cœli, & Ducem Syderum considerationis oculos dirigentes qui, cum possit imperare mari & ventis, tempestates istas sedare poterit, & quod turbatum est in tranquillum, quod nubilosum convertere in serenum, nolumus desistere ab inceptis, fortiorem sumentes animum in adversis; confestim super capitaneo mittendo cum decenti militiâ conferentes, cui tractatui adhuc incessanter insistimus, sicut dilecti nuncii nostri, latores præsentium, plenius vobis dicent.

Sanè, quod sine turbatione animi recensere non possumus, nec debemus, nonnulli episcopi regni nostri, per quos nos & ecclesiam, in tantæ necessitatis articulo constitutam, sperabamus juvari, afflictionem superaddentes afflictioni, retardationem subsidii ad prosecutionem hujus negotii deputati temerè molientes, quasi ad subversionem intentionis nostræ & vestræ totaliter aspirarent, per discretum virum magistrum Rustandum, diligentem & fidelem executorem officii sibi injuncti canonicè moniti, decimam proventuum suorum, sine quâ, quod intendimus, perficere non valemus, hactenus reddere recusarunt; sed nunc speramus, quod obediant vestris in hâc parte mandatis, sicut eidem magistro Rustando firmiter promiserunt.

Hinc est igitur quod, inter hujusmodi angustias constituti, ad vestræ circumspectionis prudentiam recurrimus confidenter, rogantes vestram mansuetudinem ut, si tam citò capitaneum non mittimus, sicut necessitas exposcit negotii, nos excusatos habentes apud dominum Papam, & fratres super hoc excusare velitis.

Scientes quod quilibet in hoc statu hoc negotium assumere timet, illâ potissimâ ratione quia, inter cæteras conditiones, illa habetur expressè, quod non eamus, nec mittamus aliquem, donec de totali summâ prædictâ domino Papæ & ecclesiæ plenè fuerit satisfactum; nec de isto impedimento dominus Papa, cum nobis nuper mandavit, ut statim deberemus mittere, fecit aliquam mentionem;

Nec tamen propter hoc omittimus quin super mittendo sollicitè laboremus, & vos, de quo plenè confidimus, dignemini laborare, ut illa conditio, quæ quasi inclinationem negotii continere videtur, in melius reformetur.

Ad hoc igitur laborantes, fideliter nobis, per latorem præsentium, quem super hoc, & quibusdam aliis, ad vos specialiter duximus destinandum, celeriter rescribatis vestræ beneplacitum voluntatis; scituri quod promotio filiorum nostrorum est vestrorum exaltatio amicorum.

Teste, &c.

Eodem modo scribitur venerabili patri J. Dei gratiâ, titulo sancti Laurentii in Lucina presbytero cardinali.

Eodem modo venerabili patri domino Hugoni, titulo sanctæ Sabinæ presbytero cardinali.

Eodem modo domino Willielmo sancti Eustach' diac' card'.

Eodem modo magistro Jordano domini Papæ notar'.

Eodem modo scribitur venerabili patri Ottobon' sancti Adriani diac' cardinali. Hoc adjecto:

Cum nepotes vestri filiis nostris lineâ consanguinitatis sint conjuncti, confirmationem veræ donationis fælicis recordationis Innocentii Papæ, super bonis quæ fuerunt quondam Petri de Vinea, in formâ, quam dilectus vester & noster magister Rostandus nobis exposuit, vobis per latorem præsentium destinamus.

Teste ut supra.

Littera principis Walliæ, de irruptionibus baronum Marchiarum.

A.D. 1256. An. 40 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO domino H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, L. filius Griffini, princeps Walliæ & dominus Snaudon, salutem, & affectionem, & obsequia.

Nobilitati vestræ conquerendo significamus quod, postquam Ph. le Breet, ex parte vestrâ, ad nos accessit, ut constitueretur dies & locus ad faciendum & recipiendum emendas, secundum formam treugarum, de interceptionibus earundem, ex utrâque parte factis, justiciarius Cestriæ, barones partium illarum, & filii domini Johannis Extranei, plures irruptiones & insultas fecerunt in terras dilecti & fidelis nostri domini Griffini de Bromfeud, villas comburendo, prædas diripiendo, homines quosdam occidendo, & quosdam capiendo.

Et nunc, ultimo die Lunæ post festum beati Mathei apostoli, cum dies ille esset constitutus ad habendum parliamentum inter nos ex unâ parte, & dictum justiciarium ex alterâ, hominibus nostris & hominibus dicti Griffini congregatis ad dictum parliamentum, dictus justiciarius, cum suâ sequelâ, magnam prædam in aliâ parte terræ dicti Griffini cepit & abegit;

Unde, quia diu non possumus pati tales transgressiones multas pertransire, excellentiam vestram rogamus quatenus, ad emendationem dictarum transgressionum, sanum & maturum velitis consilium apponere, ne pro defectu justiciæ necesse habeamus, quod absit, quærere vindictam.

Valeat nobilitas vestra.

Littera Petri de Monteforti Rogero Bigot & aliis, de progressu contra Wallenses.

A.D. 1256. An. 40 Hen. III.

Bundela Litterarum Temp. Hen. III.

AS nobles bers & sages, e ses treschers seignours e amis, monsire Roger le Bigod count de Norfok e mareschal de Engleterre, monsire Phelippe Basset justice de Engleterre, sire Johan Maunsel, e Roberd Waleraund, Perres de Mounfort, saluz, e totes honours.

Sachiez ke, le Jeodi prechein apres le fest seint Mathie l'apostle, Wrepoch ab Edenauct seneschall Lewelin, Mereduc ab Res Res Vachan, & Mereduc ab Owein, oveke tot le orgoyl de Gales, Sauns le cors Lewelin e son frere, e oveke mout graunt hast descendirent a la terre nostre seigneurs, le Rei, e la mons' Edward de Went' ki est en ma garde, arder & destrure.

E nous, oveke nostre gent, e l'aide de noz amys de terre Weismes, dount se me l'on mont defendimes le givez del ewe de Osk, les doens sours jekes au Samadi entour oure de midy, e adonkes vyndrent monsire Johan de Grey, sire Roger de Mortymer, monsire Renaud le fyz, Perres, e monsire Onfree de Boun;

E io le menai a un give de souz le vile de Bergeveny, ou nous passames pur assembler a ces galeis, ki au ecent ia ars une partie de la terre de Bergeveny de sous Bloreis; e kaunt il nous oirent aprocher de soens, il descoverirent leur chevaus, e son fuirent countre la Montaigne de Bloreeis en lyu, ki n'est mis covenable a gent a cheval a passer.

E pus ke nous veioin bien ke nous ne porom mie ateindre jekes a oens, nous tornames anul la vileze a lour ardours, e lour herbergeours, ki i furent graunt foysoun, si ke il perdirent (Dieu marci) a la joruele, ke morz, ke pris, plus ke CCC.

E onkore le Lundi siwant, kaunt ces lettres furent fetes, en i aueit il graunt partie, e a pie, e a cheval, fuy es monstiers du pais, e es mores par tout ke hom quyst hors tote jour. E sachez beauns seignours ke e dunkes, e autre feiz bien jekes a cinque feiz avom nous assemble, iloekes e tenu, tot a nostre cost, jekes a iii. mile, ou iiii. mile aukune feiz, de gent de pie, e jekes a lxxx. chevaus coverz, por la terre la Rei, e la monsire Edward garder, e defendre.

Por quei jo vous pre e requer, chers seignors, de si come veus estes du consul nostre seignour le Rei, ke vous mettez consul vers le Rei, e la Reine, e mons' Edward, ou vers un de oens, ke ces misez me fusent rendues, e ke hom mette consul coment la terre seit desoremes defendue;

Kar sachiez certeinement, se hom ne i met conseil, il covient ke jo lese mon chistel, garny, e men aille, e lerran la terre en bone pees, e feust tote meie e celes terres, come jo ai, jo naverei mie poer a meintenir la grant mise ke jo jay.

E sachez, ke s'eil descendent autre, sicome jo sai bienke il frount, pariens amont grant poer pur venger, e ne .... feut arest ilokes, ils distrurrount tote la terre nostre seignour le Rei jekes a Severne e Wae a coe de eut, il bien e ne demandent autre chose fors kecil ensens la terre de Went.

Valez en Dieu.

Dominis comiti Norff', Ph' Basset, J. Maunsell, & R. Waleraund.

Sachiez ke, puske ces lettres furent fetes, nous vyndrent noveles ke nostre gent, de la Montaigne, ki furent lasus por garder lour preis, e la gent de Seighynch, en escistrent bien CC. galeis de pie, e ii. a chival en la Marche, des doens terres ki sen veneient, come tot esbyz de la desconfiture.

Littera Regis Angliæ, de matrimonio inter filiam suam & fratrem Regis Castellæ.

A.D. 1256. An. 40 Hen. III. — Claus. 40 Hen. III. m. 17 d. in Turr. Lond.

REGI Castellæ, salutem. Naturalis affectionis vigens sinceritas suadet & exposcit, ut uterque nostrûm statum proprium alteri frequenter insinuet, & alterius felicitate lætetur;

Propter quod vobis, tenore præsentium, intimamus nos, & Reginam nostram, liberosque nostros corporum sospitate vigere, id ipsum scire de vobis, & Reginâ consorte vestrâ, liberisque vestris, summo desiderio affectantes.

Sanè super hiis, quæ per dilectum consanguineum nostrum Tolett' electum, germanum vestrum, & prudentem virum Garsiam Martini, nobis significastis, videlicet super matrimonio inter fratrem vestrum & filiam nostram contrahendo, & de cruce Affrican' & de facto Vasconiæ;

Serenitati vestræ præsentibus intimamus, quod in hiis, quæ vestro & nostro conveniunt honori, pronam habentes voluntatem, dilectos & fideles nostros Drog' de Barentine, & venerabilem virum Thomam priorem de Hurle, ad vestræ celsitudinis præsentiam destinamus; qui intentionis nostræ propositum vobis exponent plenius in præmissis;

Quibus, si placet, super hiis fidem adhibentes, nobis per eosdem significare velitis vestræ beneplacitum voluntatis.

Et, licet venerabilem patrem P. Heref' episcopum, & dilectum & fidelem nostrum J. Maunsell, præpositum Beverlaci, vel eorum alterum, ad vestram, hujus rei causâ, misisse præsentiam optaremus, sicut præfatus Garsia à nobis cum diligentiâ postulavit; idem tamen episcopus tantâ corporis ægritudine flagellatur, tantisque ac tam arduis dictus J. nostris obvolvitur negotiis, quod ipsos, ad præsens, ad vos mittere nequimus; serenitatem vestram rogantes attentius quatinus id grave, si placet, non habeatis, vel molestum.

Teste Rege, apud Oxon', &c.

Littera principis Walliæ, de interceptione treugarum.

A.D. 1256. An. 40 Hen. III. — Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTI domino H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, Leuelinus Griffini, princeps Walliæ, dominus Snaudon', salutem.

Excellentiæ vestræ literas recepimus, continentes dominum Rogerum de Mortuo Mari vobis detulisse querimoniam, videlicet, quod homines nostri terras & castra sua, & quorundam amicorum suorum invaserunt, deprædaverunt, & destruxerunt;

Unde nobilitati vestræ significamus quod non credimus nos treugas nostras, versus vos, adhuc in aliquo intercepisse; nichilominus, si treugarum vobis vel vestris interceptio imponatur, convenientibus dictatoribus treugarum, ad invicem parati erimus de transgressionibus vobis & vestris impositis & imponendis, congruas facere emendas; dum tamen similiter nobis fiat de consimilibus transgressionibus.

Valete.

Littera L. filii Griffini principis Walliæ, in quâ queritur apud Regem de baronibus Marchiarum.

A.D. 1256. An. 40 Hen. III. — Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTI domino H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Aquitaniæ, L. filius Griffini princeps Walliæ, & dominus Snaudon', salutem & affectum ad obsequia.

Excellentiæ vestræ conquerendo significamus, quod dominus Rogerus de Mortuo Mari, dominus Humfredus de Boum' junior, & quidam alii barones, & ballivi vestri de Marchia, cum magnâ multitudine virorum armatorum & peditum, intraverunt violenter quoddam castrum, quod erat in nostrâ saisinâ, & illud ceperunt munire & afforciare:

Et à nobis amoniti, secundum formam treugarum, de dicto castro noluerunt discedere, donec obsidione positâ, & denegatis eis victualibus, optinuerint de nobis licentiam recedendi, quamvis possemus eos pauco tempore compellere ad deditionem, propter paucitatem suorum victualium, & difficultatem eis evadendi nobis invitis.

Unde quia nos parati simus, si aliqua poterunt contra nos & nostros opponi de interceptione treugarum, convenientibus ex utrâque parte dictatoribus treugarum, loco congruo & tempore competenti eadem emendare; dum tamen dicti barones super hiis, quæ versus nos transgressi sunt, similes faciant emendas.

Rogamus igitur nobilitatem & discretionem vestram, quatenus, non multum moveamini propter minus rationabiles querelas marchionum de nobis, donec de nostro facto, & de causâ facti discutiatis veritatem.

Quamplures autem coram majestatis vestræ præsentiâ de nobis deferunt querelas, qui minus diligunt proficuum vestrum & honorem quam nos fecimus, si eorum posse æquipararetur voluntati. Placeat igitur excellentiæ vestræ & benignitati voluntatem vestram, super præmissis, nobis rescribere per latorem præsentium.

Valete.

Littera Lewelini filii Griffini excusatoria de criminibus sibi objectis.

A.D. 1256. An. 40 Hen. III. — Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTI domino H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Aquitaniæ, L. filius Griffini, salutem & affectum ad obsequia.

Excellentiæ vestræ literas eâ quâ decuit reverentiâ & honore suscepimus, continentes vobis fuisse intimatum quod, agentibus vobis extra regnum vestrum, nos quædam castra hominum vestrorum occupando, homines occidendo, & deprædationes faciendo, contra treugas, quæ vobis & nobis sunt communes, venire præsumpsimus;

Unde nobilitati vestræ pro certo significamus, quod nos dictas treugas hucusque non intercepimus versus vos, vel vestros, qui easdem versus nos, & nostros observaverunt illæsas;

Quod quidem audacter possimus ponere super baron' de Cateric' Staffordscir' & Sallopp' qui quidem nobis fuerunt innocui, & nos eisdem fuimus indempnes;

Verum, quoniam quidam barones de Marchia, qui jactabant se non esse contentos sub dictis treugis, ipsas violari præsumpserunt, perturbando possessionem nostram in quibusdam terris, quarum seisinam adepti fuimus, hominibus terrarum voluntariè venientibus ad nos, & se nobis tradentibus sine coactione & violentiâ, nos dictis baronibus & eorum fautoribus, secundum eorum demerita, persolvimus tallionem.

Nec est contra dictarum treugarum formam, si homines, qui prius fuerunt in nostrâ seisinâ, voluntariè venientes ad nos recipiamus, quia consimile nobis aliunde datum fuit exemplum.

Benè enim memini quod comes Gloucestriæ recepit ad se magnates de Morgannuc, qui erant in nostrâ seisinâ tempore reformationis dictarum treugarum; sed, quia voluntariè se reddiderunt dicto comiti, non sumus conquesti ipsum super hoc prædictas treugas intercepisse.

Simili modo ballivi vestri & barones de Sudwallia homines & terras de Dynet, quæ erant in nostrâ seisinâ, receperunt; nec nos oblocuti sumus vel impedivimus, quia voluntariè à nostrâ unitate recesserunt; unde non omninò est nobis imputandum, set nos exemplo vestro, & vestrorum baronum usi fuerimus in hâc parte.

Nichilominus, si aliqui barones de marchia Lalumde velint prosequi

contra nos querelam de interceptione treugarum, nos parati erimus transgressiones, si quæ ex parte nostrâ factæ sunt, emendare; convenientibus adinvicem dictatoribus treugarum loco congruo & tempore competenti; dum tamen fiant nobis emendæ de nostris querelis.

Rogamus igitur nobilitatem & discretionem vestram, quatinus non moveamini contra nos ob querelam marchionum, donec super nostro facto & causâ facti redditi fueritis certiores: pro certo enim habeatis, quod paucissimos de ipsis inveniretis promptiores, quam nos ad vestrum servitium & honorem; dum tamen bono modo, & salvo jure nostro, recepti fuissemus ad vestram concordiam.

Præter hæc conquerimur de ballivo vestro de Mungum' qui se & totum posse suum interponit cum baronibus, nos infestantibus ac inquietantibus: cujus ballivam facere possemus destrui usque ad muros castri, nisi parceremus ob reverentiam vestri & prædictarum treugarum observationem.

Placeat igitur vestræ excellentiæ talem medelam apponere ad castigationem dicti ballivi, quod non oporteat nos, ad ejus transgressiones, manum apponere vindicatricem.

Valete per tempora longiora.

De incursionibus Wallensium.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Bundela in Turr. Lond.

DOMINO suo reverentissimo H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Aquitanniæ, suus, si placet, P. de Monte-forti, salutem, & debitam cum omni subjectione reverentiam.

Noverit vestra reverentissima dominatio quod, cum ad castrum de Bergeven' quod, per traditionem vestram, & domini Edwardi filii vestri primogeniti, in meâ est custodiâ, venissem, Marchiam valdè perturbatam inveni, & Wallenses quandam villam, orrea, & blada ad castrum de Bergeven' pertinentia, de sancto Michaele nuncupatam, combusserant, & prædam abduxerant, & alia michi, & meis dampna intulerant.

Omnes quidem homines de linguâ Walensi dominorum Humfridi de Boun, Reginaldi filii Petri, Rogeri Richard, Roberti le W. .... Roberti de Turbevoil, Rogeri Tovy, & multorum aliorum magnatum Marchiæ, &, brevibus, tota Walescheria, usque ad fines terræ Bergeven' ad Lewelinum est conversa; ita quod Marchia hominum ejusdem Lewelini non distat à castro de Bergav' nisi per unam leucam & dimidiam.

Cæterum vestram non lateat reverentiam quod, per præceptum vestrum, & domini Edwardi filii vestri primogeniti, CCL. marcas de termino sancti Michaelis, nunc proximo præterito, de firmâ meâ de Berg' pacem;

Et, cum Walenses insuper orrea & blada mea combusserint, nichil in partibus illis habeo unde guerram possim sustinere, cum hujusmodi negotia non absque sumptibus immensis valeam expedire, ubi nichil potero recipere super hiis: igitur, si vestræ cederit dominationi, festinum curetis apponere consilium, tam de hominibus quam denariis, prout honori & commodo vestro potius videritis expedire. Solus enim totam Marchiam illam nequeo custodire, cum nullum magnatum illius patriæ, præter dominum G. Talbot, qui tria castra domini Edwardi filii vestri custodit in partibus illis, invenissem.

Cæterum vestram excellentem non lateat reverentiam, quod quicquid dominationi vestræ ab aliquibus de casibus .... literas suas comp' benè & fideliter vobis & filio vestro deserviri, & cunctis diebus .... domino per .... fide locata deserviam, hoc in agendis vestris & filii vestri, quibus interfuero, pro posse meo, benè patebit.

Ad hæc dominationem vestram super præmissis, si placet, exhibeatis intentam, ita quod homines terræ prænominatæ de Bergeveny, pro defectu auxilii, ad sæpedictum Lewelinum non convertant.

Conservet vos Altissimus per tempora longiora.

Littera Regis Angliæ episcopo Bethlem', de maritagio Edmundi cum Reginâ Cypri.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Claus. 40 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX episcopo Bethlem', salutem. Dum veram cordis amicitiam, qua nos & genus nostrum innata vobis bonitas hactenus est amplexa, dignâ laude pensamus, quanto tempora longiùs procedunt, & intervalla locorum latiùs inter nos se extendunt, tanto manifestiùs eam conspicimus constantiæ suscipere incrementum, in quo dignè sibi vendicat & meretur, ut ei gratâ gratiarum vicissitudine fortius astringamur.

Sanè super eo quod, nostrorum profectuum, in tam remotis agentium, vos eritis non obliti, nos de fœdere matrimoniali contrahendo inter Edmundum karissimum natum nostrum & illustrem Reginam Cypri; necnon & inter filium prædictæ Reginæ hæredem regni Cypri & unam de filiabus nostris, per vestras litteras consulere decrevistis, ad magnas vobis assurgimus gratiarum actiones; videntes vos, & scientes circa nostrorum commodum & honorem sollicitos & intentos.

Verum quia, in adventu nuncii prædictæ Reginæ ad nos, cum litteris vestris memoratis, agebant quidam de concilio nostro in remotis (quorum consilia in præmissis sunt specialius requirenda) propter quod eundem nuncium nobiscum duximus diutius retinendum; nec, dum eorundem præsentiam haberi potuimus, certum vobis de prædictis responsum ad præsens dare non valemus:

Set dictorum consiliariorum nostrorum obtentâ præsentiâ, cum de præmissis plenius deliberaverimus, speciales nuncios nostros ad vos statim transmittemus, & voluntatem nostram vobis apertius scire faciemus.

Teste, &c.

Eodem modo scribitur Albo cardinali.

Littera Fulconis domini de Mastacio, de capiendâ fidelitate Galfridi Martelli, pro terrâ quæ fuit dicti Fulconis in insulâ Oleron.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Lib. B. fol. 162 b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ILLUSTRISSIMO domino suo & reverendo, domino Edwardo primogenito domini Henrici, Dei gratiâ, Regis excellentissimi Angliæ, domini Hiberniæ, ducis Normanniæ, Aquitanniæ, & comitis Andegaviæ, Fulcho dominus de Mastacio, ejusdem miles, salutem & debitam fidelitatem.

Vestram reverentiam, de quâ confido, deprecor, & requiro quatinus Galfridum Martelli, meum fratrem dilectum, in fidelitate vestrâ, pro terrâ, quam ego de domino meo, patre vestro jam desuper nominato, teneo in insulâ Oleronis, quam terram dominus Robertus de Salbolio, dominus pater meus & suus, ipsi Gaulfrido assignavit, & ego assigno, si placet, capiatis.

Dat' die Martis post octab' beati Johannis, ante Portam Latinam, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto, apud Mornao.

Quod sigillum Edwardi filii Regis primogeniti, cui Rex dedit totam terram Hiberniæ, currat in Hibernia.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Pat. 40 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, militibus, liberis hominibus, & omnibus ballivis & fidelibus suis tocius Hibernie, salutem.

Quia dedimus per cartam nostram Edwardo primogenito filio nostro & heredi terram nostram Hibernie cum pertinenciis, habendam sibi & heredibus suis de corpore suo legitimè procreatis imperpetuum; salvis nobis fidelitate nostrâ, & advocacionibus archiepiscopatuum, episcopatuum, & abbaciarum ejusdem terre, unà cum custodiis eorumdem cum eos vacare contigerit, sicut satis noscis; volumus quod sigillum suum currat decetero in terrâ predictâ: & quod eadem terra per sigillum illud justicietur, & exhibeatur unicuique justicia, sicut per sigillum nostrum fieri consuevit: & ideò vobis mandamus quod sigillo prefati filii nostri sitis intendentes & respondentes, sicut prius nostro sigillo intendere consuevistis.

In cujus, &c.

T. R. apud Rading', xvi. die Maii.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de pecuniâ pro negotio Siciliæ; & de credentiâ Jo. de Dya.

A. D. 1256. An 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Quia sedes apostolica inclitum genus tuum quâdam semper, inter orbis Reges & principes, dilexit prærogativâ benivolentiæ specialis, ejusque continuè honorem & commodum indefessâ sollicitudine procuravit, quia circa progenitorum tuorum exaltationem, sub diversitate temporum, omnem, quam potuit, adhibuit opem & operam efficacem:

Nos, attendentes quod, ex hoc regio genere, tam insigni, suscepit mater ecclesia semper, & suscipit filios benedictionis & gaudii, filios factis & famâ pollentes, filios oportuni auxilii & favoris;

Quodque in hoc genere suavem delibat dulcorem reverentiæ filialis, auritque de ipso continuè amœnum innatæ sinceritatis odorem;

Ac volentes ex hoc sedis ejusdem favorem & gratiam ad te, & carissimum in CHRISTO filium nostrum Edmundum, illustrem Regem Siciliæ, natum tuum, extendere successivè (præsertim cum tu, & idem natus progenitoribus ipsis, non solum derivatione sanguinis, sed propagatione sinceræ devotionis, & immaculatæ fidei succedatis) regnum Siciliæ, quod est speciale sedis ipsius, pro cujus recuperatione Roman' ecclesia importabilibus non parcendo sumptibus, ac multorum laborum minimè devitando tædia, diutiùs laboravit (rem utique ipsi ecclesiæ, inter cætera temporalia sua bona, carissimam, & longo jam tempore concupitam) eidem nato liberaliter concessimus, prout in apostolico privilegio, super hoc obtento, pleniùs continetur;

Et, quoniam sincera & firma voluntas in dilectionis & operis prosecutione cognoscitur, quia hujusmodi negotium, propter ipsius regni statum, nondum in toto tranquillum, multo indigebat consilio & favore, magnamque requirebat sollertiam, & substentationis fulcimenta non modica, valida defensionis munimina, & indeficientis subsidii firmamentum,

Eadem ecclesia totum quasi pondus ejusdem negotii, portandum super humeros suos assumpsit, è diversis partibus exercitum instaurando magnificum, ac deputando legatos ad prosecutionem illius, non sine magnâ effusione sumptuum, ut posset illud, Domino adjutore, perducere ad statum honorabilem, prosperum, & quietum.

Cumque memoratum negotium laudabiliter convalesceret, & successibus prosperis firmaretur, tandem, quia, quorundam proditorum faciente nequitiâ, inopinato casu extitit impeditum; propter quod tanto festinantiùs erat succurrendum eidem negotio, quanto sibi propinquius imminebat confusio & discrimen; regalem excellentiam per nostras requisivimus litteras, tibi cum instantiâ suadentes, ut, quia eramus ulteriùs ad ferendum tantum pondus penitus impotentes, cum pro ipsius promotione negotii exhauriverimus cameram nostram prædictam, ecclesiam multis & gravibus obligationibus astringentes, omnium quasi mercatorum, apud prædictam sedem morantium, & multorum officialium, & familiarium nostrorum, ac aliorum etiam, pro hujusmodi necessitate pecuniis jam receptis (ita quod non poteramus mutuum invenire) festinatum præparares succursum; ita quod, omni difficultate ac tarditate remotâ, statim copiosa & strenua militia mitteretur.

Et nichilominus ut terra Laboris, & aliæ terræ ipsius regni, quæ adhuc in devotione ipsius ecclesiæ persistebant, & per quas ad alias regni partes liberè haberi poterat transitus & processus, possent interim præservari, pecuniam incontinenti, pro conducendis ad hoc militibus, & aliquem virum idoneum pro capitaneo destinares, ac alias eidem negotio, prout expediebat, efficaciter provideres.

Set qualiter hæc, quæ tibi pro ejusdem promotione ac sustentatione negotii persuasimus, feceris, non ignoras; qualiter etiam negotium ipsum adjuveris, ac super illo provideris, cunctis luce clarius innotescet: cum nec tuas, nec aliorum curas & vires, ad hujusmodi rei prosecutionem curaveris adhibere.

Quinimmo sic ipsum negotium quasi postposuisse dinosceris, quod eo, tuis oportunis & speratis subsidiis non suffulto, prædicta terra Laboris, per quam residuum ipsius regni recuperari poterat, sic adversarii ecclesiæ aggressibus patuit, quod illam jam quasi totaliter occupavit.

Nec potest aliqua super hoc, ex parte tua, ignorantia quomodolibet allegari, præsertim cum hæc omnia tibi ad nostram excusationem frequenter duxerimus intimanda.

Verum, quia nuper dilectos filios nobilem virum Willielmum Bonevor militem, & magistrum Petrum de Solerio canonicum Hereforden' nuncios tuos (quos de multâ discretione, providentiâ, & sollicitudine circa commissa eis negotia plurimum commendamus) ad nostram præsentiam destinasti, petens per ipsos instanter à nobis, ut terminum solutionis pecuniæ (quam, juxta tenorem memorati privilegii solvere, infra festum sancti Michaelis, proximò venturum, tua magnitudo tenetur) prorogare benignitate apostolicâ curaremus;

Nos omnibus, quæ iidem nuncii, ex parte tuâ, tàm super petitione hujusmodi, quàm etiam super aliis tuis petitionibus, proponere voluerunt, diligenter auditis & pleniùs intellectis, habitâque diligenti deliberatione cum nostris fratribus super illis, dilectum filium, fratrem Johannem de Dia, capellanum & pœnitentiarium nostrum (de quo nos & iidem fratres plenam in Domino fiduciam obtinemus) ad te, de ipsorum fratrum consilio duximus destinandum; qui tibi super prædictis petitionibus, ex parte nostrâ, plenariè respondebit:

Ideoque serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè quatenus, eundem capellanum solitâ benignitate recipiens, sibi in hiis quæ tibi super præmissis ex parte nostrâ dixerit (cum nostram sibi plenè in hâc parte intentionem expresserimus) adhibeas firmam fidem.

Dat' Anagniæ, tertio id' Junii, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

De carnibus comedendis in festo sancti Edwardi, si contigerit per diem Sabbati, pro Rege & convivis suis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio Henrico, illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum, sicut ex parte tuâ nobis extitit intimatum, tu abstinere à carnibus, diebus Sabbati, tenearis ex voto; nos, tuis precibus annuentes, excellentiæ tuæ, ut, si contigerit festum translationis sancti Edwardi in die Sabbati celebrari, liceat tibi (non obstante voto hujusmodi) necnon & convivis tuis, qui tali voto se nullatenus astrinxerunt, carnes comedere, auctoritate præsentium indulgemus.

Volumus autem quod propter hoc centum pauperes eodem die pascere tenearis.

Nulli ergo, &c.

Dat' Anagniæ, tertio id' Junii, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavi rubeique coloris.

Litteræ de credentiâ principibus Alemanniæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Pat. 40 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus & singulis principibus Alemanniæ, salutem.

Mittimus ad partes vestras nobilem & prudentem virum Ricardum de Clare comitem Gloucestriæ & Hertford' & dilectum senescallum nostrum Robertum Walerand, fideles nostros, pro quibusdam servitiis & negotiis nostris; vos rogantes attentus, quatinus ipsos super hiis recommendatos habere velitis, fidem plenam & indubitatam adhibentes eisdem in hiis, quæ vobis exposuerint super servitiis & negotiis nostris prædictis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', duodecimo die Junii.

Per Ricardum comitem Gloucestr', Johannem Maunsell, Robertum Walerand, & alios.

Bulla Alexandri IV. Papæ, quod episcopi solvant decimam de maneriis propriis, non obstantibus alio servitio aut indulgentiis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.
Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio magistro Rostando, capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum decima omnium proventuum ecclesiasticorum regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in CHRISTO filii nostri ...... Regis Anglorum illustris, sit eidem Regi, usque ad certum tempus, ab apostolicâ sede concessa;

Volumus, & præsentium tibi auctoritate mandamus, quatinus universos prælatos, & alias personas ecclesiasticas eorundem regni & terrarum, ut de proventibus maneriorum suorum, quæ largitione regali habere noscuntur, hujusmodi decimam solvant, monitione præmissâ, auctoritate nostrâ, per te, vel per alium, seu alios, appellatione remotâ, compellas:

Non obstantibus si fortè, pro ipsis maneriis eidem Regi servitium facere, sicut laicales, vel seculares personæ, sibi pro feudis, quæ tenent ab ipso, faciunt, teneantur; & quibuslibet apostolicis indulgentiis per quas posset effectus præsentium impediri.

Dat' Anagniæ, id' Junii, pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ, de mercatoribus Romanis, contendentibus super solutione pecuniæ in Anglia.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Super solutionibus faciendis de quampluribus pecuniarum summis, tàm mercatoribus Romanis, quàm Florentinis & Senensibus, diversas litteras dilectis filiis magistro Rostando capellano, & fratri Johanni ordinis fratrum minorum, nunciis nostris in Anglia, meminimus direxisse.

Porrò, quibusdam ex mercatoribus ipsis contendentibus, in solutione hujusmodi pecuniæ, aliis anteferri, iidem nuncii de voluntate tuâ pecuniam, collectam per ipsos, de quâ omnibus satisfieri non poterat, providè sequestrarunt; per suas nos consulentes litteras quibus priùs vellemus satisfieri de eâdem.

Quoniam igitur cordi nobis est ut dilecto filio Rolando Bonsignoris familiari nostro, civi & mercatori Senensi, de quâdam pecuniæ summâ, in quâ tenemur eidem, priusquam aliquibus aliis, satisfiat;

Serenitatem regiam rogamus, & hortamur attentè quatinus, dilectis filiis Aldebrando Aldebrandi, & Raynerio Bonaccursi, civibus & mercatoribus Senen' vel aliis sociis dicti Rolandi, mille & quinquaginta septem marcas sterlingorum, quas dilecto filio nobili viro Jacobo, comiti Lavaniæ, germanò bonæ memoriæ G. sancti Eustachii diac' cardinalis, pro negotio regni Siciliæ, Romanæ ecclesiæ nomine persolverunt;

De pecuniâ nostro nomine, sive de decimâ proventuum ecclesiasticorum, tibi ab apostolicâ sede concessâ, vel de redemptionibus votorum crucesignatorum, seu ex aliâ quacumque causâ, per ipsos nuntios, vel per quoscumque alios, & cujuscumque auctoritate mandati, collectâ, aut etiam colligendâ, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostrâ, sublato cujuslibet dilationis & difficultatis obstaculo, facias exhiberi:

Non obstantibus si prædictis magistro R. & fratri J. ac dilecto filio magistro Bernardo de Senis, capellano nostro, aut aliquibus aliis, super solutione de decimâ supradictâ, seu parte ipsius, quibuscunque personis faciendâ, direximus scripta nostra:

Aut si campsoribus nostris, civibus & mercatoribus Senen' vel quibuscunque aliis mercatoribus, præfata decima, tùo nomine primitùs extitit obligata;

Seu juramento, quod venerabilis frater noster ...... episcopus Herefordén' in tuâ & filiorum tuorum animabus præstitisse dicitur, quod de decimâ hujusmodi nemini satisfiat, nisi prius de ipsâ eisdem campsoribus, pro quibusdam pecuniarum summis, fuerit integrè satisfactum; quod, quantum ad solutionem, de hujusmodi summâ marcarum, faciendam prædictis Rolandi sociis, penitùs relaxamus:

Aut quod idem episcopus promisisse dicitur quod tu, in certis terminis, præfatis campsoribus satisfaceres de eâdem:

Seu litteris à nobis, per ipsos campsores, contra te & filios tuos, ad prædictum magistrum Bernardum, hactenus impetratis, ut in tuam & prædictorum filiorum personas (in hujusmodi solutione cessantes) & regnum tuum interdicti sententias promulgaret; quas per præsentes, quantum ad solutionem de prædictis mille & quinquaginta septem marcis, eisdem Rolandi sociis faciendam, penitùs revocamus:

Aut quod iidem campsores asserunt, quod hujusmodi mille quinquaginta & septem marcæ, in quibus eidem Rolando tenemur, de pecuniâ, in quâ Romanæ teneris ecclesiæ, non existunt:

Sive quod, super pecuniâ, eidem ecclesiæ, à te debitâ, nullam dictos magistrum R. & fratrem J. potestatem, seu auctoritatem à nobis habere proponunt:

Vel quibuscunque litteris apostolicis impetratis, cujuscumque tenoris fuerint (etiam si plenam & expressam, ac de verbo ad verbum oporteat de ipsis in præsentibus fieri mentionem, & contineatur in ipsis quod non possit eis per aliquas litteras apostolicas derogari) seu de cætero impetrandis, nisi totus in eis tenor præsentium sit insertus:

Volumus tamen ut dilectis filiis Spiliato, Raynerio, Bellindoti, civibus & mercatoribus Florent' ac eidem Rolando, vel eorum sociis, in Angliâ commorantibus, de sex millibus marcarum, prout tibi & dicto magistro, & fratri, per alias litteras nostras direximus, primitùs satisfiat.

Preces autem nostras in hâc parte celsitudo regia sic admittat, quod præfati Rolandus, Aldebrandus, & Raynerius Bonaccursi, & eorum socii de liberalitate tuâ commodum se reportasse lætentur; nosque serenitati tuæ, propter hoc, referre teneamur gratiarum uberes actiones.

Nos enim de prædictis mille & quinquaginta septem marcis, postquam eas solvi feceris mercatoribus supradictis, reputabimus nobis & ecclesiæ prædictæ de ipsis fore plenariè satisfactum.

Dat' Anagniæ, idus Junii, pontific' nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Litteræ de credentiâ Alfonso Regi Castellæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

EGREGIO principi, amico & consanguineo suo karissimo, A. DEI gratiâ, illustri Regi Castellæ, Toleti, Legion', Galet', Sibill', Cordubiæ, Murtiæ, & Jahan', Henricus Rex, &c. salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Ad perficiendum conventiones, inter vos & nos super diversis articulis initas, sicut nostis, venerabilem patrem W. Elyen' episcopum, & dilectum & fidelem nostrum Johannem de Gatesden, ad vestræ dilectionis præsentiam destinamus;

Serenitatem vestram rogantes attentius, quatinus eisdem super hiis & aliis, conventiones illas tangentibus, quæ coram vobis proponent, fidem adhibere velitis indubitatam; renunciantes nobis per eosdem non tantum in hiis, verum etiam in omnibus aliis vestræ beneplacitum voluntatis, quod gaudenti animo, & favore benivolo curabimus adimplere.

Teste Rege, apud Winton', x. die Julii.

De potestate datâ nunciis Regis Angliæ, ad Alfonsum Regem Castellæ missis.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REGI Castellæ Rex Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum. Mittimus ad vos venerabilem patrem Williemum Elyens' episcopum, & dilectum & fidelem nostrum Johannem de Gatesden, quibus per præsentes litteras plenam damus potestatem faciendi vobis plenam fidem super omnibus articulis, contentis in compositione, inter vos & nos initâ, & hinc inde scriptis nostris vallatâ; ratum habituri & firmum quicquid per ipsos, vel eorum alterum, nomine nostro actum fuerit, &c.

Teste Rege, apud Winton', xxiv. die Junii.

REX omnibus, &c. Noverit universitas vestra quod nos plenam & liberam damus potestatem venerabili patri W. Elyensi episcopo, & dilecto & fideli nostro Johanni de Gatesden, quos ad illustris Regis Castellæ & Legion' præsentiam destinamus, pro negotiis nostris cum præfato Rege expediendis, complendi omnes conventiones, inter ipsum Regem & nos initas, secundum quod in scripto earumdem conventionum, sigillo nostro signato, quod præfatus Rex penes se habet, plenius continetur; & Jurandi in animam nostram, si opus fuerit, quodcumque genus sacramenti, ad securitatem conventionis prædictæ: ratum habituri quicquid prædicti episcopus, & Johannes, vel eorum alter, nomine nostro, fecerint, vel fecerit in præmissis. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Clarendon, x. die Julii.

Item per eadem verba processit alia litera, exceptâ hâc clausulâ & Jurandi, &c. *usque illam clausam,* Ratum, &c.

Teste ut supra.

REX W. Elyensi episcopo, & Johanni de Gatesden, salutem. Mandamus vobis quod, si Rex Castellæ illustris à vobis habere litteras securitatis super commutatione voti nostri ad partes Affricanas (pro eo forsitan quod timet nos missus benè apud summum Pontificem pro commutatione dicti voti nostri institisse) per litteras vestras nos, procuratorio nomine, obligetis præfato Regi, quod in omni eventu laborabimus, tam per nos, quam per nostros, erga dominum Papam bonâ fide, quod votum memoratum immutet ad partes Affricanas, prout in litterâ nostrâ conventionis (quam præfatus Rex inde habet) plenius continetur; & ad proficiscendum ad partes illas secundum formam conventionis prædictæ; dum tamen dominus Papa ad hoc suum præbeat assensum.

In cujus, &c.

Teste ut supra, apud Clarendon, x. die Julii.

Alexander IV. Papa in litigatione pro ecclesiâ de Stodinton, Hereford' dioc', pro alterâ partium interponit.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio nostro ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Vacante olim ecclesiâ de Stodinton' Herefordensis diocesis, per mortem .... archidiaconi Salopesberiæ, rectoris ejusdem, in quâ dilecti filii .... abbas .... prior, & conventus Salopesbiriæ, ordinis sancti Benedicti, Conventrensis diocesis, jus patronatûs obtinere dicuntur, fælicis recordationis G. Papa, prædecessor noster, dilecto filio magistro Stephano Anibaldi canonico Furnen' nepoti dilecti filii nostri R. sancti Angeli, diacon' cardinal' eam conferens, ac decernens irritum & inane quicquid contra hoc contingeret attemptari; mandavit procuratorem suum in corporalem possessionem ipsius ecclesiæ induci, ac inductum defendi, amoto ab eâ quolibet detentore, contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Sed quondam Guillielmo Averil clerico se inductioni hujusmodi opponente, dictus magister Stephanus nancisci possessionem ecclesiæ præfatæ nequivit; tandem præfato Guillielmo viam universæ carnis ingresso, ac inter eosdem abbatem, priorem, & conventum, ex parte unâ & ipsum S. super eâdem ecclesiâ exortâ ex alterâ quæstione, nos, præfatos abbatem, priorem & conventum, & omnes ipsius ecclesiæ detentores, facientes ad nostram præsentiam evocari, dilecto filio magistro Matheo de Alperino, capellano nostro, causam eandem commisimus terminandam.

Cumque dictis abbate, priore & conventu, ac detentore, sive detentoribus in audientiâ publicâ citatis solempniter, & post terminum expectatis diutius, non compareret aliquis pro eisdem, & ipsi magistro M. de citatione factâ plenè constaret idem, ipsos reputans contumaces, ac recepto libello per procuratorem præfati magistri S. sibi oblato, auditis etiam ac intellectis quæ pro parte suâ fuêre proposita coram eo, & obtentâ à nobis sententiandi licentiâ, procuratori dicti S. & per eum sibi dictam ecclesiam sententialiter adjudicans, ac declarans ipsam ad eum pertinere de jure, in possessionem ejusdem ecclesiæ eum, sive procuratorem ejus inducendum decrevit, ac inductum etiam defendendum, amovendo ab eâ quemlibet detentorem; ac nos, postmodum sententiam ipsam, per eundem capellanum providè latam, auctoritate apostolicâ confirmantes, venerabili fratri nostro .... episcopo Hereforden' in virtute obedientiæ districtè nostris dedimus litteris in præceptis, ut eundem magistrum S. vel procuratorem suum, ejus nomine, in corporalem ipsius ecclesiæ possessionem inducat, & defendat inductum; invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis; contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Verum, quia dilectus filius Johannes Matisel clericus tuus eandem ecclesiam in ipsius magistri S. præjudicium dicitur retinere, serenitatem tuam monemus attentè, rogamus attentius, & obsecramus in Domino quatinus, diligenter attendens quod ejusdem ecclesiæ detentio vergit in detentoris salutis propriæ detrimentum, eundem Johannem inducas attentius ut, eandem ecclesiam eidem magistro S. sine difficultate aliquâ & moræ dispendio in pace dimittens, eum super ipsâ ulterius non molestet; nec tu ipsum magistrum S. super hoc patiaris ab aliquibus tuæ ditioni subjectis aliquatenus molestari; monitiones autem, preces, & obsecrationes nostras in hâc parte sic benignius attendas & propitius exaudire procures, quod apud Deum tibi manipulos accumules præmiorum, nosque devotionem tuam dignis in Domino laudibus commendare possimus, &, cum necesse fuerit, exhibere nos in regalibus beneplacitis promptiores.

Dat' Anagniæ, iv. id' Julii, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

De juramento abbatis Westm' ad curiam Romanam profecturi.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. n. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Ad vestrûm omnium notitiam volumus pervenire quod, cum dilectus nobis in Christo Ricardus de Crokesl' abbas Westmonasterii, nuper, ad instantiam nostram proficisceretur in nuncium nostrum ad curiam Romanam, pro arduis negotiis nostris, idem abbas in præsentiâ nostrâ personaliter constitutus, non coactus, set spontaneâ voluntate suâ ductus, coram nobis, & concilio nostro, & priore & conventu suo, tactis sacrosanctis, corporale præstitit sacramentum, quod per se, vel per alium, nichil impetrabit, vel impetrari procurabit, in præfatâ curiâ in præjudicium prædicti prioris & conventûs, vel contra compositionem, nobis mediantibus, initam inter ipsos abbatem, & dictos priorem & conventum, super quibusdam maneriis, obedientiariis, possessionibus, & aliis, statum eorumdem prioris & conventûs contingentibus:

Nos igitur, volentes veritati testimonium perhibere, id ipsum per has litteras nostras patentes protestamur; quibus sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste meipso, apud Gloucestr', xx. die Julii.

De domibus Judæorum suspensorum, pro puero crucifixo apud Lincoln' vendendis.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod constituimus dilectos & fideles nostros Simonem Passelewe, & Willielmum de Lergton' vicecomitem nostrum Lincoln' ad vendendum per visum & testimonium legalium hominum domos que fuerint Judeorum Lincoln' suspensorum pro puero crucifixo ibidem, prout commodo nostro magis viderint expedire. Et ad inquirendum quo devenerint catalla eorumdem Judeorum, & qui ea habeant, & quantum valeant.

Et ideò vobis mandamus, quod eisdem Simoni & vicecomiti ad hoc sitis intendentes & auxiliantes, cum ab eis requisiti fueritis. In cujus, &c.

T. R. apud Wodestock', xx. die Augusti.

Bulla Alexandri IV. Papæ, quod fructus & proventus beneficiorum vacantium in Anglia, quorum collatio pertinet ad Papam, colligantur ad opus Regis Angliæ, pro complendo voto suo ad Terram Sanctam.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, capellano, & nuntio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad impendendam carissimo in Christo filio nostro ...... illustri Regi Angliæ, gratiam & favorem, crucis reverentia (quâ insignitus Crucifixi obsequio se devovit) ac sinceræ devotionis affectus, quem ad nos & Romanam ecclesiam habere dinoscitur, meritò nos inducunt:

Hinc est quòd nos, ipsius supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus fructus, redditus, & proventus omnium dignitatum, & personatuum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, præbendalium & aliorum, regni Angliæ, & aliarum terrarum ejusdem Regis, quæ tanto tempore vacâsse inveneris, quod ipsarum collatio est ad sedem apostolicam, secundum Lateranen' statuta concilii, devoluta, per te, vel per alium, seu alios, ab eo tempore, quo taliter ad prædictam sedem fuit ipsorum devoluta donatio,

Integrè colligens (detentores illorum ad exhibendum eos tibi, monitione præmissâ, per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo; nisi per apostolicam dispensationem, seu indulgentiam super hoc ostenderint se munitos) quicquid de hiis collegeris in tuto loco deponere, ac ad opus ipsius Regis, ut votum suum efficacius exequi valeat, conservare procures; contradictores autem super hoc, si qui fuerint, vel rebelles, monitione præmissâ, censurâ simili, appellatione remotâ, compescas.

Dat' Anagniæ, xii. kal' Septembr', pontif' nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, quod Rex habeat fructus non residentium, exceptis certis personis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, capellano, & nuntio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad impendendam carissimo in Christo filio nostro ...... illustri Regi Angliæ, gratiam & favorem, crucis reverentia (quâ insignitus Crucifixi obsequio se devovit) ac sinceræ devotionis affectus, quem ad nos & Romanam ecclesiam habere dinoscitur, meritò nos inducunt:

Hinc est quod nos, ipsius supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus fructus, redditus, & proventus omnium dignitatum, & personatuum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, præbendalium & aliorum, regni Angliæ, & aliarum terrarum ejusdem Regis, in quibus hii, qui ea obtinent, non resident ut tenentur (nisi fortè in scolis, aut apud apostolicam sedem, vel in peregrinatione, aut alibi, pro negotiis ecclesiarum, in quibus illa habent, de prælatorum suorum licentiâ, fuerint, aut super hoc indulgentiam apostolicam habeant) integrè colligens, quicquid de hiis collegeris in tutis locis deponere, ac ad opus ipsius Regis, ut votum suum efficacius exequi valeat, conservare procures;

Contradictores autem super hoc, si qui fuerint, vel rebelles, monitione præmissa, per censuram ecclesiasticam appellatione postpositâ compescendo.

Dat' Anagniæ, xii. kal' Sept', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canab'.

Bulla ejusdem Papæ, quod Rex habeat fructus omnium beneficiorum ecclesiasticorum per totum regnum suum per unum annum vacantium.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad impendendam tibi gratiam & favorem, crucis reverentia (quâ insignitus te Crucifixi obsequio devovisti) ac sinceræ devotionis affectus, quem ad nos & Romanam ecclesiam habere dinosceris, meritò nos inducunt:

Hinc est quod nos, tuis supplicationibus inclinati, serenitati tuæ fructus, redditus, & proventus omnium dignitatum, & personatuum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, præbendalium & aliorum, regni Angliæ, & aliarum terrarum tuarum, quæ deinceps usque ad quinquennium vacare contigerint, ut votum crucis efficaciùs exequi valeas pro Terræ Sanctæ subsidio, concedimus per unum annum de gratiâ speciali.

Nolumus autem quod ad archiepiscopatus, episcopatus, abbatias, & prioratus collegiatos, hujusmodi nostra concessio aliquatenus extendatur.

Nulli ergo, &c.

Dat' Anagniæ, decimo kal' Septembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ, quod Rex habeat decimam, secundum veram æstimationem ecclesiasticorum beneficiorum.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis universis archidiaconis, per regnum Angliæ constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum decima ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri ...... illustris Regis Angliæ, eidem Regi, usque ad certum tempus, pro Terræ Sanctæ subsidio, à sede apostolicâ sit concessa;

Ne aliqua fraus possit in hujusmodi decimæ solutione committi, in ipsius Regis præjudicium & dispendium dictæ terræ;

Volumus, & præsentium vobis auctoritate, in virtute obedientiæ, & sub pœnâ excommunicationis, districtè præcipiendo mandamus, quatenus omnia beneficia, in archidiaconatibus vestris consistentia, secundum debitam & justam extimationem (taxatione antiquâ nequaquam obstante) per vos, vel per alium, seu alios discretos, & fide dignos taxare procuretis:

Ac nichilominus hujusmodi decimam in eisdem archidiacon' (cum per dilectum filium magistrum Rostannum, capellanum & nuncium nostrum in Anglia, super hoc requisiti fueritis) fideliter colligentes, quicquid de ipsâ colligatis eidem capellano (cujuslibet alterius super hoc non expectando mandatum) assignare curetis; contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo;

Alioquin eidem capellano, litteris nostris, injungimus ut vos ad id, monitione præmissâ, per censuram eandem, appellatione remotâ, compellat.

Dat' Anagniæ, decimo kal' Sept', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ archidiacono Richmundiæ, quod decimam beneficiorum in archidiaconatu suo, secundum debitam existimationem, taxari faciat, & levari, & colligi, & magistro Rostanno capellano Papæ assignari, pro subsidio Terræ Sanctæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio .... archidiacono Richemundiæ, in ecclesiâ Eboracensi, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum decima ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri ...... illustris Regis Angliæ, eidem Regi usque ad certum tempus, pro Terræ Sanctæ subsidio, à sede apostolicâ sit concessa; ne aliqua fraus possit in hujusmodi decimæ solutione committi, in ipsius Regis præjudicium, & dispendium dictæ terræ;

Volumus, & præsentium tibi auctoritate, in virtute obedientiæ, & sub pœnâ excommunicationis, districtè præcipiendo mandamus, quatinus omnia beneficia in archidiaconatu tuo consistentia, secundum debitam & justam extimationem (taxatione antiquâ nequaquam obstante) per te, vel per alium, seu alios discretos, & fide dignos, taxare procures:

Ac nichilominus hujusmodi decimam in eodem archidiaconatu (cum per dilectum filium magistrum Rostannum, capellanum & nuncium nostrum in Anglia, super hoc requisitus fueris) fideliter colligens, quicquid de ipsâ collegeris, eidem capellano (cujuslibet alterius super hoc non expectando mandatum) studeas assignare; contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Alioquin eidem capellano litteris nostris injungimus, ut te ad id, monitione præmissâ, per censuram eandem, appellatione remotâ, compellat.

Dat' Anagniæ, decimo kal' Septembris, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, de bonis intestatorum colligendis ad opus Regis Angliæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, capellano & nuncio nostro in Angliâ, salutem & apostolicam benedictionem;

Volumus, & præsentium tibi auctoritate mandamus, quatinus omnia bona mobilia ab intestato decedentium, sive de regno Angliæ, sive de aliis terris carissimi in Christo filii nostri, ... illustris Regis Angliæ fuerint, pro illâ portione, quæ juxta patriæ consuetudinem decedentes contingit, integrè per te, vel per alium, seu alios, colligens, quicquid de hiis collegeris in aliquibus tutis locis deponere, ac ad opus carissimi in Christo filii nostri .... illustris Regis Angliæ, (ut votum suum efficaciùs exequi valeat) conservare procures; contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Non obstante si personis aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quod extra suas diocæses, vel alia certa loca in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & quibuslibet aliis indulgentiis, seu litteris apostolicis, per quas effectus præsentium, seu executio negotii crucis impediri valeat, vel differri; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Anagniæ, viii. kal' Sept', pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ, de episcopis taxandis per totum regnum, non obstantibus privilegiis & indultis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus universis archiepiscopis & episcopis per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cùm, sicut intelleximus, dilectus filius magister Rostannus, capellanus, & nuncius noster in Anglia, bona vestra & religiosorum vobis subjectorum per vos taxari mandaverit, ut, secundum taxationem hujusmodi, de bonis ipsis decima persolvatur; volumus, & fraternitati vestræ per apostolica scripta, in virtute obedientiæ, districtè præcipiendo, mandamus, quatinus taxationes hujusmodi eidem capellano in scriptis assignare (sublatâ quâlibet difficultate) curetis; præfatam decimam etiam de maneriis vestris, tàm pro biennio præterito, quàm pro anno præsenti, secundum taxationes easdem, integrè persolvendo.

Alioquin prædicto capellano litteris nostris injungimus, ut vos ad hæc, monitione præmissâ, auctoritate nostrâ, per se, vel per alium, seu alios, sublato cujuslibet appellationis impedimento, compellat; non obstante si vobis, vel vestrûm alicui à sede apostolicâ sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut extra vestras diocæses, vel alia certa loca in causam trahi non possitis per litteras apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Anagniæ, quinto non' Septembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ, quod prælati Angliæ compellantur ad dandam in scriptis taxationem bonorum suorum, & ad solvendam decimam de prædictis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, capellano, & nuncio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum, sicut intellexeris, bona venerabilium fratrum nostrorum, archiepiscoporum, & episcoporum, regni Angliæ, & religiosorum, subjectorum eisdem, taxari mandavimus ut, secundum taxationes hujusmodi, de bonis ipsis decima persolvatur;

Eisdem archiepiscopis, & episcopis, in virtute obedientiæ, districtè duximus injungendum, ut taxationes hujusmodi tibi in scriptis assignare, sublatâ quâlibet difficultate, procurent; præfatam decimam etiam de maneriis eorum, tam pro biennio præterito, quam pro anno præsenti, secundum taxationes easdem, integrè persolvendo;

Quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus, si dicti archiepiscopi & episcopi super hoc mandatum apostolicum neglexerint adimplere, tu eos ad hæc, monitione præmissâ, auctoritate nostrâ per te, vel per alium, seu alios, sublato cujuslibet appellationis impedimento, compellas;

Non obstante si eisdem archiepiscopis & episcopis, vel eorum alicui, à sede apostolicâ sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, seu extra ipsorum diocæses, vel alia certa loca in causam trahi non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Anagniæ, quarto non' Septembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ episcopo Norwicen' & abbati monasterii sancti Petri de Burgo, quod colligant decimam, & legata, & hujusmodi ad opus Regis Angliæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ...... episcopo Norwicen' & dilecto filio abbati monasterii sancti Petri de Burgo, ordinis sancti Benedicti, Lincoln' dioc' salutem & apostolicam benedictionem.

Cum nos venerabili fratri nostro ...... archiepiscopo Cantuarien' & dilecto filio magistro Rostanno, capellano nostro, negotium crucis in regno Angliæ, & aliis terris carissimi in Christo filii nostri ...... illustris Regis Angliæ, crucesignati, necnon & collectionem decimæ ecclesiasticorum proventuum eorundem regni & terrarum, prædicto Regi usque ad certum tempus ab apostolicâ sede concessæ; ac redemptionem votorum crucesignatorum & legatorum indistinctè, per nostras diversas litteras, sub diversis formis, duxerimus committenda;

Volumus, & præsentium vobis auctoritate, in virtute obedientiæ, districtè præcipiendo, mandamus, quatinus hujusmodi decimam, redemptiones, & legata; necnon & obventiones, ex quâcunque causâ provenientes, subsidio Terræ Sanctæ integrè colligere, ac ad opus ipsius Regis, ut votum suum efficaciùs exequi valeat, conservare curetis;

Et in prædicto crucis negotio, juxta formam quarumcunque litterarum nostrarum, eisdem archiepiscopo, & capellano super hiis directarum, per vos, vel per alium, seu alios, efficaciter, secundum datam vobis à Domino gratiam, procedatis; ita quòd crescatis exinde meritis apud Deum, & penes nos, & prædictum Regem gratiâ, & apud homines clarâ famâ:

Contradictores auctoritate nostrâ, appellatione postpositâ, compescendo, non obstante si personis aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quod in causam trahi, vel ad judicium evocari, non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Anagniæ, quarto non' Septembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, quod colligatur nomine ecclesiæ Romanæ decima.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, capellano, & nuncio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum decimam ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in Christo filii nostri ...... illustris Regis Angliæ, crucesignati, tibi commiserimus colligendam;

Volumus, & præsentium tibi auctoritate mandamus, quatinus hujusmodi decimam, nostro & ecclesiæ Romanæ nomine, pro exhoneratione debitorum ipsius ecclesiæ, ad quæ idem Rex Angliæ tenetur, eidem per te, vel per alium, seu alios, integrè colligere, & in aliquibus tutis locis deponere, ac ad opus præfatæ ecclesiæ fideliter conservare procures; ut de ipsâ postmodum disponamus, qualiter creditoribus ejusdem ecclesiæ persolvatur:

Non obstantibus si quibuscunque prælatis ecclesiarum, seu personis aliis à sede apostolicâ sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut quod extra suas dioceses, vel alia certa loca in causam trahi non possint per litteras apostolicas, in quibus plena & expressa de indulto hujusmodi mentio non habetur; & quibuslibet aliis indulgentiis, aut litteris apostolicis, per quas hujusmodi subventio, vel subsidium impediri possit quomodolibet, vel differri; & de quibus, & quarum tenore de verbo ad verbum specialem fieri oporteret in præsentibus mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Anagniæ, quarto non' Septembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, per quam indulgetur Regi quod nullum præjudicium generetur sibi, nec suis hæredibus, per hoc quod prælati dant decimam de maneriis suis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Fidei puritas, devotionis fervor, & constantiæ firmitas, quibus apud Deum, inter cæteros principes orbis, amabilis, penes apostolicam sedem acceptus, & homines magnæ laudis præconio commendabilis redderis, sic te divinæ majestatis gratiâ, sedis ejusdem favore, ac claræ famæ prærogativâ dignum efficiunt, ut habeas Regem regum, sicut speramus firmiter, speciali opitulatione propitium, Romanam ecclesiam ad tua commoda promptam, & in terris, singularis commendationis extollentia, nomen grande.

Unde nos, de tam devoto, fideli, & constanti matris ecclesiæ filio, ingenti gaudio exultantes in Domino, attentis insistimus supplicationibus apud eum, ut, repulso cujuslibet adversitatis eventu, prosperitas tibi semper votiva succedat; nobisque tribuat ex alto virtutem, ut tui commodi & honoris augmentum procurare, juxta nostri desiderii plenitudinem, valeamus.

Licet igitur velimus, & jam mandaverimus, quòd venerabiles fratres nostri archiepiscopi, & episcopi, ac dilecti filii abbates, priores, & alii prælati ecclesiarum regni Angliæ decimam ecclesiasticorum proventuum, etiam de maneriis suis, sine diminutione persolvant;

Quia tamen nostræ semper intentionis extitit, & existit, tua tibi jura non solum integra & illæsa servare, immò potius adaugere, excellentiæ tuæ ut nullum ex hoc tibi, tuisque hæredibus, quantum ad servitia, in quibus prædicti archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, & alii regiæ curiæ prædictorum maneriorum ratione tenentur, præjudicium generetur;

Quin illa tibi, non obstante quod, pro ipsis maneriis, hujusmodi decimam, ut subsidium, de mandato nostro persolvunt, integrè faciant, ut tenentur, auctoritate præsentium indulgemus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Anagniæ, quarto non' Septembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Alexandri IV. Papæ, quod compellantur episcopus Hereforden' & alii executores crucis, ut reddant rationem de receptis decimæ, vel cujusquam alterius subsidii.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis ...... abbati monasterii de burgo sancti Petri, ordinis sancti Benedicti, Lincolnien' dioc' & Johanni Semercot, capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Volumus, & præsentium vobis auctoritate, in virtute obedientiæ, districtè præcipiendo, mandamus, quatinus venerabilem fratrem nostrum ...... episcopum Hereforden' & omnes prædicatores, & quoscumque alios executores in Ibernia, Hereforden', Conventren', & Wigornien', episcopatibus, ad crucis negotium à sede apostolicâ, vel ab eodem episcopo deputatos, ut de hiis, quæ, pro hujusmodi negotio, ratione decimæ, vel cujusquam alterius subsidii, recepisse ac expendisse noscuntur, sufficienter vobis reddant & plenariam rationem:

Et residuum, quod post diligentem & exactam rationem remansisse inveneritis apud eos, integrè vobis persolvant, monitione præmissâ, auctoritate nostrâ, sublato cujuslibet appellationis impedimento, cogatis:

Non obstante si personis aliquibus à sede sit indultum eâdem quod, extra suas diocæses, vel alia certa loca, in causam trahi, vel ad judicium evocari; aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Anagniæ, quarto non' Septembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Bulla Alexandri IV. Papæ episcopo Wigorn' & magistro Rostando, ut statuant certum terminum transfretandi domino Regi, & aliis crucesignatis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri ...... episcopo Wigornien' & dilecto filio magistro Rostanno, capellano, & nuncio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Volumus, & præsentium vobis auctoritate, districtè præcipiendo, mandamus quatinus vos, vel alter vestrûm carissimo in CHRISTO filio nostro ...... illustri Regi Angliæ, crucesignato, ac cæteris crucesignatis regni Angliæ, & aliarum terrarum ejusdem Regis, certum & competentem terminum transfretandi in subsidium Terræ Sanctæ, prout expedire videritis, statuatis.

(Non obstante .... ad transfretandum, pro hujusmodi subsidio .... sancti Johan' Baptistæ proximo præterito astrinxisse dicimur) crucesignatos eosdem ad transfretandum in terram præfatam ad terminum à vobis statutum, monitione præmissâ, per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, per vos, vel per alium, seu alios compellendo:

Non obstantibus quibuscunque litteris apostolicis, cujuscunque tenoris existant, per quas iidem crucesignati valeant in aliquo se tueri; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Nos enim absolvendi eos à juramento prædicto liberam vobis concedimus, auctoritate præsentium, facultatem.

Dat' Anagniæ, quarto non' Septembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

De auxilio Alexandro Regi Scotiæ ferendo.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III. Pat. 40 Hen. III. n. 15. d. in Turr. Lond.

MANDATUM est baronibus, militibus, & omnibus aliis de comitatibus Eborum, Lancastriæ, Northumbriæ, Cumbriæ, & Westmerlandiæ, quod, si contingat Alexandrum Regem Scotiæ auxilio suo indigere, contra rebelles ejusdem Regis, in facto ejusdem Regis, faciant id quod Johannes Maunsel eis injunxerit, vel mandaverit; & hoc nullatenus omittant.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xiii. die Septembris.

De ordinando super negotiis prædicti Alexandri Regis.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III. Pat. 40 Hen. III. n. 15. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Mittimus ad partes Scotiæ dilectum & fidelem nostrum Johannem Maunsell, ad providendum, ordinandum & disponendum, loco nostri, de negotiis Alexandrum Regem Scotiæ contingentibus, prout ad honorem & commodum ipsius melius viderit expedire.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De tractando super negotiis Scotiæ.

A. D. 1256.—An. 40 Hen. III. Pat. 40 Hen. III. n. 15. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Mittimus ad partes Scotiæ dilectum & fidelem nostrum, Johannem Maunsell, thesaurarium Eborum, ad tractandum, loco nostri, inter nos, & dilectum filium & fidelem Alexandrum Regem Scotiæ illustrem, ex unâ parte, & quoscumque rebelles ipsius Regis, ex alterâ; super contentionibus nos & ipsum Regem ex unâ parte, & dictos rebelles ex alterâ contingentibus.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Bulla Alexandri IV. Papæ pro priorissâ Leprosarum beatæ Mariæ de Pratis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, universis CHRISTI fidelibus, per Lincolniensem, Elyensem, & Londoniensem civitates, & dioceses constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal CHRISTI, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit, sive malum, oportet nos diem messionis extremæ misericordiæ operibus prævenire, ac, æternorum intuitu, seminare in terris quod, reddente Domino, cum multiplicato fructu recolligere debeamus in cælis, firmam spem fiduciamque tenentes; quoniam qui parcè seminat, parcè & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam.

Cum igitur, sicut dilectæ in CHRISTO filiæ ...... priorissa & conventus Leprosarum domûs beatæ Mariæ de Pratis, ordinis sancti Benedicti, Lincolniensis diocæsis, nobis insinuare curarunt, eædem monasterium suum nimiâ vetustate consumptum, de novo, reparare inceperint opere sumptuoso, nec ad hujusmodi consummationem operis eis propriæ suppetant facultates;

Universitatem vestram rogamus, & hortamur in Domino, in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatinus de bonis, vobis à DEO collatis, pias ad hoc eis elemosinas, & grata caritatis subsidia erogetis, ut per subventionem vestram opus hujusmodi valeat consumari, & vos per hæc & alia bona, quæ, Domino inspirante, feceritis, ad æternæ possitis fælicitatis gaudia pervenire.

Nos enim, de Omnipotentis DEI misericordiâ, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, auctoritate confisi, omnibus, verè pœnitentibus & confessis, qui ad hoc manum porrexerint adjutricem, quadraginta dies de injunctâ sibi pœnitentiâ misericorditer relaxamus: præsentibus post quinquennium minimè valituris; quas mitti per quæstuarios districtius inhibemus, eas, si secus actum fuerit, carere viribus decernentes.

Dat' Anagniæ, id' Septembris, pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Obligatio Gailardi de Solariis, civis Burdegaliæ, Edwardo primogenito Regis.

A.D. 1256. An. 40 Hen. III.

* Lib. B. f. 161. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

UNIVERSIS CHRISTI fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, Gailardus de Solar' civis Burd' salutem.

Noverit universitas vestra me, non vi, non metu, non dolo inductum, set spontaneâ voluntate, promisisse domino meo Edwardo, illustris Regis Angliæ primogenito, quod totis viribus meis, & cum omni diligentiâ fideliter instabo, & procurabo per me, & meos, ut majoria civitatis Burdegaliæ ad manum ipsius domini mei Edwardi deveniat, ita quod, irrequisitis licentiâ & assensu juratiæ & communiæ civitatis prædictæ, idem dominus Edwardus, vel locum suum tenens in Vasconia, pro suâ voluntate majorem ipsius civitatis constituere possit, & amovere.

Promisi insuper dicto domino meo, quod ero ei & senescallo suo in Vascon' omnibus modis, quibus sciero & potero, in auxilium & concilium ad ædificandum & firmandum quoddam castrum, ad opus domini mei, apud civitatem prædictam Burdegaliæ, ubi ipse dominus Edwardus & consilium suum providerint.

Et quod cum inimicis meis aliquam pacem non faciam, vel confœderationem minimam, nisi de voluntate & assensu præfati domini mei Edwardi.

Et quod meipsum, vel aliquem, seu aliquam de liberis meis, alicui inimicorum meorum, vel cuicumque alio nullatenus maritabo, per quod maritagium prædicto domino meo Edwardo, aut suis periculum vel dampnum eveniat, aut evenire valeat.

Et ad omnes, & singulas promissiones meas supradictas fideliter, & sine dolo observandas, obligo me & omnia bona mea, mobilia & immobilia, ut, si (quod absit) super ipsis promissionibus, vel aliquâ earumdem, minus fideliter me habuero, & super hoc convictus fuero, terras meas, & redditus, ac omnia bona mea, mobilia & inmobilia, idem dominus meus Edwardus habeat confiscata, & de eisdem pro suâ voluntate disponat; & meipsum capiat, vel capi faciat, & incarceratum teneat; ac de corpore meo, tamquam de malifico proditore, suam faciat voluntatem.

Renuntio autem in hoc, & in omnibus aliis supradictis, doli & in factum actioni & exceptioni; & juri dicenti generalem renunciationem non valere; & omni juris scripti & non scripti, promulgati & promulgandi, beneficio, seu auxilio; per quod prædicta, vel aliquod prædictorum possent, aut posset adnullari, vel etiam nulla dici.

In cujus rei testimonium præsenti scripto sigillum meum apposui.

Dat' apud Windes', decimo septimo die Septembris, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto.

Bulla Alexandri IV. Papæ, quod prælati qui non solverint decimam, excommunicati denuntientur.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis universis archidiaconis, per regnum Angliæ, & alias terras carissimi in CHRISTO filii, illustris Regis Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum decima ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in CHRISTO filii nostri illustris Regis Angliæ crucesignati, eidem Regi usque ad certum tempus à sede apostolicâ, pro Terræ Sanctæ subsidio, sit concessa: & nonnulli prælati, & aliæ personæ ecclesiasticæ, seculares & regulares, eorundem regni & terrarum, pro eo quod decimam suorum ecclesiasticorum proventuum non solverunt, sint, prout intelleximus, per collectores hujusmodi decimæ vinculo excommunicationis astricti;

Volumus, & præsentium vobis auctoritate, districtè præcipiendo, mandamus, quatinus prælatos & personas hujusmodi, cujuscunque dignitatis, vel honoris, aut ordinis, seu conditionis existant, tamdiu in locis, in quibus expedire videritis, pulsatis campanis & candelis accensis, excommunicatos publicè nuntiari faciatis, & ab omnibus artiùs evitari, donec de hujusmodi decimâ integrè satisfecerint collectoribus supradictis:

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo; non obstantibus constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali, & quibuscunque appellationibus; quas eisdem prælatis atque personis nequaquam, in hâc parte, volumus suffragari.

Dat' Anagniæ, decimo kal' Octob', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ pro monasterio de Pochele.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis .... priori & conventui monasterii de Pochele, ordinis sancti Augustini, Sarisbiriensis diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Devotionis vestræ precibus inclinati ut, cum generale terræ fuerit interdictum, liceat vobis, clausis januis, non pulsatis campanis, excommunicatis & interdictis exclusis, ac voce suppressâ divina officia celebrare, vobis auctoritate præsentium indulgemus, dummodo causam non dederitis interdictioni, nec id vobis contingat specialiter interdici.

Nulli ergo, &c.

Dat' Anagniæ, x. kal' Octob', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavi rubeique coloris.

De prorogatione termini, infra quem Rex Angliæ debebat transmittere militiam competentem in succursum regni Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimis in CHRISTO filiis Henrico Angliæ, & Edmundo Siciliæ illustribus regibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Venerabilis frater noster .... archiepiscopus Tarantasien' & dilecti filii .... electus Saresbiriensis, ac ...... abbas Westmonasterii Londonien' nuncii vestri, nobis humiliter supplicârunt, ut cum jam instet festum sancti Michaelis, terminus videlicet tibi, fili Rex Angliæ, præfixus à nobis, ac per te etiam approbatus;

Infra quem venire, vel mittere capitaneum, cum militiâ competenti, in regnum Siciliæ, ac certam pecuniæ summam nobis & ecclesiæ Romanæ, pro expensis factis in ipso regno, teneris exolvere, prout in apostolico privilegio, confecto super concessione prædicti regni factâ tibi, fili Rex Siciliæ, plenius continetur,

Prorogare vobis hujusmodi terminum (præsertim cum super petitionibus nobis per ipsos super hujusmodi negotio, ex parte vestrâ porrectis, nondum ad plenum cum fratribus nostris deliberare potuerimus) de benignitate apostolicâ curaremus;

Nos igitur, ipsorum supplicationibus inclinati, eundem terminum usque ad octavas prædicti festi, de ipsorum fratrum consilio, prorogamus; ita quod totum negotium in eo statu sit omninò infra octavas easdem, in quo extitit ad præsens; & interim vos, regnumque Angliæ, ac alii quicumque pœnas, in eodem contentas privilegio, nullatenus incurratis.

Nulli ergo, &c.

Dat' Anagniæ, v. kal' Octob', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Alexandri IV. Papæ de compellendo prælatos Scotiæ ad subsidium Papæ exhibendum, pro solvendis in negotio Siciliæ conflatis.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio magistro Rostanno, capellano, & nuntio nostro in Angliâ, salutem & apostolicam benedictionem.

Sortitur genitrix discrimina sobolis, & materni dispendii filius non est expers, nativi quidem affectus fœderis prosperitatis sibi communicant & adversitatis eventus; si ergò amoris innati copula reliquum passionis alterius reddit compassione participem, solvitur naturæ vinculum si unus alterius gravamina non partitur: in auxilium itaque indigentis filii debent matris exuberare suffragia, & in matris egentis subsidium debet suæ possibilitatis extrema filius experiri.

Sanè cum Romana ecclesia, quæ inter alias obtinet divinâ institutione primatum, hiis præsertim temporibus, pro tuitione ecclesiasticæ libertatis, potissimè autem pro negotio regni Siciliæ, adeò importabilia subierit onera expensarum, innumera propter hoc contrahendo debita, sub usuris, quod (nisi ei per venerabiles fratres nostros episcopos, ac dilectos filios priores, abbates, decanos, archidiaconos, præpositos, & alios ecclesiarum prælatos, necnon capitula, & conventus, tam exemptos quam non exemptos regni Scotiæ, & per alios mundi prælatos, in hujusmodi necessitatis articulo, succurratur) vix umquam poterit à talibus gravaminibus & oneribus liberari, providimus ipsorum episcoporum, abbatum, & aliorum prælatorum

regni Scotiæ, fore in hâc parte suffragium specialiter requirendum; sperantes eos, ad ipsius ecclesiæ commoda, promptos & benivolos invenire;

Unde ipsos monendos duximus attentius & hortandos, nostris sibi dantes litteris in mandatis, ut, attendentes providè quod nos, super negotio vicesimæ ecclesiasticorum proventuum regni Scotiæ, carissimo in CHRISTO filio nostro, illustri Regi Angliæ, pro Terræ Sanctæ subsidio, usque ad certum tempus, ab apostolicâ sede concessæ, gratiam eis fecerimus specialem, hujusmodi eis vicesimam remittendo;

Honorabile & gratum nobis subsidium in pecuniâ, æquivalens prædictæ vicesimæ (habito respectu ad tempus per quod eadem vicesima concessa extitit dicto Regi) ad requisitionem tuam, vel nunciorum tuorum, aut illorum, quibus super hoc commiseris vices tuas, sublatâ quâlibet difficultate, occasione, dilatione, ac tergiversatione, pro exoneratione debitorum dictæ Romanæ ecclesiæ, exhibere procurent; imponentes singulis onus juxta proprias facultates; de appellationum, vel quibuscumque aliis diffugiis nullatenus confidendo, quia nequaquam sustinebimus quin prædictum subsidium integrè habeamus.

Ideoque discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus, si prædicti episcopi & alii hujusmodi subsidium tibi, ad requisitionem tuam, vel nunciorum tuorum, non curaverint exhibere, tu prædictam vicesimam, nostro & prædictæ ecclesiæ nomine, juxta formam quarumcumque litterarum, pro prædicto Rege ad te super hoc à sede apostolicâ directarum, per te, vel per alium, seu alios, colligere non omittas:

Contradictores & rebelles per censuram ecclesiasticam, sublato cujuslibet difficultatis obstaculo, compescendo; non obstante si prædictis episcopis, abbatibus, & aliis dicti regni, vel eorum aliquibus à prædictâ sit sede indultum, communiter vel divisim, quod interdici, suspendi, vel excommunicari; quodque extra regnum Scotiæ, aut eorum dioceses, vel alia certa loca, in causam trahi, vel ad judicium evocari, non possint per litteras apostolicas, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & quâlibet aliâ præfatæ sedis indulgentiâ, cujuscumque tenoris existat, per quam hujusmodi subsidii, seu vicesimæ, collectio impediri valeat vel differri; aut quod in litteris apostolicis, [quas] tibi, super colligendâ prædictâ vicesimâ, ad opus prædicti Regis, direximus, fit mentio de archiepiscopis (cum in prædicto regno archiepiscopus nullus existat) seu præfatæ sedis litteris, per quas hujusmodi vicesimam sæpedictis episcopis, abbatibus, & aliis ecclesiarum prælatis, necnon capitulis, & conventibus prædicti regni Scotiæ dicimur remisisse; aut quod præfati episcopi nobis & prædictæ Romanæ ecclesiæ dicuntur, nullo medio, subjacere.

Dat' Anagniæ, v. kal' Octob', pontificat' nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, quod in regno Scotiæ colligantur redemptiones votorum, & alia deputata in subsidium Terræ Sanctæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio magistro Rostanno, capellano, & nuncio nostro *in Anglia*, salutem & apostolicam benedictionem.

Licet super vicesimâ ecclesiasticorum proventuum regni Scotiæ, carissimo in CHRISTO filio nostro .... illustri Regi Angliæ, pro Terræ Sanctæ subsidio, usque ad certum tempus, ab apostolicâ sede concessâ, prælatis ejusdem regni gratiam fecerimus hujusmodi, eis vicesimam remittendo; nostræ tamen intentionis extitit, & existit, quod redemptiones votorum crucesignatorum, legata indistinctè, necnon & obventiones, ex quâcunque causâ provenientes, subsidio Terræ Sanctæ, juxta tenorem litterarum, directarum tibi super hoc à sede prædictâ, ad opus prædicti Regis integrè colligantur.

Ideoque discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus ad colligendas hujusmodi redemptiones, legata, & obventiones, per te, vel per alium, seu alios, procedas juxta prædictarum continentiam litterarum:

Non obstante si prædictis prælatis, vel eorum aliquibus, seu aliis quibuscumque personis ipsius regni, à sede sit indultum eâdem, communiter vel divisim, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, quodque extra prædictum regnum, aut eorum diocesin, vel alia certa loca, in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint, per litteras apostolicas plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non facientes de indulto hujusmodi mentionem; & quâlibet aliâ præfatæ sedis indulgentiâ, cujuscumque tenoris existat, per quam hujusmodi redemptionum, legatorum, & obventionum collectio impediri valeat, vel differri; seu quod in litteris apostolicis, quas tibi, super colligendis prædictis, ad opus ipsius Regis, direximus, fit mentio de archiepiscopis (cum in prædicto regno archiepiscopus nullus existat) aut quod dicti episcopi nobis & prædictæ Romanæ ecclesiæ dicuntur, nullo medio, subjacere.

Dat' Anagniæ, v. kal' Octob', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, protectionis pro monasterio de Pochele.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis ...... priori & conventui monasterii de Pochele, ordinis sancti Augustini, Saresberien' diocesis, salutem & apostolicam benedictionem.

Sacrosancta Romana ecclesia devotos ac humiles filios ex assuetæ pietatis officio propensiùs diligere consuevit; &, nè pravorum hominum molestiis agitentur, eos, tanquam pia mater, suæ protectionis munimine confovere.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras, & locum, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis, quæ impræsentiarum rationabiliter possidetis, aut in futurum, præstante Domino, justis modis poteritis adipisci, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus:

Specialiter autem terras, possessiones, domos, prata, & pascua, silvas, redditus, decimas, & alia bona vestra, sicut ea omnia justè ac pacificè possidetis, vobis, & per vos, monasterio vestro auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; salvâ in prædictis decimis moderatione concilii generalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat, &c.

Dat' Anagniæ, v. kal' Octobr', pontificatûs nostri anno secundo.

Sub filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ pro Johanne le Despenser, de capellâ constituendâ in fundo proprio.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio .... electo Saresberien' salutem & apostolicam benedictionem.

Dilectus filius, nobilis vir, Johannes le Despenser, nobis humiliter supplicavit ut, cum ipse à matrice ecclesiâ adeo sit remotus, quod, propter inundationes aquarum, yemali præcipuè tempore, pro divinis audiendis officiis, & recipiendis ecclesiasticis sacramentis, accedere comodè nequeat ad eandem,

Construendi capellam in fundo proprio, & habendi proprium capellanum in eâ, cui paratus est de bonis propriis pro sustentatione suâ sufficientes redditus assignare, licentiam sibi concedere curaremus;

Volentes igitur tibi, qui loci diocesanus existis in hâc parte deferre, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus eidem nobili, facienti quod offert, si expedire videris, postulata concedas, sine juris præjudicio alieni.

Dat' Anagniæ, ii. kal' Octobr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigil' à filo canabeo.

Bulla pro Johanne le Despenser, super eodem negotio.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio ...... electo Saresberien', salutem & apostolicam benedictionem.

Suâ nobis dilectus filius, nobilis vir, Johannes dictus Dispenser, tuæ diocesis, petitione monstravit, quòd manerium suum de Swalefeld in forestâ consistit, & sibi & familiæ suæ, degenti ibidem, tutum non est, propter malefactorum incursus, adire matricem ecclesiam pro audiendis divinis officiis, & percipiendis ecclesiasticis sacramentis.

Undè nobis humiliter supplicavit, ut in dicto manerio construendi capellam, & habendi capellanum proprium in eâdem, cui paratus est, pro sustentatione suâ, de bonis propriis sufficientes redditus assignare, sibi licentiam largiremur:

Volentes itaque tibi, qui loci diocesanus existis, in hâc parte deferre, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus eidem, facienti quod offert, postulata concedas, sine juris præjudicio alieni, si videris expedire.

Dat' Anagniæ, iv. non' Octob', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de prorogatione termini pro mittendo capitaneo in Apuliam.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimis in CHRISTO filiis, Henrico Angliæ, & Edmundo Siciliæ, illustribus Regibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Supplicantibus nuper nobis humiliter venerabili fratre nostro ...... archiepiscopo Tarantasien' & dilectis filiis ...... electo Saresbirien' ac ...... abbate Westmonasterii Londonien' nunciis vestris ut, cum jam instaret festum sancti Michaelis, terminus, videlicet, tibi, fili Rex Angliæ, præfixus à nobis, ac per te etiam approbatus, infra quem venire, vel mittere capitaneum, cum militiâ competenti, in regnum Siciliæ, ac certam pecuniæ summam nobis & ecclesiæ Romanæ pro expensis, factis in ipso regno, solvere tenebaris, prout in apostolico privilegio confecto super concessione, *&c. ut in alia bulla de xxvii. Sept' ante, usque hæc verba.*

Nulli ergo, &c.

Dat' Anagniæ, iv. non' Octob', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ de prorogatione sententiæ, ferendæ in Regem pro defectu prosecutionis negotii regni Siciliæ, usque ad sex menses; ita quod nulla repetitio competat Regi ad eam pecuniam, quam episcopus Hereford' mutuo recepit pro negotio Siciliæ.

A. D. 1256. An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimis in CHRISTO filiis, Henrico Angliæ, & Edmundo Siciliæ, Regibus illustribus, salutem & apostolicam benedictionem.

Supplicantibus olim nobis humiliter venerabili fratre nostro ...... archiepiscopo Tarantasien' & dilectis filiis ...... electo Sarisbirien' ac .... abbate Westmonasterii Londonien' nunciis vestris, ut, cum jam instaret festum sancti Michaelis, terminus, videlicet, tibi, fili Rex Angliæ, præfixus à nobis, ac per te etiam approbatus, infra quem venire, vel mittere capitaneum cum militiâ competenti in regnum Siciliæ, ac certam pecuniæ summam nobis & ecclesiæ Romanæ, pro expensis factis in ipso regno, solvere teneberis, prout in apostolico privilegio confecto super concessione prædicti regni, factâ tibi, fili Rex Siciliæ, plenius continetur, prorogare vobis hujusmodi terminum de benignitate & apostolicâ curaremus;

Nos igitur, ipsorum supplicationibus inclinati, eundem terminum, primò usque ad octavas prædicti festi, ac deinde usque in diem Mercurii post octavas ipsas tunc primò venturum, de fratrum nostrorum consilio duximus prorogandum, sicut plenius litteræ apostolicæ continent, quas eisdem nunciis super hoc duximus concedendas;

Verum quia interim dicti nuncii petitiones vestras coram nobis & prædictis fratribus proponere curaverunt, nos, hujusmodi petitionibus diligenter auditis, & plenius intellectis, habitâque diligenti deliberatione cum eisdem fratribus super illis, memoratum terminum, ad ipsorum nunciorum instantiam, quantum ad infra scriptas sententias duntaxat, & pœnam, à prædicto die Mercurii, usque ad sex menses, computandos à kal' mensis Decemb' proximò venturi;

Dummodo, ex quo hujusmodi termini prorogatio per venerabilem fratrem nostrum ...... archiepiscopum Messanen' quem pro negotio dicti regni ad te mittimus, vel per eosdem nuncios ad notitiam tuam pervenerit, pecunia decimæ ecclesiasticorum proventuum tibi, fili Rex Angliæ, usque ad certum tempus ab apostolicâ sede concessæ, tam collecta jam, quam de cætero colligenda, nequaquam impediatur, vel detineatur; set mercatoribus, pro exoneratione debitorum Romanæ ecclesiæ, liberè, absque quolibet obstaculo, persolvatur;

Et, si aliqua ipsius quantitas per te, vel tuo mandato forsitan est expensa, de illâ, infra mensem, postquam prædicta prorogatio ad notitiam tuam pervenerit, ut præmissum est, per te plenariè satisfiat,

De prædictorum fratrum consilio & assensu taliter prorogamus, videlicet quod interim tu, fili Rex Angliæ, excommunicationis, regnumque tuum interdicti sententias, & tu etiam, circa pecuniam, quam venerabilis frater noster .... Hereforden' episcopus, procurator & nuncius tuus, mutuo nomine tuo recepit, & pro negotii præfati regni Siciliæ prosecutione persolvit, & quam etiam tu à tempore memoratæ concessionis exhibuisti, ac te exhibere contigerit in futurum, infra scriptam pœnam in privilegio prædicto contentam, scilicet quod tu & tui hæredes nullam contra nos & ecclesiam, seu quenquam alium super ipsâ pecuniâ repetitionem habebitis, nec aliquam actionem, set illam amittetis ex toto, quibuslibet juramentis à te super hujusmodi negotio præstitis nequaquam obstantibus, nullatenus incurratis.

Nulli ergo, &c.

Dat' Anagniæ, ii. non' Octob', pontificatûs nostri anno secundo.

Sub filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ, de indulgentiâ faciendâ illis qui dabunt decimam bonorum suorum subsidio Terræ Sanctæ.

A. D. 1256 An. 40 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio magistro Rostanno, capellano, & nuntio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Discretioni tuæ (de quâ plenam in Domino fiduciam obtinemus) concedendi liberis omnibus personis ecclesiasticis, secularibus & regularibus, regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in CHRISTO filii nostri .... illustris Regis Angliæ, verè pœnitentibus & confessis (quæ decimam suorum ecclesiasticorum proventuum, eidem Regi, usque ad certum tempus, pro Terræ Sanctæ subsidio, ab apostolicâ sede concessam, integrè persolverint) .... peccatorum veniam, quæ Terræ Sanctæ succurrentibus in generali concilio concessa esse dignoscitur, plenam .... auctoritate præsentium potestatem.

Dat' Anagniæ, non' Octob', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ super reformatione statûs ecclesiæ.

A. D. 1256. An. 41 Hen. III.

Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 188.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum de tuis, fili carissime, actibus digna & honori regio congrua referuntur, rumor hic clarus accedit nobis admodum placidus, auditum demulcens aurium, & cordis interiora delectans, at si qua fortè prava & modestie regali contraria, sinistra de te relatio, vel fama turbulentia portaret, obstupescerent utique sensus nostri, & animus intra gravi sauciaretur amaritudine, ob sinceræ vinculum caritatis.

Sanè intellecto, quod venerabilis frater noster ...... Roffensis episcopus, ex parte universitatis prelatorum & cleri regni Angliæ, qui per potentiam regiam se, suasque ecclesias in suis juribus & libertatibus deprimi asserunt, ad apostolicam sedem accedens, super reformatione statûs dictarum ecclesiarum & ecclesiasticæ libertatis, pro quibus aliâs, tam felicis recordationis I. Papa predecessor noster, quam nos etiam, per nonnullos prefatæ universitatis nuntios fuimus sæpe sæpius requisiti, habebat aliqua coram nobis & fratribus nostris proponere, juxta quod sibi fuerat à predictâ universitate commissum, per quæ forsitan fuisset famæ tuæ, maximè apud regni Siciliæ incolas, qui sperant per te ad antiquas eorum libertates reduci, & in bono statu sub tuo vigere dominio, plurimum derogatum.

Nos, cupientes quod honor & fama tua in omni integritate serventur, quodque omnia penitus removeantur, quæ possent animæ tuæ periculum generare, ad instantiam venerabilis fratris nostri ...... archiepiscopi Tarantasien' & dilectorum filiorum ...... electi Saresbirien' ac ...... abbatis Westmonasterii Londonien' nuntiorum tuorum, necnon magistri Rostandi capellani nostri, honoris tui fervidi zelatoris, ordinavimus, quod prosecutio hujusmodi negotiorum ecclesiæ Anglicanæ, pro quibus prefatus episcopus venerat, differetur ad tempus; insinuando eidem episcopo, quod te, ad omnia quæ liberum, pacificum, & tranquillum statum predictarum ecclesiarum respiciunt, auctore Domino, sic efficaciter inducemus, quod non oportebit eum, vel coepiscopos suos, & alios prelatos, tam seculares quam regulares, regni tui, propter hoc amplius laborare.

Ideoque serenitatem regiam, de fratrum nostrorum consilio, rogamus, monemus, & hortamur attentè, tibi, sincerâ quâ te in Domino caritate complectimur, suadentes, in remissionem peccaminum nichilominus injungendo, quatinus premissa omnia infra tui claustra pectoris sollicitâ meditatione revolvens, considerans etiam quod numquam remittuntur peccata, nisi restituantur ablata; quodque nil cuiquam deperit, si restituat aliena, quorum injusta detentio vergit in salutis propriæ detrimentum; considerans etiam quod, tuo specialiter ad hoc accedente consensu, ab universis archiepiscopis & episcopis dicti regni, excommunicationis sententia in omnes illos prolata, & per sedem apostolicam confirmata, esse dicitur, qui, ecclesias, & ecclesiasticas libertates, ac jura, & consuetudines liberas earumdem, & maximè illas quæ in cartis tuis libertatum communium continentur, quâcunque arte præsumpserint infringere, violare, diminuere, seu

mutare; pensans insuper quod coronationis tuæ tempore, ad conservandum & confovendum jura & libertates hujusmodi te, juramento prestito, diceris astrinxisse; omnes libertates, immunitates, & liberas consuetudines, cunctaque jura & privilegia, quæ predicti episcopi, aliique prelati, cæteræque personæ ecclesiasticæ, necnon & ecclesiæ dicti regni habuisse noscuntur, eis infra festum Resurrectionis Dominicæ primò venturum, ob reverentiam JHESU CHRISTI qui te fecit, loco sacri crismatis CHRISTUM suum, ac crucis honorem, cujus es caractere insignitus, pro animæ quoque tuæ salute, regiâ liberalitate restituas; ita quod predictis archiepiscopis & episcopis, prelatis, religiosis & personis, materia nulla remaneat conquerendi.

Verum quia predictus episcopus prosecutioni predictorum negotiorum pro quibus ad presentiam nostram venit, super sedere curavit juxta nostrum beneplacitum & mandatum apud predictam sedem tuam responsionem super predictis omnibus expectando, magnitudinem tuam requirimus, ut tuam in hâc parte intentionem, & quid super hiis proponas facere, per tuas litteras nobis non differas intimare.

Et quia nostrî interest ecclesias, &. personas ecclesiasticas in eorum juribus & libertatibus secundum DEUM & justitiam defensare, scire te volumus, quod nisi infra hujusmodi terminum, predicti archiepiscopi & episcopi, prelati ac personæ ad omnia eorum jura fuerint plenariè restituti, extunc nequaquam dissimulare poterimus, quantumcunque personam tuam sincero diligamus affectu, quin predicto episcopo audientiam prebeamus.

Dat' Anagniæ, vi. id' Novembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Sigillo avulso.

Litteræ credentiales pro archiepiscopo Messanen'; & de prorogatione termini pro mittendo capitaneo in Apuliam; necnon de responsione habendâ per eundem archiepiscopum.

A.D. 1256. An. 41 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Venerabilis frater noster .... archiepiscopus Tarentasien' & dilecti filii Egidius electus Saresbirien' & Riccardus abbas Westmonasterii Londonien' nuncii tui ad nostram præsentiam accedentes, nobis humiliter supplicarunt ut, cum instaret festum sancti Michaelis, terminus, viz. tibi præfixus à nobis, ac per te etiam approbatus, infra quem venire, vel mittere capitaneum, cum militiâ competenti, in regnum Siciliæ; ac certam pecuniæ summam nobis & ecclesiæ Romanæ, pro expensis factis in ipso regno, tenebaris exolvere (prout in publico privilegio confecto super concessione prædicti regni, facta carissimo in CHRISTO filio nostro, Edmundo illustri Regi Siciliæ, nato tuo, pleniùs continetur) prorogare tibi hujusmodi terminum (præsertim cum, supervenientibus tibi quibusdam certis causis & casibus, adimplere præmissa infra jam dictum festum nequiveris) ac mitigare conditiones in privilegio ipso contentas, totumque hujusmodi negotium in melius reformare, de benignitate apostolicâ curaremus.

Sanè, si diligenter adverteres, fili carissime, gratiam quam Romana ecclesia dudum, circa concessionem prædicti regni, tibi & prædicto nato fecisse dinoscitur; si attentè pensares quantum nos tibi liberales fuerimus in hâc parte; quantum etiam post prædictam concessionem, pro ipsius regni negotio, importabilibus non parcendo sumptibus, laboraverimus, invenires utique unde specialiùs, præ cæteris mundi Regibus, prædictæ tenereris ecclesiæ, tuæ matri.

Nam post concessionem eandem, quia hujusmodi negotium, propter ipsius regni statum, nondum ex toto tranquillum, multo indigebat consilio & favore, magnamque requirebat solertiam, & sustentationis fulcimenta non modica, valida defensionis munimina, & indeficientis subsidii firmamentum;

Nos, quasi totum pondus ejusdem negotii portandum super humeros nostros assumpsimus, ex diversis partibus exercitum instaurando magnificum, ac deputando legatos, ad prosecutionem illius, non sine effusione magnâ sumptuum, ut possemus illud, Domino auctore, perducere ad statum honorabilem, prosperum, & quietum:

Cumque idem negotium laudabiliter convalesceret, & successibus prosperis firmaretur, tandem, quia quorundam proditorum faciente nequitiâ, inopinato casu extitit impeditum, propter quod tanto festinantiùs erat eidem succurrendum negotio, quanto sibi propinquior imminebat confusio & discrimen:

Magnitudinem tuam per nostras requisivimus litteras, tibi cum instantiâ suadentes, ut, quia eramus ulteriùs ad ferendum tantum pondus penitùs impotentes (cum pro ipsius promotione negotii nostram exhauriverimus cameram, prædictam ecclesiam multis & gravibus obligationibus astringentes) festinatum præpares succursum:

Ita quòd, omni difficultate ac tarditate remotâ, statim copiosa & strenua militia mitteretur; & nichilominus, ut terra Laboris, & aliæ terræ ipsius regni,* quæ adhuc in devotione ipsius ecclesiæ persistebant, & per quas ad alias regni partes liberè haberi poterat transitus & processus, posset interim præservari, pecuniam incontinenti, pro conducendis ad hoc militibus, & aliquem virum ydoneum pro capitaneo destinares, ac alias eidem negotio, prout expediebat, efficaciter provideres:

Sed qualiter hæc, quæ tibi pro ejusdem promotione ac sustentatione negotii persuasimus, feceris, non ignoras: qualiter etiam negotium ipsum adjuveris, ac super illo provideris, cunctis luce clarius innotescit; cum nec tuas, nec aliorum curas & vires ad hujusmodi rei prosecutionem curaveris adhibere;

Quinimmò sic ipsum negotium quasi postposuisse dinosceris, quòd, eo tuis speratis & oportunis subsidiis non suffulto, prædicta terra Laboris (per quam residuum ipsius regni recuperari poterat) sic adversarii ecclesiæ aggressibus patuit, quod illam totaliter occupavit.

Nec potest super hoc, ex parte tuâ, quomodolibet ignorantia allegari, præsertim cum hæc omnia tibi ad nostram excusationem frequenter duxerimus intimanda.

Licet igitur maximus ex parte regiâ intervenerit hactenus in negotio memorato defectus, ac propter hoc potuerimus nobis, & ipsi ecclesiæ in hoc aliter providere; quia tamen tuam, & prædicti nati tui exaltationem totis desideriis affectamus, nos omnibus quæ prædicti nuncii, ex parte tuâ, tàm super præmissis, quàm etiam super aliis tuis petitionibus proponere voluerunt, diligenter auditis, & pleniùs intellectis, habitâque diligenti deliberatione cum nostris fratribus super illis, venerabilem fratrem nostrum ... archiepiscopum Messanen' (virum utique religione conspicuum, genere nobilem, consilio providum, & morum gravitate maturum, nobisque ac prædictis fratribus suæ merito probitatis acceptum) confidentes de ipsius circumspectione laudabili, & providentiâ circumspectâ, de ipsorum fratrum consilio ad te duximus destinandum, qui tibi super prædictis petitionibus plenariè respondebit.

Ideoque serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus (præmissa omnia, infra tui claustra pectoris solicitâ meditatione revolvens; considerans etiam quanta confusio, quantumque dedecus, si in ipsius, quod absit, negotii prosecutione deficeres, non solum tibi, sed etiam toti tuæ posteritati perpetuis temporibus immineret; pensans insuper, quod omnes ferè Reges & principes orbis terræ, qui sciunt te prædictum assumpsisse negotium, ac debilitatem & impotentiam tibi ascriberent, si illud dimitteres imperfectum) omnes tuas, & tuorum baronum vires conflare, ac illas contra prædictum ecclesiæ adversarium, intermissum resumendo negotium, de divino confisus auxilio, non differas totaliter experiri;

Reconciliando tibi prælatos regni tui per celerem restitutionem suorum jurium, quibus per te se asserunt spoliatos; & omnes personas alias per quarum potentiam, seu ministerium dictum negotium posse cognoveris adjuvari; ita quod defectus, quem in hoc hactenus habuisti, sic per te deinceps efficaciter suppleatur, quod evidenter appareat te posse ac velle negotium prosequi memoratum, nosque dignas super hoc Altissimo gratias referamus.

Cæterùm, præfatum archiepiscopum, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, solitâ benignitate recipiens, & honorificentiâ condignâ pertractans, eidem in hiis, quæ tibi super præmissis omnibus, ex parte nostrâ, dixerit, cum nostram sibi plenè intentionem expresserimus, adhibeas firmam fidem.

Dat' Anagniæ, v. id' Novembris, pontificatûs nostri anno secundo:

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ pro monasterio sanctæ Mariæ de Pratis.

A.D. 1256. An. 41 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, universis in CHRISTI fidelibus præsentes litteras inspecturis, salutem & apostolicam benedictionem.

Splendor paternæ gloriæ, qui suâ mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium, de clementissimâ ipsius majestate sperantium, tunc præcipuè benigno favore prosequitur, cum humilis ipsorum devotio sanctorum meritis & precibus adjuvatur.

Rogamus itaque universitatem vestram, & hortamur in Domino, in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatinus ad monasterium dilectarum in CHRISTO filiarum ...... priorissæ & conventûs Leprosarum, monasterii sanctæ Mariæ de Pratis, extra villam sancti Albani, ordinis sancti Benedicti, Lincoln' dioc', petituri à Domino veniam in humilitate spiritûs accedatis.

Nos enim, ut CHRISTI fideles sint promptiores ad merita, si fiduciam habeant consequendi munera gratiosa, de Omnipotentis DEI misericordiâ, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, auctoritate confisi, omnibus, verè pœnitentibus & confessis, qui ad monasterium ipsum in festivitatibus beatæ Virginis, & per octo dies sequentes, purâ intentione accesserint, annuatim quadraginta dies de injunctâ sibi pœnitentiâ misericorditer relaxamus.

Dat' Lateran', tertio id' Decembris, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavi rubeique coloris.

Bulla ejusdem Papæ, de substitutione Hug' dicti Matze; & de solutionibus ei faciendis per magistrum Rostandum, pro redemptione votorum & pecuniâ crucis.

A.D. 1256. An. 41 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum negotium crucis, & omnia hujusmodi negotium contingentia, in regno Angliæ, dilecto filio magistro Rostando, capellano, & nuncio nostro in Anglia, plenariè à sede apostolicâ sint commissa, idemque de fidelitate dilecti filii Huguitionis, dicti Matze, civis & mercatoris Florentini, plenam in Domino fiduciam habere dicatur, nosque de ipso etiam confidamus,

Eidem Huguitioni, ad ipsius capellani instantiam, nostris, sub certâ formâ, damus litteris in mandatis ut, ad ipsum se personaliter conferens, omnem pecuniam, quam idem capellanus sibi assignare voluerit (sive sit de decimâ ecclesiasticorum proventuum, tibi, usque ad certum tempus, in ipso regno, pro Terræ Sanctæ subsidio à prædictâ sede concessa; sive de redemptionibus votorum crucesignatorum, vel legatis indistinctè, seu obventionibus, ex quâcumque causâ provenientibus, subsidio dictæ terræ) integrè ad manus suas, juxta ipsius capellani ordinationem, recipiens; quicquid receperit, ad mandatum ejusdem fideliter conservare, ac cui ipse voluerit assignare, procuret; ita quod, suis servitiis exigentibus, meritò sibi acquirat prædictæ sedis gratiam & favorem.

Ideoque serenitatem tuam rogamus, & hortamur attentè quatinus præfatum mercatorem, pro reverentiâ dictæ sedis & nostrâ, sic habeas circa commissa sibi negotia propensius commendatum (regium super illis impendendo favorem) ut idem ea efficacius & utilius exequi valeat; nosque magnitudini tuæ condignas propter hoc gratias referamus.

Dat' Lateran', decimo octavo kalend' Januarii, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, per quam supplicat Reg' Angliæ, quod interponeret partes suas erga Regem Scotiæ, ut sustineret episcopum sancti Andreæ in ecclesiâ suâ in pace.

A.D. 1256. An. 41 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Eâ novimus regalem animum præditum pietate, ut libertatem, quâ ecclesias & personas ecclesiasticas bonitas divina donavit, inviolatam servari cupias; & super hiis, quæ hujusmodi libertatem respiciunt, nostra precamina benignitatis aure suscipias, & suscepta favore regio prosequaris.

Sanè, zelantes paterno affectu carissimi in CHRISTO filii nostri .... Regis Scotiæ illustris, honorificentiam & salutem, dolenter accepimus quod nonnulli eorum, qui ejus dicuntur consiliarii, & assentatores veriùs dici possunt, ejus tenerum animum, & ad quæque consulta flexibilem, dolosis & pravis consiliis adeò inverterunt, quod, fractis divinis, apostolicis, & regalibus libertatum & immunitatum privilegiis, in ejus regno, prædictæ ecclesiæ, ac personæ, ipsius auctoritate, ut nôn mandati severitate dicamus, ubilibet conculcentur, & libertate ipsarum extra dicti regni terminos exulante, subiciantur jugo miserabilis servitutis, utinam! non ad ejusdem regni irreparabile scandalum & ruinam.

Et licet in toto regno ipso sibi locum malum hujusmodi vendicaret, tamen contra ecclesiam sancti Andreæ, (quæ, inter alias ecclesias, ob ipsius apostoli reverentiam, esse celebrior veneratione populi consuevit; & apud claræ memoriæ Reges Scotiæ, dicti Regis progenitores, in libertatibus & immunitatibus prærogativâ gaudere privilegii singularis) adeò subversorum invaluit malitia prædictorum, quod venerabilis frater noster G. ipsius episcopus, nobis & fratribus nostris suæ meritis probitatis acceptus, & Regi sæpedicto devotus, bonis est omnibus spoliatus, & extra suam ecclesiam cogitur exulare, in Divini nominis, & ejusdem Apostoli non levem injuriam & contemptum.

Cum igitur te sciamus ejusdem Regis honoris & salutis incrementa zelare, serenitatem tuam rogamus attentius & hortamur, per apostolica tibi scripta, in remissionem peccaminum, suadentes, quatinus, eosdem episcopum & ecclesiam habens pro divinâ & nostrâ reverentiâ commendatos, apud eundem Regem velis taliter pro ipsis interponere partes tuas, quod, nullis prævalentibus malignantium conatibus contra eos, in ipsius benivolentiæ gratiam, idem episcopus & ecclesia in statum libertatis pristinæ reducantur; nec permittantur eorum libertates de cætero minui, vel bona seu jura diripi, aut etiam usurpari: ut ex hoc tibi, tuæque proli æternum Regem propitium reddas, & regnum tuum bonis temporalibus augeatur.

Tolerare namque præmissas injurias, vel fovere silentio, nec nostræ conscientiæ, nec regiæ salutis integritas pateretur; cum sit potius per correctionem utilitatibus, quam per dissimulationem voluntatibus errantium consulendum.

Dat' Lateran', xvii kal' Januar', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, pro reparatione monasterii sanctæ Mariæ de Pratis, vetustate consumpti.

A.D. 1256. An. 41 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, universis CHRISTI fidelibus, per Cantuariensem provinciam constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal CHRISTI, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit, sive malum, oportet nos diem messionis extremæ misericordiæ operibus prævenire, ac, æternorum intuitu, seminare in terris quod, reddente Domino, cum multiplicato fructu recolligere debeamus in cælis; firmam spem fiduciamque tenentes, quoniam qui parcè seminat, parcè & metet; & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam.

Cum itaque, sicut ex parte dilectarum in CHRISTO filiarum ...... priorissæ & conventûs ...... monasterii sanctæ Mariæ de Pratis, extra villam sancti Albani, ordinis sancti Benedicti, Lincolnien' diocæsis, fuit propositum coram nobis, domos ipsius monasterii, nimiâ vetustate consumptas, reparare inceperint, opere non modicum sumptuoso; & ad consummationem ipsius eis propriæ non suppetant facultates;

Universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur in Domino, in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatinus de bonis, à DEO vobis collatis, pias ylemosinas & grata ad hoc caritatis subsidia erogetis, ut per subventionem vestram opus hujusmodi valeat consummari; vosque, per hæc & alia bona, quæ, Domino inspirante, feceritis, ad æternæ possitis fælicitatis gaudia pervenire;

Nos enim de Omnipotentis DEI misericordiâ, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, auctoritate confisi, omnibus verè pœnitentibus & confessis, qui eis ad prædicti operis consummationem manum porrexerint adjutricem, quadraginta dies de injunctâ sibi pœnitentiâ misericorditer relaxamus.

Dat' Lateran', decimo kal' Januarii, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Littera Regis Beatrici comitissæ Provinciæ, de pace factâ cum Carolo comite Andegaviæ.

A.D. 1257. An. 41 Hen. III. Pat. 41 Hen. III. n. 1. d. in Turr. Lond.

REX comitissæ Provinciæ, salutem. Sciatis quod formam pacis, inter vos, & Carolum comitem Provinciæ, per illustrem Regem Franciæ provisam, ordinatam, & firmatam, super facto comitatuum Provinciæ, & Folqualquar' atque marchionatûs Provinciæ, acceptamus & gratam habemus;

Salvo jure quod nobis, & dilectæ consorti nostræ A. Reginæ nostræ; necnon & Ricardo comiti Cornubiæ, fratri nostro, & S. comitissæ, uxori ejusdem, competit in comitatibus & marchionatu prædictis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Merton, primo die Januarii.

Littera Regis eidem comitissæ, quâ queritur se & Reginam gravatos esse ab eodem Carolo, in facto Provinciæ.

A.D. 1257. An. 41 Hen. III. Pat. 41 Hen. III. n. 1. d. in Turr. Lond.

REX dilectæ matri suæ B. comitissæ marchionatûs Provinciæ, & comitatûs Forch', salutem & sinceræ dilectionis augmentum.

Sciatis quod nos, & Regina nostra, filia vestra, liberique nostri, incolumitate lætamur corporeâ, quod de vobis, tanquam de nobis ipsis, scire præcordialiter affectamus,

Vobis significantes quod de tædiis & angustiis, vobis per comitem Provinciæ, fratrem Regis Franciæ, illatis super terris & possessionibus, quæ bonæ memoriæ Reymundus, quondam comes Provinciæ, maritus vester, vobis reliquit, fastiditi sumus non modicum & turbati; & eo magis quod videtur, quod dictus comes Provinciæ, qui vobis pari fœdere quo & nos, affigitur, vos potius juvare deberet, quam gravare.

Unde libenter ad hoc apponeremus remedium, si possemus; set, quia tàm nos, quàm alii amici vestri variis & urgentibus negotiis occupamur hiis diebus, oportet nos formam pacis, inter vos & dictum comitem Provinciæ initam, patienter ad præsens sustinere.

Et cum intelleximus, quod vos debetis, secundum formam pacis illius,

litteras nostras patentes sub ratificatione pacis prædictæ, citra instans festum Purificationis impetrare pro castris, quæ nomine nostro tenetis, quæ scilicet bonæ memoriæ Reymundus, quondam comes Provinciæ, & vir vester, & vos nobis, causâ pignoris, obligâstis pro quatuor millibus marcarum, quæ à nobis mutuo recepistis;

Nos, quietem & utilitatem vestram filiali affectione desiderantes, litteras nostras patentes, super ratificatione prædictâ, ex habundanti vobis mittimus per dilectum militem nostrum Drogonem de Barent.

Dilectionem vestram rogantes attentius, quatinus eidem Drogoni securitatem, quæ nobis sufficiat de prædictis quatuor millibus marcarum nobis reddendis, fieri faciatis vice nostrâ; circa plenam solutionem nobis inde faciendam consilium efficax apponentes.

Pro quo vobis artiùs astringamur ad grates; & in hiis quæ præfatus miles noster vobis dicet, ex parte nostrâ, super negotio prædicto, ei fidem adhibeatis indubitatam; renunciantes nobis per eundem statum vestrum, & vestræ beneplacitum voluntatis.

Teste ut supra.

Littera Regis episcopo Herefordensi de negotiis cum Alfonso Rege Castellæ; de Ricardo comite Cornubiæ, in Regem Alemanniæ eligendo; necnon de Gasconia.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Claus. 41 Hen. III. m. 11. d. in Turr. Lond.

REX episcopo Hereford' salutem. Sciatis nos, & Reginam nostram, liberosque nostros, in recessu latoris præsentium, sanos extitisse & incolumes: quod de vobis scire præcordialiter affectamus.

Grates vobis uberrimas referentes pro laudabili diligentiâ, solicitudine, atque laboribus, quos circa negotia nostra in Wasconia, quæ nuper vobis injunximus, viriliter atque laudabiliter impendistis; & etiam pro allegationibus & responsis, quæ nunciis Regis Castellæ, vobis occurrentibus, pro parte nostrâ, juxta formam scripturæ conventionis, inter dictum Regem & nos habitæ, sagaci deliberatione fecistis; & quæ, per clericum vestrum nuper nobis transmissa, acceptamus, & plurimum approbamus.

Et cum nuncii supradicti, eisdem allegationibus & responsis nequaquam contenti, ea, prout nobis significastis, minimè duxerint acceptanda; nos, partem nostram facere volentes bonam, magistrum W. de Watford' clericum nostrum, ad præfatum Regem, cum litteris nostris, destinamus;

Rogantes eundem ut unum, pro parte suâ, eligat, quem velit, & nos, pro parte nostrâ, de quatuor subscriptis, vobis videlicet, episcopo Wigorniensi, electo Wintoniensi, & Johanne Maunsel, unum destinabimus;

Ac ipsi duo, si in dicti negotii consummationem convenire nequiverint, tertium sibi, quem ad hoc duxerint idoneum, eligendum associent;

Et quicquid ipsi tres, vel pars ipsorum major decreverint statuendum, nos, sive super restitutione castrorum, seu terrarum, vel rerum aliarum, secundum formam scripturæ conventionis prædictæ, plenè faciemus observari.

Dilectionem igitur vestram rogamus attentè quatenus, sicut nos, & indempnitatem nostram, & Edwardi filii nostri diligitis, à partibus Wasconiæ non recedatis, donec sciatur quid dictus Rex Castellæ super hoc duxerit faciendum;

Set interim negotiis nostris, & dicti filii nostri tractandis & procurandis, prout vestra discretio expedire noverit, insistatis; & nos de expensis vestris, secundum moram quam ibi feceritis, vobis provideri faciemus.

Et, quia, pro certò intelligimus, quod dilectus frater noster Ricardus comes Cornubiæ in Regem Aleman' eligatur, cum quo partes Alemanniæ adire proponimus, Deo dante, & idcirco de negotiis nostris ordinare, ac disponere, per consilium & auxilium amicorum & fidelium nostrorum, nos convenit; scripsimus Gastoni de Bearn' ut ad nos in Angliam personaliter accedat; per cujus adventum negotia nostra Wasconiæ, tam ipsum quam suos tangentia, melius expediri poterunt, ut speramus.

Ad quod modis omnibus ipsum inducatis; &, ad cautelam, vobis mittimus litteras nostras patentes de conductu & guidagio ipsius & suorum; ut, si easdem litteras petierit, ipsas sibi habere faciatis; ne, per defectum earum, se, super adventu suo, valeat excusare.

De pace autem Regulæ, & aliorum de Wasconia, qui vos libenter compromitterent, prout nobis scripsistis, vobis significamus quod velle deberemus quod pax inter homines nostros esset; dum tamen in nostram & filii nostri non cederet in dampnum, periculum, vel exhæredationem; super quibus, si inde vos loqui contingat, caveatis.

De facto autem Baion' & Petri de Rosat; & de facto Gastonis, tam de filiâ suâ, & de castro de Saltu, quam de aliis, ipsum & suos contingentibus, si fortè ad nos venire noluerit; & de facto majoritatis & castri Burdegaliæ; de facto Regulæ & Exulum de Landar' de facto vicecomit' de Blankeford; & de aliis articulis, quos nobis significastis, de consilio P. de Sabaudia, vobis per clericum vestrum, latorem præsentium, respondemus; qui vobis eadem vivâ voce plenius explanare poterit, quam ea scripturæ commendare possemus.

Ad quæ omnia prædictos articulos tangentia, tractanda, & promovenda ad commodum & honorem nostrum, & dicti filii nostri, talem diligentiam apponatis, quod exinde mereamini commendari.

Et quid super omnibus & singulis articulis prædictis facere potueritis, nobis, antequam ea finaliter consummetis, constare faciatis; ut super hiis omnibus plenius deliberare possimus.

Quod etiam in tractatibus vestris & compositionibus ineundis, prout nobis significastis, potestatem semper mutandi, subtrahendi, vel addendi nobis reservaretis, utile reputamus & gratum habemus.

Debita verò vestra, in quibus nobis teneminì, usque ad festum Omnium Sanctorum poni fecimus in respectum, de quibus expensas vestras, secundum moram quam in dictis partibus feceritis, vobis recompensari faciemus; statum & beneplacitum vestrum super hiis & aliis quamcitius poteritis, significetis.

Teste Rege, apud Windesor, decimo septimo die Januarii, anno quadragesimo primo.

Littera Ricardi in Regem Romanorum electi, de Rege Bohemiæ in electionem suam consentiente.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

VENERABILI patri in CHRISTO, & amico carissimo fratri Johanni, DEI gratiâ, Messenensi archiepiscopo, Ricardus, ejusdem gratiâ, Romanorum in Regem electus, semper augustus, salutem & intimæ dilectionis affectum.

Sciatis quod hoc die Martis, post prandium, accepimus rumores, per nuncios Alemannicos, quod de novo venerunt nuncii solemnes à Rege Bohemiæ, transmissi usque Conum cum literis suis patentibus;

Et ibidem, ex parte suâ, publicaverunt, quod in electionem nostram totaliter consentit; &, cum venerimus in Alemanniam, ad mandatum nostrum veniet fidelitatem & homagium nobis præstiturus, cum sexdecim millibus scutis, ad servitium nostrum præparatis.

Et hoc communicetis cum fratre Johanne de Dya, ut ibi talia exponat quo est iturus; quia, si talia scivissemus, quando ab eo recessimus, sibi exposuissemus.

Data apud Walingford, undecimo kal' Februarii, millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo.

Litteræ Regis Scotiæ de credentiâ.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

MAGNIFICO principi domino, ac patri suo karissimo, domino H. DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Ybern' duci Norman' & Aquitann' & comiti Andegav' Alexander eâdem gratiâ, Rex Scotiæ, salutem, &, cum omni reverentiâ & honore, paratam ad beniplacita voluntatem.

Statum nostrum, & statum Reginæ karissimæ sponsæ nostræ, per DEI gratiam, prosperum esse & jocundum dominationi vestræ nunciamus; quod de fœlici statu vestro, utinam! semper prospero & salubri, & de statu Reginæ consortis vestræ, dilectæ matris nostræ, ac fœlicium liberorum vestrorum, intimo cordis desiderio scire & audire plurimum affectantes;

Excellentem dominationem vestram precamur affectuosè, quatinus caris & fidelibus nostris, magistro Roberto de Stutevill, decan' Dunkeldens' & Ad' de Morham' latoribus præsentium (quos ad vestræ magnificentiæ præsentiam destinamus super quâdam formâ, de quâ comites de Menech' de Buchwan' de Marr' & Johannes Cumyn, unà cum cæteris regni nostri magnatibus, pro bono pacis & regni nostri tranquilitate, nobis instanter supplicarunt; de querelis, quas contra ipsos habemus, & etiam super aliis quæ vestræ serenitati ex parte nostrâ pleniùs intimabunt) fidem, si placet, adhibeatis indubitatam; statum vestrum, unà cum vestro beneplacito, nobis sæpius, ad cordis nostri gaudium & solamen non modicum, si placet, significare curetis.

Teste Patr' com' de Dunbar', apud Rokburc', iv. die Febr' anno regni nostri octavo.

Pro Petro de Sabaudia.

A. D. 1257.—An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod dedimus & concessimus dilecto & fideli nostro Petro de Sabaudia, quatuor millia marcarum, quæ nobis debentur pro mutuo, quod fecimus Reymundo, quondam comiti Provinciæ, & Beatrici comitissæ, consorti suæ, super quatuor castra in comitatu Provinciæ, & fortalitia, quæ præfati comes & comitissa nobis, nomine pignoris, obligarunt:

Et concedimus quod nulli alii, quam dicto Petro, pecuniam illam dabimus, aut assignabimus. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', quinto die Februarii.

Littera Regis de convocatione prælatorum et magnatum Angliæ.

A. D. 1257.
An. 41 Hen. III.
Annal. Monast. Burton. p. 371.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. dilecto sibi in CHRISTO abbati de Burthonia super Trentam, salutem.

Cùm dilectus frater & fidelis noster R. comes Cornubiæ in Regem Alemanniæ, benedictus DEUS, sit electus, et citra transfretationem ipsius ad partes prædictas, quæ statim post mediam Quadragesimam erit, Domino concedente, necesse habeamus vobiscum, & cum aliis prælatis & magnatibus nostris, super magnis & arduis negotiis nostris ad communem utilitatem, tam nostram quam vestram & totius regni ejusdem, diligentem habere tractatum; devotionem vestram attentè rogamus, in fide quâ nobis tenemini firmiter injungentes, quatenus, sicut nos & honorem nostrum diligitis, sitis ad nos Londoniis die Veneris proximâ ante mediam Quadragesimam prædictam, ad ultimum, ut tractatus & consilia quæ vobiscum & cum aliis prælatis & magnatibus nostris, DEO volente, tunc habituri sumus, citra crastinum ejusdem mediæ Quadragesimæ, quo idem comes iter suum versus mare arripiet, valeant expleri.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xii. die Februarii, anno regni nostri quadragesimo primo.

Pro nunciis Lewelini venientibus ad comitem Cornubiæ, in Regem Romanorum electum.

A. D. 1257.—An. 41 Hen. III.
Pat. 41 H. III. n. 18. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum solempnes nuncios, quos Lewelinus filius Griffini mittere voluerit in Angliam, ad dilectum fratrem & fidelem nostrum Ricardum comitem Cornubiæ, in Regem Romanorum electum, & omnes, quos iidem nuncii secum ducere voluerint in veniendo, morando, & ad partes suas redeundo.

Et ideo vobis mandamus, quod eisdem nunciis, & hiis quos secum ducent ad partes prædictas, nullum inferatis, aut inferri permittatis, dampnum aut gravamen.

In cujus, &c. duraturum usque ad Pascha proximò futurum.

Rex ad cardinalem sancti Georgii ad velum aureum, querens quod monachi Elienses absque regali licentiâ, antistitem eligerint.

A. D. 1257.
An. 41 Hen. III.
Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 191.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Anglie, dominus Hybernie, dux Normannie, Aquitannie, & comes Andegavie, venerabili in CHRISTO patri P. eâdem gratiâ, sancti Georgii ad velum aureum diacono cardinali, salutem & sincere dilectionis affectum.

Sedes apostolica jura nostra semper consuevit servare illesa, unde presertim, super causis & negotiis que contingunt ecclesias, de bonis predecessorum nostrorum & nostris dotatas, ad vestre protectionis refugium convolamus.

Ecce igitur, dilectissime pater, quod ecclesiâ Elyens' nuper vacante, monachi ejusdem ecclesie, sicut moris est, à nobis eligendi licentiam postularunt; quorum petitioni & voto cum liberaliter prebuissemus assensum, diem certum statuerunt ad providendum viduate ecclesie de pastore: & cum, sicut retroactis temporibus, tam ex consuetudine rationabili, quam ex speciali privilegio, à sede apostolicâ nobis super hoc indulto, extitit observatum, pro personâ idoneâ decrevissemus preces porrigere; ipsi in prejudicium juris nostri diem prevenientes prefixum, preces nostras minimè expectantes, immò potius contempnentes, suppriorem suum eligere presumpserunt, formâ juris, (sicut à fide dignis accepimus), non observatâ.

Unde cum electioni taliter attemptate nostrum petierunt preberi assensum, hoc ipsum, ex justis & rationabilibus causis, eisdem duximus denegandum; nam, ut prediximus, contra jus regium dicta electio fuit temerè attemptata; necnon & persona quæ dicitur ibidem electa, est nobis probabiliter de dilapidatione suspecta; ceterum & per locum, in quo est ecclesia constituta, inimicis & persecutoribus regni nostri, ingressus aliquando patuit; & ex hoc regnum nostrum hostiles insultus sustinuit, non modicamque jacturam.

Cum igitur plurimum nostra intersit, ut talis preficiatur episcopus qui bona temporalia, quæ à nobis tenet in feudum, non dilapidet, sed potius augeat & conservet, & maximè in loco prædicto, nobis expediat talem prefici de quo confidere valeamus, dilectioni vestre, omni affectu quo possumus, supplicamus quatinus, si placet, ad memoriam reducentes, qualiter in Eboracens' & Dublinens' ecclesiis nuper apud dominum Papam preces nostre non habuerunt effectum, saltem vice recompensationis, gratuite preces nostras in hoc apud dominum Papam exaudiri procuretis; ut memorato subpriori, qui apud regnicolas truncus reputatur mutilus, confirmationis gratia denegetur: scituri quod quamdiu resistere poterimus, nequicquam sustenebimus quod ipse preficiatur ecclesiæ memorate.

Si verò, per sedis apostolice providentiam, eidem ecclesie debeant providere, devotioni vestræ, omni devotione quâ possumus, supplicamus, quatinus de personâ idoneâ quam procuratores nostri vobis exprimeut, eidem ecclesie provideri procuretis; ut ex diligentiâ vestrâ in hâc parte, erga nos per effectum probatâ, regnum nostrum reputemus perpetuò honoratum.

Teste meipso, apud Westm', xxx. die Martii, anno regni nostri quadragesimo primo.

De procuratoribus in curiâ Romanâ constitutis.

A. D. 1257.
An. 41 Hen. III.
Ex Cam. Pell.

SANCTISSIMO in CHRISTO patri domino Alexandro, DEI gratiâ, universalis ecclesiæ summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Norman' & Aquitan' & comes Andegaviæ, salutem cum reverentiâ & honore.

Sanctitati vestræ significamus quod nos dilectos nostros, Robertum de Baro, Finatum de Fuligmo, & Petrum de Ranconio clericum nostrum, procuratores nostros constituimus;

Dantes eis, & eorum cuilibet, potestatem & speciale mandatum impetrandi, contradicendi, agendi, defendendi & specialiter impugnandi electionem, quæ dicitur esse facta in ecclesiâ .... ejusdem ecclesiæ,

Ratum habentes & firmum quicquid per ipsos & eorum quemlibet super præmissis ....fuerit, seu etiam procuratum.

In cujus rei testimon' præsentibus sigillum nostrum duximus ....

Dat' apud Westm', primo die Aprilis, anno regni nostri quadragesimo primo.

De emendis super interceptionibus contra treugas cum Francia.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. n. 14. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod constituimus venerabilem patrem P. Herefordensem episcopum, magistrum Bernardum Aysun constabularium Burdeg' & magistrum Petrum Francum, procuratores nostros ad tractandum, à die Paschæ proximo præterito, in unum mensem, cum continuatione dierum, apud Motam de Coynak, cum parte illustris Regis Franciæ ibidem venturâ, super interceptionibus treugarum, inter ipsum Regem & nos initarum;

Et ad faciendum, & recipiendum, pro parte nostrâ, emendas interceptionum earumdem, secundum formam treugarum prædictarum;

Et ad recolligendum, ad præmissa facienda, diem, vel dies alios, si opus fuerit; ratum habituri & firmum quicquid prædicti tres, duo, vel unus eorum, quos, vel quem interesse contigerit in præmissis, loco nostri, ex parte nostrâ duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xiii. die Aprilis.

De dictatoribus super prædictis interceptionibus.

A. D. 1257.—An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. n. 14. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod constituimus dilectos & fideles nostros Petrum de Burdeg', Amauneum de Varreys, & Petrum Caylon, dictatores ex parte nostrâ, ad diem captum inter partem illustris Regis Franciæ, & partem nostram, à die Paschæ proximo præterito, in unum mensem, apud Motam de Coynak, cum continuatione dierum, super interceptionibus treugarum, inter ipsum Regem & nos initarum;

Et ad faciendum, &c. *ut supra in brevi præcedente.* In cujus, &c.

Teste ut supra.

Pro archiepiscopo Messanen', de plenariâ potestate ad omnia expedienda, in negotio regni Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. n. 8. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Rex, salutem, cum omni reverentiâ & honore.

Sanctitati vestræ ad gratiarum assurgimus uberrimas actiones, quod talem & tantum virum, utique circumspectum, summæ religionis & prudentiæ, venerabilem patrem J. archiepiscopum Messanen' vestri ac nostri honoris fervidum zelatorem, pro negotio regni Siciliæ, ad nos destinare curavit; quem ad benignitatis vestræ præsentiam, de consilio procerum & aliorum nobilium regni nostri, remittimus, prout meliùs ad ecclesiæ Romanæ & nostrum commodum & honorem potuimus feliciter expeditum.

In præsentiâ quidem ipsius tractavimus, & efficaciter ordinavimus, de capitaneo nobili, probo & strenuo, ac aliis solempnibus nunciis, cum magnâ summâ pecuniæ, ad vestram clementiam destinandis, habentibus plenariam potestatem faciendi omnia quæ nos ipsi faceremus si præsentes essemus; prout idem archiepiscopus beatitudini vestræ plenius reserare poterit vivâ voce.

Vestræ igitur sanctitati cum effectu, quo possumus, supplicamus, quatinus memoratum negotium, pro quo tot sustinuistis labores, sumptus innumerabiles faciendo, manutenere velitis; & vestræ munificentiæ gratiam affluentem, quam de prædicto regno in Edmundo, karissimo nato nostro, vestra liberalitas nobis fecit, favore benivolo continuare curetis, nullam negotii prædicti mutationem vel innovationem, citra dictorum nunciorum adventum, aliquatenus fieri patientes.

Teste Rege, apud Merton', die x. Maii.

Sub eâdem formâ, mutatis mutandis, scribitur venerabili cœtui cardinalium, per litteras clausas.

Rex Angliæ Papæ & cardinalibus, de pace cum Rege Franciæ, ut in facto Siciliæ fœlicius procedatur.

A. D. 1257.—An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. n. 8. in sched. in Turr. Lond.

SUMMO Pontifici, ac venerabili cœtui cardinalium, H. Rex Angliæ, &c. salutem, cum reverentiâ & honore.

Quia negotium regni Siciliæ plurimum residet cordi nostro, volentes ut fœlicem sortiretur eventum, ecce! quod juxta vestrum & ecclesiæ Romanæ consilium, parati sumus cum illustri Rege Francorum inire pacem & concordiam.

Ut per hoc, vestro etiam mediante consilio, auxilio & favore, præfatum negotium, ad honorem DEI, & ecclesiæ Romanæ, ac nostrum, prosperis successibus convalescat. In cujus, &c.

Teste ut supra.

De hiis qui profecti sunt cum Ricardo in Regem Romanorum electo, in Alemanniam, & habent protectionem Regis cum clausulâ.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. n. 6. d. in Turr. Lond.

WALTERUS de Baskervile, à festo sancti Michaelis, anno, &c. xli. per unum annum.
Andreas de Baskervyle, per idem tempus.
Robertus de Molinouse, quamdiu fuerit in servitio prædicti electi in partibus Alemanniæ.
Johannes de Turbervyle, à festo sancti Michaelis, anno, &c. xli. per unum annum.
Thomas de Werblinton, per idem tempus.
Robertus Turbervyle, per idem tempus.
Rogerus de Aumary, per idem tempus.
Herebertus de Nevyle, per idem tempus.
Hamo le Gros, à prædicto festo sancti Michaelis, per triennium.
Philippus de Eye, à festo sancti Michaelis prædicto, quamdiu fuerit in partibus prædictis.
Michael de Northampton, quamdiu fuerit in partibus prædictis.
R. Coventrensis & Lichf' electus, à festo sancti Michaelis, anno, &c. xli. per unum annum.
Willielmus de Munechenesi, per idem tempus.
Johannes de Warenna, per idem tempus.
Baldewinus de Akynmy, per idem tempus.
Hugo de Heyvill, per idem tempus.
Rogerus de la Launde, duraturam quamdiu fuerit cum prædicto electo in partibus prædictis.
Hugo le Sauser, duraturam ut supra.
Robertus de Osgod, duraturam à Pascha, anno, &c. xli. per biennium.
Adam le Waleys, per idem tempus.
Egidius filius Willielmi, per idem tempus.
Thomas de la Pulle, à festo sancti Michaelis, anno, &c. xli. per unum annum.
Guido Galyun, per idem tempus.
Reginaldus Foylet, duraturam quamdiu fuerit in servitio electi in partibus prædictis.
Item. Thomas de la Pulle prædictus similiter, quamdiu fuerit in servitio electi in partibus prædictis.
Willielmus Blundel, clericus prædicti electi, à festo sancti Michaelis, anno, &c. xli. per quatuor annos.
Hugo le Despenser, à festo sancti Michaelis, anno, &c. xli. per unum annum.
Adam de Dotton, per idem tempus.
Willielmus Talebot, duraturam quamdiu fuerit in servitio prædicti electi in partibus prædictis.
Ricardus de Colewurch à festo sancti Michaelis, anno, &c. per unum annum.
Gilbertus de Ellesfeld, per idem tempus.
Thomas le Blund, per idem tempus.
Jacobus de Andeleger, per idem tempus.
Walterus de la Grane, per idem tempus.
Rogerus Crawe, per idem tempus.
Ricardus de Amundeuyle, per idem tempus.
Nicholaus de Menlinger, per idem tempus.
Rogerus de Somerton, per idem tempus.
Thomas de Hereford, per idem tempus.
Joceus filius Roberti, per idem tempus.
Thomas de Pavely, per idem tempus.
Johannes de Sancto Walerio, per idem tempus.
Stephanus de Chendeyt, per idem tempus.
Willielmus filius Johannis de Stotevyle, per idem tempus.
Johannes de Stotevyle, per idem tempus.
Hamo de Gatton, per idem tempus.
Petrus de Anesy, duraturam quamdiu fuerit, in partibus prædictis, in servitio prædicto.

Littera Ricardi Regis Romanorum, de successibus & solemni coronatione suâ in sede Caroli Magni, Aquisgrani.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

RICARDUS, Dei gratiâ, Romanorum Rex, semper augustus, Edwardo, illustris Regis Angliæ primogenito, carissimo nepoti suo, salutem & felices ad vota successus.

Libenter votivos & celebres nostræ felicitatis eventus ad nostrorum specialium amicorum corda transferimus; & ad aures præcipuè vestræ dilectionis (cui sic nos identitas sanguinis connivit, ut ipsas, ex zelo naturalis affectûs, circa ea quæ augmentum statûs nostri respiciunt, non immeritò confidimus esse sollicitas & attentas) per nuntios nostros & litteras libentissimi tripudii nostri derivamus, arbitrantes in nobis tunc augmenta congaudii geminari, cum vos, quem reputamus preciosam corporis nostri partem, senserimus à gaudiorum nostrorum participio non exclusos.

Quæ proculdubiò delectasset nos potius vobiscum præsentialiter celebrâsse, quam interpretis scripturæ ministerio nunciare; ut præsentiæ vestræ vicinitas jocundius patrui desiderium refecisset, & nostræ sublimationis diffusius generasset tripudium in nepote.

Verùm, cum ea læta & prospera, quæ circa nos acta sunt ab eo tempore, quo de partibus Angliæ recessimus, non sit possibile, nisi vobis fuerint intimata, dilectionem vestram scire, præsentem paginam, omnium eventuum nostrorum ostensivam, vobis duximus destinandum; ut ad vos plena earundem eventuum, & certa notitia perferatur.

Dominicâ enim proximâ post festum sancti Marci evangelistæ, nobis navem cum totâ nostrâ conscendentibus comitivâ, & extra portum de Gernemuth venientibus, occurrit ventus contrarius; qui ad figendum anchoram, in viciniâ littoris Anglicani, sui impetûs violentiâ nos artavit.

Sed in sequenti die, prospero vento nostris processibus aspirante, iter navigationis assumpsimus, & continuò navigantes die Martis proximo subsequenti, in festo videlicet beatorum apostolorum Philippi & Jacobi, circa nonam, salvis omnibus, & nostris, & totius nostræ familiæ, ac etiam comitivæ personis, & rebus, sani & hilares applicuimus apud Durdrech, in oppido, videlicet, ad comitatum Hoylandiæ pertinente; ubi, post tot laborum & turbationum molestias, quas in mari pertulimus, requiem capessentes, moram protraximus biduanam.

Indè, die tertio recedentes, aliisque diebus sequentibus, per Hoylandiæ & Gelrie comitatus gressus nostros feliciter dirigentes, die Veneris, proximâ ante festum Ascensionis Dominicæ, venimus Aquisgranum; occurrentibus nobis, in dictæ civitatis introitu, clericis & laicis, nobilibus & ignobilibus, militibus & aliis universis civibus ejusdem, qui nos, cum honore magno, & amplo tripudio, læti & hilares, sine cujuslibet difficultatis obstaculo, susceperunt.

Nec credimus, quemadmodum vulgaris & communis famæ testatur præconium, quod, à ducentis annis & citra, aliquis prædecessorum nostrorum Imperatorum, vel Regum (videlicet, Romanorum) in suæ novitatis principio (nobis duntaxat exceptis) dictam civitatem Aquiensem sine gravis offensionis, seu contradictionis obice sit ingressus.

Cumque nostra serenitas moram in eâ contraheret, ecce! læta nova, nostris affectata desideriis, occurrerunt, videlicet, quod venerabilis archiepiscopus Maguntinensis, dilectus princeps noster, egregius fidei nostræ cultor, & nostrorum rebellium serius impugnator (adhibitâ sibi ex nostris fidelibus ingenti copiâ bellatorum) die Mercurii, proximâ post festum sancti Johannis ante Portam Latinam, cum archiepiscopo Treverensi, nostri culminis inimico (qui, in nostri nominis & honoris dispendium, cum magnâ multitudine armatorum, castrum nostrum & palatium Bopard vallaverat, & ad expugnationem ipsius multas machinas instaurarat) gloriosè congressus in prælio, contra eum obtinuit victoriam & triumphum; & ipso archiepiscopo Treverensi, cum quibusdam ex suis, vix per dedecorosæ fugæ presidium evadente, ac nonnullis occisis, multos ex suis militibus, & famulis, & aliis suis complicibus captivavit.

Ecce! quam animosos & bellicosos archiepiscopos habemus in Alemannia; non multum vobis inutile reputantes si tales in Anglia crearentur, quorum ministerio uti possetis securè contra importunos rebellium vestrorum incursus.

Denique, ipso castro, per auxilium dictorum nostrorum fidelium, ab obsidentium & impugnantium insultibus liberato, ipsoque à dicto archiepiscopo Maguntinensi victualibus aliisque omnibus necessariis, ac strenuis defensoribus, prout ad securam defensionem ipsius opportunum extitit, communito, idem archiepiscopus Maguntinus apud Aquisgranum ad præsentiam nostram venit;

Ubi, in festo Ascensionis Dominicæ, ipso ac archiepiscopo Coloniensi præsentibus, & aliis multis comitibus, baronibus, magnatibus & nobilibus nostris fidelibus, in sede magni Caroli, cum solemnitate quâ decuit, in illius nomine, qui superbos dejicit & ponit humiles in sublimi, sacri Romani regni sceptrum recepimus & coronam; carissimâ consorte nostrâ similiter eo die nobiscum solemniter coronatâ.

Dilectionem vestram rogantes attentius quatenus, nobis piis affectibus congaudentes, attentius Altissimo super hiis gratias exolvatis, ipsum suppliciter exorantes ut, qui, ex suæ abundantiâ pietatis, merita supplicum excedentis & vota, ætatem vestram tantâ felicitate beavit, quod ad patruum vestrum Romani regni sceptrum perduxit, ad honorem sui nominis feliciter dirigat gressus nostros.

Festo itaque coronationis nostræ solemniter, prout decuit, celebrato, ecce! principum & aliorum fidelium nostrorum super agendis nostris communicato consilio, viribus nostris è diversis partibus instauratis, ad humiliationem nostrorum rebellium potenter & patenter intendimus dirigere castra nostra; & præcipuè ad confringenda elata archiepiscopi cornua Treverensis; ut, sicut se primum in nostris negotiis, non tam justum, quam voluntarium posuit turbatorem, ita primò experiatur & discat quid, & quantum contra eum possit & valeat manus nostra.

De hoc autem præcipuè certos esse vos volumus, quod tantam jam, ex auxilio fidelium nostrorum & fautorum in Alemannia, habere confidimus potestatem, quod, eis in fidei nostræ cultu, & in devotionis nostræ zelo durantibus, nullius viventis sit nobis potentia formidanda.

Data Aquisgrani, xviii. die Maii, anno regni nostri primo.

De Judæis, propter servitium Ricardo in Regem Romanorum electo impensum, à tallagio quietatis.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. n. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod, ad instantiam karissimi fratris nostri Ricardi, in Regem Romanorum electi, concessimus Cresse, filio magistri Mosei Judei London' & Hageno fratri ejus, qui in servitio prædicti fratris nostri plurimum laborarunt, quod à vigiliâ Ascensionis Domini, anno regni nostri xli. usque in quinque annos proximò sequentes completos, quieti sint de omnibus tallagiis & auxiliis, ad nos pertinentibus, pro unâ marcâ auri & dimidiâ;

Videlicet idem Cresse pro dimidiâ marcâ auri, & prædictus Haginus pro unâ marcâ auri, quas solvent in garderobâ nostrâ, unam scilicet medietatem ad festum sancti Michaelis, & aliam medietatem ad Pascha.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xx. die Maii.

Alexander IV. Papa nuncio suo in Anglia, de rebus regni Siciliæ, valdè stomachatur & ultima interminatur.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostando, capellano & nuncio nostro in Anglia, salutem & apostolicam benedictionem.

Litteras tuas solitâ benignitate recepimus, & quæ continebantur in eis intelleximus diligenter.

Sanè, ex litterarum ipsarum tenore, collegimus, quod carissimus in Christo filius noster ...... illustris Rex Angliæ, tibi, sub gravibus pœnis, inhibuit, nè de decimâ ecclesiasticorum proventuum aliquid solveres mercatoribus, aut quibuscumque personis aliis, sed omnem pecuniam, tam ex ipsâ decimâ, quam aliunde collectam, vel colligendam, in novo Templo Londonien' deponeres; adjiciens nichilominus quod nullam pecuniam mercatoribus solvi permitteret, donec de eventu negotii regni Siciliæ haberet certitudinem pleniorem.

Verum, si Rex idem diligenter adverteret diversas & innumerabiles gratias, quas Romana ecclesia sibi, non solum circa concessionem ipsius regni, & effusionem sumptuum, quos, post concessionem eandem, pro ipsius regni manutenendo negotio, subiit, sed etiam circa termini prorogationem, & quamplura alia quæ tua plenè novit industria, fecisse dinoscitur, inveniret utique quod eadem ecclesia hoc nequaquam meruerit apud ipsum; cum velud mater, intenta eidem Regi, sinum favoris omnimodi manu munificâ explicaverit, in hâc parte nil de contingentibus obmittendo, licet potuisset sibi, super prædicto ipsius regni negotio, propter ejusdem Regis negligentiam & defectum, aliter providere.

Nuper etiam in die Cœnæ Domini, astante tunc magnâ fidelium congregatione catholicâ, Manfredum quondam principem Tarentin' in ipsius Regis favorem, denunciavimus excommunicationis innodatum vinculo, & principatu Tarentin' honore montis sancti Angeli, cunctisque comitatibus & honoribus apostolicâ auctoritate privatum; & aliâs etiam processimus contra eum, prout per alias litteras nostras tibi duximus intimandum.

Suntne ista speratæ retributionis præmia, quæ ipsi ecclesiæ pro tot impensis beneficiis recompensat, ut velit eam sub debitorum succumbere sarcinâ, quæ pro ipso, ac ejus honore, contraxit? Estne ista grata & debita nobis vicissitudo favoris, ut permittat nos vexari à mercatoribus, & eorum querimoniis affici tædiosis? Estne hic magnæ devotionis affectus, quem ad patrem filius se habere prætendit, ut non attendat quantum ex hoc noster debeat animus perturbari? Certè non hoc ab ipso expectavimus hactenus, nec speravimus eum debere nobis pro tot gratiis, tot favoribus, totque munificis largitionibus, taliter respondere.

Cum igitur totis desideriis cupiamus ut præfata ecclesia ab ipsorum debitorum onere penitus & celeriter liberetur, volumus, & præsentium tibi auctoritate, in virtute obedientiæ, districtè præcipiendo mandamus quatinus, inhibitione regiâ non obstante, memoratam decimam necnon

& omnes redemptiones votorum crucesignatorum, cunctaque legata indistinctè, ac generaliter omnem pecuniam, undecumque & quomodocumque illam, sive nostro, sive prædicti Regis nomine ad manus tuas contigerit devenire, in eorumdem debitorum solutionem convertere non obmittas.

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo, ac apertè prænunciando Regi prædicto quod, si amplius solutionem eorumdem debitorum quomodolibet impediverit, quin, de decimâ & aliis prædictis, mercatoribus, quibus eadem tenetur ecclesia, plenariè satisfiat, nos, quantumcunque personam ejus quâdam prærogativâ specialis benevolentiæ prosequamur, obmittere nequaquam poterimus quin adversus eum & regnum Angliæ, licet inviti & coacti, prout expedire viderimus, procedamus.

Cæterum super eo quod intelleximus te, dimissis negotiis, quæ in Anglia tibi commisimus, jam citra mare venisse, admirati fuimus vehementer; cum nunquam debuisses à prædicto regno Angliæ recedere, absque mandato sedis apostolicæ speciali.

Dat' Viterbii, iii. non' Junii, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Pro Johanne de Brienne, dicto de Acre, & Maria de Coucy relictâ Alexandri Regis Scotiæ, de conductu.

A.D. 1257. An. 41 Hen. III.
Claus. 41 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX nobili viro Johanni, filio Regis Jerusalem, regni Franciæ buticulario, salutem.

Sciatis quod dilectus & fidelis noster, Petrus de Sabaudia instanter nos rogavit quod vobis & consorti vestræ, Reginæ Scotiæ, quam sincerè diligimus, conductum nostrum eundi per terram nostram in Scotiam concedere dignaremur.

Verum, licet Rex Franciæ perniciosum nobis exemplum reliquerit ad conductum hujusmodi alicui de regno suo præstandum, cum non sinat aliquos de regno nostro per Franciam transire versus fratrem nostrum Regem Alemanniæ, vel alibi; nos tamen, ob preces prædicti Petri & favorem prædictæ consortis vestræ, conductum, quem petitis, concedemus.

Ita videlicet, quod vos & prædicta consors vestra corporale juramentum præstetis, quod nichil per vos, aut vestros, nobis, aut regno nostro, seu Regi, vel Reginæ Scotiæ filiæ nostræ, aut eorum consilio quod cum eis posuimus (inter quos quidem, & alios, qui de consilio ipsius Regis Scotiæ prius extiterant, discordia suscitetur) aliquid dampnosum aut grave inferetis, aut inferri procurabitis.

Unde, si hoc facere nolueritis, tunc diem adventûs vestri apud Dovorr' nobis constare faciatis, & nos aliquem de nostris illuc ad vos mittemus, cum literis nostris de conductu, ad recipiendum à vobis & à prædictâ consorte vestrâ, sacramentum hujusmodi, vice nostrâ.

Teste meipso, apud Westm', vi. die Junii.

Littera Regis Angliæ, directa Regi Castellæ, de conventionibus.

A.D. 1257. An. 41 Hen. III.
Claus. 41 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

MAGNIFICO principi & consanguineo karissimo, domino nostro Regi Castellæ, &c. Henricus eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Venerabilis pater Johann' episcopus, vestræ serenitatis nuncius specialis, ad nostram præsentiam nuper accedens, & nobis eâ, quâ decuit, veneratione receptus, commissa sibi negotia nobis, ex parte vestrâ reseranda, tam super facto Wasconiæ, quam aliis quibusdam, providâ ac circumspectâ deliberatione proposuit;

Quibus pleniùs intellectis, & sinceritatis affectum, quem ad nos geritis, pensantes, ac propter hoc excellentiæ vestræ volentes gratâ vicissitudine respondere, conventiones, inter vos & nos jamdudum habitas, in nostrâ & totius consilii nostri præsentiâ fecimus recitari, ipsas proponentes inviolabiliter observare.

Cæterum, licet ex viribus conventionum ipsarum ad restitutionem terrarum & castrorum, quæ nomine vicecomitis de Fronc' Castellian' & de Benauges, & aliorum petebantur, minimè, sicut nobis visum est, teneamur; nos tamen, vestræ, in quibuscunque possumus, cupientes condescendere voluntati, quædam ob reverentiam vestram memorato episcopo optulimus, quæ vivâ voce vobis exponere poterit seriatim, & de quibus, prout nobis videbatur, debuit esse contentus.

Set, quia illa per vos credimus acceptanda, ad sublimitatis vestræ præsentiam nuncios nostros solempnes disponimus in proximo destinare, qui vobis nostram super hiis & aliis exponent plenius voluntatem.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vii. die Junii.

Littera Regis Angliæ, directa Regi Aragon', super conventionibus cum Alfonso Rege Castellæ.

A.D. 1257. An. 41 Hen. III.
Claus. 41 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

MAGNIFICO principi domino Ja' DEI gratiâ, illustri Regi Arragon', &c. Henricus, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Prudentem virum, priorem de Cornelian' nuncium vestrum, ad præsentiam nostram, unà cum venerabili patre Johann' episcopo, illustris Regis Castellæ nuncio, cum vestris litteris de credentiâ venientem, eâ, quâ decuit, veneratione recepimus; qui injuncta sibi negotia nobis amicabiliter exposuit & prudenter.

Quibus auditis, & sinceritatis affectum, quem ad nos geritis, attendentes, super hiis quæ præfatus prior, pro bono pacis & amicitiæ inter præfatum Regem Castellæ, & nos continuandæ, proposuit, serenitati vestræ grates referimus copiosas.

Advertentes igitur quam grave sit amicum perdere, & nichil jocundius quam amicitiam servare illæsam, conventiones, inter præfatum Regem Castellæ, & nos, super facto Vasconiæ dudum habitas, in nostrâ & totius consilii nostri præsentiâ fecimus recitari, ipsas proponentes inviolabiliter observare.

Unde, licet ex viribus conventionum earum ad restitutionem terrarum & castrorum vic' Fronc' Castellian' & de Benaug' & aliis faciendam minimè, sicut nobis visum est, teneamur; nos tamen, voluntati dicti Regis, in quibuscunque possumus, condescendere cupientes, quædam, præsente dicto priore, ob reverentiam & favorem dicti Regis Castellæ, & vestrum, memorato episcopo optulimus, quæ dictus prior vivâ voce vobis exponere poterit seriatim; & de quibus idem episcopus, prout nobis videbatur, debuit esse contentus.

Set, quia illa per dictum Regem credimus acceptanda, nostros solempnes nuncios ad dicti Regis præsentiam disponimus in proximo destinare, qui nostram sibi super præmissis & aliis exponent plenius voluntatem.

Super hoc autem quod vos nos videre, & nobiscum, unà cum dicto Rege Castellæ, mutuum habere colloquium affectatis, (sicut nobis per præfatum priorem significastis) vobis grates exolvimus speciales; vice versâ desiderantes vestro frui colloquio & aspectu.

Certitudinem verò vobis super hoc significare nequimus, quousque nuncii nostri, ad dictum Regem Castellæ transmissi, ad nostram præsentiam revertantur, &, secundum quod inter ipsum Regem & nuncios nostros indè conventum fuerit & provisum, nobis per eundem Regem liquere poterit evidenter.

Teste Rege, apud Wesmonast', vii. die Junii.

Pro episcopo Johan', nuncio Regis Castellæ.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. n. 10. in Turr. Lond.

REX baronibus, militibus, majoribus, civibus, & omnibus aliis ballivis, & fidelibus suis in Wasconia, salutem. quos, &c.

Sciatis quod concessimus venerabili patri Pascasio Johann' episcopo, nuntio illustris Regis Castellæ, salvum & securum conductum nostrum, in transeundo per terram & potestatem Wasconiæ versus partes suas.

Et ideò vobis mandamus quod eidem episcopo, vel familiæ suæ, quam secum ducet, seu rebus, aut hernesiis eorum, in transeundo per partes vestras, nullam infertis, vel inferri permittatis molestiam, dampnum, injuriam, aut gravamen.

Et si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari; & permittatis ipsos transire liberos à pedagio.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', viii. die Junii.

De conductu Johannis de Acre, filii Regis Jerusalem, & consortis suæ Reginæ Scotiæ.

A. D. 1257.
An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus nobili viro Johanni de Acre, filio Regis Jerusalem, & Reginæ Scotiæ, consorti suæ, salvum & securum conductum nostrum, transeundi per terram & potestatem nostram in Scotiam.

Et ideò vobis mandamus quod præfatis Johanni, & Reginæ consorti suæ, aut familiæ suæ, quam secum ducent, aut rebus eorum, in transeundo per partes vestras versus Scotiam, nullum inferatis, vel inferri permittatis impedimentum aut gravamen.

Et, si quid eis vel suis in transitu prædicto forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes, duraturas usque ad festum sancti Michaelis proximò venturum.

Teste Rege, apud Westm', xviii. die Junii.

Ista littera tradita fuit magistro Giliberto de Milliers, ita quod, antequam tradat prædictis Johanni & Reginæ litteram illam, recipiet ab eis sacramentum, quod nullum malum facient, aut fieri procurabunt, Regi Angliæ, aut Regi Scotiæ, in transitu prædicto.

De pace cum Rege Franciæ tractandâ.

A. D. 1257.
An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. n. 9. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, de voluntate & consensu Edvardi, filii nostri primogeniti & hæredis, damus plenam & liberam potestatem dilectis & fidelibus nostris, W. Wigorniensi episcopo, Hugoni le Bigod, & fratri Adæ de Marisco, pacem tractandi & firmandi inter dominum Ludovicum Regem Franciæ & hæredes suos, & nos & hæredes nostros, de assensu & consilio dilectorum & fidelium nostrorum Simonis de Monte-forti, comitis Leicestriæ, & Petri de Sabaudia, super omnibus controversiis & quæstionibus, motis inter nos & progenitores nostros hinc inde; ratum habituri & firmum quicquid ipsi, episcopus Hugo, & Adam, vel duo ipsorum, quos adesse contigerit, mediante consilio prædictorum comitis & Petri, super præmissis, nomine nostro & hæredum nostrorum, duxerint faciendum.

In cujus, &c. duraturas usque ad festum Assumptionis beatæ Mariæ proximo venturum.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo secundo die Junii.

De eodem negotio.

A. D. 1257.—An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod nos plenam damus & liberam potestatem, & speciale mandatum venerabili patri W. Wigorn' episcopo, Hugoni le Bigod, & fratri Adæ de Marisco, vel duobus eorum, quos adesse contigerit, ad tractandum de pace, inter dominum Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos, super omnibus contentionibus & controversiis hactenus inter nos & progenitores nostros hinc inde motis. In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera Regis fratri suo Regi Romanorum, de negotio antedicto.

A.D. 1257.
An. 41 Hen. III

Pat. 41 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX karissimo fratri suo Ricardo, eâdem gratiâ Regi Romanorum illustri, semper augusto, salutem & prosperos ad vota successus.

Cum destinaverimus in Franc' venerabilem patrem Wigorniensem episcopum, Hugonem Bigod, & fratrem Adam de Marisco, ad continuandum tractatum pacis inter nos, & Regem Franciæ, diù est prolocutæ per consilium comitis Leicestriæ, & Petri de Sabaudia, quos similiter ad partes illas transmittimus,

Injunximus eisdem nunciis quod, auditâ & pleniùs intellectâ voluntate dicti Regis Franciæ, quid inde facere voluerit, præfatus episcopus vestram statim adeat præsentiam pro consilio vestro super hoc requirendo, sine quo nichil inde firmare volumus;

Cui, quum ad vos venerit, in hiis, quæ vobis dixerit in hâc parte, fidem adhibeatis; consilium vestrum nobis significantes prout commodo & honori vestro & nostro magis noveritis expedire.

Teste ut supra.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de missione magistri Arlotti, ad reformandum negotium Siciliæ.

A.D. 1257.
An. 41 Hen. III.

Ex Autogr. Vid. præfat. hujusce operis.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Quamvis super regni Siciliæ negotio Romana ecclesia, spirituali peculiarium filiorum affectione compuncta, sibique ipsi non parcens, satis maternè, satis impigrè laboravit; utinam tamen in oculis divinæ clementiæ aut habeatur innoxium, aut veniam mereatur si tenera caritas, quâ te, ac carissimum in CHRISTO filium nostrum E. natum tuum Siciliæ Regem, complectimur, & zelus, quo in utriusque augmentum nostra & fratrum nostrorum studia diriguntur, circa ordinationem ejusdem regni aliqua tarditatis attulêre dispendia, & statum illius populi multiplici vexatione divulsum, contra intentionis nostræ propositum, in aliquod deterioris conditionis traxêre discrimen.

Porrò, quia longioribus spei tædiis caritatis fortitudo non vincitur, nec, quamdiu spes ipsa probabilibus refovetur indiciis, desiderii nostri circa te propositum superatur, ecce! super reformatione prædicti negotii, cum venerabilibus fratribus nostris .... archiepiscopo Tarentasien' .... Bathonien' & Wellen' & .... Roffen' episcopis, & dilecto filio magistro Nicholao de Plimton' archidiacono Norfolciæ, capellano nostro, tuis & prædicti Regis procuratoribus & nunciis ad hoc missis, tractatu habito diligenti, qualiter ipsum negotium, nè in dissolutionis materiam evanescat, resurgat in statum de quo ad fælicem exitum, juxta nostrum desiderium, perducatur, nostra & fratrum nostrorum providentia sollerter excogitans nil omisit.

In hoc igitur nostræ deliberationis consilia resederunt, ut dilectum filium magistrum Arlottum subdiaconum & notarium nostrum, virum utique nobis & fratribus ipsis acceptum, & habentem ad consummationem ipsius negotii puræ intentionis affectum, de cujus fide plenam & indubitatam obtinemus fiduciam, ad tuam præsentiam mitteremus, plenâ sibi facultate per alias literas nostras de prædictorum fratrum concessâ consilio, sub certâ formâ in eisdem literis annotatâ, tecum & cum prædicto Rege dicti regni negotium reformandi.

Quocirca serenitatem regiam monemus, rogamus, & hortamur attentè, quatinus, eundem notarium favorabiliter in nomine nostro suscipiens, cum eo circa eandem reformationem sic celeriter, sic efficaciter, & diligenter intendas, quod super hoc non pendeat animus noster ultra, nec langueat; & ecclesiæ filii & fideles regni ejusdem, (quorum oculos & vota in te ac præfatum Regem eadem ecclesia domina illorum direxit) & mater inter expectationes & vota, inter gemitus & suspiria, inter pressuras & incommoda, prorsus deficere non cogantur.

Et quia pax tua & carissimi in CHRISTO filii nostri .....: Regis Francorum illustris ....rit plenius, & firmata, eidem negotio viam aperiet & progressum, rogamus & petimus ut ad perfectionem ejusdem pacis sic efficaciter apponans affectum .... sumatione ipsius ad executionem ejusdem negotii plenior tibi facilitas proveniat & facultas;

Preces nostras taliter impleturus quod tibi & regno tuo .... Romana ecclesia desinat saltem nunc gemere ulterius super illius regni miseriis & erumpnis, quas eadem, quasi inter ipsa viscera sua, ... pontificatûs nostri ....

Littera Edmundi Regis Siciliæ, super melioratione conditionum in facto Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Schedula in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in CHRISTO patri, ac domino Alexandro, DEI gratiâ, sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ summo Pontifici, Edmundus, eâdem gratiâ, Rex Siciliæ, devota pedum oscula beatorum.

Noverit vestra paternitas reverenda, quod nos dilectos nostros, venerabilem patrem Taratas' archiepiscopum, ac nobiles viros Simonem comitem Leicestriæ, Petrum de Sabaudia, & Johannem Mansell, quemlibet in solidum, de mandato & authoritate domini patris nostri Henrici, DEI gratiâ, Regis Angliæ illustris, procuratores nostros constituimus & nuncios speciales, videlicet;

Ad petendum à vestræ clementiâ sanctitatis meliorationem & reformationem conditionum, in privilegio apostolico contentarum, super concessione præfati regni Siciliæ nobis factâ; & ad tractandum de novis conditionibus apponendis; obligandumque nos ad observandas easdem sub quibuscunque modis, pactis, aut etiam juramentis, prout ipsi, vel alter eorum, viderint expedire:

Ratum promittentes nos habituros & firmum quicquid per ipsos, & cum ipsis, vel quolibet eorum in solidum, factum fuerit in præmissis.

In cujus rei testimonium bullam nostram auream præsentibus duximus apponendam.

Dat' Windes', vicesimo sexto die Junii, anno gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo, & anno regni nostri secundo.

Littera Regis Angliæ de plenâ potentiâ, ad tractandum in negotio regni Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Schedula. in Turr. Lond.

REX universis CHRISTI fidelibus, præsentes litteras inspecturis, vel audituris, salutem.

Noverit universitas vestra quod nos venerabilem patrem R. Taratasien' archiepiscopum, Simonem de Monteforti comitem Leicestriæ, Petrum de Sabaudia & Johannem Mansell thesaur' Eborum, nostro ac dilecti filii nostri Edmundi nomine, procuratores nostros constituimus & nuncios speciales;

Dantes eis plenam & liberam potestatem, ac speciale mandatum tractandi, & componendi, cum ecclesiâ Romanâ super negotio regni Siciliæ; & ad mutuum recipiendum; & ad omnia alia facienda nomine nostro, & dicti Edmundi filii nostri, pro prædicto negotio, & aliis, quæ sibi injunximus expedienda in curiâ Romanâ, quæ nos ambo facere possemus, si præsentes essemus; & ad præstandum in animas nostras cujuslibet generis sacramentum:

Ratum & firmum habituri quicquid ipsi omnes, vel duo ipsorum, nomine nostro, & dicti Edmundi, super præmissis duxerint faciendum.

In cujus rei testimonium, tam pro nobis, quam prædicto Edmundo filio nostro, præsentibus litteris sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste ut supra.

Aliæ litteræ Regis Angliæ super eodem negotio.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Schedula. in Turr. Lond.

SUMMO Pontifici Rex, salutem. Noverit vestra paternitas quod nos venerabilem patrem R. Taratasien' archiepiscopum, Simonem de Monteforti comitem Leycestriæ, Petrum de Sabaudia, Johannem Mansell thesaurarium Eboraci, quemlibet eorum in solidum, nostro ac dilecti filii nostri Edmundi nomine, procuratores nostros constituimus & nuncios speciales;

Dantes eis plenam ac liberam potestatem, ac speciale mandatum componendi cum ecclesiâ Romanâ, super negotio regni Siciliæ, præfato filio nostro ab apostolicâ sede concessi, prout ipsi melius viderint expedire:

Ratum habituri quicquid per ipsos, & cum ipsis, vel per duos ipsorum factum fuerit in hâc parte.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De pace cum Rege Franciæ ineundâ, quod negotium Siciliæ inde convalescat.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Schedula. in Turr. Lond.

SUMMO Pontifici, ac venerabili cœtui cardinalium Henricus, Rex Angliæ, &c. salutem, cum reverentiâ & honore.

Quia negotium regni Siciliæ plurimum residet cordi nostro, volentes ut fælicem sortiretur eventum, ecce quod, juxta vestrum & ecclesiæ Romanæ consilium, parati sumus cum illustri Rege Francorum inire pacem & concordiam; ut per hoc, vestro etiam mediante consilio, auxilio, & favore, præfatum negotium, ad honorem DEI, & ecclesiæ Romanæ, ac nostrum, prosperis successibus convalescat.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', vicesimo octavo die Junii, anno quadragesimo primo.

De regno Siciliæ renunciando.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Schedula. in Turr. Lond.

SUMMO Pontifici, & venerabili cœtui cardinalium, Henricus, Rex Angliæ, &c. salutem.

Noverit vestra paternitas reverenda quod nos venerabilem patrem Tarantasiensem archiepiscopum, Simonem de Monteforti comitem Leicestriæ, Petrum de Sabaudia, & Johannem Mansell thesaurarium Eborum, nostro ac dilecti filii nostri Edmundi nomine, procuratores nostros constituimus & nuncios speciales;

Dantes eis plenam & liberam potestatem, ac speciale mandatum renunciandi regno Siciliæ, nobis & dicto Edmundo ab apostolicâ sede concesso, si viderint expedire; ratum habituri & firmum quicquid ipsi, vel duo ipsorum, nomine nostro & dicti Edmundi filii nostri, super hoc duxerint faciendum.

In cujus rei testimonium, tam pro nobis, quam pro dicto Edmundo, præsentibus litteris sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste Rege, apud Windesor', vicesimo octavo die Junii.

De processu in negotio Siciliæ, quid actum, quid omissum Rex exponit, & ordinationi Papæ remittit omnia.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Schedula. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO patri ac domino Alexandro, DEI gratiâ, sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oscula beatorum.

Non, sine gratiarum actione, quas sanctitati vestræ referimus frequenter, intra nos cogitamus, qualiter nobis in karissimo filio nostro Edmundo gratiam facientes, regnum Siciliæ sibi & hæredibus suis liberaliter contulistis, sub certis conditionibus per nos, & per ipsum inviolabiliter observandis;

Propter quod sæpè & sæpius tractavimus, ut, sicut tenebamur, dicto negotio succurrentes, & debita ecclesiæ solveremus, & capitaneum cum militiâ competenti mitteremus ibidem;

Et, licet in solutione debitorum aliquatenus sit processum, non tamen ad plenum, juxta desiderium cordis nostri, cum super decimâ & aliis gratiis nobis ab apostolicâ sede concessis, multas contradictiones per prælatos & clerum regni nostri habuerimus, & adhuc incessanter habemus;

Sed nec circa capitaneum destinandum intentionis nostræ desiderium hactenus potuimus adimplere, tum quia secundum tenorem conditionum, in vestro privilegio contentarum, prius ad solvenda universa debita ecclesiæ arctabamur.

Et cum etiam hoc non obstante, de vestrâ misericordiâ confidentes, nuper, sicut per venerabilem patrem archiepiscopum Messan' vobis scribimus, ordinavissemus nobilem virum dominum H. de Castella fratrem il-

lustris Regis Castellæ, ad partes illas transmittere, cum magnâ pecuniæ quantitate, supervenit in regno nostro quædam repentè turbatio, videlicet;

Quod Wallenses, qui nobis & progenitoribus nostris olim subjecti ac devoti fuêre, maligno ducti spiritu, contra nos rebellare damnabiliter præsumentes, hominibus nostris & terris damna plurima intulerunt.

Cui morbo tam pestilenti obviare volentes, contra dictos rebelles in manu forti accingimur: pestem tam damnosam, tamque detestabilem, extra terminos regni nostri eliminare volentes:

Propter quod, hâc æstate, sicut firmiter credebamus, capitaneum in regnum Apuliæ mittere non valemus.

Cæterum quia ex parte ecclesiæ prosecutio memorati negotii omnimodam celeritatem desiderat, quæ propter moram nostram, licet sine culpâ, in grave ecclesiæ Romanæ & nostrum præjudicium extitit protelata; nolentes ulterius quod occasione nostri, gratia quam sedes apostolica ex sincerâ affectione filio nostro fecit, & nos ex purâ devotione suscepimus, in damnum ecclesiæ & nostrum posset ulteriùs retorqueri, dilectos & fideles nuncios nostros ad vestram præsentiam destinamus, qui super statu nostro, voluntate, ac potestate nostrâ, vestræ clementiæ plenius veritatem exponent:

Quâ, si placet, intellectâ ad plenum, ad honorem sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ considerationis oculum dirigentes, de præfato negotio taliter ordinare velitis, quod nos, hæredesque nostri, ac totum regnum Angliæ devotione solitâ ecclesiæ Romanæ semper obediamus, nec occasione istius negotii, ex quo nobis nullus fructus advenit, deinceps jacturam aliquam incurramus;

Pensantes quod, si ad prosecutionem istius negotii sub diversis pœnis nos astrinximus, affectionis & devotionis sinceritas, quam ad ecclesiam Romanam matrem nostram semper habuimus, non emolumenti temporalis cupiditas fuit in causâ;

Et quod ultra, cum de sede apostolicâ singularem confidentiam habemus, quæ semper nobis astitit in adversis, & per quam, tam à nostris quam ab extraneis infestati, alterius auxilio non suffulti, hostium versutias evasimus, de ipsis laudabiliter triumphantes, statum nostrum filiorumque nostrorum, ac ipsius negotii quantum ad jus, nobis dictoque Edmundo nato nostro in ipso regno quæsitum, ac omnia alia ipsum negotium contingentia, vestræ supponimus misericordiæ; supplicantes affectione promptissimâ, quatinus non ad necessitates vestras, sed potius ad devotionem nostram respectum habentes, memoratum negotium fine laudabili consumetis.

Nos enim gratum & ratum habebimus quicquid vestra clementia, de consilio cardinalium vestrorum, super hoc duxerit ordinandum.

Teste Rege, apud Windesore, vicesimo octavo die Junii.

Instructiones de variis tractandi modis circa negotium Siciliæ.

A.D. 1257. An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. m. 6. in Cedula. in Turr. Lond.

SI domini comes Leicestriæ, & P. de Sabaudia vadant ad curiam, ipsi plenam secum deferent potestatem ordinandi de toto negotio.

Si ipsi non vadant, & alii transmittantur, dominus Rex, filii sui, ac totum ipsius consilium in has vias consentiunt;

Ut, si possibile fuerit, procuretur quod illa pœna, in privilegio magno contenta (scilicet quod, si Rex non solverit, vel non miserit, aut non venerit, in potestate solius domini Papæ sit cassare, & irritare, & irritum nunciare quod per ipsum & fratres suos factum est de negotio memorato; & quod nichilominus Rex sit excommunicatus, regnumque Angliæ interdictum) tollatur omnino.

Et, si, pœnis istis sublatis, vult dominus Papa donationem, factam domino Edmundo per dominum Innocentium, & per seipsum, servare, vel de novo sub aliis conditionibus tolerabilibus concedere, vel saltem quod tollatur pœna annullationis, & remaneat pœna interdicti, benè quidem; si verò Papa nec antiquam donationem vult servare, nec novam facere, nisi sub eisdem pœnis, prorogetur terminus, ne negotium rumpatur; ut interim, cum voluntate ecclesiæ, tractetur de pace inter Regem & Manfredum; videlicet, ut principatus & aliæ terræ, quas idem Manfredus habebat, ante privationem suam, sibi remaneant, & restituat domino Edmundo regnum; pro quo faciendo, dominus Edmundus accipiat Manfredi filiam in uxorem, vel fiat matrimonium; & Manfredus teneat regnum quousque, de proventibus ipsius regni, soluta fuerint debita ecclesiæ in quibus Rex Angliæ tenetur; quibus solutis, præter terras quas ante privationem suam habebat, domino Edmundo totum restituat, & statim caveat, per obsides, & per traditionem forteliciarum suarum, de tunc restituendo regnum, ut dictum est.

Si verò cum Manfredo nulla compositio potest fieri, nec Papa vult facere quod superius est præmissum, componatur cum ecclesiâ altero trium modorum:

Quod, si ecclesia alii conferat regnum à quo habeat debita sua, restituatur Regi Angliæ quod per ipsum solutum est, & Rex renunciet omni juri quod ipse & filius suus habent in regno;

Vel si non detur regnum alicui, aut tali qui non solvat debita, habeat ecclesia terram Laboris, & Rex residuum; ita quod ecclesia liberet Regem à debitis non usurariis quæ debentur cameræ; debita verò quæ debentur mercatoribus Rex solvat, sed ad hoc inducias habeat donec adeptus fuerit possessionem regni Siciliæ, ut de pecuniâ interim in Anglia colligendâ guerram faciat contra Manfredum; nec tamen teneatur ad debita illa solvenda, sub pœnis illis quibus nunc est astrictus;

Vel, si ecclesia non vult hoc facere, fiat compositio, ut deinceps occasione istius negotii dominus Rex, hæredesque sui & regnum Angliæ in nullo teneantur, sed penitus ab obligationibus & pœnis sint liberi & immunes; & gratiæ domino Regi concessæ, ad prosecutionem voti sui ultra mare, in suâ remaneant firmitate: sive, si proficiscatur ultra mare, sive non.

Sed melius videtur, antequam ista ultima via fiat, quod dominus Rex scribat domino Papæ & fratribus, significando eis qualiter istud negotium ex devotione suscepit, & quomodo semper fervens fuit ad negotium prosequendum, sed multa impedimenta habuit ex parte illâ & ex parte istâ.

Nam quando ista gratia sibi facta fuit, totum regnum ferè ab ecclesiâ tenebatur, & postea sine culpâ ipsius est amissum:

Ex parte istâ, quia habuit guerram in Wasconia, & nunc de novo Wallenses contra ipsum rebellare cœperunt.

Exponatque eis qualiter de novo ordinavit ut, de bonis suis, ad istius negotii consummationem, pecunia habeatur, & quomodo gravat se pro isto negotio, componendo cum Rege Franciæ; &, intellectâ veritate super potestate ipsius Regis, supponat totum negotium principale ordinationi & voluntati domini Papæ, & cardinalium, ut ipsi de negotio ordinent & disponant sicut ad honorem Dei, & ecclesiæ Romanæ, ipsius Regis, & domini Edmundi, quem in plerisque literis Regem Siciliæ vocaverunt, viderint expedire.

Ex hoc enim fortè ecclesia, honori suo & ipsius Regis volens consulere, tractabit cum domino Rege Alemanniæ de aliquo subsidio sibi & domino Edmundo præstando; vel detur potestas illis, qui ibunt ad curiam, componendi cum ecclesiâ de consilio venerabilium patrum dominorum Hugonis, Petri Capucii, & Ottoboni cardinalium.

Istam chartam petunt nuncii sigillari sigillis dominorum Regis, Edwardi & Edmundi.

Memorandum, quod hæc omnia, scripta superius, irrotulata de facto Siciliæ, & ordinata per magistrum Rustandum, cum viginti cedulis albis & vacuis, sigillo Regis sigillatis; & octo cedulis vacuis, sigillo domini Edwardi sigillatis; & decem cedulis vacuis, bullâ aureâ bullatis, sub nomine domini Edmundi filii Regis, tradita fuerunt Artaldo de sancto Romano, ad portandum Parisiis domino comiti Leycestriæ, & domino P. de Sabaudia, quos Rex disposuit mittere ad curiam Romanam pro facto regni Siciliæ;

Ita scilicet, quod prædicti comes & Petrus de scriptis illis, & cedulis vacuis prædictis, si ad curiam Romanam accedant, ordinent, & disponant, prout honori Regis & utilitati negotii Siciliæ viderint expedire; si autem prædicti comes & Petrus ad curiam Romanam ire noluerint, omnes prædictæ cedulæ vacuæ dampnentur, & Regi in Angliam transmittantur, prout in literis inferius irrotulatis, quas Rex per prædictum Artaldum misit prædictis comiti & Petro, plenius continetur.

De nunciis ad Romanam curiam super negotio Siciliæ mittendis.

A.D. 1257. An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. m 8. in schedula. in Turr. Lond.

REX Simoni de Monte-forti & Petro de Sabaudia, salutem.

Licet diligenter instituerimus pro magistris N. de Plimpton & Johanne Clarel, vobisum mittendis ad curiam Romanam, neutrum tamen ipsorum, seu alium clericum idoneum potuimus optinere;

Unde, per dilectum clericum nostrum, Artaldum de sancto Romano, diversa paria litterarum patentium, ex ordinatione magistri Rostandi confecta, domino Papæ, & cardinalibus similiter universis directarum, tam super melioratione conditionum facti Siciliæ, quam super renunciatione ejusdem regni, ex parte nostrâ & Edmundi filii nostri faciendâ, vobis mittimus, unà cum quâdam provisione, sigillo nostro signatâ, quam idem magister super diversis articulis ordinavit; quibus omnibus inspectis & diligenter intellectis, communicato etiam consilio episcopi Wigorniensis, prædicti magistri, & aliorum de consilio nostro apud vos existentium, faciatis super hiis prout honori, & utilitati nostræ, & hujus negótii expeditioni videritis melius expedire; quia hæc omnia vestræ discretioni totaliter committimus.

Ad hæc mittimus vobis viginti cedulas albas & vacuas, sigillo nostro signatas; & octo paria cedularum albarum, sigillo Edwardi filii nostri signatarum; unà cum decem albis cartis vacuis auro bullatis, sub nomine Edmundi filii nostri, sicut nuper, vobis præsentibus, fuit provisum;

Quas omnes cedulas prædictas, si personaliter ad curiam iveritis, quod petimus modis omnibus, pro munere speciali, vobiscum deferatis: alioquin, quod absit, prædictas cedulas dampnatas nobis remittatis; nisi fortè aliquas pro novis procuratoriis faciendis retinueritis, quas in præsentiâ vestrâ statim conscribi faciatis, prout videritis melius expedire.

Cæterum jam optinuimus, licet cum magnâ difficultate, quod episcopus Bathoniensis concessit ire ad curiam Romanam pro negotio prædicto, quem ad vos in Franciam destinamus.

Super præmissis omnibus & aliis nobis voluntatem vestram significetis.

Teste meipso, apud Rading', xxviii. die Junii, anno regni nostri quadragesimo primo.

Memorandum, quod privilegium domini Innocentii Papæ quarti de dono, quod fecit domino Edmundo filio Regis Angliæ de regno Siciliæ, transmissum fuit per Alexandrum de Valeines, clericum cancellariæ, magistro Rostando, & Artaldo de sancto Romano, deferendum Simoni de Monte-forti comiti Leicestriæ, & Petro de Sabaudia, prout prædicti Petrus & Rustandus consuluerunt; ita quod, si prædicti comes Leicestriæ, & Petrus de Sabaudia adeant personaliter curiam Romanam, pro facto Siciliæ, sicut Rex injunxit, tunc prædictum privilegium secum deferant; &, si non eant personaliter, tunc privilegium illud remittatur Regi per Artaldum de sancto Romano.

De privilegio concessionis regni Siciliæ, mittendo nunciis ad Romanam curiam ituris.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. n. 8. in Sched. d. in Turr. Lond.

REX magistro Rostando & Arthaldo de Sancto Romano, salutem.

Mittimus vobis, per Alexandrum de Valeynes, clericum cancellariæ nostræ, privilegium domini Innocentii Papæ quarti, de dono, quod fecit nobis & Edmundo filio nostro de regno Siciliæ, sicut Petrus de Sabaudia, & vos, magister Rostande, consuluistis, deferendum Simoni de Monteforti comiti Leicestriæ, & prædicto Petro.

Ita quod, si iidem comes Leicestriæ & Petrus de Sabaudia, personaliter adeant curiam Romanam, pro facto Siciliæ, sicut nuper eis injunximus, tunc prædictum privilegium prædictis comiti & Petro liberetis, secum ad curiam deferendum.

Si verò personaliter non eant ad curiam, tunc vos, Artalde. privilegium illud nobis salvò reportetis.

Teste Rege, apud Wudestoke, v. die Julii, anno regni nostri quadragesimo primo.

Eodem modo hoc idem mandatum est prædicto Arthaldo per se, ut prædictum privilegium recipiat à prædicto Rostando, & illud tradat prædictis comiti, & Petro, si procedant ad curiam; alioquin illud privilegium Regi reportet, sicut prædictum est. Teste ut supra.

Adhuc de regno Siciliæ.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. n. 8. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Rex Angliæ, &c. salutem cum reverentiâ & honore.

Noverit sancta paternitas vestra, quod nos constituimus & ordinamus dilectum clericum nostrum magistrum Nicholaum de Plimpton, subdiaconum & capellanum vestrum, procuratorem nostrum ad impetrandum in curiâ vestrâ, dum præsens fuerit, litteras tam justitiam quam gratiam continentes; ad proponendum etiam & contradicendum coram vobis pro loco & tempore contra quoscumque adversarios nostros, seu juri, vel dignitati nostræ detrahentes, nomine nostro, quandocumque, seu quotienscumque sibi visum fuerit expedire:

Ratum habituri & firmum quicquid per ipsum super præmissis factum fuerit, seu etiam procuratum.

Nolumus tamen quod, per præsens mandatum, intelligatur aliquid aliud, aliis procuratoribus nostris datum, in aliquo revocatum, sed quod unus inceperit, alter perficere possit & procurare.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Wodestoke, viii. die Julii, anno quadragesimo primo.

De privilegio concessionis Siciliæ per magistrum Rostandum recepto.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

EXCELLENTISSIMO domino suo Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, &c. magister Rostandus, &c. salutem.

Vestra noverit celsitudo quod, cum dominus Artandus de Sancto Romano transfretasset die Sabati post octabas apostolorum Petri & Pauli, Alexandro de Valen' ad nos propter hoc accedente, privilegium super concessione regni Siciliæ recepimus ab eodem, & de eâ faciemus prout vestra celsitudo mandavit.

Valeat excellentia vestra per tempora longiora.

Data apud Roff', dictâ die Sabati.

Ista littera tradita fuit Petro de Winton', clerico garderobæ Regis custodienda.

De exercitu Regis summonito.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Claus. 41 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX Willielmo de Fortibus, salutem. Cum vos, sicut & alios tenentes de nobis, qui servitium nobis debent, summoneri fecerimus, quod essetis ad nos apud Cestriam in festo sancti Petri ad vincula proximo futuro, ad eundum exindè nobiscum in Walliam, in succursum terræ illius contra Lewelinum filium Griffini, & fautores suos, inimicos nostros; & jam de concilio nostro sit provisum quod exercitus noster dividatur, ita quod quædam pars exercitûs illius eat usque Cestriam ad prædictum diem, & alia pars versus partes Sutwalliæ, ad gravandum præfatos inimicos nostros;

Vobis mandamus quod, sub debito fidelitatis & homagii, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, necnon sub confidentiâ, quam de vestrâ gerimus dilectione, attentè rogantes quatinus, sicut nos & honorem nostrum, necnon & terras & tenementa, quæ de nobis tenetis, diligitis, nullatenus omittatis quin sitis apud Bristoll' in octabis prædicti festi sancti Pauli, sine ulteriore dilatione, cum equis & armis, & toto servitio, quod nobis debetis, prompti & parati exindè nobiscum, vel cum ipso, quem capitaneum exercitûs nostri in partibus illis constituerimus, ire in expeditionem in succursum terræ prædictæ contra prædictos inimicos nostros, prout nos, vel idem capitaneus vobis injunxerit ex parte nostrâ; & ita vos habeatis in hâc parte, quod fidelitatem & dilectionem vestram meritò commendare debeamus.

Teste Rege, apud Wodestoke, xviii. die Julii.

Eodem modo mandatum est,

Rogero de Mohun, se quarto, Somers'.
Henrico de Tracy, se tertio, Devon'.
Johanni de Cortenay, se tertio, Devon'.
Philippo de Columbariis, se altero, Somers'.
Roberto de Bello Campo, se tertio, Somers'.
Rad' de Gorges, se tertio, Dors' Somers'.
Henrico Percy, se quarto, Eborum.
Johanni Louel, se altero.
Nicholao de Crioll', se tertio, Cant'.
Nicholao Peyn, se altero, Gloucestr'.
Johanni de Crioll, se altero, Kant'.
Petro de Nevyle; Rotel'.
Rogero de Aubemarle, se solo, Devon'.
Johanni de Muscegros, pro duobus militibus, Gloucestr'.
Johanni Giffard, pro duobus, Gloucestr'.
Adam le Despenser, pro duobus militibus, Gloucestr'.
Hugoni de Nevyle, pro duobus militibus, Somers'.
Johanni de Baln', se altero, ibid.
Willielmo de Reyny, se solo, Devon'.
Willielmo Bluet, se solo, Gloucestr'.
Henrico de Novo Burgo, se solo, Dors'.
Willielmo de Kaynes, se altero, Dors'.
Roberto filio Pagani, se altero, Devon'.
Rogero de Somery, se quinto, Staff'.
Roberto de Brus, se quarto, Essex.
Jordano de Sakevyle, se solo, Oxon'.
Aluredo de Lincoln', se altero, Somers'.
Galfrido de Maundevyle, se altero, Somers'.
Galfrido de Dynant, se altero, Devon'.
Baro de Vala Torta, se altero, Devon'.
Hugoni Peverell de Saunford, se altero.
Roberto de Gornay, se altero, Gloucestr'.
Johanni filio Mathæi, se altero, Devon'.
Franco de Bohun, se tertio, Suff'.
Willielmo Marescallo, se altero.
Henrico Erle, se altero, Dors'.
Alard' le Flemyng, se solo, Glouc'.
Radulfo Russel, se solo, Somers'.
Willielmo de Bello Campo de Elmel', se tertio, Wigorn'.
Nicholao filio Reyeri, se solo.
Petro Achard, se solo, Berk'.
Rogero de Pauyly, se solo, Wilts'.
Willielmo Maudut' de Warminstr', se solo, Wilt'.
Willielmo de Hasting de Eton', se altero, Oxon'.
Johanni de Averanges, se solo, Oxon'.
Radulfo Musard, se altero, Berk'.
Almaricus de Sancto Amando, pro duobus militibus, Oxon'.
Willielmo de Fortibus, se tertio, Oxon'.
Hugoni de Vivon', se altero, Oxon'.
Willielmo de Monte-Acuto, pro uno milite, Somers'.

De summonitione episcoporum pro exercitu contra Wallenses.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Claus. 41 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

REX H. Linc' episcopo, salutem. Cùm pro exercitu nostro, cum quo tendimus ad partes Cestriæ, contra Wallenses inimicos nostros, vos & omnes alios prælatos, & magnates regni nostri fecerimus summoneri, ad eundum nobiscum cum toto servitio suo, nobis debito, pro defensione terræ nostræ contra prædictos Wallenses:

Et archiepiscopus Cantuariensis quandam convocationem episcoporum fieri fecerit London' in octabis Assumptionis beatæ Mariæ, ut audivimus:

Quæ quidem convocatio, aut alii tractatus, vel concilia, nobis existentibus & agentibus in exercitu nostro, fieri non debent, eo quod singuli, tam prælati quam alii, in propriis personis venire debeant ad defensionem coronæ, & regni nostri; & per absentiam eorundem grave nobis & terræ nostræ periculum posset imminere:

Inhibuimus districtè præfato archiepiscopo, ne dictam convocationem faciat, sed convocationem illam, dum fuerimus in exercitu nostro, penitus revocet, & suspendat;

Unde, sub debito fidelitatis, quâ nobis tenemini, & forisfacturâ omnium terrarum & tenementorum, quæ in regno nostro tenetis, vobis districtè prohibemus, ne ad convocationem hujusmodi, dum fuerimus in exercitu nostro, accedere præsumatis; sed ad nos versus Walliam pro defensione, nostrâ & terræ nostræ, contra prædictos Wallenses, sine moræ dispendio veniatis, servitium vestrum nobis debitum personaliter impensuri; ne, pro defectu vestri, exhæredationem perpetuam patiamur.

Teste meipso, apud Wodest', xix. die Julii.

Eodem modo mandatum est aliis episcopis Cantuar' provinciæ in Anglia existentibus.

Et mandatum est officialibus episcoporum ejusdem provinciæ, agentium in partibus transmarinis, quod ad convocationem prædictam non accedant; sed, sub amissione omnium terrarum dominorum suorum, mittant Regi servitia, quæ domino suo Regi debent.

De Elya episcopo Judæo, abjudicato & deposito; & quod nullus Judæorum sit sacerdos, nisi per communem electionem communitatis ejusdem.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. n. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cùm Elyas episcopus Judæorum London' pro transgressione, quam fecit tam nobis quam dilecto fratri nostro Regi Alemanniæ, à sacerdotio communitatis Judæorum Angliæ, coram dilectis & fidelibus nostris Philippo Basset, Philippo Luvel, Henrico de Bathon', Simone Pateshul & cæteris justiciariis, ad custodiam Judæorum assignatis, quos ad transgressionem illam convincendam *justiciarios nostros assignavimus, per judicium eorumdem ad scaccarium nostrum fuerit abjudicatus, & de ejusdem sacerdotii officio, & etiam de omnimodis aliis officiis, & ballivis, quas à nobis prius optinuit, sit depositus;*

Nos, de consilio eorumdem justiciariorum, concessimus prædictæ communitati Judæorum nostrorum Angliæ, per finem trium marcarum auri, quem Cresse & Haginus frater ejusdem Judæi nobis pro eâdem communitate fecerunt, quod prædictus Elyas sacerdotium illud nunquam imposterum habeat & recuperet, & quod nullus, de communitate illâ, de cætero sit sacerdos, nisi per communem electionem communitatis ejusdem:

Et quod illa communitas, post decessum cujuslibet sacerdotis, sic electi, alium eligendi, quemcumque voluerit, sacerdotem, liberam habeat facultatem, ac ipsum nobis præsentandi, ut nostrum super hoc assensum optineat & favorem.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Wodestoke, xx. die Julii.

De discordiis terminandis inter Regem Scotiæ & quosdam magnates regni sui.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Pat. 41 Hen. III. n. 5. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum pro terminandis & sedandis contentionibus, inter dilectum filium & fidelem nostrum Alexandrum Regem Scotiæ, & quosdam magnates regni sui subortis, venerabiles patres S. archiepiscopum Eborum, & W. episcopum Dunelmensem, necnon & dilectos & fideles nostros R. de Quincy comitem Wintoniensem, B. priorem Dunelmensem, Johannem Maunsell præpositum Beverlaci, Gilbertum de Preston, & Willielmum Latemer, ad partes Scotiæ ad diem, inter Regem ipsum & dictos magnates ejusdem apud Stryvelyn, in quindenâ Assumptionis beatæ Mariæ, præfixum, duxerimus transmittendos;

Nos gratum habebimus & firmum quicquid dicti fideles nostri, aut eorum aliqui, quos adesse contigerit, vice nostrâ, unà cum consilio præfati Regis Scotiæ, ad honorem nostrum & Regis memorati, super præmissis, duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Wodestok, xx. die Julii.

Litteræ diffinitivæ super quæstione de ecclesiâ de Bixle.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Ex Trans. Authent. Vid. Præfat. hujusce operis.

STEPHANUS, miseratione divinâ, episcopus Penestrinus, universis præsentes litteras inspecturis, salutem in Domino.

Noveritis quod olim, in causâ, quæ inter priorem & conventum monasterii sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, ex parte unâ, & archiepiscopum Cantuariensem, ac magistrum Guillielmum tunc simplicem clericum, nunc Papiensem episcopum, ex alterâ vertebatur, super eo quod idem archiepiscopus dictos priorem & conventum ecclesiæ de Bixle Roffens' dioc' quam à tempore, cujus non extat memoria, ex concessionibus & collationibus quorundam archiepiscoporum prædecessorum ipsius, qui in ecclesiâ Cantuar' pro tempore fuerunt, capituli Cantuarien' & loci diocesani accedente consensu, in perpetuam elemosinam & usus proprios, prout in prædecessorum ipsorum litteris, confectis exindè, dicitur plenius contineri, obtinuerunt, contra justitiam spolians, eam dicto magistro de facto, cum de jure nequierit, contulerat.

Felicis recordationis dominus Innocentius Papa quartus magistrum Raynerium de Viterbio, capellanum suum, partibus deputavit auditorem.

Qui priorem & conventum præfatos, causâ custodiæ in possessionem ecclesiæ supradictæ inducendos esse decrevit, propter ipsius magistri contumaciam manifestam;

Postmodum vero dominus Alexander, Papa quartus, venerabili patri, ... episcopo, & discreto viro officiali London' suis dicitur dedisse litteris in mandatis, ut præfatos priorem & conventum, vel ipsorum procuratorem, eorum nomine, in ipsius ecclesiæ corporalem possessionem, auctoritate litterarum hujusmodi, per se, vel alios, inducere procurarent; contradictores, &c. prout in ipsis litteris dicitur plenius contineri:

Et, licet ipsi prior & conventus, per episcopum & officialem præfatos, in dictæ ecclesiæ possessionem inducti corporalem, eam postmodum aliquandiu pacificè possiderent:

Tandem, magistro Guillielmo eodem in episcopum Papiensem assumpto, vir venerabilis magister Jordanus, domini Papæ subdiaconus & notarius, de ejusdem domini speciali licentiâ & mandato, vivâ voce sibi factâ, præfatam ecclesiam, per promotionem dicti electi vacantem, discreto viro Oddoni vicecomiti, ejusdem domini capellano, nomine & vice Ubaldini clerici, nepotis venerabilis viri domini O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconi cardinalis, contulit; ipsum Oddonem, nomine ipsius, viz. per suum pileum investiens de eâdem, decursu temporis de consecrandis episcopis diffinito à canone non obstante, venerabili viro .... electo Winton' eidem viz. super dictâ ecclesiâ executore concesso, qui procuratorem ejusdem in ipsius ecclesiæ possessionem induxit, seu mandavit induci.

Cumque postmodum inter ipsos priorem & conventum ex parte unâ, & præfatum Ubaldinum ex alterâ, ortâ materiâ quæstionis, ad sedem apostolicam per appellationem delata fuisset, demum nos, quem dominus Papa, in causâ hujusmodi, partibus concessit auditorem, de speciali mandato ipsius, nobis vivâ voce facto, fratre Radulpho canonico & procuratore monasterii prædicti, & Ferrarino canonico Ferrarien' procuratore dicti Ubaldini, in nostrâ præsentiâ constitutis, & de communi consensu & voluntate ipsorum sententialiter pronunciantes, eidem Ubaldino super ipsâ ecclesiâ de Bixle perpetuum silentium imponimus.

Statuimus etiam, ordinamus, atque decernimus ut collationibus magistro Guilielmo & Ubaldino præfatis, & quibuscunque aliis, apostolicâ vel cujuscumque auctoritate, de prædictâ ecclesiâ de Bixle, cum juribus & pertinentiis suis factis, vel in posterum faciendis, quas ex nunc decernimus cassas, irritas & inanes, & quicquid secutum est ex eis, vel ob ipsas nequaquam obstantibus, eo quod ecclesia ipsa tunc temporis non vacabat, utpote in usus proprios jam dicto monasterio concessa, dictus Ubald' dimittat de cætero præfatam ecclesiam de Bixle, cum suis juribus & pertinentiis prædictis, priori & conventui liberam & quietam; & quod tandiu prior & conventus prædicti ipsi Ubald' viginti & quinque marcar' sterlingorum, in festo sancti Michaelis Londoniis, exhibeant annuam pensionem, donec dictus prior in regno Angliæ in locis, quibus viderit expedire, jam dicto Ubaldino de ecclesiastico beneficio, præbendâ, personatu, vel dignitate, cum curâ, vel sine curâ, ad cujuscunque collationem spectante, quod sexaginta marcas sterlingorum ad minus valeat annuatim, per litteras apostolicas, quas idem Ubald' ad priorem impetrabit eundem per se, vel per alium, seu alios, duxerit providendum;

Et dictus Ubaldinus, vel ejus procurator suo nomine, hujusmodi beneficii possessionem pacificam atque corporalem habuerit, & fructus pacificè perceperit de eodem: ac dicto Ubald' hujusmodi provisionem adepto, iidem

prior & conventus ad solutionem pensionis ejusdem nullatenus teneantur; nec dictus Ubald' ipsam exigat ab eisdem, & de ipsius domini Papæ speciali mandato supplentes, si quis in concessionibus, collationibus, & confirmationibus memoratis archiepiscoporum, capituli, & loci diocesani prædictorum habitus est defectus: inhibemus quod eadem ecclesia de Bixle nulli, cujusquam auctoritate, de cætero conferatur, sed ipsi in perpetuum in proprios usus prioris & conventûs ipsorum liberè, cum juribus & pertinentiis suis, remaneat & quietè, alicujus seu aliquorum contradictione nequam obstante.

In cujus rei testimonium præsentes litteras sigilli nostri munimine fecimus roborari.

Lata & recitata fuerunt prædicta Viterbii, sub anno Domini MCCLVII. pontificatûs domini Alexan' Papæ quarti anno tertio, xv. indict' die nonâ Septembris exeuntis.

Presentibus, *Magistro Vberto de Coconato,*
Magistro Roberto de Scotia, domini Papæ capellanis.
Magistro Johanne Romanucii, domini Papæ scriptore.
Magistro Adulfo, canonico Pruiven'.
Magistro Georgio, canonico Strigonien', & aliis pluribus testibus de hiis rogatis & vocatis.

Ego Berardus de Insula, Romanæ apostol' ac sacrosanctæ sedis auctoritate notarius, prædictorum prolationi interfui, ut supra legitur; & de mandato prædicti domini Penestr' episcopi, scripsi, & rogatus fideliter publicavi.

Littera Regis Angliæ Regi Hispaniæ excusatoria, de nunciis in partibus transmarinis ægrotantibus.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Claus. 41 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX Angliæ Regi Hyspaniæ, salutem. Cum, post recessum Jahenn' episcopi, serenitatis vestræ nuncii, & prioris de Cornelian, nuncii Regis Arragoniæ, ad nos à vestris & ipsius Regis lateribus destinatorum, transmiserimus versus eos, circiter festum sancti Petri ad vincula proximò præteritum, solempnes & discretos nuncios nostros ad exponendum vobis plenius voluntatem nostram, tam super facto Vasconiæ, quam aliis nobis, per dictos episcopum, & priorem, ex vestrâ & dicti domini Regis parte expositis, sicut vobis per eundem episcopum litteratoriè significavimus.

Et iidem nuncii nostri, cum proficiscerentur versus eos, per dietas suas, in partibus transmarinis, tantâ ægritudine corporali infestarentur, quod à loco, quo infirmantur, hac vel illac recedere non possunt; nec de eorum convalescentiâ aliqua spes habetur, sicut nobis significaverint.

Ac nos, cum infirmitatem suam & impedimentum negotii nostri sibi injuncti, nobis per nuncios & litteras nunciarent, in festo Nativitatis beatæ Mariæ proximo præterito, fuerimus in expeditione in Wallia (quæ est in remotioribus finibus regni nostri) contra Wallenses, rebelles nostros: per quod non potuimus, ante quindenam sancti Michaelis proximò futuram (quia nos & consiliarii nostri, quos ad diem illum propter hæc convocavimus, conventuri sumus London') de aliis solempnibus & discretis nunciis, ad sublimitatis vestræ præsentiam in nuncium prædictum destinandis, providere; serenitatem vestram affectuosè rogamus quatinus nos, super impedimento nunciorum prædictorum, & quod ipsi ad vestram præsentiam adeò celeriter, ut credebamus, accedere nequiverunt, excusatos habere velitis; cum hujusmodi retardatio aut impedimentum nobis nullo modo, set solummodo divinæ voluntati possit imputari.

Nos enim in prædictâ quindenâ sancti Michaelis de consilio nostro, Deo volente, providebimus alios solempnes & discretos nuncios, ad vos in nuncium prædictum, de die in diem cum celeritate, quâ fieri poterit, transmittendos, ad exponendum vobis plenè voluntatem nostram super præmissis; cupientes vestræ, in quibuscunque possumus, condescendere voluntati, & conventiones, inter vos & nos dudum habitas, inviolabiliter, ut debemus, observare.

Nos autem, & Regina nostra, & Edwardus filius noster, & consors sua, soror vestra, & liberi nostri corporeâ sanitate vigemus; quod de vobis, & Reginâ vestrâ, & liberis vestris, scire totis affectibus desideramus; rogantes quatenus statum vestrum, unà cum vestræ beneplacito voluntatis, nobis rescribatis.

Teste meipso, apud Dissard in Castris, xi. die Septembris.

Ista littera duplicata fuit, & missa Regi Hyspaniæ per Robertum de la Barre & Hugonem de Pageham, die Mercurii proximo ante festum sancti Mathæi apostoli.

Postea provisum fuit istud breve retineri, & sub aliâ formâ mitti, prout patet inferius.

Littera directa Regi Castellæ, ejusdem ferè cum priore formæ.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Claus. 41 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

REGI Castellæ Rex Angliæ, salutem. Cum pridem dilectos nostros, abbatem Salop' & Johannem de Somerkot, clericum nostrum familiarem, pro complendis negotiis, nos ad invicem, sicut nôstis, contingentibus, ad vos in Hispaniam direxerimus, & speraremus firmiter quod expeditè & sine interruptione aliquâ in itinere suo procederent;

Ecce! novercante fortunâ, nobis de partibus Walliæ revertentibus occurrerunt quidam nuncii, ex parte dicti abbatis, nobis intimantes ipsum, in partibus Franciæ, tantâ esse corporis infirmitate detentum, quod nullâ prorsus ratione ulterius progredi valebat; & quod grave ferimus & molestum, impedimentum hujusmodi, sub spe convalescentiæ, nobis insinuare diutissimè distulerunt.

Quapropter serenitatem vestram attentius deprecamur, quatinus nos & præfatos nuncios nostros, occasione hujusmodi, præpeditos, habere dignemini excusatos; præsertim cum iidem nuncii, si dictus abbas in proximo convaluerit, ad vos sint directè progressuri; aut alios solempnes nuncios, in loco ipsorum, eâ quâ fieri poterit maturitate, ad vestræ celsitudinis præsentiam transmittemus.

Et in hâc litterâ mandatur & status Regis & Reginæ & liberorum suorum, qui prosperus est.

Teste, &c.

De incendiò Coloniensis ecclesiæ, in quâ nominatissimi tres Reges tumulantur.

A. D. 1257.—An. 41 Hen. III.
Pat. 41 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

CUM ecclesia Coloniensis, in quâ corpora trium Regum beatorum requiescunt, per incendium inopinabili ac miserabili casu sit consumpta;

Rex, ad petitionem Conradi archiepiscopi Colon' scribit archiepiscopo Cantuar' & aliis prælatis, ac fidelibus totius Angliæ, quod nuncios ipsius fabricæ, cum pro petendo subsidio ad ipsos venerint, benignè recipiant, & quod nullam eis inferant molestiam, &c.

De decimâ pro Rege Angliæ fideliter colligendâ, sub pœnâ excommunicationis & privationis.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.
Ex Orig. In Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ...... episcopo Sarisbirien' & dilectis filiis ...... priori sancti Andreæ de Northampton', Lincolnien', dioc', & archidiacon', Cantuarien', capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Volumus, &, sub pœnâ excommunicationis, & privationis ab officiis & beneficiis, vobis districtè præcipiendo, mandamus quatinus decimam ecclesiasticorum proventuum, & quamcumque pecuniam, carissimo in Christo filio nostro ...... illustri Regi Angliæ, pro executione voti sui, in terris ejus ab apostolicâ sede concessam, per vos, vel per alios, fideliter et sollicitè colligatis, juxta continentiam litterarum super hoc ab eâdem sede venerabili fratri nostro ...... Cantuarien' archiepiscopo, & dilecto filio magistro Rostando capellano nostro, & quibuscumque aliis directarum;

Non obstante contradictione episcoporum, vel aliorum quorumcumque regni Angliæ, seu appellatione ad sedem ipsam, occasione hujusmodi interjectâ; vel quibuscumque litteris apostolicis impetratis & impetrandis, cujusvis tenoris fuerint, etiam si de ipsis plenam & expressam, ac de verbo ac verbum oporteat in præsentibus fieri mentionem.

Quod, si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vel unus vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Viterbii, quarto non' Octobr', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de confirmatione sententiæ diffinitivæ super ecclesiâ de Bixle.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis .... priori & conventui monasterii sanctæ Trinitatis Londoniensis, ordinis sancti Augustini, salutem & apostolicam benedictionem.

Quæ providâ circumspectione & circumspectâ providentiâ peraguntur, dignè corroborantur apostolici muniminis firmitate, ut illibata consistant, & habeantur futuris temporibus firmiora.

Dudum siquidem inter vos ex parte unâ; & venerabilem fratrem nostrum Willielmum Papien' episcopum, tunc simplicem clericum, super ecclesiâ de Bixle Roffen' dioc' ex alterâ, quam venerabilis frater noster .... Cantuar' archiepiscopus, ea vos spolians minus justè (cum ipsam ex quorundam prædecessorum suorum concessione, ac collatione capituli Cantuar' ac episcopi Roffen' loci diocesani accedente consensu, in usus proprios teneretis) præfato clerico contulerat pro suæ libito voluntatis, orta materia questionis, & aliquamdiu agitata;

Tandem magister Raynerius de Viterbio capellanus noster (quem fælicis recordationis Innocentius Papa, prædecessor noster, partibus dederat auditorem) vos, propter ipsius clerici contumaciam manifestam, decrevit, causâ custodiæ, inducendos in possessionem ipsius ecclesiæ corporalem; ac postmodum, nostri auctoritate mandati, fuistis in hujusmodi possessione inducti.

Demùm vero (præfato clerico in episcopum Papien' assumpto) dilectus filius magister Jordanus, subdiaconus & notarius noster (de speciali mandato nostro, ore tenus sibi facto) præfatam ecclesiam (post ipsius episcopi promotionem, sicut idem asserebat, vacantem) dilecto filio Oddoni, dicto vicecomiti, capellano nostro, contulit nomine dilecti filii Ubaldini clerici, nepotis dilecti filii nostri O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconi cardinalis; ipsumque de eâdem, dicti clerici nomine, investivit per suum pilleum;

Ac deinde dilectus filius .... Wintonien' electus (quem eidem Ubaldino super hoc executorem concessimus) procuratorem ipsius induxit in possessionem ejusdem ecclesiæ corporalem.

Cumque, propter hoc, inter vos ex parte unâ; & dictum Ubaldinum ex altera, quæstio mota foret, & ad apostolicam sedem per appellationem delatâ, venerabilis frater noster .... Penestrinus episcopus (quem partibus dedimus auditorem) causam hujusmodi de speciali mandato nostro diffinitivâ sententiâ terminavit, prout in litteris ipsius episcopi super hoc confectis (quas de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus) pleniùs continetur: nos igitur, vestris precibus inclinati, quod ab eodem episcopo super præmissis factum est gratum & ratum habentes, id auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Tenor autem litterarum ipsarum talis est.

"Stephanus, miseratione divinâ, episcopus Penestrinus, universis præsentes litteras inspecturis, salutem in Domino. Noveritis quod olim in causâ, quæ inter priorem & conventum monasterii sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, ex parte unâ," *&c. ut in literis sententiæ diffinitivæ de ix. Septembr', vide p.* 362.

Nulli ergo, &c.

Dat' Viterbii, quinto id' Octobr', pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Littera ejusdem Papæ compulsiva, super pensione dandâ Ubaldino Romano.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ...... electo Wintonien' & magistro Alexandro de Ferentin' canonico ecclesiæ sancti Pauli Londonien' salutem & apostolicam bendictionem.

Quæ providâ circumspectione, & circumspectâ providentiâ peraguntur, dignè corroborantur apostolici muniminis firmitate, ut illibata consistant, & habeantur futuris temporibus firmiora.

Dudum igitur inter dilectos filios ...... priorem & conventum monasterii sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, ex parte unâ; & venerabilem fratrem nostrum Willielmum episcopum Papien' tunc simplicem clericum, super ecclesiâ de Bixle Roffen' diocesis ex alterâ, quam venerabilis frater noster ...... Cantuarien' archiepiscopus, ea dictos priorem & conventum spolians minus justè (cum ipsam ex quorundam prædecessorum suorum concessione, ac collatione capituli Cantuarien' ac ...... episcopi Roffen' loci diocesani accedente consensu, in usus proprios tenerent) præfato clerico contulerat pro suæ libito voluntatis, orta materia quæstionis, & aliquandiu agitata:

Tandem magister Raynerius de Viterbio capellanus noster (quem felicis recordationis Innocentius Papa, prædecessor noster, partibus dederat auditorem) ipsos priorem & conventum, propter ipsius clerici contumaciam manifestam, decrevit, causâ custodiæ, inducendos in possessionem ipsius ecclesiæ corporalem; & postmodum, nostri auctoritate mandati, dicti prior & conventus fuerunt in hujusmodi possessionem inducti.

Demum vero (præfato clerico in episcopum Papien' assumpto) dilectus filius magister Jordanus, subdiaconus & notarius noster (de speciali mandato nostro, ore tenus sibi facto) præfatam ecclesiam (per ipsius episcopi promotionem, sicut idem asserebat, vacantem) dilecto filio Oddoni, dicto vicecomiti, capellano nostro, contulit nomine dilecti filii Ubaldini clerici, nepotis dilecti filii nostri O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diacon' cardinalis; ipsumque de eâdem, dicti clerici nomine, per suum pilleum investivit;

Ac deinde tu, fili Wintonien' electe (quem eidem Ubaldino super hoc executorem concessimus) ...... procuratorem ipsius induxisti in possessionem ejusdem ecclesiæ corporalem:

Cumque propter hoc, inter ipsos priorem & conventum ex unâ parte; & dictum Ubaldinum ex alterâ, quæstio mota foret, & ad apostolicam sedem per appellationem delata, venerabilis frater noster .... episcopus Penestrinus (quem partibus dedimus auditorem) causam hujusmodi de speciali mandato nostro diffinitivâ sententiâ terminans (prout in ipsius, super hoc confectis, litteris continetur plenius) duxit, inter alia, ordinandum ut dicti prior & conventus eidem Ubaldino tandiu exhibeant viginti quinque marcarum annuam pensionem, donec ei præfatus prior, juxta tenorem litterarum nostrarum, quas sibi super hoc ad eundem priorem concederemus, de ecclesiastico beneficio, præbendâ, personatu, vel dignitate per se, vel per alium duceret providendum.

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus prædictos priorem & conventum, quod eidem Ubaldino exhibeant, juxta prædictarum Penestrin' ejusdem continentiam litterarum, annuatim & integraliter hujusmodi pensionem, submoto cujuslibet dilationis & difficultatis dispendio, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellatis;

Non obstante aliquâ prædictæ sedis indulgentiâ, sub quâcumque verborum formâ ab eâdem sede cuicumque concessâ; per quam impediri possit effectus præsentium, vel differri; & de quâ plenam & expressam in eis oporteat fieri mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' Viterbii, id' Octobr', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

Bulla ejusdem Papæ de executione provisionis pro Stephano de Ponte.

A. D. 1257. An. 41 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Rostanno, subdiacono & capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Exhibita nobis dilecti filii Stephani de Ponte, canonici Basilicæ, principis apostolorum de Urbe, rectoris ecclesiæ de Biston, Norwicen' dioc' petitio continebat quod, felicis recordationis, Innoc' Papa, prædecessor noster, dudum quondam magistro Berardo de Setia, scriptori nostro, & Johanni, canonico ecclesiæ sanctæ Mariæ de Piperno, in Anglia commorantibus primò;

Et postmodum magistro Silvestro sancti Johannis de duce Anagnin' moram tunc ibidem trahenti, & quondam magistro Petro de Dopha' Saresbiriens' canonicis;

Ac tandem archidiacono Norwicensi, & magistro Alexandro canonico ecclesiæ sanctæ Mariæ Majoris de Ferentin' capellano nostro, tunc in Anglia commoranti,

Super provisione Stephano faciendâ prædicto in Cantuarien' provinciâ de beneficiis ecclesiasticis, uno vel pluribus, quæ, secundum communem extimationem patriæ, quadraginta marcharum summam, ad minus attingerent, sub certâ formâ, suas litteras destinavit:

Et licet iidem archidiaconus & magister A. eodem prædecessore vivente, in commisso eis negotio procedentes, eidem S. de supradictâ ecclesiâ de Byston, quæ summam non attingit eandem, duxerint providendum, quia tamen ad provisionem dicti S. finaliter, secundum mandatum apostolicum processum non erat;

Nos eidem archidiac' & dilecto filio magistro Berardo de Ninpha, capellano nostro, tunc in Anglia commoranti, direximus scripta nostra, ut provisionem adimplerent eandem, juxta priorum continentiam litterarum.

Unde, cum hujusmodi provisio nondum sit effectum debitum consecuta, idem S. nostræ providentiæ remedium imploravit; quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus in executione provisionis ejusdem, per te, vel per alium, auctoritate nostrâ procedas, secundum litterarum continentiam earundem.

Non obstante constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Viterbii, id' Octobr', pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

De insulâ Oleronis non alienandâ.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Lib. B. fol. 199. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, dilectis & fidelibus suis, majori & probis hominibus suis insulæ Oleronis, salutem.

De devotione & fidelitate, quam erga nos gessistis & geritis, grates vobis referimus, & vos indè specialiter recommendamus.

Verùm, cum pridem commiserimus Edwardo filio nostro primogenito, dictam insulam, cum pertinentiis ad sustentationem suam, ita quod eam alicui dare, dimittere, vel alienare non possit sine consilio nostro, & Guido de Lezegnan frater noster, alio modo quam bono, procuraverit à præfato filio nostro dictam insulam sibi dari, ad vitam suam, per litteras ejusdem filii nostri, sine assensu nostro; quod donum de consilio procerum de concilio nostro, in irritum revocamus, & pro nullo habemus;

Vobis in fide, quâ nobis tenemini, mandamus quod præfato Guidoni in nullo, quod ad prædictam insulam pertinet, sitis intendentes aut respondentes, set ipsam insulam versus dictum Guidonem & suos defendatis, & ei hâc parte viriliter resistatis.

Et, si necesse fuerit, de redditu ejusdem insulæ in defensione illâ ponatis; & nos in proximo mittemus senescallum in Vasconiam, qui unà vobiscum, consilium apponet in præmissis.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xxvi. die Octobris, anno regni nostri quadragesimo secundo.

De pecuniis mutuatis à mercatoribus Florent' & Senens' pro negotio regni Siciliæ.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Pat. 42 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

IN nomine Domini nostri Jhesu Christi, amen, anno nativitatis ejusdem millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo, indictione primâ, mense Novembris die quinto, pontificatûs domini Alexandri Papæ quarti anno tertio:

In præsentiâ mei Noclerii scribiarii, ac testium subscriptorum, ad hæc specialiter vocatorum & rogatorum, venerabiles in Christo patres domini Radulphus archiepiscopus Tarantas' & Wellensis & Bathoniensis, & Laurentius Roffensis episcopi, ac magister Nicholaus de Plumpton, domini Papæ capellanus, archidiaconus Norfolciæ, nuncii & procuratores domini, Dei gratiâ, Regis Angliæ illustris, apud sedem apostolicam constituti;

Habentes à domino Papa Alexandro quarto potestatem & mandatum mutuum contrahendi & expediendi, pro negotiis dicti domini Regis apud eandem sedem apostolicam promovendis & expediendis, usque ad summam quingentarum & quadraginta marcarum sterlingorum novorum, & obligandi decimam ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, & aliarum terrarum suarum, ac quascumque alias obventiones eidem Regi, & regno & terris eisdem, pro sui voti prosecutione, ab apostolicâ sede concessas, sicut in ipsius domini Papæ litteris inde confectis plenius continetur, auctoritate ipsarum litterarum, de consilio magistri Rostandi, ipsius domini Regis conciliarii, domini Papæ capellani, pro ipsius domini Regis & regni Siciliæ, ac defensionis civitatis Aquilæ negotiis;

Confessi sunt & recognoverunt se mutuo recepisse & habuisse à Cavaliante de Lastala, Jacobo Tiberti, & Bartholomæo Guidi, civibus & mercatoribus Florent' & Senens' mutuantibus & solventibus tàm pro se quàm pro Mamecto Spina, Rustichello Cambii, Carlino Tiberti, Jacobo Denanzati, Ildebrando Aldebrandi, Remero Bonaccursi, aliisque eorum sociis & concivibus suis, quingentas & quadraginta marcas bonorum, novorum & legalium sterlingorum (tresdecim solidis & quatuor sterlingis pro marcâ quâlibet computatis) de quibus dicti procuratores se benè quietos & pacatos vocant, exceptioni, non numeratæ, non solutæ sibi pecuniæ omninò renunciando.

Quas prætaxatas quingentas & quadraginta marcas sterlingorum ipsis, vel uni eorum, aut ipsorum nuncio, vel socio, præsens publicum instrumentum deferenti & restituenti, cum litteris domini Papæ de mutuo contrahendo, summam prædictam continentibus, in festo Pentecostes proximò futuro London' apud Novum Templum, per legitimam stipulationem promiserunt dicti procuratores dominum Regem prædictum plenè soluturum & redditurum.

Quod, si in dictis loco & termino prædicta pecunia ipsis mercatoribus, ut dictum est, non fuerit integrè persoluta, extunc inantea stipulatione prædictâ promiserunt eis, pro dampnorum expensis & interesse, & recompensatione, persolvere per singulos duos menses, pro singulis decem marcis prædictis, unam marcam ipsorum sterlingorum, & expensas unius mercatoris, cum uno equo & uno servienti, ubicumque fuerit, ... ad plenam totius dictæ pecuniæ solutionem; quam prædictam recompensationem dampnorum, & expensas, & interesse antedictis mercatoribus promiserunt in sortem dicti debiti nullatenus computare, ac non detinere memoratum debitum, contra ipsorum mercatorum voluntatem, sub prætextu recompensationis prædictæ, ultra terminum prælibatum.

Pro quibus omnibus & singulis supradictis firmiter observandis & plenariè adimplendis, dicti procuratores præfatum dominum Regem, & successores suos, eisdem mercatoribus principales constituerunt debitores & pacatores, & decimam ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ & aliarum terrarum suarum, ac quascumque alias obventiones eisdem Regi, & regno, & terris eisdem, ab apostolicâ sede concessas, specialiter obligando;

Renunciaverunt in præscriptis omnibus dicti procuratores, ipsius domini Regis nomine, omni juris & legum auxilio, canonici & civilis, consuetudini & statuto, privilegio fori & beneficio restitutionis in integrum, constitutioni de duabus dietis concilii generalis, omnibus apostolicis litteris, indulgentiis, & aliis quibuscumque à sede apostolicâ impetratis, & etiam impetrandis, & omni exceptioni, actioni, defensioni ac rei, quæ obici posset contra hoc instrumentum vel factum.

In hujus itaque rei testimonium, & evidentiam pleniorem, præsens instrumentum dicti procuratores sigillis suis roborârunt.

Actum Viterbii, coram hiis testibus, scilicet,

Magistro Angl', dicto priore, domini Papæ capellano.
Teste magistro Rostando, domini Papæ capellano.
Teste Johanne de Aquila.
Teste Petro Lemos' clerico, &
Nicholao, nepote dicti domini prioris, teste.

Signum. Ego Noclerus, auctoritate imperiali scriniarius prædictis omnibus interfui, & hoc instrumentum scripsi & complevi rogatus.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de provisione pro Ubaldino, nepote Octaviani Ubaldini diaconi cardinalis.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio .... priori sanctæ Trinitatis London' salutem & apostolicam benedictionem.

Olim venerabili fratre nostro magistro Guillielmo Papien' episcopo, tunc capellano nostro, ad ecclesiam Papien' promoto, dilectus filius magister Jordanus notarius noster, de nostro speciali mandato, ore tenus sibi facto, ecclesiam de Bisle Roffen' dioc' (quam idem episcopus dicebatur suæ promotionis tempore obtinere; non obstante quod nondum tempus effluxerat de consecrandis episcopis à canone diffinitum) dilecto filio Ubaldino clerico, nepoti dilecti filii nostri O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconi cardinalis contulit, dilectum filium Oddonem vicecomitem, capellanum nostrum, per suum pilleum, ipsius Ubaldini nomine, investiens de eâdem:

Nosque, quod ab eodem notario in hâc parte factum extitit per nostras litteras confirmantes, dilectum filium .... Winton' electum executorem sibi super hoc duximus deputandum, qui .... procuratorem ipsius Ubaldini in ejusdem ecclesiæ possessionem induxit, seu fecit induci.

Verum postmodum te ac fratribus tuis tecum prædictam ecclesiam de Bisle ex concessionibus & collationibus metrapolitanorum, & diocesani loci, & capituli Cantuarien' ad vos asserentibus pertinere, ac in usus proprios vobis fuisse concessam, ac super ipsâ ecclesiâ inter vos ex parte unâ; & sæpedictum U. ex alterâ, quæstione subortâ;

Venerabilis frater noster S. Penestrinus episcopus de nostro speciali mandato, vivæ vocis oraculo sibi facto, quæstionem hujusmodi concordiâ terminavit hoc modo:

Ut, viz. tu & fratres ipsi, dictam ecclesiam in usus proprios retinentes, præfato U. tamdiu solvatis viginti & quinque marcharum sterlingorum annuam pensionem, donec tu sibi de beneficio ecclesiastico, quod annuatim sexaginta marchas sterlingorum ad minus valeat, vel de præbendâ, seu personatu, vel dignitate, ad cujuscumque collationem spectante, cum curâ, vel sine curâ, in regno Angliæ per litteras apostolicas, quas idem U. ad te super hoc impetrabit, duxeris providendum.

Quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatenus, juxta ordinationem hujusmodi, præfato U. de beneficio ecclesiastico, cum curâ, vel sine curâ, præbendâ, seu personatu, vel dignitate, ad cujuscumque collationem spectante, quod, vel quæ sexaginta marchas sterlingorum ad minus valeat annuatim, si in regno prædicto ad præsens vacat, vel quàm primum ad id se facultas obtulerit, auctoritate nostrâ per te, vel alium providere procures; faciens eum in ecclesiâ, in quâ sibi providendum duxeris, si collegiata fuerit, in canonicum recipi, & in fratrem;

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo; non obstante contrariâ consuetudine, vel statuto de certo canonicorum numero, juramento, confirmatione sedis apostolicæ, vel quocunque alio munimine roborato;

Vel quòd idem aliàs beneficiatus existat;

Aut si direximus in eisdem regno vel ecclesiâ pro aliis scripta nostra;

Aut si sit ab eâdem sede indultum, vel indulgeri contingat archiepiscopis, vel episcopis, aut abbatibus, vel aliis prælatis, capitulis, seu conventibus quod ad receptionem, vel provisionem alicujus minimè teneantur;

Quòdque ad id compelli, seu excommunicari, suspendi, vel interdici non valeant;

Aut quod de beneficiis, vel præbendis, dignitatibus, vel personatibus, ad ipsorum collationem seu præsentationem spectantibus, per litteras apostolicas, quantumcunque fuerint efficaces, nequeat aliquibus provideri, quæ de indulto hujusmodi plenam & expressam de verbo ad verbum non fecerint mentionem;

Seu quâlibet indulgentiâ sedis ejusdem quibuscumque personis vel locis concessâ, cujuscumque tenoris existat, per quam non expressam, vel totaliter non insertam, hujusmodi provisio & receptio impediri valeat vel differri;

Seu constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Dat' Viterbii, septimo id' Nov', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo à filo canabi.

Bulla Alexandri IV. Papæ contra provisionem ejusdem Ubaldini.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri .... archiepiscopo Cantuarien' salutem & apostolicam benedictionem.

Suâ nobis dilecti filii .... prior & conventus ecclesiæ sanctæ Trinitatis Londonien' petitione monstrârunt quod, ortâ olim inter ipsos ex parte unâ; & dilectum filium Ubaldinum clericum, nepotem dilecti filii nostri O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconi cardinalis, super ecclesiâ de Bixle Roffen' diocesis ex alterâ, materiâ quæstionis, nos venerabilem fratrem nostrum S. Penestrin' episcopum in causâ hujusmodi dedimus partibus auditorem; qui de speciali mandato nostro, vivâ voce facto eidem, dictorum prioris & conventûs, jure coram eo plenius declarato, causam ipsam per diffinitivam sententiam terminavit;

Ita videlicet, quod dicti prior & conventus præfatam ecclesiam cum juribus & pertinentiis suis de cætero liberam habeant & quietam, proventus ejusdem in usus proprios convertentes, eidem Ubaldino super dictâ ecclesiâ & pertinentiis suis perpetuum silentium imponendo.

Quocirca fraternitatem tuam rogamus, monemus, & hortamur attentè, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus memoratos priorem & conventum super præmissis nequaquam molestes, nec permittas ab aliquibus, quantum in te fuerit, molestari; quin potius eosdem pacificâ ipsius ecclesiæ jurium & pertinentiarum ejus facias, juxta officii tui debitum, possessione gaudere; preces & mandatum nostrum in hâc parte taliter impleturus, quod sæpedicti prior & conventus de te materiam non habeant conquerendi, nosque devotionem tuam exindè non immeritò commendemus.

Dat' Viterbii, undecimo kal' Decembr', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

Bulla Alexandri IV. Papæ super innovatione & reformatione negotii Siciliæ; in quâ cautum est de famâ, & de conscientiâ Regis.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad reformandum negotium regni Siciliæ, quod tecum & cum carissimo in CHRISTO filio nostro, Eadmundo nato tuo, Siciliæ Rege illustri, ecclesia Romana suscepit: & ad reparandum illud in prosecutionis statum, à quo, propter omissiones & protractiones diversas, cadere videbatur, dilectum filium magistrum Arlotum subdiaconum & notarium nostrum, de cujus fide plenè confidimus, duximus, de fratrum nostrorum consilio, transmittendum; concessâ sibi expressius, sub certâ formâ, super reformatione ipsius negotii, usque ad kalend' Junii proximas, per alias nostras literas facultate.

Quoniam autem ante omnia tibi, ad nunciorum tuorum instantiam, & aliàs etiam per nostræ sollicitudinis studium, sic duximus providendum, quod tu excommunicationis sententiam, seu aliquas ex pœnis, quæ in privilegio concessionis, innovationis, & confirmationis, quas præfato Eadmundo super prædicto regno fecimus, continentur, propter defectus aliquos, à te circa prædictum commissos negotium, nullatenus incurristi, & regnum tuum non subjacet ecclesiastico interdicto; super provisione hujusmodi, contra pœnas easdem, tibi & regno ipsi à nobis factâ, plenè tibi decernimus auctoritate præsentium esse cautum, tam ad conscientiam quam ad famam, ut præsertim maculatus reatu, vel notâ perjurii nullatenus censearis.

Ut autem super eisdem pœnis sic tibi prospiciatur in posterum, & prædicti reformationi negotii sic oportunitas temporis comodetur, quod non contingat illud in grave dispendium ecclesiæ, ac ipsius regni pernitiem protelari, pœnas omnes, in prædicto contentas privilegio, usque ad prædictas kal' præsentium auctoritate suspendimus; ita præsertim quod interim, occasione quorumcunque defectuum, à te in eodem negotio commissorum, tu excommunicationis sententiam, vel reatum, aut notam perjurii non incurras, nec regnum tuum subjaceat ecclesiastico interdicto;

Nec nos prædictas innovationem, concessionem, & confirmationem cassemus, irritemus, aut cassas vel irritas, nuntiemus; nec de ipso regno interim aliter quomodolibet disponamus;

Sed jus, quod præfato Regi Siciliæ ex innovatione, concessione, & confirmatione, sibi super eodem regno factis à nobis, extitit acquisitum, eidem, & hæredibus suis, usque tunc salvum maneat & illæsum, sicut erat postquam eædem innovatio, concessio, & confirmatio fuerunt eidem in memorato privilegio per nos factæ.

Ad cujus suspensionis irrefragabile testimonium præsentes literas fore decernimus efficaces.

Dat' Viterbii, ii. id' Decembr', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo à filo canabi.

Bulla ejusdem Papæ recommendatoria, pro Rogerio Fimett de Lentino, & ejus sequacibus de regno Siciliæ.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Virtutum titulis tua decorata sublimitas ad hoc suum affectum direxisse dinoscitur, ut ubique laudabilis habeatur; patet hoc quod libenter honoras ecclesiam, & personas ipsi devotas gratioso favore prosequeris, & laudibus attollere delectaris.

Sanè, inter alios nobiles regni Siciliæ, dilectus filius nobilis vir Rogerius Fimett de Lentino, nobis & ecclesiæ Romanæ devotus quasi singularis, ad obsequia sedis apostolicæ totaliter se exponens, pro eâ expensarum subire onera, dispendiosos labores, & personæ pericula minimè formidavit; & ipsum à devotione sedis ejusdem nec tribulationes, nec angustiæ, neque persecutiones aliquæ avertere poterunt;

Sicut enim probatur aurum in fornace, sic in tribulationum camino, circa negotia dictæ sedis in Sicilia, ejusdem nobilis devota sinceritas, & fidelis devotio est probata: ipsius etiam clara opera adeò claruerunt, quod idem partem devotorum dictæ sedis (quorum caput & capitaneus erat) contra ejus adversarios & rebelles in expensis propriis, juxta posse, non sine multorum consanguineorum suorum sanguinis effusione, manutenuit & defendit; ac demum, propter hoc bonis omnibus destitutus, extra solum proprium cogitur exulare; cum suis eligens magis acerbitate, pro fide ecclesiæ, exasperari exilii, quàm natalis soli, cum ejus rebellibus, dulcedine demulceri: ac inexpertis potius incomodis affici, quàm comodis refici consuetis.

Dignè igitur pro ipso, de nobili orto progenie, quem decorat nobilitas, morum præclara insignit fidelitas, & magnificè opera probitatis extollunt, celsitudini tuæ possumus & debemus porrigere preces nostras.

Quocirca serenitatem regiam rogamus & hortamur attentè quatinus, ad præmissa respectum habens, prædictum nobilem, ad præsentiam tuam accedentem, qui tibi utilis esse potest ad tuum de prædicto regno propositum obtinendum; per quem etiam, tanquam per rei plenè conscium, & hominem fide dignum, in facto ipsius regni, & specialiter Siciliæ (in quâ multos habet adhuc amicos, consanguineos, & sequaces, qui in fide ecclesiæ eidem, tanquam capiti, adhæserunt) plenè ac fideliter instrui poteris.

Alios etiam nobiles de Sicilia, ejusdem consanguineos & amicos, fideles Romanæ ecclesiæ ac devotos, qui fuerunt & sunt ejusdem Rogerii, in fide & servitio ipsius ecclesiæ, sectatores; & qui, amissis propter hoc suis bonis omnibus, extra patriam exulantes, ad tuam celsitudinem cum eodem accedunt, ut tuum natum in eorum dominum recognoscant, ob reverentiam ejusdem sedis & nostram benignè recipias, ac te eis omnibus exhibeas in regio favore munificum, & in cunctis oportunitatibus gratiosum; ita quod, prædicto nobili, cum prædictis, gaudente in te, quam sperat, invenisse gratiam & favorem, alii ejus exemplo ad exequendum devotè tibi ac fideliter animentur; & nos etiam, qui de impenso sibi favore lætitiam specialem concipimus, circa tuam & tuorum personas, oportunis temporibus, affluenter exponere teneamur apostolicæ benignitatis affectum.

Dat' Viterbii, id' Decembr', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, quod Rex Angliæ revocet processum justiciariorum suorum contra archiepiscopum Armachan'.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Gloriæ perennis obtentu ad hoc intenta tua debet haberi sublimitas, ut libertas ecclesiastica vigeat; &, si contra illam ab aliquo subditorum tuorum temerè quicquam præsumitur, illud tuæ providentiæ subsidio corrigatur.

Sanè venerabilis frater noster, A. archiepiscopus Armachan' retulit coram nobis quod, cum bonæ memoriæ R. Armachan' archiepiscopus, prædecessor ipsius, pro primatiâ, de quâ cum venerabili fratre nostro ... Tuamensi archiepiscopo contendebat, & quibusdam aliis suis, & ecclesiæ Armach' negotiis, de licentiâ tuâ iter arripiens ad sedem apostolicam veniendi, constituisset quatuor procuratores (qui vulgariter in partibus illis attornati vocantur) concessâ eis, in omnibus causis motis, & movendis contra ipsum, ac eandem ecclesiam, in tuâ, seu justiciariorum, & quorumlibet officialium tuorum curiâ, agendi, respondendi, & defendendi, liberâ & plenariâ potestate;

Dictus archiepiscopus Tuamen' venerabilis frater noster .... episcopus Clochoren' scientes quod nec iidem procuratores, vel attornati, dictum

R. archiepiscopum, secundum quandam legem regni tui, non sine juris injuriâ editam, in causis movendis defendere, nec ipse, nisi præsens esset coram te, vel dictis justiciariis, procuratorem constituere poterant; contra eundem R. super Tarmenfethyn, Kilchocar, & quibusdam aliis terris ac possessionibus, moverunt malitiosè in dictâ curiâ quæstionêm:

Et licet præfati procuratores, seu attornati, habentes mandata sufficientia ad præmissa omnia, se frequenter ad defensionem ipsius R. super hiis paratos, nec non de ratihabitione ad exhibendam idoneam cautionem, coram dictis justiciariis obtulissent;

Ipsi tamen justiciarii, ad instantiam partis adversæ, legem allegantes eandem, dictos procuratores admittere ad præfata contra justitiam denegantes, ac ipsum R. constitutum apud sedem apostolicam, reputantes exindè pro suo libito contumacem, præsentibus eisdem procuratoribus, supradictas possessiones memoratis, archiepiscopo Tuamen' & episcopo adjudicare indebitè procurârunt, eosque in possessionem illorum fecerunt induci, in ipsius ecclesiæ Armach' præjudicium, & libertatis ecclesiasticæ non modicum detrimentum.

Cum itaque per te super hoc, qui DEUM & justitiam diligis, adhibere deceat provisionis remedium salutaris, serenitatem tuam attentè rogandam duximus & monendam quatenus, providè considerans quod supradicta lex manifestè obviat institutis canonicis, &, propter hoc, ea, quæ ipsius prætextu fiunt, carere debent robore firmitatis, hujusmodi processum justiciariorum tuorum revocés, & revocari facias, ac supradictam ecclesiam Armachan' ad eum statum in quo erat, tempore quo idem R. de licentiâ tuâ iter arripuit veniendi ad sedem apostolicam, plenè reducas.

Preces nostras in hâc parte taliter impleturus ut nos, qui eas tibi ex cordis affectu dirigimus, speciales tuæ celsitudini exindè gratias referamus.

Dat' Viterbii, id' Dec', pont' nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Littera Regis Angliæ Regi Castellæ super successibus contra Mauros; necnon de Ricardo fratre, sublimato in Regem Romanorum.

A.D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REGI Castellæ Rex Angliæ, salutem. Eventus, ad vestræ prosperitatis augmentum, dum prosperos attendimus, quovis referente, ad exaltationis cumulum, internæ mentis jubilo, plenis affectibus, ac totis visceribus attollimur:

Gratulantes assurgimus insuper Redemptori CHRISTO, pro viribus, ad grates, qui vestro ministerio sui nominis gloriam magnificare disposuit, & fidei suæ titulum in gentes & nationes barbara, ad laudem proinde vobis & vestræ successioni perpetuò sequuturam, suâ favente gratiâ, valuit dilatare; dignum non indignè mortalium declarans obtuitibus ut, qui sui conditoris gloriam quærere non desistunt, ex veri librâ judicii ad laudis perpetuæ participium felici commercio debeant pervenire.

Revolvimus siquidem, & ad cordis oculos, cum mentis tripudio, salubriter revocamus, quod non solum in subjugandis crucis hostibus, verum etiam in ipsis ad lumen veritatis, & agnitionem sui nominis, veluti de Rege Thenicii, suisque proceribus, ex vestræ serenitatis apicibus nobis innotuit, misericorditer & piè revocandis;

Pius DEUS, cujus opus in hiis agitur, vestris votis annuit, & vestris progessibus, ejus operante clementiâ, benignè favit.

Verùm de facto regni Romanorum, quod in eisdem vestris litteris intus insonuit, advertimus diligenter; ac, revolutis singulis, ac plenius prospectis, hoc vestræ serenitati rescribimus; hoc firmum certumque tenere vos cupimus quod, dum de fratris nostri vocatione ad regnum ageretur supradictum, nichil penitus ut de vestrâ voluntate seu proposito novimus; nihil omninò de electoribus vel principibus regni supradicti, quod vos modo quolibet tangere videretur, audire, vel ullis prorsus indiciis intelligere poteramus.

Nam ad nos, & fratrem nostrum supradictum plerique principes Aleman' anno uno jam integrè revoluto, pro dicti fratris nostri voluntate requisitâ, suos solempnes nuncios, ante festum Nativitatis Dominicæ, in Angliam transmiserunt.

Et, præhabitis tractatibus, ut convenit, votis concurrentibus ipsorum, ad quos eligendi potestas eâ vice dicebatur devoluta, ipsum in Romanorum Regem electum, imposito sibi demum regni diademate, prout moris est in loco, ad hoc à constitutione priorum temporum deputato, necnon à personis, quibus suæ consecrationis incumbebat officium, ad regni culmen postmodum solempniter sublimarunt.

Ad hoc autem quod de dicto fratre nostro in vestris litteris continebatur; prænotatis quod, scilicet, vobis & vestris multipliciter injuriatus, nec dum vos & vestros injuriis lacessere desistit (quod nullâ prorsus ratione vellemus) super quo etiam à nobis auxilium vobis præstari postulastis:

Cum super hiis antea nichil accepissemus, aut inde quicquam novissemus, ad partes, de quibus agitur, nostros nuncios, pro hujus rei veritate plenius indagandâ, absque morâ mittemus; &, cum de hujus rei veritate nobis constiterit, in auxiliis vobis præstandis nos, auctore CHRISTO, taliter habebimus, ut nec à DEO, nec à vobis argui proindè debeamus.

Nunciis insuper vestris, per terram & potestatem nostram transeuntibus, plena securitas hactenus, ut speramus, extitit, & semper erit; nec de ipsorum gravamine vel impedimentis audivimus, aut aliquid inde scimus; set eis in omnibus, & per omnia, veluti nostris, securitatem parari volumus & optamus.

Cæterum, sani eramus & incolumes, & consors nostra, liberique nostri in recessu nuncii vestri, præsentium latoris, benedictus DEUS; id ipsum de vobis totis desideriis scire & audire cupientes.

Super quo, si placet, unà cum vestræ voluntatis beneplacito, nos crebris insinuationibus certiorare velitis.

Teste Rege, apud Westmonasterium, decimo quarto die Decembr', anno, &c. quadragesimo secundo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, de electione Abraam archiepiscopi Armachan'.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Suæ dona gratiæ circa te virtutum Dominus ita munificè dispensavit, ut id potissimè tuo sit cordi delectabile quod suæ possit majestatis oculis, & etiam humano conspectui complacere.

Nos siquidem, ex hoc exultantes in Domino, & illum cordis consequentes affectum, ut te in caritatis visceribus quasi præcipuum habeamus, securam concipimus de tuâ personâ fiduciam, ut acceptum & gratum tibi reputes quod ex providentiâ sedis apostolicæ salubriter noscitur processisse.

Sanè præsentatâ nobis electione, quæ de venerabili fratre nostro Abraam archiepiscopo, tunc archipresbytero Armachano, capellano dilecti filii nostri H. titulo sanctæ Sabinæ, presbyteri card' in Armachan' ecclesia, olim pastore vacante, à capitulo ipsius celebrata extitit; & eâ cassatâ, pro eo quod in ipsâ formam generalis concilii non invenimus observatam, dictum A. cui clara morum, & vitæ, ac scientiæ merita suffragantur, fratrum nostrorum communicato concilio, eidem ecclesiæ in pastorem præficimus de nostræ plenitudine potestatis;

Firmâ conceptâ fiduciâ quod, cum idem A. sit in spiritualibus providus, & temporalibus circumspectus, per ejus ministerium ipsi ecclesiæ prosperitatis & honoris, DEO propitio, desideratum proveniat incrementum; maximè si dictus archiepiscopus ad hoc tui favoris auxilio roboretur;

Quem in hâc parte meruit invenire promptissimum, & oportunis experiri temporibus fructuosum, pro eo quod ipse, purus & fervens amator tui nominis, diligentiam vigilantem in hiis habuit quæ tibi ad honorem & commodum redundarent.

Dignè itaque serenitatem tuam affectuosè rogandam duximus & monendam, in remissionem tibi peccaminum injungentes, quatinus te sibi, pro divinâ & nostrâ reverentiâ, reddens affectu benevolum & opere gratiosum, ei bona ejusdem ecclesiæ, quæ, ipsius sede vacante, ad manus tuas dinosceris tenuisse, sine dilationis, seu difficultatis obstaculo restituas, & restitui facias; ac ejusdem ecclesiæ jura, quantum in te fuerit, benigno favore protegas & defendas.

Ita quod tibi propter hoc à clementiâ Regis Æterni proveniat vitæ felicis ac longæ spatium, & tandem perceptio perempnium gaudiorum.

Dat' Viterbii, xv. kal' Januar', pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Bulla Alexandri IV. Papæ super collectione decimæ pro Rege Angliæ crucesignato.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus .... archiepiscopo Eboracen' suffraganeis ejusque, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum decima ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, & aliarum terrarum carissimi in CHRISTO filii nostri .... illustris Regis Angliæ crucesignati, eidem Regi per quinquennium à sede apostolicâ sit concessa; nos, volentes omninò quod hujusmodi decima ab omnibus prælatis & aliis personis ecclesiasticis ejusdem regni & terrarum integrè persolvatur, fraternitati vestræ per apostolica scripta, in virtute obedientiæ, & sub pœnâ suspensionis ab amministratione spiritualium & temporalium, quam eo ipso vos incurrere volumus, si in præcepti nostri executione negligentes fueritis, vel remissi;

Districtè præcipiendo mandamus, quatinus ad colligendum tàm prædictam decimam, quàm redemptiones votorum crucesignatorum, legata indistinctè, ac fructus beneficiorum vacantium, & quascumque alias obventiones, eidem Regi in prædictis regno & terris pro sui voti prosecutione concessa;

Per vos vel per alios, in vestris civitatibus ac diocesibus efficaciter procedere

studeatis, juxta formam quarumcumque literarum apostolicarum, ad venerabilem fratrem nostrum ...... archiepiscopum Cantuarien' & dilectum filium magistrum Rostandum capellanum nostrum communiter, & ad eundem capellanum super hiis singulariter directarum;

Non obstante quod collectionem decimæ & aliorum prædictorum venerabilibus fratribus nostris ...... Elien', ... Bathonien', & .... Roffen', episcopis, usque ad summam quinque millium & quingentarum marcarum, duximus committendam ...... utique commissis ...... auctoritate præsentium nolumus derogari.

Et, ut in hiis eo efficacius procedere valeatis, quo majori per nos fueritis auctoritate muniti, tam colligendi præmissa quam etiam totum crucis negotium in eisdem civitatibus ac diocesibus per vos, vel alios exequendi plenam & liberam vobis concedimus, auctoritate præsentium, potestatem.

Dat' Viterbii, ix. kal' Januarii, pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, de obligationibus prælatorum, & reformatione negotii Siciliæ.

A. D. 1257. An. 42 Hen. III.

Ex Autogr. Vid. Præfat. hujusce operis.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus universis archiepiscopis, & episcopis, per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Licet, pro negotio regni Siciliæ (quod specialiter residet cordi nostro) per carissimum in CHRISTO filium nostrum ...... illustrem Regem Angliæ promovendo, vos & ecclesias vestras, earumque bona, tàm in maneriis, quàm in aliis constituta, ratione decimæ ecclesiasticorum proventuum regni Angliæ, eidem Regi usque ad certum tempus ab apostolicâ sede concessæ, vos & dictas ecclesias contingentis, certis mercatoribus, usque ad certas summas, per dilectum filium Finatum canonicum Fulginatons', de apostolicæ potestatis plenitudine, fecerimus obligari;

Præsentium tamen tenore scire vos volumus, quod nostræ intentionis extitit & existit quod, nisi reformatio ejusdem negotii inter Romanam ecclesiam & prædictum Regem, juxta formam, quam per dilectum filium magistrum Arlotum, notarium nostrum, eidem transmittimus Regi, provenerit, per obligationes hujusmodi nullatenus procedatur; set omninò viribus careant; ita quod vos, & prædictæ ecclesiæ, occasione illarum, non possitis quomodolibet molestari.

Dat' Viterbii, septimo kal' Januar', pontificatûs nostri anno quarto.

Sigillo avulso.

Bulla Alexandri IV. Papæ de quatuor mill' & quingent' marc' sterling', pro melioratione ac reformatione conditionum super concessione Siciliæ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Pertinet ad regiæ dignitatis honorem ut ea quæ per nuncios & procuratores tuos fiunt, & quæ in honorem tuum redundare noscuntur, effectui mancipentur.

Sanè dilecti filii, Petrus Scotti Dominici, Jacobus Balioni, Jacobus Romei, Ventura Martini, ac eorum socii, cives & mercatores Senen' coram nobis proponere curaverunt, quod venerabiles fratres ...... Tarantasien' archiepiscopus ...... Bathonien' & Wellen' ac .... Roffen' episcopi, & dilectus filius, magister Nicolaus de Plumpton' capellanus noster, archidiaconus Norfolchiæ;

Nuncii & procuratores tui, ad petendum à nobis meliorationem, & reformationem conditionum contentarum in privilegio nostro, confecto super concessione regni Siciliæ, factâ carissimo in CHRISTO filio nostro Edmundo Regi Siciliæ illustri, nato tuo;

Et ad tractandum de novis conditionibus apponendis, & ad obligandum te & dictum Regem ad observandas conditiones easdem;

De speciali mandato nostro, eisdem procuratoribus, per dilectos filios, O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconum cardinalem, Nicolaum camerarium, & magistrum Angelum dictum priorem, capellanum nostrum, vivâ voce facto, de consilio quoque dilecti filii magistri Rostandi capellani nostri, consiliarii tui;

Assignarunt, concesserunt, & cesserunt prædictis mercatoribus, in decimâ proventuum ecclesiasticorum, redemptionibus votorum crucesignatorum, & obventionibus tibi in regno tuo concessis ab apostolicâ sede, tunc collectis & perceptis, quatuor millia marcarum, & quingentas marcas sterlingorum, pro melioratione ac reformatione conditionum hujusmodi, ac exoneratione partis cujusdam debiti, in quo tu & filii tui tenemini, ex causâ mutui, mercatoribus supradictis, pro quo etiam Romana ecclesia est eisdem mercatoribus obligata, prout in instrumento publico inde confecto perspeximus plenius contineri:

Nos itaque, in quorum desideriis geritur quod eisdem mercatoribus de prædictâ pecuniâ proveniat satisfactio festinata, concessionem, assignationem, & cessionem hujusmodi ratas & firmas habentes, ac eas auctoritate apostolicâ confirmantes, supplentes quoque defectum, si quis fuit in hiis, de plenitudine potestatis, dilecto filio, magistro Sinitio, cameræ nostræ clerico, in Anglia commoranti, nostris dedimus literis in mandatis, ut Bentivenne Consilii, & Herminio Herminii, sociis mercatorum ipsorum, aut eorum alteri, vel procuratori eorum, ipsorum nomine, de prædictis quatuor millibus marcarum, & quingentis marcis, de decimâ, redemptionibus, & obventionibus prædictis, collectis & perceptis, penes quoscumque detineantur, ac damnis, expensis & interesse, si aliqua mercatores ipsos hujusmodi occasione incurrere fortè contigerit, faciat juxta ipsius instrumenti tenorem satisfactionem plenariam exhiberi.

Quia verò favor regius ad hoc esse dinoscitur plurimum oportunus, serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè quatinus, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, des opem & operam efficacem ut eisdem mercatoribus, de hujusmodi pecuniâ, celeriter satisfiat; prædicto magistro Sinitio impendendo ad hoc consilium, auxilium & favorem.

Preces autem nostras sic admittat regia celsitudo, quod iidem mercatores in hâc parte assecutos se gaudeant quod intendunt; nosque, qui id gratum habebimus plurimum & acceptum, serenitati regiæ propter hoc referre teneamur gratiarum uberes actiones.

Dat' Viterbii, kal' Januarii, pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo à filo canabi.

De electione Abraam in archiepiscopum Armachan'.

A.D. 1258. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, karissimo in CHRISTO filio ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Suæ dona gratiæ circa te virtutum Dominus ita munificè dispensavit, ut id potissimè tuo sit cordi delectabile quod possit suæ majestatis oculis, & etiam humano conspectui complacere.

Nos, siquidem ex hoc exultantes in Domino, & illum cordis consequentes affectum ut te, in caritatis visceribus, quasi præcipuum habeamus, securam concipimus de tuâ personâ fiduciam, &c. *ut in bulla de xix. Dec. supra.*

Dat' Viterbii, quarto non' Januarii, pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Littera Regis de credentiâ Alfonso Regi Castellæ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 13 d. in Turr. Lond.

REGI Castellæ, salutem. Cum, per venerabilem patrem episcopum Jahen' vestræ serenitatis nuncium, ad nos in Angliam nuper venientem, ad ea, quæ nobis retulit ex parte vestrâ, propter quædam impedimenta, certum vobis eo tempore responsum dare nequiremus;

Ob quod vestræ sublimitati renunciavimus, per eundem quod super præmissis ad vos nostros nuncios eramus missuri; Qui demum in partibus Franciæ, ipsorum altero ægrotante, præpediti (nobis etiam eventum liberiorem ad explementum præmissorum expectantibus) ad vos, sub celeritate, quâ vellemus & proposueramus, accedere non valebant;

Ecce! dilectos & fideles nostros, abbatem Salopiæ, & Johannem de Castello militem, ad vestram præsentiam transmittimus; qui vobis respondeant, & satisfaciant in hiis, quæ secundum formam scripturæ conventionis, inter vos & nos habitæ, fuerint facienda.

Ipsis igitur in hâc parte super hiis, quæ vobis nomine nostro duxerint referenda, fidem adhibere, ac nobis per eosdem vestræ voluntatis beneplacitum renunciare velitis.

Teste Rege, apud Merton, septimo die Januarii.

De nunciis ad Alfonsum Regem Castellæ profecturis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

REX abbati Salop' salutem. Mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum Johannem de Castello, latorem præsentium, vobiscum ad Regem Castellæ, in nuncium nostrum, pro quo vos etiam ad partes illas destinamus, profecturum:

Et adeo diu ad vos mittere distulimus pro eo quod de quibusdam, nuncium vestrum tangentibus, magis certiorari vellemus:

Nam, præter guerram nostram Walliæ, quæ nondum, prout oportuit, finem accepit, emerserunt jam in partibus Scotiæ quædam incommoda, quibus specialiter intendere nos oportebit; prout etiam præfatus Johannes vivâ voce vobis poterit intimare.

Ex dictis autem causis colloquium cum Regibus Castellæ & Arragon' capere, seu tenere non valemus; unde, de reliquis articulis, prout vos in parte, ac præfatum Johannem uberiùs informari fecimus, velut ipse vobis referet vivâ voce, unà cum præfato Johanne, secundum industriam & discretionem, quâ melius & convenientius poteritis, procedatis.

Mittimus autem vobis per eundem Johannem L. marcas de dono nostro ad expensas vestras.

Teste ut supra.

De tribus mensibus super prorogatione sententiæ ferendæ in Regem pro defectu prosecutionis negotii regni Siciliæ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio magistro Arloto, subdiacono & notario nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Pro negotio regni Siciliæ cum carissimis in Christo filiis nostris, H. Angl' & Eadmundo, nato ejus, Siciliæ, regibus illustribus, sub certâ formâ, per alias litteras nostras tibi traditâ, usque ad kalendas Junii proximas reformando, te ad partes illas, de fratrum nostrorum consilio duximus destinandum;

Pœnas omnes, contentas in privilegio innovationis, concessionis, & confirmationis, quas præfato Eadmundo super eodem regno fecimus, usque ad prædictas kalendas, per easdem litteras suspendendo;

Ita quòd interim, occasione quorumcunque defectuum, per ipsum Regem Angliæ in memorato negotio commissorum, ipse excommunicationis sententiam non incurrat, nec regnum suum subjaceat ecclesiastico interdicto;

Nec nos prædictas innovationem, concessionem, & confirmationem cassemus, irritemus, aut cassas vel irritas nuntiemus;

Nec de ipso regno interim aliter quomodolibet disponemus, sed jus, quod præfato Regi Siciliæ ex innovatione, concessione, & confirmatione, à nobis sibi super eodem regno factis, extitit acquisitum, sibi & hæredibus suis usque tunc salvum maneat & illæsum, sicut erat postquam concessio innovatio, & confirmatio dicti regni fuerunt eidem in memorato privilegio per nos factæ.

Volentes autem eidem providere negotio, ne per angustias temporis evanescat, discretioni tuæ, de quâ plenè confidimus, de prædictorum fratrum nostrorum consilio, auctoritate præsentium concedimus & mandamus, ut prædictum temporis spatium, ad reformandum idem negotium tibi datum in litteris supradictis; tempus quoque suspensionis pœnarum, in dicto privilegio contentarum; ac reservationis juris sæpefato E. super regno ipso, per idem privilegium acquisiti, usque ad tres menses, in proximo futuris kal' Junii inchoandos, auctoritate nostrâ prorogare procures; sicut utilitati ecclesiæ, ac profectui ejusdem negotii tua viderit discretio expedire.

Dat' Viterbii, xiv. kal' Februar', pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

De episcopo sancti Andreæ Scotiæ arrestando.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Pat. 42 Hen. III. n. 2. d. in Turr. Lond.

REX baronibus & ballivis suis Dovorr' & aliorum Quinque portuum, salutem.

Quia magister Gomelinus, episcopus sancti Andreæ Scotiæ, quædam impetravit in curiâ Romanâ in exhæredationem dilecti filii & fidelis nostri Alexandri Regis Scotiæ illustris, qui filiam nostram duxit in uxorem, non sine nostro & ipsius Regis scandalo & dedecore manifesto, propter quod sustinere nolumus quod regnum nostrum ingrediatur;

Ad explorandum adventum ipsius episcopi, & suorum, & aliorum æmulorum nostrorum, venientium de partibus transmarinis, aut de partibus Scotiæ, mittimus ad vos Willielmum Doiset, valettum nostrum; vobis in fide, quâ nobis tenemini, mandantes, quod eos omnes arestari faciatis, prout idem Willielmus vobis injunxerit ex parte nostrâ, donec aliud inde à nobis habueritis in mandato.

Teste Rege, apud Windes', xxii. die Januarii.

De sorore principis Walliæ maritandâ.

A. D. 1258.—An. 42 Hen. III.

Pat. 42 Hen. III. n. 3. d. in Turr. Lond.

QUIA Rex intellexit, ex relatu quorundam, quod Leulinus filius Griffini proponit maritare Margaretam sororem suam, in loco quo Regi inde dampnum posset suboriri;

Mandatum est Ricardo comiti Gloucestriæ quod omnem diligentiam, quam poterit, adhibeat ut ipsam penes se habere possit, &, cum ipsam habuerit, eam salvò custodiat, ut diligentiam suam & industriam commendare Rex debeat.

Teste, &c. & sunt patentes.

Bulla Alexandri IV. Papæ, pro confirmatione cartarum ab archiep'is & ep'is Angliæ editarum apud Lond'. A. D. MCCLIII.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Bibl. MS. Coll. C. C. Cantab. Col. LIX. 22.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis per regnum Angliæ constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

Devotionis vestræ merita, quibus placere semper sedi apostolicæ mente vigili studuistis, nos inducunt, ut nos illâ prosequamur gratiâ quæ vobis & bono statui ecclesiarum regni Angliæ dinoscitur oportuna. Sanè venerabilis frater noster Roffen' episcopus, vestro & suo nomine in nostrâ proposuit præsentiâ constitutus, quod vos cupientes, prout ad vestrum spectat officium, libertatem ecclesiasticam in regno ipso illibatam ab omnibus conservari, in omnes illos qui malitiosè ac scientèr ecclesias dicti regni suo jure privarent, vel spoliarent, & libertates ecclesiasticas & antiquas regni consuetudines, set præcipuè illas libertates & liberas consuetudines quæ continentur in cartis communium libertatum & de Foresta, à karissimo in Christo filio nostro rege Anglorum illustri vobis & aliis ipsius regni prælatis concessas, violarent, infringerent, seu mutarent, & qui contra illas statuta ederent, vel edita observarent, consuetudines introducerent, vel servarent etiam introductas; necnon & in scriptores, executores, & consiliarios statutorum ipsorum, de beneplacito & voluntate Regis ejusdem, excommunicationis sententiam protulistis: & felicis recordationis Innocentius Papa predecessor noster quod à vobis factum extitit ratum habens & gratum, id, de fratrum suorum consilio, auctoritate apostolicâ confirmavit.

Set quia nonnulli, clerici & laici, diversarum civitatum & diocæsum regni præfati in hujusmodi sententiam suis culpis exigentibus incidentes, in illis civitatibus & diocæsibus in quibus culpas hujusmodi contrahunt non morantur, interdum set ad alias civitates & diocæses se transferunt, quamvis in ipsis beneficia ecclesiastica, vel domicilia sua non habeant; & quandoque in illis in quibus beneficia & domicilia hujusmodi optinere noscuntur sic ligati communicare aliis non verentur, putantes sic licere illicita dum non eis communio denegatur fidelium; & impunè propter hoc diversa loca commutant, non sine animarum periculo & ecclesiarum præjudicio quas offendunt:

Propter quod pro ecclesiis & personis ecclesiasticis varias & multiplices passis per eos injurias & jacturas, contra tales plerumque non poterat oportunum remedium adhiberi, vos, ad Dei & ecclesiæ honorem & animarum salutem respectum habentes, communitèr providistis, & delibera-

tione providâ ordinastis, ut mutuum exhibeatis vobis consilium & auxilium sine trepidatione quâlibet, & ad mutuas requisitiones adinvicem teneamini: ac non solum ipsam sententiam per vestras diocæses publicetis, set ut delinquentes hujusmodi secundum regni consuetudinem, si fortassis per quadraginta dies scientèr in hujusmodi excommunicatione perstiterint, per potentiam regiam capiantur, & tamdiu detineantur quousque super injuriis & molestiis, gravaminibus sive dampnis, commissis ab eis in ecclesias, seu earum etiam libertates, satisfactionem exhibeant congruentem, interponatis efficaciter partes vestras. Et super captione talium eidem Regi vestras patentes litteras destinetis, hoc favore alicujus, vel odio minimè omittendo.

Porrò si qui alii, diabolo instigante, in vestras, vel quorumlibet subditorum vestrorum personas aliquid fortè commiserint, propter quod ipsi vel in canonem latæ sententiæ incidant, vel ligari excommunicationis vinculo mereantur, vel aliquid aliud faciant ita grave, propter quod aliquis vestram civitatem, aut diocæsim suam ecclesiastico interdicto supponat: & generalitèr si aliquis vestrûm in se, vel in subditis suis, regularibus & secularibus, seu ecclesiâ suâ, vel ecclesiæ libertate, aut alio quovismodo, realem vel personalem injuriam patitur, vel offensam, propter quam injuriatores hujusmodi in excommunicationem incidant ipso facto, seu fortè suspendi, vel excommunicari, aut terræ interdici ipsorum ratione præviâ mereantur, vos omnes & singuli vestrûm vestras & ecclesiarum vestrarum injurias, & molestias, & offensas hujusmodi quasi proprias reputantes, pro vobis omnibus & singulis facere teneami quæ quilibet vestrûm in causâ propriâ & ecclesiæ suæ secundum facere teneretur: hoc adjecto moderamine, quod ubi qualitas facti, vel dignitas personarum, fortassè deliberationem consilii plenioris requirat, ut majora pericula evitentur, & gravius exinde scandal .... suboriri non possit, quilibet vestrûm teneatur in hoc casu omnium aliorum co-episcoporum, vel partis majoris ipsorum, super hoc oportunum consilium & auxilium invocare; ita quod vos ad eorum vocationem convenire, si res exegerit, & impendere vobis vicissim teneamini medelam consilii & auxilii salutaris.

Nos igitur, vestris devotis precibus benignum impertientes assensum, provisionem & ordinationem hujusmodi, sicut pro salute animarum & ecclesiarum utilitate providè factæ sunt, ratas habentes & gratas, illas auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo, &c. &c.

Dat' Viterbii, ii. non' Martii, pontificatûs nostri anno quarto.

Conventio mutuæ confœderationis & amicitiæ inter magnates Scotiæ & Walliæ; quod non facient pacem cum Rege Angliæ, sine mutuo consensu & assensu.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Lib A. fol. 185. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc'.

OMNIBUS sanctæ matris ecclesiæ filiis, hoc scriptum visuris vel audituris, Walt' Cumin comes de Meneth' Alex' Cumyn comes de Buchan justic' Scotiæ, Willielmus comes de Mar, Willielmus comes de Ros, Johannes Comyn justiciar' Galwediæ, Aimeris de Makeswel camerarius Scotiæ, Fresekums de Moravia, Hug' & Walter' de Berkeleya fratres, Bernardus de Mohane, Riginaldus Cheyn, David Lochor, Johannes Dundemor, Willielmus de Erch, Ector de Barrit', & eorum amici præsentes & alligati universi, salutem.

Noverint nos, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, decimo octavo die mensis Martii, de communi nostrûm consensu & assensu, cum domino Lewelino filio Griffini, principe Walliæ, & David filio Griffini, fratre suo, Vcino Grufud fil' Maduc domino de Bromfeld, Maredud fil' Ris, Maredud filio Ovener, Reso Jumori, Oweyn filio Maredud, Madant filio Wenwywym, Maredud Seis Lewellin, Vechan Owem, Mared filio Leweliner domino de Methem, Owen filio Gruffud, Madant Parvo, Owen filio Bledyn, Howell filio Maredud, Elisse & Orufud filio Jornith, Gorone filio Edvenet; Jornith Grugman, Eumay Vechan, Tudar filio Mad, Enmaun filio Karaduc, Jornith filio Maredud, David filio Enviayn, Jenev Chich Roys filio Ednevet, & eorum amicis & alligatis, hanc fecisse conventionem mutuæ confœderationis & amicitiæ, videlicet;

Quod, sine communi consensu & assensu præfatorum principis & magnatum, de cætero nullam pacem, aut formam pacis, treugam aut formam treugæ, faciemus cum domino Rege Angliæ, aut aliquo magnate regni Angliæ, aut regni Scotiæ, qui tempore confectionis præsentis scripti, præfatis principi, & magnatibus, & terris suis, & nobis contrarii extiterint & rebelles; nisi illi ad omnem hanc eandem considerationem pariter nobiscum teneantur.

Nos etiam contra præfatos principem & magnates nullam potentiam, utpote exercitum equitum aut peditum, exire permittemus de Scotia; nec in aliquo contra ipsos præfato Regi Angliæ succursum præstabimus, aut favorem: immò eisdem principi & magnatibus, & terræ suæ, fideliter auxsiliantes erimus & consulentes.

Et, si contingat quod cum domino Rege Angliæ, aut quocunque viro, præfatis principi, & magnatibus, aut nobis, jam adversante, per domini nostri Regis Scotiæ præceptum, pacem aut treugam inire compellamur; nos in bonâ fide, quantum poterimus & sciemus, ad præfatorum principis, & magnatum suorum, & terræ suæ commodum & honorem, hoc fieri procurabimus cum effectu.

Nequaquam de voluntate nostrâ, nisi per præfati domini nostri districtam compulsionem hoc mandatum fuerit & præceptum, in aliquo contra præsentem confœderationem faciemus; immò dominum nostrum, pro hâc eâdem confœderatione nobiscum faciendâ & observandâ, quantum poterimus, inducemus.

Mercatoribus etiam Walliæ, cum ad partes Scotiæ cum suis negotiationibus venire valeant, licentiam veniendi, & prout melius poterunt negotiationes suas vendendi, pacem etiam & protectionem nostram salvò & securè morandi, & sine quâcumque vexatione, cum eis placuerit, recedendi, concedimus ex affectu.

Mercatoribus etiam Scotiæ ad partes Walliæ, de licentiâ nostrâ, cum suis venire negotiationibus persuadebimus ex corde.

Ad prædicta omnia & singula, in fide prædicti domini Regis Scotiæ fideliter, integrè, & illæsè, & sine fraude & dolo, & in bonâ fide observanda, unusquisque nostrûm in manu Gwyd' de Bangr' nuncii præfatorum principis & magnatum, fidem suam præstitit, &, tactis sacrosanctis evangeliis, corporale sacramentum.

In cujus rei testimonium huic scripto, per modum cyrographi confecto, & penes præfatos principem & magnates remanenti, quilibet nostrûm sigillum suum fecit apponi.

Prædicti vero princeps & magnates in manu Alani Yrewyn, nuncii nostri, similiter præstitis fide suâ, & tactis sacrosanctis evangeliis, juramento, consimili scripto hujus confœderationis & amicitiæ, penes nos remanenti, in testimonium, singula sigilla sua apposuerunt.

Litteræ Regis Angliæ, super negotio Siciliæ; de auxilio præstando per barones & communitatem; & de statu regni reformando.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Pat. 42 Hen. III. n. 29. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cùm, pro negotiis nostris arduis, nos & regnum nostrum contingentibus, proceres & fideles regni nostri ad nos London' in quindenâ Paschæ proximò præteritæ faceremus convocari; & cum de negotiis supradictis, & maximè de prosecutione negotii Siciliæ diligenter cum eisdem tractaremus;

Ac ipsi nobis responderint quod, si statum regni nostri per consilium fidelium nostrorum rectificandum duxerimus, & dominus Papa conditiones circa factum Siciliæ appositas melioraverit, per quod negotium illud prosequi possemus cum effectu;

Ipsi diligentiam fideliter apponent ergà communitatem regni nostri, quod nobis commune auxilium ad hoc præstetur,

Nos eis concessimus quod, infra festum Natalis Domini proximò futurum, per consilium proborum & fidelium hominum nostrorum regni Angliæ, unà cum consilio legati domini Papæ, si in Anglia medio tempore venerit, statum regni nostri ordinabimus, & ordinationem illam firmiter observabimus.

Et, ad hoc fideliter observandum, supponimus nos cohercioni domini Papæ, ut nos ad hoc per censuram ecclesiasticam, prout expedire viderit, valeat artare;

Protestamur etiam, quod Edvardus filius noster primogenitus, præstito sacramento corporali, per litteras suas concessit quod omnia superius expressa, quantum in ipso est, fideliter & inviolabiliter observabit, & imperpetuum observari procurabit.

In cujus, &c.

Hiis testibus,

Edvardo filio nostro primogenito.
Galfrido de Lezignan.
Willielmo de Valentia, fratribus nostris.
Petro de Sabaudia.
Johanne de Plessetis, comite Warrewici.
Johanne Maunsell, thesaurario Eborum.
Henrico de Wingham, decano Sancti Martini London'.
Petro de Rivall.
Guidone de Rocheford.
Roberto Walerand, præsentibus, & multis aliis comitibus, baronibus regni nostri.

Datum apud Westmonasterium, secundo die Maii.

De modo per quem status regni ordinetur & reformetur.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Pat. 42 Hen. III. n. 29. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis nos concessisse proceribus & magnatibus regni nostri, juramento in animam nostram per Robertum Walerand præstito, quod per xii fideles de concilio nostro jam electos, & per alios xii. fideles nostros, electos ex parte procerum ipsorum (qui apud Oxon' à festo Pentecostes proximo futuro in unum mensem convenient) ordinetur, rectificetur, & reformetur status regni nostri, secundum quod meliùs viderint expedire, ad honorem Dei, & ad fidem nostram, ac regni nostri utilitatem.

Et, si fortè aliqui electorum ex parte nostrâ absentes fuerint, liceat illis, qui præsentes fuerunt, alios substituere loco absentium; & similiter fiat ex parte prædictorum procerum & fidelium nostrorum.

Et quicquid per viginti quatuor, utrimque electos & super hoc juratos, vel majorem partem eorum circa hoc ordinatum fuerit, inviolabiliter observabimus; volentes, & firmiter ex nunc præcipientes, quod ab omnibus inviolabiliter observetur eorum ordinatio;

Et securitatem omnimodam, quam ipsi, vel major pars eorum ad hujus rei observationem providerint, vel providerit, eis, sine qualibet contradictione, plenè faciemus & fieri procurabimus.

Protestamur etiam quod Edwardus filius noster primogenitus, præstito sacramento corporali, per litteras suas concessit quod omnia, superiùs expressa & concessa, quantum in ipso est, fideliter & inviolabiliter observabit, & procurabit imperpetuum observari.

Promiserunt etiam comites & barones memorati quod, expletis negotiis superius tactis, bonâ fide laborabunt ad hoc, quod auxilium nobis commune præstetur a communitate regni nostri.

In cujus, &c. hiis testibus ut supra.

Datum ut supra.

Comes de Strathern', visis Regis Angliæ litteris, non permittit Reginam Scotiæ, ejusdem Regis filiam, ad aliquem locum menti suæ tediosum, contra voluntatem suam adduci.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui. tit. Litteræ Regum, &c.

EXCELLENTISSIMO principi ac domino suo semper reverendo, domino Henrico, Dei graciâ, illustri Regi Anglie, domino Hibernie, duci Normanie, Aquitanie, & comiti Andegavie, suus in omnibus devotus ac fidelis Malicius comes de Strathern' salutem & cum omni reverenciâ & honore paratam in omnibus ad beneplacita voluntatem.

Litteras dominacionis vestre hâc die Mercurij vigiliâ Ascensionis proxime preterite letâ manu, ut decebat, recepimus, continentes ut ad dominam meam Reginam Scotie, filiam vestram karissimam personaliter, visis eisdem litteris, accederemus, moram circa eandem facturi; nec permittentes ipsam ad aliquem locum menti sue tediosum, contra voluntatem suam adduci; hinc est quod vestre significamus excellencie, in hiis & in aliis mandatum vestrum nobis esse preceptum, quod quidem pro nostris viribus in omnibus que respiciunt personam vestram, seu personam domine nostre karissime Regine Scotie, & honorem vestrum ac ejus commodum & honestatem, animo gaudenti adimplere cupimus, supplicantes vestre excellencie quatinus, si placet, voluntatem vestram in hiis & in aliis nobis vestro ligio & fideli significare velitis.

Dat' apud Sanctum Andr', die sancti Johannis ante Portam Latinam, anno regni domini nostri Regis Scotie nono.

De treugis cum Francia capiendis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Pat. 42 Hen. III. n. 24. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos plenam ac liberam dedisse potestatem dilectis & fidelibus nostris Simoni de Monteforti comiti Leicestriæ, Petro de Sabaudia, Galfrido & Guidoni de Lezignan, fratribus nostris, & Hugoni le Bigod, vel quatuor, aut tribus ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, capiendi, prorogandi, & firmandi treugas, nomine nostro, cum illustri Rege Franciæ, pro ipso Rege, & fratribus suis, & imprisiis, valitoribus & hominibus eorum, quam pro nobis, & Edwardo filio nostro, & hæredibus & imprisiis, valitoribus & hominibus nostris, à festo sancti Remigii anno Domini MCCLVIII. usque in finem termini, quem dicti fideles nostri, vel quatuor, aut tres ipsorum, qui præsentes affuerint, cum præfato Rege providerint, & de quo inter ipsos & Regem memoratum convenerint:

Ratum habituri & firmum quicquid per eosdem fideles nostros, vel quatuor, aut tres ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, actum fuerit in præmissis.

Damus etiam eisdem fidelibus nostris, vel quatuor, aut tribus ex ipsis, qui præsentes affuerint, potestatem jurandi in animam nostram super observatione treugarum prædictarum, in formâ & modo quibus, per prædictos fideles nostros, vel quatuor, aut tres ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, captæ fuerint & provisæ.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm' viii. die Maii.

Item, in formâ prædicta habent iidem procuratores, per unam litteram, potestatem prorogandi treugas illas à prædicto festo sancti Remigii usque ad festum Pentecostes, anno Gratiæ MCCLIX.

Et per aliam litteram, ab eodem festo sancti Remigii usque ad festum Pentecostes, anno Gratiæ MCCLX.

Et per tertiam litteram ab eodem festo sancti Remigii usque ad festum Pentecostes, anno Gratiæ MCCLXI.

Præceptum fuit Waltero de Merton, in recessu Regis à London', quod remaneret cum domino Johanne Maunsell, Hugone le Bigod, & magistro Rostando, ad consignandum sigillo Regis ea, quæ ipsi ordinarent de facto pacis cum Rege Franciæ, & de contractibus de facto Siciliæ, & procurationibus & litteris aliis pro eodem facto.

Bulla Alexandri IV. Papæ de Rege monendo ad solvenda debita super negotio Siciliæ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio Johanni Mansel thesaurario Eboracen' salutem & apostolicam benedictionem.

Virtutum titulis carissimi in Christo filii nostri ......

Regis Angliæ illustris decorata sublimitas ad hoc suum affectum direxisse dinoscitur, ut ubique laudabilis habeatur, & circa ea velit semper intendere quæ justitiam sapiunt, & continent æquitatem.

Sanè venerabiles fratres nostri R. Tarentasien' archiepiscopus, Willielmus Bathonien' & Wellen', & Laurentius Roffen', episcopi, & dilectus filius magister Nicolaus de Plumpton, capellanus noster, archidiaconus Norfolchiæ;

Tunc nuncii & procuratores Regis ipsius apud sedem apostolicam constituti, pro petendâ melioratione ac reformatione conditionum privilegiorum, obtentorum ab eâdem sede pro carissimo in Christo filio nostro Eadmundo Rege Siciliæ illustri, nato prædicti Regis, super concessione regni Siciliæ, pro melioratione ac reformatione conditionum ipsarum;

De speciali mandato nostro, per dilectum filium O. sanctæ Mariæ in viâ latâ diaconum cardinalem, N. camerarium, & magistrum Angelum dictum priorem, capellanum nostrum, ore tenus eis facto;

Assignaverunt, concesserunt, & cesserunt dilectis filiis Petro Scotti Dominici, Jacobo Balioni, Jacobo Romei, & Venturæ Martini, familiaribus nostris, civibus & mercatoribus Senen', recipientibus pro se ac Scotto Dominici, Bonrestoro Scotti, Jacobo Ugolini, Ranuctio Johannis, Bonagratia Ardimanni, Bencivenni Consilii, & aliis eorum sociis & concivibus;

De consilio dilecti filii magistri Rostandi, capellani nostri, consiliarii dicti Regis de decimâ & obventionibus ecclesiasticorum beneficiorum, ac redemptionibus votorum crucesignatorum regni Angliæ, ipsi Regi ab eâdem sede concessis, collectis & perceptis, pro exoneratione partis cujusdam debiti, in quo prædictus Rex ac filii sui prædictis mercatoribus ex causâ mutui tenebantur (pro quo etiam Romana ecclesia erat eisdem mercatoribus obligata) quatuor millia marcarum & quingentas marcas sterlingorum; promittentes quod idem Rex, certis loco & termino, ex præmissis faceret satisfieri de hujusmodi pecuniâ mercatoribus memoratis.

Et, licet hujusmodi terminus sit elapsus, tamen eisdem mercatoribus de prædictâ pecuniâ satisfactio aliqua non provenit, super quo cogimur non modicum admirari.

Quia verò decet eundem Regem ea, quæ sui nuncii ex parte suâ promittunt, ac si de ejus procederent labiis, sublatâ difficultate quâlibet, adimplere (cum si adimpleta non fuerint, redundent in sui derogationem honoris) eundem Regem rogandum duximus attentiùs & hortandum, ut Armenio Armeni, Bentivenne Consilii, & Paulo Albertini, sociis mercatorum ipsorum, ex decimâ, obventionibus, ac redemptionibus prædictis, faciat de prædictâ pecuniâ, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, sublato cujuslibet dilationis & difficultatis obstaculo, satisfactionem plenariam exhiberi:

Ita quod præfati mercatores & alii, eorum exemplo, ad serviendum sibi & prædictis filiis suis ex hoc fortiùs animentur: nosque, qui id gratum habebimus & acceptum, celsitudini suæ proindè grates uberes referamus.

Quocirca discretionem tuam rogamus & hortamur attentè, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus eundem Regem ad hoc ex parte nostrâ monens & inducas, ac aliàs eisdem mercatoribus te reddas in regio favore benivolum, & in cunctis oportunitatibus gratiosum, ita quod prædicti mercatores per tuæ diligentiæ studium in hâc parte assequi valeant quod intendunt; nosque devotionem tuam possimus exindè meritò commendare.

Dat' Viterbii, iii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

De nuntiis Lewelini, venientibus ad parliamentum apud Oxon'.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Pat. 48 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis, &c. Sciatis quod recepimus in salvum & securum conductum nostrum nuncios Leulini, filii Griffini, quos dilectus & fidelis noster Petrus de Monteforti secum ducet ad hoc parliamentum nostrum Oxoniæ, quod erit in unum mensem post festum Pentecostes proximò præteritum, in veniendo ad nos, nobiscum morando, & ad partes suas revertendo.

Et ideò vobis mandamus, quod eisdem nunciis in veniendo ad nos, nobiscum morando, & ad partes suas revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis dampnum, gravamen, vel impedimentum.

Et si quid, &c.

In cujus rei, &c. duraturum usque ad quindenam sancti Johannis Baptistæ, proximò venturam.

Teste Rege, apud Merleberg', ii. die Junii.

De treugâ per unum annum cum Lewelino captâ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Pat. 42 Hen. III. n. 19. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod nos, pro nobis, & Edwardo filio nostro primogenito, & omnibus hominibus nostris, Anglicis, & Walensibus, & aliis, Leulino filio Griffini, per Amanum abbatem de Aberconnewy, & magistrum Madoch' filium suum (plenam habentes potestatem, cum litteris prædicti Lewelini, ad treugam nomine suo recipiendam & affirmandam) treugam damus, à die Martis proxima ante festum Nativitatis sancti Johannis Baptistæ, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, usque ad festum sancti Petri ad vincula, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo nono; utrâque die plenariè computatâ.

Ita quod quilibet & singuli de parte utraque habeant seisinam terrarum, & hominum, & castrorum, ac aliarum rerum, secundum quod tempore confectionis præsentium habuerunt.

Et quod nullus interim, ex parte alterutrâ, ingrediatur terram alterius, nec in ipsâ aliquam quærat, vel faciat mercandisam, nisi specialiter super hoc licentiatus.

Præterea vada, vel passus, non obstruantur, silvas complicando, vel modo alio aliter, quam sit modò.

Insuper licebit nobis & hominibus nostris castra nostra de Dissard & de Gannok visitare, & per dictum tempus victualibus & aliis, quæ ad dicta castra utilia vel necessaria fuerint, munire, cum duobus batellis, utroque cum xii. remis, vel paucioribus, secundum quod opus fuerit; ita tamen quod, si propter tempestatem, vel alia impedimenta maris, dicta victualia, vel res, absque periculo, vel aliàs commodè cariari, vel deferri non possint; dictus Lewelinus victualia prædicta, cum rebus & hominibus, ad dicta castra, tàm in eundo, quàm redeundo, ad summonitionem justiciarii Cestriæ, salvò & securè per terram duci faciet & conduci, unà cum custodibus eorumdem.

Et, si contigerit aliquem de custodibus, aut servientibus dictorum castrorum, infirmari, licebit nobis & nostris alium vel alios, loco ipsius vel ipsorum, substituere & ponere, sine impedimento vel molestiâ eis inferendo per dictum Lewelinum aut suos, in accedendo, vel redeundo.

Et, si aliquid ex parte utrâque transgressum fuerit, vel occupatum injustè infra tempus prædictum, vel in treugis præcedentibus, illud per viros fide dignos, ex parte utraque eligendos, diebus & locis assignandis, emendetur.

Ad prædicta autem firmiter observanda, dilectus & fidelis noster Imbertus Pugeys nomine nostro juravit, & prædicti abbas & Madochus nomine ipsius Lewelini, similiter juraverunt.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Oxon', decimo septimo die Junii.

Hæc littera tradita fuit Johanni de sancto Dionisio, clerico Johannis Maunsell, liberanda Walensibus de consilio Edwardi filii Regis.

Littera Regis Alfonso Regi Castellæ, de negotiis Africanis; de Ricardo Rege Romanorum, & multis aliis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Claus. 42 Hen. III. m. 6. d. in Turr. Lond.

SERENISSIMO principi, amico suo dilectissimo, domino Alfonso, DEI gratiâ, Regi Castellæ & Legion', Toleti, Sibillæ, Cordubiæ, Galet', Murc, & Gyenn', Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem semper prosperam & jocundam.

Redeuntes nuper à vestrâ præsentiâ dilecti & fideles nostri abbas de Sarropesbir' & Johannes de Castello, speciales nostri nuncii, se de vobis & vestrâ benivolentiâ plurimum commendarunt; per quos statûs vestri salubris nobis prosperitas innotescens, animum nostrum non modicum jocunditate refecit.

Hiis autem, quæ vestra nobis serenitas per eosdem significare curavit, certius intellectis, vos scire cupimus confidenter quod, in omnibus, & per omnia, contractam inter nos amicitiam continuari, & augmentis vigere continuis totis affectibus exoptamus.

Conventiones insuper & pacta inter nos inita, nostræ semper intentionis extitit & existit pro posse nostro servare.

Pro facto super facto vicecomitum Vasconiæ, de quibus mandâstis ut potius voluntati vestræ, quam justis ipsorum meritis satisfiat, vestris volumus obtemperare precibus, ut valemus:

Ipsos igitur, si placet, ad nostram mittatis præsentiam, & nos ita ad vestrum beneplacitum agemus cum eis, quod non erit eis necesse ulterius ad vos recurrere ex hac causâ.

Mittimus enim idcircò pro eis, ut personaliter ad nos accedant, dantes eis conductum nostrum, vosque, si vobis placeat, conductum similiter detis eis, secundum quod fuerit oportunum.

De matrimonio contrahendo inter filiam nostram, & unum de fratribus vestris germanis (ad quod dominum Emanuelem elegistis) reverà libenter volumus ut eidem filia nostra nupsisset, sicut aliàs serenitati vestræ mandavimus, dummodo dictum fratrem in possessionibus respexissetis, quatinus tale conjugium ex utrâque parte deceret; unde nec ipsam adhuc nuptui tradidimus; vos autem fratrem vestrum, secundum quod vobis beneplacuit, maritastis; unde petimus ut de hoc, si placet, de cætero amicabiliter sustinere velitis.

De negotiis Affricanis sciat vestra sinceritas quod satis libenter fuissemus vobiscum ad partes illas Affricanas profecti, si hoc de domini Papæ licentiâ processisset; illam namque conditionem, in dictæ conventionis articulo, satis recolitis contineri.

Nos autem, cum à dicto domino Papa ad hoc per speciales nuncios nostros licentiam peteremus, nequivimus optinere; in tantum enim extitit, & existit sibi cordi negotium Apuliæ, quod nobis incumbit, quod non permittit nos ad aliud intendere, donec quid de dicto negotio fieri debeat, fuerit provisum;

Siquidem per vestram, aut nostram instantiam à dicto domino licentiam impetrare possemus, adhuc ab illo proposito, & voluntate communi recedere non vellemus.

De subsidio vobis faciendo contra fratrem nostram satis, ut credimus, regiæ providentiæ exposuerunt nuncii nostri prædicti, qualiter nec nos, nec frater noster prædictus, etiam cum jam esset electus, & in possessione dominii Gentium, & terrarum Aleman' pro magnâ parte, & demum coronatus in Regem, de voto aut proposito vestro in parte illâ nichil prorsus scivimus, aut probabiliter scire potuimus.

Verùm, si à principio scivissemus, illud nobis præ cæteris placuisset, & ad hoc, sicuti & ad omnem exaltationem & honorem vestrum, patrocinium dedissemus.

Undè, si postmodum aliqui forsan de principibus Alemanniæ in vos vota sua direxerint, vestra non debet circumspectio in facto hujusmodi dicti fratris aliquid vobis injuriosum, aut præjudiciale notare.

Si quid tamen in parte istâ per nos fieri aut ordinari valent, quod vobis & ipsi cedere debeat ad honorem, pro certissimo teneatis quod nos ultrò ad hoc laborare cupimus, & vires, quas possumus, exponere prompti sumus.

Undè super hoc dicto fratri nostro mittemus, & penes ipsum interponemus efficaciter partes nostras, quod, si formam aliquam in præmissis, vobis & vestro convenientem honori, invenire possumus, ipsam vobis specialiter significabimus, & secundum ipsum, Domino cooperante, procedere curabimus, utinam! ad effectum optatum.

Super præmissis, continentibus etiam statûs nostri, & aliis, quæ venerabilis pater Salveus' episcopus, nuncius vester, industrius vir & prudens, regiis auribus ex parte vestrâ voce tenus explicabat, vestra eidem, si placet, credulitas adquiescat.

Ut autem, per prædictos vestros nuncios, venientes de beneplacito & responso vestro, super præmissis certius nobis constaret, & post ipsorum adventum latius super hoc consilium haberemus, sicut prædictus episcopus vobis exprimet ore tenus, eundem episcopum apud nos diutius detinendum decrevimus, & rogamus ut moram hujusmodi, quam contraxit invitus, vobis placeat excusatam habere.

Valeat prosperitas vestra semper in Domino.

Teste Rege, apud Oxon', vicesimo quinto die Junii.

Prohibitio Regis missa justic' Hiberniæ, & aliis ministris suis, quod nullo modo permittant Edwardum primogenitum Regis (cui Rex commisit eandem terram ad se sustentand') facere justic' ibidem, vel locare aliquos custodes in castris aut terris prædictis, Rege inconsulto.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Pat. 42 Hen. III. m. 5. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, baronibus, militibus, & omnibus fidelibus suis Hibernie ad quos presentes littere pervenerint, salutem. Quia Edwardus filius noster primogenitus, cui commisimus terram nostram Hibernie, salvâ fide nostrâ, ad se sustentandum, intendit, sicut pro certo intelleximus, facere justiciarium in Hibernia, & committere certis personis castra sua ibidem, nobis inconsultis, per quod dubitamus quod nobis & ipsi grave dampnum, & exheredacionis periculum posset imminere, vobis mandamus firmiter injungentes, quod nulli justiciario ibidem venienti, nec constabulario, seu custodi de novo constituendo, absque litteris nostris patentibus de assensu & consilio nostro ad hoc prestito, intendatis, nec respondeatis.

Et hoc vobis injungimus in fide & dilectione quibus nobis & corone Anglie estis, & semper fuistis astricti. In cujus, &c.

T. Rege, apud Oxon', xxviij. die Junij. anno, &c. xlii.

Eodem modo mandatum est majoribus & comitatibus civitatum & villarum Hibernie, constabulariis & custodibus castrorum ejusdem terre, ac balliris & omnibus fidelibus Regis ad quos presentes littere pervenerint, &c. ut supra.

Et mandatum est Alano la Zusche justic' Hibernie, quod nulli justiciario ibidem venienti, nec constabulario, seu custodi de novo constituendo, absque litteris Regis patentibus, de assensu & concilio Regis ad hoc prestito, intendat, nec respondeat. Et hoc injunctum est ei, & mandatum in fide & dilectione quibus Regi tenetur, & sicut Regem & honorem suum diligit.

T. ut supra.

Ista ultima tria paria litterarum tradita fuerunt, in vigiliâ apostolorum Petri & Pauli apud Oxon', Roberto de Warleye & Johanni de Lynns nunciis Regis, deportanda in Hiberniam.

Litteræ à communitate Angliæ domino Papæ, de facto Siciliæ, & contra electum Winton' & fratres suos.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Matt. Paris Addit. p. 215. Lond. 1640.

SANCTISSIMO patri in CHRISTO Alexandro, divinâ providentiâ sanctæ universalis ecclesiæ summo Pontifici, communitas comitum, procerum, magnatum, aliorumque regni Angliæ, cum subjectione debita, pedum oscula beatorum.

Nuper vestra sanctitas, tàm per litteras, quàm per venerabilem virum magistrum Arlotum, subdiaconum & notarium, nos multipliciter monuit & induxit ut dominum nostrum, illustrem Regem Angliæ, in prosecutione regni Siciliæ juvaremus; sibi commune subsidium super hoc faciendo.

Licet ante idem dominus noster Rex, absque nostri consilio & assensu, immò nobis reclamantibus & invitis, hoc negotium assumpsisset (quod sibi impossibile, propter difficultatem conditionum, & alia, quæ statum nostrum respiciebant, penitus credebamus) ob reverentiam tamen apostolicæ sedis & vestræ, domino Regi duximus respondendum quod, si de procerum & magnatum suorum consilio, regnum suum, in multis multipliciter deformatum, vellet in melius reformare; & vos conditiones, in privilegio vestro contentas, vires ipsius Regis excedentes, quodammodo mitigare velletis, quod, juxta mitigationem & reformationem hujusmodi, optatum eventum negotium sortiatur, ipsi præberemus & operam & effectum, ut Rex negotium, quod sine nobis assumpserat, per nostrum auxilium posset perducere ad effectum.

Cæterum præfatus dominus Rex, attendens impossibile pondus negotii memorati, & statum regni sui imbecillem, voluit & expressè concessit, ut, de procerum & magnatum consilio (sine quibus regnum suum gubernare non poterat, nec negotium prosequi memoratum) dicta reformatio proveniret.

Hoc videlicet modo, ut duodecim ex parte ipsius electi, & alii totidem ex parte communitatis nominati, disponerent, statuerent, ac etiam ordinarent super melioratione & reformatione regni Angliæ, & ipsum regnum contingentibus; prout eis melius expediens videretur:

Promittentes tam ipse, quam dominus Edwardus primogenitus suus, & affirmantes propriis juramentis, quod per prædictos viginti quatuor, vel majorem partem eorum, ordinatum existeret, inviolabiliter observarent; facturi & procuraturi securitatem omnimodam, quam ipsi viginti quatuor, vel major pars eorum, super hoc fieri providerent.

Verum cum, inter duodecim ex parte domini Regis electos, electus Wintoniensis & fratres sui nominati fuissent, idem electus (quasi salutis suæ immemor, & invigilans perturbationi regni & dispendiis, potius quam reformationi) Regem ipsum sollicitavit, & toto posse induxit, eidem immensam promittens pecuniam (etiam usque ad exinanitionem substantiæ & facultatum Wintoniensis ecclesiæ) ut, spreto juramento proprio, à promissionibus hujusmodi resiliret; in regni sui grave dispendium, & irreparabile detrimentum.

Cumque per hanc viam desiderium intentionis suæ explere non posset, ad *alia se* convertens, dominum Edwardum, & quosdam alios de nobilioribus totius regni animavit, &, quantum in se fuit, stimulavit ad subversionem totius regni (quasi in necem ejusdem & lapsum irreparabilem conjurasset) ut de illo posset verè dici, est vir qui turbavit terram, & concussit regnum.

Nam cum ad reformationem, qui nunc nominati fuerunt, studio vigilanti intenderent, prædictus electus & fratres sui, nunc per subterfugia, nunc per alias cavillationes varias, eventum reformationis hujusmodi retardabant: sed mentita est sibi iniquitas.

Quia, quanto plus conabantur negotium impedire, tanto ferventius & constantius alii, zelo reipublicæ inflammati, instanti vigiliâ & propensiori cautelâ, illud promovere studebant; attendentes quod firma cohærentia fidelis esse non potuit, ubi non est tenax unio voluntatum, & ipsorum conglutinatio animorum.

Sed quid ultra? prædictorum electi & fratrum suorum tam graves erant excessus & grandes, quod clamor pauperum ad cælum ascenderet contra ipsos.

Ipsorum enim ministri & officiales, qui potius prædones & satellites dicebantur, undique deprædebantur pauperes; insidiabantur simplicibus; movebant impios; opprimebant innocentes; exultabant in rebus pessimis; lætabantur cum malè fecissent; peccata populi comedentes, luxuriabantur in lachrymis viduarum; in nuditate pupillorum, in oppressionibus subditorum gaudentes: et in tantum ipsorum effrænata rabies invaluerat, quod nec sub ipsis minores vivere poterant, nec cum ipsis conversari pares, nec super ipsos impares majores.

Nos igitur, attendentes quod respublica corpus quoddam est; quod divini muneris beneficio vegetatur, & summæ æquitatis nutu agitur, & regitur quodam moderamine rationis; nec expedit quod in uno corpore dissonantia sit membrorum, dictos electum & fratres, tanquam turbatores quietis & tranquilitatis regni totius, post multas instantias & frequentes monitiones, vocavimus, & vocari per Regem fecimus ut judicio sisterent, suis querelantibus responsuri, juxta consuetudinem regni & leges.

Ita quod duo ex ipsis, quos mallent, exirent, reliquis duobus remanentibus qui pro se & aliis responderent; ac, si sibi magis expediens crederent, regnum omnes exirent; qui suis culpis exigentibus subire judicium formidantes, maluerunt exire quam judicii rigorem expectare.

Sed nec adhuc nobis & regno nostro super hoc plenè cautum existeret, si electus (cui totius turbationis materiam meritò imputamus) rediret in Angliam: cujus præsentia subita posset evertere quicquid nostra sollicitudo multis vigiliis & infinitis laboribus, studuit ordinare.

Unde fixum est propositum omnium, & accensum desiderium singulorum quod ille actor schismatis, homo dissensionis & scandali, inter nos deinceps nullatenus conversetur.

Quia igitur præfatus electus & fratres Regem & dominum Edwardum infatuaverant, adeo quod non solum insolentiæ remanebant penitus impunitæ, sed, quod pejus est, & verecundum dicere, terribileque audire, si quis contra ipsos, vel eorum alterum deferret in judicio quæstionem, Rex, qui delinquentem punire & delictum corrigere tenebatur, ipsos in suis facinoribus nutriens, contra conquerentem mirabiliter turbabatur: & cui judex debebat esse propitius, ad eorum suggestionem fiebat adversarius, & nonnunquam terribilis inimicus:

Ita quod, fulciti Regis potentiâ & favore, quos volebant, opprimebant; communitates & libertates ecclesiarum damnabiliter violando, homines incarcerando, clericos vulnerando in præjudicium coronæ (cui soli competit hujusmodi incarceratio) laxatis habenis nequitiæ debacchando per regnum, pro suæ libito voluntatis.

Unde, si (quod absit) electus rediret in Angliam, pejora prioribus probabiliter formidamus, sanctitati vestræ igitur omni affectione, quà possumus, supplicamus quatenus, sicut unitatem & pacem regni Angliæ (quod semper vobis extitit devotum & existit) diligitis, sæpe dictum electum ab administratione Wintoniensis ecclesiæ, quæ ex munificentiâ sedis apostolicæ sibi concessa fuerat, amoveatis omninò.

Et magis expedit, quod istud fiat sine scandalo, de vestræ plenitudine potestatis; quam (quod DEUS avertat) occasione ipsius pejora contingant, & nos vestri devotissimi, aliud facere compellamur.

Scituri pro certo quod, etiam si dominus Rex & regni majores hoc vellent, communitas tamen ipsius ingressum in Angliam jam nullatenus sustineret; potius enim sævirent in ipsum, quam quod ipsius intolerabilem sævitiam expectarent.

Quin immo, omnibus regnicolis onerosum, & toti regno dispendiosum existeret, si *proventus*, de quo regnum infestare disposuit, *perciperet*; quod & omnes, qui qualitatem negotii noverant, asseverant.

Et certè (clementissime Pater, & Domine) hoc satis credimus sine scandalo faciendum; cum non sit in episcopum consecratus; sed tantum sibi administratio est concessa.

Super hiis autem & aliis, quæ nuncii nostri, latores præsentium, sanctitati vestræ exponent, fidem indubitatam adhibere velitis; petitiones nostras, quas per ipsos vobis offerimus (si placet) ad exauditionis gratiam admittentes: & nos,

R. de Clare Gloverniæ & Herefordiæ,
S. de Monteforti, Leicestriæ,
E. Bigod mareschallus Angliæ,
H. de Bohun, Hertfordiæ & Esseciæ,
W. Albemarle,
J. de Placeto Warevici, comites:
H. Bigod, justiciarius Angliæ,
P. de Sabaudia,
J. filius Galfridi,
Jacobus de Audel, &
Petrus de Monteforti,

Vice totius communitatis, præsentibus litteris sigilla nostra apposuimus, in testimonium prædictorum. Conservet incolumitatem vestram Altissimus per tempora longiora.

De conductu Adomar' Winton' elect' & fratrum Regis.

A.D. 1258. An. 42 Hen. III. Pat. 42 Hen. III. n. 15. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos suscepisse in salvum & securum conductum nostrum dilectos & fideles nostros, Adomarum Wintoniensem electum, Guidonem de Lezignan, Galfridum de Lezinan, & Willielmum de Valentia, cum totâ familiâ suâ, in eundo ad partes transmarinas, citra diem Dominicam proximam post festum translationis sancti Thomæ Martyris, proximò futurum.

Et, ad ipsos conducendos usque Dovoriam, & sic versus Wytsand, quantum potestas nostra se extendit, assignavimus dilectos & fideles nostros Humfridum de Bohun comitem Hereford' & Essex, Johannem comitem Warennæ, & Willielmum de Fortibus comitem Albemarliæ, & quosdam alios nobiles de regno nostro.

Et ideò vobis mandamus quod dictis fratribus nostris, aut familiaribus suis, in divertendo per vos, in conductu prædictorum nobilium, nullum interim inferatis, aut ab aliis inferri permittatis dampnum, molestiam, impedimentum, aut gravamen.

Et, si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, emendari faciatis.

In cujus, &c. duraturum usque ad diem Dominicam proximam post festum translationis prædictæ.

Teste Rege, apud Winton', v. die Julii.

Littera Regis Lewelino objurgatoria, de injuriis contra treugam illatis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Claus. 42 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX Leulino filio Griffini, salutem. Cum nobis extitit intimatum quod vos & homines vestri, quorundam fidelium nostrorum Marchiæ nostræ occupâstis homines nostros, & eorumdem fidelium nostrorum partium illarum, interficiendo, deprædando, & alia enormia de die in diem, nobis & eis inferendo, contra formam treugarum, inter nos & vos initarum; de quo non mediocriter miramur & movemur, eo maximè quod vix credere possemus quod homo bonæ fidei contra fidelitatem & juramentum proprium talia attemptaret.

Vobis mandamus quatinus transgressiones supradictas, nobis & nostris contra formam treugarum prædictarum illatas, cum celeritate faciatis emendari, homines vestros ab hujusmodi injuriis nobis & nostris inferendis, durantibus treugis, desistere faciendo, cum nos treugas illas hactenus observaremus ex parte nostrâ, & eas secundum formam earumdem observare pleniùs intendamus.

Et quid super præmissis facere volueritis, nobis cum celeritate rescribatis.

Teste Rege, apud Westm', octavo die Julii.

De pecuniâ Willielmo de Valentia fratri Regis, deferendâ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Pat. 42 Hen. III. n. 14. in Turr. Lond.

REX abbati & conventui de Wautham, salutem: Mandamus vobis quod, de denariis dilecti fratris nostri Willielmi de Valentia, qui sunt in deposito in domo vestrâ, sine dilatione, permittatis dilectos & fideles nostros, Simonem Passelewe, & Johannem de Cokefeud, capere per visum & testimonium hominum ipsius fratris nostri, tria millia marcarum, deferenda usque Doveriam, & liberanda ibidem dicto fratri nostro per dilectos & fideles nostros, Willielmum de Fortibus comitem Albemarliæ, & Ricardum de Grey constabularium nostrum Dovoriæ, in formâ, de concilio nostro provisâ, & eisdem comiti & Ricardo injunctâ.

Et residuos denariorum dicti fratris nostri, qui sunt in deposito in prædictâ domo vestrâ, salvò custodiatis ibidem, sub sigillis prædictorum Simonis & Johannis.

In cujus rei, &c.

Teste Rege, apud Winton', decimo die Julii.

Littera Regis ad communitatem insulæ Oleron'; quod insula illa, Edwardo filio suo ad sustent' suam commissa, non separetur à coronâ Angliæ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Lib. A. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

H. DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitanniæ, & comes Andegaviæ, dilectis & fidelibus suis majori & communitati insulæ Oleronis, salutem.

Cum commiserimus Edwardo filio nostro insulam nostram Oleron' ad sustentationem suam, salvâ fide nostrâ, ita tamen quod non separetur à coronâ Angliæ; & idem Edwardus insulam illam alteri dare, vel committere proponat, nobis inconsultis, sicut pro certo intelleximus, de quo nobis & ipsi grave posset dampnum, seu exhæreditationis periculum imminere;

Vobis mandamus, in fide quâ nobis tenemini, firmiter injungentes, quod non permittatis quod insula illa alicui detur, vel committatur sine nobis; nec alicui ballivo seu custodi prædictæ insulæ intendatis, seu respondeatis, sine assensu & mandato nostro speciali.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Teste meipso, apud Winton', undecimo die Julii, anno regni nostri quadragesimo secundo.

Littera Edwardi primogeniti Regis de custodiâ Vasconiæ revocatâ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Pat. 42 Hen. III. n. 5. d. in Turr. Lond.

EDWARDUS, illustris Regis Angliæ primogenitus, venerabilibus in CHRISTO patribus archiepiscopis, & dilectis & fidelibus suis, baronibus, militibus, & omnibus aliis totius terræ suæ Vasconiæ, salutem.

Cum, domini Regis patris nostri & sui concilii irrequisito assensu, commiserimus domino Galfrido de Lezinan, avunculo nostro, senescalciam terræ nostræ Vasconiæ custodiendam: nos, de speciali mandato dicti domini Regis, & consilio comitum, baronum, & aliorum magnatum Angliæ, dictam commissionem nostram duximus revocandam.

Mandantes vobis in fide, quâ nobis tenemini, quod præfato domino Galfrido in nullo, quod ad dictam senescalciam pertinet, sitis intendentes, aut respondentes.

Et, si litteræ nostræ, domino Galfrido indè confectæ, præsentes litteras prævenerint, eas in irritum revocamus; volentes quod viribus omninò careant, & nullius sint momenti.

Et vos omnes ac singuli dictam terram & loca vestra ad fidem nostram salvò custodiatis, expectantes adventum illius, quem senescallum dictæ terræ, de consilio domini Regis, & magnatum prædictorum, duxerimus constituendum.

In cujus, &c.

Data apud Winton', duodecimo die Julii, anno, &c. quadragesimo secundo.

Consimilis littera dirigitur majori & civibus Burdegaliæ, & omnibus aliis communitatibus civitatum, & villarum totius terræ Vasconiæ.

Quarum una missa fuit per Dovor' & alia per Portesm' die Lunæ proximò ante festum sanctæ Margaretæ Virginis, anno, &c. quadragesimo secundo.

Unam detulit Johannes de Rotheby, & aliam Johannes de Tidyngdon.

Littera Regis Angliæ Papæ rogatoria, de termino super facto Siciliæ prorogando.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Rex, salutem, cum reverentiâ & honore.

Cum nuper discretum & prudentem virum, magistrum Arlotum, notarium vestrum, ad nos duxeritis pro facto Siciliæ dirigendum, idem magister negotium, sibi in hâc parte à vobis commissum, nobis curialiter exposuit, ut decebat; & tempus suspensionis pœnarum in privilegio concessionis vestræ, nobis & Edmundo filio nostro factæ de regno Siciliæ, contentarum: & tempus reservationis juris præfato filio nostro super dicto regno, per idem privilegium adquisiti, authoritate vestrâ, pro reformatione negotii regni prædicti, usque ad calendas Septembris proximas prorogavit, asserens se potestatem non habere prorogandi ulteriùs terminum supradictum:

Et quia propter hoc, & alia agenda nostra nuncios nostros ad vestram præsentiam, ex parte nostrâ & magnatum nostrorum, in proximo transmittemus;

Sanctitati vestræ duximus *supplicandum, quatinus terminum illum usque adventum nunciorum nostrorum prædictorum favorabiliter dignemini* prorogare, ut nobis *munificentiæ* vestræ *gratiam sentiamus more solito* fructuosam.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo septimo die Julii.

In eâdem formâ scribitur venerabili cœtui cardinalium, rogando, quod favorabiliter annuere, & erga dominum Papam diligenter procurare dignentur, ut prorogatio termini, quam præfatus magister Arlotus fecit in hâc parte, usque adventum nunciorum Regis prædictorum ad curiam, prorogetur: ita quod Rex inde eis fortius astringatur ad merita gratiarum.

Teste ut supra.

De nunciis ad sedem apostolicam super negotio prædicto destinatis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 5. d. in Turr Lond.

REX R. archiepiscopo Taratasien', salutem. Cum pro nobis graves & immensos sumptus & labores gratanter subieritis pro facto regni Siciliæ, de quo vobis grates referimus multimodas, & in proximo nos oporteat solempnes nuncios ad sedem apostolicam pro eodem negotio destinare;

Nos, de discretione & diligenti solicitudine vestrâ (quam nobis perutilem per effectum operis agnovimus) indubitatam gerentes fiduciam, dilectionem vestram requirimus (affectu quo possumus ampliori) quatinus, cum nunquam in negotiis nostris expediendis defueritis, non recusetis in hâc summâ & urgenti necessitate, solitum pro nobis assumere laborem.

Quin modis omnibus, sicut honorem nostrum & liberorum nostrorum diligitis, parati sitis, citò post instans festum assumptionis beatæ Mariæ, proficiscendi ad curiam Romanam, unà cum aliis nunciis nostris, quos illuc pro eodem negotio mittemus; circa quem terminum magister Rostandus, domini Papæ subdiaconus & capellanus, ad vos veniet, vobis de expensis versus eandem curiam provisurus.

Et, quia benè nostis quatinus processum est in facto regni prædicti, venerabilem patrem Elbridunensem archiepiscopum (cui de eodem itinere vobiscum assumendo preces nostras dirigimus) ad hoc diligenter inducatis, ipsum super facto illo, prout necesse fuerit, informantes, tantum facientes in præmissis quod nos, & liberi nostri vobis ad perpetuas gratiarum actiones propter hoc teneamur.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo octavo die Julii.

Littera Regis Theobaldo Regi Navarræ, in Angliam ad corpus beati Thomæ venienti.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

EGREGIO principi, & sibi karissimo Theobaldo, Regi Navarræ illustri, Campaniæ & Briæ comiti Palatino, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Super eo, quod nobis per vestras litteras intimastis, quod vos & nobilis vir comes Nivernensis, consanguineus vester, unà cum quibusdam aliis nobilibus, ad venerabile corpus beati Thomæ martiris apud Cantuariam peregrè proficisci desideratis, & nostrum super hoc habere conductum, læti efficimur quamplurimum & gavisi, & conductum illum vobis duximus gaudenti animo concedendum.

Et, quia, in receptione litterarum vestrarum, fuimus in procinctu nostri itineris versus partes boreales, in ultimis finibus regni nostri consistentes (quo nos oportet divertere pro arduis negotiis, statum regni nostri tangentibus) & modis omnibus affectantes vestram videre præsentiam, & vobiscum habere colloquium;

In adventu vestro in regnum nostrum, serenitatem vestram affectuosè rogamus, quatinus de adventu vestro in Anglia taliter providere curetis ut, in octabis sancti Michaelis instantis, sitis apud Cantuariam; & exindè ad nos venire possitis usque London', nobiscum ibidem spaciaturi; ubi, auctore Domino, in occursu vestrûm proponimus interesse.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo octavo die Julii.

De conductu pro prædicto Rege Navarræ & comite Nivernensi, consanguineo suo.

A.D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis, &c. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum egregium principem Theobaldum Regem Navarræ illustrem, & nobilem virum comitem Nivernensem, consanguineum suum, cum totâ familiâ suâ, quam secum ducent in veniendo in Angliam, post instans festum sancti Michaelis, cum voluerint, & peregrè proficiscendo ad venerabile corpus beati Thomæ martiris apud Cantuariam, ac indè ad nos veniendo, nobiscum morando, & à nobis ad propria revertendo.

Et ideò vobis mandamus *quod prædictis Regi, & comiti, vel eorum familiæ, quam secum ducent, in veniendo in Angliam, post terminum prædictum, nobiscum morando, & à nobis ad partes suas revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis impedimentum, aut gravamen.*

Et siquid, &c.

In cujus, &c. duraturas à festo sancti Michaelis usque ad natale Domini proximo sequens.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo octavo die Julii.

Littera domini Regis vicecomitibus omnibus regni directa.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Annal. Monast. Burton. p. 418.

HENRICUS, Dei gratiâ, &c. dilectis & fidelibus, tali vicecomiti, &c.

Cum nuper in parliamento nostro Oxoniensi, communiter fuerit ordinatum, quod omnes excessus, transgressiones, & injuriæ factæ in regno nostro, inquirantur per quatuor milites singulorum comitatuum, ut cognitâ indè veritate, facilius corrigantur; qui quidem quatuor milites ad prædictam inquisitionem fideliter faciendam, corporale præstent sacramentum in pleno comitatu, vel coram vicecomitibus & coronatoribus, si comitatus ille in proximo non teneatur, sicut singulis vicecomitibus nostris injunximus: mandamus vobis in fide quâ nobis tenemini, quod præstito hujusmodi sacramento, sicut prædictum est, per sacramentum proborum & legalium hominum de comitatu prædicto, per quos rei veritas indè melius sciri poterit, diligenter inquiratis per prædictum comitatum de omnimodis excessibus, transgressionibus, & injuriis in eodem comitatu à temporibus retroactis, per quascumque personas, quibuscumque illatis, & hoc tam de Justitiariis, vicecomitibus, quam de aliis ballivis nostris, & ceteris quibuscumque personis; & inquisitionem inde factam sub sigillis vestris & sigillis eorum per quos facta fuerit, deferatis apud Westmonasterium in octavis sancti Michaelis, in propriis personis vestris liberandam concilio nostro ibidem.

Mandamus etiam vicecomiti nostro comitatûs prædicti, quod accepto à vobis corporali sacramento in formâ prædictâ, tot & tales milites, & alios ejusdem comitatûs, per quos dicta inquisitio melius fieri poterit, venire faciat coram vobis, ad dies & loca quæ ei assignaveritis.

Nolumus tamen vicecomitem nostrum ejusdem comitatûs nunc præsentem, sub hujusmodi inquisitione comprehendi; nisi ipse forsan prius vicecomes extiterit in comitatu prædicto; quia de ipso tempore volumus quod de illo sicut de aliis inquiratur.

Nec etiam volumus in prædictâ inquisitione revolvi transgressiones aut injurias, quæ aliàs coram justitiariis nostris per justum judicium curiæ nostræ, & secundum legem terræ nostræ terminatæ sunt, aut per brevia nostra attachiatæ.

In cujus rei testimonium has literas nostras patentes vobis mittimus.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xxviii. die Julii, anno regni nostri quadragesimo secundo.

Littera Regis Angliæ Papæ rogatoria, de conditionibus circa regnum Siciliæ mitigandis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Rex Angliæ, salutem. Quotiens recolimus immensas & infinitas gratias, quas, non nostris exigentibus meritis, set suæ liberalitatis instinctu, sedes apostolica nobis fecit, & indefessâ sollicitudine jugiter faciens, gratias gratiis superaddit, nos pro tantis beneficiis recognoscimus debitores.

Ecce! enim quod nuper venerabilem virum magistrum Arlotum, subdiaconum & notarium vestrum, ad nos misistis pro negotio regni Apuliæ, qui sub certâ formâ reformationem secum attulit conditionum quarumdam in privilegio apostolico, confecto super hoc, contentarum;

Petens, in primis, quod cum illustri Rege Franciæ pacem reformaremus omninò; ita quod ex illâ pace mille milites per annum, vel quingenti per biennium, nobis in subsidium dicti negotii provenirent: super quo, per Dei gratiam, taliter est processum quod non restat, nisi ut per favorem sedis apostolicæ iste articulus debitum sortiatur effectum; sicut religiosus vir frater Mansuetus, qui istis interfuit, vestræ clementiæ plenius explicabit.

Secundò, petiit ut liberaremus ecclesiam in quâdam pecuniæ quantitate: quod aliter nequivimus facere nisi, sicut nuncii nostri vobis exponent, scilicet, decimam, quam prælati regni Angliæ, templarii, & hospitalarii pro triennio præterito nobis debent, dando ecclesiæ indè solutam: daturi opem & operam efficacem ut dicta quantitas exigatur.

Tertiò, quoque magister Arlotus petit quod, usque ad certam summam, de regno nostro commune subsidium haberemus: super quo magnates & proceres nostros instanter & diligenter requisivimus, qui, post multos tractatus, nobis unanimiter responderunt quod; si de ipsorum consilio regnum nostrum vellemus in melius reformare, & vos conditiones, in privilegio vestro contentas, quas nimis difficiles reputant, mitigare velletis, ipsi nos ad prosecutionem dicti negotii adjuvarent:

Super quo nos, & filius noster primogenitus, ipsorum ordinationi statum regni nostri & nostrum submisimus, volentes ut circa regnum nostrum ordinent quicquid viderint expedire.

Et jam in multis procedere laudabiliter inceperunt, propter quod firmiter credimus & tenemus quod, dummodo mansuetudo vestra conditiones ipsas temperet, sicut nuncii nostri vobis exponent, dictum negotium, per magnatum nostrorum & totius communitatis auxilium, ad finem perveniet exoptatum.

Unde sanctitati vestræ cum devotione, quâ possumus, supplicamus, quatinus, attendentes quod ex sincerâ affectione istud negotium assumpsimus, conditiones prædictas, sicut nuncii nostri petent, dignemini mitigare.

Teste Rege, apud Westm', i. die Augusti.

Littera Regis Angliæ Papæ, de pace cum Rege Franciæ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Rex Angliæ, salutem cum reverentiâ & honore.

Regi gloriæ, & gratiæ Largitori, ac vestræ sanctitatis clementiæ gratiarum refundimus actiones, qui, pacem faciens in sublimibus suis, animum vestrum erga nos excitare dignatus est, vobis inspirans ut illa antiqua & vetus controversia, inter nos & illustrem Regem Franciæ longis temporibus agitata, quæ innumerabilium provinciarum populos traxit in exterminium & ruinam, per mansuetudinis vestræ gratiam dissolvatur:

Unde, cum jocunditate animi, ac cordis jubilo, dicere possumus vos, qui locum Dei tenetis in terris, portare pacem & illuminare patriam, & populis, vobis subditis, procurare quietem; ut per vos Altissimus glorificetur in cœlis, pax ministretur in terris hominibus benivolæ voluntatis.

Ecce! enim, pater clementissime, quod nuper per religiosum virum fratrem Mansuetum, pœnitentiarium & capellanum vestrum (cujus mansuetudo & providentia apud nos & regni nostri majores grata est plurimum & accepta) qui sibi commisso negotio diligenter, fideliter institit & prudenter, quasi per angelum pacis nos multipliciter monuistis, ut cum serenissimo Rege Franciæ pacis fœdera iniremus;

Cujus exortationibus salutiferis & honestis adquiescentes, omnino cum prædicto fratre in Franciam solempnes nuncios curavimus destinare: qui, post tractatus varios, certam formam pacis cum sæpedicto Rege Franciæ ordinarunt; in quâ, licet nonnullis articulis conditio nostra gravari quodammodo videatur, tamen nobis acceptabile & gratum existit quicquid cœlestis dispensatio super hoc duxerit providendum:

Sperantes exinde ut, per ipsius pacis proventum, ecclesia Dei de variis laboribus respirabit ad pacem, & annunciabit Dominus annum placabilem; ut mirabiles elationes maris, quibus Petri navicula fluctuare videtur, mirabilis in altis Dominus cessare faciet, statuens procellam in auram.

Cum igitur, totis medullis, animo affectemus ut, per sedis apostolicæ providentiam, quæstionis præfatæ scrupulus complanetur, sanctitati vestræ cum affectione, quâ possumus, supplicamus, quatinus quod, circa tractatum pacis, tam piè tam laudabiliter inchoastis, feliciter consummare curetis: nobis concedentes legatum, quem nuncii nostri duxerint nominandum, ut, per ipsius industriam, dicta pax, ad honorem Dei, & ecclesiæ Romanæ, firmetur;

Ex hoc enim sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ accrescat plurimum, si per istum pax ista, à cunctis devotis ecclesiæ affectata, proveniat; ut, per istius pacis exitum, Auctor pacis nobis pacem tribuat, quæ exsuperat omnem sensum.

Teste Rege, apud Westm', i. die Augusti.

Ejusmodi, cum prædictâ, littera cardinalibus Romanæ ecclesiæ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Claus. 42 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

VENERABILIBUS patribus sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus, Henricus Rex Angliæ, salutem, cum omni reverentiâ & honore.

Scimus multis & infallibilibus documentis, quod sacrosancta Romana ecclesia, piissima mater nostra, vigilanti studio & propensiore curâ considerat ea quæ incolumitatem respiciunt regni nostri; quod ostendit evidentissimè hiis diebus: nam nuper per religiosum virum fratrem Mansuetum, domini Papæ pœnitentiarium & capellanum, sedes apostolica de quiete nostrâ sollicita, nos multipliciter monuit & induxit, ut cum illustri Rege Franciæ pacis fœdera iniremus:

Nos igitur, attendentes quod, ex parte istâ, toti Christianitati nonnulla commoda, per Dei gratiam, poterunt provenire, unà cum dicto fratre nuncios nostros sollempnes in Francia curavimus destinare; qui, post tractatus varios, certam formam pacis cum sæpedicto Rege Franciæ ordinarunt:

In quâ, licet in quibusdam nostra conditio aggravetur, tamen ratum habemus & gratum quod est super hoc ordinatum.

Cum igitur toto mentis desiderio affectemus ut, per providentiam sedis apostolicæ, tractatus hujusmodi compleatur; sinceritati vestræ omni affectu, quo possumus, supplicamus, quatenus quod circa tractatum pacis, tam piè, tam laudabiliter inchoastis, feliciter consummare velitis; nobis concedentes cardinalem, quem nuncii nostri nominaverint in legatum, ut per ipsius industriam dicta pax ad honorem Dei & ecclesiæ Romanæ, firmetur;

Ex hoc enim honori sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ accrescet plurimum, si per ipsam pax ista, à cunctis devotis ecclesiæ affectata, proveniat; ut, per istius pacis exitum, Auctor pacis nobis pacem tribuat, quæ exsuperat omnem sensum.

Teste Rege, apud Westm', primo die Augusti.

De pace in Scotia reformandâ.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III.

Pat. 42 Hen. III. m. 10. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis nos dedisse plenam potestatem dilectis & fidelibus nostri Simoni de Monteforti comiti Leycestriæ, Petro de Sabaudia, & Johanni Maunsell thesaurario Eborum, vel duobus eorum, tractandi de pace inter discordantes regni Scotiæ, & statum ejusdem regni reformandi, prout honori illustris Regis Scotiæ, & paci, & tranquillitati dicti regni magis viderint expedire;

Ratum habituri & gratum quicquid prædicti comes, Petrus, & Johannes, vel duo eorum, nomine nostro, fecerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', iv. die Augusti.

Consimilem potestatem habent prædicti comes Johannes Maunsell, sub alternatione, per aliam litteram.

In cujus, &c. Teste ut supra.

Littera Regis Angliæ. Regi Scotiæ responsoria super variis negotiis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Claus. 42 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo A. eâdem gratiâ, Regi Scotiæ illustri, salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Serenitati vestræ cupimus esse notum. quod jam diu extitimus debilitate corporis prægravati, set, largiente salutis Auctore, speramus ad statum prosperum in proximo recreari, de prospero statu vestro plurimum gratulantes.

Cæterum super hiis quæ nobis per Ranulphum clericum vestrum, latorem præsentium (qui negotia vestra, penes nos expedienda, prudenter & discretè prosecutus est) significastis, vobis duximus intimandum tàm per mortem thesaurarii nostri (per quem certiorari debuimus de solutionibus vobis factis de pecuniâ in quâ vobis tenebamur) & per hoc, quod solutiones inde factæ sunt per diversas manus ballivorum nostrorum, qui nondum compotum reddiderunt, nondum plenè certiorari potuimus de singulis solutionibus, quamquam rotulos nostros diligenter & studiosè scrutari fecerimus, nichil tamen certum, quousque novum habeamus thesaurarium, & super hiis certiorati fuerimus, vobis indè poterimus respondere; quod, si placet, graviter non feratis.

Nos autem, per rotulos nostros, quam alio modo, interim faciemus investigari diligentius & plenius super hoc veritatem; unde, scrutato & viso similiter, ex parte vestrâ, quantum indè perceperitis, & per quorum manus, tàm nostratum, quàm vestratum, & quantum nunciis vestris, euntibus ad curiam Romanam, & etiam mercatoribus Italicis à nobis liberari petivistis, nobis constare faciatis.

Et, intellectis & assummatis omnibus particulis solutionis prædictæ, sciamus plenius, tàm per nos, quàm per vos, quantum adhuc vobis reddere teneamur; & parati erimus tantum super hoc facere, quantum pro nobismet ipsis in casu consimili fieri vellemus, de quo contenti eritis, DEO dante.

De negotio verò tangente libertatem vestram de Penrath' pro arduis negotiis, nobis incumbentibus hiis diebus, prædicto nuncio vestro plenam responsionem ad præsens facere non potuimus; set Willielmum de Notingham clericum, quem dilecta filia nostra, consors vestra, ad negotium illud exequendum litteratoriè deputavit, propter hoc apud nos retinuimus, per quem vobis indè plenius responsum nostrum curabimus intimare.

De manerio siquidem de Wheteley: noveritis quod quosdam justiciarios, quos attornati vestri petebant, assignavimus ad justitiam vobis exindè exhibendam, quamcitius poterunt, secundum legem & consuetudinem regni nostri; nec aliud in causâ propriâ fecisse poteramus.

Teste, &c.

De emendis pro interceptionibus contra treugas cum Lewelino faciendis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Pat. 42 Hen. III. n. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod assignavimus dilectos & fideles nostros Jacobum de Audithel, & Petrum de Monteforti vicecomitem nostrum Salop' & Stafford, unà cum aliis fidelibus nostris, quos secum duxerint assumendos, ad emendas à Lewelino filio Griffini & hominibus suis, pro pace nostrâ & nostrorum, recipiendas & faciendas super dampnis & transgressionibus, factis per homines nostros, hinc inde, contra formam treugarum, inter nos & prædictum Lewelinum initarum, ad dies & loca, quæ prædicti Jacobus & Petrus in marchiis Salop' & Cestr' vel alibi providerint, citra instans festum sancti Michaelis.

Et, ad præmissa, vice nostrâ, facienda, plenam eis potestatem concedimus.

In cujus, &c. duraturas usque ad festum prædictum.

Teste Rege, apud Wodestoke, xviii. die Augusti.

De inquirendo super magnis pecuniarum summis, asportatis extra regnum per fratres Regis.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Pat. 42 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX Ricardo de Clare comiti Glouc' & Hertf', & Nicho' de Haulo, salutem.

Quia intelleximus quod fratres nostri, vel aliqui nomine eorum, ocultè asportaverunt & asportari fecerunt extra regnum nostrum magnam pecuniam, ultra summam pecunie sibi à nobis & proceribus de concilio nostro concessam; constituimus vos ad inquisicionem indè faciendam in comitatibus Essex', Hertf', Midd', Sussex & Kanc'.

Et ideò vobis mandamus quod, ad dies & loca que ad hoc provideritis, dictam inquisicionem in comitatibus predictis faciatis; & quid indè inveneritis, nobis & concilio nostro scire faciatis; mandavimus enim singulis vicecomitibus predictorum comitatuum quod, ad dies & loca que eis scire feceritis, venire faciant coram vobis tot & tales liberos & legales homines de ballivis suis, per quos rei veritas in premissis melius inquiri poterit & sciri.

In cujus, &c.

T. Rege, apud Wodestok, xviii. die Augusti.

De talliâ pro Rege Romanorum.

A. D. 1258.—An. 42 Hen. III. Claus. ab. An. 42 ad 50 Hen. III. m. 9. intus. in Turr. Lond.

OMNIBUS, &c. salutem. Quia charissimus frater noster Rex Romanorum illustris, proximo profecturus est ad curiam Romanam, pro arduis & urgentissimis negotiis, quæ ad nostrum, & suum, & regni nostri honorem & profectum assumpsit, & quæ sine maximis sumptibus nequeunt expediri;

Concessimus ei, quod burgos & maneria sua, quæ fuerunt dominica nostra, rationabiliter talliare possit hâc vice, licet dominica nóstra per Angliam ad præsens non fecerimus talliari. In cujus, &c.

Super eodem negotio.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Claus. ab. An. 42 ad 50 Hen. III. m. 9. intus. in Turr. Lond.

OMNIBUS liberè tenentibus de illustri Rege Romanorum in Anglia, salutem.

Quia prædictus dominus Rex frater noster charissimus in proximo profecturus est ad curiam Romanam, pro arduis & urgentissimis negotiis, quæ ad nostrum, & suum, & regni nostri honorem & profectum assumpsit, circa quorum expeditionem oportet ipsum non modicos sumptus apponere;

Universitatem vestram rogamus attentè quatenus, cum præfatus dominus vester vestrâ ad præsens indigeat subventione, eidem in hâc necessitate suâ jam competens subsidium impendere studeatis, quod tam à nobis, quam ab ipso, in agendis vestris favorem & gratiam futuris temporibus meritò promereri debeatis, cum speciali gratiarum actione.

Teste, &c.

Rex promittit se deinceps acturum omnia per assensum magnatum de concilio suo electorum.

A. D. 1258. An. 42 Hen. III. Pat. 42 Hen. III. m. 1. in Turr. Lond.

HENRI, par le grace DEU, Rey de Engleterre, sire de Irlande, duc de Normandie, de Aquitien, & cunte de Angou, a tuz ses feaus clers & lays, saluz.

Sachez ke nus volons & otrions ke se ke nostre conseil, u la greignure partie de eus, ki est esluz par nus & par le commun de nostre reaume, a fet, u fera, al honur de DEU & nostre fei, & pur le profit de nostre reaume sicum il ordenera, seit ferm & estable en tuttes choses a tuz jurz; & comandons & enjoinons a tuz noz feaus & leaus, en la fei kil nus deivent, kil fermement teignent, & jurgent a tenir & a maintenir les establemenz ke sunt fet, u sunt a fere, par lavant dit cunseil, u la greignure partie de eus, en la maniere k'il est dit desuz; & k'il s'entreeident a ce fere par meismes tel serment euntre tutte genz dreit fesant & parnant; & ke nul ne preigne de terre ne de moeble par quei ceste purveaunce puisse estre desturbee, u empiree en nule manere; & se nul u nus viegnent encuntre ceste chose, nus volons & comandons ke tuz nov

ea us & leaus le teignent a enemi mortel: & pur ce ke nus volons ke *ceste chose seit ferme & estable, nos giveons nos lettres overtes seelees de nostre seel en checun cunte, a demorer la en tresor.*

Testmoin meimeismes a Londres le disutime jur de Octobre, lan de nostre regne quaraunte secund.

Et ceste chose fu fete devant

Boneface arceveske de Cantrebur'.
Gaut' de Cantelou eveske de Wyrecestr'.
Simon de Montfort cunte de Leycestr'.
Richard de Clare cunte de Gloucestr' & de Hertford.
Roger le Bigod cunte de Norf', & mareschal de Engleterre.
Humfrey de Bohun cunte de Hereford.
Piere de Savoye.
Guilame de Forz cunte de Aubemarle.
Johan de Plesseiz cunte Warrewyk.
Roger de Quency cunte de Wyncestr'.
Johan le fiz Geffrey.
Piere de Muntfort.
Richard de Grey.
Roger de Mortemer.
James de Audithel', &
Hug' le Despens'.

Carta Regis in idiomate Anglico, ad singulos comitatus Angliæ & Hiberniæ super reformatione statûs regni, per proceres ejusdem regni.

A.D. 1258. An. 42 Hen. III.

Pat. 43 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

Henr' þurȝ Godes fultume King on Engleneloande, Lhoaverd on Yrloand, Duk on Norm' on Aquitain' ⁊ eorl on Aniou, send igretinge to alle hise halde ilærde ⁊ ilæred' on Huntendon' schir'.

Þæt ƿiten ȝe ƿel alle þæt ƿe ƿillen ⁊ unnen þæt þæt ure rædesmen alle oþer þe moare dæl of heom þæt beoþ ichosen þurȝ us ⁊ þurȝ þæt loandes folk on ure kuneriche habbeþ idon ⁊ schullen don in þe ƿorþnesse of Gode ⁊ on ure treoƿþe for þe freme of þe loande. þurȝ þe besiȝte of þan toforeniseide redesmen beo stedefæst and ilestinde in alle þinge abuten ænde.

And ƿe hoaten alle ure treoƿe in þe treoƿþe þæt heo us oȝen þæt heo stedefæstliche healden ⁊ sƿerien to healden ⁊ to ƿerien þe isetnesses þæt beon imakede ⁊ beon to makien þurȝ þan toforen iseide rædesmen. oþer þurȝ þe moare dæl of heom alsƿo alse hit is biforen iseid.

And þæt æhc oþer helpe þæt for to done bi þam ilche oþe aȝenes alle men oȝt for to done and to foangen. and noan ne mine of loande ne of eȝteohæro þurȝ þis besiȝte muȝe beon ilet oþer iƿersed on onie ƿise. And ȝif oni oþer onie cumien her onȝenes, ƿe ƿillen and hoaten þæt alle ure treoƿ oƿe heom healden deadlicheistan.

And for þæt ƿe ƿillen þæt þis beo stedefæst ⁊ lestinde ƿe senden ȝeƿ þis ƿrit open iseined ƿiþ ure seel to halden amanges ȝeƿ ine hord.

Ƿitnesse usselven æt Lunden' þane egtetenþe day on þe monþe of Octobr' in þe tƿo ⁊ foƿertigþe ȝeare of ure cruninge.

And þis ƿes idon ætforen ure isƿorene redesmen,

Bonefac' archebischop on Kanterbur'.
Ƿalter of Cantelop bischop on Ƿirechestr'.
Sim' of Muntfort Eorl on Leirchestr'.
Ric' of Clar' Eorl on Gloƿchestr' ⁊ on Hurtford.
Roger Bigod Eorl on Norþfolk ⁊ Marescal on Engleneloand.
Perres of Sauveÿe.
Ƿill' of Fort Eorl on Aubem'.
Ioh' of Plesseiz Eorl on Ƿareƿik'.
Ioh' Geffreesune.
Perres of Muntfort.
Ric' of Grey.
Roger of Mortemer.
Iames of Aldiþel, ⁊ ætforen oþre moȝe.

And al on þo ilche ƿorden is isend in to aurihce oþre schire ouer al þare kuneriche on Engleneloand ⁊ ek in tel Irelonde.

Littera Edwardi principis per quam revocavit donationem, factam Guidoni de Lezign' de insulâ de Olerone.

A.D. 1258. An. 43 Hen. III.

Lib. B. f. 197 b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

EDWARDUS, illustris Regis Angliæ primogenitus, dilectis & fidelibus suis majori, & probis hominibus suis insulæ Oleron, salutem.

Cum in collatione, quam nobis fecit dominus Rex pater noster de insulâ prædictâ, certus inserebatur articulus, videlicet, quod insula ipsa à coronâ Angliæ nullatenus posset separari; & nos nuper, eundem articulum ad memoriam non bene reducentes, assensu domini Regis patris nostri minimè requisito, eandem insulam karissimo avunculo nostro, Guidoni de Lezign' ad terminum vitæ suæ, per cartam nostram concessissemus;

Nunc, dictam negligentiam nostram evidenter attendentes, ipsam concessionem nostram, de præcepto prædicti patris nostri, per præsentes revocamus, vobis mandantes quatinus tenorem litterarum præfati domini Regis, in hac parte vobis transmissarum, totaliter exequamini.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Dat' apud Sutwerk, iv. die Nov', anno regni domini Regis patris nostri xliii.

De regimine regni Scotiæ.

A.D. 1258. An. 43 Hen. III.

Pat. 43 Hen. III. n. 41. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum venerabilis pater G. episcopus sancti Andreæ, Johannes de Acr', Maria Regina ipsius Johannis sponsa, Walterus Comyn comes de Meneth, Alexander Comyn comes de Buchan', Willielmus comes de Mar', Alexander senescallus Scotiæ, Alanus Hostiarius, Robertus de Moynes, & Gilbertus de Haya, regimen regni Scotiæ in se plenius assumpserint;

Noveritis nos eisdem bonâ fide promisisse quod, quamdiu negotia ipsius regni secundum DEUM & justitiam, & ad commodum & honorem karissimi filii nostri Regis Scotiæ illustris, eorum domini, & filiæ nostræ prædilectæ Reginæ Scotiæ, eorum dominæ, atque secundum leges & bonas consuetudines illius regni, hactenus usitatas, ritè tractaverint,

In eisdem negotiis, cum indiguerint, & ab ipsis fuerimus requisiti, consilium nostrum & auxilium eis favorabiliter impendemus:

Ita quod si ipsi omnes, vel aliqui, seu aliquis eorum super præmissis in aliquo deliquerint, & à nobis requisiti fuerint super emendâ exindè faciendâ, nec infra spatium trium mensium, post nostram mentionem super hoc ab eis receptam, illud emendaverint, secundum quod debuerint, in nullo extunc eis teneri volumus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', vi. die Novembris.

De excommunicando quorundam mercatorum Florentin' debitores cujuscunque sint dignitatis.

A. D. 1258. An. 43 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis ...... archidiacono Londoniensi, & ...... officiali ejusdem, salutem & apostolicam benedictionem.

Significarunt nobis dilecti filii Maynettus, Jacobus, & Franciscus Rambertini, Philippus Rodulphi, Gerardus Ricobaldi, Silvester Ubertus Raynaldi, Feus Bonfilioli, & eorum socii, cives & mercatores Florentin' familiares nostri, quod nonnulli archiepiscopi, episcopi, abbates, priores, capitula, conventus, communitates, duces, marchiones, comites, comitissæ, barones, milites, burgen' ac quidam alii, clerici & laici Angliæ, & Scotiæ regnorum, & Yberniæ, in quibusdam pecuniarum summis, & bladi, vini, & lanæ quantitatibus, ac rebus aliis, tenentur eisdem, prout in literis, vel instrumentis indè confectis pleniùs dicitur contineri: de quibus, licet quidam solutionum termini sint elapsi, eis non est statutis locis & terminis satisfactum, propter quod dampna gravia & expensas non modicas se asserunt incurrisse;

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus vos, vel alter vestrûm, omnes debitores mercatorum ipsorum, & hæredes eorum, quos ipsi, vel eorum aliqui, seu ipsorum nuntii, ad hoc missi, vobis duxerint nominandos, cujuscumque conditionis, honoris, aut dignitatis existant, monere curetis ac inducere diligenter, quod de dictis pecuniarum summis, & bladi, vini, ac lanæ quantitatibus, ac rebus aliis, in quibus tenentur eisdem, cum justis & moderatis expensis, ac debitâ restauratione dampnorum (usuris omninò cessantibus) infra duos menses,

post hujusmodi monitionem vestram, juxta literarum vel instrumentorum ipsorum tenorem, plenariam satisfactionem impendant eisdem, vel uni eorum, ita quod alia non exigatur probatio ab eisdem, nec incumbat ipsis, prætextu alicujus constitutiónis, canonicæ vel civilis, aut privilegii sedis apostolicæ, vel alterius, probare pecunias ipsas in utilitatem ecclesiarum seu personarum, quibus vel quarum procuratoribus extiterunt eædem pecuniæ creditæ, fuisse conversas:

Quod, si infra tempus hujusmodi satisfacere non curaverint, vos ex tunc in debitorum ipsorum, & majorum de capitulis & conventibus personas excommunicationis, in conventus verò, & capitula, ac aliorum debitorum terras, interdicti sententias promulgetis, eas usque ad satisfactionem condignam, ubi, & quando, ac quotiens expedire videritis, pulsatis campanis, & candelis accensis, per vos, vel alios, seu alium, sollempniter innovando:

Non obstantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, aut quibuscumque literis apostolicis, seu aliis, generalibus vel specialibus, sub quâcumque formâ verborum obtentis, & etiam obtinendis, non facientibus de præsentibus mentionem, quibus hujusmodi mandati nostri effectus in aliquo impediri valeat, vel differri; & si dictis archiepiscopis, episcopis, & aliis quibuscumque à sede sit indultum eâdem quod excommunicari, suspendi, vel interdici, seu quod extra suam provinciam, vel diocesin, aut ultra certum locum, ad judicium evocari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de ipsorum nominibus, ac de indulto hujusmodi mentionem; etiam si contineatur in ipso quod ei non possit per aliquas litteras apostolicas derogari; sive quod crucesignatis dictorum regnorum ab eâdem sede dicitur esse concessum, quod per ipsius sedis literas nequeant, nisi coram suis ordinariis, conveniri; & constitutionibus, tàm de duabus dietis editis in concilio generali, quàm fælicis recordationis I. Papæ prædecessoris nostri, de aliquibus, per generalem clausulam quidam alii ultra quatuor, ad judicium non trahendis.

Dat' Anagniæ, iii. non' Decembris, pontificatûs nostri anno quarto.

Sigillo avulso.

Bulla Alexandri IV. Papæ ad Regem Angliæ, quod concessio illa regni Siciliæ rescindetur, nisi conditiones implerentur.

A.D. 1258. An. 43 Hen. III.

Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. 1. n. 193.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Venerabiles fratres nostros .... Goredunen' & Tarantasien' archiepiscopos, & dilectos filios magistros Rostandum, capellanum nostrum, Johannem Clarel, canonicum Sudellen' ecclesiæ, necnon nobilem virum Guillelmum de Hotintoft militem, & fratrem Guillelmum ordinis militiæ Templi, nuntios, quos ad nostram præsentiam destinasti, necnon & litteras quas ipsi nobis ex parte tuâ præsentare curarunt, gratanter, prout decuit, & affectuosè recepimus; & tam ea quæ ipsæ continebant litteræ, quam quæ iidem nuntii, quos de multâ diligentiâ, sollicitudine, ac providentiâ, circa commissa eis negotia, multiplicitèr possumus salvâ conscientiâ commendare, coram nobis & nostris proposuere fratribus, attentè advertimus & intelleximus diligentèr; quia illius amoris præcipui quo te specialitèr amplexamur, hoc effecit, magnitudo, quod & nuntios tuos alacritèr suscipimus, & quæ nobis significas, libentèr audimus.

Sanè iidem nuntii penes nos ex parte tuâ, discretis, attentis, & fidelibus supplicationibus institerunt; nichil de hiis, quæ petitiones tuas possent efficaces reddere, penitùs omittentes, ut, pro publicandâ & firmandâ pace, quæ inter te & carissimum in CHRISTO filium nostrum .... illustrem Regem Franciæ fuerat reformata, pro reformatione quoque ac bono, salubri, & prospero statu regni Angliæ; necnon pro ordinatione negotii regni Siciliæ, unà tecum in melius faciendâ, aliquem de latere nostro, videlicet, Romanæ ecclesiæ cardinalem, commisso ei super præmissis plenè legationis officio, concedere curaremus; proponendo & allegando, tàm publicè quàm privatim, quamplures diversas & urgentes causas, propter quas hujusmodi petitio non erat aliquatenus deneganda.

Porrò, fili carissime, hoc semper obtavimus, & inter alia desiderabilia cordis nostri hoc anxii expectavimus, quod ille, in cujus manu sunt omnium potestates & omnium jura regnorum, tuum & prædicti Regis, qui estis eminentiores sæculi principes, cor inclinaret ad pacem; quod discordes utriusque mentes concordiæ sociaret vinculos, vestraque pectora, procul depulsis odiis, abjectisque rancoribus, suæ dulcis & affluentis benignitatis gratiâ complaceret.

Unde quia Omnipotens Dominus nostris in hoc desideriis plenariè satisfecit, gratiarum sibi referimus multiplices actiones, insistentes humilibus supplicationibus apud eum, ut pacem & concordiam hujusmodi altis, in te ac ipso Rege, faciat radicibus solidari.

De reformatione autem præfati regni Angliæ, quæ per illos potissimè procurata esse dicitur, qui in devotione ad nos & ecclesiam stabiles & accensi studuerunt semper, & studeñt opera exercere justitiæ, ac libertatem ecclesiasticam totis viribus defensare, si hujusmodi reformatio, prout speratur, ad laudem DEI, exaltationem ecclesiæ, tuum honorem & commodum, tuique regni statum prosperum & tranquillum, facta & ordinata existit, & nos nimirum valdè gaudemus, & tota quamplurimum exultat in Domino Romana mater ecclesia, firmoque intendit proposito & stabili intentione proponit, reformationem hujusmodi, congruis, auctore Domino, fulcire favoribus, cunctisque studiis roborare; nec immerito, cum prædicti regni commoda, sua propria reputet, ac profectus regno provenientes, eidem sibimet extimet provenire.

De regno etenim ipso semper Reges prodiere catholici, qui, claris fidei & devotionis titulis præsigniti, DEO se gratos, per sanctæ conversationis merita, & ecclesiæ prædictæ acceptos, per obedientiæ ac humilitatis opera, exhibere multiplicitèr curaverunt; de hoc regno suscepit semper & suscipit mater ecclesia filios benedictionis & gaudii, filios factis & famâ pollentes, filios etiam oportuni auxilii & favoris: hoc est gratiosum, spetiosum & pretiosum regnum cui Dominus in omnibus benedixit; hoc regnum est ager devotionis, fertilis & amenus, circa cujus munimen & cultum prædicta ecclesia cogitare attentiùs, & opem ad hoc propensioris studii administrare tenetur, ut illud per devotionem sinceram solitum puritatis respiret odorem, & per fidem integram expectatum constantiæ fructum reddat.

Verum, quia negotium regni Siciliæ, quod tamdiu in manibus tuis, (non sine tuo dispendio & magno prædictæ ecclesiæ detrimento,) languisse dinoscitur, per te, juxta nostri affectûs plenitudinem, promotum non extitit hactenus, quod dolentes referimus, nec speratur, secundum ea quæ vidimus, & quæ dicti nobis super ipso negotio exposuere nuntii, utilitèr posse considerata tuis juribus promoveri.

Nos, attendentes quod non expediebat ecclesiæ neque tibi, pro ipso negotio in quo, sicut scire te credimus, nullus ex nostrâ, sed omnis intervenit ex tuâ parte defectus, destinare legatum, habito super præmissis omnium fratrum nostrorum cum multâ deliberatione consilio, memoratis nuntiis, de ipsorum fratrum unanimi voluntate, respondimus, quod cum nos, sæpe sæpius, ultra etiam quam expedivisset ecclesiæ, tibi ad tuam instantiam terminos ad prosequendum negotium ipsum diversis temporibus præfixos à nobis, de merâ sedis apostolicæ gratiâ prorogaverimus, suspendendo de termino in terminum pœnas contentas in privilegio super ipsius regni Siciliæ concessione confecto; ac mittendo quamplures ad te nuntios, & etiam remittendo; tuque circa implendas conditiones, sub quibus dictum regnum Siciliæ concessum fuerat nato tuo, in omnibus hujusmodi terminis omninò defeceris; propter quod liberum erat ipsi ecclesiæ de ipso Siciliæ regno disponere, ordinare, ac facere pro suæ beneplacito voluntatis; ac etiam tractare super ipsius regni Siciliæ negotio cum personis aliis, cum quibus suam in hâc parte conditionem posset facere meliorem, legatum aliquem occasione ipsius negotii regni Siciliæ non daremus; diximus tamen eis quod prædictum jam inhitum & continuatum hactenus tecum non dissolvebamus, vel rumpebamus negotium, pronuntiando illud dissolutum vel ruptum, prout nobis ex prædicto privilegio competebat; quodque adhuc cum nullo Rege vel principe, seu aliâ quacumque personâ super hujusmodi negotio tractabamus, sed liberum nobis erat omninò cum omnibus, qui vellent nobiscum super eodem tractare negotio, assumere ac etiam prosequi, super hoc pro nostro arbitrio & voluntate, tractatum.

Et si tu tuusque filius omnes prædictas conditiones, & illam potissimè de debitis usurariis, sub quorum onerosâ voragine prædicta ecclesia vexatur, angustatur & premitur, integrè persolvendis, plenariè nobis & efficaciter impleretis, antequam tractatus hujusmodi, cum aliquo vel aliquibus Regibus, seu principibus, aut personis aliis compleretur, te tuumque filium libentissimè in hoc universis Regibus & principibus orbis terræ, quantumcumque christianissimis, ac nobis & ecclesiæ devotissimis, præferremus: excommunicationis autem quam tu, ac interdicti quam regnum tuum, juxta tenorem præfati privilegii ex hujusmodi tuis defectibus incurrebatis, sententias, de solitâ benignitate ac speciali gratiâ, quâ te & ipsum regnum prosequimur, duximus suspendendas, usque ad nostræ beneplacitum voluntatis.

Cumque deinde dicti nuntii apud nos, ut concederemus legatum pro reliquis duobus articulis, videlicet, pro dictæ pacis publicatione, ac etiam pro præfatæ reformationis negotio, sollicitè ac serventèr instarent, superaddentes rationes multiplices ad hoc efficacitèr inductivas;

Nos, quia nostri propositi extitit hactenus & est semper tuas petitiones, cum te, inter ceteros orbis principes, geramus in cordis visceribus prædilectum, audire libentèr, & quantum cum DEO possumus exaudire, nichilque tibi quod absque gravi notâ & animarum periculo concedi valeat, denegare; communicato iterum dictorum fratrum consilio eisdem nuntiis duximus respondendum, quod hiis quæ proposita fuerant, providâ deliberatione pensatis, legatum cardinalem concedere nullatenus negabamus: cum pro bono, salubri, & prospero ipsius regni Angliæ statu non recusaremus personam nostram exponere laboribus & dispendiis, si necessitas immineret.

Verum tamen pro eo quod pauci sunt modernis temporibus in prædictâ Romanâ ecclesiâ cardinales, quodque super statu ejusdem regni Angliæ priusquam mitteretur legatus, volebamus pleniùs instrui & reddi penitùs certiores; pro eo etiam, quod prædictæ pacis publicatio, pro quâ specialitèr legatus petebatur à nobis, fieret forsitan antequam legatus posset in Franciam pervenire, videbatur nobis hujusmodi missionem legati fore ad presens necessariò deferendam.

Unde quia propter tuum tuique regni bonum expedire cognovimus, ut dicti nuntii apud memoratam sedem, donec super hiis à te haberetur responsio, remanerent; ipsi, præmissis omnibus pleniùs intellectis, nostrâque purâ & sincerâ in hac parte intentione cognitâ, deliberaverunt, nostris in hoc se coaptantes beneplacitis, tuum apud eandem sedem super hiis certum responsum atque plenarium expectare.

Ideòque serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus convertens diligentiùs attentionis oculos ad præmissa, & considerans cuncta discretè, non molestè feras, si legatum ad præsens distulimus destinare.

Si enim prædicta omnia & singula curaveris discutere sapientèr, nequaquam ambigimus quin à te nostra responsio, quam eisdem nuntiis de prædictorum fratrum consilio fecimus, inspectis, ut convenit, circumstantiis universis, rationabilis & ydonea reputetur.

Statum autem tuum tuique regni, & omnia illum contingentia, necnon tuam, super habendo legato, voluntatem & votum, seriatim, distinctè, ac

expressè, nobis non differas intimare: nam cùm dictum regnum Angliæ, sicut novit Altissimus, omni affectûs & benevolentiæ plenitudine prosequamur, & in cunctis ejus utilitatibus & prosperis eventibus specialitèr delectemur:

Cum etiam prædicta Romana ecclesia sub diversitate temporum, pro ipsius regni conservatione, omnem, quam potuit, adhibuerit & adhibere incessantèr intendat, opem & operam efficacem, scire te volumus, quod in omnibus, quæ regalis exaltationem solii, tuosque, ac ejusdem regni profectus, respiciunt, nostrum & præfatæ sedis favorem, auctore Deo, promptum & paratum habebis; ita quod in legato mittendo, si necessarium & oportunum fuerit, tuis desideriis plenariè satisfiet.

Dat' Angniæ, xv. kal' Januarii, pontificatûs nostri anno quarto.

Plumbeo sigillo à filo canabı.

Littera Regis fratri suo Regi Romanorum, de juramento super reformatione statûs regni præstando.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III.
Pat. 43 Hen. III. n. 35. in Turr. Lond.

REX karissimo fratri suo Ricardo, eâdem gratiâ, Regi Romanorum illustri, semper augusto, salutem & fraternæ dilectionis semper augmentum.

Cum nos, & magnates nostri ad vos nuper solempnes nuncios direxerimus, ad inducendum vos ad præstandum juramentum, quale nos, & Edwardus primogenitus noster, necnon proceres, & communitas regni nostri, super reformatione statûs prædicti regni præstitimus;

Et vos, sicut intelleximus, eisdem nunciis litteras vestras patentes dederitis, de hujusmodi juramento præstando, cum in Angliam veneritis, dum tamen mandatum nostrum super hoc habeatis:

Fraternitatem vestram rogamus, mandantes in fide quâ nobis tenemini, quatinus juramentum illud præstetis, sicut præfati nuncii vobis exposuerunt.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Cantuar', xxiii. die Januarii.

P. S.—Injungimus etiam vobis quod in instrumento vestro addatur, quod fratres nostros in regnum Angliæ vobiscum violenter non adducetis, vel adduci facietis, sine assensu & voluntate nostrâ, & magnatum regni nostri.

Littera Alexandri Regis Scotiæ, Regi Angliæ.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III.
Bundela Litterarum temp. Hen. III.

MAGNIFICO principi, domino suo in Christo carissimo, domino H. Dei gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, Alexander, eâdem gratiâ, Rex Scotorum, salutem & semper augmentum.

Cum Willielmus de Swynburn, clericus noster, à vobis recepit, ad opus nostrum, mille marcarum sterlingorum, in partem solutionis mille librarum sterlingorum, quas nobis solvere promisistis in nundinis sancti Botulphi proximò præteritis, partem .... debiti, in quo nobis tenemini, ratione matrimonii, contracti inter nos, & Margaretam consortem nostram, filiam vestram primogenitam:

Et idem Willielmus literas nostras patentes, solutionem dictarum mille librarum testificantes, carissimæ dominæ & matri nostræ dominæ Alianoræ, Dei gratiâ Reginæ, consorti vestræ, commiserit ut in æquâ manu?

Quas quidem literas nobis restituere promisistis quamcitò vobis literas nostras, solutionem dictatum mille marcarum testificantes, mitteremus;

Attentius vos rogamus quatinus Johanni de Lundorc' clerico nostro, latori præsentium, dictas literas nostras patentes de dictis mille marcis deferenti, præfatas literas nostras mille librarum restitui faciatis.

Teste meipso, apud Sna........ xvii. die Februarii, anno regni nostri decimo tertio.

De homagio Regi Franciæ præstando, ut in pace continetur.

A. D. 1259.—An 43 Hen. III.
Pat. 43 Hen. III. m 12. in Turr Lond.

REX universis, &c. salutem. Noveritis quod cum Rex Franciæ per pacem, inter nos & ipsum habitam, & juramentis firmatam, teneatur nobis terram assignare, & pro militibus solvere certam pecuniæ quantitatem, sicut in formâ pacis, nostro & ipsius sigillis sigillatâ, plenius continetur, intelligimus quod ad solutionem dictæ pecuniæ, vel ad terræ assignationem, seu traditionem, quousque sibi homagium ligium fecerimus, dictus Rex Franciæ minimè teneatur.

Data apud Westm', xx. die Febr'.

De remissione Regis Angliæ Regi Franciæ, secundum pacis formam.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III.
Pat. 43 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod, secundum formam pacis, inter nos, & illustrem Regem Franciæ habitæ, & per procuratores nostros & ipsius Regis juramentis, firmatæ, ipsi domino Regi Franciæ (G. decano sancti Martini Turonen' O. thesaurario Baiocen' clericis suis, & Nicholao de Meneto suo milite, nunciis & procuratoribus ipsius domini Regis ad hoc specialiter constitutis, præsentibus & recipientibus nomine ipsius Regis Franciæ, & fratrum suorum, necnon & antecessorum suorum, hæredum, ac etiam successorum) quitamus penitus & remittimus omne jus, & omnem actionem, quod vel quæ jure hæreditario, seu alio quocumque jure nobis competit, vel competere poterit in futuro, in terris inferius nominatis:

Scilicet in ducatu, & totâ terrâ Normanniæ: In comitatu, & totâ terrâ Andeg' Tur' & Cenoman'.

In comitatu, & totâ terrâ Pictaviæ:

Vel etiam in insulis maris, quas tenent vel possident dictus Rex Franciæ, vel sui fratres, ac etiam aliqui alii ab eisdem:

Ac generaliter in omnibus terris, feodis, & domaniis, juribus, & possessionibus, infra regnum Franciæ constitutis, quas vel quæ dictus Rex Franciæ, vel fratres ejus habent vel tenent, vel alicui ex parte ipsorum, seu antecessorum suorum, ex causâ donationis, vel permutationis, seu aliâ quâcumque causâ, cum arreragiis inde perceptis.

Salvis tamen nobis & hæredibus nostris terris, quas in regno Franciæ habemus & tenemus, aut alii per nos, vel à nobis:

Et etiam terras illas quæ nobis secundum compositionem & pacem, inter nos, & ipsum Regem habitam, nobis, vel hæredibus nostris, debent ab ipso, vel hæredibus suis assignari & tradi; de quibus homagium ligium facere debemus eidem, factâ prius nobis, & hæredibus nostris, à prædicto Rege, & hæredibus suis, plenâ & sufficienti securitate de eisdem terris: et etiam de pecuniâ, quam idem Rex, & sui hæredes, pro quingentis militibus, per duos annos tenendis, nobis & hæredibus nostris reddere tenentur.

Dictum etiam Regem Franciæ, fratres suos, necnon antecessores, hæredes, & successores eorum, de omnibus arreragiis & proventibus perceptis, & qui percipi potuerunt, in omnibus supradictis; & de omni rancorè & contentione indè habitis; & de omnibus sumptibus, misis, & dampnis occasione guerrarum, vel alio quocumque modo irrogatis, quitamus penitus & expressè.

Factâ autem inter nos, & dictum Regem Franciæ, cum personaliter convenerimus, super præmissis plenariâ securitate, præsens scriptum, & omnia alia scripta, istud negotium tangentia, hinc inde tenentur restitui; &, si quæ hujusmodi scripta postmodum inventa fuerint, viribus omninò carebunt, & pro nullis debent reputari.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxiv. die Febr'.

Littera Regis Angliæ cœtui cardinalium Romanæ ecclesiæ, super facto Siciliæ.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Claus. 43 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

VENERABILI cœtui sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium, Rex Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Quia de quibusdam negotiis, inter Regem, & illustrem Regem Franciæ prolocutis, Rex plenius certiorari volebat, priusquam domino Papæ super hiis (quæ per magistrum Petrum Lemovicen' & Anselmum de Belencr' clericos, & nuncios venerabilium patrum Ebredunen' & Tarentas' archiepiscoporum, & dilecti clerici Regis magistri Rustandi, ejusdem domini Papæ capellani, super facto Siciliæ, & aliis tàm literis, quàm vivâ voce Regi significavit certum Rex daret responsum; propter quod etiam quosdam de majoribus regni & concilii Regis in Franciam Rex transmisit) Rex prædictos clericos retinuit, usque ad reditum dictorum nunciorum Regis.

In quorum reversione, absque morâ ulteriori, per eosdem clericos, vel per alios nuncios Regis solemnes, domino Papæ, & eis, super præmissis, certum responsum suum Rex significabit; & maximè de negotio Siciliæ, cum effectu prosequendo, vel penitùs dimittendo.

Unde vos attentiùs Rex rogat, quatenus apud summum Pontificem diligenter instare velitis, ne hanc moram modici temporis gravem habeat vel molestam.

Et quod super facto Siciliæ, vel aliis, Regem seu regnum Regis tangentibus, nihil interim immutetur.

Teste Rege, apud Windes', decimo sexto die Martii.

Bulla Alexandri IV. Papæ pro episcopo Elfinensi, in archiepiscopum Tuamensem elato.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Licet continuata supervenientium negotiorum instantia nostrum animum (cum, disponente Domino, universali regimini, quamvis immeriti, præsideamus) insultibus impetat successivis; sollicitudo tamen omnium ecclesiarum, nostris incumbens humeris, tantò artius nos cotidianâ meditatione perurget, quantò ad id sumus, ex injuncto nobis apostolatûs officio, specialius, immò principalius deputati.

Præsentatam igitur nobis, ex parte dilectorum filiorum ...... decani ...... archidiaconi, & capituli Tuamen' postulationem de venerabili fratre nostro .... archiepiscopo Tuamensi, tunc Elfinensi episcopo, in ecclesiâ eorum factam, examinari fecimus diligenter;

Et, quia eam invenimus canonicè de personâ idoneâ celebratam, ipsam (non obstante quod magister Guillielmus de Cornelio, canonicus Dublinen' capellanus noster, pro se, & quibusdam aliis, quos asserebat esse canonicos Tuamenses, huic postulationi se minus rationabiliter opponebat; cum nobis non constiterit eos ipsius ecclesiæ Tuamensis esse canonicos) de fratrum nostrorum consilio admittentes, eum, à vinculo quo tenebatur Elfinensi ecclesiæ absolutum, præfecimus eidem Tuamensi ecclesiæ in archiepiscopum & pastorem;

Ei licentiâ transeundi ad prædictam ecclesiam Tuamensem, & pallio (quod est officii pontificalis insigne) ac plenâ ipsius ecclesiæ amministratione concessis, firmâ spe, fiduciâque retentâ quod, per ipsius industriam, eadem ecclesia Tuamensis, auctore DEO, spiritualibus proficiet institutis, & temporalibus augebitur incrementis.

Quocirca serenitatem tuam rogandam duximus attentius & hortandam, quatinus eundem archiepiscopum, pro apostolicæ sedis & nostrâ reverentiâ, celsitudinis tuæ prosequens mansuetudine, consueta ei ecclesiæ Tuamensis regalia, sine difficultatis dispendio, facias assignari; ipsum & suam ecclesiam à malignorum incursibus, regalis potentiæ brachio, defensurus.

Dat' Anagniæ, x. kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno quinto.

Sigillo avulso.

Ordinationes factæ per magnates de concilio Regis, concernen' tàm ministros regni quàm statum ejusdem.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Pat. 43 Hen. III. m. 10. in Turr. Lond.

HENRI par la grace DEU, Rei de Engleterre, seignur de Irlande, duc de Normandie, de Aqui'en & cunte de Anjou, a tuz ses feaus clers & lais, del cunte de Eurewik', saluz. Sachez ke noz hummes qui sunt de nostre cunseil, par commun assent, pur lamendement & le relevement del estat de nostre regne, unt grante pur sei & pur lur eirs, kil a lur sugez & a lur hommes tendrunt a tuz jurz tuttes les bones leis, & les bones custumes, les queles nuz avons a noz grantez pur nus & pur noz eirs; & de ce unt lur escrit fet, le quel nus avons veu en icest furme.

" Le cunseil le Rei & les duze esluz par le commun D'engleterre, saluent tutte gent. Pur ce ke nostre seignur le Rei veut & desire, ke hastive dreiture seit tenue & faite a tuz communaument par tut sun reaume; & veut ensement, ke les torz kunt este fet par ses baillifs & par autres en za seent amendez; nus volons, grantons & otrions, de la nostre part, ke les torz ke nus & noz baillifs avom fet a noz suzgez u a noz veisins, seent amendez par le Rei & par sa justise, u par ceus kil i aturnera, sanz delai & sanz cuntredit de nus u de noz; ce kil troverunt par pleintes, en tel manere, ke ce ke covent estre pleide par brief solonc lei de terre, par bref seit pleide sicum il deit, sicum franc tenement & ce kapent a franc tenement, & en leu ou il deit. Ne nus nel destourberons par manaces, ne par poer, nen autre manere nuli kil ne puisse franchement pleindre sei de nus & de noz, & suire sa querele; ne maugre ne li saverons, ne mal ne li querrons, pur ses pleintes ne pur ses suites.

" Dautre part nus volons & avons grante pur nus & pur noz eirs, ke les pointz des charters de franchises, ke le Rei ad grante endreit sei & ses baillifs, & ceus qui tenent en chef de lui, ke nus tendrons endreit nus, & endreit de noz tenanz & de noz veisins, ausi ben en noz demeines cum en noz franchises. Derechief ce ke le cunseil le Rei ad establi & establira, entre ci & la tuz seinz prochein avenir, endreit del Rei & ses sugez, quant à suite de curz, & amerciementz, & gardes socages, & ses fermes & autre manere de franchises, & dordeinemenz ke sunt a relevement del estat del regne, nus garderons endreit nus & de noz suzgez, pur nus & pur noz eirs. Dautre part, tel serment cum le Rei fet fere a ses viscuntes & a ses autres baillifs, nus frons fere a noz baillifs, ausi ben de noz demeines cum de nos franchises, par devant les quatre chevalers esleuz en chescun cunte, u autres ki serrunt a ce fere par le cunseil ordene, en noz pleneres curz. Issi ke nos franchisez ne franche custumes ne seent blesmies, ne ne puisse turner a deseritement de nus u de noz eirs; & ce a chescun remuement de baillifs; cest asaver, kil leaument servirent al Rei en ce kafert alui & ses franchises, & a nuz & ce kafert a noz franchises & a noz demeines; & kil feront dreiture communaument a tutte gent, solonc le poer de lur office; & ce ne lerrunt pur pour, ne pur amur, ne pur haine, ne pur coveitise; & ke de nul ne de nule rien ne prendront, par eus ne par autre, ne par nule manere dart u dengin, par achesun de luy baillie, par unt dreit soit delae, u tort fet; fors sulement beivres & mangers, ke lem ad acustume deporter as tables, ausi cum a un jur al plus.

" Et ceus qui gardent franchises jurrunt, kil serjanz nauront fors tant cum il covendra bosoignablement pur garder lur baillie, & kil teus serjantz prendrunt pur ki fez il volent respundre; & ceus, taut cum il sunt en baillie, de nul humme, clerc ne lai, franc ne vilein, de meisun de religion, ne de vilee, ne demanderont ne prendront aignel, ne garbe, ne ble, ne toison, ne dener, ne ke le vaille, ne scothales ne festales ne frunt. Et seent certeins tote manere de baillifs, ke sil sunt ateint de nule manere dautre prise, ke desus est nome, par acheisun de sa baille, kil serrunt reinz; & ausi ben le donur cum le pernur, si le donur le ceilt par quoi il seit ateint par autre ke par li. Et le seignur aura la merci u la raunzun, sil fet le trespas amender en sa curt. Nus promettons ensement sur noz sermenz, ke nul de nus, pur don ne pur rente, ne prendra en mein davouer nul humme ke nostre humme ne seit par reisun, cuntre ses seignurages, ne cuntre ses veisins, ne cuntre null autre. Et tuttes ces choses desus dite volons nus, otrions & ordeinons, ke seent fermement tenues, & de nus & de tutte la gent de ce reaume. Et cest escrit fu fet & ordeine par les desus diz, le jur sein pere, el meis de Fevrer, lan nostre seignur milime ducentime cinquante & utime. Et en testmoine de ceste chose nus avons mis noz seauz a cest escrit."

Et pur ce ce ke nus volons ke cest ordeinement seit fermement tenu desore en avant, avons mande a tuz noz viscuntes keus le facent tenir communaument en lur baillies sicum il est purveu. Et en testmoin de ce avons fet mettre nostre seel a oeste lettres overtes.

Testmoine meimeimes a Westmoster, le vint & utime jur de Marz, lan de nostre regne quarante & tierz.

Consimilis littera in gallico dirigitur singulis comitatibus Angliæ. Et mandatum est singulis vicecomitibus Angliæ, quod predictas litteras pro communi comodo regni confectas in plenis comitatibus suis, & in singulis hundr' eorumdem comitatuum & alibi per ballivam suam publicè legi & tenorem earumdem de omnibus firmiter faciant observari.

T. R. apud Westm', xxviii. die Marc'.

Bulla Alexandri IV. Papæ Ricardo in Romanorum Regem electo & coronato, congratulatoria super sublimatione prædictâ.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Annal Monast. Burton. sub Anno 43 Hen. III.

ALEXANDER episcopus, servus, &c. carissimo in CHRISTO filio Ricardo, in Romanorum Regem electo & coronato, salutem & apostolicam benedictionem.

Grande nostri provenit gaudium ex filii bonitate, vixque aliquid est quod parentes ita lætificet sicut sapientia & probitas filiorum, in quâ velut in thesauris optimis delectantur.

Unde quia Romana ecclesia in te conspicua devotionis insignia, evidentia prudentiæ, & *quicquid in perfecto* & amabili filio exigitur, plenariè reperit, vehementi profectò exultat lætitiâ.

Et, inter cætera, quæ animum ejus exhilarant, hoc jocunditatem maximam affert ei, quod tam carum & tam placidum habet filium, sinceritatis quidem puritate præfulgidum, & virtutum gratiâ præpollentem.

Propter quod ad personam tuam totâ mentis affectione dirigitur, &, assiduis te brachiis materni amoris amplectens, in tuis præclaris operibus, tanquam in suavi odore aromatum, recreatur; cogitans semper & in cordis secretò revolvens, quid gratiæ, quid favoris possit impendere tam præcelso, & quibus honorificentiis suum statum magnificum valeat insignire.

Sanè dilectos filios, magistrum Arnoldum capellanum nostrum, prothonotarium, & fratrem Willielmum ordinis sancte Trinitatis & captivorum familiarem, & nuncios tuos, viros utique industrios & prudentes, & in commisso eis negotio sollicitos & fideles, quos ad sedem apostolicam destinasti, consuetâ benignitate recepimus, & ea, quæ iidem nuncii, ac venerabilis frater noster, episcopus & dilecti filii archidiaconus Rofensis, ac Robertus de Baro, tui honoris tuæque exaltationis fervidi zelatores, nobis ex parte tuâ secretè ac publicè retulerunt, intelleximus diligenter:

Verum quia eximia caritatis & pietatis opera, quibus semper persona tua inter alios Catholicos Reges & principes orbis terræ refulsit, pro te apud nos & Romanam ecclesiam matrem tuam, sedulò ac efficaciter interpellant;

Nos hoc non indignè pensantes, considerantes etiam quod semper fuisti ecclesiarum amator præcipuus, & defensor libertatis ecclesiasticæ singularis, fortissimus Catholicæ athleta fidei, ac pervigil justitiæ gubernator;

Attendentes insuper, quod circa personam tuam inclytam & illustrem, electam utique dudum ad Romani culmen imperii, est ad unctionem & coronationem etiam jam processum;

Nostrum ad te totaliter direximus animum, firmo intendentes proposito, & intentione stabili proponentes, ad tui honoris cumulum libenter assurgere, tuæque promotioni frequenter intendere, atque ad omne bonum tuum impendere opem & operam efficacem.

Et ecce dilectum filium, fratrem Walterum de Rogat' familiarem & pœnitentiarium nostrum, virum utique religione conspicuum, moribus & scientiâ præditum, nobisque suæ meritis probitatis acceptum, tibique valdè devotum, ad regimen Alemanniæ in favorem tuum duximus specialiter destinandum;

Universis prædicti imperii principibus, cæterisque magnatibus, tàm ecclesiasticis quàm secularibus, tibi adhærentibus, & non adhærentibus, mandantes per nostras favorabiles literas, & per ipsum, ut adhærentes constanter in tuâ fidelitate persistant; & non adhærentes tibi studeant adhærere firmiter, ac præbeant omne quodcumque possunt per se, subditos, & consanguineos, & amicos suos, consilium, auxilium & favorem.

Super ea autem, quod dicti nuncii moram magnam in curiâ nostrâ protraxisse videntur, tua serenitas non miretur, quia tam ardua, tamque solemnia negotia nec possunt, nec debent cum festinantiâ, sicut à multis fortè creditur, expediri; præsertim cum expediat, sicut nôsti, in talibus cum multâ providentiâ, deliberatione, gravitate, ac maturitate procedi.

Ideoque celsitudinem tuam rogandam duximus attentius & hortandam, quatenus prædictum pœnitentiarium nostrum, qui ad hoc de mandato nostro ad tuam accedit præsentiam, ut in commisso sibi negotio cum tuo consilio dirigatur (& cui in his, quæ tibi dixerit ex parte nostrâ, adhibeas firmam fidem) benignè recipiens, ac illa quæ pro te fecimus diligenter attendens, habensque prædictos nuntios super morâ hujusmodi, cum fructuosa valdè & utilis fuerit, excusatos, conforteris in Domino, studiumque tuum circa magnifica & eximia probatæ constantiæ quæ opera, more solito, de divino, & apostolico favore confisus, ad laudem DEI, & exaltationem sedis apostolicæ exercere non cesses, ac illa quæ pro te per nos in hâc parte facta & ordinata consistunt.

Ad hoc, ut cautius & melius ad optatum perducantur effectum, secreta apud te, nemini revelando, teneas illa; quia, si secùs fieret, plurimum negotio deperiret.

Nos autem, qui ad personam tuam præcipuum & intimum habemus affectum, quique vehementi desiderio cupimus ut status tuus continuis, DEO auctore, amplificetur commodis, & concrescat augmentis, apud Regem Regum devotis pro te ac sedulis supplicationibus ferventer insistimus, ut per suam clementiam tuos processus regat & dirigat, detque tibi ex alto virtutem prosequendi laudabiliter inchoatum negotium, illudque feliciter confirmandi.

Data Anagniæ, xi. kal' Maii, pontificatûs nostri anno quinto.

Bulla ejusdem Papæ quâ petit quod episcopus Roffensis, moram faciens in curiâ Romana pro negotiis Romani imperii, & Regis Angliæ, in causâ contra archiep' Cantuar' faciat attornatum, non obstante lege Angliæ in contrarium.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Si ad multa & grata servitia, quæ venerabilis frater noster .... Roffen' episcopus tibi & regno tuo, apud sedem apostolicam & aliàs etiam exhibuit, & exhibere non cessat, debitum haberes quoquomodo respectum: si diligenter adverteres labores & sumptus, quos subiit, & subit indesinenter, apud eandem sedem morando, pro negotio Romani imperii, ac tuâ tuorumque hæredum exaltatione (quam cunctis promovet studiis & procurat, sicut & nos novimus, & tota nostra curia non ignorat) preces nostras in hiis, quæ ipsius episcopi & commissæ sibi ecclesiæ comodum & honorem respiciunt, expectare quomodolibet non deberes;

Sed potius ad illa deberes intendere, efficaciter per te ipsum, etiam non rogatus, ut, quemadmodum idem episcopus, etiam absque requisitione tuâ, libenter pro tuo, tuæque domûs honore laborat, sic & tu omne ipsius bonum spontè ac liberaliter procurares.

Cùm igitur inter eundem episcopum, & venerabilem fratrem nostrum ..... Cantuariensem archiepiscopum, super quibusdam articulis in foro tuo quæstio moveri credatur, & etiam ventilari; idemque episcopus, tuis & prædicti imperii apud dictam sedem negotiis occupatus, nequeat, ad præsens, in Angliam personaliter se transferre, suam præsentialiter prosecuturus justitiam, & etiam defensurus; ne jura sua, propter ejus absentiam, absorbeantur quomodolibet vel lædantur;

Serenitatem tuam rogandam duximus attentius & hortandam quatinus, attendens providè quot & quanta prædictus episcopus pro te fecit, & facit assiduè; pensans etiam quod (cum nos ipsum, propter placidæ familiaritatis, & laudabilis conversationis obsequia, quibus se reddit in nostris oculis gratiosum, præcipuâ benivolentiâ prosequamur) gratum est nobiscum quod ab aliis honoratur; eundem episcopum & prædictam ecclesiam, ob reverentiam memoratæ sedis & nostram, habens propensius commendatos;

Eidem episcopo absenti procuratorem, qui in curiâ tuâ attornatus vulgariter nuncupatur, & qui vice suâ prosecutioni & defensioni hujusmodi causæ ferventer insistat (non obstante contrariâ dicti regni consuetudine, quæ juri consona non videtur) regiâ liberalitate concedas de gratiâ speciali; ita quod idem episcopus condignam apud te gratiam se invenisse lætetur, nosque multiplices propter hoc serenitati tuæ gratias referamus.

Dat' Anagniæ, x. kal' Maii, pontificatûs nostri anno quinto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

De matrimonio inter Beatricem filiam Regis & Johannem primogenitum ducis Britanniæ, contrahendo.

A. D. 1259.—An. 43 Hen. III.

Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis nos dilectis & fidelibus nostris, Ricardo de Claro comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, & Johanni Maunsell thesaurario Eborum;

Nostram potestatem tradidisse ad tractandum, nomine nostro, & finaliter ordinandum super matrimonio, contrahendo inter Johannem, primogenitum filium, & hæredem nobilis viri ...... comitis Britanniæ, & prædilectam filiam nostram Beatricem;

Ratum habituri & firmum quicquid dicti fideles nostri, super hoc, ex parte nostrâ, duxerint faciendum. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor, x. die Maii.

Forma Pacis inter Henricum III. Angliæ Regem, & Lodovicum IX. Regem Franciæ.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III.

Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 4.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitanniæ, notum facimus universis, tam præsentibus quam futuris, quod nos, divinâ favente gratiâ, cum illustri Rege Franciæ, consanguineo nostro karissimo, pacem firmavimus secundum formam, quæ fuit hinc inde tractata; quam, sicut in Gallico scripta est, inferiùs annotari fecimus in hæc verba:

I. C'EST la forme de la pais devisee entre les Rois de France & de Angleterre.

Li Roi de France donra al Roi de Angleterre tote la droiture, qe li Rois de France a, & tient en ces trois eveschez, & es citez, c'est a dire de Limoges, de Caturs, & de Pierregort, en fiez, & en demaines; sauf l'omage de ses freres, se il aucune chose i tienent, d'ont il soient si home; & sauve les choses, que li Rois de France ne peut metre hors de sa maine par lettres de lui, ou de ses ancesseurs; les queles choses li Rois de France doit purchacier a bone foi vers cels qui ces choses tienent, que li Rois de Angleterre les ait dedens la Touzsaintz en un an, ou faire lui eschange avenable, al esgard de preudes homes, qui soient nomez d'une part & d'autre, le plus convenable, al profit de deus parties.

II. Et oncore li devantdit Rois de France donra al Roi de Angleterre la value de la tere de Agenois en deners chescun an, selonc ce qe ele sera prisee a droit value de tere par preudes homes, nomez d'une part & d'autre, & sera la paie fait al Temple, a Paris, chescun an, a la quinzeine de l'Ascension la moite, e a la quinzeine de la Touz Sainz l'autre.

Et, s'il avent qe le tere eschaist de la countesse Johanne de Poitiers au Roi de France, ou a ses heires, il seroit tenuz, ou ses heires de rendre la au Roi de Angleterre, ou a ses heires:

Et rendue la tere, il seroit quites de la ferme: &, s'ele venoit a autres qu'au Roi de France, & a ses heirs, il donroit au Roi de Angleterre le fie de Agenois, avec la ferme devantdite: &, s'ele venoit en demaine al Roi de Angleterre, li Rois de France ne seroit pas tenuz a rendre cele ferme:

Et, se il estoit es garde par le court le Roi de France, qe, por la terê de Agenois avoir, deust li Rois de Angleterre metre, ou rendre aucuns deniers, par raison de gagiere, li Rois de France rendroit ces deniers, ou li Rois de Angleterre tendroit, & auroit la ferme tant qu'il eust en ce qu'il auroit mis pur cele gagiere.

III. Derechief, il sera enquis en bone foi, & de plaine, a la request le Roi de Angleterre, par prodes homes, a ce esleuz d'une part & d'autre, se la tere, que li Cuens de Poitiers tient en Caorsin de par sa fame, fu del Roi de Angletere donee, ou baillee avec la tere Agenois par mariage, ou par gagiere, out tot, ou partie a sa suer, qui fu mere le conte Raym' de Tholos' derreinement mort:

Et, s'il estoit trove qu'il eust ainsi este, & cele tere eschaoit al Roi de France, ou a ses heires, del deces la contesse de Poitiers, il la donroit al Roi de Angleterre, ou a ses heires:

Et, se ele eschaoit a autre, & il iert trove par cele enqueste, tote vois, qe ele eust este *ainsi donee ou baillee, come il dit dessus,* apres le deces le contesse de Poitiers, il donroit la fie au Roi de Angleterre, ou as ses heires, saufe l'omage de ses freres, se il aucune chose i tenoient, tant com il vivroient.

IV. Derechef, apres le deces del contesse de Poiters, li Roi de France, ou ses heires Rois de France, donra al Roi de Angletere, ou a ses heires, la tere que li cuens de Poiters tient ores en Xancton outre la ryuere de Charente en fiez, & en demaines qui soient outre la Charente, se ele eschaoit al Roi de France, ou a ses heires:

Et s'ele ne li eschaoit, il purchacera en bone maniere, par eschange, ou autrement que li Roi de Angleterre & ses heirs l'aient; ou li fera avenable eschange, a l'esgard de prodes homes, qui seront nomez d'une part & d'autre:

Et de ce, que li Rois de France donra al Roi de Angleterre, ou a ses heires, en fiez, ou en demaines, li Rois de Angleterre, & si heirs feront homage lige au Roi de France, & a ses heires Rois de France: & ausi de Bordiaus, & de Baion, & de Gascoigne, & tote la tere, que il tient, de ca la mer de Angleterre, en fiez, & en demaines; & des isles, s'aucune en ia que li Rois de Angleterre tiegne, qui soient de roiaume de France, & tendra de lui com pers de France & dux de Aquitaigne:

Et de totes ces choses devant dites fera li Rois de Angleterre servises avenables, iusque a tant que il fuist trove quels servises les choses devroient; & lors il seroit tenuz de faire les tiels, com il seroient trove de l'omage de la conte de Bigorre, de Armeignac, & de Faianzac, soit ce que droit en sera.

V. Derechef li Roi de France donra al Roi de Angleterre ce, qe cinc cenz chevalers deuroient coster reisnablement a tenir deuz anz a l'esgard de prodes homes, qui seront nome d'une part & d'autre; & ces deniers sera tenuz li Rois de France a paier a Paris al Temple, a sis paiez pars deus anz, cest a saver,

A la quinzein de la Chandelor, qui vient procheinement, la primere paie, c'estadire la sisieme partie:

Et a la quinzein de l'Ascension ensuant l'autre paie:

Et a la quinzeine de la Touz Seinz l'autre:

Et ausi des autres paies en l'an ensuant;

Et de ce donra li Rois de France ses lettres pendanz, & le Temple, ou l'ospital, ou ambedeus ensemble en plege:

Et li Rois d'Angleterre ne doit ces deniers despendre forsque el service Deu, ou de l'Eglise, ou al profit del roiaume de Angleterre, & ce par la veue des prodes homes de la tere, esleuz par le Roi de Angleterre, & par les hauz homes de la tere.

VI. Et par ceste pais fesant quitera li Rois de Angletere & si diu fil al Roi de France, & a ses successours, & a ses heires, & a ses freres, si le Rois de Angleterre, ou si ancessiors aucune droiture ont, ou orent onqes en choses qe li Rois de France tiegne ou tenist onqes, ou si ancesseors, ou si frere, c'estassavoir en la duchee, & en tote la tere de Normandie, en la conte & en tote la tere de Anju, de Toraine, & del Mayne, & en la conte & en tote la tere de Poitiers, ou *aillours* en aucune part del roiaume de France, & es isles s'aucune en tienent li Rois de France, ou si frere, ou autre de us, & toz arrerages.

VII. Et ausi quiteront li Roi de Angleterre, & si dui fil, a touz ceus, qui depar le Roi de France, ou de par ses ancesseors, ou de ses freres tiènent aucune chose par don, par eschange, ou par vente, ou par achate, ou par ascensement, ou en autre semblable maniere, en la duche & en tote la tere de Normandie, & en la conte & en tote la tere de Anjou, & de Turaine, & del Maine, & en la conte & en tote la tere de Poitiers, ou aillours, en aucune part el roiaume de France, ou es isles desusdites; sauve al Roi de Angleterre, & a ses heires, lur droiture es teres, d'ont il doit fere au Roi de France homage lige par ceste pais, sicome il est desus devise; & sauf ce qe le Rois de Angleterre puisse demaunder sa droiture, se il la quide avoir en Agenois, & avoir la se la court del Roi de France le juge, e ausi de Catorsin.

VIII. Et donra li Rois de Angleterre au Roi de France les lettres, que on dit que il a del Roi Richard son frere, de quitance de totes ces choses par eschange que il en ont, se il puet ces letres trover ou avoir; &, sil ne les puet rover, ne avoir, il donroit ses lettres pendanz al Roi de France, & de barons, & des prelaz, & des prodes homes, qui i furent de tesmoniage de la quitance que li Rois Richard en fist.

IX. Et aura uncore el sairement, & es *letres pendanz* le Roi de Angleterre, que, puis cele quitance, nule droiture il ne li dona en nule des ces choses: & ceste mesme quitance al Roi de France, & as autres devandiz fera li Roi de Angletere faire a sa suer le countesse de Leicestre pur soi, & pur ses heires, & des enfanz, mesmes de cels que l'en requerra.

X. Et le Roi de France clamera ausi quite al Roi de Angleterre, se il, ou si ancessor li fierent onqes tort de tenir son fie, sanz li faire homage, & sanz li faire son servise, & toz arrerages.

XI. Et pardonront & quiteront la uns a l'autre toz maltaleux de conteux, & de guerres, & touz damages, & totes mises, qui il ont fait, ou faites de ca, ou de la en guerres, & en autre maneres.

XII. Et, pur ce ke ceste pais firmement & establement, sanz nule enfraignance, soit tenue a toz jours, li Roi de Anglетere, & si dui fil, & sa soer le countesse de Leicestre, & si enfant, juront ces choses a tenir tant come a chescun apertendra; & a ce tenir obligerent eus, & lur hieres, par lur letres pendanz, & de ce donra seurte li Roi de Angleterre des chevalers des terres devantdites, mesmes qui li Rois de France li donra, & des viles solonc ce ke li Roi de France leu requera.

XIII. Et la forme de la seurte des homes & des villes pur le Roy de Angleterre sera tele; il jurront que il ne donront ne couseil, ne force, ne aide, par quoi li Rois de Angleterre, ne si heir venissent en contre le pais; & s'el avenoit (que Deu ne voille) que il venissent encontre, & il ne l'vousissent amender puis ke li Roi de France, ou ses heirs les en auroit fait requerre, cil, qui la suerte avoient faite, dedenz les trois mois qi li Roi de France les en auroit fait requere, seroient tenus destre aidant al Roi de France & a ses heirs, contre le Roi de Anglettere & ses heirs, jusques a tant que ceste chose fust amende suffisaument a l'esgard de la curt le Roi de France.

XIV. Et sera renovelee ceste seurte de diz anz, en diz anz, a la request del Roi de France, ou de ses heirs .... France; & ausi, de ceste pais tenir, li Roi de France obligera soi, & ses heirs par ses lettres pendanz; & jurra il, & ses filz ainznez, ou si dui fil ainznez, la pais a tenir en bone foi, tant com a chascun apertendra.

Hanc siquidem pacem & compositionem, inter nos & Regem Franciæ, prædictam firmatam, & omnia prædicta & singula, prout superius continetur, promittimus bonâ fide pro nobis, & hæredibus nostris, & successoribus, prædicto Regi Franciæ, & ejus hæredibus ac successoribus, nos fideliter & firmiter servaturos, nec contraventuros per nos, vel per alium aliquatenus in futurum; & quod nichil fecimus, nec in posterum faciemus, per quod præmissa, vel aliqua præmissorum in toto, vel in parte, minus habeant firmitatis.

Quittantes penitus & expressè, pro nobis, & hæredibus nostris, & successoribus nostris, & memorato Regi Franciæ, & ejus hæredibus, ac successoribus suis, necnon antecessoribus, & fratribus ejusdem, & eorum hæredibus, ac successoribus, si nos, vel antecessores nostri, aliquod jus habemus, vel habebamus unquam in rebus, quas Rex Franciæ tenet, vel unquam tenuit, vel antecessores sui, vel fratres sui; scilicet, in ducatu, & totâ terrâ Normanniæ:

In comitatu, & totâ terrâ Andegaviæ Turon' & Cinom':

Et in comitatu, & totâ terrâ Pictaviæ; vel alibi in aliquâ parte regni Franciæ, & in insulis, si aliquid teneat Rex Franciæ, vel fratres sui, vel aliquis de eis, & omnia arreragia.

Et similiter quittamus nos, & duo filii nostri, omnibus illis qui, ex parte Regis Franciæ, vel ex parte antecessorum suorum, vel fratrum suorum, tenent aliquid per donum, per escambium, vel per venditionem, vel per emptionem, vel per ascensamentum, vel alio simili modo, in ducatu & in totâ terrâ Normanniæ; & in comitatu, & in totâ terrâ Andegaviæ, Turoniæ & Cynomanniæ; in comitatu & totâ terrâ Pictaviæ; vel alibi, in aliquâ

parte regni Franciæ, vel in insulis supradictis: salvo nobis & hæredibus nostris jure in terris, unde debemus facere Regi Franciæ homagium ligium per pacem istam, sicut superius est provisum; & salvo nobis hoc quod possimus exigere jus nostrum, si quid credamus habere in Agenois, & habere illud jus, si curia Regis Franciæ hoc judicet, & similiter de Caturc'.

Quittamus etiam penitus & expressè memoratum Regem Franciæ, & fratres, & antecessores suos, de omnibus arreragiis & proventibus perceptis, & qui percipi potuerunt in omnibus supradictis; & de omni rancore & contentione, hinc inde habitis; & de omnibus sumptibus, misis & dampnis, occasione guerrarum, vel quocumque modo alio irrogatis.

Hanc autem quittationem & pacem inter nos & ipsum Regem firmatam, secundum quod superius continetur, quantum ad omnes & singulos articulos, coram nobis jurare fecimus in animam nostram Humfridum de Bohun comitem Essex' & Herefordiæ, & Willielmum de Fortibus comitem Albemarliæ, ad hoc specialiter deputatos à nobis, nos inviolabiliter observaturos, & quod per nos, vel per alium nullatenus contraveniemus in futurum.

Dictas autem quittationes & pacem, de mandato nostri speciali, juraverunt Edwardus primogenitus, & Edmundus, filii nostri, se inviolabiliter servaturos, & in nullo per se, vel alium contraventuros; & quittationes fecerunt de omnibus supradictis voluntate spontaneâ, & nostrâ auctoritate interveniente pariter & assensu:

Quod, ut perpetuæ firmitatis robur optineant, sigillum nostrum præsenti paginæ fecimus apponi.

Datum apud Westmonasterium, ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo nono, vicesimo die Maii.

Declaratio Simonis de Monteforti & collegarum suorum, procuratorum & nunciorum Regis Angliæ, per quam declarant aliquas reservationes fuisse per Regem Franciæ in tractatu pacis cum eis initæ, nomine procuratorio dicti Regis Angliæ.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.
Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 48.

UNIVERSIS præsentes litteras inspecturis, Simon de Monteforti, comes Leycestriæ, P. de Sabaudia, & Hugo le Bigod, procuratores & nuncii illustris Regis Angliæ, salutem.

Notum facimus quod tractatu pacis habito inter illustrem Regem Franciæ & nos procuratorio nomine, pro domino nostro Rege Angliæ, & à nobis firmato, in ipsius Regis præsentiâ, præstito in animam prædicti domini Regis Angliæ juramento, idem dominus Rex Franciæ, cum procuratores ipsius nobiles viri, dominus Alfonsus comes Burg' Franciæ camerarius, & dominus Simon de Claromonte, dominus Nigell' ab ipso specialiter constituti ad jurandum in animam ipsius super dictâ pace tenendâ, facerent in ejus præsentiâ juramentum, nobis audientibus & consentientibus, hæc protestans expressit, quod hæc fiebat salvis restitutionibus quas fieri ordinaverat in quibusdam terrarum illarum, quas habere debet dominus Rex Angliæ per eandem compositionem & pacem; ut videlicet non obstante hujusmodi juramento, fiant dictæ restitutiones in terris eisdem, quamdiu erunt in manu Regis Franciæ memorati; & quod ad solutionem pecuniæ quod continetur in eâdem compositione, datis plegiis, qui super hoc dari debent, per juramentum hoc minimè teneatur; quod etiam vel ad solutionem pecuniæ, vel terrarum assignationem, aut traditionem, non teneatur per hujusmodi juramentum, donec idem dominus Rex Angliæ fecerit ei homagium ligium, secundum quod in formâ pacis plenius continetur, & eandem compositionem pro se & hæredibus suis, tàm ipse quàm duo filii sui propriis juramentis firmaverint, & litteras suas patentes dederint de compositione complendâ plenius & servandâ.

In cujus rei testimonium sigilla nostra præsenti scripto fecimus apponi.

Datum die Maii proximâ post quindenam Pentecostes, in presentiâ domini Regis Franciæ, anno Domini MCCLIX.

De inquirendo super quibusdam terris secundum formam pacis initæ cum Francia.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.
Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis quod nos dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forte comiti Leicestriæ, Ricardo de Clare comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell thesaurario Eborum, J. de Baillilo, & Roberto Walrand, seu illis ex eis qui præsentes fuerint, plenam damus potestatem ad eligendum aliquos viros idoneos;

Qui, unà cum illis quos illustris Rex Franciæ ad hoc, pro parte suâ, duxerit assignandos, bonâ fide, & de plano inquirant utrum terra, quam comes Pictavensis tenet in episcopatu Caturcensi, data fuit, vel tradita à Rege Angliæ, prædecessore nostro, in toto, vel in parte, cum terrâ de Agen' nomine pignoris, aut maritagii cum sorore suâ, matre comitis Remundi, qui ultimò decessit; & ad procedendum in isto negotio prout continetur in formâ pacis, initæ inter dictum Regem Franciæ, & nos.

Ratum habituri & gratum quicquid dicti fideles nostri omnes, aut illi ex eis qui præsentes fuerint, necnon & electi ab eis in præmisso negotio duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo die Maii.

Consimilis littera emanavit, per eadem verba, hoc mutato quod, loco in episcopatu Caturcensi, ponitur, in provinciis Caturcensibus & Peregor'.

Teste, &c.

Per comitem Gloucestriæ.

De negotiis in pace contentis, expediendis.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III.
Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis quod nos dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti, & aliis præscriptis, aut illis ex ipsis qui præsentes fuerint, plenam damus potestatem complendi, pro parte nostrâ, omnia quæ in pace, inter illustrem Regem Franciæ & nos, ordinata fuerint, & jurata hinc inde; & ad recipiendum nomine nostro, omnia quæ per prædictam pacem nobis debent assignari.

Damus etiam eisdem, vel illis eorum qui præsentes fuerint, potestatem substituendi, si opus fuerit, alium seu alios, ad omnia negotia prosequenda & expedienda, nomine nostro, quæ in formâ prædictæ pacis continentur:

Ratum habituri & firmum quicquid prædicti fideles nostri, vel illi eorum qui præsentes fuerint, substitutus etiam, vel substituti ab eis, decreverit, aut decreverint faciendum in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De arbitratione pecuniæ per Regem Franciæ solvendæ, pro quingentis militibus per biennium tenendis.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.
Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis quod nos dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti comiti Leicestriæ, Ricardo comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell thesaurario Eborum, J. de Baillol, & R. Waleran, aut illis eorum qui præsentes fuerint;

Plenam damus potestatem ad eligendum & constituendum ex parte nostrâ, aliquos bonos viros, sive ex seipsis, sive ex aliis;

Qui, unà cum aliis ex parte illustris Regis Franciæ eligendis, sive constituendis, aut constitutis, arbitrari valeant super quantitate pecuniæ, quam idem Rex Franciæ pro sumptibus quingentorum militum, per biennium tenendorum, secundum quod in formâ pacis inter ipsum & nos initæ continetur, nobis debet assignare:

Ratum & firmum habituri quicquid iidem, vel illi ex eis qui præsentes fuerint, necnon electi, aut constituti ab eisdem, in præmisso negotio duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De quintâ personâ eligendâ, si fortè cæteri non concordent, de negotio prædicto.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis quod dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti comiti Leicestriæ, & aliis præscriptis, seu illis ex eis qui præsentes fuerint;

Plenam damus potestatem ut, si forsitan illi duo, quos ex seipsis, vel ex aliis elegerint, ad arbitrandum super quantitate pecuniæ, quam illustris Rex Franciæ, pro quingentis militibus, per biennium tenendis (sicut in pace, inter ipsum, & nos firmatâ, continetur) nobis solvere tenetur cum aliis duobus, quos idem Rex Franciæ ad hoc pro parte suâ, duxerit assignandos, super ipsâ arbitratione faciendâ concordare non possint,

Prædicti Simon, Ricardus, Petrus, Johannes, & Johannes, & Roberti nostri fideles, aut *illi ex eis qui præsentes fuerint, consentire valeant* i quintum,

Qui unâ cum ipsis quatuor in arbitratione prædictâ procedat:

Ratum habituri, & *firmum quicquid per ipsos quinque concorditur, aut* per majorem partem *eorum actum fuerit in præmissis.*

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De negotio prælocuto.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis quod dilectos & fideles nostros, Johannem Maunsell, & Robertum Waleram constituimus ut, unà cum illis, quos illustris Rex Franciæ, pro parte suâ, duxerit assignandos, arbitrari valeant nomine nostro, super quantitate pecuniæ quam idem Rex nobis debet assignare, pro quingentis militibus per biennium tenendis, prout in formâ pacis, inter ipsum, & nos initæ, continetur:

Ratum habituri & firmum quicquid dicti Johannes & Robertus ex parte istâ duxerint faciendum.

Teste ut supra.

De modificatione pecuniæ, ratione quingentorum militum, concedendæ ex parte Franciæ.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis quod dilectis & fidelibus nostris, Ricardo de Clare comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell thesaurario Eborum, J. de Baillol, & Roberto Waleram, vel eis ex ipsis qui præsentes fuerint,

Plenam damus potestatem ad modificandum, nomine nostro, illam summam pecuniæ, quam recipere debemus ab illustri Rege Franciæ pro quingentis militibus, per biennium tenendis, prout viderint expedire:

Ratum habituri & firmum quicquid dicti fideles nostri omnes, seu illi ex eis qui præsentes fuerint, super hoc, ex parte nostrâ, duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De tractando super valore terræ de Agenois.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noverit universitas vestra quod nos dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti comiti Leicestriæ, Ricardo de Clare comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell thesaurario Eborum, & Roberto Waleram, aut illis eorum qui præsentes fuerint,

Plenam damus potestatem ad eligendum ex parte nostrâ aliquos viros idoneos, sive ex seipsis, sive ex aliis;

Qui, unà cum illis quos illustris Rex Franciæ ad hoc pro parte suâ duxerit assignandos, æstimare valeant valorem terræ de Agenois, cujus valentiam annuam idem Rex, prout in pace inter ipsum & nos initâ continetur, solvere nobis tenetur annuatim:

Ratum & firmum habituri quicquid dicti fideles nostri, seu illi ex eis qui præsentes fuerint, necnon electi, aut constituti ab eis, in præmisso negotio duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Super eodem negotio.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis quod dilectis & fidelibus nostris, Simoni de Monte-forti comiti Leicestriæ, Ricardo de Clare comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, Johanni Maunsell thesaurario Eborum, & Roberto Waleram, vel illis ex eis qui præsentes esse contigerint,

Plenam damus potestatem ut, si forsitan illi, quos ex parte nostrâ elegerint, ex seipsis, seu ex aliis, ad æstimandum valorem terræ de Agenois, secundum quod in formâ pacis, inter dominum Regem Franciæ, & nos initæ, continetur, cum illis quos idem Rex ad hoc pro parte suâ duxerit assignandum, super æstimatione faciendâ, concordare non possint,

Dilecti fideles nostri, seu illi ex eis qui præsentes fuerint, consentire valeant in aliquem alium virum idoneum eis associandum, qui, unà cum aliis ex parte utrâque, ut dictum est, eligendis, sive constituendis, in prædictâ æstimatione procedat:

Ratum habituri, & firmum quicquid prædicti nuncii nostri, & electi ab eis fecerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De conservando Regem Franciæ indempnem versus comitissam Leicestriæ.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis nos bonâ fide promisisse, pro nobis, & hæredibus nostris, magnifico principi Regi Franciæ illustri quod, si fortè contingat comitissam Leicestriæ, sororem nostram, & liberos suos, nolle facere quitantiam, quam dictus Rex Franciæ exigit, secundum formam pacis, inter ipsum & nos provisæ;

Nos, & hæredes nostri, ipsum dominum Regem Franciæ, & hæredes suos, versus dictam comitissam & liberos suos, si fortassè jus aliquid vendicaverint in terris, quæ dicto Regi per formam pacis prædictæ remanent, per omnia conservabimus indempnes. In cujus, &c.

Teste ut supra.

Per eadem verba emanavit alia littera, hoc addito quod post remanent, & aliquid de terris illis per judicium curiæ Franciæ recuperaverint, per omnia, &c. ut supra.

Teste ut supra.

Litteræ Regis super eodem negotio.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Universitati vestræ notum fieri volumus quod, si fortassis contingat Alianoram, comitissam Leicestriæ, sororem nostram, & liberos suos, nolle facere quitantiam, quam Rex Franciæ illustris exigit, secundum formam pacis, inter dictum Regem & nos provisæ & juratæ;

Nos plenam & liberam damus potestatem dilectis & fidelibus nostris Ricardo comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, Petro de Sabaudia, Johanni Maunsell thesaurario Eborum, Johanni de Baillol, & R. Waleram, vel illis ex ipsis qui præsentes affuerint, aliàs dicto Regi Franciæ satisfaciendi nomine nostro, prout viderint expedire:

Ratum habituri & firmum quicquid iidem, vel illi ex ipsis quos adesse contigerit, in hac parte duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Litteræ de credentiâ pro W. Bonquer milite, & marescallo Regis, de pace cum Rege Franciæ, & de negotio Siciliæ.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. m. 8. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ, salutem cum reverentiâ & honore. Super gratiis multimodis nobis & Edmundo nato nostro, maximè de regno Siciliæ, & aliis nos & honorem nostrum contingentibus, & vestræ sanctitatis clementiâ favorabiliter impensis, vobis ad gratiarum actiones assurgimus, cum devotione speciali;

Vestræ paternitati significantes, quod pax inter Regem Franciæ illustrem & nos aliquantulum cepit dilationem, à quâ magna pars subsidii prædicti regni Siciliæ dependebat.

Super quo sanctitati vestræ attentius supplicamus quatenus, ob causam prædictam, & alias, quas dilectus & fidelis noster, W. Bonquer, miles & marescallus noster, vobis ore tenus ex parte nostrâ, plenius exponat, memoratam gratiam vestram, apud nos & prædictum natum nostrum, tam egregiè & liberaliter inchoatam, necnon & benignè continuatam, fine piissimo consummare dignemini;

Et eidem, super negotio Siciliæ, & facto Wintoniensi, & ad ea pertitentibus; nec non & aliis negotiis nostris, & regni nostri, plenam fidem adhibere velitis.

Teste meipso, apud Westm', vicesimo die Maii, anno regni nostri quadragesimo tertio.

Littera quâ Rex Angliæ gratias agit Petro Capoccio cardinali.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 3. d. in Turr. Lond.

REX venerabili patri P. sancti Georgii ad velum aureum diacono cardinali, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Ex veridicâ tàm dilecti militis nostri Willielmi Bonquer, quàm aliorum nunciorum nostrorum, relatione didicimus quod, vos negotia nostra & regni nostri sincero animo amplectentes, ipsa non minus quàm vestra totis studuistis viribus promovere:

Unde paternitati vestræ, quas possumus, etsi non quas debemus, gratiarum referimus actiones; rogantes quatinus, siquid voluntati vestræ placuerit quod per nos valeat expediri, nobis significare velitis: scituri quod, si in aliquibus vobis responderemus ad votum, nobis gratum esset plurimum & acceptum.

Negotia verò nostra, tàm regni Angliæ, quàm regni Siciliæ, & alia pro quibus ad curiam Romanam præfatum Willielmum destinamus, vobis recommendamus; supplicantes attentè quatinus negotia illa solitâ benignitate promovere dignemini; & hiis, quæ vobis ex parte nostrâ dicet, fidem adhibere velitis.

Teste Rege, apud Westm', xx. die Maii, anno regni nostri xliii.

Eodem modo scribitur cardinalibus, videlicet Albo cardinali, Johanni Geytan', Ottobono Ottomano, H. de Seinchier, R. Hanybal.

De matrimonio inter Beatricem filiam Regis, & Johannem primogenitum ducis Britanniæ, contrahendo.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod nos plenam damus potestatem dominæ Margaretæ, Reginæ Franciæ illustri, & dilectis & fidelibus nostris Ricardo comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, Petro de Sabaudia, & Johanni Maunsell thesaurario Eborum, vel eorum aliquibus, qui præsentes affuerint, ad tractandum de matrimonio, inter Johannem primogenitum filium nobilis viri J. ducis Britanniæ, & Beatricem filiam nostram contrahendo, & ad illud firmandum nomine nostro, prout viderint expedire,

Ratum habituri & gratum quicquid ipsi, vel eorum aliqui, quos præsentes adesse contigerit, super præmissis, unà cum dictâ dominâ Reginâ, duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', xxiv. die Maii.

Consimilem litteram habent prænominati Regina, Ricardus, Petrus, & Johannes, sine ratificatione, cum hâc clausulâ;

Et cum ad partes Franciæ venerimus, nos quicquid ipsi omnes, vel aliqui eorum, qui præsentes fuerint, super præmissis, unà cum prædictâ Reginâ duxerint faciendum, &c.

In cujus, &c. Teste ut supra.

Littera Regis archiepiscopo Ebredunensi de credentiâ, super negotio Siciliæ.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX Ebredun' archiepiscopo, salutem. Super laboribus & variis anxietatibus, quibus estis pro negotiis nostris in curiâ Romanâ procurandis, multipliciter lacessiti, sicut per operis efficaciam manifestè perpendimus, grates vobis referimus, quas valemus.

Et, quia tractatus pacis, inter nos, & Regem Franciæ prolocutæ, à quâ negotium Siciliæ multum dependet, ulteriorem, quam credebamus, cepit dilationem,

Clericos vestros, qui nuper ad nos ex parte domini Papæ & vestrâ venerunt, ad vos remittere distulimus, quousque plenius certiorati essemus de pace prædictâ, sicut ipsi vobis poterunt plenius intimare;

Quibus super hiis & aliis negotiis nostris, quæ vobis exposuerint, fidem adhibere velitis, statum & beneplacitum vestrum nobis sæpius demandantes.

Teste Rege, apud Windes', xxiv. die Maii.

Ejusmodi littera eidem, cum multis aliis.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX venerabilibus patribus H. Ebredun' & R. Taratacen' archiepiscopis, magistro Rostando, & magistro J. Clarel, vel eorum aliquibus, qui præsentes fuerint in curiâ Romanâ, salutem.

Super laboriosâ & sollicitâ diligentiâ, quam apposuistis & apponitis circa negotia nostra in curiâ Romanâ expedienda, grates vobis referimus copiosas.

Et, quia tractatus pacis, inter nos & Regem Franciæ prolocutæ, à quâ negotium Siciliæ multum dependet, ulteriorem quam credebamus, cepit dilationem;

Clericos vestros, qui nuper ad nos ex parte domini Papæ & vestri venerunt, remittere distulimus, quousque plenius certiorati essemus de pace prædictâ, sicut vobis per alias litteras nostras, quas vobis per eosdem clericos direximus, significavimus.

Unde dilectum & fidelem nostrum Willielmum Bonquer ad prædictam curiam mittimus, pro prædicto negotio & aliis secretis negotiis ibidem expediendis, quæ idem Willielmus vobis exponet, cui super hiis fidem adhibeatis, & ea ad optatum perduci procuretis effectum, prout præfatus Willielmus vobis ex parte nostrâ plenius intimabit; tantum super hoc facientes, quod vobis exindè ad gratiarum merita fortius astringamur.

Statum autem vestrum, & negotiorum nostrorum in curiâ nobis crebrò significetis.

Teste Rege, apud Windes', xxiv. die Maii.

Bulla Alexandri IV. Papæ quod Rex Angliæ Regem Scotiæ inducat dare consensum provisioni papali pro episcopo Glasguensi.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Rationis oculis intuentes comoda quæ vacantibus ecclesiis de salubri provisione proveniunt, reddimur corde solliciti ut circa provisionem hujusmodi faciendam, fructuosæ attentionis studium habeatur.

Sanè postulatione, factâ in ecclesiâ Glasguensi, tunc pastoris solatio destitutâ, de dilecto filio magistro Nicolao archidiacono Thevidaliæ, in ecclesiâ ipsâ, nobis præsentatâ, repulsâ;

Ne dicta ecclesia, propter vacationem ipsius, posset aliquod incurrere detrimentum, dilectum filium magistrum Johannem de Cheyam Glasguensem electum, tunc capellanum nostrum, & archidiaconum Bathoniensem (cui clara morum, & vitæ, ac scientiæ merita suffragantur, & perhibetur testimonium quod in spiritualibus & temporalibus sit laudabiliter circumspectus) eidem ecclesiæ, de fratrum nostrorum consilio, & apostolicæ plenitudine potestatis, præfecimus in episcopum & pastorem;

Firmâ conceptâ fiduciâ quod eidem ecclesiæ, per ipsius ministerium, prosperitatis & honoris, Deo propitio, desiderata proveniant incrementa.

Undè carissimum in Christo filium nostrum .... Regem Scotiæ illustrem, rogamus & hortamur attentè, ut eumdem electum, cum ecclesiâ sibi commissâ, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, habens propensius commendatum, ei se in regio exhibeat favore munificum, & in cunctis oportunitatibus gratiosum; ac nichilominus eidem electo, vel procuratori suo, ejus nomine, habenti ab ipso speciale ad hoc mandatum, & facienti dicto Regi ea quæ dictus electus facere sibi tenetur, regalia sive temporalia, sine dilatione quâlibet & difficultate, concedat.

Cum autem, fili carissime, sit pietatis opus Dei ministros benigno favore prosequi, ac eos verbis & operibus, pro Regis æterni gloriâ, venerari, serenitatem regiam rogamus & hortamur attentè quatinus, eumdem electum habens propensius commendatum, dictum Regem ad id moneas efficaciter, & inducas præces nostras taliter admissurus, quod eidem electo redundet in gaudium, in te, quam sperat, reperiisse gratiam; nosque celsitudini tuæ proinde, in tuis & tuorum negotiis, oportunis temporibus affluenter exponere teneamur apostolicæ benignitatis affectum.

Dat' Anagniæ, idus Junii, pontificatûs nostri anno quinto.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ pro cœnobio sanctæ Trinitatis London.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis .... priori, & fratribus sanctæ Trinitatis Lundonien' salutem & apostolicam benedictionem.

Cum, ex debito suscepti regiminis, pro ecclesiarum teneamur statu satagere, & earum jura debeamus sollicitè conservare, si quando postulatis à nobis quod rationi conveniat, & ad ecclesiæ vestræ spectet commodum & profectum, postulationibus vestris benignum cogimur prestare favorem.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus gratum impertientes assensum, auctoritate vobis apostolicâ duximus indulgendum, ut in parrochialibus ecclesiis vestris liceat vobis quatuor, vel tres de canonicis vestris sine contradictione quâlibet instituere; ita quidem quod unus ex eis dyocesano episcopo repræsentetur, ut ab eo curam recipiat animarum, & sibi de spiritualibus debeat respondere.

Insuper etiam apostolicâ auctoritate statuimus, ut liceat vobis in causis ecclesiæ vestræ testimonium ferre, dummodo unus, vel duo ex vobis ad agendum & respondendum instituantur; quorum testimonium in causis, in quibus actores vel responsales sunt instituti, non debet admitti.

Dat' Anagniæ, v. *kal'* Julii.

Sigillo avulso.

De ratificatione treugarum Walliæ.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Pat. 43 Hen. III. n. 15. in Turr. Lond.

REX, omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint. Sciatis quod nos ratas habemus & gratas treugas, quas juraverunt venerabiles patres, W. Wigorniensis, & P. Herefordensis episcopi, & dilecti & fideles nostri Humfridus de Boun junior, Rogerus de Mortuo Mari, Petrus de Monteforti, & Rogerus de Monte Alto justiciarius Cestriæ, in animâ nostrâ, ad vadum aquæ de Mongomery, die Mercurii proximo ante festum apostolorum Petri & Pauli, anno Domini MCCLIX. à festo sancti Petri ad vincula anni ejusdem, usque ad idem festum anni Domini MCCLX. inter nos, & nostros, tàm Anglicos, quàm Walenses, ex unâ parte,

Et Lewelinum filium Griffini & suos ex alterâ, secundum quod iidem *fideles nostri pro nobis juraverunt easdem treugas, die & loco supradictis;* & ut in litteris dictorum *fidelium nostrorum, exindè confectis, melius &* plenius continetur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', *xxvi. die Julii.*

Memorandum quod littera Leulini, super eodem facto, liberata fuit in garderobâ Regis Petro de Winton' custodienda.

Litteræ domini Edwardi de quittationibus in pace Regi Franciæ faciendis.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 4.

EDWARDUS, illustris Regis Angliæ primogenitus, universis, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem.

Noveritis quod nos quittationes & remissiones, quas carissimus pater noster, dominus Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, fecit illustri Regi Franciæ de terris, rancoribus, & aliis, quæ in ipsius litteris continentur, ratas habemus & gratas;

Et eadem omnia ac singula, quæ ei per dictum patrem nostrum, quittata sunt & remissa, nos eidem Regi Franciæ quittamus & remittimus penitùs & expressè.

Et, tactis sacrosanctis evangeliis, juravimus pacem, inter ipsum patrem nostrum ex unâ parte, & dictum Regem Franciæ ex alterâ habitam, & juramentis procuratorum eorumdem firmatam, sicut in ipsorum litteris continetur, quantum ad omnes & singulos articulos, in dictâ pace contentos, nos firmiter & inviolabiliter observaturos, & in nullo aliquâ ratione contraventuros.

In cujus rei testimonium præsenti scripto sigillum nostrum duximus apponendum.

Datum apud Westmonasterium, anno ab incarnatione Domini MCCLIX, die Veneris in festo sancti Jacobi apostoli.

Litteræ domini Edmundi de iisdem.

A. D. 1259.—An. 43 Hen. III.

Rot. Conventionum Pacis 43 Hen. III. m. 4.

EDMUNDUS, illustris Regis Angliæ filius, universis, ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem. Noveritis quod nos quittationes & remissiones, quas carissimus pater noster, dominus Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, fecit illustri Regi Franciæ de terris, rancoribus, & aliis, quæ in ipsius litteris continentur, ratas habemus & gratas, &c. *ut supra usque hæc verba, viz.*

In cujus rei testimonium sigillum venerabilis patris domini Walteri episcopi Wigorniensis, præsenti scripto apponi procuravimus.

Datum London', anno gratiæ MCCLIX. die Veneris in festo sancti Jacobi apostoli.

Littera Regis ad Regem Franciæ, de formâ pacis nuper initæ.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 4.

MAGNIFICO principi, consanguineo & domino suo, Deo annuente, in proximo, Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus eâdem gratiâ Rex Angliæ, *dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.*

Cum vos teneamini nobis in quantitate pecuniæ, pro quingentis militibus per biennium tenendis, & de hoc securitatem nobis præstare debeatis per domos Hospitilaris, vel Templi, seu ambas, prout in formâ pacis, inter vos, & nos, nuper initæ & juratæ, continetur, & summa pecuniæ predictæ nondum æstimata sit, vel taxata;

Concedimus quod litteræ securitatis prædictæ penes vos resideant, donec pecunia illa taxata fuerit, & vobis homagium fecerimus, ut tenemur.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste Rege, apud Westm', xxviii. die Julii.

Litteræ de credentiâ ad Regem Franciæ.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 4.

MAGNIFICO principi, consanguineo & domino suo, Deo annuente, in proximo, Ludovico Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitanniæ salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Ad vestræ celsitudinis præsentiam mittimus dilectos & fideles nostros, Simonem de Monteforti comitem Leicestriæ, Petrum de Monteforti, & magistrum Johannem Suthevill, pro negotiis quæ vobis, vice nostrâ, ore tenus exponent; quibus, si placet, omnibus, vel duobus ex ipsis, super hiis fidem adhibeatis; beneplacitum vestrum super hiis & aliis nobis, si placet, significantes per eosdem.

Teste ut supra.

De scriptis, pro formâ pacis cum Francia, utrinque liberandis.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 4.

MAGNIFICO principi consanguineo, & domino suo, Deo annuente, in proximo, Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Ad vestræ celsitudinis præsentiam dilectos & fideles nostros, Petrum de Monteforti, & magistrum Johannem de Suthevill, transmittimus ad liberandum vobis quædam scripta, quæ à nobis habere volebatis super pace inter vos & nos firmatâ, serenitatem vestram rogantes quatinus scripta, quæ nobis vice versâ, facere tenemini de pace prædictâ, eisdem ad opus nostrum liberari faciatis; & nos liberationem illam ratam habebimus & acceptam.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De promissione Henrici de Castella, quod non guerram movebit fratri suo Alphonso, Regi Castellæ.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. m. 5. n. 16. in Turr. Lond.

OMNIBUS, &c. Henricus de Castella, frater illustris Regis Castellæ, salutem.

Noveritis nos bonâ fide promisisse domino Henrico illustri Regi Angliæ (qui nos permittit habere navigium de civitate suâ Baion' ad transfretandum in Affricam) &, tactis sacrosanctis, corporale præstitisse sacramentum quod, in hâc profectione nostrâ ad partes Affricanas, nullam guerram, molestiam, aut gravamen perquiremus, aut procurabimus præfato Regi fratri nostro, affini Regis Angliæ prædicti.

In cujus, &c.

Data apud Westmonasterium, Dominicâ proximâ post festum sancti Jacobi apostoli, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo nono.

Pro Henrico de Castella super promisso præeunte.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. m. 5. n. 16. in Turr. Lond.

REX majori, juratis, & communitati Burdegaliæ, salutem.

Quia dilectus nobis, dominus Henricus de Castella, frater illustris Regis Castellæ, obligavit se, tàm per sacramentum suum, quàm per litteras suas patentes, quas indè nobis fecit, quod, in hâc transfretatione suâ ad partes Affricanas, nullam guerram, dampnum, aut gravamen perquiret, aut procurabit præfato Regi Castellæ, affini nostro;

Concessimus eidem Henrico quod liberè possit sibi perquirere, in civitate nostrâ Burdegaliæ, homines, naves, & alia necessaria, prout sibi viderit expedire, ad transfretationem suam versus partes prædictas.

Et ideò vobis mandamus, quod præfato Henrico nullum super hoc impedimentum inferatis, vel inferri permittatis; accepto tamen juramento à marinellis, & aliis hominibus villæ vestræ, cum eodem Henrico profecturis, quod ipsi nullum dampnum, vel guerram præfato Regi Castellæ, in prædictâ transfretatione, facient, vel fieri procurabunt.

In cujus, &c.

Teste, &c.

Eodem modo mandatum est majori, juratis, & communitati Baion.

De petendo legatum pro negotiis regni Siciliæ.

A.D. 1259. An 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 12. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Rex Angliæ, salutem, cum reverentiâ & honore.

Noveritis quod venerabiles patres Ebredunensem & *Tarentas' archiepiscopos, magistrum Rostandum subdiaconum & capellanum vestrum, & Willielmum Bonquor militem & maresoallum nostrum, nostros constituimus procuratores, ad petendum legatum in Anglia destinandum* pro negotiis regni Siciliæ, & aliis negotiis nostris, & regni nostri, in regno nostro expediendis, prout eis injunximus, & nobis viderint expedire;

Ratum & gratum habituri quicquid omnes, vel unus eorum, quem præsentem esse contigerit, in præmissis duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', secundo die Augusti.

Littera Regis, per quam significavit probis hominibus insulæ de Olerone, quod concessit Edwardo filio suo prædictam insulam.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III. Pat. 43 Hen. III. n. 6. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, dilectis & fidelibus suis majori & probis hominibus insulæ de Olerone, salutem.

Sciatis quod dedimus Edwardo, filio nostro primogenito & hæredi, insulam de Olerone unà cum aliis terris, quas dedimus eidem; ita quod eadem insula semper remaneat coronæ Angliæ, & nunquam alienetur ab eâdem; nec proposuimus, nec proponimus dictam insulam alibi dare, seu quoquomodo alienare.

Et ideò vobis mandamus quod honeste vos geratis & fideliter, erga filium nostrum supradictum, prout tenemini & consuevistis.

Teste meipso, apud Westm', tertio die Septembris, anno regni nostri quadragesimo tertio.

Compositio pacis inter Ludovicum Regem Franciæ & Henricum Regem Angliæ, de tribus diocesibus & civitatibus, viz. Lemovicensi, Cadurcensi & Petragoricensi; per quam idem Rex Franciæ promittit, quod reddet Regi Angliæ terram Agennensem per considerationem curiæ Franciæ, & quæ multas alias in se continet conditiones.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.

* Ex Autogr. Vid. Præfat. hujusce operis.

I. LOOIS, par la grace de DEU, Rois de France, nos faisons a savoir a tous cels qui sont, e qui seront, que nos, par la volente de DEU, ovec nostre chier cusin, le noble Henri Roi de Angleterre, avons pais faite, e affermee e ceste manere, c'est à savoir;

Que nos donons au devandit Roi de Angleterre, e à ses heirs, e à ses successors, toute la droiture, que nos aviens, e teniens en ces trois evesches, e es' cites, c'est a dire, de Limoges, de Cadors, e de Perragort, en fiez, e en demaines: sauf l'omage de noz freres, s'il aucune chose i tienent, d'ont il soient nostre home; e sauves les choses que nos ne poons mettre hors de nostre maine par lettres de nos, ou de nos ancessors; les queles choses nos devons porchacier, a bone foi, vers cels qui ces choses tienent, que li devantdit Rois d'Engleterre les ait dedens la Touz-Sainz, en un an; ou faire lui avenable eschange, a l'esgart de prodes homes, qui soient nome d'une part & d'autre le plus convenable au profit de deus parties.

II. Et encore, donons au devantdit Roi d'Engleterre la value de la terre d'Agenois en deniers, chascun an, selonc ce qu'ele sera prisee a droite value de terre par prodes homes nomes d'une parte e d'autre; e sera la paie fait au Temple a Paris, chascun an, a la quinzaine de l'Ascension la moite, e a la quinzaine de la Touz-Sainz l'autre: &, s'il evenoit que cele terre eschaist de la contesse Johanne de Poitiers a noz, ou a noz heires, nos ou nostre heir, seriens tenu de rendre la au Roy d'Angleterre ou a ses heires: &, rendue la terre, serions quite de la ferme; e. s'elle venoit a autre, que a nos, ou a noz heires, nos donriens au Roi d'Engleterre le fie l'Agenois, aveque la ferme devantdite; e, s'ele venoit en demaine au Roi d'Engleterre, nos ne seriens pas tenue a rendre cele ferme; e, si l'estoit esgarde par nostre cort de France que, por la terre d'Agenois avoir, deust li Rois d'Engleterre metre, ou rendre aucuns deniers, par raison de gagerie, nos rendriens ces deniers, ou li Roi d'Engleterre tendroit & auroit la ferme tant quil eust en ce, qu'il auroit mis parcele gagiere.

III. Derechief il sera enquis, a bone foi e de plane, a la requeste le Roi d'Engleterre, par prodes homes a ce eslus d'une part & d'autres, se la terre, que li cuens de Poitiers tient en Caorsin, de par sa fame, fu de l'Roi d'Angleterre donee, ou baillee, aveques la terre d'Agenois, par mariage, ou par gagiere, ou toute, ou partie, a la suere, qui fu mere le conte Rem' de Tholos darreinement mort; e, s'il estoit trove que il eust ensi este, e cele terre eschroit a nos, ou a nos heires, de l'deces la contesse de Poitiers, nos la donriens au Roi d'Angleterre, ou a ses heires; e, s'ele eschauit a autre, e il iert trove, par cele enqueste, tote voies que ele eust este einsi donee, ou baillee, com il est desus dit, apres le deces la contesse de Poitiers, nos donnons la fie au Roi d'Engleterre, e a ses heires; sauf l'omage de noz freres, s'il aucune chose i tenoient, tant come il viuroient.

IV. Derechief, apres le deces la contesse de Poitiers, nos, ou nostre heir Roi de France, donrons au Roi d'Angleterre, ou a ses heires, la terre, que le cuens de Poitiers tient ores en Xancton outre la riviere de Charente, en fiez e en demaines, qui soient outre la Charente, se ele eschaoit a nos, ou a nos heirs; e, s'ele ne nos eschaoit, nos purchaceriens en bone manere, par eschange, ou autrement, que li Roi d'Angleterre, e si heir l'auront; ou nos li ferons avenable eschange, a l'esgart de prodes homes, qui serront nomme d'une part & d'autre; e de ce, que nos au Roi d'Angleterre, e a ses heir avonz done en fiez e en demaines, li Rois d'Angleterre, e si heir feront homage lige a nos, e a nos heirs Rois de France; e ausi de Bordiaus, e de Baone, e de Gascoigne, e de tote la terre que il tient deca la mer d'Angleterro en fiez, e en demaines, e des isles (s'aucune en ja) que li Rois d'Angleterre tiegne, qui soient de l'roialme de France; e tendra de nos come pers de France; & dux de Acquitaigne; e, de totes ces choses devantdites, nos fera li Rois d'Angleterre services avenables, jusques a tant qu'il fust trove quels services les choses deuroient; e lors il serroit tenus de faire les tiels, come il serroient trove de l'homage de la conte de Bigorre, de Armeignac, e de Fesensac, soit ce que droiz en sera; e nos clamons quite au Roi d'Angleterre, se il, ou si ancessor nos firent onquos tort, de tenir nostre fie sanz nos faire homage, e sanz nos rendre nostre servise, e toz arrerages.

V. Derechief, nos donrons au Roi d'Angleterre ce, que cinqcenz chivaliers deuroient couster raisnablement a tenir deus ans, a l'esgart de prodes homes, qui seront nome d'une part e d'autre: e ces deniers sommes nos tenu a paier a Paris au Temple, a sis paiez par deus ans, c'est a savoir, a la quinzame de la Chandelor, qui vient prochainement, la primere paie, c'est a dire la sisieme partie: e la quinzame de l'Assension ensuiant l'autre paie: e a la quinzame de la Touz Sainz l'autre; e einsi des autres paies en l'an ensuiant; e de ces nos donrons au Roi d'Engleterre le Temple, ou l'ospital, ou ambedeus ensemble, en plege; e li Rois d'Angleterre ne doit ces deniers despendre, forsque el servise DEU, ou de l'eglise, ou au profit del roialme d'Angleterre, e ce par la veue des prodes homes de la terre, esleus par le Roi d'Angleterre e par les haus homes de la terre.

VI. Et, par ceste pais faisant, a quité, e quitie de tot en tot, li Rois d'Engleterre, & si dui fils, a nos, e a nos heirs, e a nos freres, e a lor successours, por soi, e por ses heires, e por ses successours, se ils Roys d'Angleterre, ou ses ancessors aucune droiture ont, ou orent onqes en chose que nos teigniens, ou teignissens onques, ou nostre ancessor, ou nostre frere, c'est a savoir en la duchie, e en tote la terre de Normandie; en la conte e en tote la terre d'Anjou, de Toraine, & de l'Maine; e en la

Ex quodam transcripto archiepiscopi Burdegal' inter alia, hanc conventionem habemus Latinè redditam, hisce verbis,.

Prima Pax.

I. LUDOVICUS, Dei gratiâ, Rex Francorum, notum facimus omnibus præsentibus & futuris, quod nos, voluntate Dei, cum carissimo consobrino, & nobili Rege Henrico de Anglia, pacem facimus, & firmamus per istum modum, videlicet:

Quod nos donamus antedicto Regi Angliæ, & hæredibus, & successoribus suis, omnem droyturam, quam nos habemus, & tenemus in tribus episcopatibus, & civitatibus, viz. in Lemosinsi, Caturcensi, & in Petragoricensi, in feodo & in domaniâ; excepto homagio fratrum nostrorum, si ipsi aliquid ibi habeant, unde ipsi essent homines nostri; & exceptis rebus quas nos non possumus ponere extra manum nostram per litteras nostras, vel prædecessorum nostrorum; quas res nos debemus procurare, bonâ fide, penes illos qui prædictas res teneant, quod prædictus Rex Angliæ eas habeat à festo Omnium Sanctorum, usque ad unum annum, vel facere sibi conveniens scambium, ad regardum proborum virorum, qui nominabuntur ab utrâque parte magis convenientes, ad commodum dictarum duarum partium.

II. Adhuc, donamus antedicto Regi Angliæ valorem terræ Agenesii, quolibet anno, secundum quod æstimabitur ad justum valorem terræ per bonos homines hinc & inde; & erit solutio facta apud Templum Parisius, quolibet anno, in quindenâ Ascensionis Domini medietas, & in quindenâ Omnium Sanctorum alia; &, si eveniat quod illa terra excaderet de comitissâ Joanna de Pictavis nobis, & hæredibus nostris, nos vel hæredes nostri, essemus obligati de reddendo eam Regi Angliæ, vel hæredibus suis; &, redditâ terrâ, essemus quipti de dictâ firmâ; & si eveniat alii, quam nobis, vel hæredibus nostris, nos dabimus Regi Angliæ feodum de Agenesio, unâ cum firmâ antedictâ; & si ipsa eveniet in domanio Regi Angliæ, nos non essemus obligati ad reddendum aliam in domanio; &, si esset cognitum per nostram curiam Franciæ quod, pro terrâ Agenesii habendâ, deberet Rex Angliæ ponere, vel reddere aliquos denarios, Rex Angliæ haberet & teneret firmam; tantum donec ipse haberet hoc quod posuisset pro illâ gatgeriâ.

III. Item erit inquisitum, in bonâ fide & de plano, ad requestum Regis Angliæ, per probos homines, ad hoc electos de unâ parte & de aliâ, si terra, quam comes de Pictavis tenebat in Caturcenc' ex parte uxoris suæ, fuit per Regem Angliæ donata, vel tradita, cum terrâ Agenesii, pro maritagio, vel pro gageriâ, vel tota, vel pars, sorori suæ, quæ fuit mater comitis Raimondi de Tholosa ultimò mortui; & si esset repertum quod tota fuisset, & illa terra perveniret ad nos, vel ad hæredes nostros, de decessu comitissæ Pictaviæ, nos eam daremus Regi Angliæ, & hæredibus suis; &, si ipsa excadet alii, & esset inventum, per illam requestam omni vice quod fuisset ita donata, vel tradita, sicut est dictum superius, post decessum comitissæ Pictaviæ, nos daremus feodum Regi Angliæ & hæredibus suis; salvo homagio fratrum nostrorum, si ipsi aliquid ibi tenebant, tantum quantum ipsi viverent.

IV. Item, post decessum comitissæ Pictaviæ, nos, & hæredes nostri Reges Franciæ, donamus Regi Angliæ & hæredibus suis terram, quam comes Pictavensis tenet modò in Xantonen' ultra riperiam de Charanta, in feodo & in domaniâ, quæ sunt ultra Charantam, si ipse excaderet nobis vel hæredibus nostris; &, si non excaderent, nos procuraremus bono modo, per excambium, vel aliter, quod Rex Angliæ, & hæredes sui ipsa habebunt; vel nos sibi faciemus conveniens scambium, ad regardum proborum virorum, qui erunt nominati hinc & inde; & de hoc, quod nos Regi Angliæ, & hæredibus suis donavimus in feodum & domaniam, Rex Angliæ, & hæredes sui facient homagium ligeum nobis & hæredibus nostris Regibus Franciæ; & ita de Burdegala, de Bayona, & Vasconia, &, de totâ terrâ, quam ipse tenet citra mare Angliæ, in feodo & domaniâ; & de insulis (si aliqua est) quas Rex Angliæ teneat, quæ sint de regno Franciæ; & tenebit de nobis sicut par Franciæ, & dux Aquitaniæ; & de omnibus istis rebus superius dictis, nobis faciet Rex Angliæ servitia convenientia, usquequo esset repertum quæ servitia dictæ res debent; & tunc ipse erit obligatus facere, sicut est repertum de homagio comitatûs Vigorræ, & Armaignaco, & de Fesensaco, illud quod jus erit; & nos clamamus quiptum Regem Angliæ, si ipse, vel antecessores sui unquam fecerunt nobis tortum, detinendo feodum nostrum & non faciendo nobis homagium, & non respondendo nobis de servitio nostro, & arreragiis.

V. Item, nos dabimus Regi Angliæ illud, quod quingenti milites debebunt constare rationabiliter ad tenendum duos annos, ad egardum proborum hominum, qui erunt nominati hinc & inde; & illos denarios sumus nos obligati ad solvendum Parisius, ad sex solutiones per duos annos, videlicet, in quindenâ Candelossæ, proximò veniente, primam solutionem, hoc est dictum sextam partem: & in quindenâ Ascensionis Domini sequente, aliam solutionem: & in quindenâ Omnium Sanctorum aliam; & ita de hiis solutionibus in anno sequenti; & de hoc nos dabimus Regi Angliæ Templum, vel hospitalem, vel ambo simul, in fidejussionem; & Rex Angliæ non debet illos expendere, nisi ad servitium Dei, vel ecclesiæ, vel ad proficuum regni Angliæ, & hoc de advisamento proborum hominum, qui fuerint electi per Regem, & per altos homines terræ.

VI. Et, faciendo istam pacem, quiptavit, & quiptat, de toto in totum, Rex Angliæ, & sui duo filii, nobis, & nostris hæredibus & successoribus, nostris fratribus, & hæredibus suis, pro se, hæredibus, & successoribus suis, si ipse Rex Angliæ, vel sui antecessores aliquam droituram habent, vel habuerunt unquam in rebus quas nos tenebimus, vel tenuissemus unquam, vel antecessores nostri, vel fratres nostri, videlicet in ducatu & comitatu terræ Normandiæ; & in comitatu & totâ terrâ d'Anjou, & de Tureyne, & du Meyne; & in comitatu

& in totâ terrâ Pictaviæ; vel alibi in aliquâ parte regni Franciæ, vel in insulis (si aliquas tenemus nos, vel fratres nostri, vel alii nomine eorum) & omnia arreragia.

VII. Et similiter quiptavit, ac quiptat prædictus Rex Angliæ, & sui duo filii, omnibus illis qui nomine nostro, vel antecessorum nostrorum, vel fratrum nostrorum tenebant aliquam rem pro dono, vel pro escambio, vel pro venditione, vel pro emptione, vel per assensum, vel modo alio similiter, & in ducatu & in comitatu terræ de Normandia; & in comitatu & in totâ terrâ d'Anjou, & de Touraine, & de Mayne; & in comitatu & in totâ terrâ de Pictavia; vel in aliquâ parte regni Franciæ; vel insulis superius dictis; exceptâ Regi Angliæ, & hæredibus suis, eorum droyturâ, unde ipsi debent nobis facere homagia legia per istam pacem, sicut est superius ordinatum; & excepto hoc quod Rex Angliæ possit petere droyturam suam, si ipse credat habere in Agenesio, & habebit eam, si curia Regis Franciæ adjudicat sibi, & ita de Caorsin.

VIII. Et remisimus, & quiptamus unus alteri; & perdonamus & quiptamus omnes malas voluntates contentiosas, & de guerris; & omnia arreragia, & omnes exitus quæ fuerunt recepti & habiti, vel qui potuerunt percipi in omnibus rebus antedictis; & omnia dampna, & omnes expensas, quæ fuerunt factæ hinc & inde in guerris, & aliis modis.

IX. Et, ad hoc quod ipsa pax firmiter & stabiliter, sine aliquâ infractioue, teneatur perpetuò, Rex Angliæ fecit jurari, in animâ suâ, per procuratores suos speciales ad hoc constitutos, & duo filii juraverunt istas res tenere, tantum ad quemlibet pertineat; &, ad hoc, dabit securitatem Rex Angliæ de militibus, de terris antedictis (quas nos dedimus eidem) & de villis, secundum hoc quod nos requiremus eum.

X. Et forma securitatis hominum & villarum, per Regem Angliæ, erit talis; ipsi jurabunt quod ipsi non dabunt consilium, nec fortitudinem, nec adjutorium, propter quod Rex Angliæ, vel hæredes sui venirent contra pacem; &, si eveniret (tamen Deus nolit) quod ipsi venirent contra, & ipsi nollent emendare postquam nos, vel hæredes nostri Reges Franciæ, requisivimus eos, vel fecissemus eos requiri, illi qui securitatem fecissent, infra tres menses quod nos, vel hæredes nostri fecissemus ipsos requiri, essent obligati ad adjurandum nos, & hæredes nostros, contra Regem Angliæ, & hæredes suos, usquequo ista res fuissent emendata sufficienter, ad esgardum curiæ Regis Franciæ; & erit renovata securitas ista, de decem annis in decem annos, ad requestam nostram, vel hæredum nostrorum Regum Franciæ.

XI. Et nos istam pacem, & istam compositionem, inter nos, & antedictum Regem Angliæ affirmatam, & omnes antedictas res, & quaslibet, sicut sunt superius contentæ, promittimus, in bonâ fide, pro nobis, & hæredibus, & pro nostris successoribus, antedicto Regi Angliæ, & hæredibus suis, & successoribus suis fideliter & firmiter custodire; & quod nos in contrarium non veniemus per nos, nec per alium ullo modo; & quod nichil fecimus, nec faciemus per quod antedictæ res, vel aliquæ, in toto vel in parte, habeant minus firmitatis.

XII. Et propter hoc quod ista pax firmiter & stabiliter, sine ullâ infractione, teneatur perpetuò, nos ad hoc obligamus nos, & hæredes nostros; & facimus jurari, in animâ nostrâ, per procuratores nostros speciales, in præsentiâ nostrâ, pacem istam, sicud est superius ordinata & scripta, ad tenendum bonâ fide, quantum ad nos pertinebit; & quod nos non faciemus in contrarium, nec per nos, nec per nostros, nec per alios.

XIII. Et, in testimonium præmissorum, nos fecimus Regi Angliæ istas litteras patentes, sigillatas sigillo nostro; & istam pacem, & omnes res, quæ sunt superius contentæ, per nostrum præceptum speciale, juraverunt Ludovicus & Philippus, filii nostri, in præsentiâ nostrâ, ad custodiendum & tenendum firmiter, & ipsi in contrarium non venient per se, vel per alium.

Hæc fuerunt facta Parisius, anno Incarnationis Domini MCCLIX. mense Octobris.

conte e en tote la terre de Poitiers; ou aillors en aucune partie de l'roiaume de France, ou des Isles (se aucunes ou tenoms nos, ou nostre frere, ou autres de par nos, ou de par els) e toz arrerages.

VII. E ausi a quite, e quitie li devantdiz Roys d'Engleterre e si dui fil, a toz cels, qui de par nos, ou de par noz ancessors, ou de noz freres tienent aucune chose par don, ou par eschange, ou par vente, ou par achat, ou par ascensement, ou en autre semblable manere, en la duchie, e en tote la terre de Normandie; en la conte e en tote la terre d'Anjou, de Toraine, e de l'Maine; e en la conte e tote la terre de Poitiers; ou aillors en aucune partie de l'roiaume de France, ou es Isles dessusdites; sauf au Roi d'Angleterre, e a ses heirs, lor droiture es terres, d'ont il nos doit faire homage lige par ceste pais, si come il est desus devise; e sauf ce que li Rois d'Angleterre puisse demander sa droiture, s'il la cuide avoir en Agenos, e avoir la, se la cort le Roi de France le juge, e ausi de Caorsin.

VIII. E. avons pardone, e quite l'uns a l'autre; e pardons e quitons toz maltaleuz de conteuz, e de guerres; e toz arrerages, e totes eissues qui ont este eves, qui porrent estre eves en totes les choses devantdites, e toz damages, e totes mises qui ont este faite ou faites de ca ou de la en guerres, ou en autres maneres.

IX. E, por ce que ceste pais firmement, & establement, sans nule enfraignance, soit tenue a toz jours, li Rois d'Angleterre a fait jurer, en s'ame, par ses procurours especials a ce establiz, e si dui fil ont jure ces choses a tenir, tant com a chascun apertendra; e, a ce tenir, ont oblige els, e lor heirs, par lor lettres pendanz; e de ce donra seurte li Rois d'Angleterre des chevaliers des terres devantdites (meisme que nos li avons donees) e des villes, selonc ce que nos l'en requirrons.

X. E la forme de la seurte, des homes e des villes, por le Roy d'Angleterre, si sera tele; ilz jurront qu'il ne donront ne conseil, ne force, ne aide, par quoi li Roi d'Angleterre, ne si heir venissent encontre la pais; e si avenoit (que Dex n'en veille) qu'il venissent encontre, e il ne le voulissent emender puis que nos, ou nostre heir Roi de France, les en auriens fait requirre, c'il, qui la seurte auroient fait, dedenz le trois mois, que nos, ou nostre heir les en auriens fait requirre, ferroient tenue d'estre aidant a noz, e a noz heirs, contre le Roi d'Engleterre, e ses heirs, jusques a tant que ceste chose fust amendes soufisaument, a l'esgart de la court le Roi de France: & sera renovelee ceste seurte, de dis ans a dis ans, a nostre request, ou de noz heirs Rois de France.

XI. E nos ceste pais, e ceste composicon, entre nos, e le devantdit Roi d'Angleterre affermee, e totes les devantdites choses, e chascune, si com eles sont desus contenues, promettons, en bone foi, por nos, & por nos successors, au devantdit Roi d'Angleterre, e a ses heirs, e a ses successours loiaument e firmement a garder; e que nos encontre ne vendron par nos, ne par autre en nulle manere; e que riens n'avons fait, neve ferons par quoi les devantdites choses, totes, ou aucune, en tot ou en partie, aient moins de firmete.

XII. E, por ce que ceste pais firmement e establement, sans nulle enfraignant, soit tenue a tous jours, obligons nos, e nos heirs; e avons fait jurer, en nostre ame, par noz procureurs especiaus, en nostre presence ceste pais, si com ele est desus devisee e escrite, a tenir en bone foi, tant come a noz apartendra: e que nos, ne vendrons encontre, ne par nos, ne par autre.

XIII. En tesmoignance de totes ces choses nos avons fait au Roi d'Angleterre ces lettres pendanz, seellees de nostre seel: & ceste pais, e totes les choses, qui sunt desus contenues, par nostre commandement especial, ont jure Loois, e Pheli, nostre fil, en nostre presence, a garder, e a tenir firmement, e que il encontre ne vendront par els, ne par autre.

Le fu done a Paris, l'an de l'Incarnation nostre Seigneur MCCLIX. el mois de Octoure.

Sigillo, ceræ viridi impresso, exhibente Regem solio sedentem, dextrâ lilium, sinistrâ sceptrum tenentem, filis de serico, cidonii coloris, impendenti. In circumferentiâ hæc verba, Ludovicus Dei gratiâ Rex Francorum. *In contra-sigillo, unicum lilium.*

Ratification des prelats & barons d'Angleterre du dessus dict traicté de paix.

A.D. 1259. An. 43 Hen. III.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 58.

A TOUS ceux qui ces presentes lettres verront ou orront. Nous,
Boniface archevesque de Cantrobir, primat de toute l'Angleterre,
Walt' Evesque de Wyrcestre,
Simon de Montfort, comte de Leycestre,
Richard de Clare', comte de Gloccstre & Hertford,
Roger le Bigot, comte de Norfolk & mareschal d'Angleterre,
Humfroy de Bohun, comte de Rochefort & de Essex,
Guillaume de Fort, comte de Albemarl',
Jean Duplessis, comte de Warwik',
Hugues le Bigot, justice d'Angleterre,
Pierre de Savoye,
Roger de Mortemer,
Jean Manseil, tresorier de Emerbil',
Phil' de Ballech',
Richard de Grecy,
James de Audelée, &
Pierre de Montfort,
Conseillurs de nostre sire le Roy d'Angleterre, salut en nostre Sauveur.

Nous faisons ascavoir que nous avons veuë & entendue la forme de la paix qui est faicte & jurée entre le noble Roy de France Leois, & le noble Roy Henry nostre seigneur en ces paroles,

"*Henri par la grace de Dieu, Roy d'Angleterre, &c. &c.*"

Et nous cette paix & composition, si comme elle est contenue par dessus, voulons, & octroyons, & loons, & conseillons, & en la presence du devant dict nostre seigneur le Roy, & par son commandement especial, nous, archevesques & evesques, avons promis en paroles de proicers, & nous, comtes & barons, avons jurés sur sainctes evangiles, que nous les choses & chacune par soy, qui sont en cette paix contenues, tant comme a nous appartient, fermement & establement tendrons & garderons; & a bonne foy travaillerons & pourchascerons que nostre seigneur le Roy d'Angleterre, & si hoirs, en touttes les choses, & chacune par soy qui sont contenues en cette paix, loyaument accompliront, & garderont fermement.

Et cet serment avons nous faict en la presence des messaiges de noble Roy de France, envoyéz de & de par luy. Et en tesmoign de cette chose nous avons mis nos sceaux en ces presentes lettres.

Ce fut données a Londres le Lundi prochain avant la fest de sainct Luc l'evangeliste l'an de l'Incarnation nostre Seigneur M.CC.LIX. au mois d'Octouvre.

Littera Regis Angliæ duci Britanniæ, de comitatu Richmundiæ sibi, occasione matrimonii cum filio suo, restituendo.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.
Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 1. d.

REX nobili viro Johanni duci Britanniæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Receptis & diligenter intellectis litteris vestris per venerabilem patrem S. episcopum Briocen' & Galfridum de Bistyn militem, nuncios vestros nuper ad nos transmissos (& quorum sollicitudinem & industriam specialiter commendamus) perpendimus evidenter, quod perpetuæ fœdus amicitiæ nobiscum inire desideratis, Johannem primogenitum filium vestrum Beatrici filiæ nostræ karissimæ matrimonialiter copulando: super quo dilectioni vestræ grates referimus, quas valemus; significantes vobis quod nos, & Regina consors nostra, ac magnates regni nostri propositum vestrum, in hâc parte, gratum habemus plurimum & acceptum.

Cæterum, super eo quod petivistis, quod comitatum Richemundiæ vobis reddi faceremus, vos latere non credimus, quod comitatum illum dilecto avunculo nostro, Petro de Sabaudia, dudum contulimus, qui adventum nunciorum vestrorum in Angliam diutius expectavit; tandem verò, urgentibus coactus negotiis, ante ipsorum adventum, partes adiit transmarinas, sicut præfatis nunciis benè constat.

Verum, quia de prædicto comitatu, sine præfato Petro, nichil ad præsens facere poterimus, veluti nec deceret, & nos, & præfata consors nostra, unà cum prædictâ Beatrice filiâ nostrâ, Deo permittente, disponimus esse Parisius in crastino beatæ Katerinæ virginis, cum illustri Rege Franciæ, ubi etiam prædictus Petrus intererit;

Sinceritatem vestram affectuosè rogamus quatinus, dictis die & loco, nobis occurrere velitis, unà cum prædictis consorte vestrâ, & Johanne filio vestro, pro expeditione negotii supradicti.

Et tunc, habito cum prædicto Petro colloquio, prædictum comitatum, si illum ab eodem Petro per voluntatem suam elicere poterimus, vobis habere faciemus, secundum formam inter vos, & dilectos & fideles nostros, Ricardum comitem Gloucestriæ, & Johannem Mansell, nuncios nostros, coram illustri dominâ Reginâ Franciæ prolocutam.

Alioquin de terris, quas à præfato Rege sumus accepturi, seu de aliis terris in Anglia, equivalens vobis escambium, de quo, auctore Domino, contenti eritis, faciemus: dum tamen negotium prædicti fœderis feliciter procedat, prout inter nos, & prædictos nuncios vestros plenius est conventum.

Teste Rege, apud Westm', xviii. die Octobris.

Memorandum quod litteræ procuratoriæ dicti ducis, domino Regi directæ, & litteræ prædictorum nunciorum, quas domino Regi fecerunt, sigillis suis signatæ remanserunt domino Johanni Mansell, coram domino Rege & consilio suo in capellâ dominæ Reginæ apud Westmonasterium, die Lunæ proximâ post festum sancti Lucæ evangelistæ, anno, &c. xliii.

Publicatio intentionis regiæ super restitutione antedictâ.

A. D. 1259. An. 43 Hen. III.
Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 1. d.

REX omnibus, &c. Cum inter nos & venerabilem patrem Simonem episcopum Briacensem, & prudentem virum Galfridum de Bistyn militem, nuncios & procuratores nobilis viri Johannis ducis Britanniæ, plenam habentes potestatem tractandi & firmandi matrimonium inter Johannem, primogenitum & hæredem præfati ducis, & Beatricem filiam nostram, super eodem matrimonio habitus sit tractatus, & dux præfatus comitatum Richemundiæ sibi à nobis restitui petierit;

Nos bonâ fide promittimus & concedimus quod, si comitatum à manibus dilecti avunculi nostri Petri de Sabaudia, cui comitatum illum dudum contulimus, per voluntatem suam elicere poterimus, nos comitatum illum dicto duci, tanquam hæreditatem suam, restituemus in formâ, coram illustri dominâ Reginâ Franciæ, inter prædictum ducem, & dilectos & fideles nostros Ricardum comitem Gloucestriæ, & Johannem Maunsel, nuntios nostros prolocutâ.

Alioquin de terris, quas ab illustri Rege Franciæ sumus accepturi, seu de aliis terris nostris in Anglia, eidem duci equivalens escambium, de quo contentus esse debuerit, faciemus.

Et, per unam istarum viarum, in prædictum matrimonium consentimus, & præfato Johanni, filio ducis, prædictam Beatricem filiam nostram concedimus in uxorem.

Et hoc per dilectum & fidelem nostrum Rogerum de Mortuo Mari fecimus in animam nostram jurari; ita tamen quod præsens negotium coram præfatâ Reginâ Franciæ firmetur, & finaliter consummetur, prout superius est expressum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xviii. die Octobris, anno regni nostri xliii.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de pace inter eos totaliter adimplendâ.

A. D. 1259. An. 44 Hen. III.
Rot. Convention. Pacis 43 Hen. III. m. 1. d.

EGREGIO principi, & consanguineo suo karissimo Ludovico, Dei gratiâ, Regi Franciæ, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Aquitaniæ, &c. salutem.

Venerabiles viros, G. decanum Turonensem, & magistrum W. Beluacensem, vestræ serenitatis nuncios ad nos nuper transmissos gratanter recepimus, & ea, quæ nobis super pace, inter vos & nos formatâ, ex parte vestrâ intimarunt, acceptavimus liberaliter & benignè:

Cum quibus diem collegimus, quod erimus ad vos Parisius, Domino concedente, in crastino beatæ Caterinæ virginis proximo futuro, parati omnia, quæ dictæ pacis reformationem contingunt, prout eadem requirit, totaliter adimplere.

Teste Rege, apud Westm', xxi. die Octobris, anno, &c. xliv.

Eodem modo, verbis competenter mutatis, scribitur dominæ Reginæ Franciæ.

Teste ut supra.

De tallagio, pro Rege Romanorum ad curiam Romanam profecturo.

A. D. 1259.—An. 44 Hen. III.
Pat. 44 Hen. III. n. 28. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Quia carissimus frater noster Ricardus, Romanorum Rex illustris, proximò profecturus est ad curiam Romanam pro arduis & urgentissimis negotiis, quæ ad nostrum, & suum, & regni nostri honorem & proficuum assumpsit, & quæ sine maximis sumptibus nequeunt expedíri;

Concessimus ei quod burgos & maneria sua, quæ fuerunt dominica nostra, rationabiliter talliare possit hâc vice, licet dominica nostra per Angliam ad præsens non fecerimus talliari. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxix. die Octobris.

De tallagio supradicto.

A. D. 1259. An. 44 Hen. III.
Pat. 44 Hen. III. n. 28. in Turr. Lond.

REX omnibus liberè tenentibus de illustri Rege Romanorum in Anglia, salutem.

Quia prædictus dominus Rex, frater noster carissimus in proximo profecturus est ad curiam Romanam, pro arduis & urgentibus negotiis; quæ ad nostrum, & suum, & regni nostri honorem & proficuum assumpsit, circa quorum expeditionem oportet ipsum non modicos sumptus apponere;

Universitatem vestram rogamus attentè quatenus, cum prædictus dominus vester vestrâ ad præsens indigeat subventione, eidem, in hâc necessitate suâ, tam competens subsidium impendere studeatis, quod tàm à nobis, quàm ab ipso in agendis vestris favorem & gratiam, futuris temporibus, meritò promereri debeatis, cum speciali gratiarum actione.

Teste Rege, apud Westm', xxix. die Octobris.

Confirmation du traicté de paix entre le Rois de France & d'Angleterre, fait par S. de Montfort comte de Leycestre & Alienor sa femme :—la dicte comtesse renonce a tout le droit qu'elle pouvoit pretendre ez duché de Normandie, comtes d'Anjou, Touraine, le Mayne & Poictou.

A. D. 1259. An. 44 Hen. III.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 52.

A TOUS ceux quy ces lettres verront, Simon de Montfort cuens de Leycestre, & Alienor comtesse de Leycesre sa femme, salut.

Nous faisons assçavoir a tous, que nous avons veuë & entenduë la forme de la Paix qui est faicte & jurée entre nostre seigneur, le noble Roy Louis de France, & le noble Roy Henry d'Angleterre, nostre seigneur.

Et nos Alienor cele pais, & toutes les choses, & chascunes par soy, qui sont contenues en icelle paix, par l'auctorité & l'assentement des devant dict comte Simon nostre mary, & en sa presence, voulons, octroyons & loons, par nostre gré, & sans nul contreignement, & promettons a tenir & a garder fermement & establement pour nous, & pour nos heritiers, & qu'encontre ne viendrons par nos ni par autre ; & avons quitté & quittons pour nous, pour nos heritiers & pour nos successeurs, de tout en tout au Roy de France, & a ses ancessors, & a ses heritiers, & a ses freres, & a leurs heritiers, & a leurs successeurs, se nous, ou notre ancessor aucune droicture aviens, ou eusmes, oncques en choses que li Roys de France tienne, ou tinst oncques, ou si ancessor, ou si frere : c'est assçavoir en la duché & en toute la terre d'Anjou, de Touraine, & del Maine, & en la comtée & en toute la terre de Poictiers, ou ailleurs, en aucune partie del royaume de France, ou ez isles, s'aucunes en tiennent li Roys de France, ou si freres, ou autres de par eux, & tous arrerages.

Comme aussy avons nous quitté & quittons a tous ceux qui de par le Roy de France, ou de par ses ancessors, de ses freres tiennent aucune chose par don, ou par eschange, ou par vente, ou par achapt, ou par ascensement, ou en autre semblable maniere en la duché, & en toute la terre de Normandie, en la comtée, & en toute la terre d'Anjou, de Touraine, & del Maine, en la comté, & en toute la terre de Poictiers, ou ailleurs, en aucune partie del Royaume de France, ou ez isles dessus dictes, selon la maniere & la teneure qui est contenue en la paix dessus dict ; avons juré &, jurons de nostre bonne volonté, de l'auctorité, de l'assentement nostre mary le comte dessus nommé, & en sa presence sur sainctes evangiles, en la presence del Roy de France devant dict, que nous toutes ces choses garderons, & tendrons fermement, ne encontre ne vendrons par nos ni par autres, sauves a nos, & a nos heritiers toutes nos demandes & nos droictures, en toutes choses encontre toutes personnes qui ne sont exceptées par la devant dicte paix.

Et nos Simon de Montfort, cuens de Leycestre dessus nomméz, recognoissons & tesmoignons que la devant dicte comtesse nostre femme a faict la quittance, & le sairement, & les autres choses devant dictes par nostre assentement, & par nostre volonté & auctorité, & en nostre presence ; & nos mesmes avons juré que la paix dessus dict avons & aurons ferme & stable, & que encontre ne vendrons par nos, ne par autre.

Et en tesmoignages de ces choses, & que ce soit ferme & stable nos, cuens & comtesse desus dicts, avons mis nos sceaux a ces presentes lettres.

Ce fut faict a Paris en la presence des deux Roys dessus nommées, & de moult autres l'an de l'Incarnation nostre Seigneur Jesus Christ M.CCLIX. le Jeudy empres la feste St. André l'apostre.

Littera Regis Angliæ excusatoria de nunciis ei mittendis.

A. D. 1259. An. 44 Hen. III.

Claus. fact. in Franc. 44 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX Papæ, salutem, cum reverentiâ & honore. Cum nuncios nostros ad sedem apostolicam dudum misisse proposuissemus, & hoc hucusque distulerimus, occasione tractatûs pacis, inter nos & illustrem Regem Franciæ jamdiu prolocutæ, quæ nuper Paris' circa festum beati Nicholai, completa fuit penitus & firmata (à cujus consummatione pacis expeditio nunciorum nostrorum versus curiam vestram plurimum dependebat) sanctitatem vestram affectuosè duximus exorandam, quatinus moram dictorum nunciorum, occasione prædictâ, habere dignemini excusatam.

Nos autem prædictos nuncios nostros ad vestræ sanctitatis præsentiam cum celeritate, quâ possimus, destinabimus, qui negotia nostra paternitati vestræ pleniùs explicabunt ; quos, si placet, in præmissis recommendatos habeatis.

Teste Rege apud Paris', xix. die Decembris, anno quadragesimo quarto.

Eodem modo, verbis tamen competenter mutatis, scribitur cardinalibus, & magistro Jordano, & Arloto : & traditæ fuerunt literæ Nicholao Vaketi Januensi, eunti ad curiam, videlicet Albo cardinali, fratri H. de Sancto Caro, domino J. Gutan, dominis Ottoboni, Ottomano, & Ricardo Hanibal.

Littera Regis Angliæ Papæ, de pace cum Rege Franciæ firmatâ ; necnon de credentiâ pro nunciis suis : inter quos fuit Theobaldus archidiaconus Leodiensis, qui postea Papa Gregorius decimus.

A. D. 1259. An. 44 Hen. III.

Claus. fact. in Franc. 44 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in Christo patri A. Dei gratiâ, summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, &c.

Super gratiis multimodis & beneficiis immensis, nobis, & nostris, necnon Willielmo Bonqueor militi nostro, & aliis nunciis nostris, à vestrâ liberalitate munificâ favorabiliter impensis, sanctitati vestræ, ad quas valemus, assurgimus gratiarum actiones :

Vobis significantes quod, quamquam pax, inter illustrem Regem Franciæ, & nos, jam dudum prolocuta, aliquamdiu ceperit dilationem, sicut aliàs vobis significasse meminimus, ipsam tamen pacem cum ipso Rege effectualiter inivimus, & nuper, ante festum Nativitatis Dominicæ, Parisius firmavimus, ad laudem Dei, & ecclesiæ Romanæ commodum & honorem ;

Prout venerabilis pater H. Ebredunensis archiepiscopus, Th' archidiaconus Leodiensis, & dictus Willielmus Bonqueor, quos pro negotiis arduis, nos & regnum nostrum tangentibus, ad vestræ sanctitatis præsentiam transmittimus, vobis poterunt apertius intimare ; quibus, si placet, super hiis fidem adhibere, & favoris gratiam, benignitate solitâ, impartiri velitis eisdem.

Teste meipso apud Paris', xxviii. die Decembris, anno, &c. quadragesimo quarto.

REX R. sancti Angeli, &c. salutem.

Super gratiis multimodis, &c. *Eodem modo quo Papæ, scribitur omnibus cardinalibus, verbis tamen competenter mutatis.*

Item, eodem modo scribitur venerabili cœtui cardinalium, verbis tamen competenter mutatis.

Littera Ludovici Regis Franciæ, de Beatrice filiâ Regis Angliæ, nuptâ Joh' filio ducis Britanniæ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Bundela Litterarum. Temp. Hen. III.

LUDOVICUS, Dei gratiâ, Franciæ Rex, karissimo consanguinéo suo, Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ illustri, domino Hiberniæ, & duci Aquitanniæ, fideli suo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Rogastis nos per .... Johannem de Britannia, qui vestram duxit filiam in uxorem, de mille marcis nos .... vellemus super denarios, quos pro valore terræ Agen' vobis asseritis nos debere :

Verum cum super hoc dictum Johannem, ad vestram requisitionem, in hominem recepimus, non videtur, quia vobis principaliter ad solutionem dictæ pecuniæ teneamur.

Unde nobis, si placet, per vestras patentes literas declaretis, quid facere nos volueritis de præmissis ; vobis quidem, vel alii, de dicto valore terræ Agenensis, teneri non credimus, nisi secundum formam pacis inter nos .... terminos in eâdem pace contentos, quorum primus incipiet in Ascens......

Dat' apud Compend', die Lunæ, ... Epiphaniæ.

Litteræ Alexandri IV. Papæ ad magnates Angliæ.

A. D. 1260.
An. 44 Hen. III.

Annal. Monast. Burton. p. 438.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis nobilibus viris, proceribus & magnatibus regni Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Literas vestras gratanter, prout decuit, & affectuosè recepimus, & ea quæ continebantur in eis attentè advertimus, & intelleximus diligenter.

Sanè scripsistis nobis, quod regnum Angliæ quondam opulentum, & populus ejusdem regni olim locuples, ad ærumnosam & calamitosam devenerit paupertatem, & quod regnum ipsum, quod gaudere consueverat virorum multitudine sapientum, nunc paucitatem virorum hujusmodi lamentabili voce deplorat; asserentes quod id ex eo potissimè contingebat, quod in ecclesiis parochialibus non inveniuntur rectores quales eis antiquitus fuerant deputati, qui mendicitatem pauperum tanquam præsentes in ipsis ecclesiis relevare solebant; & quosque dociles, vel ex ordine cleri, vel ex carne sibi propinquos, vel ex aliâ eis conjunctos necessitudine, in scholis per grata subsidia confovere.

Scripsistis etiam, quod vos & prædecessores vestri, attendentes apparentiam sanctitatis virorum religiosorum ejusdem regni, qui salutem animarum & sustentationem pauperum quærere videbantur, jus patronatûs ecclesiarum hujusmodi ad vos spectans in ipsos liberaliter transtulistis, quo potestatem haberent eligendi personas idoneas episcopis præsentandas, per quas animarum salus & sustentatio pauperum ageretur.

Quodque videbatis vos hujusmodi piâ intentione frustratos, eo quod eligendi personas hujusmodi per vestras provisiones (quas creberrimas asseritis) erat religiosis eisdem sublata potestas; & quod ipsi religiosi prædictas ecclesias, quâ nescitis viâ, in usus concedendi proprios, irrequisitis seu contemtis propriis episcopis, à sede apostolicâ impetrabant.

Objecistis etiam, quod videtur vobis, quantum de vestro existit consilio, hujusmodi jus patronatus ecclesiarum ipsarum debere vos repetere, & ad vestrum dominium totaliter revocare, eo quod videbatis vestram & prædecessorum vestrorum in hâc parte intentionem funditus exsufflatam.

Et quia prælati vestri, videlicet episcopi dicti regni vobis asserebant, quod ad nos horum correctio omnium pertinet, & quia etiam ipsi prælati nobis de hâc materiâ suas, ut credebatis, literas dirigebant: expectatis rescribi vobis qualiter ad reformationem & emendationem prædictorum omnium velimus intendere cum effectu.

Nam si lex vestra, &c.

Alia insuper quamplura dura & aspera in eisdem literis subnixistis, quæ per vos scribi non decuit Christi vicario, & Apostolorum principis successori, totam prædictarum literarum vestrarum seriem ad provisiones apostolicas & adpropriationes ecclesiarum hujusmodi convertentes, vestramque intentionem, utinam piam & benevolam, in his tantummodo, prout ex earundem literarum apparet, fundantes, ac petentes iterum certificari celeriter, qualiter procedi debeat per nos in præmissis.

Porrò, dilecti filii, si ea quæ per vos scripta sunt nobis, ex solo zelo rectitudinis, & ex solo dilectionis fervore procedant, sicut nos credere ac sperare debemus, gaudemus utique vehementer Romanam matrem ecclesiam in vobis habere filios sic solicitos, sicque diligentes, ac vigiles ad reddendum aciem apostolicæ circumspectionis attentam in his, per quæ & nostri honoris præservetur integritas, & animarum salus quod est nobis attemtius valeat provenire; insistentes humilibus supplicationibus apud Deum, ut corda vestra in ipsius ecclesiæ profectum corroboret, & vobis cogitandi quæ recta sunt & agendi gratiam largiatur.

Et quidem, si attenderetur pura & sincera memoratæ sedis intentio, circa concessiones quas eadem de aliquibus ecclesiis dicti regni non vilibus personis, & locis religiosis ipsius regni fecit interdum, quam quidem intentionem Ille qui scrutatur corda & renes hominum non ignorat; inveniretur certè ac reputaretur in oculis divinæ majestatis accepta, & humanis laudibus valdè digna, cum sola pietatis & misericordiæ viscera, quibus sedes eadem personas & loca religiosa prosequitur, ad illas nonnunquam faciendas moverint & induxerint apostolicæ sedis dexteram largitatis.

Credebat enim prædicta sedes firmiter & sperabat per concessiones ipsas in conspectu Altissimi complacere, pauperum religiosorum inopiæ subvenire, ac divinum cultum in concessis ecclesiis debere non minui, sed potius adaugeri; arbitrans non indignè, quod religiosæ personæ quibus ejusdem sedis benignitas hujusmodi gratias faciebat, diligentiores fierent ad sustentandum pauperes & egenos, & ad cultum hujusmodi in ipsis ecclesiis ampliandum, quo arcius ad hæc ex religionis quam professæ sunt sanctitate tenerentur.

Nec dicta sedes prælatorum ipsius regni jura per tales concessiones minuere, sed integrè conservare potius intendebat; cum in illis plena & expressa semper mentio fieret de vicariorum, qui pro tempore in concessis servirent ecclesiis, portionibus ex quibus congruam possent sustentationem habere, episcopalia, archidiaconalia, & cetera ecclesiarum ipsa onera supportare.

Verum tamen, si vera sint hæc quæ sequi in talibus concessionibus descripsistis, dolemus in talibus apostolicum deceptum fuisse judicium, tristamur sanctam ipsius sedis intentionem fuisse tam nequiter circumventam.

Nam licet nos tanquam immeriti, locum illius qui nec fallit nec fallitur, teneamus in terris, quia tamen de filiis Adæ simus, & humanæ conditionis, sicut & ceteri homines, non expertes, circumveniri & decipi possumus in negotiis quantumcumque in eis intentionem purissimam & sincerissimam habeamus.

Illud ad quod scripsistis de modernâ sapientium paucitate Anglicæ nationis, quorum antiquitùs multitudo inveniri consueverat, non videmus, cum per Dei gratiam vix reperiatur hodiè regnum aliquod, seu provincia in orbe terrarum, quod vel quæ majorem, vel adeo magnam, sicut regnum Angliæ, habeat copiam peritorum.

In hoc etenim regno invenitur his temporibus fons amœnissimus Heliconis, de cujus liquore dulcissimo non solum incolæ regni ejusdem, verum alienigenæ suavia sumunt & hauriunt pocula, per quæ arida eorum fœcundantur corda, & sitibunda reficiuntur pectora copiosè.

Hic liberales philosophiæ artes, quibus rudia hominum erudiuntur ingenia, resident.

Hinc procedit & processit inclita multorum doctorum & sanctorum prosapia, de quorum consortio supernus gaudet exercitus, & coronatur in cœlis acies bonorum, & per quos Christianus illustratur populus, & fides Catholica roboratur, & de quorum etiam pectoribus alti eruperunt jam & erumpunt putei scripturarum, qui documentorum fluentis rigant provincias convicinas.

Quod autem aliqua exterorum regnorum monasteria nostris temporibus, aliquas ecclesias parochiales præmissi regni sibi à dictâ sede concedi petierint, sicut in vestris literis tetigistis, vel quod nos unam saltem talibus monasteriis concesserimus, in nostræ registro memoriæ nullatenus adhuc invenire potuimus, quanquam illud propter hoc attentione vigili duxerimus revolvendum.

Neque recolimus nos adeò crebras provisiones fecisse in regno prædicto, quod deberent & possent justè de hoc aliqui murmurare.

Et quod hii, licet sint, ut credimus, valdè perpauci, quibus aliquas ibidem provisiones fieri mandamus, duras & asperas persecutiones per fas & nefas in persecutionibus provisionum hujusmodi sustinere dicuntur, nec haberi deberent, sicut habentur, odio in illis partibus & horrei, in dictæ sedis injuriam & contemtum.

Absit ergo, filii, ut propter apropriationes & provisiones hujusmodi, ad revocationem & repetitionem juris patronatûs, quod vos dictosque prædecessores vestros præfatis religiosis asseritis concessisse, quomodolibet procedatis; cum non liceat vobis, quibus disponendi de rebus ecclesiasticis nulla prorsus est attributa facultas, extendere ad talia manus vestras; nec debeatis bonorum operum pœnitere, immò teneamini potius ob illius reverentiam, de cujus manu debetis recognoscere quicquid vivitis, dominamini, seu regnatis & estis, religiosis personis & locis non solum concessa eis jura integra & illæsa servare, sed eorum etiam adaugere, ut ex hoc dies vestros adaugeat ille qui impræmeditatos annos addidit Ezechiæ.

Ad hæc, si prælati vestri, videlicet episcopi dicti regni, vobis asseruerunt correctionem ad nos horum omnium pertinere, veritatem vobis plenissimam sunt locuti; & vos, quamquam in prædictis vestris descripseritis literis vos esse homines laicos, & nescientes sapientialia verba proferre, id cum sit tam publicum tam notarium omnibus, scire debetis etiam per nos ipsos.

Verum quia pluries in prædictis vestris literis replicastis, quod expectatis rescribi vobis qualiter sit per nos ad reformationem & emendationem talium procedendum, propter quod videmini velle nobis ad hoc libertatem apostolicæ dignitatis artare; nos quanquam reputemus indignum vobis, cum sitis laici, de talibus ad importunam vestram instantiam respondere, præsertim cum nostrum super hoc beneplacitum prædictis vestris episcopis rescribamus; quia tamen dignum duximus conditioni in hâc parte deferre ac ignoscere laicali, vestræque super hoc, ex solâ benignitate prædictæ sedis, satisfacere voluntati, quod ex zelo devotionis & non alicujus rancoris fomite ad id credimus laborare; scire vos volumus, quod taliter, auctore Domino, circa omnia prædicta gerere nos & habere proponimus, quod omnis murmurationis & scandali sublatâ materiâ, Deo à quo bona cuncta procedunt, placebimus exindè, dictisque episcopis ac vobis, ceterisque ejusdem regni fidelibus, gratum erit plurimum & acceptum; & illa remedia quæ in his dicti episcopi, quibus de hoc specialiter scribimus, fore viderint oportuna, & quæ nobis curaverint intimare, libenter prout honorem decuerit apostolicum, curabimus adhibere.

Ideòque nobilitatem vestram rogamus & hortamur attentè, per apostolica scripta vobis mandantes, quatenus præmissa omnia infra vestrorum claustra pectorum meditatione solicitâ revolventes, habeatis super his memoratæ sedis innocentiam excusatam.

Scimus etenim, & in superni Judicis virtute confidimus, quod si de vultu Domini judicium vestrum prodierit, & oculi vestri videre curaverint æquitatem, piam dictæ sedis intentionem nequaquam invenietis in hâc parte culpabilem, immò potius laudabilem, quoad Deum & homines dignis præconiis attollendam.

Bulla Alexandri IV. Papæ monitoria ad dominum Regem Angliæ, super restitutione castri Roffensis archiepiscopo Cantuariensi.

A. D. 1260.
An. 44 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte venerabilis fratris nostri ...... Cantuarien' archiepiscopi fuit propositum coram nobis quod, cum prædecessores sui, Cantuarien' archiepiscopi, castrum Roffen' ab antiquo ex largitione, claræ memoriæ, Regum Angliæ, prædecessorum tuorum nomine Cantuarien' ecclesiæ pacificè tenuissent;

Tu castrum ipsum, ad custodiam ejusdem archiepiscopi pertinens, in ipsius ecclesiæ præjudicium detines, quamquam de illo sibi restituendo spem dederis ab eodem archiepiscopo requisitus.

Cum igitur injuriæ indè prodire non debeant unde jura nascuntur, serenitatem tuam rogamus attentius & hortamur, quatinus (considerato prudenter quod nichil utilitati regiæ deperit, si ea, quæ sunt aliena, reddantur) eidem archiepiscopo castrum ipsum, quod spectans ad eandem ecclesiam à te, sine propriæ salutis dispendio, retineri non potest (maximè cum non videantur à tuo comodo aliena quæ habent ecclesiæ regni tui promptâ liberalitate) ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, tuique honoris augmentum, restitui facias, & tam ipsum, quàm eandem ecclesiam, divini obtentu nominis, assiduè protectionis gratiâ prosequaris; ita quod ex hoc tibi à Deo præmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Dat' Anagniæ, decimo kal' Februar' pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Litteræ Regis Angliæ Regi Franciæ de statu suo, necnon de credentiâ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. 47 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REGI Franciæ Rex, salutem, & fidele semper obsequium, cum dilectione sincerâ.

Quia scimus vos velle de statu nostro rumores audire fælices, serenitati vestræ duximus intimandum quod, licet hactenus corporis fuerimus ægritudine prægravati, speramus tamen in proximo ad statum prosperum, Domino auctore, recreari;

Unde serenitatem vestram rogamus, quatinus statum vestrum, quem semper prosperum & jocundum esse peroptamus, nobis, si placet, significare velitis, unà cum beneplacito vestræ voluntatis, quod libenti animo, pro posse nostro, curabimus adimplere.

Cæterum, quia dilectos & fideles nostros, Johannem Maunsell thesaurarium Eborum, & Robertum Waleraund, propter infirmitatem nostram, & pro guerrâ nostrâ Walliæ, necnon & aliis negotiis nobis incumbentibus hiis diebus, ad præsentiam vestram destinare non potuimus;

Mittimus venerabilem patrem Exoniensem episcopum, W. de Valentia, fratrem nostrum, & quosdam alios dilectos & fideles nostros, ad præsentiam vestram, pro negotiis nostris penes vos expediendis, super facto pacis, inter vos, & nos initæ, prout ante recessum nostrum à vobis apud Compend' condictum fuit, sicut nôstis, quibus super hiis fidem adhibere velitis indubitatam.

Teste Rege, apud Westm', v. die Februarii.

Littera Regis Angliæ rogatoria Reginæ Franciæ, de negotio pacis expediendo.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. 47 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REGINÆ Franciæ Rex, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum circa fœdus pacis, dilectionis, & unitatis inter dominum vestrum & nostrum, Regem Franciæ illustrem, & nos ineundum, nostræ mentis desiderium affectu puro, & corde posuerimus non minus intento; in eo, tanquam domino, consanguineo, & amico, fiduciam habentes ex toto:

Sinceritatem vestram attentè requirimus & rogamus, quatinus erga prædictum dominum vestrum instare, & opem impendere ut, suarum precum adminiculo, per summi Pontificis subsidium & juvamen, votum crucis nostræ explere, & Dei servitium, ad quod intentionem nostram devovimus, perfectiùs & meliùs peragere valeamus.

Rogamus insuper ut nuncios nostros, quos ad præfatum dominum Regem, pro facto pacis, inter nos & ipsum initæ, destinamus, commendatos habere; & eis auxilium, & juvamen, more solito, in hiis quæ de dicto negotio facienda restant, seu perficienda, benignius impendere velitis.

Teste Rege, apud Westm', v. die Febr'.

Littera Blanchæ ducissæ, de Johanne Britanniæ veniendo in Angliam.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Bundela Litterarum, temp. Hen. III.

A SON tres haut & tres cher seignor Henri, par le grace de Deu, Roe d'Engleterre, seignor de l'Yrland, & duc d' Aquitene, ... & Blanche duchesse de Bretangne salit & reverence cum a son seignor, e soe appareilie afferre sa volente en totes choses.

Nos prions, Sire, a vostre haute qui vos pleise a nos amander vostre estat, le queu nostre Sire face tot jors bon.

E vos feisons a savoer, Sire, que madame .... eor d'en mettes bon conseil a besonges Jehan vostre fil; qui s'en va a vos en Engleterre, quar il s'en atent d'ou tot a vos.

E vos prions ...... de, que vos me mandes e comandes tot jors vostre volente, e qui arroet tres grant joie de ferre vostre volente en totes choses, e nostre Sire vos gart.

De interceptionibus contra treugam cum Lewelino emendandis.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Pat. 44 Hen. III. n. 23. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos dilectis & fidelibus nostris, Johanni Lingeyn, Philippo le Brett, Howello filio Maddoc, Tudero filio Edner, Oweno filio Menric, & Howello Vaughan, dictatoribus treugarum inter nos, & Lewelinum filium Griffini, pro parte nostrâ deputatis;

Dedisse potestatem pro nobis, & Edwardo filio nostro, & hominibus nostris, quod ipsi, unà cum dictatoribus earumdem treugarum, pro parte dicti Lewelini deputatis, quotienscumque, & ubicumque locorum partium illarum, viderint expedire, inquirant de omnimodis interceptionibus & transgressionibus utrimque factis, & quas deinceps fieri contigerit contra formam treugarum prædictarum, durantibus treugis eisdem.

Damus etiam dictis fidelibus nostris, pro nobis, & nostris, plenam potestatem capiendi & faciendi, vice nostrâ, emendas super interceptionibus & transgressionibus prædictis, quotiens ipsi viderint expedire:

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, aut illi ex ipsis quos adesse contigerit, super præmissis duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Huberto le Bigod, justiciario nostro Angliæ, apud Westm', vicesimo quinto die Februarii.

De nunciis Lewelini antedicti.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Pat. 44 Hen. III. n 23. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum nuncios Lewelini filii Griffini, qui à die Paschæ, in proximo futuro in unum mensem, ex parte ipsius Lewelini, venturi sunt ad nos de licentiâ & concessione nostrâ, ad tractandum nobiscum de pace & treugis, super contentionibus inter nos & ipsum Lewelinum subortis.

Et ideò vobis mandamus quod prædictis nunciis, in veniendo ad nos, & ibidem morando, & ad partes suas revertendo, nullum inferatis, vel inferri permittatis dampnum, impedimentum, aut gravamen;

In cujus rei, &c. has litteras nostras fieri fecimus patentes, duraturas usque ad festum Pentecostes proximò futurum.

Teste ut supra.

Littera Regis Angliæ Regi Scotiæ, pro Johanne de Cheyham in episcopum Glasguensem.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. 44 Hen. III. p. 2. m. 2. d. in Turr. Lond.

REX Regi Scotiæ, salutem. Dum dudum, postulatione de magistro Nicholao archidiacono de Tevidale, in ecclesiâ Glasguensi factâ, & postmodum per sedem apostolicam cassatâ, dominus Papa, ad quem, occasione dictæ postulationis cassatæ, spectabat dictæ ecclesiæ providere, magistrum Johannem de Cheyham in episcopum loci consecravit; ac idem dominus Papa per litteras suas, quarum transcriptum vobis mittimus, necnon & omnes cardinales nos specialiter rogaverunt, quod erga vos partes nostras interponere curaremus, ut præfato episcopo, qui plenam habet administrationem spiritualium, ut audivimus, temporalia sua restitui faceretis:

Nos, quamquam honori & indempnitati vestræ, tanquam propriæ desideramus, ut convenit, providere, videntes tamen quod id, quod per dominum Papam super præmissis actum est, non poterit infirmari, dilectioni vestræ bonâ fide duximus consulendum, quatinus eidem episcopo liberaliter in hâc parte faciatis, quod ei, secundum Deum & justitiam fuerit faciendum.

Et, si videremus quod huic negotio de jure possetis resistere, aut aliquod commodum ex ipsâ resistentiâ reportare, nos pro eodem episcopo, licet de regno nostro oriundus existat, nihil vobis super hoc scripsissemus.

Teste Rege, apud Sanctum Audom', sexto die Martii, anno, &c. quadragesimo nono.

Eodem modo scribitur Reginæ Scotiæ, Roberto de Bruys, & toti consilio Scotiæ; verbis tamen competenter mutatis.

Littera Regis Angliæ duci Britanniæ, de filio ejus, in festo sancti Edwardi, militiæ cingulo decorando.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. fact. in Franc. 44 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

REX nobili viro, & amico karissimo Johanni, duci Britanniæ, salutem, &c.

Sciatis nos, Reginam nostram, liberosque nostros, apud Sanctum Audom' existentes, sanitate vigere corporeâ; hoc idem de vobis scire peroptantes, ac ibidem expectantes responsum magnatum nostrorum Angliæ super quibusdam negotiis nostris, pro quibus ad ipsos nuncios nuper destinavimus.

Johannem verò filium nostrum & vestrum prædilectum, ad nostram pariter & suam recreationem, nobiscum quanquam invitum retinuimus; quod, si placet, molestè non feratis, sed moram suam, quam nobiscum fecit contra voluntatem suum, sicut dilectus nobis, Willielmus de Lexac magister suus, vobis plenius intimabit, favore nostri velitis habere excusatam.

Et, quia multum vellemus ipsum Johannem cingulo militiæ decorare, & maximè in festo beati Edwardi, quod erit in quindenâ sancti Michaelis, & quod, inter cæteras solempnitates anni, specialiùs veneramur (dum tamen hoc vestræ sederit voluntati; & assensum domini Regis Franciæ, quem nuper super hoc diligenter rogabimus, habuerimus) vos rogamus affectu quo possumus ampliori, quatinus in prædictâ solemnitate, ad honorem nostrum, & vestrum pariter & præfati filii vestri, modis omnibus nobiscum interesse velitis.

Statum & beneplacitum vestrum nobis, super præmissis, per præfatum filium vestrum, quem pro amore nostro ad nos remittere velitis, demandetis; &, quando volueritis, mittatis aliquem de militibus vestris pro extentâ comitatûs Richemundiæ faciendâ, prout inter nos & vos est conventum: & circa hoc opem & operam, prout opus fuerit, impendemus;

Statum & beneplacitum vestrum nobis sæpius demandetis.

Teste, &c. apud Sanctum Audom' ix. die Martii, anno, &c.

Epistola Regis Angliæ Ludovico Regi Franciæ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

MAGNIFICO principi, consanguineo, & domino suo karissimo, domino Ludovico, DEI graciâ, Regi Francie illustri, H. eâdem graciâ, Rex Anglie, dominus Hibernie, & dux Aquitanie salutem ... dilectionis semper augmentum.

Cum pro bono pacis & amicicie continuande, deceat & oporteat gentem vestram & nostram pariter conversantem ....nam pacis inter vos & nos initam & juratam, firmiter observare; ac quidam de diocesibus Lemovicen' Caturcen' & Petragoricen' asserentes se extra manum vestram poni non posse senescallo vestro parcium illarum, quoad statuta pacis & observacionem ejusdem parere & intendere renuant & ..tendant, nos de vestrâ benivolenciâ adeò confidentes, quod ea que nobis in formâ predicte pacis assignastis, nobis debeant in pace & tranquilitate .... serenitatem vestram, de quâ fiduciam gerimus specialem, affectuosè rogamus, quatinus in premissis gratum adhibentes remedium demandetis ...... & per litteras vestras patentes illis qui prefato senescallo nostro in formâ predictâ parere contempnunt, quod ei super hiis que ad conservacionem pacis .... de cetero respondeant & intendant, prout dilectus nobis in CHRISTO Willielmus prior de Manso, vobis ex parte nostrâ plenius intimabit, quem si .... super hoc habere dignemini commendatum.

T. meipso, apud Sanctum Audomar', x. die Marcii, anno regni nostri xliiii.

De occupatione Terræ Sanctæ per Tartaros.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Ex Autogr. in quadam pixide n. 10. infra Turr. Lond.

EXCELLENTISSIMO & christianissimo principi, domino Henrico illustri Regi Angliæ, frater Thomas de ordine prædicatorum, miseratione divinâ, Bethleemitan' episcopus, apostolicæ sedis legatus, ejus ad DEUM orator assiduus: frater Hugo Revel, humilis magister domûs hospitalis sancti Johannis Jerosolimitani, & pauperum CHRISTI custos: frater Thomas Berardi, humilis magister domûs Militiæ Templi: frater Ar...cymus, præceptor domûs hospitalis Sanctæ Mariæ Theotonicorum, & magistri ejusdem domûs in regno Syriæ vicem gerens; & Goffridus de Sargin miles in regno Jerosolimitano Bajulus, cum devotâ Terræ Sanctæ recommendatione seipsos.

Fervente dudum in Syria & invalescente persecutione Tartaricâ, quæ, usque ad extrema regionis nostræ, occupans totam terram, Christianum populum cismarinum pluries & timoris concussit tonitruis, & comminationum fulguribus jaculavit, usque ad extremum defectum cordium & resolutionem virium generalem, vestrum potissimè, & aliorum Regum & principum orbis terræ, subsidium litteris continuatis & variis cismarina Christianitas imploravit, apud clementiam regiam singultuosis insistens suspiriis, & validis personans vocibus & conclamans, ut ejus clamor in aures regias introiret, & clamoris sonus in fines orbis terræ .... sanctorum fidelium perveniret, ut in ejus succursum exurgerent, & in terræ dictæ præsidium convolarent.

Postmodum etiam (Tartarorum ipsorum rabie quiescente, divinæ tamen gratiæ prosecutione respirans, cum totam respiceret ab Halapia usque Jerosol' Sarracenico populo, quem Tartarorum consumpserat gladius, vacuatam, ex hoc perquirendi terram ipsam & destructionem eorum, qui superant hostium, in robur fidei, maximè & Christianitatis augmentum, acceptabile tempus CHRISTI fidelibus advenisse) ad capiendam terram ipsam de facili, & restituendam cultui Christiano, vestram, dictorumque Regum & principum duxit potentiam, attento solicitudinis studio, per plures literas & nuncios invitandam; set, illâ, quam in utroque conceperat, usque huc fiduciâ defraudatâ, ad præsens omni destituta subsidio, & ex destructione præteritâ magna oppressa caristia, Babiloniorum sic est expositâ facibus, ut Soldanus ipse, cum exercitu copioso, totam provinciam, usque ad portum Acon, hostili jam occupavit insultu, &, spiritu superbiæ tumidus, vendicare sibi civitates & castra, in suæ fortitudinis impetu, comminetur, treugarum fœdere, quas hactenus cum Christianis inierat, non servato.

In quibus omnibus non est qui redimat, neq; qui salvum faciat, nec qui ferat auxilium, nec qui terram miserabilem consoletur ex omnibus caris ejus: circumspicit undique, quærens in tribulatione subsidium, & non venit; jacet obsessa canibus, nec invenit liberantem regionem nostram, labore multiplici & gravibus expensis excultam, in temperamentum caristiæ, alieni devorant & circumquaque devastant; nec solum sine resistentiâ exteriorem infideles absorbent patriam; set dilato prius qui de sperato subsidio fiduciam habent, ut in os ipsorum castra influant, & marithimæ civitates maximæ, quas cismarinæ Christianitatis paucitas munire non sufficit, & contra hostilem frequentiam defensare; quin potius, quasi parvus grex in luporum medio constitutus, conseptus undique ac direptus ubique suarum partium deprædationem eo formidat immensius, quo frequentius prædictorum luporum molestatur incursibus, & discurrentibus exercitibus agitatur.

Ut qui igitur, Rex inclite, regia potentia non consurgit & regalis dextræ brachium non exurgit, usque pro exaltabitur contra nos Christiani nominis inimicus! quamdiu terra, CHRISTI sanguine rubricata, conculcari tam enormiter à bestiis permittatur, quæ sic posset de facili liberari, & perpetuâ pace muniri, ... prædictis partibus resarciri: cum enim, aliorum hostium undique sublatâ fortitudine Babyloniorum tantummodo nocumenta supersint, & cæteris quodammodo spinarum aculeis & fruc .... hostibus .... fendiculum habeat ter.............. cujus custodiæ tribulationes multimodas & periculosas inquietudines ex .... ipsius, quam præsentis potissimè temporis oportunitas subminist .... promissus & anxiè ab omnibus expectatus foret necessariè festinandus ut Babilonis .... & progenies simul & reliquiæ .... perderent, ne qua de cætero .... posset quæ in eradicationem Christiani nominis efferatis animis consurrexit; nam si radix illa, nullis impedita, quod absit, obstaculis, in germinationem hostium fidei .... subveniendi voluntas perficietur, ubi foret congrui temporis possibilitas, retardata;

Meminisse debet magnificentia regia dampna gravia & injurias graviores quas .... Christicolarum exercitum pluries intemptavit, non quidem ex suo robore set aut permissione divinâ .... gratium peccatorum, aut ex multiplicatione roboris .... regnis .... adjacentibus influebat exercitum .... contra Babiloniam Christicolæ prævalerent, concurrebat undique .... infidelitatis suæ .... set .... Baltiaca, atque Halapia, & Damascus, opulentissima reverà regna & formosissimæ civitates, ex quibus utique, si robur validum accedebat, si confortabantur brachia pessimorum .... supplicat rationem verum radix hæc pessima ramis .... quam de facili extirpationi pateat & eradicationi subjaceat leviori dictat ratio, & ex........ comprobat . ...., ... celsitudinem fidelibus vocibus quantum possumus obsecramus in CHRISTO .... potentem virum adventum, vel saltem auxilium quod in prædictæ Terræ Sanctæ defensionem, & confusionem inimicorum crucis CHRISTI suspirantes & anxii exponimus, dignemini, sicut omnes requirit negotium crucifixi ... . novissimis, DEO auctore, temporibus in perhenne nominis vestri præconium, in Terræ Sanctæ liberationem & pacem, & regiæ strenuitatis potentia & hostium ....

Valeat regalis magnificentia per tempora longiora.

Dat' Acon', die mensis Aprilis, quarto sexta indictione.

Sigillis pendentibus.

Littera Militiæ Templi magistri Regi Angliæ, de statu miserabili Terræ Sanctæ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Ex Autogr. in Bundela Litter. Temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO domino suo, & amico specialissimo, domino Henrico, providentiâ Summi Regis, Anglorum Regi illustri, frater Thomas Berardi, DEI gratiâ, pauperis Militiæ Templi magister humilis, vestræ dominationi benivolus & devotus, cum omni recommendatione sui & totius ordinis Militiæ Templi, reverentiam omnimodam, &, post hujus vitæ regimen, in veri salutaris gloriâ conorari.

Excellentiæ vestræ præsentibus declaretur me, domine karissime, in confectione præsentium, per DEI & vestri gratiam, plenâ perfrui corporis sospitate; de statu & incremento dominationis vestræ magnificæ (utinam! semper prospero) rumores bonos & prosperos audire jugiter peroptantem.

Infelicem verò statum & rumores patriæ cismarinæ, dominus legatus, prælati, & nos .... religiosi terræ cismarinæ, vobis per literas communiter declaramus.

Et sciatis, domine, pro certo quod omnia vera sunt quæ in dictis literis continentur: & nullam spem neque refugium aliquod habere credimus, nec speramus nisi in DEO, & in domini Regis Franciæ, & in vestræ dominationis constantiâ & vigore; & pro DEO, domine karissime, ipsam pauperem Christianitatem cysmarinam oculo clementi respicere dignemini, ipsi terræ cysmarinæ quamcitius succurrendo.

Siqua sunt autem, domine karissime, quæ pro vobis me facere vestræ magnificentiæ placuerit, mihi vestro totaliter præcipiendo mandetis.

Supplico etiam vobis, domine, ut me, & ordinem nostrum, & omnes fratres ordinis nostri amore DEI, & nostræ religionis devotione, recommendatos habeatis.

Valeat diù & benè, & crescat semper dominatio & bonitas vestra.

Dat' Acon', die quinto mensis Aprilis.

Bulla Alexandri IV. Papæ recommendatoria Edwardo primogenito Regis, pro decano ecclesiæ Cassalensis contra archiepiscopum protegendo.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio Eduardo, domino Iberniæ, primogenito carissimi in CHRISTO filii nostri, illustris Regis Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex zelo rectitudinis, quæ tecum infantiâ tuâ crevisse debet, justitiam diligere, ac iniquitatem te odire credentes, prosecutores justitiæ contra illos, qui eam maximè laicorum potentiâ turbare præsumunt, protectioni tuæ fiducialiter commendamus.

Sanè dilectus filius Keranus, decanus ecclesiæ Cassellensis, contra venerabilem fratrem nostrum ...... archiepiscopum Casselleu' super recuperandâ possessione decanatûs sui ejusdem ecclesiæ, quo eum archiepiscopus ipse, post appellationem legitimè ad sedem apostolicam interjectam, indebitè, ut asserit, spoliavit; necnon super sacrilegâ captione, & incarceratione suâ, & aliis diversis articulis ad certos judices, nostras, sub certâ formâ, litteras impetravit:

Sed, quia, propter potentiam ejusdem archiepiscopi, suam super hoc posse justitiam prosequi non confidit, humiliter petiit, ut te ad defensionem ejus excitare apostolicis exhortationibus dignaremur:

Quocirca nobilitatem tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus decanum ipsum, pro nostrâ & apostolicæ sedis reverentiâ, prosequens favore propitio, ei super præmissis, ad requisitionem dictorum judicum, oportunum ac debitum auxilium largiaris; ita quod per hoc tibi à clementiâ Regis Æterni promerearis quod ipsa pro piis actibus recompensat; nosque proindè tuam devotionem possimus meritò commendare.

Dat' Anagniæ, xv. kal' Maii, pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Littera Regis Angliæ Regi Romanorum, de apparatu bellico ad regnum Angliæ turbandum & invadendum.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. fact. in Franc. 44 Hen. III. m. 1. d. in Turr. Lond.

REX Angliæ Regi Romanorum, salutem. Sciatis, quod pro certo audivimus, quod quidam de regno nostro miserunt ad diversas partes regni Franciæ pro gente, cum armis, introducendâ in regnum nostrum contra nos; de quo idem regnum dudum fuisset turbatum, nisi dominus Rex Franciæ transitum ipsorum prohibuisset ad instantiam nostram:

Et quod fratres nostri de Pictavia, unà cum vicecomite Lemov' dudum, sicut audivimus, paraverunt se ad veniendum in regnum nostrum, cum equis & armis, contra voluntatem nostram, per portus vestros in comitatu Cornubiæ.

Et, quia idem comes vendicat sibi jus in prædicto comitatu Cornubiæ, & ex hujusmodi adventu suo & prædictorum, tam vobis quam nobis, necnon & regno nostro, hiis diebus, grave turbationis periculum posset imminere;

Nos rogamus in fide, quâ nobis tenemini, quatenus, sicut honorem nostrum & vestrum, necnon & tranquilitatem regni nostri diligitis, per terram & potestatem vestram in Cornubia, & alibi, in partibus illis, firmiter & districtè prohiberi faciatis, ne prædicti fratres nostri, vel vicecomes, seu quicumque alii, cum equis & armis, sine licentiâ nostrâ, ingredi permittantur; scituri pro certo quod gravius non possetis nos offendere quam ipsos taliter in regnum nostrum venientes admittere.

Teste, &c. apud Bolon', xviii. die Aprilis.

Littera Regi Franciæ, ejusdem cum prædictâ argumenti; & de Simone de Monteforti dextrarios in Angliam transportante.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. fact. in Franc. 44 Hen. III. m. 1. d. in Turr. Lond.

REX Regi Franciæ, salutem. Serenitati vestræ intimamus quod nos, & Regina, liberique nostri, nobiscum existentes, sani & incolumes venimus usque Wytsand, die Mercurii proximo post quindenam Paschæ, parati ad transfretandum in Angliam, quamcitò prosperam auram habuerimus, cum quibusdam militibus, quos nobiscum ducimus de partibus cismarinis; celsitudini vestræ significantes, quod pro certo intelleximus, fratres nostros de Pictavia, unà cum vicecomite Lemovic' multitudinem armatorum in partibus suis congregâsse, ad veniendum in Angliam contra voluntatem nostram.

Quapropter excellentiam vestram, quantum possumus, deprecamur, quatinus duci Britanniæ vestræ dare velitis literas in mandatis ut, si ipsos per districtum & potestatem suam transitum facere contigerit, eos modis quibus poterit, impediat & repellat.

Intelleximus etiam, quod quidam magnates de dominio vestro inimicis nostris, in hâc parte, consilium impendunt & favorem; unde, quia, post DEUM, potissimè confidimus vobis, & speramus ipsos super hoc, ne sua voluntas impetuosa in actum prodeat, cum vobis indè constiterit, compescatis.

Comes autem Leicestriæ quosdam dextrarios suos, ac etiam arma transire fecit per portum de Wytsand, cum adhuc in partibus illis essemus, prætextu quarumdam litterarum vestrarum de conductu ibidem, ut dicitur, exhibitarum; per quod motum animi ejusdem comitis evidentius perpendere poteritis qualiter erga nos se habeat hiis diebus; super quibus & aliis, quæ nobis obesse poterunt, faciatis, si placet, artius provideri.

Nos verò, cum in Angliam venerimus, de statu nostro & regni nostri vos reddemus certiores, parati ea facere quæ vestri beneplacitis grata noverimus & accepta.

Teste, &c. apud Wytsand, xxviii. die Aprilis, anno, &c. quadragesimo quarto.

Littera abbatis de Obazina, per quam testatur quod inspexit litteram Ludovici Regis Franciæ, qui recepit Eblonem vicecomitem de Ventedoro in homagio & fidelitate suâ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Lib. B. fol. 161 b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

UNIVERSIS præsentes litteras inspecturis, frater C. dictus abbas Obazinæ, Lemovicen' dioc' Cisterciensis ordinis, salutem in Domino.

Noveritis quod nobilis domina Dalfina, vicecomitissa de Ventedoro, & Eblo filius suus, vicecomes ejusdem civitatis, in præsentiâ nostrâ, & discreti viri decani Claremontensis, & domini Pontii de Baynak, & G. de Idergne, & Arnaldi Gausberti militum, ac magistri Petri de Podio, & plurium aliorum, literas, hiis præsentibus appensas, cum isto eodem sigillo, quod in eisdem appensum est, nobili viro domino Bertrando de Gardaliaco militi, in Lemovicensi, Caturcensi, & Petragoricensi diocæsibus illustris Regis Angliæ senescallo, nomine domini Regis Angliæ reddiderunt; & eisdem litteris, & juri, quod sibi ex ipsis competebat, coram nobis expressè renuntiaverunt.

Tenor verò dictarum litterarum talis est.

LUDOVICUS, DEI gratiâ, Franciæ Rex, omnibus has litteras visuris, salutem.

Noveritis quod nos dilectum & fidelem nostrum, Eblonem vicecomitem de Ventedoro, in fide & homagio nostro recepimus, promittentes eidem quod ipsum aliquo casu, sine voluntate suâ, extra manum nostram, in alieno dominio non ponemus.

Dat' apud Asuer', anno domini MCCXLVII. mense Junii.

In testimonium verò præmissorum nos, dictus abbas, sigillum nostrum præsentibus litteris duximus apponendum.

Actum & dat' apud villam Dels Glotos, in festo Inventionis Sanctæ Crucis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo.

De Alexandro Rege Scotiæ, circa provisionem de episcopo Glasguen'.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus ...... Lincolnien' & ...... Bathonien' episcopis, salutem & apostolicam benedictionem.

Diligenter auditis quæ, per nuncios speciales carissimi in CHRISTO filii nostri ...... illustris Regis Scotiæ, circa provisionem, quam de venerabili fratre nostro magistro Johanne de Cheam Glasguen' episcopo, tunc capellano nostro, fecimus in ecclesiâ Glasguen', fuerunt proposita coram nobis, super illis, de fratrum nostrorum consilio, sub certâ formâ duximus providendum, sicut ex tenore litterarum, quas super hoc eidem Regi dirigimus, poteritis pleniùs edoceri;

Volumus itaque, ac fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, postquam ad notitiam vestram pervenerit præmissam provisionem nostram esse totaliter adimpletam, quicquid per litteras nostras, vobis pro episcopo ipso directas, vel quascumque alias, contra Regem eundem, aut regnum suum propter hoc fuit hactenus, vel de cætero fuerit attemptatum, penitus revocatum & irritatum à nobis per vos, vel alios, ubi & quando expedire videritis, nuntietis; non obstantibus quibuscumque litteris apostolicis, super hiis in contrarium impetratis.

Dat' Anagniæ, xii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo à filo canabi.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, ad petendum & mutuo recipiendum quinque millia marc' sterl'.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Pat. 44 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

MAGNIFICO principi, domino & consanguineo suo karissimo, Ludovico, DEI gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Excellentiæ vestræ notum facimus, quod nos prudentes viros, Imbertum de Muutferaunt, & Simonem Passelewe, quos ad vestram præsentiam destinamus, nostros constituimus & ordinamus procuratores ad petendum, & mutuo recipiendum à vobis, nostro nomine, quinque millia marcarum sterlingorum, in quibus karissimo fratri nostro, Ricardo Regi Romanorum illustri, ex causâ mutui, obligati tenemur;

Serenitatem vestram rogantes quatinus prædictis procuratoribus nostris, vel eorum alteri, quem præsentem esse contigerit, prædictam summam pecuniæ, assignandam fratri Willielmo de ordine sanctæ Trinitatis, nuncio & capellano prædicti fratris nostri, liberari & assignari faciatis.

Quam quidem summam pecuniæ computari volumus & deduci de primis solutionibus, quas nobis facere debetis pro sumptu militum, secundum quod in formâ pacis, inter vos & nos initæ, continetur.

Et nos dicta quinque millia marcarum, vel tantumdem pecuniæ, in servitium DEI & ecclesiæ, aut in commodum regni Angliæ impendemus & refundemus, ut tenemur secundum formam pacis prædictæ.

Damus etiam eisdem procuratoribus nostris liberam & plenam potestatem, refutationem & quietationem simpliciter, super dictâ deductione, pro nobis & hæredibus nostris faciendi;

Et omnia alia, quæ circa præmissa necessaria & utilia videbuntur, adeò plenè & liberè ordinandi, sicut nos ipsi facere possemus, si præsentes essemus;

Ratum habituri & gratum quicquid super præmissis per ipsos, vel eorum alterum, ordinatum, procuratum fuerit & statutum, prout in eorum litteris exindè conficiendis plenius videbitur contineri.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', tricesimo die Maii.

Littera ejusdem prædicto Regi Franciæ, de jocalibus ei impignorandis.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Pat. 44 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

EIDEM Regi, salutem. Excellentiæ vestræ notum facimus quod nos prudentes viros, Imbertum de Muntferaunt, & Simonem Passelewe, dilectos familiares nostros, & fratrem Willielmum ordinis Sanctæ Trinitatis, capellanum karissimi fratris nostri Ricardi, Romanorum Regis illustris, quos ad vestram præsentiam destinamus, nostros constituimus & ordinamus procuratores; dantes eis plenam & liberam potestatem tradendi vobis, nostro nomine, & obligandi in pignore quædam jocalia nostra, ad certum terminum, pro quinque millibus marcarum, in quibus eidem Regi fratri nostro ex causâ mutui obligati tenemur.

Quam pecuniam eidem fratri Willielmo, nuncio & procuratori dicti Regis, liberari & assignari faciatis.

Et nos prædictam obligationem, & solutionem, necnon & conventionem quam prædicti procuratores nostri, vel duo eorum, si tertium abesse contigerit, super præmissis fecerint, ratam pro nobis & nostris hæredibus habebimus atque gratam, prout in eorum litteris, exindè conficiendis, plenius videbitur contineri.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Littera Regis Angliæ directa Regi Castellæ, petenti subsidium contra Regem Alemanniæ, Regis Angliæ fratrem.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Claus. 44 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

EGREGIO principi & consanguineo karissimo, Alfonso, DEI gratiâ, Regi Castellæ, Toleti, Legion', Galec', Sibill', Cordub', Murc', Jaenn' & Algarb' illustri, Henricus DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitan' salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Venerabilem patrem P. Grenn' episcopum, & prudentem virum G. Petri thesaurarium Hispalen' nuncios vestros, nuper ad nos venientes Paris' super hiis, quæ nobis ex parte vestrâ intimârunt, benigne audivimus, ut decebat.

Verum, quia Edwardus primogenitus noster, cui dudum terram Wasconiæ dedimus; & quem, negotium, pro quo præfatos nuncios ad nos misistis, potissimè tangebat; ac etiam major pars consilii nostri tunc temporis in partibus Anglicanis agebant; prædictum negotium, quam-

quam nobis cordi esset, ante adventum nostrum in Angliam perducere nequivimus ad effectum.

Nunc autem, habito jam tractatu cum iis, ad invicem, providimus quosdam, tàm ex parte nostrâ, quàm præfati filii nostri usque Burdeg' ad instantem quindenam sancti Remigii, mittendos; qui, vice nostrâ, & ipsius filii nostri, facient quicquid indè inter vos, & nos ordinatum est & conventum;

Ad quos quidem locum & terminum aliquos de vestris, si placet, mittatis, qui expeditioni prædicti negotii valeant interesse.

Nos enim injunximus præfato filio nostro quod, quicquid per nostros & vestros super præmissis ordinatum fuerit, seu statutum, id firmiter & inviolabiliter faciat observari.

De subsidio verò, quod à nobis petitis contra Regem Alemanniæ, fratrem nostrum, serenitati vestræ notificamus quod, cum volueritis negotium illud cum effectu prosequi, taliter nos habebimus erga vos in hâc parte, quod, favente Domino, in culpâ non erimus, nec à vobis merebimur super hoc increpari.

Teste Rege, apud Westmonasterium, xxx. die Maii.

Privilegium mercatoribus regni Alemanniæ in Guildehalla Teutonicorum London' residentibus concessum.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Bibl. Cotton. Vespasian B. VIII. f. 87.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hyberniæ, & dux Aquitaniæ, omnibus ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Sciatis quod ad instantiam serenissimi principis Ricardi, Romanorum Regis, karissimi fratris nostri, concedimus mercatoribus regni Alemanniæ, illis videlicet qui habent domum in civitate nostrâ London' quæ Guildhall' Teutonicorum vulgaritèr nuncupatur, quod eos universos & singulos manutenebimus & servabimus per totum regnum nostrum, in omnibus eisdem libertatibus & liberis consuetudinibus quibus ipsi, nostris & progenitorum nostrorum temporibus, usi sunt & gavisi; ipsosque extra hujusmodi libertates & liberas consuetudines non trahemus, nec trahi aliquatenus permittemus.

In cujus rei testimonium præsentes litteras nostras patentes eis duximus concedendas.

Teste meipso, apud Westm', quinto decimo die Junii, anno regni nostri quadragesimo quarto.

De formâ acquietantiæ per Regem Angliæ Regi Franciæ factæ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Pat. 44 Hen. III. n. 12. in Turr. Lond.

REX universis Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noveritis nos à karissimo domino & consanguineo nostro, Ludovico illustri Rege Franciæ, in numeratâ pecuniæ summâ, recepisse quatuordecim millia, quingentas, octaginta libras, sexaginta sex solidos, & octo denarios, Turonens' monetæ, deducenda de illâ summâ pecuniæ, in quâ nobis idem Rex tenetur pro sumptu militum, secundum quod in formâ pacis, inter ipsum & nos initæ, plenius continetur.

Et nos quidem illa quatuordecim millia, quingentas, octaginta libras, sexaginta sex solidos, & octo denarios Turonens' in primis computari volumus, & deduci de primâ solutione, quam prædictus Rex facere nobis debet in summâ pecuniæ antedictæ.

Promittentes etiam quod dictam pecuniam, vel tantundem pecuniæ, impendemus in servitium Dei, vel ecclesiæ, aut in commodum regni Angliæ, secundum quod tenemur, & in formâ pacis prædictæ plenius continetur.

In cujus, &c.

Data apud Westm', die Lunæ proximâ post festum apostolorum Petri & Pauli, mense Julii, anno millesimo ducentesimo sexagesimo.

Et sciendum quod formam hujus litteræ tulerunt secum Imbertus de Munferaunt & Simon Passelewe, nuncii Regis, in revertendo de partibus Franciæ; & sic fuit sigillata de præcepto Regis & consilii sui.

De remissione pro Rogero de Mortuo-Mari, super captione castri de Buelt à Wallensibus.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Pat. 44 Hen. III. n. 9. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod, cum dedissemus in mandatis dilecto filio nostro Rogero de Mortuo Mari, quod esset ad nos London' in quindenâ sancti Johannis Baptistæ proximò præteritâ, tractaturus nobiscum & cum magnatibus de concilio nostro, super arduis & urgentibus negotiis nostris & regni nostri, idem Rogerus, de speciali præcepto nostro, venit ad dictum parleamentum nostrum London' die Sabbati proximâ ante festum sanctæ Margaretæ virginis; ubi nobis & sibi nunciatum fuit die Martis in eodem festo sanctæ Margaretæ, quod castrum de Buelt, quod fuit in custodiâ suâ, ex ballio Edwardi filii nostri, captum fuit à Walensibus, inimicis nostris, die Sabati supradicto.

Protestamur etiam quod nos, & præfatus filius noster, in præsentiâ nostrâ constitutus apud Westmonasterium, remisimus præfato Rogero quicquid ei posset imputari, aut ab eo requiri, occasione captionis castri supradicti. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxx. die Julii.

Sciendum quod littera prædicta, die prædicto, in camerâ prioris, apud Westm' emanavit de assensu Ricardi comitis Gloucestriæ, R. comitis Marescalli, H. comitis Hereford, J. comitis Warr', H. le Bigod justiciarii Angliæ, Philippi Basset, Johannis Mansell, & Roberti Walerand; in quorum præsentiâ prædicta littera lecta fuit & acceptata.

Teste ut supra.

Memorandum quod ista littera per Regem & concilium processit, & in absentiâ cancellarii sigillata fuit; sed postea Edwardus filius Regis, coram magnatibus de consilio, reclamavit contra remissionem prædictam.

De exercitu contra Wallenses summonito.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. 44 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Ricardo de Clare, comiti Gloucestriæ & Hertfordiæ, salutem.

Quia Lewelinus, filius Griffini, & complices sui, rebelles nostri, contra homagium suum, & fidelitatem nobis debitam, terras nostras & fidelium nostrorum in partibus Walliæ dudum, ut hôstis, hostiliter sunt ingressi, terras illas occupando & devastando, in nostri dedecus & exhæredationem nostram manifestam, & treugæ inter nos & ipsos dudum captæ jam prætereunt, infra quas præfati rebelles nostri castrum nostrum de Buelt nequiter invadere & occupare præsumpserunt, homines nostros in eodem castro & alibi occidendo, & alias transgressiones & gravamina nobis & nostris multipliciter inferendo, contra formam treugarum illarum:

Vobis, de consilio procerum qui sunt de concilio nostro, mandamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes quod, in festo Nativitatis beatæ Mariæ proximo futuro, sitis apud Salopiam, cum equis & armis, & cum servitio vestro, nobis debito, parati exindè nobiscum proficisci in expeditionem nostram contra prædictum Lewelinum, & complices suos rebelles nostros.

Et ita decenter in hâc necessitate nostrâ ibidem veniatis, ut dictorum rebellium nostrorum versutia adeò potenter reprimatur, quod nobis & vobis cedat ad honorem, & exindè vobis teneamur ad speciales gratiarum actiones.

Teste meipso, apud Westm', i. die Augusti.

Eodem modo mandatum est,

Galfrido de Genuill.
Willielmo de Bello Campo de Elmeley.
Philippo Basset.
Willielmo Maudut de Hamslap.
Rogero de Somery.
Henrico de Pynkeny.
Willielmo Marescallo.
Roberto de Sancto Johanne.
Reginaldo de Pauely.
Ricardo de Munfychet.
Thomæ Gresle.
Mauricio de Berkele.
Johanni filio Johannis.
Ricardo Basset de Weldon.
Edmundo Basset de Drayton.
Hugoni de Cressy.
Waltero de Wahull.
Willielmo de Odingsell.
Waltero de Clifford.
Hugoni Peverell de Saunford.
Willielmo de Walton.
Hamoni de Crevequer.
Radulpho de Kammeys.
Andreæ Peverell.
Nicholao de Bolevill.
Roberto de Aguylon.
Willielmo de Harecurt.
Henrico de Ver, comiti Oxon'.
Willielmo le Moyne.
Philippo Marmyny.
Roberto Tregoz.
Roberto de Gurnay.
Griffino filio Wennuwen.
Henrico de Tracy.
Johanni Giffard.
Henrico de Erleye.
Roberto de Bello Campo.
Henrico de la Pomeray.
Henrico de Hasting.
Fulconi filio Warini.
Willielmo de Monte Canisio.
Nicholao Poynz.
Johanni de Baalumy.
Roberto de Cannuill.
Willielmo de Breus.
Mathæo Loveyn.
Baldewino de Insula.
Humfridi de Boun comiti Hereford.
Widoni de Bryny.
Johanni de Curtenay.
Rogero de Mortuo Mari.
Roberto filio Pagani.
Rogero de Sancto Johanne.
Johanni de Wauton.
Alveredo de Lincoln'.
Egidio de Clyfford.
Adæ de Peryton.
Johanni filio Mathæi.
Willielmo de Ebroycis.
Galfrido de Maundevill'.
Ingramo de Fenes.
Hugoni de Neyvill.
Waltero de Dunstanvill'.
Henrico de Novo Burgo.
Willielmo de Bello Campo de Bedford.
Johanni de Warenna.
Almarico de Sancto Amando.
Roberto de Stafford.
Gilberto Peche.
Humfrido de Boun juniori.
Radulpho Saunzaner.
Johanni de Vallibus.
Reginaldo filio Petri.
Thomæ Corbet.
Johanni filio Alani.
Adæ le Despenser.
Johanni de Mucegros.
Philippo de Arcy.
Radulpho Musard.
Ricardo comiti Marescallo.
Franco de Boun.
Radulpho de Gorges.
Radulpho Gurnny.
Willielmo de Say.

In formâ prædictâ mandatum est militibus subscriptis, quod sint apud Cestriam ad eundem diem.

Johanni de Plessetis comiti Warr'.
Roberto filio Nicholai.
Ernaldo de Bosco.
Radulpho Basset de Sapetot.
Jacobo de Aldithele.
Willielmo Bardolf'.
Adæ de Novo Mercato.
Johanni filio Philippi.
Simoni comiti Leicestriæ.
Ricardo de Grey.
Roberto de Ros de Belvero.
Radulpho Botiller.
Roberto de Veteri Ponte.
Henrico Engayne.
Johanni Extraneo.
Roberto de Tatishal.
Gilberto de Gaunt.
Willielmo de Ros.
Henrico de Percy.
Rogero de Munbray.
Roberto de Nevill.
Rogero Bertram de Bothal'.
Rogero Bertram de Mideford.
Willielmo Huntercombe.
Petro de Malo lacu.
Hugoni le Bigod.
Nicholao de Bolteby.
Petro de Brus.
Hugoni de Bolebek.
R. de Quency comiti Winton'.
Johanni de Bayllol.

In formâ prædictâ mandatum est episcopis subscriptis, quod habeant servitium suum quod Regi debent, apud Salop' ad diem prædictum.

B. Cantuariensi archiepiscopo.
H. London' episcopo.
H. Eliensi episcopo.
W. Exoniensi episcopo.
P. Herefordensi episcopo.
E. Cicestrensi episcopo.
S. Norwicensi episcopo.
W. Wigorniensi episcopo.
R. Coventr' & Lich' episcopo.
W. Bathoniensi & Well' episcopo.
L. Roffensi episcopo, vel ejus senescallo.
E. Sarum episcopo.

Item mandatum est G. Eborum archiepiscopo, R. Lincoln' episcopo, R. Karleolen' episcopo, vel ejus senescallo, quod habeant, &c. apud Cestriam ad diem prædictum.

In formâ prædictâ mandatum est abbatibus & abbatissis subscriptis, quod habeant servitium suum, quod Regi debent, apud Salop' ad diem prædictum.

Abbati de Rameseye.
Abbati de Burgo Sancti Petri.
Abbati de Thorneya.
Abbati Sancti Augustini Cantuar'.
Abbati Sancti Albani.
Abbati Sancti Eadmundi.
Abbati Westm' vel ejus senescallo.
Abbati de Certeseye.
Abbati de Hida.
Abbati de Abbotesbyry.
Abbati de Wynchecumbe.
Abbati de Persore.
Abbati de Evesham.
Abbati Sancti Benedicti de Hulmo.
Abbati Sancti Petri Gloucestriæ.
Abbati de Malmisbyry.
Abbati de Schireburne.
Abbati de Michilney.
Abbati de Abendon.
Abbati de Cerne.
Priori Coventr'.
Abbatissæ de Wilton'.
Abbatissæ Sanctæ Mariæ Wynton'.
Abbatissæ de Shaftebyr'.
Abbatissæ de Berking.

Abbatibus de Wyteby, Croyland, et Seleby mandatum est quod habeant, &c. apud Cestriam ad diem prædictum.

De proclamatione summonitionis exercitûs faciendâ.

A. D. 1260.
An. 44 Hen. III.

Claus. 44 Hen. III.
m. 9. d.
in Turr. Lond.

MANDATUM est vicecomiti Eborum quod statim, visis litteris istis, cum omni celeritate clamari faciat in comitatu prædicto, in singulis hundredis, burgis, & villis mercatoriis, per totam ballivam suam, quod omnes illi de ballivâ suâ, qui tenent de Rege in capite, usque ad feodum unius militis integrum, vel amplius, & servitium Regi debent, sicut terras & tenementa sua, quæ de Rege tenent in capite, diligunt, sint apud Cestriam, in festo Nativitatis proximo futuro, cum equis & armis, & servitio suo, Regi debito, parati exindè proficisci, cum Rege, in expeditionem suam contra prædictum Lewelinum, & complices suos rebelles Regis;

Litteras autem Regis, certis personis de ballivâ suâ directas, quas Rex ei mittit, ipsis cum omni festinatione transmitti faciat.

Et ita se habeat in hiis mandatis Regis exequendis, quod summonitio dicti excercitûs non retardetur pro defectu sui, pro quo Rex ad corpus suum, & omnes terras, & catalla sua graviter capere debeat.

Teste.

Eodem modo mandatum est vicecomitibus Cumberland' Lancastr' Northumber' Westmerl' Lincoln' Notingham' Derb' Norhampton' War' Leycestr' & Roteland'.

In formâ prædictâ mandatum est vicecomitibus subscriptis, quod similiter faciant in comitatibus suis, &c. quod omnes illi de ballivâ suâ, &c. sint apud Salop' ad diem prædictum, &c. ut supra, & quod litteras etiam, &c. ut supra. Vicecomitibus Cornub' Devon' Suthampton' Wiltes' Somers' Dorset' Hereford' Gloucestr' Stafford' Salop' Wigorn' Oxon' Berks' Bedeford' Bukingham' Cantebr' Huntedon' Essex' Hertford' Norff' Suff' Midd' Surr' Sussex' & Kanc'.

De Lewelino unà cum cæteris Walliæ rebellibus excommunicatis.

A. D. 1260.
An. 44 Hen. III.

Pat. 44 Hen. III.
m. 6. d.
in Turr. Lond.

B. PERMISSIONE divinâ, Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, venerabili in CHRISTO fratri .... DEI gratiâ, Landavensi episcopo, salutem, & sinceræ fraternitatis in Domino semper augmentum.

Ad nostram noveritis audientiam pervenisse quod, cum inter serenissimum dominum Henricum, DEI gratiâ, Regem Angliæ illustrem, & suos ex unâ parte, & Lewelinum filium Griffini & complices suos ex alterâ, usque ad certum tempus treugæ initæ, & juramento ab utrâque parte interposito firmatæ fuissent, nuper quidam complices & fautores Lewelini prædicti, nondum finitis treugis memoratis, maligno spiritu concitati, terram prædicti Regis Angliæ & suorum hostiliter invadentes, ecclesias & monasteria crudeli incendio destruxerunt, & homicidiis atque rapinis, ausu sacrilego, in eis violatâ immunitate ecclesiasticâ, nequiter perpetratis, pacem regni Angliæ & prædictarum conventionem treugarum perturbare & frangere præsumpserunt, contra ea quæ, pro observatione pacis regni Angliæ, in Oxoniensi concilio providè sunt statuta, temerè veniendo.

Quia verò tantorum facinorum perpetratores, ac illi, quorum mandato, ope, vel consilio, prædicta maleficia sunt commissa, ipso facto sunt excommunicationis vinculo innodati, fraternitati vestræ, in virtute obedientiæ firmiter præcipiendo, mandamus, quatinus in civitate vestrâ & diocæsi prædictos sacrilegos & illos, qui eis, in prædictis sceleribus perpetrandis, opem vel consilium impenderunt publicè, vel occultè, singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, accensis candelis, tam diu excommunicatos nuncietis, & nunciari solempniter faciatis, donec de præmissis satisfactionem impenderint, & absolutionem meruerint obtinere.

Ad hæc, cum præfatus Lewelinus, & complices sui terras, villas, & loca nobilis viri Ricardi de Clare, comitis Gloucestriæ, in diocæsi vestrâ, durantibus treugis memoratis, juramento firmatis, occupaverint violenter, & adhuc detineant occupata; & postmodum, cum venerabilis frater .... DEI gratiâ, Bangorensis episcopus, pro pace inter dominum Regem & dictum Lewelinum tractandâ, apud London', venisset personaliter, quidam Walenses, non sine conniventiâ dicti Lewelini, vel mandato, ut creditur, castrum dicti domini Regis de Buelt ceperunt proditionaliter, & homines

ejusdem castri, quod adhuc sic detinent occupatum, furore diabolico, contra continentiam occiderunt treugarum.

Quia igitur verisimile manifeste videtur occupationem dicti castri, & aliarum terrarum, ac prædictorum perpetrationem facinorum, de mandato, vel voluntate ejusdem Lewelini processisse, vel eum rata habuisse præmissa, quibus non obviavit cum posset; fraternitati vestræ de fratrum & coepiscoporum vestrorum consilio mandamus, in virtute obedientiæ firmiter injungentes, quatenus ad prædictum Lewelinum personaliter accedentes, ipsum moneatis sub testimonio competenti, & efficaciter inducere studeatis ut, infra octabas instantis Assumptionis beatæ Mariæ, post monitionem vestram (quam, si sui copiam denegaverit, in ecclesiâ Landavensi publicè proponatis) domino Regi & suis dictum castrum, terras, villas, & loca, contra treugas per ipsum & suos taliter occupata, sine difficultate restituat, & restitui faciat, & de dampnis & injuriis illatis eis satisfaciat competenter.

Quod, si monitis vestris parere contempserit, cum malum, cui non resistitur, approbetur; nec careat scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare, vos extunc, in pœnam ipsius, qui culpâ se ostenderet non carere, omnes terras, villas, & loca, ditioni & potestati suæ supposita, necnon omnes terras, villas, & loca, quas vel quæ per se, vel complices suos, durantibus treugis supradictis, occupavit in diocæsi vestrâ, interdicto ecclesiastico supponentes, faciatis illud usque ad condignam præmissorum satisfactionem excessuum inviolabiliter observari; inhibentes districtius ne in eisdem terris, villis, & locis, ditioni & potestati suæ suppositis, seu per ipsum & complices suos, durantibus treugis prædictis, contra formam earumdem occupatis, sacramenta ecclesiastica præter quam necessaria ministrentur.

Quid autem super hiis feceritis, nobis per vestras patentes litteras rescribatis.

Data apud Lamehyth, in festo beati Petri ad vincula, anno Domini MCCLX.

Litteræ archiepiscopi Cantuariensis, directæ Landavensi & Menevensi episcopis, traditæ fuerunt comiti Gloucestriæ, transmittendæ eisdem episcopis; & litteræ ejusdem archiepiscopi, directæ Bangorensi & de Sancto Assapho episcopis, liberatæ fuerunt Nicholao Walen' & Guydoni, nunciis Regis, deferendæ R. de Mortui Mari, ut eas mitti faciat eisdem episcopis.

De pace cum Lewelino tractandâ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.
Pat. 44 Hen. III. n. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis nos venerabili patri R. Coventr' & Lich' episcopo, priori de Wenlok, dilecto & fideli nostro Humfrido de Bohun comiti Hereford' & Essex, & dilecto clerico nostro Simoni Passelewe, quos mittimus ad vadum de Muntgomery in octabis instantis Assumptionis beatæ Mariæ, plenam dedisse potestatem tractandi, nomine nostro, de pace inter nos, & Edwardum filium nostrum, & homines nostros ex unâ parte; & Lewelinum filium Griffini & complices & fautores suos, ex alterâ.

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, vel illi ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, super præmissis duxerint faciendum.

Potestatem etiam damus prædicto comiti jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per eosdem, vel aliquos eorum, quos adesse contigerit, acta fuerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', x. die Augusti.

In formâ prædictâ, & per eadem verba emanavit alia littera; nullâ factâ mentione de Edwardo filio Regis.

De treugis cum Lewelino prorogandis.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.
Pat. 44 Hen. III. n. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis nos venerabili patri R. Coventr' & Lich' episcopo, priori de Wenlok, & dilectis & fidelibus nostris, Humfrido de Bohun comiti Hereford' & Essex' Rogero de Mortuo Mari, Jacobo de Aldythel' & Simoni Passelewe clerico nostro, quos mittimus ad vadum de Muntgomery in octabis instantis Assumptionis beatæ Mariæ, vel illis eorum, quos ibidem adesse contigerit, plenam & liberam pro nobis, & Edwardo filio nostro, & hominibus nostris, dedisse potestatem tractandi, nomine nostro, cum Lewelino filio Griffini & complicibus suis, de treugis, inter nos, & ipsos prius captis, prorogandis, & firmandis eisdem modis & conditionibus quibus antea captæ fuerunt & juratæ; vel melioribus conditionibus, si fieri poterit, prout ipsi magis viderint expedire.

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, vel eorum aliqui, quos præsentes adesse contigerit, super præmissis duxerint faciendum.

Potestatem etiam damus prædictis comiti & Jacobo, vel eorum alteri, jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per prædictos episcopum, priorem, & alios fideles nostros supradictos, vel per illos ex ipsis, quos adesse contigerit, acta fuerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

In formâ prædictâ, & per eadem verba emanavit alia littera; nullâ factâ mentione de Edwardo filio Regis.

De treugis cum Lewelino capiendis.

A. D. 1260 An. 44 Hen. III.
Pat. 44 Hen. III. n. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis nos venerabili patri R. Coventrensi & Lichfeldensi episcopo, priori de Wenlok, & dilectis & fidelibus nostris, Humfrido de Bohun comiti Hereford' & Essex' Rogero de Mortui Mari, Jacobo de Aldithele, & Simoni de Passelewe clerico nostro, quos mittimus ad vadum de Muntgomery in octabis instantis Assumptionis beatæ Mariæ, vel illis eorum, quos ibidem adesse contigerit, plenam & liberam pro nobis, & Edwardo filio nostro, & hominibus nostris, dedisse potestatem, nomine nostro, capiendi & firmandi treugas inter nos, & Edwardum filium nostrum, & homines nostros, ex unâ parte; & Lewelinum filium Griffini, & complices & fautores suos ex alterâ parte, prout prædicti episcopus, & prior, & alii fideles nostri supradicti magis viderint expedire.

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, vel illi ex ipsis, quos præsentes adesse contigerit, in præmissis duxerint faciendum.

Potestatem etiam damus prædictis comiti & Jacobo, vel eorum alteri, qui præsens fuerit, jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per præfatos episcopum, priorem, & alios fideles nostros supradictos, vel illos ex ipsis, qui præsentes fuerint, acta fuerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

In formâ prædictâ, & per eadem verba emanavit alia littera; nullâ factâ mentione de Edwardo filio Regis.

De mandato episcopo Coventrensi & Lichfeldensi, quod intersit tractatibus treugæ cum Lewelino.

A.D. 1260. An. 44 Hen. III.
Pat. 44 Hen. III. n. 7. in Turr. Lond.

R. EPISCOPO Coventrensi & Lichefeldensi episcopo, salutem.

Cum, de consilio magnatum, qui sunt de concilio nostro, providerimus quod vos, unà cum priore de Wenlok, & dilectis & fidelibus nostris Humfrido de Bohun comite Herefordiæ & Essexiæ, Jacobo de Aldithel' & Rogero de Mortuo Mari, sitis ad vadum de Muntgomery in octabis instantis Assumptionis beatæ Mariæ, ad tractandum cum Lewelino filio Griffini & complicibus suis, de negotiis nostris, quæ dilectus clericus noster Simon Passelewe vobis & dictis fidelibus nostris ex parte nostrâ exponet ibidem, qui eorumdem negotiorum tractatibus vobiscum intererit:

Nos, de vestræ circumspectionis industriâ plenius confidentes, vobis mandamus in fide & dilectione quibus nobis tenemini, rogantes quatinus, sicut nos & honorem nostrum, & indempnitatem regni nostri diligitis, omnibus aliis prætermissis, sitis ad vadum prædictum in octabis antedictis, unà cum priore, & aliis fidelibus nostris supradictis, tractaturi super præmissis cum prædicto Lewelino & suis complicibus, prout vos & ipsi nobis & regno nostro magis videritis expedire: & hoc nullatenus omittatis.

Scripsimus enim præfatis priori, & aliis fidelibus nostris, quod, ad dictos diem & locum, vobis occurrant ad præmissa, sicut prædictum est, vobiscum adimplenda.

Teste Rege, apud Windes', ut supra.

Eodem modo scribitur aliis singulariter.

Littera Regis Angliæ, directa Edwardo filio suo, super facto Wasconiæ cum Alfonso Rege Castellæ.

A. D. 1260. An 44 Hen. III.

Claus. 44 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX Edwardo, primogenito suo, salutem. Cum vobis nuper mandaverimus, quod provideretis de aliquibus discretis viris, mittendis in Wasconia ad diem, captum inter nos & Regem Castellæ, ibidem, in hâc quindenâ sancti Michaelis, super facto Wasconiæ; & quod eosdem nuncios per nos venire faceretis, ut cum eis, ex parte nostrâ, ad partes prædictas aliquem mittere possemus, ad jus nostrum & vestrum ibidem prosequendum & conservandum; miramur admodum & movemur quod nec aliquos ad nos pro negotio prædicto misistis, nec nobis indè quicquam significastis.

Unde, cum, in prædicto facto Wasconiæ, nobis & vobis imminere posset dampnum gravissimum & dedecus manifestum, si pro parte nostrâ procuratores ydoneos non haberemus ad diem prædictum, vobis mandamus firmiter injungentes quatinus, visis litteris, cùm tempus nimis breve sit, provideri faciatis de viris providis & circumspectis, qui pro parte vestrâ accedere possint ad diem prædictum, & eos per nos venire faciatis, ut cum eis mittere possumus Johannem de la Lynde militem nostrum, quem ibidem pro parte nostrâ providimus destinandum.

Mandavimus autem venerabili patri episcopo Vasaten' & Bertramo de Cardilak, senescallo nostro partium Lemovicen' quod ipsi, unà cum eodem Johanne, sint pro parte nostrâ apud Burdegal' die supradicto.

Et dedimus ipsis omnibus, seu duobus ipsorum, quos præsentes esse contigerit, potestatem ordinandi & faciendi in omnibus, nomine nostro, ea, quæ facere tenemur secundum formam conventionis seu compositionis, initæ inter nos, & Regem Castellæ prædictum, de facto Wasconiæ supradicto.

Et in insuper mandabimus Drogoni de Barentino, senescallo Wasconiæ, quod omnia, quæ per prædictos nuncios & procuratores nostros & vestros super hiis statuta fuerint seu provisa, firmiter faciat observari.

Teste Rege, apud Merleberg', xiv. die Septembris.

Littera episcopo Vasaten' de negotio supradicto.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. 44 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX venerabili in CHRISTO patri Vasaten' episcopo, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum dilectus consanguineus noster Alfonsus, Rex Castellæ illustris, pro observandis articulis & conditionibus in conventione, inter nos, & ipsum Regem initâ & juratâ, contentis, solempnes nuncios nuper ad nos destinaverit; ac, habito postmodum tractatu cum magnatibus de concilio nostro, eidem Regi rescripserimus quod prudentes viros, tàm ex parte nostrâ, quàm ex parte Edwardi filii nostri, ad instantem quindenam sancti Remigii, in occursum nunciorum dicti Regis, usque Burdegaliam mitteremus, facturos in præmissis quicquid pro parte nostrâ fuerit faciendum;

Nos, de vestræ dilectionis & fidelitatis constantiâ, quam erga nos semper gessistis, potissimè confidentes, vos, & Bertramum de Cardilak senescallum nostrum Lemovicen' Drogonem de Barentin' senescallum Wasconiæ, & Johannem de la Lynde (quos ad prædictos diem & locum mittimus) constituimus loco nostri, ut vos omnes conveniatis ibidem in occursum nunciorum prædicti Regis, pro negotio prædicto: vos rogantes attentius quatinus, consideratis rationibus nobis & prædicto filio nostro competentibus, fieri & compleri faciatis pro parte nostrâ, quod super conventione prædicta fuerit faciendum.

Mittimus etiam ad vos prædictum Johannem militem nostrum, qui vos in facto isto plenius informabit, & erit ad vos apud Burdegal' dictis die & loco, cum plenâ potestate vobis commissâ faciendi & complendi omnia, quæ in conventione prædictâ continentur. Talem, amore nostri, ad hoc diligentiam apponentes, quod circumspectionem vestram specialius commendare possimus.

Mandavimus enim prædicto senescallo Wasconiæ quod, quicquid super præmissis fieri decreveritis, firmiter faciat observari.

Teste Rege, apud Merleberg', xx. die Septembris.

Eodem modo mandatum est Bertramo de Cardilak', senescallo partium Lemovicen', Petragorcen' & Caturcen'.

Littera Drogoni de Barentino, senescallo Vasconiæ, de conventione cum Rege Castellæ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. 44 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX Drogoni de Barentino senescallo Wasconiæ, salutem.

Cum dilectus consanguineus noster Alfonsus, Rex Castellæ illustris, pro observandis articulis & conditionibus, in conventione inter nos & ipsum Regem initâ & juratâ contentis, solempnes nuncios nuper ad nos destinaverit: ac, habito postmodum tractatu cum magnatibus de concilio nostro, eidem Regi rescripserimus quod prudentes viros, tàm ex parte nostrâ, quàm ex parte Edwardi filii nostri, ad instantem quindenam sancti Remigii, in occursum nunciorum dicti Regis usque Burdeg' mitteremus, facturos in præmissis quicquid pro parte nostrâ fuerit faciendum:

Nos, volentes, quantum in nobis est, conventionem illam inviolabiliter observare .... Vasaten' episcopum, Bertramum de Cardilak senescallum nostrum Lemovicen' & vos, & Johannem de la Lynde militem nostrum, constituimus loco nostri ad perficiendum & complendum omnia, pro parte nostrâ, quæ in prædictâ conventione continentur.

Unde vobis mandamus in fide quâ nobis tenemini, quod præfatis episcopo, Bertrando, & Johanni, vel eorum aliquibus, quos ad prædictos diem & locum venire contigerit, diligenter assistatis; & quicquid, pro parte nostrâ, decretum fuerit in præmissis, firmiter faciatis observari: ita quod dictum negotium debito modo procedat; & quod, vestro consilio & auxilio mediantibus, conventiones inter nos & præfatum Regem habitæ teneantur.

Taliter vos habentes in hâc parte, quod circumspectionem vestram meritò commendare possimus.

Teste ut supra.

Ejusmodi adhuc littera majori, juratis, & communitati Burdegaliæ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Claus. 44 Hen. III. m. 5. d. in Turr. Lond.

REX majori, juratis, & communitati Burdegaliæ, salutem.

Cum Alfonsus, Rex Castellæ illustris, pro observandis articulis & conditionibus, in conventione inter nos & ipsum Regem initâ & juratâ contentis, solempnes nuncios nuper ad nos destinaverit; ac, habito postmodum tractatu cum magnatibus de concilio nostro, eidem Regi rescripserimus quod prudentes viros, tam ex parte nostrâ, quam ex parte Edwardi filii nostri, ad instantem quindenam sancti Remigii, in occursum nunciorum dicti Regis usque Burdeg' mitteremus, facturos in præmissis quicquid pro parte nostrâ fuerit faciendum.

Nos volentes, quantum in nobis est, conventionem illam inviolabiliter observare, ... Vasaten' episcopum, & Bertramum de Cardylak senescallum nostrum Lemovicen' Drogonem de Barentino senescallum Wasconiæ, & Johannem de la Lynde militem, constituimus loco nostri ad perficiendum & complendum omnia pro parte nostrâ quæ in prædictâ conventione continentur: &, quia de vestræ fidelitatis constantiâ potissimè confidimus, quod nostrum & præfati filii nostri commodum & honorem conservare velitis, vos affectuosè requirimus & rogamus, mandantes in fide & dilectione quibus nobis tenemini, quod præfatis episcopo, Bertramo, Drogoni & Johanni, vel eorum aliquibus, quos ad prædictos diem & locum venire contigerit, diligenter assistatis quod prædictum negotium debito modo procedat;

Ita quod, vestro consilio & auxilio mediantibus, conventiones inter nos & præfatum Regem habitæ teneantur; taliter vos habentes in hâc parte, quod circumspectionem vestram specialius commendare possimus.

Mandavimus etiam Drogoni senescallo Wasconiæ quod, quicquid pro parte nostrâ decretum fuerit in præmissis, firmiter faciat observari.

Teste ut supra.

De potestate tractandi cum Rege Castellæ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III.

Pat. 44 Hen. III. n. 5. In Turr. Lond.

REX omnibus ad quos præsentes, &c. Cum Rex Castellæ illustris pluries per solempnes nuncios suos nos sollicitaverit de observandis articulis, in quâdam conventione inter nos, & ipsum initâ & juratâ, contentis; & nos super hoc certum diem statuerimus, videlicet in instanti quindenâ sancti Remigii apud Burdegaliam, ubi nuncii & procuratores dicti Regis pro eodem negotio sunt venturi,

Nos volentes conventionem illam, quantum in nobis est, inviolabiliter observare, Vasaten' episcopum, Bertranum de Cardelak senescallum Lemovicensem, Drogonem de Barentino senescallum Wasconiæ, & Johannem de la Lynde militem nostrum, ad hoc constituimus loco nostri; dantes eis plenam & liberam potestatem faciendi & complendi omnia pro parte nostrâ, quæ in conventione prædictâ continentur:

Ratum habituri & firmum quicquid per ipsos omnes, tres, vel duos ex ipsis, quos præsentes esse contigerit, super præmissis nomine nostro, actum fuerit vel statutum.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Merleberg', xx. die Septembris.

Memorandum quod ista littera patens, unà cum quatuor paribus litterarum clausarum, quæ inrotulatæ sunt in dorso clausarum hujus anni, hoc mense, & eodem die, examinatæ fuerunt à Johanne Mansell, & acceptatæ; & per præceptum suum statim, post consignationem, traditæ fuerunt Johanni de la Lynde, deferendæ in partibus prædictis. Teste ut supra.

Pro Rege & Reginâ Scotiæ in Angliam veniendis.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Pat. 44 Hen. III. n. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis nos illustrem Regem Scotiæ Alexandrum, ac filiam nostram primogenitam, sponsam suam carissimam, & omnes, quos secum in regnum Angliæ ducent, suscepisse in salvum & securum conductum nostrum, in veniendo ad nos, in regnum nostrum ubicunque, & ibidem moram salvò & securè contrahendo, ac liberè, salvò & securè in regnum suum revertendi, durante dicto conductu usque ad festum Purificationis beatæ Mariæ Virginis proximò futurum; quem nolumus delicto alicujus infringi, set delinquens prout justum fuerit, puniatur;

Ita quod idem Rex, vel aliqui suorum, quos secum ducet, dum moram fecerint in regno Angliæ, non erunt per nos, vel nostros, de voluntate, seu conscientiâ nostrâ, affati, rogati, vel quoquo modo astricti ad tractandum ibidem de aliquibus, tangentibus ipsum Regem Scotiæ, vel Reginam suam, seu aliquem suorum, vel regnum Scotiæ.

Nec status suus, aut Reginæ, seu consiliariorum suorum, vel aliquorum cum ipso venientium, dum in regno Angliæ fuerint, per nos perturbabitur, nec per aliquos alios ex nostris perturbari, mutari, aut quoquo modo inquietari in aliquo permittemus; cum nullam voluntatem habeamus talia faciendi.

Si verò, infra præfatum tempus contingat Regem, vel Reginam Scotiæ, aut aliquem de familiâ eorum, quem secum adducent, corporis gravitate detineri, quod absit, volumus quod idem conductus in omnibus servetur integer & illæsus, usque in mensem postquam de infirmitate plenè convaluerit.

In cujus rei testimonium, &c.

Teste Rege, apud Windesor', xxx. die Septembris.

De ordinatione pro Reginâ Scotiæ, si contingat ipsam in Anglia esse gravidam.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Pat. 44 Hen. III. n. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Noveritis nos concessisse & bonâ fide promisisse quod, si contingat, gratiâ Spiritûs Sancti cooperante, filiam nostram carissimam Reginam Scotiæ, venientem ad nos, cum domino suo Rege Scotiæ illustri, gravidam fore, liceat domino suo Regi liberè prædictam sponsam suam in regnum suum secum reducere, sine cujuslibet contradictionis obstaculo, pro suæ & conciliariorum suorum libito voluntatis.

Et, si de voluntate dicti Regis, & conciliariorum suorum, contingat eandem usque ad tempus pariendi ibidem moram contrahere, volumus quod ipsa cum sobole, qualem Deus ordinaverit, ad libitum & mandatum dicti Regis, & conciliariorum regni Scotiæ, sine dilatione quâlibet & contradictione cujuslibet, salvò & liberè in regnum Scotiæ redeat & securè.

Et, si contingat sobolem ipsam, de voluntate dicti Regis patris sui, in regno Angliæ ad tempus moram contrahere, &, infra illud tempus, de ipso Rege & patre suo aliquid humanitùs contigerit, vel sinistrum, quod absit, volumus quod magnates regni Scotiæ ad voluntatem & mandatum suum ipsam sobolem liberè habeant; & reducant in regnum suum, sine aliquâ dilatione, seu cujuslibet contradictione.

Et ad hujus rei majorem securitatem, corporali sacramento, quod in animam nostram per dilectum militem nostrum Willielmum de Latymer præstari fecimus, obligamus nos & hæredes nostros ad observationem omnium prædictorum.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De honoribus Regi & Reginæ Scotiæ in Anglia exhibendis.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Pat. 44 Hen. III. n. 4. in Turr. Lond.

REX vicecomitibus Northumber', Eborum, Notting-ham', Leicestr', Northampt', Buckingh', Bedford, & Hertford, salutem.

Quia Rex Scotiæ illustris, & Regina sua, filia nostra carissima, in proximo ad nos venturi sunt in Anglia; nos, cupientes eos in singulis locis, ad quæ in regno nostro pervenerint, honorificè recipi & admitti;

Vobis mandamus, firmiter præcipientes quod singuli vestrûm eis occurratis, cum venerint ad ballivas vestras, castra & maneria nostra; & deductum in parcis, forestis & warennis nostris eisdem ex parte nostrâ offeratis; ac honores & curialitates, pro quibus grates vobis scire debeamus speciales, & de quibus se valeant commendare, eis impendatis, & ab aliis impendi procuretis.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

Pro Henrico filio Regis Alemanniæ.

A. D. 1260. An. 44 Hen. III. Pat. 44 Hen. III. n. 3. in Turr. Lond.

HENRI par la grace Deu, Roys de Angleterre, &c. a tuz ceus, qui cestes lettres verront, saluz en nostre seigneur.

Sachez toz quë nus receumes, le jur saint Edward, le an de nostre corounement xliv. a nostre fest, ke nus tenimes alors a Westminstre, Henri le fiz le Roi d'Alemaigne nostre neveu, l'atorne Simon de Montfort conte de Leicestre, a servir pur li a l'avantdite feste, si com il apent au servise de la senescaucie.

E, en tesmoigne de ceste chose, nus avons fet a de susdit Simon icestes nos lettres overtes par le conseyl de nos hauz homes de nostre conseyl. E ceste chose fu fete l'an e le jur avantdiz.

Ista littera lecta fuit, & approbata coram domino Rege in garderobâ suâ, præsentibus Edwardo filio Regis, Henrico filio Regis Alemanniæ, comite Gloverniæ, comite Oxoniæ, Henrico le Bygod justiciario, Johanne Maunsell, & Ricardo Walerand, & aliis, & per præceptum ipsorum sigillata.

De Reginâ Scotiæ in Anglia pariturâ.

A. D. 1260. An. 45 Hen. III. Pat. 45 Hen. III. n. 37. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum dominus Alexander, Rex Scotiæ, dilectus & fidelis noster, ad nostram & quorundam magnatum nostrorum instantiam, de merâ sui voluntate, nobis duxerit concedendum, ut Margareta, sponsa sua, filia nostra carissima, usque ad tempus pariendi nobiscum in Anglia, & cum Alianora, sponsâ nostrâ matre suâ, posset commorari; concedimus ac promittimus bonâ fide quod, cum, Spiritu Sancto cooperante, peperit, liceat dicto Regi, domino suo, post tempus purificationis ipsius, scilicet post quadraginta dies post partum suum, vel saltim ad Pascha, proximò sequens, anno Gratiæ millesimo ducentesimo sexagesimo primò, dictam Reginam sponsam suam, cum suâ prole, qualem bonorum omnium Dispensator ordinaverit, ad dicti Regis voluntatem & mandatum, ad regnum suum Scotiæ, sine dilatione quâlibet & difficultate, vel cujuscumque contradictionis obstaculo, rehabere; & quod ipsa, unà cum prole, per nuncios suos, pro ipsis destinandos ad ipsum Regem & regnum suum salvò & liberè redire valeat & securè.

Et, si dicta Regina, filia nostra, humanitùs interim, quod absit, contigerit, dictâ prole superstite, liceat dicto Regi, ut prædictum est, ipsam prolem rehabere pro suæ libito voluntatis, quandocumque pro dictâ prole quoscumque voluerit, duxerit destinandos. Idem concedentes de matre dictæ prolis filiæ nostræ, defunctâ dictâ prole, quod, juxta dicti Regis voluntatem, ad partes Scotiæ, ut supradictum est, liberè possit remeare.

Si verò dictus Rex Scotiæ, pater dictæ prolis, interim, quod absit, in fata decesserit, vel eventus aliquis inopinatus, quod avertat Altissimus, de ipso contigerit, volumus & fideliter promittimus, quod magnates regni sui, scilicet venerabiles patres sancti Andreæ, Abirdonensis, Dumblanensis, & Candidæ Casæ episcopi;

Et M. de Fif', A. Cumyn de Buch', M. de Strathorne, P. de Dumbar, W. de Marr', comites;

Et J. Comyn, A. senescallus Scotiæ, Alanus Hostiarius, & Hugo de Abirnith, barones;

Vel quatuor, aut tres eorum, præsentes litteras secum deferentes, prædictam prolem, absque aliquâ dilatione, cavillatione, difficultate, vel cujuscumque contradictione, salvò, liberè, & securè ad regnum Scotiæ secum habeant & adducant; statu neutrius regni, scilicet Angliæ & Scotiæ, quantum in hoc consideratо.

Et, ad hujus rei majorem securitatem, corporali sacramento, quod dilectum nostrum & fidelem, Robertum Walerand militem, in animam nostram præstare fecimus, obligamus nos, & hæredes nostros ad observantiam

omnium & singulorum prædictorum; & dominum Ricardum, Regem Romanorum semper augustum, fratrem nostrum carissimum, ad nostræ petitionis instantiam, per quendam suum militem, consimile præstare fecimus sacramentum.

Et, ad præmissa firmiter observanda, Ricardus comes Gloverniæ, Petrus de Sabaudia, H. de Boun' comes Essex' & Hereford', H. Bygod', & Johannes Mansell thesaurarius Eborum, corporale sacramentum præstiterunt, quod prædicta non inpedient, set opem & diligentiam apponent quod ea firmiter observentur.

Idem per venerabilem patrem dominum G. miseratione divinâ, Eborum archiepiscopum, Edwardum filium nostrum primogenitum, Rogerum comitem Norffolk' & marescallum Angliæ, R. de Quency comitem Winton', J. de Bayllol, & H. le Dispenser justiciarium nostrum Angliæ, qui in confectione præsentium, præsentes non extiterunt, fieri procurabimus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xvi. die Novembris.

Bulla Alexandri IV. Papæ, Edwardo primogenito Regis, de resistendo invasionibus Tartarorum.

A. D. 1260.
An. 45 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio, nobili viro Edwardo, primogenito carissimi in Christo filii nostri, ... Regis Angliæ illustris, salutem & apostolicam benedictionem.

Clamat in auribus omnium, eosque, quos animorum torpor non hebetat, in attentionis vigilantiam excitat horrendi præconii tuba terribilis, quæ fide rerum attestantium invalescens adeò certo sono generalis cladis bella prænuntiat, quibus flagellum iræ cælestis in manu inmaniûm Tartarorum, quasi ex abditis erumpentium inferi finibus, premit & conterit orbem terræ, ut jam non oporteat populum Christianum ad cognoscenda hæc, quasi adhuc ambigua, certiori relatu aures arrigere; sed eum, ut ingruenti & publicè festinanti providè occurrat periculo, admonere.

Cum enim iidem Tartari, dicentes quod totam terram eis obtinendam tradidit Deus cœli, quem utique non noverunt; jam omnibus Orientis partibus occupatis, & populis conculcatis; jam Sarracenorum duritiâ, quæ multorum temporum bella tulit & intulit, extremâ penè desolatione concussâ; jam principali eorum civitate Baldach, Damasco, atque Alapia, cum plurimis aliis famosis eorundem regionibus, captis hostiliter & eversis, necnon & calipho infidelitatis ipsorum principe, ac maximâ populi ejus multitudine, postquam eos, ut dicitur, in deditionem receperant, interemptis, ad regni Jerlimitan' fines pervenerint, eosque impetant invadendos, Christiano regno Armeniæ, Antiochiâ, & Tripoli, famosis Christianorum urbibus, proh pudor! suo nomine subjugatis, cumque à parte septemtrionali per Ungariam atque Poloniam, imperio Romano conterminas, ubi, proh dolor! non parum Christiani sanguinis profuderunt, validâ in populis illarum partium cæde bachati hostilem attemptent aditum in Europam, ubi fortia Christianitatis capita conterere cogitant, & Regum thronis eversis, sedibusque potentium, sibi totius orbis ascribere monarchatum.

Potius est contra incumbentia è vicino pericula de oportunis remediis cogitandum, quam eorum certior & seriosior enuntiatio expetenda; omnis igitur est securitatis ac tarditatis ignavæ submovenda socordia, quæ periculorum improvidos ad pernitiem præparat, & disponit, & urgentissimo attentionis stimulo eos præcipuè convenit excitari qui præsunt, ne sub manu eorum repentina invadat calamitas homines, inerti negligentiâ soporatos; quia ruina malorum imminentium prius interdum, quam in sollicitudinis curam evigilent, obruuntur; quemadmodum prædictis Sarracenis, aliisque innumeris nationibus, quas destitutas prudentiæ consilio, & indignas cœlesti præsidio, prædictorum Tartarorum invasit oppressio, noscitur contigisse.

Palam est enim quod pestilentior pernicies, & perniciosior pestis ad quiescentes ingreditur & securos; & Deum temptat imminente periculo, qui illud, in præsumptuosâ cœlestis auxilii confidentiâ, negligit humanæ providentiæ remediis prævenire.

Nos igitur, attendentes in eorundem Tartarorum manu adversus peccata humani generis divinæ indignationis sævire flagellum, quæ tamen erga fideles magnum ostendit pietatis indicium, dum nobis illud imminere noluit improvisum; sed ut divinæ placationis antidoto, & providentiæ consilio excludi valeat diu ante provisum; ac de clementis Dei misericordiâ confidentes quod, si visitaverit in virgâ iniquitates suorum, & peccata ipsorum in verberibus disciplinæ, misericordiam suam tandem non abscidet ab eis;

Cogitavimus cum fratribus nostris, quemadmodum à nobis expostulat speculæ pastoralis officium, cui licet immeriti præsidemus, contra idem flagellum utilia salutis remedia ordinare; & quidem, pro tam universalis necessitatis articulo, videbatur non solum ecclesiasticorum, sed & secularium principum, & fidelium populorum generale concilium convocandum, ut de communi omnium discrimine, ac provisionis oportunæ remediis, ad quæ solas ecclesiæ vires liquet non posse sufficere, intentis singulorum sensibus, communis deliberatio haberetur.

Hæc etenim causa neminem præterit, communissima omnium, & privatissima singulorum; quia, etsi tangat maximè maximos (à quibus primum ordiri solet instantis cujusque desolationis initium, ut cæteri facilius, velud acephali & dispersi, ad perniciem abducantur) unumquemque tamen specialiter de universitate contingit, ruinam & statum, mortem & vitam continens singulorum.

Nam apud eosdem Tartaros patrocinium nulli præstat fortunæ conditio, vel sexûs infirmitas, aut ætatis miseratio, seu reverentia dignitatis; qui non quorumdam, sed omnium exitia & exterminia moliuntur, nulli pacti fœderis fidem servant, quam quidem habere nequeunt infideles, propter quod, dum simulant se ad Christianos privatæ affectionis habere propositum, hoc ipso magis est Christianis astutæ fraudulentiæ illorum laqueus, quem hujusmodi simulationis pallio subtegunt, præcavendus; quia eos subtilioribus dolis supplantare conantur, quos invenire credunt ad repugnantiam fortiores.

Verum, quia, ipsis Tartaris nequitiæ suæ proposito vigilanter instantibus, dilectionis diutinæ non capit res ista dispendium, &, absque longi temporis tractu, gravaminibus personarum, rerumque detrimentis, convenire nobiscum universitas concilii non valeret; necessitati, quâ generalitas premitur, de prædictorum fratrum concilio ad præsens duximus hoc compendio consulendum, ut, in singulis regnis atque provinciis fideles moneantur attendêre causas illas, propter quas præcipuè ad Sarracenas & alias nationes, cum eisdem Tartaris, pestis desolationis intravit.

Offensam, videlicet, Altissimi Dei nostri, cujus contra se, subjectæ â perfidis nationes, perfidiæ judicium irritarunt:

Defectum insuper humanæ providentiæ, qui eis, segnitiâ inertiâque sepultis, & variâ ab invicem seditione disjectis, oportuna remedia defensionis ademit, quatinus ipsi fideles, de alienis periculis sumptâ cautelâ, medelis contrariis à malis imminentibus præserventur.

Propter quod carissimum in Christo filium nostrum, ... Regem Anglorum illustrem, per literas nostras, sub certâ formâ, rogamus attentiùs & hortamur, ut, habito colloquio cum baronibus & magnatibus regni sui, adversus tam diræ cladis perniciem, fidelibus imminentem, curet mansuetudinis Regiæ pietate prospicere, quo modo, quo ordine, quibusve consiliis, ad resistendum eisdem Tartaris, confluentur in unum vires populi Christiani.

Denique, super omnibus deliberatione habitâ diligenti, usque ad octavam apostolorum Petri & Pauli proximò futuram, quoniam profusius tempus rei necessitas absque periculo non admittit, ad sedem apostolicam destinet nuncios suos, viros providos & prudentes, per quos nobis super hiis regiæ circumspectionis voluntas & consilium innotescant; &, quorum communicato consilio, apostolica sedes providè disponat & ordinet quicquid, in tam arduæ necessitatis negotio, publicæ salutis utilitas suadebit.

Quocirca nobilitatem tuam monemus, rogamus, & hortamur attentè, per apostolica tibi scripta mandantes, quatinus, cum tua intersit de tam communi cogitare discrimine, quo utique tangeris tanquam egregia portio universi, eidem Regi super præmissis, quod circa prædictum negotium publicè expedire cognoveris, sanò studeas consilio, Deum & universalem causam habens præ oculis, suadere.

Dat' Lateran', xv. kal' Decembris, pontificatûs nostri anno sexto.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Pro magistris & scolaribus proponentibus morari in municipio Regis Norhampton.

A. D. 1261.
An. 45 Hen. III.

Pat. 45 Hen. III. m. 17. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis majori, ballivis, & ceteris probis hominibus suis Norhampton', salutem. Cum quidam magistri & alii scolares proponant in municipio vestro morari, ad scolasticam disciplinam ibidem excercendam, ut accepimus, nos cultum divinum & regni nostri utilitatem majorem ex hoc attendentes, adventum predictorum scolarium & moram suam ibidem acceptamus, volentes & concedentes quod predicti scolares in municipio predicto, sub nostrâ protectione & defensione salvò & securè morentur, & ibidem excerceant & faciant ea que ad hujusmodi scolares pertinent. Et ideò vobis mandamus, firmiter precipientes, quod ipsos scolares, cum ad vos venerint commoraturi in municipio recommendatos habentes, ipsos curialiter recipiatis, & prout statum decet scolasticum tractetis: non inferentes eis, vel inferri permittentes, impedimentum, molestiam, aut gravamen.

In cujus rei testimonium, &c.

T. R. apud Windes', primo die Februarii.

Et mandatum est universis magistris et aliis scolaribus venturis ad municipium predictum, quod Rex adventum suum in municipium predictum ad scolasticam disciplinam ibidem excercendam affectat; et Rex vult et concedit, quod sub suâ protectione et defensione salvò et securè morentur in municipio predicto, et ibidem excerceant et faciant que ad ipsos pertinent.

T. ut supra.

De Olerone à coronâ Angliæ non segregandâ.

A.D. 1261. An. 45 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

H. Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ & dux Aquitaniæ, dilectis & fidelibus suis majori & communiæ insulæ Oleron', salutem.

Quia, propter fidelitatem vestram, erga nos & progenitores nostros Reges Angliæ hucusque laudabiliter servatam, vos speciali prærogativâ dilectionis prosequamur, ut fecimus ab antiquo, nolumus vos à coronâ Angliæ ullatenus segregare;

Propter quod vobis mandamus in fide, quâ nobis tenemini, quod insulam nostram prædictam, sine mandato nostro speciali, nulli committatis, nec intendentes sitis nisi nobis, vel Edwardo primogenito filio nostro.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Teste meipso, apud turrim London', vicesimo octavo die Febr' anno regni nostri quadragesimo quinto.

Ratificatio treugarum cum Lewelino.

A.D. 1261. An. 45 Hen. III.

Pat. 45 Hen. III. m. 14. in Scedula in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Inspeximus formam treugæ apud Muntgomery in octabis Assumptionis beatæ Mariæ, anno, &c. xliv. inter nos ex unâ parte, & Lewelinum filium Griffini & suos ex alterâ, in hæc verba.

Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo, die Dominica, scilicet in octabis Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, ordinatum est apud Muntgomery & provisum inter priorem de Wenloke, & dominum S. Passelewe clericum, & Fulconem de Orby, justiciarium Cestriæ, (habentes potestatem ex parte domini Regis Angliæ, & domini Edwardi filii Regis primogeniti, treugas capiendi & firmandi inter prædictos dominum Regem, & filium suum ex unâ parte, & dominum Lewelinum filium Griffini, & suos ex alterâ) & dominum R. Bangorensem episcopum, & abbatem de Aberconwey (habentes consimilem potestatem, ex parte dicti domini Lewelini) quod treuga capta apud Oxon' prorogetur, à die octabarum Assumptionis beatæ Mariæ, usque ad festum Nativitatis sancti Johannis Baptistæ, anno millesimo ducentesimo sexagesimo secundo, in formâ subscriptâ, scilicet;

Quod quilibet, & singuli, ex utrâque parte, habeant seisinam terrarum & hominum, castrorum & aliarum rerum omnium, quas habuerunt tempore treugarum, inter prædictas terras initarum apud Oxonium: et quod interim vada, vel passus non obstruantur, silvæ non complicentur aliter quam erant tempore, quo prædictæ treugæ apud Oxonium erant datæ.

Insuper licebit domino Regi, & filio suo, & hominibus suis, castra de Disserht & de Cannok visitare, & per prædictum tempus treugarum victualibus & aliis, quæ ad dicta castra necessaria sustinenda fuerint, invenire cum duobus batellis, utroque cum duodecim remis, vel paucioribus, secundum quod opus fuerit: ita tamen quod, si per tempestatem, vel alia impedimenta maris, vel propter alia pericula, dicta victualia sive res commodè carriari non possint, vel differri, prædictus dominus Lewelinus victualia prædicta, res & homines ad præfata castra in eundo, & redeundo, ad summonitionem justiciarii Cestriæ, salvò & securè per terram duci faciet, & conducet unà cum custodibus eorumdem.

Convenit etiam quod hii, qui sunt in munitione castri de Disserht, habeant jugiter tres homines, & ipsi, de munitione castri de Cannowe, habeant duos homines, continuè exeuntes & ingredientes dicta castra, ad victualia & alia hiis, qui in dictis castris commorabuntur, necessaria perquirenda.

Et quod dicta castra habeant omnes terras per eosdem fines, metas, & bundas, quos habuerunt tempore treugarum apud Oxonium initarum.

Item, si contingat aliquem de munitione dictorum castrorum infirmarium mori, vel amoveri, licebit domino Regi, & filio suo, & suis, alium, vel alios, loco ipsius, vel aliorum substituere & ponere, sine alicujus contradictione, & omni impedimento, & molestiâ, inferendis per dominum Lewelinum & suos, in accedendo, vel redeundo, militem scilicet pro milite, servientem pro serviente, & sic de aliis in dictis castris existentibus.

Convenit etiam, quod terræ sint utrique genti communes ad comercia exercenda; & quod liceat cuilibet, utriusque gentis, prosequi & assequi rem suam in partibus terræ utriusque, treugis durantibus supradictis.

Item, si aliquid ex parte alterutrâ transgressum fuerit, captum, vel occupatum, à tempore treugarum, apud Oxonium initarum, vel in illis treugis præcedentibus, usque ad finem treugarum prorogatarum de novo, non licebit de cætero illi, qui injuriam passus fuerit, per se, vel per aliquos, de parte suâ, sibi de illatâ injuriâ vindicare; set illud per xii. viros fide dignos, per utramque partem eligendos, diebus & locis per eosdem duodecim assignandis, reformabitur & emendabitur in hunc modum; scilicet,

Quod dicti duodecim querimonias videant, & super hiis veritatem de plano, & sine dilatione inquirant, &, quod de facili emendari potuerunt, incontinenter, secundum consuetudinem Marchiæ, emendent: &, ubi difficultas fuerit, si ex parte domini Regis, vel domini Edwardi filii sui transgressum fuerit, per dictos xii. vel per eorum majorem partem, domino Regi, vel Edwardo filio suo nuncietur; vel aliquibus, quos dominus Rex in suis feodis & possessionibus, & dominus Edwardus in suis ad emendam faciendam deputaverunt, si dominum Regem & Edwardum filium suum in partibus contigerit esse remotis: &, si Rex, vel prædictus Edwardus filius suus dictas transgressiones fecerit, per considerationem dictorum xii. electorum infra xl. dies, emendentur:

Et, si per homines dictorum domini Regis, vel Edwardi filii sui transgressiones factæ fuerint, ad emendam faciendam, infra prædictum tempus xl. dierum, prout illi xii. demandaverunt, per eorum dominos, ad quod faciendum per suum juramentum astringuntur, compellantur, nisi gratam emendam dicti malefactores præstiterint infra brevius tempus, sibi à prædictis xii. assignandum; quod quidem de domino Lewelino & suis observetur, si ex parte ipsius transgressum existat.

Et, quoniam per latrones, utlegatos, & latrunculos, prædones, & alios, homicidia, rapinæ, & furta usque ad ista tempora sunt sæpius perpetrata, ordinatum est, de consensu utriusque partis, quod omnes illi, qui tales malefactores hucusque receptaverunt, vel de cætero receptabunt, & qui per suas terras ipsos cum prædâ, vel rapinâ transire permiserint, illis, qui dampna hujusmodi sustinuerint, vel de cætero sustinebunt, de suo proprio, secundum considerationem xii. præfatorum, reddere teneantur; &, ad hoc faciendum, per dominum Regem, & Edwardum filium suum, si ex parte Anglicorum hoc fuit perpetratum; & per dominum Lewelinum, si ex parte Walensium factum fuerit, compellantur præcisè.

Quod, si fortè aliquis vel aliqui alterius partis injurias, sibi factas, per se, vel per alios vindicare præsumpserint, de dampnis, sibi à principio illatis, nulla sibi fiat justitia, & nichilominus, ad considerationem prædictorum xii. de quibus se vindicaverint, de dampnis, quæ occasione vindictæ sustinuerunt, & de expensis, quas occasione injuriæ sibi illatæ prosequendæ fecerint, per dominum principalem, ex cujus parte fuerint, infra xl. dies satisfacere compellantur: & nichilominus sumptus, quos dicti xii. circa prosecutionem dicti negotii fecerint, solvere teneantur, & per dominum suum, cujus pacem vel treugam infregerint, aliàs graviter puniantur; ita quod pœna unius sit metus multorum.

Et, ad hæc omnia observanda, principales domini, scilicet, dominus Rex, & Edwardus filius suus, & dominus Lewelinus, per eorum juramenta, teneantur.

Item, si dicti xii. necesse habeant per terras domini Regis vel Lewelini ad loca, per eos assignanda pro dicto negotio, transire, tam dominus Rex, & ballivi sui per terras suas, quam dictus Lewelinus per terras suas, ad mandatum dictorum xii. in eundo, & redeundo, salvus conductus præbebit eisdem; si verò aliqui, vel aliquis de prædictis xii. se malitiosè subtraxerint, tam dominus Rex suos, quam Lewelinus suos ad veniendum, ad dictum negotium in formâ prædictâ prosequendum, per juramentum ipsorum compellere teneantur.

Quod, si aliquis, vel aliqui dictorum xii. electorum ad locum & diem, per ipsos assignanda, non venerint, licebit aliis qui præsentes fuerint, alios fide dignos, vel alium, neutri parti suspectos, vel suspectum, eligere ad dictum negotium perficiendum: ita scilicet quod, cum tales absentes vacare poterint, ad illud negotium perficiendum iterum assignentur, vel assumantur.

Omnes autem prædicti electi super evangelia jurabunt, quod bonâ fide, & sine fraude procedent in negotio memorato, nec dimittent pro lucro, dampno, timore, odio, vel amore, quin negotium, sibi injunctum, ut dictum est, quam citius, ut poterint, prosequentur.

Ad dictas autem treugas observandas, & emenda facienda, & ad omnia, & singula, quæ prædicta sunt, fideliter observanda & implenda, dominus Rex, & prædictus Edwardus filius suus, & Lewelinus, & David frater ejus, se juramento præstito astrinxerunt.

Promiserunt etiam dominus Rex, & prædictus Edwardus filius suus, sub juramento eodem, quod omnes ballivos suos, qui pro tempore fuerint in Marchia, & omnes barones, quos dominus Lewelinus duxerit nominandos; & similiter dominus Lewelinus suos ballivos per totam Walliam, & etiam magnates partis suæ, quos dominus Rex & Edwardus filius suus, vel sui duxerint nominandos, jurare facient quod omnia prædicta, quantum ad ipsos attinet, fideliter observabunt.

Promisit etiam dictus Lewelinus, in virtute juramenti sui, quod, si malefactores aliqui ex parte suâ emendas facere contempserint, quas dicti xii. decreverint faciendas, & infra prædictum terminum quem duxerint assignandum, dictos malefactores suis possessionibus & terris privabit, donec plenariè satisfecerint de transgressionibus, prout per prædictos duodecim est ordinatum; quod quidem Rex ex parte suâ similiter observabit.

Insuper, de consensu partis utriusque, extiterit ordinatum quod hii, quibus injuria vel dampnum fuerit illatum, primò dominum loci, de cujus partibus dampnum est illatum, vel ipsius ballivum debent adire, suam expositurі querimoniam: quod si infra breve tempus non faciat fieri emendam, ad quod faciendum per suum juramentum teneatur, tum xii. electos adeant, & ibi suam querimoniam prosequantur: quod, si non faciat dominus vel ballivus illos xii. convenire, & conquerenti justitiam, secundum consuetudinem Marchiæ exhibere, & salvum' sibi faciat habere conductum, quamdiu querimoniam suam prosequitur coram ipsis.

Et, ut hæc omnia robur optineant firmitatis, dominus Rex, & dominus Edwardus, scripto, penes dominum Lewelinum remanenti: & dominus Lewelinus, & David frater suus, scripto, penes dominum Regem remanenti, sua apposuerunt sigilla.

Et quia prædicti domini in confirmatione præsentium non fuerunt præsentes, dominus Wigorniensis episcopus, & dominus F. justiciarius Cestriæ, & prior de Wenlok, & S. Passelewe, ex parte domini Regis, & domini Edwardi; & prædictus dominus Bangorensis episcopus, & dominus abbas de Aberconw' ex parte domini Lewelini, dictis scriptis apposuerunt sigilla sua, & sigilla principalium apponantur.

Nos igitur, formam prædictam ratam habentes & gratam, eam tenore præsentium duximus concedendam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Turrim London', xii. die Martii.

De arrestandis, qui falsos rumores spargunt per populum.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III.

Claus. 45 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Cantebrigiæ, salutem. Quia quidam, æmuli nostri, imposuerunt nobis, ut accepimus, quod proponimus exigere à magnatibus & communitate regni nostri tallagia inconsueta, & consuetudines indebitas, ad suscitandum discordiam inter nos & ipsos;

Tibi præcipimus quod, cum omni festinatione, clamari facias per totam ballivam tuam, quod magnates & communitatem regni nostri sincerè diligimus, & ipsos in pace & tranquilitate, quantâ hactenus fecimus, & majori, si poterimus, tractare, & nulla hujusmodi tallagia aut consuetudines indebitas ab eis exigere, vel extorquere proponimus; & si quos hujusmodi mendacia referentes inveneris, ipsos arestari facias quousque suos autores invenerint, & aliud à nobis receperis in mandatis.

Teste meipso, apud Turrim London', xiv. die Martii.

Eodem modo mandatum est singulis vicecomitibus per Angliam.

Littera Edmundi Regis Siciliæ proceribus ejusdem regni, pro receptione suâ.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III.

Claus. 46 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

EDMUNDUS, DEI gratiâ, Siciliæ Rex, universis & singulis prælatis, proceribus, militibus, civibus & aliis per regnum nostrum constitutis, salutem, gratiam, & omne bonum.

Cum *felicis* recordationis dominus Innocentius Papa quartus, *de fratrum suorum consilio*, & apostolicæ sedis gratiâ speciali, regnum *nobis contulerit* supradictum;

Nos, ad tranquilitatem & commodum dicti regni, & omnium incolarum ejusdem zelum præcipuum & affectum habentes sincerum, universitatem vestram requirimus & rogamus attentè, quatenus assensu grato nos in regnum admittere, & nostris profectibus & honoribus velitis insistere cum favore.

Nos autem, ad dicti prosecutionem negotii pro viribus nostris & nostrorum accincti, vobis universis & singulis in omnibus, quæ ad vestri juris conservationem cesserint, & honoris augmentum, cum omni desiderio & promptitudine *annuere* intendimus, & pronis volumus affectibus complacere.

In cujus rei testimonium præsentem literam aureâ bullâ nostrâ fecimus consignari.

Dat' apud Windes', xiii: kalend' Aprilis, anno domini MCCLXI.

De procuratoribus constitutis ad recipiendum regnum Siciliæ, nomine Edmundi filii Regis.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III.

Claus. 46 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

EDMUNDUS, DEI gratiâ, &c. Universis sanctæ *matris ecclesiæ* filiis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Ad universitatis vestræ notitiam *volumus* pervenire *quod, cum fælicis recordationis dominus Innocentius Papa quartus nobis, de fratrum suorum consilio,* regnum Siciliæ contulerit de sedis apostolicæ munificentiâ & *gratiâ speciali,*

Nos, fideles nostros, nobiles viros, Rogerum de Longtyn, & Johannem de Monte-fusculo, nostros facimus & constituimus procuratores ad recipiendum regnum prædictum nomine nostro, & terminum acceptandum seu admittendum, quo iter nostrum ad prosecutionem negotii prædicti de mandato ejusdem domino arripere debeamus:

Potestatem dantes eisdem juramentum fidelitatis domino Papæ & ecclesiæ Romanæ in animam nostram præstandi, & quod nos ipsi homagium nostrum & fidelitatem prædictam ipsi domino Papæ, & ecclesiæ Romanæ, ad mandatum ejusdem domini Papæ, præstabimus in propriâ personâ nostrâ;

Ratum habituri quod per ipsos, vel eorum alterum actum fuerit in præmissis.

Datum apud Windlesoram, xii. kal' Aprilis, anno Domini MCCLXI.

Littera Edmundi Regis Siciliæ Papæ, pro favore ejus in negotio prædicti regni.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III.

Claus. 46 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Eadmundus, ejusdem providentiâ, Siciliæ Rex, devota pedum oscula beatorum.

Ejus favente gratiâ, qui potentes humiliat, & humiles nutu suæ voluntatis exaltat, sancta Romana ecclesia mater nostra, erga karissimum patrem nostrum Regem Angliæ illustrem, necnon & posteritatem ipsius graciosum gerens affectum, regnum Siciliæ nobis, in minori constitutis ætate, liberaliter contulit & benignè, prout in litteris apostolicis, inde nobis confectis, plenius continetur; auctoritatem nobis ex suo tribuens mandato ut, more regio, tam nuncupatione, quam bullâ aureâ, fungeremur.

Nos igitur, ex præmissis audaciam sumentes, ad vestræ sanctitatis clementiam recurrimus confidenter, supplicantes humiliter & devotè quatinus hiis, quæ in parte istâ per sedem prædictam feliciter inchoata sunt, usque ad consummationem negotii, patrocinium & favorem propitium vestra dignetur sanctitas impartiri.

Parati enim semper sumus & erimus in personâ, rebus, *amicis*, & *aliis* omnibus, quæ nostræ & nostrorum possibilitatis *extiterint*, obsequium nostrum vobis & ecclesiæ matri nostræ reverenter impendere, & vestris beneplacitis atque mandatis devotis affectibus & promptis operibus obedire.

Placeat insuper dominationi vestræ dilectis & fidelibus nostris, Rogero de Longtyn, & Johanni de Monte-fusculo voluntatis nostræ in hâc parte consciis, quos pro dicto negotio ad præsentiam vestram transmittimus, fidem super hiis plenius adhibere.

Data apud Windesor', xii. kal' Aprilis, anno MCCLXI.

Consimilis littera emanavit, sub nominibus W. de Channent, & W. de Aette, quod fidem super hiis, &c.

Ut supra.

Bulla Alexandri IV. Papæ, absolvens Regem Angliæ juramento magnatibus regni facto.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III.

Ex Orig. Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 199.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad audientiam nostram pervenit, quod tu, olim inductus quasi quâdam impressione magnatum & hominum regni tui, ad observandum quædam statuta, ordinationes, & *colligationes*, quæ ipsi, sub prætextu reformandi statum ejusdem regni, tuo nomine fecisse dicuntur & jurejurando firmasse, te juramento proprio astrinxisti, in diminutionem potestatis tuæ, ac depressionem regiæ libertatis;

Nos igitur, super hoc tuæ volentes honorificentiæ providere, te à juramento hujusmodi, auctoritate apostolicâ, ex nunc prorsus absolvimus, de nostræ plenitudine potestatis.

Siquid autem in eisdem statutis & ordinationibus, quod prelatorum, ecclesiarum & ecclesiasticarum personarum favorem & commodum respiciat, continetur, id irritari non intendimus, nec quoad id juramentum prædictum aliquatenus relaxare.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Lateran' id' Aprilis, pontificatûs nostri anno septimo.

Bulla Alexandri IV. Papæ, quod prælati, magnates, & alii, clerici & laici Angliæ, non teneantur ad observationem juramenti sui pro quibusdam statutis, ordinationibus, & colligationibus observandis.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus ...... archiepiscopo Cantuarien' & ...... episcopo Norwicen' & dilecto filio Johanni Mansello thesaurario Eboracensi, capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Ad audientiam nostram pervenit, quod nonnulli prælati, magnates, & alii, tam clerici, quam laici, regni Angliæ ad observandum quædam statuta, ordinationes, & colligationes (quæ nonnulli ipsorum, sub prætextu reformandi statum ipsius regni, nomine carissimi in Christo filii nostri ...... Regis Anglorum illustris, in diminutionem & depressionem potestatis & libertatis ejusdem Regis, fecisse dicuntur) se juramentis propriis astrinxerunt;

Et, quasi per quandam impressionem, ab eodem Rege, ac carissimâ in Christo filiâ nostrâ ...... Regina Angliæ, filiis ipsorum, & à nonnullis aliis, ut ad ipsorum statutorum, ordinationum, necnon colligationum observationem similiter se astringerent, exegerunt:

Cum igitur juramenti religio (quâ fides confirmari debet & veritas) fieri non debeat pravitatis & perfidiæ firmamentum; nos, volentes super hoc ipsius Regis honorificentiæ, & aliorum providere saluti, discretioni vestræ, de quâ plenè confidimus, per apostolica scripta, districtè præcipiendo, mandamus quatinus præfatos prælatos, magnates, ac vos ipsos invicem, si opus fuerit, & alios, vos omnes, vel duo vestrûm, aut tu, frater archiepiscope, solus ab hujusmodi juramentis prorsus curetis absolvere, ac prædictas colligationes dissolvere, vice nostrâ, de nostræ plenitudine potestatis;

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo, sicut statui ejusdem Regis & regni sui prudenter videritis, circumspectis omnibus, expedire.

Siquid autem in eisdem statutis & ordinationibus, quod prælatorum, ecclesiarum, seu ecclesiasticarum personarum favorem & commodum respiciat, continetur, id per hoc irritari nolumus, vel, quoad illud, prædicta juramenta ullatenus relaxari.

Dat' Romæ, apud Sanctum Petrum, iii. kal' Maii, pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigil' à filo canabeo.

Bulla ejusdem Papæ, de absolvendo magnates Angliæ à quibusdam juramentis illicitis, in præjudicium regium tendentibus; & de compellendo ipsos ad obediendum Regi.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus ...... archiepiscopo Cantuarien' & ...... episcopo Norwicen' & dilecto filio Johanni Mansell' thesaurario Eboracen' capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Rationabilibus sensibus materiam justæ admirationis importat securim adversus illum, qui cædit in ea, vel serram contra illum, qui trahit ipsam; eos, videlicet, quos potioribus legitimus subministrationum ordo subjecit, adversus auctoritatem præsidentium elevari, & principes, legum dominos, quos præ suis participibus cœlestis ordinatio sublimavit, premi arbitrio subditorum.

Propterea nos mirari coegit publicæ relationis assertio, auribus nostris insinuans quod nonnulli barones, proceres, magnates, & alii, tam clerici, quam laici, regni Angliæ, sub pretextu reformandi statum ejusdem regni, quasdam constitutiones, ordinationes, & colligationes, carissimi in Christo filii nostri .... Regis Anglorum illustris titulo, in diminutionem & depressionem potestatis & libertatis regiæ factas, jurejurando firmarunt; & ab eodem Rege ac plurimis aliis dicti regni, clericis & laicis, ut, ad observationem earum, suis se juramentis astringerent, per quandam impressionis instantiam exegerunt.

Cum igitur idem Rex, quem inter cæteros Christianos principes fidei Christianæ sinceritas, & catholicæ devotionis integritas recommendant, non sit quorumlibet deprimendus studiis, sed omnium favoribus erigendus, nos, volentes ipsius honorificentiæ, aliorumque providere saluti, discretioni vestræ, per apostolica scripta, districtè præcipiendo, mandamus quatinus vos omnes, vel duo vestrûm, aut tu, frater archiepiscope, solus prædictos barones, proceres, magnates, & alios monere attentius, & efficaciter inducere studeatis, ut (non obstantibus hujusmodi juramentis, à quibus, cum non debeant esse pravitatis vincula, eos aliàs per vos absolvi mandamus) præfato Regi, tanquam principi suo, adhæreant fideliter & intendant; sibi debita promptæ fidelitatis, & pacificæ subjectionis obsequia exhibentes, nec prætextu constitutionum, ordinationum, vel colligationum prædictarum aliquatinus impedientes eundem, quo minus utatur liberè pristinâ in omnibus plenitudine regiæ potestatis.

Si verò ipsorum aliqui monitis vestris acquiescere fortasse renuerint, vos omnes, vel duo vestrûm, seu tu, frater archiepiscope, solus eos, cujuscumque sint conditionis, & gradûs vel ordinis, ad id per excommunicationis in personas, & interdicti in terras eorum sententias, remoto appellationis obstaculo, compellatis, sicut statui dicti Regis & regni sui videritis expedire; non obstantibus aliquibus privilegiis vel indultis, generaliter vel specialiter quibuscumque ab apostolicâ sede concessis, per quæ, non expressa præsentibus vel totaliter non inserta, mandati nostri executio impediri valeat vel differri; seu constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali.

Si quid autem in eisdem constitutionibus & ordinationibus, quod, absque ullo alieni juris, vel privilegiorum, seu indultorum, aut mandatorum sedis apostolicæ præjudicio, ecclesiarum & ecclesiasticarum personarum regni præfati favorem vel commodum respiciat, continetur, id irritum nolumus, vel, quoad illud, juramenta prædicta ullatenus relaxari.

Sic itaque sanè intelligi volumus & mandamus, quod sicut in aliis litteris nostris, quas super relaxatione juramentorum ipsorum, & prædictis colligationibus dissolvendis concessimus, est expressum) ne dum hujusmodi juramenta, constitutiones & ordinationes, in quantum utilitatibus ecclesiasticis consonant, relaxari & immutari nolumus, aliquid in illis probasse vel tolerasse credamur, quod aut jus lædat alterius, aut potestati nostræ seu gratiis, quas sedes memorata contulit, quomodolibet adversetur.

Dat' Viterbii, non' Maii, pontificatûs nostri anno septimo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

De depellendo omnes extraneos à regno, quos Simon de Monteforti comes Leicestr' nititur introducere.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Pat. 45 Hen. III. a tergo. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis & baronibus Quinque Portuum, salutem.

Quia datum est intelligi quod Simon de Monte forti comes Leyc' nititur introducere in regnum nostrum gentem extraneam cum armis contra nos, ad turbacionis nostre & grave dispendium regni nostri, vobis mandamus in fide & homagio quibus nobis tenemini, quod maritimam vestram benè custodire faciatis, ita quod nullus extraneus cum equis & armis ingrediatur regnum nostrum, sine mandato nostro speciali: & si aliquos extraneos per mare venientes cum equis vel armis invenire poteritis versus Angliam, sine licenciâ nostrâ, eorum corpora modis omnibus cum equis & hernesio suo capiatis, cum navibus & aliis rebus suis, & detineri, & benè custodiri faciatis, donec aliud à nobis indè receperitis in mandatis. Ita viriliter vos habentes in premissis, quod fidelitas, quam nos & progenitores nostri in vobis & antecessoribus vestris semper integram invenimus & constantem, in presenti necessitate nostrâ per effectum operis evidenter apparent, per quod regnum nostrum in partibus vestris contra inimicos nostros per vestre probitatis industriam conservetur in pace.

In cujus, &c.

T. R. apud sanctum Paulum London', xviij die Maii.

Proviso tamen quod nuncii domini Regis Franciæ, si ad partes vestras pervenerint curialiter admittantur.

Pro Johanne primogenito ducis Britanniæ.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Pat. 45 Hen. III. n. 23. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus dilecto filio nostro Johanni, primogenito ducis Britanniæ, mille & ducentas libras sterlingorum, pro extentâ & valore comitatûs Richemundiæ, & ducentas marcas de dono nostro; ita quod, in universo, percipiet, ad scaccarium nostrum, duo millia marcarum per annum, videlicet, mille marcas ad festum Ascensionis Domini, & mille marcas ad festum Omnium Sanctorum, donec prædicta extenta plenè fiat; prout in conventione inter nos, & prædictam ducem factâ plenius continetur.

Et, si prædicta extenta, ritè facta, excedat summam prædictarum mille & ducentarum librarum per annum, tunc quantum superfuerit de valore prædicti comitatûs, ultra prædictas mille & ducentas libras, ei reddere tenebimur de singulis annis præteritis.

Et, si extenta illa non ascendat usque ad prædictas mille & ducentas libras annuas, tunc tantum, quantum inde superfuerit ultra prædictam extentam, retinebimus nobis, de solutione pecuniæ antedictæ, pro annis præcedentibus.

Nolumus autem per hanc concessionem nostram derogari conventioni, prius factæ inter nos, & dictum ducem, super escambio faciendo pro comitatu prædicto, vel aliis conventionem illam tangentibus; set salvum sit utrique parti quicquid de jure salvari debeat, secundum formam conventionis prædictæ. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Gildeford, xvii. die Junii.

De scrutando omnes archas Judeorum, ac de capiendo omnia sua bona in manus Regis per totum regnum.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Pat. 45 Hen. III. a tergo. in Turr. Lond.

REX vicecomitibus, constabulariis castrorum, majoribus, ballivis, cir' & omnibus ministris suis de Wilton, Merleberg', Glouc', Bristoll' & Exon', & omnibus aliis presentes litteras inspecturis, salutem.

Sciatis quod assignavimus magistrum Robertum de Melkel, & Radulphum de Hotost, ad archas cir' Judeorum de locis predictis aperiendas & scrutandas, & ad omnia debita in eisdem inventa, irrotulanda; & ad inquirend' modis omnibus quibus melius viderint expedire, de bonis & catallis predictorum Judeorum, mobilibus & inmobilibus, extra archas videlicet, quantum singuli habeant in auro & argento, vadiis, jocalibus, terris, redditibus, & omnibus rebus aliis.

Et si quis vel qui hujusmodi bona & catalla extra domos Judeorum receptaverint, vel inde posita habuerint, & in quorum manibus vel custodiis fuerint & devenerint, tam in civitatibus, burgis, villis, domibus religiosis, quam ab omnibus locis aliis, ut de predictis debitis & catallis & eorum quantitate certificari possimus: & ideò vobis mandamus quod ad omnia predicta exequenda & expedienda, predictis Roberto & Radulpho sitis intendentes, consulentes & auxiliantes, in omni formâ quam vobis dicent & injungent ex parte nostrâ.

In cujus, &c.

T. R. apud Turrim London', xvij die Julii.

Consimilem litteram patentem habet Simon Passelewe, apud Winton', Oxon', Bed' & Norht'.

Georgius de Dovor' & Willielmus de Haselbech, apud Cantuar', Essex', Norff', Suff', & Canc'.

Rogerus de la Lye, Stanford', Linc', Not', & Eborum.

Ricardus de Hereford, Warr', Wigorn', & Hereford'.

De querelis inter Regem & comitem Leicestriæ, submissis arbitrio Reginæ Franciæ.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Pat. 45 Hen. III. n. 17. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Notum vobis facimus, per præsentes, quod, super omnibus querelis & demandis, quas habemus, vel habere potuimus, ex quâcumque causâ, versus Simonem de Monteforti comitem Leicestriæ, & Alianoram comitissam Leicestriæ, sororem nostram, & super omnibus querelis & demandis quas prædicti comes & comitissa habent, vel habere potuerunt versus nos, ex quâcumque causâ, usque ad octabas nativitatis beati Johannis Baptistæ, anno Gratiæ MCCLXI. supponimus nos, per omnia, dicto dominæ nostræ karissimæ, Margaretæ Reginæ Franciæ illustri:

Promittentes nos ea, quæ Regina ipsa infra festum nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, anno Gratiæ MCCLXI. dixerit in præmissis, firmiter atque fideliter servaturos.

Ipsa autem super hiis consulere poterit, si voluerit, nobiles viros B. ducem Burgundiæ, & Petrum camerarium, aut alterum ipsorum, & alios probos viros, quos ipsa voluerit.

In potestate autem dictæ Reginæ sit de plenâ securitate providenda, qualiter dictum suum à partibus observetur.

In cujus rei, &c.

Teste Rege, apud Turrim London', xx. die Julii.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, super facto baronum.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Pat. 45 Hen. III. n. 17. in Turr. Lond.

MAGNIFICO principi, domino & consanguineo suo karissimo, Ludovico, DEI gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Accedentibus ad nos ex parte vestrâ nobilibus viris & discretis B. duce Burgundiæ, & Petro camerario, fidelibus vestris, pro facto nos & barones nostros, & specialiter Simonem de Monteforti comitem Leicestriæ, & Alianoram comitissam Leicestriæ, sororem nostram contingente, volentes causæ nostræ veritatem cunctis patefieri, ne voluntati ratio subici videatur in hâc parte;

Negotium, quod inter nos, & dictos comitem & comitissam vertitur, in duos ex parte nostrâ, & alios duos ex parte dictorum comitis & comitissæ, necnon & in ducem & Petrum supradictos, tanquam in mediatores, transferre volebamus ex toto,

Ut quod ipsi, vel major pars ipsorum, super omnibus contentionibus, hinc indè hactenus habitis, statuerent seu diffinirent, firmum haberetur utrimque, & tam pro parte nostrâ quam suâ, sine contradictione totaliter observaretur.

Verum quia prædicti dux & Petrus, propter quasdam rationes, quas prætendebant, negotium istud in se assumere noluerint, nos ob reverentiam vestram, pro parte nostrâ, in manus serenissimæ dominæ & sororis nostræ, karissimæ consortis vestræ, negotium istud ponimus in totum,

Ut quod ipsa dixerit ac statuendum viderit in præmissis, hinc indè plenius observetur, prout in literis patentibus, quas indè fieri fecimus, plenius continetur; dum tamen dictus comes ad hoc idem pro parte suâ pariter se astringat.

Cæterum, consilii vestri beneplacitis inhærentes, nos super facto baronum nostrorum sumus in tractatu cum eisdem, ut, nisi per eos steterit, per viam pacis & concordiæ terminetur, sicut H. Londoniensis episcopus, & Ebulo de Montibus vobis plenius poterunt intimare.

Teste ut supra.

Rex Angliæ Regi Franciæ, de ordinando super valore terræ Agennen.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Pat. 45 Hen. III. n. 17. in Turr. Lond.

MAGNIFICO principi Regi Franciæ, Rex Angliæ, &c. salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Cum valorem terræ Agen' teneamini nobis annuatim persolvere, sicut in formâ pacis, inter vos, & nos initæ & firmatæ, plenius continetur;

Et nuper erga nobilem virum comitem Pictavensem fratrem vestrum, institeritis ut, in præsentiâ nunciorum nostrorum, certitudo valoris dictæ terræ per rotulos & ballivos dicti comitis haberetur;

Ac idem comes ad hoc induci nequiverit, prout per nuncios vestros accepimus, ob quod nobis vestri gratiâ significastis, quod loco nostri eritis in negotio æstimationis prædictæ:

Nos, ad quietem animi vestri respectum habentes, ac insuper considerantes quod dominus noster estis, & nos vester consanguineus, duasque sorores habemus, per quæ inter nos tantæ confœderationis vinculum contrahitur quod de vobis, præ cæteris, confidere debemus, præcipuè cum à tempore præstiti vobis homagii nostri nobis in negotiis nostris, tanquam dominus propitius, totiens subveneritis liberaliter & benignè;

Dictum negotium vestræ dominationis arbitrio totaliter committimus, ut super valore dictæ terræ, & super arreragiis transacti temporis ordinetis, & indè provideatis ad opus nostrum, prout vestræ dilectionis integritas honori vestro, & indempnitati nostræ in hâc parte noverit convenire.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Turrim London, xx. die Julii.

Litteræ missæ hominibus de com' Kantiæ, ut in fide & ligeantiâ Regi persistant; & quod non moveantur ullis falsis suggestionibus.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Pat. 45 Hen. III. m. 6. in Turr. Lond.

REX militibus, liberè tenentibus, & omnibus aliis de comitatu Kanc', salutem

De vestrâ devocione, fidelitate, ac dilectione fiduciam gerentes specialem, vos rogamus & requirimus, quatinus juramentum fidelitatis quod nobis nuper promptâ devocione prestitistis, ad memoriam reducentes, nullius suggestionibus vel dictis contra fidelitatem eandem, aut aliquibus assertionibus, quibus animus noster turbari possit vel moveri, fidem adhibeatis, set taliter in vestrâ devocione & fidelitate pristinâ vos habeatis, quod ad nos, qui vobis in omni dilectione especialiter astringi volumus, securum in vestris negociis habere debeatis recursum & regressum.

T. R. apud Turrim London, xxx. die Julii.

De conventionibus Alfonso Rege Castellæ observandis.

A.D. 1261. An. 45 Hen. III.

Pat. 45 Hen. III. m. 4. in Sced. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ Rex Angliæ, dominus Hiberniæ & dux Aquitaniæ, Edwardo filio suo primogenito, salutem.

Sciatis quod, volentes ea, quæ magnifico principi & consanguineo nostro dilecto A. Regi Castellæ illustri concessimus, observare, venerabili P. Herefordensi episcopo, & dilectis & fidelibus nostris Stephano Longespe, tunc senescallo Wasconiæ, & Roberto Walerand, pro concessione prædictâ explendâ, litteras concessimus sub hâc formâ.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. venerabili patri P. Herefordensi episcopo, & dilectis & fidelibus suis Stephano Longespe senescallo Wasconiæ, & Roberto Walerand, salutem.

Cum concesserimus magnifico principi & consanguineo nostro dilecto A. Regi Castellæ illustri, quod dampna, quæ Gaston de Biern, baronibus, militibus, & aliis de Wasconia, causâ prædicti Regis, à tempore, quo idem Gasto sub ipso Rege militiam accepit, fuerunt illata, restitui faciemus ad rogatum Regis supradicti.

Nosque, præfato Regi omnia sibi super facto Wasconiæ à nobis concessa observare volentes, plenam vobis, de voluntate & consensu Edwardi, primogeniti & hæredis nostri, dederimus potestatem ea omnia explendi, nomine nostro, & dilecti filii nostri prædicti, quæ dicto Regi à nobis de facto supradicto sunt concessa, prout in litterâ nostrâ vobis indè confectâ liquet manifestè;

Volumus & mandamus quod, pro castris, terris, seu villis restituendis, non omittatis, quin supradicta expleatis & perficiatis secundum continentiam scripturæ, dicto Regi super concessione nostrâ memoratâ à nobis confectæ, cujus transcriptum vobis, episcope præfate, in nostrâ præsentiâ duximus tradendum.

Super quo vobis omnibus, vel duobus vestrûm, si omnes interesse non possitis, de consensu præfati filii nostri plenam ac liberam concedimus potestatem.

In cujus rei testimonium sigillum nostrum, unà cum sigillo Edwardi filii nostri, hiis literis duximus apponendum.

Teste meipso, apud Westm', xiv. die Septembris, anno regni nostri xl.

Et, pro prædictâ conventione, illis de Wasconia prius concesseramus litteras sub hâc formâ.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. Omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quod remittimus & indulgemus, ad preces illustris Regis Castellæ, omnibus & singulis de Regula, & omnibus valitoribus suis de Wasconia, nominatim & expressè illis de Landerum, & illis de Sancta Basilia, de Gentiaco, & Pelagrua, Bertrando de la Ayla & omnibus suis, Pontio de Pomeriis & omnibus suis, Gailardo de Farum & omnibus suis, Petro & Elyæ Vigerii frâtribus & omnibus suis, Fortein de Gastet & omnibus suis, & Gerardo de Muntremblant & omnibus suis, omnes querimonias indignationes, & rancores, quos erga ipsos habemus, vel habere potuimus, usque hanc diem;

Salvò tamen nobis vigore & intellectu illius clausulæ, quæ sic incipit: *In aliis causis quod stent judicio curiæ Regis Angliæ, secundum quod consuevit judicari in curiâ Wasconiæ*, quæ clausula continetur in litterâ compositionis & confœderationis factâ per nos dicto Regi Castellæ, quem duobus sigillis nostris fecimus sigillari.

Salvò etiam, quod nos retineamus & recuperamus omnia quæ ad nos pertinent, vel ad Edwardum filium nostrum, secundum quod in prædictâ litterâ compositionis continetur.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, in castro apud Gyrund', v. die Augusti, anno regni nostri xxxviii.

Cum igitur aliqui prædictorum, per prædictam remissionem & indulgentiam à nobis factam, ad preces dicti Regis Castellæ, per prædictam conventionem terras & possessiones suas, quas prius habebant, recuperaverint; & alii de prædictis, qui terras suas nondum recuperaverunt, misericordiæ nostræ (Guilardo de Solio, & Bertrando de Ladilis id, ad instantiam dictorum episcopi Herefordensis, & Stephani Longespe, procurantibus) se spontè & expressè supposuerint in præsentiâ nunciorum dicti Regis Castellæ, dicti Gaillardus de Solio, & Bertrandus de Ladilis, & omnes supradicti, precibus Regis Castellæ renunciantes, se misericordiæ nostræ supposuerint;

Propter quod venerabilis pater P. Herefordensis episcopus & Stephanus Longespe supradictis omnibus promiserunt se facturos, quod omnia bona eorum, terræ, & possessiones per nos restituerentur eisdem, sicut de assertione dicti episcopi nobis constat, prout ex fide Radulphi de Dongun clerici & cancellarii vestri, & Willielmi de Wilton militis didicimus, & certi fuimus competenter;

Cumque videatur nobis quod, retinendo terras eorum, non esset eis ad plenum nostra gratia restituta, nec remissum etiam, vel indultum; & quod misericordia nostra, cui se supposuerunt, debeat judicio prævalere;

Et cum debeamus observare totaliter & tenere quæ illi promiserunt, quibus plenam dedimus potestatem, de voluntate vestrâ, explendi nomine nostro & vestro quæ dicto Regi Castellæ de facto supradicto à nobis provisa fuerant & concessa;

Volumus & concedimus omnibus supradictis, de quibus litteræ nostræ supradictæ faciunt mentionem, quod terras & possessiones suas, occasione guerræ occupatas, recuperent.

Salvò nobis in omnibus quod in aliis causis stent judicio curiæ nostræ, secundum quod consuevit fieri & judicari in curiâ Wasconiæ.

Et salvò etiam, quod retineamus & recuperemus omnia quæ ad nos pertinent, vel ad vos. Et ideò vobis mandamus, quatinus supradictis omnibus, de quibus litteræ nostræ faciunt mentionem, terras suas occasione guerræ occupatas, ad quascumque manus pervenerint, sive ad nostras, sive ad alias, occasione prædictâ, restituatis, & restitui faciatis; eosdem & bona sua defendendo, & favorabiliter protegendo.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis mittimus patentes.

Teste meipso, apud Windesor', v. die Augusti, anno regni nostri xlv.

Littera archiepiscopi Cantuar' Johanni Maunsel, super executione bullæ Alexandri IV. contra barones Regi contrarientes.

A.D 1261 An. 45 Hen. III.

Bundela Certific. infra Turr. Lond.

B. Dei gratiâ, Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, J. Maunsell thesaurario Ebor' salutem in Domino.

Mandatum domini Papæ suscepimus in hæc verba.

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus patribus archiepiscopo Cantuariensi, & episcopo Norwicensi, & dilecto filio Johanni Maunsell, thesaurario Ebor' capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Rationabilibus sensibus materiam justæ admirationis importat securim adversus illum, qui cædit in ea, vel serram contra illum, qui trahit ipsam: eos videlicet, quos potioribus legitimus subministrationum ordo subjecit, adversus authoritatem præsidentium elevari, & principes, legum dominos, quos præ suis participibus cœlestis ordinatio sublimavit, premi arbitrio subditorum.

Propterea nos mirari cogit publicæ relationis assertio, &c. *ut in bullâ mense Maii hujus anni supra, usque hæc verba;*

Hujus igitur authoritate mandati vobis districtè, & in virtute obedientiæ præcipiendo mandamus, quatinus personaliter accedentes ad Hugonem le Bigod, adhibitis testibus idoneis, moneatis eundem, ut castra de Scardeburgh, & Pikering quæ sunt domini Regis, eidem domino Regi liberè & absque aliquâ contradictione reddat & deliberet, infra quindecim dies post monitionem vestram; intimantes eidem, quod nisi vestræ paruerit monitioni, nos extunc contra ipsum per excommunicationis & interdicti sententias, juxta formam mandati apostolici, procedemus.

Quid autem super præmissis feceritis, & responsionem, nobis per vestras patentes literas festinanter & integraliter rescribatis; copiam prædicti mandati apostolici, præsentibus inserti, quod sub sigillis nostris vobis transmittimus, eidem, si à vobis petierit, facientes.

Datum apud Wyndesor', viii. die Augusti, anno Domini MCCLXI.

Responsum Regis missum per totum regnum, ad objectiones baronum sibi adversantium.

A.D. 1261. An. 45 Hen. III.

Pat. 45 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus fidelibus suis de comitatu Eborum, salutem.

Rex talibus, salutem. Gravi nostre mentis amaritudine turbamur, nec immeritò, quod, sicut accepimus, quidam nostre tranquilitatis & regni nostri purturbatores invidi; & iniquitatis ministri, devocionem fidelium nostrorum & populi nostri diminuere, & eorum corda à nostrâ dilectione & fidelitate per suggestionès dolosas, & omninò falsas, avertere nituntur; presertim cum annis jam quadraginta & quinque, quibus, volente Domino & ejus cooperante graciâ, regni nostri gubernacula tenuimus, studium nostrum & labores circa universorum ac singulorum tranquilitatem & pacem, toto desiderio totisque viribus per nos & nostros, ponere non destiterimus, in tantum, benedictus Deus, quod ubi retroactis temporibus rebellium corda optinere non potuit potestas humana, quin per guerras & hostilitates regnum istud frequenti devastacione ad exterminium quodammodo deduci videretur, jam diebus nostris, benedictus Altissimus, cujus graciâ sumus id quod sumus, per quem regnant Reges universi, qui voluntates novit omnium, & corda scrutatur singulorum, nec in spiritualibus per interdictum generale aut sacramentorum subtractionem, nec in temporalibus per hostilitatem aut guerram generalem, depressum est regnum Angliæ seu depauperatum, vel subversum; quin singuli suis possessionibus & rebus gaudere potuerint pacificè, ac universi jus suum consequi, seu retinere, secundum quod justicia unicuique quod suum est reddere debuit & consuevit. Nec alicui jus suum per vim vel voluntatem nostram abstulimus, benedictus Deus, aut aliquem exulare fecimus injustè, unde satis advertere potestis & debetis quod super hujusmodi sug-

gestionibus & verbis falsis & iniquis credere non debetis illis, qui super vos servitutes & oppressiones dudum pro suâ voluntate imposuerunt, cum ad vestram relevacionem & defensionem parati sumus, & prompti semper esse volumus.

Imponunt autem nobis dicti persecutores & emuli nostri, ut audivimus, quod jura vestra & aliorum de regno nostro, necnon & consuetudines vestras justas, debitas, & antiquas subvertere, & vos indebitis exactionibus gravare velimus, & insuper quod indigenas regni nostri deprimere intendimus, & alienigenas inducere ad dampnum & gravamen indigenarum; pro eo quod anno preterito, quando de turbacione regni nostri, propter dissensiones inter magnates nostros subortas timebamus, quosdam nobiscum adduximus de partibus transmarinis, per consilium quorumdam magnatum nostrorum Anglie, ut per adjutorium ipsorum, & aliorum perturbatores pacis nostre & tranquilitatis vestre, si quos inveniremus, cohercere possemus; set per ipsos, vel eorum adventum, nulli de regno nostro jactura vel dedecus accidit, nec alicui dampnum intulerunt, aut gravamen, sicut vos ipsi satis nostis, & sicut exitus rei evidenter declaravit; unde nec verbis nec pravis suggestionibus hiis & aliis aures inclinetis, quia pocius operibus & factis, que jam elucent evidenter fidem adhibere, & ea magis credere & tenere debetis.

Nec grave sit vobis aut suspectum, quod castra nostra & comitatus quibusdam commisimus, qui majoris sunt potencie, quam illi quibus anteà fuerant commissa; quia scire vos volumus, quod ad vestram utilitatem hoc magis quam ad lucra nostra, fieri providimus; ut scilicet ipsi vobis contra servitutes & oppressiones, quas quidem magnates super vos induxerant, justiciam & defensionem exhiberent, ubi non poterant minores; & hoc satis intelligere potestis, ex eo quod ad stipendia nostra propria & onera graviora oporteat retinere majores, quam haberi possent & consueverint minores; set ob hoc specialiter tales posuimus in balliis predictis, qui de nostris essent, & de quibus securi essemus, quod per ipsos defendi possetis & relevari; eo quod hii, qui dictas ballias prius tenuerant, per eos positi erant qui vobis dicta gravamina & injurias intulerunt, & per toleranciam balliorum predictorum, veluti per sacramentum quorumdam ex vobis plenè didicimus, plura ad nos pertinencia occupaverunt, & vos ipsos ad sectas indebitas & alias servitutes intolerabiles compulerunt, ad nostram exheredacionem & vestram, sicut scitis, manifestam.

Scire insuper vos volumus, quod si dicti viceconites, quibus comitatus nostros jam commisimus, vos gravare, aut injurias vobis inferre presumpserint, eos, quamcitò nobis de hoc constiterit absque ulteriori dilacione, prorsus ab officiis predictis amoveri, & vobis de injuriis & gravaminibus ab ipsis illatis plenè satisfieri faciemus; vestram igitur devocionem requirimus & fidelitatem, ne hujusmodi suggestoribus, aut animorum vestrorum turbatoribus fidem adhibeatis, aut de nostrâ benevolenciâ diffidatis, aut aliquid contra justas & antiquas leges, seu consuetudines vestras nos facturos credatis; set in devocione & fidelitate nobis debitâ, firmiter permaneatis: quia parati sumus & semper erimus vobis omnibus, tam majoribus quam minoribus, contra omnes, tam majores quam minores, justiciam ad plenum exhibere, & vobis omnibus leges vestras omnes, jura & consuetudines debitas, bonas & consuetas, in omnibus & per omnia, plenius observare: & nos ipsos tam in personâ nostrâ quam aliis omnibus que nostra sunt pro vobis exponere, & pro vestri juris conservacione ac defensione; & ut super hiis securi sitis, has litteras nostras de propriâ voluntate nostrâ & liberâ potestate, fieri fecimus patentes.

T. &c. xvi. die Augusti.

Consimiles littere diriguntur per singulos comitatus Anglie.

Littera archiep'o Cantuar' certificatoria, super executione bullæ Alexandri IV. Papæ, contra barones Regi contrarientes.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III.

Bundela Certific. infra Turr. Lond.

VENERABILI in CHRISTO B. DEI gratiâ, Cantuariensi archiepiscopo, Angliæ primati, & domino Johanni Maunsell thesaurario Ebor' & domini Papæ capellano, S. permissione divinâ, abbas S. Mariæ Ebor', salutem in Domino.

Litteras vestras undecimo kal' Septembris, horâ vespertinâ, in hæc verba recepimus.

B. DEI gratiâ, Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, J. Maunsell thesaurario Ebor' salutem in Domino: mandatum domini Papæ suscepimus in hæc verba.

ALEXANDER episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus patribus archiepiscopo Cantuariensi, & episcopo Norwicensi, & dilecto filio Johanni Maunsell thesaurario Ebor' capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Rationabilibus sensibus materiam justæ admirationis importat securim adversus illum, qui cædit in ea, vel serram contra illum, qui trahit ipsam: eos videlicet, quos potioribus legitimus subministrationum ordo subjecit, adversus authoritatem præsidentium elevari, & principes, legum dominos, quos præ suis participibus cœlestis ordinatio sublimavit, premi arbitrio subditorum.

Propterea nos mirari cogit publicæ relationis assertio, &c. *ut in bullâ mense Maii hujus anni supra, usque hæc verba;*

Hujus igitur authoritate mandati vobis districtè, & in virtute obedientiæ præcipiendo mandamus, quatinus personaliter accedentes ad Hugonem le Bigod, adhibitis testibus idoneis, moneatis eundem, &c. *ut in litterâ præeunti, usque hæc verba.*

Noveritis igitur, nos in formâ supra scriptâ ad dictum dominum H. de Bigot personaliter accessisse, & ipsum apud Kyrkebymoreshesd' diligenter monuisse, ut dicto domino nostro, Regi Angliæ Henrico, castra de Scardeburg & Pikering liberè & absque contradictione reddat & deliberet, juxta formam in literis vestris contentam:

Qui nobis respondit; quod de voluntate & mandato domini Regis, & suorum magnatum juratorum, ea recepit, sub juramento suo corporaliter præstito, fideliter custodienda; & nemini sine voluntate & mandato expresso dicti domini Regis, & eorumdem magnatum reddenda seu deliberanda.

Verum idem dominus H. le Bigot profitebatur, se promptum & paratum castra memorata dicto domino Regi, de consilio & voluntate expressâ dictorum magnatum, vel saltem majoris partis eorundem, restituere.

Dat' apud Hilburg', iii. kal' Septembris, anno Domini MCCLXI.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de Simone de Montforti & complicibus suis.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III.

Bundela 6. n. 14. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

MAGNIFICO principi, domino & consanguineo suo karissimo, Ludovico Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Accepimus, ex relatu quorundam fidelium nostrorum, quod Simon de Monteforti comes Leycestriæ jam partes adiit Gallicanas, ob quam tamen causam, cum id de nostrâ conscientiâ non processerit, penitus ignoramus;

Serenitatem igitur vestram affectu, quo possumus, rogamus ampliori, ne ad ejus, aut alterius suggestionem, aliquid in partibus supradictis super facto, quod inter nos, & barones nostros vertitur, fieri vel procurari permittatis, quod in nostri juris præjudicium cedat, vel impedimentum;

Nec vester animus ad aliqua, quæ ipse, vel alius vobis referet, moveatur, donec per nuncios, quos ad vos infra breve tempus missuri sumus, factum nostrum, & statum negotii prædicti, vobis fecerimus plenius explanari.

Teste meipso, apud Windlesoram, secundo die Septembris, anno regni nostri quadragesimo quinto.

De conventione pro pecuniâ super valore terræ Agennensis, solvendâ.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III.

Pat. 45 Hen. III. n. 9. in Turr. Lond.

REX universis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noveritis quod cum, per pacem & compositionem, inter carissimum dominum & consanguineum nostrum, Ludovicum illustrem Regem Franciæ, & nos nuper habitam, idem dominus Rex teneretur nobis dare valorem terræ Agenensis in pecuniâ, singulis annis solvendâ, certis terminis, sicut in formâ pacis ejusdem plenius continetur;

Tandem de assensu ipsius domini Regis & nostro super valore terræ prædictæ, mediante bonorum consilio, convenimus in hanc summam, videlicet,

Tria millia, septingentas, viginti libras, octo solidos, & sex denarios Turon'.

Quam pecuniæ summam solvere tenetur idem Rex nobis, vel nostro certo mandato Parisius apud Templum, terminis subnotatis, in prædictâ formâ pacis expressis, videlicet, medietatem in quindenâ Ascensionis Dominicæ; & medietatem aliam in quindenâ Omnium Sanctorum annuatim, quamdiu tamen fieri debebit solutio prædicta, secundum conventiones in prædictâ formâ pacis expressas.

Salvis aliis conditionibus & pactis, quæ in formâ pacis ejusdem plenius continentur.

Data apud Windesor, duodecimo die Septembris, anno Gratiæ millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

De senatoriâ dignitate pro Ricardo Rege Romanorum.

A. D. 1261. An. 45 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO principi Regi Angliæ, frater J. miseratione divinâ, tituli Sancti Laurentii in Lucin' presbiter cardinalis, & .... salutem, & se semper ad ea pronum, promptum, & paratissimum, quæ regium honorem respiciunt, & quæ dignitatis regiæ ......

Quam ardenter, quamque perseveranter, absque intermissione aliquâ, usque ad adventum fratris W. thesaurarii, ad optinendum pro illustri domino Ricardo fratre vestro, Rege Romanorum, senatoriam dignitatem laboraverimus, evacuando cameram nostram, vendendo & distribuendo vasa argentea domûs nostræ necessaria, contrahendo mutuum non modicum, sub maximâ voragine usurarum, obligando nichilominus possessiones cujusdam monasterii monialium, quod in urbe construximus, per testimonium domini Papæ .... omnium satis poterit comprobari.

Ut igitur ad exaltationem sui culminis aliorum corda, per immensa laudum præconia, continuò accendantur, celsitudinem regiam omni affectione & inductione, quâ possumus, pro augmento vestri nominis, propulsamus, quatenus ergà dictum dominum Regem preces vestras interponere velitis, quod nuncio nostro fratri J. devoto vestro, de tot & tantis expensarum profluviis, quibus occasione hujusmodi sumus multifariè, personaliter, & realiter obligati, liberaliter & gratanter, absque alicujus difficultatis obstaculo, satisfacere dignetur. Tantum si placet, facientes quod gratia nobis proindè detur ex gratiâ, & data .... perpetuò conservetur.

Dat' Viterbii, ... pontificatûs domini Urbani Papæ quarti anno primo.

Littera Galfridi de Lezignan Regi recommendatoria, pro Willelmo de Sancto Hermete.

A. D. 1261—An. 45 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO domino suo, & præ omnibus diligendo H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitan', Gaufridus de Lezign', frater suus, si placet, salutem, & paratam in omnibus ad beneplacita voluntatem, cum omni genere reverentiæ, servitii & honoris.

Dominationem vestram eo affectu, quo possumus, ampliori, duximus exorandam, quatinus Willielmo de Sancto Hermete militi nostro, qui nobis diu & servivit, & servire paratus est fideliter & benignè, in negotiis suis, si placet, vos exhibere velitis favorabiles, & benignos; ita, nostri gratiâ, erga ipsum super hoc vos habentes, quod negotia sua possit per vos feliciter expedire. Diù & benè valeat excellentia vestra.

Ejusdem littera de credentiâ Regi.

A. D. 1261.—An. 45 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO domino suo, & præ omnibus mortalibus diligendo H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, Gaufridus de Lezign', frater suus, si placet, salutem & paratam in omnibus ad beneplacita voluntatem, cum omni genere reverentiæ, servitii, & honoris.

Mittimus ad vos Willielmum de Sancto Hermete dilectum & fidelem militem nostrum, exhibitorem præsentium, cui fidem indubitatam, si placeat, adhibere curetis super hiis, quæ vobis ex parte nostrâ duxerit exponenda.

Dat' die Jovis post Quintanam, apud Bellum Montem super Oyse, anno Gratiæ millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

De procuratoribus in curiâ Romanâ constitutis.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Pat. 46 Hen. III. m. 19. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in Christo patri Urbano, Dei gratiâ, sacro-sanctæ Romanæ ecclesiæ summo Pontifici, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, dux Aquitaniæ, salutem, cum reverentiâ & honore.

Sanctitati vestræ notum facimus, quod nos constituimus & ordinamus in vestræ curiâ sanctitatis, dilectos clericos nostros, magistros Johannem de Hemingford, & Rogerum Luvell, & quemlibet eorum in solidum (ita quod non sit melior conditio occupantis) nostros, & regni nostri procuratores & nuncios speciales;

Ad exponendum, & intimandum, & referendum gravamina nobis & regno nostro illata, à venerabilibus patribus Bonifacio archiepiscopo Cantuariensi, & suffraganeis ejus;

Et ad exponendum & intimandum vobis quædam statuta, ab eis edita, in nostrum & coronæ nostræ præjudicium & gravamen;

Necnon ad supplicandum sanctitati vestræ, ut prædicta gravamina tollere, ac statuta dignetur vestra sanctitas revocare;

Et ad supplicandum etiam, ut super hiis vestræ sanctitatis circumspectio nobis & regno nostro gratiam adhibeat, si necesse fuerit & remedium oportunum:

Item, & ad impetrandum, & contradicendum & narrandum, ac in judices conveniendum;

Ratum habituri quicquid ipsi procuratores, vel eorum alter, duxerint, vel duxerit faciendum; præsentibus post annum minimè valituris.

Dat' apud London', septimo kalend' Novembris, anno millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

Littera Margaretæ Reginæ Franciæ, de jocalibus Regis Angliæ in Templo Paris' depositis.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Pat. 46 Hen. III. n. 36. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos litteras illustris dominæ Margaretæ, Dei gratiâ, Reginæ Franciæ, nobis directas inspexisse in hæc verba.

Serenissimo viro, fratri suo karissimo Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ illustri, Margareta, eâdem gratiâ, Franciæ Regina, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Noverit serenitas vestra quod Willielmus de Latymer & magister Henricus de Gandavo, præsentibus fratre Petro Bostelli, domûs Templi Paris thesaurario, & fratre Nicholao socio ejus, Robertò de Girolis milite, Petro de Landune cambellano nostro, & Guillelmo de Aureliaco clerico nostro, nobis ostenderunt, quædam jocalia vestra, videlicet;

Quandam magnam coronam; unum firmaculum cum rubectis; unum anulum cum rubecto; tres coronas aureas; unum capellum imperatorium; quatuor serta; unum alphabetum; tria pectina aurea; quinquaginta duo firmacula; decem baculos, continentes ducentos octo anulos cum rubetis & balesiis; item duos baculos, continentes sexaginta sex anulos cum maragdenibus; unum baculum, continentem viginti anulos cum saphiris; unum baculum, continentem tresdecim anulos cum topaciis; unum baculum, continentem decem & septem anulos cum diversis lapidibus; sexaginta sexdecim zonas; item duos pavones aureos; unum firmaculum cum duobus diamantibus; alia quatuordecim firmacula; & quinque garlandas aureas.

Et ista omnia in duobus coffris sub contra sigillo nostro, recipiente ea fratre Petro prædicto, deponi fecimus Parisius apud Templum; claves verò dictorum coffrorum secum deferunt dicti Willielmus Latymer & magister Henricus, nuncii vestri.

Data die Martis post Pentecosten, apud Sanctum Germanum in Laya.

In cujus rei testimonium præsentibus sigillum nostrum fecimus apponi.

Teste Rege, apud Turrim London, sexto die Novembris.

Regi Franciæ, pro Edmundo filio, de regno Siciliæ.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Claus. 46 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REGI Franciæ, Rex Angliæ, salutem. Cum fælicis recordationis Innocentius Papa quartus, de fratrum suorum consilio, Eadmundo, nato nostro, regnum Siciliæ donaverit (cujus privilegium super hoc penes nos habemus) ad vos, tanquam ad speciale refugium nostrum, recurrimus confidenter;

Serenitatem vestram affectuosè rogantes quatenus, cum honores & utilitates nostros, & liberorum nostrorum, vestræ sciamus celsitudini complacere, dominum Papam & cardinales requirere & rogare velitis, ut jus ipsius Eadmundi filii nostri in præmissis, quod in curiâ Romanâ prosequitur, sibi conservare, & etiam suæ confirmationis munimine roborare dignetur.

Teste, &c.

Eodem modo scribitur Regi Navarræ, super facto Siciliæ, pro Edmundo filio Regis.

Eodem modo scribitur Reginæ Franciæ cum totâ narratione, & cum istâ adjectione:

Quocirca serenitatem vestram, quæ se nobis, vestri gratiâ, in omnibus negotiis favorabilem exhibet & benignam, quantâ possumus affectione rogamus, quatinus præfatum dominum vestrum ad hoc faciendum efficaciter inducatis; & simili modo, si placet, pro dicto negotio, domino Papæ & cardinalibus litteras vestras deprecatorias destinare velitis.

Ad hoc, cum idem dominus Papa in terrâ Regis Navarræ, illustris generi vestri, duxerit originem, propter quod precamina sua & dilectæ filiæ vestræ, Reginæ Navarræ, neptis nostræ, in dicto negotio plurimum valitura censemus, placeat ipsos, Regem & Reginam Navarræ, litteratoriè deprecari, ut ipsi præfatis domino Papæ & cardinalibus, juxta formam precum nostrarum quas ei inde mittimus, pro negotio dicti filii nostri, suas dirigant litteras speciales.

Eodem modo scribitur Reginæ Navarræ quo Reginæ Franciæ.

Bulla Urbani IV. Papæ, directa Regi Angliæ, super gravaminibus illatis, per ministros suos Hiberniæ, clericis ejusdem terræ.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio...... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Præ cæteris rebus, quibus Christiana regna fundantur solidius, ea statuit status ecclesiasticæ libertatis;

Propterea cum de illo præservando in terrâ tuæ ditioni subjectâ, & præsertim in civitate, dioc' & provinciâ Dublinen', ubi status ipse, præcipuis novæ malignitatis adinventionibus, prout intelleximus, injuriosè deprimitur, admonemus.

Advertere debet regalis providentia sibi non tam aliena, quam propria, immò communia comoda suaderi, & quotiens illos, qui eundem statum in suis juribus, aut interdum in favore tui nominis (non tamen, tuæ, ut credimus, pietatis motum, sed propriæ voluntatis impetum prosequentes) allidunt, vigore districtionis ecclesiasticæ cohibemus; intelligas tunc non lædi, set geri salubriter in tutelâ fidei curam tuam.

Sanè ad audientiam apostolatûs nostri pervenit quod, in civitate, dioc' & provinciâ supradictis, de antiquâ & approbatâ, & hactenus pacificè observatâ consuetudine, est obtentum, ut venerabiles fratres nostri...... Dublinen' archiepiscopus, ejusque suffraganei, & officiales ipsorum, ac alii judices ecclesiastici earumdem civitatis, dioc' & provinciæ (ad quos de hujusmodi consuetudine causarum cognitio pertinet) de causis, quas, super pecuniarum summis, seu possessionibus, inter laicos, sibi subditos, verti contingit, possint cognoscere, dummodo pactum firmatum fide vel juramento, intervenerit inter partes:

Et, si aliquis laicus conqueritur coram illis, quod quisquam laicus, eorum subditus, ipsum super aliquo crimine diffamaverit, iidem super hoc, de hujusmodi consuetudine, judicant & cognoscunt:

Clerici quoque injuriatores suos laicos consueverunt, à tempore cujus memoria non existit, coram ecclesiasticis judicibus convenire:

Sed justiciarii & ballivi tui in Ibernia, quo minus archiepiscopus, suffraganei, officiales, & judices prædicti de hujusmodi causis cognoscant & judicent, contra justitiam impedire præsumunt; prohibentes (quod nequius est) ne clerici clericos in causis pecuniariis; aut ecclesiarum rectores super aliquibus capellis, ad ecclesias ipsas spectantibus; aut super decimis aliarum ecclesiarum rectores coram judice ecclesiastico convenire præsumant.

Iidem etiam justiciarii & ballivi non permittunt quod condempnati legitimè per archiepiscopum, suffraganeos, & alios prædictos, aut alios judices, etiam à sede apostolicâ delegatos, propter contumaciam, vel offensam in aliquâ pecuniæ quantitate, ad solvendum condempnationem hujusmodi compellantur: sive quod archiepiscopus, suffraganei, vel alii prædicti cognoscant de causis usurariis, vel puniant usurarios secundum canonica instituta: seu quod de usuris, adulteriis, aut aliis criminibus inquirant; prout ad eorum officium noscitur pertinere de jure ac consuetudine supradictâ.

Porrò, si inter virum & uxorem, per ecclesiasticum judicem celebrato divortio, coram eo, super dote restituendâ quæstionem oriri contingat; prædicti justiciarii & ballivi, ne dictus judex virum ad restituendum dotem mulieri compellat, prohibent pro suæ libito voluntatis; quanquam cognitio causarum hujusmodi ad ecclesiasticum judicem pertinere noscatur, tam de hujusmodi consuetudine, quam de jure.

Præterea, si aliqui cives vel burgenses, in aliquâ civitate vel burgo, aliquam domum, vel fundum, aut prædium urbanum, ad eos pertinentes (qui burgasia vulgariter appellantur) alicui ecclesiæ, sive religioso loco, in ultimâ voluntate legant, pietatis obtentu; præfati justiciarii & ballivi, ne judex ecclesiasticus executores testamentorum civium & burgensium eorumdem, ad exequendam in hâc parte voluntatem extremam testatorum ipsorum compellat, prout de præfatâ consuetudine est obtentum, impediunt minus justè.

Cæterum si aliqui laici ascripti glebæ (qui betagii vulgariter appellantur) aliqua de bonis suis ecclesiasticis, vel religiosis, aut piis locis legant, pietatis intuitu, in ultimâ voluntate; sæpedicti justiciarii & ballivi impediunt ne per ipsos archiepiscopum, suffraganeos, & judices, sicut de præfatâ consuetudine obtentum est, in hoc voluntas testatoris executioni mandetur.

Ad hæc, si dictis archiepiscopo, suffraganeis, & judicibus inhibeas ne ulterius procedant in aliquâ causâ, de quâ cognoscere inceperint; iidem justiciarii & ballivi ipsos, pro eo quod de causâ ipsâ inceperunt cognoscere, etiam si hujusmodi inhibitioni paruerint, punire præsumunt pœnâ pecuniariâ, & interdum carceri mancipare.

Insuper prælibati justiciarii & ballivi archiepiscopum, suffraganeos, & officiales prædictos, si per inquisitionem factam super hoc, contra eos constiterit, quod ipsi cognoverint de aliquibus causis, quæ non fuerunt matrimoniales, vel testamentariæ, pecuniariâ pœnâ mulctare, & interdum eosdem incarcerare præsumunt.

Quod si aliquem judicem ecclesiasticum, occasione alicujus quæstionis quæ vertitur coram eo, contingat in aliquem laicum, exigente justitiâ, excommunicationis sententiam promulgare; laicus ipse eidem judici, per dictos justiciarios & ballivos, inhibere procurat ne in hujusmodi causâ procedat:

Post inhibitionem autem hujusmodi dictus laicus non vitatur tamquam excommunicatus, prohibentibus id prædictis justiciariis & ballivis.

Cum igitur regalem magnificentiam, in suis libertatibus, & antiquis consuetudinibus, foveamus libenter, & quantum cum Deo possumus, toleremus; quia Deo, ut nobis pari vice respondere te convenit, serenitatem regiam rogandam duximus attentius & hortandam, quatinus prædictos justiciarios & ballivos à violatione libertatis ecclesiasticæ, necnon ab usurpatione jurium divinorum, præcipuæ in præmissis (ad quorum tutelam distributor regnorum omnium temporali gladio te accinxit) ac molestiis personarum ecclesiasticarum regali auctoritate compescas:

Preces & exhortationes nostras taliter impleturus, quod exindè Salvatorem tuum, qui ecclesias suas proprii sanguinis pretio libertate donavit, tibi, tuæque proli, & regno propitium habeas; & nos in hiis, quæ tuæ sublimitati utilia sunt & placita, reddamur exindè meritò promptiores.

Et, quia timemus ne tu, nisi corrigas hæc, nosque tecum, si illa dissimulaverimus incorrecta, in durius severitatis divinæ judicium incidamus, quod hii, qui terram judicant, debent (O Rex) potissimum formidare, venerabili fratri nostro...... episcopo Drunimoren' & dilecto filio...... priori fratrum prædicatorum de Ponte, Armachan' dioc' per nostras damus litteras in mandatis, ut (si est ita) dictos justiciarios & ballivos, quod archiepiscopum, suffraganeos, & judices supradictos, de præfatis causis liberè cognoscere, & eas exequi patiantur, prout eis de jure competit & consuetudine supradictâ; & à quâlibet, super præmissis, eorum, & aliarum ecclesiasticarum personarum civitatis, dioc' & provinciæ prædictarum, indebitâ molestatione desistant, monitione præmissâ, per censuram ecclesiasticam, appellatione remotâ, compellat.

Dat' Viterbii, ii. id' Novembris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De contentionibus inter Regem & barones suos.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III.

Pat. 46 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

LE Rey a toz iceus qui cestes lettres verront ou orront, saluz. Sachez que cum il ait en aucuns contenz e demandes entre nus e aucuns de nos contes, e de nos barons, & autres de nostre realme par acheison dunes covenantes fetes entre nos e eaus, pur mettre nos en lur conseil del estat, de nostre reaume reformer e adrescer, l'an de nostre regne quarante secund a Westmester, e d'uns ordeinemens, purveaunces, e establisemens fez a Oxinford, e puis aillors en nostre reaume. E ces contenz e demandes seient apeisez par commun acord de nus e de eaus, e il ne seit pas reison que apres pes fete seient en rancone ne en demande; nos pur nus e pur nos heirs e pur toz les nos pardonoms tuz mal al euz, e relessons touz trespas, e clamons quite tute covenantes avantdites, e demandes, e amendez, que nos avioms, ou aver, ou demander poioms envers ceaus, qui en fet ou en dit, en conseil ou en aide, firent nule manere des choses contre nus, ou contre nos dreiz, ou contre nostre volente, ou contre les nos par acheison des contenz de susdiz.

E pur ceo voloms e otreoms, que nul de eaus ne seit greve, ne acheison,

ne querele en nule manere par nus, ne par nos heirs, ne par nul des noz a nul jour, par acheison dez choses de susdites, forpris si nul i fust de ceaus qui sunt desuz nomez, qui ne volist mettre sun seel a les escrit de la mise de denz quince jors puis ke il serra requis de par nus. E ceo de denz la tiphayne procheine avenir.

Ceo est asaver. *Le conte le Marescal.*
Le conte de Leyc'.
Le conte de Warenn'.
Roger de Mortyni'.
Hug' le Despenser.
Willame Bardolf.
Joan de Burg.
Henri de Hasting'.
Joan le fiz Joan.
Robert de Vespont.
Williame de Muntchenesy.
Johan le fiz Aleyn.
Nicole de Segrave.
Geffrey de Lucy.

E en testmoine de ceo, nos avons mis nostre seel a cest escrit, fet a Londres a la tur le setime jur de December, l'an de nostre regne quarante sime.

Super eodem negotio.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III.
Pat. 46 Hen. III. m. 18. in Turr. Lond.

HENRI par la grace de Deu Rei Dengleterre, seigneur Dirland, e duc Daquitayne, a justices, vescontes, e a toz autres bailliz, e ses feaus qui cestes lettres verront ou orront, saluz. Sachez que come il i eit en aucuns contenz e demandes entre nos & aucuns des nos contes, barons, e autres de nostre reaume, par acheson d'unes covenantes fetes entre nus e eauz, l'an de nostre regne quarante secund, e nos eions ces contenz e demandes apeisez par mises fetes par commun acord de nus e de eaus, solonc les formes contenues as escriz des avantdites misez, fetes e afermées entre nos e eaus dunt terme est assigne a la Pentecost procheyn avenir: nos volons e commandons que de donz cel terme de Pentecost eaus, ne nul de eaus, ne nul autre par eaus, ne seient querelez, n'achesonez, ne en nule manere grevez par nos, ne par nos heirs, ne par nul dez nos par acheison des contenz de susdiz.

E purceo nos vos maundons, en la fei ke vos nus devez, & fermement vos commandons, que vos ne denz le terme avantdit, ne apres, desque a tant que vos eiez autre comandement de nos, ne querelez, ne n'acheisonez, ne en nule manere ne grevez, ne suffrez nul de eaus, ne nul autre pur eaus, par acheison des contenz de susdiz, kar sachez que si vos le feisez, nos nos prendrons grevement ver vos; mes ceste chose avantdite facez fermement tenir, e nostre pes par totes vos ballies crier, e fermement garder.

E en tesmoigne de ceo nos avons mis nostre seel a cest ascrit.

Ce fu fet a Londres, le setime jor de Dec', lan de nostre reigne quarante sime.

Consimiles littere diriguntur per singulos comitatus Anglie.

Littera Papæ congratulatoria.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III.
Claus. 46 Hen. III. m. 18. d. in Turr. Lond.

SANCTISSIMO in Christo patri V. Dei gratiâ, sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ summo Pontifici, H. eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem cum reverentiâ & honore.

Exultamus & speciali jocunditate lætamur in Domino qui, plebis suæ desolationem piè respiciens, & insperatæ salutis jam portum parans, fluctuantis ecclesiæ naufragium propitius avertit, & Thamar diu viduam connubio salubri copulandum suâ providentiâ reservavit.

Ipsius igitur disponente clementiâ, prosperum fiat in manu sui Pontificis opus sanctum, ut grex ejus, imitatione sacrâ proficiens, suo conditori placida persistat, & ad supernæ felicitatis præmium devota pertingat.

Nos autem, honori vestro filiali congaudentes jubilo, beneplacita vestra sinceris affectibus adimplere cupimus, ut regni nostri negotia vestræ sanctitati maneant commendata, precibus, quantis decet & expedit supplicamus, vestræ beatitudini grates referentes pro vestris apicibus, quibus paternâ dulcedine nostrum animum vestri gratiâ lætificare, ac revelare curastis.

Teste Rege, apud Westm' undecimo die Decembris.

Littera Augerii de Ganàretto civis Baion', de juramento præstito, quod fidelis erit domino Edwardo, Regis Angliæ primogenito, contra omnes viventes.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III.
Lib. B. fol 164. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

UNIVERSIS, ad quos præsentes litteræ pervenerint, Augerius de Gaueretto, civis Baion', salutem in Domino.

Noverit universitas vestra me in præsentiâ excellentissimi viri, domini mei, domini Edwardi, illustris Regis Angliæ primogeniti, promisisse, & tactis sacrosanctis evangeliis corporaliter jurâsse, quod ego ero, de cætero, eidem domino meo tutus, fidelis, & honestus, & omnibus mandatis suis intendens & obediens:

Nec contra ipsum, aut senescallum, vel ballivos suos, vel contra communitatem, seu partem communitatis, aliquas faciam conventiculas, vel juratas per me, vel per alium; set, si scirem quod aliquis prædicta conaretur, statim domino meo prædicto, vel ejus mandato eadem nunciabo:

Et quod pro immutatione statûs civitatis Baion' factâ à domino Edwardo, non nocebo, nec machinabor aliquid contra aliquem de vicinis meis.

Et hæc omnia promisi fideliter observanda sub incursione personæ meæ, & omnium rerum mearum.

Ad majorem etiam securitatem faciendam eidem domino meo, fidejussores inveni & liberavi, scilicet, Petrum de Gaveret, Petrum Arn' de Luc', Johannem de Norton, & Edmundum de Soubist', cives Baion', qui se modis omnibus prædictis, pro me obligaverunt.

Nos verò memorati Petrus Gavert, Petrus Arn', Johannes de Norton, confitemur, & palam protestamur, quod prædictus Augerius omnia prædicta fideliter & sine dolo tenebit, & ipsa promittimus pro eo, sub incursione personarum & omnium rerum nostrarum.

In cujus rei testimonium nos omnes præsentibus litteris sigillum nostrum apposuimus.

Dat' Burdeg', undecimo die Decembris, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

De acquietantiâ Regi Franciæ concessâ.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III.
Pat. 46 Hen. III. n. 30. in Turr. Lond.

REX universis Christi fidelibus, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Noveritis nos à carissimo domino & consanguineo nostro, Ludovico, Dei gratiâ, illustri Rege Franciæ, numeratâ pecuniæ summâ recepisse decem millia quadringentas sexdecim libras, tresdecim solidos, & quatuor denarios, Turonensis monetæ, deducenda de illâ summâ pecuniæ in quâ nobis idem Rex tenetur pro sumptu militum, secundum quod in formâ pacis, inter ipsum, & nos initæ, plenius continetur.

Et nos quidem illa decem millia quadringentas sexdecim libras, tresdecim solidos, & quatuor denarios Turonenses in primis computari, volumus & deduci de primâ solutione, quam prædictus Rex Franciæ facere nobis debet de summâ pecuniæ antedictæ: promittentes etiam, quod dictam pecuniam, vel tantumdem pecuniæ impendemus in servitium Dei, vel ecclesiæ, aut in commodum regni Angliæ, secundum quod tenemur, & in formâ pacis prædictæ plenius continetur.

In cujus, &c.

Data apud Westm', decimo die Decembris, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

REX universis, præsentes litteras inspecturis, salutem. Noveritis quod, cum per pacem & compositionem, inter carrissimum dominum & consanguineum nostrum, Ludovicum illustrem Regem Francorum, & nos nuper habitam, idem dominus Rex teneretur nobis dare valorem terræ Agenesii in pecuniâ, singulis annis solvendâ certis terminis, sicut in formâ pacis ejusdem plenius continetur,

Tandem, de assensu ipsius domini Regis & nostro, super valore terræ prædictæ, mediante bonorum consilio, convenimus, in hanc summam;

Videlicet, tria millia septingentas viginti libras, octo solidos, & sex denarios Turon'.

Quam pecuniæ summam solvere tenetur idem Rex nobis, vel nostro certo mandato Parisius apud Templum, terminis subnotatis, in prædictâ formâ pacis expressis,

Videlicet medietatem in quindenâ Ascensionis Dominicæ, & medietatem aliam in quindenâ Omnium Sanctorum annuatim, quamdiu tamen debebit fieri solutio prædicta, secundum conventiones in prædictâ formâ pacis expressas; salvis aliis conditionibus & pactis quæ in formâ pacis ejusdem plenius continentur.

In cujus rei testimonium præsentes litteras sigillo nostro signavimus.

Data apud Westm', duodecimo die Decembris, anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo sexagesimo primo.

De duobus mill' marc' sterling' ecclesiæ Romanæ solvendis, pro duobus annis jam transactis.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Honorem tuum, fili carissime, decere credimus, ac tuis & regni tui profectibus expedire ut, quod justè debes sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ matri tuæ, sic promptus exolvas, quòd gratiam acquiras ex debito, & commendari mereatur celsitudo regia ex affectu.

Cum igitur census annuus mille marcarum sterlingorum, à te ecclesiæ Romanæ debitus, pro duobus annis transactis, usque ad festum beati Michaelis præterito proximò computandis, non fuerit persolutus; excellentiam tuam requirendam duximus, & affectione paternâ rogandam, quatinus censum, pro eisdem annis, dilecto filio fratri Johanni de Cantia, ordinis fratrum minorum, has tibi litteras præsentanti, nomine nostro & ejusdem ecclesiæ, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram, sublato dilationis & difficultatis obstaculo, promptâ voluntate persolvas;

Ita quod, te matris justitiæ debitum hylariter exolvente, regia devotionis commendetur sinceritas, & gratia nostra tibi, fratrumque nostrorum dilectio semper accrescat.

Dat' Viterbii, idibus Decembris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

De liberatione terræ de Ageneys Johanni duci Britanniæ, per Regem Franciæ.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Lobin. Hist. Bret. II. p. 404.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hyberniæ & dux Aquitaniæ, omnibus, &c.

Sciatis, quod nisi dominus Rex Franciæ deliberavit nobili viro Johanni duci Britanniæ terram de Ageneys, vel denarios quos idem Rex nobis est soluturus per annum pro eâdem terrâ, infra annum, postquam Johannes filius & hæres prædicti ducis Beatricem filiam nostram desponsaverit, nos à die disponsationis eorundem tenemur eidem duci annuatim reddere valorem comitatûs Richemund' quousque prefatus Rex Franciæ dicto duci dictam *terram de Ageneys, vel æstimationem ejusdem deliberarit: quo facto* quieti erimus de istâ solutione, salvò nobis & hæredibus nostris quod eidem duci vel hæredibus suis, escambium facere valeamus pro eodem comitatu Richemund' prout inter nos & ipsum ducem conventum est per chirographam.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso Parisius, quindecimo die Decembris, anno regni nostri quadragesimo sexto.

Littera Regi Franciæ, de pecuniâ duci Britanniæ solvendâ.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Claus. 46 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REGI Franciæ, Rex Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum teneamur exsolvere, annis singulis, dilecto nobis Johanni de Britannia, qui filiam nostram duxerit in uxorem, valorem honoris Richemundiæ, donec ei in aliis terris assignaverimus usque ad valorem honoris prædicti, & ex causis plerisque pecuniâ opus habuerimus temporibus istis, ac eidem de proximo termino jam transacto, satisfacere debeamus;

Sinceritatem vestram rogamus, & requirimus attentè quatinus, si placet, nos erga præfatum Johannem de mille marcis super denarios, quos pro valore terræ Agenesii nobis annuatim debetis, optentu precum nostrarum, acquietare velitis; ut exindè vestræ dominationi ad uberiores teneamur gratiarum actiones.

Teste Rege, apud Westm', xxviii. die Decembris.

Ejusmodi Littera ad Franciæ Reginam.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Claus. 46 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REGINÆ Franciæ, Rex Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis semper affectum.

Cum teneamur, *&c. ut supra usque*, sinceritatem; cumque per nuncios & litteras nostras dominum nostrum & vestrum Regem requiramus, ut ipse nos erga præfatum Johannem de mille marcis super denarios, quos pro valore terræ Agenensis nobis annuatim solvere tenetur, optentu precum nostrarum acquietare velit; sinceritatem vestram rogamus attentè, quatenus erga præfatum dominum Regem, si placet, modis, quibus expedire noveritis, instare velitis, ut ipse petitioni nostræ annuat in hâc parte, per quod vestræ dilectioni specialiter teneamur ad grates.

Teste ut supra.

In margine.

Alia littera directa fuit eidem Reginæ, quod, si dominus Rex Franciæ non annuat precibus domini Regis, aut suis, quod laboret ad mutuum contrahendum cum creditoribus, conditione & modo quibus negotium illud melius poterit expedire.

Littera Regis Angliæ duci Britanniæ, super extentâ honoris Richmundiæ.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Claus. 46 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REX duci Britanniæ, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Sinceritatem vestram nolumus ignorare quod, dilecto nobis Eudoni de Knerderian militi & fideli vestro, ad nos nuper accedenti, optulimus quod, si super extentâ honoris Richemundiæ, ad quam ex parte vestrâ fuerat deputatus, cum milite illo, quem ad hoc assignavimus pro parte nostrâ, convenire non posset in aliquo, quod sibi videretur corrigendum;

Nos alium assignaremus loco nostri, qui negotium prædictum plenè in omnibus, secundum formam conventionis, inter nos & vos habitæ, expleret cum ipso.

Optulimus insuper eidem ut denarios, quos pro valore terræ Agenesii à domino Rege Franciæ illustri recipere debemus, in partem satisfactionis extentæ prædictæ, assignaremus, & residuum de scaccario nostro integrè exsolvi faceremus.

Quæ singula, licet ab eo nondum acceptata, sumus & erimus explere parati, ad vestræ beneplacitum voluntatis.

In hiis & aliis nobis beneplacitum vestrum significetis.

Teste Rege, apud Westm', xxviii. die Decembris.

Ejusmodi littera Johanni filio prædicti ducis Britanniæ.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Claus. 46 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

REX Johanni, primogenito ducis Britanniæ. Sciatis quod, dilecto nobis Eudoni de Kaerderian, militi prædicti patris vestri, nuper ad nos accedenti, optulimus quod, si super extentâ honoris Richemundiæ, ad quam ex parte prædicti patris vestri deputatus extiterat, cum milite illo, quem ad hoc assignavimus pro parte nostrâ, convenire non posset in aliquo, quod sibi videretur corrigendum;

Nos alium assignaremus, loco nostri, qui negotium prædictum, secundum formam conventionis, inter nos & vos habitæ, plenè in omnibus expleret cum ipso.

Et quod denarios, quos pro valore terræ Agenesii à domino Rege Franciæ recipere debemus, vobis in partem satisfactionis extentæ prædictæ assignaremus, & residuum de scaccario nostro integre faceremus exsolvi:

Quæ singula, licet à prædicto milite nondum acceptata, parati sumus & erimus ad beneplacitum dicti progenitoris vestri & vestrum explere.

Cæterum nuncios nostros speciales usque Parisius transmittimus, ut vobis ibidem, sine moræ dispendio, de termino vestro, jam præterito, satisfacere procurent:

Super quibus & aliis, statum vestrum contingentibus, vestram nobis voluntate significetis confidenter.

Teste ut supra.

Et mandatum est uxori suæ quod statum suum Regi significet, &c.

Bulla commendatoria Regi pro quibusdam mercatoribus Senens'.

A. D. 1261. An. 46 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Dilectis filiis, Orlando Bonsignoris, Bonaventura Bernardini, & Raynerio Jacobi, civibus & mercatoribus Senensibus, campsoribus cameræ nostræ, eâ nobis, circa nostra & apostolicæ sedis obsequia, fide studentibus ac devotione placere, per quam eis, in suis oportunitatibus, favor apostolicus meritò debeatur;

Excellentiam tuam rogandam duximus & hortandam, quatinus dilectos filios Raynerium Bonaccursi, & Dentavivam Guidi, socios eorundem, haberes, pro nostrâ & ejusdem sedis reverentiâ, in hiis, quæ sunt justitiæ, favorabiliter commendatos,

Illos apud Londonias quietè & pacificè commorari permittas, ibique morantes, ac euntes, & redeuntes, pro suis negotiis, per regnum tuum, in personis & rebus, plenâ facias securitate gaudere; itâ quod, eis apud magnitudinem regiam speratum sentientibus de precibus nostris fructum, devotionem tuam debeamus exindè meritò commendare.

Dat' Viterbii, ii. kal' Januarii, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Littera Regis Angliæ Papæ rogatoria, quod à juramento absolvatur, & ne petitiones baronum admittantur.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III. Claus. 46 Hen. III. m. 17. d. in Turr. Lond.

DOMINO Papæ Rex Angliæ, salutem, cum reverentiâ & honore.

Cum ecclesia Romana, veluti pia mater devotis filiis, & nobis præ cæteris sui gratiâ, in nostris & regni nostri negotiis, maternæ pietatis viscera clementer aperiens, multa beneficia ad nostri conservationem honoris jugiter exhibuerit, & jam pro quibusdam urgentibus negotiis, nos & statum nostrum contingentibus, opus habemus apostolicæ sedis gratiam implorare;

Nos, de consuetâ dictæ sedis benignitate confisi, ad ejus suffragia recurrimus confidenter, rogantes, & precibus postulantes intentis, quatinus, cum tempore fælicis recordationis domini A. prædecessoris vestri, apostolicæ sedis litteris obtinuerimus super reformatione statûs nostri, & absolutione juramenti, pro observandis quibusdam ordinationibus, colligationibus, & statutis præstiti, quæ in diminutionem & depressionem potestatis regiæ cedunt manifestè:

Cumque impetrationes prædictæ ante obitum prædecessoris vestri memorati, ad usum minimè pervenire potuissent; easdem, tam in hiis, quæ personam nostram specialiter contingunt, quam in illis quæ dissolutionem colligationum prædictarum & juramenti prædicti in aliis respiciunt, jubeatis de vestræ benignitatis gratiâ innovari:

Petitiones in vestro conspectu, pro obtinendâ confirmatione statutorum hujusmodi, ac aliorum jam, ut dicitur, exhibitas, quæ in depressionem libertatis regiæ, seu etiam juris nostri, cedunt læsionem, ad exauditionem, si placet, nequaquam admittentes.

Rogamus insuper, ut dilectos magistrum Johannem de Hemingford, & magistrum Rogerum Luvell, clericos ac procuratores nostros, unà cum negotiis nostris, habere velit vestra sanctitas propensius commendatos:

Et cum nuper, dum nostrum sigillum in potestate foret alienâ, quamplures alii constituti fuerint procuratores nomine nostro, quod non approbamus, ipsorum potestatem omninò revocamus, præsertim cum ipsi ea magis quæ nobis obesse possent, quam prodesse, agere moliantur.

Teste Rege, apud Westmon', primo die Jan'.

Ejusmodi litterâ Ottobono cardinali, de Rege à juramentis absolvendo.

A D. 1262. An. 46 Hen. III. Claus. 46 Hen. III. m. 17. d in Turr. Lond.

REX venerabili in CHRISTO patri Ottobono, sancti Adriani diacono cardinali, salutem, & sinceræ dilectionis affectum.

Cum ecclesia Romana, veluti pia mater devotis filiis, & nobis, præ cæteris, sui gratiâ, in nostris & regni nostri negotiis, maternæ pietatis viscera clementer aperiens, multa beneficia ad nostri conservationem honoris jugiter exhibuerit, & jam, pro quibusdam urgentibus negotiis, nos & statum nostrum contingentibus, opus habeamus apostolicæ sedis gratiam implorare:

Nos, de vestrâ dilectionis prærogativâ confisi, ad vos recurrimus confidenter, rogantes & precibus postulantes intentis, quatenus, cum tempore fælicis recordationis domini A. quondam summi Pontificis, apostolicæ sedis literas obtinuerimus, super reformatione statûs nostri, & absolutione juramenti, pro observandis quibusdam ordinationibus colligationibus & statutis prestiti, quæ in diminutionem & depressionem potestatis regiæ cedat manifestè;

Cumque impetrationes prædictæ, ante obitum prædicti domini A. ad usum minimè pervenire potuissent, easdem tam in hiis, quæ personam nostram specialiter contingunt, quam in illis, quæ dissolutionem colligationum prædictarum & juramenti prædicti in aliis respiciunt, procuretis efficaciter à summo Pontifice solitâ vestræ benignitatis gratiâ, innovari;

Procurantes etiam, si placet, ne petitiones, in conspectu ejusdem summi Pontificis, pro obtinendâ confirmatione statutorum hujusmodi, ac aliorum jam, ut dicitur, exhibitæ, quæ in depressionem libertatis regiæ, ut etiam juris nostri cedunt læsionem, ad exauditionem admittantur;

Rogamus insuper ut dilectos nobis, magistrum Johannem de Hemingford, & Rogerum Luvell, clericos ac procuratores nostros, unà cum nostris negotiis habere velitis specialiter commendatos.

Teste ut supra.

Eodem modo scribitur singulis cardinalibus per se.

Littera Regis Angliæ cœtui cardinalium, quâ Johannem Maunsell innoxium & immunem à criminibus, sibi perperam impositis, intimavit.

A. D 1262. An. 46 Hen. III. Pat. 46 Hen. III. n. 1. d. in Turr. Lond.

VENERABILI cœtui sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium Henricus, DEI gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Ex relatu quorumdam nobis innotuit, quod quidam, propriæ honestatis obliti, in præsentiâ summi Pontificis sinistrâ suggestione confingunt, quod dilectus & fidelis noster Johannes Mansel, thesaurarius Eborum, inter nos & proceres nostros scismatum & discordiarum materiam suscitaverit, in nostræ gentis excidium, & turbationem publicam regni nostri:

De quo commoti sumus plurimum & turbati, præsertim cum ipse nullo prorsus tempore aliquem de regno nostro notabilem nobis reddiderit, nec dissensionem, seu discordiæ scrupulum cum aliquo ex aliis alio prætextu habuerit, nisi quod nobis in relevatione & conservatione juris & honoris nostri, juxta fidelitatis suæ debitum, efficaciter astitit & constanter, & hiis, quæ in gravamen agi, seu attemptari videbantur, obstaculum se præbuit, & ea pro viribus impedivit.

Cum itaque dictus Johannes, sub alis nostris educatus, cujus ingenium, mores, & merita ab adolescentiâ suâ probavimus, & novimus ab experto, in nostris & regni negotiis, utilis semper & fidelis extiterit, ob quod ipsum favore regio prosequi dignè tenemur, eundem etiam vobis specialiter commendamus, sanctitati vestræ veraciter intimantes eundem à præmissis, perperam sibi impositis, innoxium esse penitus & immunem.

Quocirca dilectionem vestram duximus requirendam, quatinus nullam detractoribus aut suggestoribus hujusmodi fidem adhibere velitis, set tanto ipsum prosequi velitis, si placet, affectione & gratiâ ampliori, quanto alii ipsum & famam suam injustè & malitiosè deprimere moliuntur.

Data apud Westmon', primo die Januarii.

Littera Lewelino filio Griffini, de pace ineundâ.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III. Pat. Claus. 46 Hen. III. m. 16. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino, filio Griffini, salutem. Super eo, quod per vestras litteras nos rogatis de certo die vobis assignando, quo possetis sollempnes nuncios ad nos mittere, pro consummatione negotii pacis, inter nos & vos prolocutæ, scire vos volumus quod, sine Edwardo filio nostro primogenito, cui terras, quas in partibus vestris habebamus, dudum contulimus, sicut nôstis, negotium illud fieri non posset, nec deceret.

Verum, licet idem filius noster ad nos venisse debuisset in Angliam, in hoc festo Natalis Domini jam præterito, sicut nobis significavit, ipse tamen, suis negotiis in Vasconia (quæ jam, sicut intelleximus, laudabiliter expedivit) præpeditus, ad nos nondum est reversus, veruntamen ipsius adventum de die in diem expectamus:

Et quia nollemus, sicut nec deceret, aliquam pacem inter nos & vos, sine prædicto filio nostro fieri, per quod aliqua causa contentionis, seu malæ voluntatis inter ipsum, & vos relinqueretur; vobis significamus quod, quamcitius idem filius noster venerit, seu de adventu suo plenam certitudinem habuerimus, hoc vobis constare faciemus, ut solempnes nuncios ad nos mittere possitis, pro fælici expeditione negotii supradicti;

Scituri pro certo, quod promptam habemus voluntatem pacem ineundi vobiscum, & eo libentius quod, cum nuper de communi turbatione regni nostri suspitio haberetur, laudabiliter vos gessistis ergà nos, ac insuper sollicitâstis nos de pace nobiscum ineundâ, quamquam essetis in contrarium, ut audivimus, excitati; super quo vos habemus specialius commendatos.

Teste Rege, apud Westmon', octavo die Januarii.

Littera Ricardo Regi Romanorum, de compromisso facto per Regem Angliæ & barones.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.
Ex 6. Bundela. n. 25. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

EGREGIO principi, domino suo, reverendo domino R. Dei gratiâ, Regi Romanorum, semper augusto, sui devoti Philippus Basset justiciarius Angliæ, Robertus Walerand, W. de Merton, Johannes de la Haye, Ricardus Folyot, & Ricardus de Midelton, salutem cum reverentiâ & honore.

Cum nos præfati Philippus, Robertus, & Walterus, electi pro parte domini Regis; & nos præfati Johannes, Ricardus, & Ricardus, electi ex parte baronum, ad providendum de comitatibus & vicecomitibus, qualiter res se habere debeat, post festum sancti Michaelis proximò futurum de negotio prædicto invicem tractaremus, ac nos, qui pro parte ipsius domini Regis electi sumus, statum ipsius domini Regis & prædecessorum suorum considerantes, discerneremus quod Rex ipse vicecomites poneret liberè, prout expedire viderit in singulis comitatibus, pro voluntate, prout ipse & antecessores sui semper facere consueverunt:

Nos autem, qui pro parte baronum electi sumus, discerneremus & utilem censeremus quod, pro commodo ipsius domini Regis, & pro cordibus fidelium suorum & populi sui ad affectionem suam specialem advocandis, & in devotione majori per hoc firmandis, poneret vicecomites idoneos & sufficientes per concilium suum in singulis comitatibus, de quibus ipse & barones sui posuerunt se in misam; dummodo dicti vicecomites essent de comitatibus illis, & eos, prout expedire videret, in officio prædicto retineret, vel amoveret, & alios de eisdem comitatibus substitueret.

Ita etiam, quod modus iste usque decennium duraret, ipso Rege ulterius ad hoc non obligato, nisi sibi placeret, & expedire videret; præsertim cum hoc ad suam, vel suorum non cederet in exhæredationem, nec ad sui dominii præjudicium, vel diminutionem.

Tandem cum nos omnes, tàm pro parte Regis, quàm pro parte baronum electi, in unum consentire super præmissis non possemus, ab invicem recessimus.

Cum igitur nostra potestas ulterius se non extendat in præmissis, vos, utpote ad quem exnunc pertinet diffinitio negotii prædicti, inde faciatis & statuatis, quod vestra veneranda discretio viderit convenire.

Ad hujus autem rei testimonium has literas nostras vestræ celsitudini transmittimus patentes.

Dat' London', die Dominica proximâ ante Purificationem beatæ Virginis, anno regni ipsius domini Regis xlvi.

Dictum Ricardi Regis Romanorum, super contentionibus inter Regem Angliæ & barones.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.
Ex. 6. Bundela. n. 25. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

RICARDUS, Dei gratiâ, Romanorum Rex, semper augustus, omnibus, &c. salutem.

Cùm, super contentionibus, inter magnificum principem, dominum H. Regem Angliæ, fratrem nostrum, & barones suos dudum subortis, in formâ pacis, inter ipsum Regem, & barones prædictos nuper provisâ, convenerit inter eosdem ut, de comitatibus Angliæ, qui vicecomitibus, quos Rex ipse posuit in eisdem, obedientes non erant: in comitatu proximo ante festum sancti Michaelis jam transactum, qualiter, viz. res ipsa habere se debet post idem festum, tam Rex ipse, quam barones sæpedicti se ponerent in misam in hâc formâ;

Ut, scilicet, tres pro parte Regis, tresque pro parte baronum ad hoc eligerentur; & quod ipsi omnes super hoc concorditer providerent, firmiter observaretur; illud autem, in quo adinvicem discordes existerent, super dictum nostrum esset, & super diffinitionem nostram.

Tandem Rex ipse, pro parte suâ, discretos viros, dominum Philippum Basset justiciarium Angliæ, Walterum de Merton cancellarium suum, & Robertum Walerand; dicti vero barones Johannem de la Haye, Ricardum Foliot, & Ricardum de Midleton ad hoc duxerint eligendos, qui, tractatu diligenti super hoc habito, cum in unum consentire non possent, ab invicem discordes in toto recesserunt.

Cum igitur, per formam misæ supradictæ, ad nos, exnunc pertineat rem ipsam, per dictum nostrum inter memoratos Regem, & proceres suos, diffinire; nos, attendentes potestatem liberam, quam Rex ipse & sui progenitores super vicecomitibus & ballivis suis, pro suâ voluntate ponendis, semper habuerunt, & quod, Regi supradicto, vel suis hæredibus, super hujusmodi libertate, ratione quavis non sit derogandum, taliter negotium memorandum per dictum nostrum, in quod se partes posuerant, ut prædictum est, diffinimus ut, scilicet,

Rex ipse, & sui hæredes, à festo sancti Michaelis proximo venturo, de vicecomitibus suis Angliæ, faciendo ipsos, ponendo, & amovendo, liberè & sine impedimento faciant & disponant, prout sibi expedire viderint, & proùt suæ placuerit beneplacito voluntatis.

Littera Regi à vicecomitissâ Thoartii, de controversiâ cum Carolo fratre Regis Franciæ.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.
Bundela Litterarum Temp. H. III.

EXCELLENTISSIMO domino suo, & si placet, fratri suo H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Yberniæ, & duci Acquitaniæ, sua Margareta, quondam vicecomitissa Thoartii, salutem, si placet, & paratissimum ad ejus beneplacita famulatum.

Excellentiæ regiæ modis omnibus quibus possum, supplico quatinus feodum, quod mihi ex merâ liberalitate contulistis, michi reddi vestri gratiâ faciatis:

Novit etenim ille, qui nichil ignorat, qui scrutator est cordium, & cognitor secretorum, quod ad hoc quærendum à vobis major, quam credi possit, necessitas me compellerit;

Maximè cum, elapso jam quinquennio, coram domino Pictavensi, cum nobili viro Karolo illustri comite Andegaviæ & Provinciæ, fratre excellentissimi Regis Franciæ ex unâ parte, & cum nobili vicecomite Thoartii ex alterâ causam habeam, ad cujus prosecutionem non possunt, nec potuerunt, nec poterunt sufficere bona mea,

Set scio quod me mendicare oportebit, & omninò dimittere dictam causam, cujus causæ seu querelæ redditus summam trium milium librarum excedunt, nisi michi & Guidoni nepotulo vestro (cujus causa est) majestas regia manum porrexerit adjutricem; vobis iterum & incessanter supplicans, quatenus michi & dicto Guidoni nepotulo vestro, in tam urgenti necessitatis articulo, dignemini vestri gratiâ subvenire, michi dictum feodum cum arreragiis, per latorem præsentium, quem ob hoc ad vos specialiter mittimus, transmittendo.

Tantum inde, vestri gratiâ, facientes quod me & dictum Guidonem, cujus capud estis, & nos membrum, non permittatis omninò languescere, vel perire.

Valeat benè & diu excellentia vestra.

Littera Regi, de promotione cardinalium; de canonizatione sancti Ricardi quondam episcopi Cicestrens'; necnon de Manfredo, Siciliæ occupatore.

A D. 1262. An. 46 Hen. III.
Bundela Litterarum temp. H. III.

.... EXCELLENTISSIMO domino suo H. Dei gratiâ, Regi Angliæ, domino Yberniæ, & duci Acquitanniæ, suus R. humilis clericus .... prosperos semper ad vota successus, se totum ad obsequia & mandata.

Noverit excellentia vestra, quod sanctissimus pater Urbanus .... sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ summus Pontifex, Sabbato ante festum Natalis Domini, ordinationem cardinalium magnam fecit, in quâ venerabilis pater .... Laurentii in Lucina presbiter cardinalis electus, extitit in episcopum Portuen' dominus Hugo cardinalis in episcopum Hostien' qui ....
.... aliorum, archiepiscopus etiam Narbonensis, qui quondam unicam & virginem duxerit in uxorem, de quâ filios & filias quam plures procreaverat, qui quidem postmodum extitit episcopus Amusien' & de ecclesiâ Amusien' translatus est in archiepiscopum Narbonen' electus est in episcopum Cardinal'; episcopus Ebroicen' electus est in cardinalem episcopum, (qui nondum titulos habent, eo quod absentes fuerunt) ordinatum est tamen quod unus illorum erit Allumen' & alius Sabinen' dominus Jacobus de Sabell' natione Romanus, affinis domini Guerani, factus est sanctæ Mariæ in Cosmidin diaconus cardinalis; dominus Godefridus de Alatrò, natione Campanus, affinis domini Ricardi, factus est sancti Georgii ad velum aureum diaconus cardinalis; dominus Urbanus de Crochenote, familiaris domini Ottavian' factus est sancti Ehustachii diaconus cardinalis; electus, quondam, adversarius familiaris domini Ottoboni, natione Lumbardus, cui multa crimina apponuntur, factus est

similiter cardinalis; cancellarius etiam domini Regis Franciæ electus extitit in 'presbiter' cardinalem; qui similiter titulos non habent, eo quod in ordinatione antedictâ absentes fuerunt.

Ad hæc sciat regia celsitudo, quod fælicis recordationis sanctus Ricardus, quondam episcopus Cicestrensis, prælatis provinciæ convocatis, die Dominicâ proximâ ante conversionem beati Pauli apostoli, cum omni solempnitate, gaudio, & triumpho, assistentibus domino Papæ fratribus suis, in ecclesiâ fratrum minorum Viterbii, canonizatus extitit reverenter; qui præcepit ejusdem festum per universum mundum iii. non' Aprilis, scilicet, in vigiliâ sancti Ambrosii, illâ, videlicet, die quâ de hoc sæculo migravit, ad dictam solempnitatem celebrari; concedens omnibus ibidem existentibus indulgentiam trium annorum, & trium quadringenarum; & etiam absentibus, qui nomen ejusdem sancti cum devotione invocabunt.

Cognoscat insuper regia celsitudo quod dominus Manfredus, regni Siciliæ occupator, solempnes nuncios, die Jovis in conversione beati Pauli, ad curiam destinavit; quibus optinendi, & statûs sui reformationem impetrandi, potestatem & speciale mandatum concessit; qui trescenta millia unciarum auri domino Papæ & suis fratribus obtulerunt; de cujus auri quantitate triginta millia unciarum incontinenti persolventes eisdem, & ipsius auri residuum in deposito, domini Papæ & fratrum nomine, ipso in Regem coronato, Apuliæ existente, humiliter promittendo prædictis domino Papæ & cardinalibus, postquam coronatus haberetur, decem millia unciarum auri annuatim solvere: quibus auditis eorumque petitione non admissâ, redeundi licentiam tribuerunt.

Valeat excellentia vestra per tempora longiora.

P. S. Sciat etiam celsitudo regia quod magister Johannes Maunsell reformationem statûs sui ad plenum, cum omnibus clausulis, & non obstantibus necessariis, impetravit, & gratiam domini Papæ & cardinalium, prout in literis excellentiæ vestræ transmissis plenius continetur.

Dat' Viterbii, die Lunæ proximâ post Purificationem beatæ Mariæ Virginis.

Littera Regi Angliæ de vacatione ecclesiæ Romanæ, à xxv. die Maii, usque ad diem decollationis sancti Johannis Baptistæ, & de electione Papæ & assumptione nomine Urbani, & de aliis.

Alia litera de electione Papæ, & de ordinatione cardinalium magnâ fact'.

De tractatu habito cum Rege Franciæ.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO domino suo, domino H. DEI gratiâ, Regi Angliæ illustri, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, devoti & fideles sui, J. de Cleyshull, & J. de Montferrant, salutem, & fidele semper obsequium.

Serenitati regiæ præsentibus significamus quod, in crastino Purificationis beatæ Mariæ virginis, cum thesauro vestro Paris' prosperè venimus, ubi dominum Edwardum filium vestrum, sanum & incolumen invenimus, & negotia pro quibus ibidem veneramus, nunciavimus eidem.

Dominicâ verò sequenti adivimus dominam Reginam Franciæ, apud Sanctum Germanum in Laya, & negotia vestra, prout nobis injunctum fuerit, sibi exposuimus; quæ nobis consuluit, & præcisè injunxit, quod conspectui domini Regis Franciæ nos nullatenus repræsentaremus, ante adventum ipsius dominæ Reginæ ad curiam, scilicet die Dominicâ in Carniprivio, ut ipsa expeditioni negotiorum vestrorum consilium impendere posset & juvamen.

Nos autem, adveniente prædictâ die Dominicâ, præsentibus magistro H. de Mortuo Mari, & domino priore de Mamso, quos per literas vestras rogâstis ut nobis in præmissis assisterent, omnia negotia vestra in formâ, nobis traditâ & injunctâ, domino Regi exposuimus; quibus auditis & intellectis, dominus Rex nobis alium diem præfixit, ut interim cum comite Leicestriæ super præmissis, haberet tractatum.

Die vero Martis, in Carniprivio, prædictis magistro H. & priore præsentibus, dominus Rex articulos, & petitiones nostras, & negotia, nobis injuncta, in formâ, quâ sibi ea prius exposueramus, coram nobis seriò recitavit & succinctè; asserendo quod ipse cum domino comite Leicestriæ tractatum habuerat super negotiis memoratis, & quod dominus comes benè dixit quod vos nichil nisi bonum voluistis, set aliqui de concilio vestro de pace non multum curârunt, nec ipsam libenter procurarent:

Unde eidem comiti, ut dicebat, non videbatur, prout idem dominus Rex Franciæ nobis dixit, quod propter quædam, quæ vobis in adventu nostro in Angliam vivâ voce exponemus, ad honorem suum pacem facere posset hiis diebus; propter quod idem comes prædictum dominum Regem Franciæ rogavit quod, ad præsens, circa præmissa ulterius non laboraret; quibus auditis nos incontinenti à domino Rege Franciæ licentiam cepimus repatriandi.

Set in crastino, venientes ad curiam dominus Johannes de Valentia, per dominum Regem & dominum Reginam Franciæ nos detineri fecit, ut ipsi super præmissis, cum præfato comite tractatum haberent pleniorem; sed quid inde possit, aut debeat evenire ignoramus, set, cum aliquem inde certitudinem habuerimus, versus Angliam festinanter veniemus.

Dominus verò Rex Franciæ, & domina Regina, cum liberis suis sani sunt & incolumes, vestram prosperitatem & convalescentiam tanquam propriam affectantes; valeat excellentia vestra regia per tempora longiora.

Data Paris', in crastino Cinerum.

Littera Ludovici Regis Franciæ, super comite Leycestriæ.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

LUDOVICUS, DEI gratiâ, Franciæ Rex, egregio principi, karissimo consanguineo suo Henrico, eâdem gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, fideli suo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Intelleximus ea, quæ nuncii vestri, ad nos accedentes, nobis exposuerunt super eo quod vobis loqui feceramus, qualiter dilectus noster ..... comes Leicestr' ad pacem vestram & gratiam posset redire:

Et circa ea, quæ ab ipsis audivimus postmodum, tractari fecimus cum vestris nunciis, ac comite supradicto; nos tamen ad præsens invenire non possumus aliquam viam pacis, quod est plurimum nobis grave.

Data Paris', die Jovis post Brandon.

Bulla Urbani IV. Papæ quod Rex Angliæ, Regina, & filii sui, absolvantur à juramentis, quoad observationem quorundam statutorum, ordinationum & collagationum factorum in diminutionem potestatis Regis.

A. D. 1262. An 46 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum DEI, venerabilibus fratribus ...... archiepiscopo Cantuarien' & episcopo Norwicen' & dilecto filio Johanni Mansell thesaurario Eboracensi, capellano nostro, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum olim, ut nobis innotuit, ad fælicis recordationis Alexandri Papæ prædecessoris nostri, notitiam pervenisset, quòd carissimus in CHRISTO filius noster .... Rex, & carissima in CHRISTO filia nostra .... Regina Angliæ, illustres, ac nobiles viri Edwardus & Eadmundus eorum filii, quasi per quandam baronum suorum impressionem inducti, & nonnulli alii magnates, & alii, tam clerici, quam laici, ejusdem regni, ad observandum quædam statuta, ordinationes & colligationes, quæ nonnulli ipsorum magnatum, sub prætextu reformandi statum ipsius regni, nomine prædicti Regis dicebantur fecisse, ac jurejurando firmâsse, propriis se astrinxerant juramentis, in diminutionem potestatis ipsius Regis, ac depressionem regiæ libertatis:

Præfatos Regem, & Reginam, & eorum natos, extunc per suas absolvit litteras ab hujusmodi juramento, & vobis per alias diversas litteras etiam districtè præcipiendo mandavit, ut præfatos magnates, ac vos ipsos invicem, si opus existeret, & alios vos omnes, vel duo vestrûm, aut tu, frater archiepiscope, solus ejusdem prædecessoris vice, ac de ipsius plenitudine potestatis, à juramento prædicto prorsus absolvere, prædictasque colligationes dissolvere, atque magnates, barones, proceres, & alios dicti regni ut, non obstantibus hujusmodi juramentis, præfato Regi, tanquam suo principi, adhærerent fideliter & intenderent, sibi debita promptæ fidelitatis & pacificæ subjectionis obsequia exhibentes, nec prætextu constitutionum & ordinationum prædictarum, aliquatenus impedientes eundem, quominus uteretur liberè pristinâ in omnibus plenitudine regiæ potestatis, monere attentiùs, & efficaciter inducere curaretis;

Contradictores per excommunicationis in personas, & interdicti in terras eorum sententias, remoto appellationis obstaculo, cohercendo;

Sed vos, ut accepimus, ipsius prædecessoris morte intercedente, in ipsius mandati executione procedere omisistis:

Quocirca nos ad eundem Regem, ob suæ devotionis merita, intimæ caritatis affectum habentes, & cupientes fore prosperum & pacificum statum ejus, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, si est ita, præfatos Regem, & Reginam, ipsorumque filios denuntiantes publicè à juramenti prædicti vinculo absolutos, super præmissis efficaciter curetis procedere de plano, & sine strepitu judicii, juxta directarum vobis ejusdem prædecessoris continentiam litterarum.

Non obstante si aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari, aut eorum terræ ecclesiastico interdicto supponi non possint, per litteras apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem: aut quâcunque aliâ ipsius sedis indulgentiâ, per quam effectus præsentium impediri posset, seu etiam retardari.

Dat' Viterbii, quinto kal' Martii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Littera Regis Angliæ Scotiæ Regi responsoria, de quibusdam negotiis.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Claus. 46 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX Angliæ Regi Scotiæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Accedens ad nos Johannes de Londors, clericus & nuncius vester, negotia, quæ sibi per vos fuerant injuncta, nobis laudabiliter exposuit & diligenter; quibus auditis & plenius intellectis, ea jussimus expleri, prout ipse vobis referre poterit vivâ voce.

Scripsimus namque Regi Norwageiæ pro nunciis vestris vobis remittendis, & pro facto quod vertitur inter vos & ipsum.

Similiter etiam domino Papæ pro vestris negotiis scripsimus, veluti pro nostris.

Pro facto autem ecclesiæ de Salkhull, ad nos vocari fecimus episcopum Karliolensem usque ad unum mensem post Pascha futurum, ut negotio, quod inter vos agitur, per viam pacis seu justitiæ, quatenus poterimus, consilium apponamus.

Cæterum, quia vestra negotia nostra non minus reputamus, & in hiis, quæ vel ad securitatem vestram, vel ad commodum pertinent, vestris desideriis annuere vellemus, libenter præfatum nuncium vestrum nobiscum tam diù retinuimus, ut vobis solutionem illius pecuniæ, quam satis nôstis, si ad hoc nobis via pateret, fieri provideremus;

Verum quia pro variis & urgentibus negotiis nostris, quæ vos credimus non latere, multa nos oportuit effundere, & impensas intolerabiles facere anno præsenti, nec exitus seu proventus, nobis debitos, recepimus, prout temporibus aliis fieri consuevit;

Et insuper cum jam dilecto nobis Alexandro, senescallo Scotiæ, de quingentis marcis, nomine vestro, satisfecerimus prout rogâstis (per quod nobis pecunia non extat ad manus) sinceritatem vestram requirimus & rogamus, quatenus molestum non habeatis, si vobis, ad præsens, non satisfecimus de pecuniâ supradictâ;

Et quia nollemus vobis terminum vel terminos ulterius assignare, nisi eos observari faceremus in totum, rogamus ut unam medietatem pecuniæ prædictæ in festo sancti Michaelis proximo futuro, & aliam medietatem ad Pascha, absque mentis vestræ tædio vel gravamine, recipere velitis; hujusmodi nobis rogatum concedendo benignè, quia terminos prædictos vobis faciemus modis omnibus plenius observari.

Teste Rege, apud Windlesoram, xxiii. die Martii.

Concessio Petro de Sabaudia legandi terras suas cuicunque voluerit.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Rot. Cart. m. 4. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, &c. salutem. Sciatis nos dudum dedisse dilecto avunculo nostro Petro de Sabaudia honorem Richemundiæ, cum pertinentiis suis, per cartam nostram, quam sibi sub priori sigillo nostro, quo tunc utebamur, fieri fecimus in hæc verba:

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Normanniæ & Aquitaniæ, & comes Andegaviæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmasse dilecto avunculo nostro Petro de Sabaudia, pro homagio & servitio suo, villas de Richemund & Boghes, cum castris & wapentachiis, & omnibus aliis pertinentiis suis, & manerium de Katerig, & manerium de Multon, & manerium de Gilling, & manerium de Forsete, cum omnibus pertinentiis suis, in comitatu Eboracensi; & in comitatu Lincolniensi, sokam de Gaiton, villam de Sancto Bothulpho, cum soka & nundinis, manerium de Frampton, manerium de Wikes & manerium de Wassingburg, cum omnibus eorum pertinentiis: & in comitatu Norfolciæ manerium de Swapham, & manerium & sokam de Costesey, cum eorum pertinentiis: & in comitatu Suffolciæ manerium & sokam de Wissete, manerium & sokam Kettilberg, manerium de Nettilsted, & manerium de Wikes subtus Gippeswicum, cum omnibus eorum pertinentiis: & in comitatu Cantabrigiæ manerium de Bassingburn, & manerium de Hinton, cum omnibus eorum pertinentiis: & in comitatu Hertfordiæ manerium de Cesterhunt, cum omnibus pertinentiis suis.

Habendum & tenendum de nobis & hæredibus nostris, ipsi Petro & hæredibus suis, vel cuicunque de patribus vel consanguineis suis ea dare, assignare, vel legare voluerit, in qualicunque statu corporis sui fuerit, benè & in pace, liberè & quietè, imperpetuum, cum forestis, boscis, feodis militum, wardis, releviis, escaetis, maritagiis, & advocationibus ecclesiarum, & cum omnibus aliis pertinentiis, libertatibus, & liberis consuetudinibus ad prædicta maneria, castra, sokas, wapentakias, & honorem Richemundi pertinentibus, faciendo indè nobis & hæredibus nostris servitium feodorum quinque militum pro omni servitio, consuetudine & demandâ.

Et quod de nullo supradictorum ipsum Petrum, vel hæredes sive legatarios suos disseisiemus, vel aliquo modo disseisire permittemus, donec escambium rationabile sibi prius indè assignaverimus.

Quare volumus & firmiter precipimus, pro nobis & hæredibus nostris, quod predictus Petrus & hæredes sui, vel cuicunque de fratribus vel consanguineis suis ea dare, assignare, vel legare voluerit, in qualicunque statu corporis sui fuerit; & hæredes sui habeant & teneant de nobis & hæredibus nostris, omnia maneria & castra prædicta, cum wapentakiis, forestis, boscis, feodis militum, wardis, releviis, escaetis, maritagiis, & advocationibus ecclesiarum, & omnibus aliis pertinentiis, libertatibus, & liberis consuetudinibus, ad prædicta maneria, sokas, wapentakias, & honorem Richemund' pertinentibus, faciendo indè nobis & hæredibus nostris servitium feodorum quinque militum pro omni servitio, consuetudine & demandâ.

Nos autem & hæredes nostri omnia prædicta cum omnibus pertinentiis suis, libertatibus & liberis consuetudinibus ad ipsa pertinentibus, dicto Petro & hæredibus, assignatis, sive legatariis suis, contra omnes homines & fœminas, warrantizabimus imperpetuum: & quod de nullo supradictorum ipsum Petrum, vel hæredes, assignatos, sive legatarios suos dissesiemus, vel aliquo modo disseisire permittemus, donec escambium rationabile sibi prius indè assignaverimus, sicut predictum est.

Hiis Testibus,

Venerabilibus in Christo patribus,
W. Eboracensi archiepiscopo, Angl' primate.
P. Herefordensi episcopo, &
N. electo Dunelmensi.
H. de Bohun, comite Hereford.
Stephano de Seagrave.
Willielmo de Cantilupo.
Johanne Biset.
Hugone de Vinon.
Bertramo de Crioll.
Johanne de Plessetis.
Bartolomeo Peche.
Galfrido de Langeli, & aliis.

Data per manum nostram apud Westm', sexto die Maii, anno regni nostri vicesimo quinto.

Cum igitur nobilis vir Johannes dux Britanniæ, qui dictum honorem ad se vendicabat hæreditario jure pertinere, nobis postmodum honorem prædictum, cum omnibus pertinentiis suis, & quicquid in eo exigere poterit, pro se & hæredibus suis quietum clamavit, & juri suo, si quod in eodem habuerat, pro se & dictis hæredibus renunciaverit imperpetuum: volumus & concedimus, quod dicta quieta clamancia nobis facta eidem Petro & hæredibus suis, seu etiam quibuslibet assignatis suis valeat, & in ipsis perpetuæ firmitatis robur optineat, tanquam in nobismetipsis: ita quod nec nos, nec hæredes nostri, ipsum Petrum, vel hæredes suos, aut quoslibet ejus assignatos, de dicto honore nec aliquâ sui parte disseisiemus occasione rectorum hæredum prædictorum, aut aliâ quâvis occasione, neque per escambium nec alio modo, sine voluntate suâ, vel hæredum suorum, seu assignatorum suorum.

Volumus etiam & concedimus, quod ubi prius per chartam prædictam concessimus eidem, quod ea, quæ superius in eâdem continentur, liceat eidem Petro dare, assignare, seu legare cuicunque voluerit de fratribus, seu consanguineis suis, eandem de cætero habeat potestatem ea omnia alteri, vel aliis quibuscunque & quandocunque voluerit dandi, legandi, seu assignandi, sub eisdem conditionibus & libertatibus, quibus ea alicui seu aliquibus de fratribus seu consanguineis suis per supradictam concessionem nostram dare, legare, seu assignare potuisset.

Hiis Testibus,

Venerabili patre, P. Hereford' episcopo.
Philippo Basset, justitiario nostro Angl'.
Reginaldo filio Petri.
Hugone le Bigod.
Johanne Mansel, thesaurario Eboracensi.
Waltero de Merton.
Ebulone de Montibus.
Imberto Pugeis.
Ingeramo de Percy.
Petro de Chaunent.
Imberto de Mountferant.
Willielmo de Trubleuil, & aliis.

Data per manum nostram apud Windelesoriam, xxv. die Martii.

Littera ab Edwardo principe, de adventu suo ad Regem patrem suum.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Bundela Litterarum, temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO principi, domino & patri suo reverendo, domino Henrico, DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Aquitanniæ, Edwardus filius suus, salutem, cum omni reverentiâ, subjectione, & honore.

Super eo minimè volens redargui ut ea, quæ processerint de labiis meis, irrita reputarentur, reverendæ celsitudini vestræ duxi significandum quod, secundum promissum meum, omnibus aliis prætermissis, in instanti festivitate Paschæ ad vos venire non omittam, paratus in omnibus, pro posse meo, vestra mandata & præcepta perimplere.

Præterea, auditis & diligenter intellectis articulis, in transcripto litterarum domini Regis Franciæ, vobis directarum, super negotio Bragor' & Gouc' contentis; taliter in eisdem, DEO dante, & consilio vestro mediante, procurabimus pertractari, quod vobis & mihi cedet in commodum cum ad vos venero.

Et quoniam Ens' de Domon nuper misi London' pro quibusdam negotiis meis ibidem expediendis, qui secum sigillum meum detulit, has literas sigillo domini Warini de Bassigburn' militis mei feci sigillare.

Dat' apud Bristoll', tricesimo primo die Martii, anno regni vestri quadragesimo sexto.

Littera Regi, pro monasterio Silvæ majoris.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III. Bundela Litterarum, temp. Hen. III.

SERENISSIMO domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, duci Acquitanniæ, frater B. monasterii Silvæ majoris minister, cum subjectione, & reverentiâ debitâ & devotâ.

Cum monasterium nostrum Silvæ majoris usque ad tempora ista à prædecessoribus vestris & vobis fuerit multis privilegiis insignitum, libertatibus & donariis decoratum, & sub vestræ munificentiæ brachiis incrementum acceperit laudabile, & inter vestri regni monasteria defensione & protectione honoratum:

Vestræ magnificentiæ majestatem eâ, quâ possumus, & nobis licitum est, affectione deprecamur, quatenus præclarissimum filium vestrum dominum Edwardum, qui ad præsens pro vobis in Vasconia dominatur, dignemini exorare ut, monasterium nostrum sub protectione & defensione specialiter habeat, in hâc parte devotionem nostram & prædecessorum vestrorum humiliter ostendendo; &, siqua consilio consiliariorum aliquorum, quærentium potius lucrum proprium, quam ea quæ sunt .... contra monasterium fieri mandaverit, ea in bonum monasterii dignetur immutare.

Scit enim vestra magnificentia quod, nisi nostrum monasterium vestrâ protectione vallatum fuerit, in nullâ prosperitate poterit remanere, immò conventui necesse fuerit ad alia monasteria se transferre, &, de quo valdè dolendum erit, pro necessariis mendicare.

Et, quod à vobis, vel ab eodem domino Edwardo ordinatum fuerit in hâc parte, nobis, si placet, dignemini per patentes literas declarare, & ballivis vestris Vasconiæ mandatum super hoc speciale.

Dat' Remis' mense Aprilis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo.

In dorso—*Illustrissimo domino Regi Angliæ.*

De colloquio inter Angliæ & Franciæ Reges habendo.

A. D. 1262.—An. 46 Hen. III. Claus. 46 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REGI Franciæ, Rex Angliæ, salutem, & continuum sinceræ dilectionis augmentum. Cum negotium pacis, inter vos & nos jam dudum firmatum, nondum sit in quibusdam articulis totaliter expeditum, celsitudinem vestram affectuosè rogamus quatenus, cum ex corde desideremus vestro frui colloquio & aspectu, nobis, per dilectum & fidelem nostrum Imbertum de Montferrant, diem & locum significare velitis, quibus ad præsentiam vestram, dante Domino, personaliter accedamus, vel solempnes nuncios nostros mittamus, si fortè, quod Deus avertat, quo minus personaliter veniamus, fuerimus impediti.

Teste Rege, apud Westm', xxii. die Apr'.

Littera Ludovici Regis Franciæ Regi Angliæ, de homagio Renaudi de Pontibus recipiendo.

A. D 1262. An. 46 Hen. III. Bundela Litterarum, temp. Hen. III.

LUDOVICUS, Dei gratiâ, Franciæ Rex, karissimo consanguineo suo Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ illustri, domino Hiberniæ, & duci Aquitanniæ, fideli suo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Mandamus vobis, tanquam duci Acquitanniæ, quatenus Renaudo de Pontibus & ejus uxori, super homagio quod vobis offerunt de Genciaco & ejus pertinentiis, certum diem & certum locum assignetis in Wasconia, & illud homagium, seu ejus fidelitatem recipiatis ibi, vel recipi faciatis, secundum quod procuratoribus vestris per jus fuit in curiâ nostrâ dictum.

Literasque vestras apertas eidem Renaudo & ejus uxori sufficientes de conductu, eundo ad dictum diem & dictum locum, ac etiam morando ibidem propter hoc, & indè redeundo.

Præterea senescallis vestris Vasconiæ & Petragoricen' per vestras mandetis literas, ut testes de eorum senescalliis, quos idem Renaudus & ejus uxor sibi nominaverint, usque ad duodecim personas, coram nobis adjornent ad instantem quindenam Penthecostes, ad ferendum testimonium in causâ, quam habent dictus Renaudus & ejus uxor contra vos, coram nobis: taliter ipsum Renaudum & ejus uxorem de prædicto expedientes homagio infra prædictam quindenam Penthecostes, ne super causâ Bregeriaci, quam contra vos in nostrâ habeant curiâ, valeant impediri.

Dat' die Jovis, ante Lætare Jerus'.

Littera de recommendatione Regi Angliæ, ab Rege Franciæ, ex parte episcopi Hiberniæ.

Littera Regis Franciæ pro Nicholao de Senooz.

A. D. 1262.—An. 46 Hen. III. Ex Bundela Litterarum temp. Hen. III.

LUDOVICUS, Dei gratiâ, Franciæ Rex, egregio principi, karissimo consanguineo suo, Henrico, eâdem gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Yberniæ, & duci Acquitanniæ, fideli suo, salutem & dilectionem sincerum.

Pro Nicholao, dicto de Senooz, cive nostro Rothomag' latore præsentium, vos rogantes quatenus debitum bonum & legale, in quo sibi tenemini, sicut dicit, cognitum aut probatum, eidem reddi faciatis, atque solvi.

Act' apud Gisortium, Dominicâ in octabis Paschæ.

Ejusmodi littera pro Helya le Ber.

A. D. 1262.—An. 46 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

LUDOVICUS, Dei gratiâ, Franciæ Rex, egregio principi, karissimo consanguineo suo, H. illustri Regi Angliæ, domino Yberniæ, & duci Acquitanniæ, fideli suo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Pro Nihcolao, dicto le Ber, burgensi nostro Rotomagen' latore præsentium, quatenus debita bona & legalia, quæ sibi debentur ab hæredibus Johannis Flaming, commorantibus in Anglia, sicut dicit, eidem reddi faciatis (dum tamen cognita fuerint aut probata) tantum super hoc facietis, quantum velletis quod pro vobis in casu consimili faceremus.

Dat' apud Vicenas, Dominicâ post Inventionem sanctæ Crucis.

Quod Isabella domina Credonii, soror Regis Angliæ, propter varios casus emergentes, necessitate permaximâ sit compulsa.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond. in Lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

EXCELLENTISSIMO viro domino, &, si placet, suo fratri karissimo, Henrico, Dei gratiâ, Angliæ Regi potentissimo, domino Yberniæ, & duci Acquitanniæ, Isabellis domina Credoun, soror sua humilis & devota, salutem, si placet, & paratissimum famulatum.

Excellentiæ vestræ supplico quatenus de statu vestro, quem ferventi desiderio desidero esse & semper fore prosperum & fælicem, me vestri gratiâ certam reddatis.

Præterea, cum ego ad præsens necessitate permaximâ sim compulsa, tum ratione maritagii cujusdam filiæ meæ, quam cuidam nobili de concilio amicorum meorum dedi in uxorem, de quo maritagio nondum dicto nobili satisfeci, tum propter varios casus crebrius emergentes, quorum occasione magnos sumptus sæpius facio, & adhuc factura sum ampliores, & ego quamdam summam pecuniæ à vobis & vestris singulis annis consueverim recipere, videlicet quamdam partem ex benignâ largicione vestrâ, & aliam partem ratione hæreditatis liberorum meorum existentis in partibus Angliæ, à solutione cujus pecuniæ per multum temporis cessatum est;

Excellentiam vestram humilibus precibus interpello, quatinus dictam pecuniam, cujus lator præsentium novit summam, vel saltem aliquam partem, ad vestræ arbitrium voluntatis, quod egestatem, quam patior, aliquantulum valeat respicere, in vestri gratiâ, amore Dei, solvi faciatis & transmitti per præsentium portitorem.

Valeat excellentia vestra in Domino semper, & utinam valeant preces meæ.

Data in festo sancti Marci evangelistæ, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo.

Littera Galfridi de Lezigna pro prædictâ Isabella.

A. D. 1262.—An. 46 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

EXCELLENTISSIMO domino suo, H. Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitan' Galfridus de Lezign' frater suus, si placet, salutem & paratam ad beneplacita voluntatem, cum omni genere reverentiæ, servitii, & honoris.

Cum karissima soror vestra nuncium suum ad vos mittat pro negotiis suis, dominationem vestram affectuosè rogamus quod in negotiis suis expediendis, in toto vel in parte, consilium, nostri gratiâ, apponatis; scimus enim quod urgens necessitas ipsam compellit ad vos mittere pro negotiis supradictis. Diu & benè valete.

Littera Regi Angliæ à Beatrice uxore domini Johannis Britan' super eodem negotio.

Littera à ducissâ Britanniæ de negotio antedicto.

A.D. 1262.—An. 46 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

A...... treshaut seignor, e a son treschere piere, si li plest, Henr', par la grace de Deu, Roe d'Engleterre, seignor de Yrland, e duc d'Acquitaigne, Beatrice, sa devote file, feme a mon sor, Jehan de Bretaigne, salut, e amor cum a son cher seignor, a soe aparelle a fere sa volente en totes choses.

Je vos faz a savoer, sire, que m'ante, la dame de Croon, m'est venu voer, e ma prie que je ves priaise, que vos li bendesies une dete, que vos li deues;

E sachez, sire, qu'ele en a ben mestir por une sene fille a marrie; por que je vos pri, sire, que vos, si vos plese, li bendes icele dete, e vos pri, sire, que vos enfacerz tant por nos de ceste chose, qu'ele s'aparcoeve que mes prieres li aet valu. E nostre Sire vos gart.

De proclamando quod Rex à juramentis absolvitur.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Claus. 46 Hen. III. m. 11. d. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Eboracensi, salutem. Cum nuper apud Oxonium, per voluntatem baronum nostrorum, ordinationibus & consiliis eorum supposuerimus nos, & statum negotiorum nostrorum, & regni nostri, sub quibusdam conditionibus & promissionibus nobis factis, quas minimè nobis observarunt;

Ac ipsi postmodum plura, in præjudicium nostrum, & depressionem potestatis regiæ, nec non in dampnum subditorum nostrorum & suorum, attemptare præsumpserint; & colligationes inter se fecerint, quæ in præjudicium & derogationem juris regii, & turbationem pacis nostræ cedere perpendimus manifestè: propter quod, ex formâ nostræ concessionis, eis ulterius ad observationem præmissorum non tenemur.

Et cum, bonæ memoriæ, Alexander Papa quartus, nos ab observatione dictæ concessionis nostræ postmodum absolverit: & dominus Papa Urbanus, qui nunc est, dicti prædecessoris sui adhærens vestigiis, nos à juramentis, & aliis, dictas ordinationes seu statuta contingentibus, absolutos denunciari, & dictas colligationes, ordinationes, seu statuta dissolvi mandaverit, quod per venerabilem patrem Norwicensem episcopum, & discretum virum Johannem Mansel thesaur' Eborum, dicti mandati executores, interveniente insimul authoritate venerabilis patris B. Cantuar' archiepisc' ipsorum collegæ, plenius est denunciatum;

Nos, potestate nostrâ regiâ liberè uti, & singulis tam majoribus, quam minoribus, prout ad nos pertinet, justitiæ plenitudinem exhibere volentes, tibi præcipimus, quod hæc in pleno comitatu tuo, & per totam ballivam tuam publicè facias denunciari, & scire facias universitati comitatûs prædicti, quod cum omni securitate & confidentiâ justitiam obtinendi jus suum, tam contra majores, quam contra minores, coram nobis & alibi, authoritate nostrâ prosequantur; quia nulli eorum deesse volumus in suâ justitiâ, quin tam contra majores, quam contra minores plenam justitiam valeant obtinere;

Libertates insuper, tam in magnâ chartâ nostrâ, quam in chartâ nostrâ de Foresta contentas, in omnibus plenè volumus observari.

Et, si fortè contingat, quod aliqui in ballivâ tuâ dictis colligationibus adhæreant, aut contra jus regalitatis nostræ, aut etiam contra executionem tui officii aliquid attemptare, aut contra nos & honorem nostrum prædicare, aut populo suadere præsumpserit, eos arrestari facias & custodiri, donec aliud à nobis super hoc habueris in mandatis.

Teste Rege, apud Westm', secundo die Maii.

Eodem modo scribitur singulis vicecomitibus per Angliam.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de solvendâ pecuniâ Johanni primogenito ducis Britanniæ.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Lobin. Hist. Bret. tom. II. p. 403.

MAGNIFICO principi, domino, & consanguineo suo carissimo, Ludovico, Dei gratiâ, Regi Francorum illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hyberniæ & dux Aquitaniæ, salutem.

Serenitatem vestram rogamus, quatinus illa tria millia septingentas viginti libras, octo solidos & sex denarios Turon' quæ nobis annuatim solvere tenemini, pro æstimatione valoris terræ Agenensis, quam nobis debetis, prout in formâ pacis inter vos & nos habitæ plenius continetur, solvi faciatis dilecto filio nostro Johanni primogenito comitis Britanniæ, qui filiam nostram duxit in uxorem, & cui pecuniam supradictam, per formam conventionis inter nos & præfatum comitem patrem suum initam, jam assignavimus, percipiendam à vobis ad eosdem terminos ad quos eam recipere debeamus.

In cujus rei testimonium præsentibus sigillum nostrum fecimus apponi.

Datum London', die Dominicâ proximâ post festum sancti Johannis ante Portam Latinam, anno Domini MCCLXII.

Bulla Urbani IV. Papæ abbati & conventui monasterii Sanctæ Crucis de Waltham, quod non liceat obligare bona sua creditoribus, propter alicujus mandatum.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis .... abbati & conventui monasterii Sanctæ Crucis de Waltham, ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinentis, ordinis sancti Augustini, Londoniensis diocæsis, salutem & apostolicam benedictionem.

Ecclesiarum utilitatibus tunc rectè consulimus, cum earum indempnitatibus præcavemus.

Sanè ad audientiam nostram pervenit quod, diversis creditoribus, per patentes litteras vestro sigillo munitas, in diversis pecuniarum summis vos ad importunam aliquorum instantiam, obligastis: de quibus plerumque, quamquam ad manus vestras non pervenerint, nec cesserint in utilitatem monasterii vestri, creditoribus ipsis satisfacere vos oportet, propter quod monasterium ipsum incurrit sæpius detrimentum:

Nos itaque volentes, super hoc, salubre remedium adhibere, universitati vestræ auctoritate præsentium districtius inhibemus, ne, ad aliquorum instantiam, vel mandatum, vos prædictum monasterium, vel bona ejus obligare aliquibus creditoribus de cætero præsumatis.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Viterbii, secundo non' Maii, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

De Ricardo Rege Romanorum ad regnum suum properante.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

MAGNIFICO principi, domino & fratri suo, Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, R. eâdem gratiâ, Romanorum Rex, semper augustus, salutem & sinceræ dilectionis augmentum.

Super eo excellentia vestra nos requisivit ut hâc die Veneris, proxima ante Ascensionem Domini, vel in crastino, essemus apud Cippeham: serenitati vestræ duximus significandum, quod ita multiplicibus & urgentibus negotiis, quæ nobis, propter festinum iter nostrum versus regnum nostrum Alemanniæ, onerosa incumbunt, sumus graviter impediti; ac propter nuncios nobilium Alemanniæ, de novo pro arduis negotiis, nos & ipsos tangentibus, supervenientes, quos cum maximâ maturitate, & deliberatione non modicâ nos expedire oportet, quod ad præsens vestram visitare præsentiam possumus nullo modo;

Quod quidem, si placet, molestè non feratis; &, si pro dicto inter vos & comitem Gloucestriæ venire deberemus, scire vos volumus quod nostrum esset consilium, quod, dicto ipso pronunciato, illud modis omnibus observaretis indefessè.

Data apud Wallingford, undecimo die Maii, indictione quintâ, anno regni quinto.

Rex Angliæ Lewelino filio Griffini, de emendatione treugarum.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.

Claus. 46 Hen. III. m. 10. d. in Turr. Lond.

REX Lewelino filio Griffini, salutem. Super eo quod nos rogâstis quod interceptiones, nuper factas per Rogerum de Mortuo Mari, & Johannem le Estraunge in terris Griffini de Bromfeud, contra formam treugarum, inter nos initarum, faceremus emendari;

Sciatis quod mandavimus dictatoribus treugarum prædictarum, pro parte nostrâ deputatis, quod, à die sancti Johannis Baptistæ in unum mensem, sint ad vadum Muntgomery pro emendatione interceptionum prædictarum, si quæ factæ fuerint in partibus illis contra formam earumdem.

Et mandavimus dilectis & fidelibus nostris, Humfrido de Boun comiti Hereford' & Jacobo de Aldithel quod, dictis die & loco, intersint ad dictas interceptiones, si quæ factæ fuerint, prout justum fuerit, plenius emendandas.

Quapropter dictatores vestros, ad prædictos diem & locum, mittatis pro emendatione interceptionum prædictarum, & etiam pro emendis, per vos & vestros præstandis, super transgressionibus, si quæ nobis vel hominibus nostris illatæ fuerint, contra formam treugarum prædictarum.

Teste Rege, apud Westm', octavo die Junii.

Per Regem & concilium.

De hospitio pro Rege apud Poissy, vel apud Sanctum Maurum.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.

Claus. 46 Hen III. m. 9. d. in Turr. Lond.

REGI Franciæ Rex Angliæ, salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Super eo quod optioni nostræ relinquere voluistis ut, in adventu nostro Paris' hospitari possimus apud Poissy, vel apud Sanctum Maurum de Fossatis, serenitati vestræ grates referimus speciales.

Celsitudini vestræ significantes quod malumus apud Sanctum Maurum hospitari, si placet, quam alibi; eo quod vobis, apud Viscenes existentibus, ibidem commodè poterimus vestro frui colloquio & aspectu;

Quapropter jubere velitis, si placet, hospitium illud, nostris nunciis liberari.

Nos enim iter nostrum jam direximus ut, die statuto, ad vestram valeamus præsentiam pervenire.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo quarto die Junii.

De morte Lewelini filii Griffini.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.

Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX Philippo Basset, justiciario suo Angliæ, salutem. Sciatis nos, & Reginam consortem nostram, liberosque nostros sanos esse & incolumes, quod de vobis scire præcordialiter affectamus; regratiantes vobis super hoc quod rumores, quos de morte Lewelini filii Griffini acceperatis, nobis adeò tempestivè significâstis.

Verumptamen, licet aliam non habuerimus certitudinem de morte prædictâ, ex habundanti tamen vobis mittimus litteras nostras, directas H. comiti Hereford, Rogero de Mortuo Mari, Reginaldo filio Petri, Johanni Lestraunge, Johanni filio Alani, Thomæ Corbet, Griffino filio Wennuwen, Fulconi filio Warini, & Radulpho le Butyller,

Continentes quod, cum prædictus Lewelinus non extiterit verus hæres Walliæ, nec per consequens David post natus frater ejus, per quod nullum jus competit eidem David in terrâ Walliæ, maximè primogenito fratre suo superstite, & etiam homagia nobilium Walliæ ab antiquo jure ad nos debeant pertinere, consilium & auxilium apponant per se, & amicos suos, & commarchiones, quod præsumptuosa dominatio prædicti David deprimatur, & jurisdictioni regiæ applicetur.

Eodem autem modo scribimus Jacobo de Aldithel, hoc adjecto quod, habito colloquio cum Griffino de Bromfeld, qui sororem suam duxit in uxorem, inducat ipsum ut, spretâ confœderatione ipsius David, nostræ adhæreat fidelitati.

Scribimus etiam Howelo fratri ejusdem Griffini, quod ipsum fratrem suum ad hoc inducat.

Item scribimus Mereduco filio Resi, quod de Sutwallia nullam concordiam vel amicitiam cum prædicto David ineat, quo minus veniat ad fidem nostram.

Undè vobis mandamus quod, si præfatus Lewelinus mortuus fuerit, ut prædictum est, tunc præfatas litteras nostras prædictis marchionibus, ex parte nostrâ, mittatis, & exercitum nostrum Angliæ summoneri faciatis, quod sit apud Salop' in vigiliâ nativitatis beatæ Mariæ proximò venturæ, paratus ire nobiscum in expeditionem contra inimicos nostros Wallenses.

Et mandetis, ex parte nostrâ, omnibus militibus, familiaribus nostris, quod prompti sint & parati ire nobiscum ad partes illas, quandocumque reversi fuerimus in Angliam: vel cum Edwardo filio nostro primogenito; seu cum alio, quem propter hoc ad partes illas citius destinaverimus loco nostri.

Et insuper tam ex parte nostrâ, quam ex parte vestrâ mandetis aliis marchionibus, amicis nostris & vestris, quod omnem, quam poterunt diligentiam apponant, quod colligationes prædictorum Walensium dissolvantur, & quod ipsi ad fidem nostram convertantur: & etiam quod prædicti marchiones & fideles nostri terras nostras, & castra in manu nostrâ existentia, cum opus fuerit, custodiant, & ea ab inimicorum nostrorum incursibus tueantur; taliter vos habentes in præmissis, quod affectio, quam fideles nostri habent erga nos, per promptitudinem operis, præsertim dum extra regnum fuerimus, hiis diebus evidenter appareat in effectu.

Teste Rege, apud Ambian, xxii. die Julii, anno, &c. xlvi.

Littera Regis Angliæ Alfonso Romanorum & Castellæ Regi, de gratiarum actione super auxilio oblato; de non præstando auxilium contra Regem Alemanniæ; necnon de subsidio Africano.

A.D. 1262. An. 46 Hen. III.

Claus. 46 & 47 Hen III. m. 4. d. in Turr. Lond.

MAGNIFICO principi, & consanguineo suo karissimo, Alfonso, Dei gratiâ, Romanorum Regi, semper augusto, & Castellæ, Toleti, Legionis, Galetiæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Gien' & Algarbiæ Regi illustri, Henricus eâdem gratiâ, &c. salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Discretos & prudentes viros, Ferrandum Roderici, Albem' de Caneis Rubeis, & Petrum de Castello, ad nos, cum litteris vestris de credentiâ, venientes benignè recepimus, ut decebat; qui nobis contra Walenses & alios rebelles nostros ex parte vestrâ, si indigeremus, subsidium competens obtulerunt; super quo vobis ad multimodas gratiarum assurgimus actiones:

Significantes vobis, quod prædicti Walenses treugas nobiscum ceperunt, & illi de regno nostro variis turbationibus hactenus agitati, à turbationis instantiâ cessant ad præsens; propter quod, sub intervallo hujusmodi jam transtulimus nos ad partes Gallicanas, pro quibusdam negotiis, nos & regnum nostrum tangentibus, expediendis ibidem: nos autem, cum necesse habuerimus, auxilium vestrum, nobis oblatum, cum speciali fiduciâ requiremus.

Super hoc autem, quod dicti nuncii de subsidio vobis præstando contra Regem Alemanniæ petierunt, vos credimus non latere quod ipse germanus noster & homo ligius existat, dudum in Regem Alemanniæ coronatus, & etiam, quod oporteat nos ipsum, quem ecclesia Romana Regem reputat & appellat, pro Rege tenere; propter quod, imperii pendente negotio sub examine Romanæ ecclesiæ, non possemus, salvo fidei & fidelitatis vinculo,

quibus eidem ecclesiæ astringimur, super hoc aliquid attemptare; verumtamen, si præfatus germanus noster vobis injuriatus fuerit in aliquo, & hoc ad monitionem & inductionem nostram emendare noluerit, nos super hoc quod fœdera, inter vos & nos contracta, desiderant, faciemus.

Cæterum super facto Wasconiæ, de quo prædicti nuncii nos ex parte vestrâ sollicitârunt, vobis volumus esse notùm, quod prudentes viros & solempnes nuncios pluries ad Wasconiam destinavimus, ad complendum pro parte nostrâ, quæ in conventione inter vos & nos initâ continentur: qui, ad nos reversi, asserebant quod nichil pro parte nostrâ remansit ulteriùs faciendum; attamen, si quid nobis in præmissis visum fuerit omissum, vel minus completum, placeat vobis aliquem, seu aliquos de vestris ad partes illas mittere, & nos tales in occursum, ad diem quem nobis assignaveritis, mittemus, qui plenam habebunt potestatem faciendi & complendi quæ pro parte nostrâ, secundum conventionem prædictam, fuerint facienda.

De subsidio vero Affricano, de quo dicti nuncii similiter mentionem fecerunt, vobis significamus quod regnum nostrum, occasione turbationum prædictarum, non in firmo statu existit.

Cessantibus autem impedimentis prædictis, & statu regni nostri in melius reformato, libenter super hoc faciemus quod honori vestro & nostro noverimus convenire.

Teste Rege, apud Sanctum Germanum de Pratis, xvi. die Augusti, anno, &c.

De emendis interceptionum contra treugas cum Lewelino faciendis.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III. Pat. 46 Hen. III. n. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos venerabilibus patribus, R. Coventr' & Lichfeldensi, & S. Norwicensi episcopis, & dilectis & fidelibus nostris, Humfrido de Bohun comiti Hereford' & Jacobo de Aldithel, quos mittimus ad vadum de Muntgomery in crastino beati Michaelis proximo venturo, quibus omnibus, vel eorum aliquibus, vel alicui, quos vel quem ibidem adesse contigerit, plenam dedisse potestatem faciendi & recipiendi nomine nostro, emendas super interceptionibus, nuper factis in terris Griffini de Brumfeud, vel alibi, contra formam treugarum inter nos & Lewelinum filium Griffini initarum:

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi omnes, vel eorum aliqui, vel aliquis, quos vel quem ibidem adesse contigerit dictis die & loco, & diebus continuandis, si necesse fuerit, vel alio die, quem ad hoc providerint, vel providerit, nomine nostro in præmissis duxerint, vel duxerit faciendum.

Damus etiam præfatis episcopis, comiti, & Jacobo, vel aliorum aliquibus, quos vel quem adesse contigerit, plenam potestatem faciendi districtionem super gentem nostram pro hiis faciendis & complendis, quæ per dictatores treugarum prædictarum, utrimque deputatos, in præmissis considerata fuerint, vel statuta.

In cujus, &c.

Teste Philippo Basset, justiciario nostro Angliæ apud Bannebir', xxv. die Augusti.

Littera Ricardo Regi Romanorum, de Rege Angliæ ægrotante apud Sanctum Germanum de Pratis; & de subsidio eidem Regi Romanorum exhibendo.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III. Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

REX karissimo fratri suo Ricardo, eâdem gratiâ Regi Romanorum illustri, semper augusto, salutem cum fraternæ dilectionis affectu.

Litteras vestras nobis transmissas, per quas petivistis ut de statu nostro vobis curaremus prospera nunciare, eo jocundiori animo recepimus, quo eas novimus ex intimæ sinceritatis affectibus processisse;

Verum, quia scimus quod vobis, ad cumulum recreationis & exultationis, accedet quicquid nostri corporis sospitati congruerit, aut cesserit in profectum, ideò vobis apertiùs statum nostrum duximus exponendum, intimantes vobis quod infestatione febrili adeò depressi fuimus & attriti, quod negotia nostra, pro quibus partes Gallicanas adivimus, nondum potuimus expedire:

Set jam, favente salutis Auctore, deambulationes facimus extra lectum, sperantes in Domino quod in proximo poterimus diètas facere competentes; undè vos rogamus quatenus de statu vestro, quem prosperum ut proprium agnoscere peroptamus, nobis crebrò significare curetis, unà cum vestræ beneplacito voluntatis.

Cæterum de subsidio, de quo dilectus & fidelis noster Petrus de Sabaudia nuper nobis tetigit ex parte vestrâ, & de quo, ante transfretationem vestram, oblationem vobis fecimus, sicut nôstis, votum nostrum consequi non potuimus; undè pro vobis, magis quam pro nobis dolemus.

Verumtamen, cum in Angliam reversi fuerimus, omnem quam poterimus, circa hoc diligentiam impendemus, memoriter retinentes labores & tædia quæ, negotiis propriis discrimini & fortunæ commissis, pro reformatione statûs nostri grataanter & liberaliter subiistis.

Quapropter parati sumus, & erimus, pro posse nostro, vestris favere desideriis, & in hoc & in aliis, honori & exaltationi vestræ congruentibus, omnem amicitiam quam poterimus, & subventionis auxilium vobis, tamquam germano nostro karissimo, exhibere.

Teste Rege, apud Sanctum Germanum de Pratis, xxx. die Septembris.

Bulla Urbani IV. Papæ, concessa archiep' Cantuar' de disponendis oblationibus ad pios usus, & ædificandâ domo apud Lamhiam'.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III. Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 199.

URBANUS episcopus, servus servorum DEI, venerabili fratri Cantuar', archiepiscopo, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Tanto fraternæ charitatis affectu, personam & ecclesiam tibi commissam, pro reverentiâ beati Thomæ martyris CHRISTI diligimus, quod nihil quod alicui fratri nostro debeamus, tibi statuerimus denegandum.

Ideòque præsentium auctoritate fraternitati tuæ duximus indulgendum, ut quartâ parte oblationum quæ ad reliquias beati martyris offeruntur, monachorum usibus concessâ, quartâ fabricis ecclesiæ deputatâ, quartâ pauperibus erogatâ, aliâ quartâ liceat tibi in alia opera bona, pro tuæ voluntatis arbitrio, ordinare.

Concedimus quoque tibi, ut antiqua ædificia tua in loco congruo apud Lamhiam' reedificandi, vel nova construendi sine alieni juris dispendio, sicut prædecessores tui à quadraginta retrò annis habuisse noscuntur, liberam habeas facultatem.

Dat' Veron', kal' Octobr'.

De matrimonio inter ducem Bruneswik & sororem marchionis Montis-Ferati contracto.

A. D. 1262.—An. 46 Hen. III. Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 3. d. in Turr. Lond.

MANDATUM est duci Bruneswik quod, cum inter ipsum, & sororem marchionis Montis Ferati, coram Rege & Reginâ Franciæ, Angliæ, & Navarræ per Regem & nuncios ipsius ducis, matrimonium solempniter sit contractum, quatinus, idem dux ad præsentiam Regis London' veniat, in quindenâ Paschæ proximò ventura, conjugem suam prædictam indè ad propria perducturus.

Teste Rege, apud Sanctum Germanum de Pratis, vi. die Octobris, anno, &c.

Pro R. archiepiscopo Carent'.

A. D. 1262.—An. 46 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Acquitanniæ, dilecto clerico & cancellario suo, W. de Merton, salutem.

Mandamus vobis quod, scrutatis rotulis cancellariæ nostræ, faciatis habere venerabili patri R. Carent' archiepiscopo breve suum De liberate, de termino sancti Michaelis proximo præterito, de annuo feodo suo, quod percipit ad scaccarium nostrum.

Teste meipso, apud Sanctum Germanum de Pratis, viii. die Octobris, anno regni nostri xlvi.

Rex Philippo Basset justiciario Angliæ, quod provideat ne ad machinationem comitis Leycestr' Regi, aut regno periculum immineat; & quod regnum in pace conservetur.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

H. DEI gratiâ, Rex Anglie, dominus Hibernie & dux Aquitanie, dilectis & fidelibus suis Philippo Basset justiciario suo Anglie, & Waltero de Merton cancellario suo, salutem.

Quia compromissum nuper initum inter nos & comitem Leycestr' coram Reginâ Francie non processit, nec habemus in consilio per illam viam ulterius procedere contra eum: & intelleximus quod idem comes regnum nostrum ingressus, inter nos & gentem nostram dissensionis materiam suscitare proponit, ad dampnum & turbacionem regni nostri, vobis mandamus quod, habito super hoc tractatu & consilio cum Henrico filio Regis Alemanie, nepote nostro, W. de Valenc' fratre nostro, Hugone le Bygod, & aliis de consilio nostro in Anglia, provideatis adinvicem, ne ad instinctum seu machinacionem predicti comitis nobis, aut regno nostro periculum immineat: & quod regnum per vos, sicut hucusque fecistis, conservetur in pace.

Et quia diem habemus coram domino Rege Francie in quindenâ Sancti Martini, ubi necesse erit sanum habere consilium, & eciam paucos habemus nobiscum de consilio nostro, mandavimus predicto Henrico & W. de Valenc' fratri nostro, quod ad nos veniant, & consilio nostro intendant in partibus cismarinis. Quapropter ipsos ad hoc diligenter inducatis. Et si idem Henricus ad nos venire voluerit, ut predictum est, tunc ei per breve nostro de Liberate, sicut thesaurario nostro mandavimus, centum marcas ad expensas suas habere faciatis.

T. me ipso, apud Sanctum Germanum de Pratis, viii. die Octobris, anno regni nostri xlvi.

Pro executoribus Amaudei quondam comitis Sabaudiæ, & Thomæ de Sabaudiæ quondam comitis Flandriæ.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, dilecto clerico & cancellario suo, W. de Merton, salutem.

Sciatis quod, ad instantiam executorum testamentorum Amaudi, quondam com' Sabaudiæ, & Thomæ de Sabaudiæ, quondam com' Flandriæ, fratris ejus, concesserimus venerabili patri Philippo Lugdunen' electo, fratri prædictorum Amaudi & Thomæ, & attornato prædictorum executorum, quod de arreragiis feodorum suorum, quæ eis concesseramus annuatim percipienda ad scaccarium nostrum, idem electus percipiat, per annum, ad scaccarium nostrum, mille marcas: viz.

Ad scaccarium nostrum Pasch' proximò sequens, mille marcas; & ad scaccarium nostrum Sancti Michaelis proximò sequens, quingentas marcas; & ad scaccarium nostrum Paschæ proximò sequens, alias quingentas marcas; & sic, de anno in annum, ad eosdem terminos, mille marcas, donec prædicta debita ei fuerint persoluta.

Et ideò vobis mandamus quod, scrutatis rotulis cancellariæ nostræ, breve de Liberate ei, vel certo attornato suo, de prædictis arreragiis habere faciatis, sicut prædictum est.

Teste meipso, apud Sanctum Maurum de Fossatis, xii. die Octobris, anno regni nostri xlvi.

De Rege Angliæ per partes Burgundiæ varias & remotas peregrinaturo.

A. D. 1262. An. 46 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

AMICISSIMO suo domino, W. de Merton, domini Regis cancellario, suus J. Maunsell thesaurarius Eborum, salutem, quam sibi.

Sicut pridiè vobis scripsimus, causâ cujusdam infirmitatis nostræ, divertimus nos de Paris' dirigentes gressus nostros paulatim versus partes Angliæ; quia verò quibusdam mercatoribus de partibus Franciæ, creditoribus nostris, quos nobiscum duximus, oportuit nos modis omnibus satisfacere de magnâ pecuniæ summâ, in quâ eis tenebamur, declinavimus ad partes Flandriæ, ut eis ibi satisfieri faceremus.

Dominus autem Rex, licet adhuc debilis, semper perseverat in pristino proposito suo, videlicet, ut peregrinationes suas perficiat per partes Burgundiæ varias & remotas, quod sine dubio penitus est contra consilium nostrum;

Nos enim, dum prope ipsum fuimus, instare non cessamus, ut versus terram suam Angliæ deberet dirigere gressus suos, & postmodum, per literas nostras, sibi frequenter suasimus, & adhuc suadebimus illud idem.

Ipse tamen non adquiescit; set nos, per literas & nuncios suos, sollicitare non cessat ut ad ipsum, jam circa partes Remen' ut intelleximus, existentem, modis omnibus accedere debeamus, reverà quasi solus est, & neminem de terrâ suâ secum habet.

Propter quod oportebit nos, quamcitò DEUS sanitatem nobis præstiterit, gressus nostros, non sine discrimine, dirigere versus ipsum.

Petimus autem, quatenus statum & beneplacitum vestrum, unà cum statu regni, & aliis, si quæ relatione digna fuerint, & nobis velitis rescribere tanquam vestro.

De sententiis excommunicationis in personas domini Regis & Reginæ, aut interdicti in capellam, terras, civitates, castra, & maneria sua non promulgandis, absque mandato speciali sedis apostolicæ, ad tempus quinquennii.

A. D. 1262. An. 47 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Inclita serenitatis tuæ devotio promeretur ut, quòd à nobis dignè postulas, ad exauditionis gratiam liberaliter admittamus.

Tuis itaque supplicationibus inclinati, auctoritate tibi præsentium indulgemus, ut nullus delegatus, vel subdelegatus, executor, aut etiam conservator, auctoritate litterarum sedis apostolicæ, seu legatorum ipsius, in te, & carissimam in CHRISTO filiam nostram, ... Reginam Angliæ illustrem, uxorem tuam, excommunicationis; vel capellam, terras, civitates, castra, & maneria tua interdicti sententias promulgare valeat, absque speciali mandato sedis ejusdem, plenam & expressam faciente de indulto hujusmodi mentionem; præsentibus post quinquennium minimè valituris.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' apud Urbem Veterem, vii. id' Novembr', pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavi rubeique coloris.

Littera Regis Angliæ Haguino Regi Norwegiæ, de negotio Scotiæ.

A. D. 1262. An. 47 Hen. III.

Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 1. in Cedula.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, egregio principi H. eâdem gratiâ, Regi Norwegiæ illustri, salutem & fælices ad vota successus.

Literas vestras, nuper nobis transmissas, benignè recepimus, ut decebat, ex quarum tenore perpendimus, quod vestræ non extitit voluntatis exercitum ducere in regnum Scotiæ: vel aliquam guerram movere Regi Scotiæ, affini nostro karissimo; nec etiam nuncii ejusdem Regis, in terrâ vestrâ arestati, contra honestatem regiam tractati fuerunt, sicut ex gravi querelâ quorundam nobis extitit plenius intimatum; super quo mansuetudinem regiam plurimum commendamus.

De eo etiam, quod eosdem nuncios, ad preces ipsius Regis, liberari fecistis liberaliter & benignè, sicut in prædictis literis vestris perpendimus contineri, serenitati vestræ gratiarum referimus actiones.

Et quia nollemus, sicut nec deceret, aliquam dissensionis materiam inter vos, & præfatum Regem suboriri, sed potius pristinæ dilectionis fœdera, inter progenitores vestros, & suos dudum inita, ad honorem DEI, necnon & utriusque regni commodum & quietem, in posterum feliciter continuari;

Præfatum Regem Scotiæ rogabimus, & diligenter inducemus quod, si per ipsum, vel suos, dampnum, vel injuria vobis, vel vestris fuerit illata, vobis eâ, quâ convenit, amicitiâ & vicinitate faciat emendari.

Quapropter serenitatem vestram rogandum duximus cum affectu, quatenus erga præfatum Regem & gentem suam tam curialiter & modestè vos habere velitis, quod mutuo honori vestro conveniat, & circumspectionem vestram pacificam meritò commendare possimus.

Teste meipso, apud Rem', xv. die Novembris, anno regni nostri quadragesimo septimo.

De maritagio Alberti ducis Brunswici cum sorore marchionis Montis-Ferrarii.

A. D. 1262.
An. 47 Hen. III.

Claus. 46 & 47 Hen. III. m. 1. in Cedula in Turr. Lond.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ & dux Aquitaniæ, nobili viro, & consanguineo suo A. duci Brunesvici, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Cum nuper, in infirmitate nostrâ Paris' negotium fœderis, inter vos, & nobilem mulierem, sororem marchionis Montis-Ferrati, ad honorem vestrum fecerimus expediri, sicut per nuncios vestros, nobiscum existentes ibidem, plenius vobis significavimus: & vos nostræ & quorundam aliorum voluntati supponere voluistis de hiis, quæ vobis fieri deberent ratione prædicti maritagii, sicut per litteras vestras plenius nobis innotuit;

Nos, nactâ convalescentiâ, in animo revolventes quod hoc nullâ ratione in nos assumere possemus, nisi plenius nobis de vestrâ voluntate constaret, vos rogamus, quatinus voluntatem vestram in præmissis nobis apertius explicetis, ut omnia, præsens negotium tangentia, clara sint & liquida, cum nos & vos adinvicem contigerit convenire.

Nos autem, & Regina nostra, & prædicta consors vestra, sani sumus & incolumes, benedictus DEUS, quod de vobis frequenter audire desideramus; parati pro vobis ea facere, quæ honori vestro noverimus convenire; statum autem & beneplacitum vestrum nobis sæpius demandetis.

Teste meipso, apud Wytsand', xviii. die Decembris, anno regni nostri quadragesimo septimo.

De Rege in Angliam revertente; & de episcopi Wintoniensis ingressu in ecclesiâ suâ.

A. D. 1262.
An. 47 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO principi, & domino suo, & reverendo domino, H. DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ & duci Acquitanniæ, suus J. ejusdem miseratione, Wyntoniensis ecclesiæ minister humilis, salutem, & se ipsum cum omni reverentiâ & honore.

De adventu vestro prospero in Anglia, quem sitibundis affectionibus jam dudum expectavimus, grates Altissimo referimus copiosas; verum regalis celsitudinis vestræ literas, die Sabbati proximo ante Natale Domini, dieque Dominicâ in ejusdem vigiliâ, diversis tamen nunciis, eodem recepimus sub tenore, quod festum Natale prædictum vobiscum celebraremus Cantuar' vobisque ad mare usque Dovorr' occursuri:

Ad quæ, tam pro loci distantiâ, quam pro temporis brevitate, nos jam impossibiles effici satis liquet. Ingressu etiam in ecclesiâ nostrâ cathedrali Wyntoniæ dudum disposito & parato, quem regalis majestatis præsentiâ præstolatâ diutius credidimus illustrari, prout ore tenus vestræ dominationi nos Paris' reposuisse meminimus;

In quibus nostram impotentiam, non voluntariam, set potius necessariam, regali excellentiæ vestræ habere placeat excusatam, pro quo magistrum Petrum de Exonia, nepotem nostrum, majestati regiæ destinamus, pro solempni gerentes tripudio, si nobis per eundem vestræ prosperitatis eventus, sanitate comite, nuncietur, unà cum vestræ beneplacito voluntatis, ad quos paratos nos & meritò promptos pro viribus profitemur.

Cæterum, de statu nostro & ecclesiæ nostræ, quam multis persecutionum procellis invenimus conquassatam, ordinato & disposito, sub celeritate quâ poterit, post festum memoratum, gressus nostros versus vos, annuente Domino, quam citius dirigemus.

Excellentiam vestram conservet Altissimus, utinam! per diuturna tempora prosperè regnaturam.

Dat' Winton', in Vigil'.

Littera ab episcopo Herefordensi, de perturbatione in partibus marchiæ Walliæ.

A. D. 1263.
An. 47 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO principi, domino H. DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, N. eâdem gratiâ Hereford' ecclesiæ minister humilis, salutem, & debitam ac devotam cum omni honore reverentiam.

De jocundo adventu vestro in Angliam gratias Altissimo referimus multiplices; scientes quod literas vestras recepimus, apud Gloucestriam, die sanctorum Innocentium in sero, per Hugonem de Croy militem, & quendam alium nuncium.

Ad hoc noverit excellentia vestra, quod tota Marchia ita perturbata est qualiter non fuit temporibus nostris; plures enim milites de Marchia diversa dudum fecerunt parlamenta, blada sua & instaurum vendiderunt; & quidam eorum terras suas, ut dicitur, alienarunt; alii quidem domos suas vacuas dimiserunt, quorum nomina vestram non credimus excellentiam ignorare.

Lewelinus verò princeps Walliæ nuper intravit terram domini Rogeri de Mortuo Mari, cum trescentis equitaturis armatis, & triginta millibus peditibus bellatorum, & castrum dicti domini Rogeri, de Knoklas obsedit & cepit: castrum verò, ejusdem domini R. de Kenenchles sibi redditum fuit, à quo dictus dominus Rogerus cum totâ familiâ suâ, absque læsione seu conflictu, exivit. Et, licet credimus quod omnes homines vestri erga vos fideliter se habeant, ab omnibus, cum de patriâ dicitur communiter quod hoc totum fit in fraudem & alicujus mali machinationem, unde ita est tota Marchia perterrita, quod omnes de dioc' nostrâ cum bonis suis ad ecclesiam confugerunt, nec ibidem etiam credunt esse securi.

Wallenses verò terras in Marchia usque prope Webyl, Erdesl' & Walle de Wygemer combusserunt pro majore parte, & deprædati sunt.

Ob prædicta autem castrum nostrum Hereford munivimus hominibus & victualibus, prout melius potuimus, & cives vestros quod fideliter se haberent, sollicitamus, & erga vos apud Gloucestriam venimus, nec inde pro quâdam guttâ quam .... gravamur, nos ulterius transferre nequivimus.

Unde excellentiam vestram votivè requirimus & rogamus quatenus, cum omni festinatione, ad castrum Hereford quadraginta homines, equites armatos, probos & strenuos, ad minus mittatis, sicut Marchiam diligitis, & eam salvare volueritis.

Omnes eos apud Gloucestr' expectabimus, & cum eisdem Hereford' adhibimus, vel ad vos veniemus, & consilium & auxilium, quod poterimus, eisdem impendemus: mandantes etiam civibus Hereford quod constabulario, quem dictis armatis præficietis, claves civitatis tradant, & eidem intendant.

Ad hoc sciatis quod, licet essémus nos incolumes, ad vos tamen securè venire non possemus ad præsens, quia quidam malivoli vestri sanguinem nostrum sitiunt, qui nos explegitorem reputant, dicentes quod nichil in Marchia quod vobis non revelamus. Valeat excellentia ....

Littera Regis Edwardo primogenito suo, de marchiis Walliæ turbatis; propter quod in Angliam sine morâ veniret.

A. D. 1263.
An. 47 Hen. III.

Claus. 41 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

REX Edwardo, primogenito suo, salutem & paternam *benedictionem.*

Cum, in vigiliâ beati Thomæ apostoli, nos & Regina nostra, cum comitivâ nostrâ, prosperè applicuissemus apud Dover', in adventu nostro apud Cantuar' tam per nuncios quam per litteras diversorum fidelium nostrorum, quas vobis mittimus præsentibus interclusas, accepimus quod tota marchia Walliæ undique turbata periculis gravissimis, & perditioni subjacet hiis diebus, nisi consilio provido & subsidio festinato succurratur eidem.

Et, quia Lewelinus filius Griffini & complices sui asserunt se velle observare treugas, inter nos, & ipsum initas, licet contrarium suæ faciant assertioni, ac ipsi vobis & hominibus vestris, in partibus Cestriæ treugas illas penitus resignaverint, in vestrum dedecus & manifestum contemptum; cum terram vestram ibidem viriliter & potenter hiis diebus defendere deberetis; & nuper nobis promiseritis quod infra vicesimum diem natalis Domini ad nos in Angliam veniretis; ac insuper tantâ corporis nostri debilitate detinemur, quod ad partes illas personaliter accedere non possumus, & paucos inveniremus qui, sine nostrâ vel vestrâ præsentiâ, ad defensionem partium illarum in expeditionem accederent:

Vobis mandamus quod, sicut honorem nostrum pariter & vestrum diligitis, & sicut castra vestra, terras vestras, & hominum vestrorum, salvare, & indempnitatem & pacem gentis vestræ, quæ pro defectu defensionis prædicto Lewelino ad exhæredationem vestram pro parte jam adhæret, quod ulterius sustinere non debetis, ad nos in Angliam sine moræ dispendio veniatis, super præmissis festinum & efficax consilium impensuri: præsertim cum præmissa, quæ vobis anxiè movere debent, prætextu alicujus otiositatis, vel lasciviæ puerilis nullatenus omittere debeatis.

Turpe enim est & verecundum vobis, quod dictus Lewelinus, nobis in senectute urgentibus, & vestrâ juvenili ætate florente, treugas illas, quas verbo tenus tenere promittit, observare contempnit; set hæc de consilio & instinctu quorumdam de regno nostro attemptare præsumat.

Teste.

Bulla Urbani IV. Papæ de statutis per archiepiscopum Cantuar' editis, inconsulto Rege, non confirmandis.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

URBANUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio ...... illustri Regi Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum ad ea, quæ justitiam sapiunt, & continent honestatem, celsitudinem regiam precibus invitamus, promptum in hiis tuæ serenitatis assensum credimus invenire;

Scimus enim, & hactenus nos experientia docuit quod, ad DEUM, & ecclesias, eorumque ministros, ex tui cordis promptuario, dirigens caritatis affectum, eis, in suis manutenendis juribus, propitius, favorabilis, & benignus existis, tanquam divini honoris zelator, & præcipuus prosecutor;

Ex parte siquidem venerabilium fratrum nostrorum ...... archiepiscopi Cantuariensis, & suffraganeorum suorum, fuit propositum coram nobis quod, cum Anglicana ecclesia in multis articulis, contra DEUM & justitiam, per abusum laicalis potestatis oppressa, subjaceret miserabiliter servituti, ipsi, ad ipsius ecclesiæ statum, prout eorum incumbebat officio, pium respectum habentes, de consensu concilii provincialis, ad hoc specialiter congregati, quædam statuta salubria & honesta, deliberatione providâ, ediderunt pro conservatione hujusmodi libertatis:

Quare fuit, ex parte ipsorum, nobis humiliter supplicatum, ut benivolum eisdem, super hoc, adhibere favorem, & ipsa statuta dignaremur auctoritate apostolicâ confirmare.

Porrò dilecto filio, magistro Johanne de Hemniquiford, capellano nostro, procuratore tuo apud sedem apostolicam, se super hiis tuo nomine apponente, ac asserente quod eadem statuta tibi & juri tuo præjudicialia videbantur, nos ipsa coram nobis fecimus exhiberi; quæ, licet ex sui formâ viderentur honestatem & justitiam continere, tamen, celsitudini tuæ deferre volentes, illa distulimus confirmare: super hoc celsitudini regiæ scripta nostra præmittere decentius extimantes.

Quocirca serenitatem regiam rogamus & hortamur attentè quatinus, ecclesias & ecclesiasticas personas regni tui in suis juribus ac libertatibus confovens, ob reverentiam apostolicæ sedis & nostram ipsis adesse studeas favorabiliter, & prodesse; & ab hiis, quæ ad forum ecclesiasticum pertinent, & personas ecclesiarum contingere dinoscuntur, devotus abstineas, & ea tuis officialibus interdicas:

Permittens quod eædem personæ liberè suis juribus uti possint, ita quod non oporteat iteratò super præmissis ad nos haberi recursum, nec aliud per sedis apostolicæ providentiam remedium adhiberi, ac exindè, præter laudis humanæ præconium, divinæ retributionis tibi proveniat incrementum.

Dat' apud Urbem Veterem, tertio kal' Februarii, pontificatûs nostri anno secundo.

Sub plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

Littera domini de Bordelia super vicecomitis Lemovicensis superbiâ.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.

Bundela Litterarum in Turr. Lond.

EXCELLENTISSIMO domino, domino Henrico, DEI gratiâ, Regi Angliæ illustri, domino Hiberniæ, & Aquitanniæ duci, Baso dominus de Bordelia fidelis, salutem, & ipsum ad vestrum beneplacitum, in eo per quem Reges regnant, & principes dominantur.

Noverit vestra majestas regia quod senescallus vester, ex parte nostrâ, requisivit, & monuit diligenter vicecomitem Lemovicensem, ut de illis dampnis, quæ mihi intulit, dum ego in partibus illis essem, & infra tempus treugæ, destruendo & dissipando penitus villam meam de Paussac, & alia mihi mala plurima & injurias faciendo, in hiis quæ tenebam & teneo de feodo & dominio, mihi satisfactionem debitam faceret & emendam:

Ipse vero superbè & perversè respondit, quod non est homo vester, nec terram, nec aliquid tenet à vobis;

Unde supplico vestræ majestati regiæ humiliter, & devotè, quatinus in facto meo tale consilium apponere dignemini, ut dedecus & injuria, excellentiæ vestræ in hâc parte illata, in honorem & justitiam convertantur, & ego, qui vester pauper homo sum, conserver indempnis exindè.

Littera Guidonis de Ratis super feudo suo.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

REVERENDO domino suo Henrico, DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, duci Acquitanniæ, Guido de Ratis fidelis suus, salutem & reverentiam cum honore.

Super bonis beneficiis & honoribus, quos nobilitas vestra michi conferre pluries dignata est, vobis regratior devotis affectibus: sublimitati vestræ me exhibens modis omnibus, ad vestri beneplacita, famulari præparatum;

Supplicans nobilitati vestræ, quantis possum precibus, quatenus feudum meum & arreragia, super quibus michi tenemini, prout vestræ placuerit voluntati, michi ad præsens solvi faciatis.

Voluntatem vestram michi, si vobis placuerit, demandetis, quam modis omnibus pro virium mearum quantitate libenti animo paratus sum adimplere.

Bene valete in Domino & diu, bonitate & honore semper feliciter augmentando.

Littera à Johanna Reginâ Castellæ, pro episcopo Elfinensi.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

ILLUSTRISSIMO domino H. DEI gratiâ, Regi Anglorum, Johanna, eâdem gratiâ, Castellæ & Legionis Regina, Pontivi & Mosteroli comitissa, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Pro venerabili patre ...... episcopo Elfinensi, latore præsentium, regiam majestatem vestram rogamus omni affectu, quo valemus ampliori, quatenus eidem, pietatis intuitu, & precum nostrarum optentu, res suas, quæ in regno vestro à quibusdam malefactoribus occupatæ detinentur, reddi ac deliberari faciatis, & de eisdem rebus ipsum pacificè gaudere faciatis, in omnibus negotiis suis ipsum adjuvare velitis; tantum indè facientes, quod preces nostras erga vos idem episcopus sentiat sibi profuisse ac valuisse.

Valete.

Littera Ludovici Regis Franciæ, pro eodem episcopo.

A. D. 1263.—An. 47 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

LUDOVICUS, DEI gratiâ, Franciæ Rex, karissimo consanguineo suo Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, fideli suo, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Ad preces dilecti nostri ...... abbatis Cisterciensis, pro quodam episcopo Yberniæ, viz. Elfinensi, ordinis Cisterciensis, dilectionem vestram rogamus, quatenus ipsum episcopum in suis justis petitionibus recommendatum habere velitis.

Dat' Paris', die Cinerum.

De combustione domorum regiarum apud Westmonasterium.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.

Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO domino suo, domino Henrico, DEI gratiâ, Regi Angliæ illustri, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, suus H. de Sandwyco, Londoniensis electus, salutem in eo, per quem Reges regnant, & qui Regibus dat salutem.

Auditâ combustione domorum vestrarum apud Westmonasterium multum doluimus, novit Altissimus, timentes ne ipsa animum vestrum, cum vobis innotesceret, perturbaret, & statum corporis vestri, quem emendet Dominus & conservet, in deterius commutaret.

De maeremio autem, de quo vestra nobis scripsit dominatio, sciatis quod, sicut ex relatu multorum fide dignorum audivimus, ut de parcis & variis taceamus, custodes nostri episcopatûs Londoniensis, in ultimâ vacatione, ita nemora destruxerunt, quod ad refectionem domorum nostrarum, si indigeremus, non crederemus in eis, nisi modicum vel nullum, subsidium reperire;

Unde, donec per senescallum, vel ballivum nostrum nobis constiterit, utrum dicti custodes vestri aliquid reliquerint, in quo vobis possumus succurrere, serenitati vestræ aliquid promittere non audemus;

Incolumitatem vestram corroboret Dominus & conservet ad regni sui regimen, per tempora longiora.

Dat' apud Laugestowe, decimo kal' Martii.

Littera à Reginâ Franciæ rogatoria, de statu Regis.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

MARGARÊTA, Dei gratiâ, Franciæ Regina, karissimo fratri Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ illustri, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

De statu vestro certiorari toto mentis desiderio cupientes, excellentiam vestram rogamus quatinus de ipso statu, quem faciat Altissimus prosperum & jocundum, nos reddatis, si placet, certiores; Intimando nobis siquid volueritis nos facturas pro vobis, nam id paratæ sumus grato animo adimplere.

Sanè vestra noscat sublimitas quod dominus noster Rex, nos, & omnes liberi nostri, per Dei gratiam, sani sumus.

Valete benè & diù.

Dat' Sancto Germano in Laya, secundo non' Martii.

De responso Regis Franciæ super tribus articulis.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

DISCRETO viro, & amico suo sincero, domino W. de Merton' domini Regis cancellario, W. miseratione divinâ, Exon' episcopus, salutem cum dilectione sincerâ.

Die Lunæ, proximo ante festum beati Gregorii, finale recepimus responsum à domino Rege Franciæ & suo concilio super tribus articulis, viz. de privilegiatis; de terrâ Agenensi; & taxatione pro sumptibus militum;

Pro privilegiatis, qui privilegia ostenderunt, pronunciavit; & etiam pro protestantibus se habere privilegia, ita quod ostendant ei in proximo parliamento:

De terrâ verò Agenensi, cum non venissent per quos voluit inquirere, mandavit præcisiùs quod veniant ad proximum parliamentum;

De sumptibus enim militum, dictum est quod in quintum non consentiet, nec electos taxatores mutabit.

Et, cum casus nobis immineret, in aliis (nisi quondam amicitia & procuratorum diligentia, & maximè S. Passelewe, cujus angustiosa diligentia & assidua illum non permisit quiescere, cum gratiâ Dei, nobis subvenissent) à conspectu concilii confusi recessissemus: cum quasi tota curia negotio nostro adversaretur, & etiam illi quos amicos sperabamus; super quibus dictus S. in adventu suo, qui erit in brevi, vos plenius certificabit.

Dat' Paris', die Veneris ante festum sancti Gregorii, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo, consecrationis nostræ sexto.

In dorso—*Domino W. de Merton domini Regis cancellario.*

Littera à Reginâ Franciæ Regi responsoria.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

MARGARETA, Dei gratiâ, Franciæ Regina, carissimo fratri suo Henrico, eâdem gratiâ, Regi Angliæ illustri, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Intellecto per vestras literas, quas nobis obtulit, ex parte vestrâ, nuncius domini nostri Regis, quem ad vos miserat hiis diebus, quod status vester, qui debilis fuerat, resurgit in melius, recipiendo augmentum prosperitatis & convalescentiæ, benedictus Altissimus, mens nostra, quæ lapsa fuerat in dolorem & tristitiam, occasione vestræ ægritudinis, hausit vires gaudii & recepit.

De statu quidem domini nostri Regis, nostro, & omnium liberorum nostrorum, sic vestra noscat sublimitas quod plenâ corporum sospitate valemus, Domino largiente.

Omnibus enim intellectis diligenter, quæ archidiaconus Lundoniensis, & dominus H. de Monte-Ferando nobis, ex parte vestrâ, verbo tenus retulerunt, ecce quod in ore ipsorum responsionem, vobis faciendam, de prædictis posuimus; quibus super hiis credatis firmiter, tanquam nobis.

Quod omnes tam majores quam minores per totum regnum præstent sacramenta sua, quod fideliter adhærebunt Regi toto tempore vitæ suæ ; & post ejus decessum, Edwardo filio suo primogenito.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Pat. 47 Hen. III a tergo. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cùm nuper preceperimus vicecomitibus nostris comitatuum nostrorum per Angliam, quod in plenis comitatibus illis, & in singulis balliis comitatuum illorum jurari faciant, & juramentum recipiant omnium, tam majorum quam minorum de balliis suis, quod nobis toto tempore vite nostre, contra omnes viventes fideliter adherebunt; & cum de nobis humanitùs contigerit, Edwardum primogenitum nostrum pro domino & principe suo, tanquam nostrum heredem habebunt, & manutenebunt: & pro eo ad coronacionem suam regni Anglie optinendam, fideliter laborabunt, & sibi fideliter contra omnes mortales adherebunt: vobis mandamus quod cum idem filius noster per vos transitum fecerit, juramentum coram ipso prestetis in formâ predictâ, pro quo devocionem & fidelitatem vestram habere debeamus meritò commendatam.

In cujus, &c.

T. R. apud Westm', xxii. die Marcii.

Littera Edwardi principis de defensione marchiæ Walliæ.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO principi, domino ac patri suo reverendo, domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, Edwardus primogenitus suus, salutem cum omni reverentiâ & honore.

Vestram excellentiam cum effectu rogamus quatenus, per litteras vestras, mandare velitis domino Hereford' episcopo, quod in castro suo de Ledesbir' North' perhendinare velit, ad majorem defensionem & securitatem marchiæ Walliæ, in partibus suis.

Hoc idem, si placet, mandetis domino Willielmo de Evereus, quod in castro suo de Le Hales moram faciat, ac partes suas viriliter defendat.

Dat' apud Salop', decimo quinto die Aprilis, anno regni vestri quadragesimo septimo.

De conventionibus inter Regem Angliæ & vicecomitem Turennæ.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Pat. 47 Hen. III. m. 44. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod, inter nos ex unâ parte, & nobilem virum Reymundum vicecomitem Turennæ ex alterâ, de consensu nostro & vicecomitis prædicti, pro nobis & hæredibus nostris, necnon pro dicto vicecomite, ac hæredibus, & successoribus suis, convenit & actum est in hunc modum, scilicet;

Quod prædictus vicecomes renunciavit, & renunciat pro se, & hæredibus, seu successoribus suis, ad preces domini Ludovici, Regis Franciæ illustris, litteris, privilegiis, & munimentis, quæ habuit à dicto Rege Franciæ, & suis prædecessoribus, continentia quod idem Rex non possit ipsum ponere extra manum suam.

Et idem vicecomes fidelitatem & homagium nobis fecit, & hæredibus nostris faciet; & similiter facient hæredes, seu successores sui nobis, & hæredibus nostris, pro castris, terris & feodis suis, quæ tenuit de Rege Franciæ; quæ sunt de vicecomitatu Turennæ; & pro monetâ suâ, & jure cudendi eam; & eà omnia idem vicecomes, & hæredes, seu successores sui, tenebunt de nobis, & hæredibus nostris, ex modo quo idem vicecomes, & antecessores sui, ea de Rege Franciæ, & suis antecessoribus tenuerunt;

& facient nobis & hæredibus nostris imposterum, ea quæ domino Regi Franciæ, & suis prædecessoribus indè facere consueverunt.

Idem etiam vicecomes, & hæredes, seu successores sui, in signum dominii, reddent claves castrorum Turennæ, & de Sancto Sereno nobis, & hæredibus nostris, vel mandato nostro, & hæredum nostrorum; & duo, vel tres homines, nomine nostro, & hæredum nostrorum, intrabunt, & ascendent cum vexillo nostro, & hæredum nostrorum in castra prædicta (familiâ & gente ipsius vicecomitis non exclusis) & ibidem vexillum ostendent.

Et hæc redditio clavium, introitus, & ascensus dictorum duorum, vel trium hominum in prædicta castra, cum vexillo prædicto, & ejusdem vexilli ostensio fient semel tantummodo tempore nostro, & similiter tempore cujuslibet hæredum nostrorum semel, de hærede in hæredem; quando ex parte nostrâ, vel hæredum nostrorum singulorum dictus vicecomes, & hæredes, seu successores sui super præmissis fuerint requisiti.

Et, post hujusmodi redditionem clavium, introitum, & ascensum dictorum hominum, cum vexillo prædicto, & ejusdem vexilli ostensionem, statim nos, vel hæredes nostri, vel mandatum nostrum (cui dictæ claves, nomine nostro, & hæredum nostrorum, redditæ fuerunt) easdem claves incontinenti restituemus dicto vicecomiti, & hæredibus, seu successoribus suis, & faciemus dictos duos, vel tres homines, cum vexillo prædicto, de prædictis castris recedere & exire.

Est etiam actum & condictum, inter nos, pro nobis, & hæredibus nostris, & pro dicto vicecomite, & hæredibus, & successoribus suis, quod nos, vel senescallus noster, vel hæredum nostrorum, non cognoscemus de causis & litigiis hominum prædicti vicecomitis, qui sunt de feodo & jurisdictione ipsius, nisi causæ & litigia hujusmodi ad nos, vel hæredes nostros, vel gentem, seu curiam nostram, per appellationes à sententiis, in curiâ ipsius vicecomitis, vel successorum suorum, latis, in futurum interpositas delatæ, seu delata fuerint; & nisi ubi idem vicecomes, aut hæredes, seu successores sui, in faciendo justitiam, erunt in negligentiâ vel defectu.

Nos etiam, vel hæredes nostri, seu senescallus noster, aut mandatum nostrum, non faciemus bastidas aliquas, de novo, infra fines terræ, quam habet idem vicecomes, in vicecomitatu Turennæ, nec in aliâ terrâ ipsius vicecomitis, quam modo habet.

Item dicti vicecomes, & hæredes sui, poterunt, cum armis (ita quod, per hoc, nobis, vel hæredibus nostris, ad emendam aliquam non teneantur) & sine armis, homines suos, qui sunt de foro & jurisdictione ipsius, compellere, si opus fuerit, ad standum & parendum juri in curiâ suâ, nec super hoc nos, vel hæredes nostri, vel senescallus noster impediemus eum, vel hæredes suos.

Si autem dictus vicecomes, vel hæredes, seu successores ipsius, in distringendo homines suos prædictos modum excesserint, nobis, & hæredibus nostris, & senescallo nostro potestatem retinemus quod, super hoc conquerentibus, justitiam de prædicto vicecomite, & hæredibus, & successoribus suis exhibeamus.

Item nos, & hæredes nostri, vel senescallus noster, non tenebimus, nec teneri faciemus, tempore dicti vicecomitis, vel hæredum suorum, assisas in castris vicecomitatûs antedicti, quæ modo habet; nec in aliâ terrâ ipsius, quam modo habet de vicecomitatu Turennæ, præterquam in villâ Marcelli.

In hâc autem villâ, scilicet, Marcelli, vult & concessit dictus vicecomes pro se, hæredibus, seu successoribus suis, quod nos, & hæredes nostri, & senescalli nostri, & hæredum nostrorum, assisas mandemus & teneamus; & eas mandari faciamus, & teneri, sine præjudicio eorum quæ superius sunt concessa.

Item nos, & senescalli nostri, & hæredum nostrorum, juvabimus & manutenebimus dictum vicecomitem, & successores suos, contra omnes homines viventes, recipere justitiam de dicto vicecomite, coram nobis, vel mandato nostro.

Volumus autem, & vicecomiti concedimus memorato quod nos, vel hæredes nostri, ipsum, vel successores suos, terram suam à manu nostrâ, vel liberorum masculorum nullatenus transferemus, sine ipsius vicecomitis voluntate.

Concedimus etiam eidem quod nos, & senescallus noster, & hæredum nostrorum, bonâ fide juvabimus, sine præjudicio juris alicui, quod sua moneta, hactenus usualis, admittatur per Lemovic' Petragoric' & Caturc' diocæses, in villis & locis, in quibus habitantes ibidem aliam monetam recipere non tenentur.

Volumus insuper, quod senescallus noster, & hæredum nostrorum, præstet, in suæ creationis initio, juramentum quod tenebit conventiones & privilegia, quæ ipsi vicecomiti concessimus, quamdiu officium suum duraverit, nec contraveniet.

Ut autem hæc omnia, tam pro parte nostrâ, & hæredum nostrorum, quam pro parte dicti vicecomitis, & hæredum, seu successorum ipsius, plenius observentur; has litteras nostras eidem vicecomiti, ac ipse nobis suas super hiis alternatim, fieri fecimus patentes.

Data London', xxii. die Aprilis, anno regni, &c.

De conventionibus inter Regem Angliæ & Pontium de Gordon.

A. D. 1263.
An. 47 Hen. III.

Pat. 40 Hen. III. n. 44. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod inter nos ex unâ parte, & nobilem virum Pontium de Gordon ex alterâ, de consensu nostro, & Pontii prædicti, pro nobis, & nostris hæredibus, necnon pro dicto Pontio, & hæredibus, ac successoribus suis, convenit & actum est in hunc modum, scilicet;

Quod prædictus Pontius renunciavit, & renunciat pro se, hæredibus, seu successoribus suis, ad preces domini Ludovici, Regis Franciæ illustris, litteris, privilegiis, & munimentis, quæ habuit à prædicto Rege Franciæ, & suis prædecessoribus, continentia quod idem Rex non possit ipsum ponere extra manum suam.

Et idem Pontius fidelitatem & homagium nobis fecit, & hæredibus nostris faciet; & similiter facient hæredes, seu successores sui, nobis, & hæredibus nostris, pro castro, & honore, & castellaniâ de Gordon, & pro omnibus aliis castris suis, & pro totâ aliâ terrâ, quam habet & tenuit de Rege Franciæ.

Et ea omnia idem Pontius, & hæredes, seu successores sui, tenebunt de nobis, & hæredibus nostris eo modo, quo idem Pontius & antecessores ipsius ea de Rege Franciæ, & suis antecessoribus tenuerunt.

Et facient nobis & hæredibus nostris imposterum ea, quæ domino Regi Franciæ, & suis prædecessoribus indè facere consueverunt.

Nos autem concedimus dicto Pontio, & hæredibus suis, pro nobis, & hæredibus nostris, quod jura ac libertates, quæ & quas habet idem Pontius in terrâ suâ, quoad forum, curiam, & jurisdictionem ejusdem Pontii, & hæredum suorum, & quoad omnia alia antedicta idem Pontius, & hæredes sui teneant & custodiant illæsa.

Et volumus quod senescallus noster, & hæredum nostrorum, ad præmissa conservanda consilium & auxilium impendat.

Item, concedimus eidem Pontio quod nos, vel hæredes nostri non tenebimus, nec teneri faciemus assisas apud Gordon, nisi de prædicti Pontii, vel hæredum suorum voluntate.

Item, quod, si aliquis, vel aliqui faciant molestiam, aut violentiam aliquam prædicto Pontio, vel hæredibus suis; in castris, vel terrâ ipsius, quæ modo habet; nos, & hæredes nostri eundem Pontium, & hæredes suos defendemus, juvabimus, & manutenebimus, quatenus decet dominum tueri hominem suum, quamdiu idem Pontius, & hæredes ejus voluerint, paratique fuerint coram nobis, vel hæredibus nostris, vel senescallo, aut mandato nostro, justitiæ facere complementum.

Et si, pro defensione hujusmodi, nos, vel hæredes nostri, vel senescallus noster, expensas fecerimus, nichil per nos, vel hæredes nostros, pro hujusmodi expensis, à prædicto Pontio, vel ejus hæredibus repetetur.

Item, quod, si Rex Franciæ, vel gens sua, propter delictum, aut propter forisfactum aliquod, aut etiam sine delicto, tenet aliqua in seisinâ, de rebus & feodis Pontii supradicti, nos seisinam, res, & feoda hujusmodi, cum ad manus nostras, ratione pacis initæ inter dominum Regem Franciæ, & nos, pervenerint, eidem Pontio restituemus.

Item, si prædictus Pontius, vel prædecessores sui, tempore, quo terram suam de dicto Rege Franciæ tenuerunt, forisfecerint vel deliquerint, usque ad hanc diem præsentem, propter quod Regi Franciæ ad emendam aliquam teneantur vel tenebantur, aut propter quod bona sua, vel pars bonorum aliqua essent incursa: nos hoc totum eidem Pontio, quantum ad nos pertinet, remittimus, & nichil propter hoc nos, vel hæredes nostri ab ipso, vel hæredibus suis petemus.

Remittimus etiam eidem Pontio omnia odia, & omnes rancores, si qua odia, vel rancores nos, vel antecessores nostri, olim habuimus, aut concepimus contra eundem Pontium, aut antecessores ipsius.

Præterea concedimus Pontio præfato, quatinus possumus & poterimus, homagium & servitium, in quibus tenentur Gilbertus de Tamynes pro parte, quam habet in Gordon, cum pertinentiis, ratione dotis uxoris suæ; ita quod dictus Pontius nobis, de prædictis omnibus, faciat ea omnia, quæ præfatus Gilbertus, vel antecessores uxoris ejus indè facere Regi Franciæ consueverunt.

Concedimus etiam Pontio memorato quod, nos, vel hæredes nostri, ipsum, vel successores suos, vel terram suam, à manu nostrâ, vel liberorum nostrorum masculorum nullatenus transferemus, sine ipsius Pontii voluntate.

Volumus insuper, quod senescallus noster, & hæredum nostrorum, præstet in suæ creationis initio juramentum quod, dum ipsius officium duraverit, tenebit conventiones & privilegia, quæ ipsi Pontio concessimus, nec contraveniet.

Ut autem hæc omnia, tam pro parte nostrâ, & hæredum nostrorum, quam pro parte dicti Pontii, & hæredum, seu successorum ipsius, plenius observentur; has litteras nostras eidem Pontio, ac ipse nobis suas super hiis alternatim, fieri fecimus patentes.

Data ut supra.

Per Regem & totum concilium, videlicet, Philippum Basset, Hugonem le Bigod, Johannem de Warenna, & Johannem Mansell, & omnes alios.

De fidelitate præstandâ Edwardo filio Regis.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Pat. 47 Hen. III. n. 32. in Turr. Lond.

REX baronibus portûs sui Dovor'. Cum dilectus filius Edwardus, primogenitus noster, ad vos personaliter accedat ut, tanquam primogenitus & hæres noster, fidelitatem à vobis recipiat, sicut eam de nostro mandato à cæteris baronibus, & magnatibus nostris nuper recepit;

Vobis mandamus, rogantes quatenus fidelitatem faciatis eidem, salvâ fidelitate in quâ nobis tenemini, quamdiu vixerimus; ita quod ipsum postea, si nos supervixerit, pro domino habebitis & Rege vestro, & auxilium fidele sibi præstabitis ad suam coronationem consequendam, & coronam regni optinendam.

In cujus, &c.

Teste meipso, apud Sanctum Paulum London', xv. die Junii.

Consimilis littera singulis portubus dirigitur.

Littera à Rege Romanorum Regi Angliæ, de tractando cum baronibus.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

ILLUSTRI & magnifico principi, domino Henrico, DEI gratiâ, Regi Angliæ, & domino Hiberniæ, & duci Acquitaniæ, germano suo karissimo, Ricardus, eâdem gratiâ, Romanorum Rex, semper augustus, salutem & sincerissimæ semper dilectionis affectum.

Hæc præsenti feriâ, sextâ in die, videlicet, beatorum apostolorum Petri & Pauli, comestione factâ, versus Cyppenham gressus nostros cum omni acceleratione direximus; deinde versus Walyngford è vestigio processuri, ubi credimus invenire barones.

Disponentes itaque cum eisdem super concordiâ bonâ, sollicitum & fructuosum habere tractatum, vobisque renunciare quamcitiùs quicquid invenerimus apud eos, sinceritatem vestram attentè requirimus & rogamus, quatenus inclito Edwardo filio vestro, nepoti karissimo nostro, detis firmiter in mandatis ne, donec sciverimus utrum possumus in ipso tractatu proficere, bellicum faciat in barones, vel aliquem eorumdem insultum; *nos enim adversæ parti mandavimus illud idem.*

Data Itelbord, xxviii. die Junii, indictione vi. regni nostri vii.

In dorso—*Illustri H. Regi Angliæ karissimo.*

De formâ pacis per barones missâ ad Regem & dominum Edwardum.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

DISCRETO viro, & amico suo karissimo, domino W. de Merton, domini Regis cancellario, W. divinâ miseratione, Wygorniensis ecclesiæ minister humilis, salutem, & quicquid potest amicitiæ & honoris.

Cum teneamur circa ea, quæ tranquilitatem & pacem regni respicere debeant, totis viribus laborare, & Lincolniensis, Londoniensis, & Coventrensis & Lichfeldensis episcopi cum quâdam formâ pacis ad dominum Regem & dominum Edwardum, ex parte baronum, mittantur; ex desiderio intimi cordis nostri consequendæ pacis cogimur vos rogare,

Quatinus, cum vobis videatur quod forma illa satis sit competens & honesta, ob domini Regis honorem & regni tranquilitatem, cum omni diligentiâ laborare velitis ut dominus noster Rex & dominus Edwardus, ad imminens & formidandum periculum evitandum, dictam formam velint, sine impedimento quolibet, acceptare. Valete.

Data die apostolorum Petri & Pauli, anno Domini MCCLXIII.

Littera à Rege Romanorum, de liberatione Henrici filii sui primogeniti.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

ILLUSTRI & magnifico principi, domino Henrico, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, germano suo karissimo, Ricardus, eâdem gratiâ, Romanorum Rex, semper augustus, salutem & sincerissimæ dilectionis augmentum.

Pro eo quod, tanta nobis prætendentes humanitatis indicia, inclitum Henricum, primogenitum filium nostrum karissimum, tantum à vinculo captivitatis absolvi petivimus, nullâ prorsus conditione captatâ, tam liberaliter & simpliciter demandetis restitui libertati, ad uberiores, quas possumus, vobis grates & gratias inclinamus; recognoscentes nos meritò vobis adeo copiosioris astringi retributionis & compensationis obsequio, quia quod in hujusmodi casûs articulo per vos factum est nobis, ex fœcundioris cumulo benivolentiæ novimus prodisse.

Et certè non levem suscitat hoc in nobis displicentiæ spiritum, quod, ad reddendam super hoc vicissitudinem gratam vobis, nostræ non correspondet ad præsens possibilitas voluntati; sed proculdubiò promptum in vôtis gerimus, & incessanter habemus in affectu, oportunis temporibus, operosè ostendere quod super hoc concepimus infectum.

Super hoc verò, quia celsitudini vestræ complacuit ordinationi nostræ committere, si liberationis filii nostri literæ forent in aliquo immutandæ, ad eas emendationes faceret vestra serenitas mittere manum; cum gratiarum actionibus scire vos volumus, quod in' eis nil penitus arbitramur in aliquo corrigendum.

Data Bekhemestede, decimo die Julii, indictione sextâ, regni nostri septimo.

Petimus insuper ut literæ vestræ, quæ pro liberatione filii nostri mittuntur à vobis sub eodem tenore, quo conceptæ sunt, sint patentes.

Data ut supra.

De castro Dovor' liberando & victualibus in eodem.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III. Pat. 47 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX dilecto filio suo Edmundo, & Roberto de Glaston, constabulario castri sui Dovor' salutem.

Quia pax inter nos & barones nostros reformata est & firmata, per quod castrum nostrum Dovor' commisimus venerabili patri H. London' episcopo, in formâ inter nos per venerabiles patres R. Lincoln' & R. Coventr' & Lych' episcopos, ac alios procuratores nostros & dictos barones provisâ, vobis mandamus quod castrum predictum eidem H. London' episcopo liberetis, custodiend' in formâ predictâ: liberetis eciam eidem victualia, vina, arma, balistas, & aliam garnisturam nostram ejusdem castri ad opus nostrum reservanda, de quibus omnibus cyrograph' inter vos & ipsum fieri faciatis.

Et vos ad nos redeatis sub salvo & securo conductu, quem vobis habere facient barones predicti.

Ita eciam quod omnes qui vobiscum sunt in castro predicto, salvum habeant exitum & conductum cum equis & armis, & aliis rebus suis.

In cujus, &c.

T. R. apud Westm', xviii. die Julii.

Edmundus fil' Regis & Robertus de Glaston' Regi, de castro Dovor' H. London' ep'o committendo ad mandatum Regis.

A. D. 1263. An 47 Hen. III. Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

EXCELLENTISSIMO domino suo, domino Henrico, DEI graciâ, illustri Regi Anglie, domino Hybernie, & duci Acquitanie, devoti sui Edmundus filius suus, & Robertus de Glaston' constabularius Dovor' salutem, & fidele semper obsequium, cum omni reverenciâ & honore.

Regali celsitudini vestre innotescat quod, die Lune proximâ ante festum beate Margarete, recepimus mandatum vestrum, cum quâ decuit reverenciâ & devocione, nos & alii, tam milites quam alii quamplures devoti & fideles vestri, in castro predicto Dovor' nobis assistentes, in hec verba:

" Henricus, DEI graciâ, &c. Edmundo filio suo & Roberto de Glaston, constabulario suo Dovor', salutem.

" Sciatis quod commissimus venerabili patri H. London' episcopo castrum nostrum predictum, custodiendum, in formâ inter nos per venerabilem patrem Lincoln' episcopum, ac alios procuratores nostros, ad pacem cum

baronibus nostris ineundum & firmandum, constitutos ex unâ parte & baronibus ex alterâ, provisâ.

"· Et ideò vobis mandamus, quod eidem H. London' episcopo castrum illud liberetis, custodiendum sicut predictum est.

" In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

" Teste meipso, apud Turrim London', decimo die Julii anno regni nostri xlvii."

Nos autem ....ram majoribus & minoribus in predicto castro nobis assistentibus, magnificencie vestre litteris predictis, communi consilio omnium in castro nobiscum existencium, respondimus dicto domino London' episcopo, quod littera vestra prædicta minus sufficienter facta fuit & concepta. Tum quia aliqua securitas in predictâ litterâ nobis, nec alicui alii in predicto castro existenti, in personis aut rebus, exeundo aut redeundo, fuit promissa vel oblata. Tum quia victualia, vina, arma, baliste, & alia que in castro predicto invenimus, & post adventum nostrum in predictum castrum venire fecimus, alicui deliberare ausi non fuimus, sicut nec decuit, sine waranto speciali. Tum eciam quod majus est, quia in prædictâ litterâ continebantur, quod forma pacis inter vos & barones tantummodo provisa fuit, & nondum pertractata, nec perfecta: indecens videbatur nobis omnibus & absurdum quod tale & tantum castrum, taliterque firmatum & munitum, antequam pax predicta ad plenum reformaretur (utinam ad vestrum & vestrorum commodum & honorem) in alicujus manu, nisi in manu vestrâ propriâ, aliquo modo reddatur, vel tradatur.

Ceterum sciatis quod ob reverenciam celsitudinis vestre & mandati vestri, cui in omnibus, & per omnia obedire tenemur, optulimus nos paratos recipere predictum episcopum London' in castro predicto, si placeret ei, cum uno sacerdote, & uno clerico, & duobus servientibus, usque dum plenius audierimus super premissis vestre preceptum celsitudinis. Dum modo nobis in verbo veritatis promitteret, quod tempore intermedio nobis, aut nostris consortibus, aut eciam castro vestro predicto, vel ejus defensioni nichil impedimenti per se, vel suos, procuraret vel impenderet.

Presertim post confectionem istius littere porrexit nobis memoratus episcopus London' litteras vestras clausas, quod statim, visis litteris, omnibus aliis pretermissis, ad vos veniremus vobiscum locuturi, dum tamen ex parte baronum ad vos veniendi & revertendi, si opus esset, salvum & securum haberemus conductum. Super quo excellenciæ vestre supplicamus, quod per vos & concilium vestrum provideatur nobis & nostris de salvo & securo conductu, secundum quod nobis & nostris melius videritis expedire.

Et super hiis omnibus nobis significetis vestre beneplacitum voluntatis. Diù & benè valeat magnificencia vestra per tempora longiora.

In cujus rei testimonium hiis litteris patentibus sigilla nostra duximus apponenda.

Dat' Dovor', xxvi. die Julii, anno regni vestri xlvii.

De conditionibus à Rege & Edmundo filio non observatis, & de regno Siciliæ alteri concedendo.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum DEI, carissimis in CHRISTO filiis H. illustri Regi Angliæ, & nobili viro Eadmundo, nato ejus, salutem & apostolicam benedictionem.

Non solum ad vestram, sed etiam ad generalem & publicam totius mundi credimus pervenisse notitiam, qualiter quondam Freder' olim Romanorum Imperator, ejusque nati, & posteri Romanam matrem ecclesiam sub diversitate temporum vexaverunt.

Hii etenim, aliorum persecutorum excedentes tyrampnidem, gravioribus eam affecerunt injuriis, & oppressionibus durioribus afflixerunt; &, velut in cædem & exterminium ejus tendentes, furoris arcum & feritatis gladium acuentes, diris illam tribulavere flagellis, & usque ad interiora profundis illatis vulneribus sauciarunt: quoniam, in hoc pravo genere, patrum in filios, cum sanguine, derivatâ malitiâ, sicut carnis propagatione, sic imitatione operum nati genitoribus successerunt.

Et, licet ecclesia eadem ubique locorum, ad quæ persecutorum ipsorum se extendit potentia, crudelissimas eorum persenserit punctiones, in regno tamen Syciliæ, quod ad ipsam ecclesiam pertinet pleno jure, tanto duriores & asperiores persecutiones pertulit ab eisdem, quanto liberiùs iidem persecutores sunt in eo longis temporibus debacchati, quantoque severius & atrocius inibi, ante ipsius ecclesiæ oculos, uteri sui filios oppresserunt: quia nec etiam ecclesias, nec personas ecclesiasticas ipsius regni, earumque jura, libertates & bona, draconum illorum præteriere furores; sed in hæc eo excanduere ferociùs, quo quicquid ecclesiastico discernitur nomine, abhorruerunt odio graviori.

Et ideò prædicta ecclesia, memorato Freder' & Conrado nato ipsius sublatis de medio, ad regnum ipsum habens maternæ compassionis affectum, quia erant adhuc lacrimæ in maxillis ejus, & in vultu suo apparebat squalor diutinæ passionis, ardenti desiderio consurrexit ut benignitatis suæ lintheo lacrimas ipsas diluerit, & squalorem dexterâ propitiante detergeret, dictumque regnum ad optatæ salutis, libertatis solitæ, pacisque solidæ statum plenè reduceret, & illud in eo firmâ stabilitate, favente Domino, præservaret.

Verùm, quia regnum ipsum, cum omnibus districtibus & pertinentiis suis, erat ad eandem ecclesiam, ejusque dispositionem totaliter devolutum, felicis recordationis Alexander Papa, prædecessor noster, dictum regnum (pro cujus recuperatione ipsa ecclesia, importabilibus non parcendo sumptibus, ac multorùm laborum minimè devitando tædia, diutius laboravit; rem utique ipsi ecclesiæ, inter cætera temporalia sua bona, carissimam) tibi, fili Edmunde, præferendo te in hoc universis Catholicis orbis terræ principibus, liberaliter contulit sub certis conditionibus atque pactis, prout in apostolico privilegio, super hoc obtento, pleniùs continetur.

Et, quia sincera & firma voluntas in dilectionis & operis prosecutione cognoscitur (cum hujusmodi negotium, propter ipsius regni statum, nondùm tunc in toto tranquillum, multo indigeret consilio & favore, magnamque requireret solertiam, & sustentationis fulcimenta non modica, valida defensionis munimina, & indeficientis subsidii firmamentum) idem prædecessor è diversis partibus magnificos instauravit exercitus, deputavitque legatos ad prosecutionem ipsius negotii, ut posset illud, Domino adjutore, perducere ad statum honorabilem & quietum.

Cumque idem negotium laudabiliter convalesceret, & successibus prosperis firmaretur; tandem (quia quorundam proditorum, qui eidem ecclesiæ fraudulenter adhæserant, faciente nequitiâ) inopinato casu extitit impeditum (propter quod tanto festinatius erat eidem succurrendum negotio, quanto sibi propinquius imminebat confusio & discrimen) dictus prædecessor te, fili Rex, pluries requisivit, tibi cum instantiâ persuadens ut, quia prædicta ecclesia erat ulterius ad ferendum tantum pondus penitus impotens, ac multis & gravibus debitis obligata, succursum cum omni festinantiâ præparares; ita quod, omni difficultate ac tarditate remotâ, copiosa & strenua militia, cum ydoneo capitaneo, mitteretur pro conservatione quarundam terrarum ipsius regni, quæ adhuc in devotione ipsius ecclesiæ persistebant, & per quas ad alias ejusdem regni partes liber haberi poterat transitus & processus.

Sed qualiter hæc, quæ memoratus prædecessor tibi, pro ejusdem negotii sustentatione ac promotione, persuasisse dinoscitur, feceris, non ignoras; qualiter etiam negotium ipsum adjuveris, ac super illo provideris, cunctis luce clarius innotescit; cùm nec tuas, nec aliorum curas & vires, ad hujus rei prosecutionem curaveris adhibere.

Quinimmò sic ipsum negotium per te ac tuos omissum extitit, quod, eo tuis speratis & oportunis subsidiis non suffulto, prædictæ terræ, per quas residuum ipsius regni recuperari poterat, adversarii ejusdem ecclesiæ Mamfredi, videlicet quondam principis Tarentin' aggressibus paruerunt; qui, postquam regnum ipsum totaliter occupavit, sic protinus in superbiæ altitudinem est elatus, & in sævitiæ acerbitatem obriguit, quod de virtute divinâ non tremuit, humanamque parvi pendit potentiam, & honorem ecclesiæ, ac libertatem hominum dicti regni tyrampnide furibundâ depressit.

De multiplicis etenim necessitatis angusto, in quo serpens iste latuerat, ad affluentis opulentiæ amplitudinem famelicus & sitibundus exiliens, rabido cepit ore regnum laniare præfatum; sicque in bona & personas ipsius anxia exarsit ingluviæ, quod, hæc insatiabili rapacitate discerpens, illud, proh dolor! ferus plus ferâ quâlibet, ferè penitus absorbuit in utrisque; nec sexum, nec ætatem, neque ordinem prætermittens.

Propter quod multotiens dolorosè suspirat, & lacrimatur amarè apostolica sedes; quod regnum juris & proprietatis suæ carum, quippe sibi dirâ & durâ Pharaonicæ oppressionis mole prosternitur, nec sinitur piâ & leni consolationis apostolicæ dexterâ relevari.

Expectans enim, expectavit diutius quod sublime regni Angliæ solium, cum strenuâ domûs & gentis Anglicanæ potentiâ, quam dictus prædecessor in ipsius regni collatione specialiter honoraverat, apprehenderet arma & scutum, & exurgeret in adjutorium matris suæ, dictumque negotium constanter assumeret: &, præfatam ecclesiam liberando magnificè ab inimicis ejus, qui in circuitu ejus sunt, ac extrahendo prædictum regnum, ejusque populum de faucibus persequentis, jugum oneris ejus, & sceptrum exactoris ejus magnificentiùs superaret.

Sed hujusmodi expectatio & spes, quam in vobis sedes eadem posuit, nullum sibi prorsus commodum attulit, vel profectum; quinimmò sedes ipsa, hujusmodi spe frustrata, multas & innumerabiles propter hoc injurias & ignominias pertulit, pluraque & inextimabilia sustinuit detrimenta.

Dictus namque Manfredus, occupatione ipsius regni Syciliæ non contentus, ad Anchonitan' marchiam, & quamplures alias terras de patrimonio ipsius ecclesiæ, & demum ad quandam partem Tusciæ, quæ Romano imperio subjacet, avidas & occupatrices manus extendens, memoratam ecclesiam diversis persecutionum generibus incessanter affligit: adeò quod eadem ecclesia, multis malis afflicta, diversis attrita molestiis, & variis flagellis oppressa, vix potest ab hujusmodi oppressionibus respirare.

Quoniam ex hoc liberè pullulant hæreses, cultus divini nominis dispendia minorationis incurrit, incendia urbium, depopulationes castrorum, strages Christianorum, & quamplura alia abhominabilia committuntur, quæ divinæ oculos majestatis offendunt, scandalum in ecclesiâ commovent, & tremendum ecclesiasticæ censuræ vigorem debilitant & conculcant: nec potest ipsa ecclesia, invalescentibus ejusdem Manfr' viribus, oportunum super hiis remedium adhibere.

Nos igitur, postquam fuit nostris cervicibus apostolicæ jugum servitutis impositum, diligentius attendentes quod à prædicto regno Syciliæ omne malum ipsius ecclesiæ pandebatur, & causa periculorum hujusmodi procedebat: considerantes etiam quod dicta Romana ecclesia per vos non potuit, neque poterat (quod inviti referimus) à suis calamitatibus & ærumpnis, quantumcumque vos diutius expectaverit, liberari: propter quod omninò expediebat tam nobis, quam ipsi ecclesiæ de præfato regno Sicilyæ aliter cogitare, necessariò disposuimus in animo nostro de regno ipso tractare, ac ordinare utiliter, prout expedire honori & profectui prædictæ ecclesiæ viderimus.

Cùmque hujusmodi nostræ intentionis propositum producere vellemus in actum, tu, fili Rex, hoc intelligens, id grave tulisti, sicut accepimus, & molestum; de quo eo vehementiorem ammirationem in mente accepimus, quo pleniorem semper de te prædicta ecclesia fiduciam habuit, quod in cunctis necessitatibus sibi potenter & patenter asisteres; ipsiusque honorem & comodum, non solum penes te, sed etiam penes alios affectuoso studio procurares, sicut retroactis temporibus dinosceris id laudabiliter peregisse.

Quia ergo liberum est nobis & ipsi ecclesiæ de prædicto regno Siciliæ disponere, ac juxta nostrum beneplacitum ordinare, cum conditiones, sub quibus regnum ipsum à præfato prædecessore concessum extitit, adimpletæ

non fuerint, sicut nostis; nos (intendentes, omninò urgente ad id nos necessitatis articulo (in quo est prædicta ecclesia hoc tempore constituta) de regno ipso, prout, pensato moderno ipsius ecclesiæ statu, expedire viderimus, providere) magnificentiam vestram, de fratrum nostrorum consilio rogandam duximus attentius & hortandam, in remissionem vobis peccaminum nichilominus injungentes quatinus, præmissa omnia infra vestrorum claustra pectorum meditatione providâ revolventes, & gerentes ad prædictam ecclesiam, super tot ejus angustiis, habito ad radicem veritatis in hâc parte respectu, filialis compassionis affectum, nullum deinceps nobis & ipsi ecclesiæ, super hujusmodi dicti regni negotio, ingeratis impedimentum, nullumque contradictionis obstaculum opponatis; sed, ab iis penitus desistentes, non solum permittatis nos & eandem ecclesiam liberè de regno ipso tractare ac facere, sicut viderimus faciendum, verum etiam & verbis ostendatis & literis quod vobis non displicet, immò placet si dicta ecclesia super ipsius regni negotio tractet cum aliquibus mundi principibus, suamque possit de ipso regno conditionem facere meliorem:

Preces super hoc apostolicas taliter impleturi, quod Regem Regum constituatis exindè vobis propitium & benignum, & prædictam Romanam ecclesiam reddatis propter hoc vobis perpetuis temporibus, in vestris oportunitatibus, favorabilem adjutricem:

Et ecce venerabilem fratrem nostrum ...... archiepiscopum Cusentin' virum utique expertæ providentiæ, ac examinatæ virtutis, cujus super hiis acquiescatis monitis & exhortationibus, propter hoc specialiter ad vos, de ipsorum fratrum consilio, destinamus.

Dat' apud urbem Veterem, quinto kal' Augusti, pontificatûs nostri anno secundo.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Littera Regi Angliæ, de resistendo rebellibus ejus.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.
Bundela Litterarum temp. Hen. III.

ILLUSTRISSIMO principi, domino suo karissimo, domino Henrico, Dei gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitan' devotus & fidelis suus R. de Nevill, salutem, & debitam cum fide & dilectione subjectionem.

Quoniam in manu forti oportet rebellibus vestris resistere, qui pacem vestram & tranquillitatem regni vestri nituntur infringere, pluresque tepidos in responsis suis ad conservationem pacis invenio;

Majestati vestræ dignum duxi supplicare quatenus, si placet, dominis Roberto de Brus, Johanni Comyn, Johanni de Balliol, Henr' de Percy, & aliis magnatibus vestris in partibus illis, litteras vestras destinare velitis, quod, ad conservationem pacis in partibus ultra Trentam, potentialiter unà mecum manum apponant auxiliatricem:

Quia, si posse potentiæ amicorum meorum, & meæ in partibus prædictis fuerit associatum, in quantum poterimus, malitiis prædictorum rebellium resistere conabimur.

Ad hoc, bonum esset, ut michi videtur, & tutum quod castrum de Pontefracto, quod est quasi clavis in comitatu Eborum, viris potentibus esset præmunitum.

Super hiis igitur, si placet, vestra regia majestas michi vestro vestrum beneplacitum dignetur significare.

Valeat regnum vestrum & imperium semper in Domino.

De Rege Dacyæ, unà cum Rege Norwegiæ applicantibus in Scotia.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.
Bundela Litterarum temp. Hen. III.

VENERABILI viro, & amico reverendo, domino W. de Merton, cancellario domini Regis, suus R. de Nevill, salutem, & paratam ad beneplacita voluntatem.

Literas domini Regis nuper recepi, continentes quod me capitaneum suum constituit in comitatibus suis ultra Trentam, ad pacis suæ conservationem contra quosdam rebelles suos, ac pacis suæ perturbatores; & insuper custodiam comitatûs Eborum, & castri ejusdem michi commisit; quæ quidem in omnibus pro viribus adimplere paratus sum.

Verùm, quia talia assumere non possum, sine maximis sumptibus, dilectioni vestræ dignum duxi supplicare quatenus, si placet, consilium vestrum & auxilium præsens domino Regi velitis apponere, ut michi significet ubi, & de quo, sive de quibus, potero denarium perquirere ad custodiam tam comitatûs & castri prædictorum, quam castri de Bamburgh' quod in meâ est custodiâ, faciendam.

Dicitur enim pro certo quod Rex Dacyæ, unà cum Rege Norewayæ, cum magnâ multitudine navegii, in forencisis insulis Scotiæ applicuit; set quo proponant divertere nondum certum, undè periculum in partibus illis eminere formidandum.

Dilectioni etiam vestræ significo quod quidam, quos fideles domini Regis esse credebam, jam per prædicationem suorum rebellium ad ipsos penitus sunt conversi; propter quod majus auxilium aliorum perquirere, majoresque sumptus facere oportebit.

Valeat semper in Domino.

Regi Littera, de baronibus & rebellibus.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.
Bundela Litterarum temp. Hen. III.

EXCELLENTISSIMO ac reverentissimo domino suo, domino Henrico, Dei gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, suus semper Radulphus Russel, salutem & integræ fidelitatis semper constantiam.

Nobilissimæ ac excellentissimæ serenitati vestræ significo quod, sicut datur mihi intelligi, quidam barones ac rebelles vestri venturi sunt apud castrum Sarum cum magnâ multitudine armatorum in brevi:

Et quia, ad munitionem castri vestri non invenio homines, nisi paucissimos, qui pro denariis vestris ibidem velint interesse, mihi vestro, si placet, aliquid auxilium mittere velitis, ad castrum vestrum prædictum contra eos custodiendum & defendendum.

Valeat excellentissima serenitas vestra semper in Domino.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ excusatoria, quod ipsum de certis causis adire nequit.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.
Pat. 47 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REGI Franciæ, Rex Angliæ salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Vestra nobis significavit excellentia quod nos, dilecta consors nostra, & filii nostri ad vos, certis loco & tempore, in propriis personis veniremus, ut super statûs nostri melioratione, consilium & auxilium nobis possetis impartiri, & ut vobis super aliis tanquam domino loqueremur;

Volentes siquidem vestræ magnitudini pro viribus complacere, tam nos, quam concilium nostrum, tunc nobis assistens, quod nobis in hâc parte significâstis, animo reverenti & inclinato cupimus adimplere.

Verum, quia barones nostri, ex certis causis, volunt securitatem sibi præstari de reditu nostro festino in Angliam, celsitudini vestræ supplicamus humiliter & devotè, quatenus eis, per litteras vestras patentes, super hoc talem securitatem præstare velitis, qualem à vobis venerabilis pater J. Glascuensis episcopus, & frater Johannes de Houton templarius, quos ob hoc ad vestram præsentiam transmittimus, postulabunt.

Cæterum præsentiam nostram, die nobis à vestrâ celsitudine statuto, ex certis causis prædictis exhibere non possumus; quas nuncii nostri vobis plenius explanabunt; quibus super adventu nostro ad vos, fidem adhibere velitis pleniorem.

Teste Rege, apud Westm', xvi. die Augusti.

Littera Regi Franciæ, de eodem negotio.

A. D. 1263.—An. 47. Hen. III.
Pat. 47 Hen. III. n. 12. in Turr. Lond.

REGI Franciæ, Rex Angliæ, salutem, & sinceræ, &c. Cum, parentes mandato vestro, ad vos in proximò de consilio procerum nostrorum personaliter accedere proponamus, infra octabas beati Michaelis proximò venturas in Angliam reversuri, sicut magnatibus nostris bonâ fide promisimus, volumus & requirimus quod, si contra hoc promissum nostrum & debitum venerimus, seu venire voluerimus, nos ad dictum promissum nostrum complendum compellatis.

Teste ut supra.

De concordiâ factâ inter Edwardum primogenitum Regis, & quosdam magnates Angliæ.

A.D. 1263. An. 47 Hen. III.

Lib. A. fol. 233. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ATOZ ceus, ke cestes lettres verront è orront, Rog' de Leyburn, Joh' de Vaus, Ralf' Basset, Ham' Lestraunge, e Johan' Giffard, salut'.

Sache vostre universite ke, cum vi eust conteut entre mon syre Edward, fit aisne de Roi d'Engletere, e nos, nous de ces conteut amender, e abesser, e de seurte faire, e de estre lui amy a totes ses bosoynes, encontre tote gent, qe nos tele seurte, come le cunte de Warenn' e mon syre Hen' Fizt le Roi d'Alemayne deviserout e dirront, ferons e tendroms fermemant e estable, a tote nostre vie ; sauue le commun serement, k'est al honour de deu, e a la fay le Roi e a profit du reaume.

E avoms jure sor saynt ewangeles de tenyr totes ces choses, ke sunt desus dites fermes e estables.

En tesemoine de ques choses nos avons mis nos seaus a cest escrite, ke fu fet a Lamhiee Le Samadi procheyn apres la assumpcion nostre Dame, lan de la grace nostre Seynour, mil, e deus cent, e seissaunte, e trais.

De pace cum Lewelino filio Griffini, tractandâ.

A.D. 1263. An. 47 Hen. III.

Pat. 47 Hen. III. n. 11. in Turr. Lond.

REX omnibus, ad quos, &c. salutem. Sciatis nos venerabilibus patribus W. Wigorniensi, R. Coventrensi & Lichfeldensi episcopis, Henrico filio Regis Alemanniæ nepoti nostro, Simoni de Monteforti comiti Leicestriæ, & Johanni de Warenna, fidelibus nostris (quos mittimus ad partes Walliæ) plenam & liberam dedisse potestatem tractandi de pace nostrâ inter nos, & homines nostros ex unâ parte, & Lewelinum filium Griffini, & complices, & fautores suos ex alterâ ; & pacem illam firmandi, pro parte nostrâ, ac si præsentes essemus, prout melius viderint expedire ;

Ratum & firmum habituri quicquid prædicti fideles nostri, vel illi ex ipsis quos præsentes adesse contigerit, super præmissis duxerint faciendum. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxii. die Augusti.

Consimilis littera emanavit nomine Regis, sine istâ additione, & pacem illam firm' &c. usque ratum, &c.

Item consimiles litteræ emanarunt sic tractandi de pace inter Regem, & Edwardum filium suum, & homines Regis ex unâ parte, & Lewelinum filium Griffini, & complices, & fautores suos ex alterâ, & pacem illam firmandi, sicut continetur in litterâ prædictâ.

Item consimilis littera emanavit, nomine Regis, & Edwardi filii sui, sine istâ additione, & pacem illam firmandi.

Citatio Ricardi Romanorum Regis coram Urbano IV. Papâ; super controversiâ electionis in Regem Romanorum, inter ipsum & Alfonsum Castellæ Regem.

A.D. 1263. An. 47 Hen. III.

Vid. Præfat. hujusce operis.

URBANUS, &c. Ricardo in Romanorum Regem electo.

Qui cælum terramque regit, is nimirum cæli novit ordinem, & in terrâ potest cælestis ponere originis rationem.

Is, exempla de superioribus ad inferiora derivans, sicut in firmamento cæli duo luminaria magna constituit, ut mundum vicibus suis illustrent, sic & in terris maxima dona suâ, sacerdotium, videlicet, & imperium, ad plenum spiritualium mundanorumque regimen, ad firmamentum ecclesiæ militantis instituens, utriusque potestatis ita discrevit officia, ut eorum officiosa diversitas nullâ sibi adversitate dissentiat ;

Sed in commissi executione regiminis, ex officii debito, in voti unitate concordet ; & ipsorum procul dubio profutura concordia alterutrius fulta præsidiis, ac utriusque mutuis fota favoribus, opus justitiæ liberius operetur, pacem mundo pariens, tranquillitatem inducens, & nutriens unitatem.

Imperium siquidem, ad salutem sacerdotali auctoritate dirigitur ; &, ipsius adjutum suffragiis, sedatis procellosis interdum imminentium tempestatum turbinibus, tranquillum redditur & quietum.

Sacerdotium verò pium & tutum debet habere refugium imperialem mansuetudinem, cum suâ veneratione conjunctam, ut imperii Romani fastigium, & ejus culmini præsidens, specialis advocati, & defensoris præcipui circa ecclesiam gerat officium, & in ipsius fortitudine brachii defensentur ecclesiæ libertates, & jura manuteneantur, ipsarum extirpentur hæreses, cultus Christianæ fidei amplietur, &, inimicis consternatis ejusdem, in pacis pulchritudine sedeat populus Christianus, & in requie opulentâ quiescat.

Verum humani generis inimicus, pacis impatiens, amator litium, discordiæ seminator, utriusque profectibus invidens, claræ memoriæ Willielmo, Romanorum Rege, rebus humanis exempto, inter te, & carissimum in CHRISTO filium nostrum, Regem Castellæ ac Legionis illustrem, in Romanorum Regem electum, circa obtinendam ejusdem imperii dignitatem, contentionis materiam suscitavit ; ut, vobis circa hoc contendentibus, careret imperialis regiminis commodis orbis terræ ; & tanti brachii, tam utilis, tam necessarii, tam chari, carentiam ex ipsius imperii vacatione diutinâ, molestam admodum & nocivam, damnosâ experientiâ, ecclesia prædicta sentiret.

Sentit utique, sentit mater ecclesia, tam populi sibi commissi, quam suam gravem de hujus contentione jacturam ; crevit namque perversorum audacia, &, ipsorum abundante malitiâ, dum, eodem vacante imperio, ipsi ecclesiæ defensionis debita suffragia subtrahantur, liberius peccatis insistitur, hæreses pullulant, scandala suscitantur, multiplicantur cædes & strages, injuriæ invalescunt, in persecutionum turbinibus Petri navicula fluctuat ; & interdum, qui fidelium ipsius censeri nomine gloriantur, in arcum perversum, fideli debitum non versando, conversi eam in suis juribus injuriosè impetunt & molestant, illa nunc denegando pro libito, nunc illicitè occupando.

Propter quod eadem ecclesia non immeritò hujusmodi vacationem deplorat imperii, & *de animarum periculis*, quæ peccandi libertas ingerit, ex intimis longa trahens suspiria, ingemiscit.

Ex eo insuper, quam durè ! quam graviter ! materna ejus viscera quatiuntur, quod ipsa, tam charos filios, tam inclytos principes, in suo sentiens utero collidentes, prudenter advertit tuam & prædicti Regis potentiam, in CHRISTO blasphemos, & inimicos nominis Christiani potenter & magnificè more solito exercendam, in proprium & grande domesticorum fidei detrimentum, talibus contentionibus implicari.

Hæc ergo & alia incommoda, dissensionis hujusmodi eadem ecclesia, materno pensans affectu, in iis auxilii sui dexteram non substraxit, sed vigilavit attentius, attentione solicitâ vigilanter intendit, multâque solicitudine pervigil laboravit, ut discriminibus tantis occurreret, teque ac ipsum Regem à discordiarum dispendiis præservaret.

Et, licet inter vos judicis partes assumere non sine causâ distulerit, præsertim cum tam tui, quam ipsius Regis nuncii, in recordationis fœlicis, Alexandri Papæ, prædecessoris nostri, nostrâ & fratrum nostrorum præsentiâ constituti, super prædictis judiciarium apostolicæ sedis examen expresse, usque ad hæc tempora, declinarint ;

Dilationem tamen hujusmodi illa etiam utilitatis utriusque partis consideratio, & paternæ pietatis cautela, pro vobis consilium capiens, persuasit, ut, vestris animis ad hoc habilitatis interim, ad reformanda inter vos amicitiæ fædera, congruentia tempora captarentur, & remedia promptiora pararentur ;

Per quæ, discordiæ occasione sublatâ, vos glutinum solidæ charitatis uniret : ac in vestræ soliditate concordiæ (quam tractatus, qui super hoc inter vos dicebantur haberi, promittere videbantur) sub sui principis ducatu pacifico, daretur eidem sabbatisimus imperio ; &, sedatis scandalis, ipsius subditis quietis optata jucunditas proveniret, pestis exterminaretur hæretica, animarum pericula vitarentur, ecclesia, Cæsareo munita præsidio, & ab hostibus erepta, de persecutorum incursibus respiraret, ac, eorum, qui, sub simulatæ fidelitatis audaciâ, nocent fidentius, temerariâ nocendi confidentiâ refrænatâ, suorum jurium integritate gauderet.

Hæc quidem hactenus expectavimus anxii, hæc desideravimus anxiâ expectatione diutius : in iis prædecessoris, nostra, & fratrum nostrorum solicitudo non defuit ; secundum apostolicæ circumspectionis judicium de contingentibus, nil omittens.

Et quanquam, ut votis nostris satisfiet in hâc parte, hucusque non fuerit ex alto concessum ; tamen ad id semper nostra suspiravit intentio, ad id plenis desideriis anxiamur, non proponentes à cœptis desistere, quin, circa negotium hujusmodi, sub spe illius, qui facit magna & inscrutabilia, qui facit concordiam in sublimibus, prosequi pacis semitas intendamus, quidquid per nuncios & procuratores partium, coram nobis novissimè his diebus propositum, petitum fuerit & responsum.

Et quidem venerabilis frater noster, Laurentius episcopus, & dilectus filius, Willielmus archidiaconus Roffen' ac Robertus de Baro (procuratores & nuncii tui à te plenariam potestatem habentes, ut in nostro consistorio tua proponerent negotia, & peterent cum solennitate, quâ conveniret, vocationem tuam solemniter ad coronam : ac universa & singula circa hæc gererent, agerent fideliter, ac procurarent, quæ per vestros nuncios ac procuratores, ad hoc specialiter deputatos, legitimè possent agi, peti, &, etiam procurari) coram nobis, & eisdem fratribus, proponere curaverunt quasdam consuetudines, circa electionem novi Regis Romanorum (in Imperatorem postea promovendi) apud principes, vocem in hujusmodi electione habentes (qui sunt septem numero) pro jure servari, & fuisse hactenus observatas à tempore, cujus memoria non existit.

Secundum quas infra annum & diem, postquam vacat imperium, talis debet electio celebrari, quâcumque parte ipsorum anni & diei, quam ad hoc iidem principes duxerint deputandam :

Et ad archiepiscopum Maguntinum, & comitem Palatinum Rheni, vel ipsorum alterum, altero nequeunte, vel forsitan non volente, pertinet ad electionem ipsam celebrandam, diem præfigere, ac cæteros electores principes convocare : quibus omnibus, vel saltem duobus ex ipsis, die præfixâ, convenientibus apud oppidum de Frankenford, intus, vel extra ipsum oppidum, in terrâ quæ dicitur Franckeserde (loco quidem ad hoc deputato specialiter ab antiquo) ad electionem ipsam procedi potest, & debet, secundum morem ipsius imperii approbatum :

Et, electione taliter celebratâ, electus, si electioni consenserit, apud Aquisgranum, per dies aliquos factâ morâ, infra annum & diem, post celebrationem eamdem, quando electus voluerit, per Coloniensem archiepiscopum, ad quem id ex officio suo spectat, inungatur, consecretur, & etiam coronetur.

Quo facto, cuilibet via præcluditur contra electionem, vel electum, jam Regem Romanorum effectum, dicendi aliquid, vel etiam opponendi; sed idem electus, prædicto modo inunctus, consecratus, & coronatus, pro Rege habetur: & ei, tamquam Regi, debent à subditis juramenta præstari, assignari civitates, oppida, castra, & specialiter castrum de Treveles, ac reliqua jura imperii, infra annum & diem à tempore coronationis ejusdem; ita quod, si qui de vasallis imperii ei homagia non præstiterint consueta, & non reddiderint civitates, castra, & alia supradicta, illis, quæ ab imperio tenet eodem, sint eo ipso privandi.

Et, si votis principum, ad quos spectat eligere, ad eligendum convenientium, divisis in plures, duo in discordiâ eligantur, vel alter electorum per potentiam obtinebit, vel ad prædictum comitem Palatinum, tanquam ad hujusmodi discordiæ judicem, est recursus habendus; ni forsan, super electione vel coronatione hujusmodi subortâ discordiâ, per appellationem, vel querelam prædictorum principum, ad examen sedis apostolicæ (quo casu ipsius est in tali causâ cognitio) deferatur.

Intelligitur autem is electus esse concorditer, in quem vota omnium electorum principum, vel saltem duorum tantummodo, in electione præsentium, diriguntur.

In discordiâ verò is etiam reputatur electus, de quo in loco non solito electio celebratur, & in termino, de communi consensu dictorum principum non statuto; quem si forsan prædicti principes, infra annum & diem, à tempore vacantis imperii, concorditer statuant, licet non expriment quod ipsum peremptorium esse velint, terminus tamen, ab eis præfixus taliter, peremptorius reputatur.

Porrò iidem procuratores, iis & aliis quibusdam prælibatis consuetudinibus, adjecerunt quod, vacante Romano imperio, die per omnes prædictos principes, pro celebrandâ Regis Romani, in Imperatorem postea promovendi, electione, statuto in octavis Epiphaniæ, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto, apud memoratum oppidum de Franckeford, quinque tantum de dictis principibus tum per se, tum per alios;

Videlicet, bonæ memoriæ Coloniensis archiepiscopus, pro se, & bonæ memoriæ Maguntinus archiepiscopus, eâ vice, in hoc commiserat vices suas, & dilectus filius, nobilis vir, comes Palatinus, apud Frankeford;

Bonæ memoriæ verò Treverensis archiepiscopus, & dilectus filius, nobilis vir, dux Saxoniæ intra dictum oppidum convenerunt.

Cumque iidem, Treverensis archiepiscopus, & dux Saxoniæ, præfatos, archiepiscopum Coloniensem, & comitem, nec ipsum oppidum intrare permitterent, nec ad eos exire vellent, super hoc sæpius requisiti; dicti, archiepiscopus Coloniensis, & comes, attendentes, ex lapsu temporis, periculum imminere, si forsan non fieret electio illâ die quæ ad hoc fuerat peremptoriè constituta; præsertim cum de anno & die, post vacationem imperii, quindecim dies solummodo superessent (infra quos nullo modo potuissent propter locorum distantiam & alias facti circumstantias præfati principes iterum convenire) cum prælatis, ducibus, & aliis, ibidem præsentibus, deliberatione præhabitâ, de ipsorum communi consilio & assensu ad electionem procedere decreverunt.

Et tandem præfatus Coloniensis pro se, ac dictis, Maguntino cujus vices gerebat, & comite præsente ac consentiente, divino nomine invocato, te in Regem Romanorum elegit, & mox electionem hujusmodi magnatum & aliorum astantium copiosæ multitudini publicavit.

Cui electioni per charissimum in CHRISTO filium nostrum, Regem Bohemiæ illustrem, post paucos dies consensu præstito, demum tu, ad tuorum electorum, & aliorum imperii optimatum, qui propter hoc ad te in Angliam accesserunt, instantiam & requisitionem instantem, eidem electioni, post diligentem super hoc tractatum habitum, consensisti;

Ac personaliter Alemanniæ regnum ingressus, & moram apud Aquisgranum, quantum decuit, faciens, nec inveniens resistentem, postmodum fuisti per sæpe dictum Coloniensem archiepiscopum (ad cujus id spectabat officium) consecratus, inunctus, coronatus, ac inthronizatus, regio more, in sede magnifici Caroli; nullo se inibi coronationi tuæ realiter, aut verbaliter opponente.

Recepisti quoque homagia magnatum regni ejusdem, ac fidelitatis etiam juramenta; obtinuisti ornamenta & insignia imperialia, quibus Rex Romanorum solet ornari, dum Romæ inungitur & consecratur per manus summi Pontificis, & sacrum imperii suscipit diadema (&, sine quibus, aliquis ad inunctionem, consecrationem, & coronationem hujusmodi nec solet, nec debet admitti) reddita insuper tibi fuerunt quamplura oppida, castra, villæ ac jura imperii, tamquam Regi, tuque, ipsius regni possessionem adeptus, ipsam tenes, & per sex annos & amplius tenuisti.

Ex his autem procuratores tui arguere nitebantur, cum memorati Trevirensis archiepiscopus, & dux Saxoniæ, recusando dicto die procedere, reliqui verò, non veniendo ad terminum concorditer assignatum, se alienos ab electione reddiderint eâ vice, tu ab omnibus principibus, vel saltem ab iis, in quos totaliter jus eligendi residerat, censeri debes electus;

Et, pro certo ac indubitato ponentes jus in regno & imperio supradictis, tibi, electo, prædictis consuetudinibus observatis, ubi, & à quibus id fieri debuit, & nulli alii acquisitum, ac regium nomen & imperii diadema indubitatè deberi, supplicaverunt instanter, & humiliter petierunt tibi hujusmodi nomen ascribi.

Maximè cum antedictus prædecessor id tibi, de fratrum suorum consilio, adscripsisset; te, in eisdem regno & imperio, quibuslibet aliis præferendo, sicut per ipsius litteras ostendere nitebantur; teque per nos inungendum, consecrandum, & coronandum in Romanum Imperatorem, advocatum ac defensorem ecclesiæ, ad ipsum diadema de nostris suscipiendum manibus; sine dispendio ulterioris moræ vocari, & apostolicum tibi favorem impendi, præsertim cum non tantum major pars principum prædictorum, immò omnes (excepto nobili viro marchione Brandeburgensi; qui etiam paratus est tibi obedire, ut iidem nuntii proponebant) electioni de te factæ consentiant, & tibi tam ipsi, quam alii magnates Alemanniæ generaliter tanquam suo Regi obediant & intendant;

Petitionem suam illâ indubitatâ, sicut asserunt, in imperio & jure, munitam consuetudine fulcientes, quâ dicunt electo in Regem Romanorum, secundum solitum morem imperii, ubi, & à quibus debet, & postmodum per supradictum Coloniensem archiepiscopum inuncto, consecrato, & coronato, eo ipso regium nomen acquiri; &, si electæ personæ impedimenta non obvient, vocando, sine dilatione aliquâ, per summum Pontificem ad coronam; ad id, non solum morem imperii approbatum, sed etiam quondam, felicis recordationis, Innocentii Papæ iii. prædecessoris nostri, decretalem epistolam allegantes;

Ac dicentes, per contradictionem memorati Regis Castellæ, vel electionem quæ de ipso facta dicitur, petitionem non debere aliquatenus impediri; cum, secundum prædictas consuetudines, sit ei jam cujuslibet contradictionis via præclusa; & electio ipsius nulla fuerit ipso jure, utpote post annum & diem contra easdem imperii consuetudines, & termino, ad hoc statuto de communi principum prædictorum consensu, transacto; &, post electionem tuam legitimam, non cassatam, à solo nominato Treverensi (qui propter nova pedagia, quæ in terrâ suâ imposuit, erat tunc excommunicatione ligatus) nullâ omninò formâ servatâ in camerâ ejusdem Treverensis archiepiscopi, contemptis aliis principibus, clandestinè attentatâ, cum nullam ab eisdem principibus super hoc potestatem haberet; quam si etiam ab aliquibus habuisset (sicut quædam pro alterâ exhibitæ litteræ innuebant) formam tamen ipsius, quæ secundum tenorem literarum ipsarum, ad certam diem se tantummodo extendebant, non eligendo ipsà die, minimè observavit.

Ex parte verò supradicti Regis Castellæ (per venerabiles fratres nostros, Garsium Silvensem, & fratrem dominicum Abulensem, episcopos, ac dilectum filium magistrum Johannem capellanum nostrum, archidiaconum Compostellanum, ipsius procuratores, actores, & negotiorum gestores generales & speciales, omnes in solidum, ita quod occupantis non sit melior conditio, mandatum habentes ab ipso ad petendum, pro eo, & suo nomine, à nobis, & prædictis fratribus nostris coronam imperii, & assignari sibi diem ad recipiendum ipsam, & ad agendum, respondendum, defendendum, & tractandum jura sua, & imperii, & quicquid honori ejus expedire viderent, sive in ordinario, sive in extraordinario judicio ageretur) fuit è contra propositum quod prædictus dies octabarum Epiphaniæ non ad eligendum, sed ad tractandum super electione faciendi Regis & Imperatoris, & ad assignandum diem ad celebrandum electionem eamdem, non per omnes, sed quosdam ex ipsis principibus extitit assignatus.

Quâ die præfati, Trevirensis archiepiscopus, & dux Saxoniæ, pro se, ac dilecto filio, nobili viro marchione Brandeburgensi, qui eidem Trevirensi archiepiscopo vices suas commiserat, nec non & procurator memorati Regis Bohemiæ ad prædictum oppidum, tanquam viri pacifici, accesserunt;

Supradicti verò, Coloniensis archiepiscopus, & comes cum ingenti armatorum multitudine, ad loca circumvicina ipsius oppidi advenientes, requisiti per Treverensem archiepiscopum, ducem, & procuratorem prædictos (qui eorum impressionem verisimiliter formidabant) ut idem oppidum intrarent cum societate decenti, de assignando die ad electionem celebrandum, prout terminus exigebat (si ad hoc essent habiles) unà cum ipsis pacificè tractaturi, non solùm id facere contempserunt, verùm etiam, proprii prosecutores arbitrii, præsumpserunt te in Regem Alemanniæ, non sine multo contemptu aliorum principum, nominare.

Memorati autem, Treverensis archiepiscopus, dux & procurator, nominationem hujusmodi attendentes penitus esse nullam;

Præsertim cum Coloniensis archiepiscopus, pro eo, quod in, bonæ memoriæ, P. sancti Georgii, ad velum aureum, diaconum cardinalem, tunc legatum in Alemanniæ partibus, manus injecerat, ac venerabilem fratrem nostrum Padebornensem episcopum detineret captivum, propter quod per eundem etiam legatum excommunicatus extitit;

Comes verò, propter clericorum & religiosorum cædes & notorias captiones, & quia contra sententiam, felicis recordationis Innocentii Papæ IV. prædecessoris nostri, quondam Friderico, olim Romanorum Imperatori, & Conrado nato ejus præstiterat publicè consilium, auxilium & favorem, erant, ipsius electionis tempore, tam à canone, quam ab homine variis excommunicationibus innodati; & Maguntinus archiepiscopus, cujus idem Coloniensis archiepiscopus se vices gerere asserebat, in vinculis teneretur; propter quod, carens arbitrii libertate, præstare non potuit, prout jura exigunt, liberum in electione consensum, nec etiam facto præstitit ad electionem celebrandam;

Certum terminum statuerint subsequentem dominicam passionis; quo quidem termino usque ad proximam dominicam palmarum continuato, de die in diem, & memorato Maguntino (tunc à vinculis liberato) Coloniensi archiepiscopo, & comite requisitis, & nolentibus interesse, dictus Trevirensis archiepiscopus (à Rege Bohemiæ, duce & marchione sibi super hoc potestate commissâ) dictum Regem Castellæ, suo & illorum nomine, publicè & solemniter, in eodem oppido de Frankenford, DEI nomine invocato, Romanorum Regem & Imperatorem elegit, & electionem ipsam omnibus astantibus publicavit: idemque Rex Castellæ (ipsâ electione sibi per quamplures magnates imperii, ad ipsum propter hoc in Hispaniam accedentes, postmodum præsentatâ) electioni consensit eidem.

Ex præmissis sanè iidem procuratores & nuntii prælibati Regis Castellæ, dicentes electionem ipsam ubi, & à quibus debuit celebratam legitimè, allegabant electionem eandem impediri non potuisse per tuam; quæ, sicut dicunt, nulla extitit ipso jure.

Nam, cum prædictus dies octabarum, non ad eligendum, sed ad tractandum de statuto die ad electionem celebrandam novi Regis, fuerit non per omnes prædictos principes, sed per aliquos ex eis, ut præmittitur, assignatus, (qui etiamsi ad eligendum statutus fuisset per majorem partem eorundem principum, minoris partis non obstante contradictione, mutari & prorogari potuit, & extitit prorogatus) constat electionem de te, maximè per pauciores de ipsis principibus excommunicatos, ipso die octavarum factam, nullam penitus extitisse.

Excommunicationem etiam, contra memoratum archiepiscopum Treverensem objectam, & consuetudinem, quæ de celebrandâ, tempore vacantis imperii, infra annum & diem Regis Romanorum electione præponitur, ac alias omninò negantes, allegabant quod, si veritate hujusmodi propositio fulciretur, electio tua, quæ quindecim diebus de ipso tempore adhuc existentibus, celebrata fertur, ex hoc etiam nulla esset; cum non licuerit minori parti, majore contemptâ, diem ultimam ipsius temporis prævenire.

Per quæ apparere dicebant quod electores ejusdem Regis Castellæ, nolendo die illo eligere, non fuerunt eligendi jure privati; nec si etiam, ut pars adversa proponit, ad minorem partem renuissent exire: nam cum, infra prædictum oppidum de Frankeford, Romani Regis & Imperatoris, & non alibi debeat electio celebrari, minor pars non poterat ad locum alium coarctare majorem.

Adjecerunt, prætereà, inunctionem, consecrationem, coronationem, ac possessionem prædictas (quam quidem possessionem omninò negabant) & cætera, pro parte tuâ inducta (cum ex electione tuâ, quæ, ut prædicitur, nulla extiterat, secuta fuerint) tanquam nulla, nullum potuisse tuo munimentum afferre, aut ejusdem Regis Castellæ juri præjudicium generare; subjungentes Coloniensem archiepiscopum supradictam consecrationem, vel inunctionem, seu coronationem, quæ jus tribuant, dare non posse nisi ei, qui à majori & saniori parte prædictorum principum est electus; alioquin illa sequeretur absurditas, quod solus Coloniensis archiepiscopus, precibus inductus, vel corruptus pretio, cui vellet, imperium dare posset.

Quod autem de literis supradicti prædecessoris Alexandri præmittitur (in quibus tibi regium nomen dicebatur ascriptum, teque in prædictis regno & imperio aliis fuisse prælatum) multipliciter confutabant;

Tum, quia quoties coram ipso prædecessore Alexandro ac fratribus suis de imperii negotio agebatur, idem prædecessor Alexander publicè asserebat quod, super eodem negotio, nihil in dicti Regis Castellæ præjudicium attentaret (quod etiam ipsi Regi Castellæ, per literas, per quondam A. de Ferentino, suum capellanum & nuntium intimavit) propter quod prædictæ, per te inductæ, literæ meritò sunt suspectæ, nec credendæ de ejusdem prædecessoris Alexandri conscientià emanasse;

Tum etiam quia, si de ipsius conscientiâ, & fratrum suorum consilio processissent, cum injuriosæ sint, debent meritò revocari.

Undè iidem Regis Castellæ procuratores & nuntii, electionem, de ipso factam, electione tuâ prædictâ, & iis, quæ pro te fuerunt objecta, nequaquam obstantibus, fore legitimam, utpote celebratam à majori parte ipsorum principum (quos iidem procuratores & nuntii variare non potuisse allegant, & variasse non credunt) immò, fictione juris, ab omnibus (cum alii, utpote inhabiles, electioni non potuerint, vel saltem noluerint in loco solito & tempore debito interesse) ac ipsum potiorem in prædictis regno & imperio arguentes, cum instantiâ postularunt ipsi Regi Castellæ consuetum favorem, videlicet, quod, quando aliqui ad imperium in discordiâ principum eliguntur, sedes apostolica illum, qui electus est à parte majori, personæ impedimentis cessantibus, denunciat electum canonicè, ac Regem nominat & ei favorem præstat, illique terminum ad recipiendam coronam assignat, etiamsi alter taliter electorum regni possessionem præsumserit occupare (sicut in electionibus Lotharii & Conradi, Othonis & Philippi, ac aliorum plurium observatum fuisse dicebant) ad hoc prædictam decretalem epistolam inducentes.

Eisdem autem præfati Regis Castellæ nuntiis petitioni prædictæ, super debitâ justitiâ exhibendâ porrectæ, insistentibus, nos memoratum Roffensem episcopum, & alios tuos procuratores, de prædictorum fratrum consilio, duximus requirendos si vellent super præmissis subire, tuo nomine, nostrum & apostolicæ sedis examen: qui, habito consilio, responderunt quod (cum sis princeps Catholicus, ecclesiæ Romanæ devotus; ipsam caput Christianitatis & fidei, tuamque matrem & dominam recognoscens, nec intendas illius declinare judicium, in quibus illud subire debes, & de jure teneris, & in imperio jus habens, ac regni Alamanniæ & ejus jurium possessionem obtineas) parati erant, in quantum prædicti mandati, quod à te habebant, se vires extendunt, pro te ac tuo nomine, tanquam pro Rege vero, ac legitimo possessore, judicium nostrum & ecclesiæ Romanæ subire, si quis appareret qui te, super præmissis velit impetere, aut aliquid quocunque modo proponere, per quod tibi possit aliquod præjudicium generari;

Salvis semper in omnibus & per omnia jurisdictione, potestate, officio, auctoritate, dignitate, honore, ac libertate sacri Romani imperii, ejusque principum ad quos specialiter spectat Romani Regis electio, & quibus præjudicare non intendebant, vel aliàs quomodolibet derogare; petitionem tuo præmissam nomine nihilominus repetentes.

Ecce! fili charissime, dum ad petitionem justitiæ ab unâ parte proceditur, nec ab alterâ judicio ceditur; sed per ipsorum Regum concordiam, & concordem supradicti ordinationem imperii, desiderata quietis nobis serenitas arrideret, in judiciorum inquietos anfractus ingerimur, & expetitæ justitiæ instantia in ipsorum nos fluctus impellit.

Ecce! pacem expectavimus, & non venit; quæsivimus bona, & turbatio strepitûs judicialis offertur.

Profectò non id desiderabat ecclesiæ imperiali auxilio relevanda necessitas, non id exigebant laceræ partes imperii, occupatricibus expositæ manibus direptorum; non id requirebat Christianitatis his temporibus miseranda conditio, quam intrinseca plusquam .... Tartaricæ feritatis affligunt; quibus potius debebatur ut, per tractatus pacificos, Cæsarei culminis acceleranda provisio, in unitate capitis juribus redintegratis imperii, contra tot discrimina provideret.

Nos itaque, pacis cogitationes solicitè cogitantes, ac de illius sperantes omnipotentiâ & immensâ virtute, sub quo curvantur qui portant orbem, qui ventis imperat, & ad ejus nutum stat spiritus procellarum, pacis tractatibus providimus insistendum.

Et ideò, hinc inde propositis, à nobis & prædictis fratribus nostris in discussionem exactæ deliberationis inductis, de ipsorum consilio, tam ad magnificentiæ tuæ præsentiam, quam ad ipsum Regem Castellæ nuntios deliberavimus destinandos, qui vos ad pacem invitent:

Ad quod dilectum filium, magistrum Guillielmum capellanum nostrum, archidiaconum in ecclesiâ Parisiensi, virum utique providum, consilii maturitate conspicuum, à nobis ac eisdem fratribus plurimum merito suæ probitatis acceptum, de cujus industriâ & fidelitate nos & ipsi fratres plenè confidimus, ad tuam magnificentiam specialiter destinamus.

Et nichilominus, cum simus omnibus justitiæ debitores, nec debeamus eam personis denegare sublimibus, qui, super ipsâ etiam ab humilibus requisiti, nostri partes officii non negamus, te ac eundem Regem Castellæ citandos decrevimus, &, de sæpe dictorum fratrum consilio, peremptoriè, præsentium tenore, citamus ut, secundo die Maii, primo venturi, apostolico conspectui, per procuratores idoneos, te præsentes, qui, tuæ conscientiæ conscii legitimum & plenum à te mandatum habeant, ad pacis tractatum, si Dominus dederit, ineundum, & ad procedendum in ipso negotio, prout honori ecclesiæ, ac pensatâ talis & tanti conditione negotii, sine offensâ justitiæ, videbimus expedire.

Dat' apud Urbem Veterem, ii. kalend' Septembris.

Bulla Urbani IV. Papæ de electione abbatis Sancti Albani confirmandâ.

A. D. 1263.
An. 47 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio nostro ...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Rationis oculis intuentes commoda quæ, vacantibus ecclesiis & monasteriis, de salubri provisione proveniunt, reddimur corde solliciti ut, circa provisionem hujusmodi faciendum, fructuosæ attentionis studium habeatur.

Sanè monasterio sancti Albani, ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinente, ordinis sancti Benedicti, Lincolnien' dioc' abbatis regimine destituto; dilecti filii .... prior & conventus ipsius monasterii, die ad eligendum præfixâ, vocatis omnibus, qui debuerunt, voluerunt & potuerunt commodè interesse, convenientes in unum, Spiritûs Sancti gratiâ invocatâ, dilectum filium Rogerium de Nortone abbatem ipsius monasterii, tunc monachum ejusdem, qui ab adolescentiâ suâ in eo fuit laudabiliter conversatus, virum utique providum & honestum, ac in spiritualibus & temporalibus circumspectum, in abbatem ejusdem monasterii canonicè & concorditer elegerunt.

Præsentato itaque nobis & fratribus nostris electionis decreto, & petentibus dictis priore & conventu humiliter per sedem apostolicam, electionem hujusmodi confirmari, nos electionem ipsam, quia invenimus eam canonicè celebratam, & de ydoneitate personæ ipsius electi, ex testimoniis fide dignorum, nobis & eisdem fratribus plenè constitit, de ipsorum fratrum consilio duximus confirmandam; firmâ conceptâ fiduciâ quod eidem monasterio, per ipsius abbatis ministerium, prosperitatis & honoris, DEO propitio, desiderata proveniant incrementa.

Cum autem, fili carissime, sit pietatis opus, DEI ministros benigno favore prosequi, ac eos verbis & operibus, pro Regis æterni gloriâ, venerari, serenitatem regiam rogamus, & hortamur attentè, quatinus eundem abbatem cum monasterio sibi commisso habens, pro nostrâ & apostolicæ sedis reverentiâ, propensius commendatum, ipsum regio favore munias, &, opportunitatis tempore, potentiæ tuæ brachiis tuearis; itâ quòd magnificentiam tuam dignis proindè in Domino laudibus commendemus.

Dat' apud Urbem Veterem, quinto id' Septembris, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

De Rege Angliæ ad parliamentum Regis Franciæ apud Bononiam profecturo.

A. D. 1263.
An. 47 Hen. III.

Pat. 47 Hen. III. n. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum dominus Rex Franciæ, per nuncios suos & litteras, nos rogaverit quod ad parliamentum suum, apud Bononiam supra mare, in instanti quindenâ Nativitatis beatæ Mariæ accedamus, & magnates regni nostri corporis nostri debilitatem advertentes, & statum diversorum negotiorum, nos & regnum nostrum contingentium, considerantes, moram nostram in partibus transmarinis longinquam formident:

Nos, eorum petitioni & voluntati satisfacere peroptantes, eisdem promisimus bonâ fide (juramento per Galfridum Gatelin militem nostrum in animâ nostrâ præstito, de præcepto nostro) quod si ad ipsum Regem, sicut proponimus, accedere nos contingat, nos infra octabas Sancti Michaelis, proximò futuras, omnibus negotiis prætermissis, in Angliam revertemur; infirmitate dumtaxat non impediente.

Et quod, in partibus illis, erga ipsum Regem, vel aliquos alios nichil faciemus, nec procurabimus quod utilitati nostræ, & hæredum nostrorum, ac regni nostri non congruat, vel honori.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xv. die Septembris.

De treugâ cum Lewelino firmatâ.

A. D. 1263. An. 47 Hen. III.
Pat. 47 Hen. III. n. 2. in Turr. Lond.

REX Lewelino filio Griffini, salutem. Noveritis quod nos pro nobis & nostris, treugas quas nuper ceperunt R. Coventr' & Lichfeldensis episcopus, Henricus filius Regis Alemanniæ, Johannes comes Warennæ, & quidam alii ex parte nostrâ ad hoc deputati, inter nos & vos, concedimus, & inviolabiliter observabimus:

Ita videlicet quod homines nostri .... mittent, & nostri cum vestris eundo & vendendo omnes mercandisas, usque ad festum Sancti Martini proximò venturum, & quod liceat gentibus & ballivo castri del Gannos, victualibus munire, uno batello ad duodecim remos, vel minus, quantum necesse fuerit, inhabitantibus dictum castrum usque ad terminum prædictum.

In cujus, &c. duraturas usque festum Sancti Martini prædictum.

Teste Rege, apud Westm', xviii. die Septembris.

De conductu pro nunciis Lewelini.

A. D. 1263.—An. 47 Hen. III.
Pat. 47 Hen. III. n. 2. in Turr. Lond.

NUNCII Lewelini filii Griffini, venientes ad Regem ad parliamentum, à festo Sancti Michaelis in tres septimanas, habent litteras Regis de conductu, eundo, perhendinando, & redeundo, duraturas usque ad festum Sancti Martini, in proximò futurum.

Teste ut supra.

De custodiâ magni sigilli Regis.

A. D. 1263.—An. 47 Hen. III.
Pat. 47 Hen. III. n. 1. in Turr. Lond.

MEMORANDUM quod xviii. die Septembris recessit dominus Rex de Westm' versus partes transmarinas, & magnum sigillum Regis remansit in custodiâ Nicholai archidiaconi Eliensis; qui, dum Rex agebat in partibus transmarinis, nichil consignavit nisi brevia cursoria, quibus testis fuit H. le Despenser justiciarius Angliæ, &c.

Proclamatio contra suggerent' Regem velle introducere extraneos infra regnum, ac exigere tallagia inconsueta.

A. D. 1263. An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. a terg. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis de comitatibus Warr' & Leycestr' salutem.

Miramur quamplurimum & movemur quod quidam, ad pacis & tranquilitatis regni nostri turbacionem, vobis & aliis fidelibus nostris multipliciter predicant, & perperam suggerunt, nos, ad vestram & aliorum fidelium nostrorum exheredacionem, & statûs regni nostri subversionem, alienigenas in regnum nostrum introducere velle, ut sic corda vestra à fidelitate nostrâ subtrahant; & quod propter hoc versus partes Dovor' nuper gressus nostros direximus; quod nostre intencionis seu voluntatis nunquam extitit, sicut per facti evidenciam liquet manifestè, verum quia quedam talliagia inconsueta sine assensu & voluntate nostrâ & vestrâ, ut accepimus, nuper in comitatibus predictis facta fuerint, ad inveniend' necessaria quatuor, vel quinque hominibus, de quâlibet villatâ contra alienigenas versus mare profecturis, universitati vestre significavimus quod nos alienigenas non vocavimus, nec vocabimus, nec eorum auxilio indigemus; eo quod, benedictus Altissimus, omnes ferè proceres & magnates regni nostri, exceptis paucis vel nullis nobis resistentibus nostre fidelitati constanter adherent, & eatenus nobis assistunt, quod eorum auxilio resistentes hujusmodi, cum opus fuerit, potenter reprimere speramus, Domino concedente.

Quo circa universitati vestre mandamus firmiter precipientes, quod hujusmodi assercionibus, vel suggestionibus fidem non adhibeatis, nec de predictis tallagiis indebitis & inconsuetis, in vestri grave dispendium, & contra dominum vestrum ligium factis, nihil omninò persolvatis; nec occasione alicujus monicionis, vel comminacionis, sine mandato nostro speciali, comitatus vestros aliquatenus exeatis, set vicecomiti nostro, sicut temporibus retroactis fieri consuevit, intendatis. Nos autem parati sumus, & semper erimus juramentum factum apud Oxon' ad honorom Dei, fidem nostram & commodum regni nostri firmiter observare, & vos in juribus & libertatibus vestris, tanquam fideles & probos homines nostros, contra quoscumque defendere & tueri.

T. R. apud Windes', xx. die Decembris, anno regni nostri xlviii.

Consimiles littere patentes diriguntur per singulos comitatus Angliæ, &c.

Et mandatum est vic' Warr' & Leyc' quod predictas litteras patentes, quas lator presencium sibi liberabit, per preceptum Regis in plenis comitatibus suis, hundredis, & singulis bonis villis comitatuum predictorum legi, & firmam pacem Regis proclamari & teneri facias. Teste ut supra.

Eodem modo mandatum est singulis vicecomitibus per Angliam.

De protectione pro comitivâ Regis in Franciam profecturi.

A. D. 1264.—An. 48 Hen. III.
Ang. & Franc. Pat. 48 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

WALTERUS de Burges, Bartholomæus le Bygod, Radulfus de Gorges, Johannes de Vallibus, Elias de Rabayn, Galfridus de Percy, & Radulfus de Bakepuz, proficiscentes cum Rege ad partes transmarinas, habent litteras de protectione cum clausulâ, duraturas quamdiu fuerint in servitio Regis in partibus prædictis.

Teste Rege, apud Dovor', primo die Januarii.

Pro Petro de Sabaudia.

A. D. 1264.—An. 48 Hen. III.
Pat. Ang. & Franc 48 H. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo, Wychardo de Charrum, salutem. Cum nuper commiserimus vobis omnes terras & tenementa dilecti & fidelis nostri Petri de Sabaudia, in honore Richemundiæ, custodienda, ad opus nostrum, quamdiu nobis placuerit;

Vobis mandamus quod omnes exitus, provenientes de terris & tenementis prædictis, eidem Petro, vel suo certo attornato, sine dilatione, habere faciatis. In cujus, &c. Teste Rege, apud Ambian, duodecimo die Januarii.

Consimilem litteram habet Johannes de Rud, de omnibus terris & tenementis prædicti Petri in comitatu Sussex. In cujus, &c. Teste ut supra.

Ordinatio sive dictum Ludovici Regis Franciæ, super compromisso per Regem & barones Angliæ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.
Lib. B. f. 2. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

LUDOVICUS, Dei gratiâ, Francorum Rex, universis, præsentes litteras inspecturis, salutem.

Notum facimus quod carrissimus consanguineus noster Henricus, illustris Rex Angliæ, & subscripti barones Angliæ in nos compromiserunt, prout continetur in litteris eorum infra scriptis; tenor autem litterarum ipsius Regis talis est.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, omnibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quod nos compromisimus in dominum Ludovicum, Regem Francorum illustrem, super provisionibus, ordinationibus, statutis, & obligationibus omnibus Oxoniensibus: & super omnibus contentionibus & discordiis, quas habemus, & habuimus, usque ad festum Omnium Sanctorum nuper præteritum, adversus barones regni nostri, & ipsi adversus nos

occasione provisionum, ordinationum, statutorum, vel obligationum Oxoniensium prædictarum;

Promittentes, & per dilectos & fideles nostros, Willielmum Belet militem, & Robertum Fulconis clericum, de mandato nostro speciali, in animam nostram jurantes, tactis sacrosanctis evangeliis, quod, quicquid idem Rex Franciæ super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso, ordinaverit vel statuerit, nos observabimus bonâ fide; ita tamen, quod idem dominus Rex Franciæ dicat super his dictum suum citra Pentecostem proximò venturam.

In cujus rei testimonium præsentibus litteris sigillum nostrum fecimus apponi.

Nos autem Edwardus, prædicti domini Regis Angliæ primogenitus; Henricus filius Ricardi Regis Alemanniæ; Rogerus le Bigod, comes Norfolciæ & marescallus Angliæ; Johannes de Warenna; Willielmus de Valentia; Humfredus de Bohun, comes Herefort & Essex; Hugo le Bigod; Philippus Basset; Johannes filius Alani; Robertus de Brus; Rogerus de Mortuo Mari; Johannes de Verdun; Willielmus de Breus; Johannes le Baillol; Henricus de Percy; Reginaldus filius Petri; Jacobus de Aldithele; Alanus le Zuche; Rog' de Clifford; Hamo Extraneus; Johan' de Grey; Philippus Marmion; Robert' de Neville; Johan' de Villibus; Johan' de Muscegros; Warinus de Bassingburn; Adam de Gesemuth; Rogerus de Somery; Richardus Foliot; Rogerus de Leyburn; & Willielmus le Latimero; prædicto compromisso, per dictum dominum nostrum Regem Angliæ facto, sicut prædictum est, consentimus & juramus, tactis sacrosanctis evangeliis, quod, quicquid dominus Rex Franciæ, super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso, ordinaverit vel statuerit, observabimus bonâ fide: ita tamen, quòd idem dominus Rex Franciæ dicat, super his, dictum suum citra Pentecostem proximò futuram, sicut superius est expressum.

In cujus rei testmonium præsenti scripto, sigillo domini nostri prædicti Regis Angliæ signato, sigilla nostra fecimus apponi.

Datum apud Windesoram, dominicâ proximâ post festum Sanctæ Luciæ virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio.

Confectioni istius instrumenti interfuerunt Johannes de Chishul, Willielmus de Wilton, frater J. de Derlington: magister Ern' cancellarius Regis Alemanniæ, Rogerus de Messenden, & plures alii.

Litteræ verò baronum tales sunt.

UNIVERSIS, præsentes litteras inspecturis, H. Londoniensis, W. Wigorniensis episcopi; Simon de Monteforti comes Leycestriæ & senescallus Angliæ, Hugo le Despenser justiciarius Angliæ, Humfredus de Boun juvenis, H. de Monteforti, S. de Monteforti juvenis, Adam de Novomercato, Petrus de Monteforti, Radulfus Basset de Sapecot, Baldewinus Wake, Robertus de Ros, Willielmus le Blond, Willielmus Marescallus, Walterus de Coleville, Ricardus de Grey, Willielmus Bardouft, Ricardus de Tanny, Henricus de Hastings, Johannes filius Johannis, Robertus de Veteri, Ponte, Johannes de Vescy, Nicolaus de Segrave, Galfridus de Lucy, salutem in Domino.

Noveritis quod nos compromisimus in dominum Ludovicum, Regem Franciæ illustrem, super provisionibus, ordinationibus, statutis, & obligationibus omnibus Oxoniæ, & super omnibus contentionibus & discordiis, quas habemus, & habuimus, usque ad festum Omnium Sanctorum nuper præteritum, adversus dominum nostrum Regem Angliæ illustrem, & ipse adversus nos, occasione provisionum, ordinationum, statutorum, vel obligationum Oxoniensium prædictarum:

Firmiter promittentes, & jurantes, tactis sacrosanctis evangeliis, quod, quidquid idem Rex Franciæ, super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso, ordinaverit vel statuerit, nos observabimus bonâ fide; ita tamen quod idem dominus Rex Franciæ dicat, super his, dictum suum citra Pentecostem proximò venturam.

Actum London, die sanctæ Luciæ virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio.

Insuper prædictus Rex Angliæ, ex unâ parte, & superius nominati, ex aliâ parte, barones, de omnibus contentionibus, exortis inter eos post prædictum festum, usque in præteritum diem sanctæ Luciæ, occasione prædictâ in nos compromiserunt, & promiserunt per juramenta, tactis sacrosanctis evangeliis, præstita, bonâ fide se servaturos quicquid statuerimus & ordinaverimus de his, vel eorum aliquibus; ita tamen quod citra Pentecostem proximò venturam, dicamus, super his, dictum nostrum, & super omnibus quæ super rebus, in compromissum deductis, vel circa ipsas interim contigerit attemptari.

Nos verò, partibus propter hoc convocatis Ambiani, dicto Rege personaliter, & quibusdam de baronibus per se, & aliis per procuratores comparentibus coram nobis; auditis hinc inde propositis, & etiam defensionibus, ac rationibus partium plenius intellectis, attendentes per provisiones, ordinationes, statuta, & obligationes Oxonienses, & per ea, quæ ex eis, & occasione eorum subsecuta sunt, juri & honori regio plurimum fuisse detractum, regni turbationem, ecclesiarum depressionem, & deprædationem, & aliis personis ipsius regni, ecclesiasticis & secularibus, indigenis, & alienigenis, gravissima dispendia provenisse; & quod verisimiliter timebatur ne graviora contigerint in futurum, communicato bonorum & magnatum consilio,

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, prædictas provisiones, ordinationes, statuta, & obligationes omnes, quocumque modo censeantur, & quidquid ex eis, vel occasione eorum subsecutum est, per dictum nostrum, seu ordinationem nostram cassamus & irritamus; maximè cum appareat summum Pontificem eas per suas litteras cassas & irritas nunciâsse; ordinantes quod tam dictus Rex, quam barones, & alii quicumque præsenti compromisso consenserunt, & de prædictis observandis se quoquomodo astrinxerunt, se de eisdem quietent penitus, & absolvant.

Addicimus etiam quod, ex vi, seu viribus prædictarum provisionum, sive obligationum, seu ordinationum, vel alicujus jam super hoc concessæ potestatis à Rege, nullus nova statuta faciat, neque jam facta teneat vel observet, nec propter non-observantiam prædictorum debeat aliquis alterius capitalis, vel aliter inimicus haberi, vel pœnam propter hoc aliquam sustinere.

Decernimus etiam, quod omnes litteræ, super præmissis provisionibus, & eorum occasione confectæ, irritæ sint & inanes; & ordinamus, quod ipsi Regi Angliæ restituantur à baronibus & reddantur.

Item, dicimus & ordinamus, quod castra, quæcumque fuerint tradita custodienda ad securitatem, seu occasione prædictorum, & adhuc sunt detenta, liberè à dictis baronibus eidem Regi reddantur, tenenda ab eodem Rege, sicut ea tenebat ante tempus dictarum provisionum.

Item, dicimus & ordinamus, quod liberè liceat prædicto Regi capitalem justiciarium, cancellarium, thesaurarium, consiliarios, justic' minores, vicecomites, & quoscumque alios officiales, ac ministeriales regni sui, ac domûs suæ, præficere, destituere, & amovere, pro suæ libito voluntatis, sicut faciebat, & facere poterat ante tempus provisionum prædictarum.

Item, retractamus & cassamus illud statutum factum, quod regnum Angliæ de cætero per indigenas gubernetur, necnon ut exirent alienigenæ, non reversuri; exceptis illis quorum moram fideles regni communiter acceptarent;

Ordinantes per dictum nostrum quod liceat alienigenis morari in dicto regno securè; & quod Rex possit alienigenas & indigenas vocare securè ad consilium suum, quos sibi viderit utiles & fideles, sicut facere poterat ante tempus prædictum.

Item, dicimus & ordinamus, quod dictus Rex plenam potestatem & liberum regimen habeat in regno suo, & ejus pertinentiis; & sit in eo statu, & in eâ plenariâ potestate, in omnibus & per omnia, sicut erat ante tempus prædictum.

Nolumus autem, nec intendimus per præsentem ordinationem derogare in aliquo regiis privilegiis, chartis, libertatibus, statutis, & laudabilibus consuetudinibus regni Angliæ, quæ erant ante tempus provisionum ipsarum.

Ordinamus etiam quod idem Rex prædictis baronibus indulgeat & remittat omnem rancorem, quem habet adversus eos occasione præmissorum, & similiter barones eidem; & quod unus alterum occasione præmissorum, de quibus in nos extitit compromissum, per se vel per alium de cætero non gravet in aliquo, vel offendat.

Hanc autem ordinationem nostram seu dictum nostrum protulimus Ambianis, in crastino beati Vincentii Martyris, anno Domini MCCLXIII. mense Januario.

In cujus rei testimonium præsentibus litteris nostrum apponi fecimus sigillum.

Actum anno, mense, die & loco prædictis.

Pro Johanne primogenito ducis Britanniæ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Pat. Angl. & Franc. 48 Hen. III m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum teneamur dilecto filio & fideli nostro Johanni, primogenito ducis Britanniæ, in mille & ducentis marcis, de arreragiis illius pecuniæ, quam ei assignavimus percipiend' ad scaccarium nostrum pro æstimatione valoris terræ Richemundiæ, occasione maritagii Beatricis filiæ nostræ, sponsæ suæ: undè, per brevia nostra, quæ indè habuit, nichil recepit, ut dicitur; & de octingentis marcis ei reddendis ad terminum Paschæ proximò venturum;

Concessimus eidem Johanni quod medietatem prædicti debiti, ei reddemus, ad scaccarium nostrum, in quindenâ Paschæ venturæ, & aliam medietatem ad quindenam Sancti Michaelis proximò sequentis; ita tamen quod, si prædictus Johannes aliquid receperit de pecuniâ prædictâ, illud ei in prædictâ pecuniâ allocetur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Ambian', xxv. die Januarii.

Pro Rege Franciæ, de solutione pecuniæ per nuperam pacem stipulatæ.

A.D. 1264. An. 48 Hen. III.

Pat Angl. & Franc. 48 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond

REX universis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem.

Noveritis quod, cum per pacem & compositionem, habitam inter karissimum dominum & consanguineum nostrum Ludovicum, illustrem Regem Franciæ, & nos, teneretur idem dominus Rex Franciæ nobis dare id, quod quingenti milites constare deberent rationabiliter ad tenendum per duos annos, ad arbitrium proborum virorum qui nominarentur hinc indè, secundum quod in formâ pacis ejusdem plenius continetur:

Tandem super hoc aliorum arbitrium non curavimus expectare; set, de bonorum consilio, communi assensu ad hunc amicabilem finem devenimus, quod idem dominus Rex pro eo, quod constare deberent quingenti milites rationabiliter ad tenendum per duos annos, ad arbitrium proborum

virorum, nobis in centum, triginta, quatuor millibus librarum Turon' teneatur;

Pro quâ summâ, à nobis gratanter acceptatâ, dictum dominum Regem, de eo quod petere possemus ab eodem pro eo, quod constare possent ad tenendum, ut dictum est, milites supradicti, quittamus & quitamus de solutione hujusmodi faciendâ ad terminos infrascriptos; videlicet,

Ad quindenam Purificationis proximò venturæ, de sextâ parte;

Et, ad quindenam Ascensionis subsequentem, de aliâ sextâ parte;

Et, ad quindenam Omnium Sanctorum subsequentem, de aliâ sextâ parte;

Et in anno sequenti similiter faciendâ solutione, in eisdem terminis, quolibet termino, de sextâ parte.

Et est sciendum quod jam recepimus, de illâ totali summâ, ab ipso domino Rege septuaginta sex millia librarum Turon' in servitium Dei, aut ecclesiæ, vel in utilitatem regni Angliæ, expendenda, quæ cedent in solutionem priorum terminorum prædictorum.

In cujus rei testimonium præsentes litteras eidem domino Regi Franciæ dedimus, sigilli nostri munimine roboratas.

Actum Ambian', die Mercurii ante purificationem beatæ Virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio.

Pro Reymundo vicecomite Turennæ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Pat. Angl. & Franc. 48 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum dilecto & fideli nostro Reymundo, vicecomiti Turennæ, liberari fecimus quinquaginta libras monetæ Paris' super feodum suum, quod ei concessimus percipiendum per annum, ad purificationem beatæ Mariæ, per manum senescalli nostri Lemovic' concessimus quod residuum prædicti feodi sui, de termino prædicto, eidem vicecomiti, vel certo attornato suo, has litteras deferenti, persolvi faciemus ad scaccarium nostrum in Angliâ, in quindenâ Paschæ proximò venturâ.

Concessimus etiam Guidoni fratri prædicti vicecomitis, Pontio domino de Gordonio, & Petro de Cryol, quod feodum suum, quod eis à retrò est de termino prædicto, sicut per Johannem de la Lind' senescallum nostrum Lemovic' intelleximus, eis similiter, ad prædictum scaccarium nostrum, reddi faciemus termino supradicto.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Boloniam supra mare, septimo die Februarii.

De plenâ potestate Margaretæ Reginæ Franciæ, super facto Brigeriaci.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Pat. Angl. & Franc. 48 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

UNIVERSIS, ad quos præsentes literæ pervenerint, Henricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. salutem.

Noveritis nos excellenti dominæ, & sorori karissimæ, dominæ Margaretæ, Reginæ Franciæ illustri, plenam dedisse potestatem componendi, transigendi, & pacem seu concordiam, nomine nostro, faciendi, super facto Brigeriaci, & pertinentiis ipsius, cum Reginaldo de Pontibus, & Margareta de Turen' uxore suâ, prout melius viderit expedire;

Ratum habituri & firmum quicquid per dictam dominam Reginam, vel cum ipsâ, loco nostri, actum fuerit in præmissis.

In cujus, &c.

Dat' apud Whitsand, viii. die Febr'.

De pecuniâ à Rege Franciæ recipiendâ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Pat. Angl. & Franc. 48 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod assignavimus dilectam consortem nostram, Alienoram Reginam Angliæ, Petrum comitem Sabaudiæ, & Johannem Maunsell thesaurarium Eborum, ad recipiendum nomine nostro denarios, quos carissimus dominus & consanguineus noster Ludovicus, Rex Franciæ illustris, nobis debet per formam pacis, inter ipsum & nos initæ:

Dantes eis potestatem componendi, ordinandi, & faciendi cum prædicto Rege, de prædictis denariis, prout ad commodum & honorem nostrum viderint expedire;

Ratum habituri quicquid ipsi cum prædicto Rege super præmissis, duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Dat' apud Whitsand, xiv. die Februarii, anno Domini MCCLXIII.

Item, habet consimilem literam, hoc adjecto, quicquid ipsi omnes, vel duo ipsorum, &c.

In cujus, &c.

Dat' ut supra.

De jocalibus Regis apud Templum Paris' depositis.

A. D. 1264.—An. 48 Hen. III.

Pat. Angl. & Franc. 48 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod assignavimus dilectam consortem nostram, Alienoram Reginam Angliæ, Petrum comitem Sabaud', Johannem Maunsell thesaurariam Eborum, ad recipiendum nomine nostro, jocalia nostra quæ sunt in deposito apud templum Paris'.

Dantes eis potestatem disponendi, & faciendi de prædictis jocalibus, prout ad commodum & honorem nostrum melius viderint expedire. In cujus, &c.

Dat', &c. ut supra.

Et mandatum est thesaurario templi Paris' quod prædicta jocalia præfatis Reginæ, Petro, & Johanni deliberet, cum ab eis super hoc fuerit requisitus.

In cujus, &c. Dat', &c. ut supra.

Quod scolares Oxon' recedant durante morâ Regis apud Oxon'.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Pat. 48 Hen. III. m. 17. in Turr. Lond.

REX cancellario & universitati Oxon' salutem. Cum repentinas turbaciones in regno nostro jam subortas, moram facturi sumus ad tempus in eâdem villâ Oxon' ubi magnates regni nostri ad mandatum nostrum convenient nobiscum, super arduissimis negociis nos & statum regni nostri tangentibus tractaturi, nos attendentes quod sine gravissimo periculo ibidem morari non possetis, maximè cum in tantâ congregacione multi indomiti, quorum seviciam de facili reprimere non possemus, ibidem fuerint accessuri; vobis mandamus firmiter injungentes, quatinus ad pacem & tranquilitatem vestram salvandam, à dictâ villâ ad propria sine dilacione divertatis. Ita quod, predictis turbacionibus, Deo volente, sedatis, liberè & sine impedimento nostri vel nostrorum ibidem redeatis, moram facturi sicut prius facere consuevistis; & omnibus immunitatibus, consuetudinibus, libertatibus, & privilegiis, que ad universitatem vestram pertinent, quibus hactenus usi estis, gavisuri.

Volumus eciam & concedimus quod omnia tenementa, possessiones, & redditus ad universitatem vestram pertinencia, vobis salva sint, & ea per attornatos vestros custodiri, & reddltus vestros colligi faciatis; & eciam quod hospicia & bona vestra que ibidem dimiseritis, vobis salvò reserventur. Ita tamen quod cum tempora fuerint tranquilla, & universitas reversa, de contencionibus & discordiis habitis in villâ predictâ inter scolares & burgenses ejusdem ville, ad honorem nostrum emende fiant, juxta tenorem aliarum litterarum nostrarum patencium, quas vobis & majori, & probis hominibus ville predicte apud Roff' concessimus.

In cujus, &c.

T. R. apud Oxon', xii. die Marcii.

Per Regem & consilium.

De tractando cum Simone de Monteforti & baronibus, in præsentiâ nuncii Regis Franciæ.

A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.

Pat. 48 Hen. III. m. 64. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis nos constituisse & assignâsse venerabilem patrem R. Coventr' & Lichfeld' episcopum, & magistrum Nicholaum de Plumpton archidiaconum Norff' nuncios & procuratores nostros, ad requirendum Simonem de Monteforti comitem Leycestriæ, & alios barones sibi adhærentes, ad tractandum in præsentiâ Johannis de Valentia militis, & nuncii Regis Franciæ illustris, super quibusdam articulis & negotiis, quæ præfatis episcopo & archidiacono injunximus ipsis vivâ voce exponenda:

Ratum habituri & gratum quicquid præfati episcopus & archidiaconus in præmissis duxerint faciendum, &c.

Teste Rege, apud Oxon', xiii. die Martii.

Bulla Urbani IV. Papæ de compromisso Regis & baronum Angliæ, per Ludovicum Regem Franciæ facto, super provisionibus Oxonii; & dicto Regis Franciæ confirmando.

A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio ...... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Licet ea, quæ attentæ deliberationis discutiuntur examine, ac providi maturitate consilii diriguntur, firma desideremus & illibata servari; quæ tamen per orthodoxos Reges & principes, maximè pro Regum & regnorum statu pacifico, & sopiendis eorum discordiis ordinantur, libenter oportuno favore prosequimur, & apostolico munimine roboramus.

Sanè per tuas, & carissimi in Christo filii nostri, ... Regis Francorum illustris, litteras nuper accepimus quod, inter te, ex parte unâ, & quosdam episcopos, & nonnullos barones regni tui, ex alterâ, prætextu provisionum, ordinationum, statutorum & obligationum omnium Oxoniensium, discordiâ suscitatâ, tu, & iidem episcopi, ac barones, in eundem Regem, super hiis, & omnibus contentionibus & discordiis, quas habebatis, & habueratis inter vos, usque ad festum Omnium Sanctorum proximò præteritum, occasione provisionum, ordinationum, statutorum, vel obligationum hujusmodi, compromittere curavistis:

Promittentes quod, quicquid idem Rex Francorum, super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso, ordinaret vel statueret, observaretis per omnia bonâ fide (ita tamen quod dictus Rex, citra festum Pentecostes proximò futurum, super hiis, diceret dictum suum) datis hinc indè super hoc litteris, & interpositis juramentis: deinde verò, tu, & præfati episcopi, & barones, similiter in Regem compromisistis eundem, de omnibus contentionibus, inter vos exortis post dictum festum Omnium Sanctorum, usque ad festum Sanctæ Luciæ proximò præteritum, occasione prædictæ;

Promittentes, juramento hinc indè præstito, servare quicquid idem Rex Francorum de hiis, vel eorum aliquibus statueret, vel etiam ordinaret (ita tamen quod, citra dictum festum Pentecostes, proferret dictum suum) tam super prædictis, quam omnibus aliis, quæ super rebus in compromisso deductis, vel circa ipsas interim contingeret attemptari:

Dictus autem Rex Franciæ, hujusmodi compromisso recepto, & apud civitatem Ambianensem propter hoc partibus convocatis: &, te, ac quibusdam ex dictis baronibus personaliter, aliis verò per procuratores comparentibus coram ipso, auditis quoque quæ fuerint hinc indè proposita: defensionibus etiam ac rationibus partium plenius intellectis; attendens quod per provisiones, ordinationes, statuta, & obligationes prædicta, & per ea quæ ex ipsis & eorum occasione subsecuta erant, juri & honori tuo fuerat plurimum derogatum;

Quodque dicti regni turbatio, depressio & spoliatio ecclesiarum, & alia gravissima dispendia personis ecclesiasticis ac secularibus, indigenis & alienigenis, indè evenerant, & verisimiliter timebatur ne graviora emergerent in futurum, plenâ super præmissis deliberatione præhabitâ, bonorum quoque & magnatum communicato consilio;

Provisiones, statuta, ordinationes, & obligationes prædicta, quocumque nomine censerentur, & quicquid esset ex eis, vel eorum occasione statutum, per dictum, & ordinationem suam cassavit & irritavit; maximè cum appareret illa fore, per litteras apostolicæ sedis, cassa & irrita nunciata:

Ordinavit insuper, quod tam tu, quam præfati barones, & alii, qui consensistis hujusmodi compromisso, quique de prædictis observandis vos quomodolibet astrinxistis, quitetis vos de provisionibus statutis, & ordinationibus & obligationibus ipsis, & penitus absolvatis:

Adjecit etiam quod, ex vi seu viribus earumdem provisionum, obligationum, vel ordinationum, aut alicujus potestatis à te super hoc concessæ, nullus nova statuta faciat, nec quisquam jam facta teneat vel observet, neque pro eo, quod prædicta servata non fuerint, debeat aliquis alterius capitalis, vel aliter inimicus haberi, aut pœnam propter hoc aliquam sustinere.

Decrevit quoque, quod omnes litteræ, super præmissis provisionibus & earum occasione confectæ, irritæ sint & inanes; ordinans quod tibi restituantur à baronibus memoratis.

Præterea dixit & ordinavit, quod quæcumque castra fuerint tradita, custodienda securitatis causâ, vel occasione prædictorum, & adhuc detinerentur, liberè tibi ab eisdem baronibus redderentur à te tenenda, sicut, ante dictarum provisionum tempus, illa tenebas.

Ordinavit etiam & dixit, quod liberè tibi liceat capitalem justitiarium, cancellarium, thesaurarium, consiliarios, justiciarios minores, vicecomites, & quoscumque alios officiales, ac ministeriales dicti regni, & domûs tuæ, sicut faciebas, & facere poteras, ante tempus provisionum prædictarum, præficere, instituere, destituere, & amovere, pro tuæ libito voluntatis.

Cæterum retractavit & cassavit illud statutum, per quod regnum Angliæ debebat per indigenas gubernari; & alienigenæ tenebantur ab eodem exire, ad illud minimè reversuri; exceptis illis, quorum moram fideles ipsius regni communiter acceptarent.

Ad hæc ordinavit, quod liceret alienigenis securè in dicto regno morari, quodque tu tam alienigenas, quam indigenas, quos tibi videris utiles & fideles, ad consilium tuum securè vocare valeas, sicut facere poteras ante tempus prædictum.

Dixit insuper & ordinavit, quod plenam potestatem, & liberum regimen in regno tuo, & ejus pertinentiis, habeas, sisque in eo statu, & in eâ plenariâ potestate in omnibus & per omnia, sicut ante tempus hujusmodi existebas.

Noluit autem, nec intendit, per hujusmodi ordinationem, regiis privilegiis, cartis, libertatibus, statutis, & laudabilibus consuetudinibus ejusdem regni, quæ ante tempus ipsarum provisionum erant, in aliquo derogare.

Denique ordinavit, quod tu omnem rancorem, quem adversus prædictos barones, occasione præmissorum haberes, ipsis remitteres; ac similiter remitterent ipsi tibi:

Et quod unus alterum, prætextu eorum, de quibus in eundem Regem extitit compromissum, per se, vel per alium non gravet de cætero in aliquo, vel offendat, prout in litteris indè confectis, dicti Regis Franciæ sigillo munitis, pleniùs dicitur contineri;

Nos igitur, cupientes tuum & prædicti regni statum tranquilitate prosperâ, & tranquillâ prosperitate vigere, ipsius Regis & tuis supplicationibus inclinati, ordinationem hujusmodi, taliter editam & prolatam, ratam habentes, eam auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus:

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' apud Urbem veterem, xvii. kal' April', pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Bulla Urbani IV. Papæ directa archiepiscopo Cantuariensi & abbati Sancti Dionisii in Francia, ut ipsi puniant venientes contra ordinationem, per Francorum Regem factam, inter Regem Angliæ, & quosdam prælatos & barones prædicti regni.

A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ...... archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio ...... abbati Sancti Dionisii in Francia, salutem & apostolicam benedictionem.

Licèt ea, quæ attentæ deliberationis discutiuntur examine, ac providi maturitate consilii diriguntur, firma desideremus & illibata servari; quæ tamen per orthodoxos, Reges & principes, maximè pro Regum & regnorum statu pacifico, & sopiendis eorum discordiis ordinantur, libenter oportuno favore prosequimur, & apostolico munimine roboramus.

Sanè, per carissimorum in Christo filiorum nostrorum ...... Anglorum & ...... Francorum illustrium Regum, litteras, nuper accepimus quòd inter ipsum Regem Anglorum ex parte unâ, & quosdam episcopos, & nonnullos barones regni sui, ex alterâ, prætextu provisionum, ordinationum, statutorum & obligationum omnium Oxonien' discordiâ suscitatâ, prædictus Rex Anglorum, & iidem episcopi, & barones, in eundem Regem super hiis, & omnibus contentionibus, & discordiis, quas habebant & habuerant inter eos, usque ad festum Omnium Sanctorum proximò præteritum, occasione provisionum, ordinationum, statutorum, vel obligationum hujusmodi, compromittere curaverunt;

Promittentes quòd, quicquid idem Rex Francorum, super omnibus prædictis, vel eorum aliquibus, de alto & basso, ordinaret vel statueret, observarent per omnia bonâ fide:

Ita tamen quod dictus Rex citra festum Pentecostes proximò futurum

super hiis diceret dictum suum; datis hinc indè, super hoc, litteris & interpositis juramentis:

Deinde verò idem Rex Anglorum, & præfati episcopi, & barones, similiter in Regem compromiserunt eundem, de omnibus contentionibus, inter ipsos exortis, post dictum festum Omnium Sanctorum, usque ad festum Sanctæ Luciæ proximò præteritum, occasione prædictâ;

Promittentes, juramento hinc indè præstito, servare quicquid idem Rex Franciæ de hiis, vel eorum aliquibus statueret, vel etiam ordinaret (ita tamen quòd citra dictum festum Pentecostes proferret dictum suum) tam super prædictis quam omnibus aliis, quæ super rebus in compromisso deductis, vel circa ipsas interim contingeret attemptari:

Dictus autem Rex Franciæ, hujusmodi compromisso recepto, & apud civitatem Ambianensem propter hoc partibus convocatis, & ipso Rege Anglorum, ac quibusdam ex dictis baronibus personaliter, aliis verò per procuratores comparentibus coram ipso, auditis quoque quæ fuerunt hinc indè proposita; defensionibus etiam ac rationibus partium pleniùs intellectis, attendens quod, per provisiones, ordinationes, statuta & obligationes prædicta, & per ea, quæ ex ipsis, & eorum occasione subsecuta erant, juri & honori ejusdem Regis Anglorum fuerat plurimum derogatum;

Quodque dicti regni turbatio, depressio, & spoliatio ecclesiarum, & alia gravissima dispendia personis ecclesiasticis ac secularibus, indigenis, & alienigenis indè evenerant, & verisimiliter timebatur nè graviora emergerent in futurum, plenâ super præmissis deliberatione præhabitâ, bonorum quoque & magnatum communicato consilio;

Provisiones, statuta, ordinationes, & obligationes prædicta, quocunque nomine censerentur, & quicquid esset ex eis, vel eorum occasione secutum, per dictum & ordinationem suam cassavit & irritavit; maximè cum appareret illa fore per litteras sedis apostolicæ cassa & irrita nuntiata.

Ordinavit insuper quod, tam idem Rex Anglorum quam præfati barones & alii, qui consenserunt hujusmodi compromisso, quique de prædictis observandis se quomodolibet astrinxerunt, quitent eos de provisionibus, statutis, ordinationibus, & obligationibus ipsis, & penitus absolvant.

Adjecit etiam quod, ex vi, seu viribus earumdem provisionum, obligationum, vel ordinationum, vel alicujus potestatis, à præfato Rege Anglorum, super hoc concessæ, nullus nova statuta faciat, nec quisquam jam facta teneat, vel observet; neque pro eo, quod prædicta servata non fuerint, debeat aliquis alterius capitalis, vel aliter inimicus haberi, aut pœnam propter hoc aliquam sustinere.

Decrevit quoque, quod omnes litteræ, super præmisis provisionibus, & earum occasione confectæ, irritæ sint & inanes; ordinans quòd, eidem Regi Anglorum restituantur à baronibus memoratis.

Præterea dixit & ordinavit quod, quæcunque castra fuerunt tradita, custodienda securitatis causâ, vel occasione predictorum, & adhuc detinerentur, liberè ipsi Regi Anglorum ab eisdem baronibus redderentur; ab ipso tenenda, sicut, ante dictarum provisionum tempus, illa tenebat.

Ordinavit etiam & dixit, quòd liberè ipsi Regi Anglorum liceat, capitalem justitiarium, cancellarium, thesaurarium, consiliarios, justiciarios minores, vice-comites, & quoscunque alios officiales ac ministeriales dicti regni, & domûs ipsius Regis Anglorum, sicut faciebat, & facere poterat, ante tempus provisionum prædictarum, præficere, instituere, destituere & amovere, pro suæ libito voluntatis.

Cæterum retractavit & cassavit illud statutum, per quod regnum Angliæ debebat per indigenas gubernari: & alienigenæ tenebantur ab eodem exire, ad illud minimè reversuri; exceptis illis, quorum moram fideles ipsius regni communiter acceptarent.

Ad hæc ordinavit, quòd liceret alienigenis securè in dicto regno morari; quodque præfatus Rex Anglorum, tam alienigenas quam indigenas, quos sibi viderit utiles & fideles, ad concilium suum securè vocare valeat, sicut facere poterat ante tempus prædictum.

Dixit insuper & ordinavit, quòd plenam potestatem, & liberum regimen in regno ejusdem Regis Anglorum & ejus pertinentiis habeat, sitque in eo statu, & in eâ plenariâ potestate, in omnibus & per omnia, sicut ante tempus hujusmodi existebat.

Noluit autem, nec intendit, per hujusmodi ordinationem, regiis privilegiis, cartis, libertatibus, statutis, & laudabilibus consuetudinibus ejusdem regni, quæ ante tempus ipsarum provisionum erant, in aliquo derogare.

Denique ordinavit, quòd sæpedictus Rex Anglorum omnem rancorem, quem adversus prædictos barones occasione præmissorum haberet, ipsis remitteret; ac similiter remitterent ipsi sibi:

Et quòd unus alterum, prætextu eorum, de quibus in eundem Regem extitit compromissum, per se, vel per alium non gravet de cætero in aliquo, vel offendat; prout in litteris indè confectis, dicti Regis Franciæ sigillo munitis, plenius dicitur contineri.

Nos itaque, cupientes ipsius Regis Anglorum & prædicti regni statum tranquilitate prosperâ, & tranquillâ prosperitate vigere, ipsorum Regum supplicationibus inclinati, ordinationem hujusmodi, taliter editam & prolatam, ratam habentes, eam auctoritate apostolicâ duximus confirmandam.

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus vos, vel alter vestrûm eundem Anglorum Regem non permittatis super hiis, contra hujusmodi confirmationis nostræ tenorem, ab aliquibus molestari: molestatores hujusmodi per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo;

Non obstante si aliquibus generaliter, vel specialiter à sede apostolicâ sit indultum, quòd excommunicari, vel interdici nequeant, aut suspendi; & quâlibet aliâ indulgentiâ dictæ sedis, cujuscumque tenoris existat, per quam mandati nostri executio impediri valeat, vel differri, & de quâ, in nostris litteris, fieri oporteat mentionem; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali; seu quod illis, de regno Angliæ, ab apostolicâ sede dicitur esse concessum, ut extra regnum ipsum, vel citra mare Anglicanum, non possint ad judicium evocari per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de concessione hujusmodi mentionem.

Dat' apud Urbem veterem, decimo sexto kal' Aprilis, Pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

De conductu baronum.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 16. In Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum inter venerabilem patrem R. Coventr' & Lich' episcopum, magistrum Nicholaum archid' Norff' & nobilem virum Johannem de Valentinis, nuncium Regis Francie illustris, & Simonem de Monteforti comitem Leic', barones, & alios sibi adherentes, de assensu & voluntate nostrâ condictum sit, quod inter nos & predictos comit' & baron' tractatus pacis habeatur apud Brackele; nos omnes illos, qui ex parte predictorum comitis & baronum ad tractatum illum missi fuerint, in salvum & securum conductum nostrum suscepimus.

Et ideò vobis mandamus, quod omnibus illis, qui ex parte predictorum comitis & baronum ad predictum tractatum missi fuerint, in veniendo, morando, vel redeundo, nullum inferatis vel inferri permittatis impedimentum, injuriam, dampnum, vel gravamen.

In cujus, &c. duratur' usque ad diem Sabbati proximam ante mediam Quadr' proximò venturam.

T. R. apud Oxon', xviii. die Marcii.

De tractando de pace cum S. de Monteforti ac aliis baronibus apud Brackele, in presentiâ Joh' de Valentia, nuncii Regis Franciæ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 16. n. 57. In Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod venerabili patri R. Coventriæ & Lichfeldiæ episcopo, & magistro Nicholao archidiacono Norfolciæ, plenam & liberam dedimus potestatem ad tractandum apud Brackele, in præsentiâ Johannis de Valentia, militis & nuncii carissimi consanguinei nostri, Regis Franciæ illustris, pro nobis, magnatibus & proceribus nostris, ex parte unâ, & Simone de Monteforti comite Leicestriæ, baronibus, & aliis sibi adhærentibus ex alterâ, super securitate, tranquilitate & firmitate pacis regni nostri; ratum habituri & gratum quicquid præfati episcopus & archidiaconus in præmissis, de consilio & assensu prædicti Johannis, providendum duxerint & faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Oxonium, vicesimo die Martii.

De omnibus ligiis Regis congregand' ita quod sint cum toto posse suo apud Oxon' in instanti mediâ Quadragesimæ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. a terg. In Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis, militibus & liberis hominibus de comitatu Suth', salutem.

Cum jam in regno nostro gravissima turbacio sit suborta, ex quâ periculum regni & corone Anglie, quod absit, de facili possit imminere, & necesse sit quod ab omnibus, qui nobis & corone nostre fidelitatis vinculo sunt astricti, in articulo presentis necessitatis, in personis & rebus festinanter subveniatur, vobis mandamus, rogantes in fide quâ nobis & corone regni Anglie estis astricti, quatinus, sicut statum nostrum & regni nostri conservare volueritis illesum, ad nos sitis cum equis & armis, & toto posse vestro apud Oxon' in instanti mediâ Quadr' ad ultimum, consilium & auxilium efficax unâ cum aliis fidelibus nostris super hiis impensuri.

Et nos de sumptibus vestris in adventu vestro ibidem satisfieri faciemus.

Mandavimus eciam dilecto & fideli nostro R. filio Petri, vicecomiti nostro Suth' quod vos ex parte nostrâ roget & inducat in presenti necessitate ad premissa faciènda, cui favorabiliter intendatis; ne per defectum vestri in hâc parte, dampnum vel periculum nobis aut corone predicte immineat.

In cujus, &c.

T. R. apud Oxon', xx. die Marcii.

Bulla Urbani IV. Papæ de conjurationibus irritis, & juramentis super illis relaxatis.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri ...... archiepiscopo Cantuarien' & dilecto filio abbati Sancti Dionisii in Francia, salutem & apostolicam benedictionem.

Cum olim ad nostrum pervenisset auditum, quod nonnulli magnates & alii regni Angliæ diversas conjurationes, colligationes & conspirationes adinvicem fecerint, vallantes eas juramentis propriis, & diversarum adjectione pœnarum;

Nos, attendentes quod per conjurationes, colligationes & conspirationes hujusmodi prædicto regno ac ejus incolis, præter animarum pericula, multa poterant evenire dispendia, & etiam nocumenta;

Considerantes quoque per perturbationem ipsius regni, quod inter alia regna fidelia Deo & apostolicæ sedi à longinquis temporibus specialiter devotum existit, in multis eidem sedi posse generari præjudicium, & libertati ecclesiasticæ non modicum detrimentum, pro tranquillo & prospero statu prædicti regni, & incolarum ipsius, & specialiter carissimi in Christo filii nostri ..... Regis Angliæ illustris, quem sinceræ caritatis brachiis in Domino amplexamur, ad hoc studia nostra convertimus, per quod, pax & tranquillitas Regi & regno, ac incolis prædictis, dante Domino, proveniret.

Ut igitur, dissensionis & scandali exindè submotâ materiâ, regnum ipsum opulentiâ pacis juxta vota nostra persisteret, conjurationes, colligationes & conspirationes prædictas, quocumque nomine censerentur, cassavimus & irritavimus; cassas & irritas, nulliusque valoris existere duximus nunciandas, pœnas quascumque super hoc adjectas; & juramenta præstita relaxantes; ac decernentes quoscumque, ad observationem juramentorum hujusmodi, & ad pœnas easdem aliquatenus non teneri.

Volentes igitur ut ea, quæ super hiis providâ circumspectione decrevimus, inviolabiliter observentur, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus vos, vel alter vestrûm, per vos, vel per alium, seu alios universis prælatis & magnatibus, ac aliis prædicti regni personis, ecclesiasticis, secularibus, & regularibus, cujuscumque dignitatis vel ordinis fuerint, præcipiatis ex parte nostrâ, quod easdem conjurationes, colligationes & conspirationes pro cassis, & irritis penitùs habeant, eis nichilominus districtius inhibendo, ne contra cassationis & irritationis nostræ tenorem, aliquid attemptare præsumant,

Illos autem, qui contra cassationem vel irritationem, seu præceptum aut inhibitionem hujusmodi quomodolibet venire præsumpserint, à tali præsumptione per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescatis:

Non obstante si aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quod excommunicari, vel interdici nequeant, vel suspendi per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem; & quâlibet aliâ indulgentiâ dictæ sedis, cujuscumque tenoris existat, per quam mandati nostri executio possit quomodolibet impediri, & de quâ in nostris litteris fieri debeat mentio specialis; seu constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali; & indulgentiâ quâ, illis de regno Angliæ dicitur esse concessum, quod extra regnum ipsum, vel citra mare Anglicanum, non possint ad judicium evocari per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de hujusmodi indulto mentionem.

Dat' apud Urbem Veterem, duodecimo kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabeo.

De conditionibus sub quibus archiepiscopus Cantuariensis revertatur in Angliam.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Extract. Donationum, &c. an. 45—48 H. III. m 3. d.

ANNO Domini MCCLXIV. mense Martii, in præsentiâ illustris Regis Angliæ, de consilio procerum & magnatum ejusdem regni, actum est, quod venerabilis pater B. Dei gratiâ, Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, in Angliam revertatur, sub conditionibus infrascriptis, in regno pacificè moraturus.

In primis igitur actum est, quod archiepiscopus in reversione suâ excommunicationis sententias in quascunque personas, occasione turbationis in regno Angliæ habitæ, promulgatas, sine difficultate quâlibet relaxet in formâ juris: dum tamen illi, qui excommunicati fuerint inventi, de excessibus satisfacere sint parati, & pro eisdem canonica mandata archiepiscopi recipere teneantur in formâ inferius, in proximo articulo, contentâ.

Secundò, actum est, quod de emendis faciendis, nomine excessuum ecclesiis & ecclesiasticis personis infra loca, jurisdictioni suæ immediatè subjecta, arbitretur archiepiscopus de consilio omnium suffraganeorum suorum, aut majoris & sanioris partis; & de arduis negotiis, ecclesiam Anglicanam & regnum contingentibus, futuris temporibus post reversionem suam, similiter de consilio eorundem & aliorum discretorum de regno, ordinet & disponat.

Tertiò, actum est, quod magistros tales, familiares clericos suos secum adducat; & hos tantum clericos alienigenas de consilio suo & familiâ retineat.

Quartò, actum est, quod alii clerici, quicunque beneficiati in regno Angliæ, cum archiepiscopo redire volentes, in beneficiis suis salvò & securè redeant & morentur: & bona ecclesiastica infra regnum expendant, ut tenentur, nihil extra regnum deferentes vel mittentes, nisi casus necessarius, & à consilio Regis approbatus, hoc requirat.

Quintò, actum est, quod archiepiscopus, seu clerici cum ipso venientes nihil in literis, nunciis, seu mandatis secum deferant, vel quicquam aliud, in ipso regno commorantes, per se vel per alios procurent, de quo Regi, aut aliquibus de regno dampnum possit, vel periculum, seu præjudicium provenire.

Ad memoriam autem præmissorum præsentibus sigillum illustris Regis Angliæ est appensum.

Per totum consilium.

Bulla Urbani IV. Papæ de juramento cassato super provisionibus Oxon'.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus, salutem & apostolicam benedictionem.

Carissimum in Christo filium nostrum Regem Anglorum illustrem, & regnum ejus, quod Deo & apostolicæ sedi multâ fore dinoscitur subjectione devotum, & devotione subjectum, necnon incolas ipsius regni, tanquam dictæ sedis filios speciales, paternæ dilectionis brachiis amplectentes, desideramus eis statum procurare pacificum, ipsorumque dispendiis, Deo propitio, salubriter obviare.

Cum igitur, sicut ad nostrum pervenit auditum, nonnulli magnates & alii, ejusdem regni, diversas provisiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes & conspirationes, & nonnulla statuta adinvicem apud Oxoniam fecerunt, vallantes ea propriis juramentis, & diversarum adjectione pœnarum;

Nos, intelligentes quòd ex hiis in eodem regno gravis extitit turbationis materia suscitata, quodque illa possunt prædictæ sedi multiplex generare præjudicium, & libertati ecclesiasticæ non modicum detrimentum;

Cupientes quoque ut regnum ipsum, extincto dissensionis & scandali fomite, in tranquilitate persistat, & pacis affluat ubertate, provisiones, ordinationes, statuta, obligationes, conjurationes, colligationes & conspirationes hujusmodi, quocunque nomine censeantur, de potestatis apostolicæ plenitudine cassamus & irritamus; cassa & irrita, & nullius firmitatis existere nuntiamus; pœnas quascunque super hoc adjectas, & juramenta præstita, relaxantes; ac decernentes quoscunque ad observationem juramentorum hujusmodi, & ad easdem pœnas aliquatenus non teneri.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ cassationis, irritationis, nuntiationis, relaxationis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire:

Siqùis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' apud Urbem Veterem, decimo kalend' Aprilis, pontificatûs nostri anno tertio.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ, super eodem negotio.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Bibl. Cotton. Cleopatra E. I. n. 198.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri .... archiepiscopo Cantuariensi & dilecto filio .... abbati Sancti Dionisii in Francia, Parisien' dioces' salutem & apostolicam benedictionem.

Carissimum in Christo filium nostrum .... Regem Anglorum illustrem, *ut in bullâ præcedenti usque hæc verba,* aliquatenus non teneri.

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus vos, vel alter vestrûm per vos, vel alium, seu alios, provisiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes, conspirationes, & statuta hujusmodi, in locis in quibus expedire videritis, publicè & sollempniter cassa & irrita nuntiantes, venerabilibus fratribus nostris, universis archiepiscopis & episcopis, ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, ac aliis ecclesiarum prelatis, necnon comitibus, baronibus, magnatibus, & aliis prædicti regni personis, ecclesiasticis ac secularibus, cujuscunque dignitatis, statûs, ordinis, & condicionis fuerint, firmiter præcipiatis ex parte nostrâ,

ut provisiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes, conspirationes & statuta præmissa, pro cassis & irritis penitus habeant; eis nihilominus districtius inhibendo, ne contra cassationis & irritationis nostræ tenorem, aliquid attemptare presumant.

Illos autem, qui contra cassationem, irritationem, seu preceptum, aut inhibitionem hujusmodi, quomodolibet venire presumpserint, à tali presumptione auctoritate nostrâ, appellatione postpositâ, compescatis.

Non obstante si aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quod excommunicari, interdici, nequeant aut suspendi; & indulgentiâ dictæ sedis, quâ illis de regno Angliæ dicitur esse concessum, ut extra regnum ipsum, vel citra mare Anglicanum, in causam trahi, vel ad judicium evocari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem; & quâlibet aliâ indulgentiâ dictæ sedis, cujuscumque tenoris existat, per quam mandati nostri executio possit quomodolibet impediri, & de quâ in nostris litteris mentio fieri debeat specialis; & constitutione de duabus dietis editâ in concilio generali; & illâ quam felicis recordationis Innocentius Papa, predecessor noster, edidisse dinoscitur de aliquibus per generalem clausulam "quidam alii" ultra quatuor, ad judicium non trahendis.

Dat' apud Urbem Veterem, viiii. kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno tertio.

Bulla ejusdem Papæ, pro conventu S. Trinitatis London' super hospitali Sanctæ Katharinæ juxta turrim.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ...... abbati & ...... priori Glovernæ, Wigornien' dioc', salutem & apostolicam benedictionem.

Dilecti filii ...... prior & conventus ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, nobis exponere curaverunt, quod claræ memoriæ H. Rex Angliæ, & M. Regina uxor ipsius, perpetuam custodiam, & quicquid juris habebant in hospitali eorum sanctæ Katherinæ, juxta turrim Londonien' posito, quod ipsi de bonis propriis construxerant, & dotârant dictis priori & conventui, ac eorum ecclesiæ Sanctæ Trinitatis liberaliter contulerunt;

Et postmodum quidam Reges Angliæ, qui post ipsos fuerunt, & etiam carissimus in Christo filius noster ...... Rex Angliæ illustris, collationem hujusmodi habuerunt ratam & firmam;

Aliqui etiam Londonien' episcopi, de consensu capituli Londonien' præfatum hospitale, cum omnibus pertinentiis suis, dictis priori & conventui & ecclesiæ concesserunt;

Et tam ipsi, quam quidam archiepiscopi Cantuarien' metropolitan' loci, collationem seu donationem hujusmodi confirmârunt, prout in literis indè confectis dicitur plenius contineri:

Dictique prior & conventus hospitale præfatum, ejusque custodiam, cum omnibus pertinentiis suis, à centum annis citra, usque ad hæc tempora, pacificè possederunt;

Instituentes & destituentes fratres ibidem, qui suscipiebant ab eis professionem, habitum, & vivendi modum, secundum regulam sancti Augustini; & promittebant juramento, super hoc præstito, sub eorum obedientiâ vivere, & ipsis tam de spiritualibus quam de temporalibus plenariè respondere:

Sed venerabilis frater noster .... Londonien' episcopus, contra collationem & confirmationem hujusmodi veniens, ipsos hospitali prædicto, ejusque juribus & pertinentiis suis spolians, non permittit fratres commorantes ibidem canonicam eis & debitam exhibere obedientiam, ad eorum venire capitulum, & sibi de temporalibus, more solito, respondere:

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatinus, si est ita, dictum episcopum, quod eisdem priori & conventui hospitale ipsum, cum omnibus suis pertinentiis, cum integritate restituat, dictosque fratres ejus liberè respondere permittat de justitiis consuetis, monitione præmissâ, auctoritate nostrâ, appellatione remotâ, compellatis:

Non obstante si eidem episcopo à sede apostolicâ sit indultum, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possit per literas sedis ejusdem, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem.

Quod, si non ambo hiis exequendis potueritis interesse, alter vestrûm ea nichilominus exequatur.

Dat' apud Urbem Veterem, quinto kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo à filo canabeo.

Bulla Urbani IV. Papæ, directa Reginæ Angliæ pro priore & conventu Sanctæ Trinitatis, super prædicto hospitali Sanctæ Katerinæ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, carissimæ in Christo filiæ .... Reginæ Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Dilecti filii, prior & conventus ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, nobis exponere curaverunt, quòd claræ memoriæ S. Rex Angliæ ac M. Regina uxor ipsius, perpetuam custodiam, & quicquid juris habebant in hospitali eorum Sanctæ Katerinæ, juxta turrim Londonien' posito, quod ipsi de bonis propriis construxerant & dotârant, duxerunt eis & dictæ ecclesiæ Sanctæ Trinitatis liberaliter conferenda.

Et postmodum quidam Reges Angliæ, qui post ipsos fuerunt, & etiam carissimus in Christo filius noster, ... Rex Angliæ illustris, collationem hujusmodi habuerunt ratam & firmam;

Aliqui etiam episcopi Londonien' de consensu capituli Londonien' præfatum hospitale, cum omnibus pertinentiis suis, dictis priori & conventui ac ecclesiæ concesserunt; & tam ipsi, quam quidam archiepiscopi Cantuarienses metropolitani loci, collationem seu donationem hujusmodi confirmârunt, prout in litteris indè confectis dicitur plenius contineri.

Dictique prior & conventus hospitale prædictum, ejusque custodiam cum omnibus pertinentiis suis, à centum annis & citra, usque ad hæc tempora pacificè possederunt; instituentes & destituentes fratres ibidem, qui ab eis professionem, habitum, & vivendi modum, secundum regulam beati Augustini suscipiebant; vivendo sub ipsorum obedientiâ, & ipsis tam de spiritualibus, quam temporalibus plenariè respondendo.

Sed nunc memorati prior & conventus hospitali prædicto ejusque pertinentiis de mandato tuo, quod vix credimus, spoliati dicuntur, nec permittuntur fratres, commorantes ibidem, canonicam eis & debitam exhibere obedientiam, ad eorum venire capitulum, & sibi respondere, de temporalibus, ut solebant:

Propter quod iidem prior & conventus ad apostolicæ sedis providentiam recurrerunt:

Quia verò decet honorem tuum, ut hujusmodi salubris & pia concessio, per tot Reges, totque Pontifices roborata, conservetur illæsa, excellentiam tuam rogamus, monemus, & hortamur attentè, quatinus hospitale ipsum, & omnes pertinentias ejus, quæ in tuis manibus detineri dicuntur, eisdem priori & conventui, pro nostrâ & apostolicæ sedis reverentiâ, facias promptâ benignitate restitui, ac ipsos pacificâ prædictorum possessione gaudere; ita quod tibi, à Deo propter hoc, vitæ perennis præmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Dat' apud Urbem Veterem, kalend' Aprilis, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo à filo canabi.

Bulla pro conventu antedicto, de testimonio perhibendo in causis propriis.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ...... priori & conventui ecclesiæ Sanctæ Trinitatis Londonien' ordinis sancti Augustini, salutem & apostolicam benedictionem.

Etsi superfluum videatur precibus postulari quod à jure communi conceditur, interdum tamen ipsa quoque justitia non inutiliter indulgetur, ut eo sit à contrariâ potentiâ tutior, quo fuerit de gratiâ speciali concessa.

Hinc est quod nos, devotionis vestræ precibus inclinati, vobis, auctoritate præsentium, indulgemus ut liceat vobis, in causis ecclesiæ vestræ, verum testimonium ferre; dummodo unus, vel duo ex vobis ad agendum & respondendum fuerint instituti; quorum testimonium admitti non debet in causis, in quibus auctores extiterint, vel etiam responsales.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' apud Urbem Veterem, kalend' Aprilis, pontificatûs nostri anno tertio.

Sub plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

Litteræ baronum ad Regem Angliæ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III. Mat. Paris. p. 994. Lond. 1640.

EXCELLENTISSIMO domino suo Henrico, DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, domino Hyberniæ, duci Aquitaniæ, barones & alii fideles sui, sacramentum & fidelitatem DEO & sibi observare volentes, salutem & debitum, cum honore & reverentiâ, famulatum.

Quum per plurima experimenta liqueat, quod quidam vobis assistentès, multa de nobis mendacia vestræ dominationi ingesserunt, mala quantum possunt, non solum nobis, sed etiam vobis & toti regno vestro intentantes; noverit excellentia vestra, quod salutem, sanitatemque corporis vestri, totis viribus & fidelitate vobis debitâ, volumus observare; inimicos non solum nostros, sed etiam vestros, & totius regni vestri juxta posse gravare proponentes, illis, si placet, supradictis non credatis.

Nos verò fideles vestri semper inveniemur, & nos comes Leicestriæ, & Gilbertus de Clara, ad petitionem aliorum pro nobis ipsis signa apposuimus.

Datum, &c.

Responsio Regis Angliæ ad præmissas litteras.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III. Mat. Paris. p. 994. Lond. 1640.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hyberniæ, dux Aquitaniæ, Simoni de Monteforti, Gilberto de Clara, & eorum complicibus.

Quum per bellum & perturbationem generalem in regno nostro jam per vos suborta, necnon incendia, & alia damna enormia, appareat manifestè, quod fidelitatem nostram nobis non observatis, nec de securitate corporis nostri in aliquo curatis: eo quod magnates, & alios fideles nostros fidei constanter adhærentes, enormiter gravâstis, & ipsos pro possè vestro, gravare proponitis, sicut per litteras vestras nobis significatis, nos ipsorum gravamen nostrum proprium, & eorum inimicos nostros reputantes.

Quum tamen præcipuè prædicti fideles nostri, pro fidelitate suâ observandâ, contra infidelitatem vestram, nobis viriliter assistant, de vestrâ fidelitate non curamus nec amore, & eorum inimicos diffidamus.

Teste meipso, apud Lewes, xii. die Maii, anno regni nostri quadragesimò octavo.

Litteræ Regis Alemanniæ & aliorum Regi Angliæ fideliter adhærentes, ad barones Angliæ.

A. D. 1264. An. 48 Hen. III. Mat. Paris. p. 994. Lond. 1640.

RICHARDUS, DEI gratiâ, Rex Romanorum, semper augustus, & Edwardus illustris Regis Angliæ primogenitus, cæterique barones omnes & milites prædicto Regi Angliæ constanter adhærentes fide sincerâ & opibus, Simoni de Monteforti, Gilberto de Clara, ac cæteris universis ac singulis perfidiæ suæ complicibus.

Ex litteris vestris, quas illustri Regi Angliæ, domino nostro transmisistis, accepimus nos esse diffidatos à vobis; licet hujusmodi verbalis diffidatio fuerit in nos realiter ante manu hostili, rerum nostrarum incendiis, & bonorum nostrorum depopulationibus, prosecutione probata. Nos igitur, vos omnes, à vobis universis & singulis, tanquam hostes publicos ab hostibus diffidatos, certiores facimus, quoniam deinceps personarum vestrarum, & rerum dispendiis, ubicunque nobis ad hoc facultas fuerit, totis viribus insistemus. Et hoc quod falsò nobis imponitis, quòd nec fidele, nec bonum ipsi domino Regi damus consilium, nequaquam verum dicitis. Et si vos, domine Simon de Monteforti, vel Gilebertus de Clara, hoc idem in curiâ domini Regis volueritis asserere, parati sumus vobis securum, ad veniendum ad dictam curiam, procurare conductum, & nostræ innocentiæ veritatem, & utriusque vestrûm, sicut perfidi proditoris, mendacium declarare, per aliquem nobilitate & genere nobis parem.

Omnes nos contenti sumus prædictorum dominorum sigillis, ultra domini Regis Romanorum, & domini Edwardi.

Datum, &c. ut prius.

Acquietantia pro Rege Franciæ, & de pecuniâ receptâ in utilitatem regni & ecclesiæ expendendâ.

A.D. 1264. An. 48 Hen. III. Pat. 48 Hen. III. n. 51. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod, cum per compositionem & pacem, inter karissimum dominum & consanguineum nostrum Ludovicum, illustrem Regem Franciæ, & nos initam, teneretur nobis idem Rex dare id quod quingenti milites custare deberent rationabiliter ad tenendum per duos annos; secundum quod in formâ pacis ejusdem plenius continetur.

Nosque, aliorum arbitrium non curantes super hoc expectare, de bonorum consilio & communi assensu, ad hunc amicabilem finem devenissemus; quod idem dominus Rex, pro eo quod custare deberent quingenti milites tenendi, ut prædictum est, nobis in centum, triginta, quatuor millibus librarum Turon' teneretur;

Nos postmodum recepimus ab ipso domino Rege Franciæ prædicta centum, triginta, quatuor millia librarum Turon' in pecuniâ numeratâ, & de hiis recognoscimus ab eodem domino Rege nobis integraliter satisfactum fuisse; quietantes imperpetuum pro nobis, hæredibus, ac successoribus nostris, ipsum dominum Regem Franciæ, ac hæredes, & successores suos, de prædictâ summâ centum, triginta, quatuor millium librarum Turon' & de eo, quod nos, vel hæredes, aut successores nostri petere possemus ab ipso domino Rege Franciæ, vel hæredibus, aut successoribus suis, pro eo quod constare possent prædicti quingenti milites tenendi per duos annos, sicut plenius exprimitur in formâ pacis ejusdem.

Verum, cum nos magnam partem prædictæ totalis summæ centum, triginta, quatuor millium librarum Turon' in utilitatem regni Angliæ jam expenderimus, promittimus quod residuum ipsius pecuniæ in servitium DEI, aut ecclesiæ, vel in utilitatem regni Angliæ expendemus, prout tenemur, & in formâ pacis plenius continetur.

In cujus rei testimonium.

Dat' apud Lewes', decimo quarto die Maii, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, anno verò regni nostri quadragesimo octavo.

Per ipsum Regem, Regem Alemanniæ, Edwardum filium Regis, Henricum filium Regis Alemanniæ, Rogerum de Leiburne, & alios de concilio Regis.

Et sciendum quod magister Arnulphus, cancellarius Regis Alemanniæ, dictavit & scripsit manibus propriis litteram supradictam, sine consilio & assensu alicujus clerici de cancelleriâ: & consignata fuit coram concilio domini Regis apud Lewes die supradicto.

Post plures de pace inter Regem & barones nequicquam tractatus, ad arma ventum est. Pugnatur apud Northampton; ubi, ex parte baronum, multi de antesignanis, mense Aprili, capti sunt.

Mensis Maii die xiv. pugnatur apud Lewes; ubi, inter alios, ipse Rex captivatur: quem S. de Montfort, huc illuc secum circumducit; ac, sub Regis nomine & sigillo, quæcunque ad libitum mandata emittit.

Acta Simonis de Monteforti, sub nomine & sigillo Regis, Rege captivo.

De captis apud Northampton deliberandis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 13. in Turr. Lond.

REX Drogoni de Barentino, constabulario castri sui Windesor', salutem.

Cum per formam pacis, inter nos & barones nostros initam & firmatam, Simonem de Monteforti, filium comitis Leycestriæ, Petrum de Monteforti, Petrum & Robertum filios suos, nuper captos apud Northampton, deliberare debeamus;

Vobis mandamus quatinus prædictos Simonem & Petrum de Monteforti seniorem, quos, ex commissione Edwardi primogeniti nostri carissimi, in custodiâ tenetis, sine dilatione deliberetis, ita quod salvò & securè possint ire quo voluerint.

Et hoc nullatenus ómittatis.

Teste Rege, apud Bellum, decimo septimo die Maii.

Eodem modo mandatum est Willielmo la Zuch, quod deliberari faciat Petrum de Monteforti juniorem, in formâ prædictâ.

Eodem modo mandatum est Jacobo de Aldithele, quod deliberari faciat Robertum de Monteforti, in formâ prædictâ.

De proclamando pacem inter Regem & barones suos.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. a terg. in Turr. Lond.

REX ballivis, & probis hominibus suis Derb' salutem.

Cum jam, divinâ disponente graciâ, pax inter nos & barones nostros formata sit & firmata, vobis mandamus firmiter injungentes, quatinus per totam villam predictam pacem nostram publicè proclamari & firmiter observari; & tam ex parte nostrâ quàm baronum nostrorum firmiter inhiberi faciatis, ne quis sub periculo vite & membrorûm, alicui dampnum inferat vel jacturam in personâ vel rebus; nec incendia vel depredaciones, seu alia hujusmodi enormia perpetret contra pacem nostram.

Et si quos malefactores & pacis nostre perturbatores inveneritis, eos arestari & salvò custodiri faciatis, donec aliud indè preceperimus.

T. meipso, apud Roff', xxv. die Maii.

Eodem modo & per eadem verba scribitur coronatoribus in comitatu Derb' quod per totum comitatum illum pacem Regis publicè proclamari & firmiter teneri faciant, in formâ supradictâ.

De committendo castrum Dovor' & Quinque Portus Henrico de Monteforti, Simonis filio, custodienda.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 13. n. 47. in Turr. Lond.

REX omnibus, tenentibus de castellariâ Dovorr' salutem.

Sciatis quod commisimus dilecto nepoti nostro Henrico de Monteforti, filio comitis Leycestriæ, castrum nostrum Dovorr' Quinque Portus nostros, & camerariam nostram de Sandwico, cum pertinentiis, custodienda, quamdiù nobis placuerit;

Ita quod de exitibus, indè provenientibus, nobis respondeat ad scaccarium nostrum.

Et ideò vobis mandamus quod eidem Henrico in omnibus, quæ ad custodiam illam pertinent, intendentes sitis & respondentes, sicut prædictum est.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium, vicesimo octavo die Maii.

Per Regem & R. Aquilun'.

Et mandatum est Ricardo de Grey quod prædicta castrum & portus, unà cum armis, victualibus, balistis, & aliâ garnesturâ ejusdem castri, ad opus Regis reservanda, liberet præfato Henrico, de quibus omnibus chirographum inter ipsos fieri faciat;

Ita quod idem Henricus nobis de eisdem valeat respondere.

In cujus, &c. Teste ut supra.

Et mandatum est baronibus & ballivis portûs de Sandwico, quod eidem Henrico, tanquam constabulario castri prædicti, custodi Quinque Portuum, & camerario Sandwici, in omnibus, quæ ad custodiam illam pertinent, intendentes sint & respondentes, sicut prædictum est.

Teste ut supra.

Item mandatum est baronibus & ballivis portuum Dovorr', Sandwic', Hith', Romney, Wincheles, & la Rye, & Hastings, quod ei sint intendentes & respondentes, sicut prædictum est.

De conflictu nuper habito apud Northampton' quo tempore Judæi fugerunt in castrum North'ton, & id custodierunt in dispendium Regis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

REX Thome de Kinn'; Benedicto Dod', Waltero le Pessimer, Radulpho filio Radulphi, Ade de Stamford, Willielmo de la Fontaine, Alano Plumbe, Johanni le Especer, Willielmo filio Michaelis, Johanni Samps', Johanni fil' Eustach', Waltero de Blond', Gervas' Samps', Henrico de Charewrth', Roberto de Ardern', Willielmo de Eborum, Petro le Vinet, Roberto fil' Henrici, Johanni le Estreis, Abel le Draper, Johanni le Lorimer, Roberto Bote, Roberto le Clerc, & Willielmo de Estoremewrth', burgensibus Norht', salutem.

Cum propter turbacionem nuper habitam in regno nostro, & maximè propter conflictum nuper habitum apud Norht' Judei fugerint & ibidem pre timore, moram hactenus fecerint, castrum illud exire non audentes, de quo jacturam non modicam jam incurrimus; ac sedatâ turbacione predictâ, & inspirante graciâ divinâ, pax inter nos & barones nostros ordinata sit & firmata, ac in regno nostro publicè proclamata; propter quod de concilio nostro providimus, quod iidem Judei redeant in villam predictam, ibidem moraturi, sicut prius moram consueverint; ac eciam ad tuicionem, & majorem securitatem eorumdem, vos ad custodiam ipsorum assignaverimus:

Vobis mandamus quod Judeos illos & omnes possessiones suas manuteneatis, protegatis, & defendatis; non inferentes eis, vel quantum in vobis est inferri permittentes injuriam, molestiam, dampnum, aut gravamen. Cyrographariis autem & custodibus arche Judeorum ipsorum in villâ predictâ, cum opus fuerit, consulentes sitis, & auxiliantes ad ea facienda & exequenda, que ad officium suum pertinent in eâdem villâ, pro quo diligenciam vestram meritò commendare debeamus.

T. R. apud Sanctum Paulum London, ii. die Junii.

De non portando arma, & de prisonibus captis apud Northampton liberandis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

REX Jacobo de Aldithele, salutem. Cum jàm, sedatâ turbatione nuper habitâ in regno nostro, pax inter nos & barones nostros, divinâ cooperante gratiâ, ordinata sit & firmata; & ad pacem illam per totum regnum nostrum inviolabiliter observandam, de consilio & assensu baronum nostrorum, sit provisum, nequis, sub amissione terrarum & tenementorum suorum, & etiam sub periculo vitæ & membrorum, arma de cætero portet in regno nostro, sine licentiâ & speciali mandato nostro;

Et quòd omnes, qui nuper in conflictu, habito apud Northampton, ut prisones capti fuerunt, ad nos ducantur London' in quorumcumque custodiâ consistant; cumque quædam ardua negotia, nos & regnum nostrum tangentia, vobis necessariò communicanda habeamus, quæ sine præsentiâ vestrâ nequeunt expediri;

Vobis, de consilio baronum nostrorum, mandamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatenus statim, visis literis istis, omnibus aliis prætermissis, ad nos in propriâ personâ vestrâ veniatis, nobiscum super prædictis negotiis tractaturi,

Adducentes vobiscum Robertum de Sutton, Robertum filium Walteri, Philippum de Covel, & Johannem de Wiavil, & omnes alios hujusmodi prisones, quos in custodiâ vestrâ tam de nostrâ, quam de cujuscumque alterius commissione tenetis; ut de prisonibus prædictis, & de prisonibus nuper captis apud Lewes, si expedire viderimus, prisonem pro prisone, vel prisones ipsos per sufficientem manucaptionem deliberari faciamus:

Et hoc sicut nos & honorem nostrum, nec non & tranquilitatem & pacem regni nostri diligitis, nullatenus omittatis.

Teste Rege, apud Sanctum Paulum Londini, quarto die Junii.

Item mandatum est Rogero de Mortuo Mari ut supra, ut adducat secum Reginaldum de Watervill, Johannem le Despenser, Adam le Despenser, Rogerum de la Hide, Humfridum de Bassingburn, & omnes alios hujusmodi prisones, &c. & tradita fuit litera Simoni de Watervil.

Eodem modo mandatum est Rogero de Clifford, quod adducat secum Willielmum de Eyvill, Henricum de Penbregg, Baldwinum de Drayton.

De armis non portandis, & prisonibus deliberandis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 13. d. in Turr. Lond.

REX Johanni de Grey, constabulario castri sui Nottinghamiæ, salutem.

Cum jam, sedatâ turbatione nuper habitâ in regno nostro, pax inter nos & barones nostros, divinâ cooperante gratiâ, ordinata sit & firmata; ac ad pacem illam per totum regnum inviolabiliter observandam, de consilio & assensu baronum nostrorum, provisum sit, ne quis, sub amissione terrarum & tenementorum suorum, &c. *ut in litteris præeuntibus.*

Et hoc sicut nos & honorem nostrum, necnon & tranquillitatem & pacem regni nostri diligitis, nullatenus omittatis.

Teste Rege, apud Sanctum Paulum London', quarto die Junii.

Littera prædicta commissa fuit Philippo de Driby per comitem Leycestriæ, comitem Gloucestriæ, &c.

Item mandatum est Drogoni de Barentino constabulario castri Windesor, quod Willielmum de Furnival, & omnes alios prisones, &c. secum adducat, &c. ut supra, & litera ista tradita fuit Charles Valletto Regis, deferenda præfato constabulario.

Item mandatum est Johanni de Vallibus, constabulario castri Norwici, vel subconstabulario ejusdem castri, quod veniat in formâ prædictâ, & adducat secum Ger' de Furnivall, Willelmum de Eylesford, Radulphum de Bruton, Johannem Estormy, & omnes alios hujusmodi prisones, &c. in formâ supradictâ.

De custodibus pacis in singulis comitatibus constitutis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 12. d. in Turr. Lond.

REX Adæ de Novo-Mercato, salutem. Cum jam, sedatâ turbatione nuper habitâ in regno nostro, pax inter nos & barones nostros, divinâ cooperante gratiâ, ordinata sit & firmata; ac ad pacem illam per totum regnum nostrum inviolabiliter observandam, de consilio & assensu baronum nostrorum, provisum sit, quod in singulis comitatibus nostris, per Angliam, ad tuitionem & securitatem partium illarum, custodes pacis nostræ constituantur, donec per nos & barones nostros de statu regni nostri aliter fuerit ordinatum; cumque nos, de vestrâ fidelitate simul & industriâ fiduciam gerentes, vos, de consilio dictorum baronum nostrorum, custodem nostrum assignaverimus in comitatu Lincolniæ, quamdiu nobis placuerit;

Vobis mandamus in fide quâ nobis tenemini, firmiter injungentes, quatinus, custodiæ pacis nostræ ibidem, & hiis, quæ ad conservationem pacis nostræ pertinent, diligenter intendatis, ut prædictum est,

Firmiter & publicè per totum comitatum prædictum inhibentes, ex parte nostrâ, ne quis, sub pœnâ exhæredationis, & periculo vitæ & membrorum, super aliquem currat, nec aliquem deprædetur, nec homicidia vel incendia, roberias, toltas, seu alia hujusmodi perpetret enormia, nec cuiquam dampnum aliquod inferat, contra pacem nostram; nec etiam de cætero arma portet in regno nostro, sine licentiâ nostrâ & mandato nostro speciali:

Et, si quos hujusmodi malefactores, & pacis nostræ perturbatores, vel etiam, ut prædictum est, arma-portantes inveneritis, eos sine dilatione arestari, & salvò custodiri faciatis, donec aliud indè præceperimus.

Et ad hoc, si necesse fuerit, totum posse dicti comitatûs, cum toto posse comitatuum adjacentium, vobiscum assumatis, custodibus ipsorum comitatuum ad consimilia, cum opus fuerit, viriliter auxiliantes:

Et, si fortè ipsos malefactores evadere contingat, quod nullâ ratione vellemus, tunc de nominibus eorum nobis constare faciatis, ut quod justum fuerit de ipsis, fieri faciamus.

Et quia, instanti parliamento nostro, de negotiis nostris & regni nostri cum prælatis, magnatibus, & aliis fidelibus nostris tractare necessariò nos oportebit;

Vobis mandamus quatinus quatuor de legalioribus & discretioribus militibus dicti comitatûs, per assensum ejusdem comitatûs ad hoc electos, ad nos pro toto comitatu illo mittatis;

Ita quod sint ad nos London' in octabis instantis festi Sanctæ Trinitatis ad ultimum, nobiscum tractaturi de negotiis prædictis: vos autem in hiis omnibus exequendis tam fideliter & diligenter vos habeatis, ne per negligentiam vestri ad vos & vestra graviter capere debeamus.

Teste Rege, apud Sanctum Paulum London', quarto die Junii.

Eodem modo constituitur Ricardus de Tany custos pacis in comitatibus Essexiæ & Hertfordiæ.

Eodem modo constituitur Johannes de Eyvill in comitatu Eboracensi.

Eodem modo constituitur Johannes de Burgo senior in comitatu Norfolciæ.

Eodem modo constituitur Willielmus de Bovill in comitatu Suffolciæ.

Eodem modo constituitur Ægidius de Argentenn' in comitatu Cantabrigiæ.

Eodem modo constituitur Henricus Engaine in comitatu Hunt.

Eodem modo constituitur Willielmus le Mareschall in comitatu Northampt'.

Eodem modo constituitur Godefridus de Escudemor in comitatu Wilts.

Eodem modo constituitur Johannes de Sancto Walerico in comitatu Southampt'.

Eodem modo constituitur Willielmus de Tracy in comitatu Gloucestriæ.

Eodem modo constituitur Radulphus Basset de Sapercon in comitatu Leycestriæ.

Eodem modo constituitur Thomas de Estleys in comitatu Warr'.

Eodem modo constituitur Robertus de Stradeley in comitatu Nott'.

Eodem modo constituitur Ricardus de Vernon in comitatu Derb'.

Eodem modo constituitur Johannes filius Johannis in comitatu Buckinghamiæ.

Eodem modo constituitur Walterus de Beuchamp de Chalcester in comitatu Bedford.

Eodem modo constituitur Gilbertus de Ellesfend in comitatu Oxon'.

Eodem modo constituitur Robertus filius Nigelli in comitatu Berks'.

Eodem modo constituitur Johannes de Plessetis in comitatu Northumb'.

Eodem modo constituitur Thomas de Muleton in comitatu Cumbr'.

Eodem modo constituitur Johannes de Marevill in comitatu Westmerl'.

Item, scribitur Henrico de Monteforti vicecomiti Kantiæ, quod intendat custodiæ pacis, &c. quæ commissa fuit Petro de Trehampton, deferenda eidem Henrico.

Eodem modo constituitur Johannes de Aur' in comitatu Dors'.

Eodem modo constituitur Brianus de Gowiz in comitatu Somers'.

Eodem modo constituitur Oliverus de Dynant in comitatu Devon'.

Eodem modo constituitur Radulphus Basset de Drayton in comitatu Salop' & Staff'.

De pace inter Regem & barones proclamand' in London', in quâ notand' quod Rex tempore turbationis recepit omnes Judeos London' ut eos protegeret à violentiis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

REX majori & vicecomitibus London', salutem. Cum jam, sedatâ turbacione nuper habitâ in regno nostro, inspirante graciâ divinâ, pax inter nos & barones nostros ordinata sit & firmata, per quod, de consilio baronum nostrorum firmiter inhiberi, & publicè proclamari fecimus per totum regnum, ne quis, sub periculo vite & membrorum, super alium currat, nec homicidia vel incendia, depredaciones vel toltas, seu alia hujusmodi faciat enormiâ, nec cuiquam dampnum inferat contra pacem nostram; cumque Judeos nostros London' pro timore turbacionis supradicte, adhùc existentes apud turrim nostram London' in nostram defensionem & protectionem susceperimus specialem, unà cum familiis, rebus, & omnibus possessionibus eorumdem; ac ipsis Judeis concesserimus, quod ad domos suas infra civitatem prædictam liberè redire, & eas securè & absque omni impedimento inhabitare possint, sicut prius ante turbacionem predictam facere consueverint;

Vobis de consilio baronum predictorum mandamus, firmiter injungentes, quatinus per totam civitatem predictam ex parte nostrâ & baronum ipsorum, publicè clamari & firmiter inhiberi faciatis, ne quis, sub periculo vite & membrorum predictis Judeis & familiis suis, in personis vel rebus eorum, inferat dampnum, molestiam, vel gravamen: vos autem decetero, tam infra civitatem predictam quam extra, quantum in vobis est, manuteneatis, protegatis, & defendatis, pro quo vos specialiter recommendare debeamus.

T. R. apud Sanctum Paulum London, xj. die Junii.

Quod Alienora uxor Edwardi primogeniti filii Regis, cum filiâ suâ, ac omni familiâ suâ, indilatè recedat à castro de Windesor'.

[*Rege captivo.*]
A. D 1264.—An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX Alienor' consorti Edwardi primogeniti sui, salutem. Quia volumus modis omnibus quod à castro nostro Windes', ubi nunc moram trahitis, recedatis, vobis mandamus quod unà cum filiâ vestrâ, Johanne de Weston senescallo vestro, Willielmo Charles milite vestro, duabus domicellis, & aliâ fam' hernesio, & rebus vestris castrum predictum exeatis, & usque Westm' veniatis, moram ibidem facture donec aliud indè ordinaverimus. Et hoc sicut nos & honorem nostrum & vestrum diligitis, nullatinus omittatis. Quia manucapimus quod vos erga prefatum Edwardum dominum vestrum excusabimus, & indempnes conservabimus.

Nos autem vos, predictam filiam, Johannem, Willielmum, duas domicellas, familiam, una cum hernesio vestro, presentibus hiis litteris nostris patentibus ad hoc recipimus in salvum & securum conductum nostrum. In cujus, &c.

T. R. apud Sanctum Paulum London', xviii. die Junii.

De ordinatione per Simonem de Monteforti & complices suos apud London', pro pace regni.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. n. 10. in Turr Lond.

HÆC est forma pacis à domino Rege, & domino Edwardo filio suo, prælatis, & proceribus omnibus, & communitate totâ regni Angliæ, communiter & concorditer approbata, videlicet,

Quod quædam ordinatio, facta in parliamento London' habito circa festum Nativitatis beati Johannis Baptistæ, proximo præteritum, pro pace regni conservandâ, quousque pax inter dictum dominum Regem, & barones apud Leues, per formam cujusdam misæ, prælocuta compleretur, duratura omnibus diebus prædicti domini Regis, & etiam temporibus domini Edwardi, postquam in Regem fuerit assumptus, usque ad terminum quem ex nunc duxerit moderandum, firma maneat, stabilis, & inconcussa; dicta autem ordinatio talis est.

Forma regiminis domini Regis & regni.

Ad reformationem statûs regni Angliæ eligantur & nominentur tres discreti & fideles de regno, qui habeant auctoritatem & potestatem à domino Rege eligendi, seu nominandi, vice domini Regis, consiliarios novem; de quibus novem, tres ad minus alternatim, seu vicissim semper sint in curiâ præsentes;

Et dominus Rex, per consilium eorumdem novem, ordinet & disponat de custodiâ castrorum, & omnibus aliis regni negotiis:

Præficiat etiam dominus Rex per consilium prædictorum novem, justiciarium, cancellarium, thesaurarium, & alios officiales majores & minores, in hiis quæ spectant ad regimen curiæ & regni:

Jurabunt autem primi electores sive nominatores quod, secundum conscientiam suam, eligent vel nominabunt consiliarios, quos credent honori Dei & ecclesiæ, domino Regi & regno utiles & fideles:

Consiliarii quoque, ac omnes officiales, majores & minores, in suâ creatione, jurabunt quod officia sua, pro posse suo, ad honorem Dei & ecclesiæ, & ad utilitatem domini Regis & regni absque munere, præter esculenta & poculenta, quæ communiter inmensis præsentari solent, fideliter exequentur.

Quod, si prædicti consiliarii, vel aliqui, seu aliquis eorum, in administratione sibi commissâ, malè versati vel versatus fuerint aut fuerit, seu ex aliâ causâ mutandi fuerint, dominus Rex per consilium priorum trium electorum seu nominatorum, quos amovendos viderit, amoveat: & loco eorum, per eosdem, alios fideles & idoneos subroget & substituat.

Si autem officiales, majores vel minores, in officiis suis malè versentur, dominus Rex, per consilium prædictorum novem, ipsos amoveat, & alios sine dilatione, per consilium prædictorum, loco eorum, substituat.

Quod, si primi tres electores seu nominatores, in electione vel nominatione consiliariorum, aut fortè consiliarii, in creatione officialium, vel aliis negotiis domini Regis & regni gerendis, seu disponendis, discordes fuerint, quod à duabus partibus concorditer factum fuerit vel ordinatum, firmiter observetur; dummodo, de illis duabus partibus, unus sit prælatus ecclesiæ in negotiis ecclesiam contingentibus.

Et, si contingat duas partes dictorum novem in aliquo negotio non esse concordes, de discordiâ illâ stabitur ordinationi primorum trium electorum vel nominatorum, aut majoris partis eorumdem.

Et, si videatur communitati prælatorum & baronum concorditer expedire, quod aliqui vel aliquis, loco aliquorum aut alicujus primorum trium nominatorum subrogentur vel substituantur, dominus Rex, per consilium communitatis, prælatorum, & baronum, alios vel alium substituat.

Omnia autem prædicta faciat dominus Rex per consilium prædictorum novem in formâ supradictâ, vel ipsi vice & auctoritate domini Regis; præsente ordinatione duraturâ, donec misa apud Lewes facta, & postea à partibus sigillata; fuerit concorditer consummata; vel alia provisa, quam partes concorditer duxerint approbandam.

Hæc autem ordinatio facta fuit London' de consensu, voluntate, & præcepto domini Regis; necnon prælatorum, baronum, ac etiam communitatis, tunc ibidem præsentis.

In cujus rei testimonium domini R. Lincolniensis, & Hugo Eliensis episcopi, R. comes Norfolciæ & marescallus Angliæ, R. de Veer comes Oxoniensis, Humphredus de Bohun, Will' de Monte Canisio, & major London' signa sua huic scripturæ apposuerunt.

Actum in parliamento Lond' mense Junii, anno Domini MCCLXIV.

Item, ordinatum est quod status ecclesiæ Anglicanæ in statum debitum reformetur.

Item, ordinatum est quod prædicti tres electores & consiliarii, de quibus fit mentio in prædictâ ordinatione Lond' & castrorum custodes, & cæteri ballivi domini Regis, semper sint indigenæ;

Alienigenæ verò pacificè veniant, morentur, & redeant.

Et tam laici, in suis possessionibus, quam clerici, in suis beneficiis residere volentes; mercatores etiam, & alii omnes pro suis negotiis procurandis, liberè veniant, & pacificè commorentur; dum tamen pacificè, sine armis, & suspectâ multitudine, veniant; & quod nullus eorum ad aliquod officium vel ballivam, in regno vel hospitio domini Regis aliquatenus assumatur:

Cartæ verò libertatum generalium & forestæ, indigenis à domino Rege dudum concessæ, & statuta super gravaminum revocationibus de Turn' vicecomitis, sectis curiæ & aliis, quæ dominus Rex, anno præterito, in singulis comitatibus per suas literas patentes fecerat publicari, cum laudabilibus regni consuetudinibus & diutius approbatis, in perpetuum observentur: & provideatur qualiter meliûs & fortiùs valeant observari.

Item provisum est quod dominus Rex, & dominus Edwardus baronibus, & hiis qui cum eis steterunt, omnem injuriam & rancorem remittant; ita quod nullum ipsorum, occasione eorum quæ facta sunt in turbatione præteritâ, gravent vel à suis gravari permittant: & faciant omnes ballivos suos, in assumptione balliviæ, jurare quod nullum, occasione prædictâ, gravabunt; set omnibus æqualiter justitiam exhibebunt; & provideatur bona securitas quomodo hæc omnia firmiter observentur.

Purveu ke les trespas ke fait sont contre seint eglise en Engleterre, soient amendez par trois evesques, esluz des contes & des grauntz gentz de la tere.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

PURVEU est par comun assentement du Roi & des prelaz, des contes & des barons de la tere, ke les trespas ke fait sont contre seinte eglise en Engleterre, par acheson du trublement & de la guere ke ad este en reaume de Engleterre, soient amende en ceste forme.

Soient esluz des contes & des grauntz gentz de la tere, par la volente e lassentement des prelaz, trois evesques, ki des amendes resnables ke sont a foire pur les avantditz forfez, ke ont este fait contre seinte eglise, aient plein poeer de establir e de purver, kanque bone sera & renable chose.

Ceus que escomenge seront trovez, soient assous en forme de droit par ceus qui poer averont.

Le poer des prelaz soit afermee en ceste manere: promis soit en bone fai des contes e de la justice, & des autres lais qui sont du conseil le Roi, e autres graunz barons du reaume, ke totes les choses ke les prelaz, ke eleus seront, purverunt renablement en nun des amendes garderont par

soi, e metteront peine e bone fei de fere garder des autres, e de co endoignent lor lettres overtes.

Derechef tres prelaz, puis kil seront esluz, soit done plein poeer du Roi e de la communaute des contes e des barons, e de graunz hommes de la tere, a purver les choses ke bosoignables sont e profitables a plein reformement del estat de seint eglise, a honur Deu, a la foi nostre seinur le Roi, e au profit du reaume. E ceo soit promis en bone foi par le Roi, & par les contes, & les avantdiz barons, e par les autres graunz hommes de la tere, si en facent lor lettres overtes; cest asaver des choses ke unt este faites pus la Pasche dereine out un an, ce est asaver le an nostre seignor le Roi.

Si nul soit trove ke ne voile ester al ordenement e la purveaunce des avantdiz prelaz en les choses avont dites, e solom les formes avant dites, soit destreint par sentence de seinte eglise. E si mester est soient destreint par la laie force. E qe ceste chose se puisse meux faire, eit la justice cent ou plus chevalers, ou serjaunz soudeers eluz a destreindre les meffesours, quant il serra requis par les avantdiz prelaz. E iceus soudeers de bens communs de seinte eglise, soient sustenuz taunt come il sont en cele besoine.

E cest ordenement durge souans a un an, ou a deus, dekes les choses soient ben en pes, e les purveaunces dez prelaz & la pes de la tere bien meintenue.

Purveu est ke les bens des benefices de seinte eglise des aliens, e des autres ke ont est contre la tere, soient coilli e sauvement garde par les mains des prelaz, descques atant ke soit purveu par comun conseil ke leu devera faire.

E a fermete en testmoinaunce de co le Rois & les hauz hommes de la terre ont mis lur seus a cest escrit.

Quod S. Cicestr' episcopus, S. de Monteforti comes Leicestr', & Gilbertus de Clare comes Gloucester & Hertford' possint nominare novem de concilio Regis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.—An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 10. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod dedimus potestatem venerabili patri S. Cycestr' episcopo, & dilectis & fidelibus nostris Simoni de Monteforti comiti Leyc', & Gilberto de Clar' comiti Glouc' & Hertford', nominandi nobis novem de fidelioribus, peritioribus, & utilioribus regni nostri, tam prelatis quam aliis, de quorum concilio negocia regni nostri, secundum leges & consuetudines ejusdem regni, regere volumus, quousque misa per nos & barones nostros apud Lewes' nuper facta, vel alia forma, si qua melior provideri possit, compleatur. In cujus, &c.

T. R. apud Sanctum Paulum London', xxiij. die Junii.

Et mandatum est in formâ predictâ prefato episcopo & comitibus, quod nominent in formâ predictâ. T. ut supra.

Litteræ missæ B. archiep' Cantuar' tunc in Francia degent' in quibus exprimuntur prærogativa Regis, ac leges contra usurpationes & abusus cleri; necnon potestas Regis in clerum.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. n. 10. in Turr. Lond.

REX B. Cantuar' archiepiscopo, tocius Anglie primati, salutem.

Licet hactenus per pacienciam pluries sustinuerimus electos in episcopos, abbates, ac prelatos alios in regno nostro, pro beneficio confirmacionis optinendo, ad vos in partes proficisci transmarinas, tale à vobis perennium non credidimus reportare, ut contra jus & regni nostri consuetudinem, quibus per pacienciam hujusmodi non intendimus quoquo modo prejudicium generari, hoc ad consequenciam trahere attemptaretis;

Miramur igitur simul & movemur, vos ad peticionem nostram, examinacionem electionis dilecti nobis in Christo magistri Walteri Giffard, nuper in Baion' & Wellen' episcopum electi, & ejusdem electionis confirmacionem, quem ne personaliter ad vos accederet, detinuimus, & adhuc detinemus invitum, aliquibus discretis de regno nostro ipso committere recusâsse, ad quod jus commune & ipsius regni consuetudo vos, dum extra regnum agitis, inducere deberent, eciam non rogatos.

Ne igitur nimia paciencia nostra in vobis contemptum pariat, scire vos volumus nos decetero talia parcius permissuros, hiis presertim temporibus, quibus Anglicis tutus ad vos per partes Franciæ, prout dicitur, non patet accessus; propter quod paternitatem vestram rogandum duximus attencius & monendam, mandantes insuper, & in fide quâ nobis tenemini firmiter injungentes, quatinus in premissâ electione & aliis officii vestri debitum executuri, ad partes Anglie personaliter accedere; vel saltem aliquibus discretis de regno ipso, quos ad hoc magis idoneos reputaveritis, vices vestras in hâc parte committere curetis: ne si iteratas preces nostras & mandata, ad que de jure tenemini, contumaciter exaudire recusaveritis, contra vos, tanquam jurium, & libertatum, ac consuetudinum regni nostri contemptorem, nostre indignacionis aculeos erigere, & acrius procedere debeamus ad vindictam: nec enim si secus egeritis, proventus archiepiscopales ad vos extra regnum decetero deferri sustinebimus, set sicut onera repusatis ita & emolumenta vobis extra regnum agentibus, subtrahere curabimus in futuro.

Nos verò si opus fuerit salvum & securum sumus vobis conductum prebere parati.

T. R. apud Sanctum Paulum London', xxv. die Junii.

Litteræ Regis ad universam communitatem com' Cantebr' ut armati London' compareant pro defensione contra alienigenas.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1264.
An. 48 Hen. III
Bibl. Cotton. Vespasian A. 18. p. 107 b.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hyberniæ, & dux Aquitaniæ, archiepiscopis, abbatibus, prioribus, com', baronibus, vic' militibus, liberis hominibus, & universæ communitati de comitatu Cantebrig', salutem.

Cum pro certo nobis constiterit quod alienigenarum magna multitudo, navigio undecunque collecto, ad regnum nostrum, vi armata intrandi se præparet, ad nostram & singulorum regni ipsius, confusionem & exhæredationem perpetuam, nisi eis in manu forti duxerimus obviandum, vobis mandamus, in fide quâ nobis tenemini, firmitèr præcipientes, quatinus vos, milites & omnes liberè tenentes, qui ad hoc sufficitis cum equis & armis viriliter & potentèr vos præparetis, ita quod ad nos sitis London' cum toto posse vestro, Dominicâ proximâ post festum beati Petri advincula, ad nostram & vestram & totius regni defensionem, contra alienigenas hujusmodi nobiscum exindè processuri.

Tu vero, unà assumpto tecum custode pacis comitatûs tui, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, & prioribus, com', baronibus, militibus, & omnibus aliis qui servitium nobis debent, denuncies & firmitèr injungas ex parte nostrâ, in fide & homagio quibus nobis tenentur, & sicut seipsos, & terras & tenementa sua diligunt, ut, non solum cum servitio in quo nobis tenentur, set quilibet viriliùs & potentiùs potuerit, veniat vel mittat ad eundem diem cum equis & armis, peditibus electis quos habere potuerunt, ut cum eorum adjutorio huic periculo efficaciùs resistere valeamus.

Nec quisquam propter temporis brevitatem, quod in se rationabile tempus summonitionis non continet, se excuset; quia instans necessitas tempus non patitur ulteriùs prorogari.

Nec per hoc intendimus, aut volumus eis, ut hoc aliàs in consuetudinem trahatur, præjudicium generari.

Insuper de quâlibet villatâ ad eundem venire facias octo, sex, vel quatuor ad minus, secundum villæ magnitudinem, de melioribus & probioribus peditibus cum armis competentibus, videlicet; lanceis, arcubus & sagittis, gladiis, balistis & hachiis, benè munitis, quibus de communi de expensis quadraginta dierum facias provideri; de comitatibus verò similitèr; castris & burgis, ubi major copia hominum habetur, secundum cujuslibet magnitudinem & facultates, homines tam equitesquam pedites, prout, consideratâ negotii qualitate, duxeris ordinandum, modo prædicto transmittere non omittas; nec allegat aliquis instans tempus messium, aut alicujus alterius rei familiaris occupationem cum tutiùs & meliùs sit cum securitate personæ in bonis aliquantulum dampnificari, quam cum terræ & bonorum perditione totali, per impias eorum manus, qui sanguinem nostrum sitiunt, sexui aut ætati, si prævalere potuerint, minimè parcituri, crudelis mortis penè liberari.

Hoc igitur mandatum nostrum per comitatum tuum facias publicari, & in formâ prædictâ singulis denunciari, ut sicut nostrum & terræ nostræ honorem, & vitas proprias diligunt, & sicut suam & hæredum suorum exhæredationem perpetuam vitare voluerint, quanto viriliùs & potentiùs poterint, se præparare festinent: ita quod, omni occasione postpositâ, ad ultimum, die Dominicâ, videlicet proximâ post festum beati Petri ad vincula, ad locum veniant antedictum.

Dictùri quod si aliquos hujus mandati nostri inveneritis contemptores, vel circa hujusmodi negligentes & remissos, ad personas & bona eorum nos gravitèr capiemus; sicut ad ipsos per quos non stat quo minus nos & regnum nostrum confusioni & exhæredationi liberemur.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Sanctum Paulum London, viii. die Julii, anno regni nostri quadragesimo octavo.

Ne quis, sub periculo vitæ, portaret arma, præter Simonem de Monteforti.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.—An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 7.
in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum nuper, de consilio baronum nostrorum, publicè prohiberi fecerimus, ne quis, sub periculo vitæ, vel membrorum, arma portaret, vel cum equis & armis per regnum nostrum incederet, absque nostrâ licentiâ speciali:

Et jam oporteat dilectum & fidelem nostrum Simonem de Monteforti comitem Leycestriæ, propter obsides & prisones, quos secum ducit, cum equis & armis incedere;

Nos ei ad hoc faciendum, licentiam nostram duximus concedendam; præsertim cum ex hoc nulli de regno dampnum debeat vel periculum imminere. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Sanctum Paulum London', decimo sexto die Julii.

Simon de Monteforti comes Leicestr' assignatus à tractand' cum Roberto de Ferrar' circa ardua negotia Regis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.—An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 5.
in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Roberto de Ferrar', salutem. Cum quedam negocia ardua nos & regnum nostrum tangencia, vobis per dilectum & fidelem nostrum Simonem de Monteforti comitem Leyc' habeamus communicanda, vobis mandamus in fide & homagio quibus nobis tenemini, & sicut honorem vestrum diligitis, firmiter injungentes, quatinus hiis que prefatus comes vivâ voce, vel per litteras suas patentes vobis significabit, ex parte nostrâ, fidem indubitatam adhibeatis, & ea taliter exequamini, quod non oporteat nos super hoc sollicitari. Presentibus usque ad festum nativitatis beate Marie proximò futurum duraturis.

T. R. apud Cantuar', xxiiii. die Augusti.

Per justic' P. de Monteforti & alios de consilio.

De decimis sine dilatione Simoni de Monteforti mittendis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Claus. 48 Hen. III. m. 3. d.
in Turr. Lond.

REX S. episcopo Norwicensi salutem. Cum per prælatos & magnates regni nostri provisum sit & unanimiter concessum, quod decimæ proventuum omnium beneficiorum ecclesiasticorum in regno nostro, conferantur ad communem utilitatem ejusdem regni, & ecclesiæ Anglicanæ, & quod hujusmodi decimæ per locorum episcopos leventur, & ad nos mittantur:

Vobis mandamus, quod hujusmodi decimas, quas juxta provisionem prædictam in vestrâ diocesi de beneficiis ecclesiasticis levari fecistis, ad nos sine dilatione mittatis, convertendas in communem utilitatem regni nostri & ecclesiæ prædictæ;

Et hoc nullatenus omittatis, scituri quod, nisi hoc mandatum nostrum facere volueritis, de consilio magnatum, qui sunt de consilio nostro, mandavimus vicecomiti nostro Norff' & Suff' quod dictam decimam ob defectum vestri (quod nollemus) levari, & ad nos mitti faciat indilatè.

Teste Rege, apud Cantuar', primo die Septembris.

Rex concessit Hugoni le Despencer justic' Angliæ, mille marcas annuas ad se sustentand' in officio suo.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 2.
in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod per finem septingentarum marcarum, quem dilectus & fidelis noster Hugo le Despenser' justic' Anglie fecit nobiscum, undè solvit in garderobâ nostrâ centum marc' & quingente marce eidem Hugoni decident de feodo suo mille marcarum, quod percipit à nobis per annum, ad se sustentandum in officio justiciar' nostre, de tempore quo primò fuit justic' noster Anglie, & ei centum marc' pardonavimus de graciâ nostrâ speciali, concessimus ei custodiam manerii de Knosall' in comitatu Notingh' & manerii de Wadenhou in comitatu Norhampt' que extensa sunt ad cent' marc' per annum; & que sunt in manu nostrâ, racione custodie terre & heredis Eadmundi de Lascy dudum defuncti, in manu nostrâ existentis; habendam eidem Hugoni & heredibus, vel assignatis suis cum feod' milit' advocacionibus ecclesiarum, escaetis, & aliis ad dicta maneria pertinentibus, à festo Sancti Michaelis, anno regni nostri quadragesimo octavo, usque ad finem septem annorum proximò sequencium, plenariè completorum.

Ita tamen quod si per guerram, aut decessum heredum predicti Eadmundi, seu aliquo alio modo, contingat ipsum Hugonem infra predictum terminum septingentas marcas de exitibus maneriorum predictorum, secundum dictam extentam non recepisse, concedimus eidem Hugoni quod illud quod sibi defuerit de predictis septingentis marcis, percipiat de exitibus predictorum maneriorum, si ultra dictum terminum in manu nostrâ extiterint, racione custodie terrarum & heredum predictorum, vel illud ei ad scaccarium nostrum reddi, aut in debitis, si que nobis debuerit, allocari faciemus.

In cujus, &c.

T. R. apud Cantuar', primo die Septembris.

Et mandatum est escaetori in comitatu Norhampt' quod de manerio de Wadenhou, & escaetori in comitatu Noting' quod de manerio de Eneshal, cum pertinenciis plenam saisinam habere faciat, tenendam in formâ predictâ.

Mandatum archiepiscopo Ebor' quod, nisi decimam celeriter mittat, eandem per ballivos suos levari faciet.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Claus. 48 Hen. III. m. 3. d.
in Turr. Lond.

REX G. Eborum archiepiscopo, Angliæ primati, salutem. Licet nos, unà cum regni nostri prælatis & proceribus, super alienigenarum, inimicorum nostrorum, adventu nuper præmuniti, de consilio eorundem prælatorum & procerum providâ deliberatione duxerimus statuendum, ut à communis defensionis auxilio nullus excludatur sexus aut ordo, nullius personæ laboribus, nullis rerum parcatur impendiis;

Illa tamen devotio debita, quam ad sanctam ecclesiam catholicam gerimus, nos induxit ut virorum ecclesiasticorum, in hâc parte, subsidium de prælatorum ordinaretur assensu; qui, ut suæ & clericorum suorum tranquillitati prospicerent, & bellorum clades personaliter evitarent, decimam omnium ecclesiasticorum proventuum, in suis diocæsibus, non solum nobis, sed ad utilitatem reipublicæ, regni & ecclesiæ Anglicanæ concesserunt:

Quia verò non tantum ecclesiis, Eboracensis ecclesiæ suffraganeis, & earum clericis, sed etiam ipsi Eborum ecclesiæ vestræ, ejusque clericis, & toti clero regni nostri prospicitur in hâc parte;

Vobis mandamus, firmiter injungendo, quod decimam omnium ecclesiasticorum proventuum in diocæsi Eborum existentium, nullo ab hâc præstatione exempto, per vos, vel ministros vestros, citra festum Sancti Michaelis levari, & ad nos mitti faciatis.

In hoc enim non modicum ecclesiasticæ libertati deferimus, cum non per ballivos nostros, in tam arduâ necessitate, sed per viros ecclesiasticos hujusmodi subsidia, ad opus reipublicæ, regni, & ecclesiæ Anglicanæ colligi demandemus.

Et sciatis quod, nisi hoc mandatum nostrum cum summâ celeritate fueritis executi, quantumcunque libertates ecclesiæ tueri totis viribus nostris intendamus, omittere non possumus, nec debemus, quin, pro securitate regni nostri, ejusque defensione, & communi utilitate, dictam decimam per ballivos nostros levari faciamus.

Teste Rege, apud Cantuar', tertio die Septembris.

Pro Henrico filio Ricardi Regis Alemanniæ, obside per barones detento in castro Dovor'.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum dilectus & fidelis noster Henricus filius Regis Alemanie, germani nostri karissimi, sub custodiâ dilecti & fidelis nostri Henrici de Monteforti, constabularii castri nostri Dovor', sub certâ formâ obses constitutus fuisset, pro pace regni nostri conservandâ, & ad petitionem nostram pro pace inter nos & barones nostros prelocutâ, tractandâ plenius & firmandâ, ad dominum Regem Francie illustrem in partes proficisceretur marinas:

Idem Henricus de Alem', obtentâ ab eis quibus obses datus fuerat super predictis transfretandi licenciâ, in presenciâ nostrâ & venerabilium patrum H. London', R. Linc', W. Wygorn', J. Wynton', S. Cicestr', R. Coventr' & Lich', W. Sarum episcoporum, & W. electi Bathon' promisit bonâ fide, & tactis sacrosanctis evangeliis juravit, quod cum omni studio & diligenciâ pacem predictam procurabit; & nichil omninò faciet vel proponet, verbo vel facto, vel aliquo alio modo, clam vel palam, quod possit esse contra pacem prædictam, seu per quod pax ipsa impediri possit quoquomodo, vel deferri, vel predicti barones gravari; & quod sive pacem procurare possit, sive non, quod omni occasione & dilacione postpositâ, usque ad festum nativitatis beate virginis proximo futur' totâ die ipsâ sibi debitâ reverteretur ad castrum Dovorr', & ibi ponet se in manibus predicti Henrici de Monteforti, tanquam obsidem eodem modo, & sub eâdem formâ, sicut erat ante recessum suum.

Ita tamen quod si pro negocii consummacione, ultra terminum predictum per duos aut tres dies ad plus, mora ipsius longior necessaria fuerit, pro tanti temporis morâ, dum modo baron' infra tempus predictum super hoc premuniverit, & post biduum vel triduum redierit, nullatenus occasionetur. Dominus verò de Nigell, & dominus P. le Chamberlent' & magister Henricus de Verdel', nuncii predicti domini Regis Francie manuceperunt, quod dictus Henricus de Alem' in regno Francie, quo minus termino predicto liberè reverti possit, à quoquam non detinebitur invitus. Voluit autem idem dominus Henricus de Alem' & concessit expressè, quod si predicta non observaverit, vel contra ea, vel eorum aliquod, quoquo modo venire presumpserit, hoc ipso terras suas omnes, tenementa, & possessiones que in regno nostro habet, vel habere poterit, jure hereditario, vel quovis alio modo, totaliter perdat, & eisdem ipso facto perpetuò privatus existat: nullo jure sibi aut heredibus suis imposterum competente in eisdem.

Adhec predicti domini episcopi & electus, necnon & episcopus Exon' pro prefato Henrico de Alem' manuceperunt, quod infra terminum predictum revertetur, & in eodem statu se reponet in quo erat tempore recessûs sui, nisi casu fortuitu & inevitabili fuerit impeditus; & hoc promiserunt sub penâ xx. milium marcarum argenti, singuli insolidum committend' prefato Henrico de Monteforti, custodi ejusdem Henrici de Aleman', & cum effectu ab eisdem episcopis exigenda, si infra predictum tempus reversus non fuerit, & obsidem se reddiderit, ut predictum est.

In cujus, &c.

T. R. apud Cantuar', iiii. die Septembris.

Rex captivus ac Simon de Monteforti cum complicibus suis, dant potestatem aliis complicibus Simonis, & fautoribus in Francia, ad reformandam pacem inter Regem & prædictum Simonem.

[*Rege captivo*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 4. d. n. 13. in Turr. Lond.

REX Angliæ, S. de Monteforti comes Leicester, Gilbertus de Clare com' Gloucestr' & Hertford', Johannes filius Johannis, Johannes de Burgo senior, Willielmus de Monte Canisio, Henricus de Hastinges, Gilbertus de Gaunt, & cæteri barones, & magnates Angliæ, universis CHRISTI fidelibus, ad quos præsentes literæ pervenerint, salutem in Domino.

Cum super præteritis guerrarum discriminibus, in regno Angliæ subortis, quædam ordinatio seu forma pacis, de nostrâ, prælatorum, & totius communitatis regni prædicti unanimi voluntate & assensu, providâ deliberatione inita fuerit; quam nuper domino Regi Franciæ fecimus præsentari, & quam DEO gratam, nobis, ac regno ipsi credimus oportunam; ac quidam, ut intelleximus, facti veritatem minus pleuè intelligentes, ordinationem ipsam, seu pacis formam minus sufficientem asserentes, de quibusdam articulis in eâdem insertis non fuerint contenti;

Nos, ad pacem & tranquillitatem regni prædicti totis viribus, sicut tenemur, laborare volentes, ut justitia nostra & facti veritas patefiat, & singulis pleniùs innotescat, plenam damus potestatem venerabili patri H. London' episcopo, & nobili viro Hug' le Dispenser justiciario Angliæ, & nobilibus viris Carolo comiti Andegaviæ, prædicti Regis Franc' germano, & abbati de Becco, inspiciendi, & examinandi formam ordinationis, seu pacis prædictæ: addendi, & detrahendi eidem; & emendandi (si quid addendum, detrahendum, seu corrigendum viderint) & providendi omnem securitatem, quam viderint oportunam; & ea omnia, quæ ordinanda seu statuenda duxerint, firmiter observandi.

Nos autem omnia & singula, quæ ipsi ad emendationem & observationem pacis ejusdem ordinaverint, rata habebimus & accepta; subjiciendo nos jurisdictioni & cohertioni venerabilis patris G. Sabin' episcopi, apostolicæ sedis legati, ut ipse, per sententiam excommunicationis, & omne genus censuræ ecclesiasticæ, nos, & omnes & singulos compellere possit, si fortè ordinationi prædictorum in aliquo præsumpserimus contrahire.

Et, si prædictus comes Andegaviæ præsens non fuerit, vel negotium istud in se assumere noluerit, volumus quod dominus Simon de Claro Monte, dominus de Neel, vel dominus Petrus le Chamberleng, loco ejusdem comitis subrogetur.

Quod, si prædicti quatuor in aliquo articulo pacis prædictæ discordes fuerint, judicio majoris partis eorundem stetur: &, si pares in discordiâ fuerint, volumus ut venerabilis pater archiepiscopus Rothomagensis eis associetur: &, quod à majori parte eorundem quinque concorditer fuerit ordinatum, firmiter observetur.

Nolumus autem quod aliquid liceat eis dicere, ordinare, seu statuere, circa emendationem ordinationis, seu pacis prædictæ, per quod regnum Angliæ per alios, quam per indigenas gubernetur; nec castrorum custodia, seu alia ballia in regno prædicto aliis, quam indigenis, fidei non suspectis, comittatur.

Volumus etiam, modis omnibus, quod pax inter nos regem Angliæ, & præfatum comitem Leicestriæ, super personalibus & specialibus querelis, quæstionibus, & contentionibus (quas contra eundem comitem habemus, & ipse adversus nos, & de quibus posuimus nos in prædictum Regem Franc') fiet & assecuretur, antequam pax, seu ordinatio prædicta finaliter compleatur.

In cujus rei testimonium huic scripto nos Rex Angliæ, comites Leycestriæ, & Gloucestriæ, Johannes, Johannes, Willielmus, Henricus, & Egidius, pro nobis & cæteris baronibus, & communitate regni Angliæ, sigilla nostra apposuimus.

Dat' apud Cantuar', die Jovis proximo post festum nativitatis beatæ Virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

Complices Simonis de Montforti constituuntur procuratores ad tractandum, in præsentiâ Regis Franciæ & legati Papæ, super statu regni Angliæ.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 4 d. in Turr. Lond.

REX Angliæ omnibus ad quos, &c. salutem. Noverit universitas vestra quod nos ordinamus & constituimus venerabiles patres W. Wigorniensem, & J. Winton' episcopos, & nobilem virum Petrum de Monteforti, procuratores & nuncios nostros solempnes;

Dantes eis potestatem tractandi in præsentiâ magnifici principis domini Ludovici, DEI gratiâ, Regis Franciæ illustris, & venerabilis patris G. Sabin' episcopi, apostolicæ sedis legati, vel alterius eorum, super reformatione statûs regni Angliæ; &, quod, in hâc parte provisum fuerit, acceptandi & firmandi, seu etiam compromittendi super hoc in certas personas, si viderint expedire, ac omnem securitatem faciendi, quam negotii qualitas requirit, & quam nobis, seu regno prædicto viderint oportunum:

Dantes insuper præfato Petro potestatem jurandi in animam nostram, quod nos, quicquid ipsi tres in præmissis, nomine nostro, duxerint faciendum, ratum habebimus & acceptum; subiciendo nos jurisdictioni & cohercioni prædicti legati, utipse, per sententiam excommunicationis, & omne genus censuræ ecclesiasticæ, nos compellere possit ad observationem præmissorum.

In cujus, &c.

Data apud Cantuar', die Jovis prædictâ, anno prædicto.

Procuratorium ejusmodi cum priori, paucis mutatis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m. 4 d. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noverit universitas vestra quod nos ordinamus & constituimus venerabiles patres, Henricum London' Walterum Wigorniæ, & J. Wintoniæ episcopos, & nobiles viros Hugonem Dispensatorem, justiciarium Angliæ, & Petrum de Monteforti, & magistrum Ricardum de Mepham archidiaconum Oxonii, procuratores & nuncios nostros solempnes;

Dantes eis potestatem tractandi in præsentiâ magnifici principis domini Ludovici, Dei gratiâ, Regis Franciæ illustris, & venerabilis patris G. Sabin' episcopi, apostolicæ sedis legati, vel alterius eorum, super reformatione statûs regni Angliæ; &, quod in hâc parte provisum fuerit, acceptandi & firmandi, si viderint expedire, ac omnem securitatem faciendi, quam negotii qualitas requirit, & quam nobis seu regno prædicto viderint opportunam;

Dantes insuper præfato Petro potestatem jurandi in animam nostram quod nos, quicquid ipsi in præmissis, nomine nostro, duxerint faciendum, ratum habebimus & acceptum.

In cujus, &c.

Datum apud Cantuariam, die Sabbati proximâ post festum nativitatis beatæ Virginis, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

Consimiles literæ emanarunt sub nomine comitum & baronum, pro se & communitate prædictâ, quibus sigilla sua apposuerunt. Data ut supra.

Item forma pacis superius scripta, consignata fuit sigillo Regis, & tradita nunciis supradictis.

De navibus muniend' contra hostilem adventum extraneorum.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 48 Hen. III.
Pat. 48 Hen. III. m 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum pro defensione regni nostri contra hostilem adventum alienigenarum in idem regnum, necesse sit, et velimus omnibus modis, quod naves nostre existentes apud Sandwic' blado, vino, & aliis victualibus muniantur indilatè, propter quod assignavimus dilectum et fidelem nostrum Reginaldum le Vescunte, & fratrem Johannem de Belham ad blada capienda, tam in manerio de Minster quam in aliis villis prope Sandewic' usque ad trescenta quarteria frumenti, per visum legalium hominum illorum, à quibus blada illa capient, & aliorum proborum & legalium hominum, & ea liberanda dilectis & fidelibus nostris Thom' de Muleton & Johanni de la Haye, custodibus nostris partium maritimarum, ad naves predictas indè muniendas; nos hominibus à quibus trescenta quarteria frumenti duxerint capienda, precium eorumdem infra tres septimanas post festum Sancti Michaelis, sine dilacione persolvi faciemus. Et ideò vobis mandamus, quod eisdem Reginald' & fratri Johanni circa premissa facienda intendentes sitis & auxiliantes, prout vobis dicent ex parte nostrâ.

T. R. apud Cantuar', xxi. die Septembris.

Litteræ de credentiâ pro Petro de Monteforti.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.—An. 48 Hen. III.
Claus. 48 Hen. III. m. 2 d. in Turr. Lond.

REX G. Sabinensi episcopo, apostolicæ sedis legato, salutem. Quia dilectum & fidelem nostrum Petrum de Monteforti, unum de consiliariis nostris, veritatis, pacis & tranquilitatis zelatorem, ad vestram præsentiam destinamus, pro quibusdam negotiis nostris, reformationem pacis & tranquilitatis regni nostri contingentibus, vobis vivâ voce plenius exponendis, cui, super hiis, cum ad vos venerit, fidem adhibeatis indubitatam;

Paternitatem vestram rogamus & requirimus attentè, quatenus litteras vestras de salvo & securo conductu in veniendo ad vos, vobiscum morando, & aliundè recedendo, sub omni festinatione sibi obviam usque Dovor' transmittere velitis.

Teste Rege, apud Cantuar', xxiv. die Septembris.

Littera Guidonis Sabinen' episcopi (qui postea Papa Clemens quartus), super excommunicationis sententiâ contra barones Angliæ, Regi rebelles.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 49 Hen. III.
Lib. A. fol. 284. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

VENERABILIBUS in Christo patribus, ecclesiæ Remen' suffraganeis, necnon & discretis viris Remen' ac aliarum vacantium ecclesiarum, si quæ sunt, vel fuerint in Remen' provinciâ, officialibus, Guido, miseratione divinâ Sabien' episcopus, apostolicæ sedis legatus, salutem & sinceram in Domino caritatem.

Præcluso nobis nostræ legationis aditu per viros nobiles Symonem de Montefotti comitem Leycestriæ, Gilbertum de Clare comitem Gloverniæ, Rogerum comitem Norff' Hugonem Dispensatorem justiciarium Angliæ, & per magnates alios regni Angliæ, ad quod, necnon & partes Walliæ, & Hiberniæ, nos sanctissimus pater noster & dominus Urbanus, divinâ providentiâ summus Pontifex, pro exercendo legationis ejusdem officio destinaret;

Nos, quibus ab eodem summo Pontifice specialiter est indultum, ut quocumque modo, nobis hujusmodi legationis aditu impedito, ea quæ ad officium nostrum pertinent, exercere in cismarinis partibus valeamus, eosdam comites, & justiciarium, ac omnes alios barones, & nobiles adhærentes eisdem, necnon & cives Londonienses, & habitatores Quinque Portuum Angliæ, in ecclesiâ beatæ Mariæ de Bolonia supra mare Morinen' dioc' coram cleri & populi multitudine, coram nobis solempniter convocatâ, juxta datam à summo Pontifice nobis formam, die Martis ante festum assumptionis beatæ Mariæ, proximo præteritum, videlicet, secundo idus Augusti, monuimus & eisdem præcepimus, quod infra kalendas Septembris, nunc præteritas, tunc instantes, ingressum, quem nobis clauserant, aperirent: &, quia se nobis reddiderant multiplici ratione suspectos, caverent nobis ydoneè ad nostrum arbitrium de securitate ingressûs in regnum, moræ in regno, & reditûs ab eodem;

Quæ, si infra terminum prædictum non facerent, eosdem excommunicationis extunc sententiæ, cum omnibus qui eis darent consilium, vel auxilium, vel favorem, decrevimus subjacere, set & terras eorum, & omnia loca eisdem baronibus adhærentia, & nominatim civitatem Londoniensem, & dictos Quinque Portus, ecclesiastico supposuimus interdicto.

Omnes insuper, qui eis, in prædictâ rebellione manentibus, arma, equos, bladum, vinum, vel alia victualia ferrent in Angliam, vel ferri facerent: naves, vel navigia, vel earum armamenta ex quâcumque causâ eis traderent, pari excommunicationis sententiâ innodavimus.

In quas excommunicationis, prædicti barones & alii dictæ terræ interdicti sententias, cum contumaciter nostris monitis & mandatis non paruerint, inciderunt.

Sanè die & loco prædictis, scilicet, secundo idûs Augusti, in ecclesiâ beatæ Mariæ Boloniæ supradictâ, barones eosdem, secundum speciale mandatum domini Papæ, per suas litteras nobis datum, monuimus & eisdem præcepimus ut, infra terminum supradictum kalendarum Septembris, nunc quidem præteritarum, set tunc instantium, inclitum Regem Angliæ in omnibus, & per omnia solitæ & antiquæ restituerent libertati, ac plenitudini liberæ regiæ potestatis, tam in judiciis, quam extra judicia exercendæ.

Rursum eosdem & officio nostro monuimus, ut ejusdem Regis, ac fratris sui Regis Alemanniæ, primogenitos liberarent, quos detinebant, & adhuc detinent sine causâ captivos, licet sub inani colore verborum eos, ut obsides, tenere se dicant, occasione compromissi cujusdam facti, ut dicitur, in sex arbitros, set ab èisdem arbitris non recepti, quin potius à tribus ex eisdem arbitris, sicut à nobis per patentes eorum consistit literas, refutati.

Addidimus etiam monitioni & præcepto prope dictis hanc clausulam; nisi, videlicet, iidem barones justam & veram rationem, seu causam proponerent & proferrent, propter quam ad ea, quæ præcepimus, adimplenda minimè tenerentur, ad quam proponendam & proferendam easdem kalend' Septembris eis præfiximus terminum peremptorium, in eâdem ecclesiâ beatæ Mariæ Boloniæ, & in præsentiâ multitudinis supradictæ;

Tam etiam ex officio nostro, quam secundum speciale domini Papæ mandatum, per suas literas nobis datum, de solvendis societatibus, & conjurationibus, ac statutis, factis in Angliâ in præjudicium regiæ libertatis, & cogendis baronibus ad abjurationem eorum, ibidem & eodem die, & coram eisdem, prædictum ipsis baronibus terminum assignavimus ad abjurandum statuta, facta quondam Oxoniæ (quæ provisiones appellant) & si qua alia ad robur addiderant eorumdem, loco eis ad hoc assignato apud Gravelingas, dioc' Morinen' coram nobis, vel in hoc gerentibus vices nostras.

Nos igitur, attendentes quod barones prædicti, contemptum addentes contemptui, sicut in aperiendo nobis legationis aditu, & dandâ ydoneâ cautione de securitate ingressûs, moræ, & reditûs, non paruerunt, sic & prædictis nostris monitionibus & mandatis parere contumaciter recusarunt;

In eosdem & eorum consiliarios, fautores, & complices in hoc facto, congregatâ coram nobis apud Hisdinum, Morinensis diocæsis, cleri & populi multitudine copiosâ, excommunicationis sententiam propter hæc tulimus iteratò, & terras eorum, ac alias eisdem baronibus adhærentes, & quæ ipsis, quamdiu in hujusmodi rebellione fuerint, adhærebunt, ecclesiastico supposuimus interdicto:

Nullis obstantibus privilegiis, seu indulgentiis apostolicis, personis, dignitati, locis, vel ordini ab eâdem sede concessis, cujuscumque tenoris, existant; quia, quod ad nostros processus attinet, illorum efficacia per datas nobis ab eâdem sede literas, penitus est exclusa.

A prædictis autem excommunicationum sententiis illustrem Regem Angliæ, sacerdotes, & clericos, ad capellæ suæ servitium per eum specialiter deputatos, excipimus; quos, licet cum baronibus conversentur, mente tamen ipsis non credimus adhærere.

Undè & concessimus quod idem Rex, per suos sacerdotes & clericos supradictos, in locis, quæ in præmissum inciderent interdictum, liberè sibi faciat divina officia celebrari voce suppressâ, janais tamen clausis, & excommunicatis & interdictis exclusis.

Quocirca discretionem vestram rogamus attentius & requirimus, vobis, quâ fungimur auctoritate, quanto districtius possumus præcipiendo, mandantes quatenus pro sedis apostolicæ reverentiâ, de cujus injuriâ agitur & contemptu, has nostras excommunicationis & interdicti sententias per universales ecclesias vestrarum civitatum & diocæsum, in quibus legatorum, vel delegatorun, aut ordinariorum judicum, sententiæ consueverunt clero & populo pupplicari, singulis diebus dominicis & festivis, extinctis candelis, & pulsatis campanis, per vos, vel per alios puplicetis.

Ita videlicet quod viri nobiles Symon Leycestr', Gilbert' Gloverniæ, & Rogerus Norff' comites nominatim, & in genere omnes alii adhærentes eisdem, seu qui eis consilium vel auxilium dederint seu favorem; & expressim cives London' & habitatores Quinque Portuum Angliæ, excommunicati publicè nuncientur; nec à dictarum sententiarum denuntiatione cessetur, sine sedis apostolicæ vel nostro speciali mandato.

Hoc igitur nostrum mandatum tam attentè curetis implere, ut & sedis ejusdem dolere videamini vicem, & obedientiæ bonum, quod victimis est præstantius, tam salubriter, quam prudenter amplecti.

Has autem præsentes literas, retento transcripto ipsarum earumdem, latori reddatis, vestrûm sigilli cum nostri appensione sigilli.

Dat' in prioratu Sancti Gregorii de Hisdinio, dioces' Morinen' decimo tertio kal' Novembris, pontificatûs domini Urbâni Papæ quarti; anno quarto.

Dè nunciis ad Regem Franciæ & Reginam Angliæ.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.—An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 119. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum dilectum clericum nostrum, magistrum Eadwardum de la Cnolle, decanum Wellensem, proficiscentem in nuncium nostrum ad dominum Ludovicum Regem Franciæ illustrem, & venerabilem patrem G. Sabin' episcopum, apostolicæ sedis legatum, & ad dilectam consortem nostram, Alianoram Reginam Angliæ, in eundo ad partes transmarinas, & ab indè redeundo.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Eadwardo, familiæ, &c. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', xviii. die Novembris.

Littera ad Reginam, de statu Regis, & regni; necnon de credentiâ.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 2. d. in Turr. Lond.

REX Reginæ Angliæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.

Sciatis nos, & Eadwardum primogenitum nostrum, sanos & incolumes esse, quod de vobis scire precordialiter affectamus; vobis significantes quod negotia nostra, & vestra, & prædicti filii nostri, ad honorem Dei ac nostrum, & vestrum procedunt, benedictus Deus; ita quod certam spem habemus de firmâ & bonâ pace habendâ in regno nostro, propter quod hilares sitis & jocundæ.

Præterea intelleximus quod quidam venditionem, seu alienationem jurium & feodalium nostrorum & prædicti filii nostri, in partibus illis, ad nostram & hæredum nostrorum exhæredationem, facere proponunt hiis diebus, contra voluntatem nostram: quod nullatenus velle, aut sustinere debetis.

Undè vobis mandamus quod super præmissis nichil attemptari, vel fieri permittatis; super hiis & aliis, quæ magister Edwardus de la Cnol decanus Wellensis, præsentium lator, vobis ex parte nostrâ dixerit, fidem adhibentes eidem.

Teste Rege, apud Windesor', xviii. die Novembris.

Littera Regi Franciæ, de juribus Regis Angliæ non alienandis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 1. d. in Turr. Lond.

REGI Franciæ, Rex Angliæ, salutem. Cum, jure sanguinis, & ratione fidelitatis, & homagii vobis præstiti, de vestrâ dilectione specialiter confidere debeamus, quod jura nostra tueri & confovere velitis, ac nobis nuper innotuerit quod quidam, præter conscientiam & voluntatem nostram, de juribus & possessionibus nostris, sub vestro dominio constitutis, de quibus vobis homagium fecimus, venditionem, seu alienationem, ad nostram & hæredum nostrorum exhæredationem perpetuam, facere proponunt, seu fieri procurârunt.

Serenitatem vestram, quantâ possumus affectione, requirimus & rogamus quatinus, nostræ & hæredum nostrorum indempnitati solito prospicientes affectu, non permittatis, nec consentiatis, si placet, venditionem, seu alienationem jurium seu feodalium nostrorum fieri in hâc parte.

Nos autem mittimus dilectum clericum nostrum, magistrum Eadwardum, decanum Wellensem, propter hoc & alia negotia nostra vobis exponenda; cui super hiis, & aliis, quæ vobis ex parte nostrâ dicet, fidem adhibere velitis, demandantes nobis vestræ beneplacitum voluntatis.

Teste Rege, apud Windes', xviii. die Novembris.

Eodem modo scribitur Reginæ Franciæ, verbis tamen competenter mutatis.

Littera Petro comiti de Sabaudia, de juribus Regis in partibus transmarinis non alienandis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 3. d. in Turr. Lond.

REX Petro comiti de Sabaudia, salutem. Cum prudentem virum magistrum Eadwardum de la Cnol, decanum Wellensem, latorem præsentium, ad dominum Regem & Reginam Franciæ, necnon ad Reginam consortem nostram pro diversis negotiis, nos & regnum nostrum tangentibus, sibi & vobis exponendis destinemus; ac nobis nuper innotuerit quod quidam venditionem, seu alienationem jurium & feodalium nostrorum, & Eadwardi primogeniti nostri, in partibus illis, ad nostram & hæredum nostrorum exhæredationem facere proponunt hiis diebus, contra assensum & voluntatem nostram, quod nullatenus velle deberetis:

Vobis mandamus in fide & dilectione quibus nobis tenemini, quod super venditionibus & alienationibus hujusmodi nichil attemptari, vel fieri permittatis.

Speramus enim firmiter quod negotia nostra, & Eadwardi filii nostri, ad honorem Dei & nostrum, procedent; ita quod bonam & firmam pacem in proximo habebimus in regno nostro, Deo dante.

Super hiis autem, & aliis, quæ dictus decanus vobis ex parte nostrâ dixerit, fidem adhibeatis eidem.

Teste Rege, apud Windesor', xviii. die Novembris.

De intendendo Simoni de Monteforti, custodiam habenti omnium terrarum Ricardi Regis Romanorum in comitatu Devon.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1264.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 111. in Turr. Lond.

REX militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis de comitatu Devoniæ, salutem.

Cum dilectus & fidelis noster Simon de Monteforti comes Leicestriæ, habeat custodiam omnium terrarum & tenementorum karissimi fratris nostri, Ricardi Regis Alemanniæ in partibus illis, per quod ballivi ejusdem comitis in partibus illis, circa custodiam earumdem terrarum & tenementorum consilio vestro & auxilio indigent, ut accepimus; Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatenus ballivis præfati comitis, cum toto posso vestro, in præmissis consulentes sitis & auxiliantes, prout ab ipsis super hoc ex parte nostrâ & comitis prædicti fueritis requisiti; ita quod idem comes per defectum vestri in hâc parte dampnum non incurrat, aut jacturam.

Teste Rege, apud Wigorniam, xiii. die Decembris.

Ad consultandum cum Simone de Monteforti, Regem captivum ducente, quidam episcopi, nonnulli barones, abbatum & priorum inaudita turba, necnon & specialiores per comitatus & burgos usquequaque selecti, complices convocantur, per hoc ejusdem Simonis mandatum, nomine Regis.

[*Rege captivo.*] A. D. 1264. An. 49 Hen. III. Claus. 49 Hen. III. m. 11. d. in Turr. Lond.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, venerabili in Christo patri, R. eâdem gratiâ, episcopo Dunelmensi, salutem.

Cum, post gravia turbationum discrimina, dudum habita in regno nostro, charissimus filius Edwardus primogenitus noster, pro pace in regno nostro assecurandâ, & firmandâ, obses traditus extitisset; & jam, sedatâ (benedictus Deus) turbatione prædictâ, super deliberatione ejusdem salubriter providendâ, & plenâ securitate, & tranquilitate pacis, ad honorem Dei, & utilitatem totius regni nostri, firmandâ, & totaliter complendâ; ac super quibusdam aliis regni nostri negotiis, quæ sine consilio vestro, & aliorum prælatorum & magnatum nostrorum nolumus expediri, cum eisdem tractatum habere nos oporteat:

Vobis mandamus, rogantes in fide & dilectione quibus nobis tenemini, quod, omni occasione postpositâ, & negotiis aliis prætermissis, sitis ad nos London' in octabis Sancti Hillarii proximè futuris: nobiscum, & cum prædictis prælatis & magnatibus nostris, quos ibidem vocari fecimus, super præmissis tractaturi, & consilium vestrum impensuri: & hoc, sicut nos & honorem nostrum & vestrum, necnon & communem regni nostri tranquilitatem diligitis, nullatenus omittatis.

Teste Rege, apud Wigorniam, xiv. die Decembris.

Eodem modo mandatum est,

Episcopo Karliolensi.
Abbati S. Mariæ Eboraci.
Priori Dunelmensi.
Priori Sanctæ Trinitatis Eboraci.
Abbati de Seleby.
Abbati de Furnes.
Abbati de Fontibus.
Abbati de Ryevalle.
Abbati de Melsa.
Abbati de Rupe.
Abbati de Bella landa.
Priori de Bridlington.
Priori Sancti Oswaldi.
Abbati de Rufford.
Priori de Blyda.
Priori de Thurgarton.
Priori Carleolensi.
Abbati de Whiteby.
Priori de Giseburn.
Archiepiscopo Eboracensi.
Priori de Parco.
Decano Eboracensi.

Eodem modo mandatum est subscriptis, viz.

Episcopo London'.
Episcopo Winton'.
Episcopo Exon'.
Episcopo Wygorn'.
Episcopo Lincoln'.
Episcopo Elien'.
Episcopo Sarum.
Episcopo Covent' & Lich'.
Episcopo Cicestren'.
Electo Bath' & Welles.
Decano Oxon'.
Decano de Welles.
Decano Sarum.
Decano Lyncoln'.

In formâ prædictâ scribitur abbatibus & prioribus subscriptis, sub hâc datâ.

Teste Rege apud Wodestocke, vicesimo quarto die Decembris.

Abbati Sancti Edmundi.
Abbati de Wautham.
Abbati de Sancto Albano.
Electo de Evesham.
Abbati Westmonasteriensi.
Abbati Glastonensi.
Abbati de Reding.
Abbati de Cirencestr'.
Abbati de Waverle.
Priori Eliensi.
Priori Norwic'.
Priori de Merton'.
Abbati de Oseney.
Priori S. Frideswidæ Oxon'.
Abbati de Messenden.
Priori de Lenton.
Abbati de Bello.
Priori Ordinis de Sempringham.
Priori de Watton.
Priori Hospitalis S. Johannis Jerusalem in Anglia.
Magistro militiæ Templi in Anglia.
Abbati Ramesiensi.
Abbati de Burgo.
Abbati de Thorney.
Abbati de Crouland.
Abbati Cestriæ.
Abbati Salop'.
Abbati de Hulmo.
Abbati de Bardenei.
Abbati de Colcestre.
Priori de Dunstaple.
Abbati de Bello loco.
Abbati de Parco lude.
Abbati de Stanlegh.
Abbati de Lilleshul.
Abbati le Bittlesden.
Priori de Beuver'.
Priori de Leus'.
Abbati de Clervans'.
Priori de Stodeley.
Abbati S. Augustini Cantuar'.
Abbati de Certessie.
Priori S. Trinitatis Cantuar'.
Abbati de Hida juxta Winton'.
Abbati de Middleton.
Abbati de Cerne.
Abbati de Abbotesburie.
Abbati de Tavistoke.
Priori de Huntingdon.
Abbati de Suleby.
Abbati de Wardon.
Abbati S. Jacobi Northampt'.
Abbati de Leicestre.
Abbati de Kirkested.
Priori de Eton.
Priori de Cruce Roysia.
Abbati de Kirkestall.
Abbati de Tame.
Priori de Burmendesseie.
Priori de Bernwell.
Abbati de Merivall.
Abbati S. Augustini Bristoll'.
Abbati de Malmesburie.
Abbati de Michelnei.
Abbati de Abindon'.
Abbati S. Petri Glouc'.
Abbati de Pershore.
Abbati de Wynchecumbe.
Priori de Coventr'.
Priori de Sancto Neoto.
Priori S. Swithini Wynton'.
Abbati de Lesnes.
Priori de Leedes.
Priori de Landa.
Priori de Spalding.
Priori S. Barthol' London'.
Priori de Kenilworth.
Abbati de Osolvestone.
Abbati de Teukesburie.
Priori de Swinesheved.
Abbati de Nuttle.
Abbati de Valledei.
Abbati de Croxton.

Item in formâ prædictâ mandatum est comitibus & aliis subscriptis.
Dat' apud Wodestock, xxiv. die Decembris.

Com' Leicestr'.
Com' Gloucestr'.
Com' Norfolc' & marescallo Angliæ.
Com' Oxoniensi.
Com' Derb'.
Rad' de Camoys.
Rogero de S. Johanne.
Hugoni le Despenser, justic' Angliæ.
Johanni filio Johannis.
Willielmo de Munchensy.
Nicholao de Segrave.
Johanni de Vescy.
Radulpho Bassett (de Drayton.)
Henrico de Hastings.
Galfrido de Lucy.
Roberto de Ros.
Johanni de Eyvill.
Adæ de Novomercato.
Waltero de Colevill.
Willielmo Marmyun.
Rogero Bertram.
Radulpho Bassett (de Sapcote.)
Gilberto de Gaunt.

Item mandatum est singulis vicecomitibus per Angliam; quod venire faciant duos milites de legalioribus, probioribus & discretioribus militibus singulorum comitatuum, ad Regem London' in octab' prædictis, in formâ supradictâ.

Item in formâ prædictâ scribitur civibus Ebor' civibus Lincoln' & cæteris burgis Angliæ; quod mittant in formâ prædictâ duos de discretioribus, legalioribus, & probioribus, tam civibus, quam burgensibus suis.

Item in formâ prædictâ mandatum est baronibus, & probis hominibus Quinque Portuum, prout continetur in brevi irrotulato inferiùs.

REX vicecomiti Sussex', salutem. Summonito per quatuor legaliores milites de comitatu tuo prædicto, Petrum de Sabaudia apud Pevenseiam, Johannem de Warenna apud Lewes, & Hugonem le Bigod apud Boseham, quod sint coram nobis & consilio nostro, in proximo parliamento nostro London' primo die Junii, justitiam facturi & recepturi:

Et in pleno comitatu tuo proclamari facias; quod quicunque ad opus prædictorum Petri, Johannis, & Hugonis interim procurare, seu impetrare voluerit, salvum & securum conductum nostrum ad nos veniendi, morandi & standi recto, in curiâ nostrâ, si quis versus eos loqui voluerit, securè veniat: & nos conductum hujusmodi ei fieri faciemus. Et habeas ibi nomina quatuor militum, & hoc breve.

Teste Rege, apud Westmon', xix. die Martii,

Per totum consilium.

Eodem modo mandatum est vicecomiti Hertfordiæ, de summon' W. de Valence apud Brekebon.

Per totum consilium.

Marchionibus Walliæ, qui sunt pro parte Regis, ne quid attemptent contra pacem.

[*Rege captivo.*] A. D. 1264. An. 49 Hen. III. Pat. 49 Hen. III. n. 4 d. in Turr. Lond.

REX Hamoni extraneo, Johanni de Trublevill' seniori, Roberto de Trublevill', Hugoni de Trublevill' Mathiæ de Gamages, & aliis commarchionibus suis salutem.

Cum Rogerus de Mortuo Mari, Rogerus de Cliff' & Rogerus de Leiburn, pro se, vobis, & cæteris commarchionibus certam. formam pacis nobiscum inierint, & iidem Rogerus, Rogerus, & Rogerus, gressus suos versus Kenilworth duxerint ad loquendum cum Edwardo primogenito nostro, & ad pacem illam plenius firmandam; miramur quamplurimam & movemur, quod vos permittitis homines vestros, in partibus ubi nunc agitis, deprædationes, dampna, & toltas facere, quod vobis cedere posset in magnum dispendium, & læsionem pacis supradictæ, & quod nullo modo sustinere deberetis.

Quocirca vobis mandamus, firmiter injungentes, quod homines vestros prædictos ab hujusmodi deprædationibus, dampnis, & toltis faciendis penitus desistere faciatis; & de deprædationibus, & toltis sic factis, competentes emendas, sine omni dilatione, fieri faciatis; ita quod non oporteat nos aliter ad hoc manum apponere, & ne ea, quæ jam provisa sunt ad pacem & tranquilitatem regni nostri, per hujusmodi excessus impediantur.

Teste Rege, apud Wigorn', xv. die Decembris.

De prisonibus captis apud North'ton deliberand', eo quod comites Leiscestr' & Gloucestr' ac alii magnates manuceperunt habere eos coram Rege, ad mandatum suum.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.—An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. m. 25. in Turr. Lond.

REX ballivis & probis hominibus suis Salop' salutem. Cum dilecti & fideles nostri S. de Monteforti comes Leicestr', & Gilbertus de Clar' comes Glouc', & alii magnates nostri manuceperint habere coram nobis ad mandatum nostrum, omnes qui in conflictu nuper habito apud Northton' ut prisones capti fuerunt, ac Thom' de Stapilton', Willielmus fil' ejus, Willielmus de Dirsle & Barth' de Craunford, obsides Hugonis de Tywe, Johannis de Bracebrig', & Johannis de Craunford, militum captorum in conflictu predicto, detenti sint in villâ predictâ pro eisdem, ut accepimus; vobis mandamus quod prefatos Thom' Will' Will' & Barth' obsides, sine omni dilacione deliberare faciatis, & eos ad nos venire permittatis, juxta manucapcionem predictam. Et hoc nullatenus omittatis. T. R. apud Westm, ix. die Januarii.

De conductu pro quibusdam de partibus borealibus, ad Regem venientibus.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 106. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis, &c. salutem. Cum jam susceperimus in salvum & securum conductum nostrum Johannem de Baillol, Petrum de Brus, Robertum de Nevill, Eustachium de Baillol, Stephanum de Meinill, Gilbertum Hamsard, Radulphum filium Ranulphi, Adam de Gesem', Robertum de Stotevill de Acon, milites, scutiferos, & alios de partibus borealibus, ad nos cum ipsis venire volentes, in veniendo ad nos, ad instantem quindenam Sancti Hillarii, nobiscum morando, & redeundo;

Et, ut securius ad nos venire possint, miserimus dilectum & fidelem nostrum Johannem de Burgo seniorem, & similiter mandaverimus quibusdam fidelibus nostris, de partibus borealibus, ut ipsi præfatos Johannem, Petrum, Robertum, & alios supradictos ad nos salvò & securè conducerent, dictum terminum sub hâc formâ duximus prorogandum, videlicet, à præfatâ quindenâ Sancti Hillarii, usque ad quindenam instantis festi purificationis beatæ Mariæ:

Et ideò vobis mandamus quod præfatos Johannem, Petrum, Robertum, Eustachium, Stephanum, Gilbertum, Radulphum, Adam, Robertum, milites, scutiferos, & alios, de partibus borealibus, ad nos cum ipsis venire volentes, in veniendo ad nos cum hernesio & rebus suis, nobiscum morando & redeundo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum, seu gravamen; ita tamen quod in curiâ nostrâ justitiam faciant & recipiant, prout justum fuerit, si quis versus eos de transgressionibus aliquibus loqui voluerit.

Injunxerimus etiam præfato Johanni de Burgo, ut ipse præfatos Johannem, Petrum, Robertum, Eustachium, Stephanum, Gilbertum, Radulphum, Adam, Robertum, milites, scutiferos, & alios, de partibus borealibus, ad nos cum ipsis venire volentes, ad nos salvò & securè conducat in formâ prædictâ.

In cujus, &c. duraturas usque ad prædictam quindenam instantis festi purificationis beatæ Mariæ, sicut prædictum est.

Teste Rege, apud Westm', xvii. die Januarii.

Per Regem,
Simonem de Monteforti comitem Leicestriæ, justiciarium, & Rogerum de Sancto Johanne.

Et mandatum est Johanni de Vescy, Henrico de Hasting, Johanni de Eynill, Adæ de Novo Mercato, Nicholao de Segrave, & sociis suis, existentibus in partibus borealibus, quod præfatis Johanni, Petro, & Roberto, et sociis suis prædictis, seu hominibus ipsorum, terris et possessionibus suis, non inferant, vel inferri permittant injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum, seu gravamen, set ipsos potius interim manuteneant, protegant, & defendant.

Teste ut supra.

Per Regem et alios, ut supra.

Littera Alianoræ Reginæ, per quam recognoscit se recepisse à majore & communitate de Oleron sex viginti & quatuor libras Pictaven'.

[*Rege captivo*]
A. D. 1265.—An. 49 Hen. III.
Lib. B. f. 19. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

ALIENORA Dei gratiâ, Regina Angliæ, domina Hiberniæ, & ducissa Aquit', universis præsentes litteras inspecturis, salutem. Noveritis nos recepisse in warderobâ nostrâ à majore, communiâ, & hominibus prioris Sancti Georgii de Olerone, sex viginti & quatuor libras Pictaven' per manum Fulcon' Richardi junioris burgen' Oleron' de summâ librarum, quas ipsi nobis ex gratiâ promiserant, pro succursu faciendo domino nostro Regi, & Edwardo filio nostro karissimo.

In cujus rei testimonium has nostras litteras fieri fecimus patentes.

Dat' apud Sanctum Macharium, xiii. die Febr', anno regni Regis H. domini nostri xlix.

Littera A. Reginæ Angliæ, per quam promisit quod non traheretur ad consequentiam in posterum, pro eo quod major, & communia, ac homines prioris Sancti Georgii de Oleron' concesserunt Reginæ trescentas quater viginti & decem libras Pictaven'.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Lib. B. f. 196. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

A. DEI gratiâ, Regina Angliæ, domina Hiberniæ, & ducissa Aquit' universis, præsentes litteras inspecturis, salutem in Domino sempiternam.

Noveritis quod dilecti nobis major, & communia, ac homines prioris Sancti Georgii de Olerone, nobis, pro succursu faciendo domino nostro Regi, & Edwardo filio nostro karissimo, trescentas, quater viginti, & decem libras monetæ Pictaven' voluntate spontaneâ concesserunt, cum ad hoc ex debito minimè tenerentur:

Ut igitur ex curialitate suâ nullum possint incommodum reportare, promittimus eisdem quod hujusmodi succursûs præstatio, eis vel eorum successoribus, ad consequentiam non trahetur;

Nec à dictis domino nostro Rege & Edwardo, vel eorum successoribus, ab ipsis majore, communiâ & hominibus dicti prioris, ratione succursûs prædicti, aliquid ex debito in posterum exigetur.

In cujus rei testimonium has nostras litteras fieri fecimus patentes.

Dat' apud Sancti Macharium, xiv. die Febr', anno regni Regis H. domini nostri xlix.

Quod comites Glouc' & Leicestr' accedant ad Regem, pro liberatione Edwardi primogeniti Regis.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. m. 23. in Turr. Lond.

REX Gilberto de Clar' comiti Glouc' & Hertford', salutem.

Cum hâc instanti die Jovis in crastino Cinerum, super liberacione Edwardi primogeniti nostri, finalem habere velimus tractatum, vobis mandamus in fide, homagio, & dileccione quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod, omnibus aliis pretermissis, sitis ad nos die Jovis predictâ, nobiscum super hoc tractaturi, & consilium vestrum impensuri: ne retardacio liberacionis ipsius vobis, & per moram & absenciam vestram ad diem illum, meritò possit, vel debeat imputari; quod nullatenus velle deberetis.

Et hoc sicut nos, & honorem nostrum & vestrum, ac tranquilitatem regni nostri, nec non predicti filii nostri liberacionem diligitis, nullo modo omittatis. T. R. apud Westmonasterium, xvi. die Februarii.

Eodem modo mandatum est Simoni de Monteforti comiti Leyc'.

De inhibitione torneamenti.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 101. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis, Simoni de Monteforti comiti Leicestriæ, Gilberto de Clare comiti Gloucestriæ, Roberto de Veer comiti Oxoniæ, Hugoni le Dispenser justiciario Angliæ, Thomæ de Clare, Petro de Monteforti, Johanni filio Johannis, Henrico de Monteforti, Humfrido de Bohun, Simoni de Monteforti filio comitis Leicestriæ, Johanni de Vescy, Henrico de Hasting, Willielmo de Monte Canisio, Radulpho Basset de Draiton, Johanni de Eynill, Nicholao de Segrave, Johanni Giffard, Galfrido de Lucy, Roberto de Munteny, & cæteris militibus, & aliis, conventuris hâc instante die Martis in Carnisprivio apud Dunstaple ad torneandum ibidem, salutem.

Mandamus vobis, in fide, & homagio, & dilectione, quibus nobis tenemini, districtè prohibentes, super forisfacturam omnium terrarum & tenementorum, quæ in regno nostro tenetis, quod prædicto die Martis apud Dunstaple, seu aliis diebus, vel locis, in regno nostro nullo modo torneare præsumatis, sine licentiâ nostrâ speciali.

Et, quia hâc instanti die Jovis, in crastino Cinerum, super liberatione Edwardi primogeniti nostri finalem volumus habere tractatum, vobis iteratò mandamus, firmiter injungentes, quod, omnibus aliis negotiis prætermissis, sitis ad nos, die Jovis prædictâ, nobiscum super hoc tractaturi, & vestrum consilium impensuri; ne retardatio liberationis illius per moram & absentiam vestram, ad diem illum, vobis meritò debeat, vel possit imputari, quod nullatenus velle deberetis:

Et hoc, sicut nos, & honorem nostrum & vestrum, ac communem tranquilitatem regni nostri, ac liberationem filii nostri prædicti, diligitis nullo modo omittatis. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xvi. die Februarii.

Per Regem,
Justiciarium,
Episcopum London' &
Magistrum Thomam de Cantilupo.

Forma pacis inter Regem & barones.

[*Rege captivo.*]

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Cart. 49 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

COME munseur Edward einez fiuz nostre seignor le Rois de Angletere, e munseur Henr' fiuz le Rois de Alemaine, par la volente nostre seignor le Roi se la leur se fasent mis ostages desqe la pes de Engleterre fëust bien afermee e asseuree; accorde est pur la pes de la ter e meintenir, e pur la deliveraunce desavantditz munseur Edward e de munseur Henr' entre nostr' seignor le Roi, e eus, e les barons de la tere qe le ordenement qe fu purveu a Londr' par commun acord des prelaz e des hauz homes de la tere, qe la furent en mois de Jun, l'an nostre seignor le Rois xlvtime, soit fermement garde e meintenu en la forme qe il estoit purveu, qe est icele.

Forma regiminis domini Regis & Regni.

Ad reformacionem statûs regni eligantur seu nominentur tres discreti viri & fideles de regno, qui habeant potestatem & auctoritatem à domino Rege eligendi, seu nominandi vice domini Regis, consiliarios novem; de quibus novem, tres ad minus alternatim, seu vicissim semper in curiâ sint presentes, & dominus Rex de consilio eorundem novem, ordinet & disponat de custodiâ castrorum, & aliis omnibus regni negociis. Preficiat etiam dominus Rex per consilium eorundem novem, justiciarium, cancellarium, thesaurarium, & alios officiales, majores & minores, in hiis que spectant ad regimen curie & regni. Jurabunt autem primi electores seu nominatores, quod secundum conscientiam suam eligent seu nominabunt consiliarios, quos credent honori Dei & ecclesie, Regi & regno, utiles & fideles.

Consiliarii quoque, & omnes officiales majores & minores, in suâ creacione jurabunt, quod officia sua pro posse suo, ad honorem Dei & ecclesie, & ad utilitatem Regis & regni, absque munere, preter esculenta & poculenta que communiter in mensis presentari solent, fideliter exequentur. Et si predicti consiliarii, vel aliqui eorum in administracione sibi commissâ, malè versati vel versatus fuerit vel fuerint, vel sint ex aliâ causâ mutandi vel mutandus: tunc dominus Rex per consilium predictorum trium nominatorum seu electorum, quos vel quem ammovendos viderit, amoveat; & loco eorum, vel ejus qui amotus fuerit, per eosdem alios, vel alium fidelem & idoneum subroget & substituat. Si autem officiales, majores vel minores, in officiis suis malè versentur, dominus Rex per consilium predictorum novem ipsos amoveat, & alios seu alium sine dilacione, per consilium predictorum loco illorum, vel ejus substituat.

Et si primi tres electores seu nominatores, in electione vel nominacione consiliariorum aut alicujus consiliarii, aut fortè consiliarii in creacione officialium, vel aliis negociis domini Regis & regni gerendis seu disponendis, discordes fuerint, quod à duabus partibus concorditer factum vel ordinatum fuerit, firmiter observetur: dummodo de illis duabus partibus unus sit prelatus ecclesie, in negotiis ecclesiam contingentibus. Et si contingat duas partes dictorum novem in aliquo negocio non esse concordes, de discordiâ illâ stabitur ordinacioni primorum trium electorum, seu nominatorum, aut majoris partis eorumdem. Et si videatur communitati prelatorum & baronum concorditer expedire, quod aliqui vel aliquis, loco aliquorum vel alicujus primorum trium nominatorum seu electorum subrogentur, vel subrogetur, aut substituatur, dominus Rex per consilium communitatis, prelatorum & baronum, alium vel alios substituat.

Omnia autem predicta dominus Rex faciet per consilium predictorum novem, in formâ suprascriptâ, vel ipsi, vice & auctoritate domini Regis: presente ordinacione duraturâ donec misa apud Lewes facta, & postea à partibus sigillata, concorditer fuerit adimpleta, vel alia forma provisa, quam partes concorditer duxerint approbandam.

In cujus rei testimonium, d'ni' R. Linc' & Hug' Elien' ep'i, R. com' Norff' & marescallus Angl', E. de Veer com' Oxon', Hunfr' de Bohun, Will's de Monte Canis' & major Lond', signa sua huic scripto apposuerunt.

Dat' in parliamento Lond', mense Junii, anno D'ni M°CCLX q'rto.

E qe cest ordenement soit mieuz garde, nostre seignor le Roi doit comaunder e enjoindre, e munseur Edward assentir e requere as hauz homes e au comun de la tere par lur lettres overtes, qe demorront eu chescun conte, qe cest ordenement fermement tengent.

Estre ceo acordé est qe nostre seignor le Roi, ne munsir Edward, le conte de Leyc' ne le counte de Glouc' ne leur aliez, ne les gens de Londres, ou des Cink Porz, ne nul qe eit este de lur partie, en quenqe liu, ou de queuqe liu qe il soient, ne achesoneront, ne greveront par acheson des choses qe eient este fetes en tens de troblee, eu de la guere qe ad estee ne a eus domage ne feront, ne procuront, ne soferont a fere par leur balifs. E si nostre seignor le Roi, ou munsir Edward vole venir en contre la pes, e le ordenement avantdit, ou les contes de Leyc' ou de Glouc', ou nul de lur partie grever par acheson des choses avantdites, qe les hauz homes e le comun de la tere soient contre eus, pur eus grever a tot leur poeer; ne ne lur soient obeisant de rein, en facent tot ausi com il ne leur fusent de rein tenuz des qe ces choses soient amendees, e adrescees, e maintenues solum la forme del ordenement, & de la pes avantditz; sauve ceo, qe qant les choses serront amendees e adrescees, si com il est de suz dit, qe touz lur soient obeisaunt e tenu com devant.

E nostre seignor le Roi e munsir Edward unt jure sur les seintes evangelis, e les hauz homes e le comun de la tere jurront par comaundement nostre seignor le Roi, e par lassentement, e la requeste munsir Edward, e par leur lettres overtes, qe nostre seignor le Roi, e munsir Edward, e tuz les hauz homes de qi leu les vodra aver endorront ices choses a fere e a tenir, si com il est avantdit. E si issint estoit qe acun alast en contre cest serement, ou aidast al Roi, ou a munsir Edward, ou a autre contre ces choses desus escritees, e de ceo soit ateint par agard du conseil nostre seignor le Roi, e des hauz homes de la tere, soit pris ou banni du reaume de Engleterre, e desheritez lui e ses heirs a remanaunt, e de lur teres soit fet solom les lois e les usages de la tere, ausi com des teres a ceus qe sont ateint de felonie. E ceste chose est fermement establi par le Roi, e munsir Edward, e par le commun de la tere, e de ceo eit ein lettres overtes de tuz ceus qe unt este suspecenus en contr' ceste besoiné, qe il ecreient qe issint soit fet, si il venent encontr' en nul point.

Estre ceo les granz chartres des communes franchises e des forests, qe ont plusore foiz este ottreies e escomenge tuz iceus qe encontre vendroient, e les articles qe estoient despeca porveues par acord nostre seignor le Roi, e des hauz homes de la tere, les queus nostre seignor le Roi ne ad geres qant il estoit a Wirecestr' envoia par toz les contees de souz sun seel soient fermement tenuz, e ceo unt jurre nostre seignor le Roi, e munsir Edward, e tuz les justices, viscontes, e bailifs de la tere, e les bailifs nostre seignor le Roi, e de munsir Edward, e tuz autres a qi qe il soient, feront meimes le serement. Issi qe nul ne lur soit tenu a obeer devant ceo qe il eint fest cest serement. E si nul veine encontre, soit grevement puni par agard de la curt le Roi, sauve les privileges a clers si com il apent.

E pur ceo que nostre seignor le Roi devant la bataille de Lewes avoit defie plosiers de ses bone gent de sa tere, e mis hors de sa foie, e eus par leur bone volentee le vollent reconustre derichef com seignor, acorde est qe tuz iceus qe estoient de son homage, e estoient diffiez, lui facent homage de novel, solom le usage de la tere: sauve ceo, e espresement excepte, qe sil veut venir contre les choses de susdites, qe len ne lui soit de rein tenu par cest homage, desqe les choses soient amendes e adrescees, si com il est de susdit. E ceus qe a feute lui furent tenuz, e furent defiez devant lavantdite bataille, si lui referont feaute de novel en meimes la manere qe il est dit des homages. Derechef munsir Edward avera sa mesnee e ses consailers de genz de la tere qe ne soient nie suspecenus, e ceo par acord dil avantditz consail nostre seignor le Roi, e si il autrement le face qe il en corge la peine desus dite, qe tuz ceus de la tere soient contre lui pur lui grever a tot leur poeer, si com il est dist des articles desuzditz. E si nul demorast en son service saunz lur acord, soit grevement puny par la gard de meimes, ceu consail nostre seignor le Roi.

Derechef qe nostre seignor le Roi, ne munsir Edward neatreent mie genz aliens en la tere, si ce ne soit par acord du consail le Roi, e des autres prodes homes de la tere.

Derechef qe munsir Edward pur la pes de la tere meeux afermer, demurge en Engletere, e nomement la ou le bref le Roi curt en Engletere saunz issir desqe la Pasqe qe vent en trois aunz, si ceo ne soit par acord des prelatz, e des hauz homes de la tere, e de lavantdit conseil nostre seignor le Roi.

E si mis aliens vengent desorenavant en la tere, saunz acord del avantdit consail, nostre seignor le Roi, e des autres prodes homes de la tere qe il lur soit apertement nuisaunt, e si issint ne le face, ou si il ist fors de Engletere, e nomement de la ou le bref le Roi curt en Engletere, saunz le acord du consail, e des prodes homes desusditz, qe totes ses teres, seignories, dignitez, e honeurs qe il ad, ou aver porra par nun de heritage, ou en autre maniere soient en corues, e qe il e ses heirs soient desheriteez desavantdites choses a tuz jurs. Issi qe en celes teres, ne en autres choses desusdites, ne puisse chalenger nulé manere de droit, del ore qe il vendra apartement contre sa promesse avantdite.

Derechef pur ceste chose meuz garder, les chasteus nostre seignor le Roi e de munsir Edward, qe sunt en meins de gent sospecenus, en queque lui qe ices chasteus soient, soient baillez par acord de la avantdit consail nostre seignor le Roi, a autres qe bien e leaument les gardent a leus nostre seignor le Roi, e de munsir Edward, e a sauvate de la tere.

Estre ceo nostre seignor le Roi e munsir Edward feront ces choses avantdites asseurer si com len purra meuz deviser par Irelaund, par Gascoine, par le Roi de Escoce, e par totes les teres sugeites au Roi de Angletere.

Estre ceo nostre seignor le Roi e munsir Edward unt promis e jure, qe il aideront a porsuire les apens qe sont fet par les prelaz, contes, e barons, e le comun de la tere, de certeins grefs qe feet lur sont, e a defendre la tere e la pes de la tere contre toz iceus qe mire ou mal, ou damage queire la vodront, e agrever a tut leur poer tuz iceus qe encontre la pes de la tere se tendront.

Estre ceo munsire Edward en promptera de nostre seignor le Roi cink de les chasteus, des queus les prodes homes de la tere se tendront a paez, les queus ibandra en ostage purlui desqa cink anz ke il tendra les choses desus ditees. Issi qe le Roi ne munsir Edward, ni entreront dedenz ceu tens, e ceo jurront par comaundement le Roi les gardeins qe isseront mis: e soit purveu renable sustenaunce des deners le Roi as gardeins de ces chasteus, parquoi il pusent estre sauvement garde desqau terme avantdit. E sil avenist qe cus les lessassent encoure, si enface lem ceo qe semblera a fere par la agard del avantdit conseil nostre seignor le Roi, e des prelaz e des hauz homes de la tere, e au definement du terme avantdit; si la pes soit bien garde, ices cink chateuz soient baillez par lavantdit conseil nostre seignor le Roi a bone gent, qe bien a leaument les gardent aleus nostre seignor le Roi, e de ses heirs, e a sauvete de la tere.

Estre ce nostre seignor le Roi e munsir Edward, e les hauz homes e le comun de la tere, se sont mis en la jurisdiction des prelaz, e oterie, qe il escomengent tuz iceus qe contre les choses de suzdites, ou la pes de la tere vendront, ou mettront poine de venir. E unt renuncie nostre seignor le Roi e munsir Edward e tus communaument, a totes maneres de privileges porchaciez, ou apurchacer. E qe du serment avantdit, absolucion ne purchaceront, ne procuront, ne purchace par autre, ne receveront, ne useront mesqe le apostoile lenvoiast par sa auctorite demaine.

Estre ceo acorde est qe sauve totes les choses desus escrites, tuz les autres ordenemenz e articles qe furont purveu devant cest ore par le Roi, e son consail, e les hauz homes de la tere, les queus sont al honeur de Deu e de seinte eglise, e la foi le Roi, e au pru de reaume, soient fermement tenuz. E totes les avantdites choses leaument a fere e a tenir, unt jure nostre seignor le Roi, e munsir Edward son fiuz sus les seintes evangel.

Estre ce munsir Edward vaudra al conte de Leycestr' en fie le chastel de Cestre, e la vile, e le contee ove totes les apartenaunces, e le Nefchastel sur Leine ove les apartenaunces, e le chastel du Pek ove les apartenances, si com il les tint e tenir deust, sanz nul retenement, pur autres teres qe le conte lui vaudra en fie a la value des teres qil tient dautre part; e des autres teres qe le conte tient en Engleterre en divers luis, lui fra la value au plus pres du conte de Cestre qil poet. E a baille munseur Edward al avantdit conte le chastel de Bristeud ove la vile, e les apartenances, a tenir en sa meinentenance desqe ces choses soient fetes. Issi qil respoine des renables isseues, sauve ceo q'il mettra renablement en la garde a en la sostenaunce du chastel. E ceste chose se doit fere de denz un an. E si les choses soient fetes entre munsir Edward e le conte de denz ceu tens, le conte rendra a munsir le chastel e la vile ove les apartenances, e a donk vaudra munsir Edward le Chastel en ostage, par acord du conseil le Roi e des bone gent de la tere, deska a cink aunz, en meimes la forme com il est dit des autres cink casteus q'il emprompte du Roi: sauve chescuni droit, e nomement le chaleng le conte de Gloucestr' en droit du chastel de Bresteud e la ville oves les appartenances, issi que par le reson del hostage ne soit le conte le Gloucestr' aloine ne destorbe de sa droiture qant il en vodra parler.

En teumoine de ces choses nostre seignor le Roi, e munsir Edward sun fiuz, munsir Henri fiuz le Roi de Alemaine, e a leur requeste en groinor teumoni les honorables peres, par la grace Dieu Henri de Londr', Waut' de Wirecestr', Joan de Wincestr', Rob' de Durem', Hug' de Ely, Gaut' de Saresbir', Rog' de Coventr', e de Lichefeud, Estevene de Cicestr', Waut' de Ba, Guilliam de Landaf evesques: frere Rog' de Veer prior del Hospital de Jerusalem en Engletere, frere Ambelard mestre de la chevialerie di Temple en Engletere, le maire e le comun de Londres unt mis lur seaus a cest escrit, qe fu fet ottreie e acorde en la forme desusdite a Westmont' au parlement de Londres, le utime jur de mois de Marc' lan del incarnacion n're Seignor M.CClx quart, cest asaver le Mecredi la veile seint Gregor lan del incarnacion desuisdit.

Edwardus primogenitus Regis, ac Henricus fil' Regis Aleman' obsides commiss' Hen' de Monteforti, pro baronibus, redditi sunt Regi.

[*Rege captivo.*]

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Pat. 49 Hen. III. m. 21. in Turr. Lond.

HENRI par le grace Deu, Roys de Engleterre, seignor de Irelaunde, & duc de Aquitain, a toz ceus que cest escrit verront ou orront, saluz.

Sachez qe com Edward nostre fiz, & Henr' le fuiz le Rois de Alemaigne nostre neveu, apres le bataile de Lewes pur la pes de la tere maintenir, par nostre voleente & la leur, se fusent mis ostages a demorer en la garde munsir Henri de Montfort nostre neveu, desque la pes avauntdite feust bien afermee & aseuree, e celui meimes Henri de Montfort par commun acort e assentement dez prelaz, & des hauz homes de nostre terre, les avaunt diz Edward & Henri rendi & delivera a nos, nos vos fesoms asaver, qe nos le ostages avaunt diz, en la fourme avauntdite, avoms receus, & le avaunt dit Henri de Montfort de la garde avaunt dite aquitums.

En temoyne de co a ceste escrit avoms mis noz seauls.

Done a Londr' e disme jur de Marce, le an del Incarnation nostre Seignor mil deus cens cincaunt & quatre.

Litteræ Edwardi primogeniti Regis, in quibus spondet se observaturum cartas de libertatibus à patre concessis.

[*Rege captivo.*]

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Bibl. Cotton. Claudius D. II. fol. 128.

EDWARDUS, illustris Regis Angliæ primogenitus, omnibus de comitatu Midd', salutem.

Cùm propter hostilem turbacionem habitam in regno Angliæ, de unanimi assensu ac voluntate domini Regis, patris nostri, prælatorum, comitum, baronum, & communitatis regni Angliæ, & nostrâ, pro regni ipsius pace, pro cujus securitate, nos & dominus Henricus, filius Regis Alemanniæ, consanguineus noster, obsides dati fueramus, concorditèr provisum fuerit, quod quædam ordinacio, de unanimi assensu ejusdem domini Regis, patris nostri, prælatorum, comitum, & baronum prædictorum, super ipsius & regni sui statu, London' mense Junii, anno regni ejusdem domini patris nostri XLVIII. facta, inviolabiliter observetur.

Universitatem vestram scire volumus, quod nos ordinacionem ipsam, & pacem & tranquillitatem regni observari bonâ fide, & in nullo contraire, ad sacra Dei evangelia juravimus; hoc adjecto in eodem sacramento specialiter & expressè, quod occasione factorum præcedentium tempore turbacionis & guerræ præcedentis neminem occasionabimus, sive inculpabimus de illis, aut de parte eorum quos, tanquam inimicos, diffidavimus; puta comites Leycestriæ & Gloucestriæ, & alios sibi adhærentes, ac barones seu cives London' & Quinque Portuum; nec alicui de prædictis dampnum faciemus aut fieri procurabimus, nec per ballivos nostros aliquatenus fieri permittemus.

Juravimus insuper, quod ea omnia, quæ, pro liberatione nostrâ & dilecti domini nostri, consanguinei nostri, sunt provisa, & sigillo domini Regis patris nostri, & nostro, sigillata, quantum ad nos pertinet, inviolabilitèr observabimus, & aliis pro posse, observari faciemus; volentes & consencientes expressè, quod si dominus Rex, pater noster, vel nos, contra prædictam ordinacionem & provisionem nostram, seu juramentum, quod absit, in aliquo venire, seu pacem aut tranquillitatem regni turbare, seu occasione factorum præcedentium, tempore turbacionis aut guerræ præcedentis, aliquem de prædictis, aut de parte prædictorum, quos diffidavimus, occasionare, seu alicui de eis dampnum facere, aut fieri procurare præsumpserimus; liceat omnibus de regno contra nos insurgere, & ad gravamen nostrum, opem & opera dare, juxta ad quod omnes & singulos volumus obligari ita quod nobis in nullo intendant, & omnia quæ gravamen nostrum respiciunt, faciant, ac si nobis in nullo teneremur; donec quod in hâc parte transgressum fuerit seu commissum, cum satisfactione congruâ in statum debitum, secundum prædictorum ordinacionis & provisionis nostræ seu juramenti formam, fuerit reformatum; quo facto, nobis sicut prius, intendentes existant.

Et si aliquis alius de regno ipso contra prædicta venire, seu pacem & tranquillitatem regni turbare, præsumpserit, seu domino Regi, patri nostro, vel nobis, seu alicui alteri, contra prædicta vel aliquod prædictorum venientibus opem, consilium, consensum vel auxilium, quoquo modo præstiterit, si hoc notorium fuerit; aut de hoc per consideratione consilii domini Regis & magnatum terræ convictus fuerit, de unanimi assensu domini Regis, patris nostri, comitum, baronum, ac communitatis regni & nostro provisum est & statutum, quod corpus ipsius capiatur, si inventus fuerit, alioquin, à regno utlagetur; & sive inventus fuerit sive non, tam ipse, quam hæredes sui imperpetuum exhæredentur; ac de terris & tenementis ipsorum fiat, prout de terris eorum qui de feloniâ convicti sunt, secundum leges & consuetudines regni, fieri consuevit.

Ad hæc, de unanimi assensu & voluntate domini Regis, patris nostri, prælatorum, comitum, baronum, & communitatis regni Angliæ, & nostrâ, concorditèr provisum est, quod Cartæ Antiquæ communum libertatum & Forestæ, communitati regni Angliæ per dominum Regem, patrem nostrum, dudùm concessæ, in quarum violatores sentencia excommunicationis dudùm lata est, & per sedem apostolicam specialitèr confirmata; necnon & omnes articuli, de ejusdem domini Regis, patris nostri, & magnatum terræ, communi assensu dudum provisi, quos idem dominus Rex, pater noster, nuper apud Wygorniam existens, per singulos comitatus, sub sigillo suo, transmisit, inviolabiliter observentur imperpetuum; ad quorum observationem, ad sancta Dei ewangelia, Dei sacramento corporalitèr præstito, spontè nos obligavimus, & omnes justiciarios, vicecomites, & quoscumque ballivos de regno, tam nostros quam aliorum, simili sacramento volumus obligari; & quod nullus teneatur alicui ballivo obedire, donec dictum sacramentum præstiterit.

Et si quis contra cartas ipsas, vel articulos prædictos in aliquo venire præsumpserit, præter perjurii reatum & excommunicationis .... senteciam quæ incurret, per consideracionem curiæ domini Regis graviter puniatur; salvo in præmissis, prout decet, privilegio clericali.

Et quia volumus quod hæc omnia, quibus expressum consensum nostrum præbuimus & assensum, firmiter & inviolabiliter observentur, universitatem vestram rogamus & requirimus, quatinus vos, omnes & singuli, predicta omnia & singula, sicut superius scripta sunt, & sicut dominus Rex, pater noster, per litteras suas, per singulos comitatus transmissas, præcepit & injungit, faciatis, teneatis & inviolabiliter observetis. Et ad ea omnia facienda, tenenda & observanda, ad sancta Dei ewangelia corporaliter sacramento præstito, vos adinvicem obligetis.

Volumus etiam quod, salvis omnibus supradictis, omnes aliæ ordinaciones & articuli, per dominum Regem, patrem nostrum, & consilium suum hactenus provisi, qui poterunt ad honorem Dei & ecclesiæ, fidem domini Regis, & regni sui commodum, observari, inviolabiliter teneantur.

Ut autem præmissa omnia & singula firma maneant & in concussa, reverendi patres episcopi per regnum Angliæ constituti, ad instantiam nostram, sentenciam excommunicationis fulminarunt in omnes illos qui contra præmissa, vel aliquod præmissorum scientèr venerint, aut venire temptaverint cum effectu, quorum jurisdictioni & cohertioni spontaneâ voluntate quantum ad præmissa, nos submisimus; privilegiis nostris omnibus impetratis & impetrandis, seu proprio motu domini Papæ nobis concessis, aut imposterum concedendis, in hoc purè renunciantes; prout in litteris nostris super hoc confectis, penes dictos prælatos residentibus, pleniùs continetur.

In cujus rei testimonium has litteras nostras vobis transmittimus patentes, in comitatu vestro, ad rei memoriam salvò custodiendas.

Dat' London', x. die Marcii, anno regni domini Regis, patris nostri, quadragesimo nono.

Hospitia Edwardi primogeniti Regis apud Westmonast' concessa sunt Petro de Monteforti.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.—An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. m. 20. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus dilecto & fideli nostro Petro de Monteforti, quod habeat hospitium suum de liberatione nostrâ in domibus quæ fuerunt Edwardi de Westm', apud Westm'.

Ita quod nullus alius hospitetur vel moretur ibidem ratione liberationis, sine licentiâ ipsius Petri.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmon', xiv. die Martii.

Per Regem & totum concilium.

Carta Regis facta baronibus post turbationem regni.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265. An. 49 Hen. III.
Bibl. Cotton. Claudius D. II. fol. 124.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Anglie, dominus Hibernie & dux Aquitannie, omnibus de comitatu Midd', salutem.

Cum, propter hostilem turbacionem habitam in regno nostro, de unanimi assensu & voluntate nostrâ, Edwardi filii nostri primogeniti, prelatorum, comitum, & baronum, & communitatis regni nostri, pro regni ipsius pace, pro cujus securitate dictus Edwardus, & Henricus filius Regis Alemannie, nepos noster, obsides fuerunt, concorditer sit provisum, quod quedam ordinacio de unanimi assensu nostro prelatorum, comitum, ac baronum predictorum, super nostro & regni nostri statu London', mense Junii, anno regni nostri xl. octavo, facta; inviolabiliter observetur.

Universitatem vestram volumus quod nos ordinacionem ipsam, & pacem & tranquillitatem regni observare bonâ fide, in nullo contravenire, ad sancta DEI Ewangelia juravimus; hoc adjecto in eodem sacramento specialiter & expressè quod, occasione factorum precedenoium tempore turbacionis, aut guerre precedentis, neminem occasionabimus aut inculpabimus de illis, aut de parte illorum, quos tanquam inimicos nostros diffidavimus; puta, Comites Leycestrie & Gloucestr' & alios sibi adherentes, aut barones seu cives nostros London' & Quinque Portuum, nec alicui de predictis dampnum faciemus, aut dampnum procurabimus, nec per ballivos nostros aliquatenus fieri permittemus.

Juravimus insuper, quod ea omnia que pro liberacione dictorum filii nostri & nepotis sunt provisa, & sigillo nostro sigillata, quantum ad nos pertinet, inviolabiliter observabimus; & ab aliis, pro posse nostro, faciemus observari.

Volentes & consencientes expressè, quod si nos aut Edwardus filius noster, contra predictam ordinacionem & provisionem nostram, seu juramentum, quod absit, in aliquo veniré, seu pacem & tranquillitatem regni nostri turbare, seu occasione factorum precedentium tempore turbacionis aut guerre precedentis, aliquem de predictis, aut de parte predictorum, quos diffidavimus, occasionare, seu alicui de eis dampnum facere, aut fieri procurare presumpserimus, liceat omnibus de regno nostro contra nos insurgere, & ad gravamen nostrum opem & opera dare juxta posse; ad quod ex presenti precepto nostro, omnes & singulos volumus obligari, fidelitate & homagio nobis factis, non observantibus; ita quod nobis in nullo intendant, sed omnia que gravamen nostrum respiciunt, faciant ac si nobis in nullo tenerentur, donec quod in hâc parte transgressum fuerit seu commissum, satisfactione congruâ, in statum debitum, secundum predictorum ordinacionis & provisionis nostre, seu juramenti formam, fuerit reformata.

Quo facto nobis sicut prius intendentes existant.

Et si aliquis alius de regno nostro, contra predicta venire, seu pacem & tranquillitatem regni nostri turbare presumpserit; seu nobis; vel Edwardo filio nostro, vel alicui alteri, contra predicta vel aliquid predictorum venientibus opem, consilium, consensum, vel auxilium, quoquò modo prestiterit, si hoc notorium fuerit, aut de hoc per consideracionem concilii nostri & magnatum terre nostre convictus fuerit, de unanimi assensu nostro, Edwardi filii nostri, comitum, baronum, & communitatis regni nostri provisum est & statutum, quod corpus ipsius, si inventum fuerit, capiatur; alioquin à regno nostro utlagetur: & sive inventus fuerit, sive non, tam ipsi quam heredes sui, imperpetuum exheredenter, & de terris & tenementis eorum fiat, prout de terris eorum qui de feloniâ convicti sunt, secundum legem, & consuetudinem regni nostri fieri consuevit.

Ad hoc, de unanimi assensu & voluntate nostri, Edwardi filii nostri, prelatorum, comitum, baronum, & communitatis regni nostri, concorditer provisum est; quod carte antique communum libertatum & foreste, communitati regni nostri per nos dudum concesse, in quarum violatores, ad peticionem nostram, sententia excommunicationis dudum lata est, & per sedem apostolicam specialiter confirmata; necnon & omnes articuli, de nostro & magnatum terre nostre communi assensu, dudum provisi, quos nuper apud Wygorniam existentes, per singulos comitatus sub sigillo nostro transmisimus, inviolabiliter observentur imperpetuum: ad quorum observantiam, sacramento ad sancta DEI Ewangelia corporaliter prestito, spontè nos obligavimus, & omnes justiciarios, vicecomites & quoscunque ballivos de regno nostro, tam nostros quam aliorum, simili sacramento volumus obligari, ita quod nullus teneatur alicui ballivo obedire, donec dictum sacramentum prestiterit; & si quis contra cartas ipsas, vel articulos predictos in aliquo venire presumpserit, preter perjurii reatum & excommunicationis sententiam que incurret, per consideracionem curie nostre graviter puniatur; salvo in premissis, prout decet, privilegio clericali.

Et quia volumus quod hec omnia firmiter & inviolabiliter observentur, universitati vestre firmiter injungendo atque precipiendo mandamus, quatinus vos omnes & singuli, predicta omnia & singula, sicut superius scripta sunt, faciatis, teneatis & inviolabiliter observetis; & ad ea omnia facienda, tenenda, & observanda, ad sancta DEI Ewangelia, sacramento corporali prestito, adinvicem vos obligetis.

In cujus rei testimonium, cartas & ordinaciones predictas cum presentibus litteris patentibus, vobis sub sigillo nostro in comitatu nostro, sub custodiâ fidedignorum ad hoc electorum, ad rei memoriam transmittimus, salvò custodiendas; contra quas, ne quis ignorantiam pretendere possit in futurum, ad minus bis in anno, in pleno comitatu, ipsas precipimus publicari; ita quod prima publicatio fiat in proximo comitatu post instans festum Pasche, secunda verò fiat in proximo comitatu post festum sancti Michaelis, & sic deinceps fiat annuatim.

Volumus insuper quod, salvis omnibus supradictis, omnes alie ordinaciones & articuli per nos & concilium nostrum hactenus provisi, qui poterunt ad honorem DEI & ecclesie, fidem nostram, & regni nostri commodum observari, inviolabiliter observentur, & teneantur.

Ut autem premissa omnia & singula firma maneant & inconcussa, reverendi patres episcopi per regnum nostrum constituti, ad instanciam nostram, sententiam excommunicationis fulminarunt in omnes illos, qui contra premissa, vel aliquid premissorum venerint scienter, aut venire temptaverint cum effectu; quorum jurisdictioni seu cohercioni spontaneâ voluntate, quantum ad premissa, nos submisimus, privilegiis nostris omnibus impetratis, aut impetrandis, seu proprio motu domini Pape nobis concessis, aut imposterum concedendis, in hoc purè renuncientes; prout in litteris nostris super hoc confectis, penes dictos prelatos residentibus, plenius continetur.

Id cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Westm', xiv. die Martii, anno regni nostri quadragesimo nono.

De conductu Johannis de Britannia.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1265. An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 86. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis, &c. Sciatis quod, de consilio magnatum, qui sunt de consilio nostro, suscepimus in salvum & securum conductum nostrum dilectum filium nostrum Johannem primogenitum, ducis Britanniæ, in veniendo ad nos in Angliam, cùm familiâ & rebus suis, nobiscum morando, & indè ad partes suas revertendo:

Et ideò vobis mandamus, quod eidem Johanni, in veniendo ad nos in Angliam, cum familiâ & rebus suis nobiscum morando, & indè ad partes suas revertendo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum, seu gravamen.

Et, si fortè contingat præfatum Johannem aliquo impedimento legitimo præpediri, per quod in Angliam in propriâ personâ suâ venire non possit, nos illis, quos pro ipso in Angliam transmittet, conductum *nostrum prædictum duximus concedendum. In cujus, &c.*

Teste Rege, apud Westmon', xv. die Martii.

De conductu pro nunciis Regis Franciæ.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265. An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 88. in Turr. Lond.

REX omnibus ballivis, &c. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum, nuncios Regis Franciæ illustris, ad nos in Angliam venientes, nobiscum & cum magnatibus regni nostri locuturos:

Et ideò vobis mandamus, quod eisdem nunciis in veniendo in Angliam, cum propriâ familiâ & rebus suis, nobiscum morando, & indè ad partes suas revertendo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum, aut gravamen.

Et, ut securius ad nos in Angliam venire possint, mittimus dilectum & fidelem nostrum Nicholaum de Crioliis militem, & fratres, Johannem de Chansy templarium, & Ricardum de Maneton hospitalarem, ut ipsi omnes, duo, vel unus eorum, quem adesse contigerit, præfatos nuncios ad nos in Angliam salvò & securè conducant.

In cujus rei testimonium, has litteras nostras fieri fecimus patentes, duraturas usque ad quindenam Paschæ proximò venturam.

Teste Rege, apud Westmon, xv. die Martii.

De quinque castris commissis in hostagium, post conflictum habitum apud Lewes.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. m. 20. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum varie dissensiones dudum habite fuerint inter nos & barones regni nostri, super diversis articulis, statum nostrum & regni predicti contingentibus; pro quibus sedandis & amicabiliter terminandis, nuper post conflictum habitum apud Lewes, Edwardum primogenitum nostrum obsidem tradidimus, & idem filius noster de assensu & voluntate nostrâ, prelatorum et baronum predictorum, à custodiâ quâ, occasione predictâ, detinebatur, extiterit liberatus; nos tranquillitati regni nostri predicti, & securitati pacis ejusdem prospicere cupientes, commisimus prefato filio nostro castra nostra Dovorr' Scardeburg' Bamberg, Noting' & Corf' tradenda in ostagium per quinquenium, tam pro ipso, quam pro pace & tranquillitate regni nostri firmandis & observandis, prout in formâ indè inter nos & prefatum filium nostrum & barones predictos provisâ & concessâ, plenius continetur. In cujus, &c.

T. R. apud Westm', xvii. die Marcii.

De concessione comitatûs Cestriæ, cum multis aliis Simoni de Monteforti.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 79. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum per cartam nostram dederimus & concesserimus Simoni de Monteforti comiti Leicestriæ & senescallo Angliæ, comitatum, castra, & honorem Cestriæ, castrum & honorem de Pecco, & novum castrum subtus Lymam, cum villâ & omnibus pertinentiis eorumdem, habenda & tenenda sibi & hæredibus suis, de nobis & hæredibus nostris imperpetuum;

Nos, ei adhuc gratiam facere volentes in hâc parte, damus & concedimus eidem comiti & hæredibus suis totum jus & clamium, quod habuimus, vel habere potuimus, in quibuscunque terris, tenementis, redditibus, seu rebus aliis ad comitatum, castra, honorem, & villam prædictam spectantibus;

Ita videlicet, quod idem comes, & hæredes sui, in curiâ nostrâ & hæredum nostrorum prosequi possunt & placitare nomine nostro, vel hæredum nostrorum, ad recuperationem prædictorum juris & clamii nostri in præmissis; & ea omnia, & singula, quæ sic recuperaverint, vel nobis adjudicata fuerint, habeant & teneant liberè & quietè de nobis & hæredibus nostris imperpetuum; unà cum comitatu, castris, honore, & villâ supradictis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xx. die Martii.

De castro de Montgomery deliberando Johanni Extraneo, uni ex complicibus Simonis de Monteforti.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.—An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 77. in Turr. Lond.

REX Adæ filio Philippi, constabulario castri sui de Montgomery, salutem. Cum, de consilio magnatum, qui sunt de consilio nostro, vobis nuper mandaverimus quòd Johanni Extraneo, cui nuper commisimus custodiendum ad beneplacitum nostrum, liberaretis;

Ac vos castrum illud sibi liberare recusaveritis, absque speciali mandato Edwardi primogeniti nostri, vobis aliàs, de concilio prædicto, & assensu ejusdem filii nostri, mandamus, firmiter injungentes, quatinus castrum prædictum, cum omnibus pertinentiis suis, eidem Johanni sine dilatione liberetis, in formâ quâ vobis priùs mandavimus: et hoc, sicut vos & vestra diligitis, nullatenus omittatis.

Teste Rege, apud Westmon', secundo die Aprilis.

De securitate recipiendâ à Roberto Aguilun, inimico Simonis de Monteforti.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 72. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo, Thomæ filio Thomæ, majori London', salutem.

Cum, sedatâ turbatione nuper habitâ in regno nostro, de consilio magnatum nostrorum fuerit provisum, quòd à nonnullis ejusdem regni sacramentum, quod vos non latet, nobis præstaretur, ac Robertus Aguilun ad mandatum nostrum nobis sacramentum illud nondum præstiterit, de fidelitate vestrâ plenè confidentes, vobis præsentibus litteris nostris, damus potestatem recipiendi à præfato Roberto, vice nostrâ, sacramentum prædictum;

Et ideò vobis mandamus, quod sacramentum illud à præfato Roberto nomine nostro, recipiatis, sicut prædictum est.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Northampt', xi. die Aprilis.

Per comitem Leicestriæ & totum concilium.

REX eidem majori, salutem. Cum, sedatâ turbatione nuper habitâ in regno, de consilio magnatum nostrorum fuerit provisum, quod à nonnullis ejusdem regni sacramentum, in formâ, quam magister Thomas de Piwelesdon vobis exponet ex parte nostrâ, nobis præstaretur, & Robertus Aguilun sacramentum illud nobis hactenus præstare distulerit, ac, de concilio nostro prædicto, vobis per litteras nostras patentes, quas unà cum præsentibus vobis transmittimus, potestatem dedimus sacramentum illud ab eo recipiendi, vice nostrâ, prout in litteris prædictis plenius continetur;

Vobis mandamus quod, si præfatus Robertus sacramentum prædictum coram vobis præstare recusaverit, vel malitiosè distulerit, tunc ipsum arestari, & salvò custodiri faciatis, donec aliud à nobis indè receperitis in mandatis, & hoc nullatenus omittatis.

Ad hæc, quia præfatus Robertus per dilationem præstationis sacramenti prædicti magis se nobis reddidit suspectum, volumus quod, præstito sacramento prædicto, bonam ab eo recipiatis securitatem super observatione sacramenti ejusdem, & etiam emendis competentibus nobis faciendis, pro transgressione & contemptu, nobis factis in præmissis.

Teste ut supra.

REX eidem Roberto, salutem. Cum, sedatâ turbatione nuper habitâ in regno nostro, de consilio magnatum nostrorum provisum fuerit, quod à nonnullis ejusdem regni sacramentum, quod fortassis vos latere non credimus, nobis præstaretur, ac vos sacramentum illud hactenus præstare distuleritis, propter quod majori nostro London' mandavimus, quod sacramentum vestrum à vobis recipiat vice nostrâ:

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus in præsentiâ dicti majoris sacramentum illud absque difficultate præstetis, in formâ, quam vobis injunget ex parte nostrâ; & hoc, sicut vos & vestra diligitis, nullatenus omittatis.

Teste ut supra.

REX magistro Thomæ de Piwelesden, salutem. Transcriptum litterarum nostrarum, majori nostro London' directarum, vobis transmittimus præsentibus interclusas;

Vos rogantes quatinus, earum tenore plenius intellecto, & vestrâ mediante industriâ, negotium illud unà cum præfato majore compleatis, prout magis videritis expedire, & prout aliis sacramentum illud injunxistis, ita quod diligentiam vestram exindè meritò commendare debeamus.

Teste ut supra.

Pro Simone de Monteforti, filio com' Leicestr' de securitate præstandâ à Johanne filio Alani.

[*Rege captivo.*]
A. D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 71. in Turr. Lond.

REX dilecto nepoti suo Simoni de Monteforti, filio comitis Leicestriæ, salutem.

Cum, de consilio magnatum nostrorum, qui sunt de concilio nostro, nuper provisum fuerit, quod quidam de regno nostro, non inmeritò suspecti, securitatem præstarent pro pace in regno nostro assecurandâ & firmandâ, ac Johannes filius Alani inter tales securitatem hujusmodi nondum præstiterit;

Propter quod ei mandamus, firmiter injungentes, quatinus filium suum & hæredem vobis sine dilatione tradat, habendum & retinendum in hostagium, donec securitatem prædictam nobis præstiterit, sicut prædictum est;

Vel, si fortè dictum filium suum secum non habeat ad præsens, tunc castrum suum de Arundell vobis sine dilatione liberet, habendum & retinendum in hostagium in formâ prædictâ; & hoc, sicut ad pacem nostram esse voluerit, nullo modo omittat:

Vobis mandamus, firmiter injungentes, ut filium & hæredem prædicti Johannis, vel castrum suum prædictum, ab ipso recipiatis, retinendum in hostagium in formâ predictâ.

Teste Rege, apud Winchecumbe, xvi. die Aprilis.

Per comitem Leicestriæ justiciarium,
R. de Sancto Johanne, &
Egidium de Argentenn'.

De filio, aut castro de Arundel ejusdem Johan' fil' Alani tradendo, in securitatem prædictam.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1265. An. 49 Hen. III
Pat. 49 Hen. III. n. 71. in Turr. Lond.

REX Johanni filio Alani, salutem. Cum, de consilio magnatum nostrorum, qui sunt de concilio nostro, nuper provisum fuerit, quod quidam de regno nostro, non immeritò suspecti, securitatem præstarent pro pace *in regno nostro assecurandâ & firmandâ, ac vos inter* tales securitatem hujusmodi nondum præstiteritis;

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus filium vestrum & hæredem dilecto nepoti nostro, Simoni de Monteforti filio comitis Leicestriæ, sine dilatione tradatis, habendum & retinendum in hostagium, donec securitatem prædictam nobis præstiteritis, sicut prædictum est.

Et, si fortè dictum filium vestrum vobiscum non habeatis ad præsens, tunc castrum vestrum de Arundell eidem Simoni sine dilatione liberetis, habendum & retinendum in hostagium in formâ prædictâ; & hoc, sicut ad pacem nostram esse volueritis, nullo modo omittatis: mandavimus enim præfato nepoti nostro per litteras nostras patentes, quod præfatum filium vestrum, vel castrum vestrum prædictum à vobis recipiat, retinendum in formâ prædictâ. Teste ut supra.

Littera Regi Franciæ, de negotiis Regis Angliæ celeriter expediendis.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1265. An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. m. 62. in Turr. Lond.

REGI Franciæ, salutem & sinceræ dilectionis affectum.
De negotiis nostris, pro quibus Henricum, filium Regis Romanorum illustris, nepotem nostrum, nuper ad præsentiam vestram destinavimus, serenitatem vestram rogamus & requirimus, quantum possumus, quatenus eadem, quantum ad nos pertinet, nostris precibus & amore, celeri velitis effectui mancipare.

Nos enim, qui eorumdem negotiorum expeditionem ex corde desideramus, ad ea omnia, quæ negotia ipsa contingunt, pro nobis & nostris prompti semper erimus & parati; prout idem nepos noster, qui affectionem nostram plenius novit in hâc parte, vobis referre poterit vivâ voce. Teste Rege, apud Hereford', xviii. die Maii.

Per Regem,
Comitem Leicestriæ,
Petrum de Monteforti,
Rogerum de Sancto Johanne, &
Egidium de Argentenn'.

Et mandatum est eidem Henrico quod diligentiam circa expeditionem eorumdem negotiorum apponat cum affectu, & Rex prorogavit ei terminum suæ reversionis usque ad terminum ab ipso petitum. Teste ut supra.

Per eosdem.

De pace & unitate inter comitem Leicestr' & com' Gloucestr' per totum regnum proclamand'; necnon de diversis magnatibus remanentibus infra regnum, contra ordinationem nuper apud Wigorn' editam.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1265. An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. m. 15. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Radulpho Basset de Drayton', custodi pacis in comitatu Salop & Stafford, & vicecomitibus eorumdem comitatuum, salutem.

Cum nonnulli regni nostri tranquilitatis & pacis mundi manifesti hostes, sicut veraciter intelleximus, de nobis adversa predicent per loca diversa, ut sic corda fidelium nostrorum à nostrâ fide pariter & devocione fraudulenter & maliciosè subtrahant; adicientes discordiam inter dilectos & fideles nostros, Simon' de Monteforti comitem Leyc', senescallum Anglie, & Gilbertum de Clare comitem Glouc' & Hertford, subortam esse, per quod multi nimirum timidi fiunt & turbati; pro certo tradentes guerram jam iteratò suscitari in regno nostro, quod grave gerimus & indignum; vobis firmiter injungimus, quatinus omnibus de comitatu predicto sine dilacione scire faciatis ex parte nostrâ, quod hujusmodi verba vana, mendacia sunt, & fraudulenter adinventa, maximè cum comites supradicti sint unanimes in omnibus, & concordes:

Set quia Rogerus de Clifford, Rogerus de Leyburn, Hamo Extraneus, Robertus de Turbervill', Hugo de Turbervill', Henricus de Burewhull, Robertus Extraneus, Rogerus frater ejus, Willielmus de Etling, Robertus de Cheny, Willielmus Bagot, Willielmus de Hugeford, Thom' de Turberville, Rogerus de Clifford junior, Walterus de Caples, Hug' de Elecurt, Simon de Helle, & quidam alii commarchiones sui complices, juxta provisionem nuper factam apud Wigorn', nobis tunc existentibus ibidem, regnum nostrum certis de causis, infra terminum jam preteritum, exivisse debuerunt, extra idem regnum, usque ad certum tempus moram facturi, pro pace nostrâ melius & firmius assecurandâ; quod quidem in nostri contemptum, & contra provisionem antedictam, & suum juramentum super hoc exhibitum, hactenus facere distulerunt, de quo non mediocriter commoti sumus & irati; ac eciam pro eo, quod quidam tanquàm hostiliter venientes de partibus transmarinis, sicut per omnes comitatus nostros Anglie nuper mandavimus, in partibus Pembr' jam applicuerunt, nos & magnates nostri circa partes Hereford' moram facimus in presenti, ut applicatis antedictis, si regnum nostrum gravare forsan intendunt, viriliter resistamus, & insolenciam dictorum marchionum & suorum complicum, ad majorem ejusdem regni tranquilitatem & pacem, pro posse reprimamus.

Quapropter vobis, firmiter injungendo, mandamus, ut hoc per totum comitatum predictum, ad assecurandum corda fidelium nostrorum, sine morâ proclamari faciatis, ne aliquis pre timore cujuscumque rumoris adversi, per suggestionem aliquorum emulorum nostrorum perterritus, de pace diffidat; set ut omnes ad fidem & devocionem nostram se fideliter teneant & firmiter, ut tenentur.

Et si marchiones predictos, vel eorum aliquos, vel complices suos, & eciam si quos falsis suggestionibus animos fidelium nostrorum à nobis avertere satagentes, ad nostram & regni nostri tranquilitatem & pacem perturbandam, de quibus pro certo vobis constare poterit, in partibus vestris inveniri contigerit; ipsos, & omnes eorum receptatores statim capiatis, & salvò custodire faciatis, sub periculo amissionis omnium que tenetis in regno nostro, donec aliud indè preceperimus.

Et ad hoc, si necesse fuerit, totum posse predicti comitatûs vobiscum assumatis; taliter vos habentes in hâc parte, ne propter negligenciam vel defectum vestri, ad vos tanquam ad predictorum rebellium nostrorum fautores, graviter capere debeamus; scire vos volentes quod processu temporis per aliquos de fidelibus nostris, quos à latere nostro specialiter ad hoc mittemus, inquiri faciemus qualiter in executione istius negocii, quod propter communem utilitatem regni nostri precipuè nobis cordi est, vos habueritis.

T. R. apud Hereford, xx. die Maii; anno regni nostri quadragesimo nono.

Consimiles littere diriguntur singulis custodibus pacis & vicecomitibus per singulos comitatus Angliæ, & sunt patentes.

Et sciendum quod littere iste emanarunt per preceptum Regis, comitem Leyc' justic', Petrum de Monteforti, Rogerum de Sancto Johanne, & Egidium de Argentenn'.

Et sciendum quod quedam littere clause directe ballivis & probis hominibus Regis & communitati Salop', & ballivis & probis hominibus & communitati de Bruges, irrotulate sunt in dorso claus' que tangunt negocium istud, sicut patet in eisdem.

Pro nunciis Regis Scotiæ.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1265.—An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 60. in Turr. Lond.

REX omnibus, ballivis, &c. Cum abbas de Jedd' Guido de Ball, Walterus de Lindes' & Johannes de Dundemor' nuncii Alexandri Regis Scotiæ illustris, sint in veniendo versus nos, ex parte domini sui prædicti;

Volumus & concedimus quod ad nos circa partes Hereford' (ubi nunc agimus, & moram aliquantulum faciemus pro quibusdam negotiis nostris) salvò, & absque aliquo impedimento veniant, nobiscum morentur, & indè recedant:

Et ideò vobis mandamus, quod eisdem nunciis in veniendo, &c. non inferatis, &c. injuriam, &c.

In cujus, &c. duraturas, ab hâc die Pentecostes, usque ad quindenam Sanctæ Trinitatis, proximò sequentem.

Teste Rege, apud Hereford', xxii. die Maii.

Summonitio exercitûs contra Edwardum filium Regis, qui è manibus custodum evaserat.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1265. An. 49 Hen. III.
Claus. 49 Hen. III. m. 4. d. in Turr. Lond.

REX Johanni de Eyvill, salutem. Cum nos, & quidam magnates, & fideles nostri in partibus Hereford, circa tranquilitatem & pacem partium illarum jam pridem agentes, pro viribus laboraverimus, prout status partium earundem requirit, sperantes Edwardum filium nostrum ad hoc adjutorem præcipium & ferventiorem præ cæteris invenisse;

Idem Edwardus, die Jovis, in ebdomade Pentecostes, circa horam vespertinam, à militum comitivâ, quos secum ad spatiandum extra Hereford' duxerat, cum duobus militibus & quatuor scutiferis, propositi sui consciis, spreto consilio nostro, & magnatum, & fidelium nostrorum prædictorum, subitò & ex inopinato recessit;

Volens, ut pro certo credimus, se ad Johannem de Warenna, & Willielmum de Valentia, & complices suos, qui nuper, absque conscientiâ nostrâ & voluntate, & contra pacem nostram, applicuerunt in partibus Pembroc' ac etiam ad quosdam marchiones, rebelles nostros, & pacis

nostræ perturbatores transferre, ut exinde partes adeat transmarinas, vel alios illuc mittat, qui adventum alienigenarum in regnum nostrum per partes Pembroc' cum alibi non pateat eis aditus, ad nostram & regni nostri confusionem procurent.

Et, quia præfati rebelles nostri, licet adhuc pauci existant, per hoc potestatem & vires suas augere possent, nisi eorum insolentia, antequam ulterius invalescat, citius reprimatur;

Nos, de vestrâ & aliorum fidelium nostrorum fidelitate & constantiâ specialiter confidentes, vobis mandamus, in fide, homagio, & dilectione, quibus nobis estis astricti; & sub periculo amissionis omnium, quæ in regno nostro tenetis; ac sub debito sacramenti, quo omnes & singuli de regno nostro sunt ad hoc specialiter obligati, & quod volumus firmiter observari, firmiter injungentes, quatinus statim, visis litteris istis, omnibus aliis prætermissis, cum equis, & armis, & toto servitio vestro, nobis debito, necnon & toto posse vestro, sub omni festinatione, de die & nocte, usque Wygorniam veniatis, parati exindè in manu forti ire nobiscum super inimicos nostros prædictos; & hoc, sicut exhæredationem nostram & vestram, & perpetuam regni nostri confusionem vitare volueritis, & vitam propriam diligitis, nullo modo omittatis.

Nec de summonitione exercitûs brevitatem temporis allegetis, quia urgentissima necessitas tempus non patitur ulterius prorogari, ne inter moras, per adventum alienigenarum, quos iidem rebelles nostri expectant, eorundem vires in nostri & regni nostri perniciem augeri contingat; qui adhuc, dum pauci existunt, de facili nobis poterunt subjugari.

Teste Rege, apud Hereford, tricesimo die Maii.

Eodem modo scribitur omnibus tenentibus de Rege in capite, tam, videlicet, episcopis, abbatibus, prioribus, quam comitibus, baronibus, militibus & omnibus aliis; exceptis illis qui sunt pro parte comitis Gloucestriæ.

De arrestando marchiones, & omnes qui adhærent Edwardo filio Regis, in læsionem pacis.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. m. 14. d. in Turr. Lond.

REX custodi pacis in comitatu Eborum, & vicecomiti ejusdem comitatûs, salutem.

Cum inter Simonem de Monteforti comitem Leycestriæ, & Gilbertum de Clare comitem Gloucestriæ, quædam discordia nuper exorta fuerit, quam per compromissum, per eosdem in quosdam fideles nostros factum, & tam scripto quam juramento suo firmatum, credebamus pacificari;

Propter quod, ad pacandum corda subditorum nostrorum, qui guerram de novo ex hoc in regno prædicto suscitari timebant, per singulos comitatus regni nostri litteras nostras transmisimus, inter cætera continentes quod dicti comites unanimes fuerant & concordes;

Ac idem comes Gloucestriæ, spretâ prorsus observatione juramenti sui prædicti, quibusdam marchionibus, & aliis rebellibus nostris, necnon & Willielmo de Valentiis, & Johanni de Warenna, & complicibus suis, qui nuper applicuerunt in regno nostro, contra pacem nostram adhæserit, & ipsos in familiaritatem admiserit;

Et insuper Edwardum filium nostrum, qui, pro pace prædictâ, publici favoris gratiam, quam spontè se dando obsidem adquisierat, ex inconsultâ levitate totaliter jam amisit, ad suam & eorundem rebellium nostrorum partem jam attraxerit, terram nostram in partibus Marchiæ hostiliter circueundo, quædam castra & villas occupando, & guerras ibidem commovendo, & prædictos marchiones, & complices suos inducendo ad pejora committenda, contra pacem nostram: nos, & fideles nostri, hæc omnia hactenus patienter sustinuimus, volentes ut, eorum excessibus & transgressionibus manifestè patentibus universis, causæ justitia pro nobis, & eorum injuria contra ipsos patenter allegentur in facie singulorum, antequam manum apponere vellemus ad rigorem:

Et, quia tantam rebellionem diutiùs sustinere nolumus, nec debemus, vobis præcipimus, in fide & dilectione quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatenus omnibus de comitatu prædicto, sicut se & sua diligunt, districtius inhibeatis ne dicto Edwardo, aut prædicto comiti, seu complicibus suis, ad suæ rebellionis fomentum, consensum, consilium, auxilium, vel favorem quoquo modo impendant:

Set, sicut nuper per litteras nostras, per singulos comitatus nostros directas, omnes de regno nostro ad observandam ordinationem, nuper London' factam, juramento astringi præcepimus, omnes & singuli comitatûs prædicti contra prædictos rebelles, & omnes alios pacis nostræ perturbatores, & ordinationis ipsius transgressores manifestos, quicumque fuerint, potenter insurgant & patenter; corpora eorum arrestantes, & salvò custodientes, donec aliud indè præceperimus.

Proclamari etiam faciatis per totam ballivam vestram, ut omnes, quos cum equis & armis in auxilium nostrum contra rebelles prædictos nuper summoneri fecimus, sub eâ quâ poterunt festinatione per Gloucestriam (cum per Wygorniam, prout alias mandavimus, propter fractionem pontium, & viarum discriminibus, planus non pateat accessus) ad nos accedere non omittant, sicut pœnas, in prioribus litteris nostris, eisdem nuper indè directis, contentas voluerint evitare; & ita vos habeatis in præmissis, quod fidelitatem & diligentiam vestram exindè perpetuò commendare debeamus.

Teste Rege, apud Hereford', septimo die Junii.

Consimiles litteræ diriguntur per singulos comitatus Angliæ.

Per Regem,
Comitem Leicestriæ, justiciarium,
Petrum de Monteforti,
Egidium de Argentenn', &
Rogerum de Sancto Johanne.

Rex episcopis provinciæ Cantuar' de excommunicando Edwardum filium Regis, & omnes sibi adhærentes.

[*Rege captivo.*]
A.D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 54. in Turr. Lond.

REX venerabilibus in CHRISTO patribus H. London' episcopo, & cæteris episcopis provinciæ Cantuariensis, salutem.

Cum, inter dilectum & fidelem nostrum Simonem de Monteforti comitem Leicestriæ senescallum Angliæ, ac Gilbertum de Clare comitem Gloucestriæ & Hertford', materia cujusdam dissensionis nuper exorta, quam per compromissum quoddam, inter eosdem in certas personas factum, & hinc indè juramento vallatum, credebamus, sicut & meritò, si in hominibus aliqua esset fidei certitudo, credere poteramus, pacificatam penitus & sedatam, ad pacandum corda subditorum nostrorum, ex dissensionibus hujusmodi commota, forsitan & turbata, qui ex hoc novas in regno nostro viriliter præsumebant posse guerras provenire, per singulos comitatus regni nostri decepti litteras nostras transmisimus, inter cætera continentes quod dicti comites amici fuerant & concordes;

Set ecce! quod dolenter referimus, idem comes Gloucestriæ, quem ratione homagii, eodem tempore nobis facti, in fide ac devotione nostrâ ferventius solito perseveraturum credebamus, marchionibus & aliis rebellibus nostris (qui ex pacto suo, hoc anno, cum essemus apud Wygorniam, de ipsius comitis & aliorum magnatum regni nostri assensu, habito pro regni ipsius pace (quam iidem temerè violârunt) in Hibernia, termino dudum transacto, se transferre debuissent, infra certum tempus minimè reversuri, & contra pactum ipsum, & proprium sacramentum super hoc præstitum, hæc hactenus facere distulerunt) necnon & Willielmo de Valentia, & comite Warennæ, & complicibus suis, qui nuper in regno nostro applicuerunt, contra pacem nostram, sibi associatis, terram nostram in partibus Marchiæ hostiliter circuendo discurrit, castra & villas occupando, & guerras ibidem commovendo, contra pacem nostram: sicque præfatos rebelles nostros in familiaritatem admittere, & defendere, ac ad pejora committenda inducere non formidat: quibus, nisi propriæ salutis immemor, & sacramenti ab ipso præstiti prævaricator existeret, cum aliis fidelibus nostris hostem & adversarium exhibere se deberet manifestum.

Præter hoc verò, quod cor nostrum acuto dolore discindit, idem comes, & alii rebelles nostri prædicti, dolosis eorumdem persuasionibus, Edwardum filium nostrum, (quem, proh dolor! ad credendum levem, & ad circumveniendum facilem invenerunt) ad partem suam proditoriè extraxerunt; & ut, proprio contempto sacramento, contra formam, de nostro, & ejusdem filii nostri, prælatorum, magnatum, & communitatis regni nostri, unanimi assensu & voluntate, nuper London' provisam, & pœnarum multimodarum adjectione vallatam, à nobis & fidelibus nostris recederet inconsultè, fraudulenter induxerunt; qui cum eisdem se nobis contumacem, & rebellionis filium exhibet in præsenti.

Tot siquidem probris & opprobriis, ac variis dispendiis nos irreverenter afficientes, & ipso facto hostes & adversarios se nobis exhibentes, se ad commodum & honorem nostrum hæc omnia facere publicè prædicant, ad excitandum corda populorum.

Quæ omnia nos, & fideles nostri nobis adhærentes, hactenus patienter sustinuimus, volentes ut eorum transgressiones & excessus manifestè pateant universis, & causæ justitia pro nobis, eorumque injuria contra ipsos patenter allegentur in facie singulorum, antequam manum apponere vellemus ad rigorem.

Cum igitur per vos, reverendi patres, in omnes illos, qui nostram & regni nostri pacem & tranquillitatem violare, seu turbare præsumpserint, sententia excommunicationis dudum lata fuerit, & per vos nuper London' publicè & solempniter innovata, licet, per DEI adjutorium, ad prædictorum rebellium nostrorum insolentiam reprimendam vires nostræ sufficiant, ut aliena non sit necesse suffragia mendicare; tamen quia in scandalum Divini Nominis redundaret manifestè, si claves ecclesiæ contempnerentur impunè:

Vos rogamus & requirimus, quatinus contra eosdem rebelles nostros, quorum adeò notorii sunt excessus, & publicè divulgati, quod nullâ possent tergiversatione celari, nulli omninò, majori vel minori, parcentes, set æquè magnum judicantes ut parvum, dictam excommunicationis sententiam, in quam ipsos palam incidisse manifestum est, prout ad officium vestrum pertinet, contra singulos nominatim, omnes in commune, & nichilominus singuli per suas diocæses, prout convenit, solempniter publicari: &, ne veritas mendacio subjaceat, vos, filii lucis & zelatores veritatis esse debetis, processus nostri prædicti veritatem, ubi expedire videritis, manifestari faciatis.

Teste Rege, apud Hereford', octavo die Junii.

Et est litera duplicata.

Per Comitem Leicestriæ, justiciarium,
Petrum de Monteforti,
Egidium de Argentenn', &
R. de Sancto Johanne.

De castro & villâ de Bristoll' Simoni de Monteforti commissis, & contra Edwardum filium Regis defendendis.

[*Reg. captivo.*]
A.D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 53. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum de assensu & voluntate Edwardi filii nostri, castrum Bristold cum villâ, dilecto & fideli nostro Simoni de Monteforti comiti Leicestriæ usque ad certum tempus commiserimus custodiendum;

Nolentes quod homines ejusdem villæ Edwardo filio nostro, seu alii cuicumque, si fortè contra formam commissionis hujusmodi venire, & villam ipsam, seu castrum ipsum ingredi vellent, in aliquo intendant vel respondeant; set contra ipsos & alios quoscumque, nobis adversari volentes, villam ipsam, ad opus nostrum, & comitis supradicti, viriliter & fideliter custodiant & defendant;

Ut hoc tutius & liberius facere possint, & ne occasione custodiæ aut defensionis hujusmodi erga quemcunque incurrant dampnum vel jacturam, concedimus quod ipsos erga omnes immunes conservabimus & indempnes; dum tamen erga nos, & prædictum comitem benè & fideliter se habuerint, sicut prædictum est.

Teste Rege, apud Hereford', nono die Junii.

Per justiciarium,
R. de Sancto Johanne, &
Egidium de Argentenn.

Remissiones & concessiones principi Walliæ, complici Simonis de Monteforti.

[*Reg. captivo.*]
A.D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 47. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod, per finem triginta millium marcarum, quæ Lewelinus, filius Griffini, princeps Walliæ fecit nobiscum, nos, puro animo & benigno, remisimus ei, & suis coadjutoribus, omnem rancorem nostrum & indignationem, quas contra ipsos, propter factum ipsius principis, temporibus jam præteritis, concepimus: volentes quod omnes obligationes litterales, quas dictus princeps, vel David filius Lewelini, prædecessor suus, nobiscum fecerunt contra jura & libertates suas, omninò destruantur, & pro infectis habeantur; & concedentes eidem principi, & suis, omnes seisinas, quas habuerunt tempore confectionis præsentium litterarum.

Dominium etiam omnium magnatum Walliæ, cum principatu, castrum Matill', hundredum de Ellesmer, & castrum de Hawardin, cum pertinentiis, sibi & hæredibus suis, de corpore suo procreatis, concedimus: promittentes pro nobis & magnatibus nostris quod, ad conquisitionem reliquarum terrarum & castrorum, pertinentium ad jus dicti principis & suorum magnatum, quæ sunt in manibus communium adversariorum nostrorum & suorum, cum eodem principe consilium, auxilium & favorem apponemus; & prædictas terras & castra, sic conquisita, & maximè castrum Montisgomeri, cum suis pertinentiis, sibi, & hæredibus suis prædictis possidenda concedemus.

De castro autem de Wytinton' habeat dictus princeps dominium, ita quod hæres prædicti castri faciat eidem principi servitium, secundum quod antecessores dicti hæredis prædecessoribus præfati principis indè facere debuerunt & consueverunt: &, si dictus hæres contra dictum principem vel suos delinquat, illud secundum leges & consuetudines Walliæ emendet.

Pro principatu autem, dominiis, terris, castris, hundredis, seisinis, & omnibus aliis supradictis facient prædictus princeps & hæredes sui prædicti, pro se & magnatibus suis, nobis & hæredibus nostris servitia, quæ sui antecessores nobis, & prædecessoribus nostris, Regibus Angliæ, indè facere debuerunt & consueverunt.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Hereford', xxii. die Junii.

Pro Simone de Monteforti juniore, & omnibus in quolibet comitatu pacis custodibus, ad gravandum Edwardum filium Regis, & omnes sibi adhærentes.

[*Reg. captivo.*]
A.D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. n. 45. in Turr. Lond.

REX Simoni de Monteforti juniori, custodi pacis in comitatibus Surr' & Sussex, salutem.

Cum Edwardus filius noster, & Gilbertus de Clare comes Gloucestriæ, unà cum Johanne de Warenna, Willielmo de Valentia, Rogero de Mortuomari, Jac' de Ald' ac aliis nonnullis rebellibus nostris, sibi adhærentibus, quasdam villas & castra per terram nostram jam occupent hostiliter, ut nôstis; novas in regno nostro guerras suscitando, de quo non mediocriter sumus commoti & irati, de fidelitatis vestræ constantiâ firmam & indubitatam gerentes fiduciam;

Vobis mandamus, in fide, homagio & dilectione, quibus nobis tenemini, rogantes & firmiter injungentes, quatenus nobis, & omnibus parti nostræ adhærentibus, consilium & juvamen, pro viribus & posse vestro, impendatis, ad nocendum & gravandum prædictos, & quoscunque alios rebelles nostros, & omnes eorum imprisios, suæ parti adhærentes, modis omnibus quibus melius videritis expedire: taliter vos habentes in hâc parte quod diligentiam & probitatem vestram, quas promptas & infallibiles hactenus invenimus, perpetuis temporibus meritò commendare debeamus.

Et, ut omnibus & singulis comitatuum prædictorum de proposito & voluntate, nostra circa præmissa plenius innotescat, has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste Rege, apud Monemue, xxviii. die Junii.

Consimiles literæ diriguntur Briano de Goinz, custodi pacis in comitatibus Somerset & Dors'; & Hugoni Peverel, custodi pacis in comitatu Devon'; & Radulfo de Arundel, & per eadem verba.

Item scribitur eodem modo Adæ Gurdun, & per eadem verba, sine illâ clausulâ, & ut omnibus & singulis, &c.

Teste ut supra.

Per Regem,
Comitem Leicestriæ, justic',
P. de Monteforti,
Egidium de Argentenn', &
Rogerum de Sancto Johanne.

De regno Siciliæ nomine Regis & Edmundi filii sui renunciando.

[*Reg. captivo.*]
A.D. 1265.
An. 49 Hen. III.
Pat. 49 Hen. III. m. 9. d. in Turr. Lond.

SUMMO Pontifici, & venerabili cœtui cardinalium, H. Rex Angliæ, &c. salutem.

Noverit vestra paternitas reverenda, quod nos venerabilem patrem Taratasien' archiepiscopum, Simonem de Monteforti comitem Leycestriæ, Petrum de Sabaudia, & Johan' Mansell, thesaur' Ebor' nostro, ac dilecti filii nostri Edmundi nomine, procuratores nostros constituimus & nuncios speciales;

Dantes eis plenam & liberam potestatem, ac speciale mandatum renunciandi regno Siciliæ, nobis & dicto Edmundo ab apostolico sede concesso, si viderint expedire;

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi, vel duo ipsorum, nomine nostro, & dicti Edmundi filii nostri, super hoc duxerint faciendum.

In cujus rei testimonium, tam pro nobis quam pro prædicto Edmundo, præsentibus literis sigillum nostrum duximus apponendum.

Teste Rege, apud Windes', ... die Junii.

Edwardus filius Regis, vicesimo octavo die mensis Maii, è custodum manibus elapsus, summa diligentia contendit ad liberandum patrem suum, captivum: Quod factum est quarto die Augusti mensis, in prælio apud Evesham, occisis, captis, aut fugatis Simone de Monteforti, & cæteris rebellibus.

Et Rex, jam sui compos, litteras & concessiones sub sigillo Regis (quo non Rex, sed Simon de Monteforti pro suo utebatur arbitrio) nullas esse declarat.

De thesaurario Eboracensi constituto.

A.D. 1265. An. 49 Hen. III.

Pat. 49 Hen. III. in Cedula consuta. m. 11. intus. in Turr. Lond.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, dilectis sibi in CHRISTO capitulo Ebor', salutem.

Cum dudum, nobis in plenâ & regiâ potestate nostrâ existentibus, concesserimus providere dilecto nobis Edmundo de Mortuo-Mari in ecclesiastico beneficio competenti, quamcitò facultas se offeret,

Et post bellum habitum inter nos, & quosdam fideles nostros ex parte unâ, & Simonem de Monteforti quondam comitem Leycestriæ & fautores suos ex alterâ, apud Lewes, extiterimus in custodiâ præfati Simonis, & aliorum fautorum suorum;

Per quod, tempore ipsius custodiæ, contra voluntatem nostram, præfatus comes literas sigillo nostro (quo non nos, sed comes ipse pro suo utebatur arbitrio) formari fecit, continentes quod nos thesaurariam Eboracensem, tunc vacantem, Almarico de Monteforti concessimus, & vobis mandavimus quod eidem Almarico stallum in choro, & locum in capitulo assignaretis:

Ac nos, per Dei adjutorium, vires nostras resumpserimus, per quod concessionem illam & alias concessiones, quæ per litteras nostras, nobis invitis, factæ fuerant, dum in custodiâ prædictâ eramus, volumus revocari & annullari, immò nullas haberi, & thesaurariam ipsam jam spontè præfato Edmundo concessimus:

Et ideò vobis mandamus quod, amoto quolibet detentore, eidem Edmundo stallum in choro, & locum in capitulo, prout moris est, assignetis.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Wygorn' septimo die Augusti, anno regni nostri quadragesimo nono.

Cives Hereford' dederunt Regi quingentas & sexaginta marc' pro pardonatione rebellium suorum.

A. D. 1265.—An. 49 Hen. III.

Pat. 49 Hen. III. m. 9. in Turr. Lond.

REX majori, ballivis, probis hominibus, & toti comunitati Hereford', tam infra libertates episcopi, & decani, & capituli Her' prioris Hereford' & fratrum hospitalium Hereford' quam extra, salutem.

Cum quidem concives vestri nobiscum finem fecerint per quingentas & sexaginta marcas, pro graciâ nostrâ habendâ, vobis mandamus firmiter injungentes, quod solucioni finis predicti, pro porcione vos contingente de fine predicto, contribuatis sine morâ; & hoc sicut in pace nostrâ esse volueritis, nullatenus omittatis. In cujus, &c.

T. R. apud Glouc', xxiiii. die Augusti.

De restitutione pro Petro comite Sabaudiæ.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Pat. 49 Hen. III. n. 32. in Turr. Lond.

REX militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis tenentibus Petri comitis Sabaudiæ, de honoribus Aquilæ & Hasting', salutem.

Cum, de consilio magnatum nostrorum, qui sunt de concilio nostro, præfato Petro avunculo nostro omnes terras & tenementa, possessiones & bona sua, occasione turbationis, habitæ in regno nostro, à quibuscumque occupata, reddidimus;

Vobis mandamus quod Edwardo de Charun, cui custodiam eorumdem commisimus, in omnibus, quæ ad terras & tenementa prædicta pertinent, nomine præfati Petri, sitis intendentes & respondentes, sicut prius facere consuevistis.

Teste Rege, apud Winton', decimo die Septembris.

Eodem modo mandatum est omnibus tenentibus de honore Richemundiæ.

Sæpe nominatus nuper Guido episcopus Sabinen' nunc Papa, nomine Clemens, nondum informatus quid evenerat in Anglia, sequentes bullas contra Simonem de Monteforti & complices emittit.

Bulla Clementis IV. Papæ super decimâ, per prælatos Angliæ collectâ, secundum discretionem Ottoboni convertendâ.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio O. sancti Adrian' diacon' cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Per nobilem virum Symonem de Monteforte comitem Leicestriæ, & nonnullos alios magnates regni Angliæ in eodem regno turbatione validâ suscitatâ, episcopi, & alii ecclesiarum prælati decimam ecclesiasticorum proventuum, unius anni, pro defensione regni ejusdem, ac ecclesiæ Anglicanæ, ut dicebant, in suis civitatibus, diocæsibus, ac districtibus, prout accepimus, collegerunt:

Nos autem, volentes ut in defensione debitâ & utili prædictorum regni & ecclesiæ decima hujusmodi expendatur, eisdem episcopis & aliis ecclesiarum prælatis nostris damus litteris in mandatis, ut aliquid de dictâ decimâ disponere non præsumant; set eam sine contradictione quâlibet, infra tempus, à te ad hoc præfigendum; duobus prælatis, quos tu ad id duxeris deputandos, assignent, in defensionem hujusmodi, secundum tuam & ipsorum providentiam, convertendam.

Quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus, hujusmodi prælatos ad præmissa deputans, dictos episcopos & prælatos, qui hujusmodi decimam collegerunt, & quoslibet alios ipsius decimæ detentores, super præmissis moneas & inducas, ut hujusmodi mandato nostro, sine alicujus difficultatis obstaculo, pareant reverenter:

Alioquin tu eos ad id per censuram ecclesiasticam, & alia, prout expedire videris, districtione compellas, contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo; non obstantibus si forsan aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quod excommunicari, suspendi vel interdici non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem, aut quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis apostolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris litteris specialis mentio sit habenda, & per quam effectus præsentium impediri valeat, vel differri.

Provisò quod eadem decima in defensionem prædictam, & in nullos usus alios superfluos expendatur.

Dat' Perusii, id' Septembris, pontificatûs nostri anno primo.

Sub filo canabi: sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ, executoria super decimâ unius anni, à prælatis ecclesiæ Angliæ collectâ, in utilitatem regni & ecclesiæ Angliæ, per ordinationem Ottoboni disponendâ.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus episcopis, & dilectis filiis aliis ecclesiarum prælatis regni Angliæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Per nobilem virum Symonem de Monteforti comitem Leicestriæ, & nonnullos alios magnates regni Angliæ, in eodem regno turbatione validâ suscitatâ, vos decimam ecclesiasticorum proventuum unius anni pro defensione, sicut asseritis, regni ejusdem, ac ecclesiæ Anglicanæ in vestris civitatibus, diocæsibus, ac districtibus, prout accepimus, collegistis:

Nos itaque, volentes ut in defensione debitâ & utili prædictorum regni & ecclesiæ decima hujusmodi efficaciter expendatur, universitatem vestram monemus, rogamus & hortamur attentè, per apostolica vobis scripta districtè præcipiendo, mandantes quatinus de prædictâ decimâ nullo modo aliquid disponere præsumatis, sed eam duobus prælatis, quos ad hoc dilectus filius noster, O. sancti Adriani diaconus cardinalis, apostolicæ sedis legatus, duxerit deputandos, infra tempus ad hoc à legato præfigendum eodem, sine contradictione qualibet assignetis, in defensionem hujusmodi secundum eorumdem legati & prælatorum providentiam convertendam:

Alioquin eidem legato nostro damus litteris in mandatis, ut omnes contradictores & rebelles, cujuscumque sint dignitatis, statûs, vel conditionis, per censuram ecclesiasticam, & aliâ, prout expedire viderit, districtione compellat:

Non obstantibus si eis, vel eorum alicui, à sede apostolicâ sit indultum, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possint per literas apostolicas, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem, aut quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis apostolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris literis specialis mentio sit habenda, & per quam effectus literarum ipsarum impediri valeat, vel differri.

Dat' Perusii, id' Septembris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filo canabi.

Bulla Clementis IV. Papæ, per quam quassat & irritat omnes conventiones & omnes obligationes, initas cum Rege Angliæ per barones ejusdem regni.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Olim, in minori officio constituti, dum in regno Angliæ, Wallia, & Ibernia, legationis gereremus officium, in nobilem virum Symonem de Monteforti, Leycestriæ, Rogerum Norfolchiæ comites, Hugonem dispensatorem justiciarium Angliæ, ac quosdam alios magnates regni ejusdem, ac omnes illos, qui eis darent consilium, auxilium, vel favorem (eorum culpis exigentibus) varias excommunicationum sententias duximus promulgandas, & terras eorum, ac omnia loca eisdem adhærentia, & nominatim civitatem Londoniensem, ac Quinque Portus Angliæ, supposuimus ecclesiastico interdicto:

Postmodum etiam, prout Domino placuit, ad apicem summi apostolatûs assumpti, memoratis comitibus, baronibus & aliis, ad ecclesiæ gremium redire non curantibus, sed in suâ malitiâ obstinatis, præfatas in ipsos, terras, & loca prædicta, prolatas sententias, in die Cœnæ Domini, in majori ecclesiâ Perusin' astante ibidem fidelium multitudine copiosâ, de fratrum nostrorum consilio, ratificavimus & approbavimus, ex certâ scientiâ, & auctoritate apostolicâ confirmavimus, ac præcepimus illas inviolabiliter ab omnibus observari;

Sed dicti comites ac magnates, & specialiter Symon de Monteforti, hujusmodi ligati sententiis, carissimum in Christo filium nostrum .... Regem Angliæ illustrem, ac dilectum filium nobilem virum Edwardum, primogenitum Regis ipsius (licet idem E. postmodum ipsorum manus evaserit) detinentes pro suâ voluntate captivos, & sub ipsius Regis nomine de regno ipso, ac regni juribus disponentes, obtinuisse dicuntur per eosdem Regem ac primogenitum secum confœderationes, promissiones, conventiones, permutationes & pacta iniri varia, sibique ac suis fautoribus donationes, concessiones & infeudationes diversas fieri; necnon & clericis, sibi adhærentibus, conferri ecclesiastica beneficia, & ipsos clericos adhærentes ad dignitates, personatus, & alia cum curâ, & sine curâ beneficia, & ecclesiastica officia præsentari, collationibus & institutionibus per locorum ordinarios postea subsecutis;

Et per eosdem Regem ac Edwardum super prædictis juramentis præstitis, adjectis pœnis, & concessis securitatibus diversis & literis, in quibus iidem Rex & primogenitus se asserunt supradicta omnia spontè, liberè, ac sine coactione, seu quâlibet privitate fecisse; promittentes quod nullas, super hæc, à sede apostolicâ literas, vel gratias impetrabunt, vel ab aliis impetrata recipient, aut quoquomodo concessis utentur:

Nonnulli etiam episcopi regni præfati, tam in ipsos Regem & primogenitum, quam in omnes alios qui contra prædicta quomodolibet aliquid attemptarent, excommunicationis sententiam promulgârunt.

Quia vero Dominus, humilitatem nostram super gentes & regna constituens, nobis, licet immeritis, universorum curam regnorum commisit & Regum;

Nos, ex commissæ nobis sollicitudinis debito, volentes eisdem Regi, & Edwardo, eorumque posteris contra tantæ iniquitatis astutias providere, confœderationes, promissiones, conventiones; permutationes, & pacta omnia, per eosdem Regem & Edwardum detentos taliter in suæ libertatis, dignitatis, honoris, statûs, vel jurium suorum, aut dicti regni præjudicium, cum præfatis Symone, complicibus, vel fautoribus suis, aut aliis eorum nomine inita, sive apud Oxonias, sive alibi, etiam si sint juramento, vel quâcumque aliâ firmitate vallata;

Nec non donationes, concessiones, infeudationes, collationes & institutiones factas, ut præmittitur, Symoni, & fautoribus, seu adhærentibus memoratis;

Ac, insuper, jam dictas sententias prædictorum episcoporum Angliæ cassamus, irritamus, & viribus decernimus omninò carere:

Et nichilominus ipsos Regem & primogenitum à juramentis hujusmodi absolventes, & juramenta ipsa de potestatis plenitudine relaxantes, eos, eorumque successores & posteros ad prædictorum observationem statuimus non teneri.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ cassationis, irritationis, decreti, absolutionis, relaxationis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire;

Siquis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat' Perusii, id' Septembr', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filis sericis crocei rubeique coloris.

Bulla Clementis IV. Papæ domino Edwardo filio Regis Angliæ directa, exhortatoria ad liberationem prædicti Regis de manibus inimicorum suorum.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro E. primogenito carissimi in Christo filii nostri .... Regis Angliæ illustris, salutem & apostolicam benedictionem.

Gravi diutiùs regnum Angliæ turbatione concussum, immò gravitèr duræ concussionis diuturnitate quassatum, nondum, proh dolor! requiem invenit; sed, sub falsæ inumbratione quietis, tanto gravioribus adhuc periculis agitur, quanto, sub veri rectoris velamine, periculosiùs manibus exponitur direptorum.

Sicut enim toti ferè jam orbi publicavit fama communis, vel potiùs publica patefecit infamia, nonnullorum magnatum regni ejusdem factiosa præsumptio in eam prorupit audaciam, ut iidem, post graves carissimo in Christo filio nostro ...... Regi, & carissimæ in Christo filiæ nostræ Reginæ Angliæ, illustribus parentibus, & nobili viro E. germano, tuis, ac tibi, ecclesiis & personis ecclesiasticis irrogatas injurias; post jura regia & ecclesiastica, pro parte maximâ, occupata, in dictum Regem perduellionis reas, ac in carissimum in Christo filium nostrum Richardum, in Romanum Regem electum, patruum tuum, & te ipsum, memorati Regis eorum domini primogenitum, & dominii hujusmodi, si mortalitatis imperturbatus ordo permiserit, successorem, manus inicientes hostiliter, ipsos, ac te diù præsumpserint detinere captivos.

Et quanquam tu, divino fultus auxilio, eorundem potestatem evaseris, memoratos tamen, electum adhuc in vinculis, Regem verò sub libertatis nomine, sub eo servilis conditionis jugo detinent, quod, juris censurâ, non multùm à servitutis specie differre censetur, cum nec, quo vult, eundi pro libito ei libera sit facultas; nec possit liberè, prout ad eum spectat, de regno & juribus ejusdem regni disponere; nec circa dispositionem hujusmodi consilium liberum habeat, vel habendi, quos mallet consiliarios, libertatem;

Sed prædicti magnates, & nobilis vir Symon de Monteforti, præcipuè de Regis ipsius, quem invitum detinent, coactâ præsentiâ quæsito colore, sub ejusdem Regis titulo, sic de prædictis omnibus, pro suâ voluntate disponunt, ut, sicut jam rei evidentia manifestat, suo potiùs, quam prædictorum Regis & regni commodis inhiantes, ad se regni ejusdem gubernacula convertere satagant; tam castrorum, quam portuum, aliorumque regni ejusdem jurium custodiæ illos suos domesticos deputantes, à quibus nequaquam præfati Regis jussionibus liberis, aut memoratæ Reginæ, vel tibi, aut vestris pareretur in aliquo: set ita solum eidem Symoni suisque complicibus obeditur, quòd, nisi forsitan èis invitis, nec eidem Regi, vel tibi ex eodem regno liber pateret exitus, nec ad illud Reginæ prædictæ securus aditus panderetur:

Verum, ut verisimiliter credi potest, ideò ille, qui sperantes in se non

deserit, liberationi tuæ misericorditer astitit, ideò te illius misericordiâ de inimicorum manibus liberavit, ut tantis ejusdem tui genitoris incliti relevandis oppressionibus, & totius regni prædicti reintegrando statui oportunus in tali tempore parareris:

Age itaque fili pro viribus, cum mansuetudine tamen debitâ, quod facti qualitas exigit, regalis generis debitum viriliter exhibe, tuique generosi animi strenuitatem ad ista, prout decet, constanter & prudenter exerce.

Ad quæ, licet te filialis affectus, & propria virtutis instantia vehementer hortentur, quia tamen Dominus humilitatem nostram, prout sibi placuit, super gentes & regna constituens, nobis universorum curam regnorum commisit & Regum; nos, ex commissæ nobis sollicitudinis debito, de prædictorum acceleratione solliciti devotionem tuam monemus, rogamus, & hortamur attentè, in remissionem tibi peccaminum injungentes, quatinus ad Regem eundem de tam detestandæ servitutis ignominiâ liberandum, & ad relevandas ecclesiarum & ecclesiasticarum personarum ac totius regni præfati oppressiones horrendas, ipsorumque statum prosperum procurandum omni, quo poteris, studio innitaris. Nichilominus gerendis ipsius regni negotiis, & juribus prosequendis ad ejusdem tui patris honorem, ipsiusque nomine, donec hujusmodi sua liberatio, Deo auctore, provenerit, sollicitè vacaturus.

Nos etenim, ut hiis utiliùs & efficaciùs intendere valeas, dilecto filio nostro O. sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, nostris damus litteris in mandatis, ut universos & singulos archiepiscopos, episcopos, & alios ecclesiarum prælatos, necnon comites, barones, cæterosque magnates, ac omnes civitatum, aliorumque locorum communitates, & incolas sæpefati regni efficaciter moveat & inducat quòd, prædictorum Symonis & complicum sequelâ relictâ, præfato Regi, cum liberatus fuerit, & tibi ejus nomine interim, plenè in prædictis obediant & intendant;

Et, ad liberationem hujusmodi celeriter obtinendam, modis omnibus, quibus poterunt, patenter faveant & potenter assistant; eos ad id per censuram ecclesiasticam, & aliâ, prout expedire viderit, districtione, sublato appellationis obstaculo, compellendo.

Dat' Perus', id' Septembr' pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

Bulla Clementis IV. Papæ ad inducendum comites, & barones, & cæteros regni Angliæ, ad relinquendam sectam Simonis de Monteforti, & complicum suorum.

A.D. 1265. An. 49 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Gravi diutius regnum Angliæ turbatione concussum, immò jam graviter duræ concussionis diuturnitate quassatum, nondum, proh dolor! requiem invenit; sed, sub falsæ inumbratione quietis, tanto gravioribus adhuc periculis agitur, quanto sub veri rectoris velamine periculosiùs manibus exponitur direptorum.

Sicut enim toti fere jam orbi publicavit fama communis, vel potius publica patefecit infamia, nonnullorum magnatum regni ejusdem factiosa præsumptio in eam prorupit audaciam, ut iidem, post graves carissimo in Christo filio nostro .... Regi, & carissimæ in Christo filiæ nostræ ..... Reginæ Angliæ illustribus, ac nobilibus viris Edwardo & Eadmundo natis ipsorum, ecclesiis, ac personis ecclesiasticis, irrogatas injurias, post jura regia & ecclesiastica pro parte maximâ occupata, in dictum Regem perduellionis reas, & in carissimum in Christo filium nostrum R. in Romanorum Regem electum, ac ipsum Edwardum, memorati Regis eorum domini primogenitum, & dominii hujusmodi, si mortalitatis imperturbatus ordo permiserit, successorem, manus inicientes hostiliter, prædictos Regem, electum, ac Edwardum diu præsumpserint detinere captivos.

Et, quamquam idem Edwardus, divino fultus auxilio, eorundem potestatem evaserit, memoratos tamen electum adhuc in vinculis, Regem verò, sub libertatis nomine, sub eo servilis conditionis jugo detinent, quod juris censurâ non multum à servitutis specie differre censetur; cum nec quo vult eundi pro libito & libera sit facultas, nec possit liberè, prout ad eum spectat, de regno & juribus ejusdem regni disponere, nec circa dispositionem hujusmodi consilium liberum habeat, vel habendi, quos mallet consiliarios, libertatem.

Set prædicti magnates, & nobilis vir Symon de Monteforti præcipuè, de Regis ipsius quem invitum detinent, coactâ præsentiâ quæsito colore, sub ejusdem Regis titulo sic de prædictis omnibus, pro suâ voluntate, disponunt, ut, sicut jam rei evidentia manifestat, suo potiùs quam prædictorum Regis & regni commodis inhiantes, ad se regni ejusdem gubernacula convertere satagant; tam castrorum, quam portuum, aliorumque regni jurium custodiæ illos suos domesticos deputantes, à quibus nequaquam præfati Regis jussionibus liberis, aut memoratæ Reginæ, vel dicto Edwardo, sive suis pareretur in aliquo; set ita solum eidem Symoni suisque complicibus obeditur, quod, nisi forsitan eis invitis, nec eidem Regi, seu præfato Edwardo ex eodem regno liber pateret exitus, nec ad illud Reginæ prædictæ securus aditus panderetur.

Verùm, ut verisimiliter credi potest, ideò ille, qui sperantes in se non deferit, liberationi memorati Edwardi misericorditer astitit; ideò ipsum, illius misericordiâ, de inimicorum manibus liberavit, ut tantis ejusdem sui genitoris incliti relevandis oppressionibus, & totius regni prædicti reintegrando statui oportunus in tali tempore pararetur.

Licet autem filialis affectus, & propriæ virtutis instantia eundem Edwardum, ut ad præfatum Regem de tam detestandæ servitis ignominiâ liberandum, & ad relevandas ecclesiarum, & ecclesiasticarum personarum, ac totius regni præfatorum oppressiones horrendas, ipsorumque statum procurandum prosperum intendat efficaciter, vehementer hortentur;

Quia tamen Dominus humilitatem nostram, prout sibi placuit, super gentes & regna constituens, nobis universorum curam regnorum commisit, & Regum; ex commissæ nobis sollicitudinis debito, & prædictorum acceleratione solliciti, nominatim Edwardum rogandum, monendum per nostras duximus literas attentius, & hortandum, in remissionem sibi peccaminum injungentes, ut, agens pro viribus quod facti qualitas exigit, ac debitum regalis generis viriliter exhibens, suique generosi animi strenuitatem, ad ista, prout decet, constanter & prudenter excercens, ad procurandum liberationem, relevationem ac prosperum statum hujusmodi omni, quo poterit, studio innitatur; nichilominus gerendis ipsius regni negotiis, & juribus prosequendis, ad ejusdem sui patris honorem, ipsiusque nomine, donec hujusmodi sua liberatio, Deo auctore, provenerit, sollicitè vacaturus.

Cum igitur, ut ad prosperitatem, eis necessariam, nobisque votivam, eorundem Regis & regni status proficiat, plenis desideremus affectibus, illa libentissimè procuramus, per quæ memorato Edwardo prædicta utiliùs & efficacius prosequendi facultas promptior tribuatur.

Et ideò cum, sicut tua discretio non ignorat, nos olim, in minori officio constituti, dum in regno prædicto, Wallia, & Ibernia legationis gereremus officium, in prædictum Symonem de Monteforti Leycestriæ, & Rogerum Norfolchiæ comites, Hugonem dispensatorem justiciarium Angliæ, ac alios magnates regni ejusdem, hujusmodi turbationis actores, cum omnibus illis, qui eis darent consilium, auxilium, vel favorem, eorum culpis exigentibus, varias excommunicationum sententias duxerimus promulgandas, & terras eorum, ac omnia loca eisdem adhærentia, & nominatim civitatem Londoniensem, & Quinque Portus Angliæ, supposuerimus ecclesiastico interdicto;

Et postmodum, prout Domino placuit, ad apicem summi apostolatûs assumpti, memoratis nobilibus, & aliis, ad ecclesiæ gremium redire non curantibus, sed in suâ malitiâ obstinatis, processum per nos contra ipsos habitum, & præfatas in ipsos, terras, & loca prædicta prolatas sententias in die cœnæ Domini, in majori ecclesiâ Perusin' astante ibidem fidelium multitudine copiosâ, de fratrum nostrorum consilio, ratificaverimus & approbaverimus, ex certâ scientiâ & auctoritate apostolicâ confirmaverimus, ac præceperimus illas inviolabiliter ab omnibus observari;

Discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus quatinus, processum & sententias præfatas, tam in Franciæ, quam in eodem Angliæ regnis, in locis, de quibus & quotiens expedire videris, publicans, & per alios publicari faciens, prædictos Symonem, barones, magnates, & alios eorum complices & fautores, donec in hujusmodi malitiâ suâ perstiterint, pulsatis campanis & candelis accensis, excommunicatos singulis diebus Dominicis & festivis denuncies, & facias denunciari ab aliis, ac ab omnibus artius evitari.

Et nichilominus universos & singulos archiepiscopos, episcopos & alios ecclesiarum prælatos, necnon comites, barones, cæterosque magnates, & omnes civitatum, aliorumque locorum communitates, & reliquos incolas sæpefati regni, per te, vel per alium, seu alios, efficaciter moneas & inducas ut, prædictorum Symonis, & complicum, seu fautorum, sequelâ relictâ, præfato Regi, cum liberatus fuerit, ac interim ipsi Edwardo, ejus nomine, plenè in prædictis obediant & intendant.

Et ad liberationem hujusmodi celeriter obtinendam, nec non & in cæteris quibus, ut præmittitur, ipsum vacare mandamus modis omnibus quibus poterunt, patenter faveant, & potenter assistant; eos ad id, per censuram ecclesiasticam, & aliâ, prout expedire videris, districtione, sublato appellationis obstaculo, compellendo: invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Quod si aliqui de archiepiscopis, episcopis, prælatis, comitibus, baronibus, magnatibus, & aliis supradictis, jam dicto primogenito adhæserunt, vel in prædictis tuæ duxerint monitioni parendum, tu eis (illis episcopis, de quibus tibi novissimè de absolutionis beneficio & aliâs certam formam præscripsimus, exceptis) auctoritate nostrâ provideas, prout honori ecclesiæ Romanæ, ac prospero statui Regis & regni eorundem, putaveris expedire:

Non obstantibus si eis, vel eorum alicui, à sede apostolicâ sit indultum quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possint per literas apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis apostolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris literis specialis mentio sit habenda; & per quæ præsentium effectus impediri quomodolibet valeat, vel differri.

Dat' Perusii, id' Septembris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

Bulla Clementis IV. Papæ directa Ottobono legato, ad inducend' barones Angliæ ut à Simone de Monteforti ejusque fautoribus omninò recedant; & domino Edwardo, primogenito Regis, fideliter adhæreant.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Per nobilem virum Symonem de Monteforti comitem Leicestriæ, & nonnullos alios magnates regni Angliæ, in eodem regno turbatione validâ suscitatâ, sicut accepimus, quidam ex venerabilibus fratribus nostris episcopis ipsius regni, ac nonnulli religiosi & clerici seculares, tam exempti, quam non exempti, in favorem ipsius Symonis & magnatum publicè in suis prædicationibus asserere ac dicere præsumpserunt, quòd iidem, ducti bono zelo, justam fovebant causam, & ipsorum, in hâc parte, opera commendare:

Quare petebatur à nobis ut episcopos, religiosos, & clericos prædictos (quorum assertio reproba & dampnanda præsumptio præstitisse creditur prædictorum Symonis & magnatum malitiæ incentivum) quòd ab hujusmodi præsumptione omninò desistant, & in locis, in quibus talia dixerunt, publicè contrarium asseverent;

Ac ipsos & omnes alios, quos in eodem regno Christi fidelibus proponere contigerit verbum Dei, ut in prædicationibus suis, & aliàs, locis & temporibus oportunis, nobiles viros comites & barones, ac locorum communitates, necnon quoscunque nobiles & alios prædicti regni moneant & inducant sedulis exhortationibus, ut à dicto Symone ejusque fautoribus omninò recedant, ac dilecto filio nobili viro Edwardo, primogenito dicti Regis, ac ei adhærentibus, donec dictus Rex suæ antiquæ & solitæ libertati, ac regiæ dignitatis integritati fuerit restitutus, adhæreant, & intendant, & præstent consilium, auxilium & favorem, moneri ac compelli auctoritate apostolicâ mandaremus:

Quo circa discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus in prædictis, auctoritate nostrâ, facias quicquid prospero eorundem Regis, regni, & primogeniti statui videris expedire; contradictores ac rebelles eâdem auctoritate, sublato appellationis obstaculo, compellendo;

Non obstantibus si eis, vel eorum alicui à sede apostolicâ sit indultum, quòd excommunicari, suspendi, vel interdici non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis apostolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris litteris specialis mentio sit habenda, & per quæ præsentium effectus impediri quomodolibet valeat, vel differri.

Dat' Perusii, id' Septembris, pontificatûs nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla ejusdem Papæ directa prædicto legato, ut moneat Lewelinum principem Walliæ, ad restituendum castra per eum occupata, & recedere à Simone de Monteforti.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio O. sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Per nobilem virum Symonem de Monteforti comitem Leicestriæ, & nonnullos alios magnates regni Angliæ, in eodem regno turbatione validâ suscitatâ, licet nos, in eosdem comitem & magnates, hujusmodi turbationis actores ac fautores, eorum olim in minori officio constituti, dum in regno prædicto, Wallia, & Ibernia, legationis gereremus officium, eorum culpis exigentibus, varias excommunicationum sententias duxerimus promulgandas;

Et postmodum ad apicem summi apostolatûs assumpti, eisdem comite ac magnatibus, ad gremium ecclesiæ redire non curantibus, sed in suâ malitiâ obstinatis, præfatas in ipsos, terras & loca prædicta, prolatas sententias in die cœnæ Domini, in majori ecclesiâ Perusin' astante ibidem fidelium multitudine copiosâ, de fratrum nostrorum consilio, ratificaverimus & approbaverimus, ex certâ scientiâ & auctoritate apostolicâ confirmaverimus, & præceperimus illas inviolabiliter ab omnibus observari;

Tamen nobilis vir Leolinus, princeps Walliæ, comiti & fautoribus memoratis adhærens, nonnulla castra & villas carissimi in Christo filii nostri .... Regis Angliæ illustris, ac pupillorum in ejusdem Regis custodiâ existentium, necnon baronum & aliorum hominum dicti regni, occupâsse dicitur, & etiam destruxisse; alias Regi, pupillis, baronibus, & hominibus prædictis dampna gravia & injurias irrogando:

Quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus eundem principem, ex parte nostrâ, per te, vel alium, moneas & inducas ut, infra competentem terminum, à te peremptoriè præfigendum eidem, hujusmodi dampna & injurias passis de ipsis plenariam satisfactionem impendat, & à similibus omninò desistat:

Ab eodem quoque comite, suisque fautoribus, & complicibus, sine quâlibet dilatione recedat, ac eos & partem ipsorum omninò abjuret, dilecto filio nobili viro Eadwardo, primogenito ipsius Regis, ac ei adhærentibus, favendo pro viribus, ac ipsis impendendo consilium, auxilium & favorem.

Quod si princeps idem à prædictis turbatoribus, fautoribus, & complicibus eorum recedere, ac de hujusmodi dampnis & injuriis, ut præmittitur, satisfacere non curaverit, tu extunc in eundem principem excommunicationis feras sententiam, & terram ejus supponas ecclesiastico interdicto; faciens ipsum, usque ad satisfactionem condignam, per omnia loca, in quibus expedire videris, singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis, & candelis accensis, excommunicatum publicè nuntiari, & ab omnibus artius evitari;

Non obstantibus si eis, vel eorum alicui, à sede apostolicâ sit indultum, quod excommunicari, suspendi, vel interdici non possint per literas apostolicas, non facientes plenum & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis apostolicis, de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris literis specialis mentio sit habenda; & per quæ præsentium effectus impediri quomodolibet valeat, vel differri.

Dat' Perusii, id' Septembris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

De thesaurariâ Ebor' Edmundo de Mortuomari concessâ; necnon de litteris, per quondam Simonem de Monteforti, invito Rege sigillatis, adnullandis.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Pat. 49 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis Willielmo de Clifford, & magistro Willielmo de Wygorn', salutem.

Cum, post conflictum, habitum inter nos, & quosdam fideles nostros ex parte unâ, & Simonem de Monteforti, quondam comitem Leycestriæ, & fautores suos ex alterâ, apud Lewes, extiterimus in, custodiâ præfati Simonis & fautorum suorum;

Per quod, tempore ipsius custodiæ, contra voluntatem nostram literas sigillo nostro, quo, pro suæ libito voluntatis, utebatur, signari fecit, continentes quod nos thesaurariam Ebor' vacantem, Almarico de Monteforti concessimus, & capitulo Ebor' mandavimus quod eidem Almarico, stallum in choro, & locum in capitulo assignarent:

Et nos, per Dei adjutorium, vires nostras resumpserimus, per quod concessionem illam & alias concessiones, quæ per literas nostras, nobis invitis, factæ fuerunt, dum in custodiâ prædictâ eramus, volumus annullari, immò potius nullas haberi, per quod thesaurariam ipsam spontè Edmundo de Mortuo Mari, clerico concessimus, & prædicto capitulo mandavimus quod, amoto quolibet detentore, eidem Edmundo stallum in choro, & locum in capitulo assignarent:

Ac ipsi mandatum nostrum, eis pro eodem Edmundo directum, facere distulerint, de quo miramur & quamplurimum movemur:

Nos, de vestræ fidelitatis constantiâ plenam gerentes fiduciam, vobis mandamus, firmiter injungentes, quod vos duo, vel unus vestrûm, eidem Edmundo stallum in choro, & locum in capitulo assignetis, & de thesaurariâ prædictâ plenam seisinam ei habere faciatis; & hoc, sicut honorem nostrum & vestrûm diligitis, nullo modo omittatis.

Teste, &c.

Idem mandatum est magistro Simoni de Evesham, archid' Richmundiæ, Quod, quia Rex de fidelitatis suæ constantiâ, circumspectione, & industriâ plenam gerit fiduciam, quod eidem Edmundo stallum in choro, & locum in capitulo assignet; & hoc, sicut Regem & honorem suum diligit, & gratiam in conspectu Regis habere voluerit, nullo modo omittat.

Idem mandatum est vicecomiti Eborum, Quod, assumpto secum magistro Willielmo de Wygorn' eidem Edmundo de thesaurariâ prædictâ plenam seisinam habere faciat.

Teste Rege, apud Winton', xvii. die Septembris.

De militibus constitutis ad capiend' omnia hæreditamenta adversariorum & rebellium Regis, per totum regnum.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Pat. 49 Hen. III. a tergo in Turr. Lond.

REX omnibus fidelibus suis de comitatibus Warr' & Leyc', salutem.

Sciatis quod cum nuper unanimi consilio & voluntate magnatum nostrorum apud Winton' convenientium, reddita fuerit in manus nostras seisina omnium terrarum & tenementorum à quibuscumque occupatorum, de terris adversariorum & rebellium nostrorum, qui nobis manifestè adversabantur in turbacione & guerrâ nuper in regno nostro subortâ, & eisdem in turbacione predictâ manifestè adherencium; constituimus dilectos & fideles nostros Willielmum Bagod, & Robertum de Grendon, unà cum vicecomite nostro comitatûs predicti, ad omnes terras & tenementa predicta in manus nostras capienda, & nomine nostro salvò custodienda; ita quod illi predicta terras & tenementa, per sacramentum proborum & fidelium nostrorum fideliter extendant, quantum secundum rectum valorem in omnibus exitibus eorum, valeant per annum; & extentam illam nobis sub sigillis eorum, per quos facta fuerit, unà cum nominibus terrarum, & nominibus illorum, quorum terræ & tenementa illa fuerunt, habere faciatis ad instans festum sancti Edwardi apud Westm'.

Ita eciam, quod de toto redditu de termino sancti Michaelis instantis diligentem faciatis inquisicionem, & ad ipsum redditum colligendum, & recipiendum duos de discrecioribus & fidelioribus, qui in singulis hundredis haberi poterunt, assignent. Et eis summam reddituum predictorum in singulis locis & villis habere faciant; & nos de summâ illâ, & nominibus collectorum illorum fideliter & plenè certificent. Et si fortè de dictis redditibus aliquid indè receperint, ad plenam restitucionem sine dilacione distringant.

Volumus eciam, quod si terre, vel tenementa dictorum rebellium nostrorum alicui alteri præterquam nobis, post diem Jovis proximam post festum Exaltacionis Sancte Crucis fuerint restituta, ad manus nostrâs revocentur per eosdem Willielmum, Robertum, & vicecomitem predictum, salvò custodienda & extendenda in formâ supradictâ. Quod si aliquis predictorum Willielmi, Roberti, vel vicecomitis, per infirmitate aut alio modo impeditus fuerit, quominus dictum negocium exequi possit; duo alii nicholominus in negocio predicto procedant, & illud in formâ predictâ plenè & fideliter expediant.

Et ideò vobis mandamus, quod prædictis Willielmo, Roberto, & vicecomiti, in hiis que ex parte nostrâ vobis duxerint injungend' sitis intendentes & auxiliantes.

In cujus, &c.

T. R. apud Winton', xxj. die Septembris.

Item in formâ predictâ constituuntur milites in comitatibus aliis.

Bulla Clementi IV. Papæ Ottobono cardinali directa, ut absolvat Gilbertum de Clare comitem Glovernia, quia ad liberationem Regis viriliter laboravit.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio O. sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Sicut tua discretio non ignorat, olim in minori officio constituti, dum in regno Angliæ, Walliæ, & Iberniæ partibus, legationis ministerio fungeremur, in quondam Symonem de Monteforti Leycestriæ, Gilbertum Gloverniæ, ac Rogerum Norfolchiæ comites, & nonnullos alios magnates regni ejusdem, hujusmodi turbationis actores, cum omnibus illis, qui eis darent consilium, auxilium vel favorem, eorum culpis exigentibus, varias excommunicationum sententias duximus promulgandas, & terras eorum, ac omnia loca eisdem baronibus adhærentia, & nominatim civitatem Londonien' & Quinque Portus Angliæ, supposuimus ecclesiastico interdicto;

Et, postmodum, prout Domino placuit, ad apicem summi apostolatûs assumpti, memoratis comitibus, baronibus, & aliis ad ecclesiæ gremium redire non curantibus, sed in suâ malitiâ obstinatis, processum per nos contra ipsos habitum, & præfatas in ipsos terras, & loca prædicta prolatas sententias, in die cœnæ Domini in majori ecclesiâ Perusin' astante ibidem fidelium multitudine copiosâ, de fratrum nostrorum consilio ratificavimus & approbavimus, ex certâ scientiâ & auctoritate apostolicâ confirmavimus, & præcepimus illas inviolabiliter ab omnibus observari:

Verum quia memoratus comes Gloverniæ, sano ductus consilio, sui erroris lapsum, prout decuit, recognoscens, dilecto filio Edwardo, carissimi in CHRISTO filii nostri ...... Regis Anglorum illustris primogenito, Rege ipso, per præfatos comites & magnates, adhuc pro eorum voluntate detento, contra eosdem Symonem & magnates, suosque, in hâc parte, complices constanter adhæsit, & ad liberationem Regis ipsius viriliter laboravit:

Nos, propter hoc, ipsum prosequi, quantum cum DEO possumus, favorabiliter intendentes, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus eidem comiti Gloverniæ, cum super hoc ex parte ipsius humiliter fueris requisitus, de absolutionis beneficio, juxta formam ecclesiæ, ac relaxatione interdicti præfati, quoad terram suam, necnon & aliis, quæ ad salutem suam videris pertinere, auctoritate nostrâ provideas, prout honori ecclesiæ, ac salubri ejusdem regni statui secundum DEUM, videris expedire.

Dat' Perusii, octavo kal' Octobris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

Bulla ejusdem Papæ super decimâ unius anni, à prælatis ecclesiæ Anglicanæ collectâ, ad voluntatem Regis (nunc de inimicorum manibus liberati) disponendâ.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio O. sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Per quondam Symonem de Monteforti comitem Leicestriæ, & nonnullos alios magnates regni Angliæ, in eodem regno, turbatione validâ suscitatâ; episcopi, & alii ecclesiarum prelati decimam ecclesiarum proventuum unius anni, pro defensione regni ejusdem ac ecclesiæ Anglicanæ, ut dicebant, in suis civitatibus, diocesibus ac districtibus, prout accepimus, collegerunt:

Nos autem, volentes ut in defensione debitâ & utili prædictorum regni & ecclesiæ, decima hujusmodi expendatur, eisdem episcopis, & aliis ecclesiarum prælatis nostris damus litteris in mandatis, ut aliquid de dictâ decimâ disponere non præsumant; set eam sine contradictione quâlibet, infra tempus à te ad hoc præfigendum, duobus prælatis, quos tu ad id duxeris deputandos, assignent, in defensionem hujusmodi, secundum tuam & ipsorum providentiam, convertendam: propter quod damus tibi per alias nostras, sub certâ formâ, litteras in mandatis ut, hujusmodi prelatos ad præmissa deputans, dictos episcopos & prælatos, qui præfatam decimam collegerunt, & quoslibet alios ipsius decimæ detentores super præmissis moneas, & inducas, ut hujusmodi mandato nostro, sine alicujus difficultatis obstaculo, pareant reverenter; alioquin tu eos ad id per censuram ecclesiasticam, & aliâ, prout expedire videris, districtione compellas.

Cum autem dilectus filius nobilis vir Edwardus, carissimi in CHRISTO filii nostri Regis Angliæ primogenitus, de prædicti Symonis & fautorum (qui dictum Regem & carissimum in CHRISTO filium nostrum R. in Roman' Regem electum, necnon & ipsum E. pro suâ voluntate captivaverant) manibus liberatus, & defensionem prædicti regni & ecclesiasticæ libertatis contra ipsos turbatores assumpserit; & ad liberationem patris sui sic efficaciter laboravit, quòd eisdem turbatoribus, virtute Altissimi, pro magnâ parte confectis, idem Rex suæ jam est redditus libertati, licèt ad jura regiæ dignitatis non sit, prout desideramus, integraliter restitutus:

Nos, desiderantes ipsum, ad quem eorumdem regni & ecclesiarum defensio pertinet, in executione defensionis ejusdem, & ad restitutionem hujusmodi obtinendam, quibus possumus, auxiliis confovere, quia versimiliter credimus memoratum E. cujus est adhuc valdè necessaria strenuitas ad prædicta, præter inextimabiles labores, quos subiit, & gravia pericula, quibus se constanter exposuit, ad utilitatem evidentem eorumdem regni & ecclesiarum magnâ expensarum curâ subiisse:

Volumus, & discretioni tuæ, præsentium auctoritate, mandamus, quatinus prædictos duos prælatos, Regi eidem acceptos, ad decimam eandem recipiendam de ipsius Regis deputes voluntate; ut ipsorum providentiâ in defensionem & ad obtinendas restitutiones prædictas, quas memoratus E. constanter prosequitur, utiliter convertatur (proviso quòd eandem decimam in nullos alios usus superfluous expendi aliquatenus non contingat) invocato ad hoc, si necesse fuerit, auxilio brachii secularis:

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo; non obstantibus si aliquibus à sede apostolicâ sit indultum, quòd excommunicari, suspendi, vel interdici non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem; aut quibuslibet aliis privilegiis seu indulgentiis apostolicis de quibus, quorumque totis tenoribus, in nostris litteris specialis mentio sit habenda; & per quam effectus præsentium impediri valeat, vel differri.

Dat' Perusii, viii. kal' Octobr', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

De pardonationibus per quondam Simonem de Monteforti sigillatis, pro nullo reputandis.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Pat. 49 Hen. III. n. 27. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum, nobis nuper existentibus sub custodiâ & potestate Simonis de Monteforti, quondam comitis Leicestriæ, inimici nostri, qui sigillo nostro pro suæ libito voluntatis utebatur, literæ variæ eodem sigillo contra voluntatem nostram, signatæ fuissent, continentes quod pardonavimus diversis debitoribus Judæorum, regni nostri, plura debita, in quibus eisdem Judæis tenebantur, & maximè hiis, qui nobis & primogenito nostro, in turbatione regni nostri, nuper habitâ, manifestè adversabantur;

Nos, postmodum, per Dei gratiam, de prædicti inimici nostri manibus liberati, perpendentes ex hoc tam nobis, quam hæredibus nostris gravissimum dispendium posse provenire, pardonationes & omnes alias concessiones, nobis invitis, nomine nostro, tempore prædicto, quibuscumque debitoribus prædictis factas, pro nullo reputantes, & omninò revocantes, eas, unà cum extentis de terris & tenementis quorumcumque debitorum prædictorum, & atterminationibus de debitis quibuscumque, secundum extentas hujusmodi factas, de concilio nostro decernimus & inanes:

Volentes & concedentes quod universi & singuli Judæi regni nostri, quoad debita sua, à quibuscumque debitoribus suis, & ad omnia alia bona & catalla sua recuperanda, ad statum suum omninò restituantur, in quo die conflictûs de Lewes extiterint; sive cartæ debitorum prædictorum ab arcis cirographicis, per idem regnum nostrum, tempore prædicto, extractæ fuerint, sive non; dummodo de debitis prædictis rationabiliter constare possit.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', primo die Octobris.

Bulla Clementis IV. Papæ Regi gratulatoria, super liberatione suâ & victoriâ.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio .... Regi Angliæ illustri salutem & apostolicam benedictionem.

Benedictus Dominus qui, licet magnificentiam tuam rugientibus, præparatis ad escam, tuum tuorumque sanguinem sitientium, sic manibus ad tempus exponi permiserit, ipsam tamen eorum non dedit dentibus in capturam:

Benedictus & iterum ipse Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui te in tantis augustiis suâ misericordiâ consolatus, de venantium laqueo animam tuam eripuit, contrivit laqueum, & te ac tuos misericorditer liberavit:

Benedictus & tertio idem Judex justus, idem & Dominus ultionum, qui unicuique retribuit suorum stipendia meritorum, pœnam iniquæ persecutionis actoribus, innocentiæ verò tuæ lætitiam & salutem condignâ dispensatione rependens, ut lætetur justus vindictam impiorum inspiciens, & in Domini justitiâ delectetur.

In hiis, fili charissime, ad oberrantes etiam filios, & per gravis erroris lapsum, vel iniquitatis excessum à viâ veritatis abductos, paternum non prætermittentes affectum, amarè dolemus aliquos cecidisse in gladio, sed amarioris doloris acerbitate percellimur eos in culpam tam gravissimam incidisse, propter quam ipsorum animas periisse timentes, mortem peccatorum, mortem quidem pessimam, deploramus.

Verum tuam conservatam innocentiam ac relevatam justitiam, cum gaudio attendentes, regalem excellentiam statui, prout desiderabamus, anxii restitui debito, sinceritati tuæ potissimè congaudemus.

Sed ut nostrum in hâc parte gaudium impleatur, & celsitudinis regiæ solium per eum, â quo datur regnare principibus, solidâ stabilitate firmetur, expedit ut, in humilitatis spiritu, ei ascribas hæc omnia cujus est ea digitus operâtus.

In illo læteris, exultes, & gaudeas, qui convertit tantæ obscuritatis tempora in serenum; exulta igitur, princeps inclite, exulta, & lætare in Domino, ac tuam recognosce ab ipso vero salutari salutem: dextera enim Domini fecit virtûtem, dextera te Domini exaltavit:

Ipse te dudum creavit in principem:

Ipse te redactum quasi ad nichilum, noviter recreavit:

Ipse te diù in regiæ dignitatis integritate regnantem rexit pacificè, actusque tuos in pace direxit:

Ipse te nuper ab hujusmodi dignitate dejectum, suæ potentiæ virtute restituit; & oppressum, ac ferè omninò prostratum, ad alta statûs soliti de profundo nimiæ oppressionis erexit:

Ipse tibi dilectum filium, nobilem virum Edwardum primogenitum tuum, pretiosissimum quidem generis tui decus, cujus eminet divino munere servata strenuitas, in tantis captivitatis & conflictuum variorum constitutum periculis conservavit illæsum, in ipsius manu prævalidâ tuam salutem dirigens & tuorum.

Esto itaque memor beneficiorum Domini, & nè illorum quoquo modo reperiaris ingratus, sed tantam summi Largitoris munificentiam, quâ potes gratitudine, recompenses.

Celsitudinem regiam monemus, rogamus, & hortamur attentè, sano tibi consilio in remissionem nichilominus peccaminum suadentes, quatinus diligenter attendens, quòd clementia firmat imperium, illius obtentu qui patrem, in ipso suæ passionis tempore crucefixoribus suis ignoscere precabatur, ad persecutores tuos, quos per ejusdem primogeniti ministerium, in tuâ potestate reposuit virtus Altissimi, te clementem exhibeas, & benignitate utaris; hoc ipsum eidem persuadendo primogenito, & ad sui commodi & honoris augmentum potestate tam regia, quam patria injungendo.

Plures etenim ad tuum, & ipsius, aliorumque tuorum amorem humanitas remissionis alliciet, quam pœnæ duritiâ castigaret; cum fervor vindictæ paucorum odium reprimat, multorum irritet.

Ad prælatos quoque regni tui, quos tibi & eidem primogenito, vel probabilis reddidit conjectura suspectos, vel offensæ forsan evidentia probavit infestos, præsertim cum suo Domino stent aut cadant, ob illius reverentiam, cujus in terrâ ministerium gerunt, manus nec tu, nec idem primogenitus extendatis, nec patiaris eos in ecclesiarum suarum juribus opprimi; sed ecclesias omnes, & personas ecclesiasticas regni ejusdem, solitâ benevolentiâ prosequaris.

Circa excessus etenim personarum hujusmodi tale studebimus, auctore Domino, remedium adhibere, quod ipsis, à similibus castigatis, tibi & posteris tuis providebitur contra personarum ipsarum similes insidias in futurum.

Dat' Perusii, iv. non' Octobr', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

Bulla ejusdem Papæ, qua gratulatur comiti Gloverniæ super liberatione Regis & Edwardi primogeniti:

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum Dei, nobili viro Gilberto comiti Gloverniæ, spiritum consilii sanioris.

Juventutis tuæ prudentiæ paterno congaudemus affectu, ex eo quod licet, ex humanæ fragilitatis infirmo & juvenilis forsan ætatis lubrico, aliquamdiu lapsus in devium contra tui honoris debitum oberraris, ad cor tamen rediens, perversitatis aliquorum iniquis assumptæ persuasionibus errore depulso, ad veritatis semitas fortior rediisti, & ad liberationem dilecti filii nobilis viri Edwardi, carissimi in Christo filii nostri .... illustris Regis Angliæ primogeniti, operoso ingenio & ingeniosâ operâ diligenter intendens, eâque obtentâ eidem nobili potenter & patenter adhærens, ad liberandum eundem Regem, qui tunc à quibusdam suis persecutoribus tenebatur, cum eodem nobili assumptis laboribus, & periculis non vitatis, efficaciter, prout felix eventus, & profecto tibi honorabilis, indicat, vacavisti.

Propter quod, ad animæ tuæ salutem specialius intendentes, tibi de absolutionis beneficio ab excommunicationum sententiis, quas persecutoribus adhærendo prædictis te novimus incurrisse, per speciales nostras mandamus litteras provideri, ut nostræ benedictionis gratiam, quam tibi per impensa Regi & primogenito memoratis servitia, & ea quæ te speramus impensurum imposterum vendicas, quamque tibi ad hoc parato gratanter afferimus, plenius assequaris.

Ideòque nobilitatem tuam rogamus, monemus, & hortamur attentè, in remissionem tibi peccaminum suadentes, quatinus tuæ salutis obtentu festinans pro posse ad hujusmodi beneficium obtinendum, Regi præfato contra suos & regni Angliæ persecutores, prout teneris, constanter assistas, eundemque primogenitum omni quo poteris favoris & amoris studio, prosequaris: &, ad pacem regni præfati sollicitè vacaturus, ipsos ad clementiam erga persecutores eosdem sollerter inducas.

Nichilominus salubri consilio persuasurus eisdem ut, nec suspitione aliquâ, nec quorumdam prælatorum excessibus provocati, contra ipsos, aut ecclesias, vel alias personas ecclesiasticas, seu jura ipsorum, manum molestationis extendant.

Nos enim excessus hujusmodi sic, secundum ipsorum exigentiam, castigare proponimus, quod, actore Domino, à similibus imposterum providebitur eorumdem Regis & regni quieti & paci.

In hiis autem sic prudenter exerceas tuæ nobilitatis industriam, quod tibi exindè apud Deum meritum compares, & apud sedem apostolicam plenitudinem uberioris favoris acquiras.

Dat' Perusii, ii. non' Octobris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filo canabi.

Cives & communitas London' se, tam de vitâ & membris, quam terris & bonis suis omnibus, voluntati Regis submiserunt.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Pat. 49 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Cum cives & communitas London' se, tam de vitâ & membris, quam terris, & tenementis, & omnibus bonis suis, voluntati nostre submiserint, per quod terras, & tenementa, & omnia bona Thome fil' Thome, magistri Thome de Piwelesdon, & Michaelis Thony, quondam civium nostrorum civitatis predicte, karissimo filio Edwardo primogenito nostro concessimus, volentes quod idem filius noster habeat terras, tenementa, catalla, & omnia bona eorumdem, Thome, Thome, & Michaelis, tam infra civitatem predictam quam extra, ubicumque ea inveniri contigerit, & commodum suum indè faciat, prout magis viderit expedire, vobis mandamus quod terras, tenementa, & catalla, & omnia bona predicta, & homines ipsius filii nostri ad custodiam eorumdem deputatos, manuteneatis, protegatis & defendatis, non inferen', &c. In cujus, &c.

T. R. apud Windes', vi. die Octobris.

Rex pro servitiis Gilberti de Clare com' Glouc' & Hertford' & aliorum in conflictu apud Evesham, Regi factis, concessit eis pardonationem, eo quod adhæserunt S. de Monteforti com' Leicestr', in conflictu apud Lewes.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Pat. 49 Hen. III. m. 4. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod ab laudabile & strenuum adjutorium, quod dilecti & fideles nostri G. de Clar', comes Glouc' & Hertford', Thom' de Clar' & Johannes Giffard', in conflictu nuper habito apud Evesham, contra inimicos nostros, nobis & Edwardo primogenito nostro impenderunt, omnes transgressiones & excessus quos fecerunt in regno nostro Anglie usque in hodiernum diem, occasione turbacionis habite in regno nostro predicto ; & eciam omnem indignacionem & animi rancorem, quem erga ipsos, & suos familiares eis adherentes concepimus, pro eo quod adherendo S. de Monteforti quondam com' Leyc' & fautoribus suis, inimicis nostris, fuerunt contra nos in conflictu habito apud Lewes, eisdem comiti, Thome & Johanni, & omnibus familiaribus suis sibi adherentibus, & suis heredibus pro nobis & heredibus nostris, quantum in nobis est, remittimus & totaliter pardonamus ; & ipsos occasione premissorum non occasionabimus, vel à justic' vel ballivis, seu ministris nostris, occasionari permittemus.

In cujus, &c.

T. R. apud Windes', vi. die Octobris.

Bulla Clementi IV. Papæ, quâ gratulatur principi Edwardo liberationem suam & victoriam.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio nobili viro Edwardo, carissimi in CHRISTO filii nostri ...... illustris Regis Angliæ primogenito, salutem & apostolicam benedictionem.

Habes fili undè humiliato spiritu, & corde contrito in vocem exultationis & confessionis erumpas, ut exultes in Domino, & ipsius, circa te, immensa beneficia fatearis.

Ipse namque tibi concessit tantis oriri natalibus, immensis habundare divitiis, præclaris, ut de te multorum habet assertio, præ tuis participibus, ornari virtutibus, &, privilegio te primogenituræ communiens, regalis prædestinavit excellentiæ successorem.

Ipse te, nuper quasi ab inimicis absorptum, à conventu malignantium, & à multitudine iniquitatem operantium, suâ virtute protexit.

Ipse te de servitute probosæ captivitatis eripuit, & de abjectionis extremæ obprobrio liberavit.

Ipse, virtus salutis tuæ, in die belli clypeo suæ omnipotentiæ misericorditer tuum capud obumbrans, confectis hostibus te servavit illæsum, & salutem carissimi in CHRISTO filii nostri .... Angliæ Regis illustris, tui genitoris incliti, omniumque tuorum, ac totius regni Angliæ in tuâ serenitate direxit.

Quid igitur retribues Domino pro omnibus quæ jam tuæ tribuit juventuti ? O fili, præpara mentem paternis affatibus, & nostris consiliis aurem exauditionis appone ; sint oculi tui aperti, & aures intentæ, ut capud tuum peccatorum oleum non impinguet, & ad vindictam alicujus te nequitia, in tuam proculdubio perniciem, non irritet : sed considerans prudenter quod regnantibus certior est ex mansuetudine, quam ex crudelitate securitas ; quodque, sicut pluribus ramis arbores præcisæ repullulant, & secta quædam satorum genera densiora resurgunt ; sic sævitiâ & immanitate regnantium, inimicorum numerus crescit potius, quam tollatur.

Utaris clementiâ fixo & continuando proposito ad nocentes, nec expectes quòd causa deficiat, sed desit tibi prorsus animus sæviendi.

Quod, quia tibi expedire putamus, omnimodis magnitudinem tuam monemus, rogamus & hortamur attentè, sano tibi consilio in remissionem peccaminum suadentes, quatinus, diligenter attendens, quod in te ipsum sævies, si forsan in regni ejusdem incolas, tuam exindè minorando potentiam, sævitiam exerceres.

Reddas te illis in remissione facilem, nec ad crudelitatem contra ipsos, vel recentis offensæ memoriâ, vel alicujus suggestione, patiaris induci.

Set beneficiis tibi amicos astringas, illis, ut de infidelibus fideles efficias : &, ut de inimicis amicissimos habeas, reconcilies inimicos.

Ad prælatos sanè, quos vel habes probabili ratione suspectos, vel infestos forsan evidentiâ offensæ sensisti, ob illius reverentiam, qui tibi, suæ pietatis præsidio, in tantis periculis astitit, & ab illis inoffensum cum famæ ac honoris augmento servavit, nullo modo manus infestationis extendas ; set ecclesias & personas ecclesiasticas regni ejusdem, præfati genitoris tui sequendo vestigia, favore debito prosequaris.

Nos etenim, qui prosperum statum tuum paterno zelantes affectu, illum, contra æmulorum insidias, accomodis libenter auxiliis fulciemus, excessus personarum hujusmodi sic castigare curabimus, quod, aliis etiam eorum exemplo deterritis, tibi & tuis contra similia providebitur, auctore Domino, in futurum.

Dat' Perusii, viii. id' Octobris, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

Epistola Odonis O-Connor, Regis Conactiæ, pro consensu regio ad episcopum eligendum.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Bundela Certif. & Petit. 49 Hen. III. in Turr. Lond.

EXCELLENTISSIMO domino H. DEI gratiâ, illustri Regi Angliæ, suus fidelis Odo Okonchubyr Rex Conactiæ, salutem, & in omnibus victoriam.

Vestræ regiæ majestatis excellentiam exoramus, modis quibus possumus, quatinus decano & capitulo Akaden' (ipsâ per mortem venerabilis patris domini T. ejusdem ecclesiæ episcopi, vacante) vestrum consensum pariter & assensum, per nuncium eorundem, ad eligendum pastorem, vultu sereno & favorabili, si placet, impendatis.

Tantum indè facientes, ne præfata ecclesia (quæ ad præsens, ultra viginti marcarum summam in redditibus non abundat,) propter retardationem regii assensûs (quod absit) in temporalibus vel spiritualibus patiatur.

In cujus petitionis testimonium has litteras nostras vestræ majestati regiæ mittimus patentes.

Dat' anno regni Regis H. xlix.

Littera Blanchæ ducissæ Britanniæ, de Beatrice filiâ Regis febricitante ; necnon de Arturo nepote Regis, puero satis eleganti.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III. Bundela Litterarum temp. Hen. III.

A SON treshaut & treschier seignour Henri, par la grace de DEU, Roi d'Engleterre, seignour de Yrland, e duc d'Aquitene, Blance duchesse de Bretaigne saluz e reverence, e soi apparellie a ferre sa volence, cum a son chier seignour.

Sire, je vous pri, si vous plest, que vous me villude vostre estate, le queul nostre sire par sa grace face touzours bon ; quar sachiez mon chier seignour que j'ei ment tresgrant joie, toutes les foiz que je puiz oir & savoir bones noveles de vous.

Sachiez, sire, que ma dame Beatrix, vostre chier file, e la nostre, est encor deherte de sa feivre, meis el en est mou, amende, la DEU merci ; e nous dient les fisechiens que sa feivre ne li puet par longein durrer.

Je vous pri, mon cher seignour, que s'il avoit riens en noz parties que vous le me mande, comandez cum a la vostre ; quar sachiez, sire, que je arroie mout tresgrant joie de ferre vostre volunte a mon poer.

E sachiez, sire, que Artus est mout bon suffisant, e mout beil, la DEU merci, e nostre sire vous gart.

Littera Beatricis filiæ Regis, quod adhuc infirma est de febre quartanâ.

A. D. 1265. An. 49 Hen. III.

Bundela Litterarum, temp. Hen. III.

REVERENDO patri ac domino, illustrissimo viro, domino Henrico, DEI gratiâ, Regi Angliæ, domino Hiberniæ, & duci Acquitanniæ, ejus filia, consors domini Johannis Britagniæ, salutem, & quicquid poterit reverentiæ & honoris.

Cum ego de statu vestro, quem DEUS semper prosperum faciat & felicem, ex quo à vobis recessi, nichil certitudinis per vestros nuncios intellexerim, dominationem vestram modis omnibus, quibus possum, humiliter deprecor & attentè, quatenus super statu vestro, de quo sciendo ad vos latorem præsentium transmittimus, me, vestri gratiâ, velitis facere certiorem.

Scientes quod adhuc febre quartanâ infirma sum; set adeò, solet sicut, me dolore continuo graviter non fatigat.

Insuper rogo vos ut michi vestram voluntatem, quam totis viribus facere concupisco, per vestras litteras vestri gratiâ remandetis.

Rex dedit Edmundo filio suo comitatum & honorem Leycestriæ, senescalciam Angliæ, & omnes terras & tenementa, quæ fuerunt quondam Simonis de Monteforti, in prælio apud Evesham interfecti; necnon omnes terras & tenementa, quæ fuerunt Nicholai de Segrave, qui eidem Simoni tempore guerræ, adhæsit.

A. D. 1265. An. 50 Hen. III.

Lib. A. fol. 190. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitanniæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis, & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmâsse Edmundo, filio nostro karissimo, comitatum & honorem Leycestriæ, senescalciam Angliæ, & omnes terras & tenementa quæ fuerunt Symonis de Monteforti, quondam comitis Leycestriæ, inimici & felonis nostri; per quem guerra in regno nostro mota fuit:

Nec non omnes terras & tenementa, quæ fuerunt Nicholai de Segrave, inimici & rebellis nostri; qui eidem Symoni, & inprisiis suis tempore guerræ prædictæ, adhæsit, ad exhæreditationem nostram & destructionem coronæ nostræ, usque ad bellum inter nos, & dictos inimicos & rebelles nostros apud Evesham commissum;

Et quorum inimicorum etiam rebellium terræ & tenementa per forisfacturam eorum, de communi consensu & consilio magnatum ac fidelium regni nostri, ad nostram ordinationem & dispositionem (salvis capitalibus dominis homagiis & servitiis suis) hâc vice pertinent:

Habenda & tenenda eidem filio nostro & hæredibus suis de capitalibus dominis feodi illius, sive nobis vel aliis, cum omnibus ad prædicta comitatum & honorem, senescalciam, terras & tenementa spectantibus (dum tamen terræ & tenementa prædicta non fuerint de dominico coronæ nostræ) faciendo indè omnia servitia debita & consueta; ita quod, occasione hujus donationis nostræ, nichil capitalibus dominis prædictis in wardis, releviis, aut rebus aliis, ad eos pertinentibus, depereat imperpetuum.

Quare volumus & firmiter præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus Edmundus, & hæredes sui, comitatum & honorem, senescalciam, terras & tenementa prædicta, cum omnibus pertinentiis suis habeant & teneant de capitalibus dominis feodi illius, sive nobis, vel aliis (dum tamen terræ & tenementa prædicta non sint de dominico coronæ nostræ) faciendo indè omnia servitia debita & consueta, sicut prædictum est, imperpetuum.

Et volumus & præcipimus, pro nobis & hæredibus nostris, quod nullus, ratione juris, quod sibi per prædictos, Symonem & Nicholaum, hæreditariè competere posset, actionem vel clamium ullis temporibus habeat de cætero in prædictis comitatu, honore, senescalciâ, terris & tenementis; set ab omni jure, actione & clamio penitùs excludatur imperpetuum.

Et nos & hæredes nostri, hanc nostram donationem defendere & conservare tenemur, sicut nos & antecessores nostri alias donationes nostra & feoffamenta conservare & defendere consuevimus, & sicut ea conservare & defendere tenemur.

Hiis testibus,
Venerabili patre W. Bathon' & Wellen' episcopo.
Hugone le Bigod.
Philippo Basset.
Rogero de Leyburne.
Roberto Walerand.
Willielmo Belet.
Waltero de Bruges.
Galfrido de Percy, & aliis.

Dat' Cantuar', xxvi. die Octobris, anno regni nostri quinquagesimo.

Carta per quam Rex dedit & concessit nepoti suo, Henrico filio illustris Regis Alemanniæ primogenito, manerium de Gringelay, cum omnibus suis pertinentiis, quæ fuerunt Willielmi de Furnivâl; qui quondam Simoni de Monteforti, inimico & feloni Regis, adhæsit.

A. D. 1265. An. 50 Hen. III.

Lib. A. fol. 189. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ & dux Aquitanniæ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, justiciariis, vicecomitibus, præpositis, ministris, & omnibus ballivis, & fidelibus suis, salutem.

Sciatis nos dedisse, concessisse, & hâc cartâ nostrâ confirmâsse dilecto nepoti & fideli nostro Henrico, illustris Regis Alemaniæ primogenito, pro fideli servitio suo, manerium de Gringelay cum pertinentiis, quod fuit Willielmi de Furnival, in comitatu Notingham, inimici & rebellis nostri, qui Symoni de Monteforti, quondam comiti Leycestriæ, inimico & feloni nostro, & inprisiis suis adhæsit, tempore guerræ, quæ nuper in regno nostro mota fuit per ipsum Simonem, & dictos imprisios suos, ad exhæredationem nostram & destructionem coronæ nostræ, usque ad conflictum inter nos, & dictos inimicos & rebelles nostros, apud Evesham commissum;

Et quorum inimicorum terræ & tenementa per forisfactum eorum, de communi assensu & consilio magnatum & fidelium regni nostri, ad nostram ordinationem & dispositionem (salvis capitalibus dominis homagiis, & servitiis suis) hâc vice pertinent.

Habendum & tenendum sibi & hæredibus suis, de corpore suo legitimè procreatis.

Et, si prædictus Henricus, sine hujusmodi hæredibus obierit, tunc prædictum manerium de Gringelay cum pertinentiis, Edwardo primogenito nostro, & hæredibus suis, imperpetuum remanebit; tenendum de capitalibus dominis feodi illius, seu nobis, vel aliis imperpetuum (dum tamen manerium illud non fuerit de dominico coronæ nostræ) faciendo indè omnia servitia debita & consueta; ita quod occasione hujus donationis nostræ, nichil capitalibus dominis prædictis, in wardis, releviis, aut rebus aliis, ad eos pertinentibus, depereat imperpetuum.

Quare volumus & firmiter præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus Henricus & hæredes sui, de corpore suo legitimè procreati, prædictum manerium de Gringeley, quod fuit prædicti inimici & rebellis nostri, habeant & teneant de prædictis filio nostro & hæredibus suis, capitalibus dominis feodi illius, seu nobis, vel aliis imperpetuum.

Et, si idem Henricus sine hujusmodi hæredibus obierit, tunc idem manerium cum pertinentiis prædicto filio nostro & hæredibus suis imperpetuum remanebit; tenendum de capitalibus dominis feodi illius, seu nobis vel aliis imperpetuum (dum tamen manerium illud non fuerit de dominico coronæ nostræ) faciendo indè servitia debita & consueta, sicut prædictum est.

Et volumus & præcipimus pro nobis & hæredibus nostris, quod nullus, ratione juris quod sibi per prædictum Willielmum hæreditariè competere posset, actionem vel clamium ullis temporibus habeat de cætero in manerio prædicto; set ab omni jure, actione & clamio, penitùs excludatur imperpetuum.

Et nos & hæredes nostri, hanc nostram donationem defendere & conservare tenemur, sicut nos & antecessores nostri alias donationes nostras & feoffamenta nostra conservare & defendere consuevimus, & sicut ea conservare & defendere tenemur.

Hiis testibus,
Venerabili patre W. Bathon' & Wellen' episcopo.
Hugone le Bigod.
Philippo Basset.
Rogero de Mortuo Mari.
Rogero de Clifforde.
Rogero de Leyburn.
Roberto Walerand.
Willielmo Belet.
Petro de Chaumpnent, & aliis.

Dat' per manum nostram apud Cantuar' vicesimo nono die Octobr', anno regni nostri quinquagesimo.

Pro Ricardo Rege Alemanniæ.

A. D. 1265. An. 50 Hen. III.

Pat. 50 Hen. III. n. 132. in Turr. Lond.

REX abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, militibus, & omnibus liberè tenentibus de Richardo Rege Alemanniæ, salutem.

Cum præfatus Rex, frater noster karissimus, in conflictu habito apud Lewes, captus extiterit & incarceratus, per unum annum & amplius detentus, per quod terræ, tenementa, & catalla ipsius fratris nostri occupata, alienata, & distracta erant medio tempore prædicto:

Ac idem frater noster, occasione prædictâ, & rationibus diversis, quas subticemus, ad præsens ære alieno sit oneratus, propter quod eidem fratri nostro quamplurimum compatimur:

Universitatem vestram duximus attentius rogandam quatenus, ad relevationem bonorum, catallorum & debitorum prædictorum, tale auxilium concedere velitis dicto fratri nostro, domino vestro, cum ab eo super hoc fueritis requisiti, quod proindè temporibus futuris vobis se favorabiliorem meritò teneatur exhibere, ac nobis grates reportare debeatis speciales.

Teste Rege, apud Cant', xxix. die Oct'.

Bulla Clementis IV. Papæ, de protectione pro ecclesiâ de Heveringlard dioc' Norwicen'.

A.D. 1265. An. 50 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis, priori ecclesiæ de Heveringlard, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse præsidium, nè fortè cujuslibet temeritatis incursus aut eos à proposito revocet, aut robur, quod absit, sacræ religionis enervet.

Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & ecclesiam de Heveringlard, Norwicen' dioc', abbatem proprium non habentem, set per priorem solitam gubernari, in quâ divino estis obsequio mancipati, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus;

In primis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum DEUM & beati Augustini regulam in eâdem ecclesiâ institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur.

Prætereà quascumque possessiones, quæcumque bona eadem ecclesia impræsentiarum justè ac canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant.

In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis; locum ipsum, in quo præfata ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, usuagiis & pascuis, in bosco & planò, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis.

Sanè novalium vestrorum, quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, sive de vestrorum animalium nutrimentis, nullus à vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat.

Liceat quoque vobis clericos vel laicos, liberos & absolutos, è seculo fugientes, ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliquâ retinere.

Prohibemus insuper ut nulli fratrum vestrorum, post factam in ecclesiâ vestrâ professionem, fas sit, sine prioris sui licentiâ, eodem loco, nisi artioris religionis obtentu, discedere; discedentem verò, absque communium litterarum vestrarum cautione, nullus audeat retinere.

Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis ianuis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis campanis, suppressâ voce divina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto.

Crisma verò, oleum sanctum, consecrationes altarium, seu basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, à diocesano suscipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit, & gratiam & communionem sacrosanctæ Romanæ sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine pravitate aliquâ exhibere.

Prohibemus insuper, ut infra fines parochiæ vestræ, si eam habetis, nullus sine assensu diocesani episcopi & vestro, capellam seu oratorium de novo construere audeat; salvis privilegiis Pontificum Romanorum.

Ad hæc novas & indebitas exactiones ab archiepiscopis, episcopis, archidiaconis seu decanis, & aliis omnibus ecclesiasticis secularibusve personis, à vobis omninò fieri prohibemus.

Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi excommunicati, vel fortè interdicti sint, aut etiam publicè usurarii, nullus obsistat; salvâ tamen justitiâ illarum ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur.

Decimas præterea & possessiones, ad jus ecclesiarum vestrarum spectantes, quæ à laicis detinentur, redimendi & legitimè liberandi de manibus eorum, & ad ecclesias, ad quas pertinent, revocandi, libera sit vobis de nostrâ auctoritate facultas.

Obeunte verò te, nunc ejusdem loci priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi quâlibet surreptionis astutiâ, seu violentiâ præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum major pars consilii sanioris, secundum DEUM & beati Augustini regulam, providerint eligendum.

Paci quoque & tranquillitati vestræ paternâ imposterum sollicitudine providere volentes, auctoritate apostolicâ prohibemus, infra clausuras locorum, seu grangiarum vestrarum, nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temerè capere vel interficere, seu violentiam audeat exercere.

Præterea omnes libertates & immunitates, à predecessoribus nostris Romanis Pontificibus, ecclesiæ vestræ concessas, necnon libertates & exemptiones secularium exactionum, à Regibus & principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti privilegio communimus.

Decernimus ergo, ut nulli omninò hominum liceat præfatam ecclesiam temerè perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; set omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura; salvâ sedis apostolicæ auctoritate, & diocesani episcopi canonicâ justitiâ.

Siqua igitur in futurum, ecclesiastica secularisve persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire temptaverit, secundò tertiòve commonita, nisi reatum suum congruâ satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino judiciò existere de perpetratâ iniquitate cognoscat: & à sacratissimo corpore ac sanguine DEI, & Domini redemptoris nostri JESU CHRISTI aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subjaceat ultioni:

Cunctis autem, eidem loco sua jura servantibus, sit pax Domini nostri JESU CHRISTI, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

S. Petrus S. Paulus
Clemens Papa IV. *Locus monogrammatis.*
Oculi mei semper ad Dominum:

Ego Clemens, Catholicæ ecclesiæ episcopus.
Ego Odo, Tusculan' episcopus.
Ego Stephanus, Prenestinus episcopus.
Ego frater Johannes, Port' & Sanctæ Rufinæ episcopus.
Ego Radulphus, Albanen' episcopus.
Ego Henricus, Ostien' & Velletren' episcopus.
Ego Ancherus, tituli Sanctæ Praxedis presbiter cardinalis.
Ego Guillielmus, tituli Sancti Marci presbiter cardinalis.
Ego frater Anibaldus, basilicæ XII. Apostolorum presbiter cardinalis.
Ego Ottamanus, Sanctæ Mariæ in Via lata diaconus cardinalis.
Ego Johannes, Sancti Nicolai in Carcere Tulliano diaconus cardinalis.
Ego Jacobus, Sanctæ Mariæ in Cosmydin diaconus cardinalis.
Ego Gottifridus, Sancti Gregorii ad Velum Aureum diaconus cardinalis.
Ego Ubertus, Sancti Eustachii diaconus cardinalis.

Dat' Perusii, per manum magistri Michaelis de Tholosa, sanctæ Romanæ ecclesie vicecancellarii, ii. non' Novembris. Indictione nonâ. Incarnationis Dominicæ anno MCCLXV. Pontificatûs verò domini Clementis Papæ IV. anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

De treuga cum Wallia.

A. D. 1265.—An. 50 Hen. III.

Pat. 50 Hen. III. n. 119. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod dedimus potestatem dilecto & fideli nostro Jacobo de Aldithel treugas capiendi, nomine nostro, cum Lewelino filio Griffini & complicibus suis, usque ad Carniprivium proximò futurum; ratum habituri & firmum quicquid idem Jacobus, nomine nostro, in præmissis duxerit faciendum. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxviii. die Novembris.

De servicio Regis summonito apud North'ton contra rebelles in castro de Kenilworth, & alibi.

A. D. 1265. An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. n. 39. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, militibus, & omnibus aliis servicium sibi debentibus, salutem.

Cum quidam nostri & regni nostri inimici hostiliter se teneant in castro de Kenilworth, & alibi in regno nostro, ad pacem nostram perturbandam, & novas turbaciones, quod Deus avertat, in regno nostro suscitandas, per quod vobis nuper mandavimus quod, omni dilacione & excusacione posponitis, totum servicium vestrum nobis debitum, necnon totum posse quod perquirere poteritis, ad nos haberetis vel mitteretis apud Northt', hâc instanti die Lucie virginis ad ultimum; exindè profectur' nobiscum ad expugnand' castrum predictum, vel alibi ad dictos rebelles & inimicos nostros gravandos, prout melius expedire viderimus;

Cumque nos absque corporis & statûs nostri gravamine, ibidem ad diem predictum accedere nequeamus, mittimus ad vos dilectum & fidelem nostrum Johannem Baillol' pro predictis negociis nostris & aliis vobis exponendis, vobis mandantes in fide, homagio, & dilectione quibus nobis tenemini firmiter injungentes, quatinus eidem Johanni in hiis que super premissis vobis ex parte nostrâ dicet, fidem adhibeatis indubitatam, & ea fideliter expleatis. Et hoc sicut nos, & tranquilitatem & pacem regni nostri diligitis, & proprie indempnitati prospicere volueritis, nullo modo omittatis.

In cujus, &c.

T. R. apud Windesor', x. die Decembris.

De conductu nunciorum Lewelini.

A. D. 1265.—An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. n. 103. in Turr. Lond.

REX, ad instantiam venerabilis patris O. Sancti Adriani diaconi cardinalis, apostolicæ sedis legati, suscepit in salvum & securum conductum suum nuncios Lewelini filii Griffini, quos idem Lewelinus ad ipsum legatum missurus est, cum ipso super suis negotiis tractaturos;

Ita quod iidem nuncii simul veniant & ab invicem non recedant, videlicet, cum x. equitaturis & x. peditibus tantum.

In cujus, &c. duratûras usque ad festum Purificationis beate Mariæ proximò futurum.

Teste Rege, apud Windes', xiv. die Decembris.

De expugnando illos qui tenent castrum de Kenilworth.

A. D. 1265. An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. a tergo. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Osberto Giffard, salutem.

De fidelitate & probitate vestrâ plenam gerentes fiduciam, assignavimus vos, unà cum toto posse vestro comitatûs nostri Oxon' ad gravandum & expugnandum illos qui se tenent in castro de Kenilworth, modis quibus videritis expedire, mandantes & rogantes quatinus ad hoc viriliter intendatis;

Mandavimus enim omnibus de comitatu predicto, quod vobis ad hoc intendentes, consulentes, & totis viribus sint auxiliantes, prout vos ex parte nostrâ sibi duxeritis injungendum. In cujus, &c.

T. R. apud North' xxvi. die Decembris.

Et mandatum est omnibus de comitatu predicto, sub forisfacturâ omnium terrarum & tenementorum, bonorum, & possessionum suarum, quod ad hoc ei sint intendentes, prout eis duxerit injungendum, &c.

Consimiles litteras habet Regin' fil' Petri, de castro predicto expugnando.

In cujus, &c. T. ut supra.

Et mandatum est omnibus de comitatu Warr'.

De seminatoribus discordiarum inter Regem & nobiles regni.

A. D. 1266. An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. a tergo in Turr. Lond.

REX vicecomiti Kanc' & omnibus aliis de eodem comitatu, salutem.

Tediis & angustiis vehementer afficimur, nec immeritò, ex hoc quod, sicut accepimus, quidam de regno nostro turbacionis & nequicie zelatores, & contencionis & discordie seminantes, ad populum regni nostri in errorem ducend', & fideles nostros ejusdem regni à fide & devocione nostrâ subtrahend', de statu & eventu nostro, & Edwardi primogeniti nostri, ac fidelium nostrorum sinistras & perversas predicaciones & suggestiones fecerunt, & de die in diem facere non desistunt, mendacia adinvenientes; videlicet, memoratum filium nostrum nuper per hostiles aggressus nobis & ei adversancium letaliter vulneratum, & plures de fidelibus nostris interfectos extitisse; & eciam inter eundem filium nostrum & Gilbertum de Clare comitem Glouc' & Hertford' dissencionis materiam de novo esse suscitatam; nosque terras dilecti & fidelis nostri R. le Bygod comitis Norffolch' & marescalli Anglie, & aliorum fidelium nostrorum contra justiciam, alienigenis & aliis contulisse; quamquam omnia predicta falsa sint, & indè contrarium per opera & judicia appareat manifesta; ac eciam negocia nostra & ejusdem filii nostri, per viam meliorationis & prosperitatis de die in diem procedant, benedictus Deus; & cum tota turbacio regni nostri prehabita per falsas suggestiones, & sinistras adversariorum & rebellium nostrorum predicationes suborta fuerit, & negocia super hujusmodi falsis fundata & inchoata continuè evanescant, decidant, & adnullantur; ac graviora turbacionum periculo possent evenire ad perpetuum dispendium nostri, & vestri, & regni nostri, si hujusmodi delicta relinqueremus impunita:

Vobis mandamus quod, in fide quâ nobis tenemini firmiter injungentes, quatinus perniciosis suggestionibus, predicationibus, seu adinvencionibus adversariorum & rebellium nostrorum, aut aliorum quorumcumque, fidem nequaquam adhibeatis; set si qui talia predicantes, vel procurantes, inveniri contingerit in comitatu predicto, vel per fidedignorum testimonium super hoc convinci poterunt, tu vic' ipsos capias et salvò custodias, donec aliud indè tibi preceperimus.

Et sic te habeas in hâc parte, quod pro defectu tui ad te graviter capere non debeamus.

T. R. apud Northt' octavo die Jan'.

Consimiles litteræ diriguntur vicecomitibus Sum', Dors', & Devon'.
T. ut supra.

De pardonatione pro Roberto Paignell.

A. D. 1266.—An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. m. 72. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Sciatis quod, ad instantiam dilecti & fideli nostri Galfridi Cantelin, pardonavimus Roberto Paignell omnem indignationem & animi rancorem, quos erga ipsum conceperamus, occasione turbationis in regno nostro habitæ, & ipsum indè quietum esse clamamus imperpetuum:

Volentes & concedentes pro nobis & hæredibus nostris, quod prædictus Robertus, vel hæredes sui, occasione prædictâ, in aliquo non graventur, occasionentur, vel molestentur; dum tamen prædictus Robertus, & hæredes sui de cætero fideliter se habeant erga nos & hæredes nostros. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xii. die Februarii, anno regni nostri quinquagesimo.

Quod nullus mercator extraneus negocietur infra regnum, sine licentiâ Edwardi filii Regis primogeniti.

A. D. 1266.—An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. m. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod concessimus Edwardo primogenito nostro, quod omnes extranei & transmarini mercatores in regnum nostrum cum rebus & mercandisis suis venire, & in eodem morari volentes, de cetero auctoritate & licentiâ ipsius filii nostri morentur, & negocientur in eodem; & quod sine voluntate & licentiâ ejusdem, nullus eorum morari possit in eodem, set pro voluntate suâ recedent, & amoveantur à regno nostro predicto. Condiciones autem & pacta que cum eisdem fecerit, ratificamus; adicientes quod de omnibus mercandisis per ipsos, vel quoscumque alios in regnum nostrum venientibus, vel à regno nostro exeuntibus, aliquam racionabilem porcionem percipiat, unde mercatores supra modum non graventur.
In cujus, &c. T. R. apud Westm', ii. die Aprilis.

Pro comite Britanniæ de comitatu Richmundiæ.

A. D. 1266. An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. n. 46. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo, Gwichardo de Charron, salutem. Cum quasdam terras, tenementa, & maneria nostra dederimus & concesserimus dilecto & fideli nostro, Petro comiti de Sabaudia, domino vestro, in escambium comitatûs & honoris Richemondiæ (de quibus quidem terris, tenementis, & maneriis iidem comes & amici sui esse debent meritò contenti) ac nos comitatum & honorem prædictum, cum pertinentiis, dilecto & fideli nostro, Johanni duci Britanniæ reddidimus, per quod Radulphum de Mortein militem ipsius ducis, ad vos transmittimus, pro comitatu & honore prædictis, nomine domini sui prædicti, à vobis recipiendis;

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatenus prædictos comitatum & honorem, cum omnibus pertinentiis suis, præfato militi liberetis in formâ prædictâ; & hoc, sicut vos & honorem vestrum, necnon & omnia bona vestra, quæ in regno tenetis, diligitis, & sicut indignationem nostram vitare volueritis, nullo modo omittatis: sciturí quod, nisi feceritis, periculum exhæredationis terræ vestræ Chavens vobis ex hoc poterit imminere;

Nos enim erga dominum vestrum comitem Sabaudiæ prædictum, & quoscumque alios, vos indè conservabimus indempnes.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Northampton, vi. die Maii.

Et mandatum est militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis, tenentibus de castro, comitatu & honore prædictis, quod eidem tanquam domino suo sint intendentes, &c.

Rex dedit Edwardo filio suo primogenito omnia bona civium London', tam in Anglia quam in Flandria qui fuerunt adversantes Regi.

A. D. 1266. An. 50 Hen. III
Pat. 50 Hen. III. n. 17. in Turr. Lond

REX dilecte sibi M. comitisse Flandr', salutem. Cum nuper concesserimus Edwardo primogenito nostro carissimo, omnia bona & mercimonia civium & mercatorum London', qui nobis & eidem filio nostro, tempore turbacionis habite in regno nostro, adversabantur, in partibus Flandr' occasione turbacionis predicte arestata; & vos rogaverimus, quod omnia bona & mercimonia predicta eidem filio nostro, vel ejus certo attornato, sine dilacione assignari & deliberari faceretis; & idem filius noster vobis postmodum supplicaverit, quod de bonis & mercandisis predictis Rogero de Morteyn militi suo, mille septingentas libr' sexaginta & sex solid' & octo denar' Paris' habere faceretis; ac nuper eisdem civibus remiserimus omnem indignacionem & animi rancorem, quos erga ipsos eâ occasione conceperamus, per quod vos rogavimus quod omnia bona & mercimonia predicta in partibus vestris arrestata, deliberaretis eisdem; vosque propter diversitatem mandatorum nostrorum, & predicti primogeniti nostri, bona & mercimonia illa deliberari, seu predictam pecuniam predicto Rogero habere non feceritis; vos de assensu dicti filii nostri iteratò requirimus & rogamus, quatinus bona & mercimonia in districtu & potestate vestrâ, eâ occasione arrestata, modis omnibus deliberetis eisdem, vel alicui certo nuncio, quem dicti cives per litteras suas patentes, sigillo communitatis civitatis predicte signatas, ad vos propter premissa transmittent.

Et hec, sicut nos & honorem nostrum & vestrum diligitis, nullo modo omittatis .... tamen quod prefato Rogero de dictâ pecuniâ prius satisfiat, secundum tenorem prioris mandati nostri, quod indè recepistis.

Nos enim vos erga cives predictos in premissis, indempnes conservabimus.

Et ita vos habeatis in hâc parte, quod non oporteat nos super hoc amplius solicitari; & quod vobis & mercatoribus vestris debeamus gratâ vicissitudine respondere.

T. R. apud Northt', xii. die Maii.

De Simone de Monteforti ac aliis rebellibus, cum multitudine armatorum in partibus Gallicanis collectis, regnum hostiliter ingredi proponentibus, resistendis.

A. D. 1266. An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. a tergo. in Turr. Lond.

REX ballivis & baronibus portûs sui, salutem. Cum S. de Monteforti & complices ac fautores sui, inimici nostri, cum multitudine armatorum, quos sibi jam colligunt in partibus Gallicanis, regnum nostrum hostiliter ingredi proponant, ut accepimus, ad idem regnum nostrum perturbandum, & iteratam guerram in eodem de novo suscitand'; necnon ad statum predicti regni pro viribus subvertendum, nos de vestrâ fidelitate potissimè confidentes, & insolencie ac malitiis eorumdem, vestris mediantibus auxiliis, obviare volentes; vobis mandamus in fide, homagio, & dileccione quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatinus portus vestros cum partibus adjacentibus, tam per mare quam per terram, ita viriliter & strenuè, de die & nocte, custodiri faciatis, ne per adventum dictorum inimicorum, qui circa partes vestras, ut dicitur, applicare proponunt, nobis aut vobis, seu regno nostro predicto, possit dampnum vel periculum imminere.

Et ita fideliter & circumspectè vos habeatis in hâc parte, quod fidelitatis vestre constanciam, quam erga nos & antecessores nostros hucusque invenimus indefessam, perpetuis temporibus meritò commendare debeamus, & vobis in agendis vestris pro loco & tempore, ad graciarum merita fortius astringamur.

Teste Rege, apud Northton', xviii. die Maii.

De servitio baronum Borealium, per quadraginta dies fideliter facto.

A. D. 1266.—An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. n. 38. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod venerabilis pater, R. Dunolmensis episcopus, & dilecti & fideles nostri, Peter de Brus, Radulphus filius Ranulphi, Willielmus baro de Graistok, & Nicholaus de Bolteby, per præceptum Edwardi primogeniti nostri fecerunt servitium, quod nobis debent, cum dilectis & fidelibus nostris Henrico de Alemannia, Johanne de Balliolo, & cæteris fidelibus nostris, secum in partibus borealibus existentibus, à die Veneris, proximâ post festum sancti Georgii, anno regni nostri L. usque ad diem Lunæ in crastino Sanctæ Trinitatis proximo sequentis; videlicet, per quadraginta dies, utrâque die computatâ: de quo quidem servitio ipsos quietos quietamus. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Northamton, xxiii. die Maii.

De liberatione comitatûs & honoris Richemundiæ Radulpho de Morteyn, pro duce Britanniæ.

A. D. 1266. An. 50 Hen. III. Pat. 50 Hen. III. m. 15. d. in Turr. Lond.

REX Guichardo de Charrum, salutem. Cum de consilio Edwardi primogeniti nostri, & aliorum fidelium nostrorum de consilio nostro existentium, quædam castra, terras, & tenementa nostra dederimus & concesserimus dilecto avunculo & fideli nostro Petro comiti de Sabaudia, domino vestro, in escambium comitatûs & honoris Richemundiæ; qui quidem comitatus & honor fuerunt de hæreditate antecessorum nobilis viri P. ducis Britanniæ, & quos cum castris & pertinentiis suis, jam cepimus in manum nostram, & eos præfato duci redidimus: tenendum de nobis & hæredibus nostris adeò integrè, & cum eisdem libertatibus, sicut antecessores sui eos tenuerunt, & ad manum nostram devenerunt.

Et velimus quod prædicti comitatus & honor Radulpho de Morteyn militi ipsius ducis, sine dilatione liberentur, custodiend' ad opus ducis supradicti.

Et vobis mandamus in fide & dilectione quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod prædictos comitatum & honorem, cum castris, libertatibus, ut in homagiis, servitiis, redditibus, feodis militum, advocationibus ecclesiarum, & omnibus aliis pertinentiis suis predictis, vicecomiti nostro Eboracensi liberetis, cui mandavimus, quod eos in manum nostram capiat, & eos præfato militi liberet, ad opus ducis supradicti. Non impedientes præfatum militem vel, quantum in vobis est, impediri permittentes, quominus habere possit seisinam eorundem.

Et hoc, sicut vos & honorem vestrum, necnon & omnia bona & catalla, quæ in regno nostro tenetis, diligitis, & indignationem nostram vitare volueritis, nullo modo omittatis. Ita quod per defaltum vestrum exhereditationem terræ nostræ Agenensis non incurramus. Nos enim dictum dominum vestrum comitem Sabaudiæ, & vos erga ipsum in hâc parte, conservabimus indempnes.

Unde vobis iteratò mandamus, firmiter injungentes, quod statim expeditis præmissis, & omnibus aliis prætermissis, ad nos veniatis; castra, maneria, terras, & tenementa, quæ præfato domino vestro concessimus, in escambium comitatûs & honoris prædicti, à nobis recepturi, ad opus domini vestri prædicti. Et si quid domino vestro defuerit in hâc parte, nos illud de consilio nostro, in aliis terris & tenementis nostris suppleri faciemus eidem.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Northt', x. die Junii.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ, de treugâ cum Rege Navarræ ineundâ.

A. D. 1266. An. 50 Hen. III. Part. 50 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

DOMINO Regi Franciæ, Rex Angliæ, salutem. Super eo, quod nobis & Edwardo primogenito nostro mandâstis per fratres Radulphum & Amaneum, ordinis Sanctæ Trinitatis, portantes à vobis litteras de credentiâ, nos & filium nostrum prædictum ex unâ parte, ac dominum Regem Navarræ ex alterâ tangente;

Serenitati vestræ significamus quod, quia de vobis specialiter confidimus, nec attendentes quod vos aliquatenus vos velletis intromittere, nisi in formâ & modo quos nobis & dicto filio nostro, competentes videritis & honorificos.

Ad vestrum beneplacitum consentimus, & nobis placet quod usque ad tres annos post Pascham, proximò futuram, sicut per nuncios vestros supradictos rogâstis, ineatur treuga inter nos & dictum filium nostrum, ac Regem Navarræ memoratum; sicut inter vos & gentes nostras Wasconiæ, qui circa negotium illud pro nobis in partibus illis laborârunt, & etiam dictum Regem Navarræ, seu aliquos de concilio suo, quos ad hoc ad vos destinare voluerit, poterit convenire.

Hoc autem idem mandavimus senescallis, & aliis fidelibus nostris Wasconiæ, quod ad diem & locum, quos eis duxeritis mandandos, veniant ipsorum aliqui, quos ad hoc magis noverint idoneos, ad dictam treugam ineundam & firmandam; & quod treuga hujusmodi in vestrâ præsentiâ, seu in Wasconia, si ibidem malueritis destinare ad hoc habentes nuncios potestatem, per consensum mutuum approbetur, vestræ relinquimus optioni.

De eo etiam, quod nos rogâstis per nuncios vestros prædictos, quod prædicto Regi Navarræ conductum salvum concedamus, per terram Wasconiæ, ad vos veniendi, vestræ dominationi intimamus quod, licet idem Rex Navarræ aliàs, cum per conductum nostrum per terram Wasconiæ transisset, in nostri dampnum & præjudicium, cum aliquibus hominibus nostris ligiis confœderationes contra nos fecerat & conspirationes diversas;

Liberum tamen eidem concedimus transitum & conductum ad vos per terram prædictam veniendi, cum familiâ suâ moderatâ, sine armis; si vos per litteras vestras patentes hoc senescallo Wasconiæ duxeritis mandandum, quia in omnibus, quæ poterimus, vestris beneplacitis favere volumus & mandatis.

Ad hoc scientes quod in formam prædictæ treugæ consentiebamus animosius, quia formam eandem iidem nuncii asserebant à vestrâ procedere voluntate.

Teste Rege, apud Kenilwurth', xx. die Augusti.

Pro Frederico comite Lovanniæ.

A. D. 1266. An. 50 Hen. III. Pat. 50 Hen. III. n. 13. in Turr. Lond.

REX venerabili patri O. sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem.

Cum dominus Papa nobis concesserit decimam beneficiorum ecclesiasticorum de regno nostro, prout nôstis, & teneamur dilecto & fideli nostro Frederico de Frisco, comiti Lovanniæ, in nongentis marcis; videlicet, quadringentis marcis pro arrerag' annui feodi sui centum marcarum, quod percipere consuevit ad scaccarium nostrum; & quingentis marcis pro expensis suis, quas fecit in servitio nostro in obsidione castri Kenillewurth, ad mandatum nostrum;

Paternitatem vestram requirimus & rogamus, quatinus præfato Frederico, de primis denariis, quos de decimâ prædictâ levari contigerit, habere faciatis nongentas marcas, in recompensationem nongentarum marcarum prædictarum. In cujus, &c.

Teste Rege, apud Kenillewurth', iij. die Septembris.

De curtinâ Regis custodi papilionum liberatâ.

A. D. 1266.—An. 50 Hen. III. Pat. 50 Hen III. n. 27. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem.

Sciatis quod frater Alanus de Calweton, monachus de Cestria, liberavit magistro Roberto, custodi papilionum nostrorum, curtinam nostram apud Kenilwyrth, die Dominicâ proximâ ante festum beatæ Margaretæ virginis.

Anno regni nostri L.

Bulla Clementis IV. Papæ, de sententiâ excommunicationis in omnes qui ex parte Simonis de Monteforti arma susceperint contra Regem, aut turbatoribus regni auxilium præstiterint, vel favorem, de novo sollempniter publicandâ.

A. D. 1266. An. 50 Hen. III. Lib. A. f. 99. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio S. titulo sanctæ Ceciliæ presbitero card' apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Olim, dum essemus in minori officio constituti, & in regno Angliæ legationis officio fungeremur, in quendam Symonem de Monteforti com' Leycestriæ, ac nonnullos alios comites, & barones regni ejusdem, ac omnes turbatores ipsius regni, & se carissimo in CHRISTO filio nostro ...... illustri Regi Angliæ opponentes; ac alios etiam, qui talibus in pecuniâ, equis, vel armis, aut aliàs præstarent consilium, auxilium, vel favorem, excommunicationis sententiam duximus proferendam:

Quia verò regni ejusdem statum pacificum & quietem plenis desideriis affectamus, ad quod efficaciter expedire credimus sententiam ipsam frequentius publicari, nos, hujusmodi sententiam inviolabiliter observari volentes, in omnes illos, qui secus egerint, quive contra præfatum Regem arma susceperint, aut regnum prædictum contra Regem ipsum, cum armis, vel sine armis, intraverint, vel aliàs turbaverint, aut turbantibus præstiterint auxilium, vel favorem, publicum vel occultum, cujuscumque sint

præeminentiæ, dignitatis, aut statûs, de novo similem excommunicationis sententiam promulgamus; à quâ eos, sine speciali mandato sedis apostolicæ, nisi forsan in mortis articulo, prohibemus absolvi; in quo, si fuerint absoluti, & ipsos contigerit sanitati restitui, nisi satisfecerint infra mensem, eâdem sententiâ ligari volumus eo ipso;

Quocirca discretioni tuæ per apostolica scripta mandavimus, quatinus hujusmodi excommunicationis sententias in solempnibus parlamentis, quibus Parisius & alibi te interesse contigerit, per te ipsum sollempniter publices; & per alios in omnibus locis, in quibus expedire videris, & præcipuè in locis maritimis, seu mari vicinis, facias publicari:

Contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo: non obstante si est aliquibus ab apostolicâ sede indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, quæ de indulto hujusmodi plenam & expressam non fecerint mentionem; sive quibuscunque aliis indulgentiis & privilegiis apostolicis, quæ nullis in hâc parte suffragari volumus, & de quibus oporteat in nostris litteris plenam & expressam mentionem fieri; & per quæ præsentium effectus impediri valeat, vel deferri.

Dat' Viterbii, xvii. kal' Octobr', pontificatûs nostri anno secundo.

De potestate tractandi de pace cum illis qui contra Regem se tenent, Philippo Marmion & aliis datâ.

A. D. 1266.—An. 50 Hen. III.
Pat. 50 Hen. III. m. 3. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. De fidelitate, circumspectione, & industriâ dilectorum & fidelium nostrorum Philippi Marmiun, Willielmi la Zuch, & Willielmi de Sancto Omero specialiter confidentes, dedimus eis potestatem tractandi de pace cum illis qui contra nos se tenent, & qui ad pacem venire voluerint, & ipsos ad nos conducendi ad tractandum coram nobis de pace suâ, prout magis viderint expedire; ratum habituri & firmum quicquid dicti fideles nostri in premissis nomine nostro, duxerint faciendum, in formâ predictâ. In cujus, &c.

T. R. apud Ken', vii. die Octobris.

Pro Alberto duce Bruneswik.

A. D. 1266. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 112. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum illustris vir Albertus dux Bruneswyk, consanguineus noster dilectus, Alaisiam de Monte Ferrato, neptem A. consortis nostræ, de consilio nostro duxit in uxorem,

Nos, volentes ipsum ob hoc venerabilibus respicere donativis, ut tenemur, volumus quod idem dux in festo Paschæ proximò venturo, & postmodum in festo sancti Michaelis, & sic de anno in annum, & de termino in terminum, recipiat de nobis, per manus quorumcumque, quos ad hoc duxerit assignandos, unam pecuniæ portionem, secundum quod status noster, & regni nostri requiret;

Ita tamen quod, quando status noster erit melioratus, nos ei melius & copiosius; & si, quod absit, debilior fuerit, minus eidem faciemus.

Et hoc per tantum temporis spatium facere bonâ fide promittimus, quod ipse dux à nobis, & nostris se tenere debeat pro pacato.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Kenilwurth, iv. die Novembr'

Pro prædicto duce Bruneswik.

A. D. 1266 An. 51 Hen. III.
Claus. 51 Hen. III. m. 12. in Turr. Lond.

WILLIELMO filio Ricardi, & sociis suis collectoribus finis London', salutem.

Cum illustris vir A. dux Bruneswyk, consanguineus noster, Alesiam neptem A. Reginæ consortis nostræ, duxerit in uxorem, per quod dux, in veniendo ad nos, & ibidem morando, multas fecit expensas, occasione prædictâ, & in pluribus debitis quibusdam creditoribus, in civitate prædictâ, & alibi, jam tenetur;

Nos, ipsum ducem honorabiliter respicere volentes, vobis mandamus quod de fine prædicto habere faciatis eidem duci, vel procuratoribus suis, quos ad hoc duxerit deputandos, mille marcas ad expensas suas inde acquietandas, & ad satisfaciendum creditoribus suis prædictis; ita quod præfatus dux promptitudine vestrâ reputet se contentum:

Et hoc, sicut honorem nostrum diligitis, & indignationem nostram vitare volueritis, nullo modo omittatis.

Teste Rege, apud Kenilwurth, vii. die Novembr'.

Littera Regis Angliæ Ludovico Regi Franciæ, de treugâ cum Rege Navarræ capiendâ & jurandâ.

A. D. 1266. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 109. in Turr. Lond.

A NOBLE prince seignur, & a sun cosin tres cher, sire Lowys, par la grace DEU, Roy de Fraunce, Henri, par mame la grace, Roi d'Engleterre, seigneur de Irelonde, & duc d'Acquitayne, saluz, & vereyz amystez:

Sachez, cher Sire, ke nuz enveums nos feaus & leaus, Guilliame Boquer, & Johain de la Linde, chivalers, a vostre presence,

As queus nos donoms plein poer de prendre treuve entre nus, e le Roi de Navarre; c'est à saver de la Pasche prochein avenir en trois anns, si cum vus nus mandastes par vos message en lettre de creaunce, & nus vus respondunes par nos lettres overtes;

E, a cele treuve a fermer, e lur donoms poer a jurer en nostre alme sur lez poinz ke apendent a fermer l'avantdite trewe.

E sor co averons ferme & estable co, que lez avantdiz Guillame & Johan, en la avantdite bosoigne, feront en nostre nun.

En tesmoine de co avoms mis nostre seel à cest escrit.

Done a Kenilwurth, le dime jor de Novembre.

De treugâ cum prædicto Rege.

A. D. 1266. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 109. in Turr. Lond.

A NOBLE prince seignur, & a sun cosin tres chere, sire Lowys, par la grace DEU, Roi de France, Henri par mame la grace, Roi d'Engleterre, seigneur de Irlaunde, & duc d'Aquitaine saluz & verreyz amistez.

Sachez, cher sire, que nus enveuns nos feaus & leaus, Wiliam Bonquer, & Johan de la Linde, a vostre presence;

As queus nus avums done plein poer de prendre truve entre nus, & le Roi de Navarre, e a cele treuve a fermer, c'est à savoir de la Pasche prochein avenir en trois annz;

E nus averoms ferme, e estable co quil frunt en ces choses, e sur co avums done poer a meymes ces de jurer nostre alme, ke nus tendrums quant ke il feront en les choses avantdites.

E en tesmoigne de co avoms mis nostre seel en cest escrit.

Done a Kenilwurth, le disme jor de Novembre.

De treugâ eâdem.

A. D. 1266. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 109. in Turr. Lond.

A TUZ ceus, qui ceste lettre verront ou orront, Henri par la grace Deu, Roi d'Engleterre, seigneur de Irelaunde & duc d'Acquitayne, saluz en Deu.

Sachez ke nus fesoms & ordenoms nos feaus & nos leaus, Guillame Bonquer, & Johan de la Linde, chevalers, nos messages & procurors, a prendre, & a fermer la treuve entre nus, & le Roi de Navarre.

E lur donom poer a jurer, en nostre alme, sur lez poynz, quæ apendent a fermer la avantdite treuve.

E en sor co averoms ferme & estable co que les avantditz Guillame & Johan, en la avantdite bosoigne, frount en nostre nun.

En tesmoigne de ceste chose nus lur avoms fet ceste nostre lettre patente.

Done a Kenilwurth, le disme jor de Novembre.

Adhuc de treugâ jam dictâ.

A. D. 1266. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 109. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod damus potestatem Willielmo Bonquer & Johanni de la Linde militibus, capiendi, ineundi & firmandi, pro nobis, & nostris, cum Rege Navarræ illustri, treugam usque ad tres annos post Pascham proximò futuram:

Jurandi etiam, in animam nostram, quod dictam treugam bonâ fide tenebimus, & observabimus, & à nostris faciemus observari:

Ratum habituri & firmum quicquid prædicti Willielmus & Johannes, super præmissis, nomine nostro, duxerint faciendum.

In cujus rei, &c.

Teste Rege, apud Kenilworth, x. die Novembris.

Pro burgensibus & mercatoribus ducis Bruneswik de Lubek.

A. D. 1267. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. m. 31. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos, ad instantiam nobilis viri A. ducis Brunzik, dilecti nostri, concessisse burgensibus & mercatoribus suis de Lubek, libertates subscriptas, viz.

Quod ipsi, vel eorum bona quocumque locorum, in potestate nostrâ, non arestentur pro aliquo debito (de quo fidejussores, sive principales debitores non extiterint) nisi fortè ipsi debitores de eorum sint communiâ & potestate, habentes unde de debitis suis in toto, vel in parte satisfacere possint; & ipsi burgenses de Lubek (per quos ipsa villa regitur) illis, qui de terrâ & potestate nostrâ extiterint, in justitiâ defuerint, & de hoc rationabiliter constare possit.

Et quod iidem mercatores & burgenses, pro transgressione, seu forisfacturâ servientum suorum, catalla & bona sua in manibus ipsorum inventa, aut alicubi locorum per ipsos servientes deposita, quatenus ea sua esse sufficienter probare poterint, non amittant.

Concessimus etiam burgensibus & mercatoribus prædictis, quod de mercandisis suis, in terram & potestatem nostram venientibus, nullam prisam fieri faciemus ad opus nostrum, nisi ipsis, vel eorum servientibus statim indè rationabiliter satisfecerimus; salvis tamen indè nobis debitis, & antiquis prisis nostris.

Concessimus insuper, quantum ad nos pertinet, burgensibus & mercatoribus prædictis, quod ipsi habeant hansam suam, reddendo indè quinque solidos, eodem modo quo burgenses & mercatores Colon' hansam suam habent, & eam temporibus retroactis habere & reddere consueverunt; ita tamen quod ipsi burgenses & mercatores faciant nobis & hæredibus nostris, consuetudines indè debitas & consuetas.

In cujus, &c. Duraturas quamdiu prædicti burgenses & mercatores fuerint sub dominio & protectione ducis supradicti.

Teste Rege, apud Westm', v. die Januarii.

De cartâ honoris de Wallingforde.

A. D. 1267. An. 51 Hen. III.
Bibl. Cotton. Claudius D II. 130 b.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. archiepiscopis, episcopis, &c. salutem.

Inspeximus cartam quàm bone memorie Henricus, quondàm Rex Anglie, avus noster, fecit burgensibus Walingford' in hæc verba:

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Anglie & dux Normannie, & Aquitanie, & comes Andegavie, archiepiscopis, &c. salutem.

Precipio vobis ut burgenses mei de Walingford firmam pacem meam habeant per totam terram meam Anglie & Normannie, ubicunque sint: & sciatis me dedisse & concessisse eis imperpetuum libertates, & leges suas omnes, & consuetudines benè & honoricè, sicut meliùs & honorabiliùs eas habuerunt, tempore Edwardi Regis, & tempore attavi mei, Regis Willielmi; & ejus filii, alterius Regis Willielmi; & tempore Henrici Regis, avi mei; scilicet, gildam mercatoriam, cum omnibus consuetudinibus & legibus suis, liberè habeant; nec prepositus meus, vel aliqua justicia mea de gildâ eorum se intromittat, nisi propriè aldermannus & minister eorum.

Et si minister mei, vel aliqua justicia, aliquo placito vel occasione calumpniaverit illos, vel in causam ducere voluerit, prohibeo & precipio ne ullo modo respondeant, nisi illorum proprio portimoto; & si ipse prepositus eos, aliquâ occasione, sine calumniatore, implacitaverit, non respondeant; & si aliquo forisfacto vel recto judicio aliquis eorum forisfactus fuerit, per rectam considerationem burgensium erga prepositum illud emendet.

Prohibeo etiam & precipio, ne aliquod mercatum sit in universâ, nec mercator aliquis, nisi sit in gildâ mercatorum; & si aliquis exierit de burgensibus Walingford' & vivat de mercato Walingford' ipsius, precipio ut rectum gilde mercatorum faciat ipsis burgensibus ubicunque sit, infra burgum vel extra.

Sciatis preterea me dedisse & concessisse imperpetuum omnibus hominibus Walingford' plenam quietanciam de anno . . . . meo, quod solebant reddere de burgo Wallingford' de eo scilicet, quod ad me pertinet, in burgo; has leges, & consuetudines, & libertates, & quietancias omnes, dono eis & concedo imperpetuum, & alias omnes quas potuerint ostendere antecessores suos habuisse, liberè, quietè & honorificè, sicut cives mei Wynton' melius unquam habuerunt; & hoc pro servicio & labore magno, quem pro me sustinuerunt in acquisitione hereditarii juris mei Anglie.

Concedo etiam eis quod ubicumque ierint in mercationibus suis, per totam terram nostram Anglie & Normannie, Aquitanie & Andegavie, by water and by stronde, by wode and by londe, quieti sint de tolneyo, & passagio, & omnibus consuetudinibus, & exactionibus, nec super hoc ab aliquo inquietentur, super forisfacturâ decem librarum.

Prohibeo etiam & precipio, super eandem forisfacturam, ne prepositus Wallingford' scotaliam faciat, & ne geresumam ab aliquo querat; & quod nullam consuetudinem in Wallingfordia statuat, que noceat burgensibus ville.

Hujus donacionis & concessionis testes sunt, Tebaldus archiepiscopus Cantuar', & alii.

Dat' apud Oxeneford', primo idus Januarii.

Nos autem, predictas donaciones & concessiones ratas habentes & gratas, eas, pro nobis & hæredibus nostris, predictis burgensibus & eorum successoribus, concedimus & confirmamus; prout carta predicta rationabilitèr testatur.

Volumus etiam & concedimus, pro nobis & heredibus nostris, quod licèt burgenses predicti, à principio turbacionis dudum, post parliamentum habitum apud Oxon' in regno nostro suscitate, aliquo articulorum libertatum predictarum minus plenè hactenus usi fuerint, ipsi tamen & eorum successores, nichilominus, de cetero, liberi & sine impedimento aliquo utantur libertatibus antedictis, sicut predictum est.

Hiis testibus, *Roberto Walraund.*
Roberto Aguyloun.
Nicholao de Leukenore.
Willielmo de Pete.
Johanne de la Lynde.
Petro de Neville.
Radulfo de Bakepur.
Willielmo Belet.
Bartholomeo Bygot.

Dat' per manum nostram apud Westm', xii. die Januar', anno regni nostri quinquagesimo primo.

De potestate datâ Roberto Walerand capiendi treugas cum Lewelino filio Griffini.

A.D. 1267. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 82. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos dilecto & fideli nostro Roberto Walerand dedisse potestatem ineundi, capiendi, & firmandi treugas inter nos, & Edwardum filium nostrum, & homines nostros ex parte unâ; & Lewelinum filium Griffini, & complices, & fautores suos ex alterâ, prout idem Robertus magis viderit expedire; videlicet, à festo Paschæ, anno regni nostri quinquagesimo primo, usque in tres annos proximò sequentes completos:

Ratum habituri & firmum quicquid idem Robertus in hâc parte, nomine nostro, duxerit faciendum.

Potestatem etiam damus eidem Roberto jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per ipsum acta fuerint in præmissis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Sanctum Edmundum, xxi. die Februarii.

Consimiles litteras, & de verbo ad verbum, habet idem Robertus de treugâ capiendâ, & firmandâ à prædicto festo Paschæ, usque in duos annos proximò sequentes completos.

De potestate datâ Edmundo filio Regis & Roberto Walerand, ad tractandum de pace cum Lewelino filio Griffini.

A.D. 1267.—An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 82. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis nos Edmundo, filio nostro karissimo, & dilecto & fideli nostro Roberto Walerand, plenam dedisse potestatem tractandi, nomine nostro, de pace inter nos, & Edwardum primogenitum nostrum, & homines nostros, ex unâ parte; & Lewelinum filium Griffini, & complices suos ex alterâ; necnon & pacem illam firmandi, prout magis viderint expedire:

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi, nomine nostro, in hâc parte duxerint faciendum.

Potestatem etiam damus præfato Roberto jurandi in animam nostram super hiis observandis, quæ per prædictos Edmundum & Robertum acta fuerint in præmissis. In cujus, &c.

De jocalibus & aliis prætiosis monasterii Westmonast' pro necessitatibus Regis & regni impignoratis.

A.D. 1267. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 57. in Turr. Lond.

REX abbati, priori, & conventui Westm' London' salutem. Cum nos aurum, lapides pretiosos, jocalia, & alia deposita cassâ, sive feretro, in quo corpus beatissimi Edwardi disposuimus collocari, & alia quædam pretiosa monasterii vestri, pro instantibus nostris & regni nostri necessitatibus, à vobis receperimus, quorum jam partem vendidimus, partem obligavimus, & alia etiam intendimus obligare pro eisdem necessitatibus, pro quâdam pecuniæ quantitate;

Nos, in hâc parte, indempnitati vestræ & monasterii vestri omninò præcavere volentes, vobis promittimus bonâ fide, quod prædicta jocalia, & omnia alia supradicta, vel extimationem eorum, infra annum, à festo sancti Michaelis proximo computandum, vobis & monasterio vestro restituemus, & restitui faciemus.

Ad quod firmiter observandum nos, & hæredes nostros, & omnia bona nostra, mobilia & inmobilia, ubicumque fuerint constituta, specialiter obligamus;

Submittentes nos jurisdictioni summi Pontificis, qui pro tempore fuerit, & reverendi patris domini O. sancti Adriani diaconi cardinalis, apostolicæ sedis legati; quod ipsi, vel eorum alter, ad restitutionem & observationem prædictorum, supponendo capellam nostram ecclesiastico interdicto, & aliis modis, per censuram ecclesiasticam, quibus viderint expedire, nos valeant cohercere.

In cujus rei testimonium præsentes litteras vobis concedimus, nostri, & præfati legati, ac Edwardi primogeniti nostri, sigillorum munimine roboratas.

Teste Rege, apud Stratford, xxviii. die Maii.

De compromisso inter Regem & G. de Clare, com' Gloucestr' & Hertford'; in quo comes ordinationi Papæ se submisit.

A.D. 1267. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. m. 7. d. in Turr. Lond.

NOVERINT universi quod, cum dominus Henricus, Rex Angliæ illustris, à nobili viro G. de Clare, comite Gloucestriæ & Hertford, se reputaret offensum, occasione quorundam, quæ, post recessum ipsius comitis de Wallia, tam in civitate London' quam extra, in diversis partibus Angliæ, tam in terrâ quam in aquâ, facta fuisse dicuntur; &, propter hoc, orta esset dissensionis & discordiæ materia inter eos; tandem, cum inter ipsos de pace & concordiâ tractaretur, & Rex, inter alia, securitatem à predicto comite peteret, quod ipse comes ei guerram de cætero non moveret; idem comes dicto Regi securitatem optulit in hunc modum, videlicet;

Quod, de guerrâ ipsi Regi per eundem comitem de cætero non movendâ, idem comes per proprium juramentum, & patentes litteras, sub sigillo suo munitas, ac per fidejussores idoneos, sub pœnâ decem millium marcarum argenti, se dicto Regi specialiter obligaret:

Et, si dicta securitas ipsi Regi minus sufficiens videretur, placebat eidem comiti supponere se voluntati & ordinationi summi Pontificis; ut idem summus Pontifex consideraret si dicta securitas sufficeret in hâc parte; & si eam minus sufficientem idem dominus reputaret, ipse, pro suæ voluntatis arbitrio, de securitate hujusmodi provideret:

Et, quoniam præfato Regi dicta securitas minus sufficiens visa fuit, idem comes voluntati & ordinationi summi Pontificis se submisit; ut idem summus Pontifex super securitate, præfato Regi præstandâ, de guerrâ sibi per eundem comitem de cætero non movendâ, provideat & ordinet, à festo Sancti Martini usque ad festum Purificationis, præsentibus partibus, vel absentibus, vel unâ præsente, vel alterâ absente, prout videbitur expedire; nisi dictæ partes communi voluntate interim à dictâ submissione duxerint recedendum; promittens quod, quicquid præfatus dominus super hoc ordinandum duxerit, seu etiam providendum, faceret, & perpetuò fideliter observabit.

Et, ne contra ordinationem seu provisionem, quam dominus summus Pontifex pro hujusmodi securitate duxerit faciendum, præfatus comes aliquid faciat vel attemptet, se ad observandum super hoc provisioni & ordinationi ipsius Pontificis, per proprium juramentum, & patentes litteras, ipsius comitis sigillo munitas, & fidejussores idoneos, sub pœnâ viginti millium marcarum sterlingorum, specialiter obligavit.

Præfatus etiam dominus Rex hujusmodi submissioni consensit, contentum se reputans, & acceptans expressè quicquid summus Pontifex super securitate prædicta, duxerit ordinandum.

In cujus rei testimonium & perpetuam firmitatem, præfati Rex & comes præsens scriptum fecerunt sigillorum suorum munimine roborari.

Teste meipso, apud Stratford, xvi. die Junii, anno regni nostri quinquagesimo primo.

De Dicto Reginæ Franciæ super controversiâ inter Regem & Edwardum filium Regis, ex parte unâ; & Reginaldum de Pontibus & Margaretam uxorem ejus, ex alterâ.

A.D. 1267. An. 51 Hen. III.
Pat. 51 Hen. III. n. 40. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. Dictum seu ordinationem, prolatam & factam per excellentissimam dominam, DEI gratiâ, illustrem Reginam Francorum, super controversiâ & causâ, quæ inter nos & Edwardum primogenitum nostrum, ex parte unâ, & Reginaldum de Pontibus & Margaretam uxorem ejus, filiam quondam Elyæ Rudelli, domini de Brageriaco, ex alterâ, super castro de Brageriaco, & ejus pertinentiis, & aliis rebus, olim in curiâ serenissimi principis Ludovici, DEI gratiâ, Franciæ Regis illustris, vertebatur, in omnibus & per omnia, prout in litteris ejusdem dominæ Reginæ confectis, ac sigillo suo signatis (quæ sic incipiunt, "noverint universi, ad quos præsens scriptum"; & sic finiunt, "actum est hoc Paris' feriâ secundâ post Dominicam, quâ cantatur *Lætare Jerusalem*, anno Domini MCCLXIII.") plenius continetur:

Emologantes & pro nobis & hæredibus nostris & approbantes, possessionem dicti castri & pertinentium ejusdem, quam, dictâ Reginâ volente & ordinante, dicti conjuges sunt adepti, ratam habentes & gratam.

Omnem actionem, nobis competentem ex causâ prædictâ, iram & rancorem animi, ex quibuscumque causis usque ad diem prolationis dicti, seu ordinationis prædictæ, conceptos contra conjuges supradictos, eisdem conjugibus pro nobis & hæredibus nostris perpetuò remittimus, & etiam perdonamus: promittentes nos, & hæredes nostros, contra dictum seu ordinationem prædictam, aliquo tempore non venturos; dum tamen à parte alterâ inviolabiliter observetur.

In cujus, &c.

Data London', xxv. die Junii.

Bulla Clementis IV. Papæ Ottobono cardinali directa, de sexaginta millibus librarum Turonen' concessis ad opus Reginæ Angliæ, colligendis de decimâ trienniali, Regi Angliæ concessâ.

A. D. 1267. An. 51 Hen. III. Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CLEMENS episcopus, servus servorum DEI, dilecto filio O. Sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte carissimæ in CHRISTO filiæ nostræ, ... Reginæ Angliæ illustris, fuit propositum coram nobis, quòd nos carissimo in CHRISTO filio nostro, ... Regi Angliæ illustri, decimam omnium proventuum ecclesiasticorum regni Angliæ, Iberniæ & Walliæ, per triennium, duximus concedendam; &, de hujusmodi decimâ, sexaginta millia librarum Turonen' concessimus eidem Reginæ, ad sua debita persolvenda.

Ut igitur, ex hujusmodi gratiâ, ejusdem Reginæ necessitatibus, juxta nostra desideria satisfiat, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus hujusmodi sexaginta millia librarum, si forsitan non sunt collecta, ex eâdem decimâ per aliquem, seu aliquos colligi, & ea creditoribus dictæ Reginæ facias exhiberi;

Non obstante, si est aliquibus ab apostolicâ sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem, sive quàvis aliâ dictæ sedis indulgentiâ, de quâ, cujusque toto tenore, de verbo ad verbum oporteat in nostris litteris plenam & expressam mentionem fieri, & per quam effectus præsentium impediri valeat, vel differri: contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' Viterbii, id' Julii, pontificatûs nostri anno tertio.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

De solvend' Clementi IV. Papæ septem millia marcas, de arreragiis annui censûs mille marcarum per annum.

A. D. 1267.—An. 51 Hen. III. Pat. 51 Hen. III. m. 11. in Turr. Lond.

REX dilecto clerico suo magistro Willielmo de Bakepuz, & socio suo, collectoribus decime sibi à sede apostolicâ concesse in Hibernia, salutem.

Cum sanctissimo patri domino Clementi pape quarto, teneamur in septem millibus marcis de arreragiis annui censûs mille marcarum, quas de nobis percipit ad scaccarium nostrum, quam quidem pecuniam de decimâ nobis concessâ in Hibernia, persolvi volumus, sine morâ; vobis mandamus quod predicta septem milia marc' magistro Senicio ipsius domini Pape clerico, vel ejus certo nuncio has litteras deferenti, modis omnibus liberetis de decimâ antedictâ; & nos eas in eâdem decimâ volumus allocari. In cujus, &c.

T. R. apud Sanctum Paulum London', xxvi. die Julii.

De pace componendâ, & firmandâ inter Regem & Lewelinum filium Griffini.

A. D. 1267. An. 51 Hen. III. Pat. 51 Hen. III. n. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum multæ contentiones & discordiæ inter nos & homines nostros, ex parte unâ; & Lewelinum filium Griffini & suos, ex alterâ, jamdiu habitæ fuerint, & etiam plures transgressiones hinc inde factæ dicuntur;

Nos, pacis semitas amplectentes, venerabili patri O. Sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, componendi, & compositionem firmandi, prout sibi videbitur expedire, pro nobis, & hæredibus, ac hominibus nostris, cum prefato Lewelino & suis, super omnibus præmissis, & omnia faciendi quæ circa præmissa fuerint oportuna, plenam tenore præsentium, concedimus potestatem:

Ratum habituri & firmum quicquid præfatus legatus super præmissis, & præmissorum quolibet, duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Salop', xxi. die Septembris.

De pace prædictâ in animam Regis jurandâ.

A. D. 1267. An. 51 Hen. III. Pat. 51 Hen. III. n. 6. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum nos venerabili patri O. Sancti Adriani diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, plenam dederimus potestatem componendi, & compositionem firmandi, prout sibi videbitur expedire, pro nobis, & hæredibus, ac hominibus nostris, cum Lewelino filio Griffini, & suis, super omnibus contentionibus & discordiis, inter nos & nostros ex parte unâ, & ipsum Lewelinum & suos ex alterâ, jamdiu habitis, & etiam universis transgressionibus hinc inde factis; ut dicta compositio possit melius firmari, damus dilectis & fidelibus nostris Galfrido de Genevill & Roberto Walerand, tenore præsentium, potestatem jurandi in animam nostram super præmissis, prout dictus legatus eis mandaverit, vel alius, quem idem legatus ad hoc duxerit deputandum; & etiam recipiendi nomine nostro, à prædicto Lewelino & suis consimile juramentum:

Ratum habituri & firmum quicquid prædictus legatus, vel alius deputatus ab eo, & præfati fideles nostri, super præmissis, & præmissorum quolibet duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Salop', xxi. die Septembris.

De conductu Lewelini filii Griffini.

A. D. 1267. An. 51 Hen. III. Pat. 51 Hen. III. n. 18. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum & securum conductum nostrum Lewelinum filium Griffini, in veniendo ad nos usque Muntgomery, ad homagium suum & fidelitatem nobis faciendum, ibidem nobiscum morando, & indè recedendo;

Et ideò vobis mandamus, quod eidem Lewelino in veniendo ad nos usque Muntgomery, ad homagium suum & fidelitatem nobis faciendum, cum hominibus, rebus, equis, hernesiis, aut familiæ suæ, nobiscum ibidem morando, & indè recedendo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, impedimentum, aut gravamen.

In cujus, &c. duraturum usque ad diem Jovis, in festo Sancti Michaelis proximo futuro, & per totam eandem diem;

Ita quod, factis homagio & fidelitate prædictis, liberum posse habeat veniendi in terram nostram, & in eâdem morândi, ad modum aliorum fidelium nostrorum.

Teste Rege, apud Salop', xxv. die Septembris.

De pace initâ inter Regem & Lewelinum filium Griffini, complendâ.

A. D. 1267. An. 51 Hen. III. Pat. 51 Hen. III. n. 14. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis, Rogero de Sumery, & Hugoni de Mortuo Mari, & Rogero de Hopton vicecomiti Salop' & Stafford', salutem.

Quia volumus quod omnia, quæ in formâ pacis inter nos & dilectum & fidelem nostrum Lewelinum filium Griffini, principem Walliæ initæ, continentur, perficiantur & plenè compleantur, juxta formam pacis prædictæ, assignavimus vos ad omnia, in formâ pacis prædictæ contenta, perficienda & complenda, juxta formam pacis ejusdem:

Et ideò vobis mandamus quod ad certos dies & loca, quos ad hoc provideritis, præmissa faciatis & compleatis, in formâ supradictâ.

Mandavimus enim omnibus ballivis, & fidelibus nostris, in partibus marchiæ inter comitatum Cestriæ & terras comitis Gloucestriæ existentibus, quod vobis ad præmissa facienda & complenda, intendentes sint & respondentes, prout eis scire faciatis ex parte nostrâ; proviso insuper quod pax nostra, in partibus prædictis, dicto Lewelino & suis concessa, firmiter & inviolabiliter observetur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Muntgomery, xxix. die Septembris.

Consimiles litteras habent Guido de Brian, & Willielmus de Abrewaret, in partibus Suthwalliæ, super præmissis perficiendis & complendis, secundum formam pacis prædictæ, cum istâ adjunctione, Proviso quod pax nostra, dicto Lewelino & suis concessa, in partibus prædictis, tam videlicet infra terras comitis Gloucestriæ, quam alibi, in eisdem partibus, firmiter & inviolabiliter observetur. Teste ut supra.

Littera Ottoboni, apostolicæ sedis legati, de pace factâ inter Regem Angliæ & Lewelinum principem Walliæ; in quâ Rex concedit eidem Lewelino & hæredibus suis principatum Walliæ, ut principes Walliæ vocentur; prædicto principe necnon & successoribus suis, homagium Regi Angliæ facientibus.

A. D. 1267. An. 51 Hen. III.

Lib. B. f. 327. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

OTTOBONUS, miseratione divinâ, Sancti Adriani diaconus cardinalis, apostolicæ sedis legatus, ad perpetuam memoriam rei gestæ.

Creator omnium Deus qui, in tantâ mundi varietate, tantâque repugnantiâ rerum, orbem in tantâ concordiâ stabilivit, ut omnia suos terminos teneant, & certâ lege subsistant, humanum genus (quod mundi repræsentat ymagine) suo secreto judicio, guerrarum dissidiis affligi permittit aliquando, & ipsum suo nutu pacis recreat unitate,

Ipse quippe, Anglo um & Wallensium populos, à longis retrò temporibus iu pœnam forsitan utrorumque adinvicem dissidentes, multis discordiis, multisque bellis afflictos, oculo misericordiæ suæ respiciens hiis diebus, volens, ut videtur, finem malis inponere, ad concordiam suâ pietate reduxit.

Ecce dominus H. Rex Angliæ illustris, pro se, hæredibus, ac hominibus suis ex unâ parte; & nobilis vir Lewelinus filius Griffini pro se, successoribus, & hominibus suis ex alterâ, super omnibus contentionibus & discordiis, olim inter se habitis, ac transgressionibus & dampnis, quæ hinc inde facta dicuntur, ad hujusmodi pacem & concordiam devenerunt:

In primis siquidem, quia de cæteris discordiis facile concordatur ubi concordia intervenit animorum, omnes rancores, offensæ, injuriæ, transgressiones & dampna, per Lewelinum & suos illata domino Regi & tenentibus partem suam, & illata Lewelino & suis ab hominibus Regis & tenentibus partem ejus, adinvicem remittuntur, ac etiam condonantur.

Verum, quoniam solidum & stabile permanet quod locatur super justitiæ fundamentis, primò quæ justitiæ, deindè quæ sunt liberalitatis & gratiæ in istâ concordiâ, & mixtim nichilominus utrinque alicubi declarentur, cum plerumque concordiam parere soleat: quin per gratiam sic vigor justitiæ temperetur, ut in hiis, quæ petuntur à partibus, justa exhibeatur gratia, & fiat justitia gratiosa.

Restituent igitur Lewelinus & sui domino Regi, & suis, & tenentibus partem suam omnes possessiones, terras & jura, per ipsum occupata & suos, occasione guerræ & discordiæ, ultimò habitæ inter Anglicos & Walenses; exceptis terris de Breconia & Wercrennon, quarum Lewelino & suis seisina & possessio remanebit. De ipsis tamen & aliis, quas idem Lewelinus restituit, vel quæ remanebunt eidem, fiet hinc inde justitia secundum consuetudines hactenus in Marchia observatas.

Seisina etiam & possessio terræ de Burget' remaneat Lewelino, cui Rex concedit & dat jus quod habet in eâ; de ipsâ tamen fiet justitia quibuscumque jus in eâ petentibus, in proprietate, vel possessione, secundum consuetudines prælibatas.

In terrâ verò de Maclenich, liceat nobili viro Rogerio de Mortuo Mari castrum erigere vel ædificare, pro suo libito voluntatis; cujus castri, simul cum ipsâ terrâ, eidem Lewelino, restitutio fiet, si dictam terram de Maclenich prærato Lewelino, jus in eâ petenti, adjudicari contingat.

Dominus etiam Rex dimittit & concedit terras de Kede Wien & de Kery, cum pertin' suis, Lewelino prædicto; qui, si in aliis villis, vel terris adjacentibus jus voluerit reclamare, secundum prædictas consuetudines, justitia sibi fiet: & similiter, secundum easdem consuetudines, fiat justitia omnibus, jus reclamantibus in terris quæ remanebunt præfato Lewelino, & suis.

De castro verò & terrâ de Whicenton idem Lewelinus habebit & recipiet servitium quod prædecessores sui de ipsis hactenus habuerunt: guardiâ ejusdem militi remanente cui Rex concessit eandem.

Idem nichilominus Lewelinus nobilem virum Robertum de Alto Monte, cum totâ terrâ suâ de Ha Wordim, statim sine dilatione aliquâ liberum restituet & dimittit; cui Roberto, usque ad triginta annos, in eâ castrum ædificare, vel erigere non licebit.

Per hanc autem ordinationem Griffinus filius Wenori Wen, si quam terram tenuit, dum esset cum Rege, antequam ad fidelitatem & partem veniret Lewelini, restituere minimè teneatur; jus tamen in eâ volentibus reclamare in proprietate, seu possessione, fiet justitia secundum consuetudines supradictas.

Cæterum dominus Rex Angliæ, volens præfati Lewelini magnificare personam, & in eo cæteros honorare qui sibi hæreditario jure succedent, ex merâ suâ liberalitate ac gratiâ, de voluntate etiam & assensu domini Edwardi primogeniti sui datâ, concedit præfato Lewelino & hæredibus suis Walliæ principatum, ut idem Lewelinus & hæredes sui principes Walliæ vocentur.

Et habeant insuper fidelitatem & homagia omnium baronum Walliæ, Walliensium, ut dicti barones à præfatis principe & hæredibus in capite teneant terras suas; excepto homagio nobilis viri Maraduci filii Resi, cujus homagium & dominium Rex sibi & hæredibus suis retinet, cum totâ terrâ ejusdem, quam idem princeps sibi restituere, & à suis statim restitui facere teneatur; de quâ jus in eâ reclamantibus postmodum fiet justitia, sicut inter pares suos fieri consuevit.

Quandocumque verò domino Regi placuerit præfato principi concedere homagium Maraduci prædicti, præfatus princeps eidem Regi, vel hæredibus suis, quinque milia marcarum dare & solvere teneatur.

De David autem, fratre Lewelini prædicti, est specialiter ordinatum, quod dictus Lewelinus sibi restituat totam terram, quam idem David habuit, antequam ab ipso recederet, & in parte domini Regis esset; quâ si David non fuerit contentus, fiet sibi provisionis augmentum, prout Griffinus filius Wenon Wen, & Griffinus filius Madoch, Hoellius filius Madoch, & Owenus Bledhyn, & Tuderus filius Iduenech, bonâ fide dicent, ordinabunt, vel etiam providebunt: quibus si David noluerit esse contentus, quod voluerit, petet; de quo, secundum leges & consuetudines Walliæ, justitia sibi fiet, uno vel duobus præsentibus, quos domino Regi transmittere placuerit, ad videndum quæ & qualiter justitia sibi fiet; quæ omnia dicto David exhiberi debent & fieri infra festum Nativitatis Dominicæ proximò futurum, obstaculo cujuslibet alterius dilationis, seu difficultatis amoto.

Dat etiam & concedit dicto principi & hæredibus suis dominus Rex quatuor cantredos de Perch Wlad, adeò plenè à præfatis Lewelino & hæredibus habendos & possidendos, sicut ipse & prædecessores sui ipsos unquam plenius habuerunt.

Pro quibus principatu, terris, homagiis, & concessionibus idem princeps & successores sui fidelitatem, & homagium, ac servitium consuetum & debitum domino Regi & hæredibus suis, præstare & facere tenebuntur, quod ipse, vel antecessores sui Regibus Angliæ consueverunt & tenebantur facere & præstare.

Præfatus autem princeps, & sui, ac successores eorum non recipient in terris suis aliquem adversarium, seu inimicum bannitum, vel fugitivum præfati Regis & hæredum suorum, nec eis contra Regem & hæredes suos præstabunt consilium, auxilium, vel favorem.

Dominus etiam Rex, & hæredes sui, inimicum, vel adversarium principis, vel hæredum suorum, non manutenebunt contra principem, vel juvabunt.

Omnes autem conventiones & pacta, habita inter præfatum Regem Angliæ & Lewelinum prædictum, nec non litteræ & scripturæ super eis confectæ, si quæ forsan existant, vel poterunt inveniri, huic paci, & concordiæ, seu ordinationi in aliquo repugnantes, pro nullis, cassis, irritis & vacuis penitus habeantur; pace istâ & concordiâ in suæ firmitatis robore permanente.

Ad hoc, pro omnibus concessionibus & largitionibus supradictis, & ut princeps ipse domini Regis & filiorum suorum gratiam plenius habeat, & bonam optineat voluntatem, viginti quinque millia marcar' domino Regi & hæredibus suis pro se, & successoribus suis dare tenetur; de quibus ipse princeps mille marcas infra mensem; & quatuor millia marcar' usque ad proximum festum Nativitatis Dominicæ, pro quibus solvendis idem Lewelinus cavebit ydoneè; & deindè in eodem termino tria millia marcarum quolibet anno apud Cestriam in monasterio Cestriæ, dicto Regi, vel nuncio suo ipsius Regis litteras deferenti, persolvet, donec de totâ summâ fuerit plenariè satisfactum: de quâlibet verò solutione littera de quietantiâ fiet per Regem, vel nuncium supradictum, ad hoc ab ipso Rege mandatum & potestatem habentem;

Quod si, in præfato festo Nativitatis Dominicæ, summa trium millium marcarum quolibet anno non fuerit persoluta, si usque ad festum Purificationis beatæ Virginis proximum sequens idem Lewelinus supradictam summam non solverit, centum marcas nomine pœnæ solvet: & deindè pro quolibet mense, in quo, in solutione prædictæ summæ, defecerit, quinquaginta marcas nomine pœnæ; & nichilominus omnes expensas, quas Rex propter hoc fecerit, & etiam interesse præstabit.

Præmissa tractata, ordinata, & acceptata sunt à præfatis Rege & primogenito suo, nec non Eynyanti filio Keyradanc', & David filio Eynyanti, habentibus potestatem & speciale mandatum à præfato Lewelino firmandi pacem & compositionem cum Rege prædicto, hæredibus, & hominibus suis; & jurandi in animam prædicti Lewelini, & consiliariorum suorum; nec non faciendi & complendi omnia quæ circa pacem prædictam sunt oportuna.

Et, ad majorem compositionis ipsius firmitatem & robur, nobiles viri Robertus Walerand, & Johannes de la Lynde in animam ipsius Regis, de speciali & expresso mandato ejusdem; & præfatus Robertus in animam præfati domini Edwardi, habens ab ipso super hoc speciale mandatum; & prænominati Eynyanti & David in animam prædicti Lewelini & consiliariorum suorum, tactis sacrosanctis evangeliis, præsentialiter juraverunt, quod præfati Rex & primogenitus suus, & Lewelinus & consiliarii sui, contra prædictam pacem nullo tempore venient; set eam in omnibus & singulis suis articulis, firmiter & in perpetuum observabunt.

Act' Sallopiæ, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, die Dominicâ proximâ ante festum Sancti Michaelis, pontificatûs domini Clementis Papæ quarti, anno tertio.

Et, die Jovis, in festo beati Michaelis sequenti, præfatus princeps in præsentiâ nostrâ, & domini Regis, filiorum, & consiliariorum, & baronum suorum, supradictam compositionem & pacem acceptans, & expressè ratificans in omnibus & singulis articulis suis, facto primo homagio Regi, & præstito sacramento fidelitatis, secundum formam superius annotatam, idem Lewelinus pro se, & successoribus, & hæredibus suis, & Hoelus filius Madok, Grocion Goronum senescallus ipsius principis, & Tuderus filius Eadnenec, & supradicti Eynan, & David, consiliarii dicti principis juraverunt, tactis sacrosanctis evangeliis, se contra prædictam pacem & compositionem in aliquo non venturos; set eam in omnibus supradictis articulis se perpetuò servaturos.

Et, ad majoris roboris firmitatem, nos sigilli nostri & supradictorum domini Regis, domini Edwardi primogeniti sui, Lewelini principis, Eynan, & David, sigillorum munimine præsens scriptum fecimus roborari.

Dat' apud Montem Gomeri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, iii. kal' Octobr', pontificatûs domini Clementis Papæ quarti, anno tertio.

Pro filiâ Thomæ comitis Sabaudiæ, de quingentis marcis ad se maritandam.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III.
Pat. 52 Hen. III. n. 44. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod magister Giffetus, camerarius venerabilis patris O. Sancti Adriani diaconi cardinalis, apostolicæ sedis legati, per præceptum nostrum recepit quingentas marcas ad opus dilectæ nobis filiæ Thomæ quondam comitis Sabaudiæ, quas sibi concessimus, ad se maritandam, de dono nostro, de decimâ nobis in regno nostro concessâ, videlicet;

A cancellario Cicestriæ de decimâ episcopatûs Cicestr' centum & quadraginta marcas;

A decano Cicestriæ, & Roberto de Purle canonico Cicestriæ ducentas & unam marcam, de decimâ episcopatûs prædicti;

A priore de Bermondeseia quadraginta & quinque marcas, de decimâ prioratûs sui;

A priore Sanctæ Katerinæ Lincoln' centum marcas de decimâ episcopatûs Lincoln'.

Et de abbate de Waltham quatuordecim marcas, de decimâ abbatiæ suæ;

De quibus quidem quingentis marcis prædictos cancellarium, decanum, Robertum, priorem & abbatem penitus quietamus; & eas in prædictis decimis volumus & faciemus allocari.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmonasterium, decimo die Maii.

Carta Regis facta viduis London'.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III.
Bibl. Cotton. Claudius D. II. f. 131 b.

HENRICUS, Dei gratiâ, &c. Custodi & ballivis civitatis sue Londoniarum, salutem.

Cum tempore predecessorum nostrorum, necnon & temporibus nostris, vidue mulieres, prædicte civitatis nostre ab omnibus tallagiis, redempcionibus, omnimodisque contribucionibus, liberè, solutè extiterint: nos, earumdem libertatesque consuetudines infringere nolentes, sed pocius ipsas cum suis libertatibus volentes protegere, ut tenemur, vobis mandamus quatinus si ita est, tunc eas, in premissis non molestetis, vel aggravetis, set in suis libertatibus, liberisque consuetudinibus hactenus optentis, pacificè conservetis.

Si quid verò super premissis eis fuerit forisfactum, illud sine dilacione emendare faciatis, ita quod super hiis amplius clamium non audiamus: & si in tempore perturbacionis in regno modò habite, vel post, super hiis consuetis prestacionibus vi, vel compulsione gravate extiterint, nolumus quod eis occasione in suis liberis consuetudinibus optentis de cetero aliquod prejudicium generetur.

In cujus rei testimonium has litteras nostras eis fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Wodestok, xix. die Junii, anno regni nostri quinquagesimo secundo.

De protectione Regis Alemaniæ.

A. D. 1268.—An. 52 Hen. III.
Pat. 52 Hen. III. n. 33. in Turr. Lond.

REX Alemaniæ, & omnes illi de familiâ suâ qui cum eo sunt profecturi ad partes Alemanniæ, habent litteras Regis de protectione, duraturas usque ad Pascham proximò futuram; & extunc usque in unum annum sequentem completum, cum ista additione; volumus etiam, quod interim sint quieti de omnibus placitis & querelis, exceptis placitis de unde nichil habet, assisâ novæ disseisinæ & ultimæ præsentationis; & exceptis loquelis, &c. quas coram justiciariis nostris itinerantibus, in suis itineribus, summoneri contigerit.

De dono per Petrum de Sabaudia Alienoræ Angliæ Reginæ.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III.
Lib. A. fol. 228 b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRI, par la grace de Dieu, Roy de Engleterre, seigniur de Irelaundie, e duk de Aquitanie, a tous ceus qe ceste leteres verrunt é erront, saluz.

Sachez qe, come monsire Pirres de Savoye nostre chier uncle, eust done. e assigne par cirografe, fete en nostre curt, a nostre chire compuigne Alianore reigne d'Engleterre le honour del'Egle, ove totes les aportenaunces, âpres les jours meme celi Pirres, nos volums e grauntoms que celle avantdit Alianore nostre compayngne, eit e tingue l'avauntdit honour, ove totes les aportenaunces, tote sa vie issi qe de ces seit surte fete par nos justices, qe memes cel honour, ove totes les aportenaunces recuvere entirement, apres la mort l'avantdit Alianore a noz e a noz heyrs Roys d'Angleterre.

E come memes cèly Pirres eit devise le honor de Richemund, sicome il out poer, par nostre chartre a memes cele Alienore e nos, eyoms afferre de meme cel honour a bailler a Johan de Britaine nostre chier fiz, si come nos si sumes tenus par nos letres nous, en eschaunge de cel avauntdit honour de Richemund, li avouns done vit. cent mars par an, a prendre e recevere, a tote sa vie des fermes desuz escrites; ceo est assaver,

De la ferme de Marleberge cinquante libres.
De la ferme de Anneis de Ravedon' set libr' e diz souz.
De la ferme de Winterburne xii. libr' x. den'.
De la ferme de Hedingdon xviii. li.
De la ferme de Haneberge xxvii. li.
De la ferme de Blokesham xxxii. li.
De nos molins de Oxneford xxxv. li.
De nostre prei de Oxneford xiii. li. vi. s. viii. d.
De la vile de Langeleye vii. li.
De Cokham, e de Braye, e de Kenington cinquante marc'.
De la ferme de Wycumbe xviii. li.
De la ferme de Kingeston, oue les estentes xxix. li. xvi. souz, & vii. den.
De la ferme de Boseham xliii. li. iii. s. vi. d.
De la ferme de Hadeleye xiii. l. vi. s. viii. d.
De la ferme de Colecestre, xvi. li. vi. s.
De la ferme de Andovere quater vint' ii. li. vi. s. viii. d.
De la ferme de Bassingestoks quater vint' li.

E les xii. cent' marc' que le Roy de Fraunce paie chescun an pur la terre de Aginoys, les queus nos recevoums de Johan de Britayne pur la conte de Richemund, que nous ly rendoums; issi nequident que il eit tauntost seisine de viii. cent' marc' a prendre e a recevere, si come il est avauntdit.

E les xii. cent' marc' demurgent en la mayn Edward, nostre fiz eynez, taunt come nous eums veu la manere, coment levauntdit honor de Ricemound seit done a lavauntdit Alianore, par le devis, quele chose ele nous doit monster entre ci e ke Paskes, ou quele oure qe ele vodra avaunt,

E la manere del devis veu, dè son droyt entendu, e sor ceo surte fete, ke la chose revinge a nous e a nos heirs Roys d'Engleterre apres ses jours, nous ly deliveroms les xii. cent' mar' avauntdiz.

Et si issi seit qe ele ne put mostrer, qe ele eit droyt par le devis avauntdit, en la vauntdit honour de Richemound entre ci e Paskes ou quele oure qe ele vaudra avaunt.

E la manere del devis veu de son droit, e entendu, e sor ceo surte fete, que la chose revinge a nous, e a nos heirs Roys d'Engleterre apres ses jours, nous ly deliveroms les xvi. cent mars avauntdis.

Et si issi feit qè ele ne put mostrer qe ele eit droit par le devis avaundit en lavaundit honur de Richemound, entre ci e Paskes; nous, apres Paskes reprendoms les avaundiz viii. centum marc' en nos mayns.

Et si issi seit qe ele pust munster qe la chose ly seit divisee, par quei ele eit la seisin de xii. cent' mars, e la terre de Aginoys, nos escheites en la vie de memes celes Alianore, nous volums qe ele eit e tinge cele terre de Aginoys a tôte sa vie, en meme la manere qe ele tinent les viii. cent' marc' e les xii. cent' marc'. C'est a saver qe apres ses jours revigne a nous, & a nos heyrs Roys d'Engleterre; mes qe nous ly avoms graunte, e volums pur nous, e pur nos heirs, qe le eit apres ses jours des issue de meme cele terres x. mille marc' a par fere seon testament.

E qe ceus den' serent levez de meme cele terre, ou des viii. cent' marc' & de xii. centum marc' si la terre de Aginoys seit eschu, par les meyns de ces escheiturs, qi saient de Engleterre, ou de nostre seignorie de lavauntdite terre de Aginis, ou de Gascoyne, nos hommes; issi qe les chasteus & les forteles saient renduz tauntost, apres sa mort, a nous, ou a nos heirs Roys d'Engleterre, e qe les homage les feautes de la gent seient ausi fez tauntost a nous, ou a nos heirs Roys d'Engleterre.

Mes qe totes les issues demorgent en les mayns les avant dit esscheiturs, si come nos avoms avaunt dit, issi qe quele houre qe ele murge, ou tost, ou tart, qe la terre ne puisse demorer charge aprẹs sa mort, qe de x. mille marc'.

E quele houre, qe ceste terre de Aginoys seit eschue, nous la seroms estendre, e cele de Richèmund ausi.

E, si nous troums qe l'onur de Richemund vaille plus qe la terre de Aginoys, nous li lerrums de memes l'assignment des viii. cent' marc' taunt ke ele avera seon plein.

E si la terre de Aginois vaille plus ke l'onur de Richemund, ele de memes cele terra rendra a nos, e a nos heirs per an autre taunt come le suriplus amontera.

E nous li serroms a garauntir totes ceste choses, en memes la manere qe

nos li ferruns tenuz a garaunter le honur de Richemund, si ele le teinst en sa mayn par le devis l'avaundit Perres.

En temoigne de ceste choses avauntdites avoms nos mis nostre seel a cest escrit.

Et sit atendre qe nos cest avauntdit graunt avoms fet, par le comun acord de nostre consail, des queus les uns ount mis lur seaus a c'est escrit; c'est assaver,

Edward nostre fiz einez.
Mestre God' Giffard, eslit de Wircestre, nostre chaunceller.
Henry le fiz le Roy de Alemaine, nostre neuz.
Willm de Valence nostre frere.
Ph' Basset.
Roger de Mortimer.
Mestre Johan' de Chushulle erchidiakin de Londres.
Roberd Walerand.
Roberd Agilon, &
Johan de la Linde.

Doné à Wodestoke, le quinzime jour de Joil, l'an de nostre regne cinquaunte secund.

De comitatu Richmundiæ reddito Johanni duci Britanniæ.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III.
Pat. 52 Hen. III. n. 27. in Turr. Lond.

HENRI, par la grace DEU, Roy d'Engleterre, signur de Irlande & duc de Acquitaine, a Edward sun fiz eynez saluz.

Sachez ke nus avoms rendu a nostre cher, e nostre feel Johan' le duc de Bretaigne, fiz Perrez jadis duc de Bretaigne, la cunte de Richemund, ove totes les apurtenaunces par soun homage, e par soun service, la quel cunte, ove les queles apurtenaunces, les auncestres meimes celui duc autrefitz tindrent,

A aver e a tenir a meimes celui duc, e a ses heirs, e de nus, e de nos heyrs, cume lur dreit, e lur heritage, ensi, e en meimes la manere, e od meimes les franchises, ke les auncestres al dit duc le tindrent, quant ele vint primerement a noz meyns, fesaunt a nus, e noz heires les services, ke ses aunces tresmeimes cel duc en soleint, & en deveient fere a nus, e a nos auncestres.

E quituns meimes cel duc, e ses auncestres de tuz forfeitz par defaute de servise, & de tuz arretages, e de tutes autres choses, ke de meimes cel duc, ou de ses auncestres, par acheson de lui, peusouns demaunder deske a jur ke cestres lettres furent fetes.

E nus, e noz heires sumuz tenuz a garaunter a l'avantdit duc, e a ses heyres, l'avantdite cunte, ove les appurtenances, encontre tote gent, ke ren ne pussent demander par nostre fet, pus cel tens ke l'avantdit cunte vint en nostre meine par la seisine la avauntdit Perres jadis duc de Bretaigne.

E, pur co ke Aleyn de Acerat, chevaler, & procuratour le avauntdit duc, ke plein poer aveit par les lettres patentes de meimes cel duc, en nostre presence, ad rendu a nostre chier Johan de Bretaigne, fiz einez le avantdit duc, la avantdite cunte, ove tote ses appurtenances, dunt nus avoms sun homage receu, nus mandoms ke al avandit Johan la avauntdite counte, ove ses apurtenaunsez rendez a tenir de nuz, e de noz heyres en la forme suisdite.

Et tesmoine de queu chose nus en veuus nos lettres patentes, done a Wodestokè le sezime jur de July le an, &c.

E maundez est a chevalers e a fraunctenaunz delavauntdite cuntee en totes choses soient entendaunz a lavantdit Johan, & ses heires, cume a lur seignur, si com avant est dit.

De remissione pro comite Gloucestriæ & Herefordiæ, super securitate per Papam prolatâ.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III.
Pat. 52 Hen. III. m. 10. n. 30. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum nuper in reformatione pacis, inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Gilbertum de Clare comitem Gloucestriæ & Hertfordiæ, initâ, tam nos quam prædictus comes supposuerimus nos dicto & ordinationi sanctissimi patris, sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ summi Pontificis, de securitate nobis à prædicto comitæ præstandâ, quod idem comes iteratam in regno nostro turbationem non moveret;

Et idem summus Pontifex dicto & ordinatione suâ protulerit, quod dictus comes filiam suam primogenitam in custodiam karissimæ consortis nostræ Alianoræ, Reginæ Angliæ, nobis obsidem committeret ad triennium, aut castrum suum de Tonebrigg in custodiam karissimi nepotis nostri, Henrici filii Regis Alemanniæ, per tempus committeret supradictum;

Nos, ad instantiam karissimi filii Edwardi primogeniti nostri, eidem comiti gratiam facere volentes specialem, remisimus ei securitatem prædictam, videlicet, de filiâ, aut castro suo committendis, in formâ prædictâ; omnibus aliis securitatibus & pœnis, dictum negotium tangentibus, nichilominus in suo robore permanentibus.

In cujus, &c.

Datum apud Wodestoke, xvi. die Julii.

Redditio comitatûs Agenensis Regi Angliæ pro comitatu Richmondiæ.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III.
Pat. 52 Hen. III. m. 9. n. 28. in Cedula. in Turr. Lond.

A TOTES ceaus ke ces lettres verront ou orront Johan de Bretaygne, fuiz esnè au noble sier Johan duk de Bretaign, salut en nostre Seignur.

Sachez ke com mes sires Henry noble Roy Dangleterre eyt ja rendue mercy la contee de Richemund od les apurtenaunces a sire Aleyn de Acherat, procurur & attorne mun seignur mon pere avauntedit, assigne par sa lettre patente a recevoir la contee avauntdite, e a fere ent kaunt kil feroit seil estoit presente al oes mun seygnur mun pere avauntdit, e li avauntdit procurur par le poer kil out de mun seygnur mun pere avauntdit, la contee avauntdite en nun de mon pere me eyt done, e je en eye fete homage a mun seygnur le Roi Dangleterre avauntdit; jo ay rendue quiteclame pur moy & pur mes heyres a mun seygnur le Roi avauntdit e a ses heires, tut le droit & tut le claym ke jo ey, ou auer pooy en la contee de Ageneys od les apurtenaunces, e kaunt ke jo poaye demaunder de deners, ou dautre chose, par le resun de mesme la contee ke mes sires le Roi Dangleterre pur la contee de Richemund avauntdite assigna a mun seignur mon pere, e il a moy par la gre le noble Roi de Fraunce.

A avoir e a tenir en la furme du covenaunt, fit entre mon seignur le Roi Dangleterre & mun seignur mun pere, si come les parties du cyrograffe ke fu fet entre eaus pleinement les tesmoynent: e surceo jo acquit de ce jor & en avant le Roi de Angletere e ses heires des ut cent marcz qil avoit graunte a moi e a mes heirs jesque le estente de Richemund fust fete seloun la verre value de nuz la contee.

Et jo premet en bone foy, ke jo escriverai al Roi de Fraunce, e par moi e par mes amis procurarai a tut mun leau poer ke il me relesse l'omage que jo lui fis de la cuntee de Agenois avauntdite, e kil eyt estable ceo ke jo en ay crendreit fet de vers mun seygnur le Roi Dangleterre.

Estre co jo premet en bon fei e me oblige fermement, ke la partie du cirograffe avauntdite ki est devers mun seygnur mun pere, frai livrer e rendre a mun seygnur le Roi Dangleterre entre ci e la procheinne feste saint Edward. (E si yl aveneit par aucun cas qe ge ne puisse rendre la partie de celuy cyrograffe, ge rendroye a mon segnor le Roi, les lettres mon segnor mon pere e les mees. Es queles il seroit contenu que mon pere e ge quitons a toz jouz por nous e por noz eyrs tote le droyture que nous poyons avoir e deivons en la conte de Agenois, e es deneers qe le Roi de Fraunce me soleit rendre. E en cas de fallee a cele feste devauntdite a rendre la partie du cyrograffe ou les lettres mon seynor mon pere e les mees de quitance, mon seygnor le Roi porroit prendre en la maen e sesir la contee de Richemont e tenir duques a tant que ge ly eusse rendu la partie avant dite deu cirograffe, ou les lettres mon pere e les mees de quytance; ou les letres a celuy de nous deus qi plus viveroit.)

En tesmoyne de ceste chose a cesto escrit ay mis mun seil.

Done a Wodestok le seszime jor de Jul lan du regne le Roi Henri avantdit cinquante secund.

Guischardo de Charron, ut liberet castrum Richmondiæ Johanni de Britannia.

A. D. 1268.—An. 52 Hen. III.
Pat. 52 Hen. III. m. 9. n. 26. in Turr Lond.

REX Guischardo de Charon, salutem. Cum ceperimus homagium Johannis primogeniti filii ducis Britanniæ, de castro & honore de Richemund, & ei castrum & honorem illum cum pertinentiis, tanquam jus & hæreditatem suam reddiderimus.

Vobis mandamus quod eidem Johanni castrum de Richemund cum pertinentiis, quod est in custodiâ vestrâ, sine dilatione liberetis, habendum, sicut prædictum est. In cujus, &c.

Teste R. apud Norh', xx. die Julii.

Pro Ricardo Gruscet de terris per Beatricem Britanniæ sibi traditis ad firmam.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III. Pat. 52 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus & fidelibus suis, salutem. Inspeximus scriptum conventionale, quod Beatrix filia nostra, consors dilecti & fidelis nostri Johannis filii ducis de Britannia, fecit Ricardo Gruscet de terris & tenementis, quæ fuerunt Johannis Poynre, eidem Ricardo dimissis ad firmam, in hæc verba;

Universis Christi fidelibus, ad quos præsentes litteræ pervenerint, Beatrix, filia illustris Regis Angliæ, & consors Johannis filii ducis de Britannia, salutem in Domino.

Noverit universitas vestra nos conventionem, per dilectissimam matrem nostram dominam Alyenoram, Reginam Angliæ illustrem, concessam & factam Ricardo Gruscet, hæredibus, & assignatis suis, de terris & tenementis, quæ fuerunt Johannis Poynre, tenendis ad firmam, usque ad legitimam ætatem hæredum ipsius Johannis, inspexisse & audivisse (quas terras & tenementa habemus de dono Henrici patris nostri, Regis Angliæ illustris) quam quidem conventionem, ratam habentes & gratam, eam dicto Ricardo, hæredibus, & assignatis suis, secundum tenorem litterarum, quas habet inde de præfatâ matre nostrâ, tenore præsentium confirmamus: & dictas terras & tenementa contra omnes homines & fœminas dicto Ricardo, hæredibus, & assignatis suis, usque ad legitimam ætatem dictorum hæredum, warantizabimus, acquietabimus, & defendemus.

In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri fecimus patentes.

Data apud Gaytinton, xxviii. die Julii, anno regni Regis Henrici patris nostri lii.

Nos igitur, conventionem & dimissionem prædictas, ratas habentes & gratas, eas, pro nobis & hæredibus nostris, quantum in nobis est, concedimus & confirmamus, sicut scriptum præfatæ filiæ nostræ, quod prædictus Ricardus indè habet, rationabiliter testatur.

In cujus, &c.

Teste ut supra.

De conductu Regis & Reginæ Scotiæ.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III. Pat. 52 Hen. III. n. 21. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum dilectus filius & fidelis noster Alexander, Dei gratiâ, Rex Scotiæ illustris, & Margareta Regina, sponsa sua, filia nostra karissima, ad instantiam nostram, causâ recreationis & solatii, ad regnum nostrum Angliæ, nobiscum locuturi accedant, & spaciaturi;

Nos præfatos Regem & Reginam, ac omnes, quos secum adducent, suscepimus in salvum & securum conductum nostrum, & venerabilium patrum, Roberti Dunolmensis episcopi, & G. Wygorniensis electi, cancellarii nostri, ac dilectorum & fidelium nostrorum Rogeri de Leyborne, & Roberti Aquilon' salvò & securè veniendi ad nos in Angliam, & salvò & securè morandi, & illuc salvò & securè recedendi, pro dicti Regis liberâ voluntate, durante dicto conductu per quadraginta dies post eorum recessum à nobis.

Et, ad majorem hujus rei securitatem, dictos Regem & Reginam, ac omnes suos, quos secum ducent, sub firmâ pace nostrâ suscipientes & protectione, firmiter inhibemus ne quis eis malum, molestiam, injuriam aut gravamen aliquod inferre præsumat, sub pœnâ amissionis vitæ & membrorum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Geitinton, ii. die Augusti.

Consimiles litteras de conductu habent tantum sub nomine Regis.

De formâ pacis Walliæ, & hiis, quæ continentur in eâdem, complendis.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III. Pat. 52 Hen. III. n. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Quia formam pacis, inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Lewelinum principem Walliæ, providâ deliberatione & communi voluntate nuper initam & juratam, firmiter observari volumus, ut tenemur; & quod, ad pacis & tranquilitatis conservationem, tam super transgressionibus & dampnis factis, quam super terris & tenementis hinc inde occupatis, justitia conquerentibus exhibeatur:

Nos, pacis & concordiæ zelatores, volentes omnem imposterum contentionis & discordiæ materiam amputare, mittimus à latere nostro ad partes Marchiæ venerabiles patres, Walterum Exoniensem, Rogerum Coventrensem & Lichfeildensem episcopos, de Tintem' & Stanlawe abbates, magistrum Johannem de Chishull archidiaconum London' dilectos & fideles nostros, Willielmum de Bello campo de Elmeley, Rogerum de Clifford, Johannem le Breton, Gilbertum Talebot, Walterum de Dunstanvill, Adam de Greynvill, & Traem' ap Hoel, ita quod sint apud Mungomery die exaltationis sanctæ Crucis;

Dantes eisdem plenam potestatem audiendi & terminandi, cum continuatione & prorogatione diei & loci, quibus viderint expedire, omnia ea quæ, per formam pacis prædictæ, & secundum leges & consuetudines Marchiæ, tam super præmissis, quam aliis omnibus, ad conservationem prædictæ pacis necessariis, terminanda fuerint & complenda.

Et, si omnes hiis exequendis non interfuerint, octo, septem, vel sex illorum, qui præsentes fuerint, præmissa nichilominus exequantur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Lincoln'. xvii. die Augusti.

Super negotio prædicto.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III. Pat. 52 Hen. III. n. 13. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod cum per formam pacis, inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Lewelinum principem Walliæ, nuper initam & juratam, super terris & tenementis hinc inde occupatis, secundum leges & consuetudines Marchiæ, conquerentibus plena justitia debeat exhiberi,

Nos, pacis & concordiæ zelatores, ac volentes quod ea, quæ in prædictâ formâ pacis, providâ deliberatione & communi assensu fuerint ordinata, per omnia firma & inconcussa permaneant, mittimus, &c. ut supra.

Littera Caroli Regis Siciliæ, Regi Franciæ de prosperis successibus suis.

A. D. 1268. An. 52 Hen. III. Claus. 52 Hen. III. m. 2. d. in Turr. Lond.

EXCELLENTISSIMO & magnifico principi, karissimo domino, & fratri suo Lud' Dei gratiâ, illustri Regi Franc' Karolus, eâdem gratiâ, Rex Sicil' ducatus Apul' & princeps Capuæ, Almæ urbis senator, Andeg' provinc' & Folc' comes, salutem & prosperos ad vota successus.

Indultam celitus de Conradino & sequacibus suis Christianitati victoriam excellentiæ vestræ ad gaudium, per alias nostras litteras, jam duximus declarandam;

Ut autem hujusmodi gaudium vobis ex omni parte sit plenum, tenore præsentium vestræ magnitudini nunciamus quod, Omnipotens Dominus finem malis dignatus imponere, conclusit in nostris manibus omnes præcipuos inimicos.

Nam primò dominus Henricus, quondam senator urbis, dum de prælio fugeret, captus ad nostrum carcerem est adductus;

Conradinus verò, postmodum aliquamdiu latitans, in manus nostras quas est conatus effugere, incidit; & unà cum duce Austriæ, Galuano Lantea, & duobus ipsius G. filiis, nostris mancipatus carceribus detinetur.

Nos autem, per divinam providentiam, in senatorem urbis unamini assensu Romani populi sumus assumpti, ejusque habenas regiminis per nostrum vicarium feliciter moderamur.

Act' Guazani, xii. Sept', xii. indict', regni nostro anno quarto.

De talliago assidendo.

A. D. 1268. An. 53 Hen. III.

Pat. 53 Hen. III. m. 26. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Johanni le Moyne, escaetori suo citra Trentam, salutem.

Cum nuper assignaverimus dilectum nobis in CHRISTO priorem de Wymundeham ad assidend' tallagium nostrum in omnibus civitatibus, burgis, & dominicis nostris citra Trentam, ac eundem priorem tanquam omnes civitates, burgos, & dominica nostra, juxta tenorem mandati indè ei directi talliaverit, ab officio illo amoverimus; nos loco ipsius prioris assignavimus vos ad assidend' tallagium predictum in civitatibus, burgis, & aliis dominicis nostris, in quibus dictum tallagium nondum est assessum separatim, per capita, vel in communi, prout magis viderit expedire.

Et ideò vobis mandamus quod, cùm brevibus nostris que indè vobis mittimus, sine dilacione accedatis ad civitates, burgos & dominica predicta, tam ea que sunt in manibus filiorum nostrorum quam alia, ad dictum tallagium secundum facultates tenentium eorumdem civitatum, burgorum, & dominicorum assidend'; ita quod tallagium illud assideatur, sub omni festinacione quâ fieri poterit.

Et si aliqui cives vel burgenses, seu tenentes de predictis civitatibus, burgis & dominicis finem fecerint vobiscum in grosso, pro tallagio super eos ad presens assidendo, quia in assessione hujusmodi tallagii divitibus frequenter differtur, & pauperes hactenus nimis gravati extiterint, ut accepimus, provideatis quod dictum tallagium ante recessum vestrum assideatur; ita quod divitibus non parcatur, nec pauperes indebitè graventur. Et extractas tocius tallagii predicti liberetis vicecomitibus nostris citra Trentam, ad illud tallagium levandum. Et talem circa premissa expedienda diligentiam apponatis, quod vos indè meritò commendare debeamus; mandavimus enim vicecomitibus nostris predictis quod cum à vobis fuerint requisiti, venire faciant coram vobis omnes illos de civitatibus, burgis & dominicis predictis, quos ad dictum tallagium assidend' viderint necessarios, & vobis ad hoc sint auxiliantes & intendentes, prout eis injungetis ex parte nostrâ.

In cujus, &c.

T. R. apud Clarendon', x. die Decembris.

Et mandatum est omnibus & singulis vicecomitibus citra Trentam, quod eidem Johanni ad tallagium predictum in civitatibus, burgis, & dominicis predictis assidendum, intendentes sint & respondentes, in omnibus que ad officium illud pertinent. Et cum ab eodem Johanne fuerint requisiti, venire faciatis coram eo, ad dies & loca que eis scire faciatis, omnes illos de civitatibus, burgis, & dominicis predictis, quos ad dictum tallagium assidere viderint necessarios, & ei ad hoc auxiliantes sint & intendentes, prout eis injunget ex parte Regis. Et talem circa premissa expedienda diligenciam apponant, quod meritò indè commendari debeant. In cujus, &c. T. R. ut supra.

Et mandatum est omnibus de civitatibus, burgis & dominicis Regis citra Trentam, quod eidem Johanni ad hoc intendentes sint & respondentes. In cujus, &c. T. ut supra.

De procuratoribus constitutis in curiâ Regis Franciæ super negotio Vasconiæ.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Pat. 53 Hen. III. n. 67. in Turr. Lond.

REX Regi Franciæ, salutem. In negotio quod vertitur, seu verti speratur inter nos, & gentem nostram Gasconiæ ex parte unâ; & Theobaldum Regem Navarræ illustrem & suos, ex alterâ, coram vobis in curiâ vestrâ, ad instantem diem Brandenn' super quibusdam interpressuris treugarum, inter nos, & dictum Regem Navarræ initarum, occasione contentionis inter nos subortæ in Vasconia factis, ut dicitur, dilectos & fideles nostros, S. Pass' & Reymundum de Castro Novo, nostros facimus, ordinamus & constituimus procuratores;

Dantes eis, vel uni ipsorum, quem præsentem esse contigerit, plenariam potestatem & speciale mandatum tractandi de pace super interpressuris prædictis, & indè faciendi & recipiendi emendas competentes.

Ratum habituri & firmum quicquid ipsi ambo, vel unus eorum in præmissis, nomine nostro, duxerint, vel duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Pro Johanne de Britannia in Terram Sanctam profecturo, ut dimittat honorem Richmundiæ ad firmam.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Pat. 53 Hen. III. m. 23. in Turr. Lond.

HENRICUS, DEI gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, omnibus, &c.

Cùm dilectus filius & fidelis noster Johannes de Brytannia, comes Richemundiæ, de licenciâ nostrâ profecturus sit ad Terram Sanctam, ad quod magnâ pecuniæ summâ indiget, & nos rogaverit, ut quasdam terras & tenementa sua, quæ sunt de honore Richmundiæ, dimittere possit ad firmam, ad tantum tempus, quousque duo millia marcarum indè receperit.

Nos, eidem Johanni gratiam facere volentes specialem, concessimus ei, quod si contingat ipsum ante reversionem suam à Terrâ Sanctâ in fata decedere, quod executores sui, licet hæres ipsius Johannis intra ætatem fuerit, & in custodiâ nostrâ esse debeat, ratione tenuræ ipsius Johannis à nobis in capite, nichilominus habeant & teneant omnes terras & teneuras ipsius Johannis in Anglia, quousque indè receperint duo millia marcarum ad debita sua indè acquitanda.

In cujus rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes.

Teste meipso, apud Westmonasterium, vigesimo septimo die Januarii, anno regni nostri liii.

De matrimonio inter Henricum de Alemannia, & Constantiam filiam Gastonis vicecom' de Bearn'.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Pat. 53 Hen. III. n. 45. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Gastoni vicecomiti Bearn', salutem.

Propositis ex parte karissimi Edwardi primogeniti nostri & vestrâ postulationibus laudabilibus inclinati, initas & iniendas inter karissimum nepotem nostrum Henricum, fratris nostri karissimi Regis Alemanniæ illustris primogenitum, vel procuratores ejus ex parte unâ; & vos & Constantiam filiam vestram, ex alterâ; ratione & ex causâ matrimonii, inter ipsos Henricum, & Constantiam contrahendi, pactiones & obligationes omnes & singulas dotalicii, seu donationis propter nuptias, constitutionem, seu assignationem & concessionem, factam à prædicto filio nostro per se, vel per attornatum, nuncium, vel procuratorem suum, in certis locis Angliæ secundum legem patriæ, ut patet per litteras dicti filii nostri patentes, & conditiones contentas in eisdem, ratas & gratas habentes, eas præsentium litterarum nostrarum præsidio confirmamus. Et quæ inter vos, & per vos, & prædictas personas simul, vel divisim, fient ratione dicti matrimonii, & contractûs, & firmitatis ipsius, promittimus, cum facta fuerint, per nostras patentes litteras confirmare:

Et hæc vobis, & dictæ filiæ vestræ, & quibus interest, vel, interesse potest, significamus, & concedimus, ac promittimus per præsentes.

Teste Rege, apud Westm', sexto die Martii.

Mandatum Edwardi primogeniti Regis pro Bernardo de Burdel'.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Bundela Miscellan. in Turr. Lond. remanen'.

EDWARDUS, illustris Regis Angliæ primogenitus, dilectis & fidelibus suis Lemovicens' Petragoricens' & Caturcens' senescallis, qui pro tempore fuerint pro nobis, salutem.

Pro dilecto & fideli nostro Bernard de Burdell' vobis præcipiendo, mandamus quatinus ipsum, homines & bona ipsius, & attornatos, ab oppressionibus, violentiis manifestis. & injuriis in feudis & terris, nostris & dominio nostro & jurisdictioni subjectis, defendatis, vice & auctoritate nostrâ, quamdiu coram nobis, vel curiâ nostrâ paratus fuerit stare juri;

Consuetudines terræ suæ laudabilês & approbatas, quas ei confirmavimus, observantes: super hiis, quæ proponent contra aliquos, vel aliqui contra eos, coram nobis, quantum ad jurisdictionem nostram pertinet, secundum legem & consuetudinem patriæ celerem justitiam facientes.

Data apud Chippenham, quarto die Maii, anno regni domini Regis patris nostri liii.

De procuratoribus constitutis in curiâ Regis Franciæ.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III. Pat. 53 Hen. III. n. 30. in Turr. Lond.

REX universis ad quos, &c. Noveritis quod nos facimus, constituimus & ordinamus dilectos & fideles nostros, Johannem de Graelly, Thomam de Ippegrave; Brunum de Saya milites, & magistrum Johannem Domenc, præsentium exhibitores, procuratores nostros, quemlibet eorum in solidum (ita quod non sit melior conditio occupantis) in omnibus causis & negotiis motis & movendis contra nos;

Ad parliamenta, assizas, & terminos assignatos, & assignandos in curiâ serenissimi principis domini Lodovici, Regis Francorum illustris, tam à venerabili patre . . . . episcopo Avicien' ecclesiæ, & decano & capitulo ejusdem loci, illustri Rege . . . . Navarræ, & suis officialibus, vel subditis; & à vicecomitissâ Lemovicensi; quam quibuscunque aliis personis, ecclesiasticis & secularibus;

Aut nostro nomine contra prædictas, aut quascumque alias personas, simul, vel divisim, super quibuscumque rebus, juribus, & negotiis, & specialiter super transgressionibus, factis ab ipso Rege Navarræ & suis, contra nos & nostros, & terram nostram, in morte fidelis nostri Senhorii Aspes militis; occupatione castri de Acromonte, & receptione advocationis, seu recognitionis eidem Regi Navarræ factæ, ut dicitur, à domino castri ejusdem; & fractione seu violatione treugæ, initæ inter nos & nostros ex unâ parte; & dictum Regem Navarræ & suos simul, vel divisim, auctoritate dicti domini Regis Franciæ, ex alterâ:

Dantes & concedentes eisdem procuratoribus nostris, & cuilibet eorum in solidum, mandatum & plenariam potestatem agendi, defendendi, excipiendi, supplicandi, impetrandi per officium & aliàs, optinendi, & petita & obtenta recipiendi, repetendi, seu requirendi curiam nostram de personis & rebus, nobis mediatè vel immediatè subjectis, & in factis & negotiis, quorum cognitio ad nos spectat, aut spectare potest, vel poterit;

De calumpniâ, seu veritate dicendâ, & cujuslibet alterius generis juramentum in nostram animam subeundi, deferendi, referendi, & suscipiendi; alium vel alios procuratores, actorem vel actores, suo, vel nostro nomine, vel periculo, in causis eisdem, negotiis, & factis omnibus & singulis;

Dandi, & constituendi, seu substituendi, ante litem contestatam, vel post, prout & quando omnes & quilibet viderint expedire; & cætera omnia & singula faciendi, tractandi, & procurandi, quæ veri & legitimi procuratores, dati ad negotia & ad lites, facere possunt & debent, & nos faceremus si præsentes essemus;

Ratum habituri & gratum perpetuò quicquid per dictos procuratores nostros, & eorum quemlibet, & illum vel illos, quem vel quos, omnes vel alterum eorum, dandos, constituendos, & substituendos, unum vel plures, duxerint; aut cum ipsis omnibus & singulis, in causis eisdem & negotiis, in curiâ dicti domini Regis, vel coram eo actum fuerit, seu etiam procuratum, ipsos omnes & quemlibet eorum relevantes & relevari volentes ab omni onère satisdandi, judicatum solvi, pro ipsis & eorum quolibet promittimus sub ypothecâ bonorum nostrorum:

Et dicto domino . . . . Regi Franciæ, & curiæ suæ, ac adversariis nostris, & omnibus, quorum interest, vel interesse potest, pro quibus ipsi domino Regi, gratiâ principatûs & juris sui publici recipienti stipulationem solempniter interponimus.

Et per dictos procuratores nostros, & quemlibet ipsorum, & substitutum, vel substitutos ab ipsis, nostro nomine interponi posse volumus & mandamus, hoc significamus & significari volumus per præsentes, quibus sigillum nostrum apponi fecimus. In testimonium præmissorum. Actum. Datum.

De procuratoribus constitutis.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III. Pat. 53 Hen. III. n. 30. in Turr. Lond.

REGI Franciæ illustri Rex Angliæ, salutem. Dominanti clementiæ vestræ, vel quorum interest vel interesse potest, universis & singulis significamus, & significari volumus per præsentes, quod constituimus, facimus, & ordinamus procuratores nostros certos, Johannem de Greyly, Thomam de Ippegrave, Brunum de Saya, milites, & magistrum Johannem Domenc' clericum nostrum, & quemlibet eorum in solidum (ita quod non sit melior conditio occupantis) in causis omnibus & negotiis motis & movendis contra nos, ad parliamentum & assisas vestras, vel terminos assignatos, vel assignandos & continuandos, coram vobis & curiâ vestrâ, tam à venerabili episcopo Avicen' ecclesiæ, decano & capitulo loci ejusdem; illustri Rege Navarræ & suis officialibus, ministris, vel subditis; vicecomitibus Lemovic' reverendo archiepiscopo Bitur', Ramundo dicto vicecomite de Franciaco; quam à quibuscumque aliis personis, ecclesiasticis vel secularibus;

Aut nostro nomine contra prædictas, aut quascumque alias personas, super quibuscumque rebus & negotiis, simul, divisim, & nominatim super transgressionibus, vestro nomine & auctoritate, per quemcumque, & per senescallum, & ministros, & subditos vestros, dicto Rege Navarræ, vicecomite Lemovic' ministris & familiaribus & subditis eorum, contra nos & terram nostram in morte fidelis nostri Senihorii Hespes militis defuncti; occupatione castri de Acromonte, & receptione advocationis seu recognitionis feodagii castri ejusdem, & homagii Fernandi Willielmi de Acromonte, ut dicitur, & fractione seu violatione treugæ inter nos & dictum Regem Navarræ initæ, auctoritate vestrâ, & aliis super dampnis & injuriis datis & illatis, & requirendis, petendis & impetrandis, optinendis & recipiendis à vobis, nostro nomine, terris & rebus universis & singulis quas in tribus civitatibus & diocæsibus Lemovic' Caturc' & Petragoricen' & alibi per pacem & compositionem inter vos & nos habitam pridem, nobis infra certum terminum præteritum tradere, vel excambium extunc rationabile facere ad arbitrium vel esgardum proborum virorum, nominandorum hinc indè, secundum continentiam pacis ejusdem, debetis Agenens' valorem seu modum valoris justum & debitum annis singulis, per bonos viros estimandum; & quod deest nobis ad solvendum de justo & debito modo ejus quod custare poterunt, quingenti milites ad tenendum rationabiliter per duos annos; & alia universa & singula in quibus nobis reddenda & facienda tenemini ex formâ pacis prædictæ, & ex transgressionibus & dampnis & injuriis nobis & nostris terræ & subditis nomine vestri vel auctoritate, contra pacis ejusdem tenorem, & aliàs per senescallum, ministros, & subditos vestros datis & illatis;

Concedentes & dantes eisdem procuratoribus, & cuilibet eorum in solidum, mandatum & potestatem agendi, requirendi, promovendi, tractandi, petendi, & optinendi hæc omnia & singula coram vobis & curiâ vestrâ, & coram Johanne de la Lind, Gofrido de Villata, militibus, magistro Willielmo de la Corner, & magistro Willielmo de Castro Ayrando, per vos & nos nominatis & lectis sub certâ formâ, ad faciendum esgardum juxta pacem prædictam; defendendi etiam, excipiendi, supplicandi, impetrandi per officium de plano & aliter, optinendi & optenta recipiendi, repetendi, seu requirendi curiam nostram de personis & rebus nobis mediatè vel immediatè subjectis, vel ad jurisdictionem nostram qualitercumque spectantibus; & alia nobis debita vel debenda scripta, litteras & munimenta parti nostræ necessaria, de prædictâ pace servandâ, & securitate de rebus, ex eâ parte ad nos spectantibus, faciendâ, vestras & prædecessorum vestrorum litteras & privilegia, quibus aliqui ne ad obedientiam & dominium vestrum veniant juxta pacem ipsam, se tueri dicuntur, impetrandi & eorum optinendi transcripta.

De calumpniâ, de veritate, & alterius cujuslibet generis vel modi juramentum in nostram animam subeundi, deferendi, referendi & suspiciendi alium vel alios procuratorem vel procuratores, actorem vel actores, suo aut nostro nomine, vel periculo ante & post litem contestatam, dandi, substituendi vel constituendi, prout quotiens & quandocumque omnes & quilibet viderit, seu viderint expedire: & cætera omnia & singula facienda tractandi & procurandi, requirendi & recipiendi quæ prædictam pacem, aut ratione prædictorum omnium & singulorum, & quæ à veris & legitimis procuratoribus, datis ad negotia & lites, fieri possunt & debent, & nos faceremus si præsentes essemus:

Ratum & gratum perpetuò habituri quicquid per ipsos procuratores vel substituendos ab eis, unum vel plures, aut cum ipsis omnibus & singulis in causis eisdem & negotiis, actum coram vobis & curiâ vestrâ, & prædictis probis viris, per vos & nos electis fuerit, vel etiam procuratum: ipsosque relevantes & relevari volentes ab omni onere satis dandi & judicatum solvi, pro ipsis & eorum quolibet promittimus sub ypotecâ bonorum nostrorum.

Et vobis domino Regi & curiæ vestræ exhabundanti & aliis adversariis nostris, & cuicumque, cujus intersit vel interesse possit vel poterit, & pro ipsis vobis, gratiâ & ratione principatûs & juris publici, & Iterio domini Papæ notario publico, recipienti sui officii ratione interponimus stipulationem solempnem, & ab eisdem procuratoribus & eorum quolibet interponi posse volumus & mandamus.

In cujus, &c.

Actum & datum apud Windesor', xx. die Maii, anno regni nostri liii. & gratiæ MCCLXIX.

De Edwardo primogenito Regis misso in Walliam.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III. Pat. 53 Hen. III. n. 27. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos, &c. salutem. Quia formam pacis, inter nos, & dilectum & fidelem nostrum Lewelinum principem Walliæ, providâ deliberatione & communi voluntate nuper initam & juratam, firmiter observari volumus, ut tenemur: & quod ad pacis & tranquilitatis conservationem, tam super transgressionibus & dampnis factis, quam super terris & tenementis hinc indè occupatis, justitia conquerentibus exhibeatur:

Nos, pacis, & concordiæ zelatores, ac volentes omnem imposterum contentionis & discordiæ materiam amputare, mittimus à latere nostro ad partes Marchiæ, Edwardum primogenitum nostrum karissimum; ita quod sit ad vadum Montis Gomery die Jovis proximâ post instantes octabas Sanctæ Trinitatis.

Dantes eidem, unà cum hiis, quos sibi duxerit associandos, plenam potestatem audiendi & terminandi, cum continuatione & prorogatione dierum, locis quibus viderit expedire, omnia quæ, secundum formam pacis prædictæ, & secundum leges & consuetudines Marchiæ, tam super præmissis, quam aliis omnibus, ad conservationem pacis prædictæ necessariis, terminanda fuerint & complenda.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', xxi. die Maii.

Littera episcopi Agenn', de homagio recepto ab Henrico Regis Alemanniæ primogenito.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Lib. B. f. 244. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

UNIVERSIS, præsentes litteras inspecturis, P. miseratione divinâ, episcopus Agen' salutem in Domino.

Noveritis quod nos, recepto homagio & fidelitatis juramento, pro nobis & ecclesiâ nostrâ Agenn' ab illustri viro Henr' illustrissimi Regis Alamanniæ primogenito, pro se & dominâ Constantia uxore suâ, & unâ lanceâ de Accapto, pro toto territorio Brulbien, quod tenet à nobis, ac aliis promissionibus receptis ab eo, secundum quod in litteris ipsius H. plenius continetur,

Promittimus eidem H. pro se, & dictâ dominâ Constantia, & successoribus suis, pro nobis & ecclesiâ nostrâ, & successoribus nostris, quod erimus eidem boni domini & fideles, ratione hujus feodi & territorii memorati;

Nec prædictum feodum, vel dominium ipsius feodi alii domino supponemus, & portabimus eidem domino H. & suis, de prædicto territorio seu feodo, bonam & legitimam garentiam, sicut bonus dominus portare debet, suo bono vasallo legitimo, & fideli.

Quæ omnia ratificari, & adprobari faciemus eidem domino H. à capitulo Agenn' & dari sibi, super ratificatione hujus, patentes litteras ab eodem.

In cujus rei testimonium sigillum nostrum præsentibus litteris duximus apponendum.

Datum die Veneris, post festum beati Barnabæ apostoli, anno Domini MCCLXIX.

De arbitris inter Angliæ & Franciæ Reges.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Pat. 53 Hen. III. n. 22. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos, &c. salutem. Noverit universitas vestra quod cum inter dominum Ludovicum Regem Franciæ illustrem, ex parte unâ; & nos ex alterâ, super diversis articulis & questionibus, terris videlicet, & possessionibus, & rebus aliis, suscitata fuisset materia quæstionis; ac demum, interveniente pacis Auctore, super omnibus articulis memoratis jamdudum intervenerit forma pacis de partium firmata consensu;

Cumque in ipsâ pace multi usque in diem præsentem articuli incompleti remaneant, pro eo quod, in eisdem articulis, de bonorum virorum, eligendorum hinc indè, arbitrio seu esgardo, fit mentio, quæ bonorum virorum hujusmodi nec dum processit electio, nec per consequens arbitrium eorumdem judicium vel esgardum;

Nos, quantum in nobis est, summoperè affectantes ipsam compositionem seu pacem penitus consummari, nichil ex eâ incompletum relinqui, discretos viros, magistrum Guillielmum de la Cornere domini Papæ capellanum, & Johannem de la Lynde militem, ex parte nostrâ eligimus, & in eos, tanquam bonos viros, judices, esgardatores, seu arbitratores, tam pro nobis, quam pro hæredibus nostris, compromittimus, seu etiam consentimus:

Supponentes nos & hæredes nostros totaliter, in omnibus articulis, in supradictâ pace contentis (ad quos bonorum virorum electorum, seu eligendorum hinc indè refertur judicium vel esgardum, seu in quibus de inquisitione vel examinatione per eosdem facienda fit mentio) eorumdem judicio, laudo, ordinationi, diffinitioni, mandato, adjudicationi, arbitrationi, inquisitioni, examinationi, arbitrio seu esgardo;

Adeò quod quicquid ipsi duo, unâ cum duobus aliis bonis viris electis ex parte domini Regis Franciæ, super articulis memoratis judicaverint, laudaverint, ordinaverint, diffinierint, mandaverint, adjudicaverint, arbitrati fuerint, seu esgardaverint, vel inquirendo seu examinando fecerint, in eisdem, lite contestatâ vel non contestatâ, negotio hujusmodi instructo vel non instructo, unâ parte præsente, alterâ absente, citatâ vel non citatâ, ordine judiciario observato vel non observato, diebus feriatis vel non feriatis, partibus præsentibus vel absentibus, in scriptis vel sine scriptis, obligamus nos, & hæredes nostros perpetuò inviolabiliter observare.

Volumus tamen quod, antequam ipsi ad judicium aliquod, arbitrium seu esgardum, inquisitionem seu examinationem procedant, in præsentiâ domini Regis Franciæ, tam ipsi, quam illi, qui à parte ipsius Regis Franciæ ad hujusmodi esgardendi, adjudicandi, arbitrandi officium electi fuerint, seu assumpti, par, seu consimile, & ejusdem formæ præbeant juramentum, se, videlicet, commissum sibi officium in hâc parte juxta discretionem sibi à Deo datam in omnibus & singulis articulis, suum officium contingentibus, fideliter impleturos, atque fidele judicium, arbitrium, seu esgardum in omnibus, juxta suæ discretionis modulos, secuturos:

Vel si forsan, pendente negotio, alter vel ambo revocarentur à nobis, tenebimur nos, & hæredes nostri, alium vel alios bonâ fide, sine moræ dispendio, subrogare, qui, præstito, ut præmissum est, juramento juxta formam & modum præhabitos adimpleant ea, quæ remanebunt agenda;

Hiis tamen, quæ per priores acta fuerint, in suo robore perpetuò remansuri.

Ad præmissa autem omnia & singula bonâ fide observanda, nos & nostros obligamus hæredes.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', quinto die Julii.

De fidelitate præstandâ Regi Franciæ pro terrâ Agenen'.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Pat. 53 Hen. III. n. 14. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli, Johanni de la Linde, salutem.

Cum dilectus filius Johannes de Britannia, pro assignatione comitatûs Richemundiæ sibi nuper per nos factâ, nobis remiserit mille & ducentas marcas, in quibus dominus Rex Franciæ illustris nobis tenetur, ratione concordiæ, inter ipsum & nos factæ, de terrâ Agenen', quas præfatus Johannes de Britannia ab eodem domino Rege annuatim, ex concessione nostrâ, percipere consuevit;

Et nos postmodum karissimæ consorti nostræ Alianoræ, Reginæ Angliæ, per formam cujusdam conventionis, inter ipsam & Edwardum primogenitum nostrum initæ, concesserimus prædictas mille & ducentas marcas annuas, habendas & percipiendas ad totam vitam ipsius Reginæ à prædicto domino Rege & suis, pro jure quod eadem Regina habebit in dicto comitatu Richmundiæ, ex donatione sibi factâ in testamento Petri de Sabaudia, qui dictum comitatum cum suis pertinentiis in eodem testamento legavit eidem;

Dedimus vobis potestatem præstandi fidelitatis juramentum, nostro & ejusdem Reginæ nomine, prædicto domino Regi Franciæ, pro prædictâ terrâ Agenen' prout hujusmodi fidelitas à nobis & dictâ Reginâ nostrâ, eidem fieri debebit:

Ratum habituri & gratum quicquid in præmissis, nostro & præfatæ Reginæ nomine, duxeritis faciendum.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Sutwyk, ix. die Augusti, anno regni nostri liii.

Confœderatio inter Magnum, Regem Norwegiæ, & Henricum, Regem Angliæ.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Lib B. f. 442. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis, Patris, & Filii & Spiritûs Sancti. Amen.

Die Mercurii, proximo post festum Assumptionis sanctæ Mariæ, apud Winton' anno gratiæ MCCLXIX, inter magnificos principes dominum Henricum, Dei gratiâ, Regem Angliæ illustrem, & dominum Magnum quartum, eâdem grâtia, Regem Norwegiæ præclarum, super spoliationibus, dampnis, injuriis, querelis & discordiis universis, utriusque eorundem regum regnicolis hinc indè, usque ad hæc tempora, illatis;

Hæc perpetuæ pacis & finalis concordiæ fuit inita compositio per magistros Asketunum de Norwegia, cancellarium ipsius Regis Norwegiæ, & Petrum archidiaconum Lauden' plenam habentes potestatem tractandi, componendi & diffiniendi super præmissis injuriis, & pace, per literas ipsius Regis Norwegiæ patentes, quæ penes dominum Regem Angliæ remanserunt, inter ipsos Reges, hæredes, seu quoscunque successores suos, perenniter observanda, nec ullâ temporum mutatione dissolvenda; ita videlicet,

Ut ambo prænominati Reges, tam propter bonum pacis, quam propter mutuæ dilectionis amicitiam, inter se æternaliter fovendam & continuandam, quam tam diligenti studio & discretâ provisione illorum inter se quondam coluere progenitores, præfatis spoliationibus, dampnis, & injuriis universis, nullâ causâ vel occasione discordiæ seu controversiæ super eisdem ulterius remanente, ex utraque parte pro se & hæredibus suis imperpetuum remissis, irrefragabili decreto ac perhenni edicto statuerunt, ut quocunque loco regnorum suorum, seu dominii sui, homines vel mercatores alterutrius regni, Angliæ, scilicet, vel Norwigiæ, de cætero contigerit declinare, cum bonis suis omnibus benignè recipiantur, & honestè pertractentur; nec etiam, super præfatis spoliationibus, dampnis, & injuriis, aliquatenus imposterum querelentur, aut inquietentur.

Mercatores autem, qui de alterutro istorum regnorum duorum ad alterum, mercandi causâ, accesserint, liberè, quietè & pacificè merces suas venundent, & mercimonia comparanda comparent.

Quicumque verò res ipsorum seu merces comparare voluerint, res ipsas emptas, ni prius soluto pretio, non asportent; vel si asportaverint, pretium secundum quod conventum est, nullâ cavillosâ seu fraudulentâ diminutione, nec etiam morâ dispendiosâ intervenientibus, exsolvent.

Huic finali concordiæ & compositioni, communi consensu, adjicientes, ut, si homines, vel mercatores regni Angliæ in Norwegia, seu dominio domini Regis Norwegiæ; vel, vice versâ, si Norici in Anglia, vel dominio domini Regis Angliæ naufragium, quod absit, patiantur, liceat eis naves suas fractas vel collisas, cum rebus suis omnimodis liberè, quietè, pacificè, per se, vel

per alios reficere, recolligere, & habere, quamdiu easdem pro direlicto non habuerint.

Ballivus autem, seu ballivi, qui pro tempore fuerit, vel fuerint, ubi & quando hoc evenire in alterutro regno contigerit, naufragos illos, cum navibus suis confractis, & rebus suis omnibus, ab inquietantium, & spoliantium incursibus pro viribus suis, protegant & defendant; & etiam ad res ipsas, & naves colligendas & salvandas, succursum, si potuerunt, fideliter impendant & juvamen.

Quicunque autem hujusmodi perpetuæ pacis perturbator, & amicabilis compositionis violator repertus fuerit, ita scilicet ut aliquibus, de hujusmodi navibus, seu rebus periclitatis furtivè vel fraudulenter subtraxerit, aut violenter surripuerit, vel etiam ipsos naufragos in rebus vel personis aliquo modo injustè molestaverit, & super hoc convictus fuerit, injuriis resarcitis & ablatis, consuetudine, si qua sit contraria, non obstante, restitutis, per ballivum seu ballivos loci, vel etiam per judicem, ab illo Rege ad hoc specialiter deputatum in cujus dominio talia fuerint attemptata, evidenti animadversione compescatur; ut, ipsius pœnâ docente cæteros, cognoscant universi quam gravi sit & crudeli animadversione dignum, talium dominorum statuta pacis, & concordiæ amicabilia decreta, temerariâ præsumtione infringere vel violare.

Ad firmiorem itaque hujus compositionis stabilitatem, inter eosdem Reges firmiter est condictum ut, si inimicus alterius ipsorum ad alium confugerit, ipsum in regno suo, seu dominio, ad gravamen ejus à quo effugerit, non recipiet, nisi fortè ad tempus, ut gratiam sic impetret, si gratiam meruerit; set, si gratiam sui offensi optinere non poterit, ipsum statim post annum non differat à se & suo dominio removere.

In cujus rei testimonium factum est hoc scriptum in modo cirographi, cujus una pars, sigillata sigillo prædictorum Asketini & Petri, residet penes dominum Regem Angliæ; & alia pars, sigillata sigillo prædicti Regis Angliæ, residet penes Regem Norwegiæ supradictum.

Conventio facta inter Regem Franciæ & Edwardum primogenitum Regis, super profectione in comitivâ prædicti Regis in Terram Sanctam.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III. Lib. B. f. 33. in Thesaur. Cur. Recept. Scac.

A TOUZ les ceaus a qi ces lettres vendront, Edward, fuis eisne a noble Roy Dengleterre, saluz en Dieu.

Sachent tuit qe entre nostre chier cousin Looys, par la grace de Dieu, noble Roy de France, e nous sont fetes de comun acort sur nostre voaie du pelerinage d'outre mer iceles covenaunces;

Li dit Roy de France doit prester a nous sexante & dis mile liures de Tornois, contes en ceste summe vint & cink mile liures de Tornois, les queus mon signieur Gestun, visconte de Byern, nostre cousin, devoit avoir de celui Roy de France por lui, & por son passage, e por ces gens, ques il deuoit mener ou pelerinage d'outre mer avoqs celui Roy: le quel Gaston nous retenoms lui, e ses genz, en nostre compaignie.

E de ces sexante & dis mile liures deit estre baille por chevaus, por nefs, por viandes, e por nostre passage, qi ce mestier nous en sera: e sera paie par les genz le Roy, ou par ceus qi il mettra a ceus, de qui ces choses serront prises, ou achatees por nous par la veue de nos gens qi nous aurons a ce attorne: e ce il a remanant, il nous sera deliure la ou le Roys sera outre mer apres ce qe nous serons venus a lui.

E les devandit deniers nous sumes tenus a rendre au devantdit Roy, c'estassavoir chescun an diz mile liures, a deus termes desous escriz, jesques a taunt qe il soit entirement paie de tote les sexante e dis mile liures.

E comencera la premere paie, c'estassavoir de cink mile liures, a mois marz en l'an del' Incarnation nostre Seignieur mile, deus cenz, e sexante, e treze:

E l'autre paie, des autres cinqz mile liures, a la nativite saint Johan Baptist prochenement suivant; e ensi de an en an a mesmes ces termes jesques a taunt qe il soit parpaie.

E seront pae ces deniers chescun an a Paris au Temple, dedenz la quinzeme apres les termes avantnomez, du paage de Bordeaus, par la main de nostre connestable, ou par celi qi tendra son leu, ou de leur mandement.

E volons qe de celui paage a chescun terme ne soit riens mys en autre usage, jesqes a taunt qe lui Roys erit enterment la paie do chescun terme.

Le quel paage nous li assenoms en la manere devantdite, e obligeons, par la volente nostre seigneur le Roy, nostre pere, por la summe des deniers devantdiz.

E volens qe il en soit paiez, chescun an delors, si come il est desus dit santz faillir.

E de cest assignement e obligement nous li devoms fere avoir les lettres nostre cher seigneur & pere le Roy D'engleterre, ouoqes noz presentes lettres.

E, s'il avenoit, avant qe les deniers devauntditz feussent paies, qe nous tenisons plus de terre qe nous ne tenons en tens d'ore en reaume de France, nous volons qe ele soit ausint obligee por la paie desus dite;

E, quoqes tut ce, nous li obligeons, por la paie devantdite, ce defaute j'avoit, noz biens muebles, les queus porront estre trovez en son reaume, apres nous avons promis a celui Roy qe nous serrons, a pluis tart, dedeinz l'Assumpcion de nostre dame prochein avenir au port d'Equemorte apareillie de passer; si nous n' aions tiele assoigne par quei li Roy mesmes nous tiegne por escusez.

E, si einsi estoit, qe nous ne venissons a lui por l'essoigne desusdite, d'ont Deus nous defende, nous volons e ottrions qe des choses, des queus nostre gent auront achatees des deniers devantditz, qe li Roys, devantdit en preigne, e en retiegne ce qe li plerra par le pris qe eles auront este achateez; e le remanant soit vendu par noz gens franchement, sanz encombrement de nulli, e les deniers, qi en istrouts, soient renduz au Roy, ou a son commandement en aquit du prest devantdit: e ce qe demourroit a parfere don paiement de la summe devantdite, serroit pris sour le assenement devantdit, solonc la reson des termes devantditz.

E promettonz, encore, qe nous travaillerons en bone foi de passer, e de venir, a plus tost que nous porrons, la ou li Roys serra.

E autresint avoms nous promis en bone foi, que nus grefs, ne damages, ne ferons par nous, ne par le noz, en la terre le Roy devandit, ne en la terre de ces freres, que il ont en son reaume, ou de hors, en alant en nostre pelerinage, e en demorant, ne en retornant.

E, taut come nous serons en nostre pelerinage ouoqes le Roy de France, nous li obeierons en bone foi, ausi come un des barons de son reaum, por fere le servisse nostre seigneur.

E totes ces choses devantdites nous li avoms jurez sur saintes Evangeles a garder fermement, tenir leaument, & a parfere en bone foi entierement; e especiaument por ceste article, c'estassavoir por venir au port avantdit, e por passer la ou li Roys serra, si come est devantdit, de nous baillier a paus un de noz fuiz, en oustage, dedeinz la prochein Chandelur, au Roy, ou a son commandement; li queus nostre fuiz serra tut quietes, e deliures de cest custage, si tost come nous vendrons la ou li Roys serra: e li Roys le fera quites deliurer a nous, ou a nostre comandement.

E, s'il avenoit qe nous moreussons avant qe nous venissons au Roy, ou autre esoigne, par quei li Roys nous tenist por eschusez, nous avenist, d'ont Deus nous defende, si come est desus escrit, li en faut serra tut quite deliure a nous, ou a sa mere, ou a nostre mandement, ou au Roy D'engleterre nostre pere, ou la Reine nostre mere, ou a leur mandement, s'il avenoit einsi qe la mere a l'enfant moreust avant: e a ceste delivrance fere de l'enfant sont tenuz li Roy, e ses heirs.

En tesmoigne des choses devantdites nous avons fet mettre nostre seel a ces presentes lettres;

E nous Henri fuiz eisne le Roy D'alemaign', Gaston viconte de Byhern, Thomas de Clare frere au counte de Glouc', Roger de Leburn, Robert' Walerand chevaliers, avons jure sur saintes Evangeles, a la request du devantdit mon seignieur Edward, qe nous en bone foi travaillerons, e meterons loiaument consail, e paine, que li devantdit nostre sire Edward gart e accomplisse les convenances devantdites.

E a nous ajouste a ces presentes lettres nos seaus, oveqes le seal mon seignieur Edward. En tesmoign de totes les choses devantdites.

Done fu cest escrit, e fet a Paris, le Mardi prochein apres la feste Saint Berthelemi l'apostre, an de l'Incarnation nostre Seignieur mil deus cenz, sessante, neuyme.

Obligatio Regis Angliæ pro formâ conventionis præeuntis.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III. Lib. B. f. 33. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

HENRI, par la grace Dieu, Roy d'Engleterre, seignieur d'Irlande, è dux d'Aquitaine, a tous ceaus qi cist escrit orront, ou vorront, salus.

Sachez qe, come entre nostre chier seigniur Looys, par mesme la grace, noble Roys de France, e nostre cher fuiz eisne Edward soient fetes, de comun accord, sour le voiage de outre mer, certeines covenances, si come il apiert par les lettres dou avantdit Edward,

E il seit contenu en iceles covenantes qe li devantdit Roys doit aprester a celui Edward soixante e dis mil' livres de Tornois, a rendre a termes, qi sont contenuz en icele lettre du paage de Burdeau, par la main de son conestable, ou par celui qi tendra son leu, ou de lour commandement,

E, por celui paiement fere as termes, qi sont contenuz en la lettre, le devandit Edward lui eit assene & oblige le devantdit paage en la manere, qe est contenue en la devantdite lettre, par nostre volente, si come il disoit,

Nous reconissons qe ce ad este fet par nostre volente, e de nouvel assenoms & obligeons le devantdit paage, por la sume de deniers devantdite rendre as termes devantditz,

E promettons qe nous ne vendrons a l'encountre par nous, ne par autre.

E, por ce qe du devantdit assenement li devantditz Edward avoit promys a celui Roy fere avoir nos lettres, ovoqs les senes, nous avons fetes ces lettres, e bailles en tesmoigne, e en confermement de ces choses, seelees de nostre seel.

Done a Wyncestr' le Mardi prochein devant la feste Seint Michel, l'an de grace mil, deus cenz, soisante nofime.

Litteræ, quibus continentur conditiones treugarum inter Regem Angliæ & Edwardum filium primogenitum ab unâ, & Ludovicum Regem Franciæ ab alterâ parte, initarum pro quinque annis.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Bibl. Bodl. Oxon. MSS. Carte. P.P.P. 61.

HENRICUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ, & dux Aquitaniæ, & Edwardus primogenitus, universis Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis, salutem.

Notum facimus quod ad requisitionem excellentissimi principis, domini, & consanguinei nostri carissimi Ludovici, Dei gratiâ, Regis Franciæ illustris, treugas olim inter serenissimum principem Theobaldum, Dei gratiâ, Regem Navarræ, ex unâ parte, & nos ex alterâ, usque ad proximè venturum Pascha initas, in præsentiâ ejusdem domini Regis & ejus auctoritate, per internuncios seu procuratores rectos & speciales, hinc inde firmatas, sub modo inter cætera, infra scripto, quantum ad nos pertinet, prorogamus seu novamus usque ad dictum festum instans Paschatis, & ex tunc ad quinquennium continuè duraturas; & fideles nostros Ricardum de Mouet, & Willielmum de Haukein milites, procuratores nostros ad hoc specialiter constituimus, in nostram animam, in præsentiâ ac manu domini W. decani S. Aniani ac Vull' & Eustach de Millj militis, nuntiorum prædicti domini Regis Franciæ, jurari fecimus pro nobis & nostris hominibus, gentibus, valitoribus, & omnibus nobis adhærentibus, bonâ fide illibatas teneri, & fideliter observari, juxta requisitionem ejusdem domini Regis Franciæ;

Concedentes quod senescalli nostri, quicumque pro tempore fuerint, in terrâ nostrâ, præbeant salvum & securum conductum & transitum, eundo & redeundo, ac etiam morando, urgente forsitan infirmitate, vel aliâ necessariâ & justâ causâ, per terram nostram eandem dicto Regi Navarræ, cum moderatâ familiâ & sine armis, quotiens opus fuerit & placebit eisdem; hoc acto quod usque ad centum in comitivâ sui, vel suorum, per terram eamdem, recto tramite, sine fraude & periculo, sub conductu & ad visam senescalli nostri, transire sibi liceat securè, qui secum arma conducere possint & illorum centum taliter cum armis, transitu per terram liberè completo, licebit eidem vel ejus locum tenenti, alia centenaria per intervalla sine suspicione & dicto modo ducere vel mittere, quotiens opus fuerit, vel sibi viderit expedire.

Et ut dictæ treugæ possint melius observari, ad tollendam omnem materiam discordiæ, assentimus quod durantibus treugis, liberum sit gentibus prædicti Regis Navarræ, & ejus hominibus, valitoribus, & omnibus fautoribus suis, & sibi adhærentibus, ubicumque fuerint, & etiam illis qui sunt de Bayona in treugâ hujusmodi comprehensi, ire, redire & morari, pro negotiis suis agendis, per Vasconiam & aliam terram nostram, salvò & securè, absque damno alteri faciendo, vel perquirendo; & versâ vice, eodem modo liberum erit gentibus nostris, hominibus & valitoribus nostris, fautoribus & omnibus nobis adhærentibus, ire & redire per Navarram, & aliam terram dicti Regis Navarræ, pro negotiis suis agendis, salvò & securè, absque damno alteri faciendo, vel perquirendo.

Rursus, durantibus treugis, non licebit nobis aut alteri nostrûm recipere per nos, aut nostrûm alterum vel nostros in auxilium nostrum, homines feodatos prædicti Regis Navarræ, vel feodatorum ipsius, neque terras ipsorum; similiter, versâ vice, non licebit eidem Regi Navarræ recipere per se, vel suos, in auxilium suum homines feodatos nostros, vel feodatorum nostrorum, neque terras ipsorum.

Insuper concedimus quod castrum de Lourde, cum burgis pertinentibus, habitatoribus & toto territorio suo, remaneat sub modo & conventionibus, & ordinatione in dictâ treugâ primâ sub sigillo dicti domini Regis Franciæ contentis, qui iteratæ hic & contentæ intelligantur perfectè, quod ad victualia & personas, & eorum conditionem, & numerum, munitiones & res, & omnia alia, secundum treugarum continentiam prædictarum.

Actum est etiam, quod præfatus Rex Navarræ senescallo nostro Wasconiæ, vel ejus locum tenenti, per suas patentes litteras debet declarare, infra venturum proximè festum beati Johannis Baptistæ, personas de Bayona quæ sibi adhæserunt in guerrâ, & quas vult sub treugis hujusmodi comprehendi; quod si inter illos de Bayona à prædicto Rege Navarræ nominandos, fuerint aliqui qui, pro criminibus commissis ab eis, banniti essent publicè antequam eidem Regi Navarræ in guerrâ adhæsissent prædictâ, pro quâ treugæ initæ primò fuerunt, prædictæ eis treugæ quomodocumque convictis, securitatem non tribuant, quo minus justitia debita posset fieri de eisdem, si in Wasconia ipsas contingerit inveniri: & si essent aliqui inter ipsos qui prius essent de criminibus accusati, redire salvò & securè poterunt jus capiendo & faciendo.

Sanè si nos, Eduardus prædictus eundo in Hispaniam, vel proficiscendo peregrè apud Sanctum Jacobum vel alibi, transire vellimus per regnum Navarræ, & aliam terram dicti Regis Navarræ, ipse Rex, aut gentes ipsius, nobis & comitivæ nostræ, moderatè (ut dictum est) præbere requisiti tenentur salvum & securum transitum & conductum eundo, redeundo, & morando etiam, infirmitate vel aliâ necessitate urgente.

Est insuper actum, quod nulla fiant vel fieri possint penitus novitates vel præjudicia per nos aut alterum nostrûm, vel nostro nomine, prædicto Regi Navarræ & terræ ipsius, in personis vel rebus feodatorum ipsius, vel subfeodatorum suorum, & valitorum, & sibi adhærentium.

Assentimus etiam, & volumus quod transgressiones, si quæ factæ sunt, vel fieri fortè contigerit, qualicumque tempore treugarum prædictarum infra, vel extra regnum Franciæ, idem Rex vel hæredes sui, Reges Franciæ, quibus quoad ad hoc, & eorum jurisdictioni & potestati supponimus nos & nostra infra regnum Franciæ constituta, ex si & de plano, sine lite, & interpellatione quacumque facient emendari & reintegrata novata.

Has autem treugas admittimus, inimus cum præscriptis conventionibus & conditionibus, ac firmamus per nos, & hæredes, & successores nostros, in manu & præsentiâ prædictorum nuntiorum prædicti principis & domini Regis Franciæ, pro ipso domino suo, & ejus auctoritate, ac juris & officii sui publici, ratione & nomine dicti Regis Navarræ, & quorum Interest, vel interesse potest, recipientibus & solemniter stipulantibus.

In cujus rei testimonium & perpetuam memoriam, has nostras patentes literas sigillis nostris munitis, duximus concedendas.

Data apud Winton', die Martis proximâ ante festum Sti' Michaelis, annò Domini MCCLXIX.

In eodem codice reperitur etiam litteræ Theobaldi Regis Navarræ, quibus treugæ inter Ludovicum Regem Franciæ ipsius patrem ab unâ, & Henricum Regem Angliæ ab alterâ parte, nuper initæ ratihabentur & confirmantur pro parte suâ & regni Navarræ. Dat' eodem die & anno.

Concessiones factæ Alienoræ Reginæ in escambium honoris Richmundiæ.

A. D. 1269. An. 53 Hen. III.

Pat. 53 Hen. III. n. 54. in Turr. Lond.

REX omnibus tenentibus de maneriis, & firmis de Merleberg', Ronedon, Winterburn, Hedendon, Flamberg, Blokesham, molendinorum & prati Oxon' Langele, Cocham, Braye, Keniton, Wicumbe, Kingeston, Boseham, Hadleg', Colecestr', Andovere, & Basingstoke, salutem.

Sciatis quod cum Petrus de Sabaudia, avunculus noster dudum defunctus, ante mortem suam dedisset & legasset karissimæ consorti nostri Alianoræ, Reginæ Angliæ, honorem Richemundiæ, cum pertinentiis, sicut potestatem habuit per cartam nostram;

Et nos honore illo indigeamus ad opus karissimi filii nostri Johannis de Britannia, ad tradendum eidem Johanni, sicut tenemur per litteras nostras patentes, quas sibi indè dudum fieri fecimus,

Nos, in escambium honoris prædicti, quem eadem Regina reddidit in manus nostras & quietum clamavit in perpetuum, dedimus & concessimus eidem Alianoræ quingentas marcas, singulis annis, ad totam vitam suam, percipiendas de firmis prædictis, in formâ in litteris nostris patentibus, quas eidem Reginæ nostræ fieri fecimus patentes, plenius contentâ; videlicet

De firmâ de Merleberg' quadraginta libras.
De firmâ Agnet' de Ronesdon septem libras & decem solidos.
De firmâ de Winterborne duodecim libras & novem denarios.
De firmâ de Hedingdon decem & octo libras.
De firmâ de Haneberg, viginti & septem libras.
De firmâ de Blokesham triginta & duas libras,
De molendinis nostris Oxon' viginti & quinque libras,
De prato nostro Oxon' tresdecim libras, sex solidos, & octo denarios,
De villatâ de Langeleie septem libras,
De Cocham, de Braye & de Kenigton quinquaginta marcas,
De firmâ de Wicumbe decem & octo libras.
De firmâ de Kingeston, cum extensu, viginti & novem libras, tresdecim solidos, & septem denarios.
De firmâ de Boseham quadraginta & tres libras, quatuor solidos, & sex denarios.
De firmâ de Hadleg' tresdecim libras, sex solidos, & octo denarios.
De firmâ de Colecestr' quadraginta & unam libram, & octo solidos,
De firmâ de Andovere quaterviginti & duas libras, sex solidos, & octo denarios.
De firmâ de Basingstoke quaterviginti libras.

Et ideò vobis mandamus quatinus eidem Alianoræ, quoad firmas prædictas, sibi vel certo attornato suo reddendas, de cætero intendentes sitis & respondentes, sicut prædictum est; & firmas prædictas præfatæ Reginæ nostræ, vel certo attornato suo, ad dies & loca, quæ eadem Regina nostra vobis scire faciet ex parte nostrâ, reddatis in formâ prædictâ.

In cujus, &c.

De protectione Edmundi filii Regis, & aliorum crucesignatorum, qui cum eodem Edmundo profecturi sunt.

A. D. 1269. An. 54 Hen. III.

Pat. 54 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum Edmundus filius noster karissimus, crucesignatus, profecturus sit ad partes transmarinas in subsidium Terræ Sanctæ, suscepimus in protectionem & defensionem nostram prædictum Edmundum, homines, terras, res, redditus, & omnes possessiones suas.

Et ideò vobis mandamus quod prædictum Edmundum, homines, terras, res, redditus, & omnes possessiones suas, manuteneatis, protegatis & defendatis, non inferentes eis, vel inferri permittentes injuriam, molestiam, dampnum, seu gravamen.

Et, si quid eis forisfactum fuerit, id eis sine dilatione faciatis emendari. In cujus, &c. duraturam per quadriennium.

Volumus etiam quod idem Edmundus, à tempore quo iter prædictum arripuerit, per totum tempus, quod extunc superfuerit, ad perficiendum quadriennium prædictum, sit quietus de omnibus placitis & querelis de dote, unde nichil habet, assisæ novæ disseisinæ, & ultimæ præsentationis;

præsentibus minimè valituris si contingat ipsum Edmundum iter prædictum non arripere, nec postquam, citra prædictum quadriennium, si redierit de partibus supradictis.

Teste Rege, apud Westmon', xix. die Octobris.

Consimilem protectionem habet Hugo de Aungervill crucesignatus, qui cum eodem Edmundo profecturus est ad partes transmarinas in subsidium Terræ Sanctæ.

In cujus, &c. duratur' sicut prædictum est.

Teste ut supra.

Consimilem protectionem habet Robertus de Boyvill crucesignatus.

In cujus, &c. duraturam sicut prædictum est.

Teste ut supra.

Consimilem protectionem habet Johannes de Remundeby crucesignatus.

Consimilem protectionem habet Robertus de Brus crucesignatus.

Consimilem protectionem habet Willielmus filius Warini crucesignatus.

Consimilem protectionem habet Willielmus filius Radulphi crucesignatus.

Ordinationes super statu scaccarii Regis.

A. D. 1270.
An. 54 Hen. III.
Pat. 54 Hen. III. m. 22. in Turr. Lond.

REX magistro Johanni de Chishull, decano Sancti Pauli London', thesaur' & baronibus suis de scaccario, salutem.

Ex frequenti relatu vestro accepimus quod, propter longas & inutiles annuas scripturas diversorum debitorum nostrorum, compoti plurium vicecomitum & aliorum ballivorum nostrorum, ad magnum dampnum nostrum, remanent inauditi, propter quod quandam formam providistis, per quam correctio in hâc parte fieri poterit in futurum; que quidem forma in crastino sancte Scolastice virginis, anno regni nostri quinquagesimo quarto, coram nobis, Ricardo Rege Romanorum fratre nostro, venerabilibus patribus Waltero Eborum archiepiscopo, & Godefrido Wigorn' episcopo, Edwardo primogenito nostro, Willielmo de Valenc' fratre nostro, Rogero de Mortuo Mari, Philippo Basset, Henrico de Aleman', Roberto Aquillon', Roberto Walerand', & aliis magnatibus qui sunt de consilio nostro, lecta fuit, exposita, examinata, & ab omnibus prædictis approbata, cujus forme tenor talis est.

Primò scribatur corpus comitatûs, deinde elemosine constitute, & liberaciones, & brevia de misis vicecom' sicut semper fieri consuevit; deindè oneretur vicecom' de firmâ pro proficuo comitatûs, vel de proficuo: deindè scribantur omnes firme, tam majores quam minores, & omnia debita atterminata in suis locis, secundum ordinem rotuli. Similiter scribantur omnia magna debita, & alia debita cognita usque ad titulum, Nova oblata; & post titulum predictum exigantur debita contenta in originalibus, tam majoribus quam minoribus, de quibus onerentur vicecom' per suas responsiones: omnia verò alia debita exigantur diligenter à vicecomitibus coram assidentibus. Et si nulla fiat responsio de denariis indè receptis, tunc remaneant in rotulo in quo scripta sunt, & ultra nomina eorum qui debent eadem debita, ponatur littera D. finito autem compoto, singulis annis, scribatur titulus talis: Debita diversorum quorum nominibus preponitur littera D. in tali rotulo exigantur; & summoneantur singulis annis, & postea fiat summonicio illa & mittatur vicecom' cum aliis summonicionibus. Et finito compoto secundi anni, exigantur eadem debita, sicut prius. Et si vicecomes aliquid reciperit de predictis debitis, tunc deponatur. D. & scribatur, Respondet in rotulo annuali; & ibi scribantur eadem debita, & indè acquietantur debitores: & iste ordo deceterò servetur.

Nos igitur predictam formam concedentes & approbantes, vobis mandamus quod in scripturis rotulorum nostrorum & compotis predictis audiend' sicut nobis melius videritis expedire, secundum tenorem forme predicte deceterò procedatis.

In cujus, &c.

T. R. apud Westm', xii. die Februarii.

De statu & regimine regni Angliæ, cum Rex & filii sui versus partes transmarinas, in subsidium Terræ Sanctæ, iter suum arrepturi sint..

A. D. 1270.
An. 54 Hen. III.
Ex Orig. in Turr. Lond. in lib. cui tit. Litteræ Regum, &c.

HENRICUS, Dei graciâ, Rex Anglie, dominus Hibernie, & dux Aquitanie G. eâdem graciâ, Wigorn' episcopo, salutem.

Cum nos & filii nostri, cum ceteris regni nostri crucesignatis, iter nostrum, in crastino instantis festi sancti Johannis Baptistæ, sine ulteriori dilacione arepturi simus versus partes transmarinas, in subsidium Terre Sancte, Domino concedente; propter quod ad hoc licenciam nostram à vobis, & aliis prelatis & magnatibus regni nostri, in eodem festo recipere & de statu & regimine regni nostri, ac quibus custodia ejusdem regni post .... debeat ordinare & providere volumus, sicut decet:

Vobis mandamus, rogantes; & in fide & dilectione quibus nobis tenemini firmiter injungentes, quod ad nos usque Westmonasterium modis omnibus veniatis: ita quod ad nos sitis ibidem in festo predicto, sine ulteriori dilacione. Et hoc sicut nos & honorem nostrum & vestrum diligitis, sicut de vobis confidimus, nullatenus omittatis.

Teste meipso, apud Westmonasterium, xx. die Maii, anno regni nostri liiii.

In dorso—*Karl'.*	*Wigorn'.*
Dunelm' vel ejus offic'.	*Heref'.*
Ebor'.	*Cantuar'.*
Linc'.	*Roffens'.*
Coven' & Lich'.	*Cycestr'.*
Bath' & Well'.	*Elien'.*
Exon'.	*Meneven'.*
Norwic'.	*Landeven'.*
Lond' vel ejus offic'.	*De sancto Asaph'.*

De protectione crucesignatorum.

A. D. 1270.
An. 54 Hen. III.
Pat. 54 Hen. III. m. 38. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum dilectus fidelis noster Johannes de Tybetot, crucesignatus nobiscum & cum Edwardo primogenito nostro, profecturus sit ad partes transmarinas, in subsidium Terræ Sanctæ, suscepimus in protectionem & defensionem nostram eundem Johannem, homines, terras, res, redditus, & omnes possessiones suas:

Et ideò vobis mandamus quod prædictum Johannem, homines, terras, res, redditus, & omnes possessiones suas, manuteneatis, protegatis & defendatis, non inferentes eis, vel inferri permittentes injuriam, molestiam, dampnum aut gravamen.

Et, si quid eis forisfactum fuerit, id eis, sine dilatione, faciatis emendari. In cujus rei testimonium has litteras nostras fieri facimus patentes, à festo Paschæ proximo præterito per quadriennium duraturas.

Volumus etiam, quod idem Johannes, à tempore, quo iter prædictum arripuerit, per totum tempus quod extunc superfuerit ad perficiendum prædictum quadriennium, sit quietus de omnibus placitis & querelis, exceptis placitis de dote, unde nichil habet, & assisâ novæ disseisinæ, & ultimæ præsentationis; præsentibus minimè valituris si contingat ipsum iter prædictum non arripere, nec postquam, citra prædictum quadriennium, si redierit de partibus supradictis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmon', xiii. die Julii.

Consimilem protectionem habet Robertus de Tybetot crucesignatus, duraturum ut supra. In cujus, &c. Teste ut supra.

Consimiles protectiones habent,

Hugo de Plugenet.	*Walterus de Camhou.*
Robertus la Warr.	*Ricardus de Sauvage.*
Johannes Tybetot.	*Johannes de Weston.*
Willielmus Thurebert.	*Gerardus de Favencurt.*
Rogerus de Portes.	*Laurentius de Lunerfel.*
Ricardus de Boys.	*Ricardus de Aston.*
Johannes de Gayton, valettus Edwardi primogeniti Regis.	*Robertus de Marton.*
	Henricus Waleys.
Johannes filius Thomæ de Wrastulingewrth.	*Robertus de Neuton.*
	Rogerus de Clyfford.
Johannes Ferre.	*Johannes de Verdun.*
Olyverus de Punchardun.	*Johannes de Guer.*
Willielmus de Everle.	*Ranulphus de Auderne.*
Walterus filius Hildebrond.	*Willielmus le Brun.*
Ricardus de la Rokele.	*Johannes de Oweston.*
Willielmus Peche.	*Walterus de Portes de Flemsted.*
Stephanus de Lond' persona ecclesiæ de Lugwardin	*Nicholaus de Marton.*
	Johannes de la Grave.

Henricus de Burghull.
Willielmus de Pageham.
Stephanus de Sele.
Thomas de Pyn.
Eustachius de Balliolo.
Robertus de Burnell.
Alexander Lutterell.
Laurentius de Lovershale.
Willielmus de Bevill.
Johannes de Portes.
Eudo filius Warini.
Johannes de Verdun.
Willielmus le Graunt.
Johannes Peshun.
Hugo filius Ottonis.
Willielmus filius Roberti de Wilgheby.
Ricardus de Saundon, balistarius Edwardi filii Regis.
Rogerus atte Clyne.
Ricardus de Aston.
Galfridus de la Hyde.
Thomas de Clare.
Willielmus filius Laurentii de Naffreton.
Johannes Luvel.
Bartholomæus de Briason.
Willielmus Graundyn.
Stephanus de Hoitton.
Egidius de Feenes.
Ricardus filius Henrici Malesours.
Robertus de Cadamo.
Henricus de Peremor.
Antonius Bek.
Ricardus de Shafham.
Sywardus de Mapeldurham.
Ricardus Filiol.
Adam de Gesoume.
Rogerus de Reymes.
Ernulphus de Munceny.
Henricus de Langedon.
Galfridus de la Hyde.
Johannes Fancellun.
Robertus de Munceny.
Hugo Sauvage, cyrugicus.
Berongerus le Moyne.
Hervitus de Chauwyth.
Paganus de Chawrth.
Patricius de Chawrth.

Crusesignati.

Edwardus primogenitus concessit custodiam filiorum suorum domino Ricardo Regi Romanorum avunculo suo, dum fuerit in Terra Sancta.

A. D. 1270. An. 54 Hen. III.

Lib. A. f. 214. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

EDWARD, fiz esne a l' noble Rey de Engletere, a tuz, ke ceste lettre orrunt ou verrunt, saluz.

Siche ke, par le otri e le assentement de l'avant dit Rey nostre pere, avum ordine e establi de la garde de nos enfans, e de nos chasteaus, e de nos terres, e de nos seignuries en Engletere, en Gales, en Irlonde, en Gayscoyne, e des isles de Gernesie e de Geresie, oue tute les apurtenances, ensement oue les issues des terres, e de choses avaunt dites, en la forme desut escrite, ceo est assaver;

Le noble Rey Ricard de Romeyns, nostre uncle, eyt la garde de nos enfant jeskes a nostre revenir, a l'plesyr de Deu, de la Terre Seynte, a la seurte de nos, e de nos enfanz avant diz; issike, si par aventure avegne, ke Deu face de nos son comandement, avant nostre retorner en Engleterre, mesmes la garde remeyne a l'vant dit Rey nostre uncle, jeskes al leal age de meyme les enfanz, ensement oue le government, e le adrescement de nos terres avant dites.

E, a la garde de mesmes les terres, desut le Roy nostre uncle avantdit, avum assigne le honorable pere Waut' eveske de Everwyk, è nos chers amis syre Philip Basset, syre Rog' de Mortimer, e sire Robert Walrond,

Ke a la governement, e a la garde de nos terres, e de nos dreyt avantdit teignent nostre lui ensemblement ou le Rey avantdit; e a ous seyent entendant e juret tuz nos baylifs, e nos chasteleyns, si com a nus meymes, as choses e a bosoygnes, ke ils ordinerunt e furrunt par le conseyl de nostre uncle, kant il porra entendre.

Et, si il, par aventre, avenist ky le avantdit Rey nostre uncle, ou tuz les quatre ne pussunt entendre, ferm seyt e estable ceo ke treys, ou deus de iceus, ky present serrunt, en front kant bosoyne sourdera.

Ensement avum ordine des issue des nos terres avantdites, ky nos dectes en seyent payes as povere gent, e as autres en ceste terre, e en autre par tut la ou ne devom.

E, si, par aventre, avegne, ky Deu defende, ky gerre sorde en la terre, adonk y seyent les issues avantdite mises en la garde, e en la seurte de nos enfans, e de nos chasteaus, e de nos terres avantdites, si com mestier serra, e apres, en eyde ne nos amis, tant cum il porrunt estendre;

E, si il pleyse a Deu ky pes seyt en la terre, per quey ne seyt mestier a issi mettre les issues avantdites, donk volum ky il seyent garde en sauue garde, mis al us de nos enfans, si aventre de nos en vegne jeskes a lage de nos enfant avantdit, a fere ent dunkes lur preu, si endementers ne seyent bosoynnablement mis a eus, a alirr dreyt defendre.

Ensement avum ordine ky, si per aventre mesavegne de nuls de quatre avant dit, ky dunke sryt purveu per le avantdit Rey, e leys treys autres, un autre un seon lui ky covenable seyt: e ensement de chasteleyns, e de baylifs, si par nule oventre seyent remuables, ou autre aventre de eus avegne; e ceo seyt entendu ausi ben de chasteus, e des contes, ky le Rey nostre pere nos ad bayle, e de forestes, ensement e de autres baylaies, les queus nos tenoms a terme par sun bayl, cum de nos chasteus, e de nos baylaies demeyne:

Estre ceo avum ordine, ky si de nostre pere Rey de Engletere, ky Deu defende, mesavenist, ky le devant dit Roy nostre uncle eyt la garde de nos enfans avant dit, e tengne nostre lui en Engletere, e aylurs, par l'ayde les avantdit quatre, e de nos amis, e keus ky dunke serrunt en la terre de Engleterre, jeskes a nostre revenir de outre mere, ou jeskes al plener age de nos enfans, si Deu ne voyll ky nus revegnoms.

E, si il avent ky Deu fet sun comandement del Rey de Alemaigne avantdit nostre uncle, devant nostre revenir de outre mer, ou devant le plener age de nos enfant, nus volum ky seon fit Henri, si il seyt el reaume en pusance de sun cors, ky il eyt meyme le poer ke sun pere avoyt.

E, si de lui aveigne, ky Deu nun, nus voloms ky les quatres avant dit elisent un covenable a soverayn de eus, ou de oûtre, tel com il verrunt ky plus seyt convenable a nus, e a nos enfant, e all reaume de Engleterre; le quel eyt mesmes le poer, ky le Roy en eyt, ou son fit.

E pur ceo ky nul certeyn tens ne est estabit de l'age de nos enfant, voloms ky le age seyt entendu du vint anz, issi ky, jesky a dunky, ne eyt poer de chose s'loyngner de la corone, ne de dons fere, d'unt force seyt, fors per le conseyl des avant gardeyns, ou de ceus ky il averunt a eus a compaigne, a ceo sept entendu de don resonable de chose mobles, jeskes a tant ky eus seyent de plener age de vint anz.

E, estre ceo, nus avum retenu a nos plener poer, des autres a jundre a ceus cink, kant il nus plerra, en nostre testament, ou avant.

E, si il a veneyst, ky Deu feyst son commandement de nostre seignur le Rey nostre pere, ou de nus, avant ceo ky nus returnums de outre mer, nus voloms ka totes les issues de la terre de Engletere, e de nos autre terres avantdites, seyent mis en sauue gar a le us de nos enfant sauue nos dectes, e le mises ke il ic covendra mectre par estover, par le conseyl, e le ordeynement des avanantdit cink.

E, a cestes choses avant dites fere ferms e estables, avoms nos nostre seal misa ceste lettre, fete en forme de cyrograf, d'unt nus avoms la une partie bayll a nastre cher uncle le Rey avantdit, e la autre partie as avantdit quatre ensemblement, oue la lettre overt nostre cher pere le Rey de Engletere, par la quel nus aviums poer a cestes choses avantdites fere, e a complir;

A ces testmoygnes,

Nichol Evesky de Wyncestr'.
Godefry Evesky de Wyrecestre.
Roger Evesky de Cestr'.
Waut' Evesky de Excestre.
Syre Will' de Valence.
Rog' de Someri.
Syre Rob' de Aguylon, e autres.

Done a Wyncestr', le secund jur de Aust, le an de regne nostre pere avantdit cinquante quatre.

Licentia Stephano de Penecestre facta emendi debitum à quibusdam Judeis London'.

A. D. 1270. An. 54 Hen. III.

Pat. 54 Hen. III. m. 7. n. 28. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum nuper, de consilio Edwardi primogeniti nostri, & aliorum magnatum & fidelium regni nostri in presenciâ nostrâ, provisum est & condictum, quod nullus Judeus debitum aliquod, quod sibi à Christiano debetur, alicui vendere possit, nisi prius optentâ à nobis super hoc licenciâ speciali; & si Christianus aliquis debitum hujusmodi de licenciâ nostrâ emat, nichil plus indè habeat quam nos haberemus, si debitum illud esset in manu nostrâ, viz. catallum quod inventum est in cartâ indè confectâ, sine usurâ:

Nos Mansero fil' Aaron', & Vives fil' Abraham, Judeis nostris London', dedimus licenciam vendendi dilecto & fideli nostro Stephano de Penecestr' debitum illud, in quo Johannes de Pekcham eisdem Judeis tenetur per cartas suas. Et eciam eidem Stephano dedimus licenciam emendi idem debitum à prefatis Judeis, in formâ provisionis supradicte.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Winton, ii. die Augusti.

Consimiles licentiæ in Rot' Pat' sæpissimè inveniuntur.

De signo crucis tradito Edwardo primogenito Regis, & vicessimâ sibi concessâ.

A.D. 1270. An. 54 Hen. III.

Pat. 54 Hen. III. n. 26. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Licet nos, sicut Edwardus primogenitus noster, totis desideriis affectemus transfretare in subsidium Terræ Sanctæ: quia tamen prælatis, magnatibus, & communitati regni nostri non videtur expediens neque tutum, quod nos ambo extra regnum istis temporibus ageremus;

Nos, votum nostrum, quatinus possumus, perfici, & regni nostri regimini de consilio dictorum prælatorum & magnatum, salubriter prospicere cupientes;

Negotium crucis, unà cum signo crucis nostræ præfato primogenito nostro, ex plenâ & summâ confidentiâ commisimus vice nostrâ;

Et ad idem negotium, quoad votum peregrinationis nostræ & suæ, prout decet & expedit, ad Christiani nominis exaltationem, efficacius peragendum, totam vicesimam, nobis in subsidium Terræ Sanctæ per totum regnum nostrum concessam, tam collectam, quam colligendam, eidem primogenito nostro duximus plenariè conferendam.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Winton', iv. die Augusti.

Pardonatio concessa Joh' de Warenna com' Surr', eo quod percussit Alanum la Zouch & Rogerum filium ejus in aulâ Regis Westm'.

A.D. 1270. An. 54 Hen. III.

Pat. 54 Hen. III. m. 7. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum dilectus & fidelis noster Johannes de Warenna comes Surr', pro se & hominibus suis, se posuerit in manu Regis ad voluntatem suam taxand', pro quâdam transgressione, & plagis Alano la Zuch & Rogero filio ejus, in aulâ Regis Westm' per ipsum comitem & homines suos nuper factis, ut dicitur, undè idem Alanus ipsum comitem in curiâ Regis coram ipso domino Rege appellavit, remissimus eidem comiti & omnibus hominibus suis, & eciam omnibus illis qui de transgressione illâ, seu plagis illis rectari possint, omnem indignacionem & animi rancorem, quas erga ipsos conceperamus occasione transgressionis predicte; & pardonavimus sectam pacis nostre, que ad nos pertinet, vel aliquo modo pertinere poterit, pro transgressione illâ, quocumque casu contingente, de morte vel alio incommodo predictorum Alani & Rogeri, vel eorum alterius, per transgressiones vel plagas predictas.

In cujus, &c.

T. R. apud Wynton', iiii. die Augusti.

Pro Edwardo filio Regis, de custumâ Burdegaliæ invadiatâ propter negotium crucis.

A.D. 1270. An. 54 Hen. III.

Pat. 54 Hen. III. n. 19. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum karissimus filius Edwardus primogenitus noster, pro negotio crucis, quam humeris suis assumpsit, invadiare, dimittere, seu ad firmam tradere proponat custumas suas Burdegaliæ, tam majores, quam minores;

Nos pium ipsius propositum cernentes in hâc parte, & ipsius propositi expeditionem fœlicem adoptantes, illas invadiationem, & dimissionem, seu ad firmam traditionem, usque ad quadriennium completum, quantum in nobis est, laudamus, approbamus & confirmamus:

Concedentes quod, in nullo contra ipsam dimissionem, seu traditionem, aliquo tempore, seu quoque usu contingente, veniemus; sed ipsas potius servabimus, & pro posse nostro faciemus observari.

Conditiones autem, & pacta, & conventiones omnes contentas in scriptis, seu instrumentis, quas vel quæ firmarii, mercatores, seu illi, qui dictas custumas tenebunt ex dimissione dicti filii nostri, vel ejus attornati, faciemus inviolabiliter in omnibus observari, & alia quæ magis poterunt mercatoribus prodesse.

Teste Rege, apud Clarendon, xviii. die Augusti.

Pro Alienora Reginâ super decimâ in Hybernia colligendâ.

A.D. 1270. An. 54 Hen. III.

Pat. 54 Hen. III. n. 13. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, & aliis viris religiosis, archidiaconis, officialibus, decanis, rectoribus, vicariis, ac universis & singulis beneficiatis, in Hibernia constitutis, ad quos, &c. salutem.

Cum dominus Papa, propter adversitates & angustias, quæ nos in turbatione, in regno nostro nuper habitâ, multipliciter imprimebant, decimam omnium beneficiorum ecclesiasticorum totius Hiberniæ, per triennium nobis concesserit, ad relevationem statûs nostri;

Et nos dictam decimam karissimæ consorti nostræ, Alianoræ Reginæ Angliæ assignaverimus, quæ circa collectionem supradictæ decimæ non modicè extiterit prægravata sumptibus & expensis, licet modicum assecuta fuerit hactenus exindè subsidium & juvamen;

Et prædicta consors nostra fratrem Stephanum de Fuleburn hospitelarium, & magistrum Johannem de Bosco, conjunctim & divisim, ordinaverit procuratores & nuncios ad colligendum & recipiendum decimam supradictam, & ad audiendum ratiocinia de perceptis à quibuscumque collectoribus decimæ supradictæ;

Nos, tenore præsentium, ratum habentes & firmum quicquid procuratores & nuncii prædicti, vel eorum alter, nostro & prædictæ consortis nostræ nomine duxerint, vel duxerit faciendum;

Vobis mandamus, firmiter injungentes quod eisdem procuratoribus & nunciis, in omnibus quæ ad præmissa pertinent, intendentes sitis & respondentes, consulentes & auxiliantes, prout ipsi vobis scire facient ex parte nostrâ.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Brampton', v. die Septembris.

De hospitiis pro Edwardo primogenito Regis Angliæ, & consorte suâ in Sicilia assignandis.

A.D. 1270. An. 54 Hen. III.

Lib. B. f. 158. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

KAROLUS, DEI gratiâ, Rex Siciliæ, ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ, Almæ urbis senator, Andegaviæ, Provinciæ, & Forch' comes, Romani imperii in Tuscia, per sanctam Romanam ecclesiam, vicarius generalis, magistro jurato, bajulo, judicibus, & universis hominibus *Mazariæ* vel Marsaliæ, fidelibus suis, gratiam suam & bonam voluntatem.

Cum magnificus & egregius vir Edwardus, primogenitus illustris Regis Angliæ, consanguineus noster carissimus, cum nobile consorte suâ ad terras ipsas venire disposuerit ad quiescendum, per dies aliquot spaciando;

Volumus, & fidelitati vestræ præcipimus firmiter & districtè, quatinus Jacobo, latori præsentium, qui ad hoc specialiter præmittitur, hospitia honorabilia, & sufficientia eidem consanguineo nostro, consorti, & genti suæ, secundum qualitatem terrarum vestrarum, liberaliter assignantes;

Eosdem Edwardum, & consortem suam, cum eos ibidem venire contigerit, recipiatis honorificè & devotè, ac ipsis, & genti suæ nullam inferatis molestiam, vel gravamen:

De victualibus & aliis necessariis forum eisdem competens facientes, & in omnibus, dum ibidem morati fuerint, ut nos & gentem nostram eos curialiter pertractantes; mandatum nostrum taliter implentes, quòd vestra possit inde fidelitas in conspectu nostro meritò commendari.

Datum Trapani, vii. Septembris, decimo quarto Ind'. Regni nostri anno sexto.

Litteræ directæ Lewelino filio Griffini, principi Walliæ, super pace cum eo observandâ.

A. D. 1270. An. 54 Hen. III.

Claus. 54 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX dilecto & fideli suo Leulino filio Griffini, principi Walliæ, salutem.

Cum nuper, ex insinuatione litterarum vestrarum, intellexerimus quod vos pacem, inter vos & nos initam & firmatam, parati estis, fuistis, & eritis in omnibus observare: nisi, vobis invitis, & vestris demeritis non præcedentibus, fueritis contra hoc per alios provocati;

Et quod dilectus & fidelis noster G. de Clare comes Gloucestriæ, simul cum quibusdam aliis in magnâ multitudine, terram vestram de Morgaunt invadere proponebat;

Per quod eidem comiti mandavimus quod ab hujusmodi proposito penitus desisteret, & ad nos usque Westm' ad instans parliamentum nostrum veniret, nobiscum super hiis & aliis locuturus:

Et idem comes, juxta mandatum nostrum ad nos accedens, nobis intimaverit quod quidam Mereducus Resy, ligius homo suus, ab homagio suo recessit, & infra potestatem vestram contra fidelitatem suam & homagii sui debitum moratur, & castrum suum, quod de eo, tenuit, & quod est de feodo suo, & non de feodo vestro, obsedisse proposuit;

Et de vobis & vestris coram nobis & concilio nostro, de transgressionibus & injuriis sibi per vos & vestros diversimodè illatis, gravem querimoniam deposuerit, instanter petendo quod, transgressionibus & injuriis prædictis auditis, competentes emendæ in hâc parte, secundum consuetudinem Marchiæ, & juxta formam pacis prædictæ, fierent sine morâ:

Nos, habito cum consilio nostro super præmissis tractatu diligenti, volentes quod pax prædicta pro nobis & nostris firmiter observetur, & quod tam vobis & vestris de transgressionibus & injuriis vobis factis, ut asseritis, quam præfato comiti, & suis, ac cæteris marchionibus nostris de excessibus, transgressionibus, & injuriis eis per vos, & vestros illatis, fiat justitiæ complementum;

Mittimus venerabiles patres G. Wigorniensem, & R. Coventr' & Lichfeld' episcopos, & dilectos & fideles nostros W. de Bello-campo comitem Warrewici, R. de Somery, J. de Linde, & magistrum Willielmum de Corvire usque Mungomery, ad instans festum Omnium Sanctorum, ita quod erunt ibidem in crastino Animarum;

Plenam potestatem habentes ad excessus, transgressiones & quascumque injurias, hinc inde audiendas & terminandas; & ad plenam & celerem justitiam indè qualitercumque conquerentibus, seu coram eis conqueri volentibus, exhibendam, prout secundum legem & consuetudinem Marchiæ, & juxta formam pacis prædictæ fuerit faciendum:

Et injunximus eidem comiti, & ipsum ajornavimus coram eisdem nunciis nostris, quod die prædicto, seu diebus ad hoc, si necesse fuerit, per ipsos continuandis, sit ibidem personaliter, vel aliquos de suis, plenam ad hoc potestatem habentes, coram eisdem nunciis venire faciat, ad faciendum & recipiendum, nomine suo, quod justum fuerit in hâc parte.

Unde vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod ad vadum de Muntgomery sitis personaliter diebus supradictis, vel aliquos de vestris, plenam pro vobis ad hoc potestatem habentes, ibidem mittatis, ad faciendum & recipiendum similiter in præmissis, nomine vestro, quod juxta formam pacis prædictæ, secundum legem & consuetudinem partium illarum, fuerit faciendum;

Et hoc nullatenus omittatis, ita quod vobis vel vestris imputari non possit vel debeat, quo minus pax prædicta inviolabiliter observetur; & quod emendæ de quibuscumque transgressionibus & injuriis vobis & vestris per præfatum comitem, & suos, ac alios marchiones nostros, ac eisdem per vos, & vestros illatis, ut dicitur, infectæ non remaneant quoquomodo.

Et quia, per præfatum comitem & alios, intelleximus quod vos, cum exercitu bannito, & multitudine armatorum, castra, terras, & tenementa præfati comitis in partibus vestris, invadere proponitis, contra formam pacis prædictæ, de quo non mediocriter miramur & movemur, maximè cum idem comes homo noster ligius sit, & homagium suum sicut & vos, nobis fecerit; propter quod ipsum in suis juribus, ut vos in vestris manutenere, & utrique vestrûm in suis gravaminibus similiter subvenire volumus, ut tenemur: & manifestè perpendimus quod, ex hujusmodi invasione hostili & proposito voluntario, gravis turbationis materia suboriri, & regni nostri turbatio, jam sedata, benedictus DEUS, suscitari, quod absit, ac nobis, & vobis, ac toti regno nostro, irreparabile dispendium & periculum possit iminere:

Nos, tanto volentes obviare discrimini, & dictæ pacis nostræ observationi prospicere, vobis, sub debito fidelitatis & homagii, quibus nobis estis astricti, firmiter injungendo, mandamus quatinus, sicut honorem nostrum & vestrum diligitis, ab hujusmodi voluntate & proposito penitus desistentes, præfato comiti aut suis non inferatis, vel à vestris ullatenus inferri permittatis molestiam seu gravamen.

Quod si secus egeritis, dissimulare non poterimus quin adversus violatores pacis prædictæ, quam illæsam volumus observari, manus ultionis extendamus.

Et scire vos volumus quod eidem comiti firmiter injunximus, vivâ voce, ne vobis, vel vestris in aliquo præsumat injuriare.

Teste Rege, apud Westmon', xvi. die Octobris.

Pro Thoma de Sabaudia & fratribus suis.

A.D. 1270. An. 55 Hen. III.

Pat. 55 Hen. III. n. 49. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum Petrus de Sabaudia honores Aquilæ & Hasting' in comitatu Sussexiæ, in testamento suo legasset Thomæ de Sabaudia, Amadeo, & Lodowico, fratribus ejusdem Thomæ;

Et idem Thomas, Amadeus, & Lodowicus honores illos, ratione legationis prædictæ, peterent coram nobis;

Et Edwardus. primogenitus noster, tenens honorem prædictum Hasting' agat in partibus remotis, per quod aliquid super facto hujusmodi ordinare non valemus;

Nos, nichilominus præfatis Thomæ, Amadeo, & Lodowico, gratiam facere volentes specialem, eisdem concedimus centum marcas, singulis annis percipiendas ad scaccarium nostrum; videlicet, quinquaginta marcas ad scaccarium nostrum Paschæ, & alias quinquaginta marcas ad scaccarium nostrum sancti Michaelis, usque ad reditum filii nostri antedicti.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Windesor', secundo die Novembris.

De conductu per Regem Siciliæ, concesso Edwardo primogenito Regis Angliæ.

A.D. 1270. An. 55 Hen. III.

Lib. B. f. 157. b. in Thesaur. Cur. Recept Scacc.

KAROLUS, DEI gratiâ, Rex Siciliæ, ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ, Almæ urbis senator, Andegaviæ, Provinciæ, & Folcaquerii comes, ac per sanctam Romanam ecclesiam Romani imperii in Tuscia vicarius generalis, universis, præsentes literas inspecturis, salutem & omne bonum.

Notum facimus quod, cum carissimus consanguineus noster Edwardus illustris Regis Angliæ primogenitus, ad requisitionem nostram in regnum nostrum Siciliæ, in societate karissimi nostri nepotis, & domini Philippi, DEI gratiâ, Franciæ Regis illustris, cæterorumque baronum crucesignatorum, pro deliberando super facto negotii crucis, se transfretent;

Damus & concedimus eidem Edwardo, & genti suæ, ac eorum familiæ plenam securitatem, & salvum conductum in personis & rebus, per totum regnum nostrum, & alias terras nostras, tam in regno ipso, quam extra, eundo, morando, & redeundo;

Promittentes bonâ fide quod, extra regnum nostrum, & alias terras nostras, vel infra per nos, vel per aliquem de nostris, eidem Edwardo, aut alicui de suis, nullum malum procurabitur, neque dampnum, quod possimus disturbare.

Promittimus etiam quod, quotiens idem Edwardus, unà cum gente suâ, aut ipse absque gente, aut gens sua sine ipso, aut aliquis de gente suâ exire voluerint regnum nostrum, aut alias terras nostras, ad quamcunque partem se transferre voluerint, faciemus eos conduci salubriter quantum potentia nostra durat, quemadmodum conduci faceremus Karolum fratrem nostrum comitem Pictaviensem, vel alios de nostris propinquioribus parentibus & amicis.

Dabimusque sibi & suis literas nostras de securo conductu, quotiens super hoc fuerimus requisiti; præsentibus usque ad festum sancti Johannis Baptistæ duraturis.

Datum in castris propre Cartag', decimo octavo Novembris, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, decimo quarto ind'. Regni nostri anno sexto.

Conductus antedictus sub idiomate Gallico.

A. D. 1270. An. 55 Hen. III.

Lib. B. f. 158. b. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

NOS Charles, par le grace de DIEU, Rois de Sicile, du duche de Puille, & du princee du Capes, de Anioie, de Provence & de Forcalquier conte, senator de la sainte Cite, par la sainte Eglise de Romme de le empire Romain en Touscane vicaire generaus, faisons a savoir a tout ceus, qi ces lettres verront; qe come nos trechiers cosins mesire Edward, aines fuiz de tresnoble Roi de Angleterre, a nostre requeste, voist entrer ce roiaume de Sicil, en la compaignie nostre treschier & saigner Phelippe par la grace de DIEU, tresnoble Roy de France, e des autres barons creises, pur pendre consail du fet & de la besoigne de la croiz.

Nous donnons & ottirons au devantdit Edward, & a toutez ses genz, & a lor maisne, plaine seurte, & suaf guiage, & liat conduit venaient, alaunt, demorant, & retornant par toute nostre realme, & par totes nos autres terres dedens nostre realme, & dehors en lur cas, & en lur choses.

E promettons en bon foi que, dehors nostre roialme, & nos autres terres, ne dedans par nos, ne par nul de nos, ne sera a li, ne a nul des suens porchace mal ne damage, que nos pussiens desturber.

Derechief nos promettons que, toutes les hores que li devandiz Edward voudra li & sa gent ensemble, ou il sanz sa gent, ou sez genz sanz li, ou aucuns de ses genz, par li quicunque al soit, aler hors de nostre roialme, ou de noz autres terres, quel part que il voillent aler, nos le ferrons selvement conduire, tant come nostre poir dure, ausi com nos feciom le conte de Poictiers nostre chier frere, & sa gent, ou les meillors amis que nos aion :

Et donrons nos lettres de seur conduit a li, & au siens, a lur requeste, toutes les foiz queil vodront ; ceste lettre durea jusques a fa fest de saint Johan baptiste.

Ceo fu done a herberges pres de Cartage, en l'an de l'incarnacion nostre Seigneur mill duscenz, sexante dis, le xviii. jor de Novembre, de la quartorziesme indicion, el vi. an de nostre regne.

De potestate per Regem Siciliæ concessâ Edwardo primogenito Regis.

A. D. 1270. An. 55 Hen. III.
Lib. B. f. 158. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

KAROLUS, Dei gratiâ, Rex Siciliæ, ducatus Apuliæ & principatus Capuæ, Almæ urbis senator, Andegav' Provinciæ & Folcaquerii comes, Romani imperii in Tuscia per sanctam Romanam ecclesiam vicarius generalis; universis capitaneis, vicariis, secretis, justiciariis, bajulis, cæterisque officialibus per regnum Siciliæ, aliasque terras regno subjectas eidem, constitutis fidelibus suis, gratiam suam & bonam voluntatem.

Dignum fore decrevimus & consentaneum rationi, ut nostri consanguinei & amici, & specialiter illi, qui in Dei intendunt servitium proficisci, gratiam & favorem ab excellentiâ nostrâ optineant & reportent.

Cum igitur vir magnificus Edwardus, primogenitus illustris Regis Angliæ, consanguineus noster carissimus & consobrinus liberorum nostrorum, cum militiâ & gente suâ, cum aliis magnatibus & baronibus Franciæ, in regno nostro Siciliæ yemare intendat :

Nosque sibi, quem ex intimo cordis effectu diligimus, velimus gratiam facere specialem, tenore præsentium plenam eidem concedimus potestatem, ut de militiâ, seu gente suâ, quæ secum moratur ad præsens, & morari contigerit in futurum, si in aliquo delinquit, plenam justitiam habeat & cognoscat.

Datum in castris prope Cartag', xviii. Novembris, decimo quarto ind', Regni nostri anno sexto.

Concessio prædicta in sermone Gallico.

A. D. 1270. An. 55 Hen. III.
Lib. B. f. 158. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

CHARLES, par la grace de Dieu, Rois de Sezile, du duche de Puille, & de princee de Capes, de la Seinte Cite senaz, de Anjoie, de Prouvence, & de Forcalquier conte, du Romein empire par la Seinte Eglise de Rome en Toscanne vicaires generaus, toz capitaines, vicaire, justices, secrez, vailliv, & autres officians, par le regne de Secile, & par nos autres terres establiz, nos faisoms *nostre grace & nostre bone volente.*

Digne chose est & consentent a reson, que nostre cosin & nostre ami, & especiaument aler qi entendent au service nostre Seigneur, qi il reportent & aient grace favourable de nostre hautece.

Cum donques hauz & nobles hom Edward, einynez fuiz don haut Roi d'Engleterre, nostre chier cosins, & germains de noz infanz, ou sa chivalrie, & sa gent, avec le Roi de France, & les autres granz barons de France sentende a yemer en nostre royaume de Sizile;

Et nos a celui, lequel nous amons d'entier quer, voillions faire grace especial, par le tenur de cez presentes lettres li otrions plein pooir, qi il de sa chivalerie, & de sa gent, qui or endroit demeurent avesque liu, ou demorrant desoreenavaunt, qe se il font aucun mesfait, qe il en puisse cognoistre, & qe il en dit la pleine justice.

Ce fu done es Herberges pres de Cartage, l'an de l'Incarnacion nostre Seigneur MCCLXX, le xviii. jor de Novembre, en la xiv. Ind', le vi. an de nostre regne.

De Edwardo antedicto in Sicilia honorificè recipiendo.

A. D. 1270. An. 55 Hen. III.
Lib. B. f. 158. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

KAROLUS, Dei gratiâ, Rex Siciliæ, ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ, Almæ urbis senator, Andegaviæ, Provinciæ, & Forch' comes, Romani imperii in Tuscia, per sanctam Romanam ecclesiam, vicarius generalis; universis vicariis, justiciariis, secretis, bajulis, ac cæteris fidelibus suis, per insulam Siciliæ constitutis, gratiam suam & bonam voluntatem.

Cum magnificum principem Edwardum, primogenitum illustris Regis Angliæ, consanguineum nostrum carissimum, à nostris subditis atque fidelibus, prout tantum virum condecet, honorari velimus;

Fidelitati vestræ præcipiendo mandamus, quatinus prædictum principem, prout condecet, honorantes, familiam ac gentem suam habeatis propensius & favorabiliter comendatam ;

Eisque de hospitio, fodro, atque aliis necessariis, ad requisitionem ipsorum, cum per terras nostras transitum fecerint, liberaliter providere curetis ; ita quod vestra possit fidelitas in conspectu nostro meritò commendari.

Datum Parionii, vicesimo Decembris, decimo quarto ind'. Regni nostri anno sexto.

Rex Henricus, desperatâ salute, Edwardo principi consulit ne ad partes remotiores se transferat, sed sine morâ ad propria redeat.

A. D. 1271. An 55 Hen. III.
Claus. 55 Hen. III. m. 8. in Turr. Lond.

REX Edwardo primogenito suo karissimo, salutem & paternam benedictionem.

Tenore literarum vestrarum, nobis super vestro & comitivæ vestræ statu prospero & jocundo, benedictus Deus, transmissarum, audito pleniùs & intellecto, læti efficiebamur & hilares in immensum.

Et etiam, ante receptionem ipsarum literarum, tantâ & tam gravi infirmitate detinebamur, quod omnes, & singuli existentes physici, & alii de vitâ nostrâ communiter desperabant : nec tempore, quo lator præsentium à nobis recessit, de nostrâ convalescentiâ spes aliqua habebatur ; veruntamen, prout Altissimo super statu nostro placuerit ordinare, vos indè per nostros nuncios reddemus frequentius certiores ;

Undè cum vos in hæreditatem regni nostri, tanquam primogenitus & hæres noster, post nos succedere debeatis, vos, post receptionem præsentium, ad partes remotiores nullatenus transferatis, antequàm de statu nostro certitudinem habueritis pleniorem ; tum quia si Papa crearetur, & mandaret charissimò fratri nostro R. Regi Alem' illustri avunculo vestro, cui custodia regni prædicti de consilio vestro commissa fuit, oporteat ipsum pro statu regni sui Alem' ad curiam Romanam modis omnibus personaliter accedere ;

Ita quod, ad depressionem quorundam malevolorum, infra regnum nostrum existentium, sicut nôstis, intendere non posset, ut expediret, tam quia si occasione mortis nostræ, quod absit, vos oporteat ad propria remeare causâ regiminis regni prædicti recipiendi, cum Rege Franciæ, qui ad partes Franciæ in brevi reversurus est, ut dicitur, honestè redire poteritis & decenter ;

Super quibus omnibus tale consilium habeatis quale vobis, & honori vestro, ac ipsi regno, & paci & tranquillitati ejusdem magis videritis expedire ; & hoc sub obtentu paternæ benedictionis nullatenus omittatis.

Et, ut vobis de voluntate nostrâ constet in præmissis, consulimus bonâ fide, quod ad propria redeatis sine morâ ; quia, vestris & regni prædicti negotiis ad votum ordinatis & dispositis, poteritis cum præfato Rege Franciæ redire versus Terram Sanctam in subsidium ejusdem, prout magis noveritis convenire.

Teste Rege, apud Westm', sexto die Februarii.

De Matill' Longespere baronissa, contra voluntatem detenta per Johannem Giffard de Brimmesfeld.

A. D. 1271. An. 55 Hen. III.

Pat. 55 Hen. III. n. 26. in Turr. Lond.

REX omnibus ad quos, &c. salutem. Cum dilecta nobis, Matillis Longespere, baronissa nostra, nobis nuper, per litteras suas, significasset quod dilectus & fidelis noster, Johannes Giffard de Brimmesfeld, eam apud manerium suum de Kaneford rapuerat, & ipsam, invitam & contra voluntatem suam, infra castrum suum de Brimmesfeld detinuerat, propter quod præfato Johanni pluries mandavimus, quod ad curiam nostram veniret ad innocentiam suam super hoc purgandam, vel eam deliberari faceret sine morâ;

Et idem Johannes coram nobis venerit, paratus ostendere quod ipsam invitam, seu contra voluntatem suam non abduxit;

Propter quod quosdam fideles nostros destinavimus ad locum ubi prædicta Matillis moratur, ad certiorandum de voluntate suâ, de quâ ad plenum non sumus certiorati;

Idem Johannes, nobis de eo, quod ad nos pertinet, pro maritagio prædicto satisfacere volens, finem fecit nobiscum per trescentas marcas pro eodem, ita quod, si eadem Matillis de matrimonio, inter ipsam & præfatum Johannem contracto, ut dicitur, contenta fuerit, & de ipso conqueri noluerit;

Idem Johannes veniet coram nobis, à die Paschæ in unum mensem, ubicumque tunc fuerimus in Anglia, ad recipiendum ibidem terminos de solutione pecuniæ prædictæ, quos sibi de consilio nostro duximus præfigendos.

Et, si dicta Matillas de præmissis contenta non fuerit, set de eisdem nobis conqueri voluerit, statuimus quod finis ille pro nullo reputetur;

Et idem Johannes coram nobis accedat ad diem prædictum, ad standum recto de transgressione prædictâ, & ad faciendum & recipiendum in eodem, quod secundum legem & consuetudinem regni nostri fuerit faciendum.

Et, quia præfata Matillis taliter infirmitate prægravetur, quod coram nobis accedere non potest ad præsens, injunximus dilectis & fidelibus nostris Nicholao de Yattindene, & Petro de Chaumpnent, quod ad eandem Matill' personaliter accedant, ad inquirendum de negotio prædicto plenius veritatem, & de ipsius Matill' voluntate in eodem, ut de eisdem nos reddere possint certiores.

Et ad certum diem eidem Matill' præfigendum, ad quem, postquam de infirmitate prædictâ convaluerit, coram nobis accedere possit, ad certiorandum nos personaliter in hâc parte.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', decimo die Martii.

Littera Karoli Regis Siciliæ, ad Edwardum primogenitum Regis Angliæ, de occisione Henrici filii primogeniti Regis Alemanniæ.

A. D. 1271. An. 55 Hen. III.

Bibl. Bodl. MS. Bodl. A. 3. f. 19.

MAGNIFICO viro Edwardo, primogenito illustris Regis Angliæ, karissimo consanguineo suo Karolus, DEI gratiâ, Rex Siciliæ, ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ, Almæ urbis senator, Andegaviæ, Provinciæ & Forch' comes, Romani imperii in Tuscia per sanctam ecclesiam Romanam vicarius-generalis, salutis & prosperitatis augmentum.

In dolore animi & mærore, tenore vero præsentium vobis intimamus; quod nuper, nobis cum magnifico principe, karissimo domino & nepote nostro Philippo, DEI gratiâ, Rege Francorum illustri in Romanâ curiâ existentibus, maledictionis filii, Symon & Guydo de Monteforti, nec DEO, nec Romanæ ecclesiæ, neque prædicto Regi Francorum, neque nobis aliquatenus deferentes, nobilem virum Henricum, primogenitum magnifici principis, domini Ricardi, DEI gratiâ, in Romanorum Regem electi, consanguineum nostrum & vestrum, nequiter, proh dolor! trucidârunt.

Nos igitur, tantum facinus, non aliter quam in personam nostram ac liberorum nostrorum patratum fuerit, ascribentes, & proponentes ulcisci ac prosequi toto posse, nobilem virum Henricum comitem Waldemontis & Aniani, dilectum consiliarium, familiarem & fidelem nostrum, quem vicarium nostrum in Tusciâ generalem statuimus, contra prædictos nephandissimos, ad prosequendum & capiendum eos, personaliter duximus specialiter destinandum, intendentes firmiter in exterminium & ruinam iniquorum ipsorum sic effundere & exponere totaliter vires nostras, quod, quantum medullitus scelus hujusmodi cor nostrum tetigerit, cunctis per effectum operis clareat manifestè.

Quare magnitudinem vestram rogamus, & obsecramus instantiâ quâ possumus, quatenus non consternamini nec dejiciamini in aliquo, si placet; sed in consuetâ magnitudinis vestræ constantiâ persistatis, manentes & conservantes in terris nostris fiducialiter ut in vestris, & à nostris, vobis, officialibus & subditis, sicut placuerit, obsequi facientes.

Nos enim scribimus ut vos, sicut personam nostram, salvent, custodiant & honorent, vobisque sicut nobis, in omnibus obsequantur.

Dat' Viterbii, decimo tertio die Martii, decimo quarto ind'. Regni nostri anno sexto.

De cruce susceptâ per Regem de gravi morbo convalescentem.

A. D. 1271. An. 55 Hen. III.

Pat. 55 Hen. III. n. 23. in Turr. Lond.

HENRI, par la grace DEU, Rey d'Engleterre, seignur de Irlaund, e duc d'Acquitaine, a ercevesqes, evesqes, abbes, priurs, cuntes, barons, chevalers, fraunes homes, e tuz ses autres feals, a ki cestres lettres vendrunt, saluz.

Nus voluns ke vous touz le sachez ke, cum nus n'adgeres de si greve maladie esteiouns suspris, ke de nostre vie, ne de nostre garesun ne fu nul espeyr, nous, ki gardiouns ke eyde de homme, ne nul teriene chose, foz sul DEU nus pout mester aver mesmes nostre espeyr, e tote nostre fiaunce en la merci, e en la maneye nostre creatur.

E la signe de la seynt croys, ke nous n'adgeres a nostre cher fiuz Edward nostre eisnez avions baille, a parfere por nous le veage en la Terre Seynt, par nostre propre volente, e en pure devociun avouns repris, a porter, par la grace DEU, en la Terre Seynt, ou nostre Salveur doygna pur nostre salu mort suffrir,

E co avouns fermement voue, e meintenaunt apres nostre vou fet de jour en jour, se amenda nostre estat, issi ke la Mers nostre Seigneur, outre tote humeyne quidaunce, par marveillus miracle a recoveraunce, & a saunte nus ad restore;

E pur' co ke nous nostre vou avantdit, si tost come nus pouns nostre passage araer e ordener, veouns acumplir par la grace DEU e furnir: e veouns ben ke nostre pelrinage ne peusse en bone manere ne a nostre saunete en prendre si nus, devaunt nostre passage, a nos creacurs, a ki nous devouns, fessuns lur assez, e ensement ke nus eussouns graunt sume de avoir en tresor, encountre nostre passage solempenement & honurement a fere;

Nous, par nostre propre esmovement, e de nostre fraunche volente, aviuns graunte a nostre cher frer le noble Rey de Alemayne, nostre honurable pere Wauter arceveske de Everwykz primat Dangleterre, e as autres de nostre conseil jurez, e en bon fei promettuns ke tuttes les issues de nostre terre, e de nos cuntez, e de eires de justices, e de nostre juerie, e nos eschaetes, e wardes, e mariages, e releve, e tuttes les autres issues, ke par nulle vote nus purrunt eschair, retendroms en nos meins a nostre oes propre, a nostre sustenance, e de nostre royne, e de nos mesnees, e a nus de nos dettes alleger issi fet, a sauer,

Ke des avauntdites issues, eschaetes, e wardes, e mariages, e releus, a nul autre ne durruns, graunteruns, ou lerrouns; for sulliaunt ke si wardes ou mariages deivent estre vendu, si seient vendu alur plenere value, e co par nostre conseil, le avoir de ceo surdaunt a nos propres usages, ou a nos dettes acquiter, solunc la purveaunce de meimes le cunseil, sei a turne solun ceo kil verrunt ke seit a fere.

E, par ensoun, si voluns e ottreuns ke nostre conseil avantdit eit poer de ordeiner, e adresser l'estat de nostre hostell, solum ceo kil verrunt ke meuz sert a fere a nostre prou, e a nostre honour,

E, si par aventure null eyde nus seit graunte de nos feals a nostre passage avauntdit, ou de la clergie par lour curteisie demeine, ou par la graunt le apostoyle ou de blaunc moynes, ou de gent de autre religion, volons ke tot seit a nostre oes garde, en meymes la furme ke desus est dite; e mesmes la chose grantoms en dreit de la dette, ke Lewelyn prince de Wales nus deit.

E tus ceus choses avouns graunte issi ne pur quaunt k'a nos chevalers, serjaunz, vailez & garcouns, ki nous unt servi, ke ren ou poyount, ou de nus por lur travail par mesmes nostre conseil si purveu ke lur asez lur seit fet, si tost come l'en verra luis & tens solom lur desertes, e solum le tens e la manere de lour servise; e sauz a nos sis vins livers, ou deners, a donez dedentre tens avaunant nome, par parceles, a nostre volente.

Estre ceo nus voluns e ottreouns, ke si nule lettre de nostre curt seit purchas encuntre iceo nostre graunte e nostre ottrey, coment ke le seit purchacee, ou par procurement envers nous, ou en nule autre manere icele lettre de nule force ne seit, ne de nule value, ne nuls de nos feals ne seit tenuz obeir ou l'execution fere de cele lettre.

E, en tesmoyne de tuttes ces choses, icestes lettres avouns set fere overtes, a durer par un an enter: issi ke en la fin de l'an, en nostre plesir, e en nostre volente seit, a renoveier un autel escrit, si nus veouns ke co nus seit bon, ou ke de ceu tens en avant iceo nostre graunt e ottrey cesse du tot, si nus voluns issi ke, utre ceu terme, ne seiouns tenuz a ren ke contenu est en cest escrit.

Done par nostre meyn a Westmuster, le sezzime jour de Averil, l'an de nostre regne cinquante quinte.

De conductu pro nunciis Margaretæ comitissæ Flandriæ.

A. D. 1271. An. 55 Hen. III.
Pat. 55 Hen. III. n. 20. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum nunciis dilectæ consanguineæ nostræ, M. comitissæ Flandriæ, diem præfixerimus, coram nobis in crastino Sanctæ Trinitatis, ad tractandum nobiscum super contentionibus & discordiis, ortis inter nos & præfatam comitissam;

Dictos nuncios & alios ad nos per præfatam comitissam transmittendos, cum familiâ & rebus suis in veniendo, morando, & ad partes suas redeundo, in salvum conductum nostrum suscepimus & securum:

Et ideò vobis mandamus quod eisdem nunciis, in veniendo ad nos, cum equis, hernesiis, & aliis rebus suis, ibidem morando, & ad partes suas redeundo, sicut prædictum est, nullam inferatis, vel inferri permittatis injuriam, molestiam, dampnum, impedimentum, seu gravamen.

In cujus, &c. duraturas usque ad octabas sancti Johannis Baptistæ, proximò futuras.

Teste Rege, apud Westm', decimo sexto die Maii.

De Judaismo Angliæ Regi Alemanniæ pro certo tempore concesso.

A. D. 1271. An. 55 Hen. III.
Pat. 55 Hen. III. n. 15. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Cum, ante recessum carissimi filii Edwardi primogeniti versus Terram Sanctam, dederimus eidem Edwardo sex millia marcarum de Judaismo nostro, in subsidium peregrinationis suæ;

De quibus quidem sex millibus marcarum, quatuor millia marcarum, exceptis quibusdam arreragiis, solvuntur eidem, ita quod duo millia marcarum, & eadem arreragia adhuc sibi reddenda supersunt;

Et ipse filius noster, moram faciens in Terra Sancta, non mediocriter pecuniâ indigeat ad expensas suas;

Propter quod karissimus frater & fidelis noster, Ricardus Rex Alemaniæ illustris, illa duo millia marcarum, quæ dicto filio nostro à retro sunt de sex millibus marcarum supradictis, ipsi filio nostro credidit ad preces nostras:

Nos eidem Ricardo Regi fratri nostro, pro prædictâ curialitate, dicto filio nostro factâ, concessimus quod ipse, & executores, vel assignati sui habeant & teneant Judaismum nostrum, & Judæos nostros Angliæ, à festo sancti Michaelis, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo, usque ad festum sancti Michaelis proximò sequens, per unum annum, videlicet, completum, pro prædictis duobus millibus marcarum dicto filio nostro creditis:

Ita scilicet quod Judæi nostri Angliæ illa duo millia marcarum dicto fratri nostro, terminis subscriptis, solvent infra prædictum annum, videlicet,

Ad festum sancti Michaelis, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo, sexcentas, sexaginta, & sex marcas, octo solidos, decem denarios, & obolum,

In festo Resurrectionis Dominicæ proximò sequente, sexcentas, sexaginta & sex marcas, octo solidos, & decem denarios, & obolum,

In festo sancti Michaelis proximò sequente, sexcentas, sexaginta & sex marcas, octo solidos, & undecim denarios, sine dilatione ulteriori.

Et, si in solutione prædictæ pecuniæ, terminis prædictis, vel eorum aliquo defecerint, volumus quod dicti Judæi dicto fratri nostro quingentas marcas, nomine pœnæ, persolvant.

Et, si prætextu nostri, vel mandatorum nostrorum, huic concessioni nostræ contrariorum, dictus frater noster fuerit impeditus, quominus dictam pecuniam dictis terminis levare possit, tunc liceat ei tamdiù Judaismum nostrum in manu suâ tenere, donec super principali debito & pœnâ prædictâ fuerit sibi satisfactum.

Hanc autem concessionem dicto fratri nostro fecimus, salvis nobis & hæredibus nostris placitis, perquisitis & escaetis dicti Judaismi nostri, ad nos pertinentibus, de toto tempore prædicto, & prædicto primogenito nostro prædictis arreragiis suis de quatuor millibus marcarum supradictis, citra instans festum sancti Michaelis plenariè levandis.

Nec volumus quod prædictus frater noster, infra terminum prædictum, aliquam faciat pardonationem, quietantiam, vel alienationem de debitis Judaismi nostri memorati;

Nec etiam volumus quod dictus frater noster, tempore prædicto, aliquid aliud recipiat de Judaismo nostro prædicto, nisi debitum prædictorum duorum millium marcarum, & pœnam quingentarum marcarum, si commissa fuerit; set, solutis sibi dictis duobus millibus marcis, & pœnâ illâ, si commissa fuerit, dictus Judaismus noster ad nos, & hæredes nostros, sine ulteriori retentione revertatur.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo die Junii.

Mandatum Regis super terris, & feodis Judeorum in Anglia.

A. D. 1271. An. 55 Hen. III.
Pat. 55 Hen. III. m. 10. d. n. 4. in Turr. Lond.

REX dilectis & fidelibus suis majori & vicecomitibus suis London' & omnibus ballivis & fidelibus suis ad quos, &c. salutem.

Sciatis quod ad honorem DEI & universalis ecclesie, ad emendacionem & utilitacionem terre nostre, & relevacionem Christianorum de dampnis & gravaminibus que sustinuerunt occasione liberorum tenementorum, que Judei regni nostri clamabant habere in terris, tenementis, feodis, redditibus, & aliis tenuris; & ne nobis seu communitati regni nostri, vel ipsi regno, possit deceterò prejudicium generari;

Providimus de consilio prelatorum, magnatum & procerum qui sunt de consilio nostro, ac eciam ordinavimus & statuimus, pro nobis & heredibus nostris, quod nullus Judeus liberum tenementum habeat in maneriis, terris, tenementis, feodis, redditibus, vel tenuris quibuscumque, per cartam, donum, feoffamentum, confirmacionem, seu quamcumque aliam obligacionem, seu quocumque alio modo: ita tamen quod domos suas quas ipsimet inheritant in civitatibus, burgis, seu aliis villis, inhabitent deceterò, & eas habeant sicut habere consueverunt temporibus retroactis; & eciam alias domos suas quas locandas habent, licetè locare possint Judeis tantum, & non Christianis.

Ita tamen quod non liceat Judeos nostros London' plures domos quam nunc habent emere, sive quocunque alio modo perquirere, in civitate nostrâ London' per quod ecclesie parochiales ejusdem civitatis, vel rectores earumdem jacturam incurrant. Poterunt tamen iidem Judei London' domos & edificia sua antiqua prius dirruta & destructa, reparare, & in statum pristinum redigere ad voluntatem suam.

Providimus eciam & statuimus de eodem consilio nostro, quod de domibus suis predictis inhabitand' vel locand', ut predictum est, nullus Judeus placitet vel placitare possit per brevia nostra originalia de cancellariâ; set tantummodo coram justic' nostris ad custodiam Judeorum assignatis, per brevia Judaismi consueta, & hactenus usitata.

De terris autem & tenuris de quibus Judei ante presens statutum feoffati fuerunt, & quas nunc tenent, volumus quod hujusmodi infeodaciones & dona penitus adnullentur; & terre & tenementa illa Christianis, qui sibi ea dimiserunt, remaneant: ita tamen quod Christiani satisfaciant ipsis Judeis de pecuniâ, seu catallo contento in cartis & cyrographis suis, sine usurâ, quod Judei pro hujusmodi dono vel infeodacione dederint Christianis: hâc eciam additâ condicione, ut si Christiani illi incontinenti indè satisfacere non possint, liceat Judeis predictis tenementa illa aliis Christianis dimittere, donec inde per racionabilem extentam, secundum verum valorem eorumdem, catalla sua sine usurâ levari possint: salvo tamen Christianis illis herbergagio suo. Ita quod Judeus pecuniam seu catallum suum per manus Christianorum, & non Judeorum, inde recipiat, sicut predictum est.

Et si contingat Judeum aliquem feoffamentum amodò recipere à quovis Christiano de aliquo feodo, seu tenemento contra presens statutum, Judeus ipse dictum tenementum seu feodum penitus amittat, & in manum nostram capiatur, & salvò custodiatur: & Christiani illi vel eorum heredes, terram vel tenementum illud de manu nostrâ rehabeant. Ita tamen quod totam pecuniam quam ab ipsis Judeis pro hujusmodi feoffamento receperint, nobis tunc solvant; vel si eorum facultates ad hoc non sufficiant, tunc verum valorem tenementorum vel feodorum illorum, nobis & heredibus nostris annuatim reddant ad scaccarium nostrum, per veram & rationabilem extentam eorumdem; donec de hujusmodi pecuniâ seu catallo nobis plenè fuerit satisfactum.

De nutricibus autem parvulorum, pistoribus, braciatoribus & cocis Judeorum, quia Judei & Christiani in cultu fidei dispares sunt, providimus & statuimus, quod nullus Christianus vel Christiana eis ministrare presumat in ministeriis predictis.

Et quia Judei quosdam redditus de terris & tenementis Christianorum tanquam perpetuos dudum recipere solent, per manus Christianorum, qui eciam feodu dicebantur, volumus & statuimus, quod statutum tunc indè per nos factum firmitatis robur optineat, nec ei per presens statutum in aliquo derogetur.

Et ideò vobis precipimus, firmiter injungentes, quod provisionem, ordinacionem, & statutum predictum, publicè per totam ballivam vestram proclamari, & firmiter teneri & observari faciatis.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xxv. Julii.

Eodem modo mandatum est singulis vicecomitibus per Angliam. T. ut supra.

Littera Regis Angliæ Philippo Regi Franciæ, de comitatu Agenen' & terrâ Xancton' petendis & recipiendis.

A.D. 1271. An. 56 Hen. III.
Pat. 55 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

MAGNIFICO principi, domino & consanguineo suo karissimo, Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illustri, Henricus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, dominus Hiberniæ & dux Aquitaniæ, salutem & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Cum per formam pacis, inter celebris memoriæ dominum Ludowicum, quondam Regem Franciæ patrem vestrum & nos, initæ & firmatæ, comitatus Agenen' &. terra Xancton' ad nos statim post mortem Alphonsi quondam comitis Pictaviæ, & Johannæ uxoris suæ quondam comitissæ Pictaviæ, jam defunctorum, pertinere, & nobis assignari debeant;

Mittimus ad vos dilectos & fideles nostros, abbatem Westm' & Johannem de la Lynde, præsentium exhibitores, ad petendum & recipiendum, vice nostrâ, & nomine nostro, prædictos comitatum & terram cum juribus & pertinenciis suis, & ad faciendum in curiâ vestrâ ea quæ nos faceremus, si ibidem præsentes fuissemus;

Ratum habituri & gratum quicquid prædicti abbas & Johannes, vel alter ipsorum, qui præsens fuerit, fecerint vel fecerit in præmissis; & hoc vestræ dominationi significamus per presentes.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', vicesimo quinto die Octobris.

De homagio præstando super prædictis comitatu & terrâ.

A.D. 1271. An. 56 Hen. III.
Pat. 55 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REGI Franciæ Rex Angliæ, &c. salutem. Cum per formam pacis, *(prout in prædictâ litterâ, usque hæc verba)* mittimus ad vos prædictos abbatem & Johannem ad petendum & recipiendum à vobis, nomine nostro, prædictum comitatum Agenen' & prædictam terram Xancton' cum juribus & pertinentiis suis quibuscumque;

Dantes eisdem abbati & Johanni, vel uni eorum quem præsentem esse contigerit, potestatem faciendi vobis, vice & nomine nostro, fidelitatem, de prædictis comitatu & terrâ, & homagium nostrum, de eisdem, si necesse fuerit; & etiam jurandi in animam nostram in præmissis, prout negotium requirit supradictum.

Ratum habituri, &c. quicquid prædicti abbas & Johannes, vel eorum alter, &c.

De procuratoribus super prædicto negotio constitutis.

A.D. 1271. An. 56 Hen. III.
Pat. 55 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REGI Franciæ Rex Angliæ, &c. salutem. Noveritis quod, cum per pacem & compositionem, habitam inter celebris memoriæ Lodowycum quondam Regem Franciæ ex parte unâ, & nos ex alterâ, super diversis articulis & quæstionibus, terris, videlicet, & possessionibus, & rebus aliis suscitata fuisset materia quæstionis, ac demum, interveniente pacis Auctore, super omnibus articulis memoratis jamdudum intervenerit forma pacis, de partium firmata consensu: cumque in ipsâ pace multi, usque in diem præsentem, articuli incompleti remaneant;

Nos dilectos & fideles nostros, abbatem Westm' & Johannem de la Lynde, nostros facimus & ordinamus procuratores ad requirendum, petendum, & recipiendum à vobis, nomine nostro, omnia ea quæ per pacem prædictam nobis restitui debent, & ad nos pertinere ratione pacis supradictæ.

Ratum habituri, &c. quicquid ipsi duo, vel unus ipsorum, qui præsens fuerit, &c. ut supra. Et hoc dominationi vestræ tenore præsentium significamus.

In cujus, &c. Teste ut supra.

De terrâ antedictâ Agenen' Alianoræ Reginæ Angliæ, assignandâ.

A.D. 1271. An. 56 Hen. III.
Pat. 55 Hen. III. m. 2. in Turr. Lond.

REX abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, castellanis, vicecomitibus, militibus, burgensibus, & omnibus aliis tenentibus & fidelibus suis de terrâ Agenen' ad quos, &c. salutem.

Cum per formam pacis, inter celebris memoriæ dominum Lodowicum quondam Regem Franciæ, & nos dudum initæ & firmatæ, prædicta terra Agen' ad nos statim, post mortem Alfonsi quondam comitis Pictaviæ, & Johannæ uxoris suæ, quondam comitissæ Pictaviæ, jam defunctorum, pertinere & nobis assignari debeat;

Pro quâ etiam terrâ, ad opus nostrum, à domino Philippo Rege Franciæ illustri, vice nostrâ & nomine nostro, recipiendâ dilectos & fideles nostros, abbatem Westm' & Johannem de la Lynde, ad dictum Regem transmisimus;

Volumus quod, cum prædicti abbas & Johannes terram prædictam à præfato Rege, ut prædictum est, receperint, ipsam attornato, procuratori, seu nuncio karissimæ consortis nostræ Alianoræ Reginæ, ad opus ejusdem Reginæ, plenariè & integrè assignent pro parte nostrâ;

Habendam eidem Reginæ & tenendam secundum formam concessionis, nuper à nobis, & Edwardo primogenito nostro, indè sibi factæ, quæ in scripturis nostris indè confectis expressiùs & pleniùs continetur:

Et ideò vobis mandamus quod eidem Reginæ, attornato, procuratori, seu nuncio suo de cætero in omnibus, quæ ad prædictam terram pertinent, intendentes sitis, obedientes & respondentes, sicut prædictum est, tanquam nobis.

In cujus, &c. Teste ut supra.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ de juramento fidelitatis super castro Lemovicensi.

A.D. 1272. An. 56 Hen. III.
Pat. 56 Hen. III. n. 46. in Turr. Lond.

MAGNIFICO Principi, &c. salutem. Fidelium nostrorum, senescalli & judicis karissimi filii nostri Edwardi in Wasconia, insinuatione frequenti percepimus quod directæ, ex parte vestrâ, in Wasconia literæ continebant, ut nos juramentum fidelitatis castri Lemovicensis, quod avo vestro per quendam de vicecomitibus Lemovicensibus precario dicebatur fuisse concessum, vel anullaremus, vel in manum vestram redigeremus, aut redigi faceremus per vos dissolvendum, aut vicecomitissæ Lemovicensi reddendum:

Nos siquidem à vestrâ mente non credimus excidisse, qualiter ducatus nostri Aquitanniæ secundum formam pacis, pridem inter recordationis inclitæ genitorem vestrum, & karissimum consanguineum & dominum nostrum, L. vos & nos Parisius ordinatæ, restitutus extitit, redditus, vel concessus; certis rebus & juribus duntaxat exceptis, de quibus nichilominus habere debemus escambium conveniens, prout in ipsâ formâ pacis plenius continetur:

Cujus equidem ducatûs nostri ut jura undique conserventur illæsa, vestræ regiæ majestati (cui deferre volumus, & honorem totis desideriis extollere juxta posse) expedire videtur;

Nec utique æstimamus quod sit, vel esse debeat intentionis vestræ quod, optentu vel occasione dicti precarii si (quod fuerit, transactis quadraginta quinque annis dicitur concessum, vel habitum inter defunctos multis retrò temporibus, & sic nullum per consequens, aut finitum) vel etiam occasione processûs extraordinarii cujuscumque, coram ipso domino patre vestro, super eo forsitan habiti, absque nobis, & in contradictione, ut intelleximus, procuratorum nostrorum:

Quoad juramentum fidelitatis, à fidelibus nostris, abbate, consulibus, & communitate castri Lemovicensis, prædicto ducatui debitum & præstitum ab antiquo:

Quodque ipsi fatentur & avohant debere nobis, & se, & prædecessores suos, à temporibus, quorum non superest memoria, vel, si contra fuerit, vix existit nobis, patri nostro, & patruo, & aliis nostris progenitoribus ac prædecessoribus, ducibus Acquitanniæ, tanquam ipsi ducatui annexum & debitum, præstitisse: super quo, si necesse fuerit, haberi potest & fieri plena fides;

Seu quoad alia jura memorati ducatûs nobis in aliquo derogetur:

Ne tamen ab obedientiâ & reverentiâ, vobis pro ducatu nostro debitâ, discedere videamur, set devotè & humiliter facere quod debemus, illud

juramentum, precario constitutum forsitan vel concessum, si quòd fuerit, ob vestri reverentiam penitus anullamus, & dissolvi volumus, aut dissolutum & nullum penitùs reputamus;

Nostrum tamen antiquum, & ab antiquo, ut prædiximus, debitum & præstitum fidelitatis juramentum, ducatui nostro principaliter annexum, quod intelligimus & intelleximus recepisse dum ipse ducatus nobis per formam pacis fuerat restitutus, cum omnibus ipsius ducatûs & nostris juribus, quibus nolumus, nec intendimus, nec intelligere vos credimus per hoc præjudicium aliquod generare.

Sublimitatis vestræ clementiam & dominium principale requirentes, & attentius exorantes, quatenus nos & ducatum nostrum prædictum ab oppressionibus, violentiis, & injuriis vestrorum præcipuè defendatis; nec sustineatis quod nos (qui parati sumus juri parere per ordinariam viam, & judicium subire in curiâ Franciæ justè & debitè, si impeteremur ab aliquo) per extraordinarios processus, in quibus non consentimus, nec concessimus unquam nec consentire tenemur, set dissentimus & contradicimus, opprimamur, set per jus in curiâ vestrâ ducamur.

Teste Rege, apud Turrim London' xxviii. die Januarii.

De procuratoribus ordinatis, juxta formam pacis cum Ludovico quondam Rege Franciæ initæ.

A. D. 1272. An. 56 Hen. III.

Pat. 56 Hen. III. n. 46. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Noveritis quod, cum per pacem & compositionem, habitam inter fœlicis recordationis, karissimum dominum & consanguineum nostrum, Lodowicum illustrem Regem Franciæ, & nos, teneatur idem dominus Rex Franciæ nobis dare quicquid, tempore pacis ejusdem, habebat & tenebat in tribus civitatibus & diocæsibus, videlicet, Lemovicensi, Caturcensi, & Petragoricensi, in feodis & domaniis; salvis homagiis fratrum suorum, si res aliquas fortè habebant ibi, pro quibus essent homines sui; & salvis rebus, quas idem dominus Rex non potest extra manum suam ponere per litteras ipsius & prædecessorum suorum; & de quibus debuit bonâ fide procurare erga possessores, seu detentatores illarum, quod nos eas haberemus infra certum terminum; & nisi hoc posset, nobis facere escambiam, magis conveniens & utile pro ambabus partibus, ad arbitrium seu esgardum proborum virorum, nominandorum hinc indè:

Item, & id, quod quingenti milites custare deberent rationabiliter ad tenendum per duos annos:

Item & valorem terræ Agenensis in denariis, secundum quod annis singulis, in debito valore terræ, appreciabitur per nominandos à partibus probos viros:

Sitque inquirendum, de plano, bonâ fide, ad requisitionem nostram, ab eligendis communiter probis viris, si terra, quam comes Pictavensis tenet in Caturcen' pro uxore suâ, in toto vel in parte, fuit Regis Angliæ sorori, vel pro sorore suâ, matre comitis Tholos' Reymundi, qui proximò decessit, donata & tradita, cum terrâ Agenensi, in maritagium vel gageriam, & nobis vel hæredibus nostris tradenda certo modo, vel restituenda, secundum quod hæc omnia, ex continentiâ pacis hujusmodi, ostenduntur:

Nos Brunum de Saya militem, & magistros Willielmum de Mastatone, & Gilbertum de la Rame, & quemlibet eorum in solidum, ita quod non sit melior conditio occupantis, procuratores nostros facimus, ordinamus, & constituimus ad requirendum, petendum, optinendum & recipiendum à karissimo domino & consanguineo nostro, Philippo Rege Franciæ illustri, nostro nomine;

Terras & res prædictas, & alia quæ, per pacem prædictam, nobis tradere, & facere Rex ipse tenetur, & ad nos pertinent ratione dictæ pacis: transgressionum, dampnorum, & injuriarum, nomine ipsius vel auctoritate, & à senescallo, ministris, & subditis ejus nobis, & nostris, & terræ nostræ factorum, datorum & illatorum;

Necnon arreragiorum, firmarum, fructuum, & obventionum, ex prædictis nobis debitorum, cum toto nostro interesse;

Dantes & concedentes eis, & eorum cuilibet in solidum, mandatum & plenariam potestatem prædicta omnia & singula, coram eodem domino Rege & curiâ suâ, & coram probis viris, domino Gaufrido de Viletta milite, & magistro Guillelmo de Nevill, à prædefuncto domino Rege Lodowico nominatis & constitutis, vel nominandis, seu constituendis etiam eisdem, vel aliis pro parte memorati domini Regis;

Et viro religioso R. abbate Westm' & Johanne de la Lynde milite, pro parte nostrâ, & à nobis electis ad hoc & nominatis, vel nominandis etiam, seu constituendis super hoc, eisdem vel aliis, secundum formam pacis ejusdem;

Promovendi, tractandi, petendi & optinendi, requirendi & recipiendi scripta, litteras & munimenta, nobis necessaria pro prædictâ pace servandâ, & pro securitate rerum, ex eâ pace ad nos pertinentium, excipiendi, replicandi & defendendi:

Litteras & privilegia dicti domini Regis & prædecessorum suorum, quibus aliqui, ne ad obedientiam & dominium nostrum veniant secundum condictum in pace, se tueri dicuntur, impugnandi, & eorum transcripta optinendi:

De calumpniâ, veritate, & alterius cujuslibet modi vel generis juramentum in animam nostram subeundi, deferendi, referendi, & suscipiendi:

Alium vel alios procuratorem vel procuratores, actorem vel actores, suo, vel nostro nomine, vel periculo, in quâcumque parte negotii, dandi, substituendi, vel constituendi, prout & quotiens omnes, & quilibet viderint, seu viderit expedire;

Et cætera omnia & singula faciendi, requirendi, recipiendi, tractandi, & procurandi, quæ per prædictam pacem ad nos pertinent, & quæ veri & legitimi procuratores, dati ad negotia & ad lites, facere possunt & debent, & nos tenemur facere, vel faceremus si præsentes essemus:

Ratum habituri & gratum perpetuò quicquid per dictos procuratores, vel substituendum ab eis unum, vel plures, aut cum ipsis omnibus & singulis, in præmissis actum, coram dicto domino Rege, & curiâ suâ, & prædictis probis viris, fuerit vel etiam procuratum:

Ipsosque relevantes & relevare volentes ab omni onere satisdando & judicatum solvi, pro ipsis & eorum quolibet promittimus, sub ypotecâ bonorum nostrorum, & eidem domino Regi, & curiæ suæ ex habundanti stipulationem solempnem fecimus, & ab eisdem procuratoribus & quolibet eorum interponi mandamus, & hoc significamus, & significari volumus per præsentes; procuratores tamen alios, quos olim constituimus, per hoc non intelligimus revocare.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Turrim London', xxviij. die Januarii.

Littera Regis Angliæ, Philippo Regi Franciæ, de pace olim initâ inter Ludovicum ejus patrem, & Regem Angliæ.

A. D. 1272. An. 56 Hen. III.

Bundela 6. n. 8. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

MAGNIFICO principi, & karissimo domino & consanguineo suo, Philippo, &c. Henricus, &c. salutem, &c.

Cum per pacem & compositionem habitam inter karissimum dominum & consanguineum nostrum felicis recordationis, genitorem vestrum L. Regem Franciæ illustrem, & nos pridem Paris' & firmatam à vobis, teneretur idem dominus Rex pater vester quicquid, tempore pacis ejusdem, habebat & tenebat in tribus civitatibus & dioc' Lemovicen Caturcen' & Petragoricen' in feodis & domaniis;

Salvis homagiis fratrum suorum, si res aliquas fortè habebant ibi, pro quibus essent homines sui, quam diu ipsi fratres viverent;

Et salvis rebus quas memoratus dominus Rex non poterat extra manum suam ponere per literas suas & prædecessorum suorum, & de quibus debuit bonâ fide procurare erga possessores, seu detentatores illarum quod nos eas haberemus, & nisi hoc posset, nobis facere escambium, magis conveniens & utile pro ambabus partibus, ad arbitrium seu esgardum proborum virorum, nominandorum hinc inde.

Item & id, quod quingenti milites custare deberent rationabiliter ad tenendum per duos annos:

Item & valorem terræ Agen' statim in denariis secundum quod, annis singulis, in debito valore terræ, appreciaretur per nominandos à partibus probos viros, & post decessum piæ memoriæ Johannæ comitissæ Pictaviæ, si ad ipsum genitorem vestrum, vel hæredes suos devolveretur, nobis vel hæredibus nostris reddendæ seu tradendæ certo modo; vel, si ad alium devolveretur, tradere feodum, seu jus feodagii, cum valore, seu firmâ terræ ejusdem;

Sic quod inquirendum de plano, bonâ fide ad requisitionem nostram quam harum literarum tenore fecimus in præsenti, ab eligendis communiter probis viris, si terra, quam comes Pictaviæ tunc tenebat in Caturcinio, pro uxore suâ in toto, vel in parte fuit Regis Angliæ sorori, vel pro sorôre suâ, matre comitis Tholos' Remundi, qui proximò decessit, donata vel tradita, cum terrâ Agen' in maritagium vel gageriam, & nobis vel hæredibus nostris sub certis conditionibus tradenda vel restituenda, secundum quod hæc omnia ex continentiâ pacis istiusmodi ostenduntur:

Nos ad prædicta universa, & singula, ac alia, quæ rationabiliter ex prædictâ pace ad nos pertinent, & ea, ad quæ tenemur, debemus vel possumus facere, tractanda, ordinanda, vel perficienda nominamus, eligimus, constituimus, vel aliâs constitutis subrogamus & substituimus, & vobis mittimus, pro nobis, & loco, ac vice nostri, fideles nostros Ricardum abbatem Westm' & J. de la Lynde cum aliis duobus, videlicet, domino Gaufrido de Valeta milite, & magistro Willielmo de Novilla, à prædefuncto domino genitore vestro, nominatis & constitutis, vel nominandis seu constituendis, etiam per vos eisdem, vel aliis, qui possent arbitrium seu esgardum de prædictis, & enquestam & enquestas, & alia universa & singula, quæ ad pacem & ejus complementum pertinent, facere secundum formam pacis ipsius & complere:

Quorum prædictorum virorum, militum, & clericorum, jam electorum seu eligendorum, super hiis, ut est dictum, esgardum seu arbitrium, enquestam, & cætera facienda & ordinanda per eos & cum eis, & jam facta, tractata vel ordinata per eosdem & magistrum Gilbertum de la Corvere, tunc à nobis ad hoc cum prædicto Johanne de la Lynde constitutum, vel aliquos eorumdem, rata habituri & grata eaque perpetuò & firmiter promittimus:

Revocandi támen ipsos abbatem de Westm' & Johannem de la Lynde, & mutandi, & alios eligendi, & substituendi loco ipsorum, & cujuslibet, nondum finito hujusmodi negotio, nobis potestatem & licentiam retinentes;

processu, & tractatu, & ordinatione per eos, vel cum eis, ante revocationem ipsorum habitis, in robore duraturis; qui nichilominus & fideliter se habeant pro ambabus partibus, ad requisitionem & juxta voluntatem vestram, cum præelectis, à memorato domino Rege genitore vestro, vel eligendis à vobis, seu constituendis, eisdem vel al.................. volumus proprio juramento; senescallis nostris & fidelibus, ac subditis universis firmiter injungentes ut eis, in tractandis, promovendis & perficiendis præmissis, obediant & intendant;

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Turrim London', xxviii. Januar'.

Istud procuratorium duplicetur, quia Rex Franciæ tenebit unum penes se.

Item scribendum est senescallo & ballivis Vasconiæ, ex parte domini Regis, quod, cum personæ prænominatæ assignentur ad faciendum esgardum, arbitrium, seu enquestam, & cætera supradicta, sint eis in hiis intendentes & obedientes in formâ prædictâ.

Memorandum de novo procuratorio faciendo dominis R. abbati Westm' & J. de la Lynde, ad petendum & recipiendum terras Agen', Sancton', & Caturcen' quia Rex Franciæ retinuit penes se antiquum procuratorium, & istud procuratorium duplicetur.

Sub tenore istius procuratorii mittatur claus' domino Regi Franciæ deprecatoria quod tales admittat.

Item memorand' quod regratiandum est per litteras Regis magistro Stephano de Goronnule præcentori Sarr' & magistro Johanni le Romeyn de eo quod sollicitè intendant negotiis Regis Paris' & petendum est quod ulterius intendant.

De jocalibus Regis tempore turbationis in regno Angliæ habitæ, pro relevatione statûs sui, diversis mercatoribus invadiatis.

A. D. 1272. An. 56 Hen. III.

Pat. 56 Hen. III. n. 42. in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod de jocalibus nostris, per dilectos nobis, Willielmum de Latimer, & magistrum Henricum de Gaudano, in Franciam deportatis, anno regni nostri quadragesimo quinto, & apud Templum Paris' sub custodiâ carissimæ sororis nostræ, M. Reginæ Franciæ depositis, ac postmodum, tempore turbationis in regno nostro habitæ, pro relevatione statûs nostri, & primogeniti nostri, per karissimam consortem nostram Alianoram Reginam Angliæ, de mandato nostro, diversis mercatoribus sub custodiâ præfatæ Reginæ Franciæ pignori obligatis;

Recepimus jocalia supradicta in præsentiâ venerabilis patris, W. archiepiscopi Eborum, Ricardi de Middleton' cancellarii nostri, Roberti Burnel archidiaconi Eborum, Thedis' de Camilla, Elyæ de Rabaine, & Petri de Winton' custodis garderobæ nostræ, per manum dilecti clerici nostri Egidii de Audenard' ad eadem jocalia nostra acquietanda à nobis transmissi, videlicet,

Unam coronam magnam & pretiosissimam, non appreciatam:

Tres alias coronas aureas, cum diversis lapidibus pretiosis, pretii trescentarum, sexaginta sex librarum, tresdecim solidorum, & quatuor denariorum:

Unum capellum Imperatoris, cum diversis lapidibus, preciosis, pretii quingentarum marcarum:

Quatuor serta aurea, pretii centum librarum:

Tria pettina aurea, cum lapidibus pretii sexdecim librarum, sex solidorum, & octo denariorum:

Quadraginta & quinque firmacula aurea, cum diversis lapidibus, pretii ducentarum quinque librarum, quatuordecim solidorum, & quatuor denariorum:

Quatuor baculos, continentes centum & sex anulos, cum rubettis & balesiis, pretii ducentarum & quadraginta trium librarum:

Duos baculos continentes triginta & octo anulos, cum smaragdis pretii sexaginta & unius libræ:

Unum baculum, continentem viginti anulos, cum saphiris, pretii triginta & quinque librarum, tresdecim solidorum, & quatuor denariorum:

Unum baculum, continentem duodecim anulos cum topazis, & unum anulum cum peradotâ, pretii decem librarum:

Unum baculum, continentem decem & septem anulos, cum diversis lapidibus, quorum unus anulus est sine lapide, precii sexaginta solidorum:

Sexaginta & sexdecim zonas, pretii mille quadragintarum undecim librarum, quatuordecim solidorum, & octo denariorum:

Et præterea duos pavones aureos, cum diversis lapidibus preciosis, de novo thesauro nostro, pretii sexaginta librarum:

Unum firmaculum, cum duobus amantibus de eodem thesauro nostro, pretii quinquaginta marcarum.

Et alia quindecim firmacula, cum diversis lapidibus preciosis, de eodem thesauro nostro, pretii centum decem & octo librarum:

Quinque garlandas auri, de opere Paris' pretii viginti & septem librarum, tresdecim solidorum, & quatuor denariorum, de eodem thesauro nostro.

De quibus magnâ coronâ preciosissimâ, tribus aliis coronis, cum diversis lapidibus pretiosis, capello Imperatoris, quatuor sertis aureis, tribus pettinibus aureis, quadraginta & quinque firmaculis, centum & sex anulis, cum rubettis & balesiis, triginta & octo annulis cum smaragdis, viginti anulis cum saphiris, duodecim annulis cum topazis, & uno anulo cum peridotâ, decem & septem annulis, cum diversis lapidibus, quorum unus est sine lapide, sexaginta & sexdecim zonis, duobus pavonibus aureis de novo thesauro nostro, uno firmaculo cum duobus amantibus, & aliis quindecim firmaculis, cum diversis lapidibus preciosis, de eodem thesauro nostro, quinque garlandis aureis, prefatum Egidium tenore præsentium quietamus.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westm', xx. die Februarii.

Bulla Gregorii X. Papæ, per quam nunciavit Regi novam creationem suam.

A.D. 1272. An. 56 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio...... Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Gloria in altissimis DEO, & in terrâ pax hominibus bonæ voluntatis, gloriosæ nativitatis dominicæ latens, licet mysterium patens, tamen latè preconium cælestis præco humano nunciaturus generi, præmisso accomodo verbum scemate DEO in altissimis gloriam retulit, pacem in terrâ bonæ voluntatis hominibus nunciavit.

Hæc est nunciatio profectò dignissimè veneranda: hæc attentione dignissima, quam verè venerabilem reddit nuncium mittentis sublimitas, extollit nunciantis auctoritas, & nunciationis ipsius veritas manifesta commendat; hæc vera & justa, sed eam non servantibus, proculdubio tremenda partitio; quâ ore angelico soli DEO attribuitur honor & gloria, quam solus ipse meretur qui facit mirabilia magna solus: quâ, dum bonæ voluntatis hominibus pax in terrâ promittitur, interdicitur impiis, malivolis denegatur.

Nulla est enim pax impiis, nulla contempnentibus, sed multa diligentibus nomen DEI; eorum siquidem qui mandata ipsius audiunt.

Pax ut flumen, impii verò ut mare fervens quiescere nequeunt, pacis commoda nesciunt; sed disserpentibus vitiis in scipsis dissident & turbantur; & redundantibus ipsorum fluctibus, in conculcationem diaboli lutumque peccati, (dum per peccatum avertuntur ab eo qui est pax nostra, quæ exuperat omnem sensum) à pace redduntur per consequens alieni;

Non immeritò, sed ob suâ demeritâ pectoris & temporis pace frustati.

DEUS etenim ultionum, exercituum Dominus, agens liberè, ut retributionem reddat suæ, quantum in eis est, detrahentibus gloriæ, superbiendo per peccatorum insolentias contra ipsam, terram commovens & conturbans, eisque justo judicio pacem tollens, ostendit populo suo dura propter injustitias suas, ipsum humilians, super ipsum inducens terrorem, & rectorem interdum spiritum principum auferendo subducens, ut non sit qui congreget ab ovili domini peccatorum aversionibus fugientes, non sit qui errata corrigat, sed qui est in sordibus plus sordescat.

Hinc itaque, hinc proculdubiò provenire creduntur imperiorum fluctuationes, collisionesque regnorum, & cuncta guerrarum dissidia, quæ animarum pericula, corporum strages, facultatum lapsus & destructiones inducunt:

Hinc cætera, non facilè numeranda, discrimina, & in partibus variis graviter deploranda contritio, & gravis admodum pudendaque confusio populi Christiani:

Hinc diutinæ vacationis sedis apostolicæ dispendium, post felicem sanctæ recordationis Clementis patris & prædecessoris nostri, de hoc mundo transitum, & corpus ipsius cum debitâ exequiarum sollempnitate reconditum, tanto tempore prorogatum, donec Dominus, populi ejusdem peccata dissimulans, & misericorditer ipsius miserias miseratus, dignatus est ipse, qui concordiam in sublimibus operatur, fratribus nostris sic unanimitatem ad procedendum in provisione sedis ejusdem faciendâ concedere, quod miro DEI & nobis nimirum stupendo consilio, ad imbecillitatem nostram oculos dirigentes, nos, qui tunc in minori constituti officio, pro salutis nostræ remedio peregrinabamur in partibus transmarinis, ad conscendendam apostolicæ præminentiæ cathedram, & suscipiendum importabile nobis, non solum ex humanæ infirmitatis, sed etiam ex humilitatis nostræ defectu, onus universalis regiminis orbis terræ, concorditer elegerunt, ad inducendum nos ad id variis ad nostram præsentiam nuntiis & litteris destinatis.

Nos verò, in considerationis examine, onus ipsum, per hoc nostris imponendum humeris, & opus, nostrâ prosequendum sollicitudine, attendentes, nostrarumque metientes virium quantitatem disspungendo insufficientes virtutum sumptus, & meritorum insufficientiam comparando, eligendum sano consilio putabamus ut humeri subducerentur ab onere, manus ab opere arcerentur;

Verum, nè, post ejusdem vacationis tam diffusa & dispendiosa tempora, obstinata contradictionis reluctatio profusioris dispendii occasionem induceret, nos, non de nobis, sed de illo solo concepta fiducia qui dat lapso virtutem, qui solus potest, cum omnis sufficientia sit ab eo, nostram insufficientiam habundantiâ virtutis supplere, in humilitatis spiritu tanti oneris sarcinæ imbecilles exposuimus humeros, debiles misimus manus

ad fortia, & humiliter colla summisimus jugo apostolicæ servitutis: suppliciter implorantes ut ipse qui, per hujusmodi vocationem, in maris mundi hujus altitudinem nos deduxit, non patiatur ab ipsius tempestate demergi, sed illam nobis suæ potentiæ dexteram porrigat, quæ Apostolorum principem, ambulantem & hæsitantem in fluctibus, ne mergeretur, erexit, & coapostolum ejus Paulum, nocte ac die in profundo maris positum, liberavit.

Accedit etiam, ad grande nostræ fiduciæ fulcimentum, tua & aliorum catholicorum principum considerata devotio, per quos speramus sic in commissæ nobis sollicitudinis executione fulciri, quod, te ac ipsis utiliter & efficaciter intendentibus, commissus regimini populus Christianus præmiorum exhortatione, ac comminatione pœnarum correctus, à vitiis ad virtutes erectus, in viam mandatorum Domini dirigatur.

Propter quod, tuum, tuorumque progenitorum affectum ad Roman' ecclesiam meditatione debitâ recensentes, tibi nostrarum litterarum primitias destinamus, quibus serenitatem regiam monemus & exhortamur in CHRISTO, rogantes attentius & in remissionem tibi peccaminum suadentes, quatinus, ipsorum progenitorum laudabilia imitando vestigia, eandem ecclesiam matrem tuam, honorare studeas & fovere:

Sic in populo, tuæ ditioni subjecto, potestate tibi traditâ errata corrigens, & pro viribus peccata compescens, quod in eo mansuetudo superveniat, & correctio subsequatur, reddatur Domino populus idem voluntatis, acceptæ pacis ex hoc proculdubiò commodis potiturus.

Scimus enim quod, si fecerit ei placidas vias suas, ipse inimicos ejus convertet ad pacem; nec erit qui eum exterreat, sed, persecutorum terroribus de ipsius finibus profligatis, confidenter in tabernaculis fiduciæ habitabit, ac fiducialiter in requie opulentâ quiescet.

Nos sanè tibi, fili carissime, affectum caritativæ benignitatis expandimus, & sinum caritatis solidæ aperimus, proponentes, quantum cum DEO poterimus, regiæ dignitati deferre, ac tua & regni tui commoda, pro quibus ad nos poteris cum securitate recurrere, in promptitudine benivolentiæ promovere.

Dat' Lateran', iv. kal' Aprilis, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

Bulla Gregorii X. Papæ, quod Rex Angliæ & omnis populus Christianus, tam viri ecclesiastici, quam seculares parati sint à kalend' Maii, anni ab incarnatione Domini MCCLXXIV. infra biennium ad ingrediendum Terram Sanctam, & aggrediendum inimicos Christi.

A. D. 1272. An. 56 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS, episcopus, servus servorum DEI, carissimo in CHRISTO filio .... Regi Anglorum illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Salvator noster, in cujus ditione cuncta sunt posita, civitatem Jerusalem videns & prævidens ruituram, flevisse describitur super eam; & nos itaque qui civitatis veri David, religionis, videlicet Christianæ (circa cujus regimen non insufficientiæ nostræ debilitatis, sicut nec debemus, innitimur, sed de solâ superhabundantiâ virtutis divinæ speramus) non solum scissuras, juxta Prophetæ vaticinium, multiplicatas apertè videmus, sed & ruinæ magnæ periculum in subtractione populi Græcorum, qui à sedis apostolicæ dévotione ac obedientiâ se subtraxit, in occupatione maximâ & vastatione validâ Terræ Sanctæ, in subversione morum, quæ universaliter in clero graviter obrepsisse videtur, & populo, jam non tam cernimus quam palpamus, num possumus non lugere? Num comprimere lacrimas, continere suspiria, vel cohibere singultus? Profectò, cum tanta subsit plangendi ratio, planctum declinare non possumus, set necesse est jam foras exeat ab olim, dum etiam nos minor status haberet, tanto altius radicatus introrsum, tantoque diuturnitate factus acerbior, quanto facultate vetante diutius non est efficaciter exire permissus.

Exeat igitur, exeat ad fratres & filios, ut scientes incomodum, ipsumque prudentius extimantes cooperationis remedio efficacius pro viribus relevent, & planctum piæ compassionis officio dulcius consolentur.

Quis ergo dabit capiti nostro aquam, aut oculis nostris fontem lacrimarum, ut sic populi humilitati nostræ commissi spiritualiter & temporaliter interfectos, diebus & noctibus lugeamus, quod culparum sordes, quibus iram meruisse creditur, diluamus.

Lugendum siquidem occurrit quod, per subtractionem prædictam, à sedis apostolicæ unitate subtractos & in devio positos, grandis culpæ mors afficit, quod sanctam universalis ecclesiæ corpus membro tam nobili eadem gravis admodum & dispendiosa subtractio tanto tempore mutilavit.

Lugendum & iterum, ac amarè dolendum, quod sicut in partibus transmarinis non tantum audivimus, set & oculis nostris vidimus, & manus nostræ contrectaverunt. Proh dolor! detestabilius solito blasphematur in gentibus nomen CHRISTI; cum jam non tam verbis, quam rebus ipsis, factis & Christianis insultetur ab infidelibus, & dicatur ubi DEUS eorum? dum funiculus hæreditatis Domini, eadem Terra Sancta, per nephandissimos Saracenos sic audaciter invaditur, sic securâ occupatur audaciâ, sic vastatur intrepidè, sic in eisdem partibus Christianus populus immaniter trucidatur, quasi non sit illis adjutor, nec sit qui misereri possit ipsorum? Lugendum & amplius pariter & horrendum, quod cum ille paterfamilias diligens, qui horis diei variis operarios suam misit in vineam, ille Summus Agricola, Sator bonorum omnium & Plantator, agrum mundi hujus diligenter excolens, in eo seminaverit semen bonum, inimicus homo tanta invenitur in ipso superseminasse vitiorum zizania, & errorum, ut ea magis deflere liceat, quam narrare; idemque ager cotidiè potius arescere videatur ad ignem, quam albescere inveniatur ad messem.

Hæc dum ministerio considerationis debitæ mentis nostræ præsentantur obtutibus, ignis in nostris meditationibus exardescit, & ad tanta discrimina relevanda suspirat affectus, zelus accenditur, & spiritus anxiatur.

Ad quod cum nos sufficere non posse sciamus, levamus oculos nostros ad montem, montem quidem DEI, montem uberem, montem pinguem: unde oportunum provenire nobis auxilium, & humiliter petimus, & devotè speramus. Et quia salubre in hiis adhiberi remedium interest generaliter omnium, nos cum fratribus nostris, aliisque viris prudentibus exacto & frequenti tractatu præhabito, prout tantæ necessitatis instantia exigebat, de ipsorum consilio generale concilium, sicut imitatione digna sanctorum patrum consuetudo laudabilis, longævæ observationis exemplo nos instruit, oportuno tempore decrevimus congregandum.

Ut in eo tam circa præmissa, quam circa cætera, quæ salutem respiciunt animarum, illa, DEO auspice, communi consilio inveniatur provisio, & ejusdem approbatione consilii roboretur, per cujus salutiferam executionem virtus Altissimi eliminatis erroribus, roboratâ fide, reductis errantibus, redintegrâtâ ejusdem fidei unitate, sedatis discordiis, pace firmatâ, extirpatis vitiis, virtutibusque plantatis, correctis excessibus, moribus reformatis, repressis oppressionibus, libertate solidis munimentis instructâ, recuperatis deperditis, & ejusdem Terræ Sanctæ statu prospero reparatò, hujusmodi scissuras uniat, ruinas impleat, occupata restituat, vastata restauret, restituta & restaurata conservet.

Nobisque viam aperiat idem ipse qui novit, & facultatem tribuat ipse qui potest, ut vitiorum errorumque zizaniis ad conburendum fasciculis alligatis, ad triticum in ejus horreum congregandum, sic in præmissis juxta intensum animi nostri desiderium sibi ministrare possimus utiliter, quod idem verus ejusdem universalis sponsus ecclesiæ ipsam dilectam suam expeditam rugis, purgatam maculis, munitam virtutum monilibus ac ornatam unam semper habeat & formosam, ad sui nominis laudem & gloriam, ad animarum profectum, robur fidei, pacem exaltationem populi Christiani.

Quia verò prosecutio tanti propositi tempore indiget, ut deductum maturius, felicius, auctore Domino, effectum debitum sortiatur, biennium numerandum ab initio instantis Maii ad id duximus deputandum; deputaturi præterea interim aliquos viros, tanto ministerio competentes, ad prædicandum, in terræ præfatæ suffragium, salutiferum verbum crucis, per quod corda principum, prælatorum, cæterorumque fidelium inducantur ad subsidium eidem terræ, prout ipsius exposcit extrema necessitas, impendendum.

Propter quod renerabilibus fratribus universis archiepiscopis, & episcopis, necnon & dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, præpositis, & aliis ecclesiarum prælatis præcipiendo mandamus, quatinus omni negligentiâ relegatâ, cunctis, prout talis, & tanti negotii qualitas exigit, dispositis, & paratis sic medio tempore se accingat ad iter, quod kalendis Maii anni ab incarnatione Domini millesimi, ducentesimi, septuagesimi quarti, quas ipsis pro termino assignamus in loco quem, licèt ad præsens subticeamus ex causâ, competenti tamen tempore, eis curabimus intimare, & nostro conspectui se præsentent, ad subventionem necessariam terræ prædictæ; sollers & operosum interim studium impensuri, prosequendo favorabiliter, & fideliter adjuvando illos, quos ad hujusmodi prosequendum negotium, duxerimus deputandos.

Volumus quoque, quod in quâlibet eorum provinciâ ex eisdem episcopis unus vel duo remaneant ad ea, quæ officium episcopale requirunt, inibi exercenda, tam ille vel illi quos propterea contigerit remanere, quam alii quos ad idem venire concilium præpeditio forsan canonica prohibebit.

Capitula insuper ecclesiarum omnium provinciæ cujuslibet tam cathedralium, quam etiam aliorum, quibus per eosdem archiepiscopos & episcopos ex parte nostrâ decrevimus id mandari, cum in eodem concilio tractanda sint aliquæ quæ pertinebunt ad ipsos, ad idem concilium viros ydoneos pro se mittant;

Non obstantibus quibuslibet privilegiis, seu indulgentiis, quibuscunque personis, ordini, dignitati, seu collegio, sub quâcunque verborum formâ, vel expressione, â prædictâ sede concessis, per quæ possit effectus hujusmodi mandati nostri quomodolibet impediri, aut eidem in aliquo derogari.

Circa personarum & evectionum numerum moderamine, quod alias statuit Lateranense concilium, taliter observato, ut nemini liceat illud excedere, set omnibus prout libet artare.

Nullus pomposus aut inanis gloriæ quæsitor, set quilibet sic veræ humilitatis cultor appareat, quod & ecclesiæ sibi commissæ nequaquam onerosus existat.

Mandavimus insuper, ut iidem archiepiscopi & episcopi per se ac alios prudentes viros, DEUM timentes & habentes præ oculis omnia, quæ correctionis & reformationis limam exposcunt, inquirant subtiliter & conscribant fideliter, eadem ad ipsius concilii notitiam delaturi.

Et nos nichilominus, variis modis & viis, sollers studium & efficacem operam dare proponimus, ut omnia talia in examen ejusdem deducta concilii correctionem & directionem recipiant oportunam.

Hoc etiam in eisdem litteris nostris adjecto, ut nullus, inobedientiæ notam, & canonicæ ultionis acrimoniam vitare desiderans, fallacium excusationum velamento se muniat, vel ex impedimentis itinerum; quæ, Domino prava in directa & in vias planas suâ omnipotentiâ convertente, aspera cessaverunt, frivolæ allegationis munimenta confingat, ut à tantì sancti prosecutione operis se subducat.

Set occurrant singuli voluntarii ad id quod & divinæ congruit voluntati, & salutem animarum ac utilitatem respicit singulorum.

Cæterum quia multipliciter expedit, ut tam celebris synodus tuâ, & aliorum catholicorum principum decoretur præsentiâ, & salubri consilio, ac auxilio fulciatur;

Serenitatem regiam rogamus & hortamur attentius, in remissionem tibi peccaminum suadentes, quatinus præscripto termino in loco tibi oportuno, tempore Deo propitio exprimendo, in eâdem synodo captatâ interim ad hoc oportunitate, studeas personaliter interesse, meditatione providâ, prudenter attendens, quod in hoc non solum labor proprius, quem ad tam sancta, & utilis negotii promotionem assumes, tibi cedet ad meritum, verum etiam aliorum, qui ad veniendum ad eandem synodum efficacius tuo inducentur exemplo.

Et nichilominus vota tuâ nobis poteris familiarius aperire, quæ in omni benevolentiâ libenter ad exauditionis gratiam, quantum cum Deo poterimus, admittemus.

Dat' Lateran', ii. kal' Apr', pontif' nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filo canabi.

Littera Regis Angliæ excusatoria, de non personaliter apparendo ad homagium Philippo Regi Franciæ præstandum.

A. D. 1272. An. 56 Hen. III.

Pat. 56 Hen. III. n. 18. in Turr. Lond.

REGI Franciæ Rex Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Cum, propter gravem infirmitatem, quâ jam diu laboravimus, & adhuc laboramus, nequeamus hiis diebus ad partes vestras absque mortis periculo, nos transferre ad homagium nostrum, ut tenemur, faciendum;

Dilectum & fidelem nostrum Johannem de la Linde, voluntatis nostræ conscium, ad impotentiam nostram vobis in hâc parte vobis plenius exponendum, & ad nos erga dominationem vestram, ex causâ prædictâ, nunc, ut sæpius, per solempnes nuncios & procuratores nostros fecimus excusandum, ad vestram præsentiam specialiter destinamus, devotè & humiliter supplicantes quatinus excusationem illam, si placet, admittere velitis favorabiliter & benignè.

Teste Rege, apud Westmon', xx. die Maii.

Bulla Gregorii X. Papæ, de confirmatione privilegiorum & libertatum Militiæ Templi concessarum.

A. D. 1272. An. 56 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis .... magistro & fratribus domûs militiæ Templi Jerusolimitan', salutem & apostolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur, quod justum est & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis ut id, per sollicitudinem officii nostri, ad debitum perducatur effectum:

Ea propter dilecti in domino filii, vestris justis postulationibus inclinati, omnes libertates & immunitates, à predecessoribus nostris Romanis Pontificibus, per privilegia & alias indulgentias domui vestræ concessas, necnon libertates & exemptiones secularium exactionum, à Regibus, & principibus, ac aliis Christi fidelibus, rationabiliter vobis indultas, terras quoque, possessiones, & alia bona vestra, sicut ea omnia justè ac pacificè obtinetis, vobis, & per vos, eidem domui, auctoritate apostolicâ confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo, &c.

Dat' Lateran', ii. kal' Junii, pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo à filis sericis flavi rubeique coloris.

De custodiâ Vasconiæ Lucæ de Tany commissâ.

A.D. 1272. An. 56 Hen. III.

Pat. 56 Hen. III. n. 18. in Turr. Lond.

REX archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comitibus, baronibus, castellanis, communitatibus, & omnibus fidelibus suis de terrâ Wasconiæ, salutem.

Sciatis quod nos, & Edwardus primogenitus noster, constituimus dilectum & fidelem nostrum, Lucam de Tany, senescallum nostrum Wasconiæ, & ei totam terram nostram Wasconiæ commisimus custodiendam, quamdiu nobis placuerit.

Et ideò vobis mandamus quod eidem Lucæ, tanquam senescallo nostro Wasconiæ, in omnibus, quæ ad terram illam pertinent, intendentes sitis & respondentes, sicut prædictum est.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmon', v. die Junii.

Pro Luca de Tany senescallo Vasconiæ prædicto.

A. D. 1272.—An. 56 Hen. III.

Pat. 56 Hen. III. n. 18 in Turr. Lond.

REX Hugoni de Turbervill senescallo Wasconiæ, salutem. Sciatis quod commisimus dilecto & fideli nostro, Lucæ de Tany, senescalciam nostram Wasconiæ, cum omnibus pertinentiis suis, custodiendam quamdiu nobis placuerit;

Et ideò vobis mandamus quod eidem Lucæ senescalciam, castra, civitates, & totam terram nostram Wasconiæ, cum omnibus pertinentiis suis, liberetis custodienda, sicut prædictum est.

In cujus, &c. Teste ut supra.

Littera Regis Angliæ Regi Franciæ de juribus in Vasconia usurpatis.

A. D. 1272. An. 56 Hen. III.

Pat. 56 Hen. III. n. 18. in Turr. Lond.

REGI Franciæ Rex Angliæ, salutem, & sinceræ dilectionis semper augmentum.

Gentes nostræ Wasconiæ nobis, non absque cordis amaritudine retulerunt quod, ad quorumdam querimoniam de quibusdam gentium prædictarum, in easdem, de quibus querimonia deponitur, jurisdictionem & super impositis cognitionem (nobis & locum Edwardi primogeniti nostri tenentibus minimè requisitis) vendicatis ac nitimini extorquere, quanquam, retroactis fælicis recordationis domini Ludovici, patris vestri, talia nunquam fuissent temporibus requisita, nec in exhibitione justitiæ fuissemus noluntarii, aut etiam negligentes; set parati fuimus & existimus, cum summo desiderio & debitâ promptitudine, universis de gente nostrâ, conqueri volentibus, exhibere justitiæ complementum;

Cumque vobis, sicut & domino patri vestro, lineâ consanguinitatis, tam nos quam Edwardus primogenitus, astricti existimamus, qui, per inductionem domini genitoris vestri in Terræ Sanctæ subsidium personaliter est profectus;

Dominationem vestram rogamus & requirimus instantiâ speciali quatinus nos, & Edwardum prædictum, cui nostro nomine custodiam terræ nostræ Wasconiæ commisimus, nostris libertatibus, juribus, & cognitionibus uti & gaudere permittatis pacificè & quietè, prout eisdem hactenus sumus usi; nisi enim à vobis tranquillitatis subsidium supposuisset firmissimè optinere, supponimus pro constanti quod in terræ prædictæ adjutorium se nullatenus convertisset.

Porrò sic nos constrepit personæ debilitas quod, pro debito vobis homagio exhibendo, ad partes Franciæ, absque mortis periculo, nos convertere non valemus; supplicantes ex eo devotè ut vestræ dominationi placeat, quod, pro eodem homagio præstando, ad vestram magnificentiam certam

personam, cum potestate homagii hujusmodi faciendi, mittere valeamus: seu ad nos talem velitis mittere, qui illud possit recipere vice vestrâ:

Alioquin de benignitate regiâ appropinquantes ad locum maritimi confinem, utpote Boloniam, vel Sanctum Audomarum, ubi, quamquam cum difficultate & dispendio, favente Altissimo, præfigendo nobis termino, personaliter accedemus facturi & impensuri homagium memoratum.

Circa quæ & eadem contingentiâ ad dominationem vestram dilectum & fidelem nostrum Thomam de Clare mittimus, nostræ conscium voluntatis; cui, si placet, circa hæc velitis credere, vice nostrâ.

Teste Rege, apud Westm', quinto die Junii.

Item scribebatur Gastoni de Biern super istis, & Erardo de Valery, & quibusdam conciliariis Franciæ, ut ipsi instent erga Regem Franciæ, ut dictum Regem Angliæ habeat excusatum in hâc parte.

Item dictus Thomas habuit litteras Regis Angliæ directas Regi Franciæ, de simplici credentiâ super negotiis memoratis.

Testamentum domini Edwardi primogeniti Regis, conditum apud Acres.

A. D. 1272.
An. 56 Hen. III.

Lib. A. fol. 312 r.
in Thesaur. Cur.
Recept. Scacc.

EN nun du Pere, du Fiuz, e du Seynt Espirit, Amen.

Nus Edward, einsne filz au noble Rey d'Engletere, fesoms nostre testament, en nostre bon sen, e en nostre bone memorie, le Samedy procheyn apres la Pentecouste, en le an de nostre Seygnur mil deu cent setaunt secund, yn ceste manere:

En primes, nus divisoms a Deu, e a nostre dame seinte Marie, e a tuz seyns nostre alme: & nostre cors enseuelir, ou nos essseketurs, ceo est asaver, sire Johan de Bretayne, sire William de Valence, sire Rog' de Clifford, sire Payn de Chautres, sire Roberd Tiletot, sire Otes de Grauntson, Robert Burnell, & Antoyne Bek, o aukons de eus aurunt devise: as queus nus donoms & grauntoms plener poer, ke il pusint ordiner por nostre alme, de tuz nos beyns, moebles e noun moebles, cum en rendre nos dettes, e redrecher les torz, ke nus avoms fet par nus ou par nos baliz, & rendre a nostre gent lur servise, sulom ceo ke il verrunt ke bon seyt.

E, por ceo ke nus savoms ben, ke noz moebles ne purrunt pas suffire a ceo, vulums e otroms ke noz avauntdiz exseketurs eyent plener poer, le quel nus les grauntoms si avaunt ke nus pouns, de ordiner, establir de tutes nos teres d'Engletere, de Irelaunde, de Gascoine, e de tutes nos autres teres, ke il en pusent ourir en memes la manere ke nus feymes quant eles furent en nostre meyn saunz vendre ou doner, e en lur meyns tenir ensemblement o la garde de nos enfaunz, jusque au plener age de eus, pur nostre testament acomplir, & nos aumones fere en Engletere, & aillurs sulum ceo ke nos esseketurs verrunt ke seyt a fere; as queus fere, nus ordinoms ceynt mille mars.

Et, apres nostre devis fet, & nos aumons acomplies, volums ke les issues des avauntdites teres, turgent au profit de noz enfaunz, e demurgent en les meyns dez avauntdiz exeketurs, juskes al age de noz enfaunz avaunt nomes.

Et, si aventure avenge ke nostre Seygnur Rey, nostre pere, murge dedenz le age de nos enfauns, ke Deu defende, nos voloms ke le reaume d'Engletere, & tutes les autres teres ke porrunt eschair a nos enfaunz, demorgent en les meyns de nos esseketurs avaunt nomes, ensemblement ovesque nostre cher piere le ercevesk de Everwyk, e sire Rog' e evesk autres prodes homes du reaume, ke il akondrunt si mestier seyt, juskes al plener age de nos enfaunz sus nomez; e ke les issues des avaunt dites teres, seyent cuilliz, e gardez, per les meyns de nos exseketurs avauntdiz, e liverez a nos enfaunz, quant il serrunt de plener age, a lur profist.

E sur ceo, nus voloms e ordinoms ke deus ou plus de noz esseketurs, eyent poer de oiir nos acuntes, e de receyvere de tuz nos baliz, ou ke il seyent, devaunt nostre departir d'Engletere.

E puis, se il ne poent muster ke il eyent leal acunte rendue, & si nul de noz balif seyt mort, ke ses heyrs seyent tenuz a rendre la cunte pur luy.

Endreyt de dowarie de nostre chere femme Alianore, volums ke ele eyt pleynement ceo ke fust nome quant nus les pusams, e si de ceo ne se tent pas a pae, nus voloms ke ele eyt ceo, ke dreyt e ley la dorra, selom les usages e le leys d'Engletere.

E voloms ausi ke la, ou tuz noz esseketurs ne porrunt estre pur fere le execution de nostre testament avauntdit, ke quatre ou plus en num des autrys, eyent poer pur eus, e pur les autrys, pur acomplir les choses susdites;

E pur ceo, priums a nostre seynt pere lapostle, ke il voyle ceste chose tenir, & fere tenir, e confermer; e ke il voyle prier nostre cher pere, kil voyle tenir estable, e fere tenir, par tut son reaume, e tot son poer, quel part ke il seyt, les choses avaunt nomes.

En testimoniaunce de laqueu chose, a ceo testament avoms fet mettre nostre sel, & avoms prie sire Johan erceveske de Sur, & vicarie de la seinte eglise de Jurusalem, & les honurables pers, frere Hue Revel mestre dil hospital, & frere Thomas Berard mestre du Temple, ke a cest escrit meisent ausi lur seus, lesqueus si le vut fet ensemblement o nos essseketurs avaunt nomes en tesmoyaunce des choses sus dites.

Donez a Acre, le Samedy avaunt nome, le disutime jur de Juen, lan du regne le Rey nostre pere, cinkaunt e sinc.

De protectione papali pro Edwardo primogenito Regis, in Terra Sancta agente.

A. D. 1272.
An. 56 Hen. III.

Ex Orig.
in Thesaur. Cur.
Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Edwardo, primogenito carissimi in Christo filii nostri .... Regis Anglorum illustris, *salutem & apostolicam benedictionem.*

Aspiciens Terræ Sanctæ pressuras, quam manus Agaranorum impia lacerat immaniter & affligit, in ejus subsidium zelo fidei & devotionis accensus, assumpto vivificæ crucis signaculo transfretâsti, & agens Redemptoris nostri negotium, illud in propriâ personâ prosequeris, temet-ipsum ipsius Redemptoris obsequio, ad defendendum ejus patrimonium, liberaliter exponendo:

Nos itaque, cupientes ut idem negotium eo ferventiùs prosequaris, quo præsidia sedis apostolicæ tibi adesse perceperis promptiora, personam tuam, cum familiâ, terris, civitatibus, castris, villis, juribus, libertatibus, possessionibus, & cæteris bonis mobilibus & immobilibus, quæ in Anglia, Wallia, Ibernia, Vasconia, vel ubicunque locorum impræsentiarum rationabiliter possides, sub beati Petri & nostrâ protectione suscipimus, & præsentis scripti patrocinio communimus;

Districtius inhibentes nè quis, in præmissis, vel eorum aliquo, te offendere, perturbare, seu quomodolibet molestare præsumat: ac nichilominus statuentes ut ea omnia, sine læsione ac diminutione quâlibet, integra maneant & quieta, donec de tuo reditu, vel obitu certissimè cognoscatur.

Nulli ergo, &c.

Dat' apud Urbem Veterem, xii. kalend' Aug', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filis sericis flavi rubeique coloris.

De pecuniâ pro Rege, ad partes transmarinas, pro homagio Regi Franciæ præstando, profecturo.

A. D. 1272.
An. 56 Hen. III.

Pat. 56 Hen. III.
n. 11. in cedula.
in Turr. Lond.

REX omnibus, &c. salutem. Sciatis quod cum, ad expensas instantis transfretationis nostræ ad partes transmarinas, pro homagio nostro, quod domino Regi Franciæ illustri facere tenemur, pro ducatu Aquitanniæ, & aliis terris, quas tenemus, & tenere debemus in regno Franciæ, præstando, magnam pecuniæ summam à diversis mercatoribus mutuò receperimus, de quâ eis satisfieri volumus modis omnibus, prout inter nos & ipsos mercatores est conventum;

Assignavimus omnes fines, omnia amerciamenta, & omnes exitus qualitercumque provenientes de itineribus justiciariorum nostrorum, proximò itineraturorum in comitatibus Buk' & Bed', Essex' & Hertford' Wigorn' & Salop', ita quod pecunia, indè proveniens, levetur, & sine aliquâ diminutione præfatis mercatoribus persolvatur.

Promittimus etiam bonâ fide quod aliquam pecuniam, indè provenientem, alibi non assignabimus, quousque præfatis mercatoribus de prædictâ pecuniâ plenariè fuerit satisfactum; &, si fortè aliquid indè prius fuerit assignatum, vel per oblivionem aut alio modo, assignari contigerit, illud irritum esse volumus & inane.

In cujus, &c.

Teste Rege, apud Westmon', x. die Augusti.

Bulla Gregorii X. Papæ Regis Angliæ de privilegio concesso ecclesiasticis, de non faciendâ residentiâ in beneficiis suis.

A. D. 1272. An. 56 Hen. III.

Ex Orig. in Thesaur. Cur. Recept. Scacc.

GREGORIUS episcopus, servus servorum DEI, dilectis filiis ...... Westmonasterii & ...... de Waltham, abbatibus, Londonien' dioc', salutem & apostolicam benedictionem.

Ut clerici carissimi in CHRISTO filii nostri ..... Regis Angliæ illustris obsequiis immorantes, eo ipsi Regi devotiùs & sinceriùs obsequantur, quo per eum majorem sibi senserint provenire posse favorem;

Nos, serenitatis regiæ precibus benevolo condescendentes affectu, ut postquam idem Rex sex clericos, infra unum mensem post præsentationem litterarum nostrarum, quas super hoc ei direximus, nominatim hujusmodi obsequiis decreverit moraturos, ipsi eisdem obsequiis insistendo, proventus dignitatum, & personatuum, ac aliorum beneficiorum suorum ecclesiasticorum cum ea integritate, cotidianis distributionibus duntaxat exceptis, percipere valeant, cum qua illos perciperent, si personaliter in ecclesiis, in quibus illa obtinent, residerent, nec interim ad faciendum in ipsis personalem residentiam, dummodo in eis, quibus animarum cura imminet in divinis officiis per ydoneos faciant vicarios deserviri, à quoquam valeant coartari;

Non obstantibus contrariis ipsarum ecclesiarum consuetudinibus, vel statutis, juramentis, confirmationibus apostolicis, seu quacunque firmitate alia roboratis, aut indulgentiis locorum diocesanis ab apostolicâ sede concessis, ut rectores & clericos ecclesiarum suarum, civitatum & dioc' compellere possint ad residendum personaliter in eisdem; aut qualibet aliâ dictæ sedis indulgentiâ, per quam hujusmodi gratiæ possit aliquatenus derogari, per supradictas litteras præfato Regi duximus indulgendum:

Quocirca discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus eisdem clericis fructus & proventus prædictos, juxta concessionis nostræ tenorem, vos, vel alter vestrum per vos, vel per alios, seu alium, faciatis integrè ministrari; non obstantibus supradictis; seu si aliquibus à sede præfatâ indultum existat quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem: contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postpositâ, compescendo.

Dat' apud Urbem Veterem, kal' Octob', pontificatûs nostri anno primo.

Plumbeo sigillo pendente à filo canabi.

De festo Natalis Domini prox' futuro apud Winton' celebrando.

A. D. 1272.—An. 55 Hen. III.

Claus. 57 Hen. III. n. 7. in Turr. Lond.

REX vicecomiti Somers' & Dors' salutem. Quia festum Natalis Domini proximò futurum celebraturi sumus apud Wintoniam, Domino concedente;

Tibi præcipimus quod de centum bobus ad opus nostrum contra festum prædictum provideri, & ad nos usque Wintoniam venire facias;

Ita quod sint ibidem, per tres dies ante festum prædictum, ad ultimum, liberandi custodibus lardarii nostri ibidem.

Et, cum sciverimus custum, quod ad hoc posueris, breve nostrum de allocatione tibi indè habere faciemus.

Teste Rege, apud Westmon', iv. die Novembris.

Testamentum Henrici III. Regis Angliæ.

A. D. 1272.

IN nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, ego Henricus, DEI graciâ, Rex Anglie & dominus Hibernie, dux Normannie, Aquitannie, & comes Andegavie, die Martis proxim' post festum apostolorum Petri & Pauli, anno Gratie millesimo ducentesimo quinquagesimo tercio, apud Suthwyk, proponens transfretare in Vasconiam, hujusmodi condo testamentum meum.

In primis, animam meam lego & commendo DEO & beate Virgini matri sue, & omnibus sanctis: sepulturam corpori meo eligo apud ecclesiam beati Edwardi Westmon'; eo non obstante, quod prius eligeram sepulturam apud Novum Templum London'. Custodiam verò Edwardi primogeniti filii mei & heredis, & aliorum puerorum meorum, & regni mei Anglie, & omnium aliarum terrarum mearum, Wallie, & Hibernie, & Vascon', legò & committo illustri Regine mee Alionore, usque ad legittimam etatem heredum meorum. Et totum aurum meum, preter jocalia, lego in subsidium Terre Sancte, deportandum cum cruce meâ per viros strenuos & fide dignos, per predictam Reginam & executores meos subscriptos eligendos. Et fabricam ecclesie beati Edwardi Westm' lego & committo prefato Edwardo primogenito meo, perficiendum: ad feretrum verò ipsius Edwardi beati perficiendum, lego quingentas marcas argenti, percipiendas de jocalibus meis per manus predictorum Regine & executorum meorum.

Et de debitis meis sic volo & ordino; quod Regina mea, heredibus meis infra etatem & in custodiâ ipsius Regine existentibus, cum predictis terris meis debita mea acquietet, quatenus potest, de exitibus predictarum terrarum; salvis statu & continenciâ ipsorum heredum. Cum verò idem heredes ad etatem legittimam pervenerint, totum residuum, sive remanens eorundem debitorum acquietabunt. Satisfactionem verò obsequiorum militum, serviencium, & aliorum, quibus teneor, committo & injungo prefatis Regine & Edwardo primogenito meo, ut eis, juxta merita obsequiorum, respondeant & retribuant.

Crucem autem, quam dedit michi comitissa Cancie, cum vestimento capelle mee albo, & cum imagine beate Virginis argenteâ in tabernaculo, lego prædicte ecclesie beati Edwardi Westm'; & aliam crucem auream, & vestimentum capelle mee, cum lapidibus preciosis, & aliis pertinentibus & capellam & imaginem beate Virginis auream, legò predicto Edwardo primogenito & heredi meo.

Alia autem, in hoc testamento non expressa, committo & relinquo disposicioni executorum meorum subscriptorum; videlicet, prefate Regine mee; Bonefacii Cantuar' archiepiscopi; Adomari Winton' electi, & Ricardi comitis Cornubie, fratrum meorum; Petri de Sabaudia; Johannis Maunselle prepositi Beverleye; Petri Chaceport archidiaconi Wellii; Johannis prioris de Novo Burgo, capellani mei; Johannis de Grey senescalli mei; & Henrici de Wengham, clerici mei: ita quod isti de singulis, hic non expressis, disponant, secundum quod saluti mee viderint expedire.

Et in hujus rei majorem evidenciam & firmitatem, sigillum nostrum presenti scripto in modum cirographi confecto, unà cum sigillis prescriptorum, fecimus apponi.

MS. antiq. in Bibl. Coll. Arm. Lond. cui tit. CHRON. DIVERS. *N.* 48.

Henricus III. Rex Angliæ ob. 16° die Novembr. A. D. 1272.